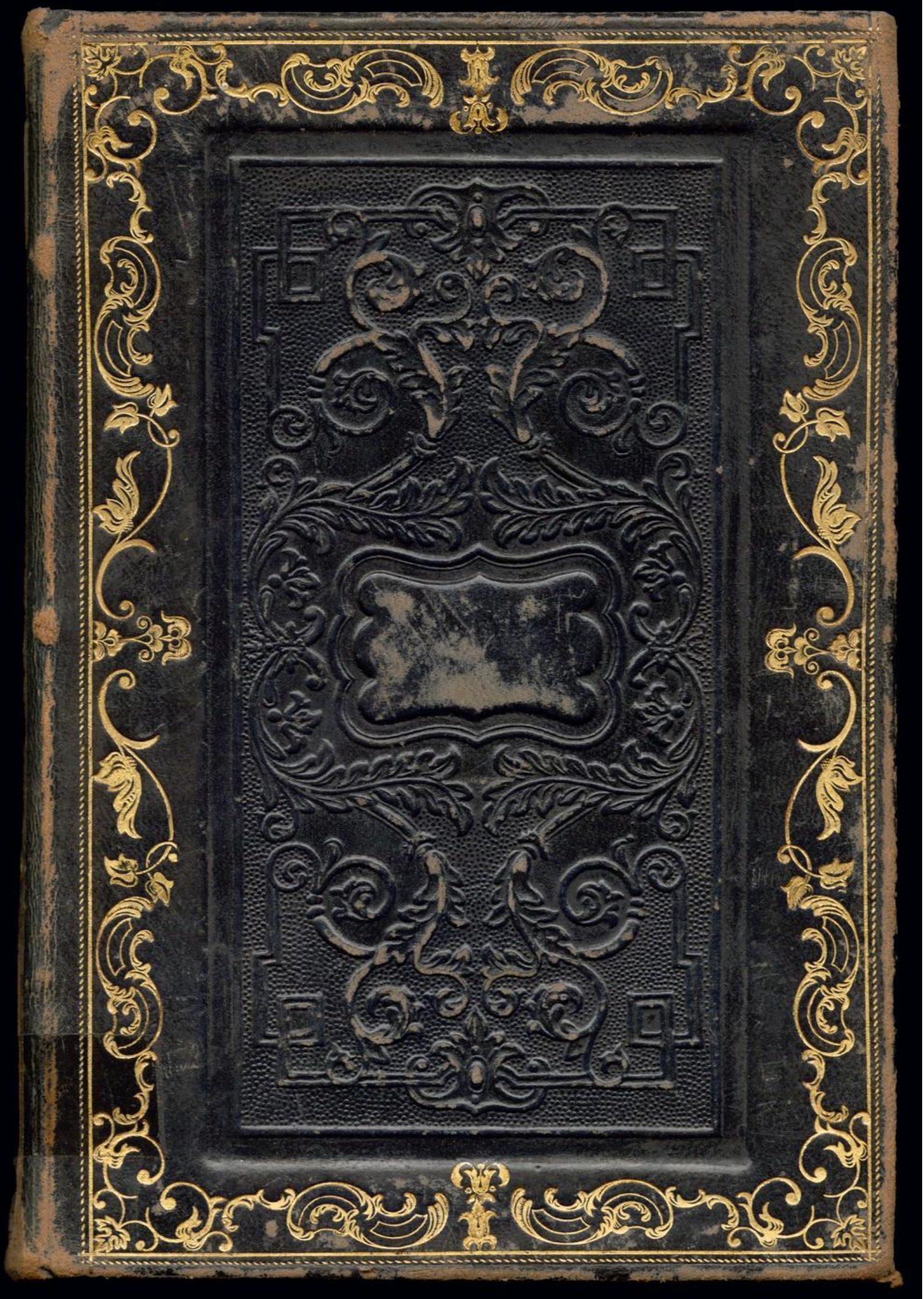


UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
JG|U Universitätsbibliothek Mainz

De D. Jose Gomez
de la Cortina.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz

SANCTA TRINITAS VNVS DEVS MISERERE NOBIS

¶ Vita Jesu Christi.



¶ Vita Jesu Christi redē

ptoris nostri ex fecundissimis euāgeliorum sententijs et approbatis ab ecclesia doctori bus excerpta per Ludolphum de Saxonia sacri chartusianorū ordinis obseruātissimū Cum tabulis serie alphabetica cōcinnatis Ac sctē Anne vita summisq; diui Joachim laudibus: reuulsoq; antiquorū errorum cumulo: exactiori lima q̄ prius Lugd. ipressa atq; ornato figurarū cultu inuestita.

1522.



UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

¶Jodocus Badius Ascensius dño Petro Rostano. V. J. doctori prestātissimo ꝛ primatus Ludu. equiti aurato ac militi vigilantissimo. S.



Job. vij. Ecclesi. xxiiij. OMnis nostra intētio: militū ecclesiasticorum optime eo dirigenda est quo post huius vite (q̄ tota tētatio aut militia est super terraz) curricula: tandē leti in beatoꝝ recipiamur patriā perq̄ bene profecto de salute nostra sunt meriti qui ad eam nobis: aut viā faciunt aut viaticum sufficiūt quoꝝ virūq̄ etiam abundāter sacrosancte scripture: diuine dico sapientie: frequens cōfert lectio. Ea enī est que scōm manifestam anthoris professionem de se clamitat. Ego mater pulcre dilectionis: ꝛ timoris: ꝛ agnitionis: ꝛ sancte spei. In me gratia ois vite ꝛ veritatis. In me ois spes vite ꝛ virtutis. Transite ad me oēs qui concupiscitis me: ꝛ a generationibus meis implemini. Spiritus enim meus super mel dulcis ꝛ hereditas mea super mel ꝛ fauum. Memoria mea in generatione seculorum. Qui edunt me adhuc esurient: ꝛ qui bibūt me adhuc sitient. Qui audit me non confundetur: ꝛ qui operantur in me non peccabunt. Qui elucidant me vitā eternā habebunt. Hec oia liber vite: ꝛ testamentum altissimi: ꝛ agnitio veritatis. Ceterū cū inter oēs scripturas sanctas: Libro. j de cōcor. euange. Divus aurelius Augu. episcopus palmarium nec immerito concedat euangelio: nec euangeliū. i. bonum nūcium dixeris nisi salutis ac saluatoris continet annunciationem: ego omniū que scripta sunt aut scribi possunt: nihil lectione nostra dignius censeam q̄ eam euangelij (que plurima est) portionē: que saluatoris nostri predicat vitam. Qui: si viā querimus. via est. Si viaticū aie: veritas est: ꝛ v̄ba vite eterne habet. Si Jo. xiiij Jo. v. terminū vie qui sine termino est: vita est: ꝛ fons aque salientis in vitaz eternā. Hec est igit Jo. iiij. lectio viroꝝ doctissime ꝛ doctis ꝛ discētibꝰ accommodatissima: doctis q̄dē vt moneantur discentibus v̄o vt etiam erudiātur. Hec est veri xp̄iani palestra: in qua exercendi sumus: si Ephe. vj. volumus (velle autez debemus) illa tela nequissimi ignea extinguere: si volumus stare aduersus insidias diaboli: ꝛ spiritalia nequitie in celestibꝰ. Proinde petre decus nr̄m suauissimum: qm̄ mores tuos ingenuos: ab ea tēpestate qua simul ad litterarum studia incubuimus: teq̄ intus ꝛ in cute noui: nō vereor currenti calcar admouere: hoc accessiōis sperās: vt ois generositatis atq̄ honestatis columē dñs Franciscus de Rohan Lugdu. primas q̄ sub tuo comitatu iamprudē optimam in moribus ꝛ litteris nauat operam etiam a teneris vnguiculis xp̄iane vite fit lector: atq̄ perpetuus mirator ꝛ (vt vulgarius dicam) imitator: faciatq̄ (qm̄ vicarius eius est) scm exemplar quod ipsi in mōte (qui xp̄s est) mōstratum est. Vale: ꝛ si vacat hec carmina non aspernāda: neq̄ex nostra officina profecta: sed prius impressa relege. ¶ officina nostra litteraria Ludu. iiij. nona Aprīl. Anni Millesimi quingentesimi vigesimi secūdi.

¶Carmen ad studiosos lectores.

Qui studij curas: ꝛ vere tempora fame.
Altaq̄ qui proprio regna labore cupis.
Multa licet pateat tanti tibi semita voti.
Hac precor incedas que potiora daret.
Sunt tibi perplexe nuemrosa volumina legis.
Uerbaq̄ multiloqui litigiosa fori.
Sunt quoq̄ verbosi certamina vana sophiste.
Est ibi cum modulis musica leta suis.
Est phisice presens: patet egri cura gementis.
Ipsa tibi studium sydera celsa ferunt.
Est tibi velata latitans sub nube poesis.
Maxima que veri damna laboris habet.
Qui dirce q̄d Cirrha iuuat. q̄d gloria daphnes
Ficta quid aonij: stagna liquoris habent.
Hec bona sunt (fateor) sanctos digesta pervsus.
At mihi terrenum: letiferūq̄ sonant.
Qui cupis ergo pios studij tolerare labores.
Et faustos summos claudere fine dies.
Suscipe tam sanctū pedibꝰ manibusq̄ volumē.
Hicq̄ tuus vigilet nocte dieq̄ labor.
Hic tibi norma subest vite studiosa beate.
Hic sunt supremi gesta relata dei.
Quare age muricets taxuz postpone liguſtris.
Uanaq̄ diuinis scripta voluminibus.

UNIV. BIBL. MAINZ
1945 K 10457

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz

Tabula alphabetica.

¶ In tabulã sequentem prenotatio seu annotatio.

¶ Si quis forsan adhuchuiꝰ tanti operis nouitius lector huc accedet. neqꝫ totum perlegere volet: siꝫ suo instituto deseruientem duntaxat particulam: vt eam facili indicio inueniat: nouit in duas partes diuisum: quarum capita in frontibus vtriusqꝫ conspiciet duas preterea esse tabulas indicatiuas: quarum prior a nobis recens collecta alphabeticum sequitur ordinem: non omnia sed precipue annotanda continẽs q̃ppeea q̃bꝰ annotatis cetera pateſcant. Nã nihil qõ ad euangelij declarationẽ faciat pretermissum est. Quo circa non inutilis est ⁊ altera tabula euangelia dominicalia ⁊ festiua declarans. Ut vero facilius esset inditum singula capita litteris distinximus ⁊ numerum foliorũ nuperime addidimus.



Abagarus rex qũo epistolam scripsit ad xpm. par. j. ca. xxx. F. fo. lxxv.

Abdicatio a tribus. par. y. c. xlj. F. fo. ccxxxvij.

Abraam diem xpi vidit ⁊ gauisus est. p. j. c. lxxxiiij. L. fo. cxcv.

Abrae respectio ⁊ vxoris loth qũo fuerit diuersa. parte secũda. c. xl. B ⁊ C. fo. cclxxxvj.

Abominatio est antixps. parte. ij. ca. xl. A. fo. cclxxxv.

Absconsio domini ⁊ eius cause. pte prima. ca. lxxxiiij. W. fo. cxcv.

Item. parte secunda. capitu. xxxj. J. fo. cclxxij.

Abscõsio talẽti. parte. ij. capitulo. xlix. A. fo. ccxcix.

In abscondito facere. parte. j. ca. xxxvj. B. fo. lxxxix.

Absentia clericorum a beneficijs suis. parte. j. c. lxvij. J. f. clxvij.

Abstinentia est in principio duntaxat dura. parte prima. ca. lxxj. F ⁊ Y. fo. clxvij.

Abusiones plurime. parte. j. caꝑ. lxxxvij. D. fo. cxcvij.

Acceptio personarum quando fit. par. j. c. xxv. F. fo. lxvj.

Acus pro porta aut porte nomen. par. ij. c. xvij. A. fo. xxxv.

Adam plasmatur in agro damasceno. p. j. c. ij. A ⁊. ibidẽ. secũdus adã natꝰ. p. j. c. ix. X. fo. xxiiij.

Admiratio quando fit ⁊ vñ. p. j. c. xl. N. fo. cij.

Admiratio xpi q̃lis. p. j. capitulo. xlij. D. fo. cv.

Aduentus xpi cur nec prius nec posterius fuit. par. j. ca. ij. C. vj. quomodo desideratus antiquis. ibidem.

Aduẽtus xpi i hierlm humilis. pte. ij. c. xxvj. E. fo. cclxj.

Eius ad iudiciũ signa. par. ij. ca. xxxix. per totum. fo. cclxxxiiij.

Aduẽtꝰ oñi ad iudiciũ optandus bonis. p. ij. c. xlij. p to. fo. cclxxxix.

Aduentus domini triplex. ibidez.

Aduentus xpi a morte intelligit. par. j. c. lij. Y. fo. cxxxij.

Aduersitates facũt se cognoscere. p. j. c. j. Jfo. v.

Nec possunt sanctos a charitate separare: tangũt eẽ eos sed non frangunt: ibidem.

Aduersariꝰ nobis recõciliãdꝰ mlti plex. p. j. c. xxxiij. J. fo. xxxiij.

Aduersariꝰ noster fortis e: siꝫ dñs fortior. p. j. c. lxxj. S. fo. clxviij.

Adulatio vitanda. parte. j. ca. lvj. E. fo. cxxxi. ⁊. lxxiij. A. fo. clxxiij.

Affectorum male gradus. parte. j. c. lxxxiiij. Y. fo. clxxxv.

Afflictiões xpi. p. j. c. ix. S. f. xxvj.

Ager xpi triplex. p. j. c. lxiij. F. ⁊. S. fo. cl.

Agnus vñ dictꝰ ⁊ cetera. de agno dei. par. j. c. xxij. A. fo. lxij.

Alexãdri magni auiditas. par. j. c. lxij. E. f. cxlv. alibere respõdet q̃ dã pirata. p. j. c. lxxvj. E. clxxviij.

Allelvia quare nõ est translatuz. p. j. c. xxxvij. L. fo. xcij.

Alpha ⁊ o. p. j. c. xxxv. N. lxxxviij.

Altissimus est deꝰ. p. j. c. v. R. xiij.

Amandus deus gratis. parte. j. ca. xxxv. N. fo. xxxviij.

Amor vide charitas. amor temporalium. parte prima. caꝑ. xxxviij. Y. fo. xcv.

Amor propinquorum impedit sequelam christi. parte prima. capi. liij. C. ⁊. S. fo. cxxvj.

Amara dulcibus, miscet christꝰ. p te. j. c. xvij. C. fo. xxxv.

Amor seculi effundi debet. parte. j. c. lxxxij. J. fo. cxcj.

Ambitio clericorum damnatur. p. j. c. lxvij. A. fo. clx.

Ambitiosus omnis seruit. parte. j. c. xxij. T. fo. lxj.

Ambulatio domini et petri super mare ⁊ erectio petri ne mergeretur. parte prima. capitu. lxix. per totum. fo. clxiij.

Amen qualis vox ⁊ cur nõ trãslata. parte prima. capitulo. xxxvij. L. fo. xcij.

Ancille filium se deus. parte prima. ca. v. P. fo. xlij.

Andreas primus fuit christianꝰ. parte prima. c. xxiiij. A. fo. lxiij.

Angelus cur in forma humana marie in annunciatiõe apparuit. parte. j. c. v. F. fo. xiij.

Angelorum xpo post ieiunium ministratio. parte. j. capi. xxij. ⁊. ⁊. CC. fo. lxj. ⁊. lxij.

Angelorum bonorum ⁊ malorum discreto. parte prima. capitu. iiij. C. fo. ix.

Angariaz angariati. pte prima. c. xxxv. E. fo. lxxxix.

Animus inordinatus sibi pena est. parte prima. c. xlij. S. fo. cv.

Anime dignitas ex causis eius. p. j. ca. xij. U. fo. xxxiij.

Anime curatio. parte prima. caꝑ. xxxj. Y. fo. lxxvij.

Anima christi iponsa ibidem. J.

Anime sedes. parte prima. capi. xxxvij. C. fo. xc.

Anima accepit corpus mutuo. pte. j. c. lij. A. fo. cxxiiij.

Anima quomodo accipi solet. parte. j. c. liiij. E. fo. cxxvij.

Ala odienda duplicit. ibidez. W.

Animal rationale deo precipue ẽ cure. par. j. c. xxxviij. S. fo. xcv.

Anne mariti filie ⁊ nepotes. par. j. ca. iij. E. fo. viij.

Anne prophetisse cõmẽdatio. parte. j. c. xij. L. f. xxxij.

Anne ⁊ caiphe meminit. parte. j. c. xvij. A. fo. xliij.

Anni trigesimi perfectio. parte. j. c. xxviij. E. fo. lxxij.

Annunciatio dominica, parte prima. c. v. p totum. fo. x.

Antixpi q̃ sint. p. j. c. lij. L. cxxiiij.

Antichristum iudei pmi suscipiẽt par. j. c. lxxvij. N. fo. clxxxj.

Antichristi qui. parte secunda. c. xxxiij. S. fo. cclxxvj.

Antichristi aduentus. parte. ij. c. xxxix. E. fo. cclxxxv.

Antichristi aduentus et persecutio. parte secunda. capitu. xl. per totum. fo. c. clxxxvij.

Aperientes domino pulsanti. parte. ij. c. xlvij. C. fo. ccxcvj.

Apl'orum prima vocatio. parte. j caꝑ. xxiiij p to. lxiij. quõ apl'atu idonei fuerunt, ideote. ibi. J. lxv

Eoꝝ scda ⁊ tertia vocatio.p.j.ca.xxix.p to.eorū dē electio i apl'atū. parte.j.c.xxxij.p totū.fo. lxxviij. Eorūz nota.ibidem.E.
Apl'orum ad p̄dicādū missio cum ptāte curādi. p.j.c.lj.p.to.fo.cxix
Apl'oꝝ a predicatiōe reuersio. p. j.c.lviij.per totū.fo.cxxxv.
Apl'orū p segetē trāseuntium fames.p.j.c.lxxj.A.fo.clxvij.
Apostatatio cordis.parte.j.capi. xlv.E.fo.cxij.
Apparitio seu epiphania dñi.p. j.c.xj.p totū.fo.xxvj.
Apparitio ei⁹ oriēte.ibi.Q.xxviij
Apparitio dñi facta matri sue.p. ij.c.lxx.p to. f.cccl xx.Magdalene capitu.lxxj.et.lxxij.per to.cccl xx.
Trib⁹ mariis.lxxiij p to.cccl xxvj
Petro.lxxv.E⁹tib⁹ in emaus.ca. lxxvj.p totū.Facta discipulis tho ma absēte.lxxvij.p totū.Thoma p̄sente.lxxviij.p to.fol.cccl xxviij.
Septē discipl'is ad mare tyberia- dis.lxxix.p to.fol. cccl xxxiij.
Uñcim discipulis ⁊ q̄ngētis fratri bus.lxxx.p totum.fo. cccl xxxviij.
Apparitionuz xp̄i epilogus.par. j.c.lxxxj.p totum.fo.clxxxvij.
Aque invinū mutatio in nuptijs. p.j.c.xxv.per totum.fo.lxvj.
Aq̄ bñdicte rō.p.j.c.xij.S.f.xxxj.
Aque ꝓprietates ⁊ cur in eis baptizant.p.j.c.xxj.R.fo.lvj.
Aque frigide remuneratio.par. j.c.lv.C.fo.cxxix.
Arator retrospiciens.parte.j.ca. xlv.E.fo.cxj.
Arboris casus et incisio.parte.j. ca.xvij.M.⁊.N.fo.xlvj.
Arboris bone ⁊ male ptes.parte. j.c.xl.S.fo.liij.
Arboris euangelice rami.par.j. ca.lxiij.L.fo.clj.
Arbitrij nostri liberi bonum.par te.ij.c.ix.H.fo.ccxxx.
Archytriclin⁹.p.j.c.xxv.F.clxvij.
Areevētilatio.p.ij.ca.l.p to.f.ccc.
Argūētis imp̄udenter mḡla.par te.j.c.xxxix.S.fo.xcvij.
Arguendi matoris forma.parte. ij.ca.j.L.fo.ccxij.
Aridꝰtas est triplex.par.j.capi. lxxij.C.fo.clxix.
Arundo non fuit iohannes bap. par.j.c.lvj.E.fo. cxxxj.
Ascēsio dñi par.ij.capi.lxxxj C.⁊ lxxxij.p totū.fo.cccxc.
Assensus marie a quib⁹ expecta- batur.p.j.ca.v.p.fo.xiij.
Asini et pulli sup quos sedit dñs signatio.par.ij.c.xxvj.C.fo.cclx.
Assumēdus vnus ⁊ alius reliquē dus.p.ij.c.xlv.per totū.fo. ccxciij
Assumptiōis marie euāgeliū cur id sit.pte.j.c.lxj.F.cxliij.
Assumptio marie ⁊ ei⁹ laus.par. ij.ca.lxxxvj.per totum.fol.cccciij.
Assumptio dñi corpaliter a dia- bolo.p.j.c.xxij.O.fo.lx.
Attributa personis diuinis.par. j.c.xxvj.J.fo.lxx.
Auaricie devicte figura.par.j. c.xxij.Y.fo.lxj.
Auaricie fugā suadet.parte.ij.c. xiij.C.fol.ccxxxvj.
Audit⁹ triplex.p.j.c.lxiij.N.clij.
Aue maria frequenter dicendum marie.p.j.c.v.T.fo.xiij.
Auerti ab inimicis ꝓhibemur.p. prima.c.xxxv.W.fo.lxxxvij.
Auferri ab eo q̄ nō hz.parte.j.c. lxiij.O.fo.clij.
Augu.vñ dict⁹.p.j.c.ix.A.fo xx.
Auis vocē simulās dū sibi placet ad ꝓpriā redit lacessita:qđ de im- patiētib⁹ dz.p.j.c.xl.F.fo.cj.
Auiditas in vilib⁹ nocet.p.j.cap. lxxj.F.fo.clxvij.
Aures audiēdi que sint.parte.j. ca.lxiij.N.fo.clij.
Aurea ⁊ aureola qđo differunt.p te.j.c.xxxij.J.fo.lxxxj.
Aurea ⁊ aureola ⁊ palma.p.ij.c. lxxxvij.F.fol.ccccix.
Aurū mare datum quomodo ex- pensum.p.j.c.xj.T.fol.xxix.

Baptism⁹ euacuauit circū cisionez.parte.j. capitu. x.ante.S.fo.xxvj.
Baptismus iohannis q̄d differt a baptismo christi ⁊ multa de vtroq;. parte.j.capitu. xvij.a B.vsq; H.Baptisma quin tuplex ibidem.C.fo.xliij.⁊.xlv.
Eius causę ibidem.D.
Baptizare poterat.Jo.parte pri- ma.capitu.xix.F.fol.l.
vbi plura consequenter :⁊ de ba- ptismo duplici.R.⁊ de triplici ibi- dem.fo.lj.
Baptizatio xp̄i a iohanne p.j.ca. xxj.p totum.vbi multa vr dict de loco tpe ⁊ ceteris declarantur.
Itē an eū baptizari decuit cū eēt p̄dicaturus.ibidē.S.fo.lvj.
Baptimi forma.i.primitiua eccle sia ibidez.R.figure. S.institutio ibidē.Eius non iterādi minister. par.j.ca.xxxij.E.fo.lxxx.
Baptizādi multi plex potentia.p. j.c.xxiij.W.fo.lxij.
Baptizatio xp̄i actiua qđo semp baptizat.p.j.c.xxvij.A.fo.lxx.
Baptism⁹ xp̄i est sanguinis ei⁹ efu sio.p.j.ca.liij.B.fol.cxxvj.
Beatitudies octo.p.j.c.xxxij.p to tum.f.lxxix.Uide illic notata vt a luca describuntur ibi.p.f.lxxxij.
Beelzebub q̄d.p.j.c.l.W.f.cxvij. lxxij.C.fo.clxix.
Bñdicta maria ⁊ bñdictus fruct⁹ eius.p.j.c.vj.W.fo.xv.
Bñdictio symeonis.pte.j.capitu. xij.H.fo.xxxij.
Bñficia eccl'iastica petētes.par. j.c.lxvij.B.fo.clx.
Beneficium perfectorum triplex. par.j.c.xxxv.L.fo.lxxxvij.
Beneficium accipiens memor sit. par.j.c.xc.E.fo.ccvj.
Bñfacere q̄d sit.ibidē. F.fo.ccvj.
Benignitas dñi.p.j.c.xij.d.xxxv
Bethania q̄d sit ⁊ duplex est.par. j.c.xix.L.fo.lj.
Bethsaida ⁊ ei⁹ exprobratio.par. j.c.lvij.W.fo.cxxxiij.
Bias:phs ola sua secū ferēs.par. j.c.lxxvij.C.fol.clxix.
Blāda facil⁹ decipiūt q̄s aspera. par.j.c.xxxvij.J.fo.xcij.
Blasphemiarū species.parte.j.c. lxxxvij.S.fo.ccj.
Blasphematio tripliciter fit.pte. j.ca.xlviij.B.fol.cxiij.
Bonoꝝ ordinatio.p.j.c. xxxix.C. fo.xcvj.
Bonum minus ꝓ maiore.par.j. ca.xlv.W.fo.cx.
Bonū nemo inuitus facit.parte. j.c.liij.W.fo.cxxv.
Bona nr̄a triplicia de quibus sa- tisfit.p.j.c.xx.R.fol.liij.
Bona p̄rimonij.p.j.c.xxv.H.lxvij
Bona ꝟ petā.p.j.c.xxx.H.f.lxxv.
Bona per inimicū nobis ventēta. par.j.c.xxxv.O.fo.lxxxviij.
Bonū triplex.parte.j. ca.xxxviij. J.fo.lxxxviij.
Bona opera palam fiant.parte. j.c.xxxvj.A.fo.lxxxviij.
Bonoꝝ eccl'e inutilis abstūptio.p.j c.lxviij.R.fo.clxij.eorū dē vtilis ex posito suadet.par.j.cap. lxxx.J. fo.clxxxvij.
Bonus est solus deus .parte.ij.c. xj.A.fo.ccxxxij.
Bos ⁊ asinus in natiuitate dño fa mulantes cuius erunt.parte pri- ma,capi.ix.E.fo.xxj.

Tabula alphabetica.

Cadere i facies ꝛc retrorsū. p ij.c.iij.I.fo.ccxvij.
Caiphe ꝓphetia.par.j.c.viij.D.fo.xvij.
Calūniāti quō respondēdum sit. parte.ij.c.xxxij.S.fo.cclxxij.
Cameli ꝛ calicis fit mētio.pte secūda.c.xxxviij.E.fo.cclxxxij.
Cādelabrū aureū figurat mariā. pte prima.c.xij.E.fo.xxxj.
Cātici cōponēdi ꝛ dicēdi īstitutio: pte prima.c.vj.F.fo.xvj.
Cātuū musicoꝝ excitationes parte prima.c.xlix.F.fo.cxvij.
Capilli nostri numerati sunt.parte prima.c.liij.F.fo.cxxv.
Capillus quō nō peribit.parte secunda.c.xxxix.D.fo.xcvij.
Capharnauꝫ cur ciuitas dñi.parte prima.c.xlviij.A.fo.cxiij.
Caphyrius quid.parte prima.capitu.lxvij.D ꝛ F.fo.clviij.
Carnium vsus vsq; ad diluuium ignorabat.p.j.c.lxxj.D.f.clxvij.
Caro pro muliere ꝛ p hoīe.parte prima.c.xviij.E.Itē cur xps caro factus dicat.ibidem.F.fo.xlviij.
Castellū cur dicatur hierl'm pte prima.c.xxvj.B.fo.lix.
Castitatis gradus tres.parte prima.c.lxiij.D.fo.cxlix.
Casum luciferi vidit dñs. parte prima.c.lviij.C.fo.cxxxv.
Cathecumini informandi mod⁹. pte secunda.c.j.I.fo.ccxij.
Cathedra moysi parte secunda. c.xxxvij.A.fo.clxxxj.
Ceci duo ꝛ mut⁹ vnus sanat⁹.parte prima.c.l.p totum.fo.cxix.
Cecitas quadruplex.ibidem.D.
Ceci a nattuitate illuminatio.parte prima.c.lxxxv.p totuz.fo.cxcv.
Ceci iuxta bethsaidā illuminatio parte prima.c.xij.p totuz.fo.xxx.
Ceci añ ingressum in hierico illuminatio.p.j.c. xxij.p totū.f.lviij.
Ceci duo post egressum hierico illuminati.p.ij.c.xxiij.per totum.
Cecilie ꝟginis in christi cōtemplatione laus in prologo.E.fo.j.
Cedere quib⁹ cōpetit.parte prīa. c.lxiij.B.ꝛ.lxix.F.fo.clxiiij.
Cessit christ⁹ ob multa.parte prima.c.xxviij.A.fo.lxxj.
Celi gratia oia aduersa sunt tolerāda.parte.j.c.xl.B.fo.xcix.
Celuz frustra a malis inspicitur. parte prima.c.xxxviij.A.fo.xciij.
Celum triplex ꝛ celoꝝ trāsit⁹ parte scōa.c.xliij.D.fo.cix.
Cena magna ad quam inuitātur multi accedūt pauci.pte prima.c. lxxxij.p totum.fo.clxxxviij.
Cene dñi i primis vesperꝫ meditatio.pte scōa.c.liij.p totū.f.ccccvj.
Cēsit⁹ capite xps.p.j.c.ix.C.f.xx.
Censum mozat⁹ solui ibidem.D
Census an cesari sit soluēdus.p te secūda.c.xxxv.p totū.f.cclxxvij
Cepit ipoperare signāter dictuz parte.j.ca.lxvij.S.fo.clviij.
Cesar vñ dict⁹.Memineris tñ iuliū cesarē nō fuisse natū ceso matris vtero pte.j.c.ix.A.fo.xx.
Cesaria philippi vbi sit.parte secunda.c.j.A.fo.ccxj.
Chananee: fides: pseuerātia: hūilitas.p.j.c.lxxxj.p totū.f.clxxxviij
Character nō iterādis sacramentis impssus.p.j.c.xxj.L.fo.lvj.
Charitas spūsancum indicat inhabitare.p.j.c.xxj.W.fo.lvj.
Charitaꝫ excellentia.p.j.c.xxxj. I.fo.lxxvij.ꝛ pte prima.c.xxxiiij. Y.fo.lxxxiiij.
Charitas ordinata.p.j.c.liij.C. fo.cxxv.
Charitas pacifica est deo preciepue offerēda.p.j.c.lx.S.fo.cxlj.
Charitatis ℣tus .p. ij.c. xxxiij. Y.fo.lxxxiij. ꝛ.c.xxvj.F.fo.lxix.
Eius quatuor species.c.xl.C.f.c.
Christi vita notabit in vita ꝛ cetera in suis vocabulis vt annuncia tio: incarnatio: natiuitas: circūcisio ꝛc. Itez hūilitas: pauptas: passio: labores ꝛc. Ueruz qui ipm vocabulum respiciunt sunt hec.
Xps ē nobis oia i ꝓlogo.R.fo.ij.
Christi ꝛ mozt⁹ ei⁹ pfectio.i ꝓlogo.
O.Facies ꝛ forma.P.fo.iij.
Cur nec prius nec posteri⁹ venit. p.j.capitu.ij.C.fo.v.
Imitandus est nobis.pte.j.c.ix. R.ꝛ L.Dictus est ab vnctione. ibidem.W.fo.xxvj.
Christi ifantis officia.par.c.xiiij. I.fo.xxxix.
Eius in tēplo māsio ꝛ disputatio. par.j.c.xv.p totum.f.xxxix.
Qūo plen⁹ oī pfectione ab instāti incarnationis.ibidē.A.fo.xxxix.
Ei⁹ infātia.p.j.c.xvj.p totū.f.xj.
Christus res et sacerdos.p.j.ca. xxiiij.E.fo.lxv.
Qūo crescit iohāne decrescente. pte.pria.c.xxvij.B.fo.lxx.
Qūo cessit.p.j.c.xxviij.A.f.lxxij.
Cinctus est in pectore: iohannes in lūbis.p.j.c.xxiiij.R.fo.lxvj.
Christi cū iohāne bap.cōparatio. parte.j.c.lvj.L.fo.cxxxij.
xpi nota.par.j.c.xxxj.I.f.lxxvij.
Christus sequēdus precipit.parte secūda.c.ij.per totū.Uide in sequendus.fo.ccxiij.
Christus alius mō est nobis q̄ rendus.pte scōa.c.xl.S. dicitur corpus.ibidem.Y.fo.cclxxxvij.
Christus in morte cuiuslibet videtur.p.ij.c.xlvj.C.fo.ccxcv.
Cū xpo eē q̄d sit.p.ij.c.xlix.g.f.ccc
Cibū qui perit ꝛ nō perit operari pte prima.c.lxx.C ꝛ D.fo.clxv.
Cibi sunt morborum cause.parte prima.c.lxxj.W.fo.clxvij.
Ciclⁿ q̄d sit.p.j.c.xij.O.f..xxxiij
Circūcisio iohānis bap.ꝛ nois ei⁹ ꝓpositio nō.p.ij.c.vj.L.f.ccxxiij.
Circuncisio dñi.p.j.c.x.p.totum. fo.xxv.
Eius rō ꝛ modus: ibidem.F.
Circūcisio est p baptismū euacuata ꝛ cetera p ordinez illic notata.
Circūcisio xpi ad p̄dicādum.parte prima.c.xxx.E.fo.lxxv.
Ciuitates a christo spāliter electe par.j.c.ix.X.fo.xxiij.ꝛ pte.j.ca. xlviij.A.fo.cxiij.
Ciuitatū exprobratio.pte prima. ca.lvij.W.fo.cxxxiij.
Clamor elizabeth qualis sit.pte prima.c.vj.D.fo.xv.
Clamor xpi.p.j.c.lxiij.N.fo.clij.
Clamor ad iudicium.parte secunda.c.xlviij.C.fo.ccxcviij.
Clericoꝝ ꝛ religiosoꝝ vitia carpūtur.p.j.c.lxviij.p totū.fo.clx.
Clerici secularib⁹ dediti taxant: par.ij.c.xxix.E.fo.cclxvj.
Cogitatio est soli deo nota.parte prima.c.xxv.F.fo.lxvij.
Cogitatiōes nō immittit sz auget diabol⁹.p.ij.c.liij.B.fo.cccvij.
Cogitur null⁹ a deo.parte prima. c.lviij.Y.fo.cxxxvj.
Cohabitatio mulierū detestatur. par.j.c.xxxiij.R.fo.lxxxiij.
Colūbe ꝓprietates.p.j.c.xxj.N. fo.lvij.
Cōicantes indigne assimilant⁹ herodi.p.j.c.xj.ante.Y.fo.xxvj.
Cōpunctionis incitamenta.parte prima.c. xxxiij.D.fo.lxxxiij.
Cōprehēsio triplex.p.j.c.j.I.f.ij.
Cōceptio saluatoris .parte prīa. c.v.per totum.fo.x.
Cōcipe ivtero q̄d sit.ibidē.I.f.xij
Cōceptus elizabeth cur marie notificatur.ibidem.O.fo.xij.

Tabula alphabetica.

Cõceptionis christi spiritualis cõ ditiones ibidẽ. U. fo. xiiij.
Cõclusio ꝛ signatio opis. par. secũ da. c. vlti. per totũ. fo. cccxj.
Cõcupiscentia carnalis damnat. par. j. c. xxxiiij. R. fo. lxxxiiij.
Cõdimẽtũ est facile fameti. par. prima. c. lxxj. E. fo. clxvij.
Confessio ioh. bap. de xpõ vera ꝛ humilis. par. j. c. xix. B. fo. xlix.
Confessio et eius diuisio ac condi tiones. parte prima. ca. xx. L. M. N O ꝛ p. fo. lij. ꝛ. liij.
Cõfessoris qualitates ibidem. P.
Cõfessio sine operibus nõ ꝓdeit. parte. j. c. xl. H. fo. cj.
Confessionis conditiões quatuor par. j. c. xlj. S. fo. ciiij.
Cõfessio demõiorũ coacta. par. j. c. xliij. C ꝛ. p j. c. xlvij. A. f. cxij.
Cõfessio suadẽda ẽ egrotis a me dico. pte. j. c. xl. D. fo. c. Interdum oris cõfessio est necessaria. parte prima. c. liij. H. fo. cxxvj.
Cõfessores q̃. p. j. c. liij. S. f. cxxvj.
Cõfessio christi qualis fuit. parte prima. c. lviij. H. fo. cxxxvj.
Cõfessio de xpõ q̃ eẽt filiꝰ dei a pe tro ꝓ oĩbꝰ facta. p. secũda. c. j. per totum. fo. ccxj.
Cõfessio vere fidei interdũ faciẽ da. par. ij. ca. xviij. S. fo. ccxvliij.
Confessio humilis cẽtum ponit. par. ij. c. xxx. E ꝛ H. fo. cclxij.
Confidentia improbatur. parte prima. c. xvij. R. fo. xlv.
Congregati in noie dñi. pte secun da. c. viij. D. fo. ccxxvij.
Coniugium inter castos verus est par. j. c. viij. D. fo. xix.
Cõiugatoꝝ prouincia durissima. par. ij. c. x. C. fo. ccxxxj.
Cõsãguinei vitãdi. p. j. c. xv. l. xlj.
Consanguineoꝝ ad ꝓlaturas electio. par. j. c. lxviij. E. fo. clx.
Conscientia mala mori refugit. pte prima. c. liij. B. fo. cxxv.
Cõscientia quaruplex. parte prima. c. lxviij. N. fo. clxij.
Conseruatio rerum a deo parte prima. c. xviij. B. fo. xlvij.
Cõsiliũ prudenter mutari potest. parte prima. c. xj. S. fo. xxix.
Cõsilia euãgelica duodecim. pte scõa. c. xij. per totum. fo. ccxxxiiij.
Cõsolatio discipuloꝝ iter onera ꝓ ceptoꝝ. p. j. c. lv. p totũ. fo. cxxviij.
Consuetudo peccãdi est pessima. parte prima. c. xliij. F. fo. cix.
Cõsuetudo mala plꝰ nocet igne. pte prima. c. lxxvj. F. fo. clxxviij.
Conspiratio pontificum ꝛ phari seorum contra xpm. parte secũda. c. xviij. p totum. fo. ccxlx.
Contẽplandũ interdum. parte pri ma. c. lviij. B. fo. cxxxv.
Contẽplatiua vita manet. parte prima. c. lxj. C. fo. crlij.
Cõtendẽdũ in iudicio nõ esse. par te prima. c. xxxv. C. fo. lxxxvj.
Contentio licita ibidem. D.
Cõtẽtio bona. p. j. c. xl. A. fo. xcix.
Cõtẽtio est vitãda. par. j c. lxxiij. P. Uide litibus. fo. clxxiij.
Cõtinẽtia a dño est. p. ij. c. x. E. et est gloriosa. ibidem. D. fo. ccxxxj.
Cõtritio ꝛ eius conditiones. par. prima. c. xx. J. Quare debet esse ꝓ petua. ibidem. R. Eius efficacia. ibidem. R. fo. lj. ꝛ. lij.
Contumeliã pati docemur. parte prima. c. lij. L. fo. cxxiiij.
Conuiuiũ matthei. par. prima. c. xxxj. B. cur in conuiuijs dñs esse solebat. ibidẽ. C. fo. lxxvj.
Cõuersi retrocedẽtes grauiꝰ pec cãt. par. scõa. c. xxvj. C. fo. cclx.
Coquus ꝑfertur nũc sapienti. par te prima. c. lxviij. F. fo. clxj.
Cordis partes ꝛ q̃tuor exercitia. parte prima. c. xxij. E. fo. lix.
Cordis mũdicia ꝛ eiꝰ laus ac beatitudo. p. prima. c. xxxiij. S. fo. lxxx.
Corda loquẽtur in die iudicij. par te. prima. c. xl. J. fo. cj.
Corona pharaonis moysi data. parte. prima. c. xij. L. fo. xxxvj.
Corpus morale ꝛ eiꝰ mẽbra. par. prima. c. xxxviij. B. fo. xciij.
Corpꝰ carcer ẽ. p. j. c. lvj. U. cxxxj.
Corpus christi in sacramento. vi de eucharistia.
Corozaim exprobratio. par. prima. c. lvij. D. fo. cxxxiiij.
Correptio seu correctio fraterna ꝓcipit. p. j. c. xxxix. F ꝛ S. f. xcvij.
Correptio fraterna. p. ij. c. viij. p totũ. ꝓcipue i prici. A. f. ccxxvij.
Crastina curare phibemur. par. prima. c. xxxviij. R. fo. xcvj.
Crastinus quid sĩ. ibidem. L.
Credere in nomine christi. parte prima. c. xxvj. S. fo. lxix.
Credere in deum quid sit. parte prima. c. xl. J. fo. cj.
Crescere oportet christum. parte prima. c. xxvij. B. fo. lxx.
Crucẽ xpi vtilitas. p. ij. c. j. S. ccxj in q̃ glorandũ. ibidẽ. W. fo. ccxij.
Crucem suã tolle re quid sit. par secũda. c. ij. C. fo. ccxij.
Crucifigi cur dñs voluit. par. secũ da. c. xxxj. H. fo. cclxxij.
Crux i frõtibꝰ regũ fixa. ibidẽ. J
Crucis apparitio in iudicio. par. secunda. c. xlij. A. fo. ccxcj.
Culpe ꝛ pene gradus in pcõ ire tres. par. j. c. xxxiiij. F. fo. lxxxiij.
Culpe interdũ puniẽde sunt. par te prima. c. xxxvij. H. fo. xcij.
Cupiditas etiam in vilibus no cet. parte. j. c. lxxj. F. fo. clxviij.
Curatoꝝ seu fanatoꝝ a xpõ signi ficatio. par. j. c. xxx. S. fo. lxxv.
Curare crastina vetat. parte. j. c. xxxviij. R. fo. xcvj.
Cure vitãde. p. j. c. xlv. A. fo. cx.
Curiositas clericoꝝ. parte prima. c. lxviij. L. fo. clxij.
Curuitas anime. parte prima. c. lxxj. H. fo. clxviij.

Damnati adhuc operant voluntate: q̃ permanet. p. c. xl. R. fo. cij.
Dãni tẽporalis vtilitas. p. j. c. xlvij. S. fo. cxiiij.
Dandũ semper aliquid. parte. j. c. xxxv. S. fo. lxxxvj.
Dãda q̃druplicia. ibi. H. f. lxxxvij
Date ꝛ dabit vobis socij sunt par te. j. c. xxxix. E. fo. xcvij.
Dans extedio. ibidẽ. R. f. xcviij.
Dauid et abiae filius dictus xpõs. parte. j. c. vij. A. fo. xvij.
Dauid filiꝰ xpõs. p. j. c. l. A. f. cxvij.
Debitores sumꝰ etiã q̃ non pecca uimus. par. j. c. lx. F. fo. cxlj.
Debita nostra que sint. parte. j. ca. xxxvij. H. fo. xcj.
Decopolis vbi sit. parte prima. c. xc. A. fo. ccv.
Decime carnis. p. j. c. xxij. J. f. lix
Decimatio phariseoꝝ. parte. j. capi. lxxvj. C. fo. clxxviij.
Decollatio iohãnis baptiste. par te. j. c. lxvj. p totum. fo. clv.
Dedicatio rempli triplex. par. pri ma. c. lxxxvij. A. fo. cxcix.
Deliberãdũ in incertis. par. pria. c. viij. B. fo. xviij.
Demoniaci curatio ꝛ socrus pe tri sanatio. parte. j. c. xlij. per to tum vbi de demonijs multa notã tur. fo. cvj.
Demoniaci duo a legione obsessi ꝛ eorũ curatio. parte pria. c. xlvij. per totum. fo. cxij.
Demones abominantur peccata turpia. p. j. c. xlvij. E. fo. cxij.
Demoniaci sunt a sacris prohibẽ

Tabula alphabetica.

dī.par.ſ.c.xlvij.H.fo.cxliij.
Demoniac⁹ effectus p̄dicator ibi.
Demones ēt a malis arceri poſ-
ſunt.p.ſ.c.lviij.D.fo.cxxxv.
Demoniaci:ceci:z muti:curatio.
p.ſ.c.lxxiij.per totū.fo.clxx.
Demoniaci:ſurdi:z muti libera-
tio.p.ſ.c.xc.per totū.fo.ccv.
Demoniorū ptātes diuerſe.pte.
ij.c.iiij.D.fo.ccxviij.
Denarius qualis z quō dabat in
cenſum.p.ſ.c.ix.A.fo.xx.
Denarius diurnus quo conducti
ſum⁹. parte.ij.c.xiiij.per totum.
fo.cxxxviij.
Denarij multiplicitas ibidez.F.
Depoſitio dñi de cruce.p.ij.capi.
lxv.per totum.
Deriſio nō dz nos auertere a bo-
no incepto.p.ſ.c.xlix.S.fo.cxvij.
Deſerti cōmendatio.parte.ſ.ca.
xxij.C.fo.xxxviij.
Deſiderij dñi in pficiēda nr̄a ſa-
lute.p.ſ.c.liij.B.fo.cxxvj.
Deſperādū nō eſſe docet.parte.ſ.
ca.lx.S.fo.cxlj.
Deſponſatio Marie.pte.ſ.c.iij.p
totū.Fuit miraculoſa.ibidem.C.
per verba de p̄ſenti.ibidem.D.
Detractores nō ſunt audiendi.p.
ſ.c.xxvij.C.fo.lxxj.
Detractorū conſuetudo.parte.ſ.
ca.xxxj.C.fo.lxxvj.
Detractores cōparant porcis.p.
prima.c.xlvij.E.Eorum auditor.
ibidem.F.fo.cxiiij.
Detractio quibuſdā expedit.par
te.ſ.c.lij.R.fo.cxxiiij.
Detractores reprehendūtur.par
te.ſ.c.lvij.C.fo.cxxxiiij.
Detractorum periculū.parte.ſ.c.
lxxij.O.z.P.fo.clxxij.
De⁹ res ſumme ſufficiēs hō ſum
me deficiens.in prologo.A.fo.ſ.
Deus inuitat hominem ad veniā
ibidem.
Deum eſſe atteſtātur oīa.pte.ſ.
c.ſ.poſt.J.fo.v.
Deus eſt parentib⁹ preferendus.
parte.ſ.c.xv.H.fo.xl.
Deum et hoiem ſe oſtendit xp̄s.
ibidem.J.Amādus eſt gratis.p-
te.ſ.c.xxxv.N.fo.lxxxvij.
Deus vbiq̄ eſt z quomodo.par.ſ.
ca.xxxvij.C.fo.xc.
Deus neminez cogit.parte.ſ.ca.
lviij.H.fo.cxxxvj.
Deum nemo vidit vnq̄.parte.ſ.
ca.xvij.L.fo.xlix.
Deus omnia facit z omnia con-
ſeruat.p.ſ.c.lxxviij.L.fo.clxxxiij.
Dū partimur.p.ſ.c.lxxxvij.E.cc.
Diabolivox deorſū mittit.p.ſ.ca.
xxij.O.fo.lx.Nō infert vim tenta
to ibidē.eius pollicitatio ſ ſupbia
ibidē.R.z.S.Nō tantū nocet quā
tū vult.ibidem.X.fo.lxj.
Diabolo tria dant locū z cur ſit di
ctus ſpiritus imundus.parte.ſ.
c.lxxiij.E.fo.clxxv.
Diabolus eſt officij nomē.p.ſ.c.
lxxxiij.S.fo.cxciij.
Dies iudicij terribilis.p.ij.capi.
xliij.E.fo.ccxciij.
Eſt cogitādus.p.ij.c.xliij.C.eſt
ignotus.ibidem.H.fo.ccxciij.
Dies dñi ſubito venturus.p.ij.c.
xlv.per totum.fo.ccxciij.
Digito cōparat ſpūſſanct⁹.p.ſ.c.
lxxiij.E.fo.clxxj.
Digito loq̄ p.ſ.capitu.xxxiiij.O.
fo.lxxxv.
Dilatio boni operis nocet.p.ſ.c.
vj.B.fo.xv.
Dilectiōis generalis ſigna z quō
diligendi inimici.parte.ſ.c.xxxv.
R.fo.lxxxvij.
Dilectio ad vitā z dilectio multi-
plex.ibidem.N.fo.lxxxviij.
Dilectio triplex z eius mādatuz.
par.ſ.c.lix.C.fo.cxvj.
Dilectionis vtriuſq̄ in xp̄o cōple
tio q̄ deus eſt z proxim⁹.i.homo
ibidem.S.fo.cxvij.
Dilectionis officium. ibidem.H.
Dilectio ē ignis.p.ſ.c.lx.F.f.cxl.
Diligere ex toto corde ꝛc.p.ij.ca.
xxxvj.B.z.C.fo.cclxxviij.
Dimittere debem⁹ ſaltem offēſaz
etiā nō petētibus.p.ſ.cxxxvij.H.
ibidē.W.z.O.fo.lxxxij.
Dyogenes cynicus videſ pueruz
manib⁹ hauriētē aquā memora-
tur.p.ſ.c.xj.A.fo.xxvj.
Diogenis ad alexanduz locutio.
pte.ſ.c.lx.J.fo.cxlj.
Diſcedere a deo q̄vbiq̄ eſt.pte.ſ.
ca.xl.J.fo.cj.
Diſcipnloruz chriſti vocatio.vide
apoſtoloruz.
Diſcipli iohānis bap.p.ſ.c.xxvij
B.Eoz ſiles ibidē.C.fo.lxxv.
Diſcipuli.ij.vocati a dño.pte.ſ.c.
xlv.C.z.D.fo.cx.
Diſcipulorum.lxxij.ad predican-
duz miſſio.parte prima.c.lviij.p
totum.fo.cxxxv.
Diſcipuli ſunt ſpeculū magiſtri.
par.ſ.c.lxxj.A.fo.clxvj.
Diſcēda a xp̄o.parte.ſ.cap.lxiij.
L.fo.cxxxvij.
Diſpēſatio in plurib⁹ bñficiſs
par.ſ.c.lxviij.H.fo.clxj.
Diſſidij cauſe.p.ij.capitulū.x.A.
fo.ccxxx.
Diuerſoriū Marie z q̄d ꝓprie ſit.
p.ſ.c.ix.E.fo.xxj.
Diuinitatꝭ laus.pte.ſ.c.lviij.F.
fo.cxxxvj.
Diuina officia nō ſunt intermittē
da.p.ſ.c.lxxv.E.fo.clxv.
Diuitie ſunt ipſius dei.parte.ſ.c.
xxxv.S.fo.lxxxvj.
Diuitiarū amor impedit ſequela
dei.p.ſ.c.liij.R.fo.cxxviij.
Diuitis volētꝭ horrea ꝫpliare pa
rabola.p.ſ.ca.lxxvij.per totum.
vbi de diuitijs quō deꝫō beāt.ſed
miſeros faciunt multa.fo.clxxix.
Dines epulo z lazar⁹ mēdic⁹.p.ij.
c.xvj.p.totū.et⁹ vita.ibidē.F.ccxl
Diuitis ſaluādi difficultas.p.ij.
c.xiij.per totum.fo.ccxxxv.
Diuortij cā.p.ij.c.r.A.fo.ccxxx.
Docere min⁹ ꝑdeſt q̄ facere.p.ſ.
ca.xxxiiij.C.fo.xxxiij.
Docere in poteſtate q̄d ſit.p.ſ.ca.
xliij B.fo.cvj.
Doctrina nō vita phariſeoꝝ ſimi
liū tenēda ac imitanda.p.ij.capi.
xxxvij.p totū.fo.cclxxx.
Dolere de peccato alieno.par.ſ.
ca.lxxj.A.fo.clxvj.
Dominus tecuz libēter auditur ⁊
Maria.p.ſ.c.v.F.fo.xj.
Dñis duobus ſeruiri nō poſſe.p.
ſ.c.xxxviij.D.fo.xciij.
Dñi nō ſumus in hoc mūdo.par.
ij.c.xv.H.fo.ccxl.
Dom⁹ iacob que.p.ſ.c.v.L.fo.x.
Dom⁹ iuſti.p.ſ.c.xi.W.fo.cij.
Domū p̄clarā quare nō frequen-
tauit xp̄s.p.ſ.c.xliij.F.fo.cvij.
Domus petri que z vbi ibidem.
Domus diuitum vitande.par.ſ.
ca.lvj.fo.cxxxj.
Dona ſpūſſancti.parte prima.c.
xcj.W.fo.ccviij.
Donec multipliciter accipit.p.ſ.
c.viij.D.F.xix. Accipit ꝓ nunc⁹.
p.ſ.c.xxxiij.J.fo.lxxxiij.
Dormitio dñi z eius cauſe.parte.
ſ.ca.xlvj.B.fo.cxj.
Dormitio corporis neceſſaria.ibi
dem.H.fo.cxij.
Dragme deperdite parabola.p.
ij.c.vij.F.z.S.fo.ccxxiij.
Duci z trahi q̄bus conueniant.p.
ſ.c.xxix.A.fo.lxxij.
Duodenarij numeri pfectio.p.ſ.

capi. xxxij. D. fo. lxxviij.
Ecclesiasticorum vitia carpuntur. p. j. c. xvij. per totum. fo. xlviij.
Ecclesie vsus ꝙdruplex. parte. ij. capitu. xxix. H. fo. lxxiij.
Non est ex male acquisitis edificāda. p. ij. ca. xxxviij. H. fo. cclxv.
Egyptus cur xpi pfugiū. parte. j. capitu. xvij. B. fo. xxxv.
Electio vendētiū de templo ꝑma. parte. j. cap. xxvj. p totū. fo. lxviij.
Electi de tēplo q̄ sint. ibidē. C.
Electio secūda vēdētiū e tēplo. p. ij. c. xxix. p totū fuit acrior q̄ ꝑma ibidem. D. fo. cclxvj.
Electio. xij. apostolorū. par. j. ca. xxxij. p totū. fo. lxxviij.
Electio dñi p intentione electorū. parte. j. c. xlv. E. fo. cx.
Electorū cōsolatio appropinquante redēptione. parte. ij. cap. xlviij. per totum. fo. ccxciij.
Elemosyne z largitatis cōmendatio. par. j. ca. xxxv. G. fo. lxxxvj.
Eius genus duplex. ibidem. I.
Q̄o sit faciēda. p. j. ca. xxxvj. B. et deinceps. Est ad celos via. par. j. capitu. xxxviij. B. fo. lxxxviij.
Elemosynā facere sibi. par. j. ca. lxxvj. C. fo. clxxvij.
De quibus facere debemus. p. ij. capitu. xv. H. fo. ccxij.
Elemosyne faciēde p̄ceptū. p. j. c. xvij. O. z. T. fo. xlvj. z. xlvij.
Elisabeth. vide in helisabeth.
Emorroisse curatio z fides. par. j. capitu. xlix per totū. fo. cxvj.
Encenia i q̄b⁹ indeivoluēt xp̄z lapidare. p. j. c. lxxxvij. p to. f. cxcix.
Encenio quid sit. ibidem. A.
Enim nō est omittendū in cōsecratione. par. ij. capi. lvj. A. fo. cccxj.
Epyphania dñi. p. j. ca. xj. p totū. fo. xxvij.
Episcopatū desiderare q̄d sit. p. j. capitu. lxxviij. C. fo. clxxxj.
Eraclij in hierusalē ingressus. p. j. capitu. xxvj. I. fo. lxx.
Erubescentia nō est de xp̄o habēda. parte. ij. capi. ij. I. fo. ccxiij.
Esse ipsi⁹ dei q̄le sit z q̄d a nro differat. p. j. capi. lxxxiiij. L. fol. cxcv. et quid distat a fieri. ibidem.
Nō esse est melⁱ⁹ ꝑm hūc q̄ dānatū esse. p. ij. c. lv. D. fo. cccx.
Etas mūdi ante natiuitatem xp̄i. parte. j. capitu. ij. D. fo. v.
Ethnicus quis z quis publican⁹. parte. ij. capi. viij. C. fol. ccxxvij.
Euangelij iohannis p̄cipij. excellentia. parte. j. capitu. j. in fine.
Euangeliū quid sit. p. j ca. xxviij. C. eius pfectio ibidē. D. fol. lxxij.
Euāgelij laus. p. j. c. lvj. N. cxxxij
Euāgelice scripture finis z vtilitas. p. ij. capi. lxxxiij. per totum.
Eucharistie sumende forma. par. j. capitu. lxx. I. fo. clxvj.
Eucharistia non est tradita inde. parte. ij. capitu. lv. E. fo. cccx.
Eucharistie institutio. parte. ij. c. lvj. per totum. fo. cccxj.
Excōmunicatio etiā iniusta timēda est. par. ij. ca. viij. C. fo. ccxxvj.
Excōmunicandū est raro. par. ij. capi. lv. A. fo. cccx.
Exultatio xp̄i. ij. c. xxxj. H. cclxxij. Cur in aere mori voluit. ibidem.
Exemplū faciēdū a nobis. par. j. capitu. xxxiij. N. fo. lxxxj.
Exercitiū mentis in deū parte. ij. capitu. xlj. Q. fo. cclxxxviij.
Expectatio iudeorū. p. j. ca. xxiij. H. f. lxv. z par. j ca. lxv. A. fo. clij.
Facere plus ꝑdest q̄ docere. par. j. capi. xxxiij. C. z. E. fo. lxxxiij. z p. ij. ca. v. F. fol. ccxx.
Facere p dicere acceptū. parte. j. capitu. lxxiij. M. fo. clxx.
Famā potius q̄ innocentiā amittas. p. j. capi. lxxxij. G. fo. cxcj.
Febrē cōcernētia. parte. j. ca. xlij. F. G. fo. cvij.
Febris allegoria z species. par. j. capitu. lxiij. F. fo. cxlviij.
Feria. iij. abstinendū a carne. p. ij. capitu. lij. E. fo. cccv.
Fermentū in tribus farine satis absconditū. p. j. c. lxiij. M. fo. clj.
Fermentū iudeorū cauendū. p. j. capitu. xcij. per totum. fo. cciv.
Festucam in oculo videre. par. j. capitu. xxxix. F. fo. xcvij.
Festū duplex p. j. c. lxxxij. C. f. cxc
Festa appetentes z festū diabolicum. ibidem.
Festa secrete agenda. G. fol. cxcj.
Festa cordis septē. ibidē. I. f. cxcj
Ficulnee sterilis maledictio. par. ij. ca. xxxj. p totū eius maledicēdi cause. ibidem. A. fo. cclxx.
Ficus sterilis maledicit. par. j. c. lxxix. B. fo. clxxxiiij.
Fidei efficacia. par. j. capitu. xlix. C. z sequenti. A. fo. cxvj.
Fidei augmentatio. parte. j. cap. lxv. M. fo. cliij.
Filius solus incarnatus est. par. j. capitu. v. N. fo. xij.
Filij reguli sanatio. par. j. c. lxij. per totum. fo. cxlvij.
Filios dei fieri nō esse dixit iohā. parte. j. capitu. xviij. C. fol. xlvij.
Filios dei fieri summū est p̄miū. parte. j. cap. xxxv. M. fo. lxxxviij.
Filie archisinagogi suscitatio. p. j. capi. xlix. p totū. fo. cxvj.
Filij vidue suscitatio. parte. j. ca. xlviij. per totū. fo. cviij.
Filij duo ad vineā ire iussi. parte. ij. cap. xxxij. per totū. fo. lxxviij.
Filiorū zebedei petitio. parte. ij. ca. xxj. per totum. fo. cclj.
Filij prodigi parabola. parte. ij. capitu. vij. I. fo. ccxxiiij.
Filium nescire diem vltimū. par. ij. ca. xliij. H. fo. ccxciij.
Fimbria vestimenti xp̄i. parte. j. capitu lxix. F. fo. clxiij.
Fimbria dñi z superstitiosorum. p. ij. ca. xxxvij. D. fo. cclxxxj.
Flenda peccatoribus. parte. cap. xxviij. F. fo. lxxij.
Fletus xp̄i super hierusalem. parte ij. ca. xxviij. per totū. fo. lxxj.
Fletus z stridor dentiū septies dicta. par. j. cap. xxxiij. F. f. lxxxiij.
Flori comparat xp̄s. par. j. ca. iij. B. z ca. v. B. fo. x.
Forte quomodo dictū a dño. par. j. ca. lvj. E. fo. cxxxj.
Fratres xp̄i. p. j. c. iij. E. fo. viij.
Fratres sunt pauperum quicūq̄ xp̄m habēt p̄ez. p. j. c. lx. B. f. cxl.
Fratres dñi qui sunt. par. j. capi. lxxv. D. fo. clxxvij.
Frater petens hereditatē sibi pti ri: p. j. c. lxxvij. p totū. fo. clxxx.
Fraterna correptio et correctio et quotiens fratri ignoscendū preciptur. parte. ij. capitu. viij. per totum. folio. cxxvj.
Fructus quinq̄ marie. par. j. ca. vj. C. fo. xv.
Fructus digni penitentie. par. j. capitu. xij. I. z P. fo. xxxij.
et capitu. xx. S. fo. liiij.
Fuga xp̄i in egyptū. par. j. ca. xlij per totum. fo. xxxv.
Fuga xp̄i ne rex fieret. par. j. ca. lxvij. H. fo. clix.
Fuga eius ne lapidaret. par. j. c. lxxxiij. M. fo. cxcv.
Fugiendū interdū iustis. parte. j. capitu. xiij. E. fo. xxxv. et capitu. xxviij. A. fo. lxxj.
Fugam suasit dñs. parte. j. capi. lij. F. fo. cxxij.

Tabula alphabetica.

Gabriel quid interpretat. parte. j. ca. v. B. fo. x.
Galilea duplex et qđ sit. parte. j. ca. v. B. fo. x.
Gazophilatiū in quovidua imisit minuta. par. j. c. xxx. A. fo. lxxiij.
Gastrimargia. i. gulositas dānatur. par. ij. capi. iiij. A. fol. ccxvij.
Gemitus quadruplices. parte. j. capi. xij. Q. fo. xxxiij.
Gemitus xpi qualis sit. par. j. ca. xc. B. fo. ccv.
Generatio terna xpi. par. j. c. vij. A. fo. xvij.
In tpe ex matre z ei⁹ pgenitores. par. j. c. vij. per totū. fol. xvij.
Generatiões ab adā vsq; ad xp̄z. par. ij. ca. viij. F. fol. ccxxviij.
Gentib⁹ qñ predicare licuit. par. j. capi. lj. D. fo. cxix.
Gerasenox fides. par. j. capi. lxix. F. fo. clxiij.
Gladium mittit dñs in terrā. par. j. capi. liij. B. fol. cxxvj.
Gloria deo z pax hoibus cōgruit. par. j. ca. ix. O. fo. xxij.
Gloria vana vide in vana gloria.
Gloria fugiētē sequit. p. j. ca. xlj. J. fol. ciij. est vitanda par. j. ca. l. B. fol. cxiij.
Gloriā fugit dñs glorie. par. j. ca. lxxx. E. fol. clxxxvij.
Gloriā non querēti damus. parte j. capi. xc. F. fol. ccvj.
Eius vitāde difficultas. ibi. F.
Gloria celestis et pena inferni. p. ij. capi. lxxxviij. per totum.
Gradus nouē perfectionū. par. j. capi. xxxv. M. fo. lxxxvij.
Grad⁹. iiij. ad pacē. ibi. B. lxxxij.
Grani sinapis parabola. par. j. c. lxiij. K. fo. clj.
Granū sinapis. parte. ij. capi. iiij. B. fo. ccxvij.
Granū frumēti in terrā cadens describitur. parte. ij. ca. xxxj. p totuz sed precipue. C. fo. cclxxj.
Gratiam dei recipere invacuū. p. ij. capi. iiij. C. fo. ccxvij.
Gratia dei opus est nobis. par. j. c. xcj. fo. ccvij. D. qđ⁹ imparit. H.
Gratis dare p̄cipit ap̄lis dñs. parte. j. capi. lj. E. fo. cxix.
Gratitudinis laus z igratitudinis vitupatio. p. ij. c. xix. F. fo. ccxlviij
Grauata non est maria grauida. parte. j. capi. ix. D. fo. xxj.
Gule malū. p. j. c. xxij. D. fol. lviij. z. N. z. par. j. capi. lxij. H. fo. cxlvj. z par. j. capi. lxxj. E. fo. clxvij.

Habēti dabitur. par. ij. c. xlix. C. fol. ccxcix.
Habit⁹ iudaicus christo fuit. p. j. c. lxij. E. fo. cxlv.
Habitatio spūssancti. p. j. ca. xxij. F. Habitatio cū bestijs z angelis. ibidem. S. fo. lix.
Hāmon deus pharaonis in corona eius. par. j. ca. xlij. L. fo. xxxij.
Helias z moyses in trāsfiguratione visi quid significēt. par. j. capi. xxij. H. fol. lix.
Helisabeth et marie cognatio. p. j. ca. v. O. fo. xxxiij. Eius p mariā visitatio. p. j. c. vj. p totū. fo. xv.
Heremite in deserto dñi. par. j. c. xxij S. fol. lix.
Hereditatē sibi ptiri a xpo petēs. par. j. c. lxxvij. p totū. fo. clxxix.
Herodis de xpo timor. par. j. c. xj. F. z. S. fo. xxvij.
Herodes fuit idumeus. par. j. ca. iiij. A. fol. ix.
Herodis crudele preceptū. parte j. ca. xiiij. B. Testamentum z filij. ibidē. S. fol. xxxvij.
Hydrie in chana galilee. pte. j. c. xxv. E. fo. lxvij.
Hydropici curatio. par. j. c. lxxx. per totum. fol. lxxxvj.
Hierusalē deserta a deo z ab angelis. p. ij. c. xxxviij. L. f. cclxxxiij.
Hypapanti qđ sit. par. j. capi. xij. x. fo. xxxiij.
Hypocrita qs sit. p. j. c. lx. D. cxl.
Hō est microcosm⁹. i. minor mundus. par. ij. ca. vij. F. fol. ccxxiij.
Hois pstātia. p. j. c. xlvij. C. f. cxiij
Hō malus summū malus est. p. j. capi. lij. C. fo. cxxij. Estq; grauissimū pondus. ibidem.
Hōis gratie. p. j. c. liij. A. f. cxxv.
Honor non repsit in xpo iustitiā. p. ij. ca. xxix. J. fo. lxxiij.
Horrea dilatare volēs. par. j. capi. lxxvij. C. fo. clxxx.
Hospitalitas cōmēdat. par. j. ca. lv. D. fol. cxxix. Eius cōditiones. par. j. c. lx. E. fol. cxlj.
Hostes duo. p. j. ca. lij. C. fo. cxxij.
Humani generis spes. par. j. ca. ij. B.
Humilitas marie. par. j. ca. v. p. fo. xiij. z. capi. vj. J. fol. xvj.
Hūilitas xpi. p. j. c. viij. E. f. xviij
Humilitatis laus z pmia. p. j. ca. vij. S. fo. xviij. z. c. xiij. A. f. xxxv. z. c. xvj. C. z. D. fo. xlij. z cōsequenter vbi de hūiliatione multa. Ei⁹ mentio fit. par. j. capi. xix. J. fol. lj.

Jacob⁹ minor cur minor z frater dñi dict⁹. p. j. c. iij. E. fo. viij. Ei⁹ pnie austeritas. p. j. c. xx. X. fo. liij
Jacobite qui sint. parte. j. ca. lxij. C. fo. cxlv.
Idolox casus z cōtritio in egypto. par. j. ca. xiij. L. fo. xxxvij.
Idolox origo. p. j. c. lxxiij. C. cxxj.
Jeiuniū xpi z tentatio in deserto. par. j. ca. xxij. p totū. fo. lviij.
Jeiunij laudes et gule mala. ibi. D. Jeiuniū phariseorū. par. j. ca. xxxj. F. Jeiuniū mꝫtiplex. ibi. S. f. lix. Jeiuniū hypocritarū. p. j. c. xxxvj. C. fo. lxxxix. Bonox. ibi. F.
Jeiunij fructus. ibidē. S. fo. xc.
Jeiuniū diabolicū. par. j. c. lxxiij S. fol. clxxiij.
Jesus qui salnū facit. parte. j. ca. v. J. fo. xij.
Jesu et eius nominis laudatio in fine operis totius.
Igne gehēne. p. j. c. xlij. E. fol. cv.
Ignis in terrā a dño missus. par. j. ca. liij. A. fol. cxxvj.
Ignorantia nō excusans. par. j. c. lxviij. S. fol. clxj.
Ignorātia affectata. par. ij. capi. xlvj. E. F. fo. ccxcvj.
Imitatio xpi est hois pfectio. p. j. cap. lij. J. fol. cxxiij.
Imitatio xpi in triplici via. p. ij. c. ij. D. fo. ccxiij.
Imitatores Johānis baptiste. p. j. ca. xvij. F. fo. xliij.
Impedimenta sequele xpi z pfectiōis. par. j. c. liij. p to. fo. cxxvj.
Impenitētia finalis est irremissibilis. par. j. ca. lxxiij. K. fo. clxxij.
Imperare sibi quid sit. par. j. ca. lxiij. D. fo. cxlviij.
Impossibile nō precipit. par. ij. c. xlix. A. fo. cxvj.
Incarnatio xpi. parte. j. ca. v. per totum. fo. x.
Infantia saluatoris. par. j. c. xvj. per totū. fo. xlvj.
Inferni pena z gloria paradisi. p. ij. ca. lxxxviij. p totū. fol. cccevij.
Infideles sunt iam mortui. parte j. capi. xlv. C. fo. cx.
Infirmitates cōtingūt quintupli-

Tabula alphabetica.

citer. par. j. ca. xlviij. C. fo. cxv.
Infirmitates nras suscepit xps: sed nō oēs. p. j. ca. lxij B. fol. cxlv.
Ingratitudinē grauātia tria. p. j. cap. lvij. F. fol. cxxxiiij.
Inimici amādi possibilitas. par. j. cap. xxxv. O. fol. lxxxviij.
Iniuria felix. p. j. c. lij. W. f. cxxij.
Iniuria triplex. parte. j. ca. xxxv. J. fo. lxxxvij.
Innocentū occisio. par. j. cap. xlij. per totū. fo. xxxv.
Introit⁹ xpi in hierl'm sup asinā z pullū. p. ij. ca. xcvj p totū. fo. cclx.
Inuitat⁹ ad nuptias nō habēs veste nuptiale. p. ij. ca. xxxiiij. per totum. fo. cclxxv.
Inuitum nō vult dns. par. ij. cap. ij. A. fol. ccxlij.
Johānis baptiste cōceptio z natiuitas. p. j. ca. iiij. p totū. fo. ix. Ei⁹ pnie initiū. c. xiiij. p to. fo. xxxvj.
Johānis baptiste laus qui monachorū princeps. parte. j. cap. xiij. W. fo. xxxvj. Eius officia. p j. ca. xvij. per totū. fo. xliij.
Joh. baptista qz a deo missus fuit qui fecit oīa. par. j. capi. xviij. per totuz. fo. xlvij. Timori fuit defunctus. par. j. c. lxix. F. fo. clxiij.
Johan. bap. cur putat⁹ est xps ei⁹ confessio de xpo quō vox z precursor xpi: quō helye similis z doctrina eius. par. j. cap. xix. per totuz. folio. xlix.
Johānes quō xpm baptizauit. p. j. cap. xxj. per totū. z precipue. W. fo. lv. Eius de xpo testimoniū. ca. xxiij. per totū. fo. lxiiij.
Johannis baptiste incarceratio. parte j. ca. xxvij. per totū. fo. lxx. Quō nulla signa fecerit et qualis respectu xpi. parte. j. ca. xxvij. C. fo. lxxij.
Johānis baptiste in vinculis questio z laus. parte. j. cap. lvj. per totum. fol. cxxx. Ei⁹ decollatio. par. j. ca. lxvj. per totū. fol. clvj.
Johānis euāgeliste mors. par. j. cap. vj. R. fo. xvj. vocatio ad apostolatū. par. j. c. xxv. M. fol. lxvij.
Joseph non fit mentio in epiphania: z cur id. parte. j. cap. xj. J. fo. xxvij. voluit virginitatē vouere. par. j. cap. iij. C. fo. vij. circa principium. cur nominatur in annunciatione. par. j. cap. v. C. fo. x.
Joseph quatuor totidem virtutes cardinales habētes. par. j. ca. v. C. fo. x. quō yrcīem dimittere voluit. par. j. ca. vij. per totū.
Jordanis baptizātibus aptus. p. j. cap. xvij. C. fo. xvij. z. ca. xxj. R. folio. lvij.
Jravitāda est. p. ij. c. xx. W. fo. ccl.
Jre refrenatio z cetera eam respicientia. par. j. cap. xxxiij. F. z. S. fo. lxxxij.
Judas quādo z cur vendidit dnm. p. ij. ca. lij. per totū. fo. cccv.
Jude charitatiua correctio z eius egressio. par. ij. ca. lv. per totum. fo. cccx.
Jude auaricia. p. ij. ca. xxv. S. p. ditionis origo. ibidē. R. fo. cclvij. et. cclx.
Judei iudicantes magis xpm cōparātur arce noe fabricatoribus z lapidibus viarum indicib⁹. parte j. c. xj. S. fo. xxvij.
Judeox infideliū increpatio z cōdēnatio. parte. j. c. lvij. per totuz. fol. cxxxij.
Judex dei aut operū eius ne sis. par. j. cap. lvij. H. fo. cxxxvj.
Judices iniqui. par. j. cap. lvij. C. fo. cxxxij.
Judicandū non esse alterū. par. j. ca. xxxix. p totū. fo. xcvij.
Judiciū diuersimode accipit. ibidem. B.
Judicare dz qs seipm. par. j. cap. lxxxij. D. et iudicaturus dicit rat duo notata. ibi. E. fo. cxcij.
Judicare dz quisqs seipm nō alterum. par. j. ca. lxxij. Q. fo. clxxiij. z par. ij. cap. xlv. F. fo. ccxciij.
Judicij tpe nō erit patrocinij. p. ij. ca. xlvij. D. z. E. fol. ccxcvij.
Judicia dei occulta. par. j. c. lvij. H. fo. cxxxiij.
Judicij extremi terribilitas z recordatio. p. ij. ca. xlij. E. fo. ccxcij.
Judicium per aquā z ignem. par. ij. ca. xlv. A. fo. ccxciij.
Judicij finale describitur. par. ij. cap. lxxxvij. p totū. fol. ccclxxxj.
Jugū dni. par. j. ca. lvij. Euangelij. ibi. Q. quō leue. ibi. fo. clxij.
Julianus sanct⁹ fuit symon leprosus. par. ij. ca. xxv. S. fo. cclvij.
Juratio z eā cōcernēs plurima. parte. j. cap. xxxiij. W. et. Q. fol. lxxxv.
Juramētū per creaturas. par. ij. cap. xxxvij. D. fo. cclxxxij.
Justitie acceptio z ei⁹ partes. p. j. ca. xxxiij. E. fol. cclxxvj.
Justitie laudes. parte. j. ca. lxxvj. F. fo. clxxvij.
Justificare impiuz cū sit difficile. par. j. c. lvj. C. fol. cxxxj.
Justitia vera. par. j. capi. lx. D. z. S. fol. cxl z. cxlj.
Laborez z dolores xpi tangunt in plogo. S. fo. ij. z c. xiij. p. j. S. fo. xxxvij. z ca. xvj. J. fol. xlij.
Laborandū vt māducem⁹. par. ij. ca. xiiij. W. fol. ccxxxvij.
Lachrymarū emittēdarū difficultas. par. j. c. lx. E. fol. cxlj. Eorūdē efficacia. ibidē. H. fo. eodem.
Lachryme sunt signuz tristitie. p. ij. cap. xxviij. A. fo. cclxiij.
Lāguor z infirmitas differūt. parte. j. cap. l. E. fo. cxviij.
Lapides a tohā. mōstrati. p. j. c. xvij. L. xlv.
Lapidare cur xpm volebāt. par. j. ca. lxxxiiij. p totū. fo. cxciij.
Lapidātes xpm triplices. par. j. cap. lxxxvij. F. z. H. fol. ccj.
Lapides. xij. pretiosi significātes duodecim cōsilia dni. p. ij. ca. xij. F. fo. ccxxxv.
Largitas z elemosyna faciēda. p. j. ca. xxxv. p totū. fol. lxxxv.
Latro in cruce cur beat⁹. p. j. ca. lvj W. fo. cxxxj.
Latrones magni suspendūt paruos. p. j. c. lxxvj. E. fol. clxxviij.
Latrocinū quadruplex. par. ij. c. xxix. H. fol. cclxvij.
Laudatio est iusto flagellū. par. j. ca. l. B. fo. cxviij.
Laudari cōtā est periculosum. p. i. ca. lij R. fol. cxxiij.
Laus humana p benefactis non expetēda docetur. par. j. ca. xxxvj. per totum. fo. lxxxviij.
Laudis humane vitatio. par. j. c. lxxj. E. fo. clxix.
Laudis dei. iiij. cause. parte. ij. c. xxij. C. fol. cclxiij.
Laudis diuine cōmendatio. par. secūda. capitu. lxxxv. per totum. fo. cxcv.
Lazarus pauper z vlcerosus. parte. ij. cap. xvj. C. fo. ccxlij.
Lazaro resuscitato nō est creditū. par. ij. ca. xvj. W. fol. ccxliij.
Lazari fratris magdalene suscitatio. parte. ij. capi xvij. per totū. fol. ccxlv.
Lazarus post resuscitationē suaz non risit. parte secunda. cap. xvij. J. fo. ccxlvj.
Lazari ab inferis reuersio, par. ij. cap. xxv. C. fol. cclvij.

Lectio dñi in synagoga nazarehtparte.j.ca.lxv.per totum.fo.cliij.
Lector fuit christus lectoris approbans officium.ibidem.C.
Lectus quid sit:z quid ꝛ lecto surgere.parte.j.ca.xlviij.F.fol.cxv.
Legem soluere nō venit xp̄s.pte.j.ca.xxxiiij.per totū.fo.lxxxiij.
Lex talionis: et quid ab euange. differat.p.j. ca.xxxv.A. fol.xxxv.
Leprosi curatio p.j.ca.xlj.p totū. fo.ciiij.
Lepre q̄ntuplex curatio.ibidē.B
Leprosorū decē a dño curatio. pte ij.ca.xix. per totū.fo.ccxlviij.
Leticiexp̄i rō.p.j.c.lviij.F.cxxxvj
Libertas arbitrij manet cū prædētia dei.p.ij.c.l. M z N. f.cccliij.
Libertas duplex.pte.j.ca.lxxxiiij C.fo.cxciij.
Liberi arbitrij bonū.pte.ij. capi. ix.H.fo.xxj.
Liber traditus xp̄o in synagoga. pte.j.ca.lxv.Az B.fo.cliij.
Licitorū immoderatus vsus nocet pte.ij.ca.xlv.A z C.fo.ccxciiij.
Ligni crucis fit mentio.par.j.ca. lxxviij.B.fo.clxxxj.
Linqua pessima.pte.j. ca.lvij.C. fo.cxxxv.
Lis nō vetita.pte.j.cap.xxxv.D. fo.lxxxvj.
Litibus abstineat clerus. p.j. ca. lxxvj.D.fo.clxxvij.
Loquendi christianis forma z loq̄ digito.p.j.ca.xxxiiij.S.fo.lxxxiij
Loqui cum mulieribus cōsueuit dñs.pte.j.ca.lxij.E.fo.cxliij.
Loqui volēti sunt quinq; attendē da:q̄d:cui:vbi:qñ z quo.pte.j.ca. lxxiij.R.fo.clxxiij.
Loci descp̄tio,pdest l,plo.N.fo.iij
Locutio marie rara et fructuosa. parte.j.ca.vj.H.fo.xvj.
Locutio iudicis in iudicio extremo qualis erit.p.ij.ca.l.B.fo.cccj
Loculos habuit dñs. pte.j.capi. xxxviij.L.fo.xcvj.
Loca parua nō sunt p̄dicantibus cōtēnenda.p.j.cap.l.E. fo.cxviij.
Lucernā abscondi quid sit.par.j. ca.xxxiiij.B.fo.lxxxiij.
Luciferi casus.pte.j.ca.ij.A.fo.v
Luciferi imitatores. p.j.c.lxviij. C.fo.clx.
Lumbi precincti z lucerne ardentes in manibus.pte.ij. ca.xlvij.p totum.fo.ccxcvj.
Lunatici sanatio.parte.ij.ca.iiij. per totum.fo.ccxvij.
Lux illuminās oēm hoīem.pte.j. ca.xviij.B.fo.xlvij.
Lux triplex.p.j.cap.xxxiij.B.fo. lxxix. Ubi tractatur si luceat lux vestra ꝛc.
Lux mūdi xp̄s.par.j.ca.lxxxiiij. A.z.B.fol.cxciij.
Luxuria clericorum.parte.j.cap. lxxviij.M.fol.clxxxiij.
Luxuriosi ab augustino cōuersio parte.j.ca.lxxix.F.fo.clxxxiij.

Magdalene penitētia z remissio.parte.j.capi.lx.p totum.fol.cxl.
Magdalene accusatio et defensio.parte prima.cap.lxj.B. fo.cxlij.
Magistrorūz doctor.iiij.vitia.p. ij.cap.xxxvij.E.fo.cclxxxj.
Magnificat declaratur.par.j.ca. vj.quasi per totū. fo.xv.
Magorum apparitio:genus:fideles:z reliqua.par.j.cap. xj.per totum.fo.xxvij.
Maioritas in regno dei.par.ij.c. xxj.H.fol.cclij.
Maioritas inter discipulos contētio.parte.ij.ca.v.p totū.fol.ccxix.
Mala p̄rimi sunt tacenda.par.j. c.lxxxiiij.I.fol.cxciij.
Malā rē nullā volumus p̄tervitā par.j.c.lxxix.F.fo.clxxxiiij.
Maledictiones contrarie beatitudinib⁹.par.j.c.xxxiij.P.fo.lxxxij
Malis displicendū est.par.j.cap. lxxxij.S.fol.cxc.
Malo quatenus resistendum sit. par.j.c.xxxv.A.fo.lxxxv.
Malis expedit tēporaliter puniri.par.ij.ca.vj.B. fo.ccxxj.
Mām one seruire z deo. par.j. ca. xxxviij.M.fo.xciij.
Māci manū aridā habētis sanatio.p.j.c.lxxij.p totū.fol.clxix.
Mandator⁹ dei catena . par.j.ca. xxxiij.K.fo.lxxxj.
Manducādi cū peccatorib⁹ q̄ fuerit xp̄o ratio.parte.j.cap.xxxj.C. fo.lxxvj.
Manducādi cū pctōrib⁹ ratio.parte.j.cap.lx.A.fo.lxxvj.
Manuū lotio ante cibū.par.j.ca. lxxvj.A.fol.clxxvij.
Manus aride sanatio. par.j. ca. lxxij.p totū.fol.clxviij.
Manus nostra ad que sit extēdēda.ibidē.M.fol.clxix.
Marcella fuit mulier q̄ dixit Beatus venter ꝛc.parte.j.cap.lxxv.A. fol.clxxvj.
Marie laus z p̄destinatio. par.j. cap.ij.E.natiuitas.ibi.F. fol.vj. parētes ibidem. Purgatio:vt credit autor in vtero matris. ibidez. S.fo.vij. Vita per ambrosiū z Anselmū.ibi.H.vbi z alia multa. Natiuitas.ibi.a medio in finē. Eius matrimoniū.parte.j.ca.iij.fere p totum. Eius excellētia.ibidem in fine.fo.viij.
Marie gratie z dotes.par.j.ca.v. fere p totū. Et⁹ fruct⁹ et visitatio. parte.j.c.vj. per totū.fo.xv. Locutio et⁹.ibidē.S.z.H.fo.xvj.
Marie z ioseph dubitatiōis cōmēdatio.parte.j.ca.viij. B.fo.xviij. quomodo hospitiū quesiuit. par. j.ca.ix.E.fol.xxj.
Marie virginis humilis apparatus in magorū aduētu.par.j.cap. xj. L. comparatur stelle. ibidem. P.fo.xxix.
Maria fuit optima discipula z cur post x̄pm in terris mansit . par.j. cap.ix.S.fo.xxiij. cū summa laude mater dei dicitur. ibidem . T. fuit plus q̄z martyr. parte.j.capi. xij.R.fo.xxxij.fuit operosa z sedula.pro christo.parte.j.ca. xiij.M. fol.xxxvij.
Maria quomodo filiū amisit z inuenit. par.j.cap.xv. per totuz.fo. xxxix . quomodo in nuptijs locuta fuit.parte.j. cap.xxv.M. z mulier dicta.C.fo.lxvj.
Marie laus. p.j.c. xlij.D.fol.cv. Plenitudo gr̄e.p.j.c.lxj.H. cxliij. Beatitudo ex fide. ibi.B. quō ter domini quesiuit.ibidem. M.folio clxxiiij.
Maria sola fidem seruauit in triduo.parte.ij.ca.lix.AA.cccxxvij. plurima de ea in passiōe dñi suis locis notantur.
Marie assumptio z laudes plurime.parte.ij.capl'm.lxxxvj. per totum.fol.cccclj.
Marito non plus q̄z vxori adulterium competit. par.j.cap.xxxiiij. L.fo.lxxxv.
Margarite inuente parabola.p. j.ca.lxiij.Q.cliij.
Martha an fuerit emorroissa . p. j.c.xlix.M.fol.cxvj.
Marthe ministeriū z mag. ociuz. par.j.c.lxj. per totū.fo.cxlij
Martyr fit multipliciter. par.j.c. lxvj.E.z.F.fo.clvj.
Martyriū marie.parte.j. ca. xij. K.fo.xxxij.

Tabula alphabetica.

Martyriū fit multipliciter . parte ſ.capitu.xiij.I.fo.xxxv.
Matthei vocatio ꝛ ei cōcernentia parte.ſ.cap.xxxj.p totū.fo.lxxvj.
Matrē noſſe diſſimulat dñs.par. ſ.capi.lxxv.E.fo.clxxvij.
Matrimoniū marie. parte.ſ.cap. iij.fere per totū.fo.vij.
Matrimonij bona.par.ſ.ca. xxv. H.fo.lxvij.
Maxilla altera qūo pcutiēti p̄bē ba.par.ſ.capi.xxxv.B.fo.lxxxvj.
Mechia p cōcupiſcentiā.par.ſ.ca. xxxiij.K.fo.lxxxiiij.
Medicandi optima ratio. par.ſ. capitu.xxj.T.fo.lvij.
Medicine quas xp̄s p nobis ſuſce pit.par.ſ.cap.xxij.E.fo.lviij.
Medicus magnus xp̄s.par.ſ.ca. xxx.F.fo.lxxv.
Medici taxāt.p.ſ.c.xliij.H.f.cvij
Meditationū vite xp̄i fructꝰ in p logo.C.ꝛ deinceps.fo.ſ.
Mēbrorū abſciſio ꝛ eruptio q̄lis p cipiāt.par.ſ.c.xxxiij.K.f.lxxxiiij.
Mēbrū xp̄i q̄s ſit.par.ſ.ca.lix.H. fo.cxxxix.
Mendaciſ pater qūo diabolus.p. ſ.ca.lxxxiiij.F.fo.cxciij.
Mendacium cuſtodū. par.iij.ca. lxxiij.p totū.fo.clxxiij.
Mentiendū nō eſt vt humiles vi deamur.p.ij.ca.liij.F.fo.cxxxij.
Mentitus nō eſt petrus falſum di cens.par.ij.c.lvj.I. fo.cxxxij.
Menſurā petrum implere.par.ij ca.xxxviij.I.fo.xcij.
Menſa ſolis in ſabulo. parte.ſ.c. ij.K.fo.vij.
Mercedē benefactorū a deo pete re debemꝰ.p.ſ.c.xxxvj.A.lxxxvij
Mercēnarius quis ſit.par.ſ.cap. lxxxvj.S.fo.cxcviij.
Meſſis multa:operarij pauci.pte ſ.ca..lj.C.fo.cxix.
Miles malus qui gemens ſequit parte.ſ.c.lij.I.fo.cxxiij.
Militū p iohā.ba p.diſciplina ꝛ re gula.par.ſ.ca.xvij.k.fo.xlv.
Militū gloria.p.ſ.c.lxvj.k.fo.clv.
Miracula vetant publicari. par. ſ.ca.xlix.in fine.fo.cxviij.
Miraculū primū xp̄i in nuptijs ꝛ qūo ſolius dei eſt facere miracula parte.ſ.ca.xxv.W.fo.lxvj.
Miracula ſunt'etiā malis cōceſſa parte.ſ.ca.lviij.E.fo.cxxxvj.
Miracula diſcipulorū.parte.ſ.ca. lj.C.ꝛ E.fo.cxix.
Miracula multa paucis narrata. parte.ſ.cap.xliij.I.fo.cviij.
Myrrha multiplex:in plogo.S.
Miſericordia in nō iudicādo. pte ſ.ca.xxxix.p totū.fo.xcvj.
Miſericordiā ſuadet dñs.parte.ſ capitu.lxxx.I.fo.lxxxvj.
Miſericordie dei immenſitas.pte ij.cap.ix.I.fo.ccxxx.
Miſſa eſt de lege triplici. pte.ſ.c. xliij.B.fo.cvj.
Miſſio diſcipulorū ad p̄dicandū. parte.ſ.ca.lj.p totū ꝛ precipue.A ꝛ q̄ dicant mitti.ibidē.C.fol.cxix.
Mna quid ponderis ſit.parte.ij. ca.xlix.E.fo.ccxcix.
Modice fidei quis dicendus.par. ſ.ca.xlvj.C.fo.cxj.
Modo bene modo male dictū p̄la to.parte.ſ.ca.lxviij.F.fo.clxj.
Mollis reſponſio frangit irā.p.ſ. ca.lxxxiiij.I.fo.cxciiij.
Mola aſſinaria in collo ſcandali zantis.pte.ſ.ca.vj.B.fo.xv.
Monachorū incluſio. parte.ſ.ca. viij.F.fo.xix.
Monachi in clauſtris eſſe inbenī. parte.ſ.ca.xlv.E.fo.cx.
Monachi pompoſi vituperantur parte.ſ.ca.lj.F.fo.cxx.
Monumentū vnde dictū.parte.ij. cap.xvij.E.fo.ccxlvj.
Morbi origo ex cibo vario. parte ſ.ca.lxxj.W.fol.clxvij.
Mors bona videlz xp̄i.parte.ſ.ca. ij.W.fo.vj.
Mors nō flēda. par.ij.c.xvij.W. fo.ccxlvj.
Mortuos tres ſuſcitauit dñs ꝛ eo rū ſignatio.p.ſ.c.xliiij.F.fol.cix.
Mortuos ſepelire mortuos quid ſit.p.ſ.ca.xlv.W.fo.cxij.
Mortua dicitur dormire. par.ſ.c. xlix.F.fo.cxvij.
Mors ꝛ vita triplex.parte.ſ.capi. lxiij.C.fo.cxlvij.
Mortem nō timere admonemur. par.ſ.c.liij.per totū.fol.cxxiiij.
Mortis timor mori añ diē.ibi.A.
Mors fideliū nō dz quēuis turba re.par.ij.c.lvij.A.fo.cccxiiij.
Mortis recordatio auaritiā expel lit.par.ſ.c.lxxvij.E.fo.clxxx.
Mortis hora quare incerta . p.ij. ca.ix.K.fo.ccxxx.
Mortis incertitudo.par.ij.c.xlvj B.fol.ccxcv. Qualis quiſq̄ mort̄ talis iudicatur.ibidem. Quō mo riēti xp̄s apparet.ibidē.C.
Mulier appellat a xp̄o mater eiꝰ par.ſ.ca.xxv.C.fol.lxvij.
Mulier ſeptē nupta cuius erit.p. ij.ca.xxxv.per totū.fo.lxxxv.
Mulier ſamaritana ad puteū cuz xp̄o loquēs.parte.ſ.cap.lxij.p to tum.fo.cxliij.
Mulier extollēs vocem de turba ꝛ mater ac fratres xp̄i q̄rentes eū. par.ſ.c.lxxv.p totū.fo.clxxvj.
Mulier in adulterio dep̄henſa.p. ſ.ca.lxxxiij.per totū. fo.cxcj.
Mulier chananea ſiropheniſſa. p.ſ.c.lxxxix.p totū.fo.ccij.
Mulier curuata ꝛ eiꝰ ſanatio.p.ſ. cap.lxxix.per totū.fo.clxxxiij.
Muli potētes ſuos predicātis fa bella.par.ſ.c.xvij.F.fo.xlvij.
Mundus peruertere demōſtrat. par.ſ.c.xiij.C.fo.xxxvij.
Mūdus nobis ſeruire debet. p.ſ. ca.lx.I.fo.cxlj.
Munus minꝰ q̄ dator placeat . p. ſ.ca.lxxvj.B.fo.clxxvij.
Mūdi huius exilij ꝛ labor. par.ſ. c.lxxxij.C.fo.cxc.
Mutuū dandū gratis:ꝛ q̄ mutuā tis merces . parte.ſ.cap.xxxv.H. fo.lxxxvij.
Muneris offerēdi traditio ex mu neribus magorū.parte.ſ.capi.xj. W.fo.xxviij. vbi conſequenter de muneribus magoꝝ multa.
Munus oblatū ſine charitate nō prodeſt. par.ſ.capl'm. xxxiij.H. fo.lxxxiiij.
Munera Abel.ibidem.
Muti ſanatio.par.ſ.c.l.per totuz. ꝛ precipue.W.fo.cxvj.

Abal putatur diues ille epulo.parte.ſ. capi. xvj. B.fo.xlj.
Nathanael cur nō apl's. parte.ſ.c.xxiiij.H.ꝛ I. fo.lxv.
Natiuitas iohānis bap. par.ſ.c. vj.per totū.fo.xv.cur ſola celebre tur.ibidem.K.fo.xvj.
Natiuitas gloriosa ſaluatoris.p. ſ.ca.ix.per totū.fol.xxv.
Natiuitas xp̄i triplex. ibidez.U. eius miracula.ca.xj.fol.xxx.
Nataliuz ſeu generis inanis glo riatio.par.ſ.c.xvij.K.fo.xlv.
Natura eſt paucis contēta.parte ſ.cap.lxxj.E.fo.clxvij.
Nauicula petri perire nō poteſt. par.ſ.ca.xlvj.A.fo.cxj.
Nazareth : nazarenꝰ :nazarei.p. ſ.cap.xiiij.H.fol.xxxvj.
Neceſſaria nobis que ſint: et quō contēnenda. parte.ſ. cap.lxxj.S. fo.clxviij.

Tabula alphabetica.

Nazareth: nazarenꝰ: nazarei. p. j. ca. xliij. H. fo. xxxvj.
Necessaria nobis ō sint ꝛ quō con tēnenda. p. j. ca. lxxj. G. fo. clxviij.
Necessitas legē non habet. par. j. ca. lxij. B. fo. clxvij.
Nichodemi ad xp̄m aduētus. p. j. ca. xxvj. H. fol. lxx.
Nimiutarū cū iudeis cōparatio. par. j. c. lxxiiij. C. fo. clxxv.
Nois mutatio instituta. par. j. ca pi. xxiiij. F. fo. lxv.
Nois xp̄i ipositio ꝛ sanguis effu sio. p. j. ca. x. p totū. fo. xxv.
Nomina scribi in libro vite. par. j. ca. lviij. E. fo. cxxxvj.
Nominis iesu dulcedo ꝛ excellen tia. in fine operis.
Nouissima sunt puidēda. par. ij. ca. xlvj. B. fo. ccxcv.
Nouissima quatuor. in fine opis tribus capitulis habētur.
Nubere ꝛ nubi quid sit. par. ij. c. xxxv. E. fo. cclxix.
Numerus saluandorum. respice saluādorum.
Nūerꝰ apl̄oꝝ. p. j. c. lj. C. fo. cxix.
Nuptiaruꝫ ad quas inuitatꝰ xp̄s honoratio. p. j. c. xxv. p to. An fue rint ioh̄a. euāg. ibi. A. fo. cclxxv.
Nuptie triplices. par. ij. c. xxxiiij A. fo. cclxxv.

Obediētie forma. par. j. c. xxix. B. fo. clxxiij. Laus par. j. ca. lv. F. fol. cxxix. Obsequiū triplex. parte ij. ca. xxvij. E. fo. cclxiij.
Obstetrices in natiuitate dñi. p. j. caꝑ. ix. Q. fo. xxiij.
Ociū sctōꝝ. p. j. c lxj. D. fo. cxliij
Octauio seu octauiano Augusto sibylla xp̄m infantē demōstrauit. par. j. ca. ix. z. fo. xxiij.
Odij detestatio. par. j. c. lxxxviij. D. fo. cclj.
Offensa tanta est quāꝰ qui offen ditur. p. ij. ca. ix. A. fol. ccxxviij.
Omissio etiaz sine cōmissione dā natur. p. j. ca. xvij. N. fo. xlvj.
Oēs p eo qō est plēs. p. j. c. lxxxj. B. f. clxxxviij. ꝛ. lxxxviij. D. f. cclj
Onera grauia imponētes. p. ij. c. xxxvij. B. fol. cclxxx.
Onus dñi. vide iugum.
Onera grauia imponētes. p. j. c. lxxvj. G. fo. clxviij.
Opa dñi sunt innūerabilia. p. j. c. lxxviij. K. ꝛ. L. fol. clxxxiij.
Operatio trinitatis sancte est in diuisa. ibidem. L.
Opa quedā ostēdūt sed nō faciūt sctm̄. p. j. c. lxxxvij. C. fo. clxxxviij
Opinionis ptinacia vituperatur. p. j. ca. xv. M. fo. xlj.
Oratio multiplex et multa de ea. par. j. ca. xxxij. A. ꝛ. B. fo. lxxix.
Oō hypocritarū ꝛ sctōꝝ ꝛ alia ꝛ ea. p. j. c. xxxvj. C. ꝛ. D. fo. lxxxix.
Oratio dñica ꝛ eiꝰ petitiōes. p. j. c. xxxvij. p totū. fo. xc. Eiꝰ brevis in tellectus. ibidē in fine. fol. xciij.
Orationis fiducia. p. j. ca. xxxix. p totū. sed precipue. H. fol. xcvj.
Orationis ale. ibidē. Et quō oran dum. ibi. K. fo. xcviij.
Orationis efficacia. ibidē. M.
Orari vult dñs. par. j. ca. xlvj. C. fo. cxj. ꝛ. c. lj. C. fo. cxix.
Oratio est melioꝝ lectione. ibidē.
Oratio gñalis q̄d monumēti ha beat. p. ij. c. iiij. E. fo. ccxviij.
Orādi locꝰ. p. j. ca. lxij. D. fol. cxlj.
Orandū in solitudine. par. j. caꝑ. lxvij. H. fo. clx.
Orauit xp̄s p nobis. ibidem.
Orandū pseuerāter. parte. j. caꝑ. lxxviij. E. fol. clxxx.
Orātes qñ exaudiūtur. par. ij. ca. viij. D. fo. ccxxvij.
Ordinū minorum officia exercuit xp̄s. p. j. c. lxv. C. fo. cliij.
Ornatus nimij detestatio. par. ij. c. vj. D. fol. ccxxj.
Osāna q̄d sit. p. ij. xxvij. B. cclxij.
Ouiū dei signa ꝛ cognitio. par. j. c. lxxxvj. C. fo. cc.
Ouis deperdite parabola. p. ij. c. vij. B. fol. ccxxiij.

Palliū quō dandū potiꝰ q̄ꝑ contēdas. p. j. c. xxxv. C. fo. lxxxvj.
Palmarū pstratio i itroitu hier'm. p. ij. c. xxvj. p to. fo. cclx.
Pāis mꝰtiplex. p. j. lxvij. G. clviij
Panes ordeacei suauissimi. parte j. c. lxx. A. fo. clxv.
Panū sectatores. ibidem. B.
Papa ꝛ decidere de duobus fidei. par. ij. c. j. C. fo. ccxj.
Parabole dñi. vij. explanate. p. j. j. caꝑ. lxiij. per totū. fo. cxlix.
Parabolas fecitꝫ dixit dñs. par. ij. c. xxxj. B. fol. cclxx.
Paruuli ꝛ pusilli non sunt scādali zādi. p. ij. ca. vj. per totū. fo. ccxxj.
Parabole ouis. dragme. ꝛ filij p digi. p. ij. c. vij. p ordinē. fo. ccxxiij
Paralytici curatio. p. j. c. xlj. p to. f. cciij. Alteriꝰ p tectū demissi cura tio. par. j. c. xlviij. p totū. fol. cxiij.
Paralyticos tres curauit dñs. p. j. ca. xlviij. E. fol. cxv.
Paralisis signat peccatū. Et sunt eius tria genera. ibidem.
Paralytici ad pbaticā curatio. p. j. c. lxxviij. p totū. fo. clxxxj.
Parentes neminē clarū faciūt. p. j. c. viij F. fo. xviij.
Parentū nobilitas vide natalis.
Item par. j. c. xviij. F. fo. xlviij.
Parentū exigua fidelitas. p. j. ca. liiij. C. fo. ccxxvj.
Parentū honoratio ꝛ sustentatio. par. j. c. lxxxviij. B. ꝛ. C. fo. cciij.
Paruulū esse oportet. par. ij. caꝑ. v. G. fol. ccxx.
Paruuloꝝ cōditiones. ibidē. F.
Paruuli dño oblati ꝛ eorū admis sio. par. ij. c. ix. E. fo. ccxxix.
Pascha dñi ꝛ diuerse eiꝰ acceptio nes. par. j. c. lj. p totū. fo. cxix.
Passionis dñi mētio pdest in adu er sitatib⁹. p. j. c. lij. L. fo. cxxiiij.
Passionis dñi affectus. par. j. ca. liiij. B. fol. cxxvj.
Passionē suaz cur predixit xp̄s. p. ij. ca. j. K. fol. ccxij.
Passiōis xp̄i fructus. p. ij. c. xxxj. C. efficacia. F. fo. cclxxj.
Passio dñi est exēplar vtutū ꝛ an tidotū vitioꝝ. p. ij. c. lj. B. f. ccciij.
Passio dñi describit p horas cano nicas. vnde prime vespere descri bunt. p. ij. c. lij. ꝛ ita reliqe horet vt in frontib⁹ notate sunt. fo. cccv.
Passio dñi in gñali. par. ij. c. lviij. per totum. fo. cccxix.
Passionis dñi memoria quid con fert. par. ij. c. lxv. E. fo. cccxj.
Passiōis dñi epilogus. par. ij. ca. lxvij. per totum. fo. cclv.
Passionis dñice p̄notatiōes. par. ij. ca. xxj. A. fo. cclj.
Demōstratio. C. susceptio. G. ibi.
Pastoꝝ q̄ xp̄i natiuitati inter fue rūt monumēta. p. j. c. ix. W. f. xxij vbi plura de illis cōsequēter.
Pastor ouium bonus. par. j. caꝑ. lxxxvj. per totū. fol. cxcvij.
Patientia ꝛ tolerantia landātur. par. j. c. xxvij. E. fo. lxxj. Itē par. j. c. xxxv. per totū. fo. lxxxvij.
Patiētia in aduersis habēda. p. j. c. lij. per to. fol. cxxij.
Paule ad quā Hiero. scripsit pen tantia. par. j. ca. lx. W. fol. cxl.
Pīnoꝝ origo. p. j. c. xxiiij. E. f. lxv
Patiētia xp̄i. p. j. ca. xxij. O. fo. lx.
Pauperes sunt vtiles diuitib⁹. p. j. ca. xvij. P. fo. xlvj.

Pauperes latēt hic: ſz prefernnt in celo. p. ij. ca. xvj. E. fo. ccxlvj.
Pauperū cur mētio fiat in eu āge lio. par. j. c. lvj. C. fo. cxxx.
Pauperes honorādi et mūdandi ppt xp̄z. p. j. c. lxxx. K. f. clxxxviij.
Pauperū electio. p. j. ca. lxxxj. W. fol. clxxxix.
Paupes ſp hr̄i. p. ij. c. xxv. K. cclix
Pauptatz nr̄e a dn̄ica diſtātia. p. j. ca. lxxj. J. fol. clxviij.
Pauptas dn̄ice mr̄is et⁹. p. j. ca. ix. E. F. H. fo. xxj. Itē p. j. c. lxvij. W. fo. clviij. Itē p. j. c. lxxj H. f. clxviij Et par. ij. c. v. W. fol. ccxix.
Pauptatz laus. p. j. c. xj. T. f. xxix
Pauptas ſpūs. p. j. xxxiij. B. lxxix
Pauptatis perfectio. par. ij. c. xj. per totum. fol. ccxxxij.
Pauptas felix. par. ij. cap. xij. E. fol. ccxxxiij.
Pax ſub auguſto. p. j. c. ix. B. f. xx.
Pax vocāda. p. j. ca. xx. K. fo. liij.
Pax vobis in principio miſſe ab epīs dr̄. p. j. ca. lj. N. fol. cxxj.
Peccatū quocūq; aio fiat turpe eſt par. j. ca. xxxviij. C. fo. xciij.
Pcti origo. par. j. c. lxij. F. cxlviij
Pcr̄oris curatio. p. j. c. xlj. H. c. iiij.
Eius mala. ca. ſequēti. B. fol. cvj.
Pcr̄oꝝ fuitutes. p. j. c. xlij. B. f. cvj
Peccati pſeuerantia oritur a qua tuor. p. j. c. xliij. C. fo. cx.
Pcr̄oꝝ remiſſio exigit fidē in adul to. p. j. c. xlviij. B. z. C. cxiij. z. cxv
Pctm̄ cōpar paraliſi. ibi. E. Eius curatio. p. j. ca. xlix. F. fo. cxvij.
Pcr̄or ois eſt demoniac⁹. p. j. ca. l. W. fol. cxviij. Nō eſt dign⁹ pane q̄ veſcitur. par. j. c. liij. C. fo. cxxvj
Peccator debet adherere deo medico ſuo. in plogo. A. fol. j.
Pcti radices tres. p. j. c. xx. K. liij.
Pcr̄oris errādi modi pene. p. ij. c. xxvij. W. Et malavētura et flēda. ibidem. F. fo. lxxj.
Pcr̄oris reſuſcitatio difficilis. par te. ij. cap. xvij. G. eiuſdē iuſtificatio. ibidem. H. fo. ccxlvj.
Peccare in celū. par. ij. ca. vij. K. fol. ccxxv.
Pcr̄oris indignitas. ibi. K. Et⁹ re cipiēdi modus. N. Nō contēnēdi ratio. ibidem. O. fol. ccxxvj.
Pcr̄ori ſeptem neceſſaria. par. j. c. lxxv. G. fol. cxcvij.
Paca nō nocēt ſi nō placēt. par. ij. ca. ix. K. fo. ccxxx.
Pctā minora cur nō penit⁹ auferā tur. p. ij. c. liij. E. f. cccvij. Occulta nō ſunt reuelāda. c. lv. E. f. cccx
Pctm̄ in corde generat. par. j. ca. lxxviij. E. fo. cciij.
Peccatū in ſpm̄ſctm̄ ſpecies. p. j. c. lxxiij. J. fo. clxxij.
Pctm̄ irremiſſibile. ibi. H.
Pctā tria capitalia regnāt in cle ro. p. j. c. lxviij. W. fo. clxiij.
Peccare cū ſecuritate peſſimū eſt par. j. c. lxviij. N. fo. clxiij.
Peccatū quō fiat. par. j. c. lxxviij. F. fo. clxxxij.
Pecunia nō eſt amāda. par. j. ca. lxxvij. W. fo. clxxx.
Pedū diſcipulorū p xp̄m ablutio. p. ij. c. liiij. per totū. fo. cccvij.
Pena inferni duplex. p. j. ca. lxiij J. fol. clj.
Pena inferni z gloria paradiſi. p. ij. c. lxxxviij per totū. fol. ccccviij.
Penitētie gradus. p. j. c. vij. C. fo. xvij Fructꝰ digni. par. j. c. xvij. J. fo. xlv. z ca. xviij. S. fo. l.
Pnia faciēda eſt z q̄ eā reſpiciūt. p. j. ca. xx. p totū. vbi et⁹ ptes z reli qua ad longū tradunt. fol. lj. Itez parte eadē. c. xxviij. B. fol. lxxj.
Penitētia nouiter cōuerſi. par. j. ca. xxxj. K. fo. lxxvij.
Penitētie partes quō fiant. par. j. ca. xxxvj. B. fo. lxxxviij.
Penitentie quatuor ſunt impata a xp̄o. p. j. ca. xlviij. F. fo. cxv.
Penites faciat cōtraria peccatis ſuis. p. j. ca. lx. C. fo. cxl.
Penitētie agēde forma. ibi. W.
Penitētia eſt tabula ſcōa ad ſalutē. j. c. lxix. W. fo. clxiij.
Penitēti. iiij. ſunt neceſſaria. p. j. ca. lxxij. C. fol. clxix.
Penitētia iniungēda. par. j. capi. lxxxiij. S. fol. cxcj.
Penitētie partes ſeptē. par. j. ca. xlj. J. fol. ccviij.
Penitentie inutilis genera ſex. p. ij. ca. ij. B. fol. ccxiij.
Penitēti cognoſcēda. par. ij. cap. vij. K. fol. ccxxv.
Penitētia ſoli remittitur. par. ij. c. viij. F. fo. ccxxviij.
Pēthecoſtes figura. par. j. clxiij. W. fol. clj.
Penthecoſtes ſolēnitas. p. ij. cap. lxxxiij. per totum. fo. cccxcvij.
Perſecutio fratrū. p. j. c. lij. E. fo. cxxij. duplex eſt. ſ. perſone z fidei. ibidē. F. fo. cxxiij.
Perſecutiones cauſe tres. p. j. ca. xlvj. H. fo. cxij.
Perſeuerātie laus z due eius ſpecies. par. j. c. lij. F. fol. cxxiij. Quō eſt neceſſaria. p. ij. capi. lxxxij. J. fol. cccxcij.
Perſeuerātie habēda rō. par. j. c. xvj. W. fol. xlij.
Perſona ficta diu ferri nequit. p. j. ca. xl. F. fo. cxij.
Perſeuerātie iterū laus. par. j. c. lxxxix. B. fo. ccxj.
Perſonarū acceptio i p̄latis peſſi ma eſt. p. j. c. lxxvj. E. fo. clxxviij.
Perſona quō et quatenus cōpetit xp̄o. p. j. ca. K. z. S. fo. xiij.
Perſonarū acceptio p̄latis peſſi ma ē iterū. p. ij. c. xxxv. B. ccixxvij
Periculū in mora pcti. par. j. cap. lxviij. L. fo. clxij.
Periurij phibitio. p. j. ca. xxxiiij. L. fo. lxxxv.
Petitōes oꝝonis dn̄ice z earū expoſitio. p. j. ca. xxxvij. p to. fo. xc.
Petri cōfeſſio z reſpōſio p oibus. par. ij. c. j C. fol. ccxj.
Phariſeiuñ dcti. p. j. c. xvij. H. xlv
Phariſeoꝝ a xp̄o increpatio. p. j. c. lxxvj. per totū. fol. cxj.
Phariſeoꝝ vana gloria. p. ij. cap. xxxvij. C. z. E. fo. xcj.
Philatheria phariſeoꝝ. par. ij. c. xxxvij. W. fo. cclxxxj.
Philippus primus vocat⁹ a dn̄o. par. j. ca. xxiiij. G. fol. lxxxiij.
Pilatus galileos interfecit. p. j. c. lxxix. A. fo. clxxviij.
Pigroꝝ increpatio. p. ij. c. xlvj. A. fo. ccxcv.
Pirate liberū in Alexādrum magnū rhſū. p. j. c. lxxvj. E. f. clxxviij
Piſces duo varie accepti. par. j. ca. lxvij. H. fo. clx.
Platonic⁹ q̄dā euāge. Joh̄is p̄nci piū aureis lr̄is ſcribēdū cēſuit ꝛc. par. j. c. j. in fine. fo. vj.
Plenitudo m̄tiplex. par. j. c. xviij J. fo. xlv.
Porci z ſerpentes demonib⁹ apti. par. j. ca. xlvij. W. fol. cxiij.
Poteſtate cōceſſa licitū eſt nō vti. par. j. ca. lj. J. fo. cxx.
Potētia ſua cur vti noluerit dn̄s. par. j. c. xlviij. A. fol. cxiij.
Potētia xp̄i. p. j. c. lxv. H. fol. clv.
Preceptū duplex affirmatiuū z ne gatiuū. par. j. c. xxxix. W. fo. xcix.
Preceptoꝝ dn̄i facilitas. p. j. c. xl. W. fo. c.
Preceptū triplex. p. j. c. xlj. E. cxiij
Precipiēdi triplex ratio. par. j. c. l. C. fo. cxviij.
Preceptis diuinis parēdū etiā ni

Tabula alphabetica.

cognita rõne. p. ſ. c. lv. ff. fo. cxxix.
Preceptoꝝ decẽ a xpo ꝛ a iudeis iterptatio. p. ſ. c. xxxiiij. ff. f. lxxxiij
Preceptũ primũ ꝛ magnũ in legeꝛ ſcõm illi ſimile tradit p xpm. p. ij. ca. xxxvj. per totũ. fol. cclxxviij.
Preceptũ magnũ. ibidem. A.
Preceptũ ſimile. ibidem. D.
Preceptoꝝ duoꝝ in vnũ collectio. ibidem. G.
Precepti affirmatiui obligatio. p te. ij. c. viij. A. fo. ccxxvj.
Precij ioſeph notaui eẽ tm vigiti argẽteoꝝ vbi ſcriptũ eſt triginta. par. ij. ca. lij. B. fo. cccv.
Precipitiũ ꝛ ſalus dñi. par. ſ. capi. lxv. H. fo. clvj.
Precurſor cur dictus. par. ſ. c. xix. D. folio. l.
Predeſtinati ſoli ad cenã recipiẽtur. par. ſ. ca. lxxxj. E. fo. clxxxix.
Predicatoris euãgelij beneficiũ. par. ſ. ca. xvij. H. fo. xlv.
Predicatio dñi prima. par. ſ. caꝑ. xxiiij. per totũ. fo. lxxxiij.
Predicatiõis eiꝰ publice initiũ. p. ſ. ca. xxviij. per totũ. fol. lxxj.
Predicatoris officiũ. p. ſ. c. xxviij. B. ꝛ cõſequẽter. fol. lxxj.
Predicatori tria expedientia. p. ſ. ca. xxix. C. fo. lxxiij.
Predicationis xpi diligẽtia. par. ſ. c. xxx. per totũ. fo. lxxiiij.
Predicatũ mittũtur apoſtoli. par. ſ. ca. lj. per totũ. fol. cxix.
Predicari qñ gẽtibꝰ ꝯgruit. ibi. D
Predicãtiũ viciꝰ ꝛ merces. ibi. H. e. J. Cur nõ curent tẽporalia. ibi. F. ꝛ. G. fol. cxx.
Predicãti ẽ patiẽtia neceſſaria. p. ſ. c. lij. A. fol. cxxij. ꝛ vite puritas. par. ſ. c. lj. O. fo. cxxj. itẽ prudẽtia ꝛ ſimplicitas. p. ſ. c. lij. B. fo. cxxij.
Predicator debet premeditari dicẽda. ibidẽ. E.
Predicat in ſuis dñs. par. ſ. c. lv. E. fol. cxxix.
Predicatores exẽplo xpi debẽt in die docere ꝛ nocte orare. parte. ij. c. xxx. L. fo. cclxix.
Prelati debẽt lucere ꝟbo ꝛ exẽplo p. ſ. ca. xxxiiij. per totũ. fol. lxxxij.
Prelatis cõpetit ꝓdicare. p ſ. c. lv F. fo. cxxix. Eoꝝ ignorãtia taxat. p. ſ. c. lxxix. F. fo. clxxxiiij.
Prelatorũ vitia et precipue põpa. parte. ſ. c. lxviij. K. fo. clxij.
Prelatoꝝ dãnat auaricia. par. ſ. c. lxxvj. D. fo. clxxviij.
Prelationis ꝛ maioritatis inter diſcipulos contẽtio. par. ij. ca. v. per totum. fo. ccxix.
Premiũ ſeruiẽtiũ deo. par. ſ. caꝑ. lviij. M. fo. cxxxvij.
Preordinatio diuina. par. ij. caꝑ. xxj. G. fo. cclij.
Preſcitia ſaluati exẽplũ. par. ſ. ca. l. N. fo. cxvij.
Preſentatio dñi in tẽplũ. p. ſ. c. xj. per totũ. fo. cxxvj.
Preſentia dei ola vidẽtis eſt venerãda. p. ij. ca. xvj. B. fo. ccxlij.
preterita quaſi p̃ſentia habenda ſunt legẽdo xpi vitã in ꝓlogo. N.
primogenitus cur dño offerebaꝫ p. ſ. ca. xij. B. fo. xxx. ꝛ. O. f. xxxij.
primi qui facti nouiſſimi. par. ij. c. xiiij. A. fo. ccxxxviij.
principis huiꝰ mũdi electio. p. ij. ca. xxxj. ff. fo. cclxxj.
principiũs obſtandũ. par. ſ. capi. lxxxviij. ff. fol. cciij.
principiũ duplex. p. ſ. c. j. B. f. iij.
Probatica piſcina ꝛ paralitici curatio. p. ſ. c. lxxxviij. p totũ. clxxxj.
Proceſſio pape ordine mutato. p. ſ. ca. xj. T. fo. xxix.
Proceſſio in purificatione. p. ſ. ca. xij. N. fo. xxxij.
Prodigi filij parabola. p. ij. c. vij. J. fo. ccxxiiij.
Prophetia caiphe ꝛ q̃bꝰ datũ ẽ ꝓphetare. p. ij. c. xvij. S. f. ccxlvj.
Prophe falſi tres. p. ſ. c. xl. E. fo. c.
prophetaꝝ dignitas apoſtolis cõceſſa. p. ſ. ca. lij. E. fo. cxxij.
Propheta nõ accipit in patria. p. ſ. ca. lxv. D. fo. cliij.
Procuratores ſalutis ſunt q̃tuor. pte. ſ. ca. xlviij. ff. fo. cxv.
prouidentia dei ſtat cũ arbitrij libertate. p. ij. c. l. M. ꝛ N. fo. ccciij.
proximus noſter quis ſit. p. ſ. ca. lix. S. fo. cxxxix.
proximus noſter quis ſit rurſus. par. ſ. ca. xj. B. fo. xxvj.
prudentes ſeculi. p. ij. ca. xv. D ꝛ E. fo. ccxl.
prudẽtia ꝓpẽtina. p. c. lij. B. cxxij.
publicanus ꝛ phariſeus orantes. in tẽplo. p. ſ. c. xxx. C. fo. lxxiiij.
publicani ꝛ meretrices p̃cedẽt in regnũ celoꝝ ſcribas ꝛ phariſeos. pte. ij. ca. xxxij. M. fol. cclxxiij.
Pueroꝝ innocentiũ occiſio. p. ſ. c. xlij. E. ꝛ cõſequẽter. S. fo. xxxviij.
Pueri centurionis curatio. p. ſ. ca. xiij p totũ. fo. cv.
Pueritie duratio ꝛ conditiones. p. ij. ca. v. M. fo. ccxx.
Pueroꝝ puritas cetere ꝙditiões pte. ij. ca. ix. ff. ꝛ B. f. ccxxix.
Purgatorij pena. pte. ſ. caꝑ. xx. G. fol. liij.
Purgatorio deſtinat bernardꝰ oẽs penitentes. pte. ſ. ca. xx. U. fo. liiij.
pulueris excuſſio. pte. ſ. ca. lj. N. fo. cxxj.
punitur nemo imerito. par. ſ. ca. lxxix. B. fo. clxxxiij.
purificatio marie. par. ſ. caꝑ. xij. per totum. fo. xxx.
puteus iacob et q̃d puteꝰ a fonte differat. p. ſ. c. lxij. A. fol. crliij.

Quadragenarũ nũeri pfectio. p. ſ. c. xxij. H. cõſecratio. ibi. J. cur quadragita dies ieiunauit dominꝰ ibidem. fo. lix.
Quadrageſime cõgruẽtia ꝛ initiũ ibidem. H.
Quatuoꝝ tẽpoꝝ ieiunia. ibidẽ. J.
Quatuor milia hoim refectio. p. ſ. ca. xcj. per totũ. fo. ccvj.
Quinq; miliũ hoim refectio miraculoſa. p. ſ. ca. lxvij. p to. fo. clvij.
Quarantena deſerti vbi xps ieiunauit. ſ. ca. xxij. A. fol. lviij.
Querendus eſt ieſus ꝛ quõ ꝛ vbi. par. ſ. ca. xv. L. Item par. ſ. capi. lxx. B. fo. clxv.
Querentiũ dñm intẽtio. par. ſ. ca. lxxxij. E. fo. cxc.
Querentes ꝛ non inueniẽtes. ibidem. H.
Queſtiones factas iohãni baptiſte ſibi quiſq; facere põt. par. ſ. c. xix. in prin. A. fol. xlix.
Queſtio iohãnis baptiſte in vinculis. par. ſ. ca. lvj. per to. fo. cxxx.
Quieſcẽdũ eſt interdũ. par. ſ. ca. lviij. A. fo. cxxxv.

Rabbi vocari volẽtes. parte. ij. c. xxxvij. fol. cclxxj.
Radices peccatoꝝ tres. par. ſ. c. xx. R. fol. liij.
Rationẽ ponẽs rex cũ ſeruis ſuis parte ſcõa. capitu. ix. per totum. folio. xx.
Recedẽdum ab obſtinatis in malo. par. ſ. c. lxij. E. fol. clxvij.
Recipere chriſtum in nomine chriſti et recipientium merces. parte prima. capitulo. lv. A. et. B. folio cxxvij.
Recipiendoꝝ differentia. ibi. D
Recidiuantis periculum. p. ſ. ca. lxxvij. J. fo. clxxxij.
Reditus xpi ex egypto. par. ſ. ca. xiij. p totũ. fo. xxxvij.

Tabula alphabetica.

Refectio quinq; miliū hoim in deserto.p.j.ca.lxvij.p totū.fo.clvij.
Refectio quatuor miliū hoiz parte.j.c.x.j p totū.fo.ccvj.
Regnum celoꝝ varie accipit.parte.j.c.xvij.D. fo.xliiij.
Regni celoꝝ promissio non ante iohannem.ibidem.F.
Regnū celoꝝ vim patitur.parte prima.c.lvj.L.fo.cxxxij.
Regnum celoꝝ quibus paratū sit.par.ij.c.xxj.S.fo.cclij.
Regni celoꝝ acceptiones.parte. ij.c.xxxviij.A.fo.cclxxxvj.
Regnū in se diuisum desolabit.p. j.c.lxxiij.E. & F.fo.clxix.
Regina austri prefertur iudeis. par.j.c.lxxiiij.D.fo.clxxv.
Reguli puer sanaturet quis regulus.par.j.ca,lxiij.A.fol.cxlvij.
Religiosus an cōpetat sua repetere.p.j.c.xxxv.D.fo.lxxxix.
Religiosorum stulta in suis spes. par.j.c.lj.S.fo.lj.
Religiōis ingressus nō est differēdus.p.j.xlv.C & D.fo.cx.
Religionis vota.parte.j.capitulo.lxxix.B & E.fo.clxxxiij.
Religiosi aut optimi aut pessimi sunt hoim.ibidem.
Relinquētis oia pmiū.p.ij c.xiij. p totū & pcipue.D.& E.fo.ccxxxvj
Relinquenda religiosis. parte.j. ca.xxix.H.fo.cclxvij.
Relinq're oia quid sit ibidem.J & pte.j.c.liij.L.fo.cxxviij.
Remedia contra tentationes spirituales nouissimi tēporis.parte. ij.c.xlj.p totum.fo.cclxxxvij.
Remedij salnatiōis nr̄e p virginē inuētio.p.j.c.ij.p totū.Et⁹ difficultas.ibidem.D & E.fo.v.
Remissio pctōrum exigit fidem in adulto.p.j.c.xlviij.B.fo.cxiiij.
Remissio pctōrum fit solt penitenti.p.ij.c.viij.F.fo.ccxxviij.
Renunciare oibus.p.j.c.liiij.L. fo.cxxviij.
Repetere sua contingit dupliciter & an religiosis competat.parte.j. c.xxxv.D.fo.lxxxvij.
Repercutientis damnum.par.j. ca.xxxv.A.fo.lxxxv.
Repudium non faciēdum.parte j.c.xxxiij.L.fo.lxxxv.
Requies in terris minima.par.j. ca.lviij.A.fo.cxxxv.
Resistendum quatenus in malo. par.j.c.xxxv.A.fo.lxxxv.
Responsio christi mollis.parte. prima.cap.lxxxiij.J.fo.cxciij.
Responsio facta iohāni a xp̄o.p. j.ca.lvj.C.fol.cxxx.
Reseruata sunt deo tria.par.j.c. xlj.J.fo.ciij.
Restitutionis lex.par.ij.c.xxxiij. F.fo.lxxx.
Resurrectio animat martyres.p. j.ca.liij.F.fo.cxxv.
Resurrectio defunctos reddit maiores.p.j.c.lxix.F.fol.clxiij.
Resurrectio oim qualis erit.p.ij. ca.xlviij.C. fo.cxv.
Resurrectio dñi.par.ij.ca.lxix.p totum.fo.clxiij.
Retētio alieni cr̄ dānabilis sit.p. j.c.lxxvii.C.a.F.fo.clxxix.
Retributio a deo petēda est.par. j.c.lxx.R.fo.clxxxv.
Rex esse noluit xp̄s.p.j.ca.lxvij. H.fol.clix.
Rex ponens rōnē cū seruis suis. p ij.ca.ix.per totū.fo.ccxxix.
Ridendi nullū esse tps.par.j.ca. xxxiij.Q.fol.lxxxij.
Rursus xp̄i nō legitur.par.ij.ca. xvij.D.fol.ccxlv.

Sabbato curare.par.j.c. lxxij.A.fo.clxviij.
Sabbato precipue opatus est dñs virtutes.p.j. ca.lxxij.B.fo.clxix.
Sabbata quō sint sctificāda.par. j ca.lxxix.R.fol.clxxxij.a.ca. seq. B.fo.clxxxiiij.
Sabbati scti mysteria.par.ij.ca. lxviij. per totum. fo.ccclxvij
Sacerdotis hebdomadarij castitas.p.j.cap.iiij. F.fo.ix.
Sacramēta & eoꝝ institutio & alia multa.p.j.c.xxj.X.fol.lxj.
Saducei q̄ et vnde dicti.par.j.ca. xvij.H.fo.xlv.
Sagene misse in mare parabola. par.j.c.liij.R.fol.cxxviij.
Sal terre q̄ sint:salis virt⁹ & depranatio.p.j.c.xxxiiij.B.fol.lxxxiij.
Salutatio helizabeth.par.j.c.vj per totum.fo.xv.
Salutare marie quō deus est.ibidem.F.fo.xvj.
Salutare in via vetuit dñs.parte j.ca.lj.K.fol.cxx.
Saluādoꝝ paucitas.p.j.ca.l.E. f.cxviij.a.c.lxxviij.F.f.clxxxviij.
Salus est summope diligenda.p. ij.capi.vj.F.fo.ccxxij.
Salutis procuratores sunt quatuor.p.j.cap.xlviij.F.fol.cxv.
Sal⁹ duplex p.ij.c.xxvij.D.cclxij
Samaritani q̄.p.j.c.lj.D.f.cxix.
Samaritani hospitiū dño negantes.p.ij.ca.xij.p totū.fo.ccxxxiiij
Samaritana cū xp̄o loquēs ad puteū.p.j.ca.lxij.p totū.fo.cxliij.
Samaria vbi sit.ibidē.A.
Samaritanoꝝ religio ob leones introducta.ibidem.C fol.cxlv.
Sanctoꝝ imitatio est necessaria. parte.j.ca.lxvj.J.fo.clvij.
Sapientia & gratia nō crescebant in xp̄o.pte.j.ca.xv.B.fo.xxxix.
Sapientia nō decrescit dando.pte j.ca.lij.fo.vij.
Sapiētis officiū.pte.ij.ca.iiij.B. fo.ccxviij.
Sapientia huius mundi est reuelata pusilis.p.j.c.lviij.F.f.cxxxvj
Sareptavbi sit.p.j.c.lxv.F.cliij.
Sathane in iudā introit⁹.p.j.ca. lij.B.fo.cccv. & quid sit ipm intrare in aliquē.p.ij.c.lv.S.fol.ccxj.
Satisfactio & eā respiciēcia.pte.j. ca.xx.Q.& T.fo.lvj.a.lviij.
Sauciatus & a samaritano curat⁹ pte.j.ca.lix.p totū.fo.cxxxvij.
Scandalizātiū malū.p.j.ca.lviij. L.fo.cxxxvij.
Scādalizari ix̄po.p.j.lvj.D.cxxxj
Scādalū vitandū est: & quid.p.ij. ca.v.D.fo.ccxix.
Scādalū vitādū pcipit.p.ij.c.vj.p totum.fo.ccxxj.Quid sit scandalizare.ibidē.A.& quō scādala expediunt.C & E.fo.ccxxj.
Scenophegia iudeoꝝ.p.j.capi. lxxxij.p totū.fo.cxc.
Scia auget pec.p.j.lxxij.B.clxx.
Scriba dolosus & duo alij volētes xp̄m sequi.p.j.cap.xlv.p totū.vbi scribe intentio habet.A.Reprehēsio a dño.B.dolus.C.fo.cx.
Scribarū malitia & odiū phariseorū.p.j.ca.l.D.fo.cxviij.
Scire & nescire in deo q̄d sint.p.ij. ca.xix.C.fo.ccxlix.
Scire & nō facere nocet & granat. pte.j.ca.lxxxv.D.fo.cxcv.
Scripture sacre finis & vtilitas.p. ij.ca.liij.p totū.fo.cccvj.
Scioli & ignari dānant.p.j.ca.lxj B.fo.cxlij.
Scorpi⁹ nō lacessit⁹ nō nocet sicut hō iterdū.p.j.c.xxxiij.R.lxxxiiij.
Scripture sacre laus & vtilitas.p. ij.ca.lxxxiij.S fo..cccxcv
Secreta nō sunt inquirenda.p.ij. ca.lviij.H. fol.cxxxvj.
Securitas magna vbi sit.parte.j capitu.liij.C.fo.cxxv.

Tabula alphabetica.

Sedendi ac standi in ꝓdicādo cōsuetudo. p. j. ca. xxxiij. A. fo. lxxix.
Seminum dei genera. p. j. c. lxiiij. B 2 D. fo. cxlix.
Semē bonū duplex. ibidē. F. f. cl.
Sententia iudicis nō est precipitanda. p. j. c. lxxxiij. B. fo. cxcij.
Sequele xp̄i 2 pfectionis impedimenta. p. j. ca. luij. p totū. f. cxxvj.
Sequentes xp̄m 2 eorū intentiōes pte. j. ca. xxx. H. fo. lxxv.
Sequentes xp̄m qui sunt. pte. j. c. lxxxvij. D. fo. cc.
Sequi xp̄m ꝓcipimur. p. ij. ca. ij. p totū. fo. ccxiij.
Sequentiū xp̄m paucitas. p. ij. ca. ij. E. fo. ccxiiij.
Sequendus est xp̄s. pte. ij. c. xxxj. D. fo. cclxxj.
Sequi aliquē quid sit. p. j. c. xxiiij. H. fo. lxv.
Sepelire patrē impedit a sequela xp̄i. pte. j. ca. xlv. E. fo. lxxxiij.
Sepulchra habitant demoniaci. parte. j. ca. xlvij. A. fo. cxij.
Sepultura domini. p. ij. ca. lxvj. p totū. fo. clv.
Sermo dñi in monte de beatitudinib⁹. p. j. ca. xxxiij. p totū. fo. lxxix
Sermo dñi in cena. pte. ij. ca. lvij. per totum. fo. cccxiiij.
Serpētes 2 scorpiones quid differunt. par. j. ca. lviij. D. fol. cccxix.
Serpentis caput corpus 2 cauda. pte. j. ca. xxij. U. fo. lxj.
Seruitus indeorū. p. j. ca. lxxxiiij. C. fo. cxciij.
Seruitus peccati ibidem. D.
Seruiendū est deo non mundo: vt docet multiplici exēplo. p. j. c. lviij D. fo. cxxxvij.
Seruientiū premiū. ibidē.
Serui inutiles qui sint. p ij. c. iiij. B. 2 iterū. ibidem. fo. ccxviij.
Signatio libri 2 eius cōclusio. pte ij. ca. vlti. p totū. fo. ccccx.
Signa aduentus dñi 2 cōsummationis seculi. par. ij. ca. xxxix. per totū. Quo fere cōpleta sunt ibidē. E. fol. cclxxxv.
Signum de celo petentes iterū. p. j. ca. xcij. A. fo. cccx.
Signorū petitores indeis signum eis datum a xp̄o. pte. j. ca. xxvj. E. 2 F. fo. lxix.
Signū triplex. p. j. c. lj. N. fo. cxxj
Signum de celo querit a iudeis. parte. j. c. lxxxiiij. p totū. fo. cxciij.
Silentiū malignorū. parte. j. cap. lxxiij. S. fo. clxxiiij.
Siloe fons vbi fons marie. parte j. ca. lxxxv. B. fo. cxcvj.
Symeonis desiderū 2 canticum. pte. j. ca. xij. F. 2 H. fo. xxxj.
Symoniaci dānant. p. j. cap. lj. F. fo. cxx.
Symonia destruxit hierusalē. pte ij. ca. xxix. B. fo. cclxvj.
Symoniaci sunt e tēplo pellendi. ibidem. E. fo. cclxvj.
Symonia tā in emēte q̄z invēdēte. parte. ij. ca. lij. C. fo. cccv.
Symon leprosus 2 iulianus sanctus. pte. ij. ca. xxv. p totū. fo. cclxj.
Simplicitas colūbina. pte. j. cap. lij. B. fo. cxxij.
Simulationis malū 2 qui simulatores. par. j. c. xl. E. fo. c.
Sinus abrae. p. ij. ca. xvj. D. 2 E. fo. ccxlij.
Sinistrā nescire quid faciat dextera. p. j. c. xxxvj. B. fo. lxxxviij.
Sinodalis cōtio a diabolo instituta. pte. j. ca. lxviij. M. fo. clxvij.
Socrus petri curatio. pte. j. capi. xliij. F. fo. cvij.
Sodomitici crimis detestatio abominatio 2 punitio. pte. j. cap. lj. O. fo. cxxj.
Solis iusticie illustrationes. par. j. capi. lxij. D. fo. cxlvij.
Solis dotes. iiij. quibus iusti comparant. par. j. ca. lxiiij. J. fo. cl.
Solicitudo de victu 2 vestitu tollēda. parte. j. cap. xxxviij. E F 2 H. fol. xciij.
Triplex est. ibidē. Y. fo. xcv.
Soluere legem non venit xp̄s. pte j. ca. xxxiiij. p totū. fo. lxxxiiij.
Sperandū semper. pte. ij. c. ix. Y. fo. ccxxx.
Spiritus 2 anima quomodo differūt. par. j. ca. vj. F. fo. xvj.
Spiritussanctus quomodo fuit in columba. par. j. c. xxj. Q. fo. lvij.
Eius habitatio. cap. sequenti. F. fol. lix.
Sponsum auferri ab ecclesia. pte j. ca. xxxj. Y. fo. lxxvij.
Statua salis et eius significatio. pte j. ca. xlv. E. fo. cxj.
Statua ab emorroissa erecta. pte j. ca. xlix. D. fo. xcvij.
Statua iuliani apostate fulmine detecta. ibidem.
Stella magis visa. parte. j. capi. xj. C E 2 Y. fo. xxvij.
Superbia diaboli antiqua. parte j. cap. xxij. S. fo. lxj.
Superbie malū. p. j. ca. lxxx. B C 2 D. fo. clxxxvij.
Superbia e celo deiecta non recipitur in ipsum. parte. j. cap. v. H. fo. ccxx.
Superbie repressio. p. ij. capi. xx. H 2 J. fo. cclxix.
Surdi muti 2 demoniaci sanatio. parte. j. c. xc. p totū. fo. ccv.
Susceptio xp̄i in hierusalem gloriosa. pte. ij. capitulo. xxvij. p totū. fo. cclxij.
Taciturnitas commēdat. parte. j. capitulo. xxj. P. fo. lvij.
Tacendi ꝓceptio non obseruanda. p. ij. c. j. H. fo. ccxij.
Talentoꝝ seruis traditio. p. ij. ca. xlix. p totū. fo. ccxcix.
Talentū abscondere. ibidē. A.
Tauri ad ficum ligati dicunt mā suefieri. p. j. c. lxxix. E. fo. clxxxiiij
Tecta palestinorū 2 sup̄ tecta ꝓdicare. parte. j. ca. lij. M. fol. cxxiiij.
Templū in quo inuentus xp̄s cū xij. eēt annorū. p. j. cap. xv. p totū. fo. xxxix.
Unde eiecit vendentes 2c. par. j. c. xxvj. E. 2 F. fo. lxix.
Templo aīe ejcienda. iiij. par. ij. cap. xxix. F. fo. cclxvij. vbi agitur de eiectione secunda vendentium et ementium.
Tempus nascendi aptum elegit dñs. pte. j. ca. ix. H. fo. xxj.
Tempus nullus pretermittendū. parte. j. capi. xxiiij. D. fo. lxiiij.
Temporalia vetant predicantib⁹. pte. j. ca. lj. F. fo. cxx.
Tempus dñi implendū erat. p. j. ca. lxxxij. Y. fo. cxcj.
Tempus aduentus ignorat 2 cur. pte. ij. ca. xl. E. fo. cclxxxvj.
Tenebre exteriores. p. j. c. xlij. E. fo. cv.
Tenebre exteriores iterū. p. ij. ca. xlix. D. fo. ccccix.
Tentatio xp̄i in deserto. pte. j. ca. xxij. p totū 2 ꝑcipue L. fol. lix. vbi notat triplex tentatio? Item tentare deū. P. fo. lx.
Tentandi 2 vincendi ordo. ibidē. U. fo. lxj. quis xp̄m tentauit. ibidē Y. quo nō facit imperfectū iteratio. ibidem. A A. fo. lxij. Cui tentationes expetende. ibidē. B B.
Testimonium iohan. baptiste de xp̄o. par. j. c. xxiij. p totū. fo. lxiij.
Testimoniū xp̄i de se quo nō sit verum. parte. j. capitu. lxxviij. M. fo. clxxxiij.

Tabula alphabetica.

Tharsenſium naues ab herode exuſte.par.ſ.c.xſ.S.fo.xxix.
Theſaurizãdũ i celo nõ i terra.p te.ſ.c.xxxvij.p.totũ.fo.xciij.
Theſaur⁹ cordis.p.ſ.c.xl.S.fo.c.
Theſauri abſcũditi in agro para bola.par.ſ.c.lxiij.P.fo.cliij.
Timendum eſt vnicuiq;.par.ſecũ da.c.xxix.F.f.cclxxv.
Timor mortꝭ vetat⁹ et expellit.p.ſ. c.liij.pto.⁹ pcipue.A ⁹ B cxxiij.
Timor multiplex. ibidẽ.D.cxxv.
Toleranda eſt tribulatio.parte. ſ.c.liij.H.fo.cxxiij.
Traditiões phariſeoꝝ ꝫ dei man data.p ſ.c.lxxxviij.p totũ.fo.ccſ.
Tradẽtium chriſtum diuerſe vo luntates.p.ij.c.lj.C.fo.ccccvij.
Tranſfiguratio dñi ⁹ eã reſpicie tia.p.ij.c.ij.p.totũ.fo.ccxv.
Trãſfretatio domini.par.prima. ca.lxix.F.fo.clxiij.
Trãſit⁹ dñi ac diſcipuloꝝ p ſata. par.ſ.c.lxxſ.p totũ.fo.clxvſ.
Tribulatio bonoꝝ.par.ſ.ca.viij. S.maloꝝ.H.fo.xix.
Tribulatio iuſtorũ.parte prima. ca.xiij.D.fo.xxxv.
Tribulatio eſt toleranda. parte prima.ca.liſ.H. Etiam malis.ibi dem.R.fo.cxxiij.
Trinitas in xpi baptiſmo appa rens.p ſ.c.xxſ.Q.fo.lvij.
Tribulationuꝫ bona.pte.prima. c.lxxxſ.E.fo.clxxxix.
Tributi ſolutio pro dño ⁹ petro. p.ij.c.v.p totum.fo.ccxix.
Trinitas ⁹ eius fidei meritum.p. ſ.c.xxvſ.I.fo.lxx.
Turba impedit inuenire chriſtũ. par.ſ.c.lxxviij.H.fo.clxxxij.
Turba eſt nobis fugiẽda.ſ. parte ſ.c.xc.D.fo.ccv.
Turturis caſtitas ⁹ viduitas.pte prima.ca.xij.D.fo.xxxſ.

VAgationes phibent. pte ſ.ca.lj.R.fo.cyx.
Uana gl'ia vituperatur. par.ſ.ca.xxviij.B.fo.lxx.
Ue eternũ quib⁹ debeat.p.ij.ca. xxxviij.p totum.fo.cclxxxſ.
Uellẽtes ſpicas pre fame diſcipu li.p.ſ.c.lxxſ.p totum.fo.clxvſ.
Uenator eſt dñs.par.ſ.capitu.liſ. A⁹.c.lviſ.fo.cxxxiij.
Uendẽtiũ ⁹ emẽtiũ e tẽplo eiectio. ſ.p.ſ.c.xxv.p totũ.fo.lxviij.
Uendentiũ ⁹ ementiũ eiectio ſecũ da.p.ij.cap.xxix.p totũ.fo.cclxvſ.
Uenditio xpi.par.ij.c.liij.per to tum ⁹ preciſe.C.fo.cccv.
Uendit donũ qui preceps exigit. par.ſ.c.xxxv.S.fo.lxxxvſ.
Uenia nõ eſt in inferno.parte pri ma.c.xxxiiij.I.fo.lxxxiiij.
Uenire ⁹ abire cui cõpetat.par.ſ. c.xxviij.C.fo.lxxij.
Uentis ⁹ mari imperat dñs.p.ſ. c.xlvſ.per totum.fo.cxj.
Uentilatio aree in extremo iudi cio.par.ij.c.l.p totum.fo.ccc.
Uerbũ xpi primum qõ ſcriptũ eſt. par.ſ.c.xv.H.fo.xl.
Uerbũ caro factũ eſt quã viz ha beãt hec ỹba.pte.ſ.ca.xviij.H.⁹. I.fo.xlviij.
Uerba xpi ppẽ q̃ qdã retroibãt. par.ſ.c.lxx.p totum.fo.clxv.
Uerbo dei paſci.p.ſ.c.xxij.W.lx.
Uerba xpi in cruce. p.ij.c.lxiij.⁹. lxiiij.p.totũ.ſo.cccxlv.
Uerbum acceptũ pro facto.par.ſ. c.lxxiij.N.fo.clxxiij.
Uerbum dei cõparatur hamo.p. ſ.c.xxix.D.fo.lxxiij.
Uerba xpi ob que volebant eum lapidare.par.ſ.capitu.lxxxiiij.p totum.fo.cxciij.
Uerecũdie laus ⁹ qũo inuerecũdi inemendabiles et beſtiales ſint. par.ſ.c.iiij.in fine.fo.x.
Uera tacere nolũt ⁹ qui tacet pro dit.par.ſ.c.liij.A.fo.cxxiiij.
Ueritas nõ eſt reticenda propter ſcandalum.parte prima. capitu. lxxxviij.D.fo.cciſ.
Ueritas eſt a manda platonis.p te prima.c.xxvij.C.eſt predicãda ibidem.B.fo.lxxſ.
Ueritas deprimitur ⁹ in eam pec catur tripliciter.parte prima.ca. lxxxſ.F.fo.cxc.
Ueritas in chriſto triplex.parte ij.c.xxxv.A.fo.cclxxvij.
Ueſtis nuptialis q̃ ſit.p. ſecũda. ca.xxxiij.C.fo.cclxxv.
Ueſtes quater depoſite a xpo.p. ij.c.liij.C.fo.cccvij.
Uia ad ỹtutẽ.p.ſ.c.xxxix.M.xcix
Uia ad vitam arcta.par.prima. c.xl.p totum.fo.xcix.
Uicarius xpi vnus eſt par.ij.c.ſ. F.fo.ccxij.
Uidere xpm ſpualiter.p.ſ.ca.lix. A.fo.cxxxvij.
Uidetur autem quadrupliciter. ibidem.B.
Uidere deum eſt omnium finis.p te.ſ.c.xxxiij.S.fo.lxxx.
Uidue minuta li gazophilatiũ miſ ſa.p.ij.c.xxx.p totuꝫ.fo.ccclxvij.
Uigilia patriſſamilias cuſtodien tis domũ ſuam ꝫ fures.par.ij.ca. xlvſ.p totum fo.ccxcv.
Uillicus iniquitatis ⁹ ville cõmiſ ſio.p.ij.c.xv.A.fo.ccxxxix.
Uindicta iniuſta ⁹ quadruplex.p te.ſ.c.xxxiiij.B.fo.lxxxvij.
an ſit faciẽda.p.ſ.c.xix.A.f.xlix.
Uini iuẽtio.pte.ſ.c.apitu.lxxſ. D.fo.clxvij.
Uinee locatio ⁹ ſanguinarij vini tores.p.ij.c.xxxij.p totũ.f.cclxvij.
Uini defectus ⁹ miraculum in nu ptijs.par.ſ.c.xxv.B.fo.lxvſ.
Uirga non portanda in via.par. ſ.c.lj.I.fo.cxx.
Uirginitatẽ pria vouit ſub cõdi tione maria.par.ſ.c.ij.H.fo.vij. vouit autem.p.ſ.c.iij.poſt.princi pium.fo.vij.
Eã amauit cum fecunditate.par. ſ.ca.iij.D.fo.viij.
Uirgines cur matrem elegit xps. parte.ſ.c.v.C.fo.x.
Uirginũ decem parabola.pte.ij. c.xlviij.p totum.f.ccxcvij.
Uirtus vitioſis ardua ⁹ vitiũ dul ce.par.ſ.c.xl.D.fo.c.
Uiſus ⁹ cõtactus illicitus vitupe ratur.par.ſ.c.xxiiij.R.fo.lxvſ.
Uiſitat maria elizabeth.par pri ma.c.vj.p totum.fo.xv.
Uita chriſti qualiter ſit eligenda. quis fructus.que eius ſcribende rationes ⁹ multa ſimilia notanꝫ in prologo.fo.ſ.⁹.ij.
Uita xpi a.xij.vſqꝫ.xxx. annos.p. ſ.c.xvj.p totum.fo.xlj.
Uita xpi tota eſt paſſio ⁹ pauper tas.parte.ij.c.lj.A.fo.cccvj.
Item doctrina noſtra ibidem.B.
Uita preſens non eſt amanda.p. ſ.c.liij.E.fo.cxxvij.
Uita in patientia habẽda ⁹ mors in deſiderio.parte.ij.capi.xlvſ. B.fo.ccxcvj.
Uite longe ſpes decipit.parte pri ma.c.xx.E.fo.liſ.
Uita eccleſiaſticoꝝ vituperatur. par.ſ.c.xlviij.p totũ.fo.cxiiij.
Ultio eſt differenda parte.ſecun da.c.xx.D.fo.ccl.
Unguenti ſuper caput xpi effuſio. par.ij.c.xxv.p totũ.fo.cclvij.
Unus electus notat multos.par. ij.c.xxxiiij.F.fo.cclxxvſ.
Uocatio apl'oꝝ ⁹ diſcipl'orum pri ma.parte.ſ.capitu.xxiiij.f.lxiij.
Scõa ⁹ tertia.c.xxix.p totũ.f.lxxij.

Vocatorũ a dño obedientia ꝛ alia multa.p.j.c.xxx.p totũ.fo.lxxviij.
Vocatio matthei ꝛ eiꝰ cõuiuium. p.j.c.xxxj.per totũ.fo.lxxv.
Vocatio humiliũ.parte.caꝑ.lviij. J.fo.cxxxvj.
Vocãdi gẽtes ꝛ iudeos modus.p. ij.ca.j.H.ꝛ.J.fo.ccxij.
Voces xp̃i quatuor.parte.j.capi. lxxxvij.fo.cc.
Voluntas sola remunerat.parte. j.e.xl.F.ꝛ.S.fo.cj.
Volũtatẽ dei facere ibidẽ.J.manet eadẽ post mortẽ.K.fo.cij.
Volũtas nostra est deo subdẽda. parte.j.c.liij.N.fo.cxxviij.
Voluntatis propie mala.parte. j.ca.lv.E.fo.cxxix.
Voluntas est radix operationuz. par.j.c.lxxij.N.fo.clxxiij.
Voluptatibus est resistendũ.p.j. ca.lxxj.F.clxviij.
Votũ virginitatis prima vouit. Maria.parte.j.ca.ij.H.ꝛ.caꝑ.iij. post principium.fo.vj.
Votum est cito soluendum.parte. j.ca.viij.W.fo.xix.
Vox diabolica deorsum mittit.p. j.c.xxij.O.fo.lx.
Usura palliata damnatur.parte. ij.ca.xxix.B.fo.ccxlviij.
Utilis alijs an fieri debet monachus.p.ij.c.xlix.H.fo.ccc.
Uulneratus et derelictus a latrone.p.j.c.lix.per totũ.f.cxxxvij.
Uxor nõ dimittenda.p.j.c.xxxiij. L.vbi cur ꝛ qñ ꝛc.fo.lxxxv.
Uxoris dimittende cause.p.ij.ca. x.per totum.fo.ccxxx.
Christus vide supra vt scribi debet christus.

Acharias pater. Johannis baptiste nõ fuit summus sacerdos.parte prima. capitu.iiij.B.fo.ix.

cur factus mutus.ibidem.F.
Zacharias barachie zeius mors. par.ij.c.xxxviij.K.fo.cclxxxiij.
Zachei cõuersio ꝛ eiꝰ comunio p. ij.c.xxxiij.per totũ.f.cclxxiij.
Zebedei mors.parte.ij.capi.xxj. W.fo.cc.j.
Zelus bonus et a zelo comedi.p. j.ca.xxvj.W.fo.lxix.
Zizanie supseminatio ꝛ quid zizania.par.j.c.lxiij.F.fo.cl.
Zona ꝛ reliqui veritꝰ Johanbaptiste.par.j.c.xvij.F.fo.xliij.

¶Finis.

¶Tabula dñicarum ꝛ festorum totius Anni.

Dominica prima aduẽtꝰ domini.

Cũ appropinquaret Jesus hierusalẽ misit duos ex discipulis suis dicẽs ite in castellũ.Matt xxi.p te.ij.c.xxvj.fo.cclx.

¶Dominica secunda.

Erũt signa in sole ꝛ luna ꝛ stellis. Luce.xxi.par.ij.c.xlij.f.cclxxxix.

¶Dominica tertia.

Cum audisset iohannes in vinculis opera xp̃i mittẽs duos ex discipulis suis ait illis.Tu es qui vẽturus es:an alium expectamus. Mat.xj.par.j.c.fo.cxxx.

Feria quarta quatuor temporum Missus est angelus gabriel a deo in ciuitatẽ galilee cui nomẽ nazareth.Luce.j.par.j.c.v.fo.x.

Feria sexta. Exurgens.Maria abijt in mõtana cũ festinatione in ciuitatẽ iuda:ꝛ intrauit in domũ zacharie.Luce.j.p.j.c.vj.fo.xv.

Sabbato.Anno.xv.tyberij.cesaris.Luce.iij.p.j.ca.xvij.fo.xliij.

¶Dominica quarta.

Miserunt iudei ab hierosolymis sacerdotes leuitas ad Johannem interrogantes eũ.Tu es qui venturꝰ es an aliũ expectamꝰ.Johã. j.par.j.ca.xix.fo.xlix.

¶In vigilia natiui.xp̃i.

Cuz essent desponsata mater iesu maria ioseph.Mat.j.parte.j.ca. viij.fo.xviij.

¶In missa prima natiui.xp̃i. Exijt edictum a cesare augustovt describeretur vniuersus orbis. Luce.ij.pa.j.ca.ix.fo.xx.

¶In aurora.

Pastores loquebantur ad inuicez transeamus vsq; ad bethleem ꝛvideamus hoc verbũ qõ factum est. Luce.ij.par.j.c.ix.fo.xx.

¶In summa missa eiusdẽ diei.

In principio erat verbũ:ꝛ ẏbum erat apud deuz iohannis primo. par.j.c.j.ꝛ.xviij.fo.xlvij.

¶Stephani prothomartyris.

Dicebat iesus turbis.Ecce ego mitto ad vos prophetas ꝛ sapientes.Matthei.xxiij.parte.ij.capi. xxxviij.fo.ccxxxj.

¶Johannis euangeliste.

Dixit Jesus petro sequere me. Conuersus petrus vidit illum discipulum quem diligebat Jesus ꝛ dixit.Domine hic autez quid.Jo. xxi.p.ij.c.lxxix.fo.cccxxxiij.

¶In die innocentium.

Angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens.Surge ꝛaccipe puerum ꝛ matrem eius ꝛ fuge in egyptum.Mat.ij.parte.j.capitu. xiij.fo.xxxv.

¶Dñica infra natiuitatem dñi.

Erant ioseph ꝛ maria mater iesu mirantes super his que dicebantur de illo.Luce secundo.parte.j. ca.xij.fo.xxx.

¶In die circumcisionis domini.

Postq̃ consummati sunt dies octo vt circumcideretur puer.Luce.ij. par.j.c.x.fo.xxiij.

¶In vigilia epiphanie.

Defuncto herode angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens.Surge accipe puerum ꝛ matrem eius ꝛ vade in terram iuda. Matthei secundo.parte prima.c. xj.fo.xxvj.

¶In festo epyphanie.

Cũ natus esset Jesus in bethleem iude in diebus herodis regis.Ecce magi ab oriente venerũt.Mat. thei.secundo.par.prima. capitu. xv.fo.xxxix.

¶Dominica infra octauas epyphanie.

Cum iesus factus esset annorum duodecim ascendentibus illis hierosolymam remansit puer Jesus in hierusalem.Luce secundo.par te.j.c.xv.fo.xxxix.

Feria quarta.Uidit iohannes Jesum venientem ad se ꝛ ait.Ecce agnus dei.Johannis primo.p. j.ca.xxiij.o.lxiij.

¶In octaua epyphanie.

Uenit Jesus a galilea in iordanẽ ad iohannem vt baptizaretur abeo.Mat.iij.par.prima.capitulo. xxj.fo.lv.

¶Dominica prima post octauas epyphanie.

Nuptie facte sunt in chana galilee:ꝛ erat mater iesu ibi:Uocatus est autꝫ ꝛ Jesus.iohannis secũdo. parte.j.c.xxv.fo.lxvj.

¶Dominica secunda.

Cuz descendisset Jesus de monte secute sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus veniens adorabat eum.Mat.viij.parte prima. capitu.xl.fo.cij.

Tabula dñicarum ⁊ festorū totius Anni.

¶Dominica tertia.
Ascēdēte Jesu in naniculā secuti sunt eū discipuli eius. Et ecce motus magnus factus est i mari ita vt naucula operiretur fluctibus Mat.viij.p.j.c.xlvij.fo.cxiij.

¶Dñica quarta.
Simile est regnū celoꝝ hoi qui seminauit bonū semen in agro suo: cū aūt domiret venit inimicus hō et superseminauit zizania. Mat. xiij.p.j.c.lxiiij.fo.cxlviij.

¶Dñica quinta.
Cōfiteor tibi.pater dñe celi ⁊ terre qz abscōdisti hec a sapientibus et prudētibꝰ ⁊ revelasti ea paruulis. Mat.xj.p.j.c.lvij.fo.cxxxv.

¶Dñica in septuagesima.
Simile ē regnum celorum hoi patrifamilias q̄ exiit cōducere operarios in vineā suā. Mat.xx.par. ij.ca.xiiij.fo.ccxxxvij.

¶Dñica in sexagesima.
Exiit qui seminat seminare semē suū ⁊ dū seminat: aliud cecidit ceꝰ viā. Lu.viij.p.j.c.lxiiij fo.cxlvij.

Dñica in quinquagesima.
Assumpsit Jesus.xij.discī.⁊ ait illis.ecce ascendimꝰ hierosolymā ⁊ cōsummabunt oīa q̄ dicta sunt de filio hois .tradetur enī gentibus. Luce.xviij.p.ij.c.xxj.fo.cclj.

¶Feria quarta cinerum.
Cū ieunatis nolite fieri sicut hypocrite tristes. Mat.vj.p.j.c.xxxvj. fo.lxxxviij.⁊.xxxviij.fo.xciij.
Feria quinta. Cū introisset Jesus capharnaū accessit ad eū centurio. Mat.viij.p.j.c.xiij.fo.xxxv.
Feria sexta. Audistis qz dictū est. Diliges proximum tuum ⁊ odio habebis inimicuz. Mat.v.par.j. ca.xxxvj.fo.lxxxviij.
Sabbato. Cum sero esset: erat nauis in medio mari. Marci.vj.parte.j.ca.lxix.fo.clxiij.

¶Dñica Jnuocauit.
Ductus est Jesus in desertum a ipū: vt tētaretur a diabolo. Mat. iiij.par.j.c.xxij.fo.lviij.
Feria secunda. Cuz venerit filius hois in maiestate sua ⁊ oēs angeli eius cum eo. Mat.xxv.parte.ij. ca.l.fo.ccc.
Feria tertia. Cuz intrasset Jesus hierosolymam: commota est vniuersa ciuitas dicens quis est hic. Mat.xxj.p.ij.c.xxxviij .f.cclxxvj.
Feria quarta. Accesserunt ad iesū scribe dicētes. Magister volumꝰ a te signum videre. Mat.xij.parte.j.c.lxxiiij.fo.clxxiiij.
Feria quinta. Dicebat iesus ad eos qui crediderunt ei iudeos. Si manseritis in sermone meo vere mei discipuli eritꝭ. Johannis. viij.par.j.c.lxxxiiij.fo.cxciij.
Feria sexta erat dies festus iudeorū: ⁊ ascendit Jesus hierosolymā. Erat aūt hierosolymis phatica piscina. Johannis.v.parte.j.capi. lxxviij.fo.clxxxj.
Sabbato. Assumpsit iesus petrū ⁊ iacobum ⁊ iohānem: ⁊ duxit eos in montem ⁊ transfiguratus est coram eis. Mat.xvij.parte.ij.capi. iij.fo.ccxv.

¶Dñica. Reminiscere.
Egressus iesus secessit in partes tyri ⁊ sydonis. Matthei.xv.j.par. j.ca.lxxxix.fo.cciij.
Feria secūda. Dixit iesus turbis. Ego vado ⁊ queretis me ⁊ in peccato vestro moriemini. Johānis. viij.p.j.c.lxxxij.fo.clxxxix.
Feria tertia. Super cathedram moysi sederunt scribe et pharisei omnia quecunq; dixerit vobis facite. Matthei.xxiij.parte.ij.capi. xxxvij.f.cclxxx.
Feria quarta. Ascēdēs iesus hierosolymam assumpsit duodecim discipulos secreto ⁊ ait. Ecce ascēdimus hierosolymā ⁊ filius hois tradetur. Mthei.xx.parte.ij.ca. xxj.fo.ccl.
Feria quinta. Homo quidaz erat diues et indnebatur purpura: et bysso. Luce.xvj.parte.iecunda.c. xvj.fo.ccxlj.
Feria sexta. Homio quidam erat. paterfamilias qui plātauit vineā ⁊ sepem circumdedit ⁊. Mat.xxj. par.ij.c.xxxij.fo.cclxxiiij.
Sabbato. Homo quidam habuit duos filios: et dixi adolescentior. Pater da mihi portionem que me contingit. Luce.xv.parte.ij.capi. viij.fo.ccxxvj.

¶Dominica Oculi.
Erat Jesus eiciens demonium ⁊ illud erat mutum. Luce.xj.par. j.ca.lxxiij.fo.clxx.
Feria secunda. Quanta audiimus facta in capharnaum fac et hic in patria tua. Luce.iiij.parte. j.ca.lxv.fo.cliij.
Feria tertia. Si peccauerit in te frater tuus corripe eum inter te ⁊ ipsum solum. Mat.xviij.parte.ij. c a.viij.fo.ccxxvj.
Feria quarta. Accesserunt ad Jesum ab hierosolymis scribe ⁊ pharisei di. Quare discipuli tui transgrediuntur traditiōes seniorum. Mat.xv.p.j.c.lxxxviij.fo.ccj.
Feria quinta. Surgens iesus de synagoga introiuit domū symonis. Luce.iiij.p.j.c.xliij.fo.cvj.
Feria sexta. Venit Jesus in ciuitatem samarie que dicitur sichem. Johannis iiij.parte prima.capitulo.lxij.fo.cxliij.
Sabbato. Perrexit iesus in montez oliueti adducunt ei scribe mulierem in adulterio comprehēsam Johā. viij.p.j.c.lxxxiij.f.clxxiiij.

¶Dominica Letare.
Abūt Jesus trans mare galilee ⁊ satiauit quinq; milia hominum Johannis sexto. parte.j.capitu. lxvij fo.clvij.
Feria secunda. Prope erat pascha iudeorum: de secunda electione vendentium ⁊ ementium e templo. Johannis secundo. parte.ij. ca.xxix.fo.cclxvj.
Feria tertia. Jam die festo mediā te ascendit Jesus in templum et docebat. Johannis septimo.par. j.c.lxxxij.fo.clxxxix.
Feria quarta. Preteriens iesus vidit hominem cecum a natiuitate. Johannis. ix.parte.prima.capitulo.lxxxv.fo.crcv.
Feria quinta. Jbat iesus in ciuitatem que vocatur naym. Luce. septimo.parte prima capi.xliij. fo.cviij.
Feria sexta. Erat quidez languēs lazarus a bethania. Johannis vndecimo.parte secunda.capitulo. xvij.fo.cxlv.
Sabbato. Ego sum lux mundi q̄ sequitur me non ambulat in tenebris. Joannis.viij.parte.j.capi. lxxxiij.fo.cxciij.

¶Dominica Judica.
Dicebat iesus turbis iudeorum. Quis ex vobis arguet me de peccato. Johannis.viij.parte.j.cap. lxxxiij.fo.cxciij.
Feria secūda. Miserūt principes ⁊ pharisei ministros vt apprehenderēt Jesum. Johannis.vij.par. j.ca.lxxxij.fo.clxxcix.
Feria tertia. Ambulabat Jesus in galileam: non enim volebat in iudeam ambulare: qz querebant eum interficere. Johannis.vij.

UNIV. BIBL. MAINZ

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ JG|U Universitätsbibliothek Mainz

parte.j.ca.lxxxij.fo.clxxix.
Feria quarta. Facta sunt encenia hierosolymis⁊ hyems erat. Johānis.x.parte.j.capitu. lxxxvij.fol. excix.
Feria q̃nta. Rogabat iesum quidam phariseus vt manducaret cū illo. Lu.vij.p.j. ca lx.fo.cxlj.
Feria sexta. Collegerunt pontifices ⁊ pharisei consiliuz aduersus iesum. Johānis.ix.parte.ij.capi. xviij.fo.ccxlvij.
Sabbato. Nisi manducaueritis carnem filij hois nō habebitis vitam eternā in vobis. Jo.viij.par. j.cap lxx fol.lxv.

¶Dominica palmarū.
Cum appropinquasset iesus hierosolymā misit duos ex discipulis suis dicens. Jte in castellū. Mat. xxj.p.ij.ca.xxvj.fo.cclx.
Feria secūda. Ante sex dies pasche venit iesus bethaniā vbi lazarus erat mortuus quez suscitauit iesus ⁊ fecerunt ei cenam. Jo.xij. par.ij.ca.xxv.fo.cclvij.
Feria tertia. Passio ſm Marcū.
Feria quarta. Passio ſm Lucaz.
Feria quinta in cena domini. Ante diem festū pasche sciens Jesus quia venit hora eius. Jo.xiij.parte.ij.ca.liij.fol.cccvij.
In pasceue. Egressus Jesus trās torrentē cedron. Passio ſm Johā. parte.ij.cap.lvij.vsq; ad.lxvij.fo. cccxiij.
In vigilia pasche. Uespere autez sabbati. Mat. xxviij.par.ij. capi. lxviij.fo.cccixvij.⁊.lxxj.fo.cccixxij

¶In die sancto pasche.
Maria magdalena ⁊ maria iacobi ⁊ Salome emerunt aromata vt veniētes vngerēt iesuz. Mar.xvj. parte.ij.ca.lxix.⁊.lxxj.fol.cccixix. et.cccixxij.
Feria secunda pasche. Duo ex discipulis iesu ibant ipso die in castellum emaus Luce.xxiij.parte ij.ca.lxxvj.fo.cccixxix.
Feria tertia. Stetit Jesus in medio discipulorū ⁊ dixit illis pax vobis. Luc.xxiij.parte.ij.ca.lxxvij. fo.cccixxxj.
Feria q̃rta. Manifestauit se iterū iesus ad mare tyberiadis. Johannis. xxj.par.ij. capitu. lxxix. fo.cccixxxiij.
Feria q̃nta. Maria stabat ad monumentū foris plorans. Johānis xx.parte secūda.capitu.lxxij. fol. cccixxv.
Feria sexta. Undeciz discipli abierunt in galileam in montē vbi constituerat illis iesus. Math.xxvij. parte.ij.ca.lxxx.fo. cccixxxviij.
Sabbato. Una sabbati Maria magdalena venit ad monumentū cum adhuc tenebre essent. Johā. xx.parte secūda. capitu. lxxj.fol. cccixix.

¶In octaua pasche.
Cū esset sero dies illa vna sabbatorum⁊ fores essent clause. Johā. xx.par. secūda.capitu.lxxviij. fo. cccixxij.

¶Dñica secunda.
Ego sum pastor bonus. Johā. x. par.j.ca.lxxxvj.fo.cxcvij.

¶Dominica tertia.
Modicum et iam videbitis me et iterum modicum et non videbitis me. Joh.xvj.parte.ij.capitu.lvij. fol.cccxiij.

¶Dominica quarta.
Uado ad eū qui me misit: ⁊ nemo ex vobis interrogat me quovadis. Jo.xvj.par.ij.c.lvij. fo.cccxiij.

¶Dominica quinta.
Amen dico vobis. Si quid petieritis patrē in nomine meo dabit vobis. Jo.xvj.p.ij.c.lvij.fol.cccxiij.

¶In letania maiori.
Quis vestrū habebit amicū ⁊ ibit ad illum media nocte. Lu.xj.par. j.ca.xxxix. fol.xcvj.

¶In vigilia ascēsionis.
Subleuatis Jesus oculis in celuz dixit. Pater venit hora clarifica filium tuū. Jo.xvij.par.ij.capī.lvij. fol.cccxiij.

¶In die ascensionis.
Recūbētibus.xj. discipulis exprobrauit incredulitatem illoꝝ⁊ duriciam cordis. Mar.xvj.par.secunda.capī.lxxxij. fo.cccxc.

¶Dñica infra octanam.
Cum venerit paraclytus quē ego mittam vobis a patre spiritū veritatis. Johānis.xv. parte.ij.capi. lvij.fol.ccccxiiij.

¶In vigilia pēthecostes.
Si diligitis me mandata mea seruate. Johā.xiij.parte.ij. ca.lvij. fol.cccxiij.

¶In die sctō pēthecostes.
Si quis diligit me sermonē meuz seruabit. Johānis.xiij. parte.ij. ca.lvij.fo.cccxiij.

¶Dominica trinitatis.
Erat homo ex phariseis nichodemus nole princeps indeoꝝ hic venit ad iesum nocte. Joh.iij.par.j. capi.xxvj.fo.lxviij.

¶De festo corporis xpi.
Caro mea vere est cibꝰ et sanguis meus vere est potus. Jo.vj. par. j.capi.lxx. fo.clxv.

¶Dñica prima post trinitatē.
Homo quidā erat dives et indue batur purpura ⁊ byſſo ⁊ epulabatur splēdide. Lu.xvj. par.ij.capī. xvj.fol.ccxlj.

¶Dominica secūda.
Homo quidā fecit cenam magnā. Lu.xiij.p.j.c.lxxxj. fol.clxxxviij.

¶Dominica tertia.
Erant appropinquātes ad iesum publicani ⁊ peccatores vt audirēt illum. Lu.xv.p.ij.c.vij.fo.ccxxiij.

¶Dñica quarta.
Estote misericordes sicut ⁊ pater vester misericors est. Lu. vj.par. j.capī.xxxix.fo.xcvj.

¶Dñica quinta.
Cū turbe irruerēt in iesum vt audirent illū. Lu.v.par.j.capī. xxix. fo.lxxij.

¶Dominica sexta.
Nisi abundauerit iustitia vestra plus ꝙ scribarum⁊ phariseoꝝ nō intrabitis in regnuz celoꝝ. Mat. v.par.j.ca.xxxiij. fol.lxxxij.

¶Dñica septima.
Cum turba multa esset cum Jesu nec haberent quid manducarent. Mar.viij.par.j.ca.xcj.fo.ccvj.

¶Dominica octaua.
Attendite a falsis prophetis qui veniūt ad vos in vestimētis ouiū. Mat.vij.p.j.ca.xl.fo.xcix.

¶Dominica nona.
Homo quidam erat dives qui habebat villicum: ⁊ hic diffamatꝰ est apud illum. Luc.xvj.par.ij.capī. xv.fo.ccxxix.

¶Dominica decima.
Cum appropinquaret iesus hierusalē fleuit super illam. Lu.xix. par.ij.ca.xxviij.fo.cclxiij.

¶Dñica vndecima.
Dixit iesus ad quosdam qui in se considerabāt. Duo homes ascēdebant in templū vnꝰ pharisꝰ alter publicanꝰ. Luc.xviij. par.ij.capī. xxx.fo.cclxvij.

¶Dñica duodecima.
Exiens iesus de finibus tyri venit per sydonē ad mare galilee. de ca ratione surdi. Mar.vij.par.j.ca. xc.fo.ccv.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Tabula dñicarū ⁊ festorum totius anni.

¶ Dominica tredecima.
Beati oculi qui vident q̄ vos videtis. dico vobis multi reges ⁊ prophete voluerūt videre de homie lauciato inter latrones. Luc. x. p. j. cap̄. lviij. fo. cxxxv.

¶ Dominica. xiiij.
Dū iret iesus in hierusalē transibat p̄ mediā samariā. occurrerūt ei decem viri leprosi. Lu. xvij. parte. ij. cap̄. xix. fo. ccxlviij.

¶ Dominica. xv.
Nemo potest duobus dñis seruire. Mat. vj. p. j. c. xxxviij. fol. xciij.

¶ Dominica. xvj.
Ibat iesus in ciuitatē naym: et cū appropiquaret porte efferebat filius vnicus matris sue. Luce. vij. par. j. capi. xliij. fo. cviij.

¶ Dominica. xvij.
Cuz intraret iesus domū cuiusdā principis phariseorū sabbato mā ducare panem. Et ecce quidā hydropicus erat ante illū. Lu. xiiij. par. j. ca. lxxx. fo. clxxvj.

¶ Dominica. xviij.
Accesserunt ad iesum pharisei: et interrogauit eum vnus ex eis legisdoctor. Quod est mandatū magnum in lege. Mat. xxij. par. ij. c. xxxvj. fo. cclxxviij.

¶ Dominica. xix.
Ascendēs iesus in nauiculā trāsfretauit et venit in ciuitatē suam. Et ecce offerebant ei paraliticum in lecto iacentē. Mat. ix. par. j. ca. xlviij. fo. cxliij.

¶ Dominica. xx.
Simile est regnū celoz̄ homini regi q̄ fecit nupcias filio suo. Matt. xxij. par. ij. c. xxxiiij. fol. cclxxv.

¶ Dominica. xxj.
Erat quidā regulus cui⁹ fili⁹ infirmabat capharnaū. Jo. iiij. par. j. ca. lxiij. fol. cxlvij.

¶ Dominica. xxij.
Simile est regnū celorum̄ hoi regi qui voluit rationē ponere cum seruis suis. Matt. xviij. par. ij. ca. ix. fo. ccxxviij.

¶ Dominica. xxiij.
Abeūtes pharisei cōsiliuz̄ inierūt vt iesum caperent in sermone q̄rētes si licet cēsuz̄ dare cesari. Mat. xxij. par. ij. c. xxxv. fo. cclxxvij.

¶ Dominica. xxiiij.
Loquēte iesu ad turbas. Ecce p̄nceps vnus adorauit eum dicens. Domie filia mea modo defuncta est. Mat. ix. par. j. c. xlix. fol. cxvj.

¶ Dominica. xxv.
Cum subleuasset oculos iesus de refectione quinq̄ miliuz̄ virorum de quinq̄ panib⁹ ⁊ duob⁹ piscibus Johānis. vj. parte prima. c. lxvij. fo. clvij.

¶ In dedicatione ecclesie.
Ingressus Jesus perambulabat hierico. Et ecce vir noie zacheus. Lu. xix. parte secunda. cap̄. xxiij. fo. cclxij.

¶ De sanctis.

¶ Attenta diuersitate cathedralium ecclesiarū quibus aliaz̄ alia natalitijs sanctorū euangelia coassignātur: arbitratus suz̄ potius in cōmuni sanctorū euangelia ponere q̄s q̄busuis (ne errore me arguj contingat) propria assignare: precipuis tamen festiuitatib⁹ propriis euangelijs gaudentibus nō omissis primū idipsum efficiam.

¶ In vigilia sancti andree.
Stabat iohannes et ex discipulis eius duo: ⁊ respiciēs iesum ambulantem dixit. Ecce agnus dei. Jo. j. parte prima. capitu. xxiij. folio lxij.

¶ In die sancti andree.
Ambulans iesus iuxta mare galileevidit duos fratres symonem qui vocatur petrus: ⁊ andreā fratrem eius. Mat. iiij. par. j. c. xxix. fo. lxxij.

¶ In die sancti thome.
Thomas vnus ex duodecim non erat cum eis quando venit iesus. Johānis. xx. par. ij. ca. lxxvij. fol. clxxvij.

¶ In festo purificationis Marie.
Postq̄s impleti sunt dies purificationis Marie ꝑm legem moysi: tulerunt dominū in hierusalem vt sisterent eum domino. Lu. ij. par. j. capi. xij. fo. xxx.

¶ In cathedra petri et ceteris festis.
Uenit iesus in partes cesaree philippi ⁊ iterroganit discipl̄os suos dicens. Quem dicūt homines esse filium hominis. Mat. xvj. par. ij. capi. j. fol. ccxj.

¶ In annunciatione beate virginis.
Missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galilee. Luc. j. parte prima. capi. v. fol. x.

¶ Tempore paschali de sanctis.
Ego sum vitis vera et vos palmites. Johānis. xv. parte. ij. capitu. lvij. fo. cccxiij.

¶ Philippi ⁊ iacobi.
Non turbetur cor vestrū neq̄ formidet. In domo patris mei mansiones multe sunt. Joh. xv. parte ij. ca. lvij. fol. cccxiij.

¶ In vigilia Johānis baptiste.
Fuit in diebus herodis regis sacerdos quidā. nomine zacharias. Luc. j. par. j. cap̄. iiij. fo. ix.

¶ In natiuitate Johannis baptiste.
Helizabeth impletū est tp̄s parīdi ⁊ peperit filium. Lu. j. parte. j. cap̄. vj. fo. xv.

¶ In festo visitationis marie.
Exurgens maria abijt in montana cum festinatione in ciuitatem iuda. Luce. j. par. j. cap̄. vj. fo. xv.

In festo assumptionis Marie.
Intrauit iesus in quoddā castellum: ⁊ mulier quedā Martha nomine excepit illum in domū suaz̄. Luce. x. parte prima. capi. lxj. fo. cxlij.

¶ In festo marie magdalene.
Rogabat iesum quidaz̄ pharise⁹ vt māducaret cum illo. Luce. vij. par. j. cap̄. lx. fol. cxl.

¶ In die sancti Jacobi.
Accessit ad iesum mater filiorum zebedei. Mat. xx. parte. ij. ca. xxj. fol. cclj.

¶ In die decollationis iohannis baptiste.
Misit herodes manū ac tenuit iohannē ⁊ vinxit eū in carcerē. Marci. vj par j. capi. xxxvij. fo. lxx. ⁊. c. lxvj par. ij. fol. ccclxij.

¶ In natiuitate beate virginis.
Liber generationis iesu christi filij dauid filij abraā. Mat. j. parte j. cap̄. vij. fo. xvij.

¶ Matthei euāgeliste.
Uidit iesus hominem sedētem in theloneo matthēū nomine. Mat. ix. parte prima. capitu. xxxj. folio lxxv.

¶ In festo sancti Michaelis.
Quis putas maior est in regno celorum. Matthei. xviij. parte secūda. cap̄. vj. fol. ccxxj.

Tabula alphabetica.

¶ Cõmune sanctorum de apostolis.
Hoc est preceptum meũ vt diligatis inuicem. Johã. xv. par. ij. capñ. lvij. fo. cccxlv
¶ Hec mãdo vobis ibidẽ.
Ecce ego mitto vos sicut oues in medio luporum. Matt. x. par. ij. c. xxxij. fo. cclxxij.
Ecce nos reliquimus omnia z secuti sumus te: quid ergo erit nobis. Mat. xix. p ij. c. xvij. f. ccxxxv.
Designauit ihesus z alios. lxxij. discipulos. Lu. x. parte. j. capñ. lvij. fo. cxxxv.
Cõuocatis duodecim aplis dedit illis potestatem super oia demonia: z vt languores curarent. Luc. ix. par. j. ca. lj. fol. cxix.

¶ De vno martyre.
Si quis vult post me venire abneget semetipm et tollat crucem suã z sequatur me. Luce. ix. par. ij. ca. ij. fo. ccxvij.
Qui amat patrez aut matrẽ plus q̃ me non est me dignus. Matt. x. par. j. capñ. liij. fo. cxxvj.
Nisi granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipm solũ manet. Johãis. xij. parte secunda. ca. xxxj. fo. cclxx.

¶ De martyribus.
Cum audieritis prelia et seditiones nolite timere oportet primum hec fieri. Lu. xxj. par. ij. ca. xxxix. fo. cclxxxiiij.
Attendite a fermento phariseorũ quod est hypocrisis. Luc. xij. par. j. ca. lij. fo. cxxj. z. ca. xcij. fo. ccix.
Descendẽs ihesus de mõte stetit in loco campestri. Luc. vj. par. j. ca. xxxiij. fo. lxxix.
Videns ihesus turbas ascendit in montẽ: z cũ sedisset dicit discipulis scz beati pauperes spũ. Mat. v. p. j. ca. xxxiij. fo. lxxix.
Loquẽte ihesu ad turbas dixit ei q̃dam. Ecce mater tua z fratres tui foris stãt. Mat. xij. par. ij. c. lxxv. folio. cccix.

¶ De cõfessoribus.
Vigilate z orate. nescitis em quãdo tempus sit. Mar. xiij. parte. ij. capñ. xliiij. fo. ccxciij.
Vigilate quia nescitis qua hora dñs vester vẽturus sit. Mat. xxiiij par. ij. ca. xlv. fol. ccxciij.
Sint lumbi vestri precincti z lucerne ardentes in manibus vestris. Luce. xij. p. ij. ca. xlvij. fol. ccxcvj.
Homo quidã peregre proficiscẽs vocauit seruos suos z tradidit illis bona sua. Mat. xxvj. par. ij. c. xlix. fo. ccxcix.
Homo quidaz nobilis abiit in regionẽ longinquã. ibidem.
Nemõ lucernã ascẽdit z in abscõdito ponit: sed super candelabrũ. Luce. xj. parte. j. capi. xxxiiij. fol. lxxxij.

¶ De virginibus.
Simile est regnũ celorũ decem virginib⁹. Mat. xxv. par. ij. ca. xlviij. fo. ccxcvij.
Simile est regnũ celorũ thesauro abscondito. Mat. xiij. par. j. capi. lxiiij. fo. cxlvij.
¶ De cõmemoratiõe btẽ ỽginis.
Extollens vocem quedã mulier de turba dixit ad ihesum. Beat⁹ vẽter qui te portauit. Luc. xj. par. j. capñ. lxxv. fol. clxxvj.
Stabat iuxta crucẽ ihesu mater ei⁹ Jo. xix. par. ij. c. lxiij. fo. cccxlv.

¶ In officijs defunctoz.
Dixit martha ad ihesuz. domine si fuisses hic frater meus nõ fuisset mortuus. Jo. xj. par. ij. capñ. xvij. fo. ccxlv.
Oñe quod dat mihi pater ad me veniet. z eum qui venit ad me non ejiciam foras. Johãis. vj. par. j. ca. lxx. fo. clxv.
Ego sum panis viuus qui de celo descendi. ibidem.

¶ Finit regestum sermonum.

¶ Quid et de quo in hac prima parte in quolibet capi. tractatur presens tibi tabula demonstrat.
De diuina z eterna xpi generatione. capñ. j. fol. iiij.
De remedio saluationis humani generis: z de natiuitate gׅlose virginis marie. ca. ij. fo. v.
De desponsatione virginis Marie. ca. iij. fol. vij.
De conceptione iohãnis baptiste capñ. iiij. fol. ix.
De conceptione saluatoris nostri ihesu xpi. capñ. v. fo. x.
De natiuitate z circũcisione p̃cursoris dñi. c. vj. fo. xv.
De genealogia saluatoris nostri ihesu xpi. ca. vij. fo. xvij.
De eo q̃ ioseph voluit occulte dimittere mariã. ca. viij. fol. xviij.
De natiuitate saluatoris nr̃i ihesu xpi. c. ix. fo. xx.
De circũcisiõe dñi nostri ihesu xpi. capñ. x. fol. xxiiij.
De epiphania dñi. c. xj. fo. xxvj.
De presentatione dñi in tẽpluz. c. xij. fo. xxx.
De fuga dñi in egyptũ z nece puerorum. ca. xiij. fo. xxxv.
De reditu ex egypto: z initio penitentie iohãnis. c. xiiij. fo. xxxvij.
De eo q̃ puer Jesus remansit in hierusalẽ z inuẽtus est in templo. c xv. fol. xxxix.
Facta xpi a. xij. annovsq̃ ad. xxx. ca. xvj. fol. xlj.
De officio z vita Johã. baptiste. ca. xvij. fol. xliiij.
Johannes a deo missus venit ad baptizãdũ officiũ. c. xviij. fo. xlvij
Johãnes cõfessus est se nõ eẽ christum: sed eius precursorẽ z nũciũ. ca. xix. fo. xlix.
De penitẽtia faciẽda z qualitatibus eius. ca. xx. fo. lj.
De baptismo dñi z paterna reuelatione. ca. xxj. fo. lv.
De ieunio z tentationibus domini. c. xxij. fol. lviij.
Testimoniuz iohãnis baptiste de xpo agno dei. ca. xxiij. fol. lxiij.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ JG|U Universitätsbibliothek Mainz

Tabula capitulorum prime partis.

De prima discipulorū xpi vocatione z eius predicatione. ca. xxiiij. folio. lxiiij.
De mutatione aque in vinū in nuptijs. capi. xxv. fo. lxvj.
De pma electiōe vēdētiū de tēplo z de nichodemo. c. xxvj. fol. lxviij.
De incarnatione iohannis bapti. capitu. xxvij. fo. lxx.
De initio publice p̄dicatiōis iesu xpi. cap. xxviij. fo. lxxj.
De secunda z tertia vocatione discipulorū. c. xxix. fo. lxxij.
Epilogus vocationū discipulorū z de diligentia xpi ad predicandū. c. xxx. fo. lxxiij.
De vocatione matthei z eius cōuiuio. capi. xxxj. fo. lxxv.
De electione. xij. apostolorū. cap. xxxij. fo. lxxviij.
De sermone dñi in monte et. viij. beatitudinib⁹. ca. xxxiij. fo. lxxix.
Quō prelati debent lucere operez sermone zq xp̄s legē nō soluit sed adimpleuit. ca. xxxiij. fo. lxxxij.
De patientia z largitate circa p̄ximos habenda. ca. xxxv. fol. lxxxv.
De laude humana in bonis operibus nō q̄rēda. c. xxxvj. f. lxxxviij
De oratiōis dñice intellectu z affectu. ca. xxxvij. fo. xc.
De nō thesaurizando in terra sed in celo. capi. xxxviij. fol. xcij.
De mia facienda z nō iudicando ac fiducia oīonis. ca. xxxix. f. xcvj
De arcta via advitā et cōclusione sermonis dñi in monte. capitu. xl. fo. xcix.
De curatione leprosi. c. xlj. f. ciij.
De seruo centurionis paralitico. ca. xlij. fo. cv.
De curatione demoniaci ac socru petri. ca. xliij. fo. cvj.
De suscitatione filij vidue ad portā naym. ca. xliiij. fo. cviij.
De scriba doloso z duob⁹ alijs xp̄m sequi volentibus. c. xlv. fo. cx.
Dominus excitatus imperauit vētis z mari. ca. xlvj. fo. cxj.
De duobus demoniacis a legione obsessis. ca. xlvij. fo. cxiij.
De curatione paralitici p tectum submissi. c. xlviij. fo. cxiij.
De emorroissa z archisynagogi filia. ca. xlix. fo. cxvj.
De duobus cecis z vno muto. cap. l. fo. cxvij.
De missione apl̄oz ad predicādū cū ptāte curationū. ca. l. fo. cxix.
De patientia in aduersis habenda. ca. lij. fo. cxxj.
De nō timendo mortē z cōfitendo xp̄m. cap. liij. fo. cxxiij.
De quibusdā impedimentis pfectionis z sequele xp̄i. c. liij. f. cxxvj
De consolatione discipulorum inter onera preceptorum. capitu. lv. fo. cxxviij.
De questione iohā. bapti. et eius cōmendatione. ca. lvj. fo. cxxx.
De increpatione z cōdēnatione infidelitū iudeorū. ca. lvij. fo. cxxxij
De reuersione apostolorū ac missione z cōuersione. lxij. discipulorum. cap. lviij. fo. cxxxv.
De homine sanciato z vulnerato a latronibus. cap. lix. fo. cxxxvj.
De penitētia marie magdalene. capi ij fo. cxl.
De ministerio marthe z otio marie magdalene. c. lxj. fo. cxlij.
De muliere samaritana ad montem sichar. ca. lxij. fo. cxliij.
De filio reguli. ca. lxiij. fol. cxlvij.
De quatuor pabolis dñi ad turbas z de trib⁹ ad discipulos habitis. cap. lxiiij. fo. cxlviij.
In nazareth legēs iesus euanuit e de medio eorum ne precipitaretur. cap. lxv. fo. cliij.
De decollatiōe Johānis baptiste cap. lxvj. fo. clv.
De refectione quinq milij hoim ca. lxvij. fo. clvij.
De ambitiōe z quibusdā alijs clericoz z religiosoz defectibus. ca. lxviij. fo. clx.
Dñs supra mare ambulauit: z petrum ne mergerē erexit. ca. lxix. fo. clxij.
De verbis dñi ppter que quidam retro abierūt. ca. lxx. fo. clxv.
De trāsitu dñi z discipulorz per sata. cap. lxxj. fo. clxvj.
De māco manū aridā habēte. capi. fo. lxxij. fol. clxviij.
De demoniaco ceco z muto. capi. lxxiij. fo. clxx.
De iudeis signū de celo querentibus: z de spū immūdo olim electo ab eis. c. lxxiiij. fol. clxxiij.
De muliere vocē ex turba extollēte: ac de matre z fratrib⁹ dñi eum querētib⁹. ca. lxxv. fol. clxxvj.
De increpatione phariseorū z legis doctorz. c. lxxvj. fol. clxxvij.
De fratre petēte hereditatē: z de diuite volēte horrea ampliare. c. lxxvij. fo. clxxix.
De probatica piscina z paralytico. c. lxxviij. fo. clxxxj.
De infructuosa arbore z muliere curuata. capi. lxxix. fo. clxxxix.
De hydropico z exhortatione ad hūilitatē z miam. c. lxxx. f. clxxxv.
De inuitatis ad cenā magnā. ca. lxxxj. fol. clxxxviij.
De scenophegia festiuitate iudeorum. c. lxxxij. fo. clxxxix.
De muliere in adulterio deprehēsa. c. lxxxiij. fo. cxcj.
De quibusdā verbis dñi: pro quibus iudei volebāt eum lapidare. c. lxxxiij. fol. cxciij.
De ceco a natiuitate illuminato. capi. lxxxv. fol. cxcv.
De pastore ouiū. capi. lxxxvj. fol. cxcvij.
De encenijs i q̄b⁹ iudei voluerūt lapidare iesum. c. lxxxvij. f. cxcix.
De traditiōib⁹ phariseoz etiā ꝺ dei mādatū. ca. lxxxviij. fol. ccj.
De muliere chananea. ca. lxxxix fol. cciij.
De surdoz muto a demone possesso. ca. xc. fol. ccv.
De refectione quatuor miliū hominū. c. xcj. fo. ccvj.
De fermento phariseorū cauēdo et ceco bethsaide illuminato. cap. xcij. fol. ccix.

¶ Finis.



Ludolfi de saxonia carthusiensis viri deo deditissimi atq; doctissimi in librum qui Vita christi inscribitur Prologus.

A j. cor. iij. Augu. Deus quid est Homo quid est



Andamētū aliud nemo potest ponere (vt ait apostolus) p̄ter id quod positum est: quod est christus iesus. Cum dicat Augusti. q̄ deus est res summe sufficiēs: et homo est res summe deficiens. et q̄ tale bonum deus est vt nemini eum deserenti bene sit. Idcirco quicūq; ruinam defectuum suorum euadere et spiritu reparari desiderat: necesse est ei vt a fundamento predicto non recedat: quia in eo omnimoda remedia suis necessitatibus inueniet. ¶Primo itaq; peccator cupiens peccatorum suorum sarcinam deponere et ad requiē anime pernenire: audeat deum peccatores inuitantem ad veniam et dicentem. ¶Uenite ad me omnes qui laboratis: scilicet labore vitiorum: et onerati estis: scilicet sarcina peccatorū: et ego reficiam vos: scilicet sanando ac refouendo: et inuenietis requiē animabus vestris et hic et in futuro. Audiat ergo egrotus pium et solicitum medicum et veniat ad ipsum per profundam contritionem ac solicitam confessionem et studiosum propositum semper declinandi a malo et faciēdi bonum. ¶Secundo peccator (sed iam in christo fidelis effectus) tanq̄ ipsi per penitentiam reconciliatus studeat diligentissime medico suo adherere et suam familiaritatē acquirere: eius sanctissimam vitam recogitando omni qua poterit deuotione. ¶Caueat tamen prouide ne cursorie ipsam vitam legendo transeat: sed seriatim aliquid de ea per diē accipiat: in quo sabbatum delicatum pie meditationis christo quotidie celebrando: ac cogitationes et affectiones: orationes et laudes totūq; opus diei ad illud reducendo in ipso delectetur a tumultu exteriorum et mundanorum impedimentorum requiescere et suauiter obdormire. et ad illud [vbicumq; fuerit] velut ad certum et pium refugium contra vitiosas humane infirmitatis varietates continue dei famulos impugnantes sepe recurrere. Sepius tamen recurrat ad precipua christi memorialia: videlicet ad incarnationem: natiuitatez: circunciſionem: apparitionem presentationem in templo: passionem: resurrectionem: ascensionem: spiritus sancti effusionem: aduentum ad iudicium: causa specialis recordationis et exercitatiōis ac spiritualis recordationis ac consolationis. Sic etiā ipsam vitam christi legat vt mores eius pro posse imitari studeat. Parum enim prodest si legerit: nisi et imitatus fuerit. vnde Bern̄. Quid tibi prodest pium saluatoris nomen lectitare in libris nisi habere studeas pietatē in moribus. vnde et Chrisostomus. Qui legens de deo vult inuenire deum festinet vine re digne deo et ipsa conuersatio bona sit q̄si lampas luminis ante oculos cordis eius viā veritatis aperiens. ¶Ista vita in summo desiderio debet esse peccatori propter multa. ¶Primo propter remissionem peccatorum. Cum enim fecerit de se iudicium se per con-

Petō: inuitat ad veniam. Wat. xj

Petō: adhere re dz ꝺ medico suo eius vitā co tēplād Uitaxp̄ est seri tim no cursori legēda

Insignia xp̄ p̄cipue memoranda.

Uitaxp̄ est imiti da.

Bern̄.

B

Uitaxp̄ dz a peccatore ꝺ siderar propter multa.

confessionem accusando: per iusticiam penitentiam voluntariam assumendo: iam solicite ambulans cum deo suo predicto modo meditando purgatur non modicum a sordibus peccatorum. Deus enim cui adheret ignis consumens est. purgationem peccatorum faciens. ¶Secundo propter sui illuminationem. Ille enim cui assistit lux est in tenebris lucens: cuius lumine illustratus docetur ordinate disponere vitam suam ad christum et celestia: ad seipsum ac proximū et terrestria. ¶Tertio propter gratiam lachrymarū vale necessariam peccatori in hac valle miserie: quam christus qui est fons ortorum et puteus aquarum viuentium consueuit peccatoribus sibi adherentibus dare. ¶Quarto propter reparationem lapsuum quotidianorum de quibus semper releuat dominus sibi adherentes. Juxta illud. Fac serpentem eneum et pone eum pro signo: qui percussus aspexerit eum viuet. ¶Quinto propter dulcē et desiderabilem degustationem quam in se habet. Juxta illud. Gustate et videte quoniā suauis est dominus. ¶Sexto propter cognitionem paterne maiestatis. que per ipsum solum haberi potest. Juxta illud. Nemo nouit patrem nisi filius et cui filius voluerit reuelare. ¶Septimo propter securum exitum ab hac vita periculosa: fidelis nāq; peccator qui modo quotidie suscipit christum in hospitio cordis sui et lectulum floridum per suas meditationes eidem preparando: conuerso post mortem requiretur et suscipietur a christo vt sicut consueuit et concupiuit semper et ineternum sit cum ipso. ¶Hec vita est vita bona et irrigua peccatores sibi adherentes mundans et renouans: et eos ciues sanctorum et domesticos dei faciens. Est amabilis et dulcis ad conseruandum: non enim habet amaritudinem conuersatio illius nec tedium conuictus ipsius: sed leticiam et gaudium. Est deliciosa et suauis: cetera que hāc non sapiunt fastidiens exercitia cum aliquā diu pio corde fuerit frequentata. Est pascēs et reficiens. nā fm Ambrosiū. Qui domicilio christum recipit interno: maximis delectationibus exuberantium pascitur voluptatum. Est consolatoria solitario et quidē optimus comes iugis iocunditatis solatiiq; et cōfortationis ac turris fortitudinis a facie inimici et a tribulatione et tentatione peccatoris. ¶Hec est vita plana et facilis ad contemplādum creatorem de qua nullus excusare se potest sicut de contemplatione summe maiestatis ad quam nemo raptum potest pertingere nisi pficiendo per istā vitā nostri redēptoris. ¶Hanc quicūq; incipiētes et paruuli quicūq; proficientes et perfecti possunt habere: et in ea inuenire bonum nidū sibi vbi tanq; turtur res reponant et abscondant casti amoris

Secūdo

Tertio.

Quarto

Quinto

Nume. xxi.

Sexto. Psalmo xxxiij. Mat. xj

Septio.

¶ Uite xpi fructus primus. Scōs.

Tertus. Quartus Ambro.

Quintus.

A vite xpi cōtēplatione nullus est excusandus. Uita xpi nidū pie

Pullos quisq; p sua capacitate. Hec vita multum reddit sanctos dei fauorabiles: pios et benignos cultoribus suis propter ipsum qui biles fanobis cum illis commune est gaudiū. Uerbi citeā cogratia. Nunquid beata virgo mater miseri lētibus. corde pietatis et gratie poterit te despicere sanctos vel oculos suos a te auertere quāuis sis pecpcipue catoz: quando nō solū semel in die viderit: sed mariā. frequenter filiū suum quem sup oia diligit in brachijs tuis et intervbera tua cōmorantē. Nunquid poterit tecum filio suo quē portat deserere qn̄ viderit te predicto modo filium suū tā solicite per singula comitantē. Et eidē pietatis officio deuotionis ministerium per dies singulos exhibentem. Nullo modo. Sic et ceteri sancti libentissime respiciunt illos cū quibus deus placatus habitare dignat cum ista vita faciat cultores suos consortes illorū quia est et vita ipsorū. ¶Plane hec vita est ministrantis sortes vita beate matris xpi ipsi sedule ministrantis sortes vi in annis pluribus et famulantis. Hec est vita te celeapostolorū xpo familiariter adherentiū et cū stis: com eo fideliter pseuerantiū. Hec est vita ciuiū sup nū sanctorū xpo fruentiū et eius opera mirabi ctorum. pernos lia admirantiū: et sibi reuerēter assistentiū in Luce. x. eternū. Hec vita est optima pars. s. sedere ad Nequit pedes xpi et audire vbū eius. Unde merito a satis lau possessore suo ipsam mō per gratiam colente dari. nō auferri: qz ipsa est retributio illa q̄ seruo fi Facit deli et prudenti pmittit et hic incipiens in eter hic incinitate pficietur. Hanc vitā nulla lingua lan- pere vidare sufficit adeo bona est et sancta et sup oēs tamcele vitas dignissima: cū sit initium cuiuslibet alstem. tionis cōtēplationis: ac vite angelice et eterne que sperat in patria. An parū est tibi continue cū xpo esse in quē desiderāt angeli semp prospicere? Si vis ineternū regnare cū xpo: incipe regnare modo et noli deserere eum cui seruire regnare est. ¶Appropinqua ergo ad E ipsum pio corde: vt descendenti. s. de sinu pa- Compētris in vterū virginis quasi alter testis cum diū vite angelo sancte conceptionis existas in pura fi xpi de- et cōgratulare virgini matri sic propter te scēdētis fecundate. Adesto eius natiuitati et circunci- cōcepti. sioni quasi bon⁹ nutrucius cū ioseph. Uade cum magis in bethleem: eadora cum eis par Nati. uulum regem. Adiuua cum parentibus por- Circūci. tare puerum et presentare in templum. Co- Mitati. mitare cū apostolis pium pastorem gloriosa adorati. mira cula facientē. Adesto morienti cū beata Pñtati. matre eius et iohanne ad cōpatiendū et cōdo- Mira fa lendū sibi: et quadā pia curto strate palpādo cientis. tracta singula vulnera saluatoris tui ppter Morien te sic mortui. Quere resurgētē cū maria mag tis. dalena: donec merearis inuenire. Admirare Resur in celū ascēdētē q̄si inter discipulos in monte gentis. olineti existens. Sede cū apostolis in cōclaui Ascēdē et abscondere ab exteriorib⁹ singulis vt ꝓtute tis spiri spūssancti ex alto idui merearis. Et si pio ac tussācti. hūli et deuoto corde sic eū modico tpe fueris mittētis

Jo.xij. F adoptat in filiuz. Prouer. viij. Bern. Utāda de se pre iumptio

Ps.cxij

Bern.

Canti.j. Operis suscipiē di ratio nes. L Labo res xpi.

Myrrha multi plex.

psecut⁹ in terris ipse te sublenabit ad se sedē tē in dextera dei patris in celis fm q promisit fideli pctōri sibi adherenti dicens. Qui mihi ministrat me sequat ꝛc. ¶ Quicūq; ḡ fidelis peccator hanc vitam amabiliter amplexatus fuerit non dubitet quin christus eum in filiuz adoptauerit. vnde scriptuz est in prouerbijs. Ego diligentes me diligo. vnde ꝛ Bernard⁹. Qui non placet deo nō potest illi placere de⁹. nam cui placet deus deo displicere nō potest. Caueat tamen prudenter fidelis peccator vt nunq̄ in quocunq; statu fuerit confidentiā in meritis suis habeat: sed tanq̄ mēdicus pauperculus omnino nudissimus ad elemosynā dominicam mendicandam sempervacuus accedat. hec autem faciat nō quasi ex humilitate ficta merita sua abscondens: sed certissime sciens q non iustificabitur in cōspectu dei oīs viuens. Etiam solius cogitationis nostre nō possum⁹ ratione reddere si ipse voluerit nobiscum in iudicium intrare. Isto autem modo cūtumcunq; se ingerat: cum pio tamen timore ꝛ reuerentia ad bonum dominuz peccatores vocantem presumptuosus nō reputabitur: sicut pauperes seculi quāto nudiores sūt cum se nō tanq̄ dignos: sed tanq̄ miseriores propius ingerunt ad elemosynam diuitis mēdicandam presumptuosi vel superbi non dicūtur: sed a benignis diuitibus misericordibus respiciuntur. ¶ Hanc vitam beatus Bernardus plurimum frequentauit: qui fasciculum myrrhe. i. cumulum amaritudinis ex vita et laboribus xpi colligens: ꝛ inter vbera sua. i. affectiones suas collocans sic ait. Tu quoq; si sapis imitaberis sponse prudentiam atq; myrrhe tam charum fasciculuz de principali tui pectoris: nec ad horam patieris auelli et amara illa omnia que pro te pertulit semper in memoria retinens ꝛ assidua meditatiōe reuolnens: quo possis dicere ꝛ tu. Fasciculꝰ myrrhe dilectus meus mihi inter vbera mea cōmorabitur. Et ego fratres ab ineunte mea cōuersatione pro acerno meritoruz quam mihi deesse sciebam hunc mihi fasciculum colligare ꝛ inter vbera mea collocare curaui: collectū ex omnibus anxietatibus ꝛ amaritudinibus domini mei. ¶ Primum scilicet infantilium illarum necessitatum: deinde laborū quos pertulit in predicando: fatigationum in discurrēdo: vigiliaruz in orando: tentationū in ieiunādo: lachrymarum in compatiendo: insidiarū in colloquendo: postremo periculorum in falsis fratribus: conuitioruz: spntorum: colaphorum: subsannationum: exprobrationū: clauorum: horumq; similiuz que in salutem nostri generis silua euangelica copiosissime noscit protulisse. Ubi sane iter tot odorifere myrrhe huius ramusculos minime pretermittendam putaui etiam illam myrrham qua in cruce potatus est: sed neq; illam qua vnctus est in sepultura. Quarū in prima applicuit sibi amaritudinem meoruz peccatoruz. In secunda futuram corruptionē mei corporis dedicauit. Memoriam abundantie suauitatis horū eructabo quo ad vixero. In eternum non oblīscar miserationes istas: quia in ipsis iustificatus sum. Hec meditari: dixi sapientiam: in his iusticie perfectionez mihi cōstituit: in his plenitudinem scientie: in his diuitias salutis in his copias meritorum. Ex his mihi interdum potus salutaris amaritudinis: ex his rursum suauis vnctio consolationis. Hec meerigunt in aduersis: in prosperis reprimunt: ꝛ inter leta tristiaq; vite presentis via regia incedendi tutum prebent vtrobiq; ducatum: hinc inde mala imminētia propulsando. Hec mihi cōciliant mūdi iudicē dū tremendū potestatibus mitem humilēq; figurant: dum non solum placabilem: sed ꝛ amicabilem representant eum qui inaccessibilis est principibus terribilisq; apud reges. Preterea hoc mihi l ore frequenter: sicut vos scitis. Hec in corde semper sicut sciuit deus. hec stilo meo admodum familiaria sicut apparet. Hec mea sublimior interim philosophia: scire iesum ꝛ hūc crucifixum hunc ꝛ vos dilectissimi taz dilectū fasciculum colligite vobis. Mementote quia accepit eum simeon in vlnis: maria gestauit in vtero: fouit in gremio: sponsa sibi inter vbera collocauit. Arbitrior ioseph, super genua illi frequenter arrisisse. Hi omnes ante se eum habuerunt et nullus retro: exempla igit sint vobis vt ꝛ vos similiter faciatis. Si enim ān oculos habueritis quem portatis pro certo videntes angustias domini: leuius ꝛ vestras portabitis. hec Bernar. Sed quia ista multi minime cogitant statim fatigati sunt: quia si ista cogitarent: non ita cito de bono opere fatigati essent. ¶ Hanc etiam vitā beata cecilia virgo legitur habuisse. Nam inter alia virtutum ꝛ laudum preconia de ea scribit q euāgelium christi absconditum semper in pectore portabat: quod sic intelligi videt q ipsa de vita domini iesu in euangelio tradita quedam deuotiora sibi preelegerat in quib⁹ die ac nocte corde puro ꝛ integro: attentione precipua ꝛ feruenti meditabatur: ꝛ completa circulatione iterum repetēs ac dulci ꝛ suaui gustu ruminās ea in archano pectoris sui prudenti consilio collocarat. Sic tibi suadeo faciēdū. ¶ Sup oia nāq; spūalis exercitij studia hoc magis necessariū credo magisq; pficuum: et q ad cepsiorē: possit pducere gradū. Nusq; ei inuenies vbi: sic doceri possis cōtra vana blādimenta ꝛ caduca: contra tribulationes ꝛ aduersa: cōtra hostium tentamenta ꝛ vitia sicut in vita dñi iesu que fuit absq; omni defectu q fectissima. Ex frequenti enim ꝛ assidua meditationevite ipsius adducit aia in eius amorē ac confidentiam ꝛ familiaritatē: ita q stabili

Medi tionū rum litate

ſ. Cor.

Cecilie laus.

H Medit tionū rum cō mēdat

tur cõtra vana z caduca vt ea vilipendat z cõ
temnat. Ut patet in predicta. b. cecilia que ita
cor suum de vita christi repleuerat q in ipsaz
vana intrare non poterant. Unde in pompa
nupti arũ vbi tot vana gerunt existens cantã
tibus organis ipsi stabili corde soli dño decã-
tabat dicens. Fiat dñe cor meũ immaculatuz
vt nõ confundar. Fortificat quoq; ꝫ tribula-
tiones z aduersa vt ea min⁹ timeat et sentiat:
vt patet in martyribus. vñ Bern. Idcirco de-
niq; audit columba mea in foraminib⁹ petre
q in christi vulneribus tota deuotione verse
tur z iugi meditatiõe demoretur illis. Inde
martyri tolerãtia ide illi fiducis magna apũ
altissimuz. Ualt benignus dux deuoti militis
vultum z oculos: in sua sustolli vulnera vt il
lius ex hoc animuz erigat: z exemplo sui red-
dat ad tolerandum fortiorez. Enimuero non
sentiat sua duz illius vulnera intuebit. Stat
martyr: tripudians z triumphans toto licet
lacerato corpore et rimante latera ferro: nec
modo fortiter: sed hylariter sacrũ e carne sua
circunspicit ebullire cruorem. Ubi ergo tunc
ala: martyris nempe in tuto: nempe in petra:
nẽpe in visceribus iesu: vulneribus nimirum
patentibus ad introeundũ. Si em̃ i suis esset
visceribus scrutãs ea ferrum ꝓfecto sentiret
dolorem nõ ferret: succũberet z negaret. Nũc
aũt in petra habitans: quid mirũ si in modũ
petre duruerit? Sed neq; mirum si exulta cor
pore dolores nõ. sentiat corpus neq; hoc fa
cit stupor: sed amor: submittitur ei sensus: nõ
amittitur: nec deest dolor: ꝫ contẽnit. Ergo ex
petra martyris fortitudo. hec Bern. ¶ Inde
quoq; est q multi cõfessores z etiã alij in labo
ribus z tribulationib⁹ z infirmitatib⁹ suis nõ
solum patientes: sed z hylares fuisse z esse re
periũtur: q ex deuota meditatione vite z pas
sionis xp̃i eoz anime nõ in eoz corporibus et
viscerib⁹: sed xp̃i fuisse z cẽ vident. Instruit
ꝫ hostium tentamenta z vitia: vt in faciendis
z omittendis errare aut falli nõ valeat cũ ibi
perfectionẽ omniũ virtutũ reperiat. Nã pau
pertatis humilitatis: charitatis: mansuetu
dinis: obediẽtie: patientie: ceterarũq; virtutũ
exẽpla z doctrinã nusq; sic inuenies sicuti vita
dñi virtutũ. Quicquid em̃ virtutũ in ecclesia
habetur a dño xp̃o p exẽpla ope exhibuit. vñ Bern. Quid vobis cuz virtutibus qui dei
virtutẽ xp̃i ignoratis? Ubi nã queso vera prudentia: nisi in xp̃i doctrina? Ubi vera iusticia:
nisi de xp̃i mia? Ubi vera tẽperantia: nisi in
xp̃i vita? Ubi vera fortitudo: nisi in xp̃i passione? Soli igit̃ quib⁹ doctrina ibuti sunt prudẽtes dicẽdi sunt soli iusti q de eius mia veniam
petõq; cõsecuti sunt: soli tẽperantes qui eius
vitã imitari studẽt: soli fortes qui eius sapientie patientie documẽta fortiter in aduersis tenent. ¶ Incassum proinde quis laborat in acquisitione virtutum: si aliunde eas speret das putat ꝫ a domino virtutũ cuius doctrina
seminariũ prudẽtie: cuius misericordia opus
iusticie cuius vita speculum temperãtie: cuius
mors insigne est fortitudinis. vnde z Gregorius. Quid est q dilectum suum sponsa non
myrrham: sed fasciculum myrrhe nominat:
nisi q dum sancta mẽs christi vitam ex omni
parte considerat: contra omnia vitia ex eius
imitatione virtutes repugnantes congregat
ex quib⁹ sibi fasciculuz aptat: quo carnis ine
sempiternam putredinem abstergat. vñ etiã
Augustinus. Cuz omnibus modis medeatur
animis deus pro temporuz oportunitatibus
que mira sapientia eis ordinantur: nullo mo
do beneficientibus cõsulnit generi humano
ꝫ cum ipsa dei sapientia. i. filius vnicus con-
substantialis pr̃isset coeternus totũ hominem su
scipere dignatus est. Et verbum caro factuz
est z habitauit in nobis. Satellites voluptatum diuitias perniciose populi appetebant
pauper esse voluit. Honoribus z imperijs in
hiabant rex fieri noluit. Carnales filios magnum bonum putabant tale coniugium prolemq; cõtempsit. Contumelias superbissime
hoc rebant omne genus contumeliarum susti
nuit. Iniurias intolerabiles esse scribebãtur: q maior iniuria est ꝫ instruz innocentẽq;
damnari. Dolores corporis execrabantur
flagellatus atq; cruciat⁹ est. Mori metuebant
morte multatus est. Ignominiosissimũ mortis genus crucẽ putabant: crucifixus est. Oia
que habere cupientes non vitabamus: carendo vile fecit. Omnia que vitare cupientes a
studio denisabamus percipiendo deiecit. Nõ
enim vilium peccatum committi potest: nisi dũ
appetuntur ea que ille contẽpsit aut fugiunt
que ille sustinuit. Tota itaq; vita ei⁹ in terris
per hominem quem suscipere dignatus est disciplina morum fuit. Et iterum. Cõcedamus
non apparere nunc homines dignos imitatione, quisquis hec putas mente deum intuere: qui homo factus est vt hominez viuere doceret. Recordare quid sit illud quod Johan.
sait. Qui se dicit in christo manere debet quẽadmodum ille ambulauit z ipse ambulare: z
ita nec deerit tibi quẽ sequeris. Quia omnis
christi actio nostra est instructio. Item alibi
habemus de passione domini. Exemplum em̃
dedi vobis: vt z ita faciatis. vnde Beda. Qui
dicit se in christo manere, debet sicut ille ambulauit z ipse ambulare: quod est non ambire terrena: non caduca lucra sectari fugere
honores omnem mundi contemptum proceleste gloria amplecti libenter cunctis prodesse: iniurias nulli inferre: z sibi illatas patienter sufferre: sed et inferentibus a domino veniam postulare: nunq; suam sed conditoris
gloriam semper querere: z quos secum valet
ad superna erigere. Hec et huiusmodi gerere est vestigia christi sequi. hec Beda.

Ergo.

Augu:

Johã. f. Cõtra vitia re media.

K

Vita xp̃i tota, ẽ disciplina z instructio.

f. Jo. ij. Johãnis xiij.

Beda.

Ambro: xps nobis oia.

¶ Christi itaq; vestigia sequi debemus: qz (vt ait Ambrosius) in agnitiõe xpi oẽm salutẽ et sapiẽtiã habem⁹. Et iterũ. Oia habemus in xpo: z oia nobis xps. Si vulnerũ curatorẽ desideras: medic⁹ est: si febrib⁹ estuas: fons est. si grauaris iniq̃tate: iustitia est. si idiges auxilio: virt⁹ẽ. si mortẽ times: vita ẽ. si tenebras fugis: lux est. si celũ desideras: via est. si cibũ q̃ris: alimẽtũ est. hec Ambro. Et iõ bñ p quẽdã sapiẽtẽ dr. Hoc ẽ nescire: sine xpo plurima scire. Si xp̃z bñ scis satis est si cetera nescis. Utinã sapiẽtes hui⁹ mũdi hoc saperẽt z intelligerẽt: z sciẽtiã suã in hãc cõmutarẽt. Qui q̃ xp̃m sequit̃ errare vel falli nõ põt: ad cui⁹ virtutes imitãdas z adipiscẽdas ex frequẽti meditatione vite ipsius cor accẽdit̃ z aiãt ac diuina ꝟtute illuminat̃ a deo: vt plures fuerũt illiterati z simplices q̃ magna z pfũda dei ide cognouerũt: qz ibi inuenit̃ vnctio q̃ paulatim purificãs aiam z eleuãs docet de oib⁹. In oĩbus itaq; ꝟtutib⁹ z bonis moꝛib⁹ semp põnet tibi illõ claꝛissimũ speculũ z tot⁹ sanctitatis exemplar scz vitã et moꝛes filij dei dñi nostri iesu christi q̃ ad hoc de celo nobis missus est vt preꝛet nos in via virtutũ: et legem vite ac disciplineꝛ suo nobis daret exẽplo: z eruditꝛet nos sicut semetipm: vt sicut ad imaginem ei⁹ naturaliter creati sum⁹: ita ad moꝛũ ei⁹ similitudinẽ p imitationẽ virtutũ p nr̃a possibilitate reformemur: q̃ ei⁹ imaginẽ i nobis p pctm̃ fedauim⁹. Quãtũ aũt quisq; se ei in virtutũ imitatione cõformare studuerit: tãtũ ei in pr̃ia i glorie claritate ppinquiorꝛ z similiorꝛ erit. Percurre ergo singulas quasq; etates xpi: ꝟtutesq; ei⁹ p singulas (sicut fidelis discipulus) p posse studeas imitari. ¶ In laboꝛe etiam exteriori et interiori recordare laboꝛũ z aduersitatũ xpi. Et q̃cũq; in aliquo grauaꝛis: statim ad ipm piũ patrẽ pauperũ tãq; p uul⁹ ad matris gremiũ curre: totũ illi reuela totũ cõmitte: totũ in ipm iacta z pjce: z ipse p culdubio tempestatẽ sedabit: z reuelabit te. Nõ solũ aũt vigilãs dño iesu intẽdas: ſz z cũ cor⁹stꝛato recolligis z caput reclinatorꝛio imponis: sit tibi q̃si cũ beato iohãne sup pectus iesu recũbens: sicq; recumbens super pectus iesu sugeꝛ vbera ei⁹: z in pace i idipm dormies et requiesces. Et vniuersaliter in omnib⁹ dictis z factis tuis q̃si ad exẽplar respicias i iesum: incedẽs z stãs: sedẽs z iacẽs: comedens z bibẽs: loquẽs z tacẽs: sol⁹ et cũ alijs. ex hoc ẽm magis eũ diliges z familiaritatis ei⁹ gratiã z fiduciã maioꝛẽ assequeris: z in omni virtute pfectioꝛ eris. Et hec sit sapiẽtia tua z studiũ tuũ semper de iesu aliqua cogitare: vñ p̃uoceris ad imitãdũ: vel afficiaris ad amãdũ ipsum. Talia ẽm meditãdo z tẽp⁹ vtiliter expendes: dũ occuparis in bonis studijs z diuinis circa dñm iesum: z moꝛes tuos emẽdabis ad formã vite ipsius: dũ in oĩbus agendis semp ad ipm respicis omnis perfectiõis speculũ z exemplum. Et q̃tomagis has frequentaueris meditationes: tãto magis eas tibi reddes familiares z facili⁹ tibi occurrẽt et iocũdius te reficiẽt. ¶ Uidisti ergo ad quẽ excelsum gradũ meditationes vite xpi te perducũt: nũc in ipsas meditationes te aliqualiter introducere tentabo: nõ oia q̃ in euangelio scripta sunt ptractãdo: sed quedam deuotioꝛa ex his eligẽdo. Nec credas q⁹ oia q̃ xp̃z dixisse vel fecisse meditari possumus scripta sint: ſz ad maioꝛẽ ipressionẽ ea tibi sic narrabo put cõtigerũt: vel ꝓtigisse pie credi pñt ſz quasdã imaginatiuas repꝛesentatiões quas anim⁹ diuersimode pcipit. Nã circa diuinam scripturã meditari: itelligere z exponere mltipharie possum⁹ (put credim⁹) expedire dũmõ nõ sit ꝓtra veritatẽ vite vel iusticie aut doctrine. i. nõ sit cõtra fidem vel bonos moꝛes. Quicũq; ꝛo asserit de deo aliq̃d quod nõ est sibi certũ vel p naturalẽ rationẽ: vel syndersim: vel p fidem: vel p sacrã scripturã presumit z peccat. Cũ ergo me narrãtẽ iuenies ita dixit vel fecit dñs iesus seu alij q̃ introducũtur si id p scripturã probari non possit: nõ aliter accipias q̃ deuota meditatio exigit. Hoc est pinde accipe ac si dicerẽ: meditoꝛ q⁹ ita dixerit vl̃ fecerit bon⁹ iesus: z sic de similib⁹. Tu aũt si ex his fructũ sumere cupis: toto mẽtis affectu diligẽter delectabiliter z moꝛo se oĩb⁹ alijs curis z solicitudinib⁹ tũc omissis: ita p̃sentẽ te exhibeas his q̃ p dñm iesum dictavl̃ facta sunt: z ex his q̃ narrant̃ ac si tuis auribus audires z oculis videres: qz suauissima sunt ex desideꝛio cogitãti: z multo magis gustanti. Et iõ q̃uis multa ex his tãq; in p̃terito facta narrant̃: tu tamẽ oia tãq; in pñti fierent mediteris: qz ex hoc maioꝛem sine dubio suauitatẽ gustabis. Lege ergo q̃ facta sunt tanq; fiant. pone ante oculos gesta preterita tanq; p̃sentia: z sic oia magis sapida senties et iocunda. ¶ Unde et quãdoq; annotaui loca in quibus hec vel illa sunt facta: qz multũ valet hoi cũ audit euãgeliũ legi: z hoc vel hoc factũ. tali loco gestũ cũ rẽ gestã scit: z loci situ Ad terrã ẽm sanctã quã vniuerse xpi ecclesie nocte dieq; sociare nõ desinunt quã bon⁹ ille iesus inhabitando: z verbo vel doctrina illuminando illuminatam suo sacratissimo sanguine cõsecrauit delectabile est aspirare: sed delectabiliꝰ eã oculis coꝛporis intueri z mẽtis intellectu reuoluere qũo in locis singulis in ea nostrã salutẽ dñs opat⁹ sit. Quis ẽm enarrare sufficit qñ deuoti discurrẽtes p loca singula i spũ vehemẽti oculãt terrã: amplectũt loca in quibus dulcẽ iesum vel stetisse vel sedisse vel aliq̃d egisse audierũt, nũc tũdũt pect⁹: nũc fletus: nũc gemit⁹: nunc suspiria emittentes: gestu coꝛpis z deuotionis quam foꝛis ostendunt z absq; dubio intus habent: in la-

Scire verum q̃d est.

Christi vita est nobis speculũ

Introductio ĩ meditatiões vite xpi.

Scriptura p varia meditatio.

Presumptiones vitat.

Preterita tanq; pñtia legenda sunt.

Loci notificatio prodest

Terre sctẽ memoria.

chrymas ꝓuocāt plerumq; etiā sarracenos. Quid dicā de patriarchis iacob: ioseph ⁊ fratribus eiꝰ: qui q; viui in terra illa esse nō potuerūt elegerī in ea mortui sepulturā. Quid plura? tarditas ingemiscēda est christianoꝝ nostri tēporis q̄ tot exēpla habētes tardi sūt de manibꝰ inimicorū eruere terrā quam cōse crauit sāguine suo iesus xp̄s. ¶Et nota ꝓ regula gñali q; vbicumq; in sequētibus meditatiōes singulares nō inueneris: sufficit tibi q; rē per dñm iesum dictā vel gestā ad mentis oculos ponas ⁊ cū eo conuerseris: ac familiaris ei fias. Nā in hoc videt habere maior dulcedo ⁊ deuotio efficacior: et q̄si totus fructus harū meditationū cōsistere vt vbicq; ⁊ sp intnearis eū deuote in actu suo ⁊ moribus: vt q̄n stat cū discipulis suis: q̄n cū peccatoribus q̄n loquit: ⁊ q̄n predicat: q̄n vadit: et q̄n sedet quādo dormit: ⁊ q̄n vigilat: quando comedit: et q̄n alijs ministrat: q̄n sanat egrotos: ⁊ q̄n alia miracula facit: describēs tibi i corde tuo mores eiꝰ ⁊ actꝰ q̄s humiliter se habuit inter homines: q̄s benigne inter discipulos: q̄s misericors fuit sup pauperes quibꝰ se similē ꝓ oīa fecerat: ⁊ qui familia eiꝰ specialis videbatur q̄o nullū sprenit vel horruit etiā si leprosus esset: q̄o diuitibꝰ nō adulabat: q̄s liber fuit a curis mūdi: nec anxius ꝓ corporis necessitatibus: q̄s patiēs ad cōtumelias: et q̄s mitis in responsis: nō em̄ studuit se ꝙbo mordaci ⁊ amaro vindicare sed blādo ⁊ hūili rōso alterius malitiā sanare q̄s cōpositus in oībꝰ gestibus suis fuit: q̄s solicitꝰ de animarum salute quarū etiā amore dignatꝰ est mori. q̄o seipm̄ prebuit exēplū oīs boni: q̄s cōpatiēs afflictis fuit. q̄o infirmorum imperfectioni condescēdit q̄o pctōres nō sprenit: q̄s clementer penitentes suscepit: q̄s obediens fuit parentibus q̄s ꝓpt̄ꝰ in ministrādo oībꝰ. vñ ipse ait. Ego in medio vestrū sum sicut q̄ ministrat. Q̄o omnē iactantiā ⁊ oēm singularitatis ostentationē declinauit: q̄o omne scandalū cauit: q̄s modeste in edēdo ⁊ bibēdo se habuit: q̄s verecundꝰ in visu fuit: q̄s studiosus ad orationē: q̄s sobrius ad vigilias: q̄s patiēs laboris ⁊ penurie: ⁊ q̄s placidꝰ in oībus fuit. ¶Et sīr ꝑm hunc modū in oībꝰ dictis ⁊ factis que de christo legeris vel audieris meditare mores et gestus suos: qualiter ipse in oībus se habuerit vel habere potuerit ꝑm tuā estimationē: q; in oībꝰ semp optimo ⁊ pfectissimo mō se gerebat q̄ in oībus semp optimꝰ ⁊ pfectissimus est. Erat em̄ aspectu dulcis: colloquio suauis et oi cōuersatiōe benignus. Et maxime cōtēplare faciē eiꝰ si potes eā imaginari. quod supra oē videtur difficilꝰ: sed forte reficeret iocundius. Et istud sit tibi ꝓ doctrina ⁊ recursu oīm q̄ sequunt: vt vbicūq; dictū vel factū narrabitur: si aliter singulares meditatiōes nō fuerint expressē vel etiam iste generales fuerint omisse recurras: ad hunc locū ⁊ sufficit tibi quod hic generaliter dictū est. ¶Ut autē christi faciē ⁊ formā seu figurā eiꝰ totam. ⁊ ex his actꝰ seu mores suos ⁊ gestꝰ melius valeas meditari quedā de his alibi scripta hic inserere vtile iudicaui. Legit em̄ in libris annalibus apud romanos existētibus: q; iesus xp̄s qui dictꝰ fuit a gentibꝰ ꝓpheta veritatis: statura fuit procere: mediocris et spectabilis. Vultū habēs venerabilē quē possent intuentes ⁊ diligere ⁊ formidare. Capillos habens ad modū nucis auellane pmature fere vsq; ad aures: ab auribus cincinnos: crispos aliquātulū ceruleos: ab humeris ventilātes: discrimē habēs in medio capitis iuxta morē nazarenorū. Frontē planā ⁊ serenissimā cū facie sine ruga ⁊ sine macula: quā rubor moderatus venustauit. Nasi prorsus ⁊ oris nulla fuit reprehēsio. Barbā, habēs copiosaz ⁊ impubē capillis cōcolorē, nō longā sed in mēto bifurcatā. Aspectū simplicē ⁊ maturū: oculis glaucis varijs ⁊ claris existentibus. In increpatione erat terribilis: in ammonitione blandꝰ ⁊ amabilis. Hylaris seruata grauitate. Aliq̄n fleuit: sed nunq̄ risit. In statura corpis ꝓpagatꝰ ⁊ rectꝰ. Manus ⁊ brachia visui delectabilia. In colloquio grauis rōnabilis rarus ⁊ modestꝰ. Et iō merito ꝑm ꝑsal. dicit. Speciosus forma ꝑ filijs hoim. Hec vbi supra. ¶Inter oēs ergo scripturas precipue euangeliū quod ꝑm Augu. inter oēs diuinas auctoritates q̄ sacris literis cōtinētur merito precellit studeas pre manibus semper habere ⁊ in corde tuo iugiter circunferre: q; hoc te de vita ⁊ moribꝰ dñi nr̄i iesu christi ⁊ de oībus ad salutem necessarijs poterit clarius edocere. Nā ꝑm Chriso. in euāgelio totiꝰ pfectionis natura rōnalis summa continēt. Et ꝑm Hieron. Euangelia legis impletio sunt ⁊ in his p̄cepta ⁊ exēpla viuēdi pleniss̄ime sunt digesta. Unde Chriso. Oportuerat quidē nihil nos indigere auxilio literarū: sed tā mundā in oībꝰ exhibere vitā vt illarum vite gratia spiritus vteremur. et sicut atramento pagine: ita corda nostra inscriberent a spiritu. Quia vero hanc a nobis exclusim̄ gr̄am agere: vel secūdas diuitias expectamus ⁊ intendam̄ his q̄ scripta sunt. Nō em̄ ꝓpterea date sūt scripture: vt in libris eas habeam̄ solū: sed vt in cordib̄ cōglutinem̄ et ꝓs. Si ei domū vbicūq; fuerit euāgeliū positū nō audebat accedere diabolꝰ: multo magis aīaz intelligētias habētē tales ⁊ circūferētē nō tāget vnq̄ neq; superuenier ei demō: neq; peccati natura. Sāctifica igit aīam sanctifica corpus tuū hoc in lingua ⁊ corde semp habēs. Si em̄ turpiloquiū sordidat ⁊ demones vocat manifestū est q; spūalis lectio sanctificat: ⁊ spūs euellit gratiā. ¶Attendam̄ igit dilecti scripturis: ⁊ si nullū aliū euāgelia saltē circunstudiosa nobis fiant: et

P

Fructꝰ opis est dñm in oībus intueri.

Facies christi.

Faciei ⁊ forme xp̄i descriptio

Moruꝫ xp̄i notificatio

ps. xliij

Euāgelij cōmendatio ab Augustino.

Chriso.

Scripture in cordib̄ habende sunt vt demones fugiant.

Q

Euangelium legas

vt terre na conte nas.

hec pre manibus habeamus. Cōfestim enim expādēs libris si pmāseris vsq; ad finē oia re spues mūdana oia deridebis q̄ hic sunt. Et si diues fueris nihil reputabis diuitias: z si inops fueris: nō ꝓfunderis inopia. Nō rapies: nō auarus eris: sed ꝓcupitor eris magis inopie: despicies diuitias. Si ꝯo hoc fiet oia exterminabis mala. Multa alia est lucrari que nō est nūc fin partē dicere. Scīūt aūt q̄ experientiā susceperūt. Et iterū. Quid igit vnq; euāgelijs equale fiet? Utiq; deus quersatur in terris: homo ascēdit in celū z facta est oim vna pmixtio: angeli cū hoib⁹ chor; faciebāt: hoies angelis cōcabāt z alijs celestib⁹ supernisq; ꝟtutib⁹. Et erat videre antiquū ꝑlīū repēsum: demones fugiētes: mortē peremptā: paradisus apertū: maledictionē remotā: peccatum de medio sublatū: errorē expulsum: veritatē reuersam: pietatis sermonē vbiq; seminatū z vegetatū: celestē cōuersationē in terre regione plātatā. supnas ꝟtutes familiariter nobiscū loquētes: z ad terras sepe angelos vētilātes: ex hisq; oibus spem firmari certissimā futuror;. Propterea igit euāgelū ista vocatur hystoria: quasi. s. oia alia ꝟba inania doceantur: q̄bus solēt presentia ꝑmitti. Que ꝟo piscator; annūciata sunt ꝟbis: ꝑpe ac vere euāgelia noiant: q; cū oi nobis facilitate donata sunt. Nō em̄ labor⁹ nr̄is atq; sudoribus nō dolor⁹ z erūnis: sed p dei tm̄modo in nos charitatē tā grādia hec ꝑmissa suscepim⁹. hec Chriso. Un z Augu. Euāgelij nomē latine interpretat, bonus nūcius vel bona annūciatio: q̄d quidē cū aliq̄d bonū annūciatur semp dici pōt: ꝑprie tn̄ hoc vocabulū obtinuit annūciatio salvatoris. Narratores q̄ppe originis factor; dictor;q; passiōis dn̄i nr̄i iesu christi: ꝑprie dicti sunt euangeliste. ¶ Sed antecq; ad euāgelij hystoriā accedamus scias q; q̄dā p euāgelistas salubriter directione spiritussancti: aliq̄n anticipādo vel p̄occupando que post dicēda erāt. aliquādo rememorādo vel recordādo q̄ omiserāt. z aliq̄n recapitulando vel repetendo q̄ dicta fuerāt posita sunt: q̄ q̄nis aliter cōscribi nō deberēt q̄s p eos, summe vtiliter sunt dictata: q; fm Aug. ꝑbabile est q; vnusq̄sq; euāgelistarū eo se ordine credidit debuisse narrare: quo de⁹ voluit ei⁹ recordatiōi suggerere ne tn̄ turbari possit deuotio puulor; locis debitis quodā ordine alio put res gesta vel dicēdi cōgruētia exigere videbat: in sequētib⁹ p ordinē situant. Nō tn̄ affirmo q; hic sit verus ac cert⁹ z debit⁹ rei geste ordo descript⁹: q; talis vir ab aliq̄ repit exp̄s lus. In ipso aūt euāgelio repies ꝟbi incarnati hystoriā mādata z ꝑmissa: in q̄b⁹ habes viaz veritatē z vitā. Christi igit exēplo nosce: q; bene viuere. hystoriā mādata z ꝑmissa: in q̄b⁹ habes viaz Euāgelica lectio ꝑcepta bn̄ viuere scias: ꝓmissis bn̄ viuere velis. His itaq; tribus tria pulsare necesse est, s. impotētiā: ignorātiā: et negligētiā. Ignorās em̄ ignorabit. Negligēs ꝯo nescit: neq; simulator impotētie nihilomin⁹ ejcietur. Expergiscere ergo, alta christo deuota: euigila oīs alta christiana z singula q̄ de christo iesu dicunt diligenter discute: cōsidera attēte: morose pertracta: z dn̄i tui imitare vestigia: ille ꝑpter te de celesti sede descendit ad terrena. tu ꝑpter te fuge terrena: appete celestia. Si dulcis est mūdus: dulcior est xp̄s: Si amarus est mūdus oia ꝑpter te sustinuit xp̄s. Surge z ambula: noli pigrescere in via ne locum perdas in patria.

¶ Finitur prologus.

¶ Sequitur oratio eiusdem in librum vite Christi iesu.

Omine iesu christe fili dei viui: ꝓcede mihi fragili z misero peccatori vitam z mores tuos pre oculis cordis semp habere: z p mea possibilitate imitari facq; me in ipsis ꝓficere z crescere in virū ptectū z in tēplū sanctuz in dn̄o. Illustra q̄so cor meū lumine gr̄e tue. q̄ me iugiter p̄ueniat z sequat: vt te ductorē i oib⁹ vijs meis habēs cūcta q̄ tibi placēt iplere: z q̄ tibi displicēt vitare possim. Dirige obsecro cogitatōes sermones z actiōes meas in lege tua z in preceptis atq; cōsilijs tuis o altissime: vt in oibus voluntatem tuā faciens: hic z in eternum p te merear saluus esse. Amen.

¶ Opus preclarū atq; insigne cui⁹ titulus extat vita Christi a magne literature deuotonisq; viro Ludolfo de saxonia sacri carthusiē sium ordinis elaborat issime editū: nō q̄dē ab apocriphis de infantia saluatoris extractū: sz ex serie sacri euāgelij sanctorūq; doctorū sancte ecclesie ex toto collectū Incipit feliciter.

¶ De diuina et eterna Christi generatione. Capitulum. j.



De plenitudine itaq; euāgelij vini scz boni q̄ vsq; ad hoc tps gr̄e dn̄s Jesus seruauit quasdā gustas haurire cupiētes: sumamus initiū a diuina ei⁹ generatiōe: de qua euāge. Johānes specialiter loquitur: quia oia ad hoc inducit: vt diuinitas verbi manifestetur z maxime contra quosdā hereticos dicētes xp̄m purū hominē esse z p cōsequēs ꝑpter tpalē natiuitatem nec semp nec ante Mariā fuisse. Et ideo de eternitate verbi incipit: ostendens diuinā xp̄i naturā in qua eternaliter precessit Mariam. Et ponit quinq; de diuinis personis q̄ per ordinem tanguntur in subscriptis. ¶ Pri-

Juxta dictū ar chitricli ni. Joā. ij. Intētio Joan. euāge. De diuinis personis q̄n primū. Joā. j.

mo declarat filiū a patre eternā generationez dicēs. (In principio erat verbū). i. in ipo deo: qui ab oibus supponit primū principium necessario est verbū ppie dictū tanq̄ in ipso cuius est. Acsi diceret filius erat in patre: patri scz coetern⁹ nō in maria incepit esse: sz in p̄ncipio. i. in patre qui est p̄ncipiū sine principio z filius qui est principiū de p̄ncipio. Dicit autem ẏbū dei filiū: qz iesus christus dñs noster quēadmodū ōr filius dei. sic dicit verbū dei. sic z virtus z sapiētia dei: vnū em idēq̄ significant. vnū idēq̄ sunt: filius: verbū: virtus z sapiētia. Sed ait ẏbū nō fili⁹: qz hoc nomē verbum magis ad ppositum facit q̄ filius. Ubi sciēdum q̄ vox significatiua dicitur verbū; sz hoc est tātūmodo large z denotatiue inquātū significat interiorē mētis cōceptum: sicut vna ōr sana inquātū est sanitatis indicatiua: z ideo sicut illud ppie ōr sanitas qō p vnā designatur: ita illud ppie ōr verbū qō p vocem significat. Hoc aūt est interior mentis cōceptus: qz voces sunt note z signa passionū q̄ sunt in anima: z ita cōceptus mentis interior etiam anteq̄ per vocem designetur proprie verbum ōr. Cum ergo hoc nomē verbū significet vocem vocalē: z qō exit ab ore: significet etiā mentale quod a mēte gignitur: nec ab ea recedit cum emittitur: scz verbum cōceptum ẏm vltimā acceptionē hic sumitur vt per ipm filius intelligatur. quippe quia a patre ꝓcedit p eternam natiuitatem: ac cum eo z in eo permanet per essentie vnitatē. sicut cogitatio seu cōceptio mētis q̄ ex mente nata est cūipa permanet. z ideo maluit dicere verbū q̄ filiū. Cum igitur in ipo deo ppie z perfecte sit verbum. verbum autem de sua ratione dicit q̄ p cedens ab eo cuius est verbum: sicut ꝓceptus a concipiente. z cum verbum z filius sint idez sequitur q̄ ibi sit generatio filij a patre: ex q̄ est ibi processus verbi a dicente. Item potius describit filium dei sub nomine verbi q̄ sub nomine filij: quia filius soluz dicit cōparationem ad patrem. verbuz ẏo dicit cōparationē nō solū ad dicētem: sed etiā ad id qō p verbū dicitur: necnō ad vocē quā induit: z ad doctrinam que mediante verbo in altero efficitur. Quia igitur dei filius debet hic describi non tm̄ in cōparatione ad patrē a quo ꝓcedit: sed etiā ad creaturas quas fecit: z ad carnē quā induit: z documēta q̄ prebuit: cōgruissime et decētissime sub nōe ẏbi describit. qz nomen illō ad oia supradicta respicit. nec posset sub celo ita nomē cōueniēs inueniri. ¶ Secundo declarat patris z filij personalē distinctionez dicens (z verbum erat apud deum) Hoc nomē deus in hac clausula est personale. vt verbuz erat apud deū. i. apud deū patrē: semper em in patre filius: semp. in filio pater. Unde hec prepositio apud que est trāsitiua personarū z distinctiua distātiā distictiōis ꝓsonalis desi gnat nō essentie. Nulla em res ōr ppie esse apud semetipsaz sicut nec aliq̄s est in seipo. z ideo inter ẏbū z principiū apud qō est: verbum est psonalis distinctio. Nō em ẏbū procedit a patre p actionē trāseuntem extra: sed manentē intra. z ideo ẏbum manet intrā illō cuius est verbū tm̄ ab eo distinctū distinctiōe personali: vt iam dictum est: qz ẏbū erat apō deū vt alius apud alium. ¶ Tertio declarat patris z filij cōsubstātialitatem siue substantie vnitatē: dicēs (Et deus erat ẏbū) ita q̄ ly de⁹ ponit a parte p̄dicati dicēdo ẏbū est de⁹ noia em z ẏba trāspositā idē significant. Hoc nomen deus in hac clausula est essentiale: vt verbum est deus. i. natura est substātia diuina. ne dicatur esse cū deo z nō deus. Nihil em in deo est qō deus nō sit: qz totus idē est z substantialiter idē. Quāuis ergo verbū sit apud deū nō tm̄ est aliq̄d extranee nature sicut est ẏbū nostrū. sed est nature diuine que indiuisibilis est z nō mltiplicabilis: qz nullo modo pōt esse nisi vna z simplicissima. z ideo verbū et p̄ncipiū a quo est sunt idē penitus in natura: cuius (vt dictū est) distiguātur i psona. Et sic in ista clausula implicātur oēs tres psone pater in hoc nōe deus. filius in nōe ẏbi. spiritussanct⁹ i ppositiōe apō. Quarto declarat pris z filij coeternitatē dicēs. (Hoc erat in p̄n cipio apud deū.) Hoc scz ẏbū de quo locutus fuerat est apud deū patrē a p̄ncipio eternitatis. i. ātē secula et eternaliter. q. d. Hoc dei ẏbū nūq̄ a deo patre extitit separatū. Nūq̄ em pater sine filio fuit: nūq̄ sine ẏbo. nunq̄ sine ẏtute: nūq̄ sine sapiētia esse potuit. Patrē em dicim⁹ qz filiū hz. cū hoc sit: patrē esse qō filiū habere. Et qz pater qui ẏbū dicit z cōcipit est ab eterno: ergo ẏbū q̄ gignit dicēdo vt vere dicat ẏbū in principio. nō tēporis quo dictū est: in principio creauit de⁹ celū z terrā. sed in principio eternitatis: de quo dicit. Tecum p̄ncipiū in die ẏtutis tue in splēdoribus sctōz ex vtero. i. substātia mea: ante luciferū i. ante mūdi creationē genui te. Uñ qñ dicit. Ego hodie genui te. intelligit de die eternitatis q̄ oēm diē cōplectitur. Et sic accipit hic nomen principij aliter q̄ supra: qz ibi accipit p patre: hic p eternitate. Qualiter aūt ẏbū ipe pater genuit: qz solui nō pōt: queri nō dz. Diuina em generatio est oīno enarrabilis. de qua dicitur. Ysationē ei⁹ quis enarrabit? Qz etsi dicit, filius a patre genit⁹. tamē qualiter nec ppheta nouit nec angelus. Moraliter docemur ex premissis. q̄ principiū omnis nostre intentionis dz esse deus. quin principio erat verbum z. eius erat verbum. Iterū si vis scire de omni actione tua interiori z exteriori. vtrum sit diuina. z vtrū deus ipsam operetur in te z per ipsuz sit facta. vide si finis intētionis tue sit de⁹. Quod si sit. ita actio tua est diuina, quis principium z finis idez scilicet de⁹.

Principiū duplex.

Uerbuz cur potius q̄ filius dicatur.

Uerbuz duplex.

Aristo.

¶ Secundum p̄ncipale.

Deus. Apud.

Quō ẏbū a patre procedit.

D Tertiū p̄ncipale.

Aristo.

E Quartū principale.

Pſa. cix.

Hodie. Ysatio diuina.

Esa. liij

Moraliter.

F

¶ Postq̃ ergo euangelista declarauit ipsius verbi esse seu gñari. cõsequẽter declarat suũ agere seu opari z declarat nũc. Quinto pñis z filij indiuisam opationẽ dicẽs. (Omnia per ipsum facta sunt) scz quecũq; a pre, facta sunt (et sine ipso factũ est nihil) scz a patre: siue visibile q̃d siue intelligibile. Si quidem omnia in sapiẽtia fecit de⁹: z sine sapiẽtia nihil fecit Creature em̃ pducunt a deo sicut artificiata per artificẽ. Oim em̃ est artifex cũ sit agẽs p intellectũ. qõ aũt pducitur p artem seu intellectũ pducit p artis seu intellectus cõceptũ: sicut dom⁹ in re extra pducit a domo q̃ est in aia. ℣bũ aũt in diuinis idẽ est q̃ cõceptus intellectus diuini: vt supra dictũ est: ergo oia p ducta p ipsum pducta sunt: tã spũales q̃ corporales creature. Hec aũt prepositio per: notat hic causam efficientẽ: nõ amministrantẽ vel ministeriũ vel instrumẽtum. Ipse enim filius cũ patre est actor oim z similiter spiritus sanctus cũ eisdẽ: quia indiuidua sunt opera trinitatis. Omnia ergo per ipsum facta sunt vt nec pater nec spiritus sancti⁹ excludant. Oia simul z semel sunt facta: sz sex dieb⁹ p partes sunt distincta. Si ergo oia p ipm facta sunt. verbũ aũt nõ possit a se fieri vel seipsum facere: quia esset anteq̃ esset. sequit q̃ ipsum verbum nõ sit factũ. Et sm Augu. Si factũ non est: creatura nõ est. Si aũt creatura non est: eiusdẽ cũ patre substãtie est. Ois em̃ substãtia q̃ de⁹ nõ est: creatura est: z que creatura nõ est: de⁹ est. Hoc aũt verbũ nec syllabis cõstat nec voce pferẽ: sed semp in sinu. i. secreto z corde patris manẽs cũcta disponit: regit z opat. Non em̃ loquẽdo: sed volendo cuncta opatur deus: q; dicere dei voluisse est. et ℣bo. i. filio oia creare. ¶ Ostenso itaq; q verbũ sit causa pductiua rerũ oñdit consequenter p quẽ modum sit causa earũ dicẽs. (Quod factũ est). s. in effectu (in ipso). s. verbo (vita erat) z viuẽs. Sicut faber prius facit archã in mẽte post in ope. qõ in mẽte est viuit cũ artifice. qõ fit mutat cũ tpe. Nõ em̃ oia q̃ facta sunt habent vitã: nec sunt vita in se: hoc est in natura sua in qua sunt vt creature: vt tñ sũt in deo z arte diuina q̃ est vita in se sunt vita: q; ibi habẽt exemplar z rationẽ viuentẽ: Oia nãq; q̃ tpaliter fiunt vel facta sunt: ab eterno fecit. i. facere disposuit. z pusq; fierẽt facta nouerat. et in eius mẽte z pñtia viuebãt z vigebant: q; omnia ante mũdi initiũ in ipso dei filio imaginata erant. z vt postea fierẽt dispositũ erat ac p hoc q̃si facta erant z viuebant. Viuunt em̃ omnia que in dei dispositiõe sunt: q; sicut disposita sũt nõ euenire nõ possunt. Et sic patet modus per quẽ creature pcedũt a verbo: videlicet sicut artificiata ab artifice vel arte propter qõ dicit Boetius Tu cuncta superno ducis ab exẽplo. pulchrũ pulcherrim⁹ ipe mũdũ mente gerens similiq; imagine formans:

¶ Moraliter est hic notãdũ q; opus virtutis est opus vite. sicut opera vitiosa dicũt opera mortis. opus aũt ℣tutis siue opus bonũ nullus operat nisi in deo. Si vis igitur scire an opus tuũ sit viuum. i. si sit opus virtutis siue opus bonũ z diuinũ vide si sit factũ in ipso. s. deo: q; hic dicitur (q̃ factũ est in ipso) scz deo (vita erat). i. vitale z viuũ est. In deo aũt fit q̃ in charitate fit: z q̃ extra deũ z pter deum nõ habet mouẽs nec finẽ. ¶ Ostẽso aũt qualiter ℣bũ se habeat ad oẽs creaturas in gñali. psequẽter ostẽdit qualiter se habeat ad homines i spãli: dicẽs. (Et vita erat lux hoim.) Quia vita. i. ipsum ℣bum q̃ est vita in se. i q̃ minum. z p quã creature viuũt. erat lux hoim. i. vnde rõnales creature vt beate fierẽt illuminãde erãt: q; nõ deficit hoies illustrare p gr̃am super oẽs irradiãdo si homo facit q̃ in se est: se ad deũ p cognitionẽ z amorem put põt cõuertẽdo. ¶ Moraliter vita bona est lux hoiz q; plus illuminat z edificat primũ vita q̃ verba. vnde Hiero. Multoplus intelligit quod oculis videt: q̃ q̃ aure pcipit. z Seneca. Lõgum iter p precepta: breue z efficax p exẽpla. Unde ieſus cepit facere z docere (z lux in tenebris lucet). i. in peccatoribus: q; ℣buz q̃tũ in se est illustrat eos luce gratie: sz q; tenebrosi sunt: hoc est q; se subtrahũt ab influẽtia diuine lucis siue ℣bi. tõ sequit. (Et tenebre eaz nõ cõpẽderũt) z pctores hãc lucẽ nõ sequũt: nõ ppter lucis sed ppter' ppriũ defectũ. vñ Augu. Quo em̃ hõ posit⁹ in sole cecus, pñs est illi sol: sed ipse soli absens est: sic ois stultus: omnis iniquus: ois impius cecus est corde presente sapiẽtia. Sed cũ ceco presens est: oculis eius absens est. Nõ q; illa ipsi absens est: sz q; ipse absens est ab illa. Quid ergo faciet iste. mũdet vnde possit videri de⁹. Peccata z iniquitates tolle z videbis sapiẽtiã que presens est: q; deus est ipsa sapiẽtia: z dictuz est. Beati mũdo corde: qm̃ ipsi deũ videbunt. Matt. v

¶ Scõm Orige. Lux in tenebris lucet: q; dei verbũ vita z lux hominum in nostra natura que per se inuestigata z cõsiderata informis quedã tenebrositas inuenitur: lucere nõ desi nit. Et quoniã ipsa lux omni creature est incõprehẽsibilis: tenebre eã nõ comprehẽderunt.

¶ Ubi nota q; triplex est cõprehensio: scilicet per inclusionem: p aptã visionem: per fidei z charitatis adhesionẽ. Primo modo a nullo. Scõo modo a beatis. Tertio mõ a sanctis: sz nullo istoz modoz a malignis cõprehendit: ideo dicitur (z tenebre eã nõ cõprehẽderunt) i. qui nõ fide nec amore adheserunt. Dicitur etiã aliquid cõprehẽdi quãdo peruenitur ad finẽ cognitionis ipsius: z hoc est q̃n res cognoscitur ita perfecte sicut cognoscibilis est: z sic solus oculus diuinus lucem hãc cõprehẽdit. z nulla creatura. Moraliter lux i tenebris lucet: q; virtus lucet z apparet in aduersis et

Quintũ pncipiũ Opa trinitatis.

Per: notat causam efficiẽtem.

Augu. Uerbũ non est factum

Mod⁹ p ducẽdi.

Uitam esse oia.

Boeti⁹.

Moraliter.

Opus ℣tutis.

℣

Lux homi.

Uita bona.

Moraliter.

Hiero.

Seneca

Actu. 5.

Tenebre.

Augu.

Watt. v

Orige.

De luce quedã tenebrositas inuenitur in tenebris &c.

3

Cõphẽsio triplex.

Moraliter.

oppositis. Nam virtus in infirmitate pficit
Grego. Unde Grego. Nemo quãtum ꝓfecerit nisi in
aduersitate cognoscit. qualis em̃ quisq; apd
ij. Cor. xij. se lateat: illata cõtumelia ꝓbat. Et qz nulla
aduersitas põt superare sctõs z separare a
Aduersi tares. charitate christi: ideo dr. (Et tenebre eam nõ cõprehẽderũt.) Boni em̃ viri si tãgant aduer
Psal. xxxiij. sitatib9 nõ tñ frãgunt aut vincunt: immo in eis gaudẽt z delectãtur. Uel (lux in tenebris lucet) qñ deus p cõsolationem illucet his qui aduersa z tribulationes sustinent. ꝑm illud.
Pss. xc. Juxta est dñs his qui tribulato sunt corde. z cũ ipso sunt in tribulatione. [tenebre eã nõ cõprehẽderũt] qz nõ sunt cõdigne passiones
Ro. viij huius tpis ad futurã gloriã. Semp em̃ de9 remunerat supra ꝺdignũ z punit citra ꝺdignũ: Lux etiã in tenebris huius mũdi lucet qz creator in creaturis apparet. Sicut em̃ in patria deus est speculũ creaturarũ in quo creature relucent z in quo oĩa videbim9 q̃ ad gaudiũ nostrũ ptinebũt. sic in via ecõuerso creature
j. Cor. xiij. sunt speculũ creatoris: in quo creatorẽ nostrũ
Apls. speculamur: qz vt ait Apostolus. videm9 nũc
Rom. j. p speculũ: videlz creaturarũ: i enigmate z ob
Deum esse. scure: z inuisibilia dei a creatura mũdi p ea que facta sunt intellecta cõspiciunt. Deũ em̃ esse nõ solum fides recta testatur: scriptura sancta loquitur. cõparatio rerum ad ipsum indicat: ratio naturalis dictat: sanctiq; predicant. verũ etiã creature clamãt. Oĩa nãq; suo
Hoc loco dicere ipse nos. modo dicũt: ipse fecit nos z nõ ipsi nos: qz de9 est vox nature. qua oĩa pulchra testãtur ipm esse pulcherrimũ: dulcia dulcissimum: sublimia altissimũ: z pura purissimũ: fortia fortissimuz: z sic de alijs. ¶ Sane cum audis in pre
Filium genitum intelligens missis filiũ ex deo patre genitũ: caue ne mentis tue oculis ifirmũ aliq̃d carnal9 cogitatio nis occurrat quin poti9 colũbino z aquilino intuitu simpliciter crede ac pspicaciter contẽplare q9 ab illa luce simul immẽsa z simplicissima fulgẽtissima et summe archana: coeterus: coeq̃lis: z cõsubstãtialis splẽdor exorit: que est ẏtus summa z sapiẽtia: z in quo omnia pater disposuit ab eterno. per quẽ fecit z secula. factaq; gubernat z ordinat ad gloriaz suã partim p naturã. partiz p gratiã. partim p iustitiã. partim p misericordiã: vt nihil ita in hoc mũdo inordinatũ relinquat. vñ Augu
Comparatio Augu. stinus. Sicut splẽdor ex substãtia solis nascitur: ita z filiũ ex substãtia patris genitũ itelligam9. Et sicut nõ est sol aut ignis prius splẽdore suo. iz ex ipso nascatur: iz ex quo sol aut ignis ꝓcessit: simul cũ eo z splẽdor eius apparuit. nec dici põt splẽdor sole vel igne poste
Natum non posterius genitore suo. rior. cũ tñ vt dixi ex ipo nascat. Si ergo i creaturis aliq̃d inuenit qd̃ z nascat z posteri9 nõ sit genitore suo cur hoc a creatore fieri posse desperes: sicut splẽdor ex sole nat9 replet orbẽ terrarũ: z tñ a genitore suo nõ abscindit aliquãdo nec recedit ita z filius a patre genitus vbiq; dũ sit in ꝓe semp ꝓmanet. Et sicut substantialiter splendor in sole est: z sol in splendore: ita substãtialiter pater in filio z filius in patre est: z sicut soli z splendori vna substantia dũ sit: nõ tñ vna ꝑsona: qz nec solẽ splẽdorẽ esse: nec splendorẽ dicim9 solẽ: ita z pr̃ z filius cũ sint vni9 essentie: nõ tñ vni9 sunt ꝑsone. Et sicut sol splẽdore calefacit z illuminat z siccat z solvit z excãdidat z denigrat. z oĩa que ei a dño iniuncta sunt operat ita z patrẽ p vnigenitũ filiũ suũ oĩa legimus fuisse operatũ. hec Augusti ꝑm eundũ Augusti. hoc initiũ sancti euangelij quidã platonicus aureis literis p
Platonicus. scribendũ: z per oẽs ecclesias in locis eminentissimis preponendũ esse dicebat.

Oratio.

OMnine deus pater omnipotẽs qui coeternũ et coequalẽ z consubstantialem tibi ante omnia secula filiũ ineffabiliter genuisti cum quo istaq; spiritusancto omnia visibilia z inuisibilia ac me miserum peccatorem inter omnia creasti: te adoro: te laudo: teq; glorifico. Esto ꝓpitius mihi peccatori. et ne despicias me opus manuum tuarũ: sed salua et adiuua me propter nomẽ sanctum tuum. Operi manuum tuarũ dexterã porrige. carnali fragilitati succurre Qui me fecisti: refice infectum vitijs: qui me formasti: reforma corruptum peccatis: vt ꝑm magnam tuam misericordiam salues animã meam miseram. Amen.

¶ De inuẽtione remedij pro salute generis humani et natiuitate virginis marie. Capitu. ij.



In principio cum lucifer creatus esset: erexit se contra deum creatorẽ suũ: et in ictu oculi de excelso celorum proiectus est in infernũ. Et ob hãc causam decreuit de9 genus humanũ creare vt per ipsum posset casum luciferi z sociorũ ei9 restaurare: quapropter diabol9 hoĩ inuidens sibi insidiabat et ad ꝓcepti trãsgressionẽ ipm inducere nitebat. Et quoddã genus serpentis sibi eligebat q̃ tunc erect9 gradiebat z caput virgineũ habebat. In hũc fraudulent9 deceptor intrauit. z pos ei9 loquẽs ẏba deceptoria mulieri narrauit: ac eã decipiẽs sup oẽ gen9 hũanũ mortẽ idurit. Et oportebat nos oẽs carcerẽ iferni igredi: de q̃ nõ poteram9 alicui9 adiutorio eripi. Sed tãdẽ pr̃ misericordiaz z dñs totius cõsolatiõis clemẽter respexit statũ nostre dãnatiõis et nos p semetipm liberare decreuit sup quo signũ nobis per oliuã dedit: quã columba inclusis i archa afferebat: que

A Lucifeli casus

Serpentis gen

misericordiā dei futurā inclusus in libo pretendebat. Nō soluz eñ his qui in archa erāt misericordia ꝓmittebaꝫ: sz toti mūdo signū salutis in oliua dabaꝫ. z hoc idē deꝰ premonstrauit nobis in multz alijs figuris. ¶ A principio āt cōditiōis nr̄e adā i agro damasceno iuxta ebrō de terra formato: za dño i paradisū voluptatis trāslato: aceua in paradiso de costa ade dormiētis facta. z ꝑ cōsortē ei data ipisqz ꝑmis parētibus in paradiso ad operādum z custodiendū collocatz: z dehinc ꝓpter ligni vetiti esuz ꝑ diuini secreti seueritatē expulsis supna miseratio nō destitit hoies incitare ad bonuz ꝑ occultos istinctꝰ: nec distulit hoiem errabundū ad penitētiā reuocare spē veniē dādo ꝑ repromissū saluatoris aduentū Et ne forte ꝑ ignorātiā z ingratitudinē tanta dei dignatio nr̄e saluti foret iefficax: in q̄nqz huiꝰ seculi etatibus ꝑ patriarchas: iudices: sacerdotes: reges z ꝓphetas ab abel iustoꝝ q̄ ad ioh̄ānē bap. filij sui aduentū ꝑnūciare re ꝓmittere z ꝑfigurare nō destitit: vt p multa milia tēpoꝝ z annoꝝ magnis z varijs multiplicatis oraculis z intelligētias nr̄as ad fidē erigeret z affectꝰ per nimias z viua desideria inflāmaret. vñ Leo papa. Cessēt illoꝝ q̄rele q̄ de dñice natiuitatis tarditate causant tanqz ꝑteritis tpibus nō sit ꝑpensū qđ i vltima mūdi etate sit gestū. Uerbi incarnatio ꝫ cōtulit faciēda: qđ facta z sacramētū salutis hūane in nulla vnqz antiqtate cessauit. Qđ ꝑdicauerūt apostoli: ꝫ ānūciauerūt ꝓphete. Nec sero ē impletū qđ semp ē creditū. Sapiētia ꝙ z benignitas dei hac salutifere opis mora capaciores nos sue vocatiōis effecit. Ut qđ mltis signis ac multz vocibꝰ multisqz misterijs p tot fuerat scīa nūciatū. in his euāgelij diebꝰ nō esset ābiguū. Et natiuitas saluatoris tāto ꝓstātiorē in nobis gigneret fidē qz to predicatio eiꝰ z antiquior ꝑcessisset et crebrior. Nō itaqz nouo cōsilio deus hūanis rebꝰ nec sera miseratiōe cōsuluit: sz a cōstitutiōe mūdi vnā eādēqz oibus cām salutz istituit. Gratia eñ dei qua semp ē vniuersitas iustificata sctōrū aucta ē xp̄o nascēte: nō cepta. Et hoc magnū pietatis sacr̄m tā potēs etiā in suis significationibꝰ fuit vtnō minus adepti sint: qui illud credidere ꝓmissū. qz qui suscepe donatū. hec Leo papa. Et nota ꝙm Augu. q xp̄s nō priꝰ venit nisi hō de lege naturali z scripta prius cōicet: qz si xp̄s statim venisset diceret hō: q per legē naturalez saluari poterat: et superfluū crederet aduētū xp̄i. sil̄r dicere poterat de lege scripta. Sed cōperto q nō sic saluari poterat. cū oēs ad inferos descēderūt: tūc venit ipe: quia tūc erat tps miserēdi: z prius venire nō fuit necesse. qz nō ꝑdest medicina spiritualis sine affectu recipiētis. Nec posteriꝰ venit ne fides z spes ex ꝓmissa incarnatiōe perirēt. Si eñ tardasset venire: quotidie decrescebat. Oliua salutifera. Ade plasmatio. B Humanū genꝰ ad spez venie erigit ab Abel vsqz ad ioh̄ānē bap. filij Leo papa C Sr̄a dei ꝑ natiuitatē xp̄i aucta non cepta. Augu. Cur xp̄s non priꝰ nec posteriꝰ venit.

nisset z tepuisset. ꝙm eundē Augu. magnuz desideriū habebant antiqui videre christuz. sciebant enim illum esse venturū: z non solū patriarche z ꝓphete: sed etiā omnes qui pie viuebāt desiderātes dicebant. O si hic me inueniet illa natiuitas. o si quod credo videbo oculis meis. Si q̄ fideles isti tm̄ desiderabant tāqz deuoti erāt xp̄o adhucvēturo qđ faciendū ē iā suscepto: sz ve nobis miseris huiꝰ moderni tpis: qui nec tm̄ afficimur ad gratiam exhibitā q̄stū antiqui afficiebantur ad promissam. vñ Bern̄. Desideriū suspirantiū xp̄i in p̄sentiā frequētissime rogitās cōpūgor et cōfūdor in memetipo z nūc vix cōtineo lachrymas ita pudet teporis torpisqz miserabiliū tē poz horū. Cui nāqz nr̄m tm̄ ingerat gaudiū huiꝰ gratie exhibitio: q̄stū accēderat veteres desiderata sola ꝓmissio. hec Bernar. ¶ Cum igitur ꝑ lōgissima tēpora circa spaciū quinqz miliū z fere ducētorū annoꝝ miserabiliter iaceret genus hūanū: z nullus ꝓpter pctm̄ primi hois ad eternā beatitudinē ascēdere posset ad primū beatissimi spiritus cōpatientes tandē ruine: ac de sua solliciti restauratione licet pluries ātea: tamē aduenīte plenitudine tpis instanti⁹ z deuotius dño supplicauere Uñ misericordia pulsabat viscera patris: vt subueniret secū habēs pacē: sed ꝙ tradicebat veritas: secū habens iusticiā: z inter eas magna ꝙtroversia facta est ꝙout narrat Bern̄. lōgo sermone de annūciatiōe: sed dicti sui sūma ꝫ ē. Dicebat misericordia deo. Æget miseratione diuina creatura rōnal̄: qm̄ misera facta ē: z valde miserabilis venit tps miserendi eiꝰ. Ecōtra ꝙitas dicebat. Queso dñe ipleri sermonē quē locutus es. Totus moriatur adam cū omnibus qui erant in eo: quādo p̄uaricādo pomū vetitū gustauit. Dixit misericordia. Ut qđ me dñe fecisti? Scit eñ ꝙitas q ego perij si nūq̄ misereris. Econtra ꝙitas. Si predictā tuā sententiā ꝓuaricator euaserit: perijt ꝙitas tua z nō ꝑmanet in eternū. Fuit āt ꝫ questio ꝓ patrē missa ad filiuz. Ueritas aūt z misericordia coram eo eadem dicebāt. Nō videbaꝫ quō circa hoiez posset misericordia z ꝙitas simul ꝙseruari. Scripsit āt rex snīam sic cōtinētē. Hec dicit. Perij si adā nō moriatur: z hec dicit. Perij si misericordia nō cōsequaꝫ. Fiat mors bona z habet vtraqz qđ postulat: vt z adam moriatur z misericordia cōsequatur. Obstupuerunt oēs in verbo sapiētie: z cōsenserūt q moriatur adā in ꝙsequēdo. Sed querūt quō mors possit fieri bona cū horribilis sit ipo auditu? Rñdit rex Mors peccatoꝝ pessima: sed sctōꝝ est ꝑciosa et vite ianua. Inueniaꝫ q̄ q ex charitate moriaꝫ nō obnoxius morti: z sic mors non poterit tenere innoxiū: sed faciet in ea foramē ꝑ qđ transeāt liberati. Placuit sermo. Sed vbi q̄rit: talis poterit inueniri? Circuit ergo orbē

Bernardus. D Etas mundi ante xp̄i natiuitatem. Bernardus. Mie et iusticie cōtētio. Mors bona Psalm. xxxiij.

terrarū veritas ꝛ nemo mundꝰ a sorde nec infans vnius diei. Sed ꝛ mia plustrat celū ꝛ neminē inuenit q̄ sufficiētē ad hoc habeat charitatē. Ei ergo ꝟictoria debebat quo nemo maiorē charitatē haberet vt aiaz suā ꝓ fuis inutilib⁹ poneret. Redeūt itaq̄ ad cōstitutuz diē anxie plurimū nō inuēto qō desiderabāt. Tādez seorsū pax eos cōsolās dixit. Nescitis
Señ. vj. q̄ nō est qui faciat bonū nō est vsq̄ ad vnuz. Qui dedit cōsiliū ferat auxiliū. Intellexit ꝟ rex: ꝛ ait. Penitet me fecisse hoiez. Pena (inq̄t) tenet me. Penā sustinere incūbit mihi ꝓ hoie quē creaui. Et vocato angelo gabriele dixit. Uade dic filie syō. Ecce rex tuꝰ venit. Festinauit ille ꝛ ait. Adorna thalamū tuū ꝛ suscipe regem. hec Ber. Uides ergo q̄s magni periculi ꝛ quātū fuit pcūctis magna difficultas sit inuenire remediū. In hoc itaq̄ ꝓsēserūt predicte virtutes: ꝛ tūc impletū est illud ꝓphēticū.
Psal. lxxxiij. Uia ꝛ veritas obuiauerūt sibi: iusticia ꝛ pax osculate sunt. vñ ꝛ Leo papa. Quia nō ita in primū hoiem diabolus violētus extiterat: vt eū in partes suas sine arbitrij ꝓsensiōe trāsferret sic deiruēdū fuit peccatū voluntariū ꝛ hostile cōsiliū: vt dono gratie nō obesset noxa iusticie. In toto igit humani generis strage ꝓmuni vnū soluz fuit remediū sub diuine ratiōis occulto: qō posset subuenire ꝓstratis si aliq̄s filioꝝ adam originalis ꝑuaricatiōis alienus atq̄ inocēs nasceret: q̄ ceteris exemplo ꝓdesset ꝛ merito. Sed q̄ ꝟ naturalis generatio nō sinebat dicēs: Dauid factus est filius dauid: ꝛ de ꝓmissi generis fructu ꝓles ē orta sine vitio. vñ etiā Ansel. Natura nostra ad sil'itudinē dei in ꝓncipio creata fuit q̄tenꝰ indesinēter ipso deo frueret: ꝛ eius gloria sine oi corruptiōe ꝛ mutabilitate aliquādo potiretur. Hoc tā grāde bonū statim in primis parentib⁹ ꝓdidit: atq̄ in huiꝰ mūdi miserias infelix ꝛ ꝑceps ruit i eternas miserias decurso vite labētis articulo multo infelicioꝰ ruitura. Trālierūt multa scl'a ꝛ dānationis ipsius imanitas sup oēs filios hoim est i deteriꝰ roborata. Nec em̄ sūmi sapiētia dei vllā i massa creatiōis humane viā inuenit per quā vt dispōsuerat in mūdū veniēs taz luctuose perditioni subueniret donec ad istā de qua loq̄mur ꝟginē vētū esset. Sed hec mox vt in mūdū venit per hūane generatiōis lineā tanta oīs boni virtute atq̄ ꝓstātia perfecte resplēduit vt eā ipa sapiētia dei vere dignā indicaret: per quā in hoiem veniēs non tantūmodo reatū ꝓmox hoim: sed ꝛ totius mūdi peccata deleret: atq̄ diabolū sui opis inimicū cū suis elideret: necnō dāmna patrie celestis hoiem illuc reducēdo reintegraret. Quis igit ista ꝓpēdēs estimare queat qua laude digna sit
Maria ab eterno ꝑdestinata. que tātoꝝ bonoꝝ sola ꝓ cunctis mediatrix effici meruit: ꝟ Ansel. ¶ Nec fuit ista ꝟgo subito et casu inuēta: sed ab eterno ꝑdestinata vñ Damascen⁹. Ipsa dei genitrix ab eterno etiā preuiso tempore dei cōsilio predeterminata: ꝛ diuersis imaginationib⁹ ꝛ sāctificationib⁹ ꝓphetarū per spiritū sanctuz preimaginata ꝛ predicata fuit. Exurgam⁹ ergo in gfarū actiōes: ꝛ ꝓ tanta dei circa nos dignatiōe laudes referam⁹ cū Anselmo: dicētes. Adoramus te christe rex israel: lux gētiū: priceps regum: terre dñs: sabaoth: virtꝰ dei omnipotentissima. Adoramus te ꝑciosū nr̄e redēptionis ꝑciū: hostiā pacificā: que sola odoris tui inestimabili suauitate patrē qui in altis habitat ad respiciēdū hūilia iclinasti: ꝛ filijs ire placabilē reddidisti. Tuas xp̄e miseratiōes ꝑdicam⁹: tue suauitatis memoriā cū abundātia eructam⁹: tibi xp̄e sacrificiū laudis imolam⁹ ꝓ multitudine bonitatis tue quā ostēdisti nobis semini neq̄ filijs sceleratis ꝛ pditis. Cū em̄ adhuc essem⁹ inimici tui dñe: ꝛ antiq̄ mors in oēm carnē iniquū exerceret dñiuz: cui oīe semē adā lege ꝓmordialis culpe obnoxiū erat recordat⁹ es vberrime mie tue ꝛ ꝓspexisti de sublimi habitatiōe tua in hāc vallē plorationis ꝛ miserie. Uidisti dñe afflictionē ppli tui: ꝛ tact⁹ dolore charitatis intrisecus apposuisti cogitare sup nos cogitatiōes pacis redēptionis. hec Ansel. ¶ Tacitis aūt illis que ab initio oīs creature vsq̄ ad scti filij sui aduentuz
De natiuitate marie. de hac beata virgine ꝓphetata sunt tam per eos qui ante legez q̄s ꝓ eos qui sub lege iusti fuerūt de natiuitate ipsius quā quidez ex linea generatiōis humane descēdisse scimus: ꝛ magna quedā atq̄ miranda signoꝝ indicia ꝑcurrisse credimus: cōsequēter aliqua videam⁹. Uirgo itaq̄ gloriosa ex qua incarnatio filij dei ē facta de tribu iuda et stirpe dauid ē orta. Nā (vt ait Chrisost.) dignū atq̄ cōueniēs erat celesti mysterio: vt eadē maria q̄ mater dei ꝟm carnē ē meruit: ꝛ ex regali genere ꝛ sacerdotali origine nasceretur: de q̄ filius dei qui rex ꝛ sacerdos etern⁹ est corpus humane carnis assūpsit. Anno aūt imperij Augusti circiter. xxvij. nata ē gloriosa virgo maria ex patre ioachiz de nazareth: ex matre anna de sephoꝝ oppido distante ad duas leucas de nazareth ābobꝰ iustis añ deū. Qui ꝓ ānos viginti ꝓle carētes pro habenda sobole orauerūt vouētes se illam domino oblaturos. Cum autez videret Isachar sacerdos Joachim inter cōcines suos cū oblatione assistere: spreuit illū improperās sterilitatem. Qui improperij pudore ad pastores pecoruz suoꝝ se cōtulit: ibiq̄ apparuit ei angelus domini cōfortans eum: ꝛ dicens orationes eius exauditas: ꝛ elemosynas ascēdisse i cōspectu dei. Tertiā em̄ partem substantie sue dabat pauperib⁹: ꝛ tertiā tēplo et tēpli ministris: de alia tertia viuebat cū domo sua. Et ait ei angelꝰ. Ecce vxor tua pariet tibi filiā vocabisq̄ nomē eiꝰ mariā, cōsecrata erit dño ex vtero suo et

Damascenus.

Chrisosto.

De stirpe marie.

Concepcio marie.

Joachim elemosine.

spūsctō replebit ex utero matris sue: ⁊ in tem
plo dñi erit conuersatio ei⁹. Ladēq; angelus
nūciauit anne. Monituq; angelico ābo ascē-
derūt in hierl'm: ⁊ debitas gratias dño psol-
nēres in tēplo regressi sunt ad ꝓpria. Conce-
pitq; anna: ⁊ peperit filiā quā vocauit mariā.

S. Bern. Maria purgata ꝟ ma gis: pre- seruata asserit' ab origi nali cul- pa.

¶ Ab originali aūt quodā priuilegio singu-
lari in matris utero purgata fuit. vnde Ber.
Est itaq; virgo maria bonoꝝ titulis cumula
ta q̄ pculdubio aū fuit sctā q̄ nata. Ego pu-
to q̄ copiosior sctificationis benedictio q̄ in
alijs sanctificatis ab utero in eā descēderit:
que nō solum ipsius ortum sanctificaret: sed
vitā eius deinceps ab omni peccato cōserua
ret immunē. Decuit nimirū: vt singulari pri-
uilegio vitā absq; pctō duceret: que dū pecca
ti mortisq; perēptorē pareret: vite iustitieq;
munus plus oībus obtineret. hec Ber. vnde
dicit August. q̄ beata virgo ante cōceptionē
filij dei sanctificata fuit q̄ peccare venialiter
potuit: sed post cōceptionē filij dei nec morta-
liter nec venialiter peccare potuit. Ipa antē
gloriosa virgo maria cū trīū esset annorū por
tabatur ad templū: et a parētibus in templo
oblata: intra cepta tēpli cum alijs virginib⁹
collocata: vt litteras disceret et dño seruiret
ibidēq; usq; ad annū. xiij. ꝑmansit. Sed ac-
celerato in ea diuina gratia rōnis usu q̄n pa
rentes eam in templo dimiserunt extunc ita
tuit in corde suo deum habere in patrē: et fe-
cit se doceri dei legem: ac deuote ⁊ frequēter
cogitabat quid posset facere deo gratū vt sibi
gratiā suā dare dignaretur. Petebat deo affe
ctuose a deo gratiā obseruādi mādata: ⁊ cē-
pta legis: ⁊ vt faceret eā amare oīa que ipse
amat: ⁊ odire oīa q̄ ipse odit. Petebat quoq;
omnes virtutes per quas efficeret gratiosa
ante conspectū suū: ⁊ melius ac melius in dei
opere ꝓficiebat. Omni tpe contēplationi aut
orationi: aut lectioni: aut operatiōi se dabat
pro salute generis humani sine intermissiōe
orabat: scripturas de aduentu xp̄i frequēter
legebat: ⁊ quicquid in scripturis de incarna-
tiōe dei inueniebat: hoc osculādo: ampleχā-
do dulciter relegebat. Fiebat vt invigilijs in
ueniretur prior: in sapientia dei eruditior: in
humilitate humilior: in carminib⁹ dauidicis
elegātior: in charitate gratiosior: in puritate
purior: in omni virtute perfectior. erat enim
constās ⁊ immobilis. Et cum quotidie meli⁹
transisset: hanc trascentē nullus vidit vel au
diuit. Oīs sermo eius ita erat gratia plena:
vt in lingua ei⁹ agnoscerē deus. Et erat so-
licita circa socias suas: ne aliqua ex eis in vl
lo sermone offenderet: ne aliqua in risu vo cē
suā exaltaret: ne aliqua iniuriosa vel supba
circa parē suā existeret: ⁊ ne in aliquo pecca-
rēt. Sine intermissiōe bñdicebat dñm. Et ne
forte in salutatiōe sua a laudib⁹ dñi tolleret:
si quis eā salutabat ipsa ꝓ salutatiōe deo
gratias respondebat. Deniq; primū ab ipsa
exiuit: vt dū hoies sctī salutātur: deo gr̄as di
cant. Ipsa etiā prima oīm de obseruāda vir-
ginitate (nisi de⁹ aliter ordinaret) votū vouit:
qō nulla ab initio sec'li: ex quo hic fact⁹ ē mū
dus deo obtulit: tā prudēter: tā humiliter: tā
deuote se habebat q̄ vita ipsi⁹ exēplū viuēdi
cūctis prebebat. vñ de vita ei⁹ sic scribit Am-
bro. Sit nobis tanq; imagine descripta vita
marie ex qua velut speculo refulget species
castitatis ⁊ forma virtutis. Virgo erat corpe
⁊ mēte: corde hūilis: verbis grauis: a lo pru-
dēs: loquēdi peritior: legēdi studiosior: nō in
incerto diuitiarū: ꝟ in p̄ce paupis spē repo
nens. Intēta opi: verecūda sermone: arbitrū
mētis nō hoīem: ꝟ deū q̄rere: nullū ledere: o
bus bñ velle: maioꝝ assurgere: equalibus
nō inuidere: iactantiā fugere: rōnē seq̄: ama
re virtutē. Qñ illa vel nutu lesit parētes: qñ
fastidiuit humilēq; irrisit debilē: qñ vita-
uit inopē. Nihil torui in oculis: nihil procax
in ꝟbis: nihil inuerecūdū in actu. Non gest⁹
fractior: nō incessus solutior: nō vox petulan
tior: vt ipsa species corpis simulachrū fuerit
mentis ⁊ forma ꝓbitatis. Talis em̄ fuit ma
ria: vt ei⁹ vnica vita oīz disciplina sit. Si igit
actor nō displicet: opus ꝓbem⁹: vt q̄cūq; sibi
eroptat p̄mū imitet exēplū. hec Amb. vnde
Ansel. Nota igitur ⁊ infantiles annos exu-
ta: q̄ caste: q̄ sctē: q̄ deo digne vitā instituē-
rit ac institutā egerit: vel cogitatu' queat cōie
ri: puri
tate.

deo gr̄as tias vū ortum.

Votum virgini tatis ꝓ- mum.

Ambro.

Infini- tiui ꝓ impfe- ctis in- dicauit

Ansel.

De ma-

¶ Figura cōceptio nis ma- rie.

Astiagis filia.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

nasciturus erat q̄ post hec cyrū regē genera-
uit qui filios israel de captiuitate babyloni-
ca liberauit. Ita ioachim dictū est q̄ filiā gi-
gneret que xp̄m regē portaret qui nos de ca-
ptiuitate diabolica liberauit quia vera vitis
fuit z totū mundū obūbrauit. ipa etiā p̄figu-
rata fuit p fontē signatuz in orto cōcluso posi
tū: qz eā conclusam in vtero matris spūsctūs
sctificauit z sigillo sctē trinitatis sic cōclusit z
signauit q̄ in eā nunq̄ aliq̄d coinquinatū in
troiuit. Hec ēt p̄figurata fuit p stellaz balaā
q̄ p̄misit q̄ de Jacob oriet stella p quā figu
rabat maria fluctuantiū ductrix et adiutrix
singularis z precipua sine qua stella nō pote
ram⁹ hoc feruidu3 mare ptrāsire: nec ad por
tū celestis patrie puenire. Ipsa etiā btā ẏgo
quo ad suā natiuitatē p̄figurata fuit p virgā
de radice z stirpe iesse p̄is dauid egressam:
de qua flos amenissim⁹. s. xp̄s ascendit super
quaz septiformis gr̄a spūsctī requieuit. Quō
aūt flore p̄ducit p̄figuratū fuit in porta clau
sa quā dns ezechieli mōstrauit q̄ nūq̄ aperi
ri debebat: sz dns solus p eā clausam trāsire
volebat. Ipsa etiā p̄figurata fuit p tēplū qō
salomō dño edificauit. Hoc tēplū erat cōstru
ctū marmore cādidissimo z ornatū intrinsec⁹
auro mundissimo. Sic maria erat albissima
cādore purissime castitatis z ornata intrinse
cus auro pfectissime charitatis. ¶ Oblatio
ẏo marie in tēplo fuit p̄mōstrata p mēsam
solis in sabulo. de qua mēsa dr in scholastica
hysto. Piscatores em̄ q̄dā rethe i mare mittē
tētes casu mirabili mēsam aureā extraxer ūt
q̄ ipi soli materiali quē gēs illa tanq̄ deū co
luit oblata fuit in tēplo qō ibidē i littore ma
ris in sabulo cōstructū erat. Per illā mēsaz q̄
in tēplo solis materialis est oblata: bñ ē ma
ria figurata q̄ vero soli. i. summo deo et in tē
plo solis eternalis est oblata: z pulchre p mē
sam maria est figurata: qz p eaz celestis esca
nobis est collata: nā ipa filiū dei iesum xp̄m
nobis gr̄auit q̄ nos suo corpe z sanguie refo
cillauit. Itē p̄mōstrata fuit p iepte filiā: sz il-
la ex abrupto et indiscrete oblata deo postea
fuire nequit: maria ẏo rite z discrete oblata
post oblationē suā sp dño seruiuit. Illa post
victoriā hostiū tpaliū p gr̄arū actione: maria
ante victoriā p victorie hostiū tpaliū colloca
tione. Qualiter aūt deo seruiuit z quā vitam
habuit hoc in orto illo suspēso demōstratum
fuit quē rex persaruz vxori in alta structura
plantauit de quo patriam suam de longe cō
tēplari affectauit: per quā contēplatiua vita
marie designat que in tēplo dñi cōtēplationi
insistēs patriā celestē semp ꝓtēplabat. Oro.

Figura p ortum cōclusuz z fontez signatū

Per stellam balaam.

Per virgā iesse.

Per portam ezechielis.

Per tē plū salomonis.

K oblationis in tēplo figura p mēsaz solis

Per filiā iepte

Vita eiꝰ per ortū pēsile figurata.



A Marie ad. xiiij annū p ciebat: z qz pr̄ z mr̄ eā dereliquerāt dns eā assūpsit. Quotidie nāq̄ ab angelis frequētabat: quotidie diuina visitatione fruebat q̄ eā a malis oībus custodiebat: z bonis oībꝰ redūdare faciebat. Itaq̄ sic vsq̄ ad annū. xiiij. puenit tūc pōtifex publice denunciauit vt virgines q̄ in tēplo cōstitute hāc etatē ipleſſent domū reuerterent ac nuptijs operā darēt cui mādato cū cetere pne parui ſſent sola ẏgo maria ḧ se facere nō posse rñdit. Si q̄dē z parētes suos se dixit dñi seruitio māci passe: z insup seipaz dño virginitatē vouisse. Pōtifex igit in angustia posit⁹ cū neq̄ cōtra scripturā q̄ dicit. vouete z reddite: votū infrī gēdū putaret: neq̄ morē genti insuetū intro ducere auderet ꝓsiliū habuit cū primoribus q̄d esset faciendū oībusq̄ in cōi placuit dñm sup hoc esse cōsulēdū. Et ceteris q̄dē oroni in cūbētibꝰ pōtifex ex more ad cōsulēdū dñm accessit. Nec mora z cūctis audiētibꝰ de ꝓphetarū loco vox facta ē esaie vaticinio reqrēdū eē cui ẏgo cōmēdaret despōsari deberet illo: sz egredietur virga de radice iesse: z. Cūctosq̄ de domo z familia dauid nuptijs habiles nō cōiugatos: virgas suas ad altare tulſit alla turos. Erat aūt inter ceteros hō noie ioseph q̄ cū ẏgā suā attulisset: ipa ilico florē germinaſ set: atq̄ i eiꝰ cacumine colūba de celo venies cōsedisset liq̄do oibꝰ patuit ipsi ẏginē despōsandaz fore. Unde in numeri legit q̄ moyses inuenit virgā aarō germinasse: z turgentibꝰ gēmis flores erupisse qui: foliis dilatatis in amigdalas deformati sunt. ¶ Per istā intelligi pōt beata virgo q̄ instar virge fuit gracilis p paupertatē: z flexibilis p humilitatē: et recta p intētionē z charitatē. Ista virgo inuenta est gēmis turgētibꝰ qñ filiū dei i vtero suo cōcepit: ex qua flores fructiferi eruperūt qñ dei filiꝰ ipsa manēte virgine natꝰ fuit. Nā sicut flos nō violat arborē sed ornat: sic dei filiꝰ nō violauit virginē: sz magis donis z gratijs adornauit sm̄ Chrisꝰ. Hec virga est q̄ in tabernaculo testimonij posita: sine humore terre fructū nucis germinauit: qz sine semine viri filiū edidit: q̄ tanq̄ nux ligno passiōis adhe-
sit. Et bene nūc flos nūc fructꝰ dicitur: qz sm̄

Ioseph ẏga floruit. Nume. xvij.

B Virge cōparat maria.

Chrisꝰ.

Uirgo ẏginū maria q̄ nec p̄mā simi-
lem visa est nec hr̄e sequētē: q̄ pria inter
feminas fuāde ẏginitatis votuz vo
uisti z gl'iosuz munꝰ deo obtulisti cū
hoc a nullo hoie necꝫ vbo didicisses nec exēplo

Ambro. Ambro. veluti boni arboris fructus p nostre ꝓtutis ꝓcessu nūc floret: nūc fructificat in nobis: nūc rediuiua corpis resurrectiōe reparatur. Ideo etiā alibi flos alibi fructꝰ dr qr in vtriusqꝫ testi paginis ita p̄dicat. Flos in lra fructꝰ in spū. Flos in lege: fructꝰ in gra z ꝩita te. Flos in p̄ori tabernaculo: fructꝰ in secūdo. Flos in obseruatione carnaliū sacrificiorum fructus in spirituali intelligētia mysteriorū.

Flori cō paratur xp̄s. Sicut em̄ in flore fructꝰ p̄nunciat: sic in illis cerimoniꝭ xp̄s vēturꝰ significabat. Ptz itaqꝫ q xp̄s flos dr in ꝓphetica veteris testamēti ꝓmissiōe q z fructus vocat in noui testamēti gr̄e ꝓfectione. Sed sicut fructꝰ nō apparet vi rēte flore: ita nec xp̄i ꝩitas patuit carnali obseruatione manēte. Arescēte ꝩo flore fructus videt: qr decidente lege gra z ꝩitas p iesum xp̄m facta tenet. ¶ Igit virgo dñi cū q̄busdā ꝩginib⁹ collactaneis suis quas ob miraculi

¶ Despon sationa rie. oñsionē z pudoris sui custodiā a sacerdote acceperat: ad domū parentū in nazareth reuersa est habēs ꝭsecū more solito sui pudoris cu-

Hiero. stodes z testes sine q̄ nūqꝫ ꝓcessit. vñ Hiero. cū ea semp singularū ꝩtutū pudicitia comes irremota mānsit: qr olno pudor idiuiduus virginitati eē dr: sine q̄ castitas vera seruari nō p̄ot. Nūqꝫ igit beata maria sine pudoris sui custode ꝓcessit. Joseph q̄z recessit ibidē z mutua desponsatione facta recedit in domū suā eā dispositurꝰ z nuptiꝭ necessaria ꝓuisurus

Cur sue trib⁹ viro nupsit. Fuit itaqꝫ ꝩgo maria ioseph viro sue tribus despōsata: qr mulier viro alteriꝰ trib⁹ nubere nō poterat: qñ ad ipam hereditas paterna p tinebat. Beata autē ꝩgo fuit vnica ioachim p̄ri suo succedēs ei in hereditate: z iō ex lege cogebat viro sue trib⁹ nubere. Ambo aūt de eadē tribu erāt: qr ambo a dauid descēderāt: sed maria p nathā: et ioseph p salomonē. Et

Joseph q̄z ꝩgini tatē decreuerat seruare. lz ioseph ēt cogeret ad matrimoniū ꝭhendū ꝑm tpis illiꝰ modū tñ habebat virginitatē in desiderio ꝓposito: sed nōdū expresserat in voto. Contraxit itaqꝫ mr̄imoniū cū ꝩgine cōmittēs se volūtati diuine. Et postmodū ex diuina reuelatiōe ioseph agnouit ꝓpositū marie. z tūc ex cōi cōsensu vouerūt ꝩginitatē seruare. vñ Augu.

Augu. Maria et ioseph añqꝫ facta esset mutua despōsatio: ꝩginitatē seruare ꝓposuerūt: z vterqꝫ cōsensit in mr̄imoniū reuelatiōe spūssancti. Nec alter cōsensisset i alterꝫ nisi docēte spūsctō: alter alteriꝰ cognouisset ꝓpositū. Sz postea vterqꝫ ꝓpositū suū expri-

D Despō sat: ma rie p verba de p̄senti. mēs ꝩbo deo vouerūt ꝩginitatē. Adhuc em̄ vt credit ioseph ꝩgo erat cuiꝰ rō hec esse p̄ot. Quia cū xp̄s in passione sua nulli matrē seruandā tradidit: nisi ꝩgini: nō est ꝑabile q̄ añ cōceptū dū adhuc esset iunēcula traderet alicui custodiēda nisi ꝩgini. Fuit autē beata ꝩgo desponsata ioseph nō desponsatione futuras nuptias ꝓmittente: sed desponsatione z cōsensu per ꝩba de p̄senti. Et ita verū ma-

trimoniū fuit inter ipsos z cōsummatū. solēnitates em̄ nuptiarū nō sūt de substātia matrimonij. Unde z ioseph spōsus z vir eiꝰ solet dici. vñ dicit Hugo q̄ cū beata virgo virgini- Hugo.
tatē vouisset z parentes eā nubere inderēt timēs illa inobediēs esse parētibꝰ: nec virginitatis ꝓpositū desererevolēs: p spm̄sctm̄ edocta cōmisit se deo certā habēs fiduciā q̄ eam diuina mia ita custodiret: vt posset parētibꝰ cōtrahēdo mr̄imonio obedientiā exhibere: et tm̄ votū virginitatis nō cogeret frāgere. z ponit exēplū de abraā q̄ repromissionē acceperat in semine ysaac: quez tm̄ postea iussus est imolare cui iussioni paruit: sciēs p certo qr z sūm humanā rōnē ꝓmissioni cōtraria videret iussio. ꝑm illā tm̄ virtutē qua deo possibilia sunt oia cū obediētia iussionis impleri posset ꝓmissio. Sicqꝫ factū est: vt z obediētie inueniret meritū z ꝓmissionis cōse q̄ret effectum. Ita potuit esse in ꝓposito de beata virgine. vnde et Ansel. Et q̄dē hec duo ipa iocūdius amabat virginitatē. s. z fecūditatē. Uirginitatē qr hāc deo per oia placere intelligebat. Fecūditatē: qr sine hac maledictuz legis que adhuc carnaliter custo diebat incurrere metuebat. Duo ergo erāt in virginis aio inuisibiliū: sed magno cōcertātia p̄lio virginitatis amor legalis maledictionis timor. Uerū tamē librato diu multūqꝫ cōsilio vicit amor q̄ ꝓpōderabat terga dedit timor. Uicit in ea amor seruande virginitatis: z excludit ab ea timorē incurrēde maledictionis. Uirgo itaqꝫ tenera z delicata regali ex stirpe ꝓgenita z specioſissima: totā intētionē suā: totū amorē suū: totū studiū suū ad hoc intēdit: vt corpus z animā suā deo ꝑpetua virginitate cōsecraret. Sciebat em̄ q̄ quāto sanctius eā cōseruaret: tanto sublimiꝰ ei qui oim castissimus timo q̄ ipsa castitas est: appropinquaret. Amplectēdo igit quod acceptabiliꝰ esse cognouit dño legis sperauit z credidit se plene euasurā maledictionē date legis reputās secū illō tāte bonitatis: tāteqꝫ sapiētie: vt dū se nullatenꝰ iurta cōsciētiā suā meliꝰ scire: aut posse facere q̄z faciebat aduerteret: tutū cōsilium ne q̄d pcti in istis subiret inueniret. Nec decepta est. Quis enim sperauit in dño z derelictus est ab eo. Deniqꝫ vbi tam sanctā intētionem eius: tam castuz ꝓpositū eius tam firmam fidem constantem spem z indeficiētem vidit charitatē eiꝰ: eo misericordie sue intuitu egit circa illā: vt nec sanctitas intentionis eius frustraret: nec castitas ꝓpositi eius violaret. Ne autē firmitas fidei infirmata spei constātia titubaret: aut charitatis in ea plenitudo deficeret: occurrit ei auxiliuz que ei z quod timebat eriperet: z quod amabat saluo signaculo non auferret. Dedit ergo illi: vt et virgo quod z magis optabat permaneret: z nemo illaz a maledictoi liberrimā dubitaret

Ansel. Uirginitatē z fecūditatē amasse dicit.

secunda fieret. Dedit ei vt esset ꝛ ple fertilis
Ansel. et ꝟginalis dāni immunis. hec Ansel. Et est
E hic sciendū ꝓpter marie cognationē de qua
Anne in euangelio sepe fit mentio. q̄ anna tres vi
mariti ꝛ ros successiue habuit. ¶Primo Joachim.
filie ꝛ ea ¶Secūdo cleophā fratrē Joseph. ¶Tertio
rū filij ꝛ salomā. De quolibet horū filiā vnā suscepit. ꝛ
mariti. quālibet mariam appellauit. Hę tres marie
tres viros habuerunt. Prima Joseph. Secū
da alphęum. Tertia zebedeum. Prima parit
Christū. Secunda Jacobū minorē ꝛ Joseph
iustū q̄ ꝛ Barsabas est dict⁹ ac Symonē ꝛ iu
dā. Tertia Jacobū maiorē ꝛ iohānē euāgeli
stā. Jacobus aūt zebedei ꝛ posterior natu: tñ
maior est dict⁹: q̄ prius a dño vocatus. ad cu
ius distinctionē Jacob⁹ alphei minor est ap
Fratres pellat⁹. Hic Jacob⁹ minor et tres fratres sui
domini. pre ceteris cōsanguineis dicti sūt fratres dñi
q̄ nō solū cognati erāt de duab⁹ sororib⁹: sed
ꝛ putabant agnati tanq̄ ex duob⁹ fratrib⁹. s.
Joseph ꝛ Cleophā descēdentes. Inter quos
Jacob⁹ tñ antonomatice Jacob⁹ frater dñi est dict⁹:
minor. q̄ erat ei in facie ꝛ lineamenti cor pis sīlis.
Cur de Voluit aūt dñs matrem suā hr̄e virū nō de
despon simplici ꝛ de despōsata ꝙcipi ꝛ nasci diuersis
sata na ex causis: quarū q̄dā accipiunt ex pte pueri:
scivoluit quedā ex parte matris: q̄dā ex pte alior. Ex
christus parte pueri sumunt rōnes quinq̄. Prima ꝑm
Cause Hiero. ꝓpter declarationē originis. vt p gene
ex parte rationem Joseph cuius maria cognata erat
pueri. origo marie mōstraret: amore scripturarū ge
Hiero. nealogia xp̄i per virum describeret. Scōa ꝑm
Ambro. Ambro. ꝓpter remotionē suspitionis: ne. s. a
legis iniuria incepisse videret: cū part⁹ innu
pte lege dānaret. Tertia ꝛ eūdē ꝓpter remo
tionē suspitionis. ne. s. herodes et iudei xp̄m
iuste q̄si de adulterio natū psequi viderent: ꝛ
ab infidelib⁹ tāq̄ illegitim⁹ abij̄eret. Quar
Orige. ta ꝑm Orige. ꝓpt sustētationē pueri maxime
cū deberet in egyptū portari. vt. s. Joseph nu
triret. vñ ꝛ Joseph nutritius dñi appellatur.
Orige. Quinta ꝑm Origenē. Hiero. ꝛ Ambro. ꝓpter
Hiero. occultationē natiuitatis xp̄i vt videlicet my
Ambro. sterij et partus filij dei diabolo celaret dū eū
F putaret nō de ꝟgine: sed de vxore generatū.
Cause ¶Item quinq̄ rōnes sumunt ex pte matris.
ex parte ¶Prima ꝑm Ambro. ne grauida apparens
matris. infamaret: et ideo pmisit dñs q̄ post⁹ de suo
Ambro. ortu q̄si de mr̄is pudore dubitaretur. ¶Scōa
Be da. ꝑm Bedā ꝛ Hiero. ad vitationem pene ne. s.
Hiero. tanq̄ adultera a iudeis calūniaretur ꝛ sic q̄si
Hiero. iuste lapidaret. ¶Tertia ꝛ Hiero. ꝛ Orige.
Orige. ad sustentationē solatij: vt. s. viri ministerio
solatio ꝛ maxime in egyptū fugiēs: ꝛ inde re
diens frueret. ¶Quarta ꝑm glo. ad roboratio
nē fidei: vt. s. Marie ꝟbis maior fides ad
hiberet: innupta em̄ ꝙgnans mētiri videret.
nec ei si se ꝟginē eē diceret crederet. ¶Quita
ad participationē stat⁹ singuli: vt vq̄ mater
dñi haberet aliquid cuiuslibet status: sc̄z vir
ginitatis: matrimonij: et viduitatis. ¶Item Ex par
q̄nq̄ ratiōes sumunt ex parte alior. ¶Pria te alior
ꝑm Ambro. ad remotionē excusatiōis pcti ne Ambro.
virginib⁹ impudicis ꝛ male viuētib⁹ velamē
excusationis preberet: ex quo mater dñi infa
mata videretur. ¶Secūda ꝑm Orig. ad con Origes
firmationē matrimonij ꝓtra futuros hereti
cos matrimoniū dānare volētes vel vt p hoc
q̄ de virgine ꝛ despōsata nasceret vteroq̄ stat⁹
ꝛ virginū ꝛ cōiugator approbaret cōtra here
ticos alteri istorū detrahētes. ¶Tertia ad
sublenationē opprobrij: vt. s. ab oīi gradu
feminarū tolleret opprobriū: q̄s in eua icur
rāt: oēs femine ꝛ tam virgines q̄s nupte: q̄s
etiaz vidue a cōmuni opprobrio quod in eua
ꝓtraxerāt eximeret in ꝑsona marie. ¶Quar
ta est ad cōmendationē exēpli: vt videlz ostēn
deret facta despōsatiōe ante cōuentionē libe
rū esse trāsire ad meliora vota: spōso irreq̄si
to: vt est in religionis ingressu: vbi aīa despō
sāt deo: sicut fuit in beata virgine. ¶Quinta
est ꝑm Chryso. ad declarationē mysterij: quo Chryso.
sc̄z ipsi xp̄o despōsatur ecclesia que virgo est
immaculata semp et sine ruga cui⁹ virginis
sum⁹ filij in fide iesu xp̄i. qui ꝑm Leonem pa Leo pa
pam: quo spiritu de virginis vtero nascit xp̄s pa.
hoc de ecclesie vtero nascitur xp̄ianus. Jdeo
aūt ꝑm Chryso. Beata maria fabro lignario Chryso ꝛ
despōsata fuit: q̄ xp̄s ecclesie spōsus omniū Cur fa
salutē per lignū crucis operari debebat. Et bro nu
ꝑm Augu. Christus natus de matre que fa pcit.
bro despōsata erat oēm carnalis nobilitatis Augu.
tumorē extinxit. Hec fuit prefigurata p virgi
nē sarā Raguelis filiā Thobie desponsatā q̄
ab oi concupiscētia mundā seruauit animā.
Multomagis maria ioseph despōsata q̄ vir
go in eternū permānsit imaculata. ¶Cōpara Turris
tur etiam virgo maria turri fortissime que di Baris.
cebat baris que (vt in scholastica hystoria di
citur) duob⁹ custodib⁹ defendi poterat ab oi
bus vitiētibus. Taz fortissima ꝛ inuincibilis
fuit virgo maria cui⁹ custos ꝑcipu⁹ erat de⁹
eterna sapiētia. Cuius vita etiā cōparat tur
ri dauid que munita erat mille clipeis q̄ de
ea dependebāt: q̄ mille virtutes ꝛ multo plu- Turris
res in maria apparebāt quib⁹ vita ei⁹ muni dauid.
ta erat in tantū q̄ omnes tentationes et pec
cata superabat: et non solum hoc a se: sz etiā
ab alijs gratiā suaz infundendo repellebat.
Cōsidera modo quante ante hanc beatā vir Excell
ginem: et etiam quante post eam mulieres ꝛ tia ma
virgines fuerint: hec tamen sola mater dñi rie i gra
fieri meruit. Magna enim et ineffabilis gra tia ꝛ in
tia est: vt vna ex tantis milibus eligat. Jdeo merito.
autem prę ceteris electa fuit: quia oēs alias
sanctitate precelluit. vnde Ansel. Eam solaz Ansel.
ferntās cogitā ꝛ renes de⁹ ex oibus virginib⁹
quas capiebat mundus elegit et sacrauit: vt
habitaret in ea corporaliter quam iā plenaz
pridem virtutibus fouebat ꝛ circūplectebꝫ

tur spūaliter. Ipsaz aūt oēs mulieres sancti tate p̄celluisse: puta q̄ intelligit: q̄ aiaduertit. Nā alie q̄dē partes gratiarū meruerūt: ipsa autem plena gratia ab angelo salutat. Hec Ansel. Oratio.



Alue virgo iesse florida z fructifera maria ỹgo beatissima de qua vnic⁹ ille et singularis flos z fructus p̄dijt: vnde virtutū spūalium germen erupit flos suauissimus emittēs odorem. fructus sapidissimus immittens dulcorem. flos cui⁹ bonitas expellit mestitiā. fructus cuius sacietas plenā dat letitiā. Bñdicta virgo de radice iesse. bñdict⁹ z flos q̄ de tali radice ascendit. Benedicta arbor: bñdictus z arboris fructus. Tuo ergo flore me recrea. Tuo fructu ab omni miseria me libera virgo maria ineternū bñdicta. Amen.

De cōceptione Johannis precursoris. Capitu. iiij.

A Luce. s. Conceptio ornatius diui iohannis bapti.



Fuit autē in diebus illis]. s. in dieb⁹ herodis regis iudee [sacerdos quidā noīe zacharias de vice abia: z vxor ei noīe Elizabeth] aaronica [erant q̄z ambo iusti añ deū] nō sicut hypocrue qñ fingunt iustitiam añ mūdū [incedentes in oibus mādatis] quātū ad obseruātiā moraliū p̄ceptorū [z iustificationib⁹ dñi] quātū ad obſuātiā cerimonaliū [sine q̄rela] quātū ad obseruationē iudicialiū q̄ pacifice ad primos se habebāt [et nō erat illis fili⁹], pter sterilitatē: q̄ est cā specialis mulieri: et senectutē q̄ est cā cōmunis viro z mulieri ex quo apparet cōceptio p̄cursoris miraculosa q̄ nō fuit tm̄ p naturā: sed p naturā gr̄a diuina adiutā. Iste herodes de pr̄e idumeo descendēs fuit alienigena: z iā sceptrū ablatū fuit de iuda. Et iō tp̄s aduēt⁹ xp̄i istabat: q̄ Jacob patriarcha spū pphetico signū ad uent⁹ xp̄i p̄direrat: qñ regnū iudee ad alienigenā trāslatū esset: dicēs. Non auferet sceptrū de iuda z dux de femore ei⁹ donec veniat q̄ mittēd⁹ est: z ipse erit expectatio gētiū. Et sciēdū hic q̄ cū moyses vnicū istituisset summū sacerdotē cui mortuo vn⁹ p ordinē succederet. Dauid volēs ampliare cultū dom⁹ dñi de. xxiiij. familijs q̄ descenderāt ab Aarō instituit. xxiiij. sacerdotes: sup quos tñ vnus maxim⁹ erat z summ⁹ oiz: q̄ dicebat p̄nceps sacerdotū. Jnstituit ēt vt vicissim ministrantes p hebdomadā a sabbato vsq̄z i sabbatū tpe vicis sue singuli castimonie studerēt. nec interim i domū pp̄riā intrarēt sz in domū cubarēt. Et sz sortes dedit cuiq̄z vicis sue hebdomadā z octaua sors cecidit sup Abiā. de q̄ descendit iste zacharias. Similiter de tribu leuitarū. xxiiij. leuite erāt vt ipsi quoq̄z eodē mō sorteti iuxta morē sacerdotis octenis diebus ministrārēt [zacharias aūt cū in ordine vicis sue sacerdotio fungeret] p̄m exigētiā sortis sue octaue [exijt] de domo vbi se sacerdotalib⁹ vestib⁹ induit [vt incensum poneret ingress⁹ in tēplū dñi] decima die mēsis septimi. i. septēbris. [Et interim pp̄l's foris orabat] extra tēplū: q̄z nō erat licitū pp̄o ingredi tēplū: sz tm̄ atriū. Ex his videt zacharias fuisse sacerdos simplex: nō sūm⁹: q̄z hic dr̄ q̄ ingress⁹ fuit tēplū ad ponēdū incēsum tm̄. hoc aūt licitū erat minorib⁹ sacerdotib⁹ p̄z quod dicit apostol⁹. In p̄mo q̄dē tabernaculo q̄ti die intrabāt sacerdotes sacrificioz ministeria p̄sūmātes: q̄z pacto sacrificio i altari holocaustorū q̄d erat in atrio vbi ministrabāt sacerdotes miores. Sacerdos q̄ ibi administrauerat accipiebat p̄unas de altari holocaustorū. z intrās p̄mā ptē tēpli q̄ vocat sctm̄ vel sctā. cōcremabat in illa sup altare incēsi thimiama: z tūc erat sacrificiū cōsummatū: hoc fiebat oī die. In h̄ em̄ erat cōsummatio sacrificij. q̄z sacrificia veteris legis nō erant accepta: nisi ex fide z deuotiōe offerētiū. deuotio aūt p thurificationē designabat. et iō in h̄ sacrificiū cōsūmabat. In illā ỹo ptē templi q̄ dicebat sctm̄ sctōrū solus summ⁹ sacerdos intrabat cū sanguine hirci z vituli īmolati p pctō pp̄li: vt ex illo aspergeret ꝺ̄ pp̄iciatorū: q̄ aūt zacharias intrauerit cū sanguine tali nō dr̄ hic: sed solū ad ponēdū incēsum. [Uñ ag̃elus apparuit ei a dextris altaris incensi] q̄d etiā vocat altare aureū. Hoc aūt altare nō fuit intra sctā sctōrū: sz in p̄ria ptē tēpli ad quā simplices sacerdotes poterant ingredi. ¶ Sed incēsum q̄d soli summo sacerdoti licitū erat ponere intra sctā sctōrū in die expiatiōis. hoc nō ponebat ad offerēdū: sz vt nebula inde p̄surgēs opiret oraculū qñ pōtifex aspgebat sanguine vituli z hirci ꝺ̄ oraculū. Et nec alīqs historiograph⁹ dēscribēs sacerdotiū iudeoz mētionē facit de summo zacharie sacerdotio. Per zachariā q̄ dñi memor interp̄tat bon⁹ p̄lat⁹ signat q̄ in suo pectore dz dei memoriā gerere p sua z suorū subditorū salute. Hic aūt tēplū ingredit p diligentē diuini cult⁹ solicitudinē z offert incēsum p deuotā oratiōnē: z pop̄ul⁹ orat p eius informationē. Triplex ỹo dz haberi de deo memoria. s. potentie eius quo ad opera creationis: sapientie quo ad opera recreatiōis: bonitatis q̄ad opa retributiōis. P̄ima ad patrē. scōa ad filiū. tertia ad spiritū sanctū referat. Apparuit aūt zacharie gabriel ag̃elus stās a dextris altaris incēsi. Quo viso timor irruit sup eū p̄pter altioris z potētioris na-

B zacharias nō fuit sūmus sacerdos. Heb. ix.

C Moraliter

Memoria de deo triplex.

Angelorū discretio.

Exedre lis circa tēplū p̄stitutis (q̄ exedre vocabāt)

ture aspectū. sz bonꝰ a malo discernīt: qz ma
Beda. lꝰ horrore ꝓtinuat q̄ sm Bedā nulla meliꝰ rō
ne cꝫ side intrepida supaī. bonꝰ aūt statim cō
fortat z cōsolaī. Unde angelus statim eū cōfor
tauit dicēs. Ne timeas zacharia. quasi dice
Oratio ret. Ueni ad consolationē tuā. z iō subditur.
iij. Qz exaudita est deprecatio tua. Orabat enī
nō ꝓ sobole de q̄ iā nō sperabat: p̄sertī cū de
sua sueꝫ vxoris etate diffideret eou sꝫ vt an
gelo id ꝓmittēti nō crederet: sz ꝓ ppli pctis
z redēptiōe z aductu messie: et qz salꝰ ppli ꝓ
xpm futura erat: nūciauit ei filiū nascitur q̄
pniam z fidē p̄dicādo plebē saluatori p̄para
Johan- ret. Nomē q̄z pueri idicauit: qz iohānes vo
nes q̄d. cari debuit. Johānes enī interptaī in q̄ ē gra
ipse vo rp̄m manifestauit ꝓ quē gra z vitas
Beda. facta est vbi Beda Johānes interptaī in q̄
est gra vel dñi gra quo nole declaratur ꝓmo
parentibꝰ eiꝰ gram quibꝰ decrepitis filiꝰ na
sceret esse donatā. Deinde ipsi iohāni q̄ ma
gnus cora dño erat futurꝰ: z adhuc in vtero
D matris spūssancti sit munere ditādꝰ. Postre
Exulta mo etiā filijs isrl q̄s ad dñm deū ipsoꝝ erat
tio. cōuersurꝰ. Hec Beda. Patri quoq̄ inde gau
Gaudiū dia. s. interiꝰ: z exultationē. s. exteriꝰ insinua
natiui. uit. Dicit enī exultatio q̄si extra saltatio: z h̄
Johan. est ꝓprie qñ gaudiū est tantū interiꝰ q̄ non
pōt cōtineri qui appareat exteriꝰ. Letitiā ēt
multis alijs in eiꝰ natiuitate ꝓmisit: qz i ortu eiꝰ nō solū pr̄ sed z alij multi sunt gratula
ti: z nūc etiā videmꝰ impleri: qz dies sue nati
uitatis nō solū festiuaī ab oibꝰ xp̄ianis: sed
Beda. etiā a sarracenis z q̄busdā alijs. vñ Beda.
Merito pr̄ gaudet q̄ vel in senecta natū vel
talis gratie acceperit filiuz. Gaudent z alij
quibꝰ inauditū eatenꝰ regni celestis euāge
Ambro. lizauit ingressum. vñ et Ambro. Solēnis le
titia est in ortuz gnatione iustoꝝ. Sctūs enī
nō solū parētū gra: sz etiā salꝰ est plurimoꝝ.
Unde admonemur h̄ loco sctoꝝ gnatiōe letari
Moral'r Hec ambro. ¶ Moral'r i q̄libet nr̄z possumꝰ
inuenire zachariā z vxorē eiꝰ elizabeth q̄ pa
rit ei filiū cuiꝰ nomē dz vocari iohānes eritq̄
sibi gaudiū z exultatio z mlti i natiuitate eiꝰ
gaudebūt. Elizabeth vxor zacharie ꝓt itelli
gi caro copulata spūi sctō: qz sic vir regit z ca
stigat vxorē. ita spūs castigare z r̄gere dz car
nē ne lasciuiat z incidat i fornicatiōis reatū.
Hec parit ei filiū qñ spūs p carnis offm exer
cet opa viuū: vt si dat elemo synā: vestit nudū
pascit esurientē: visitat infirmū: sepelit mortuū
z cetera hmōi: tūc vxor ipsi sic vitis abūdat
i laterib dom sue. Hui filij nomē dz iohā
nes vz dei gra vocari: qz nemo bonū opꝰ dz
sibi ascribere sz tm̄ gre dei. Eritq̄ sibi gau
dium z exultatio: qz de bono ope gaudebit
z exultabit q̄ntē letificat z serenat. Et mlti in
natiuitate eiꝰ gaudebūt: oēs vz boni q̄ ꝓxi
mo suo congratulanī i bono. est ḡ nobis sū
mope ꝓuidēdū: vt q̄ gaudemꝰ exteriꝰ tripu
diātes i corpe gaudeamꝰ interiꝰ exultātes i
mēte: qz reliq̄e cogitationū die festū agūt dño
Non est impijs gaudere dicit dñs nec pecca
toribꝰ a facie pctoꝝ. Quocirca purgemꝰ alas £
nr̄as a maculis vitioꝝ: vt tante solēnitatis
gaudiū digne celebrare possimꝰ. Magnifi
cētiā etiā pueri cora dño futurā in ꝓtute scti
tate z dignitate angelꝰ ꝓnūciauit. Cuiꝰ ma- Magni
gnitudo in q̄tuor cōsistit sm q̄tuor dimensio- tudo io
nes. s. in altitudine cōuersatiōis: in ꝓfundi- han. ba.
tate hūilitatis: in latitudine charitatis i lon
gitudine pseuerantie finalis. sm illud apli.
Ut possitis cōprehēdere cū oibꝰ sctis ꝛc. Sal- Ephe.
uatore q̄z postmodū attestāte. Inter natos iij.
mulierū maior eo nō surrexit. Sed z angelꝰ Mat. xj
multipharia eiꝰ magnitudinē subsequenter
exposuit: et plura ipsius ꝓuilegia seriatim
memorauit. Nā vitā eiꝰ cū abstinētia p̄dixit:
sz q̄ vinū z sicerā id est poculū q̄ inebriare
pōt bibituruꝰ nō esset qz nō decet vas celesti
mācipatū gre seculi illecebris deseruire. In
quo patēter idicauit āgelꝰ: qz ab oibꝰ vitijs
et mūdi illecebris q̄ statū mētis solēt euerte
re futurꝰ erat immunis. Predixit ēt angelꝰ q̄
spūsancto ex vtero esset replendꝰ. s. cꝫtū ad
purgationē originalis pcti: z ad opationem
boni meritorij. In q̄ ꝓfecto oñdit: qz nat in
mundū cunctis virtutū fratribꝰ clarificād
esset. Predixit quoq̄ q̄ multos filios israel
cōuerteret ad dñm id est ad xp̄z: qđ fecit p̄
dicando ipsum et phibendo de eo testimo
niū. ¶ Prenunciauit insup angelꝰ: quia āte
dñm in spiritu z virtute helie esset p̄cessurꝰ. Helye
Primo ꝓpter similitudinē officij: qz sicut he- spiritu
lias p̄cedet aduētū xp̄i scōm: ita iohānes p̄- vl' ioh.
cessit primū. Secūdo ꝓpt similitudinē vite:
qz vterq̄ virit in magna victus z vestit austeritate. Tertio ꝓpter similitudinē doctrie
qz vterq̄ cōstāter redarguit vitia et psonaꝝ
magnaruz. Ad hoc aūt debebat p̄cedere: vt
cōuerteret corda patrū i filios. s. cꝫtū ad scri
pturarū intelligentiā. et incredulos ad pru
dentiā istoꝝ: quo ad fidei obedientiā. z para
ret dño plebē pfectam quo ad euangelij et
noui testamenti gram suscipiendā: qz nemi- Lex ti
nē ad pfectū adduxerat lex. Et ꝓpter hoc dr illa lex timoris: qz imperfectoꝝ est timore pene mouis.
retrahi a malis. Lex aūt euangelica dr lex Lex
amoris: qz pfectoꝝ est a malis ꝛtrahi amore amoris
boni. Sicut aūt de parētib senib talis z tā-
tꝰ natꝰ ē: sic sepe puecte etatis hoies z bonis
opib steriles ex dono spūsancti faciūt magnū
fructū i eccl'ia dei: sic ꝓtz de Aug. z dicꝰ q̄ pue £
cte etatis vocati fuerīt ad fidē xp̄i. zacharias
ād sterilitatē vxoris z virtusq̄ senectutē ꝓside
rās nō credidit: z ob h̄ vsq̄ i diē partꝰ obmu Cur ob
tuit: significās q̄ iā aduentē xp̄o lex z pro- mutuit
phetie adiplete tacerent. vñ Chrisо. z iō za- zachari
charias sacerdos iudeoꝝ obmutuit: qz iā cessas.
sare z obmutescere oportebat sacrificia eo- Chriso.

rum q̄ p pctis ppr̄i offerebāt. Ueniebat em̄ solus sacerdos q̄ agno ꝓprio īmolato sacrīm cium deo p pctis olim offerret. Per hoc quo q̄ q̄ dubitās fact⁹ est mutus: significatur q̄ lingua dubitāt̄ in fide fct̄a ē muta: qm̄ eius oro nō ē deo accepta. Per hoc etiā q̄ post reuelationē sibi factā obmutuit: inuit̄ q̄ post reuelationē siue visionē ds̄ hō reticere quasi mut⁹ nō se iactare tāq̄ elat⁹. Ut āt ipleti sūt dies officij ei⁹ abyt i domū suā ad quā nō licebat reuerti durāte officio. Uicis em̄ sue tē pore sacerdotes castimonie studebāt ac fm̄ ꝓceptū dñi vinū z oē qđ iebriare pōt mō bibebāt. Sz i legalis sacerdos tenebat ad tāta ꝓtinētia z abstinētia ac reuerētia scrōz mul tomagis sacerdos euāgelic⁹ q̄ tātū ꝓficit sacramētū. Et q: tota hebdomada qua i tēplo ministrabat sacerdos ad hoc deputat⁹ in tē plo manebat z nō exibat ad ꝓpria negocia: intēt⁹ ad diuina. ex q̄ soleunt ꝓsuetudo apud alios religiosos scr̄z hōesta. s. q: ille q̄ ē hebdomadari⁹ p tota hebdomada maneat īnra claustrū nō exiēs ad exteriora itēt⁹ ad diuina: q: illo tpe medi⁹ z seq̄ster iter ꝙuētū z deū. Apō q̄sdā etiā religiosos abstinet illa hebdomada a cōi colloq̄o: z apō q̄sdā ēt scr̄ares canonicos i cōi tūc dormit dormitorio. Post hoc elizabeth ꝓcepit. s. viij. kal'. octobris: sexta feria: z q: ienex erat p verecūdia se. v. mē sib⁹ occultauit donec maria ꝓciperet z fetus ei⁹ exultās cū gaudio, pphetaret. Lz em̄ de cōceptu z de oblato opprobrio iteritat̄ gauderet, ppt̄ amitē tm̄ etatē aliquantulū erubescebat ne i senectute videret̄ libidini vacasse. Antiq̄ em̄ vbi nō erat spes de ꝓle nō ꝙuenie bāt iter se. vbi Beda. Quāta scrupulositas sit ne q̄d turpe de q̄ erubescere debeāt admittant oñdit elizabeth q̄ z de ipsis q̄ accipe cupiebat donis erubescit. Cōsidera g̃ h̄ quō eliza beth, ēt de licit̄z erubescebat cōtā hoib⁹. z ītu de de illicit̄z oib⁹ erubescere z abstinere: nō solū cōtā hoib⁹: lz ēt cōtā deo z āgel⁹ ei⁹. Naz (testāte Boetio) magna ē nobis idicta necessitas recte viuēdi z ꝓbitat̄z: q̄ oia facim⁹ ātē oculos iudicis cūcta cernētis. vñ Aug. Quicq̄d fecero de⁹ assistit: vtpote ppetu⁹ inspector oiz cogitationū: itētionū: z actionū. Cūq̄ hec diligēter ꝓsidero: timore pariter z igeni rubore cōfundor: q: illū vbiq̄ p̄sentē z oia occulta mea vidētē intueor: multa em̄ sunt in me de q̄ bus cōtā deo erubesco. Et iō ait Ansel. Ibi pecca: vbi deum esse nescis. Uñ z q̄dā alius. Cū q̄d turpe facis qō me ispectāte ruberes. Cur ispectante deo nō magis ipse rubes? Inter ꝓprietates quippe hoīs vna ēst verecūdari in turpi ꝓpetrato. Propter qō inuerecundi dicūtur inemēdabiles: q: in aliquo a rōnis honore mutati sunt pecorinaz naturā assumētes et tanq̄ effrontes inter homines rationales se habentes.

Abstinētia sacerdotuz legalium.

Hebdomadarij honesta conuersatio vnde orta.

Dies cōceptⁿ eliz abeth.

Erubescentie causa. Beda.

Augus.

Ansel.

Uerecūdia.

Oratio.

Sancte Joānes tu eodē āgelo q̄ xp̄s denūciāte ꝙcept⁹ z pr̄i⁹ ab ipō āgelo laudat⁹ q̄z a pre genit⁹. Tu de q̄ dixit de⁹. Inter natos mulierū nō surrexit maior: ad te dñe tā lctīm: tā buīm: tā magnū ꝙfugio dubi⁹ de salute mea: q: cert⁹ de magna mea culpa: lz sperans de maiori tua gr̄a. Uele g̃ apō deū scelera mea: q: maiora sūt apō eū merita tua. Magna em̄ sunt (magne ioānes) merita tua: vt sufficere possit tibi z mihi: z si ꝓsint mihi nihil minuet tibi. Sup pleat g̃ tua abūdātia meā inopia: vt de te meditatū z salutatū i eternū gaudeā. Amen. Wa.xf.

De cōceptione saluatoris. Cap. v.



In mēse aūt sexto a ꝙceptōe p̄cursoris post q̄z venit plenitudo illi⁹ sanctissimi z felicissimi tpis. s. ꝓncipiū sexte ętatis q̄ sūma trinitas g̃ñi hūano p icarnationē ꝙbi ꝓuidere añ tpa ordinauerat: vocās de⁹ ops gabrielē archāgelū vnū de ꝓmis ꝓncipib⁹ regni sui: misit eū in ciuitatē galilee dcāz nazareth ad v̄ginē mariā despōsatā ioseph viro ō suo gñe: q: ābo erāt ō domo dō. de familia regali: ō tribu z stirpe nobili z p̄ ceteriz religiosa: sicut ōt Ber. Placuit deo eodē ordie z eodē mō hoiez recōciliare q̄ nouerat cecidisse. Cecideratāt hō (ꝛz Bedā) diabolo destinātē: xp̄ēte exeq̄nte dyalogo inueniēte: muliere ꝙsentiēte. Reparⁿ ē eodē ordine e3cio: deo destināte: āgelo exeq̄nte: dyalogo inueniēte: v̄ginē ꝙsentiēte. Uerba aūt hic posita misteriis sūt plena: z iō (vt ōt Beda) solēnit̄ sūt notāda: tātoq̄ diligēti⁹ corde iserenda: q̄to manifestiⁿ apparet q̄ i ipsis tota redēptiōis nr̄e sūma ꝙsistit. Libēter em̄ debem⁹ recordari de ꝓncipiis nr̄e salutis. Notādū g̃ q̄ nūer⁹ senari⁹ nō vacat a misterio. Uñ xp̄s ꝙcept⁹ ē sexta etate: q: p ipz debebāt oia pfici. nūer⁹ senari⁹ pfect⁹ e. Itē sexta cyliade. i. millenario q̄ ē limes olim nūeroz: z xp̄s ē limes z finis olim entiū. Itē sexto mēse: q: illo mēse fact⁹ ē mūd⁹ q̄ p ipz reficī debebat: sicut p ipz fact⁹ fuerat. Itē sexta feria: q: illa die hō ē creat⁹ z p ipz recreari debebat iā pdit⁹. Et iō sil'r eadē etate eodē millenario: eodez mēse: z eadē feria pas⁹ ē renolutz. xxxiij. annis. Et forte (vt oia ꝙuenirēt) dici posset q̄ ēt sexta hora ꝓcept⁹ eēt: q: ea hora pass⁹ ē: hic ēt eadē hora hō peccauit: vt sic ꝛz quādā ꝓgruētia eadā hora q̄ ena seducta fuit p diabolū. Maria edocta fit p angelū. Mil⁹ ē igit̄ angelus gabriel q̄ ōi fortitudo ifōtat: vt ōi ſtutē z dei sapiētia carnē suscipe nūciaret: i q̄ humilis appēs aereas prātes ōbellaret. Et iō merito, de ordie archangelo p ēē ōbuit: q: ma

Sena-rius nu-merus.

Gabriel

Trinitas misit archãgelum. gna nũciauit. Deus aũt mittẽs angelũ fuit tota trinitas licet patri spãliter attribuatur Pater quidẽ misit: qz et incũbebat potentia de filio: de spõsa: z de genitrice. filius vo misit: qz vẽturus erat in virginẽ. spiritussanctus etiã misit: qz ipse sanctificare z obũbrare habuit ipaz. ¶ In ciuitatẽ galilee q̃ interpretatur trãsmigratio: qz scz transitus erat de incredulitate iudeorũ ad fidẽ gẽtiũ. Est aũt duplex galilea vna est gentiũ cõiuncta tyris quã salomõ dedit regi yrã z de illa hic nõ dicit. Alia est iudeoz q̃ est sup mare galilee z de illa hic intẽdit. ¶ Cui nomẽ nazareth qđ interpretat flos. cõueniẽs eñ fuit vt verus flos. i. xps cõciperet in floze. i. in nazareth: et de floze id est de beata ỽgine: z cuz floribus. i. tpe florum: et sic accipiem⁹ florez de floze in floze inter flores. Dicit aũt flos iesus ppter sancte cõuersatiõis pulchritudinẽ et decorẽ: ppter bone opinionis suauitatem et odorẽ: ppter passionis fructũ et cõuersatiõis fidelitatẽ. Iste flos floruit in cõceptione: apparuit in natiuitate: emarcuit in passiõe: sed refloruit tãdẽ in resurrectione. Si ergo vis capere istũ florẽ sequere decorẽ sue cuersatiõis: predica odorem operatiõis: et sic habebis fructũ passionis. Noluit dñs sicut terreni reges magnã ciuitatẽ eligere in nuptijs suis q̃bus sibi copulauit naturã humanã: ſz nazareth ciuitatẽ paruã ppter humilitatis exẽplũ: vt nos doceret sp humilia loca eligere: ſz in ciuitate hierusalẽ magna elegit pati vt nos doceret opprobria corã multis p ipso nõ erubescere. ¶ Missus est inquã ad virginẽ nõ quãlibet sed virginẽ mẽte: virginẽ corpe: ỽginẽ pfessione. Voluit aũt christus cõcipi et nasci de virgine. Primo ſm Ber. qz cõgruũ fuit: vt si de⁹ concipi vl nasci debuit: nõ nisi de virgine ꝯcipere tur vel nasceret. Itẽ si virgo ꝯceptura vl paritura erat nõ nisi deũ cõciperet vel pareret Scõa rõ est ſm Damascenũ vt q̃ in celis patrẽ hz sine matre in terris haberet matrem sine patre. Tertia ſm Aug. vt figuraret mẽbra sna mistica de virgine ecclesia ſm spm nascitura. ideo decuit caput de ỽgine nasci. Quarta vt sicut prim⁹ adã de terra ỽgine fact⁹ fuerat: ita secũdus adam de ỽgine hõ fieret. Quita vt sicut p euã ỽginẽ facta fuit humani gñis pditio: ita p mariã ỽginẽ fieret eiusdẽ reparatio. ¶ Ad ỽginẽ inquit de spõsataz viro. Cur aũt de despõsata ꝯcipi z nasci voluit supra de desponsatione ỽginis marie dictũ est. Uiruz vo nominat (vt dicit Ber.) nõ qz maritus: ſz qz hõ ỽtutis z iustus erat: z ideo fuit testis legitim⁹. Unde ioseph i. accrescẽs: scz p augmẽtũ ỽtutũ dr p qđ cõtinuus pfectus ỽtutũ innuitur. Et nota quamoz famosos ioseph i scriptura. Prim⁹ fuit q̃tuor filius iacob in quo notat prudẽtia: qz somnia pharaonis prudẽter exposuit. Scõs ioseph biles q̃ vir marie in q̃ notat tẽperãtia qz mariã ỽgi tuoz ỽtutẽ resignauit. Tertius ioseph ab arimathia testis carnẽ. q̃ notat fortitudo: qz audacter introijt ad pilatum et petijt corpus iesu. Quartus ioseph iust⁹ i habenq̃ notat iustitia: vñ iust⁹ ẽ notat⁹. Tale itaq; testes.

Galilea

Nazareth.

Jesus flos.

Virgo tota et cur de ỽgine nascivoluit. Ber.

Damascenus. Augus.

Ber.

Joseph cur notatur.

Joseph q̃tuor

decebat hr̃e nomẽ spõsum ỽginis i q̃ inueniretur misteriũ ois ỽtutis. ¶ Addit aũt de domo dauid ad ostẽdẽdũ q⁹ xps descẽdit de semine dauid sicut fuerat p pphetas pdictũ Licet eñ ioseph nõ fuerit pater saluatoris tñ ỽgo maria de q̃ xps carnẽ assũpsit fuit de eadẽ tribu cũ ioseph. s. de tribu ipsius dauid. D

¶ Merito aũt dr nomen ỽginis maria: hoc eñ venerabile nomẽ triplicẽ hz interptatio nẽ i triplici lingua. Hebraice interptat stella maris vl illuminatrix. latine ethimologizat mare amarũ. syriace vo dña nũcupat. Ipsa fuit maris stella i filij dei natiuitate. tũc eñ emisit radiũ totũ mũdũ illuminãtez. Mare amarũ i filij passiõe: qz tũc ipsius aiam ptrãsiuit gladius: ſz dña i sua assumptiõe qñ super choros ãgelorũ ẽ exaltata. Itẽ maria dicta ẽ stella marz i pctõz ꝯductiõe: qz p mare huius ẽ stella. seculi eos dirigit ad portũ penitẽtie z ad filiũ ꝯducẽdo: i cui⁹ ẽt signũ i natiuitate xpi stella magz apparuit q̃ eos ad natũ ifantẽ pduxit. vñ oculi oim pctõz sint ad ipaz sicut oculi oim nautarũ ad stellã. Unde Bern. Ne auertas oculos tuos a fulgore huius syderis si nõ vis obrui procellis. O q̃sq; te itelligz in huius scli pfluuio magz iter procellasz tẽpestates fluere cũ supbia ãbulare: respice stellã: voca mariã. Si iactaz supbie vndis: si ãbitiõis: si detractiõis: si emulationis respice stellã voca mariã. si iracũdia: aut auaritia: aut carnal illecebra nauiculã pcusserit mẽtis: respice stellã voca mariam. Si criminũ imanitate turbat⁹ vl sciẽtie feditate pfus⁹ baratro despatiõis icipias absorberi: respice stellã: voca mariã. In piculis i ãgustijs: i reb⁹ dubijs mariã cogita: mariã inuoca: non recedat ab ore: nõ recedat a corde: z vt impetres eius orõis suffragiũ: ne deseras cuersatiõis exẽplũ. Ipaz sequẽs nõ deuias ipaz rogãs nõ desperas: ipaz cogitãs nõ erras: ipa tenẽte nõ corruis: ipa ptegẽte nõ metuis: ipsa ducẽte nõ fatigaris: ipsa propicia ad portũ puenis sic i temetipso expiri poteris cũ merito dictũ sit nomẽ ỽginis maria maris stella. hec Ber. ¶ Itẽ illuminatrix iterptata ẽ: qz splendoz gr̃e z exẽplis sue sctissime vite mũdũ illustrauit. Unde ea canit eccl'ia cui⁹ vita iclyc̃e. illust. eccle. Hic ait Ber. Tolle hoc corp⁹ solare. vbi dies tolle mariã hãc maris stellã q̃d nisi caligo inoluẽs z vmbra mortis ac dẽsissime tenebre relinquũt. hec Ber. Est q̃ppe stella maris huius vtiq; tenebrosi maris. vbi reptilia quoz nõ ẽ nũer⁹. Plures stellas hz celi. mare vnã q̃ pre oib⁹ illis clariorẽ et meliorẽ

Maria

Maria ẽ stella.

Illuminatrix.

est: micās meritis: illustrās exēplis. De hac em̄ vna ort⁹ ē sol iustitie cui⁹ fulgore illustrāt oia quā q̄ sequit nō ambulat in tenebris sed habebit lumē vite. Cui⁹ḡ fulgoris illā stellā esse putam⁹ q̄ hūc tm̄ talēq̄ solē pepit mūdo:

Mare amarū. Qui hāc stellā sequit deuiare nō poterit nec errare. ¶ Itē est mare amarū in pctōr̄ q̄uersione quā eis impetrat vt cōuertant de pctis suis faciēs aquā carnalis delectatiōis q̄uersi i vinū cōpunctiōis. ¶ Hoc ēt nomē cōuenit

Mare. ei iḡtū mare pūtis seculi i tota vita sua fuit sibi amarū ⁊ insipidū ꝓpter desideriū videndi filiū i regno suo. Itē latine deriuat a mari inḡtū in ipsa est cōfluctia oīm grāz sicut oia flumina cōfluūt ad mare. Itē est dña in

Dña. tentationum subuentione liberans omnes de angustijs suo tēpore. Pōt q̄dē ⁊ vult subuenire q⁊ regina celi est et mr̄ mie. Hoc etiā nomē. s. dña cōuenit ei inḡtū ipa dña existit nō tm̄ hoim in terra: verūetiā angelorū in celo ⁊ demonū in inferno. Et iō in oī tētatiōe ⁊

Cōtra demones potens. maxime ꝟ infestatiōes demonū inuocāda ē maria: q⁊ ꝓm Bern̄. Nō sic timēt hostes visibiles quālibet castror̄ multitudinē sicut ille aeree ptātes marie vocabulū patrocinū et exēplū. Sicut em̄ puluis aq̄ faciē vēti sparḡit: ⁊ sicut cera ante faciē ignis liquescit: sic

Bern̄ ad inuocationē hui⁹ nois maria fugiūt ⁊ pereūt. Et ite⁊ vbi nomē marie noīat ibi demoniū effugat: reis venia: medela egris: pusillis corde robur: afflictis cōsolatio: pegrinātib⁹ adiutoriū dat. hec Ber. ¶ Uel aliter pōt accipi vt inḡtū mare amarū gerat typū actiuorū inḡtū stella vł illuminatrix seu illuminata gerat typū cōtēplatiuorū: ſz inḡtū dña gerit typū ꝓlatorū. [Missus est (igit) angel⁹ gabriel ad mariā] vt annūciaret ei ⁊ diceret q⁊ dei fili⁹ speciē suā cōcupisceret. ⁊ eā sibi in matrē elegisset. ipsamq̄ moneret ⁊ induceret vt eūdē filiū letāter susciperet: q⁊ ꝑ eā totius hūani gn̄is salutē de⁹ operari dcreuisset

Bern̄. vñ. Ber. Felix maria cui nec hūilitas defuit nec ỽginitas. Ut em̄ q̄ sctm̄ sctōr̄ cōceptura erat pariter ⁊ paritura sancta eēt corpe accepit donū ỽginitatis: vt esset ⁊ mente: accepit

Maria virgo et hūilis. ⁊ hūilitatis. His nimirū virgo regia gēmis ornata virtutū: geminoq̄ mentis pariter ⁊ corpis decore p̄fulgida: specie sua ⁊ pulchritudine sua in celestibus cognita celi ciuiū in se ꝓuocauit aspect⁹: vt ⁊ regis āim in sui cōcupiscētiā inclinaret ⁊ celestē nūciū ad se de

Inuēta in cōclaui cū libris et virtutibus. supnis adduceret. [Et ingressus āgelus ad eā] q̄ puto in se cretariū cubiculi: vbi illa fortassis clauso sup se ostio orabat p̄ez suū i abscōdito. Nec suspicādū est q⁊ aptū āgelus inuenerit ostiū ỽgis cui⁹ in ꝓposito erat hoim frequētias fugere: vitare colloq̄a: ne vel orā tis pturbaret silētiū vel cōtinētie castitas tē taret. Clauserat itaq̄ ēt illa hora suū sup se habitaculū prudētissima ỽgo ſz hoib⁹ nō angelis. hec Ber. Nō igit i plateis maria erat nō in publico morabat int⁹ erat: in penetralib⁹ sola sedebat: nec tm̄ sola tāto ỽtutū exercitu circūsepta. vñ Chri. Inuenit āgel⁹ mariā Chrisō. nō foris vagātē: ſz solitariā ⁊ cōtēplatiōi vacātē ⁊ q⁊ nō q̄siuit gr̄az apō mūdū: inuenit gratiā apō deū. vñ ⁊ Amb. Hec ad ipos ingress⁹ Ambro. angeli inuēta ē domi in penetralib⁹ sine comite: ne q̄s intētionē abrūperet. Neq̄ em̄ comites feminas desiderabat q̄ bonas cogitatiōes hēbat. Quinēt tūc sibi min⁹ sola videbat cū sola esset. nā quēadmodū sola cui tot libri adessent tot archāgeli tot ꝓphete. Denicq̄ gabriel vbi eā reuisere solebat inuenit.

Hiero. Un alibi Hiero. Habebis cellulā q̄ te solū capiat: immo nō eris sola angelica tecū turba ỽsabit tot socij quot scti: lege euāgeliū fabulat tecū iesus: replicabis apostolos vel ꝓphetas: nūq̄d poteris talē alīū tuis ꝟmonib⁹ hre

Bern̄ ꝓsorte? Et Bern̄. Nūq̄ min⁹ sol⁹ sum q̄ sol⁹. Credēdū āt q⁊ tūc erat tota abstracta in deuotissima oīone: vł i intima ⁊tēplatiōe ⁊surgēte forte tūc spāl'r ex meditatiōe super salute gn̄is hūani q̄liter. s. p ỽginē debebat saluari. Un ēt q̄dā dicūt eā tūc actu legisse illud Esa. Ecce ỽgo cōcipiet ⁊c. In h̄ igit actu tā ītime ⁊tēplatiōis q̄ erat deo total'r coadunata: ingress⁹ est āgel⁹ ad eā. Rōnabile em̄ vidēt q⁊ qn̄ corpal'r sibi voluit vnir ỽbū eternū tūc ipa spūal'r sibi fuerit vnita i ⁊tēplatiōis actu. [Ingressus itaq̄ angel⁹ ad ỽginē] in thalamo ⁊ ꝑclausi domūcule sue manentem.

Esa. vij

F

¶ Et ei ad sensum corpalī visiōe ⁊ hūana spē apparēs ait. [Aue gr̄a plena dñs tecū: bñdicta tu in mulierib⁹] Angel⁹ in hois forma apparēs q̄si exēplo docuit: q⁊ deū incarnari ⁊spm̄ coopari nūciauit. Q⁊ em̄ illū nūciauit q̄ in se inuisibilis corp⁹ visibile voluit ex ỽgie sumere ꝓgrue ꝟbuit corpali spē appere. Fortmauit āt āgel⁹ sibi corp⁹ lucidū. Q⁊ ſz Aug. facie rutilans ⁊veste coruscās ỽgini appuit. Conueniēter ỽo annūciat ỽgini incarnatio ỽbi: vt. s. ꝑus ipm̄ ꝓcipiat mēte q̄s carne. Mutās ḡ āgel⁹ nomē eue dic ỽgini [aue] indicās eā ab oīve liberā. Que bñ gr̄a plena ỽ: quia alīs ad mēsurā gr̄a dat: h̄ āt sola gratiam quā nulla alia meruerat ꝓsecuta ēvt gr̄e repleret autore. Que cū gr̄a plena sit prius ēt q̄s ꝓcipiat post cōceptionē quāta dei abūdet gr̄a q̄s cogitare possit? Un Hie. Et bñ plena q⁊ ceteris ꝑptes p̄stat gr̄a. marie ỽo simul se totā infundit gr̄e plenitudo. Uere gr̄a plena ꝑ quā largo sctispūs imbre supfusa ē ois creatura. Que celis dedit gl'iam: terris deū pacēq̄ refudit hoib⁹: fidē gētib⁹: finē vitijs: vite ordinē: moribus disciplinā. Dñ q̄z ei [dñs tecū]. s. sit in vtero q̄ ē tecū in gio: adimpleat vētrē q̄ adiplet mētē. Tecū nō tm̄ p essentiā: potētiā ⁊ p̄sentiā q̄l'r est in oibus reb⁹: nec solū p gr̄am eo mō q̄ ē in sanctis hoib⁹: sed ēt p

Angel⁹ cur visibilis apparuit marie.

Augu.

Maria gr̄a plena.

Hiero:

Dñs cū maria.

carnis assumptionē de tuis purissimis sanguinib⁹. ¶Ubi nota q̄ z si tota salutatio angelica sit virgini gratissima ista tñ clausula scz [dñs tecū.] potissime eā delectat: z iō singulari deuotiōe dicēda esset: lz em̄ ia erat cū ꝟgine: nouū tñ misit nūciū: qr mō singulari voluit esse secū: hec ēt sola pre oib⁹ mulieribus z sup oēs mulieres bñdicta predicatur. Omnis em̄ mulier subiacet maledictiōi dei vel legis. Nā corrupta subiacet maledictiōi dei: q̄ ait. in dolore paries: ꝟgo maledictiōi legis in q̄ erat maledicta sterilis. Sz maria vtrūq; maledictū vitauit. maledictū dei: qr ꝟgo pmāsit: maledictū legis: qr filiū habuit. Uñ ipa pinicceria ꝟginū dū pmo ꝟginitatem suā deo obtulit maledictū legis aboleuit. Et merito bñdicta dr p quā mūd⁹ a maledictiōe liberat. ¶Et notādū q̄ sup hāc salutationē nūq; hō puenire valebit: nec aliq̄s excellēti⁹ dulci⁹ z grati⁹ beatā ꝟginē salutare poterit q̄; hac salutatiōe quā ipe de⁹ pr̄ dictauit z p angelū ei destinauit. In cui⁹ ꝟbis singulis dulciflua iplicāt misteria. Nā de⁹ pr̄ sua oipotētia eā ꝟformauit vt esset imunis ab oi ve qō importauit istud ꝟbū [Aue.] Filius q̄z de sua sapiētia sic eā illustrauit vt esset pclarū sidus q̄ celū z terra illustrant: qō notat ḧ nomē maria: qō sonat idē qō maris stella. Spiritussanct⁹ ēt tota sua diuina dulcedine eā penetrādo sua gr̄a eā tā gratiosam effecit: vt ois q̄ q̄sierit p eā gr̄am inueniat qō inuit in his ꝟbis. [Gr̄a plena] In ḧ aūt ꝟbo. [Dñs tecū] āmonet illi⁹ ineffabilis vniōis opatio quā tota trinitas in ea pfecit: cū sue carnis ſbam diuine nature in vna pſona copulauit ita vt deus fieret hō z hō de⁹. q̄d in illa hora gaudij z dulcedinis habuerit null⁹ vnq̄ hoīz ad plenū expiri potuit p hāc clausulā. [Bñdicta tu in mulierib⁹] ois creatura mirādo agnoscit z testat eā bñdictā z exaltatā super oēz creaturā tā celestē q̄ terrestrē. Per [Bñdict⁹ fruct⁹ vēt̄ris tui] bñdicit z extollit excellētissim⁹ fruct⁹ vēt̄ris ꝟginalis q̄ oēm creaturā vivificauit sctificauit z in eternū bñdixit. ¶Ipsa ꝟo ꝟgo maria vt salutationē angeli audiuit. [Turbata ē] Et nihil rñdit. Non fuit turbata turbatiōe icredulitat⁹: sic zacharias vl̄ alia rōne culpabili: nec ꝟvisiōe āgeli qr āgelos videre solita erat: sed turbata fuit pmo ſz Chri. ppt̄ noue apparitiōis spēm: qr z si cōsueta fuerit videre āgelū nūc tñ nouo mō apparuit et sūpta spē corpali z cū ingēti lumie z splēdore ex ḧ ali q̄r pterrita fuit. Uñ cantat. Et expauescit ꝟgo de lumine. Scdo ppt̄ ꝟginalis pudicitie verecūdiā: qr (vt dic Ambro.) trepidare ꝟginū ē: z ad oēs viri ingress⁹ pauere. oēs viri affat⁹ vereri. Tertio ppt̄ noue salutatiōis formā quā pmo ei⁹ ingerebat. Uñ Amb. Bñdictiōis nouā formulā mirabat: q̄ nusq̄ est añ apta soli marie sa

Dñs tecum.

Primicia ꝟginum.

Salutatio angelica.

S Turbata maria qūo Chriso.

Ambro.

Ambro.

lutatio hec fuabat. Quarto ppt̄ laudatiōis excellētiā q̄ angelus in suo pmone eā laudauit. Sancte em̄ mētes hūiliū quāto āplius laudib⁹ attollunt tāto magis timēt. Turbata ḡ fuit ex verecūdia ꝟtuosa z honesta sz nō pturbata vñ tanq̄ prudēs z cauta: tota pudorosa nihil rñdit cogitās intra semetipsaz de nouitate talis salutatiōis: et dictū examinans: nō em̄ sic salutare angeli consueuerāt eā: nec. vnq̄ tales loquētes audierat. In q̄ salutatiōe cū videret se de tribus cōmēdari nō poterat hūilis dña nō turbari. Cōmēdat em̄ q̄ eēt gr̄a plena: z q̄ dñs esset secum: z q̄ eēt bñdicta sup oēs mulieres. At hūilis dña nō poterat suā cōmendationē sine rubore et turbatione audire: qr verus hūilis de laudibus z honorib⁹ erubescere solet z dolere. vñ Bern. q̄ turbata est: fuit verecūdie ꝟginalis q̄ nō pturbata fuit fortitudis. q̄ vero tacuit z cogitauit: fuit prudētie z discretiōis. ¶Tūc angelus intuitus ꝟginē z varias eā secum voluere cogitatiōes facillime deprehēdens z causam sue turbationis cognoscens cōsolatur pauidam: confortat timentem: ac quasi notam familiariter ex nomine vocans: ne timere debeat: benigne psuadet z iubet dicēs: [Ne timeas maria] nec de laudib⁹ q̄s tibi dixi verecūderis. est em̄ ꝟitas in eis. Nec solum es gr̄a plena sed etiam toto generi humano gratiā multiplicē recuperasti z reinueniſti apud deū: quam nulla vnq̄ repperit creatura. q. d. fm Chri. qui apud deū meret gratiā nō hz q̄d timeat [Inueniſti inquit] quo merito? Certe hūilitate pudicitie: castitate: z cōsciētie puritate. de pmo dicit Chri. Qualiter quisq̄ gratiā reperiet nisi mediāte hūilitate. Nā hūilibus deus dat gratiaz. de alijs duobus dicit Grego. Inuenit gr̄am ꝟo cora deo: qr splēdore pudicitie ppriā exors nās aiaz: gratū se deo habitaculū pparauit z nō solū celibatū inuiolabilē reliq̄t: sz ēt immaculatā cōsciētiā custodiuit itaq̄. [Inueniſti gr̄am] scilz dei z hoim pacē: mortis destructionē z vite repationē: vt p te de⁹ mūdū redimeret: p te illuminaret: z p te ad vitā reuocaret. Plena ḡ iā gratia inuenit gratiā sz alijs z ad dispēsandū vñ Augusti. O maria gratiā apud dñm inueniſti: z hāc p totū mūdū diffūdere meruiſti. Uñ notāter dicit inueniſti: nō dicit habuiſti vel acquisiuiſti: qr res habita vl̄ iuste acq̄sita vt ppria custodit: sz inuēta his qui pdiderūt restituit: sic maria inuenit gr̄am nō sibi soli retinendā: sz tanq̄ alijs restituēdā. Qui em̄ inuenit pditū tenet restituere: gr̄am vero quā eua pdidit maria inuenit nō solū p se: sed z p nobis: immo ēt ppter nos: qr si nos peccatores nō fuiſſem⁹ deus de ipsa carnē non sumpsiſſet: et iō oēs qui peccādo gratiā amiſim⁹: securi ad thronū gratie accedamus: et mariā inuentricem

Ambro.

Ambro.

Ḧ Gratiā inuenit. Chriso.

Chriso.

Grego.

Augu.

gre pijs fletib⁹ z deuotis orationibus pulsemus: vt gratiã nobis reddat quã p nobis z ppter nos inuenit. ¶ Ipsa est em̃ ita legalis: iusta: pia z ppitia q nulli q̃rẽti denegat gr̃az. vñ Ber. Oibus ola facta est olb⁹ sinũ misericordie aperuit: vt de plenitudine eius accipiãt vniuersi: captiu⁹ redẽptionez: eger curationẽ: tristis ꝛsolationẽ: pctoꝛ veniã: iustus gratiam: ãgel⁹ letitiã: denicz tota trinitas gl̃iam. z iteruz. Filioli hec pctoꝝ scala: hec mea maxia fiducia: hec tota rõ spei mee Dico vobis si pie a vobis pulsata fuerit si pie fuerit inuocata: ppatiet vobis nõ deerit necessitati vre. Sicdẽ nec facultas deesse poterit: nec volũtas: qm̃ regina celoꝝ ẽ misericors est: z mater mie. z iterũ. Alti⁹ intuemini ẽcto deuotiõis affectu a nobis eã voluit honorari: q̃ toti⁹ boni plenitudinẽ posuit i maria: vt si q̃d spei in nobis est: si q̃d gr̃e: si q̃d salutis ab ea nouerim⁹ redũdare. nihil em̃ nos habere voluit de⁹ qõ p man⁹ marie nõ trãsiret. hec Ber. ¶ Inueniſti inquã gr̃am: toti⁹ gr̃e autoꝛẽ z ꝛceptura. Mã [ecce ꝛcipies i vtero] sine pctõ z macula [ac paries filiũ] sine dolore z tristitia: ẽgo pmanẽs in ptu: sicut z i ꝛceptu. Et bñ õt [ꝛcipies i vtero.] iã em̃ p fidẽ z deuotionẽ ꝛcepat eũ in corde suo z hoc mõ debem⁹ nos eũ ꝛcipe. s. p fidẽ z deuotionẽ z parere p sctãz opationẽ. [Et vocabis nomẽ ei⁹ iesum] .i. saluatoꝛẽ. Non dicit impones: qz hoc nomẽ ab eterno fuit a deo patre ipositũ: z p ãgelũ marie z ioseph sc p eos alijs diuulgatũ. Hoc ẽt nomẽ ipositũ est ẽm ppꝛietatẽ futurã: qz salus hũani gñis futura erat p iesuz q̃ sal⁹ interp̃tat̃: z iõ subdit.

Cõcipere in vtero.

Jesus.

Saluuz facere.

[Ipe em̃ saluũ faciet] nõ quẽcũcz ꝛz [ppl'm suũ] ei. s. p fidẽ adherẽtẽ: z ipm bonis opib⁹ imitãtẽ a pctis eoꝝ. Et p hoc notat̃ ver⁹ esse deus: qz soli⁹ dei ẽ saluare a pctis: vt ait Chrisso. ppl's xpi nõ tm̃ natio iudeoꝝ est: ꝛz oẽs q̃z q̃ ad eũ venĩũt eiusdz agnitioni donant̃. Utinam z me pctoꝛẽ digneris dñe iesu ãnumerare ppl'o tuo vt saluũ me facias a pctis meis.

Chriſo.

[Hic erit magnus] nõ quidẽ eadẽ magnitudine q̃ Johãnes de q̃ etiã p̃dictũ fuerat: erit em̃ magn⁹ coꝛã dño: ꝛz dicũt ẽm Ambro. quia Johãnes magn⁹ vt hõ coꝛã dño: hic ẽo magnus vt de⁹ z dei fili⁹. Dicit aũt hic erit: magnus: nõ q ãte ptũ ẽginis nõ fuerit magn⁹: (semp em̃ fuit magn⁹ de⁹) ꝛz futur⁹ erit magnus hõ: qz magnificẽtiã quã habuit filius dei eternaliter p naturã accepturus: erat filius ẽginis ex tpe p gratiã z eternaliter habiturus: vt vna sit psona hõ z deus. Et bene magnus: qz filius altissimi merebit appellari. Uñ seq̃t. [Et fili⁹] .s. naturaꝝ altissimi: vocabit̃. i. ipsius dei q̃ sol⁹ ẽ altissimus. Hõ em̃ altus ẽ iter creaturas coꝛpales: ꝛz ãgelus altioꝛ: de⁹ aũt altissim⁹. [Et dabit illi dñs de⁹ sedẽ.] i. regnũ dauid pr̃is ei⁹, ꝛz Bedã q̃ angelus prius dixit xp̃m filiũ altissimi: nũc ẽo patrẽ suũ dixit esse dauid: p hoc euidẽter demõstrat duas naturas i vna psona xpi: diuinã ẽm quã ẽ fili⁹ dei: z hũanã ẽm quã ẽ fili⁹ dauid. Dabit aũt ei sedẽ dõ nõ typicã ꝛz verã: nõ tpalẽ ꝛz eternã. nõ terrenã ꝛz celestẽ: q̃ dauid idcirco dr̃ fuisse dauid: qz hec in q̃ dauid tpaliter sedit: eterne illius imaginẽ gerebat. vñ Beda. Accepit aũt sedẽ siue regnũ dauid do Beda. min⁹ vt gẽtẽ cui dõ quõdã tpalis regni gubernacula simul z exẽpla iuitie p̃buit: quã q: modulis hymnoꝝ spũaliũ ad fidem atq̃ amoꝛẽ sui ꝓditoꝛis accẽdere solebat hãc ipe factꝫ ẽbis donis z pmissis ad regnũ celeste z imoꝛtale vocaret: atq̃ ad ipaz dr̃ pr̃is visionẽ pduceret. Angel⁹ q̃ nõ loq̃t de regno tpali: qz illud negauit xp̃s coꝛã pilato dicẽs. Regnũ meũ nõ ẽ de hoc mũdo. neq̃ xp̃s in hoc mũdo exercuit tpale regnũ in iudaico ppl'o: cui tm̃ debebat regnũ iudeoꝝ iure hereditario: ꝛz loq̃t de regno spũali eccl'ie militãtis: z celesti eccl'ie triũphãtis: qõ figuratuz fuit p regnũ dauid tpale: sicut z celestis hier'm p tpalẽ: z sicut dauid regnauit i regno tpali: ita z xp̃s regnabit i spũali z celesti: qz regnabit i eccl'ia: hic i via z in patria. Uñ z subdit. [Et regnabit in domo iacob in eternũ.] hic q̃z accipiẽda ẽ dom⁹ iacob nõ tpalis ꝛz eterna in q̃ regnet in eternũ. Regnabit q̃ in eternũ in domo iacob. i. sup oẽs electos: de domo em̃ abꝛaez ysaac alĩq̃ fuerũt reprobati: sicut ismael z esau: ꝛz in domo iacob oẽs ei⁹ filij a sctis doctoꝛib⁹ inter electos sunt cõputati: qz z si aliq̃ peccauerũt penitẽtiã tm̃ egerũt. Jacob q̃ppe interp̃tat̃ supplãtatoꝛ. In illis em̃ q̃ supplãtãt passiões inoꝛdinatas z vitia regnat xp̃s: ꝛz in illis q̃ supplantanť ab eis regnat diabolus. Regnabit q̃ nõ solũ in domo dauid. i. in tribu iuda: verũetiã in domo iacob. i. in toto ppl'o isr̃l z in tota eccl'ia z in omnib⁹ electis mõ. ꝛz succesſionẽ carnis: ꝛz fidei. Per qõ intelligit̃ q⁹ in ei⁹ regni exercitu: oẽs illi q̃ enumeranť q̃cũcz dauid z iacob fidem z iustitiã imitãť: qz ipli sunt spũalis z eterna sedes dauid z domus iacob in q̃ sedebit z regnabit dñs iesus in eternũ: z nũc q̃dẽ p gr̃az z in futuro p gl̃iaz Beati in q̃b⁹ iesus regnabit in eternũ: qz ipsi cũ eo regnabũt. [Et regni eius non erit finis.] Chriſt⁹ em̃ nõ soluz inq̃tũ deus: ꝛz etiã inq̃tũ hõ regnabit i eternũ: nõ solũ sup homines: ꝛz etiã sup ãgelos. Hoc regnũ eternũ est: z nõ corũpet̃: hoc imperium nõ deficiet z nõ auferet̃: qz regnabit dñs in eternũ z in seculum seculi. vbi Berñ. O q̃s gloꝛiosum est regnũ illud in quo reges cõgregati sunt: q̃uenerũt in vnũ ad laudandũ. s. z glorificãdũ eũ q̃ sup oẽs est rex reguz z dñs dominantium. De cuius splendidissima cõtẽplatione fulgebũt iusti sicut sol in regno patris eoꝝ. O si z mei peccatoris memi

Regnuz sine fine Berñ.

Domus iacob.

Z

Beda.

Altissimus de⁹

Chriſto.

Regnabit.

Wagn⁹ Jesus. Ambro.

Augu.

Chriſo.

Bernar.

Graua

Chriſo.

Gregoꝛ

Augu.

Berñ.

nerit ihesus in bñplacito ppli sui: cū venerit in regnū suū. O si mecū illa die qñ traditur est regnū deo pri visitari dignabit in salutari suo: ad videndū scz in bonitate electorum suorum ad letandū in letitia gētis sue vt laudet etiā a me cū hereditate sua: veni iterim dñe ihesu aufer scādala de regno tuo qđ ē anima mea vt regnes q̄ debes in ea qz tu es ipe rex mei z dei mei q̄ mandas salutes iacob. hec Ber. Et cū āgelo retulisset tāta: maria pleraq; fuit: qz sm Amb. Neq; nō credere debuit āgelo: neq; tā temere vsurpare diuina. Uñ de alio certificari volēs de q̄ multū timebat scz ne virginitatē suā pderet dō mō ꝛceptiōis q̄rit dicēs. [Quō fiet istud.] scz q̄ tu pmittis me parere filiū [qm̄ virū nō cognosco]. i. me virū nō cognituā i aio voui z ex voto ppositi: qz cuius desponsata erat tm̄ se nūq; nuptura neq; vir cognituā certissime sciebat. Et ita fuit virgo mēte: carne z ppositō. q. d. rē credo: sz dō mō gro. cū sciat dñs mei testz ꝛsciētie mee votū eē ācille nō cognoscere virū. q̄ lege q̄ ordine placebit ei vt fiat istō. vñ Amb. Nō dubitat eē faciēdū qđ quō possit fieri inq̄rit. Legerat maria. [Ecce virgo ꝛcipiet i vtero z piet filiū.] z iō id credidit futurū: sz quō fieret añ nō legerat. Nō em̄ quēadmodū fieret vl tāto alicui pphete fuerat reuelatū. Tm̄ em̄ mādati misterium nō fuit hois sz āgeli ore pmēdū. hec Amb. [Et āgel⁹.] Fiet inq̄t nō mō hūano sz diuino. nō p virū sz p opationē spūssancti q̄ in te supueniet: sicut ignis diuinus mētē tuā inflāmās. carnēq; tuā dei filio vniēdā pfectissima puritate sctificās z singulari mō te fecūdabit: zex eius opatiōe salua tibi virginitate tua ꝛcipies [Spūssctūs] pus ginalī pctō purgādo sz in cōceptiōe filij dei supuenit. i. uterū venit maiorē grē plenitudinē ꝛferēdo: q̄ nō solū sctificauit mētē sz etiaz vētrē. Supuenit igit spūssanctus in virginē quēadmodū virtus solis descēdit sup rosam z liliū dās illis ꝛcipiēdi virtutē. Et lz ista ineffabilis ꝛceptio celebrata sit opatiōe totius trinitatis: cū opa trinitatis sint indiuisa: spāliter tm̄ appropriat hoc op⁹ spūisctō ppt plures rōnes. Prima ē sm Augu. ppt ostēsionē grē sine meritis: vt vez p hoc qđ dr ꝛcept⁹ de spiritusancto ostēdat q̄ sit ex sola grā quā nulla hoim merita pcesserūt. Sēa aūt attribuitur spirituisancto. Uñ glo. Spūs est nomē ois grē q̄ a deo inspirat. Scda est sm Ambro. ppt virtutē opationis: qz scz opatiōe z virtute spūssancti ꝛcept⁹ ē: cui attribuūt opa clemētie z pietatis. Tertia est sm magistrū sententiarū ppt ostēsionē eximie charitatis q̄ attribuit spūisctō: vt scz ostēdat q̄ virgo dei carō factū ē ineffabili charitate: qua deus sic dilexit mūdū: vt filiū suū vnigenitum daret.

Ambro.

Non cognosco quō accipitur.

Ambro.

W Spūssanctus qui in virgine venerat in sua sctificatōe eā ab originali pctō purgādo sz in cōceptiōe filij dei nit nunc supuenit. i. uterū venit maiorē grē plenitudinē superuenit ꝛferēdo: q̄ nō solū sctificauit mētē sz etiaz vētrē. Supuenit igit spūssanctus in virginē quēadmodū virtus solis descēdit sup rosam z liliū dās illis ꝛcipiēdi virtutē. Et lz ista ineffabilis ꝛceptio celebrata sit opatiōe totius trinitatis: cū opa trinitatis sint indiuisa: spāliter tm̄ appropriat hoc op⁹ spūisctō ppt plures rōnes. Prima ē sm Augu. ppt ostēsionē grē sine meritis: vt vez p hoc qđ dr ꝛcept⁹ de spiritusancto ostēdat q̄ sit ex sola grā quā nulla hoim merita pcesserūt. Sēa aūt attribuitur spirituisancto. Uñ glo. Spūs est nomē ois grē q̄ a deo inspirat. Scda est sm Ambro. ppt virtutē opationis: qz scz opatiōe z virtute spūssancti ꝛcept⁹ ē: cui attribuūt opa clemētie z pietatis. Tertia est sm magistrū sententiarū ppt ostēsionē eximie charitatis q̄ attribuit spūisctō: vt scz ostēdat q̄ virgo dei carō factū ē ineffabili charitate: qua deus sic dilexit mūdū: vt filiū suū vnigenitum daret.

Cur spiritui sancto attribuit incarnationis filij opus Augus.

Ambro. Magister sententiarū Joā. iij. Uirtus al. obūbrabit tibi.

Et virtus altissimi pris scz dei virbū seu filius. z. qz sm aplm virgo dei patris sapiētia: z virtus altissimi obūbrabit tibi. i. de te corpus q̄si vmbraculū assumet in q̄ deus quasi hamū sub cibo se abscōdet: qz in btā virgine sub vmbra carnis latuit virtus deitatis. Diuinitas obūbrata fuit virgini p susceptionē hūanitatis vt qđ impossibile erat mortali femine: obiectu tm̄ viuifici corpis ferret p̄sentiā maiestatis: z lucē sustineret iaccessibilē: sicut sol qñ eū visu intueri nō possum⁹ obūbrat nob aliq̄ velamine. vñ Ber. Qz dei spūs ē nos vo caro vmbra corpis sui tēperauit se nobis: vt obiectu viuifice carnis videam⁹ virbū i carne: solē in nube: lumē i testa: cereū i laterna. hoc Bern. Qđ aūt i pfatiōe btē marie canit: q̄ z vnigenitū tuū sctispūs obūbratōe ꝛcepit: nō ē hūū huic qđ hic dr obūbratio fieri p corp⁹ xpi applicatū diuino lumini. Cū em̄ tā filius q̄ spiritussanct⁹ sint virtutes pris z corp⁹ xpi vtriq; virtuti queniat filio tāq; cuiusdā: spūisctō tāq; agēti a q̄ format: pz q̄ hec obūbratio tā filio q̄ spūisctō quenire pōt. Et attēde quō hic āgel⁹ totā trinitatē virgini edidit.

Berñ.

¶ Primus nāq; spūssctūs sub noīe ꝓprio cōmemorat: deinde filiū noīe virtutis: z pr̄ patrē noīe altissimi insinuat. Sic q̄ vt noteť tota trinitas fecisse incarnationē appropriat hoc spūisctō incarnatiōis coopationē cū dicit: spūssanct⁹ supueniet in te. sz filio carnis assumptionez cū subdit. z virtus altissimi obūbrabit tibi. sz pris autoritatē cū dicit altissimi. Excelsuz nāq; incarnatiōis opus totius trinitatis fuit: qz sicut psone sic z corpa trinitatis inseparabilia sunt z indiuisa: ita vt q̄cq̄d opať vna pso na opeť z alia: q̄uis solus filius fuerit incarnatus nō pr̄ nec spūssctūs vt p eādē sapiētiā quā deus mūdū ꝛsiderat repatio fieret: z q̄ dei filius erat i diuinitate ipe filius hois fieret in humanitate: ne filij nomē ad aliū trāsiret q̄ nō esset filius eterna natiuitate. Et habem⁹ silr de trib⁹ induētib⁹ vnū de semetipsis. de q̄b⁹ dici pōt q̄ oēs simul vnicū faciūt opus z q̄cq̄d facit, vn⁹ facit alius: nō tm̄ induit nisi vn⁹. vñ Augu. Ita singuloq; q̄q; in trinitate vnuz opa trinitas opať vnicuiq; opanti coopanti ipsis tribus duob⁹ queniēte utrib⁹ agēdi ꝛcordia nō vi vno deficiēte efficacia pagēdi. [Ideo z qđ nascet ex te sctm̄ vocabit filius dei.] nō adoptiuus sic alij sz naturaliť: q̄ tm̄ ab eterno fuit filius nō vocabať vl manifestabať noīe aliq̄ nisi in tpe. q. d. qz em̄ fecūdaris virtute spūssancti nō plē viri gñabis sz filiū dei: qz nō ex libidine cōcipies: iō nō pctōrē sz sctm̄ gignes z perp̄s sine dolore paries. vñ Ber. Quid est dicere. Qm̄ nō de hoie: sz dō spūsctō ꝛcipies. ꝛcipies aūt virtutē altissimi hoc est filiū dei. [iō z qđ nascet ex te]. i. ex tua vera natura [sctm̄ vocabit filius dei]. i. nō solū q̄ de sinu pris in uterū tuū veniēs obūbrabit tibi: sz etiam id qđ de tua substātia sociabit sibi. ex hoc iam

Filius solus in carnať.

Tres in vno.

Augu.

[vocabit filiꝰ dei] quemadmodũ et is qui a patre ẽ ãte secula genit⁹: tu⁹ quoq; amodo reputabit filiꝰ. Sic aũt q̃ nat̃ũ est ex ipso erit tuꝰ: q̃ ex te nasc̃et erit eius: vt tñ non sint duo filij sz vnꝰ. Et lz aliud q̃dẽ ex te aliud ex illo sit: iã tamẽ nõ cuiusq; suꝰ: sz vnus vtriusq; filiꝰ et it. hec Ber. ¶ Et nota q̃ dicit sanctũ absolute z substãtiue absq; determinatione: q̃ si diceret sctã caro sanctꝰ homo vl̃ aliq̃d ꝓsimile: parũ videret dixisse: nec ex ꝓssisset sãctitatẽ eiꝰ ꝓplete. Posuit ergo indefinite sctm̃: q̃ q̃cq̃d fuit qđ ẋgo genuit, pculdubio ac singulariť sãctũ fuit. Et ne ẋgo de partu i aliq̃ desperaret z vt fidẽ exẽplo ãgelꝰ astrueret z ꝓfirmaret exẽplũ sterilis anꝰ: z pariture iduxit senioriscq; femine sterilis in opinatã fecũditatẽ ẋgini nũciauit: vt assereret oĩa decẽtia vo possibiliaq; solito ordie naturevidenť ꝓtraria: q̃ supra naturã ꝓceptũ dedit sterili: datur⁹ nõ dubitaret z ẋgini et vt facilꝰ credas [ecce iq̃t Elizabeth cognata tua] cũ essetsener z vocaret sterilis, ppť notã iãdudũ eiꝰ sterilitatẽ: iã sex mẽses sunt q̃ cõcepit filiũ p dei virtutẽ. Tamẽ q̃ istud exẽplũ nõ ẽ vsq; quaq; pfectũ q̃ maꝰ ẽ virginẽ cõicpere q̃s sterilẽ: z ideo ãgelꝰ iducit rõnis efficaciã ex dei oĩpotẽtia: dicẽs [q̃ nõ erit impossibile apũ deuz omne ẋbũ]. i. ois res digna ẋbo q̃n iplere possit omne ẋbo suo p missuz vl̃ ẋbũ. i. q̃cũq; opꝰ vl̃ factũ i eiꝰ dispositiõe ꝓuisuz: nãdicere dei ẽ facere. sz illõ ps. Ipse dixit z facta sũt. q̃cq̃d eñ ꝺictionẽ nõ iplicat totũ est deo possibile: cuiusmodi ẽ virginẽ parere. Sed q̃ implicãt ꝺictionẽ vt ꝺictoria simul esse vera: vt ea q̃ facta sunt fiãt nõ facta z̃c. huiusmodi talia nõ sũt deo possibilia: nõ ꝓpter ipossibilitatẽ dei sed ꝓpter ipossibilitatẽ rei. q. d. pẋtutẽ ac actiõez nature nec sterilis nec virgo põt concipe. sz diuina potẽtia põt ẖ facer̃. ¶ Scõz Ber. Dicit oẽ ẋbũ z nõ oñe factibile: q̃ ẖs facile pñt hoies loq̃ qđ volũt: sic icõparabiliť facilius põt deꝰ iplere q̃cq̃d pñt illi ẋbo exꝑmere ꝓterea sz eũdẽ Ber̃. Cõceptꝰ elizabeth ẋgini nũciať vt dñi miraculũ miraculo addiť gaudiũ gaudio cumuleť itẽ q̃ occl'tauerat sez iã occl'tare nõ poterat: puẽiẽs fuitq; ãte cẽkos virgo ẖ sciret. Itẽ vt taz pcursoris ẖs salutoris gestasciret: q̃ scriptores docere debebat. Itẽ ꝓpť sãctificationẽ baptiste: quẽ ad huc i vtero mr̃is positum iesus voluit sanctificare. Itẽ vt antiq̃ cognate obsequiũ ꝓberet z vt hũilitatẽ ipleret. Maria quippe et elizabeth cognate seu ꝓsobrine fuerũt i secũdo gradu q̃ filie duaꝝ sororꝝ. s. ãne z hysmerie. Fuit etiã elizabeth ỏ tribu iuda sicut z maria. Intuere hic z meditaꝛ q̃liť tota trinitas ẽ ibi, ꝓsens: responsionẽ huiꝰ sue filie singularis expectãs z amãter ac delectabiliter eiꝰ verecũdiã z mores aspiciẽs: z ẋba auscultãs. O q̃lis ẽ domũcula: vbi tales sũt z talia exercẽtur. Nã licet sancta trinitas sit vbiq; ibi tamẽ nũc aliquo modo singulari eaz ẽ mediteris ratiõe singularis opatiõis. intuere ẽt z meditare: q̃liť ãgelꝰ cũ reuerẽtia vultu q; placido dominã suã diligẽter iducit: z ẋba sua sapiẽter ordinat vt sup̃ hoc ope mirifico volũtatẽ dñi sui pficere valeat. Et etiã q̃liť ipsa se hz timorate z humiliť facie pudoroſa quasi exide, puiso ab ãgelo ẋbis istis ꝓuẽta. Nõ extolliť neq; se reputat: z cũ audit magnalia ỏ se q̃lia nunq̃ alicui dicta fuere nõ sibi sz totuz ascribit gr̃e diuine. Jã ergo angelꝰ expleto nũc ãbasiatoris officio expectat ẋgis respõsũ vñ. Berñ. Audisti ẋgo q̃ ꝓcipies: audisti q̃ nõ p hominẽ sz p spiritũ sãctũ. Expectat ãgelꝰ respõsuz tuũ: tẽpꝰ est eñ vt reuertať ad deũ q̃ misit illũ: expectamus z nos o dominaẋbũ miserationis quos miserabiliter p̃mit sententia dãnatiõis. Ecce tibi ꝓcũ offert nostre salutz: sta tiq; liberamur si ꝓsentz: ẖ supplicat itez pia ẋgo flebilis adã cũ misera sobole exul de paradiſo. hoc dauid. ẖ ceteri flagitãt patres tui: q̃ et ipi habitãt i regiõe vmbre mortis: ẖ totꝰ mũdus tuis gẽibꝰ ꝓuolutꝰ expectat. O dña respõde ẋbũ: quod terra qđ iferi qđ celi expectãt: rñde ẋbũ z suscipe ẋbũ, pfer tuũ z suscipe diuinũ: emitte trãsitoriũ z ãplectẽ sẽpiternũ. hoc Ber. vñ z beatꝰ aug. exclamat. O beata maria seculũ oẽ captiuũ tuũ depcať assẽsuz te dña mũdus sue fidei obsidẽ fecit noli morari virgo: nũcio festinãter rñde ẋbũ et suscipe filiũ ¶ Tãdẽ prudẽtissima virgo audiťz ãgeli ẋbis ꝓsensit: z put dicit, pfũda deuotiõe genua flexit ac manibꝰ expãsis deide iũctz z oculis ad celũ elevatz cũ iestimabili humilitate, ꝓtulit desideratissimũ ẋbũ toto cordis affectu audiẽdũ dicẽs. [Ecce ancilla dñi: fiat mihi sz ẋbũ tuũ.] Ecce ꝓmpta obediẽtia deuota optatio fides ꝓsenſ⁹: ãcilla iquit suz dñi nõ mee: sed illiꝰ potestatz suz z̃c. [fiat mihi sz ẋbũ tuũ]. i. sz q̃ tu mihi nũciasti. Que mater dñi eligiť sue ꝓditiõis: z diuine dignatiõis p oĩa memor: ãcillã se nũcupat z cũ magna deuotiõe, pmissuz ãgeli, iplere optat ¶ Ad hãc vocẽ marie exclamat aug dicẽs. O felix obediẽtia. o isignis gr̃a: q̃ dũ hũiliť fidẽ dedit celi i se opificẽ ꝓparauit vñ z Ansel. O fides deo accepta: o hũilitas vo grata. o obediẽtia oĩ sacrificio deo iocũdꝰ oblata. o sublimis ẋgo mater dei. o maťhumilis ãcilla dei: q̃d sublimiꝰ eẽ possit? Quid humiliꝰ sẽtire posset? vñ etiã Ambro. Vide hũilitatẽ vide deuotionẽ, ãcillã se dicit dñi q̃ mať eligiť: nec redẽptiua exaltata, pmissiõe simul ãcillã dicẽdo nullã sibi ꝓrogatiuã tãte gr̃evẽ dicauit: quãdo faceret q̃ nuberet. Mitẽ eñ humilẽq; paritura hũilitatẽ vbuit ẽt ipa pferre. vñ Ber. Sẽp solet e ẽgr̃e diuine

Sanctũ.

Uerbuz nõ ẽ impossi. apũ deuz.

Psalmi. xxxij.

Contradictoria deus nõ põt facere, simľ vera.

Berñ.

Cõceptꝰ Elizabeth cur marie notificatur.

Elizabeth cognatio.

Expectatio assensus.

Berñ.

Augu.

Augu.

Ecce an cilla dñi

Ansel.

Ambro. sius.

Berñ.

familiaris ẏtus humilitas: deꝰ eñ supbis
resistit humilibꝰ aũt dat gr̃az: humilitas er-
Hũilitas go rñdet vt sedes gr̃e ꝓpareť: [ecce (inquit)
marie. ancilla dñi]. Que ē hꝫ tã sublimis humili-
tas: q̃ cedere nõ nouit honoribꝰ: insolescere
gl'ia nescit. Nõ magnũ ē esse humilē i abie-
ctiõe: magna ꝓfus ꝛ rara ẏtꝰ hũilitas ho-
norata. hoc Ber. Beata ergo ẏgo q̃ vltra oẽs
hoies mũdi p annũciationē angeli attolle-
bať: ꝛ tñ in se ꝓfundissime humiliabať. ideo
eiꝰ humilitas icõparabilis ꝓ omnibus alijs
virtutibꝰ ꝓmendať. Inť oẽs eñ virtutes tñ
placuit hũilitas beate ẏgis filio dei q̃ at-
traxit ipm de celo vt ex virgie carnẽ assume
ret: quẽadmodũ ferrũ trahiť ab adamante
Augu. vñ Aug. Overa humilitas q̃ deũ hoibus pe
perit: vitã mortalibꝰ edidit: paradisũ ape-
ruit: ꝛ hoim animas liberauit. Facta ē ma-
rie hũilitas scala celestis p quã deꝰ descẽdit
Beda. ad terras. Decebat eñ (vt dic̃ Beda) q̃ sicut
p supbiã eue mors i mũdũ itrauit: ita p hũi
litatẽ marie vite itroiť pãderet. Tãtũ aũt
Filiꝰ an placu t christo ista vox virginis. cum dixit.
cilledñs [Ecce ãcilla dñi:] q̃ ex ẏ magꝫ appellat se i
scriptura filiũ ãcille q̃z ẏgis. Ex q̃ trahiť eui
dẽs argumẽtũ q̃ plꝰ placuit deo marie hũi-
litas q̃z ẏginitas. Et licet singula ẏba huiꝰ
euãgelij sint plena misterijs: ista tñ ẏba q̃ i
Q Ser ẏba sui ꝓsensꝰ expressiõe ẏgo ponit p̃cipue redo
virginis lẽt ẏtutes icõparabiles. ¶ Ponit ei ser ẏba
totidem q̃ redolẽt ser virtutes eximias in ea. Dicit
virtutuz nãq̃ [ecce] in q̃ obediẽtia ꝓpta [ancilla]
significa in quo hũilitas pfecta [dñi] in q̃ virginitas
tiua. imaculata [fiat] in q̃ charitas iflãmata [mi
Fides ẏ hi] in q̃ spes secura [sm ẏbũ tuũ] in q̃ fides
ginis. deuota. Et vere fides deuota erat in ẏgie:
q̃ illõ credidit i se debere fieri ad ẏbũ ãgeli
q̃ nunq̃z a seculis fuerat auditũ nũq̃z reptũ
nunq̃z visuz aut ab aliq̃ cogitatũ. De hac fi-
de dicit Berñ. Tria mirabilia fecit dñs i in-
Berñ. carnatiõe. Cõiũcta q̃dẽ sũt admiuicẽ deꝰ ꝛ hõ
mať ꝛ virgo: fides ꝛ cor hũanũ. Et q̃dez ẽtia
ꝓmirtio ẽ iferior alijs duabꝰ: sed nõ minus
fortẽ. Mirũ eñ ẽ quõ cor hũanũ his duobꝰ fi
dez accõmodauit: quõ credi potuit q̃ deꝰ hõ
eẽt q̃ ẏgo fuerat q̃ pepisset. Hec eñ nequnt
cõmisceri si nõ misceat glutinuz spũssancti.
Jncar- Jgiť his ẏbis dictz a ẏgine stati i illa hora
natio fi- sãctissima spũssctũsi eã supuẽit: ac dei filiũ
lij dei. ẏgo gloriosa ꝓcepit. Uñ stati i his ẏbis ma
rie filiꝰ dei totꝰ intrauit in vterũ eiꝰ: ꝛ ex ea
carnẽ assũpsitz totꝰ i sinu patris remãsit. In
instãti eñ fuit totũ corꝑ xp̃i formatũ ꝛ alia ra
tiõalis creata: ꝛ siť vtrũq̃ diuinitati i ꝓsona
filij cõiũctũ vt idẽ eẽt deꝰ ꝛ hõ salua vtriusq̃
nature ꝓprietate. Fuit aũt corꝑ xp̃i formatũ
Corꝑis ex sãguine btẽ ẏgis nõ ex carne: ꝛ fuit i istãti
xp̃i for- sãguis sepatio: ꝓsolidatio: figuratio: alatio
matio. deificatio. Et in eodez instãti fuit plenus ꝛp
fectꝰ hõ in alia ꝛ carne sm oia corꝑis linea-
mẽta sed paruulꝰ valde: ita vt mẽbroꝝ distĩ
ctio vix posset discerni visu hũano. Postea
ẏo naturaliť i vtero creuit vt alij: licet mem Jncre-
broꝝ distinctioꝝ aie infusio dilatata nõ fuerit mẽtũmẽ
vt in alijs. Fuit ẽt pfectꝰ deꝰ sic ꝛpfectꝰ hõ sm broꝝ xp̃i
hũanã naturã ex alia ratiõali ꝛ hũana car-
ne subsistẽs: fz diuinã ex ẏbo vtriusq̃ invni
tate ꝓsone ꝓcepta. Sicut eñ in deitate ẽ vna
essẽtia ꝛ tres ꝓsone: ita in xp̃o ecõuerso ẽ vna Tria in
ꝓsona ꝛ tres essentie. scilz deitas alia ꝛ caro. christo.
Hoc ẽ eternũ nouũ ꝛ antiquuz est eñ deitas R
eterna: anima noua: q̃ in assumptiõe crea-
ta: caro antiqua: q̃ ab adaz ꝓpagata ꝛ chri
stus sm naturaz deitatis est generatus: sm
aiam creatꝰ: ꝛ sm carnẽ factus. Et fuit vnio Unio tri
triplex in xp̃o. s. deitatis ad animã ꝛ ecõuer plex.
so: ac deitatz ad carnẽ ꝛ ecõuerso: ꝛ aie ad
carnez. Due priores vniones semp mãserũt
tertia separata fuit in morte Unio igitur di Unio di
uinitatis ad hũanã naturã nõ est in vnitate unita-
nature fz ꝓsone nõ ꝓsone hũane fz diuine: nõ tis.
assũpte sed assumẽtis: nec ꝓsone cuiuslibet
sed solꝰ verbi. Quia eñ impossibile ē q̃ na-
tura diuina cõcurrat cuz alia sicut pars ad
tertij ꝓstructionẽ: vť q̃ ipa transeat in aliaz
vel alia in ipsam: ideo diuinitas ꝛ hũanitas
nõ vniunť in vnitate nature sed ꝓsone. Et q̃
diuina naturaã nullo suppposito põt subsiste
re ꝓterq̃z in ꝓpria hypostasi: ideo vnio illa
nõ põt esse in ꝓsona hois fz dei: ꝛ propterea
deus in vna ꝓsonarũ suarũ fecit seipm sup-
positũ hũane nature. vñ tm̃ vna ē ibi ꝓsona Christꝰ
litas ꝛ vnitas ꝓsonalis scz ex parte assumẽtis vt hõ nõ
ꝛ iõ xp̃s fz q̃ ē hõ nõ ē ꝓsona. vñ Hug. Ex q̃ ē ꝓsona.
hoiez deꝰ assũpsit totũ assũpsit. carnez scz ꝛ
aiam id ē hominis naturã: nõ hois ꝓsonaz
sed hominẽ in ꝓsonã. Caro eñ illa ꝛ anima
anteq̃z ẏbo vnirentur in ꝓsonã nõ erãt inter
se vnita ad ꝓsonã. Unio siquidẽ vna fuit ad
vnũ ẏbi carnis ꝛ anime: nõ ꝓꝰ ẏbũ ꝛ caro:
nec ꝓus ẏbũ ꝛ aia: nec ꝓus aiaꝝ caro: fz simť
ẏbũ ꝛ aia ꝛ caro. Nec cepit ꝓsona eẽ ẏbũ q̃n
hõ eẽ cepit: fz hoiez sic assũpsit vt ꝓsona eẽ
hõ icipet. nec alia ꝓsona q̃z erat illa q̃ eũ ac
ciperet. Itaq̃z ẏbũ ꝓsona suscepit hoiez nõ
ꝓsonaz fz naturãvt q̃ suscepit ꝛq̃ suscepit vna
eẽt i trinitate ꝓsona: ergo xp̃s ꝓsona ad iser
nũ descẽdit: fz fz solã aiaz ꝛ xp̃s ꝓsona i sepul
chro iacuit fz sm solã carnẽ ꝛ xp̃s ꝓsona ubiq̃z
fuit fz fz solã diuinitatẽ. Quid ē aũt q̃ scri- S
ptũ ē: q̃ cũ xp̃s in sepulchro iacuisset dicit to Christꝰ
tũ ꝓ parte positũ ē. Fortasse cogitas q̃si tria ꝓsona fz
quedã diuinitatẽ ꝛ animã carnẽ cõposuisse varia di
xp̃m. Absit. Nõ eñ pars xp̃i ẏbũ ꝛ ꝓs hõ: fz uersa
totus xp̃s ẏbũ: ꝛ totꝰ christꝰ hõ. Diuinitas fecit
ꝓs nõ fuit: nec in ipsa pars fuit: in hũanita
te sola partes sũt alia scz et corꝑus: ꝛ vbi al
terũ illorum est: ꝓs hominis est. Uerũ est q̃
q̃ in sepulchro christꝰ iacuit: nec tñ ibi totus
hõ iacuit: q̃uis totꝰ homo christus fuit: ani-

ma em̃ z caro dei ꝟbo in psona vnita fuit: ideo vbi caro erat ꝟbū deesse nō potuit. hec Hugo. De hac ꝟbi incarnatiōe sic ōt Ansel. Uidisti dñe afflictionē ppli tui: z tactus dolore charitatis intrinsecus: appo suisti cogitare sup nos cogitatiōes pacis z redēptiōis. Et q̄dē cū esses filius dei: verus deus deo pri sctō qz spiritui coeternus z ꝓsubstātialis: lucē habitās inaccessibilē: portāsqz oia ꝟbo ꝟtutis tue: nō desperasti in hoc nre mortalitatis ergastulū altitudinē iclinare tuā: vt nostrā et gustares z absorberes miseriā: nosqz repararesad gl'iaz. Parū bone dñe iesu fuit charitati tue ad ꝓsummādū opus nre salutis. cherubin vl' seraphin aut vnū ex āgelis destinare. ipe ad nos venire dignatus es p mādatū pris cui⁹ nimiā charitatē expti sum⁹ i te. Uenisti em̃ nō locū mutādo: sz pntiā tuā p carnē exhibēdo. Descēdes a regali solio sublimis gl'ie tue i hūilē z abiectā ācillā i oculis suis puellā. Prio ꝟginal' ptinētie voto sigillatā. In cui⁹ sacrosctō utero sola sctispūs ꝟtus ienarrabil': z ꝓcipi te fecit. z nasci i ꝟa hūanitatis natura ita vt nec maiestatē diuinitatis i te: nec integritatē ꝟginitatis i seviolaret natiuitatis occasio Idē ad sororē suā. Primū cū btā maria ingressa cubiculū: libros q̄b⁹ ꝟgis ptus: z xp̄i pphetal' aduert⁹ euolue. Ibi aduertū āgelū p̄stolare: vt videas itratē: audias salutatē. z sic repleta stupore z extasi: dulcissimā mariā dñaz tuā cū āgelo salutāte. salutes: clamās z dicēs. Aue maria ꝛc. Hoc crebri⁹ repetēs: q̄ sit hec gr̃a plenitudo: de q̄ tot⁹ mūd⁹ mutuauit gr̃az qñ ꝟbū caro fctm̃ ē. Cōtēplare z admirare dñz: q̄ cr̃ā iplet z celū itra vni⁹ puelle viscera claudit: quā p̄ sctificauit: filius fecūdauit: spūssctūs obūbrauit. O dulcis dña: q̄ta iebriabaris dulcedine: q̄ amoris igne succēdebaris cū sentires i mēte z i vētre tāte maiestatis pntiā cū de tua carne carnē assumeret z mēbra q̄b⁹ corpal'r ois plenitudo diuinitatis ihabitaret: de tuis sctis mēbris aptaret. hec Ansel. O si valeres vtiqz sentire q̄le quātūqz fuerit illō e celo imissuz icēdiū: collatū refrigeriū: ifusuz solatiū q̄ta sublimatio ꝟginis mris: quāta nobilitatio hūani gn̄is: quāta ꝓdescēsio maiestatis. Si ꝟginē canētē cū iubilo posses audire: estimo q cū illa piter p tāto bñficio iciperes iubilare: z nō cessares deo gr̃as decātare. Ut g̃ ipsi ꝟgini tm̃ gaudiū renouare: z ad mētē reuocare valeas: crebro eā cū dulci ꝟsu āgelico salutas z deuote salutatōis oscula saltē pedib⁹ ei⁹ ifigere nō negligas dicēs. Aue maria. vñ Ber. Est tibi ꝟgo maria q̄si osculū audire hūc ꝟsū āgelicū aue totiēs em̃ beatissima oscularis: q̄tiens p aue deuote salutaris. Ergo fres charissimi ad imaginē eius accedite: genua flectite: oscula ei ipimite: aue maria dicite. Et iterū. Celi rūdēt: āgeli iubilāt: mūd⁹ exultat: demones ꝓtremiscūt cū dico. Aue maria. ℔ Ber. Moral'r tāgūt ℔ ser ꝓditiōes q̄sdz hr̃e q̄libet alia sctā: xp̄m spūal'r ꝓceptura. Dz em̃ ꝓio habitare in q̄dā sepatiōe z alienatiōe ois create delectatiōis: vt sic habitet i galilea qō intr̄ptat trāsmigratio. Illa em̃ alia pfecte habitat i trāsmigratiōe q̄ trāsmeauit oēm creatā delectationē: ita q nulla re creata āpli⁹ delectat: nisi inc̄ptū in ea relucet imago z pfectio creatoris q nō solū nullā rē diligit ℨ deū: sz nec vllā diligit: nisi inc̄ptū in ea deus relucet vel imago dei vt ꝓximum vel inc̄ptū pōt esse accommoda vltimate saluti: sicut alia res. ¶ Scōo dz talis alia habitare in q̄dā floritione deiformis opatiōis. s. vt inhabitet in nazareth qō intr̄ptat flos ꝟgultū: sanctitas vl' cōsecratio: vt. s. floreat vel in flore habitet ex cā doze innocētie: sit ꝟgultū dulcore diuine in fluētie sāctitas: feruore diuine charitatis. z inhabitet in q̄dā ꝓsecratiōe: splēdore ꝟitatis ¶ Tertio talis alia dz eē ꝟgo vt ab oi motu nō solū sensuū: sz ēt oi alieviriuz sit restricta: ita vt nihil in ea corruptiōis valeat subintrare: nec p vias sensuū intret aliq̄d qō moueat ad carnalitatē: nec p vias viriū intellectiue rūveniat aliq̄d qō tēdat in curiositatē. Et sz Augu. q̄cūqz anima talis fuerit ꝟgo censet. ¶ Quarto talis alia dz eē desponsata: vt fidē amorē ad vnicū bonū restringerit qō ē deus ne in icerto vageť: nūc istud. nūc illō amāsl Et signāter ōr q dz esse desponsata ioseph: qō intr̄ptat augmētū vel appositio: vt in fidei amore apponēs semp̄qz pficies augmētetur qr in talibus nō ꝓficere est quodā mō deficere. Et signanter addit de domo dauid qō interpretat manu fortis qr p gressus spūales: p fortes conat⁹ z opatiōes in spirituali exercitio augmētat. ¶ Quinto describit hec anima vt tota illuminata: qr nomē ei⁹ est maria qō intr̄ptat illuminata. s. vt signatū sit sup eā vultus dñi z habeat letitiā spiritualē in corde suo. Sexto describit vt a deo cōfortata p donū fortitudinis spūssancti: qr ingredit ad eā angelus gabriel: qō interpretat fortitudo dei: z p eū fit annunciatio. s. qñ anima cōtēplatiua fortificata a deo p spē eleuat: vt appetat gratie plenitudinē: dñi ꝓsentiā: z quādā singularitatē bñdictionis inter oēs creaturas. Specialiter autem circa tertiam cōditionē est sciendū q mistice p hoc q xp̄s cōceptus z formatus fuit in utero virginali per opationē spiritussancti significat q spiritualiter cōcipit z formal in mēte pura eiusdem spiritussancti opatione. oportet em̃ mētem eterni verbi conceptuā esse virgineā. i. nō solū a vitijs: sed etiā a speciebus creatarum rerum et ab huiusmodi specierum delectatiōe z corruptione immunem esse et abstractā. Cum enim omnis creatura vanitati sit subiecta: ois spēs a re creata abstracta

Anselmus de incarnatiōis bñficio.

T Marie cōcipiētis animus.

Maria frequenter āgelica salutatione salutanda. Bern.

U Bern. Moral'r Cōditiones xp̄z ꝓcipere volētis.

Uirgo pfecta.

Augu.

X

Mens ꝟginalis.

vanitati ē ꝓiūcta: ac ꝑ hoc mētem ad altiora
Dio. tēdērē abducit quodā mō; corrūpit. Ad hāc
aūt mētis abstractionem hortatur Dio. ty-
mo. dicēs. Tu aūt amice tymothee forti⁹ con
tritione sensus derelinque: ⁊ intellectuales
opatiōes ⁊ oīa sensibilia ⁊ intellectibilia et
ad eius vnitionē ꝓpera q̄ ē sup omnē substā
tiā ⁊ cognitionē. hoc Dio. ⁊ i hac abstractio
Mathei ne pficit illa beatitudo de qua dicit. Beati
v. mūdo corde. Intelligēdo mūdū cor illō⁹ qō ē
ab omni extranea specie emundatū. Tales
aūt deū videbūt: et hic ꝑ internā ꝓtēplatio-
Apoca. nē: ⁊ in patria ꝑ eternā fruitionem. Et tales
xiiij. ⁊ginee mētes sequūt agnū totius puritat;
Bern. q̄cūq; ierit ⁊gines eīm sunt. De tali mēte et
De mē- aia sic dicit Bern. Aia q̄ semel a dño didicit
te deo se intrare ad semetipsam ⁊ in intimis suis dei
mel de- p̄sentiā suspirare ⁊ q̄rere faciē ei⁹ semp tal'
dita. inquā aia nescio an vel ipsam gehēnā ad tē
pus expiri. horribili⁹: penalius ve ducat q̄;
post spūalis hui⁹ studij gustatā semel suā
uitatē exire denuo ad illecebras vl' poti⁹ mo
lestias carnis sensuūq; ⁊ explebilē repetere
curio sitatē. Dico ḡ vobis nihil est q̄ intātū
formidet q̄sq; hoc bñficiū semel accepit: q̄;
ne gr̄a derelict⁹ necessarie hēat denuo egre-
di ad carnis ꝓsolatiōes imo desolatōes: rur
Naza- suq; carnaliū sensuū sustinere tumult⁹. hec
reth du- Ber. ¶ In nazareth aūt vbi annūciatio fctā
as eccle est sunt due eccleſie. vna vbi erat dom⁹ in q̄
sias ha āgelus ad Mariā venit ⁊ annūciationē fecit
bet. in q̄ ē altare marie: in loco vbi orabat qn an
Y gel⁹ eā salutabat: ⁊ altare gabrielis vbi an
Figura nūciationē faciēdo stetit. Altera vbi domus
cōceptio fuerat i q̄ dñs nutrit⁹ ē cū ifans erat. ¶ Fuit
nis dñi- aūt ꝓceptio dñica i rubo ardēti p̄figurata.
ce in ru- Rubus eīm sustinuit ignē ⁊ nō p̄didit viridi
bo. tatē. maria ꝓcepit filiū: ⁊ nō amisit ⁊ginita-
tē. Dñs habitauit i rubo ardēte: ⁊ ipe habi-
tauit i marie ḡuidato vētre. Descēdit i rubū
ꝓpt indeox liberationē: vt eos educeret de
egypto: descēdit i mariā ꝓpt nostrā redem
ptionē: vt nos eriperet ō iferno. ¶ Cū aūt dñs
In vel incarnari voluit mariā solā pre oib⁹ mulie-
lere ge ribꝰ elegit. Et hoc fuit p̄figuratū in vellere
deonis. gedeonis qō solū celestē rorē capiebat: ⁊ tota
terra circūtacēs sicca remanebat. Sic maria
sola diuino rore replebat: ⁊ in mundo nulla
alia digna iueniebat. Repletio vellerⁱ signū
erat liberatiōis filioꝝ isr̄l ab hostib⁹ suis: cō
ceptio marie signū erat nr̄e redēptiōis. Uel
lus gedeōis ē ⁊go Maria ō q̄ vellere ie⁹us
xp̄s fecit sibi tunicā: vell⁹ suscepit rorē sine
lane lesiōe: maria ꝓcepit filiū sine carnis cor
In suo ruptiōe. Gedeō exp̄ssit rorē: ⁊ pcā ex eo re-
abrae. pleuit: maria entra ē filiū q̄ totū mūdū rore
Gen. gr̄e repleuit. Hec aūt ꝓceptio fctā ē p̄ annūcia
xxiiij. tionē gabriel' qō figuratū ē in suo abrae: ⁊ re
becca filia batuel'. Abrā misit suū vt ō ⁊gi
ne filio suo in spōsam, quideret, rebecca; aūt

nuncio potū ꝑbebat: et iō eaz filio dñi sui in
sponsam eligebat. Sic p̄ celestis misit ange
lū suū vt filio suo q̄reret ⁊ginē in mr̄em: qui
⁊ginē decentissimā. s. mariā inuenit: q̄ sibi
potū. i. nūciatiōi sue cōsensum dedit. Rebec-
ca nō solū nunciū sed ēt camelos eius pota-
uit: maria tā angelis q̄; hominib⁹ fontē vite
propinauit. ¶ Gabriel itaq; peracto legatio- Recess⁹
nis sue officio fuerēter se inclinās: ⁊ dñe sue angeli.
valefaciēs discessit ab ea: ⁊ discessit gaudēs
vtiq; ⁊ exultās: qr̄ nūsionē deo acceptabilē re
laturus erat: iā eīm venerat sponsus: et ideo
recessit paranymphus dimittēs sponsum in
sanctissimo sponse cubiculo. matrimonio cō
summato. Discessit quidem ab ea angelus.
sed remansit cū ea rex angelorū ⁊ dei filius.
Discessit ab ea q̄;tū ad apparētiā s; remāse
rūt cum ea multi propter reuerentiā quam
et sibi propter dignitatem mentis ⁊ suo regi
exhibebant. Recedens ḡ peracto nuncio et
ad patriā rediēs hoc; narrās fecit ibi no-
uū festū ⁊ nouū gaudiū ⁊ exultationē magnā
nimis. ¶ Considerare ergo debes quāta est
hodierna solennitas ⁊ iubilare in corde tuo:
et agere dies letitie. Inaudita est enim vsq;
tūc a seculis: nec vnq; fuerat solēnitas talis. L
¶ Hodie nāq; ē solēnitas ōi p̄ris: q̄ filio suo Solēni-
in desponsatione hūane nature nuptias fe- tas icar
cit: quā hodie sibi fili⁹ inseparabiliter vniuit. natiōis
Hodie est solēnitas glorioſe dñe nr̄e. Hodie dñice
est solennitas nuptiarū filij dei in vtero: sed
postea erit ex vtero. Hodie est solēnitas spi
ritus s̄cti ꝓpter h̄ mirificū opus qō attribuit
ei: ⁊ qr̄ hodie icepit oñdere benignitatē sin-
gularē hūano gñi. Hodie ē solēnitas gl'iose
dñe nr̄e q̄ a p̄re i filiā a filio i mr̄em a spūsctō
in spōsam ē recognitar assūpta. Hodie ē solē
nitas toti⁹ celestis curie qr̄ inchoat ei⁹ repa-
tio. Hodie mīt omagis ē solēnitas hūane na
ture: qr̄ ei⁹ sal⁹ icipit redēptio ⁊ toti⁹ mūdi
recōciliatio ⁊ qr̄ ipa hodie ē sublimata atq; Heb. ij.
deificata. Nusq; eīm dei fili⁹ āgelos ap̄hē-
dit h̄ ē nō in vnā sibi psonā assūpsit: sed semē
abrae. Hodie nouā obedientiā suscepit fili⁹
a p̄re de nr̄a pagēda salute. Hodie a sūmo
celo egrediēs exultauit vt gygas ad curr̄endā Psal.
viam nostre salutis: ⁊ se recusit in claustro xviij.
vteri ⁊gialis. Hodie fact⁹ ē q̄si vn⁹ ex nob ⁊
ff nr̄ ⁊ cepit pegrinari nobiscū. Hodie ō celo
lux ⁊a descēdit ad fugādas nr̄as tenebras ⁊
tollēdas. Hodie panis viu⁹ q̄ dat vitā mūdo
i vtero ⁊giali ē ꝓfect⁹. s; i cruce q̄si i clibano
decoct⁹. Hodie eīm ⁊bū caro factū ē vt habi- Joh. j.
taret in nob. Un vocat emanuel qō ōr nobis-
cū de⁹. i. de⁹ ⁊ hō. Hodie ipleta sūt preābula
figuraꝝ: documēta scripturaꝝ: ac desideria
⁊phetaꝝ: ꝓpter qō ēt aduēt⁹ xp̄i plenitudo
tp̄is dicit. Clamabāt eīm desiderio inenarra
bili: ⁊ hodiernū diē vehemētissime expecta-
bāt. Hodie est p̄ncipiū et fundamētū omniū

solennitatũ: z totꝰ boni nr̃i initiũ. Namvsq; nũc indignatꝰ erat dñs ꝺ gentꝰ hũanũ ꝓpter trãsgressionẽ ꝑmoꝝ parẽtũ: sz ãmõ videꝫ filiũ hoiez factũ nõ vlterius trãscẽt in eternũ Vides q̃ admirabile opꝰ z solẽnissimũ festũ sit illõ. Totũ delectabile z totũ iocũdũ: totuz desiderabile z oi veneratiõe dignissimũ: cuz oi deuotiõe suscipiẽdũ in iubilatiõe ac letitia z exultatiõe ducẽdũ. In his ḡ meditare: in his delectare z iocũdaberis: z forte ostendet tibi dñs ampliora si vigilauerꝫ. Oratio



Jesu fili dei viui qui ex voluntate patris cooperãte spiritusctõ de sinu eiusdẽ patris velut quidã fluuius de locovoluptatis egrediens per humilia declinãs cõualliũ humilitatem ancille tue respiciẽs in vterũ ṽginis descendisti: vbi cõceptꝰ ineffabiliꝫ carnẽ assũpsisti descẽdat iesus misericors gr̃a tua auide: ꝑ merita mr̃is z virginis sup me seruũ tuũ indignissimũ: ꝑ quã teipsũ desiderẽ et amore intꝰ cõcipiã z ꝑ eandẽ gratiã operantẽ in me fructꝰ bonoꝝ operũ salutares ꝓferã. Amẽ.

De natiuitate z circũcisiõe p̃cursoris dñi. Correspõdet euã. Exurgẽs maria abiit i mõtana. Cap. vj.



A Post hec recogitãs Maria de verbis angeli q̃ de cõsobrina sua elizabeth dixerat eã visitare ad cõgratulãdũ z seruiẽdũ eidez volebat. Jesus em̃ q̃ in vtero illꝰ erat iohannẽ adhuc in vtero mr̃is positũ sanctificare festinabat. [Exurgẽs] ergo de loco in quo erat z a q̃te cõtẽplationis in qua prꝰ sederat et ab oõne que oibus operibꝰ suis erat p̃uia: iuit de licẽtia ioseph z nazareth [z abiit] versꝰ austrũ [i mõtana] q; iudea i mõtanis. i. in altiori loco: z ad austrũ est respectu galilee a q̃ recesserat Maria. Et nichilominꝰ dominꝰ zacharie i loco mõtuoso vbi mõtana iudee sũt erat sita: et via ad eã petrosa z mõtuosa. Juitꝺo cũ festinatiõe: q; diu i publico nolebat appere: vt oñderet q; ṽgo nõ ꝺz morari in publico: nec ibi ꝗere colloquia cũ aliq̃. Et venit in hierl'm ciuitatẽ iude q̃ ḧ loco nomẽ est nõ tribꝰ sed regni scilz iude. Hierl'm em̃ in tribu bẽiamin erat per quã videt trãsisse ad oppidũ in quo ꝺr tunc habitasse zacharias z natꝰ iohãnes quarto miliario vltra hierl'm fere cõtra occidẽtẽ sz aliquãtulũ ad meridiẽ: Maria cõcepto verbo eterno iuit ad visitãdũ elizabeth. Et ꝑm ãbꝛo. hoc fecit nõ q̃si icredula de oraculo. s. per angelũ dicto: nec quasi incerta denũcio s. sibi missο: nec quasi dubitãs de exẽplo sz de elizabeth sibi dato: sed q̃si leta ꝓ voto sz ai sui religiosa ꝓ officio. s. obsequẽdi festina p̃ gaudio. s. inde cõcepto. Cõspice igitur quo vadit regina celi z terre: nõ eques sz pedes cũ aliquibꝰ de ṽginibꝰ q̃s secũ domi habebat p tã longã z asperam viã vt illa erat Sũt em̃ de naz areth vsq; ad hierl'm trigita q̃tuoꝝ miliaria: z deide ad oppidũ zacharie iuꝺ. vl' circa: quoꝝ duo facũt vnã leucã. Uadũt ãt cũ ea verecũdia: hũilitas z paupertas oizq; ṽtutũ honestas. Est ẽt secũ ipe dñs ṽtutũ magnã z honorabilẽ hz comitiuã sz nõ hui' sclꝰ vanã z pomposã. Nec erat a cõceptu filij' grauata vt cõiter cõtingit alijs mulieribus. non em̃ fuit dñs iesꝰ mr̃i sue onerosus. O q̃s felix fuisset qui i illo itinere mariã obuiã habuisset z vocẽ salutatiõis ab ea r̃cepisset [Et itrauit maria i domũ zacharie z elizabeth] cognate sue. Domũ religiosã visitat sueq; hũilitatis z mã suetudis signa manifestat z p̃or [salutauit]. i. salutẽ optauit [elizabeth] q̃si ꝓgratulãs ei de dono q̃ eã accepisse dicerat. Prior ipa ṽgo ꝓfert salutationẽ ꝓpter duo. ꝓmo cã hũilitatis: q; hũlior. scꝺo cã pietatis q; supior. Prima rõ respicit morẽ illaꝝ regionũ vbi inferiores solẽt salutare pus superiores q̃si reuerẽtie exhibitiõe Sed scꝺa respicit morẽ illaꝝ regionũ vbi salutatio ꝓfert a maioribꝰ i signũ q; ois bñdicto desursũ ẽ. ¶ Nota moraliꝫ q; ser dicunt hic debt̃ ṽgie q̃ z nos eiꝰ imitatiõe ẽt debemꝰ facere. Prio q; exurrexit: surgamꝰ z nos a torpore accidie z a desideriis ẽrenis nos elõgeinꝰ i q̃bꝰ morando dormimꝰ. Scꝺo abiit in mõtana: ascẽdamꝰ z nos in mõtana tẽdẽdo i altiorẽ vitã z appetẽdo celestia z appropinquãdo ad ea. Tertio festinauit. festinemꝰ et nos ad bona opa accelerando: z q̃cq̃d possumus istãter operãdo: q; vt dicit Chriso. Nichil ita ẽ q̃ vitã nr̃az valeat euertere vt operũ actionẽ bonoꝝ dissimulare semꝑq; differe. sepe em̃ istud oibꝰ nos bonis fecit excidere. Un̄ dixit q̃dã q; bonũ opꝰ nũq; differẽdũ est ne forte aliquo casu supueniẽte ipediat malũ ṽo vigẽs semꝑ differri ꝺz. si forte aliquis casꝰ supueniẽs ipediat. Quarto venit in ciuitatẽ iuda. igrediamur z nos in ciuitatem iude. i. cõfessionis z laudis diuine. s. in eccl'iaz ad laudãdũ z obsequẽdũ ibi. Et in ciuitatẽ contẽplatiuã celestẽ hierl'm ad cõfitẽdũ noi dñi. Judas em̃ cõfitẽs iterpretatur. Quito itrauit i domũ zacharie. itrem̃ z nos i domũ zacharie nõ sequẽtes cogitatiões vanas: sz magis memores mãdatoꝝ dñi iterp tat. Sexto salutauit elizabeth. salutemus z nos elizabeth creaturas fastidiẽdoꝝ in solo deo saturitatẽ nr̃i desiderij statuendo q̃ solꝰ replet i bonis desiderũ nr̃m. Elisabeth em̃ dei mei saturitas iterp tat. z insup gr̃az ꝑceptã cõicemꝰ ꝓmo sicut Maria fecit eliza-

Luce. j.

Ambro. Cur elizabeth visitauit.

Distantia nazaretha hierl'm.

Grauedinẽ nõ sensit Maria.

Cur ꝑor salutat.

B Moraliter sex notãda.

Chriso. Dilatio boni operis nocet.

Judas.

Elizabeth.

beth et puero. ¶Quãcito aũt ꝺ̃go salutauit elizabeth repleꝯ est iohãnes spũsctõ in vtero ,put repromissũ fuerat ab ãgelo z sentiẽs dñi p̃sentiã p̃ gaudio in mr̃is vtero exultãdo z saltando ,tripudiat. ac quosdã gestus ad similitudinẽ exultãtis repsentauit. z quẽ lingua z voce nõ poterit aio exultãtez ẽt motu salutauit. Mouebaꝫ em̃ in vtero quasi gestiens salutare z dño suo assurgere ac q̃si egredi vellet ex vtero et ei occurrere. Et tũc p̃mo p̃cursorẽ ,suũ Jesus ,pphetã fecit qui i vtero exultãs ei⁹ aduentũ euãgelizauit z precursiõis sue officiũ inchoauit q̃si etiã intra matris viscera iaz clamaret. Ecce agn⁹ dei ecce q̃ tollit pctã mũdi. vñ Chrisо. Xp̃s ideo fecit Mariã salutare elizabeth: vt sermo ,precedẽs ex vtero mr̃is vbi habitabat dñs et p aures elizabeth ingressus descenderet ad iohannẽ z illic eũ vngeret in ,pphetã. Nã stati vt vox exultatiõis cõsenit ad aures ei⁹ exultans puer ,pphetauit: nõ voce sz motu. ꝯ Chrisо. Dic inf̃as: dic pphetaꝫ olim marie q̃ digne satis pl⁹q̃ ,pphęta vocaberis: vñ tibi hec exultatio? Nõ dũ nat⁹ esset iam ,pphetas. Dñi aduẽtũ agnoscis quẽ q; voce salutare nõ potes exultãdo agis qõ potes Quã let⁹ei occurreres si iã nat⁹ euz videres: cui⁹ agnito aduẽtu, exultãdo obuiã ire conaris. Deide repleta ẽ ẽt mater spũscõ p filiũ ,meritz filij. Nõ ꝑus repleta ẽ mr̃ q̃ fili⁹ sz filij repler⁹ replet z mr̃ez. Ex plenitudiz ei gr̃e q̃ xp̃s se receperat i maria effudit p salutationez ꝟginis gr̃az sctificatiõis i iohãnẽ q̃ vltrius redũdabat i matrẽ. Vñ exultãs ac tota exhilarata z ipũsctõ accẽsa ãplexaꝫ ꝟginez tenerrie z p̃ gaudio exclamat magna voce. Fili⁹ itus latẽs docet q̃d maꝫ exteri⁹ agere debeat. Sp̃s em̃ ifãtis nõ valentis clamare nec loq̃ voce ,ppria fecit clamare mr̃ez voce magna. Clamauit aũt voce magna: tũ in signũ magne affectiõis: tũ q; magna ꝺi dona cognouit: tũ q; illũ i vtero tenebat: q̃ vox ꝟbi eras. Quasi g̃ magna vi elizabeth itus ꝑmota nõ solũ ꝟginẽ resalutauit: verũ etiaz voce magna clamauit: nõ tã clamosa q̃ deuota: q; nõ clamor sz amor sonat i aure dei. Unde ista magnitudo magz est itelligẽda rõne deuotiõis iteriorz q̃ soni exteriozis. Deuotio em̃ magnus clamor ẽ: ita vt vsq; celũ audiaꝫ Quid iq̃t dñs moysi tacẽti clamas ad me? q̃ tñ nõ clamabat ad deũ clamore oris sz desiderio cordis vñ Au. Clamor ad dñz ẽ ite tio cordis z flagrãtia dilectionis: q; sp petit q̃ optaꝫ [Et dixit elizabeth Bñdicta tu int̃ mulieres] .i. sup oẽs mulieres et int̃ bñdictas bñdictiõe isignis. Nulla em̃ tãte vnq̃ gr̃e p ticeps fuit aut eẽ poterit. Bñdicta es: z ampliori bñdiciõe cumulaberz [Et bñdictus sit fruct⁹ vẽtris tui] p quẽ bñdictio venit alijs. qui sz q̃ hõ bñdict⁹ ẽ bñdictiõe gr̃e q̃ppe plen⁹ dono oiz carismatũ bñdict⁹ ẽt i bñdictiõe gl'ie ꝟz q; de⁹ ab etnoz vsq; ieternũ. Nõ q; tu bñdicta: iõ bñ. fru. vẽ. tui: sz q; ille p̃uẽit te i bñdictionib⁹ ou lcedis iõ tu bñdicta. Bñdicta arbor: bñdict⁹ z arboris fructus Bñdicta ꝟga de radice iesse: bñdict⁹ z flos q̃ de tali radice ascẽdit. Bñdicta talis mr̃: bñdict⁹ z tal'fili⁹. Bñdicta ẽ maria ab ãgelo supza: q; triũphãtz eccl'ie ruinã reparauit: sz hic ab elizabeth: q; militãtẽ eccl'iaz q̃si iã mortuã suscitauit vbi Beda. Et adẽ voce ab elizabeth q̃ a gabriele bñdicit: q̃ten z ãgelis z hoib⁹. venerãda mõstret. ¶Et notãdũ q; q̃nq; fruct⁹ colligũt ex btã ꝟgine. Prim⁹ ẽ vẽtris z h̃ ẽ gñatio p quã fructũ vite cõicauim⁹ Scds ẽ fructus mẽtis z h̃ ẽ ꝑassio quã hz ad afflictos: z suppctõres. Tertⁱ⁹ ẽ oris: z h̃ ẽ oro. Quartus est opis: ah̃ ẽ ptectio. Quint⁹ ẽ nois: z h̃ ẽ deuotio q̃ habeꝫ ex bñdicto noie: ei⁹ ẽt a sceleratz: ita vt i oib⁹ ꝓiculis ab oib⁹ iuocet. [Et vñ h̃ mihi vt veniat mr̃ dñi mei ad me] .i. q̃ mea iniusticia q̃b⁹ meis factz vt̃ meritz accidit h̃ mihi s. sterili z seni z hz reputationẽ hoiz maledicti evt mr̃ dñi mei. s. ꝟgo fecũda z bñdicta: vẽiret sic h̃ũilit deuote z reuerent ad me seruã z ãcillã suã. q. d. nullis neq; ei sctitas neq; religio neq; nobilitas aliq̃ h̃ mihi p̃stitit: vt tãto honore tãtaq; bꝛitudie fierẽ digna: hz sola di gr̃a. ego pot⁹ debui ire ad te: sztua tuiq; filij h̃ũilitas te coegit vẽire ad me ¶Et notãdũ q; dñi veit ad pctõres p ꝑassiõez iẽp̃tũ ẽ amaꝫ maredãs eis amaritudinẽ ꝛtritiõis vẽit ad oppssos p ptectionẽ iẽp̃tũ dña liberãs eos: vẽit ad mestos p ꝛsolationẽ iẽp̃tũ stella letificãs eos. vñ Au. Sãcta maria succurre miseris. ecce p̃mũ. tuua pusillanies. ecce hz. refoue flebiles. ecce ẽtiũ. Et vere bñdicta es: z bñdict⁹ fruct⁹ vẽtris tui: z admiror ꝺ h̃ũilitate visitatiõis tue ,ppẽ magnificẽtiã ꝟtutz q̃ appet i te. ecce ei i tuo aduẽtu z salutatiõe nõ solũ ego sz z ifãs in vtero meo gratulaꝫ: z qꝺ voce nõ p̃t: gaudio fateꝫ sic elizabeth miraculũ ꝛicarnatiõez ꝟbi cognouit mariã eẽ matrẽ dñi z ꝺo plenã itellexit. ¶Intellexit q̃ppe p̃ spm scm̃ q̃ repleta erat q; exultatio ifãtz illi⁹ significaret venisse matrẽ ei⁹ cui⁹ itpe p̃cursor erat futur⁹: z iõ q̃ añ erubescebat on⁹ parẽtis dũ adhuc nescireꝯ misteriũ religiõis iã bñdicit zq̃ se occ'tabat q; ꝛcepat filiũ tactat se q; gñabat ,pphetã. ¶Elizabeth etiã q̃ i occulto z secreta ispiratiõe cognouerat his q̃ sit aderãt palã euãgelizabat dicẽs [ebtã q̃ credidisti .s. angelo q̃n p ãlsẽsũ fidei ꝛcepisti (q̃m pficiẽt) ãpli⁹ i futuro (ea q̃ dcta sꝯ tibi adño) .s. p ãgelũ nũciatẽ z p spm scm̃ mẽtẽ tuã illustrãtẽ z teimediate docẽtẽ. apte h̃ idicat q; ꝟba ãgeli ad mariã dicta p spm magnouerat [. Btã iq̃t q̃ credidisti] Sz bti illi q̃ audiũt z credũt ꝛsidera itaq; q̃ magne ꝟtutz ẽ btẽ marie ꝟginis salutatio q̃ ꝛfert gaudiũ ꝛfert z spm̃scm̃

Johan. bap. replet spũ sancto.

Johã. s. Trisost. Cur maria salutauit.

Jo. ba. repleꝯ priusq̃ mat.

Uox magna elizabeth.

Clamor ad deuz Aug.

Bñdict⁹ fructus marie.

Beda

De bñdictione marie.

Fruct⁹ quinq; marie.

Maria venit ad diuer. sos

Augu.

Elizabeth secreta cognouit spm prophetie.

ꝓfert reuelationē secretoꝝ diuinoꝝ ꝓfert ꝛꝓ phetie actū. Et iō sp̄ē salutāda pp̄ resaluta tiōis lucrū ide sperādū. ¶ Audita igit̄ rñsio ne elizabeth q̄ eā matrē dñi sui appellādo ac btām p̄dicādo ꝛ fidē forte laudādo ꝓpheta uit: ap̄lꝰ maria tacere nō potuit dona q̄ p̄ce perat: ꝛ q̄ ℞ginali pudore ꝛ ex hūilitate acce ptū oraculū silētio texerat: iā ꝓgruo tpe pa tefecit: vñ exultās ꝓrupit i cāticū letitie qō a dño edidit dicēs. (Magt̄ aia mea dñz ℞c. to tū ibidē ꝓplēs iocūditat̄ ꝛ letitie cāticū. ꝓsue uer̄t enī hebrei i cāu magno cāticā ꝓponere ꝛ dicere dño qñ deꝰ mirabilia fecit circa ipos dūmos. Et plꝰ oibꝰ p̄t h̄ ℞go magnificare dñz. Btā si q̄dē ℞go tm̄ misterium sibi eē manifestatū ꝛ q̄ta p h̄ eēt more hūiliū nō stati reuelauit: sz q̄usq̄ p elizabeth reuelaꝛ abscōdit quā qz co gnouit misteriū p spm̄sctm̄ cognouisse itelli gēs dñz illō reuelari velle tādē ꝛ h̄ ipa reue lat deūq̄ magt̄. i. magnū i opibꝰ eiꝰ laudat ꝛ p̄dicat nō magnū facit: qz i se grādescere nō pōt: nec ōtrimētū: nec augmētū recipit. q. d. maria. O elizabeth: tu me magnificas ō bo nis q̄ vides i me: sz aia mea dño ꝛ creatori: vez deo p̄ri: ex q̄ sunt oia: attribuēs ip̄m in h̄ cāt̄ico magt̄: ꝛ eiꝰ magnificētiā p̄dicat nō tm̄ lingua laudat. [Et exultauit spūs meꝰ i deo salutari meo.] ꝛ saluatore meo. ſ. i filio p quē sunt oia: p quē salꝰ mūdo repaꝛ. In hoc aūt salutari ℞go bñ h̄z cāz exultatiōis plꝰ q̄s oēs creature: qz parētes in filijs solēt exultare. Et hz ipse sit salutare oiz hoiz singulꝛ tñ fuit salutare ℞ginis p̄ cūctz hoibꝰ ꝓpꝛ singꝛares ℞ginis ꝓrogatiuas. Spūs ipe ē aia: interdū tñ accipiꝛ p anime rōnabilitate ꝛ excellētia. Aia nāq̄ viuimꝰ: spū discernimꝰ ꝛ intelligimꝰ. Uñ ꝓphēdit oēs vires sub aia ꝛ spū sub aia ꝓphēdūt vires iferiores i cōpatiōe ad corꝓ spūs ℞o iportat eādē subaz aie fm vires su periores: q̄bꝰ rapiꝛ supra se dulcedine ꝛtem platiōis. Maria g̃ aia ꝛ spū deo deuota de oibꝰ bñficijs circa eā deintꝰ exhibitz oēs vi res suas i gr̄arū actiōe ꝛ laude dei ipēdit. q. d. fm Amb. Tāto mūere me deꝰ sublimauit: vt nullo ligue officio explicare possuz: sz to tū ai iteriorꝭ affectū i agēdis gr̄aꝝ laudibꝰ offero totū qō viuo. qō sentio. qō discerno i eiꝰ magnitudine ꝛtēplāda ij eiꝰ ꝓcept̄z obꝛ uādis ipēdo. Magnificat aūt ꝛ ille dñz i cuiꝰ bonitate magnificaꝛ ꝛ laudaꝛ dñs. Sic cm̄ in discipl'is magt̄ i: sic i opibꝰ suis artifices sin guli laudātur ꝛ magnificāt̄. Magnificaꝛ g̃ deꝰ i nobis dū aia nr̄a q̄ ad imaginē dei fcta est: ꝓ institiā xp̄o se ꝓformat q̄ ē imago p̄ris: dū imago dei q̄ ē i ipa magnificaꝛ. i. ℞tutum magnitudine magna efficiꝛ: dū fm ꝓcepta diuina viuimꝰ: dū bonis opibꝰ lucemꝰ. Et iō ait apl's. Magnificate ꝛ portate deū i corꝓe vr̄o. ¶ Uñ nota q̄ deꝰ magnificaꝛ tripl'r i bñ ficijs suis. Pꝛio ipa bñficia deo attribuēdo. Scōo ꝓ ipsis deo gr̄as agēdo. Tertio in ip sis nos exercēdo. ¶ Notandū ēt q̄ btā ℞go i isto cantico dilatauit se i dei laudeꝛ gr̄arum actiōe. Nusq̄ āt alibi legit̄ fuisse locuta: nisi valde parū ꝛ pauca ℞ba. in vniuerso ei tm̄ se ptēvicibꝰ legimꝰ eā locutā: vt ex h̄ oñderet se gr̄a septiformi plenā: vez cū āgelo bis. Pꝛio. Quo fiet istd̄. Scōo. Ecce ancilla dñi. Cū eli zabeth bis. Pꝛio cū salutauit elizabeth. Se cūdo cū ait. Magt̄ aia mea dñz. Cū filio bis. Pꝛio i tēplo. Fili q̄d feciſti nobis sic? Scōo i nuptijs. Unū nō h̄nt. Et semel cū ministris ibidē. Qōcūq̄ dixerit vobis facite. In oibꝰ his ptz q̄ nūq̄ locuta ē nisi breuiter paucis ℞bis: excepto q̄ i cāticō se dilatauit vbi cum deo locuta ē. ¶ Et notādū q̄ h̄. vij. ℞ba locu ta ē i. iiij. tpz vicibꝰ. ꝛ nō sine euidēti vtilitate q̄libet vice: q̄ter igit̄ ē locuta ꝛ. iiij. miracula fūt secuta. ſ. i āgeli ānūciatiōe ꝛ tūc concepit deū i elizabeth visitatiōe ꝛ tūc exultauit in fans i vtero: i nuptijs ꝛ tūc cōuertit aquā in vinū: i tēplo ꝛ tūc erat subditꝰ illis. ¶ Notā dū ēt q̄ init̄ p̄dictas locutiōes cū. iiij. p̄sonis locuta ē btā ℞go. ſ. cū āgelo: cū elizabeth ve tula ꝛ cognata sua: cū filio ꝛ cū ministris. In q̄ oñdit pulchꝛū documētū q̄ puella iuuenis et p̄cipue monialis rarissime dz loq̄: nisi vel cū angelo. i. cū angelico sacerdote qz āgelus dñi exercituū est sacerdos: et hoc in ꝓfessiōe vel cū sctā elizabeth. i. cū vetula vel alia ma tura ꝛ sctā muliere: ꝛ hoc in rara cōsolatiōe. vel cum filio dei: ꝛ hoc in oratione vel lectiōe vel cū ministris honestis: ꝛ hoc in necessario rū postulatiōe. Cōsidera g̃ q̄ūo letant̄ mr̄es ambe: laudant deū de vtraq̄ cōceptiōe: ꝛ in gratiarū actiōe cōsistētes agūt dies letitie. O qualis domꝰ vbi parit̄ cōmorāt̄ ꝛ reꝛescūt tales mr̄es. ſ. maria ꝛ elizabeth talibꝰ filijs. ſ. iesu ꝛ iohāne fecūdāte. O si cū dña tua i mō tana posses cōscendere: si sterilis ꝛ virginis mr̄is suauē contueri cōplerū: ꝛ salutationis officiū: putoq̄ canticū illud sacrū. Magnifi cat aia mea dñm cū beatissima ℞gine suaui cū modulatiōe ꝛcineres mirūq̄ ꝛceptū ℞gi neū vna cū ꝓpheta puulo exultās ꝛ iubilās adorares. vñ Anſel. ad sororē suā. Jā cū dul cissima dña tua i mōtana ꝓcēde: sterilis ℞ gis ituere ꝓplexū ꝛ salutatiōis officiū i q̄ ser uulus dñi: p̄co iudicē vox ℞bū int̄ anilia vi scera ꝛclusus in ℞ginis vtero clausum agno uit ꝛ indicibili gaudio ꝓphetauit. Beati vē tres in q̄bꝰ totꝰ mundi salus exoriꝛ: pulsiq̄ tristitie tenebris sempiterna letitia ꝓphetaꝛ Accurre q̄so accurre tātis gaudijs admisce re: ꝓsternere ad pedes vtriusq̄: et i vniꝰ ven tre spōsum tuū ap̄lectere: amicū ℞o eiꝰ i alte riꝰ vtero venerare. h̄ Anſel. Attēde h̄ ꝛ imita re hūilitatz exēplū: q̄ ei maria ad elizabeth x̄ps ad iohannē dña ad ancillā: dñs ad ser uum venire: ꝛ maria elizabeth seruire nō de

Cantici cōponē: diz canē ꝛ dicere dño dūmos. Cur nō cito re uelauit miste: rium.

Saluta re: ma: rie deꝰ ē peculia riter.

Spūs ē ℞ginis anima.

Ambro. De exul tatione spiritus Marie.

Magni ficat deꝰ in bene ficijs su is tripli cꝛ.

Qua: tuor mi racula secuta marie loq̄las.

Quatu: or ꝓsona rū cū q̄: bus lo: cuta est signifi: catio.

Anſel: mus. De ma rie visi: tatione.

Humili tatis exēplū.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

dignatur: q̄d aliud q̄ hūilitatis exēplū ostē
dit? De qua etiā spāliter in cantico suo p̄
dicto maria gloriat: z plena oim ꝟtutū solā
hūilitatē recognoscit dicēs. [Quia respexit
humilitatē ancille sue.] ergo? tu de te humi
lia cū maria sentias: z q̄cq̄d boni habes deo
nō tibi cū ea attribuas. [Et stetit maria q̄si
mēsibus trib⁹ cū elizabeth.] p cuius cōsola
tiōe z obsequio venerat ministrās z seruiēs
ei humiliter reuerēter z deuote in oībus q̄
bus poterat quasi oblita se matrē dei esse z
totius mūdi reginā: vt in oib⁹ impleret hu
militatis mēsurā. In ea igit cōtēplatio non
deseruit actionē: nec actio diminuit cōtēpla
tionē. Uñ z euāgeliū scriptuz de ministerio
marthe z cōtēplatione marie legit in ipsius
beate ꝟginis assumptiōe: q̄ et actiua fuit: vt
ptz in hoc loco: et cōtēplatiua: q? ꝓseruabat
oia ꝟba hec ꝓferēs in corde suo. Tādiu q̄p
pe māsit maria cū elizabeth donec ptus tpe
cōpleto precursoris dñi sui ꝓpter quā vene
rat natiuitatē videret: vt ei z matri obsecun
daret: et vt in via z publico nō videret fre
quētiꝫ: z vt tāto tpe elizabeth z. iohānes cre
sceret in gratijs ꝓfectus. Nā si in primo ad
uentu marie: sed z etiā ipsius dñi spūsancto
sunt repleti: multū ē illis supadditū de gra
tijs in tāta mora māsionis. ¶ Cōpleto igit
pariēdi tpe: [peperit elizabeth filiū]. s. viij.
Kalēdas Julij z feria sexta cui natoac etiā
matri eius humilia obsequia beata ꝟgo ex
hibuit z in domo etiam aliena ministrare
potius q̄ ministrari voluit. [et audierūt vi
cini] qui erāt cohabitātes [z cognati] q̄ erāt
cōsanguinei vel affines elizabeth [q? magni
ficauit] z magnifice fecit [dñs misericordiā
suā cū illa]. i. magnā misericordiā ei fecit. s.
opprobriū sterilitatis auferendo z tātū et ta
lem filiū sic nūciatū mirabiliter et cōceptuz
supnaturaliter ei dādo: z cōgratulabant ei
sup tāto dono ſm qđ angel⁹ zacharie dixe
rat: multi in natiuitate ei⁹ gaudebunt. Hoc
aūt gaudiū sanctitatē i eo futurā significa
bat. Sic q̄libet dz ꝓgratulari ꝰ bono alteri⁹
z gaudere cōtra inuidos. q̄ de malo gratulā
tur z de bono tristāt. Et nota q̄ hac die sctūs
Johan. iohānes euāgelista de carcere hui⁹ mūdi mi
euāge. graūit: z ad celeste palatiū letantib⁹ āgelis
die nati. glorios⁹ itrauit: z q? ꝓpt ingēs officiū non
io. bap. potuit hodie ei⁹ festū celebrari: statuit hoc
migra- ecclia in hebdomada natalis dñi die ktia so
uit. lēniter fieri vl q? ea die fuit ipsi basilica de
dicata: vl q? tūc ifulat⁹ ē pīarcha ecclīarū
Cur in in asia. z solēnitas baptiste i suo die remāsit
natali nimirū: q? hic dies ab āgelo gaudio natiui
dñico ce tatiꝫ p̄cursoris autēticat⁹ fuit. Igit dilectissi
lebretur mi hos eq̄natos sūmos dei amicos iter cho
festū io ros āgelor̄ rutilātes denotis hodie laudib⁹
hannis honorātes z ꝋones ad thronū gre mittam⁹
euāge. vt miam ꝓsequamur z gratiā i auxilio opor

tuno inueniam⁹. Sz cur natiuitatē iohānis
pot⁹ q̄ alicui⁹ scti celebrem⁹? hec cā est ſm
Augu. q? illorū post natiuitatē? etatis accesſ Augu.
sum fides dño adhesit: ꝛz nulli⁹ eorū natiui- Cur io
tas ꝛpo militauit. Johānis autem dñm ipa han. ba
natiuitas ꝓphetauit quē conceptū ex viero pti. nat.
salutauit. Idcirco ē iohānis celebrat natiui- celebra
uitas: q? iohānes dei gra dat⁹. s. et nat⁹ est mus po
itio tpis gre: q? ē gram noui testamēti erat tius q̄
ꝓdicatur⁹: q̄ ē invtero est mūdat⁹. die quoq̄ aliorū.
natiuitatis iohānis quidā lucernas mittas
accēdūt: in quo significat eius esse diem. de
quo dñs dixit illa erat lucerna ardens z lu
cens. Octauo aūt die a natiuitate p̄cursoris L
[venerūt circuncidere puerū] ſm ꝓceptū le- Circūci
gis. Et q? in circūcisiōe tunc imponebat⁹ no- sio Jo.
men puero sicut modo imponit in baptismo bapti.
ideo subditur. [Et vocabant eū noie patris
sui zachariā] Mos ei erat ātiquoꝝ iponere Impoſi
nomina patrū primogenitis et maximevni tio no
genitis. Cōgrue aūt imponebat nomē in cir minis
cūcisione: q? nullus nisi abijciat carnalia qđ
significat circuncisio: dignus est vt nomē ei⁹
scribat in libro vite [. Et respondens mater
ei⁹ dixit. Nequaq̄]. s. vocabit zacharias [ſz
vocabit iohānes.] Hoc sibi a deo reuelatuz
fuit: q? a patre muto non didicit. Pater etiā
nutu et signo de noie imponēdo interroga
tus. Per quod videt q̄ nō tm̄ erat mutus ſz
etiā surd⁹ [postulauit] signo nō verbo [pu
gillarē]. i. tabulā tātā q̄tū poterat pugill⁹
capere. Uñ ſm vulgare romanorū pugilla
est tabula ad scribendū. Dicit etiā aliq̄n pu- Pugil
gillaris calam⁹ et stilus z graphū quo scri- la.
bimus. [Et scripsit sic dicens. Johannes est
nomē eius.] Non dicit erit sed est. q. d. Jam
est impositū nomē a deo z ab angelo. ego nō
impono ſz impositū indico. ¶ Et notādū q̄
hoc nomē iohānes fuit ei ꝓpriū. Prio ꝓpter
plenitudinē gre quā habuit. Scdo ꝓpter tē
pus gre q̄ inchoauit. Tertio ꝓpter excellē
tiā gre quā ꝑm⁹ ꝓdicauit. s. remissionē pctō
rū z gre collationem. [Et mirati sūt vniuer
si] sup cōueniētia z cōcordātia inter pīem et
mīrem de noie pueri seu de impositiōe nois
ꝛmōi. Et tūc aptū est os zacharie z resoluta
est lingua ei⁹: q? quā vinxerat incredulitas
fides soluit. Per cōfessionē em̄ fidei iscripto
quā ꝟbis facere nō poterat meruit liberari
sīc ꝓpt ꝟbū dubitatiōis demeruerat ligari.
Quo facto gra noui testamēti ꝛserata. i. ma
nifestata oñdit ee. [Et loq̄bat bñdicēs deū]
p bñficijs oñsis circa eū. Nec mirū si loque
bat: q? ꝑ⁹ suus. s. de⁹ dederat ei bñdicite: et
iō bñdixit deū. ſz illud. Bñdicue sacerdotes
dñi dño. [Et factus est timor magn⁹ sup oēs
vicinos eoꝝ] timor. s. admiratiōis de his q̄ Timor
facta sūt in ortu iohānis. s. de ptu senis z ste vnde in
rilis: de impositiōe nois singularis: de mira- nati. Jo
culosa restitutiōe locutiōis. vl timor punitio hannis.

nis:qz videtes virū religiosum ꝓpter hesitationē sic punitū:timebāt sibi oēs:scientes ꝙ nō esset tutū offendere deū. [Et sup oia montana iudee] circuncirca. [Diuulgabant oia verba hec] scz ꝑdicta mirabilia. [Et posuerunt oēs q̄ audierant in corde suo] scz miracula q̄ facta fuerāt cōsiderātes:z euentū rei tacite prestolantes. [dicentes] scilz intra se. [Quis] z q̄lis [putas puer iste erit?] q.d. valde magn⁹ z laudabilis erit. Nec mirum ꝙ ita q̄rebant de puero [Etenim man⁹ dñi] i. ptās diuina z ⁊tus dei opatiua [Erat cuz illo] scz iohāne in mirabilib⁹ circa eū factis. ex q̄b⁹ rōnabiliter concludebat magnitudo pueri futura cozā deo. [Et zacharias iplet⁹ ē spūsctō] et pphetizās cāticū diuie laudis fecit dño:dicēs. [Bñdictus dñs de⁹ israel ꝛc.] per totuz. ¶Magna est largitas diuine pietatis z muneris ei⁹:si ꝓpti z parati ad accipiēdū sim⁹. Nā ecce loq̄la q̄ sola ablata est diffidēti:cū spū ꝓphetie est restituta credenti:z vbi abundauit delictū supabūdauit et gr̄a. et ita frequēter ampli⁹ reddit dñs q̄ sustulerit:q̄ ēt q̄s sanauit in corpe:hos ēt in alia sanauit. vñ Ambro. Uide q̄ bon⁹ de⁹ est facilis indulgere pctis:nō solū ablata restituit sz ēt inspata cōcedit. Ille dudū mut⁹ ꝓphetat. Hec em̄ gr̄a dei maria ꝙ eū q̄ negauerat cōfitet. Nemo g̃ diffidat:nemo veterū cōsci⁹ delictorū p̄mia diuina desperet. Nouit de⁹ mutare sniaz si tu noueris emēdare delictū. Hec Ambro. Maria ꝛo tādē valefaciēs elizabeth z zacharie ac bñdicēs iohanni rediit ad domū habitatiōis sue i nazareth. cōpleto tñ p̄us ortu p̄cursoris. put opinio magis cōis tenet. Per hoc aūt ꝙ pacto obsequio post ptū cognate sue rediit in domū suā:oñdit ꝙ inhonestū sit mozari sine officio in domo aliena. ¶Libet nūc intueri quātas tunc zacharias: quantas z elizabeth lachrymas fuderunt:qñ ꝛgo maria inde recessit:qñ mū di gaudiū z stella maris i domū suā reuersa est. Johānes q̄z i ei⁹ discessu nō parū doluit: q̄ in illi⁹ aduētu tāto gaudio exultauit. In reuersiōe aūt marie pauptatē ei⁹ ad memoriā reuocare stude. Redit ad domū in q̄ nec panē:nec vinū:nec alia necessaria erat inuētura:stetit q̄si trib⁹ mēsib⁹ apōillos forte opulenter:nūc aūt redit ad pauptatē suā:vt p̄ p̄ijs manib⁹ laborādo victū ꝓcuret. Cōpatere ergo sibi et i amorē paupertatis accēdere. [Puer aūt] iohānes [crescebat] ꝙtū ad augmētū corporis [z cōfortabat spū] ꝙtum ad augmentū gratie z virtutis:qz ꝑfm cremētū corporis crescebat p augmētū virtutis:caro em̄ est infirma:z iō spū ꝓpto est cōfortāda. [Et erat] ꝙtū ad pfectionē puersatiōis [in desertis] locis oꝑoni z ꝓtēplationi aptis ibi em̄ habitauit a septimo anno etatis sue [vsq̄ in diem ostensiōis sue ad israel] id est donec placuit deo ipsum israelitico populo demōstrare. s. q̄nvenit trans iordanē ꝑdicās baptismū pnie:qđ factū est anno.xv. imperij tyberij cesaris:tūc ei exijt de desertis ad ꝑdicandū populis. Cōsidera in p̄missis magnificentiā iohānis:z in multis alijs q̄ de eo reperiunt p̄iulegijs. Oratio.



Ancte Johannes baptista: tu prius plen⁹ deo q̄ natus exterro:purus noscens deū q̄ nat⁹ in mūdo: ad te dñe quē gratia fecit tā amicū dei fugio anxius quē iniquitas fecit tā reū dei: memēto ergo dñe vt sicut gr̄a dei te sic sublimauit:sic misericordia tua erigat quē culpa sua sic hūiliauit:me em̄ iniquitas mea talē fecit:te aūt talē:non tu sed gratia dei tecum. Obtine queso mihi misero: vt sicut in p̄mo aduentu nr̄i saluatoris magno gaudio exultasti:sic z ego i scō aduētu ei⁹ merear gaudere:z cū sanctis in gloria exultare. Amen.

¶De genealogia Saluatoris nostri. Capitu.vij.



Descripto igitur ortu p̄cursoris ꝓxim̄ sequitur genealogia saluatoris: qz hec ei⁹ ortū p̄cedit. de qua Math. sic dicit [liber gñationis] scz temporalis [ihesu xp̄i]. i. saluatoris vncti [filij dauid:filij ābraā] hic scz est qui sequit. Math. liber dict⁹ est liber gñatiōis: qz scripsit hebraice. Consuetudo aūt hebreorū est libros ab eorū p̄ncipijs seu ab eo de quo tractat in p̄ncipio denotare:et ideo a christi genealogia euāgelij suū denominat seu intitulat: qz ab ea ip̄m incipit z inchoat. ꝓposuit aūt in ꝓlogo istos duos. s. dauid z abraā poti⁹ q̄ alios z horum duorū fili⁹ spāliter dicit christus:qz vnus inter patriarchas:alter inter reges fuit p̄ncipalis:z his duobus solū inue. testa. facta est expressa p̄missio de xp̄o ex eis nascituro:z vt dignitas sacerdotalis ex abraā:z regalis ex dauid originali iure oñderet in xp̄o. ꝓposuit ꝛo dauid abrae cū eonuerso esset q̄tū ad tēpus:qz dignitas regni maior est q̄ p̄rogatas tēporis:qz dauid ꝑfundus fuit pctōr: iō vt ex sola mia xp̄s natus oñdatur: peccatoz iusto ꝓponit:et quia euidentius z sepius et firmi⁹ p̄missio facta est dauid:z ne ordo genealogie turbaret qz finis clausule vnius est p̄ncipiū altertus. vnde incipiēs genealogiā subiūgit [abraā genuit ysaac ꝛc.] vsq̄ ad ioseph descendendo. Que gñationes narrant ꝓpter illā qua maria genuit iesum q̄ vocat xp̄s:de q̄ dicet inferi⁹. Et iō dicit [liber gñatiōis] singulariter:qz q̄uis multe gñatiōes

A Mat.j.

Cur preceteris fili⁹ dauid z abrae ꝛo christ⁹. Dauid ante abraam.

Loq̄la cum ꝓphetia restituta quid signifi-cet.

De⁹ pl⁹ dat ꝛc.

Reuersio Marie quid moral⁹ indicet.

p ordinē replicēt: vnus th̄.i. iesu xp̄i generatio queritꝫ propter quā cetere hic inducuntur: qui dicit iesus quo ad diuinā: z christus quo ad hūanā naturā. Unde nomen iesu est nomen proprīū: sed nomē christi est nomē cōmune. z nomē iesu est nomē glorie: sed nomē xp̄i est nomē gratie. ¶ Considerandū aūt q̄ Matheus descendēdo texit gnationē xp̄i: q̄ agit de humanitate qua xp̄s ad nos descendit: z assumptionē infirmitatis nostre a deo oñdit. Unde ab abraam incipit oñdens modū qualiter deus venit in mūdū carnē a patribus descendēt assumendo: z pcedit vsq̄ ad ioseph virū marie: de qua sola ṽgine natus est iesus materialiter: q̄ de patre essentialiter. Econtrario aūt Lucas describit eā ascendendo: q̄ filios gr̄e per xp̄m ad regnū ascendere ostendit et reductionē hūane nature in deū describit. Unde z a baptismo vbi filij gratie fiunt incipit: z vsq̄ ad adam pcedit: q̄ spiritualis gnatio oēs qui volunt in xp̄o filij dei fieri cōprehēdit. Ut autem dicit Hyla. gradū quē Math. i ordie regie successionis ediderat lucas in sacerdotali origine cōputat: quē dū vterq̄ dinumerat cognationem in dño vtriusq̄ tribus vterq̄ significat atq̄ ita suis queq̄ partibus dñi nostri iesu xp̄i: q̄ est etern⁹ rex z sacerdos: et in carnali ortu vtriusq̄ gn̄is gloriā pbauerit. Hec Hy. Uñ z Augu. Solus aūt tūc vngebat rex z sacerdos: et in his duabus psonis p̄figurabat vnus rex z sacerdos: vtroq̄ munere vn⁹ xp̄s regens z interpellans pro nobis: faciensq̄ nos mēbra sua: vt in illo z nos xp̄i essemus. ¶ Incipiēs itaq̄ Mat. ab abraā: z per iudee lineā veniens ad dauid primū regē in tribu iuda totā sibi succedētiū genealogiāvsq̄ ad ioseph ex ordine texit: vt saluatorē nostrū ex semine abrae q̄ p̄ncipalis fuit inter patriarchas: z de pgenie dauid qui principalis fuit inter reges: z de tribu iuda que inter tribus principalis fuit fm carnē descendisse oñdat. Nam et abrae z dauid xp̄s dñs fuerat promissus z q̄ de tribu iuda originē duceret fuerat pphetatū. ¶ Describit autē hic gnatio xp̄i p tres quaterdenas gnationū quorū alique fuerūt añ legē z alique tēpore legis z vltima scz xp̄i gnatio tpe gratie: qō incepit ab eius cōceptione. Et p hoc significat q̄ aliqui istis tribus tēporibus saluati sunt p fidē christi. Itē fm Chriso. cōpletis ter quatuordecim gnationib⁹ mutat⁹ est in iudeis hominū status: ab abraam eñvsq̄ ad dauid fuerūt sub iudicib⁹: a dauid vsq̄ ad transmigrationem sub regibus: a transmigratiōe vsq̄ ad xp̄m sub pōtificibus. oñdit per hoc q̄ sicut cōpletis ter quatuordecim gnationib⁹ mutat⁹ est hoim status: sic a xp̄o hoim status mutatus est vt ipse sit iudex: rex et pontifex. Item per hoc significat q̄ in xp̄o consummat obedientia decalogi z veritas euangelū in fide trinitatis: in qua dedit nobis ptātē filios dei fieri z q̄ per istorū obseruationez xp̄s (qui est sol iustitie) ortꝫ in nobis per spūalē illuminationē. Itē tres q̄tuordene faciūt. xlij. gnatiōes per quas peruenimus ad xp̄m qui promissus est nobis in p̄miū sicut filij israel p. xlij. māsiones venerūt ad terrā sibi promissaz. ¶ Per has tres quaterdenas notant tria tempora añ legē: sub lege: z tp̄s gratie. Prīa quaterdena est ab abraam vsq̄ ad dauid inclusiue. Scōa a dauid vsq̄ ad trāsmigrationē babylonis. Tertia a transmigratione babylonis vsq̄ ad xp̄m. Prima ptinet patriarchas. Secunda reges. Tertia duces. In prima ponūtur primo nati ante ingressum egypti: ibi iudas aūt. Secūdo nati in egypto: ibi phares aūt. Tertio nati post egressū: ibi naason aūt Prīa quaterdena signat gnationē xp̄i p. gr̄az in aīa penitēte. Scōa in aīa pficiente. Tertia i aīa pfecta. Gnatio xp̄i spūalis in aīa penitente ostendit fm tres gradus penitentie Primus em̄ in inchoatione. Secundus in p gressu. Tertius in cōsummatiōe. In inchoatione penitētie implicant tria. s. p̄cedētia: cōstituentia z cōseruātia penitētiā. Precedētia sunt duo. s. fides bonitatis diuie: q̄ p abraā: spes venie: q̄ p ysaac. Cōstitnētia sunt tria. cōtritio: in qua est lucta detestādo pctm̄ pus amatū: q̄ p iacob. Cōfessio q̄ p iudā. satisfactio q̄ p fratres eius. Cōseruantia sunt tria. timor offense q̄ per phares qui dicit diuisio. Amor glorie q̄ p zaram: q̄ dicit oriēs. Horror gehēne q̄ p esron qui dicit sagitta. ¶ Sequitur spūalis gnatio xp̄i in aīa: in pgressu penitentie: q̄ cōtinet. uij. gnationes fm. iiij expeditētia pgressus. Primū est electio boni a malo: q̄ p arā q̄ or electꝰ. Scōm est volūtas p-fecta in bona exequēdo: q̄ p aminadab q̄ or spōtaneus. Tertiū est prudentia discernēdi inuās a nocuo: q̄ p naason q̄ or serpētinus. Quartū est sensus gaudij in cōplacendo q̄ p salomō: q̄ or sensibilis. ¶ Subsequit tertia gnatio xp̄i in cōsummatiōe pnie: ad quā cōcurrūt. uij. gnatiōes. fm. iiij. ibi expeditia. Primū est robur ꝫ tētatiōes culpe: qō significat p booū in quo robur. Scōm est seruit⁹ ad opatiōes gr̄e q̄ signat p obeth q̄ or fuiēs Tertiū ē cōstātia ꝫ psecutiōes pene qō designat iesse. i. insule libani. insula em̄ q̄tit vndis. Quartū est fortitudo finalis pseuerātie quod signat dauid. i. manufortis. Deinde incipit scōa q̄terdena in q̄ signat gnatio xp̄i spūalis in aīa pficiēte: z hoc fm. iiij. grad⁹. Quorū p̄mus est in volūtate bonorū. Scōs in declinatiōe malorū. Tertiꝰ in ope mādatorū. Quartꝰ in impletiōe cōsiliorū. Ad p̄mū gradū ptinēt tria. q̄tudo cordis ad hoiem ip̄m: quā designat salomō. i. pacificꝰ. Latitudo charitatꝫ ad p̄ximū: quā designat roboā

B Cur descenden do mat. narrat.

Hyla.

Augu.

C Tres quaterdene.

Chriso. De statu iudeorum

Quid p tres q̄terdenas q̄tuordecim gnationes.

Grad⁹ peniten tie.

D Spūalis gnatio xp̄i.

Gnatio xp̄i i cōsummatiōe penitentie

Scōa q̄terdena ō signās

id est latitudo populi. Subiectio voluntatis ad deū quā designat abia pater dñs: in quo amoris z timoris subiectio intelligitur. Ad scōm gradū qui est pfect⁹ in declinatiōe malorum ptinēt silr tria. Uitatio scādali: qō signat aza. i. tollēs. Uitatio prauī iudicij qō signat iosaphat. i. iudicās. Uitatio cōtempt⁹ primi: qō signat iorā. i. excelsus. Per primū signatur vitatio mali in effectu: p scōm in cogitatu. per tertiū in affectu. Ad tertiuz gradum q̄ est pfectus in ope mādatoz pertinēt quatuor generatiōes: qz obseruāda sunt mā data in statu aduersitatis z pſperitatis. Ad statum aduersitatis ptinēt duo: fortitudo in aggrediēdo difficilia: quā signat ozias. i. robustus dñi vel fortitudo: patiētia in sustinēdo aduersa quā signat ioathā. i. pfectus: qz patiētia opus pfectū hz. Ad statū pſperitatis ptinēt duo ptinētia a delectando in bono cōmutabili: quā signat achaz. i. cōtinēs confortatio in bono incōmutabili qō signat ezechias. i. ꝓfortauit me dñs. Ad quartū gradū qui est pfect⁹ in adimpletiōe ꝓsilioz ꝓcurrūt iij. Primū est oblīuio terrenoz huj⁹ mundi quā signat manasses. i. oblīuio. Scōm est susceptio iugi dñi q̄si spūalis nutrimēti: quam signat amon. i. nutrit⁹. Uñ ait alibi. Uenite ad me oēs q̄ laboratis z ego reficiā vos. Tertiuz est deuotio respectu pſentis meriti: quā signat iosias. i. incēsum dñi. Quartū est preparatio respectu futuri premij: quaz signat iechonias. i. pparatio. ¶ Ultimo incipit tertia quaterdena: que signat gnationem xpi per gratiā in aīa pfecta ꝑm quatuor grad⁹. Primus attēdit q̄tū ad pfectionē religiosorum: secūdus platoz: tertius actiuoz: quartus respōdēs cōiter omnibus. s. perseverantium. [Post trāsmigrationē babylonis]. i. post trāsitū a statu impfectionis sequit⁹ perfectio religiosoz. Ad quā pertinēt tria obedientia prōpta quā signat iechonias. i. preparatio: pauptas volūtaria: que nihil aliud q̄ deū querit: quam signat salatiel. i. petitio mea deus: regularis disciplina: quā signat zorobabel. i. magister ꝓfusionis: qz disciplinat ꝓfusionē peccati. Ad perfectionē platorum ptinent q̄tuor. s. paterna solicitudo ad subditos qō signat abiud. i. pater meus iste: doctrina excitās pigros: qō signat eliachim id est resuscitās: sciētia imperitis ꝓsulēs qō signat azor. i. videns lumen: sanctitas vite alios informans: qō signat sadoch. i. iustus. Ad pfectionē actiuoz ptinēt quatuor. s. perfectio charitatꝫ ad primos: qō signat achim id frater meus: pfectio amoris ad deū: qō signat eliud. i. deus meus: pfectio fiducie in deū in aduersis: qō signat eleazar. i. deus meus adiutor: perfectio humilitatis in pſperis: vt oia reputent dona dei: qō signat mathan id est donū. Ad pfectionē ꝙ cōmūnem perseuerātium ptinēt tria: scz supplātatio vitiorum: qō signat iacob. i. supplātator. cōtinuus perfectus virtutū: quē signat ioseph. i. accrescens. Cōstātia fidei immobilis qō signatur in hoc qō dr vir Marie que interpretat stella maris: que est polus qui non mouet. Hec enim tria sunt necessaria perseverātie. Per hos aūt predictos oēs figurat xp̄s: qz ei conuenit⁹ resi interpretationum noim predictorum. Cōsidera hic pgenitores dñi: qz de exiguis z peccatorib⁹ nō dedignatus est nasci: z noluit in pgenitorib⁹ gloriari. Neq; enim in his: neq; (qō ampli⁹ est) in virtutibus et operibus gloriari debemus: ne hoz mercedem in aliquo minuamus: vel etiā in toto p dam⁹. Unde Chrisо. Hic refulget dignitas xp̄i: nō qz magnos pgenitores habeat ac potētes: ſz qz exiguos ac viles. Sublimium eīm illa maxima z admirabilis gloria est humiliari spōte submissius. Sicut eīm admirabilis iudicatur: nō qz mortuus tātum est: verum qz etiā crucifixus est z sepultus: sic etiā in gnatione illius dici potest ꝙ nō solum qz suscepit carnē z homo factus est: admiratiōe sit dignus: sed qz etiā tales pgenitores habere dignatus est: nihil de nostris vilitatib⁹ erubescēs: per ista ꝓculdubio docēs: vt nos quoq; nūcq; de vitijs erubescamus parentū: sed vnū illud queramus semp nobilitari, ꝓpriaruz honore virtutū. Nō est omnino: non est nec de ꝟtute: nec de vitio parētū: aut laudādus aliquis aut culpādus: nemo inde vere aut obscurus: aut clarus est. Immo (vt cōsiderātius aliquid dicamus) nescio quomodo magis ille resplēdet qui ex parētibus a virtute ꝓsus alienus existēs: ipe tamē fuerit de ꝟtute mirabilis: nullus igitur in sapbiam de gloria eleuetur parētum: sed cōsiderās pgenitores dñi omnē euacuet z ꝓprumat mentis tumorez: z de solis virtutibus gloriet⁹. Quinimo ne de illis quidē. Sic eīm etiā phariseus publicano deterior effect⁹ est. Noli igit⁹ ipse tuoz corrūpere fructus laborum et noli sudores tuos inuanū effundere: noli cursuz inanem dirigere: post mille circuitus mercedem laboris euacuās. Nouit eīm dñs tuus: z quidē multo te melius tuarū merita virtutū: ne igit⁹ in supbiā tumescamus: ſz dicamus nosmetipsos inutiles: vt in partē vtilium trāseamus. si eīm laudādū te esse dixeris reprobus efficieris: etiam si fueras ante laudabilis. Si ꝟo inutilē te fateris fact⁹ es vtilis. etiā si ante reprobus fueris ꝓpter qō necessaria nobis est preteritarū oblīuio virtutū. Stabilissimū eīm erariū ꝟtutū est oblīuio virtutuz. Itaq; si eas in memoria quasi venales assidue portemus armam⁹ hostē: ritam⁹ inimicū: z doloroſuz inuitam⁹ ad furtū. Si ꝟo nemo alter. hec scierit nisi quē nulla occlta pñt latere: tuto i loco pcioſa ꝓsistēt.

Wat. xſ

Religiosorum pfectio.

Perseuerātiū pfectio.

Fo progenitorū xp̄i humilitas qđ designauit.

Chrisо.

Parentes claz non faciūt: sed virtus.

Oblīionis virtutū cōmendatio.

Nequaq̃ igit̃ hmõi bona freq̃nter euẽtiles ne quis forte ea diripiat qõ etiã phariseus passus est in lingua illa circũferẽs. Uñ ea z diabol⁹ rapuit. Caueam⁹ igit̃ de nobismet-ipsis dicere aliq̃d glorioſe. Hoc em̃ nos z hominibus odibiles z deo abominabiles facit. Et idcirco quãto maiora fecerimus: tãto de nobis minora dicamus. Hoc em̃ mõ maximã z apud deũ z corã hoib⁹ gloriã ꝓſeq̃mur nec ſolũ gr̃iaz apõ deũ: ſz etiã mercedẽ retributionẽq̃ pleniſſimã. Q̃n em̃ aliqua ſcta fecerimus habem⁹ ꝓculdubio debitorẽ: q̃n ꝙ nihil nos arbitramur opatos: ampli⁹ etiam de tali meremur affectu q̃ ꝓpter opa ipſa q̃ facimus. ¶ Itaq̃ virtutũ oim merita bonuz humilitatis eruerat: que ſi nõ aſſit nec ille poterũt eẽ laudabiles. Itaq̃ ſi bona tua magna vis facere noli illa putare magna: aliẽ magna eſſe nõ p̃nt. Sic em̃ Cẽturio ait. Nõ ſuz dign⁹ vt intres ſub tectũ meũ. Et ꝓpterea dign⁹ effect⁹ ẽ ſupraq̃ oẽs tũc iudeos mirabilis. Sic etiã Paul⁹ ait. Nõ ſum dignus apl̃s vocari z oim primus effect⁹ eſt. Sic et Johãnes. Nõ ſum inquit idoneus vt ſoluã corrigiã calciamẽti ei⁹ z idcirco amicus factus eſt ſpõſi: z manũ quã indignã dixit calciamẽtis: hãc x̃ps ſupra caput attraxit ſuũ. Sic etiã Petr⁹ ait. Exi a me dñe q̃m hõ peccator ſuz. z ꝓpterea fact⁹ eſt fundamẽtũ eccleſie. Nihil em̃ ita eſt amicũ deo vt ſi ſe aliquis minimũ ac humilẽ reputet. Que x̃tus nõ aliũde magis aut oriẽ: aut nutriẽ: q̃ ſi nũq̃ anim⁹ a p̃ũctiõe z ſui diſcuſſiõe diſcedat. Qui em̃ humiliat corde atq̃ ꝓterit: nõ offeretur in gloriã: nõ in inuidie liuorẽ: nõ iracũdie furorẽ verabit: nõ aliquã aliã ſuſcipiet paſſionẽ. Diſcite em̃ inq̃t a me: q̃ mitis ſum z humilis corde z inuenietis requiẽ aiab⁹ veſtris. Ut ergo hic z ibi requie multa ꝓfruamur humilitatẽ matrẽ bonor̃ noſtris penitus inſeramus aiabus. Sic em̃ z iſti⁹ vite pelag⁹ ſine fluct⁹ trãſire poterim⁹: z ad trãq̃lliſſimũ illũ enauigare portũ. hec Chriſo. Oro.

Humilitatis laus.

Math. viij.

j. Cori. xv.

Mar. et Johã. j.

Luce. v.

O Omine ieſu x̃pe ſpes z fiducia nr̃a memor eſto: q̃ p redẽptiõe nr̃a ſuſcepiſti: memor eſto q̃ creator oim ſuſceptiõe nr̃e nature ꝓſci⁹ fieri dignat⁹ es ſigmẽti nr̃i. Ueniſti dñe ꝓpt̃ peccatores: vt oim pctã deleres. Quid tibi retribuit: q̃d p̃ digne põt agi? Te laudo: tibi tuos viſcerib⁹ gr̃as ago: p ĩmẽſis bñficijs tuis quib⁹ hũano gñi pdito ſubueniſti: z põr te pẽſſime dñe vt q̃ ſic p nobis flex⁹ es vt hõ fieri dignareris: nõ i nobis patiaris perire qõ decreuiſti miserar⁹ aſſumere: z fac me tibi gr̃az z debitã ſeruitutẽ exhibere. Amen.

¶ De eo q̃ ioſeph voluit dimittere mariaz. Correſpõdet euãgelio. Cũ eẽt deſpõ. Ma. mater dñi. Ca. viij.



Et q̃ in p̃miſſa xp̃i genealogia Matheus oſtẽdit verã ei⁹ humilitatẽ. Cõſequẽter nũc oſtẽdit ei⁹ diuinitatẽ p modũ ꝓceptionis ei⁹ mirabilem. dicens: [Chriſti ãt gñatio ſic erat] quaſi diceret. Non credat q̃ de⁹ ſit genit⁹ ex cõmixtione maris z femine: ſicut p̃cedẽtes: ſed pot⁹ mõ mirabili q̃ ſequitur. [Cũ em̃ eſſet deſpõſata maria ioſeph] z ipſa de elizabeth ad domum ſuã in nazareth redũſſet: tãdẽ ioſeph a iudea in galileã veniẽs: z deſpõſatã ſibi in domũ ſuã ducere volẽs [anteq̃ conuenirẽt] ſcz anteq̃ nuptiarũ ſolẽnia celebrarẽt: nõ q̃ poſtea cõuenerint: ſed oſtẽdit ꝓtinus temp⁹ nuptiarũ ſolẽnis: z eſt tropus loquẽdi huiuſmodi: anteq̃ peniteret morte preuẽtus eſt: nõ q̃ poſtea penituerit. Uel [anteq̃ cõuenirẽt] cõi habitatiõe. i. anteq̃ ſimul in vna domo habitarẽt: nõdũ em̃ cõuenerãt: nõdũ ſimul habitabãt ille in ſua: z illa adhuc in ſua domo manebat: q̃ licitũ nõ erat apud iudeos q̃ ſpõſus z ſpõſa abſq̃ nuptiarũ celebratione ſimul cõuenirẽt vel habitarẽt [inuẽta] et viſa eſt maria ioſeph [in vtero habens] et grauida. ¶ Sed q̃d ſeq̃tur non inuenit nec agnouit manifeſte: ſed hoc eſt de ſpũſſancti operatione. Perpẽdens igit̃ hoc z ignorans tanti ſecretũ miſterũ dolebat z turbabat: ac [nolens eã traducere] in publicũ. i. diuulgare z diffamare ne ſcz tãq̃ adultera lapidaretur. Uel [nolẽs eã traducere] in domũ ſuam ad cohabitationẽ aſſiduã: q̃ ꝓpter miſterij x̃tutẽ quã neſciebat ſe indignũ: ad ei⁹ ꝓtiũ eſtimabat [voluit occulte eã dimittere] parẽtib⁹ a quib⁹ eã acceperat. Legerat em̃ Egrediet̃ virga de radice ieſſe. vñ nouerat mariã duriſſe originẽ: z legerat etiam. Ecce x̃go cõcipiet. z hec de ea credebat: preſertim q̃ poſt ꝓceptionẽ facies ei⁹ ita reſplẽduit diuinitate: vt ꝓpt̃ choruſcationẽ vir eã irreuerberatis oculis: z nõ cũ timore poſſet intueri. ¶ Ideoq̃ voluit ſe ãte tãtã gratiã humiliare indignũ ſe reputãs tãte virginis cohabitatione. vñ Hiero. Hoc teſtimoniũ Marie ẽ q̃ ioſeph ſciẽs illius caſtitatẽ z admirãs q̃ euenerat celat ſilentio cui⁹ miſterij neſciebat. vñ z Chriſo. O meſtimabilis laus Marie magis credebat ioſeph caſtitati eius q̃ vtero: z plus gratie q̃ nature. Cõceptionem videbat z fornicationẽ ſuſpicari nõ poterat. Poſſibilius enim credebat x̃ginẽ ſine viro poſſe cõcipere q̃ mariam poſſe peccare. hec Chriſ. ¶ Et nec maria ptrãſiuit abſq̃ tribulatiõe. ꝓpẽdebat em̃ z videbat ioſeph turbatum: z de hoc ipſa turbabat nõ modicũ. Hu-

Wat. j. A Joſeph dimittere volẽs ſponſaz.

Tradere q̃d ſit.

B Hiero. de laude Marie.

Chriſo. de laude Marie p ioſeph.

militer tñ tacebat: z occultabat donū dei: volens potius vilis z mala reputari: q̄ ipsum donū ꝓpalare: z de se aliq̄d loqui: qđ ad iactantiā putaret pertinere. Rogabat aūt dñz vt ipse dignaret remediū apponere: z hanc sibi z viro tribulationem auferre. Uides q̄ magna tribulatio z anxietas eis erat: z quō dñs suos tribulatiōibus vexari z tēptari ad ipsoꝝ coronā ꝑmittit. Sed tandē dñs vtriq̄ ꝓuidit. Joseph em̄ de dimissione marie cogitante et deliberante vbi habes argumentū diu deliberandū esse in incertis z dubijs: ne peccet temeritate leuitatis: misit dñs āgelū suū. s. gabrielē ꝑm Aug. Et hoc fecit triplici ratione ꝑm Chriſ. Primo ne iustus hō faceret rē iniustā iusto ꝓposito. Scđo ꝓpter honorē matris. s. ne dimissa notaret turpi suspitione. Tertio vt intelligēs ioseph causam cōceptionis: reuerētius se haberet cū virgine. Quarto ꝑm glosam ne vlterius ꝓmeret dubietas quē cōmēdabat equitas. [Cui] scilz ioseph [apparuit angel⁹ in somnis] nō manifesta visione: q̄ ipse dubietate animi ꝓmebat velut somno infidelitatis: et dixit ei. [Joseph fili dauid] per qđ ꝑm Chriſo. reducit eū in memoriā promissionis facte dauid de ipso xp̄o. q. d. ꝑm glo. recognosce ꝓmissionē factā dauid de cuius stirpe tu es z maria z vide impletū in ea [noli timere accipere] z domi retinere [mariā in cōiugē tuā] nō ad carnalē copulā: sed ad cohabitationē cū ea z ministrationē deuotā: necnō affectu z copulatione alioꝝ: qđ est verū cōiugiū. Exemplo ergo marie liquet fideles cōiugatos (seruato pari cōsensu) in cōtinentia posse ꝑmanere z iugiūq̄ posse vocari nō ꝑmixto corꝑis sexu sed custodito mentis affectu. Uñ z ioseph vir marie dr: q̄ verū cōiugiū est vbi amoris affectus seruat et etiā in maria fructus nuptiarū inuenit. Quasi diceret āgelus. Ne suspiceris q̄ hic interuenerit humana cōceptio. [Qđ em̄ i ea natū ē]. i. ꝓceptū [de spiritusācto est]. i. ꝑtute spiritusſācti est factū. In ea q̄ppe nasci est cōcipi: sz de ea nasci est inlucē ꝓferri. Et ꝺz h̄ dr q̄ duplex ē natiuitas. s. in vtero z ex vtero. Nascimur em̄ i vtero cū cōcipimur: sed ex vtero cū in lucem educimur. Hic ergo ponit explicita reuelatio facta ipsi ioseph ab angelo. Antea em̄ nouerat implicite quoddā diuinū esse in virginis cōceptu (vt supra dictū ē) explicite tñ ne sciuit factū z cōceptionis modū seu misteriū: z iō hec explicite sibi reuelant⁹ per āgelū. [Pariet autem filium] quādo scilicet erit natiuitas ex vtero: quē ipsa sicut stella lucē sicut virga florē: sicut terra germē paritura erat [et vocabis nomē eius ieſum] id est saluatorē. [Ipse em̄ saluū faciet populū suum a peccatis eoꝝ] qđ non est ꝓmodicū: q̄ nulla seruit⁹ miserior q̄ seruire pctis: z h̄ ꝓpt̄ vilitatē ipoꝝ. Ubi ostendit angelus eum verum hominē in ptu virginis: z verū deū in salute populi a pctis: q̄ nullus pōt saluare a peccatis nisi solus deus. De hoc latius videre poteris supra de cōceptione saluatoris. Joseph igit̄ certificatus de conceptione z virginitate marie. [exurgens a somno] dubietatis z ad mādatum angeli accipiens spōsam in coniugem. i. ad nomen cōiugis z vxoris cū virgine virgo ꝑmāsit z ei obsequiose tanq̄ dñe ministrauit. Hinc habem⁹ argumentū q̄ quicquid a deo monemur statim facere debem⁹. Ergo si vouisti deo aliquid statim si potes ꝓsolue: si nō potes q̄cito facultatē habebis statiz implere teneberis. Uota etiā q̄ sine expressiōe certi tpis sunt facta statim sunt adimplenda. Ubi Chriſo. Joseph p̄ āgelū de sacramento misteriꝝ celestis instruit monitis angeli let⁹ obtēperat: gaudens diuina iussa prosequit. Suscipit sanctā mariā z votis exultantibus gloriatur: q̄ tante maiestatis virginē matrē coniugē dici ab angelo meretur audire. hec Chriſ. Per ioseph cogitātē dimittere mariā qui certificatus de misterio p̄ āgelū accepit eam vt dominā: significat hō dubitās in fide vel moribus: qui ꝑ predicatorē vel cōfessorez bonū solidat iustis: z subijcit se monitionib⁹ ipsius. [Et nō cognouit] id est non agnouit eam [donec peperit filiū suū primogenitū] q̄ eo nato dignitatez ei⁹ maxime agnouit. vñ Chriſo. Uere nō cognouit eā ante cui⁹ fuerat dignitatis: sed postq̄ peperit tūc cognouit eā: q̄ speciosior z dignior facta fuerat q̄ totus mūdus: q̄ quē tot⁹ mundus capere nō poterat in angusto cubiculo vteris sui sola suscepit. Uel nō cognoscebat eā ope cōiugali ꝓptera q̄ didicerat: donec ꝑ eterno sumēdo i. nūq̄ vt ꝑ parui tpis significationē oē tps significatū accipiat. Est em̄ hec dictio donec q̄nq̄ significatiua determinati tpis quo trāacto fit aliq̄d: sic dr: iste nō comedit donec esset hora sexta qua cōpleta comedit. Q̄nq̄ est affirmatiua olim tēporū: z accipit ꝑ semp vt ibi: sede a dextris meis donec ponaz inimicos tuos scabellū pedū tuoꝝ. i. semp sede a dextris meis: q̄nq̄ est abnegatiua olim tēporū: z accipit ꝑ nunq̄: vt hic in ꝓposito. Si em̄ eā nō cognouit añ partū: multomagis nō cognouit eā post ptū visis videlicet tot signis z miraculis in natiuitate z post natiuitatem dñi cognoscēs deū esse q̄ nat⁹ est. Aliqui exponūt hoc de cognitiōe faciei dicentes: q̄ ex ꝓpria xp̄i in vtero virginis tanta erat claritas in facie ei⁹ q̄ ioseph facie ad faciē eā videre nō poterat: quā spūssanct⁹ a cōceptione penitus ꝑpleuerat: sicut dr de claritate faciei moysi ex cōsortio ꝑmonis dñi: q̄ nō poterāt intēdere in eū filij israel: z iō ioseph non cognoscebat facie ad faciē quā desponsauerat donec vterus euacuat⁹ esset. Remanet igit̄ z

Delibe rādū in incertis Augu.

Chriſo.

Glosa.

Chriſo.

Coniugiuz castorum.

Natiui tas duplex.

Cito deo parendū z votūred dendū ē Chriſo.

Chriſo. Quō ioseph cognouit mariā.

Done.

Altera cognitio

stat gaudēter cū sua bñdicta coniuge z vltra q̄ dici possit eā casto diligit amore z curā ipsius gerit fideliter: z dña cū eo morat cōfidēter z simul in sua pauptate viuunt letanter. Uñ tribulatione cessante redijt magna cōsolatio. Sic et nobis ptingeret si in tribulationibus patientiā haberemus. Stat etiā dñs iesus more aliorūvsq̄ ad nouē mēses in vtero reclusus: vt hoies qui in miserijs mundi vel inferni clausi erāt ad cōsortiū nouē ordinū angelorū reduceret. Stat benigne ac patienter sustinet z tēpus debitū expectat. Cōpatere sibi q̄ ad tantā hūilitatis pfunditatem deuenit. Multū debemus hanc virtutē affectare: nec deberemus ad elationē vel nostri reputationē vnq̄ intumescere quādo tantus se voluit dñs maiestatis inclinare. Et q̄ de hoc solo beneficio huius tā prolixe reclusionis nunq̄ ei digne satisfacere possumus saltem corde hoc cognoscam⁹: z gratias eidē toto affectu agamus: q̄ nos ex alijs assumere dignatus est: vt vel hoc modicū rependamus eidē q̄ reclusi stemus ad suū seruitiū. Ipsius quippe bñficiū est hoc nō nostrū meritū: z quidē bñficiū multū acceptabile ac venerabile z pmaximū. Nō em̄ ad penā sed ad cautelā sumus reclusi z in archa religionis tutissima collocati: ad quā hui⁹ mūdi neq̄ssimi venenose sagitte vel tumultuosi maris pcelle nisi nostra temeritate nō possunt attingere. Conemur igit̄ toto posse mente reclusa z abstracta ab oibus caducis: eidē dño cordis puritate vacare: q̄ corporalis reclusio nihil aut parū sine mētali videt prodesse. vñ Augu. Quid prodest solitudo corporis si solitudo defuerit mētis? z Grego. Quid prodest corpore cōuersari in claustro z mente vacari in seculo? Conemur etiā in oibus z gratias agere z ex corde eū benedicere. nā hoc in virtutib⁹ nobilissimū est z cārā deo splendidissimū vt hō in coactione obedientie: in exilio: in paupertate: in contēptu: in infirmitate: in multiplici mentis z corporis tribulatiōe velit: sciat: z possit deū laudare: z ex corde bñdicere ac ei cū gaudio gratias agere: desideria sursum erigere z eū operibus collaudare. vñ Ber. Felix qui passiones corporis sui ppter iustitiā ordinat: vt quicquid patiatur ppter dei filiū patiat: q̄tenꝰ z a corde tollatur murmuratio: z in ore versēt gratiarū actio: z vox laudis. hec Ber. Qui em̄ bene attendēret q̄ diligentibus deū oia cooperant in bonum: ad magnā animi quietē pueniret: ita q̄ in eo locū haberet: qō sapiens ait. Nō cōtristabit iustū quicquid ei acciderit: quia fm Augustī. Quicquid acciderit iusto voluntati diuine deputandū est: nō potestati inimici. Et similiter ipse dicere posset cū Job. Sicut dño placuit: ita factū est: sit nomē domini benedictum: ¶ Igitur in tribulationibus seu flagellis z afflictionibus nō debes dubitare: quia deus nō permittit eas ad suos venire: nisi pro ipsorum vtilitate. Aliquando quidē vt homo a seculo se auertens oblectamenta temporalia respuat z ad deū se conuertens eterna concupiscat. vñ Augu. Non enim ab hoc seculo auertitur nisi pernicios⁹ eius voluptatibus laboris z doloris aque misceātur. Si enim cessaret dominus et non misceret amaritudines felicitatibus seculi obliuisceremur eum. hec Augu. Et ideo ait Psal. Multiplicate sunt infirmitates eorū: postea accelerauerunt. Aliquando vt peccata sua melius agnoscat: et inde penitens z se corrigens purgatus et mundatus fiat. Unde em̄ (vt ait Aug.) qō lima ferro: qō fornax auro qō flagellū grano: hoc tribulatio viro iusto. vnde fratres ioseph dicebant. Merito hoc patimur: quia peccauimus in fratrē nostrū. Aliquando vt sublato adiutore melius imperfectionem suā videat: et seipsum cognoscat. vñ ps. Ego dixi in abundantia mea nō mouebor in eternū: sed vt melius me mihi ostenderes: auertisti faciem tuam a me: z factus sum conturbatus. Aliquando propter humilitatē conseruādā z virtutum custodiā: ne de meritis suis presumat z in superbiam se extollat. vnde Apostolus. Ne magnitudo reuelationū extollat me dat⁹ est mihi stimulus carnis mee angelus sathane qui me colaphizet. Aliquando vt sciat q̄ malū sit reliquisse deum: et ab eo esse derelictum. vnde Hiere. Scito z vide: quia malum z amarum est reliquisse te dominum deū tuum z nō esse timorem eius apud te. Aliquando vt deus patientiam alicuius declaret z per sanctorū exempla alios ad patientiā instruat. vnde Job. Hec sit mihi consolatio: vt affligēs me dolore non parcat: nec contradicam sermonibus sancti. Aliquādo vt alij magis timeāt et exemplū viuendi inde sumāt. vñ Sapiēs. Pestilentie flagellato stultus sapiētior erit. Aliquando ad dei saluantis laudem: z eius gloriam manifestandam sicut infirmitates ceci nati z lazari fuerunt vt in eis opera dei manifestarent: et ipse de⁹ glorificaret in eternum. Aliquando vt amoris xpi insignia recogitet: et misericordiā dei circa se recognoscat. vnde. ij. Macha. vj. Et enim multo tēpore nō sinere peccatoribus ex sentētia agere: sed statim vltiones adhibere: magni bñficij est iudiciū. vñ fz Hiero. Magna miseria est ad pñs miam nō cōsequi. Et fm Aug. Magna ira dei est qñ peccantē nō corripit: sed licentiā vagā in peccatū tuendi permittit. Aliquando vt spem maiorē ad deū habeat: z fiducia ampliorē inde accipiat. vñ Aug. Cū timore debes esse qñ tibi bñ est. Nōne melius est tēptari z pbari: q̄ nō tēptatū reprobari? vnde z Ber. Tūc magis irascit de⁹ cū nō irascitur.

Jesus in vtero strās nos docet patientiā z humilitatem.

F Augu. Monachorum inclusio alis sit.

Ber.

Prouer. xij.

Job. j.

S Tribu-

latio bonorum.

Augu.

Pſ. xxix

Apostolus.

ij. Corin thi. xij.

Hiere. capi. ij.

Job. vj.

Prouer. xix.

Job. ix. et. xj.

ij. Macha. vj.

Augu.

Augu.

Ber.

scitur. Nō em̄ cū nescio: sed cū sentio te iratum tūc maxime cōfido: ppitium etenim cū irat⁹ fueris: misericordie recordaberis. Aliquādo vt q̄z paratus sit deus ad succurrendum homo sciat: si tñ ad eū toto corde recurrat. vñ ps. Ad dñm cū tribularer clamaui: et exaudiuit me. Aliq̄n vt hō ꝓbet si deū amet z si ⁊tutes in se habeat. vñ Grego. Pena interrogat si quiet⁹ quis deū veraciter amat. Et iterū. nemo in pace vires suas cognoscit si em̄ bella desunt: ⁊tutū experimēta nō proderūt. Aliquādo vt homo inde ꝓbatior fiat z p patiētiā coronā maiorē z meritū ampli⁹ accipiat. vt pz de Job z martyrib⁹. vñ Jacob⁹ Beat⁹ vir q̄ suffert tēptationē: qm̄ cū ꝓbatus fuerit: accipiet coronā vite quā repromisit de⁹ diligētib⁹ se. ¶ Item ꝑm Chrisо. vt signum creditorū sibi thesauror̄. i. donor̄ collator̄ accipiat: neq̄ em̄ supueniret ei diabol⁹: nisi eum maiori honore affectum videret sicut insurrexit aduersus Adam: q̄ mīta illū dignitate vidit cōspicuū: z cōtra sanctum Job: q̄ videbat illum a deo miris laudibus coronatum. ¶ Insup quidā flagellis z tribulationibus atterūtur: nō ad peccati purgationem z venīā: sed ad punitionem z vindictā z ad eterne dānationis inchoationē z augmētuz: q̄b⁹ reproborū est ꝓprīū sicut antiochus z herodes ac quidā alij sunt passi: z multi adhuc hodie vidēt pati: quibus ꝑgruit illud ꝓphete. Duplici cōtritione cōtere eos. talibus em̄ presentes molestie sunt quoddā preambulū z initium penarū gehēne: q̄ afflictionū sua rum miseria ostēdūt: q̄b⁹ perpetuo in gehenna passuri sunt. Circa suos ꝙo dñs oia misericorditer ordinat: z ad vtilitatē eor̄ cūcta dispēsat. Oia ergo vel iuste vel misericorditer facit vel fieri ꝑmittit dñs: z ideo in omnib⁹ semp est laudādus. vñ Augu. Vera fidelīū humilitas est in nullo supbire: in nullo murmurare: nec ingratū esse nec querulū: sed in oībus dei iudicijs gratias deo agere deūq̄ laudare: cuius oīa opa aut iusta sunt aut benigna. Hec Aug. ¶ His itaq̄ cōsideratis: sic cor tuū stabilire z ordinare studeas: vt in cōtingētib⁹ aduersis z quibuscūq̄ displicētijs humiliter ac patiēter z letāter te habeas: et in via spūs ita te exerceas: vt ei⁹ repletꝰ feruore etiā hec p amore dñi iesu appetas q̄ in se z in suis hāc viā excelsam tenuit z mōstrauit z exēplū ābulādi p eā oībus reliq̄t. Patitur em̄ z sustinet⁹ vt electi⁹ filij regni affligātur hic in interiori hoīe z exteriori. Nā ꝙz apostolū. Qui extra disciplinaz sunt nō filij sed adulteri sunt. Et ꝑm Aug. Qui exēpt⁹ est a passione flagellor̄: exēptus est a numero filior̄. Un̄ z idē Augu. Nemo sibi ꝑmittat q̄d euāgelū nō ꝑmittit. Necesse est vtiq̄ i finē sic fiat sicut scriptura direxit. nō nobis ꝑmittūt scripture nr̄e in hoc seculo nisi tribulationes: pssuras: angustias: augmenta dolor̄: abūdātiā tēptationū. Ad ista ꝑcipue nos parem⁹ ne imparati deficiam⁹. ¶ Sz aliq̄n peccatores i hac vita aut nō aut min⁹ flagellāt: q̄ tā desperata est correctio eor̄. At ꝙo illi q̄bus parat vita sempiterna necesse est vt hic flagellent q̄ flagellat oēm filiū quē recipit i. quem recepturus est in hereditatem eternā. Addit oēm etiā vnicū: qui sine omni pctō est. Qui ergo flagellat vnicū sine pctō: reliq̄t adoptatū q̄ est cū pctō. Unic⁹ sine pctō: nō tñ sine flagello exēplū nobis ꝓposuit i passionib⁹ suis. Nō g̃ ꝓturbari debemus cū aliq̄s sctūs grauia z indigna ꝑpetrāt. si oblīti non sum⁹ q̄ ptulit iust⁹ iustor̄: sctūsq̄ sctōr̄. Oia em̄ terrena bona ꝓtēpsit vt ea ꝓtēnēda mōstraret: z oia terrena mala sustinuit q̄ sustinēda ꝑcipiebat vt nec i illis quereret felicitas: nec in istis timeret infelicitas. hec Aug. Expedit igit̄ nobis tribulari hic z affligi: et ideo nō debem⁹ i his frāgi vt impatiētes esse: z poti⁹ hec affectare z diligere: q̄ sepe a malo nos retrahūt z ad bonū inducūt. Cōtraria ꝙo ꝑ aduersarijs hīe debemus z fugere q̄ cōtraria ꝓdictis in nobis efficiunt. Oro.

O Omine iesu xp̃e q̄ es inexpugnabilis mur⁹ oīm i te sperātiū: eito in tribulatiōe meū refugiū: vide tribulatiōes z angustias meas z mei miserere: z p oēs miseratōes tuas mihi succurre. Uide infirmitatē meam z paterna miseratione me ꝓtege: vt tua suffultus ꝓuidentia: nūq̄z tua destituar ꝙsolatiōe z mia. Memēto dñe creature tue z insidiātes mihi hostes a me repelle: vt tua mia munu⁹ bonitatis tue dulcedinē i me cognoscā: z dignā penitētiā ꝑ peccatis meis exoluam. Amen.

¶ De natiuitate saluatoris: z cor respōdet euāgelio. Exīt edictum a cesare Augusto. Capitu. ix.



In dieb⁹ illis scz maria adhuc ꝑgnāte [exīt edictū a cesare augusto vt describerē] i. i scripto redigerē [vniuersus orbis]. s. q̄lib⁹ i ciuitate sua sub censu vcz ꝑ soluēdo. vt ait Gre. Nascituro dño orbis describit: q̄ ille vēiebat i carne: q̄ electos suos adscriberet i eternitate. Utinā dñe iesu de electz tuis me miserū facias: vt meum eternitate ascribas. huic regi nr̄o ōbem⁹ cēsuz fidei z iustitie ꝑfiteri: corde: ore: z ope. huic debem⁹ denariū. i. aiaz lumie vultꝰ ei⁹ insignitā vt decalogū legis i q̄ vultū regis nr̄i. i. volūtatē eius inuenim⁹. Sicut enim nullus a denario excipiebat: sic null⁹ ab obseruātia mandatorum excipitur. ¶ Ubi notādum q̄

A Luc. ij.

Nō flagellati.

Heb. xij

Chrisо.

Jaco. j.

Gre.

Hieremie. xvij

Tribulationum malorum.

Heb. xij

Augus. de flagellis dñi.

Augus. de humilitate fidelium.

primus imperator romanorum fuit Julius ce-
Jsido. Cesar vnde dictus. sar q̄ ꝑm Jsido. ideo cesar appellatus est: qz
ceso mortue matris vtero educt⁹ ꝓbatusq̄
fuit: vel qz cesarie natus est: vel qz fortiter
hostes cedebat. vnde ab eo impatores ceteri
sūt cesares appellati. Julio mortuo successit
Augustus vnde. sibi octauianus Augustus nepos Julij im-
perator secūdus: qui ideo appellatus augu
stus: qz maxime rēpublicā z romanū auxit
imperium. Uñ ab eo impatores ceteri dicti
sunt augusti. Hic retento cognomine prede-
cessoris: scz cesare vna cū cognomine suo: scz
augusto vocat⁹ est cesar augustus. A q̄ men
sis q̄ prim⁹ vocabat sextilis dictus est augu
stus: vel qz in eo nat⁹ est: vel qz tūc de victoria
redijt. A tpe isti⁹ primo potestas cepit impij
Monarchia. q̄ grece, dr monarchia. z regnauit annis. lvij.
z semis. Hic. xij. ānis circa tps natiuitatis xpi
Pax sub augusto in pace regnauit: z tali tpe xps cui pax ista
famulabat nasci voluit: qz pacē magnopere
q̄siuit: z pacis charitatisq̄ amatores z etiam
B sectatores semp inuisere dignat⁹ est. Quia
em̄ nascitur⁹ erat rex pacific⁹ z p̄nceps pacis:
cōgruū fuit vt ipse ante ortū suū pacē quasi
prenūciā p̄mitteret: quā etiā pacē ipe postea
viuēs in mūdo docuit: z exiens de mūdo di-
scipulis reliqt. Ex q̄ etiā moral'r datur intel
ligi q̄ verbum eternū nō nascitur nisi in corde
ps. lxxv pacato. Unde ps. In pace fact⁹ est locus ei⁹.
Pacatis ergo oibus regionib⁹ p orbē vniuer
sum: cū quietū silētiū vniuersalis pacis sub
cesaris augusti imperio pturbata prius se-
cula seruasset: memorat⁹ augustus rēpubli
cā legib⁹ pacificis adequare z nutrire desi-
derās ꝓtulit edictum: vt describeret vniuer
sus orbis. Uolēs em̄ scire numerū regionuz
in orbe que ditioni subesset romane: nume-
ruz etiā ciuitatū in qualibet regione: nume
ruz q̄z capitū. s. psonarū in qualibet ciuitate:
vt sciret q̄z quāta deberēt iure tributa dare:
z sic tributis indebitis nō grauarent: z scire
tur p quē modū singule terre sub romano im
perio meli⁹ regerent: preceperat vt de subur
banis oppidis ac vicis z plagis vbicūq̄ ha-
bitarēt ad suā hoies ciuitatem ꝓfluerēt vbi
territoriū habebāt: vel originē traxerant: et
Denarius vnde dicit. quisq̄ denariū: scz nūmū argēteū p̄cij decem
nūmorū vsualiū. vnde z denarius dicebatur
presidi ꝓuincie tradēs se subditū romano im
perio recognosceret z ad soluēdū tributa se
mg. obligaret. Nā z nūnus p̄ferebat cesarī ima
Profes-sio. ginē: z nois ei⁹ subscriptionē. Dicebat autē
pfessioq̄ quilibet quando reddebat presidi
denariū: ponebat illū sup capat suū: z ꝓprio
ore fatebatur se romano imperio esse subie
Descri-ptio. ctum. Dicebat etiā descriptio: qz numer⁹ eo
rum qui censi capite. i. cēsi vel recēsiti p sin-
gula capita z nūerati ferebant: recto deter-
minabātur numero z in scriptis redigeban
tur. Et sic tripliciter pfitebant: scz facto: qz
censum capitis impatori soluebāt verbo: qz
se eē subiectos romano imperio ore fatebā-
tur/ z scripto: qz eor̄ noia scribebātur. [Hec C
descriptio prima facta est a cyrino preside sy Prima
rie] qui missus fuerat a cesare augusto in sy descri-
riā tāc̄ preses et iudex ad ipsam regendaz. ptio.
Judea quippe nō habuit presidem ꝓpriuz:
sed ipsa cōtinebatur sub syria cui⁹ pars est Syria.
iudea. Ꝓria aūt pōt dici quātū ad cyrinum: Judea.
qz em̄ syria est ꝓuincia in cui⁹ medio ē iudea
quasi vmbilicus terre habitabilis dicit ꝓui-
sum esse vt in ea ipse inchoaret: z deinde per
circūstātes regiones alij presides ꝓsequerē
tur. Uel prima vniuersalis i qua vniuersus
orbis describitur: qz alie particulares precel
sisse intelligunt. Uel prima capitū in ciuita-
te fiebat a preside. Secūda ciuitatū in regio
ne a legato cesaris. Tertia regionū in orbe
cōā cesare. Hic primū iudea facta est roma
nis tributaria seu stipendiaria. Hec descri-
ptio quotānis. i. singulis annis postea facta
videt qz in euāgelio legit. Magister vester Math.
nō soluit hoc anno tributū. [Et ibāt oēs vt xvij.
ꝓfiterētur singuli i suā ciuitatē] vñ duxerāt
originē. Appropinquāte autē termino nouē
mēsium [ascēdit] ꝑm loci situm [et ioseph a
nazareth galilee] vbi manebat [cum maria
despōsata sibi vxore pregnante in bethleem
iude ciuitate dauid] qz ibi natus est z in re-
gem vnctus fuit: de cuius domo. i. ꝓgenie et
familia erat ioseph et etiā maria: vbi habi-
tabat eorum genus z familia: vt z ipsi sicut
ceteri eādē facerēt ꝓfessionem. Ubi vide dñz Censit⁹
ꝓpter te etiā capite censui ascribi in terris: capite
vt z nomē tuū ascribat in celis. In quo dedit domin⁹.
exēplū humilitatis pfecte: a qua saluator in
cepit a natiuitate z eā ꝓtinuauit vsq̄ ad mor
tē. In qua hūiliauit semetip̄m fact⁹ obediēs
vsq̄ ad crucē. Unde Beda. Cui⁹ nō ꝓtereunt Beda.
tāta tāc̄ benigna est humilitas intuēda: qz
nō solū incarnari ꝓ nobis: sed z eo tpe digna
tus sit incarnari: quo mox natus censui ce-
saris ascriberetur: atq̄ ob nostri liberatio-
nem ipse seruitio subderetur. Cōsidera etiā
q̄ lz beata virgo iam cōcepisset regem celi z
terre: ipa tñ vna cū spōso suo ioseph impiali
edicto voluit obedire: vt posset cū filio dice-
re: sic decet nos iplere oēm iustitiā: ac ꝓ hoc
daret nobis exemplum obtemperādi omni
potestati superiori. Laborat ergo iterū do
mina hoc longo itinere. Nā a nazareth vsq̄
in hierusalez sunt. xxxv. miliaria z deinde in
declinio montis hierusalem versus meridiē
est bethleem sita que z effrata ē dicta: distās D
a hierusalem p. v. miliaria vel circa'. C Ex Grauā-
hoc loco colligit q̄ beata virgo lz grauida esset ta nō est
iā vicina partui nō tñ ex hoc grauabatur in Maria
corpore quin iret de prouincia in prouinciaz. grauī-
Quia (vt dicit Augustinus) Cuz esset virgo da.
grauida salubri leuitate plaudebat. Lu- Augu.

men enim quod in se habebat pondus habere non poterat referēdo singula singulis. Joseph volēs soluere censum imperatori terreno ascēdit de prouincia i puinciā. s. de galilea in iudeā: z de ciuitate in ciuitatē: scz Moral'r de nazareth i bethleez. ¶ Moraliter ioseph De cēsu qui interpretat augmentū. i. quilibet nostrū soluēdo volēs spūaliter augeri si soluere vult censū deuotionis eterno regi: debet ire passibus virtutū: z ascendere de galilea. i. de mundo z volubilitate mundane conuersationis ad iudeā pfessionis z laudis diuine. Nam galilea interpretatur trāsmigratiovl' rota seu volubilis. Judea vo confessio. Et sic eundo Bethleē ascendet de nazareth in bethleem. i. a floride virtutum actione ad pastum contemplationis interne: in qua vera refectio aiaꝝ inuenitur. nazareth enī flos: z bethleem domꝰ panis. i. domꝰ refectionis interpretat. Ascēdit aūt ioseph cū maria: qz semp debemꝰ nobiscū habere penitentiaz sicut z ioseph vsqz ad mortē habuit mariā: q̄ interpretat mare amarū Cunqz in bethleem essent: qz pauper es erāt hospitiū inuenire nō potuerunt ꝓpter conuentū z frequētiam multoꝝ qui ob eandē causam cōcurrerāt. Cōpatere hic dñe z conspice delicatam iuuēculā annoꝝ q̄ndecim ex longo itinere fatigatā z cūverecūdia Marie iter hoies versantē querentēvbi quiesceret z nō inue nō inuenientē. Oēs eā z socīū licentiant z abnieti ho dicūt: z sic in cōi trāsitu in diuersoriū se recespitiū cō perūt: qđ itra ciuitatē in fine iuxta vnā portā patiēdū tarū sub rupe concaua erat nō hns desup te Diuer ctū: vt hodie cernit: nisi rupē de monte depēsorium dentē. Scōm Bedā. Diuersoriuz est spacium marie inter duos vicos ex vtroqz latere habens Beda. murū z extraqz parte portā: vt sit ide exitꝰ Quid di in vtrunqz vicū: desup coopertū ꝓpter aeris uersoriū intēperiem: vt in festiuis diebus possint ibi hoes conuenire ad colloquendū z solatiandū: z figurat ecclesiā inter paradisum z mūdū existētē: in quā diuertamꝰ ab erroribus mūdi huiꝰ. Ibi etiā hoes ad illā ciuitatem ꝓpter negociū aliquod: venientes: aialia ꝓpter aeris intēperiē locare cōsueuerāt. Unde z diuersoriū dicebat: qz illuc homines diuertebāt. Forte ibi ioseph faber lignariꝰ pse fecerat boui z asino quos secū duxerat. Asi Bos z asinus. nū quidē vt virgo pgnans sup eum veheret bouem forte vt ipsum venderet ac censum ꝓ se z ꝓ virgine solueret z de residuo viuerent. vel forte aliqs alius bouē adduxerat vt illū ibi venderet q̄ tunc cū asino in eodem presepio comedebat: vel forte ambo hec animalia per alios fuerūt adducta. Unde Chriso. Chrisostomus. De pau pertate parentū xpi. Quicunqz pauper ē accipiat cōsolationē Joseph et maria mater dñi nō habebāt seruū unū: nō ancillā de galilea: de nazareth soli veniunt: non habebāt iumentum. Ipsi sunt domini z famuli. Rem nouā. Ingrediuntur in diuersoriū nō ingrediunt i ciuitatē. Pauper tas enim timida inter diuites nō audebat accedere. Ubi cū venisset hora partus: scz in media nocte diei dominice dū nox medīū iter haberet. nam ea die qua dixit. Fiat lux: z facta est. Uisitauit nos oriēs ex alto. Peperit virgo filiū suum primogenitum. ly pmogenitū tn nō dicit hic ordinē respectu sequentis: sed priuationē respectu prioris: qz nullū habuit ante illū. Unde sm Bedā. Primogenitꝰ dr nō post quē aliꝰ: sz ante quē nullus. Et sm eundē ois vnigenitus est primogenitꝰ: z ois primogenitꝰ vt sic est vnigenitꝰ. Et qz filiꝰ dei ipsalr nasci voluit ex matre sm carnēvt ipse multos fratres acquireret per regenerationē spūs. Hinc est ꝙ vt sicut melius est dictus primogenitꝰ q̄z vnigenitꝰ. Et hoc est quod dicit Beda. ꝙ xps est vnigenitꝰ in substātia diuinitatis sz primogenitꝰ i susceptione humanitatz. In nocte natꝰ fuit: qz occultꝰ venit: vt et eos q̄ i nocte erroris erāt ad lucē vitatis reduceret. Filiū q̄z natū mater statim; vt deū adorauit: inuoluitqz ꝓ semetipsam pānis id est vilibus z veteribus indumētz. Unde pannosi dicūtur pauperes qui pānis induūtur veteribus insimul cōsutis. Et reclinauit ac posuit eū: nō in reclinatorio aureo: sz in psepio i medio duorū animaliū predictorū: scz inter bouem z asinum: [qz nō erat ei locꝰ aliꝰ in diuersorio]. Ecce magna christi pauptas z inopia qz nō soluz nō habuit domū propriā sue natiuitatis: sed nec in cōmuni diuersorio poterat habere locū cōuenientē z congruū z oportuit eum pre penuria loci in psepio reponi. Uñ verificatū est illō. Vulpes foueas habent: volucres celi nidos: filius aūt hois nō habuit vbi caput suū reclinet. Et intellige ꝙ diuersoriuz illō z stabulū erat ita animalibus z alijs repleūt nō haberet locū: nisi inter bruta aialia arctissimuz. Unde poterat dicere illud psal. Ut iumētū factus suz apud te: z ego semper tecū. Primo quieuit in ꝓginis alueolo. Secūdo in vili psepio. Tertio in crucis patibulo. Quarto i sepulchro etiā aliēo. Ecce quāta inopia z qualia reclinatoria. ¶ Aduerte ex pmissis ꝙ iam incipiebat statū pfectiōis exēplo docere q̄ cōsistit in hūilitate: austeritate z paupertate: vtvere posset dicere illud psal. Pauper suz ego: z in laboribꝰ a iuuentute mea. Hic ergo dānantur huiꝰ mūdi honores ac pōpe: ac vanitates. Itemqz delitie ac mollities z carnis delectationes: insup diuitie z abūdātie ac supfluitates. Unde Anselmus. O amāda z ammiranda dignatio. Deus immense glie: vermis cōtēptibilis fieri nō despexisti: dñs omniuz conseruus ap te parere voluisti. Parum tibi visum est parem nobis esse: z frater noster esse dignatus es. Et tu domine vniuersoꝝ: qui nullā ha-

F Hora natiuitatis pnicē pnogenitus.

Beda. Quō primogenitus z vnigenitus xps.

pānis i volutē. pānosi qui.

S Pauper tas z locorum penuria

Mat. viij.

Psal. lxxij.

Statū pfectiōis exēplo docet dominꝰ. Psal. lxxxvij.

Anselmus de paupta christi

bes indigētiā|inter ipsa natiuitatis tue in-
itia:nō horruisti abiectissime pauptatis de
gustare incōmoda. Ut em̄ ait scriptura tibi
nō nascēris non erit locus in diuersorio:nec
cunabula que teneritudinem tuā acciperēt
habuisti:sed in vili presepio sordentis sta-
buli tu qui terram palmo cōcludis:inuolu-
tus pānīculis reclinat⁹ es:z hoc ipsuz a bru
tis animalibus mater tua mutuo accepit.
Cōsolamini consolamini:qui in sordib⁹ pau
ptatz enutrimini:quia vobiscum est deus i
pauptate. Non cubat in delitijs splendidi
cubilis nec inuenitur in terra suauiter viuē
tium. Quid igitur gloriaris o diues:res lu
tea in volutabro lecti picti z delicati:cuz re
regum suo recubitu stramēta pauperū ho
nestare maluerit. Quid dura strata detesta
ris:cum teneř infantulus:in cuius manus
sunt oia regna: tuis sericis plumeis lectis
duras iumentoz stipulas p̄elegerit. vnde
Berñ. Ber. Nō ꝑsolat xp̄i ifantis garrulos:nō cō-
solātur xp̄i lachryme cachinātes:nō ꝑsolāt
pānī eius ābulātes i stolis:non ꝑsolant sta-
bulū z p̄sepe amātes p̄mas cathedras in si
nagogis. Uigilantibus pastorib⁹ annūciat
gaudiū lucis:z eis dicitur esse natus salua-
tor pauperibus atqz laborantibus:non vo-
bis diuitibus qui vestram habetis cōsola-
tiōem:non diuinam. Et iterum. Nascit dei
filiꝰ in cuiꝰ arbitrio erat qō cūqz velle eligē
re tēpꝰ elegit:quod molestius est p̄sertim
paruulo:z pauperis matris filio:q̄ vix pan-
nos haberet ad inuoluendū:p̄sepe ad re-
clinādū. Et cū tanta esset necessitas:nullaz
audio fieri pelliū mentionē. xp̄s vtiqz qui nō
fallitur: elegit qō carni molestius est. Id
ergo meliꝰ:id vtilius:id potius eligēdum:z
quisquis aliud doceat vt̄ suadeat ab eo tā-
qz a seductore cauēduz. Et tamē fratres ip̄e
est p̄missus olim p esaiaz. Paruulus sciens
reprobare malū z eligere bonum. Malū er
go voluptas corporis est. Bonū ꝟo afflictio
est. Siquidē z hanc elegit z illaz reprobauit
puer sapiēs:ꝟbū infās:caro scz infirma infā
tul⁹ tener caro oīnis laboris impotens:cōis
operis impatiēs. Itaqz iam carnalis homo
fuge voluptatez quia posita est mors secus
delectationis introitū. Age penitentiāquia
per illam appropinquat regnū. Hoc stabu-
lum illud predicat. Hoc p̄sepe clamat:hoc
mēbra illa infantilia manifeste annūciant:
hoc lachryme z vagitus euāgelizāt. O duri
cia cordis mei. Utinā dñe:sicut verbuz caro
factū est ita carneum fiat z cor meū. Siqui-
Ezechi- dē z hoc pollicitus es per prophetā. Auferā
el. xxxvj inquiēs a vobis cor lapideum z dabo vobis
carneum. ℞ Berñ. ¶ Uidisti ortū sanctissimi
principis. vidisti simul z partū regine cele-
stis z in vtroqz arctissimā paupertatē atten
J dere potuisti. Hec virtus est illa euangelica
Paupta

margarita. pro qua emenda z comparanda tis cōmē
oīnia sunt vendēda z danda. Hec est totius datio.
spiritualis edificij primarij fundamentuz.
Hec est spiritualis vis salutis tanqz humili
tatis fundamentum z pfectionis radix cuiꝰ
est fructus multiplex:sed occultus. Potui- Humili
sti etiam attēdere in vtroqz pfundissimā hu tatis cō-
militatem. Nō em̄ sunt stabulū dedignati: menda-
nō p̄sepe:nō fenū:non cetera vilia ad dan- tio.
dū nobis exēpluz pfecte hūilitatis. Sine hac
ꝟtute salus nō est:q; nulla opatio nostra cuz
supbia deo placere potest. Nēpe vt virtutes
sepe denř:vel accepte seruentur aut seruate
consumenř:humilitas mereř:z absqz ista ille
nec esse virtutes videnř. Potuisti etiam attē
dere i vtroqz (et maxime i puero iesu) nōpar Afflictio
uā corporis afflictionē. Inter ceteras autem nes
hec vna fuit:q; qñ mater sua in p̄sepio euz christi.
locauit z puluinar vel aliud hmōi non habe-
ret:ad caput eius quendam lapidē non sine
grādi cordis amaritudine posuit interposito
forte feno quod ab animalib⁹ mutuo accepit R
Et (vt ꝟr) adhuc ille lapis ibidez ad memoz Lapis
am reseruat⁹ videř. Pauptatē igitur z humi xp̄o sub
litatē afflictionūqz corporis studeas z tu pro capite
posse amplecti:z in his christum pro modulo positus
tuo imitari. Uñ Ber. Tribus exemplis viam Ber. tri
nobis ostendit qua euz sequi debem⁹. Exem b⁹ exem
plo pauptatis:q; i hoc mūdo diuitias habe- plis xp̄i
re noluit qō exēplum leue facit:z expeditum
vt currat exēplo humilitatis:quia mūdi glo
riā sprenit:qō modicū facit vt lateat. Exem-
plo patientie:q; mala sustinuit qō fortem et
robustū facit vt sustineat. hec Ber. Fz Ansel. Ansel-
Redēptor noster cecatis luminibus colliriuz mus de
sue incarnationis apposuit:vt qui deuz in se christo
creto maiestatis fulgentē videre non potera imitādo
m⁹:deum in homine apparentez aspicerem⁹
aspiciendo cognoscerem⁹:cognoscēdo dilige-
remus:diligēdo summo studio ad ei⁹ gloriā
pueníre satagerem⁹. Incarnatus est:vt nos
ad spūalia reuocaret. mutabilitatis nostre
particeps factus est:vt nos sue incōmutabi
litatis participes faceret. Inclinauit se adhu
milia nr̄a: vt nos ad excelsa ¦sua sublimaret. Chriſ.
Et ſm Chriſ. Filiꝰ dei naturalis:etiaz dauid Cur filiꝰ
filius esse dignatus est vt nos filios dei face dauid
ret. Seruū suū habere patrē dignatus est:vt dñs.
nobis patrē faceret deū. Nō em̄ frustra nec
vane ad tantā humilitatē ipse descendit:sed
vt nos ex humili sublimaret. Natus est ſm L
carnem vt nos ſm spirituz renasceremur. Et Loc⁹ cō-
quia partus sequitur conceptionē:sicut fru- ceptiōis
ctus florationē:cōgruum fuit q; christus q̄ cō z pt⁹ xp̄i
ceptus fuit in floze: scz nazareth qō interpta ostēdit
tur flos nasceret in fructu scz in bethleez:qō cōgru⁹.
interptat domus panis vel refectionis:quod
pertinet ad fructum. Quotidie quoqz domi-
nus in nazareth concipitur z in bethleē na-
scitur:cū aliquis floze ꝟbi suscepto se domuz

eterni panis efficit. Ideo etiam cōgruū fuit vt in bethleem (que domus panis interpretatur) xp̄s nasceret: qz ipse est panis viuus qui de celo descendit: qui electoz mētes interna satietate reficit. Natus quoq; in bethleem que iter omnes ciuitates iude exigua erat: noluit quēq; de terrene ciuitatis sublimitate gloriari. Qui nō in parētum domo sed in via nascitur: vt se peregrinum esse: z regnuz suuz de hoc mūdo nō eē ostenderet: qui etiā dicit. Ego sum via: qua scz ad patriaz venimus. In diuersorium se recepit: vt nos non palatia sed diuersoria in hoc mūdo querere doceret. Stabulum ad nascēdum elegit: vt curiositatem edificiorum et gloriam mundi dānaret. Paruul⁹ fact⁹ est: vt nos magnos ac viros pfectos efficeret: z ne vltra magnificare se homo sup terram apponeret. Infirmus fact⁹ est: vt nos ad bona opera fortes z potētes faceret. Pauper fact⁹ est: vt sua inopia nos ditaret: z ne de terrenis diuitūs q̄s q̄q; se extolleret. Pannis vilibus inuolut⁹ est: vt nos laqueis mortis absolueret: z stola prima immortalitatis indueret. Manus et pedes eius p̄stringunt̄: vt manus nostre ad bene operādum laxent̄: z pedes nostri in viam pacis dirigāt. In diuersorio loco eget: vt nobis in domo patris sui mānsiones multas prepararet. Et sic in p̄sepi angusto positus est: vt lectos delicatos z ampla edificia reprobaret: vt z nos p celestis regni gaudia dilataret: z nos locum cordis nostri sibi ppriū dilatarem⁹. Juxta illud. Fili prebe cor tuū mihi

Johan. xiij.

Prouerbi. xxiij.

In p̄sepio etiā reclinatus est: vt nos quasi sctā alia carnis sue frumēto reficeret: vt z cibus esset iumētoz. hō em̄ fact⁹ est iumētū. p pctm̄: sm illud. Hō cū in honore esset nō intellexit: cōparatus est iumētis insipiētib⁹: z sil'is factus est illis. tō dns fact⁹ est fenū qō est cib⁹ iumētoz: qz verbū caro factū est: et ois caro fenū. Bos quippe q̄ designat ppl'm iudeorum: et asinus qui designat populum gentiū: dn̄m in medio habētes z miraculose cognoscētes flexis genib⁹ incessanter eū adorabāt: z tāq; laudādo voces dabāt. vñ Ambro. Infantis audis vagitus: nō audis boues dn̄m agnoscētis mugitus. Agnouit em̄ bos possessorē suum: z asinus p̄sepe dn̄i sui. vñ z Greg. nazāzen⁹. Uenerare p̄sepe illō: p qō cū eēs pene tāq; mutū atal pascer⁊ nūc⁊ bo z rōne dei. Agnosce (vt bos) possessorē tuū z sicut asin⁹ dn̄i p̄sepe tui: seruitu: mūdoz aliorum: qui es z eoz q̄ ruminare nozūt: etiā verbū dei ad memoriā reuocare: quiq; etiā diuinis sacrificijs atq; altarib⁹ apti sūt: seu certe ex imūdis es aliqb⁹ z neq; cibis nec sacrificijs denotat⁹ es. Per mariā eccl'ia designari pōt z p ioseph spōsuz ei⁹ eps. Propter qō annulum habet sicut spōsus z sicut maria fecūda fuit: nō tū a ioseph sponso: sz a spūsctō, sic z ecclesia fecunditatem gratie habet a deo.

Prouerbi. xxiij.

Psal. xlviij.

Johā. j. z Esa. xl.

Ambro. Esa. j. Greg. nazan.

Moralr

Hi ascendunt tendendo in bethleem ciuitatem suā: scz celestē: z profitentur omni impatori exhibere seruitutē. Ecclesia vero in qualibet bona persona parit filiū quando bonū prius cōceptū perducit ad effectū z pānis in uoluit: qñ ab humanis laudibus hoc abscōdit: z in p̄sepio reclinat: qñ ex bono ope non eleuat: sed magis se hūiliat. Nascentē etiā dn̄m angeli circūdederūt z natū statim adorauerūt. [Et pastores erant in eadē regiōe vigilantes sup gregē suum] prope p miliare. s. iuxta turrim quandā inter bethleem et hierusalē vbi iacob rediēs de mesopotamia moratus est cū grege suo vbi mortuaz sepulta est rachel z turris gregis dicit. Ubi etiam in ecclesia tria pastoz illoz monstrant monumenta. [Et ecce angelus dn̄i] circa quartā vigiliā noctis venit ad eos. Diuidit enim nox in q̄tuor vigilias [z stetit iuxta illos] in veste candidaz facie rutilanti z iocunda. Et credit fuisse gabriel: q̄ virgini cōceptū verbi nūciauerat. Uñ ipse āplius ceteris gaudēs de impletiōe eius qō dixerat añ oēs se gerebat: vt xp̄i natiuitatē predicaret [et claritas dei circumfulsit illos] vndiq; exterius in corpore et ēt interius in mēte in signū q̄ ortus erat sol iustitie: et i tenebris lumē rectis corde z appropinquabat claritas glorie. Ideo ergo lumē angelus attulit: qz eū nunciare venerat qui est lux vera q̄ oēm hominē illuminat. Magis autē āpparuit angelus pastoribus q̄s alij generi hūano. Prio qz pauperes ppter q̄s xp̄s venitebat: sm illō p̄s. Propter miseriā inopū z gemitū pauperū z. Scdo qz simplices iuxta illō puer. Et cū simplicibus sermocinatio ei⁹. Tertio qz vigiles: sm illud puerbi. q̄ mane vigilauerit ad me inueniet me. Quarto ppter misterū: vt significet q̄ doctrina debet a pastoribus z prelatis venire ad subditos [Et timuer̄t timore magno] ppter insolitā angeli visionē z subitā claritatem. Sed angelus eos consolatur dicens. [Nolite timere] Cuius causa subditur cum dicitur. [Ecce enim euangelizo]. i. bonum nuncio [vobis] scilicet [gaudium magnum q̄ erit oi ppl'o]. i. ecclesie de cūctis ppl'is. s. iudeorū z gētiliū colligēde: qz [nat⁹ ē vobis] i. ad vtilitatē vr̄am. s. hoīm. [Hodie]. i. i isto die naturali noctē precedētē supputādo ad diem sequentē. Unde extunc nox incepit precedere diē: z potius dicit hodie q̄s hac nocte: quia gaudiū venerat nūciare z nox illa sicut dies illuminata fuit ex diuina claritate [saluator]. i. salutis amatoz z dispensatoz [q̄ est xp̄s] quo ad hūanitatē [dn̄s] quo ad diuinitatē [in ciuitate dauid]. i. bethleē vñ dauid traxerat originē. Xp̄s grece idē est q̄ vnct⁹ latine. In veteri sūt lege vngebant tm̄ reges z pontifices, Christ⁹ vero rex est z pontifex:

M Pastoz imitatio

Turris ad quā pastores erāt Monumētapastorum.

Gabriel

Pastoribus cur potius q̄s alijs apparuit.

Prouer. iij. Eiusdē viij.

Xp̄s vñ dicitur.

et ideo bene dicitur xps. i. vnctus nō vnctiōe humana sed diuina: qz in humanitate p nobis assumpta fuit vnct⁹ a deo patre: immo a tota trinitate plenitudine gre ſm Bedā: aliter angelus Mariā: aliter Ioseph: aliter pastores instruit. s. z ꝓcipiēdus z ꝓceptū z natū dñm testādo: vt z hoies sufficienter imbuat z suū deo seruitiū incessanter impēdat. [Et hoc vobis sit signū] more iudeoꝝ q̄ signa q̄rūt. [Inuenietis]. s. tāq̄ abscōditum non se ostēdētem [infantē] nō fantem: z tn vbū dei existētem [pannis] nō sericis [inuolutum] ecce eius paupertas z habitus vilitas. [et positum in presepio] nō in reclinatorio aureo. ecce mira humilitas vt dns dnoꝝ reclinaret se vsq̄ ad p̄sepe a liuz bruto. Et notādū q̄ pastores erāt simplices pauperes z humiles seu ꝓptibiles: ideo ne timerēt accedere datū est eis signū infantie pauptatis z humilitatis in xpo. Hec sunt signa aduentus primi: sed alia erūt signa aduētus secūdi. Moraliter in hoc instruimur qualiter et a quibus xps inueniat. Quia nō nisi a puris z simplicibus qō respōdet ei⁹ infantie: z a pauperibus qō respōdet pannorū inuolutioni z ab humilibus z ꝓptibilib⁹ qō rndet eius in p̄sepe reclinationi. Que ita cōprehēdūtur in tribus votis religiosorū: scz castitate q̄stū ad primū: paupertate q̄stuz ad scōz z obediētiā q̄rū ad tertiū. Et bene nato summo pastore angelus pastoribus apparuit et vigilātibus insinuās quales debeāt esse pastores ecclesie. s. humiles z vigilātes. Mistice ergo ſm Bedā isti pastores gregū signāt doctores z rectores fideliū aiarum q̄ vigilāt sup vitā subditoꝝ ne delinquāt z custodiūt vigilias noctis sup gregē suū ne infernaliū lupoꝝ morsibus pereāt. Nox em̄ picula temptationū idicat a qb⁹ se, suosq̄ subiectos oēs qui pfecte vigilāt custodire non cessant. Et iuxta illos stat angelus ad eoꝝ custodiam z claritas dei circūfulsit illos ad suā z subditoꝝ directionē. Et ſm eūdē Bedā: nec solum episcopi: presbiteri: dyacones vel etiā rectores monasterioꝝ pastores intelligēdi sunt: sed etiā oēs fideles q̄ vel paruule dom⁹ sue custodiā gerūt: pastores recte vocātur inq̄ntum eidē sue domui solicita vigilātia p̄sunt: z quicūq̄ saltē vni vel duob⁹ fratrib⁹ quotidiano preest regimine, debet eisdem pastoris officiū implere qz iubet inquātū sufficit hos vbi dapibus pascere. Immo vo vnusq̄sq̄ q̄ etiā priuat⁹ creditur viuere pastoris officium gerit z spūalē pascēs gregē vigilias noctis supra illuz custodit si bonoꝝ actuū z mūdarū cogitationū sibi multitudinem aggregans hoc iusto moderamine gubernare: et celestibus scripturarū pascuis nutrire: pugilicq̄ solertia cōtra immūdoꝝ spirituū insidias seruare cōtendit. Cumq̄ pastores de visis z auditis mirarent ne vnius angeli et testis autoritas paruaderet p signo z concordia testimonij [subito facta est cū āgelo] qui tanq̄ principalis inter alios nunciauerat natiuitatē xpi [multitudo militie celestis]. i. angelorū qui noie militie designant qz p salute hoim cū demonib⁹ pliant: vel qz natus est rex celestis tō multitudinē angelorū noie militie designat: qz vo dux ad plūm natus est: nō eā fz aliā literā exercitū appellat [laudantiū deū] cōsona voce de xpi natiuitate eo q̄ per ipsum sciebant hoies ad salutē deduci: z ruinā angelorū reparari et in honorē dei vna bñdictione dicentiū. [Gloria in excelsis deo]. i. in celis: qz lz ei⁹ gloria vbi q̄ reluceat: maxime tn in celo empyreo vbi est āgelorūz sctorū habitatio. z. q. d. in terris a multis despicit: sed in celis ab oibus glorificatur. [Et in terra pax hoibus] nō q̄bus cūq̄ sed [bone voluntatis]. s. eis qui bona voluntate xp̄m natū suscipiūt nō persequuntur. Nō em̄ est pax impijs sed pax multa diligentibus legem domini. Nā ſm leonē papam: christiano vera pax est a dei voluntate nō diuidi z in his solis que dei sunt delectari. Ad deū quippe pacē habere est velle q̄ iubet z nolle q̄ prohibet. pax ergo nūcia tur hominibus bone voluntatis. i. hoibus bonis. Per bonitatē em̄ voluntatis dicit hō simpliciter bonus: magis q̄ per bonitatem aliarū potentiarum aie: qz voluntas mouet alias potentias ad act⁹ suos: z ideo bonitas eius vel malitia in oēs alias redūdat potentias sicut influētia cause mouētis in motis ab ipsa. malis aūt hoibus nō est pax: qz non est pax impijs. Et hoc etiā vbo angeli ptz q̄ illa pax q̄ p̄ncipal'r p pphetas p̄dicta fuit futura in aduentu xp̄i erat pax interior bone voluntatis: qz ſm q̄ dicit in prouerbijs. Nō cōtristabit iustū quicquid ei acciderit. pax aūt tēporalis que fuit in aduētu christi pacatis omnibus gētib⁹ sub imperio romano: fuit figura huius pacis principaliter intente. Et bene dr gloria deo: z pax hominib⁹: qz per christū est pater glorificatus: z pax facta inter deū z hominē ac inter angelū et hominē et inter iudeū z gentilē. Laudamus te ꝛc. que sequunt in hoc cantico credit Hilarius addidisse: z Anastasius papa scōs: instituit ip̄m cātari i missa die⁹ dñicis z festiuis. qz ē cāticū gaudij z exultatiōis de gaudio huius diei dicit Cassiodo. sup illud ps. Hec est dies quā fecit dns. Lz inqt de⁹ cūctos dies creauerit: singulariter tn hūc diē fecisse dr: q̄ xp̄i domini natiuitate sacrat⁹ est: in q̄ merito exultare cōuenit z letari: qm̄ i eo diabol⁹ ius pdidit: z salutē mūd⁹ accepit. Et notādū q̄ mltitudo celestis āgelo nūciāti sociata ē vt mltitudo aduenies dictū āgeli ꝓfirmaret. Et ſm Bedā ꝓpo euāgelizāte āgelo mltitudo in cō-

§. Coz. §

N Moraliter qualiter z a quib⁹ xps inueniat.

Pastor pastoribus apparuit. Beda. Qui pastores dicendi. Nox.

Uniuersi fideles.

Militie ratio.

Pax hominum ps. cxviij. Leo pa de pace va Bonitas voluntatis.

Prouer. xij.

Cassiodor⁹ de gaudio natalis dñici.

Verbuz in sacra scriptura. Esa. xxx.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

sonā laudē prorūpit creatoris ꝛ officiuꝫ suū deo impēdēs: ꝛ nos exēplo suo instruens vt quotiēs sacrā eruditionē ex fratris ore audimus: vel ipsi q̄ pietatis sunt intra nos ad mentem reducim⁹ statim deo laudes corde ore ꝛ opere reddam⁹: ꝛ apte demōstrās q̄ p hanc natiuitatē hoīes ad pacem vni⁹ fidei: spei ꝛ dilectionis atq; ad gloriā diuine laudationis essent cōuertēdi. Deinde ascēdentes angeli in celū cū iubilo ꝛ canticis nūciauerūt hec similiter conciuib⁹ suis. Tota igit supna curia exhilarata magnoq; festo facto aclaudib⁹ ꝛ gratiarū actionibus deo patri exhibitis venerūt oēs p ordines suos videre faciē dñi dei sui: ꝛ adorātes eum ꝛ matrē ipsi⁹ cū omni reuerētia laudis eidem psonabant ꝛ cantica: q̄s enim illoꝛ talib⁹ audit is nouis remansisset in celo: quin visitasset dominū suū sic humiliter cōstitutū in terra?

Q Aposto. Heb j. Augu. ō hūilitate nascētis xpi.

In nullo eoꝝ cadere potuisset hec tāta superbia. vñ Apl's. Et cū introduceret primogenitū in orbē terraꝝ dixit. Et adorēt eum oēs angeli dei. vñ Aug. In stabulo nascit: ꝛ a matre maria vili fascia cingit ꝛ in psepio reclinat. Nō erat ei cedrina dom⁹ nec lect⁹ eburneus in quo pareret creatorē ꝛ oīum poneret redēptorē. Idcirco velut exul ꝛ peregrina in aliena domo mūdi dñm peperit ꝛ tanq; femina paup: non sericis: sz pānis vilibus inuoluit: ꝛ i psepio collocauit. Quē vt peperit statim vt deū adorauit. O stabulū felix presepe beatū in quo nascit xps ꝛ reclinat oīm de⁹.

Obstetrices dñi.

Ibi fuerūt obstetrices angelice potestates ꝛ solatiū angeloꝝ: ibi erāt milia miliū exultantiū. Ibi vagiebat xps in stabulo ꝛ fiebat leticia magna in celo. Plorabat in presepio christ⁹: ꝛ tñ de ipso exultat multitudo celestis exercit⁹: resonans deo gloriā i altissimis: in terra pacē annūciās hominib⁹ bone voluntatis: q̄ bonitas celi nata erat in terris. Descēderat pax vera de celo ꝛ inde angeli gratulātes decātabāt gloriā in altissimis deo. Exultāt āgeli: ptremiscit maria mater dei effecta. Gaudēt āgeli de xpo tripudiādo secure: añ quē stat mr cū magno tremore: ti more exultat ꝛ cū exultatiōe timida pseuerat hec Augu. [Post ꝟ pastores loquebāt adinuicē dicentes. Transeam⁹ vsq; bethleez] de q̄ nobis dictū est [et videam⁹] ibi oculis nostris [hoc ℣bū] id est istam rē dignā ℣bo vt recordatione que res facta ꝛ impleta ē. quā rem [dñs fecit] q̄ alius facere nō potuit [ꝛ ostendit]. i. reuelauit [nobis] quasi dicerēt

Uerbuz in sacra scriptura.

Uideam⁹ puerum natū p verbū angeli nobis signatū. Uerbū em vt sermo in sacra scriptura: sepe pro re digna ℣bo accipitur: vt in Esa. Nō erat ℣bum in domo sua. id est res grandis quā nō ostēderet eis. Uel hoc ℣bū videam⁹ quod erat in principio apud patrē quō caro factū est: quia cuz caro dñi nostri

Esa. xxxix.

videt verbū videtur quod fili⁹ est [quod factū est] q̄ tota trinitas incarnari cōstituit: ꝛ sic factū hominē sc̄z mortalez ostendit nobis: q̄ in deitate videri nō poterat. [Et venerūt festinantes] principaliter ex vehemēti gaudio ꝛ desiderio videndi infantez natū: ꝛ secundario: vt citius redirent ad gregem suū sine custodia dimissum: in quo notat eorum deuotio et solicitudo q̄rēdi: nemo enim cū desidia querens christum inuenire meretur. Ad quē fm Bedā festinanter ire est nō pedum gressus accelerare: sed in fide semp ac virtute proficere. [Et inuenerūt mariā et ioseph ꝛ infantē positū i psepio] Ex abūdantia quippe pacis qua tunc hoies gaudebāt ꝛ ppter hospitū supuenientiū frequētiā porte nō claudebātur ideo pastores nocte itrare et ad puerū venire poterāt. Inuenit xps cum maria ℣gine ꝛ ioseph viro iusto et in psepio: p qđ docemur q̄ q̄ vult inuenire xpm debet habere mundiciaz cordis respectu sui: qđ p mariam virginē: iusticiā respectu ꝓmi: qđ p ioseph iustū: et hūilitatē ac reuerentiā respectu dei: qđ p hūile psepiū inuit. inuenit aūt xps mediāte maria ꝛ ioseph. i. cōtēplatione ꝛ actiōe: in cui⁹ figuraz iacob q̄ ꝛ israel. i. vidēs deū dict⁹ est vtrāq; vxorē: sc̄z rachel ꝛ liā habuit. [Uidētes aūt] oculis corporalib⁹ et exterius puerū fm carnē [cognouerūt] cogitatiōe itellectuali. ꝛ p fidē interius [de ℣bo] i. filio dei dictū esse [qđ dictū erat illis de puero hoc] ꝛ sic p cognitiōez humanitatis venerūt ad cognitionē deitatis: q̄ (vt p dictū est) nō solū exterius: sz etiā interi⁹ fuerūt illuminati de cognitiōe ℣bi icarnati. Et adorātes puerū referebāt q̄ ab angelis audierāt [Et oēs q̄ audierūt mirati sunt] de icarnatiōis misterio ꝛ de pastoꝝ attestatiōe. ¶ Moraliter ex p̄missis nota q̄ volētib⁹ spūaliter inuenire xpm. tria sunt necessaria: sc̄z colloq̄ p meditationē scripturarū: transire p cōtēplationem creaturaꝝ: festinare p degustationez gratiaꝝ. Ul volentes inuenire xpm debem⁹ colloq̄ per pctōrū cōfessionē: trāsire p carnalū ꝛ tēporaliū abiectionē festinare p feruentis desiderij accelerationē: ꝛ hoc vsq; in bethleem: id est domum panis per diuinorum degustationem. Et tunc inueniemus xpz in p̄sepio cordis nostri p delitiosam sue p̄sentie exhibitionem. cui⁹ delitie sunt esse cuz filijs hoim. Moraliter etiāz anagogice per bethleem que interpretat domus panis patria celestis designatur quia ibi est ille btūs panis de quo infra dicitur. Btūs qui māducat panem in regno dei. Ad hanc bethleem triplici transitu peruenitur. Primus est de vitijs ad virtutes. Secundus de virtute in virtutem. Tertius est ex hoc mundo ad patrem siue de morte ad vitam. Igitur fm cōsilium Bede. Transeamus etiaz nos exēplo

R Cur porte aperte erant

Moraliter Inuenire christum volētibus necessaria.

Moraliter tertia anagogice

Beda.

Beda.

hoz pastoz vsqz in bethleē ciuitatē dauid cogitādo: ac recolam⁹ amādo z incarnationem christi dignis honozib⁹ celebrādo. Trāseam⁹ etiā abiectis carnalib⁹ ocupiscētijs toto desiderio mētis vsqz in bethleē supnā. i. domum panis viui: nō mānfactā sz etnā in celis: z recolam⁹ amādo: qz ꝟbū caro factū illuc carne ascēdit: ibiqz sedet in dextera patris: illuc eū tota virtutū instantia sequamur: et solicita cozdis ac corpis castigatiōe ꝓcurem⁹: vt quē illi in ꝓsepio videre vagientē: nos in patris solio mereamur videre regnantē. Nō est tā ta beatitudo cuz desidia ac torpore querēda sed alacriter sunt xp̄i sequenda vestigia. Et sicut illi videntes cognouerūt: sic z nos que dicta sūt de saluatore nr̄o plena dilectione festinemus amplecti: vt hec in futuro pfecte cognitionis visu comprehēdere valeamus. [Maria aūt] prudētissima [ꝓfuabat] i scrinio pectoris sui [ocia ꝟba]. s. de annūciatiōe angelica: de exultatione iohānis in vtero. de ortu saluatoris: de cātico angeloz: ac de apparitione z fide pastoz [cōferens ea in cozde suo] cū scriptis prophetarum. Ecce ergo optima discipula q̄ audita cōfuabat memorie cōmēdādo z oia nihil obliuiō idādo: z pferēs obseruata frequēter repetendo. vñ fuit archa cōtinēs diuinoz eloqoz archana. Cō fuabat q̄ oia z memorie cōmēdabat: vt post ea ip̄a docente z narrāte scriberēt: z in vniuerso mūdo p̄dicarēt. Ab ip̄a em̄ ap̄li plurima ꝺ gestis dn̄i didicerūt: maxime ea q̄ gessit añq̄ eos vocaret: z ad ipsaz oēs q̄si ad magistrā recurrebāt. Et q: sctās scripturas legerat z pphetas sciebat ꝓferebat q̄ secū sūt acta de dn̄o cū his q̄ nouerat a pphetz scripta ꝺ eo attēdēs prudēt quō pphetie implebantur in puero nato. Conferens ergo ea que in puero fieri videbat cū illis que de eo in oraculis pphetaz legerat: tāto verius eū deum esse credebat quāto ea q̄ de illo legerat in eo compleri cernebat. Et ista collatio erat ei delectabilis valde et vtilis eccl'ie q: fm̄ Hiero. Ipsa post ascēsionē filij sui remāsit ad tp̄s in terris cuz ap̄lis vt eos plenius istrueret: q: oia familiari⁹ viderat z tractauerat: ꝓpter qꝺ meli⁹ exp̄mere poterat. Ut ei dicit Hie. qꝺ meli⁹ nouim⁹: meli⁹ pferim⁹ Maria ergo ꝟginalis pudicitie iura custodiēs z nō min⁹ pudica ore q̄ corpore secreta xp̄i q̄ nouerat nulli diuulgare volebat: sed tacito cozde scrutans congruū tp̄s quo deus hec diuulgari vellet z quō vellet reuerenter expectabat conferens ea que viderat circa se acta: z q̄ in scripturis legerat agēda. Legerat em̄ in Esa. Ecce virgo concipiet et pariet filium: z videbat se virginez z cōcepisse z peperisse. Legerat. Cognouit bos possessorem suum z asinus p̄sepe domini sui z videbat dei z suum filium inter hec animalia vagientē in p̄sepio. Legerat. Egredietur virga de radice iesse ꝛc. z videbat se de stirpe dauid oztam et nataz. Legerat. Nazare⁹ vocabit puer iste: z videbat se i nazareth de spūsancto ꝓcepisse. Legerat. Et tu bethleem terra iudaꝛc. z videbat se in bethleem vi. peperisse. Cōparat ergo ꝟba pphetarū z q̄ legerat factis et his q̄ audiebat z videbat et in omnibus: vna mater sapientie cernit concordiā z habet certa fidei augmenta. O T q̄tum gaudere poterat cum se matrē dei cognosceret: q: vt ait Ansel. Solum de sancta maria. maria virgine p̄dicare q⁹ dei mater est: excedit omnē altitudinē que post deuz dici vel cogitari potest [Pastores] aūt [abierūt cuz gaudio] igēti [z reuersi sūt] ad curāz custodiā gregis sui [glorificātes] corde [z laudātes] ore [deū] tanq̄ autorē ꝛopificē [i oib⁹] .i. de omnibus [que audierant] scilz ab angelis [z viderant] in bethleem ꝓpijs oculis [sicut dictum est] ab angelo [ad illos]. i. in hoc gloriā deo laudesq̄ referebāt: q⁹ non aliud venientes inuenerant q̄ sicut ad illos dictū erat. Ipsi em̄ de tā eximio bñficio, toti mundo generaliter collato: z eis specialiter ostenso grati existētes deuotionē suā in laude dei eructabāt z deū glorificabāt. In hoc etiā reputabātur deuoti q: post ꝓtēplationē saluatoris reuertunt ad exercitium actiōis. In quo datur forma pastoribus eccl'ie qui alijs dormientibus debent vigilare z ire alisio paq̄n in bethleem contemplatiōis: z ad studiū stoz ad sacre scripture vt ibi pane celesti reficiant: z greges refecti pane doctrine ad pascendum gregē reuertantur. Unde in ezechiele. Animalia ibant z reuertebātur. Uade nunc z tu ad videndum verbum pro te carnem factū z genu flexis adora dn̄m tuum z eius matrem ac reuerenter saluta ioseph sanctum senez. Deinde osculare pedes pueri iesu iacentis in p̄sepio: z roga dominā vt eum tibi porrigat vl' accipere permittat. Accipe ergo eū ad te z inter brachia tua retine. Intuearis faciem eius diligenter ac reuerēter deoscularе z delecteris in eo ex corde. Confidenter hec facere potes. quia pro salute eoz venit ad peccatores z cum eis humiliter conuersatus est z tandem se eis in cibuz dimsit. vñ benignus dominus patienter permittet pro tuo velle se tangi: nec iputabit p̄sumptiōi sed amori. Semper tamen cum reuerentia z timore hoc facias: quia ip̄e sanctus sanctorum est. Postea redde ipsum matri sue z conspice studiose q̄ diligenter z sapienter euz lactat z gubernat ac cetera obsequia ei facit. Sta z tu ad seruiendum paratus et adiuua eam si potes. In his delectari: iocūdari z sedule meditari memento: et q̄tum potes sta familiaris domine et puero iesu et intuearis faciem eius sepe: in quem

S Maria discipl'a optima.

Hiero. De maria inter ris relicta.

Esa. vij.

Esa. j.

Wat. ij. Ibidē. z michee.

Mat. ij.

Anſel. mus

Reuerendis dñis

Meditatio hystorie de

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ſ. Pet. ſ. desiderāt āgeli ꝓspicere semp: tamē vt dixi cū reuerētia ⁊ timore ne patiaris repulsam de presumptione. Reputare eñ te debes indignum in cōuersatione taliū ⁊ tātorū vnde

Anſel. Anſel. Hinc matrem cū omni deuotione in bethleem ꝓsequere et in hospitiū diuertēs cum illa assiste ⁊ obsequere: parienti locato in presepio parulo erumpe in vocem

Esa. ix. exultatiōis: ⁊ clamās cū Esa. Parulus natus est nobis: ⁊ filius dat⁹ est nobis: ⁊ amplectere illud diuinū ⁊ dulce presepiū. Mitiget verecūdiā amor: timorē depellat affectus: vt sacratissimis pueri pedibus labia figas: ⁊ oscula gemines. Deinde pastor excubias mēte ptracta: angelor currētem exercitum admirare: celesti melodie tuas interpone p̄ces simul corde ⁊ ore decantās. Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoibus bone volū

Augu. tatis. vñ ⁊ Augus. Angelor vocē p quā dñs iesus xp̄s nat⁹ ꝟginis partu pastorib⁹ nūcia tus est: cū euāgeliū legeret audiuimus. Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoib⁹ bone volūtatis. Festa vox ⁊ gratulatoria: non vni femine cui⁹ vter⁹ ediderat ꝑlē sed humano generi cui ꝟgo peperit saluatorē. Dicamus ergo ⁊ nos ⁊ ẽ̄ta possumus cū exultatiōe dicamus: dicam⁹ inẽ̄ ⁊ nos fideli corde: deuota voce. Gloria in excelsis deo: ⁊ i terra pax hoi

Grego. nazanze nus. bus bone volūtatis. ⁊ hec ꝟba diuina has dei laudes: hoc euāgeliū gaudiū quāta valemus ꝓsideratiōe pspectū: fide ⁊ spe ⁊ chari tate meditemur. vñ etiā Grego. nazāzenus.

y. Reg. vj. Cū pastorib⁹ puerū venerare: cum angelis hymnū dicito: cū archāgelis chorus ducito. Exulta ⁊ si nō potes: vt Johānes ex vtero: certe velut dauid in collocatiōe arche testamenti tripudia venerare natiuitatē: p quā terrene natiuitatis vinculis liberatus es. hec Grē. Uenias ⁊ nihilomin⁹ quotidie vt videas iesum in pspio spūali. ſ. in altari vt carnis sue frumēto merearis cū aliab⁹ sanctis

Natiui tas xp̄i triplex. refici. Et sciēdū q̄ triplex est xp̄i natiuitas. scz diuina: humana: ⁊ gratuita. Pria est ex p̄e eternal⁹. Scōa ex mre tpaliter. Tertia in mēte spūaliter. Et iste tres natiuitates su

Subsiā tia xp̄i triplex. muntur ꝑm tres xp̄i substātias: q̄ sunt deitas: caro: ⁊ spūs. Nā ex patre nascit de⁹: ex mre caro: in mēte nascit p grām spūssanctus Ex pre nascit semp. Ex matre semel. In mēte sepe. Scōm natiuitatē diuinā xp̄s hz patrem sine matre: ꝑm humanā matrē sine pa

Mathe. xij. tre: ꝑm gratuitam hz patrē ⁊ matrē: ꝑm illud Quicūq; fecerit volūtatē patris mei q̄ in celis est ipse meus frater ⁊ soror ⁊ mater est. Has ꝟo xp̄i natiuitates repsentat eccl'ia i die natiuitatis ei⁹. Primā natiuitatē repsentat in missa q̄ cantat in nocte: q̄r diuina natiuitas ē nobis occulta. Scōa z repsentat i missa q̄ cantat in aurora: q̄r natiuitas hūana fuit partum occulta. ſ. ẽ̄tū ad modū: ⁊ ptim manifesta. ſ. ẽ̄tū ad effectū. Tertiā repsentat in missa q̄ cātat i die: q̄r gratuita natiuitas manifesta est in aīa in qua xp̄s ꝓcipit p affectū nascit p effectū: nutrit p pfectū. Honora tunc ⁊ venerare ciuitatē bethleē pusillam et

X Bethleē cōmendatio. minimā per quā tibi regressus patefact⁹ est ad paradisum ⁊ ad patriā. Hec ciuitas spacio modica. p̄mo dicta est effrata: sed postea facta est ibi fames magna qua trāseunte facta est ibidē magna abundantia: ⁊ tunc vocata est bethleē id est domus panis ꝓpter euētū abundantie superuenientis. Hec ciuitas nō est minima in p̄cipibus iuda. i. dignitatis excellētia: quippe q̄r conscia misteriorum

Miste ria in bethleē facta. ante xp̄i aduentū. Ibi eñ vnctus fuit dauid ibi sacrificiū solennizatū: ibi connubiū Ruth et booz celebratū in quo prefigurabat hūanitatis ⁊ diuinitatis cōnubiū: verū sacrificiū ⁊ immutabile regnū. Item conscia gaudior in aduētu christi. O quis digne penset gaudiū angelorū laudantiū: pastorū videntium regū adorantiū: populorū credentiū. Itē cōscia martyriorū post aduentū christi: quādo herodes fecit infantes occidi. Sed maxime beata in germine quia inde exijt germē no

Ber. de laude bethleē bile scz dux ⁊ dominator: germen vtile regēs populuz israel. De cuius ciuitatis laude sic dicit Bern̄. O bethleē parua sed magnificata a domino. Magnificauit te qui factus est in te paru⁹ ex magno. Que ciuitas si audiat nō inuideat p̄cioſum stabulū illō: ⁊ illu⁹ p̄sepiū gloriā. Ubiq; gloriosa dicta sūt de te ciuitas

Bethleē situs. dei: vbiq; canit: q̄r homo natus est in ea: et ipse fundauit eā altissimus. Hec bern̄. Beth leē sita est in mōte longo sed arcto ab oriēte se extendēs in occidentē: in cuius fine orientali sub rupe quadā que erat i quodā diuer sorio: illuxit nobis sol iustitie christus de⁹ nr̄ ⁊ cōtra occidentē ad q̄tuor vel quinq; pedes erat p̄sepe iumētorū in quo dulcis puer ille

Tēplū i bethleē. fuerat reclinatus. In hac ciuitate est sancta ⁊ venerabilis ac mire pulchritudinis ⁊ deuotionis ecclesia cathedralis cōsecrata in honorē beate virginis marie: quā edificari fecit beata helena mater Cōstātini impatoris in q̄ est crypta et in illa pulcherrimū altare marmoreū in loco vbi ꝟgo maria peperit: et xp̄s nasci voluit. Est etiā in ipsa ecclesia capella pulcherrima ⁊ deuota: in q̄ erat illud

Cisterna in quā stella cecidit. p̄sepiū venerabile ⁊ diuinū. In eadē ecclesia sepulchrū innocētū: ⁊ sepulchrū beati hieronymi. Ibi beata paula ⁊ eustochiū requiescūt. Ibiq; est cisterna in quā stella dux magorū dicit cecidisse. Hanc sanctā et deo dilectā ciuitatē beatus hieronymus preelegit vt ibidē dño deseruiret. Beata etiā paula ⁊ eustochiū filia eius cū multis alijs virginib⁹ in monasterio sanctimonialiū dei seruitio ⁊ diuine cōtemplationi deuotissime vacantes regnū mundi ⁊ omnem eius ornatū propter

amorē dñi nostri ihesu xpi z loci deuotionem ꝓtēpserūt. Multi quoq; ex his qui desiderio terre sancte de terra z de cognatione sua: et de domibus patrū suoꝝ exierūt: licet turba z tumultus hoim plerūq; religiōi sint impedimentum: maluerūt tñ inter turbas ppl'oꝝ corporaliter habitare q̄ sanctarū ciuitatum quas xps specialiter elegit scz Hierusalem Bethleem z Nazareth. q̄ tāq̄ celle aromatice saluatoris ꝙuersatiōe redolēt habitatiōe ꝑuari. In nazareth eñ de spūsctō ex maria ⁊gine fuit dñs ꝛcept⁹. In bethleem natus. In hierusalē ꝑ salute nostra crucifixus mortuus z sepultus. In bethleē ergo scōs adā ē nat⁹ de qua ad septē miliaria vel circa ꝓxima austruz est ebron ciuitas: vbi in agro damasceno fuit prim⁹ adam de rubra terra formatus: de quo agro ad iactū arcus est spelūca duplex: vbi ipse adam cū ꝓiuge sua est ꝓdit⁹ z sepultus: tres magni patriarche. s. abraā: ysaac: z iacob cū cōiugib⁹ suis. ¶ Christus itaq; natus est vt captiuū hoiem liberaret. Et hoc ꝑfiguratū fuit in pincerna pharaonis: cui in carcere videbat q̄ coraſse vitis de terra crescebat habēs tres ꝓpagines seu ramos q̄ cepit florere z vuas ꝓducere quas in calicē pharaonis exprimēs potū pharaoni offerebat q̄ ꝑm somnū iterptationē post tres dies liberat⁹ ē. Sic cū gen⁹ humanū miserabilē sustineret captiuitatē: vitis. i. xps. ō terra sola. s. maria excrescebat q̄ in se tres ꝓpagines. s. carnē: aiam: deitatē habebat. vl tres ꝓpagines sūt tres psonesctē trinitatis. Tertia ꝛo die postq̄ vinū sāguinis sui i cruce ē exp̄ssuz z regi celesti oblatū: nūc gen⁹ humanū de captiuitate est egressuz. Hoc vinū regē celestē ita inebriauit. q̄ oēm offensaz humano generi relaxauit. Hoc vinū nobis sub sacro reliq̄t: vt q̄tidie regi celesti ꝓ mūdi offensa offerat: qz q̄tidie a mūdo offendit. Uñ cū xps nascerē, vinee engaddi floruerūt et xp̄m verā vitē venisse ostēderūt. ¶ Modus aūt natiuitatis xpi figurat⁹ ē in virga aarō q̄ floruit z fructū amigdalinū ꝓtulit. Sicut eñ virga illa mirabiliter ꝑ naturam germinauit: sic Maria supra ordinē mature mirabiliter filiū gnauit. Uirga aaron ꝓtulit fructum sine plātatiōe, Maria genuit filiū sine virili ꝑmixtiōe. In testa amigdalina dulcis nucle⁹ latebat: in testa carnis xpi dulcissima deitas abscōdita fuit. In virga aarō inuenimus frōdiū viriditatē: florū suauitatē: z fructū vbertatē sic maria habuit viriditatem ⁊ginitatis: suauitatē pietatis: z vbertatem ꝓpetue satietatis. Nō solū aūt xps iudeis: sz z paganis: ortū suū p̄mōstrauit: qz oēs homines saluos fieri voluit. Uñ octauian⁹ qui tūc toti mūdo dñabat: z ꝛo a romanis tanq̄ de⁹ reputabat sybillā ꝓphetissam ꝙsulebat si in mūdo aliq̄s eo maior futur⁹ erat. Eodē aūt die qñ xps in iudea nascebat sybilla rome circulū aureū iuxta solē cōtēplabat: in q̄ circulo ⁊go pulcherrima residebat q̄ puerū speciosissimū in gremio gerebat. Qō illa cesari octauiano mōstrauit z regē potētiorem ipso natū eē intimauit. ¶ Meditari ḡ debes cū gaudio q̄ta sit hodierna solennitas. Hodie nāq; natus est xps: et sicvere est dies natalis regis eterni z filij dei viui. Hodie puer natus est: nobis z filius datus est nobis. Hodie sol iustitie qui in nubib⁹ erat clare fulsit. Hodie sponsus ecclesie electorū caput de thalamo suo ꝓcessit. Hodie speciosus forma ꝓe filijs hoim desiderata faciē eius oñdit. Hodie illuxit nobis dies redēptionis nostre reparationis antique felicitatis eterne. Hodie pax est nūciata nobis hoibus vt canitur in hymno ag̃elico q̄ hodie est factus. Hodie vt cantat ecclesia ꝑ totū melliflui facti sunt celi. Hodie apparuit benignitas z hūanitas saluatoris nr̄i dei: qz vt dicit Bern̄. Potētia apparebat in rerū creatione: sapiētia vero in earū gubernatione: sed bonitas mie maxime nūc apparuit in hūanitate. Hodie adoratus est de⁹ in similitudine carnis peccati. Hodie z nos cū xpo sumus cōgeniti: qz gn̄atio xpi origo ē populi xpiani. Hodie illa duo miracula cōtigerūt q̄ oēm superāt intellectū z sola fides apprehēdere pōt. s. q̄ deus nascitur z virgo parit. Hodie aliorū miraculorum claruit multitudo. Deniq; oia q̄ de incarnatiōe dicta sūt q̄si hic clarie⁹ elucescūt: ibi ichoata: hic manifesta videas: nūc illa ac istis ꝓiunge z applica. Merito ḡ est ista dies gaudij et exultatiōis ac letitie magne nimis. ¶ Oro.



Esu dulcis qui de ancilla hūili hūilis nat⁹ te humil'r natū hūilitatis pānis iuolui: z i ꝑsepio reclinari voluisti da mihi clemētissime dñe p tuā ienarrabilē natiuitatē renasci i me nouę vite scitatē: z sic sub habitu z pānis me religiōis hūiliari vt iter arcta regularis discipline studia velut in q̄dā ꝑsepio reclinat⁹ ad culmen vere humilitatis valeam attingere: z qui nostre hūanitatis z mortalitatis fieri dignatus es particeps: da mihi tue diuinitatis et eternitatis esse particip̄i. Amen.

¶ De circūcisione dñi. Correspondet euāgelio. Luc.ij.



Postq̄ cōsummati sunt dies octo ꝛc. Capitu.x. A

Postq̄ autē consummati] et impleti [sunt dies octo] scilz a natiuitate domini vtrāq; extremitatem computando [vt circū-

Ciuitates a xpo specialiter electe.

Adā secūdus z primus.

Figure nati. xpi Gen. xl.

Vinee engaddi floruerūt

Natiui. xpi modus figuratus. Uirga aaron.

Octauianus.

Solēnitatis huius magnitudo

Titū. iij Bern̄.

cideretur puer] ſm legis preceptū: quia hoc erat tēpus circuncisioni deputatū [vocatū] et declaratū [est nomē eius] esse [Jesus]. i. saluator: qz in circūcisione solebat nomē imponi [quod]. ſ. nomē iam ante impositū est a deo [vocatū]. i. prenūciatū [est ab angelo priusq̄ in vtero]. ſ. virginis [conciperetur] de spiritusancto. Ritus circuncisionis a beato patriarcha Abraā exordiū sumpsit: qñ et nois amplificationē accepit. Nā cū signaculo circuncisionis augmētū z imutationē promeruit nois: vt qui p̄us dicebaṫ abraā. i. pater excelsus: deinceps ob meritū fidei dicere tur abraā. i. pr̄ multarū gentiū. Nec solū ipe sed etiā venerabilis vxor eius augmētū cū nois mutatiōe p̄meruit: vt q̄ prius dicebaṫ saray. i. p̄nceps mea z dom̄ sue tm̄: deinceps diceret̄ sara. i. p̄nceps oim recte credētiū feminarū. Ex hoc ergo in cōsuetudinē venit q̄ ad hui⁹ rei imitationē noia ponerent̄ pueris in die circuncisionis eoz̄ z sic puero iesu est factū. Ab hūilitate ergo q̄ est radix z custos virtutū. Jesus sumēs initiū circūcisiōis accepit signaculū vt p te sanguinis p̄ciū nō tardās effundere se tuū verissimū saluatorē oñdat patrib⁹ tā verbo q̄ signo repromissū: eisq̄ assimilatuz p oia preter ignorātiā z peccatū. Duo magna hodie sunt facta. Primū: qz nomē. ſ. iesus est manifestatū: qō ab eterno erat sibi impositū: z ab angelo (priusq̄ in vtero p̄ciperet) vocatū. Angelus em̄ gabriel missus ad mariā ait. Ecce cōcipies in vtero et paries filiū z vocabis. ſ. in circūcisione nomē ei⁹ iesum. ſ. a deo patre sibi impositū. vñ in Esa. Et vocabiṫ tibi nomē nouū qō os dñi noiauit. Scōm Orige. vocabulū iesu dulce z gloriosum oi adoratu cultuq̄ dignissimū nomē qō est sup omne nomē nō decuit p̄mū ab hoibus appellari: neq̄ ab eis offerri in mūdū: sed ab excellētiori q̄dā maioriq̄ natura. Hoc ergo nomē ei innatū est: vt em̄ saluator sit a ppria natura hz. Et q̄uis ḥ nomē alijs ante fuerit impositū: tm̄ fuit nouū in xp̄o in q̄ tū fuit impositū ab hac pprietate: qz ē saluator omniū: q̄ in alijs nō fuit: lz salutē i alio q̄ facto pticulari fecerint. Jesus ei hebraice saluator iterp̄tat latie. Dr̄ āt saluator. Prio a potentia saluādi: z sic cōuenit ei hoc nomē ab eterno. Scō ab habitu saluādi z sic fuit impositū ab angelo z ei cōuenit a cōceptiōis sue p̄ncipio. Tertio ab actu saluādi z sic fuit vocatū nomē in circuncisione z cōuenit rōne passionis sue. Igiṫ ſm Chri. Hoc nomen dei quo iesus ex vtero virginis nūcupaṫ: nō nouū est ei sed antiquū: qz iesus. i. saluator vocatus est ſm carnē q̄ erat saluator ſz diuinitatē. Unde cōsidera dignitates huius nois. Primo q̄ hoc nomē fuit ab eterno preordinatū z cōsecratū. Scō: fuit diuino ore nominatum. Tertio patriarchis z patribus antiq̄s desideratū. Quarto a pphetis prophetatū. Quinto ab antiquo scilicet in iesu naue: qui z iosue dicit̄ p̄figuratū. Sexto ab angelo virgini z ioseph prenunciatū. Septimo a beata virgine predicatum. Octauo a ioseph hodie impositū. Nono ab angelis diuulgatū. Decimo ab apostolis magnificatū. Undecimo a martyrib⁹ testificatum. Duodecimo a confessoribus collaudatū. Tredecimo a sanctis virginibus tanq̄ oleū effusum pregustatuz. Decimoquarto a fidelibus veneratum. Est aūt ſm Augu. differentia inter nomen iesus et nomen christus: qz nomē iesus est nomē p priū: sed nomē xp̄s est nomē cōmune z sacramenti. Item nomē xp̄s est nomē gratie: ſz nomē iesus est nomē glorie. Sicut em̄ hic p gratiā baptismalē a xp̄o dicunt̄ xp̄iani: sic in celesti gl'ia ab ipso iesu dicemur iesuite. i. a saluatore saluati. Et q̄ta est differētia iter gratiā et gloriā: tanta differentia pōt dici inter nomē iesus z xp̄s. Moraliter ſm Bedā sicut xp̄s in sua circūcisione corporali accepit hoc nomen iesus ita electi in sua circuncisione p ticipāt isto noie: vt sicut ipsi a xp̄o dicti sunt xp̄iani: ita a saluatore vocenṫ saluati. Quod etiā nomē eis nō solū priusq̄ in vtero ecclesie per fidē cōciperenṫ: sed ante secula a deo vocatū est. Hoc est ergo nomē qō est sup oē nomē. Nec em̄ est aliud nomē sub celo datū hominib⁹ in q̄ oporteat nos saluos fieri. Nomē qō ſm Ber. est mel in ore: in aure melos: in corde iubilus. Nomē qō instar olei lucet p̄dicatū: pascit recogitatū: lenit z vngit inuocatū. Et ſm Petrū rauē. Hoc est nomē qō dedit cecis visum: et surdis auditum: claudis gressum: ſm onē mutis: vitā mortuis: totāq̄ diaboli potestatē de obsessis corpibus virt⁹ hui⁹ nois effugauit. De ḥ noie dicit Ansel. Jesus est nomē dulce nomē delectabile: nomen cōfortans peccatorē: z nomē beate spei. ergo iesu esto mihi iesus. Nomē iesu est vir tuosum iurta illud apl̄i. Abluti estis: sanctificati estis: iustificati estis in nomine dñi nostri iesu christi. Habet em̄ nomen iesu virtutē ablutiuā quo ad peccati maculā: virtutez sanctificatiuā quo ad culpam: z virtutem iustificatiuam quo ad reatum. Cum igiṫ tria sunt in peccato. ſ. macula: culpa: z reat⁹: ptz q̄ quo ad omnia ista peccatum remittitur p nomen iesu. Unde Johannes. Remittuntur vobis peccata propter nomen eius. In hoc nomine omne genu flectitur celestium: terrestrium et infernorum. Hoc nomē domini qui cūq̄ inuocauerit saluus erit. De hoc quoq̄ nomine ipse dñs ait. Quicq̄d petieritis patrē in noie meo dabit vobis. Hoc igitur noie in omnibus orationibus vti debemus ac petitiones in nomine xp̄i formare: et propter hoc orationes ecclesie in fine formanṫ in xp̄i nomine dicēdo p xp̄m dñm nostrū: vel aliq̄d

Augu. De differētia nominis iesu xp̄i.

Moraliter Excellētie nois iesu.

Phil. ij. Act. iiij

Ber.

Pe. rauēnas.

Ansel.

Apl's ſ. Cor. vj.

Virtutes nois iesu.

ſ. Joh. ij Phi. ij.

Rom. x. Jo. xvj

In noie iesu petere.

Circuncisio abrahaam incepta

Nois imponē di ratio

Magna duo hodie fctā.

Esa. lxij.

Origenes de nomine Jesu.

Jesus.

Chriso. C

Dignitates nomis Jesu.

simile. In hoc nomine ille nō petit qui cōtra dei dispositionē z cōtra suā vel aliorū salutē petit. immovero qui taliter petit contra hoc nomen eū petere dubium nō est. Vere ergo propte dictus est iesus: q nō nisi in hoc solo nomine salutē obtinere possumus. Unde
Jo. viij. de se ipso dicit. Ego sum alpha z o. principiū et finis. Quia sicut per verbū eternaliter dictū omnia producuntur: sic per verbū carni vnitū reparantur: promouentur z finiuntur.
D Sāguinem hodie fundere cepit, Scōm quod hodie factum est: q cepit hodie dns iesus suum sacratissimū sanguinem pro nobis fundere: cū ipsius caro cultello iciderētur lapideo. Tempestiue cepit pati pro nobis: z qui peccatum nō fecit penam hodie portare incepit pro peccatis nostris. Nō solum enim in virili: sed etiā in infantili etate sanguinem suum pro nobis voluit fundere.
Plorauit z mr eius. Plorauit autem puer Jesus hodie propter dolorem quem in carne sensit: nam verā carnem et passibilem sicut ceteri homines habuit. Sed eo plorante credis ne q mater potuerit lachrymas continere? Plorauit ergo z ipsa. Compatere et tu sibi z plora etiam cuz eo: quia hodie ipse fortiter plorauit. Nam in solennitatibus istis multum gaudere debemus propter salutem nostram quam que fiuit: sed multum compati z dolere propter suas angustias quas pro nobis sustinuit. Multum etiam ex hoc ammirari debemus ad tolerandum penas pro peccatis proprijs cū cernimus ipsum tantas tolerasse p alienis. vnde Ber. Quis nō erubescat refugere
Bern. multo minores penas pro peccatis suis cuz nouerit xpm tanta pertulisse non pro suis sed alienis? Et sciendum q sex vicibus fudit sanguinem suum pro nobis. Primo in circumcisione et hoc fuit nostre redemptionis initium. Scōo in oratione z hoc fuit nostre redemptionis desiderium. Tertio in flagellatione: z quarto in coronatiōe: z hoc fuit nostre redemptionis meritū q liuore eius sanati sumus. Quinto in crucifixione: et hoc
1. Pet. ij. Ps. ix. xxxiij. fuit nostre redēptionis precij: tunc em q nō rapuit exoluebat. Sexto in literis apertnōe z hoc fuit nostre redemptionis sacramentū per qō figurauit nos per aquam baptisma tis debere mundari qui quidem baptismus habiturus erat efficaciam a sanguine xpi. Per primū docemur nos spiritualiter circūcidere z peccata abūcere. Per scōz mētis angustiā p salute nostra sustinere. Per tertiuz carnē nostrā domare. Per quartū aiaz nraz virtutibus ornare. Per quintū membra nra mandatis dei ligare. Per sextū vulneratuz cor in charitate dei habere. Uides ergo quotiens xps suū fudit sanguinē ppter nostram redēptionē. vbi sunt nostre lachryme: vbi gemitus: vbi fletus: vbi gratiarū actiones pro tam copiosa sanguinis effusiōe? Uenite adoremus z procidamus ante eū. ploremus ante dnm qui fecit nos: z tam copiose redemit.
Bern. vt em ait Ber. Suffecisset ad redēptionē oris vna preciosissimi sanguinis gutta. sz data est copia. vt in bnficij recordatione ?tus diligentis clarescceret. copiosa em apud euz ps. cxxix redēptio. Ut aūt dictum est ritus z religio circuncisionis ab abrāā sumpsit exordiū: q primus vnius dei cōfessus est fidē z in signū huius prio accepit circuncisionē q fuit signū distinguens fideles ab infidelibus. Credēs F em abrāā adhuc in prepucio positus: filiū se habiturū quē deus ei promisit: huius rei signum circuncisionē accepit vt q credēs iustificatus sit cerneret. Fuit ergo data z instituta Circuncisio cur istituta circuncisio. Primū propter meritū fidei abrae: vt sicut fidē distabat a nationib9 ceteris: sic distaret etiā signo circūcisiōis. Itē vt ppls q ex eadē pgenie nascitur9 erat p circuncisiōis signū peculiaris deo agnosceret: z ab alijs nationib9 discerneret ac semē ei9 q credens deo hoc ipm acceperat esse sciretur. Itē vt si q ex eodē populo i plio corruisset hoc signo circūcisionis inter gentes cogniti: q de stirpe sancta descēderāt: sepulture traderent. Et ideo in heremo nō circūcidebāt vbi soli sine gentibus cōuersabant. Item in remediū peccati originalis z ad repressionē cōcupiscētie carnalis. Data est etiā circuncisio in pparationē susceptionis fidei: q circūcisio est quedā pfessio mosayce legis fuāde sicut z baptism9 est pfessio legis euāgelice: z p pfessionē illā disponebāt ad istā. Circūcisio igit pteriti tēporis mandatū fuit: z signū
Petrinis cultris fiebat circūcisio. Circūcidi voluit xps ob multa. pmissi xpi quā vsq ad xpm oportuit autoritatē habere: vt tandiu curreret donec nasceretur pmissus abrae quo nato z promissiōe impleta oportuit circuncisionē z signū pmissionis cessare. Unde fiebat cultris petrinis: q petra erat christus. Uoluit aūt xps circūcidi ex causis plurib9 tāz si esset legi subiectus. Prio vt oīderet se esse de gne abrae qui circuncisionis mandatū accepit: z cui de christo repromissio facta est. Secundo vt patribus assimilat9 iudeis satisfaceret: ac scādalū z omnē excusationē in se nō credendi: z eum nō recipiendi ipsis auferret. Tertio vt legē veterē et circūcisionē quā deus instituerat approbaret: ac eā sanctā iustā z bonam fuisse monstraret. Quarto vt obedientie et humilitatis virtutem nobis suo cōmendaret exemplo preceptū legis (cui tamē subiectus nō erat) obseruando. Quinto vt legem quam dedit: alijs etiā ipse impleret: z qui in similitudine carnis peccati nō autem in carne peccati venerat remediū quo caro peccati mundari cōsueuerat nō respueret. Sexto vt legis onus in se sustinens alios a legis onere quod portare nequiuerāt liberaret: quia factus est sub lege: vt eos qui sub lege

erant redimeret Septimo vt pro nobis sanguinē suū nō solū i ętate virili sed etiā in infantia funderet: z tempestiue pati inciperet. Octauo vt in se ꝟitatē carnis hūane ostenderet: z hereticos q̄ dixerūt eū nō verū corp⁹ sed fantasticū habuisse cōfunderet. Nono vt castitatē q̄ a circūcisione actus illi⁹ membri est cōmendaret: z cōcupiscentiā carnalez reprobaret. Decimo vt in ipso carnalis circūcisio finē z spūal' exordiū haberet z nos fore spūaliter circūcidādos demonstraret: vt em̄ apl's ait. Finis legis xp̄s ad iustitiaz omni credēti. Hodierno itaq; die cessat circūcisio: habemus p ea baptismum qui est maioris gr̄e z minoris pene: nam gratia baptismi supueniens carnis circūcisionez euacuauit: quēadmodum fructu aduenięte flores decidūt et marcescūt. vnde Grego. Quod apud nos valet aqua baptismatis hoc egit apud veteres vel p paruulis sola fides vel p maiorib⁹ virtus sacrificij: vel p his qui ex ipsius stirpe abrae p dierūt misterium circūcisionis. Et ꝟm Bedā idem auxiliuz curatiōis in lege circūcisio cōtra originalis peccati vuln⁹ p̄stitit qō nūc baptismus tempore gratie cōfert nisi qō introitus in regnum nōdum patebat circūcisis vt modo baptizatis. At ꝟo non solum baptizamus hoc facit: sed etiam passionis adiūctio que si circūcisioni adiuncta esset: z similiter ibi fieret: ideo autē in carne prepucij fiebat circūcisio: quia in parte illa magis concupiscentia dn̄atur per quā originale pctm̄ ppagat. Ubi ergo via peccati est ibi apte signabatur peccati remedium. Significat autem per circūcisionē carnis circūcisio mētis qua mundatur anima a vitijs: z ideo debemus circūcisionem spūalem in omnibus intus et extra habere: z ex omni parte spiritualiter vitijs circūcisi esse. Circūcisus em̄ xp̄s est: vt omnia peccatorum vitiorūq; supflua hoiem abscindere a se debere doceret. vñ ꝟm Bern̄. Duplex est circuncisio que a nobis fieri debet. s. interior z exterior: exteriorē cōsistit: scilicet in habitu ne sit notabilis: in actu ne sit reprehensibilis z in sermone ne sit cōtēptibilis. Interior similiter in tribus cōsistit scz in cogitatiōe vt sit sancta: in affectione vt sit pura. in intētione vt sit recta. hec Bern̄. Debemus igit̄ esse circūcisi corde a cogitationib⁹ noxijs z imūdis: a iudicijs falsis z temerarijs ab intētionib⁹ z volūtatibus iniquis: vt coram deo ptimescam⁹ versare in corde qō coram hoibus erubescere mus dicere vel facere: q̄ que dicta vel facta hoibus: hec sunt cogitatiōes deo. Debemus quoq; esse circūcisi lingua a verbis turpibus: detractorijs: mendosis: ociosis z supfluis: q̄ de oi ꝟbo ocioso (etiā ignoraēter plato sicut z de cogitatōe minutissima) reddēda est rō in die iudicij. Debemus etiā esse circūcisi oibus sensib⁹ z mēbris corpis nostri a phibitis z illicitis a voluptuosis z supfluis oib⁹ abstinēdo z nō solū a pctō: sz z ab omni occasiōe peccati nos subtrahēdo: q̄ nisi quis occasionē pcti vitauerit vix pctm̄ declinabit. Tali circūcisione oia vitia z pctā tollunt z excludunt. Uñ z octauo die circūcisio merito fiebat in qua z vltima resurrectio fiet q̄n mēbris oib⁹ circūcisis. i. vitijs z pctis abscisis totus ex integro innouatus oiq; supfluitate mūdat⁹ hō ad immortalitatē resurget. Octaua dies ipa est q̄ z prima. In hac em̄ mūd⁹ cepit xp̄s resurrexit: in hac vna z vniuersalis resurrectio erit. Sex etem̄ sunt hui⁹ seculi etates i q̄b⁹ p deo laborib⁹ isistere: z p adipiscēda sempiterna requie ad tp̄s opari necesse est. Septima etas nō in hac: sz in alia vita q̄escētiū vsq; ad tp̄s resurrectiōis oim. Octaua aūt etas ipsa est dies resurrectiōis sine vllo tpis fine beata. Tūc aūt nō solū circūcisi: sz oibus ab eis pec catis abscisis mūdi z immaculati eternum nomē sci suscipiēt z hereditatē. Qui g̃ mala z vana cogitare vel loqui aut facere nō appetit iste iteri⁹ z exteri⁹ pfecte circūcisus est. Parū aūt pdest circūcisum esse ex pte vna z nō ex alia: vt em̄ ait Pius papa. Nihil prodest homini ieunare z orare z alia religionis bona agere nisi mēs ab iniquitate z ab obtrectationib⁹ lingua phibeat. Nihil q̄dē pdest. s. q̄tum ad vitā eternā: pdest em̄ q̄tū ad tpalia. vñ z Beda. Nemo sane cū circūcisionē p̄dicari audierit: vnius solum mēbri ab oib⁹ q̄tinētiā autumet imperari quasi vel a fore nicatiōe tm̄ abstinētē vel licito matrimonio tēperāter vtētē vel ꝟginitate gloriosum existere absq; aliarū ꝟtutū adiectiōe sufficiat z nō oim pot⁹ quos corde vel corpe gestam⁹ sensuū castigationē p̄cipi. Ille itaq; vera circūciliōe mūdat⁹ est q̄ obturat aures suas ne audiat sanguinē z claudit oculos suos ne videat malū q̄ custodit vias suas ne deliquat in lingua sua: z attēdit sibi ne grauet cor ei⁹ in crapula z ebrietate: q̄ lauat iter innocētes manus suas: z ab omni via mala phibet pedes suos: q̄ sup oia castigat corp⁹ suū z seruituti subijcit omniq; custodia seruat suū cor: qm̄ ex ipso vita pcedit. Sz z ipa bona actio sua q̄ i abscōdito ē circūciliōe nō min⁹ idiget vtiq; ieiunio oro: elemosynā facio g'tiaz itrinsecus querā. Quapropt̄ z apl's abscōditam corde circūcisionē sedulo mēdat cui laus nō ex hoib⁹ sz ex deo est. hec Beda. Debemus g̃ oē pctm̄ int⁹ z extra vitare: et ex oi pte spūaliter circūcisi esse. Totiēs etiā hō circūcidit: quotiēs post pctm̄ ad penitētiā reuertit. Hāc lumina aūt circūcisionem p̄cedere oportet octo spūales illuminatiōes diuinaruz gr̃arū q̄ p. viij. cunctis dies intelligunt z sic octauo die circūcisio in nem mē aia celebrat: vez peccatoris ad deum conuertis pressio: peccati recognitio: cōtritio: cōfessio: satisfactiōes.

Ro. xj. Baptism⁹ euacuauit circuncisionem. Grego.

Beda.

Circuncisio cur in ꝓpucijs.

Circūcisio duplex nobis necessaria

Octaua die circūcisio e resurrectio.

Etates mundi.

Pius papa.

Beda

Esa. xxiij. Ibidem Ps. xxxiij. Luc. xxj Ps. xxv. Psal. cxviij. Prouer. iiij.

factio: peccati detestatio: in futurū cautio: et ex tunc octauo sequit̄ impij iustificatio: qua gr̄a infundit̄ z pctm̄ expellit̄ z i ipsa die octaua. s. in iustificatiōe impij celebrat̄ circūcisio in aia penitētis. Que quidē circūcisio nō est aliud ꝙ amputatio vitioꝝ q̄ hz fieri i cultello penitētie. Sicut em̄ in circūcisione corpali fit amputatio superflue carnis: sic in circūcisione spūali fit amputatio vitioꝝ z pctoꝝ q̄ sola sunt homini supflua. oia em̄ alia creata i homine sunt valde bona. Et nisi ista circūcisio fiat i aia ipsa est filia pditiōis ſm illud Gen. xvij. Masculus cui⁹ ꝓpucij caro circūcisa nō fuerit pibit de pp̄lo suo. ¶ Itē isti octo dies sūt viij. illuminatiōes spūs septiformis i septē ꝟtutib⁹ p̄ncipalib⁹: cū pseuerātia finali q̄ est octauo. Et qz nisi p xp̄m pctā nō tollunt ipse est em̄ agnus dei q̄ tollit pctā mūdi: nō (vt dictū est) circūcisio cultrꝫ fiebat petrinis: qz petra erat xp̄s. Hec illa iudeoꝝ circūcisio sign̄t: z sine hac significatiōe iutilis est. Et iō xp̄s circūcisus ē vt circūcisiōis significationē nobis cōmēdaret. Sicut em̄ nobis ē nat⁹: nob baptizat⁹ z passus: ita z nobis nō sibi est circūcisus. Spūalē ergo circūcisionē significatā p corpalē ꝟe studeam⁹ vt illā spūalē q̄ in octaua resurrectiōis in nobis futura est ab omni corruptiōe culpe z pene ꝓsequi mereamur. Tres itaq̄ ꝓstat esse circūcisiōes. vna ē sacramētū scz circūcisio q̄ est i corpe. due ꝟo sunt res illius sacramēti: vcz circūcisio a peccato q̄ quotidie est in aia: ac circūcisio a peccatoꝝ ab omni pena peccati: que in resurrectione erit in anima z in corpore. Oratio.

Señ. xvij.

Johā. j.

Christ⁹ nob nō sibi circūcisus.

Circūcisiōes; tri plices.



O Jesu clemēs q̄ de ꝟgine natus sub lege circūcidi voluisti: circūcide iesu misericors cogitatiōes: ꝟba et opa serui tui: vt nil tue volūtati ꝟsū cogitādo loquēdo opādo pagā z in sensu sit mihi cogitatus dei: z ois narratio mea in p̄cept̄ altissimi z i opib⁹ mādatoꝝ tuoꝝ dirigāt oēs act⁹ mei. Ecce dñs cora te sunt cor meū lingua mea sensus: z mēbra conāt q̄dē sz p se nō possunt. Fac tu qđ ipsa nō possunt: z pfice in bonis desiderū mei pctōris q̄ consueuisti desiderium suū dare iustis. Amen.

¶ De apparitione dñi. Capi. xj.

A Mat. ij. Nume. xxiij.



Tertiadecia ꝟo die puer iesus manifestauit se gentibus. i. magis q̄ erāt gētiles. Prophet atuz quippe seu vaticinatū fuerat p Balaam pphetā gentiliuz q̄ oriretur stella ex iacob et cōsurgeret homo de israel vbi ostenditur q̄ ortus noue stelle apparentis erat signum xp̄i nascētis. Isti ergo videntes nouā stellam cognouerūt p inspirationē diuinā q̄ illa erat que per balaam p̄dicta fuerat: z ideo statim mouerunt se de locis suis: vt ad venerādum puerum natū venirēt. Isti a balaam genus duxerant z nō minus fidei ꝙ generis successores z heredes erāt. vnde nō a magica arte sed a magnitudine scientie vocati sunt magi: quasi in sapientia magni z erāt in scientia astroꝝ periti quos em̄ hebrei scribas: greci philosophos: latini sapientes: hos pse magos appellāt. Et ideo erant magi nō maleficī: sed sapientes p̄mitie fidei nostre. Qui iō etiaz reges dicti sunt: qr illo tpe philosophi z sapientes regnare cōsueuerunt. Unde de antiquoꝝ temporum felicitate Seneca sic dicit. Summa felicitas erat gentilium in quibus nō poterat potētior esse nisi melior. Illo ergo seculo qđ aureuz perhibet officiū erat imperare nō regnum. Parum erat regi sine arte z difficultate sibi inuenire aliquod receptaculum. Unde de quodam philosopho tūc regēte statim subiungit. Dyogenes cynicus cum vidisset puerum caua manu aquam bibentem fregit p̄tinus exemptum e perula calicem hac obiurgatione sui. Quādiu homo stultus superuacuas sarcinas habuit Qui se complicuit in dolio z in eo cubitauit. hec Seneca. O q̄tuz distat inter rectores huius temporis z illius qr nūc oia q̄ illis contraria: scz diuitias: honores z delitias querunt: z ideo in futuro forte peius gentibus habebunt. [Et venerūt magi ab oriēte]. i. a partibus q̄ respectu hierusalez sunt versus oriētem: vt ſm Chrisō. Unde dies nascit̄ inde p̄cederet fidei initium: qr fides lumen est aiarum. z ſm Bern̄. Merito ab oriēte veniunt q̄ solem iustitie nouum nobis ortuz annūciāt: letisq̄ rumoribus totum mūdum illuminat. Uenerūt autem spāliter de finibus persarū medoꝝ: z chaldeoꝝ: vbi fluuius est saba: a quo z sabea regio illa dicit̄ iuxta quam est arabia vbi magi reges fuisse memorantur. Sunt autem due arabie. Una cōtermina et vicina iudee z respectu hierusalez ab oriēte: de qua vident̄ magi venisse. Alia ꝓtermina indie distās a hierusalem quasi vnius anni itinere: z de hac infra. xiij. dies nō poterant venire. vnde Remig. Sciēdum est q̄ aliqui solēt dicere q̄ puer qui tūc nat⁹ est in tā breui spatio temporis de vltimis finibus terre eos ad se perducere potuit: vel si fuerūt successores balaam regio istoꝝ nō longe distat a terra p̄missionis: idcirco in tam breui spatio temporis hierusalez venire potuerūt hec Remigius. Factum est autē vt visa stella quicquid per eam significabat̄ sanctis spiritus illustratione mox intelligeret. Christū igitur deum z hominem in stella querebant quem diuina inspiratione per stellam signi

Magoꝝ genus z denotatio.

Reges.

Seneca

Seneca de dyogene.

Cur ab oriente. Bern̄.

Arabie due.

Remigius de subito aduēt.

C Stella a magis visa ab alijs differt.

ficari intelligebant. Ista stella differebat ab alijs multipliciter. Primo in substātia: quia aliarū stellarū materia est materie celestis et quinte essentie: hec aūt de substātia corruptibili fuit. Scdo quo ad eius principiū effectuū: qr alie stelle a deo p verbum create sunt nulla cooperāte natura sz ista ministerio angeli a verbo facta est. Tertio in duratione: qr alie a pncipio mūdi sunt pdite: z in eternū manebunt: ista xpo nato creata est: z postea esse desinit. Quarto in situ. qr alie sūt i celo: ista aūt nō fuit sita in firmamento: sz in aere nō longe a terra. Quinto in magnitudine qr fm ptholemeum quelibet stellarū firmamēti visibilis nobis maior est tota terra forte ista nō fuit vltra q̄titatē duorū vel triū cubitorū. Sexto in motu: qr alie mouent circulariter ab oriente in occidentem: hec aūt ferebat motu recto ab ortu in meridiē. Septimo in statu alie mouent motu continuo z nunq̄ stāt: ista aūt cū magis euntib⁹ ibat: z cū stātib⁹ z quiescentib⁹ q̄escebat. Octauo in vicissitudine apparitiōis z occultatiōis cū em̄ in trauerūt hierusalē occultauit se: deinde vbi herodē reliquerūt seipsaz mōstrauit. Nono in tpe: qr alie lucēt solū de nocte. Hec vero in meridie sole lucēte apparebat quā lux diurna nō impediebat: qr fm Chrisō. ipsos etiā solis radios ppria fulgore superabat. Decimo i significatiōe: qr alie signāt tēpoz z annorum distinctionē: ista vero significabat creatoris natiuitatē. Undecimo in effectu: qr alie habent efficaciā certā ad transmutationē istoz inferiorū. ista aūt nullū habuit effectū nisi q notauit natū saluatorē. Duodecio in ministerio. cetera em̄ astra creauit deus in ministeriū cunctis gentib⁹: hec aūt stella in ministeriū solius xpi est edita. Tredecimo in singularitate apparitiōis qr quelibet stella apparet oibus q̄ sunt in hemispherio ei⁹: sz ista visa est tm̄ trib⁹ magis. Quartodecimo i motore: qr alie stelle nō habēt motores ppios: ista aūt habuit motorē ppriū. s. angelū qui natiuitatē xpi pastorib⁹ nūciauit. Multa et magna hac die facta sunt p dōm iesum: z maxime circa ipsam ecclesiā. Primū est: qr ipsa hodie in psona magorū ab eo in spōsam est recepta: qr est ex gentib⁹ maxime cōgregata. Nā die natalis sui in psona pastorū iudeis apparuit de q̄b⁹ nō nisi pauci verbū dei receperūt. Hodie xo apparuit gētib⁹ q̄ ecclesiam impleuerūt qr in stelle fulgore dei gra: z in trib⁹ magis vocatio gentiū precessit. xpi em̄ magi pmitie gētiū fuerūt: z gētes in xpm credituras signauerūt. Un festū hodiernuz proprie est festum ecclesie z fidelium christianorum. Secūdū est: qr ecclesia hodie sancta est ab eo desponsata et eidē per baptismum vere coniuncta: quem tali die anno suo. xxx. recipere dignatus est. Et ideo letanter cantatur. Hodie celesti spōso iuncta est ecclesia: quoniā in iordane lauit xps eius crimina. Nā in baptismo despōsat alia xpo qui virtutē sumpsit a baptismo suo: z iō aiarū baptisatarū cōgregatio vocat ecclesia. Tertiū est qr tali die. s. anno reuoluto post baptismū fecit ad nuptias pmū miraculū qō ēt ad ecclesiā z spirituales nuptias adaptari pōt ꝓut infra suo loco apparebit. Hic ergo vt cātat ecclesia trib⁹ miraculis ornatū sanctū diem colimus. vñ vt dicit Maximus eps: z in antiquioribus libris dies illa ōr pluraliter dies epiphaniarū. i. plurū illustrationū xpi. epiphanes em̄ illustratione sonat. Has tñ tres manifestationes ꝓpriis q̄dē noib⁹ distingūt epiphaniā vocantes eā que per stellā facta est q̄si de sursuz facta: theophaniā eā q̄ i baptismo q̄si a deo. i. a pfe factā: bethphaniā eā q̄ in nuptijs q̄si in domo factā. beth enim domū sonat. Rectoq̄ tria hec in vno die acta nobis misteria pdicātur q̄ trinitatis ineffabilis archanū vno die sub noie confitemur. hec Maximus. Insup fm Orig. etiā hac die pauit quatuor milia hoim de septē panibus z paucis piscibus. Uides itaq̄ q̄ venerabilis est dies ista quā dñs elegit ad tot mirifica z magnifica facienda. Cōsiderās ergo ecclesia tot magna beneficia hodie sibi a sponso exhibita grata existere volēs exultat: iocūdat et iubilat: ac diē hanc magnifice solēnizat. Dicam⁹ itaq̄ nūc de primo: qr de alijs dicendū erit infra ordine suo. [Cum ergo] fm prophetiā Michee [natus esset iesus in bethleē iude] que est in tribu iuda qō ōr ad distinctionem alteri⁹ bethleē: q̄ est in galilea in tribu zabulō [in dieb⁹ herodis regis]. s. anno regni sui. xxx. p qō oñdit xps pfinitum xpi nascentis. pphetauerat em̄ patriarcha iacob illo tpe xpm nasciturū qñ deficeret sceptrū siue rex z dux de populis iudeorū z hoc impletū est in herode ascalonita q̄ fuit idumeus z primus regnauit alienigena. [Ecce magi] et gentes vniuersam ecclesiā futurā ex gentibus repsentantes a trib⁹ oriētalib⁹ [venerūt hierosolymā] ciuitatē regiā ibidē de xpo nato inquirentes z dicētes [vbi est q̄ nat⁹ est rex iudeoz] ecce ergo titul⁹ a magis hic nunciat⁹ a iudeis reprobat⁹ ibi: noli scribere rex iudeorū. a scriptura confirmat⁹ ibi qō scripsi scripsi [vidimus em̄ in oriente stellā ei⁹]. s. ppriā qr hāc creauit ad sui oñsionē [et venim⁹] psonaliter [adorare] humiliter [eum] singulariter. Uenūt pastores vt certificentur vt supra. veniunt reges vt venerēt vt hic veniunt senes: vt gratulētur vt infra. Primum pertinet ad prelatos: secundū ad actiuos: tertiū ad contēplatiuos. primi vident z predicant. secundi venerantur z adorant. tertij amplexantur z tenēt. fm quosdā magis iudeā intrātibus stella disparuit vt

Maximus de tribus apparitionib⁹.

Orige.

D Magna fctā hac die ecclesie.

E Uenerūt pastores: reges z senes ad christū.

amittentes itineris ducem necesse haberent recurrere ad ciuitatem regiam scilicet hierusalem: et ibidem inquirere de rege nato ꝑmvero alios cum magi hierusalem ad querendum de puero ingressi fuissent: stelle ductum amiserunt quoniam auxilium humanum requirentes iuste perdere diuinum meruerunt: q; recte diuino deseruntur auxilio qui humanū preponunt diuino. Et pōt stella ista illuminatio gratie intelligi: q; dū boni a malis consilium querunt veram illuminationem amittunt. ¶ Sed siue ante ingressum in hierusalem: siue post ingressum disparuit factum est hoc a deo pluribus de causis. Prima ꝓpter ipsos magos: vt qui prius fuerant cōmoniti celesti signo confirmarentur etiam dicto prophetico ex doctorum ibi residentium responso. Secūda propter christum: vt eius natiuitas in ciuitate regia publicaretur ⁊ ꝓphetia de loco natiuitatis christi impleta monstraretur. Tertia vt studio magorum damnaretur pigritia iudeorū q; gentibus solicite xp̄m querentib⁹. ipsi in nullo moti sunt ad querendum. Quarta vt iudei christum non recipientes: inexcusabiles de aduentu eius notitia remanerent cū magi iudeis tēpus et iudei magis locum natiuitatis ostenderent per hoc etiam figurabatur ꝙ fides christi erat a gētibus deuote recipienda: ⁊ a iudeis pro maiori parte in infidelitate remanentibus refutanda. Isti magi fixi fuerūt in timore christi ⁊ fide firmati: quia non obstante ꝙ scirent iuxta edictum imperiale: capitali sententia puniendū esse quicūq; regem alium ꝯ subiectum romano imperio nominaret. christum tamen intrepidi sunt confessi. vnde Chrisost. Sed nūquid nesciebant ꝙ in hierusalem regnabat herodes? Nunquid nō intelligebant ꝙ quicūq; rege viuente alterum regem ꝓnunciat aut adorat punitur in sanguine? Sed dū cōsiderabant regē futurū nō timebant ꝓnētē adhuc nō viderāt xp̄m: ⁊ iā parati erāt mori ꝓ xp̄o. O beati magi q̄ ante conspectū crudelissimi regis prius ꝯ xp̄m viderēt xp̄i facti sunt confessores. Hec Chrisо. [Audiēs aūt herodes rex] talia de puero nato [turbatus est] timens ne regnaturus esset pro eo se tāq̄ alienigena destituto. vbi Augu. Quid erit tribunal iudicātis q̄n superbos ꝛreges cuna terrebat infantis? Timeant nūc reges ad p̄ris dexterā iam sedentē quē rex impius timuit adhuc mīis vbera lābētē: ⁊ nō solūt turbat⁹ est. ipe: sed [et ois hierosolyma cū illo] nouitate miraculi percussa: ⁊ fauere volens herodi quē timebāt: q; sibi ſubiecta. Sepe em populus plus eis iniuste fauet quos crudeles sustinet. vñ rex iniust⁹ oēs ministros hz impios ⁊ adulatores. Turbat q̄ ſ hz Chri. ois hierosolyma ⁊ cum eo: vel cā adulatiōis vel timoris. Turbantur etiam ille ⁊ isti quia de aduentu iusti non possunt gaudere iniqui: vel accipiendo hic partem pro toto: omnis hierosolyma intelligitur illa pars que sibi fauebat. sic communiter dicitur quando maiores ciuitatis aliq̄d faciunt: ꝙ tota ciuitas illud facit: sic in proposito: qui erant ibidē maiores: et in regalibus officijs assistentes illi cum rege turbati sunt [et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi] sapientes iudeorum [scisciabatur ab eis vbi christus nasceretur.] Quia enim volebat christum perdere: ideo studuit de loco natiuitatis christi diligēter inquirere ab illis qui scripturas prophetarū predictas de xp̄o nouerant et genealogias descendentes a dauid sciebant. [At illi dixerūt ei] ꝙ [in bethleem iude]. i. quesita est in terra iuda ꝓut scribit in michea: ſm Augu. Judei in hoc facto ꝙ docent alios locum natiuitatis et tamen ipsi nō vadunt: similes sunt fabricatoribus arche noe qui alijs vbi euaderēt prestiterunt: et ipsi diluuio perierūt. Similes etiā sunt lapidibus miliariū qui alijs viā indicant: nec ipsi per eā ambulant. de quib⁹ etiā dicit ibidē Aug. ꝙ ostēso alijs vite fonte ipsi sunt mortui siccitate. Per scribas aūt ⁊ sacerdotes qui locū natiuitatis xp̄i ꝓphetia declarauerūt: ⁊ tñ ipm xp̄m nō adorauerūt: sed magis persecuti sunt: signātur doctores bone doctrine: sed male vite: qui quē p̄dicant sana doctrina: persequunt mala vita. [Tūc herodes clā] et occulte [vocatis] ad se [magis didicit ab eis. tps stelle q̄ apparuit eis] Cognito em loco natiuitatis xp̄i ex iudeoꝝ respōsis voluit scire tps natiuitatis ab ipsis magis: vt si ad ipsum redirent ex tēporis et loci cognitiōe posset xp̄m iterficere: ⁊ cū esset alienigena nō confidebat de iudeis: et ideo voluit cōsilium suum latere eos [et mittens illos in bethleem dixit] eos dolose ⁊ volens decipiendo. [Ite et interrogate diligenter de puero] nato [et cum inueneritis renunciate mihi vt et ego veniens adorem eum] spondet falsum obsequium vt facilius eos decipiat: ⁊ ad redeūdū ꝓ ipm inducat. falsa q̄ppe fuit herodis ꝓmissio: q; ꝛ Chrisо. De uotionē ꝓmittebat: sed gladiū acuebat⁊ malicia cordis sui humilitatis colore depingebat: talis est consuetudo oim malignorū q̄n aliquē in occulto grauius ledere volunt hūilitatē illi ⁊ amicitiā fingūt. Et ꝛ Raba. Finxit herodes tā vultu q̄ verbis se adorare eū velle: quē inuida cogitatione tractabat occidere: et hoc vt vel ad ipsum magi alacri⁹ redirent ⁊ ne iudei quorū rex erat futurus ab eo ipsum absconderēt: cuius personā oēs hypocrite tenent: qui dum ficte deū querunt inuenire illū nunq̄ merentur. Et sicut herodes sub specie religiōis voluit occidere xp̄m

Cur stella disparuerit.

F. Magorū fides

Chrisо.

Augu. de timore herodis.

Chrisо.

Augu. de iudeis indicātib⁹ christū.

Chrisо. de persidis.

Raba.

sic hypocrite ꝯtū in eis ē occidūt eū ꝑm illō
Heb.vj apl'i. Rursuz crucifigētes sibimetipsis filiuz
dei:nā ꝑm Grego. Simulata scitas ē duplex
Chrisо. de indi- iniq̄tas ꝑm Chrisost. herodi sil'es esse ꝓbant
gne cōi- q̄ sacra cōtione misterij indigne abutuntur
cantib⁹. adorare q̄ppe se fingūt ꝛ eū quantū i ipsis ē
interimunt. Juxta illud apl'i. Qui māducat
j.Co.xj. ꝛ bibit indigne:reꝰ erit corpis ꝛ sāguinis dñi
[cū āt magi audissēt regē] herodē nihil ma
li suspicātes [abierunt] recedētes. s. de hie
rl'm vt irēt ꝟsus bethleē edocti de hoc ꝓ ꝓ-
phetiā. [Et] cū hierl'm egressi fuissent [ecce
stella quē viderant in oriēte] q̄ disparuerat
iterū eis apparuit:q̄ auxiliuz deserētes hu
manū meruerūt recuperare diuinū. In ipso
aūt loco q̄ eis apparuit stella facta ē i memo
riā hui⁹ ecclesia. Deinde [ātecedebat eos]
ꝛ via ostēdebat [vsq̄ dū veniēs staret supra]
locū ꝛ vicina domui [vbi puer erat.] Stabat
quasi supra caput pueri: vt quasi innueret ꝛ
diceret: hic ē q̄ natꝰ est rex quem testabar: vt
quē loquēdo mōstrare nō poterat testādo mō
Ꝟ strare. Et sic stella duce cū magno gaudio
Stella vbi visa stare. ad tuguriū i q̄ dñs iesꝰ natꝰ ē puerūt. Am
biguū ē q̄ ⁹ istoꝝ fuerit. s. an magi in oriente
positi viderūt stellā sup iudeā existentē imo
bilē. vl' viderint stellā i oriēte existere q̄ eos
pduxit in iudeā. Potuit em̄ nasci in oriēte et
eos precedendo in hierl'm pducere: ꝛ sentit
Fulgē. Chrisо. ꝛ tenet cōius. Fulgēꝰ tñ videt velle
q̄ eā ꝓmo viderint. imobilē sup iudeā q̄ de-
dit eis signū veniēdi in iudeā q̄ hierl'm tāq̄
caput iudee adierūt: ipsis egressis: tūc mo-
tu notabili eos ꝑcessit q̄ peracto officio suo
in ꝓpriā materiā reuersa ē. [Et intrantes
domū] magi. s. diuersoriū [inuenerūt puerꝝ cū
maria matre eiꝰ] forte tūc sedente ꝛ tenente
sup genua puerū: valde gauisi sunt: quia a
desiderio suo fraudati nō sūt nec tamen la-
borauerūt. vnde Chrisо. Propterea gratula
ti sunt: qm̄ q̄ quesitū est desideratūq̄ repe-
rerant qm̄ effecti fuerāt nunciꝫ veritatis. ꝛq̄
nō frustra tā longe vie cōfecerunt spatia. tā
ardēti q̄ppe erga xp̄m cupiditate flagrabāt
J Felix maria: nā iesus sine maria nō nascit:
q̄ ipsa ministra incarnatiōis sine maria nō
inuenit: q̄ ipsa famula educatiōis: sine ma
ria nō crucifigit q̄ ipa socia passiōis. Joseph
autem ꝑm Chrisо. idcirco tacetur: q̄ nullum
Chrisо- sto. cur de officijs ad nutritiū pertinētibus comme-
moratur. Uel ꝑm Hylariuz ꝛ Raba. Diuina
Joseph tacetur. dispensatiōe actū ē vt illa hora absens esset
ne pr̄ eius crederetur vel aliqua suspitiōis
Hylariꝰ occasio daretur gētib⁹ q̄ deus non esset qui
Adora- tio ma gorum. primitias suas statim nato saluatore ad euz
adorādum miserūt. Ingressi ita q̄ [procedē-
tes] taz mēte q̄ corpore genua flectūt puero
iesu humiliter ꝛ adorant in carne deum ve-
ruz adoratiōe. s. latrie reuerenter. Honorāt
vt regem: ꝛ adorant vt deū: videt em̄ hoiez ꝛ
C agnoscunt deū: ꝓcidunt in signū humilitatꝫ
sine q̄nullus vere adorat: q̄ omnis adorato:
oēm fastū ꝛ cōfidētiā sui deponere dz: vt quā
corpe detectionē ꝓfert in oculis dei alo gerat
contritiq̄ cordis ꝛ hūilitati victimā offerēs
deo se curādū ꝓmittat. Quāta tūc exultatio
tibi fuit o ꝟgo beatissima q̄s cogitare valeat
q̄n eū quē nuper genueras tam q̄li deū ado-
rare videbas? O q̄s magna fuit hoꝝ magoꝝ Magorum
fides. Quid em̄ erat credere q̄ ille puerul⁹ fides.
sic viliter indut⁹ cū paupcula mr̄e ꝛ i loco sic
abiecto sine societate: sine familia: sine oi or
natu iuēt⁹ eēt rex et ver⁹ deꝰ. Et tñ vtrūq̄ cre
diderūt. Paruulū em̄ nō adorassent ꝛ hono
rassent si puulū tātūmō credidissent. Tales
duces ꝛ talia primitiua nos habere opor te-
bat. ex q̄ ꝓz q̄ cognouerūt xp̄i diuinitatez ꝓ
diuinā reuelatiōez. Cū em̄ videret puerū pā
nis vilibus inuolutum in gremio pauperis
matris positum nullum regie dignitatis ha
bentem signum: non est verisimile q̄ talem
reuerentiam ei exhibuissent: nisi in eo aliq̄d
supra hominem cognouissēt. vnde Bernard⁹ Bern.
Adorant magi ꝛ offerunt munera adhuc la-
ctenti matris vbera. Sed vbi est o magi vbi
ē purpura regis huius? nunquid viles pā-
ni isti quibus est inuolutus? si rex ē dyade-
ma vbi est? sed vos eum vere videtis in dya-
demate quo coronauit eum mater sua in sac
co nostre mortalitatis de quo consurgens
ait. Conscidisti saccum meum ꝛ circundedi- Cāt.iij.
sti me letitia: et iteruz. Sed vnde vobis hoc ꝑs.xxix
o alie nigenevt a vobis adoretur xp̄s? Nec
enim in israel tantam fidem inuenimus.
Sic vos non offenditvilis habitatio stabuli:
non pauperes cune presepij. Non vos pau-
peris matris presentia: nō lactentis scanda
lizat infantia quid facitis magi quid facitꝫ?
Lactentē puerū adoratis in tugurio vil'i in vi
libus pannis. Ergo ne deus est iste? Deus
certe in templo sctō suo deus i celo sedes eiꝰ
ꝛ vos eum queritis in vil'i stabulo in matris
gremio. Quid facitis q̄ ꝛ aurum offertis? er
go rex est ipse: ꝛ vbi aula regia: vbi thronꝰ:
vbi curie regalis frequētia? Nūquid aula
est stabulum: thronus presepium curie fre-
quentia ioseph ꝛ maria. Quomodo ita insi-
pientes facti sunt viri sapientes: vt adorent
paruulum despicabilem: tam sua etate q̄s
paupertate suorum? Insipientes facti sunt:
vt fierent sapientes ꝛ predocuit eos spiritus
quod postea predicauit apl's: qui vult esse j.Co.j.
sapiens fiat stultus: vt sapiens sit. Nonne
timenduz erat fratres ne scandalizarēturvi
ri isti et illusos se crederent cum tanta indi-
gna viderēt? A regia ciuitate vbi regez que-
rendum coniectabantur: ad bethleem villaz
paruulam diriguntur. Ingrediuntur in sta
bulum inueniunt inuolutum pānis infantu
lum. Nō illis sordet stabulū: nō offēdūt pā-

nis: nō scādalizātur lactētis infantia pcidūt añ eū. veneranť vt regē: adorāt vt deū. Sed pfecto q̄ illos adduxit ipse z instruxit: z qui p stellā foris āmonuit ipse in occulto cordis int⁹ edocuit. ℔ Bern. vñ z Aug. Nō sub pollice cella regalis: nō de membris purpura: nō in capite dyadema fulgebat: nō pōpa famulantiū: nō terror exercit⁹: nō gloriosior fama pliorū: hos ad eū viros ex remotis cū tātovoto supplices attraxerat. Jacebat in psepio puer ortu recēs: exigu⁹ corpe: contemptibilis pauptate. Sed magnuz aliq̄d latebat i puero qō illi homines nō terra portāte: sed celo narrāte didicerāt. vñ et Chrisо. [Et itrātes domū iuenerūt puerū cū maria mre eius.] Matre inq̄ ei⁹ nō dyademate coronata: non auro refulgēte: aut i lecto aureo recūbēte: sz vix tunicā vnā habēte: nō ad ornamētū corpis: sz ad tegumentū nuditatis qualē habere poterat carpētarij vror peregre pstituta. Si ergo regē terrenū q̄rentes venissent magis fuissent pfusi q̄ gauisi: qz tanti itineris labore sine causa suscepissent. Nūc aūt qz celestez regē q̄rebant z si nihil regale videbāt in eo tamē soli⁹ste lle testimonio ptenti gaudebāt oculi eoz ptemptibilē puerū aspicere qz spirit⁹ i corde eoz terribilē eū mōstrabat. vñz Leo papa. Nec imerito cū tres adorādū puerū noui syderis claritas ōduxisset: nō eū iperātē demonib⁹: nō mortuos suscitātē: nō cecis visuz aut claudis gressuz: aut mutz eloquiū reformantē: vel in aliqua diuinarū virtutū actiōe viderūt: sz puerū silentē quietuz sub matris solicitudine cōstitutū. In q̄ nullum quidē apparet de potestate signum: sed magnū prebeť de hūilitate miraculū. Tota enim vita saluatoris q̄ z diabolū superauit z mundū: hūilitate ē cōcepta: hūilitate ē cōfecta. Dispositos dies sub psecutiōe finiuit. Nec puero tolerātia passionis: nec passuro defuit māsuetudo puerilis. Vñ tota christiane sapientie disciplina non in abūdantia verbi: nō in astutia disputāndi: neq̄ in appetitu laudis z glorie: sed in vera z voluntaria hūilitate cōsistit: quā dñs iesus abvtero matris vsq̄ ad supplicīū crucis p omni fortitudine et elegit z docuit. ℔ Leo. Ut ergo possis et tu diabolū z mundū vincere coneris p viribus hūilitatis ac patiētie virtutes exemplo christi fuare: qz his munit⁹ poteris facilē aduersarios et inimicos tā visibiles q̄ inuisibiles superare. ¶ Et magi inuēto puero apuerūt thesauros suos i q̄ moraliter informamur vt thesauros nostros i via nō pandam⁹: donec preteritis hostib⁹ soli deo ex occultis cordiuz offeram⁹. Et [obtulerunt] singuli puero Jesu [aurū thus z myrrhaz] Traditio fuit antiquorū vt null⁹ ad deū vel ad regē veniret vacuus z sine munerib⁹. Arabes autem auro ¶ diuersis generib⁹ aromatuz abundant: et talia munera offerre cōsueuerūt: z ideo magi ista obtulerūt. Et licet morē sue gentis in dōis offerēdis seq̄renť: ℔ tamē diuina inspiratiōe ē factū: vt aliquid misterij muneribus demonstrarent z fidē suā misticis reb⁹ pfiterenť. tū scz trinitatis fidem et misterū reuelantes z in xp̄o trinitatē adorantes: tū eum regem z dominum deū sed mortalez significantes z xp̄i regiā potestatē ac diuinaz maiestatē z hūanaz mortalitatē venerātes. Hec eñ tria magi de xp̄o cognouerūt vt supra direrunt: vbi est q̄ natus est: ecce humanitas: rex iudeoz: ecce regia potestas: venimus adorare eū: ecce diuinitas. Significať eni in xp̄o regia potestas p aurū qō regi soluiť in tributū. nā aurū propter sui nobilitatē mun⁹ est regale: z ideo ostendit puerū regem esse z se illud decere. Signať vo diuina maiestas p thus: qō deo offertur i sacrificiū z ideo ostēdit puerū esse deū: qō etiam erat oblatio sacerdotalis: z puer ille erat sacerdos cui null⁹ vnq̄ fuit equalis. Signať q̄z hūana mortalitas p myrrham q̄ cōdiri solēt corpora mortuoz: z xp̄s rex z sacerdos voluit mori p salute omniū. vñ Augu. Aurū ergo soluiť quasi regi magno: thus imolatur vt deo: myrrha pbeť tanq̄ p salute omni moriturο. Unusquisq̄ āt eoz pdicta tria obtulit qz vt dictū est misterio congruit. Null⁹ enim vere christianus dicť q̄ non xp̄m z deū z regem z passuz cōfiteať: qō illis trib⁹ muneribus significať. vñ Remi. Isti magi nō singuli singula obtulerūt: sz singuli tria: z singuli eū suis muneribus regē deū z hominē pdicauerunt. hec Remigius. Hos ois vere christianus imitať: q̄ christū verū deū regem et passum cōfiteť. Offeram⁹ ergo et aurū vt eum omniū regem esse z vbiq̄ regnare credam⁹. thus vt deū verū z creatorē omniū esse cōfiteamur. myrrham vt sic illū deū esse credamus quē hominē z mortalē ppter nos factū esse nō dubitem⁹. Omnia enim hec sancta fides veraciť christo offerre nō desinit dū vnū eundēq̄ deū verum verūq̄ hominez credit et vere p nobis mortuū veraciť recognoscit Habem⁹ itaq̄ ℑm Hylariū in his non modicam sacramentorū cognitionem. in homine mortz: i deo resurrectiōis: in rege iudicij. Et ego domine iesu in extremo vestigio seruoz tuorū adoro te sedētē i gloria dei patris vbi q̄ regnātem: z offero tibi splēdorē fidei: quate credo regē omniū seculoz. deum de deo z hominē de virgine mortuū pro peccatis nostris ℑm Ber. Obtulerūt auri preciū ob paupertatē: scilicet ad pauperis matris z filij sustentationē thuris ad ornamentū ob sordidam stabuli mansionē z contra loci fetorez: myrrhe vnguentū ob infantuli vt assolet corporis tenerītudinē z debiliuz membroz pueri cōsolidationē. Quia ergo obtulimus xp̄o

Augu.

Tria in xp̄o cognita a magis.

Augu.

Remig. ℣ singuli tria obtulerunt

Hylarij

Ber. de munerū rōne

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

sua offeramus ei ꝛ nostra. Quia enim regez ꝛ deum hoiem eum esse credimus suum est. nostra vero sunt q̄ nobis a deo donata sunt.

Munera dei in nobis deo grata ꝛ offerenda.

Sunt em̄ in nobis tria munera deo placentia: ꝛ hec offeramus. Primum est aia nostra q̄ notat p aurū: qz sicut auro nihil est nobilius vel p̄cio sius aut pulchrius: sic nihil nobili⁹ vel p̄cio sius aut pulchrius, q̄ aia corā deo reputat. Scdm est corpus nostrum qđ p myrrham designatur. myrrha em̄ est amara et corpus est amaricādum p castigationes ꝛ passiones. Tertium est cōuersatio sancta et honesta in vtroq; sez in corpore ꝛ aia: ꝛ hoc designat i thure. thus aūt nō redolet nisi in igne cremet. sic ꝙuersatio nostra non reddit odorē deo nisi cremet igne tribulatiōis. Debemus etiā offerre xp̄o aurū dilectiōis eo q̄ p nr̄a salute subijt penā passiōis ac thus deuote laudis p gratiarū actionē: ꝛ myrrham compassionis p mortis eius recordationez. habet etiā ecclesia moraliter aurū in pfecta sapiētia ꝛ doctrina ac recta fide. thus in deuota oīone vel bona cogitatiōe ac sancta ac bene deo redolēte ꝙuersatione. myrrhā in penitentie amaritudine ꝛ carnis mortificatiōe ac bona opatione. aurū ergo offerūt doctores. thus martyres ꝛ cōfessores. myrrhā tez penitētes pctōres. Omnis em̄ oblatio in his tribus munerib⁹ ꝓtinet. Talia ergo munera magi obtulerūt in quibus ꝛ fideu ꝫitatez ꝛ totā ecclesiasticā disciplinā significauerunt

Bern.

ꝫm Bern. Aurum offerimus saluatori: cū p noie ipsius ex integro derelinquim⁹ substātiā hui⁹ mūdi. Jā ꝫo necesse est vt q̄ terrena cōtēpsimus flagrāti desiderio celestia requiramus. Sic em̄ offerimus thuris odoramentuz quo nimirum designātur oīones sanctorum. Oportet etiā nō solū vt p̄sens seculū

p

contēnas: sed ꝛ carnē ipsam castiges ac seruituti subijcias. Duas igit̄ alas hz oratio vt cōtemptum mūdi ꝛ afflictionē cordis nec dubiū quin celos penetret: ꝛ in ꝓspectu dei sicut incēsum dirigat̄ in q̄ cū auro ꝛ thure myrrha quoq; ei offert. hec Bern. Sic ergo magi xp̄z honorauerūt de substātia triplici: sez corporali: qz ꝓciderūt: spūali qz adorauerūt tpali qz munera obtulerūt. Plus quippe nō hz hō nisi corpus aiam ꝛ temporalia. Bene autem tres magi fuisse dicūtur: qz q̄ ad fidē venit indiuiduā trinitatē ꝓfiteri debēt: siue qz q̄ deū adorāt tres principales ꝫtutes: sez fidē: spem: ꝛ charitatē debēt habere: siue qz q̄ deū videre desiderāt cogitationē locutionē ꝛ operationē seu memoriā intellectū ꝛ volūtatem debēt a malis obseruare ꝛ in bonis occupare. vñ ꝫm Grego. Sancti viri bene reges vocantur: qz cūctis motibus carnis nō ꝓsentiē do succūbere: sed bene regēdo ꝓeesse nouerunt. Et ꝫm Jsidorum. Reges a recte regendo vocātur: ꝛ ideo recte faciēdo regis nomē tenetur: peccādo amittitur. ꝛ hi veniunt ꝛ recedunt ab oriēte q̄ q̄ intelligit ꝓsperitas humana q̄ est triplex. s. diuitiarū delitiarum ꝛ honorū. Per stellā aūt que magis apparuit significari pōt virgo maria que interpretat maris stella. Hec aūt stella apparet magis seu regibus cōdescendendo sibi deuotis se bñ regentib⁹: ꝛ eos p huius mūdi mare turbulentū nauigātes dirigit ad portū salutis qui est christus. et ipsum inuenientes venerant munera ei offerentes. s. aurū charitatis ꝛ thus deuote oīonis: ac myrrhā mortificatiōis carnis. Eodē aūt die cū xp̄s in iudea esset natus: ortus ei⁹ magis in oriente est nūciatus. Uidebant nāq; stellā nouam in qua puer appebat. supra cui⁹ caput crux aurea splēdebat. audierūt vocē sibi dicētē. Jte in iudeam ꝛ inuenietis ibi natum nouum regem. Igitur in iudeā festinauerūt ꝛ audacter eā intrātes regi celebrato munera obtulerunt. Hi ergo tres magi p tres robustos p figurati fuerūt q̄ regi dauid aquā de cisterna bethleē attulerūt. Tres robusti exercitū inimicorum nō timentes: sed viriliter castra eorū trāseūtes aquā hauserūt. sic tres magi potentiā herodis nō formidantes: sed audacter iudeā intrātes de nouo rege interrogauerunt. Tres robusti prexerūt bethleē p aq̄ cisterne quā hauserūt de cisterna terrestri. tres magi venerūt bethleē p aqua gr̄e eterne quā susceperūt de pincerna celesti. Figurabat g̃ illa bethleemitica cisterna q̄ i bethleē mansciturus erat celestis pincerna q̄ ꝓpinaret aquā gratie oi sitiēti: et daret aquā vite nō habenti. ¶ Figura hui⁹ noui regis et hui⁹ noue oblationis p̄monstrata fuit in regno salomonis. Salomō residebat i throno de ebore candidissimo q̄ vestit⁹ erat auro purissimo. Uniuersi reges terre regē Salomonē videre cupiebāt et ei munera p̄ciosissima apportabāt. Sed ꝛ regina saba talia ꝛ tāta munera ei offerebat quāta ꝛ q̄lia in hierusalē visa nō erāt. Thron⁹ vero salomonis est beata ꝫgo Maria in q̄ residebat Jesus xp̄s vera sapientia hic thron⁹ factus est de ebore candido ꝛ auro puro: ebur ꝓpter sui candoꝛ frigiditatē designat virginalis mūditie castitatē sed ebur antiquū in ruborē ꝫtit. sic longa castitas martyrū reputat. Aurum qz invalore p̄cellit omne metallū. significat charitatē que est mater omniū virtutū. Maria ergo dicitur eburnea ꝓpter virginalem castitatē: et auro vestita ꝓpter perfectissimā charitatē: et pulchre virginitati coniungit charitas: quia sine charitate coraz deo nihil reputatur virginitas. Thronus salomonis sup sex gradus erat exaltat⁹ et Maria sup excellit beatorū sex status. s. patriarcharum prophetarum: apostolorum: martyrum: confessorum: ꝛ virginū. Duodecim leoncli sup

Munera magorum tria de tribus.

Grego. qui reges.

Jsidor⁹ de eodē

Maria est stella moralit

Q Apparitio xp̄i in oriente.

Figure. ij. Reg. xvij.

iij. Regum. x.

Thron⁹ salomonis.

Castitas longa.

sex gradus thronum exornabant: qz duode cum apli Marie tanqz regine celi ministrabāt: vel qz duodecim patriarche pgenitores Marie erāt. Sūmitas throni erat rotūda: qz Maria erat sine angulo sordium et tota mūda. Due manus sedile hinc inde tenebāt: qz pater z spūs a matre filij nūqz recedebāt.

S Magorum reuersio.

¶ Tandē magi reuerēter ac deuote pedes pueri deosculati sunt z adorato dño omniqz obsequio pacto: z deuotione pleta ac benedictiōe accepta inclinātes se cū magno gaudio recesserūt: qui cū de reditu deliberasset respōsuz accepērūt i somnis. p diuinā reuelationē ne ad herodē redirēt: qz cognita veritate nō licet retro ire. Per hoc etiā admonemur q cū malis hoibus societatē aliquaz nō ptrahamus: z cognitos errores vitemus

Seneca de consilio mutando.

vñ Seneca. Nō ē leuitas a cognito errore discedere: nō ē turpe cū re mutare psiliū: qz ergo intus in pscientia grebāt qd vellet diuina volūtas de reuersione ad herodē: sicut enim moyses tacēs clamabat sic isti pio affectu interrogabāt qd diuina volūtas iuberet: ideo dei meruerūt rñsionē. s. internē vel āgeli ministerio factā: z descēdētes ad mare p naues trāsfretātes i tharsis scilicie abierūt: z sic p aliā viā in regionē suā redierūt. qz sm Hiero. infidelitati miscēdi nō erāt iudeoz ppter

Naues tharsenen.

qō factū herodes iratꝰ postea naues tharsensium incēdit. sm pphetiā dauid. In spū vehemēti pteres naues tharsis. vñ Chrisо.

Psal. xlvij.

Intuere aūt magoz fidē qualiter nō scādalizati sunt in seipsis dicentes. Si magnus est

Chrisо. De fide magoz

puer hic q necessitas: fuge z occulte recessionis: hoc em ē vere fidei nō grere cās eoz q vere pcipiūtur sed suaderi solum ab eis. hec Chrisо. In hoc ergo forma datur credentibꝰ vt deoti ad deum venient z in oibus operi-

Uie mutādere ratio.

bus suis qd iubeat attēdāt: scz ne ad diabolum redeant: sed per christum qui est via: veritas z vita. z per semitas virtutū ad patriā reuertantur. Hic itaqz admonemur omnem salutem z spem in christo locare: z ab itinere priozis vite abstinere: z per aliud iter in-

Augus. cedere. vnde Augu. Non qua venimus via redeamus: nec priozis nostre quersationis

Grego. vestigia repetamus via mutata est. vñ Grego. Magnū vo nobis aliquid magi innuūt: q in regionē suam per viā aliā reuertunt. regio quippe nostra paradisus est ad quaz iesu cognito redire p viā qua venimus phibemur. A regiōe etem nra supbiēdo: inobediendo visibilia sequēdo: cibū vetituz gustādo discessimus: sed ad eā necesse est vt flēdo. obediēdo: visibilia ptēnēdo. atqz appetitum carnis refrenādo redeamus. Per aliā ergo viā in regionē nostrā regredimur: qñ qui a paradisi gaudijs p delectamēta discessimꝰ

¶ ad hec p lamēta reuocamur. hec Grego. Ad hoc etiā significādū q p aliā viā in regionē nostrā redire debeamus. Dominꝰ papa in processionibus redit p aliā viā ab ea p quaz est egressus. Magi vero reuersi studiose plꝰ

Processio pape

qz prius deum colentes glorificauerunt et p dicantes multos erudierunt. Pie aūt credi potest q domina paupertatis amatrix zelans fortiter p paupertate z intelligens filij sui voluntatē totū aurum infra paucos dies pauperibus erogauit. Uñ qñ intrauit tem-

Aurum datum.

plū nō habuit de quo agnū emeret quem offerret p filio: sed emit turtures vel colūbas que erat pauperū oblatio. Uides hec preconia paupertatis in duobus. Primo quia hodie puer iesus elemosynā accepit vt paup z mater sua silr. Scdo qz nō solū nō procurabat acquirere. sed etiā q dabant nolebat retinere. Increscebat desiderū paupertatis: si aūt bñ attendisti z profunditas creuit hūilitatis. Sūt ēt q seviles z abiectos in aio suo reputāt z in oculis suis nō extollunt: sz sic eē nolūt in oculis aliorū. Nō sic puer iesus dñs omnium: etiā alijs suos defectus z vilia patere voluit: z nō paruis z paucis sed regibꝰ et eorū socijs quos in comitatu suo adduxerant et in tali casu z tēpore in quo multū timendum erat. Nā cū illi venirent vt regem iudeoz quē etiā deū esse credebāt inuenirēt dubitare poterant ne talibus de ipso visis reputantes se delusos sine fide z deuotiōe recederent. Sed nec ppterea dimisit hūilitatis amator dās nob exēplū ne sub spē alicuius apparentis boni recedamus ab hūilitate: z q discamus etiā in aliorū oculis viles z abiecti velle apparere. Expeditis igitur magis z versꝰ patriā suā regressis: adhuc stat dña mūdi cū puero suo iesu z nutritio eiꝰ ioseph apud pēpe in illo locello patiēter z hūiliter vsqz ad quadragesimū diem: ac si quis mulier alia de populo z puer iesus hō purꝰ eēt z ipsi legis obseruatiōem diligerēt. Stabat igit dña vigilās z attēta sup dilecti filij sui custodia. O cū quāta solicitudine z diligentia ipm gubernabat: ne vel mi minimo defectuz haberet. Cū quāta ēt reuerētia cautela z pio timore ipm cōtrectabat quē suū deū z dñz eē sciebat. Flexis quidē genibꝰ accipiebat ipm de cunis z reponebat in eis. Cū quanta etiā iocunditate confidentia z autoritate materna ipm āplectebat. osculabat. strigebat dulciter z in eo delectabat quem filiū suū esse cernebat z certissime sciebat. Quā sepe cū curiose z prudenter tenella mēbra ipius fasciēs, cōponebat: sicut em fuit hūillima sic fuit et prudentissima. vñ in singulis officijs z obsequijs sedule ministrabat vigilāti z dormiēti nō solū infantulo: sed etiā grandeuo. O q libenter eū lactabat. vix fieri potuit quin magnā z alijs feminis inexptā dulcedinē in talis filij lactatione sentiret. Ipsa virgo infantē hūc concepit sine pudore. peperit sine do-

Hūilitatis indicia.

¶ Marie in filiuz cura z amor.

lore. lactauit celesti rore. virgo ante partum in cõceptione. virgo in partu in ꝑtu enixione. et virgo post partũ in pueri dulcissima lactatiõe. vñ Aug. Ipsaꝫ ꝟginẽ matrẽ dulciter alloquẽs ait. Lacta mater xp̃z z dñm nostrũ z tuũ. Lacta panẽ de celo venientem. lacta eũ q̃ talẽ fecit te: vt ipse fieret in te tibi z munꝰ fecũditatis attulit cõceptꝰ: z donũ ꝟginitatiꝫ nõ abstulit natꝰ. vñ Ansel. Uerũ dũ hũc parUgu. Ansel. uulum inter manus suas ꝟsari z ad vbera sua pẽdere atq; ad paruas pueri corꝑis lesiones puuloꝝ more vagire cõspiceret: quo ꝑcor affectu mouebaꝫ pijssimꝰ animꝰ eiꝰ: quo ve studio ad occurrẽdũ cũctis q̃ icõmoda illi forte timebat parabaꝫ castissimũ corꝑ eius. Sz z de sctõ sene ioseph refert Bern. q̃ pue-

Bern. de sedulitate ioseph. rum iesum sup genua sua tenẽs eidẽ frequẽter arrisit. Stãte igiꝫ ante ꝑsepe dña sta z tu iuxta ꝑsepe cũ ea z delectare cũ puero iesu: qꝝ ꝟtꝰ erit ab illo. Quelibet aĩa fidelis z maxime religiosa deberet a die natiuitatis dñi vsq; ad purificationẽ saltẽ semel in die apud dictũ ꝑsepe dñaꝫ visitare: puerũ iesum: z matrẽ eiꝰ adorare de paupertate z afflictiõe humilitate z benignitate ipsoꝝ affectuose meditari. Uidisti quõ btã ꝟgo i sordẽti stabulo patiẽter mꝰtis diebꝰ cũ puero iesu z ioseph ꝑseuerabat. vñ nõ deberet nobis graue esse nec magnũ videri i monasterio z secreto nr̃o ꝑsistere. Cõsidera nũc quãta sit solẽnitas hodierna z letare i ea qꝝ hodie apparere cepe-

y Solẽnitas epi. Leo pa pa. rũt fidei nr̃e initia. vñ leo papa. Agnoscamꝰ ergo dilectissimi i magis adoratoriꝭ xp̃i vocatiõis nr̃e fideiq; primitias z exultãtib⁹ animis beate spei initia celebremꝰ. honoretur a nobis sacratissimꝰ dies i q̃ salutis nr̃e autor apparuit z quẽ magi venerati sunt in cunabulis nos oipotẽtẽ adoremꝰ in celis: vt sicut illi de thesauris suis misticas dño muneruz species obtulerũt: ita z nos de cordibꝰ nr̃is q̃ deo sunt digna ꝓmamꝰ. Sacramẽtũ em̃ presentis festi opz i nobis esse ꝑpetuũ qõvtiq; sine fine celebrabiꝫ si i oibꝰ actibꝰ nr̃is dñs iesus xp̃s appareat. hec Leo. Uidisti g̃ ꝯ̃ multa noua i natiuitate dñi ꝓcurrerũt q̃ eũ natũ ꝓbauerũt. vñ Chrisꝰ. Oia itaq; noua z supra modũ admiratiõis humane i dñi natiuitate cõcurrerũt. Angelꝰ i tẽplo ꝛacharie loquiꝫ: futurũ elizabeth filiũ repromittit: nõ credẽs angelo sacerdos obmutescit. Sterilis ꝓcipit ꝟgo parit: iohãnes i vteromꝰis exultat: xp̃s dñs natꝰ ab ãgelo nũciaꝫ: z qꝝ salꝰ mũdi sit pastoribꝰ ꝑdicaꝫ: gaudẽt ãgeli: exultant pastores: magna i celo z i terra letitia huiꝰ admiratione natiuitatis erorꝫ. Nouũ signũ stelle de celo magis ostẽdit ꝑ qõ dñs celi ac terre rex

3 Chri. de nouitsin natiuitate dominica.



iudeoꝝ noscit natꝰ. hec Chrisꝰ. ¶Oro. Jesu bone q̃ de ꝟgine natꝰ teipsum magis stella duce reuelasti z eos ꝑ aliã viã in regionẽ suã redire fecisti illuminet iesu misericors lumẽ gratie tue tenebras ꝓsciẽtie mee: z ꝑ tuã letã apparitionẽ da mihi plenã tui z mei cognitionẽ vt intẽ videã itus te inueniã: ibiq; myrrhã compũctiõis interne: thus oꝝonis deuote: aurũ dilectionis pie tue maiestati offerã z qui per viã tenebrarũ z culpe recessi a patria felicitatis superne per viã veritatis z gratie ad eam redeam te ducẽte Amen.

¶De presentatione domini in tẽplum. Capitu. xij.



Adueniente aũt quadragesima die quãdo A Luc. ij. ꝟm legẽ [impleti sunt dies purgationis marie] exiꝭ ipsa de stabulo cũ ioseph z puero vt legẽ impleret in qua nihil purgãdũ erat: qz sine peccato cõceperat. In circũcisione q̃dẽ purgabatur puer ab originali qõ a parẽtibꝰ cõtraxerat. In purgatione ꝟo purgabatur mater a peccato: qz in libidine cõceperat sz nihil horum in hoc puero vel in matre erat. Et [tulerũt] puerũ prius circũcisum de bethleem [in hierusalẽ] vt ꝟm legẽ [sisterẽt]. i. offerrent seu offerẽdo ꝑsentarẽt [eũ dño] in templo [et vt darẽt hostiã] sc̃z [par turturũ aut duos pullos colũbarũ] ꝑ eo. Ad euidẽtiam huius sciẽdũ q̃ de ꝓle nata duplex erat preceptum. Unum generale ꝯ̃tum ad oẽs vt sc̃z cõpletis diebꝰ purgationis matris puer ad templum deferretur z ꝑ eo hostia daretur. Lex aũt purificatiõis erat q̃ mulier que susscepto semine peperisset masculũ immũda esset. vij. diebus separata a ꝓsortio hominũ et ab ingressu templi z a tactu sacrorum: et die. viij. circũcideret infantulꝰ: z ipa q̃dẽ mũda efficeret. quo ad ꝓsortiũ hoim: sz adhuc xxxiij. diebꝰ immũda esset q̃ ad ingressum tẽpli z tactu sacroꝝ z his diebꝰ nõ licebat egredi domũ ꝛc. Cõpletis. xxxiij. diebꝰ cũ. vij. precedẽtibꝰ extũc q̃dragesima die mulier ĩtrabat tẽplũ z ꝑsentabat natũ puerũ dño offerẽs sacrificia ꝑ se z ꝑ puero. Si aũt feminã peperisset duplicabãt dies q̃ ad ꝓsortia hoiz z quo ad tẽpli ingressum. Aliud erat ꝑceptũ speciale de primogenitis tã in hoibꝰ q̃ in mentis vt sancta dño fierẽt qz dño ꝓsecrata erãt ex eo tpe quo primogenita egyptiorum dñs interfecit filios israel saluãs oia primogenita filioꝝ isrl̃ sibiq; vẽdicauit: sibiq; offerri ꝑcepit. Sicut em̃ voluit sibi offerri primitias fructuũ ita z primogenita hoim z alioꝝ aialium mundorum. Sed quare hoc: nisi vt oia prima, et maxime oia meliora z cariora domino offeram⁹? Quia ergo xp̃s ex muliere

Purificatiõis lex.

B Primogenita cur dño offerenda.

natus z primogenitus sub lege fieri voluit. Hec duo premissa circa eum obseruata fuerunt. Nō sufficit magistro humilitatis perfecte cum per omnia patri coequalis esset: se subdere humili ꝑgini nisi subderet se legi. Hoc aūt plurib⁹ de causis fecit. Primo vt verē legē approbaret. Scō vt eā fuādo i se metipsam ꝓsummaret z terminaret: ostēdēs ex hoc q ad ipam ordinata erat. Tertio vt iudeis calūniādi occasionem subtraheret. Quarto vt hoīes a seruitute legis liberaret Quinto vt exēplū humilitatis z obediētie nobis daret. Quāuis etiā b. ꝙgo ad legē mulierū nō tenerē nec purificari idigeret: quia nō ꝓcepit suscepto semine ꝟ spūssancti misti co spiramine. voluit tn subdi purificationi ꝓpter plures rōnes. Prima vt se in hoc alijs mulierib⁹ ꝓformaret sicut z filij⁹ p oia fratribus assimilari voluit. vñ Berñ. Uere. b. ꝙgo nō habes cām nec tibi op⁹ est purificatiōe. Sed nūqd filio tuo op⁹ erat circūcisiōe? Esto iter mulieres tāq vna illarum. nā z filij⁹ tu⁹ sic est in medio pueroꝝ. Scda ꝟm Bedā. Sicut xps sic z beata ꝙgo legi est spōte subiecta vt nos a legis vinculo solueremur. Tertia vt occasionē icādali vitaret nōdū em erat notū ipsam sine semine peperisse. Uñ si nō obseruasset dies purificatiōis sue fuisset iudeis occasio scādali z murmuratiōs cōtra ipsaz. Quarta vt legē purificatiōis terminare t aduenīēte. s. xpo q est nostra purificatio p fidē nos purificās. Quinta vt nobis exēplū humilitatis daret. Nā humiliauit se etiā i his ad que nō tenebaī: vt humilitatē doceret: vt em mater doctoris oiz z ipa doctrix existeret cū nō posset ꝓpter sexū publice docere ꝙbo ideo voluit docere exēplo. Maria igit lz purificatiōe nō idigeret: purificationē tn page re voluit: qz oia q legis erāt diligētissime observabat: z iō ipa est p archā testamēti prefigurata in qua iclusa erāt legis mādata. Ibi em erāt due tabule in q̄b⁹. x. ꝓcepta scripta erāt q Maria diligēter obseruabat. Archa etiā librū legis ꝓtinebat z Maria libros sacre scripture libēter legebat. In archa erat ꝙga aaron q floruit: z Maria floruit z bñdictū fructū vetris sui ꝓtulit. Archa etiā vnā aureā cū māna celi ꝓtinebat: z Maria verū māna celi nobis offerebat. Archa de ligno cethim iputribili erat fctā: z Maria i putredinē vl i puluerē nō est redacta. Archa. iij. circulos aureos i laterib⁹ hēbat: z Maria q̄tuor ꝙtutes cardinales q oiz ꝙtutū radices z initia sunt i se gerebat. Archa hēbat duos vectes q̄b⁹ portabaī p q̄s duplex charitas i maria designabaī. Archa tā itrisec⁹ q̄q foris deaurata erat. Maria int⁹ z foris ꝙtutib⁹ resplēdebat. Quapropter ipsa etiā pulchre figurata est in candelabro aureo qđ lucebat hierosolymis in templo dñi: supra qđ. vij. lampades ardētes stabāt q. vij. opa mie i Maria figurabāt q regia mie et mr pietaz erat Hoc cādelabrū z ei⁹ cādelā honoram⁹ qñ in festo purificatiōis accēsas cādelas bajulam⁹. Maria em cādelā dño in sua purificatione offerebat: qñ symeō lumē ad revelationē gentiū cōcinnebat. xps Marie filij⁹ est cādela accēsa ꝓpter tria q inuenīūt in ea. s. ligmē ignis z cera: z in xpo sunt tria. s. caro aia et deitas vera. Hec cādela p hūano gñe dño ē oblata p quā nox tenebraꝝ nrārū est illuminata. Oblatio hui⁹ beatissime cādele pfigurata fuit i puero samuele. Anne sterili ꝟmorē nature de⁹ filiū dedit z Marie ꝙgini supra cursū nature filiū inspirauit. Anna obtulit filiū q iudeos erat ꝓpugnatur⁹. Maria obtulit filiū q mūdū erat ꝓtectur⁹. Filij⁹ anne post ea a iudeis ē refutat⁹: filij⁹ marie ē ab eis turpissima morte cōdēnat⁹. Hoc ē qđ symeō marie ꝓphetādo pdicebat q filij ipsi⁹ gladius aiam suā ꝓtrāsire debebat. Ibāt igit parentes iesu in hierusalē: vt legis mādata pficerēt: z ꝗuis timerēt herodē: tn nō sūt ausi trāsgredi legē q̄n ad tēplū puerꝝ deferrēt. Et forte adhuc oia q̄eta erāt. adhuc herodes magos expectās: nōdū sui cordis malitiā reuelauerat. Dns itaq iesus xps cū mre in hierusalē legē obseruās oīdit cū quāta solicitudine z vigilātia debem⁹ obseruare euāgelij ꝓcepta q̄ñ ipse ꝓcepta legalia q̄ p fuū dederat cū tāta obseruauit diligētia. Adduxerūt ergo dñm tēpli ad tēplū vt facerēt ꝟm ꝓsuetudinē legis ꝓ eo. Cūq intrassent templum emerūt duos turtures aut duos pullos colūbarū: vt ꝓ eo offerrēt sicut ꝓ pauperib⁹ erat consuetū. Et quia pauperrimi erant credenduz est magis q de pullis colūbarū emerūt: quia facilius et pro minori precio inueniunt et ideo in lege vltimo loco ponunt. Et tacet euangelista de agno: qz erat diuitū oblatio. Uide quia tam pauperes parentes domin⁹ elegit qui nō haberent agnum quem pro eo offerrent: lz tn par turturū aut duos pullos colūbarum que erat oblatio pauperum. In lege em dominus preceperat: vt die quo parens infantē in templo presentaret pro suaz sobolis purificatione agnū anniculum immaculatū in holocaustū ac etiam turturem siue pullū colūbe pro peccato qz in libidine cōceperat offerret. Qui ꝙo nō sufficiebāt ad offerendū agnū duos turtures offerrent vel duos pullos columbarum. vnū loco agni in holocaustū quod totum incensum dicitur qz totum incendebatur. z alterum pro peccato qui cedebat in partē sacerdotis qui orabat pro muliere. z sic mundabatur. Hanc hostiā et oblationem pauperum voluit dominus ꝓ se dari: et cū diues esset pro nobis pauper dignat⁹ est fieri: vt nos sua paupertate ditaret et diuitiarum suarum donaret esse partici-

Cur presentari voluerit xps.

Cur maria purificationi voluit subdi. Berñ.

Beda.

Archa testa. figurabat mariam.

Candelabrū in templo

etiā maria figurauit

Figure oblationis. s. Reg.

D pes:⁊ nos faceret hic i fide diuites:⁊ in celo regni heredes. Sicut enī mortalitatē nostrā assumpsitvt p eam nobis imortalitatē cōferet: sic paupertatē nostrā voluit assumere vt p eā nobis eternas diuitias tribueret. Imitemur ḡ nos dñm nostrū ⁊ spontaneam paupertatē amem⁹: vt habentes victū ⁊ vestitum his cōtenti simus. Cur autē pulli colūbaꝝ ⁊ no simplicit columbe sicut turtures in sacrificio domini permittebant offerri: declarat Bernar. dicens. Et licet alias quidē p colūbam spiritussanct⁹ soleat designari: qz tñ libidinosa auis ē nō decuit offerri eā i sacrificio dñi nisi ea sane etate q̄ nesciret libidinē ac turturis nō designat etas qm̄ agnoscit castitas: in qua cunq; etate deniq; cōpare vno cōtēta est quo amisso alterū nō admittit: numerositatē in hoibus nuptiarū redarguēs Cernere est turturē tempore sue viduitatis: sancte viduitatis opus strēnue ac infatigabiliter exequētē. videas vbiq; singularē vbiq; gementez audias nec vnq̄ in viridi ramo residētez ꝓspicias: ⁊ tu ab eo discas voluptatū virētia virulēta vitare. Adde q̄ i iugz mōtiū ⁊ i sūmitatib⁹ arboꝝ freq̄ntior illi quersatio ē: vt qō vl̄ maxime ꝓpositz pudicitie deceat doceat nos terrena despicere ⁊ amare celestia. Hȳ Bern̄. [Et ecce symeō] iñt sacerdotes famosus ⁊ notat⁹ q̄ [iust⁹] erat in oi operatione boni [⁊ timorat⁹] in cautela mali: vel [iustus] recte se habēdo ad ꝓximū [⁊ timorat⁹] q̄ ad deū: qz difficile iusticia sine casto ⁊ filiali timore dñi custodit: timor enī dñi iusticie et ceterarū virtutū custos ē: qz quāto iust⁹ ardētius deū diligit: tanto solertius offendere cauet. Illoꝝ em̄ opatio comitat iusticia quorū mentes timor dei illumiat testāte p̄s. qui ait. Beat⁹ vir q̄ timet dñm ⁊c. Et salomone q̄ dicit. Qui timet deū nihil negligit. Et bene iustus erat et ad ꝓximū se recte habebat: qz nō suā solūmodo sz ⁊ toti⁹ ppli salutē querebat [expectās ꝓsolationē israel] i desideioz spe boni ꝓmissi q̄ ad fidei ⁊ spei rectitudinē quā habebat Minores quidē expectabāt cōsolationē tpalem p ꝓmissum salutz autorē vt q̄ ab herode p̄ssi fuerāt i aduētu saluatoris liberati ꝓsolationez acciperēt. Maiores vo vt symeon ⁊ hmōi etiā spūalē cōsolationē ⁊ redēptionē a diabolo expectabāt. Consolatio q̄ppe israel. i. videtis deū: dñi aduent⁹ in carne fuit. scti enī patres quos met⁹ originalis pcti ꝓtristabat p dñi icarnationē cōsolari credebāt. Hāc cōsolationē symeon q̄ obediēs interpretat: expectabat quem matura etas de mūdo exire ꝓpellebat: tñ ꝓpter desideriū videndi dñz i carne manebat [Et spūssanct⁹ ⁊ sanctificato: ex pñtia sūmi boni [erat i eo] q̄tū ad gr̄e plenitudinē quam possidebat. qz nō solū habuit gr̄am iustificātē put ꝓmunit dicit a iustis: sed etiā quātū ad illumiatiōes ⁊ ꝓsolatiōes diuinas speciales. Dicturꝰ euāgelista de symeone qz spūssanct⁹ erat i eo p̄misit q̄ erat iustus ⁊ timoratus qm̄ illoꝝ corda deus inhabitat q̄ timētes deū iusticiā seruant vñ ipse p prophetā dicit Sup quē requiescet spūs me⁹ nisi sup hūilē ⁊ quietū ⁊ tremētem sermōes meos? ⁊ ab ipso [spūsancto [q̄ per ihabitantē gratiā i eo erat [responsū] in orationib⁹ suis deuotis [acceperat] iuisibilit in mente p occultā inspirationē ⁊ intellexit de christi aduētu q̄ christum quez videbat oculis mētis videret oculis corporis āteqū p̄sentē finiret vitā. ex quo patet q̄ p hoc pus orauerat: qz hoc sperabat: ⁊ cōsolatiōez israel expectabat. tūc enim erat opinio communis apud intelligētes q̄ imminebat aduent⁹ xp̄i ꝟm signa a patriarchis et prophetis. data: ⁊ ideo symeon de hȳ feruenti⁹ deuz orabat [⁊ in spiritu]. i. per reuelationē spūs sancti: ⁊ ipso spūsancto qui in eo erat iubente [venit in tēplum] vt sicut responsum ⁊ ꝓmissum ab eodē spū acceperat xp̄z dñi. i. vnctum a dño anteq̄ moreret videret. O q̄to desiderio videndi dominū senex iste beatissimus estuabat quē iam etas de hoc seculo exire cogebat: sed dei responso renitebat: qz non erat mortē visurus: id est sensiturus vel experturus [nisi prius videret christum domini] messiam promissum oculis corporalibus: hoc ergo desiderabat: hoc mente tractabat: hoc semper cogitabat dicēs. Scio qz veniet: scio: qz videbo eū. Sed qñ veniet: quando eū videbo. Veni dñe iesu solue mihi hec vincula ⁊ me iam nunc in pace ire permitte. Dum aūt hec secum diceret dum hȳ desiderio estuaret: dictum est illi a spūsctō. Ecce adest quē expectas: quē q̄ris nūc eū videbis: surge ꝓpera: festina: vade ad templum. Cum aūt festināter veniens templum intraret ⁊ eum videret statim eum spū ꝓphetico cognouit. Eadē quippe spūs gr̄a qua olim precognouerat vēturū etiā nunc venientē ⁊ iamiāq; ad se videndū cognouit saluatorem. Et accelerando occurrens genua flexit: ⁊ eū inter brachia adorauit matris: brachiaq; sua extēdit ⁊ parētib⁹ aut. Mihi eū date: mihi debetur: mei officij est ad hȳ missus suz: huic obsequio reseruatus suz. Mater ꝟo intelligens volūtatē filij porrexit eū symeoni. Ille aūt letus ⁊ exultans cuz maximo cordis gaudio in vlnas suas ⁊ inter brachia eum suscepit. O q̄ beate manus q̄ verbū vite palpauerūt ⁊ vlne q̄ ipsum amplexate sunt. Et cuz puerum in vlnas accepisset surrexit: ⁊ mox senect⁹ fugit ac iuuenalis vigoz ⁊ fortitudo affuit. Magna hic domini potestas: sed nō minoz eius claret humilitas. Qui celo terraq; nō capit: grādeui hominis vlnis gestat: q̄ pr⁹ serpm ferre vix poterat tunc leuiter puerum ferēs exultat. Ipe enī portabat a quo portabatur:

Pulli colūbaꝝ ⁊ nō colūbe.

Bern̄. Turturis castitas.

p̄s.cxj. Eccle-siastes. vij.

Esa.xj. ⁊.lxvj.

E Symeonis desiderium

et q̄ ꝟbo virtutis sue oia portat: ille portabat christū in humanitate a q̄ portabaꝫ per diuinitatē. Eleganter igitur dictum est. Senex puerū portabat: puer autē senem regebat. Ferebat senex christū infantem q̄ illum regebat in senectute degentem. Felix quidē symeon iste qui nō solū videre sed etiā christum in carne meruit portare. Felix nimiū q̄ tantā consolationē meruit quam desiderauerāt patriarche z prophete z nō acceperūt Et non dubiū quin ex huiusmodi amplexu iesu christi multas cōsolatiōes receperit et singularia charismatū gratiaꝝ. Unde z dicit doctor grecus q̄ infantz ineffabile iubar adeo illustrauit senē: vt ꝓcessu temporis futura mor sibi fierent nota. Nō minꝰ felices sunt q̄ nō viderunt z crediderūt. [Benedixit] quoq; z laudauit [deū] gratias agendo ꝓ tanto bñficio scz de impletione promissionis: z de exhibitiōe salutatiōis ac viso redēptore aperit reuelationē i secreto dyalogo sibi factā dicens. [Nūc dimittis domie seruū tuuz in pace: q̄ viderunt oculi mei salutare tuū]zc. ꝓ totū. Te iquit dñe bñdico promissio tua cōpleta est: cōpletū ē desideriū meū: q̄ video xp̄m salutare tuū dñm meū. Jesus ei saluator siue salutaris iterpretaꝫ. Uidert q̄dē oculi carnis hoiez: scz oculi mētz cognouert eū eē deū [Dimittz] ꝯ. i. dimittes vl' dimittas: vt itelligaꝫ optatiē. i. vtinā dimittas tā nūc z decetero [seruū tuū] abire [in pace] z de hac vita trāsire i cordis q̄ete q̄turū in sinu abrae. Quasi secure moriar: q̄ ꝑsēs ē z i primo passur⁹ q̄ redimar. Sciebat q̄ beati oculi q̄ xp̄z esset visuri: z ideo donec illū videret nolebat morte dissolui. Mor aūt vtvidit optabat solui a corpe z i sinu abrae pacē habere. Letāter eni descēdere volebat ad libū patrū ex q̄ sciebat saluatorē natū. Sed q̄modo i pace dimittiꝫ cū oēs tūc sternerēt lectuz suū i tenebris. In pace iquit q̄etis nō i pace fruitiōis dei. Ecce symeō pfectꝰ fuit: habēs vitā i patiētia z morte in desiderio. Adeo ergo in q̄busdā pfecti fuerūt patres veteris testamēti vt noui ꝟz Bedā. Qui vult tenere iesū manibꝰ z aplexari z i pace dimitti oī labore nitaꝫ: vt habeat spiritū ducē: veniatq; i hierusalē ꝓuersando in celestibꝰ: veniat i tēplū optādo se exēplo illoꝝ in q̄bus habitat deꝰ suspirādo z venā petēdo: vt ihabitet semp i domo dñi expectet dñm z aduentū eiꝰ. Sic ei z ipsuz ꝟbū dei in manibꝰ accipere z fidei ac spei z charitatz brachijs merebiꝫ āplecti. tūc dimittetꝫ: vt nō videat mortē eternā q̄ vidit vitā. Multū enim felix mortē videbit carnis quicūq; sic xp̄m dñm satagerit ꝓius videre oculis cordis: vnde Bern̄. Dimittetꝫ in pace q̄ xp̄m habet i pectore. Ipse eni ē pax nostra Tu q̄ exibis anima misera q̄ ducez itineris terp̄taꝫ bonā religiosū significat: et h̄ manet in hierusalez q̄ interpretaꝫ pacifica: q̄ manet i pace iterna z fraterna q̄ ē iustꝰ ad primū: timorosus ad deū: expectās cōsolationē israel. i. diuine visionis: q̄ israel videns deū interpretaꝫ z spiritussanctꝰ est in eo per sue gratie bñficiū. Et tali daꝫ iesus ad amplexandū: z sic cū symeone de tāto beneficio benedicit dñm z desiderat exire de mūdo: vt ei deꝫ ad pfecte fruēdū sz ap'm. Desiderīū habens dissolui z eē cū xp̄o. Moraliter etiā h̄ instruimur ꝺ multz. Primo q̄ per virtuosa opa q̄ p brachia intelligūtur iesus apprehendiꝫ. Secūdo in h̄ q̄ senex infantē suscepit istruimur q̄ deposita culpe vetustate debem⁹ idue re vite nouitatez. Tertio i hoc q̄ xp̄us q̄ oia portat voluit portari habem⁹ exēplū hūilitatis. Quarto in hoc q̄ bñdixit deū istruimur ad agenduz gratias deo de omnibus bonis nostris. Possum⁹ etiam dicere q̄ in h̄ cantico magnificaꝫ xp̄s q̄ ad quatuor p̄m quattuor noīa q̄bus symeon xp̄m appellat. Cōmēdatur em̄ xp̄s vt pax: vt sal⁹: vt lumē: vt gloria. Pax est q̄ mediator: sal⁹ q̄ redēptor: lumē q̄ doctor: gloria q̄ premiator. Et in his quatuor ꝓsistit pfecta xp̄i cōmēdatio. imo totius euangelice hꝫstorie quedā breuissima ꝓprehensio. Ea nāq; q̄ respiciūt eiꝰ incarnationē ꝓprehēdūtur in pace. ipse em̄ ē pax nostra q̄ fecit vtraq; vnū. q̄ vtrāq; naturā i vno suppositō vniuit. duos pp̄os in vnū copulauit dās pacē his q̄ longe z his q̄ ꝓpe deū etiā homini recōciliauit. Ea ꝟo q̄ respiciūt eiꝰ pdicationē z sue vite ꝓuersationē ac miraculoꝝ operationē cōprehendunt in luce: vnde ipse dicit. Ego sum lux mūdi. Que aūt respiciūt redēptionē z passionē ꝓprehenduntur in nomine salutis. Sed q̄ respiciunt resurrectionē z ascensionē cōprehēdunt in gloria. Et q̄ canticū istud sic cōtinet laudis xp̄i plenitudinē z senis morietis cōsolationem. ideo in sero z fine cantaꝫ in cōpletorio. [Et erat pater eiꝰ] scz putatiuus. i. ioseph q̄ meruit vocari paꝫ xp̄i eo q̄ fuit nutriciꝰ eius [z mater eiꝰ] vera. s. maria [mirātes] nō dubitādo sz assentiēdo z cōgaudēdo [sup his q̄ dicebantur de illo]. s. iesu. Mirabaꝫ virgo de his q̄ audierat ab angelo i annūciatiōe. ab elizabeth in salutatione z iohānis exultatiōe. z a zacharia i iohānis natiuitate. Itē mirabaꝫ ipsa z ioseph ꝺ exultatiōe āgeloꝝ nato xp̄o. z ꝺ cāticō nouo. Itē ꝺ aduētu pastoꝝ z ꝺ reuerētia magoꝝ. Itē ꝺ aduētu symeōis: z laude eiusdē. Que oia erāt mira z admiratiōe digna. vñ Am. Nō solū ab āgelis z ꝓphetz a pastoribꝰ z parētibꝰ sz etiā a senioribꝰ z iustis generatio dñi accepit testimoniū. Ois etas z vteraq; sexꝰ euētoruq; miracula fidē astruūt. ꝟgo gñat. sterilis parit. mutꝰ loq̄t. elizabeth ꝓphetat. magus adorat. vtero clausus ex-

If Symeonis perfectio.

Symeō mortem feliciter volens.

Berñ.

Mozaliꝫ iesū ignorās: Moraliꝫ symeon q̄ obediēs in

Phil. f.

S

xp̄s in nunc dimittis magnificatur quatuor noīb⁹.

Ephe. ij

Johā. viij.

Miratio pastorum. i

Ambro.

ultat: vidua ꝓfitet: iust⁹ expectat. Et ex ꝑtu te pueri quẽ gestabat i vlnis bñdixit symeõ Marie ⁊ ioseph cum affectu ⁊ gaudio ac deo gr̃as referẽdo. ꝙuis em̃ maria⁊ ioseph eẽnt maiores i sctitate ille tñ ꝓcellebat ꝙtũ ad sacerdotis officium ad quẽ spectat benedicere ppl'm. Mos quippe erat in lege ꝙ qñ parentes presentabãt puerũ in tẽplo: sacerdos benedicebat illis scz parẽtibus ⁊ puero. Et iõ bñdixit symeon parẽtib⁹ xp̃m p̃sentãtib⁹. i. beatos eos dixit ⁊ bñdictos p̃dicauit: vel bñdictionẽ a deo eis optauit. Hui⁹ aũt bñdictionis formã nõ habem⁹ exp̃ssam: sz põt ista benedictio itelligi laudatiõis ⁊ gratiarũ actionis: sicut dicim⁹ ꝙ creatura bñdicit creatori: ip̃m cũ gratiarũ actione laudãdo. Bñdixit parẽtib⁹ ꝓpter filium sicut ecõuerso plerũq; bñdicũtur filij ꝓpter parẽtes. Et nota qz in ioseph patris silitudo erat: qz nutritor eius. iõ nõ est cõi bñdictione priuat⁹. Maria ꝝgo qz vere ei⁹ mater erat de puero magis ad eã ptinebat. ideo ad eã singulal'r se ꝝtit reuelãdo ei occulto⁊ p̃sagia. Cognouit em̃ illo docente quẽ gestabat in vlnis. diuinũ illõ non esse ex ioseph ꝫ ex ꝝgine. ideo ad eã dirigit sermonẽ: ⁊ nõ solũ bñdixit: ꝫ etiã ꝓphetãdo futura predixit dicẽs. [Ecce posit⁹ est hic] p aduentum suum ⁊ a deo statutus ⁊ ordinat⁹ [in ruinam]. ſ. superbor̃um se stare putantium. de quibus ipse dicit. Si nõ veniſſem ⁊ locutus eis nõ fuiſſem peccatuz nõ haberẽt. [et in resurrectionem] multo⁊]. ſ. humiliuz se nõ stare reputantiũ q̃ in eum credẽtes resurrexerũt a peccatis p eũ. ⁊ dicit [in israel] quia multi iudei a veritate cadẽtes fuerunt excecati: ⁊ multi prius simplices ignorantes illuminati [⁊ in signũ]. ſ. federis ⁊ recõciliationis ĩter deũ ⁊ hoiem [cui cõtradicet] prio a iudeis: deinde a gẽtib⁹ seu paganis: postea ab hereticis hoc nõ credẽtib⁹. Ubi notãdum ſm Origẽ. ꝙ in oĩb⁹ q̃ de xp̃o narrãtur a fidelib⁹ p̃dictionẽ passus est falso ab incredulis: de q̃bus ipse ꝙquerit in ps̃. dicẽs. Insurrexerũt in me testes iniqui: ⁊ mẽtita ẽ iniquitas sibi. Potuit em̃ xp̃s impugnari: ꝫ nõ expugnari. Sed ⁊ praui xp̃iani cõtradicũt ei in moribus ⁊ opibus: ⁊ si nõ in fide ⁊ sermonibus qui cõfitẽtur se nosse deũ factis autẽ negant. Uenit ergo saluator in ruinã nõ credentium ⁊ supborũz: ⁊ hoc per occasionẽ: ⁊ in resurrectionẽ credẽtiũ ⁊ humiliũ: sed ꝓ causam. nõ solũ aũt alijs in ruinã ⁊ alijs i resurrectionẽ venit: sed etiã vni eidẽq; homini in ruinã pariter ⁊ resurrectionẽ apparet. i. ruinam scz vitioꝝ: ⁊ resurrectionẽ virtutũ. Nec fit resurrectio ꝝtutũ: nisi p̃cedat ruina vitiorum. vñ Berñ. Non põt virtus cũ vitijs pariter crescere: q̃ vt illa vigeat ista crescere non sinant. Tolle superflua ⁊ salubria ab̃ surgũt. Uñ notãdũ ꝙ xp̃s destruxit regnum pcti et cõstruxit regnũ virtutũ ꝓpter ꝙ ꝛ posit⁹ in ruinã ⁊ resurrectionẽ. Ruit em̃ supbia ex ei⁹ hũilitate. ruit auaritia ex ei⁹ pauptate. ruit luxuria in ei⁹ castitate. ruit inuidia in eius benignitate. ruit gula in ei⁹ sobrietate. ruit ira in ei⁹ patiẽtia. ruit accidia in ei⁹ labore ⁊ vigilia. Et sic xp̃s cõstruẽdo regnũ virtutum destruxit regnũ vitiorũ: ita ꝙ eisdẽ venerit in ruinam ⁊ resurrectionem. Nam ſm Chrisõ. cũ supbus hũilis efficit: lasciu⁹ cast⁹: auar⁹ misericors: ⁊ ita de alijs. tunc in eadẽ psona est ruina vitij ⁊ resurrectio ꝝtutis. Et ad hoc a deo posit⁹ fuit hic in mũdo tanq̃ signũ ad sagittã: vt quilibet q̃si p libito iaculũ mitteret in eũ. Et ꝓphetizans symeon de xp̃i passiõe ait. [Et tuã ipsius aiam ptrãsibit] per cõpassionẽ [gladius]. i. passio seu dolor passionis ipsius. Non em̃ absq; magno affectu materni doloris potuit videre crucifigi filiũ ⁊ si speraret mortẽ deuicturũ ac resurrecturũ: ⁊ post mortẽ victurũ. vñ dicit Hiero. ꝙ qz in parte impassibili passa est plus q̃ martyr fuit. Dolores q̃ppe q̃s pariẽs effugit: hos tẽpore passionis xp̃i sustinuit. vñ Ansel. Nunc reposcit debitũ atrox vis nature q̃ tibi dett nuit olim pariture penasq; cũ fenore estimãt vsure: q̃ cõi matrib⁹ debebant iure [vt reuelent ex multis cordib⁹ cogitationes] Christi nãq; passio multorũ cordiũ cogitatiões reuelauit: qz ꝓphetarũ dicta cogitationes ⁊ occulta misteria ibi reuelata sunt ⁊ consummata. Et hoc quidẽ velum templi significauit qõ eo moriente scissum est: vt sancta sanctorum oibus apparerent. Uel multorũ cordiũ scilz bonorũ ⁊ malorũ cogitationes tũc reuelate sunt: qz xp̃o passo alij crediderunt. alij credere noluerũt. Et ſm Bedam antea incertum erat qui iudeorum eum recepturi erant: et qui non postea certũ fuit. ¶ Mistice: vt dicit Beda: vsq; ad finẽ seculi gladius tribulationis aiam ecclesie pertransit cum signo fidei ab impijs ⁊ reprobis cõtradicitur cum multos ruerevidet cũ reuelatis cordium cogitationib⁹ vbi bonũ semen seminauerat zizania germinare conspicit. Et notandũ ꝙ ly vt nõ tenet hic causaliter. nõ em̃ ꝓpter hoc principaliter pati voluit xp̃s vt reuelarent hominum cogitationes: sed tenet hic consecutiue: qz hoc quod est reuelare cogitationes: secutuz est ad passionẽ christi. Sicut si dicerem: exiui ad campos vt caperer ab hostib⁹. capi ab hostib⁹ nõ fuit de intentiõe mea: ꝫ quod dã cõsecutiuũ ad exitũ meũ. ⁊ est similis modus loquendi cũ dicit sepe in euãgelio. Hoc factum est vt implerẽtur scripture. Hoc em̃ nõ fuit principalis intentio xp̃i ꝙ talia fecit vel passus est: vt iplerent scripture: ꝫ postq̃ talia euenerunt ꝓsecutiue scripture sunt im plete. Nõ enim ꝓphetia est causa euẽt⁹ rei futuro: sed ipa res est causa prophetie. Aliter expo

Benedictio symeõis.

Prophetia symeonis Jo.xv.

Origenes de ꝫdicẽtib⁹ xp̃o. Ps̃.xxvj

Berñ.

Ruina vitiorũ p xp̃m.

Chrisõ.

Hiero.

Maria plus q̃ martyr.

Ansel.

Lepenis marie.

Beda.

Ut.

Prophetie non

R

I

J

L

Origenes. nit Origenes de reuelatione occultoꝝ peccatorum in cõfessione: vt reuelent cogitatiões male p cõfessionem que prius occultabant que p effectũ passionis in sacramẽto penitẽtie operãtis sanant. [Et ipsa eadem hora] qua scz symeon loquebatur de xpo: tenẽs eũ in vlnis [superuenit & anna pphetissa] non a casu vel ex dispositione humana: sed spiritussancti reuelatione (sicut dictum est de symeone) & adorans eum [confitebatur dño] cõfessione laudis & gratiarũ actiõis laudãs deum de tãtis bñficijs adimpletis & in incarnatione & natiuitate exhibitis perhibẽsq; testimonium de filio & instruẽs populũ [loquebatur de illo oĩb⁹ q̃ expectabãt redẽptionẽ] hierusalẽ & [israel] annũciãs eis natuz esse redẽptorẽ & humani generis saluatorem: qꝫ ille diu desideratus esset qui eos redimere et liberare deberet. Omnib⁹ fidelib⁹ q̃ iugo herodis alienigene grauati: liberationẽ ciuitatꝭ & pp'li actiã spiritualẽ expectabãt p aduẽtum xpi in primo fieri redẽptionẽ a tyAnne p rãnide herodis & demonis pmittebat. Hec phetisse mulier venerabilis cui⁹ nobilitas extollit: cõmen- cõtinẽtia laudatur: etas cõmẽdat: religio pdatio. dicatur idonea & digna valde erat q̃ dei filio incarnato testimoniũ perhiberet. Vñ & prophetissa describitur vt ei⁹ testimoniũ autẽti zetur: qꝫ pphetie inspiratio vel reuelatio diuina esse phibeat. vnde Orige. Juste sancta mulier spũz pphetãdi meruit: qꝫ lõga castitate: longis etiã ieiunijs ad hoc culmen ascẽderat. Quia ergo oẽm sexum & oẽm etatem hominũ gradũ & oẽm pfessionez dñs redimere venerat dignum erat vt oẽs in eius natiuitate testimonium perhiberẽt. Sunt eñ tria genera in vtroq; sexu cõmẽdata: puta de virginibus. s. maria & xps ac de viduis. s. anna & symeon: cui⁹ etas cõparat anne. Et etiã tertiũ genus. s. de cõiugatis scz elizabeth & zacharias. Nullus ergo gradus christianoꝝ fidelium ptermissus de quo nõ haberet testimoniũ salus oĩm. Ut aũt dicit Ansel. Oblatus est in tẽplo & a sancta vidua susceptus: vt fideles suos domũ dei frequẽtare & vt eũ mereant suscipere: studio sanctitatis intẽdere moneret. A symeone sene susceptus atq; laudatus est: vt vite grauitatẽ & moꝝ maturitatem se diligere patefaceret. Exulta ergo et tu cũ illo sene symeone & anna longeua pcede in occursum mris & parvuli: vincat verecũdiã amoꝝ: timorẽ expellat affect⁹ accipias & infantẽ in vlnas tuas dicasq; cũ spõsa. Tenui eũ nec dimittã tripudia cũ illo sanctissimo sene & cõcine. Nũc dimittis seruũ tuum Morali'r dñe fm ꝙbũ tuũ in pace. Hec Ansel. Morali'r nota q̃ inopinatus cõcursus istarũ psonaꝝ de quibus fit hic mẽtio nõ sine misterio institu diuino factus est. Unde nos spiritualiter in mẽte debemus istarũ quatuoꝝ personarũ

Ansel.

Canti. ij.

Morali'r

processionẽ celebrare. Per symeonẽ qui inter Symeõ pretat audiens q̃ & rñsum audiuerat a spiritusancto mentali. s. reuelatione significat verbi dei studiosa auditio p annã q̃ interpretat gra & q̃ nõ discedebat de tẽplo significat crebra oro: p ioseph q̃ interpretat appositio vel augmẽtũ q̃ & solicitã curã habuit de puero xpo intelligit bonoꝝ operũ continua apposition: p mariãvo q̃ interpretat illuminata q̃ et xpm portauit in vtero significat diuine ꝑformitatis pfectissima vnio. Hẽ aũt q̃tuor psone xpm offerentes in mente debẽt portare q̃tuor luminaria. Symeon portat lumen sancte meditationis. Anna gestat lumen interne deuotionis. Joseph defert lumen virtuose pgressionis: maria vo portat lumẽ superne contẽplationis. Hec q̃tuor innuuntur in psalm̃. cum dicit. Memor fui dei & delectatus sum & exercitat⁹ sum & defecit spũs me⁹. Et patent referendo singula singulis. Et cõsiderãdũ est q̃ psentatiõi dñi interfuerũt q̃n q̃ psone. Ipse iesus p quẽ significant inocẽtes. maria. s. amarũ amare p quã penitẽtes. ioseph. s. accrescens p quẽ pficiẽtes. symeon p quẽ pfecti in vita actiua. anna p quã pfecti in vita cõtẽplatiua. In quo significant illi q̃ sunt digni vultui dei in tẽplo dei celestis hierusalẽ psentari. Tandẽ symeon puerũ iesuz matri reddidit: quẽ illa letanter reaccepit. Postea vadũt ad altare facientes pcessionẽ q̃ hodie repzesentant pvniuersum orbẽ. Pro cedunt alacriter illi duo venerabiles senes: ioseph & symeon cũ exultatione magna iubilantes. Sequit mater portãs regẽ iesum cũ ineffabili cordis letitia: & ãna associat eã vadens ex latere cũ reuerẽtia iubilãs & ipsa cũ indicibili gaudio & laudãs dñm affectu imẽso. Ab istis ergo fit pcessio venerabilis paucis q̃dẽ: sz valde magnis & q̃si de oi gñe hoĩm repzesentantibus. Sunt eñ inter eos de masculis & feminis: senib⁹ & iuuenib⁹: virginib⁹ & viduis. Maria q̃dẽ & ioseph tãq; parentes puerũ iesuz in tẽplo psentauerũt: symeon vo & anna vt pphete pconijs ppheticis laudauerunt. Sic & nos in ista die missarũ solẽnia celebzãtes cereũ accensum (p quẽ significat puer iesus) in manib⁹ baiulam⁹ & pcessionẽ faciẽtes vsq; ad altare deferim⁹ & offerim⁹: recolẽtes illud lumẽ ineffabile quod maria & symeon hodierna die portauerũt in manib⁹ Sunt eñ tria in cereo p q̃ significat trja que fuerunt in xpo. Nã cera sigt carnẽ xpi q̃ nata est de virgine maria sine corruptiõe: sicut apes cerã gignũt sine alterutroꝝ ꝑmixtiõe. Lichnus aũt in cera latẽs sigt aiaz xpi cãdidissimã in carne latẽtẽ. Ignis vero siue lumẽ sigt diuinitatẽ: qꝫ deus nr ignis cõsumẽs est. Per hec etiã tria põt trinitas designari. vñ est versus. Cera foc⁹ lichnũ tria sunt mõstrãtia trinũ. Cũ aũt peruenit ad altare: mater

Procession celebrare.

Cerei significata tio.

Deut. iij.

ps. lxxvj.

cum reuerẽtia genua flectit et dilectissimum filium suũ deo patri suo super altare offert. Presentat ipsa beata virgo puerũ dño: gratias agens deo patri de munere tanto q̃ ipa ꝟgo eũ cõceperat ⁊ pepererat: ⁊ q̃ ipsa in tali ꝓle dignissima deo patri cõmunicabat.

O Presentatiõis cause.

Presentatio ei puerorũ ad tẽplũ p̃cepta erat ꝓpter tres causas: tum ꝙt ex hoc infans domino cõsecrarẽt: tum vt per hoc diuine custodie cõmẽdaretur: tum vt gratiarũ actio deo redderẽt a quo tale donũ parentes acceperunt ⁊c. Sed prime due cause nõ habebãt locum in xp̃o: q̃ mox cõcept⁹ in vtero fuit plenissime deo cõsecratus ⁊ diuine custodie p̃ diuinitatis vnionẽ cõmendatus: sed tertia cã p̃cipue locũ habuit in xp̃o. p̃ qua beata ꝟgo gratias agere habuit deo p̃ri ꝓ oĩbus matribus. vtpote que eum singulari priuilegio concepit et peperit. Quid aũt ipsa tunc orauerit q̃ve dixerit scriptũ nõ habemus: sed forte similia hijs ꝟbis saltẽ ore cordis dicebat Ecce dñe sancte pater p̃sento tibi filiũ tuũ a te eternaliter genitũ ⁊ de me tẽporaliter natũ. Ego p̃sento tibi eũ q̃ tibi semp est p̃sens. Gratias tibi ago q̃ eũ tuo munere sic ꝯcepi mirabiliter ⁊ peperi ineffabiliter. O sctẽ pater hũc filiũ tuũ ⁊ meũ tibi offero oblationẽ nouã deũ carnẽ factũ: q̃ p salute mundi oblaturus est tibi semetipsum. O qualis est ista oblatio. Nunq̃ talis facta a seculo. vñ Ber. Offer filiũ ꝟgo sacra ⁊ bñdictũ fructũ vẽtris tui dño reꝓsenta. Offer ad nostrã oĩm reconciliationẽ hostiã sanctã deo placentem. hec

Berñ.

Berñ. Voluit aũt xp̃s deo patri p̃sentari qui nunq̃ ab eĩ⁹ aspectib⁹ latuit nobis in exemplũ. vt sicut nõ gr̃a sui de⁹ fact⁹ est hõ: sed vt nos p gr̃am faceret deos: nec ꝓpter se circũcisus est in carne; sed vt nos spiritualiter circuncidamur: sic ꝓpter nos sistitur dño: vt discam⁹ deo p̃sentare nosipsos. Deinde aduocant sacerdotes ⁊ redimit dñs oĩm tanq̃ seruus quinq̃ ciclis argenteis: q̃ erat ꝑmogenitus. Quinq̃ ciclis argenteis redimebat ꝑmogenitũ: ⁊ erat ciclꝰ genꝰ monete obolos xx. habẽs. Precepit ei lex oẽ masculinũ ꝑmogenitũ tam hois q̃ pecoris sanctũ dño vocari. i. dño sanctificari ⁊ p̃tari ac sanctificatũ ⁊ dedicatũ dño dici ⁊ sacerdotis esse ita q̃ ꝑmogenitũ de tribu leui nõ redimeret: sed in ministerio ⁊ seruitio domus dauid. s. templi semp ⁊ ꝓpetuo teneret. Primogenitũ ꝟo de alijs vndecim tribubus sacerdos redimi faceret ⁊ p̃cio accepto illud ad ꝓpria a parentibus referri p̃mitteret. ꝑmogenitũ quoq̃ aialis mundi deo offerret immũdi vero aut precio redimi aut mundo mutari aut occidi faceret: est aũt aial mundũ ad offerendũ mundũ ad esum. Immũdorũ vero aliũ est immũdũ ad offerendũ: sed mundũ a natura: vt asinus: iõq̃ aut p̃cio redimebat: aut agno cõmutabat. Aliud immundũ ad offerendũ et redimendũ seu cõmutandũ: videlicet canis: et ideo p̃cũ aliquod nõ habẽs occidebat: et ex toto ab vsib⁹ tẽpli ꝓsciebat. Cũ igit xp̃s de tribu iuda vna de vndecim fuerit ptz q̃ redimi debuit: ⁊ iõ redẽpt⁹ fuit. Accepit etiam mr̃ de manu ioseph̃ aues predictas ⁊ genua flectens offert sup altare deo patri eas. Obtulit g̃ beata ꝟgo tanq̃ paupcula par turturũ aut duos pullos colũbarũ: vnum in holocaustum p filio: alterum pro peccato. in hoc se subdens legi peccatricum q̃ius nullũ haberet pctm̃. Facta g̃ oblatione ⁊ redẽptione mr̃ filiũ recepit: ⁊ eũ secũ domũ reportat. vñ Berñ. Oblatio ista fratres satis delicata videt vbi tantũ sistit duob⁹: redimit q̃uibus ⁊ ilico reportat. Ueniet tẽpus q̃n iã nõ offeret in tẽplo nec inter brachia symeonis: sz extra ciuitatẽ inter brachia crucis. Ueniet q̃n non redimet alieno: sed redimet alios sanguine ꝓprio: q̃ redẽptorẽ misit eũ de⁹ pater ꝓ suo. Istud est sacrificiũ matutinũ: illud autẽ vespertinũ. hec Ber. Mistice p primogenita aialiũ significat ille q̃ vnigenitus dei dignatus ẽ nasci. primogenit⁹. s. dignitate oĩs creature q̃ est vere sanctus dño: q̃ sine peccato.

P Berñ. De redẽptiõe christi. Exps. ex.

Moraliter aũt p ꝑmogenita significãt bone actionis initia: q̃ q̃si corde gignimus ex dei gr̃a. Cõmonemur ergo hicvt oia ꝑmogenita nr̃a deo offeram⁹: q̃cq̃d bonũ ⁊ iustũ in nr̃is opibus inuenim⁹ ei⁹ gr̃e nõ nr̃is meritis deputemus dicentes. Non nobis dñe nõ nobis sed noĩ tuo da gloriã. Si aũt immũdũ aliq̃d parimus. i. si peccatũ in ope ꝓpetram⁹ occidamus. i. malũ p emẽdationẽ radicitus euellamus: aut certe mutem⁹ illud mundo: declinantes a malo ⁊ facientes bonum: aut redimamus q̃nq̃ ciclis bona opa ⁊ dignos fructus pnie per quinq̃ sensus corꝑis faciẽtes. Cõmonemur ẽt hic vt si i grege operũ nr̃orũ agnũ innocentie vel p̃ncipales ꝟtutes q̃lis ẽ charitas: castitas: hũilitas: patiẽtia ⁊hmõi inuenim⁹: deo offeram⁹. i. q̃ dignevinim⁹: nõ nr̃is meritis deputem⁹: sed illi⁹ qui ait i euãgelio. Sine me nihil potestis facere. ipse eñ dat velle ⁊ pficere. Si aũt tam pauperes sumus vt in ope nr̃o agnũ ⁊ diuitias innocue vite vel p̃ncipales virtutes nõ inueniamus: offeram⁹ saltẽ duos turtures vel duos pullos colũbarũ. i. duo gña cõpunctionis videlicet timoris ⁊ amoris: ⁊ nõ solũ p nr̃is aliorũ q̃ diluendis pctis: sz etiã p impetrãdis virtutib⁹: ⁊ desiderio p̃rie celestis q̃tidie defleamus. Et sic vnũ p peccato offerimus: dũ de malis ꝓpetratis gemim⁹: alterũ in holocaustũ q̃n amore celestiũ inflãmamur. ¶ Moraliter hic attẽdẽda sunt tria. s. misteriũ purgatiõis marie: sacrũ delatiõis dñice: ⁊ significantia oblatiõis facte. q̃tũ ad primũ sciendum q̃ maria q̃ interpretat stella maris vel

Ex Ioh. xv Phil. ij.

Ps. cxiij

Moraliter

Moraliter tria notanda.

marū mare: designat aiam siue sit in lumine vite cōtēplatiue siue in amaritudine vite actiue. Et vtriq; necessaria est purgatio: q; vez aia cōtēplatiua purgeť a supbia: qō fit p timorē: z aia actiua a negligentia: qō fit p rigorē z laborē. In hierusalē em q̄ interpretať visio pacis. (z sigt vitam beatā) nemo infertur nisi prius dies purgatiōis ei⁹ impleant. Qz nisi q̄s sit plene purgat⁹ z ita pur⁹ sicut fuit in baptismo nō pōt puenire ad istā hierusalē vel ēt in tēplū celeste. Talis aūt purgatio celebraťvel hic i pñti p pniam aut tribulationes z hmōi: vel in penis purgatorij q̄tū ad scōm sciendū q; legim⁹ xp̄m delatū i hierusalē vt hic: z legim⁹ eū delatū i egyptū. In quo docemur q; ples mentis nr̄e q̄ est in telligentia nunc eleuāda est ad contēplationem eternorū q̄ p hierusalē designať q̄ visio pacis interp̄tať: nūc vo deprimēda est ad cōsiderationē ppriorū defectuū: q̄ per egyptuz designať. egyptus em tenebre interp̄tatur.

Q Loca q̄nq; in que xp̄s delatus est.

Possum⁹ etiā aliter q̄nq; numerare loca in que xp̄s portať vl ducit. s. in hierl'm: egyptū desertū: mōtē excelsum z tēpli pinnaculū. Et ista q̄nq; loca significāt q̄nq; statꝰ in q̄b⁹ inuenit xp̄s. Hierusalē sigt vitā cōtēplatiuam vbi est visio pacis. Egyptus sigt vitā actiuā in qua est meror et angustia tribulationis. Desertū sigt religionē in qua insistitur ieiunijs. Mons excelsus sigt fastigiū p̄latiōis. Pinnaculū tēpli est sedes magistralis et in his statib⁹ inueniť ihesus: qz loi statu ecclesie

Portatores xp̄i.

pōt inueniri ihesus. s. salus. Sed cōsidera q̄s portauit eū in hierusalē z alibi: et inuenies q; in hierusalē z i egyptū tulerūt xp̄m maria z ioseph stella maris z augmentū: fides. s. et charitas. In desertū ducťꝰ est a spū sancto: sz in mōtē excelsuz z sup pinnaculū tulit eū diabol⁹. et iō timere debēt p̄lati z magri ne eos portauerit diabol⁹ in mōtē excelsum. s. p̄lationis et in cathedrā magistratiōis. ¶ Quātū ad tertiū est notādū q; oblatio indetermiate fiebat de turture vel colūba: p turturē q̄ est soliuaga z casta intelligiť vita cōtēplatiua: p colūbā vo q̄ gregatim volat z fecūda est significať actiua. Et vtraq; auis gemitū hz p

Gemitꝰ quadruplices.

cantu: sed aliter z aliter. Gemitus em̄ turturis cōpetit cōtēplatiuis: z hic geminať vñ ōr. Par turturū. Primus gemitꝰ est amoris de q̄

Ro.viij Ibidē.

dicit ap̄s q; intra nos gemum⁹ adoptionē filiorū dei expectātes. Scōs ē deuotiōis. de q̄ dicit idē ap̄s q; spūs postulat p nobis gemitibus inenarrabilib⁹. Gemitus vero colūbe cōpetit actiuis: z hic ē duplex: vñ ōr duos pullos colūbarū. Un⁹ ē p peccatis ppriis sz illō

Esa.lix.

Esa. q̄si colūbe meditātes gememus. Alius est p peccatis aliens. sm illud Trenorum.

Tre.j.

Oēs porte ei⁹ destructe: sacerdotes eius gementes. Hunc q̄druplicē gemitū offerre debent q̄ agnū. i. innocentiā nō habent. Predicta igit recolligendo dicēdū q; in hac purgatione delatiōe z oblatiōe significať q; q̄ purgatꝰ ē a supbia z negligētia z dispositꝰ est vt ascēdat ad p̄tēplationē dei: z descēdat ad cōsiderationē sui. Et rursꝰ ascendēs gemat ex amore z deuotiōe z deorsum rediēs gemat ex p̄tritiōe z p̄passiōe. In his cōsistit pfectio fidelis aie deo vnote. Et qz vtreq; iste vite vno sunt accepte: nō ē diffinitū vtrū p dño turtures an colūbe sint oblate sz indifferenter est dictū: par turturū aut duos pullos colūbaz.

¶ Uidisti ergo in p̄dictis xp̄i z parentū eius paupertatē: qz pauperū tm̄ habebāt oblationē. Si aūt vis informari de humilitate cōsiderata oblatione z redēptione ac legis obseruatiōe ex facili poteris aduertere. Aduerte etiā hic de xp̄i hūilitate: quomodo a precedentibus sit aucta successiue. Nam in natiuitate se habuit: vt pauper hō in circūcisione: vt paup z peccator hō: sz hodierna die: vt paup z peccator z seruus. Ut paup q̄dē in eo q; pauperū oblationē elegit: vt p̄ctōr vero in eo q; ipse cū matre p oblationē expiari voluit: vt p̄uus aūt i eo q; redimi se fecit. Et qz vt visum est post circūcisionē filij z purgationē m̄ris tulerūt ihesum in hierl'm vt sisterent eū dño. Sciēdū ē z diligēter aduertēdū q; ex p̄dictis trib⁹ moraliter instruunť fideles: vt cū templū dei materiale. i. ecclesiam ingredi voluerint: in ipsis tribus circūstantijs se debeāt beate v̄ginī z xp̄o cōformare: vt vez sint a peccatorū scoria purgati z circūcisi: q̄ ad p̄mū sint brachijs sancte matris eccl'ie deportati: q̄ ad scōz sint recte intētiōis fine ordinati q̄ ad tertiū. ¶ Primo q̄ ingressuri ecclesiam debent a peccatorū scoria esse purgati z circūcisi. nā beata virgo anteq̄ egrederet in templū post partū sui imaculati filij dies purgationis ipleuit. ipse etiā filius anteq̄ induceret i tēplū circūcidi voluit. Nō q; mater purificatiōe indigeret aut filius circunciſiōe: cū illa nō susceptο semine conceperit: et ipse ex intacta virgine natus fuerit: vterq; tū in hoc legē seruare voluit vt nobis daretur forma purgatiōis z circunciſiōis spūalis: qz purificari z circūcidi debem⁹ a vitijs anteq̄ eccl'iam ingrediamur z deo offeramus si volumus q; ei nostra placeat oblatio: qz sz Bedā. Nemo nisi purificatꝰ z circūcisus a vitijs dñicis est dign⁹ cōspectib⁹. Ex quo trahit documentū q; null⁹ ingredi debet ecclesiam cū conscientia mortalis criminis: nisi prius sit cōfessus vel saltē cōtritus: si nō assit copia cōfessoris et q; ingressuri ecclesiam prius debent purificari a peccatis saltē generali cōtritione ēt si nō habeāt cōsciētiā certi peccati cū bona mētiū sit culpā timere vbi culpa nō existit. Aque bñdicte ratio. exēplo. b. virginis purificatiōe minime indigētis p̄pter qō p̄suetudo ē q; aqua bñdicta habetur aū fores ecclesie vt ingressuri eius

R Hūilitatis xp̄i incremēta.

Moraliter de tēplū ingrediētibus.

Beda.

aspsione purificēt etiã a venialib⁹ q̃ de mortalib⁹ sibi cõscij nõ existũt. In cui⁹ figura labiũ cũ aqua erat ãte ostiũ tabernaculi: ⁊ ibi aaron⁊ filij ei⁹ igressuri tabernaculũ lauabãt man⁹ ⁊ pedes. ¶ Scõo debẽt eẽ brachijs sctẽ matris ecclie supportati. sicut xp̃s portat⁹ ẽ i tẽplũ brachijs sue matris vt de fidelib⁹ digne ecclĩaz igredientib⁹ dicat ipa mr̃ eccl'ia illud

Osee. xj Osee. Portabaz eos i brachijs meis. Extra ista aũt brachia vnitatz ecclesie sũt heretici q̃ oberrãt a fide: scismatici q̃ deuiãt a charitate: ⁊ oẽs excõmunicati qui ꝓcisi sunt ab vnitate eccl'ie. Hi enĩ oẽs q̃ nõ portãt i brachijs matris eccl'ie: nõ sũt idonei ad igressũ

Cypria. ei⁹ vt dicit Cypria⁹. Nõ põt habere deũ patrẽ q̃ mr̃is ecclesie nõ tenet vnitatẽ. Frustra ergo et idigne ecclesiã materialẽ igredit. q̃ int brachia ecclesie mistice nõ cõstringitur.

S Intẽtio tẽpluz i grediẽtium. ¶ Tertio debẽt eẽ recte intẽtiõis fine ordinati: vt videlicet causa deuotiõis ⁊ oratiõis igrediãt ecclesiã nõ causa vane simulatiõis sicut hypocrite Nõ causa ostẽtatiõis ⁊ ianis glorie sicut illi q̃ se ornãt i vestib⁹ ⁊ alijs: vt appareãt hominib⁹ Nõ causa lasciuie sicut q̃ vadũt ad ecclesiã ad vidẽdũ mulieres vel viros: vt ꝓcupiscãt ⁊ ꝓcupiscant. Nõ causa vanitatz ⁊ solatij: sicut q̃ vadũt ad ecclesiã: vt vacẽt vanis colloquijs cachinis ⁊ leuitatib⁹. Nõ causa q̃st⁹ ⁊ auaricie sicut clerici q̃ vadũt ad ecclesiã solũ ꝓpter pñtias sibi dãdas vel q̃ vadũt ad negociationẽ ⁊ causa lucri tẽporalis. Hi eñ oẽs qz sinẽ debitũ nõ itendũt nõ sunt digni igredi in tẽplũ: qz ingredientes nõ sistũt se dño: nec venĩũt spiritu in tẽpluz. Uñ nõ vident christũ nec eũ ãplexari possũt spũalib⁹ aie brachijs. Et nota fz Bedã q̃ ille

Beda. post circũcisionẽ hierl'm allat⁹ ⁊ dño oblat⁹ est: q̃ iuxta eũ q̃ dixit: declina a malo⁊ fac bonũ ꝓstq̃ desijt a pctis: bonis cepit operib⁹

Ps. xxxvi. abundare: q̃ dicere potest. Oculi mei sẽp ad

Ps. xxxiij. dñm ⁊ audiã vocẽ laudis tue: q̃ dicit. Christi bon⁹ odor sum⁹: ⁊ leuaui man⁹ meas ad mãdata tua: ⁊ querti pedes meos i testimonia

j. Cor. xj Ps. cxvij tua: q̃ siue mãducat: siue bibit: siue aliõ q̃d agit: oia i gloriã dei facit ⁊ dicit. Quã dulcia

Ibidez. faucib⁹ meis eloquia tua dñe: ⁊ ad extremũ cor meũ ⁊ caro mea exultauerũt in deũ viuũ.

T Templi sanctificatio Quare autẽ saluator in tẽplũ portari voluit: pret rationes alias põt esse ratio vt ꝑ suã presentiã tẽplũ sctificaret sicut baptizat⁹ ẽ vt ip se aq̃s sanctificaret vñ sicut ꝑ baptismũ christi nõ solũ sãctificata ẽ illa pars aq̃ iordãis q̃ tetigit carnẽ christi: sz ⁊ oẽs aque: sic ꝑ ei⁹ delationẽ in tẽplũ illud in hierl'm: sanctificata sunt oia templa in ei⁹ nomine dedicata: ꝓpter q̃ statutuz est q̃ in ecclesijs debet haberi etiã corporalis christi ꝑsentia: videlicet in sacramẽto. Uñ etiaz ibi recondũtur reliquie sanctoꝝ: ibi etiã ministeria fiũt ãgelorum. Et ideo dignũ est vt ecclesie in veneratione habeant: ⁊ nõ nisi cũ summa reuerẽtia ⁊ deuotiõe frequẽtent. Uñ fm psal. Domum ps. xcij. dei decet sanctitudo. Possunt aũt hec exponi de tẽplo mentali in q̃ verbum eternũ quotidie inducit a deuotis fidelibus. de quo ait

j. Cor. iij. apostol⁹. Templũ dei sanctũ ẽ q̃ estis vos. Templi mẽtalis dignitas ex causis aie rõnalis. Et q⁊ nobilitas cuiuslibet rei ex eius causis colligit: hinc est q̃ huius tẽpli nobilitas colligitur ex quatuoꝛ causis: sc̃z ex efficientis dignitate: ⁊ materie ꝑciositate: ⁊ forme speciositate: ⁊ ex finis honorabilitate. Primũ patet qz hoc tẽplũ q̃ est mens aie rationalis: est ab ipso deo met immediate creatuz: ⁊ hoc arguit maximam anime nobilitatem: nam

Sen. f. ad creandã animã: de⁹ nõ aduocauit aliquã creaturã sed ipa trinitas semetipsam inuitauit dicens. Faciamus hominem. Nõ enĩz hoc verbum dixerit deus ad angelos. vt dicit Augustinus Sed ipse pater ad alias psonas in diuinis. Et ex hoc ostenditur hoc esse opus singulare ipsius trinitatis. ¶ Secundum patet quia non ex aliqua pretacente materia facta est anima sed ex nihilo. In omnibus enim rebus creatis non inueniebat aliq̃ materiale ita nobile: vt ex eo posset fieri aia rationalis. Nõ q̃dẽ terra vl' aliquod aliorum elementoꝛum nec celum puta sol: luna: stelle: seu aliquod coꝛpoꝛuz celestiũ fuit dignum intrare compositionem anime rationalis: vt materiale principium ei⁹ esset q̃ longe altioꝛ⁊ nobilioꝛ eis extit. t. ⁊ ideo facta est ex nihilo quod ad maximã nobilitatẽ ei cedit. ¶ Tertiũ patet: nam forma rationalis anime ẽ nobilissima: cũ sit imagine dei i signita Nõ enim deus impressit anime imaginem alicui⁹ rei create: sed formaz ipsius⁹ ita q̃ ipsa forma anime rationalis nõ ẽ aliõ q̃ quedã relucẽtia ipsius beatissime trinitatis. Nec poterat beata trinitas magis aliaz rationalẽ nobilitare q̃ q̃ eã sibi assimilauit ⁊ ꝓprie imaginis formã ei impressit: vt quia similitudo ẽ causa dilectiõis: ⁊ vt anima oẽz affectũ dilectionis in ipsuz conuerteret cum nihil sibi simile in rebus creatis inueniret. ¶ Quartũ patet: nam deus nõ ad aliud finem creauit animã q̃ ꝓpter seipsuz vt videlicet esset habitaculũ suuz. Juxta illud Psal. Quoniã elegit dominus syon. i. animã speculatricem: elegit eã in habitationem sibi. Et

ps. cxxxj. quoniã ad hoc eam elegit: sume ei⁹ inhabitationẽ concupiscit. Juxta illud Prouer. Prebe fili coꝛ tuũ mihi. Et illõ sapientz. Delitie

Prouerbi. xxiij. Prouer. viij. ps. cxxxj. mee esse cũ filijs hominum. Unde quandocũq̃ de⁹ huiusmodi animam digne preparatam inuenerit: quasi voto potius dicit illud psal. Hec requies mea i seculũ seculi: hic habitabo quoniã elegi eã. O igitur fidelis anima si nobilitatem tuam ex oĩbus premissis causis attẽderes vtiq̃ nunq̃ peccares. vnde

U Bern. de aie nobilitate Ber. Si nobilitatẽ tuã cognoscis o aia mea

peccatū abominaris. Et certe intātū desideratio nobilitatꝫ aīe ducit ī abomiationē peccati: ꝙ etiā nō habēdo respectū ad p̄mia vl̄ ad penas adhuc īduceret ad nō peccandū: qz aīa nobilis oīa ista caduca reputat nimis vilia z indigna ad ħ vt ipsa eis velit coinq̄nari. Et hec est quedā sctā z nobilis supbia aīe generose: quā etiā habuit ille gentilis Seneca q̄ dixit. Si scirē deos ignoscituros z hoīes ignoraturos: adhuc ꝓpter peccati vilitatē peccare dedignarer. Hoc igit̄ tēpluz dei mentale debet esse ornatū z depictū varijs coloribꝰ virtutū: videlicet colore albo castitatis: rubeo volūtarie ꝓ christo passionis: croceo spiritualis iocunditatis: viridi virtuosi exercitij: blaueo celestis cōsiderij: aureo charitatis: demū nigro hūilitatis. In istud igit̄ tēplū, sic cōpositū: sic ornatū debemꝰ inducere puerū Jesuz verbū eternū: ibiq̄ debemꝰ offerre ꝓ eo par turturū aut duos pullos columbarū. i. gemināt dilectionē dei videlicet z proximi vel̄ solitudinē cōtēplationis z publicū actionis: aut castitatē mētis z corporis: qz turtures sunt aues castissime ad multiplicationē bonoꝝ operū: qz colūbe sūt aues de prole fecūde. Debemꝰ ēt euz cū symeone portare ī vlnis ap̄lexando euz brachijs veri amoris. Debemꝰ nihilominus eū bñdicere ꝓ omnibus bñficijs mētis in huiusmodi pregustatione diuine dulcedinis exhibitis: vt sic desiderio dissolutionis affecti: beatam fruitionem verbi eterni expectemꝰ: cantantes canticū iubilosum cū symeone z dicētes. Nūc dimittis seruū tuū domine: ſm verbū tuū ī pace. Magna est ergo presens solēnitas ꝓpter multa q̄ in ea facta sunt: quā tamē tria specialiter attollunt. Primū est christi in tēpluz inductio p̄sentialis. Secundū est parētū eiꝰ ꝓ eo oblatio legalis. Tertium est symeonis senis cōsolatio salutaris. Et ſm hec tria festū istud sortit̄ tria vocabula. Nam ratione p̄mi dictū est hypapanti: qđ idē est qđ p̄sentatio eo ꝙ ipso die christus p̄sentatus ē ī tēplo. Ratiōe secūdi dicit̄ festū purificatiōis: eo ꝙ tūc beata virgo pro sui purificatione ſm legē licet nō indigeret: oblationem fecit. Ratione tertij dicit̄ cādelabra vl̄ festū luminis eo ꝙ hodie cādelas bñdictas z accensas in manibꝰ gestantes repr̄esentātes z sectātes in hoc deuotionē symeonis. Hoc tēplum dñi sanctū de q̄ hic ꝺr: in monte moria est ꝓstitutū ī q̄ voluit abrā immolare ysaac filiū suū: in q̄ etiā loco iacob dormiens vidit scalā erectaz vsq̄ ad celū. In ħ, q̄z mōtevidēs dauid āgelū stantē z cedentē populū in terram corruit: et penitens grauiterq̄ se affligens a deoveniā meruit. In ħ monte aurea vina iebusei erat quā dauid ad cōstituendā ibi domū dñi emerat: eo ꝙ misericordiā in illo loco cōsecutus fuerat. In hoc sancto loco cū salomoꝝ opere consummato dño sacrificia offerret: nebula impleuit domū z apparuit gloria dñi z ignis descendēs de celo deuorauit holocausta. Cū aūt ibi flexis genibꝰ z manibꝰ ad celū expansis salomō dominum orasset: vt q̄cunq̄ bñficia petiturꝰ ingrederet̄ p̄ces eiꝰ a domino reciperent̄. apparuit ei dominꝰ dicens exaudiui orationē z deprecationē tuā elegi enīz sanctificaui mihi locū istū. In ħ loco heliodorꝰ a rege ātiocho missus: vt locū sanctū violaret z spoliaret: flagellatꝰ z sine intermissiōe multis plagis vulneratꝰ: ꝟberatꝰ est. Templuz autē dñi vocat̄: qz in eo sacrificia dño offerebant̄: ſz modo consecratū est in honore salutoris mundi z genitricis eiꝰ Marie. Qđ licet primo a babylonijs z postea a romanis fuerit destructū a fidelibꝰ tamē z religiosis viris opere rotundo in eodē loco magnifice z miro artificio est iterum reparatū. In hoc loco beata virgo cū alijs virginibꝰ ꝺr ministrasse templi cortinas z vestimēta sacerdotalia ip̄parando literas sacras addiscens: ieiunijs vigilijs: orationibꝰ z diuinarū lectionū studijs vacans. In ħ loco dū sanctꝰ zacharias incensum dño offerret: apparuit ei angelus nuncians sibi orationē suā esse exauditam z iohannis natiuitatē futurā. In hoc loco: vt hic dicit̄. dñs noster Jesus xp̄s a parētibꝰ est oblatꝰ: a symeone susceptꝰ: a sancta Annavidua oibꝰ q̄ expectabāt redēptionē israel annūciatꝰ. In hoc tēplo iesus cū iā duodecim esset annoꝝ inuētꝰ ē ad disputationē sedēs ī medio doctoꝝ Supra pinaculū huiꝰ tēpli Jesū diabolꝰ statuit z vt se deorsū mitteret tēptādo suggessit ab hoc tēplo vēdentes z emētes etecit: ac mensas nūmulariorꝝ et cathedras colūbas vēdentiū euertit. In tēplo hoc dum moraret̄ ī hierl'm: docebat iudeos ſz eū emulantes. In tēplo hoc liberauit adulteraz ab accusantibꝰ eā. Imminēte etiā eius passiōe tota die erat ī templo hoc docens z vespere ī bethaniā secedens huiꝰ tēpli velū ī morte eiꝰ scissuz a summo vsq̄ deorsuz vt pateret itroit̄ ad sācta sctōꝝ. Ab huiꝰ tēpli pinaculo ꝟiꝰ meridiē. b. Jacobꝰ ap'ls p̄mꝰ sub gra hierosolymoꝝ epūs predicās precipitatus pertica fullōis pcussꝰ martyrio ē coronatꝰ. Jnt̄ ħ tēplū z altare qđ ē āte tēplū foris in atrio ad meridiē zacharias filiꝰ barachie martyr occubuit. Jpsum vero tēplū rotundū cōstat ex octo parietibꝰ pclusū exteriꝰ p circuitū: iteriꝰ rotūduz ꝟo ingentibꝰ colūnis marmoreis p triuiū: in medio q̄z in ipsa altitudine ī modū fornacis est obductū. Est aūt itrinsecꝰ scriptū in supmo ordine. Audi dñe hymnū z orationē quā seruꝰ tuꝰ orat corā te hodie vt sint oculi tui apti z aures tue itēte sup domū istā die ac nocte. In vno q̄z ꝟo pariete extrinsecꝰ scriptus sūt singuli istoꝝ ꝟsuuz in circuitu: ita vt p totaz ciuitatē legi possint. Contra ciuitatem. Pax

Superbia sancta. Seneca de peccati feditate.

x Solēnitatis huius magnitudo

Hypapāti Purificatio.

y Moria mōs in quo templum dñi z tēpli insignia.

Tēpluz rotūduz

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

eterna ab eterno pfe sit huic domui. Contra tēplū militū. Bene fundata est dom⁹ dñi supra firmā petrā. Cōtra bethaniā. Nō est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi. Cōtra mōtē oliueti. Beati qui habitāt in domo tua dñe. Contra vallem iosaphat. Bñdicta gloria dñi de celo sancto ei⁹. Cōtra claustrū tēpli. In domo dñi oēs dicēt gloriā. Cōtra mōtē syon. Tēplū dñi sanctū est: dei cultus est: dei edificatio ē. Itē J ciuitatē. In domū dñi letātes ibim⁹. Hoc tēplū in inferiori parte vbis in vicina muri ad orientē: nec longe a muro ad meridiē est situ. In hui⁹ tēpli ecclesia solebāt esse cū abbate canonici regulares fm regulam beati Augustini dño seruientes. Non longe aūt ab hoc tēplo dñi ē tēplū aliud imēse q̄titatis ⁊ altitudinis: qđ dom⁹ salt⁹. i. de lignis libani vr ⁊ tēplū salomonis vocāt: qr salomō ibi docebat ⁊ iudicia faciebat: ⁊ ad distinctionē alteri⁹ p̄dicti qđ spāliter appellāt tēplum dñi. Ut g̃ Maria ⁊ ioseph pfecerūt oia q̄ fm legē debebant nihil omittētes q̄uis nō tenerent recesserūt de hierusalē volentes redire in galileaz ciuitatē suā nazareth. Erat q̄dē (vt dicit theophil⁹) eox ciuitas bethleē sicut patria. nazareth vo tāq̄ habitaculū. Vadez tu semp cū eis ⁊ adiuua portare puerū Jesum ⁊ seruias eis in quibus poteris. Oratio.

O Jesu desiderabilis q̄ i tēplo te iusto symeoni. te advidēdū desiderāti ad āplexādū misericorditer tribuisti. veni Jesu dulcissime et toto desiderio te expectanti teipsum clemēter indulge: ⁊ quicq̄d impuritatis in me inueneris p̄ gratiā purificantē expelle: ⁊ cor meū templū tuū dignanter inhabitando pfice: ibi te brachijs desiderij amplexar et teneā. Da mihi semp desiderare te fontē luminis q̄ es apud pfem ⁊ non prius de hac vita exeā q̄ te oculis cordis videam qui es amor ⁊ desiderium vita ⁊ premium te desiderantium. Amen.

De fuga dñi in egyptū. Correspōdet euāgelio. Angelus dñi apparuit i somnis Joseph. Cap. xiij.

A Mat. j.



Cū ergo maria ⁊ Joseph pergerēt versus nazareth nesciētes adhuc sup hoc cōsiliū dñi et timor tā de puero iciperet dilatari [angelus dñi apparuit in somnis ioseph dicens ei] vt surgens acciperet puerū ⁊ matrē eius ⁊ fugeret i egyptū: quia [futurū esset vt herodes q̄reret puerū ad perdendū eū.] Quoniā humilitatē perfectā triū specialiter adornari decet comitatu virtutū. s. paupertatis in fugiendo diuitias vt fomenta supbie: patientie vero inequanimi ppessione contēptus: obedientie quoq̄ in alienis parēdo mandatis: ideo supne reuelationis oraculo Jesus in egyptū trasfertur vt peregrin⁹ ⁊ paup in puulis ipsius cā occisis occidit: ⁊ q̄si in q̄libet trucidat ⁊ ad p̄tam reduct⁹ adeo erat subdit⁹ parentib⁹: vt nūq̄ vel ad momētū secederet nisi cū duodecim factus annorū remānsit in hierusalē non sine matris dolore q̄situs: nec sine gaudio inuēt⁹ Joseph vo euigilans matrē excitat: ⁊ q̄cūq̄ ipse ab angelo audierat ei narrat. Ipsa vo icōtinēti ⁊ nulla mora ꝛcta surrexit ⁊ ad iter arripiēdū disposuit se. Concussa sunt em ad hāc vocē oia viscera ei⁹: et ēt circa salutē filij nolebat negligēs saltē inueniri. Cōspice et meditare ista: et qūo puerū Jesum dormiētē mr̄ eleuat: ⁊ puer sic iportune excitat⁹ plorat ⁊ ꝑpatere ipsis si qua in te sūt viscera pietatis. Cogita q̄ p̄solatio mr̄i eē poterat: qñ ipa puella delicata q̄ de ptu recēter surrexerat: in terrā longinquā p vias aspas ⁊ icognitas cogebāt fugere: qñ puerū tenellū sic p vias lōgas cogebāt circūferre qñ inter idolatras cōpellebāt manere. Jgit de nocte versus ptes egypti ire cepert q: nox magis q̄ dies fuge cōpetit vt sic negociū magis occulte fieret ⁊ secreti⁹ pcula eminētia euaderēt. ne. s. fuga a vidētib⁹ accusari apud regē posset. Lz em de h̄ haberēt reuelationē diuinā: nō tñ pter h̄ debebant omittere qđ poterāt facere fm viā hūanā. Ecce fugit xp̄s ⁊ nocte fugit: vt fuga q̄ p se difficilis est noctis obscuritate difficilior fiat. Fugit aūt i egyptū vt eos spāliter illuminaret p̄ ceteris ⁊ sanaret. vñ Augu. Audi ēt magni misterij sacramētū. Moyses qñq̄ in egypto pfidis clauserat diē. illuc xp̄s aduenies sedētib⁹ in tenebris reddidit lucē. vñ Chrisо. Sed q̄re in egyptū? Recordat⁹ est em dñs q̄ in finē nō irascit quāta mala fecerat sup egyptū: iō misit filiū suū in eā dās illi recōciliatiōis signū ⁊ ꝑpetue amicitie pign⁹: vt decē plagas egyptiorna medicina sanaret. O mutatio dextere excelsi vt pop⁹ q̄ añ fuerat pseuto: populi p̄mogeniti postea fieret custos filij vnigeniti. Et iterū i egyptū puul⁹ mittit: vt illā regionē q̄ p oib⁹ terris flāma ipietatis ardebat: igne pot⁹ fidei succēderet ex his psuadēs ēt de alijs mūdi ptib⁹ sperāda esse meliora. Et vt ēt addiscam⁹ q̄ ab ipsis vite iitijs ad tēptatiōes debeam⁹ atq̄ insidias ꝑparari. Nā ab ipsis cunabulis xp̄i istud effectū est: vt tu vez hoc audiēs cū videris tribulatiōes varias ⁊ mille sustinere discrimina nihil oīno turberis: sed vt isto munit⁹ exēplo viriliter cūcta sustineas sciēs tribulatiōes maximas insepabiles q̄sdā comites esse tutū. hec Chri. Jō ēt fugit i egyptū magis q̄ in aliā terrā: vt oīderet se verū moysen: vt sicut moyses populū dei de

Hūilitatis pfecte ornamenta.

Fugi labores et difficultates.

B Curiū egyptū ⁊ Augu.

Chrisо.

pharaone et egypto liberans in terrā duxit ꝓmissiōis: ita ipe populū fideliū de diabolo et inferno liberās secū ad regnū duxit beatitudinis. Multa q̄dē bona cōsiderare potes in pñti negocio ꝛ materia. Primo considera quēadmodū dñs in sua ꝑsona circa ꝓspera fuscepit, etiam aduersa. Etenim in natiuitate sua magnificatus fuit a pastoribus tanq̄ deꝰ ꝛ parū post circūcisus tāq̄ peccator. Deide veniētes magi eū plurimū honorauerūt: ꝛ ipse nihilominꝰ in stabulo remanēs inter bestias stabat: ꝛ vt cuiusdā hom̄culi filius plorabat. Postea pñtatꝰ in tēplo symeō ꝛ ānā extulerūt q̄plurimū: ꝛ tūc ab āgelo dr ꝙ fugiat i egyptū. Et multa talia i vita sua poteris ꝓpēdere q̄ ad nr̄am istructionē possumꝰ retorq̄re. vñ Chrs. Misericors deꝰ mestis rebꝰ q̄dā ēt iocūda ꝓmiscet: qđ certe in sanctis oībꝰ facit quos neq̄ tribulationes neq̄ iocū ditates sinit habere cōtinuas: sed tū ex aduersis: tū ex ꝓsperis iustorū vitā q̄si admirabili quadā varietate cōtexi. Quod hic quoq̄ eū fecisse cōsidera. Uidēdo q̄ppe sanctus ioseph grauidā spōsam: in turbationē incidit maximā. Sed affuit repēte āgelꝰ suspitionē soluēs ꝛ timorē prorsus extinguēs. Deide videns puerū signo natū: maxia exultatiōe repletꝰ ē. Sz rursus huic gaudio piculū grāde successit: cū tota ciuitas turbarēt: ꝛ ipse rex fureret. Sed ꝛ hūc merorē rursus letitia subsecuta est: apparitiovez stelle: ꝛ adoratio magorū. Post hāc quoq̄ iocūditatē iterū piculū iterūq̄ formido. Querit herodes aiaz pueri ꝛ fugere necesse est ꝛ in longinqua ptrāsire. hec Chrs. Cū g̃ cōsolatiōnē habueris tribulationē expecta ꝛ ecōuerso. Uñ nec in cōsolationib⁹ debem⁹ extolli: nec i tribulationibꝰ frāgi. Dat ei nobis deꝰ cōsolatiōes ad spē subleuādā ne deficiam⁹: ꝛ tribulatiōes ad hūilitatē cōseruādā: vt cognoscētes nr̄am miseriā semp in suo timore stem⁹. Scōo cōsidera circa dei ꝓsolatiōes ꝛ bñficia: ꝙ q̄ ea ꝓcipit: nō ꝓcipiēti se ꝓferre nō dz: ꝛ q̄ nō ꝓcipit nō deiciat aio nec ꝓcipiēti inuideat. Nā ꝛ angelorū locutiones hēbāt ioseph ꝛ nō matri. cū tñ lōge esset ea inferior. Itē ꝛ qui ꝓcipit si nō ꝓcipit ꝓ suo velle: nō dz esse ingratꝰ vel murmurare: cū ēt ioseph q̄ tātꝰ erat apud deū: nō palā sed in somnis tales locutiones acciperet. Tertio ꝓsidera q̄liter deꝰ ꝓmittit suos ꝓsecutionibꝰ ꝛ tribulationibꝰ vexari. Et vere magna erat tribulatio matri ꝛ ioseph cū videret puerū iesum ad occisionē q̄ri. Quid enī grauꝰ audire poterāt? In hoc ēt tribulatio erat ꝙ in terram longinquam quam ignorabāt ꝛ ꝓ vias asperas eos ire oportebat cū essent inhabiles ad eūdū dña ꝓpter iuuētutē: ioseph ꝛo ꝓpter senectutē. Ipse ēt puer quē portare hēbāt: adhuc tenerrimꝰ erat. Peregrinari q̄z hēbāt i terra aliena: pauperes et q̄si nihil habētes. Oia enī ista sunt afflictionū materia. Tu q̄z cū turbarꝛ patiētiā habe nec credas tibi a deo ꝓuilegiū dari qđ nec sibi tribuit nec mri. Quarto ꝓsidera benignitatē dñi. Uides q̄ccito ꝓsecutionē patiꝛ ꝛ fugaꝛ de terra natiuitatis sue: ꝛ q̄ benigne cedit furori illiꝰ quē poterat in momento ꝓdere. Magna patiētia dñi sed nō minor eiꝰ hūilitas. Ille enī añ faciē persecutoris fugit: cui angeli ministrāt. Deus est: sz vt hō fugit herodē miserū q̄ refugiū est oiz. Profunda hec eiꝰ hūilitas ꝛ mira patiētia. Nolebat ꝓsecutori vicē reddere nec eū offendere: sed fugiēdo insidias vitare. In q̄ dedit nobis exēplū: vt et nos sic facere conemur. s. aduersantibꝰ vel ꝓsequētibꝰ nō resistere: vel de ipsis vindictā expetere: sz patiēter expectare ꝛ furori ipsorū cedere: ꝛ qđ plꝰ est: (vt alibi docet) ꝓ eis orare. Qr enī dñs ne occideret ꝑsulatꝰ est in egyptū sīḡt electos sepꝰ malorū ꝛobitate suis a sedibꝰ effugādos: vel ēt exilio dānandos. In quo ēt debilibus exemplū reliquit: ꝛ eos ad patiētiā cōfortauit. Nā q̄ fugit sacri fuit exempli: nō timoris: vt exēplū daret suis: maxie cū fuga ꝛ cōseruatio ꝓlati ꝓdest ecclesie, vt Pauli: ꝛ q̄n grex non periclitat de fuga ꝓlati. Moraliter per fugā istā in egyptum: significatur fuga iusti a periculoꝛ perditione peccati in statū penitētie vbi debet manere vsq̄ ad obitus herodis id est donec cessent impugnatiōes hostis. fugiebat quoq̄ dñs añ faciē serui sui: immo potius serui diaboli: nō q̄ mortē timeret: sed vt tempore congruo sustineret. Non enī fugit mortē qui mori venerat. nec insidias expauit: qui insidias ꝛ ꝑsutias diaboli aperire venerat. Portauit eū mater tenera ꝛ iuuenis valde: ꝛ sanctus ioseph multū senex in egyptū per viam siluestrē obscurā: nemorosam ꝛ inhabitatā ꝛ ꝓ viā etiā valde longā. Dr enī ꝙ ad iter cursoris sunt. xij. vel. xv. diete, ꝓ eis autem forte erat duorū mensium vel plurū. Iuerunt autē (vt dicit) per desertū illud per quod filij israel transierūt in quo ꝛ. xl. annis steterunt. Sed quomodo de victu secū portando faciebant? Ubi etiā ꝛ quomodo de nocte hospitabantur ꝛ quiescebant? Raro enī domos i illo deserto inueniebāt. Cōpatere ergo eis quia labor difficilis magnus ꝛ longus ꝛ tā puero q̄ ipsis: ꝛ vade cū eis: ꝛ adiuua portare puerum iesum ꝛ in omnibus quibus poteris exhibe eis ministeriū. Nō debet videri nobis labor penitentiā agere, ꝓ nobis ipsis ꝓ quibus labor tantus ab alijs et a talibus et totiēs est assumptꝰ. vñ Ansel. Noli in tua meditatiōe fugiētē in egyptū reliquere i comitatu. Inspiciat oculus deuotionis paruulū iesum dulces mām̄illas glorioseꝛginis matris dulciter sugentē ꝛ mām̄illas maternas filiali amore tractātē. Quidvisu iocundius

C Bona i xpi fuga quia dulcib⁹ miscet amara.

Chrisō.

Quod ioseph ꝛ nō mri nūciatū est.

D Tribulari iustos.

Etas ad fugā inhabilis.

Benignitas ꝛ patientia dñi.

E Electoꝝ exilia et eiectiones ac fugevtiles.

Moraliꝛ

Longitudo itineris et difficultas.

Ansel.

Quid delectabilius? Cerne illū q̄ imensus ē paruulis brachijs ad materna colla pēdentem: ꝛ dicas. Felix sū: felicior q̄ dū illū video quem reges optauerūt videre ꝛ nō viderūt. Dign⁹ ē visu: q̄ speciosus ē forma p̄ filijs hominū. Cogita ꝛ recogita q̄ animo ꝛ q̄ cogitatiōe tenebaꝫ illa dulcissima mater ei⁹ cū illū dñm tantū ac tātillū i brachijs suis exultās ꝛ leta teneret: cū ei vt infantulo gestiēti dulcib⁹ osculis ac frequētib⁹ cōgauderet: cū eū lachrymātem sup genua sua q̄bus poterat modulis ꝓsolaret: cū denicq; alijs atq; alijs studijs ad q̄ ipsa materna pietas informabat ei p̄ q̄litatū vicissitudinib⁹ sedula blandiretur. Jtē vlterius notandū ē q̄liter maria in via apprehensa est cū puero iesu a latrōibus. Opinare verū esse qđ ōr eū eē a latronibus ꝓprehensuꝫ in via: ꝛ adolescētuli cuiusdā bñficio ereptū. Erat is (vt dicūt) p̄ncipis latronū filius q̄ p̄da potus cū paruulū in matris gremio aspexisset tāta i ei⁹ speciosissimo vultu splēdoris maiestas apparuit: vt eū supra hoiem eē nō ābigens: incalescēs amore āplexat⁹ ē eū. Et o inq̄t beatissime paruulorū: si alīq̄ se tēpus obtulerit rursus miserēdi: tunc memētote mei: ꝛ huius tēporis noli obliuisci. Ferūt hunc latronē fuisse: q̄ ad dexterā dei crucifixus alterū blasphemātē corripuit dicēs. Neq; tu times deū q̄ i eadē dānatiōe es. Et nos q̄dē iuste: hic ꝙ nihil mali gessit. Cōuersus ꝙ ad dñm: eū in illa q̄ i paruulo apparuit. antuēs maiestate pacti sui nō imemor: memēto inq̄t mei dū veneris in regnū tuū. Jtaq; ad incentiuū amoris h̄ non inutile arbitror: vt opinione: remota oi affirmādi temeritate. Hec Anselm⁹. Herodes aūt cū magi q̄s estimabat p eādē viā regressuros ad eū nō reuerterent ꝛ nihil sibi renūciarēt putauit eos visiōe stelle ꝺceptos ꝛ erubuisse ad eum redire: ꝛ ideo cessauit a pueri inq̄sitione. Vl' tot ꝛ tātis occupatiōib⁹ regia cura distēdebaꝫ: vt a pueri inq̄sitione auerteret vl' impediret. Sed cū postmodū audiret q̄ in tēplo gesta essent q̄d Simeon dixerit: ꝛ q̄d anna ꝓphetauerit: tūc fama pueri nati crescēte turbat⁹ ex his magis timuit: ꝛ sentiens se illusuꝫ a magis ad ipsū nō redeū tib⁹: irat⁹ ē valde: tū ꝓpter sui cōtēptū: tū ꝓpter timorē amittēdi regnū: ideo de morte puerorū bethleemitarū tractauit: vt cū illis occideret ille q̄ incognit⁹ sibi fuit. Putabat eni q̄ si oēs pueri occiderent: vn⁹ quez q̄rebat euadere nō posset. Nō estimās infelix: q̄ nō ē cōsiliū: nō ē sapientia: nō ē prudētia ꝓtra dñm. Dum ergo de nece puerorū dispone ret p epistolā hortat⁹ est a cesare augusto vt romā veniret. Qui cū iter faceret p cilicia audiēs naues tharsēsiū magos trāsuexisse: iratus valde in spiritu vehemēti id est in ira cōburi ꝛ conteri fecit naues de tharso ci-

licie: q̄b⁹ magi credebant occulte rediisse ꝙ qđ dauid ꝓphetauerat dicens. In spiritu vehemēti cōteres naues tharsis. Et ō roma reuersus hierosolymā: misit speculatores et iussit occidi [oēs pueros q̄ erāt i bethleez inde ꝛ in oib⁹ finib⁹ ei⁹ et locis adiacentibus a bimatu ꝛ infra] id est biennes ꝛ minores etatis vsq; ad puerū diei seu noctis vni⁹ ꝙ tēpus qđ a magis de orta stelle exq̄sierat: vt nec i loco nec i tēpe celaret q̄ nat⁹ erat q̄ maxima pars tertio miliario a bethleem ad austrum sepulta est. Bimat⁹ spaciū duoꝝ annoꝝ ōr: a bis ꝛ imatos grece qđ est ann⁹ latine: ꝛ inde bimatus quasi bin⁹ ann⁹ appellaꝫ. vnde ōr bimus bima bimū: scz animal duorū annoꝝ ꝛ trim⁹ ma mū annoꝝ triū. Inter opiniones diuersas plurimū snia ꝛ vsitatior h̄et: q̄ herodes euoluto āno post xpi natiuitatē occidit infantes: ꝛ q̄ stellā eadez die qua nat⁹ erat dñs ortā didicerat: ꝛ ex ortū stelle dñz annis culū ꝛ insup aliquot dieruꝫ esse sciebat: ideo q̄ supra etatē ei⁹ vsq; ad bimos ꝛ infra vsq; ad vni⁹ diei seu noctis infantes deseuit pueros: timēs ne puer cui sydera famulabatur paulo supra etatē suā vel infra: speciē suam trāsformaret: vt etatē sui tēporis occ'taret. Sic ergo post annuꝫ ꝛ quatuor a natiuitate dñi dies verisimile est eū occidisse infantes. Tunc ipletū est illud Hieremie. [Uox in rama audita ē: ploratꝰ ꝛ vlulatꝰ] ꝛc. Rama nō ē hic ꝓprium nomē loci: sz ē hic nomē cōmune ac interpretat ꝛ sigt excelsuꝫ vt sit sensus. Uox in excelso audita est. i. lōge lateq; dispersa: q̄ multū exaltata circūquaq; diffundebaꝫ ꝑ sua magnitudine imensa. Multꝰ em̄ ploratꝰ ꝙtū ad fletū paruulorū: et vlulatꝰ quātū ad lamētū matrū ibi erat: vbi tot parentes tot hoies vtriusq; sexꝰ visa tāta crudelitate etiā si vellent voces cohibere nō poterāt. In paruulis aūt mors faciebat finē doloris in matrib⁹ vero semp per memoriā reparabatur ꝛ ideo dicit vlulatꝰ multꝰ. Uel in excelso audita ē q̄ de morte innocentiū mittebaꝫ quorū sanguis vsq; ad celos ꝑ iterfectores eoꝝ clamauit: ꝛm illud. Uox pauperis penetrat nubes. Cuius aūt bethleē, sit i tribu iuda orta de lya ꝛ hierꝫ in tribu beniamin orta de rachel: ploratꝰ rn̄ ōr rachel filios iude. i. bethleez quasi suos siue q̄ iuxta bethleez. i effrasit sepulta ac ratione sepulture ꝛ ex materni corpusculi hospitio nomē matris accepit ꝛ dicta ē maꝫ ipsius bethleez ꝛ habitantiū i ea: siue q̄ iuda ꝛ beniamin due trib⁹ iuncte ac vicine sibi ꝛ prime erāt: q̄ iuxta se hereditatem acceperāt ꝛ funicul⁹ fortis beniamin ꝓpe hierm̄ perueniebat: ꝛ herodes preceperat nō solū in bethleez: sed ꝛ in omnibus finib⁹ ei⁹ interfici pueros ꝛ p occisionez bethleez intelligim⁹ multos. rachel filios de bēiamin ꝑ victima fuisse occisos qđ euangelista

Bimatꝰ

Hiere. iij. ꝛ. xf. Roma.

Rachel.

Qūo in latrōes incide runt.

Lu. xxiij.

De nece puerorū

Raba. insinuat ad exaggerãduz scel⁹ herodis q̃ ex effrenata crudelitate ꝫ fecit. vñ dicit Rabanus. Crudelitas in nullo modũ tenuit. nõ ẽ cõtenta vastatione bethleem: sz adiacentia loca vastauit. Plorauit aũt [rachel filios et noluit cõsolari: qz nõ sunt]. i. de ꝫ q̃ nõ essẽt z sup hoc q̃ mortui erãt: qz ĩ eternũ victuros esse sciebat. Rachel q̃ ouis vl' vidẽs p̃cipiũ dr ecclesiã significat: cui⁹ tota intentio vt deũ cõtẽpletur inuigilat z ipsa est ouis cẽtesima quã pastor in humeris ad caulas reportat. Hec g̃ filios suos plorauit: qz p̃ psecutione fidelium gemit. Nõ vult aũt cõsolationẽ recipere de hoc qz nõ sunt. i. qz nõ sunt mortui vt qui vicerũt seculum morte rursus ad seculi certamia secũ tolerãda redeãt iterũ pugnaturi sz gaudet poti⁹: qz feliciter sũt z regnãt cũ christo p̃ martyriũ coronati. Plorat ergo ecclesia bonos vt martyres: qz videt eos iuste cruciari: sz qz scit illos beatos nõ vult tẽporaliter: sz eternaliter consolari. Plorat in sup etiaz malos vt ipenitẽtes: qz videt eos damnari: z qz videt illos irremediabiliter perditos nõ vult consolari. ¶ Ubi sciẽdũ q̃ triplex est gen⁹ martyriũ: quidã em̃ patiuntur voluntate z actu: vt stephan⁹: q̃dã volũtate nõ actu: vt euangelista iohannes: tertij nõ voluntate sz actu: vt innocentes in q̃bus christus cuius vice mortui sunt: suppleuit si q̃d defuit voluntatis. Uñ ordinauit eoz festa post natiuitatẽ dñi fm maiorẽ martyrij dignitatẽ. Primo stephani. Secũdo iohãnis. Tertio innocentũ. Nam dilect⁹ ecclesie christus / cãdidus ĩ iohanne: rubicũd⁹ ĩ stephano. elect⁹ ex milib⁹ in innocẽtibus. Innocentes ergo z si vsum nõ habeãt z sic testificari nõ poterãt christus tamẽ cuius vice mortui sunt suppleuit si q̃d defuit voluntatis: ipsi aũt nõ loquẽdo: sz moriendo testificati sunt. Laxato igit vocabulo martyres christi. i. testes dicuntur. quos enim testes latine dicimus: grece martyres appellãtur: nõ qz proprie testes christi sũt: qz nec p̃ fide christi nec p̃ iusticia occubuerũt: sz qz p̃ fide christi. i. loco christi occisi sunt: qz in eoz numero christus q̃rebat occidi in q̃ eũ z q̃ nõ loquẽdo tamen moriẽdo sunt cõfessi. ¶ Multis vero de causis põt q̃s martyr fieri: scz pro iusticia: vt abel / p̃ lege dei: vt machabei. p̃ assertiõe veritatis: vt Esaias z Hieremias p̃ argutiõe peccati: vt Johãnes baptista. p̃ salute populi: vt christus. p̃ fide z nomine christi: vt stephan⁹. p̃ libertate ecclesie: vt Thomas. pro christo seu loco christi: vt hi pueri. Uñ ecclesia p̃ his pueris solennizat q̃ius ad iferos dscenderũt: z ob hoc quedã cantica letitie pretermittuntur. vñ Chrisostom⁹. In bethleem omnes occidunt infantes q̃ dum innocenter p̃ christo moriuntur primi christi martyres extiterunt: z perfecte laudis martyriũ cõsequuntur. vñ nõ immerito infantes illi beati per ola extiterũt q̃ primi mori p̃ christo meruerunt. vñ z Augustinus. O paruuli beati modo nati: nunc̃ tẽptati nondũ luctati: iaz coronati. Et iterũ. Nunc̃ prophan⁹ hostis beatis paruulis tantũ p̃desse potuisset obsequio quãtũ profuit odio. Nã quantũ p̃tra eos iniquitas abũdauit tantũ gratia diuine bñdictiõis effulsit. Et dũ insequit christũ regi nostro coeuũ: p̃curauit exercitũ stolis victricib⁹ candidatũ. hec Augustin⁹. Cõsidera hic quomodo Christ⁹ adhuc infans tenerrimus iã cepit pati in se z suis: z vehemẽter ei cõpatere si qua i te sunt viscera pietatis. vñ Anselm⁹. Sed z tenella ꝫ Christe tua infantia a psecutorũ gladijs tuta nõ fuit. Adhuc em̃ inẽ dulcia matris vbera sugẽs depende bas quãdo apparuit ãgel⁹ i somnis Joseph dicẽs. Surge z accipe puer̃ z matrẽ ei⁹ z fuge in egyptũ z esto ibi vsq̃ dũ dicaz tibi. Futurũ eni est vt herodes q̃rat puerũ ad pdendum eũ. Jaz extunc bone Jesu pati cepisti. Nõ solũ aũt illã aie infantie vexationez in teipso ptulisti: sz etiã mortẽ in pusillis tuis: quorũ multa milia inter mãmillas matruz p̃ te Herodes trucidauit imitatas excepisti. hec Anselm⁹. In rege herode crudelitas im piorũ existimãtiũ martyr̃ cede posse religio nẽ christianã extinguere z i occisiõe paruulorũ cũctor̃ martyrũ q̃ paruuli. i. hũiles z innocẽtes occisi sunt ab impijs forma p̃cessit. Sed nõ sic religio in christo fundata extinguit: qz vt Leo ait. Nõ minuit psecutiõibus ecclesia: sz auget. vñ fm Bedã z Ber. Herodiana malitia z babylonica crudelitas ẽ nascẽtẽ velle religionẽ extinguere z paruulos israelis allidere. Si q̃s em̃ q̃d ad salutẽ pertinẽs: si q̃s religiõis z sanctitatis ortũ vl' p̃fectũ vel cõsummationẽ impedit vel psequit talis plane cũ egyptijs paruulos israelitici germinis necare conat: imo cũ herode nascẽtẽ saluatorẽ pseq̃t. Qõ ãt nato dño psecutio cepit significat p̃ oẽ tps vite p̃sentis nõ deesse futuros q̃ electos dei psequerent: sicut dñs in euãgelio ait. Si me psecuti sũt z vos psequent. Et apostol⁹. Oẽs q̃ pie volũt viuere in christo psecutionẽ patiunt. Qõ ꝫo pueri p̃ dño occisi sunt significat p̃ hũilitatis meritũ ad coronã martyrij eẽ veniendum: qz vt ait dñs. Qui se hũiliat exaltabit. puero z enim innocentia hũilitatẽ significat simpliciuz de q̃b⁹ dñs ait Sinite paruulos venire ad me: taliũ est eni regnũ celor̃. Qõ aũt occisi sunt: sed christus euasit: insinuat corpora martyrũ ab ipijs posse perimi: sed xp̃m p̃ quo psecutio seuit nullaten⁹ posse a fidelib⁹ auferri. siue ei viuim⁹ siue morimur dñi sum⁹. ¶ Moraliter occidũt pueros multos z multiplicit pharao submergendo: herodes detrũcãdo: ãtioch⁹ suspẽdendo: medi sagittãdo. In flu-

Exẽpli. quinto. Innocẽtes habendi martyres.

Martyruz gen⁹ triplex.

Martyrij fit multis ꝺ causis

Chriso.

Augu.

Ansel.

R Herodis imitatores.

Leo. Beda. Bern.

Johan. xv. Apls. ij Timo. ij Luc. xiij

Mar. x. Roma. xiij.

Moraliter.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

mine submergēte significatur delectatio presentis voluptatis. In gladio detrūcāte inflictio pñtis aduersitatis. in sagitta de lōge pcutiēte timor future asperitatis. in suspēdio spes siue ambitio future ꝓsperitatis. Sic ḡ diabolus q̄ pharao. i. dissipans ꝑ inuidiā: q̄ herodes. i. gloriās ꝑ supbiā. q̄ medus. i. mē surās. s. culpe penā ꝑ malā intētionē. q̄ antiochus. i. silētiū pauptatis ꝑ fraudulētiā. pauptertatem eīm celat⁊ diuitias suggerit. hic occidit pueros ꝑm quatuor affectiones q̄ sunt gaudiū pñtis ꝓsperitatis ⁊ spes future. tristitia pñtis asperitatis ⁊ timor future. Et est notabile q̄ iterficiunt pueri in q̄ stultitia: in bethleē in q̄ abūdātia. a bimatu ⁊ infra in q̄ supabūdātia ⁊ hoc ꝑpatiēdo luget ecclesia. Cū aūt Maria ⁊ ioseph cū puero Jesu intrarēt egyptū oīa idola illi⁹ ꝓuincie in remplis suis corruerūt. sicut ꝑ Esaiā fuerat ꝓphetatū. Tradūt eīm q̄ sicut in exitu filioꝝ isrl̄ de egypto nō fuit dom⁹ egyti in q̄ deo ꝓcurāte nō iaceret mortuū primogenitū: ita nec mō fuit tēplū in egypto in q̄ nō corruisset idolum. Sicut ⁊ ante archā dñi corruit dagon idolum cū archa approꝑinquasset ad ipsum. Spūaliter etiā corruūt vitia ingrediēte dño domū cuiuscūq; pri⁹ desertā ꝑ pctā. vt etiā ꝺr in scholastica hysto. q̄n hieremias in egypto ꝑ captiuitatē duct⁹ fuerat ꝓphetauit eis q̄ i futuro q̄dā ṽgo paritura eēt: ⁊ tūc oēs dīj ⁊ oīa idola egypti ruerēt. Egyptij ḡ imaginē ṽginis cū puero sculpebāt⁊ sibi honores exhibebāt. Hec aūt ꝓphetia mō q̄n xp̄s cū mr̄e intrauit egyptū est ipleta: nā oīa idola egypti corruerūt⁊ ṽginē (sicut ꝑdictū fuerat) peperisse indicauerūt. Hoc idē ꝑfiguratū fuit i moyse ⁊ pharaōe in cōtractiōe dei sui Hamonis ⁊ corone. Ut eīm in scholastica hysto. dicit̄ pharao rex egypti coronā regalē habebat i qua imago dei sui Hamonis egypti sculpta fuerat. filia ḡ pharaonis q̄ moysen puerū i filiū adoptauerat postea quadā vice decreuit: vt eū pharaoni regi vidēdū ꝓberet. Cui pharao alludēs coronā suā imponebat quā ille in terrā ꝓiciēs penit⁹ ꝑfringebat. Et cū eum occidere voluisset dixerūt q̄dā q̄ puer hoc ex insipiētia fecisset. Moyses nutu dei saluat⁹ ē a nece pharaōis: sic xp̄s nutu dei saluat⁹ est de gladio herodis. Moyses natus ē vt filios israel educeret de egypto. xp̄s hō fact⁹ est vt eriperet nos de inferno. Moyses deū regis egypti cū corona ꝑfregit: xp̄s oīa idola egypti ⁊ deos in nihilū redegit. Hāc ruinā idoloꝝ illa statua ꝓtēdebat quā ex nabuchodonosor i somno videbat. De mōte aūt sine manibus q̄dā lapis est abscisus ⁊ in pedes illi⁹ statue seu imaginis ⁊ idoli est illusus. Cōtriuitq; eā ⁊ in puluerē redegit ⁊ postea idem lapis in mōtē magnū excreuit. Lapis ille significat xp̄m q̄ abscisus est de mōte sine manibus: q⁊ natus est de maria sine tactib⁹ maritalib⁹. Lapis iste. s. xp̄s ꝓtriuit in egypto oīa idola de quacūq; erāt materia. Et ꝑfracta statua lapis ille in montē magnū excreuit: q⁊ destructa idolatria fides xp̄i ꝑ totum mūdum inoleuit: ⁊ xp̄s creuit in mōtem talē ⁊ tātū q̄ summa immēsitate repleuit tā celū q̄ mūdū. Per trāsitū dñi i egyptū ꝓpter pscutionē herodis significat⁹ fuit trāsit⁹ apostoloꝝ ad gētes ꝓpter pscutionē eis motaz a iudeis. Per reditū aūt eius i iudeā defuncto herode significat̄ illuminatio iudeorum in mūdi finē. vñ ꝑm Remig. Per ioseph desi gnant̄ ꝓdicatores: ꝑ puerū fides ⁊ notitia salu atoris: ꝑ Mariā ecclesia ⁊ sacra scriptura: ꝑ persecutionē herodis pscutio facta a iudeis: ꝑ fugā ioseph in egyptū trāsit⁹ ꝓdicatorū ad gētes ad q̄s fidē xp̄i ⁊ ecclesie tulerunt relicto herode. i. iudeoꝝ infidelitate. ꝑ tps aūt quo fuit i egypto spatiū tpis ab ascensione dñi vsq; ad aduētū antixp̄i ꝑ obitū herodis extinctio iuidie i cordib⁹ iudeoꝝ in fine. Tūc itaq; dñs in egypto ignorātie tenebras effugauit ⁊ idoloꝝ vanitate discussa dei veri cultū veneratiōnēq; reparauit. Ubi ignis ſ dei succēsus intātū excreuit q̄ etiaz deserta eius repleuerit. Dñi eīm pśentiā postmoduz heremus egypti meruit vt paradiso melioꝛ et celo clarioꝛ effecta videret. vñ Chrisо. De niq; si q̄s nō ad egypti veniat solitudines paradiso prorsus omnem illam videat heremum digniorem et innumerabiles angelorū cetus in corporibus fulgere mortalibus. Est eīm cernere tota illa regione diffusuz exercitū xp̄i ⁊ admirabilē illū regiū gregē virtutūq; celestiū ꝙuersationē i terris micātez Nō ita varijs astroꝝ chorīs celū refulget vt egypt⁹ inumeris monachoꝝ distinguit̄ atq; illustrat̄ habitaculis. Noctes q̄dē sacris hymnis ⁊ vigilijs. dies ṽo oꝛonib⁹ manuūq; operib⁹ exercēt aplice curſū ṽtutis imitantis. hec Chrisо. Juerūt ergo ad quādā cuitatē thebaide que vocat̄ heliopolis ⁊ ibi aliquā domū culā cōducētes habitauerūt ꝑ septez annos tāq; aduene ⁊ peregrini pauperes ⁊ egeni. Sed vñ et quo isti tāto tpe viuebāt nūq̄d mēdicabāt? Legitur aūt de dña q̄ colo ⁊ acu q̄rebat sibi ⁊ filio necessaria. Suebat ergo ⁊ filabat dña mūdi pro pcio pauptatis amore ⁊ zelo. O quot ⁊ quāte hmōi advenis fiebāt iniurie quas dñs vitare nō venit sed suscipere. Quid etiā si aliq̄n filiꝰ famē patiens panē petijt nec vñ daret mater habuit? Nōne in his ⁊ similib⁹ totaliter concutiebāt viscera eius. Cōsolabat̄ verbis filiū ꝓut poterat: ⁊ nihilomin⁹ opere victū ꝑcurabat ⁊ sibi forte aliq̄n de victu substrahebat vt filio reseruaret. Et si ex ope manuum oportebat quererevictū. q̄d dicemus de vestimentis: quid de vtēsilibus scz lectis ⁊ alijs

Remig.

W. Chrisо. De egyptiparti bus.

Heliopolis.

Maria operosa

Idoloꝝ casus.

Esa.ij. Idola penitus ꝓterent.

Moral⁹

Virgo a Hieremia predicta.

Corona pharaonis.

Hamon

Danie. ij. Lapis abscisus sine manibus.

ifra domuz oportunis. Nūqd duplicia? Nū qd supflua? Nūqd curiosa inhēbat? Necc̄tra pauptatē sūt et hec si habere posset nollet ea pauptatis amatrix. Sed nunqd dña suēdo vel alia opera faciēdo faciebat more quozūdā opera curiosa? Absit. Est em̄ perituloſū z valde magnū vitiū ꝓpter multa de quo latiꝰ dicet infra. Cōſpice nūc dominam in laboribus z opib⁹ ſuis filādo ſuēdo texendo ſolicitā quō facit ea fideliter atq; hūiliter cū diligētia habēdo z nihilominus ſup filio ſuo z gubernatiōe domus curā diligētiſſimā habēdo vigilijſq; z oſonib⁹ iuxta poſſe ſemper itēdēdo z toto affectu cōpatere ſibi z cōſidera q; nō habuit omnino gratis regnū dei domina regni. Sed z ioſeph ſanctus faber lignariꝰ aliqd opaꝝ in arte lignaminis. Uñ qz cōpaſſionis occurrit materia tādē cū aliquā morā cū eis cōtraxeris pete recedēdi licentiam z benedictione accepta primo a puero ieſu: deinde a matre: poſtea a ioſeph genib⁹ flexis z cū lachrymis cōpaſſiōe magna vale facias eis: qz tāq; exules a patria ſine aliqua cauſa z exbāniti remanent ad peregrinādum ibidem per annos. vij. in ſudore vultus ſui victuri. Oratio.

O Omine ieſu xp̄e qui adhuc infans ꝓſecutiones z exilia pati z infantes tūc ꝓ te occidi voluiſti: da mihi miſero hec oia ac etiā mortē ſi opz ꝓ te patiēter tolerare cūctaq; ꝓſpera mūdi deſpicere z nulla eiꝰ aduerſa formidare. Et vos o ſctiſſimi innocētes flores z p̄mitie martyrū q; p innocētiā z martyrij palmā dei filio infāti adheſiſtis: dignemini de plenitudine gr̄e z innocētie vr̄e infirmitati z miſerie peccatorum meoꝝ veniam z gratiam ab eodem dei filio benigniſſimo obtinere. Amen.

De reditu dñi ex egypto: et initio penitētie iohānis baptiſte. Corresp̄odet euāgelio. Defuncto hero de ecce angelus dñi ꝛc. Capi. xiiij.

A Mat. ij.



Completis autē fere septē annis q̄b⁹ dñs peregrinat⁹ est in egypto z hero de mortuo vocat⁹ est dñs ex egypto: qz sicut dicit in hystorijs triceſimo āno regni herodis nat⁹ est christus. z xxxviij. anno regni ſui mortuus est herodes. Hoc aūt factū ē vt ꝓſecutiue adimpleret q̄ dictū est a dño p Oſee ꝓphetā. Ex egypto vocaui filiū meū. ſ. cōſubſtātialem. Hoc aūt de vocatione z exitu iſrael de egypto ad literam legitur qui etiaz quādoq; puer z filius a dño appellat. Iſta g̃ autoritas hz duplicē ſenſum Iſrael: qz verificata est ad lr̄am de populo iſrael vocato a dño de egypto ꝓfectꝰ tñ de dño nr̄o ieſu xp̄o qz ip̄e est filiꝰ dei naturalis. aliij aūt ſunt filij p adoptionē. Primo g̃ anno archelai ſenioris filij herodis. z āno dñi octauo [apparuit āgelꝰ dñi ioſeph i ſomnis dicēs ei. Tolle puerū z mr̄em eiꝰ z vade i terrā iſrael]. ſ. in iudeā [defuncti ſunt em̄ q̄ q̄rebāt aiam pueri]. i. vitā corporalē. ſ. herodes z cōplices eiꝰ: z fautores in mortē dñi. ſ. ſcribe et phariſei. Qz hz ioſephū. Herodes p̄cepit in morte ſua plures de nobilib⁹ iudeoꝝ iterfici vt ſic cogeret iudeos q̄ eū oderāt, flere i ſua morte. vel herodes mortuꝰ ē ad lr̄az alij q̄ ad ptātē. Ex h̄ g̃ loco ſcōm Hiero. intelligim⁹ nō ſolū herodē ſed et ſacerdotes z ſcribas eodē tēpore necē domini fuiſſe meditatos. Ut aūt ait Remigius. Per hoc q; āgelus in ſomnis ioſeph apparuiſſe dicitur miſtice deſignat q; illi qui a curis terrenis z ſecularibus negocijs requieſcunt perfrui angelica viſione merent. Igitur ioſeph [cōſurgēs] tanq; ꝓptus obediēs [accepit puer̄] tanq; nutritꝰ ſolicitꝰ [et matrē eiꝰ] tanq; comes obſequioſus z ccepit redire [in terrā iſrael.] Uadunt ergo z tranſeunt per deſertum per quod venerūt. Uade z tu cum eis auxilium z ſeruitiū exhibens z impendens ipſis in quibus poteris. Et in ipo itinere poteris ꝓpati eis z reſpicere ipſos fatigatos et labore deuictos: z tā de die q̄ de nocte parū quietis habētes. O q̄tū puer egregiꝰ ac delicatꝰ rex celi z terre ꝓ nobis laborauit z quācito ceperit. vñ et ꝓpheta in eiꝰ ꝓſona p̄dixit. Pauper ſum ego z in laboribus a iuuētute mea. Penurias magnas labores arduos. z afflictiones duras corporis cōſtātiſſime aſſumpſit z ſeipſum q̄ſi odio ꝓ amore nr̄i ſe habuit. Certe ſolꝰ hic labor de q̄ nunc tractamus ad plenā redēptionē noſtrā ſufficere debuiſſet. Dicitur autem q; ꝓpe finē predicti deſerti iam puer iohannes bapti. penitentiam agere ceperat cū tñ nullum peccatū haberet qz ōz petiſſe deſertū dum septē annoꝝ eſſet: z q; locus iordanis vbi baptizauit ipſe iohannes est ille vbi trāſierūt filij iſrael quando venerunt de egypto per ipſum deſertū ꝓpe quē locū in eodem deſerto iohānes fecit penitētiā. Predicator penitētie futurus quāto citius potuit aſpa ſolitudinis elegit z petijt. vbi primeuam etatem trāſegit: vt viuens in deſertis vitam auſterā duceret: z ab amore z illecebris mundi z ſez auditores ſuos ſuſpēderet facilius z reuocaret: z vt ibi cōtēplationi vacaret liberꝰ diuinā ſapientiam hauriendo quam poſtea effudit predicando. Bonum est igitur eius exemplo ab adoleſcentia iugum dñi portare z dū natura tenera est bonis ſe aſſueſcere et in predicandis autores actu precedere. Ex

Oſee. xij.

Herodis crudelē pcep tum.

Remigius.

B Labores xp̄i a iuuentute.

Pſal. xxxvij.

Johan. bap. penitentie locus.

Treno. iij.

C Deserti cōmendatio.

quo sumit argumētū q̄ anteq̄ quis pfectus fuerit alioq̄ magisteriū obtinere nō debet. Manebat iohānes in deserto vbi est aer prior celū aptius z familiarior deꝰ vt q̄ nōdū baptismi z predicatiōis tempus aduenerat vt orationibꝰ vacaret et cū angelis conuersaretur: z extra multoꝝ maliciā nutriret: z ne minem vereret arguere nihil sibi pscieꝰ z esse fide dignius q̄ xp̄z erat p̄dicaturus: z de ipo testificaturus. Nemo enim alterius testis esse potest idoneꝰ nisi prius fuerit suus. Fugit igit turmas z tumultū populi ne exicohabitatiōe ptraheret ifamiā vel vita aliquam maculam scādali vel delicti. Qui si in mūdo māsisset forte malitia z puersatiōe hoim deprauatus fuisset. Mundum itaq̄ fugit: vt sanctitatē suā custodiret z ne leui saltē ꝙbo vel peccato vitā macularet. Nā ſm Chriſo. Sicut impossibile est arborē iuxta viā positā fructꝰ vsq̄ ad maturitatē seruare sic hoChriſo. de mundo puertente. minē iuxta mūdū positū vsq̄ in finē vite innocētiā custodire. Sūt aūt quedā arbores q̄ hz i horto sint plātate ita q̄ ad stipitē trāseūtes nō possunt attingere tamen ramos suos pviā expādūt: z ideo molestātur a trāseuntibus sic est de religiosis in negocijs secularibus seꝝplicantibꝰ. Excellēs valde z mirabilis est puer iste iohānes. Jp̄e em̄ fuit primꝰ heremita ac p̄ncipium z via religiose viuere volētiū. De cuiꝰ singulari puersatione Petrus rauēnas ita scribit. Infra teneritudinem annoꝝ beatꝰ iste puer spiritu ducēte ad heremū ductus est. Nec obstitit etatis infirmitas quā maiestas dñi fecūdauit. Relict iohānes mūdū: hoies fugit: patriā nescit: parētes aspernatur: z in solius diuinitatis apicē beate cōtēplatiōis figit obtutꝰ. Mira rerū cōuersatio hoiez vix mūdū ingressuz mūdi gloriā fugere z seculi cupiditates non solū obliuisci ſz̄ nescire ꝑpetuū cū diuinitate stabilire z sortiū. Recessus mōtiū siluarū anfractꝰ z valliū subteriacēs vastitas puero patriarche domicilia cū nox coegerat p̄buerūt Sic iohānes etatz supgressus infātiā z nobiliozis gñis generositatē oblitꝰ soli vacat diuinitati: forma vite monachoꝝ ꝓpositū anachoritaq̄ p̄ncipiū: totiꝰ religiōis assertio. Uñ et Chriſo. Sicut sacerdotū p̄ncipes sunt apli Johannes baptiſta est sic monachoꝝ p̄nceps iohānes baptista est q̄tū tradit hebreoꝝ scriptura z vsq̄ hodie in memoria est. Cōsiderate monachi dignitatē vestrā iohānes p̄nceps vre ē dignitatis. Jp̄e monachꝰ statim vt natꝰ est in heremo viuit: in heremo nutrit: xp̄m expectat in ſsolitudine nō vult cū hoibꝰ puersari: in heremo cuz angelis pbat: feliz ista puersatio despicere hoies: angelos q̄rere: vrbes deserere z in solitudine xp̄m inuenire. Christū nō q̄rebat in templo: sed in deserto. Separauit se a multitudine. Oculis expectātibus xp̄m nil aliud dignū est aspicere nisi xp̄m. felices sūt q̄ imitant iohānē quo maioz inter natos mulierū nō fuit. hec Chriſo. Jnfelices ergo monachi sunt qui iohānē principē suū nō sequētes solitudinē suā deserunt z in vrbibus cū hoibꝰ cōuersant quibꝰ solitudo carcer est z oppidū paradisus. Nō sicut Hiero. sentiebat q̄ dicebat. Uideant alij q̄d sentiant: vnuſq̄sq̄ em̄ sensu suo ducit: mihi oppidū carcer est z solitudo paradisus. hec Hiero. Agnoscat g̃ monachus nomē suū. monos em̄ grece vnus latine: z achos grece tristis latine ꝺr inde monachus q̄si vnꝰ z tristis iterp̄tat. Sedeat solꝰ z tristis z officio suo vacet alienūq̄ officiū nō vsurpet. Qui tñ si docere vult audiat cōsiliū hugonis q̄ dicit. Utilitas habitus tui z simplicitas vultꝰ z sanctitas cōuersationis tue docere ꝺebēt hoies. Melius fugiēdo mūdū doces q̄ sequēdo. Qui ēt scōm cōsiliū gregorij reuerētiā sui habitus in actu: in cogitatione: in locutione semp circūspiciat: vt eos q̄ mūdi sunt pfecte deserat. z quod oñdit humanis oculis: habitu hoc añ dei oculos moribus p̄retendat. Nō ergo glorieris q̄ in solitudine vel religione sis aut longo tp̄e fueris nisi in ea bñ vixeris: q̄ nihil tibi ꝓderit: immo magna dāna pateris si heremita vel religiosus vocaris z vitā nō agis. Ut em̄ ait Hiero. Nō hierosolymis fuisse: sed hierosolymis bñ vixisse laudandū est. Uñ Augusti. ad fratres heremitas. Nō em̄ satis ꝓdest q̄ istū locū expetiuimꝰ si tales simꝰ q̄les i seculo esse poteramus. Nūq̄d nobis habitatio huius secreti aliq̄d ꝓdest q̄n tyrannico dñatu malitia i nobis regnat: q̄n ira supeq̄tat: q̄n maiorē nobis victoriā humanus oculus q̄ diuinus inducit: q̄n laudabiles heremite extra mūdū nos esse credimus: et p diuersarū passionū vitia mūdū intra nos inclusum tenemus: ita vt q̄ putabamus nos p̄cibus nostris seculo ipsi succurrere. pene necesse sit vt videamur magis seculi intercessoribꝰ indigere. Dubiū q̄ppe nō ē q̄ illa aia q̄ cōcupiscentia voluptatū possessa efficit: mūdane cōuersationis nō possit effici regnum diuinitatis. Jdeoq̄ fratres videte vocationē vestrā. Uenire q̄dē ad heremū summa pfectio est: sed nō pfecte i heremo viuere sūma dānatio est. Quid em̄ ꝓdest si locꝰ corꝓaliter q̄etus teneat: et inq̄etudo i cordeversetur? Quid iquā ꝓdest si in habitatiōe silētiū in habitatoribus sit vitioꝝ tumultus z colluctatio passionū: si exteriora nra serenitas teneat z interiora tēpestas. Nō em̄ ideo ad locū istū venimꝰ vt nobis mūdus famuletur: vt rebus omnibꝰ abūdantes oi quiete fruamur nōvtiq̄ ad requiē: nec ad securitatē: sed ad pugnā huc venimus: ad agonē processimus: ad exercēda cū vitijs bella ꝓperamꝰ: vt lingue gladio retūdamur: vt nō solū nō inferamus iniurias

Hiero.

E Monachi nomē et q̄lis sit vita.

Hugo.

Hiero.

Augu.

sed nec statim sentiam⁹ illatas. hec Aug. Sz heu pauci hodie religiosi reputunt q̄ de bono in meli⁹ pficiūt: z de vtute i vtutem ascēdūt.

F Bern. ō vñ Bern. Multo faciliꝰ repies multos securo mo lares puerū ad bonū q̄z vnū ō religiosis trāf nachoꝝ ire ad meliꝰ. Rarissima auis i terris ē q̄ de pfectu. gradu quē i religiōe semel forte attigerit vl parū ascēdit. Aut ascēdas necesse ē: aut descēdas si attētas starevt ruas necesse est. Et iterū. Minime p certo ē bonꝰ q̄ melior eē nō vult. z vbi icipis nolle fieri melior ibi desinis

Redi= tus xpi. eē bonꝰ. hec Bern. ¶ Joseph aūt z Maria cū puero Jesu trāseūtes iordanē venerūt i trā isrl̄ ꝑm āgeli iussionē. Nō em̄ determinauerat angelꝰ in q̄ loco terre isrl̄: nec noluerat terre aliquā ciuitatē determinate vt dubitā te ioseph iterū reuerteret. z ex reuersiōe āgeli istruēt eū de loco ioseph ex frequētiori visitatiōe āgeli z locutiōe cū eo certior redderet z magꝭ ꝓsolaret. Qō iesus i patriā suā reuerteret: nos q̄z i patriā nr̄az festinare āmonet. [Audiēs] vo ioseph [q̄ archelaꝰ] filiꝰ herodis senior regnaret i iudea ꝓ suo pr̄e timuit illuc ire ꝓ archelao paterne crudelitatis heredē: q̄ ille tāq̄ ꝑncipalis magis ꝓ pr̄e zelabat: z oīs ipet⁹ pſecutiōis i bethleē eiusq̄ finiḃ⁹ deseuiebat. Judea aliq̄n accipit ꝓ tota terra. xij. tribuū. vt ibi. Not⁹ i iudea deꝰ. Ali

Judea Psal. lxxv. q̄n ꝓ sola trā trib⁹ iude: vt ibi Judea z hierusalē nolite timere. Aliq̄n ꝓ terra duaꝝ tribuū. s. iudez bēiamin: vt hic ōr: q̄ archelaꝰ regnauit i iudea. Diuisum ḡ erat regnum z iā a plurib⁹ regebat. Ad cuꝰ euidētiā ē sciē dū q̄ ꝑm opinionē magis ꝓbabilē herodes

S Herodz testamē tum z filij. moriēs ꝓdidit testamētū in q̄ ordinauit archelaūfiliū suū regni sui successorem ita tñ q̄ coronā sibi nō imponeret nisi ꝑ romanū imperatorē. Ad sumēdū igit dyadema romam venit: sz z fratres eiꝰ duo. s. herodes antipas z philippꝰ q̄ cū ipso post mortē pr̄is supstites erāt: q̄ alios tres filios scz antipatrū suum primogenitū z alexandrū z aristobolū pater ante mortē suū miserabilē necauerat etiam romā venerūt z paterne hereditatis ptē petierūt. Tādē ipator z senatꝰ romanoꝝ volen

Diuisio iudee. tes frāgere iudeoꝝ supbiā z auferre eis rebellādi occasionē: abstulerūt eis regiū nomē z diuiserūt regnū i q̄tuor ptes. s. tetrarchias q̄rū duas. s. iudeā z abilinā dederūt archelao filio seniori: ktiā vo. s. galileā z regionez trāsfluētē dederūt herodi antipe sub q̄ iohānes est decolatꝰ: z dñs passus: sz q̄rtā scz ytureā z traconitidē regionē dederūt philippo cuiꝰ vxorē abstulit ipe herodes ātipas fr̄ eiꝰ. Et sic archelaꝰ erat dyarcha: sz alij duo fuerūt tetrarche. Adhuc aūt ꝑter herodē ascalonitā z herodē ātipā: supradictꝰ ēt ktiꝰ herodes. dictꝰ agrippa filiꝰ aristoboli filij herodis ascalōite fuit q̄ Jacobū fr̄ez iohānis gladio occiditz petrū icarcerauit. Et q̄ archelaus fuerat a pr̄e quātū in se erat in toto regno iudeoꝝ substitutus: ideo magis fauebat factꝭ a pr̄e ꝓpter qō ioseph timuit ire in iudeam [et ām̄onitꝰ in somnis] ꝑ angelū iuit cū puero z matre eiꝰ in galileā vbi dñabat alius filius scz herodes q̄ ꝑ portione sibi debita a patre quātum in se erat ante priuatꝰ fuerat ꝓpter qō ioseph ibidē cū puero securiꝰ mansit q̄ z ipsa terra isrl̄ erat: q̄z eā isrl̄ incolebat. [Et veniēs habitauit in ciuitatē que vocat nazareth] vt ibi xp̄s nutriret vbi fuerat cōceptus: lz in bethleem fuerat natꝰ ibi em̄ securiꝰ habitare poterat q̄z in hierusalē vel bethleē vbi archelaus manebat. vñ Chri

Chriso. soſto. Uenit igit iesus i nazareth nō solū pericli timore verūetiā patrie amore cogēte scz vt securiꝰ ibi habitaret z gratiꝰ. hoc aūtē factū est [vt adimpleret qō dictū ē ꝑ ꝓphetā q̄m nazareꝰ vocabit] ly vt tenet ꝓsecutiue nō causaliter: q̄z ꝓphetia nō est causa euētꝰ rei: sed euētꝰ est causa impletiōis ꝓphetie. Na

ly Nazareus. zareꝰ aūt xp̄s est nūcupatꝰ: tā ex loci appellatiōe vbi ꝓceptꝰ est z nutritꝰ q̄z ex sacramēto legis ꝑm quā nazareꝰ sanctꝰ iterp̄tat: z dominū oēs scripture sanctū dicūt z testāt. Sicut ergo elegit locū vbi nasceret: sic z ciuitatē in qua coadolescēs nutriret: cuiꝰ nomen est indicio qō essentialiter ipse fons sanctitatis in sctitate nutritꝰ: sctūs sanctoꝝ q̄si nazareus nazareoꝝ recte ōr. Nazareth em̄ flos

Nazareth. cāpi vel germē nouellū vel sctitas iterp̄tat: de cuiꝰ radice germinis sctūs sctōꝝ. i. nazareus a scēdisse legit. Uñ z ex hoc q̄ xp̄s dictꝰ est nazareꝰ discipuli eiꝰ z xp̄iani priꝰ cōi noie cōsueuerunt' nazarei vocari: sed postq̄ petrus antiochenā sedē tenuit cōi cōsilio gre

Nazarei nūc christiani. co noie a xp̄o xp̄iani dicti sunt. In nazareth ergo ꝓcipi z nutriri xp̄s voluit: vt ꝑ hoc daret intelligi q̄ florida fuit z eiꝰ cōceptio: q̄z sine pctō originali z eiꝰ conuersatio quia sine

Berñ. actuali. Uñ ōr Ber. q̄ amat florigerā patriā flos de radice iesse. In hoc aūt q̄ dereliquit egyptū z venit in galileā habitauitq̄ i nazareth dat nobis exēplū q̄ statū culpe debemus deserere z de vitijs ad vtutes trāsire: i pseuerātiaq̄ bonoꝝ operū florere: vt sic ad patriā celestē valeam⁹ puenire. Ecce reduximus puerū iesuz de egypto. Eo reuerso sorores dñe alijq̄ ꝓsanguinei z amici ꝓcurrūt z ad visitādū eos festināt. Ipsi aūt nazareth remanēt z pauperē vitā ducūt. Ubi more solito ioseph opas fabriles locauit: z Maria filādo z suēdo z alis put potuit laborauit: ac nihilomin⁹ circa filiū suū diligēs z solicita

Ansel. fuit. Ut em̄ ait Ansel. nec ē aliqua scientia q̄ possit penetrare: nec eloquētia q̄ possit pdicare q̄ta dulcedis sedulitate puulū fouerit. q̄ta diligētia obseq̄oq̄ adolescētē z i robur etatis puexerit vadētē. Et vt ipsamet cuidā deuote persone reuelauit multotiens cum

De sedulitate marie i filium.

filium suū gremio ꝓfoueret ꝓe nimia deuotionis dulcedine caput suū capiti filij acclinās tātas lachrymas effudit: vt caput z totā eiꝰ faciē lachrymis amoris rigaret z dicebat O salus z gaudiū aīe mee. Quis hec audiēs vel mēte tractans se a lachrymis poterit ꝓtinere? Exinde vsq̄ ad.xij.ānū pueri Jesu nō legit aliq̄d de ipso vel eiꝰ parētibꝰ. Dicit tn (verisimile est) q̄ in nazareth adhuc est fons paruꝰ ad quē dña aliq̄n ibat: z de quo puer iesus frequēter aquā hauriebat z matri ministrabat. vtpote q̄ subditꝰ illi erat. Pro summis ergo ōlitijs: iterdū aquā tribuit sue matri q̄ dat escā oī carni. Ubi etiam herbas in agris collegit: de q̄bꝰ mater olera ꝓficeret. Faciebat hmōi seruitia mr̄i hūilis dns. non em̄ habebat aliū seruientē vel iuuātē i necessitatibꝰ. In hūilitate se tēpestiue exercere cepit. de qua postmodū pre ceteris ⁊tutibꝰ gloriādo dixit. Discite a me q̄ mitis sum z humilis corde. vn̄ Ansel. Nihil vesanitaꝛ estimes tibi accessurū si eū apō nazareth puerū iter pueros ꝓtēplerꝛ: si obsequētē mr̄i: si operāti nutritio assistētē intuearis.

J Christi infantis officia.

Mathe. xi. Ansel.

Oratio.



Jesu mitissime q̄ de ⁊gine natus in ptes egyti secessisti z ab egypto vocatꝰ in terrā israel redijsti: reuoca me dñe seruuz tuū a vultu oculoꝝ tuoꝝ i egypto huiꝰ exilij ꝓiectū i huiꝰ peregrinatiōis tenebris exulatū: ab egypti ptibus a mūdane uersatiōis tenebris reduc corpe: reduc mēte: reduc z volūtate. fac me vitia deserere z ad ⁊tutes trāsire z in terrā promissionis me digneris introducere mō fide: spe: z charitate. in futuro ⁊o re: spe: glorificatione: z veritate. Amen.

De eo q̄ puer iesus remāsit i hierusalē: z inuētꝰ est i tēplo. Capi. xv.

A Luc. ij.



Puer aūt iesus crescebat] i augmēto [et cōfortabat] i vigore. s. ꝯtū ad corpꝰ: z ne q̄s imagineꝰ ita eū creuisse ꝑm aiaz sicut creuit ⁊z corpꝰ. iō subdit q̄ erat [plenꝰ sapiētia]. s. ꝯtū ad aiam [et gr̄a dei erat i illo] scz ꝯtū ad vtrūq̄. Un̄ ⁊z Beda ō dā. Quia i xp̄o habitat ois plenitudo diuinitatis corpal'r. iō puer iste erat plenꝰ sapiētia nec ꝑm hoc idiguit augeri vel cōfortari: vtpote ⁊bū dei z deꝰ: ⁊z inꝯtū fuit hō erat i eo gr̄a Magna em̄ gr̄a illi hoi xp̄o donata ē: vt ex q̄ homo fieri cepisset pfectꝰ esset z deꝰ. Et ꝑm eūdē Bedā huic sile est qđ scribit Johānes eū plenū gratia z veritate. eādē ipse diuinitatis excellētiā noie veritatis quā lucas sapiētie noie ꝛmendauit. Habuit quippe christus plenitudinē oim virtutū donoꝝ spiritussancti exceptis fide z spe: p quibꝰ habuit certā sciētiā z firmā tētionē: q̄ ab instāti sue cōceptionis beatus fuit. Quotiēs ergo xp̄s crescere z cōfortari vel tale aliquid agere dr oia ad corpus referāt. Nā ⁊z aiam ab instāti cōceptionis totaliter pfectus fuit: sed hāc pfectionē nō oñdebat nisi ꝓut cōueniētia tēporis exigebat. vñ Bern̄. Ur erat iesus non dū natꝰ: sed sapientia nō etate: aīe vigore nō corpis maturitate: integritate sensuū nō corpulentia mēbroꝝ: Neq̄ em̄ minꝰ habuit sciētie iesus concepꝰ ꝙ natꝰ: paruus ꝙ magnꝰ. Siue ergo latens in vtero: siue vagiēs in p̄sepio: siue tā grādiuscul' interrogans legis doctores in tēplo: siue tā pfecte etatis docēs in populo eque pfecte fuit plenꝰ spūsancto. De his z hmōi habes etiā infra in fine huiꝰ capitulī. [Et ibant parentes eius] tanq̄ de uoti z religiosi legis obseruatores [per oēs annos] vt essent [in hierusalē in die solenni pasche]. s. parasceue vt legē audirēt: sacrificijs participarēt solēnitati interessent: z eiꝰ adhuc vmbre seruiebant cuiꝰ iam veritatē tenebāt. Ubi nota q̄ legales festiuitates iudeoꝝ quedā erāt cōmunes z cōtinue: q̄dā anniuersarie. Cōmunes z ꝓtinue erāt due. s. sabbatū quo vacabāt ab oi ope q̄ illo die deꝰ requieuit ab oi ope cratiōis. alia est neomenia in ꝓncipio. s. noue lune ad laudē creatoris qui creauit oia tempora. Anniuersarie vero festiuitates erant quinq̄. s. festū pasche qō celebrabaꝫ decimaquarta luna mēsis primi. Erat hec festiuitas i memoriā liberationis de egypto. Scōa erat festiuitas pētheco stes q̄ celebrabaꝫ quinq̄gesima dieta pascha eo q̄ tunc data fuit lex iudeis in mōte synai a deo. Tertia festiuitas erat tubarū z clāgorū que erat ꝓma die mēsis septēbris. tūc em̄ buccinabant cornibus pecoꝝ in memoriam q̄ eadē die fuit ysaac liberatꝰ ab imolatiōe patris pecore substituto ꝓ eo. Quarta festiuitas erat ꝓpitiationis z celebrabaꝫ decia die mēsis septēbris: q̄ eadē die venit ad eos moyses referēs dei irā placatā de offensa cōflatiōis vituli quē adorabāt. Quita erat sceno phegia. s. festū tabernaculoꝝ quod erat decimaquarta die septembris: vtūc illis diebus habitabant in tabernaculis in memoriā q̄ patres eoꝝ quadraginta annis in deserto fuerūt sub vmbraculis habitantes. In ter has quinq̄ festiuitates sole tres. s. paschepēthecostes: z scenophegie erant solēniores z ꝓtendebanꝫ septē diebus. In his tribꝰ oē masculinū scōm ꝓceptū legis ascēdebat in hierusalē: vt appareret coꝝ dño q̄ tn̄ erāt remoti ex rōnabili cā de pētheco ste z scenophegia se poterāt excusare: ⁊z de pascha nō nisi i firmitate cogēte. Ista aūt lege mulieres nō erant astricte: sed tn̄ plurime veniebant ex

habuit xp̄s nec crescebat in aīma.

Berñ. Qō xp̄s semper vir.

B Festiuitates legales iudeorum

Beda ō plenitudine sapiētie xp̄i.

Virtutes oēs ꝓueter fidē z spez

deuotione. Uñ ꝛ beata ꝟgo aſcẽdebat ſingulis annis nolens puerũ dimittere ſine cura maxime quãdiu regnauit archelaus. Quãuis ergo parẽtes timerẽt archelauꝫ: ibãt tñ in hieruſalẽ ad diẽ feſtũ: qꝛ poterat fieri: vt tũc interitã ingẽtẽ turbã latẽter aſcẽderent mox reuerſuri: vt nec ſolẽnitate prętermiſſa eſſent irreligioſi: nec longa mãſiõe ꝓſpicui.

¶ Labores xpi ꝛ obſeruatio legis.

[Et cũ factꝰ eſſet Jeſus annoꝝ duodecim: aſcẽdit cũ parẽtibꝰ ſuis ſm legis cõſuetudinem ad diẽ feſtũ in hieruſalẽ.] Per hoc oſtẽdit qꝫ a pueritia debẽt hoies aſſueſcere ad diuina ꝛ ad idẽ facit qꝫ alijs recedẽtibꝰ in loco diuini cultus remãſit. Laborauit ꝯ etiaꝫ nũc puer ieſus itineribꝰ lõgis. ꝛ vadit vt honoret patrẽ ſuũ celeſtẽ i feſtis ſuis obſeruãs humiliter legẽ dñs legis. Quia eñ dñs venit vt daret oĩs pfectiõis ꝛ humilitatis exẽplũ voluit legẽ ꝯdiu ſtatum habuit cõſeruare. vbi Beda. Seruauit ipſe legẽ quã dedit: vt nobis qꝺ hoies ſumꝰ puri oſtẽderet ſeruã dũ poſſa qcqd deꝰ iubet. Sequamur ꝯ iter humane cõuerſatiõis eius ſi deitatis gloriã ꝺlectamur intuẽri. hec Beda. Nos itaqꝫ ſeruire ad exẽplũ dñi ꝺbemꝰ magno ſtudio bonorum operũ ꝛ ꝓuenire ſolẽnitates ꝛ celebrare ac ſolicite diuina ꝓcepta obſeruare. Uñ qꝺã frater tã magne deuotionis ad feſta xpi et beate ꝟginis ꝛ ad feſtũ oim ſctõꝝ erat qꝫ añ quodlibet feſtum ieiunijs ac oſonibꝰ ꝛ caſtigationibus ad ſuſcipiẽdũ ipſum feſtũ ſe prẽparabat: ꝛ ꝯdiu aliqõ feſtũ durauit tandiu circa illud meditationibus ꝛ orationibus ſe occupauit.

Beda.

Moraliter De feſtis celebrandis

¶ Moraliter hic inſtruimur qꝫ ſpãliter i dieb⁹ feſtiuis qlibet xpianus ꝺz ire ad locũ quẽ elegit dñs. i. ad eccleſiam nõ ad theatrũ vel tabernã: ꝺz vacare diuinis laudibus nõ chorets ꝛ vanitatibꝰ: ꝺz ꝛ iſiſtere eleoſynis nõ vſuris vl ſpolijs: ꝺz intẽdere bonis opibus nõ comeſſationibꝰ ꝛ ebrietatibꝰ Nã de his qꝺ ſecus faciũt dicit dñs in Eſaia.

Eſaie. j.

Solẽnitates veſtras ꝛ neomenias vr̃as odiuit aĩa mea. Poſtꝯ ergo ieſus ad etatẽ. xij. annoꝝ venit ſuã ſapiẽtiã manifeſtare cepit ꝛ aperire qꝺ patri celeſti: qꝺ terrene mĩi ꝺberet.

Etas duodenis.

Etas etem duodenis typus erat duodecim apl̃oꝝ p qs diuinitas ꝛ hũanitas eiꝰ erat p orbẽ nũciãda vniuerſuꝫ. Recte ꝯ i duodenario nũero iubar pfectiõis eiꝰ declarari incepit: p quẽ qſi p duodecim tribꝰ ꝛ p duodecim apl̃os vniuerſitas ſaluãdoꝝ ſignificat. [Cõſummatis aũt diebꝰ] feſtis ꝛ cõpleta ſolẽnitate q̃ p dies octo durabat recedẽtibꝰ parẽtibus [remãſit puer in hieruſalẽ] nõ a caſu nec parẽtũ negligẽtia vl obliuione: ſz ſua volũtate ꝛ ordinatiõe: vt a pueritia zelũ ſuũ oſtẽderet circa ſpũalia. ꝛ ſic parẽtibꝰ qõ debebat exibuerat aſcẽdẽs cũ eis tãꝯ hõ cum hoibꝰ ad offerẽda deo ſacrificia: ſic etiã pri ꝺbitũ ſpũalis doctrie vacãdo exhiberet. [Et nõ cognouerũt parẽtes eiꝰ] ſz nõ aduerterũt qꝫ i hierl̃z remaneret [exiſtimãtes illũ eẽ i comitatu]. i. iter eos qꝺ ſit. fuerãt comitati. Secreto aũt eis ignoratibꝰ remanere voluit: ne aut eis obediẽdo recedẽs retraheret a diſputatione: aut nõ obediẽdo remanẽs videret eos cõtẽnere. Hinc habeẽt argumẽtũ qꝫ filius abſqꝫ cuiꝰ pñtia pr̃ ꝛ mr̃ vitã pñt trãſigere ipſis ẽt neſciẽtibꝰ aut nolẽtibꝰ põt ad religionẽ ꝛ ad ſtatũ pfectõis euolare: ſeqꝫ diuino cultui mãcipare: diſcretiõis iudicio comite. Et impeditoribꝰ aut dñs. Sinite puulos venire ad me: taliũ ẽ em regnũ celoꝝ.

D Religiosi nolentibus parẽtibus accepta ri põt. Mar. x.

¶ Sz grãt hic quõ parẽtes eiꝰ obliuiſcẽdo eũ relinq̃re potuerũt qꝺ tãta cura nutriuerũt? Ad hoc dicẽdũ qꝫ mos erat filijs iſrl̃ ad feſta pfluẽtibꝰ parentũ vel ad ꝑpa redeũtibꝰ: vt ſeoꝝſuz viri ꝛ ſeoꝝſũ xpi que mulieres ꝑpt mũdiciã caſtitatis icederẽt vt ſtio. abinuicẽ ꝓtinẽtes magis religioſe ſm legis dationẽ feſta celebrarẽt. ꝛ n eeoꝝ mixta ſocietate aliqꝺ inhoneſti ꝓtigeret. pueri aũt cũ qꝺ libet parẽte indifferẽter ire poterãt. Uñ ioſeph vidẽs puerũ ieſuz nõ eſſe ſecũ: putabat eũ eſſe cũ maria in comitatu mulierũ: ꝛ econuerſo maria putabat eũ eſſe cũ ioſeph in comitatu viroꝝ. Sic ergo [venerũt iter vnius diei] a hieruſalẽ ſine puero cũ hac exiſtimatiõe qꝫ eſſet in comitatu viroꝝ vel mulieruz. Et cũ i ſero veniſſent ad locũ vbi hoſpitari debebãt vidẽs dña ipſum ioſeph ſine puero quẽ cũ eo redijſſe credebat doloꝛe vehemẽti cõcuſſa cũ lachrymis p domos ꝯ decẽter poterat ſero circuibat ꝛ de ipo puero q̃rebat.

Marie dolores.

Joſeph ꝟo ſenex cũ fletu eã ſeqbaꝫ ꝛ aſſociabat. Uade ꝛ tu ſemp cũ eis ꝛ q̃re puerũ ieſuz donec iuenias. Puero aũt a parẽtibꝰ tũc non iuẽto qlẽ qẽtẽ hr̃e poterãt tuipſe cogita: et maxime mater q̃ ipm arctꝰ diligebat. Et lz a notꝫ ꝓfortaret tñ ꝓſolari nõ poterat. Quid eñ erat pdere ieſuz? Cõſpice bñ ipam et vehemẽter ei cõpatere: qꝫ i magna anguſtia ẽ nũc aĩa ſua. Nũqꝯ ex qꝺ nata eſt vſqꝯ tũc fuit in tãta. Nõ ꝯ turbemur qñ tribulatiões habemus cũ etiã matri ſue nõ pepcit dñs. Ad ſuos em eas venire pmittit et p ipſas ſignũ ſue dilectiõis ſuis oſtẽdit. Tãdẽ dña i camerã ſe recludẽs et ad oratiõnẽ et planctum ſe cõuertẽs p totã noctẽ illã anguſtiabaꝫ ſup dilecto filio ſuo. Mane ꝟo ſequẽti tempeſtiue, domũ exeũtes eũ etiã p circũſtantia loca q̃rebãt. nã reditꝰ per plures vias patebat. Circũeũdo igiꝝ eũ i vtraqꝫ comitiua req̃rebãt. i. iterũ ꝛ iterũ q̃rebãt maxime [iter cognatos ꝛ notos] amicos qꝺ in vtroqꝫ cõitatu erant. Quo ẽt tũc non inuẽto mater ſine ſpe ãxiebaꝫ ꝛ cõſolari nõ poterat. Hec diligenẽ recogita quãtis vulneribꝰ et cruciatibꝰ corbtẽ ꝟginis tũc ſauciatũ fuerat q̃ ſuſpiria: q̃ lamẽta: q̃s ãxietates ptulerit cũ q̃ſitũ filiũ nõ iuenit. Jã expiri cepit q̃lis eẽt futurꝰ do

lor ei⁹: dē q̄ p̄dixit ei symeon dicēs. Tuā ipsi⁹ aiaz ptrāsibit gladi⁹. Nesciebat ꝟgo q̄d ageret: qr thesaurū sibi pie a deo cōmissuz pdiderat. Uñ lamētabilr potuit dicere illud Señ. xxxvij. Puer ꝟo nō cōparet z ego q̄ ibo. Considera hic q̄ beata ꝟgo de terra sua expulsa z i egyptū fugata i tāta tribulatiōe posita filiū nō pdidit: ſz postēꝫ ad festiuitates iuit ipſz amisit p q̄dā itelligi q̄ iesus sepe in aduersita te custodit: z in pſperitate pdit. Tertia vero die regressi sunt i hierlm a q̄ p vnā dietā recesserāt z eū ibidē req̄rebāt. Puto q̄ cū labore multo itineris z lachrymis plurimis ꝟgo iterato redijt hierlm: z appropriate potuit dicere illud Can. Quesiui quē diligit aia mea q̄siui illū z nō iueni. ſ. iter cognatos z notos. Surgā g̃ eūdo dē loco ad locū: z circuibo ciuitatē p vicos z plateas: z q̄rā quē diligit aia mea. Et post triduū amissiōis ei⁹ i q̄ p̄figuratū est triduū mortis ei⁹ i q̄ credebat amissus q̄rto die mane [inuenerūt eū in tēplo] vt ſm Ambro. daret iudiciū q̄ post triduū triūphalis passiōis resurgeret q̄ credebat mortu⁹: z tūc cū gloria imortalitatꝫ ē inuēt⁹. Inuenerūt ergo eū i tēplo i loco vtiq̄ deuoto i loco dei sctō. Nō inuenerūt eū i theatro aut foro vel ludo: sicut solēt pueri inueniri: sed i loco deputato doctrine sacre z orationi. Filiꝰ libēter i domo patris sui manet. Ille igit q̄ libēter stat in ecclesia signū est q̄ sit filiꝰ dei: qr stat i domo p̄ris sui: ille ꝟo q̄ libēter stat i taberna signū ē q̄ filiꝰ sit diaboli: qr morat in domo patris sui. Inuenerūt inq̄ eū in tēplo nō huc atq̄ illuc leuiter (put mos ē pueris) discurrētē sed tāq̄ sapiētie fontē [in medio doctoꝝ] vt meliꝰ oēs audire z cū eis cōferre posset. Cōpositē [sedētē] z tāq̄ exēplar hūilitatis: prius [audiētē illos z iterrogātē] q̄ docentē. Ille doctores interrogat in tēplo qui angelos docet in celo. Ille doceri interrogādo voluit q̄ ꝟbū sciētie ipsis suis doctoribus mistrauit. Interrogabat nō qr idigeret vel vt addiscēret: ſz vt nobis addiscēdi z zelādi scripturas sacras formā daret: z vt eas q̄ nō itelligim⁹ iterrogare nō erubescam⁹ de quo tñ erubescunt multi supbi: eligētes potiꝰ in errore pmanere q̄ instrui. Ad exēplū q̄z humilitatis priꝰ audire q̄ istruere volebat: docēs q̄ hoies docti p̄optiores debēt ē ad audiēdū q̄ ad docēdū: qr q̄ priꝰ rñdet q̄ audiat stultū se eē demōstrat. Ad pbādū etiā q̄ deꝰ esset: eosdē hoies subtiliter iterrogat: z sapiēter rñdet: ita vt audiētes inde stuperēt. Uñ ꝺr. [Stupebāt aūt.] .i. valde mirabāt [oēs q̄ eū audiebāt sup ei⁹ prudētia] iterrogādo z opponēdo: z i resp̄sis soluēdo: qr alꝰ tanditū fuerat q̄ puer talis etatꝫ tā sapiēter loquiꝰ esset. Stupor q̄ppe ē vehemēs āmiratio rei oīno icōsuete: z sic fuit ħ. Audiuit eñ hūilit: q̄siuit prudēter: z rñdit sapiēter. cū tñ esset puer. Ipse interrogabat: ipse rñdebat ipse suas z illoꝝ qōnes soluebat: morē agēs peritissimi magr̄i q̄ nūc interrogādo: nūc rñdēdo discipulos istruit. vñ ſm Bedā. Ad oñ dēdū q̄ hō erat oēs magr̄os hūiliter audiebat: z ad pbādū qr deꝰ erat eisdē loquētibꝰ sublimiter rñdebat. Stupebāt aūt videntes eiꝰ infantiā: z tñ sic sublimia loquētē videntes eū corpe z etate puū: ſz interrogatiōibꝰ z rñsis magnū hoiem z nō deū p̄siderātes: et inter alta q̄ audiūt: z infirma q̄ vidēt dubia ammiratiōe turbant. Nos aūt nō cū senioribꝰ iudeoꝝ sup prudētia z rñsis eiꝰ stupeamꝰ neq̄ miremur: ſz ipm verū deū verūq̄ hoiez eē credamꝰ: a q̄ est o⁹ sapiētia: z cū q̄ fuit sp z est añ euū sciētes ſm pphetiā q̄ sic puerꝰ natꝰ est nobis q̄ pmanet deꝰ fortis [Et] parētes eiꝰ [vidētes] eū i tēplo i medio doctoꝝ sedentē [ammirati sunt] valde ꝑpt rei inexperiētiā: qr nūq̄ fecerat rē talē vel similem. Mater aūt eius q̄si reuiuiscens exhylarata deo gr̄as egit imēsas. At puer Jesus vidēs matrē venit ad eā: quē ipsa suscipiēs z dulciter osculās ac deide respiciēs in faciē eiꝰ decorā dixit ad illū. [Fili q̄d feciſti nob sic:] Quasi diceret desideratissime fili q̄re hoc fecisti vt nobis ignorātibꝰ z nesciētibꝰ remaneres: Quid tā dilecte z tā diligenti matri tantam materiā doloris inferre potuisti: Peto fili hoc mihi indicari vt doloꝛ meꝰ ex hac re conceptus valeat mitigari. quē virgo mater per triduū anxio doloꝛe quesierat post inuētionē inter merorē z gaudiū posita ptā correctiōe increpauit. Joseph aūt ſz pater eiꝰ dicere nō fuit ausus illū arguere cū firmiter crederet ipsum dei filiū eē ſz mater ex maxima dilectiōe quā habebat ad filiū quē sic q̄rebat. sic arguebat illū: qr amoꝛ excellēs nescit modū. Loquit g̃ ipsa z nō ioseph: qr i ea fuit maioꝛ doloris affectꝰ. vñ Grego. Maria maternis affecta viscerib⁹ q̄si cū lamentis inquisitionē doloroſaz oñdit z omnia sicut mr̄ fiducialiter z hūiliter z affectuose exprimit dicens. Fili q̄d feciſti nobis sic:? Uñ z Ansel. Quid si duodenē p triduū cū matre q̄sieris:? O quanta copia fluent lachrymę cum audieris matrē dulci quadā increpatione filium verberātē et dicētem. Fili quid feciſti uobis sic:? Uel posset dici q̄ nō fuit increpatio: sed pia de eiꝰ absentia cōquestio. [Ecce p̄ tuꝰ] ſz nutritius [z ego dolentes] ſz dē amissiōe tua z absentia [querebam⁹ te] cuiꝰ presentia est nobis dulcissima. In q̄ moraliter instruimur q̄ dolere debem⁹ cū iesum. .i. salutē eternā amittimus q̄ per peccatum fit cum peccamus. Et tunc eū q̄ramus p triduū penitentie. ſ. per cōtritionē cū dolore: p cōfessionē cū pudore: p satiſfactionē cū labore z reuenientes eū. Sed heu multi plus dolent dē amissione rerū trāseuntium q̄ de amissione

Señ. xxxvij.

Can. iij.

Ambro.

Diligēs domum dei ostēdit se filiū dei.

Beda.

Water non Joseph interrogat xp̃z

Grego.

Ansel.

Moraliter

Berñ. S Joseph cur hic pater dictus.

eterne salutis sue z aliox. vnde Berñ. Cadit asina z est qui subleuet: perit alia z nō est q̄ succurrat. Sacrata ẏgo patrem eiꝰ appellat ioseph tum ꝓpter iudeorum suspitionē: tum ꝓpter eius educationem: tum ꝓpter genealogie explicationē. Et nota q̄ nūq̄ legimus ioseph dño fuisse locutum: sed hoc ẏgini dimittebat: qz ad ipsaz sicut adverā matrē magis ptinebat. Quercēdus est iesus socialiter cū maria z ioseph, qō notaꝫ cū ōr. Pater tuꝰ et ego. Joseph em̄ interpretatur augmētum z significat opa bona q̄ semp debēt augeri: Maria interptaꝫ illuminata z sigt fidē q̄ est illuminatio mentis. interpretaꝫ z stella maris z sigt charitatē: qz sicut ceteris stellis occidētibꝰ illa nō occidit: sic ceteris ẏtutibus deficientibus illa nō deficit. Cū tali igiꝫ societate iesus est q̄rēdus: scz cū fide bona opatione solicita z charitate succēsa z tūc inuenietur. Si em̄ alterū istox defuerit inuenirī nō poterit. Debet etiā q̄ri lachrymabiliter qō notaꝫ ex eo q̄ ẏgo dixit: dolētes q̄rebamꝰ te.

Rñsio xpi quare fuerit.

[Et ait ad illos] nō matrē exasperādo: sed potius instruēdo: dicēs. [Quid est q̄ me q̄rebatis?]. s. iter cognatos z ꝓsāguineos: cū potius deberetis me q̄rere in templo qō est domꝰ pris mei z in occupatiōe circa spūalia Nō est vox idignātiꝫ sz humilr se excusantis z misteria detegētis. Nō em̄ increpat z vituperat q̄ eū quasi filiū q̄rūt sz q̄si corrigendo ẏbū matris qs sibi verꝰ pater sit: z q̄d potiꝰ eterno pri debeat illis z nobis insinuat subdēs. [Nesciebatiꝫ qz i his q̄ pris mei]. s. dei [sunt opz me esse]. s. in tēplo: in doctrina et iniopibꝰ q̄bꝰ manifestet pater meꝰ. q. d. Potiꝰ debeo respicere eū cuiꝰ suz eternꝰ filiꝰ ꝑm naturā diuinā q̄s te cuiꝰ suz filiꝰ ꝑm naturā humanā z ioseph cuiꝰ tm̄ suz filiꝰ nutritꝰ. vñ nō debetis mirari si vos dimisi ꝓpē patrē eternū cui plꝰ teneor. Magis afficiebat iesus ad patrem naturalē z eternū q̄s ad matrē naturalē z patrē putatiuū. Quāuis em̄ ꝓparētes diligeret z eis obediēs fuit tm̄ ꝓncipaliꝰ deū honorare voluit. In quo datꝫ doctrina q̄ pietas ad deū pietati respectu parētū est ꝓferēda. Discas igiꝫ z tu deū z parētes diligere z honorare: eis obedire: sz i oibꝰ deū ꝓferre. Nota etiā moralr q̄ p hoc q̄ xps interrogationi rñdit: q̄si corrigēdo ẏbū mris q̄ ipm dolore inter cognatos z notos q̄sierat omissionē vinculox sanguinis ꝓ parte suggerit ostēdēs: q̄ nō ꝓtingit metā pfectiōis attingere eū q̄ adhuc vagatꝫ in his q̄ corpi ꝓferunt z q̄ hō deficit a pfectione ꝓpter affectum cognatox. Et hoc innuit ꝓ primā clausulā: cū ait [quid est q̄ me q̄rebatis]. s. iter cognatos z carnaliter ꝓpinquos. Per hoc ẏo qō addit [nesciebatis] ꝛc. docet nos nō p infima gradi: sed ad supiora debere mētis oculos attol

Moralr

De⁹ parētibꝰ ꝓferēdꝰ.

Moralr

lere. ¶ Moraliter ꝓ hoc q̄ xps cū correptus esset hic a matre se dulciter z humiliter excusauit: alibi aūt. s. in nuptijs cū inuitatꝰ est ad miraculū dure respōdit dedit nobis exēpluz et formā hūilitatis vt malimꝰ corripi q̄s laudari. ¶ Et nota q̄ istud fuit primuz ẏbū qō primuz ab ore saluatoris platum esse legit in q̄ suaz ẏbū xpi diuinitatē expressit. Et ipsum ẏbū tāte fuit scriptū. altitudinis q̄ Maria z ioseph ipsum nō intellexerūt. Et hoc est qō subdit. [Et ipsi nō intellexerūt ẏbū qō locutus est ad illos]. s. qō de patre dixerat: z q̄d ꝓ hoc ẏbum innuere vellet. Uolebat em̄ eis innuere q̄ sicut ad patrem ita ad ipsum ptineret cura templi et spūalium: z oim q̄ prīs sunt gubernatio: qz ambox vna est maiestas gloria z opatio ac vna sedes: z domus nō solū materialis sed z spūalis. Cum Maria z ioseph iesum dei filium crederēt nō tm̄ aīaduertūt q̄d dicat: nec diuine nature archanū itelligūt: qz talia ab eo audire adhuc assueti nō erāt: z de diuinitate sua nōdū ad eos loquētē audierāt. Uel intellexerūt q̄d dixit: sz nō ita plene: vt postmodum. ¶ Ipse ẏo ad matris requisitionē z volūtatē redūt cū illis nazareth ad eox cōsolationem vbi erat cōceptꝰ z educatꝰ. vnde z nazarenus est vocatꝰ. Nam qz deꝰ z homo est: vtrāq; suā naturā nobis hic cōmēdat et Deum z nūc excelsa deitatiꝫ: nūc infirma humane fragilitatis ꝑfert. Itaq; q̄si hō cū parētibꝰ hierusalem ascēdit: sed q̄si deꝰ illis nesciētibus xps. in templo remāsit: q̄si hō seniores interrogabat: sed quasi deꝰ que seniores mirarētur respōdebat. Quasi dei filiꝰ in tēplo pris z suo cōmoraꝫ quasi filius hois cū parētibus quo iubēt reuertiꝫ. [Et erat subditus illis] ad nostrā instructionē z supbie nre ꝓfusionem q̄ frequēterrenuimꝰ subūci superioribꝰ nris Erat quippe subditus illis. s. in ea natura qua patre minox est. Quia vt dicit Aug. ꝑm formā serui puer xps minox erat etiā parentibꝰ suis. Et tu ergo subditꝰ esto ꝓpter illū vt ad eū p obediētie laborē redeas: a quo p inobediētie desidiā receſſeras. Hic em̄ exemplux z formā obediētie z humilitatis xps nobis ꝑbuit z ostēdit: dum ipse impator mūdi: z cui mūdus subiectus est parētibꝰ suis z eoruz imperio humiliter subdi voluit. Audiāt ergo hec subditi: z subditi esse nō dedignēt. siquidē noibꝰ ꝑlatis subditus fieri nō est dedignatus. Prelati q̄z nō supbiant z i ioseph Subditi ꝑlato z in xpo subdito intelligant: qz sepe fit ti interꝑlato vt maioris meriti sint subditi q̄s ꝑlati. Qō si dum prē intellexerit nō elenabit superbia q̄ est subli- stāt prē mior dignitate scīs meliorē sibi subiectum latis. esse. Et aduerte quāta fuit dignitas ẏginis q̄ ei ille subiectꝰ est cui ois creatura subūcit vñ Augu. Hoc singulare ꝑuilegium habuit virgo vt haberet sibi subiectum quem non solum humana creatura verūetiam angeli eo q̄ xpi ca reueretur et adorat multitudo vñ Berñ. subdit.

Augus. Augus. R Berñ. Subditi ꝑlatis

pertractās hoc idē verbū [et erat subditus illis] mirare inquit vtraq; : et elige id quod āplius mireris siue filij benignissimā dignationē siue matris excellentissimā dignitatē. Utrūq; stupor. vtrūq; miraculum: q̄ femine deus obtēpereť hūilitas absq; exēplo: q̄ femina deo p̄cipeť sublimitas sine socio. Et subdit. Discę ḡ hō obedire. discę terra subdi discę pulvis obtēperare. Erubesce supbe ciuis. deus se hūiliat ꝛ tu te exaltas. Deus se hoib⁹ subdit: ꝛ tu dominari gestiēs hoibus: tuo te preponis autori. Quotiēs em̄ hoibus preesse desidero: totiens deū meū p̄ire cōtendo: ꝛ tūc vere nō sapio ea q̄ dei sūt. hec Berñ.

Que filius dz parentibus.

¶ Et nota q̄ filius multa dz parētib⁹. Prio amorē cordis. Secūdo honorē opis. Tertio in necessarijs sustentationē. Quarto in obsequijs famulationē. Quinto reuerētiā in verbis. Sexto obedientiā in honestis. Septimo veniā in offensis. Octauo tolerantiā in aduersis. Sz q̄d fecit puer iesus i illo triduo? Conspice eū attēde quō se ad aliq̄ hospitale pauperū reducit: ꝛ cū verecūdia se ibi hospitari petit: ꝛ ibi cū pauperib⁹ iesus pauper hospitatur et comedit. Mendicat etiā ostiatim cū pauperibus: q̄ ꝛ al's q̄q; fecisse creditur. Uñ Berñ. Hoc q̄rēs a dño cū alloquit.

Xps mēdicasse asseriť. Berñ.

Dñe inq̄t quis te in triduo sustētauit? Et respondet sibimet sic dicēs. Ut te dñe iesu xp̄e nostre pauptati p̄ oia cōformares quasi vn⁹ in turba pauperū stipendia p̄ ostia mendicās q̄siśti. Quis dabit mihi buccellarū illaꝝ mendicatarum participē fieri: ꝛ illius sacri edulij reliquijs saginari? Hec Berñ. Conspice eū etiā inter doctores vultu placido sapiēti ꝛ reuerēti: ꝛ q̄uo eos q̄sī ignorans interrogat ꝛ audit quod ex humilitate facit: ꝛ etiaz ne illi sup mirabilibus responsis eius verecūdarenť. Cōsiderare aūt potes moraliter in predictis tria valde notabilia. Primū est. qui vult deo adherere nō debet inter cōsanguineos cōuersari: sz potius ab eis discedere. Nā ꝛ puer iesus dimisit a se dilectissimaz matrē cū operibus patris intendere voluit: ac etiā postea inter cognatos ꝛ notos q̄situs inuentus nō fuit: q̄ caro ꝛ sanguis eū nō reuelauit: nec inuenik in carnali societate. Uñ Berñ. Puer iesus inter cognatos ꝛ notos q̄ritur nec inuenik. Fuge fratres tuos ꝛ tu: si tua vis inuenire salutē ꝛ obliuiscere populū tuū ꝛ domū patris tui: vt cōcupiscat rex decorem tuū. Et iterū. O bone iesu si nō inuentus es inter cognatos tuos: q̄uo te inueniam inter meos. Qualiter te inueniā in gaudio: quem vix mater tua dolēs inuenit. hec Berñ. Nec inueniri p̄t in comitatu multoꝝ: q̄ nō inuenik i multiplicitate mūdanoꝝ: sz i intimo corde mētis vbi dei ē tēplū. Secūdū. q̄ q̄ spūaliter viuit nō mireť si aliq̄n mēte arida remanēs videat sibi q̄ a deo derelict⁹ sit: cū etiam

Moraliter cōsāguinei vitādi.

ps. xliij

Derelinqui ad

hoc matri dei cōtigerit. Nō ḡ mēte tabescat: tēpus & consolatione diuina.

sz p̄tinuū exercitiū i sacris meditatiōib⁹ et oronib⁹ ac bonis opib⁹ p̄sistendo diligenter eū q̄rat ꝛ eū si solicit⁹ fuerit reuenient. Nā fm Origē. Oportet eū q̄ q̄rit iesum nō negligenter ꝛ dissolute trāsire: sicut multi q̄rūt: et nō inueniunt: sz cū labore ꝛ dolore. vñ Berñ. Si nolum⁹ frustra q̄rere q̄ram⁹ veracitervt nō p̄ illo aliud feruenterv nō cū illo aliud: p̄seueranter vt nō ab illo ad aliud cōuertamur. Facili⁹ em̄ celū ꝛ terra trāsire p̄nt q̄ vt sic q̄rēs nō inueniat: sic petēs nō accipiat: sic pulsanti nō aperiat. Tertiū. q̄ nō dz q̄s esse p̄prijs sensus vel p̄prie volūtatis. Nā cū dñs iesus dixisset oportere eum operibus patris intēdere mutauit p̄silū: ꝛ matris volūtatē secutus recessit cum ea et nutritio suo: ꝛ erat subdit⁹ illis. Hinc ēt p̄pende q̄ttū debent homines obedire deo: q̄nq̄dē ipse deus obedit hoibus. Si em̄ exēplo dñi obediēdū ē hominib⁹ multo magis oportet obedire deo. obediam⁹ igit nō solū deo sz ꝛ hoib⁹ q̄ dei filius obediuit nō solū deo patri celesti: sz ꝛ parētibus. [Et mater ei⁹ conseruabat] q̄si magna [oia verba hec] q̄ nūc ꝛ al's audierat ab eo: ꝛ hoc [in corde suo] q̄si sub sigillo. s. recūdēs ꝛ signaculo. Nisi em̄ ipsa cōseruasset nos ea nō haberem⁹. de ei⁹ nāq; thesauris nos ista suscepim⁹. Oia quippe q̄ de dño vel a dño dicta vel facta cognouit siue intellecta siue nō dū intellecta in corde ꝛ memoria q̄si ruminā da ꝛ diligēti⁹ scrutāda recōdebat: vt tpe suo vniuersa put gesta erāt intelligeret ac euāgelistis ꝛ q̄rentibus sufficienter explicaret: his tanq̄ regula ꝛ lege p̄totā vitā vtebat: docens vt nos crebra factorū: dictoꝝ dñi meditatiōe importunas cogitatiōes repellam⁹ et alios instruere laborem⁹. Et iō si q̄s indiget bonis sermonibus ad eā recurrat: q̄ facta ꝛ ꝟba xp̄i i custodia cōseruat. Moraliter ex isto habem⁹ exēplū q̄liter audiri debeāt ꝟba diuina. s. vt in corde cōseruent ꝛ ibidē rumineńt: nō vt intrēt p̄ aurē vnā ꝛ exeāt p̄ aliā. [Et iesus p̄ficiebat etate ꝛ sapiētia ꝛ gr̄a apd deū ꝛ hoies.] Etas p̄tinet ad corp⁹: sapientia ad aiam: gr̄a ad vtriusq; salutē. p̄ficiebat vtiq; etate: sicut carnis eī etatis incrementa suscipere q̄ de infantia ad pueritiā: de pueritia ad iuuentutē: consueto hoibus crescendi ordine puenit. Porro i sapientia ꝛ gr̄a pōt aliquis p̄ficere dupl'r. Uno mō fm ipsos habitus sapientie ꝛ gratie augmentatos: ꝛ sic xp̄s in eis nō p̄ficiebat: q̄ ab instanti p̄ceptionis sapientia ꝛ gr̄a plen⁹ fuit. Alio mō fm effect⁹ inq̄ttū. s. aliquis sapiētiora et ꝟtuosiora opa facit: et sic xp̄s proficiebat sapiētia et gr̄a sicut et etate: fm q̄ p̄ p̄cessum etatis p̄fectiora opa faciebat: et in his q̄ sunt ad deū ꝛ ad homines: ꝛ hoc est q̄d addik apud deū ꝛ hoies. Uel aliter fm Ambrosiū. Proficiebat sapien

Moraliter

Ps

Proficere in gr̄a ꝛ sapientia

Ambro.

tia quo ad manifestationē et vsum eius: qz suā sapiētiāz gratiā paulati magis et magis patefaciebat. Vl̄ ꝟz Greg. Proficiebat i alijs q̄ doctria ei⁹ et exēplo: pficiebāt: sicut magr̄ i scholarib⁹ dz pficere: qz scholares sub eo p ficiūt. Et h̄ apud deū. i. apd laudē dei et apd hoies. i. ad vtilitatem hoim. vel fm Theophilum. apud deum et homines: quia prius debet placere deo: et postea hominibus. Et licet iesus in se nō pficiebat sapientia et cognitiōe habituali: qz hec i eo augmētata nō sunt: ab instanti eī conceptionis plenitudinem huius habuit. proficiebat tamen et in se cognitione sensuali et experimentali quia sensus eius conuertebatur de nouo ad aliqd ad qd̄ antea nō cōuertebaī. Unde fm apl̄m. Didicit ex his que passus est obediētiā. Nō tn̄ de nouo aliqd didicit qd̄ prius nesciret qz qd̄ didicit ꝑus nouerat sciētia diuina z inspirata. vñ Ber. Ut ob alienā miseriā cor misericors habeas opz vt tuā ꝑus cognoscas vt primi mētē i tua ueniaz ex te noueris q̄l̄r illi sub ueniās. Uerus q̄ppe dei filius priusq̄ se exinaniisset formā serui accipiens: sicut miseriā z subiectionē expertus nō erat sic miam vel obedientiā experimēto nō nouerat. Sciebat quidem per naturā: non autē sciebat per experientiā. At vbi minoratus est vsq̄ ad illā formā in qua z pati z subijci posset in passiōe expert⁹ est miseriā: et in subiectione obediētiā. Per quā tn̄ experiētiā nō illi scientia sed nobis fiducia creuit dum in hoc misero gñe cognitionis is a quo longe errauerāmus factus est propinquior nobis. Quādo enim illi appropinquare auderemus in sua impassibilitate manenti. Nunc aūt monemur cum fiducia adire ad thronū gr̄e ipsius quē nimirū languores nostros tulisse z dolores portasse cognoscim⁹: z in eo in q̄ passus est ipse: nobis cōpati nō dubitam⁹. hec Ber. Moraliter sicut ipe pficiebat sapiētia: etate et gr̄a apd deū et hoies: et passus et resurrexit: et ita intrauit in gloriam suaz: sic etiam suos sequaces oñdit pficere virtutibus: et p passiones ad gaudia transmigrare debere. Hec autem facta et deo amabilis ciuitas nazareth in q̄ verbum caro factum, et flos oia vincēs aromata. in vtero v̄ginis germinauit. Uñ et merito flos interp̄taī in hoc sup oēs alias spāli gaudet priuilegio q⁹ salutis nostre dñs in ea principium procreauit: et ipse pretera nutriri et parentibus subijci dignat⁹ est: cui pater oia q̄ sunt in celo et in terra subiecit. Ꝯfo.



Omine iesu xp̄e fili dei viui q̄ p triduūa parētib⁹ tuis dolēti b⁹ q̄sit⁹: tādē in tēploes inuēt⁹ da mihi misero te desiderare desiderādo querere: querēdo inuenire: inueniendo amare: amādo mala mea redimere: redēpta nō itez rare. Et qui petenti largiris: q̄renti inuenire: pulsanti aperiris: nō deneges mihi minimo qd̄ oib⁹ ꝑmittis. Quiq̄ ad voluntatez parentū nazareth rediens z subdit⁹ eis existens formā oñdisti obediētie: da mihi duro voluntatē ꝓpriā frāgere: vt subiectus sim tibi z ꝑpter te omni hūane creature. Amen.

¶ Quid fecerit dñs iesus ab anno duodecimo vsq̄ ad principiū anni tricesimi. Capitu. xvj.



A Reuersus ergo dñs iesus a tēplo et hierusalē cū parentibus suis in nazareth (erat) vt dictū est subditus illis. Et ibidē cū eis vsq̄ ad principiū anni trigesimi habitauit: nec in scripturis reperit q⁹ i toto tpe isto aliqd fecerit qd̄ valde videt mirabile. Quid igit̄ meditabimur ipsuz fecisse? Stetit ne dñs iesus otiosus tā to tpe: vt nil faceret dignū scriptura z recitatiōe? Si em̄ fecisset: cur (sicut reliqua facta vsq̄ fe sua) nō scriptū fuisset? Otio stupor videt. Forte iō scriptura tacet: ne acta iuniorū nimis annum se publicēt. Sed attende hic bn̄: qz patenter xp̄s fece poteris videre: qz nihil faciando fecit magnifica. Nihil em̄ de factis ei⁹ a misterio vacat sed sicut virtuose loquebaī z opabaī: sic virtuose tacebat z se subtrahebat. Credēdū est em̄ sic dicit doctor Greg. q⁹ añdeiceps absq̄ oñsione alicui⁹ famosi z publici miraculi taliter inter hoies cōuersat⁹ fuerit: quasi fuerit vn⁹ ex illis donec ad virilē puenit etatē. Uñ de ipso dicit Johānes baptista. Medius aūt vr̄m stetit quē vos nescitis. Et totū istud tēpus breuiter cōplerus est lucas sub his v̄bis. Quia descēdit cū eis z erat subdit⁹ illis. Unde z Thomas. Medio tēpore. s. a natiuitate vsq̄ ad baptismū nullū miraculum xp̄s opat⁹ est: sz cōformis cōuersatiōis alijs erat: cur mi: z sua virtus ignota oib⁹ existebat. Ideo aūt nō fecit miracula medio tpe vt nō putaretur infans misteriū incarnatiōis fantasma eē: si non se habuisset sicut alij etate infantes: z iō demō strationē scientie z virtutis sue ad id distulit tēpus in q̄ alij hoies scientia z virtute vigere ꝓsueuerūt. hec Thomas. Magister hic sūm⁹ aliqñ docturus v̄tutes z viā vite cepit a sua iuuentute opa virtuosa facere: sed modo mirabili z incognito ac retroactis tēporib⁹ insa dito: videlicet se in conspectu inutilem et abiectum z insipientem reddendo vt deuotez sine omni temeraria assertione cogitari: et meditari potest. Et cum hac modificatione omnia tibi affirmo: que per autoritatem sacre scripture non ꝓbantur prout etiam

Quid A. xij.

Greg.

Joh. j.

Tho.

Mode B. stie tpi laus.

supra i plogo recitat. Subtrahebat ergo se a cōfortio hominū: z tumult⁹ eoz deuitabat crebrisq; orationib⁹ itent⁹ erat. Jbat ad sina gogā: id est eccl̃iā: z stabat ibi multū in ora tiōe ponens se in loco viliori z magis humi li. Redibat domū z cū matre ac nutritio suo stabat z aliquādo hos adiuuabat. Perträsi bat eūdo z redeūdo inter hoies: ac si nō iue niret hoies. Mirabant cūcti: cernētes iuue nē tā speciosū nihil facere q̄tū apparebat laude dignū. Expectabat q̄ faceret magni fica: z pbi viri opera. Cū ei puer erat pficie bat etate z sapiētia z gratia apd deū z hoies Sed ecce crescens z perueniēs vsq; ad vige simū annū: z etiā vsq; ad vigesimūq̄ntuz et vltra nulla faciebat opera aliquā speciem

Ps.xxj. pbitatis z virilitatis p̄tendētia. Stupebāt vehemēter eū z deridebāt z apud oēs p̄muniter vilis z abiect⁹ reputabat. Qd̄ bñ p̄ pheta z in psona ipsis dictū fuerat. Ego sum vermis z nō homo opprobriū hominuz z ab iectio plebis. Oēs videtes me: deriserūt me locuti sunt labijs z mouerūt caput. Reddebat se vilē oib⁹ z abiectū. Sed an tibi parū hoc videt. Jpse q̄dē nō indigebat: sz certe in

C Hūilitatis commendatio. operib⁹ nostris nullum mal⁹ aut difficil⁹ re putat: ad altissimū gradū puenisse videtur ac difficillimuz q̄ ad ꝫ puenit: vt corde z ani mo vere z nō ficte ita se vincit ac dominatur animo suo z supbo carnis sue supercilio: q̄ nolit alicui⁹ momēti reputari: sz vt abiect⁹ z vilis sperni. Usq;quo igit̄ ad hunc graduz peruenēris nihil tibi fecisse videaris. Nam cū in veritate iuxta verbū dñi oēs sum⁹ inu tiles: etiā cū bñfecerim⁹ quousq; in hoc abie ctiōis gradu nō sum⁹. nōdū in veritate sta mus: sz in vanitate cōsistim⁹ z ambulamus.

Gal.vj. Uñ nō seducam⁹ nosmetipsos: q̄ ꝫ aposto lū. Qui se existimat aliq̄d esse cum nihil sit ipse se seducit. Jn oi quidē cura quā p̄ salu te tua geris: nō ē vilū officiū vel medicamē tum vtilius tibi q̄ teipsum vituperare atq; contēnere. Quicunq; ergo hoc facit adiutor tuus est: hoc em̄ agit qd̄ tu agebas aut age re debebas vt saluus fieres. Ad euz itaq; q̄ iniuriā tibi fecit priuatū magis te exhibe z affabilem: ad eū ꝺo cui tu fecisti supplicez z erubescentē. Aduersariū tuū z eū q̄ tibi mo

D Hūilis animi indicia. lestie aliq̄d irrogat amicū z adiutorē estima damnū tibi illatū z cōtumelias lucruz z pfe ctū tuū deputa z p̄ his gratias deoz iferēti bus referre nō cessa. Jā ꝫ quēdā humilis gaudet cū despicit: dolet si honorat: gemit i prosperis: exultat in aduersis: timet in di nitijs: luget in delitijs: cruciat in abūdātia z in penuria gloriat: laudes cōtēnit trāsito rias: z oi honore estimat fetidignū: abhorret hypocrisim: nescit simulationē: sz diligit ve ritatē tēporalia obliuiscit: zeterna ꝙcupiscit nescit q̄ mūdi sunt vt celestia, mereat: nunq; ō se p̄sumere ꝙsueuit: vires suas vl̄ gratias si quas habet nūq; sibi tribuit: merita sua nō suis viribus vl̄ suo sensui ascribit: sz diui ue clemētie dona hūiliter recognoscit. Jdez latere desiderat si fieri possit sine dāno p̄ri mi ne possit vl̄ modico tactātie seu elatōis vitio iq̄nari. Quis ē talis z laudabim⁹ eū?

Bern. vñ z Ber. Appetere de hūilitate laudē hūili tatz nō ē virt⁹ sz subuersio. Uerus hūilis vi lis vult reputari: nō hūilis p̄dicari: gaudet i cōtēptu sui: ꝫ solo sane superb⁹ q̄ laudes nō cōtēnit. hec Bern. Si ergo q̄ras q̄re dñs sic viuebat. Respondeo tibi: nō q̄ indigeret sed vt nos instrueret. Uñ si nō discim⁹: ie xcu sabiles sum⁹. Abominabile est p̄ coz⁹ si le eri git ꝺ micul⁹ z vermiū esca futur⁹: vbi se hūi lians abiecit dñs maiestatis. Si aūt absur dū alicui videat q̄ sic inutiliter itaret: z q̄ euāgeliste multa de factis eius omiserint: z alia similia forte dicat: respōderi pōt q̄ non erat iutile facere z p̄bere tante virtutz exer citiū: imo erat valde vtile z oim ꝺ tutū recti z stabile fundamētū. Hoc aūt qd̄ dico videt etiā Ber. sentire, put habes ifra i tractatu de baptismo dñi circa finez. Quomodocūq; aūt se habet veritas rei piū z vtile videt hic meditari. Habes ergo q̄o dominū Jesus ce pit p̄⁹ facere q̄ docere. Doctur⁹ em̄ erat di

Act.j. scite a me q̄ mitz sū z hūilis corde. Hoc ergo p̄mo facere voluit z nō ficte ꝫ ex corde facie bat. sicut verez ex corde hūilis z mitz erat. Nō poterat i eū simulatio cadere. sz poti⁹ i tima fundauit z pfundauit se in hūilitate: vilitate: z abiectiōe. z sic se in conspectu oim ānihilauit q̄ etiā postq̄ p̄dicare ac diuina z altissima loq̄: miracula q̄z magnifica ope ra facere ceperit: nō eū reputabat: sz vilipē debāt dicētes. Quis ē hic? Nōne ꝫ ē fabri fi

War.vj li⁹? Et multa alia derisoria despectiua dice bāt. Uerificatū ē ergo ꝫ hūc intellectuz ꝺ bū

Phili. apl̄i. Exinaniuit semetipsū formā serui ac

ij. cipiens: z nō solū cuiuscūq; sed p̄ incarnatio nē: sz etiā inutilis serui p̄ hūilē z abiectā cō uersationē. Cōsidera singulos eius act⁹: semp in eis relucet hūilitas. Hic igit̄ ipsā fabrica uit: id ē ostēdit qualit̄ acquiri possit: scz per vilificationē z abiectionē suiipius i ꝙspectu suo z aliorū: ac p̄ continuum exercitiū operū vilium z hūilium. Si enī vis adipisci humilita

F Bern. ō humilia tiōis vti litate. tē oportet q̄ precedat humiliatio z exercitiū oportet humilitū. vnde Ber. Humilitas ad quā vtiq; ducit hūiliatio totius est spiritua lis fabrice fūdamētū. Siquidez humiliatio via est ad hūilitatem: sicut patiētia ad pacē sicut lectio ad sciētiā. Si virtutē appetz hūi litatis viā nō refugias hūiliationis. Naz si nō poteris hūiliari: nō poteris ad hūilita tem p̄uehi. Prodest itaq; mihi meā insipiē tiā scire: z a scientib⁹ iure confundi: cui sepe cōtingit a nesciētib⁹ iniuste laudari. Hz̄ade

reuera periculū audire quēcūq; de se supra cū sentit i se. Quis dabit mihi apō hoies tātuz deueris digne hūiliari cūctū vel de falsis dz-
ps.lxxx vij. tū ē indigne exaltari. Illā ho vocē prophe-
ticā iure assumerē. Exaltat⁹ autē hūiliatus
ij.Regū vj. sum z cōturbat⁹. Et illud. Laudam z vilior fiam Laudā scz vt illudar. Bon⁹ ludus quo michol irascit z de⁹ delectat. Bonus ludus
q̄ hoibus quidē ridiculuz: sed angelis pul-
ps.c- cherrimū spectaculū prebet. Bonus inq̄ lu-
xxij. dus quo efficimur opprobriū abūdantib⁹ et
j.Cor. despectio supbis. Hoc casto z religioso ludo
iiij. ludebat q̄ dicebat. Spectaculū facti sum⁹ et
āgelis deo z hoib⁹. Hoc ludo z nos iteriz lu-
Luce.ij dam⁹ vt illud amur: cōfūdamur: hūiliemur:
donec veniat q̄ deponit potētes z exaltat hu
miles: q̄ nos letificet z glorificet: z in eternū
exaltet. Et iterū oportet nāq; humiliꝛ sētire
de se nitētē ad altiora: ne dū supra se attollit
cadat a se: nisi firmit⁹ p verā hūilitatē fuerit
solidat⁹. Maxima em̄ nisi hūilitatis merito
minime obtinent. Propterea q̄ puehēd⁹ est
correptiōe hūiliat: hūilitate gratiā meret.
Tu ergo cū te hūiliari videris: habeto id si
Prouer. gnū in bonū omnino est argumētū gratie p
xvj. pinquantis: nā sicut ante ruinaz exaltat cor
ita z ante exaltationē hūiliat. Sane vtrūq;
legis deū scilz z supbis resistere: z humilib⁹
gratiā dare. ac parū est cū seipsum hūiliat
nos de⁹ si tūc libēter accipim⁹: nisiz q̄n p aliū
hoc facit sapiam⁹ siꝛ. Quāobrē accipe hui⁹
rei mirabile documētū de sctō Dauid. Ali-
q̄n maledictū ē illiza seruo. At ille nec cumu
latā sensit iniuriā: q; p̄sensit gratiaz. Quid
ij.Reg. xvj. mihi ait z vobis filij saruie? O vere hoiem
ps.vij. ꝛz cor dei q̄ se vlciscēti pot⁹ q̄ exprobrāti succē
sendū putauit. Un z secura cōsciētia loq̄bat.
Si reddidi retribuētib⁹ mihi mala: decidaz
merito ab inimicis meis ianis. Uetuit ergo
phiberi maledictū quiciātē: q̄stu estimās ma
ledicta. Seuiebat lingua maledicta: z ille itē
debat q̄d i occulto ageret de⁹. Uox maledi-
ps.c- cētiꝛ i aurib⁹ animi⁹ iclinabat se ad bñdictio
xviij. nē. Et ideo dicit. Bonū mihi q; hūiliasti me
Est vt di vt discā iustificatiōes tuas. Uides q; hūili-
scā man tas iustificat nos. Hūilitas dicit q̄n hūiliatio
datatua Quāti hūiliāt q̄ hūiles nō sunt. Alij cū rāco
re hūiliant: alij patiēter: alij libēter. Primi
rei sūt: seq̄ntes inorij vltimi iusti. Quāq; z i
S nocētia pars iusticie ē: scz p̄sumatio ei⁹ apud
Hūiliatio sine hūilē. Nō hūiliatis: sed humilib⁹ dat grām.
hūilitate inutilis est. Est aūt vere hūilis: qui humiliationez con-
Ber. de exercitio hūilitatis. uertit in hūilitatē. z hic pōt dicere deo. Bo-
nū mihi: q; hūiliasti me. hec Bern. ¶ Sunt
aūt plura q̄ ad humiliationē z humilitatis
exercitiū valēt: ō q̄bus idē Ber. sic dicit. Ad
exercitiū hūilitatis quinq; p̄desse possunt.
Amor vilitatiꝛ: vt ea q̄rat homo in q̄bus z lo
cus quidā videatur iniurie. Assiduitas sub
iectiōis: vt semp velut eē cū aliquo: quez re-
uereat z timeat: vt discat frāgere suā volun
tatē. Tertio in hūilitatis exercitio ē cōpara
tio melioris: vt eū semp attēdat homo in q̄ i-
uēiat grāz q̄ ei desit oblit⁹ q̄ retro sūt z ea q̄
āte sunt extēt⁹. Quartū ē assidua meditatio
p̄prie p̄ditiōis: vt ad omnē elatiōis motū sta
tiz occurrat: q̄d supbis terra z cinis? Quitū
est p̄sideratio occulti inspectoris. Quomodo
em̄ iq̄ sepius p̄fessionē fecerit alicui de ꝟbis
q̄ arrogāter dixerit si forte p̄tingat: vt prau⁹
simile aliq̄d loquēs illū videat audientē val
de p̄fundit. ita q̄ p̄siderat occultū inspectorē
cui cogitatio oīs cōfitet: nō poterit nō erube
scere: si elatū q̄d meditet. propterea nō solū
cōtra supbiā: scz z ꝟ vitia vniuersa valdevti
le ē homini semp videre vidētē se: z sic attē-
dere oculos ei⁹ in corde suo ac si ex sola cura
sit deo p̄tēplari q̄d agat: aut quēadmodū se H
habeat ipe. ℔ Ber. Hūilitatē igit̄ p posse se- Bern. q
ctare: sine q̄ nō poteris p̄ficere: aut virtutez sine hu
aliquā possidere. Un iterū Ber. Hūilitas ce militate
teris virtutib⁹ intātū ē necessaria: vt absq; nulla sit
ista ille nec eē virtutes videant. Nempe vt virt⁹: z q
charitas sine queq; alia virt⁹ det: hūilitas ea oēs p
meret qm̄ hūilib⁹ de⁹ dat gratiā. Seruat ac- ficit.
ceptas: q; nō requiescit spirit⁹ nisi sup q̄etū
z hūilē. Seruatas p̄sumat: nā virt⁹ i infirmi
tate ℔ē in hūilitate p̄ficit. hec Ber. hūilitas
ergo meret gratie iplectionē. Un in psalmo. ps.xlij.
Qui emittis fontes i cōuallib⁹. i. gratiā tuā
prestas hūilib⁹ inter mediū montiū ptrāsi-
bunt aq̄. Duo eni montes sunt due species
supbie: quarū vna nascit ex re tēporali: alia
ex re spirituali. z inē istos duos montes est
vallis hūilitatis nō declinās ad aliquā spe-
ciē supbie: z i isto medio trāseunt aq̄ gratia
rū. Secūdo hūilitas meret iplere gratie au
gmētationē: z ideo volens vlteriorē gratiaz Hūilita
recipe a deo nō estimet se magnū: scz hūiliet ℔ idicia
seipsuz. Nō aūt homo non eleuet se de gra
tia quā habet: sunt tria signa. Primū si non
vult vt p̄pter gratiā vel p̄fectionē quam ha
bet exhibeat sibi maius commoduz cūq; alij.
Scōm si parat⁹ est cōtemptū incōmodū z la-
borē pati sicut alij. Tertio q; facto sibi incō-
modo credit in ℔ nō sibi fieri iniuriā: sed iu-
sticiā. Tertio hūilitas meret gratie augmē
tate cōseruationē. Sicut em̄ cinis cōseruat
ignē sic hūilitas gratiā q̄ est ignis spiritua
lis. Cōseruatur etiā ignis p lignoꝝ apposi
tionē: sic z gratia p bonoꝝ operū multiplica
tionē q̄ est quasi lignoꝝ appositio. Item cō
seruat ignis p insufflationē: sic z gratia per
ferentē meditationē q̄ est quasi q̄dā insuf
flatio. Itē p̄seruat ignis p p̄seruationē a cō
trario: sic z gratia p occasionū z societatum
maloruz deuitationē: q̄ est quasi quedam a
cōtrario p̄seruatio. Sed redeamus ad in Uita xp̄i
tuenduz actus z vitā dñi iesu speculi nostri
quod est principale nostri ꝓpositi. Igit̄ in oi

bus exhibeas te presentē: z cōsidera illā sup oēs alias bñdictā familiā paruam: sz valde excelsam pauperē z hūilēvitā ducentē. Felix ioseph senex qrebat de arte lignaminis qō poterat. Dña vero colo z acu p pcio laborabat: victū sponsor filio parabat: z alia expedientia dom⁹ obseqa: q̄ multa sunt faciebat qz seruiētē non habebat. Cōpatere igit sibi: quā sic opz laborare z suis manibus opari. Cōpatere ēt dño iesu: qz eā adiuuat fideliter z laborat in his q̄ pōt. Uenit em̄: (vt ipe ait.) ministrare: z nō ministrari. Intuere igit bn eū hūilia obseqa domus faciētē: z nihilominus intuere etiā dñam z ioseph senē p vite necessarijs laborantes. vñ Basilius. Ab ipa aūt pmeua etate parentib⁹ obediēs quantū laborē corporeū humiliter z reuerēter sustinuit. Cū ei hoies essent honesti z iusti egenti z necessariorū penuriā patiētes teste ōsepi manifestū est q̄ sudores corporeos freqntabāt necessaria vite sibi inde q̄rētes. Jesus aūt obediēs illis etiā in sustinendo labores subiectionē plenariā oñdebat. hec Basi. Cōspice etiā q̄l'r ipsi tres comedūt ad vnā mensam simul p singulos dies: nō lautas z exq̄sitas: sed paupereſ z sobrias cenas sumentes z q̄l'r postea simul colloquūt nō inanias z otiosa ꝙba: sz plena spūsancto z sapiētia: nec minus mente reficiunt q̄z corpe: et q̄l'r post aliqualē recreationē, quertūt se in cubilib⁹ suis ad oronē. Non em̄ erat eis dom⁹ ampla: sed parua. ¶ Meditare ēt tria cubilia in aliqua camerula. s. vnū p quolibet eorū: et intuere dñm Jesuz supvnū sero post oronē se ꝓponere p singulas noctes tā lōgissimi tpis spacio sic hūiliter sic viliter: sic ēt pseuerenter: vt faceret q̄cūq; ali⁹ pauper⁹ de pplo. Quolibet sero in hoc strato deberes sibi cōpatiēdo euz aspicere: z te eidē hūiliter z deuote recōmendare. In tanta th corpis afflictiōe z penuria pia mr̄ replebat mentis letitia de tanti filij pūtia. vñ Ansel. Quo vel q̄li gaudio repleba tur tota substantia ei⁹ qñ eū quē tantopere diligebat: quē creatorē atq; dñatorē oīm rex esse sciebat: secū degentē: secū edentē: seq; q̄cūq; nosse volebat dulci affatu docentē habe ret q̄s capiet. Quantūuis mirabilis itaq; et ineffabilis amoris affect⁹ cōsiderari queat: inter hunc talē tāte mr̄is filiū: z hanc talem tanti filij matrē ꝓpēdāt hi saltē quoquomō quo vnico dilectiōis feruore sepe altrinsec⁹ amant mater. s. filiū z fili⁹ matrē. Nec putet ab aliquo vel parū q̄d sentire in se quēlibet de affectu isti⁹ mr̄is i filiū suū. Nullo siq̄dē mō crediderim q̄ is q̄ ad eū itelligēdū pueri meruerit ab amoris ipsius dulcedine extrane⁹ vsquequaq; fieri possit. Qui aūt i huius dilectiōis suauitatē trāsit nullo pacto defendendū quin z in retributiōis ei⁹ pticipiū transiturus sit. hec Ansel. Audisti quantam

J Basili⁹ De labore corporali christi.

Ansel.

paupertatē: vilitatē z asperitatē: vigilando: dormiendo: abstinendo: z in oib⁹ suis actib⁹ rex regū et de⁹ etern⁹ p tā lōgissimi tpis spacia p nobis sustinuit. Ubi sunt q̄ q̄rētes otia z cōmoda: q̄rentes superflua z ornata: q̄rentes curiosa z vana? Non didicim⁹ in scholis magistri hui⁹ q̄ talia volum⁹. Sed nunq̄d sapiētiores eo sum⁹? Ipse nos docuit ꝙbo z exēplo hūilitatē: paupertatē: ac corpis z laboris afflictionē. Sequamur q̄ summū magistrū q̄ nec fallere vult: nec falli pōt: z habētes iuxta doctrinā apostoli victū z cū quib⁹ tegamur ad cōgruentē. s. necessitatē: nō ad supabūdātiā his cōtenti simus. Alijs ēt virtutū exercitijs z studijs spiritualib⁹ cōtinue indesinenter z vigilāter p posse insistamus. Ex hoc q̄ facto dñi accipe doctrinā in tuā puritatē resilitēdo: ac teipsum nō solū in tuo: sed etiā aliorū conspectu vilificando: z p exercitiū viliū z hūiliū operū abijciendo. Uideas cōtinue defectus tuos z peccata tua: z ea aggraua quantū potes. aliorū ꝙo defect⁹ post tergū ꝓijcias: z nō videas quod si videris alleuies z excuses: et ipsis ꝓpatiaris z succurras ꝓximb⁹: cogitās semp q̄ tu faceres pei⁹: nisi sola sua gratia te cōseruaret ihesus xp̄s. Auerte oculos tuos z mentis et corporis ab aspectu aliorū: vt in lumine vult⁹ dei cōspicere possis teipsum. Nihil em̄ ad te hūiliandū vtili⁹ reperire poteris: q̄ si teipsum bn inspexeris. vñ Bern. Uolo ꝓinde aiam primo oim scire seipsam: q̄ talis scientia nō inflat: sz hūiliat z est q̄dā ꝓparatio ad edificandū. Nisi em̄ sup hūilitatis stabile fundamentū spūale edificiū stare minime pōt. Porro ad se hūiliandā nihil aia inuenire viuacius seu accōmodati⁹ pōt q̄ si se inveritate pspexerit: tantū nō dissimulet: nō sit i spiritu ei⁹ dol⁹: statuat se aū faciē suam: nec a se auertere abducat. hec Bern. vñ z Augu. dicit q̄ nō est paruus ad beatitudinē access⁹ cognitio ifelicitatis sue. Teipm ergo sine cessatione cōsidera: et semp sine simulatiōe dijudica. In oi actu tuo: in oi locutione tua: z in oi cogitatiōe tua teipsum reprehende: z in te semp cōpunctionis materiam studeas inuenire: cogitando q̄ etiā bona q̄ facis nō sūt ad plenū excocta: nec illo feruore quo deberēt facta: sed multis inq̄nata negligentijs: vt merito ois iustitia tua panno menstruate cōparari debeat mulieris. Considera etiā diligēter z cū magno pauore frequētissime rumina q̄ omnē aptitudinem ad bonū z ad oēm gr̄am seu quācūq; solicitudinē circa virtutū acquisitionē a teipso nō habes: sed xp̄s tibi dedit sola sua mia qui si voluisset potuisset ita cōferre cuicūq; ribaldo te in luto fecis z lacum miserie derelicto. Quō em̄ sibi ali q̄d tanq̄ suū attribuet: ac si ab ipo ꝓueniat q̄ multotiens suā impossibilitatem in quibuscūq; bonis opibus magnis

R Seipm inspicere hūilē facit.

Augu.

et parvis est expertus: qui totiens cognouit se nō posse dū voluit z qñ (vt ita dicā) nō voluit nec curauit: nec sup talib⁹ cogitauit: sensit se subito diuinit⁹ excitatū: feruore mirabili ad illa opa facienda q̄ pus cū oi suo conatu implere nō potuit. Nā z talē impossibilitatē idcirco de⁹ tā longo tpe dñari in hoie pmittit vt discat hūiliari: z nunq̄ in seipso inaniter gloriet: sed deo oē bonū attribuat nō solū cōsuetudine quadā z labijs: sz poti⁹ ex intimo sui cordis. Cogita ēt q̄ non est ribald⁹ vel q̄cūq̄ peccator q̄ nō magis assisteret deo suo q̄ tu: et q̄ nō magis recognosceret dei bñficia q̄ tu: si recepisses gr̄as quas tu sola dei gratuita bonitate z nō pp̄ris meritis recepisti. ppter quod potes teipsum vilioꝛē et inferioꝛē oi homini iudicare: z ne ppter ingratitudinē tuā a suo conspectu te xp̄s forte abijciat: nō imerito formidare: z pctā alioꝝ in te sub q̄dā similitudine trāsformare: sic te i tua cōsciētia increpādo. Ecce ille est homicida z ego miser multotiēs occidi aiam meā. Iste fornicator ē z adulter: z ego tota die fornicor adulteror a deo meo oculos auertēdo: z diabolicis suggestiōib⁹ supponēdo: z sic de alijs suo mō. Debes ēt habere in pp̄rio tuo sentimēto duo vez q̄ sentias de teipo sicut de vno corpe mortuo fetēti: pleno vermib⁹: z male olēti: z sicut de vno cadauere q̄ hoies dedignātur videre: imo claudūt nares ppter ei⁹ pessimū fetoꝛē: z auertūt facies vt nō videāt tale ac tātā abominationē. Et q̄ si q̄s de tuo corpoꝛe iustitiā faceret sentias q̄ iustū esset vt tibi oculos erueret ac nasum: aures et os abscideret: z sic de alijs sensib⁹ z mēbris corporis: q̄ deū offendisti cū eis z q̄ tātū de hoc gauderes vt nūq̄ aliud de te tantū desiderares aut velles: z q̄ oīa vituperia: verecūdias z diffamatiōes plusq̄ possent imaginari: vel cogitari vt vinū bibēs accū sūmo gaudio et letitia cordis reciperes: imo i facie ridens: splēdēs: z alacer appareres: z q̄ oēs te videntes faceres admirari: z ad seipsos conuerti: z q̄ crederēt nō posse sine deo h̄ fieri. Deinde opꝛ q̄ diffidas de teipo totaliꝛ de oib⁹ bonis tuis z de tota vita tua: z quertas te totū z reclines sup brachia iesu xp̄i pauprimi: humilimi iproperati: despecti: z mortui ppter te: vsq̄quo tu sis mortu⁹ in oib⁹ tuis sentimētis humanis: et q̄ iesus xp̄s crucifixus viuat in tuo corde: z in aia tua: z tot⁹ transformatus z trasfigurat⁹ z viuus: z hec cordialiter sentias in te: intantū vt nūq̄ videas vel audias nisi solū iesum stātē i cruce suspēsum z mortuū ppter te ad exēplar beate v̄ginis mortu⁹ mundo z viuēs in fide: z q̄ in illa fide viuat tota tua vita: vsq̄ ad resurrectionē in q̄ de⁹ mittet gaudiū spūale et donū sanctispiritus in aia tua z in illis q̄ diligunt adnētū eius. Ex his p̄missis generabit̄ in te virtus illa q̄ est mater z origo omniū virtutū. s. humilitas q̄ interiores oculos aperit ad dei conspectū: cor hūanū ab oi superflua cogitatione purgādo. Nam dū homo in suā paruitatē resilit sevilificādo: se increpādo: se detestādo suā nihileitatē cōsiderādo sibij ps̄i intētissime displicendo. p hec z similia intantū circa ppria occupat negocia q̄ oīs alia inutilis cogitatio arescit: z sic dū oīa alia audita visa et tēporaliter opata a se repellit z in obliuionē adducit: incipit ad seipsum redire et mō mirabili in seipsum reuoluit et sic ad originalē iustitiā et celestē quodā mō puritatē icipit ppinquare. Sic dū in seipsum reflectit contēplationis oculus dilatat z in se scalam erigit p quā transeat ad contēplandū z angelicū spiritū et diuinū. Ad q̄ oportet vt aia materialia oīa ab oculis suis excludat: sīt aliq̄s volens solē visibilē intueri necesse ē vt ab oib⁹ alijs visibilibus oculos auertat. Et ex tali contēplatione anim⁹ ad bona celestia inardescit z oīa tēporalia tanq̄ nihil z lōge p̄spicit. Per hoc illa charitas in mēte feruescere incepit q̄ velut ignis oēm rubiginē vitiorum cōsumit. Sic totā aiam intantū occupat charitas q̄ nō est qua intretvanitas. Iā quicq̄d cogitat quicq̄d loquit vel opat totū puenit ex dictamine charitatis. Ut ergo in bono iugiter pseueres: ista iugiter in timoꝛe z a deo totaliꝛ recognosce z ab ipso psuerantiā pete. Et si nō vis corruere noli alios iudicare. nec contra eos indignatiōis spiritu mouearis si eos vides in aliq̄b⁹ deficere z eis cōpatiaris ex corde ac p eis suppliciter ora z eos i corde tuo q̄si tu potes excusa: cogitādo q̄ non potes aliq̄d nec ipsi possūt: nisi q̄si tū xp̄i gr̄a manū suā porrigit: q̄ p nō meritis: sed pro sue volūtatis bñplacito tribuit. Si hec cogitaueris firmus eris. Nā que est causa q̄ multi q̄nq̄ incipiunt multa in abstinētia z i alijs facere q̄ nō pseuerāt corpe langūēte vel spiritu frigescente. Certe nulla alia cā: nisi ppter eorū elationē et p̄sumptionē dū de se p̄sumentes alijs indignant z eos in cordib⁹ suis iudicāt: et de⁹ subtrahit ab eis donū suū: efficiūt̄q̄ defectuosi plus q̄si alij quos p̄mit⁹ iudicabāt. Nā cōmuniter istud accidit q̄ q̄cūq̄ aliū in aliq̄ iudicat deus tandē eū in eodē defectu vt maioꝛi cadere p̄mittit. Ergo seruias deo in timoꝛe z si q̄s te sentias in exaltatiōe q̄dam ob memoriā bñficiorū q̄ tibi donat altissim⁹ apprehende disciplinam increpationis et p pria reprehensionis: neq̄ tibi irascat dñs et pereas de via iusta z cadas. ¶ Et breuiter sequere vtilē Ansel. doctrinā. Oīa (inquit) interiora tua z ea q̄ agis inspicias z ad quē finē queq̄ puētura sunt videas. Et credo [nisi insanus sis] ea facies. vñ felicitatē et gaudium recipies: ea vero dimittes: vñ tormēta et tristitiam merearis. hec Ansel. Oro.

1 Duo ad hūilitatē indu entia.

M Perseuerātie habēde ratio.

Ansel.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

O Jesu mitis et vere patientie forma et humilitatis exemplum: repelle a me omnes fastꝰ supbie cūctosq; appetitꝰ ianis gl'ie: oia simul gña tāte pestis tanteq; malitie. Nō sit dñe neq; videri possit vllū tanti mali tāteq; pditiōis signū in seruo tuo: neq; i moribꝰ meis: neq; i ẏbis neq; i factis: neq; cogitatiōibꝰ meis. Funda in vera ꝛ pfunda humilitate vt nullus in me pateat locꝰ inimicoꝝ isidijs: ꝛ plta vt sim paruulꝰ i oculis meis quatenꝰ plenā gratiā inueniā i oculis tue maiestatis. Amē.

De officio et vita Johannis bap. Correspōdet euāgelio. Anno quintodecimo imperij Tiberij cesaris ꝛc. Capitu.xvij.

A Exmat. ꝛLu.iij.



Pretermissis oī bꝰ alijs ifātie saluatoris actibꝰ cura fuit deiceps ipsis euangelistis describere facta ꝛ dicta christi q̄ gessit ẏz etatis plenitudinē: ꝛ ẏz vir perfectum: ꝛ pmo de baptismo quo a iohāne baptizatus fuit. Pretermittendum est igit mīsterū ꝛ officiū iohānis baptizātꝭ: ꝛ baptismū penitētie pdicantis. [Jn diebus itaq; illis] q̄bꝰ adhuc in nazareth ielꝰ habitabat: vel quādo hec q̄ sequūtur cōtigerunt fm q̄ dr in principio euāgeliorū in ecclesia in illo tēpore: scz [anno .xv. tiberij cesaris] q̄ successit octauiano Augusto: sub q̄ natus est xps [pcurante] ꝛ regente [pontio pilato iudeā: tetrarcha aūt] adhuc [galilee herode ẏsania abiline tetrarcha philippo] etiā adhuc [tetrarcha yturee ꝛ traconitidis regionis] Ubi sciēdū q̄ vt supra dictū ē regnū iudeoꝝ i quatuor tetrarchias diuisū fuerat q̄ꝝ duas scz iudeā ꝛ abilinā habebat archelaus: tertiā ẏo ꝛ quartā philippus. Accidit aūt vt archelaus tyrannidē exercens apud augustū accusaret: q̄ oꝰ hec ab augusto deposit i exiliū est missus .x. anno sui pncipat. Et extūc vna pars pncipat sui: scz iudea cepit p pcuratores ꝛ officiales romanoꝝ administrari quoꝝ q̄nt pōtius pilatꝰ fuit dictꝰ a pontio insula in qua stetit. Uñ nō erat pilatꝰ pcurator tm̄. pnceps ordinarijꝰ: scz fuit vicarius vl delegatus: ꝛ ideo pcurator ē dictꝰ. Si ergo q̄ꝝ legit pses fuisse: itelligēduz ē de pcuratore q: vt videt nūq̄ pses fuit: scz eo pcuratore existēte vitelliꝰ pses syrie cuius pars iudea est: extitit. Et forte iō preses dici poterat: q: q̄ꝝ psidis officiū exercebat. Altera ẏo pars pncipat sui: scz abilina tradita ē lysanie sub noīe tetrarchie Jstū lysaniā dicūt q̄dā fuisse filiū herodis ascalōite: sub q̄ natꝰ ē dñs, scz ioseph bꝰ dr q: fuerit nepos eius nat ex alexādra sorore ipsiꝰ herodis: et ex pre ptholomeo de libano: ꝛ ẏ magz videt. Et subdit [sub pncipib sacerdotū Anna ꝛ Cayphā] Jsti affinitate erāt piuncti ꝛ vicissim pōtificatū āminis trabāt: scz ānas q̄ āno dñs ē baptizat ꝛ cayphas illo q̄ ē passꝰ inē q̄s i illis trib ānis tres alij: scz ysmahel: eleazarꝰ ꝛ symō fuerūt q̄ hic tacent. Et tāgit euāgelista iolū illos sub q̄bꝰ pdicatio icepit Johānis ꝛ passus est xps. Quia aūt pdicatio iohānis tā solēnē describit. s. p iperatorē ꝛ pōtificū ꝛ pncipū tpa: ē ad designādū excellētiā eius quē nūciare veniebat: vtpote q̄ sūmꝰ ipator ꝛ pōtifex ꝛ gubernator oim existebat. Tūc ergo [factū est ẏbū dñi]. i. supna mētis ispiratio q̄ dr ẏbū: q: it i mēte loqt. ẏz illō ps. Audiā q̄d loqt i me dñs deꝰ [sup iohez zacharie filiū i deserto] q̄ tūc i anno erat .xxx. qō tēpꝰ pdicatiōi debitū est: q: tūc etas virilis viget: vt baptizās ꝛ pdicās xpi aduētū ꝛ redēptiōis solatiū ānūciaret. Auditū iohānes p internā ispiratiōem ac reuelationē diuinā ꝛ auditu mētis ẏbuz dñi sola gratia desup ei loqntis. vñ ẏz Chri. Uerbū dñi hic mādatū seu pceptū dei dr: q: nō a semetipso iohannes: sz deo illū monēte ad ministerū illud accessit. Uñ ꝛ ipse ait. q̄ me misit baptizare i aq̄ ꝛc. et ne ẏpf defectū aq̄ differret baptismꝰ eoꝝ q̄ in eꝰ pdicatiōe querebāt: ꝛ vt pdicādo magis pncere posset exiuit de dserto dicta q̄nā agendā pdicare ceperat [ꝛ vēit i regionē] circa iordanē vbi copia aq̄rū: loca pꝓsa erāt [baptizās ꝛ pdicās baptismū pñie i remissionē pctoꝝ.] Et in ẏ dedit exēplū pdicatoribꝰ: vt loca fructificatiōis ẏbi diuini q̄rāt: nō recreatiōis. Baptismꝰ iohānis dispōebat hoies ad iuscipiēdū xpm ideo nō baptizabāt ab eo nili iudei q̄bꝰ pricipal'r pmissꝰ fuit xps. Mulieres etiā nō baptizabāt: q: ipse erāt istruende a viris. Nec ifates baptizabāt: q: misterū nō itelligebāt ꝛ cognitio necessaria erat. Baptismꝰ ẏo xpi dat oi sexui. oi gēti. oi etati remissionē pcoꝝ. Qō g ẏ dr i remissionē pcoꝝ nō ē referēdū ad baptismū iohis: sz ad pēitētia q̄ baptismo ānectebat. sola em ipsa pnia remittebat. baptismꝰ q̄dē iohis baptismꝰ pnie erat: q: ad pniaz baptizādos monebat: ꝛ nō nisi adultos q̄s penitētes videbat baptizabat. Uñ iz baptismo ipsiꝰ nō dimitterentur pctā: suscepto tñ illiꝰ erat q̄dā ꝓmissio agēdi pniaz: p quā dimittūtur pctā. Erat etiam baptismꝰ iohānis i remissionē peccatoꝝ. nō effectiue: sz ꝓparatiue: q: preparabat ad xpi baptismū in q̄ fiebat remissio pcoꝝ. Baptismus g iohānis erat baptismꝰ pnie q: pniaz delictoꝝ habebat: sz ea relaxare nō poterat Baptismꝰ aūt xpi ē baptismus gre q: in xpo dat ꝛ pctā relaxant. Uñ Chri. Illud datū est i pnia: ẏ i gratia. Jbi venia: hic victoria.

Annas ꝛ cayphas

Psalmꝰ lxxxiiij.

Chrisꝰ. q̄d ẏbū dñi ẏ loco.

Baptismus Jo. nō mūdabat sine pēitētia Baptismꝰ xpi

Baptismꝰ pnie Baptismꝰ gre.

Lysāia.

C Baptisma q̄ntuplex.

Et notādū fz Greg. Nazāzenū. q̄ quintuplex est differētia baptismatū. Est em̄ q̄dā figuratiuū q̄ baptizauit moyses: sz in aqua solū scz in nube z mari. Aliud ē p̄paratiuū q̄ baptizauit iohānes. De q̄ hic ōr. Tertiū ē pfectiuū: vt baptismū xp̄i q̄ fuit in spū. Quartū est superrogatiuū q̄ scz fit in sanguine p martyriū: z h̄ ē venerabili⁹ ceteris: q: iteratz nō fedaī cōtagijs. Quintū est culparū actualium absterſiuū: q̄ fit q̄tidie in lachrymis: z est laboriosi⁹ ceteris.

Johannis baptism⁹ p̄paratiuus z figuratiuus.

Johānis q̄dē baptism⁹ erat p̄paratiu⁹: q: necessariū erat hoies preparari ad xp̄m baptismo ei⁹. z fm h̄ ita se hz baptism⁹ iohānis ad xp̄i baptismū sicut catheciſm⁹ in q̄ baptizandi istruūtur de fide z p̄parant ad baptismū se habet ad baptismū verū. vñ remigi⁹. Baptism⁹ iohānis figurā gerebat cathecuminoz. Nā sicut modo cathecizant puerivt digni fiant ad sacramētū baptismatz: ita iohānes baptizabat: vt baptizati ab eo postea deuote viuēdo digni fierēt accedere ad xp̄i baptismū vnde et Chrisō. Apte g̃ cū dixisset q̄ venit p̄dicās baptismū penitētie adiecit in remissiōez pctōz q.d. Idcirco suadebat illis peniterevt subsequētē venīā facili⁹ ipetrarēt credētes i xp̄m Uñ baptisma illō nullaz aliā habuit causā nisi q̄ p̄paratoriū erat ad fidē. hec Chrī. Uñ z baptizabant in iordane q̄ descensio interp̄tat de supbia veteris hois ad hūilitatē cōfessiōis z emēdatiōis descēdētes: q̄ten⁹ abdicata vita veteri renouari mererētur i xp̄o. Ideo ctiā cōuenīēter baptism⁹ iohānis fact⁹ ē in iordane: q: erat q̄dā p̄testatio p̄nie agende: p quā appropinquat regnū celoz: z trāsit⁹ ad terrā viuentiū: sicut filij israel ad terrā p̄missiōis trāsierūt p iordanis fluuiū.

Remigius. Reg. celo Luce xvij. Mat. xxi. mat. xxv Mat. viij.

Baptizādi cause in Johāne.

Baptizauit āt Johānes ppt̄ plures rōnes. P̄ma ē fz Au. vt significaret baptismū xp̄i z sic fuit sacramētū. Scōa ē fz Chrī. vt ex nomine baptizādi plures ad iohānē cōuenirēt q̄b⁹. de xp̄o annūciaret. Tertia ē fm Greg. vt p baptismū iohānis hoies assuescerēt ad baptismū xp̄i. Quarta fz Bedā vt p baptismū iohānis hoies p̄parārētur z hūiliarētur ad baptismū xp̄i. Quīta ē fz ipz iohānē: vt manifestet xp̄s in israel i baptismate iohānis voce patris z spūsancto. Dicebat ergo p̄ us in deserto: z postea circa iordanē ad eos q̄ motu p̄uersatione vite ei⁹ exibant ad ipsū [penitētiā agite]. i. peniteat vnusq̄sq̄ mala p̄oris vite [appropiquabit em̄ regnuz celoz] scz penitētiā agēti fm Remigiū. Regnū celoz q̄tuor modis ōr: scilz xp̄s fz illō regnū dei intra vos ē. sancta scriptura fz illō. Auferet a vobis regnū dei z dabit genti faciēti fructū ei⁹: sctā ecclesia fz illō. Simile ē regnū celoz decē virginib⁹. supnū solū fm illud. Multi venient ab oriēte z occidēte: z recūbēt in regno celoz. Et h̄ totū pōt hic intelligi. Agēda ē penitētia z nō sera: q̄ ē dānatoz p̄ēitentia multaz: nō desperata: q̄ est p̄ditoz: fz vera q̄ fz tipler. Chrisō. Hiero. Hiero. P̄mū baptista iohānes regnū celorū p̄dicat: vt p̄cursor dñi h̄ honorē p̄uilegio. Uñ z Petr⁹ rauēnas dicit q̄ post peccatum Ade z illi⁹ diluuij vastitatē solēnē electa est iustoz infinita pluralitas cū q̄b⁹de⁹ facie ad faciē locut⁹ fuisse dinoscit. Et enumeratis p̄cipuis patriarchis patrib⁹ z p̄phetis veteris testamēti subifert: q: ab eis nulla mētio facta fuit de regni celestis p̄petua mānsiōe: nec in his oīb⁹ memoria regni: nec nomē nec audit: nihilq̄ de celestz regni gl'ia p̄phetatur. Et subdit Quid plura? A p̄ncipio mūdi vsq̄ ad iohānē vniuersitatz hūane electionē recollige: nec in sermōe vl'ope illi⁹ regni celestis poteris repire dulcedinē. Ueni ergo ad iohānē z audi vocē exultatiōis: vocē letitie: misericordie p̄bū: sermonē glorie: gratie largitatē: q̄ celauerat de⁹: tacuerat angel⁹ latuerat patriarchas p̄phete nescierāt: pēitentiā ingt agite: appropinq̄bit em̄ regnū celoz. Uerbū penitētie dulce z glorioſū p̄bū regni celoz letū z aduocādū: illi soli p̄mo p̄uenienz q̄ prim⁹ noui testamēti posuit fundamēta. z addit. A die⁹ ade vsq̄ ad iohānē organū nostrū p̄sū est in vocē flentiū: q: vbi peccatoz freq̄ntia: nec penitētie loc⁹ duplex erat deplorādi materia. Johānes nat⁹ ostēdit medicamen vulneri: peccato penitētiaz: venīā iniq̄tati. Hec est p̄ma vox quā clamās in deserto p̄posuit: z vox turturis audita ē i terra nostra: z tūc imisit i os nostrū nouum carmen deo nostro: z resonat i ore nostro gratiarū actio: z vox laudis. Superaltat misericordia: peccatorib⁹ parcit: regnat pietas: iusticia dissimulat: z miserēdi nō feriēdi q̄rit occasiōez misericors: z miserator dñs. h̄ pe. Et vt ostēdat idoneitas iohānis ad testificādū de xp̄o z sanctitate vite describit euangelista vitā iohānis. P̄mo ab asperitate vestis q: vtebat veste aspera: scilz cilicio seu tunica de duris camelor pilis. In quo monemur: vt ad refrenationē carnis asperis vtamur. Uñ Hiero. De pilis ingt habebat vestimētū nō de lana. Aliud austeritatz iudicū ē: aliud luxurie molliorīs. Uñz Chrīs. Seruis āt dei nō cōuenit habere vestimētū ad speciēvisionis vl' ad carnis delectamētū: fz tm̄ ad nuditatis tegumētū. [Habebat em̄ iohānes] veste nō mollē neq̄ delicatā: fz cilicinā grauē z asperā z cōterētē corp⁹ potius q̄z fouentem vt de virtute aie ei⁹ ipe habit⁹ corporis loq̄rer. Scōo ā cōtinētia cōstringēte carnis lasciuiā: q: habebat [zonā pelliceā] asperā. i. corrigiā d̄ siccis z crudis a ialiū pellib⁹ factā [circa lūbos] in quib⁹ est sedes luxurie. ad

P̄ēitentia multiplex. Chrisō. Hiero.

E Regni celorum p̄missio p̄ma p iohānē bapt.

F Uestit⁹ iohānis baptiste Hiero. Chrīs.

Cōtinētia Johānis.

cārnē ⁊ luxuriā mortificādā: qr carnē suā crucifixit cū vitijs ⁊ cōcupiscētijs: quod eorū ē p-
Chriso. priū q̄ sunt ihesu xp̄i. Un̄ Chriso. Cōsuetudo eī erat apud iudeos vt zonis laneis vterentur: ideo iste quasi durius aliquid faceret vo-
zona iohānis. lēs zona pellicea cingebat. Quid tunica ⁊ zona iohānis allegorice significent ptz p Chri-
Chriso. q̄ sic ait. Erat iohānes: sed hoc est lex i iohāne vestitus pilis cameli. Nō poterat habere
Johā. j. tunicā de agno ꝛc q̄ vr. Ecce agn⁹ dei: ecce qui tollit peccata mūdi. ⁊ zonā pelliceā habebat in lūbis: qr iudei hoc solū putant peccatū eē
Apoc. j. qō ope peccāt. Certum dñs nr̄ Jesus xp̄s in Apocal. iohānis qui videtur inter septē candelabra habebat zonā aureā nō in lūbis sz in pectore. Lex i lūbis cingit: ceterū xp̄s hoc
est euāgeliū ⁊ monachoꝝ virtus nō solū in libidine: sz et in mente cōmēdat. Hic nec cogitare q̄dē expedit ibi qui fornicatus fuerit tenet in crimine. Tertio ab abstinētia ⁊ victus
Mar. j. Sobrietas iohānis. pīmonia [locustas eī] .i. herbas sic appellatas [⁊ mel siluestre edebat] q̄ cib⁹ paupeꝝ ē i ēra illa. Ubi sciēdū q̄ locuste plura significāt de q̄b⁹ iste versus extat. Radices herbas ⁊ aues dic esse locustas. Sūt ei pua alia p modū saltus volitātia q̄ reperiunt in
Locuste deserto iudee: ⁊ frixa cū oleo sūt cib⁹ paperū: sed nō videt q̄ iohānes locustarū carnes māducauit q̄ pane et vesci renuit: ⁊ q̄ frixuris vsus sit q̄ nihil coctū accepit: et iō magis
videt ꝓbabile de alijs intelligi debere. Un̄ i partib⁹ illis quandā herbā languste. i. locustā nominant que dicitur illa esse quā beatus iohannes edebat. Mel autē siluestre ex
Mel. Raban⁹ apib⁹ in trūcis arboꝝ reperit. vel ſz Raba. Sunt folia arboꝝ alba ⁊ tenera: q̄ manibus cōtrita saporē habēt quasi mellis. Jnuenit etiā ibidē mel ex calamellis: que calamelle
sūt calami pleni melle. i. de succo dulcissimo. vocāt et alio noie canamelles: qō nomē ex cāna ⁊ melle ꝓpon̄t eo q̄ cānis siue arūdinib⁹ hmōi calami sūt silues. Jn ꝙ itaq; beat⁹ iohes
apte demōstrat q̄ ꝓ nihilo mūdū istū oēsq; ei⁹ blāditias duceret: q̄ tā vilissimo indumēto cibo q; tenui ⁊ ꝓpato vtebat. Sola eī hui⁹ vite necessaria q̄rebat q̄ sic viuere dispoſuerat. Hui⁹ exēplū illi sequunt q̄ dicūt habētes
Jmitatores iohannis bapti. victū ⁊ vestitū his contēti sumus. Propter ea eī qr pniam pdicabat q̄r penitētes viuere debeāt: vt bonus magist'er eis i seipso exemplū ⁊ regl'az dabat. Erat eī terra cubile: antra dom⁹: pil⁹ vestis: pellis zona: aqua pot⁹:
Johan. penitentia. locusta cib⁹. Et sic nō solū mūdū ⁊ blāditias ei⁹ cōtēnere: sed et toti⁹ gūis hūani pctā deflere se ostendit ⁊ exēplū vtile posteris dereliquit. ¶ Totū ḡ qō erat in iohāne penitētia ꝓ
¶ Predicator euangelij et ei⁹ officium. dicabat ⁊ nomē qr dei grā: loc⁹: qr desertū: et habit⁹ qr ciliciū: ⁊ cibus qr locustarū: ⁊ ꝓmo qr pnie verbū: et opatio qr baptisma assuefaciens ad bonū. Jn iohanne describit euangelij predicator ⁊ primo ḡtuz ad doctrinam dz eī exēplo iohānis p̄dicare penitētiā ⁊ ea q̄ recedere faciūt a peccatz: ⁊ ea q̄ faciūt accedere ad cōsecutionē regni celestis. Scdo ḡ- Luce. j.
tū ad cōtinētiā: qr zona dicit esse circa lūbos Hiere. j.
vt pdicator cōtinētiā habeat. Un̄ dñs hieremiā mittēs pdicare ait. accinge lūbos tuos. Tertio ḡtū ad vitā. ⁊ ꝯ dupliciter. s. ḡtū ad vestituz ⁊ victū in q̄b⁹ etiā a iohāne accipiat exēplū. Qui ḡ penitētiā ⁊ aspera iniūgit vel
pdicat ⁊ corripit habitū pñie pretēdat: aspera veste tegat: ⁊ parce reficiatur: vt i eo vilitas vestis ⁊ icibi laudet: quoꝝ vsus in diuite
arguit. Austeritas eī vite reḡitur in euā-
gelij pdicatore. iō dicit apls. Castigo corpus j. Co. ix.
meū ⁊ in suitutē redigo: me forte cū alijs p- Hiero.
dicaueri ipe reprob⁹ efficiar. vñ Hiero. Ue-
stis q̄ppe ⁊ cibus ⁊ potus totā austerā vitam Chriso.
pdicantiū ostendebat: vbi ⁊ Chriſ. Talē esse
oportebat p̄cursorē dñi ꝓphetā ⁊ apostolum
xp̄i q̄ totū se celesti deo cōtēptis rebus mūdi
prestaret. Un̄ nō immerito a dño etiā angel⁹ Matꝯ.
nūcupat: qr in hoc mūdo positus mūdum ip xij. ⁊
sum angelica vita calcabat. Si aūt ille q̄ pu Mar. j.
rus ita erat ⁊ celo clarior: ⁊ ꝓphetis celsior: ⁊ Johan.
quo nullus hoim maior fuit. quicq; tāta apō bapti.
deū familiaritate gaudebat ita seipsum ad laudes.
oēm patiētiā durabat laborū flurxa delitiaꝝ
cū diuitijs despiciēs atq; ad oēm se vite rigorē coartās. quā nos habebim⁹ excusationez
q̄ post tot xp̄i bñficia postq; tanta ⁊ infinita
onera pctōꝝ neq; minimā particulā illi⁹ castigationis imitamur? sed comessationib⁹ ⁊
ebrietatib⁹ dediti ac peregrino odore flagrā-
tes: vel poti⁹ fetētes: ac vndiq; nosmetipsos
relaxātes ⁊ mollificātes in pdā diaboli pre-
paramur ⁊ ei captabiles nos facimus. hec
Chriſ. Tūc audita iohānis fama [exibat ad Mat. iij
eū ois hierosolyma] ḡtū ad habitātes in ci-
uitate illa [⁊ ois iudea] ḡtū ad circūiacētes
in ea [et ois regio circa iordanē] ḡtum ad
duas tribus ⁊ dimidiā: ois inq̄. i. multi de oī-
bus vt sit hyperbolica. i. multū expressiua locu-
tio ⁊ ponit ibi cōtinēs ꝓ cōtēto. [Et baptiza- H
bantur ab eo in iordane baptismo suo] ꝓfi- Bap. ior
tētes peccata sua: ⁊ se aptātes baptismo xp̄i prenun-
suscipiēdo. Baptismus eī iohannis ad hoc ciatiu⁹
erat ordinat⁹ q̄si q̄dā ꝓparatio ⁊ ꝓfiguratio xp̄i.
baptismi ipsius xp̄i de ꝓximo vēturi. ⁊ iō io-
hānes nō solū pdicabat sz etiā baptizabat:
qr sicut sua pdicatiōe nūciabat xp̄m de ꝓximo vēturū sic suo baptismo assuefaciebat ho-
mines ad libēti⁹ suscipiēdū xp̄i baptismū.
Un̄ baptismus iohānis erat q̄dā ꝓtestatio
credēdi in xp̄m vēturū ⁊ faciēdi opa penitē-
tie vt deuoti⁹ acciperēt ipsū. Et hoc ē qō in Act. xix
actibus dr q̄ iohānes baptizauit baptismo
pnie pplz dicēs in eū q̄ vēturus⁹ esset post ipz:
vt crederēt. hoc ē in iesum: ⁊ iō dr hic cōfiten-
tes pecata sua deleāda. s. p xp̄m vēturū: qr nō

Ex luca et Mat. iij.

poterat hoc facere iohannes: sed denuncia-
bat hoc p xpm fiendum. [Uidēs aūt multos
phariseoz z saduceoz] non ꝓfitentes pecca
ta sua [venientes] cum turbis [ad baptis-
mum] nō ex vera religiōe: sz populi timore
ac ficte z insidiose dixit eis. [Genimina] seu
[pgenies viperaz]. i. venenati: venenatoz
filij [qs ostēdit vobis] nō penitētib9 [fuge-
re a vētura ira] z euadere seueritatē futuri
iudicij. q. d. null9 nisi a malitia vra recedat
z pniam faciatis. Licet em falsitas vestra la
teat in cōspectu ppli: nō tm latere poterit in
iudicio dei: qz tūc erūt manifesta abscōdita
cordis vri. Sic eos arguebat vt a malis suis
resipiscētes: p iustā penitētiā futuri iudicij
penā euaderēt. nā fm Grego. Uētura ira est
extrema dei vindicta: quā tūc fugere pecca-
tor nō valet q nūc ad lamēta pnie non recur
rit. Pharisei dicūtur a phares qō est diuisio
q̄si ab alijs diuisi vel se diuidētes. s. iudeoz
sacerdotes q i habitu z i victu z in gestu erāt
quodāmō distincti ab alijs i signū maioris re
ligiōis. Saducei dicūt a sadoch q̄si iusti vel
se iustificātes: q̄ quicq libros moysi recipiūt:
pphetas respuūt: resurrectionē z āgelos eē
nō credūt. Hos quoq q inter iudeos maio-
res esse videbāt: videns iohānes ad suū veni
re baptismū eos increpat: ꝓfidēter vitia eoz
arguēs: vtroscq genimina z pgenies vipera
rū vocabat: q venenū hypocrisis z erroris a
suis traxerunt pgenitorib9: z qz maloz acta
imitātes eis inuidēt eos psequūt: z ita vene
nati filij de venenatis parētib9 sūt nati. nā fz
Remigiū ꝓsuetudo scripturaz ē ab imitatio
ne operū noia imponere. sic z isti ab imitatio
ne viperaz pgenies viperaz dicunt. Cū igi
tur pnia z correctiōe maxime idigerēt increpa-
nt: qz nō pri9 venena deponūt: vt sic ad ba
ptismū veniant vñ subiūgit. [Facite g̃]. s. in
presenti z cito [dignos fruct9 pnie]. i. penitē
tiā dignā z fructuosam p ꝓtritionē. p ꝓfessio
nē p satisfactionē: vt fugiat irā vēturā: qz hec
est sola via euadēdi illā. Ubi Chrisо. Nō em
satis est penitētib9 pctā dimittere: sed op9 est
eius facere fruct9. fm illud. Declina a malo
z fac bonū. Sicut nō sufficit ad sanationem
sagittā euellere: sz opz vlceri medicamētum
apponere. Nō aūt dicit fructū sed fruct9 co-
piā designās. hec Chrisо. Fruct9 ꝯo dicit nō
qualescūq: sz dignos penitētie. i. fm exigen-
tiā culpe: vt fz Grego. Quāto qs graui9 pec
cauit: tāto āpli9 p q̄litate culpe peniteat: z tā
to maiora q̄rat bonoz opa lucra p pniam q̄
to graviora sibi itulit dāna p culpā: vnde in
Apocalip. Quātū se glorificauit z in delitijs
fuit tātū illi date tormētū z luctū. vbi Petr9
cantor parisien. Sz q̄d faciēdū irretito pluri
bus facinorib9 ꝓfiteri tm z penitēri q̄litercūq
nolēti aūt subire op9 z fructū pnie dignū cul
pe. Ergo ne a se repelleret charitatē p impo
sitionē grauioris penitētie respuēs eam per
tediū modicā ei iniungere penitētiā. Meli9
em est: vt in purgatorio suppleat q̄ minus
hic agit q̄s q̄sān iferno eternaliter puniat.
Aut em de9 aut hō punit. Sz q̄d si ꝓfessor mi
hi nō imūgit fructum dignū penitētie: scz p
quātitate culpe? Ego supplebo: qz fm quāti
tatē z qualitatē culpe metiri debet quātitas
pene q̄ fit ex discretione que necessaria est
penitēti sicut z ꝓfessori. Hec Petrus. Sed qz
iudei de gñis nobilitate z sanctitate glorifi-
cantes: scz qz de abraam descenderunt ex p-
missione facta abrae. sine operibus salutez
ꝓsequi presumebāt. ideo subiūgit. [Et nolī-
te dicere] ꝓbo vel mēte [intra nos] p falsaz
scz estimationē [patrez habemus abraam]
de eius iustitia ꝓfidēdo: z ex hoc vos iustos
reputādo credētes vos saluari sine operib9
penitētie: qz sine fructu penitētie nullus san
ctus poterit pctōres saluare. Sic autē videt
de plurib9 christianis: q̄ deuotionē specialez
ad aliquē sanctoz habētes p eorum merita
saluari credūt sine operibus bonis. Hec est
em gloriatio quorūdam religiosorum q̄ glo
riātur de bonitate z sāctitate fundatoz z pa
trū suoz quib9 dici pōt si filij abrae estis opa
abrae facite. Hec etiā est stulta gloriatio q̄rū
dam miseroz q̄ vane gloriātur de statu suo-
rum nataliū. vbi Chrisо. Quid em ꝓdest ei
quē sordidāt mores generatio clara? aut q̄d
nocet illi gñatio vilis quē mores adornant?
Nā z aurū de terra nascit: z nō est terra. au
rum quidē eligitur et terra ꝓtēnitur. Meli9
est em de vili genere clarum fieri q̄s de claro
genere ꝓtēptibilem nasci. Melius est alicui
vt in eo glorient parētes q: talē filiū habēt:
q̄s vt ipse in parētibus glorieť. Sic z vos no-
lite gloriari dicētes: qz patrē habem9 abraā:
sed magis erubescite: qz filij estis eius z san
ctitatis ei9 nō estis heredes. De adulterio em
natus videt q̄ nō assimilat patrē z q̄ sanctis-
tati sui generis nō respōdent amittūt gene-
ris dignitatē. hec Chrisо. Et iō nō de ꝓpaga
tione carnali: sed de imitatione spirituali est
cōfidēdū: nec in carne sed in fide est gloriā-
dum. nō em q̄ semē sunt abrae oēs ei9 filij sūt.
sed qui fidē ei9 imitātur. Nā sanctitas nōve
nit p ꝓpagationē nature: sed p gratiam vir
tutis diuine. Judei quidē filij abrae erāt fm
carnē: sz nō fm fidei imitationem. z qz fidem
abrae de xpo respuerūt: ideo nomē filiatiōis
abrae perdidernut. Ecōtrario gentiles qz fi
dem xpi deuote ad predicationē apostolorū
receperūt: ideo filij abrae facti sunt. Et hoc
est q̄d subdit iohānes. [Dico em vobis quia
potest de lapidib9 istis]. i. de gētilibus per
hos lapides signatz [suscitare filios abrae]
fide z imitatione. i. imitatores fidei abrae.
Qui em fidē atq opera abrae fuerit secu-
tus ille abrae meretur dici filius. Pōt etiam

Remi-gius.

Laus.

Chrisо. de pnia.

Psalm9 xxxvj.

Fructus penitentie

Grego.

Apoca. xviij.

Pet. cantor parisiensis.

Gloria-tio et cō-fidentia inanis. Chrisо. de nata-libus.

Lapides a ioh̄ā. mōstrati.

deus de lapidibus filios abrae suscitare. i. de duris z peccatoribus deuotos facere: qđ vtinā in me dignet ostēdere. ¶ Dicit aūt qđ iohānes digito ad literā demōstrauit z ostēdit eis. xij. lapides illos quos Josue p. xij. duces tribuū israel de medio z fundo iordanis in aridā trāsportari pcepit q̄ etiam toti dē in eodē alueo ex terra reponi fecit: p primos ariditatē z exercitationē figurās iudeorū: p secūdos fidē gētiū p baptismū: vl̄ p primos emersionē gētiū i luce fidei: p secūdos submersionē iudeoꝝ in infidelitatē. Et merito p lapides signant gētes: vl̄ qz colebant idola de lapidib⁹ facta. vñ in psal. ix. Simules illis fiāt q̄ faciūt ea. vel qz habebāt corda lapidea id est ad intellectū dei insensibilia. De quibus filij abrae suscitati sunt. qz dū in abrae semine. i. in christo crediderūt eius filij facti sunt: cuius semine sunt inniti. vñ eisdē gentib⁹ Paulus dicit. Si aut̄ vos xp̄i: ergo abrae semē estis ſm promissionē heredes. Filij ergo abrae de lapidib⁹ suscitati sunt: qñ iudeis p infidelitatē a filiatione abrae decidentib⁹ gētiles fidē xp̄i recipiētes in locū eorū substituti sunt. Sic ergo ſm Raba. Quia preco veritatis ad dignū penitētie fructum faciēdū iudeos incitare volebat: eos ad humilitatē p̄uocabat: sine qua nullus penitere pōt. Et qz doctor veritatis non solū debet vitia cōfidēter arguere sed etiā penā predicere. ideo quasi rationē assignās cur ad penitētiā i pñti z cito faciēdā monuerit subdit dicens. [Jā em̄ securis]. i. seueritas diuine iustitie [ad radicē arboris posita est] ad p̄scindēdū: pctōres obstinatos de p̄senti vita z ad cōburēdū eos in gehēna. vel securis. i. trāsitus vite succedētis: ad radicē z natiuitatē arboris et cuiuslibet hoīs posita est: qz ab ipō natiuitatis initio incipit hō tendere ad casum. Nā ſm Augu. Nihil aliud est viuere q̄ de vita trāsire z ad mortem tendere. Nox em̄ quasi vnus carpētator dicta arbore tollit. vnū scopulū: z dies simil̄ alium quot em̄ dieb⁹ z noctib⁹ vixit hō: tot minus hz viuere: z ad vltimū necesse hz arbor cadere. Et certe vbicūq̄ ceciderit ibi remanebit qz vt dicit Eccl̄s. Siue ceciderit lignum ad austrū: scz paradisi siue ad aq̄lonē scz inferni: in quocūq̄ loco ceciderit ibi erit. Naturaliter ꝟo cadit arbor ad partē in quā magis inclinat eā rami z fruct⁹: sic hō cadit vbi magis inclinat mō p affectiones z opera seu actus. Uñ Bernar. Siue ad austrū siue ad aq̄lonē arbor ceciderit ibi erit. Austri calor z leuitas in sacra scriptura bonā solēt habere significationē. ab aq̄lone ꝟo pādit oē malū. Porro hoīes sicut arbores videt aliquis. Excidit ergo arbor in morte z quocūq̄ ceciderit ibi erit: qz ibi iudicabit te de⁹ vbi te inuenerit. Ibi inq̄ erit immutabil̄ z irretractabiliter. Videat quo casura sit añq̄ cadat qz postq̄ ceciderit nō adijciat: vt resurgat. Qua pte casura sit arbor si scire volueris ramos ei⁹ attēde: vbi maior est copia ramoꝝ z pōderosior inde casura esse ne dubites: si tñ fuerit tūc excisa. Rami nr̄i desideria nostra sūt qb⁹ ad austrū extēdimur si spūalia fuerint: si carnalia fuerint ad aq̄lonē. Que ꝟo pponderāt mediū corpus iudicat. Illa preponderāt q̄ secū traxerint corpus. hec Ber. Et subiūgit iohānes. [Ois ergo arbor]. i. ois hō gn̄aliter sine psonarū: scz acceptione [nō faciēs] hic [fructū bonum] simpl̄r sine criminis admixtione [excidet] a cetu fideliū sn̄ialiter in morte [z in ignē] in extinguibilē [mittet] eternaliter sine redēptiōe q̄ est pena ꝟ culpā. Per hoc ergo ptz q̄ sola omissio dānat. Exēplū de hoc habet de seruo pigro: et inde est q̄ in iudicio fiet ꝟ malos de omissionib⁹ tm̄ cōmemoratio. Nō ergo sufficit homini declinare a malo: nisi faciat etiā bonū. Nihil em̄ infructuosum diligit deus: nihil in horto suo: nihil in vinea sua: nihil i agro suo vult esse infructuosum: sicut nec in paradiso erat arbor infructuosa: qđ exp̄ ptz: qz primi parētes iubebant cōedere ex oi ligno in paradiso p̄terq̄ de ligno sciētie boni z mali. Si aūt ille q̄ nō facit fructū bonū in ignē est mittendus qđ erit de illo q̄ malū facit? Arbor ista est genus humanū siue hō q̄ est quasi arbor cōuersa. Quedā ꝟo arbores oino sunt aride z steriles: vt pagani z increduli. Quedā virides: vt christiani. z iter has virides: q̄dā infructuose sunt z nullū fructū faciūt: vt otiosi: accidiosi: q̄dā faciūt fructū: sz inutilē z nō bonū seu meritoriū: vt hypocrite. q̄dā faciūt fructū nō tm̄ inutilē: sz malū z venenosum: vt heretici qui p̄dicādo fructū pariūt sz mortiferū. z he oēs icēdio apte sūt z dānabiles. quedā ꝟo bonū fructū faciunt: vt boni catholici obedientes ꝟbo dei. Radices arboris sunt cogitationes qb⁹ plantati vel sursum celo sustollunt: vel ad ima inferni mittunt. Uel radices sunt volūtas bona z mala ex qua sicut ex radice p̄deūt tāq̄ fructus bona vl̄ mala ꝟba z opa: q̄ voluntatis sunt testimonia. Igit̄ (vt dicit Ambro.) faciat fructū q̄ pōt gratie q̄ dz penitentie adest dñs q̄ fructū req̄rat. fecundos viuificet: steriles reprehendat. Turbe ꝟo cōminationē gehēne pro operib⁹ malis z omissiōe bonoꝝ audiētes territi interrogabāt dicētes. [Ergo] ne excidamur z in ignē mittamur [q̄d faciemus] et opabimur. Quasi dicerēt vitā nostrā corrigere parati sumus. Et [respondens dicebat] turbis [q̄ hz duas tunicas] id est vestimentū superfluū [det] qđ supabūdat [non habenti z qui habet escas superfluas similiter faciat]. ¶ Et ita intelligēdū est de alijs reb⁹ quibuscūq̄. que superfluūt

Psalm⁹ xviij.

Gal. iij.

Raba.

Augu. Vite imminutio.

Ecclē. xj.

Ambro.

De arboris casu. Bern̄.

Arboꝝ excisio z casus.

Ex. xx. et Amos v.

Omissio sola dānat.

Arbor hō cautgen⁹ humanū.

Elemosyne facie de p̄ceptus. Basili⁹. Grego. Math. xxij. Luce. x. Mar. xij.

O cōsiderata cōueniēti necessitate stat⁹ persone. vñ Basilius. Hinc autem docemur: q; ex omni eo qō affluit supra ppriū victus necessitatē tenemur erogare illi qui non habet pter deū qui quecūq; possidemus largitus est. vñ z Grego. Quia em̄ in lege scriptū est. Diliges primū tuū sicut teipsum: minus p̄ximū amare cōuincitur q̄ nō cū eo, in necessitate illi⁹ etiā ea q̄ sibi sunt necessaria partitur. Ubi sciēdum q⁹ duas tunicas habere est vltra necessitatē aliq̄d supfluum habere. nō habens aūt pōt, intelligi existēs in necessitate extrema vel citra necessitatem q̄ aliter absq; periculo pōt pbabiliter trāsire: tūc dicendum q⁹ habēs sic supflua q⁹ vltra necessitatem sui z suoꝝ quoꝝ curaz nexus maior ex charitate sibi incūbit ea habet z absq; illis pōt trāsire ex p̄cepto: teneturnō habēti existenti in extrema necessitate dare. aliter sibi suū, aufert: z vitā cū in tali necessitate sic superflua illi sint tāq; debita sua quātū ad ipsius necessitatē ptinet. Si vo non habēs sic circa extremā necessitatē: tūc dare nō cadit sub p̄cepto: sed sub cōsilio. Hic pbat homo z apparet in paruo q̄d facturus esset in magno. vñ Greg. Qui trāquillitatis tpe nō dat p deo tunicā suā quō in psecutiōe dat⁹ erit animam suā? Uirtus ergo charitatis: vt inuicta sit in pturbatione nutriat p̄ miam in tranquillitate quatenus oipotenti dño p̄mū discat sua impēdere postmodū se. vnde z Augu. Charitas vt pficiatur nascit: cū fuerit nata: nutritur. cum fuerit nutrita: roboratur. cum fuerit roborata: perficitur cum ad pfectionem venerit q̄d ōr. Mihi viuere xp̄s est: z mori lucrum. Optabā dissolui z esse cum xp̄o. Incipit ista charitas fratres vt de suis supfluis tribuat egēti in angustijs aliquib⁹ p̄stituto hāc ita, ceptam si ꝝbo dei z spe future vite nutrieris: ꝓuenies ad illā pfectionē: vt parat⁹ sis animā tuā ponere p̄ fratribus tuis. hec Aug. Nō ergo pigeat diuites subuenire paupib⁹: q; p̄ diuitū vtilitate pauperes ad peres deus fecit: vt p̄ hoc qō eoꝝ miserētur ipsi miam p̄sequētur. vñ Chriso. Ne putes qs z sine diuitib⁹ poterat sustētare: sz ꝓpter vtilitatē diuitū paupes fecit q; ifructuosi et steriles erāt futuri nisi paupes facti fuissēt. hec Chriſ. ¶ Johānes itaq; turbis z rudib⁹ nō dū difficilia. s. vigilias: ieiunia z hmōi imponit: sz opa mie ad dignos fructꝰ pnie inuitat: sup q̄b⁹ dñs in iudicio disceptabit z de q̄ bus alibi dicit. Date elemosynā z oia mūda sunt vobis. vñ Beda. Ordo p̄dicādi aptissimus est vt post pniam elemosyna. i. op⁹ mie suggerat. Ille em̄ iuste a deo penitēs vt sui misereatur impetrat q̄ primi indigētis q̄ tū valet ipse misereri nō tardat. Ac qui auertit aurē suā ne audiat pauperē: oro ei⁹ erit exe

Augus. Phi. j. P Paupes vtilitatē diuitus. Chriso. Luce. xj Beda. Ordo p̄dicandi Penitens iuste.

crabilis'. Uñ z iohannes baptista cū turbis suaderet ne merito sue sterilitatꝭ i ignē mitterent: dignos pnie fructꝰ eē faciendos monz ꝑsiliū salutis q̄rētib⁹ adiūxit: atq; ait. [Qui hz duas tunicas det nō habēti z q̄ hz escas similiter faciat.] Inter hec aūt vt ait Grego. sciendū est quātū misericordie opa valeāt cū ad fructꝰ dignos pnie ipa p̄ ceteris p̄cipiūtur. Et bñ mētionē facit de tunica z esca: q; tunica q̄ interi⁹ z de necessitate tegimur plus q̄ palliū ē necessaria: z adhuc magis necessaria est esca. Ad fructꝰ q̄ dignos pnie ptinet vt nō exteriora z min⁹ necessaria: sz ēt ipa valde necessaria cū primis diuidam⁹: vt escā q̄ vium⁹ z tunicā q̄ vestimur. Hic habeť argumētū q⁹ si habēs duas tunicas p̄cipit vnā dare nō habēti: q̄ multo forti⁹ q̄ hz duo bñficia teneť vnū dimittere nō habēti: z maxime ideo q; duob⁹ neq̄t seruire altarib⁹. Et si habens escas supfluas tubeť dare nō habēti: q̄ hz duo fercula qō p̄ter necessitatē est: vel adminus eque liberare teneť de duobus erogare egenti. Per tunicas pñt ꝝtutes q̄ sunt alieuestes intelligi qs hñs dz applicare ad bonuz p̄rimi. Et p escā possunt intelligi sacre scripture q̄ sūt spūales esce qs habēs dz primū spūal'r ide pascere. [Uenerūt q̄ z publicani] sic dicti q; de negotijs ad publicū ptinentib⁹ se intromittūt: vt q̄ publica vectigalia thelonea pedagia z tributa colligūt siue q̄ horū z redditū fisci: vel rerū publicaꝝ cōductores sunt: necnō z hi q̄ seculi hui⁹ lucra p negocia scz per mercaturas firmas et huiusmodi q̄rūt. Post minores pecatores venerūt ēt maiores [vt baptizarenť] ab eo [Et dixerūt ad illū. Magister quid faciem⁹] vt. s. vitā eternā habeamus. [At ille dixit. Nihil ampli⁹] scilicet in tributis z vectigalibus ab aliquo exigatis [q̄s quod cōstitutū est vobis scz a legibus et consuetudinibus approbatis. Hoc aūt dixit: q; collectores talium, solēt eē ꝓni ad plus colligendū q̄s eis sit p̄missum vel mandatū: vt quod ampli⁹ fuerit eis remaneat. Nō p̄ius monet eos de elemosynarū largitiōe sz vt caueāt a rapina rei aliene i q̄ inuit q⁹ p̄us declinādū ē a malo et postea faciēdū bonū: z sic p̄mo restituēda ē res aliena q̄s sit faciēda elemosyna. vñ Beď. Publicanos ab agenda fraude coercet: vt dū p̄mo se ab alieno tēperarēt appetitu tādē ad ꝓpria cū p̄ximis communicanda ptingerēt. Per publicanos possunt intelligi officiales dñoꝝ z p̄positi qui nō debēt a populo exigere nisi qō p̄stitutū est hz ordinē iustitie. [Interrogauerūt aūt z milites. Quid faciem⁹ z nos]. s. vt salui sim⁹. [Et ait illis neminē ꝙcutiatis]. s. sub p̄textu officij vr̄i: paupes q̄ se defendere nō pñt opprimēdo vel corpaliter affligendo vel indebite terrēdo [neq; calūniā faciatis] falsum crimen diuitibus z potētib⁹ iponēdo

Grego. Fructꝰ penitentie. Q Publicani. Beda.

et eos i cām trahēdo ꝛ sic pecuniā ꝛ bona eo rū q̄ p aliā viā a talib⁹ rapere ꝛ habere non poteritis extorquēdo [ꝛ cōtēti estote stipēdijs vr̄is] q̄ p defensione patrie ꝛ reipublice habetis p̄ter hec ēt sine oppressione ꝛ falsi criminis ipositiōe a nullo tallias: exactōes munerū vl̄ seruitioꝝ exigēdo. Ad p̄dicta aūt inducebat btūs Johānes milites: q̄ ad ꝰua p̄ ni esse solēt req̄rētes isidiādo p̄dā ab eis q̄bus militādo p̄desse debēt. Uñ Petr⁹ blesen. hodie militaris disciplina prorsꝰ euanuit. Olim se milites iuramētivinculo obligabāt q̄ starēt p reipublice statu q̄ i acie nō fugerēt ꝛ q̄ vite ppie vtilitatē cōem p̄haberent. Sed ꝛ hodie enses suos recipiūt de altarivt p̄fiteant se filios eccl'ie atq; ad honorē sacerdotij ad tuitionē pauperū ad vindictā male factoꝝ ꝛ ad p̄rie liberationē se gladiū accepisse. Porro in ꝰriū res ꝰsa est. Nā ex q̄ hodie militari singulo decorāt statim isurgūt i xp̄os dñi: deseruiunt in patrimoniū crucifixi: spoliāt ꝛ predant subiectos sibi pauperes: ꝛ miserabiliter atq; imisericorditer affligunt miseros: vt in doloꝝ⁹ alienis illicitos appetit⁹ ꝛ extraordinarias ipleāt volūtates. hec Pe. Olim q̄ppe rectores ꝛ gubernatores terrarū a milite vsq; ad regē ꝛ impatorē vtilitati reipublice magis q̄ priuate intendebant paupes se tueri nō valētes defendebāt. Sed ꝓh dolor hodie de republica ꝛ paupib⁹ pauc curāt terras ꝛ res alienas iuadūt ꝛ occupāt: vt alijs exclusis domū suā ditēt ꝛ augeant: paupes mirabilit̄ affligi p̄mittūt (ꝛ q̄ pl⁹ ē) ēt ipsimet imisericorditer eos affligūt. Et iō timēdū ē eis ne i posterū a terra viuētiū alienent ꝛ a regno celorū (q̄ pauperuꝝ est) excludant. vt ēt dicit Augu. Quilibet quoq; rectores q̄libet clerici si āplius q̄ decretū ē eis q̄rūt tanq; calūniatores ꝛ cōcussores iohānis snia cōdēnāt: milites em̄ xp̄i sum⁹. Per milites ēt p̄nt p̄dicatores itelligi q̄s armat ap'ls di. Accipite armaturā dei ꝛ gladiū spūs q̄ ē ꝰbū dei. Istis ōr. neminē concutiatis numis aspere p̄dicando: et sic ad desperationē inducēdo neq; calūniā faciat⁊ p̄dicatione subtra hēdo: reputātes eos indignos exhortatiōis ꝰbo ꝛ cōtēti estote stipēdijs vr̄is q̄ sūt reddit⁹ assignati p̄dicatorib⁹. i. possessiones habētib⁹ ꝛ elemosynā date mēdicātib⁹. O q̄s felices turbe mercatores seu publicani militesse essent: si hāc doctrinā iohānis obseruarent. Sz q̄s ē q̄ de duab⁹ tunicis: imo de multis vnā det nō habēti? Quis ē q̄ sine fraude mercatiōes faciat ꝛ q̄ aliena bona sibi p̄missa nō inuadit? Quis ē ex maioꝝ⁹ q̄ minoꝝ⁹ calūniā nō faciat q̄ seruos nō cōcutiat ꝛ q̄ stipendijs suis cōtēt⁹ existat? Quis est officialium qui vltra suum non accipiat? Certe talis rarus inuenitur. ¶ Et nota q̄ Johannes ꝑm audientium dispositionem effundebat sermonez: vt dū minora p̄icerēt tādē ad maiora ptingerēt. vñ Chrisо. Uolebat aūt iohannes q̄n publicanis ꝛ militib⁹ loq̄bat ad aliā maiorē p̄fectionē eos traducere: sz q̄n nōdū erāt ad illam idonei minora referat ne si potiora p̄ferret: nequaq; illis itēderēt: ꝛ his iēt priuarētur. hec Chrys. Maiora aūt q̄ turbis p̄ceperat etiā ad publicanos ꝛ milites ac cōter ad oēs ptinēt. vñ Ambro. Singlis q̄z gñ bus hoim̄ q̄ueniēs tribuit sctūs baptista respōsuz vnū oib⁹ ita. Publicanis ne vltra prescriptū exigāt: militib⁹ nec calūniā faciētes p̄dā req̄rāt. Sz hec ꝛ alia officioꝝ p̄cepta singuloꝝ misericordia cōis est vsus: iō cōe p̄ceptū oib⁹ officijs: oib⁹ etatib⁹ necessariū: ꝛ ab oib⁹ deferēdū ē. Nō publican⁹: nō miles excipitur: nō agricola vel vrban⁹ diues et pauper: oēs i cōi admonētur: vt p̄ferāt nō habēti. Misericordia em̄ plenitudo ꝰtutū est: ꝛ iō ab oib⁹ est p̄posita p̄fecte forma ꝰtutis ne vestimētis alimētisq; suis parcāt. Misericordie tñ ipsius p possibilitate q̄ditiōis huma ne mēsura seruāt: vt nō sibi vnusquisq; totū eripiat: sed q̄ habet cum pauperibus partiatur. hec Ambro.

Chrisо.

T Ambro. de misericordia a iohanne prece pta.

Wilitaris disciplina. Pe. ble. Fruct penitē tie.

Oratio.

Eatissime iohannes baptista p̄cursor xp̄i ꝛ ꝰgo sanctissime q̄ penitētiā p̄cib⁹ ꝰbo p̄dicasti ꝛ eā nichilomin⁹ exemplo demonstrasti. s. austerā in victu ꝛ vestitu vitā ducēdo ꝛ te a mūdi illecebris elongādo obsecro te obtine pro me tuis sacris p̄cib⁹: vt donet mihi dñs congruētē abstinētiā cibi ꝛ pot⁹ cogitatiōis locutiōis atq; operis: custodiat me ab oi pollutione mētis et corpis: p̄cedatq; mihi q̄diu in hac vita tpali subsisto segregari a vitijs: ac militari sibi ꝛ ita dignos fruct⁹ penitētie facere vt valeā olim p̄cōꝝ meoꝝ veniā p̄seq̄ et ad vitā eternam peruenire. Amen.

¶ De eo q̄ Johānes nō p seipsuz sed a deo missus venit ad publicū. Correspōdet euāg. Fuit hō miss⁹ a deo cui nomē erat iohes. Ca. xviij.



Quod aūt Johānes officiū baptismi nō pria autoritate vsurpauerit sed ad testificādū xp̄i maiestatē missus testatur iohannes euāgelista di. [Fuit hō missus a deo cui nomē erat Johānes.] Quia em̄ Lucas dixerat: factū est ꝰbum dñi sup Johānē zacharie filiū in deserto. q̄d deo non hoc significet iohānes hic declarat cū dicit. a se ba[Fuit hō]. i. viuēs vita hois ꝑm dictamē recte rōnis [missus a deo]. s. de deserto ad ba ꝛc.

A Johā. s. Luce. ij. Johan. missus a

ptizandū z testimoniū phibēdū de xpo. Ubi obediēte ꝟbi in iohāne cōmēdat: nō em a semetipo. i. a sua psumptiōe venit sz a deo missus [cui nomē erat iohānes] z quenit hoc nomē. re i. iohānes em dr in quo est gra z iō fuit idoneus ad pcurrēdū ante illum q̄ est autor gre. [Hic venit in testimoniū (scz) vt testimoniū phiberet de lumine] scz xpo [vt p illuz] i. p ei⁹ testimoniū [omnes crederēt] in xpm.

¶ Et nota q̄ euāgelista q̄ntz hic mutat nomē ꝟbi. nūc em appellat lucē. nūc lumē: hoc ideo: q̄ lux dicit claritatē in puritate sua: sine alteri⁹ nature adiūctiōe. Sed lumē dicit claritatē cū aliqua re pmuncta sicut claritas aeris nō ē lux sz lumē. Et q̄m iohānes missus fuit vt testimoniū phiberet de xpo i q̄ est vnio humane nature cū ꝟbo: iō dicit euāgelista eū perhibere testimoniū de lumine. Sz q̄ iudei estimauerūt de iohāne ne forte ille eēt xps. Jō eo⁹ falsaz opinionem remouet euāgelista dicēs. [Nō erat ille lux]. s. vera p essētiā z ex se naturaliter lucēs z ad illuminā dū alios luce gre p se sufficiēs: sz lux p participationē: z a luce vera illa q̄ luce inhabitat inaccessibilē illuminat⁹ vt de ea luce ꝟa z sole iustitie. s. ꝟbo q̄ est suba pris: luxq̄ i q̄ tenebre nō sūt vlle testimoniū phiberet. Johānes q̄dē z sancti nō sūt lux illuminās effectiue: sz lux illuminata a luce prima. Est em lux illuminās effectiue q̄ ē lux p essentiā z sic sol⁹ deus est lux illuminās. Et est lux illuminās dispositiue q̄ ē lux p pticipationē: z sic sancti sunt lux q̄ illumināt ꝟbo z exēplo. Ipsa aūt lux de qua testimoniū phibebat erat ab eterno lux vera sine falsitate sine vmbra z sine pticipatiōe: sz p essentiā q̄ illuminat lumine gre oēz hoiez venientē i hūc mūdū tenebrosuz z quelibet vere illuminādū: q̄ fm Aug. nullus est de oib⁹ q̄ illuminat q̄ nō p hāc lucem illuminet. vel fm Chriso. Illuminat oēm hominē q̄ntū in se est: z ad eū ptinet. Quia si ali q̄ nō sūt illuminati hoc iō est: q̄ se subtrahūt ab influētia hui⁹ lucis. Si em q̄dā mētz sue oculos claudētes nolūt suscipere lucis hui⁹ radios nō a lucz natura obtenebratio ē illis: sz a malicia eo⁹ q̄ huic illuminationi obicē ponūt z a luce se reuertētes volūtarie seipsos gre dono priuāt. Et iō inexcusabilis ē hō q̄ se ad gram recipiēdā nō pparat. Et q̄dem ꝟbū z lux illa. i. sapiētia dei p quā fact⁹ est mūd⁹. i. vniuersitas rerū z ois creatura in mūdo erat ab ipo. s. mūdi exordio sicut cā in effectu z ars oipotētis dei p quem oia facta sunt in facto: hoc est in vniuersis creaturis lucebat rōne creādi z gubernādi eas: deus em; est pns vbiq̄ p potētiā: q̄ eius ꝟt⁹ ad oia se extēdit sicut rex est in toto regno z p penitētiā q̄ oia nuda z apta sunt oculis ei⁹ sicut est rex in aula sua: q̄ oia q̄ sunt ibi patēt ei⁹ aspectui z p essentiā: q̄ nō solū dat reb⁹ eē sz reb⁹ creatis iexistēs ꝓseruat eas in esse q̄ nō facit nisi p seipz vbiq̄ p essentiā psentialr existētē: sicut rex est in suo loco determinato cui corp⁹ suū ē ꝓportionatū. [Mūdus] iteꝝ rum. tū [p ipm fact⁹ est] sua bonitate: vt essent q̄bus suā gram imptiret. [Et mūdus]. i. hō mūdū inhabitās [eū nō cognouit] z iō necessariū erat q̄ ipse creator p carnē i mūdū veniret: vt p seipm cognosceret vel mūdus. i. mūdani z mūdi amatores eū nō cognouerūt: q̄ mūdane impssiōes i cordib⁹ taliū impediūt a cogitatōe diuinoꝝ. Qui aūt dei amici erāt eū etiā añ corpalē psentiā cognouerūt. Et iō lz eēt i mūdo sic de⁹ vniuersaliter ē i reb⁹ creatis hoc tn nō sufficit: vt cognosci posset a rudib⁹ z mūdanis. Quapropē vt ad sēsum sibi oib⁹ videri posset carnē iduit: z sic p incarnationē seu carnis assumptionē [in ꝓpria venit]. s. i mūdū q̄ suus ꝓpri⁹ ē sicut creatura sua quā ipe fecerat p quē facta sunt oia: q̄ i mūdo apparuit p hūanitatē quā fecerat p diuinitatem. Et spāliter venit i iudeā q̄ dicebat terra dei z ad iudeos de q̄b⁹ oriūd⁹ fuerat q̄s pre ceteris in ppm peculiarē sibi elegerat: q̄ semen abrae apprehēdit dū exiuit a pre z venit in mūdū carnē assumēs. In mūdo erat p deitatē: sz in mūdū venit p hūanitatē. Uenire q̄p pe vel abire ē hūanitatis: sz manere deitatz. Uñ sensus ē: venit. i. visibiliter apparuit: et venit nō ꝓpter se: sz ꝓpter nos: z hoc bene innuit euāgelista: q̄ em nō cognoscebat mūd⁹ sublimitatē diuinitatis apparuit in hūilitate hūanitatz. [Et sui eū] p fidē z approbationē [nō receperūt]. i. hoies q̄s ad imaginē z silitudinē suā fecerat: magna ex pte i eū credere noluerūt: vel [sui]. i. iudei [eū] p fidē z charitatē [nō receperūt.] Sic z hodie clerici q̄ respectu oim xpianoꝝ magis ꝓpre sunt sui: q̄ de sorte dei sūt p magna pte eum nō recipiūt: sz prauis suis morib⁹ magis q̄s laici eū abiciūt. ¶ Moraliter de⁹ in ꝓpriaue nit: q̄ venit i mētes hoim q̄ se totos deo dedicauerūt z seipsos abnegātes deo se totaliter ꝓprios fecerūt: vt iā nō sibi: sz deo viuāt. [Et sui eū nō receperūt]. i. illi q̄ sunt suimet querentes q̄ sua sunt nō q̄ dei: tales em, eū nō recipiunt nec venit in tales mētes. Et sic volēs deū in se venire oportet q̄ sit filius dei. verbū em cui⁹ ꝓpriū est qđ est fili⁹ nō venit nisi in propria. i. in omnes qui sunt filij dei: qui credūt in noie eius cuius nomē ꝓpriū est filius. Aliqui tamē de suis z pauci comparatiue receperūt eū per fidē charitate informatam filiū dei a patre missuz: ac verū deū z hominē credētes z pfitētes sibiq̄ per charitatē iherētes. Sed q̄d eis pfuit q̄ eū receperūt? Multum quippe profuit eis: q̄ vniuersaliter quotquot absq̄ distinctiōe status: aut cōditionis sexus aut etatis z sine discretione p sonarum receperūt eum p fidem [dedit eis

Lux. Lumen.

B Lux illuminās oēz hoiem.

Chriso.

Conseratio rem.

Mundi varie ac ceptus.

Uenire et Abire.

Moraliter

potestatem filios dei fieri] scilicet adoptionis p regenerationē baptismi ꝛ gratiā adoptionis [his q̄ credūt in noīe eius]. i. in re vel veritate nois qđ est christus deus vngēs et hō vnctus. Nomē quoq; ei⁹ est emanuel: idest nobiscū deus. ꝛ ideo ille credit in noīe eius q̄ credit eū deū ꝛ hoiem: ꝛ hoc est filius dei. vñ Johan. Ois q̄ credit qm̄ ipse est fili⁹ dei ex deo natus est. ¶ Et notandū q̄ nō dicit fecit eos filios dei: sz ait. dedit eis ptātez filios dei fieri. ꝛ hoc signāter ꝑm Chri. Primo ad ostēdendū q̄ multo studio opus sit: vt imaginē filiatiōis dei in baptismo formatā incōtaminatā semp custodiamus. Secūdo ad significandū q̄ hāc ptātem nullus nobis auferre poterit: nisi nosmetipsi aufera mus. Tertio ad ostēdendū q̄ hec gratia nō dat nisi volentib⁹ ꝛ studētib⁹: ita q̄ hoc est i operatione gratie ꝛ in ptāte liberi arbitrij. Nā hoc quidē est dei: sc̄z dare gratiā. illud aūt hois sc̄z p̄bere fidē. Potestas ergo filios dei fieri nō dat nisi ꝓfitentib⁹ fidē. christi p se si sūt adulti vel aliū si sint paruuli. Per filiū em̄ naturalē ꝛ p credulitatē in eū hmōi filiatio acq̄rit: non per carnis ꝓpagationē.

Johā. v. D Filios dei fieri. Chriſ.

Ecce quantus fructus aduentus filij dei: q̄ ex hoc hō sit filius dei p adoptiōis gratiam qđ ipse est p naturā. Et hic est magnus fructus: q̄ vt dicit apostol⁹: si filij ꝛ heredes: heredes q̄dē dei coheredes aūt xp̄i. Ubi larga misericordia dei ostendit qm̄ q̄ serui nō fuerūt digni etiā filij dei sint ꝛ nominent. vnde

Roma. viij.

Augustinus. Magna benivolētia vni⁹: natus est ꝛ noluit manere: vnus nō timuit habere coheredes: q̄ hereditas ei⁹ non fit angusta si multi possederint. Et ne q̄s putaret hāc natiuitatē carnalē esse ꝛ nō spūalē subiūgit euāgelista modū quo asseqūmur istā filiationem di. [Qui nō ex sanguinib⁹]. i. ex materia seminū patris ꝛ matris: pluraliter em̄ ꝑm grecos dicēdo ex sanguinib⁹ viri pariter ꝛ femine cōmunionē ostēdit: qđ etiā exponēdo subdit [neq; ex volūtate]. i. cōcupiscētia ꝛ delectatiōe [carnis] idest mulieris: q̄ em̄ caro minus fortitudinis hz: ꝛ ab ossibus sustētat: ideo p eā serus infirmior designat [neq; ex volūtate]. i. ex cōcupiscētia ꝛ delectatione [viri] sz ex deo nati sunt] p baptismi sacramētū et spūalē gnationē et filij adoptiōis facti sunt: q̄ nō fit p modū carnalis gnatiōis: sz spūalis inquātū hoies a deo recipiētes gratiā trahūt quodā mō p naturā diuinā: q̄ p donū gratie efficiunt consortes diuine nature. Moraliter hinc collige q̄ nihil humanū ꝛ p ꝓs nihil mūdanū neq; creatum debet se gignere in nobis vt nō ex illo sed ex solo deo nati sum⁹. Deinde ostendit ꝛ manifestat modū quo ꝟbū venit in mūdū: q̄ nō venit locali aduētu ꝛ vbi prius non erat. sz q̄ nouo mō ibi eē incepit sicut rex q̄ pri⁹ est in aliq̄ ciuitate p solā sui potētiā q̄n venit illuc ꝓsonal⁹ incipit ibi eē nouo modo sc̄z p sui p̄sentiā sic dei fili⁹ q̄i erat prius in mūdo p potētiā: p̄sentiā: ꝛ essentiā venit ibi nouo modo sc̄z hūiliādo se p carnis ꝛ nostre infirmitatis assūptionē vt filij adoptiui efficeremur p filiū naturalē: et hoc ē q̄ dr. [Et ꝟbū caro factū ē]. i. carni vnitū ē seu carnē assūpsit: q̄ est hoiez assūptū in vnā ꝓsonā sibi copulauit. Caro ei hic dr hō accipiēdo sinecdochice ptē p toto: ac si diceret factū est caro. i. hō. Factū est vtiq; ꝟbū caro: nō q̄ ꝟbū mutaret in carnē: sz q̄ carnē alia rōnalis alataz suscipiēdo ex diuinitate ꝛ hūanitate vna ꝓsona facta ē vt sint due nature i vna ꝓsona incōfusibil⁹ integre ꝛ indiuise vnite: nō vna in aliā quersa: sz ambe in vna ꝓsona dei⁹ ꝛ hō. Natura ergo hūana assūpta est a ꝟbo non in vnitate nature: sz in vnitate suppositi vl ꝓsone: ꝛ iō sensus ē. Uerbū caro factū est: ac si diceret: deus homo fact⁹ est. vñ Aug. Filius hois hz animā: hz corpus. Filius dei qđ est verbū dei hz hoiem tāq̄ alia corp⁹ sicut alia hūs corp⁹ nō facit duas ꝓsonas sz vnū hoiez sic ꝟbū hūs hoiez nō duas ꝓsonas sz vnū xp̄m. Quid ē hō? Alia rōalis hūs corp⁹. Quid ē xp̄s? Uerbū dei hūs hominē. hec Ang. Perfectā ergo in se naturā hominis dñs demonstrauit q̄ totū hoiem. saluare venit. vñ Chriſ. Nā q̄ iādudū ꝓpter pctm̄ hō tot⁹ sentētiā mortis incurrerat ꝛ in corpore ꝛ in alia necessario dñs vtrūq; suscepit vt vtrūq; saluaret. hec Chriſ. Noluit aūt euāgelista noiare totum: vt ostēderet singularē ꝛ maximā vnionē verbi ad hoiem q̄ tāta est vt nō solū verbū sit hō ꝛ hō verbū: sz etiā separatis ptib⁹ hois. s. carne ꝛ alia verbū est vnaq; q̄ partiū ꝛ q̄libet pars est verbū. Et lz alia sit nobilior ꝛ prestantior carne noīat tn̄ carnē magis q̄ animā: q̄ vt magis nos certificaret: ideo partē indignioreē exp̄sit: de qua magis dubiū esse poterat q̄ ꝟbū alia fctm̄ ipsaz assumpserit. Moraliter aūt maluit dr ꝟbū. cere caro q̄ alia ad cōmēdādū inenarrabilē cōdescēsuz benignitatis ꝛ hūilitatis dei. vñ ptē viliorē noīauit. In q̄ superbiā multoq; pcu tit q̄, req̄siti de cognatiōe sua rñdent noīan do aliq̄ tenētē statū dignitatis ēt i linea remota dicētes se eē nepotes talis epi p̄posi vl decani aut hmōi ꝛ tacēt de parētibus ꝛ alijs q̄ magis sūt ꝓpinq̄. Exēplū ad h̄ fabulosum narrat de mulo q̄ req̄sit⁹ q̄s eēt p̄ter rñdit dextrari⁹ esse: et⁹ auūculus: tacēs ꝛ erubescēs q̄ asin⁹ eēt p̄ ei⁹ [Et] sic ꝟbū [habitauit] nobis]. i. in nr̄a natura. iseparabil⁹ vt amplio⁹ nullaten⁹ ab ea diuisūgeret. Nō est itelligēdū q̄ habitauit i nobis q̄si in vnitate suppositi i q̄libet nostrū sicut i xp̄o: sz intelligēdū in vnitate nature hūane quā cōez nobiscū hūit. cū q̄ māsionē ꝓpetuā inijt. vl [hita-

Augu. Quod filius dei habet hominem.

Chriſ.

F Caropotius q̄z fctm̄ ꝟbū. Moraliter. Contra eos q̄ de parentibus gloriātur.

Caro ꝓ hoie to.

Caro ꝓ mulie re.

Moraliter.

Mulipsescēs q̄ asin⁹ eēt p̄ ei⁹

£

baruch uit i nobis]. i. iter nos i mūdo: ſm illud Baruch. In terris visus est ⁊ cū hoib⁹ ꝙuersat⁹ est. Notal'r ꝓ̄t etiā itelligi de inhabitatiōe mētali qua de⁹ mētē ihabitat p gr̄az. Et hec ẏbi inhabitatio mētalis. benej sequit ei⁹ inhabitationē carnalē: quavz factū est caro si cut effect⁹ sequit̄ suā cām. Ex eo em̄ q ẏbuz est incarnatū ꝓuenit nobis illud bonū q idē verbū nos inhabitat mētaliter. [Et vidim⁹ gloriā ei⁹]. i. cognouimus maiestatē gloriosam diuinitatis: quasi. i. vere vnigeniti a patre vni⁹ ⁊ einsdē. cū eo nature. Videre accipitur p visiōe corpali ⁊ p cognitiōe intelligibili ⁊ vtroq modo vidēdi habuit Johānes et alij apostoli notitiā verbi incarnati: q cum ipso fuerūt corpaliter ꝙuersati: ⁊ sic viderūt sensibiliter cpa ẏtutē toti⁹ nature exceden tia: ex q̄bus visu mētis pceperūt ⁊ intellexerunt diuinitatis eius excellētiā in carne latentē quā p infirmitate carnis visibilis sup bi credere noluerūt. Gloriā q̄ppe ẏbi cognouerūt discipuli in sapiētia doctrine: ⁊ q erat docēs sicut potestatē habēs ⁊ ꝓpria autoritate loquēs: similiter in miraculoz operatione: ⁊ q creature obediāt ei ad nutum sicut dño ⁊ creatori: necnō in trāsfiguratiōe: in passiōe: in resurrectiōe: i ascēsiōe: ⁊ in spūssancti missione. Propt̄ q̄ dicēs [et vidim⁹ gloriā ei⁹] subdit q̄si exponēdo hāc gloriā [quasi vnigeniti a patre]. i. nō p adoptionē: sed reuera vnigeniti p naturā ⁊ naturaliter ab eo pcedētis: ⁊ p ꝓs eādē naturā numero cū ipo habētis. Et attēde q ly quasi nō ponit̄ hic ad significādū silitudinē filiatiōis diuine: q nō est hic expressiuū silitudinis vel cōpatiōis: sed veritat̄z ⁊ expressiōis: ac si dicat ſm Christo. Vidim⁹ gloriā qualē decebat ⁊ ꝙueniens est hr̄e vnigenitū filiū. Et est modus loquēdi ſm eūdē: sicut si aliq̄s vidisset regē valde ornatū: ⁊ in multiplici gloria incedētē ⁊ incipiēs de hoc alijs narrare: nec valens totuz apparatū ⁊ ornatus claritatē enumerare diceret alijs sic. Quid opz multa dicere quasi rex ibat: sicut decebat regē. Ita ⁊ hic euāgelista cū nō posset sub breui sermone oīa que de gloria ẏbi cognouerat enarrare: puta q̄modo angeli ipsum glorificauerāt: vt serui: pastores: magi aducti p stellā: demones de corpib⁹ expulsi: mortui suscitati: infirmi curati ⁊ alia iā supra memorata. Et breuit̄ oīs creatura cognouit ⁊ clamauit regē celoz ad uenisse: immo ⁊ pater de celis ⁊ spūssanctus sup ipsum veniēs hec testati sunt. Hec ⁊ infinita alia gloriā ẏbi attestātia breuiter comprehēdēs Iohānes dicit [et vidim⁹ gloriā ei⁹ quasi vnigeniti a pr̄e]. i. talē qualē decet vnigenitū dei. Est ḡ dei fili⁹ iuxta diuinitatis excellētiā vnigenit⁹ a pr̄e. iuxta fraternā vero societatē primogenit⁹ in gr̄a. Inde est q frater nūcupat̄ ⁊ dñs. frater: q primogenit⁹ dominus: q vnigenit⁹. Cognitio aūt ẏbi incarnati quā habuerūt ap'li ⁊ credētes fuit q̄tū ad vtrāq naturā: scz diuinā ⁊ humanā. q̄tū ergo ad diuinā dicit [et vidim⁹ gloriā ei⁹ q̄si vnigeniti a patre.] sz q̄tū ad humanā subiūgit [et vidim⁹ eū plenū gratie]. i. carismatibus: q oīa dona sctispūs absq̄ mēsura recepit [et veritatis] q promissa adimpleuit. ⁊ dicit plenū gr̄e ad exhauriēda pctā: ⁊ plenum veritatis ad implēda promissa. Et vere plenum: q in xp̄o habitat oīs plenitudo diuinitatis corpaliter. ¶ Et notādū q illud euāgeliū cū sit altissime intelligētie ⁊ ꝓtineat ꝓfundissima misteria ⁊ precipue vbi dicit. ẏbum caro factū ē cui⁹ misterij modū explicare ille sanctissim⁹ iohānes se fatet indignū nō dubiū quin ẏba sint magne efficacie. ꝝ consuetudo laudabilis est q in fine misse illud euāgeliū legit̄ de cui⁹ euāgelij efficacia breuiter recito q̄da exēpla. ¶ In aquitania fuerūt duo demoniaci ambo mēdici: ⁊ videns vn⁹ q altera plus daret̄ claz vni sacerdoti dixit. Si feceris id q̄ tibi dixero: scz q illud euangelium. In principio erat ẏbum legeris i aure socij mei: me tn̄ nō audiēte ꝓ certo fugabitur demon ab ipso. Intelligēs aūt sacerdos versutiā demonis alte illud euāgeliū legit. Et cum diceret. Uerbū caro factū est: statim demones euolauerūt ⁊ ambo liberati sunt. Item narrat̄ diabolū dixisse cuidā sctō hoi esse quoddā ẏbū euāgelij valde tremebūdū demonibus: quo interrogante q̄ esset illud ẏbū noluit dicere. Vir aūt ille cū ꝓduceret in mediū plures autoritates: diabol⁹ respōdit ad singula nō esse illud. Tādē interrogatus an esset illud. Uerbū caro factum est. nō respōdit: sed cū clamore disparuit. Itē cuidā abbati apparuit diabolus in forma mulier pulchre allicies eum ad cōcubitū: cū soli eēnt in quodā viridario ⁊ aduertēs abbas maliciā diaboli signauit se dicēs. Uerbū caro factū ē ⁊ habitauit in nobis. ⁊ mox demō cū magno strepitu disparuit. ¶ Itē legit̄ de quodā monacho q̄ cū audiēs legi istō euāgeliū. In principio erat ẏbū et ꝓuento ad verbū caro factū est: nō genu flecteret nec aliquā reuerētiā faceret diabolus ei alapā dedit dicēs. Si legeret̄ ẏbū demon factū est. nos nūq̄ genu flectere cessaremus. Et experimento ptz q [vidim⁹ eū plenū gratie ⁊ veritatis] quia de plenitudine eius nos oēs accipim⁹ gr̄am p gratia q. d. etiam nos oēs duodecim ⁊ oīs plenitudo fideliū: ⁊ qui nūc sunt ⁊ futuroz de plenitudine eius accepim⁹: ⁊ ideo plenū fuisse dicere possumus. Ubi sciēdū q multiplex distinguit̄ plenitudo. Una est vniuersitatis siue numerositatis ⁊ corporeitatis: que generaliter ſm diuersas psonas est i ecclesia cui nullū donū deest. Alia ē sufficiētie q̄ fuit in stephano ⁊ in alijs sctis ⁊ est in singulis iu-

S Uidere et quomō vide runt gloriaz xp̄i apostoli

Quasi vnigeniti.

Christo.

Plenuz gr̄e ⁊c.

H Euāgelij de incarnatiōe verbi p̄stantia.

Demonia per euāge. Johan. effugata preciue per illud ẏbuz Caro factū est.

I Genua flectēda sunt duz dicitur Et ẏbū caro factum est

Plenitudo multiplex.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

stis i vnoquoq; p sua capacitate. Tertia est prerogatiue siue abundātie q̄ fuit in beata ṽgine q̄ oēs sanctos excedebat i donis gr̄e. Uñ sicut i sole de⁹ posuit ṽtutes oim syderū: ita i maria ṽtutes oiz sctōrū. Quare ñ sufficit ei hr̄e cū alijs plenitudinē sufficiētie: nisi hēat eā cū singulari p̄rogatiua z i tāta abūdātia q; possit sup effluere z redūdare super pctōres cui⁹tñ gr̄e autor ē xp̄s. Quarta ē plenitudo p̄sūmatiōis siue excellētie z supefluētie q̄ fuit i xp̄o z de q̄ dicit hic iohānes Non solū ei habuit plenitudinē i alijs repertā: sz ēt in alios redūdantē: qz de hac plenitudine donoz quā habuit oēs nos electi tāq̄ huius capitiz mēbra q̄si p quos riuulos q̄sdā supra

R Gr̄am dat de⁹ pro gr̄a. merita nr̄a accepim⁹. s. gr̄az p gr̄a. Gr̄am reconciliatiōis z salutis p gr̄a fidei q̄ i eū credimus: gr̄am vite eterne p gr̄a p̄uenīēte z iustificante: gr̄am remuneratiōis p gr̄a meriti. dedit em̄ nobis gr̄am vt p eā gl̄iam p̄sequamur q̄ ē gr̄a p̄sūmata z breuiter q̄cq̄d dr̄e gr̄a addit gr̄e p̄uenīēti totū ē gr̄a p gr̄a. vñ ē illō Quicq̄d habes meriti p̄uentrix gr̄a donat. Nil de⁹ in nobis p̄ter sua dona coronat. vnde

Augu. gr̄a vñ dicta. Augu. Quā gratiā p̄mo accepim⁹? Fidē: vocatur em̄ gr̄a qz gratis dat: hāc q̄ accepit gratiā primā peccatoz vt ei⁹ peccata dimitterēt. Et itez [gratiā p gratia]. i. p hac gratiam q̄ ex fide viuim⁹ recepturi sum⁹ aliā. i. vitam

Johā. s. eternā. vita em̄ eterna q̄si merces est fidei. Sz qz ipa fides gr̄a est vita eterna gr̄a est p gratia. Et qz (vt dictū est) [de plenitudie ei⁹ oēs gr̄am accepim⁹] in fonte aūt pleno vas accipere p̄t aquā quātū p̄t p̄m suā capacitatē: et si parū accipiat nō est defect⁹ fontis sed v asis. sic in xp̄o q̄ est fons vite plen⁹ nos gr̄am recepimus p̄z cordiū nostroz capacitatē. Sed videm⁹ q; pl⁹ capit vas bassum et latū q̄z vas altū z strictū: sic coz bassum p hūilitatē z latū p charitatē pl⁹ recipit z magis ē capax gr̄e q̄z coz altū p supbiā z strictū p auaritiā. Uñ ex pte dātis nō est defect⁹ sed ex pte nr̄a est defect⁹ si nō accipim⁹ p hūilitatē z di-

Isidor⁹. lectionē q̄tū possum⁹. vñ Isido. Nullo magis dei z hoim gr̄az meremur q̄z si hūiles in sinu charitatis esse studeamus. vt aūt dicit

Augu. Augu. Nō erat ista gr̄a in vete. testa. qz lex mīabat nō opitulabat: iubebat nō sanabat lāguoz ē oīdebat: nō auferebat sz p̄parabat medico venturo cū gr̄a z veritate: z ideo modū acceptiōis gr̄e determīnās subiūgit. [Qz lex p moysen data est] q̄ est annūciatio salutis [gratia] quā dat in virtutib⁹ z donis z sacramentis z q̄ fit salus hoim [z veritas] impletiōis figrarū z pmissionū [p iesum] saluatoz ē [xp̄m] vnctū spiritusancto [facta

Augu. est] in se z p se sufficienter. vñ Augu. Mortē em̄ tēpoz alē z eternā occidit moz dñi tui: ipa est gr̄a q̄ pmissa z non habita erat in lege.

Chrisо. Et Chrisо. Ea ei q̄ in no. test. p̄ficienda erāt: in vete. test. figuris p̄scripserūt quas xp̄s veniēs adumpleuit. vñ figura data ē p moysen: ṽitas p xp̄m facta est. Qualiter aūt hec gr̄a z ṽitas facta ē oīdit cū subdit [deum] vt est [nemo]. i. nulla creatura [viditvnq̄]. i. visiōe cōprehēsionis: qz vt dicit Chri. Nec āgeli nec ipsa seraphin essentiā dei viderūt. vt dū nemo. s. mortaliū viditvnq̄. vñ Grego. q̄diu hic mortal r viuit videri p quasdā imagines de⁹ p̄t: sed p ipsam nature sue speciē nō p̄t vt alia gr̄a spūs afflata p figuras q̄sdā deū videat: sz ad ipsam vim ei⁹ essentie nō ptingat. Si vero a quibusdā p̄t in hac corrupti bili carne viuentib⁹ eterna claritas dei videri: hoc ab hac sentētia nō abhorret: qm̄ q̄sq; sapientiā (q̄ de⁹ est) videt. huic vite fundit⁹ morit ne iā ei⁹ amore teneat. Et Augu. Nisi em̄ ab hac vita q̄sq; quodā mō moriat nō in illā rapit z subuehit visionē. Et subdit de eo a q̄ p̄hēdit [vnigenit⁹]. s. fili⁹ [q̄ ē] manet [in sinu]. i. in itimis secretis [p̄ris] eterni. p̄ qō p̄m Chri. Signat familiaritas z eternitas ei⁹ ap̄ō p̄rem ipse enarrauit] fidelib⁹ qō vidit. qz eos de secretis diuinitatis docuit vt de misterio trinitatis z de mīt̄is alijs q̄ nō fuerūt ita explicite tradita i lege z pphetis sic xp̄s explicauit sicq; eos in fide z gr̄a fidei fundauit ac viā salutis oib⁹ oīdit z in se apparuit. Uñ Beda. Hō fact⁹ enarrauit q̄d de trinitatiz vnitate sentiēdū q̄r ad ei⁹ p̄templatiō pperādū q̄b⁹ actib⁹ sit p̄ueniēdū. Oro

Chrisо. Beda.



Omine iesu xp̄e fili dei viui q̄ es lux vera q̄ illuminas oēm hoiez veniētē in hūc mundū ego miser q̄ tenebris densis obfuscoz te adoro deprecans miam tuā: vt aiam meā illumines: mētē informes: cogitationes disponas: sensus p̄ponas p̄mones z actus dirigas q̄tenus iniq̄tatis autor z tenebraz amator nō me surripiat nec i me signū suū fciat: sz veriſſime lucis fulgore p̄cussus p̄cul a me recedat: vt p clarā z rectā semitā ad te lucis autorē tēdens ad tuā gloriā p̄uenīā sempiternam. Amen.

De eo q Johannes cōfessus est se nō esse christum sed eius precursorem et nunciū. Capi. xix.



Omnibus autem existimantibus z cogitantibus in corde suo de Johāne ne forte esset christus i lege promissus: tum p̄opter mirabilē eius p̄ceptū z ortum: tum p̄pter sancte vite eius meritū: tum p̄pter doctrine ei⁹ p̄rudētiā efficacē tū p̄pter baptismi nouitatē: pharisei audita opinione quā turba habebat de Johanne moti

A Johannes curabit putetur christus

contra eū q̄ sibi baptizandi officium preter ordinē legis et traditionē eorū assumpsisset
Johā.j. indebite: z dubitātes an messias esset [miserūt ab hierosolymis] ad iohannē de stirpe sacerdotali existentē [sacerdotes z leuitas] in lege sapientes [vt interrogarent eū quis esset] et quare baptizaret. Sapientes tamē et scribe scire poterāt eū nō esse christū: quia christus p̄missus fuit ex tribu iuda. Johannes aūt fuit ex tribu leui. Johanni in vtero
Questiones quatuor vtiles. sanctificato: mouet questio quis sit. Ratione cuius nota quatuor questiōes cuilibet de se mouendas. s. q̄d sit in natura: q̄d in p̄sona: qualis in forma: quant⁹ in statura. Prius ḡ de his teipsum interroga vt videas quid interroganti deo possis respondere.
Prima. ¶ Prima ḡ q̄stio est: quid sis in natura. Ad hoc trina est responsio. Es enim homo ratione corporis: terra vt humilieris contra superbiam. Es ratione anime spiritus. vt sursum coneris contra auaritiam. Es ratione homo. i. animal rationale: vt rationabiliter conuersetis ꝫ luxuriā. Hec ergo querit a te deus. [Tu qui es] O superbe denaturasti: nō es terra te hūiliās: sed aer te exaltās nō spūs querens spūalia sed caro sapiēs terrena: nō homo rōne vtens: sed bestia brutaliter viuens.
Secūda Secūda questio est quis sis in p̄sona: et hoc q̄rēt a te q̄n pulsaueris ad ianuā dicēs. dñe aperi nobis. Et forte rñdebis: xp̄ianus sum.
Ambro. Sed vt dicit Ambro. Mendaciū est se xp̄ianū dicere z opa xp̄i nō facere. vel forte rñdebis amicus est. Sed attēde q̄d dicit. Vos amici
Joh.xv. mei estis si feceritis q̄ p̄cipio vobis. Si ergo
Mathe. xxv.i neuter es audies. Amen dico vobis nescio vos. Tertia questio est: qualis es. s. i forma
Tertia. morū et actionū interius z exterius: vt attendas diligenter q̄tū p̄ficias vel q̄tū deficias.
Quarta Quarta questio est. q̄tus sis. s. in spūali statura q̄ puus p hūilitatē: vt sciaṫ an possis p angustiā portā intrare ad vitā: q̄ magnus p charitatē: vt sciaṫ q̄tus tibi locus in celo debeaṫ. Interrogatus ergo q̄s esset [cōfessus est] veritatem [et non negauit] hoc em̄ esset negare ipsum xp̄m qui est ipsa veritas. vñ sequiṫ. [Et cōfessus est q̄ nō sum ego xp̄s.] In quo magis ad mentē et intentionē querentiū q̄ ad verba z q̄stionē respōdit: ad hoc em̄ q̄rebāt q̄s esset: vt respōderet eis si esset xp̄s an nō. vñ lz expresse nō quereret an ipse
Chriso. esset xp̄s. hoc tñ fm Chriso. Intendebant in corde: vt p̄z ex Johānis respōsione. Confessus est se nō esse q̄ nō erat: non negauit se esse quod erat. Cōfessus est se nō esse xp̄z q̄ opinio vulgi publica habebat: et nō negauit se esse xp̄i p̄recursorē quod erat: confessus est se nō esse iudicē: nō se negauit iudicis p̄conē
B cōfessus est se nō esse ecclesie sponsum: nō negauit se spōsi amicū. Confessus est se nō esse
Confessio vera verbū: nō se negauit esse vocē. Elegit solide subsistere in se ne hūana opinione inaniter z humiraperet sup se. Magis em̄ voluit infirmitatē lis Josuam humiliter recognoscendo inter membra xp̄i numerari: q̄ eius nomen immerito vsurpando ab ipso christi corpe abscidi. Hic ergo nobis johānis hūilitas (qua nihil maⁱ est) cōmendatur qui cū tante virtutis esset et auctoritatis apud iudeos: vt eū crederēt xp̄z. non est tamen eleuatus in superbiam vsurpans nomen et honorē alienum: vt enim ait Chri. Deuoti famuli est non solū non rapere
Chriso. gloriā domini: sed z oblatā a multis respuere: sed hanc iohannis humilitatē lucifer nō habuit qui gloriā diuinitatis vsurpare sibi
Hūilitatē iohānis non habētes voluit. Hanc etiā hūilitatē primi parētes nō habuerūt q̄ diuine sapiētie similitudinē sibi vsurpare voluerunt. Hanc igiṫ hūilitatē ille malignus nō habebat q̄ se extollēs diuinū si bi honorē vsurpabat. Et adhuc hodie quidā imitantur luciferū: vt tyrānī: qui seuiēdo violenter p̄sunt: et ambitiosi q̄ se extollēdo neq̄ter superioritatē querūt. Quidā imitant prothoplaustum vt heretici et hoies munda ne sapiētie qui volūt plus sapere q̄ oportet sapere. Quidā vero p̄figurāt antichristū: vt hypocrite simulantes sanctitatē ac mendaces z dolosi negantes veritatē. Igiṫ q̄ iudei estimabāt iohānē esse xp̄m in lege p̄missum patet q̄ fm scripturas scilicet. Non auferet
Gene. xlix. sceptrū de iuda. et huiusmodi dñice incarnationis tēpus adesse tunc eis fuit notū. Sed mira cecitas iudeorū qui cū crederēt iohānē esse xp̄m credere nolebāt ipso iohanne attestante xp̄m esse saluatorē tot signis ac virtu
¶ Helye expectatio. tibus approbatū. Et q̄ sicut a populo iudeorum expectabatur xp̄s vēturus ita z helyas ipsum p̄cessur⁹. sicut em̄ aduent⁹ xp̄i fuerat iudeis p̄missus ita etiā helye aduēt⁹. z ideo videntes qui missi erāt q̄ iohānes nō cōfiteb̄at se esse xp̄m q̄rebant si esset helyas. Propter duo querebāt si esset helyas: quorū vnū
Helye si militudo in iohanne. est similitudo habit⁹ z vite austeritas. aliud similitudo officij precedēdo aduentū christi et respondit se nō esse helyā: sicut iohannes fuit angelus nō natura z persona: sed officio et vita: sic etiā hic se negat helyā esse corpore et p̄sona: sed alibi xp̄s dicit eū esse helyam officio et vita. Nō fuit ergo helyas in p̄sona et corpore: sed in spiritu z virtute: quia scilz in suis operibus ostendebat similitudinem helye: sicut em̄ helyas aduentum domini p̄cucurrit secūdū: ita iohānes p̄cucurrit p̄mū. Ille p̄cursor vēturⁱ est iudicis. Iste p̄cursor factⁱ est saluatoris. Et sicut helyas in deserto morabaṫ parco cibo vtebaṫ z duris vestib⁹ opiebaṫ: sic et iohānes ambo in deserto p̄uersati ambo victu pci: ābo vestitu inculto. Et sicut helyas magni zeli fuit: sic et iohannes zelo veritatis mortu⁹ est: ambo reges arguebāt: ambo regū insaniā tolerabāt. Ille iordanē

celuz petitur⁹ diuisit ħ ad lauacrū q̄ celū petit multos quertit. ¶Et qz iohānes negauit se esse helyā quē ãte xp̄i aduētū nouerāt esse vēturū: q̄rebāt si ꝓpheta eēt. s. ille de q̄ moyses locut⁹ ē quē etiā fama tūc erat eē vēturū añ xp̄z. Erat ei famosa opinio tūc tpis q̄ ante xp̄z veniret vn⁹ magn⁹ ꝓpheta singularis ꝓ eo qō scriptū ē ꝓpheta suscitabit de⁹ ō fratrib⁹ vestris: ip̄z tāq̄ me audietz. qō ꝟz veritatē intelligendū ē ō xp̄o: lz iudei itelligerēt. de ꝓpheta alio. z iō iterrogauerūt eū si eēt ille ꝓpheta Et rñdēs negauit se eē illū ꝓphetā de q̄ scriptura p̄dicta intelligit: ꝟz nō negauit se eē ꝓphetā absolute nec ꝓphetā missū ante xp̄z. Si em̄ fuit plus q̄z ꝓpheta sequtur q̄ fuit ꝓpheta: qz minus includit in maiori. Cū igit iohānes taz famosus eēt: vt posset si vellet xp̄s putari noluit nō solū xp̄s sed nec helyas nec ꝓpheta alī⁹ reputari. z hoc est ꝫ eos qui se iactāt de gñe: vita: sciētia z hmōi. ¶Deide cū instarēt z q̄rerēt q̄s eēt z q̄d de se diceret ne ad illos q̄ eos miserūt absq̄ respōso redirēt respōdit dās de xp̄o testimonium asserēdo se ei⁹ eē p̄cursorē z dicit. [Ego vox] non q̄dē in persona z corpore: ꝟz in officio z ī militudine. vox inq̄z ꝟbi z xp̄i p me [clamātz] in deserto. dirigite viā dñi sicut dicit Esa. [pheta]. i. ego sū ille de quo scriptura Esaie dicit q̄ in deserto iudee clamare dz vt hoies ad christi aduentū in mūdū se p̄parēt. Prenūci⁹ xp̄i i deserto clamat: qz iudee a gratia dei deserte z destitute seu derelicte solatiū redēptiōis ānūciat. Et bñ designat iohānes i ꝓprietate vocis qz erat ānūciator ꝟbi diuini. xp̄i q̄ ꝟz diuinitatē ē ꝟbū patris sicut vox humana est exp̄ssiua ꝟbi mētalis. vox ergo vocat iohānes: qz ꝟbū vocat xp̄s sicut enim p̄cedit vox ꝟbū: ita iohannes precedit xp̄m. Nā statiz vt ex ore loquētis son⁹ in q̄lescūq̄ p̄ceditvox ē. ꝟbū aūt nōdū ē: z oē ꝟbū aliq̄d significat. Et sicut vox manifestat ꝟbū sic iohānes xp̄m: qz ꝓpterea venit vt eū in israel manifestaret. Itē vox ꝓpinquior est ꝟbo q̄z sonus: qz ꝓmo audit sonus. deinde p̄cipit q̄ vox est: z deinde ꝟbū qō dicit p vocē si iohānes ꝓpinquior est xp̄o q̄z alij ꝓphete: quorū ꝓphetia fuit quasi sonus respectu iohānis: qz illi de remotis: iste de ꝓpinquo xp̄z indicauit dicens Ecce agn⁹ dei. Merito ḡ iohannes precursor dñi vocat: qz z nascendo z baptizādo z p̄dicādo z moriendo z ipse sui nois appellatiōe xp̄z p̄currebat. ¶Sed q̄d clamabat ali⁹ euāgelista sic narrat dicens [parate]. i. ꝓparate [viā dñi] scz quo ad mādatorū ipletionē [rectas facite semitas ei⁹] scz q̄ ad cōsilioz superogationē vt ipse ad vos venire dignet z in vobis habitare q̄ nisi p viā z semitas rectas nescit icedere vel ad hoies intrare. vñ in ps. Vias tuas dñe demonstra mihi: z semitas tuas edoce me. Primū clamabat ad oēs: secundū ad ꝓficientes. Et he semite p quas cito ꝓpēdiose puenit ad patriā melius reficiāt in solitudine. i. i mūdanorū elongatiōe: z omnimoda tpaliū abstractiōe ne p colles deuios mundane oblectatiōis cōtingat oberrare. Has aūt semitas q̄dā oblīquat: q̄ spēm sanctitatis pretēdētes vel habitū religiōis gestātes i obseruātijs religiōis z cōsilijs euāgelicis nō recte ābulant nec seipos in illis rectificāt. Uel pvias q̄ aptiores sūt possunt ītelligi actiōes p semitas q̄ magis occulte sunt cordis intētiōes. Uñ [paratevia dñi] p mali desertionē z boni opatiōez [rectas facite semitas eius]. i. intētiones cultas facite rectas non distortas: scz ꝓ eternis nō p terrenis faciatis. Reformatio imaginis in mente in ħ attēdit q̄ facies mētis incuruata ad terrā p terrenoz oblectationem erigat sursū z rectificet p celestiū z sideratione z dilectionē. Uñ in cāticis. recti diligūt te. vbi ꝟz Ber. Recti itelligunt q̄ a terrenis sūt abstracti ac cōtēplatiōe z dilectione toti ad supna erecti. vñ dicit q̄ q̄rere z sapere q̄ sunt supz terrā curuitas alie ē: meditari ꝟo z desiderare q̄ sursū sunt rectitudo. Cui etiā rectitudini ꝟz eūdē Bern. attestat statura erecta corpis hūani Quid ei idecēti⁹ q̄z curuū recto corpore gerere aim? Peruersa res ē z feda lutеū vas qō ē corp⁹ ō terra oculos habere surſū celos libere respicere: spūalē ꝟo celestēq̄ creaturā suos ecōtrario oculos. i. iternos sēsus atq̄ affect⁹ trahere deorsū i terrā. ¶Et subdit. [Ois vallis]. i. ppl's gentilis vt q̄cūq̄ hūilis [iplebit] bonis spūalib⁹: scz gratia in p̄senti: z gloria i futuro [z ois mons z collis]. i. iudaicus ppl's vel q̄cūq̄ superbus [humiliabit]. i. euacuabit: qz gr̄az z gloriā amittet. de⁹ em̄ superbis resistit: hūilibus aūt dat gr̄am. Et q̄ se exaltat hūiliabit: z qui se humiliat exaltabit. Mons dicit q̄z tū ad maiores: z colles q̄z tū ad minores. [Et erūt prava]. i. corda maloz p iusticiā distorta erunt [in directa]. i. p eq̄tatē iusticie rectificabūt z ad iustitie regulā dirigēt [z aspa]. i. mētes iracūde z imites [i vias planas]. i. p ifusionez gr̄e ad māsuetudinē cōuertēt: z corda ꝟ xp̄m indurata mollificabunt [z videbit] oculo corporali i p̄mo aduētu [ois caro]. i. ois hō tā gētilis q̄z iudeus [salutare dei]. i. xp̄z dei filiū. Diuidebat eni tūc cōitas hoim in duas partes. s. i iudeos z gētiles z multi de his oib⁹ hoibus viderūt eum i mundo inter hoies cōuersantē. Pōt etiā hoc ꝟbū intelligi de visu spūali quo vident cū cōuersi ad fidē catholicā ex oib⁹ gentibus totius mundi. Uel videbit eū in forma humana ois hō tā reprobi q̄z electi in scōo aduentu. s. i die iudicij. ¶Et cū missi a iudeis audirēt a iohe q̄ nō erat aliq̄s trium predictorū quos expectabant tanq̄z psonas solēnes q̄sierūt ab eo

Deute. xviij.

Esa. xl.

Quare vox iohan.

Precursor dñi iohan. Mat. iij Luce. iij

Ps. xxxiij.

Semite dominī

Can. j. Ber. Rectiq̄

Jacobi iiij. Luc. xx iiij. et xviij.

Joh. j. dicētes [Quid ergo baptizas] nonū ritū inducēdo z officiū alienū vsurpando [si tu nō es xp̄s] q̄ potestate ꝓpria baptizabit. [neq; helyas] q̄ i trāsitu iordanis baptismū significabat [neq; ꝓpheta] cui⁹ officiū ē baptizare: vt patet de helyseo q̄ naaman baptizari iiij. Re- misit. Quasi dicerēt. Quare tibi officiū bagū. v. ptizādi vsurpas cū vicē personarū q̄b⁹ scriptura baptizare cōcedit nō geras: sicut prio prio ore cōfessus es. Notandū aūt q; licet io

¶ Baptiza re pote rat io- hannes hānes nō esset xp̄s: poterat tamē baptizare q; erat precursor eius: z ideo debuit parare viaz illius. Itē licet nō esset helyas persona liter: erat vñ virtute. Itē si nō erat prophe- ta ille singularis: erat tamē plus q̄ ꝓpheta cōis: z ideo baptizare potuit. Et respondit eis iohānes testimoniū de xp̄o iterū phibēdo: q; sicut p̄currebat p̄dicatiōe xp̄i sua predicatiōe z denūciatiōe: ita baptisma xp̄i p̄cedebat suo baptismate: sicut z ꝓphete ātiquitus aliq̄ denūciabāt futura nō solū ꝙbis sz

Baptiza re i aq̄ z i spiritu etiā factis. vñ dicit. [Ego baptizo in aqua] in penitētiā nō in spū in remissionē pctōrum docēs vos penitere nō potēs vos absoluere [Ego baptizo i aq̄] ꝓparatiue corpora tm̄ lauando ad significādū illū qui venturus ē baptizare in spūsctō auctoritatiue etiā animas abluendo. q. d. Nō debetis iputare audacie q̄d ago nec mirari si ego q̄ nō sum xp̄s neq; helyas: neq; ille ꝓpheta singulariter baptizo: q; baptism⁹ me⁹ nō est cōpletus z pfectus. Nā ad cōpletionē z pfectionē baptismi exigit lotio corporis z aie: z corp⁹ quidē ſm naturā lauat aqua: aia ꝙo nō nisi spū. Uñ z ego baptizo in aqua tantū in penitentiā. i. i signū penitētie purgātis aias: corpore lauo corp⁹ z institutū baptizādi vsum parans viā fortiori me donec vēiat q̄ abluit aias p spm̄.

Ambro. vñ Ambro. Ego igit vos aqua baptizo. Cito ꝙbauit se nō esse xp̄m q̄ inuisibili operet officio. Nā cū ex duab⁹ naturis homo. i. ex aia subsistat z corpore. visibile p visibilia. inuisibile p inuisibile misterū cōsecrat. aqua enī corp⁹ abluit: spiritu aie delicta mūdantur. Et ideo aliud fuit baptisma penitētie aliō est baptisma gratie. Istud extroq;: illō ex vno. Nā cū delicta cōia sint mētis z corporis purificatio q̄z debuit esse cōis. Et bene non

¶ ꝙbo sz ope declarauit nō esse se xp̄m. op⁹ eñ hominis ē gerere pniam delictoꝝ dei mun⁹ ē gratiā iplere misterij. ℔ Ambro. Johānis ergo baptism⁹ vmbra z figura erat melioris baptismi: q; significatio ꝓparatio q̄dā erat

Act. xix. futuri. ꝓpter q̄d vt habet i actib⁹. forma baptismi iohānis erat in noie venturi. Nec putandū ē baptismū iohānis parū ꝓfuisse hominib⁹: q; z si peccata nō dimittebat oēs tamē q̄ ab illo baptizabātur sub peccati vinculo cōstrictos eē sentiebat. z ideo redēptorem mundatorē q̄ peccata dimittere posset:

Baptizati a iohā. itez baptizā di erant

Medi⁹ vestruz stetit

℔

Medīū locū xp̄s tenet. Luce xxij.

Actu. x.

Ephe. ij

j. cor. iij

Act. xvij

Remigi us q̄n q; mo- dis vēit Jesus post Johānē Factus xp̄s ante iohānez

mox vbi apparuisset ḡrere necesse habebat. Uñ baptizabat in pniaz. i. ad hoc vt agerēt pniaz vt sicut eos ipe aq̄ lauabat exteri⁹: ita ipi se pnia lauarēt iteri⁹: vt mox xp̄o venīēte parati essēt ad ei⁹ baptismū suscipiēdū: q; q̄s baptizauit baptizati sūt iterū. Baptism⁹ eñ ipsius erat q̄dā ptestatio credendi i xp̄z vēturū z faciēda opa pnie vt deuoti⁹ recipe rent ipsuz. Utilis ergo erat baptism⁹ iohannis ꝓpter assuefactionē ad xp̄i baptismū: z ꝓpter vite emēdationē: q; baptizabant cōfitētes pctā suaꝝ ꝓpter xp̄i mānifestationē Uñ et subdit [Medi⁹ vestrū stetit]. i. pñs est inter vos quē p̄dico q̄ est mediator dei z hoim [quē vos nescitis] nec cognoscitis: z ad illū cognoscendū ego vos ꝓparo baptizando in aqua. Ista ꝙba exponi possūt: vno modo xp̄z humanitatē xp̄i q̄z quā ad literā xp̄s fuit in medio iudeoꝝ: q; inf hoies cōiter est cōuersat⁹ quasi vn⁹ ex eis z nō cognouerūt p̄sentez quē crediderūt futurū. Alio modo exponunt de xp̄o q̄z diuinitatē: ſm quā vbiq; presens est z inuisibilis. Et q̄z hoc medi⁹ ē oib⁹ reb⁹ creatis: z tñ nemo scit eū: q; nemo cōprehendit. ¶ Hic nota q; xp̄s sepe legitur locū medīū specialiter eligere: q; medīū ē loc⁹ humilis vñ ipe ait. Ego aūt in medio vestrum sum sicut q̄ ministrat. Itē est loc⁹ cōmunitatis q; vnifformit se habet ad oēs: vt cētrū ad circūferentiā. vñ Petrus. In veritate comperi: q; nō est ꝓsonaꝝ acceptor de⁹. Itē medīū est locus vnitatis: q; extrema vnīūtur i medio. vñ Apl's. Ipse ē pax nr̄a q̄ fecit vtraq; vnū. Itē est locus stabilitatis: q; medīū mūdi est firmum. vñ apl's. Fundamentum aliud nemo pōt ꝛc. Itē locus ꝓximitatis: q; omnibus partib⁹ approximat. vñ in actibus. Si forte attrectēt eū cū non longe sit. Et subdit iohānes de christo. [Ipse est qui post me veniet vel venturus est] quē ego vt precursor p̄nuncio [q̄ tamē ante me fact⁹ est] Licet iaz venisset tacendo: tamē dicit esse venturū q; nondū venerat ad baptismū. nondū se manifestauerat p̄dicādo: z miracula faciēdo ac nostre redēptiōis misterij cōplēdo. Et licet iohannes precesserit xp̄m tpe natiuitatis z mortis nō tamē resurrectionis z ascensiōis. Uel [q̄ post me venturus est]. i. q̄ predictus est a ꝓphetis: post me vēturus est. Scōz Remigiuz q̄nq; modis venit Jesus post iohannē: sc̄z nascēdo: predicando: baptizando mo riēdo: z ad inferos descēdēdo. Et cū hoc q; dicit āte me fact⁹ est. nō possit intelligi ſz dei tatē q̄ factam on est: nec de humanitate qua xp̄s posterior ē iohāne fact⁹: oportet q; intelligat quo ad honorē z dignitatē: q; quasi dñz sequit eū iohānes z vadit post eū. Ante eñ hoc in loco nō tp̄is sed ordinis ſz significationē z notat dignitatis nō natiuitatis ꝓrioritatē. Ac si dicat ſz Chrisо. Nō quis prioꝛve- Chrisо.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ni ad p̄dicandū vt maiorē illo me estimetis. post me ergo venit tpe: qz postmodū nat⁹ añ me fact⁹ est dignitate: qz tāq̄ clarior z honorabilior seu maior z dignior mihi p̄posit⁹ est z p̄latus. Huic simile est cū de aliquo dicim⁹. hic olim me minor vel mihi par erat: sed mō ante me fact⁹ est honore. mō me precedit. mō mihi p̄latus est: vel fact⁹ est añ sinceritatē cōscientie innocentia vite fame decore. P̄lationis aūt xp̄i causas iohānes aperit cū sub iungit. Qui p̄or me erat. P̄ro tāto em̄ [ante me factus est]. i. mihi p̄lat⁹ z dignitate ante posit⁹ est: qz z si posterior sit in tpe est tm̄ p̄or in eternitate: qz p̄or me erat nō p̄z hūanitatē quā acceperit in tpe: sed p̄m deitatē in q̄ est ab eterno cū p̄re p̄or me erat: qz ipse ab eterno ego ex tpe. Qm̄ q̄ post me nat⁹ est de mr̄e sine p̄re añ oēm creaturā sine vllo initio genit⁹ est ex p̄re sine mr̄e. Et fortior me ē: qz ip̄e de⁹ fortis z potēs: ego aūt hō z fragilis z impotēs. Ille dñs: ego seruus: ille imperator: ego miles. vñ Raba. Fortis est iohānes q̄ spiritūsctm̄ dign⁹ est hr̄e: fortior q̄ eūdē p̄t dare. Fortis q̄ regnū celoz p̄dicat: fortior q̄ donat. Fortis q̄ baptizat in pctōrū cōfessiōe: fortior q̄ in eorū remissiōe. Immēsitatē aūt excellētie ei⁹ subdēdo manifestat. [Cuius nō sum dignus vt] p̄cūbēs [soluā corrigiā calciamētorū ei⁹] qđ hūile z vile officiū est. q. d. Intātū ē añ me vt ego neq̄ fuire ei: neq̄ ivltimis ministrorū eius vocari dignus sim. calciamētū em̄ soluere vltimi ministri res est. Cū xp̄s calciamenta nō portauerat ptz q̄ hec est metaphorica locutio: qz iohannes i hoc dicit se nō ē dignū exhibere xp̄o etiā minimū obsequiū hoc exprimēs p̄m cōmunē loquēdi modū. Cū em̄ alīq̄s suā paruitatē z alterius excellentiā vult exprimere: solet cōmuniter dici nō sū dign⁹ tāgere sotulares ei⁹ vl̄ aliq̄d hmōi. Nec mirū si iohānes hoc dicit qz hō quātūcūq̄ magnus deo cōparat⁹ nihil est nisi puluis et cinis: nec etiā aliqua creatura est digna ei seruire nisi p gr̄am assumat. Per hoc oñdit etiā iohānes ipsis phariseis q̄ officiū alienū nō vsurpabat sz tm̄ suū p̄priū officiū. s. p̄cursoris exercebat. vel p̄m Grego. allegorice p calciamentū hūanitas: p pedes deitas: p corrigiā vnio calciamētorū. s. aie z corpis ad deitatē intelligi p̄t: qz nec ip̄e Johānes nec aliq̄s ali⁹ sufficiēs ēvel p̄t misteriū z modū illi⁹ ineffabilis vnionis duarū naturaz. s. diuine z hūane qua verbū caro factū est explicare vel aperire cū hec vnio tāta esset q̄ hominē deū z deū hoiem faceret. vñ Esa. Enarrationē eius q̄s enarrabit? Quasi diceret null⁹ est dign⁹. vbi Grego. Qua in re pensandū nobis est quō sancti viri vt humilitatis in se virtutē custodiāt cū quedā mirabiliter sciūt illud ante mentis oculos studēt reuocare qđ nesciunt: vt dū ex parte aliqua infirmitatem suā p̄siderāt ex ea parte qua p̄fecti sunt eoz se aim⁹ nō extollant. Restat g̃ vt in oē qđ scit sese mens deprimat ne qđ virtus scientie cōgregat ventus elatiōis tollat. Cū bona fratres agitis semp ad memoriā mala acta reuocate: vt dū caute culpa cōspicit nūq̄ de bono ope anim⁹ letet. Superiores inuicē p̄timos vestros attēdite. Qz et quos agere aliq̄ praua p̄spicitis: q̄ i eis lateāt bona nescitis. Que licet bona assint opa nulla sunt nisi ex hūilitate cōdiant. Qui em̄ sine hūilitate virtutes cōgregat: q̄si in vento puluerē portat. Hec Grego. Deinde Johannes subiungit. [Ipse vos baptizabit] nō solū in aqua: sed z [in spiritusancto et igne] gratiā spūssāctiz charitatis p̄ferēdo qđ nō p̄t facere nisi de⁹. In baptismo em̄ xp̄i p̄fert gratia spiritussancti: z p ipsum ignis charitatis si debite suscipiat vel obex nō ponat. Baptismus aūt Johannis ista nō cōferebat: sed baptismū xp̄i significabat z ad ip̄m disponebat. Vñ Chrī. Aliud fuit baptisma Johannis aliud dñi. Illud penitentie: hoc sanctificationis et gratie. in quo z spiritussanctus in vnoquoq̄ credente ad decoquenda peccata m:ō ignis opatur vrens delicta purgans sordes carnis et aie. vñ et Beda. Baptizamur autē a dño in spiritusancto nō solū cū in die baptismatis fonte vite in remissione peccatorū abluimur verūetiā quotidie cū p gratiā eiusdē spirit⁹ ad agenda q̄ deo placent accendimur. Est g̃ baptism⁹ fluminis in aqua: flaminis in penitentia: sanguinis in martyrio. Deinde post testimonium iohannis de p̄mo xp̄i aduentu addit etiā de extremo autoritate z ministerio iudicij xp̄m cōmendando z populis comminando di. [Cui⁹ ventilabrū in manu ei⁹.] Ventilabrū a ventilandis paleis dictū est instrumentū quo in palestina solebat purgari bladū z est factū sicut pala qua p̄jcit granū paleis cōmixtū in altū: ventus paleas tollit z granū in area cadit. Johānes ergo metaphorice loquēs p ventilabrū intelligit discretionē iusti examinis seu diuinū iudiciū z potestatē discernēdi bonos a malis sicut ventilabro diuidunt grana a paleis et fructuosa ab infructuosis qđ ē in manu. i. i ptāte z arbitrio eius: qz i iudicandi officiū sibi traditū est a patre: qz oē iudiciū dedit filio. [Et permundabit]. i. p̄fecte mūdabit [z purgabit] in futuro [aream]. i. ecclesiā suā a paleis in qua nunc grana cū paleis. i. boni cū malis cōmixti sunt: sed in iudicio sepabunt ab eis. [Et cōgregabit triticū] mō plurib⁹ locis dispersum. s. bonos z iustos q̄ ad modū tritici sunt interius candidi p munditiā: exteri⁹ rubei p patientiā: graues morib⁹: vtiles p̄monib⁹: multiplicabiles aliorū cōuersationib⁹ [z i horreū suū]. i. i celeste habitaculū. [Paleas aūt]. i. malos z reprobos: leues p superbiā

Raba. q̄ fortior est iohāne christus

I Calciamenta soluere ei⁹ q̄ ea non hz.

Grego.

Esa. lij

Humilitas ꝛ elationē in ducitur.

Beda.

Baptismus triplex

Uentilabrū.

Joh. v.

biã: pallidos p inuidiã: fragiles p iracũdiã: aridos p auaritiã: infructuosos p accidiam: viles p carnalẽ cõcupiscentiã [cõburet igne] gehẽne [inextinguibili] ꝛ pena sensibili. In hac ẽt pñti vita dñs ecclĩã purgat dũ ob manifesta pcta puersi ꝛ mali de ecclesia p sniaz eijciũt vl̃ p mortẽ de hac vita abscidũt: sz hec purgatio i fine pficiet qñ p ãgelos de regno suo oia scãdala colligẽt: vt mõ mũdat discernendo merito nõ nũero: sz tũc ꝛ nũero ꝛ merito. [Multa q̃dẽ ꝛ alia exhortãs] et docẽs ioh̃anes [euãgelizabat] ꝛ annũciabat [pplo] Ex q̃ ptz q nõ oia facta ꝛ dicta iohãnis scripta sũt: sz pauca respective sicut ꝛ de xp̃o dr Johãnis vltimo. ¶ Moral'r iohãnes dat formã viuẽdi: p̃dicãdi: ꝛ fructificãdi. nã ei⁹ vita austera ꝛ q̃ advictũ durũ: et q̃ advestitũ aspe rũ: ꝛ q̃ ad locũ desertũ ei⁹ doctrina vera: siue de deo siue de seipso siue de primo ei⁹ opatio fructuosa: qr multos vocãdo: baptizãdo ꝛ rectificãdo. In pmo fuit exẽplar religiosoꝝ: in scõo doctoꝝ. i tertio platoꝝ. Si ei talis esset p̃dicator ois hierosolyma q̃ ad claustrales ꝛ iudea q̃ ad clericos ꝛ regio q̃ ad laycos veniret pfidẽtes pcta sua tã venialia q̃ mortalia veniret ꝛ iesus cũ eis ad sanctificãdũ eos et verbo ꝛ remedio ꝛ exẽplo. ¶ Ad matorẽ aũt expressionẽ p̃dictoꝝ loc⁹ vbi facta sunt determinat: pñr cũ subiũgit. hec i bethania facta sunt trans iordanẽ vbi erat iohãnes baptizans. vt em̃ dicit Chri. nõ in domo neq; in angulo xp̃m p̃dicabat: sz iordanẽ transiens in media multitudie pñtiꝫ⁹ oiꝫ⁹ q̃ ab eo baptizabant. In bethania q̃ dom⁹ obediẽtie interpretat iohãnes baptizare dr: vt q ex obediẽtia dei venerat xp̃m nũciare imolandũ: p redẽptiõe mũdi oñdat intelligãt hoies: qr si a pctõ originali qõ p iobediẽtiã p̃mi parẽtis cõtigit absolui desiderãt submisso corpe ꝛ credulo corde baptismi sacramentũ suscipere ꝛ p obediẽtiã fidei oẽs ad baptismũ puenire debẽt: ꝛ vt significet q baptizatis obediẽtia puenit. Est aũt duplex bethania. vna ẽ q̃dã villa citra iordanẽ ad duo miliaria de hieru salẽ. s. in latere montis olineti vbi lazarus fuit suscitat⁹. Alia (de q̃ dictũ ẽ) sita supra iordanẽ ex altera tñ pte fluuiis. s. i sorte duarũ tribuũ ꝛ dimidie a hierusalẽ itinere dieiunĩ⁹ vbi erat iohãnes baptizãs. s. i pfinio gẽtiũ ꝛ iudeoꝝ: vt his ꝛ illis oñderet baptism⁹ cõis. Et bñ trans iordanẽ baptizabat qr gẽtes cõmunius q̃ iudei baptismũ receperũt. Ofo.



Ohannes beatissime precursor xp̃i p̃co iudicis: amicus sponsi: vox v̄bi diuini: q̃ solatiũ nr̃e redẽptiõis annunciare meruisti: impetra mihi misero apud eũdẽ dñm nr̃m iesuz xp̃m tuis sanctissimis p̃cib⁹: vt purgato a vitijs pectore: ꝛ ornato v̄tutib⁹ parẽ sz salubria tua monita viã dñi ꝛ rectas faciã semitas ei⁹: q̃tenꝰ i extremo iudicio cũ areã ecclesie sue mũdauerit ꝛ triticũ a paleis sepauerit: merear inꝛ grana tritici ꝛ electos suos iueniri ꝛ i horreũ celestis mansionis cum eis reponi. Amen.

¶ De penitẽtia faciẽda. Capi. xx.



A

Quia vero de penitentia p quã regnũ celoꝝ appropinq̃t ꝛ via dñi parat tactũ est in p̃cedentib⁹ nunc p̃fr de ipa aliquã tulũ lati⁹ videam⁹. Ad verã itaq; penitẽtiã quã amor dei ꝛ odiũ peccati facit añ oia duo requirunt. s. q pctõr de pctis preteritis doleat ꝛ nunq̃ iterata vice peccandi firmã voluntatẽ habeat. Sine his duob⁹ penitẽtia vera nõ est quia sine eis nec de⁹ peccata dimittit nec sacerdos absoluere a peccatis põt. vñ Berñ. Uera siquidẽ penitentia est sine intermissione temporis de preteritis malis dolere ꝛ sic plangere cõmissa vt nõ cõmittat plangenda. Irriso: nãq; est ꝛ nõ ver⁹ penitens qui adhuc agit quod peniteat. Si ergo vis verus penitens esse cessa a peccato et amplius noli peccare. Quoniã inanis est penitentia quã sequẽs coinquinat culpa. vñ et Grego. Penitẽtiã q̃ppe agere est ꝛ ppetrata mala plangere ꝛ plangenda nõ ppetrare. nam q̃ sic alia deplorat vt tñ alia committat adhuc penitentiã agere aut ignorat aut dissimulat. vñ etiã Augu. Inanis est penitẽtia quã sequens coinquinat culpa. Nihil pfunt lamẽta si replicant peccata: nihil valet a malis veniã poscere ꝛ mala denuo iterare. et iterũ. Penitentes penitentes: si tñ estis penitentes ꝛ nõ irridentes mutate vitã: reconciliamini. Penitentiã agis genu figis ꝛ rides subsannas patientiã dei. Si penitens es penitet te: si nõ penitet penitens nõ es si ergo penitet cur facis quod male fecisti: si fecisse penitet noli facere: si adhuc facis penitẽs nõ es. De quibus aũt penitẽtia sit agenda notat idẽ Aug. di. Tres sũt actiões pnie. vna ẽ q̃ nouũ hoiem parturit donec p baptismũ salutarẽ oim̃ p̃teritorũ fiat ablutio pctõꝝ. Ois em̃ q̃ iã suevolũtatis arbiter pstitut⁹ ẽ cũ accedit ad sacramẽta fidelium nisi eũ peniteat vite veteris nouã inchoare non põt. Ab hac penitẽtia cũ baptizant soli puuli immunes sũt: nõ dũ em̃ vti pñt libero arbitrio: quib⁹ tñ ad cõsecratiõnẽ remissiõnẽq; originalis pcti pdest eoꝝ fides a q̃b⁹ offerunt: vt q̃scũq; maculas delictoꝝ p alios ex q̃bus nati sunt contraxerunt: aliorũ etiã interrogatiõe ꝛ respõsione purgent. Ceteroꝝ hoim nullus transit ad chr̃m: vt incipiat esse quod nõ erat nisi peniteat eum fuisse quod erat. ¶ Altera vero penitentia est cui⁹ actio per totã istam vi-

Pnia duo requirit.

Berñ.

Grego.

Augu.

B

Pnia de quibus sit agenda.

Pnia in baptismo.

Penitẽtia totꝰ vite.

Bethania.

Joh. s. Chrisо.

Bethania duplex.

Moral'r Johan. dat triplicem formã.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

taz perpetua supplicatiõis hũilitate subeũ da est. Primo qz nemo vitã eternã deside-rat nisi cũ vite huius tpalis peniteat. Quis dubitet i q̃cũq; tẽpozali felicitate ẏ semur pe nitere tñ nos debere huy vitevt ad illã icoz-ruptionem tota auiditate curramꝰ. Quis g̃ festinat atq; exoptat ad patriã remeare nũi quẽ pegrinationis sue penitet? q̃s itaq; sa-ne mentis nõ ingemiscit cui non per penitẽ-tiã sic eẽ displiceat? Deide multa sũt pecca-ta q̃ q̃ cũis singula nõ letali vulnere ferire sẽ tiant: tñ simul oia cõgregata q̃ plura sũt ne-cant: nisi medicamẽto quotidiane penitẽtie deserant. Quisq̃s itaq; se diligẽter attendit satis intelligit cũ q̃nto periculo peregrinet a dño. Tertia actio est pnie q̃ pro illis pctis subeũda est q̃ legis decalogꝰ ẏtinet. In hac g̃ penitẽtia maiorẽ in se quisq; seueritatẽ de bet exercere: vt a seipo iudicatꝰ nõ iudicet a dño. Ascendat itaq; hõ aduersũ se tribunal mẽtis sue: cõstituat se ãte faciẽ suã. Atq; ita ẏstituto, i cordis iudicio assit accusatrix cogi tatio: testis cõscientia: carnifex timor. Inde q̃ dẽ sanguis animi cõstientis p lachrymas p-fluat. Postremo ab ipa mẽte talis sẽtẽtia p-ferat: vt se idignũ hõ iudicet participatiõe corporis z sanguinis dñi: vt q̃ separari a re-gno celorũ timet p vltimã sentẽtiã summi iu dicis: p ecclesiasticã disciplinã a sacramẽto celestis panis separet. Judicet ergo se ipsũ hõ in istis: voluntatẽ dũ põt z mores cõuer-tat in melius: ne cũ iã nõ potuerit etiaz p̃ter volũtatẽ a dño iudicet. Sed si iã de sanitate desperãs addis pctã pctis: sicut scriptũ est. Peccatoz dũ venerit in pfundũ malorũ ẏtẽ net noli ẏtẽnere: noli desperare clama ỏ pfũ dis etiã ad dñz. De tali pfũdo niniuite cla-mauerũt z ppitiationẽ inuenerũt. Faciliusq; ẽ ena cuata cõminatio ppheție q̃ hũiliatio pnie. Quicq̃d eñ feceris q̃cũq; peccaueris adhuc i hac vita es vñ te oino si sanare, nol let auferret. Cur g̃ ignoras: qz patiẽtia dei ad pniaz te adducit. hec Aug. Nõ solũ g̃ de magnus sz z de paruis pctis vt dictũ ẽ q̃tidia na pnia ẽ agẽda: z q̃uis parua videãt nõ tñ ppter hoc sũt negligẽda: qz vt ait Greg. Nullũ pctñ adeo paruũ qõ nõ crescat neglectũ. et iterũ. Pctñ qõ penitẽtia non diluit ipso suo põdere mox ad aliõ trahit. vñ dicit Ambr. q̃ minimũ pctñ sciẽter ẏmissũ grauẽ totomũ do. vñ z Aug. Sed ista leuia q̃ dicimus noli cõtẽnere: si ẏtẽnis qñ appẽdis expauesce qñ numeras leuia multa, faciunt vnum grãde. Multe gutte iplent flumẽ. Multa grana fa ciũt massã. hec Aug. nõ itaq; leuia sũt cõtẽ-nenda nec ppt grauia ẽ despandũ qz vt ait Augu. nullũ peccatũ criminale ẽ dũ displicet nullũ veniale dũ placet. Agenda ẽ aũt pnia sine dilatiõe z dũ possumꝰ ne subito ẽoccu-pati q̃ramꝰ spaciũ penitentie z inuenire nõ possumꝰ vñ Aug. Remedia q̃uersiõis ad deũ nullis sũt cũctationibꝰ differenda: ne tẽpus correctiõis pereat tarditate. Qui eñ penitẽ ti indulgẽtiã ꝓmisit dissimulãti diẽ crasti-nũ nõ spopõdit. z iterũ. Si q̃s aũt positꝰ ẽ in vltima necessitate egritudinis sue voluerit accipere pniaz z accipit z mox recõciliat z hic vadit. fateoz vobis nõ illi negamꝰ qõ peni-sz nõ p̃sumimꝰ qz hinc bñ exit. Nõ p̃sumo: nõ vos fallo: nõ p̃sumo: fidelis bñ viuẽs securꝰ hic exit. Baptizatꝰ ad horã securꝰ hinc exit: agens pniaz ad vltimũ z recõciliatꝰ: si securꝰ hinc exit ego nõ sũ securꝰ. vñ securꝰ sũ: securꝰ sũ z do securitatẽ. vñ nõ sũ securꝰ penitẽtiam dare possũ: securitatẽ dare nõ possũ. nõ dico dãnabit sz nec dico liberabit. Uis te ỏ dubio liberare. Uis qõ incertũ ẽ cuadere? Age pe nitẽtiã dũ sanꝰ es. si eni agis verã penitẽtiã dũ sanꝰ es z inuenerit te nouissimꝰ dies cur-rentẽ vt recõcilieris. Si sic agis securꝰ es: qz egisti penitẽtiã eo tpe quoz peccare potuisti. Si aũt tũc vis agere penitẽtiã quãdo iã pec care nõ potes pctã te dimiserũt: non tu illa. Due res sũt aut ignoscit tibi aut nõ ignoscit Qõ horũ tibi sit futurũ ego nescio. Ergo di-mitte in certũ z tene certũ. hec Aug. Ideo aũt Augu. dubitat de his q̃ penitẽt in extremis: qz tales potiꝰ vident penitere timore pene q̃ amore iusticie: z ideo eoz penitẽtia videt eẽ dubia. Nõ g̃ tardes vt dissimules i sanita te penitẽtiã agere: z cito pcti onus deponere qz vt ait Aug. Stultũ ẽ in illo statu viuere in quo q̃s nõ audet mori: z audacioz ẽ q̃ cũ vno pctõ mortali dormit q̃nq; qui cum septem hosti bus pugnat. Sepe quidẽ ꝓmittũt sibi hoies vitã longã ex eo q̃ sunt iuuenes vel bone cõ plexionis aut fortes nescientes q̃d supuẽtura pariat dies nec attẽdentes q̃ raro q̃s morit morte naturali: sed frequẽter ex accidẽtibꝰ: puta febre: apostemate z hmõi. vel quãdoq; morte improuisa z casuali. z tñ creditur q̃ q̃ libet in statu meliori moritur. vnde Hugo de san. victo. Sciendum q̃ nec iustus: nec ipi nec puer: nec senex ante soluuntur a corpore quã sint in illo puncto bonitatis vel malicie vltra q̃nq; si vnq̃ viuerent nunq̃ transirẽt. hec Hugo. Sz propter vanã longe vite spez mul ti decipiũtur z penitẽtiam quã expectant nõ consequũtur. vnde Chrisо. Nihil tãtum deci pit hoies q̃tũ vana spes lõgioris vitez Aug. Experti sumus multos expirasse expectan-tes reconsiliari. Et posito q̃ homo certꝰ esset de vita longa adhuc tñ penitẽtia nõ esset vs-q̃ ad senectutem z senium prolõgãda: qz tũc inualidi sunt homines ad laborẽ z vix i his etatibꝰ reperitur quis qui se a peccatis que cõsueuit euellat p penitentiã. Optimũ ergo cõsilium: summa prudentia z maxima pui-dẽtia in hoc cõsistit vt p verã cõtritionẽ z pu rã ac integralem cõfessionem: z p satisfactio

C Pnia p pctis cõ tra deca logum

Prouer xviij.

D Pnia etiaz de paruis pctis est agẽda. Greg.

Ambro.

Augu. Nota.

Pnia a-gẽda si-ne dila-tione. Augu.

Pnia se ra secuꝝ nõ facit.

E Uite lon ge spes decipit.

Quisq; in opti-mo statu moritur Hugo.

Chrisо. Augu.

nem condignā hō sanus ꝛ fortis se disponat cunctaq; noxia eum a salute eterna retrahentia ac ipediētia proȝciat: ꝛ se ingiḱ oi tēpore sic teneat ac si hodie vl̄ cras vel ad longius in hac septimana discessur⁹ sit de hꝫ mūdo. In extremo q̄ppe vite sue pōt hō penitere: qz vsq; tūc pōt peccare: ꝛ ḡ vsq; tūc pōt de peccatȝ p diuinā misericordiā cōsequenā qz misericordia deivicit hūanā malitiā. Sed talis penitētia tarda raro ēvera ꝛ fructuosa qz in ea nō habeḱ distinctiua ꝛ sufficiēs de peccato displicentia. cōtritio enī sufficiēs req̄ritur q; peccatū dimittaḱ: sȝ vehemens passio ꝛ dolor in parte sensitiua qualē habēt ꝓmuniḱ illi in articulo mortis ipedit in penitēte vsum ratiōis ne bñ deliberet de peccatis. De penitentia ḡ iniuncta aut volūtarie assūpta gaude ꝛ deo gratias age q̄ te ad eandē decreuit miseri corditer expectare: nō sis ingratus: qz hodiernū diē habes in quo corrigaris. Heri malꝰ fuisti: hodie bonus esto. Considera qm̄ multi modo moriunḱ q̄bꝰ si vna hora ad agēdā penitētiā ꝓcederet q̄ tibi concessa est quo p altaria ꝛ q̄ festināter curreret: ꝛ ibi flexis genibꝰ vl̄ certe toto corpore in terrā prostrato tā diu suspirarent: ploraret ꝛ oraret donec plenissimā peccatorū suoꝝ veniā a deo cōseq̄ mererenť. Tu vero cōedendo: bibēdo: iocando: ridēdo ꝛ otioseviuēdo tēpus pdis q̄ tibi deꝰ indulsit ad req̄rendā gratiā ꝛ ad ꝓmerēdam gloriā. Cogita etiā q; anime in inferno cruciantur sine spe venie et misericordie. Si amor dei te tenere ꝛ mulcere nō pōt saltē teneat ꝛ terreat timor iudicij: metꝰ geh̄ene: laqui mortȝ ꝛ oia mala. Sed heu multi hodie abutētes dei patiētia parū hec attēdūt ꝛ tēpꝰ (q̄ nihil ē p̄cios̄ius) iutiliḱ transire ꝓmittēt miserabiliḱ amittunt. vñ Bern̄. Hodie fi lij hoim anime curā negligunt: carnis curā pficiunt in oi desiderio. Neq; ei peccare metuunt: sȝ puniri: nec virtuti cordis opera daḱ sed valitudini corporis: imo etiā voluptati. De schola hypocratis ꝛ epicurij didicerūt hꝫ tēpꝰ hoc animabꝰ nō corporibꝰ est assignatuȝ dies salutis vtiq; nō voluptatis. ꝛ iterū. Nihil p̄cios̄ius tēpore: sȝ heu nihil hodie vilius estimaḱ. Transeūt dies salutȝ ꝛ nemo recogitat. nemo sibi nō reditura momēta perijsse causaḱ. hec Ber. Et reuera nihil in hac vita p̄cios̄ius ē tpe: qz breui hora posset q̄s veniā ꝛ gratiā ac gloriā obtinere ꝛ plus q̄ totꝰ mūdus valeat ꝓmereri. Nō est enī hora tā breuis in qua nō spiritualia lucra suo valore i cōparabiliter oia terrena excedentia ꝓparet posset. Attende etiā qz plꝰ valet hic in patientia dies vnꝰ q̄ in purgatorio ānus. vñ in Ezechie. Diē p ānō dedi tibi. Pena tñ purgatorij excedit oēm penā tpalē huiꝰ vite. dicit enī Augu. q; ille ignis purgatorij durior est q̄ q̄cq̄d in hoc seculo penarū aut sentire: aut videre: aut cogitare q̄s pōt. Igiḱ magis est curādū de bona vita q̄ de lōga. vñ Seneca. q̄ bñ viuas refert nō q̄ diu. Actu vitā metiamur: nō tpe. ¶ Sunt aūt tres partes penitentie: scz cordis ꝓtritio: oris cōfessio: ꝛ operis satisfactio. Precepit enī scriptura scinde re corda nō vestimēta: ꝓfiteri alterutrū peccata: ꝛ facere dignos fructꝰ penitētie. Nā cū oē peccatū ꝓmittaḱ corde operevl̄ ore iustū ē ita curari p cōtrariū: vt peccator culpam aio detestet: verbo accuset ꝛ facto peniteat. Iste tres partes penitētie sunt trine diete: q̄bꝰ ad terrā promissiōis itur. de q̄bus in Exodo dr. Deꝰ hebreoꝝ vocauit nos vt eamꝰ viā triuȝ dierū in solitudine ꝛ sacrificemꝰ dño deo nostro ne forte accidat nobis pestis. i. culpa in p̄senti: aut gladius: id est pena in futuro. In hoc triduo q̄siuit virgo Maria filiū suū ꝛ inuenit eū. In quo felici triduo similiter ꝛtu si q̄sieris inuenies Jesuȝ. i. salutē eternā. Hec est scala cū tribus gradibꝰ quā vidit iacob erectā a terra vsq; ad celū ꝛ dñm innixū scale ꝓpter tria. Primū vt eā fortiter sustineat Secūduȝ vt ascendenti p eam manus (si necesse fuerit) porrigat. Tertiuȝ vt ascendens cū laborauerit ꝛ fatigatꝰ fuerit in ipsum respiciat ꝛ totam suā curam in eum iactet. Nō enim ita crudelis est q̄ eū cadere permittat.

¶ Prima ergo pars penitētie est cordis ꝓtritio. Est aūt cōtritio dolor volūtarie assumptus p peccatis cū proposito seu intentione cōfitendi ꝛ satisfaciendi: qz nullus vere cōsetur cōtritꝰ nisi habeat propositū huiusmodi. In qua ꝓtritione hō sigillatim oia peccata sua ante tribunal cōscientie sue adducat: vt ibi seipsuȝ accusans in amaritudine aie sue de singulis ꝓteraꝛ postea ꝓfiteaḱ. De singulis q̄ppe peccatis mortalibꝰ requiriḱ cōtritio singularis. diuersorū enī morborū diuersē sunt medicine: sȝ ꝓtritio est medicina singularis ꝛ vnuȝ tñ mortale: ergo non sufficit vna cōis de oibꝰ peccatis: sȝ de quolibet mortali tenetur hō specialiter cōteri si hȝ distinctā peccatoꝝ memoriā. sed ꝛm Chrys. sicut in radijs solaribꝰ videtur athomi minuti i aere q̄ nequaq̄ extra radios solares apparēt ita mēti radio circūspectiōis ꝓprie illustrate apparēt seu defectꝰ minutissimi q̄ alijs desidiosis ac pḧ tenebrosis mētibꝰ occultātur. Si ꝛo q̄ritur quandiu quis de peccatȝ dolere d̄ beat: dicēdū q; deus quando absoluit hominē a viculo peccati seu a culpa ꝛ pena eterna ligat eū vinculo ꝓpetue detestationis peccati. Unū vtile est q; sacerdos aliquam penitentiā q̄tūcunq; paruam per petuaȝ iniūgat: vt hō per hoc peccatoꝝ suorū preteritoꝝ aliqñ in cōtritionis spū rememoreť. Sed detestatio peccati ꝓpetua ē duplex. Quedam i actu ad quā hō nō tenetur semp si quis tñ faceret ꝓfectiōis eēt nō tñ oino de essentia sicut duplex

Seneca

Partes penitentie tres. Joh. ij. Jaco. v.

Exo. v.

Scala Jacob. Gene. xxviij.

Prima ps pnie cordis cōtritio

Contritio singulorū

Chrisо.

Contritio perpetua.

Contritio et detestatio

Ppia se ra si vera: ē fructuosa.

S Tempꝰ pnie nō ptermittendū.

Bern̄. ō tpis pcios̄itate

Tpis p̄cios̄itas

Eze. xiij

Augu. de purgatorio.

beat⁹ Petrus legit semp fleuisse: z sanct⁹ da
Ps.l. uid dicebat: pctm meū ꝫ me est semp. Alia
est in habitu ad quā hō semp tenet etiā post
Augus. pfectā pcti remissionē. De hac scda dicit Au
gu. loquēs de penitēte. Penitēs oēs fructus
pnie sue puos habeat nūqꝫ sufficiat: semper
doleat: z de dolore gaudeat: z nō semp doluis
se se doleat: semp p dño añ quē peccauit eru
bescat: dolorē cū vita finiat. Et iterū. Aut cō
tinuū dolores cruciabūt penitentē vitā meā:
aut eterni cruciat⁹ verabūt puniēdā animā
meā. hec Aug. Iste ḡ dolor cessare nō dz i pe
Rō con nitēte nec finiri in hac vita: sz sicut hō i deū
tritiōis q̄ eter⁹ est peccauit ita i eterno suo. s. qꝫdiu
ppetue. viverit dolere dz: sz multi gemūt p pctis: nō
q̄ pctā eis displiceāt ppter deū: sz ppter pe
nā. Nōnullos etiā penitet peccasse pro sola
pcti turpitudine. Fructuosa ḡ cōtritio est cū
q̄s de pctō quo deū offendit dolet z inde tur
bat et gemit: qz iniquitas amore iustitie sibi
displicet. Et quātot⁹ aliqs sic ꝺe penitet tā
tot⁹ de⁹ pctm dimittit. Est aūt dēū pctā dimit
Pctā di tere eternā penā pro illo debitā p collationē
mittere pñtis gre relaxare. Sic q̄z actualis pcti per
quid sit viuificationē mentis eterna pena relaxata
relinquit tpalis in quā eterna est cōmutata
vt qō illicita aie delectatiōe siue etiā carnali
voluptate cōmissum est satisfactiōis digne
amaritudine purget ab hoīe: dū ipe ne distri
Gemit⁹ ctius a deo puniat in futuro: qz nullū malū
pnie du pterit ipunitū. Est aūt duplex pnie gemit⁹:
plex. vel dū plāgim⁹ qō male gessim⁹: vel dū plan
gim⁹: qz nō egim⁹ qō agere debuim⁹. ¶ Se
2 cunda pars pnie est oris cōfessio. Est aūt cō
Secūda fessio p quā morb⁹ latēs spe venie aperitur.
ps cōfes Et est cōfessio duplex: q̄dā mētalis q̄ fit cor
sionis. deo z hec est de iure naturali: quedā vocalis
Confes que fit hoī: z hec nō est de iure naturali. Igi
sio du tur ante incarnationē xpi sufficiebat menta
plex. lis cōfessio facta soli deo: qz de⁹ nondū erat
hō. Sz post qꝫ de⁹ hō fact⁹ est requirit ab hoīe
q̄ pfessio sibi tanqꝫ hoi fiat. Et qz ipse in for
ma humana nobiscū vbiqꝫ p̄sens esse nō pōt
vicarios suos cōstituit hoīes: quoꝝ primus
Mat. fuit Petrus z ceteri apli ac cōsequēter sacer
xviij. dotes quib⁹ ipe dixit: quecūqꝫ alligaueritis
sup terrā ⁊c. per hoc em̄ q̄ ministris sacra
mētoꝝ dedit potestatē ligādi et soluēdi: insi
nuauit cōfessionē eis tanqꝫ iudicib⁹ debere
Confes fieri. Sic ergo xp̄s instituit cōfessionē tacite
sio a q̄ i sed apli pmulgauerūt eā expresse. Ideo etiā
stituta. cōfessio faciēda est hoi xpi vicario: vt p hoc
pctā nostra celētur diabolo. vñ Aug. In oī
Augu. bus scripturis diuinis fratres charissimi vti
Cur hoi liter ac salubriter ammonemur vt pctā no
fiat con stra debeam⁹ iugiter ac humiliter nō solum
fessio. deo: sed etiā sctis hoibus z deū timētib⁹ pfi
teri. Nō em̄ ideo vult de⁹ vt cōfiteamur pctā
nostra q̄ ipse ea scire nō possit: sz qz diabol⁹
hoc desideraret: vt inueniat q̄d nobis ante tri
bunal eterni iudicis obiciat: ideo vult vt ma
gis defendere q̄s accusare pctā nr̄a velim⁹.
Cōtrario de⁹ nr̄ qz pius z misericors est: vult
vt ea pfiteamur in hoc seculo vt p illis nō cō
fundamur in futuro. Sciēs ḡ diabolus vir
tutē pure cōfessionis toto nisu impedire co
nat hoīem ne pfiteat. Et sicut suggessit pri⁹
vt hō caderet sic post casum ipedit ne resur
gat: qz scit nos nō resurgere posse sine pfes
sione. hec Aug. Peius est cōfiteri nolle q̄s le
gē contēnere. Peius est dei offensam satisfa
ctione nolle placare q̄s peccādo dei bonitatē
offendere: q̄uis em̄ in cōtritione dimittatur
pctm̄: tn̄ cōfessio vocalis necessaria est vel in
re q̄n habet opportunitas: vel in pposito q̄n
articulus necessitatis eam excludit z nō con
tempt⁹ religiōis: z ita necessitas pfitēdi post
cōtritionē nō est in tali casu ppter necessita
tē remedij: sz ppter obligationē pcepti. Est
aūt pfessio pueniēter istituta vt q̄ i sua ptāte
posit⁹ a deo discesserat sub alio posit⁹ cū hu
militate z deuotiōe rediret. Ideoqꝫ de⁹ instī
tuit sacerdotē suū vicariū: z quasi medicū cui
pctōꝝ vulnera detegerent: vt pctōr nō a se: sz
ab alio maioris hūilitatis cā satisfactionis
medicinā susciperet. Sūt em̄ sacra quasi q̄
dā emplastra. Igit vt ait Aug. Ponat se oī
no penitēs i ptāte iudicis in iudicio sacerdo
tis nihil sibi reseruās: sz oīa parat⁹ sit face
re eo iubēte p recipiēda vita aie quecūqꝫ fa
ceret p euitāda corpis morte. Hoies etiā ad
peccādū efficerent pniores si turpitudines
suas non estimarēt reuelādas. Et qz initiū
operū bonoꝝ est confessio: operū maloꝝ val
de est vtile pfessionē frequētare. Euenit em̄
cor pri⁹ cōtritū z humiliatū pfirmari in con
fessione et plerūqꝫ pctōr solo timore vel eccl'ie
cōsuetudine sacerdoti pñtat⁹ p sacerdotale
officiū vere cōpungit ac plen⁹ charitate rece
dit. Nōnulli etiā nec ex corde redeūt: sed tn̄
forma pnie quā suscipiūt paulatiz in eis hu
militatē cū charitate nutrit. Nec ob pudorē
cesses a cōfessione: qz erubescētia z pudoris
anxietas ac pfitētis hūilitas maxima pars
est pnie. vñ Thu. Confessio pctōꝝ est signū
bone mētis: z testimoniū cōsciētie deū timen
tis. pfect⁹ em̄ timor soluit oēm pudorē. Illic
aūt turpitudo pfessiōis aspicit vbi futuri iu
dicij pena non credit. Et qz ipm erubescere
pena est grauis: ideo iubet nos de⁹ nr̄a pfi
teri pctā: vt verecūdia patiamur p pena: nā
z hoc ipm pars diuini iudicij est. vñ z Uale.
Uenia dign⁹ est, q̄ pcti excusationē non q̄rit.
Ubi em̄ est pfessio ibi est remissio: qz primū
ad innocētiā locū tenet verecūda pfessio. vñ
etiā Aug. Qm̄ verecūdia magna est cōfiteri
pctā q̄ erubescit p xp̄o fit dign⁹ mia. Et quā
to plurib⁹ cōfitet qs in spe venie turpitudi
nē criminis tāto facilius cōsequet gratiā re
missiōis. Et ite. O stulte cur erubescis hoī

W
Confes
sio voca
lis nece
saria est

Confes
sio est cō
uenienter
istituta.

Augu.
Penitēs
submit
tat se sa
cerdoti.

Confes
sio fre
quētan
da.

N

Chriso.
De con
fessiōis
vtilita
te.

Uale.

Augu.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

dicere qđ non erubuisti in cōspectu dei facere? Remoue a te pudorez: curre ad sacerdotē: reuela secretū: cōfitere pctm: alioqn nihil tibi proderit cōtritio cordis: nisi sequat oris cōfessio si possis. Et iterū. Cōfessio est salus aiarū: dissipatrix vitioz: restauratrix virtutū: oppugnatrix demonū. Quid plura? Obstruit os inferni: portas aperit paradisi. Hec Augu. vñz Greg. ad cōmēdationē cōfessiōis Greg. sic dicit. Mirent̄ q volūt in quolibet iusto castitatis cōtinētiā: mirent̄ integritatē iustitie mirent̄ viscera pietatis: ego nō min⁹ ammiror ꝓfessionē hūillimā pctoz qz tot sublimia gesta virtutū. hec Greg. ¶ Utile est etiāz valde salubre cōfessionē etiā eorundē pctoz frequēter iterare z plurib⁹ cōfiteri: qz confessio iterata iz ad salutē nō sit necessaria: tñ multū est ꝓficua: tū qz nescit hō an in prima confessione sufficiēter cōtrit⁹ fuerit: tū qz maior humilitas z erubescētia meritū causatz acq rit: tū qz p quātācūqz cōfessionē tollit̄ virtute sacramēti aliqđ de penaz cōferē aliqua gra. Quia eñ sacerdos virtute clauiū aliqđ relaxat de pena debita: posset aliqs totiēs ꝓfiteri q tādē nihil remaneret de pena. Et iz aliq dicāt q sola ꝑma absolutio effectū habeat vi clauiū: alie aūt nō: cū nihil inueniāt absoluēdū: ꝑm benigniorē tñ opinionē alioz non reputat̄ incōuenies ān hō posset totiens idē pctm corde cōtrito cōfiteri z ab eodē absolui q p hoc diluere tota penā purgatorij: et talis mortes statim euolaret: tū virtute clauiū q semp aliqđ relaxat: z si talis absolutio nō inuenit culpā: inuenit reatū pene. et dato q nihil pene inueniat: tūc facit ad augmentū grē: tū ex vi cōtritionis: nec tñ pctm remaneret si nō pena: nō eñ modica pars pene est dolor cōtritionis z erubescētia cōfitētis que in sequēti ꝓfessiōe iterat̄. Quid igit̄ mel⁹ qz frequēter cōfiteri quousqz p cētesimāvel millesimā cōfessionē tota pena relaxet̄ cōfitēti? Et notādū q cōfessio gñalis q fit añ missam in ecclesia purgat pctā venialia: z delet pctā mortalia oblita. Ualde aūt caut⁹ dz esse confessor in tenēdo secretū cōfessiōis: ita vt nec illud reuelet etiā de licētia ꝓfitētis. In casu eñ q ꝓfitēs renūciat suo secreto: z dat ꝓfessori licētiā dicēdi cum voluerit vel loquēdi: de eo nō pōt ipe ꝓfessor reuelare dictū sibi in cōfessiōe: qz ipse ꝓfitēs nō pōt in ꝑcepto legz diuine z euāgelice sub quo secretū cōfessionis cadit dispēsare: z ideo si cōfessor non hz potestatē absoluēdi: vl idiget ꝓsilio sanioꝝ dz sibi iterū extra cōfessionē ob hāc tm cām dicere facere: z tūc pōt exprimere superiori vel alteri cōsulēti. Sed nec in casu mortis sibi imminētis: nec sub sigillo cōfessionis pōt vel dz qs secretū cōfessionis alijs reuelare: nec dz ipsi cōfitēti post confessionē pctm improperare: nec ab eo pctm ad denudandū vel detrahendum cautelose post confessionē extorquere.

¶ Tertia pars pnie est opis satisfactio. Est aūt satisfactio qua p qualitate culpe pena di- gna exoluit. Hinc z illud baptiste. Facite dignos fructꝰ pnie. vñ Grego. Nō solū fructus satisfactionis: sed dignos pnie fructꝰ ammonet esse faciēdos. Neqz eñ par fructꝰ esse boni operis de ei⁹ q min⁹ z eius q ampli⁹ deliqt: aut ei⁹ qui in nullis: et ei⁹ qui in quibusdā facinorib⁹ cecidit. Per hoc g cuiuslibet cōsciētia cōuenit vt tanto maiora querat bonoꝝ operū lucra per penitētiā quāto grauiora sibi intulit dāna p culpā. Et iterū. Nā cogitandū summope est vt qui se illicita meminit cōmisisse a q busdaz etiā licitis studeat abstinere quatenꝰ per hoc dum. cōditori suo satisfaciat: vt qui cōmisit ꝓhibita sibimet abscindere debeat etiā cōcessa. vñ Ber. Pro eo q ab ipsis licitis abstinemus ea Bern. nobis q prius cōmisimus illicita condonātur. Ptz ergo ex istis qm ad pniaz ptinet operari cōtraria his q aliqs peccauit. vñ Chriso. Penitētiā ꝙ dico nō solū vt a malis priorib⁹ dimittaꝝ sed etiā bona operemur. Facite inquit fructus dignos pnie. Quo aūt modo fructificare poterim⁹: si vtiqz pctis aduersa faciam⁹. Aliena rapuisti: incipe donare iā ꝓpria: longo es tpe fornicat⁹: a legitimo quoqz te vsu suspēde cōiugij ac ppetuā continētiā sepius paucoꝝ dierū castitate meditare. Iniuriā vel ope cuiqz vel sermone fecisti: refer benedictionis verba cōuitijs: z p cutiētes te nūc officijs: nūc etiā beneficijs placare cōtēde. Neqz eñ vulnerato sufficit ad salutē tantūmodo spicula de corpe euellere: sed etiā remedia adhibere vulneribus. Delitijs aūt z temulētia diffluebas: ieiunio z aque potu vtrūqz cōpensavt famē superes imminētē: vidisti impudicis oculis alienaz decorā feminam iam oino ne videas maiore tact⁹ cautione post vulnera. Declina inquit a malo et fac bonū. Inq̄re pacē z ꝑsequere eā. Nō tm hāc dico pacē que cuz hoib⁹ verūetiā que deo est copulāda. Et bñ ait ꝑsequere. Exagitata est vndiqz z prorsus exposa ac terras relinquēs in celū profecta. Sed tñ possumus eā rursus reuocare si volumus. i. si iracūdiā: superbiam atqz iactantiā omniaqz abijciētes impedimēta pacis modestā hancvitā purāqz sectemur. hec Chriso. Satisfactio autē debet fieri per opera penalia: per satisfactionē enīz oportet peccati vulnus sanari perfecte: sed peccamini num medicine sunt pene: z ergo ad satisfaciēdū sunt necessarie. Nā iz deo nihil possit subtrahi: tñ pctoz peccādo quantum in eo est subtrahit qđ est ad honorē dei: et ideo cū satisfactio sitquedā recōpēsatio oportet q per eā sibi ipsi penitēs aliqđ subtrahat qđ ad honorē dei cedat. hoc aūt nō pōt esse nisi sit opus bonū quantū ad dei honorē z penale opus quātū ad peccatorē penitentē cui est subtrahendū

Q Tertia pars pnie

A licitz

Pz Chriso. de Penitētia fructus digni.

Penitētia interior.

Penitētia mior delicto. Bern.

Tēpus pnie.

Contritio pōt penam delere.

O Confessio eorū dē iterāda.

P Confessio generalis.

Confessor sit secretus.

pg. xxx vi.

pg. xxx iij.

R Par fugata.

Satisfactio pe- naz dat deo z honorem.

sic ꝛ deo satisfacit: ꝛ etiã a vitijs ꝛ futurꝫ malis inquãtũ penale ꝑseruat. Satisfactio ergo dꝫ esse talis ꝙ quã aliq̃d nobis ad honorẽ dei subtrahamꝰ. Sed nõ habemꝰ nisi tria bona. ſ. bona aie: bona corpis: ꝛ bona fortune ſcz bona exteriora. Ex bonis quidem fortune subtrahimꝰ nobis aliquid per elemosynã: ex bonis corpis ꝙ ieiuniũ: ex bonis autẽ aie nõ opꝫ ꝙ aliq̃d nobis subtrahamꝰ quãtũ ad diminutionẽ bonoꝝ aie: qz ꝙ eã efficimur deo acceptꝫ: sed ꝙ hoc qõ ſubmittimus ea. ſ. tã animã q̃ eiꝰ bona totaliꝫ deoꝛ hoc fit ꝙ oratione. Iſte etiã numerus operũ satisfactoriorũ videt esse ordinatꝰ ꝫ radices pctoꝝ q̃ sunt cõcupiſcẽtia carnis: cõcupiſcẽtia oculoꝝ: ꝛ ſupbia vite: qz contra cõcupiſcẽtiã carnis ordinat ieiuniũ: cõtra cõcupiſcẽtiã oculoꝝ elemoſyna: contra ſupbiã vite oꝛo. Igit (vt dictũ est) ſm exigẽtiã culpe faciendi ſunt fructꝰ pnie qõ est cõtra illos quoꝝ culpa est multa ꝛ pnia modica. Vñ dignos fructꝰ pnie facit ille q̃ ſm modũ culpe facit equalitatez pene: vt q̃ plus peccat plus peniteat: ꝛ quot inuenit in ſe oblectamenta in culpa tot de ſe faciat holocauſta in pnia: et q̃ amiſit deũ in pcti delectatione querat eũ in pcti abominatione recogitãdo oẽs annos ſuos in amaritudine aie ſue. Et ideo qñ cõdignã pniaz ſacerdos nõ iniũgit: vel ſi iniũgit: nõ tñ impletur: nõ abſoluit penitẽs a pena cõdigna: ſed a tãta quantã hic facit: nõ aũt a reſidua. vñ Ber. Nec tibi blãdiaꝛ ſi grauiter peccãti leuior pena vel a neſciẽte vel a diſſimulãte dictatur cũ in purgatoꝛijs ignibꝰ perficiẽdũ ſit quicq̃d hic minꝰ feceris: qz dignos fructꝰ penitẽtie q̃rit altiſſimꝰ. hec Ber. Digna ꝛo penitẽtia non tm̃ carnis maceratione: vel tpis lõgitudine quãtũ cordis cõtritione cõpẽſat: qz apud deũ nõ tã valet mẽſura tpis q̃ doloris: nec tantũ abſtinẽtia ciboꝝ quantũ mortificatio vitioꝝ. Propter qõ menſurã temporis in agenda penitẽtia canones in arbitrio ſacerdotis intelligẽtis ſtatuũt ꝛ penitẽtie tẽpoꝛa fide: ꝛ conuerſationẽ penitentiũ abbreuianda: ꝛ negligẽtia protelãda exiſtimant. Tanta etiã ꝓtritio põt esse ꝙ totaliter tollat reatũ pene: qz deꝰ plus acceptat cordis affectum q̃ exteriorẽ actũ: ſed per actus exteriores abſoluit hõ a pena: a culpa: ergoꝛ ſimiliter per cordis affectũ que est cõtritio abſoluitur ab ea: qz intẽtio cõtritionis põt attẽdi dupliciter. Uno modo ex parte charitatis q̃ diſplicentiã cauſat. Et ideo mediãte charitate mereꝛ nõ ſolũ culpe amotionẽ: ſed etiã ab omni pena abſolutionem. Alio modo ex parte doloris ſenſibilis quã volũtas in contritiõe exercitat: ꝛ qz ille doloꝛ est etiã illi penitenti quedã pena que tm̃ potest intendi ꝙ ſufficit ad deletionem culpe ꝛ pene. Et ſi homo per ſe nõ poſſit ſatisfacere pro pctis: põt tamen ꝙ adiutoriũ alteriꝰ. Quia enim pena quã peccatoꝛ dꝫ ſuſtinere excedit vires eius iõ ordinauit deꝰ ex magna mia: vt cũ eo et ꝙ eo ꝑmũ ſatisfaciat meritũ paſſionis xꝑi q̃ ꝙ ſuã paſſionẽ nõ ſolũ mũdũ redemit: ſed etiã ſuũ meritũ ꝙ pctoꝛibus ſatiſfecit. Secundo ſatisfacit ꝙ peccatoꝛe meritũ totius eccleſie. dicit enim Augu. ꝙ elemoſyne ꝛ oꝛones q̃ fiũt in eccleſia ſubueniũt recognoſcenti mentem ſuã ad veniã. Tertio ſubuenit peccatoꝛi ꝓpria ſatiſfactio. Ex his tribꝰ. ſ. merito dñice paſſionis: ꝛ totius eccleſie: ꝛ ꝓprie penitẽtie cõponit talentũ ꝓponderãs culpe. ¶ Et sciẽdũ ſm Hiero. qz ſimiliter circunuenit ſathanas ꝙ nimiã duritiã vt peccatoꝛes pereãt deſperãdo: qũo in nimia remiſſione corrigẽdo. vñ Salo. Ne declines ad dexterã neq̃ ad ſiniſtrã. Ut aũt ad agẽdã pniaz ꝛgruã magis accẽdaris: cõſidera ſi vnũ pctm̃ ade tã diſtricte punitũ est: vt nouigẽtis ãnis ꝛ ãpliꝰ vite huiꝰ miſeriã lugeret: ꝛ in augmentũ miſerie multis ſubſidijs ꝛ ſolatijs mechanicoꝝ q̃bꝰ nũc vtimur careret: ac fere quatuoꝛ milibus annoꝝ inferni tenebꝛas ſuſtineret ꝛ qualiꝫ punientur tranſgreſſiões noſtre tam multe: tam magne cũ ſupernus iudex cui redituri ſumus de ſingulis rationẽ ꝛ multitudinẽ nũmeret: ꝛ magnitudinẽ põderet: et diuturnitatem menſuret: ꝛ iõ multis lachꝛymis et oꝛationibꝰ multiſq̃ ieiunijs est opus: vt peccata noſtra quibus mors eterna debebat ſatiſfactione cõdigna deleamus ¶ Cõſidera etiã ꝛ attende quid ꝙ peccatũ pdidiſti: quid incurriſti: q̃s ſit quem offendiſti. Perdidiſti amicitiã totiꝰ trinitatis: angelorũ: apoſtoloꝝ et oim ſctoꝝ: decoꝛẽ anime: ſuffragia eccleſie. Incurriſti laqueos fortiſſimos: hoſtes crudeliſſimos: ſtatũ periculoſuz hoꝛribile ꝓcipitiũ defectũ gratie ꝛ mortem anime. Offendiſti eum qui te creauit: ꝓ te mortem ſuſtinuit multa bñficia contulit et eterna premia repromittit. Si hec iugiter cogitares vtiq̃ doleres: ꝛ ꝓ peccatis fleres. Et quia i modo agendi penitentiã raro penitẽtes docti ſunt non oẽs penitentiã veram agunt. Nam ſm Ambꝛo. ꝛ Gꝛego. facilius inueniũt q̃ inno centiã ſeruauerũt: q̃ qui verã penitentiam egerunt. Et ideo pauci ſunt qui igne purgatoꝛij nõ indigẽt. vñ Ber. Judicent ꝛ ſentiant alij vt volũt: ego certe adhuc nullũ penitẽtẽ noui: quẽ nõ eſtimẽ igne ꝛ flãmis purgatoꝛij indigere. Mecũ felicisſime actũ credã: ſi vſq̃ ad diẽ iudicij ita me purgatoꝛiũ. i. conflato ꝛiũ oi ſcoꝛia ꝙmũdabit vt audeã iudici purgatꝰ occurrere. hec Ber. Ecce q̃d ſpare poſſunt multi miſeri ſi ille vir tã ſanctꝰ de ſe ſic tremuit ꝛ expauit. Ut igit pniam verã agas ꝛ ꝑfectã remiſſiõis gratiã cõſequaris caute ꝛ la magna est adhibẽda: vt. ſ. circũciſus ꝛ purgatus per cõfeſſionem de pctõ maneas ſm

Bona nr̃a triplicia.

Uñ triplex ſatiſfactio

Radices pec catoꝝ tres.

S

Penitẽtie fructus digni.

Ex eſa. xxxviij. Penitẽtia mioꝝ delicto. Berñ.

Penitẽtia interioꝛ.

Tẽpus pnie.

Contritio põt penam delere.

T Satiſfacientia ꝓ pctõre cũ eo

Augu.

Hiero.

Prouer. iij. Pnie incitatio ex grauitate culpe.

Examiſſione bonoꝝ et incuriu malorũ.

U Pniam agendi ignorantia. Berñ. Purgatoriooẽs penitentes deſtinat.

Cõſiliũ recte penitentie agende

Josue. v. in eodē castrorū loco donec pfecte sanaret. Qd̄ fiat si panē doloris & pnie cū silētio extra turbā māduces subtrahēdo te a ludis & spectaculis mūdanis: & aliox cōsortijs & ab oi occasiōe peccādi. Circūcide itaq; oēz cām & oēm occasionēz suspitionē pcti: ac psonas & loca & cōsortia eox cū quib⁹ cōuersabaris peccās. Circūcide sensus tuos qb⁹ trāsgressor fuisti: & intra in cubiculū tue mētis & ostio clauso contra oēs riuulos pctox ora in abscōdito patrē tuū qui est in celis. Sedere em̄ & in vno loco manere penitētiū est: nō vagari nō discurrere ad quiuia: ad spectacula & hmōi marie in crepūdijs pnie agēde dū recētia sunt vulnera circū cisionis tue. Un̄ Josue. v. Nō sinebat castra moueri anteq̄ pfecte vulnera circūcisoz sanarētur. Maria sedit ad pedes dn̄i lachrymis rigauit: & capillis tersit quousq; audiuit. Dimissa sunt tibi pctā mlta. Et vt min⁹ tedeat te laboris pnie recordare obsecro Jacobi minoris q̄ lz spūsanctū tanq̄ pign⁹ accepisset: & sic cōfirmat⁹ de vita eterna cert⁹ eēt: nihilomin⁹ tn̄ i pnia & vita dura vsq; in finē pseuerauit ac verus etiā ipe carnalis desiderij supplātator fuit: & adeo magni meriti vt ab oibus vocarē iustus: qui etiā merito filius alphei. i. docti est cognominat⁹. Unde qn̄ hierosolymā paulus ingressus est: vt cū ceteris ap'lis de dogmatū veritate cōferret cōtinuo ad hūc intrauit. Hic epistolā canonicaz scripsit. Hic vt testat Chriso. Et egisippus vicin⁹ ap'loz tempoz hystoriographus tā mirabiliter fuit: vt stati post passionē dn̄i episcopatū hierosolymoz ordinātibus ap'lis primus acceperit. Hic de vtero matris sanct⁹ vocatus fuit. Uinū et sicerā non bibit: carnē nullā comedit: nunq̄ atton sus est: neq; vnctus est vnguento: neq; vsus est balneo: die noctuq; flexis genib⁹ orabat intātū vt genua ei⁹ obduruisse callo & cameloz duritiā traxisse dicerētur. Tantāq; aiūt in eo fuisse carnis icuriā: & ip̄m dure vite tm̄ intēdere q mēbra oia mortificauerit: vt adhuc viuentis oia fere mēbra morerent: atq; assiduitate ofonis iugiq; ad pauimētū prostratiōe corpis: frōtē q̄z ei⁹ callo sil'r obducta & obduratā vt nihil fere a cameli genibus discreparet. Reduc etiā diligēter ad memoriā cilicij & locustā Johānis baptiste: labores pauli: vigilias Bartholomei: saccū & panē hieronymi: tunicāz vepres Bn̄dicti: sudariū & lachrymas arsenij: mattulā eulalij: colūnāz vermes symeonis: nuditatē & radices herbarū peccatricis egyptiace: dauid etiaz regē de solio descēdisse ac in cinere et cilicio humil'r & abiectū i terra sedēdo pniaz egisse donec audiuit a dño p nathā pphetā. Trāstulit dn̄s pctm̄ tuū a te. In cessione humiliatio demōstrat: in cinere vo consideratio mortis p quā tota humani gn̄eris massa in pulueē est redigēda. in cilicio quod de pilis cōtexitur: memoria peccati aspere pungētis significat. vn̄ Grego. In cilicio quippe asperitas & cōpūctio peccatorū. In cinere aūt puluis on̄dit mortuorū & idcirco vtrūq; hoc adhiberi ad penitētiā solet vt in compunctione cilicij cognoscam⁹ quid p culpā fecim⁹: et in faulla cineris ppendamus qd̄ per iudiciuz facti sum⁹. hec Grego. Consolationē ergo in his habe: et teipsum in his exerce: qr cinis & cilicij sunt arma penitentiū. Maxime em̄ in cibo & veste consistit labor penitentie. ¶ Circa vero his versibus poteris edocerī. Sit tibi potus aqua: cib⁹ aridus: aspera vestis. Dorso virga: breuis somnus: durūq; species cubile. Flecte genu: tunde pect⁹: nuda caput orans. Hereat os terre: mens celo: lingua loquat. Cor dictet: sit larga man⁹: ieiunia crebra. Mēs humilis: simplex oculus: caro mūda: pium cor.

Recta fides: firma sit spes: dilectio semper
Ferueat assiduis precibus iustis tamē ora.
Hec peccator age quem vere penitet a te.
Nunc potius penas peccatis exige dignas.
Quam te perpetuis addicat iudicis ira.

Audi etiam Bernardū. qui dicit. Uere penitens de tpe nihil pdit: qr & pteritū restaurat & futurū tenet p bonā opationē: & psens tenet p bonā opationē: de vero penitentiē. hec Ber. Uiriliter g̃ agant penitentes & te. nō deficiāt tpe em̄ suo metent nō deficientes. Nam q̄ seminat in lachrymis in exultatiōe ps. cxxv metent. Cōfortet cor eorū in penitentia & consolent in ea sperantes cū martyrib⁹ partem habere: qr p̄m Christo. viuentes in penitētia Chriso. pñt martyribus cōparari. grauior est em̄ lōga fuga q̄ velox mors. Sed & ipse dn̄s eos beatos p̄nunciat eisq; p̄solationē p̄mittit cū dicit. Beati qui lugent qm̄ ipsi cōsolabūtur. Penitentiū em̄ luctū dn̄s ppetui gaudij consolatione cōpensat. De penitētie quoq; laudibus sic dicit Ciprianus. O penitētia quid de te noui referam? Omnia ligata tu soluis oia clausa tu reseras: oia aduersa tu mitigas: oia contraria tu sanas: omnia p̄fusa tu lucidas: oia desperata tu animas. Oro.



Erret me vita mea. Nam diligēter discussa appet mihi aut pctm̄ aut sterilitas & infructuosa: & si q̄s fruct⁹ in ea videt̄: aut est simulat⁹ aut impfect⁹: aut aliq̄ mō corrupt⁹. Quid ergo mihi restat pctōz nisi vt i tota vita mea plorem totā vitā meā. Certus sum dn̄e q̄r pctā mea eternā merent̄ dānationē. certior q̄r penitentia mea nō sufficit ad satisfactionē. certissim⁹: qr mia tua supat oēz offensionē. Fac ergo mecū miam & cōcede mihi pctox meox indulgentiā: quia meritum meum indulgētia tua est dn̄e deus meus. Amen.

Lu. vij. x Jacobi minoris pnia et sctitas. Gala. j. Egisippus. Penitentia sanctorum. ij. Reg. xij.

De baptismo dñi. Capi.xxj.

A War. j.



Completis autem.xxix.annis etatis sue quib⁹ dñs iesus sic penose zabiecte vixerat: trigesimo iã incepto [z in dieb⁹ illis] scz quib⁹ iohãnes baptizabat: zpdicabat: anteqz claudere⁊ in carcere dicit iesus matri sue: qz tps est vt vadat z glorificet ac manifestet patrẽ suũ z se mũdo ostendat q̃ diu latuerat z operet aiarũ salutẽ pro qua pater ipsum huc miserat. Et reuerẽter se licẽtiãs ab ea z nutritio suo ioseph iter arripuit [a nazareth galilee] vbi nutrit⁹ fuerat. q̃ respectu hierusalẽ ẽ ad aquilonem z iuit versus locum iordanis vbi iohannes baptizabat non longe a hierico q̃ respectu hierusalem est ad orientẽ. De hierico enim similiter ad orientem sunt quasi duo miliaria vsqz ad capellam sancti Johannis vbi ipse habitabat z inde est quasi vnũ miliare vsqz ad locum iordanis: vbi xps dicitur baptizatus. Putatur tamen a nõnullis Christus baptizatus inter ennon z salim nõ longe a mõte gelboe in bethania: que est supra iordanem tribus leucis de hierico: sed duabus de capella sancti Johannis. fm Remigium. Quia Galilea transmigratio z iordanis descensus interptatur. per hoc quod Jesus de galilea venit ad iordanem significatur q eius membra si velint baptizari z p gratiam lauari oportet ea transmigrari de vitijs ad virtutes: z descẽdendo humiliari. Ut autẽ ait Beda. Jesus annorum triginta baptizatus z incepit apti⁹ signa facere z docere legitimũ tempus ostendẽs his q̃ omnẽ etatem vel ad sacerdotium vel ad docenduz putant oportunam. Nec contra hoc mouere quempiam debet q hieremias atqz Daniel prophetie spiritum pueri acceperunt: quia miracula in exemplũ operationis non sunt trahenda. Tricennalis autem baptizati saluatoris etas conueniens fuit z nobis conuenit propter mysterium trinitatis: z operationem decalogi. Qui ergo baptizatur vel gaudet se esse baptizatum tricennalis sit in hũc modum: vt in fide sancte trinitatis intelligat z compleat decalogũ. hec Beda. Hic ergo fm Rabanũ instruimur nullum debere sacerdotem aut predicatorem fieri vel ecclesie prefici: nisi virilis z pfecte etatis fuerit. Sz heu nunc tales preficiuntur regimini ecclesie qui seipsos nesciunt regere tales procuratores patrimonij crucifixi qui suarum rerũ tutores esse non possunt. alijs etiam preesse volũt qui pedagogo adhuc indigent. fm ẏo Chrisostо. Triginta annorum venit iesus ad baptisma: quia scilicet post baptisma illud legẽ veterem erat soluturus: propterea vsqz in hãc etatem que omnia potest capere peccata in legis obseruatione pmisit ipsam vniuersam implens ne quis diceret ideo illam soluisse legẽ: quia eam nõ voluisset implere. Propterea igitur omnẽ hanc xps expectauit etatẽ per que omne tps institie impleuit ac tunc demũ venit ad baptisma quasi cumulũ illud cũctis obseruationib⁹ leges imponẽs. hec Chrisо. Uadit ergo dñs mundi solus pedibus nudis per spacium tam lõgi itineris. Humilis xpi ad baptismuz accessus intuere eum diligẽter z deuote eidẽqz vehemẽter z ex corde cõpatere. Non ducit secum militũ aut equoz aut alterius comitiue frequentiam: necdũ habebat discipulos vel sequelam aliam. Non habet qui precedat ad hospitia et necessaria ꝓparãda. nec sunt ibi honores z pompe quibus nos vermiculi vtimur z delectamur. Sed ille cui in regno suo milia miliũ ministrãt. z decies milies cẽtena milia assistũt sic solus incedit terrã pedibus nudis calcãdo: z vsqz ad fatigationẽ laborã do. Jo.xvij Phil.ij. Nam regnũ suũ nõ est de hoc mũdo: qui exinaniuit semetipz formã serui nõ regis sumẽdo. Factus est seruus vt nos reges faceret: factus est aduena z peregrin⁹ vt nos ad patriã z regnũ suum pduceret. Uiam posuit ante oculos nostros per quã illuc ascendere valeamus. Sz quare ipm negligim⁹? quare nosipsos nõ humiliam⁹? quare honores z põpas caduca et vana sic auide querim⁹ et tenemus? certe qz regnũ nostrũ est de hoc mũdo. nec cõsideram⁹ nos aduenas et peregrinos z ꝓpterea oia ista mala incurrim⁹. O vani filij hoim cur vana pro veris: caduca pro certis: tpalia ꝑ eternis acceptam⁹: et sic studiose amplectimur? Cur ista trãsitoria non spernim⁹: et quasi trãsacta nõ reputamus? Uadit ergo dñs iesus scz dator salutis. z nõ indigẽs salute: sic hũiliter z ptinuatis diebꝰ quousqz perueniat ad iordanẽ. Cũ aũt venit ad iordanem inuenit iohannem peccatores baptizantẽ et turbam magnam que illuc ad ipsi⁹ pdicationẽ pcurrerat qz eũ quasi xpm habebãt. Cũ famulis dñs: cũ reis iudex baptizãdus venit. nõ tñ aquis mũdari sz ipas mũdare cupiẽs. Uenit q̃dẽ iesus ad iohãnẽ maior ad minorẽ. i. de⁹ ad iohãnẽ. dñs ad seruum. rex ad militẽ. lux ad lucernã. sol ad lucifer: vt ipsius pdicationẽ iohãnis cõfirmaret: z vt testimoniũ a iohãne acciperet: vt exterioꝛ ablutione baptizaret ab eo. s. fons a riuo: plenitudo a stilla autor baptismi a baptismi ministro nõ purgatione indigẽs: sed nostrã faciẽs nõ necessitate ablutiõis vt ipse remissionẽ peccatoꝛ per baptismũ acciperet sed vt baptismate suo baptismũ iohãnis approbaret: z ipsum a deo ordinatũ ostenderet vt nobis mysteriũ baptismi insinuaret: vt qz

B Beda cur ãno rũ. xxx. baptizatus.

Hierico

Loc⁹ baptismi christi.

Remigius.

Cur dñs iesus ann. xxx baptizatus fuit.

C Aduẽt⁹ xpi ad iohan.

homo natus erat oēm iustitiā legis ꝛ omnē humilitatē impleret ꝛ implēdo doceret vt trinitatis mysterium reuelaret: vt nemo ꝯtūlibet sanctⁱ baptismi gr̄am supfluā iudicaret: vt p̄us faceret qđ postea faciēdū ipabat vt cognoscerēt sui quāta alacritate debeāt currere ad baptismū dñi qñ ipe dñs nō dedignat⁹ est suscipere baptismū seruiꝛ nemo refugiat lauacrū gratie qñ xp̄s nō refugit lauacrum pnie. vt caput diaconis in aq̄ cōtereret: pctā deleret: ꝛ veterez adaz sepeliret: vt contactu mūdissime sue carnis ꝛ corporis aq̄s sanctificans viz abluēdi ꝛ regeneratiuā aq̄s ꝓferet: ꝛ sanctificatas aq̄s baptizandis postmodū relinq̄ret. Ut p descēsionē colūbe in lauacro credētiū spiritus sancti aduentuz sup baptizatos mōstraret: vt ppⁱs testimoniū ioh̄annis de xp̄o ꝛ etiā dei patris audiret ꝛ vt p̄ꝫ q̄ ipe filⁱ dei baptizatⁱ est oēs p baptismuz renatos filios deiꝛ fratres sibi faceret ꝛ postē deret. Quē ꝛ tu fidelis vt iam in xp̄o regenerat⁹ cōcomitare eiusq̄ sacramēta ꝛ cuncta q̄ agūt scrutare. Uolēs ḡ dñs opari nostrā salutē cepit primⁱ facere ꝯ docere: ꝛ p̄mū ichoās a ianua sacramentoꝝ ꝛ fundamento virtutū: voluit a iohāne baptizari. Dicit itaq̄ iohanni tunc peccatores baptizāti. Rogo te vt me cū istis bapizes. Johānes ꝙ intuēs eū: ꝛ spū p diuinā reuelatiōez recognoscēs eū eē verū deū ꝛ hoiez nullū pctm̄ habētē ꝛ ob ꝫ lauacro nō idigētē alios a pctō lauātē. tumuit ꝛ expauit: ꝛ vt hūilitatē regⁱ imitaret miles ex reuerētia eū ꝓhibēs dixit. Dñe [ego] teren⁹ [a te] celesti q̄ñ eges [baptizari ꝏbeo] qꝛ egeo baptizari [ꝛ tu] cuⁱ generatio nō est vitiosa [venis ad me] baptizari. Tu maiꝛ es ꝛ dñs ꝛ ego minoꝛ ꝛ seruⁱ: ꝛ tu nō ad me ꝫ ego potⁱ debui ire ad te. Tu mūdⁱ es ꝛ oia mūdas nō tua me ꝫ ego a te mundari ꝛ baptizari debeo. Ego hō sū: tu deⁱ. Ego peccatoꝛ qꝛ hō tu sine pctō qꝛ deⁱ. Quid vis a me baptizari? Nō recuso obsequiū ꝫ ignoro misteriuz. Ego peccatores baptizo in pnīa: tu q̄d vis baptizari q̄ nō habes, peccati causaz Immo potⁱ q̄d vis vt peccatoꝛ baptizari: q̄ veniſti peccata pdonare. vñ Ber. Baptizari vis dñe ieſu. Ut q̄d em̄ aut q̄d tibi opⁱ baptismate? Nūq̄d sano opⁱ est medicina: aut mūdatiōe mūdo? Uñ: tibi pctm̄ vbi baptisma sit necessariū. Quā maculā habere pōt agnus sine macula? vñ ꝛ Chrisⁱ. Ut tu me baptizes ē idonea ratio: vt iustus efficiar ꝛ dignⁱ celo: vt aūt ego te baptizē: q̄ ē ratio? Omne bonū de celo descendit in terrā nō de terra ascendit in celum. vñ etiā Leo papa. Quid facis dñe? Ecce quasi mēdacē me lapidabūt. Ego magis te predicaui et tu tam simplex velut hospes aduenisti. Tu surſū filⁱ regis: ꝛ deoꝛ ſuz filⁱ regis ꝛ nusq̄ sceptrū regale ostēdis. Ostēde dignitatē tuā. Cur solⁱ tā hūilis aduenisti? Ubi āgeloꝝ agmia? vbi ministratio cherubi sex alaꝝ? vbi vētilabrū? Tu moysen gl'ificasti in nube lucida: ꝛ colūna ignis: ꝛ tu mihi caput iclinas. Rēnue dñe caput es oiz. Ostēdisti hūilia ostēdisti sublimia. Baptiza oēs p̄sētes ꝛ me añ oēs. Quid baptizari vis sordē nō habēs? Et si baptizare voluero toꝛdanis nō suscipit: cognouit te factoꝛē suū: cōuertit fluēta retroꝛsum. hec Leo. Nō mirū si baptista ꝛtremuit qñ manibⁱ suis hūiliat cui oēgenu celestiū terrestriū ꝛ infernoꝝ curuat. vñ Ber. iclinat sub baptistē manibⁱ caput adoraꝛdū āgelis: reuerēdū ptātibⁱ tremēdū p̄ncipatibⁱ. Quid mirū si tremet hō nec audet attigere sctm̄ dei ꝙticē? Quid vel ipa cogitatiōe nō ꝛtremiscit? O ꝯtū erit i iudicio caput istō qđ mō sic inclinat vt vertex q̄ mō tā hūilis videt ꝯ sublimis ꝛ erectⁱ tunc apparebit? hec Ber. Dñs ꝙ pbat quidē famuli sui fidele seruitutis obsequiū: sed dispēsatiōis sue manifestat misteriū di. [Sine]. i. pmitte [mō] sc̄z me a te baptizari in aq̄: vt tu postmodū a me baptizeris i spū: qꝛ misteriū ē qđ ago. In quo ꝫ Chrisⁱ. oñdit qꝛ postea xp̄s iohānē baptizauit. [Sine mō] vt q̄ formā sui assūpſi expleā ꝛ hūilitatē eiⁱ. Et subiūgit. [Sic ei] faciēdo dū ego supioꝛ ꝛ nō indigēs a te suscipio baptismū [decet nos] me suscipiēdo ꝛ te baptizādo [iplere] ꝛ dare exēplū iplēdi [oēz iustitiā.] Et accipit hic iustitia nō ꝓput ēvirtus spālis. vitio auaritie opposita: sed gñaliter ꝓput includit oēm ꝙtutē seu oim ꝙtutū pfectionē. ſm Chrⁱ. qđ dicit tale est. Oia tā legalia cōpleuimⁱ nec vllū transgressi sumus aliq̄n mandatū vnū adhuc deest solūmodo oportet etiā istud adiūgi: sicq̄ a nobis iustitia oīs implebit. Justitiā ꝙ hic cōplementū cunctoꝝ nominat mandatoꝝ: oñdens hanc verā esse iustitiā: vt ipse dñs ac magister oē in se salutis nostre sacramentum impleret. Mādatū siq̄dē erat hoibⁱ baptismū subire ꝓphete. Uel oēm iustitiā faciēdo vnicuiq̄ qđ suū ē. Qui ei xp̄i baptismū suscipit miseret aie sue placēs deo: salutis medelā suscipiēs ꝛ hūil'r subdit creatoꝛi suo eiⁱ istitutiōi obediēs: primūq̄ exēplo edificat eū ad bonū inducēs. sic ḡ oēm iustitiā iplet: qꝛ deo ꝛ sibiꝛ p̄ximo facē qđ dz. Ul' oēm iustitiā faciēdo p̄us qđ postea fieri dz ab alijs. q̄ſūdi. Jō me nunc subdo tibi mioꝛ ne dedignēt maioꝛes a mioribⁱ baptizari vl' regi. vñ Amb. Que ē iustitia: nisi qđ alterū facere velis p̄oꝛ ipe incipias ꝛ tuo alios horteris exēplo. vñ ꝛ Chrⁱ. Nō ḡ sui cā baptizari dñs voluit: ꝫ cā nr̄i: vt impleret oēm iustitiā. Justū ē ei vt qđ q̄s docet alterꝛ facere p̄oꝛ incipiat. Qꝛ igit dñs magr̄ hūani gn̄is venerat exēplo sui docere voluit q̄d esset faciēdū: vt discipuli magr̄m sui dñz seq̄rēt. vñ ēt Aug. Voluit facere qđ faciēdū oribⁱ impabat: vt dñs magister doctrinā suam

Actu. j.

Berñ.

Leo papa

Berñ.

Chrisⁱ.

Justitia

Chrisⁱ.

Ecclⁱ. xxx.

Ambro.

Chrisⁱ.

Augu.

D Mat. iij De io. renuēte baptizare xp̄m.

nō tā ꝙbis insinuaret ꝙ actib⁹ exerceret. Ut
Raba. ſz Raba. Sic decet nos exēplū dare oīs iu-
stitie iplēde in baptismo sine q̄ nō apt̄ adit⁹
regni celestis: vt discāt hoies neminē sine ev
da baptismi pfectū esse. Uel oēm iustitiā. i.
omnē z superabūdātē humilitatē: maior em̄
pars iustitie est humilitas. Est quippe de-
f bita z sufficiēs humilitas oīm iusto necessa-
ria maiori se subdere ꝓpter deū z nō pferre
se equali abūdās se subdere equali z nō pre
ferre se minori pfectaz supabūdās subdere
se minori et nō preferre se alicui: z hūc tertiū
gradū xp̄s hic tenuit: iō oēm humilitatē im
Bern. pleuit. vñ Bern. Est aūt q̄dā iustitia stricta z
Justitia angusta valde: itavt quācito pedē ꝙteris in
strictissi pcti foueā cadis: nec ꝓponere se equali nec
ma. eq̄re ꝓposito. Hui⁹ diffinitio est reddere vni-
cuiq̄ qđ suū est. Et altera latior ap̄lior iusti
tia: nec equare se pari: nec iferiori ꝓponere.
Sicut em̄ grandis z grauis superbia est p̄fer
re se eq̄li aut eq̄re plato: sic grādis hūilitas
est inferiorē se exhibere eq̄li z eq̄lē inferiori.
Maxia z plena iustitia est inferiorē se exhi-
bere etiā ipsi inferiori. Sicut em̄ sūma z in-
tolerabilis superbia ē superiori se ꝓponere: ita
iferiori se subdere sūma est z plena iustitia.
Qđ g̈ iohānes ait. Ego a te ꝛbeo baptizari
& pria fuit q̄ superiori se subdidit. Qđ aūt xp̄s
fecit de plena iustitia fuit: sic̄dē ille seruuli
sui se manib⁹ inclinauit. Uideat nūc q̄libet
quē imitet hūc an eū q̄ extollit supra oē qđ
credit aut colit de⁹. Et iterū. Nōne deo iq̄t
subiecta ē aīa mea? Aut parū est eē subiectū
deo: nisi sis? oi hūane creature ꝓpt deū. Si
em̄ decet nos iq̄t iplere oēm iustitiā. i. ꝓsū-
mationē pfecto iustitie i hūilitatis pfectiōe
Justicie cōstituēs. Uade z tu ad minorē sivis iustitia
inditia. eē pfect⁹ defer iferiori z minori te inclinato.
hec Ber. In hoc appet iustitia i hūili: q̄ alie
nū nō surripit: nec sibi attribuit qđ nō dz: sz
vnicuiq̄ ius suū reddit. Nō surripit honorē
deo z sibi attribuit: sed deo honorē z sibi reti
net vilitatē. Non ledit primū nec eū dīudi-
cat: nec p̄fert se alicui vel cōpat: sz minorē oī-
bus se reputat: z locū nouissimū sibi eligit et
optat. Uides itaq̄ quō augmētata ē dñi hu
militas a p̄cedētib⁹. Ibi ei parētib⁹ subdit⁹
erat: hic vero se etiā seruo subiecit: seq̄ vilifi
cat: ac seruū iustificat z magnificat. Sedz in
alio cōsidera quō ei⁹ creuit humilitas. Nā
vsq̄ mō conuersat⁹ est humilis quasi inuti
lis: z abiect⁹. Hic aūt: etiā pctōr voluit appa-
rere hoibus. Pctōribus em̄ p̄dicabat iohan
nes pniam z eos baptizabat: z dñs iesus in-
ter eos z cor̄ eis baptizari voluit tanq̄ vn⁹
g ex illis. Et sz idē dici posset de circūcisione q̄
voluit pctōr apparere: tñ hic plus est: q̄ co-
An p̄di- rā turba publice: sed ibi magis occulte. Sz
caturus nonne timendū fuerat cū ipse se amodo vel
cōueniē let intendere ad p̄dicandū ne tanq̄ pecca-
tor sperneretur. Non ꝓpterea dimisit humi- tervtpe-
litatis magister quin ꝓfundissime se humi- cator ba
liaret. Ipse ergo ꝓpter nos instruendos vo ptizat⁹ ē
luit apparere qđ nō erat in sui abiectionem chriſt⁹.
et despectionē: ac nos ecōtra volumus appa
rere quod nō sum⁹ in nr̄am gloriam z laudē.
Si q̄d in nobis videt eē ꝓbitatis oīdim⁹. de
fectus ꝛro q̄ in nobis sunt celam⁹. Et hoc ēt
poteris ei⁹ hūilitatē ꝓsiderare q̄ i suscipiēdo
baptismū: z in alijs q̄ p̄m legē debebāt dñs le
gis z supra legē existēs faciebat vt ceteri ho
mines: nec volebat vllas habere ꝓgatiuas
spāles. Nō sic multi in cōi ꝓgregatiōe positi
faciunt q̄ p̄ ceteris ꝓgatiuas singulares
hr̄e volūt. Cū g̈ iohānes cognouisset iustitiā
sic z tali ordine debere cōpleri: spūs em̄ i mo
mēto eū docuit qđ ꝑus nesciuit [tunc] cōsen
sit et [dimisit eū] a se baptizari. i. nō vlteri⁹
resistit: nō vlteri⁹ ꝓdixit quinimmo vt bapti-
zaret acq̄uit: z eū p̄m suā volūtatē facere p-
misit. Quasi tenebat eū iohānes z reuerētia
p̄hibēdo [sz dimisit eū] obediēbo. vera em̄ ē
hūilitas quā comes obediētia nō deserit. et
ideo officiū qđ ꝑus timēs. z expauescēs: hūi
liter recusauit postea cōsentiēs z obediens
deuote impleuit. vñ Bern. Acquieuit iohan
nes z obediuit: baptizauit agnū dei z aquis
lauit. Nos abluti sum⁹ nō ille: q̄ nobis lauā h
dis aque cognoscūt ablute: hec Bern. Nunc Bern⁹
ergo bn̄ ipsum dñm conspice. Spoliet se dñs de xp̄o
maiestatis sicut quilibet alius homūculus z baptiza
creator elemētorū subiicit se humili elemēto to.
aque z mergit̄ in aquis frigidis tpe magni
frigoris ꝓ nostro amore. Operat̄ nr̄am salu
tē tactu sacri corpis: aquas mūdās z conse-
crās: ac vim regnationis z ius baptismatis
eis cōferens: sacramentūq̄ baptismatis san
ctificans z cōstituēs ac crimina nostra lauās
z purgās despōsat sibi vniuersalē ecclesiam
z oēs alias fideles. nā in fide baptismatis de
sponsamur dño nr̄o iesu xp̄o ꝓpheta in pso-
na ipsius dicēte. Desponsabo te mihi i fide. Osee.ij.
Uñ hec solēnitas z hec opatio valde vtilis ē
z magna: z iō letanter cantat ecclesia. Hodie
celesti sponso iuncta est ecclesia q̄m in iorda
ne lauit xp̄s eius crimina. vñ Ansel. At ve- Ansel.
ro vbi robustioris etatis plenitudo aduenit
missurus man⁹ ad fortia egressus in salutē
populi tui: vt gygas fortis ad currendā viā
totius nr̄e miserie. Et primū quidē vt ꝑ oia
te fratribus assimilares seruū tuū baptizan
tem pctōres in penitētiā tā q̄ peccator adi-
sti: baptizari te quoq̄ postulasti. Innocens
agne dei quem nulla pcti stilla vel cogitatio Chriſo.
vnq̄ maculauit baptizat⁹ es: nō te in aquis q̄ xp̄s ꝑ
sz aq̄s i te sctificās: vt ꝑ eas sāctificares nos. sui ba-
vnde z Chrisostomus. Baptizatus est chriſt⁹ ptizatio
iohānis baptismo: vt ex ipsa natura baptis- nem ba
matis sciasquia neq̄ peccati causa: neq̄ ꝓ- ptismū
pter indigētiā doni spiritus baptizatus est. sacrauit

Judaicū quidē baptisma abolet ac desinit nostrū ꝙ sumit exordiū qꝫ in pasche mutatiōe factū est idipsum efficit etiā innouatiōe baptismatis. Nāz pascha dñs cū vtrūqꝫ celebrauerit illi q̄dē terminū posuit huicꝙ principiū. Hic ꝙ postꝫ Judaicū impleuit baptisma continuo et ianuas eccl'ie reserauit. Sicut ergo in vna tūc mēsa: ita in vno nunc flumine: z recepit vmbrā z addidit veritatē. Sancti eñ spīr⁹ grā in xp̄i baptismate est: iohānis ꝙ baptisma hac donatiōe priuat. Et iterū. Quia ergo nouū baptisma datur erat ad humani generis salutē z remissionē peccati prior ipe baptizari dignat⁹ est: nō vt peccata deponeret q̄ pctm̄ solus nō fecerat: sz vt aquas baptismi sol⁹ sanctificaret ad diluēda pcta credētiū. Nūqꝫ eñ aq̄ baptismi purgare pcta credētiū potuissent: nisi tactu dñici corporis sanctificate fuissent. Ille ergo baptizat⁹ est: vt nos lauaremur a peccatis. Ille tinct⁹ est aq̄: vt nos a delictoꝝ sordibus purgaremur. Ille lauacrū regenerationis accepit: vt nos ex aq̄ z spiritusancto renasceremur. Baptismū g̃ xp̄i ablutio est peccatoꝝ nostroꝝ: z renouatio vite salutaris. Per baptismū eñ pcto morimur: sz xp̄o viuimus. Vite p̄stine sepelimur: sz noue vite resurgimus. Uetusti hois errore exuimur nō noui hois idumēta suscipim⁹. Hec Chrisosto. Congrue aūt voluit dñs in iordane baptizari vt ibi aperiret ianua regni celestis: vbi datus est adit⁹ filijs israel itrādi terrā pmissionis: qz sicut p illō flumē filij israel trāsierunt ad terrā pmissam eis p dñm: sic p baptismū fideles trāseūt ad terrā viuentiū. Et ēt iō: qz iordanis est fluui⁹ medi⁹ gētiū z iudeoꝝ. et baptism⁹ cōis ē gētib⁹ z iudeis venientib⁹ ad fidē z xp̄m. In iordane q̄z baptism⁹ dñi: i helya z helyseo iosuez naamā p̄figuratus fuit qz i his figura baptismi p̄cessit. In aqua ꝙ baptizat⁹ est: qz aqua est p̄cia igni z pctm̄ est ignis. vñ z igne supplicij punit⁹ vt g̃ h̄ ignis extinguat in aqua baptizat⁹ est. Aqua etiā sordes abluit: sitim extinguit: imaginē reddit: ita gratia spiritussancti in baptismate sordes peccatoꝝ abluit: sitim ale verbo dei restringit: imaginē dei p culpā amissam restituit. Et ex h̄ qꝫ dñs in aq̄ est baptizat⁹ trahit argumentū qꝫ in alio liquore q̄z in aqua nō pōt fieri baptismus. In aqua etiā vniformiter baptismus consecrat: qz a dextro latere aqua manauit. et qz nullus liquor adeo ad abluendum valet z apud omnes facil'r acq̄ritur ne se aliquis propter inopiaz excuset. Et sz spiritus mūdet interius: tñ necessaria est aque lauatio: qz sicut ex duobus est homo: scz ex corpore z anima: sic ex duobus renascit: scz spūsancto z aqua. [Factū est aūt vt cum baptizaretur] a iohanne fere [omnis populus] terre illius. id est multi de omni populo [et ihesu] a iohāne [baptizato] ac post baptismū de aquis ascendente: et p baptizandis vt spiritūsanctū acciperent [orāte apertū est celū]. i. iestimabilis splēdor fact⁹ est circa xp̄m: z tantus fulgor circunfulsit eū ac si celū empireū apertū videretur: celoqꝫ aereo: z sidereo reseratis splendor celi empirei terris infunderet. Nō q̄ celū tunc diuisum fuerit. nō ei illa aptio in corpe celesti: sz in aere fuit: sz qz aperiri videbat: sicut in coruscatione solet fieri in aqua celū aperiri videt: et p hoc significabat gloriā celestē aperiri credentib⁹ in xp̄m: et q̄ renatis aperit z patet ianua regni celestis z aditus in celū q̄ p̄clusus fuit homini p peccatū. vñ Chrī. Si quidē in ei⁹ baptismo aperti sunt celi: vt discas etiā cū tu baptizaris hoc inuisibiliter fieri. iā deo te ad celū vocante nihilqꝫ in terra cōmune habere suadēte. Et iterū. Dicit aūt apertū est celū tanqꝫ hacten⁹ reclusum fuisset. Jā aūt ouili superno et infimo in vnum redacto z vno existente oīm pastore celū patuit et hō terricula ouis aggregatus est angelis. vñ z Beda. Jesu aūt baptizato et orāte apertū est celū: qz dum corporis humilitate dñs vndas iordanis subijt diuinitatis sue potentia celi nobis ianuas pandit: dumqꝫ caro innoxia frigentibus tingit aquis oppositā quōdā noxijs rūphea extinguit ignea. Hec Beda. Jn hoc etiam q̄ iesu baptizato z orāte celū apertū est: significat q̄ oratio mūdi et sancti hois celū penetrat. Orauit autē xp̄s vt nos informaret ad orādū post baptismū: z vt oñderet nobis orandi ordinē z necessitatē. Ordinem qz ad hoc q̄ placeat oratio oportet prius mūdari z baptizari q̄z orare. Necessitatē qz baptismalis gratia indiget p xp̄i post orationē cōseruari: z vt daret exemplū q̄ in baptismo receptione sacramentoꝝ debet mens hominis in deū eleuari. Uñ Beda. q̄ iesus cuius oia que patris sunt baptizatus orasse memorat: ad nos informandos actū nō dubitat: q̄ bus post lauacrū baptismatis vt aula celi pandat: ideo nō otiose viuendū: sed ieiunijs precibus atqꝫ elemosynis est insistendū: qz et si peccata sunt oia in baptismo lauata nō adhuc tñ est carnis fragilitas solidata. Nā quasi transito mari rubro gratulamur submersos egyptios: sed in deserto mūdane cōuersationis hostes occurrūt alij: q̄ duce xp̄i gratia nostro sudore vincāt donec perueniamus ad patriā. Hec Beda [Et descendit spiritussanctus] visibiliter in colūbe specie ac requieuit super eū sedēs super caput ipius descendit inqꝫ non p gratiā: qz a primo instā ti conceptionis sue plen⁹ fuit spiritusancto: sed descendit in signo visibili et hoc triplici ratione. Primo ad indicandū alijs q̄ in ipso esset plenitudo gratie. Secundo ad innuendū q̄ in baptismo datur spiritussanctus ac-

Cur in iordane baptizatus est dñs.

Cur in aqua.

Aque p prietates.

Luc. iij.

K

Z Celi apertio

Chrisо.

Beda.

Oratio xp̄i post bap.

Beda.

W Spūsā cti visibiliter descēs tri plici de causa.

cedentibus non ficte. Tertio ad ondendū q ipse est qui p spiritū sanctū baptizat mūdando a sorde. Apparuit aūt in corpali specie columbe quatenꝰ mitē z simplicē sine felle oicz amaritudine eū esse z nos p māsuetudinem colligere eū, venisse: seqz mansuetos z hūles inhabitare oīderet. Jdeo etiā in colūbe specie apparuit vt in omnibꝰ habentibus charitatē dei q̄ p̄cipue in colūba est spiritūsanctū esse designaret. vñ Chri. Jō aūt spiritussanctus speciē colūbe suscepit: qm̄ p̄ oibꝰ alibus hec cultrix est charitatis. Oēs aūt spēs iustitie quas habēt serui dei in veritate possunt habere serui diaboli in simulatione: solā aūt charitatē sancti spūs nō pōt immūdꝰ spūs imitari. Jdeo ergo hāc p̄uatā speciem charitatis sibi seruauit spiritussanctꝰ: qz per nullī testimoniū sic cognoscit vbi est spūssanctꝰ sicut p gr̄am charitatis. Et hz eūdē Chri. rīdet ēt figure veteris testamēti. Sicut em̄ i diluuio colūba apparēs z ramū virētis oliue deferēs oīdit signū clementie dei his: q̄ residui fuerūt ex aquis diluuij z oēz orbis terrārū trāquillitatē ānūciauit: ita z nūc in baptismo veniens spūssanctꝰ i colūbe specie: oīdit signū diuine clementie qua ꝯtute baptismatis z peccata remittit: et gratiā confert: z liberatorē nobis demōstrās p ramo oliue adoptionē generi hūano affert. Nihilominꝰ tñ omnis baptizatus septē virtutibꝰ in colūba significatis dz repleri z p̄fici. Quicūqz enim est p̄fectꝰ dz esse perfectus ꝯtuz ad seipsum: ꝯtū ad p̄imū: ꝯtū ad deū. et oia ista significant p̄ p̄prietates in colūba repertas. Quātum ad seipsum in duplici p̄prietate: qz colūba habet gemitum pro cantu z caret felle: sic hō debet habere in se cōtritionē pro peccatis z gemitū cū lachrymis: z debet carere felle amaritudinis peccati et ira irrationabili. Quantū ad p̄imū triplici p̄prietate: qz colūba rostro nō ledit: sic nec sctūs cuiqz detrahit. Unguibꝰ nil rapit: sic sctūs aliena nō recipit. Pullos alienos tāqz suos pascit: sic sanctꝰ p suā ꝑpassionē indigentibꝰ sua tribuit. Quantū ad deū duplici p̄prietate: qz colūba sup aquas residet vt vmbra accipitris in aq̄ puisa mergat se z euadat: sic sctūs sup fluenta diuine scripture residere z oculū habere dz vt diaboli versutias z incursum euadere queat meliora grana eligit: z mūdo vescit: sic sctūs sanas sententias q̄bꝰ pascat eligit: z in solo deo in quo puritas sūma est recreat. Uñ sicut colūba in cauernis petre nidificat: sic sctūs in plagis mortis xp̄i q̄ petra firma est nidū. i. suū refugiū z spē ponit. ¶ [Et vox patris] testimoniū filio p̄bētis [itonuit] z audita est de sublimi. s. de nube dicēs. [Hic est filius meꝰ dilectꝰ] p̄e ceteris: qz nō adoptiuꝰ vt ceteri sed naturalis. vñ Chri. Suus vtiqz nō p adoptionē gratie: neqz p electionē creature sed suus p̄prietate gñis z veritate nature. Et vt ait Hiero. Sedit colūba sup caput eius ne q̄s putaret vocē patris ad iohānem factā nō ad dñz. [In q̄ mihi cōplacuit]. i. i q̄ volūtas mea cōplebit de salute gñis hūani. Aliꝰ vo euāgelista sic dicit. [Tu es filiꝰ meꝰ dilectꝰ in te mihi cōplacuit]. i. in te z p te cōstitui qđ mihi placet facere: z q̄ agēda sunt agere. i. genꝰ hūanū redimere. Uel mihi cōplacuit. i. cōplete z totaliter placuit. Nihil em̄ vnq̄ deo displicuit in eo sicut in nobis q̄ p̄us fuimus natura filij ire. vñ Ber. Uere em̄ hic est in quo nō est qđ p̄fi displiceat qđ oculos maiestatis offendat. Uñ et ipse ait. Oia que placita sunt ei facio semp. Donet nobis dñs iesus q̄ semp placet patri: vt nos p ipsum mereamur placere sibi. hz Bedā tantū durauit splēdor ꝯdiu paterna vox audita est z cūcta terminatꝰ est. Jpsum aūt filiū audire huic credere z obedire pater nos āmonet dicens [Jpsum audite] Cui em̄ nisi sapientie: iustitie: veritati credere debemꝰ? vñ Ber. Jpsuz inqt audite. Ecce dñe iesu vel nūc iā loq̄re licentiā loquēdi habes a patre. Quādiu ꝟtꝰ z dei sapientia q̄si infirmꝰ aliqs z insipiens lates i pplo: ꝯdin nobilis rex z rex celi fabri filiū te pateris appellari pariter z reputari. O hūilitas virtutis xp̄i o sublimitas hūilitatis ꝯtū cōfundis stultitiam mee vanitatis: parū aliqd scio vel magis scire mihi video z iā silere non possum impudenter z imprudenter me ingerēs et oīans: p̄opt̄ ad loquēdū: velox ad docendū: tardꝰ ad audiēdū. Et xp̄s cū tanto tpe silebat: cū seipm̄ sic abscōdebat nunqđ inanē gl̄iam metuebat? Quid timeret ab inani gl̄ia q̄ est vera gl̄ia patris? Utiqz timebat: sed nō sibi. Nobis timebat ab illa q̄bꝰ nouerat eē timēdū. Nobis tacebat z nos instruebat. Tacebat ore hz instruebat ope: z qđ postea docuit ꝟbo iā clamabat exēplo. Discite a me: qz mitis sum et hūilis corde. Nā de infantia dñi parū aliqd audio. Extunc iā vsqz ad hūc trigesimū annū nihil inuenio. Nūc vo iā nō pōt latere qui tā manifeste demōstrat a patre. hec Ber. Et hec est autoritas quā supra allegaui p quaz apparet qđo siluit dñs iesus ad nr̄am instructionē z tacēdo ore instruxit ope. Jpsius igit exēplo stude z tu taciturnitati: qz q̄ de oibꝰ tacet de oibꝰ pacē hz. Stude inquā z nitere: qz vt ait Ambro. Rarior est tacendi ꝟtus ꝯ loquendi. Uidisti g̃ vbiqz in dño iesu hūilitatē redolere q̄ est virtꝰ magnifica z valde necessaria eo q̄ studio sius querenda z etiā affectuosius amanda est: qz dñs in singulis actibus suis studuit eā signāter obseruare z exēplū inde alijs oīdere. ¶ Sic g̃ in hoc ope excellē tissimo tota trinitas mō singulari se manifestando apparuit large apparitionē accipiē xp̄i bado: z sic trinitatis p̄ntia baptismꝰ cōsecrat.

In specie columbe cur. Chryso.

Charitas spiritūsancti in dicat. Be. vij.

N Colūbe p̄prietates septē virtutes indicātes

O Mathe. iij.

Chryso.

Hiero. Quo dei filiꝰ xp̄s

Luc. iij.

Berñ.

Johan. vij.

Beds.

p Berñ. inuitat xp̄m vt loquat.

Humilitas xp̄i.

Wat. xj

Tacitur nitas cōmendat

Ambro.

O Trinitas post apparuit xp̄i baptismū.

Quo differēter apparuit.

ꝑ̄ appuit i voce: filiꝰ i hoie seu carne: spiritussācꝰ i colūba. Differēter tñ: qr filiꝰ apparuit in hoie ivnitate suppositi. iohānis ꝓmo ſz in apparitiōe aliarū ꝓsonarū erat vnio ꝑ modū signi. Caro eñ vnita erat filio in vnitate suppositi. vox aūt z colūba nō hēbāt vnitatē suppositi cū ꝓ̄zsp̄ūsctō ſz tm̄ i ꝓ̄tatiōe signi. Jn colūba ḡ fuit sp̄ūs: nō sp̄ūs fuit columba: q̄ ei tñ nō fuit vnita. nō eñ fuit incolumbatus: qr ꝓ̄ter naturā hūanā nūqz vnqz creatura fuit deo ꝓsonaliter vnita: nec in fuit ei ꝑ gr̄am: sed ꝑ apparitionē z signū: q̄ pacto officio suo post apparitionē in primordialē ꝓ̄iacētē materiā redūt vnde sumpta fuerat: sicut etiā sentiꝫ de alijs figuris in quibꝰ dñs apparuit. Apparuit aūt misteriū trinitatis dño baptizato z nō cū baptizaret: qr cum nō egerat gratia mūdāte nō est baptizatus baptismate suo: sed iohānis. Baptismus autē iohannis dabat in noie venturi. Baptismus ꝟo xp̄i dat in noie trinitatis. et iō nō decuit i actu baptismi: sed postea nomē trinitatis explicari: vt distantia pateret inter baptismū Johānis q̄ nō in noie trinitatis dabat: z inter baptismū xp̄i cui hec forma seruabat. Et ꝑ talē apparitionē trinitatis baptizato xp̄o factā significatū fuit q̄ baptismꝰ deberet cōferri in noie patris z filij z spiritussancti. Jn primitiua tñ ecclesia ad tēpus collatus fuit baptismꝰ in noie xp̄i: vt nomē xp̄i in reuerentia haberet maiori ad excludēdū illorū errorē qui ꝟtutē baptismi attribuūt ministris dicentes. Ego sum pauli ego sum cephe z̄c. sed illis causis cessantibꝰ redūt eccl'ia ad formā ꝓ̄dictā. Et ponit hic triplex effectꝰ baptismi quē baptismꝰ causat maxime post passionez xp̄i. s. celi apertio: qr celorū regna patēt renatis in baptismo spiritussancti missio cuius gratia ac donū cōfert in eo: z paterna locutio q̄ baptizatos regenerat in filios adoptiōis q̄ sibi ꝓplacēt: qr ꝑ baptismū de filijs ire fiūt filij gratie: z regeneramur in spēvite eterne. Cōsidera hec singula diligenter z erige animū vt aperto iā trinitatis celo sursum feraris i deū. Jn hūilitate quoqz mentis ꝑsistevt spiritussancti dono z paterno colloquio munerari merearis. vñ Ansel. Jn iordane sub manu iohānis se ad baptismū inclinans paternā vocē audiuit: z spiritussancti aduentū in colūba suscepit: vt nos doceret i hūilitate mentis q̄ ꝑ iordanē notaꝫ: iordanis eñ descēsio eorū interpretaꝫ debere cōsistere: ibiqz superni patris honorari colloquio: de quo ōr. Qr cū simplicibus sermocinatio eius z spiritussancti p̄ntia sublimari q̄ sup hūiles requiescit z hoc sub manu iohannis q̄ dei gratia ōr vt eidē gratie quicqd a deo ꝓcipimus non nostris meritis ascribamus. hec Ansel.

Ansel.

Figure baptismi.

Fuit aūt baptismus in mari eneo. i. in lauatorio ꝓfigurat⁹: qō añ tēplū introitū hierosolymo erat collocatū. Sacerdotes eñ q̄ templū dñi ingressuri erant in lauacro illo se lauare necesse habebāt: ita oēs q̄volūt intrare tēplū dñi necesse habēt ꝑus ꝑ baptismū lauari. Duodecim boues enei mare portauerūt qr duodeciz apostoli baptismū xp̄i ꝑ totū mūdū dilatauerūt. Lauatoriū circūtectū z ornatū erat speculis mulierū vt ingressuri tēplū viderēt si aliquā maculā vel indecentiā haberēt: sic baptismꝰ reqrit cōsciētie ꝓfectionē: ꝓcti displicētiā z cordis cōtritionē. Jstud ēt figuratū est in naaman syro gētili z leproso q̄ ad iussuz helizei septies in iordane baptizabat z sic ab oi lepra sua mūdabat. Per septenā aque iordanis lotionē ꝓfigurauit helyseꝰ septē mortaliū pctorū i baptismo ablutionē. Caro naaman facta est vt caro pueri: ita peccatores efficiūt mūdi sicut puuli. Jstud ēt ꝓfiguratū est in transitu iordanis qñ filij isr̄ intrauerūt terrā ꝓmissiōis: qr ꝑus trāsiuerūt iordanē figurā baptismatis. Sic opz oēs per lauacrū baptismi trāsire q̄ desiderāt ad terrā ꝓmissiōis puenire. Archa testamēti q̄ in medio iordanis stabat xp̄z q̄ in iordane baptizād⁹ erat figurabat. Duodecim lapides q̄s ppl's tulit de iordanis alueo ꝑ memoriali ꝓpetuo fūt duodecim apl'i q̄ ꝑ orbē terrarū testificati sūt baptismū xp̄i.

ꝑ Para. iij.

iij. Reḡ. v.

Jos. iij.

Circa p̄missa est sciēdū q̄ dñs baptismū suū instituēdū insinuauit z instituit: institutū cōfirmauit. Jnstituēdū insinuauit ꝟbo z facto. ꝟbo cū dicit. Nisi q̄s renatꝰ fuerit ex aqua z sp̄ūsctō z̄c. facto q̄ñ baptizatꝰ est a iohāne. Jnstituit facto z ꝟbo. facto q̄ñ discip'li baptizabāt eiꝰ auctoritate. ꝟbo q̄ñ misit discipulos ad ꝓdicandū z baptizandū. Jnstitutū cōfirmauit z facto z ꝟbo. Facto q̄ñ de eiꝰ latere sanguis z aqua exierūt. Uerbo q̄ñ post resurrectionem misit discipulos in mūdū vniuersum ꝓdicare z baptizare. Hic gr̄a hui⁹ tanti sacramēti. s. baptismi ꝓmo a xp̄o incitati de sacramētis aliquid videam⁹.

Baptismi institutio et cōfirmatio.

Jo. iij. Mat. iij Luce. x. Jo. xix. Marci vltimo.

T

Circa q̄ sciendū q̄ celestis medicus hūani generis reparatiuꝰ talꝫ mō sanauit egrotū sicut optime ꝓpetebat. Egrotus hō est: morbus aūt originalis culpa est. Origo ꝟo illius culpe ſz p̄cipaliter fuerit ex consensu rationis occasionē tamē sumpsit ex sensibus carnis. Ad hoc ergo q̄ medicina rñ deat morbo oportuit q̄ nō tantū esset sp̄ualis: verūetiā aliq̄d haberet de sensibilibus signis: vt sicut sensibilia fuerunt aīe occasio labēdi ita essent ei occasio resurgēdi, ꝓpter ea medicina nostri vulneris cōuenit in ecclesiasticis sacramētis.

Medicā di ratio optima a medico celesti seruata

U

Jnstituit aūt deꝰ sacramenta diuersimode: q̄dā. s. ante aduentum suū: vt matrimoniū z penitētiā: ſz hec duo cōfirmauit in lege euangelica z consummauit dū nuptijs interfuit: et dū penitentiā predicauit. Alia quinqz sacramenta solꝰ xp̄s initiauit. baptismū quidē ipsum suscipiēdo et de

Sacrāmētorū institutio.

inde formā dando. ꝓfirmationē manuū par
uulis iponēdo. vnctionē discipulos ad curā-
dū mittēdo: q̄ infirmos vngebāt oleo. ordinē
ꝙo potestatē ligandi ꝛ soluendi ac confitēdi
sacramentū altaris tribuēdo. eucharistiā cō
ficiēdo ꝛ dādo discipulis iminēte passiōe sa-
cramētū corporis ꝛ sanguinis sui. ¶ Institu
ta quoq; sūt sacramēta multiplici de causa.
Primo ꝓpt̄ hūiliationē. magna em̄ hūilitaꝫ
exhibitio ē in istis visibilib⁹ ꝛ hoīe multū in
feriorib⁹ a deo q̄rere salutē quā superbia pdi-
dit. Secūdo ꝓpter eruditionē q̄ rapit ꝛ ꝓmo
uet. Tertio ꝓpter cōgruentiā: q̄ hō p pctm̄
se subdidit p affectū reb⁹ corporalibus: ideo
decēs fuit vt de⁹ p q̄dā signa corporalia spūa
lem adhiberet hoīb⁹ medicinā. Quarto ꝓ-
pter excitationē q̄ hō otiū ꝛ noxiā occupatio-
nē deuitet: ꝛ se i bono missaꝫ audiēdo eucha
ristiā suscipiēdo ꝛ similia faciēdo exerceat.
Quinto ꝓpt̄ cōgruitatē medicine: q̄ cū me-
dicus sit de⁹ ꝛ hō: ꝓgruenter medicina debet
ꝓtinere aliq̄d diuinū: scz inuisibilē gr̄az: ꝛ ali
quid hūanū: scz visibilē gr̄e formā. Sexto est
cōgruitas ex parte infirmi: q̄ cū infirm⁹ sit hō
cōstans ex corpore et spiritu. spiritus autem
in corpore nō bñ capiet spūalia nisi in corpo
ralib⁹ cōgruū fuit dare medicamēta spūalia
in reb⁹ corporalib⁹ sic pillule dant̄ inuebula.
Septimo ꝓpter argumētū meritu: multū em̄
valet ad meritū q̄n deo credit̄ in his vbi hu-
mana ratio nō p̄bet experimētū. Cōsistit au
tē sacramentū in reb⁹ ꝛ factis ac dictis. Res
sacramētales sunt: vt aqua oleū ꝛc. Facta vt
baptizādo ꝫ submersio: sufflatio ꝛ huiusmo-
di. Dicta velut sancte trinitatiꝫ inuocatio ora
tio ꝛc. Sacramentū ē visibile signū inuisibi
lis gr̄e: vt cū q̄s baptizat̄ ipsa exterior corpo
ris ablutio quā videm⁹ signū est interioris
ablutiōis aie q̄ cōsistit in peccator̄ remissiōe
quā nō videm⁹. Educti q̄dē sum⁹ de egypto ꝓ
baptismū tanq̄ p mare rubruꝫ: q̄ sanguine
xp̄i cōsecratū mortuis inimicis. i. pctis nr̄is.
A morte q̄ppe xp̄i ꝛ sāguinis effusiōe habet
baptism⁹ virtutē ꝛ efficaciā sicut ꝛ alia sacra
mēta siue ante legē siue in lege. Per hūc eni
xp̄s peccata q̄ facta lūt. dimittit: adiuuat ne
āpli⁹ fiant: pducit vbi oīno fieri nō possunt.
Ratio numeri sacramētor̄ ē: q̄ ordinant̄ cō-
tra triplicē culpā ꝛ quadruplicē penā. Ūñ ba
ptism⁹ ordinat̄ ꝫ pctm̄ originale: pnia ꝫ mor
tale: extrema vnctio ꝫ veniale: confirmatio ꝫ
impotentiā: ordo ꝫ ignorantiā: eucharistia ꝫ
malitiā: matrimoniū ꝫ ꝓcupiscentiā quā tē-
perat ꝛ excusat. Quia ꝙo character ē signū
distinctiuū indelebile spūale: ideo nō ꝓferr̄ i
sacramentis q̄ solent iterari sicut est pen̄a
matrimoniū vnctio ꝛ eucharistia. Baptism⁹
ꝙo ꝛ ꝓfirmatio ꝛ ordo characteres iprimūt p
quos idelebiliter iprēssos semp distinguunt̄
q̄ recipiūt. Per baptismū em̄ fit distinctio fi-
deliū ab incredulis p cōfirmationē fortiū ab i
firmis p ordinē clericor̄ a laicis vñ nullaten⁹
possunt iterari. Et q̄uis hec tria sacramēta
ꝓpt̄ characterꝫ ipressionē nō iterent̄: tñ cōe
ē ḡ oīb⁹ nō iterari sup eādē psonā ꝛ materiā
et ex eadē cā. ꝛ ḡ ē iō ne fiat ꝓtumelia sacra-
mēto. Ex ḡ eni credi posset q̄ sacramēta pri⁹
dispensata fuissent iefficacia ꝛ iepta. Oratio

CLementissime Jesu q̄ per man⁹ Io-
hānis baptizari voluisti: q̄ fidem
quā i ꝑmo lauacro ꝑmisi irritā feci
peccando ad scōm recurro lauacrū
penitēdo. Cōfiteor tibi de⁹ ego peccator ꝛ re⁹
me grauit̄ peccasse cogitatiōe: locutiōe: ope
ro omissiōe: inumerabilia sunt peccata mea ꝛ
circūstantie eor̄: nō tantū me in laqueis ad-
duxi peccator̄: ſz ꝛ multos q̄ mea suasiōe exē
plo negligētia vl̄ occasiōe aliq̄ peccauerūt ꝙ
q̄r ꝛ meis obnixe dēpcor pctis: vt oia nobis
idulgeas misericorditer ꝛ abstergas. Amē.

¶ De ieiunio ꝛ tētationibus dñi. Correspōdet euāgelio. Duct⁹ est ihesus i desertū a spūsctō. Ca. xxij.



Postq̄ domin⁹ Jesus fuit baptizat⁹ regres
sus est ab iordane plen⁹ spi
ritusancto plenitudine, sup
abūdantie: de cui⁹ plenitu-
dine nos oēs accepimus.
Et incōtinenti ac sine mora
[duct⁹ est] spontanee [i de
sertum] sup quendam mon
tem mire altitudinis dictū quarentena. q̄ ē
int̄ hyerico ꝛ hierusalē distās ab hyerico duo
b⁹ miliarib⁹: ꝛ a hierusalē duodeciz vl̄ circa.
In ꝑdicto deserto latrones morari solebāt q̄
locus vocat̄ domyn qō sanguinē sonat ꝓpter
effusiōez sanguinis quā ibi latrōes faciebāt
Specialit̄ domyn est casale vbi ille q̄ descen-
dit a hierusalē in hyerico incidit in latrones
quasi circa mediū in via q̄ de hyerico ducit i
hierusalē a parte australi deserti q̄rētes:
deinde est bethania ꝛ bethfage ꝛ hiel'in ꝛ trā
sit. via i latere australi montis oliueti. Quia
ḡ hō q̄ ibi incidisse dr̄ in latrōes gerebat fi-
gurā ade q̄ a demonib⁹ est vict⁹: conueniens
fuit vt ibi hystorialit̄ ꝛ ꝑm rē xp̄s superaret
diabolū vbi figuralit̄ ꝛ ꝑm similitudinē dia-
bolus dr̄ hoiem superasse primū. Ūñ dr̄ q̄ sa
maritanus eadez via descendit: q̄ carne in-
dutus fili⁹ dei q̄ est custos hominū eadē ten
tationes ibi sustinuit. Pugnaturus quidem
domin⁹ cū diabolo i desertū secessit: vt nobis
ostenderet ꝙ qui pfecte laqueos tentationū
eius vult superare nō solū turbas demonū:
sed etiā societatem malorum hominum ali-
quando quidem corpore: semper autē men-

A Johā. f. Mat. et luce. iiij

Quarē tena.

Domyn

Deserti iquo ten tat⁹ xp̄s congruē tia.

X Sacramētorū instituē dorum cause.

Y Sacramētum in trib⁹ cōsistit. Sacramēti diffinitio.

Sacramēti effi cacia.

Sacramentor̄ numeri ratio.

Character non iterandis.

te debet vitare ⁊ fugere exēplo illius q̄ in regali aula ⁊ inter turbas populares posit⁹ dicebat. Ecce elōgaui fugiēs: ⁊ mansi i solitudine. Nos ḡ exēplo christi ⁊ iohannis agitemur a spiritusancto nō p hypocrisim a maligno in desertū loci ⁊ solitudinis vel saltē i desertū nostri pectoris ⁊ cōtēplatiōis vt quieti a strepitu mūdi meli⁹ deo vacem⁹ ⁊ in mente seculū deserentes q̄si māna deserti sola eterna gaudia esurire discam⁹. [Duct⁹ est igit Jesus a spiritusancto] q⁊ humanitas christi erat organū diuinitatis ⁊ ideo ad oia agēda mouebat instinctu spiritussācti. Hoc ḡ motu iuit in desertū locū: vt ibi spiritū in oratiōe p nobis deo patri offerret ⁊ p ieiuniū carnē in nocētē p nobis maceraret: exēplūq; fidelib⁹ daret: vt se deo p ieiuniū ⁊ orationē offerant. nō iuit inuit⁹ sz volūtate pugnādi ⁊ [vt tētaret a diabolo] p qō insinuat q⁹ aggrediēs desertū penitētie fort⁹ tentat ab hoste. Juxta illō. Fili accedēs ad seruitutē dei: sta in iusticia ⁊ timore: ⁊ p̄para animā tuā ad tētatiōez i. ad resistēdū tētatiōi q̄ imminet tibi. Jdeo aūt duct⁹ ē a spiritusancto q̄ eum designauerat in baptismo: q⁊ quos ille replet mittit ad pugnā ⁊ p̄bet eis fortitudinē. Jdeo duci voluit [in desertū]. i. locū certaminis ⁊ in q̄ pugnat asperis q̄m adā in paradiso delitijs affluens vict⁹ est oblectamētis. Jdeo tētari voluit vt tētatiōes superando nobis potestatē supandi tribueret: sicut ⁊ mori voluit: vt mortē sua nostrā destrueret. Et h̄ post baptismū ⁊ ieiuniū p hoc nobis insinuās q⁹ post lauacrū regeneratiōis ⁊ gratie pceptionē post labore ieiunij ⁊ sancte vite ꝓpositū statiz diabol⁹ tentator accedit ⁊ acrius in nos surgit: vt nos a ꝓposito religionis auertat: ⁊ q⁹ p̄fectētib⁹ ⁊ ad meliora tendētib⁹ inuidet ⁊ insidiat propter qō tūc magis cauēduz est q⁹q; bonos magis q̄ malos tentat. Quia h̄z Grego. Jsido. ō tētādis. go. illos tentare negligit quos se q̄eto iure possidere sentit. Et h̄z Jsido. tūc maxime impugnaris cū te impugnari nescis. Hec eniz quatuor: sz baptismus: desertū: ieiuniū: ⁊ tentatio sic ordinata fuerunt in xp̄o q⁹ primo fuit baptizat⁹: secūdo in desertū duct⁹: tertio ieiunauit: quarto tentat⁹ fuit: i quo significat q⁹ pus debet esse in nobis ablutio a peccatis: scōo subtractio a mūdi illecebris: tertio exercitatio i ieiunijs: quarto est oppugnatio ab hostiū insidijs. In figura hui⁹ quatuor occurrerunt populo israelitico. ꝓmo mare rubrū. secundo desertū. tertio sitis ⁊ fames. quarto hostiū insult⁹. Batizat⁹ igit dñs solitariā ac durā vitā ⁊ penitentiā constanter assumpsit vtfideliū mentes ad p̄fectionis aggressionē erigeret: vt ad grauia perferenda firmaret. Nō eni ꝓpter se: sz ꝓpter nos heremū adijt: vt videlicet suis p̄fectis imitatorib⁹ vitā heremiticaz conferat instruēs nos nihilomin⁹ ꝑm Chriſo. Ut vnusquisq; batizat⁹ relictis mūdi illecebris ⁊ societate prauoz diuinis p oia debeat seruire mādatis. Et hoc reputāt q̄dā fideles deuoti tēpore isto ieiunij obseruātes: ⁊ p hoc se xp̄o velut in deserto ꝑfigurā tes. ¶ Voluit aūt xp̄s penitētiā agere: nō q⁊ egebat: sz vt ad pniaz nos moneret: ⁊ pniam nobis exēplo ostēderet. Ubi docet tria q̄ debent esse in penitētia vera ⁊ fructuosa. Primo debet eē pura: vt deo placeat: q⁊ post baptismū stati fecit penitētiaz. Secūdo dz esse aspera: vt carnē domet: q⁊ fecit penitētiaz in deserto nō in loco delicioso. Tertio dz esse discreta ne nimis excedat: q⁊ xp̄s duct⁹ ē a spūsctō nō q⁊ ductore indigeret: sed vt nobis ostēderet q⁹ in penitētia agēda ductore idigem⁹ discreto. Et veniēs dñs in desertū ieiunauit [. xl. dieb⁹ ⁊. xl. noctib⁹] nihil interim māducans. Ubi signāter noctibus addit ne in nocte comedisse putaret. Jtē in signū q⁹ necesse habem⁹ ⁊ dieb⁹ ꝓsperitatis ⁊ noctib⁹ aduersitatis ꝝ diabolū nos munire q̄ nunq; cessat tētādo nos ipugnare. Jeiunauit q̄dē vt aduersus tentatiōes exemplū ieiunādi nobis daret: q⁊ ꝑm Basiliū volēti pugnas tētationū superare sobrietas necessaria est: ⁊ specialit vt ostēderet q⁹ innocētia baptismalis pericli tat in vita voluptuosa: q⁊ q̄ xp̄i sūt: vt bapti zati q̄ sūt mēbra xp̄i ⁊ xp̄m induerūt cōsepulti morti ei⁹ debēt carnē suā crucifigere cū cōcupiscentijs suis ⁊ estimare se mortuos sup terrā spiritu mortificando facta carnis. vñ Chriſo. Ut aūt discas q̄s magnū bonū sit ieiuniū ⁊ qualit aduersus diabolū scutū ē maximū ⁊ q̄m post lauacrū nō delitijs ⁊ ebrieta ti ⁊ mēse abūdāti: sz ieiunio intēdere oportet ⁊ eius ꝓpter h̄z dñs ieiunauit nō eo indigēs: sz nos erudiēs q̄b⁹ pctā q̄ añ lauacrū erāt dñatio vētris introduxerat. Quēadmodū ei si aliquis egrotātē sanū eū fecisset iubet ñ facē illa ex q̄b⁹ egritudo cōtigerat: itaq; ⁊ h̄ post lauacrū ieiuniū ꝫ vitiū edacitat⁊ ipe iduxit. Nā Gule ⁊ adā de paradiso icōtinētia vētris eiecit⁹ di malaluuiū qō fuit sub noe illa ꝓmeruit ⁊ fulmina i sodomitas ipa deduxit. ita ⁊ iudei maxima operati sūt ab ebrietate ⁊ delitijs mala: ꝓpt hoc ⁊ ipse ieiunauit nobis vtiq; demōstrans formā salut⁊. vñ ⁊ Ambro. Hoc eni fecit causa salut⁊ nostre: vt rē vtilē nō solū doceret h̄bis: sz ēt exēplis istrueret. Qualis aūt xp̄ian⁹ es: cuz xp̄o esuriente tu reficieris. Jlle ꝓ salute tua famē sustinet: tu ꝓ peccat⁊ tuis ieiunare formidas. Et iterū. Nihil tā cecū q̄s secular⁊ suauitatis periculū q̄ dū mulcet animi vitā obtuit ⁊ sensū mētis illudit. Merito igit dñs noster iesꝰ xp̄s ieunio suo atq; ōserto aduersus voluptatū ifformat illecebras ⁊ tētari se a diabolo dñs oiuz patit: vt i illo oēs voluptates vicere discerem⁹. h̄ Ambr. Et sciēdū q⁹ xp̄s ꝓpt infirmitates nr̄as vt eas curaret diuer-

Ps. liij.

Spūssā⁹ ctus du ctor iesu.

Ecc. ij.

Tētari voluit xp̄s cur et q̄n.

Chriſo.

Noctib⁹

Basili⁹.

Chri. de ieiunio

Ambro. ō eodē.

Medici nequas xp̄s pro nobis accepit.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

sas in se medicinas accepit. Curauit nos p dietā qñ ieiunauit. xl. dieb⁹ ⁊ noctib⁹. Per ele ctuariū qñ corp⁹ ⁊ sanguinē suū dedit i cena discipulis suis. Per sudorē qñ fact⁹ est sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis decurrētis i terrā. Per emplastrū qñ facies ei⁹ sputa illita fuit. Per potionē qñ gustauit acetū felle mixtum Per minutionē qñ clauis ⁊ lancea vulnerat⁹ est. Cōsidera hic ⁊ attēte inspice dñm ieſum: pluriū em̄ virtutū tibi monstrat exēplū. Nā vadit in solitudinē: ieiunat: orat⁊ vigilat: in terra nuda iacet ⁊ dormit ⁊ hūiliter ac pacifice cū bestijs conuersat. Cōpatere igit sibi: q⁊ semp⁊ ⁊ vbiq⁊ ⁊ maxime hic vita sua penosa ē et corporis afflictiua ac ei⁹ exēplo disce ēt in his exercitari. Quatuor em̄ hic tangunt que spūalis exercitij sunt ⁊ mirabiliter se inuicē adiuuāt. s. solicitudo ieiuniū oro ⁊ corpis afflictio: ⁊ p ista maxime possum⁹ ad puritatē cordis puenire q̄ vtiq⁊ nimiū poptāda est eo q⁹ in se quodā mō oēs ⁊tutes cōphēdit ⁊ remotionē oim vitior⁊ cōtinet: q⁊ cū vitijs vel defectu ⁊tut⁊ nō stat puritas cordis. Et ppterea in collatiōib⁹ sctōrū patrū tradit q⁹ totus exercitiū monachi dz esse ad puritatē cordis habēdā. Per hāc em̄ hō meret deū videre dicente dño in euangelio. Beati mūdo corde: q̄m ipsi deū videbūt. Et ſm Ber. Qui clarior est deo ppinquior est: esse aūt clarissimū puniſſe est. Ad hāc habēdā multū valet oro feruens ⁊ assidua. Sed oro cū crapula ⁊ corpis mollitie seu otiositate parū valet: ⁊ iō requirit ieiuniū ⁊ corpis afflictio discreta tñ q⁊ indiscreta oē bonū impedit: ppterea ad oim p dictorū cōsummationē videt facere solitudo. Nā cū tumultu ⁊ strepitu nō pōt decenter fieri oro. Et videre aut audire m⁹ta vix pōt fieri sine impuritate ⁊ offensa: q⁊ mors intrat p feneſtras sensuum ad aias nostras. Et ppt supuenientes sepe relaxat abstinētia⁊ corpis afflictio. Et iō quere solitudinē ⁊ separa te a tumultu si vis deo cōiungi: ⁊ p puritatē cordis eū videre. Fuge collocutiones ppter taciturnitatis custodiā: interdū etiā a bonis cessa eloquijs: iuxta illud pphete. Obmutui et hūiliatus sum ⁊ silui a bonis. Nō q̄ras nouas amicitias: q⁊ noua inde ꝓueniūt colloquia ⁊ impedimēta. Nō impleas oculos vel aures fantasmatib⁹ vanis: ⁊ oia q̄ quietē ai ⁊ trāquillitatē mētis pturbāt fugias tāq̄ venenosa⁊ aie inimica. Nō em̄ sine cā pres scti petebāt loca solitaria ⁊ mandabāt his qui i cenobijs remanebant q⁹ essent ceci: surdi: et muti: q⁊ sic meli⁹ poterāt deo coniungi. vnde Chriſo. Chriſo. Qñ spūssanctus descēdit sup dñz nostrū statim expulit eū in desertū. Qñ monachi habitāt cū parentibus suis: si descēderit spiritussanctus ⁊ manserit sup eos expellet eos de domo⁊ ducet eos in solitudinē. Spūssanctus nō libenter habitat vbi turbe ⁊ frequentia ⁊ dissensiones ⁊ rixe sunt: sed ppter sedē hz solitudinē. Deniq⁊ dñs nr̄ erat i die cū discipulis: sed qñ volebat orare intentius solus recedebat. Et nos g̃ sīvolum⁹ orare pl⁹ q̄ in publico habeam⁹ cellulaz: habeamus agros: habeamus deserta: possum⁹ ⁊ virtutes habere de fratrib⁹ ⁊ solitudinē habere. vñ ⁊ Augu. Fratres charissimi q̄tū possum⁹ otiosis fabulis ⁊ detractionib⁹ ac scurrilitatib⁹ cūctis finē studeam⁹ imponere ⁊ totis⁊ virib⁹ de impedimentis mūdi istius fugiendo aliquas horas q̄rere in quibus p salute aie nostre orationi ⁊ lectioni possum⁹ intendere. Igit a toto affectu ⁊ posse tuo coneris imitari dñm ieſum in solitudine: ieiunio: oratione ⁊ corpis afflictionibus discretis. De quo etiā scribit q⁹ [erat cū bestijs]. s. vsis: leonibus⁊ alijs feris pacifice [et angeli ministrabant ei.] In hoc g̃ disce inter alios hūiliter cōuersari: ⁊ equanimiter tolerare eos q̄ aliquādo tibi vident irrationabiliter se habere: q⁊ per hoc mora⁊ insinuat q⁹ illi quorum sensualitas sub rōne pacifice tenet p angelorū ministeriū ad celestia transferent. Angelicū enim⁊ est inter bestiales hoies cōuersari quasi in heremo in solitudine. s. mentis. Hoc est in cō templatione: lectiōe: oſone: clauso cubiculo: et moribus eorū ferinis nō pollui. difficile est em̄ tāgere picē ⁊ ex ea non coinquinari. vnde Beda. Inter bestias dñs ꝓmora⁊ vt homo: sz ministerio vtit angelico vt deus. Et nos cū i heremo sancte ꝓuersationis bestiales hominū mores impolluta mēte toleram⁹: ministeriū angelorū meremur a quibus corpe absoluti ad eterna in celis gaudia trāsferamur. vñ ⁊ Hierony. Tunc bestie pacate nobiscum sunt cū caro nō cōcupiscit aduersus spiritū: post hec angeli ministri mittunt nobis vt responsa ⁊ solatia cordibus vigilantibus dent. Ipsum aūt dñm sepe in hac solitudine visitat conſpiciēs eu⁊ qualiter cōuersatur ibidē et maxime qualiter tacet de nocte in terra. Quelibet ei⁹ alia fidelis deberet eū semel ad minus in die visitare ab epiphania vsq⁊ ad dies. xl. quibus ibi manebat ⁊ se hūiliter ei recōmendare. In hoc siquidē monte ⁊ deserto desiderabili quidā exēplo dñi spāliter dilecti vitā heremiticam in paruis cellulis ducebāt dño deuotissime militantes ⁊ aluearib⁹ cellularū modicarū tāq̄ apes dñi dulcedinē spiritualē mellificantes. In huius mōtis q̄si medio quod a terra plana fere p dimidium miliare distat dñs fecit penitentiā vbi est ecclesia ⁊ cella: estq⁊ ibi altare vbi stabat qñ tētabat a sathana. Quadraginta aūt diebus ⁊ noctib⁹ dñs ieiunauit: q⁊ quadragenarius numer⁹ ex quatuor cōstat ⁊ decez. quater em̄ decē vel decies quatuor faciūt quadraginta. per quatuor aūt nouū testamentū qđ in quatuor euangelistis ꝓfitit significat: p decē ꝓ

Mathē. xxvj. Lu. xxij Marci xiiij. Johan. xix.

Quatuor spiritualis exercitij ad cordis puritatem inducētia.

Mat. v. Bernā.

Solitudinis cōmendatio.

Psalmo xxxviij.

Spūssā Chriſti habitatio.

Augu.

Angelorū officium.

Hiero.

Heremite in deserto domini.

Uita Christi. h iij

vetus: qz in decē mādatis legis ptinet. Qua draginta ḡ dieb⁹ ieiunare est vtriusq; testamenti p̄cepta seruare: et ab illis oibus que vtrūq; testamentū interdicit: seinuicē z ieiuniū custodire: vt sicut caro exterius ieiunat a cibis: ita z mens interius ieiunet a vitijs. Ieiunauit itaq; dñs. xl. dieb⁹ z noctib⁹ q̄ten⁹ i ciborū ieiunio significaret: z nobis ieiuniū corpis vt i dierū numero significaret ieiuniū cordis. Et rēplū sane ipsius hic numer⁹ dierū penitētialiū in ecclesia est. Uñ z post epyphaniā non statim incipit ecclesia ieiunare: sed circiter post quadraginta dies q̄si tpo tpe ieiuniū suū ieiunij dñici p̄secutiuū significās. vñ Beda. Quadragesima ieiuniorū hz autoritatē z in veterib⁹ libris ex ieiunio Moysi z Helye: z in euāgelio: qz totidē dieb⁹ dñs ieiunauit demōstrās euāgeliū nō dissentire a lege z pphetis. In p̄sona q̄ppe moysi lex: in p̄sona helye pphete accipiunt. Inter quos in mōte gloriosus apparuit: vt euidenti⁹ emineret qō de illo dicit Apostol⁹. Testimoniū habens a lege z pphetis. hec Beda. vñ z Albinus. Sicut moyses legē: helyas pphetā: ita dñs noster euāgelicā p̄dicationē q̄draginta dierū ieiunio dedicat. Congrue ēt ieiuniū q̄dragesime statutū est cōfine passioni dñice: qz significat nos a mūdi amicitia debere cōtinere: vt deū sequi valeam⁹. vñ Augu. Moyses z helyas z ipse dñs q̄draginta diebus ieiunauerūt: vt insinuaret nobis z in moyse et in helya z in xpo hoc est in lege z pphetis et in ipso euāgelio id nobiscū agi: ne cōformemur z heream⁹ huic seculo: sz crucifigamus hoiem veterē z carnis curā ne fecerim⁹ in cō cupiscentijs. Congruit em̄ nostre deuotioni vt q̄ dñi crucifixi passionē celebraturi sum⁹ reprimendarū carnaliū voluptatū crucē nobisipsi etiā faciam⁹: sicut dicit Apostol⁹. Qui aūt ihesu xpi sunt carnē suā crucifixerūt cum passionib⁹ z cōcupiscentijs. In hac q̄dē cruce p totā istā vitā q̄ in medijs tentationib⁹ ducit ppetuo dz pendere xp̄ianus. Nō em̄ est in hac vita tps euellendi clauos de q̄b⁹ in ps. ōr. Cōfige clauis a timore tuo carnes meas. Carnes em̄ sunt carnales cōcupiscētie: claui sunt p̄cepta iustitie. His illas timor dei cōfigit q̄ nos illi acceptabilē hostiam crucifigit. Sic semp hic viue xp̄iane. Si terreno limo gressus non vis imergere: noli de ista cruce descendere. hec Augu. Sed caue ne de ista cruce p voluptatū admirtionē descendas: qz vt dicit Augu. Nihil pdest tota die longum duxisse ieiuniū si postea ciborū suauitate vel numietate alia obruat. Insup hoc numero sol uim⁹ decimas z p̄mitias dño. Sūt em̄ in āno trecēti sexaginta sex dies quorū p̄terq; sex dierū decima est triginta sex z ne sex residui remaneāt indecimati addit vnus: qz minus addi nō p̄t: tres aūt alij supadditi soluunt p primitijs: p quib⁹ sil'r sunt ieiunia q̄tuor tēporū p tres dies. Sicut ḡ i lege offerre iubemur p̄mitias z decimas rerū: ita q̄dragin q̄tuor tēta dieb⁹ ieiunādo offerim⁹ p̄mitias z decimas p̄ dierū. Ut q̄ nobismetipsis p acceptū annū vrimus autori nostro nos et⁹ in decimis z primitijs p abstinētiā mortificem⁹: z q̄ a padisi gaudijs p cibū cecidim⁹ ad hec inq̄tū possum⁹ p abstinētiā resurgam⁹. Igit̄ tpe q̄drage sime plus solito debem⁹ abstinentie z deuotioni intendere: z aliorū tēporū negligētias hoc tpe sancto diluere z emēdare. Hic nūer⁹ quadragenarius multipliciter est cōsecrat⁹. Nā q̄draginta annis pauit dñs filios israel pane angelorū in deserto: q̄draginta mensib⁹ p̄dicauit in mūdo: q̄draginta septimanis fuit in vtero v̄gineo: q̄draginta dieb⁹ ieiunauit in deserto: q̄draginta horis fuit in sepulchro: ab hora mortis p̄patādo q̄dragita dieb⁹ fuit post resurrectionē cū discipl'is i mūdo Itē fm Ambr. Qz quadraginta dieb⁹ a q̄ diluuij inūdauerī p q̄s pctōres exterminati fuerūt: z exide celi serenitas illuxit: z refusa fuit sic sacro isto ieiunij tpe abolenī pctā z refulget diuina clemētia. [Cū] ḡ ieiunasset dñs [q̄draginta dieb⁹ z q̄draginta noctib⁹] non iij. vltra p̄cessit vel trāsijt ieiunādo ne icredibilis videret carnis assūptio: z vt v̄t⁹ diuinita tis celaret diabolo: qz ēt tot dieb⁹ moyses ieiunauit z helyas et [postea] dñs [esurijt.] Nō aūt necessitate: sz volūtate esurijt z cor: non pus esurire p̄misit: vt i se z veritatē hūane in firmitatis onderet z occasionē tētādi diabolo: dñs ie lo daret: ac ifestat⁹ monstraret q̄l'r supare et iunauit vincere oporteret. fm Chrys. Per q̄draginta dies nō esurire nō erat hois: postea aūt esurire nō erat dei: z iō diabolus sicut dubi⁹ de xp̄o accepit occasionē tētādi ipsum. Moyses z helyas. xl. dieb⁹ ieiunauerūt: sz ieiunātes esuriebāt z sitiebāt: christus v̄o. xl. diebus nō esurijt: sed postea. Christus autē noluit ieiunare plus q̄ illi ne deus a diabolo putaret nec minus ne purus hō videretur. ¶ Tunc ergo diabolus sentiens dñm esurire accessit vt tentaret si posset eū in peccatū deijcere: et vt exploraret an fili⁹ dei esset: quē sciebat q̄n q̄venturū z suā per eū potestatem amissurū fm Grego. Tentauit diabolus dominū eisdē tribus modis quibus primū hominem deiecerat. Primū hominē superauit gula in veto pomo. vana gloria dicens: eritis sicut dij. auaritia dicēs: scientes bonū z malū. Auaritia em̄ etiā dicitur scientie z sublimitatis ambitio. Sic z dñm tentauit: sed victus recessit. Dauid goliam prostrauit tribus lapidibus de torrente. Christus diabolum tribus testimonijs de lege. Et fm Greg. Cū tentatio tribus modis fiat. s. suggestione: delectatione: et consensu: dñs sola suggestione tentatus est: quia delectatio peccati mentem eius nō

Jeiunia bemur p̄mitias z decimas rerū: ita q̄dragin q̄tuor tēta dieb⁹ ieiunādo offerim⁹ p̄mitias z decimas p̄ dierū.

Quadragesime ini tiū q̄su mendū. Beda.

Inter moysen z heliaz christ⁹. Math. xvij. Rom. iij Albin⁹.

Augu.

Quadragesime con gruitas

Psalmo cxviij.

J Decime carnis.

Quadragesime ab diabolo

Greg.

Tentatio xp̄i a

Quadragesime tentatio tri plex.

Ambro.

Math. iij.

Quadragesime

Chryso.

L

momordit: nec ꝓsensus eū superauit. Et ideo
ois illa tentatio fortis nō intus fuit: qz nihil
Tētatio xpi tm̄ fortis. ꝓtradictiōis i semetipso tolerauit. Utrū aūt
oēs iste tentatiōes facte sunt vna die vel di-
uersis: nō est expressum in scripturis. Primo
itaqz tentauit eū de gula dicens. [Si filꝰ dei
es]. s. naturalis: z ꝑ cōsequens in potestate
et equalis. [Dic vt lapides isti panes fiāt.]
Cogitabat enī intra se dicēs. Si lapides: in
panes ꝙuerterit: filꝰ dei erit. si aūt ꝙuertere
nō poterit: hō purus apparebit. Hoc etiā esu
rienti ꝙgrue dicebaꝫ vt panes videns imode
rato appetitu cibi accenderet. Nō solū expe
riri voluit an deꝰ eēt: ꝫ etiā quasi hoiem al-
Hyla. licere voluit: vt esuriens indebite delectaret
in cibo z sic vitio gule peccaret. Unde Hyla. In
tendebat demonū princeps ex mutatiōe la-
pidū in panes virtutē potestatis i deo agno
scere: z in hoie oblectamēto cibi patientiam
esuritiōis illudere. Sed nō potuit diabolus
magistrū decipere. Talis em̄ respōdit: sic se
habuit ꝙ nec ipsū ad gulā poterat inducere:
nec deitatē eiꝰ ꝑpendere. Nō em̄ i tentatiōe
succubuit: secꝫ filiū dei esse nec negauit: nec
asseruit: ꝫ eū auctoritate scripture cōmicit di
cens. [Non in solo pane]. s. corporali [viuit
hō] z sustentat [ꝫ in oi verbo qđ ꝓcedit ō ore
Augu. dei] cū. s. voluntatē suā ꝑ scripturas reuelat
Unde Aug. Certissime scitote fratres charissi-
mi: qz q̄lis est caro q̄ post multos dies: nō ꝑci
pit cibū talis est aia q̄ nō assidue pascit dei
verbo ꝫ verbo. hec Augusti. Hoc ēt dictū dñi verificat
nō solū de vita spirituali: ꝫ ēt de corporali: si
cut patet de moyse q̄ ieiunauit. xl. diebꝰ z no-
ctibꝰ ꝫ verbo z alloquio dei spūaliter z corporali
ter sustentatus. Quasi diceret. Nō tm̄ pane
corporali sustētaꝫ z viuit hō ꝫ etiā spūali pa
ne: ꝫ verbi dei: pane operationis sctē: pane glie
tandē victurus in eternū pane glie. Et ideo
nō oportet de lapidibꝰ panes facere: qz ꝫ esu
riā: tm̄ dñs pōt solo sermone esurientē sustēta-
re. Unde ꝓsuasio tua tētatio est cū mentionē fa
ciat: z mihi suadeat tm̄ de cibo corporis nō ō
Chriso. cibo mentis. ꝓm Chriso. Deveteri testamēto
testimoniū ꝓtulit atqz ꝑcepit: vt siue famē: si
ue aliqō aliud patiamur: nunqz tm̄ dñm reli
Cur nō fuit lapi des in panem. quamꝰ. Dñs q̄dē Jesus panes de lapidibꝰ
facere potuit: ꝫ noluit nec decuit: z ideo non
fecit. Primo vt diabolū eiꝰ diuinitas lateret.
Scōo vt ꝑ humilitatē z sapientiā magis q̄ per
potentiā vincere nos doceret. Tertio vt ostē-
tatiōez fugere suaderet. Quarto vt volūtatē
tentatoris ꝓtēneret: qz fas nō erat dñm volū
tati eiꝰ obtēperare: z aliter tentator nō vincit
nisi cōtēnat. Quinto vt doceret nūqz esse cre
dendū diabolo z nihil faciēdū ad eiꝰ iperiū
Moraliter ēt si bonū z vtile ē qđ suggerit vt iubet. Mo-
raliter sepe suadet diabolꝰ vt lapis: id est duri
cies pnie sub quadā specie discretiōis ꝙuer
taꝫ in panē. i. i delitias z mollitiē dicēs. Jam
filiꝰ dei es decetero tanta austeritate z pnia
nō indiges. Sicut athalia vineā naboth cō-
uertit in hortū olerū: sic liban' ꝙuertit i cher
mel qđ iterꝑtaꝫ mollis qđ fit frequēter hono
re festiuitatiꝫ vt causa societatis: sic iudei pe
terūt a pilato ne corpus Jesu maneret i cru
ce i die festo: tūc diabolo ista suadēti ē respō
dendū vt supra ꝫ responsionē dñi. Et nota
hic exēplo domini resistēdū esse gule. Nā ab
ipsa inchoandū ē si cetera vitia volumꝰ supa
re. Uidet em̄ ꝙ q̄ gule succūbit ibecillis red
daꝫ ad alia vitia deuincēda. vñ Beda. Nisi
ꝑius gula refrenet frustra ꝫ alia vitia labo-
raꝫ. Et ideo ꝑmo hic ponit tentatio de gula:
qz hic tētatio ꝑmo occurrit ꝙi ab infantia et
alie sequunt postea. Qz ḡ dñs ieiunās tētatꝰ
fuit: si tu ieiunaueris z tenteris nō dicas: qz
ieiunij mei fructū ꝓdidi. Nā z si nō tibi ꝓ-
fuit ieiunū tuū vt nō tenteris: tamen ꝑficiet
vt a tētatiōibꝰ nō vincaris. Ut aūt aia a car-
ne nō vincaꝫ necesse ēt diabolo tētatori resi
stat rōne rectori seruiat. vñ Augu. Uis seruiat
caro tua aie tue: deo seruiat aia tua debes re
gi vt possis regere. ¶ Sz qz diabolꝰ sic vince
re eū nō potuit: cogitauit a pō se dicēs. sicut
ait Chriso. Hō iste sanctꝰ videt. Sancti aūt z
Chriso. si nō vicunt de vitio gule: sepe tm̄ vincunt de
aliquo motu vane glorie: z ideo [assumpsit]
Uane glorie tē tatio. dñz z portauit [eū in sanctā ciuitatē] i hoc im
q̄ respectu aliarū i qbꝰ idola colebāt dicebaꝫ
sancta: qz diuino cultui deputata ꝑpē tēplū z
sancta sanctoꝝ q̄ erāt ibi nec erat licitū in le
ge sacrificare alibi. Nūc aūt dr sancta ꝑpter
sacramēta nre redemptiōis ibi patrata ꝓm
Chriso. Ex patiētia nō ipotētia se ꝓmisit assu
mi: z hoc corporaliter: qz ꝫ gloſam verisimi
le ē diabolū in humana specie apparuisse: ꝫ
tm̄ xps sic egit: vt a nemine videret: z ꝓm ali-
quos eū in brachijs portauit. ꝫ alios ad ma
nūduxit q̄ seqbaꝫ eū quasi athleta ad tētatio
nē spōte ꝑficiscēs. Cōsidera hic benignitatē
z patiētia dñi. ꝓmisit em̄ se portari z ꝓtrectari
ab illa cruenta bestia q̄ suū z olim amicorum
suoꝝ sanguinē sitiebat. Nec mirū ꝫ Greg. si
se ab illo ꝓmisit duci q̄ se ꝓtulit a membris illi
crucifigi. [Et statuit] ac collocauit [eū supra
pinnaculū templi] vt eū de vana gloria tēta
ret ibi. ¶ Sciēdū aūt ꝙ in tēplo erāt tres mā
siones. Prima pauimentū vsqz ad ꝑmū tabula
tū. siue solariū altitudinis. xxx. cubitoꝝ. Scōa
a ꝑmo solario vsqz ad scōz. xxx. ēt cubitꝫ alta.
Tertia vsqz ad tertiū solariū qđ erat tectum
tēpli nō cameratum: sed planum altitudinis
xl. cubitoꝝ. Quodlibet aūt solarium habe-
bat in circuitu exterius vnū deābulatoriuz:
z ista ābulatoria ꝓm magistrū in hystoriis di
cunt pinacula sup quorū vnū christuz statuit
diabolus. z forte in eminentiori: vel forte in-
feriori vbi scribe z sacerdotes alloquebant
populū exponendo legē domini. Et nota ꝓm

Ω Gule re frenatio Beda.

Ω Assūptꝰ corporaliter dñs.

Patientia dñi.

Grego.

Mansiones tempi.

Pinnaculum.

glo. q̄ in eo loco diabol⁹ xp̄m de vana gloria tentabat in quo multos p vanā gloriā in cathedra doctor deceperat. Et simile volēs explorare q̄d supra tentauit eū de vana gloria dicēs. [Si fili⁹ dei es mitte te deorsuz] quasi dicat Virtute ppria potes sine piculo te mittere deorsuz: z etiā ppt̄ ministeriū āgelorū tibi seruientiū z te custodientiū. Cogitabat q̄ li p aera volando sine lesiōe descēderet fili⁹ dei eēt. Suasitq; vt deorsuz se mitteret vt sic cadēdo z nō se ledēdo hoies mirarent̄ z ipsū tāq̄ dī filiū reuererent̄: z inde occasionē haberis gloriē assumeret cū ois ciuitas laudaret eū: ma

Diabolica vox deorsuz mitti suadet.

gnificaret. Uere diabolica vox q̄ nō ascensuz sz ad descēsuz ꝓuocat z mentē hois de altiori gradu meritoꝝ p̄cipitare cōtendit. Nō enim q̄s decipit sursuz ascēdere monet: sz iyma p uocat: z deorsuz ruere suadet qz optat oēs cadere q̄ se sentit p̄ oib⁹ cecidisse. Diaboli q̄pe est stantes deorsum mittere. Dei aūt iacētes surzuz erigere. Dicens aūt [mitte te deorsūt] ifirmitatē suā manifestat: qz nemini pōt nocere nisi ipse deorsuz se miserit. Nā ipse q̄ oēs deorsuz cadere desiderat: psuadere q̄dē pōt: p̄cipitare nō pōt. Un̄ Chrisosto Nō dixit

Chriso. Uim nō infert diabol⁹

mitto: ne vim facere videar: sz mitte te deorsuz dixit vt ostēderet q̄ vnusq̄sq; nr̄m libertate arbitrij z voluntatis sue culpa cadit in mortez. Illius ē q̄dē suadere: sz nr̄m est psuasiones ei⁹ p legis obseruātiā superare: et qz christus supra vsus est auctoritate: ideo et ipse auctoritatē assumit scripture: z hec nō vt virtutes ꝓstruat z doceat: sz vt errores ingerat z fallat. Un̄ subiungit. Scriptū est eni de

ps. xc.

te sz in ps. Quia angelis suis mandauit de te: vt ꝓseruēt te a nocumēto: z i manib⁹ tollēt te: deducēdo: ne forte offēdas ad lapidē pedē

Manus āgelorū

tuū: malū incurrendo. Man⁹ angeloꝝ dr̄ hic potestas eoꝝ duplex: sz potestas seruādi a malo: z pmouendi ad bonū: ita q̄ pma est sinistra: secunda dextra. Auctoritas hec nō est ad ppositū: qz ꝑm Hiero. Nō intelligitur de christo capite: sz de mēb̄ris: id ē quolibet iusto. Christus enī nō portat manib⁹ angeloꝝ: sz ipse ꝙbo virtutis sue portat āgelos z oēm creaturā: nec indiget angeloꝝ auxilio q̄ maior est angelis. Est ḡ auctoritas alla ꝑm glos. sic exponēda: q̄ āgelis suis āministratorijs spiritib⁹ de⁹ mādauit de te: viro iusto q̄cūq; sis: vt tollant te in manib⁹ suis: id ē auxilijs suis sustollant: z ita custodiant te: ne offēdas pedē: id est mentē vel affectū mentis: ad lapidē: id est ad aliq̄d offendiculū peccati. Lapis eni dr̄ quasi ledens pedē. Un̄ ois peccati z ruine occasio ad quaz pōt offendi affectus mentis nomine lapidis intelligit. Est ḡ sensus q̄ angelis mandauit de⁹: vt custodiant hoiem iustū a peccatis. Nō q̄ bonus hō cōfidēs d̄ custodia āgeloꝝ debeat se p̄cipitio exponere ad suggestionē demonū, ex q̄ loco z illud cognoscit: qz ad custodiēdū sanctoꝝ vitā angeli deputant̄. male ergo iterp̄tat diabolus scripturā z intellectū ei⁹ puertit: z sic impertinenter allegauit. Itē allegauit incōplete qz z si esset de xp̄o: etiā illud q̄d sequit debuerat meminisse: scz sup aspidē z basiliscuz ābulabis z cōculcabis leonē z draconē. Ipse eīm diabolus est aspis z basiliscus: ipse leo z draco: quem in tētationibus xp̄s cōculcauit. ideo ptē scripture q̄ ꝓ se facit tanq̄ supb⁹ inducit: ptē ꝙ q̄ contra se est tanq̄ astutus dimittit. Nā de angeloꝝ auxilio quasi ad infirmū loquit: de sui cōculcatiōe quasi tergiuersator tacet. Sed z hic auctoritate scriptu re aduersarius deuincit: z sua intētiōe frustrat ꝑm Hiero. In oib⁹ his tētationib⁹ diabolus hic agit vt intelligat si filius dei sit: sz dñs respōsionē sic tēperat vt eū ambiguū relinquat. Un̄ respondens ait illi. scriptū est z dictū scz cuilibet homini nō tētabis dñm deū tuū: scz q̄diu aliter euadere poteris. ego aūt hō suz: z aliter possuz descendere q̄ p iactantiā me p̄cipitare: z ideo nolo deum tētare.

Hiero.

¶ Multiplicit aūt q̄s tētat deū. s. indebite explorando dei potētiā: vel idebite exp̄iēdo ei⁹ volūtatē: vel indebite inquirēdo ei⁹ sapiētiā vel indebite experiēdo q̄d possit apud deuz. Sed hec sunt vitāda q̄diu hō habet ex hūana rōne z facultate aliud q̄d faciat. Un̄ hic ē argumētū q̄ q̄ncunq; hō habet aliq̄d q̄d pōt facere sz viā hūane rōnis vl̄ cōsilij vl̄ auxilij ad euadendū periculū nō debet illud omittere q̄rēdo diuinū experimentū: qz ꝑm Augu.

Tētare deū multiplicit.

Augu.

Si periculū q̄tū caueri pōt nō caueret magis tantaret deū q̄ in deo speraret. Un̄ q̄uis de⁹ oia possit discipulis tñ suis ait. Si vos p secuti fuerint i ciuitate vna: fugite i aliā. Et ipse idē fugit z latuit. Et ꝓpter h̄ ꝓbatio ferri cādēt z monomachie. i. duelli tāq̄ illicita ꝓhibētur in iure. Si ꝙ deficit hūana ratio z ꝓuidētia: z hō nō habet aliud q̄d faciat: tūc secure ad dei potētiā se q̄uertat: z sue ꝓuidētie cōmittat nō tentādo sz deuote confitēdo: qz sic nō est dicēda tentatio: sz qz xp̄s adhuc habebat q̄d faceret: qz boni erant ibi grad⁹ p quos ꝙ pinnaculo descēdere poterat: ideo diabolo sic respondebat. vbi: Chriso. Nihil mot⁹ nihil indignat⁹ sz cuz multa modestia scripturarū ei rursus voce respōdet nos vnq; docēs: qz diabolū p patiētiā atq; tolerātiaz nō per signa superari nihilq; ad ostētatiōez nr̄i atq; ad amorē facere gloriandi. Et iterū. Aspice aūt quō nō turbat⁹ est dñs: imo ō scripturis hūillime cū iniquo deceptat z ꝓforme ris xp̄o p posse. Noluit diabol⁹ arma christi q̄b⁹ succubuit. Ex māsuetudine eum cepit: ex hūilitate deuicit: tu quoq; cuz videris hoiem effectū diabolū z tibi obuiātē eo modo deuicas. Doceas animā tuā formare os ꝓdecēs ori xp̄i. Sicut eīm cū roman⁹ forsitan, residet

Q Monomachia i. singularis pugna.

Chris. ō xp̄i patientia.

iudex nō exaudiet respōsuz ignorātis eo mō
R loqui: sicz xps nisi suo mō loquaris nō exau
Moral'r diet te nec vocabit te. hec Chriso. Moraliter
Alta ca: multos diabolus eleuat in altū: vt facili⁹ ad
dūt citi⁹ grauiorē trahat casum sicut cornix nucē ele
uat vt ab alto deiectēdo frāgat: sic z pugil so
ciū a terra sublenat vt pternat. multi em̄ du
cunt in altū pl'atiōis z deiciunt ibiq; in val
f. Regū le simplicz stat⁹ fuerāt securi. Jn mōtib⁹ em̄
xxxj. z ij gelboe ceciderūt fortes israel. vñ p̄m Augu.
Reg. f. ēpto qs in loco superiori tāto in periculo ma
Chriso. iori ꝺ̄ sat. z p̄m Chri. Prelatos subuertit ela
tio: ideo ad talem locū dñs se assumi pmisit:
nec tñ tbi diabolo consensit: vt in talib⁹ locis
positi diabolo resisterēt supra pinnacula tē
pli: etiā diabolus hoiem statuit q̄ se ceteris
Berñ. meliorē estimet: z p falsam humilitatē deor
sum se mittat. Extūc g̃ p̄m Berñ. qz dñs nihil
ostendit diuinitatis arbitrat⁹ hostis eū esse
Tertia hoiem. Tentauit eū tertio vt hoiem. Exinde
tentatio em̄ assumēs eū: reportauit em̄ eū i mōtē val
christitꝺe de excelsum scōo miliario a quarētena ver
auari= sus galileā: vt sczloc⁹ cōgruat tentationi: vt
tia cur sicut i deserto vbi ē esuries tentauit de gula:
facta in supra pinnaculū vbi chatedra est doctor⁹ de
mōte ex vana gloria: sic in monte vbi videtur hec tē
celso. poralia tentat de auaritia. [Et ondit ei oia
regna mūdi] nō ea que nesciebat idicādo.
Chriso. sed p̄m Chriso. Ostendit ei ac si aliqs in loco
excelso posit⁹ manū extēderet dicēs. Ecce ex
illa parte est affrica: ex illa palestina: ex illa
grecia: ex illa italia z hmōi. Uel ostēdit. i. ex
posuit z enarrauit ei in momēto z in breui=
bus oia regna mūdi. i. oim regnorū pompā
z gloriā ac magnitudinē: vel oia cōcupiscibi=
lia in mūdo: sicut sunt diuitie: delitie z hono=
res: vt quasi speciosaz delectabilia suaderet
Momē= z vel sic eū sibi subiceret. Momētū est decia
tum. pars pūcti vel quadragesima pars horе: pū
ctus em̄ ārta ps horе est: p h̄ g̃ significat bre=
uitas vel trāsit⁹ bonor⁹ tpalium mūdi huius.
Ambro. vñ Amb. Bene aūt i momēto tpis secularia
Cur in z terrena mōstrat: nō em̄ tā ꝓspect⁹ celerita=
momen tis indicat q̄ caduce fragilitas ptātis expri
to. mit. Jn momēto em̄ cūcta illa p̄tereūt: z sepe
honor seculi abit anteq̄ venerit. Et tentauit
eū de auaricia dñm oim ex arrogantia z ia=
ctātia pmittēs mēdaciter q̄ dare nō poterat
z dicens. [Hec oia tibi dabo] z te regē faciā
[si cadēs] tāq̄ inferior [adorauerīs me] tā
q̄ superiorē q̄vere esset cadere z diabolo se
Chriso. de dia= subūcere. vnde Chriso. Nihil em̄ sic diabolo
boli pol hoiem subiici facit vt inhiare opib⁹ ac habē
licitatio di amore superari. Et iterū. Regna mundi
ne. pmittit illi q̄ regna celor⁹ credentib⁹ p̄para
uit: gloriā seculi pollicet ei q̄: dñs est g̃lie ce=
lestis. Spōdet se vniuersa dare q̄ nihil hz ei
Supbia q̄ oia possidet: ab eo se iubet adorari in ter=
antiqua ra: quē āgeli et archāgeli adorāt in celo. hec
diaboli. Chriso. vbi z glo. Ecce antiqua diaboli sup=
bia. sicut em̄ in principio voluit se similē deo
facere: ita nūc volebat diuinū cultū sibi vsur
pare. Et est hic notādū q⁹ si cōsiderem⁹ prin
cipiū hui⁹ tentationis: tūc tēptatio est auā=
ritie. Si finē tēptatio est idolatrie z bñ iūgit
q⁹ auaricia est idolor⁹ seruit⁹. Cōsiderandū Gloria
etiā q⁹ gloria mūdi q̄ cū mūdo peritura est: mundi.
in mōte z in supcilio demonstrat z diabolus
hoiem ducere ad mōtē nitit vt corruat: et ei
subiciat suadēs vt seruiat ei negligēs iusti
tiā dei a cuius seruitio liberet nos xps p̄ no
bis tentat⁹ z passus. Dñs aūt ad cāpestriaz
humilia descēdit: vt diabolū humilitate su
peraret. Nec intuebat sibi ostēsa oculo con
cupiscētie sicut nos: sz sicut medici sine lesio
ne videt morbos. Cū g̃ volueris fieri magn⁹
z alt⁹: z āte oculos mētis ista ꝓponis scito q⁹
diabolus tibi regna mūdi ostēdit q̄ si cōseq̄ T
volueris necesse est vt pcidens diabolū ado
res: qz adoratur⁹ diabolū ante corruit z nūq̄
sine casu diabolus adorat. Uñ Amb. Hz em̄ Ambro:
ambitio domesticū piculū: et vt dñetur alijs Ambi
prius seruit z curat obsequio vt honore do tio ser
net: z dū vult eē sublimior fit remissior. Ois uit.
quidē ptās et ordinatio potestatū a deo est:
sed a malo ptātis ambitio: nec est ptās ma
la: sz is q̄ male vtitur ptāte. Docemur ergo
ambitionem despicere eo q⁹ diabolice subia
cet ptāti. hec Amb. ¶Sz z hic homicida ille
succubuit z dñs z victor autoritate diuina cō
minat⁹ eum abiecit et abscedere iussit dicēs
[Uade] z recede a me sz in ignē eternū [sa
thana] q̄ veritati z hoim saluti aduersaris.
Jn quo vt ait Chriso. finē tēptandi diabolo
ponit ne ꝓgrediat vlteri⁹ tēptans. Cōtinuo Chriso.
em̄ illū i fugā vertit neq̄ alijs iā eū p semet=
ip̄m tentationib⁹ appetijt. Ubi etiā docemur
ꝓprias iniurias portare: sz nullo mō dei iniu
rias tolerare. vñ Chri. Christ⁹ cū pass⁹ fuis= Iniuria
set tēptationis iniuriā dicente sibi diabolo. ꝓpria to
si fili⁹ dei es mitte te deorsum: nō est turbat⁹ lerāda:
nec diabolū increpauit. Nūc aūt qñ diabol⁹ sed non
dei sibi vsurpauit honorē dicēs. hec oia tibi diuina.
dabo si cadēs adorauerīs me. exasperat⁹ est
z reppulit eū dicēs. [Uade sathana] vt nos
illius discam⁹ exēplo nr̄as q̄dē iniurias ma
gnanimiter sustinere: dei aūt iniurias neq̄
vsq̄ ad auditū sufferre: qm̄ in ꝓprijs iurijs
esse quēpiā patiētē laudabile ē: iurias aūt
dei dissimulare nimis ipiū est: vbi et Hiero.
Nōvt plerisq̄ putāt eadē sathanas: vt apls
petr⁹ sntia cōdēnat. Petro em̄ ꝺr vade retro Hiero.
me sathana. i. seqre me qui cōtrari⁹ es volū Marcꝰ
tati mee: hic ꝺo audit vade sathana: z nō ꝺr viij.
ei retro me: vt subaudiat. Uade i ignē eter
nū q̄ parat⁹ est tibi z āgelis tuis: deinde dñs
subiūgit. [Scriptū est] oīi homini [dñm]
oim sczper potentiā [deū] sczper creationē
[tuū] sczqui debet esse tuus p cultū spālem
[adorabis] iteri⁹ fide spe z charitate [z illi

U soli seruies] exterius seruitute latrie. Et p hoc ꝛ Aug. Nō excludit seruit⁹ debita; dñis tpalibus. Et ꝑm Bedā iubemur hic soli deo seruire ꝑ seruitute latrie q̄ soli diuinitat; cultui debet. vñ ꝛ hi q̄ hāc idolis impēdūt idolatre nūcupant: sed ab aplo iubemur ꝑ charitatē inuicē seruire seruitute dulie q̄ cōis est: siue deo siue hoi siue cuilibet rerū nature. Itaq; vt ait Beda dicēs. Diabolus saluatori si pcidēs adoraueris me ecōtrario audiuit q; ipe magis adorare eū debeat deū ꝛ dñm suū: q̄si sibi diceret. Nō ego te ꝭ tu me debes vt dū adorare: ꝭ adoratio diaboli subiectiōis est nō deuotionis. ¶ Ex supradicto ordine tētationis ptz q; diabolus incipit a leuioribus ꝛ pcedit ad grauia: deinde ad grauiora: tandem ad grauissima. Incepit em̄ a tentatiōe leui q̄n tētauit eū de gula q̄ tētatio leuis est maxime tpe famis: et finaliter post alias peuenit ad grauissima q̄n tētauit eū de idolatria. Uicit autē xp̄s ipsas tentationes eis in suis principijs obuiādo. Nā mox cū diabolus tētatiōes inferebat xp̄s eas repellebat. Sic ꝛ hō mox vt diaboli tentationes senserit eas i suo initio dz repellere. Nā vt dicit Hiero. Lubricus est serpēs antiquus: et nisi capite teneat tot⁹ statim illabit. Habet em̄ serpēs ifernalis caput. s. malā suggestionē: hz corpus scz cōsensum: hz caudā. s. opis ꝑsummationē. Ubi aūt ponit caput suggestionis statim ponit corp⁹ cōsensus: ꝛ vbi ponit corpus cōsensus: statiz ponit caudā opis: videlicet in suo capite. i. in sua suggestione est cōterendus ꝛ tūc nocere non poterit: nec q̄tū ad corpus: nec q̄tū ad caudā: q; amputato capite suggestiōis tota est cōfracta vis serpētis infernalis. Et ꝑsummata. i. supata oi tētatiōe ad quā explēdā dñs venerat lucifer nō inueniens q̄d ageret: audito dei nomine reliquit eū quē tm̄ nunq̄ tenuit: q; superat⁹ a tentatiōe cessauit ꝛ recessit ab eo tanq̄ vict⁹ ꝛ cōfusus vsq; ad tp̄s. postea em̄ non tm̄ dolose tētaturus: ꝭ aperte ꝑ iudeos eū ꝛ in se ꝛ in mēbris suis impugnatur⁹ aduenit: q; appropinquāte tpe passionis pſecutionē ei ꝑ principes sacerdotū suscitauit: nō ꝑ seipm̄ solū sed et per alios ac p organa ꝛ instrumēta sua ꝓpria cepit eū impugnare putans eū mortis timore deijcere. ꝑm Chrisō. diabolus nō quasi obediēs ꝑcepto recessit sed diuinitas xp̄i et spūs sanct⁹ qui erat in eo excussit inde diabolū q̄ quidē ad nostrā ꝓficit cōsolationē: q; nō tandiu homines dei diabolus tētat q̄diu vult: sed diabolus non q̄diu xp̄s ꝑmittit ꝛ si eū ꝑmittat paulisp tentm̄ nocet tare ad nostrā vtilitatē: tm̄ repellit ꝓpter nostrā infirmitatē: q; nō patit nos tētari vltra q̄ possumus sustinere. vñ Aug. Si tātū pos set nocere diabolus q̄tum vult aliq̄s iustorū nō remaneret. Trib⁹ autē ꝑmissis cōgressionib⁹ in quib⁹ adhuc exercet militia xp̄iana

ois tentatio ꝺz cōsumpta in suis radicibus ꝛ superata: q; in gula: superbia: auaricia: ex q̄bus tentatio oritur oia vitia sibi cōfederata sunt peremptа. In his em̄ tribus est oiz materia delictorū quo; ā semina in ipsa origine sunt cauēda: q; iohāne attestāte oē q̄d in mūdo est cōcupiscētia carnis est ꝛ concupiscētia oculo; ꝛ superbia vite. Cui triplici hostis telo totidē arma ꝺefensionis: scz scutū triangulū opponere debemus: vt ieiunio cōcupiscētiā carnis: oratione superbiā: elemosyna auariciaz repellam⁹. Sicut autē ille hostis antiqu⁹ a dño vsq; ad tp̄s recessit ꝛ tpe passiōis rediēs non in dolo sed aperte eū impugnauit: sic et nos aliquādo tentare intermittit ꝛ q̄n in tentatione nō ꝓualet a nobis vsq; ad aliud tp̄s recedit: vt quasi securos inueniēs repēte rediens facilius inopinat⁹ irrūpat. ¶ Instruimur ḡ h̄ ad cautelā: q; ꝭ aliquā tētationē superem⁹ semp tm̄ diabolū ad pugnā paratuz inuenimus: tpe vero passionis oino victus diabolus relegatus est in infernū in diebus antichristi soluēdus ꝑm Apoc. Johānis. vñ Aug. innuit q; iste tētator fuerit lucifer primus angelus: ille superior qui primū hoiez supauerat: credendus est aūt ipe diabolus hois formā ad horā assumpsisse in qua dñz circūducere ꝛ ei colloqui posset. ¶ Et notandū q; ordo tētationū xp̄i sic ꝑm Mat. positus fuit ꝑm ordinē tentationū a de qui fuit iste. In quacūq; die comederis. ecce gula: eritis sicut dij. ecce inanis gl'ia: sciētes bonū ꝛ malū. ecce auaricia q̄ nō est tm̄ pecunie: ꝭ ꝛ sublimitatis ꝛ sciētie cū supra modū ambit. ꝑm ꝙo Aug. Certū nobis nō est que fuerit scōa ꝛ que tertia. Sed duo euangeliste varie narrāt. pōt assignari: q; vna tentatio est de cupiditate p̄ncipaliter: alia de elatione ꝛ frequēter cōtingit q; vnū vitiū ex alio nascit ꝛ econuerso. ꝛ ideo Mat. p̄ponit vnā. Lucas ꝙo aliā. Unde remigi⁹ ob hoc euāgelistarū hāc iste: illā ꝙo ille p̄mittit: q; inanis gloria et auaricia adinuicē se gignūt. Christus ꝙo diabolū in tentatione gule superauit ꝛ hoc in quodā idolo belis et draconis p̄figurauit. In babylone em̄ idolū belis pro deo colebat: q̄ multū comedere ꝛ bibere dicebat: q̄ Daniel destruxit ꝛ sacerdotes ei⁹ interemit. Ibidē etiā in spelūca draco latitabat quē gens tāq̄ deū estimabat: cui sacerdos statutis horis cibū offerebat: daniel aūt massaz de pice ꝛ adipe ꝛ pilis cōfecit ꝛ in os draconis iniecit. Quaz cū cōedit statim est erupt⁹: et sic vterq; deuorator ꝛ gulosus ꝑ Danielē est destruct⁹: ꝛ tō daniel xp̄m designauit q̄ tentationē gule superauit. Xp̄s etiā superauit diabolū in tētatione superbie. ꝛ hoc p̄figuratū fuit olim in dauid ꝛ nece golye. Golyas superbissime de forti tudine sua se iactauit quē dauid fūda ad terrā deiecit ꝛ ppꝛio gladio iterfecit. Golyas gi

Uitiorū materia in trib⁹ De q̄b⁹ tētat⁹ est xp̄s. Remedia ꝙ vitia.

Augu. Lucifer tentator christi.

Tētat⁹ xp̄s ordine q̄ adam.

Remigius. Figura gule dracōnicte. Danie. xiij.

Figura superbie dracōnicte. j. Regū xvij.

gas figurā supbi tenet luciferi. dauid autē pastor qui hūc prostrauit xp̄s est q̄ in tentatione supbie humiliter triūphauit. Tertio xp̄s diabolū in tētatiōe auaricie superauit qō z dauid in nece leonis z vrsi prefigurauit. leo z vrsus auariciā figurabāt: qz auferēdo sibi ouē eā ppetrabāt. Dauid aūt ouem suā eripiēs raptores interfecit: et xp̄s superata tētatiōe auaricie sathanā a se retecit. ¶Ab iecto aūt sathana [accesserūt āgeli] z tanq̄ victori [ministrabāt ei] sic q̄viriliter pugnādo ꝫ diabolū triūphauerit ministerio z consortio angelor̄ dign⁹ erit. De tētationū vero suggestionib⁹ sic dicit Chrisо. Nūc breuiter pstringam⁹ q̄d significēt xp̄i tētationes. Jeiunū est abstinētia rei male. Qñ vo q̄s inflat⁹ fuerit quasi sanct⁹ duct⁹ est quasi supertectū. Et hec tētatio sequit̄ pmā qñ victoria tētationis gloriationē operat̄: z fit cā iactantie. Fuge exaltationē cordis z nō patiēz ruinā. Ascēsio aūt mōtis est processio ab altitudine diuitiarū z gloria huj⁹ mūdi: q̄ de supbia cordis descēdit. vt etiā dicit Ber. q̄ quartā tētationē de dño non legit ignorat scripturā q̄ dicit q⁹ tētatio est vita hois sup terrā. Apls aūt dicit eū fuisse tentatū p oia pro similitudine absq̄ pctō. Voluit aūt xp̄s tentari plurib⁹ ex causis. Prima est ꝑm Greg. vt sup suā tentationē nos a nr̄is liberaret: sicut p suā mortē nos a nr̄a liberauit. Secūda est ꝑm Hyla. vt cautos nos faceret: ne scz aliq̄s q̄tūcūq̄ sanctus p̄sumat de se quasi de tētationib⁹ sit immunis. Et ideo post baptismū z accepto spū sctō tentari voluit: vt ostenderet q⁹ sctificatis maior pugna incūbit. Tertia est ꝑm Augu. vt nobis exēplū pugnādi daret et p hoc nos instrueret et vt esset mediator nō solū p adiutoriū: ꝫ etiā p exēplū. Quarta est ꝑm Chrisо. vt nos animaret: vt scz nemo turbet̄ de tētationib⁹ p̄ter spem irruētib⁹ dū etiā xp̄m videt subdi tentationib⁹. Quinta est ꝑm Leonem: vt diabolū vinceret z vincēdo ei⁹ virtutē z audaciā reprimeret. Sexta est ꝑm Apostolū: vt tentatis meli⁹ misereri z cōpati sciret: z nobis de sua mia spez faceret: qz hō tētatus facili⁹ miserēt z cōpatit̄ tentatis. Jtē tentari voluit: vt tentatis cōsolationē daret. fuit em̄ tentatus statim qñ fuit baptizatus: qñ a patre fili⁹ est appellat⁹: qñ spiritussanctus in specie colūbe sup eū mānsit: qñ celū sibi apertū fuit qñ. xl. dieb⁹ z noctibus ieiunauit: vt p hoc dē intelligi q⁹ si aliq̄s tentat̄ nō ꝓpter hoc est min⁹ a pctō mūdat⁹: nō est minus dei filiatione dign⁹: nō est min⁹ spūsctō plenus: nō est min⁹ celo dign⁹: non est minus in penitentia sua deo accept⁹. Igitur qz dñs sic fuit cōtrectatus z tentat⁹: non miremur si nos tentemur: z qz in oibus vicit: nitamur et nos ei⁹ adiutorio vt vincam⁹. Nec in aliqua virtute nostra cōfidam⁹: sed totā spem z fiduciam in adiutorio altissimi ponam⁹. Et sicut vbiq̄ dñs aduersariū suū nō ꝓtute potētie sed autoritate scripture cōuicit dī. scriptū est qz hūilitate nō potētia eū vincere: z sue patiētie nobis exēplū p̄bere volebat: ꝫ nos quotiēs a prauis hoib⁹ aliq̄d patimur ad doctrinā poti⁹ q̄ ad vindictā excitemur z aduersarios nostros hūilitate z patientia magis q̄ supbia z potētia vincam⁹. Attende itaq̄ ex p dictis documētū qō dñs in oib⁹ tentationib⁹ suis vsus est autoritatib⁹ sacre scripture ad nos informādū. Attende q̄d ille rñdit z qñ talis tentatio aduenerit dic illud z tu semp: vez rñdendo p scripturā sicut ipe fecit. Uñ si tentat te appetitu bonor̄ debem⁹ rñdere. scriptū est. Quid supbis terra z cinis: ois potentat⁹ breuis est vita. Si tētat de appetitu diuitiarū rñdeam⁹ scriptū est. Nihil intulim⁹ in hūc mūdū nec auferre q̄d possum⁹: z nudus egressus sum de vtero matris mee z nud⁹ reuertar illuc. Si tentat de appetitu delitiarū carnaliū: rñdeam⁹ scriptū ē. Caro z sanguis regnū dei nō possidebūt. vbi ꝑm Glo. p carnē z sanguinē ventrē z libidinē .i. opa carnalia designat z ita de alijs q̄buscūq̄ vitijs impugnamur semp vtamur clypeo sacre scripture ad defensionē nr̄am cōtra istud vitiū. De p̄missis dñi factis sic dic̄ Ansel. De baptismo in desertū in spū fortitudinis ingressus es: vt vite solitarie in te nō deesset exēplū. Solitudinē z ieiunū. xl. dierū. famis acerbitatē: tentamenta illusoris spūs equanimiter tolerasti: vt oia hec nobis tolerabilia efficeres. et iterū. Exinde dilectissim⁹ iesus solitudinis tibi secreta dicauit: z sctificauit tibi ieiunū: ibi subeūdū docēs: cuz callido hoste cōflictū. Hec tibi facta p te facta z q̄nā nō facta sūt diligēter attēdēs dilige eū a q̄ facta sunt. hec Ansel. Eya nūc xp̄i discipule: cū pio magro solitudinis secreta q̄re: vt soci⁹ fera q̄ effect⁹ archana silētij oronis deuote. diuturni ieiunij trine ꝙflictiōis cū callido hoste imitator fias z particeps z in oi tētatiōis discrimie ad ip̄m discas h̄re recursū p eo q⁹ nō habemus pōtificē q̄ nō possit cōpati infirmitatib⁹ nr̄is tētatū p oia p similitudie absq̄ pctō. Nec timere debes tētatiōes aut dubitare in eis: qz q̄s de⁹ diligit sepe castigat: z m'te tribulationes nō q̄rūcūq̄ ꝫ iustorū: vt cū ꝓbati fuerint coronā vite accipiāt. vñ Ambr. Docet igit̄ te scriptura diuina: nō solū ꝫ carnē z sanguinē sed etiā ꝫ insidias spūales esse certamē. Corona ꝓposita est subeunda: certamina sunt. Nemo pōt nisi vicerit coronari: nemo aūt vincere nisi añ certauerit. Ipsi q̄z corone maior est fruct⁹ vbi maior est labor. Et ꝛiō tētationē nūq̄ timere debem⁹. est em̄ cā victorie mate ria triūphator. nō timeam⁹ tentatiōes sed magis in tentationibus gloriemur dicētes. Cū infirmamur tūc potentes sum⁹. Cum em̄

De auaricia. j. Regū xvij. 3

Angelo rū accessus.

Chrisо.

Als militia vt Job. vij Grego. Cur tentari voluerit. Hyla.

Augu.

Chrisо.

Leo papa. AA

Tentatio nō diminuit tentatū

Rñdet suggestionib⁹ ex scriptis.

Eccle. x. Ibidez. j. Tim. vj. Job. j. j. Corin. xv.

Ansel.

BB Jnuitat ad imitationē.

Hеb. iiij

Ambro.

Tentationes exoptande. Exo. ij. Coz. xij

nectitur corona iustitie: tolle martyrū certamina: tulisti coronas: tolle cruciatus: tulisti bti tudines. nō debem⁹ igit tentationes seculi pro malis timere quib⁹ bona ꝑmia cōparant: sed magis rogare cōtēplatiōe cōditionis hūane: vt eas tentatiōes subeam⁹ quas ferre possum⁹. hec Amb. Unde et ꝓsper. Ad magnā vtilitatē fidelīū reseruata est materia certaminū vt nō supbiat sctitas ꝯdiu hostiū incursum: sentit infirmitas. Attētat aūt diabol⁹ spāl'r sex modis in bonis p elationē in malis p desperationē: in otio p luxuriā: i negocijs p turbationē: in iustitia p crudelitatez: in mia p adulationē. Et ꝯuis multis modis tētet quatuor tñ modis spāl'r decipit z fallit. Primo suadēdo bonū ꝓpter maluz: vt cū hoi instabili suadet religiōis igressuz ꝓpter hoc vt apostatet postmodū. Scōo suadēdo malū sub specie boni: vt piurare ꝓ rebus alienis cōseruādis. Tertio dissuadēdo bonū tanꝯ nociuū: vt cū dissuadet bono viro religionis ingressum ne de hoc peniteat z egrediēs confundat: vel qñ dissuadet alicui oronē vel elemosynā ne p hoc incurrat vanā gloriā. Quarto dissuadēdo malū: vt ꝑ⁹ adducat: vt qñ dissuadet intēperantiā victus z somni: vt in nō discretā abstinētiā qō peius est inducat. Multa g̃ solicitudine precauēdū est oibus ne diabolicis capiant insidijs z ei⁹ inuoluātur laqueis quos vbiq; prætēdit modis varijs. vñ Leo papa. Nō desinit hostis antiquus trāsfigurās se in angelū lucis deceptionū laqos vbiq; ꝓtēdere. Nouit cui adhibeat est⁹ cupiditatz: cui illecebras gule ingerat: cui apponat incitamenta luxurie: cui infundat virus inuidie. Nouit quē merore cōturbet. Quē gaudio fallat: quē metu opprimat: quē admiratione seducat oēm discutit cōsuetudinē: ventilat curas: scrutat affectus. Et ibi q̄rit causas nocendi: vbi quē studiosius viderit occupari. hec Leo. Solicite g̃ q̄libet vigilet: qz nullus sine tentatiōe est. vñ Ber. Hoc premonitos vos esse volo: qz nemo in corpe viuere poterit sine tentatione: z qui a bona liberat statim expectat aliā: z sic petat ab ea liberari vt nouerit aliā ꝓtinus esse venturā sepi⁹ em̄ fit. vt vnā dñs patiat diuti⁹ immorari ne alia possit accedere: aut ab vna citius liberet vt alia possit exercere. hec Ber. Uictoria itaq; facta z tēptatore victo pre cōfusiōe recedēte venerūt et redierūt angeli vt seruientes et subiecti sibi ad obsequiū parati: z accedētes mistrabant ei sicut vero dño ꝓpriū seruo volūtatē ei⁹ implētes q̄ precipiēte dño ad tps recesserat agone eius ꝓcul aspiciētes: vt diuinitas ei⁹ diabolū magis lateret: z vt cōueniēti⁹ locū tentādi haberet: ne forte vidēs circa eū angelos ad eū nō appropinquaret: z vt victoria xpi excellētior apperet: ex ꝯ q̄ sol⁹ xp̄s deuinceret z ne eoz

Prosper

CC Tentationum mōi sex. Fallēdi modi q̄tuor.

Tentatoris vigilātia. Leo papa.

Berñ. Tentatiōis expers nemo.

Angelorū accessus post victoriā

ꝓsidio eguisse vel vicisse videret. Precedit tētatio vt victoria seq̄t: post victoriā statim seruiūt āgeli: vt victoris dignitas ꝓbet. Ex ꝯ em̄ diuinitas xpi appet z fit manifesta: qz nulla natura sup āgelicā nisi diuina. Et ꝑm Greg. Ex hac re vni⁹ ꝓsone vtraq; natura oñ dit: qz tho ē quē diabol⁹ tentat: z idē ipe de⁹ ē cui ab angelis ministrat. Hec aūt ministratio tripl'r pōt accipi. Primo de corpali iubuētiōe: vt sit sensus: ministrabāt. i. esurienti in cibo subueniebāt. Scōo de adoratione: vt sit sensus: ministrabāt ipsum tāq; deū supplici ter adorabant. Tertio de congratulatione et laudatione vt sit sensus mistrabāt. i. sibi pugnāti z victi cōgaudebāt z eū laudabāt. De hac victoria dñi z misterio angelo⁹ sic dicit Ansel. xl. diez ꝓpleto ieiunio diabolū cū suis tētamētis superās āgelico ē misterio gl'ificat⁹: edocēs nos totovite pñtis tpe delectatiōes rerū tpaliū declinādo mūdū cū suo ꝓncipe pedib⁹ nr̄is substernere: z sic āgelicis ꝓsidijs cōmuniri. vñ z Ber. Deide tētatiōib⁹ supatis z tentatore fugato accesserūt angeli z ministrabāt ei: z tu g̃ si vis habere ministeriū āgelo⁹ fuge ꝓsolatiōes seculi: z tentationib⁹ resiste diaboli renuat cōsolari alia tua in alijs sivis in dei memoria delectari. vñ et Chri. ꝯdiu ei fuit in ꝓflictu posit⁹: nequaq; āgelos appere pmisit: ne. s. añ victoriā superandū fugaret. Postq; vo illū p cūcta deuicit z victū fugere ꝓcepit: tūc āgeli ꝓñr appent: vt tu discas q̄ te quoq; post ꝓfectā de diabolo victoriā angeli repēte suscipiēt plaudentes tibi teq; stipatorū more vbiq; comitātes z in oib⁹ honorātes Sic vtiq; z lazarū post fornacē pauptatis ac famis totus ꝓsus āgustie suscipiētes ad requiē ptulerūt. Et iterū. Angeli agonē xpi ꝓcul aspiciebāt ne videret eoz ꝓsidio deuicisse z victoria facta accesserunt z ministrabāt ei. Sed q̄d ministrabāt scriptura nō exꝑmit: sz satis credibile est q̄ ministrabāt ei aliq̄d comestibile: vt fut z mistri: qz legit esurisse: et ꝯ nō ꝓpt necessitatē ipotētie xpi ei ministrabāt: sz ad reuerentiā exhibēdā: z ꝓpter honorificētiā ptātis: nō em̄ dz q̄ adiuuant: sz q̄ ministrant. hec Chrys. Hic diligēti⁹ attēde z cōspice dñm comedentē solū circūstātib⁹ angelis z cōsidera bene oia: quia pulchra sunt valde z deuota. Et q̄ro quid angeli ministrabāt vt post tā longū ieiunū cōcederet: de hoc em̄ scriptura nō loquit: possumus autē victorioſum prandiū sicut volumus ordinare: z quidē si ei⁹ potentiā cōsideremus poterat res quas vellet creare: z p sue volūtatis arbitrio creatas hre: sed nō inuenimus q̄ hac potētia ꝓ sevel discipulis suis vsus fuerit: p turbis vo vsus fuit q̄s duab⁹ vicib⁹ in multitudine magna de panib⁹ paucis pauit: de discipulis aūt legim⁹ q̄ eo pñte vellebant spicas propter famem: z comedebant similiter

Greg.

DD Ministratio angelorū triplici ter sumitur.

Ansel. de victoria dñi.

Berñ.

Chrisō. Cur post victoriam apparuerunt angeli.

Ministratum ab angelis.

EE Esca q̄ in deserto refectus est dom⁹. Mat. xij

Jo. iij

Dan xvij

Sentit tolep adhu viuer

Psalm cxxv

Job.

Jo. iiij. cū fatigatus ex itinere sedebat sup puteū loquēs cū samaritana nō ꝺr q creauerit cibos: sz q miserit discipulos in ciuitatē ad q̄rendū eos: nec est verisīle q p miraculū sibi ꝓuideret: qz miracula ad alioꝝ edificationē in presentia pluriū faciebat: sed hic nō erāt aliq̄ nisi angeli. Quid g̃ circa hoc meditabimur: in mōte nāq̄ illo nō erat habitatio hoīm et cibi parati: sz alibi parata cibaria portauerūt ei angeli sicut cōtigit Danieli. Cū em̄ Abacuch ꝓpheta pulmētū messoribꝰ suis parasset portauit eū angelus dn̄i p capillos de Judea in babylonē ad Danielē vt comederet: z postea in momēto eū reportauit. Immoremur ergo hic z hūc modū assumamꝰ z cū dño iesu in suo prādio locū demur: sentiatq̄ mater sua excellētissima de hac eadē locūditate atq̄ victoria pie itaq̄z deuote sic meditemur. Pergūt duo ex āgelis dño ānuēte z in momēto fuerūt coram me ac eā reuerēter salutātes de filij sui statu sibi narrāt z modicū pulmētū qō sibi z ioseph parauerat: ac panem cum alijs oportunis reportāt: reuersi g̃ parāt in plana terra et mēse bñdictionē solēniter pagūt. Cōspice hic eū bene in singulis q̄ agit z q̄ fiūt: sedet in terra cōposite z cōedit sobrie: circūstāt āgeli ministrātes dño suo z hymnū cāt̄ de cāticis syō ac iocūdanꝝ diē festū agūt cū eo. Sz (si dici liceat) pmixtū est hoc festū cōpassiōe pmaxima propter quā z nos plorare deberem⁹. cōspiciunt em̄ eū reuerēter z cōsiderātes deū ac dn̄z suū et totiꝰ mūdi creatorē qui dat escā oi carni sic humiliatū z sustētatione cibi corpalis indigētē z cōedentē sicut ceteri de ꝓpꝛio mouenꝝ cōpassiōe sup eo. Et credo q si corde affectuoso in hoc statu eū respiceres z eū aliqualiter diligeres ex valida cōpassione plorares. Tandē sustētatione cibi pcepta z gr̃arū actione reddita dn̄s iesus volēs ad matrē redire cepit de mōte descēdere. Cōspice etiā nūc bene eū quō solus vadit nudis pedibus dn̄s oim z eiveheMenter cōpatere z vade semp cum eo seruiēs ipsi in omnibus studiose. Oratio.

Sentit ioseph adhuc viuere.

Psalmo cxxxv.i

Job. ij.

SOne Jesu qui ductꝰ in deserto a spū ieiunās. xl. diebꝰ z noctibꝰ: z postea esuriens tentatorē tuū superasti: da mihi iesu misericors p virtutē abstinētie z continētie ieiunare a vitijs z peccatis esurire z sitire iustitiā: z vt tentatorē meū immo tētatores meos: mūdum: carnē: diabolū deus tua gr̃a: deus tuo auxilio valeā superare: z qz tentatio est vita nostra z miseria super terrā: memēto dñe nostre miserie ac laboris z da nobis in tēptatione nō cadere: sed per tuā tēptationē semp vincere et tandem ab omnibus tēptatiōibꝰ misericordit liberari. Amē.

De testimonio Johannis de christo. Capitu. xxiij.



Altera autē die post regressuz a desertovenit iesus ad iordanē quem iohānes vidēs [ad se veniētē] ostēdit eū digito z exclamauit di. [Ecce agnꝰ dei ecce q̄ tollit pctā mūdi.] Ubi niū Johannis de xpo dupl'r. Prio quantū ad eiꝰ verā humanitatē in qua p nobis immolatꝰ est cū ꝺr [ecce agnꝰ dei]. i. a deo missus vt hostia acceptissima imolādus. Scōo q̄tū ad eius diuinitatē: cū subdit [qui tollit pctā mūdi] qz tollere pctā est ꝓpriū ipsiꝰ dei. Hec quippe est causa qua venit vt pereūtis mūdi pctā suscipiēs pcti labē z oim mortē in se qui vinci nō posset aboleret iā venerat: z nō agnoscebat: sed nunc demōstrat. Ecce est hic quē desiderauerūt patriarche: quē prenunciauerunt ꝓphete: quē presignauit lex. ecce agnus dei qui tollit pctā mūdi. ac si diceret: Ecce innocēs inter pctōres: iustus inter reprobos: pius inter impios: in quo nullū peccatū potuit inueniri: z ideo potēs est tollere pctā mūdi: vñ sicut agnꝰ oblatꝰ est pro pctis populoꝝ: qz in eo est gratia z virtꝰ purgatiua pctoꝝ. ¶ Spāliter autē inter cetera aialia q̄ in lege offerri cōsueuerūt xp̄m agnum noīauit: qz lz alia aialia imolarenꝝ in lege. vt bos: vitulus: capra ꝛc. tñ xp̄s magis z potius vocat agnus q̄z cetera aialia immolaticia. Primo qz inter oēs figuras veteris testamēti agnus paschalis expressius figurabat xp̄z innocētē imolādū: qz ille paschalis agnꝰ erat sine macula: z p eius immolationē filij israel liberati sunt a ſuitute egyptiaca. Sic et xp̄s erat sine pctō: z per eius passionē liberati sumꝰ a seruitute diabolica: et nō solū ꝓpter innocentiā: sed z ꝓpter simplicitatē xp̄s dictus est agnus: qz sicut agnus ad victimā ductꝰ est z nō aperuit os suū. Scōo quia lz alia fierēt sacrificia in tēplo certis tēporibus: vnū tñ erat quotidianū in quo iugiter vnus agnꝰ mane z aliꝰ vespere offerebatur: nec hoc mutabat vnq̄: sed tanq̄ principale obseruabat: alia erāt ex adiūcto z tpe determinato. Hoc g̃ iuge sacrificiū qō figurabat ꝓpetuitatē beatitudinis fiebat de agno: sic et xp̄s nostra ꝓpetua beatitudo est. Agnus ab agnitione. Agnus ab agnitione. Agnus z agnouit matrē curā eiꝰ discipulo cōmittēs. qui tollit pctā mūdi: nō semel tm̄ sz z quotidie. vnde Theophilus nō dixit q̄ tollet sz qui tollit: quasi semp philus hoc faciēte. Non em̄ tūc solū tulit cū passus cur tolerat: sed ex illo tpe vsq̄ ad p̄sens tollit: nō semel non per crucifixus. Unā em̄ ꝓ pctis obtulit oblationē: sed semp purgās p illā. hec Theophi. xit.

Agnus cur dictus xp̄s

Exo. xij

A Johā. i.

Testimonium Johannis

B Tollit em̃ pctā satisfaciēdo et lauādo nos a pctis in sanguine suo z p̃ter hec dimittendo quotidie q̃ facta; sunt z adiuuādo ne fiāt oīno liberādo: scz pducēdo advitā vbi oīno fieri nō possunt. Nō solū aūt lauit nos qñ sanguinē dedit p nobis: vel qñ baptizamur in misterio passionis illius: verūetiā quotidie lauat nos in sanguine suo cū eiusdē btē passionis memoria ad altare replicat cū panis z vini creatura in sacr̃m carnis z sanguinis eius ineffabili spūs sctificatione trāsferēt cū sanctissimo eius corpe z sanguine satiamur. Propter duo, ño alioz triū: scz p dimittendo z adiuuādo dicim⁹ in missa bis agn⁹ dei miserere nobis: ppt̃ tertiū dicim⁹ da nobis pacē. O agne dei agnosce me miseꝛ inter oues a dextris tuis ponēdas: sz pri⁹ dimitte mihi pctā et offensas vt me meli⁹ inter tuas oues agnoscas. ℔m Chrisо. Jesus nūc scōo post baptismū venit ad iohānē duplici de cā. Prima qz illud erat baptisma pnie z ipse eū cū multis baptizauerat: vt nullus suspiceꝛ et putet qm̃ ipe tali ꝓpositoꝛ ex eadē cā ex qua z alij ad iohānē z iordanē venerant: puta vt pctā cōfessurus: aut in pniam in flumine abluendus. Propterea accedit dans iohāni occasionē corrigēdi hāc suspitionē quaz iohānes p verba coꝛrexit agnū ac redēptoꝛē vocādo ab oi qō in toto oꝛbe erat pctō. Et eim̃ in dicēdo. Ecce agnus dei ecce q̃ tollit pctā mūdi: oēm hanc peremit suspitionē: qz enim ita purus erat vt alioz pctā absoluere z cūcta humani generis pctā delere posset. multo magis absq; oi erat ipse delicto: ideo manifestū est qm̃ nō vt pctā cōfiteꝛet: vel in pniam abluer̃ accessit: sed vt occasionē daret iohāni loquēdi de ipso. Scōa cā vt hi q̃ prioza audierāt certi⁹ reciperēt q̃ dicta erāt z alia rursus audirēt. Unde subiungit. [Hic est de quo dixi] anteq; ad baptismū venerit [post me venit vir] virens in virtute z gr̃a z etate perfecta [qui ante me fact⁹ est] dignitate: qz p̃or me erat eternitate [z ego nesciebā eum] q̃tū ad personā determinatā ante suū ad me aduētū [sed vt manifesteꝛ in israel]. i. ipsi isrl' [ꝓpterea veni ego in aqua baptizās] z penitentiā predicās. ideo in q̃t desertū z solitudinē relicta; et ad planitiē descēdēs baptizare cepi: vt manifestarē eum ꝓpl'o vndiq; ad me cōfluenti. Totū em̃ officiū iohānis in baptizādo z p̃dicādo erat ordinatū ad manifestationē xp̃i ad testimoniū de eo phibēdū: vnde fuit sibi preceptū a dño vt baptizaret in noie venturi z predicaret eius aduētū: z ꝓpararet populū ad eū recipiendū. Referebat iohānes de xp̃o pluries testimoniū: vt efficacius esset pluries latū. Deinde g̃ rursus testimonium phibet dicēs: qz vidi spiritū sanctū descēdentem quasi z vere columbā de celoz mansit ac sedit sup eū: hoc fuit qñ iohānes eū baptizauit: in eo māsit spūs sanctus: etiā ex quo ꝓceptus est nō solū baptizat⁹: in alijs ño qñ venit z per pctm̃ recedit. Unde Chrisо. Jn xp̃o scz descēdit: z pmansit ceterū in hoibus descēdit quidē sed nō pmanet: qñ em̃ irascimur: quādo detrahim⁹: qñ tristitiā habem⁹ q̃ ducit ad mortē: qñ cogitam⁹ ea que carnis sunt putamus: qz spūs sanct⁹ nō permanet in nobis. Siqñ ergo boni aliquid cogitam⁹ sciamus qz spiritus sanct⁹ habitaꝛ in nobis. Si ño aliq̃d mali signū est q̃ spūs sanct⁹ recessit a nobis. Hec Chrisо. Quādiu spirit⁹ manet inclusus in corpe q̃nis corpus illud sit in aq̃ bene pōt fluctibus z vndis agitari: nunq; in submergit̃: sz semper supernatat et fluctuat Si aut̃ p aliquā partē sui aqua subintrat: tūc spūs exit z corpus submergitur et perit. Sic illi qui sunt in aquis mūdi: ac diuitiarū z deliciarū temporaliū si habēt inclusum spiritum per amorē deūet ꝓximi: licet agitētur a fluctibus: temptationū: tribulationū nūq; tamen submergunt̃: ad hoc aut̃ vt bene custodiāt spiritū istum requiritur q̃ habeant sensus clausos ad terrena z mūdi delectabilia: qz in vase bene clauso nunq; aqua intrabit: nec etiā per ꝓsequēs spirit⁹ de eo exibit. Deinde iterū subiūgit: et ego nesciebā eum ℔m Chrisо. Nesciebat eū facialiter ātequ; ad baptismū veniret: quia extra paternā domū in deserto conuersatus personaliter eū ante tempus quo venit ad iordanē non nouerat: licet nouisset, dñm xp̃m natuz de virgine qui in spiritu sctō baptizari debebat: sz cum xp̃s p̃sentialiter accessit ad baptismū diuina reuelatione nouit eū quē pri⁹ facialiter, nō nouerat. Aug. aūt refert nesciebā ad ptātē excellētie in baptismo quā xp̃s sibi retinuit ac per seip̃m exercere z nō alteri cōmittere voluit: qz nesciebat q̃ hāc excellētiā in baptizādo sibi retineret. Uñ postea subdit. hic est q̃ baptizat: scz sol⁹ q̃tū ad istā excellētiā. Ubi notandū q̃ potētia baptizādi multiplex est. Prima est auctoritatis quā deus nulli cōicauit: nec cōicare potuit: sicut nec potētiā creādi. Scōa est subauctoritatis: quā potuit dare ℔m magistrū: sed noluit: sed alij dicunt: q̃ nō potuit: qz implicat potētiā creandi. s. gratiā. Tertia est innouatiōis quā dare potuit: nā posset de⁹ si vellet q̃ baptism⁹ dareꝛ in nomine sci Petri aut sancti Pauli: sed hoc noluit ne spem in hoie poneremus: et ne fieret scisma et tot essent baptismi quot baptiste. Quarta est excellētie: puta q̃ vn⁹ baptizaret efficaci⁹ alio qō etiā nemini ē p̃cessuz. Quinta est instōnis quā habuit xp̃s. sol⁹ q̃ h̃ sacr̃z institut. Sexta est p̃parātiōis quā habuit iohānes cui⁹ baptism⁹ erat q̃dā ꝓpatio z significatio futuri. Septima ē misterij exteriōris quā dedit eccl'ie ministr̃z. Nesciebat igit̃ eū tam alte: tā subtil'r quē spū in eo descendēte

C Chrisо. Spūssācti pmā sio.

Spūs ꝓ aere.

Chrisо. Nesciuit iohānes xp̃z quō.

Augu.

D Baptizādi potentia multiplex.

Lauat nos agnus in sanguine suo.

Chrisо. Cur ad iohānē redijt.

cognouit. Tunc em̄ didicit q̄ sicut alioꝝ sacramētoꝝ sicz baptismi sui ptātem dñs esset sibi retēturus: z nulli eā seruo daturus. Sic ḡ xp̄o veniēte ad baptismū didicit fm Chri. q̄ iste in psona ille erat quē p̄dicaueratven turū. fm Aug. ꝙo didicit q̄ haberet i baptismo ptātē auctoritatis z excellētie quā sibi retineret: siue p̄sens i terra corpe: siue absens corpe z p̄sens maiestate: q̄ ḡ xp̄s ptātem baptismi retineret hoc iohānes nesciuit: sz per colūbā didicit. vñ subdit. [Sed q̄ misit me] scz deus z tota trinitas: cui⁹ opera sunt indiuisa [baptizare in aqua] nō i spū [ille etiā mihi dixit] p subiectā creaturā: scz angelū vel inspirationē. [Sup quē] iter multos q̄s baptizabis [videbis spm̄ dei descendēte et manēte sup eū] i signo visibili colūbe [hic] solus [est q̄ baptizat] aucte z ptāte [in spū sctō]. s. in remissionē pctoꝝ q̄ est p spm̄sctm̄ qđ est ppriū ipsi⁹ dei: scz lauare alias p gratiā spūsctī: alijs ꝙo non ptātē cōtulit sed ministeriū cōmisit. Minister em̄ ministrat: sed xp̄s baptizat: quapropter siue a clericz siue a laicis: siue etiā a mulierib⁹ necessitate imminente baptism⁹ det: nō tm̄ iterat. Et fm Beda siue heretic⁹: siue scismatic⁹: siue facinorosus q̄scz in p̄fessiōe sctē trinitatz baptizet valet: z nō dz ille a catholicz rebaptizari: ne p̄fessio vel inuocatio tāti nois videat anullari. ptās quidē a dño in neminē trāsit: sed ministeriū in bonos z malos: ne q̄s ḡ exhorreat malorū ministeriū respiciat i dñi ptātē: veritas em̄ sacramētoꝝ non minuit merito ministroꝝ. Et subiūgit. [egovidi]. s. spiritū sanctū p̄dicto mō descēdēte sup iesum [z testimoniū phibuit: q̄ hic est fili⁹ dei] vnic⁹ nō adoptat⁹. In quo ostēdit q̄d baptista ex hac visione intellexerit. s. q̄ xp̄s esset fili⁹ deverus z naturalis: z per q̄s eandē virtutē habens cū patre. Hic testat dei filiū quē iā supra dixerat virum: vt ab eo habeat vtriusq̄ nature testimoniū. Quadripartitū aūt habuit dñs testimoniū: habuit em̄ testimoniū quadruplex a prophetis: q̄ hic esset xp̄s: habuit testimoniū iohānis. ecce agn⁹ dei: habuit testimoniū p̄ris: hic est fili⁹ me⁹ dilect⁹: habuit z testimoniū operū: si nō facio opera q̄ nemo fecē. Meditari hic potes quō dñs iesus a iohāne alacriter suscept⁹ ibi aliquātulū substitit et illa cruda heremi scibaria cōedit cuz eo. Tu ꝙo astās ibidē z aspicies extēde manū sicut mendic⁹ elemosynā petēs insinua quasi tabefact⁹ famē si forte vocari merearis adrefectionē. Tādē recreatione habita z gr̄arū actione pacta dñs iohāni valefecit et ad p̄s ab eo discessit: tūc aūt sequēs iesum z in adūētu z in discessu genuflecte iohāni deoscula pedes ei⁹: ac bñdictionē petēs recōmēdate eidē. excellēs em̄ et magn⁹ est vas de: ipso etiā dño testimoniū de hoc phibēte. Oro.

Chriso. Augu. Wister baptismi. Beda de baptismo non iterādo Testimoniū quadruplex de dño.

Omine deus agnus dei filius p̄ris qui tollis peccata mundi p merita illius q̄ hoc testimonio te oñdit mūdo: tolle pctā mūdi q̄ cōtraxi in mūdo: et tu sancte Johānes q̄ oñdisti mūdo tollentē peccata sua p gratiā tibi datā fac mihi hāc miam vt tollat pctā mea. Tu de⁹ tollis pctā mūdi: tu amice ei⁹ dicis. hic tollit pctā mūdi: ecce añvos onustus peccatis mūdi p̄bate mihi in me tu actū tuum z tu dictū tuū: tu em̄ magnus dñs z tu magn⁹ coz̄ā dño q̄ est in eternū misericors z sup oia bñdict⁹ deus.

De testimonio iohānis de xp̄o ac de prima discipulorū vocatiōe z occulta xp̄i p̄dicatiōe. Capi. xxiiij.



Adhuc autē Jesu in partibus illis manēte [altera]. i. q̄dāalia seu vna [die] q̄ ad hesternā non referet. nō em̄ semp respectue ponit [iterū stabat iohannes] iuxta iordanē immobilis in culmine pfectionis nec flectens se a rectitudine veritatis tanq̄ parat⁹ ad exercendū officiū suū testificādo de xp̄o ac baptizando z docēdo z oēs ad se venientes de ipso instruendo. Supra q̄dē phibuit testimonium de xp̄o ad turbas: hic vero ad discipulos. [Et] stabāt cū eo [ex discipulis eius duo] firmiter inherentes eius magisterio: quoꝝ vn⁹ andreas memorat sed alteri⁹ (q̄ insigne nō erat) nomen tacet. Un̄ sicut stephan⁹ est p̄m⁹ martyr post xp̄m: ita z andreas erat p̄m⁹ xp̄ianus z sil'r p̄m⁹ xp̄i discipul⁹: q̄ de duob⁹ p̄mo adherentib⁹ p̄ncipalis extitit z p̄mus. Quidā tm̄ dicūt q̄ alter duoꝝ fuit iohānes euāgelista: q̄ mod⁹ est scribētiū tacere laudē propriam vel saltē loqui de se tāq̄ de alio ad vitandā arrogantiā. ¶ Et vidit iohānes [iesum ambulantē] tanq̄ in salute nostra p̄curāda p̄ficiscētē [iuxta iordanē]. s. ppe locū vbi iohānes stabat: q̄ iesus postq̄ a iohanne ē baptizat⁹ ad tp̄s ppe locū illū morabat: z fact⁹ est iohāni familiar̄: vt sic iohānes frequēter testimoniū i sui p̄ntia diceret: z sic xp̄s ab alijs cognosceret. In q̄ cōmendat iohānis cōstantia: q̄ nō vna die nec semel tm̄ sz plurib⁹ diebꝰ z multotiēs xp̄o phibebat testimoniū. Un̄ subdit ei⁹ testimoniū iterato factū: q̄ cū viderat iesum dixit. [Ecce agn⁹ dei] ecce veruex qui sequendus est sicut dux gregis. breuiter repetit euangelista testimoniū qđ fuerat superi⁹ dictū z iō omittit r̄ siduū qđ supra dictū est. s. q̄ tollit pctā mūdi sic supra ē habitū. p iohānē p̄dicato euāgelij designat: q̄p ꝫ qđ dz hic stabat z vidit iesum ābulantē z dixit. ecce

A Johā. i

agn⁹ dei significat ꝙ ꝓdicator euāgelij dz esse cōstās in ꝓdicatiōe vbi dei et diligēter cōsiderare ꝓcessum vite xp̄i: ⁊ nō solū cōsiderare: ſz etiā ꝓdicare et audiētes debēt deuote recipere talē ꝓdicationē: ⁊ dñs ihesus ad tales cōuertit ꝑ clemētiā: ⁊ recipit ꝑ gratiā ⁊ eos instruit de necessarijs ad salutē. vñ subdit fruct⁹ testimonij. ¶ Et audiētes illi duo discipuli crediderūt magꝛo loquēti ac cōmēdāti ihesum ⁊ de eo testimoniū ꝓhibēti [⁊ secuti sunt ihesum] adverbū iohānis vt pot⁹ illū audirent ꝙ iohānem gaudētes se tādē inuenisse illū de quo totiēs iohānē audierāt loquētē. Relinquētes iohānē secuti sunt nō tm̄ passib⁹ pedū: ſz etiā mentione fidei ⁊ imitatiōe operū eū quē ipsi⁹ testimonio cognouerūt ipsi⁹ quoq; Johānis esse magistrū: desiderātes ei adhererē ei⁹ doctrinā audire. Admirare simplicē ⁊ humilē ⁊ facilē discipulo⁊ vocationē sine oi obiectiōe ꝑscrutatione factā. ¶ Benignus aūt dñs sitiēs eo⁊ ⁊ oim salutē [cōuersus ad eos] ex sua benignitate qui semp cōuertit ad eos qui ad se cōuertūtur et recipit veniētes: videſq; oculis misericordie⁊ benignitatis eos se sequētes vt daret eis de se fiduciā ⁊ audaciā [dicit eis ꝙd q̄ritis]. q. d. parat⁹ sum ad vestrā voluntatē.

B Uocatio discipulo⁊ xp̄i.

Quid et quis.

Non dicit quē queritis: qz de ꝑsona illuminati per iohannē erant: sed dicit quid queritis? quia sciuit ꝙ de salute aliquid discere querebant. Nec petijt hoc ex ignorātia: vt aliq̄d discat: ſz vt per interrogationē magis familiares faciat: ⁊ vt ex eo⁊ resp̄ōsione cōueniētius eos dirigat ꝙ dñs ad eos cōuertitur ꝙ eos respicit: ⁊ cum eis loquit clemētie ⁊ bone voluntatis est indiciū. Sciebat eñ quo affectu seq̄bantur, eum. In quo datur nobis intelligi ꝙ omnibus qui xp̄m sequi incipiūt puro corde dat fiduciam ⁊ spem misericordie et ad eos se cōuertit: vt opem misericordie sue eis impendat. Unde Chriſo. Hinc erudimur: quia cum nos bene velle inceperim⁹: tūc multas dat nobis salutis occasiōes. Unde et Theophilus. Uide aūt ꝙ sequētib⁹ se dñs cōuertit faciē et respicit: quia nisi per bonā operationē ipsuz secut⁹ fueris ad visionē faciei ei⁹ nunq̄ ꝑtinges: neq; ad domū ei⁹ poteris puenire. [Qui dixerūt ei rabi]. i. magr̄ [vbi habitas]. q. d. magisterijū tuū ⁊ doctrinā tuā querim⁹. Ecce paucis voluntatē suā ⁊ cur eū sequerētur insinuāt: sapiēti eñ multa ex paucis innotescūt. [Ubi habitas]. q. d. vbi est hospitiū tuū vbi tanq̄ q̄ trāseūt cōuersaris. de hospitiolo q̄rūt nō de domo ei⁹ quā nō habebat: qz fili⁹ hois non habebat vbi caput suū reclinaret. Nihil habuit dñs in terra ꝓter vnicū titulū pilati ⁊ nobis plures tituli nō sufficiūt. Mozal'r xp̄m interrogātvbi habitas quasi vellēt scire q̄les debent esse hoies qui digni sunt vt xp̄s in eis habitet vt exēplo eo⁊ se tales exhibeāt in q̄bus habitare. velit. Mistice aūt delectabilis

Conuersio dñi ad se sequētes. Chriſo. Theophilus.

Mathꝰ viij.

Mozal'r

est ista questio cōtemplantiū lucē in qua deꝰ habitat. vñ ps. Dñe dilexi decorē dom⁹ tue ⁊ locū habitationis glorie tue. Querebant ꝙ habitationē ei⁹ sicut studiosi discipuli vt posſent ad eū frequēter venire: ⁊ cū eo frequēter loquiz ab eo instrui. vñ Beda. Nolebāt trāsi nē quetorie magisterio vitatis perfrui sed mansio nē querebāt vt plenius ab eo possent instrui: sed nos quotiens incarnatiōis xp̄i transitū ad mentē reducimus solicito corde eū rogemus vt mansionis eterne habitationē nobis dignet oñdere. ¶ Ipse vero liberaliter ꝺdescendēs eorū petitiōi respondit eis. [Uenite et videte] venite testimonio iohānis ab one re legis ad fontē gratie ⁊ videte reuelata fide tādē visuri specie. q. d. ſz Alchuinū. Habitaculū meū explicari nō pōt sermone: ſz opere demonſtrat. venite ergo credēdo ⁊ bene operando ⁊ videte intelligendo. Uel fm Orige. per hoc qō dicit venite ad actionē inuitat. ꝑ hoc aūt qō dicit videte ad contēplationē. Nō dixit in illo vel i illo loco habito qō si dixisset potius locū ostēdere ꝙ eos inuitare videret. Et duxit eos ad domū in quam tunc in partibus illis se reducebat: qz ꝓprium habitaculū nō habebat [⁊ manserunt ibi apud deū die illo] hoc est diei illius residuo: ⁊ sequētis sue noctis spacio audiētes verba vite ab eo. dicit aūt die: quia vbi est xp̄s lux virtutum ⁊ sol iustitie ibi nulle tenebre possunt esse. O ꝙ beatā diē ⁊ ꝙ beatā noctē duxerūt audientes ⁊ videntes eū quē multi videre ⁊ audire volētes nō viderūt neq; audierunt. Quis ē q̄ nobis nūciet q̄ audierī a dño? Edificem⁹ ꝙ et nos in corde nostro vbi habitet ⁊ in nobismetipsis faciamus domū quo veniat⁊ nobis colloquat ⁊ nos doceat. [Hora aūt erat q̄si decima]. i. prope vesperā: vbi insinuat ꝓmēdationē xp̄i ⁊ discipulorū. Hora eñ decima ē in occasu diei ex quo ⁊ xp̄s commendat a diligētia ꝙ tā studiosus ad docēdū fuit ꝙ nec ꝓpter tēporis tarditatē eos docere distulit ⁊ discipuli cōmendant a feruore audiēdi xp̄m qz ꝙuis tarde esset ⁊ adhuc forte ieiunarent non tm̄ retardabant assequendo eū: ⁊ cū hora vesptina soleant hoies reuerti ad domicilia propria tm̄ omnibus dimissis manserunt cū eo vsq; in crastinū desiderio audiendi ipsum fm Chri. Hinc docemur omne tēpus ponere ad diuinā auditionē: qz omne tēpus ad eam aptū est ⁊ nullū intēporaneū. Uñ ⁊ Theophilus. Non frustra tēpus notauit euangelista vt tam doctores ꝙ discipulos erudiret ꝙ doctrina ꝓpter tēpus nō est pretermittēda. hec Theophi. Horū igit exemplo nullā horā pretermittamus ad disponendū nos vt xp̄m recipiamus: ⁊ cū eo habitemus: qz nescim⁹ qñ nullū ꝑt dñs siue in nocte: siue in die: siue in mane: si mittē dū ue in sero: siue in gallicātu ventur⁹ sit iuxta mare huius mundi iudicare ⁊ dānare ama

Chriſo.

Theophilus.

D Tēpus

ritudinē pctōz q̄ fecim⁹. Queram⁹ g̃ in nocte culpe vbi xp̄s habitet sequamur eū pueram penitentiā vt nos clementer respiciat. rogemus eū solicito corde vt habitationem mansionis eterne nobis dignet oñdere: et vt nos secū habitare faciat in cui⁹ domo beati qui habitāt p decimā etiā horā exprimunt illi discipuli fuisse obseruatores decalogi: qz venerat hora ipm̄ iplēdi. vñ z Aug. Numerus ēt iste legē sīgt: qz in decē p̄ceptis data est. venerat xp̄s vt ipleret lex p dilectionē q̄ a iudeis impleri nō poterat p timorē. ꝑm Chrī. Non alteri⁹ alicui⁹ cā vel gr̄a xp̄m secuti sunt q̄z p̄pter doctrinaz qua ita copiose volutati sunt in nocte vnavt confestim alteruter et ad aliorū venationē veniret. vñ ādreas audita xp̄i doctrina statim iuit ad querendū fratrē suū ad audiendū iesum xp̄m: z hoc est qđ sequit. [Inuenit hic]. s. andreas [primū symonem fratrē suū] cui ex cognatione carnis plus tenebat q̄z alijs nō inuenit eū a casu sz diligenter q̄situ desiderās eū habere fratrē in religione fidei sicut z in ꝓpinquitate carnali ꝺ illos q̄ ꝓprios amicos retrahūt ab ingressu religionis vel aliqs a via vitatis z vtutis [z dixit ei. Inuenim⁹] sicut lapidē p̄ciosum z sicut thesaurū abscōditū [messiam] in lege et ꝓphetis ꝓmissum ac diu expectatū z q̄situm [qđ est interp̄tatū xp̄s]. i. vnct⁹: z bñ dicit inuenim⁹: qz sufficienter fuerat a xp̄o instruct⁹ q̄ ipse erat vere xp̄s. Et vt dicit Beda. Hoc est vere dñm inuenire vera illi⁹ dilectiōe fruere: fraterne q̄z salutz curā gerere. Messias hebraice: xp̄s grece: z vnct⁹ latine ōr. Xp̄s em̄ a chrismate. i. vnct⁹ ab vnctione ōr a quo oēs xp̄iani vnguntur. Ille aūt singulariter vnct⁹ ē oleo inuisibili. s. spūsācti p̄ce ptcipib⁹ suis. Participes em̄ ei⁹ sunt oēs sancti: qz isto oleo vnguntur z ipsi: sz ille ē singulariter sanctus: singulariter vnct⁹. vñ Cyrill⁹. Fuit aūt vnctus saluator spiritusancto hūanit⁹ in forma sui: vngens vt de⁹ spiritusancto credentes in eū. Xp̄s g̃ est rex z sacerdos vnct⁹ nō vnctione humana sz diuina: qz in hūanitate p nobis assūpta fuit vnct⁹ a deo patre: immo a tota trinitate plenitudine gr̄e: sicut reges z sacerdotes in veteri testamēto vngebant corpali vnctiōe vt dict Albin⁹. In fide nō q̄rit annorū multitudo nec paucitas. Andreas minor erat symone etate: z tn̄ iesum ꝑmo inuenit: statimq̄z inuentū nūciat fratri traditur⁹ ei bona q̄ suscepit: vt sicut sanguine sic germanꝰ esset et fide: vera pietas statim thesaurū inuentum fratri nunciauit: qz eū primū inuenit z si aliū prius inuenisset ei nūciasset z ad saluatorem eū adduxisset. nullius em̄ bono inuidit. [Et adduxit eū ad iesum]. i. saluatorē qz nō cōfidebat de se q̄ posset eū sufficiēter instruere. Et ex hoc accepit ecclesia q̄ in sacramēto baptismi z confirmatione ytit adducentib⁹ q̄ p̄sentent suscipientes sacramētū q̄ patrini solent vocari. Jesus vero alacriter eū suscepit: sciebat em̄ qđ de ipso factur⁹ esset. Uide hic petri hūilitatē z obedientiā: qz nō dedignat maior sequi minorē: sz cōfestim occurrit z nihil tardās obedit. [Intuitus aūt eū iesus] oculo mie nō solū exteri⁹ sed z interi⁹ vidēs deuotionē ei⁹ qz cor intuet [dixit ei. Tu es symon]. i. vere obediens. q. d. nomē tuū est p̄prietati tue cōsonū [filꝰ iohāna] seu bariona. i. ei⁹ in q̄ est gratia seu filꝰ colūbe. q. d. h̄ cognomē ꝑsonat tuo nomini: qz ille q̄ est vere obediēs est filꝰ gratie spiritussancti q̄ p colūbā designat merito symon filius iohāna seu bariona ōr siue vocat. Symon em̄ interp̄tat obediēs: iohāna gr̄a: bar. filius z iona columba: quasi ei diceret tu es obediēs filꝰ gratie vel filꝰ colūbe. i. spūssancti qz hūilitatem de gr̄a spūssancti accepisti: vt vocāte andrea videre me desiderares. Cōgruūt g̃ hec noīa misterio vt insinuet q̄ obediētia necessaria est cōuersis ad xp̄m p fidē z q̄ hoies p gr̄am venūt ad fidē xp̄i: z q̄ p spiritūsanctū firmamur i amore dei. [Tu vocaberis cephas] qđ latine interp̄tat petr⁹: z in greco caput siue capitaneus: z cōgruit misterio: vt ille qui debeat aliorū esse caput z xp̄i vicarius firmitatē habeat quā designat petrus. Symō q̄ppe erat nomē ei⁹ añ vocationē z cōuersationē: sed post ipositū fuit sibi nomen petrus: sicut etiā qñ baptizat adultus z qñ aliqs in papā est creatus mutat nomē ei⁹. Symon g̃ est p̄prium nomē. Petrus ꝙo est cognomē. Bariona est hebreū z sonat filius iona: sed ꝑm aliū euangelistā dicit filius iohāna: qz ꝑm quosdā idē erat nomē p̄fis iona z iohāna: aliqualiter tn̄ ꝓpter subtractionē vnius syllabe diuersificatū sicut in latino nicolaus z colin⁹. Uel dicēdum q̄ p̄ petri erat binomius: z sic iona z iohanna sunt duo noīa: z hoc videtur ex eorū interpretatiōe diuersa: qz iohāna interpretat in q̄ gratia: z iona interpretat colūba. Cephas hebreū est z syrum. Petrus greū z latinū z in vtraq̄z lingua nomen petri a petra est deriuatū. vocat enim petrus quod interpretat firm⁹ ob robur mentis z firmitatē fidei z propter fidelē confessionem christi qua dixit. Tu es xp̄s filꝰ dei viui: cui tanq̄z solidissime petre firmiter adhesit. Utrū aūt hoc nomē mō ei imposuit an ꝑmisit imponē dū est incertū. Tutius tn̄ dici pōt q̄ mō ꝑmisit: qz cū ōr vocaberis nō impositio est sed predictio quasi de futura nois impositione loquendo: z tunc imposuit cū dixit. Tu es petrus z super hanc petrā edificabo ecclesiam meā: vel in electione. xij. vbi dicit. Et imposuit symoni nomē petrus: sicut z claues ante resurrectionē ꝑmisit: sed post dedit. Si vero nomē mō imposuit tunc in sequentibus confirmauit: z sic hi p̄dicti discipuli primo ad fi-

Uita Christi. i

Augu. Decime hore significatio. Chrisо. E messias Bedaꝫ inuētione dñi z vnctiōe eius. Cyrill⁹. Xp̄s rex z sacerdos. Albin⁹. Patri norū ori go. Symon Johanna. Barionа. F Cephaſ Nomi nis mu tatio. Petrus Matħ. xvj. Mar. iij

dem vocati in aliqualem notitiam et familiaritatem ieſu venerunt ꝛ deinde ad propria redierunt. [Jn craſtinū aūt] poſt petri ꝛ andree vocationē [volēs ieſus] de iudea large dictavbi iohānes baptizabat redire [in galileam] de qua patria diſcipulos vocauit et ad matrē quā ibi reliquerat [inuenit philippū] qui erat dei [bethſaida ciuitate] ſupra mare galilee cōciuis [petri ꝛ andree] Et hoc cōgruit miſterio. Bethſaida eſt domus venatorū interpretat vt oñdat ꝙ de domovenatorū congrue venatores ad capiendas alas ad vitā vocaret nō a caſu vel quaſi ignotū: ſed ex ſua preordinatione ꝛ ex intentione q̄ſi tū inuenit eū vt eū illuminaret ꝛ ad fidē vocaret. Unde ſequit [et dixit ei. Sequere me] hoc eſt doctrinā ꝛ exēplū imitare vt dicit Alchuinus. Sequit eū qui imitat humilitatē ꝛ paſſionē eius vt ſit ſocius reſurrectionis et aſcenſionis qui ſtatim ſine vlla contradictiōe ſicut bonus obediens ſecutus eſt eum. Secūdum hec dicta primus omniū apoſtolorum philippus videtur eſſe vocat⁹. Hic quatuor predicti ſcilz andreas ꝛ alter cuius nomē tacetur ac petrus ꝛ philippus fuerunt diſcipuli iohannis: qui videntes ꝙ iohannes de ieſu teſtimoniū dederat cōiuncti ſunt ei. Philippus aūt a chriſto inſtructus iuit ad querendū nathanaelem fratrē ſuum deſiderās eū hȝe fratrē i fide ſicut i carne: ꝛ inuenit eū ſub ficu nō caſu: ſed diligenter queſitū [et dixit ei. Quē ſcripſit moyſes in lege ꝛ pphete nūciauerūt inuenim⁹] diu expectatū [ieſū] ſalutis autorē [filiū ioſeph] .ſ. putatiuū [a nazareth] qz ibi cōcept⁹ ꝛ nutrit⁹ erat. ꝛ qz de eo ꝑ pphetas audierat qm̄ nazare⁹ vocabit. philippus ſm cōem loquēdi modū loquit: qz filius ioſeph cui deſpōſata mr̄ ei⁹ erat putabat. Et miratus nathanael ꝙ de galilea nō de iudea ſurgeret pphā: ꝛ qz ſcriptura michee dixerat xp̄m in bethleē naſcitur̄ ait negatiue ꝛ dubitatiue. ſm Chriſ. [A nazareth pōt aliq̄d boni eſſe] q̄ſi diceret nō. Uel qz iſte legiſperit⁹ legerat in ppheta alio nazareus vocabit: ꝛ ſigna dñici aduēt⁹ forte notauerat qm̄ audiuit a nazareth ſtatim erect⁹ in ſpe dicere volebat. ſm Augu. Affirmatiue ꝛ aſſertiue nūc tādē a nazareth pōt aliq̄d boni eſſe ꝛ qz philippus nō erat ita pfecte inſtructus: et iō duxit eū ad Jeſum: vt ab illo pleni⁹ audiret ꝑpē qō ſequit. [Dicit ei philipp⁹ veni ꝛ vide] .i. ab eo addiſce ꝑ experimētū ȳtutis q̄ eſt in ipſo: ꝛ adduxit eū philipp⁹ ad ieſum vt dicit Chri. Trahit q̄dē eū ad xp̄m ſciēs de reliquo eū nō ȝdicturū ſi ȳba ꝛ doctrinā illi⁹ guſtauerit. Nathanael interpretat donū dei ꝛ ꝙ aliqs ad xp̄m puerit ex dono dei eſt. Et [vidit ieſus] intuitu dilectiōis [nathanael ad ſe veniētē] ꝛ magis intus q̄ extra appropinquantē: quāmō ſolū vidit corp⁹ exterius: ſed etiā cor ipſius interius [ꝛ dixit de eo] circūſtantib⁹. [Ecce vere iſraelita] deū vidēs [in quo dol⁹] et ſimulatio [non eſt] nā ſine intētione doli ꝛ falſitatis veniebat vt veritatem agnoſceret ſi em̄ hȝ pctā cōfiteť ea. nō igitur negat eū eſſe pctōrē: ſed laudat in eo ꝓfeſſionē. Doloſi q̄ppe ſunt q̄ ſe ꝑdicāt bonos ꝛ iuſtos: cū ſint mali ꝛ peccatores. Magn⁹ vir iſte nathanael cui ipſe dñs tale teſtimoniū phibet. Jſrael interpretat videns deū. vñ ȳ ver⁹ iſraelita. Primo ex fide qua iā deū videre et in eū credere incipiebat: qz inſtruct⁹ in lege p fidē ꝛ intelligentiā ſcripturarū ſaltē p ſpeculū ꝛ in enigmate deū videbat. Scōo ex confeſſione quā xp̄o rñdendo faciebat. Uidēs ḡ nathanael ꝙ cōditionē ſue mētis exp̄ſerat q̄ſiuit vñ ip̄m ſciebat dicēs [vnde me noſti] i. ex qua ȳtute cū hoc ſit ſupra virtutē hūanitatis. Et chriſtus rñdit ei p reuelationē alterius occulti dicens. [Priuſq̄ te philipp⁹ vocaret] et tibi de me loquereť [cū eſſes ſub ficu vidi] .i. cognoui [te] ꝛ ꝓpoſitum cordis tui. Ad literā ſub quadā ficu ſederat forte cogitans de futuro ſaluatore vbi philippus ſupueniens de xp̄o cū eo ſingulariter nullo alio p̄ſente loquebat. Et iō ꝓpter hoc ſignū ꝛ p̄ce dēs nathanael ſtati cōfeſſ⁹ eſt ip̄m eē xp̄z. vñ ſequit. [Rñdit nathanael ꝛ ait. Rabbi tu es filius dei ꝛ rex iſrael]. i. xp̄s expectatus ab iſrael in regē ꝛ defenſorē. Expectabāt ei oēs iudei meſſiam tēpoꝛalē regē futurū ꝛ hoc mō videť loqui iſte nathanael: qz non habebat adhuc cognitionē perfectam de chriſto: non enim videť intelleriſſe tūc ipſius diuinitatē: qz nō dixiſſet tu es rex iſrael: ſed totius mūdi: ꝛ ꝓterea cum dixit. Tu es filius dei non fuit cōfeſſus eius diuinitatē: ſz intellexit hāc filiationē per quandā gratie excellētiā. vnde dicit Chriſo. Quod adhuc credēs eſſe ſapientem qui ex aliqua reuelatione dei ſecreta noverit cōfiteť eū eſſe filiū dei nō p naturā: ſed p adoptionis gr̄am: qz adhuc nō erat plene illuminatus de fide trinitatis. Alij tñ dicunt ꝙ hoc ex corde credidit ſicut ore ꝓfeſſus fuit: ſed primū ꝓbabili⁹ eſt ſicut inferi⁹ patebit. Uñ dñs docet eū āplius eleuans eū ad maiora. ſ. ad diuinitatis ſue cognitionē p obſeq̄z angelor̄ ſibi tāq̄ ſuperiori exhibēdū. nulla ei natura eſt ſupra angelicā niſi diuina: ꝛ ȳ eſt qđ ȳ. [Rñdit ieſus ꝛ dixit ei: qz dixi tibi vidi te ſub ficu credis] me eē xp̄m q̄ſtū ad excellētiā gr̄e [maius his videbis] cognoſcēdo ȳtutē diuine ſubſtantie. Ubi Chri. q. d. Magnū tibi viſum eſt hoc eſſe qđ dixi: ꝓpterea me regē iſrael cōfeſſus es. Quid igit̄ dices cum maiꝰ videris? Et q̄d ſit iſtud maiꝰ oñdit ſubdēs. [et dixit eis]. ſ. philippo ꝛ nathanaeli. [Amē amē dico vobis.] Amen idē eſt quod fideliter: et iō vbi duplicat eſt ſignū maxime certitudis ꝛ firmitatis. [Uidebitis celū ap-

Bethſaida.

Sequi quēuis. Alchuinus.

Philippus.

Wichee v. Chriſo. Mat. ij. Judi. xiij.

Augu.

Chriſo.

Nathanael.

Dolosi.

Jſrael.

Expectatio

Chriſo.

Chriſo.

Amen.

tū z angelos dei ascendētes z descendētes su p filiū hois] in obsequiuz deitatis in hūana latentis natura. In passiōe ei apparuit angelus de celo cōfortans eū: z in resurrectiōe visi sunt angeli circa sepulchrū ei⁹: z in ascensione astiterūt tanq̄ duo viri i vestib⁹ albis. Sed z ante hoc accesserūt z ministrabāt ei: z euangelizabant ei⁹ natiuitatē. vbi Chri. Ui de qualiť paulatim eū a terra subducit z facit ꝙ nō vltra estimet eū hoiem solū. cui enī angeli ministrāt qualiť hic hō purus esset: ꝙ hoc igiť suadet ageloꝝ se esse dñatorē. hec Chriso. Uerūtamē: qz iste nathanael doctissimus z pitissim⁹ erat in lege noluit eū dñs in apl'm cū alijs eligere. nec etiā nichodemū ꝙ infra dicť eo ꝙ ipse peritus z doctus esset ne ꝓpter suā scientiā se electos diceret: vť p sumerēt. Uoluit em̄ xp̄s ap'los p̄mos fundatores ecclesie ydiotas z simplices hoies eligere ne doctrina fidei z p̄ma cōuersio hoim humane sapiētie ascriberet sz diuine. ꝯ etiā ideo fecit: vt mūdū z sapientes ei⁹ cōfunderet. Fuerūt tn̄ nathanael z nichodem⁹ a p̄ncipio ad fidē vocati ne doctrina fidei q̄si a solis simplicib⁹ recepta haberet ꝓceptum: z ne si a p̄ncipio oēs fuissent simplices crederent per oppositū p ignorātiā decepti postq̄ ꝙ fides catholica radicata fuit paul⁹ ad apostolatū vocat⁹ est q̄uis literat⁹ esset. Per andreā z philippū q̄ a xp̄o edocti de salute fratrū suoruz soliciti fuerūt sigant illi q̄ ꝓximos suos quantū bono mō possūt ad seq̄lā xp̄i iducūt qō est ꝝ multos q̄ nō solū nō iducūt: sz ꝓ posse suo auertūt [Et regressus ē Jesus] cū philippo [in galileā: z veniēs nazareth] ad matrē suā cū indicibili gaudio recep⁹ est ꝓ eā. Attēde ꝙ post baptismū post victoriā tētationū xp̄s redijt nazareth: qō iterp̄tat flos: z significat ꝙ hō q̄ntūcūq̄ lot⁹ sit a peccatz: quātūcūq̄ tentatiōes supauerit: vť q̄cūq̄ bona fecerit sēp dz se reputare i flore: z i p̄ncipio eē. z deiceps p illū ānū iesꝰ i galilea remānsit nec aliqs euāgelista ponit q̄d iteruz vsq̄ ad nuptias fecerit. In ānō em̄ a baptismo vsq̄ ad nuptias nihil aliud legiť xp̄m fecisse: nisi qō legiť de ieunio in deserto: z de tentatione a diabolo: z de testimonio baptiste: z de discipulorum conuersione. ¶Oratio.



Bone iesu redēptor pditor saluator redēptor: spes exulū: pauperuz: spū dulce solatiū: laborātiū fortitudo: lassoz recreatio: triūphantiū corona: iustoz ciuiū vnica merces z letitia. vera: inclita, ples summi dei: et fruct⁹ sublimis vteri ꝟginalis: fons gratiarū omniū. de cui⁹ plenitudine nos oēs accepim⁹ i te: vt finē oim tē dēs: z sperās: z amans ferar desiderate Jesu ad te adducar te sequar: qz tu solus suffic̄is: tu sol⁹ saluas: tu solus bonus: suauis es te querentib⁹ z diligētibus nomē tuū. Amē.

Xp̄i post hāc vocationez quietio.

Lu.iij.

Chriso.

Nathanael cur nō fit apostol⁹.

¶De mutatiōe aq̄ i vinū. Ca.xxv.



Deinde anno sequenti scz. xxxj. cepit Jesus signis mirificis mundū illustrare. Et p̄mo approbās coniugiū nuptias itrauit: z aquā i vinū conuertit: qō eadē die q̄ baptizat⁹ fuit: scz āno reuoluto fecit. Dñs sua corporali p̄sentia: ac nihilominus signoꝝ suoꝝ initio nuptias q̄s instituit tāq̄ licitas z honestas honorare z cōmēdare voluit: ne eas heretici despicere z dānare p̄sumerēt. Uñ Beda. Ut bona ē castitas ꝓuga lis: melior ꝙtinētia vidualis: optima mūdicia ꝟginalis: ad pbādū oiz electiōez gradū discernēdū: tn̄ meritū singuloꝝ ex itemerate Marie ꝟginis vtero nasci dignat⁹ ē. a ꝓpheti co ānē vidue ore mox nat⁹ bñdicit: a nuptiaꝝ celebratoribꝰ iā iuuēis iuitat⁹ hos p̄sētia sue ꝟtutz honorat [Die] atq̄ tertia. i. tertio ab euāgelista notata post p̄mos duos q̄o⁹ Jesus post regressū a deserto ad iohānē venit. q̄uis inē eos mltū dies fluxerit [nuptie facte sūt i chana galilee]. i. i q̄dām vico. seu villa p̄uincie galilee sic dicta: q̄uis aūt dubiū sit cui⁹ nuptie fuerūt: tn̄ nos meditemur eas fuisse iohānis euāgeliste sicut in ꝓlogo sup iohānē Hiero. videť affirmare quē volētem nubere Christus de nuptijs vocauit: z extūc iohānes xp̄o ꝓpť mūdiciā ꝙtinentie ꝟginalis magis familiaris fuit. Hoc etiaz videť ex eo ꝙ xp̄s nō legiť fuisse i nuptijs alijs z p ꝯ [mat Jesu erat ibi [tanq̄ in nuptijs sui nepotis. Nō ei est verisimile ꝙ ipsa venisset nisi multuz sibi attinuisset sicut fuit ad elizabeth cognatam suā: nec legiť i tali casu fuisse ad aliā: i ipsis ꝯ nuptijs dña nra fuit nō tanq̄ extranea inuitata sz tanq̄ p̄mogenita z dignioz inter sorores fuit in domo sororis quasi i domo sua. Cū ei soror ei⁹ Maria salome vxor zebedei vellet facere nuptias filio suo iohāni vadēs ad dñaz nostrā in nazareth quarto a chana miliario intimauit ꝯ ei: z sic ipsa āte oculos venit ad p̄parationē nuptiarū Uñ legiť ꝙ [mater Jesu erat ibi] sz de Jesu z discipulis eius dicit ꝙ fuerunt vocati q̄ tamen discipuli ad huc firmiter nō adherebant: sz sequebantur gratia familiaritatis imbuti cupiētes ei⁹ doctrina. De ioseph aūt sponso virginis nō fit mentio. Unde quidam dicunt eū tunc mortuuz fuisse z virginē in custodiaz filij transisse: qz nec etiā deinceps ō eo legiť i euangelio: ꝙ si nondū mortuus fuit: tamē in passione dñi sine dubio mortuus erat qz vxor illi⁹ alij cōmēdata est. Cōspice igiť dñm Jesum iter alios sicut vnū quēuis de populo comedentē z humiliter i loco infimo nō inter maiores sedētē

A Johā. ij

Nuptiarū honoratio. Beda.

Nuptie iohānis euangeliste.

B Joseph obitus.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Luce xiiij. Actuũ. j

Nã docturus erat in posterũ. Cũ inuitatus fueris ad nuptias recumbe in nouissimo loco. ¶ Ipse ꝙ pus cepit facere ꝫ docere. Cõspice etiã dñam obsequiosam ⁊ in cunctis recte ⁊ ordinate faciendis solicitã. Cunꝫ ppe

Vini defectus.

finẽ ꝙuinũ cognoscere vinũ deficere: iuit ad filiũ ⁊ dixit ad eũ [vinũ nõ habent] Nõ casu nec fortuitu accedisse putãdũ est: vt dño veniente ad nuptias vinũ deficeret: sed eo magis vt occasio miraculi fieret. vñ intelligẽs sancta dei genitrix iã tẽpus pfecte etatꝫ quo ꝙ miracula seipsum deũ mũdo innotescceret ⁊ nõ filius ioseph: ſz dei ⁊ Marie ẏginis crederẽ ait [vinũ nõ habent] scz ad sufficiẽtiã quasi dicat: fili mi vinũ hic deficit. Solũ insinuat defectũ nihil petẽs sciens ꝙ amãti sufficit solũ insinuare necessitatẽ absꝫ vlla petitiõe. vñ nõ dicit. Da eis vinũ vt reuerẽtiã filio seruet: ⁊ i liberalitate filij ⁊ misericordia spẽ ponẽs tm̃ defectũ, pponit. Ex corde ei pijs simo voluit ꝓuenire totalẽ defectũ ne ꝓfusio appareret: ⁊ ideo inuitauit filiũ quẽ ad hoc potentẽ sciebat. Plena q̃ppe spiritusctõ iam tũc illud miraculũ ꝓuidebat: qõ filiꝰ eiꝰ facturus erat: qõ ergo facere cogitabat hoc ilHiero. la vt faceret ãmonebat. ſz Hiero. Cõgruũ est ꝙ vbi deꝰ inuitat tẽporalis vinũ iocunditatꝫ deficere debeat. hoc em̃ vino sancti nõ delectant: qz inebriat ad dei oblionẽ: ⁊ incẽdit ad ꝙcupiscentiã: nec dubiũ est ꝺn xp̃s ad delectantes in vino iocunditatꝫ nũcꝫ introisset: ⁊ ideo cõgruũ ẽ vt i nuptijs sancto ꝙ deficiat.

¶ Augu. Mulier Maria

R̃ndit ieſꝰ [Quid mihi ⁊ tibi ẽ mulier] q̃d me molestas? ſz Augu. Maria mulier dicta ẽ nõ corrupta virginitate: ſz appellatiõe gẽtꝫ sue. mulieres enĩ oẽs feminas illi appellauerũt ꝓprietate lingue hebree. vñ ⁊ mulier de eua virgine cũ adhuc in paradiso esset ỏr. mulier

Origenes.

quã dedisti mihi socią ⁊c. ſz Origẽ. Congrue vocat Mariã mulierẽ ꝓ sexu ⁊ ꝓprietate cordis ꝙ miaz emolliti: qm̃ misericordia emollita mollia sẽsit de nuptijs celebrãtibꝰ q̃ ex pau

Nõduz venit hora.

pertate vini i ꝓmo manifestãda verecũdati fuissent: ⁊ addidit [Nõdũ venit hora mea] id est nõdũ vini defectũ sentiũt q̃ assunt. sine ergo eos ꝓmũ hoc sentire: qz cũ necessitatẽ cognouerint magis reputabũt bñficiũ qõ reci-

Chriso.

piũt. Nã ꝺm Chriso. Beata virgo ex pietate mota voluit preoccupare tẽpus debitũ faciẽdi miraculũ. ⁊ qz istud miraculũ inẽ miraculaxp̃i erat primũ ⁊ ad cõfirmationẽ discipulorum: ideo debuit esse notũ ibidez existentibus ⁊ gratũ ipsis cõiuãtibꝰ. hoc aũt magis fuit ex eo ꝙ factũ est post totalẽ vini defectũ ꝫ si ante fuisset factũ. Et qz vt dictũ est mater ihesu voluit ꝓuenire totalẽ defectũ ⁊ ꝙ statim anteꝫ esset oportunũ xp̃s faceret miraculuz ideo xp̃s matre haud dubiũ sapientior eam repressit dicens [q̃d mihi ⁊ tibi est mulier?] quasi dicat. Scire tẽpus aptuz ad faciendu miraculũ fiendũ nõ est mihi ⁊ tibi cõmune: ſz mihi soli cõuenit: ꝓpter qõ subdit [nõdũ venit hora mea] id est hora cõueniens faciẽdi miraculũ a me solo cognita. sed ſz Augu. Facere miracula cõpetebat xp̃o ꝺm diuinã naturã quã a matre nõ habuit. ⁊ ideo predicto modo respondẽdo matri ostẽdere voluit ꝙ i re. hoc nõ tenebat ei obedire: qz in natura diuina nihil habuit a matre: nec ꝓ cõsequẽs cuz ea aliq̃d cõmune ideo dicit [q̃d mihi ⁊ tibi est mulier] quasi dicat vis fieri miraculũ: ſz ad hoc agendũ q̃d cõmune habeo tecuz? q. d. ex natura cõmuni tecũ hoc nõ ago: sed ex eo qõ habeo a patre: qz virtutẽ faciendi miracula a patre habeo nõ a te. Sz qz humanitatez in qua passus est traxit a matre: ideo addidit [Nõdũ venit hora mea] a me disposita hora scz volũtatis nõ necessitatis: id est tẽpus pa- Hora xp̃i.

tiendi ex cõmuni mihi ⁊ tibi scz i natura quã a te habeo: ⁊ tũc te recognoscaz: ⁊ tibi condescendã. vñ cũ venisset hora qua vt hõ moreretur de cruce cognitã matrẽ recõmendauit discipulo: quẽ ꝓ ceteris diligebat. Prime tamẽ sentẽtie scilz Chriso. magis consonat litera sequens: qz mater ieſu ex eiꝰ responsiõe non ostẽdit petitionẽ suã repulsaz: sed ꝓuenient dilatã. vñ de dñi respõsione nõ diffidẽs: ſz de sua benignitate ꝓsumẽs redijt ad ministros q̃ seruiebãt i nuptijs illis: ⁊ fiducialiẽ mittẽs illos ad filiũ suũ dixit eis [qõcũcꝫ dixeritvo bis facite] expectãs hora conuenienti a filio suo cognita iplẽtiõe petitiõis sue: quasi dicat Licz abnegare videat tamẽ faciet. itellexit ei in illis ỏbis dñi se nõ exasperatã. ⁊ ideo fiducialiter iperauit ministris vt ꝓcepta ipleMarie doctria. rent filij iubentis. Sciebat enĩ eũ tante misericordie ⁊ pietatis ꝙ cõpatereꝰ idigentibꝰ ⁊ faceret qõ petebatur: licet aspere loqui et negare videreꝰ. Sana doctrina virginis maria vt semp debeam ꝰ xp̃o obedire: ⁊ ꝓ hoc etiã monemur de dño non desperare si nobis cuz oramus videat defacto durius respondere: sed cũ beata virgine fiducialiter eiꝰ misericordiã expectare. Sed cũ xp̃s maximã reuerentiã matri detulerit mirũ videt ꝙ sic extranee ei respondit. Dura q̃dẽ videt ꝓdicta domini responsio ſz ſz Aug. Instructoria est: qz Augu. in diuinis que dei sunt matrem recognoscere nõ debemꝰ. Et similiter ꝺm Berñ. ad istruBerñ. ctionem nostrã fuit qui de hoc loco sic dicit. mariaz Quid tibi ⁊ illi domine. nonne qõ filio ⁊ matri: quid ad illã pertines queris: cũ sis bñdictus fructus ventris sui immaculati. nonne ipsa est q̃ saluo pudore concepit: ⁊ sine corruptiõe te peperit? nõne ipsa est in cuius vtero ix. mensibꝰ moratus es: cuiꝰ virgineis vberibus lactatus es: cũ qua. xij. annoz̃ factus ỏ hierusalẽ descendisti ⁊ eras subditꝰ illi dicis. Quid mihi ⁊ tibi: multũ per oẽm modũ: sed manifeste iã video ꝙ nõ velut idignans aut

non esse xp̃o extraneaz!

confundere volēs virginis z matris teneram verecūdiā dixeris: qd mihi z tibi cū veniētibus ad te iuxta p̄ceptū eius ministris nihil cunctar⁹ facias qō suggessit. Ut q̄d ḡ fratres vt q̄d rñderat prius: vtq; ppter nos z cōuersos ad dñm vt iā non solicitet carnaliū cura parentū z necessitudines ille nō impediant exercitiū spirituale. Quādiu ei de mūdo sumus debitores nos cōstat esse parentib⁹. At postq̄ reliquim⁹ nosmetipsos: multo magis ab eorū solicitudine liberati sum⁹. Uñ legimus fratrē quēdā in heremo cōuersantē: cū ad eū carnalis frater auxiliū gratia aduentasset rñdisse: vt adiret alterū fratrē eorū cū illevtiq; iam obijsset. Cū admirar⁹ q̄ venerat rñderet qz ille obijt heremita: se quoq; similiter obijsse rñdit. Optime ḡ nos docuit dñs ne soliciti simus sup̄ ppinquos carnis nostre plusq̄ religio postulet qñ ipsi matriz tali matri rñdit. [Quid mihi z tibi ē mulier?] Sic z in alio loco cū suggereret ei quidā: qm̄ mr̄ eius z fratres eius foris starent querentes ei loq̄ rñdit. Que est mr̄ mea z fratres mei: vbi mō sunt q̄ tā carnaliter z inaniter super carnalibus propinquis suis solicitī fūt ac si adhuc viuerent z ipsi cū eis. hec Ber. [Erāt aūt ibi lapidee hydrie sex posite ꝑm purificationem]. i. scōm morem et ritum purificationis [iudeorū] hoc ē vasa aquatica z aquarū receptui parata: ab hydor quod est aqua sic dicta vt si forte ptigisset aliquē de puteis vel ministris lauare se vel vasa aquā ad hoc inueniret z haberet paratā. Crebro em̄ manus z vasa epulatoria iudei baptizabāt. i. lauabāt z purificabāt: z si casu immūdū aliq̄d tetigissent nisi prius loti nō comedebāt [Capiebāt] aūt [singule] hydrie [metretas]. i. mēsuras [binas vel ternas] a metron quod est mēsura sic dicta ꝑz Jsidorū. Metreta que dā mensura est continens. x. sextarios: z ꝑm eundē sextarius cōtinet tm̄ duas libras quibus assūptus vocat bilibris [Et dixit ihesus] ministris. [Implete hydrias aqua.] Aliq̄d em̄ de aqua prius posita inde assumpserant ad purificationem vasoꝝ z iō iussit ihesus sup pleri qō fuerat amotū. Euntes igit̄ ministri hauserūt aquā de puteo q̄ adhuc ibi esse dr extra viculū [z impleuerūt hydrias vsq; ad summū. Que cū fuissent implete: aqua conuersa est in vinū diuina ꝟtute. nō dr hic q̄ aliqua ꝟba ad h̄ dixerit: sicut in trāssubstantiatione panis z vini in corp⁹ suū z sanguinē: ꝛz occulta ꝟtute diuinitatis hoc opar⁹ est. sine ergo oi ꝟbo sola dñi volūtate in optimū vinū aqua cōuersa est: cū tñ alia miracula z ꝟbor tactu corporeo z aliqñ fletu pfecerit. Et dixit eis ihesus. [haurite nūc: ferte architriclino] In hoc h̄ duo notanḋ. Primū discretio dñi: qr primo misit magis honorabili: nec in hoc fuit ꝓ psonarū acceptor: qr ꝑm Aug. Non cū hoies diuerso mō ꝑ suis gradib⁹ honoram⁹ tūc timendū est ne psonas accipiam⁹. Scōm hūilitas dñi: qr ꝑz qō sedebat longe ab architriclino: cū dicēret ferte illi: ḡsi ab eo remoto: et cū ille sederet in magis honorabili loco colligit q̄ dñs nolens sedere ibi nec iuxta eū eligit ibi hūiliorē locū. Triclinū est locus vbi sunt tres ordines mēsarū: ꝑm gradus superiores z inferiores ordinataꝝ: sicut solet esse in refectorijs religiosoꝝ. z dr triclinū a triplici ordine lectorū sup̄ quos sedēdo recūbentes comedebāt. Cline em̄ grece: lectū latine sigt. Nā antiquit⁹ in lectis sedentes z accūbētes comedere solebāt vt ex labore fatigatiōis interim dū cib⁹ sumit̄: mēbra q̄escerent: z iō in scripturis dicunt comedētes accūbere: vl re cūbere: seu discūbere: qō est q̄si tacēdo comedere. Architriclinus est ꝓnceps z ꝓmus triclinij. i. ꝓncipalis z ꝓmus inter cōuiuātes in triclinio. Et ꝓbabile est q̄ fuerit aliqs sacerdos illi⁹ tpis q̄ nuptijs intererat ad bñdicendū z ad oñendū qualiter debeāt ꝓcedere ꝑz legē z statuta seniorꝝ. Voluit ḡ dñs nr̄ q̄ principalior inter cōuiuas ꝓmo de vino illo gustaret vt ꝑsidentis sententia acceptabilior esset: z ex ipsius cōmendatione miraculū notius fieret. Sic etiā nos debem⁹ nostra examinatori ꝑlato offerre ad ꝓbādū ea [vt aūt gustauit architriclinus aquā vinū factā]. i. mutatā in vinū [z nō sciebat vñ esset]. s. per xp̄i virtutē [vocat sponsum] quasi ad arguē dū ipsum [z dicit ei. Oīs hō] rōnalis z prudenter agens [in principio bonū vinū apponit] cōuiuantibus: qr tunc sensus est vinar z pōt discernere vini bonitatē z acceptare [et cum inebriati fuerint tūc] apponit [id quod deterius]. i. aquosius z debili⁹ ad mitigationē ebrietatis: qr tunc nō sic sciunt discernere inter bonū z deterius. [Tu aūt] contra consuetudinem faciens [seruasti vinū bonū vsq; adhuc] ita q̄ mō sapor eius discerni nō pōt. q. d. arguendo eū inordinate z imprudenter fecisti cōtrariū. Iste tñ (vt p̄dictū est) ignorāter loquebat. Ministri ergo q̄ dederāt vinuz illi z alijs diuulgauerūt miraculū: qr ipsi sciebant quō fuerat factū. Cōmendauit architriclinus vini bonitatē z post in cōi cōmendauerunt miraculi nouitatē. Nō dubium quin melior erat mutati vini natura q̄ nati. vnde Chri. Fecit aquā in vinū: nō simpliciter aūt vinū: sed vinū optimū. Talia em̄ christi miracula multo his q̄ per manū pficiūt̄ speciosiora et potiora q̄dā mō sunt ita z in alijs qñ mēbrū direxit corpis claudicās sanis demōstrabat hoc melius. z iterū. Sñale est in omnib⁹ xp̄i miraculis q̄ semp ad aliq̄d meli⁹ terminat q̄ possit fieri p naturā. hec Chri. Hoc miraculū ꝓmo a xp̄o factū est ad manifestādū ꝟitatē diuinitatis in eo latentē z ad cōfirmandū eorū fidez: z hoc est qō dr. [Hoc fecit

Uita Christi. i iij

Religiosi mortui sunt mundo.

Wat. xij

Lu. viij

Hydrie

Metreta.

Sextarius.

Aque in vinum mutatio sine ꝟbo.

Augu. Accepti per

Tonsurā nō timēda.

Triclinium.

Cline.

Architriclin⁹.

Christo. Uini miraculosi bonitas

ieſus initiū ſignorū]p ſe factorum: quia añ hoc fuerunt ſigna per patrē facta circa ip̄m et ideo falſuz eſt qđ dr de ſignis puerilib⁹ in lib. de infantia ſaluatoris ꝛ in euange. nazareorū. Fecit aūt hoc [in chana] villa quadā ꝓincie [galilee] in q̄ villa oñdit locus vbi ſteterūt hydrie: ꝛ triclinū vbi ſteterūt mēſe: ꝛ deſcendit ad ea ꝑ plures grad⁹ ſub terra: ſicut eſt in plurib⁹ alijs locis ſanctis qđ forte accidit ꝓpter frequētes deſtructiones ꝛ ruinas factas in illis. [Et manifeſtauit] p hoc ſignū [gloriā ſuā]. i. glorioſam latētē i carne deitatē: ꝛ p deitatis potētiā p quā hec fecit: ꝛ ꝙ glorioſus eſt oñdens p effectū diuine virtutis ꝙ ipſe eſſet dñs ſtutū ꝛ rex glorie: ꝛ ꝙ ipſe eſſet ſpōſ⁹ eccleſie ꝛ ꝙ ipſe eſſet q̄ cūcta ex nihilo potuit creare q̄ ēt ſicut dñs qñ voluit potuit elementa imutare. ſm Chri. Oſtendens qñ ipſe eſt q̄ invineis aquā tranſmutat: pluuiā p radicē in vinū vertit: qđ ꝙ in planta p multū tpis fit hoc repente ſimul in nuptijs opatus eſt. [Et] viſo miraculo [crediderūt in eū diſcipuli ei⁹]. ſ. magis firmiter ꝛ pfecte ꝙ añ miraculū. Habebat em̄ paucos diſcipulos ſicut ꝛ ioh̄anes q̄s familiariter docebat: nō tñ ſic inſepabiliter adherentes ꝛ perfecte credentes ſicut poſt miraculū: ſed q̄ illi fuerunt neſcim⁹. Uñ dicunt diſcipuli ꝓpter notitiā ꝛ ſequelā ꝛ mutuū inter xp̄m ꝛ ipſos amorē: vel qz poſt futurū diſcipuli erāt. ad verbū em̄ iohannis plures eū occulte audiebāt: q̄ poſtmodū omnino eū ſecuti ſunt. pōt etiā dici ꝙ aliqui de nouo in eū crediderunt: et illi qui prius crediderāt vt andreas ꝛ alij p hoc in fide ſolidati fuerūt. vbi Aug. Scriptura non ſolū illos duodenos appellat diſcipulos eius: ſz oēs q̄ in eū credētes magiſterio eius ad regnū celorū erudiebant. Notādū hic ꝙ ſm q̄druplicē ſenſum ſacre ſcripture q̄drupli ces fūt nuptie. ſ. carnalis copulatiōis: ſz ſenſum lr̄alē diuine incarnatiōis ſm ſenſum allegoricū: ſpūalis ꝛiunctiōis: ſm ſenſum tropologicū ꝛ beate fruitionis ſm ſenſum anagogicū. De ꝑmis nuptijs ad lr̄az ē euāgelū ꝑſens. Iſtis nuptijs intereſſe debent mater ieſu: et ieſus cū diſcipl̄is ſuis. Per tres iſtos intelligunt tria bona matrimonij. Primum bonū eſt fides caſtitatis qđ ſigt caſta mater dñi. Scđm eſt ſacramentū. ſigt em̄ cōiūctionē diuinitatis ꝛ hūanitatis in xp̄o: vt chriſti ꝛ eccleſie quā ſacram rem ſignificat et efficit chriſtus qui interfuit nuptijs. Tertiū eſt ꝑles ſuſcipienda ꝛ educanda in fide xp̄i quod ſignificant xp̄i diſcipuli. Secunde nuptie allegorice ſunt diuine incarnatiōis. In his nuptijs ſpōſus eſt filius dei verbū eternū: ſpōſa vero hūana natura. In his nuptijs totaliter fuit mater ieſu: ꝛ ipſe ieſus ꝛ diſcipuli ei⁹ futuri quos elegit in ip̄o ante mūdi cōſtitutionem. Harum nuptiaruz proles ſunt oēs qui credunt in eū. Aliter iſte nuptie allegorice dicunt eſſe inter xp̄m ſponſum ꝛ eccleſiā ſponſam: quaꝝ nuptiarū proles ſunt oēs fideles ꝛ redit in idē cū iā ꝑmiſſis. Tertie nuptie ſūt tropologice ſpiritualis: vez cōiunctionis dei ꝛ aie. in his nuptijs cōſiſtunt tria bona cōiugij fides: proles: ſacramētū. Quarte nuptie ſunt anagogice ꝛ celeſtes in quibus gaudiū noſtrū erit plenū. vñ in Apoc. Gaudeamus et exultemus ꝛ demus glorią deo: qz venerūt nuptie agni ꝛ vxor eius ꝓparauit ſe. Ad has nuptias nō itrāt niſi beati q̄ ad cenā nuptiarū agni vocati ſunt: quales ſunt virgines prudentes q̄ intrauerūt cū ſponſo ꝛ clauſa eſt ianua. Sicut g̃ ſunt nuptie hoīs ꝛ hoīs in carnali copulatiōe: ita ſunt nuptie dei ꝛ hoīs in naturarū ꝛiunctione ꝛ ſpūs creati ꝛ ſpūs increati ſocietate. ꝛ hoc in gr̃a ꝛ gloria. Prime nuptie dei: ꝛ hoīs facte ſunt: cū humanā naturā diuine nature in vnitatē ꝑſone copulauit. Secunde ſunt dei ꝛ hoīs in vno ſpiritu in gr̃a charitatis cōiuncti. Tertie ſunt dei ꝛ hominis in gloria: qñ fidelis aīa ingredit thalamū ſpōſi in ſecreto celeſtis luminis. In oī bus aūt his aqua terrene cōſolatiōis inſipide tranſit in vinū iocunditatis eterne in dei ſapore ꝛ ſocietate. Poſſumus ēt dicere ꝙ per nuptias de qb⁹ ſm ſenſum lr̄alē dr cōiunctio xp̄i ꝛ eccleſie intelligit ꝛ ꝙ iſtud matrimoniū in vtero v̄ginali initiatū fuit qñ de⁹ p̄ filio humanā naturā in vnitate ꝑſone vniuit: ꝛ ſic thalam⁹ hui⁹ cōiunctiōis fuit vterus virginalis. publicatū aūt fuit qñ eccleſia ſibi per fidē cōiuncta eſt: cōſummatū v̄o erit qñ ſponſa. i. eccleſia introducet in thalamū ſpōſi in celeſtē. ſ. gloriā. ꝛ ſm Bedā nō vocat a miſterio ꝙ die tertia nuptie facte referunt. Prim⁹ nāq̄ dies eſt tp̄s legis nature q̄ patriarchaꝝ exemplo. Scđs tp̄s legis ſcripte q̄ ꝓphetaꝝ ſcriptis. Tertius tp̄s gratie q̄ euangeliſtaꝝ ꝓconijs q̄ſi tertie diei luce mundo refulſit: in q̄ dñs in carne nat⁹ apparuit ꝛ nuptias celebrauit. vñ Oſee. Uiuificabit nos poſt duos dies: in die tertia ſuſcitabit nos ꝛc. Sed ad h̄ qđ i chana galilee. i. zelo trāſmigratiōis eedē nuptie facte ꝓhibent ſigt eos gratia dei dignos eſſe q̄ zelo deuotiōis feruere: ac devitijs adꝛtutes: ꝛ de terrenis ad eterna noſtut tranſmigrare. Et ſm Augu. miſteria q̄ i illo dñi miraculo latent videamus: oportebat impiere in xp̄o q̄ de illo ſcripta erāt. Illa erant aqua. Fecit aūt de aqua vinū cū aperuit eis ſenſum ꝛ expoſuit. Sic em̄ ſapit quod nō ſapiebat ꝛ inebriat quod nō inebriabat. vt aūt dicit Alchuinus miniſtri ſunt doctores noui teſtamenti: qui ſcripturas ſpiritualiter alijs interꝓetant. Architriclinus v̄o eſt aliquis legiſperit⁹: vt nichodemus: gamaliel: ſaul⁹. Dum g̃ talibus euāgelij verbū cōmittit qđ in litera legis occultatur: quaſi vinum de

Chana.

Uini in vineis ꝓductio.

Diſcipuli dñi.

Augu.

Nuptie q̄drupli ces.

Bona matrimonij.

Eph. v.

Aqua inſipida trāſit in vinum.

Beda.

Dies tertius.

Oſee. vj

Augu. Allegorice.

Alchui.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

aqua factū architriclino ꝓpinat. Et bñ i domo nuptiarū tres ordines discūbentiū aliqui ordine inter se distātes describunt: qz ecclesia tribus ordinib⁹ fideliū cōstat: scilz cōiugatoꝝ continētiū z doctoꝝ. Optimū aūt vinum xp̄s vsqz adhuc cōseruauit: id est euāgeliū suum vsqz in sextā etatez distulit. Sed alijs ꝓpter prolixitatē vitandā omissis de nuptijs tropologicis ꝓpter moralitatē aliquantuluz latius videam⁹. Spiritualit g̃ i chana galilee fiūt nuptie quando intra sanctā ecclesiā siue cōuersationē bonā p feruoꝛē xp̄o fideles aie sociant. Chana eni int̄ptatur zelus z significat feruoꝛē dilectiōis galilea vero int̄pretat trāsmigratio facta z designat ecclesiā ex qua int̄ptatione hoc ostēdit q̄ illi felicit ad has spirituales nuptias veniunt z discūbētes dign⁹ xp̄o sunt q̄ feruoꝛe dilectiōis z zelo amoris dei tacti mala opa respuere z bona amare didicerūt: ac de vitijs ad virtutes z de statu culpe ad gratiā: necnon de terreno amoꝛe ad celeste desideriū z a seipsis in deū transmigrauerūt. In sācta nāqz ecclesia siue i spiritualis vite ꝙuersatiōe honesta respuētes mala amam⁹ bona: z postponētes trāsitoria transmigram⁹ ad eterna. Ad hoc facit q̄ ille eximie nuptie in ānūciatiōe qñ btā ꝙgo celi nupsit architecto sūt in galilea facte ad insinuādū q̄ mens apta nuptijs spūalib⁹ debet esse in trāsmigratione. In his nuptijs ieſus saluatoꝛ. i. q̄ populū suū saluat a pctis eoꝝ aquā ꝙuertit i vinū qñ ꝙuertit ipōꝝ facit piū qñ aufert culpā z ꝓfert gr̄am: sz ad p̄ces beate ꝙginis q̄ semp cōpatit miserijs iplent hydrie: z aqua tristicie cōuertit in vinū ꝓsolatiōis z deuotiōis interne. Sex hydrie sūt q̄n qz sensus corporis cū vno simplici sensu aie: sz hydrie dicunt lapidee: qz sensus nr̄i ante gr̄az obdurati sunt p culpaz. Istas hydrias aqua iplem⁹ qñ fletu nr̄e cōpunctionis oēs sensus nostros a culpa transacta ꝓfecte lauamus: tali aqua purificant iudei: id est veri cōfessoꝛes xp̄i q̄ nō tantū confitent euz voce oꝛis: sz etiā opere manuū in veritate cordis Capiunt aūt hydrie metretas binas vl̄ ternas: binas qñ flemus q̄ cōmissim⁹ delectatione z cōsensu ternas ꝙo qñ fletib⁹ purgam⁹: nō solū dilectionē ꝓsuā z cōsensuz: verūetiā opus malum aqua deniqz i vinū cōuertit qñ fletum culpe iocunditas gratie sequit. vel etiā qñ in mente hominis opus dei qđ laboranti ꝓius nō sapit p spiritualē negligentiā illuminato dulcescit. [Omnis aūt hō ꝓmuz vinū bonū ponit] qz homes ea que ad vinū p tinēt: scz delectabilia amant z q̄runt i p̄senti: deinde qđ deterius est: qz amara inuenient z recipient in futuro. Sic ergo diabolus ꝓmo suggerit aliqua sub specie boni: z cū quis p cōplacentiā inebriatus fuerit: tunc qđ deterius est scilz enormitates diuersas in peccatz superinducit: sed christus nō ꝓmo vinū bonū ponit: sed in posterum seruat: qz a principio amara z dura ꝓponit: qz arcta est via q̄ ducit ad vitā. Et oēs q̄ pie volunt in xp̄o viuere amaritudines z tribulatiōes patiunt: sed in futuro delectationes z gaudia cōsequunt: z parua sunt bona que nobis tribuit in p̄senti tēpore ad cōparationē futuroꝝ q̄ bonis daturus est in eternitate. Bonus medicus nunq̄ dat bonū z purū vinuz infirmo vel illi qui euasit de infirmitate q̄diu est debilis donec ꝓfectā habeat sanitatē: sz dat sibi vinū aqua mixtum. sic hoie existente in vita ista q̄uis euaserit infirmitatē peccati: tamē debilis ē z pōt recidiuare. dat dñs vinū mixtuz aqua tribulationis: sed in fine qñ habebit ꝓfectaz sanitatē tunc dabit vinū purum eterne cōsolatiōis. De p̄dictis hydrijs z metretis sic dicit Berñ. Sex hydrie posite sunt his q̄ post baptismū in peccata labunt. Prima hydria z ꝓma purgatio in cōpunctione est de qua legimus: qñ in qua cūqz hora ingemuerit peccator oēs iniquitates ei⁹ non recordabunt. Secūda vero cōfessio est: oia si quidem in cō fessiōe lauant. Tertia elemosynarū largitio hinc em̄ habes i euāgelio. Date elemosynā z oia munda sunt vobis. Quarta ē remissio iniuriarū ꝑm qđ orantes dicim⁹. dimitte nobis debita nr̄a sicut z nos dimittimus debitoꝛib⁹ nostris. Quinta est afflictio corporis. vñ exoramus: vt mundi p abstinentiā deo canam⁹ gloriam. Sexta est obedientia p̄ceptoruz sicut audierūt discipuli q̄ vtinā mereamur audire z nos: vos mūdi estis ꝓp̄ sermonē quē locut⁹ sum vobis. Nimirū: qz non erāt sicut hi de quibus sermo dicit. Sermo meus non capit in vobis: sz in auditu ꝙbi obedierāt ei he sunt sex hydrie posite in purificationē nostrā z q̄ vacue sunt z plene vento: si ꝓ inani gloria obseruant. Aqua replentur si timoꝛe dei custodient: qñ timoꝛ dñi fons vite: aqua inq̄ timoꝛ dñi est: z si min⁹ sapida: sz optime refrigerans aiam noxijs desideriis estuātē: aqua est q̄ iacula inimici ignita possit extinguere. Sed diuina ꝙtute aqua mutat i vinū qñ pfecta charitas foras mittit timoꝛē. Dicunt aūt lapidee hydrie nō tam ꝓpter duriciā q̄ ꝓpter stabilitatē. capientes singule metretas binas vl̄ ternas due metrete timoꝛ gehēne icurrēde: timoꝛ glorie amittēde: sz qz hec de ꝓtingēti futuro sunt z blādiri sibi pōt aia di. postq̄ aliquādiu in voluptatib⁹ tuis viueris: ages penitētiā: vt nec istā pdas: nec illā incurras: bonū est adhiberi z tertiū: quiq̄ spūalib⁹ notus ē: eo vtilioꝛ quo de p̄senti est. Timēt q̄ nouerūt spūalez cibuz nequā do forte fraudent eo. Ipse est panis āgeloꝝ: panis viu⁹. panis quotidian⁹: hic ē ō quo p missiuz ē: qz centuplū accipiem⁹ in hoc seculo: sicut eni mercennarijs z cib⁹ quotidian⁹ da-

Ordines fidelium tres.

R Moraliter.

Luce. s.

Luce. s.

L Uini boni positio.

Mat. vij. Timo iij.

W Ber. hydrie sex. Scōm aliam translationē

Lu. xi.

Joh. xv Joh. viij. Et ps. xvij.

tur in opere ꝛ merces seruat i fine. sic dñs vi
tã in fine reddet: ꝛ interi cẽtuplũ repromittit
ꝛ exhibet. Quid g̃ mirũ si timet ne pdat hãc
gratiã: q̃ iã secutus ẽ eã. hec est metreta ter-
tia quã sub distinctiõe signãter posuit eo q̃
nõ oim sit: qz nec oĩb⁹ cẽtuplum repromittit.
Et iterũ Ber. Queram⁹ ergo mẽsuras quas
hydrie capiebãt binas aut trinas. Nã ꝛ sal-
uator triplicez nobis aquã apponit ꝛpfectus
ois erit q̃ has tres metretas habere potue-
rit. ploꝛat ipse sup lazaruz ꝛ sup ciuitatẽ hie-
rusalẽ. hec est aqua p̃ma sudata imminente
passionis hoꝛa. ꝛ hec est secũda nõ ab oculis
tm̃: sz a toto coꝛpoꝛe manãs rubea q̃dẽ ꝛ san
guinea. Tertia ✠ovna cũ sanguine manauit
er ei⁹ latere: ꝛ tu g̃ p̃mã habes si de peccatis
cõpunct⁹ cõscientie statũ rigas. secundã ha-
bes si in sudoꝛe vultus tui pane tuo vescaris
ꝛ laboꝛe penitẽtie coꝛpus tuũ castiges. ẽ aũt
coloꝛis sanguinei siue ꝓpter laboꝛẽ: siue ꝓ-
pter ipsũ ꝛcupiscentie quẽ extinguit ignẽ Jã
✠o si ꝓficere potes vsq; ad gratiã deuotiõis
potaberis aqua gr̃e saluatoꝛis ꝛ spiritussan
cti q̃ sup mel dulcis ẽ in te fiet aq̃ fons i vitã
eternã salientis: ꝛ memẽto hanc esse aquã: q̃
de latere dormiẽtis ꝓcedit ꝛ sine oĩ molestia
fluit. Oportet em̃ q̃ iaz mũdo mortu⁹ sit q̃ in
hac gr̃a delectari voluerit. Prima igit̃ a ꝓte
ritis delictz abluit ꝓscientiã. Secũda vt futu
ra capias extinguit cõcupiscẽtiã. Tertia ✠o
si ad eã puenire meruer is sitiẽtẽ potat aiaz
hec Berñ. ¶ Finito aũt cõuiuio dñs iesus vo
cauit iohannẽ seoꝛsuz ꝛ dixit ad eũ. Dimitte
hanc vxoꝛẽ ꝛ seq̃re me: q̃ viso miraculo in ei⁹
nuptijs facto stati relicta sponsa sua secut⁹
est dñm: ꝛ hec fuit p̃ma vocatio iohãnis q̃ ad
xp̃i venit familiaritatẽ ꝛ notitiã. Spõsa ✠o
ei⁹ anachita nomine vl̃ fz alios maria mag
dalena: volũtarie sicut sponsus eius cũ alijs
sanctis mulierib⁹ dñm est secuta. Dei em̃ ꝓ-
fecta sunt opera ꝛ ideo ex quo vocauit vnuz
cõiugũ cõueniẽs fuit vocare ꝛ alterũ. In hoc
g̃ q̃ dñs nuptijs interfuit carnale matrimo-
niũ approbauit: sz in eo q̃ iohãnẽ de nuptijs
vocauit itelligi apte dedit q̃ lõge digni⁹ ẽ spi
rituale matrimonium q̃z carnale. Vñ in ec-
clesia obseruatur q̃ ãteicopulã carnalẽ põt
licite alter cõiugũ ĩtrare religionẽ. ¶ Oratio

O Omine iesu christe q̃ die ẽtia
sez tpe gr̃e ad nuptias sez cõũ
ctiõis tui ꝛ eccleſie: ꝓ carnẽ ve-
nisti ꝛ aquã i vinũ ꝛuertisti dũ
ea q̃ in scriptura veteri carna-
lia videbant spũalia ostẽdisti:
vñ plene sunt hydrie: qz iplete sunt ꝓphetie:
ꝛuerte q̃so aiaz meã frigidã in charitatz tue
feruoꝛẽ insipidã i suauitatis tue sapoꝛẽ: flu-
xibilẽ ꝛ istabilẽ i virtutis ꝛ gr̃e tue cõstantiã:
mutans aquã toti⁹ mee in deuotiõis in vinũ
fructuose cõpunctiõis: q̃ me miserũ semp po
tare ꝛ iebriare ac illõ tãdẽ i vinũ iocũditatis
ꝛuertere de tua misericordia digneris. Amẽ

¶ De prima eiectione vendẽtiũ de tẽplo et de nichodemo. Capi. xxvj.



A Prefato miracu Johã. q̃
lo in mense ianuarij facto
moꝛã traxit iesus in galilea
vsq; dũ approꝑinquaret mẽ
sis aprilis: i quo tũc erat pa
scha iudeoꝛũ: ꝛ tunc [descen
dit] fz loci situz de chana in
[capharnaũ] metropolim
galilee [ipe ꝛ mater ei⁹] de- Caphar
scenderunt similiter [ꝛ fratres eius] id est naum.
cognati ei⁹ fm carnem: scilicet consanguinei
matris vel ioseph: qui pater putabat [ꝛ di-
scipuli eius] qui per euz erudiebãtur. Ideo
autez capharnaum que erat metropolis vo
luit venire: qz iam inceperat gloꝛiam suam
manifestare. [Et manserunt ibi nõ multis
diebus] quia ciues capharnaũ valde coꝛru-
pti non se exhibuerũt deuotos ad suscipien-
dum xp̃i doctrinam: ꝛ qz imminebat tempus
eundi i hieruſalẽ ꝓpter primũ pascha iudeo
rũ. [Appropiquãte aũt] pascha iudeoꝛũ ascẽ
dit iesus] cũ discipulis suis [hieroſolymaz]
metropolim iudee: scõm legis p̃ceptũ [Et in Tẽplũ i
uenit in templo vendẽtes boues ꝛ ones ꝛ co- q̃ vendẽ
lumbas ꝛ nummularios sedentes.] Noie tes iuẽti
tẽpli modo accipitur hic ipsa domus domini
in qua erat altare thimiamatis ꝛ cãdelabrũ
nec atriũ sacerdotuz in quo erat altare holo
caustoꝛũ: sed quoddam atriuz vbi homines
oꝛabant ꝛ doctoꝛes docebãt: ꝛ vbi vendebant
ea q̃ in tẽplo offerebant. Et qz de longinquo
adduci nõ poterãt: ideo sacerdotes qui ꝓpẽ
cupiditatez diuersis adinuentionib⁹ populũ
depauperabant: statuerũt homines qui ta-
lia ibi vendebant: vt veniẽtes de longinquo
excusationẽ de oblationib⁹ dimittendis non
haberent. Aliqui etiã aduenientiũ nõ hẽbãt
pecuniã: ꝛ ideo statuerãt ibi cãpsoꝛes: q̃ sub
cautiõe tradebãt eã: ꝛ cum hoc vltra soꝛtem
recipiebãt aliqua munuscula: nõ tamẽ pecu
niã ne arguerẽtur manifeste facere cõtra le
gem dando advsurã [ꝛ flagello] de funiculis
facto [eiecit oẽs] scilz vendentes ꝛ nũmula-
rios ac [oues ꝛ boues] de tẽplo [ꝛ nũmula-
riorũ es] id est pecuniã [effudit] ꝛ i diuersa
sparsit [ꝛ mensas] eoꝝ que erant quasi vasa
denarioꝝ [euertit] ꝛ deiecit. ꝛ his qui colum
bas vendebãt dixit [Auferte ista hic] ✠ loco
isto [ꝛ nolite facere] opere vestro illicito [do
mũ patris mei] q̃ ẽ dom⁹ oꝛationis [domũme B
gociatiõis] ꝛ mercatiõis. Bis legim⁹ iesum hieroſo-
ascendisse hieroſolymã: i pascha semel in p- lymã
mo anno p̃dicatiõis: vt hic: ꝛ iterũ illo anno bis ascẽ
quo passus fuit. Et hic quidẽ in principio si- dit.

Johan. vocatio.

Sponsa iohan. euangeliste.

Cõiugũ alt religionem q̃z ingredi potest.

gnoꝝ expulit vẽdentes de tẽplo: sed scõo ad passionẽ veniẽs expulit vendẽtes et emẽtes durius agẽdo multo quippe maioꝝ numerꝰ erat emẽtiū ꝙ vẽdentiū. Hic q̃z remissa quadã increpatione, vtiꝫ dicẽs [nolite facere domū patris mei domū negociatiõis] ibi autẽ durioꝝ ꝰ sermonibꝰ vtebaꝫ dicẽs. Nolite facere domū meã speluncã latronū. Fecit autẽ flagellū de funiculis: qꝛ ꝑm Augu. de pctis nostris sumit materiã vñ nos puniat. Ipsa eñ ꝓtelatio pctoꝝ ꝑm qõ pctã pctis addunt quidã funiculi dicũtur. vñ in Prouerb. ꝺꝛ q ꝓ impiꝰ funibꝰ pctoꝝ suoꝝ cõstringit. Mistice ꝑm Alchuinũ quotidie deus spũaliter ecclesiã suã intrat: ꝛ qualiter vnusquisq̃ cõuersẽ attendit: caueam⁹ ergo ne in ecclesia dei fabulis vel risibꝰ: vel odijs: vel cupiditatibus vacemꝰ: ne improuisus veniẽs nos flagellet ꝛ de ecclesia sua nos ejiciat. ꝑm Aug. Vẽdentes in ecclesia sunt qui que sua sunt querũt nõ q̃ iesu xp̃i: venale totũ habent: q; redimi volunt. ¶ Et nota q ꝓ oues innocẽtes q̃ suo vellere vestiẽdis ꝓbẽt opa mũdicie ꝛ pietatis signãt que vẽdũtur dũ ꝓ laude humana sub hypocrisi: ꝛ investibꝰ ouiũ gerunt. hypocrite nãq̃ mentẽ lupinã habẽt sub ouina pelle. Per boues q̃ arãt ꝓdicatores celestis doctrine significãtur quos vendũt q̃ nõ amore dei: sed ꝓ questu tpali ꝓdicãt. Per boues etiam qui laboriosi sunt signari possunt illi qui magnos labores sustinẽt ꝓ diuinis vt ꝓ hoc in ecclesia valeant ꝓmoueri. Colũbas vendũt qui acceptã spiritussancti gratiã q̃ ꝓ colũbã accipit nõ gratis sed ad ꝓmiũ dãt: ꝛ si nõ ad questũ pecunie: ad vulgi tñ fauorẽ tribuũt: nõ ad vite meritũ: sed ad gratiã largiũtur. Nũmos mutuo in ecclesia dant qui nõ simmlate celestibꝰ sed apte terrenis rebꝰ in ecclesia deseruiũt: ꝛ sua nõ q̃ iesu querũt. Domũ etiã dñi domũ negociationis faciũt: nõ solũ hi sed etiã qui gradũ vel gratiã spiritualẽ quã in ecclesia ꝓceperũt non simplici intẽtione sed causa humane retributiõis exercẽt. Oẽs istos eiecit de tẽplo xp̃s signãs q̃ sunt excluſi de tẽplo glorie sancte dei. Qui ergo nolũt de ecclesia ꝛ de domo celesti venẽte dño auferri: auferãt ista de actibus suis ꝛ auaricie ꝛ symonie cessent negocijs: ejciunt eñ de parte sortis sanctoꝝ q̃ inter sanctos positi vel ficte bona vel apte mala faciũt et funiculis pctoꝝ modo flagellãtur ad correctionẽ quibꝰ incorrecti in fine ligabunt ad dãnationẽ. Posuit autem dñs remediũ ꝛ opis ꝛ verbi vt doceret eos qui curã habent ecclie subditos factoꝛ verbo debere corrigere. ¶ Si igit̃ in figuraliꝛ tẽplo etiã i atrio eiꝰ quod est domꝰ orationis ꝓhibet negociationẽ q̃ honesta putaꝫ cũ sit de his que in tẽplo offerũtur: multo magis ꝓhibet ꝛ cõessatiões: potatiões: risus: lites: ꝛ vaniloquiꝛ hmõi fieri, i eccl'ia dei. Ergo cũ ois xp̃i actio nobis ꝺꝛ beat esse lex et ꝓceptio nõ licet candelas vel alias merces etiãlḋño offerẽdas in ecclesia vẽdi nec aliq̃ officiũ nisi merũ ecclesiasticũ exerceri [Recordati ẋo sunt discipuli eiꝰ: quia scriptũ est] in psal. de xp̃o [zelus domꝰ tue cõedit me]. i. accẽdit. Ex xp̃i eñ facto recordati sunt scripture illius ꝛ impletiõis eiꝰ in xp̃o. Bonus zelus est animi feruoꝛ in bonũ quo mens relicto ꝛ abiecto humano timore ꝓ defensione veritatis accẽditur. Vñ Augu. Fratres vnusquisq̃ xp̃ianus in mẽbris xp̃i zelo domꝰ dei comedebaꝫ. Quis comedit zelotur zelo domus dei. Qui oñia que forte ibi videt puersa satagit: corrigi cupit: emẽdari nõ quiescit. Si emẽdare nõ potes tolera: geme: suspira: sustine paleã. verbi gratia: vides fratrẽ currere ad theatrũ, ꝓhibe: monet cõtristare: sic zelus domus dñi comedit te: vides alios currere ꝛ inebriari velle: ꝓhibe q̃s potes: tene quos potes: terre q̃s potes: q̃bꝰ nõ potes blãdire: noli acquiescere. Si autẽ fueris frigidus ꝛ marcidus ad te solũ expectans: ꝛ quasi tibi sufficiens direris in corde tuo. Quid mihi ẽ curare aliena peccata sufficit mihi anima mea: vt ipsam integrã seruem deo. Eya non venit tibi in mentẽ seruꝰ ille qui abscondit talẽtum ꝛ noluit erogare. Nunquid enim accusatus est: quia perdidit et nõ q; sine lucro seruauit? Sic ergo audite fratres mei: vt nõ q̃escatis. Nolite quiescere lucrari xp̃o: quia lucrati estis a xp̃o. Hec Augu. Ubi sciendũ q ꝓ zelus dicit quandã intensionẽ amoris quo intense deũ diligens nihil sustinet qõ amori suo repugnet. Ille igit̃ ꝓprie zelũ dei habet q̃ nihil patiẽter sustinere põt cõtra honorẽ dei quẽ maxime diligit. Nos aũt debemꝰ diligere domũ dei in tantũ q ꝓ zelus eiꝰ nos comedat: cũ si quid cõtrarij fieri videmꝰ studemus etiã ꝙ tuncũq̃ chari nr̃i sunt q̃ hec faciunt remonere nec timemꝰ ꝓpter hoc aliqua mala ꝓpeti. ¶ Attendẽdũ est aũt quãti meriti sit zelus domꝰ dñi ꝛ gñaliter ois zelus bonꝰ cuiꝰ actũ inter ꝓria opa xp̃s oñdit: cuiꝰ merito phinees pactũ sempiterni sacerdotij accepit. Cuiꝰ feruore mathathias legẽ defendit: cuiꝰ igne succensus helyas ꝓpheta Baal interfecit. [Et dixerũt ei iudei qõ signũ ostẽdis nobꝛ ꝗ facis]. i. q; cũ tãta auctez ptãte nos expellis: nõ videt hoc tui officij esse: nec credimꝰ tibi licere: ꝯ ostende nobis signũ quo credamꝰ. Quãuis enim factũ eẽt bonũ de se: nõ tñ ptinebat ad quẽlibet hoc facere: sed solũ ad eũ q̃ haberet auctoritatẽ corrigẽdi excessus sacerdotũ qõ nõ cõueniebat alicui de cõi ppl'o: cũ sacerdotes essent superiores i ppl'o illo: ſz ꝓphete qñq̃ mittebantur ad hoc spãliter a deo. cũ ꝯ xp̃s nõ esset filiꝰ aaron ꝛ ꝓ ẋ̃s nec põtifex ꝑm legẽ nec esset rex in cõspectu ppl'i: nõ appare-

Augu. Funiculi pctoꝝ Prouer. v. Alchuinus.

Augu. Uendẽtes in ecclesia. Oues vendi.

Boues.

Columbas vendere.

Nũmularij.

Eiecit de tẽplo

Tẽpli ꝙ vendentes ladit.

Cereoꝝ illicita vẽditio in tẽplo

Psalmo lxviij.

Zelus bonus.

Augu. A zelotur domus dei. Qui oñia que forte ibi comedi.

Zelus ꝙd sit.

Zeli meritum.

Nume. xxv. j. macabeoꝝ. iij. iiij. Reg. xviij.

bat eis quare sic autoritatiue eiceret eos: mēsasq; subuerteret: nisi diuina autoritate ppheta magn⁹ missus esset: et ideo petierūt signū missionis sue nō ausi man⁹ in eū inīce re. Signū petunt vt sue potētie fidē capiant. familiare enim erat iudeis signa querere: vtpote per ea ad legē z fidem vocati. Quere bant aūt nūc signū: nō vt crederēt z venera rētur: et quasi dēsperantes q signū ostēdere nō posset: z sic eū deriderēt et impugnarent: qō ex hoc ptz: qz statiz dictū suū impugnaue rūt. Dedit g eis signū ptātis diuine in suscitatione corpis sui ppria virtute: z qz prius q rebāt nō dedit eis signū apertū: sed occultū et in figura de sua resurrectiōe: qz digni non erant vt pdiceret eis resurrectionē sui corpo ris manifestevnde [respōdit z dixit eis. Sol uite tēplū hoc z in trib⁹ dieb⁹ excitabo illud] Hoc aūt dicebat spiritualiter de tēplo corpo ris sui. s. intrā sitiue: hoc est de templo qō est corp⁹ suū loquēdo de corpe suo sub noīe tem pli: qz humanitas xp̄i erat spāle habitaculū ipsi⁹ dei. Tēplū em ōr in quo de⁹ inhabitat: quia corpus xp̄i tēplū dei nō solū fm aiam: sz etiā fz corp⁹ ōr. Nec dicebat hoc imperādo vel cōsu lendo vel hortādo: sed id qō facturi erāt pdi cēdo z denūciādo. nō em est verbū inductiū ad hoc faciendū cū fuit simpliciter malū ex parte iudeoz: xp̄s aūt nō poterat inducere ad malū: sed est verbū denūciatiuū ei⁹ qō erat p ipsos fiendū q hoc qō affectabant demon strat nō eē absōditū. q. d. [soluite]. i. solue tis: qz in passione xp̄i ala fuit soluta a corpo re: z sanguis a carne: z continuitas mēbroz in fixione clauoz z lancee: z ego virtute in me latētis diuinitatis excitabo quasi a som no illud templū per vos dissolutū. Dedit er go eis signū resurrectiōis futuz: quia in hoc maxime potentia et virtus diuinitatis eius ostendit: nō em puri hois est vt se a mortuis excitaret: sed solus xp̄s qui inter mortuos li ber fuit hoc potētia z virtute diuinitatis sue fecit. Hoc etiā fuit signū penitētie z remissio nis quod solum peccatoz⁹ competebat. Et quia dedit eis signū in figura vocās corpus suū templū: ideo illi carnales hoc nō intelli gētes sed de inanimato templo eū hoc dice re putantes deridebāt eū: z volebant argue re dictū suū per materiale templū dicentes. [Quadraginta z sex annis edificatū est tē plum hoc]. i. reedificatū [z tu in trib⁹ dieb⁹ excitabis illud?] hoc dixerūt deridēdo quasi esset impossibile et multo plus deri sissent si resurrectiōez sui corpis manifeste pdixisset: qz difficili⁹ est resuscitare mortuū q̄ edifica re tale tēplū. Et nō loquūtur de tēplo facto p Salomonē: qz illud fuit edificatū in septē annis z pfectū: z postea p Nabuchodonosoz destructū fz loquūtur de tēplo reedificato p zorobabel z neemiā post captiuitatē babylo nicā: qō factū fuit in. xlvj. annis anteq̄ cō pleret inimicis phibētib⁹: qz iudei impedie bant i edificatiōe tēpli a natiōib⁹ in circuitu eoz existētib⁹ [multi] aūt tūc [crediderūt] .i. credere inceperūt [in noīe ei⁹]. i. in sue di uinitatis notamine cui⁹ notā fecit p signa: z ideo sequit [videtes signa q̄ faciebat.] Ut. ptz q i fide adhuc cōfirmati nō fuerūt: qz ma gis signis q̄ ex deuotiōe crediderūt [Jesus aūt nō credebat se eis eo q ipe nosset oēs et q̄d eēt i hoīe] scire em ea q̄ sunt i corde hoīz soli⁹ dei est q̄ sol⁹ corda plasmauit: z iō scimt q instabiles erāt: z in tpe tētationis recede rēt. Quapropter vt dicit Beda. Monemur vt nūq̄ de nra sciētia securi simꝰ: sz semp soli citi formidemꝰ: qz qō nos latet eternū arbi trū latere nō valet. Dubitaī hic q̄nā signa viderūt fcta a iesu cū nullū legam⁹ eū tūc si gnū fecisse in hierlm. Ad qō pōt dici vno mō q multa signa facta sunt ibi tūc a iesu q̄ hic nō habenī: nā euāgeliste multa sciēter pter miserūt de miraculis xp̄i: cū tot fecerit q nō pñt scribi de facili. Alio mō qz inter cetera miracula pōt maximū reputari signū q cū flagellovno iesus de tēplo sol⁹ z parū adhuc reputat⁹ eiecerit multitudinē hoīz. Diuina q̄dēvt⁹ i illo fctō opabat q̄ appebat i effectu cū volebat. Corp⁹ em xp̄i erat instrm diuini tati cōiūctū: z iō q̄dā fulgor radiosus z mira bilis egrediebat de vultu et oculis ei⁹ vtute diuina eos deterrēs q̄ territi sacerdotes z le uite z alij nō audebāt nec poterāt ei resistere sicut z i passiōe vox illa diuinitatiz quodāmō instrm erat q magnā armatoz multitudinē legit pstrauisse. vñ Hiero. in Math. de scōa eiectiōe. Plurimiq; arbitramur maxia eē si gnoz q lazar⁹ suscitat⁹ est q cec⁹ exvtero lu mē accepit q i iordane vox audita sit pris q trāsfigurat⁹ in mōte gloriā ostēdit triūphan tis: nihil aūtē inter oia signa q̄ fecit dñs hoc videt esse mirabili⁹: q vnus hō ex illo tpe cō tēptibilis: z intantū vilis vt postea crucifige retur: scribis z phariseis cōtra se seuiētibus z videtib⁹ lucra sua destrui: potuerit adyni⁹ flagelli verbera tātam eiicere multitudinē: mēsasq; subuertere z cōfrigere cathedras z talia facere q̄ infinit⁹ non fecisset exercitus. Igneū ei quoddā atq; sidereū radiabat ex oculis ei⁹ et diuinitatis maiestas lucebat in facie. ℔ Hier. De his aūt q̄ crediderī i noīe ei⁹ est sciendū q fm Augu. illi credūt in noīe ei⁹: q̄ nō solū ppt signa credūt z adherēt noī ei⁹ qui nondū sacramētū baptismi pceperūt velut cathecumini: ℔ est instructi: z qz plenā fidē vt opz nō habēt in xp̄m et ei⁹ sacramēta. ideo adhuc nō credit se eis: qz ēt non dat eis corp⁹ xp̄i: qō q̄dē corp⁹ sicut cōficere nō pōt: nisi sacerdos cōsecrat⁹: ita nullus sumere dz nisi baptizat⁹. Et fm Chrisо. Jsti qui ppter

£ Signa petunt iudei.

Tēplū. Soluite templū hoc quō dictum.

Signuz a xp̄o datum.

F Tēpluz xlvj. annis fa ctum.

Scire cogita z tiones soli⁹ dei. Beda.

Signa ℔ facta.

Hiero.

Signoz maxia.

G Augu. Crede re i noie xp̄i.

Chrisо.

signa credebāt in noīe eius nō firmiter: nec pfecte credebāt in eū: z ideo nō cōfidebat in eis: sicut in discipulis pfecte firmiter credē ab⁹: nec recipiebat eos ad pfectionē z cōuictū: vt cū eo inseparabiliter habitarent: nec oīa sua dogmata secreta eis cōmittebat: nec eis altiora misteria fidei reuelabat: q hoīū crediliras nō erat ex fide firma: sed ex suspitiōe quā de xp̄o receperāt ꝓpter signa: nec estimabāt eū deū: sz hoīem a deo missuz doctorē veritatis. Et ideo signāter euāgelista: vt ostēdat eos impfecte credere: nō dicit q crederēt in eū: q nodū credebāt in eⁱ⁹ diuinitatē: sed dicit in noīe eius. i. illud qō de eo noīeten⁹ dicebatur: scz q iustus et hmōi. vñ

Joh. iij. Nichodemi ad xp̄m accessus.

[Nichodem⁹] inter istos [princeps] ac vn⁹ de [pharisēis] z principib⁹: seu magistris iudeoꝝ: q in tenebris hui⁹ erroris erat [nocte ad iesum] et ad lucē venisse phibet. Ipse q̄dem in tenebris erat nō lux: q nō renat⁹. Et ideo nocte [ad lucē] venit: q illuminari volebat pr̄e timore quoq; ppli quem offendere metuit cū esset vn⁹ de rectorib⁹: q tunc populus p doctores et sacerdotes gubernabat in palā venire: z sciri nō audebat ne de synagoga expelleret: pr̄e verecūdia etiā palā addiscēdi: q magister in israel erat secrete: et extra turbā alioꝝ docēdus ad iesum sol⁹ venit vt ab ipso plenius instrueret. In hoc etiā q nocte venit a studio et diligētia inquisitiōis cōmēdat et secretū significabat q extra scriptū dicere veritatem volebat. vñ Beda. Hic venit ad Jesum nocte: cupiens secreta eius allocutiōe discere misteria fidei cuius aperta ostensione iam rudimētū perceperat. hec Beda. Et q prudēter aperta signa notauit pleni⁹ fidei misteria requirit. Et ideo de his que ad fidē pertinent doceri meruit. Instruxit em̄ eū dñs de secūda et spūali generatiōe seu natiuitate: scz de baptismo z de introitu regni dei ac de sua diuinitate et vtraq; natiuitate de passiōe quoq; sua: ac resurrectiōe: z ascēsione: necnō de vtroq; aduentu z pluribus alijs ad salutē necessarijs. Unde ꝓgruēter hoc euangeliū in festo trinitatis legit: q in eo de baptismo ꝺr q in noīe trinitatis conferr. Hoc quippe sacramētum baptismatis est necessitatis. et ideo oportet q habeat in re si est possibile: vel in voto quo ad preoccupatos; nā vbi contēptus in aliquo baptismū aque excludit: neq; baptism⁹ flaminis: neq; sanguinis prodest ei ad vitā eternam: q nō pōt introire in regnū dei. Noīes namq; non ascendūt illuc nisi inquātū efficiūtur mēbra xp̄i per generationē autē spiritualē vniunt sibi z mēbra eius fiūt: z sic virtute ipsi⁹ ascendūt. [Nemo em̄ ascēdit]. i. ascēdere poterit [in celū] ꝓpria virtute [nisi qui descēdit de celo] nō per motū localē celū dimittēdo: sed carnē & nouo sibi vniēdo: q ois qui ascēdit

Beda.

J Baptismi virtute in celū ascenditur.

virtute ipsi⁹ ascēdit: z ipse solus p suā virtutē ꝓpriā ascēdit. ¶Si aūt hic obijcitur q plures veteris testamenti saluati sunt sine baptismo: dicēdū q nō erat in p̄cepto: consecuti sunt tñ spūalē vitam per gratiā in fide xp̄i vēturi: z sic habuerūt rem baptismi: habuerunt ip̄m etiā in figura in aliquo correspondente p qō tollebat peccatū originale. Ideo etiā hoc euangeliū in festo trinitatis legit: quia in eo q̄libet p̄sonarū aperte exprimit. Nā p̄sona filij est q̄ loquit: p̄sona patris exprimit cū ꝺr [scimus q a deo venisti] p̄sona spiritussācti cū ꝺr [Nisi quis renatus fuerit ex aqua z spiritusancto ꝛc.] Exprimunt aūt p̄sone diuine cū suis appropriatis. Exprimit aūt p̄sona p̄ris cū sua potentia cū ꝺr [Nemo pōt hec signa facere q̄ tu facis: nisi fuerit de⁹ cū eo] signa em̄ facere diuine potentie est. Exprimit p̄sona filij cū sua sapientia cum ꝺr [scim⁹ q a deo veniisti magister] ad magr̄m em̄ spectat sapiētiā docere. Exprimit p̄sona spūssācti cū sua bonitate cū ꝺr [spūs vbi vult spirat] nō em̄ nostris meritis: sz ex sua gratuita bonitate se nobis infundit. Quāuis ei p̄r z fili⁹ z spūssāct⁹ habeant eādē potētiā: sapiētiā: z bonitatē: tñ q apud nos nomē p̄ris ꝓpter antiquitatē iportat ipotentiā. ne simplices hoc crederēt de p̄re celesti attribuit sibi potentia. Similiter nomē filij apud nos ꝓpē iuuentutē iportat iperitiā. cō ne de filio dei hoc credat: attribuit sibi sapientia: similiter nomē spūssancti apud nos iportat quēdā furorē. iuxta illud Esa. Quiescite ab hoīe cui⁹ spirit⁹ in narib⁹ eius est: cō ne de spū sancto hoc credat attribuit sibi bonitas. Fides z cōfessio sctē trinitatis si eā deuote recepim⁹ valet inter cetera ad tribulationū ꝓpulsiones. Nā sicut ait Johānes damas. Cū apud ꝓstātinopolim pestilentia grauis esset q̄dā puer de medio populi in celū rapt⁹ canticū sancte trinitatis. s. Sancte de⁹: sctē fortis: sctē z misericors saluator miserere nobis. ab angelis ē edoct⁹: qō cū rediens cora pp̄lo decantasset: mox ois pestilentia est fugata. Per nichodemū q̄ venit ad iesum vt de ptinentib⁹ ad fidē plenius erudiret: significat discipul⁹ hūilis z diligēs q̄ venit ad doctorē vt ab ipso istruat q̄ ꝺz eū dulciter recipere exēplo xp̄i q̄ nichodemum dulciter recepit: ac manuete valde z cū q̄ete ei loquebat qō est ꝺ irascentes q̄ furiose z cū clamore frequēter loquunt ꝺ quos est remediū vtile molliter z sine clamore rn̄dere. ſm illud sapientis. Rñsio mollis frangit irā: sermo durus suscitat furorē. Etenim ſm Chri. Si famuli cū aduersus eos irascimur portāt humiliter: z cū silētio cōtumeliā propter timorem nostrū qua venia digni erimus: aut quā excusationē habebimus nos qui ꝓpter dei timorē aliq̄d ferre nō possum⁹ magis autem nolumus. ¶Oratio.

Attributa personis diuinis.

Esa. ij.

Fides de trinitate q̄d cōferat.

Mozakr

Prouer. xv. Chriso.

TU dñe vniuersoꝝ qui nullā habēs indigentiā voluisti templū tuū fieri in nobis eijce a corde ꝛ corpore meo oīa offendicula et tibi displicētia mūdas me ab oīb⁹ inquinamētis ꝛ maculis mentis ꝛ corpis: et fac de me tibi rēplū gratū ꝛ idoneū in q̄ habitare delecteris tu cui⁹ delitie sunt esse cū filijs hoim. O sapiētia q̄ ex ore altissimi pdisti: ꝛ magr̄ q̄ a deo veneisti doce me q̄so a malo declinare ꝛ bonū facere: terrena despicere ꝛ celestia amare: vt veterem hominē cum suis actibus exuens ꝛ nouū induens quasi de nouo natus regnum tuū introire merear ꝛ videre. Amen.

De incarceratione Johannis baptiste. Capitu. xxvij.

A Jo. iij.



Judea vñ dicta

POst hec scz cōpletis dieb⁹ festis i hierl'm q̄ est i vna parte iudee [venit ihesus cū discipl'is suis] ꝛ credētib⁹ in aliā partē iudee scz in iordanē q̄ a sorte iude vel a regno duarū tribuū Judea dicebaꝯ. A tribu em̄ iude q̄ erat p̄ncipalis ꝛ regia terra vbi habitauerūt filij israel nobata ē iudea [ꝛ illic demorabaꝯ] ꝛ p suos discipl'os [baptizabat] multiq̄ fiebāt credētes ꝛ discipuli ei⁹. Judea iterp̄taꝯ confessio ad quā vēit ihesus: q̄ xp̄s confitētes vel sua pctā vt diuinā laudē visitat: ꝛ illic morabaꝯ: q̄ tales nō

Alchuinus.

trāsitorie visitat [ꝛ illic baptizat]. i. a pctis purgat. vñ Alchuin⁹. p iudeā q̄ppe signanꝯ confitētes q̄s visitat xp̄s. vbi ei est pctōr confessio vel diuinarū laudū illuc venit ihesus ꝛ discipuli ei⁹: hoc est doctrina ꝛ illuminatio ei⁹ vbi morabaꝯ purgādo a delictis ꝛ vitijs p baptismū sctiſpūs. Hinc Aug. xp̄s p̄mo baptizauit discipulos aqua ꝛ spūsctō. Postea officiū baptizādi eodē baptismate discipl'is relict intēr⁹ pdicatiōi ꝛ doctrine: sicut ꝛ apl's paul⁹ paucos p se baptizauit: vt posset pdicationi fideli⁹ intēdere. Postea g̃ soli discipuli Jesu baptizabāt eo interim circa altiora docēdo occupato. In quo dedit exēplū platis eccl'ie cōmittēdi ea q̄ p inferiores possunt cōmode fieri: vt ip̄i liberi⁹ possint i altioꝝ⁹ exerceri. Et q̄uis ihesus tūc non baptizaret manibus suis ꝛ ministeriū exhibēdo: ſz discipuli ei⁹ baptizabat tñ p̄ntia maiestatis. Ipsi⁹ em̄ erat

Baptizat xp̄s semp. Augu.

baptismi sacr̄m ꝛ ad discipulos ptinebat ministeriū. hic est em̄ q̄ baptizat: g̃ adhuc ihesus baptizat: ꝛ quouscq̄ baptizādi sum⁹ ihesus baptizat. vñ Aug. Utrūq̄ verū est: q̄ ihesus ꝛ baptizabat ꝛ non baptizabat. Baptizabat em̄: q̄ ipse mūdabat: nō baptizabat: q̄ ipse non tingebat. Prebebāt discipl'i misterū corpis p̄bebat ille adiutoriū maiestatis: de quo dictū est. hic est q̄ baptizat [Johannes] aūt baptizabat in ennon iuxta salim] oppidū ppe iordanē sitū [q̄ aque multe ibi erant] quod ē etiā interp̄tatio ei⁹ q̄ō dr in ennon. Ennos hebraice dr aqua latine. Et dicūt aliq̄ q̄ hoc oppidū alio nōie vocaꝯ salē: ꝛ sit locus vbi regnauit melchisedech: ſz hoc est falsum: quia salē vbi regnauit melchisedech idē est quod hierusalē. nā ipsam edificauit melchisedech ꝛ p̄mo dicta est salē. i. pacifica ex conditione regis q̄ regnauit in pace. Postea dicta ē hierusalē a tpe quo abraam voluit ibi offerre filiū suū: q̄ locū illū appellauit dñs videt: et ita hierusalē interpretaꝯ visio pacis: q̄ cum p̄ma interpretatione addita est visio. ¶ Mit

B Baptis⁹ m⁹ ioh.

tebat aūt iohānes ad iesum baptizari q̄ veniebant ad eū: sed nō mittebanꝯ ad iohannē veniētes ad iesum: sicut aū baptismū xp̄i iohānes baptizabat in noie xp̄i vēturi sic post baptismū xp̄i illos quos baptizabat ad xp̄m mittebat: sic ꝛ in suū testimoniū de xp̄o cōfirmabat. Et exinde turbati ꝛ inuidia moti discipuli iohānis: ꝛ indiscrete zelantes p magi

Discipuli iohannis

stro suo volentes q̄ p̄ferre baptismū eius xp̄i baptismo murmurabant q̄ magistri sui gloriā zelabat: q̄ videbaꝯ eis q̄ magistri sui et baptismi ei⁹ autoritatē minueret. [Et facta est q̄stio] ꝛ cōtrouersia [de purificatione]. i. baptismo [a discipulis iohānis] defendentibus magistri sui baptismū: ꝛ putātib⁹ eū maiorē xp̄o quē viderāt a iohāne q̄si maiore baptizatū [cum iudeis]. i. xp̄i discipulis ꝛ alijs ad xp̄i baptismū veniētib⁹ ꝛ magis ad ipsum p̄pter miracula currentib⁹ ꝛ dicentib⁹ maiorem esse xp̄m ꝛ ad eius deberi cōcurri baptismū tanq̄ ad baptismū meliorē: q̄ iohannes mittebat quos baptizabat ad iesuz nō iesus mittebat q̄s baptizabat ad iohannē. Et hec q̄stio ad iohānē p suos discipulos ē delata ꝛ querimonia de xp̄o facta q̄ baptizaret ꝛ plures ad eū q̄ ad iohānē currerent. vñ zelo indiscreto moti [dixerūt ei. Rabbi] cū sis excellēter magr̄ oim ꝛ magistri debeas habere gloriā [qui erat tecū] sicut cum p̄ncipaliori [trās iordanē] vbi eū quasi discipulū baptizasti: ꝛ sic beneficiū ei p̄stitisti. [cui etiā testimoniū phibuisti]. i. quem tu clarum oñdisti ꝛ sic magnū honorē impendisti [ecce hic] a te separās: nūc [baptizat] ꝛ eadē tibi audēs tuū officiū vsurpat. vnde valde miramur [ꝛ oēs ad eū] et ad ipsius baptismū [veniunt] ꝛ te q̄ eum baptizasti dimittūt: quasi dicerēt. Nos deserimur hic raritas est: ad illū turbe cōcurrunt de te non curatur: ꝛ sic gloria tibi surripit. Nonne p̄hiberi debent vt ad te potius veniant. vbi Chrisо. Ipse quidē non baptizabat: sed nuncij volentes erigere eos qui audiebāt in inuidiā ita annunciauerūt

Chrisо.

Gloria

eos zelotipia duxit: neq̄ ad maliciam solam

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

impellit captos: sed ꝛ virtutib⁹ obstat: labores quidē sustinere cogens: fructib⁹ ꝯo priuans. hec Chri. Johānes aūt emulationē et inuidiā discipulo⁹ sedare volēs xp̄m cōmēdabat ꝛ excelsa de eo predicabat: seqꝫ nō xp̄z sed ei⁹ nunciū nec spōsum ecclesie sed sponsi amicū esse dicebat: ꝛ q illū oporteret crescere ꝛ exaltari nō in se: sed quātū ad alios fama ꝛ auēte inquātū ei⁹ virtus per miracula et opera magis et magis inciperet eis innotescere: ip̄m aūt minui ꝛ hūiliari in re vera ꝛ quo ad ppl̄z in fama sicut lucifer minuit in claritate quo ad apparētiā oriēte sole: ꝛ auctoritas preconis aduenīēte iudice: ꝛ officiū legati aduenīēte principe. In estimatiōe q̄ppe ppl̄i ꝛ xp̄s creuit: qz agnit⁹ est qđ erat: ꝛ inuentus est esse xp̄s q̄ putabat tm̄ ꝓpheta: et iohānes decreuit: qz cessauit dici qđ nō erat: ꝛ inuētus est eius ꝓpheta qui putabat xp̄s. Cui attestat q Johānes natus est decrescētib⁹ dieb⁹: xp̄s crescētib⁹: ꝛ q iohānes capite minuit: xp̄s in cruce extēdit. Moral'r autē hoc dz esse in vnoquoq nostrū: qz opz illū scz xp̄m in te crescere: vt sc̄z ei⁹ ꝑficias cognitione ꝛ amore: qz inquantū magis eū potes cognoscēdo et amādo ꝓcipere. tāto magis xp̄s crescit in te: sicut q̄ magis ꝓficit in videndo vnā ꝛ eandē lucē reputat lucē illā magis crescere: et hoc opz hoīes sic ꝓficiētes minui in sui reputatiōe: qz ꝯto plus hō cognoscit de altitudine diuina: tāto minorē reputat paritatē ꝛ humanitatē. Discipulis iohānis ꝓ magistro suo indiscrete zelātib⁹ ꝛ de xp̄o q̄rimoniā faciētibus sil'es. Sūt multi etiā religiosi q̄ magis adherēt quibusdā opiniōib⁹: ꝓ eo q sunt opiniones illoꝝ quos magis diligūt ꝯz ꝓ ipa veritate. ꝛ Plato dixit de socrate magistro suo: amic⁹ quidē socrates sz magis amica ꝟitas. ꝓ hoc aūt q eosdē discipulos suos reꝑhēdit: informātur doctores boni vt tales adulationes nō recipiant sed magis repellāt. Cōsiderēt etiā hi q̄ detractores libēter audiūt: ꝛ cōtra eos q̄bus detrahit sunbito seniūt: quō iohānes discipulos xp̄o detrahētes statim cōpescuit: xp̄m laudib⁹ extollēdo ꝛ se hūiliādo: ꝛ exēplo ei⁹ detractores cōpescāt de se hūiliter sentiēdo: et detractos laudādo: ip̄osq detractores fortiter reprehēdāt ꝛ eis malū vultū ostēdāt: qz vt dicit sapiēs. Uent⁹ aq̄lo dissipat pluuias ꝛ facies tristis linguā detrahētē. [In illo tpe] dum hec agerētur ꝛ cū iohānes vno anno ꝛ tribus mēsib⁹ ꝓdicasset ꝛ arguēs herodē plurimos cōuertisset [misit herodes tetrarcha] ministros [ac tenuit] ꝛ cepit iohānē ꝓ eos: ꝛ vinxit seu [ligauit eū] q̄ libere ꝓdicauerat dei ꝟbū: ꝛ ad se in galilea adductū [posuit] seu poni fecit [in carcere ꝓpter herodiadē] quā fratri suo abstulerat ꝛ sibi copulauerat illicite quā ꝑm legē quaz accepatinō liceret sibi habere vxorē fratris sui eo viuēte: sic diabolus spūaliter tenet ꝓ delectationē: alligat ꝓ cōsensum: incarcerat ꝓ cōsuetudinē: ꝓpter aiam̄a vero spōso xp̄o separatā ꝛ alij copulatā: pselit⁹ q̄ppe fuit herodes: ꝛ circūcisionē receperat vt magis accept⁹ iudeis esset ꝛ regnare sup eos posset: ideoq ad legē moysi tenebat i hoc sicut ceteri: ꝛ ꝓpter legis q̄z naturalis honestatē nō licebat fratri reuelare turpitudinē fratris sui: ducēdo etiā eo mortuo ei⁹ vxorē nisi ad suscitandū ei semē. Uñ [iohānes] tanq̄ testis ꝛ defensor veritatis [dicebat] herodi [nō licet tibi hr̄e vxorē frīs tui] in q̄ virt⁹ ꝛ ꝑstātia iohānis ostēdit q̄ maluit apud herodē periclitari q̄z ꝓpter adulationē imemor eē ꝓceptoꝝ dei q em̄ venerat in spū ꝛ virtute arguit herodē ꝛ herodiadē: sic̄ helyas achab ꝛ iezabel. Nō omisit dicere veritatē ꝓpter herodis ptātē: vel herodiadis insidiationē dās in hoc exēplu ꝓdicatorib⁹ euāgelij: vt ꝓpter talia nō omittāt ꝑstātiā ꝓdicādi veritatē. Primo q̄ herodes iohānē incarcerauit ex eo q ip̄m reprehēdebat de herodiade quā frī abstulerat: ꝛ ideo ad suggestionē herodiadis ip̄m in vinculis posuit. Scō ex eo q iustitiā et baptismū ꝓdicabat: ꝛ ideo mult⁹ ppl's ad iohannē ob baptismū ꝛ ꝓdicationē vndiq̄ ꝛ fluebat: ꝛ timēs herodes ne sui ppl'i iohānē sequētis dispēdiū haberet: et ob verba iohānis ppl'o cū esset alienigena exosus fieret eumq̄ a regno ob incestū pelleret. iohānē hinc tenuit ꝛ vinctū posuit i carcere nō ausus eū statiz interficere. Tertio ex eoq iohānes quēdā magnū regē post se vēturū ꝓdicabat: ꝛ cū romani ordinassent ne aliq̄s sine senat⁹ auēte rex noīaret offensam cesaris timuit: ꝛ ideo ip̄m incarcerauit: ꝛ insup ꝓpter hoc est capt⁹ ꝛ incarcerat⁹: qz pharisei ꝓpter inuidiā de predicatiōe iohānis turbati suaserāt herodi vt caperet eū incitātes herodē ad eius mortē. [Herodias autē] adultera [insidiabat ei] timebat em̄ ne herodes ad ꝓdicationē iohānis de pctō suo peniteret: ꝛ eam marito suo redderet q̄ eā forte occideret: et ideo volens iohānē occidere mortē ei⁹ q̄rebat: sz quonā facto id aggredi posset inuenire nō poterat. [Herodes em̄ metuebat iohānē] eū reuerēdo timore mūdano vel humano [sciēs eū virum iustū] quo ad hoīes [ꝛ sanctū] quo ad deū [ꝛ custodiebat eū] ne ab herodiade occideret ꝛ ex hoc ipse herodes dānū ꝛ periculū pateret. solo em̄ metu ab interfectiōe Johānis tenebat: qz ꝓpter sanctitatē eius q̄ erat nota toti ppl'o timebat si euz interficeret ne tot⁹ ppl's cōtra eū insurgeret: qz oēs Johānem ꝓphetā sanctū reputabāt. [Et audito eo multa] sc̄z quedā parua non principalia [faciebat] simulatorie non ex veritate [ꝛ libenter eū audiebat] sc̄z simulatorie. i. audi-

Creſcit xp̄s: decreſcit iohannes.

Moral'r

Diſcipulis iohannis ſimiles.

Plato. dictū.

Detractores non audiendi.

Prouer. xxv.

Ex marci. vj. et Math. xiij.

Herodes ꝑſecutus.

D Ueritas ꝓdicanda eſt.

Incarcerandi iohā. occaſiones.

E

tio.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

re simulabat: totum em̄ istud erat simulatorium: vt ex tali auditu z obtemperatione in aliquibus retineret populū a rebellione cōtra ip̄m herodes populum et seditionē eius timebat: sed amor mulieris superabat pro quo etiā deū postponebat: quia deum in causa non habebat. Nam ꝑm Chriso. Facile ꝺeuitat a iustitia q̄ in causis nō deū ꝛ hominē formidat: timor em̄ dei corrigit: timor autem hominū peccādi differt facultatē: z operationem nō aufert: sed retinet volūtatē: donec habeat opportunitatē vel occasionē. Un̄ et quos suspendit a crimine auditores reddit ad crimen z estuat alio quouscz pficiat ad malū cogitata. Solꝰ em̄ dei ē timor q̄ nocētes corrigit. Fugat crimina: innocētiā tribuit: perpetuā cōfert facultatē. Hec Chriso. Iste qui iohānē tenuit z ligauit in carcere eo q̄ de malis suis eū arguebat charitatiue: z qui similia facit̄ similes sunt freneticis qui pīū medicū percutere vel occidere querūt. Cōsidera nunc quō Johānes magis volebat deo cz hoibus placere magisqz timebat deuz cz homines offendere eiuscz exēplo semp ad deū magis cz ad hoies aspiciēdo in oibꝰ dei bn̄placitū facias: z ab eius offensa oīmode abstineas. vñ Chrisost. Cū a pniciosis q̄d patimur hoibus ad principē nostrū cōsiderem⁹ z cōsummatorē fidei: z qm̄ a malis hoibus: et qm̄ ꝓpter veritatē: z quoniā ꝓpter eū. Si em̄ hoc excogitauerimus oīa facilia erunt z portabilia. Si em̄ pro amabilibus quis patiens gloriatur: z ꝓpter deū si patiat quicz̄ suscipiet sensum. Si em̄ ipse rem reprobabilissimā: videlicet crucē gloriā vocabat: multomagis nos ita disponi oportet. Oportet ergo cū debemus quid pati indelectabile non labores: sed coronas excogitare: z si malum q̄d delectabile appareat excogitare: qm̄ deꝰ non vult z indelectabile confestim apparebit: si enim hominū timor auertit ab incōuenientibꝰ rebus: multomagis christi dilectio. Hec Chrisosto. ¶ Oratio.

Omine Jesu xp̄e magister bone doce me veritatē vite iustitie z doctrine cordis: oris: et operis ꝓpter meritum vel fauorē humanū seu mūdanū nō omittere: ne temeritudo carnalis timoris vel amoris valeat in me perfectionez spiritualis dilectionis impedire: z qm̄ ꝓpter peccatū primoꝝ parentū vis irascibilis nostra cōtraxit debilitatē rōnabilis caliginē: z cōcupiscibilis ꝓnitatē: da mihi paraditum defensorē cōtra persecutionis illuminatorē cōtra erroris inflāmatorē: cōtra cōcupiscentiam: vt in oibus valeam beneplacitū tuū facere: z ab offensa tua abstinere. Amen.

¶ De initio publice p̄dicationis domini Jesu. Capi.xxviij.



¶ Cum autē iesus audisset ꝙ iohānes traditus esset. ꝑm Chri. sine dubio a deo: qz i vnū sctm̄ nemo pōt aliq̄d nisi tradiderit eū deus z cognouisset ꝙ intimationē sibi factaz: qz audierūt pharisei ꝙ plures faceret discipulos z baptizaret cz iohanes: et inde ꝫ eū inuidiā ceperūt maiorē cz cz iesus nō baptizaret tūc ꝓ semet ip̄m exteriori tinctiōe corpoꝝ: sz discipuli eiꝰ qs tn̄ ip̄e baptizauerat priꝰ reliq̄t iudeā in q̄ erāt pharisei increduli inuidētes augmēto baptismi z doctrine xp̄i q̄ ad capiēdū iohānē ꝛ filiū dederāt z xp̄z ēt ꝓseq̄ cogitabāt ꝓpter baptismū ipsiꝰ q̄ crescebat: z ꝓpter doctrinā eiꝰ ꝓ quā euacuari legē intelligebāt: z sic docēdi gētiles hēbat occasionē et [secessit] seu abūt iez [in galileā]. Cessit aūt iesus ꝓio vt exēplū patiētie z māsuetudinis malis ce xp̄s obdēdis daret. Scōdo vt absentatiōe iuidiā eoꝝ mitigaret donec melioris animi fierēt. Tertio vt nobis fugiēdi ꝓsecutores et piculū foꝛmā ꝓberet. Quarto vt alijs euāgeliū ꝑdicaret. Quito qz tp̄s passiōis sue nōdū venerat. Sextovt ꝑbi dei trāsitū a iudeis ad gētes ꝓfiguraret z ex h̄ discipl̄os q̄d q̄nqz facturi essent istrueret. Iste ei trāsitꝰ eiꝰ trāsitū eiusdē ad gētes significabat ad qs eū trāsire ipelle bāt. Et regressus ei⁹ i galileā i ꝑtute spūs faciēdi signa z miracula: qz cz uis eēt plenꝰ spū sctō tn̄ extūc plꝰ manifestauit ꝑtutē suā i publicatiōe doctrine z opatiōe miraculoꝝ: z fama exijt ꝛ eo ꝙ vniuersā regionē: z recepeſt eū galilei honorifice ꝓpt illa q̄ eū i hier'm i die festo fecisse viderāt z coḡuerāt ꝓpt q̄ ēt nichodemꝰ crediderat [z relicta ciuitate nazareth] vbi fuerat ꝛceptꝰ z nutrit⁹ [vēit] ad p̄dicādū i galileā [z hitauit i ciuitate caphar naū maritimā] q̄ iux̄ mare est sita ꝓpe nazareth [i finibꝰ zabulō z neptali] z [exide]. s. ō finibꝰ ill' [cepit iesꝰ] apte [p̄dicare z dicere] qm̄ ipletū est tp̄s. s. hūane redēptiōis z venit plenitudo tp̄is. Ergo dū tp̄s habetz [pniam agite] et credite euāgelio: qz sine pnia z fide ipossibile est placere ꝛo [Appropinq̄uit em̄ regnū celoꝝ: [qz ianua celi apta est ꝓ xp̄m. vnde Beda. Regni enim celoꝝ ianuis, appro pinquare est de his quēcz quibꝰ ab eo discesserat penitere. vnde z Hiero. Pniam agite q̄ vultus eterno bono sez regno dei adherere. de pnia Qui em̄ desiderat nucleū frāgit nucē amaritudinē: radicis dulcedo pomi cōpēsat. Pericula marz spes lucri delectat dolorē medicine spes salutz mitigat. Mistice ꝓ hoc ꝙ iesus aūcz publice p̄dicare venit i galileā ist̄ nuat ꝙ p̄dicatoꝛ euāgelij ꝓꝰ debz trāsmigrare officiū. ꝛ carnalibꝰ ad spūalia: ꝛ terrenis ad medi

Chriso. De patientia z tolerantia.

A Matth. iiij. Chriso. Beda. B Hiero. Hiero. Predicatoris

tādū celestia qz galilea trāsmigratio iterp̄tat. Et p hoc q habitauit capharnaū q̄ maioz z ppōsitoz erat vt p̄dicādo z miracula faciendo plures illuminaret reliquit fm remigiū predicatorib⁹ exemplū: vt eo tpe z in locis illis studeant predicare qñ et vbi multis possunt pdesse. Capharnaū etiā dr esse inter fines iudee z gentiū. exinde ḡ iesus predicare cepit vnde vocare iudeos z gētes p̄signaret: qui vtroq; saluare venerat. In galilea em̄ gētes simul z iudei habitabāt: z ideo ibi debuit fundari lapis angularis q̄ fecit vtraq; vnū: duos i se pcludēs parietes gētiū z iudeoz. Unde z post dixerūt sacerdotes ad pilatū. Cōmouit vniuersam iudeā incipiens a galilea vsq; huc. Sunt aūt due galilee: vna iudeoz: altera gētiū. Diuisa est em̄ galilea a tpe salomonis q̄ viginti ciuitates i galilea dedit hyrā regi tyri qui gētes ibi posuit que pars postea dicta est gētiū z reliqua iudeoz. Et merito in cōfinio illo cepit dñs p̄dicare vt multi iudei z gētiles ad p̄dicationē pfluerēt in quo ostēdebat q ad redēptionē gentiū et iudeoz venerat. Uel [exinde] scz postq̄ baptizat⁹ vbi mōstrat in eo plenitudo gratie p trinitatis testimoniū: postq̄ tentat⁹ vbi mōstrat in eo sanctitudo vite: p victoriā tētationū: postq̄ a iohāne testificat⁹ vbi mōstratur certitudo idoneitatis ad predicandū: postq̄ Johānes traditus vbi significat q deficiēte lege incepit euāgeliū: sicut sol sequit̄ auroram [cepit iesus p̄dicare z dicere, pniam agite] nō tm̄ dicite cōtra loquētes qui dicunt et nō facūt: nō tm̄ in alio, pponite contra differentes: nō omittite cōtra negligētes: nō destruite contra recidiuātes: sed agite pniam quasi medicinā ad sanādū morbū: quasi armaturā ad ineūdū bellū: quasi clauē ad reserādū celū. z ideo subdit: appropinquabit em̄ regnū celoz sicut elongatur per peccatum: ita appropinquat per penitentiā: recto autē ordine a iohāne tradito incipit predicatio dñi: quia desinēte lege oritur gratia euāgeliū: qō bona annūciatio solet dici. Lex em̄ promittebat bona terrena z trāsitoria: sz euāgeliū pmittebat celestia z terrena. vñ Theophilus. Uetus nāq; testimoniū his q̄ seruabant illud dierū longitudinē pmittebat euāgeliū vitā eternā. vnde z Chrisosto. Propter hoc neq; p̄dicauit ante iohānē: donec ille incideret in carcerē: vt nō hac p̄dicatione multitudo pp̄li scinderet: idcirco neq; signū vllū fecit Johānes: vt ex hoc quoq; multitudinē traderet xpō q̄ ad eū signoz admiratiōe cōflueret. vñ etiā Aug. Premissus est iohānes velut vox ante verbuz: aurora ante solē: p̄co ante iudicē: seruus ante dñm: amicus ante spōsum: z qz vniuersum mundū tenebre z nox infidelitatis oppḡserāt z solē iustitie aspicere nō valebāt: beat⁹ Johānes quasi lucerna pmittit vt oculi q̄ lippitudine iniq̄tatis oppressi magnū z verū lumē videre nō poterāt admissū lumē lucerne pmū q̄si tenuē splēdorē videre cōsuescerēt: vt paulatim peccatoz nubilo recedēte z infidelitatis digesto hūore xp̄o aduenīēte ab illo celesti lumie letificari poti⁹ q̄q; retoz q̄ri possent. hec Aug. ¶ Et notādū q pfectio euāgelica versat̄ p̄cipue circa tria vz circa opa pietatis: circa cōsilia hūilitatis: z circa p̄cepta charitatis. hec ēt tria p̄cipue dñs docuit i euāgelio. Incepit aūt dñs sicut iohānes eadē p̄dicās q̄ ille añ dixerat: vt p̄dicatio discipuli z magistri cōsona esset et dñs p̄dicationē ac doctrinā iohānis approbaret z cōfirmaret: ac supbiā eoz q̄ dicta alioz dedignāt accipe cōfutaret. ac vt eiusdē dei filiū cui⁹ ille pphēta sit eē oñderet. ☞ hū ḡ qō i iohāne organo z i oib⁹ pphetis clamauerat p̄dicās regnū dei a penitētia inchoare volebat: qz nisi remisso peccato p baptismū z penitentiā cōdignā nō poterit q̄s intrare in regnū celoz. vñ nō statim iustitiā p̄dicauit: sz penitētiā. Quis ḡ ausus est dicere volo bon⁹ eē z nō possum. Pnia em̄ correctio est voluntatis z sivos mala cōterrēt. vt. s. penitētiam agatis vel bona delectent appropinq̄bit em̄ regnū celoz. i. beatitudo regni celestis: ac si dicat. Parate vos ad pniam: qz appropiquabit tps mercedis eterne. hec Chrisost. Predicauit aūt dñs pniam appropinquāte regno celoz z fine mūdi: vt formidaret forte iuuenilis etas mūdi. Nūc ☞ appropiquāte regno celoz: oñdit regnū mūdi agere in extremis: iō merito dz querti. Sic itaq; dñs a baptismo suo vsq; ad iohannis icarcerationē p̄dicauit z docuit occulte locis p̄uatis: sz post ei⁹ icarcerationē publice z i synagogis. Sicut ei iohānes erat p̄cursoz xp̄i: ita p̄dicatio iohānis erat p̄uia xp̄i p̄dicatiōi: z iō xps nō p̄dicauit cōiē z publice añ iohānis icarcerationē: sz finita ei⁹ p̄dicatiōe. Ex hoc nobis tribuēs exēplū hūilitatis stupēde dū seruo suo iohanni lōge se inferiori in p̄dicatiōis z doctrine officio hūiliter dignat⁹ est deferre. O quot sunt pchdoloz hodie religiosi qui nō dico inferiori sz nec pari: imo nec supiori deferūt: i q̄ se dei filio p̄ferre z eū p̄ire cōtēdūt. Ad p̄dicationē quoq; doctrinā requirit̄ etas pfecta. pfectio aūt etatis ē annoz triginta: et iō cōueniens fuit vt xps nō nisi post trigesimū ānū publice p̄dicaret z doceret. hoc tps est aptū p̄dicatiōi: vt h̄ ptz aptū platoni: vt patet de ioseph: qui hac etate fact⁹ est p̄positus egypti: aptū regimini: vt ptz de dauid q̄ triginta annoz erat cū regnare cepit. hac etiā etate p̄ficiēdi essent epi: sed heu hodie preficiunt pueri ac insufficientes pro hoc statu z minus idonei. Fuerunt aūt a baptismo christi vsq; ad mortem eius tres anni et tanto plus quantum ab epyphania vsq; ad pascha: z sic modico

Remig.

Eph. ij.

Lu. xxij

¶ Predicationis xp̄i initiuz.

Euāgelium.

Theophilus.

Chrisо.

Signa nulla fecit iohā nes.

¶ Euāgelica pfectio circa tria. Predicatio xp̄i confortamis iohannis

Penitētie predicatio.

¶ Predicatio xp̄i cur post iohan.

Anni xxx. pfectio.

Gene. xlj. Reg. v.

Etas tpe predicauit. Eadez em̃ die qua baptizat⁹ xp̃i duratio p̃dicationis. est reuoluto anno cõuertit aquã in vinũ: z in pascha sequẽti: scz trigesimiprimi anni icarceratus est iohãnes: et in alio pascha sequẽti scz trigesimi secũdi anni decollat⁹: z in tertio pascha: scz trigesimitertij ãni passus est dñs: et ita vixit trigintaduobus annis integris. de trigesimotertio quãtũ fluxit tpis a natali vsqz ad pascha q̃ꝫ p ãno dimidio cõputari solet. Fuit autẽ anno trigesimo pascha iudeoz. v. kal'. Aprilis z feria. v. scz anno trigesimoprimo fuit decimo sexto kal'. maij. et feria. iiij. anno v̊o trigesimo secũdo fuit nonis aprilis in die dñica: scz ãno trigesimotertio fuit octauo kal'. april'. z sexta feria z põt triplex cã assignari ꝓpter xp̃s modico tpe voluit p̃dicare. Prima ad demõstrãdã suã virtutẽ q̃ scz in tã modico tpe totũ mũdũ immutaret. Scõa ad excitandũ desideria discipuloz: vt magis eũ desiderarẽt quẽ tã modico tpe corporali presentia habituri erant. Tertia ad augmentandũ discipulorũ spiritualẽ profectũ: cũ em̃ xp̃i humanitas sit nobis via tendẽdi in deũ: naz ipe dixit ego sum via: nõ debemus in ea vt in termino quiescere: sed p eam in deũ tendere. Ne ergo corda discipuloz ad xp̃m carnaliter affecta in eo vt in homine quiescerẽt corporalẽ presentiã cito subtraxit. Unde apl's. Et si xp̃z fm carnẽ nouim⁹: scz qñ corporaliter nobiscũ erat: sed nunc iã nõ nouim⁹. vñz ante passionẽ inter cetera dixit eis. Si ego nõ abiero paracl⁹ nõ veniet ad vos: qz vt capaces spũs fierent: expediebat q̃ caro z forma serui ab eis auferret ne adhuc carnaliter eũ diligerẽt. Ipe em̃ dñs q̃ mũdũ vicit voluit vt discipuli animũ totũ ad celũ trãsferrẽt: qz sicut z ipsi faciliter vincere mundũ possent, nos quoq; sil'r si ad patriaz nostrã cor trãsponim⁹: z ad principẽ fidei nostre inspicientes viã eius sequi volumus facilius aduersa z pspera mũdi contẽnere: et ipm mundũ vincere poterimus. Oratio.

F Predicatiõis xp̃i breuis triplex ratio.

Jo. xiiij

ij. cor. v

Omine Jesu xp̃e qui nostre miserie cõpatiẽs z tanq̃ verus medic⁹ medicinã animarũ nobis darevolens a penitentia p̃dicationẽ tuã incepisti z nobis peccatorib⁹ dũ tps habemus eam facere tu fecisti: da mihi misero pctõr: spatiuz z effectum penitẽdi qui tandiu (pro quo tibi laus) misericorditer pepcisti delinquẽti: vt p penitentiã appropinquet z referetur mihi regnum celoz quod elongatur z claudit̃ per peccatũ: p verã penitudinẽ z lachrymarum compunctionẽ: talẽ me esse cõcede in mortis articulo qualem me esse per aquã regenerationis prestitisti in baptismatis lauacro vt aptus esse merear celorum regno. Amen.

De secunda et tertia vocatione discipulorum. Capi. xxix.



Postq̃ igitur dominus iesus reuersus de iudea in galileã multa p̃dicasset z fecisset propter q̃ fama clare de ipso creuerat ita vt turbe cũ pressura et impetu irruerent z impingerent in eũ pre nimia deuotione z desiderio audiẽdi verbum dei quadã die cũ esset [sec⁹ stagnũ genezareth] qõz mare galilee: vel etiã tyberiadis dicitur z in terra stare pre pressura non posset [vidit duas naues secus stagnũ stantes] quarum vna erat symonis z etiã andree sui fratris: altera vero Jacobi z iohannis [piscatores aũt descẽderãt] ad terrã [z lauabãt rhetia sua] amouentes immũdicias vt plicarẽt ea: qz nullos pisces ceperãt nocte illa [ascendẽs aũt in vnã nauẽ que erat symonis] vt populũ de naui cõuenientius doceret [rogauit eũ a terra reducere nauem pusillũ] et paululũ ita vt nõ nimis a terra distaret: quia ita volebat a terra elongari: vt posset audiri nõ tamen opprimi. [Et sedens] tãq̃ doctoris autoritate vtẽs [docebat de nauicula turbas] in terra stantes. ecce mira xp̃i humilitas et mãsuetudo precipere poterat. preceptor em̃ erat z tamen rogat in quo prelatis formam dedit vt libentius moneant q̃ꝫ precipiãt magisq; amari q̃ꝫ timeri appetãt: qz dicit Seneca. Generosus animus facilius ducit q̃ꝫ trahitur. Sed ecõtrario faciunt fatui: de q̃bus in ezechiele dicit̃. cum austeritate imperabatis eis z cũ potẽtia. Mistice per stagnũ potest intelligi lex extra quã dñs erat: quia legalia iam cessare incipiebant z due naues quas vidit sunt duo populi: scilz iudaicus et gentilis quos vidit: qz de vtroq; populo multos misericorditer visitando ad finẽ vocauit.

A Luc. v.

Duci et trahi.

Stagnũ geneza.

Piscatores sunt p̃dicatores: z ecclesie doctores: qui nos per rhete predicationis et fidei cõprehendũt: z quasi litori sic terre vuentiũ aduehunt q̃ debẽt descendere de alto p̃dicationis ad cõsiderationẽ sue fragilitatis: et rhetia lauare id est maculas peccatorũ que in predicatione cõtrahunt̃ aqua cõtritionis delere: qz verba p̃dicationis sepe maculant̃ a questu tẽporali: a gloria inani: ab adulatione fallaci: ille ergo laust rhetia q̃ lucruz tẽporale: vel curiositatẽ: vel humanũ fauorẽ a doctrina et p̃dicatione sua excutit: nauis Symonis est primitiua ecclesia iudeorũ quorũ p̃dicator Petrus erat: in quã dñs p fidem ascendens de ea turbas docebat: qz de autoritate ipsius ecclesie vsqz ad hodie gẽtes docet. alia nauis est ecclesia de gentibus: quibus Paulus doctor est missus: qz de iudea nõ sunt credituri tot quot ad vitã eternã sunt p̃destinati. i naui aũt terre vicina docebat tur

Piscatores.

Lauare rhetia.

bas: ita em̄ celestia debem⁹ docere. vt ea terreni valeāt saltē p fidē capere vel intelligere. ad turbas quidē tēperate est vtendū ꝟbo diuino: vt nec terrena eis ꝓcipiant nec a terrenis nimis: vt penit⁹ nō intelligāt in ꝓfunda sacramentorū recedāt. Aliter p istud stagnū quod ōr mare intelligit mundus: qui ad modū maris tumet p superbiā: feruet per auaritiā: spumat p luxuriā: ad trāseundū istū mū dū vidit xp̄s. i. approbauit duas naues: quarū vna q̄ nō noiat sigt viā cōmunē mādatorū eo q̄ oēs indistincte obligent ad eā: z alia q̄ noiat. s. symonis qui interpretat obedies sigt cōsiliū z statū religiosorū quoruz potissimū votū est obediētia: z ad istā descēdit xp̄s z in ipsa sedit z docuit z voluit q̄ reduceret a terra: qz xp̄s ad cor religiosi deuote consilia obseruantis descendit p gr̄am: sedet p cōtēplationē: z docet p donorū spiritussācti influētiā: z ipse vult q̄ a terra reducat pusillū scilz corde z si nō corpe: qz nō pōt aliter cor nr̄m retineri. ne aliqñ terrā ex aliqua tangat parte z sancti viri nō possunt penit⁹ elongari: sed opz corpi puideri: sic ḡ nauis symonis. i. religiosi ōz a terra elongari: sed hodie multi p ingressum religionis nō separant nec elongant a terrenis: sed pot⁹ magis q̄ ꝑ pus approximant eis. ¶ Itē due naues quas xp̄s vidit sunt due vie quas approbauit: quarū vtrāq; ingressus est: vna est via innocentie: altera est via pnie. Sicut em̄ duobus modis habet hereditas. s. p successionē z emptionē: sic celū habet pviā innocentie q̄si per successionē: hāc nauē ingressus est xp̄s q̄ pctm̄ nō fecit nec inuent⁹ est dol⁹ in ore eius. Habet et p emptionē. i. p pniam: z hanc nauē p nobis xp̄s ascendit quā vsq; ad mortē nō dimisit: p has duas naues transit mund⁹ z venit ad celū. vtvero ait Chri. Habem⁹ p naue eccl'iam: p gubernaculo crucē: p gubernatore xp̄m: p rhete patrē: p vento spiritūsanctū: p velo gr̄am: p nautis apostolos: p nauigantibus ꝓphetas: p naui vetus testamētū z nouum. ꝛmittam⁹ ergo nos pelagi huius ꝓfundo ad pquirendā in scripturis diuinis margaritā latentē. [Ut aūt] finita p̄dicatione [cessauit loqui] doctrinā suā miraculo confirmare volēs symoni [dixit duc]. s. nauē [i altū]. i. ad locū aque magis ꝓfundū q̄ ē cōueniētior ad piscādū [et laxate rhetia vestra in capturā] scz piscū [z rn̄dēs symon dixit] iesu [preceptor] cui obedire debem⁹ [p totā noctē laborantes nihil cepim⁹] ꝗbus diligētiā magnā adhibuerim⁹ [in verbo aūt tuo laxabo rhete]. i. cōfidens in virtute verbi tui. [Et cum hoc fecisset] obediendo p̄ceptori [cōcluserūt piscū multitudinē copiosam] tantā. s. quātā ipe maris z terre dn̄s volebat nimirū qz obediebāt ei cui subiecta sunt oēs volucres celi: z pisces maris: iō in eorū ptāte date sunt creaturē. vñ Ansel. Jus siquidē nullū in his que dei sunt. s. creaturis debent hr̄e q̄ voluntati ei⁹ prauis actib⁹ nō verent cōtraire. In hoc aūt facto discipulorum dat religiosis forma obediētie: vt. s. faciliter obediāt simplici verbo non p̄ceptū vel cōminationē expectando. Et attende q̄ z si alīs imperat vt relaxarēt rhetia p̄dicationis in hūilitate symonis: soli tñ Petro ōr: duc in altū rhete. s. in ꝓfundum scripture z doctrine: q̄d em̄ tā altū q̄ scire ꝛi filiū: q. d. Sufficit minorib⁹ sacerdotib⁹ scire predicare minora: ep̄us vero siqua dubia in ecclesia emerserint offerri debēt: vt ea soluāt z doceant. ¶ Mistice hic tanguntr tria p̄dicatorī expedientia. Primo sublimis cōuersatio cū ōr: duc in altū. Secūdo plana z nō inuoluta locutio cū subdit: laxate rhetia vr̄a. Tertio recta intentio cū addit: in captura pisciū: nō ꝓpter adulationē hūanā: nō ꝓpter vanā gloriā: nō ꝓpter vtilitatē tp̄alē: sz ꝓpē hoim edificationē. [Rumpebat aūt rhete eorz] ex grauitate multitudis pisciū ex q̄ ptz duplex miraculū qz nō solū ceperāt magnā multitudinē pisciū sup̄a modū solitū z impossibilē p viā hūanā: sed ēt tāta multitudo tenebat in rhete rupto [z annuerūt.] Symō z andreas filīj zebedei [q̄ erāt in alia naui: vt venirēt z iuuarent eos] vbi Theophil⁹ p nutū ip̄os vocat: qz ex stupore ꝓpter captura pisciū loq̄ nō poterāt [z venerūt z impleuerūt ābas naiculas: itavt pene mergerent] sz eccl'ia sub mergi z deficere nō pōt: lz fluctuet z q̄sset. Et cū stupor admiratiōis circūdaret symonē petrū z socios ei⁹: ac totā eorū mentē occuparet ꝓpter facta xp̄i īsolita petr⁹ intelligēs q̄ nō poterat esse ꝟtute hūana ꝓcidit ex hūilitate ad genua iesu tanq̄ suū recognoscēs dn̄m et dixit ad eū. [Exi] z recede [a me dn̄e: qz hō peccator sū] z nō sum dign⁹ habitare i tua societate. [Exi a me] qz ego hō pur⁹: tu hō de⁹ ego peccator: tu sanct⁹: ego seruus: tu dn̄s. q. d. separet te loc⁹ a me quē separat a te fragilitas nature: vilitas culpe z infirmitas potentie. Reputabat em̄ se indignū esse p̄ntia transacte p̄sone. Argumētū qz valde timendū est hoi peccatori sancta tangere: circūdare xp̄i altare: ad eucharistiā accedere: dn̄s aūt petrū cōsolando⁹ ei exponēdo q̄ captura pisciū significaret capturā hoiz p eū ait ad illū [Noli timere] nec obstupesce: sz pot⁹ gaude z crede: qz maiori p̄destinatus es piscationi: alia nauis z alia rhetia dabūt tibi. Usq; mō cepisti p rhetia pisces [ex hoc]. i. post hoc tēpus z decetero nō tñ statim [eris capiens] p ꝟba [hoies] p sanā doctrinā trahēdo eos ad viā salutis hoc ē ad p̄dicatiōis officiū assumeris. ꝟbū em̄ dei hamo piscatoris cōparat qz sicut hamus nō capit piscē nisi ab ipso capiat: sic nec verbū dei capit hoiem ad vitam eternā nisi ipsum verbū mente ei⁹ teneat: vl hamo.

Anselꝰ

Obediē tie forma.

C Predicatorī tria expediē tia.

Theophilus, cur nutu vocabat discipulos.

Sacra tangere vereant pctōres.

D

Uerbuz dn̄i comparatur hamo.

Naues due.

Hereditatis ac quisitio

j. Pe. ij.

Chriſo.

ex hoc eris hoies capiēs. i. ex hoc qō factū ē significat q hoies capies: vel ex hoc q sic te hūiliasti: habebis officiū hoies capiēdi: hūilitas em̄ tus attractiua est z dignū est vt illi alijs p̄sint q̄ i ptāte extolli nesciūt. ¶ Uñ nō in apostolatū eligit: sed aliq̄n eligend⁹ sit p̄dicat: totusq̄ facti hui⁹ ordo q̄d i ecclesia cui⁹ ipse typū tenet gerat hic oñdit. Per petrū ēt q̄ cū socijs p totā noctē laborans nihil ceperat z in verbo x̄pi laxās rhete cepit copiosaz multitudinē pisciū: z tñ nō attribuit sibi nisi culpā dicēs: exi a me dñe q̄ hō peccator sum. figurat p̄dicator euangelij: q̄ ppie innitēs virtuti nihil p̄ficit: sed innitēs v̄tuti dei magnū p̄fectū facit. Et in hoc q̄ petrus capta multitudine pisciū p̄cidit ad genua iesu dat intelligi q̄ in p̄dicatiōe vel exhortatione capta multitudine hoim p̄dicator dz se deo hūiliare z ei totū attribuere: sibi aūt nihil nisi defectū ascribere: z tūc cōfortat a dño dicente: noli timere: z tūc maior p̄fect⁹ sibi p̄mittitur cū subdit. ex hoc iā plures hoies eris capiēs [Et subductis ad terrā nauib⁹]. i. tractis z collocatis aliorsp redeūdi ad eas [relictis] ad tp̄s [oibus]. s. nauib⁹ z manuū instrumētis [secuti sunt dñm] aliquātulū causa reuerentie associādo petrus z andreas z iacobus z iohānes: sed iterū ad p̄pria redierūt. Ideo em̄ naues ad terrā reduxerūt: q̄ adhuc voluntatē redeundi ad piscationis officiū habuerunt. Ex quo ptz q̄ nōdū rebus suis p̄fecte renunciauerūt nec p̄fecte in hac vocatiōe x̄po adheserūt. ¶ Et sciendū q̄ idē est mare galilee z tyberiadis et stagnū genezareth situm inter hierusalē z damascū distans q̄lī tribus dietis ab vtraq̄ ciuitate: z hz in longitudine duodecim miliaria: in latitudine quinq̄ vel circa: arenoso litore z siluis circūdatū: in quo est magna copia piscium diuersorū generū: z est visu amenū z delectabile ad potandū. Et q̄uis eius aqua sit dulcis z nō amara: dicit tñ mare s̄m cōsuetudinē lingue hebraice: q̄ magnā collectionē aquarū siue dulciū siue salsarū vocat hebreus tharsis. i. mare s̄m illō Gene. Cōgregatiōesq̄ aquarū appellauit maria. Dicit aūt mare galilee a prouincia adiacente: q̄ situ est in cōfinibus p̄uincie galilee. s. iudeorū: nō gētiū. Dicitur ēt mare tyberiadis a tyberiade ciuitate cui adiacet quā iesus in sua iuuētute frequēter visitare solebat. Dicit etiā stagnū: q̄ est lac⁹ stans q̄ fit ex reflectione z fluxu iordanis ac vndis ebullientib⁹ z influentibus: nec habet alueum quo fluat extra locū suū vt fluuius. Porro Genezar greco vocabulo q̄si generās sibi aurā vt a natura z p̄prietate laci ipsius q̄ ex faucibus montiū circunstantiū frequēter de seipso sibi auram excitat z ventū validum colligit: qui vndis crescentibus z se mouentibus, ex ipsius aque resolutionibus generatur: ex quo facta in stagno p̄turbatione et inualescente tēpestate vndis fluctuantib⁹ nauicule plerūq̄ submergunt. Dicit tamen Josephus q̄ sic dictus sit a modica regione genezara quā p̄terfluit q̄ tēperatissima est et cōuenientissima oī generi arborū. vñ interp̄etat hortus vel p̄ncipium natiuitatis. Dicitur etiā interdū lacus salinarum p̄pter puteos vñ sal trahebat. Fluui⁹ aūt iordanis ad radices montis libani iuxta cesareā philippi ex duob⁹ fōtib⁹. s. ior z dan ex q̄b⁹ nomē trahit z originē in p̄dicto stagno genezareth descēdit: z p ipm trāsiēs z inde tot⁹ egrediēs p longū spaciū regionē adiacentē irrigās p vallē illustrē q̄ vallis salinarū vt i mare mortuū nō longe a hierico se infundit: z postea nusq̄ apparens in abysso absorbet. Deinde cū post istā vocationē p̄dicti discipuli ad sua vt dictū ē: z ad piscationē redijssent. [Ambulans Jesus iuxta mare galilee] iterū vidit petrū z andreā nō tā corpaliter q̄ spiritualr z magis ad corda q̄ ad faciē respiciēs [mittētes rhetia in mare] ad piscādū z victū q̄rēdū: vt dicit glos. decēter p piscatoria vadit loca piscatores piscantur⁹. Et ait illis. [Uenite post me] affectu z imitatione: z quēadmodū ego ambulo z vos ābulate [z faciā vos fieri piscatores hoim] nō p̄bendarū: nō decimarū sed alarū: q̄ p rhete sancte p̄dicationis pisces. i. hoies ex p̄fundo pelagi. i. ifidelitatis ad lucē fidei traxerunt q̄si ad litus salutis. vñ Theophi. Admirāda est aūt ista piscatio pisces em̄ cū capiunt mox moriunt: hoies cū capti sunt verbo p̄dicationis pot⁹ viuificant vt aūt dicit Chrisо. in medijs aūt operationibus existentes eos vocauit: monstrans q̄ oi cur i me bus occupationib⁹ sequelā suā p̄ponere opz: dio: ope cū ergo quis p̄ficit ecclesie piscator pastor vocarit. valde debet timere ne nō sequatur dominus perfectiōe sequele q̄ est vt semetipsum abneget z crucē suā tollat. [At illi continuo relictis rhetib⁹ z naui secuti sunt eū] omnino nō solū pedū incessu: sed magis obedientia z affectu nō amplius ad p̄pria reuersuri. [Et p cedens inde] pusillū vltra [vidit iacobū z iohannē in naui cū zebedeo patre eorum] qui tanq̄ senex tenebat rhemū [reficientes]. i. cōponentes vel reparantes [rhetia sua] q̄ magne pauptatis erat indiciū. vñ Chri. Unde aūt q̄ etiā diligenter inopiā eorū euangelista signauerit. Inuenit inquit eos suentes rhetia sua: tanta erat pauptatis nimietas z supabūdātia: vt vetera z p̄rupta cōtexerent z emendarent: q̄ noua z meliora emere vel habere nequibāt: z q̄ ad maiorē pietatē eorū p̄tinet: in tanta pauptate sic patri suo succurrebāt: vt secū baiularēt i naui: nōvt istos ille adiuuaret in opere: sed vt isti illū consolarent sua p̄sentia. Nec sane parua hec sunt dogmata virtutis facile oēm tolerare pau-

Mistica significatio piscationis petri.

F Iordanis.

Wath. iij. Tertia vocatio

Theophilus.

Chrisо. Pauperis et pietatis apostoloz in dicis.

E Mare tyberiadis.

Mare.

Gene. j.

Genezar.

pertatē: ⁊ de iustis laboribꝫ viuere mutua si bi charitate cōnecti habere secū inopem patrē: atq; in eiꝰ obsequio laborare. hec Chrisо. Ergo quando q; quiescendū est a piscatiōe ⁊ cessādū a p̄dicatiōe: vt rhetia reficias. Si re fecisti rhetia ⁊ collegisti autoritates sacre scri pture q̄ꝫ auaricia iugulasti quiescas a p̄di catione paulisper: vt iterū reficias rhetia et colligas auctoritates q̄bus aliquē vitiosum hoiez capias: ⁊ vitiū eiꝰ iugules ⁊ extinguas.

Chrisо. Et vocauit eos ad se: vt etiā de captura pi scīū trāsirēt ad piscationē hoim. ꝯz Chri. Eligunt piscatores q; erāt future dignitatꝭ gratiā sui officij ope ꝓphetātes: q̄ i meliꝰ muta to piscationis officio de terrena ptīcatiōe ad celestē translati sunt: vt humanū genꝰ de ꝓfūdo gurgite erroris velut pisces caperent ad salutē. illi aūt stati relictis rhetibꝰ ⁊ patre secuti sunt eū: oino imitatiōe ⁊ seq̄le pfectione. ecce q; mutat intētio nō piscatio. mutant rhetia in doctrinā: cupiditas in amorē aiarū. fit mare: seculum: nauis ecclesia: pisces boni et mali hoies: in his aūt data forma oibꝰ xp̄ꝫ seq̄ volētibꝰ. p̄ō eni q; petrus ⁊ andreas ac iacobus ⁊ iohānes relictis rhetibꝰ: nauī et patre vocante dñꝫ stati sunt secuti: ostendit nobis q; nō voluntas carnalis: nō cupiditas tēporalis nec affectio sanguinis nos retrahere debēt a seq̄la xp̄i: q; pfecti sectatores xp̄i relictis rhetibꝰ p̄cīū ⁊ nauī possessionū ⁊ etiam parētibꝰ q̄tū ad carnalē affectum aio promptia significant q̄ reliq̄re debēt discipuli xp̄i possessio mūdi q̄ p nauiz: affectio cōsanguinitatis q̄ p patrē pōt intelligi. vñ Chrisо. Tria enīz sunt q̄ relinq̄re dz q̄ venit ad xp̄m: actus carnales q̄ p rhetia piscatiōis significantur: substātia mūdialis p nauē: parētes p patrē Reliq̄rūt g̃ nauē vt fierēt ecclesiastice nauis gubernatores reliquerūt rhetia vt nō pisces afferrēt ad ciuitatē frenā: ꝯz hoies ad celestē reliq̄runt vnū patrē vt spūales pīes oim fierēt. hec Chrisо. ¶ Et notādū q̄ de petroꝝ andrea ōz q; mittebant rhete in mare: ꝯz de iohāne ⁊ fratre eiꝰ ōz q; reficiebāt rhetia sua: q; ꝯz Chri. ꝓpt̄ petrū dicti sunt mittētes, ꝓpt̄ iohānē reficiētes: q; petrꝰ euāgeliū p̄dicauit sed nō cōposuit: iohānes ꝓposuit ⁊ p̄dicauit. Itē sciēdū ē hic: q; ꝓmovocat actio: deide ꝓtēplatio. Que eīm circa petrū, actiōez signific at q̄ ꝯo circa iohānē cōtēplationem. petrꝰ nāq; feruidissimus ⁊ magis solicitꝰ alijs: iohannes vero theologus excellentissimus fuit.

¶ Cōsidera nūc quanta fuerit hoꝝ. iiij beatoꝝ Obediē discipulorū obedientia q̄ ad vnius inssiōis tia disci vocē statiz relictis oibꝰ etiā voluntate ⁊ ꝓpo pulorū. sito habendi xp̄m dñm sunt secuti: in quo vt Chrisо. ait Chrisо. se veri abrae filios cōprobauerūt q̄simili exemplo, audita dei voce secuti sunt saluatorē. Dimiserunt nāq; statiz q̄stū corporalez vt eterna lucra cōquirerēt: reliquerunt patrē terrenū: vt patrē celestez haberēt. vā nō imeritoꝝ eligi meruerūt: ⁊ iterū. Perpēdetu ꝯo fidē. ⁊ obedientiā vocatorū: noscitis autez qualiter auidū q̄d est piscatio. Si quidē i medio ipsius opis cōstituti cū illuz vidissent inuentē nihil dubitulerūt: nihil oino cunctati sunt: nō dixerunt reuertimur domū: loq̄mur ꝓpinq̄s: sed ꝛcūcta illico relinquētes fecerunt q̄: helyseus q̄ꝫ sub helya legit ipleisse. Talē q̄ppe obediētiā a nobis xp̄s efflagitat vt neq; punctū tp̄is differamus ⁊ si nos aliq̄d necessariū vrgere videat ꝓpter q̄ ⁊ alium quē accedentē ad se ac rogantē vt ad sepeliendū patrē rediret ne id q̄dē facere ꝓmisit. ostendens q; xp̄s cunctis sit etiā necessitudinibꝰ p̄ viij. ferendus. hec Chrisо. vñ ⁊ Gregо. Auditis Mat. q; adventꝰ inssiōis vocē secuti sūt redēptorē: ⁊ Gregо. ad vnū dñi p̄ceptū hoc q̄ posside re videbant obliti sunt. q̄d ergo in iudicio eiꝰ dicturi sumus q̄ vocantē sequi cōtemnimus ⁊ ob amorem p̄sentis seculi nec p̄ceptis flectimur nec ꝯberibꝰ emendamur. hec Gregо. Secuti aūt sunt dñm eiꝰ vestigia sequēdo: eiꝰ opa imitando: eiꝰ ꝯtutes tenēdo. Hoc nāq; est posse xp̄m ire: hoc est xp̄ꝫ sequi. Neq; eni sufficit nobis pedibꝰ tm̄ ire posse Jesum nisi ⁊ mente ⁊ dilectiōe sequamur eū. In his ꝑ ꝑm Hylarius docemur christū seq̄ ⁊ secularis vite solicitudine Hylarius. acpaterne domꝰ cōsuetudine nō teneri. Et si pauca hi discipuli habuerūt multa tm̄ reliq̄- Oia rerunt: q; in hoc seculo nihil retinere vel amare linq̄re. studuerūt. vñ Gregо. Sz i hac re affectū debemus potiꝰ pensare q̄ sensuz: multū, reliq̄t q̄ Gregо. q̄libet parū totū deseruit: multū reliq̄t q̄ sibi nihil retinuit: multuz dimisit q̄ deliderio habēdi dereliq̄t: multū dimisit q̄ cū re possessa etiā cōcupiscentijs renūciauit. A seq̄ntibꝰ ergo scilz christum, tanta dimissa sunt q̄ꝫta a nō seq̄ntibꝰ cōcupisci potuerūt. Cor nāq; ⁊ nō substantiā dñs pensat: nec perpendit q̄ꝫtū, anei ꝰ sacrificio: ꝯz ex q̄ꝫto ꝓferat. Estimationez q̄ppe ꝓcij nō habet sz tm̄ regnū dei tantū valet q̄ꝫtū habes. Ante dei nāq; oculos nunq̄ ē vacua manꝰ a munere si arca cordis repleta est bona voluntate nihil q̄ppe offert oeo diuitiꝰ voluntate bona. hec Gregorius. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̄e fac me p auiditatē ad audiēdū ꝯbū dei irruere rhetia p̄dicatiōis ac desiderij ⁊ bone opationis ab oi auaricia: adulatiōe ⁊ inani gloria lauare nauē: religiōis a terrenis reducere: in ea q̄escēdo sedere: ⁊ p exēplū alios docere ⁊ in profundū contēplatiōis ⁊ predicationis ducere in ꝯbo tue inspiratiōnis rhetia laxare ⁊ in aquis tribulationum copiosam multitudinē internarum consolationū concludere. Voca ⁊ trahe me miserum

ad tnū sanctū discipulatū quatenus omnia relinquendo z te sequēdo ad tnoruz pauperum merear pertingere consortium. Amen.

De epilogo vocationū discipuloruz z de diligentia xpi ad predicandum. Capitu.xxx.

A Johannis.j.



Tres itaq; vocationes discipuloruz supra habuisti. De pma dicit Iohannes: z tūc vocati ad fidē venerūt solū: vt aliquā noticiā z familiaritatē iesu ꝓtraherent. ō secunda dicit Lucas z tūc etiā secuti sunt eū animo redeūdi ad ꝓpria: cepe-

Luce.v.

runt tñ audire eius doctrinaz. de tertia dicit

Mat.ix Mar.ij.

Matheus z Marcus. z tūc venerūt ad pfue rādū cū eo pfectionez eiꝰ imitando: pme due vocatiões forma sunt nouitioꝝ in religiōibꝰ q̄ pmo vocanť ad ꝓbandū z ístruendū: z qñq; ad ꝓpria redeūt. tertia tenet formā pfessoꝝ: qz tunc velut pfessi religionē christianā xpo inseparabiliter adheserūt. Itē de vocatione

Mat.ix. Chryso. Vocatio apostolorū scripta.

Mathei publicani habes. j. de modo autez vocatiōis alioꝝ nō est determinatū vel scriptū. vñ Chryso. Quid est aūt q̄ de alijs apostolis nobis nō ꝺr qualiter z quomodo sūt vocati nisi de ꝑ petro. Andrea. Jac. z Johan. et Mat. Hi enī maxime erant in cōuenientibꝰ z hūilibus studijs. neq; enī thelonei officio est aliq̄d deteriꝰ neq; piscatiōe viliꝰ. Considera igit̄ z cōspice dñm iesū i ꝑdict̄ discipꝰoꝝ vocationibꝰ z cōuersatiōe eiꝰ cū illis qūo affectuose eos vocat reddens se eis effabilē: domesticū benignū z obsequiosum: attrahēs eos intus z extra ducendo eos ad domū matris vl alibi vbi ꝓ tēpore manebat z familiarit̄ vadēs ad domos eoꝝ. Docebat ēt eos z ístruebat accurā ꝺ ipsis ꝑcipuā habebat: sicut mater de vnico filio suo habere cōsueuit: ꝺr em̄ qz beatus Petrus referebat q̄ qñ in aliquo loco cū eis dormiebat z surgens de nocte eos recooperiebat: qz tenerrime eos diligebat. scriebat em̄ q̄d de ipsis facturus erat. Nā q̄uis essent hoies rudis cōditiōis z hūilis nationis tñ principes mūdi z duces in bello spirituali oim fideliū eos erat ꝓstitutur. Cō-

B Obedientia vocatorum.

sidera etiā vocatoꝝ obedientiā q̄ cōmēdat: qz prōpta eo q̄ cōtinuo z statiz in eā ostēderunt: qz integra eo q̄ oia reliquerūt qz recta eo q̄ dñm iesum secuti sunt. Primū pfectum: scōm pfectius: tertiū pfectissimū. Sed ad q̄d

Chryso.

reliquerūt oia: ꝺm Chryſ. Jn hoc docuerunt nos apostoli q̄ nemo pōt terrena possidere z pfecte ad celestia ꝓperare. Aer inter celū z terrā ꝓstitutus ostēdit q̄ inter celestia z terrena nulla pōt esse cōiunctio: celestia enīz qz spiritualia z leuia sursum ducūt: terrena qz pōderosa z grauia deorsuz depmūt: sz nōne postea resumpserūt: ḡ imꝑfecte reliquerunt. Dicēdū q̄ pfecta fuit obedientia: qz si postea resumpserūt nō ex ꝓprietate: sclz amoreṽ cupiditate: sz ex necessitate vite hoc fecerūt. Cōsidera etiā z nota q̄b⁹ z q̄ z qualib⁹ cepit z orta est ecclesia. Noluit dñs primos fundatores ecclie eligere sapientes vel potētes aut nobiles hui⁹ seculi: ne fides euāgelij z ṽtus fidei z opa q̄ fienda erant ascriberent eoꝝ sapientie vel potentie aut nobilitati sibi ꝟ reseruauit: qz sua potentia: sapiētia z bonitate nos redemit: si enī doct⁹ vel potēs aut nobilis eligeret fortasse ideo electū se diceret: qz doctrina vel potentia vel nobilitas eiꝰ eligi meruerit volens frangere supbiā elegit illiteratos z mūdo despectos: hoscq; doctores. faciens z ad ꝑdicādū mittēs ꝑ eos subiecit mūdi rectores: ne fides credētiū putaret̄ non in ṽtute dei: sz in sapiētia z ṽtute hoim. vñ Grego. Relictis sapiētib⁹ insipiētes: relictz fortibus debiles: relictis diuitib⁹ pauperes elegit z ꝑdicatores infirmos abiectosq; q̄ potētes quosq; z fideles populos colligerēt habere studuit. Ad ꝑdicandū nanq; eū tales venire debuerant q̄ de laude ꝓpria nil habebāt vt tanto solius veritatis cognoscerēt esse qđ agerent: quanto z aperte cernerēt: si ad hoc agendū idonei ꝑ se nō fuissent. Uñ Chryso. O beatos piscatores istos quos dñs inter tot doctores legis z scribas: iter tot seculi sapiētes ad diuine ꝑdicatiōis officium: z ad gr̄az apostolatus ꝑmos elegit. Et digna sane dño nr̄o atq; cōueniens ꝑdicationi eiꝰ fuit talis electio: vt in ꝑdicatiōe nominis sui tāto maioris laudis admiratio nasceret̄ qñto etiā eā mundi infimi z hūiles seculi ꝑdicassēt. Qui nō ꝑ sapientiā ṽbi mūdū caperēt: sz ꝑ simplicē fidei ꝑdicationē de errore mortis hūanuz genꝰ liberarent. Nō ḡ nobiles mūdi aut diuites elegit ne suspecta fieret ꝑdicatio: non sapiētes seculi q̄ ꝑ sapiētiā mūdi persuasisse hūano generi crederent̄: sz elegit piscatores illiteratos: iperitos: idoctos: vt apta eēt gr̄a saluatoris officio: sz ꝑcelsos fide ac deuotos mētz obsequio. Jgnobiles seculo: sz nobiles xpo. Nō scriptos i aluo senatꝰ terreni: sz scriptos i aluo senatꝰ i celo Despectos terre sz acceptissimos celo: paupes mūdo: sz diuites deo. scit em̄ deꝰ quos elegit q̄ occl̄ta cordis nouit. eos vtiq; q̄ nō sapiētiā scl̄i q̄rerēt: sz dei sapiētiā desiderarent: nec diuitias mundi cuperēt: sz thesauros celestes optarent. Hec Chryso. Attendāt hec nobiles potentes z sapiētes supbi hui⁹ mūdi z cognoscant ignobiles ipotentes z idiotas sibi ꝑferri z ex ꝟ confundant̄ z erubescāt z a sua supbia resipiscant. Exēplo itaq; hoꝝ ꝓncipū z ducū nr̄oꝝ relinquam⁹ z nos oia z sequamur iesum i quo habem⁹ oia

Ecclie fundatores.

Grego. Vocatorum congruitas

Chryso. Vocatoruz felicitas et idoneitas.

Chriso. Monachus ad imitationem xpi inuitat.

D ad qđ bñ hortat nos Chri.di. Monachꝰ apostolicā vitā desiderat imitari. Uis o monache esse discipulus xpi: imo vis discipulorū eiꝰ eē discipulꝰ. Fac qđ fecit petrꝰ: qđ fecit ia. ⁊ iohannes: habebant oculum scandalizātē pfem ⁊ nauē et rhete. Dicit eis ihesus venite seqmini me abscōdit oculus ⁊ hi sequunt ihesuꝫ. monachi apostolorū imitatores sunt nō ꝙ possumꝰ eos imitari nisi fecerimꝰ qđ fecerꝫ ⁊ apostoli nemo ꝙ monachorum dicat habeo pfez: habeo mfem ⁊ cetera pietatis charorū noīa. Rñdeo tibi habes ihesum: q̄d q̄ris ista q̄ mortua sunt: q̄ hz ihesuꝫ hz pfem: hz mfem hz filios: hz oēm ppinquitatē: q̄d q̄ris mortuos ⁊ seqre viuū: dimitte mortuos sepelire suos. Dicit ad eū vnꝰ discipulus.

Math. viij. Dimitte me: vt vadā ⁊ sepeliā patrē meū: nō dixit dimitte vt sim cū pfe meo: sz dimitte me vnius horę spacio: q̄d rñdit dñs ⁊ i vna hora perire potes: vide nedū vis sepelire mortuū ipse moriaris. hec Chri. ¶ De pdictis q̄tuor discipulis a piscatiōe vocatis. sic ait Hiero.

Hiero. Quadriga vocatorum. Mistice aūt hac q̄driga piscatorū vehemur ad ethera: vt helyas his q̄tuor angulis cōstituit pma ecclesia. his q̄tuor lr̄is hebraicis tetragrāmaton nomē dñi agnoscit a nobis. Quibꝰ simili exēplo pcipit vt audiamꝰ vocē dñi vocātis ⁊ obliuiscamur populū vitiorū ⁊ domū paterne ꝓseruatiōis q̄ est stultitia ⁊ rhete arenarū in q̄ nos velut culices pene lapsos tenebat aer q̄ pendet in nihili nauez

Quatuor vocatorum noīa. pstine cōuersationis abominantes. Symon aūt obediēs. and. virilis. iaco. supplantās. iohānes gr̄a in latinū sonat q̄b q̄tuor noīb in imaginē dei cōuertimur obediētia vt audiamꝰ: virilitatē: vt pugnemus: supplātatione vt pseueremꝰ: gr̄a vt cōseruemur. q̄ q̄tuor virtutes cardinales dicunt. p prudentiā em obedimꝰ: p iusticiā viriliter agimꝰ: p tēperātiā serpentē calcamus p fortitudinē gr̄am ⁊ meremur. hec Hiero. [Et circuibat ihesus tota galileā docēs in synagogis eorū ⁊ pdicās euāgeliū regni ⁊ sanās languorē ⁊ oēm infirmitatē i pplo] vbi Chri. q̄ em illi: vt debiles

Math. iij.

E Chriso. Circuitio xpi. ad medicū venire nō poterāt ipe sicut studiosus medicꝰ circuibat grauiter egrotantes. hec Chri. hic saluator exēplo suo doctorū suorū vitā instruit ⁊ qualis esse debeat pdicator euāgelij manifeste oñdit: vt em nō sint negligētes ⁊ pigri: sed diligentes ⁊ feruidi docent p hoc qđ dr [circuibat ihesus] vt nō sint psonarum acceptores: sed in doctrina oibus cōmunes docent p hoc qđ subiungit [totā]. Ut aūt nō sint carnales nec q̄rāt delicatas ꝓcurationes docent p hoc qđ addit [galileā] erat em galilea vilis ⁊ paup puincia. vt aūt vacui ⁊ otiosi inuanū nō discurrant docent p hoc qđ subdit [docens.] Ut aūt pluribus ꝓdesse studeāt ⁊ doctrinā suā nō suspectā habeāt monet p qđ sequit [i synagogis] vbi plures ⁊ doctores cōueniebant: vt aūt nō errores neq̄ fabulas ⁊ inutilia: sed salutaria pdicēt docent p hoc qđ subdit [⁊ pdicās euāgelium regni]. i. qđ docet venire ad regnū: vt aūt doctrinā suā virtutibꝰ cōmēdare studeāt ⁊ nō solū spiritualia: sed etiā tēporalia subsidia ⁊ q̄cūq̄ possūt bñficia subditis exhibeāt docent p hoc qđ addit [⁊ sanās oēm lāguorē ⁊ oēm infirmitatē in populo]. i. in turba paruū ⁊ minorū. Sic ꝙ pdicabat ihesus diligenter [qr circuibat] gñaliter: qr [totā] nō carnaliter: qr [galileā] euidenter: qr [in synagogis] vtiliter: qr [docēs] quo ad ꝝtutes ⁊ moralia [⁊ pdicans euāgelium regni] quo ad fidem pceptaꝫ misteria mirabiliter qr [sanās oēm languorē] diuturnū [⁊ oēm infirmitatē] leuiorē vt quibꝰ sermo credere non suaserat opa psuaderent. Nō solū docebat verbo: sed ⁊ doctrinā suā cōfirmabat facto. s. p miracula varia: q̄ solū fieri poterant virtute diuina. Uel qđ dixit [languorē] ad passiones voluptinere corpales: q aūt dixit [infirmitatē] ad passiones aie spirituales vt oñdat nature conditor vtriusq̄. Uñ tanq̄ verꝰ medicus oēs interius ⁊ exterius curauit infirmitates. Hoc em ppheta pdixerat dicēs. Uere lāguores nostros ipse tulit ⁊ infirmitates nostras ipse portauit. vñ Chri. Ad hoc em doctor vite ⁊ medicus celestis xps dñs venerat: vt magisterio suo hoies erudiret ad vitā ⁊ egritudines corpis aieq̄ celesti medicina sanaret vt obsessa corpora a diabolo liberaret ⁊ varijs infirmitatibꝰ laborantes reuocaret ad vitā ⁊ integrā sanitatē. nā valitudines corporū diuine potestatis verbo curabat: aiarū autem vulnera celestis doctrine medicina sanabat. verus ꝙ ⁊ pfectus medicus ille est q̄ et corpori sanitatē ⁊ aie salutē restituit. hec Chriso. [Et abijt opinio] ⁊ fama [eius i totā syriā] q̄ est regio spaciosa cōtinēs palestinā in qua iudei habitābāt ⁊ quasdā alias prouincias circa eā. Syrie em terminꝰ ad orientē est eufrates: ab occidēte mare magnū achon: ⁊ a septētrione armenia ⁊ capadocia: a meridie egyptus ⁊ sinus arabicus. Et sic large accipit hic syria: qr stricte accipiēdo. s. p quodā regno: cuiꝰ caput est damascus: sic nō cōprehendit iudeā. nō solū ꝙ in iudea: sed ⁊ in prouincijs vicinis abijt eiꝰ fama ꝓpter crebra ipsius miracula. ꝓpter qđ rex Abagarus q̄ ꝛgnabat iuxta eufratē scripsit saluatori vnā epl'am: vt habeā in ecclesia sti. histo. [Et obtulerūt ei oēs male habētes varijs lāguoribꝰ ⁊ tormentis cōprehensos ⁊ qui demonia habebāt: ⁊ lunaticos ⁊ paliticos ⁊ curauit eos] Curat corpa vt paratꝰ adeāt inuisibilia. aliter parū erat mox morituris curā impēdere sanitatis. vbi Chri. Et intende moderationē euangeliste q̄r nō vnūquēq̄ curatorū nobis enarrat: sz breuibꝰ ꝛbis copiositatē trāscurrit.

F Predicatio xpi

Esa. liij Chriso. Medicꝰ christus

Syria.

Abagarus rex

Chriso. H

rit signorum. hec Chriso. Per demoniacos significantur sortilegi ⁊ diuini superstitiosi: p lunaticos instabiles in bono: p paraliticos pigri quasi impotentes bonum operari. Isti enim possunt curari per bonam doctrinā predicatoris ⁊ cōfessoris discreti. [Et secuti sunt eum turbe multe de galilea] que interpretatur transmigratio [et de decapoli] que dicitur decez ciuitatū regio [⁊ de hierosolymis] que interpretatur pacifica [⁊ de iudea] que interpretatur confessio [⁊ de trans iordanē] qui interpretatur riuus iudicij. Per hoc em̄ significatur q̄ illi christum sequuntur qui de vitijs ad virtutes transmigrāt: ⁊ qui decalogum obseruant: ⁊ qui pacifice cū alijs habitant: ⁊ qui peccata hūiliter confitentur: ⁊ qui diuina iudicia formidāt. Multi diuersaꝝ regionū sunt eum secuti sicut diuersi corpe: ita diuersi mente. Alij ꝓpter instructionē ⁊ celeste misterium: vt discipuli. Alij propter curationē infirmitatū: vt infirmi. Alij propter refectionē: vt famelici. Alij ꝓpter videnda miracula: vt curiosi volentes si verū esset quod dicebaꝫ experiri. Alij ꝓpter inuidiā: vt iudei obseruantes eū ⁊ querētes in aliquo verbo vel facto capere ⁊ accusare. Uñ sunt versus.

Uersicuti dz causis seqn tiū xp̄m

Morbus: signa: cibus: blasphemia: dogma
fuere. Cause cur dñm turba secuta fuit. Et
iō quotiēs in euangelio turbe vocabulū inse
ritur sicut diuersitas hoim: ita et diuersitas
voluntatū intimaꝫ. nō enim oēs eadem volū
tate: sed ex diuersis causis sequebanꝫ. Qui
dā pro bono: quidā pro malo: omniꝫ tamē
dominus beneficia prestabat docendo: alen-

Loca quinqz.

do ⁊ sanando. Istis quinqz generibꝰ dominū
sequentiū respondent quinqz loca p̄dicta: q̄
de galilea. i. rotaveniunt curiosi quibus dici

Actu. j.

tur. Uiri galilei q̄d statis ⁊c. De decapoli ve
niunt infirmi: vt p observātiam decem man-

Math. xix.

datorū curentur: quibus dicit. Si vis ad vi-
tā igredi ⁊c. De hierosolymis observatores
⁊ inuidi quibus dicit. hierusalē que occidis

Math. xxiij.

⁊c. De iudea famelici: vt cōfitendo peccata ⁊
laudes agendo doctrinis euāgelij satiētur.
De trans iordane discipuli vt instruanꝫ ⁊ la
uenꝫ ⁊ postea instruāt ⁊ lauent. In istis aūt

Status hoim quinqz

q̄nqz significanꝫ q̄nqz statꝰ hoim q̄ sequunꝫ
christum per galileam id est transmutationē
status penitentiū: per decapolim id est deca
logi operationē status actiuorū: per hieroso
lymā id est pacis visionē: status cōtemplati-
orū per iudeā id est confessionē status p̄la-
torum: p trās iordanē status innocentiū pro-
pter: restitutionē sanctitatis: p baptismū in

Hy Chriso ⁊ aie curatione.

iordane signatū. vbi Chriſ. Sequamur illū
igitur etiā nos varios siquidē languores ha
bentes aiarū. ⁊ hi sunt quibus principaliter
vult mederi. Accedamus ergo ad eū ⁊ indul
gentiā peccatorū p̄cemur. Nam etiam nunc
dabit ille: si nos nō negligim̄ postulare. Nūc
vero siquidē habuerimus aliquaz corporis
passionē oia facim̄ ⁊ negociamur vt in reli-
quū egritudine liberemur. aia vero nostra
tā male se habēte dissimulamus: semp diffe
rim̄. Propterea ne corpis q̄dē languorib̄ li
beremur: qm̄ q̄ maxie necessaria sūt superflua
esse dicim̄. q̄ ꝙo pene dissimulādo hec oino
necessaria iudicam̄: ⁊ fontē ip̄m incuratū re
liquētes malorū riuulos purgare conamur:
qm̄ malorū q̄ sunt in corpe malitia aie est cā.
Extinctā igit fontē maleꝝ ⁊ cūcta continuo
languorū fluēta siccabunt. Nec q̄ nō doles
ipse cū peccas age te securū: sed ꝓpter h̄ ip̄m
maxime ingemisce: q̄ non sentis de peccatis
dolorē. hoc em̄ fit: nō q̄ pctā nō mordeāt: sed
q̄ insensibilis est aia q̄ peccat. Est g̊ p̄mū bo

Bona contra

nū nihil oino peccare: scōm ꝙo post pctm̄ sen
tire qđ cōmiseris atq; lugere. Si aūt neq; h̄ peccata
habuerim̄ q̄r deprecabimur deū ⁊ remissio
nē pctorū petem̄ de qb̄ nihil oino curamus.
cū ei ipse ille q̄ delict ne h̄ q̄dē ip̄m qđ pecca
uit studeat agnoscere. Pro qb̄ deū delictis
rogabit q̄ adhuc se ꝓmisisse nescit? Hec vero
ignorās quonā mō nosse ipoteriti diuini bñ-
ficij largitatē. Solicite igit ꝓpria delicta cō-
sidera vt discas: quorū accipias veniā: atq;
ita ipsi bñficio gratꝰ existas. Nō dolere em̄
q̄ peccaueris magis indignari atq; irasci fa
cit deū q̄ illō ip̄m qđ añ peccaueras. ꝓp̄ hec
g̊ oia sic deū p̄cemur vt ēt nr̄am iungam̄ vo
luntatē: vez ac studiū ⁊ desiderū bonū. Ita
em̄ ēt breui tempore poterim̄ a malis q̄ nos
obsidēt liberari ⁊ tūc saltē vbi nō fuerim̄ ad
discere ac digna ꝓfrui libertate. h̄ Chri. Oro

Omie iesu xp̄e q̄ tāq; studiosus me
dic̄ circuiēdo q̄sisti egrotantes ac
corporū ⁊ aiarū sanasti ifirmitates
sana me q̄so interi ⁊ exteri varijs
laborantē infirmitatib̄: trahe me post te: vt
te sequar devitijs ad ⁊tutes trāsmigrando:
decalogū obseruando: pacifice cū alijs habi
tādo: pctā hūiliter ꝓfitendo ⁊ diuina iudicia
formidādo. Educ me de lacu miseriez de lu-
to fecis ⁊ dirige gressus meos in viā salutis
vt in preceptis tuis proficiant et ad beatam
patriam festinēt: ac sine impedimento me
perducant. Amē.

De vocatione Mathei et eius conuiuio. Capitu.xxxj.



Et cum ꝓteriret dñs Jesus venit ad mare galilee] vbi vectigalia ma
xime de rebus per mare de
ductis solnebāt. [Et vidit
ibi] nō tā corporis q̄ mētis
et miserantis intuitu [ho-
minē] scilz mathenm: qui ⁊
leui ante vocationē dictus

Wat. ix A

War. ij

Luce. v.

est alphei filium [sedentẽ] in domo [ad theloneũ] id est ad curã ꝛ dispensationẽ vectigaliũ. thelos eni grece vectigal iterpretat latine. Sedebat quippe. i. ptinaci animo lucris inhiabat. sessio eni mota in lucro conseqndo notat. [Et ait illi] Jesus. [Seqre me]. q. d. et iam nõ sede: sz amodo sequere. nõ ad lucra nec secularia negocia: sz me ꝛ affectu cordis ꝛ officio corporis ꝛ effectu opis. Matheũ aũt talib⁹ occupatũ vocauit: vt de gratia dei nullus desperet cũctucũq; vilib⁹ occupat⁹ fuerit. [Qui statim surgẽs] a theloneo in quo sedebat ꝛ de amore terreno⁹ ad desiderium supnoꝝ [relictis oib⁹]. s. suis ꝛ etiaz alienis ex rapina collectz. relict eniz etiã ꝓpria qui rapere solebat aliena: qz ꝑm Chriſ. theloneũ est rapina ꝓmissa [secut⁹ ē eũ] sine aliqua dilatione tã gressu q̃ affectu sicut discipul⁹ magistrũ sicut viator ducẽ suũ: sicut ser⁹ dñm: sicut ouis pastorẽ suũ: funẽ ꝓcidens nõ. soluẽs ꝑm Hieronymi cõsiliũ. Secut⁹ est quidẽ sine dilatiõe ꝛ diuina potentia intus operãte: accẽdente ꝛ docente. Qui eni exterius vocauit vt mox seqret ir⁹ accendit: traxit ꝛ modũ docuit vñ Hieronym⁹. Fulgor ipse ꝛ maiestas deitatis occulte qua etiã i facie relucebat hũanas videntes ad se trahere poterat in ꝓmo aspectu. Si eni in magnete lapide hec esse vis ꝺr vt ferrũ trahat: cũcto magis dñs oĩm creaturaz ad se trahere poterat quos volebat: vbi ꝛ Chriſ. sicut vidisti vocantis virtutẽ: ita addisce vocati obedientiã. Neq; ei restitit neq; vacillauit: sed ꝓtinus paruit. ꝛ neci ꝓpriã domũ abire rogauit vt suis hec intimaret. hec Chriſ. Let⁹ igit dñm sequens ꝛ gratus exist̃s eũ ꝛ discipulos ipsius i domo sua recepit ꝛ conuiuij magni apparatũ eis exhibet: cõgruã celestis bñficij vicez xpi repẽdẽs: vt illi redderet terrena qui ei seminauerat spiritualia ꝛ accõmodaret temporalia a quo expectabat bona ꝑpetua. [Conuiuiũ] q̃dez exhibet [magnũ] id est ex magna deuotione ꝛ delectatione mentis ꝓ aduẽtu ꝛ ꝑsentia tãti hospitis: ꝛ taz magnum: vt de reliquijs reficiant angeli in celis: qz gaudiũ est angelis dei sup vno peccatore penitẽtiã agẽte. Et bñ congruit q̃ magnũ esset. Qui eni vt ait Ambrosius⁹ domicilio xpm recipit interno: maximis delectatiõib⁹ exuberãtiũ pascit voluptatum. Itaq; dñs libẽter ingredit ꝛ in eius recũbat affectu. vbi Chriſo. Statim sicut dictum est illi a dño [sequere me] nõ morat nõ tardat: sz [mox] surgens [secut⁹ est eũ]. In quo se fidelẽ deo ꝛ abrae filiũ esse simili exẽplo vocem dñi sequendo probauit. vñ statim exemplo abrae ꝛ hospitio dñm recipit ꝛ cõuiuiũ exhibet vt vere ꝓ ola dignus abrae filius⁹ nosceret. hec Chriſo. Mistice sicut matheus post suã cõuersionem fecit christo conuiuium in domo sua: sic quilibet cõuersus ad christũ debet sibi facere conuiuium spirituale in domo sua spirituali: scilz in corde ꝛ conscientia vbi seruire ei debet ꝺ sanctis cogitationib⁹: meditatiõib⁹ ꝛ affectiõib⁹: ꝛ vñ in Apocalip. Ego sto ad ostiũ ꝛ pulso: si q̃s aperuerit intrabo ad eũ ꝛ cenabo cũ eo ꝛ ipse mecũ. [Discũbentib⁹ aũtẽ eis in domo ecce multi publicani ꝛ peccatores] ac ceteri eiusdẽ ordinis hoies illuc ad cõuiuiũ ꝙueniebãt [ꝛ cũ Jesu ꝛ discipulis eius discũbebãt.] Fuerant eni socij mathei ꝛ eiusdẽ artis seu officij: et ideo recedẽs ab eis ꝛ volẽs seq̃ xpm fecit eis cõuiuiũ sicut fecit helyseus socijs suis volẽs sequi helyam magistrũ suũ. Erant etiã multi peccatores alij q̃ iaz penitẽtes seq̃bantur dñm sperãtes veniã cõsequi: peccatoꝝ. vnde Hierony. Quia viderũt publicanũ a peccatz cõuersuz ꝛ penitẽtie inuenisse locũ od id etiã ipsi nõ desperabant: sed veluti penitẽtes veniebant ꝛ discumbebant cũ Jesu ꝛ discipulis ei⁹: forte iuuati a matheo: vt haberet locios in penitẽtia quos habuit socios in culpa: et ꝑm glos. pulchrũ fuit ꝑsagium: qz q̃ apls ꝛ doctor gẽtiũ erat futurus: in ꝓma sua ꝙuersiõe peccantiũ gregem post se trahit ad salutem: vt iã ꝑficeret exẽplo qõ ꝑficere debebat ꝛ verbo. vbi Chriſo. post cõprobatã igit fidẽ mathei q̃ vnus ex publicanis fuit merito iã cuz dño in cõuiuio peccatores ꝛ publicani recumbunt. cõueniunt aũt publicani ad euz sicut ad collegam ꝛ hoiem eiusdẽ officij. decorat⁹ eni in igressu xpi gr̃ians ꝺ ꝑsẽtia ei⁹ oẽs eos cõuocauit xps etiã quodlibet gen⁹ remedij exhibebat ꝛ nõ solũ disputãdo ꝛ ꝑstando sanitatũ remedia vel arguẽdo emulos: sz etiã comedẽdo nonnullos; errãtiũ dirigebat: ide nos instruẽs q̃ quodlibet opus ꝛ tps potest nobis vtilitatẽ afferre sic nec publicanorum participationẽ vitauit ꝓpter vtilitatẽ sequẽtem more boni medici. q̃ nisi saniem tangeret a morbo nõ liberaret. vñ ꝛ Hiero. Ibat aũt dñs ad cõuiuia pctoꝝ: vt occasionẽ haberet docendi ꝛ spũales imitatorib⁹ suis ꝑberet cibos. Denicq; cũ frequẽter ꝓgere ad ꝙuiuia ꝺscribat nihil refert aliud nisi q̃d ibi fecerit q̃d docuerit: vt humilitas ei⁹ eũdo ad pctoꝝ ꝛ potẽtia doctrine ei⁹ i ꝙuersiõe pẽitẽtiũ ꝺmõstraret ꝫ hie. Et nos eadẽ cã possum⁹ mãducare cũ pctoꝝ ib⁹ vt alteri⁹ cã potius q̃s nfa agat nõ tñ cum vsurarijs ꝛ raptoꝝ: qz ea q̃ apponũt restituere tenẽt. [Pharisei] vo tenaciter iusticie legis ꝛ traditionũ suaꝝ adherentes ꝛ misericordiã declinãtes. de ꝫ indignati [murmurabant] ꝛ hoc arguẽtes [ad discipulos ieu dicebãt. Quare cũ publicanis et peccatorib⁹ mãducat ꝛ bibit magister vester] q̃si dicerent. Cõtrarius ẽ legi hoc ꝓhibẽti et est̃ factu q̃ talẽ magistrũ seq̃mini. Cõsuetudo ꝺ tractoꝝ ẽ loq̃ ꝺ alio nõ i facie illi⁹ vñ q̃n discipuli videbãtur eis peccare alloquebãt

Chriſo. Thelo neum.

Hiero.

Fulgor ꝛ vultus.

Chriſo.

Chriſo. Mat. vocati obedientia.

Cõuiuium mathei.

Ambro.

Chriſo.

Mystice

Apoc. iij.

iij. Regũ xix.

Hiero.

Chriſo.

Cõedendo xps ꝛ struxit. Hiero.

Cur ad cõuiuia tret dñs Mandu cãdi cuz peccatoribus ratio.

Wetra ctoꝝ cõ suetudo

magistrū vt alibi. qñ vo magister alloq̄bat discipl'os vt hic vtrobiq; tñ i magistrū iniuriā irrogātes: qz errorē discipulorū ignominia ē magistrorū. Sic hodie faciunt detractores bōrū facta mēbrorū xpi denigrātes. Duplicit ist' errabāt qz putabāt se eē iustos cuz supbi essēt z illos reos cū iā peniterēt sil'es pharisco q̄ se iustificabat z alios ꝓdēnabat. Uera iustitia ꝓ passionē hz: falsa dedignationem. Solent ēt iusti peccatorib⁹ idignari: sz aliō ē q̄d agit typo superbie. aliō q̄ zelo discipline. His pharisei similes sūt q̄ traditiōes suas ꝑceptis dñi z oꝑib⁹ misericordie ꝑponūt colātes cū appetitu z exeq̄ntes cū diligētia culicē suaz traditionū z deglutiētes camelū māda torū. Oi ac mādata maxia saluti necessaria q̄si amara cito exhauriētes z ꝑtereūdo postponētes. Sz ipsis pharisei murmurātib⁹ obuiat dñi misericordia prouocāns pctōres ad pniam cui⁹cib⁹ z pot⁹ z ābulatio z oia q̄ gessit saluti seruiūt cui⁹ ois actio nr̄a ē electio z instructio: ac magister cui⁹ luore sanati sum⁹ seipsuz medicū ostēdens ꝑ discipulis suis respōdit pharisei: ꝑmo p rationē dicēs. [Nō ē opus] z poperosus. i. necessari⁹ [valētib⁹] i. sanis [medic⁹] verū ē ad collationē sanitatis: sz tñ ad ꝙsationē bñ est necessari⁹ [sz male habētib⁹] z infirmis. z g̃ familiari⁹ se debet habere ad infirmos q̄ eo idigent q̄ ad sanos q̄ non egēt. Cū igit xp̄s sit ver⁹ medic⁹ alaz familiari⁹ se debuit habere ad pctōres q̄ sunt infirmi i firmitate spirituali. q. d. Uos sani estis reputatiōe vr̄a: ideo opus nō habetis visitatiōe nr̄a: sz isti se infirmos reputāt z pctōres. Uñ glo. Ideo vos declino: qz putatis vos nō indigere: sed illos visito qz penitēdo dant locū gratie. vbi ꝑm Chriso. Ostēdit nō mereri eos sanitatē celestē cōseq̄ q̄ sanos se. i. iustos esse putāt medicinā dñi respuentes: sed eos q̄ i firmitatē suā hoc ē pctā ꝓpria cognoscētes: ac tota fide credētes medelā celestis gratie querūt. Ut em̄ ait Augu. Nemo adeo sit firmus: nisi q̄ se a se ipso sentit infirmum. Deinde rñdit eis scōo p auctoritatē i Osee inscriptā: exprobrando eis scripturarū ignorātiā dicens [Euntes aūt discite] a temeritate vr̄a recedēdo: discite ignorātie vestre subueniendo [quid est] qđ dicit dñs i Osee. [Misericordiā volo] p pcti dimissionē [z nō sacrificiū] p holocaustorum oblationē. vñ i Prouerb. Facere misericordiā z iudiciū magis placet dño q̄ victime. q. d. Ite z diligēter cōsiderate illō qđ scribit i Osee ꝓpheta: qz si hāc ꝑsideraueritis scripturā inuenietis me facere ꝑm ipsaz. [Misericordiā volo] potiꝰ sine sacrificio z cū cordis hūilitate: q̄ sacrificiū sine mia z cū cordis elatiōe. vñ plus diligit de⁹ pctōrē hūilē q̄ sue ifirmitatis cōscius penitendo se gr̃e dei submittit q̄ iustū supbū qui de sua iusticia p̄sumēs alios cōdēnat z miaz cir-

C Luce. xviij. Uera iustitia. Phariseis similes.

D Chriso. Sanitate digni

Augu. Osee. vj

Prouer. xxj.

ca eos reꝑhendit. ꝑm Chriso. Scribe z pharisei E
sei oia pctā sua putabāt sacrificijs legis posse deleri: z oēm reliquā virtutē cōtinētes i sa Chriso. Miasacrificijs totā spez ponebāt: z ideo dñs miseri sacrificijs cordiā sacrificio ꝓtulit vt manifeste ostēderet p̄fertur. nō p sacrificia legis: sed p opa misericordie peccatorū delicta posse purgari. vbi glo. Nō tñ despicit de⁹ sacrificiū: sed sacrificium sine misericordia. Faciebant aūt pharisei sacrificia vt iusti apparerēt cora populo: nec exercebant opa misericordie in q̄b⁹ ꝑbat vera iustitia. vbi et Raban⁹ admonet itaq; eos vt per Raba. opera sibimetipsis superne misericordie p̄mia cōquirant z nō cōtēptis pauperū necessitatib⁹ p oblationē se sacrificioꝝ deo placere cōfidant. vñz suū de misericordia exēplū eis ꝓponit dicens. [Nō veni enī vocare iustos Non ve s. ad penitentiā: sed tñ ad ꝓficiendum et vt nil voca proficiant de virtute ad virtutē [sed peccato- reiustos res] ad penitentiā: vt corrigant⁹ per eam vel ꝛc.

Nō veni vocare iust os. i. eos q̄ se iustos reputant q̄ ignorantes dei iusticiā suā cōstitue revolunt: qz si cōuertāt peccatores iaz nō sibi iustiꝰ videnť sz peccatores id ē peccata z mala sua attēdentes q̄ se peccatores esse: z medico egere recognoscunt: ac gratie dei penitendo se subiiciūt. vl' [Nō veni vocare iustos] quia Peccato nulli sunt iusti: sed peccatores: qz oēs pecca- res voca uerunt z egent gloria dei. vbi Grego. nicen⁹. revenit. q. d. Adeo peccatores nō abominor q̄ eoꝝ tñ Gregor. gratia veni: nō vt maneāt peccatores sz vt cō ſ. Tiuertant z boni fiant. vnde apl's. Christ⁹ venit primo. in hūc mundū peccatores saluos facere. Ecce magna spes peccatorū qz propter eos venit dei filius in hunc munduz. vnde z Augu. Augu. Nulla causa veniendi fuit xp̄o dño: nisi peccatores saluos facere. Tolle morbos tolle vulnera z nulla ē medicine causa. Sic venit de celo magnus medicus: qz magnus per totū orbem iacebat egrotus humanuz genus. Uenit vnus sine peccato q̄ plures saluos faceret a peccato. Nō ei d̄ celo traxerūt eū nr̄a merita: sed nostra pctā. Ergo vt ait Ambro. Ambro: Usurpatores iusticie nō vocant⁹ ad gratiaz. Nā si gratia ex pnia vtiq; qui fastidit pniaz abdicat gratiā. Publicani q̄ppe vocantur q̄ publica vel publice scelerib⁹ fedātur: vl' qui publica ni. vectigalia seu tributa exigunt: vel qui conductores sunt vectigaliū seu fisci vel rerū publicarū: vel q̄ alijs publicis negocijs z actib⁹ implicant: z seculi lucra p negotia sectātur: vt cōmuniter sūt cāpsores z pecuniarū numeratores: ac alij huiusmodi z similes'. Principaliter tñ q̄ vectigalia seu tributa exigunt: dicuntur publicani a publio rege romano q̄ eos ꝑmo ordinauit sic dicti. Et qz ꝑm Greg. Greg. talia negocia vix aut nunq̄ sine peccato exerceri possunt: ideo in h̄ magna dei gratia patet q̄ ex talibus matheū ad statū apostolicū reuocauit. Ostēditur autem hic in verbis z

factis xpi q pctõres redeuntes sunt dulciter recipiẽdi: qz xps dulcẽ se exhibuit i receptione mathei publicani. vnde sm Hiero. Ceteri euãgeliste ꝓpter verecũdiã z honorẽ mathei noluerũt eũ appellare nouo vulgato sed dixerunt leui. Ipse aũt mathe⁹ sm illud salomonis iustus in principio accusator est sui: matheũ se z publicanũ notat vt ostẽdat lugentibus nullũ debere salutẽ desperare si ad meliora quersus sit cũ ipe de publicano in apostolũ sit repente mutat⁹. In hoc etiã instruimur q pctã z defect⁹ alioz inquãtũ possum⁹ celare z occultare debem⁹: vt nec ꝙbo nec nutu venãt in alioz non tm cognitionẽ: sed nec suspitionẽ ac nosmetipsos accusare z qõ tur pius est in pctis nostris exẽplo confiteri. sm Bedã per mathei electionẽ z publicanoz vocationẽ fides gentiũ exprimit: qui prius lucris mũdi inhiabãt: z nũc spũaliter a dño reficiunt: sed per superbiã phariseoz inuidia iudeoz insinuat qui de salute gentiũ torquẽtur. Uel mathe⁹ significat holem terrenis lucris inhiantẽ quẽ ihesus videt dũ oculis misericordie respicit z vocat eũ vel per predicationem vel scripture admonitionẽ: vel p internã inspirationẽ: vel per tribulationez: vel p quãcũq viã aliã. Põt etiam vocatio mathei ad apostolatũ significare vocationẽ hois secularis ad religiõis statũ: pharisei ꝙo murmurãtes hoies maligni religiõis statui detrahẽtes quib⁹ bene dr. Euntes discite quid est miam volo z nõ sacrificiũ: opus enim magne mie est pctõres ad penitentiam vocare. Tunc accedẽtes phariseiz discipuli Johannis querebãt a dño ihesu quare ipsi frequenter: sed non sui discipuli ieiunarẽt. Phariseiem frequẽter ieiunabãt cũ quibus iohãnis discipuli adhuc in cõsuetudinib⁹ iudaicis pmanebãt. Sicut aũt pri⁹ pharisei ad discipulos accesserãt: vt apud eos magistrũ de consortio pctoz in cõuiuãdo arguerẽt: sic modo ad magistrũ accedũt: vt apud eũ discipulos de ieiunioz omissiõe arguãt: vt sic inter eos materia discidij possit oriri. Isti in duob⁹ deficiebãt. Primo quia de sua abstinẽtia se iactabãt cũ talia i secreto fieri debeant. Scõo quia xpm arguebãt ex defectu abstinẽtie in discipulis defectũ z errorẽ discipulorũ retorquẽtes in magistrũ. Per istos qui de frequẽti ieiunio se iactabãt ꝓpt illudisse discipulis xpi preferebãt significãtur hypocrite ꝓpter apparentiã sue religiositatis alios contẽnẽtes dicẽtes illud cuz pharisẽo. Nõ sum sicut ceteri hoim: ieiuno bis in sabbato ꝛc. Jesus aũt cõfutauit eos z rationabiliter excusauit discipulos: tum qz corporaliter cũ eis erat: tũ quia rudes z nondũ perfecte innouati essent nec difficilia et noua sustinerent ponẽdo ad idẽ tres similitudines. s. de nuptijs z sponso. de pãno z vestimẽto. de vtrib⁹ z vino. vñ ait. Nunquid possunt filij nuptiarũ seu spõsi. s. xpi spõsi ecclesie hoc est discipuli de me z ecclesia per fidẽ geniti ieiunare seu lugere q̃diu cũ illis est spõsus? Scõz Hiero. quoddã est ieiunij expectatiõis vt ꝓsona meli⁹ expectetur: z sic in veteri testamẽto ieiunabãt: et isto discipuli non indigebãt: qz iam presentẽ xpm habebant. Aliud est ieiunij veratiõis qõ ordinatur ad carnis refrenationẽ z disponit ad cõtẽplationẽ quo quis ieiunat retrahendo se a delectatiõib⁹ carnalib⁹ vt repleatur spũalibus: et isto etiã non indigebãt cuz ad tales nõ afficerẽtur delectationes z xpm presentẽ haberẽt cuius presentia et doctrina plus refrenauit cõcupiscẽtias illicitas i eis q̃ ieunij austeritas in alijs. Et ideo ieiunare z lugere nõ habebãt q̃diu spõsuz p corporalẽ presentiã cũ sponsa esse videbãt: sed potius de spõsi gratulari ꝓsentia q̃ plus ꝓficit q̃ corporalis abstinẽtia. Est z aliud ieiunij qz ex plenitudine z pfectiõe cõtẽplatiõis ꝓcedit quale ieiunij moysi in mõte fuit. quãto em̃ aia est in ꝛcẽplatione magis elenata tãto est pauciori nutrimẽto contẽta: z tale ieunij nõ cõpetebat discipulis: qz adhuc erant rudes z imperfecti. Sed prius debuerũt per charitatẽ spũssancti innouari qõ factũ est in die penthecostes qñ fuerũt per gratiã spiritussancti innouati: z tunc debebant incipere nouũ modũ viuẽdi. Deinde subiũgit. [Ueniẽt aũt dies]. s. passionis z ascẽsionis [cum auferet ab eis spõsus] corpali pñtia [z tũc ieiunabũt] ieiunio merozis in hũilitate tribulationis z illi dies luct⁹ erũt z dolozis. vñ apl's. In fame z siti z ieiunijs multis. vnde ij. cor. xj z Aug. Quasi diceret. Tũc desolabũtur z in merozez luctu erũt donec eis p spiritũsanctũ gaudia z cõsolatoria retribuãtur. Scõm Bedam notandũ hunc luctũ absentie sponsi nõ nũc tm̃. i. post mortẽ resurrectionẽq eiusdẽ sponsi: sed z ante incarnationẽ illius p totũ huius seculi tẽpus esse celebratũ. Prima q̃p pe tempora ecclesie ante virginis partũ sanctos habuere q̃ desiderarent incarnationis xpi aduentũ. Ista vero tempora ex quo ascẽdit in celũ sanctos habẽt qui desiderãt eius manifestationẽ ad viuos z mortuos iudicãdos. Neq hic desiderabilis ecclesie luct⁹ requieuit aliquãtulũ nisi q̃diu hic cũ discipulis in carne versatus est. hec Beda. Et lz hoc de presentia sua corpali xps dixerit: moraliter tamẽ dies quib⁹ aufertur nobis xps sunt dies culpe: qñ a domo conscientie excludim⁹ verum sponsum anime xpm: et introducim⁹ adulterantem diabolum: z tunc ieiunamus z caremus cibo spũalis consolationis: z habemus dies luct⁹ z dolozis. Igit tenẽdus est sponsus ne ꝓdatur cibus. Sed cuz aufertur a nobis spõsus per mortale peccatũ: tũc ieiunandũ est nobis p penitentie affectum z lu-

Hiero. Leui. Gentiuz fides. Beda. Uocatio mathei. Luce xviij. Ieiuniũ phariseorũ. Augu. Beda. Spõsuz auferri

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

etū. Qñq; etiā spōsus se subtrahit vt anidi⁹ reuocet ⁊ forti⁹ teneat: ⁊ tūc cōtinuis desiderijs ⁊ suspirijs est reuocādus: qr q̄diu sponsus nobiscū est ⁊ in letitia sum⁹ nec ieunare
Ambro. nec lugere possum⁹. vñ Amb: Ieunāt hi q̄b⁹ abest xp̄s q̄ bonoz meritoz copijs egent. At vo cui virt⁹ sua volūtate sufficit: qui a sua domo recipit xp̄m cōuiuiū magnū exhibet: hoc est bonoz operū spirituale conuiuiū quo dines ppl's eget paup epulat. Nemo tibi xp̄m pōt auferre nisi te illi ipse auferas. Nō te auferat iactātia tua: nō te auferat arrogātia. ꝯ Amb. ¶ Spūal'r alia spōsa est cū qua xp̄s eē
Spōsus ⁊ sponsa spūal'r. Prouer. viij. Colo. ij. ps. xliij
desiderat. Iste spōsus hz oēs cōditiones desiderabiles in spōso. Quia ditissim⁹ alioq̄n spōsam suā non dotaret. Uñ in puer. Mecū sunt diuitie. Qr sapiētissim⁹ alioq̄n totū dissiparet. Uñ ap'l's. In quo sunt oēs thesauri sapiētie. Qr pulcherrim⁹ alioq̄n sponse displiceret. Uñ in ps. Speciosus forma pre filijs hoim. Qr nobilissim⁹ alioq̄n contēneret. Uñ
Eccle. j. Cāti. v. Heb. j.
sapiētie generositatē illi⁹ glorificat. Qr potētissim⁹ alioq̄n opprimeret. vñ Eccl'i. vn⁹ est altissim⁹ creator. Qr optim⁹ alioquin nō diligeret. vñ in cāti. Dilect⁹ me⁹ ⁊c. elect⁹ ex milib⁹. De hijs oibus ap'lus ad Heb. locut⁹ est nobis in filio. ecce nobilitaz excellētia quē pstituit heredē vniuersoz. ecce diuitiarū affluētia: p quē fecit ⁊ secula sic mira. ecce mirabilis sapiētia: q̄ cū sit plendor glorie. ecce forme elegātia portās oia v̄bo virtutis. ecce infinita potētia: remissionē pctōz faciēs. ecce bonitas immēsa. Talis spōsi spōsa. talis spōsi filij nō hñt lugere q̄diu sponsus est cū illis. ¶ Et nota q̄ xp̄s q̄ñq; vocat se dominū
J Appellatiōes xp̄i. Brego. Bern. Timor. Honor. Amor.
q̄ñq; patrē: q̄ñq; spōsum. vñ Brego. Qñ vult timeri dñm: qñ honorari patrem: qñ amari spōsuz se notat dñs. Attēde ordinē. Ex timore em̄ solet pcedere honor: ex honore amor. vñ ⁊ Bern. Si ego dñs vbi est timor me⁹? Si ego pater vbi est honor me⁹? Sz si se spōsum exhibeat: puto quia mutabit vocē ⁊ dicet. Si ego spōsus vbi est amor me⁹? Exigit g̃ deus timeri vt dñs honorari: vt pater ⁊ vt spōsus amari. Quid in hijs p̄stat q̄d eminet? Nēpe amor. Absq; hoc ⁊ timor pena hz ⁊ honor non hz gratiā. Seruilis est timor q̄diu ab amore nō manumittit. Et qui de amore nō venit
Amoris excellentia.
honor nō honor sed adulatio est. Et quidē soli deo honorz gloria: sz horū acceptabit neutrū deus si melle amoris cōdita nō fuerint. Is p se sufficit. Is p se placet ⁊ pter se. Jp̄e meritū: ipse premiū est: sibi. Amor pter se nō
Anima sponsa.
req̄rit cām: non fructū. Fruct⁹ eius vsus ei⁹. hec Bern. Et vt idem Bernardus dicit. Anima spōsa dei dicitur: quia donis gratiarum subarrata: quia casto amore illi sociata: qr prole virtutū fecūdāda. ¶ Deinde ponit secūdā silitudinē qr [nemo] sapiens ⁊ discrete operans assumit vel [immittit] ⁊ inserit veteri vestimēto assumētū: vel [cōmissurā]. i. particulā seu supplementū [pānī rudis] scz nōdū vsitati: qr i nouitate est spissior ⁊ rudior Nouū em̄ [tollit plenitudinē]. i. vniformitatē seu pulchritudinē [a vestimēto] ⁊ facit diformitatē ⁊ ppter pōdus snū rūpit vet⁹: ⁊ facit in eo scissurā seu ruptura maiorē. Cōmissura q̄ppe idē est q̄d tūctura seu particula q̄ mittit cū alia: dicta a cō. i. simul ⁊ mittere q̄si simul mittere: illa em̄ q̄ cōiūgunt sil' mittūt. ¶ Deide ponit tertiā sil'itudinē qr nemo sapiens ⁊ discrete agens [mittit vinū nouū in vtres veteres] qr tūc est i ebullitōe [⁊ vtres] ppt vini fortitudinē [rūperent] ⁊ vinū effunderet [⁊ nemo bibēs vet⁹ vinū statiz vult nouum] ppter cōsuetū veteris vsum. Sic a sil'i hoib⁹ veteri cōsuetudine imbutis ⁊ de nouo cōuersis nō expedit statim grauē abstinētiā imponere: qr difficile est assueta relinquere. Ex oibus hijs sil'itudinib⁹ ꝯcludere valt magister bonus q̄ discipuli sui adhuc quasi nouicij nō debeāt austerū cōtinuare ieiunij: sz postea ieiunarēt cū essent magis solidati et innouati p spiritū sanctū. ¶ Ex his etiā vult cōcludere q̄ nouiter cōuersi nō sunt nimis p pniam onerādi: ne ppter nimiā austeritatē desperēt ⁊ totū dmittāt: ⁊ q̄ sunt pfectiōis magne nō sunt hoibus imponēda donec spoliati fuerint veteri vita: qr hoibus de nouo conuersis opa incōsueta sunt difficiliaz dura: sz paulatiz assuefaciēdo efficiūt facilia ⁊ suauia. Qui g̃ vult aliquē ad virtutes ⁊ pfectionē inducere i parua quedā dz pmū suadere: emēdare: ⁊ sic gradatim vltra procedere. vñ Chri. Hoc aūt dixit regulā dās suis discipulis: vt discipulos exvniuerso orbe terrarū cū māsuetudine suscipiant. Itaq; neq; nos oia ab oibus expectam⁹ in pemijs: sed quecūq; possibilia sunt ⁊ velociter et vltra incedem⁹. hec Chri. Huius loci memor dz esse q̄libet cōdens decreta vel traditiones ⁊ etiā confessor imponēs penitētiam penitētib⁹. Melius est em̄ exēplo dñi penitentiā leuē ⁊ tolerabilez ponēdā alicui inūgere que impleat q̄s grauēr ipportabilez q̄ nō impleta onerat⁹ reus cōstituat. Melior est leuis penitentia hylariter pacta q̄s grauis in angaria ⁊ retecta. Ita est de sētia dāda: ita de decreto pmulgādo: vt semper misericordia et lenitas superaltet iudiciū et austeritatem. ¶ Oratio.



Omine ihesu xp̄e qui multis modis me vocas ⁊ admones: vt sequar te: tu diuina inspiratione cor meū accēde: vt te vocātē sequar tua gr̄a: nec aliq̄d me sepet a charitate tua. Da mihi vt dr̄ctis cogitatiōib⁹: meditatiōib⁹: ⁊ affectionib⁹ bonisq; opib⁹ ⁊ virtutib⁹ tibi seruiāz cōuiuiū ex magna delectatiōe ⁊ deuotiōe mētz exhibeā. Et q̄ miam vis pot⁹ q̄s sacrificiū: ⁊ venisti vocare pctōres magis q̄s iustos: p̄sta

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

mihi misero peccatori: vt in me tuam miam merear clemēter experiri. Amen.

De electione duodecim apostolorum. Capitu.xxxij.

A Mat.v. ℣.xiiij.℣ Luc.vj.



thabor.

Deide postq̄ dominꝰ plures discipulos vocauit [videṡ turbas] seq̄ntes dimisit eas a strepitu recessit. [Ascēditq; i mōtē] thabor [solꝰ orare] qꝛ q̄ bñ orat mētem sursum leuat a terrenis cui etiā necessaria est trāq̄llitas corpalis. Hic mōs est in cāpo galilee in cuiꝰ descēsuꝛ pede oñdit locꝰ vbi melchisedech obuiauit abrae a cede regū reuertētiꝛ ad radicē eiꝰ fluit torrēs cyson. In hoc mōte fuit abbatia nigroꝝ monachoꝝ sub metropolitano nazareno a qua ciuitate ℈ orietē ipe mōs distat q̄rto miliario. Uel ꝑm q̄sdā ascēdit in quēdā mōtem aliū supra mare galilee sitū. [Et erat pnoctās in oꝛone dei] nō seculi: nō ꝓ se tāq̄ ifirmus ℣ indigēs: sz ꝓ nobis tāq̄ piꝰ ℣ clemēs.

Oratio multiplex.

Quedā eīm oꝛo est deivt ꝓ spūalibꝰ ℣ verꝫ bonis ꝓseq̄ndis. Quedā ē seculi: vt ꝓ terrenis ꝓferendis q̄ est etiā diaboli si ex cupiditate fiat. Quedā est tm̄ diaboli ꝓ carnalibꝰ desiderijs iplēdis. vbi Amb. Et erat inq̄t pernoctās in oꝛone. Species tibi dat: forma ꝓscribit quā debes emulari. Quid eīm te ꝓ salute tua facere opꝛ qñ ꝓ te xp̄s in oꝛone pernoctat? Quid te facere ꝙuenit cū vis aliq̄ officiū pietatis adoꝛari qñ xp̄s missurus apl'os orauit prius. Et solus orauit nec vsq̄ alibi si non fallor oꝛasse cū apl'is reperit. Ubiq; solꝰ obsecrat: dei eīm cōsiliū humana vota nō capiūt nec q̄sq̄ interioꝝ pōt esse particeps cuz xp̄o. vñ ℣ Ber. Tu inq̄t cū oraueris intra i cubiculū tuū ℣ clauso ostio oꝛa: ℣ qđ dixit fecit. Solus in oꝛone pnoctabat nō mō abscōdēs se a turbis: sz nec vllū q̄dē discipl'oꝝ: necvllū domesticoꝝ admittēs deniq; tres secum intimos sibi adduxerat cū vltro sibi ꝓperaret ad mortē: auulsus est ab ipsis orare volens. Ergo ℣ tu fac sil'r qñ orare volueris. vnde ℣

Soli orent.

Berñ.

Mat.vj

Chriso. Nocte media orādū.

Chri. Exurge igit ℣ tu in tēpoꝛe noctis: puriꝰ est tūc tpis alia ipe tenebꝛe silētiū nimiū possunt sufficiēter ad cōpunctionē ꝓducere. Tūc nō verat inanis gloria: nō accidia ℣ cōcitatio occupat: nō sic ignis ferri sequestrat rubiginē: velut nocturna oratio eruginē peccatoꝝ. Que de die solis estus ꝑcussit: nocte refrigerat: quēlibet roꝛē superant nocturne lachꝛyme: ℣ ℈ ꝑcupiscētiā valēt ℣ quēlibet tumoꝛē. Si ꝙo ꝓdicto roꝛe nō foueat hō arescit sub die. Quapꝛopter oꝛes noctu ℣ ostende q̄ nō solū ad coꝛpoꝛ ptinet: sed etiā ad aiaz hec Chri. Qui ℈ deū orādo q̄rit exurgētē stre pitū vitioꝝ premens ad superioꝛa ꝓgrediat ℣ ad verticē sublimioꝛis curie ascendat vt exteriori cessante tumultu in quodā mentis secreto ꝓ interna desideria silenter cum dño loquat. Cupienti eīm cū deo loquiꝛ cōsolationē diuinā ꝓmereri expedit solitudinē q̄rere et cōsolationē hūanā relinquere. Cuiꝰ exēplu habemꝰ in Johanne euangelista q̄ q̄stū in solitudine ꝓfecerit ℣ lucratus sit: pene oībꝰ notū est. In pathmos eīm insula exilio relegatus ℣ cōsortio hoim destitutꝰ cōsolationē ageloꝝ ꝓmeruit: et apocalip. quā ei dñs ꝓ statu ecclesie pñtis. s. et future reuelare dignatus est ꝓpria manu scripsit. vñ Beđ. Historia nota est iohānē a domitiano cesare ꝓpter euangeliū in insulā relegatū: cui tūc cōgrue secreta datū est celi penetrare cū certa terrarum spacia negabat excedere. Et similia reperiūtur de pluribꝰ alijs q̄ modico tpe plus lucrati sunt soli q̄ toto tpe suo lucrati fuerint i comitatu. Quando aūt xp̄s orat theoꝛicam: qñ docet practicā: vitā informat ne quis ꝓ cura ꝓximi a cōtēplationis studio torpescat: vel ꝓ studio diuine cōtēplatiōis q̄stus superioꝛ sit ꝓximi curā negligat. vñ Ansel. Regnum dei ꝑdicando diebus cū populo cōmoꝛat: et cōfluentes turbas miraculis ℣ verbis edificat. noctibꝰ montē frequentans oꝛonibus vacat: admonēs ꝓ ꝙgruentia tpis nūc ꝓximis inter q̄s viuimus: verbis ℣ exēplis ꝓ modulo nr̄o viteviā demōstrare nūc solitudinē mētis adeūtes ℣ virtutū montē ascendētes dulcedini supne cōtēplationis inhiare et intētionē nr̄ā infatigabili affectu ad supna dirigere. Hunc illud Ber. cōsonat q̄ de se ℣ sibi ꝑi dicebat. Uenite ascēdam⁹ ad montē dñi ℣ ad domū dei iacob ℣ docebit nos vias suas: intētiones: cogitationes: voluntates ℣ affectiones ℣ oia interioꝛa mea. Uenite ascēdam⁹ in montē dñi in locū vbi dñs videt vel videt. Cure: solicitudines: āxietates: pene expectate hic cū asino coꝛpe isto donec ego cū puero. i. intelligentia vsq; illuc ꝓperantes reuertamur ad vos. Reuertemur eīm ad vos ℣ heu reuertemur ℈cito. [Et cū factꝰ esset dies vocauit dominꝰ ad se discipl'os suos] forte adhuc dormiētes [℣ elegit ex ipsis. xij.] seu fecit statuendo vt essent. xij. cū illo magis ꝑncipales [quos et apostolos]. i. missos. s. ad ꝑdicādū regnū dei [noiauit] ꝓpus q̄dē vocauit eos ad discipulatū: sz mō ad apostolatū. Cōsidera hic q̄ xp̄s apostolos electurꝰ oꝛabat ꝓlixe q̄ erat pnoctās in oꝛone ℣ sic diutina ℣ nocturna oꝛone prehabita elegit apostolos: ꝓ hoc oñdens q̄ ꝓmotiones ꝑlatoꝝ in ecclesia dei debent oꝛones deuote premitti: ℣ q̄ ipsi ꝓ deuotas oꝛones ℣ non ꝓ inductiones ℣ promissiones sunt eligendi. vnde glo. Dominus in montē ascēdens ad se vocat ℣ eligit quos vult: quia nō illoꝝ electiones ℣ studij: sed diuine erat digna

Johan. euā ge.

Beda.

Ansel.

Berñ.

C Electio xij. apostoloꝝ nō sine ꝑcibus facta.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

tionis z gre vt in apl'atū vocarētur. vnde ait. Jo. xv. Nō vos me elegistis sed ego elegi vos: g hu manū studiū vt precuz hūanarū pecunie q- stus gnis z hmōi excludit dns ab electiōe p- lativt i ea currat sola gra diuina ppter quā ps. ciij. tm z p quā dz qs eligi. vñ i ps. Alcēdūt mō- tes z descēdūt cāpi in locū. s. prelationis quē fundastiveis: nō pecunia nō carnalis affect': sed sola gra z electio canonica q hodie ad p- nicie ecclie multipl'r corrūpitur: nō sine ma- gna dei offensa. Per hoc autē q apl'os instī- tuit in mōte: significauit q epi apl'oz succes- £ sores in supiori gradu sunt ecclie. Un dicunt epi ab epi q est supra z scopos intētio: q su- D pra gregē dnicū debēt intēdere vt eū ad sup- Duode nare valeāt erigere. Sed heu multi ex eis infe- narij nu riores: in ope sunt: z nec sibi nec alijs psunt z merus z sic nomē sine re tenēt. Sicut aūt i vocatiōe duode- fuit cōmēdatio gre sic in numero cōgruētia narta figure: nā duodenarij apl'oz nūerus in mul- multa. tis est figurat'. Isti em. xij. apli sub figura Gene. loquēdo sunt primo. xij. patriarche totū po- xxxv. pulū xpianū spūaliter generādo. Scdo. xij. Exo. xv viuētes fontes i helym doctrinis suis eccle- Eiusdez siā z mūdū irrigādo. Tertio. xij. lapides pre- xxviij. cioli in veste pontificali exēplis sctis ecclesiā j. Regū adornādo. Quarto. xij. panes supra mēsam xxj. ppositionis alias ꝯbo reficiēdo. Quinto. xij. Se. xxv. principes tribuū precepta salutaria pmul- Josue gando z ecclesiā salubriter gubernādo. Sex- ij. to. xij. exploratores terre pmissionis futurā Treñ. ij vitā per cōtēplationē inquirēdo: z postea de- uotis annūciando. Septimo. xij. lapides de Jos. iiij. iordane sublati mūdi fluxū cōtēnēdo. Octa- Exodi uo. xij. lapides altaris xpi sacrificiū i se por- xxiiij. tando. Nono. xij. vituli dño immolati p xpo martyrū sustinēdo. Decimo. xij. boues sub ij. Para mari eneo baptismi gratiā pdicādo et mini- lip. iiij. strādo. Undecimo. xij. leunculi in throno sa- lomonis tyrānos mūdi vincēdo: z obstinatos iij. Re. x cōminatione penarū inferni terrēdo. Duo- Wino decimo. xij. prophete de futuro tēpore eccle- res scz. siā admonēdo. Tredecimo. xij. hore diei vi- Joh. xj. tex xpiane tpa ordinādo. Quartodecimo. xij. porte ciuitatis potestate clauū regnū celoz aperiēdo. Quintodecimo. xij. fundamēta ci uitatis ecclesiā meritis z precibus sustentā- do. Sextodecimo. xij. stelle in corona sponse ecclesiā doctrinis z miraculis illustrādo sm . Beda. Bedā etiā hunc numerū apl'oz instituit cer ta causa misterij: vt scz mūdi salutē quā ver bo predicarent suo quoq numero cōmenda rent. Ter em quatuor. xij. faciūt: et totidem apostoli ad predicādū missi sunt: quia p eos Apoc. fides sancte trinitatis in quatuor mūdi par xxj. tibus pdicāda erat: vt quadratū orbem fide sancte trinitatis insignirēt. Un z de ciuitate sancta hierl'm dscēdēte de celo a deo scriptū est: q erāt ab oriēte porte tres et ab aq̄lone porte tres z ab austro porte tres: z ab occasu porte tres. Ubi figuraliter ondebat: q predi cantibus apl'is apostoloz ꝫ successoz cū- cte p orbē natiōes i fide sctē trinitatis eccl'iā essent ingressuri. sm hie. fecit vt essent duo- Hiero. decim: vt sint ipsi sup thronos. xij. indicātes xij. trib' israel. Uel cū duodenarij constet ex duplici senario qui est nūer' pfectiōis signi- ficare voluit q duplex pfectio. s. vite z scien- tie siue opis z sermonis debēt esse in his qui habent apostolicū officiū. Nomina aūt apo £ stoloz quos elegit sunt hec que sequuntur Aposto- Symon quē post conuersionē cognominaue lorū no- rat petrū z andreas frater eius: iacobus ze- mina. bedei. s. filius et iohannes frater eius impo suit his duob' noia bonarges. i. filij tonitruū q: sepe audierūt terrificā vocē z tonitruū pa tris p nubē de filio tonantis philippus z bar tholomeus thomas z matheus publicanus iacobus alphei. s. fili' q̄ z iacobus iustus pro pter sanctitatē vite: z minor q posterior invo catiōe: z frater dñi ppter similitudinē est vo catus: z symon chananeus frater eius a cha na vico seu villa galilee qui z zelotes est di ctus. chana em zelus z chananeus zelotes. i. emulator vel. z thadeus sil'r frater ei' qui z iu das iacobi. s. frater est vocatus: z iudas sca- riothes a scarioth vico iudee in q̄ ortus est: est noiatus. Hic inter apostolos eligit ad oñ Jude in dendū ppheti dauid eē cōpletā q dns iesus apl'atuz tradend' p discipulū pdicit z ad excusationē electio. bonoz qñ in congregatiōe eoz aliquis ma ps. xl. lus reperit. vñ Augu. Nō audeo mihi arro Augu. gare q dom' mea sit melioz cetu apostoloz. Itē sm eundē Augu. vt ipso malo vtēs bñ et sue passionis impleret dispositū z ecclesie sue tolerandoz malorū preberet exemplū. In- super sm Ambro. pinde eligitur vt oñdat q Ambro. magna est veritas quā nec aduersarius mi nister infirmat: voluit deseri: voluit pdi: vo- luit ab apl'o suo tradi: vt tu a socio proditus moderate feras tuū errasse iudiciū: perisse beneficiū. Itē sm Theophi. Ut discamus q F deus nō repellit aliquē ppter futurā malitiā Theo sed propter presentē virtutē dignum habet. philus. ¶ Nominat aūt apostolos ppriis nominib' Nomi vt pseudo z falsi apostoli qui futuri erant ex natiōis cluderent z ab oibus vitarent: nec quisq̄ au aposto deret aliū iscribere catalogo apostoloz. Itē lorū cāe vt tā noia apl'oz ꝫ sibi credētiū oñderēt scri pta eē i lib. vite. Cōbinat ꝫo eos ad duos et duos noiati exmit i signū mutue dilectiōis z approbationis iugalis societatis. Itēq̄ vt mutuo se iuuātes essent fortiores z insup con tra dolū in fidei confessione z contra cōflictū in tormentoz toleratiōe. Ut aūt dicit Aug. Augu. Elegit hos discipulos quos z apostolos no minauit hūiliter natos: honoratos: illitera tos: vt q̄q̄d magnū essent z faceret ipse i eis esset z faceret. Un z Ambro. Similiter aduer Ambro. te celeste consiliū. Nō sapientes aliquos: nō

diuites: nō nobiles: ſz piſcatores et publicanos quos dirigeret elegit ne traduciſſe prudētia: ne redimiſſe diuitijs: ne potētie nobilitatiſq; auctoritate traxiſſe aliquos ad ſuā gratiā videret vt veritatis ratio nō diſputationis gratia p̄ualeret. hec Amb. ¶ Ad mōtana ꝯ dñs conſcēdit vt a turbis recederet ⁊ q̄ete oraret: ⁊ familiariter ap̄los eligeret et inſtrueret vt ⁊ turbas ad altiora traheret: ſz turbis aſcēdere non valētib⁹ ſequūtur diſcipuli ei⁹. Voluit etiā docturus in mōtē aſcendere vt altiora p̄cepta dentur⁹ de altis ea predicaret. Et q̄ minora legis p̄cepta filijs iſrl̄ in mōte dederat: maiora diſcipulis euāgelicis in mōte dare voluit vt ſe eundē deū oſtēderet q̄ legē ⁊ euāgelicā vitā dedit. Poſt electionē itaq; ap̄lor⁹ voluit eos de operib⁹ pfectionis inſtruere: qz ad gradū maiorē p̄moti dñt cognitionē maiorē habere. vñ Beda. Miſtice mōs ille in quo ap̄los elegit dñs altitudinē ꝛſignat iuſtitie qua iſtruēdi erāt ⁊ quā p̄dicaturi hoib⁹. Nā qz miſſur⁹ erat eos ad p̄dicādū euāgeliū regni celeſtis: merito p̄ ſublimitatē loci in quo electi ſunt amonere voluit eos nō in infimis deſideriis animi diſſoluere: ſed ad ſupna deſiderāda ⁊ q̄rēda ſemp erigere debere. Sic etiā legē daturus priori pp̄lo ſuo in mōte apparuit de mōte q̄ agēda eſſent innotuit. vñz glo. Aſcēdit q̄ppe mons in mōtē vt altiora virtutū culmina doceret ⁊ eccleſiā ſup quā ſedet predicās preceptū dñi ſublimi⁹ erigendā oſtēderet: quā eadē doctrina vſq; ad finē ſeculi pleni⁹ erudiret. Quānis ꝯ ibidē docere poterat vbi erat in mōtē tñ ad predicādū aſcēdit in ſignū q̄ in mōte altitudinē virtutū dz aſcēdere qui predicare vult ⁊ iuſtitiā dei docere. vñ Chryſo. In ꝛitate cōſiſtere dz q̄ iuſtitiā docet ⁊ audit nemo eñ p̄t invalle ſtare ⁊ de mōte loq̄. Ubi ſtas inde loq̄re: aut vñ loquer⁊ ibi ſta. Si anim⁹ eſt in terra: quō de celo loq̄ris? Si de celo loq̄ris in celo cōſiſte. Et ſi iuſtitiā facere non vis: quomodo magiſtrū iuſtitie audis? Ut quid magiſtrū vocas cuius non vis eſſe diſcipulus? vñ Richar. Quia aūt docturus diſcipulos in montē aſcēdit: ⁊ hic nobis inſinuat q̄ qui ſacre doctrine verbū diſpenſat nō in valle prauī operis: nō in cāpo effrenate diſſolutiōis ꝛſiſtere debeat: ſed in mōtem ſpiritualis cōuerſatiōis p̄ exercitia virtutū ⁊ exhibitionē bonor⁹ operū aſcendat ſicut ſcriptū eſt. Sup montē excelſum aſcēde tu qui euangelizas ſyon. ¶ Oratio.

Wontana petēdi ratio

Beda. Cur in mōtem aſcenderit.

Chryſo.

Richardus.

Eſa. xl.

OMine Jeſu xp̄e qui p̄opter ineſtimabilē miſericordiā tuā in mundū veniſti vt peccatores ab errorib⁹ ad penitētiā reuocares: ⁊ ex his q̄pplures dignatus es eligere in tuos ſecretarios ⁊ diſcipulos ſpeciales: reuoca miſericors & me miſerū peccatorem errātem: amplectere redeuntem: conforta dolentem: inſtrue ignorantem ac tandem me (licet indignū) cum diſcipulis tuis admittēs totaliter a deſiderio terrenorū leues: ⁊ mentē omnino ad celeſtia tranferas vt audiam et intelligā verba tua ⁊ opere cōpleam vniuerſa. Amen.

¶ De ſermone dñi in mōte. Et primo de octo btitudinib⁹. Ca. xxxiij.



Poſt hec dominus Jeſus fecit ſermonem pulcherrimū et copioſum: quē vt dicit Augu. ſi q̄s pie ſobrieq; conſideraverit inueniet in eo quātū ad mores optimos p̄tinet pfectū vite xp̄iane modū: ⁊ iſtū ſermonē oib⁹ p̄ceptis q̄b⁹ xp̄iana vita informat eſſe pfectū. Hūc ſermonē Mathe⁹ ⁊ Luc. varie narrant: ⁊ ob hoc quidā dicūt dñm pri⁹ ſermonē fecisſe diſcipulis tm̄ in ſupcilio mōtis ſedēdo per modū doctoris et hunc narrat Mathe⁹: ⁊ poſt in latere mōtis cōmuniter turbis et diſcipulis alium ſimilē ſtando per modū predicatoris: ⁊ hūc narrat Luc. Alij vo dicūt dñm primo ſedisſe cū diſcipulis in ſupcilio mōtis: ⁊ electis. xij. deſcēdiſſe ad aliquā planiciē in latere mōtis eiusdē: ⁊ ibi vnū ſermonē ſimul cū turbis et diſcipulis habuiſſe quē vterq; euāgeliſta narrat diuerſimode eadē tñ rei veritate. Sz primū cōueniētius tenet ⁊ veritati magis cōſentire videt. Et ex hoc inoleuit cōſuetudo in eccleſia q̄ q̄n fit ſermo turbis ⁊ ſecularib⁹ ſtat predicator vt inuitās ad pugnā ⁊ opationē: q̄n clericis et religioſis ſedet vt inuitās ad quietē ⁊ contēplationē. ¶ Proponit autē dñs ieſus in principio ſui ſermonis octo beatitudines ſeu virtutes ⁊ ſubnectit p̄mia ſingulis beatitudinib⁹ ſeu virtutib⁹ correſpōdētia. Unde ponit ibi aliq̄d p̄ modū meriti puta bti ꝛc. ⁊ aliqua p̄ modū p̄mij puta q̄m̄. primū eñ pertinet ad beatitudinē meriti: ſcōm vo ad beatitudinē p̄mij. Sed qui deſiderat ⁊ ſequi p̄miū: ſtudeat primū habere meritū. vnde Aug. Nemo q̄ppe inueniri p̄t q̄ beat⁹ eſſe nolit. Sed o ſi hoies quō deſiderāt mercedē ſic op⁹ mercedis nō recuſarēt. Quis nō alacriter currat cū ei dr beat⁹ eris? Libēter audiat. ⁊ cū dr ſi hec feceris. Nō recuſet certamē ſi diligit p̄miū ⁊ accēdat anim⁹ ad alacritatē operis cōmendatione mercedis. hec Aug. Btitudo q̄ppe dr dupl̄r. vno mō i ſpe ſicut habet in via. alio mō in re ſicut habet in patria. Beati ſunt ergo excellētes in virtute beatitudine vie per gratiā beatificādi beatitudine patrie p̄ gloriā. Uel ſm Aug. Non inde beati ſunt: qz paupes ſpū: ſz q̄m ipſorū eſt regnū celor⁹: ⁊ ita de alijs ſuo mō. [Doce

A Sermo domini in mōte

Mat. v. Luc. vi.

Sedēdi ⁊ ſtandi in p̄dicādo mos

Beatitudines octo.

Augu. B

Btitudo duplr. dr.

bat] ergo [eos dicēs. Beati paupes spū]. i. volutate z electione nō necessitate vel simulatiōe [qm ipsoz est regnū celoz] qō est primū correspōdēs merito eorū. Ubi sciendū q̄ pauptas spūs sumit ḧ p abstinētia ab amore mūdi. i. ab amore eoz q̄ in mūdo sunt z q̄ amatores mūdi cōplectit: z sic est plenaria oiz delectabiliū abdicatio: oēs delectationes que sunt in diuitijs: delitijs z honoribꝰ contēnēs. Et ideo beatudo ista pōt itelligi dupl'r. vno mō pro cōtēptu diuitiarū z carnaliū voluptatū. scdo p cōtēptu sui z ppie excellētie vt etiā bonꝰ se inutilē z ceteris reputet inferiorē. Contēptus aūt diuitiarū nascit ex contēptu sui: qui em̄ veraciter z humiliter ppter deū se cōtēnit tpalia q̄ ppter se sunt: facilius etiā cōtēnit: nec magno precio exteriora estimat: q̄ se interiꝰ nō curat. Sic ergo pauptas spūs implicat virtutē voluntarie ppter xp̄m egestatis z etiā vere ḧūilitatis. Et p̄m vtrūq; intellectū hec beatitudo primū tenet locum.

Pauper tas spūs

Beatitudo ꝓma

Scdz primū quidē intellectū: q̄ pauptas est prima pfectio volētiū sequi xp̄m z totiꝰ spūalis edificij fundamentū. Nō em̄ pōt expedite sequi xp̄m pauptatis speculū qui oneratꝰ est rebus tēporalibꝰ: nec est liber sed seruꝰ q̄ animi affectionē subijcit istis rebus trāseūtibus. Eius em̄ rei quā affectuose diligo me seruū sponte cōstituo. Et ideo nihil elt amādū: nisi ipe deꝰ vel aliud ppter deū. vñ Ambꝝ.

Ambro. Primā beatitudinē hāc vterq; euāgelista posuit. ordine em̄ prima est z parēs quedā gnatioq; virtutū. Quia q̄ contēpserit secularia: ipe merebit sempiterna. Nec pōt quisq; meritū regni celestis adipisci q̄ mūdi cupiditatē possessus emergēdi nō hz facultatē. Silr quo ad intellectū scdm: q̄ ḧūilitas opponit initio oim vitioz: scz superbie q̄ inter oia vitia

Augu. tenet ꝓncipatū. vñ Aug. Recte hic intelligūtur pauperes spū: humiles z timētes deū. i. non habētes inflantē spm̄. Nec aliūde oino incipere oportuit beatitudinē. Sic quidē p-

Eccli. j. venit ad sumuna sapiētia. Initiū aūt sapien-

Eius. x. tie timor dñi: qm̄ et a cōtrario initiū ois pcti

Chryso. superbia describit. vñ z Chryso. Sicut cetera vitia deprimūt ad inferos z maxime superbia: sicvehūt virtutes ad celū: maxime aūt ḧūilitas. hec Chryso. Cupidi g̃ z superbi appetāt et diligāt regna terrarū [beati] autē [pauperes spū]. i. spūali voluntate vel sui reputatione [qm ipsoz est regnū celoz] nunc in spe z in futuro erit in re. Et bene premiū merito respōdet vt indigētie z humiliatiōe copiositas z exaltatio succedat. In regno em̄ intelligit oimodo sufficiētia et excellētia q̄ bn̄ p̄mittit in celis q̄ talia cōtēpserūt in terris. Deinde

℄ sequit scda [Beati mites qm̄ ipi possidebūt

Secūda beatitudo. terrā.] Post pauptatē sequit mititas. q̄ em̄ pauperē multz lacessit iniurijs: z iō necessariū est q̄ sit mitis vel mansuetꝰ qō idē est p̄m rē sed differūt noie. Mitis em̄ est q̄ aliū non offendit: māsuetꝰ q̄ se offendētes tolerat. vñ

Mitis

Māsuetus. māsuetꝰ dr quasi manu assuetꝰ: cui facile est sustinere nō malū p malo reddere: mitis vo q̄ nulla animi accessione turbat. iz iugiter in animi bonitate pseuerat. Et p̄m hoc mitz dr in affectu: māsuetꝰ in effectu. Mites g̃ p̄m rē sunt hoies māsueti modesti z humiles in fide simplices z ad oēm iniuriā patiētes: qui nullā amaritudinē animi sentiūt z cū irritati fuerint: nec cogitāt facere malū nec faciūt cedūt improbitatibꝰ z non resistūt malo: sed vincūt malū in bono. Et ve [beati mites qm̄ isti possidebūt terrā] scz duplicē. i. corpis p-

Terrā. priū quā gerūt: z paradisi quā q̄runt. Terrā inquā corpis ppriū: q̄ mites hūt dñium sui scz nō iracūdi: q̄ nō subijciūt sensualitatē ronī. Itē terrā paradisi. mites em̄ quiete z pacifice possidet dñs in terra mouētiū: z iō legevicissitudinis mites possidebūt dñz in terra viuētiū. Et p̄m glo. qm̄ seipsos in pñti possidēt hereditatē pris i futuro possidebūt. vbi Augu. Tūcve possidebis terrā qm̄ inherebis ei

Augu. q̄ fecit celū z terrā. Hoc est em̄ eē mitē nō resistere deo tuo. Ut in eo qō bn̄ facias ipse tibi

Possidere terrā placeat: non tu tibi. In eo aūt q̄ mala iuste pater scz: ipe tibi nō displiceat scz tu tibi. Neq; em̄ pax est: q̄ placebis ei displicēs tibi. Displicebis em̄ ei placēs tibi. hec Aug. Rixent g̃ mites: z dimicēt p terrenis z tpalibꝰ rebꝰ. Beati aūt mites qm̄ ipsi hereditate ac imobiliter z solide possidebūt terrā eterne btitudinis. Ad hoc em̄ hoies feroces mouēt guerras z lites sequētes motꝰ irascibilis vt quasi securi possideāt terrā de victis inimicis: z iō illis q̄ sunt totaliter quietati a motibꝰ irascibilis: bn̄ p̄mittit possessio pacifica terre viuē-

Terra. tiū de qua pelli nō possunt ab aduersarijs. Significat em̄ terra p̄m Aug. quandā soliditatē z stabilitatē hereditatis ppetue: vbi alia p bonū affectū tāq; in loco suo requiescit sicut corpꝰ in terra: z inde cibo suo alitur sicut corpꝰ a terra. Ipa est reqes et vita sanctorū.

Si g̃ vt dicit Beda. celorū regnuz pauperibꝰ

Beda. z terra mitibꝰ p̄mittitur: quid supbis z con-

D tentiosis nisi infernꝰ relinquet? Deinde seq

Tertia tur tertia [Beati q̄ lugēt: qm̄ ipsi cōsolabun

btitudo tur] Hec tertia beatitudo recte primā sequitur z secūdā: post cōtēptū nāq; mūdi p pauptatē: post quietē mentis p māsuetudinē: va-

Lugēdi cans homo sibi et considerās statū suū nihil ratio. inuenit nec in se nec i alijs nisi materiā luctꝰ

Apoca. z flebile: z iō incipit lugere. Est aūt lugendū xxj. nō ppter tēporalia dāna: sed ppter spūalia

Bern. detrimēta. Et vere bti qui lugēt: qm̄ deꝰ eos

Waxi- cōsolādo oēm lachrymā ab oculis eoz absterget. vnde Bern. Felix lachryma q̄ manu pij

Lachry- dñi meret abstergi. vt dic Waximꝰ. Lachry-

marū cō me venia non postulāt: z tñ merent: causam mendaci nō dicūt: z tamē miam cōsequūtur: q̄ sermo tio.

interdū nō totū ꝓfert negociū: lachrymā ꝙ totū ꝓdit affectū. Cōsolabūtur aūt lugētes et hic z in futuro. In ꝑsenti em̄ cōsolationes spūales cōsolāte spūsancto q̄ paraclyt⁹. i. cōsolator ꝺr: recipiūt penitētes. Cōsolabūtur z in futuro cū ad gloriā perducentur vbi gaudiū z letitiā obtinebūt: qz ꝑm Chri. hmōi luctū dñs ꝓpetui gaudij cōsolatiōe cōpēsat: vt aūt dicit idē Chriso. Lugēdū est z vere lugēdū ꝑsentis vite tps in quo tantā malorū labē tātaq̄ quotidie videm⁹ flagitia cumulari: q̄ si velis cōsiderare ꝑ singula: nūq̄ te poteris a lachrymis tēperare. Eteñ si q̄s extrinsec⁹ vndecūq̄ adesset z ꝑceptorē xp̄i ac nostre conuersationē et ꝑturbationē videret inimicos nos esse et contrarios ꝑceptorē xp̄i indicaret: z quasi qui studiū quoddā habuerimus cōtraria in omnib⁹ gerere cōꝑ ille mandauit. hec Chriso. ¶ Et sciēdū ꝙ quinq̄ sunt cause luctus quarū due respiciunt culpā scz ꝓpriā z alienā: due penam: scz ꝓsentē z eternam. q̄nta gloriā celestē. Lugēdū est ergo in hac vita primo pro ꝑctis z miserijs ꝓprijs. secundo pro ꝑctis z miserijs alienis. tertio pro incolatu ꝓsentis miserie. quarto ꝑ periculo et dnbio pene eterne. q̄nto ꝑ dilatione gl'ie. Et ideo [beati q̄ lugēt] scz in ꝓsenti [quoniā ipsi consolabūtur] plenarie in futuro cōtra quinq̄ luctus ꝓdictos: cōtra primū de ꝑctorū remissiōe: cōtra secūdū de ꝓximorū bonū salute z malorū cōdēnatiōe: cōtra tertiū de hui⁹ exilij liberatiōe: cōtra quartū de euasione pene future: cōtra q̄ntū in gloriē adeptione: z tūc poterūt dicere cū ꝑs. Secundū multitudinē dolorū meorū in corde meo: consolationes tue letificauerūt aiaz meā. Huic sentētie ꝓcor. Grego. qui dicit. Quatuor sunt qualitates quibus iustiviri aliq̄ in cōpūctione vehemēter afficit: cū aut malorū suorū reminiscit cōsiderās vbi fuit: aut iudiciorū dei sententiā metuēs z secū querens cogitat vbi erit: aut cū mala hui⁹ vite pūctis solerter attendēs merēs cōsiderat vbi est: aut cū bona supne patrie contēplat: que qz nondū adipiscit lugēs cōspicit vbi nō est. hec Greg. Gaudeant g̃ vani in hoc mūdo: beati aūt qui lugēt qm̄ cōsolabunt in celo. Cōgrue aūt lugētibus ꝓmittit z preparat eterna cōsolatio: vt qui tristati sunt in pūcti gaudeāt in futuro: z tēporalē amittētes letitiā: ꝑfruātur eterna.

¶ Deinde sequit quarta. [Beati q̄ esuriūt z sitiūt iustitiā: qm̄ ipsi saturabūtur] hec q̄rta beatitudo recte sequit tres p̄dictas. quę em̄ mūdana cōtēpsit ac mores māsuetudine rexit z defectus luxit: iā pōt esurire z sitire iustitiā: qō non prius potuit: quia ꝑm Ambro. eger cū in graui morbo est nō esurit. Prime ꝙ tres a seculo nequaq̄ eripiunt: pauptas em̄ diuitias abiicit: māsuetudo iniurias nō sentit: luct⁹ cōmissa diluit: q̄ ꝙ sequūtur ad celū erigunt quarū ꝓma est nō tā iusticia q̄ esuries siue desiderū iusticie: qz in pūcti ꝑfectā iusticiā nō possum⁹ habere: sed possum⁹ esurire. Un̄ dicit. [Beati qui esuriūt z sitiūt iusticiā]. i. cū oī desiderio z vehementer ad modū esurientis z sitientis appetunt eā ꝑm Bedā nos instituēs. nunq̄ nos satis iustos estimare debere: sz quotidiano iusticie semper ardere ꝑfectu. vñ Hiero. Non sufficit mobis velle iusticiā: nisi iusticie patiamur famē: vt nunq̄ nos satis iustos: sed semp esurire opera iusticie intelligamus. Et accipit hic iusticia ꝑs q̄ est virtus generalis ad oēs qua declinat a malo z fit bonū ꝑm q̄ homo ab ea generaliter iustus dicit ꝑ exercitiū virtutū: qz ꝑm Chriso. esurit iusticiā q̄ ꝑm dei iusticiā dei desiderat cōuersari. hanc iusticiam z vite rectitudinē nō solū i nobis: sed z in oībus alijs appetere debemus. Et hoc est iusticia q̄ tribuit vnicuiq̄ quod suū est: deo: ꝓximo z sibi. Deo tria. s. honorē creatori: amorē redemptori: timorē iudici. Proximo tria. obedientiā superiori: cōcordiā pari: beneficentiā inferiori. Sibi tria: mudiciā cordi: custodiā ori: disciplinā carni. Et vere beati qui esuriunt z sitiūt iusticiā qm̄ ipsi saturabunt vt qui ꝑ esuriē z sitim iusticie merent: ꝑ saturitatē glorie ꝑmient: z conatū quē passi sunt in merendo: reficiat premiū in perficiendo. Que saturitas reddet in vita beata. de qua dicit Psalmista. Satiabor cū apparuerit gloria tua. In pūcti quoq̄ reddit: qz sicut auaricia sitit aliena z esurit: sic ꝑ iusticiā saturat⁹ cōtētus est suis z aliena nō cupit. Nō solum itaq̄ illi q̄ faciunt iusticiā seu iusticie op⁹: sz etiā q̄ eā esuriūt z sitiūt. i. qui eā facere concupiscūt: z si nō possunt facere qō desiderāt: tamē beati sunt: qz quantū in ipsis est factū qō desiderant: z isti quidē saturabuntur qm̄ oia eorū desideria cōplebunt. vñ Augu. Qui perfecte nouit z ꝑfecte amat iusticiā: iam iustus est etiā si nulla existat ꝑm eā formā extrinsecus ꝑ mēbra corpis opandi necessitas. Desiderāt ergo alij vana q̄ eos satiare nō poterūt [bti aūt q̄ esuriūt z sitiūt iusticiā: qz ipsi saturabunt] hic ꝑ modulo: sed plenarie in futuro.

¶ Deinde sequit quita [Beati misericordes qm̄ ipsi miam consequent.] Post iusticiam recte ponit mia: qrna nō debet esse sine alia sz altera ab altera tēperari. Nā mia sine iusticia descēdit ad dissolutionem: iusticia sine mia descēdit ad crudelitatē. vna cū alia incedit ꝑm eqtatē. ¶ Est aūt mia miseria cordis sup malo. vñ dicūt misericordes q̄si miserū cor habētes: qz alteri⁹ miseriā q̄si suā reputāt: z de malo alteri⁹ q̄si de suo dolent. Mia est dimittere iniurias illatas: ac oēm rancorem z odiū: et dare quodcūq̄ potest spirituale z corporale subsidiū. Mie aūt exhibēde is ē ordo vt pri⁹ sit sup malo ꝓprio, ꝑm illud eccle sia.

Chriso.

Quid lugendū.

Luctus cause quinq̄.

Consolationes lugentiū.

ꝑs. xciij

Grego. Cōpunctiōis incitamenta.

Ambro.

Esuriet iusticie.

Beda.

Hiero.

Justicia ꝑs. xxxvi.

Chriso.

Justicia tribuēs tribus terna.

ꝑs. xvi.

Augu.

Quinta beatitudo.

Mia tēperata.

Mia q̄d Mie exhibende ordo.

Eccli. xxx. Via tripler.

Miserere anime tue placens deo: deinde: super primi malo eius defectibus condescendendo: cuius finis est p alio mortuo exemplo xpi qui p nobis ex mia dedit se morti. Est igit mia prima propria ad seipm p pniam. Scda fraterna ad primu per bnficentiã. Est tertia filialis ad deu per compassionẽ: sed heu qz nihil compatitur sup contritione ioseph. prima consequit misericordiã in remissione ois culpe: scda sequitur miam in diminutione pene z intercessoz multiplicatione q enim diminuit alteri pena meretur sue diminutionẽ. tertia consequitur miam in adeptione glorie: qz fm apl'm. si compatimur z glorificabimur. Sz vt dicit Ambr. qui compatitur: nõ perfunctorie compatit sed vt tribulationes xpi in corpe suo impleat: sicut implebat z paulus. Igit studiose circa misericordiã insistere debem: qz in oib mia dei indigem. Hec virt tãta est q ea pre ceteris deo quasi sibi propria attribuat. vnde dicit. Deus cui pprium est misereri semp parcere. Hãc etiã negatã exprobrabit reprobis: z impensam cõmendabit iustis. Maxime enim succurrẽt opera mie in die iudicij his qui fecerint ea: qm vt ait Jacobus: iudiciũ sine mia fiet illi qui nõ fecerit miaz. Unde Aug. Beatos esse dicit qui subueniũt miseris: qm eis ita rependetur: vt de miseria liberẽtur: fac et fiet: fac cũ altero: vt fiat tecũ. Qd egeris cuz petitore tuo: hoc agat deus cũ suo. vñ et Hylarius. Intantũ enim deus benuolẽtie nostre in oẽs delectat affectu vt miam suã sit solis misericordib pstitur. vñ z Chri. Dns miarũ misericordes dicit esse btos: ostendens vnũ quẽq nostrũ miam pmereri nõ posse: nisi z ipse misericors fuerit. Et iterũ. videtur aũt esse equalis retributio: sz z multo maior. nõ est enim equalis humana mia z diuina. Seuiant g tyrãni cũ suis crudelitatib sine mia perituri [bti aũt misericordes qm ipi miam psequent] i futuro: vbi ab oi miseria culpe z pene subleuabuntur: z in hoc seculo vbi eis culpa remittitur z gratia largit: conferũtur tpalia z subleuãtur a multiplici miseria: p ut status iste patitur z saluti spũali expedire videt. ¶ Deinde sequit sexta [Beati mũdo corde: qm ipsi deũ videbũt.] Sexta beatitudo optime sexto loco ponit: qz p ipsam homo ad dei imaginẽ que ipsius dei per cognitionẽ et amorẽ capax est reparat: quaz sexta die cõdit pdidit: et sexta etate recuperauit. Et recte post miam ponit cordis mundicia: qz fm Ambr. qui miam defert: miam amittit nisi mũdo corde misereat: nam si iactãtiã qrit: nullus est fruct. Dicit ergo. Beati mũdo corde: nõ dicit de superficie vt fallaces hypocrite: qui mundãt qd foris est non tm cor pore: vt mũdani diuites qui corporis studẽt mũdicie: sed corde quos nõ arguit cõsciẽtia pctõz: qui declinãt a malo quolibet et faciũt omne bonũ qd pnt bono fine z recta intẽtione. Et vere sic mũdo corde beati sũt qm ipsi deũ videbũt: qz mũdicia maxime vnit sume beatitudini: z mund nõ nisi mũdo corde põt videri. Illud est cor mũdũ qd nõ arguit cõsciẽtia vlla peccati: sed est tẽplũ sanctũ dei ex qd cogitationes male nõ pcedũt. Si enim cor fuerit mũdũ a prauis cogitationib: tot hõ erit mundus ab iniqtatib: ibi enim peccata oriũt: ibi radices figunt: q si ibi succise fuerint: nõ est vbi crescant. Deus qppe spus est. et ideo nõ oculo carnis: sed oculo cordis z mẽtis tm videri põt. Et sicut opz oculũ carnis eẽ purũ z mundũ vt solẽ possit videre sic longe plus oportet oculũ cordis mundũ esse vt possit deũ qui luce inhabitat inaccessibilẽ videre: qz in eo ois sufficientia nostra p xpm: z finis desideriorũ nostrorũ habet q solis mũdis corde debet. vñ Augustin. Hic est finis amoris nostri. Quicquid bn agim: quicquid laudabiliter estuam: quicqd inculpabiliter desideram ad dei visionẽ cũ venerit plus nõ requirem. Uidere deũ volum: sed vide qd dictum est. Beati mundo corde: qm ipsi deũ videbunt. Hoc para vt videas. Nõ enim corde nõ mũdo videre pmitteris qd nõ videt nisi corde mũdo. vñ z Ambr. Emunda cor tuũ: oẽs pollutas cogitationes de corde tuo abijce: nihil sit quo tuus inquinet affectus. Simpler mens pura sinceritas sit: talib se dns: si volutabrũ corporis deposuerint: demõstrare dignatur. hec Ambrosius. Immundi ergo corde qui in sordibus sunt sordescant adhuc [beati autẽ mũdo corde: qm ipsi deũ videbũt] in presenti p fidẽ z in futuro p speciẽ. in pnti familiari: z in futuro gloriosius. Hic fm q aliquis eripuerit se a malis z bona fecerit fm hoc deũ videt aut minus aut aplius: z ibi quãto mũdicia maior: tanto visio potentior et clarior. ¶ Deide sequit septima [Beati pacifici: qm filij dei vocabunt.] Septimo loco ponit beatitudo pacis: qz i sabbato septime etatis plenarie dabit pax habentib beatitudines supradictas. Bene aũt post mũdiciã pax sequitur: qz ad gradũ pacis q purgat est dirigit nec nisi in bona voluntate pax nutrit. vnde Ambr. Cũ interiora tua vacua feceris ab oi labe peccati: a te pacẽ incipis: vt sic pacem alijs feras. Dicit ergo beati pacifici: nec dicit aio pacati: qz hoc ptinet ad scdam beatitudinẽ q est mititas: sed dicit pacifici: qui. s. pmo in semetipsis pacẽ faciũt z quicqd puer se cogitationis locutionis: operisve deprehẽdũt potenter expellũt: nec aliqd turbationis in sue regno dnationis esse pmittunt: z siqd eis aduersitatis occurrat pacẽ suã tm seruãt et cũcta cũ cordis sui tranquillitate iudicãt. Deinde nõ in se tm pacẽ custodiũt: verũetiã alios discordãtes sibi ad vnitatẽ pacis reducunt: ac semp paci faciende: reformande: et

Exo. f. coz. iij

Jo. iiij. Deũ videre finis.

f. Tim. vj.

Augu.

Ambro.

Septima beatitudo. Pacifici Pax.

Ambro.

Amos vj.

Ro. viij. Ambro.

Misericordie laus in oratione ecclesie.

Math. xxv.

Jaco. ij. Augu.

Hylari

Chriso

Ambro. Cordis mundicia.

Math. xriij.

Mundicie laus

pseruande: siue in se siue in alijs inuigilãt.

paci cõ traria quinq;

Paci aũt cõtraria nt quinq;. s. bella: lites: tumultus: inquietudines z molestie. Pacifici g huiusmodi bellis sopiendis: litibus dirimẽdis: tumultibus sodandis: inquietudinibus quietandis: molestijs mitigãdis insistunt.

Pacifici filij dei.

Hec aũt sunt officia filij dei qui in se pacific⁹ pacẽ reformauit in alijs: z tõ de pacificis bñ dicit [qm̃ filij dei vocabunt] Pacifici etiã dicunt qui totaliter etiã p affectũ mentis deo sicut summe bonitati coniungunt z sic nihil aliud extra ipsum q̃runt: sed in ipso quietantur z pacificant. Qui z filij dei vocari merent qz filiatio dei importat assimilationẽ ad deũ. proprijũ aũt est ipsius dei seipso frui z in ipso quietari. pacifici g esse debem⁹: vt vere ipm deũ pacis in nobis habere mereamur. de q̃

ps. lxxv. Augu. de pacificis.

scriptũ est. factus est in pace locus eius. vbi Augu. Pacifici in semetipsis sunt q̃ oẽs animi sui mot⁹ exponẽtes z subijcientes rõni. i. menti z spũ: carnalesq; ꝓcupiscentias habẽtes edomitas fiunt regnũ dei. In quo ita ordinata sunt oĩa: vt id qõ est in hoie p̃cipuũ z excellens hoc imperet ceteris nõ reluctantibus q̃ sunt nobis bestijsq; cõis atq; idipsum quod excellit in hoie. i. mens z rõ subijciat potiori quod est ipsa veritas vnigenit⁹ filius dei. Neq; em̃ iperare inferioribus põt nisi superiori se subijciat. Et hec est pax q̃ dat in terra hoibus bone volũtatis. hec est vita cõ summati pfectiq; sapientis. hec Augu. Liti gent g discordes patrẽ suũ diabolũ imitãtes

luce. ij.

[Beati aũt pacifici] primo sibi: deinde alijs scz internã pacẽ z fraternã seruantes [qm̃ filij dei] z veri imitatores eius in supna pace [vocabunt] hñt em̃ similitudinẽ dei patris: qz de⁹ pax et quies summa est: z oĩa cũ trãq̃llitate disponit.

J Octaua beatitudo.

¶ Deide sequit octaua [Beati q̃ psecutionẽ patiunt ꝓpter iusticiã: qm̃ ipsorũ est regnũ celorũ] ſm Chrisõ. Posita pacificorũ beatitudine ne aliq̃s estimaret q̃ semper pacẽ sibi q̃rere sit bonũ: subdit [beati q̃ psecutionẽ patiunt ꝓpter iusticiã] hec etiaz beatitudo pficit hoiem ad bñ patiẽdũ: sicut p̃dicte ad bñ agendũ: qz sicut ad virtutẽ ptinet bñ agere: ita z bñ pati. Et iõ post p̃cedẽtes beatitudines q̃ cõsistũt in pfectiõe actionis: sequit hec q̃ cõsistit in pfectiõe passiõis.

Chrisõ. Pati.

Aurea z aureola

Hiero.

Chrisõ. Justicia

nã sicut beatitudo patrie distinguit penes aureã z aureolã: sic btitudo vie q̃ ẽ imago q̃dã z similitudo illius: p̃cedentib⁹ em̃ rñdet p̃miũ aureę: huic vero p̃miũ aureole: q̃ hic p regnũ intelligit. nã ſm Hiero. hoc martyrio cõparat. [Dicit g] Beati. s. nõ tm̃ q̃ operant sed etiã [q̃ psecutionẽ patiunt]. s. patienter z nõ ꝓpter scelera z pctã tua: sed ꝓpter iusticiam. s. legalẽ q̃ includit oẽm virtutem. i. ſm Chrisõ. p veritate atq; pietate z p alioũ defensione. solemus em̃ iusticiã p oi virtute aponere. Et vere beati in spe beatificandi in re [qm̃ ipsorũ est regnũ celorũ] z quo ad aureã z quo ad aureolã. Sed nunq̃d p libertate ecclesie me exponã morti? Ita p alijs que spũalia sunt: nõ p agris vel redditib⁹ eccl'ie z similib⁹. Sepe em̃ nos opponim⁹ p his magis inducti auaricia q̃ iusticia huiusmodi q̃stionẽ Ambro. determinãs ait. Si a me petierit impator qõ meũ est. i. fundũ meũ argẽtũ meũ z hmõi: sciat me nõ refragaturũ q̃q̃ oĩa q̃ mea sunt pauperũ. verũ ea q̃ diuia sũt impatorie potestati nõ sunt subiecta. Si patrimoniũ petitis inuadite: si corp⁹ occurram vultis in vincula rapere: vultis in mortẽ rapere voluntatis est mihi: nõ ego me vallabo circũfusione populorũ: nec altaria tenebo vitã obsecrans: sed p altarib⁹ z spiritualibus ad ipa ptinentib⁹ imolabor. hec Ambrosius.

Ambro.

¶ Hec octaua cõplementũ est aliarũ beatitudinũ z summa oim coronarũ. tuncvt cũ hõ ꝓfectus est in ceteris: tandẽ aptus ad patiẽdũ aduersa dignus reperiat. vñ Chrisõ. Propterea a priori semp sequenti viã faciẽs mãdato: serie z catenã nobis quãdã aureã subtexuit.

Ambro. Mãdatorũ dei catena.

¶ Cũ em̃ q̃s humilis fuerit: erit ꝓfr z mitis. q̃ aũt mitis etiã peccata lugebit. qui vero ob peccata luget: esurit sititq; iusticiaz: qui iustus est iste etiã misericors: qui misericors fuerit z iustus: idẽ est cõpunct⁹ z mũdus corde: q̃ vero talis est: erit etiã pfecto pacificus. Porro q̃ ista pfecerit: erit absq; dubio ẽt ad pericula ꝓparatus: nec ad maledicta ꝓfusus vlla terrebit: nec si mala q̃z mille patiat. hec Chri. Qui g p̃dictas virtutes hz beatus est. multo aũt beatior q̃ has v̄tutes inter aduersa seruare nõ trepidat. Septẽ itaq; perficiũt: sed octaua clarificat z demonstrat qõ pfectũ est. nã patientia opus pfectũ hz: vt per hunc gradũ pficiantur z ceteri tãq; a capite rursus exordiens. Vñ octaua redit ad caput siue ad p̃ncipiũ. i. ad p̃mã beatitudinẽ, pbãs z purgãs eã sicd fermenti hz admixtũ. beati em̃ pauperes si psecutionẽ patiunt ꝓpter iusticiã. Redit etiã ad scdam pbãs z purgãs eã. beati em̃ mites si psecutionẽ patiunt propter iusticiã. Ita z ad oẽs alias referendo redit iterũ: vtpote ꝓbatio: purgatio z cõsummatio earũ. Debet g replicari ad oẽs alias p̃cedẽtes ad hoc q̃ sũt ꝓbate beatitudines.

Octaue reditio ad p̃mã

Scorpi⁹

Scorpius non calcatus q̃etus iacet: aculeos nõ erexit: sed tactus statim erexit pugionẽ z pungit. Ita z hõ vacuus virtute punctus viẽti verbo vel iniuria et illata statim sicut serpens ira z odio acverbo cõtumelioso z impatientia armatus crepat z insilit in illũ qui eũ leſit: in quo ꝓbat z vas vacuũ esse cognoscit. Ecõtra scti pcussi in vna maxilla p̃bẽt aliã: diligũt inimicos: z orãt p q̃ persequẽtib⁹ se. Hinc dicit Ber. q̃ sicut stelle de nocte lucent: de die aũt nõ apparẽt sic virtus q̃ nõ apparet in p̃speris: emicat in aduersis. Vñ ſm hoc nõ vi-

Berñ.

Octaue beatitu. dinis cõ gruẽtia

det octaua ꝑprie beatitudo dicenda z ꝑ se distincta: ſz ꝑcedẽtiũ illuminatio potꝰ z cõfirmatio. Octauo aũt loco ponit: qz ſigt gñalẽ resurrectionẽ octaua etate futurã: q̃ etiã per octauas ſanctorũ deſignat. Hec ergo circũcisioni z octaue resurrectionis cõparat: qz per hãc circũcidit in nobis z aufert ſiquid fermẽti in nobis remanſerit: z cõſummamur in oi perfectione z probatione virtutũ. Sicut em̃ in octaua resurrectiõis immutabimur z pficiemur in gloria: ita z ꝑ hanc hic in merito z gratia. Et rñdet ſibi idẽ p̃miũ qõ prime ſcilz regnũ celorũ: qz illi maxime perſecutionem in mundo patiunt: qui contẽptui habentur: et tales ſunt marie pauperes ſpũ: q̃ iã a pluribus deridẽt. Maxime etiã conueniunt in

Pauper tas volũ taria.

merito. volũtaria em̃ paupertas est quoddã genus martyrij: qz vtrobiqz oportet vincere animũ quo ad delectabilia huius mũdi. In regno quoqz includunt duo. ſ. diuitie z dominatio. ꝓmittit ergo regnũ pauperibus per reſpectũ ad diuitias: qz qui ꝑpter xp̃m abrenunciant diuitijs tpalibus in futuro gaudebunt eternis: patientib⁹ vero ꝑ reſpectũ ad dñm: qz ꝑpter xp̃m opprimunt: in futuro cuz xp̃o oppreſſorib⁹ dñabunt. Põt etiã dici q̃ nõ est idẽ p̃miũ vtrobiqz: quia ibi ꝑ regnũ intelligit p̃miũ auree: hic p̃miũ aureole. Hoc aũtẽ vnũ p̃miũ qõ est regnũ celorũ. etiã in

Chriſo. Regnũ celorũ ꝓ mittit i oib⁹ beatitudinibus.

alijs est: ſed varie nominatũ. vñ Chriſo. Tu vero z ſi nõ ꝑ ſingulas beatitudines regnum audias repromitti ne triſteris. z ſi em̃ retributiões ipſas differenter appellat eas: tñ cũctas ad vnũ celorũ regnũ reducit. nihil enim omnino aliud niſi celeſte regnũ ꝑ hec cuncta deſignat. hec Chriſo. Uideat ergo vnuſq̃sqz hec audiens ſi in aliqua iſtarũ beatitudinũ cõtinet: z ſi in aliqua ſe inuenerit ſecurus ſit q̃ beat⁹ erit. hoc em̃ veritas dixit veritas aũt mentiri nõ põt. ¶ Deinde post gñalẽ ſñiam

Perſecutio triplex.

ſubdit ſpãlẽ ꝓſuaſionẽ verbũ ad apoſtolos cõuertendo: triplicẽ actũ ꝑſecutiõis. ſ. in corde: ore z opere eis prenunciando dicẽs. [Beati eſtis cũ maledixerint] ex odio [z oderint] ex animo [vos homines] quo ad p̃mũ [z ꝑſecuti vos fuerint z ſeparauerint vos] excludẽdo [a ſynagogis] z cõtione ſua tanq̃ immũdos z ſibi graues advidẽdũ: quo ad tertiũ [z dixerint oẽ malũ aduerſus vos]. i. oia gña⁹ borũ malignãtiũ quibus veſtrã famã ledãt [z exprobraverint vos] cõuicia z improperia vobis dicendo [z eiecerint nomẽ veſtrũ]. ſ. nomen xp̃iani tãq̃ malũ illud execrãtes ac diffamãtes z extinguere cupiẽtes: q̃ ad ſcõm. Nõ q̃ debeat aliq̃s iſta q̃rere: ſz qz timore horũ nõ dz veritatẽ vite iuſticie z doctrine dimittere.

Iterum triplex oſtẽdit.

Sic ãt triplex cõ ꝑſecutio. ſ. cordis: oris: opis z h̃ tertia triplex. ſ. i dãno tpaliũ: i ꝑſecutiõe inimicorũ: in afflictiõe z iniuria ꝓprij corpis: ita z triplex ẽ patientia: q̃ odiũ cordis: verbũ cõtumelioſũ oris: z manualẽ ꝑſecutionẽ opis ſuſtinet patiẽter: remittẽdo oẽm iniuriã: cõpatiẽdo ꝑctõ ꝓximi orãdo: vt a via mala cõuertat: z ita pctm̃ ei⁹ deleat. Hic triplex hoſtis eccl'iam dei ipugnat ꝙ quos triplicẽ patientiã opponit. Hucuſq̃ g̃ ad oẽs gñaliter verba dirigit: h̃uis z hec etiã alijs cõueniãt p̃dicẽs eis p̃cipue h̃ta ꝓ noie ei⁹ paſſuri eẽnt z mõſtrãs: qz eorũ hoc maxime ꝓprium est ſup oẽs alios. Quia g̃ ꝑpter maiorẽ difficultatẽ ſpãli ꝓſuaſiõe indigebãt: iõ cõuertit ad eos. vt animaret q̃s ſicut agnos inter lupos miſſur⁹ erat. vñ Beda. Nõ ad hoc nr̃i ſil'es valẽt ſed eorũ q̃ ibãt gaudẽtes a cõſilio: qm̃ digni habiti ſũt ꝓ noie ieſu cõtumelias pati. Sz qz nõ ois ꝑſecutio btificat: ſz tm̃ illa q̃ gaudio: ſe ſu ſcipit ꝑpt iuſticiã q̃ ẽ xp̃s filꝰ ẋginis iõ addit [mẽtiẽtes] z [ꝑpt me] ſeu [filiũ hois] qz ad h̃ q̃ ꝑſecutiõis tolerãtia beatũ faciat: requirit q̃ mẽdoſe z falſe ſeu iniuſte ac ꝑpt xp̃m nobis inferat. in q̃ triſticia ꝑſecutionis cõuertet in gaudiũ qñ reddet deꝰ ſctis mercedẽ laborũ ſuorũ. Aꝰ em̃ nõ est beatus: ſed miſer nec est ei merces inde: ſz accumulatio ſue miſerie. vñ Aug. Si ſuſtines: qz peccaſti ꝓpter te ſuſtines: nõ ꝓpter deũ. Si aũt ſuſtines: qz mãdata dei ſeruaſti: vere ꝓpter deũ ſuſtines: z merces tecũ manet in eternũ. Que sentit in corde patientiũ eorũ qui iam poſſunt dicere gl'iamur in tribulationibus. Nõ em̃ iſta ꝑpeti fructuoſũ ẽ: ſed iſta ꝓpter noie nõ ſolũ equo aio: ſz etiã cũ exultatiõe tolerare. Unde cõcludit ſubiungẽs p̃miũ: z ꝑ hoc allicies ad patiẽdũ. Ut em̃ dicit Hiero. q̃libet opus leue fieri ſolet cũ ei⁹ p̃miũ cogitat z ſpe mercedis leuigatio fit laboris. [Gaudete] in q̃t. ſ. interius i corde [z exultate]. ſ. exteri⁹ in corpe. i. ꝑpter exẽplũ gaudiũ foris oſtẽdite: tã ꝑpter bonũ virtutis patientie q̃ ꝑpter ſpẽ p̃mij z glorie [qm̃ merces vr̃a] nõ tm̃ magna est ſicut alioꝝ: ſi [copioſa] z ſupra condignũ est in celis. Multa em̃ merces est in celis: multa ꝓpter iuſticiã patiẽtib⁹ in terris. Merces iſta magna est: multa est. p̃cioſa est: diuturna est. Tã magna est q̃ non põt cõprehendi: tã multa est q̃ nõ põt nũerari: tã p̃tioſa est q̃ nõ põt eſtimari: tã diuturna est q̃ nõ põt finiri. Merces iſta tanto est vberior q̃to gaudio z exultatiõe i tribulationib⁹ fides est deuotior. Deꝰ em̃ nõ tã quanti tatẽ laborũ vel multitudinẽ operũ remunerat: q̃ q̃litatẽ z modũ radicis ex qua oriunt tolerant. Nõ em̃ attendit q̃tũ: ſz ex q̃to. nã minutũ vidue p̃tulit zachei dimidio. Sẽtiũt ergo (vt dicit Auguſt.) iſtã mercedẽ qui gaudent in bonis ſpiritualib⁹: ſed ex omni parte perficient cũ etiã mortale hoc induerit immortalitatẽ. Sed nos heu in multis decipimur qñ nobis arridẽt ſecularia: qñ vulgus laudib⁹ nos attollit gaudemus z exultamus

Beda. M Pati ꝓ xp̃o.

Augu.

Hiero.

M Merces beatoꝝ

Marci. xij.

Lu. xix Augu.

cū magis flere ꝛ dolere deberem⁹: qz maius periculuz sunt ꝓspera ꝙ aduersa laudes ꝙ vituperatiões. Gaudeam⁹ ergo ꝛ exultem⁹ cuz apl'is quibus salubre gaudiū ꝛ salubris exultatio demōstrat: cū eis in cōtumelijs ꝛ p secutionib⁹ gaudēdum esse ꝛ exultanduz de nūciat. vñ Hiero. Nescio quis hoc nostrum possit ipiere vt lacerēt opprobrijs fama nra ꝛ nos exultemus in dño. hoc ꝙ vanā sectatur gloriā ipiere non pōt. Gaudere igit ꝛ exulta re debemus: vt merces nobis in celestibus p̄ pareat. Et elegāter in quodā volumine scrt: ptū legim⁹. Nō queras gloriā ꝛ nō dolebis cū ingloriꝰ fueris. vñ ꝛ Chrisо. Quātum alt: quis letat de laudib⁹ hoim: tantū de vitupe ratione tristat. Qui vo gloriā cōcupiscit i ce lo: opprobria nō timet in terris. vñ dicit Se neca. Nūq̄ felix es: si nōdū te turba deridet Si beatus esse vis cogita hoc ꝓmū cōtēnere cōtemptū. Si vis beat⁹ eē: si fide bona vin do nus sine te stultū videri: sine cōtēnat te aliq̄s Quisq̄s volet tibi cōtumeliā faciat ꝛ iniuriā tu tñ nihil patieris si modo tecū erit virtus. hec Sene. Nō solū aūt p̄mio: sed etiā exēplo eos ad patientiā ꝓuocat ꝛ rigorē tribulatio nū tēperat: cōfortansq̄ eos exēplo ꝓpheta rū ꝛ suadēs ad sustinēdū: cōsolatione eis de illoꝝ societate p̄mitat: q̄ ante eos afflictiones varias ptulerūt dicens. [Sic em̄] crudeliter multiplicit ꝛ incessanter [psecuti sunt ꝓphe tas] veros: vt hieremiā: ysaiā ꝛ alios [q̄ āte vos fuerunt] qz ꝓ veritate psecutionem sunt passi: ꝛ ita dant vobis exēplū ꝛ animū patiē di. q.d. Nō miremini si vos patiamini: qz nō est nouū nec insolitū. Illoꝝ ergo exēplū vos doceat: si illoꝝ vos beatitudo ꝛ letitia dele ctat: illoꝝ exēplū vos inuitet: ne timore defi ciatis ꝓ veritate ꝓ q̄ ipsi passi sūt sine exēplo eos inuitāte. Scdm hunc modū ostendi solet elephantis sanguis vue ꝛ mori: ad acuendū eos in p̄liuz. Similiter nobis proponit exem plū xp̄i martyrū ad cōfortandū nos in tribu latione persecutionum. Et idcirco proposite glorie p̄miū cōsiderantes ad oēm tolerantiā passionis: deuota fide parati esse debem⁹: vt cōsortes glorie ꝓphetarū atq̄ apostoloꝝ effi ci mereamur. Nō ꝙ debet quis timore psecu tionis veritatē deserere: sed potius vbi xp̄s in causa est psecutionē affectare. Ut eni dicit Apostolus. Oēs q̄ volūt pie viuere: in xp̄o p secutionē patiunt. Si ꝙ psecutionē pateris: habeto id signū in bonū: quipie in xp̄o viuis. Nam si nō pateris psecutionē: nō vis pie vi uere in xp̄o. vñ Ambro. Et fortasse cū psecu tiones nō patimur: tanq̄ ꝓdēnati habemur: qz nequaq̄ pie viuere volum⁹ in christo Nā vtiq̄ cū sit definita sentētia ꝙ oēs q̄ volunt pie viuere in christo Jesu. psecutiões patiū tur: videt is qui psecutiões nō patit abdica tus: ꝙ nō sit pie intētionis in christo. Deuo tionē enim fidei p̄relia sequūt. hec Ambrosi.

¶ Sz diceret aliquis. Nemo pōt modo ꝓpt psecutionē attingere ad beatitudinē: qz nūc in pace cōsistunt ecclesia ꝛ sancta ecclesia fere de nulla parte patit aduersa: ad qđ dicendū ꝙ vbiq̄ tentatiões sunt ꝛ persecutiões: qz quo tidie in penetralibus sancte ecclesie ꝓsequit cayn abel: ysmahel ysaac: esau iacob. i. ipi⁹ iustū. ꝛ si quis psecutionē nō patitur ab ex traneis: patitur tñ a falsis fratrib⁹. oēs em̄ qui pievolūt viuere in christo psecutionē pa tiunt. Et si nō patitur quis extrinsecus: pa titur tñ intrinsecus ꝛ a nequitijs spiritualib⁹. Et qz nō cessant psecutiones: patiētia nobis necessaria ē vt reportem⁹ repromissiões. Ue aūt his qui pdunt patiētiaz: qz ꝛ pdūt patiē tie cozonā. Nō ergo murmuremus si in pau cis veremur: quia i multis bñ disponemur.

¶ De his octo beatitudinib⁹ quas ponit ma theus: quatuor tñ ponit Lucas. Sed ꝟz Am bro. in illis octo ille quatuor sūt: ꝛ i illis qua tuor iste octo. Mānsuetudo em̄ ꝛ pax referunt ad patiētiā: mūdicia cordis ad pauptatem spūs: mia ad esurie iustice. Et qz dñs supra p̄mijs ad ⁊tutes ꝛ fidē ꝓp̄os ꝓuocauit: cōse quent eos etiā a criminib⁹ ꝛ pctis futuroruz supplicioꝝ denūciatiõe deterret dicēs. [Ue rūtamēve] s. doloris eẽni [vobis diuitib⁹] nō tñ oib⁹: ꝟz [q̄ habetis ꝗ cōsolationē vestrā] a vobis optatam: abutentes diuitijs ad vite voluptatē. q.d. Nō habetis meā ꝛ nec i p̄sen tinec in futuro. Diuites ꝙ vocat q̄ in bonis ducunt dies suos: qz nō tam diuitie ꝙ amoꝛ ꝛ abusio diuitiarū in culpa est. Cū eni superi⁹ regnū celoꝝ pauperum esse dicat: ex opposi to apparet ꝙ ab hoc regno se alienat qui in temporalibus q̄ nō consolatio: non delitie: ꝟz remediū: refrigeriū' contra necessarias tem poris miserias esse debent consolationē q̄rit auditurus a iusto iudice. fili recordare: qz re cepisti bona in vita tua. Uñ Ambro. Qui cō solationē vite presentis habuerūt: remune rationē ꝑpetue pdiderunt [Ue vobis q̄ sa turati estis] in p̄senti vacando comessationi ꝛ ebrietati ꝛ in delitijs viuēdo [qz esurietis] in futuro nō cibi carentia specialiter: ꝟz toti⁹ boni penuria ꝙnaliter. Sicut diues q̄ epula bat quotidie splendide in delitijs viuēs: du rū ve sustinebat esuriēs: qñ de digito lazari quē desperarat guttā aque q̄rebat. Epulões arctissimo ieiunio macerabunt in pena vi culpe eoꝝ. s. gule pena sit contraria. Sicut ꝙ cōtraria cōtrarijs punient in pena: ita ꝓra rijs ꝛtraria curari debēt i penitētia. vbi Be da. Si beati sunt illi q̄ iusticie semper opa esuriunt: infelices ecōtrario estimādi sūt q̄ si bi i desiderijs placētes nullā veri boni famē patiūt satis se rati beatos si nō ad tēpus sua voluptate priuent. Ue vobis qui nūc ridetis risu inordinato ac gaudetz ꝛ lasciuitz gaudio

Hiero.

Glorian dū nō ē. Chrisо. Seneca

Exēplū sumi dz a bonis

s. mach. vj.

O

Persecu tiões to lerande sunt

ij. Timo iij.

Ambro.

Perse: cutiõis materia nō defi cit.

ij. Timo iij.

Patien tie vtilis tas.

P

Ambro. Beatitu dies fm lucam.

Maledi ctiões ꝓ riebtitu dinibus

Ambro

Luce. xvj.

Epulo: nes.

Beda.

vano: qz lugebitis dolore interiori: z flebitis dolore exteriori. Vl lugebitis p omnis boni carentia: z flebitis p omnis mali presentia i ardoribꝰ sempiternis vbi erit fletus z stridor dentiū. Si em lugentes beatificenť z̄ solabū tur: merito ridentes tāc̄ miseri cruciabunť: Uñ Salomon ait. Risus dolore miscebitur. z extrema gaudij luctus occupat vbi Basiliꝰ. Cū dñs ridētes nūc arguat: palā est q nūc̄ erit fideli tēpus risus: z p̄cipue in tanta mul titudine eoz̄ q̄ i pctō morīūtur pro q̄bꝰ opor tet lugere. z Chriso. Dic aūt mihi cur cōcute ris z defluis q̄ debes assistere terribili iudi cio z ponere rationem de oibus hic opatis. [Uevobis cū bñdixerint vobis hoies [.s. adu lādo ac laudādo: z extollēdo vos p applausuz talē nutriētes vos ūmalis: vt ceci efficiamini: vosmetipsos nō cognoscētes: nec attēdētes il lud apli. Si hoibus placerē seruus xpi non essem [Scōm hoc faciebāt] pseudo [pphetz patres eoz̄] q̄ benedicebāt illis prophetz. q̄ ob captandū vulgi fauorē: z ad habēdū ppli applausuz de corde suo nō de spiritu z ore dñi pphetabāt falsuz. Et hoc ē q̄d p̄s .deplorat: qm̄ laudať pctō: i desideriis aie sue: z q̄ iniq̄ gerit benedicitur sed z ve eis qui sic laudāt: quia plus nocet lingua adulatoris: c̄ gladiꝰ persecutoris. Qui enim mala gentibꝰ adula tur puluinar sub capite dormientis ponit: vt fulcitus laudibus in malis requiescat. Si g̃ beati sunt qui ab hominibus odiose maledi cuntur: merito infelices reputandi sunt qui ab hominibus adulatorie benedicunť. Ma gna quidez dei ira est z vltio: q̄ peccatori de est correctio: z adest adulatio quasi de bene gesto: qz ipsa adulatione nutritur inculpa: z maiorē fouet ad penā. Has sententias lucas ponit vtveritas quatuor beatitudinū q̄s āte posuit clarꝰ p oppositā dānationē eluceſcat

Luce xiij.

Q Basilꝰ. Ridēdi nullum tēpus. Chriſo.

Sal. j.

Ps. ix.

¶ Oratio.

OMine iesu xp̄e qui vt altiora ẏtutū culmina doceres i mon tē cū discipulis ascēdisti: ibiq̄ btitudines z ẏtutes sublimes docuisti z p̄mia sigulis ꝑgruē tia ꝓmisisti: da mihi fragili: vt tuā vocē audiēs studeā p ẏtutū exercitiū habere meritū quatenꝰ te miserāte cōsequar z p̄miū. Fac vt cōsiderās mercedē opus mer cedis nō recusem: sed spes eterne salutis mi tiget i me dolorē medicine p̄sentis z accēdat aim ad alacritatē operis. Fac me miserum nūc beatū beatitudine vie p gr̃az: z tādē bea tuz beatitudine patrie per gloriam. Amen.

¶ Quod prelati debent lucere opere z sermone: z q̄ christus non venit legem soluere sed implere. Capitulum. xxxiiij.



Et qz dñs horta tus est apl̄os ad sustinēdū tribulatiōes: nunc cōsequenter ponit quatuor similitudines. s. ꝓparādo eos sali: luci: ciuitati: z lucerne q̄bus ipos ostēdit similes: vt p hoc intellgāt se in tribulationibꝰ debere magis esse fortes. Ac si eis diceret. Nōvos debetis in tribulationibꝰ de ficere: qz defectus vester multis esset occasio ruine. [Uos enim estis sal terre: vos estis lux mūdi] vos estis ciuitas supra mōtē posita: z lucerna supra cādelabrū posita [Uos] inc̄ [estis] .i. esse debetis. Due p̄me similitudi nes dicunť p affirmationē i q̄bꝰ ostendit ad q̄d sunt: qz ad cōdiendū affectū z illuminādū intellectū. Due seq̄ntes dicunť p negationē in q̄bꝰ ostendit ad q̄d nō sunt: qz nec in abscon sione p̄sōe: nec i occultatiōe doctrine. Apo stoli igit z plati dicunť sal terre ꝓpter vite p fectionē qua hoies cōdiunť z mentes eoz̄ q̄ adhuc terrena sapiunt ibuunť. Sal em ter ram sterilē facit: cibos cōdit z carnes siccat: a putrefactiōe ꝓseruat: ex aqua z igne cōficit in oi sacrificio offert. Sic exēplū sanctitatis terrenū affectū mitigādo sterilē facit: sanctū desideriū sapidū reddendo cōdit: carnē mor tificando desiccat a putredine libidinis re stringēdo cōseruat ex aqua deuotiōis z igne dilectiōis decoquendo in fornace penitentie ꝑficit: i oi ope dirigendo z moderādo offert. Precipue aūt sal in scriptura discretionez si gnificat q̄ in p̄latis esse debet: qua debēt opa subditoz̄ sic ꝓdiri z dirigi: vt coram deo sapida reddanť: sicut cibaria sale ꝓdita magis sapi da sentiunť. Et monet apl̄os z ceteros eccl̄ie p̄latos vt in ẏtutibꝰ persistāt [qz si sal]. i. p̄ latus vel doctor p quē alij cōdiēdi sunt infa tuatus fuerit vel euanuerit: z defecerit: scz aut p̄secutiōis z aduersitatis timore aut cu piditatis z ꝓsperitatis amore: aut supbie et vane glorie elatiōe: aut carnalis affectus at tractiōe: aut negligētie z incurie seductione: aut subuersus errore q̄minꝰ condiat z doceat subditos exēplo z ẏbo: in quo saltē ifirmus populus subditꝰ: q̄ debet cōdiri vita z doctri na maioz̄: vel i quo z q̄ alio doctore cōdiet et emendabit. s. ipsuz sal. i. ipse q̄ habet alios cōdire sm illud sapientis. Quis medebit in cantatori a serpēte p̄cusso: vñ dicendū est ei: medice cura teipsum. Silr si discretio q̄ opa nr̄a cōdit ab operibus nr̄is bonis de genere defuerit deo accepta nō erūt. In cuius figu ra sal in oi sacrificio ponebať. Sal igitur sic euanescens ꝓpť inutilitatē sui ad nihil valet vltra: neq̄ i terra neq̄ i sterq̄linio. Nō ē vti le terre: qz suo iniectu ꝓhibet eā germinare: nō sterq̄linio. i. fimo: qz sibi immixtū nō sinit

A Mat. v.

Apli i et p̄lati sūt sal terre

Salis ẏ tus.

Sali discretio dicitur. Salis ō prauaricatio.

Eccli. xij. Luc. iiij

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ipsum fecundare. q. d. nihil valet: qz nec in se fructificat aut fructū boni opis fert vt terra: nec in alijs fecunditatē seu fecundādi ꝓtutē dat: aut eos extollere valet vt simus: sed mit tat foras ab officio ⁊ hūilitē inter hoies: qz sibi nocet ⁊ alijs nō ꝓdest. vñ talis dz repelli a p̄latiōe: ne officiū platorū in cōspectu hoiz reddat vile. Aut ḡ a dignitate eccl'iastica deponet: aut ab vnitate ecclesie numerovel merito secernet: aut a sanctorū gloria excludet ⁊ talis cōculcabit ab hoibus in mundo p̄ derisionē: ab angelis in iudicio p̄ separationē: a demonib⁹ in iferno p̄ afflictionē. ¶ Dicunt etiā apostoli ⁊ p̄lati lux mūdi .i. hoim q̄ sunt in mūdo ꝓpter verbū doctrine q̄ debēt ignorantes de credendis ⁊ faciendis illuminare. Sicut em̄ sol ⁊ luna illuminant oc'los corpis: sic apostoli ⁊ doctores illumināt oc'los mētis. Pet⁹ aūt ē bñ viuere ꝯ bñ docere: ⁊ iō postq̄ ap'l's dixerat sal terre sapiēter viuendo: dicit eos lucē mūdi tenebrosos illuminādo. Dz ḡ p̄latus esse sal bñ viuēdo: lux bñ docēdo: sal in exēplis: lux in doctrinis. Rect⁹ ordo iste: p bñ viuere: deinde bñ docere scōm glo. Deus est lux nō illuminata sed illuminās: apostoli ⁊ apostolici viri lux illuminata et illuminās simplices iusti lux nō illuminās: sed illuminata. Prima est sicut lux solis: secūda sicut lux lune: tertia sicut lux stelle. Deinde post condimentū salis ⁊ radiū lucis sequit ciuitatis ꝓtectio ⁊ lucerne illuminatio: qz apostoli et p̄lati nō debēt se abscondere: neq̄ lucernā hūani timoris: neq̄ sub lecto ⁊ q̄ete mūdane ꝓsperitatis: sed dz esse ciuitas in mōte posita: vt sint refugiū iniuste oppressis: ⁊ lucerna supra candelabrū posita: vt p̄ sancte vite exē pla luceant tenebrosis. Uñ ad similitudinē ciuitatis supra montē ⁊ lucerne supra cādelabrū posite sic monet apostolos ⁊ p̄latos simili lumine coraz hoib⁹ lucere ⁊ fulgere: vt vi sis opib⁹ eorū bonis odore ⁊ admiratiōe taliū hoies attrahant ⁊ informēt ac inde deus p̄r glorificet: ⁊ nō ipsis: sz ei a quo oē bonū ē laus impartiat. Debēt ḡ lucere ⁊ ope ⁊ ꝓmone: nō em̄ ait vt audientes vestrū ꝓmonē bonū: sz [vt videtes vestra bona opa: glorificēt patrē vestrū q̄ in celis est.] Magis em̄ opando quis ꝓficit ꝯ loquēdo: ⁊ pl⁹ mouēt exēpla ꝯ verba: qz maior ē splēdor opis ꝯ ꝓmonis. Iste em̄ tm̄ ore p̄dicat ⁊ vna hora in septima na. Ille vero tot⁹ p̄dicat ⁊ oi tot⁹ tpis hora. Uñ alibi. Fulgebunt iusti ⁊ tanq̄ scintille in arundineto discurrent. quod ꝓm Grego. est vita secularū q̄ foris q̄si ad alta ꝓficiūt: sed intus a soliditate inanescūt. Ecōtra ꝙo docere voce ⁊ nō ope q̄dā vanitas est ⁊ parū ꝓdest qz ꝓz Ber. Lingua magniloqua ⁊ man⁹ otiosa doctrina lucida ⁊ vita tenebrosa monstruosa res est. Ad hoc aūt lucere debent vt finem boni opis in laudibus dei nō hoim cōstituāt qz nō debēt de hoc suā: sed dei q̄rere gloriam ⁊ ꝓximi edificationē: vt videntes opa eorum bona: deū p̄ quē in eis fiunt nō facientes glorificent p̄ imitationē eorū: p̄ laudē quoq̄ ola ei ascribentes: vt auctori bonorū. Nō ē ergo huic cōtrariū qđ infra dicit. attendite ne iusticiā vestrā faciatis coram hoibus: qz in ope bono querenda est gloria diuina: ⁊ sic loquit hic: sed fugienda gloria ꝓpria ⁊ humana: et sic loquit infra. Deinde incipit eos iā informare q̄ doceant ꝓueniendo post falsam opinionē quā habere poterant. Tanq̄ si quererent dicentes. Ecce volum⁹ doctrinā tuā non abscondere: sed quid est hoc ipsum quod vetas abscondi? Nunquid alta docturus es: cōtra ea q̄ in lege ⁊ ꝓphetis scripta sunt? Non inquit. [Nolite putare] ne. s. in errorem incidatis [qm̄ veni soluere legē aut ꝓphetas] phibēdo. s. ne spiritualiter fiant. vt em̄ dicit Augu. Oia q̄ in veteri testamento cōscripta sunt noui testamenti typū ⁊ imaginē ꝓtulerūt. [Nō veni soluere] ⁊ destruere [legem] sed potius adimplere eā. In hac aūt dñi sententia ſm Aug. duplex est sensus. Nā adimplere legem est aut addēdo aliq̄d q̄ minus habet: aut faciendo q̄ habet. Dñs ḡ addit q̄ minus hz non vtiq̄ soluit q̄ inuenit: sed magis ꝓficiendo confirmat. Omnia etiā que lex ⁊ prophete de eo pmiserāt iā ꝓ parte in ipo ꝓpleta sunt ⁊ añq̄ [celū ⁊ terra trāseāt] ⁊ elementa mutent ab hac mutabili forma i immutabilē. s. añq̄ iste mūdus quo ad figuram nō quo ad materiā finiat. oia que de eo scripta sunt spiritualiter implebūt nec [vnū iota aut vnus apex]. i. minimū etiā legis p̄ceptū pōt cadere ab effectu impletionis vt remaneat irritū ⁊ inane. Iota minima lra ē inter alias: ⁊ vno ductu fit. Apex aūt est pticula lre q̄ ponit in summitate ad distinctionem et notat minima p̄cepta: qz minimū p̄ceptū vel minima p̄cepti pticula [nō p̄teribit a lege] id est nō remanebit q̄n impleat suo tempore vel in capite vel in corpore. Deinde postmodū implendi ⁊ docendi ipsi xp̄o ꝓpriū oñdit modū implēdi a parte doctorū: ⁊ q̄'r dz ei cōfirmari doctrina p̄latorū. Et ponit quādā diuisionē bimēbrē doctorū. Quidā em̄ sunt qui male viuūt ⁊ bñ docēt: sicut scribe ⁊ pharisei faciebāt: ⁊ de istis dr. [Qui ḡ soluerit] male sc̄z viuendo ⁊ trāsgrediendo [vnū de mādatis istis minimis]. i. de mādatis decalogi q̄ dicunt minima: qz inchoāt hoiem ⁊ aduitam pertinent incipientiū [⁊ docuerit sic hoies] malis exēplis corrūpendo [minim⁹ vocabit] in regno celorū]. i. in ecclesia militāte: qz ſm Grego. cuius vita despicit restat vt eius p̄dicatio contēnat. O quot sunt hodie in ecclesia tales minimi qui tm̄ sibi vident valde magni vbi Aug. Cōsequens est: vt qui minim⁹ ē in

B Apli et p̄latisūt lux mūdi.

Lux triplex.

Lucernā abscōdi.

C Operādo profitim⁹ pl⁹ ꝯ docendo.

Sap. iij

Grego.

Bern.

Lucere debem⁹

ad laudem dei

Wat. vi

Augu. Uetus testamē tū figura noui

D Adimplere legem.

Iota ⁊ Apex.

Regnū celorū p ecclesia Grego. Ministros.

Augu.

regno celorū qualis nunc est ecclesia non intret in regnū celorū qualis tunc erit ecclesia
E Chriso. qñ docendo qō soluit ad eorū societatē q̄ faciunt qō docent nō ptinebit. vñ z Chri. Doce
Docere re z nō facere: nō solū nihil lucri: sz dāni plu
z non fa rimū cōfert. Grandis em̄ dānatio est cōponē
cere dā- ti quidē sermonē suū: vitam vero suam atq̄
nosum ē opera negligenti. Alij autem sunt qui bene vinunt z bñ docent: z tales debēt esse p̄lati ecclesie: z de istis subdit. [Qui aūt fecerit: z docuerit hic maior vocabit in regno celorū] qz
Chriso. fm Chriso. p verba philosophari facile est q̄ vero p̄opa demōstratio generosi cuiusdā et magni est: magni quoq̄ erūt z si nō adeo magni q̄ faciūt z nō docēt. factores em̄ legis iustificabunt apud deū. Oia aūt mandata deputant facta qñ q̄cq̄d nō fit ignoscit. Ideoq̄ dicere debem⁹: dimitte nob debita nr̄a. Deinde confirmat qō dixit: qz intantum non solvit legem: sed superabundanter vult eā impleri: q̄ nisi sui eā superabundanter impleuerint z iusticia eorū sup̄ scribarūz phariseorū q̄ dicūt z nō faciūt supabundauerit: z non solū doceāt: sed etiā faciāt: quia ad salutem nō sufficit bona doctrina nisi adsit bona vita
Augu. vel fm Augu. nisi nō solū illa legis minima p̄cepta impleuerint: sed etiā ista q̄ ab eo addunt negat eis introitū regni celorum: per
Justicie acceptio Hiero. iusticiā em̄ legis nullus intrare potuit in regnū celorū: licet iusticia p̄prie sumatur pro virtute cardinali qua redditur vnicuiq̄ quod suū est. large tñ sumit hic: qz vt dicit Hiero.
Augu. de ptib⁹ iusticie. Omnes virtutū species vno iusticie nomine continentur. Et fm hoc dicit Augusti. duas esse partes iusticie. s. declinare a malo et facere bonū: qz sic iusticia distinguitur contra peccatū. Ubi sciendū q̄ sicut sunt varia dona gratiarū dei: ita sunt varij status z cōditiones hominū: p̄pter qō his qui sunt in statu maiori respectu minorū apte dici pōt [nisi abundauerit iusticia vestra plus q̄s] taliū. s. minorū [nō intrabitis in regnū celorū.] ¶Hic aduertendū est q̄ saluator p̄cepta decalogi replicat: z ad obseruationē eorū homines inducit verū intellectū eorū declarando z errores iudeorū circa hec excludendo. Nam doctores
Preceptorum x. a iudeis interpretatio. iudeorū dicebant p̄ precepta decalogi negatiua tm̄ actū exteriorē nō motū animi esse p̄hibitū: z q̄ voluntas mala nō est peccatū nisi ereat in effectū. vñ dicebāt de hoc p̄cepto. Nō occides. q̄ p̄ hoc p̄hibetur occidendi factū z nō occidēdi p̄positū. et hoc est qō dicit. [Audistis qz dictū est antiquis: nō occides] sez homem hoc est sic interpretabant p̄ceptū hoc. Sz hūc errorē excludit saluator p̄hibēs irasci sine causa. Uñ nō occidere homem iniuste manuz actu ptinet ad iusticiā legis. q̄ aūt sic occiderit reus erit fm legē iudicio mortis seu accusatione z dānatione in mortē: qz lex punit fm talionē. Sed p̄fect⁹ supaddit p̄hibens ne quis sine causa iusta irascat fratri i corde vel signū cōmoti animi oñdat i voce dicens: Racha. q̄ vox indignātis ē ab sq̄ certa Racha. expressiōe vituperij vel blasphemie: aut certā iniuriā sub expressione vbi irroget dicēs. fatue. qō est magis iuriari q̄s dicere racha. Prohibet g̃ p̄mo mot⁹ ire in aīo. scōo indignationis in signo. tertio vituperationis in vbo. Trib⁹ aūt gñeribus z gradib⁹ culpe assignat Culpe tres gradus pene. ¶Prima culpa est ira vel odiū in corde latēs. ¶Scōa est ira, i gñalē cō gradus tumeliā p̄cedēs. His trib⁹ culpis debet peccato pena differens: eis correspōdēs. Nā qui ira ire. scit motu interiori vl̄ odio fratri suo: nō vitio vr̄sit ira per vitiū nō p̄zelū q̄ deliberat odiū conceptū implere ope si opportunitas adesset reus erit iudicio. i. dignus accusatiōe apud deū z in foro summi iudicis: sz nō hois: cū de voluntate nō possit accusari coram homine. Qui aūt dixerit fratri suo racha: ex indignatione z cōtemptu reus erit cōsilio. i. consensu iudicij de danda in eū sententia z determinā da pena: quia iam venit in noticiam culpa. Qui aūt dixerit fatue: ad contēptū persone: nō ad correctionē culpe reꝰ erit gehēne ignis z pene determinate: qz fm glo. nō modicꝰ furor est quē deus sale sapientie cōdiuit: infatuatū dicere z saliēti derogare. Moyses ergo
S z lex securiz posuit ad ramū arboris p̄hibēs homicidiū. Christus vero tanq̄s sapiēs agricola z euangelū securim posuit ad radicem
Ire p̄hibens irā vt oēm radicem peccati de cordi
bitio. bus nostris auferret: qz per iracundiā etiaz vsq̄ ad homicidiū peruenirī pōt. Et bñ incipit ab ira: qz fm glo. ianua oīm vitiorum est
Ira cundie ma- ira cūdia qua clausa virtutibus intrinsecus
lum. dabit requies: apta ea ad oē facinꝰ armabitur animus. fm Hierony. Ira est ois malus
Hiero. motus ad nocendū: aut g̃ surgit subito: z sic est veniale: aut ex deliberatione z cōsensu: et
Ira q̄d sic est mortale. Considerandū tamen q̄ lz ira
sit et q̄ sit peccatū: nō tñ omnis ira. Ira em̄ est appe
non ois titus vindicte. Uindicta aūt si sit iusta nō est
pctm̄ sit peccatū eā appetere. Est aūt iniusta q̄drupliciter: vel qm̄ appetitur pena eius qui nō
Uindicta q̄drupler in- meruit: vel plus q̄s meruit. si appetatur ordine debito p̄termisso: vel quia appetitur iusta.
propter indebitum finem: vt quando appetitur solum propter vindictam non propter iusticiam. Christus itaq̄ radices inimicitiarū ipsosq̄ fontes p̄ quos charitas necari solet intercipiens: studet nos mutuis nobis charitatis nexibus colligare quod tamen heu parū curamus aduertere. vñ Chriso. Et nos q̄
Chriso. Metus potētū. dē maiores nostros z potentiores etiam si in iurijs z contumelijs contra nos agant ferim⁹ verentes ne quid ab eis grauius patiamur: erga equales vero vel inferiores interdū nec̄ſi irascimur intantū hūanus met⁹ti

more dei ꝓponit: noli inquit irasci fratri tuo sine causa. Nā multo hoc leuius est ꝙ si tu alīū feras irascētē tibi sine causa. Cuz ḡ qō maius ē ꝓpter timoꝛez hoim feras ꝓpter timoꝛē dei ne minimū q̄dē patieris. Ḥ Chriſ. Et si ꝓhibeꝭ ira recēs multomagis inueterata. vt dicit Augu. si irasci nō ē fas fratri aut dicere racha aut fatue multomagis in animo tenere aliq̄d vt in odiū indignatio ꝙerꝛat. Jdeo ex p̄missis cōcludit ꝙ volēs offerre deo i altari fidei ⁊ coꝛdis sui qōcūq; [munꝰ] scilz coꝛdis: oris: operis siue hostiā: siue ele-mosynā: siue doctrinam: siue oꝛationem: siue hymnū: siue psalmū: siue aliud spiritualiū vel coꝛporaliū donoꝝ [p̄us] debet [recōciliari fri]leso seu offēso ꝓ eū ꝙvel facto: dāno coꝛporali vel spirituali: qz munꝰ nō accipitur nisi āte discoꝛdia ab animo repellaꝭ. Deus q̄ppe nō munꝰ repellit: sed charitatē ꝓximi querit: ⁊ ideo charitatē ꝓiꝰ ꝓximo exoluat qui munus suū deo placere exoptat. Munꝰ enim deo oblatū nō ꝓficit ipsi offerenti nisi sit in charitate: charitatē aūt non habet nisi ꝓximo ꝓ eū lesovelit satisfacere. ¶ Ubi sciē dū ꝙ si cōmode possit haberi ipsius fratris offensi p̄sentia: tūc pergendū est ad eū peditus coꝛporis ⁊ reuocādus ē in gratiā satisfaciendo vel veniā postulando. Si aūt eiꝰ p̄sentia non possit cōmode haberi: tūc sufficit ad eū ire pedibꝰ mētis ꝓsternendo ⁊ subdendo se illi ꝓꝛis votis ⁊ affectu ḥūili: habendo ꝓposituz satisfaciendi loco ⁊ tēpoꝛe cōpetenti. Et hoc modo vtiꝭ ecclesia romana q̄ reū cōfitentē absoluit: ⁊ sibi satisfactionē lesoꝝ faciē dā iponit. ¶ Sciēdū est etiā ꝙ si offensa nota est fratri postulanda est recōciliatio: si ꝙo abscondita nō teneoꝝ sibi manifestare ne cōcitet ad irā: sz postulanda ē a deo ⁊ mānifestāda sacerdoti: et ꝑm Chriſo. si cogitatu offendisti recōciliare cogitatu: si ꝙbis offendisti recōciliare ꝙbis. si opibꝰ offēdisti recōciliare operibꝰ oē ei pctm̄ quomō ꝓmittiꝭ eodē mō ō ipo pnia agiꝭ. Et si offēdit q̄s ꝙbo detrahendo dz recōciliare famā restituēdo. Attēde bñ ista: qz relucet hic circa nos magna dei misericoꝛdia: qñ hoium vtilitates plus aspicit ꝙ suos honoꝛes: ⁊ plꝰ diligit fideliū cōcoꝛdiā ꝙ munera sibi oblata. vñ Chriſo. O admirabilē benignitatē atq; ineffabilē erga hoies amorē dī: honoꝛē suū despicit dū i ꝓximo charitatē req̄rit. Nihil eni ita studet deꝰ: vt nos mutuis nobis charitatz nexibꝰ colligare ꝓpter hoc eniz facta sunt oīa: idcirco ⁊ deꝰ hō factꝰ est atq; oīa illa gessit: vt nos in vnū cōgregaret. hec Chriſ. Relucet ⁊ hic nihilominꝰ seueritas dī magna q̄ discoꝛdantiū vota recusat ⁊ munera. vñ Gꝛego. Ecce a discoꝛdantibus accipere nō vult sacrificiū: holocaustū suscipere recusat. Hic ergo ꝓpendite ꝙtū sit malum discoꝛdie ꝓpter qō et illud abiꝭ ꝓ qō culpa relaxaꝭ: de hoc malo discoꝛdie sic dicit Cyprianꝰ. Discoꝛdans ⁊ dissidens ⁊ pacē cuz fratribꝰ ñ habens nec si ꝓ nomine xpi occiꝰ fuerit. crimine dissensionis fraterne poterit euadere: Quale delictū est qō nec baptismo sanguinis pōt ablui: quale crimē est qō martyꝛio non pōt expiari. Et ideo vt ait Chriſo. Munera abel suscepta sūt a deo cayn repꝛobata: qz abel pura ac simplici mēte dño munera offerebat. Cayn ꝙo irā. aduersus fratrē tenebat: ⁊ ideo ille placuit i mūere q̄ placebat i coꝛde. Sz heu hodie multi huic cayn sūt similes cū discoꝛdijs ⁊ dolis ad altare accedētes. vñ Chriſo. Cū deꝰ tm̄ cure recōciliatiōis nr̄e habeat vt patiaꝭ interrūpi ministeria sua donec tu eas ⁊ resoluas inimicitiā cū fratre tuo: nec nos ipsū erubescimꝰ: sed multos dies patimur manere inimicitias ⁊ rahi m̄ sicut funē lōgū discoꝛdias: ignoꝛātes ꝙ tāto lōgioꝛ erit nobis pena q̄nto ⁊ discoꝛdia. Et qz dictū ē ō ꝓcoꝛdia cū fratre offēso habēda iducit generaliꝭ: vt ꝑ etiam inimicū aduersariū nr̄o ⁊ ꝓcoꝛdem cū eo [cito dū] sim [in via] et in hac p̄senti vita vbi ē locus ⁊ tēpus penitendi ⁊ merendi: ⁊ qō possumus hodie non differamus i crastinū: qz mora trahit ad se periculū ⁊ nemo scit vite sue terminū. vñ Chriſ. Nihil q̄ppe ē qō ita vitā nr̄am valeat euertere: vt operū actionē bonoꝝ dissimulare semp: sēp q̄ differre. Sepe eñ illud ex oibꝰ nos bonis fecit excidere. Cito inq̄ cōcoꝛdem cū aduersario [ne ipse aduersariꝰ tradat nos]. i. causa sit: vt tradamur [iudici [i vltimo examine [⁊ iudex tradat nos ministro] ⁊ exactoꝛi. i. maligno spiritui ad vltionē [q̄ mittet i carcerē] id ē i ifernū ⁊ penā exigui ꝓ culpa quam suggessit. Uñ [nō exibit hō donec reddat nouissimū quadrantē] ⁊ minutū id ē luat etiā minima ⁊ leuioꝛa peccata qz nihil erit ipuniti: donec eni ponit hic ꝓ nūq̄ vt sit abnegatiuū oium tēpoꝝ sicut q̄nq; oim affirmatiuū vñ ꝑm Augu. nō significat finē pene: sz continuatiōez miserie. Penam ḡ gehenne tunc hō etiā ꝓ peccatis minimis ratiōe mortalis anexi semp reddet patiēdo ⁊ nūq̄ psoluet veniā cōsequēdo: qz semp puniet ⁊ luet neq; vn q̄ venie locus ibi erit. vñ nūq̄ ad nouissimū quadrantē venit q̄ semp soluit. ⁊ ideo nunq̄ hō exibit: quia in inferno vbi locꝰ venie non est: nūq̄ erit reditꝰ possibilis. Non loquit hic de diabolo aduersario nr̄o: qz illi non est cōsentiendum sed potius resistenduz: sz hoc loco aduersarius noster est ꝓximus offensus seu lesus cui debemus ꝓ satisfactionē debitam ⁊ ipsius placationē consentire: ⁊ cum eo cōcoꝛdare: vel q̄cūq; alius nobis aduersatus cui benivoli ⁊ benigni esse debem. Uel aduersariꝰ nr̄ ⁊ synderesis ⁊ cōscientia q̄ male nr̄e voluntati ⁊ cōtra malum remurmurat ⁊ nos accusat testimonium nobis perꝛiben-

Augu. Ira inueterata.

Ḥ Munꝰ sine charitate non ꝓficit.

Recōciliandi forma.

Offensa occulta nō ē manifestanda.

Chriſo. Reconciliatio per talionem.

Chriſo. Charitatis. prestantia.

Seueritas dei. Gꝛego.

Discoꝛdie mala.

Chriſo. Munera abel.

Eccl. iiij

Chriſo.

I Periculū mora Chriſo.

Donec ꝓ nūq̄. Augu.

Uenie loc⁹ non est in inferno.

Auersarius reconciliandus.

Ꝓximus. Sidere sis

te cōscientia cui debemus ad bonū consenti-
Deus. re. Mystice etiā aduersarius noster est deus
qñ peccamus: quia nobis resistit cum ab eo
peccando recedimus cui cōsentire debemus
penitēdo: z ei⁹ voluntatem faciēdo Uel ser-
Sermo mo diuinus q̄ peccare volentib⁹ cōtradicit z
dei. nos peccantes arguit et accusat cui debem⁹
obedire a peccatz abstinēdo z aduertēdo: ac
p̄ceptis ei⁹ hūiliter nos subdēdo. Deinde sub
iungit q̄dā alia ad ꝓfirmādū qđ dixit supra.
R s. q̄ nō venit soluere legem: sed adimplere z
dat intellectū alterius p̄cepti in lege. Judei
em̄ p istud p̄ceptū: nō cōcupisces vxorē ꝓximi
tui: intelligebant signa exteriora tm̄ ꝓhibi-
ta: vt sunt tactus ipudici: oscula z hmōi. z sic
exponebant nō concupisces. i. signa concupi
De me scētis nō facies. Similit p istud p̄ceptū [nō
chie con mechaberis] itelligebāt actuz mechie exte-
cupisce- riorē tm̄ esse ꝓhibitū z sic cōcupiscētia z volū
tia. tas interior latēs o modo in corde nō exp̄ssa
signo vel facto nullū esset pctm̄. Sed hoc est
irrationabile: qz act⁹ exteriores vt signa nō
hñt rōnē pcti: nisi in⁹ctū sunt volūtarij: z iō
saluator hūc errorez excludens dicit. [Oīs
q̄ vidit mulierē ad cōcupiscēdū eā. i. ea intē-
tiōe z aio: z h̄ fine attēdēs vt cōcupiscat eam
qđ nō ē iā titillari: sz plene cōsentire libidini
Chrisо. [iā mechat⁹ ē eā in corde suo] vñ Chrisт. Et
si cōcupiero nec etiā pl⁹ fecero cū adulteris
ero. Per legē g̃ luxuria ꝓpetrata p auctorez
ꝙo mūdicie luxuria cogitata dānāt lex adul-
teriū damnat: euāgeliū ꝙo etiā cōcupiscētiā
que radix est adulterij punit. Unde iohan-
Xps i pe nes i lūbis: sed xps i pectore cinct⁹ fuit Et sciē
ctor cin- dū q̄ q̄dā est concupiscētia ex subito motu si
ctus. ne deliberatione boni opis vel mali z sine cō
Johan. sensu: z vr ꝓpassio: z hoc ē pctm̄ veniale. Alia
in lūbis est cū deliberatiōe ai z cū cōsensu in delecta-
tionē: vel in opus z vr passio: z h̄ ē pctm̄ mor-
tale. Dīs ꝙo loqt̄ hic de ꝙcupiscētia ōlibera
ta q̄ iplicat i se ꝙsensū i delectatiōe vl i opus
Cōcupi- Cōcupiscentia ergo cū cōsensu i aio ē morta
scētie de le pctm̄: etiā ātez exprimit facto vl signo: et
testatio qz visus ē cōcupiscentie ꝓuocatiuus: ideo ꝙz
Ambro. cōsiliū Ambro. auertam⁹ oculos a vanitati-
bus ne qđ oculus viderit anim⁹ cōcupiscat.
Grego. vñ Grego. ꝓuidēdū g̃ nobis est: qz intueri nō
debet qđ nō licet ꝙcupisci. Ut eni mūda mēs
in cogitatione seruet a lasciuia voluptatis
sue dep̄mēdi sunt oculi quasi q̄dā raptores
ad culpā vbi z chrisо. Qui studet elegātes fa
Chrisо. cies ispicere ipse iformacē sibi passiōis accēdit
captiuā faciens animā: ad opus quoq; cele-
Cohabi rit adducit. Quid iā hic quoq; rūdent q̄ au si
tatio cū sūt temere cohabitare virginib⁹. Hui⁹ em̄ sā-
ꝙginib⁹ ctione legis mille sunt adulterioꝝ rei q̄tidie
illas ad cōcupiscēdū videtes. Audiant hic q̄
sepius ad theatra festinant seq; ibi pene q̄ti
die adulterij obscenitate cōmaculant: aadul
teros seipsos per vnum quēq; diem faciunt: z
decē mille cōstruunt percussionis occasiōes.
hec Chrisо. Sed ꝙ hec audi efficax cōsilium
Grеg. Caro inquit cū cōcupiscit pensēt quid Grеg.
sit examinis z intelligit quid amatur. Nihil Contra
q̄ppe sic ad edomandū desideriozꝝ carnaliū concupi
appetitū valet q̄z vtvnusquisq; hoc qđ vidit scentiā.
diligit quale sit mortuū pēset. hec Grego. Et
qz dñs dixerat ex visiōe mulieris mechari vi
dētē: ideo ꝙnter docet abjicere occasionē que
facit hoiez ruere i talē cōsensum. vt [si ocul⁹
tuus dexter vl man⁹ tua dextera scandalizat
te]. i. faciat te ruere in p̄dictū cōsensuz [erue
eū] vel abscide eaz nō mēbrū sed mēbri abu
sum cohibēdo ipsuz mēbruz ab exercitio z af
fectu illicito [z proijce abs te] ex toto annihi
lando [Expedit em̄ tibi vt pereat vnū mēbro
rum tuoꝝ] p̄dicto modo scz actū illicitū q̄z uis
delectabilē deserēdo [q̄z totū corpus tuū] cū Grego.
alia [mittat i gehēnā] vñ Grеg. Intueri nō ꝙ Bern.
bet qđ nō lz concupisci. z Bern. Qui manum Uisus z
mulieris tenet sciat se eē in vinculis diaboli. ꝙtactus
Attēdāt g̃ multi q̄z malū sit pulchras facies illicitus
mulierū seu quorūcūq; iuuenū ituer i: aut ho vitetur.
rū man⁹ vl facies seu q̄scūq; corpis ptes cō-
tractare vl libēter cū eis fabulari: qz ꝙz plu
res doctores ecclesie z religiosе vite patres ta
lia designant iteriozis hois corruptionē ac
quādā ei⁹ mollicie z delectionē. Hic ꝙz Aug. Augu.
nō precipit aliquod mēbrū ad lr̄am erui: sed Mēbro-
occasio peccādi. Potest em̄ eē occasio ex aspe rū absci
ctu: z tunc oculus scandalizat: z cū bona fit in sio z eru
tentione tunc scandalizat oculus dexter. Uel tio
potest esse occasio ex cōtactu z cū bona inten Dexter
tione: z tunc scandalizat man⁹ dextera. Hu- oculus et
iusmodi g̃ si scādalizāt abjciēda sunt: qz fu- manus
giēde sunt occasiōes peccandi. Et pōt accipi dextra.
exēplū de visitatiōe bona vl ope bono ō ge-
nere ꝙbi gr̃a. Si aliqs vadit ad collegiū mu
lierū causa p̄dicationis vel cōsilij dādi: vl si
dat elemosynā alicui mulieri vt ex h̄ capiat
occasionē ruine sibi iminentis portū alicui⁹
familiaritatis male vl tētatiōis piculose de
bet illō bonū de genere dimittere: ne tota cō
geries bonoꝝ opez subiaceat ruine. Et ideo
dicit Alan⁹ i Si vitare velis venerē loca tem Alanus
pora vita. Et locus z tēpus pabula donat ei.
Et idez remediū est in omnib⁹. vnde Senec. Senec.
Qui deponere vult desideria rez omniū qua
rū cupiditate flagrauit: z oculos z aures ab
his q̄ reliquit auertat. Et hoc patet ex eo qđ
dicit idē. Auarior redeo ābitiosior luxurio-
sior imo ꝙo crudelior: qz int hoies fui. h̄ Sen.
Ul accipe h̄ oculū z manū interiorē scz cordis
qđ membrū dextrū hic vr cōparatiōe sinistri
z exterioris scz corporis fragilioris. Si ergo
dextera scādalizat: sinistra quid faciet? vñ
Hieron. Cauendū est ne qđ in nobis est opti
mū labatur in vitiū. Si enim dexter oculus
z dextera man⁹ scandalizant quāto magis ea
que i nobis sinistra sūt. Si eni anima labit Hiero.

quāto magis corpus qđ est ad pctā ꝑcliui⁹. vñ et Chriso. Oculū hic vel manū nō corpis humani significat: sed oculū vel manū cordis. i. sensuz male cōcupiscētie z carnalis desiderij cogitationē quā ꝑ fidē celestē erui et abscidi a cordib⁹ ꝑcipit vñ mala ꝓcedūt. Vñ hic magis mēbra vitioꝝ male mentis z prane cogitationis excidere nos dñs ꝑcipit propter regnū celoꝝ ne dominātib⁹ vitijs z corpus z alia. i. totus hō re⁹ efficiat ignis eterni. Deinde postꝫ docuit alienā vxorē nō eē cōcupiscendā ꝑ̄ docet suā nō esse dimittenda z dat intellectū cuiusdā permissi in lege: scz de vxoris dimissione et libelli repudij datione. credebāt em̄ iudei q hoc esset simpliciter licitū: sed est falsum: qz ideo hoc ꝓmittebat nō quia licitū: sed ad euitandū maius malū: scilz vxoricidiū. Minus em̄ malū erat vxores dimittere ꝫ eas interficere: z ideo nō erat licitū: nisi ꝓpter fornicationē vxorez dimittere. [In lege] ergo [moyses iussit dari libellū repudij ꝓpter duriciā cordis] maritoꝝ odio vxores suas habentiū nō discidiuz cōcedens: sed homicidiū auferēs z min⁹ malum permittēs: vt maius abscideret ne mariti ꝓpter odiū sanguinē funderēt. xp̄s aūt iubet vxorē nō dimitti debere [excepta fornicationis causa] quia tūc ipsa vxor esse primo noluit que fidē cōiugalē marito non seruauit. Tūc em̄ licitū est eā dimittere quantū ad cohabitationē z debiti redditionē: manet tñ vinculū matrimonij ꝑ totā eoꝝ vitā: z ideo si dimissa nubet alteri cōmittit adulteriū: et similiter q̄ ducit eā. Quisqs tñ causa fornicationis vult vxorē abūcere: prius dz a fornicatione purgar⁹ esse: qz ꝑm Hieron. Quicqđ viris iubetur hoc ꝑ̄ redūdat in feminas: neqꝫ enim adultera vxor dimittēda est: z vir mechus tenēdus. Deinde postꝫ docuit dñs nō esse iniuriā primo inferēdam ꝓhibendo irā z cōcupiscentiā: cōsequēter docet ab iniuria dei abstinendū: prohibendo periurij et iuramentū: z dat intellectū cuiusdā ꝑcepti q̄ ꝓhibet periurij in lege veteri. Circa qđ errabāt iudei credētes q solū iuramentū mēdax esset ꝓhibitū: z q iuramentū illicitū eēt seruandū: z sil'r q iuramentū incautū quod sine necessitate fit esset licitū: ꝓpter qđ saluator dicit non esse iurandū omnino. i. ex quacūqꝫ causa: vbi nō excludit iuratio necessaria sed incauta. Justitia ꝫ phariseoꝝ est nō periurare. hāc confirmat dñs vetans iurare qđ pertinet ad iustitiā eorum qui intraturi sunt regnū celorū. Sicut enim falsum loqui non pōt qui non loquitur: sic periurare non pōt qui nō iurat. Et sicut in multiloquio nō deerit pctm̄: sic nec in multijurio periurium. Sicut aūt deus ꝑcepit sibi victimas legales offerri: non qz ei placerēt: sed ne eas ꝓpter consueuerāt idolis immolarēt: sic infirmis cōcessit iurare p deū nō q placet deo hoc fieri: ꝫ q minus malū est hoc deo ꝫ creaturis exhiberi. vñ ꝑm Hiero. In lege ꝑceptū est nō iurare nisi per deū: nō q bonū sit: sed ne iudei pessima cōsuetudine iurātes per creaturas crederent eas venerandas. Euāgelū autē non recepit iuramentū cum omnis sermo fidelis pro iureiurando sit. vnde Chriso. Unde iurare nos prorsus nō cōuenit: q̄d em̄ vnicuiqꝫ nostrū iurare necesse est: cuz nobis mētiri oino nō liceat. Quoꝝ verba ita vera semp ita debēt esse fidelissima: vt ꝑ iuramēto habeāt. Et idcirco dñs nō solū ꝓiurare ꝫ etiā iurare nos ꝓhibet ne tūc tm̄ videamur verū dicere cū iuram⁹ et ne quos veraces in oi sermone esse cōstituit putarem⁹ sine iuramēto licitū eē mētiri. Juramēti em̄ ℔ cā est: qz ois q̄ iurat vt qđ verū est eloquat. Et dñs inter iuramētū et loqlā nr̄az nullā vult eē distantiā. Quia sicut in iuramēto nullā cōuenit eē pfidiā ita: qꝫ in verbis nostris nullū dz esse mendaciū. Quod vtrūqꝫ z piuriū z mendaciū diuini iudicij pena dānat. Quisquis ꝫ nostrū loquit iurat: qz scriptuz est. Testis fidelis nō mētiet. vnde nō immerito non iurare sepe scriptura diuina ꝓmemorat: quia deo q̄ verax est z noscit quicquid dr̄ pro iuramēto habeat: qz verū est omne qđ loquit. hec Chri. vñ z Sene. Nihil interest an affirmes an iures de religiōe z fide scias agi vbicūqꝫ de veritate tractat ꝑm Augu. qm̄ ille iurat q̄ adhibet testē deū: ridiculū est putare vt nō iurauerit quis: qz nō dixit per deū: sed dixit testis est mihi deus: vel ecce coraz deo: qz nō mentior: vel deus scit qz non mentior. Precepit ergo dñs nō iurare oino. i. iurare non oi modoꝝ in omni casu: quia hec est incauta iuratio. Per hoc tamen excludit iuratio in necessitate: qz negatio ibi ꝓponit signo vniuersali affirmatiuo qđ eq̄pollet suo contradictorio: ꝫ postposita eq̄polet suo cōtrario. Hic em̄ nō dr̄ oino nō iurare: qz esset sensus q in nullo casu esset iurandū qđ est falsum: qz in aliquo casu est iurandū z in aliquo nō: ꝫ dr̄ hic [nō iurare oino]. i. iurare nō oino. i. nō ol mō: z ideo nō est sensus q in nullo casu sit iurādū: sed qñcūqꝫ deest necessitas z nō est necessariū: z sic excludit oē iuramentū incautū. vñ ꝑm Aug. Dñs nō ꝑcepit nō iurare tāqꝫ oino illicitū: sed ne quisqꝫ iurare appetat tanqꝫ ꝑ se bonū: z vt nullus iuret de facili absqꝫ necessitate z dilabat i periurij ex iurandi cōsuetudine. ¶ Ad hoc aūt q rectū sit iuramētū tria requrunt. Unū ex parte rei de qua iurat. s. veritas. aliter em̄ nō esset cōfirmādi idoneitas. Alterū ex parte cause pro qua iurat iustitia. aliter em̄ nō esset debita iurādi necessitas. Tertiū ex parte iurantis necess. iudiciū siue discretio: aliter em̄ nō esset debita cautela. vñ in Hiere. Jurabis hiez. i

Chriso. Manus ꝙ oculꝰ.

I Repudiū non faciēdū

Uxoris ꝓpter adulterium dimissio.

Maritꝰ adulter dimitti potest.

M Periurij ꝓhibitio.

ꝓuer. x. Jurādū nō esse.

Chriso

ꝓuer. xiij.

Sene

Augu

Jurat nis m di.

Jura menta ap̄li.

Jurād esse i cessita

Augu

N Jura mēto cto necess

Non iu randū p reatu- ras.

dicit dñs in ẏitate ⁊ iustitia et iudicio. Et nō solū incaute iurare per deum est illicitū: sed etiā p creaturas inquātū in eis relucet virt⁹ diuina: ideo sequit. [Neq; p celū: qr thron⁹ dei est].i. pncipaliter ibi relucet gloria dei [neq; p terrā: qr scabellū pedū ei⁹ est].i. infima creatura: sicut scabellū est inferior pars sedis [neq; p Hierosolymā: quia ciuitas est magni regis].i. dei qui est rex regū ⁊ ad ei⁹ deputata cultū: qr scz est op⁹ diuinū nō tuū: qō probat dicēs [q; non potes facere vnum capillū albū aut nigrū]. Unde vult dicere sicut nec p deū non est iurādū: ita nec p creaturas: qr cū q̄libet creatura sit opus diuinū qui iurat p creaturā: iurat p deū. Ideo etiā ꝓhibemur iurare p creaturas ne creaturaz in honore diuine veneratiōis habeam⁹: vel ne putem⁹ nō esse piurū iurare falsum per creaturas: ⁊ dū p creaturas iuram⁹ nihil iurare ⁊ iuramētū nō obligare credam⁹. Fiūt tñ interdū per cruces et euāgelia. t. p eū cui hec sunt dedicata. Et sil'r fiunt per sanctoꝝ reliquias: qr i his pot⁹ deū q̄z sanctos veneramur: a quo auctore oē bonū qō habēt eos habere recognoscim⁹. Qui aūt iurare prohibuit quō loqui opz docuit subdēs. [Sit aūt sermo vester est est: nō nō] simpl'r affirmando ẏitatē: ⁊ negādo falsitatē. Unde duplicat vtrūq; : vt qō est int⁹ in corde hoc dicat fortis in ore. Tūc est em̄ sermo noster est est: nō nō cum gemina veritate cordis et oris affirmamus vel negam⁹. Igit sicut est in cōsciētia: ita sit ⁊ in lingua: ⁊ sicut est in re ita ⁊ in ore: ⁊ sicut est in ore ita ⁊ in opere: vt qō ore affirmam⁹ operib⁹ probem⁹: ⁊ qō verbis negam⁹ factis nō ꝓfirmem⁹ [Qō aūt his abūdāti⁹] ⁊ ampli⁹ [est] scilz iurare [a malo est].t. ab infirmitate ⁊ suspitione illi⁹ q̄ sine iuramento nō credit. Non dixit malū est. tu em̄ facis malū qui būveris iuratione q̄ et si nō bona tñ necessaria est vt alteri psuadeas qō vtiliter suades: sed a malo et infirmitate illi⁹ est cui⁹ infirmitate cogeris iurare cū vides pigrū ad credendū qō ei vtile est credere: nisi firmet iuratiōe. Semp tñ ē malū ibi ex aliq̄ parte: vel ex parte iurātis: qñ iurat sine necessitate: vel si requisit⁹ iurat est ibi a parte requirētis: ⁊ hoc vel malū culpe: qñ scilz req rit iuramētū sine necessitate vel malū pene: qr ex infirmitate humana q̄ est quedā pena generi humano inflicta ꝓcedit q̄ hoies nō credūt sibi mutuo simplici verbo absq; iuramēto. Uerū igit loquamur: neq; id iurationib⁹ crebris: sed morū ꝓbitate cōmendam⁹. Et in loquēdo ore tñ vtamur: qui qō ore amplius est: scz etiā ceteris artibus vti a malo est. Ut em̄ in ꝓuerbijs dr. homo apostata vir inutilis digito loquit. Stultus q̄ est qui talē imitat: ⁊ sil'r digito loquitur: sz magis stult⁹ est: si etiā manu in qua plures digiti sunt: loquatur: et per consequens stultissimus est si etiam brachijs ⁊ humeris in loquendo vtat. Si autem ad motū mēbrorum istorum accedit ⁊ motio capitis: iaz videtur quasi insano similis. Expedit: ergo oīs membra preter os in loquendo continere: ne inde scandalū ad alios possit quōlibet derivare. ¶ Oro.

Digito loqui.

Omine Jesu xp̄e qui antiquis temporalia nobis ẏo eterna promisisti ⁊ vt nostra superabūdet iustitia: da mihi coram te et proximis sermone et opere lucere: ac legem tuam non soluere: sed superabūdāter implere. Custodi me ab ira et offensione proxumi: vt munus cordis: oris: vel boni operis quod tibi obtulero acceptum sit in cōspectu tuo. Cōcede mihi clementissime deus a concupiscentijs ⁊ aspectibus malis cauere: omne iuramentū declinare: vt sicut a primi: sic⁊ a tua iuria valeā abstinere: ⁊ tibi in oībus semp placere. Amen.

¶ De patiētia et largitate circa proximos exhibenda. Capi.xxxv.



Postq̄ ergo dominus docuit non esse inferendam iniuriam proximo nec irrenerētiam deo: consequenter docet qualiter christianus se habere debet ad eos qui sibi iniuriam inferunt ponens pauca verba q̄ omnibus hominib⁹ ad perfectionem sufficiunt in quibus omnis patiētie ⁊ largitatis virtus aperte cōmendatur et suadetur. Et primo ponit intellectū cuiusdā precepti iudicialis: vbi errabāt iudei credētes q̄ vindicta esset propter se appetēda: sed hoc est falsum: qr velle penam alicuius absolute nō potest habere rationē boni: sed solum inquātum appetitur ꝓpter aliud: scz ꝓpter ordinē iustitie seruandū: vel propter illius qui deliquit correctionē: vel ꝓpter aliorū terrorē: vt vidētes talē puniri coerceant a malis: vel ꝓpter aliq̄ hmōi. Ubi ḡ nullum bonū tale ex pena alicui⁹ estimat euenire: sed magis timet de scandalo: vel de maiori malo suscitādo: tūc tenet hō desistere a vindicta q̄rēda: et hoc est necessitatis: si aūt circa talē casum desistat ē superogatiōis. Igit [nō resistere malo] in aliq̄ casu est p̄ceptū: ⁊ in aliquo ꝓsiliū: ⁊ aliqñ nō resistere esset malū: qñ scilz p hoc daret audacia malis hoib⁹ simplices opprimēdi: ⁊ possunt eoꝝ malicie sine piculo occurri. Malo em̄ culpe semp est resistēdū: sz malo iniurie nunq̄ libidinevin ten⁹ resistere: sz ꝓ iudicē amore iustitie cā. s. vtilitatis ecclesie ⁊ correctionis ꝓmi ne malis discat assuescere. Uñ in lege p̄ceptū iudiciale de pena taliōis erat circa mortē: ꝑcussionē. nis lex.

A Mat.v. ⁊ Lu.vj

Uindicta an sit appetenda.

Malo q̄ resistēdū sit

Talio-

mutilationē: vt percutiēs in eo pateretur et puniretur in quo leserat: et redderet animā ꝓ aīa: oculū ꝓ oculo: dentē ꝓ dente. Qz em̄ iudei proni ad inferēdas iniurias proximo etiā sine causa: z seni i vindicādo ꝓpias iniurias erāt modūq; z mensurā pene excedebāt: lex tā ꝓ temeritate ledentiū q̄ lesoꝝ instituit modū et terminū vltionis quē nullus excederet in iniurijs vindicādis: scz penā talionis. Prouida em̄ quadā cautela modum posuit tā ꝓpter ꝓteruitatē ledentiū: vt reprimerent timore q̄ lesoꝝ ne vltionē sumerent vltra modū ꝓpriū. Christi aūt cui⁹ mia supe ralet iudiciū z ipsius euāgelij iustitia est nō resistere malo: scz per malū: sed in bono patiētevincere malū iniurie. Nec etiā respōdendū est iniurijs qō mai⁹ est: vt iniurijs lacessiti parati z prōpti simus ad illas patienter sustinēdas. In lege est retributio: qz iubet lesum equali iudicio iudicari: in euāgelio gratia: qz docet patientievirtutē etiā per mēbroꝝ dāna seruari. ſm Chriſo. Si alteri⁹ oculū eruis nō tuū recuperasti: sed cū mēbro etiā patiētiā pdidisti. Diabolus vulnera ꝓcurat corpoꝝ: propter vulnera animarū. Si tu nō pcusseris ab hoie quidem victus videris: sed diabolū vicisti. Vñ si nō reddideris malū pro malo: z si mēbrū corporis pdidisti lucrū patientie acq̄sisti. Si aūt reddideris z corpis dānū passus es z salutis. Nec tm̄ lederis qñ ab iniquis noceris quātū cū a constātia bonitatis recesseris. Hec Chriſ. Sunt aūt quatuoꝛ gradus ad pacē. Prim⁹ est non plus reddere. Scōs etiā min⁹ reddere: z hoc additū est ꝓ traditionē phariseoꝝ q̄ dabāt xl. disciplinas vna minus. Tertius est malū non reddere. Quart⁹ est paratū esse ampli⁹ tolerare. Primi duo fuerūt in lege: in tertio icipit euāgeliū: cū dicit [nō resistere malo] in quarto euāgelij ꝓsummatio qō ꝓpr exponit declarādo. Unde qz nō dixit resistēdum a malo ne aliq̄s intelligeret de malo culpe nō iniurie subiūgit dicēs. [Sed si q̄s te pcusserit in dextrā maxillā: prebe et illi alterā]. s. dexteram mētis interiorē ne exterioris hois cede vel tacit⁹ intra se moueat interior. i. sis paratus in aīo ad aliā percussionē z maiora z ampliora sustinendū anteq̄ per impatientiam malo resistas: z scandalū vel aliq̄d malum aliud ꝓxima charitatē suscites. vñ Aug. Nō tm̄ nō repercutias: sz si vult alterā ferire patiēter sustineas. vbi Chriſo. Qui repercutit legis implet mandatū non xp̄i. Sed dicis dignus est ille repercuti. etiā: sz tu nō es dignus repercutere: quia discipulus illi⁹ es qui cum malediceret nō remaledicebat. hec Chriſo. Ad omne ergo nos exemplū patientie z humilitatis dñs per euangelica precepta confirmat. Nō solum enim prohibet repercutere percutientē: sed z iubet nos paratos esse iterū pcuti z nō resistere malo iniurie quominus adhuc possit nobis inferri. vñ Beda. Quid tā magnū q̄ percutienti ꝑbere maxillā? Nōne indignatiōis impetus frangit: ira sedat: z ꝓ patientiā ille mutat: vel inuitatur ad penitentiā? Per huis ergo māda ti impletionem hō xp̄o cōformat. diabolus ab homine vincitur. plena pax inter hoies obtinetur. vnde Chriſo: Huiusmodi meditatio tolerantie ducit ad passionem martyrij. Facile em̄ persecutionis tempore penas corporis poterit sustinere: si in pace ante exercitatus huiusmodi iniurias equanimiter ac libenter susciꝑat. hec ſm Augu. Nō ꝓhibet ea vindicta q̄ ad correctionē valet. Sed huic vindicte inferende nō est idoneus nisi q̄ odiū dilectione supat. non enim odit pater filium castigando. Vñ nō debet q̄s odio z libidine vindictā expetere: sed amore ad correctionē z vt iniurias ab eo cui rerū ordine potestas data est tanq̄ filius a patre corrigat: paratꝰ si op⁹ sit equo aīo plura tolerare ab eo quē vult esse correctū. Talis em̄ vindicta ad correctionē ꝓpe amorē ptinet ad misericordiā. Beatus g̃ q̄ ipso corde est ad oīa paratus: vt in oībus q̄ patit ꝓ deo veraciter possit dicere z canere illud ꝓpheticū. Paratū cor meū de⁹ paratū cor meū. Nō solū aūt maxillā ꝑbēdā pcutienti dñs ꝑcepit sed dāna subiri. Qz ſm Chriſo. Post corporalis iniurie tolerantiam vult nos etiā dñs secularū habere contēptū z nō tm̄m̄ō in plagis verūetiam in pecunijs rebusq; diuersis nos vult prestare patiētiā. Vñ addit. [Et ab eo qui aufert tibi vestimētū noli ꝓhibere]. s. repugnando: vel cum eo contēdendo exēplo dñi qui vestimenta sua ꝓ misit a se auferri z a militib⁹ diuidi. Dū em̄ vis vindicare vestem corpis: ꝑciosissimū aie vestimentū perdis. [Et qui vult tecum in iudicio contēdere]. i. contentiose agere [z tunicam tuam tollere]. i. vestem interiorem z magis necessariā per quā z cetera necessaria intellige. hoc est si te ad iudiciū ꝓpter tunicam trahat: ad negociū tibi molestiāq; cōmoueat [dimitte ei z palliū]. i. exteri⁹ vestimentū et cetera q̄bus nō adeo indiges nūq; cōtētiose: z cū iracundia agas. Quasi diceret. Siquis contēdendo velit tibi auferre vnū de necessarijs anteq̄ contēdas in iudicio sustine pot⁹ vt auferat tibi z reliquum de eis. Hoc quoq; ſm Augu. ad preparationē cordis: nō ad ostēsionē operis intelligēdū. Et hoc etiā potes trahere: vt si q̄s vult tunicā tuā tolere. i. aīaz vel interiora bona dimittas palliū. i. exteriora negocia. vbi Chri. Si litē tibi videris imminentē: etiam illa que nō poteris indulge: melius est enim iurgio liberari q̄ retinere materiā iurgioꝝ. Difficile est rē dimittere: sed difficilius de iudicio sine peccato exire: Et iterum. Non solum inquit iniuriam pa-

Lex.
Euāgelium.
Chriſo.
Repercutientis dānum.
B
Gradus ad pacē iij.
Maxilla altera ꝑbenda.
Augu.
Chriſo.
Repercutiēdū nō esse.
1. Pe. ij.
Beda.
Chriſo.
Augu.
Vindicta ad correctionem exercenda est.
ps. lvj.
Chriſo.
C
Contendēdū nō esse.
Chriſo.
Augu.
Chriſo.

tiens nihil tracūdie moueas aduersus eū q̄ iniuriā facit: z nō solū p̄ his q̄ abstulit nō indigneris: ſz et ſi quid tibi forte subrelictū est id sponte largire ei q̄ totū abstulit. Cū enim ille talē te inuenerit resipiscet ꝓtinuo: z facti pigebit eū vbi z Beda. Qō de vestimēto⁹ tunica dictū est: nō in eis solus: ſz in oibus faciēdū est: que aliquo iure tēporaliter nostra esse dicimus. Si eīm de necessarijs hoc imperatū est quāto magis supflua cōtēnere oportet. Lex igitur est vt alterius nō tollas: et si tuū non das gratia aūt vt z alteri⁹ nō tollas z tuū des. ſm Aug. q̄ spōte vel cōuictus pecuniā debitā reddere noluerit intantū vt velit litigare dimittēda illi est. seruū eīm dei non opz litigare manēte illa regula: vt in aio parat⁹ sit amittere qō sibi debeť. Nā si modeste ac leuiter oīno egerit: vt sibi restituatur: nō tā intendēs fructū pecunie ꝫ vt hoiez corrigat cui sine dubio ꝓnicioſum est habere vñ reddat: z nō reddere nō solū nō peccabit: sed ꝓderit etiā plurimū: ne ille dū aliena pecunia lucrū facere vult dānū fidei patiať. Qō tāto est grauⁱ⁹: vt nulla sit cōparatio. Et nota q̄ repetere sua cōtingit dupl'r aut cozā iudice infideli: z sic xp̄iano nō licet: z maxime vbi ecclesia libertatē habet: aut cozā fideli. z hoc duplicit̄: aut contētioſe et cū fraude: z sic nulli licite: aut modeste z cū iustitia. z sic infirmis z imperfectis lz: simpliciter ꝙo repetere sine cōtentione et fraude nō cozā iudice oīb⁹ licet. ¶ De religioſis ꝙo sua nō habētibus est sciendū q̄ repetere aliq̄ cōtingit dupliciter: aut vt aliqua ꝓpter vtilitatē ꝓpriā sic perfectis nō lz: aut vt ꝯgregatiōis ꝓpter vtilitatē cōem: sic licet etiā perfectis: qui et si nō habēt sua in ꝓprio: tñ habēt in cōi z ita noie cōitatis licet repetere: vel si nō habent dñium nec in cōi nec in ꝓprio: habent tamen res ad vsum deputatas. Tamē magis expediret iudici secreto significare ꝫ in iudicio repetere. Deide subiūgit. [Et q̄ te angaria uerit mille passus: vade cuz eo alia duo milia]. i. patiēter feras si āpli⁹ te ire oporteat. Angaria ōr indebiti seruitij exigētia in propria ꝑsona: vel q̄cūq̄ coactio iniusta. Uñ angariare est iniq̄ seu iniuste aliquo mō trahere: vel ꝑsonalia obsequia z opera impēdere oppꝛimēdo in ꝑsona z grauādo. Est ergo sensus q̄cūq̄ te in seruitio indebito sine pctō tñ coegerit seruire: ad hoc etiā ita debes parat⁹ esse: vt ampli⁹ pati velis ꝫ ille optat inferre. Nā mille passus est iter sabbati: et iō hoc nō est ꝛ sabbatū legz: sic sustine iniurias in his que nō sunt contra sabbatū pectoris. Uel in millenario ꝑfectio spiritualis significatur: que in impletione hui⁹ precepti ostendit. Et cū millenari⁹ sit numer⁹ ꝑfectiōis in trib⁹ millenarijs notať q̄ in trib⁹ cōsistit ꝑfectio patiētie: scz in corpore z ratione z voluntate qō significať p̄ alia duo milia. vbi Chri. Uides supabūdātiā philosophie cumulū sapientie. Postꝫ nimirū dederis maxillā z tunicā z vestimentū ēt si nudo inq̄t corpe tuo vti voluerit inimic⁹ ad iniurias z labores: nec si quidē illū opz ꝓhibere. Ult eīm oia nos possidere cōiter z pecunias: vez z corpa nō cū indigentib⁹ solū: verūetiā cū iniuriā facientib⁹ Unū eīm mie est: alterū ꝙo patientie. Et iterꝫ. Ad oē deuotionis op⁹ impigros nos esse ꝑcipit dñs ac paratos. Bonū eīm nostrū vult nō tā necessitatis esse ꝫ ꝓprie voluntatis: vt dū ampli⁹ ex nobis facim⁹ ꝫ ab alijs postulamur maioris mercedis gratiā cōsequamur. Integre eīm charitatis ac ꝑfecte deuotionis officiū est plus sponte ꝑstare ꝫ poteris. hec Chri. Ubi ſm Augu. monet nō tā vt pedibus agas: ꝫ vt aio sis paratⁱ⁹. Nō solū ĝ tua: vt deuites altercationē: sed z teipm ꝑbe angarianti. nā tā ope z pedib⁹ ꝫ aio z cōpassionis affectu paratⁱ⁹ multo plus seruire ꝫ ꝑcepit. Totū eīm qō dictū est intelligendū ſm ꝑparationē animi in casu cōsimili nō aūt in casu in quo ex tali ꝓmissione nutriret̄ pcutiens aut rapiens vel angarias seu al's offendēs i sua malitia z iniquitate. Immo in tali casu sustinere nō esset bonū: nisi ꝓpter scādalū: vel aliquod maius malū euitandum. Nā testante Augu. cui licētia iniq̄tatis eripiť vtiliter vinciť: qm̄ nihil est infelicius infelicitate peccātiū qua penalis nutriť ipunitas z malavolūtas velut hostis interior roborať. ¶ Ut autē dicit idē Augu. in his triū exēplorū nullū genus iniurie est pretermissum. Nā oia in quibus ꝓbitatē aliquā patimur: in duo gña diuidunť: quorū alterū est qō restitui nō pōt in quo vindicte solatiū tumid⁹ anim⁹ q̄rere solet q̄ talia fomenta desiderat: sed san⁹: z firmus misericorditer ꝑferēda alteri⁹ infirmitatē iudicat: neq̄ hic vindicta ad correctionē ꝓhibeť: vt etiā supra dicitur. Alterū iniuriarū genus est qō in integrum restitui potest: cuius sunt due species: vna ad pecuniā: altera ad operā ptinet. Exēplū primi de pcussa marilla. Scōi de tunica z vestimēto. tertij de angaria passuū. Qz qō in corpe lesum est nō restituiť integrū: z reddi vestimentum pōt: z adiuuari opa potest: si opus fuerit. In his ergo oibus gñeribus iniuriaꝝ dñs docet patientissimū z misericordissimū: z ad plura ꝓferenda paratissimū aim xp̄ianorū esse oportere ꝓpter spē retributionis eterne. Sed q̄m parū est nō nocere: nisi etiā ꝑstet beneficium quantū poterit cōsequenter adiungit dñs. et dicit. [Omni petenti te tribue.] Quasi diceret. Ita debes esse patiēs i aduersis ꝓprijs: sed z cōpatiēs alienis. Nō dicit q̄d tribuendū: qz nō semp res est dāda: semper tñ danduz est saltem bonum responsum. Qui ergo in necessitate sua petit a te rem corporalem

Beda.

Augu. Cōtētio licita.

Repetere sua dupl'r fit

Religioſi an repetant ablata.

Angaria.

Mille passus iter sabbati.

Chriſo. Superabundātia imperfectiōis

F Augu. Patientia animi sine nutrimēto alienē tis q̄tatis habēda

Augu.

Iniurie genus nullū ꝑmissū i euāgelio.

E Largitas petēti exhibenda.

vel spirituale da ei donum vel verbū. Si em̄ rōnabil'r petit tribuēdū: est donū qō petit vel de p̄cepto cū in extrema necessitate posit⁹ oino indiget dare cz possis: vel de cōsilio cū petēs aliter trāsire pōt: z hoc est elemosyna corporalis. Et si deest tibi facultas: da affectū z bonam volūtatē: bonū respōsum z oſonē. Si autē irrationabiliter petit: dandū est verbū docēdo eū de irrationabilitate sue petitiōis z de cū iuste negatiōis: vt nō eū inanē dimittas. z hec doctrina est pars z opus iustitie z elemosyna spūalis. Et si iste non accipit id qō petit: melius tñ. s. correctionē accipit. Ita [oi petēti te dabis] cuius nō semp id qō petit dabis. Uñ [oi petēti] inq̄t nō oia petēti: vt des qō dare honeste z iuste potes. vñ Ambro. Non min⁹ est criminis habēti tollere cū possis z abūdās sis indigētib⁹ denegare. Et esurientⁱ panis est quē tu detines: vidua rū indumentū qō tu reludis: miseroz redēptio z absolutio est pecunia quaz tu in terra fodis. Tot g̃ bona scias te iuadere: quot bona posses p̄stare. Quia vt dicit Chriſo. Diuitie nr̄e nō sunt: cz dei. oēs em̄ dispēsatores diuitiarū suarū nos voluit esse: nō dños. Da g̃ z tribue nō vēde. Uēdit q̄ multas p̄ces expectat: vēdit q̄ bñficiū p̄crastinat: vēdit q̄ pauperi ip̄roperat: vēdit q̄ tristi vultu donat: vēdit qui vicissitudinē expectat. Paup tñ et nihil habēs non teneⁿ ad donū muneris a manu: cz ad donū cōpassiōis a corde: cōsolatiōis in ore: subuētionis in ope teneⁿ p̄ loco z tpe. Uñ glo. Si deest facultas: da obsequiū: vel affectū: vel verbum. Hec sunt illa quatuor q̄ obtulit magdalena xp̄o. s. lachrymas cōpassionis: capillos subuētiōis: oscula obsecutionis: vnguētū cōsolatiōis. Et eodē mō intelligēdū est qō subdit. Et volēti mutuari. i. mutuū accipe a te ne auertaris ab eo. s. nō mutuādo: vel mutuū differēdo vel diminuēdo. Mutua sibi si petit rōnabil'r: vt rōnē redde: si petit irrōnabil'r. Da mutuū hylariter. hylarē em̄ datorē diligit de⁹: z ex charitate pura: nihil inde sperās vel recipiēs vltra sortē nec seruitiū: nec quodcūq̄ cōmodū: ita q̄ p̄ter istā spez nō dz mutuū fieri: cz a deo possit ide merces sperari. A mia te nō auertas: nec in hoīe spem mercedis figas: sed in deo qui cū multo fenore tibi reddet: qō illo inbēte facis. vnde Aug. Nec ꝓpterea voluntatē alienes ab eo q̄ petit: quasi nihil receptur⁹ a deo cū rē que dat mutuo ille q̄ accepit exoluat: qz cū id ex precepto dei facis: apud illū qui hec iubet infructuosum esse nō pōt. Hec Aug. Dicens ergo oi petēti tribue: et volēti mutuū ne auertaris: duo genera bñficij cōplectit: vel cū beniuole dam⁹: vel cū redditoro cōmodamus z ad vtraq̄ parati esse debemus. In vtroq̄ em̄ genere elemosyne datos: cz z mutuo tenemur oi petēti egenti subuenire etiā inimico si perfecti sumus: si imperfecti nō nisi in summa necessitate esse videri mus. vnde Chriſo. Si mīam postulamur q̄d possumus largiamur: vt ip̄i id qō a deo petimus precedēte merito facili⁹ impetrare possimus. Uerū si eos qui nos petunt despiciamus: qua fiducia deū nobis qō petim⁹ p̄stare credim⁹. Jubemur em̄ per oia religionē pietatis ac fidei custodire: vt necessitatē tribulationis alterius quasi ꝓpriā cōputem⁹: nec pluris facultatē cū fratre faciam⁹: expectātes mercedem retributionis eterne. Hec Chriſo. Et nō solū de elemosynis hoc intelligēdū est: sed z de pecunia que nūq̄ deficit. i. de sapiētia z doctrina: que nō est petēti denegāda: qm̄ auarū dedignatur possessorē z in alios trāslata crescit: z magis ditat auctorē. Ergo petēti eam p̄ deo distribuas z volenti eā mutuari a te: vt alios doceat ne auertaris: qz qō alios preter te docebit: tibi reddet a deo cū fenore multo. Utraq̄ g̃ pecunia scz corporalis z spūalis est cōmodāda: cz materialis sine vsura: spūalis cū vsura. ¶ Deinde sequit. [Et q̄ aufert tibi q̄ tua sunt] siue pecuniā: siue rē aliam [ne repetas] scz in iudicio: ac cū lite z contētione. Nō em̄ cz alicui rem in iudicio repetere turbato aio z ex ira z cōmotione: ac p̄ inordinatū affectū vindicte potius q̄s ad emēdā delinquētis: vel ex auaricia qua magis vult cū iactura ꝓximi bene se habere. Et qz docuit dñs iniuriā inferētibus nō esse resistendū: cz plura pferēda esse paratū: ꝓnr̄ docet iniuriā inferētib⁹ impendēdū esse charitatis effectū simul z affectū. Qz em̄ opa iustitie infructuosa sunt sine charitate: ideo addit de charitatis pfectione: et dat intellectū precepti de dilectiōe ꝓximi: in quo errabāt iudei. Ex hoc em̄ q̄ p̄ceptuz est in lege. Diliges ꝓximū tuū sicut teip̄m: z iteruz ibidē vt diliges amicū tuū: arguebāt a cōtrario sensu q̄ debebāt odire inimicū: sed hoc est falsum: quia oīs hō ex charitate diligēd⁹ est inquātū ad imaginē dei est: z capax ipsius per cognitionē z amorē. Dicit g̃ Audistis qz dictū est in lege. Dilige ꝓximū tuum z affectu sic ligatoēs: z effectu sic ligat perfectos p̄ loco z tpe: z oderis inimicū tuū: sed hoc vltimū non est scriptū in lege: sed est traditio scribarum qui hoc addebant z ex alijs scriptis ibidē: vt dictum est colligebant. Uel si alicubi scriptū dicat: tūc fm Aug. Nō vox iubentis iusto accipiēda est: sed ꝓmittentis infirmo: ego aūt dico vobis. Diligite scz affectu inimicos vestros: hoīes scz nō vitia: naturā non culpā. Quia fm Aug. Sic diligēdi sunt hoīes: vt eorum non diligātur errores. Diligere debemus inimicos: bona gratie z glorie eis optando: quibus homo nō pōt vti male: alia vero bona scz nature vel fortune non sunt eis optanda: nisi quadam genera-

Res: affect⁹ aut doctria ē dāda.

Ambro. indigēti denegare.

Chriſo. Diuitie dei sunt Uendit q̄ p̄ces querit.

Aug.

Quatuor dan da.

Mutuā dum est gratis. ij. coz. ix

Augu. Mutuā tis merces a deo est.

Elemosyne genus duplex.

Chriſo.

Sapientia dando crescit.

Augu. Diligēdi inimici.

titate inquantū valet ad salutē eorum: quod soli deo est notū: qz talib⁹ bonis pōt hō bene vti vel male: z ideo circa hec nō est aliq̄d petēdū determinate. ¶ Et nota q̄ diligere amicum est magis debitū: z nō excludit dūs a dilectione amicoꝝ mercedē: sed innuit minorē: quia ceteris paribꝫ dilectio inimicoꝝ est magis meritoria q̄ amicoꝝ: qz difficilior z cum maiori conatu bone volūtatis: qz purior z ex motu gratie nō nature inclinātis: qz liberalior nō ex debito meriti precedētis. Et qz nō sufficit diligere corde: nisi dilectio p̄bet operis exhibitione adminus loco et tpe subdit benefacite: scz effectu: his qui oderūt vos: in his que spectant ad eoꝝ salutē eam mō debito et possibili procurādo: qz benefacere est dilectionis effectus z exhibitio. Et ideo sicut tenemur diligere inimicos quantū ad bona gratie z glorie: ita tenemur in effectu salutē eoꝝ p̄curare. Inimicus ergo quo ad naturā qua est proxim⁹ de necessitate precepti est generali dilectione diligendus: qz ōr diliges proximū tuū: sed dilectiōe speciali: vt specialiter quis moneat ad diligendū inimicū: nō est precepti: sed pfectionis. Nō em̄ est preceptum ad oēs specialiter affici: qz nec hoc est possibile: et ideo nec est preceptū specialiter affici ad inimicū: sed generaliter inquātum est homo proximus. Et qz exteriora beneficia proportionātur interiori dilectioni: signa generalis dilectionis: vt aliquod bonū facere toti cōmunitati: vel orare pro toto populo in cōi: ista exhibere inimicis cuz ab his que sunt generaliter exhibēda non debeāt excludi: est de necessitate precepti: qz si ab his intenderet hō eos excludere: iā generaliter dilectio nō ferret: immo magis odiū ostenderet. Et qz ex tpe extreme necessitatis obligatur hō oi hoi inmali necessitate existēti: ideo etiam inimico (nisi ex hoc deterior fieret et fidē impugnaret) dz in tali necessitate bñficiū exhiberi: beneficia ꝺo que sunt signa dilectionis spālis non tenet inimico exhibere extra casum necessitatis: sed hoc est pfectionis. Dilectio ḡ alia interior: alia exterior. Dilectione interiori z pfectione sufficiēte: quilibet etiā imperfectus tenet quēlibet etiā inimicū diligere. Dilectione aūt exteriori. i. beneficij exhibitione z perfectiōe supererogationis: tenetur tm̄ perfect⁹ hoc facere: imperfectus em̄ tenet inimico rācorem odij dimittere z bonū optare: siue petierit veniaz siue nō: z si petierit veniā tenetur ei colloqui z dicere aue: sed nō tenetur beneficia tēporalia ministrare. Perfectus aūt tenetur etiā prestdia tēporalia cōferre et necessaria ministrare: siue ab eo veniā petierit: siue nō. Qz si inimicū a cōione nostra separam⁹: eo ipso ei bñfaciam⁹: dū illud hoc fine faciam⁹: vt eū ab errore revocem⁹. vñ glo. Benefacite ministrādo cibū mētis. i. instructionē vel correctionē corpis. oia em̄ in ecclesia etiaz excōicatio; eo spectāt vt fratres z amici fiāt. Et qz est q̄ddā beneficiū ad salutē pertinens qō a quolibet quātūcūq; paupere pōt exhiberi. s. orare p alarū salute: ideo subiūgit [Benedicite] scz bona gratie z glorie imprecādo [maledicentibus vobis] retro trahēdo vel aperte blasphemādo [z orate] dicta bona optādo: z vē dicādo [p̄ p̄sequētib⁹ z calūniātib⁹ vos] falsum crimē vobis imponēdo. Hui⁹ exēplū dedit dñs in cruce suspēsus: z stephan⁹ lapidatus: z Dauid a semei maledict⁹. ¶ Ubi nota q̄ triplex est iniuria: scz cordis q̄ rancor vel odiū ōris: oris q̄ detractio vel maledictio: operis. s. lesio manualis. His igit generib⁹ triadus apponit remedia: ꝺ primū [diligite inimicos vestros] cōtra scōm [benedicite maledicētib⁹ vobis z orate p̄ p̄sequētib⁹ z calūniātibus vos] cōtra tertiū [benedicite his qui oderūt vos.] vñ glo. Cōtra ecclesiā trib⁹ modis pugnatur odio: verbis: z cruciatu corporis: ecōtra ecclesia diligit: orat z bñfacit. Si ḡ volum⁹ esse pfecti debem⁹ iniuriātib⁹ nobis beneficiū dare cordis ipsos diligēdo: beneficiū oris p̄ eis orādo: z bñficiū opis ipsis bñfaciēdo. Et qz magnū dedit p̄ceptū p̄clax subdit premiū. Ita inquit diligite: bñfacite orate p̄ inimicis vestris [vt sitis filij p̄fis vestri] altissimi [q̄ in celis est] filij inquā p̄ bonitatz imitationē: p̄ gr̄e adoptionē: p̄ educationē: p̄ hereditatz adeptionē. Ut sicut estis filij dei p̄ naturā z creationē: sic etiā sitis filij ei⁹ per gratiā z imitationē in eo qō est ei p̄prium. nā p̄prium est ei misereri z esse bñficū. vñ Beda. Nulla maior pōt eē merces q̄ filios hoim terrigenas effici filios altissimi q̄ in celis est. Nos em̄ ptāte accepta efficimur filij dei inquātū ea q̄ ab eo p̄cipiunt implem⁹. Et subiungit. Qui solē suū facit oriri sup bonos z malos: z pluit sup iustos z iniustos: ac gratos z ingratos. Et nō solū amicis: sz etiā inimicis benefacit. Sic em̄ inimicos nutrit vt amicos ac bonos z illos sui solis splēdore illuminat: z suarū pluuiarū inūdatiōe fecūdat z beneficia cōia nō subtrahit: etiā malis hoibus qui tm̄ ei inquantū in eis est inimicātur: sed pro sua misericordia indiscrete oib⁹ vite p̄sentis beneficia largitur. vbi Hiero. Noli negare qō dc⁹ nulli negat q̄uis sit blasphemus z impi⁹. Sine distinctione oibus tribuam⁹ nō querētes cui: sed quare dem⁹. Ut aūt dictū est supra: orate gñaliter p̄ inimicis z eis bñdicere: p̄ quāto in gñalitate ppli includūtur est p̄ceptū sicut qō in gñali dilectione diligank: sz in spāli ista facere nō est p̄ceptū. sz pfectionis. ¶ Et sciēdū q̄ Chrys. ponit nouē gradus sm̄ accessum ad pfectionē mādati huius. vñ ait. Vidisti nēpe quātis ad perfectionē gradibus ascendit: z quē ad mo

Signa dilectionis gñalis.

Mat. v.

Dilectio duplex.

Iniuria triplex.

Glosa.

Bñficiū triplex pfectoꝝ.

Beda.

Hiero.

Chrisо. Gradus nouē ad pfectionem.

dum nos in ipsuz veritatis cacumẽ statuit: ꝛpaulatim in ipm celũ reducit. Primus gradus est. nequaq̃ ad ledendũ prioꝛez venire. Secũdus vt non amplius referat q̃ quod a ledẽte sustinuit. Tertꝰ ne Iesus faciat illa q̃ passus est: sed quiescat. Quartus vt etiã preb eat seipm ad iniuriã sustinendã. Quintus vt etiã ad maiora se prebeat q̃ vult esse qui fecit. Sextus nõ odisse eũ a quo ista perpetitur. Septimꝰ etiã diligere ledentẽ. Octauus bñficijs eũ libẽter afficere. Nonus etiã deũ pro aduersario depcari. Perspexisti celsitudinẽ phie: ꝛ idcirco tã claro digna est ꝑmio: quia tã magno est subiecta ꝑcepto. Nãz premiũ illi tale ꝓponit quale prioꝛũ oino nulli vt sez fierent similes dei: prout tm̃ hoibus id esse possibile est. Igitur benefaciẽdũ est oibus: qz vt dicit Sene. Nemo nõ cũ alteri prodest: sibi profuit. Quia ꝛo pfectio dilectiõis vltra dilectionẽ inimicoꝝ non põt procedere: ideo postq̃ precepit inimicos diligere: cõsequẽter subiũgit. Estote ergo vos perfecti sicut ꝛ pater celestis pfectꝰ est: q̃ est lex amoris ꝓseruãdo: vt q̃ratis etiã inimicis ꝓdesse qõ deũ facere manifestũ est q̃ bñficia largitur etiã malis hoibus: sic q̃ ꝓpter eoꝝ maliciã nõ cessent bñfaciẽtiã circa ip sos: ita nec vos circa inimicos. Nã sm Chriso. sicut filij carnales similãt patres i aliquo corpis signo: ita filij spũales deũ in sctitate: et nihil nos deo ita assimilat sicut iniusta facientib⁹ ignoscere: ꝛ ꝓ eis oꝛare. Et arguit hoc exemplo publicanoꝝ ꝛ infideliũ q̃ suos amicos diligunt ꝛ eis benefaciũt. Si ergo supra ipsos mercedẽ beatitudinis volumꝰ habere: debemus plus ꝓpter deũ facere: dilectionẽ etiaz ad inimicos extẽdẽdo. Si em̃ diligitis inq̃t tm̃ eos quiꝝ vos diligũt quã mercedẽ habebitis? hac sez de cã a deo in eterna vita. Quasi diceret nullã: dꝛ his enim dici põt: recepistis mercedẽ vestrã. Talis nãq̃ dilectio est naturalis: ꝛ nõ procedit de charitate que se extẽdit ad oẽs hoies: ꝛ ideo nõ est meritoꝛia. Sz tm̃ hec oportet facere: ꝛ illa nõ omittere. Diligere em̃ diligẽtes est nature: diligere nõ diligẽtes est gratie: nõ diligere diligẽtes est puersitatis maxime: nõ diligere nõ diligẽtes est impfectionis humane. Et si salutaueritis fratres vestros tm̃ qui aliqua affinitate iũcti sunt vobis. i. salutẽ eis optaueritis: ac charitatis ꝛ dilectiõis affectũ eis ostẽderitis: q̃d ãpliꝰ. s. q̃stũ ad pfectionẽ facietz. Et si bñ feceritis tm̃ his qui vobis bñfaciũt qõ est debiti naturalis ex accepto bñficio: q̃ vobis est gratia. i. qõ meritũ gratie apud deũ. Quasi diceret nullũ. Nã publicani ꝛ ethnici. i. pctõres ꝛ gẽtiles, hoc faciũt publicani qui publica vectigalia exigũt: a publio rege romano grece: qõ gẽs latine est vocant: q̃ tales sunt vt fuerit gentis. s. sub pctõ. [Et si mutuũ dederitis his a q̃bꝰ spatis recipe. q̃ gra vobis] s. apõ deũ. q̃si diceret nulla. Nãvt dicit glos. ex ẽ solo qõ speratis recipe nõ ꝓ deo datis. Vñ de talibꝰ dici põt. receperũt mercedẽ suã qz spe retributiõis hũane mutuant. [Nã et pctõres] q̃ gratiã det nõ habẽt: pctõribꝰ fenerant. i. mutuũ dant: vt eq̃lia nõ vltra sortem recipiãt. Ex q̃ ptz q̃ plusq̃ pctõres sũt q̃ mutuant vt cũ vsura recipiãt. Quasi diceret sm Bedã. Si tales inter se natura duce norũt eẽ bñfici quãto vobis gradꝰ pfessiõis eximior necesse est vt cura ꝛtutis sit vberior: q̃tenus etiã nõ amãtes charitatis sinu ãplectamini vñ Chꝛm. Quoniã igit̃ digni supplicio sumꝰ: qui cũ ad similitudinẽ dei vitã nostrã informare iubemur: forsitã ne gentibꝰ quidẽ inuenimur eq̃les. Et iterũ. Sed si nos in his nec publicanis: nec gentilibꝰ meliores efficimur nõne lugẽdi ꝛ plãgẽdi sumꝰ. Quinimmo intã tũ lõge sumꝰ a diligẽdis inimicis: vt nec amicus q̃dẽ charitatis vicẽ reddamꝰ: sz econtrario odio habeamꝰ etiã diligẽtes: in quo nõ solũ gẽtilibꝰ ꝛ publicanis nequaquã differimꝰ sed multo ẽt inferiores existimꝰ. ꝛps etiã nõ solũ vult nos ignoscere delinquẽtibꝰ: sed vt etiã amemꝰ eos ꝛ oꝛemꝰ ꝓ ipsis. Nã si tm̃mõ non ledas eũ qui te lesit: auertis te tm̃ ab eo nec libenter eũ videas: manet sine dubio vulnus in pectoꝛe: ꝛ doloꝛ augescit in coꝛde. Nũ quid tu ita vis tibi ꝓpitiũ fieri deũ: vt nõ te quidẽ ledat: auertat se tm̃ abs te: ꝛ peccatoꝝ tuoꝝ memoriã teneat: ꝛ videre te nolit? Igit̃ qualẽ vis erga te esse deũ cũ delictoꝝ veniã poscis: talẽ te exhibere debes his q̃ deliquerunt in te. hec Chꝛi. Intellige q̃ qñ ista fiunt ex naturali affectione: q̃ põt procedere ex cãvtili aut delectabili: ꝛ ex causa honesti: ꝛ per habitũ moralis amicitie: sic nõ sunt meritoria vite eterne. Sz qñ ista ꝓcedũt ex habitu charitatis: tũc sunt meritoꝛia: ac ꝑncipium ꝛ ratio merendi ad deũ: q̃ sola diuidit inter filios regni ꝛ perditionis. Diligere em̃ ꝓpter amoꝛẽ reciꝓcũ nature est debitũ. Diligere ꝓpter bñficiũ acceptũ vel speratũ est mercenariũ. diligere ꝓpter mutue familiaritatis oblectamentũ: est malũ. Diligere ꝓpter pcti cõsensum: est malignũ. Diligere ꝓpter opꝰ bonũ: est gratuitũ. Qui em̃ diligit primũ aut qz bonꝰ ẽ: aut vt bonꝰ sit: aut qz einsdẽ corpis mẽbra ꝛ einsdẽ pris filij sumꝰ vere diligere dr. talis em̃ amoꝛ spũalis est: ꝛ iõ indeficiẽs carnalis em̃ amoꝛ cito dilabit̃: sicut ꝛ ipsa caro q̃li videlicet amoꝛe publicani ꝛ ethnici seinuicẽ diligũt in quibꝰ est natura sine gra ꝛ tm̃ diligẽtes se diligũt. statim ei vt se ab alijs nõ diligi intelligunt ipsi quoq̃ alios nõ diligunt. Nos ergo oẽs diligere omniũ salutem querere oibꝰ bñfacere ꝛ charitatis affectum ostendere debemus non querentes cui: sed

Seneca pdesse oibus.

Filios ꝛ filles dei fieri sũmũ premium.

Chriso.

Publicani.

Ethnici

Gloſa.

Beda.

Chriſo.

Publicanis et ethnicis prestare debemꝰ

Auerti phibemur.

Dilectioq̃ ad vitãeternã ꝓdest

Dilectio multiplex.

quare ista faciam⁹. Sic em augēt amorē cōcordia crescit. Ista itaq; debēt fieri: nō in spe retributionis humane sed diuine. Sicut em̄ deus est oīs boni principiū: sic vult esse et finis. vnde Augu. Qui amicū ꝓpter cōmodū quodlibet amat: nō amicū cōuincitur amare: sed cōmodū. Et ideo de⁹ quo nihil est maius aut melius ꝓpter quod diligatur ꝓpter seipm perfecte diligit. Sic̄o saltē ꝓpter illa que prestat amatur: non vtiq; gratis amat: quia iā illud ꝓpter qđ diligit ei (qđ dictu ꝺz nefas ē) ātefert. Et itez. Sitz de⁹ amet: vt operis quo illi ministrat preciū sit esse cum illo. Nihil em̄ debemus ꝓ amore iesu q̄re re: nisi eius suauē presentiā. hec Aug. vnde Ber. Nō sine p̄mio diligit de⁹: z si absq; premiū intuitu sit diligēdus. Uerus amator premiū non querit: sed meretur. hec Ber. Ame mus ergo aduersarios nostros z nihilominus eis bñficia prestem⁹: vt simus pfecti ꝓ modulo nostro pfectiōe gratie: sicut z pater noster celestis pfect⁹ est pfectiōe nature: qm̄ perfectus dñs bonos et pfectos vult habere fideles. Simus interim perfecti saltem pfectione sufficiētie: que est in deiz proximi charitate: z nitamur ad cumulū pfectionis superogatiōis q̄ est diligere inimicos: z orare ꝓ eis: sicut fecit xps. vnde Chrisо. Nō tm̄ ledimur ab iniquis qm̄ nocemur ab ipis: quātū cū per malicia eoz cōstātia bonitatis a suo ꝓposito victa recedet. Ne igitur odio habeas faciētē tibi mala z ne maledicas verā ti: sed magis ama quasi multoz tibi cōciliatorē bonoz: teq; ad amplissimū honorē ledēdo ducētē. alioq̄n laborē sustinuisti: fructu aūt priuat⁹ es: z iactura q̄dē feres: mercedē autē ꝑdes. Nō certe extreme oīno dementie est: vt aliqui cū maiora ꝓpessi sunt nequaq; minora sustineāt. Et quēadmodū inq̄es fieri ista possibile est. Uidisti deū hoiem factū: possibilitatis a te esse ꝓpessuz: z adhuc inq̄ris aut dubitas: mādi inimici exē plū est xps. quēadmodū possibile sit iurias donare cōseruis. Sed tu plurimū oīno iesus es. Uerū q̄d tale ꝓpessus es: quale tu⁹ oīno oiz dñs: Si nautez oīno nimis iesus es: idcirco maxime bñficiū refert nocēti vt z tibiꝑsi clariorē facias coronā z fratrē a piculo grauissimi lāguoris absolnas. hec Chrisо.

Chrisо. O Bonorū est inimicus nobis cōciliator.

Alpha z o Apoca. xxi. et xxii. Deus a seipm mādus ꝓpt se. z gratis.

Bern. Premiū q̄ non q̄rit amā do meretur.

¶ Oratio.

OMnine Jesu xpe mitissime totiꝰ humilitatis z patiētie magister da mihi seruoz tuoz vltimoz simplicis: vt me humilem z alijs inferiorē cōstituēs ab oibus cōtēni cupiā z cōculcari: iniuriāq; in corpe vel reb⁹ patiēter sustinēs: aim paratū ad plura sustinēda habeā: ac oi petēti in corpalib⁹ z spūalib⁹ ꝓ posse subueniā. Concede etiā vt nō solum amicos: sed et inimicos me corde: ore: vel opere: persequētes ecōtra valeā diligere eisq; bñfacere z benedicere: ac pro eis orare: vt inter filios z electos tuos merear tua gratia numerari. Amen.

¶ De laude hūana in bonis operibus nō querenda. Capitu. xxxvi.



Post hec magne perfectionis verba docet ne de bonis operib⁹ inaniter glorient: q; valde difficile ē vt in eis vana gloria totaꝝ euitet. vñ ait. [Attendite] id est diligenter cōsiderate z attenti aut cauti estote. s. cōtra insidias superbie: q; etiā bonis operibus insidiat: vt faciat ea perire [ne iusticiā vestrā]. i. opa iusticie. s. opa bona de genere quocūq; fuerint illa: quia oia cōtinent sub iusticia generaliter dicta [facia tis coram hominibus] eo. s. fine vt videamini ab eis: id ē ꝓpter laudē humanā z fauorem mundi nō ꝓpter gloriā dei: nec ꝓpter edificationē ꝓximi alioquin mercedē nō habebitis apud deū cuius amore nō feciſtis. Ille em̄ debet mercedē dare cuius mandato mouetur operarius vel amore. Nisi ergo deus singulariter sit in causa nō operis mercedē: dē vnde sed fallacie suppliciū apud deū habebunt: q; petas. hic ab humano ore mercedē. s. leuē aurā fauoris recipere voluerunt. ab his tamen dūtaxat acceperūt a quibus eā concupierunt. Ex quo em̄ intentio fert ad homines tm̄: nō est aliquid a deo iuste expectandū: q; nō virtus: sed causa virtutis mercedē habet apud deū. Hoc igit deputat eis pro mercede cuius amore fecerunt. s. laus humana quā quesierunt. Et nō solūvera mercede ob prauā intētionē euacuatur: sed z nihilominus ꝓ inani gloria que siue p̄cedat opus siue sequat: sem per mortale peccatū est penā eternā merent. inanis Minuit etiā probitas cōscientie ex fame mercede. vñ Boe. Minuit se ꝓbitatis cōscientie secretū quotiēs oñendo quis fructū recipit fame preciū. Et ideo vt idē Boetius dicit. Sapiens bonū suū nō populari rumore: sed conscientie veritate metitur. Et considera q; vt ait Chrī. Nō solū nō ostendi iubet: sed et studere latere. Neq; em̄ est equale non studere apparere: z studere latere. Per hoc tm̄ nō ꝓhibent opera bona fieri coram hoibus ad dei gloriā z proximi edificationē: q; hoc est bonū palam z meritoriū apud deum. Sed vt dixit Grego. Ualde perfectoriū est sic ostenso ope gloriam laudem autoris querere: vt de illata laude nesciat ꝓ tanta exultatione gaudere: quā infirmi quia perfecte contēnendo nō superant restat necesse est vt bonū qđ operantur abscondant.

Gloria per mortale peccatū. Boeti⁹. Chrisо. Bona opera gloriā proximi edificationē Grego.

¶ Deinde postq; generaliter iusticiā nomi- B

Mat. vi

Elemosyna et ieiunio et oratio.

liter ꝓhibet in elemosyna: oſone: ac ieiunio vanā gloriā q̄rī: q: hec tria ꝑcipue consueuit inanis gloria comitari. hec sunt tria sanctificatiōis opa. ſ. elemosyna ℨ pctm̄ in ꝓximū oſo ℨ pctm̄ in deū: ieiunū ℨ pctm̄ in semetipm. Hec etiā tria valent ℨ tres radices peccatoꝝ. ſ. contraria mala que in mundo sunt. Elemosyna em̄ est iusticia ℨ concupiscentiā oculorū: oſo ℨ superbiā vite: ieiunū ℨ concupiscētiā carnis. Aut g̃ [cū facis elemosynā] corꝑalē. i. vl̄ spiritualē [noli ante te tuba canere: sicut faciunt hypocrite]. i. noli eā facere in manifestatiōe z velle innotescere vt glorieris i laude tua: sicut ille apertū dat signū qui canit tuba. Nō ē ingrata deo elemosyna q̄ videt: sed q̄ iō fit vt videat. Et q: tales ꝑncipaliter intendūt honorē vanū z trāsitoriū: iō amittūt verū z eternū. vñ sequit. [Amē dico vobis receperūt mercedē suā]. ſ. gloriam hūanā quā q̄rebāt ꝓ dono elemosyne: sed pena expectat ꝓ mala intentione. Ita g̃ faciūt hypocrite. [Te aūt faciente elemosynā] qō ē op⁹ de genere bonoꝝ [nesciat sinistra tua] z intentio peruersa qō faciat dextera tua: et intentio sancta. Sinistra est appetitio z delectatio laudis hūane vel commodi terreni. Dextera aūt intentio implendi ꝑcepta diuina seu amor dei z celestis ꝑmij. Est g̃ sensus nō se immisceat intētio alicuius prauitatis: dū ꝑcepto dei ꝗplere satagis. Et exponit qō dixit nesciat. illud em̄ nescit qō in abscōdito est: et iō dicit [vt sit elemosyna tua in abscondito] est. ſ. ꝑm rōnē intentionis: z ſ̄ nō ꝑm rōnē opationis. Sit in abscondito z secreto mētis. i. in ipsa bona conscientia: q̄ hūanis demōstrari nō pōt oculis. Sufficit tibi ad promerendū ꝑmiū: q̄ solus conscientie inspector est: z hoc ē qō subdit. [Et pater tuus]. ſ. deꝰ qui est pater oīm per creationē z iustorū per gratie adoptionē [qui videt in abscondito] q: ipse solus videt intentionē cordiū [reddet tibi] q: retribuet bonis ꝑm intentionē cordis hoibus absconditā z occultā: z ſi non in pñti tm̄ in futuro. Nō ergo ſi hec sciant hoies formidandū est: sed ſi hoc aīo fiāt: vt fructꝰ placēdi hoibus in eis expectet: z laus humana admisceatur. In omni em̄ ope nostro nescit sinistra quid facit dextera: ſi nō amore laudis hūane: sed amore dei z iusticie id agam⁹ Et iō siue in synagogis: siue i vicis z plateis elemosynā vel aliud opus bonū quis faciat in abscondito tm̄ facit quicūq; hoc faciēs nō ab hoibus: sed a deo videri desiderat. Econtra vero q̄ in abscōdito facit z videri cupiēs laudē ex hoc: gloriā querit nō in abscondito quidem facit: qm̄ absconditū nō vult esse qō facit: tantūq; ei valet ac ſi in publico fieret. vñ Chri. pōt em̄ aliquis coram hoibus elemosynā facere: nec tm̄ ad hoc facere: vt eā hoim oculis ostentet: z aliquis nō coram hoibus faciens: eo tm̄ aīo facere vt se id facientē optet videri. Propter qō nō factū ipsum: sed volūtatē aut coronat aut punit: nec fini opis: ſz volūtati operantis mercedē dānūve decernit. Nō igit tm̄mō dedisse elemosynā: sed quēad modū opꝫ dedisse ℣tutis est. hec Chriſo. Similiter in oſone docet fugere vanā gloriā: vt nō ores in publico ad manifestationē vt videaris ab hoibus sicut faciunt hypocrite q̄ vt dicit Chri. nō intēdūt exaudiri: ſz videri. Et q: intentionē habent puersam. iō dānosā subdit sequelā [q: receperūt mercedē suā] scz laudē transitoriā: sed tandē recipiēt penā eternā. Argumentū habes ex hoc q̄ cū vana gloria sit mortale peccatum ideo omne opus ex vana gloria factū est mortale reputandū: q: pro eo pena infligit eterna. Ita ergo faciunt hypocrite. [Tu aūt cū oraueris intra in cubiculum tuū]. i. in locū secretū [z clauso ostio] ne veniat multitudo impediēs eleuationē mentis: z auertens te a ꝓpositō [ora patrē tuū] celestē [i abscōdito.] Et est sens⁹ ꝑm Remi. Sufficiat tibi vt ille solus noueris tuā oſonē: qui oīm corda nouit occulta: quia ipse qui est inspector erit exauditor. [Et pr̄ tuus] cuius honorē debes intendere [qui videt in abscondito reddet tibi] fructū oſonis in aperto. ꝑm Chriſ. qui sic orat secretovt ab hoibus abscōse orare videat: nō deū aspicit: sed hoies. et ideo c̄ptū ad ꝓpositū suum in synagoga orat: ac etiā ſi dupliciter laudat: z q: orat z q: absconse orat. Cuius aūt orātis mēs solū aspicit deū c̄ptus in synagoga oret tm̄ apud se in secreto videt orare. Orās ergo nihil nouū faciat qō aspiciāt hoies vel clamando: vel pectus ꝑcutiendo: vel manus expandendo. hec Chriſ. Ubi sciendū q̄ duplex est oſo: quedā publica q̄ fit a ministris ecclesie: z ita nō dz fieri in occulto: sed magis in publico z in ecclesia cora populo: q: ꝓ tota offertur cōmunitate: z populus in hoc confortare se dz ministris ecclesie ipsum deū deꝑcando ꝑm modū cōgruū z sibi possibilē. Alia est oſo ꝑiuata: z talis magis debet fieri in secreto duplici de causa. vna est q: oſo est eleuatio mentis in deū: mens aūt citius z melꝰ eleuat in deū qñ hō est in secreto loco z a tumultu seꝑatꝰ. alia est ad eleuationē vane glorie q̄ de facili insurgit in publico. Orare itaq; volentibus salubre dat xp̄s consiliū: vt intrēt in cubiculū. ſ. cordis secretū: z claudāt ostiū. ſ. carnales sensus ꝓ quos exteriora impetrobe se ingerūt z turbe fantasmatū orātibꝰ obstrepunt: vt sic etiā clauso ostio mentis et collectis aīe viribꝰ oſo spiritalis fiat in intimis cordis: z inde dirigat ad deū feruentꝰ vbi oratur pater in abscōdito: q: abscōditū z cubiculū est secreta cordis intentio. Quantū em̄ homo cōtēnit qō est extra se: tm̄ potest se recolligere intra se: z c̄ptus se recolligit intra se

C Oſo hypocritarum. Chriſo. Oſo sanctorum. Remi. Chriſo. Orandi modus. Oſo duplex: publica et secreta. In abscōdito facere

Chriſo.

tantū potest supra se ad orationē ꝛ dei cōtemplationē ascendere. Deinde circa oīonē excludit gētiliū errorē di. [Orantes aūt nolite multū loqui sicut faciunt ethnici: qui putāt in multiloquio] ꝛ altiloquio: ac suauiloquio suo exaudiri: ꝛ q̄ ipsi ita vobis flectere q̄nt deū sicut orator iudicē. [Scit em̄ pr̄ vester celestis q̄d opus sit vobis añ̄ petatis eū] q̄ audit preparationē cordis singulorum. hoc addit ad excludendū istorū gentiliū falsum intellectū ꝙ quē aliq̄d deo notificāt de nouo: q̄ oīa scit ab eterno. Nō ꝓhibet dñs in oīone multiplicationē vocū simpliciter ꝛ absolute: q̄ ꝛ ipse pernoctauit in oīone ꝛ factus in agonia plixius orabat: sed ꝓhibet ne multiloquio vtamur in oīone eo fine ꝛ ea intētione quibus vtebant gentiles ydolatre: q̄ triplici de causa vtebant vocali oratione in multiloquio facta. Prima q̄ orabāt demones q̄ nescirent q̄d illi peterent nisi verbis ꝛ signo exteriori instructi essent: secreta ei cordis humani penetrare nō valent. Secūda: q̄ putabant demonib⁹ quasi hoibus verbis psuasibilibus ꝛ multis psuadendū esse: ꝛ sic eos ad miserandū ꝓuocari. Tertia: q̄ demones q̄s orabant: quandoq̄ absentes esse putabant ꝛ q̄ per talē orationem reuocari possent. Ista sunt mala: ꝛ ideo ab oīone fideliū remouenda. Similiter aūt triplex ē causa quare nos vtamur vocali oīone. Prima: vt obsequium oris sicut ꝛ cordis ꝛ operis deo impendam⁹. triplex em̄ sacrificiū deo debemus: scilicet sacrificiū cordis: oris ꝛ operis. Secunda: vt ad memoriā reuocemus q̄d petere debemus: et vt ipsa vocalis oīo pigritiam nostrā excitet: q̄ si homo semper in silentio oraret de facili obdormiret oblitus q̄d peteret. Tertia: vt vocali oīone proximus instruat et ad cōsimile D oīonē opus inuitet. Vult aūt de⁹ vt oremus: ne q̄d ab eo nobis dat vile habeamus: sed eoipso amplius eū adorem⁹ desideremus: ꝛ ita amplius mereamur. Nec ad eū orātes frustra scienti loquimur: quia ꝛm Hieron⁹. Nō narratores: sz rogatores sumus. aliud ē em̄ narrare ignoranti: aliud petere scienti. vñ Chri. dicit q̄ oportet orare: vt scilz deū nō doceas: sed inflectas vt familiaris efficiaris interpellationis frequentia: vt humilieris orādo vtq̄ peccatorū tuorū recorderis. Et notādū q̄ pñt multiplicari verba in oīone: vt per significationē verborū deuotorū anim⁹ meli⁹ eleuet in deū: ꝛ nō solū mente: sed etiā corpali voce homo eleuet in eū ꝛm illud. Cor meū ꝛ caro mea exultauerūt in deū viuū. nō tamē pōt ibi dari regula certa: sed dz hō talib⁹ vti in oīone quātū pcipit quod faciunt ad deuotiōis exercitationē. Si aūt ecōtrario pcipiat q̄ multiplicatio vocū distrahat mentē ei⁹: q̄ aliquādo multiloquiū oris impedit deuotionē mentis: tunc debet cessare a verbis et orare deū mentis affectib⁹. vñ ꝙz Aug. Qñ rogamus deū pietate opus est nō verbositate: aliud est sermo multus: aliud diuturn⁹ affectus. Nā plerūq̄ hoc negociū plus gemitib⁹ agitur q̄ sermonibus: plus fletib⁹ q̄ affatu. Hec tñ intelligenda sunt de orationibus priuatis ꝛ volūtarijs: q̄ orationes debite ꝛ publice debent esse in verbis: vt possint percipi ab alijs. Deinde docet fugere hypocrisim i ieiunio dicēs [cū ieiunatis] q̄d expedit ꝓ tēpore [nolite fieri tristes sicut hypocrite] Nō solū ꝓhibet fieri: sed velle: cū dicit nolite. i. voluntate est em̄ prima radix merendi vel demerēdi. Itē fieri ꝓhibet nō esse: q̄ ꝛm Chri. Sciens dñs q̄ nō potest esse hylaris qui ieiunat non dixit nolite esse tristes: sed nolite fieri. aliud est em̄ esse: aliud fieri. Assiduum quidē ieiuniū naturaliter facit esse tristem. qui aūt per hypocrisim pallentes apparent tristes nō sunt sed fiūt sicut hypocrite tristes in apparentia: vt ipsa vult⁹ tristicia sit oīnatio ieiunij falsa ꝛ vana. [Exterminat ei] q̄si extra ꝓprios terminos ponunt ꝛ adducunt [facies suas] ac deformāt corpa sua habitu sordido ꝛ squalido deturpant [vt pateāt hominib⁹ ieiunātes] ac semp videant tristes: ꝛ quasi de peccatis aliorū lugētes. ostendunt enim quādā faciei tristiciā et extra solitum aliorū modū in vultu ꝛ veste squalorē demonstrant: vt penitentie rigorē simulēt: ꝛ religiosi ꝓ ceteris appareāt: ꝛ inde laudes ab hominibus recipiāt. O insania vanitatis. nolunt esse qō tñ volūt apparere. Et ꝓpter hoc cū assertione cōminat eis penam non modicā dicēs. [Amen]. i. vere dico vobis: quia receperunt mercedē suam. s. laudem hominū quam querebant: ꝛ in futuro recipient ꝓ simulatione dānationē quā non timebant. Et signanter dicit receperunt: nō recipiūt: quia talis laus adeo breuis est q̄si nihil de p̄senti ꝙz. vnde in Job. Laus impiorum breuis ꝛ gaudiū hypocrite instar puncti. nō ergo ꝓ hibet dñs tristiciā penitentie ꝓ peccatis: sed tristiciam fictam ꝓ laudibus cōsequendis: nec ꝓhibet videri ieiunantes: sed hoc nō appetere ꝓpter hominū fauores: q̄ nō ꝓtus vetatur: sed mens ficta reprobat. vñ Chrys. Si ergo qui ieiunat ꝛ tristem se facit hypocrita est: quanto magis iniquior est qui non ieiunat: sed argumentis q̄busdā in facie sua pingit venalē pallorē q̄si ieiunij signū. Deinde subdit modū ieiunandi debitū. [Tu aūt cū ieiunas] nō scilicet imiteris hypocritas: sed [vnge caput tuum ꝛ faciem tuam lauа]. Quia ridiculū esset caput oleo ad literā vngere. ideo ꝛm Hiero. Accipit metaphorice a palestinis qui in festis solebāt hoc facere: vt q̄n ieiunamus letos nos ꝛ festiuos eē monstrem⁹ [vnge ḡ caput tuū]. i. hylarē te exhibe [ꝛ faciem suā laua] ad literam ne sordid⁹

Oratio breuis ꝓmēdat. Nihil iudicat deo.

Oratio gentiliū cur longa ꝛ vocalis.

Oratio nr̄a cur vocalis

Oīonē cur petat dñs.

Hiero.

Chryso.

Verba oīonis multiplicari pñt

Augu.

E

Ieiuniū hypocri tarum. Nō tarum. Chryso. Fieri et esse tristem dif ferunt.

Job. xx. Laus hypocri tarum.

Chryso.

F

Ieiuniū bonorum vngere, caput. Hiero.

appareas. Duo dicit contra duo: vnge oleo
Lauare leticie ꝫ tristitiam hypocritarū. Laua aqua
faciem. mundicie ꝫ exterminationem facieruz. Uel
ꝫz duas partes misticie laua facie interna id
est conscictiā a malo p cōfessionem tergēdo:
vt munda sit ante deū. sicut enī in conspectu
hominū gratiosa est facies pulchra: sic i ocu
lis dei p̄ciosa ē p̄scientia mūda: z vnge caput
id est mentē seu rationē q̄ in alia p̄eminet ac
cogitatiões z cetera hominis regit in bono p
deuotiõez gaudendo: vt in ieiunio hylarem
animū exhibeas deo: spiritualis em̄ hylari
tas in ieiunio sicut in elemosyna est necessa
Augu. ria: qz sicut de⁹ diligit hylarē datorē sic z hyla
rē ieiunantē. Ubi Augu. Intelligendū ē hoc
p̄ceptū ad iteriorē hominez ptinere. Ungere
caput ad leticiā ptinet: lauare autē facie ad
mūdiciā. Et ideo caput vngunt q̄ letant̄ in
teri⁹ mēte atq; ratiõe. Et ꝯ faciat q̄ nō foris
q̄rit letitiā: vt de laudib⁹ hominuz gaudeat.
Ita enī z facie lauabit id ē cor mūdabit quo
visur⁹ est deū: nō p interposito velamine pro
pter ifirmitatē ꝫctaz de sordib⁹. vl ꝫz Chrisō.
Chriso. Unge caput. i. xp̄m oleo misericordie. s. pau
peres recipiēdo. laua facie: id est intentionē
p̄pter deū hoc faciēdo. Et subdit remouēs i
tētionē p̄uā [ne videaris hoib⁹]. i. ad lau
dēz gloriā hominū q̄rēdā ieiunare sed patri
tuo celesti cui⁹ gloriā tm̄ debes in operibus
tuis q̄rere q̄ est i abscōdito cordiū: qz scrutat
renes z corda hoim: vel in abscōdito remune
rationū quas abscōdit timētib⁹ eū. vl qz de⁹
in vita p̄senti non pōt a nobis videri: licet p̄
sens sit vbiq;. [Et pater tu⁹] q̄ nō obliuiscit
prolē suā [q̄ videt in abscōdito]. i. approbat
rectā z secretā itētionē [reddet tibi] talis ie
Sap.x. iunij mercedē: qz reddet de⁹ mercedē laborū
Remigi sanctoꝝ suoꝝ. Ubi Remi. Sufficit em̄ tibi: vt
us. q̄ est ispector cōscietie sit etiā remuneratoꝛ.
Jeiunij. De vtilitate aūt z fructu ieiunij sic dicit Au
fructus gu. Jeiunij purgat mentē: sublenat sensuz:
Augu. carnē spūi subijcit: cor facit p̄tritū z hūiliatū
cōcupiscētie nebulas dispgit: libidinē extin
Jactan- guit: charitatis lumē accēdit. Hic fm Aug.
tia in Animaduertēdū ē nō solū eē iactantiā in cor
sordidis porū z rerū corporearū nitore atq; pōpa: sz ēt
in ipsis sordib⁹ z squalore: z ꝯ eo piculosius ē
Mediū quo sub noīe seruitutis dei decipit. q̄ tñ cete
tenendū ris opib⁹ cognosci pōt. Et iō mediū ē tenēdū
est. qz nec nitor nec squalor decet nimi⁹ xp̄anuz.
Ex p̄missis etiā ppende q̄ ꝫtutes p̄pter se z
deū nō p̄pt̄ hoies sunt appetēde. vñ Chriso.
Uirt⁹ p- Nō paruus aūt fruct⁹ est humanā gloriā cō
p̄pt̄ deuz tēnere: p hoc em̄ aliquis a graui seruitute li
Chriso. berat̄: z p̄ius ꝫtutis operator efficit: eam
Oratio amans nō p̄pt̄ alios sed p̄pter seipsaz. No
est aun- tanter ꝫo oratiõi elemosynā z ieiuniū adiun
cula alis git: qz oratio ē q̄dē auricula q̄ penetrat celuz:
freta. z habet duas alas: scz elemosynā z ieiuniū:
z iō p̄mo agit de elemosyna: z vltimo de ieiu
nio z medio loco de oꝛone: qz ipa oꝛo hīs q̄si
duab⁹ pēnis a dextris z a sinistris subleuata
penetrat celū z ipsa q̄si volādo puenit ad deū
vñ in Thobia. Bona est oratio cū ieiunio et
elemosyna. In oib⁹ ergo nr̄is opib⁹ humanā
laudē fugere debem⁹: qz vt dicit Boeti⁹. Sa
piēs bonū suū nō populari rumore: sz cōscie
tie veritate metit. Nō solū aūt i opib⁹: sz etiā
in otio laus hūana est fugienda. vñ Seneca
Abscōde te i otio: sz z ipsuz otiū abscōde. Nō
inscribas tibi philosophiā alio p̄posito tuo
nomē ipone valitudinē et ibecillitatē vocato
z desidiā. Gloriari i otio ābitio ē. Animalia
q̄dā inueniri possunt q̄ vestigia circa ipsum
cōfundūt cubile: idē tibi faciendū est: alioq;n
nō deerunt q̄ p̄sequant. Optimū est nō iacta
re otiū suū. Ille se abscondit ille clausus est:
ille multis annis nō transit dom⁹ sue limen.
Cōuocat turbā q̄squis otio suo aliquā fabu
lā iposuit. Cū secesseris nō est hoc agēdū: vt
de te hoies loquant̄: sz vt ipse tecū loquaris.
Quid in otio facis. Ulcus meū curo. Si ostē
derē tibi pedē turgidū: liuidā manū: ac ꝫcti
cruris aridos neruos: p̄mitteres me vno lo
co iacere z fouere morbū: maius malū ē hoc
q̄ nō possum tibi ostēdere. Nolo me laudes
nolo dicas. O magnuz virum: cōtēpsit oia z
dānatis hūane vite furoib⁹ fugit. Nihil dā
naui nisi me nō est q̄ proficiendi causa ve
nire ad me velis. Erras q̄ hinc auxilij aliq̄d
speras. Nō medic⁹ sed eger hic habitet. Ma
lo illa cū discesseris dicas. Ego istū beatū ho
minē putabā z eruditum. Exeram aures
destitutus sum. Nil vidi nil audiui: q̄ cōcu
piscerē ad q̄ reuerterer. Si hec sentis: si hec
loq̄ris aliq̄d p profectū est. Malo ignoscas
otio meo q̄z inuideas. ꝯ Seneca. ¶ Oratio.



Omine iesu christe q̄ nobis in
omnib⁹ operib⁹ tuis hūilitatz
exēplū ostēdisti: ac vanā z lanē
gloriā fugere docuisti: custodi
me q̄so int⁹ z foris ꝫ insidias iu
gdie: vt null⁹ pateat loc⁹ inimi
cis alie mee: z da mihi vt i elemosyna: oꝛone:
ieiunioꝛ icūctz bonis opib⁹ laudē hūanā z mū
di fauorē nō querā. sed pure p̄pt̄ dei gloriaz
z p̄rimi edificationē ea faciā: nec de eis vnq;
ianiter gloriari p̄sumā: ne mercedez hic reci
piēs i futuro vera mercede merear euacuari
z nihilomin⁹ penis eternis deputari. Amen.



¶ De oratiõe dñica. Capitulum. xxxvij.

A Mat.vj Oꝛo dñi ca excel lit.

Inter cetera aūt quede oratione dicūtur ora tio dominica interserit que multis ex causis oratiõibus ceteris, ãtecellit: scilicet auctoritate, doctoris qz ipsius

saluatoris ore plata fuit breuitate sermõis: qz facile ꝺr z cito profertur sufficientia petitionũ qz vtriusqꝫ vite continet necessaria: et
Chriso. fecunditate mysterioꝝ: quia imensa cõtinet
Oratio sacramenta. vñ Chriso. Dominus sub cõpen
nis dñi dio ꝟborum formaz orandi tradens discipu
ce excel lis: z summam z sufficiẽtiã omniũ petendoꝝ
lentia z tum beatitudinũ: tũ donorum omniũ videlz
sufficien ad vitam ꝑsentem z futuram pertinẽtiũ, com
tia. plectit i hac oratiõis formula breuis pauci
tate verborũ: sed sufficiens continentia oiuz
petẽdorũ: omni oratione spiritualioris z sanctionis: qz ex ore altissimi ꝓcessit: quia petuntur z includũtur q̃ in omnib⁹ alijs orationibus cõtinent. O qꝫ fidelis hec z beata nobis oratio est: cui⁹ ordinẽ nobis doctor vite ac magister celestis instituit: qꝫ beati etiã nos esse possum⁹: si huius oratiõis dñice ꝟba non tm̃ officio oris sed etiã fidelissime cõuersatiõis actu seruem⁹. Hãc itaqꝫ formã dñs discipulis suis ad spem salutis hũane orandi ꝓstituit.
vniuersa igit q̃ fidei ac saluti nostre sũt necessaria i hac breuitate oratiõis dñice ꝓtinẽtur. hec Chriſ. De sufficiẽtia quoqꝫ isti⁹ oratiõis bñdicte sic dicit Augu. Quecunqꝫ alia
Augu. ꝟba dicamus q̃ affectus orantis formatꝫ: nil aliud dicim⁹ qꝫ qđ i ista oratiõe dñica positũ est: si recte z cõgruenter oram⁹. Et si p oia pcationũ sanctarum ꝟba discurras: nihil inenies qđ in ista oratione dñica nõ cõtinet quisquis autem id dicit quod ad istam euangelicã precem pertinere nõ possit carnalit orat qđ nescio quomodo nõ dicatur illicite: qñ renatos domin⁹ nõ nisi spiritualit docet orare
Cypria. hec Augu. Cypri. etiã de oratione dñica dicit
B qꝫ xps̃ ista oratiõe magisterio suo omnẽ pcẽ
Oronis nostram salutari sermone breuiabit. Quare
dñice aũt hec oratio tã breuis est: z tã pauca ꝟba
breuita cõplectitur: possũt assignari septẽ rationes.
tis cause. Prima vt citius addiscat: secũda vt melius retineat: tertia vt nullus de ei⁹ ignorãtia excusetur: quarta vt frequẽti⁹ dicat: quinta vt tediũ in dicẽdo remoueatur: sexta vt fiducia cito ipetrandi tribuatur: septima vt in deuotiõe mentis nõ in multiplicatione ꝟborũ virtus orationis esse ostendat. Omnes ꝟo petitiões sub septenario numero cõprehendunt qz septenari⁹ est numer⁹ vniuersitatis: z vniuersitas omniũ recte desiderabiliũ in his cõprehendit petitiõib⁹: ideo rõnabiliter oẽs petitiões sub septenario ẽ cõplexus. Habet ergo hec oratio dominica octo partes. Prima
Septez ẽ captatio benuolẽtie quã sequunt. septẽ pe
petitio- titiões. Captat aũt benuolentia triplici
nes oro ter ex parte rogati: qz pater cui⁹ filij sumus
nis dñice per fidẽ: ex parte rogantiũ: quia noster: nobis dat⁹ p charitatẽ ex parte accessoꝝ roga-
Partes octo. ti: qz [in celis] est: id est i sanctis quorum auxilio erigimur p spem dicam⁹ ergo. [Pater]
Capta- in quẽ credimus [noster] quẽ diligim⁹ [qui
tio beni es in celis] de qb⁹ speramus. hec enim tria
uolẽtie. faciunt oratiõnẽ dignã: scz motus fidei: cha
ritatis z spei. Ipse quidẽ domin⁹ dicitur pa-
ter noster tripliciter: qz triplex esse qđ ab eo
Esse tri accepim⁹ scz nature: gratie z glorie. Esse na
plex. ture dedit nobis in creatione: esse gratie in recreatiõe seu redẽptione: z esse glorie in regni comitatiõe. Dicit ergo pater omniũ generaliter ratione creatiõis: qz fideliuz specialiter ratiõe adoptionis: nomine aũt patris intelligit hic tota trinitas: scilicet pater z filius z spiritussanct⁹. O quanta fiducia z fidu
Pater p trinita- cialis audacia: qꝫ factura factorẽ: creatura
te. creatorẽ: hõ deuz patrem audeat nũcupare. Quis vnqꝫ ausus est i veteri lege talia ꝓsumere. Nemo vtiqꝫ. Quia ꝑm glosam de⁹ ãti quis vt seruis dicebat dominus: nũc dicitur pater cui nõ timore, sed amore seruimus. vñ
Augu. Augu. z Augu. Nunqꝫ inuenitur preceptũ populo
Pat nr israel vt diceret pater noster: qz ẽ eis insinuat⁹ tanqꝫ dom in⁹ seruis. Nos ꝟo p sanguinẽ
tã dict⁹ deus. domini iesu filij adoptionis effecti: ꝓfidẽter
Romañ clamam⁹. Abba pater. Et iterũ. Quo nomi
viij. ne z charitas excitat. Quid eni chari⁹ filijs esse debet qꝫ pater? suppler affect⁹ cum homines dicunt pater noster Et quedã ꝓsũptio imperãdi qua petituri sumus. Quid eni nõ det tã filijs petentib⁹: cum hoc ipse ante dederit: vt filij essent? Postremo qꝫta cura animũ tãgit vt q̃ dicit pater noster tãto patre nõ sit indign⁹. Admonent hic etiaz diuites vel genere nobiles ꝑm seculũ cuz christiani facti fuerit nõ supbire aduersus paupes z ignobiles: qñ simul dicũt pater noster: quod non possunt vere ac pie dicere nisi se fratres esse
Chriso. cognoscant. hec Augu. Unde z Chrisostom⁹. Quanta domini circa nos dilectio quãta misericordia eius z pietas: q̃ nobis tãte gratie mun⁹ idulsit: vt licẽter dominũ ac deũ nostrũ serui patrẽ dicere audeam⁹: q̃ vocabulo nõ tã tm̃ seruos sed etiam filios dei esse demonstrat: qz ergo tanti muneris gratiã cõsecuti sum⁹ quasi filij dei agere z cõuersari debem⁹ vt id nos esse qđ dicimur spiritali actu probem⁹: ne aliter agentes qꝫ dei filios cõuenit
C rei sub vsurpatiõe tanti nois teneamur. Do
Oraduz cet aũt z generalem pro fratrib⁹ facere oratiõnẽ. nõ enim dicit pater meus: sed pater noster: vt pro cõmuni scilicet corpore precẽ fundas: z vbiqꝫ nõ tam propria cõmoda qꝫ primorũ requiras. Ab hoc autem z inimicitias interemit z superbiam reprimit z inuidiaz repellit: z matrẽ bonorum omniũ charitatẽ introducit: z hũanarũ rerũ inequalitatem prosus excludit: z iniuriã regis cũ paupere eqlitatem honoris ostẽdit: si tamẽ in maximis z ad eknã gloriã necessarijs cõmunione socie
Nobili mur. Cunctis eni vnã atqꝫ eandem nobilitatem donauit deus cũ dignatus est pater omtas z ge neros itas oib⁹ niũ vocari. hec Chrisosto. Admonemur hic

vna data

ad fraternam vnionem z dilectionē sicut genitiuabvno patre celesti p gratiā:ab vno etiā terreno pnaturā plasmato et creato a sūmo patre celesti. oēs etiā de eodē luto formati: ne simus elati q̄si alij alijs clarioribus sint

Celipto sanctis.

orti natalibus. Per celos aūt intelligunt sancti z iusti:qui tēplū dei sunt:qz in oibus p diuinitatis pfitiā: est tñ spāli mō i iustis p ihabitantē gratiā z specialissime excellentia ei⁹

Augu.

relucet in beatis p gloriā. vñ Aug. Recte intelligit qō dictū ē [pater noster q̄ es i celis] in cordibus iustorū esse dictū tanq̄ in tēplo sancto suo. Simul etiāvt qui orat:in se q̄z ipo velit habitare quē inuocat. Et cū hoc affectat teneat iusticiā quo munere inuitat ad inhabitandū aim de⁹. hec Augst. Uel [qui es in celis]. i. i secreto tue maiestatis: q̄ adhuc celat nobis. fm illō Esa. Uere tu es de⁹ absc̄ditus. In quo admonemur z sanctos imitari in conuersatione: ac secreta z abscondita petere. Uel in celis. i. in illa celesti regione eterne beatitudinis:vt cōmorationē vite pfitis velut peregrinā: z a patre nostro nos separantē:horrentes ad regionē in qua patrē nostrū cōmorari letamur summo desiderio pperemus: z ad illā tanq̄ ad patriā totā nostrā intentionē figamus. Admonemur etiaz vt nihil admittam⁹ eiusmodi:qō hereditate paterna nos priuet. Et p hoc quod dicit esse in celis nō excludit quin sit vbiq̄ z in oibus locis q̄uis em̄ vbiq̄ sit totus essentialiter:p̄sentialiter:z potentialr. tñ dicit de eo [qui es in celis] vt innuat q̄ celestis pater celestes vult habere filios:z ideo(vt ait,Chriso.)Erubescant se terrenis rebus substernere:q̄ patrē habent in celis. ¶Item vt orantes celestia petamus:z vt in celis hereditatē filiorū dei cogitemus. Itē qz in celis magis relucet sue diuine opationis ptās et virtus p̄cipue z potius dr esse ibi q̄z alibi:sicut aia vbiq̄ est in corpe:intensius tñ dr esse in corde. Uel fm alios etiā dr esse in capite: qz ibi nobiles sue opatiōes magis vident apparere. Jam nūc q̄ sunt appetēda:videamus. Primū aūt oīa que petunt:hoc est. [Sanctificet nomē tuū] id est nomē tuū quod i se z semp venerabile est z sanctū: glorificet ac sanctū z celebre sit z oñdat in nobis:z in corde credendo:z amando:z in ore laudando z p̄dicando: z in opere bñ viuendo vt. s. nostra vita et cōuersatione spūali sanct⁹ appareas. Ita ergo dr sāctificari sicut clarificari z magnificari nō in se sz in nobis. nō em̄ petimus q̄ aliqua sanctitas ei de nouo accrescat:qz hoc est impossibile: sed q̄ sanctitas q̄ eternaliter inest:reluceat amplius in creaturis:ac primo z p̄ncipaliter q̄rat in opib⁹ hūanis:vt fm Apostolū. Oia in gloriā dei faciam⁹. vñ Chriso. Digna prius eius q̄ deū patrē appellauit oro nihil oino prius q̄z p illius gloriā supplicare. Dignare inq̄t in tam mūda nos p̄uersatione seruare: vt per nos cuncti te oino glorificet. Sicut em̄ cū quis celi pulchritudinē aspicit dicit: gl'ia tibi de⁹:sic etiā cū aspicit alicuius virtutē:qz hois virtus multomagis q̄z celum glorificat deū. hec Chri. Uel [nomē tuū]. s. paternitatis quo diceris pater:sanctificet. i. confirmet in nobis p perseuerantiā z stabilitatem: ne a sanctificatione nois in aliquo discrepem⁹: sed patris nomē in nobis tanq̄ in filijs vita z moribus oñdamus:vt nunq̄ p pctm̄ a filiationis gratia separemur: vel a nobis gratia separet filiationis:sed filij tui p gratiā semp maneamus:vt vere simus filij tui: quorū tu pater esse dignaris. Uel [nomen tuū]. i. notitia tua sanctificet. i. cōfirmet in nobis pverā fidē:vt tu deus qui in te sanctus es: sanctus habearis ab hoibus:z ita oibus innotescaris vt nō existiment aliquid sancti⁹ quod magis timeant offendere:z qō diligentius studeant honorare. Deinde sequit secunda petitio. [Adueniat regnū tuū]. s. ecclesie. i. magnifestet hoibus:vt tu q̄ nūc regnas semp̄q̄ regnasti in terris ab hoibus ignorantibus regnare pcipiaris z cognoscaris:quibus regnū dei q̄uis nunq̄ discedat de terris tamē absens est:sicut lux pñs abest cecis:z oculos claudentibus. Uel [adueniat regnū tuum] sc̄z gratie:quo quotidie regnas i sanctis: qō fit cū diaboli imperio p extinctionē vitiorum de cordibus nostris pulso:tu in nobis p̄ virtutū flagrantiā incipias dñari: vt nō regnet diabolus:aut mundus:vel carnalis affect⁹: seu vllū peccatū in nobis:sed tu solus sine illis. Ul' [adueniat regnū tuū]. s. glorie. quod p̄stituto tēpore oīb⁹ est pfectis ac dei filijs gñaliter repromissum. Ubi desiderū nostrū ad futurū regnum excitamus:vt nobis z ad nos veniat:z i eo regnare mereamur. ¶Nā velimus nolimus vtiq̄ adueniet: z vtinā paratos inueniat. vñ Chri. Hoc quoq̄ gratissimi oino serui est: neq̄ inherere pñtib⁹:neq̄ magnū aliq̄d ea q̄ vident putare:sed ad patrez semp̄ vrgeri:semp̄q̄ in futura gestire. Quod certe de optima ouī conscientia: z mente terrenis oibus exuta. Qui em̄ isto amore succēdit:z hoc hz desiderū:neq̄ huius opibus et benignis inflari poterit:neq̄ aduersis z tristibus humiliari:sed tanq̄ in ipso celo habitans z cōuersans abvtraq̄ erutus est in eq̄tate. Et iterū. Sz magne fiducie z sincere cōscientie est hoc dñi regnū:vt adueniat cōfidēter optare. Et idcirco qz vt regnū dei veniat semp oramus. tales nos i fide dñi z mādatis ei⁹ exhibere debem⁹: vt futuro regno digni esse possimus. hec Chrih. Et sic regnū dei est triplex. s. in ecclesia z in aia:atq̄ in vita eterna. nec possum⁹ ad deū venire per gloriā:nisi ipse primo veniat ad nos p gr̄am. Post hec sequit petitio tertia. [Fiat voluntas tua sicut

Nomen dei.

¶ Petitio secūda oronis dñice. De aduētu regni dei.

Chriso. Aduentus regni dei optād⁹ bonis.

Regnū dei triplex.

¶ Petitio tertia.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Volũtas in celo z in terra]. i. sicut in angelis z electis qui sunt in celo: pfecta est volũtas tua: vt vo-
tem dei fieri ice lũtati tue cõformati p̃ceptis tuis obediant:
lo et in z tibi oĩno adhereãt: z inculpate fruãt: ita fiat in hominib⁹ qui de terra sunt
terra. z in terra conuersanť. Uel [fiat volũtas tua sicut in celo z in terra]. i. sicut in iustis: ita et in peccatoribus: vt ad te scilicet vnũ deũ z verum conuertanť: z vniuersi nõ suam: sed tuã faciant voluntatem: ac te credant omnia q̃ videntur vel aspera vel prospera pro nostris vtilitatibus dispensare. Tantũ em̃ spiritualiter interesse videtur inter iustos z pctores quantũ corporaliter inter celũ z terrã: z hoc accidit ex diuersitate affectuũ. nã affect⁹ iusti est circa celestia: peccatorum autem affectus versať circa terrena. Uel [fiat volũtas tua sicut in celo z in terra]. i. sicut in spiritu: ita z in carne: vt caro nõ cõcupiscat aduersus spiritũ: sed quẽadmodũ bonus spiritus non resistat tibi: ita z corp⁹ non resistat spiritui: z p consequẽs nec tibi: z vtroq; omnia que odis: odiamus: z q̃ diligis: diligamus: z que precipis impleamus. De volũtate dei sic dicit Cyprianus super orationẽ dominicã. Volũtas dei est quã Christus fecit z docuit: humilitas in cõuersatione: stabilitas in fide: modestia inverbis: in factis iusticia: in operibus misericordia: in morib⁹ disciplina: iniuriã facere nõ nosse: z factã posse tolerare: cũ fratribus pacẽ tenere: dñm toto corde diligere: amare in illo quod pater est: timere qõ des est: xpo nil preponere: qz nec nobis quicq; prepositi charitati ei⁹ inseparabiliter adherere: cruci eius fortiter ac fidenter assistere: q̃n de ei⁹ nomine z honore certamen est exhibere in sermone cõstantiã qua cõfitemur: in q̃stione fiduciã qua cõgredimur: in morte patientiã q̃ coronamur. Hoc est coheredẽ xpi velle eẽ hoc est p̃ceptũ xpi facere: hoc est voluntatem patris implere. hec Cypria. Deinde sequiť ãr-
ta petitio. [Panẽ nostrũ quotidianũ da nobis hodie]. i. victũ quotidianũ corpi necessarium noie panis designatũ. Et in hoc intelligũ
Petitio quarta. Panis ãtidianus. Augu.
tur peti oia vite necessaria. vñ Aug. Si q̃ hic sufficientiã petim⁹ a parte q̃ excellit. i. noie panis totã significantes. Panẽ ergo dicit nõ carnes: nõ pisces. i. nõ aliquod supfluũ: sed tm̃ qõ est nature necessariũ quod bñ significatur p panẽ. qz sm̃ Ecclesiasticũ. Initiuz vite hois aqua z panis. Et addit nostrũ: vt nemo sibi tẽporalia appropriet. qz sm̃ Chriso.
Ecclĩ. xxix. Chriso. Oia que nobis dat deus siue orãtibus: siue militantibus: nõ solũ nobis dat: sz etiã alijs p nos: vt de eo qõ accepim⁹ a deo partẽ impotentibus faciamus. Qui ergo de laboribus suis indigentibus nõ prestat: nõ tantum panẽ suũ: sed etiã alienum mãducat. Et qui de iusticia panẽ acquisitum mãducat suum panem manducat: qui aũt cum peccato alienũ.
Oia cõmunia.

Nam illi deus dat panem: qui cum iusticia preparat: diabolus aũt ei q̃ pparat cuz peccato. sm̃ Grego. Nostrũ hunc panẽ dicimus: noster, et tm̃ vt deť oremus. dei enim est ex munere quia ab illo datur: et noster fit ex pceptione cũ accipiť. Dicit autem quotidianuz: nõ annuũ vel ad plures annos prouisũ: z i horreis reseruatũ: quẽ Math. dicit super substantialem. i. superadditum substantie ad sustentationẽ. Et sm̃ Cyrillũ. Ex eo etiam q̃ quotidianũ alimentũ insit querere: videtur q̃ nihil cõcedat eos habere: sed magis honestaz colere paupertatẽ. Nõ enim est habẽtiũ panem petere: sed oppressorũ penuria. Et subiũgit [da nobis hodie] qz nec minimũ habere possum⁹: nisi det ille qui dat escã oi carni. Unde hõ devotus tali mente debet sumere cibũ: ac si sibi de manu domini presentialiter ministreť. Et addit [hodie]. i. in p̃senti. vel [hodie]. i. illũ qui nobis hodie tantũmodo sufficit: vt de crastino nõ cogitemus: quia nescimus si in crastinũ ꝓueniam⁹. O sapientia vera z diuina prouidentia q̃ docuit z panẽ solũ petere: z hodie nominare. hoc em̃ dicto et auiditas z auaritia tolliť: et hũane vite icertum insinuať. Uel [panẽ nostrũ quotidianũ da nobis hodie]. i. panẽ spiritalẽ. s. p̃cepta diuina que quotidie oportet meditari z operari. Nã de ipsis dominus dicit. Operamini cibum qui nõ perit. Quotidianus dicitur iste panis q̃diu durat hec vita temporalis. Dictũ est aũt [da nobis hodie] quod intelligitur pro toto tempore huius vite humane. In futuro em̃ eis q̃ hic meruerunt nõ auferetur: qz cibo spirituali ineternũ saturabunť
Grego. Panis noster. Joh. vj. Joh. vj. Eucharistia.
Uel [panẽ nostrũ quotidianũ da nobis hodie]. i. panẽ sacramentalẽ z vinũ qui de celo descendit: qui est super substantialis. i. super omnes substantias z vniuersaz superat creaturã: qui panis noster est in altariz quotidie offerť p salute fideliũ: qui reficit aiam naturã corpis trãscendentem: quo quotidie ad roborandũ nos indigemus: qz quotidie labimur: z ad lapsum proni sumus. Qui etiaz vocať quotidianus: qz quotidie ipsum sumimus p ministros ecclesie qui hoc sacramẽtũ pciunt p se: z p tota cõmunitate. vñ Chri. Chriso.
Non immerito semp orare debemus: vt hũc panẽ celestẽ quotidie mereamur accipere: ne aliquo ỹterueniẽte peccato a corpore dñi separemur. Põt ẽt adhuc de alio triplici pane exponi. s. doctrinali seu itelligẽtie: luctuali seu mestitie: z celesti seu glorie. De pmo ór Cibauit illũ pane vite z intellectus: de secundo. Cibabis nos pane lacrymaz: de tertio. Qui manducat panẽ in regno dei. Et bñ illa beata fruitio ór panis: qz sicut panis corporalis satiat appetitũ edentis: sic fruitio illo satiat desideriũ ꝓtẽplantis. sm̃ illud Satiabor cum apparuerit gloria tua. ¶ Post hoc
Panis tripler. Eccli. xv. ps. lxxx ps. xvj.

Petitio quinta.

sequit petitio quinta. [Et dimitte nobis debita nra] id est peccata q̄ nos debitores pene cōstituunt: z q̄b⁹ obligamur ad penā. aut

Debita nostra.

satisfactoriā: aut purgatoriā: aut eternā. Debita inquā z peccata q̄cunq; ꝺ̄ te cōmisimus vel ꝺ̄ primos: vel ꝺ̄ nosmetipsos. Itē ꝺ̄ te patrem: z ꝺ̄ te filiū: vel ꝺ̄ spiritumsanctū. Item

Cypria.

corde: vel ore: vel opere. vbi Cyprianus. Et ne quis sibi quasi innocēs placeat: z se extollendo plus pareat: instruit peccare quotidie dū ꝓ peccatis quotidie iubet orare. [Sicut

Dimittere debem⁹ primus ꝺ̄ dimittet nobis.

z nos dimittim⁹ debitoribꝰ nris.] Ecce regula nobis ꝓpolita q̄ si volum⁹ nobis dimitti peccatū nostrum: debemus dimittere proximo peccatū i nos ꝓmissum: vt ꝑm Gregoriū. Bonū q̄ō a deo ꝓpuncti petim⁹ hoc ipsū ꝓmo ꝓximo cōuersi faciamus. vñ Cyprian⁹. Qui

Grego. Cypria.

ꝺ̄ ꝓ peccatꝫ orare nos docuit: paternaz misericordiā ꝓmisit: sed plane addidit legem certa cōditiōe nos cōstringens vt sic nobis debitum dimitti postulemus ꝑm q̄ō z nosipsi debi

Chriso.

toribꝰ nostris dimittimus. vnde z Chrisosto. Non aūt dixit: vt prius nobis deus dimittat ꝓpostea nos debitoribꝰ nostris. Scit enīz deꝰ hoies esse mendaces: quoniāz si acceperint remissionē peccati sui ipsi suis debitoribꝰ nō dimittunt. ideo sic dicit: vt prius dimittam⁹ z postea petam⁹ dimissionē. Et iterū. Hec igit animaduertētes grates agende sunt debitoribus nris: fiunt enim nobis si sapim⁹ causa indulgētie maxime: z pauca exhibētes pluri ma recipiem⁹. Nā z nos multa debem⁹ z magna debita domino quoꝝ si minimā partez a

Dimittēduz ēt nōpetētibus.

nobis vellet exigere tā perissem⁹. Hec Chri. ¶Sed q̄d de illo qui nō satisfacere, vult cuz pōt: nec veniam postulare. cū non potest. sane distinguendū est. Is enim qui viā pfectionis arripuit debet etiā non petenti veniam omnimodis indulgere. nō solum rancorē animi dimittēdo sz. sine satisfactiōe iniuriaꝝ. sine restitutiōe rerū: sine interuentu p̄cū omnia dimittere: z ex puro corde diligere: z ad ꝫ tenētur perfecti: q; sic cōsiliū est. Qui ꝙo nō

Remissio offense.

dū perfectionis votū assumpsit: tenetur qui dē rancorē animi dimittere: vt nec malū inimici velit augeri: nec bonū eiꝰ minui: sz q̄ō i eū deliquit aliqualiter satisfieriz ad hoc tenē tur oēs: q; sic preceptū ē. Remissio ꝙ offense est de necessitate: q; hō teneꝫ esse i charitate z oēs diligere: sz remissio iniurie nō est neces

Remissio iniurie

sitatis: sed superogatiōis. Sicut enī pecuniā ablatā nō teneꝫ ꝺs auferēti dimittere: sz pōt eā repetere. sic ꝓ iniuria sibi illata pōt recō pensationē p emēdā petere ꝑm ordinē iusticie. Nā ꝑm Augu. Nō loquit de debito pecu

Augu.

nie siue iusticie exigēde: sz rancoris z inimicitie nō reinferēde. Quia ꝙo sūt culpe i q̄bus

Culpe punięde Hiero.

culpa ē vindictā relaxare: z si peccatū i nos teneamur dimittere: peccatū tamē in deū z peccatū in primū debem⁹ punire. Vñ Hiero.

Si peccauerit in nos frater noster: z i q̄libet causa nos leserit: dimittēdi habem⁹ potestatem imo necessitatē. Si autem in deū quis peccauerit: nō est nostri arbitrij. Nos ecōtrario in dei iniuria benigni sumus: in nris contumelijs exercemus odia. hec Hiero. Qui ꝙ laborat odio vl̄ inuidia: grauaꝝ magis hac oratiōe ꝺ̄ uuetur ea. Tale em̄ ē ac si dicat. Noli mihi dimittere pctā mea: q; nec ego volo alijs dimittere sua. Ecce ꝺ̄ tū detestaꝝ ꝺns fraternū odiū cū ita cōditionaliter z nō aliꝫ dimittat peccatū si scz fratri dimiserim⁹. Nā vt ait Ansel. Indulgētiam non habebis nisi

Ansel.

dederis. vñ dicit Seneca. Alteri semp ignosce: tibi ꝑsi nūq̄. ¶Deide seq̄tur sexta petitio. [Et ne nos inducas i tētationē] scilz carnis: vt nos nō absorbeat ꝓvoluptate: vel mūdi vt nos nō cōburat p cupiditatē: vel diaboli vt nos nō pdat p iniquitatē. ¶Est aūt tentatio duplex. Una scz pbatiōis: z hac deꝰ sanctos bene tentat: nō vt ipse per hoc de eis noticiā capiat: cui ante oēs tētatiōes q̄sq; notissim⁹ est sed vt ipsi seipsos probent: z sibi ipsis innotescant q̄ se nesciebāt. Alia ē tētatio decepcionis: z hac deꝰ neminem tentat: sed fit a carne que suggerit mollia: z a mundo q̄ offert vana z ab hoste q̄ ingerit amara sed deus bñ permittit in hāc induci ex causa. Vñ est sensus [ne nos inducas] id est ne ꝓmittas nos induci in tētationē z tentari supra id q̄ posstim⁹ ferre: sed fac cū tentatione ēt exitū: vt possimus sustinere: ne irretiti teneamur z superemur eiꝰ fortitudine quasi dicat. Et si nos ꝓmittas duci p sensum vt exercitemur nō tamen ꝓmittas induci per consensum: vt succūbamus. Causaliter q̄dē efficiēdo deus p seipsum nō inducit: sed ꝓmittendo z deserendo patit induci eum quem suo auxilio deserit: sicut cor pharaonis indurauit id ē indurari ꝓmisit: z sicut dicit q̄ non est maluz in ciuitate quod dominus nō facit. i. q̄ō fieri non permittat. vbi Cyprian⁹. Quia i parte ostēditur ꝺ̄ nos nihil aduersariuz posse: ni si deꝰ āte permiserit vt omnis timor noster z deuotio cōuertaꝫ in deuz. Aliud est in tentationē duci z aliud induci. In tentationē enīz ducit qui a tentatione pullaꝫ: sed nō deijcitur. In tētationē inducitur q̄ tētationi succumbit: z ab ea superaꝫ. Induci enim est intus duci z succūbere. Oītēdit ergo nō id a nobis orandum esse vt nō tētemur: q; tētari nō est malū: sed magis vtile z ad virtutꝫ exercitiū q̄n viriliter reluctatur. Nā sine tētatiōe nemo pōt ꝓbariꝰ ee siue sibi ꝑsi siue alij: sz ne deserti eiꝰ adiutorio p blāda vl̄ aspera i tētationē p cōsensū inducamur ne alicui tētationi vel cōsentiam⁹ decepti vel cedam⁹ afflicti: z sic ab ea deuincamur a deo deserti. Sed q̄ blādis nō decipiꝫ: etiaz asperis non deijcit: q; vt dicit Aug. nemo frāgit rex aduersaꝝ molestia q̄

Petitio sexta.

Tētatio duplex.

Inducit tētatio nem.

Exo.j. j.cor.x.

Permissa a deo Exo.xc. Amos. xxx. cypriaꝰ

Duci z i duci i tētationez

Tētari nō ē malum.

Blanda facilꝰ de cipiunt.

pperarū delectatiōe non capitur. Et iterū. Primo itaq; vitā de sunt delectatiōes: postea dolores. Quomodo em̄ superare pōt mūduz seuiēt ē: q̄ nō potest blandiēt ē? Sic ergo dñs voluit nos ad se in tentationib⁹ recurrere: z nō de nobis p̄sumere. vñ Augu. Uoluit ergo de⁹ a se poscī ne inferamur in tentationē qō poterat nobis etiā non orantibus dare: quia voluit nos ammōeri a q̄ hec bñficia accipiamus. In quo vt dicit Cypri. Ammonemur infirmitatis z imbecillitatis nr̄e ne quis se insolēter extollat vt dñ̄ precedit humilis z submissa cōfessio: z datur totū deo quicquid suppliciter petit ipius pietate p̄stetur. ¶ Post hoc seq̄tur petitio septima z vltima [Sz libera nos a malo] scz oi: vel innato qō cōtrahim⁹ scz originali: vl̄ adiecto qō p̄mittim⁹. s. actuali: vl̄ inflicto qō sustinem⁹. scilz penali .i. pena cōsequēti. Uel a malo oi scilz visibili z invisibili. i. culpe pene vel a malo oi: scz preterito p̄senti z futuro. ¶ Et notandū q̄ hec petitio nō intelligit de malo culpe iā ppetrate: q̄ tūc coincideret cū q̄nta petitiōe: scz culpe instātis ppetrari possibilis a quo malo liberari nos petim⁹ nec videlicet peccemus. Itē nō intelligit de malo pene future: quia tūc coincideret hec petitio cū secunda sed pene p̄sentis inquantū ē nobis causa z occasio ruine. Pōt etiā accipi de malo pene future: ita q̄ petam⁹ sic nos liberari a malo p̄senti: vt nō incuram⁹ malū pene future. Et ab oibus p̄dictis petim⁹ liberari orātes z loq̄ntes i p̄sona ecclesie. Sz q̄ vult a malis liberari studeat malis primis cōpati: q̄ qui' vult impetrare miseri cordiā a deo necesse ē vt exhibeat eā primo.

¶ Deinde sequit cōclusio toti⁹ oratiōis premisse cū dicit [Amen] id est fiant oīa predicta. Quo ꝟbo desideriuz orantis exprimitur q̄ est ꝟbū optatiū respectu bonorum p̄cedētium: z optatio impletionis omniū petitorū. Hoc ꝟbū amē additum a ioh̄ane: quia ageliū est sicut z alleluya nulla lingua p̄sumpsit transferre. Hoc aūt verbum est hebreū: z nec grecus interpres ausus est interp̄tari: nec latinus ꝓpter reuerētiā salvatoris qui ad cōfirmandā veritatē sepe eo est vsus. Sic māsit z nō ē interpretatū vt honorē haberet velamēto secreti: nō vt esset negatū: sed ne vilesceret nudatuz. Ponitur aut ē quādoq; noialiter: vt in apocal. vbi dicit. Hec dicit amen. i. veritas. q̄nq; verbaliter vt vbicūq; in psal. dicit. fiat fiat idez est quod amē amē z sic ponit in fine orationū vt hic: quādoq; aūt aduerbialiter: vt in euāgelio vbicūq; dicit. amen dico vobis: id ē vere z fideliter. Habet aūt hec dictio amē posita i fine triplicē efficaciā z virtutē. Nam cōcludit orationē: q̄ ꝑm Hiero. est oratiōis signaculū vt sicut ꝓ sigillū clauditur scriptura sic ꝓ amē clauditur oratio. Recolligit etiā intentionē: nā quādo dicitur amen intētio summati fertur super omnia p̄cedētia: z si alq̄d ex fragilitate hūana per distractionē mētis in oratione absq; actuali intetiōe pertrāsitū fuerit ad id intētio redit dicēdo amē. Impetrat nihilomin⁹ exauditionē. est em̄ amē exauditiōis nota z signū. vñ Raba. Per hoc ꝙ dominus dixerat amē signat indubitāter illis a dño conferri oia que rite postulant qui cōditiōis addite seruare pactū nō negligūt: que quidē cōditio est dimittere debitoribus nr̄is de qua dictū est. Hec Raba. O dñe parum est ꝙ dixerim amen vel fiat optādo nisi tu dicas amen iperando. i. fiat. O magnificū z efficacissimū ꝟbū fiat: hoc em̄ ꝟbo tu pater sume in p̄ncipio id est in ꝟbo tuo coeterno oia creasti: dixisti z facta sunt: hoc etiā ꝟbo nos pditos reparasti dicēte illa sanctissima reparatrice nr̄a ad āgelū. Fiat mihi ꝑm ꝟbū tuū. Fiat O salutifer ū ꝟbuz, fiat: o amē: o fiat: o ꝟbū oi Luce. i. potentie: ꝟbū mire efficacie. Eya mi dñe iesu bone verbū patris: cōple tu orationē meā pfice tu ꝟba mea p te dictata z i me os meū p̄mēdata: pfice ea z dic amē dic fiat dic mihi sicut dixisti illi mulieri sirophenisse. fiat tibi sicut vis. O dulcis amor iesu: o dulcis veritas: o dulce amē: o dulce ꝟbū fiat. fiat mihi ꝑm ꝟbū tuuz. fiat amē. ¶ Et sciēduz q̄ Lucas omittit duas petitiōes oratiōis dñice scz tertiā z septimā: q̄ tertia continet in duab⁹ precedētibus: z septima in sexta In sanctificatiōe em̄ cassatur omisse q̄ petit in p̄ma: z in resurrectione carnis que petit in secūda ipletur divina volūtas q̄ petit in tertia. Uel si gloriā dei p̄ncipaliter q̄ram⁹ z participationē regni ei⁹ q̄ cotinētur i duabus p̄mis petitionib⁹ bene voluntatem eius faciamus z ei⁹ volūtas ipletur in nobis qō cōtinetur in tertia: q̄ ad hoc p̄cipue volūtas dei tendit: vt eius sanctitatē cognoscam⁹ z cū ipso regnem⁹. Sil'r septima cōtinetur in sexta: vt sciat vnusquisq; se liberari a malo cū nō inducitur in tētationē. Si em̄ in tētationē nō inducimur ei succūbendo scz magis ꝓualemus resistēdo bñ liberamur a malo. Et sic qō matheus dicit explicite Lucas cōplectitur implicite. vt aūt dicit Augu. Non negligenter p̄tereūdū est ꝙ ex omnib⁹ his sentētijs quib⁹ nos dñs orare precepit eam potissimū cōmendādā esse indicauit que pertinet ad remissionē peccatorū in q̄ nos misericordes esse voluit: qō vnū est consiliuz misericordie vadendi. In nulla em̄ sententia sic oram⁹: mur cū vt quasi paciscamur cū eo. Dicim⁹ em̄: dimitte nobis sicut z nos dimittimus. In qua pactiōe si mentimur toti⁹ oratiōis null⁹ est fructus. ℔ Augu. Uñ post orationē subiūgit [Et cū stabitis ad orādū dimittite si q̄d habetis aduersus aliquē vt z pater vester q̄ i celis ē dimittat vobis pctā vr̄a] vt ait Chrys. Ideo Chriso. celoz z patris meminit vt ex ℔ puocet audi Similatorē. Nihil em̄ ita deo assimilat sicut iniuriā ri deo.

Augu.

Cypria.

R Petitio septima Walum multiplex.

Walum ꝑsenti z futuro

a q̄ liberari petimus.

Amen.

Amen z alla cur iterpta ta nō sūt

Amē triplex efficacia. Hiero.

faciētib⁹ ignoscere. Incōueniēs est aūt si talis pr̄is fili⁹ existens feralis efficiāt: z ad celū vocat⁹ terrenū quēdā z vite huius ppriū hz sensuz. hec Chrī. [Si em̄ dimiseritz] nō retinēdo rācorē: n̄ appetēdo vindictā [hoib⁹ pctā eoz]. s. in vos cōmissa [dimittet vobis pr̄ vr̄ celestis delicta vr̄a. Si aūt nō dimiseritz hoi pctā sūt bus: nec pr̄ vr̄ dimittet vobis pctā vr̄a.] Bñ hois p: dicit vr̄a: qz hec est sola opatio hois: z possessio. s. pctī: in malū em̄ pōt p se: non in bonū. Ecce lex o hō tibi a dño posita ē. Si em̄ dimiseris dimittet tibi: si nō dimiseriz nō dimittet tibi. vñ Cyprīa. Excusatio em̄ tibi nulla est i die iudicij: cū ꝑm tuā sniaz iudiceris: z qđ feceris hoc ipse patieris. vbiz Chrī. Post iple devenia tā oronis formulā, nullu⁹ ꝓrsus mādati memīnit: nisi isti⁹ certe q̄ ad dādā nos venīā cōcitauit. Alt q̄ppe. [Si dimiseritz hoib⁹ pctā eoz: dimittet z vob⁹ pr̄ celestz pctā vr̄a] Itaq; a nobis tota hec res sumit exordiū futurūq; de nobis in nr̄a est ptāte iudiciū. Ne em̄ vel irrōnabilis q̄spiā aut in magno aliq̄ aut in exiguo delicto de iudicio dei cōqri posset ipz reū dīm illi⁹ fecit eē snīe. Quēadmoduz inquit tuipse iudicaueris: ita tibi etiā: iudicabo. Si em̄ dimiseris cōseruo tuo: a me q̄cūq; eādē gratiā cōseq̄ris. Et certe nequaq̄ istud equale est. Tu em̄ remittz cū ipe q̄z remissione indigeas: de⁹ ꝺo cū nullius vnq̄ indigeat ignoscit. Tu cōseruo remittis: de⁹ seruo. Et tu q̄dē mille pctōz re⁹: de⁹ ꝺo ab oi pctō extrane⁹. Et tñ sic q̄q; abūdātiā ꝓprie miseratiōis ostēdit. Quo nō igit digni supplicio sumus cū tali em̄ a deo ptāte donata ipsi salutis nostre efficimur ꝓditores. Quēadmodū ꝺo in alijs causis vt audiamur: rogam⁹ q̄ nobis ea ipsa quoz dñi sum⁹ nō ipēdim⁹. Nihil est qđ sic dei filīs faciat vt malignis atq; ledētib⁹ ee placabilē. Propterea z p singula q̄q; ꝺba nos cōes fieri orones docet: dicēdo pater noster ꝛc. plurali vbiq; nūero nos vti docēs: vt ꝓrim⁹ p cuncta placatione vestigiū quidē in nobis iracūdie relinquam⁹. Qđ si vni⁹ diei saltē vellem⁹ nr̄a pctā dinumerare tūc optime discerem⁹ quātoz rei essem⁹ maloz. Quis igit vestrū i oronē nō hz desidiā? Quis nō supbie est inflat⁹ tumore? Quis nō inanis gloria aurula vētilat⁹? Quis non de fratre detraxit? Quis nō cōcupiscētiā amisit malignā vl ipudicis ocīs aspexit? Quis non inimici cōpassione animi recordat⁹ est? Quis nō emuli sui aut cruciat⁹ est ꝓsperis: aut delectat⁹ aduersis? Uerūtn tot ac talīū pctōz cōpēdiosam nobis ac facilē de⁹ viā liberationis dedit: totiusq; laboris alienam. Quis em̄ labor est fratri indulgere meriti? Labor q̄dē in remittēdo nullus: in retinēdo ꝺo inimicitias maxim⁹. Si q̄dē iracūdia liberari magnā mēti reddit q̄tē: z valde hoc est facile volēti. Sufficit velle tātūmō et oia cōtinuo pctā deleta sunt. hec Chrī. Igitur vt ait Aug. Amplectēda est hoi tā benigna cōditio vt dimittēdo delicta aliena: diluat sua. Augu.

O

Nā fm eundē multa sunt elemosynarū gña quas cū facim⁹: adiuuamur vt dimittantur nobis pctā: sz ea nihil mai⁹ est q̄z cū ex corde scendi dimittim⁹ qđ i nobis q̄scq; peccauit: nec sim⁹ pigri ad dimittēdū alijs. q̄ em̄ vt ait Chrīso. repromisit ꝓrio se pri⁹q̄z illū de reatib⁹ liberauit. vñz Greg. Si cogitauerim⁹ qm̄ nō ei q̄ ꝓristauit nos: sz nobisipis largimur cito dimitteremus venenū ire. Ad dimittendū aūt alijs necesse est frenare irā q̄ frequēter nos stimulat ad vindictā. vñ Aug. Fratres mei exercete vos q̄tū potestis ad exhibēdā māsuetudinē etiā erga inimicos vr̄os. Frenate irā q̄ vos stimulat ad vindictā. Si vindicare te vis de inimico tuo ad ipsaz irā te cōuerte: qz ipa est inimica tua q̄ occidit aiaz tuā. Oratur⁹ es deū: ventura est hora vt dicas pr̄ nr̄ q̄ es in celis: vētur⁹ es ad illū versum: dimitte nobis debita nr̄a. Quid seq̄r. Sicut z nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is. ibi illa inimica stat ꝺ te. Sepit viā oronis tue. Murū erigit z nō est q̄ transeas. Nō seuias ꝓtra inimicū tuū. in istā seuias. Melior est q̄ vincit irā q̄scq; q̄ capit ciuitatē. Nō potes illā interimere: potes istā reprimere. Si fortis es iram vince: z ciuitati parce. Hec Augu. Grego. Jra fre nāda est Augu.

¶ Oratio.

O Pater nr̄ excelsus i creatiōe: suauis i amore: diues i hereditate. Qui es in celis: speculū eternitatis: corona iocūditatis: thesaur⁹ felicitatz. Sāctificet nomē tuū: vt nobis sit mel in ore: cymbala in aure: deuotio i corde. Aduenīat regnū tuū: iocūdū sine pmixtione: trāquillū sine pturbatiōe: securū sine amissiōe. Fiat voluntas tua sicut in celo z i terra: vt oia q̄ odis: odiam⁹: q̄ diligis: diligam⁹: q̄ tibi placēt: impleam⁹. Panē nr̄m quotidianū da nobis hodie. s. doctrinalē: pnialē z ꝺtualē. Et dimitte nobis debita nr̄a: quecūq; ꝺ te cōmisim⁹: aut ꝺ ꝓrios: vel ꝺ nosmetipsos. Sicut z nos dimittim⁹ debitorib⁹ nr̄is: q̄ nos offendērūt ꝺbis: vel in psonis: aut in reb⁹. Et ne nos iducas i tētatiōē mūdi: carnis: z dēmonis. Sz lib. nos a malo pñti: ptō: z futuro. Amē. Exposītio breuis oro nis dñice p terminas particulas.

Cur pr̄ fiāt prēces.

De non thesaurizando in terra sed in celo. Capi. xxxviij.



Deinde docens pfectū contēptū terrenoz̄ ꝓpter deū ponit, phibitionem de collocādo thesauz in periculo: ne. s. thesaurizem⁹ [in terra vbi erugo] i. eris rubigo cōsumit: z in hoc tāgitur corruptio diuitiarū artificialiū: vt auri z A Mat. vi z Lu. xij

Thesaurizandū non esse i terris.

argenti ac ceteroꝝ metallorum [ꝛ tinea]. i. vermis [demolitur] ꝛ in hoc tangitur corruptio diuitiarū naturaliū: vt bladi: vini: vestimentoꝝ ꝛ cōsimiliū [vbi fures effodiūt ꝛ furātur]. h. d. ppter lapides pciosos q̄ lꝫnō possunt rubiginari: nec a vermib⁹ corrodi: nō possunt a latronibus tolli. Sed ve nobis qꝛ totū cōtrariū facim⁹. vnde Chrisо. Quid dicā de illo mādato quo inbemur nō thesaurizare super terras? Quod forte quidē faciūt pauci. Ceteri ꝟo quasi ecōtrario audierunt pceptū: ꝛ quasi dictū sit ad eos thesaurizate omnimode sup terras ita relinquētes celum adherēt terre: et insaniūt erga pecuniā congregandā. Hec Chrī. Deinde subdit admonitionē de thesauro reponēdo i tuto vt. s. thesaurizemus in celo: vbi nec erugo demolitur: quia ibi nulla vetustas nec tinea: quia ibi nulla passibilitas: et vbi fures non effodiunt nec furātur: quia ibi nulla violētia vel fraus. Excellētissimus modus thesaurizandi est quādo bona tēporalia ꝛ transitoria in pios vsus consumūtur: ꝛ sic in bona spūalia ꝛ eterna: ꝛ per consequēs incorruptibilia cōmutantur. Non ergo thesaurizem⁹ in terra emolumēta terrenoꝝ: vbi recōdita deficiūt ꝛ perdunt: ꝛ vnde sumus exituri: sed in celo premia meritoꝝ vbi recōdita proficiūt ꝛ seruātur: ꝛ vbi semp sum⁹ māsuri. vnde Hiero. Stultitia est illic thesaurū reponere vbi exiturus es ꝛ illuc nō premittere vbi sempvicturus es. Illuc ergo substātiā tuā collocavbi patriā habes. vnde ꝛ Greg. Iusti hic edificare ꝛ thesaurizare negligūt vbi peregrinos ꝛ hospites se esse cognoscūt: nā quia in ppriis gaudere desiderant: in alieno felices esse recusant. vnde Chrīs. Qui em̄ collocat thesauros in terra non habet qō speret in celo. Ut quid ergo aspiciet in celū vbi nihil repositū habet? Hec Chrīs. Quia ꝟo vnusquisq; illuc puenire desiderat vbi suas diuitias recōditas esse cognoscit. beat⁹ est qui diuitias suas in celo reposuit: vt semp ibi mentē habeat: sempq; illuc omnib⁹ viribꝫ desiderio tēdat: qꝛ vt subditur. [Ubi est thesaur⁹ tu⁹]. i. res a te amata ꝛ desiderata: [ibi est ꝛ cor tuū] ꝛ affectus tu⁹. Necesse est em̄: vt q̄ pcessit dilectionis thesaurus illuc ꝛ cogitationis sequatur affectus. Nam ſm Augu. Amor est anime pōdus portās eā quocūq; ipse ferꝛ: ꝛ ai ubi amat ibi est. vñ Fulgētius. Ut g̃ in celis thesaurizem⁹ celestia diligam⁹. Uis nosse vbi thesaurizas attēde qō amas: vis nosse qō amas: attēde quod cogitas. Ita fiet vt thesaurū tuū ex tuo amore cognoscas: ꝛ amorē tuū iudicio tue cogitatiōis intelligas: ꝛ ideo vt dicit Greg. [In tot ptes cor diuidit quot sunt ea q̄ diligunt. vñ Chrisо. Ne thesaurizaueris thesauros in terra. tinea em̄ ꝛ vermib⁹ ꝛ furib⁹ ea cōgregas. Si aūt ꝛ hec effugeris nocumēta ꝛ nihil horum erit in seruitutē: redactū esse cor tuū ꝛ affectū esse inferioribus oīno nō effugies. In seruitutē redactū eē intellectū egritudie hac multo difficili⁹ est q̄ habitare carcerē. Nō pūa sustinebis iactura inferioꝝ affix⁹: ꝛ seru⁹ p libero fact⁹: ꝛ a celestib⁹ bonis cadēs: ꝛ nil ex celsoꝝ cogitare potēs: ppter hoc ꝛ gētiles nō credūt his q̄ a nobis dicunt. de actib⁹ em̄ nō de sermonib⁹ nr̄is futuroꝝ volūt habere documētū. Nūc ꝟo cū videāt edificari a nobis splendidas domos: agros emi: balnea atq; hortoꝝ amenitates parari: nolūt credere q̄ ad alteri⁹ nos vsibus pfectionē parem⁹. Si ei inquiūt verū esset istud vēdētes ꝓsus cūcta q̄ possidēt illuc pfecto p̄mitterēt. Hec igit cōsiderātes vicula tāti abrūpam⁹ erroris. Qui em̄ pecunie seruit ꝛ pūtib⁹ cōpedib⁹ strigit: ꝛ futuris parat. Qui ꝟo ist⁹ cupiditatis immunis est: vtraq; libertate potiet. Quāvt cō sequamur grauissimū auaricie ꝛterētes iugū ad celi fastigia subleuemur. hec Chrisо. vñ ꝛ Ansel. Uilescat tibi mūd⁹ ois amor carnalis sordeat. Nescias te esse in hoc mūdo: q̄m ad illos q̄ i celo sunt ꝛ deo viuūt tuū trāstulisti ꝓpositū vbi est thesaur⁹ tu⁹: ibi ē ꝛ cor tuū: noli cū argēteis simulachris vili marmore pōdere poterit trāsuolare ad celū. ℔ aūt ſm Hiero. nō tm̄ intelligēdū est de thesauro pecunie: ſz vtiq; de cūctis voluptatib⁹ ac possessiōib⁹ ꝛc. Sulosi de⁹ vēter est: luxuriosi thesaur⁹ epule sunt: lasciui ludicra: amatoris libido: auari pecunia: ꝛ sic intelligendū est in alijs: huic em̄ cernit vitio vnusq̄sq; q̄ vincit: ꝛ ibi ꝫ cor vbi thesaurū: ꝛ ad hanc cōuersionē cordis ad amorē passionū et rerū ymōi seqt̄ auersio a deo. Si g̃ in celo est mūdū ē: qꝛ mūda sunt celestia. Si aūt in terra volutat̄. i. si q̄d agat: vt terrena ꝓsequt̄: quō mūdū est. vñ Aug. Sordescit aliq̄d cū inferiori nature mi scet: q̄uis in suo gñe non sordidet: qꝛ etiā de puro argēto sordidat aurꝫ si misceat: ita ꝛ animus nr̄ terrenoꝝ cupiditate sordescit q̄uis terrena in suo gñe mūda sint. Igit vt ait Richar. Quecūq; in mūdo ꝓcupiscꝫ: q̄cūq; i mūdo metuis ipēde libēter ꝓ libertate cordis: qꝛ vt dicit Aug. Totū mūdū dꝫ cōtēnere q̄ si bi thesaurizat in celo. ¶ Et ne timoꝛ surrepat diffidētie habēdi vite necessaria ꝓuīr excludit diffidētiā q̄ nasci posset ex cōditiōe ꝓpria dicēs. [Nolite timere pusill⁹ grex]. i. cōgregatio hūiliū: [qꝛ cōplacuit pr̄ vr̄o] celesti [dare vobis regnū] non q̄dē ob merita vr̄a: ſz ex mera liberalitate ꝛ bonitate sua diuina. q. d. Ex q̄ regnū celoꝝ parātū est vobis parū debetis curare de terrenis. Nō em̄ de vite necessarijs dꝫ diffidere cui regnū vite ꝓmittit: in q̄ ois sufficiētia habet. Dicit aut̄ grex ꝓpter fidei obedientiā: pusillus ꝓpter

Chrisо.

Thesaurizandi modus excellentissim⁹.

Hiero.

Greg.

Chrisо. Mali frustra respiciūt celum.

Augu.

Fulgentius.

Greg.

Chrisо.

Anſel.

Hiero.

B

Augu. Sordescit vitio ri commixtū. Richardus.

Augu.

Pusill⁹ grex.

voluntarie pauptatis ⁊ hūilitatis deuotionē qua puenit ad celestis regni possessionē. Ut pusill⁹ & grex electorū respectu maioris numeri reproborū: q⁹ pauci erāt fideles respectu infidelīū: ⁊ pauci sūt electi respectu reprobozū. Utinā ⁊ ego merear de illis paucis vel minim⁹ eē ⁊ cū eis regnū pcipere. peruenit ēt ad regni opulētiā p cōsiliū superogationē q̄b⁹ itur ad pfectionē: et iō subiūgit di. [Uendite q̄ possidetis] ēt necessaria ⁊ date elemosynā: q̄ ad idē regnū via est: facite vobis saculos. i. repositoria bonorū ⁊ loca ad reponē dū mercedē elemosynarū vestrarū q̄ nō vetescunt: ⁊ deficiūt. s. reponēdo elemosynā in man⁹ pauperū q̄ vobis p hostes ⁊ fures trās eūtib⁹ pecuniā vestrā vsq̄ ad locū tutū portent ne eā amittatis: thesaurū nō deficientē in celis ⁊ eternis: q⁹ merces elemosyne ī eternū manet in celis. Nā fruct⁹ elemosyne auget merita q̄ sūt thesaur⁹ indeficiēs i patria. Et si p elemosynā habem⁹ in celo thesaurū meritoriū: ibi cor nr̄m suspiret ⁊ expectat thesaurū premioz̄. Deinde docet eos de oculo simplici habēdo q̄ attēdere debem⁹ i oi ope nr̄o. vñ ait. [Lucerna corpis tui ē ocul⁹ tu⁹.] Hic est locutio metaphorica: q⁹ corp⁹ morale hic accipit p cōgerie opationū: sicut corpus materiale est q̄dē aggregatio mēbroz̄ diuersorū. ⁊ iō sicut ocul⁹ materialis regit totū corpus materiale: ⁊ dirigit mēbra ad opandū sic ocul⁹ moralis. s. intentio regit totū corp⁹ morale: ⁊ dirigit varias opatiōes in finē. Jō subdit. [Si ocul⁹ tu⁹ fuerit simplex]. i. intentio tua recta sine plica simulatiōis ⁊ erroris [totū corp⁹ tuū lucidū erit]. i. cōgeries opationū tuarū erit bona ⁊ meritoria etiā si non ita hoīb⁹ videat: dū tn̄ opatiōes sint bone de genere: vel saltē indifferentes ⁊ licite: aliter nō caderēt sub recta intentiōe. vñ Sene. Nihil interest q̄ aio facias q̄ vitiosum ē fecisse q⁹ facta cernūt: anim⁹ nō videt. [Si aūt oculus tu⁹ neqū fuerit]. i. intentio puersa [totus corp⁹ tenebrosū erit]. i. cōgeries opationum obscura p pctm̄ ⁊ mala ēt si opatiōes sint bone de genere ⁊ hoīb⁹ videant recte: q⁹ op⁹ bonū de genere efficit malū ex puersa intētiōe. Uide ḡ ne intētio tua sit puersa: q⁹ p hoc corrūperent oia bona. [Si em̄ lumē q̄ in te est tenebre sūt]. i. si actio bona de genere q̄ ē q̄si quoddā lumē efficit mala ꝓpter defectū intentiōis bone [ipse tenebre quāte erunt] q̄si diceret multo magis q⁹ actio mala de genere que est quasi quedam tenebra si cū hoc supueniat intentio mala est multo deterior q̄ p ma. Quando em̄ que per se mala sunt etiam cum mala intentione fiunt: tunc duplex obtenebratio est ⁊ praue intentionis: ⁊ praue operationis. Non ergo quid quisq̄ sed quo animo faciat cōsiderandum: et primo circa puritatē intentionis laborandum est: quia sine ipsa opus sequēs nihil valet. Itaq̄ si bonū bona intentione feceris non habens in tua cōscientia aliquam partem tenebrose cogitationis illuminatur etiaz factū tuū qualēcūq̄ exitū habuerit: ⁊ illuminabit te. i. splendidum ⁊ fulgidum reddet: ⁊ hic per splendorem gratie: et in futuro splendore glorie. Et si bn̄ alicui ꝓueniat q⁹ tu nō recta ⁊ mūda intentione facis quomodo tu feceris tibi imputatur nō quomodo illi prouenerit. Igitur caue ne ipsa cordis intētio que lumē est anime vitiorū caligine fuscetur: vt oculus simplex totum corpus faciat lucidum: quatenꝰ quicquid feceris facias propter deum et ad locum vnde exeunt gratie redeāt vt iterum fluant. Et q⁹ aliquis cupiens assequi terrena et celestia posset dicere q⁹ recta ⁊ simplex pōt esse intētio: vt quis agat ⁊ ꝓpter temporalia: et ꝓpter deū bona que agit hoc remouet exemplo duorum cōtrariorū dominorū: quia [nemo potest seruire duobus dn̄is] scz contrarijs ⁊ disparatis ⁊ non subalternatim positis. Nam vt ait Beda. Non valet simul transitoria ⁊ eterna diligere. Et vt ait Aug. Unus oculus non pōt videre in celo ⁊ in terra. vnde ⁊ Cypria: Mundi amor et dei pariter in vno habitare nō possunt: quēadmodū oculi celū ⁊ terram nequaq̄ cōspiciūt. Sicut aūt dicit phs in libro de animalibus. Aues claudūt oculos cum palpebra inferiori: alia vero grossa cum palpebra superiori. Per aues intelliguntur viri spūales qui ad inferiora ⁊ terrena oculos claudūt. Per alia vo grossa intelligūtur viri mūdani qui habent oculos clausos ad celestia: ⁊ apertos ad terrena ⁊ secularia. Sm Chrisō. Duos dn̄os dicit qui cōtraria inūgūt: plures aūt idē inū gentes nō sunt plures: sed vnū. Nā cōcordia multos facit vnū. Isti dn̄i quibus nō potest simul seruiri sunt vitia ⁊ virtutes celestis et terrestria: de⁹ ⁊ diabolus caro ⁊ spirit⁹. nam ad cōtraria trahunt et cōtraria inūgunt: ⁊ ideo cōsequēs est vt vnū deserat: ⁊ alteri obtēperet. Uñ quasi declarādo subiūgit. Non potestis deo seruire ⁊ māmone. Mammona māmone syriace dicit diuitie latine: ⁊ māmō māmonis nomen est demonis qui preest diuitijs ⁊ tentat de vitio cupiditatis non q⁹ in ei⁹ ditione sint diuitie: vt dare eas possit vel offerre nisi q̄n de⁹ pmittit: sed q⁹ his vtat ad decipiendū ⁊ irretiendū hoīes laqueis quos in diuitijs ptēdit. Et licet homo nō possit seruire deo ⁊ diuitijs: pōt tn̄ seruire cū diuitijs. Diuitijs em̄ q̄ seruit: illi vtiq̄ seruit q̄ de cupiditate diuitiarū tentat ⁊ decipit. Ille aūt cū diuitijs seruit qui eas ꝓpter se: ⁊ vt sīne vlti mū diligit: aut qui eas cupide acquirit: vel auare retinet ⁊ vt seruus custodit. Ille aūt qui in operib⁹ pijs diuitias expendit nō seruit diuitijs: sed magis diuitie seruiunt ei: q⁹

Elemosyna ad celos via est.

Corpus morale.

C Sene. Uitiosū q̄cunq̄ aio fiat turpe ē.

Intētio ꝑsiderāda est.

Dñis duobus seruire.

Beda.

Augu.

Cypria.

Per clauden di mod⁹

Chrisō.

D dn̄i.

Māmo na.

Māmō.

Seruire deo

Seruire diuitijs. Ambro.

eas distribuit: vt dñs z eis vtiť ad opa virtutũ sicut instrumẽtis. nam ſm Ambr. sicut diuitie sunt impedimenta ꝓbis: ita ꝓbis sunt adiumẽta virtutꝫ. vñ Chri. Duo g̃ sunt nobis dñi ꝓpositi de⁹ z mãmona. i. diabol⁹ q̃ mãmone est auctor. Ille nos ad miam ꝓuocat: hic ad auariciã. Ille ad vitã: hic ad mortẽ. Ille ad salutẽ: hic ad perditionẽ. Cui de duobus obtẽperare debem⁹? Et vtiqꝫ q̃ nos ad vitã inuitat. nõ ei qui nos trahit ad mortem. Quid eñ terribili⁹ est q̃ si ꝓpter pecunias a xp̃i seruitio dicamur excidere: vel cõsiderabili⁹ q̃ si despectu pecuniarũ tota illi possum⁹ mẽte z dilectione cõiũgi. Hec Chri.

Chryso.

Et cũ nullo mõ possit q̃s duob⁹ dñis seruire multi tñ fatui conãtur ꝛ hanc impossibilitatem. Siles illis de quib⁹ in libro Regũ dr q̃

Reg. xvij.

fuerũt gẽtes deũ timẽtes z nihilomin⁹ idolis seruiẽtes. Et sciẽdũ q̃ diligere diuitias ꝓpt se: z deũ ꝓpt se: z vtrũqꝫ vt finẽ vltimũ: vt in h̃ seru⁹ vtriusq̃ dicat est ipossibile: ꝫ possit vnũ in ordine ad aliud appetere: puta diuitias ꝓpter deũ. Actio ergo corporalis põt referri ad finẽ tpalẽ: dũmodo postea illud tpale referat ad deũ. Si aũt in actionib⁹ finis proximus ponatur deus: z finis vltimus tẽporale puerilissimũ est. Que cũqꝫ eñ res ꝓpter aliõ aliquid q̃ritur inferior est q̃ id ꝓpter quod queritť. Uñ bene ꝫ cõstituere duos fines: scz tẽporalẽ: z eternũ: et finẽ sub fine ponere: vt illud q̃ est eternũ finis vltim⁹ sit: qr vna intentio multos actus informat. Diuersi vero fines quorũ vnus sit ad aliũ referibilis non sunt faciẽdi. ¶ Post hoc cõcludẽdo inducit: vt de victu z vestitu q̃ necessaria sunt nõ solicitemur loquẽs ad discipl'os suos q̃s spãliter ad mũdi cõtẽptũ inuitat. hec eñ spãl'r dicũtur apostolis: eorũqꝫ successorib⁹ z ceteris oibus qui ad summũ perfectiõis culmẽ attingere cupiũt. nã talib⁹ nulla terrenorũ bonorũ solicitudo est: qr habẽtes victũ z vestitum his contẽti sunt. Hec oia dicũtur hic ad tollẽdũ a predicatorib⁹ euãgelij solicitudinẽ supfluã de necessarijs quantũ ad pñtẽ vitã. Uñ ne dicerẽt qualiter poterimus viuere si oia abiecerim⁹: idcirco inferẽdo intentũ suũ ex ꝓmissis subiũgit. [Ideo dico vobis ne solliciti sitꝫ] solicitudie supflua z inordinata [aie vestre]. i. vite aiali: que cibo sustẽtať [quid mãducetis] vel bibatis [neq̃ corpori vestro q̃d induamini] Quasi diceret. Si vultis deo seruire opz renũciare mãmone in nimia tẽporaliũ solicitudine: nõ aũt: ne laboretis: ne curetis: ne q̃ratis de cibo: aut potu: aut vestimẽto: sed ne solliciti sitis: vt vitiosam solicitudinẽ ꝓhibeat q̃ mentẽ ꝓturbat: z ab eternis retrahit seu reuocat: z vt necessariũ ꝓcedat.

Fines duos cõstituere licet.

Solicitudo tollenda.

Beda.

Uñ Beda. Precipiť nobis ne solliciti simꝰ q̃d comedam⁹: z qr in sudore vult⁹ ꝓparam⁹ nobis panẽ labor exercẽdus est solicitudo ꝓcauenda: vñ z Chri. Nõ eñ solicitudinib⁹ spiritualibus sꝫ laboribus corpalib⁹ acquirẽdus est panis: qui laborantibus ꝓ premio diligentie deo ꝓstante abũdat: z negligẽtib⁹ ꝓ pena deo faciẽte subducť. Itẽ nõ aũt. Ut mã ducetis vel bibatis aut induamini: ꝫ q̃d mã duces ꝫ ducetis vel bibatis aut induamini. Wandu nõ q̃d sollicare namq̃ ac biberez indui necessarium est licuerit ad sustentationem nature: solicitari ꝙ circa sumptuositatẽ vel delectationẽ ad vitiũ ptinet gule aut vane gl'ie: vel ẽt auaritie vbi ꝫ Bedã videť argui q̃ spreto victu z vestitu cõi lautiora cibi vel austeriora ꝓ his cũ q̃b⁹ vitã ducũt alimẽta vel indumẽta req̃rũt. Spũaliter g̃ in manducatione possum⁹ intelligere gulosos: in indutiõe vane gloriosos: ivtroq̃ auaros. vñ alibi. Erat q̃dã diues in quo cupiditas: q̃ induebať purpura z byſſo: in q̃ vanitas z epulabať quotidie splendide: in quo gulositas. Noli g̃ quicũqꝫ es q̃ mundi gloriã spreuisti ac deo seruire elegisti: noli inq̃ solicit⁹ esse vite tue de victu z vestitu: qr vanũ ẽ ꝓ his eẽ solicitũ. Uñ cõfirmat spem nostram dñs. primo de maiori ad minus descendens z ꝓbat a maiori neminẽ eẽ solicitũ circa hmõi. Si eñ maius donabile dať ex amore z min⁹ dabiť saltem in necessitate: sed de⁹ dedit nobis maiora beneficia scilz animã z corpus ergo dabit z minora scz victũ z vestitũ. Non eñ anima ꝓpter escã creata est: nec corp⁹ ꝓpter vestimentũ: sed magis ecõtra est factũ: nõ sit solicit⁹ animus ne ꝓcipiat q̃ ꝓpter se creatũ est. vñ Chri. Nisi de⁹ vellet cõseruare q̃ ẽ ipsum nõ creasset: qr vero ipe cõstituit vt aia cibo: z corpus indumento cõseruet ideo ipse vtrũqꝫ tribuit. hec Chri. Qui ergo dedit sine solicitudine nostra vitã: dabit sine solicitudine nr̃a supflua etiã illud vñ regatur vita: fatu⁹ est ergo qui ꝓpter minus. s. escã aut vestimẽtũ pdit maius scilicet animam vel corpus.

Chryso.

¶ Deinde probat singul'r de vtroq̃. s. cibo z vestimento. Et ꝓmo de cibo de quo cõfirmat spẽ nostrã a minori ad maius ascendens: et ex minori maius ꝓsuadens. Et ponit exẽplũ de irrationabilib⁹ creaturis. s. volatilib⁹ celi. i. aeris i quo volitãt qr [nõ serũt: neq̃ metũt] s. ad cibũ acq̃rẽdũ [neq̃ ꝙgregãt in horrea] s. ad ꝓseruãdũ [z pr̃ celestis pascit illa] ꝓpt̃ hoies sine solicitudie eorũ magna. ergo multo magis pascit hoies q̃ sunt chariores sine solicitudie eoꝝ supflua.

F Solicitudo vicius.

Animal rõnale.

Rõnale ei animal (sicut z hõ) maioris est põderis z precij coram deo q̃ irrõnabilia sicut sũt aues: qr aialia facta sũt ꝓpter hoiem. finis aũt ẽ nobilior his q̃ sũt ad finẽ. Sic̃ g̃ de⁹ pascit aues cũ solicitudie ꝙueniẽti sue nature: sic pascit hoies cũ solicitudie ꝙueniẽti eoꝝ nature q̃ ẽ ſm regulã rõnis recte. si tñ ea q̃ ꝓcipit studeãt implere. Qr sicut natura auiũ ẽ ꝓdicto mõ viuere: sic natura hois est viuere ſm dictamẽ rõnis re-

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

cte ad qđ sequit ipm debere solicitari solicitudine moderata ad q̄rēdū ea q̄ nō dedit sibi natura vt cibū ⁊ vestimētū necessariū. Uñ nō dicit de auib⁹ nō volāt ad grana ⁊ ad pascua: qz nō ꝓhibet laborē ⁊ puidētiā ꝫ solicitudinē ⁊ auariciā. vbi Chri. Oia volatilia fecit de⁹ ꝓpter hoiem: hoiem aūt ꝓpter seipm. Si ḡ alialib⁹ ministrat ꝓpter hoiem: quō nō hoi ministrat ꝓpter seipm. ¶ Deinde ꝓbat de vestimento ⁊ ponit duplex exēplū. Primū est de eo qđ est ūra hoiem magnitudine corporis quā dat de⁹ sine solicitudine ipsius qđ ex hoc ꝓtz: qz quātūcūq; aliqs solicitet de augmētatione sua non pōt addere ad staturā suā cubitū vnū. Cū igit vestimentū cōpetat maiꝰ vel minꝰ ꝑm quātitatē corpalē: ⁊ quātitas dat ei sine solicitudine sua: ꝑ ꝓñs vestimētū ꝓuenies dabit ei sine solicitudine sua supflua. Secundū exēplū sumit ex eo qđ est extra hoiem: scz ex terrena scētib⁹: vt liljs et herbis: qz sine sua solicitudine crescūt: et ꝑm suā quātitatē a deo vestiūtur: ꝓpter quod dicit [nō laborant] ad ornandū se coloribus [neq; nent]. i. filant ad faciēdū sibi vestimētum: et tñ optime vestiunt dei ꝓuidētia tam ꝑciosis coloꝛib⁹ induta. Ipe em̄ color oriemētū est floꝛ qui oēs excellit colores vestiū: ⁊ regale excedit ornamentū. Qđ ꝓbat: qz salomō ꝫ fuerit rex potētissimꝰ: tñ nō fuit ita bene vestitus: qz licet ars imitetur naturā: tamē opa artis nō assequunt ꝓfectionē operū nature. Unde Hiero. Et reuera quod sericū: q̄ regū purpura: que pictura textricuz pōt floꝛib⁹ cōpari? Quid ita rubet vt rosa? Quid ita candet vt lilium? Uiole ꝙo purpurā nullo mō supari murice oculoꝛ magis q̄ sermonū iudiciū est. vñ ⁊ Chriſ. Cur ꝙo tāto etiā herbas decore vestiuit vt suā scz sapientiam demōstret: ⁊ supabūdantiā virtutis vt vndiq; eius gloriā discam⁹. Non em̄ soli celi enarrant gloriā dei: sed ⁊ terra. hec Chriſ. Et ex hoc cōcludit q̄ deus sufficienter vestit hoiem absq; solicitudine supflua dicēs [Si aūt fenū]. i. herbā [agri qđ hodie est]. i. in ꝓñti [⁊ cras in clibanū mittitur]. i. in furnum mittit seu ponitur: quia in quibusdā terris loco ligno⁊ vtunt stipulis ⁊ talib⁹ ad calefaciēdū furnū: de⁹ sic pulchre ⁊ varijs coloꝛib⁹ ⁊ formis vestit ⁊ venustate adornat] quanto magis vos minime fidei]. s. sine solicitudine supflua vestiet quasi diceret. Si de floꝛib⁹ q̄ nati sunt tm̄modo: vt videant ⁊ pereāt tātā de⁹ curā gerit q̄to magis de hoib⁹: qz ad imaginē dei sunt facti: ⁊ ad eterna vocati. Uocant autē eos q̄ nimis solicitant modice fidei: qz ex defectu fidei ꝓcedit talis solicitudo supflua: non aūt solicitudo rōnalis ⁊ moderata ꝑm glosam scti nō immerito aliq⁹ cōparant q̄ nihil in mūdo habētes: nec laborātes sola contēplatione terrena despiciūt: celestia petunt: iā angelis siles. Ecce q cōmendant in sctis tria. s. pauptas volūtaria: qz nihil habētes: cōtēplationis quies siue otiositas sctā: qz nō laborātes: mentis eleuatio ad supna: qz eterna petūt. Per volatilia ḡ celi intelligi ꝓñt viri cōtēplatiui qui nō serūt: neq; metūt neq; cōgregāt in horrea se negocijs secularibus implicādo: ⁊ dñs ꝓ eis solicitat necessaria ministrādo. Per lilia vero agri intelligi possunt vere casti: qz ꝓpter cādoꝛē mūdicie: et ꝓpter odoꝛē virtutis in quib⁹ crescūt: non tā suo laboꝛe q̄ dei dono qui ⁊ sideribus ādi sunt ad laudādū ⁊ imitādū: ⁊ incremēto: ⁊ inquiete sancte contēplationis: ⁊ in decoꝛe honeste cōuersationis. Ex his ḡ instructi nō diffidamus de necessarijs: qz tpe oportuno de⁹ prouidebit nobis de illis: si tñ ea que ꝑcipit faciamus. Si eniz de tēporalib⁹ diffidim⁹ quo mō eterna spabim⁹. Fides famē tñ nō timet Modica fides que nec de minimo certa est: nedū eterna nō speret: q̄ intelligit qđ est hō nō desperat de deo: qui aūt desperat: de deo nescit quid est hō: quia deus in hoie: ⁊ homo in deo. De creatoꝛe desperat: q̄ in creaturis spē ponit. Igit vt ait Ansel. Nō te futuri tē poris sterilitas terreat: non future famis timoꝛ mētē tuā ejiciat: sed ex ipso tota fiducia tua pēdeat q̄ aues pascit: ⁊ lilia vestit. Ipse sit hoꝛreū tuū: ipse apotheca: ipe marsupiū tuū: ipse diuitie tue: ipse delitie tue solus sit tibi oia in oib⁹. Et ponit hic dñs tria bona q̄ deus hoi dedit scz aiam: coꝛp⁹: et res. Aia dz subijci superioꝛi. s. deo ⁊ sibi obediēdo et coꝛpus suo supioꝛi. i. aie sibi obtēperādo: ⁊ res suis supioꝛib⁹. s. deo vt paupib⁹ distribuant: et aie vt discrete diligant: et coꝛpi vt sibi necessaria ministrent. Sed istū ordinē puertūt diuites q̄ nō subijciunt deo: qz pauperib⁹ nihil tribuūt: nec aie: qz res iniq̄ diligunt: nec coꝛpi: qz illud fatue afficiūt. ¶ Deide ad inculcādū arctꝰ quid supra dictū est repetens subiūgit. [Nolite ḡ solliciti esse dicentes: qđ mā ducabim⁹: aut qđ bibemus: aut q̄ operiemur.] ꝑm Chri. Qđ dz: nolite soliciti esse: nō idē est qđ nolite opari: sed nolite rebꝰ mūda nis mēte affligi. cōtingit em̄ aliquē operātē nihil solicitū esse. Et ꝑm eūdē. Si ꝓ necessarijs nō opz eē solicitos qua pena digni erūt qui ꝓ supfluis nō dormiūt ⁊ aliena rapiūt. ne. Nolite inquā de his soliciti esse. [Hec enim oia]. s. ad victū ⁊ vestitū ptinētia [gētes]. i. gentiles [inquirūt] cū solicitudine nimia: et vitiosa que diuinā prouidentiā circa actus humanos negātes circa talia imoderate so licitant: quoꝝ videlz erga ꝓsentē vitā stu dium oē cōsumit: quib⁹ nulla ꝓsus cura est futuroꝝ nec cōfidentia de ꝓmissione eterna rū. Uel [hec oia gētes]. i. hoies mūdani cuz solicitudine immoderatē et nimia [inq̄rūt] qz magis bona ꝓñtia q̄ futura q̄rūt: ⁊ ideo

Chriſo.

Solicitudo ista ture et amici⁹.

Natura vicit artem.

Hiero.

Chriſo.

Psalmo xviij.

Solicitudinis origo.

Ysaie

Chriſo.

Ansel.

Chriſo.

Ysaie

Ellas

Elias

Ysaie

Ysaie

Ysaie

talis solicitudo fac eos infidelib⁹ sil'es. Quid em̄ ampli⁹ habet fidelis a gētili cui⁹ infidelitas aim solicitat: z curis huius vite fatigat. Sed heu multi ex nobis ea q̄ mūdi sunt magis q̄ gentes inquirūt. Uos ergo hec querere nō est necesse: q̄rere iquā cū solicitudine. [Scit em̄ pater vester] q̄ viscera nō claudit bonis filijs [quia his oibus indigetis] scilz in via necessarijs. sine his eniz neq̄ viuere: neq̄ deo seruire potestis: q̄ vtiq̄ ipse dat nisi infidelitas vra euertat. Quia nō est pater pius q̄ nō tribuit necessaria filijs indigētiā sibi notā patientib⁹. Et q; pater est vult: z q; celestis pōt: si aūt potest z vult: sine dubio donabit quod nobis expediat ad salutē. vnde Raba. Raba. Quis rex militib⁹ deuotis debitā nō p̄curat alimoniaz? Quis dñs famulis suis nō ministrat cibaria? q̄s pater nō dat filijs alimentū. vñ Chri. Nō dixit nouit de⁹: sz nouit pater vester: vt eos in maiorē spē ducat. Si em̄ pater est: et pater talis nō poterit despicere filios in vltimis malis: cū vtiq̄ neq̄ hoies p̄sentes existētes hec sustineāt. Est ei oino clarū q; de⁹ naturā ipsam nouit z ei⁹ creator existit q̄q̄ illā talē formādo creauit: indigentiā quoq̄ ei⁹ magis p̄spiciat q̄ tuipse q̄ eiusmodi necessitatib⁹ coartarz: nā ipsivtiq̄ sic placuit vt hāc indigētiā natura pateret. Nequaq̄ erit g̃ cōtrarius in his quibus ei opus esse decreuit necessariarū eā rerū p̄ceptione fraudabit. Hec Chri. vnde etiā Aug. Augu. Scit celestis medicus quid nobis datur⁹ est ad cōsolationē: q̄d ve subtracturus sit ad exercitationē: non em̄ hō iumento suo cibaria subtrahit sine cā. Si g̃ scit vt dictū est: z vult q; pater: z pōt quia omnipotēs: ergo nec est timēdū q̄n p̄uideat nobis. Hec Aug. Notādum aūt q; ex plurib⁹ causis aliq̄n patimur penuriā in vite necessarijs. Prima est ex me- Penurie cause. rito p̄cōz nostroz. Scōa est cā exercēde virtutis. Tertia est ex iportunitate nr̄e auaricie: nimia nāq̄ solicitudo ne deficiāt necessaria facit vt aliq̄n deficiāt. Quarta est humana supfluitas: dignū est em̄ q̄ supflua queri musvt aliq̄n necessarijs carea⁹. Quita est abusus tpaliū: q̄ em̄ creatura dei abutit dignū est vt aliq̄n ad necessitatē ei tollat. Sexta est ingratitudo: dignū eniz est q; bñficijs dei priuet qui ingratus extitit. Septima cā est: vt credam⁹ deū nobis p̄ebere tpalia: et nō esse a nobis: vel ex debito nobis tribui a deo: ea em̄ subtrahēdo ostēdit q; ipe⁹ sit dñs. Solicitudo p̄hibita z p̄missa. Prohibet ergo dñs solicitudinē diffidētie z timorē: sed permittit solicitudinē p̄uidētie et laborē. Prohibet solicitudinē deordinataz et supfluā per quā impediūtur z postponūtur bona spūalia: sed pmittit solicitudinē moderataz necessariā p̄m regulā rationis recte cū sit pars p̄uidētie: aliter sequeret q; hō tē taret deū si expectaret ab eo oīa necessaria omittendo q̄ dz fieri circa hec via humana. Igit cū duplex possit esse amor rerū tpaliū: Amor rerum tpaliū duplex. scz respectu supfluī: vel respectu necessarij p̄mū, phibet dñs thesaurizationē: cōtra secūdū, phibet p̄focantē solicitudinē. Cubi plex. notādum q; triplex est solicitudo. Prima est Solicitudo triplex. nature q̄ veri⁹ labor z cura ōr: p̄uidentie q̄ hoi ne deū tentet cōcedit: vt tamē deus oib⁹ p̄ferat. Unde z Ade dictū est. In labore et sudore vultus tui vescēris pane tuo. et dñm loculos habuisse ptz ex euangelio. Secūda est culpe q̄ consistit in quātitate rerū cum supra necessitatē acquirunt: z hāc solicitudinē paritz comitatur quaricia: in qualitate etiā z lauticia rerū quā comitat luxuria: i nimis q̄z anxia necessarioz p̄uisione ex qua seq̄tur spūaliū negligētia: z hec solicitudo oino phibet: q; vitiosa iudicat. Tertia est gre q̄ cōsistit in operib⁹ iustitie z p̄mi cōpassiōe. ij. cor. xj vñ apl's. Instātia mea quotidiana z solicitudo oiz ecclesiarū: hec solicitudo p̄cipit: q; ad charitatem ptinere dinoscit. Prima est tolerabilis: scōa vitupabilis: ktia cōmēdabilis. Tandē cōcludit de quo debet homo esse solicit⁹: q; de eternis non de terrenis. Et iplicat hic triplex bonū: scz celeste: spūale: z temporale. Primū est bonū glorie: secundū gratie: Bonum triplex. tertiū fortune. Primū est maximū: scōm minus: tertiū minimū. Ideo primū dz esse in intētione sicut p̄miū: scōm in opatiōe tāq̄ meritū: tertiū in adiectiōe tanq̄ sustentamētū. Itainq̄t nolite eē soliciti circa tpalia q̄rēda sz primū intētiōe: affectiōe: ac p̄cipue pre oībus alijs: z principal'r tāq̄ beatitudinē oim actionū: z vltimū finē qui est p⁹ se appetibile [q̄rite regnū dei]. i. vitā eternam: z celestia bona: ne sit error in q̄rendo: scōo tanq̄ rectā viā z id p q̄d mereā obtineri regnū dei q̄rite [iustitiā] dei sequēdo ei⁹ p̄cepta: etiā iustitie opa: et tertio ad vite necessaria vobis [h̄ oia] scz tpalia quoq̄ vniuersitatē in trib⁹ positū: scz i cibo: potu: z vestimēto: [adiciētur] scz [vobis] cooperātib⁹ z collaboratibus: ac solicitudinē modo habentibus: q; sicut propter mala opera fructꝰ terre subducit: sic p̄pter bona opera adiicitur. Uerūtamē si p̄sentia subtrahunt ad exercitationē est z probationē: ac etiā penit⁹ subtracta martyrij p̄merent coronā: si h̄o dantur ad consolationē est et gratiarū actionē. Quia diligētib⁹ deū Ro. viij oīa cooperātur in bonū. scit em̄ medic⁹ celestis q̄d magis expediat nobis. Igitur q; primū relatiue ōr ad scōm: ptz q; nō excludit solicitudinē oino circa necessaria vite: sz ostendit q; p̄ncipaliter debem⁹ solicitari de spūalib⁹: z secūdario de temporalib⁹: quia temporalia adiiciētur nobis. i. p̄sequētur sine vllo nostro impedimēto: ne cū ista querim⁹: illic auertamur: aut ne duos fines p̄stituam⁹. nā p̄m Augu. Cū dixit primū querite regnū dei Augu.

Regnuz dei. Regnū tpale. significauit tpale posterius q̄rendū non tpe ſz dignitate. Illud tanc̄ bonū: hoc tā̄c̄ necessariū ꝓpter illud bonū. Hoc est primū q̄re regnū dei: z posteri⁹ tpale. i. hoc ꝓpe loco ponere z illō posteriore. ſ. vt iō q̄ram⁹ tpale: vt habeamus regnū dei: nō ecōuerſo. Apte em̄ ostēdit nō tpalia sic esse appetēda: vt ꝓpter ipa bn̄facere debeam⁹: licet sint necessaria: sed q̄cūc̄ facim⁹ ꝓpter regnū dei facere istituimur. Ergo cū aliq̄d boni opamur nō tpalia: sed eterna cogitem⁹: z primū intētiōe et affectiōe regnū dei q̄ram⁹. Scti primitiui que sierūt primo regnū dei: z ideo de⁹ adiecit eis regnū mūdi: scz tpe Cōstātini: ſz hodie a multis prio z p̄cipue q̄rit regnū mūdi magz c̄ dei: z magis solicitī sunt ꝓ terrenis z diuitijs c̄ ꝓ aiab⁹ z eccl̄ijs: z ideo timēdū est eis ne cū regno mūdi amittāt regnū dei. Deide vetat cogitare de crastino et futuro dicens. [Nolite g̃ soliciti esse in crastinū]. i. in futurū solicitudinē. ſ. futuro tpi debitā inordinate p̄occupādo: z curā q̄ incūbit diei crastino i diē hodiernū anticipādo. De pñtib⁹ g̃ vt ait Hiero. Concessit debere esse solicitos q̄ futura ꝓhibet cogitare. Sufficit em̄ nobis p̄sentis tpis cogitatio: futura que icerta sunt relinquam⁹ deo. Ubi petrus cantor supra prohibuit solicitudinē vitiosam de pñtib⁹: que scz sunt vnius anni. semel eniz in anno seri: mus: metimus z colligim⁹. Unde z presentia quasi dicunt: hic aūt ꝓhibet solicitudinē de futuris: vt de his que post annū veniūt. De his em̄ que ꝓcurat diuina ordinatio nō conuenit solicitari. Si ergo ꝓuidētia tua vltra annum extendit iā in vitiosam solicitudinē vertit: vt abbatis qui vsq̄ in tertiū annū reseruauit annonam. Cuiusmodi hoies mō reputamus sapiētes: cū tn̄ veniāt cōtra dn̄i ꝓhibitū q̄ cōcedit tn̄ curā pñtiū. Tales etiam de tēo diffidūt z ob h̄ miserrimi sunt. hec Petrus. vn̄ z Chri. Qō aūt dictū ē nolite cogitare de crastino scio ego nec audire aliquē: nec oino seruare. Cū em̄ nec̄ orare ꝓ his inbeamur nos oē studiū erga hec expēdim⁹: et de his singulis cogitādo ꝓsumimur. Sz quātā in his que ad corp⁹ sunt curam ostēdim⁹ tantam in spūalibus habem⁹ incuriā immo longe etiā maiorē. Hec Chrisost. Non vult autē dn̄s de futuro nos eē solicitos tanc̄ certi de futura vita simus: quia nec̄ de presenti certi z securi sumus. vn̄ Ansel. puta te quotidie moriturū: z de crastino nō cogitabis. vnde et Sene. Ois dies sicut vltima est ordinanda. Sufficit g̃ nobis p̄ntis cogitatio tpis futuroꝝ curā que incerta est relinquam⁹. [Crastinus enim dies solicit⁹ erit sibiꝑsi]. i. ipse affert solicitudinē suā secū: q; temp⁹ futurū habebit solicitudinē suā sibi ꝓgruā z debitā sicut ptz q̄ ex variatione tēporis occurrūt varia fienda de quib⁹ sufficit, tunc solicitari cū venerit eoꝝ hora: ac si dicat. Cum futurus dies aduenerit de ipso curabitis z non añ: sicut em̄ hodiernā solicitudinē non interdico: ita nec crastinā post c̄ crastin⁹ dies aduenerit. Et ꝑm hoc in predictis hoc nomē solicit⁹ dicit anxietatē auaritie: q̄ semper est fugienda hic discretionē ꝓuidentie q̄ de presentib⁹ nō de futuris ē habēda. Sit g̃ hodiern⁹ dies de se solicitus tm̄mō: et nō de alio. [Sufficit em̄ diei malicia sua]. i. cuilibet tempori labor z fatigatio: calamitas z cōtritio: dolor et tristitia: afflictio z āgustia: solicitudo z cura. Un̄ malitia hic dicit non malū culpe qō agimus: sed malū pene qō patimur. In statu ei innocētie nō indiguisset hō tali solicitudine: ac si dicat nō oportet q̄ laboret cogitatus ad habendū vite necessaria die ꝓueniat: q; ad hoc sufficit dies quo necessaria sumere oporteat: cū em̄ ꝓ se suā habeat solicitudinem nō oportet addere aliā. Cur ergo malitiā malitie: laborē labori: curā cure supadderevelis. Nō itaq̄ ꝓ malignitate ponit hic malitia: ſz ꝓ laborez miseria. Sic ei dicere solem⁹ multa mala hodie passi sum⁹: q̄n aliq̄ magno labore vel miseria fatigamur. vn̄ Chrisо. Malitiā vero hic nō malignitatē vocat: ſz miseriā et laborē. Sicut em̄ cū alibi dicit si ē malitia in ciuitate quā dn̄s nō fecit nō auaritiam signat ac rapinas nec taliū qui c̄ aliud oino sed eas ꝓfecto plagas q̄ diuinitus inferunt de quib⁹ rursus loquit ꝓ ꝓphetā. Qui facio pacē z creo malū. Nec̄ ei hic malitiā voluit intelligi: sed pestilentias ꝓfecto z fames ceteraq̄ hmōi q̄ mala esse putant a plurimis: ita hic quoq̄ malitiā ꝓ afflictione posuit dicens [sufficit diei malitia sua.] Nihil ei ita dolorē infert aie: vt solicitudo z cura. H̄ Chri. Itaq̄ nō labor z ꝓuidentia dānat: sed mētē prouocās cura. Et ideo ꝑm Augu. Hoc loco vehementer cauendum est ne cum viderim⁹ aliquē seruum dei prouidere ne ista necessaria sibi desint: vel sibi cōmissis: iudicem⁹ eū cōtra p̄cepta dn̄i facere: et de crastino solicitū esse. Nā z ipse dn̄s cui ministrāt āgeli ꝓpter exēplū z ad informandā ecclesiā loculos habere dignatus est: ne quis in hoc scandalum pateret. Et iterū satis apparet dominū nostrū nō hoc improbare si q̄s humano more ista ꝓcuret: sed siquis propter ista deo militet vt in operibus suis nō regnum dei: ſz istorū acquisitionē intueatur. Ad hanc ergo regulam hoc totum preceptum redigit: vt etiā in istorū prouisione regnū dei cogitemus: in militia vero regni de ista nō cogitem⁹: z simplici corde tantūmodo ꝓpter regnū dei debemus operari bonum ad oēs: non aūt in hac operatione vel solā vel cū regno dei mercedem temporaliū cogitare. Ita em̄ etiā si aliquādo defuerint (qō plerūc̄ propter exercitationē nr̄am de⁹ sinit) non solum non debil

Kl Crastini cura ꝓhibet. Hiero. Pe. can. Chriſo. Anſel. Seneca Crastinꝰ dies. Malicia. malitia Chriſo. Amos z iij. Esaie xlv. Chriſo. Au. Loculos habuit dominꝰ

tant propositū nostrū: sed etiam examinatū ppositū confirmant. Hec Aug. ¶ Oratio.

OMine Jesu xpe fac me nō thesaurizare in terra elemēta terrenox: sz in celo premia meritox: et quia nemo pōt duobus dñis seruire p contrarietatē obsequiox libera me a dñio z seruitute mūdi: carnis z diaboli: vt respiciā cōtemplationes celestes: non terrenas adūce ad staturā nature mee cubitū gratie in pñti z glorie in futuro: vt cōsiderē lilia agri deuotos ecclesie coopertos virtutum candore: potiusqz fenū diuites seculi mittēdos in clibanū gehēne. Querā precipue regnū dei z iustitiā ei⁹ vt cū viatico tēporaliū pervia virtutum pueniā ad regnū celorum. Amen.

¶ De mia faciēda z non iudicando ac fiducia oīonis. Ca.xxxix.

A Lu.vi.z Mat.vi Mie cōmendatio.



POst hec hortatur dñs ad miam circa primū faciendā dicens. [Estote misericordes sicut et pater vr misericors est.] De⁹ enīz releuat miserias nr̄as nō expectādo aliquid a nobis: sz ppr̄ suā bonitatē sic nos debem⁹ moueri ad releuandū miseriā primi: non ppter nostrum cōmodū z emolumētū: sed ppter illius salutem z diuine bonitatis amorē. qui em̄ ppter suū cōmodū vel emolumentū primo cōsulit vel benefacit: nō vtiqz per charitatē hoc facit: qz nō illius quē debet tanqz seipm̄ diligere: sed suā vtilitatē q̄rit vult nos dñs patrē imitari in mia qua nos miseri multum indigem⁹: non in potētia quā superbe appetens diabolus in infernū est detract⁹: nō in sapiētia quā appetēs homo paradisum perdidit immortalitatis spoliat⁹ gloria. Magnū ergo preconiū pietatis aiabus nostris imprimit: q̄ nos deo cōformes reddidit. Naturale est oībus animalibus eiusdē speciei adinuicē misericordiā seruare: multo magis homo ad imaginē dei conditus debet alter alteri tanqz coimagini sue cōpati z vnus alterius miseriā cordis assumere velut suam: z in hoc cōsistit ratio misericordie. De pietatis operib⁹ sic dicit Hiero. Non memini me legisse mala morte mortuū qui libenter opera pietatis exercuit. habet em̄ multos intercessores: z impossibile est multorū preces nō exaudiri. ¶ Deinde ponit tres species mie quarū prima consistit in non iudicando. De multis enim incertū est quo animo fiāt cum possint simplici corde fieri aut duplici: z ideo bene subūgitur. [Nolite iudicare] scz iniuste z temerarie de proximo [z non iudicabimini]. i. non incurretis peccatum per quod

Hō hoi societatē z pietatez dz

Hiero. Pietatz opera.

Misericordie species tres.

sitis digni a deo iudicari: z si forte ex hūana fragilitate contingat vos suspitiose iudicare [nolite] tñ [condēnare]. i. aliquē dignum condēnatione dicere [z nō cōdēnabimini] scilz a deo pro hoc peccato: qz aliquis est hodie pessim⁹ qui forte cras erit bon⁹. ¶ Circa istud sciendū est q̄ iudiciū vno modo est act⁹ iusticie pertinens ad iudicem secularem vel ecclesiasticum z de hoc nō loquitur hic. Alio modo accipitur iudiciū prout aliquibus signis aliquis iudicat de proximo male: et hoc prohibet hic dicens. [Nolite iudicare. B Judiciū capitur diuersimode.

¶ Potest aūt aliquis malum iudicare de proximo multipliciter. Uno modo ex euidentia facti: vt cū aliquis iudicat aliquē homicidā qz vidit eū interficere hoiem: z hoc nullū est peccatū. Alio mō ex signis euidētibus: vt si aliquis iudicet aliquē fornicatorem: qz vidit eū nudū cū nuda solū cū sola: z hoc similiter nullū est peccatū. Tertio mō ex signis leuib⁹ Et in hoc iudicio est triplex gradus. Prim⁹ est q̄n ex leuibus signis incipit aliquis dubitare de fratris bonitate: z hoc peccatū venia le est: qz procedit ex humana infirmitate: et hoc nō vocatur proprie iudiciū: sed suspitio. Secundus gradus est quando ex talibus signis firmiter tenet in animo q̄ frater sit malus z hoc pprie dicitur iudicium: qz iudiciuz importat firmā sententiā: z hoc est peccatum mortale si malū qō iudicat de fratre ex leuibus signis sit de genere peccati mortalis: qz est contra charitatē. Tertius gradus est q̄n ex leuibus signis nō solū predicto modo iudicat: sed etiā procedit ad punitionē fratris sicut de facto. z hoc est grauius: qz nō solum est contra charitatē: sed etiam contra iusticie equitatē: z de talibus intelligit verbum pdictum [nolite iudicare ꝛc.] Prohibet dom⁹ ne temere iudicemus vel cōdēnemus. Malt em̄ hoies sepe in malā partem iudicant que vident vel audiunt. Boni autē in bonā partē interpretantur: z nō dubitant quin recte omnia fiunt deo cuncta vel recte operante: vel iuste permittente: z iō de oībus lucrū faciūt. vñ em̄ ait Aug. In tribus consistit ordinatio bonorum: in estimando bonū de quolibet: in exhibendo bonū cuilibet in suitinendo malū p quolibet. vñ z Ber. Caue aliene cōuersationis esse aut curiosus explorator: aut temerarius iudex: etiā si ppera actū quid deprehendas: nec sic iudices primū: magis aūt excusa. Excusa intentionem si opus nō pōt puta ignorantiā: puta surreptionē: puta casū. Qz si oēz oīno dissimulationē rei certitudo recusat suade nihilominus ipse tibi: z dicito apō temetipsum. Uehemēs fuit nimis tentatio. Quid de me illa fecisset si accepisset in me similiter potestatē. hec Bern̄. De dubijs g̃ iudicare z suspectos quasi reos condēnare penitus repellit a nobis dñs. Et iō semp dubia

C Augu. Bonorū ordinatio. Bern̄.

Excusatio facto rū alienorum.

Dubia sunt in melius interpretanda: ⁊ in dubijs bonis nigniora sunt ꝓferenda. vñ Augu. Hoc loco nihil aliꝰ nobis ꝓcipi existimo: nisi vt ea facta que dubiū est quo aīo fiant in meliorem partē interpretemur. Sunt eñ quedam facta media q̄ ignoramꝰ quo aīo fiāt q⁊ bono ⁊ malo fieri pñt de quibꝰ temerariū est iudicare maxime vt cōdēnemꝰ. Duo aūt sunt in quibus temerariū iudiciū cauere debemus.

In melio rē partē interpre tanda Augu.

Iudiciū temerarium.

¶ Cū incertū est quo aīo q̄d factū sit vel incertū est q̄lis futurus sit q̄ nūc malus vel bonꝰ apparet: non ꝙ reprehendamꝰ ea q̄ nescimꝰ q̄ aīo fiant: neq; ita reprehendamus q̄ manifesta sunt: vt desperemus sanitatē: ⁊ vitabimꝰ iudiciū de quo nunc ꝺr. Nolite iudicare ne iudicet de vobis. hec Augu. Uñ ⁊ Chrisᵒ. Nō oportet exprobrare delictū: neq; illū q̄ peccato aliquo sit preuentus insolenter obruere: sed clementer monere: neq; persequi iurgio: sed iuuare cōsilio. Nō eñ illū: sed temetipm pfecto condēnas: ⁊ facis tibi terribilius esse iudiciū: cogisq; aduersus te diligentissimam fieri etiā de minimis vltionē. Ut eñ diligentius peccata examinenť tua legē primus ipe posuisti seuerius de his q̄ primus peccauerit iudicando. Sunt aūt he diabolice tentatiōis insidie. Nā q̄ seuere discutit aliena nūq; ꝓriorū reatuū merebiť veniā. Et iterū. Si nullū noꝭ aliꝰ pcm̄ fuisset admissū, ꝓ hꝭ solo tehēne nos tradi satis abundeq; sufficeret. Quippe qui in aliorū delictis seueri ⁊ amarissimi iudices residemus nostras aūt trabes oculis infixas ꝓrijs nō videmus q̄ alienа etiā minima tā solicite perscrutamur: et ad cōdēnandos ceteros oē vite nostre tēpus absumimus a quo vitio neq; seculi hominez neq; monachorū vllū facile inuenias liberū. hec Chrisᵒ. [Jn quo eñ iudicio].i. ꝓ quali scilicet iusto vel iniusto misericordi vel duro [iudicaueritis] alios [iudicabimini] a deo [et in qua mensura mensi fueritis] alijs mō [remetietur vobis].ſ. in iudicio.i. iuxta q̄li tatē temeritatis in iudicando erit qualitas pene: ⁊ ꝑm mensurā ꝓraue volūtatis erit mēsura retributionis in futuro. Cōminať ergo duo.ſ. iudiciū ⁊ mēsurā. iudiciū refertur ad culpe ⁊ pene qualitatē mensura ad earū q̄titatē. ⁊ ꝑm Augu. nō est intelligendū si temere nos iudicauerimꝰ q̄ temere de nobis deꝰ iudicabit: aut si mensura iniqua mensi fuerimus q̄ apud deū iniqua mensura nobis remetieť: sed qm̄ temeritas qua punis alium eadē ipsa te puniet. Uñ nō accipiť hic equalitas iniquitatis ad iniquitatē: sed culpe ad penā: vt qui per culpā male iudicat ꝓ pena iusti diuini iudicij mala sustineat ⁊ iuxta mēsurā culpe sit mensura pene. Ad hūc sensum etiā retorqueť illō. Qui gladio.ſ. inique sentētie iudex quēq; pcusserit gladio diuine sñie iuste feriet ⁊ eterna morte morietˉ. Deinde ponit scōam speciē mie q̄ consistit in dimittēdo cū subiūgit. [Dimittite].ſ. iniurias vobis illatas a primo ⁊ debita vobis a pauperibus [⁊ dimitteť vobis].ſ. peccatū vestrum a deo cui frequenter iniuriati estis ⁊ debitū quod deo debetis. Et ponit tertiā speciē que cōsistit in dando cū addit. [Date].ſ. indigētib⁹ bñficia tēporalia [et dabitur vobis].ſ. vita eterna. Jnduisibiles eñ socij sūt dimittere ⁊ dimitti ac similiter dare ⁊ dari. vnde Augu. Duo sunt opa mie q̄ nos liberant. Dimittite ⁊ dimitteť vobis: date ⁊ dabiť vobis. Dimittite ⁊ dimitteť vobis ad ignoscendum ptinet: date ⁊ dabiť vobis ad beneficiū pstādū. Jgnosci vobis vultis: ignoscite: remittite ⁊ remitteť vobis. Accipere vultis [date ⁊ dabiť vobis.] Et ꝑm eūdē he sunt due ale oꝝonis quibꝰ volat ad deū si illud qō cōmittitur ignoscit delinquenti ⁊ donat egenti. vñ Bed. Dimittere nos iniurias dare bñficia iubet: vt et nobis peccata dimittanť ⁊ vita deť eterna. Qua sentētia breui sed eximia cūcta q̄ latissime de cōuersando cū inimicis mandauerat cōprehendēdo cōcludit. Et quia vt ait Jaco. iudiciū sine misericordia fiet ei q̄ nō fecerit miam: multū nobis insistendū est circa miam in proximorū necessitatibus: vt ⁊ nos eā in nostris necessitatibus reperiamus vt eñ ait Augu. Unusquisq; talē indulgentiam accepturus est a deo qualē ⁊ ipse dedit ꝓximo suo. Et iterū hoc vnū remediū est de malis euadendi vt infirmitatē aliorū ferat ⁊ eis ꝙtū pōt opituleť qui sue diuinitus desiderat subueniri ⁊ dimittat sicut sibi vult dimitti. Beati eñ misericordes qm̄ ipsorū miserebiť deus. Ubi nota ex vitis patrū ꝙ cū fratres cuiusdā monasterij multū abundarēt ⁊ ad pauperes multū liberales essent: tandē elemosynas dimiserūt ⁊ ipsi egere ceperūt. Quod cū viro sancto referrent ait. Duo socij i isto monasterio ꝓsueuerūt habitare. ſ. Date ⁊ dabiť vobis vos expulistis ꝓmū ⁊ nolut secūd⁹ remanere. Deinde ex vbertate ꝓmij liberales nos facit dñs ad bñfaciendū ⁊ misericordiaz impendendū: q⁊ illi quibus fit dabūt. i. erūt causa quare deus dabit nobis premiū. Naz per ipsorū intercessionē ⁊ merita quibus vel calicē aque frigide dederimus dabit nobis in eterna beatitudine mercedē ⁊ [mēsurā bonā].i. iustā: q⁊ ꝑ meritorū exigētiā [⁊ cōfertā].i. plenā: q⁊ supra cōdignū [⁊ coagitatā] q⁊ supra desideratū [⁊ supefluentē] q⁊ supra coagitatū. Uel ꝓmiū q̄ remuneramur miseri cordes describēdo dicit [mēsurā] q⁊ vnicuiq; distribuiť ꝓmiū iuxta mensurā meritorū et [bonā] q⁊ bonū est illud beatitudinis ꝓmiū immo bonū oīs boni cōplectēs in se que cūq; sūt bona [⁊ ꝓfertā].i. plenā. plena nāq; erit aīa celesti btitudie: itavt nihil eiꝰ sit vacuū a gr̄ia [⁊ coagitatā].i. firmā. q̄ ei firma ec̄volu

Judicat se ꝗ alios iudicat.

Chrisᵒ.

Augu. Temere iudicātes nō iudicabūtur a deo temere ꝙ severe.

Secūda misericordie spēs.

Tertia spēs.

Augu.

Oꝝonis ale.

Beds.

Jaco.

Augu.

Date et dabitur

mus cogitamus. i. quassamus sic ꝑmiū beatorū erit stabilitū⁊ securū [⁊ superfluentem] i. abundātē: qz excedit merita nr̄a: dedimus tpalia ꝑ eternis: mūdana ꝑ diuinis. Et dicit [in sinū] qz ꝑm Grego. Nihil securi⁹ ⁊ amabilius eo qō in sinu collocam⁹. Deide ponit equitas retributionis cū subdit. [Eadē qp-pe mēsura qua mēsi fueritis] in merito [remetiet vobis] in ꝑmio. Nō dixit in tāta: sed in eadē. i. cōsimili: q̄ em̄ bñ facit bene fiet ei: qō est remetiri eadē mensura: sed superfluentē dicit: qz millies bñ faciet ei et vltra. de⁹ em̄ abundanti⁹ ꝑmiat q̄ mereamur sicut ⁊ min⁹ punit q̄ demereamur. Sñaliter aūt de omnibus q̄ mente lingua manu gerim⁹ accipi pōt qz reddet deus singulis ꝑm opa eorū ⁊ ꝑm q̄ opa pietatis sūt maiora similiter erit retributio diuina. Ista tñ maioritas nō ē attēdēda semp ꝑm magnitudinē opis exterioris: sz ꝑm magnitudinē affect⁹ interioris. Ūñ ⁊ vidua q̄ misit duo minuta in gazophilaciū ꝑm testimoniū saluatoris ōr plꝰ misisse q̄ multi diuites qui magna dona miserūt in ipsum. [Dicebat aūt illis similitudinē. Nunq̄d pōt cecus cecū ducere?] i. stultus stultū docere⁊ dirigere i regulā iustitie. [Nōne in foueā] et ꝑditionē [ābo cadūt]. s. ꝑmo culpe: ⁊ deide gehēne. Nā vt ait Grego. cū pastor per abrupta gradit: cōsequens est vt grex ad ꝑcipitiū sequat: q̄si diceret dñs. Predicta facere debetis: vt illuminantes verbo ⁊ exēplo alios gubernare possitis: ne sitis de cecis speculatoribus synagoge nō ecclesie: ridiculosa res est: immo magis periculosa speculator cecus doctor inscius: ꝑcursor claud⁹: ꝑlat⁹ negligens: preco mut⁹. Ergo rōne vitandi periculi non dz ignorās ꝑsidere. Si ergo tu aliū iudicas⁊ ipe in eisdē peccas: iam ceco cecum ducenti assimilaris. Quomodo enim ille a te ducet ad bonū cum ⁊ tu pecces qui te doctorem putas ⁊ magistrū? Deinde inducit⁊ aliā similitudinē de eodē dicens. [Quid aūt]. i. quare et qūo [vides] et cōsideras [festucam] id est parū ⁊ leue peccatū: quod tamen oculū non excecat ⁊ de facili sicut festuca cōsumitur ardore charitatis [in oculo]. i. in intentione et cōscientia [fratris tui trabem autē]. i. magnū ⁊ graue peccatū [in oculo tuo]. i. in intentione ⁊ cōscientia tua [nō cōsideras?] quasi diceret. Cur habes oculū apertum ad iudicandū minima ⁊ aliena: clausum vero ad iudicandū tua magna ⁊ cōsideratione tui relicta cōsideras aliorū errata. Cōuenit aūt hoc omnibus ⁊ maxime doctorib⁹ qui cū subdito rū minima peccata puniāt: ꝓpria impunita relinquunt. [At qūo]. i. qua conscientia aut qua fronte dicis [fratri tuo] minus peccāti vel innocenti [frater] loquendo simulatione [sine]. i. patienter sustine ⁊ pmitte [eiciā festucā]. i. culpā licet modicam [de oculo tuo] id est de cōsciētia ⁊ intentiōe tua te corripiendo: ⁊ [ipe trabē in oculo tuo nōvides?] Qua si diceret nō potes dicere ordinate. Ut em̄ dicit Chri. videre festucā ⁊ eijcere non est omnū: sed doctorū ⁊ sanctorū. Et quia ꝑm eūdē Chriso. Chriso. Omnis sacerdos qui si vult docere Festucā populū debet prius docere seipsum: ideo bñ videre ⁊ sequit Igit tu [hypocrita]. i. simulator ⁊ re eijcere, ꝓsentator ꝓsone aliene: qz sepe mal⁹ bonū arguit: vt iustus videat: ⁊ aliū accusat vt se extollat [eijce ꝑmū] ꝑ colliriū ꝓnie [trabē] maioris peccati [de oculo tuo] ⁊ conscientia: qz magis tui q̄ alteri⁹ es cognitor: qz magis vides maiora q̄ minora: qz magis te diligis q̄ aliū: qz in maiori peccato maius est periculū [et tūc]. s. cū mūdat⁹ fuerit oculus tuus videbis ⁊ [ꝑspicies: vt eijcias festucā] minoris pcti [de oculo] ⁊ cōscientia [fratris tui] ipsum arguendo: qz ocul⁹ cōscientie purgat⁹ videre pōt: sz nube ⁊ caligine peccati cecat⁹ nō pōt. Sic facias vt exēplo potius q̄ dictis fratrem emendes ne tibi dicat: medice cura teipsum. ⁊ illud apostoli. q̄ aliū doces teipm nō doces. Sic est ordo charitatis q̄ a seipso incipiat ⁊ ꝑ ius se ac postea alios corrigat et emendet. Circa correctionē em̄ primi attēdi dz ordo correctionis. s. vt hō prius se corrigat deinde primū: modus mānsuetudinis causa ne ordo mouens. s. zelus charitatis: circūstantia loci modus ⁊ temporis: estimatio euentus sequētis. Pro cā: loc⁹: pe modū ⁊ fere naturale est: vt quilibet pecca tēpus: ta sua leuiget ⁊ aliena aggrauet. vnde dicit euent⁹. Hylarius q̄ vix inuenit aliquis ab hocvitio hyla. alienus: qz vnusq̄sq̄ vitijs suis fauēs aliena facile reprehendit. Et ideo vt ait Augu. pie Augu. cauteq̄ vigilandū est: vt cū aliquē reprehendere vel obiurgare necessitas coegerit ꝑmū cogitem⁹ vtrū tale sit vitiū quod nunq̄ habuimus. Et si nūq̄ habuim⁹ cogitem⁹ ⁊ nos hoies esse ⁊ habere potuisse. Si vero habuimus ⁊ nō habemus tangat memoriā cōmunis infirmitatis: vt illā reprehēsionē aut obiurgationē nō odiū: sed misericordia precedat. Si aūt cogitantes nosmet inuenerimus in eo vitio in quo est ille quē reprehēdere parabam⁹ nō reprehendamus neq̄ obiurgem⁹ sed tantū cōgemiscamus: ⁊ non illū ad obtēperandū nobis sed pariter conandū inuitemus. Raro ergo ⁊ magna necessitate obiurgationes adhibēde sunt: ita tamen vt etiā in his nō nobis sed deo vt seruiat instem⁹. hec Augu. ¶ In omnibus istis vt dicit Basilius Basil⁹. cōsiderandū est quante sit difficultatis alios iudicare: qz opz vt ꝑmo seipsos iudicēt et cōspiciant quod videt grauissimū omnium: qz cū oculus cuncta videat exteriora: tamē sup se visu nō vtit. ita intellectus cum alienum corrigit peccatum difficile est proprios defect⁹ ꝑcipere. Aduertendū tñ q̄ crimina arguēdi alios cautio. tis aut sunt publica aut occulta: si publica.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

peccat dupliciter arguēdo scilz peccato pſū-
Arguen ptiōis z peccato scandali. si aūt sunt occulta
tis ican tunc peccat pmo modo tm: si tamē iste q̄ ar-
te pecca guit pmo penitеat z postea hūiliter arguat
ta. nō peccat. ¶ Sed qz aliqui dei p̄ceptis obtē-
perare cupiētes q̄ndoq; aperiēdo ea q̄ hi quib⁹
aperiūtur capere z intinere nō possunt am-
plius nocēt q̄; si occultarēt recte subiungit.
[Nolite sanctū] id est sacre scripture miste-
ria z fidei secreta vel etiā ecclesiastica sacra-
mēta [dare] vt. i. publicare z reuelare p̄dicā
do misteria dispensando sacramenta [cani-
bus] id est oblatrātib⁹ detractorib⁹ z ꝓtiaz
oppugnatorib⁹ [neq; miseritz margaritas]
id est qđ sāctū [āte porcos] id ē cōtēptores z
derisores [ne forte ꝓculcēt eas] scz porci cōtē
nendo z fastidiendo [pedib⁹ suis] scilz intel
lectu z affectu [z cōuersi] scz canes lab eo qđ
audierūt a vobis [dirūpant vos] reprehēdē
do z blasphemando ac fidei simplicitatē z ve
Augu. ritatē ipugnando. Ut eni ait Augu. due res
Cōtēpt⁹ faciūt magna nō recipi: scz cōtēptus z odiuz:
z odiuz. primū ad porcos: scdz ad canes refert. Cauē
dū est ergo ne quid aperiat ei qui nō capit.
melius eni q̄rit qđ clausum est q̄; id qđ aper
tū ē: aut ifestet p odiū vt canis: aut negligat
p cōtēptū vt porcus. ¶ Et possit aliq̄s ignorā
tie sue cōscius dicere q̄ sanctū me dare cani-
b⁹ prohibes z quas margaritas mittere āte
porcos cū adhuc me habere nō videā oppor-
tune subiecit dicēs. [Petite] scz in fide z orā
do [z dabit vobis. q̄rite] scz in spe z recte vi-
uendo [z inuenietis. pulsate] scz in charitate
Chriso. z perseuerādo [z aperiet vobis] vbi Chriso.
Qm̄ maiora erant mādata superi⁹ posita q̄;
virt⁹ hūana: transmittit eos ad deū cui⁹ gra-
tie nihil est ipossibile dicēs [petite z dabitur
vobis] vt qđ ex hominib⁹ cōsummari nō pōt
p gratiā dei adimpleat. Cū eni alia anima
lia de⁹ muniuerit veloci pedū cursu: aut velo
cibus pēnis: aut vnguib⁹: aut dentibus: aut
cornib⁹ hoiez solū sic disposuit: vt virtus illi⁹
sit ipse vt infirmitatis sue necessitate coact⁹
Hiero. semp necessariū habeat dñm suū. Ubi et hie
Petenti ron⁹. Si petenti dat z q̄rens inuenit z pulsanti
dabit⁊c. aperit: ergo cui nō datur: z q̄ nō inuenit z cui
nō aperietur apparet qnō bñ petierit: q̄ fierit
Chriso. pulsauerit. Et Chriso. petentz negligētia re
prehendit vbi de dātis misericordia non du-
Augu. bitatur. Uñ etiam Augu. Dñs iesus x̄ps in-
ter nos petitor cū patre dator non vtiq; nos
tantū hortaret vt peteremus nisi dare vellet
Erubescat hūana pigritia pi⁹ vult ille dare
q̄; nos accipere. pi⁹ vult ille misereri q̄; nos
a miseria liberari. Nā ille qđ nos hortatur
ppter nos hortat. Euigilemus z hortati cre
h Qđ est damus promittenti: obsecrem⁹ vt z dantem
exaudi- gaudeamus. hec Augu. ¶ Sciendū vero q̄
bilis p oratio est exaudibilis tribus cōcurrentib⁹.
tria. Primū est q̄ sit pia z iusta. i. de pertinentib⁹
ad salutē quia exaudiri i aliq̄s quādoq; nō
expedit. Secundū est q̄ sit pseuerans: id est
nō interrupta p aliquid orationi contrariuz
qz nō cessat orare q̄ nō cessat bñfacere. Ter-
tiū est q̄ oret pro se: quia licet aliquis pie et
perseuerāter p alio oret oratio tamen posset
impediri propter demeritum illius pro quo
oratur sed tribus p̄dictis cōcurrētibus sem-
per exauditur z hoc est qđ notatur i tribus
vbis hic positis scz [petite] pie [querite] p-
seuerāter [pulsate z aperiet vobis] ex quo
patet q̄ loquit de oratiōe facta pro se cū dicit
[z aperiet vobis] Et qz istis cōcurrētib⁹ sem
per exaudit oratio. ideo ne hoies desperēt in
sua oratiōe exaudiri subdit oibus spem cōfe
rens iperandi. Omnis eniz (inquit) qui cre- Oratio
dendo petit: sicut debet accipit: z q̄ sperando nis fidu
q̄rit: sicut debet inuenit operando pulsanti cia.
aperietur. Ergo pseuerantia opus est vt ac
cipiamus qđ petim⁹: inueniam⁹ qđ q̄rimus
z q̄ pulsamus aperiat. Hac em̄ tanta cōcul
catiōe verboz manifeste dñs ostēdit q̄ soli-
citos molestos z importunos violentos z ipro
bos ad petenduz nos esse velet. Unde z qui
dā ait. Labor omnia vincit iprobus. Illud Virgi. i
enim quod ad salutē petitur nō semp statim georgi
datur: sed differtur: vt congruo tempore det cis.
z vt dilatione charius habeat: quia diu desi
derata dulcius obtinent: cito aūt data vile-
scunt. Expedit etiā vt ab otiosa locutione ab
stineat q̄ in oratione exaudiri desiderat. Qz Grego.
fm̄ Grego. Os nostrum ab omnipotente dño
tanto minus exauditur in prece quanto am
plius inquinatur stulta locutione. Conetur
etiā orās: vt seipsum intelligat si vult q̄ de⁹
eū exaudiat. Nam fm̄ Ambro. Illaz oratio- Ambro.
nem deus nō audit ad quā iste q̄ orat non in
tendit. Uult deus fideliter peti a se qđ dispo
suit petētibus erogare. Uñ Bern̄. vult autez Bern̄.
a se requiri deus etiā qđ pollicetur. Et ideo I
forte multa q̄ dare disposuit prius pollicet:
vt ex promissione deuotio excitetur: sicq; qđ
gratis daturus erat deuota oratio promē-
reatur. Non autem dicit dominus qui acci- Exaudi
pit petens vel querēs aut pulsans: qz quan- tio mul
doq; exauditur ad votū: vt cū datur id quod tiplex.
petitur. quandoq; ad meritū: vt cum aliquid
equalēs vel melius dat. Aliquādo enim san
cti nō recipiēdo quod petūt magis exaudiū-
tur q̄; si illud reciperent. Unde Augu. Noli Augu.
te p magno habere ad volūtatē a deo exau
diri aliquando deus quasi iratus dat qđ pe
tis z propitius negat qđ petis. Quid prosit z
quid nocet medicus nouit: quia deus si volun
tati nostre nō dat: saluti dat. Quid em̄ si hoc
petieris quod tibi obest z medicus nouit qz
obest tibi fratres discite rogare deum: vt me
dico committatis. Quod ipse nouit faciat.
Tu morbū cōfitearis ille medicamentū ad-
hibeat. Nō te exaudiat ad volūtatē: sz exau-

dit ad salutē: nō fit qō vis: sed fit qō tibi expedit. hec Augu. vñ z Bern. Nēo vīm parui pēdat oratiōnē suā: qm ipe ad quē oram⁹ nō parui pendit eā: sed aut dabit qō petim⁹: aut qō nonit vtile. Frequēter dñs discipulos ad orādū monuit sepe opere cōprobauit z exēpla plura ad hoc eis ꝓposuit: vt nobis virtutez orationis cōmēdaret. Est q̄ppe virtus ei⁹ inestimabilis z efficax ad oia bona z pficua ipetranda ac malaz nociua repellenda. Si ergo vis patienter aduersa tolerare ora. Si vis prauas affectiōes cōculcare ora. Si vis astutias sathane cognoscere z fallacias ei⁹ euitare ora. Si vis letanī i ope di viuere ac laboribus z afflictiōib⁹ nō cedere ora. Si vis in spirituali vita te exercere z carnis curā i desideriis nō agere ora. Si vis vanaz cogitationū muscas effugare ora. Si vis aiam tuā sanctis z bonis cogitationib⁹ ac desideriis feruoribꝰ z deuotiōib⁹ ipinguare ora. Si vis cortuū virili spiritu z cōstanti ꝓposito in dei beneplacito stabilire ora. Si vis vitia extirpare z virtutib⁹ imbui ora. Si vis ad cōtemplationē ascendere z sponsi amplexib⁹ frui: ora. Si vis celestiū dulcedinez z alia dei magnalia degustare ora. Et breuiter i quacūq; necessitate oratio valet q̄ spirit⁹ malos a nobis fugat z bonos ad nos vocat. Uñ Beda Sicut fur audito clamore fugit: z vicini excitantur z veniunt ad succurrendū: ita clamor oratiōis diabolū fugat z āgelos ac sanctos oēs ad succurrendū excitat. Uñ z Ber. Inter babylonē z hierusalē est nunci⁹ fidelissim⁹ regis nūci⁹ z curie: oratio scz q̄ in secreto noctis silentio p ignotas semitas archana celi penetrare z cubiculū regis adire z oportuna iportunitate ipius regis animū ad auxiliū mittendū inflectere nouit. hec Bern. Uides q̄ magne potentie z virtutis sit oratio. Ad quoruz oium probationē omissis scripturaz ꝓbationib⁹ hoc tibi sit p efficaci ꝓbatiōe qō audiimus z videm⁹ quotidie p experientiā illiteratas z simplices personas predicta z plura alia etiā maiora p orationez ipetrare. Magnū q̄ppe signū est gratie dei vacare frequēter orationi. vnde Augustin⁹. Cum videris nō a te amotā deprecationē tuā securus esto quia nō est amota a te misericordia ipsi⁹. Et vt breuiter vtilitatē orationis dicā multuz est necessaria ad salutē promerendā. vñ Augu. Nullū credimus ad salutem: nisi deo inuitante venire: nullū inuitatū nisi deo adiuuante bona operari: nullū nisi orantē dei auxiliuz ꝓmereri. Uaca igit orationi nihilq; aliud nec essarijs curis tm̄ exceptz te delectet nisi oratio: qz nihil tātū te delectare debet quātum morari cū deo qō fit p orationē. vñ Chrys. Cōsidera quāta ē tibi cōcessa felicitas quāta gloria attributa oratiōib⁹ fabulari cū deo: cum xpo miscere colloquia optare qō velis: qō ōsi deras postulare. Deinde auget orantib⁹ obtinēdi fiducia a minoribꝰ cōsurgens ad maiora cōfirmās superius ꝓmissuz p exēpla. Et dum. ponit ꝓmo similitudinē de amico q̄ ꝓpter importunitatē z constantiā amici media nocte veniētis z petētis surgit z panes necessarios cōmodat. si em̄ hō pseueraēter petēti dat ex tedio multomagis de⁹ perseueraēter petēti dat ex amicitia. vñ Beda. Cōparatio ē a minore. Si enī amicus hō surgit de lecto z dat nō amicitia: sz tedio cōpulsus: quāto magis dat de⁹ qui sine tedio largissime donat q̄ petit: sed ad hoc sepetivult vt capaces donoꝝ ei⁹ fiāt q̄ petūt. vñ z Augu. Nō ꝓpter amicitiā cuius amic⁹ sit: sed ꝓpter ipiobitatē qz pulsare nō desistit: qz z cū eēt negatū nō se auertit ille q̄ nolebat dare qō petebat fecit: qz in petēdo nō defecit. Quāto magis dabit bon⁹ pater q̄ nos hortat: vt petam⁹ cui displicet si nō petam⁹. Ubi etiā Ambro. Media nocte p rexit vt omnib⁹ momētis nō solū dieb⁹ sz etiā noctib⁹ oratio deferat. Et ideo scriptoꝝ memores noctib⁹ ac dieb⁹ orationi instātes peccatis nr̄is veniā postulem⁹. Nā si ille tā sanctus z q̄ regni erat necessitatib⁹ occupat⁹ septies in die laudē dño dicebat matutinis et vespertinis sacrificijs intētus. q̄d nos facere oportet q̄ eo amplius rogare debemus quo frequētius carnis ac mētis fragilitate deliquim⁹: vt de via lassis z istius seculi cursu ac vite hui⁹ anfractu grauiter fatigatis panis refectiōis deesse nō possit q̄ hois cor ꝓfirmet. Nec solū media nocte dñs: sed oib⁹ ꝓpe docet vigilandū esse momentis. Uigilandū est semp multe eni insidie sunt nobis z grauis corporis somn⁹. Quia si dormire mens cepe rit vigorez sue virtutis amittet. Excita igit somnū tuū: vt pulses ostiū xpi. Hec Ambro. Secūdo ponit similitudinē de patre carnali qui dat filijs suis bona data z necessaria q̄ petunt. Et ponit exēplū de tribus per que itelligunt q̄ a deo postulare debem⁹. Primū est panis z significat charitatem: qz sicut sine pane oīs mēsa inops dicitur: sic sine charitate omnis virtus vana z inanis est z omne opus bonuz perdit. Huic opponitur duricia cordis q̄ per lapidem intelligitur. Et p vtro q; istoꝝ debet orari: vt scilicet charitas dei z duricia cordis auferatur. Secundo ponit exēplum de pisce per quem intelligitur fides qz sicut pisces in aqua nascitur z in fluctibus aque nō morit: sed potius purgatur z melioratur: sic in baptismo fides nascit z inter tribulationes z fluctus angustiarū huius mūdi nō extinguit: sz potius purgatur. Huic cōtrarius est serpens propter venenum infidelitatis. Istā fidem debemus petere a deo z nō dabit nobis serpentem id est infidelitatē aut doctrinam vel peruersitatem hereticoꝝ que per serpentē intelligit. Tertio ponit ex

Bern. — Orationis virtus estimabilis. — Beda — Bern. — Oratio ad salutem necessaria Chryso. — Augu. — Instantiā — Uigilandum est — Tria a deo petē da. — Panis. — Piscis. — Serpēs

Ouum. emplū de ouo ꝛ sīgt spē: qꝛ sicut in ouo nōdū est fetus pfectus: sed sola spes fetus: sic spes nō est de habitis: sed habendis. Uñ sicut ab ouo expectaꝫ pullus si ouū a matre fuerit calefactū: sic eterna beatitudo a spe expectaꝫ sūspes a matre cōsciētie in caloꝛe charitatis

Scorpio cōseruaꝫ. Huic cōtrariaꝫ scorpio cuius venenata est cauda. Hanc spē debem⁹ petere a xpo ꝛ nō dabit nobis scorpionē qui pungit cauda ꝛ occidit: ꝛ mortē inferni inducit. Tres virtutes p̄dictas petere debem⁹: qꝛ sine eis nō est salus. Si g̈ hō q̄ mal⁹ est ad cōparationē diuine bonitatis ꝛ clemētie respectu cui⁹ nemo est bonus. qui etiā ideo malus dr qꝛ ad malū est pronus dat bona data sibi a deo. s. tēporalia filio petēti: multomagis pater nr̄ celestis qui ex natura sua bonus ꝛ pius ē p essentiā [dabit spiritū]. i. bona spiritualia. s. gratiā ꝛ gloriā [petentib⁹ se] non renuentibus.

Augu. Spūs sanctus Uocat aūt omne donū spirituale spiritū bonū. qꝛ m Augu. Spiritussanctus est primus donū in quo oīa donaꝫ. Ubi Augu. Nō denegabit se penitentib⁹: qui sponte obtulit se nō penitentib⁹. Et preter hec oīa qui ꝓprio filio suo nō pepercit: sed p oīb⁹ tradidit illū ꝛ dedit ad occidendū qūo nobis nō cuncta que petimus donabit? Dabit aūt ea q̄ petimus si tñ ea q̄ p̄cipit fecerim⁹. Et iterū. Qui vult

Exaudiri volēti necessaria. audiri a deo ꝓus audiat deū. Qua frōte postulas quod ꝓmisit deus si non facis quod iussit de⁹? Prius audi monitiones ꝛ sic exige ꝓmissiones. Qui a p̄ceptis dei auertit qō in oīone postulat nō meret. hec Augustin⁹.

¶ Deinde oñdit ꝙ quid oratio a parte orantis exaudibilis sit: ꝛ ad meritū exauditiōis cōcludēdo subiungit. [Oīa g̈ q̄cūq vultis] s. rōnabiliter ꝛ dictante charitate [vt faciāt vobis hoies]. s. vtiliter ꝛ ordinate [eadē et vos facite eis]. s. loco et tēpoꝛe. Qua eñ frōte petis dñm tuū qui nō agnoscis parē tuū? Quasi dicat. Si vultis petita accipere: q̄sita inuenire: pulsantes intrare: ergo vos facite alijs q̄ vobis fieri vultis ab illis. Sed nec ab alijs expectetis quod illis non feceritis. vbi

Chrisо. Chri. Ac si diceret. Si ergo cupitis audiri p̄ter illa q̄ dixi etiā ista ꝑficite. Uidisti certe: qꝛ cū oīone opus sit etiā disciplina virtutuz. Que vis tibi fieri a cōseruo ea tu erga ꝓximū inḋt oñde. Quidvnq̄ h̄ p̄cepto aut leui⁹ inuenit aut iusti⁹? hec Chrīs. Et qꝛ iusti faciunt hec oīa: ō multū valet oratio iusti assidua. Justus quippe fortis turris ꝛ mur⁹ est in aduersis ꝛ se ꝛ alios defendit ab eis. Uñ

Justi oratio. Nume. xvj. figura in numeris est vbi dr q̄ aaron stans inter mortuos ꝛ viuos deprecatus est ꝛ plaga cessauit ꝛ ab incēdio eos liberauit. Unde

Gene. xviij. Ambro. ꝛ sup illo verbo Genei. nō delebo ꝓpter decē dicit Ambro. Hinc discamus quantus mur⁹ sit patrie hō iustus. Illoꝝ fides vos seruat: iusticia ab odio diuino nos defendit. vnde

Grego. Grego. Melius pugnat vir iustus orando q̄ innumeri p̄liatores pugnando. oīo eñ viri iusti celos penetrat: qūo ergo i terris hostes nō vincat? Et nota q̄ cū dictū sit omnia: hoc mandatū nō implet qui aliquid taliū omittit (precipue quādo illud facere potest) nisi maius bonū illud excuset. Quid ergo dicet de illis qui non tantum omittendo: sed alios multipliciter affligendo quod sibi nolunt fieri alijs facientes huius mādati transgressores efficiunt? Dici pōt q̄ perfecti tenētur ad vtrūq; s. nihil taliū omittere: et nihil molestū quod sibi nollent alijs inferre. Imperfecti autem tenentur ad vltimum: sed non ad primū: nisi in casu necessitatis: quia primus in tali casu est p̄cepti: sed in alijs est supero-

Precep-ptū duplex. gationis. Cū ergo sit duplex preceptū legis naturalis. vnū negatiuū de quo in Thobia dicit. Quod ab alio tibi oderis fieri vide ne aliqñ alij facias. aliud affirmatiuū de quo

Thobi. iij. Uie ad virtutē. Chrisо. hic habet in hoc affirmatiuo negatiuū illō intelligit. vnde Chrisosto. Cum eñ due sunt vie que ducunt ad virtutem: scilicet abstinētia mali ꝛ operatio boni hanc ponit p istam ꝛ illā significans. hec Chrisosto. Et istud affirmatiuū ad maiorem perfectionem obligat q̄ negatiuū: et ideo rationabile fuit vt affirmatiuū poneretur in noua lege q̄ maioris est perfectionis. Ibi malū facere interdicimur: hic aūt etiā malis bona facere iubemur. Quia eñ charitas patiēs est benigna est. Charitas nō emulaꝫ: nō agit ꝓperā: non

s. Corin. xiij. inflaꝫ: nō est ambitiosa: nō q̄rit q̄ sua sunt: nō irritaꝫ ꝛc. nō tñ iniurias ꝓximi fortiter sustinet: sed ei⁹ quoq; gratiā benigne p̄uenit: vt bñficijs ad amorē trahat. Perpēde quāte perfectionis sit hoc mandatū cuius est affectus non amantē bñficijs cogi ad amorē. Uñ non ait prout faciunt facite: sed prout vultis vt faciant vobis facite illis. Qui hāc regulā obseruaret nullū offenderet sicut a nullo vellet offendi: ꝛ alijs bona impenderet sicut ab alijs vellet sibi impendi. Qui eñ cogitat: vt ea alteri faciat q̄ sibi ab altero fieri expectat pensat nimirū: vt malis bona ꝛ bonis meliora exhibeat. ¶ Et declarās istius p̄cepti p̄conū cōsequenter adiungit. [Hoc est eñ lex et ꝓphete]. i. impletio legis naturalis: quia hec lex naturalis scripta est in corde hois et insita nobis: ꝙ quā quid sit virtus ꝛ vitiū dinoscimus: ac impletio legis mosayce ꝛ ꝓphetice p̄dicationis: qꝛ nihil dictum videt q̄ dilige ꝓximū tuū tāq̄ teipsum. quod tñ ex dei dilectione est faciendum. Quasi diceret. In

N Chari-tatis ꝓ-fectio hoc vno implentur ꝛ ad hoc tendunt ꝛ ꝓpter hoc sunt ꝛ hoc docēt lex ꝛ ꝓphete: ꝛ omnes sacre scripture. omnia enim p̄cepta ordinan tia hominem ad ꝓximū non sunt nisi quedā cōclusiones ex isto principio deriuate. vnde Aposto. Qui eñ diligit ꝓximū legē ipleuit. Ro. xiij.

Chriſo. Ubi et Chriſoſto. Breui ſermone oĩa que ſaluti ac fidei noſtre erãt neceſſaria dominus cõprehendit: vt ea q̃ nobis ab alijs fieri volum⁹ ipſi quoq; alijs ſimiliter faciamus. In quo mãdato vniuerſa p̃cepta legis ac ꝓphetarũ cõſiſtere dominus aperte mõſtrauit dicendo: hoc eſt eñ lex z prophete. Nam quecũq; lex z ꝓphete ſparſim in omnibus prece rũt ſcripturis in hoc cõpendioſo continentur mandato quaſi innumerabiles arborũ rami in vna radice. Qui g̃ ab alijs nobis nõ niſi bona z vtilia fieri volum⁹ ipſi quoq; vicem gratie amoriſq; rependere debem⁹: vt p̃cepta legis ac ꝓphetarũ implentes retributionẽ fidei a domo conſequamur. hec Chriſ.

Wat.xj Jugum ergo domini ſuaue eſt: et onus eius leue: vt in tam breui regula eius lex z precepta ad proximũ compleantur. Nam alio loco de duobus preceptis: ſcilicet de dilectione

Wath. xxij. dei z proximi loquens non tantũ ait lex pendet in his z prophete: ſed addidit tota lex et oẽs prophete. Quod cũ hic nõ addidit ſeruauit locũ alteri precepto quod ad dilectionem dei ptinet. Quidã tamen volunt q̃ comprehẽdatur etiã dilectio dei ſine qua nõ ipleť charitas ꝓximi: quia nec proximus ſine deo nec deus ſine ꝓximo diligitur. ¶ Cõſidera nunc premiſſa dñi p̃cepta z vide q̃ rar⁹ ſit qui obſeruet ea. Precepti quidẽ affirmatiui hic in euãgelio poſiti. ſ. oĩa q̃cũq; vultis vt faciant vobis homes z vos facite eis: neſcio ſi obſeruator aliquis poſſit hodie repiri. Precepti

Thobie iiij. vero negatiui in Thobia poſiti. ſ. quod ab alio tibi oderis fieri ne facias alij ſi ſint

Chriſo. oparij ſunt tñ valde pauci: q̃ vt dicit Chriſ. Nos ecõtrario oĩa facimus hominibus que ipſi pati nolumus. Hoc quippe nõ ſolũ in ſecularibus: ſed z in quibuſdã patet religioſis qui ſepe in perſonis z rebus ſue vtiles alijs ſubtrahendo: ſine de inutilibus ſe expediendo fratribus ſuis iniuriã faciũt: ſicq; in his z ceteris modis varijs ꝫ predictũ dñi mãdatũ id faciũt q̃ ipſi pati nollẽt: nec mirũ ſi in futuro patientur quod nollẽt. ¶ Oratio.

DOmine ieſu x̃pe qui docuiſti nos facere omnibus miſericordiam z non iudicare quemq̃: da mihi quod doces perficere vt tibi per te valeam complacere. hortaris nos vt oremus z vtiq; cõferrevis qui ſemper cõmones vt rogeris. Peto ergo q̃ iubes: q̃ro quia precipis: pulſo quia iniungis. Qui me feciſti petere fac accipere qui dediſti querere: da inuenire: qui docuiſti pulſare aperi pulſanti vt poſſit intrare: a te habeo deſiderare: te habeã impetrare. Dona quod offerã: cuſtodi q̃ exigas vt velis coronare quod preſtas. Amen.

¶ De arcta via et concluſione ſermonis. Capitu.xl.



A Lu.xiij z Wat. vij. Et quia multa et admiranda dominus prece perat eſtictiſq; paſſionibus ſuos eẽ liberos iuſſerat ne aliquis diceret: q̃ importabilia ſunt iſta prorſus acdura arcta via eſt iſta valde difficilis obſeruatiõis ſunt iſta mandata: ſubdit monitionẽ dicens. [Cõtendite ergo z ſolicite ſatagite intrare p̃ anguſtã portã nõ p̃ latã] Quaſi diceret. Quamuis predicta ſunt difficilia z anguſta tñ meritoria ſunt z introitus ad celeWat.xj ſtia. Et notanter dicit contẽdite: q̃ regnũ celorum vim patitur: et violenti rapiunt illud. Nõ eñ põt fieri ſine conatu magno q̃ hõ terrenus fiat ciuis in celo. ¶ Et hec cõtentio eſt Contentio bona ſancta qualis fuit in legione thebeorum inter quos erat de glorioſe mortis acceleratione cõtentio. Sed hodie eſt cõtentio de alijs: q̃ de maioritate z excellentia: de acq̃rẽda pecunia: de iniuria remordenda: z hmõi ſimilia. ¶ Deinde reddit monitiõis dicte rationẽ: dicens. Ita ergo intrate p̃ anguſtã portã nõ p̃ latam [quia lata eſt porta z ſpacioſa via q̃ ducit ad perditionẽ z multi ſunt qui intrant per eã. Anguſta vero eſt porta et arcta Porta. via q̃ ducit ad vitã: z pauci ſunt qui inueniũt eam: porta ingreſſus eſt quoad incipientes via progreſſus eſt quoad proficientes vel deficientes. Et bene dicit viã ad vitã anguſtam Uia. et arctam: aliam vero latã z ſpacioſam. Nã ieiunare: vigilare: a carnis deſiderijs z voluptatibus abſtinere: ꝓpriã voluntatem nõ facere: cui nõ videť anguſtum z arctum? At vero delitioſe mãducare z bibere ceteriſq; carnis deſiderijs z voluptatibus obedire ac voluntati ſue in nullo cõtradicere cui nõ videť latũ z ſpacioſum? Sed heu p̃ latã viã quaſi omnes incedimus z de anguſta pauci curamus. vñ Chriſo. qui iuſſi ſumus per anguſtã B Chriſo. de via lata. portam incedere: per lataz ſemper incedim⁹. Et quidẽ ſi homines ſeculi latam viam ſpacioſamq; gradiantur non valde mirum eſt. Eos aũt qui videntur ſuſtuliſſe crucẽ ſuam z ſequi x̃pm per hanc latã z ſpacioſam velle incedere nõ tibi prodigiũ videatur. Denicq; monachi cũ de monaſterijs requirunt z de locis habitationũ percunctanť ante omnia inquirunt: ſi requies ſit in loco: ſi abundẽt omnia: ſi aquarã copia cõfluant. Sed z ſi de heremo requirat: etiã ibi ante omnia tr requie tractãt z de oportunitate miniſterij corpalis. Jã vero ſi ad aliquã diſpenſationẽ vocaueris aut aliquid miniſterij diuini iniungere volueris ꝓma ſtatiz ſolicitudo ei⁹ z ꝓmaŕ ba eius iſta ſunt. Si eſt ibi requies quo eundũ eſt: ſi inuenianť ea q̃ neceſſaria ſunt abũdãter: ſi nihil deſit eorũ q̃ lata via z ſpacioſa tr

Monachos nõ ire per arctam viã deflet.

poscit. Quid agis o homo q̄d loqueris? Arctam viā ⁊ angustam iussus es ambulare: vt quid de requie: vt quid de abundātia percūctaris? per angustā ianuā trāsire iussus es. vt quid āplos requiris ingressus? Est aliq̄d ista p̄mutatione nequius: est aliquid ista p̄uersitate deterius. Et quidē qui p̄cipibus seculi ministrant: horū nihil requirunt: ſz tā tū si lucri habeat aliquid tēporalis militie eius locus. Quid si solū esse cognouerint ita

Secularium pro lucro labor.

z nullus refugitur labor: nullū periculum vita si ab ingenuo deposcantur officia nō negabit. Peregrinatiōes quoq; longissimas periculosasq; nō respuet: cōtumelias: cruciatus: permutatiōes tēporū feret omnia spe lucri. Nec timet ne forte ab ipsa miserabili spe decipiat ac decidat: nec imaturā peregrinis locis mortē ⁊ subitam pertimescit: separationē suoz coniugis etiā ac liberoz absentiam tolerabiliter patitur: nō patrie: nō charoz mollit affectu: sed desiderio ⁊ cupiditate pecunie velut amēs agit ⁊ amore eius icensus nihil laboris sentit: nihil doloris itelligit. Nos ecō trario q̄ nō pecuniā q̄rimus sed sapientiaz: nec terrā sed celū petim⁹ ⁊ ad celi diuitias festinamus: quas neq; oculus vidit neq; auris

j. Cor. ij.

audiuit: q̄ nec in cor hois ascēderūt. Hec inq; q̄rentes ⁊ p̄ his celo ipsi viz parantes iferre de requie corporis percūctamur. Uide illis quāto miseriores sum⁹ ⁊ molliores. Quid di

Oia dura p celo tolerāda.

cis o hō: quid agis? Celū paras ascendere ⁊ regnuz celi inuadere ⁊ interrogas ne q̄ tibi difficultas occurrat in itinere ne q̄d in via tibi asperū accidat aut laboriosuz ⁊ nō erubescis: nō pudore oppressus sub terrā temetipsū defodis. Si enī oia tibi mala occurrerēt. Si vniuersa tibi pericula imminerent: si cōuitia: si iniurie: si ignominie: si calūie: si gladius: si ferrū si ignis: si bestie: si p̄cipitia: si fames si egritudo: si cūcta q̄ dici vel cogitari possūt mala sup te irruerēt: dignū aliq̄d erat vt. nō tibi hec oia p̄ tantis ⁊ talib⁹ causis ridenda prorsus ⁊ penit⁹ spernenda viderent. Anilis scie met⁹ hic ⁊ effeminate. Erit ḡ aliq̄s ita abiect⁹: ⁊ ita infelix: ⁊ ita degeneris animi: vt celū cupiens ascendere: de terrena requie cogitet: quā nō solū req̄rere: sed etiā paratā recipere indecoz est. Nō video charissime q̄ aliq̄s nr̄m vera ⁊ p̄fecta cupidine celestiū teneat. Alioq̄n oia q̄ vident eē grauia vmbras

C Greg. de via arcta.

putaret ⁊ risū. Hec de via lata Chrisō. De via vo arcta sic dicit Grego. Arcta q̄ppe bñ vite di censura non ē āpla via: ſz semita in q̄ q̄sq; studiose cōstrigit q̄ sub p̄ceptorū custodia licite coangustat. An nō quasi q̄dā angustia itineris est in hoc quidē mundo viuere: ſz de mūdi hui⁹ concupiscentia nil habere: aliena nō appetere: p̄pria nō tenere: laudes mundi despicere: ⁊ p̄ deo opprobria amare: gloriā fugere ⁊ despectum sequi: adulatores despicere: detrahētes honorare: mala nocentiū ex corde dimittere ⁊ erga eos dilectionis gratiā immobilem in corde retinere. Que quidē oia semite sunt. sed magne: q̄ quātū in hac vita p̄ ipsarū vidēdi custodis angustie sunt: tāto ampli⁹ i eterna retributiōe dilatant. Perfecta q̄ppe scientia est ⁊ cuncta hedagere: ⁊ ō suis viribus scire se nihil posse. Un ⁊ iohānes abbas montis synai. Attēdam⁹ nobilissis ne q̄n arctam: ⁊ angustā viā ambulare dicimur amplā ⁊ spaciosam tenentes curram⁹. Arctā viā indicabit tibi ⁊ lucidabit tribulatio ventris: statio ad vigilandū in oratiōib⁹ p̄ totaz noctē: mēsura aq̄ ⁊ panis penuria: subsānationes: ōrisiones: illusiones: decisio p̄priarū voluntatū ignominiarū poculū: passionū ⁊ ipulsionum patientia: sub despectiōe esse sine murmuratiōe: violentia iniuriarū lesus sustinere fortiter: detractiōe nō indignari: cōtēptus ⁊ vilipensus nō ira sci: iudicat⁹ hūiliari. Beati post dictā viā ingrediētes q̄n ipsorū est regnū celorū. hec iohānes. Nō autē te moueat q̄ hic dr [angusta est porta ⁊ arcta via q̄ ducit ad vitam] ⁊ dr iugū enim meū suaue ⁊ on⁹ meum leue: quia sicut onus dicitur leue i cō paratiōe ad mercedē licet in se sit graue: sic p̄sentia incommoda respectu glorie future. Itaq; lata dici pōt hec via quia in amorelce lestiū cor dilatat cogitantiū: q̄n nō sunt con

Johānes abbas t

Mat. xj

Roma. viij.

digne passiones hui⁹ tēporis ad futurā gloriā que reuelabitur i nobis: ⁊ angusta quia amorem terrenoz angustat ⁊ a terrenis hominē alienat. vñ ſz Chrisō. Arcta ē via ⁊ āgusta: ⁊ nihilominus leuis ac facilis q̄ cuncta aspera vite hui⁹ pertrāseunt ⁊ quia ad bonū finez ſcz ad vitā peruenūt. Temporale sudorū ⁊ perpetuū coronatorū. Et q̄ prius sunt laboriosa q̄ transeunt ⁊ postea gloriosa q̄ permanēt maximū pōt laborū esse solatiū. Igit ⁊ si in se difficile sit q̄ iubemur tamē faciendū est vt ad gloriā p̄uenire mereamur. Qui enim nō cōpatit nō conregnabit nec corona-

D Chrisō. Arcte vie facilitas.

ij. Tim.

bit nisi q̄ legitime certauerit. Et iterū. Si q̄s ij.

Ibidem

viā laboriosaz existimat suā desidiā accusat si enī nautis pelagi: fluct⁹: si tēpestates atq; hyems agricolis si vulnera cedesq; militib⁹ si grauissimi ictus plageq; pugilib⁹ leues videnī ⁊ tolerabiles sunt p̄pter spez tēporalū ac perenniū cōmodoz tantomagis cū celum p̄paratū in p̄mio nihil ex p̄sentib⁹ asperitatib⁹ debet sentiri. Nec aspicias q̄ via ē aspa ſz quo ducit: nec alia: q̄ lata est sed vbi desinit. Hec Chrisō. Quomodo aūt domini precepta nobis nō difficilia ⁊ onerosa ſz magis facilia ⁊ leuia eē videāt docet adhuc idē Chrisosto. dicens. His ergo q̄ dicta sunt ne vltra inobedientiā p̄temptione foueam⁹ maxime cū premia ⁊ voluptatē habeant in se ⁊ vtilitatem ipsa precepta. Que si molesta et onero-

Precepto rum dñi facilitas.

sa plerisq; et ingentiū cuiusdā videtur laboris intellige propter xp̄m te illa suscepisse faciendā: q̄ videt esse triste iocundissimum iudicabis. Si enim cogitationē hanc semper habuerimus nihil experimur onerosuz sed ex diuerso plurimā vndiq; capiem⁹ voluptatē. Siquidē labor ipse non amplius labor apparebit sed quanto magis intenditur tanto dulciō te voluptuosiō fiet. Quādo igitur te cupiditas pecuniarū aliorūq; obsederit consuetudo vitiorū: ipse ad animā tuaz loquere. Tristaris: quia te corporis voluptate defraudo: sed letare potius: q̄ celorum tibi regna puideo. Nō enim propter hominem sed propter deū ista operaris. Paululū igitur expecta ꝛ videbis q̄ sit commoduz grande patū. Disce p̄sentis vite pondera magnanimiter sustinere ꝛ ineffabili apud deū fiducia ac libertate gaudebis. Si enim ista semper nr̄e iculcemus anime celeriter ab omnibus illā vitijs subtrahemus. Uñ illud a te ac solū requirit deus: vt aduersus hostē feras inimicitias pro honore regis ꝛ tua salute suscipias. Itaq; si ei istud obtuleris omne iā bellū ipe cōficiet. Ita etiā illa que importabilia nunc

Uirt⁹ vitiosis arduā. putam⁹ facilia prorsus ac leuia amabiliaq; ducemus. Quādiu enī in vitijs pmanemus asperā atq; difficilē: ꝛ omnino arduā opinamur esse virtutē ipsa ꝛo vitia desiderabilia prorsus ac dulcia. Si autē vel breui illa tempore deseram⁹ tūc ꝛ hec horribilia ꝛ turpia ꝛ virt⁹ delectabilis apparebit ac facilis. Hec autē ex illis abūde valeamus addiscere q̄vitā suā facta in melius cōuersiōe mutauerūt. Hec Chrisо. vñ dicit ꝛ Seneca. Quedā nō q

Seneca difficilia sunt nō audem⁹ sed q̄ nō audemus difficilia sunt. ¶ Et q̄ dixit paucos esse q̄ inuenīūt angustā portā ꝛ arctā viā ne heretici ꝛ puersi hoies falsitatē apparētia virtutū pallantes ꝛ se plerūq; paucitate cōmēdantes se nomine paucitatis supponant ꝛ simplices i via dei ābulantes decipiant statim subiecit dicens. [Attendite] id est attente ꝛ diligēter

Hylari⁹ cauete [a falsis prophetis] vñ Hylari⁹. Quia paucorū est inuenire arctā viā ꝛ fraudulentiā eoq̄ se eā inuēire mētiunt exponit ne ab illa nos ipediāt. [Attendite inquit a falsis pphetis] id est a deceptorib⁹ hereticis: simulatis hypocritis: falsis fratribus religiosis

¶ Moraliter prophete falsi sūt tres. speciē pietēdentib⁹ ꝛ huiusmodi. Moraliter tres falsi prophete sunt caro: mūd⁹: ꝛ diabolus. Ille enīz ōz falsus propheta q̄ vnū p̄dicit ꝛ p̄mittit ꝛ aliō eueniēs soluit sicq; hoies decipit ꝛ fallit. Prim⁹ ergo est cōcupiscentia carnalis promittens delectationē ꝛ soluens eternā afflictionez. Secundus est cupiditas mundialis promittens sufficientiā ꝛ soluens finalē inopiā. Tertius est diabolus siue superbia secularis promitiēs exaltatiōez ꝛ soluēs

Lu. xiiij futurā abiectionē: quia qui se exaltat humiliabitur. Potest etiā hoc exponi de omnib⁹ demonib⁹ se i āgelos lucis vt iustos decipiāt transferentes. Uñ dicit Johānes. Nolite credere oi spiritui sed probate spirit⁹ an ex deo sint. [Qui veniunt ad vos] scilicet decipiendos [in vestimentis ouium] id est sub specie tā ouiū religiōis in cōspectu hominū similes iusticie ministris in habitu humili ꝛ oratiōe prolixa in ieiunio arcto: in elemosyne largitiōe: iverbis blandis: ceteriscq; religionis signis: q̄ pretendunt simplicitatē: simulant mansuetudinem: ostētant humilitatē: fingunt suaz ad populū humilitatē habentes (scōm apostoluz) speciē pietatis virtutē autem eius abnegantes. Unde subiūgitur. [Intrinsecus autez] scilicet i corde ꝛ voluntate decipiēdi [sunt lupi rapaces] q̄ cum specie virtutis sint indutivite tamē prauitate sunt corrupti: rideo magis cauendū ne rapiēdo dilanient vos blanditijs ꝛ simulatiōib⁹. Unde enim att Chrisо. Chrisо.

Simula tio Nulla res sic exterminat bonum sicut simulatio: nā malum sub specie boni celatum dū non cognoscitur nō cauet. Ubi Hiero. Et de omnibus quidem intelligi potest: qui aliud habitu ac sermone promittunt aliō opere demonstrant. Sed specialiter de hereticis itel heretiq; ligendū est qui videtur cōtinentia: castitate ieiunio quasi quadā pietatis veste se circūdare: intrinsecus ꝛo habētes animū venenatū simplicioq; fratrū corda decipiūt. hec Hiero. Et quia isti falsi prophete non possūt cognosci ex apparentia exteriori ideo ostendit vñ debeant cognosci: scilicet a fructibus ꝛ operibus. Cum enim alteri sint exterius in cōuersatione alteri interius in affectione ꝛ ita difficile cognoscanť tamē [a fructib⁹ eorum] id est operib⁹ [cognoscetis eos] scilz finaliter: nō tamē omnib⁹ licet bona ꝛ laudabilia opa videantur alijs: sed quibusdam ꝛ maxima. p impatientiam eorum tempore persecutionis ꝛ a duersitatis quia de facili in tempore tentationis recedunt ꝛ pro simulata iusticia pressuras non sustinent. Sed vt dicit Augu.

Simula Uestimenta religiosa sine bonis operib⁹ nō Augu. solum remedium habere non poterunt: sed etiam iustum dei iudicium sustinebūt vt enī tionis dicit Seneca. Malus vbi bonum se simulat malum. Seneca tunc pessimus est. Igitur vt idem Seneca dicit. quis sis interest nō quid habearis. ¶ Deinde probat q̄ proposuit exemplo particulari: quia spine ꝛ tribuli ac vitis ꝛ ficulnea cognoscuntur distincte ex fructibus diuersis ꝛ hoies. Nō enīz [colligunt de spinis vuas aut de tribulis ficus] Ubi Chri. Q̄ ꝛo dicit Chrisо. huiusmodi est. Nihil habent mansuetū: nihil mite: nihil dulce vsq; ad pelles sunt oues ideoq; facilis est cognitio: vt neq; de contingenti dubites. hec Chrisо. Nomine spine pōt Spine. itelligi carnalis concupiscentia que semper ardet et nunq; consumitur. Nomine tribuli Tribuli

spiritualis malicia que plena est punctionibus pctõr. Notevue feruorvite actiue. Nomine ficus dulcedo vite contẽplatiue. Ex cõcupiscẽtia ꝯ carnis nõ colligit bona actio q̃ requirit corpus spiritui obediẽs ꝛ subiectũ: nec de malicia cordis contẽplatio que requirit cor deuotũ ꝛ pacificũ: qr in maliuolã aiaz non introibit sapiẽtia: quo ad cõtẽplatiuã: nec habitabit in corpe subdito peccatis quo ad actiuaz que ministerio corporis exercet. ¶ Deinde cõfirmat hoc idẽ exẽplo gñali: qr sicut vnaq̃q arbor ex fructu suo cognoscit: ita vnusquisq hõ ex fructib⁹ et operib⁹ suis cognosci põt. Jdeoq nõ dixit a folijs eorr. i. verbis sz [a fructib⁹]. i. operib⁹ [cognoscetz eos]. Si em̃ ꝟba attẽdim⁹ nõ facile boni discernũtur a malis: sz qui in verbis nõ discernũtur in opib⁹ cõprehẽdũtur si fideles sunt: si mites: si patiẽtes: si hũiles: si casti: si auariciã oderint: ꝛ silia q̃ enumerare lõgũ esset. Cognoscent ꝯ falsi pphete a fructibus suis: qñ ꝛ si aliqñ bonũ aliqd facere videãtur: scz elemosynã: oronẽ: ꝛ ieiuniũ: ꝛ hmõi. tñ qr vel p lucro vl̃ p laude faciũt: eorr simulatio diu nõ põt celari. Quãuis em̃ iscrutabile sit cor hois: põt tñ humano iudicio maxime longo tpe cognosci ex actib⁹ ꝛ operib⁹ q̃ vocat fructus: qr qualis vnusq̃sq est talia dicit ꝛ operatur. Unde lz mali ꝛ vitiosi maliciã suã operiant aliquo tẽpore ꝛ operent bonũ ex genere: tñ non est bñ possibile quin operent qñq̃ fm inclinationẽ sue malicie. Unde Seneca. Nemo põt diu ferre psonã fictã cito in naturam suã recidũt q̃b⁹ veritas nõ subest: q̃ aũt ex solido nascũtur tpe ipso in melꝰ pficiunt. Detegit etiã error q̃q̃ temporalis cõmoditẽtatiõe psecutiõis tpe ꝛ si fingãt humilitatẽ et bona opa tpe prosperitatis cũ honorãtur: detegetur tñ eorr supbia cũ aduersis tangũtur ꝛ honor subtrahit. Possunt etiã cognosci qñ cõsecuti sunt ea ꝓpter que operãdo laborauerũt vt dignitates ꝛ hmõi: qr sepe postmodũ cessant opari. vñ Aug. Quecũq in factis vel dictis apparere nõ potuerũt tentatiõib⁹ aperiũt. ¶ Tẽtatio aũt duplex est: aut i spe adipiscẽdi aliqd ꝓmodũ tpale aut in timore amittẽdi. Cũ em̃ aliquib⁹ tentationib⁹ ceperint ea ipa illis subtrahi vel negari q̃ istove lamine vel cõsecuti sunt: vel cõsequi cupiũt: tũc necesse est vt appareat vtrũ lupꝰ in ouina pelle sit an agnꝰ in sua. hec Aug. Insupr in hoc cognoscunt: qr simplices opprimunt: maioribus detrahũt: minima redarguũt: correctionẽ impugnãt: nõ faciũt qd̃ dicũt in dignitatib⁹ se iactant: in bonis inceptis fastidiũt: in aduersitatib⁹ murmurãt: ꝛ maxime ꝓ impatientiã in aduersitatib⁹ (vt supra dictũ ẽ) cognoscunt. Ubi nota q hõ nõ loquit ita exꝑsse nec ita ꝓprie sicut in lingua ꝓpria. Sunt aũt alq̃ qui faciũt sicut auis in capola que mutat linguã ꝓpriã ꝛ fingit vocẽ hominũ vel aliarũ auiũ: et licet qñ bene fit sibi hoc faciat: tñ si aliquis eã in pede leserit vel alibi dolorẽ senserit vel quicq̃ cõtra volũtatẽ receperit statim ad vocẽ ꝓpriã reuertit. Sic multi qñ sunt in ꝓsperitate: vel qñ bñ fit eis mutãt vocẽ ꝓpriã: deũ laudant: adulationib⁹ seruiũt: sed si sint in aliqua aduersitate vel aliquo mõ ledant statim ad linguã ꝓpriã: scz ingratitudinẽ: impatiẽtiã: ꝛ hmõi reuertũtur. Et bene dixit q ex fructibus cognoscũtur. nam [ois arbor bona]. i. homo bonus habens voluntatẽ bonã [fructus bonos]. i. opera bona et vite eterne meritoria facit [mala aũt arbor]. i. homo habẽs volũtatem prauã [fructus malos]. i. opera mala ꝛ demeritoria [facit]. Naz actus interior volũtatis causa est immediata actꝰ exterioris. Et ideo vt Ambrosius dicit. Effectꝰ tuus operi tuo nomẽ imponit. vnde fm Chrisostomũ. Uolũtas est aut que remuneratur ꝓ bono aut cõdẽnatur ꝓ malo: opera aũt testimonia sunt volũtatis. Et vere ita est: qr [nõ põt arbor bona] inquãtũ hmõi [fructus malos facere: neq̃ arbor mala] inquãtũ hmõi [fructꝰ bonos facere]. Jstud em̃ cõpositum intelligendũ est: qr [arbor bona] manẽs bona [non potest fructus malos] et demeritorios [facere: ꝛ arbor mala] manẽs mala [nõ põt fructꝰ bonos facere]. i. meritorios vite eterne. Et ideo si hõ bonus facit fructꝰ malos iã bonꝰ nõ est: ꝛ si malus vult bona operari bonus ꝓ̃o fiat. Et vere bona arbor bonos fructus facit ꝛ mala malos: qr [bonus hõ de bono thesauro cordis sui]. i. de bona intẽtione ꝛ volũtate q̃ sicut thesaurus absconditus latet interꝰ in mẽte [ꝓfert bona] verba: scz et facta: [ꝛ malꝰ hõ de malo thesauro]. i. mala volũtate ꝛ intẽtione [ꝓfert mala] scz verba ꝛ facta: quia cõtrarie cause habẽt cõtrarios effectus. Nã fm Bedã idẽ est thesaurus cordis qd̃ radix est arboris ꝛ qd̃ de corde ꝓfert idem est qd̃ arboris fructus. Unde et Remigius. Thesaurꝰ cordis intẽtio est ex qua deꝰ iudicat opera vt aliqñ minora maior: aliqñ maiora minor mercedes sequat. Magnũ donũ dei est bona voluntas ꝛ prestãtius super oẽs res terrenas. Unde Aug. Bona volũtas est qua appetimus recte honesteq̃ viuere et ad summã sapientiaz peruenire. Uolũtatẽ q̃sq̃ cum habet bonaz: idcirco habet ꝯ terrenis omnib⁹ regnis voluptatibusq̃ omnib⁹ corporis longe anteponẽdum sit. Quisquis autẽ non hz caret profecto illa re quã prestantiorem oibus bonis in potestate nõ cõstitutis sola illi voluntas per seipsam daret. Et iterum. Si desit facultas nõ requiritur nisi volũtas. Hec Aug. Arboris ꝯ bone radix est volũtas gr̃a diuina informata: foliũ cogitatio: flos sermo: fructꝰ opus. Arboris ꝯo male ra

Uue. Ficus.

Sap. j.

Ambro. Chriso. Uolun tas.

Seneca Persona ficta diu non fertur.

Augu:

Tẽtatio duplex.

Anis vocẽ simulans.

S Beda. thesaurus cordis. Remgi.

Arboris bone p tes.

dix est volūtas gratia dei destituta cuius ca
dunt folia: marcēt flores: putrescūt fructꝰ: q̄
ex bona arbore nō possunt ꝓcedere. Et me-
rito qō de bono vel malo corde ꝓcedit bonus
vel malꝰ dꝫ iudicari fructꝰ: ex abūdātia em̄
bonitatis vel malicie cordis q̄ intus latet os
exteriꝰ loquit verbū dictionis ꝛ opis. Ex in-
teriori em̄ hoie ꝓcedit exterior effectꝰ tā in
verbis q̄ in factis ac verbū ꝛ factū exterius
restimoniū cordis est: ꝛ significatiuū ꝓceptꝰ i-
terioris. Per oris em̄ locutionē vniuersa q̄ di
cto vel facto vel cogitatu de corde ꝓferūtur
dñs voluit significare. nā moris scripturarū
Uerba ꝓ factis ponere. est ꝝba ꝓ factꝫ ꝛ rebꝰ ponere. vñ de Ezechia.
Esaie xxxix. Nō fuit verbū qō nō ostēderit eis ezechias
in domo sua. Qui vtiq̄ rerū ꝛ nō verboꝝ cal
deis reuelauerat archana. De ore autē hic
Augu. spāliter exēplificat: qꝛ ꝓ os cor maxime ma-
nifestat eo q̄ verba in lignis primatū tenēt.
Oris locutio. ꝑm Aug. De⁹ aūt ꝑm os oia cordis dijudicat
qui ex qua intētione verba ꝓcedūt nō igno-
rat. Et notāter dicit [ex abūdātia cordis os
loquit] qꝛ plus intꝰ est q̄ effundit. Sicut fu-
mus ab igne surgit: sic olla ebullies redun-
Chriso. dat. Vñ Chri. Naturalis em̄ cōsequētia est
vt cū intꝰ abūdat neq̄tia effluāt oreten⁹ ver-
ba nequā. Quare cū audieris hoiem pnicio
sa ꝛ inhonesta loquētē: non tantā puta in eo
latere nequitiā quanta verbis eiꝰ exprimit:
sed multo ampliorem conijce esse fontē. Qō
em̄ exteriꝰ dꝫ supfluū est eiꝰ q̄ intus est. Lin
gua quidē cōfusa multoties nō repēte effun
dit nequitiā: cor aūt nullū hoimi habēs testē
sine timore quecūq̄ vult parit mala: dei em̄
nō multa cura est ei. Hec sentētia ꝛ silitudo
de arbore hic ponit ꝺ hypocrisim spāliꝝ scri-
barū ꝛ phariseoꝝ: sed infra etiā ponit cōtra
eoꝝ maliciā ꝛ blasphemiā qua dicebāt xp̄m
in Beelzebub eijcere demonia. Et ne tepidi
Contra tepidos putēt se esse imunes a pena: qꝛ a malo absti
nēt aliena nō rapiūt: sine q̄rela viuūt: tm̄ bo-
na nō agūt: primis nō cōpatiunt: sua egēti-
bus nō tribuūt: ideo addit [ois arbor q̄ non
facit fructū bonū excidet]. i. sentētia iudicij
a cōsortio oim bonoꝝ ꝛ numero fideliū sepa
rabit ꝛ sine executione ab angelis messoribꝰ
[in ignē] eternū gehēne [mittet] vbi mina
tur dñs infructuosis penā dāni: qꝛ excident
a terra viuentiū et penā sensus: qꝛ mittētur
in ignē eternū. Nec exprobrabit dñs q̄ ma-
la fecerint: sed q̄ bona nō egerūt dicēs. Esu
riui ꝛ nō dedistis mihi māducare ꝛc. Et scie-
Fructꝰ cordis. dū q̄ fructꝰ cordis sunt cōtritio: diuine legis
meditatio: beneficioꝝ dei recordatio: mortis
Oris. memoratio: ꝓximi cōpassio. Fructꝰ oris oꝝ:
p̄dicatio: gratiarū actio: ꝓfectū: fratris errā
tis correctio: ignorantis instructio. Fructus
Operis operis sunt pnia: elemosyna: obediētia: obse-
quioꝝ diligētia: difficiliū tolerātia. Sꝫ ne
putem⁹ ad fructꝰ tā ptinere, si q̄s dicat dñe
dñe: ꝛ ex eo nobis arbor bona videat ee sub
itū gat. [Quid aūt vocatꝫ me dñe: ꝛ nō facitis
q̄ dico?] quasi vellet dicere hypocritꝫ ꝛ spāliꝝ
scribis ꝛ phariseis. Uos estis arbores habē
tes folia sine fructu: ꝛ ꝝba sine ope: ꝛ iō ma
ledicti tales sunt sicut salices habētes folia
silia olius: ꝫ fructu carētes. Tm̄ em̄ est in-
ter dicere et facere quātū inter folia ꝛ fructꝰ.
Deinde ostēdit q̄ ad salutē nō sufficit ꝝba
cōfessionis: ꝫ q̄ exigit executio diuine volū
tatis dicēs [nō ois q̄] verboten⁹ noie tm̄ [di
cit mihi dñe dñe] ꝓfitēdo fidē catholicā [in-
trabit i regnū celoꝝ]. Cōfessio ei fidei sine
Confessio fidei sine operibus. opibꝰ nō sufficit ad salutē: qꝛ talis fides mor
tua est sicut illoꝝ q̄ deū ore confitētur: factis
aūt negāt. Sic mō plurimi in oratiōe positi
verboten⁹ ꝛ noie tm̄ dicūt dñe dñe: cor aūt eo
rū lōge est a deo. Hypocrite etiā dicunt hoc
facto sanctitatē exteriꝰ simulātes cor suū popu
lo. Sed q̄ facit volūtatē patris mei q̄ in celis
est ipse intrabit in regnū celoꝝ. Hi em̄ sunt
fructꝰ boni ꝛ bone arboris: scz facere volun-
tatē patris cuiꝰ faciē de seipm̄ p̄bere exēplū
dignarꝰ est. Quid enim meriti est dño dicere
dñe dñe. Nūq̄d dñs nō erit nisi fuerit dictus
a nobis. Uere dicere dñe dñe vel dñs Jesus
est corde credere: ore ꝓfiteri: operibꝰ attesta
ri. Nā vnū sine alio negare est. vt em̄ ait Au
3 Augu. Credere ꝛ vū: Uolūtatem dei facere. gu. Credere in deū est credēdo amare ꝛ dili-
gere: credēdo in eū ire ꝛ eiꝰ mēbris incorpo-
rari. Et notādū q̄ hec vident immediatiꝰ fa
cere volūtatē dei: scz sup oibꝰ agēdis sustinē
dis ꝛ habēdis ei se conformare ꝛ inde quies
mētis: faciē dñi oia intuentē semp vt p̄sentē
intueri ꝛ inde reuerentia pudor ꝛ disciplina
intꝰ et extra bonitatē gratuite liberalitatis
dei libēter cōsiderare: sepius actualiter ad-
uertēdo: inde amor gratuitꝰ ꝛ confidētia de
futuro semp attēdere ad edificationē proxi
mi: oē verbū et opus p̄meditari sepiꝰ flecti.
¶ Et ne decipiamur nō solū noie xp̄i ꝓ eos q̄
nomē ꝛ nō facta habēt: ꝫ etiā q̄busdā ꝛ factꝫ
ꝛ miraculis adhūgit ꝛ dicit. [Multi dicēt mi-
hi in illa die] notabili ꝛ famosa terribili im
pijs ꝛ blanda pijs: scz die extremi iudicij qñ
Chriso. Corda loquent in die iudicij. ꝑm Chri. loquent corda ꝛ tacebūt ora qñ non
psona interrogat: ꝫ ꝓscientia discutit: vbi nō
erunt testes adulatores: sed angeli veraces
[dñe dñe nōne i noie tuo]. i. in virtute ꝛ ivo
catiōe nois tui [ꝓphetauim⁹]. i. ꝓpheticuz
sermonē ꝓtulim⁹ ꝛ occulta denūciauim⁹ [et
in noie tuo demonia eiecim⁹] ab obsessis [ꝛ
in noie tuo ꝝtutes multas]. i. miracula [fe
cimus] his silēs sunt bene docētes ꝛ male vi
nētes. vbi Chriso. Illi quippe qꝛ cōtrariū ex
Chriso. pectationis sue finē videbūt: qꝛ hic fuerūt mi
rabilia faciendo conspicui: ibi aūt festinteli
gēt punīdos quasi stupētes dicēt atq̄ mirā
tes. [Dñe dñe nōne in noie tuo prophetauī
mus] quēadmodū nob aduersaꝛ mō. Quid

sibi vult nouus iste finis nec a nobis aliqñ preuisus. ¶ Deinde subiicit sententia iudicis tales reprobantis et abiicientis. [Et tūc] inqt [confitebor] et dicā illis [nunqꝯ] in p̄destinatione [noui vos]. s. noticia approbatiōis sz reprobationis. Illos em̄ deus dr scire quos approbat: illos vero nescire quos in sua dilectione nō approbat. vñ Augu. Scit reprobos quos cognoscendo iudicat: nō aūt approbat volūtatē q̄ ab ipso discordat. vñ et Beda. Nō scientia scripturaꝝ deo notū facit quē operū iniquitas obtur⁹ ei⁹ oñdit indignū. Et tādē eos ꝓpter opa iniquitatis abiiciendo subiūgit [discedite a me] bonos gr̄ificātes [q̄ opa mini iniquitatē. Discedite]. i. diuisi p iniquitatē cedite i eternā dānationē: nō g̃ cognoscit nisi eū q̄ operat equitatem a deo q̄ vbiqꝯ est iubent recedere: qz licet sit vbiqꝯ p̄ presentiā deitatis nō tñ vt obiectū beatitudinis. Dicit aūt in p̄sti qui operamini qz affectus malus adhuc remanet in eis. vñ Hiero. Nō dicit q̄ operati estis iniquitatē ne videretur tollere penitentiā: sz qui opamini: hoc est q̄ vsqꝯ i p̄sentē horā cū iudicij tps aduenerit licet non habeatis facultatē peccandi tñ adhuc habetis affectū. vñ et Chri. Non dicit q̄ opati estis sed q̄ operamini: qz iniqui post mortē nō desinunt esse iniqui: qz si peccare nō p̄sūt peccandi tñ voluntatē non amittunt. Nā mors animam quidem a carne separat: animę aūt propositū nō immutat. Igit vt ait Chri. Voluit dñs hoc loco asserere q̄ fides absqꝯ operū sanctitate nil valeat: et nō mō fides sed ne ipa q̄dē cupiā mirabilia ꝓfutura sint si ea opatus fuerit absqꝯ possessione ꝛtutū: quia neqꝯ fides neqꝯ mirabilia quicqꝯ valent si nō assistat vita. et iterū nusqꝯ in opere signorū mirabiliū beatitudo ponit sed in expletione mandatorū et pfectione. Qui signorū et mirabiliū indicijs ꝓbari vult nō pōt ꝓbus videri. Uita em̄ actus ꝓbi etiā sine signis et mirabilib⁹ merent coronā: iniqua aūt cōuersatio ēt si signa et p̄digia fecerit supplicia nō euadet. hec Chri. ¶ Notādū q̄ hic miraculorū opatio qñqꝯ ꝓuenit ex merito inuocantis nomē dñi: qñqꝯ ex merito illius super quē inuocat: quandoqꝯ nec ex merito huius nec ex merito illius: sed ob vtilitatē assistentiū: vt videtes hoc deū honorent et in xp̄m credant: qñqꝯ ad dānationē inuocantis et p̄sentiū vt videntes nō videāt et videntes ceci fiant. qñqꝯ etiam in elationē et vanā gloriā extollit vl aliquo alio modo facienti nocet. nō mireris g̃ si qñqꝯ iniqui prophetent aut miracula faciant: qz iste sunt gratie dei gratis date que dant ꝓncipaliter ad cōmunē vtilitatē ecclesie et raro ad vtilitatē singularis ꝓsone. et tō aliqñ p malos homines a deo nobis dant ad inuocationē nois xp̄i: nō ꝓpter merita inuocantiū: sed ad declarationē ꝛtutis xp̄i et cōfirmationem fidei: lz ipi inuocātes sint mali: sicut bona elemosyna aliqñ dat a bono dño mediāte malo seruo. Bonū g̃ sectemur malū oē vitem⁹ totoqꝯ affectu p̄ceptis celestib⁹ obtēperem⁹ ac talib⁹ officijs cogniti dei sim⁹ agēteſqꝯ pot⁹ qō vult q̄ qōpōt gr̄iemur. ¶ Et qz dñs repellit ipm̄ ꝓfitētes ore et ope legē suā nō ipletes ꝓcludit inutilitatē audit⁹ vbi nō sequit op⁹ et ammonet nos vt xp̄i doctrinā opere implea mus ne cum operarijs iniquitatis ab eo discedam⁹: quia inutilis est legis auditio nisi sequatur operis impletio. Unde cōcludit totū sermonē cuius cōclusio q̄ terribiliter inferat valde attendēdū est [ois ergo] inqt nullo excluso [q̄ audit] aure interiori intelligēdo [ꝛba mea hec] q̄ locut⁹ sum in aperto [et facit ea] affectu charitatis opere adimplendo [assimilabit viro sapienti] sibi in futurū ꝓuidēti [qui edificauit domū suā]. i. bonorū operū cōstructionē [supra petrā]. i. xp̄m ois sua opera facies ꝓpter ipz. talis em̄ facit opa bona de gr̄ie et recta intētione q̄ duo reqrūt ad impletionē legis euāgelice. Non em̄ quisqꝯ firmat q̄ audit vel pcipit nisi faciēdo et opere implēdo. Et qz petra est xp̄s ille in xp̄o edificat qui quod ab illo audit facit. [Descēdit pluuia]. i. tētatio carnalis lasciuie et cōcupiscētie [venerūt flumina] mūdane cupiditatis et auaritie [flauerūt vēti] diabolice vanitatis et supbie [et irruerūt] p ipetuositatē et importunitatē tentationū [in domū illā]. i. edificiū virtutū in xp̄o cōstructū: sed non diruerūt eam [nec cecidit] a stabilitate virtutis succūbendo tētationibus istis [fundata enim erat] finaliter: radicaliter et perseuerāter per fidē: spem: et charitatē [supra firmā petrā] et solidam: scilz christū non in terrenis. Tāgit ergo hic triplex tentationum differētia in qua significātur et cōsistūt omnia tentationū genera: potest etiam dici q̄ quedā sunt tentationes voluptatis et concupiscētie carnalis q̄ designantur in pluuia que guttatim cadit et emollit: alie sunt aduersitatis et tribulatiōis q̄ significant p flumina q̄ cū ipetu veniūt: alie sunt p̄sumptionis sine p minas: sive p blāditias humanas: sive per suggestiōes diabolicas q̄ designant p ventos: hoc aūt olim q̄ p̄speritatib⁹ inducit aduersitatib⁹ frangit. Quoꝝ nihil metuit q̄ fundata hz domū supra petrā: scilz xp̄m cui innititur i obseruatiōe p̄ceptoꝝ. i. q̄ nō solū audit p̄cepta dñi: sz etiā facit: vbi s oib⁹ piculose subiacet q̄ audit et nō facit: nō em̄ qsqꝯ stabile fundamētū hz: nec firmat i se q̄ dñs p̄cipit vl ipe audit nisi ea fecerit. Uñ ꝓphr ait. Et p oppositū [ois q̄ audit ꝛba mea hꝫ] supradicta [et nō fac ea] sz ptēnit [silis erit] in culpa [viro stulto] et malo [q̄ edificauit domū suā]. i. edificiū operū suoꝝ [supra arenā]. i. amorē terrenoꝝ mobile et instabile fūdamētū qō fac ois

Scire et nescire dei.

Augu. Beda.

R Discedere a deo.

Hiero. Operāt adhuc voluntate dānati.

Chriſo.

Chriſo.

Miracu lorū opatio nō ſtificat.

Tria tē tationū genera.

qui cōtēptis celestibus nō cessat inhyare terrenis: z qui intentionē suā sup aliud q̄s super ipsum deū ponit: qz ois creatura mutabilis est. Arena cupiditati terrenorū comparat qz sterilis: sic q̄ amat diuitias frui nō pōt: quia fluida sic trāseunt oia velut vmbra: qz fluctibus cōcussa sic in mundo est pressura. Itē p arenā cōgregationē malorū sīgt qz innumerabilis p multiplicitatē: qz discoherēs p dissensionē: qz sterilis ad bonorū multiplicationē: z iō sequit casus in peccatū [qz venerūt] supradicta mala tētationū [z irruerūt] subito impetu: simul [in domū illā] male fundatā [et cecidit] p culpā [z facta est ruina ei⁹ magna] qz ruit vsq; in gehēnā. Primo ruit in foueā culpe: postea in foueā gehēne q̄ ē ruina magna: qz oino irreparabilis ois cōscientia q̄ spe firma in deo nō pmanet in tentatiōib⁹ substinere nō valet: z tāto āplius agitat q̄to pl⁹ in his q̄ mūdi sunt a superioribus distinguitur. Beda. vbi Beda. Manifestū est: qz ingruēte qualibet tentatiōe mox z vere mali z ficti boni peiores fiunt donec ad extremū ppetuā labant in penā. vbi et Chrys. Et facta est inq̄t ruina eius magna. Neq; em̄ exiguarū leuiūq; rer⁹ periculū est: sed de aie discrimine de imortalib⁹ supplicijs: deq; celestis regni amissione res agit. hec Chri. Nec tñ semp audiēs ✠bū dei z nō faciēs cadit i illā periculosam ruinā sed duplici distinctione op⁹ est. Una ex parte audientis: qz is q̄ audit ✠bū dei aut omittit facere ex cōtēptu z tūc locū hz similitudo proposita: aut ex fragilitate z tūc nō. Alia est ex parte verbi dei: qz ea ✠ba q̄ quis audit: aut sunt ✠ba necessitatis ad salutē sicut p̄cepta euangelica: z tūc similitudo hz locū: aut sunt verba cōsilij z superogationis: z tūc non: nisi iquātū ad pfectos. ¶ Moral⁹ dom⁹ iusti cui⁹ edificatio est bona cōscientia ptinet ad bonorū operū pfectionē: fossio ad p̄tēptū terrenorū siue paupertatē: fundatio ad meditationē celestiū z amorē: impulsio ad tētationū impugnationē: immobilitas ad finalē pseuerātiā. Domus impij est mala cōscientia: de qua in michea. Adhuc ignis i domo impij cuius terrena edificatio ptinet ad terrenorū amorē fundamēti p̄uatio ad mētis instabilitatē fluminis inundatio ad carnaliū delitiarum fluxibilitatē casus celeritas ad peccandi promptitatē: ruine magnitudo ad eternā dānationē: dom⁹ etiā cōcutit in tentatione: inclinat in delectatione: cadit in cōsensu. Et est casus magnus in cōsensu: qz sic cadit a gr̄a maior in opere: qz sic cadit a vita: maxim⁹ in obstinatione: qz sic cadit a mia. Sapiens ergo q̄ audita opere complet z perficit: structurā firmam erigit: quia per cumulum bonorū operū deus gratiā dat que nostra merita absq; ruina casus consolidat et cōfirmat. Per gratiam enim bene operando meremur perse-

Ruina malorū

Moral⁹ Domus iusti.

Michy.

Casus i cōsensu opere et obstinatione.

uerētiā in bonovt spūale nr̄m edificiū in petra fidei fundatū p spem erectū: p charitatē solidatū: nec pluuia nec fluminib⁹ necvētis poterit euerti x̄po gratiā suā donante: stult⁹ ✠o q̄ audit z non operat: sed audita dissimulās obliuiosus auditor fact⁹ tanq̄ sup arenā opus edificationis ipendit: z qz aure p̄ceptū opus nō firmat statim tētationib⁹ supueniētib⁹ ruit z euanescit. Nō em̄ auditores legis iusti sunt apud deū sed factores. Sunt autē tria gña hoiz edificātiū. Sunt em̄ qui amāt solū deū: z hi edificāt aurū: argētū z lapides p̄ciosos: in amore virtutis aurū: in cognitione veritatis argentū: in coopatiōe boni operis lapides p̄ciosos. Sūt alij qui amāt q̄dā p̄ter deū: tñ nil cōtra deū nec aliq̄d plus q̄s deū: z in his fundamētū q̄dē manet: qz amor dei nō destruit: tñ qz ex effectu eor̄ que pariter amātur quedā corruptio cōtrahit: lignū et fenū z stipula superedificat: in ligno p̄tēm illiciti opis in feno sine ope p̄tēm p̄raue delectationis in stipula p̄tēm illicite cogitatiōis. Sunt alij q̄ amāt q̄dē cōtra deū: z in his oino destruit fundamentū: qz amor dei esse nō pōt vbi vel solus vel summ⁹ non est. Igit ad p̄mos ptinet laudari z saluari: z ad sec̄dos corripi z liberari: ad tertios argui z dānari. Itē sup fundamētū fidei quidā edificant aurū cōtēplatiōis: q̄dā argentū p̄dicationis: q̄dam lapides p̄ciosos bonor̄ operum. Isti quidē saluātur z merito fundamēti et bonorum operū. Alij ✠o edificāt ligna: sc̄z amore ardentiore temporaliū: alij fenū: sc̄z fimū delectationū carnaliū: alij stipulā: sc̄z otiosorū verborū z operum infirmorū. Isti etiā saluātur merito fundamēti: et tamē quasi p ignē quo exuritur edificiū tanto fundamēto non idoneū. Deinde ad cōclusionē oim p̄cedētiū subiūgitur. [Et factū est cū cōsummasset ie sus verba hec.]. s. sermones istos in monte habitos q̄ bene dicūtur cōsummati: qz nihil imperfectionis habent z oia salutis necessaria continēt [admirabātur turbe sup doctrina eius] z de excellētia sapientie eius: qz nunq̄s sic homo est locut⁹ z bene admirabātur: qz vt ait Chrys. Quicq̄d digne laudare nō possumus admiramur: vbi ostendit eminētia doctrine x̄pi: qz admirabant turbe eo q̄ eminentissimas virtutes docebat z imperfectionē legis supplebat: z nō solū terrena bona sed celestia bona p̄mittebat ac doctrinā suā mirabiliter cōfirmabat vñ causam admirationis subdit dicēs. [Erat em̄ docens eos sicut potestatē habens]. s. per seipsum in sermone p̄ferēdo cōsilia p̄ceptis: z q̄ min⁹ videbant i lege addēdo obscuritates leg̃ explanādo in iure cōdēdo: z ad libitū suū sicut auctor z p̄ditor iur̃ sui mutādo: vel illō sicut nemini subiect⁹ cū vellet reuocando: vel [sicut ptātē habēs] infirmos sanādi z miracula faciēdi

Ro. ij. Edificātiū tria genera.

Aurum Argētū Lapides p̄cioſi. Ligna. Fenum Stipula.

Chryſo. Admiratio.

Potestas dñi

vel [sicut potestatē habēs] imprimēdi z corda audiētiū ad se cōuertēdi [nō sicut scribe z pharisеorū] qui ea que per legē didicerāt precepta populis dabāt: nec eis aliqd de his mutare licebat. Sicut nec etiā moyses aliō q̄ dñs iusserat potuit loq̄ et nihil de p̄ceptis ei⁹ mutare vel subticere. vbi Chri. Admirade eadē dant ꝙ ei⁹ inter multa alia precipue ptātē non em̄ quasi ex alteri⁹ psona p̄cepta ponebat sicut moyses fecerat et ꝓphete: sed fere vbiq̄ se indicabat esse q̄ imperādi auctē teneret. Deniq̄ cū p̄cepta ipsa sanciret sepe dicebat ego aūt dico vobis z terribilis illi⁹ iudicij faciēs mansionē se mōstrabat esse iudicē de p̄mijs atq̄ supplicijs. hec Chri. Cōspice nūc z cōsidera dñm iesum in sermone isto quō affectuose: benigne et efficaciter loq̄tur auditorib⁹: z eos ad act⁹ virtutū inducit: cōspice etiā discipulos quō reuerēter humil⁹ z cū tota mētis intētione eū aspiciūt z verba illa mirifica auscultāt z ea memorie cōmendant: z cū iocūditate magna taz in verbis q̄ in aspectu fruunt. erat em̄ speciosus forma pre filijs hoiz z diffusa est gr̄a in labijs tuis. in hac em̄ cōsideratione iocūderis z tu aspiciēdo z auscultādo ac si eū videres z loquētē audires z approximādo eis si forte vocatus fueris z immorādo ibidē: vt dñs tibi dabit. Deinde cōspice eū vna cū discipulis de monte descendētē z cū eis familiariter etiā ꝓuiā eundo loquētē: z quō ille simpliciū cetus gregatiz sequit eū nō curiose ordinati: sed sicut pulli post gallinā z quilibet vt meli⁹ audiat magis eidē nitit approꝑinquare: seq̄re et tu preciosum illū thesauruz vel a longe si forte mica vel reliquias aliq̄s inde cadentes post tergū tā pij magistri valeas colligere. Oro.

Omine Jesu xp̄e clementissime fac me p arctā viā iustitie: z āgustā portā pnie intrare ad aulā salutis z vitā gl̄ie: doce me vitare deceptor̄ fallaciā z da mihi imitari spūalis ouis simplicitatē et innocētiā: fac me radicē cordis celo nō terre affigere ne in folijs ꝟborū tm̄: sz poti⁹ in fructib⁹ bonorū operū fidelis merear inueniri: fac vt volūtatē patrz celestis faciā et ꝟba tua audiēs opere adimpleā: vt in te firmat⁹ nullis aūte separer tētatiōib⁹. Amē.

De curatione leprosi. Capi. xlj.



A Math. viij. Mar. iiij. et Luc. v. Miracula post doctrinam.

Lege ergo euangelica in mōte data: consequēter ponitur eius confirmatio per miracula: q̄ boni magistri est doctrinam suam cōprobare per facta [cū] itaq̄ cōpleto sermone [dñs descēdisset de monte secute sunt eū turbe multe] ꝓpter quarū edificationē z rogātis ꝑticularib⁹ deuotionē mouebat ad faciendū miraculū. vñ Hiero. post predicationē atq̄ doctrinā signorū offert occasio vt per virtutū miracula preterit⁹ apud audiētes sermo firmet. et Chriso. Post sermonē immediate ꝓcedit ad miracula: vt verbis precedētib⁹ auctoritatē prestaret vt mirabilis in verbis: mirabilis appareret in opere. z Theophil⁹. Doctrine aūt operationē immiscuit: nisi em̄ ostēderet miracula eius sermoni non crederet. Sic et tu post doctrinā operare vt nō sit in te vacu⁹ tu⁹ sermo. ¶ Mistice. [Cū descēdisset iesus de mōte] scz diuine excellētie in vallē humilitatis manēdo quod erat: assumēdo q̄ non erat. tunc em̄ de monte descendit quando se exinaniuit formā serui accipiēs: tūc post descēsuz [secute sunt eū turbe multe] quia nisi deus descendisset homo ad sequelā suā non ascēdisset: quia magna gloria z dignitas est homini sequi hunc dominū. z ꝑm Augustinū primo leprosum mūdauit: vt ex hoc appareret nouū testamentū in monte datū z gratiā euāgelij supra legem esse que leprosum excludebat nō sanabat. videt aūt hic cōtrarietas in eo quod Mat. dicit cum descēdisset de mōte. Luc. ꝟo dicit cū esset in vna ciuitatuz. ad hoc dicēdū ꝑm glo. ꝙ post descēsuz de mōte fuit aliquod interuallū anteq̄ intraret ciuitatē z in illo interuallo fuit sanatus leprosus: quod Mat. suo loco ponit. Lucas ꝟo dicit cum esset in vna ciuitatū: scz capharnaū: quia erat ibi ꝓpe ad leucā et dimidiā cōtra orientē [leprosus] ergo [veniēs] nō tā passibus corporis q̄ fide cordis [genu flexo procidens in faciē suā adorabat eum] cū humilitate corꝑis [et rogauit eū] cū oꝛone oris vbi tria ista concurrūt: scz fides: humilitas: oratio: nihil negat a deo [ꝓcidit in faciē] sicut humilis maculas suas nō tegēs: sed humiliter ꝓfitēs z publicās. ideo exaudiri meruit z mūdari: sic z tu humilieris: vt exaudiri et mundari mereaꝛis. vñ Ambr. Quia in facie ꝓcidit: humilitatz est z pudoris: vt vnusq̄sq̄ de vite sue maculis erubescat: sed cōfessionē verecūdia non repressit: vulnus ostēdit: remediū postulauit. [Adorabat g̃ eum dicens dñe] per quē oia facta sunt [si vis potes me mūdare] voluntas tua opus est z opera tue voluntati obediūt: nō dicit mūda me: sed in volūtate ei sicut deo potestatē z auctē curandi tribuit: z ei totū cōcedit. q. d. quicquid vis potes sicut omnipotēs. vbi Titus. Addiscamus ex verbis leprosi corꝑalū infirmitatum medelā nō querere: sz diuino beneplacito totū cōmittere qui nouit oportuna z oia iudicio disponit. Leprosus ergo cōfitēdo in xp̄o diuinā potētiaz ptātis auctē: ac suā ostēdendo fidē z deuotionē meruit curationē [Jesus em̄ misertus eius] ꝓ compassionē z affe

Ambro. Titus.

etum ꝛ [extendēs manū suā] quod fuit libe
raturus contra auaros [tetigit eū] qđ fuit
humilitatis cōtra superbos [dicēs volo] qđ
fuit pietatꝭ ꝫ inuidos [mūdare] qđ fuit po
testatꝭ ꝫ incredulos. ¶Ubi notādū ꝙ lepra
Lepre curatio quintu=plex. tiij. Re. v. Luce xiiij. Nume. xij. Exo. iiij
corpalē ḋnqꝫ modis curatā legimus. Primo
per ablutionē sicut ptz in Naamā: ꝛ signifi=
cat lachrymarū effusionē. Scōo per ostētio=
nē: sicut ptz in decē lepr̄osis qui eūdo ad ostē
dēdū se sacerdotib⁹ mūdati sunt: ꝛ significat
cōfessionē. Tertio ꝙ separationē: sicut ptz in
maria sorore moysi: ꝛ significat excōicationē
q̄ instar cauterij ḋz esse medicinalis. Quar=
to per inclusionē sicut ptz in manu Moysi q̄
de sinu extracta lepr̄osa apparuit: ſz in sinū
reposita curata fuit: sic multi q̄ in seculo spi
ritualiter erāt lepr̄osi mūdātur claustrū in=
Tactus dei tri=plex. gressi. Quinto ꝙ tactū: sicut ptz hic vbi ma=
nus xp̄i carnē lepr̄osi tetigit ꝛ mūdauit. Ubi
notandū ꝙ triplex est dei tact⁹ valde virtuo
sus: scz tact⁹ pure corpalis: ꝛ tact⁹ pure spi
ritualis: ꝛ tact⁹ partiz corpalis ꝛ partim spi=
ritualis. Actus pure corpalis est in quor qđ
tāgit ꝛ qđ tangit est pure corpale: et iste fuit
in xp̄o valde virtuosus: qr oēm infirmitatem
sanabat vniuersaliter: sicut de multis ptz in
euāgelio. Tactus partim spiritualis ꝛ par=
tim corporalis est in quo qđ tangit est spūs:
sed qđ tangit est corpale vel spūale: hic est ta
ctus tribulationis: et iste tact⁹ est sīr valde
virtuosus. valet nāqꝫ ad cōstringēdū pctōr
duriciā ꝛ ad reprimendū carnis cōcupiscen=
tiāz ad probandū iustor patientiā. Tactus
pure spūalis est in quo ꝛ qđ tangit ꝛ qđ tāgi
tur est spiritus: ꝛ hic est tactus interne inspi
rationis: ꝛ iste similiter est valde virtuosus.

¶ Uirt⁹ tactus dei ad septē valet. ¶Uirtus aūt ei⁹ ad septē effect⁹ est ꝑm septē
dona spūs scti. Primus effect⁹ est boni ꝓpositi
inspiratio siue cōceptio: ꝛ hic pertinet ad do
nū timoris a quo cōcipitur spūs salutis. Se
cūdus est ꝙ gratiā pctōr remissio: ꝛ hic pote
Danie. iiij. rit referri ad donū pietatis. ſz illud Danie.
pctā tua elemosynis redime. Tertius est vti
lium siue necessariorum ad salutē instructio: ꝛ
hoc referr̄ ad donū sciētie que docet recte cō
uersari. Quart⁹ est ad bene operandū ꝛ ar=
dua aggrediendū roboratio: ꝛ hoc quātū ad
donū cōsilij qđ respicit maxime opa supero=
gationis. Quintus effect⁹ est in tribulatiōe
cōsolatio ꝙ quā alia fortificat ad tolerandū
aduersa: ꝛ hoc quantū ad donū fortitudinis
que precipue attēdit in tolerātia aduersor.
Sextus est charitatis ꝛ dilectionis dei inflā=
matio. ꝛ hoc quātū ad donū intellect⁹ qui do
cet intelligere. i. intus legere dei bñficia: per
q̄ alia in ei⁹ amorē accendit̄ et inflāmat̄. Se=
ptim⁹ est a terrenis eleuatio: celestiū ꝓtēpla
tio: ꝛ hoc ꝯtū ad donū sapiētie q̄ est de eter=
nis. s. donis q̄ sursum sunt sapere: non q̄ sup
terrā. [Et ꝓfestim mūdata est lepra ei⁹] ad

dñi imperiū ꝛ volūtatē statiz opus est secutū.
ꝑm Cyrillū. Ista dictio cōfestim tardi⁹ ꝓferr̄ Cyrill⁹.
cū opus sanationis fuerit factū. cū autē hic
magna appareat dñi potestas nō minor ei⁹
declarat̄ humilitas. lepr̄osus em̄ quē lex ex= Humili=tas xp̄i. Nūe. v.
tra castra eūciebat quē scribe ꝛ pharisei vix
respicere dignabant̄ ipse tangere nō recusa
uit: nō solū ꝓpter occultū rei misteriū: sed vt
nobis forma humilitatis ꝑberet: ꝛ cōpassio=
nis exēplū ne ḋs hoiez ꝓ quacūqꝫ corpis ma
culatiōe vel infirmitate sperneret vel abhor
reret. Itē tetigit eū vt se nō esse sub lege: sed
supra legē q̄ lepr̄osus tāgere ꝓhibuerat: nec
seruū: sed dñz legis ostenderet: q̄ cū ꝑm legē
ābulasset: etiā supra legē sanaret eos ḋs re=
media legis nō sanauerāt. Itē vt lepra q̄ cō
taminare tangentē solebat ecōtra tactu dñi
fugaret ꝛ recederet: neqꝫ em̄ manus a lepra
facta est immūda: sed corpus lepr̄osuz a ma
nu tactū est mūdatū. Lex nāqꝫ q̄ facere non
potuit: vt lepra tangentē nō sordidaret: ideo
lepra tāgi ꝓhibuit: nō vt lepr̄osi nō sanaren
tur: sed vt tāgētes nō inquinarent̄: nō aūtim
quinari a lepra potuit q̄ eā mūdauit: ꝛ ideo
ḋnus literā legis soluerit: tñ ꝓhibitioni le=
gis nō obuiauit. Nec ꝓpositū ei⁹ solut. Qr
nō erat ꝓhibitū tangere lepr̄osum ei q̄ ex ta
ctu suo poterat curare cū: sicut Helyas ꝛ he
lyseus nō fecerūt ꝫ legē tangēdo mortuū ad
resuscitandū. Licet etiā dñs posset solo ver=
bo curare lepr̄osuz: tñ apposuit manū: quia Cur tactu curauerit lepr̄osuz.
humanitas xp̄i erat quasi instrumētū ipsi⁹
diuinitatis: ꝛ ideo sicut artifex mediāte in=
strumēto operat: sic virt⁹ diuina in xp̄o per
applicationē humanitatis aliqua faciebat
vt eā cōiunctā diuinitati declararet. Et p̄ce=
pit ei dñs ꝙ miraculū factuz nemini diceret ¶ Cur p̄ceperit nemini dicere.
ne iactāter se senatū eē p̄dicaret. vt daret no
bis exēplū et nos doceret nō diligere ostēta=
tionē ꝛ honorē: ꝛ bona q̄ facim⁹ nō esse diuul
gāda: sed subticēda: vt nō solū abstineam⁹ a
mercede pecunie: sed etiā gr̄e ac laudis hu=
mane et vane glorie: ꝛ ista non queramus in
operib⁹ nostris ne vnqꝫ aliqua sinistra ma=
nus se admisceat dextre i eis. Un̄ ait Chrīs. Chrisо.
Et nulli hoc eū iuuat fateri docēs ꝙ eēt alie=
nus ab aura glorie ꝛ pōpa iactātie. Et certe
nouerat ille: qr nō esset tacitur⁹ sed passiz tā
grāde beneficiū p̄dicatur⁹. ꝛ tñ quātū in ipo
est fugit obstētare qđ fecerat. Et alibi publi
cari talia ipse precepit nō cōtra se venies: ſz
curatos a se gratos esse precipiēs. Non em̄
semetipm p̄dicari iussit: ſz dari gloriā deo vt
et ꝙ lepr̄osum nos nō esse inane gloriosos: et
glie ac iactātie renūciandū doceret: et ꝙ illū
quē a legiōe mūdauerat nō esse ingratos: ſz
gr̄as nos deo referre cōmoneret ei⁹ bñficia
ꝓfiteri atqꝫ vt ostēderet sp̄ex mirabilib⁹ suis
laudē nō nisi deo referēdā. Qr em̄ hoies ꝯ=
diu egritudie detinent̄ dei sp̄ meminer̄ut: a

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

morbo aūt liberati grauī obsidenť lāguore desidie: idcirco p̄cipiēs vt z egroti z sani deū iugiter recordemur ei quē curauerat ait da gloriā deo. hec Chriso. ¶ Ubi notandū q̄ triplex est preceptū. s. cautele: pbationis: z obedientie. In primo nō interdicit actꝰ q̄ optimꝰ est: sed gloria q̄ immiscet se bonis actibꝰ z honestis tale p̄ceptū fuit hic. In secūdo nō vult deꝰ actū: sed oñsionē virtutis q̄ latet in eo cui datur p̄ceptū z est vtilis sibi z alijs oñsio virtutis eius: sicut in p̄cepto facto abrae de immolatione filij cui dr. nunc cognoui. i. te z alios cognoscere feci: quia timeas dominū. In tertio aūt vult deus actū. vt patet Exod. xx. per totum. Uel iussit vt nemini diceret ꝓpter credentiū spōte maiorē vtilitatē: quia meliores sunt qui spōtanee q̄ qui sperans bñficijs credūt: vel vt nemini diceret. s. añq̄ ea que in lege sunt cōpleret: q̄ prius expectādū erat iudiciū sacerdotū ad quos ꝑtm legē pertinebat indicare de lepra. vñ Chri. Uel nō simpliciter ꝓhibet vt nō aliq̄ dicat: sed vt anteq̄ oñderet sacerdoti nemini diceret: ne forte si añ alicui nunciaret audiret sacerdotes z occasionē habentes lepre ꝓpter odiū z inimicitias x̄pi expellerēt eū de populo q̄si leprosum nō recipientes mādatū. hec Chri. Et hūiliter misit eū ad sacerdotes quoz erat lepram discernere p̄cepitq̄ ꝙz legē munꝰ. eis offerre. Hoc aūt primo iō fecit: q̄ lz esset mundatꝰ: nō tñ reputabať mūdus nec debebat ꝑtm legē restitui ad cōmunē habitationē hominum: nisi prius p sacerdotū iudiciū mūdatꝰ esse demōstraret: z munus dño p eius mūdatione offerretur. Uñ sicut ad eoz̄ arbitriū separabať: ita non sine eoz̄ arbitrio ad cōsortiū aliorū admittebať. Scō ꝓpter hūilitatē vt sacerdotibꝰ deferēs nō videret eoz̄ gloriā rape vel honorē z vt oñderet exhibēdā sacerdotibꝰ reuerētiā. Tertio vt q̄ō in eo sepe criminabanť oñderet se nō legis trāsgressorē nec legē soluere: sed implere: ꝑtm legē gradiēs z sup legē curans. Quarto vt intelligerent eū nō legis ordine z cōsuetudie: ꝙz dei gratia z opatiōe supra legē curatū esse: z se maioris ✠tutis esse q̄ legē vl sacerdotes q̄ lepram cognoscebāt quā mūdare nō poterant. Itē vt sacerdotū animos ad crudelitatē ꝓuocaret z nō credētibꝰ oēm excusationē auferret: offerri munꝰ voluit in testimoniū illis. i. ꝫ illos si viso miraculo nō crederent: ꝙz ꝓ illis in testimoniū salutis si crederēt: vt. s. videtes leprosuz mūdatū si crederēt mūdatori salui fierēt: z sic credētibꝰ esset testimoniū z cā salutis eoz̄ si nō crederēt iexcusabiles essent eo q̄ viderint z nō credideriint: z sic nō credentibꝰ fieret accusatio z testimoniū dānatiōis eoz. Per hoc ēt q̄ eum ad sacerdotes misit figurare z docere voluit q̄ peccatoz q̄ ꝓ leprosum signať lz sit mūdatus a lepra peccati ꝓ cōtritionē: tamē adhuc tenetur se sacerdoti ostēdere ꝓ cōfessionē z ad eius ꝓsiliū subire satisfactionē. Uñ dñs istū leprosum tāgēdo mūdauit: z postea vt sacerdoti se repsentaret z sacrificiū offerret precepit. Tūc em̄ leprosus a deo tangiť: q̄m peccatoz cōꝙ pūgitur: tūc sacerdoti se repsentat q̄n ꝑtm cōfitendo manifestat: tūc sacrificiū offert quādo satisfactionē cōplet. Piger q̄ppe expectat donec sacerdos eū querat: ꝙz tu preueni sacerdotē z lepram aie ostēde per oris cōfessionē: que cōfessio quatuor cōditiones dz habere. Prima est q̄ debet esse voluntaria. vnde dicit. [Uade] nō ductꝰ: nec tractus: nec coactꝰ: sicut qui tormētis afflictꝰ: vel timore mortis in vltimis cōfiteť pctā. Scōa est q̄ cōfessio dz esse nuda z aperta. vñ dicit [ostēde] q̄d scilz egisti: quid cogitasti: quid locutꝰ es: nō dicit abscōde. s. excusationibꝰ aut verboꝝ palliationibꝰ: vel mētiēdo: aut etiā mussitando: vel nō plene oia peccata cum debitis circūstantijs recitādo. Tertia est q̄ cōfessio debet esse pura. vnde dicit [te] scz ostēde z non alios. Cōtra q̄ō aliqui dupliciter facīūt: vel alioꝝ facta recitādo: vel eos cū quibꝰ peccauerūt revelādo. Quarta est q̄ cōfessio dz eē ordinaria. vñ dicit [sacerdoti] q̄ nō cuicūq̄ faciēda est: ꝙz sacerdotibꝰ q̄ habēt clauē sciētie z auctis. Typice leprosus significat genꝰ humanū lepra originali infectū: et p hoc ad varia peccata pronū. Per leprā em̄ que morbus cōtagiosus est originalis culpa significať q̄ p carnalē generationē ad posteros diriuať: q̄ manu x̄pi tactꝰ sanať: q̄a virtute eiꝰ per baptismū emūdatur. Per oblationē aūt muneris z diuulgationē operis significať q̄ baptizatꝰ teneť deo fideliter seruire: et eū iugiter collaudare. vñ Beda. Typice aūt leprosus humanū genꝰ languidū pctis significat plenū lepra: q̄m oēs peccauerūt z egent grā dei illa. s. vt extrema manu. i. incarnato dei ✠bo hūanāq̄ cōtingēte naturā a prisci erroris varietate mūdent z offerāt p sua emūdatiōe corpa sua hostiā deo viuā. ✠ Beda. Hoc idē dñs miraculū p gratiā suaz facere quotidie nō dedignať. Quotiēscūq̄ em̄ aliquē impiū iustificat recte leprosum mūdat. ¶ Moraliter q̄ppe p leprosum significať pctōr plurib⁹ de causis. Primo q̄ lepra est morbꝰ cōtagiosus z piculosum est cōmorari leprosis: sic pctōres cōtagiosi sunt z inficiūt alios ad pec cādū: z ideo periculosuz est cōuersari cū eis. Scōo q̄ lepra est morbꝰ piculosus. inficit em̄ totū corpꝰ non tñ partē eiꝰ: ꝙz peccatū periculosiꝰ: corpus z aiam inficit et corrūpit: z ideo valde timēdū z fugiēdū est. Tertio q̄ lepra est morbꝰ fetidus et abominabilis: sic pctōres fetētes sunt z abominabiles deo z angelis. Quarto q̄ leprosi separanť ab alijs hoibus et locanť ex alios: sic pctōres positi sunt extra gratiā dei z extra cōmunionē fideliū z

E Preceptū triplex.

Exxrij.

Chriso.

F Cur ad sacerdotes missus leprosus.

S Confessiōis cōditiōes quatuor.

Leprosus typice acceptus.

Beda.

H Moraliter accepť significat peccatorē.

Rom. ij.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ecclesie: z separant a bonis. hic ẽ̄ctũ ad meritum: sed in futuro ẽ̄ctũ ad consortiũ: z ẽ̄ctum ad locũ: z ẽ̄ctum ad p̄miũ. Quinto q̄ sicut lepra varium exprimit colorẽ in cute: sic pctm̃ varias habet species in mẽte. Illa enim alia lepr̄osa est que supbia: ira: auaricia: accidia gula: iuidia: vel luxuria sordescit. Nã significat in carnis tumore superbia: in erustiõe iracũdia: in siti auaricia: in põdere sitate accidia: in prurigine gula: i putredine inuidia in fetore anhelit⁹ luxuria. Talis lepr̄osus cõfidenter currat ad iesum: festinet ad medicũ nõ desperet: vere peniteat z mũdari desideret. Cũ fideli lepr̄oso ex hũilitate z pudore in faciẽ pcidat: vt dꝛ suevite maculis erubescat Sz cõfessionẽ verecũdia nõ reprim at: vuln⁹ oñdat ac cũ lachrymis z gemitib⁹ se pctõrẽ recognoscat: detecto vulnere remediũ querat z dñi miam cõpuncto aio z corde imploret z remediũ postulet. Deo se humiliet z deprecet eũ vt sua gratia se tãgat z sanet. Cõfiteatur sese immũdũ z xp̃m potentẽ ad se mũdandũ z apud ipsuz cũ lepr̄oso clamet z dicat. [Dñe si vis potes me mundare] Si em̃ hoc egerit cert⁹ sit de mia: nõ desperet de venia: q̄ benignus est dñs qui neminẽ ad se venientem repellit: sed oibus sinũ sue misericordie aperit z expandit. Nõ eget spacio annorũ vel longitudine tẽporis in penitentia: sed cor cõtritũ z hũiliatũ requirit z digne penitẽtib⁹ pctã per miam relaxat. Tali em̃ manus diuine mie protenditur cuius tactu z imperio cuncta ei⁹ crimina relaxant. Extendit em̃ dñs manum quando diuine miserationis impendit auxiliũ z statim cõsequit remissionẽ delictoꝝ: nec dꝛ ecclesie recõciliari talis nisi iudicio sacerdotis. A peccatis aũt mũdat⁹ dꝛ deo offerre mun⁹. i. sacrificiũ laudis z eũ vbiq̄ laudare: q̄ dꝛ deo valde gratus esse ei semper gras referendo: z p̄mis bona q̃ potest faciendo: seruans erga deũ z erga p̄mos charitatẽ. Nihil em̃ nobis p vanã gloriã debem⁹ attribuere: sed oia deo offerre. De omnibus enim operibus nostris de⁹ vult vt habeamus totũ meritũ z p̄mus habeat bonũ exemplũ: sed de⁹ vult habere laudẽ z gloriã. Tria em̃ de⁹ sibi spãliter reseruauit z nulli creature vnq̄ cõmunicari voluit. s. gloriã vindictã z iudiciũ potestatẽ. Gloriã aũt auferũt vane glorioſi: vindictã supbi: z iracũdi qui de iniurijs sibi illatis vindicare se cupiũt: iudiciũ temerarij z p̄sumptuosi qui de occultis aliorũ iudicare se volunt. Et quia vt dicit Tytus. oportet beneficiatũ gratum esse: gratias reddere: etiã si beneficians nõ indigeat. Ideo licet precepisset dñs lepr̄oso mundato vt de sua curatione taceret: tamen [egressus] z recedẽs [sermonẽ] idẽ opera z verba dñi [diffamabat] et sermo sanitatis z doctrine de illo magis p̄ambulabat: q̄ hoc ipso q̄ hõ fugit famã et

Curatio pctõris.

ex p̃s. l.

I Reseruata deo tria.

Tytus.

gloriã acquirit eã. Nã vt ait Berñ. Hoc solũ habet mũdi gloria glorioſum q̄ insequẽtes se fugit z fugiẽtes insequit. Et ideo cõparat fugiẽtẽ vmbre quã si secut⁹ fueris nõ apprehẽdes: z sequit. si p̄recurreris non effugies. Ille itaq̄ funct⁹ officio euãgeliste [cepit p̃dicare] z se interi⁹ exteriusq̄ sanatũ docere: ita q̄ vni⁹ saluatio multos ad deũ cogeret venire z iesus iã nõ posset manifeste p̄pter turbã z p̃ssurã hoim ad querendũ sanitates z videndũ miracula concurrẽtiũ in ciuitatẽ ad orandũ introire. Unde secedebat in desertũ vr̄secreti⁹ oraret. Sanat vt de⁹: sed orat vt homo [Et cõueniebant ad eũ vndiq̄] turbe vt ei⁹ doctrinã audirent: z sanitates p̄ciperẽt. Strepitũ igit et tumultũ dñs fugit z secretũ locum querit: vt ostẽdat se magis quietã z seculi curis remotam diligere vitã: q̄ tumultũ z carnales mẽtes declinat: secretas ẽ̄o a mũdanis curis visitat. In quo etiã ostẽdit q̄ p̄dicatores ẽ̄bi diuini debẽt fugere ad planum populi z aliq̄ se retrahere a multitudine vt vacẽt oroni. vbi Hiero. Qñ aũt nõ poterat iesus manifeste in ciuitatẽ introire: sed foris in desertis locis esse signat q̄ nõ oibus manifestat iesus q̃ latꝫ atq̄ plataneis seruiũt laudib⁹ z p̄p̄rijs volũtatib⁹: sꝫ his q̃ cũ petro foras exeũt z in desertis locꝫ sunt q̃ elegit dñs ad orãdum z reficiẽdũ populũ q̃ deserũt delectationes mũdi z oia que possidẽt: vt dicant portio mea dñs. Gloria ẽ̄o dñi manifestatur his q̃ vndiq̄ conueniunt: id est qui per plana z arda ad eum veniunt: quos nihil potest separare a charitate xp̃i. vbi z Beda. Quia inuisibe miracula facit: in deserto ẽ̄o vel mõte orã do pnoctat vtriusq̄ nobis vite z actiue sꝫ: z cõtẽplatiue documẽta p̄mõstrat: vt nec cõtemplationis studio quis proximorũ curam negligat: nec cura p̄ximorũ immoderatius obligat⁹ contẽplatiõis studia derelinquat: quatenꝰ nec amore dei prepediat amor p̄simi: nec amori proximi obuiet amor dei. In mõte quippe orare est relictis infirmarũ. cogitationũ curis tota mẽte quẽlibet ad eterna supne contẽplationis gaudia festinare. In desertũ secedere z orare est exurgentẽ intrinsecus strepitũ terrenorũ desideriorꝫ premere z quoddã sibi cũ dño intra se secretum querere: vbi cũ illo exteriore cessante tumultu p̄ interna desideria silẽter loquat. vñ etiã Grego. Redemptor noster p diẽ miracula in vbib⁹ exhibet et ad oronis studiũ in monte pnoctat: vt pfectis videlꝫ p̄dicatoribus innuat quatenus nec actiuã amore speculationis fundir⁹ deserãt: nec contẽplationis gaudia operatiõis nimietate contẽnãt: sed q̃ eti contẽplãtes sorbeãt q̃ occupati erga proximos loquẽtes profundãt. hec Grego. Quia autẽ hic ẽm Marcũ z Lucã dicitur: quia Iesus nõ posset manifeste in ciuitatẽ introire:

Hiero.

Beda.

Uita vdo pnoctat vtriusq̄ nobis vite z actiue sꝫ: z tracꝫ a xp̃o cõ templationis studio quis proximorũ curam mẽdat.

Grego.

Tumultũ fugit dñs.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

sed secedebat in desertū: nō intelligit de illa die qua curauerat leprosum: qz illo curato in transit ipsa die capharnaū ciuitatē secundo miliario ibi primā añcē sermo seu fama ad multos pueniret. vñ z Math. hoc miraculuz de leproso cum sequenti de centurionis seruo simul continuat. ¶Oratio.

OOmine iesu xpe q̄ de monte paterni solij z virginalis uteri descendisti: vt sanares lepram generis humani: ecce ego leprosus varijs peccatorū maculis aspersus: adoro te dñe si vis potes me mūdare. Extēde manū gratiez pietatis: tange interiora z exteriora leprosi te inuocātis miserere mihi penitēti: z impa morbo peccati. Deus meus z mia mea q̄ nō vis morte pctōris: sed vt magis cōuertat z viuat pfice hec in me peccatore: vt in aia nō moriar: sed conuertar z viuam tecum in eternū. Amen.

¶De seruo paralitico cēturiōis. Capitulum.xlij.

A Math. viij. Lu. vij. z Johā. xiiij. Cēturio



Deinde cepit Jesus appropinquare ciuitati capharnaū que (vt dictū ē ibi) ppe erat z tunc [Centurio] seu tribun⁹. i. princeps cētū militū positus ibi a romanis p collectione tributi z custodia galilee: ne forte vellent ꝺ romanos q̄b⁹ tota illa terra subiecta erat rbellare ppt̄ qō fmanebat in capharnaū q̄ erat metropolis illi⁹ terre: tūc ciuitas gloriosa: sz nūc valde abiecta. [Accessit ad eū] fide desiderio z deuotiōe pot⁹ q̄ gressu corpalis pñtie. vñ Origenes. Accessit alienigena gñatione: sed domestic⁹ corde: alienus natione: sed primus fidez pn ceps militū z socius angelorū. Jste non erat iudeus: sed gentilis: et iō per seipsum nō est ausus ad iesuz corpaliter accedere: reputās se indignū pñtia xpi esse: sed p̄mo per seniores iudeorū quasi p familiares z dilectos iesu accessit quos misit ad eū rogās p eos et dicens. [Dñe] in cuius potestate est morb⁹ z sanitas mors z vita [puer meus]. i. seruus z subditus: quē curialiter loquēs vocat puez ab etate vel familiaritate pot⁹ q̄ cōditiōe ꝺ superbos q̄ dedignant famulos [iacet paraliticus in domo] ꝺ inhumanos dominos qui de domo sua expellūt infirmos z ad hospitale mittunt eos [et male torquet] ppter multa incōmoda q̄ patit. Tria verba hec. s. iacet paralitic⁹ z torquet: dicit vt z aie sue angustias indicet: z dñm ad miam flectat. vñ Chrı. Infirmitatē tm̄ mō exposuit: sed remediū sanitatis in ptāte mie ei⁹ dimisit. Diuina aūt p̄nidētia iudei sunt missi: vt inexcusabiles fierent si viso miraculo z credente gētili nō crederent. Jste quidē centurio auditis xpi miraculis firmiter credidit q̄ poterat sanare seruū ei⁹ q̄ erat sibi char⁹ z moritur⁹: nisi per xp̄m fuisset sanat⁹: z iō de ei⁹ sanatione erat solicit⁹. Jn hoc ḡ facto cēturiōis tantā: curā z solicitudinē p̄ suo habētis discere debem⁹ cō miserēri seruis nr̄is z subditis ac solicitudinē z curam habere de eis. Nō erat ipse sicut multi sunt hodie q̄ videtes subditos suos infirmari eos negligūt z plus de se ipsis sanis q̄ de subditis infirmis soliciti sūt: pl⁹ q̄ sibi: ipsis involuptatib⁹ q̄ subditis i necessitatib⁹ cōdescendūt. Rogauit inq̄ affectās: vt veniret ad domū suā min⁹ plene pre angustia serui z desiderio cure cogitās xpi maiestatē et reuerentiā. Jesus aūt sciens deuotionē eius rñdit p ipsos internuncios [Ego veniā] ecce hūilitas [z curabo eū] ecce pietas. Uenit āt potētia sanādi nō pñtia corpali. [Et ibat cū illis.] Alteri⁹ modi erat iste medic⁹ q̄ sunt illi q̄ nō pauperes: sed diuites visitare sunt parati [Et cū iā esset ppe domū cēturio] plenius cogitās z p actū fidei se cōuertēs ad xpi eminentiā z maiestatē accessit añ reditū alioꝝ p amicos sibi magis domesticos q̄s [misit ad eū] rogās: vt nō veniret z [dicēs. Dñe noli vexari: non em̄ sum dign⁹ vt intres sub tectū meū.] Nō dicit palatiū: nō domū: sz p̄n ceps esset: sz tectū p hūilitate sui z cōsideratione magnitudinis xpi ppter gētilis vite cōsciētiā: timebat offendere xp̄m quē credebat deū si corpali pñtia intraret ad eū. Sed fm Aug. dicēdo se indignū p̄stitit se dignū: non intra cui⁹ parietes: sz in cui⁹ cor xp̄s intraret. vñ z Chrı. Qz indignū se fecit suscipiēdi xp̄z in domo dign⁹ fact⁹ est regno. Et ad maiorē sui hūiliationē adiecit dicens. [ppter qō et meipsum arbitrat⁹ nō sum dign⁹ vt venirem ad te] z internūcios submisi p me. [Sz tm̄] sine pñtia corpali [dic verbo] p q̄ oia creāt: regūt z sanāt [z sanabit puer] z seru⁹ [me⁹] ipse. em̄ dixit z facta sūt: vt dicit hic Beō. Magna est fides que dicere credit esse facere. Ubi petr⁹ cantor parisiensis. Hic argue melius esse abstinere ab ordine a cōfectiōe vel sūptione eucharistie nisi plurimū ad hoc vel illud accēdentē cōfortet bona cōscientia q̄ ordinari: vel cōficere vel sumere cū pscietia nō dico lesa: qz hoc esset mortale: sz dubia de qua dubito an sana sit cū sic accedens pot⁹ grauer q̄ iuuet. et qz irregularitas excludit aliquē a misterio hui⁹ sacramēti: iō nō dz ignorare ex quo icurrit irregularitas: ex q̄ ponit se ad talē actū: sz scire dz suū statutū. Jn ope hui⁹ cēturionis tres mirabiles nobis oñdūtur vtutes. s. hūilitas: fides: z prudētia. Magnā em̄ hūilitatē habuit q̄ cū dñs ad eū venire parat⁹ esset indignū se: vt sub tectū suū intraret iudicauit. Perfectā q̄z habuit fidē: qz cū esset gētilis solo vbo deum credidit posse

B Seruitoribus cōdolendū est.

Augu.

Chrıso.

Origenes. Laude centurionis.

Chrıso.

C Beda. Petrus cantor. Dubitātem a sacris abstinere prestat.

Uirtutes cēturionis. Humilitas. Fides.

puero reddere sanitatē. Nō paruā etiā pru-
Prudentia. dētiā habuit: quia vltra carnē diuinitatē latentē cognouit z eū quē corpaliter ābulātem vidit vbicz p diuinitatē esse p̄sentē intellexit.
Charitas. Nec charitas in eo defuit: qz cū multi p̄ sua suorūcz filiorū ac charorū salute ad dñm rogaturi accederēt: ille p̄ serui tm̄ sanitate rogauit. Un̄ adhuc in fidei cōstantia pseuerās oñdit q̄ verbo pōt sanare dicēs. [Nā z ego hō sum sub potestate] altiori. s. p̄side z imperatore [cōstitut⁹ habens sub me milites] z seruos [z dico huic] militi [vade z vadit] ꝯtū ad negociū implēdū i absentia [z alio] qō antiqua est grammatica. i. alij [dico veni z venit] ꝯtū ad officiū iplēdū in p̄tia [z seruo meo] dico [fac hoc z facit] sine resistētia. Ex his cōcludit q̄ si dico eis vn⁹ vadit z ali⁹ venit z ali⁹ facit qō iubet: multo plus si xp̄s deus z dñs dicat infirmitati vade z vadet: et sanitati veni et veniet: z paralitico fac hoc z faciet: vel seruientib⁹ sibi angelis: vt hec miracula faciant z facient. Et est rō a minori talis: pot⁹ dz fieri verbū dei ꝯ hois subiecti: sed verbū meū fit q̄ sum homo z nō de⁹: subiectus z nō dñs sūmus: ergo z tuū qui es de⁹ z summ⁹ dñs. Si ergo ego qui sum homo modice potentie z maiori subiect⁹ solo ꝟbo operor p̄ ministros meos z possū impare inferioribus q̄ ad ꝟbū meū mihi obedīūt multomagis tu q̄ deus es vbicz p̄sens z potēs super oēs potestates z oīm dñs cui oēs potestates seruiunt: cui angeli z oīa obedīūt poteris solo ꝟbo z sine p̄tia corpali seruū meū curare et ideo nō est necesse corporaliter eundo te fatigare. [Audiēs aūt iesus] ꝟba centurionis expressiua tante fidei. s. q̄ subvelamento carnis agnouit excellētiā maiestatis [miratus est]. i. ad modū mirantis se habuit z vultum
D Admiratio xp̄i. mirātis oñdit. Admirabat dñs fidē centurionis quā cordi ei⁹ mirabiliter ministrabat et magnalia dei in eo laudauit: non q̄ ei aliqd mirandū esset q̄ cūcta mirabiliter operat: ꝫ
Augu. vt nos in bñficijs dei mirari z laudare doceret. vñ Augusti. Quia mirat dñs nobis mirandū esse signat: q̄b⁹ adhuc op⁹ est sic moneri. oēs em̄ tales mot⁹ cū de deo dicunt nō p-
Fidei cē turbati animi signa sunt: sed docētis magi-
turionis Centurionis q̄ dñs fidē admirās pariter et
excellen collaudans: sequentib⁹ se dixit: fidē ei⁹ approbādo z in exēplū p̄ponēdo. [Nō inueni tātā fidē]. i. tāte fidei signū vel fidei facilitatē. s. in credendo [in israel]. i. in populo israeliti co. s. hui⁹ tēporis p̄tis. Inuenit em̄ in antiquis maiorē: vt in abrā ysaac z iacob: z alijs
Marie preexcel nr̄e p̄ncipiū. Excipit aūt semp btā ꝟgo cū de
lentia. meritis vel peccatis sit mētio. Nec tm̄ hoc ꝟbū xp̄i de oib⁹ p̄tib⁹ est intelligēdū: qz excludunt illi q̄b⁹ loq̄bat. s. ap'li seq̄ntes eū. Hoc aūt apparet p̄m cōem vsum loq̄ndi: vt si aliq̄s intrat domū aliquā cū societate si nullū ibi inuenerit dicit non inueni aliquem in domo ista in tali em̄ modo loquendi nō cōnumerat secū venientes z reddit locutio vera pro pluribus absentibus. Uel p̄m Chrisostō. Si volumus fidē huius preferre fidei apostolorū sic intelligendū est p̄m q̄ vnūquodcz bonū hois p̄m q̄litatē illi⁹ laudat. Rusticū em̄ dicere aliquid sapienter magnū est: qđ de pho non est mirū. Sic z hic. Nō ei erat eq̄le iudeū credere z gentilē. vel p̄m eūdē Chrysostō. Intelligendū est ꝯtū ad originē credendi: qz alij plurib⁹ signis visis crediderūt: iste vo nullo miraculo viso: sed tm̄ auditu credidit. vbi Hiero. De
Hiero. p̄tib⁹ dicit nō inueni tātā fidē i israel: nō de
Beda. p̄triarchis z pphetis nisi forte i cēturione fides gentiū p̄ponat israeli. z Beda. P̄tib⁹ iō fides cēturionis aufert: qz illi legis pphetarūcz monitis edocti erāt: hic aūt nemine docēte spōte credidit. hec Bed̄. Mirabat q̄ ies⁹ de fide cēturionis gētilis hois z eā laudauit vt ex isti⁹ laude erubescāt z confundāt israelite z iō tūc fidē gentiū mirabat quā vltra fidē iudeorū crescere videbat. Nec solū fides gētiū est in cēturiōe collaudata: sz ēt p̄figurata. vñ occasiōe accepta ex fide hui⁹ gētilis cōcludit z p̄dicit dñs cōuersionē z vocationē gētiliū z ex opposito. s. infidelitate reprobationē iudeorū dicēs. [Amen]. i. fideliter [dico] z p̄dico [vobis q̄] ad exēplū isti⁹ in q̄ fides gētiuz p̄figurat [multi] sed nō oēs: qz nō oēs obediūt euāgelio [ab oriēte z occidēte] ac ēt ab
Augu. & Morat'r ab oriēte et occidente venire. austro z aq̄lone. i. ex oi pte mūdi: ex oi gente gentiū [veniēt] ad fidē z vnitatē eccl'ie. vñ ꝫ Aug. Istis duab⁹ ptib⁹. s. oriēte z occidēte tot⁹ orbis designat. vñ sub typo eccl'ie dictuz fuit iacob. Dilataberis ad oriētē z occidentē ad septētrionē z meridiē. Morat'r ab oriēte vel niūtq̄ exp̄sideratiōe, p̄pe nature vl' natiuitatz hūiliāt: vl' q̄ pniaz agūt i sua iuuētute: ab occidēte q̄ ex mēoria mortz p̄uertūt: vl' q̄ pniam agūt in senectute: ab austro q̄ fauēte p̄speritate vacāt opib⁹ pietatis: z inter p̄spera seruāt tēperātiā: ab aq̄lone q̄ necessitate vrgēte cōpungunt: z inter aduersa seruāt patiētiā. de his oib⁹ aliq̄ saluabunt. [Et recūbēt]. i. feliciter req̄escent nō carnaliter iacētes: sed spūal'r pausantes [cū abrā: ysaac z iacob] quorū fidē imitati sūt z cū alijs fidelib⁹ z amicis meis [in regno celoz] z instorū vbi lux z gl'ia z lōgeuitas vite eterne z oē bonū. Abrā: ysaac z iacob spāl'r nominant: qz istis p̄ncipaliter facta est p̄missio de terra p̄missionis p quā patria beatoz significat. [Filij aūt regni]. i. indei in quibus regnabat deus: vel filij regni vocatione nō electiōe: p̄missione nō cōsecutiōe: sua reputatiōe nō requi p regno habendo facti fuerāt: sed se indignos reddiderunt [eijcientur] a facie z visione dei: in tenebras exteriores: qz i se habēt interiores. Te

nebre patrie sunt culpe: alie aũt sũt gehẽne.

Grego. Tenebre exteriores. Nã ꝑm Grego. iteriores tenebre sunt cecitas mẽtꝫ: exteriores eterna nox dãnatiõis. Ideo aũt dicunt ibi eẽ tenebre exteriores: qꝛ licet ibi sit ignis tamẽ nõ lucet ad ostẽdẽdũ dãnatis aliq̃d ad eoꝝ cõsolationẽ ꝫ ad eoꝝ desolationẽ. vñ Jsido. Ignis gehẽne lucebit miseris ad miserie augmẽtũ vt videãt vñ doleãt: nõ ad cõsolationẽ: vt videant vñ gaudeant.

Jsido. Ignis gehenne.

Jbi erit fletꝰ oculoꝝ ex fumo ⁊ caloꝛe ignis eo ꝙ mox intrauit ꝓ fenestras: qꝛ nõ licet intueri qõ nõ licꝫ cõcupisci: ⁊ stridoꝛ dentiuꝫ ex frigoꝛe: qꝛ hic gaudebãt de edacitate vl fletꝰ ex ãgustia animi: stridoꝛ ex idignãtꝫ affectu eo ꝙ sero penituerũt de peccato: ⁊ i hoc ostendit tormẽtoꝝ magnitudo. [Et dixit ihesus cẽturioni. s. ꝓ internũcios ſupradictos. [Vade] .i. securus reuertarꝫ: ⁊ [sicut] ꝓfecte [credidisti] sic [fiat tibi] in sanatiõe serui tui. vt

Rabanꝰ sicut ꝓ nũcios accessisse sic ⁊ ꝓ nũcios reuersus fuisse intelligat. Ubi rabanus fidei merito ostẽdit ipetrasse salutẽ seruo vt fidei robur magis in eo accresceret. quo ꝓspiceret q̃ cunq; vellet ꝓ illã ipetrasse se posse. Et sanatus ẽ puer ꝟbo xpi absentis ex illa hora: qꝛ xps ꝓtulit hoc ꝟbũ fiat quo etiã ꝟbo oĩa creata sunt vt fides centurionis verificaret: ⁊ potẽtia xpi quã cẽturio ꝓfessus fuerat ex opere subsecuto pateret: dixerat em̃ cẽturio ⁊ cõfessus ẽ [dic ꝟbũ ⁊ sanabit puer meꝰ] ⁊ xps dixit ⁊ opere ꝓpleuit. vñ Chrisо. vbi velocitatẽ admirare. neq; em̃ solũ curare: ſꝫ inopinate ⁊ in momẽto tpis hoc facere virtutẽ xpi ostẽdebat. Jn itinere aũt ꝟbo sanauit eũ ne putaret ire corꝓoraliter ob ipotẽtiã ⁊ nõ hũilitatẽ. Hic cõsiderãduꝫ est q̃tũ vnicuiq; fides valeat ꝓpria q̃n tãtũ valuit aliena: nã ꝓpter fidẽ cẽturiõis sanitas puero est reddita. Cõsidera etiã hic hũilitatẽ dñi: qꝛ ad seruũ centuriõis etiã nõ rogatꝰ ire paratꝰ fuit: ad filiũ autẽ reguli de quo infra dicẽt quasi põpam refugiẽs etiã rogatꝰ ire noluit. Excelsus em̃ dñs hũilia de ꝓpe respicit: ⁊ alta. i. superba a lõge cognoscit. i. cõtẽnit. In quo ꝑm Grego. Superbia nra retũdit ⁊ increpat q̃ ꝓpria acceptãdo in hoibꝰ nõ naturã qua ad imaginẽ dei facti sũt: ſꝫ honores ⁊ diuitias venerant. Ecce de celo venit q̃ seruo occurrere in terrã nõ despicit: ⁊ tamẽ hũiliari in terra cõtẽnitꝰ q̃ de terra sumꝰ. Quid ꝟo apud deũ vilius: q̃d esse despectꝰ põt q̃ seruare honorem apud hoies ⁊ interni testis oculos nõ timere? ⁊ ꝑm

Grego. Psalmo cxxxvij. Fhũilitatis exẽplum.

Ambro. Ambro. ad reguli filiũ noluit pergere ne in reguli filio videret magis diuitijs detulisse: hic ipse perrexit ne videret in cẽturionis famulo cõditionẽ desperasse seruilez. ois enim seruꝰ ⁊ liber in xpo vnũ sumꝰ. hec Ambro. In

Fides gentiũ. centurione fides gẽtiũ ꝓfigurat ⁊ ꝓ eũ primitiez electi de gẽtibꝰ designant qui quasi cẽtenario milite stipati ꝟtutũ ꝓfectiõe sunt subli-

mes credẽtes in xpm ⁊ laborãtes ad quersionẽ alioꝝ. vñ Remigi. ꝓ cẽturionẽ designant q̃ ꝑmi ex gẽtilibꝰ crediderũt ⁊ ꝓfecti in virtutibus fuerũt. Centurio em̃ ꝛ qui centũ militibꝰ ꝓeest. Centenarius aũt numerus ꝓfectꝰ est. Recte ergo centurio ꝓ puero suo rogat qꝛ primitie gentiũ ꝓ salute totꝰ gentilitatis deo supplicauerũt. Et si opponit̃ de magis q̃ primo dño crediderũt: respondẽdũ q̃ cẽturio ꝛ primitie gentium: qꝛ primꝰ credidit a nullo edoctus nisi a spũ sancto: magiꝰ ꝛ si ꝑ mi crediderũt edocti tñ ꝑ libros balaam: ⁊ ꝑ noue stelle iudiciũ. Jpſis aũt gẽtibꝰ corꝓalis xpi ꝓsentia nõ ẽ exhibita: ſꝫ ꝟbũ fidei ꝓ apostolos eis misit ⁊ ab infidelitate sanauit. Moraliter ꝓ istũ puerũ cẽturiõis significat pctõꝝ ꝓpter quatuoꝛ mala q̃ pctõꝝ incurrit q̃ designant in quatuoꝛ ꝓditionibꝰ: q̃ de isto puero hic scribunt. Primũ malũ pctõris est seruitꝰ pcti. i. ꝓnitas peccãdi. vñ ꝛ de puero isto q̃ erat seruꝰ. vñ Johannes. Ois qui facit pctm̃ seruus est pcti. ⁊ Petrꝰ a quo q̃s superatus est huiꝰ ⁊ seruus est. ⁊ Aug. Peccatoꝛ est seruus tot dñoꝝ quot vitioꝝ. pctm̃ aũt cuꝫ hoi dñat facit eũ ꝓnum ad peccandũ: vt ex vno peccato ad aliud tendat. pctm̃ etiã vlteriꝰ deducit ad aliã seruitutẽ. s. diaboli. qꝛ superbꝰ est seruus luciferi: auarꝰ ẽ seruꝰ mãmõis: luxuriosus ẽ seruꝰ asmodei. Secũdũ malũ est ipotẽtia ad bñ operandũ q̃ significat ꝓ ia cẽtem. vñ ꝛ iste puer iacere in domo: iacentes enim nihil operanꝝ vel opari possunt. Jacet autez pctõr aliq̃n in igne tracũdie: aliq̃n in luto luxurie: aliq̃n i spinis auaritie. Et bñ ꝛ iacere: qꝛ nullũ bonum meritoriũ põt opari. Tertiuꝫ malũ ẽ tremoꝛ ⁊ timoꝛ: qꝛ semp pctoꝛ ẽ i timoꝛe q̃ ꝑ paralisim designat. Ex q̃ fit dissolutio ⁊ tremoꝛ membꝛoꝝ. Si enim dicatur pctõri vt det elemosynã: aut male acq̃sita vel ablata restituat timet ne sibi deficiat. Si ꝛ. q̃ ieiunet timet ne esuriat. Si dicit q̃ confiteatur peccata sua timet de verecundia. Si dicitur ꝙ faciat penitẽtiam ⁊ satisfactionẽ ꝛ pctis timet de afflictiõe ⁊ icõmodo corꝓoris Ecce q̃o iste paraliticꝰ tremit ⁊ ad sonitũ folij pauescit. Quartũ malũ ẽ afflictio spiritꝰ q̃ signat ꝑ hoc q̃ de puero isto ꝛ: qꝛ male torq̃t. Et reuera pctoꝛ male torquet i seipo ꝓpt ꝟmẽ conscientie q̃ semp pũgit ⁊ rodit. vñ Aug. Jussisti dñe: ⁊ ita est vt pena sibi ꝓpꝛia sit ois inordinatꝰ aimꝰ. vñ ⁊ sap. Semp ꝓmunt seua ⁊ turbata ꝓscientia. Ex alio etiã torq̃tur pctoꝛ dũ anxiꝰ ẽ q̃o acq̃rat honores diuitias mũdi: oblectamẽta corꝓis. Torquet iter prospa ꝑ curã supfluã ⁊ inf aduersa ꝑ ipatientiã. Jtẽ male torquat̃ quãdo considerat turpitudinẽ vitioꝝ in q̃bus iacet: ⁊ penas ifernales q̃bꝰ eternaliter subiacebit: nec tamẽ miser ꝑ penitẽtiã resilit. Sꝫ tñ tale q̃ quãdoq; curat dominꝰ venirẽdo ad eũ suffragãtibꝰ meritꝫ san-

Remig. Cẽturio

Primitie.

E Moraliter. Puer cẽturio. Mala peccatoris. Johan. viij. ij. pet. ij. Augu.

Seruitutes peccatoꝝ. Jacere q̃d moraliter.

Timoꝛ peccatorum.

Torquẽtur peccatores. Cõscientie ꝟmis Augu. Pena sibi ẽ animꝰ inordinatus

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ctoꝛ. Tu ergo si habes aiam paraliticā ꝛ talia mala in te sentis roga ꝛ mitte sctōs: vt ad dñm intercedāt ꝓ te: sicut seniores ꝓ centuriōe: ꝛ clama ad dñm dicens deuote. cū. eodē. [Dñe puer meꝰ iacet paraliticus in domo ꝛ male toꝛq̄tur: ꝛ non sum dignꝰ ꝓpter fragilitatem nature: ꝓpꝛ fedītatē culpe ꝛ multiplicitatē miserie [vt intres sub tectum meū] tā āgustū: tā immūdū: tā ruinosum [sꝫ tm̄ dic ꝟbo ꝛ sanabit] ad tuū iperiū. Et qꝛ istud ꝟbū centurionis tāte efficacie fuit q̄ (vt supradictū, ē) dignū p̄stitit vt in corde eiꝰ xp̄s habitaret et ad recipiendū corpus xp̄i i sacramēto eucharistie nullꝰ est dignꝰ: ideo q̄n ad mēsā xp̄i accedimꝰ ꝛ fragilitatē nr̄am cōsideramꝰ ꝟbis cēturiōis edocti dicamꝰ singuli. [Dñe nō sum dignꝰ vt intres sub tectū meū] nō sum dignus vt corpꝰ ꝛ sāguinē tuū suscipiā i os meū: vt videlicet ꝟtute ꝟbo ꝓ isto ꝓ digni effici mereamur. Oꝛige. vñ Oꝛige. nūc etiā q̄n sancti ꝛ acceptabiles ꝛc ecclesiarū antistites sub tectū tuū intrāt ibidē dñs p eos ingredit: ꝛ tu sic estimes q̄si dñꝫ suscipiēs ꝛ q̄n corpus ꝛ sanguinē dñi māducas ꝛ bibis: tūc dñs sub tectū tuū intrat: ꝛ tu ergo humiliās teipsum dicas. Dñe nō sum dignus vt intres sub tectū meū. Ubi enī digne ingredit: ibi ad iudiciū ingredit accipiēti. hec Oꝛige. ꝓ istū etiā centurionē significat ratio vel intellectꝰ cuius seruꝰ est appetitꝰ sensitiuus q̄ debet obedire ratiōi: sꝫ ex corruptiōe nature est infirmꝰ ad obediendū ei. ꝓpter q̄ dō ꝓ rationē cognoscens hanc infirmitatē i suo appetitu sensitiuo ꝓ se ꝛ ꝓ alios debet rogare deū vt sanet seruū suū: ꝛ sic puer eiꝰ sanat ꝓ dñm. Itē sicut ille centurio dicebat [nam ꝛ ego homo sum sub potestate cōstitutus habens sub me milites: ꝛ dico huic vade: ꝛ vadit ꝛ alio veni ꝛ venit: ꝛ seruo meo fac ꝟ facit] sic vt dicit Cassianus. ꝓfecta mens q̄ per centurionē intelligit sub dei potestate cōstituta oīb⁹ viribus suis dominat: ꝛ habet potestatē cogitationes noxias depellendi: ꝛ i bonis cogitationib⁹ imorandi. Tūc malas cogitationib⁹ dicere possumꝰ abite ꝛ abscedent: bonis ꝟo dicemꝰ venite ꝛ veniēt: seruo quoq; nr̄o id est corpori q̄ debet ꝟuire spiritui ea q̄ castitatis ꝛ cōtinētie sūt simlīt inimīgem⁹: ꝛ sine vlla ꝺditiōe obtēperabit: oēmq; subiectiōis spūi exhibens famulatum. ¶ Oratio.

Hy Uerbi centurionis efficacia. Cassianus.

Rō cōparatur cēturioni.

Omine ihesu xp̄e, nō sum dignus vt intres sub tectū carnis mee qꝛ puer sēsualitatꝫ iacet paraliticꝰ dissolutꝰ morbo peti i domo corporis mei: ꝛ male toꝛq̄t cōcupiscētiarū motib⁹: sed veni ꝓ gratie infusionē ꝛ dic ꝟbo veritatis: vt sanet puer meꝰ ꝛ resurgat a peccatis. ꝓtesta misericors deus mihi misero sub potestate tue gr̄e constituto ꝛ habēti de tua gratia sub me vires ꝛ ꝟtutes naturales vt habeā potestatē cogitationes ꝛ motus noxios repellēdi ꝛ in bonis imorādi: ac corpori vt spiritui seruiat iperādi. Amen.

¶ De curatione demōiaci ꝛ socru petri. Capitu. xliij.



Et igrediebatur dominus ihesus in ciuitatez capharnaum] qō interpꝛetat ager seu villa pulchꝛitudinis: ꝛ pinguedinis: ꝛ consolationis ꝛ significat animā religiosi deuoti q̄ debet esse impinguata pinguedine triplici. s. charitatis: deuotionis ꝛ ꝓtēplationis. Ad istā villā descendit libenter xp̄s ꝛ ob hoc efficit villa pulchꝛitudinis ꝛ ꝓsolatiōis. De pulchꝛitudine ꝛ cōsolatiōe huius ville dicit Petrus rauennas Juxta scientiā cordis mei si paradisus i hac vita p̄senti est: vel in claustro: vel in scholis est: q̄cūq; enī est extra hec duo plenū ē anxietate: inquietudine: amaritudine: formidine: solicitudine ꝛ dolore. Hoc tamen qō dicit de scholis intellige de diuinis scripturis: nō de alīs vanis scientiis. vñ Hugo. Nihil i hac vita dulcius sentit, nihil auidꝰ sumit: nihil ita mentē ab amore mūdi separat nihil sic aīm cōtra tētatiōes roborat: nihil ita hoīem excitat ꝛ adiunat ad oē opus bonū ꝛ ad omnē laborē: sicut studiū sacre scripture. Et stati sabbato q̄n plures cōcurrebant ꝛ ab operib⁹ seruilib⁹ quiescendo spiritualib⁹ vacabant [ingressus synagogam] vbi legisperiti ad docēdum ꝛ cōmunis populus ad audiendū legis doctrinā ꝓueniebant [docebat eos] maxime tali tempoꝛe ꝛ loco docebat christus: qꝛ erant congruentia doctrine eius: tunc enim pluriū ad synagogam fiebat conuentus. Sic modo quilibet christianus tenetur diebus dominicis venire ad ecclesiam ꝛ audire ibi missam totam et integram. Et nota q̄ missa est aliquo modo de lege nature diuina ꝛ euangelica. Lex nature vult q̄ quilibet aliquo tempoꝛis spacio vacet ad orandum deum. Lex scripture ꝓcipit sabbato vacandum ad oratiōnem: sed canones ordinauerunt ad istam oratiōnem tēpus misse vbi deus ꝛ homo realiter continetur. Jdeo (vt dicit glosa) peccant mortaliter qui missam non audiunt: quia ꝓceptum est: nisi cogat necessitas: alīs ꝟo diebus non est ꝓceptum: sed cōsilium. [Et stupebant] id est admirabātur [super doctrina eiꝰ] tū qꝛ legē ꝛ ꝓphetas. nō didicerat ꝛ tamē claꝛissime docebat: tū qꝛ doctrinā suā diuinis operib⁹ cōfirmabat. vñ subdit. [Erat enī docēs eos quasi potestatez habēs] qꝛ in ostēsiōe signoꝝ ꝛ virtutꝫ docebat: ꝛ quia ꝓ timoꝛe veritatē nō celabat [ꝛ nō sicut scribe] q̄ solū ꝟbis docebāt ꝛ veritatē dicere timebāt: vꝝ qꝛ nō custodiebāt: ideo dicere erubescebāt

Petꝛa uennas Studiū sacre scripture cōmendat Hugo.

Mar. .ſ. ꝛ. ix. Luce iiij. et Mat. viij.

B Missa ē de lege triplici.

Beda. vñ Beda. Sermo doctoris in potestate fit cū
Docere ea q̄ docet operatur. Nā q̄ factis ipse sua di-
in ptāte cta destruit cōtēnit: vel iō in ptāte [erat do-
cens eos z nō sicut scribe] qm̄ scribe q̄ p legē
didicerāt p̄cepta populis dabāt ipse vo qua
si autor impletorq; legis vel mutādovel au-
gendo q̄ minus videbant libere substituit.
hec Beda. Quia ergo xp̄s doctrinā suam cō
firmabat p opera miraculosa: ceteri p̄dicato
res z doctores qui hoc nō possunt debent do-
ctrinā suā cōfirmare p opera virtuosa: z non
sicut scribe qui dicunt z non faciūt: ac doctri-
nā suā verborū iactātia affirmāt z ostentant.
vnde statim potestas dñi ostenditur p factū
cū subdit. [Et erat in synagoga eorū] forte
adduct⁹ ad locū sanctū: vt ibi liberaret [hō]
quidā [habens spiritū imūdū]. i. obsessus
a demone [exclamauit] voce magna [dicēs.
Quid nobis z tibi nazarene? Uenisti añ tps
p̄dere nos]. i. diminuere z auferre nostrā po
testatē nocendi hoibus z torquere nos. Quia
em̄ diabolus inuidia motus de salute hoim
torquet. Jdeo de xp̄i doctrina q̄ erat alaruz
salus z medicina dolebat: z sic clamabat. vñ
C Theophi. Exire em̄ ab hoie p̄ditionē suā di
Theo. cebat demoniū. Immisericordes em̄ existūt
Demo- in hoies malū aliquod pati se estimantes cū
niorum hoies nō molestāt. [Scio] te [q̄s sis]. i. ve-
in nos hementer opinor. s. sanctus dei. i. christ⁹ ad
malicia salutē hominuz missus. Per prophetias em̄
de xp̄o dictas q̄ determinauerāt tēpus z mo
dū z locū veniendi ipsius xp̄i z p alias circun
stātias sciebant ipsum esse xp̄m in lege pro-
missum: verūtn nesciebant ipm esse deū: nec
p tentationē xp̄i in deserto diabolus potuit
scire de xp̄o vtrū dei filius p naturā esset: licet
s. cor. ij ad hunc finē tripliciter eū tentauerit. Si em̄
cōfessio cognouissent demones ipsum esse deū nunq;
demonū induxissent iudeos ad ipsum crucifigēdum.
vñ Aposto. Si em̄ cognouissent nunq; dñm
glorie crucifixissent. Ecce quāte puersitatis
sunt multi hoies q̄ in aduersitate sua deum
blasphemāt: cū th̄ demones ipsum. predicēt.
Beda. vbi Beda. Nō volūtatis ista cōfessio est quā
p̄miū nō sequit cōfitendi: sed necessitatis ex
torsio q̄ cogit inuitos. Et velut si serui fugiti
ui post multū tēporis dñm videāt nihil aliō
nisi de verberib⁹ suspicant: sic z demones cer
nentes dñm in terris repente versari ad iu-
dicandos se venisse credebāt pñtia saluato-
Spirit⁹ ris tormenta sunt demonū. hec Beda. Dicit
immun- aūt demon spiritus immūd⁹ ab effectu: q̄ fa
dus. cit immundū quē possidet: sicut dr spirit⁹ sur
Chrso. dus vel mutus: q̄ hoiem surdū vel mutū fa-
cit. Uel fm Chrs. immundus dr propter im-
pietatē ac elōgationē a deo z quia omnibus
immundis z prauis op̄ationib⁹ se immiscet.
Cur ta- Ipsuz quoq; immūdū spiritū dñs licet vera
cere ius- de eo testificantē iussit obmutescere ne veris
sit. falsa misceret: z ne videret ab ipso testimo-
niū q̄rere: maxime q̄ pharisei dicebant ipm
in beelzebub demonia eijcere: z ne videretur
vtilitas crucis z passionis sue. In quo datur
nobis dogma salutiferū: vt demonibus qui
mendaces sunt: z in veritate nō steterūt non
credamus quantūcūq; denuncient veritatē:
q̄ si aliquos sibi credentes inuenerint veri
tati mendaciū miscent z veritatē in menda-
ciū cōuertunt: ac vera dicendo nituntr credēn
tes in errorē ydolatrie z peccata inducere.
Per hoc aūt q̄ xp̄s increpauit demonē q̄ suā D
cōfitebat ptātem z sanctitatē imponens ei si Laus
lentiū docuit nos laudes turpiū fugere. vñ turpiū
fm Senecā. tā triste z tā turpe nobis esse dz et malo
laudari a turpib⁹ q̄q; si laudemur ob turpia. rū fugiē
Et spiritus immund⁹ iussus exire ab hoie p da.
tecit illū in mediū [z discrepēs eū] q̄tum ad Seneca
afflictionē exiuit inde [z nihil et nocuit] q̄tū
ad mutilationē. Ubi Hiero. Spiritus discre Hiero.
pens hominē exijt ab eo. Appropinquāte sa
lute appropinquat tentatio. Pharao dimis-
sus ab israel psequit israel. Diabolus cōtē-
ptus surgit in scādala. hec Hiero. Sic etiam Moral⁹
accidit spiritualiter: q̄ diabol⁹ sepe in mediū
pijcit peccatū alicui⁹ ad ei⁹ infamationē: et
cū peccator videt se confusum dimittit pctm̄
cogiturq; diabolus ab eo exire. Uñ in Psal. Psal.
Imple facies eorū ignominia: z querent no- lxxxij.
men tuū dñe. Uerecūdia enim quam habet Uerecū
peccator de peccato est valde vtilis ad dimit die vtili
tendū pctm̄. Propter q̄ dicit seneca q̄ nō di- tas.
mittend⁹ est pudor: q̄ q̄diu in alo duraverit Seneca
alicui⁹ erit bone spei locus. Per hoc aūt q̄
discrepens eū exijt ab ipso: intelligit q̄ null⁹
liberat a diabolo nisi discrepat p cōpunctio
nē et cōtritionē salutarē. Et specialr hoc de
carnis vitio intelligit: q̄ vitiū carnale nō nisi
carnis afflictione curat: vt p q̄ quis peccat p Sap. xj
hec z torqueat. Et factus est sicut mortu⁹: ita Grego.
vt multi dicerent q̄ mortuus est. vñ Grego.
Uelut mortuus q̄ppe oñdit q̄ a maligni spiri
tus ptāte liberat: q̄ q̄s q̄s iam terrena desi-
deria subijcit vitā in se carnalis cōuersatio
nis extinguit z mundo mortuus apparet: q̄
possessore prauo q̄ p imūda desideria se agi
tabat caret. Quē multi mortuū dicūt: q̄ spū
aliter viuere nesciūt: cū qui carnalia bona nō
sequit extinctū fundit⁹ arbitrant. hec Greg.
Si q̄ a maligno liberat⁹ est mortu⁹ sequit q̄
qui nō est mundo mortuus nō est a maligno
liberat⁹ quod est verbū terribile mundū dili
gentibus. [Jesus aūt tenēs manū eius leua
uit eaz z surrexit]. ipse em̄ p̄stratis manū
auxiliū porrigit: ipse elisos erigit. vbi Amb. Ambro.
Mistice aūt q̄ in synagoga habebat spiritū Popul⁹
immundū populus est iudeorū qui inodatus iudeoz.
diaboli laqueis simulatā corpis mūdiciā in-
terioris mentis sordib⁹ inquinabat. Et bñ
spm̄ imundū habebat: q̄ spm̄ sctm̄ amiserat.
Introierat em̄ diabolus vnde xp̄s exierat.

Theo. vdit Theophi. Sciendū est etiā q̄ multi nūc demonia habēt oēs. s. qui demoniorū desideria implēt: vt furiosi habent demoniū ire. et sic de ceteris. Sed dñs in synagogā venit cū mēs hois fuerit congregata. tūc dicit demonio inhabitanti obmutesce. statim egreditur ab eo. Et ptinus egredīs dñs de synagoga s. post predicationē. et eius cōfirmationē post demonis expulsionē introuit in domū petri: vt ibi refectionē acciperet post laborē. Saluator em nr cū corp⁹ passibile ad nostrā accepisset salutē aliqn declinabat ad loca familiariū sibi. et deuotorū ad quietē habēdā post laborē. et fatigationē: et isto mō venit ad petri domū seu hospitiū. vñ Cyrillus. Aspice autē qūo manet penes virū inopē xp̄s qui sponta neā paupertatē. p nobis passus est: vt discamus cū pauperib⁹ cōuersari: nec spernere depressos. et pauperes. vñ Chriso. Et nimirū excogita quales erant domus piscatorū horū: sed tñ nō dedignat⁹ est sub vilia tuguria piscatorū intrare: erudiens. p oia humanū conculcare tumorē. Et iterū ppter hoc nunq̄ intrauit in domū p̄clarā xp̄s: sed in domū publicani. et principis publicanorū. et piscatoris palatia dimittens: et eos qui mollia induunt vestimenta. Si itaq̄ eū vis. et tu vocare: orna domū tuā elemosynis: oblationib⁹: supplicationibus. et vigilijs. Nullus itaq̄ verecundetur domū vilē habēs: si hec habuerit operatoria Nullus dives magnū sapiat domū habens p̄ciosam: sed verecundet magis. et hāc zeletur illā dimittēs: vt. et hic xp̄s suscipiat: et illic eternis potiat tabernaculis. hec Chri. hic quidā dicūt q̄ ex Petr⁹ fuerit de bethsaida tñ rōne vxoris habebat domū in capharnaū. Sed ꝺ hoc videt qđ Marcus dicit. Uenit in domum Symonis. et andree. Ideo dicendū sm Stephanū q̄ domus petri non dr possessiue: sed ad quā declinare cōsueuit cā vēdendi pisces. et hac etiā familiaritate vxorē duxit de domo illa: que etiā dicit domus andree: propter inseparabilitatē illorū in piscū negociatione. Et mox discipulis petētibus p socru petri i. matre vxoris eius febricitante stans dñs super illā imperauit febri vt cessaret vel recederet: et apprehēsa manu leuauit eā q̄ statim. et subito liberata est: ita vt continuo surgēs ministrauerit ei. et discipulis suis. Uires quas accepit: q̄si gr̄as agendo in obsequium sui exercēs saluatoris. Nō remanente: vt solet molestia egritudinis: qđ nisi diuina ꝑtutenon potuit fieri. Natura em nō opat in instāti. Et tō hoc ppriū est medici celestis: sed secus est in aliis: quia ei ꝑtute nature possit hō a febribus curari: nō tñ in instanti: ac ita subito et pfecte q̄ possit statim opa p̄sueta facere sicut hic dr factū esse: ex q̄ ondit ista curatio miraculosa ad discipulorū pfirmationē in fide. vñ Beda. Beda. Naturale est febricitātib⁹ incipiēte sanitate lacescere. et egrotationis sentire molestiā: verū sanitas q̄ dñi infert imperio simul tantum tota redit. Nō solū ipsa redit: sed. et tāto robō natura. re comitāte: vt eis ptinus q̄b⁹ se adiuuarēt ministrare sufficiat. Et iuxta leges tropologie mēbra q̄ fuerāt iniquitatē: vt fructificarēt morti suāt iusticie ivitā eternā. vñ. et Cyri. Et nos suscipiam⁹ iesum cū em visita uerit nos. et portauerim⁹ eū i mētez corde: tūc enormiū voluptatū est extinguetz icolumes faciet: vt mistrem⁹ ei: ꝺ est ei⁹ bnplacita paga m⁹. Moral'r aūt p ꝺ dat intelligi q̄ añ curationē a pctō nō est gratū fuitiū ipensū deo: sz penitēs cito curat⁹ est a febre pcti tam cito dz se occupare. et total'r mancipari fuitio dei sm illud apostoli. Sicut exhibuistis mēbra vra fuire immūdicie. et iniquitati ad iniquitatē: ita nūc exhibete mēbra vra fuire iusticie i sctificationē. Si g̃ aia tua febre vitiorū ē capta: sanctos in adiutorū tuū inuoca: vt eorū rogatu gr̄a dei curet te: q̄ possis ei. et sanctis eius gratā fuitutē exhibere. In ꝺ ēt q̄ discipuli rogauerūt p illa: dat nobis exēplū orādi pro infirmis. et necessitate aliena. sz Bed. Mistice domus petri ecclesia de circūcisione ei⁹ apostolatui cōmissa. Socr⁹ est synagoga: q̄ q̄dā mō mater est ecclesie petro cōmisse i cura. excustodia. hec synagoga febricitat: qr iuidie estib⁹ laborat pseqns eccl'iam cui⁹ manū dñs tāgit qñ carnalia ei⁹ opa in spūalē intellectū. et vsum cōuertit: et sic erecta ministrat i spū. Moral'r aūt socr⁹ petri febricitās est caro concupiscēs. cū ei hō calore ꝓcupiscētie laborat q̄si febribus estuat qđ pōt esse tripl'r iuxta illud Joh. Oē qđ ē in mūdo aut ē cōcupiscētia carnis: aut cōcupiscētia oculorū: aut supbia vite. et sic triplicē habem⁹ febrē. Quedā ei ē ex corruptiōe in spiritib⁹. Alia ex corruptiōe i hūoribus. Tertia ex corruptiōe i mēbris. et i oib⁹ ē calor iordinat⁹ supegrediēs nature curs⁹. Primā facit superbia. Secūdā luxuria. Tertiā auaricia. Ad hāc venies iesus videt p gr̄am illuminātē: iperat p gratiā iustificātē: tāgit manū p gratiā adiuuātē. sic dimittit febris in cōtritiōe: surgit sana in cōfessiōe: ministrat in satisfactiōe. Moral'r etiā dr stans sup illā qz nullū spiritualiter sanat: nisi eū qui sub eo est. s. p tumorē se salubriter humiliantem. vbi Beda. Si virū a demonio liberatū moraliter animū ab immūda cogitatione purgatum dixerim⁹ cōsequenter femina febribus tentata: sed ad imperiū dñi curata carnē oñdit a cōcupiscentie sue feruore p continentie p̄cepta frenatā. ois em amaritudo: et ira et indignatio. et clamor. et blasphemia spiritus furor est immūdi: fornicationē vero immūdiciā: libidinē: cōcupiscētiā malā. et auaricia q̄ ē simulachroꝝ fuit⁹ febrē illecebrosi carnis intellige. hec Beda. Potest etiā per socrum petri q̄ mulier erat sensualitas. q̄ ab Augu.

Febricitas

Cyrill⁹.

Moral'r

Ro. vj.

Beda. Mistice

Moral'r

ſ. io. ij. B Febris triplex. Moral'r

Submissos sanat de⁹. Beda.

Col. iij. Sēsualitas.

mulier vocat significari: per xpm aũt qui est imago patris ratio: sm quaz hõ fact⁹ est ad
Hesi. j. imaginẽ dei. Igit moraliter socr⁹ petri sanat cũ sensualitas q̃ calore cõcupiscentie febricitans iacet: p rationẽ ad debitũ ordinẽ moralis virtutis revocat. Ideo subdit [z ministrabat eis] qz sensualitas reformata ỹtute morali militrat z seruit rationi. Et tũc hõ peccatum qđ ante. cũ in eo esset nõ nouerat: incipit agnoscere postq̃ ab eo exuerit. vñ Chrys. Si vis discere peccati fetorez excogita id postq̃ factũ est cũ a desiderio ereptus fueris dũ ad
Pctoz. uz hoc nõ molestat ignis: z tunc videbis q̃d est quatuor peccatũ. ¶ Nota etiã de quatuor ifirmitatis genera, bus pmissis q̃ spiritualiter p lepram põt intelligi culpa originalis: p paralisiz culpa actualis in omittẽdo: p febrẽ actualis in cõmittendo: p vexationem demoniacã culpa erroris. Deinde ponũtur ad cõfirmationẽ legis euãgelice multa miracula i generali: qz audito hoc miraculo z vespere facto: cũ sol occidisset .i. ad occasum: venisset: oẽs q̃ in illa civitate habebãt infirmos varijs lãguoribus detẽtos: z a demonijs vexatos: ducebãt illos ad ihesuz z obtulerũt ei vt curaret eos: qz tunc ad hoc poterãt vacare. vñ dicit Theophilus. q̃ ita tarde adduxerũt eos ad xpz: qz illa dies erat dies sabbati z credebãt curatiões nõ eẽ licitas durante die sabbati: q̃ finiebat i vespere illius diei: z ideo expectabãt occasũ vt curandos ad ihesuz adducerẽt. At ipse singulis manus ponẽs curabat oẽs: nulli⁹ ei morbũ horrebat: qđ est ꝫ medicos supbos z indignãtis nature q̃ pauperes z miseros dedignant visitare z tãgere. Et ejiciebat spiritus imũdos verbo: in signũ q̃ ỹbũ xpi deuote auditũ fugat demonẽ de corde pctoz. Licet aũt possent etiã oẽs curare solo ỹbo: tamẽ q̃nq̃ apposuit manꝰ: qz hũanitas xpi erat quasi organũ seu instrumẽtũ diuinitatis ipsius in miraculis faciẽdis. Et iõ sicut artifex mediante instrumẽto operat sic ỹtus diuina in xpo p applicationẽ hũanitatis aliqua faciebat vt eã cõiunctã deitati declararet. Miracula q̃dẽ xpi ad duo ordinabant scz ad manifestationẽ diuinitatis sue z ad cõfirmationẽ sue doctrine: per quã hoies ad fidez inducebant. Vñ z ad tactũ manꝰ eius sanabãtur infirmi: curabãtur leprosi: illuminabant ceci: z ad vocẽ eius suscitabãtur mortui z ejiciebant spiritꝰ imũdi. Per hoc aũt q̃ vespere facto obtulerũt sibi infirmos z demoniacos significat q̃ hora mũdi vespertina xps venit demões ejicere z infirmitates hoim curare: z p occasũ solis significat q̃ passio sua i qua sol iusticie occidit futura erat medicia ois spiritualis ifirmi-
Beda ꝺ tatz. vñ sm bedã. Mistice solis occubitꝰ passio-
solis occasu. nẽ mortẽ q̃ illius significat q̃ dicit ꝯdiu sum in mũdo lux sum mũdi: sole occidẽte pleriq̃
Johã. ix demoniaci z egroti sanãtur qz qui tẽpoz alit in carne viuẽs paucos iudeoz docuit oibꝰ p. orbem gentibꝰ fidei salutisq̃ dona transmittit. Moraliter ỹo occasus solis põt dici casus mũdane ꝓsperitatis post quẽ multi sanant q̃ lucẽte sole ꝓsperitatis grauiter infirmantur. Cõsidera q̃ paucis ỹbis multa hic miracula cõprehendunt q̃ ex presse fortassis incredibilia viderent. vñ Chrisо. Tu aũt intẽde quãtã multitudinẽ curata z transcurrunt euãgeliste nõ vnũquẽq̃ curatũ dicẽtes nobis z enarrantes: sz vno ỹbo pelagus ineffabile miraculoꝝ superueniẽtes vt non rursus magnitudo miraculi incredulitatẽ imittat: sic tãtam plebẽ z varias egritudines in vno tẽporis momento soluit z emẽdauit. hec Chrisо. Exibant aũt demonia a multis clamãtia et dicentia qz tu es filius dei. Et increpans nõ sinebat ea loq̃ qz sciebãt ꝓvehemẽtẽ cõiectura ipsũ eẽ xpm nõ tamẽ p scientie certitudinẽ. vñ. Beda. Demonia filiũ dei cõfitebant z sciebant ipsum esse xpm: qz cũ ieiunio fatigatũ eũ diabolus videret: verũ hoiem intellexit: sz quia tentando nõ ꝓualuit virũ filiꝰ dei esse dubitabat. Nunc aũt p signoꝝ potentiaz vel itellexit vel potius suspicat⁹ est esse filiũ dei: sed se morte illius nõ prenidit esse damnãdũ vere cm deꝯ misterio a seculis abscondito dicit apostolus q̃ nemo ꝓncipũ huius seculi cognouit. si eni cognouissent nunq̃ dominum glorie crucifixissent. hec Beda. Ideo aũtẽ nõ sinebet ea loqui: ne hoies audiẽtes demonẽ pdicare mũdo veritatẽ: deinceps acquiescerent sibi pdicãti falsitatẽ. Vñ glosa. Ideo phibet loqui ne dũ aliquis audit demonez vera predicantẽ postea sequatur errantẽ. Improbꝰ ỹo magister vera falsis pmiscet vt sub specie veritatis falsitatẽ testimonũ obtegat. De hoc habes z alias causas ꝓme supra de spiritu imundo dictas. Facta aũt die z valde diluculo: egressus ihesus de capharnauz ibat in desertũ locũ: vt applausuz populi fugeret z ibi secretꝰ oraret. In hoc dans exemplũ q̃ pdicatoz z mirabiliũ diuinorum operator debet vanã gloriã z ostentatiõez fugere z ad solitudinẽ ꝓtẽplationis ac secretũ oratiõis post laborẽ pdicatiõis redire vt do gras agat de pfectu ꝓterito z se disponat ꝓ futuro vt sibi hauriat qđ postea populis effundat: z scõm Theo. Theo. Oitẽdit nobis q̃ deo debet attribui si Jaco. i. aliq̃d boni facim⁹ z ei debem⁹ dicere: qm̃ oẽ optimũ de sup est descendẽs a te. In deserto quo xps orat: nõ q̃ ipse oratiõe indigeat. sz vt nobis bone exẽplificatiõis operatiõis exemplũ z forma fieret: z vt nos tumultũ fugere z curã mundi vitare: ac secretũ mentis q̃rere doceret: cũ eum orare vel ei silenter loq̃ affectam⁹. Et turbe requirebãt eũ: scz ꝓ fidem et venerunt vsq̃ ad ipsum per spem z detinebant illũ per charitatẽ: ne discederet ab eis: vt profectum consequerentur maiorem, vbi

Curpau cis multa. Chrisо.

R Scia de monũ ꝯ christo. Beda. Mat. iiij.

j. Co. ix.

Demo niacur pdicare phibit⁹

Applau sus vitã dus.

Chriſo. Chriſo. Gaudens autē eos ſuſcipiebat: ſed
Chriſo. z voluit eos dimittere: vt z relicq doctrine ei⁹
participes eſſent: z ideo ſeq̄tur quibus ait:
[q̄ z alijs ciuitatib⁹ oportet me euāgelizare
regnū dei: id eſt qualiter puenitur ad regnū
dei: q̄ p penitentiā que eſt via ad hoc perue
niēdi. vbi Theophi. Trāſit enī ad alios ma
Theo. gis indigentes doctrina q̄ nō cōuenit i vno
loco doctrinā cōcludere: ſed vbicq radios ei⁹
extendere. vbi z Chriſo. Simul etiā cōſidera
Chriſo. q̄ poterat in eodē loco manēdo oēs attrahe
re ad ſe nō tamē illō fecit pbēs nobis exēplū
vt pambulem⁹ z reḡam⁹ peūtes ſicut paſtor
perditā z medicus accedit ad infirmū. Una
enim anima recuperata poterit aliquis mil
le delicta abolere. hec Chriſoſtom⁹. Oratio.

O Omine ieſu xp̄e remoue z eijce ſpiritum immūdū a me ne aliquo modo me valeat maculare: vl̄ in maculis detinere: vt ſim z appaream mundo mortu⁹: cū a poſſeſſore prauo: qui p immūda deſideria nos agitat fuero liberatus. Peto etiā dñe te medicū aiarum: vt me curare dignēris a febre vitior⁹: quatenus ſurgens ab eis valeam tibi miniſtrare z gratā ſeruitutē exhibere. Tu etiā domine cura me z oēs varijs anime detentos languoribus: vt a peccatis ſani z incolumes facti tibi miniſtremus z beneplacita tua peragamus. Amen.

De ſuſcitatione filij vidue Capitulum. xliij.



A Lu. vij. Et deiceps ibat ieſus cū diſcipulis et turba copioſa [q̄ eū ſequebatur] nouitate operū: ſuauitate doctrine: z ex ſanctitatis ei⁹ deuotione [in ciuitatē galilee que vocatur naym] ſecūdo miliario a monte tabor eſt ciuitas naym: z ſupra
Naym. naym mōs endor: ad cui⁹ radicē fluit torrens
Sepulture antiqui. cyſō. Ante huiꝰ ciuitatis portā vbi erat maior cōcurſus populi: obuiauit dñs multitudini hoim efferētiū: id eſt extra portantium defunctū filiū vnicū vidue ad ſepeliendū: q̄ antiquitus loca ſepulture erāt extra ciuitates z hoim habitatiōes: ne cadaueribus inficerēt loca z hoies. Hoc autē ſic factum eſt: vt euidēti⁹ eſſet miraculū cora multis factum z multi eſſent teſtes tāti miraculi. Et q̄ vocabant ad pietatis opus proſequēdo fun⁹ z cōſolando viduā z orbatā matrem meruerunt
Brego. nice. ipſum videre miraculū. Vbi Brego. nicen⁹. erūne molem breuibus ẏbis explicuit. Mater vidua erat que nō ſperabat vlteri⁹ filios p̄creare: nō hēbat in quem dirigeret aſpectū vice defuncti: q̄ vnicus erat: hūc ſolum lactauerat. Hic ſol⁹ aderat alacritatis cauſa i. domo: q̄cquid matri dulce ac p̄cioſuz hic ſol⁹ exhiberat. Vñ z Cyrillus. Miſerāda paſſio z ad fletū z ad lachrymas potēs puocare. Quam Cyrill⁹. cū vidiſſet dñs ſic triſtē z afflictaz miſericordia z pietate motus: ꝟz qō hō ſup ea: tū q̄ vidua erat: tū q̄ nō habebat aliū filiū a quo in ſenectute ſuſtentari poſſet: q̄ ab ipſo dixit illi ẏbo cōſolatorio z dulci [Noli flere] quaſi diceret cito cōſolata eris deſiſte quaſi mortuū flere quē mox viuū reſurgere videbis. Meritū cōſolator de⁹ illorū maxime lachrimas Miſericors dñs intuetur q̄ aliorū miſerias z peccata deflent Chriſo. ſm Bedam. Dñs miſericordia motꝰ ē: vt nobis exēplum imitāde pietatis oſtenderet. vñ Beda. Chriſo. Jubens ergo ceſſare a lachrymis q̄ conſolatur meſtos: monet nos de p̄ſentibus defunctis conſolationē recipere: reſurrectionem ſciunt: ſed chriſtiani eā credunt: z ideo cauſā B plangendi nō habent [Et acceſſit z tetigit lo Mos culū] id ē feretrū vt effectus ſalutis tactu cor plangēporis ſui deueniret: z oſtēderet q̄ corpus ſuū da increditi vnitū erat inſtrumentum deitatis in dulistīm miraculis faciendis. Loculus diminutiuū ē Loculi
tactus. mortui locus in quo iacet cui eni vinenti magna palatia z ample domus non ſufficiebāt Locul⁹ p loco: ei morienti paruum ſpaciū ſufficit p ſepultu
re. loculo. Unde mortuo alexandro dixit quidaz philoſophus. Quē totus mūd⁹ nō capiebat hodie parua cōtinet archa. Hi aūt q̄ portabāt ſteterūt: nec vltra ꝓgredi auſi ſūt. Et ait. Adoleſcēs ſurge z ſic eū ſm qō de⁹ ſuſcitauit. Et reſedit q̄ erat mortuus q̄ ſurgens ſedit in loculo in quo iacuerat prius z cepit loqui. Ut manifeſte appareret q̄ erat vere z nō apparēter reſuſcitatus z fortē ẏba ipſi⁹ fuerūt gratiarū actiōes z dedit illū matri ſue. q̄ nō ſuo merito ſed matris reſurrexerat vt que de ipſo triſtis fuerat in ipſo conſolaretur. Omnes aūt inuaſit timor ex ſtupore tāti miraculi: q̄ timor non fuit alicuius mali: ſed reuerētie de potētia z bonitate z magnificabant. i. laudabant deū z magnū p̄dicabant: q̄ quanto grauior eſt caſus tanto pietas erigētis eſt gratior: z ſpes ſalutis penitentib⁹ eſt certior. Et dicebāt: q̄ ꝓpheta magnus. ſ. in lege et ꝓphetis promiſſus ſurrexit in nobis imo pl⁹ q̄ ꝓpheta: z quia dominus viſitauit plebem ſuā mittēdo eis ſaluatorē: vt eos redimeret: ſicut medic⁹ viſitat infirmū vt eū ſanet. Miſtice iſte defunctus eſt hō per peccatum mor C tale mortu⁹. Eius mater eſt eccleſia q̄ eſt vniDefunuerſitas credentiū: z cui⁹ filij ſunt credentes ctus miſtice. ſinguli. Peccator aūt dicitur filius vnicus matris ſue. ſ. eccleſie: q̄ quēlibet ita deflet quā Eccleſia do in peccatū cadit: ſicut mater vnicum filiū mr̄ pcō quādo decedit. Eccleſia quoq̄ dicitur vidua rum q̄ ſponſi ſui morte redempta: vel quia nūc q̄ Uidua. diu peregrinat a domino: eſt ab ample xib⁹

psalmo cxxxj. Portitores quatuor affectiones cordis aliquoties mo raliter. Bern. quatuor in pecca to pseue rare fa cietia.

Porta q̃ effertur pctōr.

Beda.

Mat. v.

Locul⁹ defuncti scie tia.

Signa mortis tria.

Exo. xv

Prouerbi. xxiij.

iij. Reg. xiij.

spōsi sui priuata: de qua vidua dr in psal. Uidua eius benedicēs benedicā. Efferr defunctus cū sensus interior exist in op⁹. Quatuor portitores huius defuncti sunt quatuor affectiones cordis nr̄i: scz gaudiū tristitia: spes et timor. Ista em̄ quatuor portāt mortuū per abusum. de quib⁹ dicit Bern. Amant qō non decet: timēt qō nō opz: dolēt vane: z gaudent vani⁹. Uel isti quatuor portitores sunt amor pcti: timor pnie: spes emēde: z presumptio de dei mia. Uel quatuor portitores sūt quatuor que animā in pctō perseuerare faciūt: scz fi to ducia longioris vite: que tñ hoiem sepe decipit: consideratio culpe aliene qua hō correctionē ppriā deuitat: stulta spes penitēdi in futuro z fiducia de venia quā hō concipit ex magna dei mia: impunitas peccatoris qua reddit ad peccata magʒ pcliu⁹. Possunt etiā intelligi isti portitores carnalia desideria: vel adulatorū et benedicentiū blandimenta vel p̄latoꝝ mercēnarioꝝ verba vngētia non pungētia: z quecūq; verbo vel facto fouētes hoiem in peccato. Porta p quā effertur seu egredit mortuus: est aliqs de q̃nq; corporis sensib⁹ pcti manifestatiu⁹. Nā qui videt vel audit vel loquit qō nō lz: mortu⁹ extrahitur per portā visus vel auditus vel oris: z sic suo modo de alijs: et ideo custodie ad istas portas sunt adhibēde. vñ Beda. Portam ciuitatis qua defunctus eferebat: puto aliquē de sensib⁹ esse corporis. Qui em̄ seminat inter fratres discordias: q̃ iniquitatē in excelsum loquitur p oris portā extrahit mortu⁹. Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdū eā p oculoꝝ portā sue mortis inditia profert. Qui fabulis otiosis obsenisve carminib⁹ vel detractionib⁹ aurē libēter aperit. Hāc anime sue portam mortis efficit ceteroscq̃ non seruat sensus: mortis sibijpse reddit aditū. Hec Beda.

Locul⁹ est conscietia pctōris: in quo tanq̃ in lecto male conscīēte reqescit. Talis autē est pscie mortu⁹ p pctm̄ mortale suscitat a deo p pces ecclesie. Sed quō resuscitat in figura hic docetur. Sicut em̄ tria sunt signa mortis spūalis: sic tria sunt signa resuscitatiōis spūalis: Signū mortis spūalis accipit scom̄ signum mortis corporalis. Signū aūt mortis corporalis triplex est. Primū est carētia operationis: sic carētia ad bñ operādū est signū mortis spūalis. Unde in Exodo. Fiāt imobiles quasi lapides. Scom̄ est carētia sensus: qñ percutit z nō sentit: sic qñ hō nō sentit pcussiones z ammonitiones spūales: signū est q̃ ipse spūaliter est mortu⁹. Unde in Proverb. Uerberauerūt me: sz nō dolui: traxerūt me z nō sensi. Tertiū est rigor: sic hō qñ hz cor ita rigidū q̃ flecti nō pōt per cōpassionē ad pximū: nec per obedientiā ad deum: signū est mortis spūalis. Uñ in libro Regū dr q̃ manꝰ hieroboā quā extēdit de altari exaruit. Sic ergo tria sunt signa mortis spūalis. Bñ q̃pe optari tollit supbia: sensum aufert luxuria z rigorem facit auaricia. Et ecōtra sunt tria signa resuscitatiōis spūalis q̃ tāgunt i hoc q̃ resedit: z cepit loqui: z dedit illum matri sue. Per hoc q̃ dicit resedit intelligit contritio. in contritione em̄ hō residet z resilit a pctō. per hoc q̃ dicit cepit loqui. intelligitur cōfessio: in qua hō loquit se accusando. Per hoc qō dr dedit eū matri sue. intelligit satisfactio. Per hoc em̄ q̃ hō soluit z intelligit ei satisfactio restituit matri sue. i. eccl'ie z cōtioni fideliū per spūalem incorporationē: q̃ quidē satisfactio fit per tria: scz per orationē: ieunīū: z elemosynā. Sed modus iste resuscitationis tangitur cū dicitur. accessit z tetigit loculum. Ad mortuū spiritualiter saluator accedit z appropinquat cum aliquā gratiā p̄uenientē vel desiderīū proprie salutis ei donat. Loculum tangit: quando conscientiā et cor durū peccatoris ad penitentiā emollit: et peccatorē ad sui cognitionem reducit: z tunc mortu⁹ a peccato resurgit. Et sciendū q̃ spiritussanctus peccatū per mortē voluit designari. Ad ostendēdum quātum peccatū sit fugiēdum z quātum de eo sit dolendū quādo est cōmissum. Peccatum fugiendum est vt mors: z de eo dolēdū est tanq̃ de morte. sic dolere debet qui amicū suū in peccato mortali videt: ac si eū mortuū videret: imo etiaz eum plus dolere debet. Et qr sicut mortuus iste figurat peccatorē: sic eius suscitatio figurat peccatoris conuersionē: ideo sicut multū timendum est peccatū et multum dolendum de eo cōmisso: sic multū desideranda est peccatoris cōuersio: et multum gaudendum de ipsa iam facta. Obsecra ergo o peccator dominū vt resuscitet te a morte peccati: et restituat te sancte ecclesie sue in laudez et gloriā nominis sui. Etvt ait Ambrosius. Si graue peccatum est qō penitētie tue lachrymis īpe lauare non possis: flet, p te mater ecclesia: q̃ pro singulis tanq̃ pro vnicis filijs vidua mater interuenit: cōpatitur quodā modo spiritali dolore nature: cū suos liberos letali⁹ vitijs ad mortē cernit vigeri. Uiscera em̄ sum⁹ de viscerib⁹ eius. vñ z Augu. De iuuene illo resuscitato gauisa est mater vidua: de hoibus in spiritu quotidie suscitatis gaudet mater ecclesia. Ille quidē mortu⁹ erat corpore: ille aūt mēte. Moraliter tres mortuos xp̄s suscitauit puellā in domo clausam i. mortuū per cōsensum delectationis prave: in cogitatiōe seu volūtate adhuc tectū. Iuuenē in porta. i. suscitat mortuū per actum peccati in verbo: nutu vel opere. Lazarū in sepulchro. i. mortuū: lapide. i. mole cōsuetudinis peccādi pressus: male olentē: z alios fama corrūpētē. Oēs istos suscitat z sanat domin⁹: cum ad ipm̄ redeūt veraciter penitendo: z tanto leuius resuscita-

£ Signa resuscitatiōis tria.

Modus resuscitandi.

Pctm̄ mors est

Pctm̄ vt mors fugiēdū

De matre eccle sia.

Augu.

ff Mortuos tres suscitauit dñs.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

tatur quisq; per gratiã quãto minus mortificat⁹ est per culpã. Unde dñs puellam coram paucis de facili suscitate puelle dicens. surge. Juuenẽ coram plurib⁹ z quasi difficilius tangens feretrũ z dicẽs. Adolescens tibi dico surge. Lazarũ difficillime: quia cũ lachrymis: cũ fremitu: cũ sui turbatiõe: cũ magna voce dicẽs. lazare veni foras: z quasi cũ auri lio z testimonio pñtiũ dicẽs. soluite z sinite abire: non q̃ dño tam facilis nõ fuerit resuscitatio lazari sicut puelle. cũ (vt ait Augu.) nemo tã facile excitat i lecto q̃s xps in sepulchro: sz dñi facta aliarũ rerũ sunt exẽpla. Lõga eñ cõsuetudine pñsus vir z quasi cũ labore suscitat. Qui vt suscitet dñm cogit lachrymari z eiulare. z ideo lz oẽ pctñ: maxime tñ peccandi cõsuetudinẽ fugere debem⁹: q; hec sanatur difficili⁹. Uñ Ambro. Omne peccatum cõsuetudine vilescit et fit homini quasi nullũ sit: sic z ecõuerso. ois virtus bona consuetudine fit grata et facilis: q; nihil differt assuesci sic vel sic. Triplex est q̃ mors culpe designata in p̃dictoz triũ morte: scz pctñ cordis: pctñ opis: z pctñ ꝓsuetudinis. In suscitatione vo horũ triũ mortuoz ostẽsum est q̃ saluator potestatẽ hz sup triplicẽ mortẽ. s. nature: culpe: z gehẽne sup triplicẽ vitã. s. nature: gratie: z glorie. Quartũ mortuũ insinuãte discipulo audiuit: sz ad eũ ire noluit. i. ad mortuũ in obstinatione vel desperatione seu prava pcti excusatiõe. De quo dixit. dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Hec igit audiẽtes: q̃ stãt nõ p̃sumãt: sed cauti sint ne cadãt: et q̃ ceciderũt nõ desperẽt: sz soliciti sint vt resurgãt. Uñ Aug. Hec q̃ charissimi audiuim⁹: vt q̃ viuũt viuãt: q̃ mortui sunt reuiuiscãt. Siue adhuc pctñ in corde cõceptũ: non ꝓcessit in factũ peniteat: corrigat cogitatio: resurgat mortu⁹ intra domũ cõsciẽtie: siue iã qõ excogitauit admisit nec sic desperet. Nõ surrexit mortu⁹ int⁹ surgat elat⁹: peniteat facti de primo reuiuiscat: non eat in ꝓfunda sepulture: nõ accipiat desuper cõsuetudinis molẽ: sz forte iã illi loquor: q̃ iã duro sui motis lapide p̃mit: q̃ iã viget cõsuetudinis põdere: q̃ iã quatriduan⁹ putet: nec ipse desperet: ꝓfundus mortu⁹ est: sz alt⁹ est xps. agũt etiã tales pniaz: neq; eñ lazaro resuscitato post quatriduanũ vllus putor in viuẽte remãserat: q̃ viuũt viuũt. q̃ antẽ mortui sunt in quacũq; harũ triũ morte se inuenerint penitẽtiã agãt: accelerẽt iã resurgãt. vñz Chri. Ne audiam⁹ q̃ stam⁹: sz dicam⁹ nobꝭ ꝑfis: q̃ estimat se stare videat ne cadat. ne desperemus si cecidim⁹: sed dicam⁹ nobis nũquid q̃ cadit nõ resurgat. Etẽñ multi i ipm celi vertice ascẽdentes z oẽm patiẽtiã demõstrãtes: parũ lapsi sunt: z ad ipz venerũt malicie bararũ. Alij aũt rursus ad celũ inde ascenderũt z a scena et scurrilitate ad angelicã sunt trãslati vrbanitatẽ: z tãtã ostẽderũt virtutẽ: vt demones abegerit: z mlta signa alia operati fuerint: z hoz q̃dẽ plene sunt scripture z plena vita exẽplis nobis. Quẽadmodũ eñ medici difficiliores egritudinũ eligentes libris inscribũt: z hui⁹ emẽdationis methodũ i. doctrinã docẽt: vt in maiorib⁹ exercitati facile minora saperẽt: ita vtiq; et deus magna pctoz in mediũ adduxit: vt q̃ parua delinquerũt: ꝑ illa facilẽ horũ emẽdationẽ inuenãt. Si eñ maiora habuerunt sanationẽ multo magz minora. Igit armem⁹ nosmetipos bonis opationib⁹: et si aduenerit aliq̃d deliciũ abluamur: vt digni efficiamur i gloriã ꝛcivi uẽtes pñtẽ vitã futura frui vita. hec Chrih. Cõsidera hic viduã de morte filij flẽtẽ: et ita tu oib⁹ postpositis de morte aie tue lugere lachrymare: vt merearis ab ipsa morte aie ꝑ tactũ diuine miseratiõis resuscitari. Abstine a risu z cachinno: cogitãs q; de cũctis actib⁹ tuis redditur⁹ es rõnẽ in iudicio. Uñ Chrih. Nihil q̃ppe ita cõglutinat deo: vt lachryme ille quas pcti dolor et amor virtutis effudit: siue ꝑpa pctã q̃s: siue etiã lamẽtẽt aliena. Cui⁹ etenñ rei grã i cachinnũ laxaris ac diffluis: q̃ tãtoz spõte fact⁹ es cã meroz: ante terribile illud xpi statur⁹ tribunal: z summa cũ examinatione rõnẽ ꝑ cũctis actib⁹ redditurus. hec Chri. Ualde aũt periculosum est q̃ pctõz in sordib⁹ pctoz z in morte aie iacet non curans se per pniam purgare z resurgere: si eñ linguis hoim loq̃reris z angeloz: et si tot p tuã doctrinã conuerteres hoies quot fuerunt hoies ab initio mũdi: vel quot sunt stelle celi z tẽpm p pniam nõ mũdaueris: factus es velut es sonãs aut cymbalũ tynniẽs: cãpana eñ ad vtilitatẽ hoim seruiens pulsando seipam cõsumit: z si habueris omnez sciẽtiã z si p tuã sciẽtiã z tuis discretis ꝓsilijs oẽs reges mũdi vel ꝑncipes: imo tot⁹ mũd⁹ pacifice dirigerent: z tẽpm p pniam non coreperis: nihil ꝓficies: z si habueris oẽm fidẽ ita q̃ trahas ad fidẽ oẽs iudeos hereticos z paganos: z si in pctõ mortali es nihil tibi ꝑderit ad vite eterne salutẽ. Itẽ si mille claustra faceres: z mille hospitalia manu ꝓpria edificares: z in illis oẽs mũdi paupes bonis tuis pasceres q̃diu in pctõ mortali persistis in statu saluãdoz nõ es. Item si corpus tuũ ad cremẽdũ dares vt Laurenti⁹: ad excoriã dũvt Bartholomeus: si crucifigereris vt xps et sic cũ vnico pctõ mortali mozereris nunq̃ saluareris. Itẽ si mille milia missarũ pro te dicerentur: si omnes sancti in celo cũ omnibus angelis prostrati ante deũ sanguineas funderẽt lachrymas vsq; in diẽ nouissimum orãtes ꝑ te: nõ flecterẽt miam dei ad misserẽdum tui si discederes in peccato mortali: et ideo peccatori in morte anime iacẽti pl⁹ valeret vna cõfessio bona q̃ ois beneficia pre-

Mat. ix

Facilitas xpi i suscitando mortuos.

Confuetudo peccandi. Ambro.

Mors triplex.

Quart⁹ mortu⁹ nõ excitatus.

Augu.

Chriso. ſ. Cor. x.

Hiere. viij.

Ioh. xj.

Lachrymãdum ẽ nobis.

Chriso.

Periculũ stat⁹ pcti.

ſ. Cor. xliij.

dicta per eū factavel sibi impensa. ¶Oro.



Omine ihesu xpe veni in naym aiam fluctuantē tentationibus a propinqua porta cohibendo ne per sensus ventant ad effectus: accede per gratiam: tange cor per correctionē: stent portitores occasiones peccandi ⁊ importunitates: dic aie iacēti in peccatis vt resideat p bonā voluntatē: incipiat loqui p cōfessionē: surgat per bonā opationē: redde matri sue gratie nutrici vt stet p stabilitatē: et sic plebem tuā vires aie affectiones ⁊ cogitationes visitet tua veritas p cognitionē: virtus p opationē: et bonitas per cōseruationē. Amen.

¶De scriba doloso et duob⁹ alijs xpm sequi volentib⁹. Capitu. xiv.

A Math. viij. Luc. ix.



Uidens autē Jesus turbas multas circum se ⁊ se sequentes: iussit discipulos ire trās fretum] .i. vltra mare galilee in locuz secretum [et iuit cū eis: vt transfretaret et eos a turbis isequestraret.] Docēs etiā p̄dicatorē euangelij et oēs a plausu populi declinare: ⁊ nihil ad oñ=

Cure vitande. mūdi sunt fugiēde: qz turbe multe sūt multe cure q̄ turbāt aiam ex oīni parte: et iō dicit circū se. Nam impediunt a posteriori ne posteriora recolat: ab anteriori ne se ad meliora extēdat a dextris ne resideret eterna: a sinistris ne timeat supplicia vl̄ a posteriori ne desiderēt defectus vite p̄terite: ab anteriori ne cōsiderēt status vite future: a dextris ne cōsiderēt picula in statu ꝓsperitatis: a sinistris ne cōsiderent pericula in statu aduersitatis. Sicut ei faber qñ vult minuere equū cooperit sibi oculos ⁊ tunc ꝓcutit vbi vult. sic diabolus volēs hoiem percutere operit sibi oculos p curas ⁊ solicitudines: ⁊ tunc vulnerat p pctm̄ ⁊ extrahit sanguinē ꝑtutū: ⁊ iō ab hac turba eēt declinādū Hec esset turbaq̄ ipe diebat zacheū in videndo ihesum. Et in via ascēdēs corpal'r: nō spūal'r vnus scriba. i. legisperit⁹ seu l'latus ait illi. [Magister] nō

Magr. dicit dñe qz causa discendi nō seruiendi venit nec querens magr̄m: sed ex magistro lucrū:

Scribe intentio [seq'r te q̄cūq; ieris.] Iste duplici de cā volebat sequi xp̄z. s. cā cupiditatis ⁊ lucri tpalis ac iactantie ⁊ vane glorie. multitudine em̄ ⁊ magnitudine signoz̄ visoz̄ mot⁹ volebat se

Act viij qui dñm: vt discret signa facere, ꝓpter lucrū acquirēdū: vel, ꝓpter vanā gloriā ꝓsequēdā. Hoc idem desiderās ꝓsequi a dño q̄ symon magus volebat emere a petro. Jesus aūt videns eius animū nō respondit ad eius ꝟbū tantū: sed ad eius animum dicens. Vulpes foueas habēt ad quiscendum ⁊ latitādum: et volucres celi nidos habēt ad q̄s ascendūt et confugiūt: filius autem hominis. i. virginis ecce a parte inferiori denotat gen⁹ suum cōtra gloriātes de gñe suo: ⁊ allegātes q̄ est in eo precipuū nō hz domicilū ꝓpriū vbi caput suū reclinet ad pausandum. q. d. Bruta habēt sua latibula ⁊ loca vbi possunt latere ⁊ quiescere: ego aūt sum ita paup q̄ non habeo hospitiolū ꝓpriū vbi ꝓcipiēdo quietē caput reclinē: ⁊ ideo frustra venis ad me ꝓpter lucrū tpale. vñ Chrisо. Aspice qualiter paupertatē quā dñs docuerat per opera demonstrat: nō erat ei mēsa: non candelabrū: B nec dom⁹ nec quicq̄ talū. hec Chri. Hospitio Chrisо ⁊ lum quidē habuit virginis vterū: reclinatorium habuit ꝓsepiū nō ꝓpriū ⁊ crucis patibulū: sepulchrū habuit: sed alienū. Hic g̃ remouet cupiditas terrenoz̄ a volētibus seq̄ xp̄m. Audita aūt xp̄i paupertate nō institit amplius vt sequeret. vñ Chri. Nō aūt respon Chrisо. det sequar te paupere: hoc em̄ dñs forsitan ꝓcessisset: vel p vulpes dolositas ⁊ simulatio ꝑ volucres inanis iactātia ⁊ elatio signatur q. d. Dñs. dolositas ⁊ elatio latēt i corde tuo: quia scz causa cupiditatis et vane glorie vis me sequi. ⁊ ideo te in societatē meā non recipio: qz filius hois simplex contra dolositatē humilis cōtra supbiā non hz in te vbi caput reclinet. Caput em̄ xp̄i deus est: dc⁹ aūt habitat in humili ⁊ simplici ⁊ tremente sermone eius: ⁊ ipsa reclinatio capitis: nō erectio humilitatis magistra est: que in illo locū nō habent. In trib⁹ ergo iste reprehēdit a dño: scz Reprehē= in dolositate: qz ficto aio et nō simplici sequi dit scri= volebat: ⁊ in cupiditate: qz eū pro questu seq̄ ba. intēdebat: ⁊ in elatione: qz ꝓpter inanē gloriam ei adherere cupiebat: sicut vulpis est aial fallax insidijs intentū ⁊ rapinis plenū. auis ꝟo alta petens ⁊ ascēdens sursum. hic ergo sequi volebat magistrū: nō vt virtutes disceret: non vt paupertatē ⁊ hūilitatē magistri imitaret: sed vt fictus discipulus decipere: ⁊ sub magistro humilitatis ⁊ pauptatis honoz̄ dignitates ambiret ⁊ diuitias cōgregaret. Er tūc ambitiosiz̄ simoniaci in eccl'ia Phil. ij. imitant̄ qui cupiūt ad alta subueh̄i: q̄rētes q̄ sua sunt: nō q̄ ihesu xp̄i: nō vt ministrēt: sed vt ministrētur: ⁊ ideo vulpi dolose ⁊ volanti aui merito cōparant̄. Per hūc etiā significā tur q̄rētes intrare religionē vel monasteriū diuitias habētiū: nō ex deuotōie: ꝛyt ex pauperib⁹ diuites: ⁊ ex cōtemptibilib⁹ honorati fiāt. Jdeo talib⁹ dr [vulpes foueas habēt et ¶ volucres celi nidos].i. demones dolosi ⁊ supbi habēt in vobis habitaculū: sed non xp̄s pōt in sup dici q̄ [vulpes foueas habent] id est dolosi habēt cautelas ad q̄s refugiūt: ne in suis capiant̄ malicijs [⁊ volucres celi nidos].i. supbi q̄rūt eleuari in altis [filij⁹ au=

tem hoīs nō hz vbi caput suū reclinet] in talibus. i. ille qui ꝑm dictamen rōnis viuit talia nō q̄rit. vt ergo dicit Chri. Scriba hic nō credendi sed simulata mente accessit ad dñm vñ inspectoꝛ cordiū ꝛ secretoꝛū cognitoꝛ deus tentantē se potiꝰ q̄ꝑ vere ac fideliter sequi volentē nō immerito refutauit. nā vt ait Aug. Uidebat eū dolosa simulatione tenebꝛosum etventosa elatione iactatū nō habere locum hūilitatis vbi doctoꝛē se inclinantē exciperet qꝛ in discipulatu xp̄i nō illiꝰ gr̄am: sed suam gr̄iā req̄rebat. ¶ [Dixit aūt dñs alteri] cuiꝰ patrē iā mortuū sciebat [sequere me] qui ñdit [dñe] quod est reuerētie [permitte me] quod est obedientie qꝛ de discipulis suis. s. futuris ꝺꝛ ꝛ si nondū erat [primū ire ꝛ sepelire pr̄em meū] quod est opus mie. vbi Rab. nō discipulatū respuit: sed expleta ꝑmū paterni funeris pietate liberiꝰ hūc sequi desiderat: sicut heliseus vocante se helia osculer inquit oꝛo te patrē meū ꝛ matrē meā ꝛ sic sequar te. [Jesus aūt ait illi] ad̄o corripiendi [sequere me] nō obstante patris tui funere. q̄si dicat. nō est de charitatis ordie miꝰ bonū maioꝛi ꝓponere [et dimitte mortuos]. s. morte culpe [sepelire mortuos] morte nature [suos]. s. sibi astrictos vinculo ꝓpinquitatis vel nature: dicens aūt suos: mostrabat q̄m hic nō eiꝰ mortuus sed aliq̄s infidelitū erat: cuiꝰ ꝛ sepultoꝛes per infidelitatē impietatis in alia mortuos intelligi volebat. Infideles dicunt mortui: qꝛ fide carent que vita aie est sc̄m illud. Justus ex fide viuit. hic ergo remouet carnalitas ꝓpinq̄tū ꝓ hoc eiñ q̄ dixit ei [seq̄re me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos] oñdit q carnalis affectꝰ a sequentibus xp̄m est totaliter dimittendꝰ. Et est hoc argumentū ꝺ excusantes se de ingressu religionis ꝓpter curā parentū. Item cōtra procrastinātes. si eiñ nolui retardari ꝓ sepultura mortuoꝛum ꝓ expeditione diuturna. vñ Chrys. Alius intentione ficta dixit sequar te hic etiā sanctā rē petēs nō sinit recedere: qꝛ alij erāt qui sepelirent ꝛ hūc a magis necessarijs recedere nō oportebat. hec Chri. Et vide q̄ō primum dolosum ꝛ superbum qui ficte ꝛ simulata mente accesserat respuit. ꝑm simplicem et deuotū qui vere simplici mente ꝛ puro corde q̄rebat ad sui sequelā traxit ꝛ absq̄ dilatiōe sese qui iubēs nec patrē sepelire p̄misit: quē forte a sepultura ꝓhibuisset: si alij q̄ sepelirent nō fuissent: ac si ei diceret. Uenisti advitā: vis redire ad mortē: ego sum vita: ego sū pr̄ ꝛ creatoꝛ tuꝰ: me seq̄re [ꝛ dimitte mortuos sepelire mortuos suos] tu ādvade ꝛ annūcia regnū dei: nō fabulas: nō curiositates: vl̄ aliquid hmōi. Non nego sepulturā esse de operibus misericordie. nec dico opera eius ꝓximo nō esse impendēda: sed ꝓ maioꝛibꝰ esse postponēda. Annūcia regnū dei: suscita mortuos in alia. Instruimur g̃ hic vt ꝓ maioꝛi bono minus bonum deseramus: nam si meritoriū sit parētē sepelire: dignius est tamē num ꝓ verba vite docere: pium quippe erat qōvole maioꝛi bat facere: hz docuit magister quid deberet omitten ꝓponere: maiꝰ eiñ est alias mortuoꝝ ꝓdicādo dum. advitā resuscitare q̄ꝑ corpus mortui, in terra absc̄ondere maiꝰ est ꝓdicādo vnū saltē viuificare q̄ꝑ oēs mortuos sepelire. vñ Ambꝝ. Cum religiosuz hūani corpis sepeliendi acceperimus officiū quō hic paterni q̄z funer̄ sepultura ꝓhibeꝛ nisi vt intelligas humana post habēda diuinis: bonū studiū: hz maiꝰ impedimentū. Nā q̄ partit studiū diriuat affectū: q̄ diuidit curā differt profectū ergo prius sunt habenda q̄ maxima. Quō g̃ mortui sepelire mortuos possunt: nisi geminā hic intelligas os sepe. morte: vnā nature: alteraz culpe. Est etiam mortis tertia in q̄ pctō morimur deo viuim⁹: nō g̃ paterni funeris sepultura ꝓhibeꝛ: sed necessitudini gñis diuine religionis pietas anteferꝛ. Illud cōsortib⁹ relinquit: hoc mādaꝛ electis. vñ ꝛ Chrys. Incōueniēs eiñ erat vt q̄ semel filio dei credēs viuū ꝛ celestē deū patrē habere iā ceperat de patre mortuo cogitaret: ꝛ ideo dñs ostēdit ꝓferēdā esse fidēz cognitionē xp̄i hmōi pietatis officijs ꝓpter quē viuētes parētes iubemur relinq̄re. Jesus g̃ ꝓhibuit eū nō iubēs ꝛtēnere honorē q̄ est ad eos q̄ ꝓgenueꝛt: hz mōstrās q̄m nil celestib⁹ negocijs magis nobis necessariū esse opz: ꝛ q̄m cū vastidio vniuersoꝝ his iūgi opz ꝛ neq̄ parū tardare ꝛ si valde lenitabilia et incitātia fuerit q̄ attrahūt. Et eiñ multo melius est regnū diuulgare et alios euellere a morte q̄ꝑ mortuū qui in nullo inde vtilitatez hz sepelire: ꝛ maxime cū fuerit q̄ hec vniuersa cōplēt. Nihil igit aliud hic discim⁹ q̄ꝑ q̄m neq̄ cōtingēs tēpus perdere oportet: et si. x. milia q̄ ꝓuocant fuerint: omnib⁹ ꝛ maxime necessarijs ipsis spūalia ꝓponere. hec Chri. Moraliꝛ mortui sepelīūt mortuos q̄ñ peccatoꝛes in pctis suis mutuo fouendo celant et operiūt semetipsos. vñ ꝑm Grego. Per mortuos intelligi possunt adulatoꝛes q̄ pctoꝛes fouēt in pctis eosq̄ amplius sepeliūt premēdo terrā ꝛ terrenā adulationē sup caput ipoꝝ: vt exercētur invitijs institis ligantes pedes eoꝝ ne in vijs dei ābulēt. [Et ait alter] ad iesum [sequar te dñe: hz ꝑmū ꝓmitte me renūciare his q̄ domi sūt] volebat renūciare eis ne forte quō fieri solet quererēt eū licentiādo se ab eis ꝛ dicturus valete ac dispositurꝰ familie. Sic heliseus req̄sit⁹ helia seq̄ illi. Redixit oro osculer primū pr̄eꝛ meū ꝛ mr̄eꝛ meā ꝛ ix. ꝛ sic sequar te: sic hodie multi faciūt q̄ inuti liter ingressum religiōis vel executionē meōris vite differūt ꝛ dicunt disponā prius de renda. amicis vel de reb⁹ meis: et postea religionē intrabo seu vitā emēdabo. qō Hier. dissuasit

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

euidã eũcꝫ ad pericula dilatione reuocauit dicẽs. Nauicule herẽtis in salo funẽ potius
Chriso. ꝓscinde ꝙꝫ solue. vñ ꝛ Chriꝰ. ne dicã dissoluã negocia mea primũ ꝓncipiũ desidie hec tardatio est. Dm̃ vehemẽter instat diabolus in gressum quẽ deꝰ volẽs accipere ꝛ si paruãvocationẽ ꝛ tardationẽ apprehenderit magnã operaꝫ pigritationẽ: ꝓpter hoc ammonet q̃ dã ne tardaueris de die in diẽ: ꝛ hoc etiã remouet cõuenienti exẽplo cũ subdit [Ait] eñ illi [Iesus. Nemo mittẽs manũ suã ad aratrũ]: scz pnie qua coꝛ euertit vt virtutibꝰ seminetur mittẽs inquã penitẽdo ꝛ xp̃m sequi ꝓponẽdo [ꝛ respiciẽs retro] facto vel ꝓpositto ad statũ pristinũ redeundo [aptus est regno dei] cõsequẽdovel ꝓdicãdo. vñ Paulus
Phil.iij regnũ dei habiturus et ip̃m alijs ꝓdicaturꝰ ait q̃ retro sunt obliuiscens: quasi dñs dicat ei. Uocat te oriẽs: ꝛ tu attẽdis ad occidentẽ. hic g̃ remouet inutilis dilatio: qꝛ cũ ꝓpositũ
E mutãdi vitã parẽtibꝰ reuelaꝫ qñꝫ ab eis re
Aratoꝛ uocaꝫ. Aratoꝛ q̃ppe retro aspiciẽs facit sul-
retrospi cũ tortuosum et ineptũ: sic accipiẽs melioris
ciens. vite statũ ꝛ habẽs affectũ redeũdi ad statuꝫ pristinũ ineptꝰ est ad regnũ dei adipiscẽdũ. Talis ẽ religiosus q̃ mũdũ reliq̃t: sz ad mũdũ mẽte recurrit: nũc hos: nũc illos seu puꝰ habita vel facta in coꝛde reuoluẽdo ꝛ amoꝛẽ seu delectationẽ ad hmõi flectendo. vnde
Maxi- Maximꝰ epͤs. Ois eñ arãs si retrospicit aut
mus. tortuosuꝫ aut inutilẽ facit sulcũ: aut aratrũ boũ suoꝝ vestigia vulnerabit. Ita et q̃ directo tramite ac spiritalivomere vitia mũdana ꝓsulcans incedit ad regnũ dei: si aspectũ suũ ad impia ꝛ vana ꝙuerterit: ꝛ iuges suos hoc est coꝛpꝰ atꝙꝫ aiam vulnerabit et optimi
Augu: itineris ꝓiculosum nimis incurrit errorẽ. vñ ꝛ Aug. Apponit manũ aratro q̃ affectuosus est ad sequẽdũ: retro tñ respicit q̃ dilationẽ petit occasione redeũdi ad domũ cũ amicis
Berñ. cõferẽdi. vñ ꝛ Ber. Si aũt secuturꝰ dñm discipulus: qꝛvel domui renunciare velit arguit q̃d fiet illis q̃ nullavtilitatis: nulla fidei edificãde gratia sepiꝰ suoꝝ quos in mũdo relin
Wona- q̃re domos reuisere nõ timẽt: hoc facit ꝫ mo
chi sint i nachos in domibꝰ parentũ ꝛ seculariũ cõui-
claustro uãtes. vñ etiã Chriꝰ. Ostẽdit ꝙ q̃ sequi dñm
Chriso. desiderat q̃ manũ in aratro ponit. i. q̃ in spe crucis xp̃i euãgelica fide fundatꝰ seculo renũciat: respicere retro non debeat. i. rursus ad ea q̃ seculi sunt redire: ne ꝓ hmõi inanez seculi curã ꝛ vanã cupiditatẽ regno dei efficiaꝫ indignꝰ. Uñ nõ imerito ꝛ apls admonet ne ad infirma ꝛ egena mũdi reuertamꝰ. vñ ꝛ
Berñ. Ber. Et hoc oino timẽdũ est ne ꝙs aut coꝛde
Aposta- solo: aut etiã coꝛpe fiet apostata. legimꝰ eñ
tatio coꝛ de filijs israꝫ: qꝛ coꝛde redierũt in egyptũ. Nã
dis. coꝛpe reuerti clausum post coꝛũ tales rubrũ mare vetebat: hoc est qꝛ ego vereoꝛ fratres ne forte sint aliq̃ q̃bꝰ si pudoꝛ negat apostasiã coꝛpis: tepoꝛ faciat apostasiã coꝛdis: vt videlz in habitu religiõis coꝛ seculare gerãt: ꝛ q̃cq̃d secularis ꝓsolatiõis inuenire potuerit leti suscipiãt. hec Ber. Qui g̃ seculo renũciauit nullatenꝰ retro respiciat: qꝛ vt ait Greg. Religio
nil angelis charꝰ: nil deo acceptius: nil hoi obseruã
fructuosiꝰ q̃ꝫ in suscepta religiõe ꝓsistere: iu da.
ꝛacꝫ obediẽtie obtuarem cõplere. ꝛ vt ait Isi Grego.
do. atrocit in discussiõe diuini iudicij arguẽ Isidoꝛ.
di sunt q̃ qõ ꝓfessiõe spopõderũt ope iplere contẽpserũt: et iõ cauti esse debemꝰ ne mũdo vndiq̃ retrahẽte ꝛ post doꝛsuz: vt retro respiciamꝰ si repente seducamur ꝛ retro cũ vxoꝛe Sen.ix.
loth q̃ in statuã salis ꝟsa est respiciamꝰ. Uñ Statua
nota q̃ statua hz figurã humanã: sz non sentit nec mouet: sic ꝓsone q̃ exierũt mundũ habẽtes coꝛ adhuc ad negocia mũdi nõ habẽt sensum vel motũ alicuiꝰ boni opis. Itẽ terra vbi sal seminaꝫ efficit sterilis: sic tales reddũt societatẽ in q̃ sunt sterilẽ. Itẽ sal ꝓbet sa Salis.
poꝛe alijs: tñ ꝓ cõsumptionẽ sui: sic tales consumunt in religiõe sine ꝓpria vtilitate: ꝛ dãt alijs exẽplũ cõuersatiõis ꝑm Bedã. etiã ma- Beda.
nũ ad aratrũ mittit q̃ quasi quodã instro cõpũctionis. s. lignoꝛ ferro dñice passiõis duricia coꝛdis sui emollit ꝛ euertit ad pniaz: sicꝫ ad bonos fructꝰ ferẽdos terrã coꝛdis vomere pnie aperit recolẽs dñicã passionẽ. Qui si ad relicta vitia desiderio rapiꝫ a regno dei cũ vxoꝛe loth excludiꝫ. Scti ei posterioꝝ obliti semp in anteriora se extendũt: iuges suos i. coꝛpꝰ ꝛ aiam quasi bonos iugo dei ꝓiũctos a iugo eiꝰ nõ relaxãtes: ꝛ sz semp colla subdẽtes: vt fructũ plꝰ afferãt. Et sciendũ ꝙ ꝯuis sepelire patrẽ ꝛ renũciare bonis vel amicis Sepeli-
ꝓ se nõ impediãt hoiem a ꝓfectione ꝛ regno re patrẽ
dei: ꝓ accidẽs tñ ꝛ ꝓpter aliqua supueniẽtia impedit imminet periculũ retrocedendi a via dei: qꝛ dũ deberet implere ꝓpositũ põt faciliter immutari ab eo qõ ꝓposuit ꝓpter intuitũ eoꝝ q̃ dimisit: vel reuocari a ꝓposito ꝓpter suasum parẽtũ seu alioꝝ quos reliquit. vt autẽ dicit Aug. in hoc ca. ꝛ hoc dicimus: qꝛ quos Augu.
voluit dñs hos elegit obtulit sevnus vt eum De ele-
seq̃reꝛ ꝛ reprobatꝰ est: aliꝰ nõ audebat citatꝰ ctione
est: tertiꝰ differebat: culpatꝰ est: nõ sis g̃ dolo dñi.
sus et superbus ne cũ primo reproberis: sed. magis sis simplex et deuotus: vt cum duobꝰ alijs eligi mereaꝛis.

¶Oratio.



Omine iesu xp̃e magister bone inspectoꝛ coꝛdiũ ꝛ cognitoꝛ secretoꝝ: exclude et remoue a me oẽm dolositatẽ ꝛ simulationẽ ꝛ fac me verũ ꝛ fidelẽ tuũ discipulũ ꝛ sine fictione seq̃ te veracẽ magistrũ. Da etiã mihi vt ꝓpter carnalẽ quoꝛũcũq̃ affectũ te seq̃ non differã: ꝛ minus bonũ maioꝛ nõ ꝓferã: ꝓsta mihi dñe deꝰ meꝰ ne ad aratrũ pnie manũ mittẽs ꝛte seq̃ p melioris vite statũ ꝓponẽs respiciã retro fa

cto vel ppōsito ad statū pristinū redeūdo: vt nō efficiar inept⁹ regno dei ꝙsequēdo. Amē.

De eo ꝙ dñs excitatus imperauit ventis z mari. Capitu.xlvj.

A Math. viij. Marci iiij.



Post hec dñs iesus dimittēs turbas ascendit sero i nauiculā ad trāseundū lacū genezareth: vt in locū remotū ꝓpter causas supra in principio p̄cedētis capituli dictas cū discipulis iret. vt ei dicit Remig⁹. Tria legit habuisse

Remig. Refugia dñi.

dñs refugia: scz nauis mōtis z deserti: z quotiens a turbis cōprimebat ad aliqō istoꝝ refugiebat. vbi

Origē.

Origenes. Cū multa magna z mirāda dñs ostēdisset in terra trāsijt ad mare vt ibi excellētia opa demōstraret: q̄tenus terre. marisq; dñz se ostēderet. z [secuti sunt eū discipuli ei⁹] trāsfretātes. s. cū eo: non tm̄ gressus sequētes: sed magis sctitatē cōcomitātes: [secuti] q̄dē [sunt eū] qz trahebātur suauitate sermonis ei⁹ z admiratione opis z benigna ꝙersatiōe ipi⁹: ita vt eēt eis difficile ipz reliq̄re. [Et ecce mot⁹ magn⁹] vt mai⁹ apperet miraculū [fact⁹ est in mari] nō naturaliter z ex se: sed xp̄i iperio z ꝟtute [ita vt nauicula operiret:] scz fere [fluctib⁹] inundātib⁹. Et bñ dicit operiret nō submergeretur: qz nauicula petri cōcuti pōt: sed submergi nō pōt: cui⁹ figura in archa noe fuit [ipse ꝟo dormiebat in puppi]. i. in posteriori pte

Nauicula petri mergi nō pōt. Chrisō.

nauis iuxta tabernaculū: sup ceruical nauis ligneū. ostēdēs ꝑm Chrisō. suā humilitatem. Nec mirū si dormiebat. ipse em̄ multū de nocte in oꝝonib⁹ vigilabat: multūq; de die in predicatiōib⁹ laborabat. Dormiebat q̄dē corpore: sed vigilabat deitate. Ūñ ipse in canticis dicit. Ego dormio z cor meū vigilat. vbi

Cāti. v. B Dormitio dñi z ei⁹ cause.

Chrisō. Ascendit paruā nauiculā vt nauigaret ille qui totū mūdū diuina virtute gubernat. Dormit in somnū qui pp̄lm suū vigilia eterna custodit. Voluit aūt dominꝰ dormire multiplici de cā. Prima vt veritatē humane nature in se demōstraret. In miraculis enīz xp̄i sp aliq̄d ponit ad ostēdēdū veritatē humanitatis: z aliq̄d ad ostēdēdū ꝟitatē diuinitat⁹. Scōa vt discipuloꝝ fidē, pbaret: nō q̄ ipse corda eoꝝ ignoraret: sed vt ipsi seipsos agnoscerēt. Tertia vt discipuli magis timerent: z sic eos ad oꝝonē, puocaret. si em̄ vt ait Chrisō. eo vigilāte tēpestas facta esset vel nō timuissent vel rogassent. Quarta vt veritatē diuine nature z suā potentiā demōstraret q̄ magis claruit in eo ꝙ mox excitat⁹ iperauit vētis q̄ ei parebāt: timētes ḡ discipuli z i periculo posiri accesserūt recurrētes ad ip̄m et suscitauerūt eū dicentes. Dñe salua nos: tu em̄ potes z nos indigem⁹: qz perim⁹ z in pcu lo ꝙstituti sum⁹. Ubi Origē. O veraces discipuli saluatorē vobiscū habetis z p̄culū timetis: vita vobiscū est: et de morte solliciti estis. Et nō q̄d dixerunt salua nos fuit fiducie: q̄d perimus fuit pusillanimitatis: q̄d suscitauerunt infidelitatis: ꝓpter q̄d increpādo dixit eis. Quid timidi estz modice fidei? q. d. si haberetis fidē nō timeretis: sz faceretis q̄d velletis z vētos z mare placaretis. vbi Cyrill⁹. In quo ostēdit ꝙ timorē nō facit tētationū iductio: sz imbecillitas mētis. sicut em̄ aurū p̄bat in igne: sic i tētatiōib⁹ fides. Redarguit ḡ in eis duo. s. mētis pusillanimitatē: qz non debebāt timere eo p̄nte quē viderunt tot miracula facere z cui q̄ adheret perire nō pōt: ac fidei modicitatē: qz nō credebant eū tantū posse in dormiēdo quantū invigilādo: vel tm̄ in mari quātū i terra. Argumēiū hic habemus: qz modice fidei est q̄ in aduersitate famis p̄essure z hmōi ꝙstitutus murmurat timet z impatiēter fert. Ūñ fides maxime necessaria est in periculis: hec est em̄ victoria q̄ vincit mundū. i. mūdi pericula fides nostra. Ut aūt dicit Ambr̄. Iconia seruatur in aptis vt aduersitas sine tentatione neminē posse ex hoc vite curriculo demigrare: quia exercitiū fidei tentatio est. Subiecti ḡ sum⁹ neq̄tie spiritalis, pcellis: sed quasi pugiles naute gubernatorē excitem⁹. [Tūc surgēs iesus imperauit vētis z mari]: seuiētib⁹ sicut dñs creature dixit: tace z obmutesce z cessauit tē pestas z facta est trāquillitas magna: ita ꝙ nec semita nec vestigiū alicui⁹ turbationis remaneret: sic itaq; vtriusq; sue nature. s. diuine z hūane: ꝟitatē dñs iesus xp̄s dignatus est hic cōmēdare: quasi em̄ hō nauē ascēdit: sed quasi de⁹ mare cōturbat: quasi hō in naui dormit: sed quasi deus vētis z mari imperat z eoꝝ furorē ꝟbo coercet: nā sentiūt dñm mādātē: quoꝝ tm̄ insensibilis natura videt. vnde dicunt deo obedire inaiata: qz solo verbo de his facit q̄d vult ꝑm quē modū loquēdi solet dici materia obediēs vel inobediēs medicine. [Uoro homines] ꝑm Hiero. non discipuli: sz naute z ceteri q̄ erāt in naui [mirati sunt] ex effectu virtutē deitatis eius cognoscētes ac etiā cōfitētes z admirādo dicētes. [Qualis ē hic] z q̄t⁹. i. q̄s magn⁹: q̄s potēs: z quāte dignitat⁹ et ptātis. q. d. nō est hō purus: sed verus de⁹. Ubi Chrisō. Somnus hoiem: tranq̄llitas deū ostendebat: ideo dicunt qualis est hic: quia sicut hō dormit: z sicut deus miracula facit. Tria ḡ admirant z hoiem dormientē z deū imperātē z creaturā obedientē. vnde addūt [qz venti z mare] que insensibilia sunt [obediūt ei] ad nutū obsequendo sicut creatura creatori suo. In q̄ redarguunt creature rationales q̄ nō obediūt creatori cū creature insensibiles obediāt ei.

Origē.

C Modice fidei dicēdus.

i. Jo. v.

Ambro.

Hiero.

Chrisō. Somni z trāq̄llitatis significatio.

Qui ergo ꝑus miracula in terra fecit etiã in mari facere voluit: vt dñs terre ⁊ maris appareat ⁊ i signũ ꝙ tota ei seruit orbis machina ⁊ cuncta ad nutũ suũ sunt creata. Per hoc Rogari vult deꝰ aũt ꝙ a discipulis excitatus et rogatus eos liberauit oñditur ꝙ semp vult rogari a nobis. sepe eñ exponit nos pressuris: qꝛ vult vt eũ oremus ⁊ sic liberemur ab illis. Uñ ptz ꝙ Oño melior lectioẽ multo melioꝛ est oño ꝑ lectio. ꝟm Chrisosto. Christus fecit in mari magnã turbationem: vt magna turbatio magnũ discipulis incuteret timoꝛẽ: ⁊ magnus timoꝛ induceret eos ad clamosam oratiõnẽ: ⁊ clamosa oño induceret christũ ad magnã miraculi operationẽ: ⁊ magnum miraculũ induceret hoies ad fidem ⁊ Augu. admirationẽ. vñ Augu. Ideo premunt iusti: vt pressi clamẽt: clamãtes exaudiant: exaudi ti glorificent deũ. Iste autem clamoꝛ non tñ debet fieri voce ⁊ corde: sed etiã opere: vt insistãt ieunijs ⁊ elemosynis ⁊ macerationi coꝛ poris. ¶ Mistice istud põt exponi diuersimo de. Primo allegorice prout pertinet ad totũ Ecclesia est nauicula. corpus ecclesie: vt nauicula itelligaꝛ ecclesia fidelium que ad modum nauis in principio fuit arcta qꝛ paucos habuit credẽtes: in fine etiã. s. tempoꝛe antichristi erit ãgusta: quia tunc pauci erunt fideles: in medio aũt est lata: qꝛ modo fides est multũ dilatata. In hac naui continent fideles qui cũ christo ꝑ mare seculi ad regnũ celoꝛũ peruenium. hãc itaq; nauẽ ascendit christus per regimẽ ⁊ gubernationẽ qꝛ ipse ẽ rectoꝛ ecclesie ⁊ gubernatoꝛ in qua discipuli ꝓtinent. hãc aũt ascẽdit i baptismo: qꝛ baptismꝰ ẽ ianua sacramẽtoꝛ. In eccl'ia ꝙ tanꝯ in naue sumꝰ ⁊ dñs nobiscũ propter sua sacramẽta. Sed ꝫ ecclesiã stant vẽti varij ⁊ validi maloꝛũ: ⁊ eleuaꝛ fluctꝰ ꝫ eã: vt sic nauicula quasi operiaꝛ fluctibꝰ: submergi tñ nõ põt: ⁊ inter hec oia xps dormire videtur Orige. ⁊ nõ attendere: qꝛ ꝟm Orige. patientiã bonoꝛũ ⁊ pniam impioꝛũ expectat. xpi ei dormitio ẽ diuina i tribulatiõib' pmissio q̃ excitaꝛ qñ bonoꝛũ ꝓcib' pulsaꝛ. accedamꝰ ꝙ ad eũ dicen ꝑs. xliij. tes. Exurge q̃re obdormis dñe exurge: ⁊ ne repellas in finẽ. Ipse aũt exurget ⁊ imperabit vẽtis. i. demonibus q̃ ꝓcitãt fluctus. i. malos huius mũdi ad imittẽdũ psecutiões sanctis facietq; trãquillitatẽ magnã pacẽ eccl'ie ⁊ serenitatẽ mũdo ꝑ cessationẽ tribulationis cõferẽdo vel patiẽtiã tribulatis dando. De Chriso. ista naui sic dicit Chri. Nõ dubiũ est nauem istã eccl'iam figuraſſe q̃ nauigãtibꝰ apl'is gubernante dño flãte spiritusancto ꝓdicatiõis ꝟbo vbiq; discurrit portas secũ magnũ inesti mabile preciũ quo totũ mundum sanguine Mare ꝑ xpi mercata est. Mare vero seculũ intelligit seculo. quod a diuersis peccatis ⁊ varijs tentationibus velut quibusdã fluctibus fluat. vẽti aũt nequitie spirituales ⁊ immundi spiritus intelligunt qui ad naufragiũ ecc'lie ꝑ diuersas seculi tẽtationes velut ꝑ fluctꝰ maris deseruiũt. Dormire ꝟo dñs in hac naui intelligit cũ ad pbationẽ fidei ecclesiã suã pssuris: ⁊ ꝑsecutionibꝰ mũdi istius tentari pmittit. Excitatio ꝟo discipuloꝝ excitãtiũ dñz ⁊ auxiliũ implorãtiũ: vt liberent preces sanctoꝝ oim ostenduntur. Et ꝫuis infestatione inimici ecclesia vel seculi tẽpestate laboret ꝫuis tẽtationũ fluctibꝰ pulsetur: naufragiũ tñ facere nõ põt: qꝛ dei filiũ hz gubernatoꝛẽ. Inter ipsos eñ turbines mundi: inter ipsas seculi ꝑsecutiões plus glorie ac virtutis acq̃rit dũ in fide firma et indissolubili ꝑmanet. Nauicula eñ istructa fidei gubernaculo felici cursu ꝑ huiꝰ seculi mare habẽs deũ gubernatorẽ: angelos remiges portãs chozos oim sanctoꝝ: erecta i medio ipa salutari arboꝛe crucis in qua euãgelice fidei vela suspẽdẽs flãte spũsctõ ad portũ paradisi ⁊ securitatẽ q̃etis eterne deducit. hec Chriso. Alio mõ hoc idẽ põt exponi allegorice prout ꝓtinet ad caput ecclesie qđ est xps: vt nauicula quã xps ascẽdit intelligaꝛ arboꝛ crucis cũ qua mare huiꝰ mũdi ꝑtrãsit sine periculis: cuiusq; beneficio et auxilio fideles adiuti trãsfretatis ⁊ emersis mũdi fluctibꝰ puenĩũt ad litꝰ ⁊ portũ patrie celestis. Hãc nauiculã xps i die parasceues cũ discipulis suis ascẽdit ꝑ quã mare pñtis seculi trãsiuit: nõ quidẽ qđ ipsi tunc passi fuerint: ſz qꝛ tũc eis exẽplũ patiẽdi reliqt. Uñ ascẽdẽte eo in hãc nauiculã sunt eũ consecuti: qꝛ oẽs ad tormẽta ⁊ vsq; ad mortẽ fuerũt eũ imitati. Cũ ꝙ xps in cruce positus fuisset magnꝰ motꝰ in mari factꝰ est: qꝛ mentes discipuloꝝ mote sunt: qꝛ a stabilitate fidei corruerũt: terremotꝰ magnꝰ factꝰ est: petre scisse sunt: ⁊ cetera signa q̃ tũc facta sunt: ita ꝙ nauicula opta est fluctibꝰ: qꝛ tota vis ꝑsecutiõis circa crucẽ xpi fuit ⁊ mẽtes oim ꝫ ipsaz fluctuabãt: ⁊ facta est crux xpi iudeis scãdalũ: gentibꝰ aũt stultitia. Sed inter has cõmotiones ipse dormiebat in cruce moriendo: qꝛ suũ dormire hoc loco mori est. Excitãt autem discipuli dñm dũ turbati mẽte maximis ꝺsideriꝝ clamoribꝰ resurrectionẽ effla gitãt dicẽtes [Salua nos] resurgẽdo a mortuis [qꝛ perimꝰ] ꝑturbatiõe tue mortis. Ipse ꝟo resurgẽs ⁊ p resurrectionẽ excitatꝰ: ꝑmo increpat discipuloꝝ modicã fidem: qꝛ expro- Math. brauit incredulitatẽ eoꝝ ⁊ duriciam cordis. vlti. [Increpauit aũt vẽtis], qꝛ diaboli supbiã strauit: increpauit [⁊ mari] qꝛ vesaniã iudeoꝝ cõpescuit [⁊ facta est trãq̃llitas magna] ⁊ ꝑsolatio: qꝛ visa resurrectõe sedate sũt mẽtes discipuloꝝ ⁊ gaudẽtes: nos ꝟo hoies videtes ꝫ oiaꝛ Luc. ix. cognoscẽtes dicimꝰ [q̃lis est hic] zquãꝰ. discipuli ꝙ. i. hoies fideles debẽt eũ sequi in illud. Si q̃s vult post me venire abneget semetipm ⁊ tollat crucẽ suã ⁊ sequaꝛ me. ¶ Et nauicula qꝛ ꝑ pniam maxime crux tollitur: ideo etiaz lam.

Ecclesia nõ facit naufragium.

Mozal'r pnia p

E Nauicula est arboꝛ crucis.

F

j. Cor. j

tropologice seu moraliter p nauiculā pnīa'te signat: qz p ipam hō ad portū salutis deducitur: z quicūqz extra istā nauiculā inuentꝰ fuerit ad portū salutis nō pueniet: ꝫ ipm vnda infernalis inuoluet: iō significata ē p archā noe: qz illi qui in eā ascēderūt fuerūt saluati qui vero nō ascēderūt fuerūt submersi. Tūc aūt iesus nauiculā hāc ascendit qñ ds salutis sue auidus: pniam assumitz, sepe ptingit q qñ quis pniam inchoat grauis tentatio eū pulsat nec deꝰ ipsum liberat: sed auxiliuz subtrahit ipm: ideo recurrere dz ad eum per feruētē oratiōnē z tā pseueranter instare donec impetret dei miserationē. Tāta aūt gra sepe eū cōsequit q ipse etiā in admirationez excitat. vñ ꝑm Bedā. Cū signo dñice crucis imbuti seculū relinquere disponimꝰ nauē cū iesu cōscendimꝰ: mare trāsire conamur. Qui eñ abnegās impietatē z secularia desideria crucifigit mēbra sua cū vitijs z cōcupiscētijs z cui crucifixus est mūdꝰ z ipse mūdo: qñ cum dño nauē ascēdēs: mare huiꝰ seculi transire desiderat: sed nobis nauigātibꝰ qñ inter eq: ris fremitꝰ obdormit dñs qñ crebrescente vel immundoꝝ spirituū vel hoim prauoꝝ vel nostrarū cogitationū impetu fidei splendor obtenebrescit: spei celsitudo cōtabescit: amoris flamma refrigescit: sed tunc ad dñm recurramꝰ q̄tenꝰ tēpestatē cōpescat: trāq̄llitatē refundat z portū salutis indulgeat. Pōt etiā aliter tropologice seu moraliter exponi vt per nauiculā intelligat q̄libet fidelis aia. hec nauicula mari exponit qz corpi sociat. vere eñ corpꝰ nostrū mare est: qz oia opa eiꝰ amaritudinē habent annexā. In hanc nauiculā xps ascendit cū eā p gram inhabitat. Sequunt aūt eū discipuli. i. virtutes tres theologice: z q̄tuor cardinales: z septē dona spūssancti. ecce ꝗ pulchra xpi comitiua q̄ eū semp comitabat z quotidie cū in aiam fidelem ascenderit comitat. Sed z hanc nauiculā cōmouēt vēti tentationū i. exteriores demonū impulsiones z vnde seu pcelle passionū. i. interiores vexationes carnales q̄ frequēter insurgūt pie in xpo viuentibus: z nōnunq̄ est tantus tentationū impetꝰ: q q̄si aia operiatur fluctibus ex quibus timendū est virtutes z dona periclitari i ea: ꝫ xps in nobis dormit cū talia pmittit eo q somno nro cōsopiat in nobis ita q videt nos dereliquisse: sed nō est ita immo ipse pmisit dicens: cū ipso sum in tribulatione ꝛc. Et tō redeunte aia ad se virtutes z dona excitant dñm exclamantes voce grandi z dicentes. [Dñe salua nos perimus] tūc xps oēm turbulentiā sedat: exteriores ventos demonū cōpescit fluctꝰ carnis ꝫ aiam se erigentis mitigat: z sic fit magna trāq̄llitas exteriꝰ cū tribulatio z tentatio cessat: vel interiꝰ cum patientiā bonā pstat. z hec trāq̄llitas ꝫ tutis melior est q̄ trāquillitas corporalis: sicut dictum fuit paulo. Sufficit tibi gratia mea p pter qō subiūxit. libēter igit gloriabor in infirmitatibꝰ meis: vt inhabitet in me virtus xpi. [Qualis est hic] mi sericordissimꝰ potētissimꝰ et sapientissimꝰ dñs [quia mare z venti] tentationū et passionū [obediunt ei] ad nutum. Quid igitur tam benignissimū q̄ deus in hanc nauiculam de celo veniens pro delitijs habet esse cuz filijs hominū? quid inter tā admiratissimevti litatis esse poterit q̄ deus coniunctus aīe ad ipsum promouet ad salutem qui descendēs in animā dormire tunc dicitur cū subtracta gratia spirituali motus tentationis insurgunt. Uigilare vo z excitari tūc dicitur cum spiritualis gratia taz presens sentit ad cuiꝰ presentiā oia tentationū genera cōquiescūt Circa istud Augustinꝰ quasi de vno exēplo inducens sic ait. Intrātventi in cor tuū: vtiq̄ nauigas. vbi hanc vitam tanq̄ pcellosum z periculosum pelagus trāsis intrāt vēti mouent fluctus: turbant nauē. Qui suntventi? Audisti? cōuitiū: irasceris: cōuitiū ventus est: iracūdia fluctꝰ est. piclitaris: disponis respōdere: disponis maledictū maledicto reddere: iā nauis ppinquat naufragio: excita xp̄z dormientē: ideo et fluctus: z mala pro malis reddere preparas: qz christus dormit in nauí. In corde eniz tuo somnus xpi oblīuio fidei: nam si excites xp̄m: id est recolas fidem quid tibi dicit tanq̄: vigilās xps in corde tuo ego: audiui demonium habes: z pro eis orauí: audit dñs z patitur: audit seruus et indignatur: sed vindictam vis: quid eñ ego iam sum vindicatus: cū tibi hec loquit fides tua quasi imperat vētis z fluctib⁹ z fit trāquillitas. Et similiter de alijs que nos tentāt vel tribulant intelligas suo modo: vt ex oi parte cōcludatur mala cōditio: qz sicut modicum foramē existēs in naui ponit eam in periculo nisi obstruat: sic anima est in periculo dānationis ppter vnā malā conditionem nisi excludat: et ideo dicit in puerbijs. Oñi custodia serua cor tuū. z in ecclīastico. Sepi aures tuas spinis z ori facito hostia: z ītij. seras auribꝰ. Igit qñ tribulamur z tētamur debemꝰ esse cōstātes in fide z nihil hesitare: quia ꝫ circa nos et facta nostra dñs videat dormire: ipse tamen diligētissimus est super custodia nostra quotidie: quia si iā sui corporis somno nō dormiat: caueamꝰ tamē ne nostri corporis somno nobis dormiat z q̄escat. Dormit eñ qñ ab orationibꝰ z bonis operibus cessamus: et suscitādus tūc est in nobis crebris z deuotis p̄cibꝰ: z ipse tūc facit tranq̄llitatē: qz facit in tentatione puentū: ꝫ fatui ipsum magis obdormire faciūt: in hoc. s. q magis ad humanū cōsiliū q̄ ad diuinum cōfugiūt. vnde Aug. Nihil tā maxime fugiendum est paulo. Sufficit tibi gratia mea p pter qō subiūxit. libēter igit gloriabor in infirmitatibꝰ meis: vt inhabitet in me virtus xpi. [Qualis est hic] mi sericordissimꝰ potētissimꝰ et sapientissimꝰ dñs [quia mare z venti] tentationū et passionū [obediunt ei] ad nutum. Quid igitur tam benignissimū q̄ deus in hanc nauiculam de celo veniens pro delitijs habet esse cuz filijs hominū? quid inter tā admiratissimevti litatis esse poterit q̄ deus coniunctus aīe ad ipsum promouet ad salutem qui descendēs in animā dormire tunc dicitur cū subtracta gratia spirituali motus tentationis insurgunt. Uigilare vo z excitari tūc dicitur cum spiritualis gratia taz presens sentit ad cuiꝰ presentiā oia tentationū genera cōquiescūt Circa istud Augustinꝰ quasi de vno exēplo inducens sic ait. Intrātventi in cor tuū: vtiq̄ nauigas. vbi hanc vitam tanq̄ pcellosum z periculosum pelagus trāsis intrāt vēti mouent fluctus: turbant nauē. Qui suntventi? Audisti? cōuitiū: irasceris: cōuitiū ventus est: iracūdia fluctꝰ est. piclitaris: disponis respōdere: disponis maledictū maledicto reddere: iā nauis ppinquat naufragio: excita xp̄z dormientē: ideo et fluctus: z mala pro malis reddere preparas: qz christus dormit in nauí. In corde eniz tuo somnus xpi oblīuio fidei: nam si excites xp̄m: id est recolas fidem quid tibi dicit tanq̄: vigilās xps in corde tuo ego: audiui demonium habes: z pro eis orauí: audit dñs z patitur: audit seruus et indignatur: sed vindictam vis: quid eñ ego iam sum vindicatus: cū tibi hec loquit fides tua quasi imperat vētis z fluctib⁹ z fit trāquillitas. Et similiter de alijs que nos tentāt vel tribulant intelligas suo modo: vt ex oi parte cōcludatur mala cōditio: qz sicut modicum foramē existēs in naui ponit eam in periculo nisi obstruat: sic anima est in periculo dānationis ppter vnā malā conditionem nisi excludat: et ideo dicit in puerbijs. Oñi custodia serua cor tuū. z in ecclīastico. Sepi aures tuas spinis z ori facito hostia: z ītij. seras auribꝰ. Igit qñ tribulamur z tētamur debemꝰ esse cōstātes in fide z nihil hesitare: quia ꝫ circa nos et facta nostra dñs videat dormire: ipse tamen diligētissimus est super custodia nostra quotidie: quia si iā sui corporis somno nō dormiat: caueamꝰ tamē ne nostri corporis somno nobis dormiat z q̄escat. Dormit eñ qñ ab orationibꝰ z bonis operibus cessamus: et suscitādus tūc est in nobis crebris z deuotis p̄cibꝰ: z ipse tūc facit tranq̄llitatē: qz facit in tentatione puentū: ꝫ fatui ipsum magis obdormire faciūt: in hoc. s. q magis ad humanū cōsiliū q̄ ad diuinum cōfugiūt. vnde Aug. Nihil tā maxime fugiendum

Beda. Tim. j. Sal. vj. Aia fidelis p nauiculaz intelligitur. Ex prolitatis vñ. viij Dormit corꝰ nr̄z j. Cor. x Aug. Suggestio pessima.

gerit hūano cordi ab inuisibiliter expugnā
tibus inimicis nisi qō deꝰ non est adiutor: vt
requirentes alia adiutoria inueniamur in-
Eccl.ij. ualidi ꝛ ab inimicis ipsis capiamur. ℍ Aug.
Uolens ergo ad seruitutē dei accedere ꝑm cō
filiū sapientis ꝓparēt se ad tentationes imi
nentes. cū em quis a vitijs ꝛ peccatis se sub-
trahere voluerit vt soli deo vacare. i. itēdere
possit cōmotio magna fit i mari seu mūdo. i.
Persecu ꝓsecutio multiplex cuius cā est triplex. s. im
tionis pulsus ventorū hoc est tētatio a diabolo: tur-
cāe tres batio maris hoc est tētatio a mūdo: cōmotio
tempestatis hoc est tētatio a carne q̄s tenta-
tiones ꝯ se sentit insurgere. Procella em ten
tatiōis ex inuidia diaboli conatus viri iusti
a bono ꝓposito cōmouere optat: aliq̄n prano
rū ꝓsecutionibꝰ exterius aliq̄n impulsu ma-
larū cogitationū interiꝰ. nonnūq̄ etiā ex ꝓpria
fragilitate carnis stimulus: qz quāto magis
quis deo appropinquare voluerit ꝛ in deū ꝓ
fecerit: tanto amplius inuenit qō duriꝰ portet.
In exēplo vez israelitarū qui tunc durius a
pharaone sunt afflicti: q̄n ꝑ moysen ꝛ aaron
ad terrā ꝓmissionis sunt vocati qō dns etiā
suo exēplo oñdit q̄n post baptismū ꝛ ieiunij
tentationes diaboli ꝓtulit. sepe em post con-
uersionē nos diabolus acrius tentat quosia
sua seruitute recedere cōsideraꝝ: sed ille qui
nō dormitat neq̄ dormiet custodiens israel
q̄si dormit in naui cū mentē viri iusti inter p
cellas tentationum duriꝰ ꝓmittit fatigari.
Cūq̄ sentit tētationes sua virtute superare
nō posse: accedit ad omnipotentiā dei recur-
rens et suscitat dñm cum mentis deuotione
illi appropinquās ꝛ suā fragilitatē hūiliter
recognoscit ac diuinā potentiā ac dei miam
deuotissime totis viribꝰ mētis implorare nō
cessat: quousq̄ in sui adiutorū diuinū exci-
tet auxiliū. tunc em surgēs iperat ventis et
mari: qz tentamēta diaboli insurgentia ꝓpa
mētē viri iusti cōḡescere facit ꝛ eū sibi libere
fruire ꝓmittit. fit ꝫt tūc magna trāq̄llitas: qz
expulsis malarū tentationū radicibꝰ ☧tutes
aie ꝛ ea q̄ ꝑ ꝓpus nō sine formidie obseruabat
postmodū velut naturaliꝫ ꝑ bonā ꝓsuetudinē
custodie incipit gaudēs cū ꝓphetaꝛ cātans.
exviij. Declinate a me malignī scrutabor mādata
dei mei sicq̄ trāsnauigato mariꝛ huius secu
li fluctibꝰ calcatis ad portū feliciter perue-
nit paradisi. ¶ Oratio.

OMnie iesu xp̄e ipera suggestionū ꝛ
tētationū flatibꝰ ꝛ motibꝰ: veni ꝛ ḡde
re sup cordis fluctꝰ vt serena ꝛ trā-
q̄lla fiāt oia mea: reḡescat i te deꝰ
meꝰ cor meū: cor mare magnū tumēs fluctī-
bꝰ dormiat ab oibꝰ q̄ sub celo sūt vigilās i te
Cāti. v. ꝙten⁹ āplectar te verū bonū meū ꝛ ꝓpler te
ps. iij. lumē oculorū meorū ꝛ letabūdꝰ cātē ꝛ dicam:
ego dormio ꝛ cor meū vigilat ꝛ illud. In pace
in idipm dormiā ꝛ requiescam. Amen.

¶ De duobus demoniacis a legione obsessis. Capit. xlvij.



Cum autē iesus et discipuli eius trāsfretaſ mat. viij
sent ꝛ mare galilee trāsiuiſ
sent venerūt i regionē gera
senorū galileā] gerasa q̄p Gerasa.
pe ē ſignis ciuitas arabie
trās iordanē iuxta mōtem
galaad in q̄ labā cōp̄hēdit
iacob i tribu manasse nō lō
ge a stagno tyberiadis ex opposito galilee
stagno iteri acente a qua ciuitate denoiaꝫ re
gio gerasenorū: ꝛ cū de naui essent ad terraꝫ
ḡressi [occurrerūt ei duo] hoies demoniaci
[seui nimis] qz in serin alios seuiebāt: nō qz
demoniaci aliq̄d possint nisi ꝯtū deꝰ eis per
mittit [ita vt nemo posset ꝑ viā illā trāsire]
hoc ei intēdūt seuiētes in nos demones. s. ob
struere nobis viā vite [exēūtes de monumē-
tis] in q̄bꝰ habitabāt [ꝛ domiciliū hēbāt.]
Jō in monumētis gentiliū vbi corpa eorū se Cur in
pulta erāt demones habitabāt tāq̄ habitu- monu-
ri sup corpa eorū ptātē post iudiciū sup quoꝝ mentis
alas ptātē iā habebāt i monumētis ēt aliq̄n habitēt
demoniaci habitāt: vt ꝑ hoc demones terro- dæmones
rē hoibꝰ de aliꝭ defunctoꝝ ingerant: ꝛ ēt qz
in mortuis opibꝰ i. in peccatis delectāt: gau
dēt q̄ ētviciebant catenis ꝛ cōpedibꝰ ꝛ ruptis
vinculis agebant in deserto a demonibꝰ. his
similes sūt mali religiosi si quos vincula obe
dientie ꝛ cōstitutionē nō possūt tenere quin
exeāt de monumētis. i. de claustris in mūdo
mortui debēt esse ꝛ hoc ad negocia secularia
vel iutilia seu ēt mala exercēda. [Et virtutē
dei sentientes atq̄ ex magno tiore nō ex hūi
litate añ iesum ꝓcidentes eū adorauerūt] ꝛ
clamantes. s. coacti voce magna: vt em dicit
Hyla. Non est volūtatis cōfessio: ſz necessita Hylariꝰ
tis extorsio: qz timēt eiꝰ pñtiā dixerūt. [Quid Cōfessio
nobis ꝛ tibi iesu fili dei]. q. d. nihil est cōe ti coacta.
bi ꝛ nobis: tu deꝰ nos diaboli: tu humilis nos
supbi: tu veniſti saluare nos ꝓdere. vñ Apls ij. co. vj.
Que ꝛuentio xp̄i ad belial. i. ad diabolū? cer
te nulla: qz xp̄s oia facit bñ: diabolꝰ oia male Ma. iiij
supra dubitās dixit si filiꝰ dei es. hic eruditꝰ
tormētis asserit iesu fili dei. pena em oculos
aperit quos culpa claudit: nō cognouerūt ex
certa scientia iesum esse filiū dei: sed ex cōiec-
turis q̄busdā ꝙopinabant: nō tñ de hoc certi.
vñ Augu. q̄ demones clamant q̄d nobis ꝛ tibi Augu.
bi iesu fili magis ex suspitiōe q̄ ex cognitio Cōfessio
ne dixisse credendi sunt. si em cognouissent demonū
nunq̄ dñm glorie crucifigi ꝓmisissent. Jsti ex suspi
demoniacis ex timore dñi adorātibꝰ ꝛ cōfitētione.
tibus similes sunt q̄ timore gehenne potiꝰ q̄
amore iusticie deo fuerūt q̄ magis habēt ocu
lū sinistrū ad gehēnāvel ad cōmodū transito

rium: q̄ oculū dextrū ad celū: incōmutabile
B bonū nō gratis colētes deū. [Ueniste aī tps
Tormē- debitū torquere nos.] Sciebant em̄ in die iu
tū demo dicij sic facturā dānationē: se mittendos in
num. abyssum: torq̄ndos: sed iā torq̄ri se dicebant
Hiero. qz fm Hiero. Pñtia saluatoris tormētū est de
Chryso. monū. vñ Chri. Etem̄ flagellabant inuisibi
liter puncti: infixi: intolerabilia patientes
ex pñtia sola: vel nō torquebant: qz suspicabā
tur q̄ exire: a lesione cessare cogerent. nam
fm Hiero. magnū tormētū est demonibus a
lesione hoim cessare: ppter odiū qđ erga nos
habent: tanto grauius dimittūt q̄to diuti⁹
possederunt. Caueat ḡ lesus a diabolo vt ci-
to eius iugū dirūpat: qz tanto facilius q̄to
citius ei⁹ dñium euitaī. Et interrogabat ie-
sus de nole: nō qz ignoraret: sed vt multitudo
demonū ex cōfessione eorū appareret: ma-
gis credibile esset q̄ tot demones in duobus
hoibus fuissent: vt cōfessa peste virt⁹ curan
tis gratior emicaret. Uñ dixerūt [legio mihi
Legio. nomen est] qz multi sumus. Legio aūt ppie
dicī numerus determinat⁹ armatorū in ex-
ercitu: ptinet sex milia sex centos sexaginta
sex. et inde dr legio in demonib⁹: qz militant
cōtra nos: et qz si nō possint hoibus nocere i
psona: saltē appetūt eis nocere in substātia.
ideo rogabāt iesum si eos eijceret [ne se ex-
pelleret extra regionē]. i. habitationē hoim
Demo- vel [in abyssum] infernū. loc⁹ ei inferni de
nū loc⁹. bet demonib⁹: pmittūt tñ inī hoies habitare
vsq̄ ad iudiciū: vt glorioslor sit victoria ele-
ctorū in supatione demonū tentantiū [q̄ mit
teret eos in porcos] vt saltē sic in aliquo affli
gerent hoies: qz vbiq̄ hoies in mesticiā mit
C tere student: de pditione eorū gaudēt. Ecce
demonū infirmitas: qz nil pñt nisi permissi
si ḡ porcis nocere nō poterāt nisi pmissi mi-
nist⁹ hoibus factis ad imaginē dei: oportet
tgit deū solū timere: illos aūt cōtēnere i quo
etiā apparet eorū vilitas: qz ingredi volunt
in porcos. [Et pmisit] dñs cōcedendo eis pe
Permis titionē ipsorū qđ ptz per sequentē effectū. nā
sūo dñi porcorū gregē qui iuxta pascebant inuasert
ce demo et duo milia in stagno genezareth seu tyberia
nib⁹ fa dis submerserūt: et sic demoniaci liberati sūt
cte cāe. et curati: pmisit aūt hoc dñs nō ppter eorū p-
suasionē vel vt impiā eorū impleret volunta
Chryso. tem: sed ppter multiplicē cām: et vtilitatem.
Quarū pma est: qz forte hoies illi⁹ terre pec
catis suis illud dānū sibi fieri demeruerant.
Scōa vt ex euētu tacture magnitudie appa
reat hoibus q̄ sint crudeles: et nocentes sibi
subditis obtēperātib⁹: et q̄ hoies q̄s magis
odiunt plus affligerēt si de⁹ pmitteret: et eis
liceret. vñ Chryso. et concessit eis: volēs furiā
quā cōtra hoies habent demones oibus de-
monstrare: et q̄ multo peiora vellēt hoibus i
fligere si possent virtute nō impediti diuina
qz in hoib⁹ hāc demonstrationē fieri eius
pietas nō ferebat ipsos i porcos itrare pmi
sit: vt in illis ftus: et furor demonū videat.
Tertia ft Chri. vt discāt oēs qñ neq̄ aduer
sus porcos audent vel possunt nisi deus con
cesserit vel pmiserit. Quarta ppter salutem
hoim vt inde hoibus salutis occasio pberet
et vt hoies regionis illi⁹ discerent dei virtutē
et in ei⁹ venirent cognitionē. huius enim occa
sione pastores fugerūt: et hec oia hoib⁹ in ciui
tate gerasa nūciauerūt. Quinta ppter digni Hois p-
tatē homini oñendā. s. q̄to dgnior sit homo stantia.
bestijs: cū ppter salutē duorū hoim perire p
misit de⁹ duo milia porcorū. Multū ḡ peccāt
qui hoiem pdere vel mutilare nō formidāt.
Sexta ad cōtumeliā dēmonū: qz porcus aial D
est immūdū. Elegerūt em̄ intrare in porcos Porciet
qz hoc magis sibi pmitti putabāt: et hoc ma- serpētes
gis cōgruebat. porci ei ppter imundiciā: ser dēmoni-
pentes ppter astutiā magis eis cōpetūt. vñ b⁹ apti. Remig.
Remi. Ideo autem nō petierunt mitti in ho
mines: qz illū cui⁹ virtute torquebant huma
nā spēm gestare videbant: nec petierunt vt
in pecora mitterent: qz velut mūda aialia i
tēplo dei offerebant. Petierūt aūt vt in por-
cos mitterent: qz nullū aial immūdi⁹ est por-
cor: demones semp in spurcitijs delectātur.
Septima propter misterium: nā porci qui nō Porci
habent ad celū faciem: sed ad terram: et in lu terrenos
to iacere delectantur: significāt illos: qui deū signant.
pre oculis nō habent: sed vitijs sordidantur
et in potestatem demonū traduntur: et in infer
num cū eis finaliter demergunt: et nunc suffo
cati in aquis: et voluptatibus huius mundi
tunc suffocabunt in abyssis: et puteo inferni.
vñ glo. Nisi quis more porci vixerit diabol⁹
potestatē in eo nō habebit nisi forte ad pbā
dū nō ad perdendū. vñ Augu. Certi misterij Augu.
gratia: certa dispensatiōe dimisit demones
in porcos: vt oñderet diabolū in eis dñari q̄
vitā porcorū gerunt. vbi fm Amb. Clemen- Ambro.
tiā dñi debemus aduertere q̄ nullū pus ipe
cōdēnat: sed vnusq̄sq̄ ipse sibi autor est pene
Timeant ergo libidinosi castrimargi: et imū-
di q̄ in sordib⁹ luxurie: et voluptatū viuūt ne
in potestatē diaboli etiā viuentes dño iubēte
vel pmittente tradant: et postea cum eo in in E
fernū demergāt. Dicit etiā q̄ dēmones nobi Demo-
liores pctā detestant vilia: q̄to magis hō dz nes tur-
detestari ea? Patet autē ex hoc q̄ detestabi- piapctā
lis sit libido castrimargia: sicut et supbia. nō abomi-
em̄ legit diabolū in aliquod aialis organuz nant.
itrasse p̄terq̄ porci serpētis et hois. vbi Chri. Chryso.
Cum porcini hoies sūt facile capi possūt ab Porcini
actionibus. Porcini sunt hoies aude comedentes hoies.
per gulā: pingues ad luxuriā: in luto
iacentes per accidiā: in terra fodientes per
auaricā: spumantes p iracundiā. Per por- Detra-
cos etiā significant detractores et referēdarū ctores
qui pascunt de fecib⁹ et immunditijs aliorum sūt porci
tanq̄ porci referētes q̄ vidēt vel audiūt: ro-

dunt vitā eoꝝ quos etiā demones intrant ⁊ demergunt i infernū. Erubesce miser de hoc detestabili officio pacis turbamētor discor die seminatorꝝ ⁊ isup time de anime periculo qꝝ diabolꝰ in te potestatē accepit qñ te ad hoc officiū pduxit ⁊ qui nunc te suffocauit in hoc vitio postea te suffocabit i inferno. Timeat etiā ⁊ caueat auditor ne talibꝰ ꝓsentiēdo ⁊ rebꝰ pbendo eis similis fiat: qꝝ sicut super linguā detractoris: sic sup aures auditoris diabolꝰ sedet: ⁊ si nō esset auditor nō esset detractor. Uñ gl. Sup illud vēt⁹ aq̃lo dissipat pluuias ⁊ facies tristis linguā detrahentē. sic dicit. Si hylari vultu detractorē audieris: tu illi das fomitē detrahendi: si ꝯo tristi discit nō libenter discere qō didicerit nō libenter audiri. Aufer domine opprobriū talium hominū pestiferorum a religione seruorum tuorum

Auditor detractor vituperat

S. Mistice

¶ Mistice per demoniacum significatur diabolꝰ q̃ in monumētis ⁊ montibus id est in fedis ⁊ supbis habitat hoibus. Nomen eiꝰ legio dicitur quia multis in malū associatur: eius aūt eiectio per christum significauit de monū multitudinem deuincendaꝝ per ipsum legio quoꝝ ab hoibus pulsa porcos ingredi tur: quia demones ab illis qui ad vitaꝝ eternaꝝ predestinati sunt p gratiam eiecti male viuentibꝰ ⁊ terrenis intendentibꝰ dñant: qō tamen nō faciunt: nisi iesus concedat: qꝝ nec malos tētare possunt nisi potentia diuina p mittat. Grex vero porcoꝝ a legione i mare pcipitur dū per demones malorum vniuersitas ad infernalē amaritudinē perducitur. Non repugnat autē quod Matheus de duobus demoniacis: marcꝰ ꝯo ⁊ lucas de vno loquuntur: sed ꝑm Aug. intelligas vnū eorū fuisse p sone alicuiꝰ clarioris ⁊ famosioris vt ꝑz Chri. Seniorꝝ ⁊ insanie maioris pro quo illa regio maxime dolebat: quod volentes significare duo euangeliste solum vnum commemorandū iudicauerunt de quo facti huiꝰ fama lati⁹ ꝑclariusq̃ fragrauerat. Illi autem homines de ciuitate exeūtes [venerūt ad iesū] vbi Titus. Illos aūt ad saluatorem duxit diuina necessitas. frequēter em̃ deꝰ homines damnat in rebꝰ possessis ⁊ cōfert beneficium animabꝰ. Et homines iesum ac facta videntes cōscij fragilitatiꝫ sue velut adhuc infirmi ⁊ ꝑsentia dñi indigni rogabant eū ex hūilitate vt a finibus eorum discederet: qꝝ timore magno admiratiōis ⁊ reuerentie tenebātur. Reputabant enim se indignos tanto doctore et eiꝰ cōuersatione: sicut centurio reputabat se indignū tanto hospite: ⁊ sicut petrus fragilitatis sue memor ait: exi a me dñe: qꝝ homo peccator sum vel forte illi gerasent ex peccatis suis territi timebāt offendere presentiaꝝ xp̄i: ⁊ p consequens incurrere penam maiorē pcedenti ⁊ p eū amplius q̃ i amissione porcoꝝ damnificari: sicut ozia tangens archam dei. Ipse aūt ascēdit nauem vt infirmos deferet quibꝰ oneri suam presentiā esse videbat. vbi Chriso. Attende autem christi hūilitatez: postq̃ em̃ collatis a se talibus bñficijs emittebāt nō obstat: sed discedit ⁊ eos qui se ipsos idignos sua doctrina ꝓmulgauerāt dereliquit: dans eis doctores liberatos a demonibꝰ ⁊ porcoꝝ pastores [Cūq̃ iesus nauem ascenderet rogabat illū ex deuotione sanatus vt cū eo esset] quia gratus de beneficio si bi collato eū sequi volebat. Jesus aūt nō admisit. i. nō recepit eū ad discipulatū ꝓpter pcedentis passiōis horrorem: ⁊ ne ascriberet demoni qō iste faceret si discipulus christi esset. Ex hoc loco accipitur ⁊ consuetuz est in ecclesia q̃ demoniacꝰ ⁊ furiosi post curationē nō ꝓmouētur ad ecclesiastica officia: ꝫ dñs eū quē curauerat secū ducere noluit vt tactā tie causaz vitare doceret ⁊ ꝓpter fructuz predicatiōis ipsum ad suos remisit vt p eū alijs procurarēt salus ⁊ infidelibus esset exemplo ipse sanatus. vñ eū a sua sequela simpliciter nō repellit: ꝫ ipsum predicatorem magnaliū diuini cōstituit dicens. Uade in domū tuam ad tuos q̃bꝰ ex officio charitatis plus teneris: ⁊ nuncia illis quanta tibi dñs fecit ⁊ tui miserꝰ sit: sanās te in aia ⁊ i corpe. vñ Theophi. Uide saluatoris humilitate: nō dixit denūcia oia q̃ feci tibi sed oia que fecit tibi dñs sic tu cū bonū aliquod operaris nō tibi: sed deo attribuas. vñ ⁊ Chriso. Licet aūt aliꝫ sanatis ꝑcepit nemini dicere conuenienter tñ huic ꝑcepit q̃ annūciet qñ omnis illa regio demonibꝰ detenta sine deo manebat. vñ etiā Augu. q̃ aūt ille sanatus cupit iam esse cuz xp̄o ⁊ dicit ei. redi i domū tuā ⁊ narra quanta tibi fecit deꝰ sic intelligitur: vt si quilibꝫ intelligat post remissionē peccatorū redeūdū sibi esse in cōscientiā bonā sicut in domū ⁊ seruiendū euāgelio ꝓpter aliorū salutē: vt deinde cū xp̄o requiescat. Neduz preponere vult iam esse cuz xp̄o negligat pdicationis misterium fraterne redemptioni accōmodatuz. Et Grego. cū enim quātūlibet parū de diuina cogitatiōe ꝑceperimus redire iam ad hūanū nolumꝰ quietē cōtemplationis querentes: ꝫ dñs ꝑcepit vt mens prius exudet in opere et postmodū refici debeat p contēplationē. Et abūt nō mente sed corpore separatus a dño ⁊ pdicauit in decapoli. i. in regione. x. ciuitatuz: quāta sibi fecisset iesus magnalia: ⁊ oēs mirabant: ⁊ per eū ad fidem edificabant. Ecce mutatio dextre excelsi: qꝝ ex ifideli ⁊ demoniaco factꝰ est predicator fidelis ⁊ deuotꝰ operante dño. ⁊ vere fidelis: qꝝ ad gloriaz dei ⁊ ad vtilitatē proximi effectus est talis. Qđ ꝯo hic ꝺr de vno intelligenduz est etiam de alio qui erat cū eo: quia ambo volentes xp̄z sequi pdicatores ad suos missi sunt ⁊ ambo salutē sibi factā et efficitur magnalia dei pdicauerūt, hoc quoq̃ exēplo

Cōcordantia euangelistaruz Augu. Chriso.

Titus. Damni tēporalis vtilitas.

Lu. v.

Chriso.

Demoniaci nō admittūtur ad ecclesiastica officia.

Theo.

Deo attribuit xp̄s opꝰ suum.

Chriso. Augu.

Grego.

Demoniacus

docet quēcūq; suo proximo salutē sibi factā p-dicare z a diabolo se liberatū esse ꝯbis z opi-bꝰ bonis demōstrare z alios ad eandē salu-tē pcipiendā vocare. Studeamꝰ ergo z nos si nōdū liberati sumꝰ a diabolo liberari z si iā nos liberatos esse cognoscimꝰ salutē alijs p-dicemꝰ quā nos obtinuisse gaudemꝰ memo-res qō scriptū est q audit dicat veni. Sz mul ti hoc exēplū minime sequunt z de his q ad corpora pertinent circa amicos suos soliciti sunt z ingrūt: sz de his q ad salutē animarū ptinent solicitudinē nullaz gerunt. Oratio.

O Omine iesu xpe amator hoim beni-gnissime supplico lachrymabiliter bonitati tue libera me ab oibꝰ pec-catorū sordibꝰ z demonū infestatiōi-busq; ab eis liberatū vsq; i finē misericor diter custodi illesum: vt ad tuā gloriam z pri moꝝ vtilitatē valeā verbis narrare z operi-bus demonstrare ꝗta magnalia feceris aie mee per tuam gratiam liberare: quatenus cognoscentes ceteris qꝝ hec mutatio dextre excelsi oēs meo exemplo pronocentur z te mi serante ad meliora conuertantur. Amen.

De curatiōe paralitici per tectū dimissi. Capitu. xlviij.

A Mat. ix. Mar. ij. Luce. v.



Et cuz dñs iesus ascendisset in nauiculā] vt de terra gerasenoꝝ rediret in galileā. vnde illuc iuerat secundum Chrisō. Nauigio transierat qui poterat pe-de pertransire. nō semp eni voluit potentiam ostēdere in mirabilibꝰ ne incarnatio nis noceret misterio. At ꝫ hoies huiꝰ mūdi si vllā hñt potētiā semp volūt ea vti magis ꝗ veritate iusticie. iō etiā sine vehiculo nauis trāsire noluit vt nos doceret nauī z suffra-gio penitētie vti. in mari seculi huiꝰ vt in ciui tatē celestē perueniamꝰ. Hec eni nauis pnie in ciuitatē celestez deducit: ideo sequitur. Et venit in ciuitatē suā. s. capharnaū i qua fre-quentiꝰ cōuersari solebat z miracula opera-ri. secundū Chrisō. Ciuitatē suā hic dicit ca-pharnaum quā nō nascendo: sed miraculis illustrando suā ipse fecerat. Alia quidē euz extulit id est extra in lucē duxit vt bethleem alia a ūt nutrinit: vt nazareth: alia autē diu inhabitantē habuit: vt capharnaū. hanc eni ciuitatē magis frequentauit cōuersatione z i miraculoꝝ operatiōe: qz secundū Aug. erat ꝗsi metropolis z insignioꝝ ciuitas galileę vbi plurimoꝝ cōcursu fides z doctrina eiꝰ clarius pateret: z miraculis cōfirmata ad multos fa lubriꝰ pueniret: vl qz vt supra dictū ē capha rnaum interpretat villa pulchritudinis z pin guedinis z cōsolatiōis q sunt occasio peccādi

potētia sua vti noluit domin⁹.

Chrisō.

Chrisō. Caphar naū ciui tas dñi.

Aug.

multis: ideo ad sui cōuersionem pluribus in digebat miraculis: vel sicut metropoli regio nis alicuiꝰ ciuitatē nostram dicimus existen tes tamē de ciuitate subiecta illi: ita z caphar naū metropolis nazareth galilee sita inī na zareth z stagnum dicit ciuitas domini in na-zareth cōcepti z nutriti [Et cum in domo do-ceret turbas viri ꝗtuoꝝ portātes i lecto paluti cū] inueniētesq; multitudine ianuā obturatā z nō valētes itroire p eā: z illū iferre p turba ascēderūt supra tectū: z nudātes illud p tegu las submiserūt illū cū lecto in mediū āte ieſū. z hoc fuit signū magnum fidei ipsoꝝ. Vñ post fidē eoꝝ oñdit dñs diuine ptātis actuz z super aiam z sup corpus ipsū z hoc triplicit. Primo in remissione criminis. Secundo i co gnitiōe cogitatiōis: z hec duo ptinēt ad aiaz. Tertio i subita curatiōe egritudinis corpora lis: nā videns iesus fidē illoꝝ. s. offerētiū z etiā paralitici oblati: nō em se portari z p tectum submitti sustinuisset nisi curatiōis fidez ha-buisset dimisit ei peccata dicens [Cōfide fili remittunt tibi peccata tua] z nō dicit remit to: sed remittuntur causa humilitatis z pie-tatis insinuande. Ex hoc patet qꝝ fides para litici aderat: quia licet sanitas corporalis vl aliqd huiusmodi detur alicui ppt fidē alie nam. remissio tñ pctoꝝ nō datur alicui adul sio pctō to sine fide ppria. z ideo bñ filiū vocat: qz iazrū exigit credebāt: vbi Hiero. O mira hūilitas despe fidem in ctū z debilem totisq; membroꝝ compagibus adulto. dissolutū filiū vocat: quē sacerdotes nō digna Hiero. bantur attingere. Aut certe ideo filiū: quia dimittunt ei pctā sua. [Et quidā de scribis] id est legispitis [dixerūt intra se]. i. cogita-bant qz extra dicere ppt ppl'm nō audebāt ꝺbū em intrinsecū est cogitatio mētis. [Hic blas-blasphemat] id est qō dei ē sibi vsurpat. Est phema: ei blasphemare deo iniuriā irrogare: qō fit tiotripli tripliciter: vel cū deo attribuit qō dei nō cōue citer fit nit: vel ab eo remouet qō ei conuenit: vel cuz hō sibi qō ꝓpriū est dei tribuit: z hoc mō ter tio iudicabāt eū blasphemare: qz ipsum pu-tabāt hoiem tñ z nō deū esse: dimittere autē pctā soli deo cōuenit. Sed xps conuenienter eos redarguit ostēdēs se esse deū dupl'r. Pri mo qz respondet eoꝝ cogitatiōib⁹ ꝗs cogno scere p certitudinē soli dō ꝓpriū ē di. [Ut qd cogitatis mala in cordibꝰ vestris] iponendo mihi falso blasphemiā. scz' memō posse pctā dimittere: z qō dei ē vsurpare. q. d. qua ptā te cogitatiōes vestras video etiā pctā dimit tere possum: qz cogitatiōes sunt fons boni e origo mali: ideo salnatoꝝ noster cuz vidisset malas scribarū cogitatiōes nevlteriꝰ pdirēt in peius statim redarguit eos di. [vt qd cor gitatis mala in cordibꝰ vris] dās nobis do ctrinā: vt ꝗcito ppenderimꝰ nos mala cogita tiōe pulsari stati debeamꝰ nosmetipsos rep-hendere. vt. q. d. tibiipsi h xpi ꝺba vt qd cogi-

B Remis-sio pctō sine fide ppria.

C Miracu-lorū cāe in xpo tres.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

tas mala in corde tuo. Deinde hoc etiã ostẽdit sanando paraliticũ p imperiũ tanq̃ propria virtute qõ est eiusdẽ potestatis sicut et peccata dimittere. licet eñ paralisis virtute nature aliqñ possit curari: non tñ subito: nec ita perfecte: vt statim homo possit lectũ i quo iacet portare: vt hic dicit factũ esse. vñ subiũgit [quid est facilius] inter duo ista .s. [dicere dimittũt tibi peccata tua: aut dicere surge ⁊ ambula] hoc est solo ẏbo efficere: vt dimittant pctã an ẏbo efficere: vt paraliticus surgat sanus ⁊ ambulet. q.d. Si vobis hoc manifestius ⁊ maius videt. s. subita curatio corporũ q̃ aiarũ ⁊ possum horum primũ ergo et reliquum: qr equalis potestatis est vtrũq; ⁊ vtrũq; est virtutis infinite. Vñ ex hoc cõcludit virtutẽ diuinitatis sue per factũ dicens. Ut aũt sciatis quia filius hominis habet potestatẽ in terra dimittendi peccata [tunc ait paralitico] qõ verbum interponitur ab euãgelista [Surge]. s. sanus a lecto [tolle lectũ tuũ] in quo diu decubueras infirmãdo vt qõ fuit testimoniũ infirmitatis sit ꝓbatio sanitatis [⁊ vade in domũ tuã] p te: nõ indigens vt prius portitore. Et fecit sic [magnificans deũ] qui sanauit eũ. Magna virtus vbi sine mora salus imperiũ comitat: vt nemo iã dubitaret eũ paralitico dimisisse peccata q̃ eũdẽ sublato grabato ambulare ꝓcepit. vñ merito q̃ aderant stupentes ⁊ mirãtes relictis blasphemijs ad laudẽ cõuertunt tante manifestatis ꝓpter qõ sequit. [Uidentes aũt turbe]. s. miraculũ factũ in paralitico [timuerunt] reuerendo⁊ admirando [⁊ glorificauerunt] laudando [deũ q̃ dedit ptãtẽ talẽ]. s. dimittendi pctã ⁊ curãdi soloverbo infirmos [hoibus] ad eorũ. s. salutẽ. vel ẏm glo. hoiez tam potenter inter hoies operantẽ. Et hanc potestatem dedit deus pater xpõ causatiue hoibus aũt receptiue. Christus quippe tribus de causis miracula faciebat. ꝑmo ꝓpter illorũ circa quos faciebat vtilitatẽ: qr eos in corpore ⁊ in aia curabat. secũdo ꝓpter aliorũ cõuersionẽ: qr multi videtes ea cõuertebãt. tertio propter dei gloriam ⁊ honorem: et ista triplex cã hic tangit. Ex hoc tamen q̃ timuerunt videt q̃ nec de xpõ plenã cognitionẽ habebant: qr purũ hoiem esse ⁊ posse: ⁊ hanc potestatẽ a deo credebãt. vñ glo. Spectant surgentẽ increduli imitant abeũtẽ ⁊ diuini operis miracula malũt timere q̃ credere. Nam si crederent nõ timerent sed diligerent: perfecta eñ charitas foras mittit timorẽ. ¶ Considera hic q̃ dñs curando paraliticum incepit a morbo spirituali q̃ erat causa ⁊ radix morbi corpalis: qr ꝑmo remisit peccata ei⁹ q̃ fuerunt causa morbi: ad modũ boni medici q̃ ꝑmo remouet causam morbi: ⁊ tunc postmodũ itẽdit curationẽ. Infirmitas aũt hec fuerat inflicta paralitico ꝓpter pctã suã vt purgarẽtur: ⁊ iõ dñs ꝑmo remouit causam: qr cessante cã cessat ⁊ effectus introduct⁹ ob illã cãm. Nulla eñ nocebit aduersitas si nulla dominet iniquitas. vñ ẏm glo. q̃nq; modis infirmitates cõtingũt: vel vt iustis merita p patientiã augeant: vt iob. vel ad custodiã ẏtutũ ne superbia tẽtet vt paulo: vel ad correctionẽ pctã vt marie lepra ⁊ sicut huic paralitico: vel ad gloriã dei vt ceco nato ⁊ lazaro: vel ad initiũ pene vt herodi q̃tenus hic videat q̃d in inferno sequat. Hic g̃ ẏm Hiero. dat intelligi plerasq; corporũ debilitates euenire ꝓpt pctã. Et iõ ꝑus pctã dimittũt vt causis debilitatis ablatis sanitas restituat: ⁊ fit visibile signũ vt inuisibile ꝓbet. vñ ⁊ Beda. Curatur⁹ aũt hoiem a paralisi dñs primo peccatorũ vincula dissoluit vt oñderet eũ obnexus culparum artuũ dissolutione fuisse dãnatũ: nec nisi his relaxatis mẽbrorũ posse recuperatione sanari. Sed heu nos econuerso magis satagimus de curatione corporis q̃ aie: iõ sepe destituimur, vtrobiq;. vñ Chrisо. Nos autem si corporaliter patiamur: satagimus nociuũ abijcere. Cũ vero male sit aie differimus atq; iõ nec a corporis nocuis curamur. Abscidam⁹ ergo fontẽ malorũ ⁊ cessabunt egritudinum fluxus. hec Chrisо. Ergo qr constat q̃ ꝓpter peccata q̃nq; homo egrotat: medicus egruz visitans primo eũ ad penitentiã ⁊ confessionẽ monere dz ne peccato tanq̃ ferro manẽte in vulnere frustra sit emplastrũ apponere. Unde peccant medici qui curã materialẽ adhibẽt corpori ꝑus q̃ curã spiritualis sit adhibita aie: ignorantes causam morbi videlicet q̃ ꝓ peccato aie inflict⁹ sit corpori. vbi Chrisо. Sed quia hec ipsa domini gesta spiritalium in se rerũ continent rationem cuius typũ paraliticus iste gerat debemus aduertere. Figurã nãq; in eo populi gentiliũ preostensam esse cognoscim⁹ q̃ peccatis grauib⁹ aio dissolutus quasi quadã isanabili infirmitate plagatus in quatuor angulis mũdi istius velut in lecto iacebat. Uñ ⁊ in eo paralitico cui remissa sunt peccata id oñsum est: qr populus gentiliũ qui graui valitudine peccatorum laborabat data sibi remissione p medicinã celestem integrã ⁊ pfectã sanitatẽ ẏm corpus et aiam eterne salutis acceperit. Cui nõ immerito post remissionẽ peccatorũ reddita salute iam dicit redi in domũ tuam. i. in domũ paradisi. dc qua adam iamdudũ expulsus fuerat qui huius infirmitatis autor exiterat ⁊ merito sequit. Hoc viso turbe timuerũt⁊ magnificauerũt deũ qui tantã ptãtẽ dedit hoibus. Magnificat enim de⁹ qui vel apostolis suis potestatẽ dmittendi peccata donauit: vel hominibus tantã gratiã concessit vt post remissionem peccatorũ per meritũ fidei atq; iusticie potestatẽ accipiãt ad paradisuz redeũdi vbi ⁊ Hyla. Uidentes aũt turbe timuerunt.

Infirmitates cõtingunt quintupliciter.

Hiero.

Beda.

Chrisо.

Cõfessio a medico suadẽda est.

Chrisо. Paraliticus figurat ppẽz gẽtilem.

Hyla.

¶ Miraculorũ cãe in xpõ tres.

ſ. io. iiij.

Pctãcur ꝑus remisit ẽ sanauit.

Magni em timoris res nō est dimissis pctis a christo in morte resolui: qz nullus est in domum eternā reditus si cui indulta nō fuerit venia delictorū. cessante autem timore honor deo reddit: qz potestas hominibus hac vita data fit p verbū eius z remissionis peccatoz z corporū resurrectionis z reuersiōis in celū. hec hyla. Moraliter per paraliticū qui ꝓpatus est vsu mēbrorū corporaliū significatur hō peccatoz operibus meritorijs priuatus z turpi marcens otio. Talis em priuat gressu meritorie affectionis: tactu bone operatiōis z gustu suauitatis celestis: z visu diuine cōtēplationis z auditu diuini sermonis: z odoratu diuine cōsolationis. Et tunc iacet in lecto qñ supueniēs tenet eū praua cōsuetudo. hoc enim lect⁹ dici potest hoc loco. Ipsum quoq; pctm more paralisis facit tremulū p mali dilectionē: reddit insensibilē per obstinationē impedit loquelā per desperationē. Ubi sciendum q; sicut dñs legit resuscitasse tres mortuos sed multo plures sunt: sic legit curasse tres paraliticos: lz etiā plures sint. s. paraliticū in domo: paraliticū iuxta ꝓbaticā piscinā: paraliticū in lecto: vt in ꝓposito. Et quia paralitic⁹ (vt dictū est) pctōrē signat. iō notandū q; tria sunt genera pctōrū. s. peccatoz occultus: publicus z consuetudinarius. Paraliticus i domo est peccatoz occultus: paraliticus iuxta piscinā est peccatoz manifestus paraliticus in lecto est peccatoz ꝓsuetudinarius z hoc peccatū in cōsuetudine dictū difficulter relinquit: z paraliticus hic in lecto iacere dr. i. pctm cōtinuare dr. Predictos pctōres qtuoz exportāt extra domū ꝓprie cōscientie: z etiā extra ecclesiā tā militantē q̄ triumphantē. Primū est tepiditas boni: qñ em hō incipit ex desidia tepescere in bono ichoato talis dimittit deū: z p ꝓsequēs dimittit a deo. Scōm est delectatio mali qō cōiungit q̄si socius ei⁹. cū em de⁹ derelinquit statim alia in malo delectat. z hi duo socij p̄cedūt. Tertiū ē mali opatio cū delectatio ad opus ducitur. Quartū est mali operis cōsuetudo cū ipsum malū frequentat. Et hi duo sequuntur portātes pctōrē extra suffragia ecclesie q̄bus ipse priuat. Sunt aūt quatuor q̄ ipsum reportāt z reconciliant. Primū est vite breuitas: vt hō cōsideret q̄ breuis sit vita ꝓsens z incerta. Secundū est timor pene gehēnalis: vt homo cōsideret eius acerbitatē: diuersitatem z eternitatē. Tertiū est cōsideratio culpe: vt homo cōsideret quid grauedinis: quid immūdicie quid malitie sit in peccatis. Quartū est spes venie: vt q̄uis in multis offendamur nihilominus tamē veniā speremus. Qui hec qtuor habuerit ante deum portabitur z misericordiā cōsequet. Uel portitores eius vt sanet a christo sunt quatuor sue salutis ꝓcuratores scilz mōēs secrete: predicans: publice: orans pro eo: z inuitans exēplo. z sic isti offerūt eū xp̄o solicitātes p ipso: z ipse offertur quādo eis cōformat consentiendo z meritis eorum obicem nō ponendo. Christus aūt fidē illorū inspicit cum preces eorum exaudit: z paraliticus curat quando peccatum sibi dimittit z donat sibi gratia p quā ad actus meritorios restituitur. Et tunc suum male cōsuetudinis lectū tollit quādo ab ea per exercitium boni operis recedit: z sic procedēs de virtute in virtutē vadit in domum suā: quando bonis actibus ad celestē festinat patriam: et populus eum glorificat de mutatione tali: quoniā hec est dextere excelsi. Illi vero qui inde murmurant signant demones qui inde valde dolēt. Christus vero curās quatuor imperat penitentiā quatuor intenti. Primo ante oia vt cōfidat z spē devenia consequēda habeat quē etiā tam filium per adoptionē vocat. Deinde volēs eum sanare iubet eū surgere z lectum tollere z in domuz suam abire: surgere inq̄ a pctō z mentis dejectione. in peccato em male delectādo peccatoz q̄si in lecto quiescit z ex peccato ita mens deijcit: vt nunq̄ possit esse leta: qz semper pre sumit seua ꝓturbata cōsciētia: tunc aūt surgit qñ ista deserit. Tollere vero lectū z portare vt peccatū quod erat sibi quieti z delectationi incipiat sibi esse oneri z dolori. Abire quoq; in domū suam: vt in celū meditatione pergat vel conscientiā suam que domus aie est discutiat: z si quid ibi immūdū inuenerit per os quasi per ostiū ꝓfitēdo ꝓiciat: a qua homo per multitudinē peccatorū ita alienat q; quasi ipsam perdat z seip̄m nō cognoscat. Homo ergo paraliticus hoc est molliciez illecebris carnis vel voluptate seculi resolutus z torpens ac pre turba cogitationū z causaz seculi videre deū nō valēs postq̄ supra tectū carnis ascenderit: vt spūs dominet carni: videt deū z ad cognitionē dei vere redit: z tunc deus eum sanat per gratiā ab omni quod dereliquit z vocat filū per adoptionē: z iubet surgere de torpore negligentie z se erigere a carnalibus desideriis p penitentiā: z corpus in cuius desideriis iacuit ad voluptatē spūs attollere ac carni dñari p cōtinentiā z ire ac tendere p bonā operationē z honestā conuersationē in domū suā. s. paradisum que prima fuit hois dom⁹ hoc est in habitationez eternā: vel in bonā cōscientiā segregatus a terrenis z custodiens illā vel ne iterū peccet ad interna sui custodiā. Ubi Beda. Spiritualiter de lecto surgere est aiam se a carnalib⁹ desideriis vbi egra q̄escebat abstrahere. Lectū ꝙo tollere est ipsam quoq; carnē p cōtinentie frena correptā spe celestiū p̄miorū delitijs ꝓ uare terrenis. Ipse est em lect⁹ qui per singulas noctes lauat a dauid. i. pro vniuscuiusq; noxe maculis digno pnie flumine castigat. Sublato aūt lecto domū ire ad paradisum

Pctm paralisi cōparat

Paralitcos tres curauit dominꝰ ihesus.

Pctōrum genera tria.

Exportātes paraliticum i. pctōrē

Reportantes eundē.

Salutis ꝓcuratores qua tuor.

Psal. lxxvj. penitēti

perata.

a xp̄o.

Beda

lecto surgere.

Ps. vj.

redire est. Ipsa est enī vera domus q̄ hoiem prima suscepit nō iure amissa sed fraude: tā dēq̄ restituta p eū q̄ fraudulēto hosti nihil debuit. Ubi z ansel. Fz domū illā nō pteribis de eo q̄ vbi p tegulas paralyticus āte pedes eī⁹ subnō petimittitur: vbi pietas z potestas obniauerunt tā veniā sibi [Fili inq̄t remittūt tibi pctā tua] o mira obtinuit clemētia: o indicibilis misericordia. Accepit felix remissionē peccatoꝝ suorū quā nō petebat: quā nō precesserat cōfessio: nō meruerat satisfactio: nō exigebat cōtritio. Corporis salutē petebat nō aie z salutē corporis z anime recepit. Uere dñe vita z voluntate tua si decreueris saluare nos nemopoterit phibere: si aliud decreueris nō ē q̄ audeat dicere cur ita facis. Pharisee q̄d murmuras? an oculꝰ tuꝰ nequā est quia ipe bonus est: certe miserē cui ipse voluerit: plorem⁹ z oremus vt velit bonis etiā operib⁹ pinguescat oratio: augeatur deuotio: excitet dilectio: leuent pure manus in oratione quas nō sanguis imundicie maculauit: tactꝰ illicitꝰ fedauit auaricia nō exasperauit: leuēt z cor sine ira z discptatiōe q̄ trāquillitas sedauit pax cōposuit puritas cōsciētie lauit sed nihil hoīpalyticus ille legit p̄mīsisse: q̄ tamē legit remissionē omniū pctōrū meruisse. Hec est aūt ineffabilis misericordie eī⁹ ꝟtus cui sicut blasphemū ē derogare: ita z hoc sibi p̄sumere stultissimū. pōt cuicūq̄ vult z hoc ipius efficaciter dicere q̄ dixit paralitico: dimittunt tibi pctā tua: Iz q̄cunq̄ sine suo labore vel ꝓritiōe vel cōfessiōe vel etiā oratione sibi hoc dicēdo expectat nūq̄ ei remittūt pctā. hec ansel. Oratio.

Exma-thei. xx. Roma. ix.

Ansel.

OOmine iesu xp̄e qui in passiōe tua nauicnlā crucis ascēdisti in resurrectiōe transfretasti: z in ascensiōe in ciuitatē tuā veneisti ecce timor de peccatis: de ira dei: de piculo superuenientis infirmitatis: z de icertitudine mortis offerunt tibi aiaz pcti morbo dissolutā. Dic iacēti i pctis vt cōfidat de gr̄a remissiōis: resurgat p cōtritionē z p̄fessionē: tollat lectū suū p satisfactionem: ambulet p profectū ꝟtutū in domū suā eternam beatitudinem: vt turbe fideliū videant timeant z glorificent deū qui talē potestatē dedit ad hominum vtilitatem. Amen.

De emorroyssa z archisynagogi filia. Capitulum. xlix.

A Mat. ix Mar. v. z. Lu. viij



Post hec quidā princeps synagoge nomine yarus accessit ad iesuz taz fidei q̄ corporis gressib⁹ [z adorabat eū] faciendo sibi reuerētiā debitā z procidēdo ad pedes eius quibus circūportauit omnib⁹ salutē [rogās] punica filia an. xij. di. [Dñe filia mea modo defūcta ē] z mortua. Hoc dicit Fz reputationē: q̄ eñ desperabat filiā posse inuenire viuā: de ea loquebat vt iā defuncta desiderās a dño vel morientē sanari vel mortuā suscitari. Sed marc⁹ dicit q̄ erat in extremis: tamē erat morti ita ꝓpinqua q̄ reputabat mortuaꝝ Fz ꝓmunē modū loquēdi de illo q̄ sic ē morti ꝓpinquus ꝺr q̄ ē mortuꝰ: q̄ qō modicuz distare videtur quasi nihil reputat [sed veni] z p misericordiā apropinqua [z ipone manuz tuā] adiutricem sup eā z viuet sanitate sibi restituta. duo petit propter tertium scz vt veniat z manū imponat z sic filia reuiuificat ignorans scz q̄ et absēs liberare poterat. Sic moraliter cū qui libet nō habeat nisi vnicam animam magis debet curare de eius sanatione q̄ si eā amittit totum amittit. Spiritualiter autem venit deus per gratiā preuenientē: manum iponit per gratiā cōcomitantē: z tunc anima viuit per gratiam cooperantem. [Et surgens iesus sequebatur euz discipuli eī⁹ turba multa cum eo in hoc datur subditis forma obediendi ac paribus mutuo obsequendi: z prelatis animas mortuas suscitandi. vñ Remi. Mira aūt pariter atq̄ imitāda dñi hūilitas z mansuetudo. Nā mox vt rogatus est rogā tē cepit sequi hinc subditos z prelatos pariter instruxit subditꝫ exēplū obediētie relinq̄t prelatis ꝟo instātiam z solicitudinem docēdi demonstrauit vt quotiens audierint aliquē mortuū in aia statim adesse studeāt. vñ z Chrys. Cū rogat⁹ esset dñs a yairo vt ad suscitandā filiam ipsius veniret, nō morat sed statim surgens secut⁹ est eū. Quo exēplo docuit nos impigros in ol̄ope dei esse debere. Et dū iesus pgeret ecce mulier emorroyssa a morbo quē patiebat sic dicta [ab ānis. xij. sanguinis fluxū passa q̄ in medicos erogabat oēm substantiā suā accessit retro] z a tergo: tū q̄ verecūdebatur de infirmitate fetida: q̄ tū. Fz legē reputabatur immūda: tū q̄ ante faciē nō potuisset accedere p turba: tū ꝓpter misterium cōfusiōis quā debet hō habere p culpa suaz tetigit fimbriā vestimēti ei⁹ non solū tactu corporali: sed et deuotiōe fidei in quo laudanda est hūilitas eius: q̄ idignā se reputabat tangere pedes dñi vl̄ plenitudinē vestimēti. Habebat ei xp̄s fimbrias iuxta ꝓsuetudinē iudeorū p̄m legis p̄ceptū. Ecce q̄ non habebat dñs ianitores vel stipatores seu masserios nec aliquē qui cōprimētes euz ꝟberaret. z ideo libere mulier accedit z turbe cōprimunt. vbi Remigius. In quo fides eius admiranda est quia desperans de salute medicorū in quos sua erogauerat itellexit celestē adesse medicū z in eo totam suam intentionē collocauit: z ideo saluari promeruit vñ Raba. Docet mulier q̄tuz sit corpus xp̄i q̄ō in fimbria tantā demonstrauit esse virtu-

Mozaliter.

Hūilitas domini.

Remigius.

B Emorroyssa.

Remi. Fides emorroissе.

Raba.

tem q̄d ergo sperare debemus qui nō solum corpus dñi cū contingimus sed conficimus z sumimus. Illa q̄dē medicinā accepit ex vulnere: ve illis quib⁹ ipa medicina in vuln⁹ cōuertitur [dicebat ei intra se] firmiter scz credendo [si tetigero tm̄ vestimētū eius salua] ab infirmitate mea [ero] nō q̄ vestimēta aliquā virtutē sanandi habebant: sed q̄ p hoc declarat virtus illoz quoruz vestimēta sunt. Tangēs aūt [cōfesti ē sanata a plaga sua.] Et est notabile q̄ accessit: accedens dixit: dicens: tetigit: tāgēs curationē accepit: q̄ his trib⁹ scz ꝟbo fide z ope omnis salus acquiritur [Et cognoscēs iesus ex se exisse virtutē dixit. Quis me tetigit.] Nō q̄rit ex ignorantia vt doceat: ised vt mulier sanata confiteatur z p confessionē appareat fides ei⁹ z a xpo commēdet: tū propter mulieris meritū p hūilem cōfessionē: tū propter astantiuz edificationē: tum propter dei laudē z glorificationem: tuz ppter spē archisynagogi augendā z eius de sanatione filie sue assecurationē. Et dicenti b⁹ discipulis q̄turbe eū p̄primerēt dixit [Tetigit me aliquis: nā z ego noui virtutē de me exisse]. i. effectū virtutis in curatiōe infirmitatis. Nā licet turbe que in ipsum pre deuotione audiendi irruebant eū cōprimerēt: z i tali pressura corporaliter tangerent: nō tamē tangebāt eū cū tali deuotiōe z fide sicut ista mulier tetigerat: z de tali tactu singulariter dñs q̄rebat. [Uidēs autē mulier: q̄ non latuit] timēs corde z [tremēs] corpe ad maiestatē diuinitatis cui⁹ ꝟtutē in se experta fuit [venit z ante pedes illius procidit] ac causā tactus z sanatiōez [coram hoib⁹ indicauit] confitēdo veritatē de q̄ntitate z plixitate infirmitatis z de pceptiōe integre sanitatis. hoc em̄ dñs sciri voluit ad laudē dei z aliorum vtilitatem. ¶ Sed querit Chrisо. quare ipsam manifestat de⁹ cū ipsa latēter accesserit: z respōdens ponit ad hoc sex ratiōes. Prima est vt mulier sanguinaria xp̄m tangens nō haberet inde cōscientie remorsum. Secūda vt mulierē emendet quoniā estimabat hoc latere xp̄m. Tertia vt fidem eius ostendat omnib⁹ ad exēplar celeriter credendi. Quarta vt mō straret se cognitorē omnium. Quinta vt ostēdat q̄ vt deus sistit sanguinis fluxū. Sexta vt in fidē dirigat archisynagogū. ¶ At iesus cōuersus z videns eam. i. approbans ipsius fidē dixit illi. [Cōfide filia fides tua te saluā fecit]. i. hanc tibi salutē meruit. Cuz em̄ operatio miraculosa sit supra naturā fidei attribuit eā eo q̄ fides est de his q̄ sunt supra naturā vbi hiero. Nō autē dixit quia fides tua te saluam factura est: sed saluam fecit quasi dicat: in eo q̄ credidisti iā salua facta es. vbi et Chrisо. q̄ formidolosa erat hec mulier p̄pter hoc ait p fide z filiaz eā fecerat. Filiā ꝟo vocat sanatā fidei ratiōe fides em̄ xp̄i dei filiationē p̄restat. Notādū etiā q̄ dñs nō dixit ego sanaui te: sed fides tua: vt vitādā ostēta fidei tionē doceat z meritū fidei extollat. vnde p̄m Chrisо. Dñs ait q̄ fides sua ipsam sanauerat nolēs sue ꝟtuti scz fidei lei⁹ sanitatis bñficiū arrogare: docens p hoc in ꝟtuosis actionib⁹ nostris nō nostram sed dei laudem querere debere z predicare: z addidit dominus. [Uade in pace] que scz prius eras in pturbatiōe ppter longam infirmitatem tuā corporalez. vbi Chrisо. dicit autē ei: vade in pace mittēs Chrisо. in finē bonoz. In pace em̄ de⁹ habitat vt cognoscat q̄ nō solū corpore curata est: sz etiā a causis corporalib⁹ passiōis id est peccatis mutata. [Et salua facta est mulier ex illa hora] Ubi glo. Intelligendum est ex illa hora ex q̄ tetigit fimbriā nō ex illa hora ex qua iesus q̄uersus ē ad eā iā em̄ facta salua erat vt ex ꝟbis dñi ppendi pōt. Ex ꝟbis ambro. q̄busdā videt q̄ hec mulier martha fuerit q̄ i q̄dā sermone iter bñficia xp̄i que enumerat sic dicit. Dū largum sanguinis fluxum siccauit in martha: dū demones expulsit de maria: duz corpus rediuiui spūs calore cōstrinxit, i lazaro. Sz ex istis ꝟbis Ambro. bñ habet q̄ mar D Ambro. tha fuerit a christo curata a fluxu sanguinis Martha q̄ aūt martha fuerit hec mulier de qua hic agit nō habet ex ꝟbis illis. Et q̄ hec mulier emorroyssam non fuerit martha ex hoc videt q̄ de hac mulier dicit q̄ omnem substantiā suam in medicos erogauerat: martha autē diues erat. dub tāt quidā.

Hoc etiā patet p eusebiū q̄ dicit hanc mulierez fuisse quandā cesaree philippi ciuē. Nā Eusebi⁹ p̄m eū mulier emorroyssa postq̄ sanata ē fe Statua cit in cesarea philippi (vñ oriunda ē) statuā abemoreneā in curia sua fieri ad imaginē xp̄i cū fim royssa bri⁹ vestimēti: ipsamq̄ imaginē in magna erecta reuerentia habebat z deuote adorabat. Fe- christo. cit z ex opposito imaginē suā flexis genib⁹ et manib⁹ iunctis ac cancellatis quasi p̄cari z supplicaret: versus quā imaginē xp̄i manuz extendebat. Cōtigit aūt q̄ subtus imaginez xp̄i creuit herba quedā nullius efficacie z virherbe tutis: q̄ cū fimbriam attingebat tante virtu- ꝟt⁹ sub tis erat q̄ omnes infirmitates sanabat. ¶ Ite statua . Hiero. Julian⁹ apostata cum corum dicit Hiero. q̄ Juliani apostatatestatua deiecta fulmine

gnouisset q̄ in cesarea philippi esset simulachrū qō scz sanguinis liberata pfluuio femina fecerat eo deposito suā imaginē ibi collocauit q̄ fulminis ictu fracta ē. His habes qō dā valde notabile ad hūilitatis custodiaz si cut Bernar. hoc modo introducit dicēs. Quilibet domino pfecte seruiens pōt appellari Bern. a fimbria quasi vltima pars vestimēti dñi, p hūilitapter suam hūilem reputationē: qui ergo ad tis custo tantum statuz peruenerit q̄ sciat se domino diēde doexaudiri i liberādis infirmis vel alijs mira ctrina. culis mō extollat propter ea q̄ nō ipse sed dominus facit. Quāuis enim hec mulier tāgeret fimbriā ad cuius tactum se liberari confi

Fidei argumentum. Hiero. Chrisо.

Questionis xp̄i cause.

Chrisо. manifestande occulte tāgētis cause.

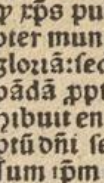
debat ꝛ sic contigit: nō tamē a fimbria: sed a
E dño virtus liberationis exiuit. Et ꝓptera
ipse dixit [sensi de me virtutē exisse.] Nota
Allegorice ecclesia: gētium. igitur hoc bene: et nihil bonitibi in ꝓpetuū attribuas: qz totū est a dño. Allegorice mulier sanguine fluēs: sz a dño curata est ecclesia de gētibꝰ cōgregata que fedata fuit sanguinis martyrū effusiōe ꝛ idolatrie pollutione ꝛ his que carnis ꝛ sanguinis gerūtur delectatione. Que ꝛ fimbriā vestimēti xp̄i tetigit qñ fidē incarnationis credidit: hūanitas em̄ vestimētū diuinitatis est in xp̄o. De quo dr q in similitudine hoim factus est ꝛ habitu inuētꝰ vt hō: ꝛ tūc a fluxu sanguinis sanata fuit: qz fūdere sanguinē catholicū destitit ꝛ ab idolatrie ac carnis delectatiōe ꝛ sanguinis effusione sanata fuit: ac ab eius pollutione cessauit. Pergēte aūt dño ad filiā archisynagogi mulier morbosa sanata est: qz sic dispēsata est salus humani gn̄is vt p̄mo aliq̄ ex israel deinde plenitudo gentiū intraret: ꝛ sic oīs israel saluus fieret. Emorroyssa aūt sanata archisynagogi filia nūciat mortua: qz dū gētilitas ad deū cōuertit synagoga pfidie ꝛ inuidie recte mortua nūciat: hoc etiā significatū fuit in parabola de duobus filijs quoꝝ senior de cōuersione tristabat iuniors. vñ Ambro. Quē aūt putamꝰ synagoge principē esse nisi legem cuius contemplatione dñs synagogā nō penitus dereliquit? Ad hanc autē principis filiā dū properat dei ꝟbū vt saluos faceret filios israel sctā ecclesia ex gentibꝰ congregata q̄ inferiorū lapsu criminū deperiebat paratā alijs fide preripuit sanitatē. Quid aūt sibi vult q hec principis filia annorū. xij. moriebat ꝛ mulier ista fluxu sanguinis ab ānis. xij. laborabat: nisi vt intelligat quia ḡdiu synagoga viguit laborauit ecclesia. vñ ꝛ Hiero. Nota ḡ q eo tpe
F hec mulier. i. gētiū ppl's ceperat egrotare q̄ genus credidit iudeoꝝ: nisi em̄ ex cōpatione
Moraliter Petr̄. criminū vitiū nō ostēdit. Moraliter etiā per mulierē sanguinis fluxū patiētē ꝓsona peccatrix a lōgo tpe ꝛ de peccato in pctm̄ cadēs pōt intelligi: q̄ tm̄ remediū q̄rit a dño dicens
Ps. l. ei. Libera me ex sanguinibus deꝰ deus salutis mee. Dñs ergo quotidie mulierē sanguine fluētē sanat dū aiam diuersis vitijs corruptā p gratiā curat. Deide cū nūcij ad archisynagogū venissent dicit eiꝰ filiā esse iā mortuā: dixit iesus archisynagogo eū ad fidē cōfortādo [noli timere] in fide dubitādo [tātū modo crede ꝛ salua erit] a morte [Et veniēs dñs iesus ad domū principis] inuenit filiaz eiꝰ iā defunctā ꝛ tibicines ꝙductitios carmē
Cantuū musicorū excitatiōes. lugubre canētes: diuerse em̄ melodie diuersas passiōes excitāt in hoie. aliq̄ em̄ excitāt audaciā: vt ptz in tubis bellicis: ꝛ aliq̄ deuotionē: vt ptz in canticis ecclesiasticis: aliq̄ letitiā: vt ptz in diuersis instrumentis musicis: alique excitāt fletū ꝛ deuotā lamentationē ꝛ talibꝰ vtebātur antiq̄tꝰ in exequijs magnaꝝ psonarū vt ꝓuocaret multitudo ad fletū ꝛ luctū. Christianis tm̄ nō cōuenit tales habere: qz nō debēt inconsolabiliter flere [ꝛ inuenit etiā turbā tumultuātē] in fletu plāctu ꝛ vlulatu multo: qō vocat tumultꝰ: qz inde causat sonus cōfusus: ac etiā in ꝓparatiōe funeraliuz. Et dicebat [nolite flere: nō est mortua puella]. i. in morte māsura [sed dormit] scz mihi: qz ita de facili possuz ea suscitare vt de somno excitare. vñ Beda. hoibꝰ mortua erat qz suscitare nequerāt: deo dormiebat: in cuius dispositione ꝛ aia recepta viuebat ꝛ caro resuscitanda q̄escebat: vñ mos apud xp̄ianos obtinuit q̄ mortui qui resurrecturi esse non dubitātur dormiētes vocent. [Et deridebāt eū] putātes q̄de dormitiōe somni diceret et eam esse mortuā nesciret. Ecce deridet in curijs principuz: nec irascit: nec arguit eos: qz quāto maior fuit derisio tanto postea maior virtutis ostēsio. vbi Hiero. Nō aūt erant digni vt viderāt misteriū resurgētis q̄ resuscitantē indignis cōtumelijs irridebāt. Quāuis aūt dñs deridebat ab eis: non tm̄ destitit ab inceptoꝝ in q̄ instruūtur boni q cū deridētur a malis: non ideo debēt desistere a bono inchoato. Et cū eiecisset turbā: scz lamētantiū tumultuantiū et deridētiū: qui ꝓpter incredulitatē et derisionē nō erāt digni videre miraculū [intrauit cū patre ꝛ matre puelle] quos in fide ꝓfortare tāto miraculo disponebat [ac petro iacobo ꝛ iohāne] quos spāliter instrui volebat. hos em̄ quinq̄ voluit habere testes miraculi: vt in ore duoꝝ parentum vel triū apl'oꝝ staret oē verbū. In hoc etiaz facto ostēdit nobis dñs: qz blasphemis murmurantibus nō sunt reuelāda misteria: sed fidelibus qui honorēt ea. Et ſm Chriſo. In hoc q turba eiicitur ꝛ discipuli solū in domū intrāt ꝛ neq̄ hi oēs erudit nos gloriā que est a multis euitare. vñ ꝛ Theophi. Mortuā suscitans eiecit oēs quasi nos docēs absq̄ inani gloria esse: ꝛ nihil ad demōstratiōnē facere: nō em̄ humilis xp̄s ad ostentationē volebat aliq̄d opari. Predictos autē tres discipulos de tātū ꝓmisit dñs interesse sue trāsfiguratiōi, puli a Itē agonis sui orationi. Itē huic suscitatio- dño ad ni. primo ꝓpter eoꝝ dignitatē: scō propter missi. signādā trinitatis fidē: tertio ꝓpter testium numerū sufficiētē: quarto ꝓpter olim statū ecclesie significationē et cōmendationē. Per Petrū em̄ qui vxorē habuit significat cōiugati. Per iohānē q̄ virgo fuit virgines. Per iacobū qui nescit virgo fuisse vel vxorē habuisse vidualis stat. Patrē aūt ꝛ matrē permisit intrare ꝓpter eoꝝ credulitatē ꝛ ꝓpter eoꝝ testificationē. [Et tenēs manum puelle ait illi tibi dico surge] per tactū ꝛ vocē eam curabat vt ostēderet q humanitas esset in-

Mortua dormit xp̄o. Beda.

S Derisio nō auertat te a bono.

Eiecta turba. Chriſo ꝛ Theophilus.

strumentū diuinitatis miracula faciētis. vñ
Chrisо. fm Chrisо. manus Jesu viuificatiua existēs
mortuū corpus viuificat: vox aūt iacentē ex-
citat. [Et cōfestim surrexit puella z ambula
bat] qz nulla mora inter verbū ei⁹ z factum
Chrisо. erat. vbi Chris. In ambulatione ei⁹ nō solū
suscitata: sed z pfecte sanata ostēdit. [Et ius
sit illi dari māducare] ad demōstrādū q eā
vere suscitauit z nō vt videat fantasma esse
Moral'r qō factū est. ¶Mistice puella in domo mor-
tua est alia mortua p pctm in cogitatiōe. Di-
cit aūt dñs q puella dormit: qz q̄ peccāt in p̄-
senti adhuc p pniam resuscitari possunt. Ti
Tibicines. bicines sunt demones suggerētes vel hoies
adulatores q̄ fouēt mortuā z tenēt hic corp⁹
in carnis lasciuia z solatijs q̄ faciliter termi
nant ad luctū inferni et desolatiōis. Sz nos
ad patriā tēdētes mortiferos syrenarū cāt⁹
Ulixis factum. surda aure pteream⁹. vñ Ulixes fecit se liga
ri in malo nauis z aures suas obturauit: ne
decept⁹ syrenarū cantibus in mare saltaret.
Turbe tumultuātes sunt affectiōes vel ami
ci carnales: derisores sunt seculares vel de-
tractores. Turba g̃ foris eijcit vt puella su-
scitet: qz alia int⁹ iacēs mortua nō resurgit ni
si prius affectiōes carnales z cure seculares
de corde expellant: hec ei impediunt ne q̄s ad
cōsiderationē sue salutis se colligat. Tibici
nes em̄ eijci debēt q̄ tanq̄ magistri in errorē
aliam tumulcēt. Derisores q̄z eijciēdi sunt: qz
cōtēnendi z minime curādi. Et tūc puella su
scitat qñ xp̄s domū cordis igredit ducēs se-
cū iohānē gr̄am: petrū cognitionē: et iacobū
supplātationē vitiorum. Qui ꝟo a spiritali
morte. s. a vitijs resuscitat⁹ fuerit: non solū a
sordib⁹ scelerū exurgere: sz etiā in bonis am
bulare z pficere dz: z mox celesti pane. s. x̄bi
dei et sacramento altaris satiari necesse hz.
Possunt aūt hic notari tria. s. pctōris pericu
lū in filia. i. in alia moriēte: penitētiq̄ remediū
H Notanda tria in puelle suscitatiōe. in principe. i. in eccl'ia deū rogāte: creatoris
bñficiū in xp̄o ppitiāte. Periculū sic pcedit:
nā morti appropiquat cū delectabile illicitū
cōcipit: in extremis laborat cū ad p̄sensuz ac
cedit: sz morit cū cōsentit: z tūc opa sunt mor-
tificata. Remediū q̄rit cū p̄ceps ad xp̄m ac
cedit credēdo adorat diligendo: dñm appel-
lat metuēdo. Bñficiū dat cū xp̄s surgit p̄ces
exaudiēdo: turbaz eijcit pctā expellēdo: vel
impediētia remouēdo: domū intrat gratiā
infundēdo: pri⁹ em̄ eijcit culpa: et sic igredit
gratia. Et ad insinuādū humilitatē docens
dñs iesus fugere ostētationē et manē gloriā
p̄cepit parēt⁹ ne alicui dicerēt quod factū
erat: ostēdēs vt dicit Greg. q̄ largitor bono-
rū est non aūt cupidus glie: datq̄ totū nihil
recipiēs. Et tñ exiuit fama hec in vniuersaz
terrā illā. s. puincie galilee ad manifestādā
miraculi magnitudinē z veritatē vbiq̄. Pro
hibuit q̄dē dñs iactātiā nō miraculi manife
station̄: qz res ipsa se idicabat z manifestā
faciebat: ac si dicat. Nolite gloriari i bonis Miracu
opib⁹ vestris sicut nec ego in eis. Ubi sciēdū la publi
q̄ xp̄s publicari p̄hibuit opa miraculoꝝ p̄ cari ve-
pter mundi honorē z laudes hoim seu vanā tat xp̄s.
gloriā: sed nō ad glorificādū deū z ad fidē p-
bādā ꝓpter q̄ dñs miracula faciebat: nō pro
hibuit enarrare. Unde z parētes puelle p̄ce
ptū dñi seruauerūt ꝓpter humanū applau
sum ip̄m miraculū non publicādo nec cōtra
p̄hibitionē dei fecerūt hoc ad dei gloriā pre
dicādo. Et similiter fecerunt duo a cecitate
curati de quibus mox subiūgitur: et plures
alij de. q̄b⁹ alibi simile reperitur. ¶Oratio.



Omine Jesu xp̄e adoro pedes mie
z veritatis tue: deꝑcor te pijssime sa
na tactu gratie tue animā meā san
guinolētā: z pctis varijs maculatā
ac resuscita eā a morte voluntatis: ꝓpositiq̄
pessimi et occulti: ac restitue me deo et patri
tuo cui filium inter coheredes tuos adopta
sti. Ne memineris bone dñe iustitie tue ad-
uersus peccatorē tuū neq̄ ire aduersus reū
tuum: sed memor esto benignitatis tue erga
creaturā tuā: et miserationis tue erga mise
rum tuū dñe deus meus. Amen.

¶De duobus cecis et vno muto. Capitulum. l.



Et trāseūte inde A Wat. ix
iesu]. s. de domo principis
[secuti sūt eū duo ceci] mi
sericordiā cū clamore i via
petentes z deuota oꝛone di
cētes. [Miserere nostri fi-
li dauid.] Vulgata ei erat Fili⁹ da
fama apud iudeos: qz xp̄s uid xp̄s
nascitur⁹ erat de semine da
uid fm carnē. Et ideo qz credebant ip̄m esse
xp̄m ipsi dauid ꝓmissum vocant sic eum da-
uid filiū. Clamabant autē qz ad literā nō vi
debāt qm̄ ꝓpe est dñs. vbi Chrisо. Uide aūt Chrisо.
eorum desideriū et a clamore z ab ipsa inter
pellatione. Neq̄ em̄ simpliciter accesserūt:
sed magis clamantes z nihil aliud q̄ miam
postulātes. Filiū aūt dauid vocabant: qz no
men honoris esse videbatur. [Cū aūt venis-
set domū]. i. ad hospitiū suū i illa regiōe in
terrogauit eos si crederēt eū ꝫ posse facere.
q. d. cōfessi estis humanitatē me dicēdo filiū
dauid si creditis q̄ possuz hoc facere vt ꝛ: ?
opus em̄ est diuinitatis. Nō interrogat q̄si
ignorans eorū fidez: quia omnia sciebat per
certitudinē: sed vt cōfessio exterior adderet
fidei interiori: z sic eēnt digniores illumina
ri z mercede ampliori: quia fm apl'm. Corde
credit ad iustitiā: ore autem confessio fit ad Rom. x.
salutē. vnde Raba. Non quasi nesci⁹ inter- Raba.
rogabat: sed vt fidem cōfessio promat: cōfes-

sionē virtus salusq; comitet virtutē. [Dicūt
Chrisо. ei] fidē cōfitēdo [vtiq; dñe] vbi Chri. Nō vl-
tra filiū dauid vocāt sz altiꝰ extendunt z dñm
cōfitent: qđ est nomē potestatis. [Tūc] post
cōfessionem fidei [tetigit oculos eorum] vbi
Raba. Raba. cōfessio oris tactū meruit diuine pie-
tatis. Felix tactꝰ ad quē tanta sequit virtus
et dixit [ſm fidē vestrā fiat vobis]. i. sicut fi-
des mētē illuminat: ita oculis lucē restituat
[Et] statim [illuminati sūt z apti oculi eoꝝ]
Fidei Ecce quanta est fides simpliciter credentiū:
virtus. q̄ meret tot donorū collationē z augmentū a
B deo vt oia possibilia sint credenti. Non eos
in via curat vt laudes hominū z iactātie glo
Chrisо. riā vitare doceat. vñ Chrisо. Rursus aūt hoc
Gloria erudit nos gloriā multitudinis expellere: q;
vitāda. eñ, ppe erat domꝰ ducit eos illuc singulariter
curaturus. Uñ z ppter hūilitatē etiā [cōmi-
nat eis necui dicant [vt ad fugiendā iactan
tiā z inanem gloriā nos instruat: vt eñ dicit
Chrisо. Chrisо. iustus cū laudat in facie: flagellatur
Justo mēte. Sed [illi] ceci illuminati [exeūtes] scilz
lauda- de domo [diffamauerūt eū] id est famā eiꝰ
tio fla- p miraculū factū diuulgauerūt [in tota ter-
gellū ē. ra illa] z publice nūciauerūt: z ppter memo
riā gratie nō potuerūt bñficiū tacere: sed nō
ingrati gratie dei facti sunt eiꝰ p̄cones z euā
Hiero. geliste. vñ Hiero. Dñs q̄dē ppter hūilitatez
fugiens iactantie gloriā hoc p̄ceperat: et illi
ppter memoriā gratie nō pñt tacere bñficiū.
Chrisо. vnde z Chrisꝰ. Si autem alteri videtur dicēs.
Gloria Uade z enarra gloriā dei: non est contrariū
dei non illi hoc sed vt valde conueniens. Erudit eñ
hois q̄- nos ipsos quidem de nobisipsis nihil dicere:
rendā. sed et eos qui volunt nos propter nos lauda
re prohibere. Si autem ad dei gloriā refert
nō solū nō prohibere: sed z inūgere hoc face
re. Ut eñ supradictū est solum prohibet dñs
publicari beneficia ad laudem humanā: sed
C nō ꝓhibet ꝫ enarrari ad dei gloriā. Ubi sciē
Precepti dum q; preceptum datur vel ad exequendū:
dādi tri vel ad probandum: vel ad instruendum. Pri
plex rō. mum obligat ad faciendum rē precepti. Se-
cundū ad sequendū voluntatem seu intentio
nem precipientis. Tertium ad discendū ali-
quid ex precepto: z hoc tertio modo [cōmina
tus est eis ne alicui dicerēt.] Unde non fuit
simpliciter inhibitio dicēdi: sed potius mora
lis instructio vt exēplo sui bona q̄ faciunt ho
mines velint latere: sed tñ vt ꝑsint alijs pro
dant inuiti: z iō isti nō sunt transgressi: quia
nō fecerūt contra intentionem precipientis.
Unde deus iussit taceri nō simpliciter: sed p
pter gloriam: sed taceri non potuit verū est
nō posse vtiliter propter aliorū salutē. Nam nō posse
vtiliter fieri dicitur scōm ius non posse fieri.
De hoc etiā habes supra de curatiōe leprosi.
Allego. CAllegorice vterq; populus cecus et sine lu
mine veritatis erat domino per hoc seculum
transeunte z nisi vterq; in domuum: id est in
sanctā ecclesiā veniat z verbo dei credat lu-
mē nō meret recipere. In ipa eñ ecclesia in
quā venit xps per carnē illuminantur ceci p
fidem xpi incarnati. vnde Remigiꝰ. Allego- Remig.
rice aūt p hos duos cecos duo ppli designā-
tur. i. iudaicus z gētilis. De vtroq; aūt ppło
in se credētes xps illuminauit in domo: per
quā intelligit ecclesia: q; absq; vnitate eccle
sie nullus saluari meret. Illi aūt qui credi-
derunt aduentū dñi p vniuersum orbē diffa
mauerūt. hec Remi. Spūaliter etiā duo ceci Moraliꝰ
sunt intellectꝰ et affectus: duo aūt sunt oculi oculi in-
intellectꝰ: dexter fides diuinitatis: siniſter fi tellectꝰ.
des humanitatis: duo sitꝰ sunt oculi affectꝰ
dexter amor bonitatis siue glorie diuine: si-
niſter timor iustitie vł gehēne. Et sic est qua D
drupleꝫ cecitas i quatuor oculis. Prima est er- Cecitas
ror circa diuinitatē: scōa est error circa hūa- quadru
nitatē. tertia est malignitas cōtēnens boni- plex.
tatē siue gloriā diuinā. quarta est p̄sumptuo
sitas nō videns gehennā z nō timēs iustitiā.
[Egressis aūt] de domo [illis] scz duobꝰ ce
cis iā illuminatis [obtulerūt ei] hoies illiꝰ
terre [hoiem mutū] et qđ peiꝰ est [habētem Muti de
demoniū] hic Chri. nō erat mutus a natura monia-
sz a demone insidiāte z linguā tenēte: z ideo curatio.
[eiecto] et expulso per dñm [demonio locu- Chrisо.
tus est] qz amoto impedimēto habuit loquē
di officiū sicut prius. In quo ſm Hylariū re Hylariꝰ
rū ordo seruatꝰ est: nā demoniū priꝰ eijcitur:
z tūc reliqua corpis officia succedūt. [Et mi
rate sunt turbe]. s. ex signoꝝ nouitate [dicē
tes. Nūq; appuit sic in israel]. i. talia mira
cula nō sunt visa iter iudeos. Ubi Chri. pre Chrisо.
ponebāt q̄dē ceteris eū: nō qz curabat solū:
sed qm facile z velociter z infinitas egritudi
nes z isanabiles sanabat. Pharisei aūt dice
bant in principe demoniorū eijcit demonia.
Quasi dicerēt: nō est hec ptās a se vel a deo
sed a diabolo. vbi Hiero. Quia virtutē nega Hieroꝝ
re nō possunt opꝰ calūniant. z Remig. Scri- Remig.
be nāq; z pharisei facta dñi negabāt q̄ pote Scriba-
rāt et q; non poterāt negare in siniſtrā partē rū malis
interptabant. Turbe nāq; i. deuoti z simpli tia.
ces opera dei cōfitebātur et cū dei reuerētia
z laude admirabātur: sz pharisei inuidi et
insidiātes expulsionē demonis principi de-
moniorū ascribebāt z opa dei calūniabātur.
Odiū eñ z inuidia faciūt interptari facta in Odium
deteriorē partē z peruerti iudicia. Pharisei phari-
aūt odiebāt xpm: qz acriter arguebat vitia seoꝝ.
eoꝝ: z iō miracula a xpo facta ꝑtute diuina
dicebāt eē facta arte magica: z eodē mō eie-
ctionē demonū factā p xpm dicebāt fieri vir
tute cuiusdā demonis supiorꝰ sibi familia- Beelze
ris z p̄uati quē vocabāt beelzebub cui iferio bub.
res demones obediebāt ad nutū de corpibꝰ
exeūdo. Sz istud inferiꝰ de alio demoniaco
rōnabiliter reprobat a xpo. Mistice aūt in
turbis confessio nationum in phariseis: insi-

delitas signat iudeorum. Et sicut in duobus cecis signatus est vterq; populus iudeorū et gentiū: ita in hoie muto et demoniaco generaliter signatum est omne genus humanum vnde predicatores obtulerunt dño hominez mutū. i. genus humanū mutū a confessione fidei demoniū habentez ydolatrie deditum. Sed [ejecto demonio] zydolatria relicta [locutus est mutus] z xpm confessus. Per istuz etiā mutū signat quilibet hō possessus a demone p peccatū mortale. et dicitur mutus qz loqui non potest meritorie: sed deo curand⁹ offertur qñ iusti pro eo deprecantur. et tunc demō ejcit qñ peccatū ipsius a deo p infusionē gratie relaxat: tuncq; soluit ei⁹ lingua ad dei p̄conia psoluēda. Qñ em̄ a demone p peccatū possidet ḡs si cōuertat z ad penitentiā redeat mox videbis mutū loq̄ntē deū laudātē seipsū accusantē z veritatē p̄dicantē. Phariseī aūt hoc demoniorū p̄ncipi attribuentes sunt hoies maligni bona aliorū deprauare z puertere studētes. Dñs aūt nō desistebat a p̄dicatione ppter illorū deprauationē docens nos accusatoribus nostris retribuere nō accusationes sed bñficia. vñ Chrisost. Voluit dñs ipso facto accusationē redarguere phariseorū dicentiū [in principe demoniorū ejcit demonia] demon em̄ cōuitiū passus nō benefacit sed nocet eis qui eū inhonorant: dñs autē cōtrariū facit q̄ post cōuitia z cōtumelias nō solū nō punit sed ēt nec increpauit quinimmo bñficia p̄stitit. Unde sequitur. [Et circuibat ie sus] hoc est ꝫ negligentes [oēs ciuitates et castella]. i. oia loca maiora z minora hoc est ꝫ locorū vel psonarū acceptores. vñ Theo. Non solum in ciuitatibus dñs predicabat sz etiā in castellis vt discamus parua loca non spernere neq; magnas semp querere ciuitates sz ꝫbū dei in vicis abiectis z vilib⁹ seminare. [Circuibat (inq;) docēs in synagogis eorū]. i. in locis cōmunib⁹ z debitis vbi erat cōuēi⁹ hoim: nō in latibulis sicut mos est hereticis [z p̄dicās euāgeliū regni]. i. legē nouā q̄ immediate ducit ad regnū qđ nō faciebat lex vet⁹ nō fabulosa inutilia vel curiosa [z curās oēm languorē] plixū q̄ sz nō sit multū vehemēs: grauat tñ ex diuturnitate [z omnē infirmitatē]. s. vehemētē q̄ grauat ex passionis acerbitate: vt nō p̄mone tm̄: sed z ope psuaderet. Ex quo patēt m⁹ta miracula hic in quodā gñali cōclusa ad confirmationē legis euāgelice a xpo facta. Hic em̄ ponūt miracula in gñali: qz euāgeliste nō poterāt oia facta xpi scribere in particulari. Nā vt dicit iohānes m⁹ta alia signa fecit ihesus q̄ nō sūt scripta in lib. hoc. Sicut em̄ in eccl'ia legit et dicit in martyrilogio z aliorū plurimorū sctō rū martyrū z cōfessorū atq; virginū. hac. s. de causa: qz karolus magnus fecit inquiri diligenter obitus z actus martyrū z aliorū sanctorū: z inuētū est q⁹ in dieb⁹ singulis occurrebāt plus q̄ trecēta festa: ppter qđ statutū ē vt in fine martyrilogij addat clausula predicta: vt saltē in gñali fiat memoria sctōz i die trāsit⁹ eoz: ita sil'r euāgeliste: qz nō poterāt oia miracula xpi in particulari scribere: iō frequēter multa cōcludūt in quadā gñalitate: sicut ptz hicz alibi in diuersis locis euāgelij. [Circuibat ḡ ihesus] nō ad deuorandū et p̄dendū: sz ad maxima beneficia eis afferendū: vnū quidē regni euangeliuz: aliud autē oīm egritudinū curationē: in quorū p̄mo salus aiarū: in scōo salus corpoz exprimit: z illos quos corpore sanabat extrinsec⁹ etiā mēte sanabat intrinsecus. Oīm qđē salutē affectabat et bonū cōe magis q̄ priuatū p̄curabat. Sed pchdolor hodie bonū priuatū magis q̄ cōe q̄rit: z p hoc in magna parte mundus destruit. Hoc aūt p̄cedit ex defectu charitatis q̄ non q̄rit q̄ sua sunt: sz q̄ alioz. vnde Chri. Hec est p̄fecta gratia charitatis qñ qs alijs festinat amplius vtilis z lucrosi⁹ esse q̄ sibi. Igit ad tā piū samaritanū: ad tā salutarem pastorē et medicū in oi necessitate semp est recurrēdū: z non solum animarū: sed corporū salus ab ipo solo est q̄rēda: z in eo tota spes nostra est ponēda: ipse em̄ meli⁹ nouit z cōsiderat qđ cuilibet expediat. vñ Aug. Bonū est vt de salute corpis nō satagas: nisi vt a deo illa petas. Si scit tibi p̄desse dabit illā Si nō tibi dederit: nō tibi p̄derat habere illā. Nouit de⁹ qđ expediat nobis. Jd agam⁹ vt sanū sit corpz nostrū a pctis. Et quādo forte flagellamur in corpore ip̄m deprecemur. Hec fratres ideo dixi ne qs q̄rat aliq̄d p̄ter auxiliū dei. hec Augu. Permittit qđē de⁹ tribulationes z tētationes aduenire z scit q̄ diu debeāt durare: ipse em̄ q̄ earū nouit p̄ncipiū z introitū: nouit etiā finē z exitū. Et ideo oia patienter feramus: z ad ipsum solum recurrētes oia sibi cōmittam⁹. vnde Chri. Orationibus cū diligētia intēdam⁹: z si nō acceperimus immorem⁹ vt accipiam⁹. Jdeo em̄ aliquādiu z annuere p̄cātib⁹ differt z tribulationes irruere p̄mittit: vt cōtinue ad ip̄m refugiamus: nec ab eo aliq̄n discedam⁹. Qz si quales in tribulatiōe sum⁹ tales essem⁹ etiā in requie nequaq; egerem⁹ afflictionib⁹ eruditi. Et quid dico de vobis. Et em̄ oēs q̄cūq; vnq; clariores induti sunt coronas a tribulationib⁹ z tentationib⁹ coronati sunt z famosi effecti. Que oia cognoscētes nō festinem⁹ in tpe inductionis mali: sed vnū solum erudiamur: vt viril'r cūcta tolerem⁹: nec de his q̄ nobis accidūt q̄stionē curiositatis moueam⁹. Scire em̄ qñ opz solui tribulationes p̄mittētis est eas aduenire: illatas aūt cū omni fere gr̄arū actiōe nostre est bone mētis opus. Quia si fiet oīa bona sequent. Ut igit hec z sequamur z p̄babiliores ħ z clariores illic

Pctōr cē setur de monia cus.

Chriso.

Parua loca nō spernenda.

Theo.

Languor Infirmitas.

Joh. xx.

Sctōrū numer⁹

Wundi peuntis causa.

Chriso. 1. Cor. x. z Lu. x. z Jo. x. z Lu. v.

Augu.

Exmat vj.

Chriso. F

Tribulatio coronat.

fiamus oñe quodcūq; supuenerit equo ao suscipiamus: gratias agētes ei qui sup oēs scit magis id qđ nobis expediat: z his q̄ genuerūt vehemētius nos diligēti z ad singula quecq; discrimina has vtrasq; excogitationes in nobisipsis cantātes iustitiā cōprimamus: glorificem⁹ autē in oibus deū p nobis cuncta facientē nobisq; oia prouidentē. Sic eñ facile z eas qui virtuti opponūtur expellemus insidias z immarcessibiles consequemur coronas. hec Chriso. ¶Oratio.

OOmine Jesu xp̄e lumen claritatis eterne illumina oculos meos interiores ne vnq; obdormiā in morte aie: vt p gr̄am illuminant⁹ oia q̄ agēda sunt videā z p eādē adiut⁹ adimplendum que videro cōualescā: ac inde tua bñficia enarrem ad tui gloriam z alior⁹ vtilitatē. Aperi etiā dñe os meū mutū peccata per infusionē gratie relaxādo et linguā meam ad tua preconia soluēdo: vt loquēdi gratia pcepta meipsum accusem: te deū laudē: p̄rimū edificem z predicem veritatem. Amen.

¶De missiōe ap̄lor⁹ ad p̄dicādū cum potestate curationū. Capi.lj.

A Mat. ix et.x. Mar.iij z Lu. ix



Chriso. Missio discipulorum opportuna.

¶Posita euāgelice legislatione p xp̄i p̄dicationē: z descripta eiusdē legis cōfirmatiōe: p miraculor⁹ operationē: nūc p̄fr ponitur p̄dicte legis p̄mulgatio p discipulorū missionē. vbi Chry. Attēde aūt oportunitatez missionis. Postq̄ eum viderunt mortuos suscitantē: mare increpantē: z cetera hmōi z sufficiēter virtutis eius demōstrationē susceperāt per verba et opera tūc eos emittit. Unde z glo. Nō ab initio misit illos: sz postq̄ viderūt paraliticos curatos z mortuos suscitatos. Quia q̄ multi iesum sequebātur: tum ppter predicationē audiendā: tum ppter infirmitatū curationē habēdā: iesus em̄ ita paup erat q̄ nec domicilū vbi caput reclinaret hēbat: set iō turbe sequētes eū fessi z vexati sub diuo sup terrā iacebant ppter qđ [videns] intuitu clementie [turbas] ad se ꝓgregatas viscera miserē cordie expādens circa ipsas [miser⁹] z compassus [est eis: q̄ erāt vexati] labore corporali z etiā spūali: scz corporū z peccatorum z abiecte [iacentes sicut oues pastorē] q̄ eos dirigeret [non habentes.] In quo pōtifices indeor⁹ redarguit qui magis lupi q̄ pastores erant. Unde Hieron. Uexatio gregis et ouium atq; turbarum: pastorum culpa z vitium magistrorum est. Sacerdotes em̄ z doctores illius tēporis, intenti auaritie nonya-

B Hiero. Pastor⁹ culpa.

cabāt debito modo eorum doctrine: sed erāt sicut lupi rapaces spoliantes populū bonis temporalibus per malum exemplum reuocantes a spiritualibus. Jesus vero tanq; pastor bonus pascebat eos continue verbo doctrine sue spiritualiter: z aliquādo etiā temporali subsidio corporaliter. Sicut autē tunc sic z hodie prochdolor multi qui pastores dicuntur: attamē ea que lupor⁹ sunt facere nō verētur. Non solū enim non emendant subditos: sed per negligentiā z mala exempla nocent eorum profectib⁹. Mittūt collectores decimarū z confiscatores rerū tpaliū: nō inq̄sitores hereticoz z emēdatores vitior⁹: et ideo tot z tāte hereses z sentes vitior⁹ in hortu ecclesie iā pullulāt z crescūt q̄ vix eradicari et exterminari possunt. Uexatio g̃ ouiū z negligētia pastorū fuit occasio mittēdi ap̄los ad predicādū pp̄o z sanādū infirmos: vt nō eēt necesse q̄ turbe currerēt post iesum tāto labore. Et q̄uis primo ap̄lis z postmodum septuaginta duob⁹ discipulis cū eos mitteret precepta q̄dā dñs dederit: tñ q̄ fere oia z his z illis z nō solū ipsis: sz z eorū successorib⁹ et imitatorib⁹ cōuenire videnť: ideo in sequētibus simul ordine congruēti ponunť. Cōsiderans itaq; iesus vexationē ouiū z negligentiam pastorū poterat dicere discipulis suis. [Messis quidē multa]. i. multitudo p̄parata ad hoc q̄ p fidē colligat z in horreū reponat. vñ z alibi dr. Leuate oculos vestros z videte regiōes: q̄ albe sunt ad messem. [Operarij aūt pauci]. i. doctores z p̄dicatores veri respectu tante multitudinis cōuertēde: q̄ adhuc nondum predicauerāt xp̄i discipuli. Messis est turba credētium in qua nūc sunt grana cū paleis. i. boni cū malis: sed in futura messione separabunť. dr em̄ vno modo messis collectio hoim ad fidē: alio modo collectio fideliū ad retributionē. Operarij sunt in ecclesia qui querūt opus nō otiū: onus nō honorē: alias nō decimas: p̄desse nō p̄eesse. Pauci aūt sunt operarij: sz m⁹lti ꝓductitij: pauci operarij: sed multi mercēnarij: pauci operarij salutē animarū querētes: sed multi q̄stuarij lucrū tpaliū sectātes. Et ideo rogandus est dñs vt operarios multiplicet et mittat eos: q̄ z si sunt q̄ bona audiant: desunt tñ q̄ dicāt. [Rogate ergo dñm messis] scz me qui ꝑm quod deus sum dominus messis [vt mittat operarios in messem suam] id est predicatores ad erudiendū populū: q̄ nullus fit aptus ad p̄dicationē verbi diuini nisi p gratiā dei z ab eo missus, imediate vel mediate. Ecce optima z necessaria oro quā quotidie debem⁹ deo facere: vt mittat inq̄t: nō vt ipsi se ingerāt sicut fures et latrones faciunt in messem suā. i. in salutē aiarū: ad hoc em̄ mittūtur: sz multi cōuertūt falcē suā in messem alienam. s. in tpalia ad q̄ nō dirigunť. Dñs

Jo. iiij. C

Messis allegoria.

Operarij.

Witti debent predicatores.

Rogarī vult de⁹ mittere ꝓponit: z tñ rogari vult: et hoc ꝓpter rogantiū excitandā charitatē z augendum meritū: quatenꝰ fideles sui non solū de opatione: verūetiā de affectu z volūtate remunerētur. Ex quo ptz ꝙ lz de⁹ velit aliq̄d facere: vult tñ q̄nq; ꝓ hoc a iustis exorari. [Et cōuocatis .xij. apl'is: dedit eis ptātem] eiciēdi spūs immūdos ab obsessis [z curandi oēm lāguorē] corpoꝝ [z infirmitatē] aiarū que quidē dñs facit potestatiue: sed discipuli fecerūt in eius noie. i. inuocatione z virtute. vñ Beda. Benignꝰ et clemēs dñs nō inuidet seruis atq; discipulis virtutes suas: z sicut ipse curauerat oēm languorē z oēm infirmitatē: apl'is q̄z suis dedit potestatē vt curēt oēm languorē z oēm infirmitatē. Sz multa distātia est inter habere z tribuere: dona rez accipe. Iste quodcūq; agit ptāte agit: illi si quid faciūt imbecillitatē suā z virtutem dñi cōfitenī dicētes. In noie iesu surge z ambula. hec Beda. Per istū numeꝝ apl'oꝝ duo denariū qui cōponīt ex denarioꝝ binario significaī ꝙ apl'i z eoꝝ successores debent ceteris implere decalogū legis z duo ꝑcepta charitatis. [Et misit illos binos] in signuꝝ charitatis q̄ requirīt in ꝓdicatorib⁹ z vt haberēt mutuo solatiū societatis: quia adhuc erāt infirmi: qñ aūt erant ꝑfecti: scz post pceptionē spūssctī misit eos simpliciter siue binos siue solos: qz tūc erāt spūsancto solidati. [Misit] inquā [illos predicare regnū dei] i. euāgeliū q̄ ꝓmittit regnū dei: z docet qualiter ad hoc iturz ꝓuenīt: quia per pniaz vel [ꝓdicare]. i. in sua ꝓdicatione penitētib⁹ ꝓ mittere regnū dei [et sanare infirmos] corporaliter et spūaliter. Hoc etiā quotidie facit ꝓdicatorib⁹ euāgelij si faciāt q̄ in se est: qz dat eis potestatē eiciēdi demones spūaliter de cordib⁹ hoīm z sanādi lāguores vitiorū. Instruxit etiā dñs apl'os quo ꝙerent et q̄d facerēt: quo vterenī z a quo abstinerēt: z a quib⁹ caueret et a quib⁹ nō timerēt. Sicut itaq; ex ꝑcedētibus z sequētib⁹ pōt intelligi nō nisi virtuosi sunt missi pauperes z expediti stabiles impigri z benigni: nō malis cōicātes nec cupidi dñt ꝓdicare regnū dei. [Misit] ꝫ [duodecim ꝑcipiēs eis et dicēs. In viā gētiū] scz q̄ ad gētes ducit [ne abieritz] vbi ꝓhibuit eis ne irēt ad ꝓdicādū gētib⁹ extra terrā ꝓmissiōis [et in ciuitates samaritanorū ne intraueritis] qui samaritani lz essent in terra ꝓmissionis: tñ erant partim gētiles z partim iudei: qz ceperūt libros moysi: z cū hoc seruierūt idolis. Ideo aūt apostoli fuerunt prohibiti predicare predictis gētibus: quia vsq; ad passionē christi nō erat magnū tempus: z conueniēs erat vt eius aduēt⁹ primo denūciaretur iudeis quib⁹ principaliter erat missus: z ideo ips q̄ erat vsq; ad passionem xp̄i futurū erat necessariū ad manifestandū iudeis per apostolos xp̄i aduētum. Et hoc est quod subditur [sed potiꝰ ite ad oues domus israel que perierunt] propter idolatrie peccatū et legis preuaricationem. Nō ergo negat quin aliquādo ituri sint ad gētes: sed potiꝰ z primo ad iudeos: ne iudei haberēt excusationē et causam nō recipiēdi dñm z euāgeliū: qz ad gentes misit apl'os dicētes se qui ꝓpriꝰ erāt esse reiectos. Vñ post resurrectionē ascēsurꝰ in celū dixit eis eūtes in mūdū vniuersum ꝓdicate euāgeliū omni creature. vbi Hiero. Nō est cōtrarius locus iste ei ꝓcepto quo postea ōr eūtes docete oēs qz hoc ante resurrectionē illud post resurrectionē ꝓceptū est: z oportebat prius aduentū xp̄i nūciare iudeis ne iusta haberent excusationē dicētes: ideo se dñm reiecisse: qz ad gētes z samaritanos apl'os miserit. vñz Greg. Redēptor noster priꝰ soli iudee voluit: z postmodū cūctis gētibus predicari: vtdum illa vocata ꝙerti renueret predicatores scti ad vocationē gētiū ꝓ ordinē venirēt: quatenꝰ redēptoris nri ꝓdicatiōe a ꝓpriis repulsa gentiles ꝓpl'os quasi extraneos q̄rerēt. hec Grego. ¶ Mistice in viā gētiū nō est adeundū. i. modus viuēdi eoꝝ nō est tenēdus z in ciuitates samaritanoꝝ ꝓ quas significanī cōuēticula hereticorū non est intrādū ꝓ cōsensum: sicut em samaritani. i. gentiles partim tenebāt vet⁹ testamētū: z partim negabāt: sic heretici partim ꝓfitenī fidē xp̄i z partiz negāt. Deinde ostēdit forma docēdi cū ōr. [Eūtes aūt ꝓdicate dicētes: qz appropinq̄bit regnuz celoꝝ]. q. d. Predicate quia prope est vt aperiaī ianua regni celestis. s. mea passiōe q̄ regnū ante xp̄i aduētū erat lōge: qz nullꝰ poterat illuc puenire. Hoc regnū diuersimode noīaī. Aliq̄n regnū dei a regnāte: aliq̄n aūt regnū celoꝝ o subditis angelis z sctis q̄ celi dicunī. Itē etiā qui ꝓpe est vt rex celorū regnet in hoībus sibi subditis in fidez hoībus obedientib⁹. Uel appropinquabit regnū celorū. i. xps qui est datoꝛ regni celorū. A predicatiōe igitur regni celorū incipit iohānes z xps z discipuli ei⁹. Et qz doctrina nō est efficax nisi assit ꝓbatio sequīt modus cōueniēs ad probandū veritatē huiꝰ doctrine. s. opera facta virtute diuina cū dicitur. [Infirmos] corpe vel mēte [curate mortuos] in corpe vel in aīa [suscitate leprosos] respsos maculis in corpe vel aīa [mūdate demones] ab obsessis crimina a pctōrib⁹ [eiçite] Hic ponunī quatuoꝛ gña miraculoꝝ ad ꝓdicatiōis cōfirmationē. Procedit autē ordo sm misteriū: qz infirmi sunt q̄ tētationib⁹ cōsentiūt: mortui sunt qui operanī et digna mortis opa faciūt leprosi sunt q̄ ꝙsuetudine se z alios inficiūt: demoniaci sunt q̄ cōtēnūt. Hec aūt ideo dñs cōcessit vt ipsa miraculorū operatio fidē ser moni eoꝝ faceret. vñ Hiero. Ne hoib⁹ rusti-

Beda. Miracula discipuloꝝ.

Duodenarius apl'oruz numer⁹ Mat. vi z Lu. x.

Missorū qualitates.

Samaritani.

Qñ gētibus ꝓdicare cōpetit.

Mar. vltimo. Hiero.

Grego.

Mistice

Regni celorum noia.

Miracula .iiij. gña apostolis cōcessa.

Cause miraculoꝝ cessaī.

Hiero.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

canis: absq; eloquij venustate indoctis: illiteratis pollicentibus regna celorū nemo crederet dat ptātē miracula faciendi: vt magnitudinē pmissorū ꝓbet magnitudo signoꝝ. vñ
Grego. ꝛ Grego. adiuncta sunt aūt p̄dicatorib⁹ sctis miracula vt fidē verbis daret ꝰtus ostēsa et noua facerēt q̄ noua p̄dicarēt. Et iterū. Hec aūt signa in exordio eccl'ie necessaria fuerūt vt em̄ fides cresceret credētiū miraculis erat
Chryso. nutrīēda. ꝛ Chri. Postea aūt steterūt reuerētia fideiꝫbiq; plantata. Si aūt ꝛ postea facta sunt pauca ꝛ rara fuerūt. Deide excludēs ab eis cupiditatē subiungit. [Gratis] ꝛ sine precio [accepistis: ptātē miracula faciēdi gr̄am
Gratis date. p̄dicādi ꝛ ministeriū] sacramēta dispēsandi ꝛ dona alia a deo vobis collata [gratis] ꝛ sine p̄cio [date] alijs eodē mō̄ḳ accepistis ne dꝫ sinat eē gr̄a sz merces videat: ne vilescat inestimabile dū p̄ciabile reputat. Quasi dicat
Hiero. Chryso. ꝰz Hiero. Ego magister ꝛ dñs absq; p̄cio hec tribui ergo ꝛ vos sine p̄cio date. vñ ꝛ Chryso. Ne videat eorū beneficiū superbiā eorū cōprimit dicēs: gratis accepistis ꝛ ab amore pecuniarū eos mūdos ꝓparat dicēs: gratis date. Et iterū. Quasi dicat. Nihil vos de vestro largimini suscipiētib⁹: neq; ei mercede ꝟ accepistis: neq; laborātes in ea ē gr̄a. gratis ei accepistis ita igit alijs date: neq; em̄ est cōdignū p̄ciū eoꝝ inuenire. hec Chri. Hec audiāt
¶ Contra symoniacos. symoniaci hoc audiāt illi q̄ spiritalia vēdere vel emere nō formidāt. Pro spiritalib⁹ ei actibus vt ꝓ administratione sacramētorū ꝛ predicatione vel miraculoꝝ opatione ꝛ cōsimilibus nō dꝫ aliquid q̄si p̄ciū accipi: qr nō est p̄ciū eorū dignū inuenire. Deinde ab omni eos liberat solicitudine vt vacationē omnē tribuat ꝟbo dei ꝛ tota solicitudo eorū cōgregata cōuertat ad predicationē euangelij di. Nihil tuleritis in via [eūtes ad predicādū] neq; aurū: neq; argētū: neq; pecuniā aliquā in zonis ꝛ bursis [vestris] ad prouidendū. s. vobis in via de necessarijs [neq; sacculū neq; peram]. i. repositoriū ciborū ad portandum in via [neq; panē] qui magis videt necessarius inter alia ꝛ multo minus cibaria delica
Contra pōposos monachos. ta. [Neq; duas tunicas]. i. vestes supfluas [habeatis] quotquot em̄ sunt necessarie ꝓ vna reputant [neq; calciamenta]. s. integra qr apostoli sandalijs vtebant. [Neq; ꝟgā] que. s. itinerarijs p̄bet auxiliū. Qui em̄ dñi ꝰz auxiliū cur baculi vel alterius rei q̄rat p̄sidiū? Sed si ꝓhibet virgā ꝛ quedā alia q̄ vident necessaria quid de equis ꝛ equoꝝ phaleris vel ceteris supfluis? Ubi ois cupiditas ꝛ auaricie occasio ꝛ solicitudo tēporaliū tollitur: omne supfluū amputat ꝛ sola necessaria concedunt. Denicq; expedit via ꝛ fugit timor crescit securitas. vñ nō imerito poeta Iuue.
Saty.x. ait:. Cantabit vacuus coram latrone viator. Hoc ergo totū dicit ad excludendū a predicatione verbi diuini solicitudinē temporaliū. Tpaliū temporalia em̄ in sui acquisitione molestāt solicitudo pscrieū: qr iam sunt quasi mēbra ipi habēti incorporata: et ideo magis trahunt aīm hois ad inordinatā dilectionem sui: ꝛ qr hoc suffocat verbū dei: ideo non debet esse in predicatoribus euāgelij. Igit vt dicit Grego. tanta pre
Grego. dicatori debet in deo esse fiducia: vt pūtis vite sumptus: q̄uis nō prouideat: tū sibi hos nō defecturos certissime sciat: nedū mēs eius occupatur ad tēporalia min⁹ alijs ꝓuideat eterna. Et ꝓm Greg. nazāzenū. Hoc summa
Grego. nazāze nus. est: vt adeo virtuosi existāt q̄ nō min⁹ ꝓpter vite modū q̄ ꝓpter eoꝝ verbū euangelū ꝓficiat. vnde ꝛ ꝓm Chrysost. hoc etiam eis dñs
Chryso. precepit: vt per habitū ostēderent quantū a diuitiarū desiderio distabāt. Et ꝓm Theo-
Theophilus. philū vt videtes eos p̄dicare pauptatē acq̄scāt cū apli nihil habēt: ita aūt exp̄sse prohibuit possessionē tēporaliū: qr sic oportebat in primitiua ecclesia: vt ostēderēt omnia gubernari dispensatione diuina: et ostenderet virtus fidei ꝓtra errores hominū qui cursu siderum vel fortuna credebāt agi oia: ꝛ hoc adhuc competit apostolicis viris apl'oꝝ successorib⁹. Quidā tū sunt q̄ potestati nō paup
S Rōnes paupertatis p̄dicatoꝝ alij seruare teneant tati succedere volunt: cum tamē nō potestati: sed paupertati regnū celoꝝ sit ꝓmissum. Tres ḡ sunt rōnes quare hoc p̄cepit. prima ne sint quasi cupidi ꝛ ambitiosi. scōa ne sint soliciti quasi pusillanimes. tertia vt mitten tes virtutē ostēderet q̄n nihil eis deest. Si q̄ritur an alij ad hoc obligātur dicēdū q̄ cōsiliū est nō p̄ceptū Sz certe nō auderet aliqs vtiler sanū ꝓsiliū repellere in facie ei⁹ quāto magis illud qō dedit magni ꝓsilij angelus. Et q̄cūq; huic cōsilio fiducialiter adhereret non dubiū quin de⁹ sufficiēter sibi ꝓuideret. Quādo em̄ missi fuerunt apostoli ad predicādū sine sacculo ꝛ prouisiōe aliqua necessaria: fuit diuinit⁹ eis laute ꝓuisum: qr nihil eis defuit: q̄n ꝟo relaxatū fuit illis ꝓuidere sibi de necessarijs in via passi sunt penurias m'tas postea. Hoc aūt fecit de⁹ ad dādū fiduciā pauperib⁹ p̄dicatoribus ad exequendū cōstāter predicandi officiū. Ubi nota pulchrū de duob⁹ religiosis vltra mare ad terrā sanctā profectis exēplū. Cū em̄ vltra mare ꝛ redeūdo circa mare adhuc inter ignotos eēnt
Religiosi peregrini. semp in deo solo spem habebāt: ꝛ nihil de necessarijs eis deficiebat. Cū aut̄ peruenissent ad dulce natale solū dixit vn⁹ inter eos ad alterum. Mō̄ pericula euasim⁹: qr iam in terra nostra ꝛ inter notos sumus. Et cū sic ponerent spez in hoie inceperūt in necessarijs deficere ꝛ maiorē passi sunt penuriā q̄ ante. ¶ Et qr quodā mō nudos ꝛ expeditos ad predicandū discipulos dñs miserat seueritatē precepti in sequēti sentētia tēperauit dicēs.

Victo⁹ a pdicato ribus ac cipiēd⁹. ſ. cor. ix

[Dignus eſt em̄ operarius]. i. predicator qui operat opus dei ad vtilitatem proximi [cibo ſuo]. i. neceſſarijs ad vitā: quia in cibo intelligit etiā veſtimentū z domiciliū ſine quibus decenter nō viuit genus humanū. Quaſi diceret. Tātū accipite quātū in victu z veſtitu vobis neceſſariū eſt. Uñ z apoſtol⁹ replicat.

ſ. cor. ix. ſ. tim. vj

Ordinauit deus his q̄ euangeliū annunciāt de euangelio viuere. Et iterū habētes victū et veſtitū his contēti ſimus. Hinc eſt q⁹ diaconus p̄ceditia preſbytero quaſi miſſus a domino ad predicandū euangeliū: cui ſubdiaconus fert puluinar quo liber ſuſtentat: q⁹ alij debēt predicatorē ſuſtentare. Dignus eſt em̄ operarius mercede ſua: nō ſolum eterna que debet in patria ad remunerationē: ſed etiā tēporali que debet in via ad ſuſtentationem. ſ. conuenienti victu ac veſtitu et domicilio hic eſt duplex honor quo digni ſunt qui bene preſunt. Nam ſm Grego. Merces predicationis hic inchoatur z in celo perficitur: quia vni noſtro operi due mercedes debent. vna in via que nos in labore ſuſtentat: alia in patria q̄ nos in reſurrectione remunerat. Ergo qui nō operat nec laborat: nō mandu cet nec mercedē exigat. Ecce quare precepit eis nihil ferre: q⁹ omnia debentur eis pro labore. De iure em̄ naturali ē z diuino: ac etiā hūano: vt illis qui ſeruiūt cōmunitati in ſpiritualibus. ſ. in diuino cultu z doctrina p̄uideant a cōmunitate in tēporalibus neceſſaria. Nō ergo p̄hibuit eis ferre neceſſaria ad ſuſtētationē huius vite: ſed vt demonſtraret hec eis deberi ab illis quib⁹ predicarēt: nec oīno z ſimpliciter precepit eis illa: ſed magis ad reuocandū eor̄ affectū ab inordinato amore tēporaliū vt nō q̄rerent ſuperflua ſed eis ſufficerent neceſſaria q̄ in eis nō defectura dñs ordinauit dādo eis poteſtatem ſumēdi ea ab his quibus euāgeliz abant: z ſic carnalia meterent qui ſpiritualia ſeminabant.

Grego. Predicatorum merces

Uiuere de ſuo licet p̄dicantib⁹. Augu.

Nec tñ inobediētes ſunt qui de ſuo iure credunt. vñ Augu. Apparet autē hec nō ita precepiſſe dñm: tanc̄ euangeliſte viuere aliūde nō debeant c̄ eis prebentibus quibus annūciant euāgeliū. Alioquin cōtra hoc preceptū feciſſet apoſtolus qui victum de manuū ſuarum laboribus tranſigebat: ne cuic̄ grauis eſſet ſed poteſtatē dediſſe apoſtolis i qua ſciret ſibi iſta deberi. Cū em̄ a dño aliquid imperat niſi fiat inobedientie culpa eſt. Cū aūt ptās datur licet cuic̄ nō vti: z tāc̄ de ſuo iure credere. hec Augu. Et nota ſm Chriſo. q⁹ Matheus z lucas nō calciamenta: nec̄ baculum portare pmittit quod oñdit pfectiſſimū eſſe. Marcus v̄o iubet baculū aſſumere z ſandalijs calciari q̄ dictū eſt pmiſſiue. Unde z illud de duabus tunicis nō portādis exponit Hiero. nō ad literā: ſed q⁹ vna tunica dicat veſtimentū neceſſariū: ſecūda ſupfluū: ne alio veſtiti aliud nobis futurorum timore ſeruemus. Sed ſi non ꝓpter timorē multo minus ꝓpter oſtentationē. In quo cōprehendūtur qui partes veſtiunt z archas implent: et qui equos mutatorijs veſtimētorum onerant. Unde z Augu. hoc de duab⁹ tunicis intelligendū eſt: ne quiſc̄ eorum preter eā quā eſſet indutus aliā portandā putaret ſolicitus ne op⁹ eſſet cū illa poteſtate poſſet accipere. In Matheo etiā z in Marco virga accipitur equiuoce. In Matheo em̄ accipitur nō ꝓ metaphorice. vt ſit ſenſus nec̄ virgaz: id eſt tanda. nec minimas res. Uel non innitamini ſubſidio tēporali ſicut corp⁹ innitit baculo ſuſtentāti z ſimilib⁹. In Marco aūt vbi dicitur: niſi virgā tm̄ accipitur ad literam: per quā tamen intelligitur poteſtas accipiēdi ſumpt⁹ qua vti potuerūt vel nō vti ſm q⁹ voluerint. Unde doctores hebreoz̄ in ſignū doctrine virgam in manu portabāt: q⁹ apud iudeos ſuetum erat prouideri eis de victu a populo quē docebāt: ideo xp̄s voluit q⁹ hoc eis pro alia p̄miſſione ſufficeret. ꝓ hoc em̄ oſtēdebat q⁹ populus cui p̄dicabāt p̄uidere eis debebat. Igitur nō prohibet dñs neceſſitatē: ſed ſuperfluitatē z prohibet euangeliū annunciantib⁹ nimiā curam z ſolicitudinē de temporalibus ne velint portare vltra neceſſaria aliud timētes q⁹ ſibi deficiat. ¶ Item vt ſub quāta feſtinatione ad predicādū ꝑgere debeant oſtēdatur. adiū xit. [Et neminē p viā ſalutaueritis.] Nō ſimpliciter ſalutationē p̄hibuit: ſed cū mora confabulatione hāc fieri noluit: ne occaſione ſalutationis impedirentur a curſu predicatiōis quo minus cito ſalutē predicarēt auditoribus. Uel p̄hibuit ne ſalutarēt: ſcz ex curioſitate ſicut quidā faciūt qui nō ex ſtudio ſalutē optandi ſalutare cōſueuerūt: ſed nō p̄hibuit hoc fieri ex charitate: z ad ꝓſulendū ac ſtudio optādi ſalutē. Ubi oſtēdit quāta diligētia z feſtinatiōe predicator verbi diuini dz officiuz ſibi iniunctū exercere: quia non debet ab officio hmōi ꝓpter familiaritatē cuz aliquo retardari. Et ideo predicator multū dz plangere tp̄s quo pretermittit fructū predicationis: et ſic aliq⁹ debēt plāgere tp̄s quo pretermittūt ſpūalia exercitia ad eor̄ ſtatū pertinētia. Item oīz eis aperiens domos de neceſſario cibo fecit eos conſidere dicēs. [In quācūc̄ aūt ciuitatē aut caſtellū]. i. i q̄cūc̄ loca maiora vel minora [intraueritis interrogate q̄s in ea dignus ſit]. i. fidelis z bone fame z nō ſuſpect⁹ ipſe vel loc⁹ eius ne infamia ſuſcipiētis fama z dignitas p̄dicatorū maculet z eor̄ predicatio z doctrina deturpetur ac tanc̄ ſuſpecta impediat. Ubi Hiero. Teſtimonio vicinoꝝ z per famā eligendus eſt hoſpes: ne ei⁹ infamia p̄dicatio ledat. Ergo multo magis eligendus eſt dignus. Item hoc dicit

Ptāte nōvti lz. Chriſo.

Tunice due. Hiero.

Salutare invia phibet.

Hiero. Hoſpes eligendus.

vt sciat hospes se magis gratiā accipe ꝗ̄ da re. [Et in quācūq; domū intraueritis] causa hospitādi [in eadē manete] nō sine honesta causa inde exeundo: nec curiose z inutiliter discurrendo [donec exeatis] trāsituri. s. alio ad predicandū. Nō est tñ intelligēdū. q; per hoc velit excludere causas honestas exeūdi vt ad docendū vel aliquid hmōi faciendū: cū ꝓpter hoc intrauerint ciuitatē vel castellū: sz ꝓ hoc vult discursus vagos excludere qui nō debēt esse in p̄dicatore: sz magis cessante necessitate exeundi oz vacare cōtēplationi: vt ibi hauriat qō populo postea effundat.

Discurs⁹ vagi phibent

2 Sobrietatē z tē perātiā p̄cipit

¶ Itē hortat eos ad tēperantiā dicēs [edentes z bibentes q̄ apud illos sunt]. i. nō q̄rentes nec q̄rī facientes extra domū delicata et superflua q̄ apud illos nō sunt: sed manducate q̄ vobis sponte apponunt z offerunt ab illis ꝗ̄uis modica sint z vilia nō q̄rētes lautiora vel plura etiā si apud illos sunt talia: z certe ꝗ̄to pauciorib⁹ z vilioꝛib⁹ vtunt tanto ampli⁹ implent qō hic oꝛ Dignū est vt ibi maneant z ab eis cōsequant terrena quib⁹ offerūt celestia [dign⁹ est em̄ operari⁹ mercede sua] nō solū eterna i patria ad remunerationē: sz etiā tēporali in via ad sustētationē. Itē iubet ne de domo ad domū quadā vaga facilitate de migrent z hospitē ꝓpter lautiora habenda nō mutēt quē etiā ex hoc infamare possent.

Hospes non mutandus

Chrisо.

Chrisо. Ut̄ iubet hoc iō ꝑm Chri. ne leues z vagabūdi discursores videant z gulosi q̄b⁹ nō sufficit vni⁹ hospitis victꝰ necessarī⁹: z ne cōtēnere z iniuriari seu cōtristari viderent suscipientē vt ingrati. Duo ꝙ hic mādant vnū de electione hospitij: aliud de imꝑmutatiōe electi: nec oꝛ hic quin liceat p̄dicatori aliq̄n mutare hospitiū: vel cū alijs comedere maxime vt non ḡuet hospitē suū: dū tñ ad dignos diuertat et honestos: sz phibuit dñs mutationē hospitij trip̄lici. vna est vitatio leuitatis q̄ nullo mō oꝛ apparere in predicatore: alia suspitionis gulositatis: q; hoies cōsueuerūt nouos hospites lauti⁹ ꝓcurare: tertia declinatio infamie hospitis: q; si dimitteret videret idign⁹.

M Hospitij non mutandi rōnes.

Itē iubet vt cū bñdictiōe intrēt domū dicēs. [Intrātes aūt in domū salutate eā]. s. familiā. s. hoies habitantes in ea: vt sit lata relatio. s. añcedens ꝓ cōtinente z relatiuū ꝓ contentis [dicentes: pax huic domui]. i. familie vt qui cibū z necessaria recipiunt salutē z pacis bñficiū largiant. Qꝛ p̄dicator oz habitantibus in domo quā intrat pacē offerre z optare: z nō solū optare: sed etiā euāgeliū xp̄i qō est euangeliū vere pacis p̄dicare z eos ad pacem iternā z fraternā inducere: ac salutē habitātū bonis ꝟbis z exēplis ꝓcurare: vt appareat eos legatione fungi ꝓ xp̄o ihesu q̄ est vera pax z salus oīm. Ob hoc solū vicarijs

N Paruo dis ab

apostolor. s. epis p̄cipuis ecclesie sponsis: sz i p̄ncipio misse: salutare populū z dicere pax vobis. Pax pctōrū: pax temporis tandē: pax ep̄is in eternitatis. Fit ergo introitus cū optatione p̄ncipio salutis: salus cū optatione pacis: z hec duo misse di sunt optanda hospitibus: salus in amotione malor: pax in adeptione bonorū salus ꝺ̄ piculū dānatiōis: pax quantū ad bonū recō ciliationis. Hunc aūt modū intrandi z salutandi dñs dedit: vt ex hoc ostēderet ad q̄d veniret pacē. s. facere: bella sedare: p̄dicatores nō de nugis: sed de salute aiarū loqui debere [z si fuerit domus illa digna] recipiendi pacē oblatā. i. si fuerit ei⁹ familia ad vitam eternā p̄destinata: z ibi fuerit fili⁹ pacis. i. amator vel obseruator vel heres pacis ad pacē eternā oꝛdinat⁹ [veniet] z reqescet [super illā pax vestra] a vobis nunciata z eis optata q; oꝛo vestra z p̄dicatio habebit ibi effectum recipientq; pacifice vestrā. doctrinā z sequētā ꝙ ꝓuocat ad pacē eternā. [Si aūt nō fuerit digna]. i. ad vitā eternā nō oꝛdinata z nullus doctrinā vestrā receperit z secutus fuerit vos tñ nō eritis sine fructu nec ꝓ uati merito vestro: q; [pax vestra]. i. meritum z merces optate pacis: ad vos reuertet. nā vobis a deo recōpēsabit z ꝗ̄uis nō habeat ꝗ̄tū ad ipsos effectū: vos tñ hēbitis mercedem inde apud deū a quo ꝓ labore vestri opis reddet vobis p̄miū. [Et q̄cūq; nō receperit vos] hospitio necessaria vobis ministrādo: neq; audierint sermones vestros: vestris monitis obtēperādo: exeūtes de domo vel ciuitate illa excutite puluerē pedū vestrorū i testimoniū illis: siue signū. s. triplex q; iudei signa q̄rūt z mos fuit iudeorū typicis z figuratiuis vti opib⁹. Primū vt dicit Hiero. in testimoniū laboris sui: s. q; ingressi sunt ciuitatē z p̄dicatio ad illos p uenit. [Excutite ergo puluerem]. i. minima itineris z laboris que pro illis sustinuistis exponite z erit eis occasio maioris dānationis. Secūm signū est: q; puluis in pedibus signū est laboris: excussio puluer is inutilitatē signi ficat laboris: inutilia em̄ excuti solēt z abijci. Excutiendo ergo puluerē ostendūt q; inani ter laborauerunt: z iō inexcusabiles erūt nec iniuste dānabunt qui salutē sibi oblatā recipere noluerūt. Tertiū signū est: vt ostēderēt se ab eis nihil terrenum querere: nec etiam minimū de terrenis opib⁹ accipe: vt nec etiā puluerē de terra sua sibi paterent adherere cū incorrecti fuerint z euangeliū spreuerint. Ergo nihil vnq; nec ēt necessaria accipiāt ab incorrectis z a cōtēptoꝛib⁹ euāgelij z idignis. Vel [excutite puluerē pedū]. i. leuia pctā q̄ solēt ex talib⁹ accidere etiā in hoib⁹ ꝓfectis.

Signū triplex. Hiero. Puluer is excussio.

¶ Moraliter pedes iubent excuti in signū excussionis terreni appetit⁹ vel hūane laudis. Prohibent. q̄ in p̄dicatoꝛib⁹ z ꝓlatis sarcinaꝝ multiplicitas: victꝰ curiositas: tpaliū cupiditas: vestiū superfluitas: instabilitas: z malorū cōicabilitas. Et ne leuis culpa videat aplos

Moraliter

nō recipere subdit. [Amen dico vobis tolerabilius erit terre sodomorū et gomorreorū in die iudicij ꝙ illi ciuitati]. i. habitatoribꝰ illiꝰ ciuitatis q̄ spreuit vos z sermones vestros.

Hiero. Huius rō est ꝑm Hiero. qz illis nō fuit ꝑdicatū: huic aūt cū ꝑdicatū sit nō recipit euāgeliū

Raba. z ꝑm Raba. qz illi solū legē nature trāsgressi sunt: sz isti ēt legē scriptā z dicta ꝓphetarū z apostolorū. Non fit cōparatio horū ꝙtū ad

O grauitas pcti ꝑdicato rē repudiantis pctm̄ carnale quo sodomite grauius peccabant: sed ꝙtū ad pctm̄ inhospitalitatis quo isti magis peccabāt: qz de illis ōrq egeno manū nō porrigebāt: sz isti tātos post auditā veritatē repellebāt: z nō est dubiū q grauiꝰ peccatū est negare victū seminātibꝰ spūalia quibus tenent̄ hoies de iure naturali diuino et hūano ꝙ manū nō porrigere egeno simplici spūalia nō seminānti. Cui em̄ multū datū est

Beda. multū q̄r̄et ab eo. vñ Beda. Sodomite z si in hospitales fuerint inter cetera carnis alieq̄ flagitia: nulli tñ apud eos tales hospites q̄les apostoli repti sunt: et loth quidē aspectu z auditu iustus erat nō tñ ibi aliq̄d docuisse aut signa fecisse phibeť. Vñ z Remi. Spāl'r

Remig. Sodomitici criminis detestatio. tñ sodomorū z gomorreorū mentionē facit: vt p hoc demōstret qz illa pctā sunt deo magis odibilia q̄ fiunt ꝫ naturā: p quibꝰ delet⁹ est mundus aquis diluuij z q̄tuor ciuitates submerse z mūdꝰ quotidie diuersis malis affligit. Vñ ꝑm Hiero. videns dñs hoc pctm̄ i carne pene desijt incarnari: qz naturā quā assūptur⁹ erat corruperāt. Sūma ei mūdicia talē

Hiero. Eiusdē abominatio. summā immūdiciā maxime abominat̄: z sustinere nō pōt. Vñ etiā dicit Augu. Qui aūt

Augu. faciendo qđ malū est: etiā mala cōsuetudine se implicant: vt ipsa cōsuetudo mali non eos sinat videre: qz malū est: fiunt defensores malorū factorū suoꝝ: irascunt̄ cū reprehēdunt̄: intantū vt sodomite quōdā dicerēt loth reprehendēti nequissimā volūtatē: habitare veni

Se. rix. stiꝫ nō leges dare. Tāta em̄ ibi nephāde turpitudinis ꝓsuetudo erat: vt iā nequitia esset iusticia z phibitor potiꝰ reprehēderet ꝙ fa-

Eiusdē punitio ctor. hec Aug. Quā grauiter aūt hoc pctm̄ deꝰ punierit testat̄ mare mortuū siue diaboli: vere mortuū: qz nil viuū recipit: z diaboli: quia instinctu eiꝰ q̄tuor ciuitates igne sulphureo

Mare maledictum. ꝓcremate i illud submerse sūt. Vñ mare maledictū ēt appellat̄ semp fumās z tenebrosuꝫ de vaporibꝰ q̄si sit iferni caminꝰ. Est vltra hierico nō lōge positū: diuiditq̄ iudeā z arabiā z hz i latitudie septē leucas. Et lz q̄nq̄ ciuitates fuerit dēstructe ꝓpt̄ hꝰ pctm̄ tñ due notant̄ tm̄: qz maiores z famosiores erant in multitudine populi et turpitudine pcti. ¶ Oro.

Omie iesu xp̄e qui discipulos tuos ad ꝑdicandum mittens dediſti eis potestatē curandi: ac precepta viuēdi z cōuersandi: dirige pedes meos in viā pacis z da mihi salutē mentis z corporis: vt habeā in opibus iusticiā: in moribus disciplinā z in omnibus tuū timorē z amorē: mortifica in me oīa vitia: meq̄ tuis donis interius z exterius restaura: vt ea que discipulis tuis precepisti pro modulo meo merear imitari: z cum ipsis eterna gloria de tua misericordia munerari. Amen.

¶ De patiētia in aduersis habenda. Capitu. lij.



Et quia omnem solicitudinē discipulorū abtecit et eos signorū ostensione armauit ac ferreos q̄sdam operatus est z fecit ab omnibꝰ huiꝰ vite negocijs eos eruēs z ab omni tēporanea solicitudine liberans: nunc post ꝓspera dicit etiā illa q̄ debent eis cōtingere mala ad ꝓliandū cōtra mundū z diabolū eos preparans: z ad patiētiam cōtra aduersa toleranda instruens: qz vt dicit Seneca. cuius dolori est remediū patientia. Et hec precipue discipulis erat necessaria. qui em̄ (vt dicit Grego.) locū ꝑdicationis suscipit mala inferre nō dz: sz tolerare: vt ex ipsa sua mansuetudine irā seuientium mitiget: z peccatorum vulnera in alijs ipse afflictionibus vulneratus sanet. dicite ergo. [Ite] scilicet ad predicationis officiū [ecce ego] dominus z magister vester qui vos elegi: vos docui: ego dñs omnipotens qui vos armaui: ego cui nemo resistere valet: ego in quā q̄ dñs sum messis [mitto vos] hoies electos doctores istructos: milites armatos: medicos: peritos [sicut oues]. i. simplices z innocentes p arma vos nō defendentes: vt lacte doctrine alios nutriatis: exemplo mansuete cōuersationis attrahatis: pro eis etiā corpora exponatis [in medio lupoꝝ]. i. scribarū z phariseorū z aliorū crudeliū psecutorū z detractoꝝ qui dicūtur lupi ꝓpter rapacitatem: crudelitatē z dissimulationē. q. d. Sicut mansueti inter crudeles ad patiendū itis: patientiā z innocentiā custodite. Non vos defendatis: qz oues estis: seuiāt illi q̄ lupi sūt. ¶ Mirabilis venator est dñs q̄ p agnos siue oues capit z devincit lupos p patientiā vincit potentiā. Et bene dicit [in medio lupoꝝ] vt patientia sit quasi centrū ad oēm iniuriā circūdātē. Item [in medio] per cōmunē omnium cōuersationē: ac propter ouiū vnitatē in fide z lupoꝝ pluralitatē in errorib⁹. Et hec vnitas maxime facit vincere: qz vt dicit Ambro. ois pugna vnanimiter aggressa parit victoriā. Dicit aūt. [Ecce ego mitto vos] vt dum mittentis ptās cōsiderat̄ periculi magnitudo nō timeat̄. vnde Chriso. Que igit̄ horum erat consolatio? Mittentis virtus. Ideoq̄

A Mat. x.

Patientia ꝑdicanti necessaria Grego.

Venator mirabilis dñs.

Ambro.

Mittentis virtus Chriso.

hoc ante oia posuit dicens ecce ego mitto vos
Sufficit hoc ad cōfitēdū z nullum formidan
dum superuenientiū: vides auctoritatē vides
potestatē: vides virtutē inexpugnabilē. hec
Chrisо. Mittit dominꝰ discipulos sicut oues
inter lupos: sed heu hodie multi prelati sunt
inter suos sicut lupi inter oues. [Estote er-
go prudentes sicut serpentes] ꝓtra scribarū
astutiā z fallaciam: scz ad intelligendas z ca
uēdas fraudes z insidias (z simplices sicut co
lūbe) ꝫ tyrannoꝝ crudelitatē z maliciam scz
ad sustinēdas z ignoscēdas lesiones z iniu-
rias. Prudētia ē necessaria in ꝑcauēdis ma
lis: simplicitas in faciēdis bonis. q.d. Sicut
serpētes residuū corporis ꝑ capitis periculo
exponūt z caput in quo vita est toto corpe oc-
cultando custodiunt z letale vulnꝰ excludūt:
ita z vos totius corporis periculo caput vr̄m
id est me ac fidē z animā integre z incorrupte
seruate z custodite: z sicut colūbe sine felle z
amaritudine malicie sunt z nulli malū faci-
unt: ita z vos innocētiā custodiēdo malū iferre vel referre alīs nolite: vt ꝑ prudētiā ma
lum deuitetis z ꝑ simplicitatē nulli malū fa
ciatis. Pōt etiā prudētia serpentis cōsidera
rium tribꝰ: veterē enim pellē ad arctū foramen
deponit. Corpus ꝑ capitis salute exponit: z
cū sit frigide nature solez diligit. Pellis depo
sitio ptinet ad incipiētes q̄ debent deponere
ꝑm ꝓsentiā cōuersationē veterē hoiem cū acti
bus suis. Corporis expositio ꝑ capite ad ꝑ-
ficientes pertinet q̄ ꝑ mente defendēda q̄ est
caput hois totū hominē morti tradūt. Solis
dilectio ptinet ad ꝓfectos q̄ insistūt diuine cō-
templationi: qua z illuminātur z inflāmātur:
sic enī serpens ꝑpter duo diligit solē: ꝑpter
calorē quo natura figurat: z ꝑpter lucē qua
illuminat: qz cū senescit amittit visum ꝫ ad
radios solis directe oculos opponēs recipit
eum. In hīs tribꝰ nos dñs voluit assimilari
prudentie serpentis: ꝫ nō in venenata cōple
xione: nō in lingue partitione: non in anfra
ctuosa deambulatiōe. Simplicitas similiter
colūbina debet esse in tribus: scz cognitiōis
in iudicādo habet enī blandos oculos: z dul
cem aspectū affectiōis in diligēdo figit enī i
amore ad genus suū vñ z frequentat osculū
intentiōis in operādo residet enim sup fluen
ta aquarū vt accipitris insidias caueat ꝑ vm
bram. Et ꝑm Remigiū bñ adiungit prudētie
simplicitatē. Quia simplicitas absq; prudē
tia facile decipi pōt: z prudētia periculosa est
ad decipiendū nisi simpliciter tēperet. Unde pa
tet q̄ astutia vulpina vituperabilis est: et si
militer ruditas bouina: ꝫ medium est tenēduz
z medio modo est incedēdū. vñ z Greg. Utra
q; necessario in āmonitiōe coniunxit vt sim
plicitatem columbe astutie serpentis instrue
ret: z rursus serpētz astutiā colūbe simplici-
tas obtēperaret. vñz Chrisо. Estote ergo pru

dentes sicut serpentes ad intelligēdas frau
des: estote simplices sicut colūbe ad ignoscē-
das iniurias. Nolo vos eē semp q̄si colūbas
ne ꝑpē simplicitatē nimiā ꝑ seductionē in la-
queū incurratis. Nolo vos eē semp sicut ser
pētes: ne ex corde ꝫ aliquē venena fundatz z
ꝫ ꝑm tēpus z psonas mutetis z mores. Et vt
breuiter dicā: estote prudētes sicut serpētes
vt oē malū intelligatis z caueatis estote sim
plices vt colūbe vt nō faciatis vllū malum:
qz intelligere malū laudabile est facere autē
vituperabile. Nec q̄ intelligit malū ille facit ma
lū: sed q̄ facit malū. hec Chrisо. ¶ Et subiun
git aperiēdo q̄s lupos dixerit [Cauete aūt ab
hoibus]. s. lupis deteriorib⁹. i. ab hoim per
suasionib⁹ q̄ grūt fraudulēter vos decipe: z
violēter puertere. Ubi se exponēdo dñs decla
rat q̄ lupos nō bruta: ꝫ hoies dixerit. vnde
Chrī. ita dixit. Attēdite vobis ab hoib⁹ q̄si a
q̄buldā pessimis malis z sup oia malis ostē
dere volēs: qz ꝑ oib⁹ malis hō ē pessimū ma
lū. Nā si bestie eū cōparare volueris: peiorē
inuenies eū. Bestia enī q̄ruis crudelis tñ qz ir
rōnabilis ē decliabit ab hoie crudelitas eiꝰ.
Hō aūt crudelis cū sit irrationalis nō facile
euadet crudelitas eiꝰ. Si ꝓparaueris hoiez
serpēti peiorē inuenies eū qm̄ serpēs z si mali
ciā hz tñ z hois hz timorē. Ideo siq̄dē potue-
rit mordet si aūt nō potuerit fugit hō aūtma
liciā hz serpētz z timorē nō hz sicut hpēs. Jō
q̄diu nō hz tps latet sicut hpēs: si aūt tps iue
nerit irruit sicut bestia. Adhuc aūt ois be-
stia siq̄dē irritat a fuerit seuit si aūt irritata ñ
fuerit i silētio trāsit. hō aūt ñ irritatꝰ isanit a
q̄bꝰ nō fuerit irritatꝰ. Et vt breuiꝫ dicā vnaq̄q
bestia vnū z ꝑpriū malū hz: hō aūt oia mala
hz in se. Denicq hō malꝰ peiorē ē q̄ ipe diabolꝰ.
Diabolꝰ ei si viderit hoiez iustū nō ē ausꝰ ad
eū accedere: hō aūt malꝰ q̄uis hoiez sanctū
viderit: nō solū illū nō timet: ꝫ adhuc magis
ꝓtēnit: nō ei diabolꝰ ꝓstat hoi ꝑtutē: ꝫ hō dia
bolo. Arma g̃ diaboli hō ē malꝰ. Sicut ei hō
sine armis nō pōt aliq̄d facere ꝫ hostē: sic et
diabolus sine hoie nō valet ꝫ sctōs. Et ite ꝑ.
Uirtꝰ diaboli hoies mali sunt: nec enī pōt ali
q̄ malū seminare i mūdo nisi ꝑ suos ministros
qz i sctis nō inuenit locū. hec Chrisо. Uñ z Aug.
Si xp̄ianꝰ es ipse mūdꝰ inimicꝰ ē absq; ꝑuaꝫ
inimicitijs. Nō enī ē nobis colluctatio aduer
sus carnē z sanguinē: sed aduersus ꝓncipes
z ꝓtātes z spūalia neq̄tie. i. aduersus diabo-
lū z āgelos eiꝰ: qz z q̄ patimur hoies iportu-
nos ille illigat: ille inflāmat: ille tanq̄ vasa
sua mouet. Attēdam⁹ g̃ duos hostes quē vi-
dem⁹ z quē nō videm⁹: hoiem videm⁹: diabo
lū nō videm⁹: hoiem diligam⁹ diabolū caue a
m⁹ ꝑ hoie oremꝰ ꝫ diabolū oremus hec. Aug.
Uñ etiā legit in vita sancti colūbani q̄ cū ipe
ꝑ opaca salt⁹ iter ideuia ābularet z libꝝ hu-
meris ferens de scripturis sacris secū disputa

Chrisо.

¶ Hōmalꝰ peſſimū maluz z bestia peior.

Hō oia hz mala bestie vnum.

Hōmalꝰ arma diaboli.

Augu. Ephe. vj.

Hostes duo.

ret subito cogitatio in mẽte ruit q̃d eligeret melius in hoim iniurias incidere an ferarũ seuiciã sustinere. Cũq; vrgeret cogitationẽ illata seueritas crebro frontez signo crucis armãs atq; oriãs iter se aiti: meli⁹ eẽ ferocitatez bestiaꝝ absq; alieno pctõ q̃s hoiz rabiẽ sustinere cũ dãno aiarũ vñ iterrogat⁹ q̃dã a phis quare horribilis hõ grauior ei eẽt q̃libet põd⁹ talẽ eis rñdisse ferẽt. hõ iq̃t horribilis põd⁹ ẽ soli⁹ aie: alia ẽ po pdera aie ꝛ corpis sũt. vñ Sene. Quid ẽ hoi inimicissimũ? Alẽ hõ [Cauete igit ab hoib⁹] vos malicioſe risidio se ad pcm̃ trahere nitẽtib⁹: ne vos decipiãt: nevos seducãt: nevos blãditijs ꝛ psuasiõib⁹: ne vos minis ꝛ flagellis a ẽitate deuiare faciãt [Tradẽt em̃ vos] pmũ [in psilijs]. i. i locis p̃uatis vbi cõueniẽtes cõsiliãt q̃si rõnabiliter operanẽt vos ibidẽ conueniẽdo vl̃ phibẽdo ne pdicetis i noie meo: ꝛ deide icorrectos [flagellabũt vos in synagogis suis]. i. i publicis cõuẽtib⁹ ꝛ cõgregationibus, vbi conuẽũt sub specie cuiusdã iusticie ꝛ sãctitatiz: ꝛ tãdẽ ad magistrat⁹. i. pncipes synagoge. s. põtifices [ꝛ ad reges]. i. ad maiores pncipes [ꝛpsides]. i. pncipes maiores. s. romanoꝝ [ducemini]. s. violẽter: nõ mãsuete: vt. s. cõdemnemini ad mortẽ q̃ nõ licebat iudeis: q; erant subditi romanis [ppt̃ me]. i. cõfessiõez nois mei. ecce optim⁹ titul⁹ ꝛ honestissima causa patiẽdi: q; vt dicit Beda. Felix iniuria cui de⁹ est causa. vñ ꝛ Chrisp. Nõ em̃ parua cõsolatio est ppt̃ xp̃m pati q̃m nõvt pnicioſi ꝛ nociui h̃ patiebãt. Et h̃ [in testimoniũ illis] scz iudeis de eoꝝ puersitate [ꝛ gentib⁹] de earum correctiõe illis ad accusationẽ erigẽtib⁹ ad cõpunctionẽ ꝛ correctionẽ [in testimoniũ] q̃ppe saluatiõis electoꝝ ꝛ [in testimoniũ] dãnatiõis reproboꝝ: q; ꝑ illos ꝛp istz feretz testimoniũ vñ Chrisp. Ante reges ꝛ psides stabitis i testimoniũ illis ꝛ gẽtib⁹ ꝛ dũ apli accusant dũ rñdẽt in q̃busq; ptorijs xpi vitas p̃dicẽt: iudeorũ pfidia demõstret: ꝛ gẽtib⁹ ad salutẽ credẽtib⁹ misteriũ reueleẽt. Et iterũ. Moris q̃ppe in stoꝝ bonis i adiutoriũ ẽ: malis i testimoniũ: vnde puersi sine excusatiõe pereãt: vñ electi exẽplũ capiũt: vtviuãt hec Chrisp. Futuris ergo aduersis vt p̃uisa min⁹ ledãt a dño p̃dictis: q; tot terroꝛib⁹ auditis discipuli turbari poterãt: subiũgit ꝑ terroꝛes psolationem dicẽs: [Cũ aũt] iducẽt ꝛ [tradẽt vos] ad iudices adducẽdo oppositiões ꝑ vos machinando: vt me negetis [nolite cogitare] ꝛ soliciti eẽ vos p̃ solicitudine anxiando q̃lit aut qũo i. de modo pferẽdi q̃ ad formã [ad q̃d. i. de mõ inueniẽdi q̃ ad materiã [rñdeatis] interrogantib⁹ vel [loquamini] discere volẽtib⁹ dabit em̃ vobis. s. a patre luminum [in illa hora]. s. ad respõdẽdũ oportuna [q̃d loquamini]. i. sapiẽtiã i mẽte: ꝛ eloquẽtiã i ore. Nõ cõfidatis de pscientia vra ꝛ eloquẽtia: sz de diuina puidẽtia: q; spũs sctus docebit vos: tunc sine p̃meditatiõe vra q̃d loq̃ oporteat. Non em̃ vos estis q̃ loq̃mini. i. nõ ex solo ingenio vro pcedũt ꝟba vra. sed spũs sancti gra. spũs em̃ patris vestri est q̃ loquitur in vobis vt in organis q; sicut organa emittũt modulatiõez ad motũ tẽperãtis: sic bonũ q̃ pdicator loq̃tur ad volũtatẽ pris inspirãtis. Per hoc aũt vt dicit Chrisp. ad pphetarũ eos dignitatez reduxit: q̃ scz dei spũ sunt locuti. vñ Grego. Ac si mẽbris suis infirmantibus dicat. Nolite ptimescere: vos ad certamen acceditis: sed ego preliabor: vos ꝟba editis: sed ego sum q̃ in vobis loquor. Hinc paulus ait. An experimentũ q̃ritis eius q̃ in me loquit. xp̃s? Securi ergo ibãt quocũq; ducebãtur. Secur⁹ em̃ ad p̃liũ vadit qui talibus armis ꝛ sub tali pncipe pugnat securus ad cõsiliũ pergit qui tali ꝓlocutore cãm suã defendit. vnde Chrisp. Cũ aũt tradẽt vos nolite solliciti esse quomodo: aut q̃d loquamini: mea ẽ em̃ causa. Ideo vos mihi tãtũmodo psonas p̃state ꝛ ego vobis sensum. Nã solicitũ esse ante iudicium nõ est preparatio rei: sz desperatio de deo. Sinite ergo vt i tuo ãte causa sua de⁹ loquatur ꝑ vobis qui conscien tiã interrogantis agnoscit. Nõ em̃ est ipossibile: vt rex qui milites suos mittit ad bellũ p̃stet illis arma aduersus hostẽ. Quid ẽ g̃ solicit⁹ ẽ quid loquaꝝ in sua sapiẽtia sperat que est pma causa ruine. Nã in psecutionib⁹ virtus dei nõ requirit nisi pcesserit fides. vnde ꝛ Hiero. Cũ ergo ppter xp̃m ducimur ad iudices: volũtatẽ tm̃ nostraz pro xpo debemus offerre. Ceterũ ipse xps q̃ in nobis habitat loquit ꝑ se ꝛ spiritussancti in respondendo gratia ministrabit. hec Hier. Per hoc tamẽ bis sz cũ nõ intẽdit excludere meditationẽ respõdẽdi: ꝛ viam prouidendi de responsione si tẽpus ꝛ scientie facultas assit: sed pmittitur securitas si ista deficiant. Quod frequenter contingebat in pmitiua ecclesia: q; tũc sepe fideles illiterati ꝛ simplices subito trahebant ad iudices: ꝛ de⁹ puidit illis. Vñ non debẽt ppter hoc conturbari si ista deficiãt: q; hoibus deo cõfidentib⁹ spiritussanctus nõ deficit in necessitate: cũ nõ possunt aliter occurrere. Et item q; in tali casu sufficit ad salutem confiteri, cõstãter in generali fidẽ q̃ potest facere quilibet xp̃ian⁹ q̃tũcũq; simplex. Et patet ex p̃dictis q; nõ loquit hic de verbis p̃dicatoris debet enim p̃dicator verbi diuini precogitare bñ qualiter debeat ꝟbũ dei ꝑponere: aliter tẽtando repõret deũ si negligeret de hoc cogitare: dũ tamẽ predicat de hoc tẽpus oportunuz possit habere. Hanc torpcogitationẽ phibet dñs puisionẽ in dicendis ornatũ ꝛ nimiã solicitudinẽ per multũ tẽporis. Facile ẽ dare em̃ veritatẽ dicere q̃ sine ornatu psuadet: vt recipiat ꝟbiq;. ¶ Et ne in auxilio amicoꝝ cõfidant subiungit grauiorẽ psecutionẽ que est ab amicis: q; ꝛz Grego. Plus in nobis ea tor-

Hõ horribilis grauissimũ pondus. Sene.

Beda. Iniuria felix. Chrisp.

Morsius storum.

Ꝛ Prophetarũ dignitas Chrisp. Grego.

Solicitudo iudicii.

Hiero.

Spũs sctus loquit ꝑ nos

Sipler

Amico-rū psecutio.

Cur gratior Hiero. Chrisō.

Persecutionis nemo in amicis aut parentibus.cū ēt frater fratrē tradat in mortē:pī filiū:z filius patrē. Uide quale tunc incendiū psecutionis ardebit:vt nec sibi ipsi parcat natura. Quo aūt tūc patronoz:aut amicoz fidē integrā q̄ras cū videris amicitiā fraternitatis:z pīnitatis esse extinctā? Si ei amicitia i ipa natura deficiet quo ueniet extra naturā? ꝯ Chri. [Et eritis odio oib⁹ hoīb⁹] hūana sapiētib⁹ s.amatorib⁹ mundi q̄ inimici sunt dei.hō em̄ hic magis dicit vitiū q̄ naturā: qz multū repugnat amor dei z mūdi.distāt ei pl⁹ q̄ celū z terra.q.d. Eritis odio nō solū inimicis: sz ēt amicis:nō solū extraneis:sed ēt ppinquis.s. parentib⁹ z fratrib⁹. Sequētes ei xp̄m freq̄nter sunt odiosi alijs etiā carnalibus fratribus. Et subdit [ppter nomē meū] qō addit ppter cōsolationē eoz̄ū: qz delectabile est ppter amorē nois dñi esse odiosū. q̄ em̄ habeātur odio ppter nomē xp̄i cā est sufficiēs patiēter psecutiōes sustinēdi:z ad hoc magnū seq̄tur p̄miū:qz nō martyrē facit pena:sz cā. Et ne in tribulatiōib⁹ deficiāt ꝓsolat eos subiūgēs. [Qui aūt pseuerauerit vsq̄ in finē]. s. i gra pmanēdo:nō finaliter succūbēdo. vl fz Remig. Qui p̄cepta fidei nō deseruerit:z i psecutionib⁹ nō defecerit [hic salu⁹ erit] qz finis:nō pugna coronat.nō em̄ cepisse: sz pfecisse ꝟtutis est. In q̄ nō modicā dat cōsolationē inter psecutiones z intolerātia tribulationū qz nō inchoātib⁹:sed pseuerātib⁹ ꝓferē p̄miū. Nō em̄ coronabit nisi q̄ legitime certauerit.Hoc significat i signo thau: q̄ est vltia lr̄a quo oēs saluādi signant. Dicit em̄ hic in signū discretiōis singularitatis:paucitatis. vñ Chrīs. Quia incipere multoz̄ū est: finire paucoz̄ū: semp in principio delectatio est: in fine pbatio. Cura bone fidei est exitus bon⁹ qz nō incipere aliquod bonū glorioſum est:sz finire. Quod ppter deū fit eternum est sicut deus etern⁹ est. Cum ergo conuersus fueris ad deū z ceperis deo seruire:z opa iusticie facere:nec aliq̄n acta tua preterita recoz̄deris: sed finē tuū cogita:qz preteritoz̄ operū bonorum consideratio negligentiam vel tactātiā operatur.cōsideratio aūt finis timorem. vñ et Bernar. Perseuerantia est vigor virium: consummatio virtutū:nutrix ad meritū:mediatrix ad p̄miū:soror patientie: cōstantie filia:amica pacis: amicitiarū nod⁹:vnanimitatis vinculū:sanctitatis ꝓpugnaculū. Tolle perseuerantiā: nec obsequiū habebit mercedē:nec beneficiū gratiā:nec fortitudo laudē.

Remig. Finis coronat.

Chrīso.

Bern. perseuerantie laus.

Deniq̄ nō qui inceperit:sed q̄ pseuerauerit saluus erit.hec Ber. Et nota q⁹ duplex est pseuerantia. Una est cōtinuatio in bonis opib⁹.hec nō est in p̄cepto. Alia pseuerātia volūtatis in ꝓposito bñ agēdi.z hec est in p̄cepto Et qz apli adhuc erāt infirmi nondū ꝟtute ex alto induti:docet eos tāq̄ teneros fugere:vt plurib⁹ possint ꝓdesse di. [Cū aūt psequent vos in ciuitate vna fugite i aliā] vt ampli⁹ diuulgēt nomē vestrū z vr̄a p̄dicatio audiat: z vt vestre infirmitati ꝓuideat:z hostib⁹ parcat. vñ Chrīso. Sciens in tentationibus infirmitatē humane nature:sic̄s vos inquit persecutus fuerit in ciuitate ista fugite i alterā. Nō em̄ contēno timidos:nec eligo tm̄ fortes quia nō virtutē hominum deus considerat: sed voluntatē. Nam ille qui fugit z si virtute quidem dissimilis est:voluntate tamē equalis est. Nā sicut iste ideo passus est ne se magis videat amare q̄ deū:ita z ille ideo fugit ne victus in doloribus thesaurū xp̄ianitatis amittat. Hoc aūt mandat:non vt qui fugerit peccet:sz vt qui fugertt nō peccet. Infirmitati humane cōsulit nō fidei promptioris virtutē excludit. Dicimus aūt ad consolationē fugiētiū xp̄ianoz̄ū q̄n stare quidem fortis fidei est: magne autem humilitatis fugere.hec Chrīso. vnde z Remig. Sicut preceptum pseuerandi in psecutionibus specialiter ad apostolos ptinet z ad eoz̄ū successoz̄es viros fortes:sic licētia fugiēdi satis cōuenit infirmis in fide cuilibet cōdescēdit pius magister: ne si sevltro ad martyriū obtulissēt fortassis positi i tormētis negarēt.leui⁹ ei erat fugere q̄ negare. Sed q̄uis fugiendo pfecte fidei constātiā in se nō oñderēt:tñ magis meriti erāt q̄n oia pro xp̄o parati erant deserere fugiendo. Nisi aūt illis licentia fugiēdi dedisset discerent eos aliqui alienos esse a gloria regni celestis.hec Remig. Ubi sciendū q⁹ psecutio aliq̄n est psonalis:vt q̄n quis q̄rit ad mortē: nō quia fidelis principaliter:sed ꝓpter odiū persone determinate: z tūc est semp fugiēdū sicut paulus querebat ad mortē in damasco q̄ patet ex hoc:qz alij fideles pmittebantur ibi pacifice habitare: sed q̄rebāt solū paulū interficere:ideo dimissus a fratrib⁹ p murū fugit psecutionē personalē nō timendo persecutionē:sed potius declinādo:vt multis p̄desset. Itaq̄ nō est impfectionis fugere vm dictamē recte rōnis ad tempus salubrius:vt ij. cor. xj saluetur fugiens ad maiores fructus. Aliq̄n autem nō solum est persecutio per sone: sed etiā fidei z iusticie:et tūc si hō pcipiat probabiliter q⁹ ex fuga sua sequat̄ derisio fidei et depressio iusticie fuga est mala: z peccatum mortale. Si aūt nō apparet hoc pbabiliter: sed magis ⁊trariū:vipote:qz ex fuga tali potest alibi fieri vtilitas ecclesie:ex mānsiōe aūt non habet nisi occisio ministroz̄um ecclesie:z

Remig. Licētia fugiēdi infirmis cōuenit.

Persecutio psonalis.

persecutio fidei

cõculcatio articulorũ fidei ab obstinatis infidelibus: tunc est fugiendũ z alibi ꝓficiendũ. qui em̃ nõ põt in vno loco ꝓficere: dz ad aliũ transire. vñ Aug. Faciant ergo serui xp̃i qđ Augu. Fugam suadet. precepit vel pmisit sicut ipse fugit in egyptũ. Fugiãt omnino de ciuitate i ciuitatẽ qñ eorũ qui sc̃z spãliter a persecutoribus q̃rit: vt ab alijs qui nõ ita q̃runt nõ deseratur ecclesia: sed p̃beant cibaria cõseruis quos aliter viuere nõ posse nouerint. Cũ aũt oim. i. episcoporũ: clericorũ z laicorũ est cõmune periculum hi qui alijs indigent nõ deserãt ab alijs quibus indigent. Aut igit ad loca munita oẽs transeant: aut qui habẽt necessitatẽ remanẽdi nõ relinquant ab eis per quos illorũ ecclesiastica supplenda est necessitas: vt vel pariter viuãt: vel pariter sufferãt qđ eos pf̃as familias volet pati. hec Augu. ¶ Sed ne dicerent iussisti ne ad gentes iremus q̃d ergo faciemus si oẽs ciuitates iudee circũiemus et nos abiecerint? Hoc preuenit hunc timorem remouendo: dicens. [Amen dico vobis: non cõsummabitis ciuitates israel] p̃dicando. s. ibi aduentũ vel fidẽ xp̃i [donec veniat filius hois] resurgendo. s. a mortuis: quia denunciato aduentu xp̃i ab apostolis per ciuitates iudee imediate passus est xp̃s: z a mortuis resurgens apparuit discipulis. vñ Rabanus. Predicit q̃ nõ ante p̃dicationibus suis ad fidem p̃ducerẽt ciuitates israel q̃ resurrectio dñi fuerit perpetrata: z toto orbe terrarum p̃dicandi euangelij potestas concessa. Vel si intelligat de aduentu xp̃i ad iudicium: tunc intelligenda est cõsummatio p̃dicatiõis apostolorũ per totũ orbem q̃tum ad cõuersiõis effectũ: q̃ vbiq̃ dispersi sunt filij israel ꝑm p̃ destinationem. Licet enim predicatio apostolorum discurrerit per totum orbem tempore ipsorũ: quia in omnem terram exiuit sonus eorũ: tñ effectus conuersionis fidelium q̃tũ ad eos qui generaliter conuertendi sunt ad fidẽ habebit plenarie effectũ circa mundi finem. Unde dicit. [Amen dico vobis: nõ cõsummabitis]. i. ꝓplebitis [ciuitates israel] fugiendo vel fidẽ p̃dicãdo: z ad fidẽ conuertendo [donec veniat filius hois]. s. ad resurrectionẽ generalẽ in gloria patris. non enim cõuertent cõmuniter filij israel: donec ꝓpe finem mundi. vnde Chriso. Et q̃si dicentibus eis q̃diu possum⁹ fugere. grauior ẽ em̃ fuga longa q̃ velox mors cõsolãs eos: ꝓpterea dñs ait. Non cõsummabitis ciuitates israel donec veniat filius hominis. Si de apostolis hoc tñ intelligit dictum nõ ꝓcedit intellectus cũ multo ante defuncti sunt ap̃li q̃ xp̃s adueniat. Sed oia q̃ ad ap̃los loquit: etiam ad illos loquit videt qui postmodũ p illos fuerant creditari vsq̃ ad exitũ mũdi. Ipsi enim duodeci erãt capita toti⁹ xp̃ianitatis future. Et quẽadmodũ qđ i os miseris ꝑ tota corꝑ ris mẽbra diffusa: sic z ap̃lis qđ dicebat ad totã plenitudinẽ xp̃iani corꝑis ptinebat. Sciebat em̃ dñs q̃ noticia eius tot occupatura fuerat ciuitates: ita vt pene oẽs totius orbis terre ciuitates israelitice dicerẽt. H̃ Chri. ¶ Deinde post oñsam magnitudinẽ tribulatiõis iminẽtis: hortat discipulos ad ei⁹ tolerãtiã: z ꝓsolat eos suo exẽplo ꝓcedit a minori sic. Si in magꝝ: i dño: in patrefamilias blasphemias iecerũt: z iurias multas sine causa fecerũt z ipse patienter z intrepide sustinuit: multo plus fiet in ipsis qui sunt vt discipuli: serui z famuli: z ipsi similiter debent patienter sustinere. vñ dicit [Nõ est discipulus sup magistrũ: nec̃ seruus sup dñm suũ] intelligendũ est donec z q̃diu fuerit discipulus z seruus nõ est inc̃z sup magistrũ z dñm ꝑm honoris naturã vel [nõ est discipulus]. i. nõ dz esse [supra magistrũ: nec seruus] debet velle [supra dñm suũ] cõtraria: z q̃si potẽtiora magistro z dño suo opando. q. d. Nõ dedignemini tolerare vos ꝓ̃ui z discipuli qđ ego tolero vel tolerabo: dñs z magꝝ: q̃ dñs sũ facies qđ volo: z magꝝ docẽs qđ vtile scio. Mea exẽpla vos doceãt: ad me respicite q̃d in me fieri videtis: H̃ i vob̃ ne formidetis. Qui me offendere z ꝓsequi nõ timent: vos quoq̃ offendere z ꝓsequi nõ timebũt. vñ Chri. Nunc incipit eos consolari in passionibus eorũ futu ris suo exẽplo. Naturalis est res si ꝓ deo in iurijs patimur ab aliq̃b⁹ indignis irascimur z dolem⁹. Si vo audierim⁹ aliquã p̃clarã ꝓsonã q̃ sit̃r passa est refrigeram⁹: z inflatio indignatiõis nr̃e laxat. Dicim⁹ em̃ si vir ille q̃ clarior ẽ q̃z ego passus ẽ talia: plane ego iurie mee nõ debeo sẽtire dolorẽ. Quãtomagis cõsolabunt discipuli in passionib⁹ suis cum discipuli essent: z ꝓ̃ui recordãtes xp̃m dñm et magistrũ talia aut maiora ꝓpessũ. H̃ Chriso. Et iõ debent dñm nõ solũ patiẽter: sed etiam gaudẽter seq̃: q̃ vt dicit Sene. Mal⁹ miles ẽ qui impatorẽ gemens sequit. Et subiungit. [Sufficit discipulo]. i. sufficere debet [vt sit sicut magister ei⁹ z seruo vt sit sicut dñs ei⁹] iniurias suscipiẽs: et vindictam non querẽs mala recipiens: z beneficia conferens vel sufficere dz ei si nõ plus conculcet̃ z contẽnatur. Perfectus aũtẽ erit si sit sicut magister z dominus eius ipsum in suis imitando operib⁹ q̃ ꝓfectio z assimilatio magistri. vnde Beđ. Si magister nõ ꝓ̃uasvult vindicare iurias q̃ de⁹ ẽ: sz ipos malunt ꝓsecutores patiẽdo red dere mitiores: eãdẽ necesse ẽ discipuli q̃ puritio. hoies sũt: vt ad regulã ꝓfectionis sequant. hec Beda. Hoc aũt dictũ dñi i ꝓposito est verũ vbi de se loquit q̃ est magister z dñs: imo pf̃omniũ. se em̃ dicit magistrũ z dominum: apostolos aũt z eoꝝ imitatores vsq̃ ad finem seculi dicit discipulũ z ꝓ̃uũ. Hui⁹ magistri et dñi imitatio est hũana ꝓfectio. vñ Aug. Sũ-

Tribulatio toleranda

Exẽplũ xp̃i. Chriso.

Seneca Miles. malus.

Magri Beđ.

Augu.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Imitatio xpi est perfectio.

ma xpiane religiōis ē imitati quē colis. Nō aūt dicit ꝙ dñs de alio: sī em̄ magr̄ idoct⁹ fuerit nō sufficit discipl'o ignorātia magistri etsī dñs miser fuerit nō sufficit seruo miseria dñi vt ꝙz Chrisо. Nō ꝙz ea q̄ raro cōtingunt: sz ab

Chrisо.

ap̄lioꝝ⁹ z ab his q̄ sunt in pluribus suscipit hunc sermonē. ¶ Et addit [Si patrēfamilias]. i. me q̄ paternā gero solicitudinē patris habēs auctoritatem [beelzebub vocauerūt]. i. me operari i beelzebub dixerūt [q̄sto magis domesticos ei⁹] scz vos in hoc etiā diffamabūt. Qō em̄ ap'li facerēt miracula ꝙ tu te demōis sepe dixerūt iudei z gētiles: vt ꝙz multiplicit ex apostoloꝝ legēdis. Non ergo boni cōtristari debēt si forte ab aliq̄b⁹ prauis hoib⁹ sine culpa detrahat eis: qz ad ꝙsolatio nez nostrā sua dñs opprobria adducere dignat⁹ ē dicēs. [Si patrēfamilias beelzebub vocauerūt q̄sto magis domesticos ei⁹.] Sūt em̄ plurimi q̄ vitā bonoꝝ fortasse ap̄lius lau dāt q̄ debēt: ideone eis elatio de laude surrepat: ꝓmittit oipotēs de⁹ malos in obtrectationez nostrā sua dñs opprobria adducere dignat⁹ ē dicēs. [Si patrēfamilias beelzebub vocauerūt q̄sto magis domesticos ei⁹.] Sūt em̄ plurimi q̄ vitā bonoꝝ fortasse ap̄lius laud

cogitatiões cordiũ: tũc ei eritvobis a do laus: z aduersarijs veritatis pena manet eterna. Cõsideratio hui⁹ manifestatiõis dz dare magnam audaciã i veritatẽ pdicatiõe: z pdicatores monere ad pdicãdũ ꝟitatẽ secure. Prot qđ subdit [Qđ dico vobis]. s. mõ existẽtib⁹ [i tenebris]. s. timoris. i. dũ adhuc i timore carnali estis [dicite]. i. pdicate [in luie]. i. in fiducia securitatis qđ z fecerũ accepto spũsctõ zqđ i aure auditis. i. solo auditu percipitz [pdicate] ope cõplẽdo existentes sup tectacorpa vra q̃ sunt aiarũ domicilia. Uel [qđ dico vobis i tenebris: dicite i lumine]. i. qđ auditis in misterio enigmate, pdicate aptꝰ z manifeste [zqđ i aure audistis: pdicate sup tecta]. i. qđ vos eruditi in puulo indee loco audacter dicite i toto mũdo: vel qđ dico vobis in tenebris. i. i locis ꝓuatis dicite i luie. i. i locis publicis z cõib⁹ qz apli postea i palã ppło pdicauerũt ea q̃ sursuz a xpo didicerũt [zqđ i aure auditz. i. i secreto soli pdicate sup tecta. i. publice cotã oib⁹ nulli a scõdẽtes ꝟbũ q̃si qs stet sup tectũ: zclamet i publicũ. Et loqtur fz modũ in palestina: vbi dom⁹ nõ hñt tecta cacuminata sed plana: z ibi solebãt sermões fieri ad ppłz inferi⁹ i terra positũ. Cõsidera h̃ qz discipulidñi exponũtur pfecutiõib⁹ nos aũt in pace pigritam⁹ ppt qđ venia digni nõ sum⁹. vñ Chriſ. Quo vtiq erim⁹ digni i pace molli ti z pigritantes. Nullo deniq bellãte occidimur: nullo pseqnte dissoluimur i pace saluari iussi z neq h̃ possum⁹ q̃ igit nob⁹ venia? Nõ flagella nõ carceres ītñ pncipes ñ synagoge nõ aliõ aliqđ taliuz iminet sz z Ihũ vniuersũ. Nos regnam⁹, et ei reges pũ sunt z honores mlti sũt xpianis z neq ita supam⁹. Si igr fieret pliũ eccliaz et persecutio excogitabta eẽt ꝺrisio ẽbta opprobria: z valde ꝺcenẽ Cũ ei i palestra null⁹ exercitat q̃r i agone erit clar⁹. Sta igit aduersus passiões: fer vtilit dolores q̃ sũt mẽtis: vt eos q̃ sũt corpis sustineas. Etem btus Job. Nisi bñ eẽt exercitatus añ agones non vtiq ita clarus in agonibus effulsisset nisi meditat⁹ fuisset extra oẽm tristitiã eẽ dixisset vtiq aliqđ ptinax nũc autez ad oia stetit certamina. Hãc igit fortitudinẽ hanc mãsuetudinẽ: z nos zelem⁹ illu⁹ q̃ añ legẽ z gr̃am fuit vt eternis cum eo possim⁹ cõicare tabernaculis. hec Chriſosto. Oratio.

Dñe iesu xpe clementissime qđ discipulos tuos ad pliãdũ ꝺ mũdũ z diabolũ sicut oues inter lupos misisti z eis ꝓsolationẽ i tolerãtia tribulationũ pmisisti? firma fragilitatẽ meã r mihi ꝺ mũdi picula: z insidias diaboli pbe firmitatẽ custodime ab hostib⁹ meis visibilib⁹ z invisibilib⁹ z da mihi patientiã i aduersis z tribulatiõib⁹ vt te meũ creatorẽ sp sentiã meũ defẽsorẽ: z i pñti vita sp a te defensus post hanc ad te pueniã a peccatis omnib⁹ absolutus. Amẽ

De non timendo mortem z confitendo christo. Capitulum. liij.



Postq̃ dñs excussit discipulis timorẽ pse cutionũ: z ifamie seu maledictiõis: ꝓñr aufert eis timorẽ mortz corpalis q̃ ẽ vltmũ oiz terribiliũ i h̃ mũdo z finis. z vt ait Chriſ. Non ꝓmittit eis ereptionẽ a morte sz permittit mori maiora largiẽs q̃s si nõ fecisset h̃ pati suadere ei cõtemnere mortẽ mai⁹ẽ q̃s eruere a morte. Eua cuta aũt dñs timorẽ mortz sex ratiõib⁹ q̃ i serie litere ponunt. Pria ẽ ex cõsideratiõe hũane ipotẽtie qz hoies nõ possunt ledere nisi i mimis: scz i corpore: z sic lesus ꝓficit i magnis s. in aĩa. vñ ait. Dico aũt specialit vobis amicis meis: q̃ nihil terrenuz cupitis q̃ debetis alijs esse exẽplũ fortitudinis. [Nolite timere eos q̃ occidũt corp⁹]. i. hoiem in corpe tm: z ad tẽpus [aiaz aũt nõ ꝓnt occidere [q̃n de⁹ eã corpori reddat z ipm corpus resuscitet vbi Chri. Nolite timere eos q̃ occidũt corp⁹: ne forte ꝓpt timorẽ mortis nõ libere dicatis i luie qđ audistis in tenebris: nec fiducia r pdicetis qđ audistis i tenebris: nec fiducia r pdicet⁹ oib⁹ qđ i aure soli audistis. Sicut g̃ ex his ꝟbis ostẽdit nõ solũ ille ẽ pditor ꝟitatis q̃ trãsgrediẽs ꝟitatẽ palã ꝓ veritate mẽdaciũ loqtur: sz etiã ille q̃ nõ libere ꝓnũciat ꝟitatez quã libere nũciare opz: aut nõ libere ꝟitatẽ defendit quã libere defendere ꝙuenit pditor est ꝟitatis. Nõ solũ ille transgressor ẽ ꝟitatz q̃ palã denegat ꝟitatẽ: sz etiã ille q̃ ꝓpter timorẽ eoz q̃ ꝓnt occidere corp⁹ tacet ꝟitatez. Et qđ dico: qz ꝓpt timorẽ mortis tacẽt hoies ꝟitatẽ: ꝓpt miserũ ventrẽ: z ꝓp spez vani honoris tacẽt hoies ꝟitatẽ. Sz forte dicis si taceo veritatẽ añ aduersarios nunqđ ꝙsentio mẽdacio eorũ? Dic mihi. Si princeps alicꝰ romani ipatoris vidẽs ciuitatẽ romanaz ab hostib⁹ expugnari cũ possit liberare defendere neglexerit nũ ipevidebit tradidisse quã potuisset liberare si voluisset? sic z tu vidẽs ꝟitatẽ ꝺi ab ipijs expugnari cũ possis eã ꝺfẽdere si loq voluisses tacẽs expugnasti p h̃ ipz q eã passus es expugnari. Et si ꝓpt timorẽ eorũ q̃ occidũt corp⁹ tacere ꝟitatẽ ipietas ẽ qũ nõ sit ipietas maior tacere ꝟitatẽ ꝓpter miserũ vẽtrẽ: z spez vani honoris: meliorẽq̃ facere gr̃az panis z honoris q̃s gr̃az veritatz dei [Et nolite timere eos q̃ occidũt corp⁹] qm corp⁹ z si ab ipijs occisũ ñ fuerit ꝓpt deũ a seipso post modicũ morietꝰ ꝓpt naturã g̃ occisi fz corp⁹ ab ipijs nihil pdũt nisi mortis dilationez. magis aũt nec ipsam dilationẽ: si em verũ ẽ q̃ nec foliũ cadit de arbore sine ꝑcepto dei: z quia numerati sunt nobis dies ad vitam

Ante diē mori. credere debem⁹ q̄ necmorimur ante diē: nec trāsire possum⁹ diē. Tñ ponam⁹ qm̄ ꝛ añ diē morīr q̄ morīr ꝓpter deū. Si ḡ et gratis post modicū morituri sum⁹ nulla dei cā ꝓposita: q̄re nō añ modicū in cā dei cū gl'ia morimur: vt fiat sacrificiū volūtariū ꝓposita cā dei: vt offeram⁹ deo pro munere qđ aliq̄n reddituri sum⁹ ꝓ debito. Ecce si mutuo accepis: vtpu ta bouē: aut equū: aut asinum: nōne assidue op⁹ tuū oparis in eū? Dicis em̄ apō te hodie aut cras tollēd⁹ est a me: q̄ nō est me⁹. Et in corpe corruptibili nat⁹ q̄re nō aduertitē aie tue verter⁊ corpali corpe tuo: sciēs q̄ post modi cū tollēdū est a te: q̄ nō est tuū: q̄ est ista insi piētia nr̄a odire qđ nr̄m est: ꝛ amare qđ nr̄m nō est. Studere qđ seruare nō possum⁹: ꝛ ne gligere qđ i eternū habebim⁹ [Nolite time re eos q̄ occidūt corp⁹] q̄d est timor mortis? Nō dolor exūdi ō corpe: ſz despatio vite post mortē. i. timet mortē q̄ nō putat se viuere p⁹ mortē. Uis scire. Ecce freq̄nter hoies grauē dolorē patiūr̄ i ifirmitate ꝛ nō moriunr̄: ꝛ ma gis ꝓtēti. sūt grauē dolorē pati ꝛ nō mori. Ui des ḡ q̄ nō dolor mortis: ſz mors ipa timet: ꝛ iterū. Qui male ꝓscie est ſp pusillanimis ac timid⁹ est. hec Chri. vñ ꝛ Señ. Timidū nō fa cit aim nisi spe rep̄hēsibil'r vite ꝓscia mala. h̄ Señ. Sit ḡ tibi singl'aris ꝛ superflua fidu cia i xp̄o: ꝛ ei⁹ pmissis ꝛ ꝛbis i oi piculo ꝛ du bio: ꝛ i oi inopia cor ineffabil'r assecurās: ita q̄ si oñia castra demonum: ꝛ tota synagoga peccātiū ac tota caterua mūdanoꝝ sapiētiū ꝛ p̄ncipū te obsideāt: hēas oēs ꝓ fumo vola tili: ꝛ ꝓ stuppa: ꝛ ꝓ spuma gracili ꝛ iani: ꝛ si i p̄ncipio tētatiōis fortꝫ fuerꝫ postea min⁹ vici poterꝫ. vñ Chrys. Ois opatio inimici talis ē. In p̄mis grauis ꝛ fere itolerabilis est ipet⁹ ei⁹. Q̄ si q̄s fortꝫ alio sustinuerit eū scō iue niet eū infirmiorē: ꝛ q̄to pl⁹ repercussus fuerit tāto magꝫ frigescit. Uñ puto in ꝓsecutiōib⁹ xp̄ianis si i p̄mis q̄n ꝓhēdūr̄ nō denegaue rūt territi null' poterūt postea vici dolorib⁹: q̄ diabol⁹ nō tm̄ hz i se ꝛ tutꝫ q̄ tū terroris. h̄ Chri. Scōa rō est ex ꝓsideratiōe diuine potē tie: q̄ de⁹ pōt ptāte ordinaria nō ab alio de legata vel pmissa ꝛ alias corp⁹ pdere qđ pl⁹ ē q̄ corp⁹ occidere. vñ dicit. [Sz poti⁹ eū time te q̄ pōt corp⁹ ꝛ aiam pdere in gehēnā] q̄ est mors aie eterna. Manuꝫ em̄ oipotētis null⁹ pōt effugere neq̄ viu⁹ neq̄ defunct⁹. Unde i eccli. Deū time: ꝛ mādata ei⁹ obꝛua: h̄. i. ad hoc est ois hō. Nullū sic̄dē sūme pl⁹ pdit: ſz pdere ōr q̄n nō soluat sicut idurauit cor pha raonis. i. nō emolluit: ſz idurari pmisit. Ut aūt dicit Greg. Magna securitas est nihil ti mere p̄ter deū: ꝛ stult⁹ timor est q̄ plus timeꝫ hūana indignatio q̄ diuina. Nā vt dicit sa piēs. Qui timet hoiem cito corruet: q̄ sperat i dño sublenabit. Sz pchdolor hodie a mul tus pl⁹ timeꝫ offensa hois q̄ dei: ꝛ magis dā nū corpis q̄ aie. Justū em̄ est vt timeam⁹ nō timēda q̄ timere nolum⁹ timēda. vñ Chrisо. Q̄ em̄ q̄ opz nō timem⁹: ꝓpter hoc q̄ nō opz formidam⁹. Timore igit mūdi expulso serui te dñi timore gehēne: donec illū charitas fo ras mittat pmanēte casto timore. i. reuerentia sine fine deo exhibēda. Ut em̄ dicit idem Chri. In natura creauit de⁹ timere carnalia mala: vt p timorē carnaliū magis timeam⁹ spūalia. Et sciendū q̄ multiplex est timor. s. human⁹: mūdan⁹: naturalis: seruilis: initia lis: filialis siue cast⁹. Duo primi sunt vitia: duo vltimi sunt virtutes: duo medij necvitia necvirtutes. Human⁹ timor est ille q̄ qs a bo no declinat ad malū: vt vitet corpale piculū. Sicut petr⁹ q̄ ne morte incurreret: vitā nega uit inemor ei⁹ qđ audierat a magro [nolite timere eos q̄ corp⁹ occidūt: aiam aūt nō p̄nt occidere.] Mūdan⁹ timor est ille q̄ qs a bo no declinat ad malū: vt vitet tpale icōmodū siue dānū. Sicut herodes q̄ ne regnū pderet inocētes occidit: illic trepidās timore vbi nō erat timor. Naturalis timor est ille q̄ q̄libet hō natural'r horret penā et timet nocumētū nature. Sicut ꝛ ipe xp̄s de q̄ legit q̄ iesus ce pit pauere ꝛ tedere: ꝛ pristari ꝛ mest⁹ eē: serui lis timor ē ille q̄ qs timet peccare ꝓpt gehē nā ꝛ nō amore iustitie: ſz formidine pene co hibet manū: ſz nō aim a pctō. Et ꝛ tali timo re legit. Timor nō est in charitate: ſz pfecta charitas foras mittit timorem. Initialis ti mor est ille quo qs timet gehēnā: ꝛ cū hoc dei offensam: ac declinat a malo partim amore iustitie: ꝛ partim formidine pene. De hoc ti more legit. Initiū sapiētie timor dñi: intelle ctus bon⁹ oibus facientib⁹ eū. Oēs isti timo res sunt impfecti: q̄ pfecta charitas foras mittit timorē. Sed filialis siue castus timor est ille quo qs amore bonit̄ virtutū succēsus pure timet offendere deū: ꝛ ab eo separari ac declinat a malo tm̄ amore iustitie. Iste ti mor est pfect⁹ ꝛ non expellit̄ p charitatē: imo auget̄ ꝑm augmētū charitatis. Et de isto ti more legit. Timor dñi sanct⁹ pmanēs in se culū seculi. Prohibet ergo dñs ne timore hu mano vel mūdano: ꝛ ꝓpter corporale pericu lum: vel temporale cōmodū de virtute ad vi tiū declinem⁹. De timore seruili ꝛ filiali: seu casto specialiter sic dicit Aug. Est timor ser uilis: et est timor castus. Est timor ne patia ris penā: est alius ne amittas iustitiam. Ti mor ille ne patiaris penā serui est. Non est magnū timere penaz: sed magnū est amare iustitiā. Nā deus innocētiā, pbat: qua hō nō metu pene fit innocēs: ſz amore iustitie. Nā q̄ timore nō peccat q̄uis non nocear cui vult nocere: sibi tm̄ plurimū nocet ꝛ abstinens ab iniquo ope: sola tm̄ reus est volūtate. Et ite rum. Inaniter putat victorē se esse pcti q̄ ti more pene nō peccat: q̄ ꝛ si non impleꝫ forte

Mutuo accepit aia cor pus.

B Timor mortis quid sit.

Cōscien tia ma la mortē refugit.

Chrisо. Impet⁹ aduer sarij nr̄i

C Scōa rō

Eccli. xij.

Securi tas ma gna. Prouer. xxv.

Chrisо.

Timor seruilis

Augu. Timor seruilis ꝛ cast⁹.

Filialis

pō. xviij D

negociū male cupiditatis: ipsa tñ mala cupiditas intus est hostis. Naz ꝯtū in ipo est mallet z nō esse iustitiam puniētē peccata. Inimic⁹ iustitie est qui pene timore non peccat: amicus aūt erit si ex amore iustitie non peccauerit. Mandatū dei si timore poti⁹ fit pene ꝯ amore iustitie seruiliter fit z nō liberaliter: et ideo nec fit. Non eñ bonus fruct⁹ est qui non de charitate procedit. Nemo innemo in uitus facit bonū: etiā si bonū est quod facit: uitus facit. quia nihil prodest spūs timoris vbi non est spūs charitatis. hec August. vnde z Chrisо. Chrisо. Qui in timore seruit deo penā q̄dez euadit: mercedē aūt iustitie nō habet: qz inuit⁹ fecit bonū ꝓpter timorē. Unde etiam dicit poeta Horati⁹. Oderūt peccare boni virtutis amore. Oderūt peccare mali formidie pene. Uñ Horati⁹ i epl'is. dicit z Sene. Non putes virtutē hoc effectura q̄ efficit nimia formido. Tertia rō est ex cōsideratione diuine ꝓuidētie: qz ꝓuidētia dei ordinat vita z mores sanctorū: qz z irrōnabiliū animaliū: g̃ nō est eis timendū siue viuāt siue moriātur. vñ dicit [Nōne duo passeres asseveneūt]. id est vendūtur: qz veneo venis hz sensum passiui sub voce actiua [et tñ vnus ex illis] ꝯtūcūq; sint parui precij z valoris [nō cadet sup terrā] et in laqueū: id est non morietꝫ [sine patre vestro] id est sine dei pñs prouidētia in qua sunt oīa. quasi dicat. Nolite timere mortē: quia mori nō potestis sine motu z voluntate dei patris q̄ liquet in minorib⁹. Si eñ passeres qui parui et viles sunt in aub⁹ z minimi p̄cij sine dei volūtate vel pmissiōe nō possunt mori: quāto magis vos qui pluris estis: hoc est apud deū maioris dignitatis et p̄cij: qz rationales ac empti precio magno z redēpti sanguine xp̄i: nō moriemini sine ordinatione dei. Nō est eñ proportio valoris infinitoz passerū ad vnū spm̃. Et ita ptz ratio ꝑm appreciabilitatē. Itē pōt ꝓbari ꝑm eternitatē: et est sensus ꝑm Hiero. Hiero. Si peritura sine dei ꝓuidētia nō pereūt vos q̄ eterni estis timere nō debetis q; absq; dei ꝓuidētia viuatis. vbi Chrisо. Si ergo passeres i volūtate dei positi sunt: nō i prāte hoīs quos deus ad vsuz hoīm fecit: quāto magis vos nō estis in ptāte hoīm: sed in voluntate dei q̄s de⁹ ad suā glorīā fecit. Si passer euētu: nec moritꝫ nec cadit ꝓpter hoc ip̄m qz op⁹ dei est: quāto magis iust⁹ hō nō est in euētu posit⁹: qz imago dei est: sz aut a deo tradit⁹: aut a deo liberat⁹ euadit. Si in passerib⁹ nihil sine rōne agit quoz duorū precū vn⁹ est assis: quanto magis in vobis sine deo nihil agit quoz p̄ciū est sanguis me⁹. Si sic habētur passeres: quō habendi sunt filij? Ideoq; nō habetis timere hoīes: qz non est in vobis illoz ptās sed dei. Nō eñ q̃n volūt imp̄ij: tūc possunt nocere sanctis: sed q̃n illis nocendi tps ꝛcesserit: vt ꝓdeat sanctis suis coronā q̃ est ergo sapiētia illū nō timere q̃ dat potestatē: sed illū timere qui accipit. Si g̃ non es tradit⁹ sine cā times: et si tradit⁹ es pariter sine cā times. Deo eñ liberāte hō tibi nocere nō pōt: deo aūt tradente homo tibi parcere nō pōt: z si vult. Nescitis quō pilat⁹ volebat dimittere xp̄m sz nō potuit: qz de⁹ eū tradebat. hec Chrisо. Uñ dicit et Sen̄. Uir bon⁹ q̄cq̄d illi accidit equo ao sustinebit. sciet eñ id accidisse lege diuina q̃ vniuersa ꝓcedunt. Seneca Hyla. Mistice ꝑm Hylā. duo passeres. s. corp⁹ z aia minimo p̄cio vendunt cū ꝓ minima delectatione diabolo tradunt. Quarta rō est ex cōsideratione resurrectiōis future q̃ solū pertinet ad hoiem: qz deus hz ꝓuidētiā de minorib⁹. s. de capillis qui sunt extrema pars: et de supfluo hois: vt corpe in debito numero redeāt: g̃ nō est timendū de alijs maioribꝰ si ꝓpter deū morti tradant. Uñ dicit [Uestri aūt z capilli capitis oēs nūerati sunt] apud deū z in dei pñtia: z redibunt ꝯtū sufficit ad ornatū corpis in resurrectione futura: z longe magis corp⁹ z ptes corpis etiā si a bestijs comesta fuerint quātū sufficit ad debitā substantiā in resurrectione redibūt. Quasi dicat. Mori ne timueritis: qz in plenitudine resurget⁊. Uñ glo. vt ō tota taceā massa corpis etiā minime pticule future resurrectioni seruant. Meditatio hui⁹ resurrectiōis m̄tū facit ad tolerātiā martyrij: qz p resurrectionē redibūt in electis: non solū illa q̃ sunt de necessitate humane nature: sz etiā ea q̃ faciūt ad decorē cuiusmodi sunt capilli. Non g̃ nō rū corpoꝝ casum ptimescam⁹: sed oēm curā in euz apud quē nec capillus perit ꝓpciam⁹ ꝑm Hiero. Non dixit saluato z q; capilli oēs saluādi sunt sed numerati: vbi sciētia numeri demōstratur non eiusdē numeri conseruatio qō imēsam dei erga hoies ostēdit ꝓuidētiā. Fortitudo Quarta ratio. Actiōis meditatio. Capilli numerati Hiero. Remig. Cyrill⁹. Et ꝑm Cyrillū. Caput hois est intellect⁹: capilli ꝙo minutissime cogitatiōes q̃ patēt deo z discutient in iudicio. Et bene p capillos intelligunt cogitatiōes. sicut eñ capilli capiti sic cogitatiōes cordi adherēt: z oēs iste nūerate sunt vt bone remunerent: z male puniātur. Oīa etiaz opa nr̄a siue bona: siue mala deo nūerabilia sunt: z nota: vt ista remunerent illa puniant. Deinde cōcludēdo subiūgit. Nolite g̃ timere. s. mortē: qz m̄lt⁊ passeri

bus meliores vos estis. s. quo ad statū nature: qz rōnales ⁊ perpetui quo ad statū gratie quia per adoptionē filij quo ad statū futur: qz in gloria beatificandi: ⁊ pluris ac maioris reputatiōis est apud deū: qz ad imaginē ei⁹ facti qđ nō cōpetit creature irrōnabili. Qui

S Quinta ratio.

ta rō est ex cōsideratione beate retributiōis qz ois q̄ confitebitur me ⁊ fidē meā cor̄ hoi: bus sez malis: nō timēdo eos apud quos cō fessio xpi est odibilis: sz nō est magnū cōfite ri cor̄ bonis: cōfitebor ⁊ ego eū: gloria ⁊ vita eterna dignū cor̄ patre meo: rege summo: q̄ est in celis eterne beatitudinis: vt approbet: vt recipiat: vt remuneret. Qui ḡ xpm hic pfi tebit. i. simul corde ⁊ opere fatebit: nō recu sans mori p eor cōfessiōe nominis xpi ac mā datis ei⁹ vsq; ad mortē: fideliter firmiterq; p sistens cōfitebit ⁊ xps eū de diuino iudicio co rā patre suo p eo attestās: ac ipso affectu re

ma. xxv

munerationē testimonij adiecit dicēs. Uenite bñdicti patris mei pcipite regnū. Nō solū em̄ martyres: sed ⁊ confessores xpm cōfitent.

Anſel. Cōfesso res.

vñ Anſel. Quē olim venerandi cōfessores et doctores doctrinis sacris: ⁊ opib⁹ iustis pfessi sunt cor̄ hoibus: nunc cōfitent eos cor̄ pfe suo ⁊ sanctis angelis eius. Quanto aūt me lior est de⁹ hoie: tanto melior est cōfessio eius cōfessione hois. Sexta rō est ex cōsideratiōe

H Sexta ratio.

future dānationis qz [qui cor̄ hoibus] vbi debet prodesse cōfessio nominis mei [nega uerit me] nō audēs me confiteri: ⁊ veritatē

Oris cō fessio in terdum est neces saria.

euāgelij [negabo ⁊ ego eū cor̄ pfe me] tāq; indignū cōsequi gloriā in celo. Qui ḡ hic xp̄z negauerit corde nō credēdo in eū: vel ore: qz nō solū corde credere ē necessariū ad salutē: sed etiā cōfiteri ore pro loco ⁊ tempore casu re

ma. xxv Chriſo.

currente vel opere: qz qui preceptis nō obe dit: ⁊ si ore confiteatur factis tñ negat. hunc xps negabit in tpe. s. extreme necessitatis qñ dicet: nescio vos. vite maledicti i ignē eternū. vbi Chri. Omnē rem possibilē q̄tum ad na turā carnalē madauerat: nūc ⁊ penā propo nit ⁊ premiū: vt modo timore pene modo de siderio p̄mij: virtus aie adiuuet. Sed prius dicit p̄miū: postea penā: qz misericors de⁹ pa

Augu. Contra mūdimi nas et pollicita tiones.

ratior est ad remunerādum q̄ ad puniēdū. Igit̄ vt ait Augu. Ama q̄ pollicet ops deus time q̄ minat omnipotens: et sic vilescit ois mundus siue promittens: siue terrens qui mundus fm Augu. periculosior est blandi: tijs q̄ molestijs: ⁊ magis cauendus cū allicit se diligi q̄ cū amonet: cogitq; cōtēni. ¶ Oro.



Omie iesu xpe da mihi vt sic oēs cu piditates terrenas ⁊ delectationes vitiosas ⁊ spicia q̄ nihil p tuo noie in terris pati timeā: sed tuū nomen et tua passio sic cordi meo semp inscribant: vt palmā victricē ꝺ oia aduersa ⁊ pspera aīa mea hēre mereat: ⁊ sic te cōfitear corde: ore ⁊ ope cor̄ hoibus in terris: q̄ tu fm p̄missum tuū cōfitearis me cor̄ patre tuo in celis: vbi de tua pietate ⁊ mia cū sanctis ⁊ electis tuis pcipere merear gaudia p te bone Jesu sic cō fitentibus repromissa. Amen.

¶ De quibus dā impedimētis pfectionis ⁊ sequele xpi. Capi. liij.



Et quia dñs Jesus valde nos dilexit: ⁊ ita etiaz diligi vult a nobis: tō vehemētia amoris quē expedit ostēdens cōsequēter fubiūgit dī. [Ignē]. s. diuinuz. i. feruorē spūsancti ac charitatē dei et p̄rimi [veni] p incarnationē [mittere in terrā]. i. in hoies ad cōsumptionē pec catoz ⁊ inouationē aiarū [⁊ qđ volo] nisi vt mediāte sufflatorio diuine inspiratiōis: vel hūane p̄dicatiōis: vl̄ secrete meditatiōis ac cēdat. i. ardeat ⁊ augmētet: qz charitas me reat̄ augeri: vt aucta mereat̄ pfici. vñ Grego. Ignis q̄ppe in terrā mittit̄: cū p ardorē spiri tussancti afflata terrena mēs a carnalib⁹ desi derijs suis cōcremat̄. Succensa aūt a spūali amore malū quod fecit plāgit: ⁊ sic ardet ter ra: qñ accusante se cōscientia cor̄ peccatoris in dolore penitētie cōcrematur. vnde Beda. Ignē quippe dicit spiritussancti feruorē qui secreta cordis illuminās cōtinuis motib⁹ ad superna ꝓuocat: vitia cōcupiscētie carnalis quasi spinas tribulosq; comburit: aurea do minice dom⁹ vasa probādo meliorat ⁊ lignū fenū: stipulāq; cōsumit. et qui ob hoc solū de sinu patris exiui ⁊ veni in mūdum: vt hoies a terrenis cupiditatib⁹ ad celestia desideria succendā. quid volo aliud q̄ vt hui⁹ incendij iubar cunctas mūdi plagas illustret huius flamma deuotionis vsq; in finez seculi fideliū semp augescat i corde neq; vllo infidelium vel fluctuū extinguat̄ incursu vel flatu. hec Beda. vñ etiaz Hugo de sctō Victore. Hoies gratie sūt hi q̄ p aspiratione spūsancti sunt il luminati: vt bonū qđ faciēdū est agnoscāt: ⁊ inflāmati vt diligāt. hec Hugo. Si ergo te a vitijs purgaueris accendes in te ignē diui ni amoris: si dulcedinē diuini amoris i te p fecte gustaueris: de dulcedine tpali nō cura bis. Et subdit xps missiōis ist⁹ ignis: qz nō pficiet̄ ei⁹ missio donec ipe passus fuerit. vñ dicit. [Baptismo aūt habeo pri⁹ baptizari] i. fm Beda. sanguinis p̄prij tinctione pri⁹ ha beo pfundi: ⁊ sic corda credētiū spūs igne in flāmare qđ est dicere aliq; mitto spm̄: dabo me crucifigēdū. Uñ dr. nō erat spūs datus: qz iesus nondū fuerat p resurrectionē: ⁊ pas siōis victoriā glorificat⁹. Quia em̄ passio xpi quā ex magna charitate p nobis sustinuit: ē maximū charitatis incētiuū: ideo dicit se pri⁹ mus ei⁹

A Lu. xij. ⁊ mat. x

Hugo. Hoies gratie.

B Passio xpi.

Baptis⁹

baptismo baptizandū. baptismū hic appellās effusionē z tinctura sui sanguinis in sua passiōe bñdicta ex quo baptism⁹ z alia sacramēta eccl'ie habēt efficaciā. q.d. vt ignis iste accendat quo a meis oia terrena despiciant: respersione ppij sanguinis pfūdi habeo: vt baptizat⁹ in sanguine meo alios baptizem i eo: vt eos magis i meū accēdā amorē. Passio dñi iſtāmatnos Ambro. Nihil em̄ est qđ ita excitet z accēdat nos ad diligendū deū: sicut q passus est p nobis: z i sāguine suo lauit nos a pctis nr̄is. vt aūt dicit Amb. Tanta ē dñi dignatio: z infundēde nobis de notiōis: z cōsūmande pfectionis in nobis: et maturāde p nobis passiōis studiū sibi iesse testat. Uñ sequit. Et qūo coartor vel angor z cōtristor [vsq; dū pficiat] p passionē me⁹ baptism⁹ z hoīs sal⁹. i. q̄sto desiderio affecto oīonē meā z passionē p salute generis hūani cōsūmari. q̄si diceret multū. per hoc g̃ intelligit magnū desideriū ei⁹ pficiendi nostrā salutē p suā passionē. Uñ alibi. Desiderio desiderauī hoc pascha māducare vobiscū: vt mihi vn̄i remini p dilectionē. vñ Ambro. Cū em̄ in se nihil haberet qđ doleret: nostris tñ angebat erūnis z tpe mortis mestitiā ptendebat quā nō ex metu cordis sue: sed ex mora nr̄a redēptiōis assūpserat: vt aūt dicit Bed. qūo post baptisma sue passionis post ignis spiritualis aduēt uz in terra sit arsura: declarat subdēs [Nolite arbitrari]. i. falso iudicio rationis opinari [quia veni mittere] id est pcurare: vel cōfirmare [pacē i terra]. i. pcordiā praue colligationis siue carnalis afflictionis. Non veni pacē. s. talē mittere: qr guerrā cōstituit z hoīem inimicū dei facit: sed gladium. i. separationem z precisionē eius que pacē inducit z hominē deo coniungit. Ueni separare filiū aduersus patrē suū: z filiā aduersus matrez suā: z nurū aduersus socrū suā. i. sm glo. Ueni priuatos carnis affectus extinguere: quibus ita inuicem diligunt: vt deo minus seruiāt: vl̄ penitus a dei seruitio se auertāt. Uñ loquit hic de separatiōe spirituali. s. ab amore amicorū inordinato: nō de corporali qñ est sine cōtumelia creatoris z offensa: et inimici hominis: qui. s. sic opatus est ab alijs vel fide vel religione z moribus sunt domestici ei⁹ qui etiam ante separationem: z si carnaliter diligunt: tñ spūaliter odiūt: dū cursum vite spūalis impediunt. Gladiū mittit dñs. C Impedimētū a seqla dñi. Deinde oñdit modū q̄ venit separare hoiez ab amicis: z ponit primū impedimētū pfectionis z sequele xp̄i qđ est inordinatus amor ppinquorū dicēs. Qui amat patrē aut matrē: vel filiū aut filiā pl⁹ q̄ me. quod fit multipliciter: cū propter eos ad fidē nō venit vel acceptā dimittit: vl̄ mor tale ꝓmittit: vel stat⁹ sui periculo se exponit nō est me dignus: me. s. in mundo habere hospitē: in iudicio testem: in regno remuneratorem, sm em̄ Augu. Pctor etiā nō est dignus pane quo vescit. Quasi diceret dñs. Sic veni pctōr in separare hoiem a patre vel amicis. nō quin dignus patrē diligat: et in parētes pietatē seruet: sz pane. ne paternā pietatē sue saluti diuine religioni: ac pietatj cultui anteponat: z vbi patri vl̄ matri nō pōt fuari honor aut pietas sine offensa dei: z iactura ppie salutis: tūc odiū in suos pietas est i deū z salubriter reliquit pr̄ z mater: qr pferēd⁹ est creature creator. Charitas em̄ est sic ordinata q hō dz deū diligere sup oīa: etiā sup seipm: z iō p nulli⁹ q̄ritū amicitia dz retardari q̄n ꝓsequat ea q̄ pinent ad honorē dei. Sub deo z ppter deū quicq̄d amat est amādū. vñ Hiero. Hic ordo in oi affectu necessari⁹ est. Ama deū patrem ama matrē: ama filios. si aūt necessitas venit vt amor] parētū ac filioꝝ amori dei cōpareat: z nō possit vterq; fuari: etiā odiū i suos pietas in deū, est. Charitas ordinata. Hiero. C Circa hoc primū impedimentū sequēdi xp̄m nota hic vtile exēplū. Cum enim quidā amore ppinquoꝝ detētus tum exiper hoc la seqla dñi esset impedit⁹ quadā vicevolēs apponere remediū ꝓuocauit eos ad litate. conuiuiū z inter epulas rogauit vnū ex illis quē magis sibi fidelē esse credebat pre ceteris: vt si eū diligeret: digitū suū minimū pro eo in ignē mitteret: sed ille penaz timēs hoc facere renuit: nec fidem quam simulauerat ei exhibuit: z deinde ceteris oibus per ordinem similiter requisitis idē qđ in primo etiā reperit in eis. Tūc ppositū suū apertēs oibus dixit: q ob solū amorē eorū hacten⁹ a sequela dñi retardat⁹ esset: sz qr fidē in eis non inuenit amplius retardari nollet: z qr ipsi minimū mēbrū corpis noluerunt p eo ad horā exponere igni trāsitorio: nec ipse totū corp⁹ z alia p eis exponere vellet igni ppetuo: z valedicēs oib⁹ illis recessit ab eis. Exēplū de parē tum exigua fide cevolēs apponere remediū ꝓuocauit eos ad litate. C Deinde subiūgit de nō diligēdo corpe ppio plus q̄ xp̄m: z ponit scōm impedimētū qđ est amor carnalis voluptatis dicēs. [Et q̄ nō accipit crucē suā] quotidie [z sequit me: non est me dign⁹] qr nec meo cōsortio p gratiā: nec meo solatio p familiarē pñtiā: nec meo cōiuio p gloriā. vt em̄ dicit Ber. Delicata est diuina cōsolatio z nō datur admittētibus alienam: crucē aūt accipim⁹ cū ppter fidē xp̄i martyriū sustinem⁹: passionē dñi p sanguinis effusionē imitando: aut cū pnie onus assumim⁹ ꝓcupiscētias carnis p ei⁹ afflictionē reprimēdo: aut cū primis ꝓpatimur necessitatē illi⁹ nr̄am ꝓpassionē putādo. Corp⁹ p priū minus deo diligendum. Berñ. D Crux assumēda In cruce ei oia tormētoꝝ gña designantur. Uñ crux a crucia tu ōr: z cruciari ōr qui quolibet mō affligit: z quotidie ac semp crucē portare debemus vt amorē xp̄i ostēdamus: z semp nos xp̄z amare doceam⁹. Nō sūt aduersa timēda: n̄ pspera et carnalia desideria sectāda: vt crux ipsi ferat q̄ necessario in hac vita est ferēda. vñ Aug. Crux dñi nō tñ illa ōr que tpe passio- Augu.

nis ligni affixione cōstruiť: sed et illa q̄ totiꝰ vite curriculo cūctarū disciplinarū virtutibꝰ coaptať. tota em̄ vita xp̄iani hois si ꝑfm euā
Chriſo. gelū viuat: crux atq; martyriū est. vbi Chriſo. Crucē suā tollit qui paratꝰ est ad oē periculū ꝓpter deū si necesse fuerit vsq; ad mortē magis q̄ relinq̄re xp̄m. Ille talis ꝛ si mia dei euadat: tn̄ quantū ad ꝓpositū suū quotidie cruciať: ideo etsi nihil tale passus fuerit: tn̄ mercedē accipiet. volūtas enim apud deū remunerať nō opus: q; volūtas ex arbitrio nr̄o ꝓcedit: opus aūt per dei gr̄am con-
Chriſo. summať. hec Chri. Et q; crucis acceptio posset fieri sinistra intētione: iō additū est [ꝛ se quiť me] nō mūdū ꝓ vitā cupiditatis: nō carnē ꝓ vitā voluptatis: nō hoies ꝓ fauorē ꝛ gloriā vanitatis. Dn̄m em̄ sequiť: lz crucē ferri videať: q̄ nō ꝓpter dn̄i laudē ꝛ eternā intētionē: sz ꝓpter inanē gl'iam ꝛ tpale lucrū; aut cō modū imitať dn̄i passionē: seu affligit carnē seu ꝓmo carnaliter cōpatiť vt culpe eiꝰ faueat: vel etiā q̄ in angaria vt rota fenū crucē portat. ¶ Quia ꝯo vt dicit Chriſo. Precepta
Ex Vita ꝓsens nō amāda. hec q̄ imūgit: onerosa vi debātur ponit ꝛ vtilitatē eoꝝ maximā dicēs. ⁊ Qui inuenit aiaz suā]: sz hāc ꝓsentē vitam q̄ cauſať ab aia existēte in corꝑe ꝛ q̄rit eā saluā facere sz potius xp̄m ꝛ nomē eiꝰ negādo vel ab amore eiꝰ cadēdo: vel quodcūq; opꝰ iustitie dēserendo: vel etiā carnis desideria sectādo: vel alīs verbo aut ope postponēdo q̄ vitā ꝓsentē tpaliter amittendo [ꝑdet eā] eternaliter: q; per
Remig. det vitā eternā. vñ Remig. Qui hāc p̄nē vitā ꝛ lucē ac eiꝰ delectationes ꝛ voluptates ad ꝗ desiderat: vt semp inuenire possit istā quā seruare cupit ꝑdet ꝛ aiam suā eterne dānatiōi ꝓparat [ꝛ q̄ ꝑdiderit] tpaliꝛ [aiaz suā] i. vitā hāc animalē: ꝛ paratꝰ est ꝑdere eā ad mortē tēporalē eā ꝓ xp̄o exponēdo ꝛ oia xp̄i amore postponēdo: et iō sequiť [; ꝓpter me] sz diligendū in corde: confitendū in ore: imitandū in ope: nō ꝓpter se vt latrones: vel ꝓpter fauorē humanū: vt supbiant gloriantes nō ꝓpter tēporalē mercedē: vt cupidi terrena sectātes [inueniet eā] in futuro saluā:
Augu. q; inueniet ꝛ accipiet ꝓ trāsitoria eternā. vñ Aug. Quisquis ꝓpter deū hāc vitā que nūc corꝑis viuificatione ex aia tpaliter mortali constat libēter despexerit in futuro eandē corꝑis nō solū aie vitā eternā ꝛ immortalē recipiet. hec Aug. Animā ergo in hoc loco ꝓ
Aie acceptiões. vita ꝓsti posuit: q; ois vita nostra in anima est. Aia quippe dr̄ inquātum corꝑus animat siue viuificat spūs dn̄i spirat: mēs inquantū recordať seu meminit: animꝰ duz vult: rō dn̄i rectū iudicat: sensus dn̄i sentit: memoria duz recordať: volūtas dn̄i ꝓsentit. Hec noīa diuersa sunt aie: nec ꝓpter aie pluralitatē: sed ꝓ
Augu. pter effectū multitudinē. vñ Augu. Anima ex eo dicta est q; animet corꝑus ad viuēdum hoc est q; viuificet spiritꝰ est ipsa anima: ꝓ ꝓ spirituali natura: vel ꝓ eo q; spiret in corꝑe spūs ad substātiā dr̄: aia ad viuificationē. Eadē est substātia: sz ꝓprietas diuersa. Nāvnus ꝛ idē spūs: ad seip̄m dr̄ spūs ad corꝑus aia. hec Aug. Spūs ergo q̄ est substātia
¶ Spiritꝰ nr̄i dominoſtre aie si desiderat ea q̄ sunt corꝑoris: in his ꝓditur totū bonū eiꝰ: q; totū bonū spiritꝰ nr̄i aie est: in aduertendo se a carne: ꝛ abstrahēdo se a desideriis cōpiscētie: sic em̄ vincit passiones ꝛ virtute ꝑficiť: ꝛ contemplationi cōiūgitur superiorū: ꝛ deputať ꝛ mūdatur: vt sit honestati subiectū ꝛ diuine sapientie speculū. [Qui ergo aiam] .i. vitā p̄ntem in aia designatā [inueniť] ꝛ amat inordinate in ea carnaliter viuere cupiēdo. vnde ꝛ dr̄ animalis hō [perdet eā] in futuro. Res em̄ perdiť que finē debitū non cōsequitur: sicut medicina perdiť: cū per eā sanitas nō acquiritur: ꝛ eodē modo vita ꝓsens que finaliter ad cōsecutionē vite eterne ordinať: recte ꝑditur q̄n̄ per ipsam ad eternā vitā nō puenit: quod illi cōtingit qui inordinate ipsam diligit. Et ecōtrario [q̄ ꝑdiderit] vitā ꝓsentē ꝓpter xp̄m negligēdo. talis em̄ dr̄ perdere nō fm veritatez: sed tn̄ fm hominū opinionem [inuenit eā] accipiēdo ꝓ transitoria eternam: nō debet ergo homo trahi a bono ꝓpter dulcedinē ꝓsentis vite que est breuis ꝛ trāsitoria: ꝛ ad merendū eternā vitā ordinata. finis em̄ melior est his q̄ sunt ad finē: immo ea que sunt ad finē nō sunt nisi ꝓpter finis assecutionē: ideo dr̄ ipsis nō curatur nisi q; finis habeatur: ꝓpter q̄ nō est curandū de vita ꝓsenti: sed assecutione vite eterne.
Res q̄ ꝑduntur.
vñ Chri. Melius est ꝓ tpe mori: ꝛ in ꝓpetuū viuere q̄ ꝓ tpe viuere: ꝛ in ꝓpetuū mori. Si
Chriſo. Morien dū ꝓ vita cū deo habēda ille ꝓ nobis mortuꝰ est qui mori nō poterat nisi voluisset: quāto magis nos ꝓ eo mori debemꝰ: q̄r si nolumꝰ mortales sumꝰ. Si dn̄s ꝓ seruo mortuꝰ est: ꝛ hoc sine p̄mio: iustiꝰ est vt seruꝰ ꝓ dn̄o moriať: ꝛ hoc cū p̄mio. vnde ꝛ
Augu. Aug. Nō habebat ille quare moreretur: ꝛ mortuꝰ est: ꝛ tu habes: ꝛ quare mori dedignaris? Dignare eq̄ aio pati ꝓ meritū tuū q̄n̄ ille pati dignatꝰ est vt te a sempiterna morte liberaret. ¶ Circa p̄dictū scōm impedimētū nota hic ꝓ edificatiōe exēplū. Nā cū quidā monachus deuotiōe motꝰ: vitā austerā duceret: ꝛ
¶ Exēplū ꝓtēnēdi mundū. parētes sui hoc cognito ad eū veniētes: ip̄m sup hoc arguerēt: tale eis dedit respōsuz cordi ꝛ memorie cōmēdandū. Tanta ꝛ talia audiui: ꝛ legi de vita eterna q̄ nō curo quantū mihi ꝓstet: ꝛ q̄d expēdā ꝓ ea. ¶ Q̄r aūt dicit matheꝰ de nō amare patrē: ꝛ huiꝰ plō q̄ xp̄m hoc refert Lucas de odire dicēs. [Si q̄s venit ad me] .i. vult venire ꝓ fidē credēdo: vel statū ꝑfectionis assumēdo [ꝛ non odit patrē suū: ꝛ matrē: ꝛ vxorē: ꝛ filios: ꝛ fratres: ꝛ sorores: adhuc aūt ꝛ aiam suā] .i. aialitatē ꝛ vitā
Lu. xiiij

animalē seu corporalē: eā contēnendo ꝓpter deū paratꝰ: si opus fuerit ꝓ fide exponere: ꝛ eligens occidi potiꝰ q̄ꝫ in deū peccare: eiusq̄ acq̄escēdo desiderijs carnalibꝰ [nō pōt meꝰ esse discipulus] qō valde dānosuꝫ est: qz ipa Odium est veritas ꝛ vera docet. Nō ꝙ ꝓpinquoꝝ na nullū sit turā odiamꝰ: sꝫ ea quibꝰ nobis in itinere dei in natu- obsistūt: ꝛ nos impediūt: ne ad xp̄m fidei cha rā sꝫ in ritate accedamꝰ. Nullus eñ odio est habē- vitia. dus: etiā si sit malus. vñ Boe. Apud sapiē- Boetiꝰ. tes nullus ꝓsus odio locꝰ relinquit: nā bo- nos q̄ nisi stultissimꝰ oderit: malos ꝙo odisse rōne caret: nā si vti corpoꝝ lāguor ita vitiosi tas quidē est: quasi morbꝰ animoꝝ: cū egros corpe minime dignos odio: sed potiꝰ misera Amor tione iudicemꝰ: multo magis nō insequēdi: parentū sꝫ miserēdi sunt quoꝝ mētes oi lāguore atro exclu- cior viget improbitas. hec Boetiꝰ. Uñ exclu sus. dit hic affectio carnalis: sꝫ amor inordinatꝰ parentū ꝛ cōiunctoꝝ: ꝛ hoc vnū impedimētū supra ꝑm matheū etiā dictū. qō obest sequele Ambro. xp̄i: ꝛ volētibꝰ venire ad ip̄z. vbi Ambꝝ. Etenī Math. xij. si ꝓpter te dñs sue renūciauit matri dicens. Que est mater mea aut q̄ fratres mei: cur tu dño tuo cupias anteferri: sed neq̄ ignora re naturā neq̄ fuire nature dñs iubet: sꝫ ita Nature indulgere nature vt veneraris autorē: nec a nō fuiē- deo parentū amore desistas. vñ Hieg. Quis dū est. q̄s iā eterna cōcupiscit: in ea quā aggredit Hiego. cā dei extra patrē: extra vxorez: extra filios: extra cognatos: extra semetip̄z fieri dz: vt eo veriꝰ cognoscat deū q̄ in eiꝰ cā neminē reco gnoscit. Amādi ḡ sunt ꝓximi impēdēda cha ritas oibus ꝛ ꝓpinq̄s ꝛ extraneis: nec tamē pro eadē charitate a dei amore flectendum. Fideles quiq̄ cōpatiant ꝓximis ꝙ charita tē: ꝛ tñ de via dei non exorbitēt ꝙ cōpassionē. Scōm Scōm impedimentū etiā ꝑm matheū supra impedi- positū est amor carnalis voluptatis: ꝛ hoc tā mentū. git ꝑm lucā cū subdit. [Et q̄ nō baiulat cru- cē suā ꝛ venit post me nō pōt meꝰ esse discipu Chriso. lus.] Nā vt ait Chri. Perfectꝰ xp̄i discipulꝰ est q̄ oia mala patit: aut pati paratꝰ est pro- H pter xp̄m. De his duobꝰ impedimētis tā su- pra dictū est latiꝰ. sile etiā habes infra ante Tertiuꝫ dñi trāsfiguratiōnē: sꝫ nō est idē. Tertiū im impedi- pedimētū est icōsiderata leuitas mētis qua mentū. q̄s impedit a pseuerantia vite assumpte: dū incōsiderate aggredit viā quā nō pōt pfice re. Unde huic q̄ aggredit viā pfectionis: ne cessaria est discretio: vt cōsideret si habeat illud qō ad hoc requirit: qō est fortitudo ani mi ad relinquēdū oia: ꝛ sustinendū aduersa ꝙ deo: ne ꝓpter indiscretionē resileat ab in cepto: ꝛ hoc ostēdit ꝑsimilitudinē de volente edificare turrim. i. aggredi perfectionē cuā gelicā: ꝛ vite sublimitatē: ꝙ quā xp̄i sumus di scipuli. qui ergo xp̄i discipulus esse dicit de- sideratꝰ: sedeat prius ꝛ cōputet. i. deliberans cōsideret si habeat sumptꝰ requisitos ad p- ficiendū: si discipulorū vitā tenere: patientiā habere: laborem sustinere: ꝛ simul cū eis tur rim virtutū edificare: ꝓtra hostes pugnare: ꝛ cetera que sequūtur agere valeat. Magnā etem turrim edificare incipit qui mundi ho Turris nores: diuitias: et dignitates contēnens oia magne relinquit: ꝛ apostolorū vitam: ac monachoꝝ edifica conuersationē promittit: sed iste prius cōpu tio- tare dz q̄ꝫ artem et laboriosam viam aggre diatur: ꝛ q̄ꝫ magnū ꝛ difficile opus agere in- cipiat: qz ꝑm Hieg. Omne qō agimus: prene Hiego. nire per studiuꝫ considerationis debemus. [Sedens] igit. i. a vita veteri: ꝛ a tumultibꝰ mundi ꝛ passionū quietatus ꝛ quiescēs [cō- putet] ꝛ diligēter discernat erogandam esse substantiā temporalē: ꝛ coꝛa cupiditatibus auertendū ꝛ animā cōtra seculi aduersa pre parādā. Debet etiā cogitare si habeat sum ptus spūales virtutū ꝛ bonorū operum: sum ptus eñ tēporales potius spargēdi sunt an teq̄ cōgregādi [si habeāt] inquā [ad perfi- ciendū] opus intentū. i. humilitatē: patien- tiam: obedientiā: ꝛ perseuerentiā que cōsu- mat: tenere ꝛ custodire valeat sine quibꝰ hoc edificiuꝫ perfici non pōt. Sumptus quidem Sūptus sunt ea q̄ debes deo tibi ꝛ ꝓximo. Edificans ergo spūaliter considera si pie sobrie ꝛ iuste vixeris [ne posteaq̄ posuerit fundamētuꝫ] quod cōsistit in obseruātia mādatorū [et nō potuerit perficere] a bono ꝓposito declinan do: ꝛ in edificio bone opationis deficiēdo ir- risionē patiat ab inimicis sꝫ malignis spiri tibus nostris bonis opibus semꝑ insidianti bus ꝛ ex nostris defectibꝰ gratulātibꝰ [ꝛ oēs qui viderint] eū deficere [incipiant illudere ei] aut hoīes invita: aut demones in morte: aut dñs in iudicio: ꝛ etiā sancti qui super eū ridebūt di. [quia hic homo cepit edificare] iter pfectionis assumendo [ꝛ non potuit con summare] in incepto pseuerādo. Sed quid ei cepisse ꝓdest si saluus nō erit. Non eñ q̄ I ceperit: sed qui pseuerauerit: hic saluꝰ erit. Mat. x. Quartū impedimētū est cōfidentia stulte se Quartū curitatis: dū quis cōfidit in securitate suarū impedi- virtū vel meritoꝝ: quibꝰ violēter credit cele- mentū. ste regnū obtinere: et ex meritis saluari iu ste: sed qz non potest: cū nullis meritis suis ad gloriaꝫ ptingere possit nisi seueri iudicis ſnia tēperet per miam necesse est: vt premit tens legationē lachrymarū et operū bonorū [rogetꝛ ea que pacis sunt] ꝛ ad pacē aie per- tinēt. in cōspectu eñ eiꝰ ois homo impfectus est ꝛ nullus iustus. Et hoc ostendit per simi litudinē de rege volente cōmittere bellū ad- uersus aliū regē: qui cū non possit cū decem milibus occurrere venienti cuꝫ viginti mili bus querit pacē. Si rex a rege pacē querit: multo magis nos infirmos cuꝫ deo pacē ha bere cōgruit. Hic quippe accipitur rex qui- Rex hoc cūq̄ vult aggredi statum perfectionis: quis loco.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

debet dñ regere opationes ⁊ cogitatiões suas oēsq; sensus suos interiores ⁊ exteriores: ⁊ hz cōmittere bellū ad rapiendū sibi celeste regnū: qz regnū celoꝝ vim patit ⁊ violenti rapiunt illud. Ecclesia quasi cōmittere bellum cum deo est aliquē cōfidere se ex meritis debere ab eo saluari. Sed quasi cum decem milibus deo occurrit q̄ offert opera obseruantiā decē mādatoꝝ q̄ exterius gessit. Deus ℣o celestis duplicē obseruātiā exigit ab eo. s. mādatorū ⁊ cōsiliorū: qz prima non sufficit ad pfectiōis statū acq̄rendū. vel ſm Grego. De⁹ rex quasi cum duplo exercitu contra simplū venit: qz nos vix in solo opere ꝓparatos: simul de ope ⁊ cogitatiōe discutit: vel qz multo plura se p nobis sustinuisse allegabit. Mittamus g̃ ad eum nobis placandū legationē assentiendo ei in obseruantia consiliorū vel offerendo munera lachrymarū: orationū: et bonorū operū. Sicut ergo premeditatio est necessaria ad cauendā inimicoꝝ irrisionē: ita est necessaria ad impetrādā iudicis miam. Unde hec similitudo eadē est que ⁊ superior nihil ei aliud his ℣bis ammonemur nisi vt vltra vires nostras nos non extendamus.

Quintū impedimentū est amor substantie tē porālis q̄ multū impedit pfectionē ⁊ sequelā xp̄i. Uñ subiungit inferens ex similitudinibus p̄missis sic ergo [ois ex vobis qui nō renūciat oibus que possidet: nō pōt meus esse discipul⁹] qz nō pōt quisq; deo seruire simul ⁊ mūdo. ꝓptera vt ait Prosper. voluit deus cultores suos oib⁹ renūciare: vt exclusa mūdi cupiditate: diuina i eis charitas possit augeri ⁊ pfici. vñ Aug. Disce nō diligere mūdū vt discas diligere deū: funde vt implearis: auerte vt cōuertaris: dilectio g̃ tēporalium nō possessio hic repzehēdit: qz vt dicit Augu. Non dānat deus diuitias: vnde meremur celū: sed cor appositū q̄ eas non expendit: sz recondit: vnde abzaam legitur multas possessiones habuisse ⁊ tamē fuit perfectus. Nō dixit ei dñs: relinque oia: sed ambula coram me sz perfecte me amādo: ⁊ sic esto pfectus. Sed quia difficile est diuitias hꝫre in archa p possessionē: ⁊ nō in aio per amorē: ideo cōsuluit dñs iuueni diuiti dicens. Si vis pfectus esse: vade ⁊ vēde omnia que habes: ⁊ da pauperibus ⁊ sequere me. Hac igit conclusione hz glo. oñdit q̄ edificare turrim: facere cū fortiori pacē: nihil aliud est q̄ esse discipulū xp̄i: ꝓparare ℣o sumptas: mittere legationē nihil aliud est q̄ renunciare oibus. et ideo infert ex p̄dictis similitudinibus q̄ sic nō potest edificare qui nō cōputat sūptus: nec secure occurrere qui non p̄mittit legationem. sic [ois ex vobis qui nō renūciat omnibus que possidet: non potest meus esse discipulus.] Hec oia sunt nō solū tēporalia: sed ⁊ amor p̄ximoꝝ: ⁊ ipa aia quibus omnibus deum

Grego.

De⁹ rex placand⁹ nobis

℟ Quintū impedimentū. Diuitie nō amāde.

Prosper

Augu.

Wund⁹ nō amādus.

Augu.

Wa. xix

preponere debem⁹: vt renūciem⁹ tēporalib⁹: ⁊ carnalibus ꝓpinquoꝝ affectib⁹: ⁊ aialitati nostre vtutis ipsam animā: vitā sz p̄ntē p deo ⁊ proximo si opus fuerit ponamus. Unde dicit [omnib⁹] vt innuat q̄ integra debet esse renūciatio sz quo ad sua: quo ad suos: et quo ad se: ſm qō dictū est Abzae. Egredere de terra tua ⁊c. Unde quidam ait. Christe tuos: tua: te gratis accepimus a te g̃ meos: mea: me: merito nō exigis a me. Istud quod dictum est abzae pōt exponi de religioso cui loquitur deus dicēs. Egredere de terra pauertatis: qz sicut lutū et puluis adherens fatigat ⁊ impedit ambulātes: sic terrena cupiditas post dñm ire volentes. Et de cognatione tua quātū ad votū castitatis. in cognatione em̄ tangit carnalitas: q̄ multuz ipedit castitatē. Et de domo patris tui quātū ad votū obedientie: quia monachus dz esse in religione sine p̄e: sine matre: sine genealogia. Ista tria significata fuerūt p munera magoꝝ: per aurū votū pauertatis: p myrrham castitatis: per thus deuote obedientie humilitatis. Et veni in terrā quā mōstraue ro tibi: spūaliter non dedero: qz adhuc q̄diu sumus in hac vita non dat terra paradisi: sz ostendit. Et nota q̄ ſm Bedā distat inter renūciare oibus: ⁊ relinq̄re oia: paucoꝝ em̄. s. pfectoꝝ est relinq̄re oia: ℏ est oia tpalia ⁊ curas mūdi postponere: ⁊ solis eternis ihiare cūctoꝝ aūt fideliū est renūciare oib⁹: ℏ est sic gerere terrena et tenere q̄ mūdi sunt: vt tñ p ea nō teneant⁹ a mūdo: sz tota mēte tēdāt ad celestia. Uñ renūciare ꝓuenit oib⁹ eis q̄ licite mūdanis vtunt: relinq̄re ℣o oia perfectoꝝ est: vt ap̄li ꝓ ⁊ suoꝝ sequaciū. Oib⁹ g̃ renunciat: q̄ q̄uis aliq̄ possideat: oia tñ si necesse sit p xp̄i noie amittere nō timeat. Nā ipsi q̄z ap̄li ⁊ vestimēta ⁊ calciamēta q̄liacūq; habebāt: quib⁹ tñ iā renūciauerāt: qm̄ si necesse esset ea simul cū ipsa vita perdere non timebant. Habētes igit victū ⁊ q̄b⁹ tegamur his cōtēti simus. hoc em̄ vt ait Bern. est pfectio euāgelica. Et ſm hoc cōsidera q̄ duplex ē discipulat⁹ xp̄i. Un⁹ est necessitatis: ⁊ sic i primitiua eccl'ia oēs dicebant⁹ discipuli q̄ nūc dñr xp̄iani. Alt⁹ est superogatiōis: quo q̄s xp̄z sequit⁹ in ꝓsilijs euāgelicis. Prio discipulatui necessariū est renūciare oib⁹ q̄tū ad affectū ne q̄s ita afficiat⁹ ad bona tpalia: vt postponat eterna ⁊ amore tpaliū supatus ordine puerso diligat creaturā sup creatorē. Scdo discipulatui necessariū est oia relinq̄re: nō solū q̄tū ad affectū: sz etiā quātū ad rē in effectu sicut ap̄li oia reliq̄rūt p volūtariā pauptatē: nō ergo oēs tenent⁹ oia relinq̄re quātuz ad effectū nisi pfecti q̄ voto pauptatis sunt astricti. oēs ℣o tenent⁹ renūciare oib⁹ quātū ad affectū ne pl⁹ afficiātur ad ista q̄ ad deū. Sil'r relinquēdi sunt parētes ⁊ ꝓpinqui ſm

Heñ. xij

L

Beda. Renunciare. Relinquere.

Exo. ſz Tim. v

Bern. Discipulat⁹ xp̄i duplex.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

carnē ⁊ amici ꝑm seculū: qz aliter uon pōt q̄s esse xp̄i discipul⁹. Qō ḡtū ad p̄mū discipulatū intelligendū est sic q̄ hō hm̄oi ꝓpinquos et amicos non amet nisi in ordine ad honorē dei: ⁊ iō si instigēt ad aliquid q̄ō sit ꝯ diuinū honorē tunc sunt odiendi ⁊ relinquendi. Sed ḡtū ad scōm discipulatū relinq̄ndi sunt realiter ḡtū ad oēm cōuictū mūdanū etiā in licitis nisi ḡtū cedit ad honorē dei. Tertio relinquēdū est corpus ꝓpriū: et vita corpalis. q̄ō sīgt dñs p aiam hm̄ vnū sensum cū ait. adhuc aūt aiam suā. vbi (vt supra dictū est) aia accipit ꝑ vita aiali: put aia, viuificat corpus ⁊ delectat in eo. Et sic ꝑm Augu. Aia dupl'r est odienda: vno mō vt homo mortem ꝓ xp̄o nō timeat: vt cū xp̄o in ꝑpetuū viuat: alio mō vt hui⁹ vite delectationē respuat: vt voluptatem feliciter in regno dei inueniat. Et vtrūq; horū est necessariū si velimus esse discipuli xp̄i ḡtū ad discipulatū vtrūq;. Nam primo discipulatui necessariū est vt qui i causa fidei interrogat⁹ ⁊ exact⁹: mori ꝓ xp̄o nō timeat ex ꝑparationē animi ḡtū ad primū: ⁊ in delectationibus corporalibus ad peccādū nullaten⁹ acquiescat ḡtū ad scōm. Scō aūt discipulatui necessariū est: vt q̄s etiā nō exact⁹ cū de fide agit: ad mortē se offerat: ⁊ hoc ḡtū ad p̄mū. Rursꝰ ḡtū ad scōm huic discipulatui cōuenit: vt q̄s nō solū nō frāgat ꝺelectatiōe carnali: sed etiā vt corpus nō nutriat ꝓpter voluptatē: ex ꝓpter solā nature necessitatē: nec hoc ꝓpter se: sed ꝓpter honorē diuinū: vt ex hoc deo expediti⁹ seruiat. ita q̄ homo imaginē q̄si deus sedeat in mēte: expectādo corpis necessaria tanq̄ sui mancipij: ⁊ sic q̄cq̄d hō de cibo vel potu sumit ꝓ hoc intendat nō solum sue necessitati subuenire: sed etiā deo ꝓncipaliter ministrare ⁊ ꝓpinquare ꝓ sui mancipij sustentatione: similiter est intelligēdū de q̄libet cōmodo corpali. Quarto relinquenda est aia propria accipiendo ꝓ nobiliori, vt anime q̄lis est volūtas ⁊ hm̄ hoc i ꝓpōsito relinq̄re animā nihil est aliud q̄ volūtatē propriam relinquere ⁊ eā diuine voluntati cōformare. Quod cōtingit dupliciter hm̄ duplicē discipulatū. Uno modo ḡtū ad diuina precepta q̄bus hō nō velit aliqualiter cōtra ire: ⁊ hoc ē necessariū primo discipulatui. Alio mō ḡtū ad quenis diuina beneplacita. Quibus hō voluntatē suā inḡtū scit ⁊ potest ꝓ omnia cōformat. Ita q̄ animus quasi sui ⁊ oim exteriorum oblitus: se totū in diuinā voluntatem transformet. iuxta illud verbū dñi. Qui vult venire post me abneget semetipsum. Ubi dicit Basili. q̄ abnegatio suiꝑsius est totalis sui obliuio ⁊ recessus a ꝓꝑijs voluntatibus. Cristo mō relinq̄re alias ꝓpriā cōuenit secūdo discipulatui. Et no. q̄ hoīa ꝓdicta ꝓpter xp̄m relinquenda cōprehenduntur in ꝓfessione religiosorū etiā hoc mō ⁊ aliter ḡtū supra. naz relicto rerū exteriorū ac etiā ꝓpinquorū et amicorū comprehendūtur in voto volūtarie pauptatis: relicto vite carnalis ⁊ delectationis corpalis intelligit in voto castitatis: relicto proprie voluntatis intelligitur in voto obedientie.

M Augu. Anima odiēda dupl'r.

N Uolūtas deo subdenda.

Luc. ix. Basili⁹ ꝓfessio religiosorū continet relinq̄nda

¶ Oratio



Omine Jesu xp̄e splendor paterne gloue mitte in me ignēm feruorē spiritussancti vt accendat ⁊ augeat ac ꝑficiatur in me charitas dei ⁊ proximi: da mihi affectionē carnalis ꝓpinquitatis ⁊ amorē corporalis delectationis oīno relinq̄re teq̄ sup oīa diligere: ac p cōsiderationem ⁊ discretionē in oībus agēdis habere et nunq̄ in securitate viriū vel meritorū meorū cōfidere: sed legationē lachrymarū ⁊ bonorū operū semp ad te mittere pacēq̄ a te petere ⁊ reportare. Da etiā mihi vt in oib⁹ renunciē ex affectu: et oīa relinquā in effectu: vt sic tu⁹ verus sim discipulus. Amen.

¶ De consolatione discipulorum inter onera preceptorū. Capi. lv.



Quia vero dñs separat discipulos ab amicis et tpalib⁹ bonis dat eis ꝓ cōsolatione alios qui eos charitatiue suscipiēt ⁊ ipis domos suas aperiēt: ac necessaria ministrabūt vite ꝓpter spē retributionis eterne dicēs. [Qui recipit vos] corpaliter [me recipit] spiritualiter [et qui me recipit recipit eū qui me misit.] Simile alibi habetur vbi dr [qui accipit si quē misero: me accipit: q̄ aūt me accipit accipit eum qui me misit.] Quia inquit vos mēbra mea estis: ⁊ ego in vobis sum [qui recipit vos: me recipit.] Similiter aūt qz ego ⁊ pater vnū sumus: ⁊ ego sum in pre: et pater in me est [qui me recipit] in mēbris meis [recipit eū q̄ me misit] scz patrē. Et p cōsequēs etiam recipit spūmsanctū qui cū patre ⁊ filio per gratiā inhabitat recipientis mentē. Unde manifestū est: quia ⁊ patrē et filiū totāq; trinitatē recipit qui dei nuncij veneratur ⁊ recipit: quivero dei ministro iniuriā facit deo omnipotēti ⁊ trinitati inseparabili iniuriā facit. Et certe hoc magnū est premiū q̄ tn recipiēdo hominē efficiaris toti⁹ trinitatis habitaculū. Et p hoc hortat eos qui discipulos suos ⁊ nuncios recipiūt: ostendēs magnitudinē premij quā habebūt. vnde Chrisosto. Seipm posuit in eis vt ad susceptionē eoz omnē christianū populū prouocaret sibi imputās acceptū qđ eis foret datū. hec Chriso. Sed studeāt predicatores ⁊ discipuli dñi vt se tales exhibeant q̄ ceteri bonorū operū eoz exēplo prouocati beneficia charitatis libētius eis impēdant. Unde dum quidā in p̄dicādo exclamationē non modicā faceret de hoc q̄ charitas ⁊ affe

A Mat. x. Jo. xiij.

Trinitas habitat recipientis mentē.

Recipit qui xp̄m recipit. Xp̄m recipere.

Chriso.

Contra predicatores.

Exẽplũ quia vt martha xp̃o: sic xp̃s deest marthe

ctus hoim multorũ ad deũ ⁊ ad sanctos eius defecisset: ⁊ q̃ xp̃s suã marthã in mũdo iã nõ inueniret q̃ tot vt olim obsequia sibi faceret post cõpletũ sermonẽ quedã matrona deuota ipsum adijt: eiq̃ q̃si substomachãdo dixit. O frater si martha nunc vt olim inueniret suũ xp̃m vtiq̃ xp̃s nunc quoq̃ sicut olim inueniret suã marthã intendens q̃ si quidã de p̃dicatoribus essent sicut deberẽt: adhuc essent qui eis cũ omni deuotione subuenirẽt.

B

In nole xp̃i recipere.

Et vt i suscipiẽdis discipulis vnusquisq̃ credendum xp̃m se suscipere arbitrarẽt adiungit. [Qui recipit ꝓphetã] nõ simpliciter: sed [in nole ꝓphete ⁊ iustũ] nõ simpliciter: sed [in nole iusti]. i. nõ ex affectu carnis: seu ꝓpter cõsanguinitatẽ vel affinitatem: aut q̃ amicus est seu cõpatriota vel hmõi: nec propter lucrũ vel cõmodũ tp̃ale: q̃ si nõ recipit eũ pure in dei vel ꝓphete seu iusti nole: sed q̃ dei minister est: ac xp̃i fidẽ ꝓphetat ⁊ nunciat vel iusticie opa facit [mercedẽ ꝓphete: vel iusti a deo] cui⁹ ꝓpheta ille est. ⁊ q̃ hunc

Recipit quis dupliciter.

iustificat [recipit] Recipit em̃ quis dupl̃r: vt intuitu doctrine sue: sic dicit ꝓphetã: vel intuitu bone vite: sic dicit iustũ. Merito ꝓphetie ⁊ iusticie [mercedẽ accipiet] q̃ itãtũ prophetiã ⁊ iusticiã diligit: vt oib⁹ hoib⁹ ex affectu seruiat in ꝯbus ꝓphetiã vel iusticiã esse cognoscit. Nã q̃si oparios in ꝓphetia ⁊ i opibus iusticie sibi constituit: dũ sua largitate eos sustentant ne ꝓpter inopiã deficiãt. qui em̃ spũalia dona habentib⁹ tp̃alia subsidia tribuit: in ipsis spũalib⁹ donis eis collaborat ⁊ coopator existit. et idcirco cũ illis apud deũ p̃mia habebit: ⁊ ꝓnceps meriti eorũ erit. similiter q̃ sacerdotes ꝓ xp̃i nole: ⁊ qr sacerdotes sunt venerãt ⁊ recipit: mercedẽ sacerdotij habebit. Eãdẽ itaq̃ mercedẽ habebit recipiẽs de receptione quã ꝓpheta de ꝓphetia: ⁊ iust⁹ de iusticia: ⁊ sacerdos de sacerdotio: ⁊ põt eẽ

Recipiẽtium merces.

Chriso.

equalitas q̃tũ ad mercedẽ substantialem si equali operenẽ charitate. vbi Chri. Prophete doctores intelligunẽ: iusti aũt oẽs xp̃iani. prophete ergo nomine voluit oẽs p̃dicatores xp̃i: iusti aũt nomine omnẽ hoiem xp̃ianum. In nomine prophete. i. quasi ꝓphetam xp̃i. In nole iusti. i. quasi iustũ xp̃i seruũ. Qualẽ aũt mercedẽ hz ille qui ꝓpter deũ peregrinatur: talẽ mercedem hz ⁊ iste qui suscipit ꝓpter deũ pegrinantẽ: ⁊ fiunt ambo equales: ⁊ ille qui ꝓpter deũ laborat: ⁊ iste qui ꝓpter deũ laborantẽ refrigerat vtpote suscepisti sacerdotẽ: sacerdotis habes mercedẽ: suscepisti laicũ iustũ: laici iusti habes mercedẽ. Hec

C

Tribuẽ dũ oib⁹.

Chriso. Si ergo oibus sufficis oi petenti ⁊ indigenti sine ꝓsonarum electione tribue: des nature vel gr̃e nunq̃ culpe: si nõ oib⁹ sufficis des tm̃ gr̃e. iuxta illud. Desudet elemosyna in manu tua donec iustũ inuenias: tm̃ si op⁹ fuerit pasce fame morientẽ: alioq̃n si nõ pa-

Ex eccl'. xxix.

ueris occidisti. ⁊ ꝑm Hiero. ne quis posset se ꝓ pauptatẽ excusare ac causari ⁊ dicere: paupertas me retinet q̃ hospitalis esse nõ possũ hãc excusationẽ leuissimo p̃cepto deleuit di. [Et q̃cũq̃ potũ dederit] nõ dico aliud [vni] nõ plurib⁹ [ex minimis meis] nõ solũ maioribus [calicem] nõ lagenã [aque] nõ vini [frigide] nõ calide [in nole discipuli]. i. intuitu isto: qr est discipul⁹ me⁹ ⁊ fidelis denũciãs fidẽ xp̃iani [amen dico vobis]. i. fideliter ⁊ certitudinal̃r ꝓmitto [nõ pdet mercedẽ] quã ex bono affectu ꝓpositi⁹ meruit q̃ ex actu: ⁊ qr actu meruit ⁊ affectu. nõ ei inq̃t de maiori obsequio sed de minimo q̃z mercedẽ suscipiet q̃cũq̃ in nole discipuli vobis fuerit. Hoc aũt de aqua frigida dicit: vt nemo excusẽt excusando se ꝓ inopiã. nõ em̃ ait aque calide ne in calida et pauptatis penuria de lignorũ occasiõe q̃reret: et iõ q̃ nõ hz vnde aquã calefaciat: saltẽ frigidã det ꝓ deo petẽti. Quilibet g̃ q̃tũcũq̃ paup põt aliqua pietatis opa facere: qr põt aque frigide potũ dare. in his em̃ q̃ dant ꝓpter xp̃m: nõ tm̃ pensat quãtitas doni qõ dat q̃tũ pensat quãtitas bone volũtatis ex qua datur nõ q̃tũ des: sed ex quãto attendit de⁹. Utrũq̃ quidẽ attẽdit: sed potius hoc q̃ illõ. vnde Chriso. Uere iustus iudex. qui em̃ ⁊ ꝓ verbo otioso constituit penam: iustum erat vt ꝓ aqua frigida daret mercedẽ. Frigidam aquã iõ dixit: vt nec calefaciẽdi ipẽdat laborem: nõ quia aliq̃d est quod dat: ideo habet mercedẽ: sed quia magn⁹ est ꝓpter quẽ dat. Quid em̃ si aliq̃d amplius voluit dare ⁊ nõ potuit. nũq̃d iustũ est vt ꝑm modicũ opus angustet larga voluntas? melius est g̃ vt opus ostendat ꝑm voluntatẽ q̃ largavoluntas angustet ꝑm opus. quo g̃ oẽs paupes volentes bñfacere ꝓfortat: ita nolentes bñfacere inexcusabiles reddit. q̃ em̃ aque frigide mercedẽ cõstituit: puto q̃ sine ope nudevoluntati reddet mercedẽ. hec Chri. Et nota q̃ triplicẽ recipiendorũ differẽtiã ponit. s. ꝓphetã ⁊ iustũ ⁊ minimũ discipulũ. in ꝓpheta prerogatiua doctrine: in iusto p̃rogatiua vite: in minimo discipulo prerogatiua superogationis. ꝑm glo. em̃ minimi sunt q̃ nil penit⁹ ex hoc mũdo habent: et ideo iudices cũ xp̃o erũt. Ultimo aũt loquit̃ de receptione discipulorũ: qr hoc principaliter intendebant q̃si ex premissis cõcludere: sic maiorẽ imitatio discipuli ad magistrũ q̃ ꝓphete vel iusti: sed illorũ receptio remunerabit a xp̃o: ergo multo plus discipulorũ xp̃i receptio: magno ergo affectu recipiẽdi sunt discipuli ꝓpter xp̃m: qui tã minima bñficia nõ euacuat a mercede. Ea em̃ q̃ fiũt xp̃i fidelib⁹ reputat sibi fieri xp̃s: ⁊ hoc tã in factis malis sicut ibi. Saule saule quid me pseq̃ris. i. fideles meos: q̃ etiã in bonis sicut patet hic ex p̃missis: qr dicit se esse receptum in discipl'is suis. Uñ benedictus in regula.

Chriso.

Indices xp̃o erũt.

D

Recipiẽdorũ triplex differentia

Act. ix.

Benedictus.

Omnes superuenientes hospites tanq̃ xp̃s
mat.xxv suscipiant: q; ipse dicturus est: hospes fui et
suscepistis me oibus venientibus siue dis-
cedentibus hospitibus inclinato capite xp̃s in
eis adoret: qui z suscipit. pauperũ z peregri-
norũ maxime susceptio: oi cura solicite exhi
beat: q; in ipsis magis xp̃s suscipit: infirmo
rũ cura añ oia z sup oia adhibenda est: vt si-
cut reuera xp̃o: ita eis seruiat: q; ipse dixit.
Ibidẽ. Infirmus fui z visitastis me. Et q̃ fecistis
vni de his minimis meis mihi fecistis. hec
Chrisо. Bẽne. Igitur vt dicit Chr̃i. Caueamus ne si
Hospita nos duri in hospitiũ receptiõe fuerim⁹: post
litatẽ cõ hãc vitã nobis hospitia sanctorũ denegẽtur.
mendat Deinde ad cõmendandũ obedientiã subiun
Luce.x. git. [Qui vos audit me audit: et q̃ vos sper-
Obediẽ nit me spernit. qui aũt me spernit] in vobis
tiam cõ- [spernit eũ q̃ me misit]. s. patrẽ: q; ego z p̃r
mendat vnũ sum⁹. Hoc addit saluator ad oñendũ q̃
doctrina discipulorũ eius est deuotez reuerẽ
ter audienda saltẽ ꝓpter reuerentiã ipsius
dei cui⁹ p̃cipaliter est hec doctrina: q; ei xp̃s
in discipulis: p̃r ẏo in filio: z filius in p̃re est
non põt vnus honorari sine alio vel contẽni.
E Igitur in audiendo euangelij predicatores:
Predi- sciat se quisq̃ non viles psonas quaslibet
cat suis audire vel spernere: sed ipsuz dñm saluatorẽ
dñs. z suũ patrẽ. In discipulo em̃ magister audit
z in filio pater honorat. quicũq; ergo es q̃ sa-
cerdotes audire cõtẽnis: z eorũ verbis z ex-
hortationib⁹ acquiescere despicis: saltẽ deũ
ipsum nõ paruipendas z eũ audire nõ fasti-
dias: si despicis audire sacerdotẽ: audivt̃ do
minũ in eo loquẽtẽ: p eũ te ãmonentẽ: z advi
tã reducẽtẽ. in sacerdotib⁹ em̃ discipulis xp̃s
loquit: z in eis honorat vel cõtẽnit. Vñ apls.
An experimentũ queritis eius qui in me lo
C.co.xix quit xp̃s? Noli itaq; spernere discipulos et
nũcios xp̃i ne ad illũ pueniat q̃ illis feceris
immo noli deũ spernere in discipulis z nũcijs
suis. Hic ergo xp̃s nõ instruit vt p̃ceptis eccle
sie z platorũ obediamus: ne ad deũ pueniat
iniuria quã illis fecerim⁹. z ideo quilibet sic
missum z ꝓpositũ accipiat: vt in eo mittentẽ z
ꝓponentẽ attẽdat: vt in petro xp̃m. s. in seruo
dñm: in xp̃o patrẽ. s. in vnigenito genitorem z
deo ac plato nõ in his q̃ expresse docẽt vel di-
cunt: sed in his q̃ nouerit eorũ p̃cise esse volũ
F tatis vel cõsilij obediat. vnde Aug. Magna
Augu. est vtilitas hois iubẽti deo: ẽt incognita ius-
Jubẽti sionis rõne seruire. iubẽdo ei de⁹ vtile facit
deo ser- q̃cq̃d iubere voluerit de quo metuendũ non
uire nõ est ne nõ p futura recipiat: nec fieri põt: vtvo
cognita luntas ꝓpria nõ grãdi ruine põdere sup ho
ratione mine cadat: si eã volũtati superioris extollẽdo
p̃ponat. z iterũ. Suã volũtatẽ hoies faciunt
nõ dei: q̃n faciunt q̃ volũt nõ q̃ iubet de⁹ vt
diuine seruiant voluntati: q̃n aũt ita faciunt
q̃ volũt: cuius volentes agant q̃ agũt: illi⁹
ẽ volũtas est a quo ꝓparat̃ iubet̃ q̃ volũt.
Uolẽs fac q̃ iuberis: atq; ita z hic facies q̃
vis: z nõ volũtatẽ tuã facies: sz iubẽtis. vñ et Berñ.
Ber. Spũs discretionis nihil ita extinguit si Volun-
cut ꝓpria volũtas. volũtatẽ dico ꝓpriã q̃ non tas ꝓꝑa
est cõis cũ deo z hoib⁹: sed nostra tm̃. i. q̃n q̃ et eius
volum⁹ nõ ad honorẽ dei: nõ advtilitatẽ ꝓxi mala.
mi: sed ꝓpter nosmetipsos facim⁹: nõ intẽdẽ
tes placere deo z ꝓdesse ꝓximis: sz satisface
re nobisipsis. Huic ẏria charitas ẽ q̃ est de⁹:
q̃d em̃ odit aut q̃d punit de⁹ ꝓter volũtatẽ ꝓ
priã. Cesset volũtas ꝓpria: z infern⁹ nõ erit.
vt aũt ait Hiero. Tãtũ ẏtuti adijcies quãtũ Hiero.
volũtati subtraxeris: z g̃ nõ cõfidas in oboni
bus z operibus priuatis: contempto manda Augu.
to superioris. q; vt dicit Augu. citius exaudit
vna oratio obedientis q̃ decẽ milia cõtẽpto Berñ.
ris. z ideo vt dicit Berñ. Grande malũ est pro
pria voluntas qua fit vt bona tua tibi bona Obediẽ
nõ sint. ¶ Quãdo vero magis z quando mi- tie meri
nus meritoria sit obediẽtia ostendit Grego. ta.
Obedientia aliq̃n si de suo aliquid habeat Grego.
nulla est: aliq̃n autẽ si de suo aliquid non ha
beat minima. Nam cũ huius mundi succes-
sus p̃cipit: cum loc⁹ superior imperat: is qui
ad pcipienda hec obedit obedientie sibi ẏtu
tẽ euacuat si ad hec etiã ex ꝓprio desiderio
anhelat. Necq; em̃ se sub obedientia dirigit q̃
ad pcipienda hui⁹ mũdi prospera libidini ꝓ
prie ãbitionis seruit. Rursum cũ mũdi despe
ctus precipitur cum probra adipisci et con-
tumelie iubent: nisi hec z ex semetipso anim⁹
appetat: obediẽtie sibi meritum minuit qui
ad ea que in hac vita dispecta sunt: inuitus Obediẽ
nolensq; descendit. Debet ergo obedientia z tia i ad-
in aduersis ex suo aliq̃d habere z rursum in uersis z
ꝓsperis ex suo aliq̃d oino nõ habere: q̃tenus ꝓsperis
z in aduersis tanto sit glorioſior: quãto diui-
ni ordini etiã ex desiderio iũgit z in ꝓsperis
tanto sit verior: quanto a p̃ti ipsa quam di-
uinit⁹ pcipit gr̃ia fundit⁹ ex mẽte separatur. Berñ.
hec Grego. vt aũt dicit Ber. Tria vincula dz
habere vera obedientia: videlicet celeritatẽ
in iussione: iocunditatẽ in labore: perseuerã
tiã in operis executione. ¶ Quantum ẏo bo Augu.
num sit obedientia z p oppositũ quãtũ malũ Inobe-
inobedientia oñdit Augu. dicens. Perfecte dientie
deus euidenterq; monstrauit q̃tum sit bonũ mala.
obedientia: cũ hominẽ in paradiso positum
ab ea reprohibuit q̃ nõ erat mala. Sola ibi
obediẽtia potuit tenere palmã: sola inobediẽ
tia incidit penã. vñ z Ber. Inobedientia deũ Berñ.
offendit angelos alienat: eiẽcit a cõmunione
sanctorũ: vitã eternã amittit: gandiũ facit de
monibus: eternũ meret supplicium. Et iterũ.
Nõ dabit inobedienti copiã sui tantus ama
tor obediẽtie qui maluit mori q̃ nõ obedire:
z ne ꝑderet obedientiã: perdidit vitam. hec
Ber. [Cũ ergo consummasset iesus] sermo- S
nes predictos [precipiens duodecim discipu Mat.xi
lis suis] modum scilz predicandi et viuendi

ꝑdictū: trāsit ideꝫ doceret ⁊ ꝑdicaret in ciuitatib⁹ eorū: scz discipulor̄: quar̄ dñi nō erāt sed ī qb⁹ nati vel enutriti: seu morati fuerāt: hoc est vt ꝑdicaret iudeis qbus missus erat. Predicās itaq; ibidē iudeis nō samaritanis nō gentibus: fecit qđ docuerat ⁊ mādauerat discipulis: vt ꝑm ꝑmissa ꝑus offerret iudeis occasio salutis. Hic ergo dat maior⁹ ꝓlatis exēplū: vt ipsi ꝑdicare nō desināt q̄uis alios destinent ad predicandū: ne alijs laborantibus otiosi fiant: ⁊ bonor̄ gloriosum fructū ꝑdant. Sz heu hodie multi ꝓlati vicarios non adiutores q̄runt: ⁊ quiescere nō collaborare volūt opinantes q̄ sic suez subditor̄ aie requiescāt in pace. Immo qđ peius est ꝑdicationib⁹ omissis quidaz vacant guerris ⁊ pugnis ⁊ q̄ predicando deberēt alas vinificare guerras faciēdo nō timent ⁊ corpa ⁊ alas ꝑimere ⁊ sic lotis extrinsecus manibus: sed pollutis intrinsecus cordib⁹ ad altare accedere.

Predicarent ꝓlati

Cōtra ꝓlatos.

Chriso. Magister non cesset.

vbi Chriso. Cū cōsummasset iesus precipiēs discipulis suis exīt ad ꝑdicandū: ne laborā tib⁹ discipulis otiosus esset magister. Nō em̄ vicarios operis sui illos ordinauerat: sz adiutores: ⁊ ideo festinantib⁹ mercennarijs: ne cesse erat vt ampli⁹ ipse paterfamilias festinaret: nā ī secularibus qui fuerit maior aut clarior ⁊ habuerit secus se minores aut subditos: a deo oia quecunq; necessaria fuerint ipsi adiplent: ille aūt in suo honore ꝓstitut⁹ tm̄modo tussiōib⁹ preest: ab oi labore secur⁹ est. In spūalib⁹ aūt viris nō est ita: sed q̄ maior ē maiorē habet laborē: ideo ꝑdicantibus aplis ampli⁹ laborabat xp̄s: miserat ei illos quasi sol radios suos: q̄si rosa suauitatz odores: q̄si ignis scintillas suas dispgit: vt sicut sol radijs suis apparet: sicut rosa in odorib⁹ suis sentit: sicut ignis in scintillis suis aspicitur: sic ī illoꝝ virtutib⁹ xp̄i potentia cognoscat. Quis em̄ videns discipl̄os suos bñ instructos: nō scientiā magistri collauder. Aut opa eoꝝ magna ꝓsiderās ñ potētiā admiret auctorz faciebat ei xp̄s miracula faciebantz discipli eius: ⁊ inter mirabilium operationes maior

Exit⁹ discipl̄or̄ virtutū fama crescebat. Hec Chriso. Exeuntes aūt .xij. discipuli circūibāt p castella euāgelizantes: nō solū procurationē recipiētes ⁊ curātes ī aia ⁊ corpe: nō malo exēplo occidentes ⁊ hocvbiq; sine personaꝝ acceptiōe Exierunt ab arce cōtemplationis ad actionē ꝑdicationis ⁊ curatiōis iducendo homines verbo ⁊ exēplo: vt penitentiam agerent de pctis sed heu multi hodie exeūt a latebris peruersē cogitationis ad actionē iniq̄tatis corripiēdo hoies verbis ⁊ exēplis malis. ¶ Oratio.



Omine Jesu christe magister bone da mihi prophetas scz q̄ doctrina te predicant: ⁊ tuos q̄ bona vita te demonstrant: ac discipulos ac nuncios tuos q̄ te quoquo modo denūciant sic ꝑ nomine tuo venerari ⁊ recipere ac eis charitatis obsequia ⁊ bñficia impendere vt mercedem cū eis merear te donante meritis eorū obtinere. Da mihi etiam domine deus me⁹ prelatos predicatores ⁊ sacerdotes reuerenter audire ⁊ eorum ammonitionibus obediē do acquiescere: vt cum veris obedientib⁹ valeam apud te gratiā inuenire. Amen.

¶ De questione Johannis baptiste ⁊ eius cōmēdatiōe. Capitu. lvj.



Johānes aūt baptista in vinculis ⁊ in carcere ꝓstitutus seu per discipulos suos magis inuidia q̄ simplici corde stimulatos audisset opera ⁊ miracula que faciebat christus plus de discipulorū salute q̄ de suo periculo solicit⁹: mittēs duos de discipulis suis: dubitātib⁹ vt ipsis reuersis crederet ab alijs: quia ore duorū vel triuz testiū stabit oē ⁊bū [ait illi] scz xp̄o q̄ discipulos suos missos quasi dicat: si mihi nō creditis q̄ testimoniuz de christo perhibui: vos ipsi dicite ei. Tu es q̄ venturus es christus ⁊ messias in lege ꝑmissus q̄ debes saluare Jsrael [an aliū expectamus] ad saluandū. Johannes interpretat gratia: iohānes ergo in vinculis est: cū gratia in aliqua vinculis mundi vel carnis: vel peccati ligata tenetur ne ꝑficiat. heu in multis hodie iohannes tenet in vinculis: corp⁹ em̄ carcer est ipediens hoiem a cōtēplatione veritatis: nō autē iple iohannes dubitauit nec dubitando queliuit qui de xp̄i pñtia in vtero matris exultauit q̄ ei etiā ad baptismū veniēti dixerat: ego a te debeo baptizari: ⁊ tu venis ad me ⁊ in baptismo eū per colūbā descendentē ac per patris vocē et testimoniū agnouit: ⁊ postea digito demōstrauit: q̄ etiā pro xp̄o ac fide eius ⁊ iusticia positus: est in carcere: ⁊ paratus morte sustinere sed morē dubitantis gerens queliuit vt discipulorū dubitationi cōsulēdo eos per xp̄m cōfirmaret ⁊ xp̄i discipl̄os faceret: quos de xp̄o adhuc dubitātes nouerat: vt videntes signa ⁊ correcti dictis crederent. scandalum em̄ patiebant: qz iesum preponi ⁊ preferri suo magistro audierāt. Un̄ Augu. Ite dicite illi: nō qz ego dubito: sed vt vos instruam qđ ego soleo dicere: ab ipso audite, auditis ꝑcone cōfirmamini a iudice. vñ Hylarius. Johānes igit̄ non fuez sed discipulorum ignorantie consuluit: vt ei sciret nō aliū a se ꝑdicatū ad opa eius ituenda discipulos suos misit: vt auctoritatē dictis illius opera conferrent: nec xp̄s alius expectaret q̄ cui testimoniuz opa prestitissent. vñ etiā Chriso. Johānes in carcere sciens se esse iam in exitu constitutum vole-

Johan. ꝙsiuit vt suos doceret.

Augu.

Hylari⁹

Hiero.

Mat. xi

Deut. xix. questio iohānis Johannes in vinculis

Corpus carcer. ē Luce. i.

Mat. iij Ibidez. Johā. i.

bat discipulos suos xpo adiungere tanq̃ si quidus pater moriẽs filios suos cõsignet fideli tutori. desiderabat eñ viuẽs plenã fidẽ videre discipulor suorũ: sine dubitatiõe alĩ q̃ credẽtes xpo. Sicut pater moriens si viderit filios suos bonis moꝛib⁹ ornatos: z oĩ sapientia pfectos quasi securus moꝛiꝛ: nihil de cetero timens de illis: z sic iohãnes volebat discipl'os suos pfectos videre in xpo vt io cũdius moꝛeꝛet. Magis autẽ nõ sicut pr̃ filios suos cõmendauit xpo quasi tutori: sed quasi pedagog⁹ alienos filios quos ad tẽp⁹ accepit vt erudiret eruditos volebat xpo reddere q̃si ꝓpꝛio patri ipsoꝛ ideo interrogabat p discipulos suos: nõ vt ipse accipiẽs responsum a xpo audiret z disceret: sed vt missi discipuli oculis suis viderẽt opa ei⁹ z crederẽt. Misit iohãnes discipl'os ad xpm vt miracula ei⁹ viderẽt: qui tot fecit vt paucorũ animas lucraretur: qꝛ melioꝛ est apud deũ vn⁹ iustus q̃ totus mũdus pctoꝛib⁹ plenus. hec Chrys. Sed

B Justi p̃cium Grego.

fm Grego. querit iohãnes p discipl'os tu q̃ venisti i mũdũ nascendo es tu vẽtur⁹ ad iferos moriẽdo. z põt dici q̃ nõ simpl'r dubitauit de descensu ad iferos: sz de descẽsu in alia z coꝛpoꝛe ad eos. Jesus aũt amouit dubitationẽ discipuloꝛ z ostẽdit eis ꝓmo factis z posmodũ ẏbis: qꝛ ipe esset xps fm illud cepit iesus facere z docere. In quo p̃dicatoꝛes z doctoꝛes instruxit: vt nõ solũ verbis sed etiã factis doceãt. In eoꝛũ eni presentia z multoꝛũ qui ibi aderãt cecos: surdos: claudos: z leꝛosos curauit z alia miracula fecit populo p̃dicauit: cui⁹ euangeliũ ꝓmo pauperes receperũt: qꝛ pauperes z hũiles magis credunt euãgelio xpi. q̃ diuites. Et p hoc respondit questioni iohãnis vel magis discipulorum eius ostendens per miracula soli diuine virtuti possibilia q̃ ipse esset vere xps. Hec enim plenũ perhibebãt ei testimoniũ q̃ esset dei filius. Nã z si ante euangeliũ aliqui similia egerũt rari tamẽ fuerunt z nõ sua auctoꝛitate z iussiõe: sz ministerio z oratiõe hec fecerunt. Unde ꝛ [z respõdens iesus] sz ẏbis z factis [ait illis. Jte z renũciate iohanni q̃ audistis] ab alijs anteq̃ veniretis [z vidistis] pñtialiter ad p̃ceptũ meum fieri postq̃ venistis: z vos de me certificemini p eũ potius q̃ ipse: vel [q̃ audistis] in p̃dicatiõe: [z vidistis] in miraculoꝛ operatione. q. d. Uidetis me agnoscite me videtq̃ facta: agnoscite factoꝛẽ. Cecos illumino mortuos suscio: pauperes ad fidẽ cõuerto: et cetera faci o q̃ me facturũ prophete nũciauerunt. Ipsa opera q̃ ego facio testimoniũ perhibent de me. Unde si mihi nõ creditis: vel. opibus credite Conferte opera q̃ in me vidistis

Esaie. xxxv. Ibidez.

cũ prophetarũ oraculis que legistis: vt z me illuz de quo dixerunt esse cognoscatis. [Ceci vident] vt impleat illud prophetic̃u. tũc aperient oculi cecoꝛ [claudi ambulant] vt impleat illud. tunc saliet sicut ceruꝰ claudꝰ. [Leꝓsi mũdantur] vt impleat illud. languoꝛes nostros ipse tulit cuius liuoꝛe sanati sumꝰ. [Surdi audiunt] vt impleat illud. et aures surdoꝛũ patebunt [Moꝛtui resurgunt] vt impleat illud. Uiuent mortui: interfecti mei resurgent. [Pauperes euangelizant]. i. p euãgeliũ instruunt z illuminant z ad fidẽ ꝙuertunt: vt impleat illud. euãgelizare vel ad ãnũciãdũ pauperib⁹ misit me. Fit aũt potꝰ mẽtio de pauperib⁹ q̃ de diuitib⁹: qꝛ pauperes cõuertunt facilꝰ. Ubi Hiero. Pauperes aũt euãgelizantes itellige vl' pauperes spũ: vel certe opib⁹ paupes: vt nullã inter nobiles et ignobiles iter diuites z egenos in p̃dicatiõe distantia sit: narrate g̃ iohãni q̃ q̃dẽ audistis in ꝓphetis p messiã fienda: vidistis modo p me impleta. ea enim tunc agebat xps q̃ prophete loquentes de tpe messie prediꝛerãt eũ facturũ. Subtiliter ergo respondit: innuens talem rationẽ. Qui operat opa omnem nature facultatẽ excedẽtia: z q̃ ꝓphete predixerant de xpo: ille ꝓfecto xps est: sed ego talia operoꝛ: ergo ego sum. Utiliter ergo ad iohãnis discipulos respondit dñs potꝰ p opa q̃s si diꝛisset ego sum: vt ipsa opa eiꝰ manifestarẽt eis q̃ ipse eẽt messias potius q̃s ẏba: qꝛ testimoniũ q̃ est de rebꝰ z opibus credibilius et validiꝰ est testimonio q̃ ẽ a ẏbis z validioꝛ est voꝛ opis q̃s sermõis: noluit etiã aptis verbis dicere: ego sum propter arrogãtie vitãde exẽplũ: sz tñ euidẽtissime ostẽdit se eẽ illũ de q̃ q̃rebãt eũ. Moꝛaliter p sex opa xpi mirabilia hic posita q̃bꝰ liberauit homines a coꝛporalib⁹ defectibus: possunt accipi sex mala a q̃bꝰ quotidie spũaliꝛ liberat alias. Cecitas est ignorantia z erroꝛ rõnis eligẽtis. Claudicatio est infirmitas z curuitas affectiõis mouẽtis. Lepra ẽ cõcupiscẽtia z imundicia pcupiscẽtie carnalis. Surditas ẽ malicia z duritia obstinatio mẽt̃. Moꝛs ẽ sepatio alie a deo p mortale pctm̃. Pauptas ẽ defectꝰ gr̃e z ẏtutũ. Hec sex mala pro magna parte nobis expctõ ꝓmi hois inflicta tollit fides z p̃dicatio xpi deuote accepta. Nã rõ illuminat: affectꝰ certificat: cõcupiscẽte ardoꝛ extinguit: obstinatio frãgit: pctm̃ fugat z gr̃a ꝓfert. Quidã eñ sũt ceci p ign̄ãtiã: q̃s liberat xps illustrãdo mẽtẽ ad diuinoꝛ cognitionẽ. Quidã sunt claudi i affectu praue volũtat̃ q̃ bñ vidẽt q̃d agẽdũ sit: z qũo derelicto mũdo xps sequẽdꝰ eẽt: sz nolũt vel partim volũt seq̃ mũdũ: partim xpm claudicãtes i duas partes id ẽ ꝙlus deũ z mũdũ: quos liberat xpus disponendo mẽtẽ ad diuine volũtatis expletionẽ. Quidã sunt leprosi luxurie q̃ coꝛpꝰ z alaz maculat vl' alteriꝰ pcti cõtagiõe quos liberat xps depurãdo mẽtẽ oĩmode a culpabilibus defectib⁹ q̃bus scũq̃. Quidã sunt surdi p coꝛdis duritiã z imiseri coꝛdiã siue ad p̃dicatiõis voꝛẽ siue

Ceci. Claudi. Leprosi Surdi.

Mortui

ad pauperū clamorē quos liberat xp̄s inclinando mentē ad ꝟbi dei ⁊ pauperū obauditionē. Quidā sunt mortui p̄ pcti mortalis obstinationē quos liberat xp̄s viuificando ⁊ renouando mentē ⁊ hoiem interiorē. Quidam

Pauperes

sunt pauperes a celestibus gratijs ⁊ virtutibus nudi ⁊ miseri: quos xp̄s liberat ditando mentē gratijs ⁊ vestiendo virtutib⁹. Jsta aūt

Augu.

miracula spūalia sūt maiora ꝙ corpalia. ma

Justificare impium

gis em̄ est ꝟm Aug. iustificare impiū ꝙ creare celū ⁊ terrā: plus est iustificare aiam i eternū victurā ꝙ suscitare carnē iterū morituā: plus est in aia reformare imaginē dei ꝙ in corpe reformare materiam nr̄i limi. Deinde dn̄s subiungit. [Et beat⁹ est q̄ nō fuerit scandalizatus in me]. s. in infirmitate ⁊ hūanitate mea: dubitādo de deitate ⁊ diuina potētia credens me purū hoiem esse: q̄ me videt in

Latro beatus.

passibile carne: beatus q̄ me pati viderit: et nō me negabit cui⁹ fidei nihil tētamēti affert crux mors ⁊ sepultura. Un̄ ⁊ latro fuit beat⁹: q̄ nō fuit scādalizat⁹. q. d. Lz operer vt deus

Scādalizari in xp̄o.

mirabilia: q̄ tn̄ vt hō sum crucifigendus cauendū est valde hoibus ne in me mortē despiciant: q̄ signa venerant. Et bn̄ dixit in me nō a me: q̄ xp̄s nunq̄ fuit cā scādali actiue: sed potuit esse quodā mō materia scandali ⁊ occasio. Un̄ et ō: petra scādali. petra em̄ nullū scandalizat: q̄ nature sue debitū facit: sed de petra cecus vel incaut⁹ scādalizat qui ledit. In hoc g̃ dn̄s inter nuncios iohānis q̄ eū xp̄m nō credebant p̄cutit: ⁊ a pfidie scandalo castigat. Hoc em̄ iduxit vt iohānis discipulos ad se traheret q̄ de eo offendebāt: q̄ iohānes in opibus maior clarebat. quasi eis diceret. Uidete ne scādalizemini in me ⁊ ne in aliquo de me min⁹ sentiatis. Sicut aūt p̄cursor intēdebat amouere a discipulis dubitationē de xp̄o sic saluator viceuersa a turbis de p̄cursore: cōmendans eū multipl'r turbis q̄ nesciebant misteriū secretū seu causam interrogatiōis: ne turbe suspicarēt iohānē male motū fuisse et ideo discipulos misisse: ac p̄ hoc minus crederēt p̄teritis testimonijs iohānis. Audiētes em̄ questionē a discipulis iohannis xp̄o

Ē Cōmendatio iohānis i absētia a cōstantia.

propositā: putare poterant iohannē leuē in fide ⁊ mollē in vita: q̄: videbat p̄ius dū erat liber de xp̄o affirmasse: que mō in carcere q̄si aduersitate fractus videt querere. Leuitas ad hesitationē rōnis: mollicies: ad concupiscentiā voluptatis p̄tinet: ⁊ vtraq̄ dn̄s a iohanne concudit: ⁊ eū de cōtrarijs ⁊ q̄busdaz alijs cōmendat. Magis aūt voluit cōmendare iohannē in absentia discipulorū eius ꝙ in p̄ntia: vt ei⁹ commendatio non ex fauore humano vel ex adulatione: sed amore veritatis p̄cedere videret. Et p̄ hoc docuit nos

Adulationē vitāda.

fugere notam adulationis in cōmendatione aliorū ⁊ maxime magnorū in p̄sentia eorū.

Chrisō.

Un̄ Chrisō. ꝙ bn̄ recedentib⁹ discipulis cepit laudare iohānē. Non sicut quidā hoies blāditores qui libēter homines in facie laudāt: aut quando vident amicos eius fideles: aut domesticos eius quos credunt nunciaturos illi quicq̄d audierint. Nā q̄ insipiēs est gaudet laudatus in facie: vir aūt sapiēs q̄n laudat i facie: flagellat in corde. Propter duas ergo causas homo in facie laudari nō debet Primum si sapientē illū putas: graviter susceptur⁹ est. Et quare illi laudibus tuis molestiā facis. Si insipientē illū existimas extollend⁹ est: quare insipientiā eius laudibus tuis nutris. hec Chrisō. Deinde cōseqūter cōmendat iohānē a multis: ⁊ primo a constātia fidei ⁊ mētis. Dicit ergo. [Illis aūt] s. discipulis iohānis [abeuntibus]. s. a xp̄o ⁊ reuertentibus ad iohānem [dixit iesus ad turbas. Quid]. i. qualē [existis in desertum videre] nō mō sed olim cū adhuc iohannes esset in deserto: nunc em̄ erat in carcere. quasi diceret. Qualis creditis q̄ sit ille quē iamdudū ante vincula frequenter [existis videre] vnde Chrisostomus. Acsi diceret ꝓpter quid ciuitates dimittentes conuenistis in desertū non plebs tanta cū tanto desiderio in heremum venisset: nisi magnū quēdam et mirabilē ⁊ petra solidiorem se videre estimans. [Existis inq̄ videre arūdinē vēto agitatā?] q. d. Non fuit mobilis sicut arūdo: vt leuitate mentis ⁊ fidei de dn̄o ābigeret quē antea p̄dicauerat: sed ita cōstans q̄ nec timore nec fauore a veritate declinabat. Nō fuit arūdo iohānes: sed colūba: nō mouebat vento: nec prosperis erigi nec aduersis inclinari nouerat: sed inter aduersa ⁊ p̄spera immobilis p̄manebat seruans in prosperis hūilitatē: ⁊ in aduersis patientiā: nō quatiebat timore nec flectebat adulatione: nec eū blandū gra: nec asperum ira cuiuslibet faciebat: vno eodēq̄ vultu respiciebat illos q̄ eū laudabāt ⁊ illos qui eū vituperabant. Sic inimicos ⁊ amicos diligebat: sic potētes ⁊ impotētes arguebat. arūdo igit vento agitata iohānes nō erat. quē a statu sue rectitudinis nulla rerū varietas inflectebat. vnde Chri. Calam⁹ est vacu⁹ ⁊ nullā habens virtutē: ⁊ ideo qualis vis vētus leuis flauerit sup eū: huc ⁊ illuc flectit eū sic ⁊ hō carnalis ⁊ secularis in q̄ fidei nulla est medulla ⁊ virtus veritatis nō inuenit in eo qualiscūq̄ tētatio venerit sup eū: curuat eū. vnde ⁊ Gregorius. Discam⁹ ergo fratres charissimi arundinem vēto agitatā nō esse: solidemus animum inter auras linguarum positū: stet inflexibilis status nostre mentis nulla nos detracto ad irā puocet: atq̄ ad remissionē inutilis gratie null⁹ fauor inclinet. nō nos p̄spera eleuēt: nō aduersa p̄turbent: vt q̄ soliditate fidei figimur: neq̄q̄ rerū trāseūtiū mutabilitate moueamur. hec Grego.

Laudari i facie

Chrisō.

Arūdo nō fuit iohānes

Calam⁹

Grego.

Arūdo ne sim⁹.

Mistice

Mistice hic iohānē laudat: vt sic ip̄e nec mor

tis timore nec carnalis vite amore formā iu-
sticie deseruit. sic nec nos vtilia relinquam⁹
p vanis vel eterna p transitorijs: z crucē po
tius q̄ faleras mundi eligam⁹. Secūdo cō-
Cōmen dat eū ab austeritate vite z pnie: qz ñ fuit
datur a mollibus vestitus nec delitijs vsus. vñ dicit
vestitu. [Sed q̄d existis videre hoiem mollibus ve-
Vestit⁹ stitū], s. p carnis curā delitiosum. q. d. nō. qz
Iohānis (vt dictū ē supra) iohānes habebat vestimē
tū de pilis camelorū: z esca ei⁹ erat locusta z
mel silueſtre: vt ipso cōuersationis sue testi-
monio contēneret mundū cū bonis z delitijs
suis. Ad hoc etiā manebat i deserto: vt auste
rā vitā duceret nō solū victu z vestitu: sed ēt
Dom⁹ ex loco ꝓpter qō subdit. [Ecce qui mollibus
diuitum vestiunt] z delitijs vtunt nō in deserto: sz [in
vitande domib⁹ regū sunt] qz ibi vita delitiosa agit.
Ad hoc em̄ multi magnatibus adulāt: vt cū
ipsis cōmorātes delitijs vtant: sz hoies ꝟita
tis talia aspernant. vñ narrat Ualerius ma
xim⁹ q̄ q̄dā dixit dyogeni olera lauāti. Si tu
dionysio adulari velles ista nō ederes. Cui
rñdit. Si tu ista edere velles: dionysio adu-
lari nolles. z sequit hic veredicus ꝟitatis an
nūciator: malēs olerib⁹ sustentari q̄ magna
tib⁹ adulari sz heu hodie m'lti ēt religiosi ꝟ-
riū facit: z p modico maiorib⁹ z ēt alijs adu
lari nō erubescunt. Et bñ dicit [in domib⁹ re
gū] nō pōtificū. Debēt em̄ pōtifices z oēs p-
Uestis lati ecclesie: z ēt eorū familia indui veste sim
ecclesia plicit⁹ religiosa: nō molliz pciosa. vñ legit de
Hiero. beato Augu. q̄ vestimēta ei⁹ erāt nitida plu
rimū: nec abiecta nimis. vñ z Hie. Ornatus
z sordes pari mō fugiēdi sunt: qz alterū deli-
tias: alterū gloriā redolet. Quō g̃ clerici z re
ligiosi eque mollib⁹ z delitijs vtunt: sicut z hi
q̄ in domib⁹ regū sunt: sed timeant z caueant
sibi: qz nō celesti: sed terreno regi militāt q̄ p
deo: ppeti aspa fugiūt: sz solis exteriorib⁹ de-
diti pñtis vite mollitiē z delectationē q̄runt.
Si g̃ vilib⁹ vestimētis indui ꝟtus nō esset: ne
quaq̄ dñs iohānē de vestimēti sui asperitate
laudasset. Et si pciosis idui vestimētis pctm̄
nō esset nequaq̄ de pena diuinis locutur⁹ p-
misisset: qz iduebat purpura z byssō: q̄ ꝟo
Chriso. piculosum sit vti mollib⁹ vestib⁹ ptz p Chriſ.
Uestit⁹ q̄ dicit. Mollis vestis dissoluit rigidā aiam z
mollis. si rigidū corp⁹ assumat z asperū facile p hmōi
mollitiē delicatū reddit z fragile. Facto aūt
corpe molliori necesse est z aiam pticipare le
sionē. nā vt plurimū opatiōes ipius ꝓsonāt
Uestiti dispositionib⁹ corpis. hec Chri. Mistice p ve
molliter stitos mollib⁹ pñt intelligi adulatores qō bñ
signat p indumētū. sicut em̄ indumentū ada
ptat se illi cui⁹ est: sic adulatores adaptāt se
malis: vt q̄ timore pſecutionis vel amore lau
dis peccantiū vitia nō redarguunt: z vt tpa-
lia lucra vel cōmoda cōsequi possint illis se
Grego. cōformare nō metuūt. Sed ſm Grego. Johā-
nes sic mollib⁹ vestitus nō erat: qz peccantiū
vitia nō blandiendo fouere sed increpando
castigare nouerat. Moral'r ſm Hie. z Raba. Hiero
Docemur hic q̄ pdicatores ꝟitatis declina Predica
re debent molliū palatia: q̄ mollibus: induti tores vi
adulatores frequētāt q̄ vitā peccātiū palpāt tent pa
vngunt z nō pungunt. Itē notat hic q̄ pdica latia.
tio ꝟitatis cōuenit cū duritia cibi z vestis. q̄
aūt falso pdicāt adulatores sunt: lucra sectā
tur: diuitias querūt: delitijs affluunt. Et ta-
les sic mollib⁹ vestiti [in domib⁹ regū sunt]
i. ſm Grego. extorres regni celestis sub iure Grego.
diaboli sunt q̄ sunt reges tenebrarū. Per de Deser
sertū q̄z pōt intelligi religio: qz sicut desertū tū mora
fuit mediū z q̄dā via inter egyptū z terrā san liter re
ctā ꝓmissionis: sic religio est quoddā mediū ligio.
inter celū z mundū: z q̄si quedā via directa q̄
itur ad celū p iohānē existētē i deserto intel
ligit religiosus q̄ nō dz esse arūdo. i. hypocri
ta exterius sicut arūdo virēs z interi⁹ vacu⁹
sed exterius dz virere p honestā cōuersatio
nē: z interi⁹ dz esse plenus p fidē et feruentez
deuotionē. Item nō debet esse fragilis sicut
arūdo z oi vēto cedere: sed dz esse firmus z oi
tentationi resistere: z nec bñdictione nec ma
ledictione dz moueri. Itē nō dz esse mollibus
vestit⁹. i. adulator sed seriosus advitia z nul
lius in hoc pſone acceptor. Tertio cōmendat H
saluator iohānē ab excellentia persone z cla Tertia
ritate notitie: qz plus q̄ꝫ propheta fuit. pphe iohā. cō
ta quidem fuit: quia xp̄m preuidit z predixit menda
qō z alij ꝓphete fecerunt. vnde supra dictuz tio a p
est tu puer ꝓpheta altissimi vocaberis. Itē sona.
plus q̄ꝫ ꝓpheta fuit. Primo qz a deo p angelū Luce. ſ.
ꝓphetatus fuit. Scō qz in vtero matris pro Johan.
phetare cepit. Tertio qz fili⁹ ꝓphetarū fuit. plus q̄ꝫ
Quarto qz xp̄m a se z ab alijs p̄sum z p̄di ꝓpheta
ctū digito demōstrauit: qō alij nō fecerūt. nā
ſm Grego. ꝓphete officiū est ventura p̄dicere
sed nō etiā demonstrare. Quinto ſm Augu.
z Ambro. est maior ꝓphetis: qz ꝓphete dñm
venturū p̄nunciauerūt quē videre desidera
uerunt z nō viderūt: huic aūt p̄stitū est qō illi
q̄sierunt. Sexto ſm Hiero. qz ad priuilegium Hiero
ꝓphetale etiā baptiste accessit p̄miū vt suuz Angel⁹
et ꝓphetarū baptizaret dñm. Septimo quia Johan.
angelus z si nō natura tamen officio dictus Chriſo.
est. Octauo quia proximior xp̄o fuit z pene
cū ipso venit. vñ Chri. Omnes quidē prophe
te ante faciem xp̄i transmissi sunt: solus aūt
iohannes sic missus est añ faciē xp̄i vt pene
cū xp̄o veniret. Quantū pre ceteris ꝓphetis
iohannes in tēpore iuxta xp̄m tm̄ iuditia pre
illis primior erat xp̄o. Multe quidē stelle añ
lucē precedunt nunciantes lucis aduentum
nulla earū luciferi nomē habere meruit nisi
vna: quia cū ipa luce pcedit. Sic omnes pro
phete ante faciē xp̄i precedunt nūciantes ad
uentū eius solus tamen iohānes p̄cursor est
appellatus: quia non solum aduentum eius
annunciat: sed etiam illū digito ostendit di-

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

cens. Ecce agnus dei. hec Chrisō. Quarto cō
Cōmen dat eū: ab auctoritate doctrine z officij dignitate cū ōz. [Hic est ei de quo scriptū ē] in
han. ab malachia z sūt ūba patris ad filiū: iohānem
auctori cōmēdantis z dicētis. [Ecce ego mitto āgelū
tate do meū]. i. nūciū. s. iohānē baptistā qui etiā vi
trine tā duxit angelicā [ante faciez tuā]. i. ante p
sentiā tuā tempalem z ante eiusdez potentie
manifestationē z cognitionē [qui preparabit
viā tuā] pdicādo pniaz: baptizādo ad assue
factionē renūciādo ac manifestando: ac cor
da auditoꝝ ad recipiendū te z tuā pdicatio
nem puta reddendo [ante te]. i. ante osten
sionē tuā ad mūdū: sic officiū pdicatoꝝ ē ppa
rare corda auditoꝝ āte aduentū dñi ad iudi
Jo. āge cium vel i mentē. Dict⁹ est aūt iohānes angel⁹
lus pro ppter duo. Primo ppter officij dignitatē: qz
pter. ij. nunci⁹: officiū eni āgeloꝝ est archana reuela
Primo. re: sic officiū iohānis archana pdicare: nam
sicut āgel⁹ gabriel natiuitatē saluatoris pau
cis annūciauit psonis: scz Ꝟgini ioseph pasto
ribꝰ z magis ita iohānes palā illū toti mūdo
Beda. nūciauit. vñ Beda. Angelus vocat iohānes
nō nature societate: sz offrciꝝ dignitate. Quo
Johan. nomie recte appellari potuit hō ille qui fuit
missus a deo vt testimoniū phiberet de luie: z
venientē in carne dñz mūdo nunciaret. Et ia
j. Co. xj. cerdotes angeli nūcupant. vñ apostol⁹ phi
bet ne mulieres detecto capite orēt ppter an
gelos dei. i. sacerdotes. Et fz Greg. vnusq̄sq
fidelis si a prauitate primū reuocat z ad bo
nū exhortat: si eternū regnū vel supplicia er
ranti denunciat: pfecto angelus. i. nūci⁹ dñi
est. Secūdo dictus est angelus ppter vite an
Scdo. gelice puritatē quā duxit in solitudine. i. vir
ginitate in cōtēplatione. vñ Chrisō. Beatus
Chrisoꝝ. iohānes qui talez meruit habere laudatorē.
Jo. laus audi nūc z intellige dignitatē. puto si nō eēt
q hō et audacie dicere q gloriosior ē iohānes: qz hō
āgelus. fuit: z ppter meritū virtutis angelus est vo
cat⁹ q̄ si nomine angel⁹ z natura fuisset. An
gelus em̄ hoc ipsum q angelus est nō tātum
est ꝟtutis premiū q̄tū nature ppria. Iste
aūt mirabilis est qui in natura hūana eua
gelicam transgressus est sanctitatē. Et hoc
obtinuit p gratiā dei qō nō habuit natura.
hec Chrisō. Et vt summā ꝟtutū cōmendatio
nis ei⁹ dñs breuiter ꝓtehēdat subdit [Amē
dico vobis inter natos mulierū non surrexit
maior iohāne baptista]. Signanter dicit [na
tos] nō natas ne Ꝟgini mri xp̄i preferri vel
equari quo ad sanctitatē que intelligit plā
ta esse oibus sanctis z post xp̄m sanctior fuit
Mulier vniuersis. dicit aūt [mulierū] nō virginibus
ne xp̄o cōparari videat: qz mulier ibi nō so
luz sexum: sed etiā corruptionē significat fm
quē modū beata virgo mulier non fuit. Et si
mulier aliquando in euangelio nūcupat ibi
mulier p femina z sexu ponit: nec ceteris p
phetis z patriarchis cūctisq̄ hoib⁹ p̄ferr hic
iohānes: sed equat vel nullus ei anteponit.
Nō enim statiz sequit: vt si alij eo meliores Coetis
nō sunt ille maior alijs sit. Uñ nō negat quin iohan.
equalis sibi aliqñ surrexit. vtrū vero postea
sanctior eo aliq̄s fuerit vl̄ adhuc futurus: sit
indiscussum relinquit. vñ Chrisō. Scriptura Jo. vita
quidē nō dicit iohannē maiorem esse ceteris z conuer
sanctis sz ceteros sanctos nō esse maiores io satio.
hanne. Coequauit eni ceteris nō preposuit.
Et iterū. Quod aūt dicit tale est Nō peperit
mulier isto maiorem. Et sufficit quidem hec
annūciatio christi. Si autē vis a rebus ipsis
discere hic excogita ei⁹ imminensam conuersa
tionē z mētis altitudinem. Uelut enim q̄ cel
tus descendisset degebat in terra: fere nullā
gerens curā de corpore intellectualiter erec
tus in celū: z solt deo continu⁹ de nullo mū
danorū solicitus. sicut enim in celo ita cōuer
sabat: z nature necessitatib⁹ superior effec⁹
extraneā quādā ambulabat viā in ymnis
et orationib⁹ omne ptrāsiēs tēpus: hoim q̄dē
nulli deo aūt cōtinue solt colloquens neq̄ ei
vidit aliquē cōseruorum neq̄ visus est alicui
horū: nō lacte vsus est: nō lectulo: nō tecto: nō
foco: nō aliquo quoq̄ potitus est humanorū
sermo seuer⁹ z leuis nā cū pplo iudeoꝝ virili
z feruenter cū rege audacter cū discipulis le
niter cōferebat nisi frustra vl̄ leniter sed oia
cōuenienter agebat: ppter hoc dicit. Nō sur
rexit in natis mulierū maior iohāne bapti
sta. hec Chrisō. Et quia multa est iohānis cū
filio dei collatio. iō sm Chrisō. vt copia laudū
iohānis iudeis occasionē nō daret p̄ferendi
iohānē xp̄o subdit distinguendo excellentiā
xp̄i ab excellētia iohānis dicens [Qui autez
minor est] scz etate z meritorū opinione [in re
gno celoꝝ]. i. i ecclesia sanctoꝝ militāte [ma
ior est illo] scz dignitate z maiestate. Quod
de xp̄o recte accipit q̄ tūc in ecclesia militāte
q̄ a prio iusto incipiens vsq̄ ad vltimū electū
pdurat minor a multis reputat: sed fz Chri. Chrisō.
Nō putes q cōparatiue se dixerit maiorem
iohāne vt em̄ etiā dicit Ambr. alia est ista na Ambro.
tura. nec cū hūanis generationib⁹ cōparāda
nō em̄ pōt hoi cū deo vlla esse collatio vel no
uissim⁹ angeloꝝ: q̄ in regno celoꝝ. i. in eccle
sia trīūphante ministrat seu minim⁹ sancto
rū q̄ tā ibi cū deo regnat maior ē eo ppter sta
tū fruitionis: qz quilibet beatus z cōprehēsor
q̄tuncūq̄ minimus maior est actu q̄ q̄libet
viator purus: licet aliquis viator sit maior i
potētia aliquo tam beato. vñ Hieron. Nos Hiero.
aūt simplicius intelligamus q omnis san
ctus qui tam cū deo est maior sit illo q̄ adhuc
consistit in pelio. aliud est enim coronaz victo
rie possidere: aliō adhuc in acie dimicare i- Cōmen
tellige tamē q̄tū ad premiū securitatez nō q̄ dat iohī
tū ad meriti magnitudinez. Deide q̄si decla a tpis
rando q erat plus q̄ ꝓpheta: commēdat eū commo
a tēporis commoditate in quo venit: qz in ipe ditate.

Z
xp̄i cum
ioh. com
parato

gratie cõmodo z vtili humano generi [A diebus enim iohannis] id est postq̃ cepit iohãnes predicare cõsecutionez regni celestis per pniam [vsq̃ nũc] inclusiue q tps gratie a tẽpore p̃dicatiõis iohãnis inchoatũ semp erit: q̃diu nũc dici põt z vsq̃ ad finẽ mundi durabit [regnũ celoz vim patit] a penitentib⁹ [z violenti] illi scz qui nõ videntur habere ius sicut publicani z pctores [rapiunt illud] exclusis scz filijs regni. a simili dictũ est: sicut si aliq̃ regnũ datũ esset extraneis quasi violẽtia videretur inferri ipo regno. vnde Hyla. Regnum celoz vim patitur: quia gloria dei israel patribus debita: a prophetis p̃nunciata: a xpo oblata: fide gentiũ occupatur: dũ p pniam quã iohãnes p̃dicauit fideles ad celestem patriã quasi in locũ alienũ penetrãtes. vñ Chrisо. vides ergo q magnus est iohannes in cui⁹ tẽpore tanta gratia effusa est sup terrã: z qõ in diebus omniũ prophetarũ factũ nõ est: in illi⁹ tẽpore factũ est: et ipse fact⁹ est: gratie hui⁹ minister. Hec Chrisо. [A diebus ergo iohãnis regnũ celorum] patuit penitentibus: a q̃bus [vim patitur] z violenter rapitur: q primus penitentiam predicauit q̃ velut quadam violentia' nos affligẽdo z propeccatis satisfaciẽdo regnũ celorũ quasi violenti non pigri rapimus z intramus. A quo enim p peccatũ alieni facti sumus: vt z virtute penitẽtie acquirim⁹: z id quod nobis de iure non debetur: labore z violentia rapimus. Quasi rapere quidẽ est vbi nullum ius habemus z qõ angelorũ est possessio acquirere nõ põt enim homo natus in terra rapere celum nisi sibi faciat violẽtiã coercendo a delectationibus propriũ appetitum: z subiugando spiritui carnẽ suam. Unde Hieron. Brãdis: est violẽtia nos in terra genitos esse z celorũ sedem querere: possidere per virtutem qõ non tenem⁹ per naturam. vnde z Ambro. Et ideo faciam⁹ vim regno celorum. Omnis enim qui vim facit: vehementi studio ꝓperat non torpendi lentescit affectu z ideo vim facimus nature: vt non ad terrena dimergat: sed ad superna se subrigat. vñ z Grego. Cum peccatores ad penitentiam redeunt: quasi i locũ alienum intrant: z violenter regnum celorum rapiunt. Et iterum. Recogitem⁹ ergo fratres charissimi mala q̃ fecim⁹: z nosmetipsos assiduis lamentis atteramus hereditatẽ iustoz quã non tenuimus p vitã: rapiamus p penitentiaz vult a nobis omnipotens deus talem violentiã perpeti. Nam regnuz celorum rapi vult nostris fletibus qõ nostris meritis nõ debeꝫ. vñ z Euseb. Non sine violentia fieri põt vt vnusquisq̃ iracundiam patientia superbiam hũilitate commutet: amore paupertatis z indigentie affluentiam superet: violentiã sobrietate: luxuriã castitate cõmutet: z hõ subito in virum alterũ trãsmutetur: z sic a talibus p violentiaz regnum celorum diripitur. Uñ etiam in collatiõe abbatis abraam sic õr. Regnũ z enim celorum non desides: nõ remissi: nõ delicati: non teneri: sz violenti diripiunt q̃ nõ alijs: sed anime sue p̃clarã inferũt violentiã: omni eã p̃sentiũ rerũ voluptate fraudãtes. Isto profecto sunt laudabiles violenti: q̃ vim faciunt pditioni sue. Homo enim' vt scriptũ est in doloribus laborat sibi z vim facit pditioni sue. Perditio: nostra est oblectatio p̃tis vite: z executio desideriorũ voluptatũq̃ nostrarũ: quas si quis abala sua subtraxerit ac mortificauerit gloriosaz pfecto z vtilẽ perditioni sue viz facit: abnegans dũtaxat ei iocũdissimas volũtates. Hec Abraam fz Ber. q̃dã regnũ dei mercant vt q̃ exercẽt opera misericordie elemosynã z hmõi. quidã furantur. vt qui faciũt occultas penitẽtias. q̃dã cõpellunt intrare: vt pauperes necessarij: nõ voluntarij. quidã rapiũt vt pauperes volũtarij qui pauperes spũ sunt. Si aũt adhuc dubitas regnũ consequi forte ꝓpter defectuz meriti vel auxilij. audi Aug. dicentem tibi. Si queris quomodo istud põt fieri quib⁹ meritis: quibusve auxilijs audi. Res ista est posita in potestate facientis: qm̃ regnũ celoz vim patitur. Regnũ celorũ o homo aliud nõ q̃rit p̃ciũ: nisi teipm: tantũ valet q̃tũ es. te da z habebis illud quid turbaris de p̃cio? Christ⁹ semetipm tradidit: vt te acquireret regnuz deo patri: ita temetipsuz da vt sis regnũ ei⁹: vt nõ regnet peccatuz in tuo mortali corpore: sz xps i acquisitionẽ vite. Et iterũ. Uenale habeo: q̃d domine? Regnum: quo emiꝫ? Pauptate regnũ: dolore gaudiũ: labore requies: ignominia gl'ia: morte vita. vñ z Chrisо. Qui seipsum donauit hoibus. quomodo regni sui societatẽ non dabit? Hec Chrisо. Igit nõ cures quid vel quantum modo cõstet z quidvel quãtuz de incõmodis seu lucris tẽporalib⁹ perdas: aut q̃d vel quãtuz de incõmodis seu dãnis tẽporalib⁹ sustineas vt regnũ illud de quo tã gloriosa dicta sũt ra pias et possideas. ¶ Deinde subditur [oẽs esiã ꝓphetie: z lex] q̃ erãt de xpo durauerunt [vsq̃ ad iohannẽ]. i. vsq̃ ad tẽpus iohãnis z etiam christi: quia xps z iohannes fuerũt quasi cõtemporanei. extũc enim cessauerunt legalia z prophetica. Ubi christi tẽpus ostendit: vt quẽ illi venturũ esse dixerunt iohãnes venisse ostenderet: non q̃ tunc lex z prophetia fuerit annihilata: imo ipleta: z impfectio ei⁹ amota: q extũc p̃dicari cepit pfectio euangelica. Ita iohãnes initiũ ẽ euãgelij z terminus legis z ꝓphetarũ. Lex enim z ꝓphetia ibi finitur vbi id qõ p̃figurauerat z ꝓphetauerat adipleꝫ. Nã vsq̃ ad iohannẽ lex z ꝓphete figurãt z pmittunt: sz extunc in antea figurata z pmissa succedũt: q in lege z in ꝓphetis ꝟitas ꝙ ad ide xpo erat sub figurꝫ z enigmatib⁹ sz a iohãne manifestata.

Regnuz celoz viz patitur

Hylari⁹

Chrisо.

Rapere

Hiero.

Ambro.

Grego.

Euseb.

Uim faciunt pditioni sue.

Regnuz celorum emẽtes.

Furãtes.

Cõpulsi intrare.

Rapientes.

Augu.

Regni celoz ac quisitio z p̃cium

Uendit dñs regnum celorum

Regnuz celorum datur.

Chrisо.

Berñ.

Johã. 6 xpi tps.

Lex vsq̃ ad iohãnem.

ne est manifeste ostẽsa: quẽ em̃ lex & ꝓphete vẽturũ ꝑdixerãt iohãnes venisse ostendit dicẽs. ecce agn⁹ dei. Et ꝙuis post iohãnẽ fuerũt ꝓphete: vt agab⁹: & quatuor filie philippi nõ tm̃ de xpo in carne vẽturo sunt vaticinati vt ꝓcedẽtes de ꝙb⁹ tm̃ hic sermo. vñ Beda. Lex & ꝓphete vsq; ad iohãnẽ: qz nõ potuit vltra vẽturũ ꝓphetari: & Johãnes ꝓconio iã venisse clarebat. vñ & Augu. Inter oẽs diuinas auctes euãgeliũ merito excellit. Qõ em̃ lex & ꝓphete futurũ ꝓnũciauerũt hoc reddit tum atq; cõpletũ in euãgelio demõstrat. Nõ obseruam⁹ sacramẽta que in lege & prophetis ꝓcepta sunt: qz mutata sunt: qz intelligamus que ibi predicta sunt: & teneam⁹ que ibi promissa sunt. vñ etiã Chriso. Ergo finis promissionis iohãnes est. Si aũt finis ꝓmissionis Johãnes est: & initiũ bitudinis ipse est. Quecũq; em̃ ꝓmissa sunt seculo isti: vsq; ad iohãnẽ ꝓmissa sunt. Ex illo aũt iam nõ promittũtur futura: sz ea q̃ ꝓmissa fuerãt adimplenꝫ. Usq; ad eũ fuit spes: ex illo autẽ cepit esse res. De cõmẽdatione etiã iohãnis sic dicit Ber. Johãnes vbiq; maior: in omnib⁹ singularis mirabilis sup oẽs. Quis sic gloriose annũciat⁹ est? Quis sic specialiter in matris vtero spũsctõ legit fuisse replet⁹? Quem legistis itra matris vterũ exultasse. Cui⁹ natiuitatem vidistis ecclesiã celebrare. Quis sic puer heremum cõcupiuit? Quis ita sublimiter legitur conuersatus? Quis penitentiã et regnum celorum primus ostendit? Quis regẽ glorie baptizauit? Cui se primũ trinitas sic aperte reuelauit? Cui tale testimonium perhibuit dñs iesus xp̃s? Quẽ sic honorauit ecclesia. Johãnes patriarcha: imo patriarcharũ finis & caput. Johãnes ꝓpheta: immo plus q̃ ꝓpheta: qz quẽ venientẽ nũciat: digito demõstrat. Johãnes angel⁹: sz & inter angelos elect⁹ saluatore attestãte eũ dicit. Ecce mitto angelũ meum &c. Johãnes ap̃s: sed & ap̃lor primus & ꝓnceps: qz fuit hõ missus a deo. Johãnes euãgelista: sed & euangelij primus inceptor ꝑdicãs euãgeliũ regni. Johãnes virgo: imo virginitatis norma pudicitie tutus: castitatis exẽplũ. Johãnes martyr sed & martyrũ lumẽ inter natiuitatẽ siquidẽ mortẽq; xp̃i ꝓstãtissima forma martyrij. Ipe vox, in deserto clamãtis ꝑcursor iudicis ꝓco verbi. Ipe est helyas vsq; ad quẽ lex & ꝓphete: lucerna ardẽs & lucẽs: amic⁹ spõsi spõse ꝑparator. Silẽtio trãseo cetera: sic nonẽ ordinib⁹ angelorũ insert⁹ est vt etiã ad seraphin apicẽ trãsferat. Hec Ber. Deinde dñs subdit [& si vultis recipere] et intelligere [ipse est helyas] nõ in ꝓna sz in spũ: qz fuit similis helye hoc in trib⁹. Primo in austeritate pnie: qz de helya scribit ꝙ erat vir pilosus: qz habebat vestẽ hirsutã & asperã: & zona pelicea accinct⁹ renib⁹. Sic̃r de iohãne dr ꝙ habebat vestimentũ de pilis camelor: et zonã pelliceã circa lũbos. Scõo in soliditate cõstãtie. de helya em̃ scribit ꝙ ipse ꝓstãter arguebat regẽ achab & regẽ ochoziã: & sic̃r Johannes ꝓstãter arguebat herodẽ. Tertio in auctoritate doctrine: qz sicut helyas vẽturus est per predicationẽ suam denuncias xp̃i aduẽtum scõm: ita Johãnes (vt supra dictum est) preuenit primũ. Et ꝑm Hiero. hoc dictũ ipse & helyas misticũ esse: et egere intelligẽtia seqẽs dñi sermo demõstrat dicens. [Qui habet aures] cordis [audiẽdi]. i. intelligendi [audiat]. i. intelligat. s. qz nõ dixit iohannẽ esse helyã in ꝓna sed in spũ. Uel [q̃ hz aures] ad officiũ audiẽdi exteri⁹ [audiat] iteri⁹ adhibẽdo diligẽtiã circa ea q̃ dico et dixi superi⁹. Utiꝫ aũt xp̃s talib⁹ verbis ꝓponẽdo aliq̃ arduũ vel misticũ: & hoc vel vt moneat intellectũ ad intelligẽdũ vel affectũ ad acqescendũ & exequendum. Hiero.

¶ Oratio.

OMnine iesu xp̃e qm̃ tu es q̃ventur⁹ es ad saluãdũ nos: & aliũ nõ expectamus: da nobis vt vincti tuo amore timore exeam⁹ & arũdine vanitatis: & emolli vestitu voluptatũ defũctũ pnie. Renũcia nobis ꝓ effectũ mie tue: qz tu es veritas qua mẽte ceci vidẽt: charitas qua affectu claudi ambulãt: humilitas qua supbi le ꝓfi mũdanꝫ: verbũ quo surdi audiũt: vita qua mortui resurgunt: & virtus qua pauper euãgelizanꝫ vt oẽs ad te cõuertãtur. Amẽ.

¶ De increpatione & cõdẽnatione infideliũ iudeor. Capi. lvij.



PRemissa igitur cõmẽdatiõe iohãnis increpat & condẽnat dñs supbiã iudeor q̃ predicatiõe iohãnis moti nõ sunt: sed & ipsi⁹ xp̃i ꝓdicationẽ despexerũt & cõparat eor generationẽ puersam & obstinatã ꝑ quã tam predicãtes q̃ audientes cõprehẽdit [pueris in foro clamãtib⁹ et eorũ coequalib⁹]. i. in partes equales diuisis ac sibi nuicẽ improperãtib⁹ & dicẽtibus. [Cecinim⁹ vobis & nõ saltastis: lamẽtauim⁹: & nõ plãxistis.] Ubi sciendũ ꝙ pueri hebreorũ ad exercendũ se in ludis honestis: inducẽtibus ad virtutes & retrahẽtib⁹ a vitijs talẽ ludũ habere cõsueuerũt: diuidebanꝫ in medio ciuitatis in duas ptes equales: & illi qui erãt ex vna pte canebãt carmẽ leticie: et alij ex opposita parte carmẽ lugubre: deridẽtes trãsmutationẽ repẽtinã pñtis vite: et postea sibi mutuo exprobrabãt & erultates dicebãt alijs: quare sibi nõ cõgaudebãt: & ecõtrario alij quare sibi cõpatiẽdo nõ cõdolebãt: & hoc fiebat ad exprimendã vanã letitiã hoim ex

A Wat. xj

Ludus iudeor. Cantilene Judeor.

defectu cōpassiōis et amicitie adinuicē i hoc mūdo sicut videm⁹ frequēter fieri in eadē ciuitate: immoꝛ in eodē vico: vel etiā eadē domo q̄ aliq̄ letant: aliq̄ ex opposito tristant: z q̄nq̄ modicū sibīnuicē cōpatiant. Huic negocio sīle est negociū circa iudeos: et postea xp̄i tpe factū. Multi enim pphetarū sedētes pter docēdi z iudicādi auctem in foro. i. in ecclesia vbi lex z iura promūtur: z canētes p gaudioꝛ eternoꝛ promissionē: monuerūt iudeos exultare p spe futuroꝛ: z exultare noluerūt: multi etiā lamētātes p tormentoꝛ cōminationē monuerūt eos dolere p pctis z noluerūt. Propter hoc igit̄ poterant eos arguere pphete dicētes. [Cecinim⁹ vobis z nō saltastis] ad laudes dei assurgēdo [lamētauimus z nō plāxistis] pniam agēdo. i. inuitauimus vos ad exultandū pro spūalib⁹ bonis et nō exultastis nisi in terrenis: monuimus ad pniam: z nō penituistis nec doluistis. Eo mō etiā factū est tpe xp̄i. Johānes eī ieiunans z abstinēs inuitabat eos ad dolēdum pro peccatis: z dolere noluerunt: dīs aūt comedēs z bibēs cū eis inuitabat eos ad exultandū p gratijs: q̄ mos comedētiū est exultare: z noluerunt hoc facere. Sub similitudine ergo eos increpat: q̄ nec habuerūt planctum cōpunctionis ex pnia p̄dicata a Johāne: nec saltū exultationis ex mia exhibita a saluatoꝛe. Johānes eī p̄dicabat lamēta penitentie: xp̄s exultationē mie: sed generatio iudaica nō ploꝛat cum Johanne ploꝛāte: nec gaudet cū xp̄o gaudēte. Per clamātes ergo intelligūtur p̄dicātes. s. Johānes z xp̄s: et p coequales ipsi quib⁹ predicāt. s. auditoꝛes. Nam q̄ ait. [Lamētauim⁹ z nō planxistis] ad iohannē pertinet cuius abstinētia a cibo et potu luctum penitētie significabat: q̄ aūt ait [cecinim⁹ z nō saltastis] ad ipm dominū pertinet: qui vtēdo cū ceteris ciboꝛ potu leticiam futuri seculi regni figurabat. Johānes enim precessit in typo presentis vite que debet esse in lamēto: sed xp̄s secutus est in typo future que erit in gaudio. Unde p̄s. Qui seminat in lachrymis: in exultatione metēt. Sed peruersi iudei videtes austeritatē Johānis: per hoc moti nō sunt ad penitentiā et postea dulcedinē xp̄i: et tamē p hoc moti nō sunt ad pietatem. vnde Hiero. Dicunt ergo cecinimus vobis et prouocauim⁹ vos: vt ad nostrū canticū bona opera faceretis z noluistis. Lamētauimus z vos ad penitentiā prouocauim⁹: nec hoc q̄dē facere voluistis: sperneutes virāq̄ predicationē: tam exhortationis ad vtutes q̄m pnie post peccata. hec Hiero. Doctoꝛ vel predicatoꝛ cantat q̄nq̄ scilz de Cantus virtutib⁹ z eternis gaudijs docet vel p̄dicat: docētiū. et tūc auditoꝛes extra vitia: vt mundū saltare debent: quandoq̄ lamētatur quandocūq̄ tū eoꝛ. scilz vitia z inferni dolores deflētatur: z tunc auditoꝛes plangere debent z penitere. Spiritualiter pueri sunt predicatoꝛes et doctoꝛes: pueri per conuersationis humilitatē: p colūbinā simplicitatē: z pervite puritatē sedentes in foro: q. vēditoꝛes celestiū: iudices animarū: z p̄cones regulariū preceptoꝛ: clamātes p̄dicādo coequalib⁹ fz capacitatē auditoꝛū doctrinā contēperando: canētes misericordiā peōꝛ: gratiāiustoꝛ: gloriā beatoꝛū exprimēdo. Triplex ergo canūt carmē. s. nuptiale pro vnione dei z anime familiare pro inhabitatione diuine pītie: triūphale p cōsummatione victorie: z nō saltant mali saltu cōuersionis quo ad primū: saltu deuotionis quo ad scōm: saltu cōtēplationis quo ad tertiū. Lamentāt ostendētes culpā multiplicē miseriam presentē: penā eternā: sed mali nō plāgūt plāctu cōpunctionis p culpa: plāctu cōpassionis pro miseria: plāctu oīonis p pena. Deinde applicādo similitudinē ad ppositū: subdit increpationis duplicē rōnem: q̄ non crediderūt iohāni ad penitētiā exhortāti: nec saluatoꝛi ad misericordiā aduocanti. Nam nec predicatio z pnia Johānis eos ad luctū z penitētiā inflexit: nec p̄dicatio z cōuictus xp̄i eis placuit: sed remāserunt obstinatiam pctis vtriusq̄ predicationē contēnēdo: z vtriusq̄ vitā in malū interpretando. [Uenit eī Johānes nō māducās neq̄ bibēs]. i. in abstinētia maxima viuens. ille enim q̄ parū comedit ōr non comedere fm cōem modum loquēdi. vel [nō māducās neq̄ bibens] deliqcata scz: vel [nō māducans]. s. panē [neq̄ bibens] scz vinū z sicerā. fz Aug. iohānes dict⁹ est nō māducans neq̄ bibēs: quillo victu quo iudei vtebant nō vtebatur. hoc ergo dīs nisi vterer nō in eius cōparatione manducās et bibēs diceret. Ecce vnus puerōꝛ lamentantium. i. prophetarū ad penitētiā ꝛbo z exemplo p̄uocantiū z tamē nō credūt ei iudei: sed dicunt [demoniū habet]. q. d. more demonū non comedit neq̄ bibit: vel domoniacus z insanus est: austeritatē eius demoni attribuēdo. demoniaci enim possunt multa agere z pati que non possunt alij vel non est hic homo a deo: ita rigidus sibi z alijs: cū dīs sit suauis z mitis. [Uenit filius hoīs] scz virginis non hoium scz viri z mulieris [manducans z bibēs] scz in mūdo z in publico cū alijs hoib⁹. i. cōem vitā inter homines ducens. hoc enim facere debebat: quia mediatoꝛ dei z hominū erat z ideo talem vitam debuit communiter ducere vt communiter viuentes peccatoꝛes accessum familiarē ad christū posseut habere. Ecce vnus puerōꝛ gaudētium. i. pphetarū leticiaz promittētiū [z tamē dicunt] pueri generationis z pharisei male interpretādo [Ecce homo] nil habēs diuinū [vorax] p auiditatem [potatoꝛ vini] per consuetudinē [publicanoꝛum]. i. peccantiū publice z pec-

Increpantur iudei.

Psal. cxxv.

Hiero.

Carmē tripler. Nuptiale. Familiare. Triumphale. Saltatio triplex.

Nō māducans Johan. Augu.

catorũ].i.peccantiũ occulte[amicus].s.per malã societatẽ:cũ illis manducans z bibens quod tñ nõ faciebat vt eorũ vitia amaret sz magis vt sanaret:z eos alliciẽdo attraheret z ad penitẽtiã cõuerteret. Ipse eñ hoies attrahebat z victus cõformitate z familiaritatis oñsiõe. vbi Hiero. Si ĝ ieiunium placet vob̃:cur iohãnes displicuit. Si saturitas vobis placet:cur nõ placet filꝰ hois? Quoꝝ alterũ demoniũ habentẽ:alterũ voratorẽ nũcupastis z ebriũ. hec Hie. Ecce pessima lingua q̃ z manducantes iudicat z nõ manducãtes: z ex vtraq; parte scindit: qz maledicit deũ et hoies:nec est eñ qui se abscõdat a furore eiꝰ. Abstinentia quidẽ iohãnis fuit aliꝫ exẽplũ austeritatis z penitẽtie. mãducatio vero xpi fuit aliꝫ exẽplũ condescensionis z mie. Per illos igiꝝ qui vtrũq; in malũ interpretant:significant detractores bonos actus aliorũ neq; iter depranãtes. Sunt nãq; quidã pueri istis similes de oibꝰ male iudicantes. Dicũt eñ sic̃s studet z vacat hũilitati q hypocrita est:si patientie z mansuetudini timidus est: si iusticie impatiẽs est: si simplicitati fatuꝰ est:si prudentie malitiosus est:si maturitati flegmaticus est:si iocũditati: dissolutus est: si religiõi singularis ẽ:si societati secularis est:si silentio z paci melancolicus vel dissimulator est: si aliorũ correctiõi turbator pacis z ꝓsumptuosus est:si dissimulat negligens est: si instat vigiliꝫ z oñonibus indiscretus est: si cõmuni dormitioni somnolentus est:si ꝑdicationi z aliorũ saluti appetitor laudis est: si desistit remissus est: si habet gratiã hoim adulator est:si adulari renuit superbus est z similiter in multis aliꝫ temere iudicant: et que'bñ fieri pñt in malũ interpretãt. Qui cũ talibus habitat põt dicere illud Job. Frater fui draconũ z socius structionũ. Dñs ĝ z p se z p iohãnem conatus est iudeos in regnũ introducere ac si cũ ꝓphetis diceret. Quid debui facere vinee mee z nõ feci? Et ꝑz Chryso. feci sicut faciũt venatores qui per duas vias contrarias alicui insidiantur animali vt in alterã incidat z capiatur. Misit enim iohannem cũ vita austera:venit ipse cũ cõmuni vita:sed ipsi renuerũt:z vtrãq; viã salutis respuerunt:qz nec cum iohãne lugere:nec cum xpo gaudere voluerũt. Istis iudeis similes sunt multi q̃ nec flagellis nec bñficiꝫ a malo renocari vel ad bonũ ꝓuocari pñt:z ideo cũ superbis z peruersis iudeis in fasciculis simul colligati penas merito sustinebũt. Et licet xps qui est sapientia dei patris sit ꝑdicto modo reprobatus a phariseis z legisperitis:qui dei cõsilium z vite documentũ spreuerunt:tamen iustificatus id est cognitus z cõprobatus iustꝰ [a filiꝫ suis].i. discipulis et ab eis qui regnum celorum fidei iustificatione diripiũt qui sunt christi per adoptionẽ confitẽtes iustũ sapiẽtie opus:ac dei dispositionẽz doctrinã. ¶ Deinde post cõem iudeorũ increpationẽ:quasi notatiz increpat tres ciuitates galilee sitas in litore laci genezareth quibꝰ spãliter ꝑdicauerat z miracula fecerat:nec tñ cõuerti volebãt. [Tunc] eñ sz postq̃ increpauit iudeos in cõi: et vidit eos obstinatos [cepit] in spãli [exprobrare].i. ad moduz exprobrãtis mala futura ꝑdicere [ciuitatibꝰ in quibꝰ facte sunt plurime ꝟtutes eiꝰ] vt saltẽ operũ magnitudini z multitudini crederẽt [qz pniam nõ egissent].q.d. z doctrinã audierũt z miracula viderũt: z tñ credere noluerũt: sz peiores gẽtibꝰ remanserunt. Exprobrat eis dñs ad correctionẽ:z cõminat eis ve.i.eternã dãnationẽ ꝑdicẽdo vẽtura:nõ optãdo mala:sicut z cũ ỽr. maledicã illis q̃ maledicẽt tibi.i.q̃ male faciẽt infligã eis penã. maledictio eñ in scriptura nũq̃ est imp̃catiua: sz ꝓphetica. vbi Chry. Deplorat autẽ dñs ad nr̃m exẽplũ eo q̃ effusio lachrymarũ z gemitꝰ amarꝰ sup patiẽtes insensibilitatẽ doloris:non modicũ antidotũ est: z ad correctionẽ patiẽtiũ z ad remediũ ingemiscẽtiũ sup eos. hec Chryso. Dicit ĝ [ve].s.dãnatiõis eterne iminet tibi [corozaim] ꝓpe quã ciuitatẽ iordanis ingredit mare galilee z in qua nutrieꝫ antichristꝰ [ve tibi bethsaida] de q̃ ciuitate fuerũt petrꝰ z andreas:iacobꝰ z iohãnes:z distat a bethsayda quarto miliario [qz si in tyro z sydone] q̃ fuerũt vrbes gẽtiliũ idolatrie z vitiꝫ deditę: q̃ tñ legẽ naturalẽ habebãt [facte ẽ tv virtutes].i.diuina ꝓdigia z miracula:q̃ facte sunt in vobis:frequẽter z ꝓdicatũ eis fuisset sicut vobis olim pniam quã vos nõ fecistis ipsi egissent dolẽtes de pctis in cinere:ex cõsideratiõe mortis z cilicio ex cõsideratione pcti pungẽtis sedẽtis.i.in cõsciẽtiꝫ se humiliãtes: vel in cinere humiliatio interior:in cilicio exterior designat. hec addit:qz ãtiquitꝰ erat mos sic agere pniam. [Uerũtñ dico vobis] iudeis q tyro z sydoni: sz nõ sunt cõuersi remissi erit in die iudicij ẽ vobis:qz minꝰ punietur ẽ vos iudei obstinati:nã minꝰ peccauerũt illi. Gentiles eñ neq; legẽ scriptã receperũt:neq; predicatores habuerũt:neq; miracula viderũt: sz tñ legẽ nature transgressi sunt. Judei ỽo doctrinã audierũt z miracula viderũt z post trãsgressionẽ legis naturalis z scripte etiã legẽ gr̃e z signa paruipẽderũt:z ideo ꝓpter ingratitudinẽ puniẽt isti seueriꝰ:z illi remissiꝰ:qz graviꝰ est fidẽ auditã repellere:ẽ mori in gẽtilitate. z est argumẽtũ q ceteris paribus maior erit pena xp̃ianorũ ẽ infidelis clericoꝝ ẽ laicoꝝ sapiẽtũ ẽ simpliciũ ꝓlatorũ ẽ subditoꝝ:nã cui multũ donatũ est multũ ab eo q̃rẽt:et potẽtes potẽter tormẽta patiẽtur:z seruus sciẽs volũtatẽ dñi et non faciẽs plagꝫ vapulabit multis. ¶ Deide sepa

D Ciuitatũ exprobratio.

Exprobrandi modus z intẽtio dñi.

Chryso.

Corozaim. Bethsayda.

E Gentiliũ trãsgressio.

Capharnaum. ratim exprobrat ciuitati capharnaū quia di strictius alijs iudicāda eo q̄ bona a dño ac ceperat crebriora. Itē q̄ duas alias arguerat de omissione penitēdi z negligētia: hāc vo de cōtēptu z supbia. Unā alijs pminatus est penā i genere cū ait. ve huic aūt in specie q̄ apparet plꝰ esse. Dicit g̃ z tu capharnaū: ponendo vt supra cōtinēs p contēto: nunq̄d p̄m opinionē tu āvsq̄ in celum exaltaberis. q. d. Non. immo ꝓpter peccatū supbie z ingratitudinis vsq̄ in ifernū descēdes. nā q̄ se exaltat hūiliabit. Q̄ si in sodomis: qui tñ fuerūt homines pessimi facte fuissēt ꝟtutes que freq̄nter facte sunt in ,te forte pmāsissent vsq̄ i hāc diē: q̄ fecissent pniam vt niniuite fecerūt ad ione p̄dicationē. Dicit aūt forte nō ad denotandū dubitationē ex pte sua: sed ad denotā Forte dicit dñs. dū mutabilitatē liberi arbitrij ex pte hois. [Uerūtñ dico vobis: q̄ terre sodomorum remissius erit in die iudicij q̄ tibi]. i. minorem penā sustinebunt rōne icredulitatis: sed maiorē rōne enormitatis pctiz crimis. Per istas ciuitates q̄bus xp̄s frequēter p̄dicauerat et miracula fecerat significanť illi q̄ frequēter audiunt verbū dei z vidēt exēpla virtutū z tñ in pctis suis obdurank: ꝓpter qō ceteris paIngratitudinē grauan tia tria. ribus grauꝰ alijs puniēť. Spāl'r aūt p has tres ciuitates assignanť tria in hoibus que maxime aggrauāt ingratitudinē in eis. Primū est literatura z sapientia qō p corozaim q̄ interpretať secretū mihi vel misteriū meum. Scōm est ordo vel p̄latio qō p bethsaydā que interpretať dom⁹ pecudū z dom⁹ venatorum seu domus frugū. sunt em̄ domus dñi peculiares: z refugiū pecudū. i. subditorū: cetero rū. Tertiū est religio: qō p capharnaū q̄ interpretať villa pulchritudinis seu ꝓsolatiōis vel ager pinguedinis: z vtinā interius sicut exterius. Et isti si inuenti fuerint negligentes seu peccatores z xp̄o inobedientes: durius q̄ ceteri redarguenť: z acrius puniēť: vl' per corozaim significanť huius seculi sapientes: per bethsaydā diuites: p capharnaum carnales: qui specialiter xp̄m repellūt: sicut ille Chriso. ciuitates fecerunt. vbi Chriso. Considerate Miracu christiani: q̄ quedam miracula facta sunt in lanobis corozaim: quedā autē in bethsayda: alia in oia sunt capharnaum: apud nos aūt christianos oia facta: q̄ facta sunt. Que em̄ facta sunt in corozaim: scripta. forsitā bethsayda nō cognouerat: z que facta sunt in bethsayda: forsitan capharnaum nescibat. Nos aūt christiani quicquid vbiq̄ operatus est xp̄s omnia euangelio referēte didicim⁹. Si ergo sic christus luget sup illas ciuitates: quia penitentiam non egerūt: que non omnia mirabilia viderunt putas q̄o quotidie luget sup nos christianos qui quotidie virtutes eius in ecclesia legimus z audimus z tamen penitentiā peccatorum nostrorum non agimus. Si tempore sodomitarum xp̄s venisset z talia demonstrasset i forsitan cōuersi fuissent. Illi quia lotҳ hominem iustū non audierunt sulphure z igne combusti sunt. Nos q̄ z qualia expectant tormenta qui ipsum cōtēnimus xp̄m. Et vide q̄ nō dixit tūc iproperauit ciuitatib⁹: sed tunc cepit iproperare. Si ergo tūc cepit z vsq̄ nūc quotidie iproperat talib⁹. Et quotiēs legit in ecclesia iproperās iproperat. his q̄ tales sunt i eccl'ia: ve ergo vobis xp̄ianis quib⁹ quotidie oēs scripture vociferātur: z vos tāq̄ aspides surde obturātes aures vras nō auditis voces earū. Quid ā em̄ dicūt pctā nr̄a erubescimus cōfiteri. Dic hō quid est peiꝰ facere malū an dicere? Si ergo ante dei cōspectuz facere malū nō erubuisti: q̄o am̄ cōspectum hois erubescis dicere? Ad iracūdiā deuz excitare nō timuisti z ad misericordiā eū flectere dubitas. hec Chri. Oportet igit lectiōi scripturarū vacare z intēdere ita em̄ pctōr ad melius poterit; pficere. vñ idē. Chri. Debem⁹ scripturas scrutari cū diligētia: z nō simplicit poterim⁹ salute nr̄a potiri si sp eis imorabimur Et si vehemēter durus q̄s fuerit z si nihil lucratus fuerat in alijs tēporib⁹: tēpus saltem lucrabit hoc z suscipiet aliquam vtilitatem. Quid igit ais q̄m audiens nō facio: non parum lucrū miserū vocare seipsum: nō iutilis hic timor. Si ingemueris solū q̄m audiēs nō facis: omnino ad faciendū venies quādoq̄. Nō em̄ est deo loquētē z audientē: deum locquentē nō luctari. Et iterū. Quicquid queritur ad salutē: totū iam adimpletū est in scripturis. Qui ignarꝰ est inuenit ibi q̄ discat. Qui cōtumax est z peccator inuenit ibi futuri iudicij flagella q̄ timeat. Qui laborat inuenit ibi gloriās pmissiōis ppetue vite q̄s manducando amplius excitet ad opus. Qui pusillanimis ē z infirmꝰ: inuenit ibi mediocres iusticie cibos: q̄ z si pinguē animam non faciunt tamē mori nō permittunt. Qui magnanimꝰ ē z fidelis: inuenit ibi spiritaliores escas cōtinentioris vite q̄ perducent eum prope ad angelorum naturam. Qui percussus a diabolo vulneratus est in peccatis inuenit ibi medicinales cibos: q̄ eum per penitentiā reparēt ad salutē. hec Chriꝰ. ꝟ Beda. q̄re nō olim his q̄ credere potuerūt verū iudeis q̄ credere noluerūt sit euangelizatū. ipsiꝰ ē scire cuiꝰ vniuerse ꝟ sunt vie misericordia z ꝟitas: q̄ ꝟ cxviij. Ansel. alio mō iuste dānat malos: alio mō iuste parcit malis. Nā cū dānat malos iustū ē Ansel. q̄ illorū meritis cōuenit: cū vo parcit malis iustū est: nō q̄ illoꝝ meritꝫ: ꝟ q̄ bonitati sue cōdecēs est. Parcēdo g̃ malis iustꝰ ē p̄m se: et misericors ꝟ nos: non p̄m se. Nō enī ideo est misericors: q̄ miserū cor habeat: sed q̄ circa miseros cor pietatꝫ ipēdit. Qui etiā ꝟ Aug. Augucui⁹ vult miserek: nō in iusticia ꝟ gratia: quē Ro. ix. vult obdurat nō iniq̄tate: sed ꝟitate vindicte.

ß Cepit ꝓpera re signā ter dictū

Sacre scriptu re intendēdū est Chriso.

Scripturarum laus et vtilitas

ɣ Judicis dei occ'ta.

Sic ñ mia veritas obuiãt sibi: vt nec mia ipediat veritatẽ qua plectit dignꝰ: nec ꝑuitas miam qua liberat indignꝰ. Deus quidẽ ab eterno scies ꝓuersationẽ hoim malã futurã: z qz nec sola seueritate posset saluari: nec sola mia peruenire ad profectũ meritoꝝ decreuit ꝙ in vnoquoq; tpe ꝑdicanduz esset: vnũquẽq; permittẽs suo iudicio. i. naturali legi q̃ dicit in corde. qõ tibi fieri non vis alijs ne feceris. Sed qz naturalis lex obturpuit consuetudine peccãdi: ꝑdicata est q̃ refrenaret peccãtes. Et qz iterũ hõ nõ se ꝑ legis seueritatẽ cohibet: imo ꝑ iterdictũ reꝰ tenebat: ꝑdicata est mia q̃ saluaret cõfugiẽtes ad eã: vt excecaret refutãtes: mittẽs gẽtes ad ꝑmissionẽ iudeoꝝ: vt ipsi iudei saltẽ emulatiõe gentiũ cõuerterent. Et hec est altitudo ꝓsilij dei quo mira ꝓuidẽtia iudeos z gentes reduxit ad vitã quã ꝑdiderãt in Adam. ¶ Oratio.

OMnine iesu xp̃e q̃ nos verboꝝ exẽplo ꝓuocasti ad dolendũ ꝑ pctis: et ad exultandũ ꝑ spũalibꝰ bonis: da mihi gratiã lachrymarũ z terrã cordis mei aridã irriguo celesti fecũda: vt plãgã me quotidie in omni vita mea: ita vt efficiantur mihi lachryme mee panes die ac nocte: z mẽs mea oblita vanitatis z miserie ardeat i tuo amore: itavt saltãdo ad bona opa z laudes dei assurgẽdo: nũc exultẽ i spe z tãdẽ sp te laudãdo tecũ gaudeã sine fine. Amẽ

¶ De reuersione apostolorum ac missione z reuersione. lxxij. discipulorum. Capitu. lviij.

A Wat. vj Luc. ix. z. xj. Wat. ij.



Reuertẽtes aũt apli]. de ꝑdicatiõe [ad iesum nũciauerũt ei q̃ docuerãt] ꝑdicãdoꝝ fecerãt miracula operãdo: ostẽdẽtes ꝙ mãdatũ eiꝰ fideliter executi fuerunt z gras referẽtes sup his que acceperũt. Uenisit apli ad iesum riui ad

Eccle. j.

fontẽ ad locũ vnde exeũt flumina reuertunt vt iterũ fluãt. Ibãt alia de quiete cõtẽplationis ad laborẽ actiõis: z reuertebant iterꝝ ad q̃etẽ cõtẽplatiõis. Et cõpatiẽdo eis de laboribꝰ suis duxit eos [seorsum in desertũ locũ] vt post laborẽ quiescerẽt [pusillũ] segregatim tumultu ppl̃oꝝ: z vt se colligerẽt i oro ne sicut dispersi fuerãt in ꝑdicatiõe [nec eñ spaciũ edẽdi habebant] ꝓe turbis q̃ veniẽbãt z redibãt. vñ Beda. Ubi magna tpis illi felicitas de laboze docẽtiũ simul z discẽtium studio demõstrat q̃ vtinã in nr̃o euo rediret vt tãta ministris verbi frequẽtia fideliũ insistat auditoꝝ q̃ nec liberũ eis curandi corpis spaciũ cõcedat. Nã quibꝰ necessaria curãdi

Beda.

corpis hora negat: quãto minꝰ illecebris alie sue carnis studẽdi facultas adest q̃n potius a quibꝰ verbũ fidei z salutare misterij oportune exigit. hoꝝ animꝰ cõiter agẽda sp z cogitãda celestia succendit: ne ea q̃ verbis docent factis ipugnẽt. hec Beda. Mistice autẽ ꝑm Hiero. seorsum ducit dñs quos elegit: vt inter malos viuẽtes mala nõ intẽdãt. Et bñ ꝺr vt quiescerent pusillũ: qz pusilla reqes est hic scis et laboz magnꝰ: sed postea dicet eis vt requiescãt a laboribꝰ suis. opa eñ illoꝝ sequũtur illos. vñ dicit Greg. ꝙ tanto tũc maioz requies erit quãto mõ ob amorẽ conditoris sui reqes nulla fuerit. Et ecõtra itellige o piger ꝙ tãto tunc minoz requies erit: q̃to nũc ob amorẽ carnis reqes maioz fuerit. Et ideo vt tũc gaudere possis dulcedine q̃etis: nõ abhoꝛreas nũc gustare amaritudinẽ laboris attẽdẽs verba Boetij dicẽtis. Dulcioz est apiũ melle labor: si malus ora priꝰ saporedat. Quiescere ergo facit Christus discipulos suos: vt discãt oẽs maxime q̃ ꝑsunt ꝙ q̃ laborant in ope z sermone requiẽ ꝓmerent. Per hoc etiã ostẽdit ꝙ ꝑdicatoꝛes post ꝑdicationis discursum redire debẽt ad cõtẽplatiõis secretũ: z opera sua corã deo discutere: et diligẽter examinare: vt de bonis gratias agant: z de defectibus veniã petãt. Admonemur itaq; hic in dñi factis: vt aliq̃n ab actione q̃escamꝰ: z ad secretũ contẽplationis trãseamus: quia in actione exteriori spaciũ contẽplãdi non habemꝰ. Que contẽplatio recte desertũ dicit: quia a multis deserit: z a paucis inhabitatur: in qua requiescimꝰ pusillũ: quia ꝓ nostra fragilitate nõ diu diuine visioni valemꝰ inherere: nec ꝑ necessitate ꝓximi illius curã diu pretermittere. Taceas g̃ ad tempus a ꝓximoꝝ edificatiõe: vt tacẽdo discas qualiter suo tpe vtiliter eloqui valeas. Rogãdo tamẽ deũ ꝙ per seipsum suppleat cordibus ꝓximoꝝ interius ea inspirãdo: a quibus interim te abstineas linguã per silentiũ edomando. vnde Grego. Nemo ꝺz ꝑpter cõtemplationẽ dei omnino postponere necessitatẽ ꝓximi: nec ꝑpter necessitatem ꝓximoꝝ contẽnere contẽplationẽ dei. Quid eñ prodest si amãtes nosmetipsos relinquamus ꝓximos: vel quid rursus ꝓdest si amãtes vel zelãtes ꝓximos relinquamꝰ nosmetipsos? ¶ Et [post hec dñs iesus designauit]. i. signãter elegit: z ab alijs distinxit ac instituit [lxxij] discipulos [alios] ꝓter xij. ꝑdictos. in signũ ꝙ post xp̃i resurrectionẽ z ascẽsionẽ in celũ: fides xp̃i ꝑdicãda erat

B Quiescẽdũ iterdũ est.

Grego. Cõtemplandũ interdũ

gẽtib9. lxxij. linguarũ: sicut ante. xij. tribubꝰ ꝑm numerũ. xij. aplorꝝ. Prima g̃ lingua iter oẽs erat hebraica que postea in. lxxij. fuit ꝺi uisa. Et sicut apostoli formã demõstrabant eporꝝ. i. primi ordinis z maiorꝝ sacerdotũ: sic et isti figurã gerebãt ꝑsbyteroꝝ. i. secũdi ordinis.

Prima lingua Aplorꝝ discipulorum significatio.

dinis ꝛ minoꝝ sacerdotū: scz curatoꝝ. In primis tñ ecclesie tpib⁹ vtriq; p̄sbyteri vtriq; vocabātur epi. Qui ḡ epi sunt: sunt successores apl̄oꝝ: ideo si gaudēt de apostolico honore debent eis sūles esse in labore. Septuaginta ꝙz consurgūt ex ductu denarij p septenariū: ideo significāt impletionē decalogi: cū septē donis spūssancti: per binariū ꝙo supadditū significat maxime gemina charitas: scz dei et primi que oia debēt esse in predicatoribꝰ euangelij. [Et misit illos binos] sic etiā ꝑm Origen. ꝛ. xij. bini ꝛ bini numerati fuerūt: vt in eoꝝ cathalogo Mathe⁹ ostēdit. Misit aūt binos: primo ꝓpter duos populos cōuertendos: iudeorū scz ꝛ gentiū. Secūdo ꝓpter salutem duplicē operandā corporis scilz ꝛ aie. Tertio ꝓpter duplex mādatū charitatis. s. dei ꝛ primi que ꝙz esse in predicatore euāgelij. Quarto ꝓpter geminā perfectionē. s. vite ꝛ sciētie p̄dicatoꝝ necessariā. Quinto propter mutuā cōseruationē ꝛ securitatē cultodie: vt vn⁹ esset cultos castitatis alteri⁹: ꝛ bonoꝝ ceteroꝝ. Sexto ꝓpter mutuā cōsolationē ꝛ societatis emolumentū. Septimo ꝓpter cōfirmationē veritatis predicāde ab ipsis ꝛ eius testimoniū: vt in ore duoꝝ testiū staret oēverbū [ante faciē suā] scz ante p̄sentiā: vt aduentus xp̄i non lateret: ꝛ vt ei viā ꝛ hospitium in cordib⁹ hoim prepararēt [in oēm ciuitatē ꝛ locū] q; indifferēter xp̄s et discipuli eius predicabāt in ciuitatib⁹ ꝛ locis paruis et magnis [quo erat ipse vēturus] scz in iudeam. Post resurrectionē tamē ꝛ ascensionē dñi ad predicandū etiā gentibus missi sunt. ꝑm Grego. predicatio preuenit: ꝛ sic ad habitaculū mentis dñi venit: quia verba exhortationis precurrūt: per quaz veritas in mente suscipitur. [Et dicebat illis. Messis quidez multa operij pauci.] Ista et plura alia que sequūtur modum predicandi ꝛ viuendi discipuloꝝ continētia dicta sunt supra de missione apostoloꝝ: ꝛ ideo hic repetere non est necessariū. Expleto autē ministerio legatiōis sue [reuersi sunt. lxxij.] discipuli [cum gaudio] tū de fructu predicatiōis sue ꝙ quā populum edificauerāt: tum de miraculoꝝ operatione: quia demones eiecerāt: gloriantes et [dicētes] sibi [in nōie] et inuocatione nominis xp̄i. non solum languores ꝛ infirmitates: nō solū homines iniquos: sed [etiam demonia] subijci: que tamē sunt tante potestatis: vt non sit potestas super terrā que comparetur eis. vbi Beda. Bene quidē profecti sunt deferētes honorē nomini christi: sed infirma adhuc fide gaudebant in virtutibus. Et quia discipulos de signoꝝ operatiōe dominus vidit elatos qui ex hoc nimis gloriabantur tanq; infirmi et imperfecti: ideo hec gloria eoꝝ reprimitur cū subditur. [Et ait illis. Uidi sathanā sicut fulgur de celo cadē tem] quia p̄sens erat quādo corruit: immo eiferi eum precipitauit. Fulgur em̄ cadit celeriter dñs. ꝛ manifeste ꝛ cū feroꝛe ꝛ inflāmatione: sic demones de celo empireo ceciderūt i infātū: et videntib⁹ sanctis angelis ꝛ cū feroꝛe proprij sui. peccati ad inflāmādū hoies ꝑ tētationē parati: ꝛ cā huius ruine fuit elatio siue superbia de sua excellētia. q. d. saluator suis discipulis. Cauere diligēter debetis ne ex elatione ꝛ ptāte cōcessa sup demones nimis eleuemini: ꝛ sic corruatis. Sathane ergo exēplo deterrēmi ꝛ ad humilitatē reuocemi: vt q̄ hunc ob superbiā de celo recordarent eiectū: multo magis se de terra editos si superbierint humiliandos: vt casum ꝓprij hoc exēplo caueāt: ꝛ qui stat videat ne cadat. Et si ille ꝓpter superbiā de celo cecidit: multo min⁹ superb⁹ illuc ascendet: q; vt alibi ꝺr turpius eiicitur q̄ nō admittit hospes. vñ Grēg. Mire autē dominus vt in discipuloꝝ cordib⁹ elationē premeret: iudicium ruine retulit qō ipse magister elationis accepit: vt in auctore superbie discerent quid de elationis vitio formidarent. vñ Isido. Quisq; tā ex deteriori melior esse cepit caueat de acceptis extolli virtutibus: ne grauⁿ⁹ peruanā gloriā corruat q̄ pri⁹ per lapsum vitioꝝ iacebat. Itaq; nō ꝓsidas in natura dignitate: nō superbias de sapiētia: non de honore: nō de statu: nō de ptāte: q; in oib⁹ natura angelica excedit: ꝛ tamen ex superbia cecidit ꝛ ex celo est eiectus: ꝛ tuis pedib⁹ subiectus. vt em̄ dicit Aug. Melior est in malis factis humilis cōfessio q̄ in bonis superba gloriatio. Et pl⁹ placet deo humilitas in factis malis q̄ superbia in bonis. Humilitas tñ non illa tm̄ laudatur: que de cōsciētia peccatorum venit: sed illa que ex virtute descēdit deo chara est. Igitur nō debet homo gloriari in gratia gratis data que malis ꝛ iniustis q̄nq; cōfertur: sed in gratia gratū faciente ꝑ quā in libro vite ascribitur: et cum humilitate in oib⁹ gratias agere. vñ ait. [Ecce dedi vobis potestatē calcādi]. s. pede spūali [super serpētes ꝛ scorpiones: et supra oēm virtutē] ꝛ multiplicia spiritualia nocumēta: inimici et oē gen⁹ immūdoꝝ spirituū de obsessis corporibus ejiciendi: et nihil vobis nocebit ꝑm Bedā. q; serpētes dente et scorpiones cauda nocent. serpētes em̄ morsu ozis: ꝛ scorpiones punctione caude venenū fundūt: ideo serpētes aperte seuiētes: scorpiones clanculo insidiantes: vel hoies vel demones significant. Uel serpentes sunt qui inchoādis virtutib⁹ venena praue psuasionis obijciunt: scorpiones qui cōsummatas virtutes ad finē vitare intēdūt. ꝑm Theophi. Serpētes sunt q̄ visibiliter nocēt: velut fornicatiōis ꝛ homicidij demō: qui ꝙo inuisibiliter nocēt scorpiones vocātur: sicut in vitijs spiritualibus. Insup etiam calcare serpentē est subijcere rōni sen

Septuaginta.

Origē.

Binicurmitti dicantur.

Grego.

Isido.

Augu. Humilitalis excellētia.

Beda. Serpentes. Scorpiones.

Theophilus.

Reuersio discipuloꝝ.

Uidit casum lu-

Augu. sualitatẽ. que ſm Augu. significat̃ p serpẽtẽ z calcare scorpionẽ est detestari detractorẽ: z calcare oẽm virtutẽ inimici est obũcere oẽm occasionẽ mortalis peccati. Uerũtamẽ in hoc nolite gaudere: qz spũs vobis infirmis subũ ciunt̃: nã malos spiritus arcere z alia signa facere aliqñ cõcessum est etiã malis hoibus nõ ꝓpter seipsos: sed ad confirmationẽ fidei xp̃i predicare p eos: z aliqñ nõ est meriti eoꝝ qui opant̃: sz potius p inuocationẽ nois xp̃i cõcedit̃: vel ad maiorẽ cõdẽnationẽ eorũ qui inuocãt: vel ad vtilitatẽ eorũ q̃ vidẽt̃ z audiũt in quo semp honorat̃ deus: p cui⁹ nomẽ mirabilia fiunt: lz despiciant̃ q̃ faciunt. vñ Chriſo. Ejicere demones cõmune opus est inter ministros dei z ministros diaboli. Ueritatẽ cõfiteri z iusticiã facere priuatũ est op⁹ tm̃ sanctorũ. Ideo quẽ videris demonia ejicientẽ: si nõ est cõfessio veritatis in ore eius: nec iusticia in manibus ei⁹ nõ est hõ dei. Si aũt videris veritatẽ cõfitẽtẽ: z iusticiã facientẽ: z si demonia nõ ejicit hõ dei est. Et iterũ. Nõ signa pete: sed animẽ sanitatem. Si autem signa vis facere: eruaris a delictis: et omnia expleſti. Etem̃ magnus demõ est peccatũ: z si aufers maiora: decẽ mille demones abigentib⁹ opat⁹ es. signa em̃ multotiens alijs profuerunt: facienti aũt obfuerũt in elationem extollentia: z vanã gloriam: vel in aliquo modo. In operibus vero nihil tale suspicari est: sz z participantibus eis z alijs multis prosunt. Hec itaq; cũ magna diligentia operemur. Si em̃ ab inhumanitate ad elemosynã trãsmutat⁹ fueris: siccam manũ existentẽ extendiſti. Si aſſpectaculis desistens ad ecclesiã ieris: claudicantẽ pedẽ correxiſti. Si aũt destiteris oculos tuos a meretrice z pulchritudie aliena: cecos existẽtes apuiſti. Si p sathanicis vijs didiceris psalmos spirituales: mut⁹ existẽs locutus es. Hec itaq; miracula sunt maxia: hec signa sunt inopinabilia. Si hec signa fecerim⁹ z ipſi magni quidẽ z mirabiles p hec erim⁹: z pernicioſos vniuersos ad virtutem attrahem⁹ z futura fruemur vita. hec Chri. De hoc etiã habes supra circa finẽ sermonis domini in monte. Si ergo nõ est gaudendũ in subiectione spirituũ multo minus est gaudendum in subiectione hominũ: z adhuc minus in subiectione rerũ tẽporaliũ de quibus tm̃ gaudent multi: etiã qui videnẽ spirituales deuoti. Et subiungit. [Gaudete autẽ: qz nomina vestra scripta] et ſine obliuione memorie tradita [sunt in celis]. i. in libro vite: licet deleantur tanq̃ malum ejiciãtur in terris: z hoim reputatione. Ecõtra nomina malorũ scribuntur z magnificãtur in terris: z tñ non in celis. ¶ In libro vite aliquorum noia dicuntur scripta dupliciter. Uno modo ſm p sentem iusticiã q̃ scriptura est delebilis. Alio mõ ſm eternã predestinationem que scriptura est indelebilis: z vtroq; modo noia eorũ erant scripta in celis: quia erant predestinati: z cũ hoc habebãt gratiã dei: qz ista gloriatio quã habuerũt de eiectione demonũ non fuit mortale pctm̃. Si aũt z tu nomẽ vis scribi in celis: stude vt bonũ z non malũ operis: quia qualia opera facis talibus nomẽ tuũ inscribit̃ literis. Et ex his literis eliciẽt iudiciũ: quia in Apocal'. dicitur. Judicati sunt mortui ex his que scripta erant in libris ſm opa ipſoꝝ. vnde Beda. Saluberiter aũt intelligendũ est q̃ siue celestia siue terrestria q̃s opera gesserit: per hec quasi literis annotatus apud dei memoriã sit eternaliter affix⁹. Quedã aũt sunt q̃ scribunt̃ quidẽ nõ invita: sed ſm Hiero. in terra. vt ſm hoc intelligat̃ duplex q̃dã cõscriptio. horũ quidẽ advitam illorũ ad perditionẽ. Qõ aũt dr de libro viuentium intelligitur de his qui digni putabant̃ in libro dei cõscribi. Et ſm h̃ fieri dr scripture mutatio qñ a virtute dilabimur i pctm̃ vel ecõtra. hec Beda. Gaudeant g̃ discipuli xp̃i nõ de hũiliatiõe demonũ: q̃ p superbiã celi sedez amiserũt: sed de sua sublimatione: qz in locũ illoꝝ electi sunt: vt vñ illi ceciderũt sublimati: illuc isti aſcẽdãt humiliati. Illud em̃ gaudiũ vanã respicit gloriã: hoc ad vtile et eternũ. Illud advanã respicit gloriã: hoc ad gloriã spectat eternã. Et illud q̃dẽ simul habere possunt z mali z boni: hoc aũt nõ nisi boni. ¶ Et quia ingressi discipuli de duob⁹ gaudebant: primo quia predicationẽ eorũ receperãt illi ad quos missi fuerant. Scõo quia demonia subiciebãtur eis: ideo repressa superbia in discipulis: z audita fide eoꝝ et illorũ quibus predicauerãt verbũ salutis [exultauit] dñs ieſus in donis spiritusſancti z gr̃as egit pro salute hoim deo patri. vnde Theophi. Sicut benign⁹ pater videns filios suos dirigi gaudet: sic xp̃s exultat q̃ discipuli tãtis bonis facti sunt digni. vñ z Cyrillus. Inspexit quidẽ p spũs operationẽ quaz apl's tradidit plurũ acquisitionẽ. Unde et in spũ sancto letat⁹ dr. i. in effectib⁹ qui p spiritum sanctũ proueniunt. Quasi em̃ amator hoim gaudũ reputabat materiã cõuersionẽ errãtium de quo gr̃as egit. hec Cyrillus. Gr̃as ag egit dicẽs. [Cõfiteor tibi]. i. gr̃as ago z laudo te pater p eternã gr̃ationẽ [dñe celi z terre] inuisibiliũ z visibiliũ per tpalem creationem [qz abscondiſti] per iustitiã hec [scz misteria fidei z archana sapiẽtie tue q̃ in aduẽtu filij sunt ipleta [a sapiẽtib⁹ z prudentib⁹] ſm suã reputationẽ: z in oculis suis scilz scribis z pharisei⁹ z alijs superbis: sapientib⁹ q̃dẽ in diuinis: vt in lege: z prophetis z prudẽtib⁹ in mũdanis seu hũanis: vel [sapiẽtib⁹] ſm phiam humanã. de qua apl's. Stultaz fecit deus sapiẽtiã huius mundi. Hec aũt est triplex. s. terrena ꝓpter affectũ terrene cupidi-

Pctm̃ demon.

Miracula oibus cõcessa.

Noia scribi in libro vite.

Gaudẽdũ vñ sit etvñ nõ.

Statias egit dñs.

Theophilus.

Cyrill⁹.

Sapientia mundi.

1. Cor. i

tatis: alalis propter affectum carnalis voluptatis: diabolica ꝓpter affectum mūdialis sublimitatis. Terrena est in cupidis ⁊ auaris: animalis in voluptuosis ⁊ luxuriosis: diabolica in superbis ⁊ ābitiosis [⁊ reuelasti ea parvulis]. i. hūilib⁹ ⁊ intellectū in obsequiū fidei captiuantibus. ſ. piſcatoribus et alijs ſimplicibus ſe exaltare neſcientibus: vt hūiles ad te veniant: ⁊ ſuperbia a te recedant. Xp̄s in eo q̄ deus est equalis patri: in eo q̄ hō constituitur. i. gratias agit deo patri: immo indiuidue trinitati. Pulchre aūt ſapientib⁹ ⁊ prudētibus nō inſipientes ⁊ ebetes: ſed paruulos i. humiles oppoſuit. vt ꝑm Brego. ꝓparet se dānare tumorē ⁊ ſuperbiā: nō acumen ingenij et ſapientiā. Et ꝑm Chriſo. Ut eruditet per oia nos ab elatione erui ⁊ humilitatē zelare. Magnus honor ex hoc est humilibus veris q̄ ſunt de ſecreto cōſilio ſūmi regis vocati et admiſſi ad notitiā ☧itatis. vt em̄ dicit Beda. Humilitas est clauis cōſciētie q̄ ad noticiam ☧itatis xp̄i poterit peuenire. vbi Chriſ. B☧as agit q̄ illuminati ſūt ruſtici ⁊ ſimplices hoies qui totū quicq̄d fecerūt boni imputāt autori: nō ſapientes iudeorū qui prius ſapiētes videbant in eloquijs dei cum non eſſent ſapiētes. ſapientia em̄ est nō eloquia dei ſcire: ſed ꝑm eloquia dei viuere. Tu aūt ad q̄ſcūq̄ volueris perſonas potes dilatare tractatū: q̄m ⁊ oībus ſapientibus q̄ ꝑm ſenſum carnis ſunt ſapientes ⁊ nō ꝑm ſpiritū cordis: abſcondit deus ſemp miſteriū ☧itatis: ⁊ reuelat illō paruulis. Sic g̃ q̄ iudei quotidie meditātes legē dei inuenire nō potuerūt: piſcatores et ruſtici inuenerunt quotidie tractantes retia manibus ſuis. Hec Chriſoſto. Non letatur dñs quia est ſapientibus occultatum: ſed q̄ humilibus est reuelatum: q̄ hoc dignum est letitia: illud aūt meſticia. vñ Chriſoſt. Quid igit̄ in perditione letatur: ⁊ quia non didicerunt hoc illi. Nequaq̄ reuelatum enim eſſe his dignū est letitia: occultari autem ab illis nō letitia: ſed lachrymis est dignū. Hoc denique ⁊ fecit lugens ciuitatē. Non ergo ꝓpter hoc letatur ⁊ gratias agit q̄ dei miſteria latebāt ſcribas ⁊ phariſeos. nō em̄ erat materia alacritatis ſed gemitus: ſed q̄ quod ſapientes nō nouerant humiles nouerunt. hec Chriſoſto. Accipitur ergo hic cōfeſſio ꝓ gratiarū actione ⁊ laude: quia vt dicit Hieron. confeſſio non ſemper penitentiam: ſed ⁊ gratiarum actionem ſignificat. Unde ⁊ Auguſti. Non ſolius est cōfeſſio peccatoris ſed aliq̄n etiam laudatoris. Confitemur ergo ſiue laudantes deum: ſiue accuſantes noſmetipſos. Hec Auguſti. Et ſic patet q̄ cauſa ex parte credentium fuit eorū humilitas: que ad ſapientiam diſpoſuit. quia vt dicitur in Prouerbijs. vbi humilitas: ibi ſapientia. Et vt dicit Ptholemeus philoſophus q̄ inter ſapientes est humilior inter ſapiētes: est ſapiētior. Ex parte aūt non credentiū fuit eorū ſuperbia: que est intellectus excecatiua. Sed ex parte dei cā fuit ſimplex volūtas diuina: et hoc est q̄ ſubdit. [Ita pater factū est: q̄m ſic placitum est ante te]. i. tibi in ꝓſpectu tuo: añ quē ſcz nihil iniuſtum poteſt placere. Nullā ꝛo aliam rationē reddere voluit filius: q̄ pater illos reprobauerit ⁊ hos elegerit: niſi ſolum beneplacitū ipſius patris in exemplū: ne ſecreta dei diſcutiam⁹: ⁊ in cōfuſionē illoꝝ qui de ſecretis dei volunt querere rationē. vnde Brego. his domini verbis exempla humilitatis accipim⁹: ne temere diſcutere ſupna cōſilia de aliorū vocatione aliorūve repulſiōe preſumam⁹. Cum em̄ premiſiſſet vtrūq̄ non mox rationē reddidit: ſed ſic deo placitū dixit: hoc videlz intēdens q̄ iniuſtum eſſe nō pōt: quod placuit iuſto. ¶ In cunctis ergo q̄ exterius a deo diſponūtur aperta cauſa ratiōis est occulta iudicia volūtatis. vñ ⁊ Chriſo. Nō dicit qua ratione ſic ei placuit: ſz tm̄ gratias agit patri: q̄ ſic ei placuit. Sic et tu nunq̄ diſcutias cōſilia dei in operib⁹ ei⁹ q̄d fecit: aut qua rōne fecit: ſz quocūq̄ modo rē ſuam voluit ordinare gratias ei agas: ſuffi cit tibi ad teſtimoniū ipſa dei natura: q̄ de⁹ ſine rōne ⁊ ſine iuſtitia nihil facit. Nō enim ad diſcuſſionē ſuā: ſed ad honorē ſuum creauit te: nec iudicem te voluit eſſe actuū ſuoꝝ: ſed ſeruuz preceptoꝝ. Boni enim dñi est oia prouidere que advtilitatē ptinent ſerui: boni autem ſerui est fideliter operari: ⁊ nō diſcutere dñi ſui actus. hec Chriſo. vnde ⁊ Auguſ. Quare illū trahit ⁊ illum non trahit. noli velle dūdicare ſi nō vis errare. vt autem dicit Proſper. De⁹ reſiſtentē non trahit: imo tumq̄ non cōpellit: ſed ex inuito volentē facit: ⁊ infidelitatē reſiſtētis inclinat: vt cor audiētis obediēdi in ſe delectatiōe genita ibi ſurgat vbi ꝑmebat̄: inde velit vbi nolebat. hec Proſper. Et licet in ſāli non poſſit aſſignari ratio quare illū eligat ⁊ illū dimittat: niſi eius ſimplex voluntas: q̄ tm̄ aliqui ſint electi ⁊ aliq̄ reprobati bene pōt aſſignari cā in generali: etiā ex parte dei. vt in electis appareat dei mia: in alijs aūt eius iuſtitia: q̄ ſicut ad gloriā regis ⁊ decorem ſui regni non ſolum pertinet aula in qua ſtrennui milites honorātur: ſed etiā patibulū in quo malefactores puniūtur: ſic ad gloriā dei non ſolum pertinet premiatio bonorū: ſed etiā punitio reproborū. ¶ Et quia dictū est de vocatione humiliū: cōſequēter ponitur huius vocatio nis medium. Chriſtus em̄ mediator est dei ⁊ hominū: debitus aūt proceſſus est: vt ab extremo in extremū procedatur per medium. ideo omnis proceſſus gratie deriuat ad nos per xp̄m: ⁊ hoc est q̄d dicit [oīa mihi tradita sunt a patre] q̄ ꝑm naturā diuinam xp̄s

Sapientia reuelata parvulis. — Brego. Chriſo.

Beda. Hūilitatis laus Chriſo.

Letitie xp̄i rō. — Chriſo.

Hy cōfeſſio dñi. — Hiero. Augu.

puer. xj

Brego. Secreta non inquirenda.

Chriſo.

Judex nec dei nec operū ei⁹ est licet. — Augu.

Proſper De⁹ neminē cogit.

Medij vocationis humiliū.

habet esse a patre: z per cõsequẽs posse: licet habeat idẽ esse numero z posse cũ ipso: et sic oĩa tradita sũt sibi a patre ab eterno. Scõm aũt naturã hũanã oĩa tradita sunt in ptãte xpi z dño a deo patre. Uno mõ quãtũ ad autoritatẽ: z sic sibi sunt tradita ab instanti conceptiõis: qr eoipo q̃ natura hũana verbo est vnita oĩa creata sibi sunt tradita. alio modo q̃tũ ad effectũ z sic in iudicio oĩa erunt subdita pedib9 ei9: qr tunc eius volũtas pfecte implebit in oib9. Et qr ℔z diuinã naturã est idẽ cũ pre: iõ subdit. [Et nemo nouit filiũ nisi pr̃: neq̃ patrẽ quis nouit nisi filius] nec tñ p hoc excludit spũssanctus: qr fit exceptio essentialis nõ psonalis: sed spũssanctus nõ est alterius essentie q̃ pater. Et qr xps est mediator dei z hoim: ideo noticia diuinorũ ad nos derivat p xpm: ppter qõ subdit. [Et cui filius voluerit revelare] nõ q̃ isti q̃b9 revelatio fit mediante filio habeãt noticiã cõprehẽsionis sicut filius: qr hoc est impossibile creature. illud em̃ qõ cõprehendit totaliter z pfecte cognoscit. Et qr (vt dictũ est) xps est mediator dei z hoim: iõ p̃r oñdit q̃ familiariter z secure ad ipm est accedendũ. vñ nos ad hoc inuitãs ait. [Uenite] Credẽdo z obediẽdo nõ pedib9: ℔z mozib9: non corpoze: ℔z fide. Iste nãq̃ spũalis ẽ accessus q̃ q̃sq̃ deo appropinquat veri9 ad me orãdũ p fidẽ: ad me comitandũ p imitationẽ: ad me fruendũ p glorificationẽ. ergo [venite] vos clausi [ad me] ostiũ veritatis [venite] vos egri ad medicum salutis [venite] vos naufragi [ad me] portũ quietis. Felix termin9 ad quẽ: ℔z infelix termin9 a quo: iõ ait [oẽs q̃ laboratis] siue p̃m naturã in qua nascimur: siue p̃m culpã qua trãsgredimur: siue p̃m penã in qua morimur. specialiter tñ loquit̃ hic de dolore infidelitũ in cultura idolorũ. O tñ q̃tũ laborat luxuriosus ivoluptatib9: auar9 in cupiditatib9: ambitiosus in dignitatib9 [Et onerati estis] triplici onere. s. veteris legis: pharisayce traditõis: diabolice seruitutis. O dei nr̃i dignatio admirabilis: o charitas ineffabilis: o verba dulcia: verba deifica. Ecce inuitat inimicos: hortat reos: allicit ingratos. vbi Chrys. Nõ aũt dixit venite ille z ille: ℔z oẽs q̃ i solicitudinib9: q̃ in tristiciis: q̃ i peccatis estis ñvt expetã noras ℔z vt soluã peccata. Uenite nõ qm̃ indigeo vestra gloria: ℔z qr volo vestrã salutẽ. Uñ dicit. [Et ego] non solũ exonerabo: ℔z ẽt [reficiaz vos] triplici cibo. s. doctrie: eucharistie: z glorie. vel reficiã vos. i. interna refectiõe z iocũditate saturabo z recreabo: z i p̃senti p gr̃am z in futuro p gloriã. vbi Chrysosto. Nõ dixit saluabo solũ: ℔z qõ multo ampli9 est reficiam vos. i. in oi quiete cõstituã. Ad ipm quippe est veniẽdũ: q̃ est quies laborãtib9: est sublenator oneratis: est refectio famelicis z ẽficiẽtibus: z nõ venit vocare iustos: ℔z peccatores ad penitẽtiã. vñ Bern̄. Mundus clamat ego deficiã: caro clamat ego interficiã: xps clamat ego reficiã ad quẽ ibis: Jugũ g̃ legis ac pcti z solicitudis tẽporaliũ q̃ vobis laboriosa sũt z onerosa abijcite: z ita [tollite]. i. volũtarie accipite [iugum] a iũgendo dictũ: iugũ inq̃ evangelice legis z eruditionis: eo q̃ gentes z iudeos in vnã fidẽ iungat: iugũ amoris et dilectionis: eo q̃ hoies deo iungat: iugũ crucis siue mortificationis: eo q̃ carnẽ spiritui subijciat [meũ] dicit: qr prius p nobis illud tulit: p̃mũ docẽdo: secũdũ diligẽdũ: tertiũ sustinendo [super vos] vt impleatis z in honore habeatis ne forte subtus ponẽtes z cõtinẽtes pedibus vitiorũ cõculcet. vbi Chrysosto. O gratissimũ pondus q̃ magis cõfortat portantes. Nam pondus terrestriũ dominorum atterit paulatim ministrantium vires: pondus aũt xpi magis adiuuat baiulantẽ: qr nõ nos portam9 gratiã: sed gratia nos: nec nos ad auxiliũ gratie dati sumus: ℔z gr̃a magis ad nostrũ. hec Chri. [Et discite a me] magistro docente v̄bo z exẽplo [qr mitis sum] exterius in mozib9: interius in affectib9 cordez nõ fictus p humanis laudibus [mitis sum] qr nullũ ledo [humilis] qr nullũ ꝛspicio: sed [corde] qr nullũ decipio. Ecce tria imitãda mititas in ꝙuersatiõe: hũilitas in cogitatiõe veritas in intentione: quibus maxime gñat ac nutrit z cõuersat dilectio. q. d. [Discite a me] q̃ sitis mites mozib9 vt neminẽ ledatis: humiles mentib9: vt neminẽ ꝓtẽnatis: corde vt quod extra est in ope sit z intus in corde ne lateat serpẽs in specie colũbe. Merito g̃ iugũ est tollendũ: qr mitis est z hũilis: libẽtius est em̃ q̃s sub iugo dñi mansuetis hũilis q̃ rigidus z superbus. Cõsidera hic: qr dñs inter ceteras suas virtutes specialiter ad hũilitatẽ nos remittit vt hanc ab eo discam9: qr oim virtutũ radix z fundamẽtũ est. vñ Ambro. Nõ dixit discite a me: qr potens sum: Non dixit discite qr gloriosus sum: sed discite qr humilis sum q̃ potestis imitari. vñ Aug. Fratres mei tota medicina nostra est ista discite a me: quia mitis sum z humilis corde. Discite (inquit) a me ñ mũdũ fabricare: nõ cũctavisibilia creare: nõ i ipo mũdo miracula facere z mortuos suscitare: sed qr mitis sum z hũilis corde. vñ etiã Bern̄. Quid deinde autor z dator v̄tutũ xps in quo oẽs thesauri sapientie z scientie sunt absconditi: in quo ois plenitudo diuinitatis habitat corpaliter: nõne tñ ipse de hũilitate tanq̃ summa sue doctrine suarũq̃ v̄tutũ gloriatus est. Discite ait a me nõ q̃ sobri9 aut casti9: aut prudens: aut aliq̃d huiusmodi sed qr mitis sum z hũilis corde a me (inquit) discite: nõ ad doctrinas patriarcharũ: nõ ad ꝓphetarũ libros vos mitto: sed meipsum vobis exemplũ me formam humilitatis exhibeo. Nescio quo pacto familiari9 semp hũi-

Tradita oĩa christo

Diuinorum noticia est nobis a christo.

Onus triplex.

Christo.

Saturatio dñi.

Christo.

Bern̄. Jugum dominꝰ

Christo z põdus gratum

Z Discenda xpo Mititas hũilitas

Bern̄. Col. ij. Ibidem

Supbiã vitãdã docet.

Itati ꝓpinquare hoīb⁹ substantiā formā habitū gestauit hūilē ipsius nobis cōmēdans virtutis excellentiā quam speciali sui voluit honorare presentia. vñ z Grego. ad hoc nāq; Grego. Humilitatis ex cellētia vnigenitus dei filius formā infirmitatis nr̄e suscepit ad hoc inuisibilis nō solū visibilis: sed etiā despectus apparuit: ad hoc cōtumeliarū ludibria z irrisionū ꝓbria passionū tormēta tolerauit vt superbū nō esse hoiem doceret de⁹. Quanta g̃ hūilitatis virt⁹ est ꝓpter quā solā veraciter edocendā is q̄ sine estimatione magnus est vsq; ad passionē factus est paruus. Ecce quippe nouim⁹ eū de sue celsitudinis culmine: vt hūano generi glorīā daret ad yma descēdisse. Qz em̄ originē pditionis nr̄e sē p̄buit superbia diaboli instrumentū redēptionis nr̄e inuenta est hūilitas dei: qz igit̄ redēptor nr̄ corda regit humiliū: z leuiathā rex ōr superborū apte cognoscim⁹: quia euidentissimū reproborū signū superbia est ac ꝑ electorū hūilitas. Cū g̃ quā quisq; habeat cognoscit̄ sub quo rege militet inuenit̄. vnusquisq; em̄ quasi quēdaz titulū portat operis quo facile ostēdat sub cuius seruiat potestate rectoris. hec Grego. Et breuiter dicit Cassiodorus. tanta fuit in sancta incarnatōe humilitas quanta est in diuinitate incōprehensibilis maiestas. Elige ergo magis sub rege celi q̄ ꝑncipe mūdi militare z magis sub dei q̄ hois potestate seruire. Et ad hoc faciē dū nota hic vtile exēplū. cū em̄ quidā miles domino suo scilicet cuidam marchioni militādo diu advolūtatē deseruisset: tandē ad infirmitatē de qua z mortuus est puenit. Quē z ipse marchio in infirmitate eadē visitans exhibuit se paratū ad omnia q̄ pro eo facere posset dicens: q⁹ nec auro nec argēto ꝓ ipsius necessitate parceret: cui miles gratias agēs dixit q⁹ eū iuuare nō posset: qz ipse sm̄ medicorū iudiciū moriturus esset. deinde idē miles aduocans simul in vnū nobiles z alios q̄ circa marchionē erant: admonuit eos dicēs. charissimi: qz videtis q⁹ dominus meus marchio cui diu ad nutū seruiui iam me in necessitate positū iuuare non potest: cui etiam vellet. z si corpus z tēpus ac seruitiū meū pdidi vane q̄ō me penitet: rogo vos z āmoneo vt tali dño studeatis seruire: q̄ vobis in necessitatibus omnibus poterit subuenire. Deide subiungit premiū dicēs. Et si iugum acceperitis z didiceritis obediendo [inuenietis requiē animabus vestris]. s. inpresenti z in futuro: que requies hic inchoat: sed in patria perficietur. vnde Chriso. Nō dixit z inuenietis requiem et tacuit: sed addidit animab⁹: qm̄ mandata xp̄i in hoc seculo animarū requies sunt nō corporū. Quonia z si laborant z tristant in corpore: requiescunt et gaudent in spiritu z in spe. Ideo alibi dicit. Hec autē locutus sum vobis: vt in me pacē habeatis: in hoc mūdo aūt in tribulatiōes. Et ne ex iugo legis euāgelice tāq; graui z oneroso aliq; terreant: z timeant: z quare sub iugo domini requiem aiabus suis inueniāt subiungit dicens. [Jugum em̄ meū suaue est] sed graue erat iugū legis ꝓpter multiplicitatē cerimonialiū: propter austeritatē iudicialiū: ꝓpter defectū sacramētor iustificātiū: sz nō sic erat euangelij iugū. Un̄ et sequit̄ [z onus meum leue] qz sufficit charitas p hui⁹ oneris relevatione. vñ Hieron⁹. Nil amantibus durum nullus labor difficilis. Amemus xp̄z z facile nobis videbit̄ omne difficile. Un̄ etiā Quintilian⁹ dicit q⁹ nulla pena est nisi inuito: nullum habemus nisi de impatientia dolorē: et vt crudele aliquid sit metus facit. Queritur aūt qualiter iugū euangelij suauius sit q̄ legis: cū in lege adulterij: in euangelio concupiscentia in lege homicidij: in euāgelio ira puniat̄. Et respondet̄ sm̄ Hieron⁹. qz in lege opera requirebant̄: in euangelio sola bona voluntas premiū non amittit. Item cur dicit onus leue cū superius dixerit āgustam portam z arctam viam que ducit ad vitam. Et respondet sm̄ Augu. z Hyla. q⁹ arcta vel angusta via dicit̄ quia āgustat in initio. graue est em̄ consuetudinē dimittere: sed in ꝓcessu temporis ineffabili dilectionis dulcedine dilatat̄ sicut stupentibus dentibus grauat in ꝑncipio comedere: sed postea delectat. Suauis ergo z leuis est impletio euangelij amāti atq; charitatē habenti: vel in ꝓgressu consuescenti: vel in respectu operū legis: vel respectu expectate mercedis. ¶ Oratio.

Premiū subsequentiū deo.

Chriso.

Ω Onus dñi leue Hiero.

Jugum euangelij. Hiero.

Quo leue. Augu. Hylari.

OMine iesu christe da mihi per sanctā discipulor̄ tuorū predicationem sic gratia tua edoceri q⁹ nō in vanitatibus: vel quibuscūq; elevationē et extollentiā mihi ingerentibus: sed in tua cruce z singulis humilitatem in me excitantib⁹ mihi libeat gloriari. Ipsa sancta doctrina euangelica in ꝓfunda hūilitate et in omnibus vtutibus cor meū cōfirmet semp z corroboret vt a vitijs purgatus z virtutib⁹ ornatus merear in presenti vita z in futura reqē anime inuenire: quia inquietum est cor meū donec requiescat in te iesu bone. Amen.

¶ De homine sauciato z vulnerato a latronibus. Capitu. lix.



A Luce. x.

Et qz dixerat dominus iesus misteria fidei z archana sapiētie absconsa superbis z reuelata hūilibus cōsequenter obmissa indeor̄ excecatione ostēdit discipulorū illuminationē z vt ostendat eos esse paruulos quibus pater aductus

sui misteria reuelauit. vnde dicit eos beatos qz in eis fuit cõpletũ qõ antiqs patrib⁹ fuerat ꝓmissuz [Beati] inqt [oculi q̃ vident q̃vos videtis] Et p hoc eos beatos dicit: qz dñz iesuz z corporaliter oculis exterioribus z mẽtaliter oculis interioribꝰ videre meruerũt: videtes em̃ xp̃m p fidẽ charitate formatã beati sunt in spe z si pseuerẽt beati erũt in re [Dico em̃ vobis q̃ multi pphete] pollentes i cognitione [reges] seu iusti pollentes in sanctitate: quos em̃ lucas reges dicit mathe⁹ iustos appellat: qz magni reges sunt: q̃ tentationũ iarum motib⁹ nõ cõsentiẽdo succũbere: sz regẽdo pẽsse nouerũt [voluerũt videre q̃ vos videtis: z nõ viderũt: z audire q̃ auditis z nõ audierũt] desiderauerunt em̃ videre: z audire eo modo quo discipuli viderũt z audierũt: sz nõi viderũt neqz audierunt eo modo: qz non corporaliter licet spiritualiter: sz discipuli vtroqz modo. Nam exterius viderũt presentiam corporalẽ z miracula cõspiciendo: interius viderũt diuinitatẽ latentẽ intelligẽdo z exterꝰ audierunt vocem doctrinam pcipiendo z interius audierunt per fidẽ assentiendo. Prophete siquidẽ z reges a longe aspicientes p figuras vel visionum species quasi per speculum z in enigmate christũ viderũt z audierunt per fidem: sed discipuli presentem dñm habẽtes z ab ipso q̃ volebant interrogantes docebant̃ per ipsum aperte non per angelos aut varias visionũ species in enigmate. Nõ beatificat eos q̃ corporaliter z nõ mentaliter p fidẽ eum viderunt vt iudei: q̃ incredituli remanserũt: z quem corpaliter viderũt mentis oculis non viderunt: z ideo eorũ oculi nõ beati: sed maledicti: sed eos beatificat: qui eum per fidẽ videbãt non solum exteriora conspiciendo: sed etiã virtute diuinitatis latentem intelligẽdo quorũ interiores oculi beati per quos etiã presentem cernere meruerunt. Viderũt em̃ apostoli gratiosam presentiam in assumpta hũanitate: viderũt sanctitatẽ vite in eius cõuersatione: viderunt eius potestatem in miraculorum operatione: viderũt eꝰ gloriã in trãsfiguratiõe. Beati z illi qui licet corporaliter non viderũt per fidem tamen et mentis oculis viderunt z crediderunt quod per speciem z facie ad faciem quandoqz videbunt. Utriqz beati per fidem et hoc in spe sed illi qui nõ viderũt, ꝓpter difficiliorẽ assensuz in quo maior strẽnuitas: isti qui viderũt ꝓpter ꝑsentialiorẽ aspectũ in quo maior delectabilitas. Ubi ꝫm Chrisо. vtriusqz testamẽti liquet veritas: vt qõ patres veteris testamẽti futurũ prenuiderũt z videre cupierunt: hoc in nouo est cõpletum z ab eodem spũ z eadez fide antiqui viderũt futurũ christũ quẽ apti presentẽ viderũt z nos credim⁹ aduenisse vt eadẽ fides probet in nobis z in patrib⁹: z idẽ auctor nõ auctores cõtrarij fuerunt vtriusqz testamẽti. Et notãdũ q̃qua dr̃uplicit videt xp̃s: sz oculo corporali qũo visus est in carne. Ista aũt visio nõ beatificat: qz sic etiaz eũ viderũt iudei z infideles. Secũdo ex visione corpali orit in mẽte ãmirabilis visio qua ipe credit filiꝰ dei. Un̄ est illud. Quia vidisti me thoma: sz oculo corporis credidisti videndo me: oculo fidei. Hec visio beata nõ est: sed huius beatitudinis mercatio q̃ mereamur beatitudinẽ. Tertio ex visione fidei oritur visio qua xp̃s ipse videtur oculo intellectiue cõtẽplationis: hec visio iam est aliqua beatitudinis participatio: inde enim videtur z gustat qm̃ suauis est dñs. Quarta visio qua ipse videtur sicuti est in lumine glie. Hec visio beatificat itellectũ: quẽadmodũ pfecta charitas beatificat volũtatẽ nr̃am. [Et ecce tũc q̃dã legisperit⁹] peritia literali nõ itelligẽtia spirituali: ẏba legis tenẽs viz legis ignorãs [surrexit] vt melius audiret vel vt bonus videretur [tentãs eũ] nõ vt addisceret: sz vt reprehẽderet [z dicẽs. Magister q̃d faciendo vitã eternã possidebo] Magistrũ vocat nõ dñz: qz vult scire non seruire: audire z non obedire. Magistrũ vocat cui⁹ nõ vult esse discipul⁹: et significat laudatores sctõz non imitatores. Et dñs dicit [quid faciẽdo] qz nõ auditores legis sed factores iustificabunt̃: z nõ in sermõe est regnũ dei: sed in ẏtute: z dñs dixit ad eũ. [In lege] sz diuina [q̃d scriptũ est. Quomodo legis]. s. de habendo vitã eternã hec lex diuina est lex legiz: de q̃ fiet interrogatio in examine districti iudicij ꝫz illud apli. Qui i lege peccauerunt p legẽ iudicabunt̃. In hac ergo studere debem⁹ vt de ea respõdere possim⁹: sicut vir iustus de quo in psal. dr̃: z in lege eꝰ meditabit die ac nocte. Sed vt ait Hiero. tanqz maiora sint imperatorum scita qz leges christi amamus euangelia ꝓtemnimus. ꝫm Bedã. Iste tẽtando quesiuit de vita eterna: si forte diceret aliq̃d cõtra moysen: z ideo xp̃s per verba moysi respondendo confudit eũ: z per hoc ostendens q̃ derisores fidei catholice sunt cõfutandi p illud quod tenent in discussione sz iudei p scripturas hebreorũ: z saraceni p legem machometi [Ille] ẏo [respõdens dixit] qõ legerat: sed nõdum impleuerat [Diliges dñm] qz per suaz potentiam te creauit [deũ] quia per suam sapientiã te docuit [tuũ] quia per suam bonitatẽ se tuũ fecit. Et sic te redemit [et ex toto corde tuo]. i. ex tota voluntate tua: qz sicut ex corde oritur motꝰ ad alias partes corporis: ita voluntas mouet alie potentias [et ex tota alia tua] id est ex appetitu sensitiuo: quiꝫ mouetur per voluntatẽ. Unde pars sensitiua potest hic intelligi per aiam ꝫm quod scribitur in Genesi. factus est homo in animaz viuentem. i. vt dicit glo. vitã animalem. i. sensibilẽ corpori dantẽ [et ex tota mente tua]. i. ex toto intellectu q̃

Uidere spm̃ sanctum et christũ.

Chrisо.

Uidet xp̃s qua druplicater.

Joh. xx.

ps. xxxiij.

Rom. ij.

ps. i.

Hiero.

Beda.

Aia.

Genesi. ij.

etiã mouetur per voluntatẽ ad assentiendũ his q̃ sunt fidei: z ad meditãdũ de deo dilecto [z ex omnibus viribus tuis] vel ex tota fortitudine seu ꝟtute tua qđ idem est: p quod notãtur potẽtie motiue z executiue: q̃ etiã mouentur per voluntatẽ ad operandum ex dilectione viriliter z non remisse. vbi maximus. Cũ hac igitur intentione trinam ad deum dilectionẽ lex pertractat: vt euellat nos a trina mundi habitudine qua respicitur ad possessiones: ad gloriã: z ad voluptates: i qua etiã tentatus est xps. Sequitur [z proximũ tuũ] id est omnem hoiem [sicut teipsum] id est eo affectu quo teipsũ vel ad qđ teipsum scz ad gratiam in presenti z gloriam in futuro. vbi Basilius. Est igitur primum z precipuũ mãdatum diuine dilectionis. Secũdum autem primi completiuum: z ab eo completũ quo cõmonemur diligere primum. vbi Chrisᵏ. Tu aũt attende q̃liter fere cũ eodem excessu postulat vtrunq; p̃ceptũ de deo eñ ait. toto cor de tuo: de primo sicut teipsum. Qđ si diligẽter obseruaret: nec seruus eẽt: nec liber: nec victor: nec victꝰ: nec diues: nec pauper: nec notus vnq; esset diabolꝰ. Potius eñ palee igni sustinerẽt imissionẽ q; feruorẽ charitat; diabolus adeo cũcta superat dilectiõis cõstãtia. vñ etiã Grego. Cũ aũt dicat. diliges proximũ tuũ sicut teipsum: quõ alteri miserendo pius est: q̃ adhuc iniuste viuẽdo sit ipius sibimet ipi? De hac materia habes latius ifra: scz feria tertia post palmas [Dixit illi] dñs [Recte respondisti] hoc fac scz deũ z proximũ diligendo: z dicit fac: qz nõ sufficit diligere nisi dilectio demõstret in ope: qz pbatio dilectiõis exhibitio ẽ opis [z vrues]. s. vita ppetua. hec est eñ excellentior via eundi ad vitã eternã. q. d. Hec dicis: sz nõ facis: z ideo ad vitã nõ vadis. [Ille aũt volens iustificare seipsum. i. iustũ oñdere sz apparẽtiã putãs se eẽ añ hoiez q̃ tñ videt exterius z nõ ante deuz qui videt interꝰ dixit ad iesum. [Et quis est meus proximus?] In quo a dilectiõe proximi vacuus se ostendit: qz proximum non nouit. Forsitan putabat q; xps diceret iudeus est proximus tuus: z tunc responderet: deũ z iudeum diligo: z sic apperet iustus. [Suspiciẽs aũt iesus.] i. sursum aspiciens iesus: proposuit ei parabolã de homine qui descendens ab hierlm in hierico incidit i latrones. Ideo sursum aspexit: qz de rebus magnis locutur erat. vñ scz humanũ genus descenderat: dũ p pctm̃ cecidit: sz aliquos est hic parabola: sm alios est res gesta: qz inter hierusalẽ et hierico erat q̃dam solitudo vbi frequẽter hoies trãseũtes spoliabañ z occidebañ a latronibus desertum illud inhabitantibꝰ. Allegorice [hõ] iste designat genꝰ humanum qui in primis parẽtibus [descẽdebat ab hierlm] que visio pacis ỽ id est a paradiso z supne ac celestis beatitudinis pace z visione [in hierico [q̃ luna interpretat z mutabilem significat. id est i defectũ z miseriã huius vite mutabilis z erronee: qz a contẽplatione superna z vita pacifica quã i paradiso habuisset ad mutabilitatẽ huiꝰ exilij z terrene miserie p culpaz corruit [z incidit in latrones] id est in potestates demonũ seu in diabolicas vel etiã hũanas tẽtationes in quos nõ incidisset nisi prius intꝰtumuisset. Uera est eñ sentẽtia dicẽs ante ruinam exaltat cor. [Qui eũ despoliauerũt] vestez innocẽtie z imutabilitatis seu immortalitatis p fraudulentiã auferẽdo. Ueste inocentie seu stola p̃ma amissa cognouit se eẽ nudũ gloriaq; imortalitatis pdita pelliceũ hoc est mortale sumpsit indumẽtũ. Unde in signum mortalitatis induit deꝰ p̃mos parẽtes tunicas pelliceas q̃ de mortuis fiũt animalibus [z plagis] pctorũ [iposĩtis] z illatis. i. naturalibꝰ p pctm̃ vulneratis z debilitatis [abierũt] nõ ab insidijs cessando: sed eas occultãdo. Primo eñ sensibiliter in specie serpentis diabolus decepit: sed post occulte z inuisibiliter tẽtauit [semiuiuo relicto] qz z si imortalitas põt auferri: oculus tñ rationis remanet hoim quo deus põt cognosci. vñ Beda. Semiuiuũ reliquerũt: qz beatitudinẽ vite imortalis exuere: sz nõ sensuz ratiõis abolere valuerũt. Ex qua ei parte sapere z cognoscere deũ põt viuus est hõ: ex qua ỽo pctis cõtabescit: z miseria deficit mortuꝰ idẽ letiferoq; est vulnere fedatus. vñ et Theophi. Ac semiuiuꝰ ỽ hõ post pctm̃: qz aia imortal ẽ: corpꝰ ỽo mortale: itavt medietas hois succũbat. vñ Aug. Semiuiuus eñ hz vitalẽ motũ. i. liberũ arbitriũ vulneratũ quo ad eternã quã perdiderat redire nõ sufficiebat. Et ideo iacebat: qz vires ei ppie ad surgẽdum nõ sufficiebãt: vt ad sanandũ medicũ. i. deũ requireret. Uel semiuiuũ reliq̃runt remanẽte vita nature: nõ vita gr̃e sm illud apli. viuo aũt. s. vita nature: iã nõ ego scz vita culpe. viuit ỽo in me xps scz vita gr̃e. Fecerat eñ deꝰ hoiem ad imaginem suã sm rationẽ: ad similitudinẽ sm dilectionẽ vt p vtrũq; deo adhereret: z inherẽdo beatꝰ esset. Sed diabolus hũane beatitudini inuidẽs ỽ duo bona p̃dicta: duo hoi in originali intulit pricipalia mala. In eo namq; q; factus erat ad imaginem seu sm rationem vulnerauit eũ p ignorãtiã boni: in eo vero q; factꝰ ẽ ad similitudinẽ dei sm dilectionẽ vulnerauit: eum per concupiscentiam mali. Ho mo: ergo vulneratus semiuiuus relictus est: quia z si in humana natura possit diuina similitudo que in dilectione est penitꝰ corrũpi diuina tñ imago que in ratiõe est. non potest penitus deleri. Quãus enim tanta malitia possit affici vt nil diligat boni: non tñ ignorãtia tanta excecari põt: vt nil cognoscat veri. [Sacerdos] autem [z leuita] descendentes

Maximus. Triplex dilectio. dei. Basilꝰ Dilectionis mandatum. Grego. Sursũ aspicere. D Beda. Semiui uꝰ derelictus. Theo. Augu. Bala. ỽ. Beñ. l. 2 E Sacerdos z le uita.

[ea dēvia: viso] spoliato ⁊ vulnerato [ptērie rūt] ⁊ vite pñtis statū tunc sancte viuendo p transierunt: sed hūanū gen⁹ p culpā vulnera tū sanauerunt minime: qz sacerdotiū legis ⁊ ei⁹ misteriū peccata nō curauerūt: sed solum oñderūt. impossibile eñ erat sanguine vitulorū ⁊ agnorū ⁊ hircorū auferri pctā hominū. Uel sacerdos ⁊ leuita intelligunt lex ⁊ pphe ta q̄ hoiem nō sanauerūt: sed peccata oñderunt ⁊ reprehenderūt. [Samaritanus vero iter faciēs] .i. xps q̄ alias custodit p hūanitatē momenta vite hui⁹ currēs p nobis eñ factus est hō i mūdo [venit secus eū] .i. vulneratū: qz in similitudie hoim fact⁹ ⁊ habitu inuent⁹ est vt hō [⁊ vidēs eum] oculo clemētie [misericordia motus est] ex cōpassione. [Et

Uulnez curatio.

appropinquans] hoi vulnerato miserationis exhibitione [alligauit vulnera ei⁹] qz redarguens peccata cohibuit [⁊ vinculis] gratie [ligauit infundens oleū] mitigatiuū: spem venie penitentibus ꝓmittendo [⁊ vinū] punitiuū terrorē pene peccantib⁹ incutiendo. Alligat ḡ vulnera dū ꝓcipit penitentiā agite infundit oleū dū addit. appropinquabit eñ regnū celorū: infundit vinū cum dicit: ois arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet ⁊ in ignem mittet. Qua in re docuit nos dñs qualiter infirmis ⁊ ad penitentiā venientib⁹ mederi debeamus. Uulnera eñ ligamus qñ pctōrē a peccato cessare iubemus.

Olei infusio.

Oleū aūt infundimus qñ misericorditer ⁊ blande consolando indulgentiā peccatori ꝓmittim⁹.

Uini infusio.

Insup ⁊ vinū infundimus qñ aspere ⁊ austere increpando ieiunare et carnē macerare iubem⁹.

Grego.

Nō sit igit oleū sine vino: neq; vinū sine oleo. vñ Grego. Miscenda ḡ est leuitas cū seueritate: faciendū est quoddā ex vtroq; tēperamentū: vt neq; multa asperitate exulcerent subditi: neq; nimia benignitate soluant. vnde ⁊

Bern.

Bern. Semp punire ferocitatis est: semper parcere pusillanimitatis: nec hoc nec illō eq̄tatis habere plus amaritudinis q̄ suauitatis dānabile est ecōuerso cōmēdabile vtrūq; tolerabile. [Et] leuans [illū in iumentū suū imposuit ac ducens in stabulū curā ei⁹ egit] Jumentū ōr hic caro xpi in qua ad nos venire dignat⁹ est. Huic iumento sauciatū imposuit fidē incarnationis inspirando: ⁊ peccata nostra in corpore suo sup lignū portando: et iuxta aliā parabolā inuētā q̄ errauerat: ouē humeris suis impositā ad gregē reportādo. [Et duxit in stabulū] .i. intra sanctā ꝓsentē ecclesiā collocauit vbi deposito onere pctōrū viator lassus reficit ⁊ refect⁹ salubri pascua reparat. Nō domū sed stabulū vocat quo nomine fetores ⁊ miserias hui⁹ pñtis vite signe hō in hoc exilio tanq; in patria gaudeat. Et vt bonus medicus ⁊ necessari⁹ [curā ei⁹ egit] q̄diu i hac vita cū eo fuit: qz circa egrotū solicit⁹ fuit. [Et altera die] post pactum misteriū redemptiōis. s. post dñi resurrectionē q̄ magis splēdet q̄ tps ꝓcedēs. prima eñ dies fuit dies mortalitatis: et passibilitatis: altera dies fuit imortalitatis ⁊ impassibilitatis: qñ splendor lucis eterne magis effulsit [ptulit duos denarios] .s. duo testamenta i quib⁹ ⁊ nomen ⁊ imago regis eterni cōtinent ⁊ quorū ꝓcio vulnera nostra curant [⁊ dedit stabulario] qz distribuit vtriusq; testamenti scientiā et predicandi gr̄am apostolis q̄bus sensum aperuit vt scripturas intelligerēt ac ꝓlatis ⁊ olib⁹ q̄ ecclesiā gubernare debent: vt

F Supero gatio.

curā egroti agerent ⁊ haberent. Qui etiā dz i hac cura aliquid superogare: vt nō solū ea q̄ in duob⁹ testamentis cōtinent studeāt ꝓdicare: sed alia multa fm ea q̄ scripta sunt laborent aliis ꝓdicatiōe manifestare. Superogat etiā q̄ sine sumptibus erēplo apostoli ꝓdicat ⁊ ab eis quibus ꝓdicat sumpt⁹ nō accipit. Itē superogat q̄ nō solū ꝓcepta: sed etiaz cōsilia implet vel ꝓdicat. in die aūt iudicij cū dñs redierit totū q̄ ꝓmiserat tanq; debitor reddet cū fideli suo dicet: qz sup pauca fuisti fidelis: supra multa te cōstituā intra in gaudiū dñi tui. Quilibet ergo peccator q̄ peccando mortaliter a deo q̄ est pax nostra tāq; ab hierusalē se auertit ⁊ ad hierico .i. ad culpabilē defectū se cōuertit: ⁊ sic a bono incōmutabili ad bonū cōmutabile descēdit. hoie aūt sic lapso in latrones ⁊ spoliato ac vulnerato ⁊ relicto q̄d aliud restat nisi flagitare? Ut samaritanus ille .i. custos alarū ihesus iter miserationis sue sup nos faciet: latrones fugiet: spoliatos gratia restituat: ⁊ vulnera nr̄a liget: semiuiuos in integrū habilitet: ⁊ sic de mū in celestē hierusalē nos ꝓducat. Moraliter p hierusalē status virtutis designat: ⁊ iō per hoiem descēdentē ab hier'm in hierico designat pctōr descēdēs a statu iustitie in pctm mortale: q̄ incidens in latrones .i. demones spoliat eū p eos gratuitis ⁊ vulnerat in naturalibus ac relinquit semiuiuus: qz tollit ab eo vita gratie remanēte vita nature. Sacerdos ⁊ leuita transeuntes sunt mali ministri ecclesie: samaritanus est cōfessor ⁊ ꝓdicator mot⁹ ex charitate alligās vulnera sauciati p sanū cōsiliū infundens oleū misericordie ⁊ vinū iustitie: ⁊ imponit illū in iumētū: qz non solum mente ꝓbet auxiliū: sed etiā prout pōt corpore quod est aie iumentum: ⁊ ducit in stabulū ⁊ domū ecclesie vbi dat pabulum verbi dei ⁊ sacramenti eucharistie: ⁊ altera die postq; duxit in stabulū ꝓtulit duos denarios: p quos designat gratia in pñti ⁊ gloria i futuro. Et dedit stabulario .i. dādos denunciauit bono curato facienti debitū suū erga peccatorem sibi subditū: ⁊ ei curā peccatoris ꝓmendauit dicens [curā illius habe] debitū tuum exercēdo [⁊ quodcūq; supererogaueris] faciēdo circa debitū aliquod bonū ad quod non te-

Mozal'r

peccator vulnerat⁹.

S proxim⁹ noster. Cyrilli.

neris [reddam tibi]. i. reddendū denuncio ꝓmittens ei vitā eternā ꝑ salario. Et interrogatus legisperitus a dño quis ꝑdictoꝝ ꝑximus fuisset ei q̄ incidit in latrones: rñdit. [Qui fecit miam in illū] vbi Cyrillus. Neq̄ eñ sacerdos: neq̄ leuita factus fuit proxim⁹ patientis: sed ille qui est eius misertus. inutilis est eñ sacerdotū dignitas ꝛ legis scientia nisi per bona opera confirmetur. vnde ꝛ

Beda.

Beda. Juxta literā manifesta est dñi sententia: nullū nobis amplius q̄ qui miseratur esse ꝓximū. Sic ciui hierosolimite non sacerdos nō leuita ex eadē gente: immo in eadem vrbe nati ꝛ nutriti: sed externe gētis accola: qz magis misertus est: factus est proximus. Deinde dñs ex legisperiti rñsiōe ꝛ cōfessiōe ostendens oēm hoiem misericordiā facientē esse ꝓximū: ꝛ specialiter ipsum dei filiū concluſit dicens. [Uade]. s. de virtute in virtutē [et tu fac similiter], primo sicut samaritan⁹ fecit iudeo: q̄. s. omnē hoiem etiam inimicū ꝓximū reputes ꝛ ei miam affectu affatu ꝛ effectu impendēdo necessitates eius subleues vt te proximū diligere sicut teipsum manifestes. vñ Chriſo. quasi dicat. Si quēvides oppressum ei dicas vtiq̄ nec̄ est: sz siue sit gētilis siue iudeus ꝛ ope indiget nō cauilleris: ius hz auxiliū quicūq̄ mala fuerit passus. hec Chriſ. Ex rñsione quoq̄ legisperiti dñs cōcludit q̄ ꝓpinquitas generis nō facit ꝓximū: sed opus misericordie impensum ac si dicat ei. Tu ergo me diligeꝛ in vtrūq̄ mādatū legis implere stude: qz sum deus et sum ille tuus ꝓximus ꝛ quicq̄d vales in ꝓximi necessitate subleuād a vel corporali vel spirituali deuotos operare vt manifesteris ꝓxim⁹ eē. vñ Bernar. Utrāq̄ teneo dilectionē dei ꝛ ꝓximi cū te amo dñe iesu: q̄ meus proximus es quoniā homo es ꝛ feciſti mecū misericordiā. hec Ber. Ex vtraq̄ ergo dñi cōclusione legisperitus conuincit: qz xp̄m deū ꝛ hominem ꝓximū nō dilexit qui suscipiens carnē nostrā per humanitatē factus est nobis ꝓximus et tot misericordie opera impendit. Unde merito diligi dz. Ad dei enim dilectionē in nobis excitandā: nutriendā ꝛ augendā nihil itavalet sicut beneficiorū eius frequens ꝛ diligens consideratio. Magna est igitur misericordia que ignotis ꝛ extraneis nos proximos facit magna est misericordia per quam vita possidet eterna. Ille quippe est proxim⁹ tibi: cui miserendo appropinquas: q̄ vero nulli miseret nullū proximū habet. In illo ergo mandato. diliges ꝓximū tuū sicut teipsum. dñs ꝓximū intelligit oēm hoiem. hic aūt eū qui implet legē naturalē: vt qui facit alij que sibi fieri vult. vbi Ambro. Ergo qm̄ nemo magis proximus q̄ qui vulnera nostra curauit diligamus eū quasi dñm diligamus ꝛ eū quasi ꝓximū. Nihil eñ tam ꝓximū q̄ caput mēbris

dilectio vtraq̄ i xp̄o qui deus ꝛ ꝓximus ꝑlēda ꝛ

Bern.

H mielaus

Ambro.

Diligamus etiā eū qui imitator est xp̄i. Diligamus eū qui inopie alterius corporis vnitate compatitur. Neq̄ eñ cognatio facit proximū sed misericordia quia misericordia fm naturā est. Nihil eñ tam fm naturā q̄ iuuare cōsortē nature. hec Ambro. Ad hoc quoq̄ faciēdū hortat nos Augu. dicēs. Nūc cū in hac vita. i. in hac via sum⁹ inuicē onera nr̄a portem⁹: vt ad eā vitā q̄ caret oi onere perue nire possimus. Dilectionis officiū est inuicē onera nostra portare. nihil sic ꝓbat amicum quēadmodū oneris amici portatio. Neq̄ vlla res officiosum istū laborē ad portāda onera aliorū facit libenter ipendi nisi cogitem⁹ quāta ꝓ nobis pertulit dñs. Hinc admonēs ait apostolus hoc sentite in vobis qđ ꝛ in xp̄o iesu. Hic cogitationi accedit etiā illa qz homines sumus ꝛ q̄ egritudinem siue animi siue corporis: quā in homine alio videmus etiam nos habere potuimus aut possumus. Hoc q̄ exhibeamus ei cui⁹ infirmitatē portare volumus qđ ab illo vellem⁹ nobis exhiberi: si forte nos i eo essem⁹: ꝛ ipe nō esset. Ad hoc pertinet qđ apostolus ait. Omnibus oia factus sum vt omnes lucrificarem cogitando sc̄z in eo vitio se esse potuisse vnde cupiebat alium liberare. Deinde etiā illud cogitando nullū esse hoiem q̄ nō possit habere aliquod bonū qđ tu nō habes etiā si lateat i quo sine dubio possit te eē supior. vñ apostol⁹. Nihil ꝑ contentionē neq̄ ꝑ inanem gloriam: sed in humilitate mentis alter alterū existimantes superiorē sibi. Iste cogitationes deprimentes mētis superbiā ꝛ acuentes charitatem faciunt onera fraterna inuicē nō solū equo alo: sz ēt libentissime sustineri. hec Aug. vñ ꝛ Grego. Si q̄sq̄ sua incōmoda q̄ ab alijs portātur cōsideraꝛ ea q̄ ab alijs sustinet lenius portat. Et iterū. Quia illa iterna pacis visio ex sanctorū ciuiū congregatione construitur hierusalē celestis vt ciuitas edificat. Que tamē in hac peregrinationis terra dū flagellis ꝑcutitur tribulationib⁹ tundit ei⁹ lapides q̄tidie q̄drant. Que vez ciuitas hz hic in sanctorum motibus magnū iam edificiū suū. In edificio quippe lapis lapidē portat: ꝛ qui portat alterū portatur ab altero. Sic nūc in sancta ecclesia vnusq̄sq̄ ꝛ portat alterū ꝛ portat ab altero. Nā vicissim se ꝓximi tolerāt: vt ꝑ eos edificiū charitatis surgat. Omne aūt pond⁹ fabrice fundamentū portat: qz redemptor nr̄ de quo paulus ap'ls ait. Fundamentū aliud nemo ponere potest ꝓter id quod est positū qđ est xp̄s iesus. oia nostra tolerat: sz in ipso malū nō fuit quod tolerari debuisset. Ih̄s Gre. ex his verbis gregorij colligit q̄ q̄nto plura q̄s ꝑ vno portauerit tāto erit ipsi fundamēto. s. iesu ꝓpior: ꝛ q̄nto pauciora portauerit tāto erit ab ipso fundamēto remotior. Hec igitur oia dñ ꝓsidera ꝛ ꝓmor⁹ infirmitates ac vfe

Augu.

dilectionis officium.

Phil. ij.

Exhibitio opis mie.

j. cor. ix.

Phil. ij.

Grego.

j. cor. iij.

ctus ⁊ onera nō solum patienter: sed etiam li
Ansel. benter ꝓ deo porta et tolera. vñ Ansel. Qui
bonis alterius arridet: sanct⁹ cōsentit: q̄ ꝙ
inuidet diabolus. Si q̄dē magis puto salua
tionē ei⁹ sperandā q̄ parū boni facit ⁊ factis
alioꝝ fauet cꝫ q̄ multa ⁊ inuidet. Et iterum.
Charitas. Charitas q̄ colligit ⁊ viuificat oia mēbra ec
clesie cū nos viderit de alterius ruina gau
dere statim nos p̄cidit de corpore. Forte igit
nō dolemus de ruina ꝓximoꝝ nostroꝝ: quia
precisi sumus a corpore. Si em̄ ibi essem⁹ sine
dubio dolerem⁹: q⁹ tādiu dolet mēbrū cꝫdiu
Mēbrū dolere poterit nec sētire. Ex his ergo potest
xpi quis hō ꝓpendere si est mēbrū xpi. Et sicut dictum
sit. est de cōpassione ⁊ congratulatione: ita intel
lige de cōmunitate: q⁹ in corpore hūano vnū
mēbrū communicat alteri indigēti suū offi
ciū: vt cibū quē recipit: ita i corpore xpi (qō ē
ecclesia) q̄libet debet alteri cōicare gratiā si
bi diuinit⁹ datā ac cibū ⁊ etiā tēporalia oia a
deo recepta. Similit itellige de ꝓsideratiōe:
vt sicut mēbra iter se adunāt tāta amoris cō
cordia vt nulla ratione inter se valeāt dissen
tire occasiōe aliqua: ita etiā si inter nos. Si
militer itellige de supportatiōe: vt sicut vnū
mēbrorū supportat alterū ⁊ sustinet lesiones
pro curatione siue protectione alterius: et si
leditur ab alio sine vltione sustinet lesionē:
sic debet esse in nobis. hec Ansel. ¶ Oratio.

O Omine iesu xpe custodi nos descē
dentes de cōtēplatione ad actionē:
ne incidamus in latrones sensuum
appetitus: nec spoliemur gratuitis
nec vulnerem̄ur naturalib⁹: sacerdos ⁊ le
uita superior ⁊ inferior portio rationis nō descē
dāt eadē via cōsentiēdo in peccatū sz potius
ascendant sursum. Samaritanus ꝙ gratia
predestinationis sec⁹ nos appropriet nobis
vulnera peccatorum liget: infundens oleum:
spem venie ⁊ vinū. timorem iusticie imponat
in iumenta ordinando rationem supra sen
sualitatez: ducat in stabulū in cōsideratione
peccatorū altera die resurrectionis det duos
denarios: stolam anime ⁊ corporis. Amen.

¶ De penitentia marie Magdalene Capitulum. lx.



A Post hec ascēdit
Lu.vij. iesus de galilea in iudeam.
vbi quidā [de pharisei]. s.
symō leprosus volēs se iusti
ficare ⁊ de iusticia iactare ro
gauit dominū iesum [vt cum
illo māducaret.] Cui⁹ tamē
simulatam iusticiā benign⁹
medicus nō vitauit: sed ma
Mādu gis curare voluit [⁊ ingressus domū phari
cādi cum sci discubuit.] Legit autē christum mandu
casse cū publicanis ⁊ peccatoribus vt eos ad
penitētiā prouocaret: sicut quando in domo
Mathei cū publicanis comedit. Item cum
iustis eū diligentibus: vt eorū amorem ⁊ de
uotionem nutriret ⁊ augeret: sicut dicitur de
martha ⁊ maria. Item cū cognatis ⁊ paupe
ribus: vt eoꝝ inopiā supplieret: sicut habet
de nuptijs vbi aquā in vinum vertit. Item cū
phariseis superbientibus vt eoꝝ superbiam
reprimeret: ⁊ eoꝝ vitia argueret sicut in hoc
loco facit. Aliqñ etiā hūiliter ⁊ cum grārum
actione cuz inuitabat recipiebat pro loco ⁊ tē
pore ex paupertatis amore q⁹ pauper erat ⁊
de hui⁹ mūdi substantia parū habebat. Nō
immerito talis ⁊ tantus hospes est inuitād⁹
⁊ cū se inuitat libentius suscipiēdus: veniūt
em̄ omnia bona pariter cuz illo. Audiēs aūt
hoc Magdalena: que tā forte ipsuz predican
tē audierat tacta dolore cordis intrinsec⁹ pro
peccatis suis: ⁊ de eis plene ⁊ pfecte contrita
amoris ignis accensa: cū alabastro. i. ta
li vase vnguēti perrexit ad locuz conuiuij. vt
em̄ dicit Beda. Alabastrū est genus marmo
ris candidi varijs coloribus itertincti: qō ad
vasa vnguētaria cauare vti solent eo q⁹ opti
me seruare incorrupa dicat. Iste phariseus
qñq⁹ in euangelio symon leprosus vō: cuius
lepra nō sine causa memoratur. vñ Chrisost.
Nō simpliciter autē lepre symonis meminit
euāgelista: sz vt ostendat vi confidēs accessit
hec mulier q⁹ enim lepra videbatur valde im
munda esse passio ⁊ abominabilis: vidit aūt
q⁹ iesus curauerat illū hominez confidit: qm̄
⁊ anime ei⁹ immundiciam facile expurgabit.
hec Chriso. Et cū mulier ad locū peruenisset
facie inclinata ⁊ oculis in terraz demissis an
te cōuiuas transiens nō quieuit donec ad ie
suz peruenireret: et tūc illico retro ad pedes ei⁹
prostrata: q⁹ se anteponere non audebat pre
peccatoꝝ suorum verecundia: ⁊ procumbens
vultu sup pedes ipsos cū quadam confiden
tia: q⁹ tam incense ⁊ super omnia eum dilige
bat: et in eius amore ardebat: cepit fortiter
fletib⁹ ⁊ singultib⁹ abūdare: ac lachrymis lar
giter decurrentib⁹ pedes domini balneare ⁊
lauare. vñ patet magnitudo contritionis ex
qua lachrymas penitentie sanguinez cordis
fundens tantū fleuit q⁹ pedes vnius homi
nis lauare potuerunt: tandez a fletu cessans
capillis suis pedes iesu lotos extersit ⁊ amo
re crescēte osculabat eos sepe dulciter amā
ter nec de hoc satiari potuit. Et quia ꝓpter
itinera squalidi ⁊ lassi erāt eos etiā vnguen
to p̄cioso vngebat ad refrigerū; caloris mi
tigationez doloris ex labore itineris. Et hec
q̄dē que dicta sunt agebantur exterius: que
ꝙ reuoluebat ei⁹ itētio mlto feruētiora erāt
q̄ solus deus inspiciebat. vñ Grego. nicenus
Indignitatē autem suam ostendens stabat
post tergū deiectis luminibus ⁊ effusa coma

Ansel. peccatoribus ⁊ tio.

B Contritio magdalene Grego. nicenus

pedes ꝛplectens lachrymisq; eos pfundens reb⁹ tristē aiam ostendebat venīā implorās. Hec Grego. In eo ḡ q; mulier retro stat deuotio ꝛ hūilitas agnoscit: in eo ꝙ lachrymis pedes rigat vera penitētia ꝛ cordis ꝓpunctio demōstrat. Et qm̄ eas dē lachrymas capillis tergendo abscondit ꝛ dolet: sese de illis nō eē ostendit q̄ opera sua faciunt vt ab hoib⁹ videant in osculo pacem: amorē ꝛ dilectionem monstrabat in vnguēto ꝙ cordis intima blādimenta: ꝛ deuoti obsequij affectionē significabat. Per alabastrū pect⁹ ꝛ cordis secretariū plenū fide ꝛ charitate possum⁹ intelligere. tale eē alabastrū huiusmodi vnguētū ꝓsueuit seruare. vbi Grego. Cogitanti mihi de penitentia marie flere magis libet q̄ aliq̄d dicere. Cui⁹ em̄ vel saxeum pectus ille huius pec catricis mulieris lachryme ad exēplū penitendi nō emolliant: cōsiderauit nāq; quid fecit ꝛ noluit moderari q̄d faceret. Super conuiuantes ingressa est: nō iussa venit: iter epulas lachrymas obtulit. Discite quo dolore ardet q̄ flere ꝛ inter epulas nō erubescit. Sz q; turpitudinis sue lachrymas aspexit lauāda ad fontē misericordie cucurrit: conuiuantes nō erubuit. Nā q; semetipsam grauiter erubescebat: intus nihil esse credidit q̄ verecūdaretur foris. hec Grego. Mistice pedes dñi corporis sunt pauperes: q; sunt iferior pars corporis mistici per deiectionez ꝛ cruci affixi per afflictionē. Diues ergo ꝛ peccator volens obtinere veniam in presenti ꝛ regni q̄ pauperum est gloriā i futuro debet secus pedes istos stare p familiaritatis exhibitiōez ꝛ amicitie acquisitionē: lachrymis rigare p cōpassionem: capillis extergere squalorē paupertatis: ꝛ refouere p temporalium que per capillos designantur cōicationē ꝛ miserie relevationē: osculū dare per affabilitatē ꝛ blādā allocutionē fraternitatisq; amorem vnguento vngere per miserēdi hylaritatē ꝛ cordis benigni dulcedinē ac cōsolatiōis suauitatē. Aliter em̄ ꝝm Aug. nō pñt diuites dicere cōpetēter pr̄ nr̄: nisi se fratres pauperū cognoscāt. Sz heu mlti faciūt his ꝛria ꝛ ergo cū pharisēo nec gr̄az merēt nec gloriā. vñ Grego. Nos ergo nos illa mulier exp̄ssit si toto corde ad dñz post pcā redeamus: si eius penitētie luctus imitemur. Quid aūt vngendo nisi bon⁹ odor opinionis exprimit? Si igitur recta opera agimus quib⁹ opinionis bone odore ecclesiā respergimus quid aliud i dñi corpore nisi vnguētū fundim⁹? Cōtra pedes dñi stetim⁹ cum in pcis positi eius itineribus remurabamur. Sed si ad verā penitētiā post peccatuz ꝓuertimur: iā retro secus pedes stam⁹: q; ei⁹ vestigia seqmur quē impugnabam⁹. Lachrymis mulier pedes rigat q̄ nos quoq; agim⁹ si q̄busl̄bet vltimis membris dñi p cōpassionis affectū inclinamur. Capillis pedes dñi tergim⁹ qñ sanctis ei⁹ q̄bus ex charitate cōpatimur etiā ex his q̄ nobis superflunt miseremur. Osculat mulier pedes quos tergit q̄ nos quoq; agim⁹ si studiose diligim⁹ quos ex charitate cōtinem⁹. hec Grego. Per hanc ergo mulierē peccatricē ad domini pedes accedentem significatur quelibet p̄sona vere de factis pcis penitēs ꝛ cōtrita ad q̄ reqritur q; sicut Rom. vj deū offendit per culpā: ita ei seruiat p penitē Grego. tiā: fz illō apl's. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immūdicie ꝛ iniquitati ad iniq̄tatē ita exhibete nūc seruire iusticie in sanctificationē: ꝛ sic fecit mulier hec penitēs. vñ Grego. Liquet fratres q; illicitis actib⁹ pus intenta vnguētū sibi p odore sue carnis adhibuit. Q̄ ergo sibi turpiter exhibuerat: hoc iā deo laudabiliter offerebat. Oculis terrena ꝓcupierat: fz hos iā p penitentiā cōterēs flebat. Capillos ad cōpositionē vultus exhibuerat: sed iaz capillis lachrymas tergebat. Ore supba dixerat: fz pedes dñi osculās hoc in redēptoris sui vestigia figebat. Quot ḡ in se habuit oblectamēta tot i se inuenit holocausta. Conuertit ad numerū ꝙtutū numerū criminū vt totū seruiret deo in pnia q̄cquid ex se deū cōtēpserat in culpa. Hec Grego. Cōsimile induc it Hiero. de beata paula dicēs. Cuncta a nobis crebrius moneret vt parceret oculis: vt eos euāgelice seruaret lectiōi aiebat. Turpē da est facies quaz ꝺ dei p̄ceptum purpuri et ceruse ꝛ stibio depingi. Affligendū est corp⁹ q; multis vacauit delitijs: longus risus ꝑpetuo cōpensandus est fletu. Mollia linthea mina ꝛ serica p̄cio sissima asperitate cilicij sūt cōmutanda. Que viro et seculi placui: nunc xp̄o placere desidero. hec Hiero. Hinc ḡ habemus quomodo facienda sit penitētia. In quo em̄ q̄s peccat in eodē p cōtrariū peniten tiam agat. Uerbigratia. Peccasti nimis potando penitentiā age a potu abstinēdo. Qui nimis comedisti vl p̄ciosiora: ieiuna ꝛ comedeviliora. Et sic de alijs suo mō. Cōspice igit bene hanc mulierē ꝛ eius deuotionē ꝛ super his morose meditare: q; factum hoc solenne fuit valde. Cōspice etiā dñm Jesum q̄ benigne eaz suscipit ꝛ q̄ patienter sustinet quicq̄d facit. Cessat ꝛ quiescit a comedēdo donec negociū compleatur: cessant ꝛ conuiue ꝛ oēs super hac nouitate mirant. Sz [pharisēus qui eū vocauerat] nō tamē inuocauerat q̄ melius fuisset fallaciter iustus ac de falsa ꝛ putatiua iusticia veraciter supb⁹: nullaq; cōpassiōe nature mot⁹ ꝛ sue fragilitatis oblit⁹ de hoc murmurās [ait ātra se] ꝺ suū hospitē murmurādo dicēs. hic si esset ꝓpheta] verus sciens occulta [sciret vtiq; que] in p̄sona [qualis] in vita [ē mulier que tangit eū] ꝛ Reph̄ per consequēs non permitteret se tāgi ab ea sic iniq̄ [quia peccatrix est] ꝛ ideo vnguentū ei⁹ vita pharisei deberet. Egram reprehendit de egritudine.

Grego. pnia magdalene.

Pedes domini.

Ffres pauperes qui filij domini.

Auguſt.

Grego.

Unguētum fundere ꝛc.

Holocausta magdalene.

D Hiero. Paule pnia.

Pnie agende forma.

ne que poti⁹ erat cōmēdāda: qz lāguoris sui remediū querebat apud tantū medicū quē etiā reprehēdit de subuētiōe de qua gratiarū actiōes erāt referēde qui ipe q̄z de elationis vulnere egrotabat: et ideo nec medicū p subuētiōe requirebat. Nescis pharisee stulte: nescis nup te mūdauit a lepra quē mō nō credis esse ꝓphetam. Et ꝓpheta quidē est z optime scit: qz peccatrix est mulier q̄ eū tangit. Ad hoc em̄ ipe venit: ad hoc ipse de celis descēdit. Nō em̄ venit vocare iustos sed peccatores ad pniam. hoc ipse testat eius verba sunt hec. Nō horret ergo peccatores qui propter nos factus est hō. Igit̄ sm Greg. Necesse est semp vt cū peccatores quosq̄ ꝑspicim⁹ nosmetipsos pri⁹ in illoz calamitate defleamus: qz fuisse in similib⁹ aut lapsi sum⁹: aut labi possumus si lapsi non sumus. Per istū pharisei qui christum notauit de ignorātia z mulierē de immundicia significatur hypocrita de falsa iustitia presumēs z alios contēnens: qz sm Greg. vera iustitia compassionē habet: falsa ꝙo indignationē: propter quod iste pharisei⁹ arguitur de pietatis omissōe in modicis respectiue et mulier cōmēdatur de maiorib⁹ valde. Unde dominꝰ Jesus non verba pharisei audiēs: sed cogitationes inspiciēs respōdit cogitationi eius ad cōfutationē illius. p hoc em̄ q̄ ad eius respōdit cogitationē q̄ soli deo est nota ostendit se plus q̄ ꝓphetā: z dñm ꝓphetarū: z ꝓposuit ei pabolā de duobus debitorib⁹: vt conueniētius concludat cōtra eū ex respōsione ipsius. Cū em̄ de sua sentētia pharise⁹ ꝙuincitur: quasi freneticus funē portat cū quo ligēt. Isti duo debitores erāt maria deo debitrix quingētorū denariorū: z pharise⁹ q̄ quinquaginta debebat: qz min⁹ se peccasse credebat: z ō maria pl⁹ diligere debebat: qz maiorē remissionē acceperat et plus diligebat: ideo maiora obsequia xp̄o p̄bebat. Exēplo igit̄ debitorū et feneratoris conuincit pharisei⁹ q̄ hec mulier esset gratia diuini amoris iustificāda: et dignior amari: z pctā sibi remitti: que plura grata deo obtulit in hoc facto q̄z supb⁹ pharisei⁹ in cōuiuādo: qz amor in humanis plerūq̄ causat̄ ex donis precedentib⁹: z per ꝑs maior amor ex donis maioribus. Unde dñs enumerās bona peccatricis: z mala fallsi iusti redarguit pharisei⁹ ex defectu triplici: scz pietat̄z: qz nō dedit aquā pedib⁹ suis: qui tñ erāt fessi z dolētes ex labore itineris: ac luto si seu pulueriz̄ati eo q̄ incedebat sine calciamētis. Uñ titus. q. d. Facilis est vsus aquarū: nō est facilis lachrymarū effusio: tu prompt̄is nō es vsus: hec effudit non prompta lauans lachrymis pedes meos: lauit lachrymas ꝓprias. Scō redarguit ex defectu charitatis qz nō dedit ei oscūlū q̄ō est signū amicitie z dilectionis. Tertio ex defectu hylaritatis q̄ designat in noie olei: quo nō vnxit caput ei⁹. tria em̄ predicta faciebant olim suis hospitib⁹ qui primo dabāt oscūlū in signum securitatis: deinde lauabāt pedes ꝓpter labore itineris: postea vngebāt caput vnguentis refrigeratiuis cōtra estū caloris. Et p̄dicta tria scz charitas: pietas: z hylaritas req̄runt in hospitalitate vera z gratiosa ex qua ad obsequiū magis tenebat̄ pharise⁹ q̄z mulier supueniēs ab extra. Uñ considera q̄ preferr̄ hic deuotū obsequiū largitioni cibi: potus quos credibile est phariseū in domo sua dño prebuisse. Hinc p̄t elici argumētū q̄ cū suscipitur quis hospitio magis meritorium est ei benigne ministrare q̄z ip̄m cibū z potū exhibere. Et econuerso laudat dñs mulierē de triplici pfectione defectib⁹ pharisei oppositā prout clare ptz in litera. Ex factis g̃ mulieris apparet q̄ dñz multū dilexit: z ideo venia reportās iustificata fuit: ꝓpter quod ex pctis multis sibi dimissis magz in amore ei⁹ exarsit. Unde volēs dñs monstrare q̄ oia in dilectiōe consumank̄ dixit symoni [Propter qd̄ dico tibi: remittunt ei pctā multa: qm̄ dilexit multū.] charitas em̄ operit multitudinē pctoꝝ. Et tu plurimū dilige vt tibi plurimū remittat. vñ Chri. Nā qui vehemēter se ingesserūt malis: rursus z bonis. vehemēter insistent cōscij ad qd̄ debita se obligauerūt. [Cui autē minus dimittit minus diligit] vt l. tu pharisee. Sed nō supbias si in paucioribus teneris: qz tu q̄z venia eges. nullus em̄ pōt p semetip̄m a debito pcti liberari nisi diuina gr̃a venia cōsequat. Igit̄ vt ait Chrisō. Opus est nobis feruenti aia: qz nihil ipedit holez fieri magnū. Null⁹ g̃ ꝓstitutoꝝ i pctis desperet: neq̄ virtuosus dormitet. Nec hic cōfidat: sepe em̄ meretrix p̄cedet eū nec ille diffidat. possibile nāq̄ est eū etiā primos superare. Hec Chrisō. vñ z Grego. Quid fratres mei esse dilectionē credim⁹ nisi ignem. Et q̄d culpā nisi rubiginē. Unde nūc dr̄ [remittuntur ei peccata multa: qz dilexit multū.] Incēdit plane peccati rubiginē: qz ardet valde p amoris ignē. Et si durū est valde qd̄ coquit abundat tñ amoris igne quo etiā dura consummank̄. Tāto nāq̄ amplio⁹ pcti rubigo cōsumit̄: quanto pctoris cor magno charitatis igne concremat̄. vbi Augu. [Hic multa cōmisit z multoꝝ debitor factꝰ est ille gubernante deo pauca cōmisit. Cui deputat ille, qd̄ dimisit huic z iste deputet qd̄ nō cōmisit. Nullum est em̄ pctm̄ qd̄ facit hō quod nō posset facere z alter homo: si desit rector a quo factus ē hō. vnde z Bern̄. Quis non videat q̄ sicut in multa pctā cecidit: sic z in multa alia cecidisset nisi oīpotētis pietas seruasset? Fateor z fatebor: nisi qz dñs adiuuit me paulomin⁹ habitasset in inferno aia mea vez cecidisset in oē pctm̄ aia mea. ¶ Mistice fenerator

Mathꝰ. iiij. Grego. Pctōre viso flendum nobis. Hypocrita. Justitia vera. Grego. Cogitationē nouit dñs. Jac. iiij. Chrisō. Exmat. xxi. Grego. Augu. Bern̄. Ps. xciij

Hospitalitatis cōditiones. F Perfectio triplex magdalene

Amoris mūdani causa. Pharisei defectꝰ tres. Lachrymarum difficultas.

Mistice

pctōr nō est solūē do. iste deū significat q̄ p culpa penā r p donis gr̄arū meritū bonoz exigit. Debitores dicti possunt maria r pharisei⁹ quātū ad ppositū: vel ppl's gentiū r iudaic⁹: vel pctōr notorius r occulti⁹: vel clerici⁹ et laici⁹: r sic duo debitores sunt duo populi: vel duo status pctōrum primi debent quingētos denarios: qr pl⁹ peccāt: scdi quinquaginta qr min⁹. Sed non habēt vnde reddāt: qr null⁹ p̄dictoz pōt absolui ppr̄is viribꝰ absq; gr̄a: r iō donat vtriscz i. donū gratuitū dat per qđ eis debitū dimittit. nō em̄ sine dono dei gratuito fit culpe remissio. [Dixit aūt dñs ad mulierē: remittūtur tibi pctā]. s. nō solū q̄ctū ad reatū culpā sz etiā q̄ctū ad reat⁹ r penā: r hoc fit ex vehemēti amore dei: rhorore pcti p̄teriti. O felix maria: cui tot dātur munera. Nā primo datur ei pctōz remissio. vt hic dicit. Secūdo fit spūaliter familiaris dño: vt in sequēti capitulo subdit. Tertio fit ei dñice resurrectiōis prima apparitio ꝑut infra de resurrectione dñi narrat. Et accūbētes simul cū dño [dicebāt intra se] in corde suo. [Quis est hic qui etiā pctā dimittit?] Hoc dicebāt: qr humanitatē exterius apparentē que non pōt peccata dimittere tm̄ videbāt. Sed dñs cogitationes eoz paruipendēs dixit ad mulierē [Fides tua]. i. a deo tibi infusa [te saluā fecit] qr ista fides charitate formata fuit: et ideo habentē dignū vita eterna fecit. ꝯm Grego. Fides eā saluā fecit: qr hoc qđ petijt posse accipere non dubitauit. Spē em̄ iā ab illo acceperat a quo salutē q̄rebat. [Uade in pace] i. in q̄ete r cessatione a vitijs non discordādo a gratia tui amoris. In pace ire p̄cipit vt in veritatis itinere pseueret: r ab eo in via scā dal⁹ ulteri⁹ nō declinet. vñ Theophi. Postq̄ aūt ei peccata dimisit nō sistit in remissione pcti: sed adijcit operationē boni. Uñ subdit. [Uade in pace]. i. in iustitia. Nam iustitia est pax hois ad deū: sicut pctm̄ est inimicitia inter deū hoiem. q. d. Opare oia que ad pacem dei te ducūt. hec Theophi. In hoc ergo q̄ dr [vade in pace] notatur q̄ ipsa init solicite per bona opera: r q̄ ipsa habuit pacem in cōsciētia. O verbū delectabile et suaue q̄ libēter id magdalena audiuit: r q̄ iocūde recessit: r perfecte ad deū cōuersa deinceps honeste r sancte vixit: ac dño iesu et matri ei⁹ p seuerāter adhesit. Et bñ ait: in pace post remissionē pctōrum: qr iustificatis est pax cū cōscientia nō remordet: sz nō est pax ipsis r existentibus in pctis. Hic habes aperte q̄ charitas reformat pacē inter deū r pctōrem. vñ r beatus petrus dicit q̄ charitas operit multitudinē peccatoz. Sine qua ꝑfecto impossibile est placere deo: cum qua sine dubio placet quicūq; r ideo hanc p̄cipue debem⁹ deo referre. vñ Ambro. Qm̄ nihil ē qđ digne referre deo possum⁹. quid em̄ referam⁹, p suscepte carnis iniuria? Quid p̄ vberib⁹? Quid p cruce obitu sepl'tura? Ue mihi si nō dilexero. Audeo dicere nō reddidit petrus r ideo plus dilexit. Nō reddidit paulus. Reddidit q̄dez morte p morte: sz alia nō reddidit: qr multz debebat: reddamus licet crucē p cruce: funꝰ p funere: nūquid reddimus qr ex ipso: r per ipsum: r in ipo habemus oia? reddam⁹ ergo amorē p debito: charitatē p munere: gratiā p sanguinis p̄cio. Plus em̄ diligit cui donat āplius. hec Ambro. Nemo ergo desperet: nemo de dei misericordia diffidat. Clemēs ē dominꝰ qui ex corde cōuersis tam facile misertur. Unde si quid confessio r lachryme possunt: videre vis: vide quid fides r dilectio operat. Paruo tēporis spacio iustificata est mulier r ab omni peccato mundata que vniuersis vitijs plena: r tam peccatrix fuerat: vt eā pharisei⁹ videre dedignaret. Hāc igit̄ imitās peccator peccata nunc defleat: vt eiꝰ lachrymas q̄nq; deus abstergat. Nam vt ait Bern̄. Felices lachryme quas benigna manꝰ cōditoris absterget: r beati oculi qui in talibꝰ liq̄fieri fletibus potius elegerūt q̄ elenari i supbia q̄ omne sublime videre: q̄ auaricie petulantie famulari. vnde r Chrisо. Sicut autez vbi vehemēs imber prorūpit fit serenitas: sic lachrymis effusis apparet trāquillitas: r parit caligo reatū. Et sicut p aquā r spiritū purgamur: sic p lachrymas r confessionē denuo mundamur. vbi Ansel. Jam nunc ingredere domum pharisei: recūbentem ibi dominum tuū attende accede cum benignissima peccatrice ad pedes ei⁹: laua lachrymis: terge capillis: demulce osculis: fouevnguētis. Nōne iā sacro liquoris illi⁹ odore pfunderis. Si tibi adhuc suos negat pedes: insta: ora: r grauidos lachrymis oculos attolle: tuisq; suspirijs inenarrabilibusq; gemitibus extoq̄ qđ petis luctare cū eo: sicut iacob vt ipse se gaudeat superari. Uidebitur tibi aliq̄n q̄ auertat oculos: q̄ aures claudat: q̄ desideratos pedes abscōdit. Tu nihilomin⁹ ista opportune iportuneq; clama vsq;q̄ clamabo r nō exaudies. Redde mihi iesu bone leticiā saluta ris tui: qr tibi dixit cor meum quesiui faciem tuā: faciē tuā requiram. Hec ansel. Nullus ergo pctōr debet de clementia dei desperare: qr presto est cunctis dedita relaxare: r penitentes ad regnū celoz reuocare. Istud de⁹ per manassem regem israel olim prefigurauit quē propter penitentiā ad gratiam reuocauit. Manasses infinitis deum offenderat. Esaiam q̄ eū de peccatis suis redarguit: ser ra lignea p medū desecari fecit: r tot ꝓphetas ipsum arguentes trucidauit q̄ plateas hier'm sanguine prophetaruz purpurauit. Tandem ab hostibus est captus: r in exiliuz deductus: carceri deputatus vbi cepit penitere et ex corde scelera sua deflere. Et cum

§ Munera in magdalenā collata.

Fides magdalene.

Grego.

Theo.

Justitia est pax ꝛc.

Charitas pacifica ē oī pcipue offerenda.

Desperādū nō esse.

Ambro.

Lachrymarum virtus.

Chrisо.

Ansel.

Bern.

Esa. xxxij. Abac. j.

Manasses penitens. iij. Reg. xxi.

n ofo-
e eius
fine
cundi
alip.

lachrymis orauit dñm dicēs. Peccaui dñe su per numerū arene maris z iā non sum dign⁹ videre celi altitudinē ꝓpter iniquitatū mea rū multitudinē. Misertus dñs penitentiā ei⁹ acceptauit. Nā de captiuitate eū liberauit: z in regnū suū i hierusalē reuocauit. Per hūc peccatoz designat q̄ ꝓphetas dñi ipsum ar guentes cruciat qñ predicatores et doctores audire recusat. Et q̄diu talis ꝑseuerat i pec cato mortali tādiu est in captiuitate diaboli

.Re.xj

Si aūt ex coꝛde egerit penitentiam: deus pa ratus est eū suscipere ad gratiā. Hoc idem

.re.xij

prefiguratū fuit in rege dauid qui adulteriū et homicidiū ꝓpetrauit. Cūq; redargutus a natham peccaui diceret: statim nathā rñdit dominus transtulit peccatum tuum id est di misit. O q̄ magna est pietas dñi et q̄ ineffa bilis qui nullū penitentē despicit cuiuscunq; conditionis. Non ergo ꝓpter immanitatē peccatoꝝ nostroꝝ desperemus quia diuer sos testes diuine misericoꝛdie habem⁹: neq; vltra peccatis seruiamus: quia magnam di gnitatē amittunt miseri homines seruiendo peccatis quodā modo carnis voluptates et concupiscentias: quidā aspirando ad hono res z excellentias: quidā pertinaci studio q̄ rentes mundi facultates z diuitias. Et quia pauci sunt hodie q̄ istū trinariū nephandū nō sequantur certe miseri merito dicunt: q; illis rebus q̄ eis deberent seruire z obsequi seruiunt z obsequunt. Tales ꝓculdubio se viles oñdūt nō nobiles: nō dominos: sed po tius gariones z seruos. Exēplū de diogene de quo legit⁹ q⁹ cū quadā vice ratiōe sue emi nentis scientie z sapientie imperatoꝛ eum vi sitaret: philosophus ei assurgere noluit qō videns imperatoꝛ iracūdia motus retroces sit: veneruntq; serui ei⁹ z dixerūt ad eum. Dñe quare sic agere voluisti? Nō modicū te ipe ratoꝛ honoꝛabat: quia te ꝓpauperem talis ac tantus visitabat: tu vero econuerso ipsum in honoꝛasti: q; ei assurgere noluisti. Quib⁹ re spōdit. Nō decet dignitatē meā vt seruo ser ui mei reuerantiā faciam. Seruit iste seruo meo. s. mūdo q̄ mihi seruit: eo fact⁹ est vt mi hi seruiat. Igitur nō decuit me signū alicu ius reuerētie sibi exhibere. Bene dñabatur iste mundo z imperabat bene nature sue di gnitatē z ꝓsidētiā obseruabat. ¶ Oratio.

R Diogenes i dolioiacēs e alexā der ma gnus.

Mūdus nobis seruire debet.

O Jesu bone spes penitentiū q̄ marie peccatrici ad tuos pedes flenti: et eos lachrymis rigāti: capillis tergē ti: labijs osculanti: pietatis signum aperiens peccatoꝝ ueniā tribuisti: ne despi cias iesu misericoꝛs me peccatoꝛem: ad cle mentie tue vestigia ꝓnolutum: rigantem lachrymis intime compunctionis: osculan tem labijs deuote orationis: et fac me audi re vocem tuam pietate z clementia: suauita te z misericoꝛdia plenā quā audire meruit: z ipsa vt dimittātur mihi peccata mea: mul ta per tuam gratiam z ipsius merita. Amē.

¶ De ministerio Marthe: et ocio Magdalene. Capitu. lxj.



Et ꝓst hec qua A
daz vice [intrauit iesus in Luce.x.
quoddam castellum]. s. be
thaniā que interꝓtat do⁹ obediētie per qō signa tum est q⁹ libēter intrat do minus domū cōscientie vbi ei obeditur deuote. Et ve nit ad domū marthe z ma rie. ad illā em̄ domū frequenter diuertebat: z secure ꝓpter specialē ibi habitantiū ami citiā z deuotionē. Est marthe domus hic ap pellatur cū dicitur [z mulier quedā martha nomine excepit illū in domū suaz] q; maioꝛ natu erat z curā dom⁹ habebat. At ille soꝛo res toto affectu Jesuz diligentes reuerenter z alacriter eū susceperunt de tanti hospitis aduentu gaudētes. Et martha q̄dē se incō tinenti ad refectionem dño z discipulis suis ꝓcurādā parauit z i ministerio laboꝛauit vt eis cōueniēter ꝓuideret: maria v̄o ad pe des domini se posuit vt diligentiā: assiduita tem: solertiā erga auditionem ostenderet: z multā reuerentiam quā ad dominum habe bat. Illa stabat z satagebat vt paſceret dñm cibo vtiq; coꝛporali: hec sedebat z audiebat vt paſceretur a domino suo cibo spirituali. Sane q̄to melioꝛ est alia coꝛpore: tanto dul cioꝛ est cib⁹ spiritualis in mente q̄ carnalis in ventre. Ut aūt ꝺt Aug. Quāto hūilis sede bat tanto ampli⁹ capiebat. cōfluit em̄ aqua ad humilitatē: cōuallis denatat de tumoꝛib⁹ collis. et cū dñs mote suo nolēs stare ociosus v̄ba vite loqueret eterne ꝓ hoc dāse exemplū discipulis vt cū recipiūtur in domibus susci piētes repleāt sacris doctrinis. maria oculis z auribus in eū itēta specioſissimā faciē ei⁹ cōtēplabat z in ei⁹ suaui sermone reficiebat z vltra q̄ dici possit in aspectuz v̄bis ei⁹ iocū dabat: nec q̄q̄ aliō cogitabat: sz tm̄ dulcedi ni v̄bi diuini z opib⁹ vite cōtēplatiue intēta erat z de illa mēsa dñi opulēta micas de ver bo dñi colligebat: Martha v̄o in opib⁹ vite actiue occupata stetit: z substitit q̄si fatigata z fessa laboꝛe ministeriū cessans aliquātulū z molestе ferēs q⁹ ipa sola in necessitatib⁹ do m⁹ laboꝛaret soꝛoꝛ v̄o ei⁹ ocio z q̄eti vacaret z dño hoc ꝓmittēte ꝓquerēs postulauit ab eo vt ad laboꝛādū secū in ministerio z iuuāduz illā cōpelleret: sz ꝓtraria sniam ꝓportauit. B Maria aūt martha adiuuat cōsilijs opa ei⁹ dirigēdo: z suffragijs ꝓ ipa oꝛādo. Ecce q⁹ so soꝛoꝛes iste nec seruū nec ācillā habebāt q̄ eis seruirēt: nec dñs coquū vel ostiariū qui eius

Martha Magdalena.

Augu. Humilitas magdalene.

Martha et magdalene sta tus.

cōmodo puideret. ex quo habes argumētū
Contra scios. cōtra superbiā pfertim prelatoꝝ. Martha
de sorore cōquerēs ex illoꝝ psona loquit qui
ignaros adhuc diuine contēplationis ignari solū qō
didicerūt fraterne dilectionis opus deo pla-
citū ducūt ideoq; cunctos qui xp̄o p cōtēpla-
tionē deuoti eē volūt: huic mācipādos autu
Hiero. māt. Hāc ignarorū obiectionē soluit Hiero.
in epistola in qua inuitat nobilē z diuitē ma
tronā ad heremū dicēs. Qñ finē habebit ista
seruitus impfecta? Nunquid nō hz dñs vñ
Accusatio magdalene z temeritate: eo q̄ peccatrix xp̄m recūbentē
triplex. tetigit. Aiuda de pdigalitate: eo q̄ pciosuz
Defensio eius vnguētū effudit: ac caput z pedes dñi vnxit.
A sorore de ociositate sicut ptz hic. vbiq; ma
ria tanq; patiēs tacuit z xps semp p ipsa rñ
dit z eā excusauit: oñdens pharisco q̄ factū
marie nō erat p̄sumptionis sed deuotionis:
oñdens quoq; iudeis alijs discipulis q̄ illa ef
fusio vnguenti nō erat pdigalitatis sed pie-
tatis: oñdens etiā sorori q̄ sessio marie non
erat ociosa sed meliorib⁹ actibus occupata.
Maria aūt q̄ in vbis dñi quiescebat: z mira
suauitate tenebat ad clamorem sororis q̄si a
somno euigilans de q̄ete sua timuit: z facie
inclinata in terra siluit: ac cām suā tāq; ocio
sa iudici cōmisit nō parās rñdendi sermonē
ne remitteret vel interrūperet audiēdi inten
tionē. Et dñs excusando mariā dixit ad mar
thā. [Martha martha] repetitio nois signū
est dilectionis vel monēde intentiōis vt. s. au
diret intentius [solicita es: et turbaris erga
plurima] ac circa mlta es occupata. opa em̄
vite actiue solicitudinē z distractionē mētis
inducūt: z frequenter pturbationē ingerunt.
Si g̃ vis cū leticia viuere noli multa agere:
eccl. xl. z xxxvij. ps. xxvj qz in multis actiōib⁹ minor eris. [Porro vnū
est necessariū]. s. deo iugiter inherere. Hz illō
Unā petij a dño hāc requirā ꝛc. Ut [vnū]. s.
ipse de⁹ q̄ vn⁹ est p oīb⁹ q̄rend⁹. vel [vnū]. i.
vnitas mentis ad deū: qz p vitā cōtēplatiuā
mens adheret deo q̄ est simpliciter vn⁹: sicut
ecōtra p vitā actiuā intendendo creaturis q̄
multe sunt: aia diuidit z p multa distrahit.
Et tñ multa sunt necessaria tendentibus ad
vnū qō oīb⁹ est p̄ferendū. [Maria optimā p
Lu. xxij tē elegit] securā magis z digniorē. q. d. Non
tu malā: sed illa meliorē. Ne g̃ conqueraris
de ocio sororis: qz maior est q̄ recūbit q̄ mi
nistrat. Sed qūo dr optima cū eū tñ sit cōse-
cutura in patria. Sed z illā optimitatē dulce
dinis z ociditatis patrie tā hic p̄gustauit nō
sicut in futuro apprehendit. Nō tñ reprehen
dit pars marthe: qz z ipsa ē bona: sed laudat
pars marie qz optima: cui⁹ cām subiūgit: qz
[nō auferet ab ea] hoc ei elegit qō semp ma
nebit. In hac vita incipit z auget: in alia vita
plenius pficiet: qz qō nunc videt p speculum
1 enigmate tūc videbit facie ad faciē. Et amo ſ. eo. xiij
ris ignis q̄ hic ardere inchoat cū ipsum quē Ibidez.
amat viderit in amore āpli⁹ inardescet. Cha
ritas nūq; excidit qz vna et eadē charitas hic C
z in patria remanet [Ignis est in syon] z ca Cōtēpla
min⁹ in hierusalē: ita z cōtēplatiua eadē est tiua vi-
hic z in patria: sed hic iocūditas mētis est se ta ma-
miplena: z ibi erit pfecta. Nō ergo cotēpla- net.
tiua auferet q̄ subtracta p̄sentis seculi lucra
pficiet: actiua vo sicut z fides euacuabit qñ-
qz z auferet: qz in eterna patria nō erūt opa
pietatis necessaria in quib⁹ ipsa exercetur.
Maria ergo per dñi excusationez excusata:
deinde securi⁹ sedit: z iocūdi⁹ q̄euit. vñ Aug.
Dñs pro maria respōdit marthe: et ipse ei⁹
fact⁹ est aduocat⁹ qui iudex fuerat interpel
latus. Que snia interpellāti respōdit z susce
ptā defendit. Intēta erat martha quō pasce
ret dñm: intēta maria quō pasceret a dño. A
martha cōuiuiū dño parabatur in cuius cō
uiuio tam Maria iocūdabatur. Mira enim
suauitate tenebat: que pfecto est maior mē-
tis q̄ vētris. Excusata est: sedit securior. Nō
ergo dñs opus reprehendit: sed mun⁹ distin
xit. vna est theorica. i. cōtēplatio dei cui me-
rito vniuersa virtutū studia postponunt. vñ
Ambro. Agat te sicut Mariā desiderium sa- Ambro.
pietie. hoc em̄ maius: hoc pfecti⁹ opus. Nec Sapien
ministeriū cura a cognitione verbi celestis te tie studē
auertat. Nec arguas eos et ociosos iudices tes non
q̄s videas studere sapiētie. Nec martha tñ fūt ocio-
in bono ministerio reprehēdit: sz maria q̄ me si.
liorē partē sibi elegerit anteferet. Jesus em̄
multis abūdat z multa largit: z ideo sapien
tior quod pricipale aduertit elegit. Deniq;
ap̄li optimū non putauerūt relinq̄re dei ver Act. vj.
bum z ministrare mensis. hec Ambro. Itaq;
Marie pars id est contēplationis ociuz mar
the ministerio prelata est: quidignior sez an-
gelorū cōuersationi vicinior: et quia securior
z qz quietior: z qz iocūdior: z quia diuturnior:
quia [non auferetur]. Illa vero periculosior
ppter lutū et puluerē pedib⁹ actiuoꝝ adhe-
rētem: z laborīosior ppter solicitudinē z occu
pationē: prorimis tñ vtilior propter subuen-
tionē z edificationē. Actiua aūt quedam est Actiua.
prelationis z p̄dicationis quedam ministe-
riū z vite cōmunis. Sicubi g̃ legitur actiuam
p̄ferri contēplatiue intelligendū est de acti
ua p̄latiōis z predicationis: in aliquo em̄ ex
cedit actiua cōtēplatiuam z in aliquo excedi
tur p illā. Ubi sciēdū q̄ distiguitur duplex D
actio a doctoribus. Una que cōsistit in exer- Actionū
citio virtutū moralium: z ista disponit ad cō plex.
tēplationē. Un Greg. Qui ptēplatiōis arcem Grego.
tenere desiderāt necesse est vt pri⁹ in campo
actiōis se pbēt. Sedatis ei passionū tumul-
tibus p exercitiū vtutuz moralium disponit
anima vt libere possit eleuari in contēplatio
nem vtutis: ex quo patet q̄ talis actio ordi-

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

natur ad contēplationē sicut ad finem: finis aūt melior est his q̄ sunt ad finez. Et ideo de tali actiōe cōcedunt omnes q̄ cōtēplatio est melior. Alia aūt actio est q̄ sequit cōtemplationē pcedēs ex plenitudine cōtēplatiōis: sicut est docere z regimine aiarū laborare: et hmōi opa facere: z de tali actiōe dicūt aliq̄ q̄ est melior ipsa cōtēplatiōe: z de ista actiōe nō loq̄tur hic xp̄s vt patet intuentibus. Alij vo dicūt q̄ etiā in ista actione cōtēplatio melior est: q̄ id qđ simpliciter preeligitur videt esse melius absolute q̄ id qđ preeligitur in casu: sz ptēplatio est p se eligēda: cura aūt aiarū i casu necessitatis fraterne est suscipienda. vñ

Augu. Ocium sanctuz.

Ang. Ociū sctm̄ q̄rit. charitas: negociū iustuz suscipit. necessitas charitatis quā sarcinaz si nullus iponit intuēde veritati vacādū est. si aūt iponit suscipienda est propter charitatis

Uita duplex.

necessitatē. Hec Augu. Hy due sorores dño dilecte scz martha z maria duas vitas demonstrāt ipūales q̄b9 p̄sens exercet ecclesia: martha actiuā qua proximo in charitate associamur: maria cōtemplatiuā qua in dei amore suspiram9. vñ nō maria: sz martha xp̄z suscepisse dr in domo sua. Maria em̄ nō habet domū q̄ vita cōtēplatiua oēm hui9 seculi spernit habere possessionē. Sufficit ei ad pedes dñi sedere: z vbū dei semper audire ac mentē potius q̄ ventrē nutrire. Sufficit ei remotis oibus curis et solicitudinibus lectioni et oratiōi assidue insistere: z in dei cōtemplatione vacare: crebra quoq̄ lachrymarū compūctiōe p pctōz remissione z eterne vite susceptiōe dulcissime suspirare. Tales em̄ pphete fuerunt. Tales z apostoli. Tales z multi alij oia relinquētes mundū fugiētes dño ad herētes: tāq̄ nihil habētes z oia possidētes. Actiua vo vita dr: q̄ semper in actu: semper in fatigatiōe z labore est: z vix aliq̄n in quiete pōt esse. Un̄ hic de martha dicit: quia [satagebat circa frequēs ministeriū.] Videm9 ei multos ecclesiaruz prepositos z ministros ac multos alios solicite discurrere: laborare: estuare: z multis modis fratrū z proximoz necessitatib9 z misericordie operib9 insudare: vt eos q̄z immerito circa frequēs ministeriū: sa

Contra solicitudinē ecclesiasticorum.

tagere dicam9. Et ideo Maria sedet q̄ cōtēplatiua pacatis vitioz tumultib9 optata iā in xp̄o q̄iete mentis pfruit. Martha vo stat: q̄ actiua laboriosa desudat in certamine. vñ

£ Augu. Uita duplex innocentie.

Augu. Remanserunt ergo in illa domo que susceperat dñz in duab9 feminis due vite ambe inocētes: ambe laudabiles. Una laboriosa: altera otiosa: nulla facinorosa quā cauere dz laboriosa: nulla desidiosa quaz cauere dēbet ociosa. Erāt ergo i domo illa due vite z ipse fons vite. hec Aug. Hy aūt mulieres pru

Dilect9 vite habendus.

dētissime toti9 ecclesiastici exercit9 duces et p̄uie sunt. has cetera turba sequit: alij post marthā: alij post mariā vadūt. Nulli em̄ celestē illā patriā ingrediuntur nisi q̄ hāc vel illā sequunt. Sed in his necesse est vt vnusq̄sq̄ vires suas cōsideret z ad qđ opus aptior sit. Si em̄ ad cōtemplationē sit habilior z ad orandū deuotior tute se trāsferat ad heremū pro se z alijs oraturus: nec sic abscondit talē tum in terra: sed in dño lz non predicet: q̄ talētū orationis z deuotionis in quo amplio9 valet: z meliorē se sentit: oib9 erogat: nec piger dici debet qui tot9 in sctā deuotionez oratione ieiunijs: z vigilijs: et lachrymis est. Et de actiua sil'r suo mō accipe z intellige. Non th fit diuisio iter has species vite quasi p oppositā: sz p officia. Quenit aūt em̄ etiā eisdē: sz officia habēt distincta. Actiu9 em̄ sepe est cōtemplatiu9 et econuerso: qui th denotat ab altera cui9 sz plura et frequētiu9 gerit officia. Sunt aūt officia actiue legere: in publico predicare: corripere: errātes reuocare: nesciētes docere: pauperes sustētare: z alere: petētib9 cōsiliū z auxiliū dare: inopē de manu fortz eripere: infirmātis curā gerere: cōmissis nobis qualiter subsistere valeāt, puidere: q̄ singulis quibusq̄ expediāt dispensare: opa pietatis oia exercere. Officia p̄tēplatiue sunt sibi z in secreto legere: in lege dei meditari: secreto orare: suauitatē et dulcedinē patrie cū angelis pregustare z p̄sentire: soli desiderio cōditoris inherere: exutā mentē cūctis habere terrenis: eāq̄ quantū humana imbecillitas sinit vnire cū xp̄o: vt nil tā agere libeat: sed calcatis curis oib9 ad vidēdā faciē sui creatoris anim9 inardescat adeo vt puersatio cōtēplatiui iā quasi in celis sit z nihil de terrenis sapiat. Cōtēplatiu9 em̄ z vere spiritalis hō tā fidelis dz esse in tota vita sua: z in omi ope suo ac si singlis horis iudicari dēbeat coram deo: z tā ardēti desiderio viuere et ardere q̄si singlis horis debeat iūgi angelor̄ cetib9 ad fruēdū deo eternaliter: z q̄ hz cor in supernis eleuatū q̄n sedet: q̄n ambulat q̄n requiescit: q̄n aliq̄d facit z cor a deo nō recedit: oēs ad dei amorem exhortatur: deridet hui9 mūdi gloriā z felicitatem: miratur hoim cecitatem: z q̄ stultū sit in trāsitorijs fiduciam habere ostendit. Contēplatiuus tamē pro oportunitate tēporis z necessitate instāte alter alteri9 sumat officia: sicq̄ de cōtēplatiuo actiuus et econuerso cum expedire visuz fuerit ecclesie. Unde cenomanensis scribēs cuidā assumpto in prelatum conquerēti adeptā sibi esse contēplationis requiē: et actiue solicitudinis sarcinā se inuitū sustinere ait. Ad

Officia vite actiue.

Contemplatiue vite officia.

Contemplatiui fidelitas.

Cenomanensis.

pedes dñi cū maria sedebas: nunc cum martha dño ministras. Species rachelis te allexit sed nec fastidias lyā lippam: q̄ gignit sibi sobolē. Maria a dño ferculā sumit: martha dño preparat z apponit: hec deū reficit: illa a deo reficitur: hec ministrat panez hoim: illi ministratur panis angelorū. In mēsa ei9 nul

fastiditur: in mēsa marthe multa: ibi audiebas canticū angelorū: videbas lilia virginū: rosas martyrū: violas cōfessorū: hic filiū dei de celis descendētē ꝛ dicentē: gaudiū maius est angelis dei supvno peccatore penitentiā agēte ꝛc. Uidet tibi cōtēplatiuā actiue debere pponi: tñ si solicite cōsideres actiua materia est ad gloriā sicut contēplatiua nō descēsus ad ruinā quarūvtrāq; in eodē ꝛ in diuersis inuenies. Xps em̄ docēs in cāpestrib⁹: in mōte orauit. Moyses in mōte ꝛ in tabernaculo loqbat cū dño: descēdens de mōte ꝛ egressus de tabernaculo loquebat cū pplo. Petr⁹ cui dictū est in cenaculo mactā mānduca predicauit pplo. Apostolus rapt⁹ in paradisuz factus est doctor gentiū. Maria legit tm̄ sedisse ꝛ audisse: nec aliqñ sorori discurrēti subuenisse: lz ei⁹ auxiliū q̄dā mentis amaritudine anxia soror postularet. Martha nequaq; legitur partē marie suo muscuisse obsequio: et ideo sicut dñs testat [Maria optimā partē elegit q̄ nō auferet ab ea.] Per mariā ergo signātur quorū cōuersatio in celis est: vt qui dicūt. Ecce elongaui fugiēs ꝛc. Per martham negociosi sacerdotes reprehēdūtur in quib⁹ turba negociorum cōtemplationis excludit sacrarium ꝛ contriti cordis extinguit sacrificium. Neq; em̄ fieri potest vt aliqñ loquatur cum dño qui etiā silens cum toto fabulatur mūdo. Talibus occurrant inimica negocia quorum recordatio illos sequitur vsq; ad sacra altaria qui illis furātur orationū suffragia: ꝛ defraudant suis temporibus ecclesiastica officia martha ministrauit sed pro christo discurrit. Si nobis discurrimus quereētes que nostra sunt aucupantes temporalia nec martha sumus: sed negociatores. Unde si sic discurris iusta est tibi flendi ꝛ cōquerēdi rō. Ceterū si marthā simpliciter agis: bene agis. Si inter lyā discurris: ꝛ rachelē melius agis. Si cum maria sedes ꝛ audis optime. Bonū est seminare quod illa fecit: melius est metere qđ ista. ¶ Hec idcirco dixerim vt magnū reputes bonum sic alternare studia istarū: vt nunc quieti vaces: nunc proximor⁹ vtilitati. Una q̄ppe et eadē est scala q̄ iacob ascendētes ꝛ descēdentes vidit angelos. Rachelē diligas p̄ specie: lyam pro prole. Neutra ergo prelato est postponenda: sed vtraq; amplectēda. Utrā ꝥo alteri preponas: ignoro. Uerū hoc scio q̄ duo sunt in lecto vn⁹ assumet et alter relinquet ꝛc. Hec cenomanēsis.

Cur hoc euangelium. Marie castellū. Castelli nobilitas.

Hec aūt hystoria q̄ hic tangit: licet ad beatā mariā nō ptineat: tamē hoc euāgeliū in die assumptionis ei⁹ legit: qr ipsa est castellū in quo dñs intrauit: vel qr vitas ꝛ officia istarū sororū habuit. Castellū quippe fuit corp⁹ intemerate virginis marie quod intrauit dñs iesus in conceptione. Quod bene ꝺr castellū ꝓpter septē q̄ cōstituūt nobile castrū. Primū est situs altus: vt videlz castrū sit in alto situ per quod spūaliter altitudo vite spūalis accipitur: vt homo spūalis sit elevat⁹ ab inquietudine ꝛ affectione eorū q̄ in mūdo sunt et in altitudine celestiū desideriorū ꝛ contēplatione diuinorū. Talis fuit beata virgo Maria que altitudinē vite spūalis excellētissime in se habuit quo ad oīa predicta. Scōm est murus clausus ꝛ firm⁹ per quē intelligit firma clausura: ꝛ vigil custodia virginalis integritatis que excellētissime fuit in beata virgine quā ita mur⁹ virginalis integritatis vndiq; vallauit: vt null⁹ vnq̄ libidinis accessus ad eā esset: nec sensus ei⁹ sola etiā cogitatiōe ab aliquo tangeret libidine. vñ in ea verificatū est illud canticorū. Hortus cōclusus ꝛ fons signatus. Tertiū est turris per quā intelligit humilitas que homem prouehit in altuz vsq; ad celū. iuxta illud. Qui se humiliat exaltabitur ꝛ sicut turris est ad protectionē oim qui sunt in castro sic humilitas ꝓtegit et conseruat oēs virtutes in hoīe. Et hoc munimētū turris humilitatis valde ꝓueniēs est ad murū virginitatis que duo inuicē se defendūt: ꝛ excellētissime in btā virgine fuerūt. Quartum est fossatū p̄ qđ intelligit paupras que oēm terrenitatē euacuat ab aia: ꝛ hec fuit in virgine maria de qua ꝺr q̄ nō erat ei loc⁹ in diuersorio quo suū pareret filiū. Quintū est armatura ad protectionē castri ꝛ cōfugientibus ad id necessaria p̄ quā intelligit abūdātia pietatis q̄ est in virgine beata qua protegit pctōres ꝛ ab hoste cōpressos fugiētes ad eā. Sextū est alimēta sine quib⁹ castrū cōseruari nō pōt p q̄ intelligit copia alimēti spūalis quā sufficiētissime in se btā virgo habuit ipsa em̄ intra se cōtinebat panē et vinū verū q̄ de celo descēdit. Septimū est fluui⁹ ꝓfluēs per quē intelligit plenitudo gr̄e q̄ ꝓfluxit in beata virgine. vñ Hiero. Ceteris p ptes: maria aūt se totam infudit plenitudo gr̄e. [Intrauit ḡ iesus in quoddā castellū]. s. in beatā virginē in quā venit ipse de⁹ ad expugnā duz diabolū [ꝛ mulier quedā martha nōie] i. beata virgo [excepit illū in domū suā]. i. i. vterū suū [ꝛ huic erat soror nomine maria] Beata ꝥgo martha fuit ꝛ maria: martha p pter studiū bone actiōis: Maria ꝓpter ociū contēplationis. Martha em̄ ꝛ actiua in xpo filio suo fuit qñ oīa opa misericordie ꝛ pietatis circa illū exercuit: et curā ei⁹ obnixe sicut mater egit. In mēbris eius etiā quādo elisabeth cognate sue precursorē dñi parienti ministrauit: ꝛ ipm̄ p̄cursorē in cunabulo fouit: ꝛ in balneo lauit: aliaq; obsequia vtriq; humiliter exhibuit. Fuit etiā maria ꝛ cōtēplatiua audiēdo angelū ꝛ dñm: ꝛ cū eis loquendo ac seruās ꝛ cōferēs ea q̄ videbat ꝛ audiebat in corde suo: que nō nisi ipe suo aperuit: cuz scz euāgeliū scribi cepit: tūc docuit ap̄los ea q̄

Uita actiua. Uita mixta. Uita cōtēplatiua. Gene. xxviij. Math. xxiij.

Assumptionis marie

Ps. liij. Contra sacerdotes seculatia tractantes.

Act. x.

¶ Uita vita in eisdem.

Cantic. iiij. Luce xiij. Luce. j. Hiero. Plenitudo gratie Marie. Maria martha fuit et magdalena.

didiscerat in q̄ actiua erat. Jō dr hic [et huic erat sor nolle maria.] Que stetit cōstās in fide [z ait. Domine nō est tibi cure zc.] Jsta martha que conquerit de sorore sua est ratio inferior attendens z videns filiū suū ad mor tē cōprehendi inter hec solicita naturali cō passiōe quasi satagebat eū liberare: sed ma ria est rō superior cōteplās diuinā volūtatē z attendens totū factū esse ex dei ordinatione quasi [sedēs secus pedes ei⁹ audiebat] ea q̄ filius suus p̄dixerat de sua passione z cōformans se diuine voluntati consentiebat q̄ sic fieret: ita q̄ quasi ratio inferior beate virgi nis querebat de superiori. Sed q̄d rñdet dñs audiam⁹. [Martha martha solicita es z tur baris erga plurima] q̄ beata virgo solicita fuit qñ herode psequente in egyptū fugit qñ iudeos filiū suū psequentes cognouit [sz vnū est necessariū] vt. s. vn⁹ moriat p pp̄lo: z non tota gēs pereat: z [maria]. s. rō superior [opti mā ptē elegit]. s. in oibus consentire diuine voluntati: z iō [nō auferet ab ea] q̄ sic opor tuit xp̄m pati z ita intrare in gl̄iam suā. vñ

J Ansel. Castellum maria. Ansel. Hoc castellū q̄d itrauit iesus singula riter intemeratā v̄ginē eius dē iesu genitricē mariā p similitudinē accipim⁹. Castellū em dr quelibet turris z mur⁹ i circuitu ei⁹ q̄ duo sese inuicē defendūt ita vt hostes p murū ab arcer: z a muro p arcē arceant. Hmōi castello nō incōgrue v̄go maria assimilat quā v̄gini tas mentis z corpis ita q̄si mur⁹ vndiq̄ valla uit: vt nulli vnq̄ libidini esset ad eā accessus nec sensus eius aliq̄ corriperet illecebra. Et v̄ginitatē cū libido vincere nō possit solet im pugnare superbia: est in eadē v̄ginitate turris hūilitatis oēm repellēs superbiam. Itaq̄ hec duo mur⁹ vel v̄ginitatis z turris hūilitatis ab altero utro muniunt: vt nunq̄ in hūili v̄gi ne fuerit nec superba v̄gitas: nec in q̄nata hūi litas: sed semp in eadē pmanserit z humilis virginitas: z virginalis humilitas. Due iste sorores sicut sancti patres plenissime expo suerūt duas in sancta ecclesia vitas designāt Martha. s. actiuā: Maria v̄o contēplatiuā. Jsta laborat ad exhibenda indigenti omnia humanitatis officia: illa vacat z videt quo niā suauis est dñs: ista circa exteriora occu patur: illa interiora contēplatur. Sicut autē maria singularis est mater dñi: ita z effectus istarū vitarum quarū iste due sorores typū tenēt in ea extitit singularis. Nūq̄ i aliqua p̄sona immo in oibus martha sic est opata. nunq̄ sic al's maria contēplationi vacauit: nunq̄ sic al's hec vel illa quod suū ē exhibuit altera martha z maria dico eorū significan tiā intelligo. Sed iā videam⁹ actionē huius marthe: deinde conjiciamus cōtemplationē huius marie: z vt plenius id faciamus quid alij p martha operant z quid ista operata ē cōferamus. Alij hospitē quemlibet in domo sua suscipiunt: ista nō quēlibet: sz p̄prium filiū dei q̄ nō hz vbi caput suū reclinet: non in do mo: sz i vtero suscepit. Alij nudū quēlibet ve ste mutabili atq̄ incorruptibili vñlibet p̄po sita operiūt: ista v̄bū dei q̄d i eadē v̄gine car nē invnitate persone assumpsit: q̄ sine fine in corruptibilis atq̄ incōmutabilis pmanebit. Alij quēlibet esurientē vel sitientē cibo vel po tu exteriori reficiunt: ista hoiem deū hūanit⁹ indigentē nō solū exterioribus cibis vel potib⁹ pauit: verūetiā interiori suo lacte aluit. Et breuiter sex illa opa misericordie percurra mus que si vni ex his minimis fiunt de⁹ sibi facta cōfitet: ista nō quēlibet ex minimis: sz summū dei filiū hospitē suscepit: nudū carne vel etiā pannis operit: esurientē pauit: sitientē lacte potauit: infirmū p infantiā z iacētē nō solū visitauit sz z balneādo: liniēdo: fouēdo: gestando frequētauit vt merito de illa dicat. [Martha aūt satagebat circa frequēs mini sterii.] Cōprehensor z crucifixo quasi in car cere posito affuit sicut scriptū ē. Stabat autē iuxta crucē iesu mater eius. Inter hec soli cita erat z turbabat cū fugeret in egyptū a facie herodis turbabat cū iudeos insidian tes z mortē ei iferre volētes cogsceret. Adul timū turbata ēvalde cū vidit filiū suū taliter cō p̄hēdi: ligari: flagellari p̄spui: spinis corona ri: deridere: colaphizari: crucifigi: mori: sepe liri. Uñ ei p̄gruit q̄d dr [martha martha soli cita es z turbar⁊ erga plurima] Nemo v̄o du bitat quin beata maria filiuz vellet de omni tribulatione eripi: z seipsam in perturbatio ne adiuuari a diuinitate quā eidē filio scie bat inesse p theoricā q̄ est pars Marie. Hoc est q̄d martha conq̄rit q̄ eā soror reliquit so lā ministrare z eius auxiliū in ministerio fla gitat. hec de parte marthe. ¶ Porro de par te Marie q̄ optima p̄dicat quāta vel qualis fuerit btā maria q̄s digne loquat. Si talis est vt dixim⁹: imo melior est q̄ dixim⁹ in bea ta maria pars marthe: que tñ a dño nō lau dat: sed tamē nō vituperat qualis est pars quā optimā maria elegit: q̄ sic laudat vt ab ea nō auferri dicat. O q̄ magna multitudo dulcedinis dei fuit in beata virgine Maria qñ spūssanct⁹ in eā supuenit et virt⁹ altissimi ei obūbrauit z de eodē spūsancto cōcepit: q̄d de eo nō sapiebat: in qua sapientia dei late bat: et in cui⁹ vtero corpus sibi aptabat. Hec aūt non solū [ad pedes] sz ad caput [dñi se dēs audiebat verbū ex ore eius.] Hec cōser uabat oia verba angelor: pastor: magor: necnō ipsius filij sui conferens in corde suo. Nemo vnq̄ sicut ista gustauit q̄ suauis est dñs: inebriabat ab vbertate dom⁹ dei z torre te voluptatis ei⁹ potabat. Nec mirū quoniā apud eaz: immo intra eam erat fons vite de q̄ manabat tāta p̄fectio vtriusq̄ vite. Circa plurima vt martha occupabat: circa vnū vt

Opera mie. Mat. xxv.

Jo. xix. Turba tio. ma rie.

R Pars marie matris dñi.

maria delectabat. [Porro unū ē necessariū] qz plurima auferunt: unū manet. Singulariter igit partē marthe peregit: singulariter

Pars optimā marie partē elegit. Sed pars marthe ablata. marthe ei auferet. iā em nō erit solicita vt ministret ei sicut puero cui oēs āgelox ordies ministrāt sicut dño. Jam nō tristabit fugiēs in egyptū a facie herodis: qz ipsa ascendit in celū: z herodes descendit ad infernū a facie ei⁹. Jam nō turbabit erga plurima q̄ fecerūt filio suo iudei qz oia subdita sūt ei. Jam filius marie a iudeis vel militib⁹ nō flagellabit nec occidet: qz xp̄s resurgēs a mortuis iā nō morit:

Pars magdalene permanēs. mors illi vltra nō dñabit. Pars ḡ marthe auferet sed bono suo: qz pars marie ei p̄ficit q̄ nō auferet ab ea. Exaltata em ē sup chorox angelorū: repletū est in bonis desideriū suū. Uidet deū facie ad faciē: sicuti z gaudet cū filio suo in eternū. Hec est pars optima q̄ non auferet ab ea. Cuius z nos p̄cipes simus meritis et p̄cibus ei⁹ p iesum xp̄m dñm nr̄m Amen. hec Anselm.

Maria optimā partem elegit. Ipsa etiā virgo maria elegit optimā partē: z in gratia z gloria. In gr̄a quidē in vita ista p oīmodā virtutū supabūdantiā: qz vt dixit Hiero. Sicut in cōparatione dei nullus hō bonus: sic in cōparatione mr̄is dñi nulla inuenit pfecta quantūcūq; virtutibus eximia cōprobet. Ideo bñ de ea canit ecclesia. Nec primā simile visa est nec habere sequentē. In gloria etiā elegit optimā ptem illā videlicet partē: qz nulla in celo citra thronum dei maiestatis sublimior: qz exaltata est sup oēs chorox angelorū: z hec pars optima nunq̄ auferet ab ea in eternū. De hac parte optima Augu. loquens ad eā dicit. Ad hanc vsq; gloriam tu virgo gloriosa p̄uecta es: vt superno regi nil supius habeas in supremis q̄ etiā angelicā trāscendens dignitatē ad superni regis es sublimata cōcessum. Ubi em rex filius tuus posuit qō ex te sumptū est ibi posuit: te matrē ex qua sumpt⁹ est. Neq; em fas est credere te esse alibi q̄; vbi. i. qō ex te sumptū est. hec Augu.

In officio matutino. Hiero. Augu.

Moralr de religiosis. ¶ Moralr exponitur istud de religiosis: vt castellū sit ipsa religio: muri istius castelli est abbas et p̄lati ceteri: fossata sunt pauptas q̄ fossata diabolus vt castellū possit capere conat abundantia diuitiarū implere: aqua circundās hoc castellum est fons lachrymarū: alimenta sunt vigilie: ieiuniū: disciplīe quibus caro attenuat sed aīa impinguat: turris est cōtēplatio. In hoc castello est martha. s. officiales qui sunt soliciti z turbant erga plurima. z Maria. s. claustrales in claustro circa pedes dñi residentes. Ad istud castellū venit iesus q̄n aliquis causa hospitalitatis ad ipsaz religionē declinat. Jesus em recipit q̄n aliquis nomine eius recipit. Igit iesus i mēbris suis [intrat in quoddā castellū]. i. religionis locum [et mulier quedā martha]. s. cōpassio: z signifi-

cat q̄ officiales debēt esse mites: benigni: et seduli circa hospitū receptionē [et huic erat soror nomine maria] nō dña: non ancilla: qz officiales in claustro non debēt esse dñi claustralium: nec ecōuerso: sed omnes fratres: quia magister vnus est xp̄s: z vnus est pater xp̄s: vna mater regula. [Que sedēs sec⁹ pedes dñi] vbi describitur officiū claustraliuz scz sedere: tacere: meditari: audire dominū loquentē in scriptura: z in cordib⁹ eox. Sed Martha cōquerit dicens. [Dñe non est tibi cure ꝛc.] quia officiales q̄ sunt circa t̄palia occupati debēt esse de claustralib⁹ qui vacāt contēplationi conqueri pacē contēplationis appetēdo: z tumultū negociorū mundanox fugiēdo. vñ Ber. Felix domus z beata cōgregatio vbi martha conqueritur de maria. nā Maria marthā emulari indignū est p̄sus. nā maria optimā partē elegit. s. claustrales qui vacāt contēplationi q̄ nō auferet ab ea: qz nullus hodie appellat cōtra claustralē q̄ vult in claustro residere: sed bñ appellat contra eū q̄ vult abbas fieri: vel q̄ nō auferetur ab ea: qz vita actiua cū vita p̄senti deficit: vita vero cōtemplatiua post hāc vitam proficit. Ber.

¶ Oratio.

OMine iesu xp̄e qui pro nobis venisti in carnē p diuine nature z humane vnionem moneātur viscera mie tue sup me indignū seruū tuū pcō rem z reū: z illius marthe que te in virginalis uteri suscepit, hospitio: z illi⁹ Marie que verba tua conseruauit cōferēs in corde suo: scz illi⁹ clemētissime genitricis tue fide: meritis z precib⁹ veni z in mentē meam per gratie infusionē: vt nil preter te diligā: nil queram: nil etiam cogitare concupiscā: sed tu solus mihi sis spes z omne opus oro: vt hic prelibare aliquatenus valeā consolationis tue dulcedinē. Amen.

¶ De muliere samaritana. Capitulum. lxij.



ET abīit iterū iesus in galileā: de qua venerat in iudeā. Antēq; veniret autē in galileā [oportebat euz trāsire p samariā] regionē nō ex intentione declinādi ad samaritanos ne doctrine sue videret cōtrari⁹ qui dixit discipl̄is suis. Jo. iiij.

Inviā gētiū ne abieritis: qz samaritani par Mat. x. tim erāt gētiles: sed ex vie dispositione z necessitate: qz samaria media est inter iudeā z Samagalileā. [Uenit ergo iuxta sychē] ciuitatem regionis samarie que corrupte. sychar dicebatur nūc vero neapolis dicitur quarto miliario a ciuitate que samaria dicebat: nunc lis. Sama ria. Neapo

Sebaste vero sebaste dicitur a qua tamen adhuc regio samaria denominatur. Distat vero sychem de hierusalem tredecim leucis ad aq̄lonem. Ut autem in genesi dicitur. Jacob veniens de mesopotamia emit agruz ab hemor principe ciuitatis sychem: et ibi ad tempus habitauit iuxta vrbē: sed ꝓpter raptū dyne filie sue occisi sunt habitatores illius a filijs iacob: ⁊ sic cessit in possessionē eius quē locū dedit iacob moriens filio suo ioseph: sed tempore ꝓcedente venit ad samaritanos ⁊ gentiles. [Erat aūt ibi fons iacob]. i. puteus non longe a porta sychem australi quē ipse fodierat qñ ibi habitabat qui hactenus sic vocat⁹ fuerat: sed ex euētu q̄ sequit postea puteus samaritane est denominatus: sup quē ecclesia fuit cōstructa in modū crucis: in cui⁹ medio ipse puteus est situs: ad cuius sinistram oñdit mansio iacob: ⁊ p̄dictū qō dedit filio suo. Iste puteus est fons dictus: qz omnis puteus fons est: sed nō omnis fons puteus. Fōs em dicit vbicūq; manat aqua de terra: sed si in superficie scaturit fons tantum: ⁊ ꝓprie dicit si in profundo scaturit ita puteus appellat: vt nomē fontis nō amittat. hic aūt fons ꝓputeo ponit. [Jesus ergo fatigatus ex itinere] in quo apparebat veritas humane nature ex infirmitate [sedebat hic supra]. i. iuxta [fontem] seu puteū ꝓpter loci aptitudinem ad quiescendū ⁊ docendū: vt. s. requiescere faceret corpus: qz sessio ꝓpter laborē facta est vt dicit Chrisosto. Et iuxta fontem erat loc⁹ aptus christi doctrine apud quem est fons aque sapientie: gratie ⁊ vite. vnde etiā ꝓpter autoritatē docendi sedebat: qz summus doctor erat. Hora aūt erat q̄si sexta. Hoc dicitur ad oñendū causam fatigationis: qz per magnum tempus etiam predicando laborauerat. nō em iumentū habebat. Jsta fatigatio xp̄i hora sexta fuit signū passionis ei⁹ future tali hora. Fatigat dñs hm carnē cui⁹ fortitudine cōditi sumus: fatigat per quē fatigati recreant: fatigat quo deserente fatigamur: quo p̃nte firmamur. Suscepit em oīa que nostre infirmitatis sunt sine pctō vt nos a peccato liberaret: ⁊ nos quasi infirm⁹ infirmos nutriret. Fortitudo nāq; ei⁹ nos creauit: infirmitas nos recreauit. Assumpsit nō solum naturā humanā: sed etiā defectus circa naturā quos vz ipsum decuit assumere. Uñ cū pene sint exercitatiue virtutis pfecte ⁊ testificatiue hūane nature: nō simulatiue assumpsit penalitates tā corpales q̄z spirituales: q̄ respiciūt nr̄az naturā i cōi sicut famē ⁊ siti labsentia alimēti tristitiā ⁊ timorē in p̃tia nocumenti ⁊ cetera hmōi vt est calor: ⁊ frigus lassitudo. ⁊ similia. Nec tñ oēs defectus assumpsit corpales sicut sunt defectus egritudinū multiformiū: nec oēs spūales sicut sunt peccatū: ignorantia: rebellio carnis ad spiritū. Christus quippe volens oñdere veritatē humane nature ꝓmittebat eā agere ⁊ pati que sunt ꝓpria hois: volēs etiā in se oñdere volūtatē diuine nature faciebat ⁊ opabat opera dei. vñ quando retrahebat in fluxum diuine nature virtutis a corpe esuriebat ⁊ fatigabatur: qñ vo ipsam virtutē diuinā corpori exhibebat sine cibo nō esuriebat: ⁊ in laboribus nō fatigabat. Juerūt aūt discipuli in ciuitatem sychem vt cibos emerēt. Hinc hm Chri. Euangelista oñdit xp̄i humilitatem in eo q̄ sol⁹ relinq̄bat: etem ita discipulos assuescit omnē superbiam conculcare. Ubi etiā nota xp̄i parcimoniā. nam ita parū de cibis curabat q̄ nihil comestibile secū ferebat. Et [venit mulier de samaria] regione. s. de ipsa ciuitate sychē: tunc samaritanorū metropoli [haurire aquā] literaliter ꝓpter defectum corporalē: sed in misterio ꝓpter defectum spiritualis doctrine ⁊ gratie p̄dicto pretorem inter quā ⁊ xp̄m dyalogus fuit: qz plures locutiones mutuo habuerunt. Dño ergo potū petente q̄si fidē ei⁹ sitiente: qz ⁊ sitiebat aquā ꝓpter itineris fatigationē: ⁊ salutē hois propter eius amorē mulier notans eū ⁊ cognoscēs ex fimbrijs pallij ipsuz esse iudeū. dixit iudeos nō couti samaritanis: qz iudei abstinent a rebus eorū. Ex habitu ergo quē portabat cognouit mulier q̄ iudeus esset: qz sicut erāt distincti ab alijs in cultu dei: ⁊ in corporali circūcisione: ita etiā in veste. Judei em habebant fimbrias in vestib⁹ p quas discernebant a gentibus. Ergo ⁊ tu ex habitu cognoscaris esse christianus ex habitu ⁊ sobrietate ciborū ⁊ edificiorū ⁊ hmōi clericus vel religiosus. Sed heu hodie vix cognoscunt ⁊ ab inuicē discernūt clerici a laicis: xp̄ani a buin fidelibus. Et sciendū hic q̄ sublatis decem tribubus in captiuitatē: rex assyriorū misit ꝓ pios homines in odiū iudeorū ad incolēdū regnum decem tribuum sc̄z terram samarie ⁊ misit dñs leones eos deuorātes: et ideo rex assyriorū habito super hoc consilio misit vnū de sacerdotibus captiuis vt doceret eos colere deum: qui consilio persuasi receperunt ob metū ferarū a deo imissarū libros moysi ⁊ iosue discipuli ei⁹ ⁊ legitima terre: nō autē ꝓphetias ⁊ inde illis circūcisio inerat: nō tñ ab idolatria cessabant: qz cum lege etiā idola colebant: ⁊ sic partim erāt gētiles: ⁊ ptim iudei: qui primo cynei a fluuio vocati: tunc dicebant samaritani: quasi inter gētiles ⁊ iudeos medij. Hos igit iudei execrātur: abstinēdo se a cibis ⁊ vasis eorū: supplātatores q̄z vocant: qz hereditatē patriarche, iacob sibi vendicāt: a quo etiā samaritani iacobite sūt dicti. Licet em esset iudeis preceptū ne fūgerent fedus ⁊ amicitias cū nationibus: tñ specialiter abominabant samaritanos: et eos habebant tanq̄z excommunicatos: tum quia

Chriso. humilitas xp̄i.

C Habit⁹ iudaic⁹ xp̄o fuit

Samaritanor religio ob leones itro ducta.

Cynei.

Jacobite.

Samaritani odio habiti.

Chriso. Hora sexta fatigatio xp̄i.

Suscepit xps infirmitatē nostram.

Nō oēs defect⁹ nostros assūpsit

terram eorum pro parte occupauerant: tum qreis multas molestias in reedificatiõe templi et ciuitatis fecerant: tum quia idola colebant: tum quia in monte et non in templo dei orabãt. ¶ Cumq colloquendo cum iesu mulier accepisset ab eo q̃ q̃nq viros. s. legitimos habuerat z sexti cõcubina erat: qz nõ erat suus legitimus vir: Iz hoc ab holb⁹ loci illi⁹ crederet. ait [Uideo]. s. p effectũ: hoc est p secreti reuelationẽ [qz ꝓpheta es tu]. q. d. ꝑm Chriso. In hoc q̃ mihi occulta dicis oñderis ꝓpheta esse. Et iõ cõuertit se ad iterrogandũ eũ de quodã dubio qõ inter iudeos z samaritanos vertebat. s. de loco debito oronis q̃ apud eos ali⁹ z ali⁹ habebat. Dicebãt em̃ iudei ꝓpriũ locũ adorãdi esse hierl'm et tẽplũ a salomone in mõte moria edificatũ p quo tẽplo iudei se samaritanis pferebant. Ecõtra vo samaritani montẽ garizim iuxta sychẽ sitũ iuxta fontẽ ꝑdictũ ad texterã: in q̃ patres eorũ adorauerũt: qz añ tẽpli edificationẽ iudei in montib⁹ adorare z sacrificare ꝙsueuerũt. et iõ ꝓbabile est q̃ iacob z filij ei⁹ q̃ ꝓpe locũ illũ mãserũt: in mõte garizim oronesz sacrificia fecerũt. Ubi est adhuc phanũ ionis hoſpitale: de quo vz. ij. lib. machab. vt ptz intuenti. Pro hoc g̃ monte samaritani aduersus iudeos se iactabãt: q̃ adhuc celebris loc⁹ erat. Et vocabãt samaritani patres veteris testamẽti patres suos: qz receperãt libros moysi: z in pte erãt iudei. Sciendũ tñ q̃ locus cõuenientior erat in hierusalẽ: qz erat a deo electus: vt esset oronisz sacrificij loc⁹. [Jesus aũt] rñdens [dixit] tp̃s venisse. s. publicationis euãgelij [qñ neq in hierusalem adorabunt hoies] qz cerimonie cessauerunt iudeorũ [neq in mõte] illo: qz similiter cult⁹ cessauit gentiliũ: sed [veri adoratores adorabũt patrẽ in spũ z veritate.] Dicit aũt pr̃em qz adoratio legis nõ erat patri: sed dño. nos em̃ adoramus: vt filij p amorẽ: illi vero adorabãt: vt serui p timorẽ. Dicit etiã [in spũ] p qõ excludunt figurales z carnales cerimonie legis z iudeorũ. Et subdit [z veritate] p qõ excludit falsitas z error idolatrie q̃ erat in cultu gẽtiliũ: qz vtrũq est amotũ per xp̃z. A tẽpore em̃ p̃dicationis xp̃i incepit predicatio euangelij: p quã introduct⁹ est verus cultus diuinus: z ex iudeis z gẽtibus factus est vnus populus xp̃ian⁹. Cũ ergo vmbra ablata: lux veritatis fidei radiauit: apparebat nõ esse deũ in locis materialibus: sed potius in puris mentibus. Quasi diceret. Non p̃fero locũ loco in adorando: vbiq adorek de⁹ tãtũ. [in spũ z veritate]. i. in feruore spũs: et ex dilectione seu charitate q̃ est a spũ: z pro his q̃ vere sunt. i. p eternis vel [in spũ z veritate]. i. intimo cordis speciali adoratione ac veritate fidei z eius cognitione. Nec putetis orationem esse meliorem ratione corporalis loci: sed magis ratione feruoris z desiderij. Cũ em̃ de⁹ sit spũs z non corpus spiritualem locũ. s. cor mundũ z deuotũ: ac purã mentem z nõ fictã querit: non corporalem locũ et montẽ vel tẽplũ in quo orandũ sit: qz locus nõ est de substantia orationis: sed eius templũ est spiritus purus: i quo oretur de veris bonis scilicet eternis: non de vanis z transitorijs. Qui sicut vbiq est: ita vbiq adorari vult et potest. vnde dauid ait. In omni loco dñationis eius benedic alia mea dño. vñ Theophi. Samaritanorũ erat opinio q̃ deus loco concluderetur: z q̃ in hoc loco deũ adorare oportteat. contra quos dicit: q̃ [veri adoratores] non localiter: sed spiritualiter adorant. Judeis vero ola sub figura erant: et ideo dicit q̃ veri adoratores nõ in figura adorabãt: sed in veritate. Quia em̃ deus spiritus est: spirituales adoratores querit: qz veritas: veros. Uñ z Augu. Querebas montẽ forte ad orandum vt deo esses propinquior: sed ipe qui in altis habitat humilibus appropinquat: ergo descende vt ascendas. ascensiones inquit in corde ei⁹ in cõualle plorationis q̃ humilitatem habet. In tẽplovis orare. in tẽplo: sed prius esto templũ dei. Et sic patet q̃ xp̃s instruxit mulierem de vero cultu diuino in ꝓximo futuro: quia idolatrie gentium et cerimonie iudeorũ cõuertende erant in spiritualem noue legis cultũ diuinum. [Et veniẽtes discipuli de ciuitate] cum cibis emptis [mirabantur: qz cum muliere loquebatur] non propter aliquã suspitionẽ: sed q̃ talis z tantus doctor ac dñs orbis terre dignat⁹ est alloquinã solã mulierẽ pauperculã z gentilem. Nõ mirabant q̃ cũ muliere loquebat: quia mulieribus qñq loqui cõsueuerat: z qñq in comitatu eas hẽbat: sed mirabãt clemẽtiã q̃ gentilẽ z alienigenã erroneã docebat ignorãtes misteriũ q̃ mulier ista typũ gereret ecclesie de gentibus future: quã q̃rebat q̃venit q̃rere z salnũ facere qõ perierat. vñ Chriso. Mirabant quidẽ supabundantẽ xp̃i mãsuetudinẽ z hũilitatẽ: qm̃ ita pspicu⁹ existens sustinuit loqui cũ tanta hũilitate inopi: z samaritane. [Nemo tñ illoz dixit ei: q̃d q̃ris aut q̃d loq̃ris cũ ea sciẽtes q̃ ei⁹ locutio cũ muliere nõ erat inutilis z vana q̃uis ꝯ nõ videret qõ bñ ex seq̃nti effectu ptz. Nã [mulier] edocta a xp̃o ex feruore denũciãdi qõ audierat [reliq̃t hydriã suã z abijt i ciuitatẽ] annũciare de xp̃o magnalia: monens ciues egredi ad videndũ hoiez q̃ dixit ei q̃cũq fecerat ẽt occulta. Ex quo ptz ei⁹ deuotio quã conceperat de xp̃o: qz oblita aque necessarie ad vitã corpalẽ cucurrit ad denũciandũ aque sapiẽtie ne cessariã ad vitã spiritualẽ: nõ curãs de corporali cõmodo ꝓpter salutẽ. In quo etiã sequitur exẽplũ apostolorũ: qui relictis oib⁹ secuti sunt dominũ. Ex hoc discant euangelizaturi

Chriso.

D Orandi locus.

Adoratio pris

Deus vbiq adorari vult.

ps. cij. Theo. Loco nõ circũscribit de⁹.

Augu.

ps. lxxxj

Loqui cũ mulie re cõsueuit dñs.

Chriso.

Chrisо. Hydrie dimissio

prius deponere curā: onus seculi. vñ Chrisо. Sicut apostoli vocati dimiserūt rhetia: ita ḣ dimittit hydriā: euāgelistarū opus facit et nō vnū tm vocat sz ciuitatem integraz. vñ et

Augusti.

Augu. Oportebat aūt vt xpō credens seculo renūciaret: relicta hydria cupiditatē secularē se reliq̄sse demōstraret. Proiecit ḡ cupiditatē: pperauit ānūciare veritatē. Discāt qui volunt euangelizare vt prius hydriam

Samaritane deuotio.

ad puteū proijciāt. Hec Aug. Itē ex eo patet mulieris deuotio: qz nō veretur fateri suam turpitudinē: vt eos adducat ad christiāpdicationē. vñ Chrisо. Non verecundata autē est hoc dicere anima eīm cū ignita fuerit igne diuino: ad nihil eorū q̄ sunt in terra de reliquo inspicit: neq; ad gloriā: neq; ad verecūdiā sz ad illā solā que detinet eā flammā. Et dicebat [nunq̄d ipse est xp̄s] quasi diceret sic videtur p effectuz. Videtur eīm magis deus q̄ homo: qz solus dē nouit cogitatiōes: secreta hoim. Nota hic q̄ christus hanc mulierez tnos in ea ad tria iduxit. Primo ad ptēnēdū

Chrisо.

amorē mundi cuz dicit. [Omnis qui biberit ex aqua hac] sz materiali [sitiet iterū] iz ad

Prouerxxx.

temp⁹ sitim auferat. amor eīm mūdanorū sz: delitiarū: diuitiaz: honoz sitim nō extinguit: sz auget: de quib⁹ dicitur in prouerbijs.

Sanguisuga.

Sanguisuge due sunt filie que semp dicunt: affer: affer. Sanguisuga ē mater superbie q̄ est causa: initium omniū malorū: habet aūt duas filias: sz cupiditatē: voluptatē. qz superbus nō tm honores ambit: sed etiā bona aliorū rapit: voluptuose viuit. Ista autez q̄ṡ

Alexādri magna auiditas.

sint vacua: vana in morte ostēdit alexandri: qui cū esset totius mundi dñs diuitijs plen⁹: libidinosus: eius ossa in vase aureo reposita fuissent: philosophi ibidem cōuenerūt. Unus ergo volens suū dñm ostendere vanū fuisse ait. Heri isti non sufficiebat totus mūdus: hodie parua sepultura est contentus. Alius volens ostendere vanū esse aurū: argentū cōgregare ait. Heri iste faciebat thesaurū de auro: hodie aurū thesaurū facit de ipso. Alius volēs ostendere vanū esse corpus delitijs nutrire dixit. Heri iste nutriebat corp⁹ suū diuersis delitijs: hodie vero comeditur a vermibus. Secundo xp̄s inducebat istā mulierē: nos in ista ad desiderādū amorez dei

Fons aq̄ viue

cū ait. [Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei] sz de grā spūssancti [nō sitiet in eternū] qz amor spūssancti extinguit amorē mundanaz delitiaz: honoz. vñ Aug. Qui biberit de fluuio paradisi cui⁹ vna gutta maior est oceano: restat vt in eo oīs sitis mūdi huius penit⁹ extincta sit. Hec Aug. Hui⁹ fluuij

Augu. Gutta fontis viui.

paradisi vnaz guttā peperat paulus: et stati extinxit in eo oēm superbiā: ita q̄ ferocez lupuz mutauit in agnū māsuetuz. Perceperat matheus: mox extinxit in eo auariciā ita q̄ rapacē cōuertit i cōtēplatorē: nam qui prius rapiebat aliena postmodū cōtempsit ppria. Perceperat maria magdalena: mox extinxit in ipsa oēm luxuriā ita q̄ corniculā nigrā conuertit in colūbā candidā. Tertio inducebat eā: nos in sui cognitionē. Gradatim, aūt mulier surrexit ad cognitionē xp̄i: nā primo dixit eū esse vnius dei cultorem in hoc quod dixit eū esse iudeū: hoc fuit magnū: deinde dixit eū esse pphetā: hoc fuit maius: tandē dixit: credidit eū esse christū: hoc fuit maximū. Per hoc dat intelligi q̄ debemus a minimis: paulatim ascendere ad maiora. Iste gradus significatur in Marco vbi dr. Ultro terra fructificat primo herbā: deinde spicā: deinde plenū fructum in spica. hoc est sz gloriā: timorē: penitētiā: charitatē. Primū pertinet ad incipientes: scōm ad pficientes: tertiū ad perfectos. De hoc habebis latius infra post sequens capitulū in scōa pabola q̄ est de iuste nia. [Et exierūt] hoies de ciuitate [venientes ad iesum] vt pfitialiter audirent euz. In quo datur intelligi q̄ si ad xp̄m volumus ire oportet nos ciuitatez exire. i. amorē carnalis cupiditatis depōere [Interea] sz dū mulier abesset ac ciuibus predicaret: et anteq̄ samaritani ad eum venissent [rogabant eū] quez fatigatū videbant [discipuli] qui cibos attulerant vt māducaret: qz hora comedēdi: locus ad hoc aptus erat: similiter tp̄s aptū ad prandiū in absentia aliorū. Habita aūt occasiōe ex cibo corporali incipit loq̄ de cibo spūali sz de cōuersiōe samaritanorū qui per eius predicationez sunt ei incorporati. vñ subdit. [Ego cibū habeo] ex patris ordinatiōe [mā

Wal. iij.

ducare. i. mihi incorporare [quem vos nescitis]. q. d. alius cib⁹: sz quersio gētiū plus me delectat q̄ cibus per vos apportatus. vbi

Theophilus.

Theophilus. hoim salutem hic cibum vocauit ostendens quantū desiderium habet nr̄e salutis. Sicut enim nobis concupiscibile est comedere ita ei saluare nos. hec Theophil⁹.

Theophilus. Cibus christi.

Dicant ḡ plati ecclie exemplo dñi cum eis offerūtur enxenia ciboz: huiusmodi: ego cibuz habeo māducare quē vos nescitis: et contemnāt oblata eis: qz excecāt oculos cordis. Et adiungit. [Meus cibus. ē]. i. in ḣ est mea refectio: delectatio ac firmitas: suffētatio: vt nō curans de corporali cōmodo propter salutē: in quo etiam sequitur exemplū apl̄oz: qui relictis oib⁹ secuti sunt dñm [vt faciā voluntatē eius q̄ misit me] vt pficiam: cōpleā opus ei⁹ qđ scio eū velle in hoim quersione: redēptiōe q̄ vult oēs hoies saluos fieri: ad

Intētio debita.

agnitionē ei⁹ venire voluntas q̄ppe patris ē vt i filiū ei⁹ credamus: opus xp̄o patris ē: passio nostre redemptionis. Cibus ergo: potus. i. delectabilis refectio xp̄i nr̄a est fides et nr̄a est salus quaz ipse: cū magno q̄rebat desiderio: cui⁹ delitie sunt esse cū filijs hoim. Tunc ergo deo cibū spūalē offerim⁹ q̄n per p̄uenīē:

tem gr̃am ab eo salutē nostrā poscim⁹ cū sc̃z petim⁹: fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ i ter
Orige. ra. ſm Origē. Dis homo qui bñ opaī ad duo
ſ. Ti. ſ. debet dirigere suā intētionem: sc̃z ad honorē dei ⁊ ad vtilitatē ꝓximi: qz finis precepti est charitas q̃ cōtinet amorē dei ⁊ ꝓximi: ⁊ sic qñ aliq̃d facim⁹ ꝓpter deū finis p̃cepti est de⁹: qñ vo ꝓpter vtilitatē proximi finis precepti est proximus. Facit ergo voluntatem patris docendo credere in se: facit opus eius manifestando misterium incarnatiōis quousq; p passionem ⁊c. perficiat illud ⁊ cōpleat. ¶ Et q̃ instet tēpus h̃ faciendi ostēdit: dicēs. [Nō ne vos dicitis: quia adhuc quatuor menses sunt: ⁊ messis venit] vnde perpenditur sicut in scholastica hystoria dicitur: q̃ hyemis tēpore hoc factum est: ⁊ videtur q̃ factuz sit in mense ianuarij: qz in illa calida regiōe sunt messes tempestiue. vnde in festo pētecostes offerebantur fruguin primitie. q. d. christus licet tempus messis corporalis adhuc distet tēp⁹ tamē messis spiritualis iā instat. Dicit
Messis. enim messis materialis ⁊ corporalis collectio frugum: ⁊ ad huius similitudinē messis intelligibilis ⁊ spiritualis dicitur vocatio ⁊ collectio hoim ad fidem p quaz cōgregamur in dñi horreum. Unde sequitur. [Ecce dico vobis leuate oculos vestros] sc̃z spūales [⁊ videte regiones] ad fructū fidei dispositas [qz iam albe sunt] sc̃z candore deuotionis vestite ⁊ mature [ad messem] metendum. Hoc dicebat propter samaritanos ad ipsum venientes quos vocauit segetes albas et paratas ad messem id est paratos ⁊ dispositos ad credendum. Ex ciuitate autez illa que dicebat sychem: multi samaritanorum crediderunt in eum propter verbū mulieris testimoniuz perhibētis: qz dixit ei quecunq; fecerat que etiā occulta erant. [Cū ergo samaritani]
Samaritanoꝝ deuotio. dita fama x̃pi ad eum [venissent: rogauerūt vt ibi maneret] vt ab eo istruerētur melius ⁊ firmi in fide fierēt. Ecce deuotio auditorū: qui accepta fide desiderabāt p eius doctrinaz amplius informari ad suam confirmationem. In quibus oībus econtrario arguitur duritia iudeorū. qui in oīb⁹ fecerunt ꝓriū. vñ
Chriſo. Chrisost. Sic ergo solo mulieris testimonio credentes: ⁊ nulli signum videtes exierūt deprecantes x̃pm vt apud eos maneret: iudei vo miracula videtes oia egerūt: vt a regione eoꝝ eum abijcerēt. Et iudei quidē etiā visis signis incorrecti manserunt: hi aūt ⁊ sine signis multā circa eū fidem demonstrauerūt. Et acquiescēs dñs petitiōi eorū q̃ erat honesta ⁊ deuota māsit ibi: qz semper satisfacit de notis in oratiōe sua p duos dies ꝓpter duo p̃cepta charitatis q̃bus instruit credentes. Tertiꝰ aūt dies est dies glorie: ⁊ hoc nō māsit ibidē: qz samaritani nōdū erant capaces glorie. Sicz hodie quotidie mulier. i. ecclesia his q̃ foris sunt x̃pm ānūciat venit ad x̃pm p famā ⁊ credit: ⁊ x̃ps manet p charitatē diduo apud illos hoc est: dat eis duo precepta charitatis sc̃z dilectiōis dei ⁊ ꝓximi i q̃b⁹ pendet lex ⁊ ꝓphete. Rogam⁹ eū ⁊ nos vt ⁊ nobis cū duos dies maneat: quatenus duo p̃cepta charitatis: duoruq; testamētoꝝ fidē ⁊ amare ⁊ tenere nos doceat. [Et multo plures q̃ in principio crediderūt] ꝓpter sermonē ei⁹ quez sicut x̃ba vite preferebant x̃bis mulieris: qz nunq; sic hō est locutus. [Et mulieri dicebāt qz iam ꝓpter loquelam tuā credimus] q̃ nihil est in cōparatiōe eius q̃ videmus. Licet em̃ ex doctrina alicuius inducaī quis ad credendū fides tm̃ h̃z se initiī diuine veritati: seu x̃tuti ad id q̃ credit firmādū. [Ipsi em̃] ex
Wedita tio hystorie. terius ⁊ interius audiuim⁹ sapiētie x̃ba ab ipso qui est de⁹ ⁊ hō [⁊ scimus] firmiter credendo: qz in fide est maior certitudo adherētie q̃ in sciētia: ⁊ qz nō sufficit corde credere: sz oportet fidē cōfiteri ore: ideo fidē suā cōfitetur dicēdo [qz hic] p eminētiā singularē [ē saluator] p efficaciā salutarē [mūdi] p ifluē tiam generalē. Conspice nūc dñm Jesum: qz
Fatigatio x̃pi. itinerādo nō vtiī subiugalib⁹ aut vecturis: sed pedib⁹ incedebat: ne grauius eēt his ad quos declinabat: ⁊ quomodo fatigat⁹ plane, ⁊ morose icedit: ac tādem ad quiescēdū super puteū se ponit. In hoc ergo q̃ fatigat⁹ est ex itinere datur nobis exēplū nō refugiendi laborem pro alioꝝ salute: simulq; datur ⁊ paciencie exēplum: qz p̃dicabat ⁊ sedebat: sic prout ꝓtigit iuxta puteū super nudū locum.
Chriſo. q. d. ſm Chriſo. Nō in throno aut puluinari: sed simpliciter iuxta puteum: vt cōtingebat super terraz. Sepe fatigatus est dñs Jesus: ⁊ tota vita sua in paupertate et labore fuit.
ps. lxxx vij. Unde ps. in ꝑsona ipsius. Pauper sum ego: ⁊ in laboribus a iuuentute mea. vñ Chriſo.
Chriſo. Chriſostus igitur in samariam accedēs facilē ⁊ delitiosam vitā abijciēs: laboriosam vero ⁊ strictā sequēs non subiugalibus vtiī: sed ita valide ⁊ difficulter incedit vt ex itinere fatigeī. Ex hoc vtiq; erudit se operatorē eē ⁊ nō supflua petere: ⁊ nō multis indigere. Ita ei vult a supfluis alienos nos esse: vt ⁊ ipsoꝝ necessariorum multa abscindam⁹ a nobis. Propterea dicebat. Vulpes foueas habēt ⁊ volucres celi habitatiōes: filiꝰ aūt hois nō habet
Mat. viij. et. Lu. ix. vbi caput reclinet. Propterea ⁊ in montib⁹ q̃s plurimū cōuersatur: nō solū i die: sed ⁊ in nocte: ⁊ in desertis. Hec Chriſ. Cōsideraī etiā qz
Chriſo. discipuli nō deferebant victualia: sz hora comedendi instante ibant ad cōparanduz ea.
Uētris ⁊ gule cō temptio vñ Chriſo. Discimus aūt domini nō soluz circa itinera validum robur sed etiā circa ciba ria negligentiā. Non enim discipuli ei⁹ deferebant victualia: sed viaticula: ⁊ ostēdit hoc alius euangelista dicēs. Cū de fermēto phariseoꝝ eis loqueretur q̃m illi estimauerunt:

qz panes nō portauerūt z cū esurientes induxit: z incidentes spicas z comedentes: et cum dicit eū ad ficū ꝓpter esuriem venisse: nihil aliud ꝙ ois nos erudit ꝯ hoc. s. contemnere ventrē: z nō studiosam eius estimare esse ministrationē. Intuere equidem eos z hic: neq; deferentes vtiq; quid: neq; qz nō portabant statim ab initio diei huius solicitos: sed ꝑm tēpus ꝟ qō oēs pulmentū accipiūt escas cōparantes: sed nō vt nos q̄ mox e lectulo surgentes ꝓ alijs hec intendimus coquos et mense positores vocātes: z cū multo hoc scrutantes studio: et post illa ita alia tangentes secularia añ spiritualia facientes: z q̄ super nacua habere oportebat: vt necessaria honorantes ꝓpter hoc ois sursum z inferi⁹ sunt. Contrarium eñ oporteret omniū spūalium multā faciētes rationē. Postq; cōpleuerim⁹ illa tunc tangere hec. hec Chriſ. Ambulauit ergo xp̄s sine equis vsq; ad lassitudinē: sine expensis vsq; ad esurie: ac sine seruitoribus z pompis vsq; ad administrationē. Cōspice etiā qūo nō dedignat cū neglecta z alienigena muliere loqui mōstrans ꝯ mitis ꝯq; humilis sit. Non despicit psonas viles z hūiles: tales eñ interdū capiūt archana salutis pl⁹ ꝯ diuites z nobiles. Itē conspice qūo intēt⁹ erat studio spūali: qz cū esset tps comedendi voluit tñ differre vt intenderet p̄dicationi: z distulit refectionē corporis accipere. Nolēs comedere añq; illis de ciuitate p̄dicaret: ꝯnis tam esset hora sexta: z ipse etiā ex itinere fatigatus esset: volens prius intendere conuersioni samaritanorū: z operari ea q̄ erant spiritus ꝯ ea q̄ erāt corpis ꝯtūcūq; tunc indigeret. In quo dans exēplū alijs similiter faciendi ostendit verbo z facto ꝯtū p̄dicator euangelij debet esse solicitus de salute homiñ: z postponere omne aliud negociū: z ꝙ hō debet esse magis solicitus de sui proximi salute spirituali ꝯ ꝓpria necessitate corpali. Itē conspice qūo fatigat⁹ z famelicus, sedet in terra nuda nō supposito puluinari: et reficitur cū discipulis sicut aliquis pauper de populo cōmuni: nec ad magna hospitia in ciuitate declinat sicut nos miseri. Non enim legit ꝙ ciuitatē tunc intrauerit: ne sibi cōtrarius esset q̄ discipulis dixit: z in ciuitates samaritanorū ne intraueritis. Nec credas ꝙ sola hac vice in terra comedit dñs hūilis et amator pauptatis: sed sepe cū ibat p̄ mundū comedebat extra ciuitatē z villā ad aliquem riuum vel fontē: ꝯtūcūq; fatigatus foret et afflictus. Nō habebat chara z exquisita ciboria: nō vasa diuersa vel curiosa: nō p̄ciosa z delicata vina: ſz habebat aquā purā de ipo fonte vel riuo q̄ vineas fecūdat: z pānē tāq; paup sedens in terra hūiliter comedebat: q̄ escā oi carni ministrat. Cōpatere sibi: qz videns eū fatigarū: z sic humiliatū ac sustenta

Meditatio ope Christi.

tione pot⁹ z cibi corpalis indigētē: z sicut ceteros de populo his vtētē. vñ Aug. Esuriuit q̄ oēs pascit sitiuit q̄ est fons sitientiū: fatigat⁹ est ex itinere q̄ viā nobis fecit i celū. Aug.

¶ Oro.

OOmine ihesu xp̄e dilues omniū bonorū z largitor opulentissime: da mihi fatigato in huius vite itinere cibū z potū: vt reficiar a te: fons vite z omnium gratiarū vberrime cor meū ab vberta te voluptatis tue inebria vt obliuiscar oia ista trāsitoria. panis viuus qui nūq; deficis da mihi hunc cibū spiritualē: vt tuā in oibus faciā voluntatē. mane apud me dulcis: quatenus duo p̄cepta charitatis: duorūq; testamētor fidē me amare facias: z obseruare ac ēttia die. s. gr̄ie apō te semp manere. Amē.

¶ De filio reguli sanato. Ca. lxiij.



DEide post duos dies quibus dñs ihesus mānsit apud samaritanos [exīt inde]. s. de samaria cōfirmatis samaritanis i fide [z abīt in galileā] vbi fuerat nutritus: ꝓ quod significat ꝙ i fine seculi cōfirmatis gentibus in fide z veritate: reuertetur ad iudeos cōuertendos [venitq; iterū in chana galilee vbi] in nuptijs [fecit aquaz vinū] cora discipulis suis. [Et erat quidam regulus cuius fili⁹ infirmabat capharnaū. hic cū audisset Jesuz] ad partes sibi vicinas aduenisset [abīt ad eū] i chana vbi eū nouerat esse [z rogabat eū vt descēderet]. s. in capharnaū que erat in basso respectu loci in q̄ Jesus erat [z sanaret] p̄sentialiter [filiū eius] quē diligebat: quasi nō posset sanare nisi p̄sens esset. ꝑm Theoph. Iste regulus interfuit miraculo facto in nuptijs: qñ christus aquam in vinum mutauit: qz tunc credidit: sed tamen christi diuinitatem perfecte nō cognouit. Dicit autem regulus multipliciter. Uno modo paruus rex qui paruo p̄eest regno: z hoc modo nō accipit hic: qz tunc tēporis non erat rex in iudea. romani eñ volentes frangere iudeorū superbiā: abstulerunt ab eis regiā dignitatē. regnū iudee in q̄tuor tetrarchias diuidētes ad p̄cauendū eorū rebellionē. Alio modo ꝑm Chrisosto. dicitur regulus aliquis de stirpe regia seu generis existens regalis: nec hoc modo accipit hic. Tertio mō dicitur aliquis regulus regū officialis: z isto modo accipit hic: qz erat officialis: imperatoris deputatus ad custodiā galilee ꝓpter qō manebat in capharnaum que erat metropolis illius terre: vel forte aliqs de familia herodis tetrarche pollēs aliqua principatus dignitate. Regulus iste auditis miraculis xp̄i sperauit ab eo impetrare sa-

A Joh. iiij

Thee.

Regul⁹ quis.

Chriſo.

nitatem filij sui ⁊ credidit ipsum posse sana-
re filium suum a quo salutem quesiuit: ſz in
fide dubitauit in hoc q̄ presentiam eius re-
quirens: non nisi presentia corporali ⁊ tactu
eum posse sanare putauit. non enim vbiq̄ p̄-
sentem eum esse credidit: sicut centurio q̄ ait.
mat. viij Domine non sum dignus vt intres sub tectū
meum: sed tātum dic verbo ⁊ sanabitur puer
meus. Agnoscens itaq̄ dominus cor diffidē
tis arguit hominem in fide tepidum dicens.
[Nisi signa]. ſ. communia [et prodigia]. ſ.
signa maiora que sunt sine exemplo eo q̄ si-
milia eis non sunt visa vel audita: ⁊ ideo p̄-
cul a digito id est a similium demonstratio
ne dicta [videritis] sicut increduli [nō credi
tis] nam signa dantur infidelibus ad confir
mationem doctrine: non fidelibus qui as-
sentiunt scripture. Non reprehendit eum de
petitiōe salutis filij sui: sed de defectu fidei.
Uerumtamen quia ex deuotione repetit pe
titionem dicēs. [Domine descende priusq̄
moriatur filius meus] ideo exauditur a do-
mino. Jesus tamen ibidem remanens: ⁊ pro
pter semiplenam fidem eius se nō deesse: sed
vbiq̄: sicut deum presentialiter esse indicās
solo iussu ⁊ verbo filium absens sanat: vt pa
ter amplius credat dicens. [Uade] nō enim
voluit iesus ire corporaliter vt amoueret ab
eo falsam estimationem qua putabat ipsum
posse sanare tantum per presentiā corporalē
[filius tuus viuit]. i. restitutus est perfecte
sanitati de ianua mortis cui appropiquauit
quia mori incipiebat. [Credidit homo ser-
moni iesu] quia fides requiritur ad obtinen
dum dei beneficium: ⁊ ibat sine corporali pre
sentia christi credens quia vbiq̄ esset virtus
B eius ad curandum. Jam incipit credere q̄
Doctri- sermone sanat. ⁊ ita eum deum esse ⁊ presen-
naq̄bus tem vbiq̄ existere q̄ nō supra credebat. Ad
credam⁹ informationem ergo nostram cessit dominus
superbo regulo ne iret cū eo ad filium suum
concessit humili centurioni vt iret ad eius ser
Grego. uum. vnde Greg. Quid est q̄ regulus rogat
vt ad eius filium veniat ⁊ tamē corporaliter
ire recusat ad seruum vero centuriōis nō in-
uitatur: ⁊ tñ se corporaliter ire pollicet. Regu
li filio p corporalē presentiam non dignatur
adesse centurionis seruo nō dedignatur oc-
currere. Quid est hoc nisi q̄ superbia nostra
retūditur qui in hoibus non naturā quo ad
imaginem dei facti sunt: sed honores ⁊ divi-
tias veneramur. Cūq̄ pensamus que circa
eos sunt pfecto interiora minime ꝓpidem⁹.
Dum ea consideram⁹ que in corporib⁹ despe
cta sunt negligimus pensare q̄ sunt. Redē
ptor vero noster vt ostenderet q̄ q̄ alta sunt
homini sanctis despicienda sunt: ⁊ q̄ despecta
sunt homini despicienda nō sunt ad filiū re-
guli ire noluit ad seruū centurionis ire para
tus fuit. Increpata est ḡ superbia nostra q̄ ne-
scit pēsare homines ꝓpter hoies. hec Greg.
Non ergo cōsiderem⁹ aut pensemus q̄ circa
hoies sunt: ſz quid sunt. Multi enim negli-
gentes q̄ sunt soliciti gloriā aliūde sibi que
runt. vñ Chri. Nabuchodonosor itaq̄ plures Chriso.
mi nunc inueniunt imitari. Ut em̄ ille tūc de Ne teq̄
imagine: sic mō alij de veste p̄ciosa: de equis siueris
vel currib⁹: de amplitudine domorū: de pul extra.
chritudine colūnarū ⁊ picturis parietū opi-
nant esse meliores. Quia em̄ q̄ erant homi
nes perdiderunt: solicite huc illucq̄ circūeūt
alibunde sibi gloriā colligentes omni sane ir
risione plenissimā. hec Chri. [Credidit ḡ re-
gulus sermoni iesu] nō tñ integre neq̄ sane
q̄ ostenditur ex hoc quod sequitur. Jā eo de-
scendente de chana galilee in capharnaū q̄
magis est in valle cū serui sibi occurrerent ⁊
cōgaudendo filiū suū sanatū renunciarent
[interrogabat horā ab eis in qua melius ha-
buerat] Quod fecit ad certificationē miracu
li respectu sui. volebat em̄ scire vtrū casu hoc
factū esset vel ex p̄cepto xp̄i. [Et dixerunt ei
quia heri hora septima reliquit eum febris.] Chriso.
Ubi Chrisost. Uide qualiter miraculū mani
festū est. nō em̄ simpliciter neq̄ vt cōtingit a
periculo erutus est: sed repēte ⁊ simul vt ap-
pareat nō esse ex nature cōsequentia q̄ fie-
bat: sed actiōe xp̄i. Unde sequit. [Cognouit er-
go pater q̄ illa hora erat in q̄ dixit ei iesus]
autor salutis [filius tuus viuit] et q̄ in hora
verbi dñici sanatus esset [⁊ credidit ipse ⁊ do
mus]. i. familia [eius tota] hec est ꝓclusio C
intenta. Ad hoc em̄ factū est istud miraculū: Miracu
vt regulus cū familia sua crederet in xp̄m: ⁊ li finis.
extunc pfectus in fide fuit: q̄ pfecte credidit.
vnde sm̄ Augu. ⁊ Bedam datur intelligi et Augu.
in fide gradus esse sicut ⁊ in alijs virtutibus Beda.
scilicet initiū: incremētū: ⁊ pfectionē. Huius Gradus
ergo reguli fides initiū habuit quando do- in fide.
minum rogauit vt descenderet ⁊ filium suum
sanaret: tunc em̄ ⁊ credidit ⁊ dubitauit. Cre-
didit quidem vt filium suum sanare posset:
sed nō credidit q̄ eum sanare posset nisi et
corpore presens esset. Deinde fides eius acce
pit incrementū: qñ scilz credidit sermoni do-
mini dicentis: vade filius tuus viuit. Sed q̄
fectionē obtinuit: quando scilicet serui sani
tatem filij nunciauerūt: quia tunc perfecte
credidit ⁊ domus eius tota. sm̄ illō Luc. Ho Lu. xix.
die huic domui salus a deo perfecta est. Jā
ergo hic regulus euangelista efficit dū ad fi
dē susceptā alios inducebat. Et ideo signā- Regul⁹
ter qui prius regulus in euāgelio est vocat⁹ Homo.
postea crescente fide hō est dictus: ⁊ cōsequen Pater.
ter propter perfectam fidē pater est appella
tus. Item notandum q̄ tribus vicib⁹ in hoc
euangelio de vita filij istius reguli habetur
ostensio. Primo per dñm qui dixit [filius tu⁹
viuit] secundo per seruos qui nunciauerunt
dicētes q̄ filius ei⁹ viueret: tertio pater hoc

cognouit [qz illa hora]. i. septima sanat⁹ eēt: ⁊ hoc ad denotandū q⁹ triplex est vita triplici morti opposita. Prima nature q̄ habet oppositam mortē nature: secunda gratie cui opponitur mors culpe: tertia glorie cui opponitur mors gehenne. ¶ Mistice iste filius reguli significat hūanum genus: filiū reguli ꝓpagatum de adaz qui de rege factus est regul⁹ q̄n ꝑdita charitate factus est mal⁹. Hic filius reguli febre laborabat q̄n per diuersa vitia genus hūanū eituabat: cuius salus iter chana ⁊ capharnaū cōpletur ad dandū itelligere q⁹ de zelo misericordie diuine qz chana zelus interpretat ꝓcessit, salus in hoie qui erat in capharnaū: hoc est confessionib⁹ ⁊ ebrietatib⁹ deditus qz capharnauz interpretata pingue do ꝺr. Hore aūt septem sunt septē illustrationes solis iusticie qui est xp̄s scz sanctificationis nature in incarnatiōe visitationis hoim in natiuitatis humilitate ⁊ condēnatiōis cōcupiscentie: in circuncisione regenerationis nr̄e: in baptismo sanctificatiōis ꝓ nobis: i ieiunio eruditiōis nostre: in ꝑdicatione⁊ miraculis ⁊ redemptionis nostre: in passiōe q̄n hora septima sol declinauit ⁊ infirmitas sanata fuit: ⁊ hoc significabat in libro Reg. vbi ꝺr. Vade lauare septies in iordane ꝛc. iordanis em̄ hūilis decursus interpretatur ⁊ significat per septē horas descendētē ad nos dn̄m in cuius gr̄a lauamur ad sanitatē. Uel hore septē sunt septem recordatiōes solis iusticie: quia in nocte in matutinis recolimus dn̄i captiuitatē: in prima illusionē: i tertia ꝑductionem ad iudicium: in sexta sententiam: in nona mortem: in vespera sepulturam: in cōpletorio positionē custodū circa sepulchr̄ū. his: ei horis ꝑducimur ad vitā ⁊ salutē. vn̄ in ps̄. Septies i die laudē dixi tibi super iudicia iusticie tue. ¶ Mystice etiā iste cuius filius infirmabatur nō rex: sed regulus appellat: nā sicut in Prouerb. ꝺr rex qui sedet in solio iudicij dissipat oē malum intuitu suo. Qui ergo seip̄m bñ disponit regere sedeat in solio iudicij discutiens oia opera sua: vt si q̄d interm sceat discretionis intuitu illud dissipet: q̄n q̄ regnū suuz bene administrat merito rex ꝺr. vn̄ Sen. Uis habere magnū honorē dabo tibi imperiū impera tibi. Qui ꝝo male regnū administrat nō rex: sz regul⁹ dici debet. Quilibet ita pct̄or pōt dici regul⁹ diminutiue: qz defecit in suūp̄rius regimine: ⁊ tunc ei⁹ filius infirmat q̄n rationis sensibilis appetit⁹ contrariat qui debet obedire ratiōi sicut filius suo patri: sz cū homo per rationē xp̄m fideliter deprecatur: tunc iste filius p virtutē xp̄i sanatur per quē sensibilis appetit⁹ sub ordine rationis collocat. Ipsa ergo ratio rex est in regno que bñ rex ꝺr: qz totū corpus hois per eā regitur ⁊ affectus hois ab ea dirigitur ⁊ informat necnō ⁊ filie scz vires aime eā sequūt

Mors ⁊ vita triplex.

Mistice.

D

Illustrationes solis iusticie.

tiij. Reg v.

Psal. cxviij.

Sene. Impare sibi.

Sed q̄nq̄ ꝺr regulus q̄n scz diminuitur in cognitiōe ⁊ obscura sequit inordinatas passiones ⁊ nō resistit eis: ⁊ ideo filius ei⁹. i. affect⁹ infirmat. i. deuiat a bono ⁊ declinat ad malū. Si enim ratio fuisset rex. i. fortis filius eius nō infirmaretur sed qz regul⁹ est ideo fili⁹ ei⁹ infirmat. Serui rationis sunt opera hois: qz homo est dn̄s actuuz suoꝝ ⁊ affectus partis sensitiue quia obediunt rationi imperanti ⁊ dirigenti. Isti aūt serui annunciant q⁹ filius reguli. s. rationis viuit q̄n relucet in opere q⁹ vires inferiores obediunt rationi. Per horā aūt septimaz in qua puer a febre dimittitur signantur. vij. dona spūssancti i quo oē pct̄m dimittitur ⁊ vita spūalis in aia creatur ac tota ⁊ perfecta salus mentis ⁊ corporis cōsistit.

Hore, vij

Hore etiam, vij. quibus aia delpctō per penitētiā resurgit possunt dici iste. Una est in cōtritione: tres in cōfessiōe que est ꝝa: simplex ⁊ integra: ⁊ tres i satisfactione. s. ieiunū: oratio: ⁊ elemosyna. Iste septē hore significātur in libro Regū. vbi ꝺr q⁹ puer ab heliseo resuscitatus oscitauit septies ⁊ rediit ad vitam qz istis. vij. resurgit a portis mortis ad vitā. vbi Theop. Regul⁹ est ois hō non solum qz regit vniuersoꝝ propinquius ꝑm aiam exiitit sed qz ipse super oia principatum sumpsit cuius filius id est mens febricitat voluptatib⁹ prauis ⁊ desiderijs. Accedit aūt ad iesum ⁊ deꝓcatur vt descēdat. i. vt cōdescensu mi⁹ eua⁊: et peccatis parcat prius q̄ a voluptatū infirmitate mortificet. Sed dn̄s dicit: vade id est ꝓfectū cōtinuū circa bonū ostēdas: ⁊ tūc filius tu⁹ viuet. Si aūt ambulare cessaueris mortificabit tibi intellect⁹ circa boni operationē. hec Theop. Quotidie etiā regulus ꝓ filio infirmo sanādo intercedit dū ꝓlatus q̄nq̄ pro suo subdito varijs tēptationib⁹ deprauato vt a dn̄o saneť p̄ces effundit. Infirm⁹ ꝝo sanat duz p culpam deprauatus: p gr̄am ad iusticiā reuocatur. Debem⁹ ergo rogare deū vt a pctis sanemur: qz nullus p se pōt ad statū redire iusticie niſi a deo saneť. In hoc aūt q⁹ infirmabatur capharnaū notantur tria q̄ sunt causa spūalis infirmitatis. Capharnaū em̄ interpretat ager pinguedinis vel villa cōsolationis: erat etiā ciuitas magni honoris. Ex quibus habeť q̄ sepe causa spiritualis infirmitatis est abundantia rei temporalis ⁊ nimia consolatio mūdana ⁊ nimia exaltatio terrene: qz ꝓspera plus nocent hoi q̄ aduersa. Un̄ boetius. Plus hominib⁹ reor aduersam q̄ ꝓ sperā ꝑdesse fortunam. Un̄ ⁊ Sene. Tūc consilia salutaria aduoca cū tibi alluditvite prosperitas. Tūc tevelut i lubrico sustinebis aclistere nec dabis tibi ipet⁹ liberos: sz circūspicies q̄ eūdū sit⁹ quousq̄ hec Sene. In h̄ ét⁹ erat filius reguli datur intelligi q⁹ nobilitas generis sepe est causa infirmitatis spiritualis qz nobiles sepe efferūtur i superbiā: sepe

iiij. Reg iiij. Regul⁹ q̄libet.

£ Prospe ritas no cet.

Boetius Sene. Chrisо.

exercent rapinā: sepe etiaz immergunt se in lutū luxurie z lasciuiam. Cauenduz ergo in prosperitate hui⁹ mūdi ne spiritualiter infirmemur: quātunc facili⁹ z frequenti⁹ p peccatū arripimur. Unde Chrisо. Quando psperitate pfruimur cū in malignitate viuamus tūc magis nobis est ac magis dolēdū. Nā semp quidem nos oportet metuere peccantes: maxime aūt cum nihil triste perpetimur. Quādo eniz per partes abvnoquoq; nr̄uz penas exigit: leuiorē nobis ipsam animaduersionē facit. Quando vero patientius nostra videtur dissimulare delicta ad maximam nos in talibus permanentes penā reseruat. Sanatur autē filius hora septima in virtute verbi dei. hora eñ septima declinat sol a meridie z vergit ad occasum. Cū ergo vite nostre videmus transisse meridiem z nos in declinatiōe positos: tempus est vt in virtute diuine p̄dicatiōis relinquet nos febris z ad dñm cōuertamur. ¶ Et notandū q; bene per febrē significatur peccator: z febricitans potest intelligi peccator. Sicut enim febricitans nunc habet calorem nunc frigus z tremorē: sic peccator habet mō cupiditatē z inordinatū amorē boni transitorij: z hic est calor ale: modo habet timorē q̄ est frigus eiusdez anime. Unde dicit Augu. q; oia peccata due res faciunt; in hoīe. s. timor: z cupiditas. Timor facit fugere oia que sunt carni molesta: cupiditas facit appetere oia que sunt carni suauia. Et ꝑz hec duo duplicē penā habebit peccator i inferno. ꝓm illud Job. Ad nimiuz calorem transibit ab aquis niuium. Inter cetera etiā in cōmoda que patitur febricitans est istud q; habet palatuz inordinatū: propter qō dulcia videnť sibi amara z insipida z ecōuerso eodem modo pctōr sic habet inordinatū palatuz q; oia spūalia sibi videntur insipida: ōr autem febris a feruore. z ideo ois inordinata passio feruēs igne maligno febris ē aie. Sicut aūt sunt diuerse species febrium: sic etiā sunt diuersa genera pctōrum. Prima est effimera q̄ dicit ab effimero pisce marino: qui eodē die quo nascit morit: z significat motuz inordinate passiōis z specialiter subitū ire motū: qui debet finiri ante solis occasum: ꝓm illud apostoli. Sol nō occidat sup iracundiā vestram. Scōa febris est tertiana: q̄ vno die interrūpitur: qua laborant illi qui cū peccauerint dolent de pctō: z sic habent vnū diem penitentie que est cōtritio: sed ad secundū diem: cōfessionis nō perueniunt: z ideo stati in idē redeūt. Tertia febris est quartana: vbi duo dies absq; accessione sunt. Quidam eñ post accessiōem peccati duos dies penitētie scz cōtritionem z cōfessionē assumunt: sed qz iuxta sacerdotis arbitriū ad diem tertiū, scz satisfactionis nō pueniunt: ideo rursus i peccati passionē incidūt. Quarta febris est quotidiana: eo rū videlz q̄ absq; ꝓritiōe aliq̄ freq̄ntāt malaz q̄ ad literā oi die gule seruiunt aut mēdacijs z litib⁹ seu iurgijs vacāt. Sz hāc sequit febris quinta. s. cōtinua: qz freq̄ntationē sequit̄ continuitas: z hac febre maxime laborāt luxuriosi z inuidi z auari: q̄ ꝑpter ꝓsuetudinē difficiliter possunt curari. Sexta febris ē iā generate cōsuetudinis: q̄ p ethicā itelligit. ethica ei ōr q̄ i morē ē deducta: ethis nāq; mos appellat̄. Hec aūt febris radicat̄ in mēbris: z naturalē hūiditatē assumit z cōsumit. z specialit̄ significat scīi tristitiā q̄ ossa exiccat: et mortez opat̄. vñ in ꝓuer. Spirit⁹ tristis exiccat ossa id est robur ℞ tutū. Septima febris ē acuta q̄ est defensio cōsuete iā nequitie cū, quis iā nō erubescit nec timet nec paueſcit facere q̄ consueuit. De salute talis valde timēdū est: qz in tali febre solēt medici ōspare. [Hoc iterū scōz signuz fecit. Jesus] I chana galilee: vbi ꝓmo mutauit aquā in vinū: z nūc scōo sanauit reguli filiū. Quāuis eñ fili⁹ reguli cū sanaret capharnaū fuerit. Jesus tñ in chana hoc signū fecit: qz ibi corporalit̄ existēs ℞bo eū absens sanauit. Mystice aūt p duplicem dñi ad uentū in chana significat̄ duplex affect⁹ ℞bi dei in mēte. Primo eñ letificat z significat in miraculo vini: qō letificat cor hois: scōo sanat z ℞ significat̄ i cura infirmi. Jté p ℞ significat̄ duplex aduēt⁹ filij dei. scz primus q̄ fuit mansuetudinis ad letificādū: qz in natiuitate ei⁹ angelus nūciauit pastorib⁹ z oi populo magnū gaudium: z hoc significatur p vinuz: secūdus aduētus ei⁹ in mūdum erit maiestatis qñ veniet tollere infirmitates et penalitates nr̄as z ꝓfigurare nos corpori claritatis sue z hoc significat̄ in cura infirmi. ¶ Oratio

Omine iesu xp̄e qui de iudea ālice ꝓfessiōis z laudis i galileā rotam hui⁹ mundi aduenisti: qm̄ infirm⁹ sum tpalibus reruz pulchritudine tentat⁹: z iō icipio mori tētatione fatigatus: miserere mei priusq; moriar morte culpe vel corporis aut gehenne z virtute ℞bi: hūilitate ꝓfessiōis: ieiunio: oratiōe: pietate: z exēplo p gratiā tuā liberer a febre fomitz z egritudine pcti z nulli succūbā iordinate passiōi. Amē

¶ De quatuor parabolis dñi ad turbas z tribus ad discipulos habitis. Capitulum. lxiiij.



Post hec dom⁹ iesus iuit ad mare piscaturus hoies in terra existētes: z ꝑ turba ad euz congregata ascendēs cū discipulis nauiculam z sedens in ea docebat turbas simplices et devotas in litore stātes. vñ Chrisost. Ascēdu in naue: vt Chrisо.

Mat. xiij. Lu. viij. mar. iiij

Ethica.

Prouer. xvij.

Febris.

Augu. Peccatorū origo

Job. xxxiij.

Febris.

Eph. iiij.

Mystica.

post se neminē dimitteret: sed oēs auditores ante faciē habaret: z vt audiret eū ppls z videret z visus delectaret auditū z auditus visum. vbi z Beda. Prefigurabat hec nauis ecclesiam in medio nationū edificandā in qua dñs dilectā ibi cōsecrat mansionē. Et proposuit dominꝰ turbis quatuor pabolas diuersas diuersis conditionibꝰ hoim congruētes: vt pro varietate morborū varia esset medicina: alij austeritatibus: alij lenibꝰ delectantur cibis. vt em̄ ait Hiero. Turba nō vnius sententie est: sed diuersarū in singulis voluntatum: z ideo loquitur ad eam in multis parabolis: vt iuxta varias volūtates diuersas reciperent disciplinas: z quasi dives paterfamilias inuitatos diuersis reficiens cibis: vt vnusq̄sq; ꝑz naturā stomachi sui alimēta varia susciperet. Et sciendū ꝑm eundē Hiero. q̄ non omnia locutus sit eis in parabolis sed multa. Si em̄ dixisset cūcta in pabolis absq; emolimēto populi recessissent: perspicua miscet obscuris: vt per ea q̄ intelligūt prouocētur ad eorū noticiā que nō intelligūt. In his aūt quatuor parabolis z alijs tribꝰ consequēter sibi succedētibꝰ ponit decursus eccl'ie a predicatione xp̄i vsq; ad finē mūdi. In prima parabola q̄ est de semine iecto in terrā cuius quarta pars tm̄ fecit fructū denotatur predicatio xp̄i z apl'oꝝ qui p̄dicauerūt iudeis indifferēter bonis z malis: z pauci cōparatine crediderūt: p maiori aūt parte in infidelitate remāserūt. ¶ Pria g̃ est de semine z verbo dei qō ipse exiēs a patre qñ de inuisibilitate patris mundo visibilis apparuit seminauit in mūdo z i quatuor locis cecidit. s. i terrā tripliciter malā nec ferētē fructū: i terrā bonā facientē fructū triplicē. Seminauit aūt plura genera seminū. Primo seminauit legē naturalē in mēte cuiuslibet hois sicut est: qō tibi fieri nonvis alijs ne feceris: z qō tibi fieri vis alijs feceris. Itē seminauit p āgelos reuelatiōes: p moysen legē scriptā. s. p̄cepta et phibitiōes: p pphetas promissiōes z cōminationes: sed nūc exūt seminare p seipm̄ legez euangelicā oibus fidelibus. Non cessat etiā semp̄ in nostris aiabus seminare nō solū cū docet: sz etiā cū creat in eis semina bonaꝝ virtutū. s. donorū. [Exūt] ergo dei filiꝰ de sinu patris nō ꝑm diuinitatē: q̄ sic est vbiq;: sz ꝑm humanitatē z carnis assumptionē. vñ Chri. Exūt aūt q̄ vbiq; est nō localiter: sed incarnatione z p amictū carnis ppinquior nobis factus. [Exūt] m̄q; [q̄ seminat]. i. qui hz officiū: sciētiā z gr̄am seminādi [seminare semē suū]. i. doctrine verbū. Seminator g̃ proprie xp̄s est. p̄dicator em̄ potiꝰ est cophinus seminatoris q̄; seminator. [Et dū seminat] i. doctrinā indifferēter spargit [aliū cecidit secꝰ viā]. i. sup cor deuiū: p errores vagū: p lasciuias animi: p carnales affectiōes ac sug gestionibꝰ demonū z varijs tēptatiōibꝰ vitioꝝ ad modū vie exp̄situ p carnis z cupiscētias z hoꝝ olim seculo trāsituꝝ frequēti meatu semē verbi cōculcat ne germinare possit [z volucres celi]. s. aerei. i. demones qui volucres celi dñr: siue ꝑter aeris inhabitationē: q; p aera discurrūt: siue ꝑter naturā celestē z qe celestis siue spūalis nature sunt: siue ꝑter velocitatē ad malū: q; ad hoc semp̄ intēdūt [cōederūt illud]. i. sua suggestione rapuerūt z fructū impedierunt: z sic tollūt verbū z memoriā verbi de corde: vt nec memoria nec mens teneat qō opere exercere neglexit: vt impedito verbo ꝑdiat fides: nec credētes salui fiant: q; fides ex auditu est. Hi sunt q̄ audiūt: sz in verbi virtute nō afficiunt. Vñ nec nascit: q; diabolus de corde eoꝝ tollit verba: q̄ dei mēte retinēda sunt: z sicut semē sub terra: ita verbuz dei in memoria dz occultari vt fructificet: q; ꝑm Greg. sicut de eiꝰ vita desperat qui lāguēte stomacho alimēta non retinet: sic eterne mortis periculū formidare dz qui verba vite. i. alimēta iustitie in memoria non tenet. [Aliud cecidit supra petrā]. i. supra cor petrosum z durū ac rebelle z ꝑterū per superbiā [z natū] statim sole z feruore tentationis orto [aruit] z vigorē fidei perdidit: [quia nō habebat ꝑfunditatē terre]. i. stabilitatē patiētie [z humorē] deuotiōis z gratie. Hi sunt q̄ audiūt z aliquo mō afficiūtur: sed non proponūt facere quod dicitur. vnde nō radicat in eis verbū per bonū propositū. In cordibus em̄ duris quandoq; cito ad horam nascitur germē cōpunctionis cum verbum cōminationis audiūt et statim feruore persecutionis vel cuiuslibet tribulationis z tēptationis arescit cū per impatiētiā desolantur z deficiūt: q; verbū predicationis sine humore gratie z amore virtutis nō ꝑficit. Et hi radices nō habēt: scz ꝑfunde firmitatis z firmi desiderij: et ideo ad tempus credunt z in tempore tēptatiōis recedūt: q; verbū prius receptū rēnuūt. Et sicut arbor q̄ sepe trāsplantatur radices fixas nō habet: sic hi frequenter de bono in malū mutātur: z ideo in bono nō radicant. Tēptatione nēpe ꝑbatur si verbum dei radices fixerit: sicut impetu vētorū apparet si arbor bene radicata sit: tales instabiles sunt de familia regis Saul: q̄ inter pphetas erat ppheta: z inter stultos stulti. [Aliud cecidit inter spinas]. i. in corda diuitiarū ambitiōe solicita z solicitudinibꝰ earū lacerata ac curis tpalibus nimis dedita per auariciā [z simul exorte spine]. i. multiplicate diuitie [suffocauerunt illud]. i. impediuerunt fructum predicationis occupando mentē: vt in ea ꝑficere nō possit fructus spiritualis. Hi sunt qui audiūt et afficiunt z ponūt bonū facere: sz nō ꝑficiūt: q; suffocat in eis bonū ꝓpositū prevalētibꝰ in eis curis

Beda. Nauis ecclesiaz significans.

Hiero. Turbe varietas.

Parabolice q̄dā dūtaxat.

Parabola prima.

Seminum dei genera.

Chriso.

Grego. Stomachus lāguēs allegorice

¶ Transplātatio frequēs nocet.

et diuitijs ꝛ voluptatibus. Cūtes em̄ a loco
predicationis ad mūdana suffocant a solici
tudinib⁹ q̄ importāt auarā acquisitionē ꝛ di
uitijs q̄ notāt auarā cōseruationē: ꝛ voluptā
tib⁹ vite q̄ importāt lasciuā fruitionē: et fru
ctū nō referūt: qz hec tria semē spūale fructi
ficare nō sinunt: sicut spine ex cōdensatione
semē imissum suffocāt ꝛ oriri nō pmittūt. Di
uitie q̄ppe ꝛ honores spine sunt: qz sicut spi
ne suis pūctionib⁹ corp⁹ laniāt ꝛ cruentāt ac
turpe⁹et fedū in oculis hoīz reddūt: sic amor
ꝛ ābitio diuitiarū ꝛ honorū cogitationū sua
rū pūctionib⁹ ac curis ꝛ solicitudinib⁹ q̄ sunt
spes acquirēdi ac timor pdēdi et solicitudo
conseruādi animā lacerāt: ꝛ cū vsq; ad pctm̄
ptrahunt quasi inflicto vulnere cruentāt ac
miserā ꝛ infelicē coram oculis dei facūt. Et
tū sub his sentib⁹ eē delitias multi reputāt:
ꝛ qñ de spūalib⁹ cogitare incipiunt statim se
tpalib⁹ immiscēt ac suffocati ꝛ emolliti rigo
rē virtutū amittūt. Sicut ouis cōuersans in
ter spinas semper ibi de lana dimittit: sic va
cans curis tpalib⁹ ꝛ mūdo multa bona spūa
lia amittit. vñ Chrisо. Quēadmodū spina vn
decūq; detineat pūgit eū qui detinet: ita ꝛ se
cularia vndecūq; detineant cōtristāt eū q̄ cō
stringit ꝛ fouet. Sz nō q̄ spūalia talia: sz mar
garite alicui assimilant vndecūq; circūuol
ueris delectāt oculos. hec Chrisо. Uel diuitie
dicūtur spine: qz pūgūt aiam in mūdo ꝛ iudi
cio ꝛ iferno. In mūdo triplex est pūctura. s.
laboris in acq̄sitōe: timoris i possessiōe: ꝛ do
loris in amissione. In iudicio etiā pungunt
mētē qñ dñs dicet auaris. Esurui ꝛ nō dedi
stis mihi māducare: sitiui ꝛ nō dedistis mihi
bibere ꝛc. Iste pūcture erūt ita penose q̄ ipi
auari quasi cupiāt nō esse: qz dicēt mōtib⁹ ca
dite sup nos et collib⁹ cooperite nos. In in
ferno etiā iste spine pūgēt aiam ppetuo cru
ciatu: qz ex eis parat ignis q̄ peccatrix aia
cōburit. Et nota ordinē istoz̄ pdictoz̄ triuz
seminū nō fructificātium. Primū nō germi
nat: sz cōculcat ꝛ ab auib⁹ cōedit. Scōm ger
minat: sed nō multū erigit: qz humorē nō hz.
Tertiū ꝟo iā in stipitē eleuat: sz nō fructifi
cat: qz a spinis suffocat. [Aliud] scz quartū
[cecidit i terrā bonā] q̄ est nigra p̄ dispectū:
pinguis p affectū: cultra p virtuosum exerci
tiū: ꝛ sic fecūda p fructū. i. iter fidelēr deuotū
[ꝛ ortū fecit fructū] bonoz̄ opez̄. vbi Beda.
Terra aūt bona est electoz̄ ꝛ sciētia q̄ oibus
p̄dictis trib⁹ terris ꝟia facit: qz ꝛ cōmēdatū
sibi semē verbi libēter excipit ꝛ exceptū iter
aduersa ꝛ pspera cōstāter ad fruct⁹ vsq; con
seruat. hec Beda. [Aliud aūt fecit fructū cē
tesimū: aliō sexagesimū ꝛ aliud tricesimū.]
Ista ꝟo triplex differētia fructuū primo pōt
cōsiderari q̄tū ad tres stat⁹ fideliū. qui sunt
incipiētes: pficiētes ꝛ pfecti. Incipiētes sunt
tanq̄ terra ꝛ que pfert fructū tricesimū: quia
sufficit vt habeāt fidē trinitatis cū impletio
ne decalogi. Proficientes sunt tanq̄ terra q̄
profert fructū sexagesimū: qz nō tm̄ habent
fidem trinitatis ꝛ seruant decē precepta: sed
etiā exhibent sex opera misericordie. Perfe
cti sunt tanq̄ terra optima que profert fru
ctum cētesimū: quia habent duplicē pfectio
nē seruātes veteris legis precepta ꝛ euange
lij ꝟ filia. Iste triplex gradus scz incipiētiū:
pficientiū ꝛ profectoz̄ tangitur infra in secū
da parabola vbi dicitur. Ultro em̄ terra fru
ctificat. primo herbā: deinde spicā: et deinde
plenū fructū in spica. Secūdo pōt cōsiderari
quātū ad tres status saluādoz̄: scz virgines
viduas ꝛ cōiugatos. Aliud ergo fecit fructū
centesimū: scz in virginib⁹. virgines enīz no
lunt multiplicari p opus carnale in alijs: si
p opus spūale in seipīs: ꝛ ideo significat per
centenariū qui fit ex ductu denarij in seipm̄.
Aliud aūt fecit sexagesimū: scz i viduis ꝛ pti
nentibus. sexagesimus em̄ cōstat ex denario
ducto p senariū in quo significatur decalog⁹
cū senario operū misericordie. Aliud ꝟo fa
cit tricesimū: scz cōiugatis ꝓpter fidem trini
tatis cū obseruātia decalogi. Ubi tangūtur
tres gradus castitatis. Prim⁹ est castitas cō
tugalis per quem gradum vitat illicit⁹ cōcu
bitus: licito tamen concubitu retento in ma
trimoniali actu. Scōs gradus est castitas vi
dualis per quē euitatur decetero ois cōcubi
tus vt anim⁹ possit decetero liber⁹ deo serui
re: licet possit licite matrimoniū contrahere.
Tertiꝰ gradus est virginalis q̄ est superior
istis per quē ois cōcubitus simpliciter euita
tur. vt mens ipsa tanq̄ sponso suo soli deo p
amorē copulet. vñ Theophi. Qui in centum
fructificant sunt qui perfectā habent vitā vt
virgines ꝛ heremite. Qui aūt in sexaginta q̄
mediocriter se habēt vt cōtinētes ꝛ qui in ce
nobijs sunt. Qui aūt in triginta q̄ parui qui
dem sunt ſm̄ ppriā virtutē fructū ferētes: vt
laici ꝛ qui in coniugio sunt. Unde ꝛ Aug. Cē
tesimus fructus est martyrum ꝓpter sancti
tatem vite vel contēptū mortis: sexagenari⁹
virginū ꝓpter ocium interius: quia non pu
gnat cōtra consuetudinē carnis. Tricesim⁹
ꝟo cōiugatoz̄: qz hec est etas preliantiū. ipsi
em̄ acriorem habēt cōflictū ne libidinib⁹ su
perentur. hec Aug. Uel tricesimū fructū af
fert qui detrimētum in exteriorib⁹ bonis cō
stanter sustinet: sexagesimū qñ sustinet tri
mentū etiā pprij corporis p flagellationē et
incarcerationē et cetera hmōi: centesimū qñ
contēnit etiā totā vitā p martyriū. vñ Chrisо.
Terra bona sunt q̄ abstinēt se a malis ꝛ ſm̄
vires suas facūt bona: et est iste fruct⁹ eorū
tricesim⁹. Si aūt ꝛ oia bona sua cōtēnāt ꝛ ac
cedant ad seruiendū deo habēt sexagesimū.
Si aūt et p̄ceptū impialis sñie de morte eorū
p̄esserit habēt cētesimū. Aut si bona eoz̄ p-

Diuitie sunt spine.

Chrisо.

Math. xxv.

D Semi
num nō
fructifi
cantium
ordo.

Beda.
Terra
bona.

Status
tres fi
delium.

Perfe
cti.

Statꝰ
saluādo
rum. iij.

Gradus
castitat⁹
tres.

Theo.

Augu.

E
Chrisо.
Terra
bona.

cussa fuerint ꝛ filij habēt sexagesimū: si aūt infirmitas aliqua corporis eis cōtigeret ꝛ fi deliter sustinuerint habēt cēteſimū. Nā iob añ tētationē triceſimū habuit in facultatib⁹ ſuis iuſte viuēdo poſt dāna ſubſtantie ꝛ filio rū ſexageſimū. poſt plagā aūt corpis centeſi mum fecit. Qui centeſimū hz in ſe ꝛ ſexageſi mum hz ꝛ triceſimū. Ecōtra qui triceſimum habet ſexageſimū nō hz: ꝛ qui ſexageſimum hz nō etiā centeſimū hz. Semp em̄ maius qđ minus eſt in ſe hz incluſum: illud aūt qđ mi nus eſt maius in ſe nō hz. hec Chri. Item vt

Remig. dicit Remigi. ſemē verbi dei triceſimū fructū facit qñ bonā cogitationē cognit: ſexageſimū qñ bonā locutionē: centeſimū qñ ad fructum boni operis ꝓducit. hi ergo ꝓ terrā bonā deſi gnati in corde bono qđ intendit verbū dei au dire: ꝛ optimo qđ intendit ſm̄ hec operari au dientes verbū dei deuote retinent fideliter i memoria ꝛ fructū afferunt in patiētia. ſ. uſq

Grego. ad finē expectando premia. qz ſm̄ Grego. dū equanimiter ꝓmorū mala tolerant ꝛ hūili ter flagella ſuſcipiunt poſtmodū ad requiē ſublimiter ſuſcipiuntur. Et aduerte q̄ bona terra hz cōditiōes penit⁹ oppoſitas alijs i q̄ bus ſemen cecidit. Qz em̄ hi audientes v̄bū retinent: eſt contra eos q̄ ſunt ſecus viā ꝛ ve nit diabolus ꝛ tollit v̄bū de corde eorū. q̄ aūt fructū afferūt ſanctaꝝ. ſ. operationū eſt ꝓtra eos q̄ ſunt ſpine ſuffocantes dei v̄bū. q̄ vero hoc faciūt in patientia eſt cōtra eos q̄ ſupra petrā. qui ad tēpus credunt ꝛ in tēpore tenta

Terra mala di ſtinguit tionis recedunt. Terra ergo mala in loca ſe cus viā petroſa ꝛ ſpinoſa diſtinguit: ſed ter ra bona nō ſubdiuidit qz vna eſt eccleſia vna eſt colūba mea licet fructus ꝛ virtutes eius ſubdiuidant in centeſimū ſexageſimū ꝛ trice ſimū: ita etiā ꝛ premia diuerſa ſunt qz differt ſtella a ſtella in premio ſicut ꝛ in merito de ſe mine itaq̄ tres partes prochdolor pereūt ac vna tm̄ ſaluat ꝛ ꝓficit ꝛ neq̄ hoc equaliter ſz cum multa differentia. Quānis em̄ ſemen di uini verbi de ſe ſit fecundū: fit tamen vt vi

Theo. ſum eſt tripliciter infructuoſum. vñ Theo. vide quomodo mali ſunt plurimi ꝛ pauci ſal uant. quarta em̄ pars ſeminis ſaluata inue nitur. Ex quo ꝓz q̄ exemplo chriſti predica tor verbi diuini nō debet ceſſare a predicatio ne: licet videat inde paucos proficere quia fa ciens quod in ſe eſt meritū ſuū nō perdit. Vñ

Theo. Cecidit nō iactū eſt ſemē nota ſm̄ Theophi. q̄ non dixit q̄ ſeminans aliud ꝓiecit ſecus viam et cetera: ſed q̄ ſe men cecidit. qui enim ſeminat docet rectum ſermonē: ſed ſermo diuerſimode cadit in au dientes qz ſemen quodlibet recipit ſm̄ modū ꝛ diſpoſitionē terre in qua ſeritur q̄ ſi ſit fer tilis ꝛ culta ꝓfert bonū fructum: ſi aūt ſit ſte rilis ꝛ inculta germinat ſpinas et tribulos vel etiam nullum fructum ita q̄ ſcōm variā diſpoſitionē terre ſemē diuerſimode proficit ad fructū: ſic in nobis ſcōm variā diſpoſitio nem cordis noſtri diuerſimode recipit ſemē qđ eſt xp̄s ver⁹ agricola de celo nobis addu xit. Primū ergo debemus verbū dei cū deuo tione audire ac cū gaudio⁹ deſiderio ſuſcipe re. Deinde intelligere ac inter ꝓſpera ꝛ ad uerſa vtiliter cōſeruare ꝛ denicq̄ fruct⁹ face re vel cēteſimū ꝛ ſexageſimū vel triceſimum.

¶ In ſcā pabola q̄ eſt de zizania deſcribit ſtatus eccleſie ſequēs immediate poſt mortē xp̄i ꝛ ap̄lo⁹: qz diabolus fidei in cordib⁹ fide liū ſeminate inuidit: ꝛ ideo poſt xp̄i ꝛ ap̄lo⁹ dormitionē ꝓ morte alios iter fideles ad pfi diam hereſis cōmouit quaſi ſeminans ziza niā in medio tritici ad ipſi⁹ deſtructionē. Po teſt aūt omnis immūdicia in ſegete zizania dici: vt loliū ſterileſcq̄ auene et hmōi. Sicut ergo zizania bono ſemini: ſic hereſis bonis ſcripturis ſupſeminātur et eis ſe admiſcēt. vnde Auguſt. neq̄ enim nate ſunt hereſes ꝛ quedaz dogmata peruerſitatis illaqueātis animas ꝛ in profundū precipitātis niſi dum ſcripture intelliguntur non bene: et quod in eis non bene intelligitur etiam temere ꝛ au dacter aſſeritur. Et notandū q̄ chriſtus ha bet triplicem agrum ſuū propriuz in quo ſe minat triplex ſemen bonū. Primus ager eſt mundus in quo xp̄s ſeminauit ſemen verbi dei ſiue doctrinā veritatis. Secūd⁹ ager eſt eccl'ia catholica i qua xp̄s ſeminauit fideles hoies qui ſunt filij regni. i. ſcti electiviri qui inter filios regni cōputātur. Terti⁹ ager eſt aīa in qua xp̄s ſeminat duplex ſemen bonū. Primū ſemē eſt bona volūtas: ꝛ hoc ſemē dz ꝓferre fructū bone operatiōis. Scōm ſemē eſt cognitio ſui mūdi ꝛ dei. Ex cognitiōe ſui quaſi ex quodaz ſemine oritur dolor. ſm̄ illud Eccles. qui addit ſcientiā addit ꝛ dolorē. Ex cognitione mūdi oritur timor: qz in medio la queoꝝ hō ingredit. Ex cognitione dei oritur amor: qz ipſe eſt creator: redēptor ꝛ glorificā tor. Primuz ergo ſemē ſeminat deus in agro affectus: ſcōm in agro intellect⁹: ſed inimic⁹ diabolus ſupſeminat zizaniam. ſ. errores in intellectu: et cogitationes multas in affectu. Hoc ſemē tripliciter extinguit. primo igne cō tritionis. ſcōo ꝓ precisionē cōfeſſionis. tertio per eradicationez ſatiſfactionis. Studeat q̄ aīa fidelis vt ſemen dei in ea germinet ſctis deſiderijs: et op⁹ virtuoſis. Hic aūt ager. ſ. aīa ſepit fide: aratur ꝓdicatione: cōpluit plu uia gr̄e et roze mie'. ¶ Scā autaq̄ ꝓparabola eſt de zizanijs ꝛ locis bono ſemini ſupſemi natis q̄ deſcribit cetū hereticoꝝ. [Simile eſt em̄ regnū celoꝝ]. i. eccleſia militans ſeu ſta tus eius [homini]. ſ. xp̄o qui dat regnare in celeſtib⁹ ꝛ cui ſeruire regnare eſt [qui] ꝓ ſe ꝛ per apoſtolos [ſeminauit in agro ſuo] id eſt in mūdo ſeu in eccl'ia labore ꝛ ſanguine xp̄i exculta [bonū ſemē]. i. ſanctā doctrinam ei

F Para bola ſe cūda.

zizania.

Augu.

Ager xp̄i tri plex.

Semen bonū du plex.

Eccl. ſ.

Semi nis ex tinctio.

fidē catholicā ac eos quos filios regni vocat.
S Cōparatio facto rum. Et nota hic q̄ in istis parabolis nō fit cōparatio ꝓsone ad ꝓsonā sed negocij ad negociū seu facti ad factū. ac si diceret: factū qđ agit circa regnū celoꝝ et circa ecclesiā simile est tali facto vel negocio. [Cū aūt dormirent homines] .i. custodes interius qui ad tutelam z custodiā sunt deputati ꝑ quos significant ꝓlati quorū somno. i. negligentia interuenīte diabolus supseminat zizaniā seu loliū. dormiunt em̄ ꝓlati tripl'r: vel cū torpent inertia vel cū resoluunt lascuia: vel cū premuntur ignorātia siue culpa. hec aūt dormitio nō solum sīgt superiorū negligētiā circa custodiā gregis: sed etiā negligentiā cuiuslibet circa custodiā sue ꝓprie ꝓsone z salutis. Utrāq; ei negligētiam explorat diabolus: z sic ꝑ suggestiones malas seminat zizaniā in cordibus hūanis. [Cū ꝝ dormirēt venit inimicus] .i. diabolus [z supseminauit zizaniā] .i. errores z sequētes iniquitates ac eos quos filios malignī dñs interpretat [in medio tritici] .i. electorū. hoc est hereticos ꝑmiscuit electis. zizania alio nōie dicit loliū z est feminini generis in singulari: sed neutri vel feminini i plurali. vñ est versus. Est zizania sunt zizania plura nec̄q;. Et dicūt aliq̄ q̄ zizania in singulari penultimā ꝓducit: iz in plurali corripit. Cauigilēt ergo ꝓpositi ecclesie z subditi ne ꝑ eorū negligentiā diabolus valeat zizaniam seminare. [Cū aūt creuisset herba] ꝑ ꝓfectū fidei [z fructū fecisset] ꝑ effectū operis boni: q; fides sine operibus mortua est [tūc apparuerūt zizania] per manifestationē errorum z sordiū peccati z ꝓsecutionē fidelium xp̄i. Et cū serui hoc dño dicerēt [ait illis. Inimicus homo fecit hoc.] Diabolus ꝛ inimicus hō: q; sub similitudine rōnis hūane hoiem decipit vel ex eo q̄ homini a ꝓncipio inimicatus sit: vel ab euentu: q; hoiem vicit sicut ab africa ꝛ scipio africanus: q; africā deuicit. Serui isti sunt patres antiqui q̄ fuerunt in ꝓmissa ecclesia: q̄ admirantes ꝑfidiā hereticis insurgentē in ea accesserūt ad deū ꝑ oronē inq̄rentes vñ oriretur talis perfidia quibus fuit diuinit⁹ reuelatū q̄ hoc erat ex diaboli ope deo ꝑmittente factū: z hoc vt stabilitas ꝓbaret fideliū. Diabolus quidem in mundo seminauerat tria semina pestifera. s. ignorantiā obtenebrantē: culpam infrigidātem z miseriā ignominiosam: ideo de celo venit celestis agricola portans tria semina illis cōtraria. s. sapientiā illuminātē: gratiā inflammantē z gloriā exaltantē. Seminauit quoq; xp̄s sanctā doctrinā z fidē catholicā et superseminauit diabolus errores et iniquitates multiplices. Seminauit deus in mūdo pacē e fraternā charitatē: superseminauit diabolus inuidiā z malāvolūtatē. Seminat etiam deus quotidie in agro interiori. i. mēte bona

Zizania.

Inimic⁹ homo.

ꝓposita diabolus supseminat desideria carnalia. Seminat de⁹ in agro exteriori. i. in corpore mūdiciā z puritatē: supseminat diabolus immūdiciā z carnalitatē. [Serui aūt dixerūt] .i. sancti patres per orationē diuinū cōsiliū quesierūt. [Uis imus z colligim⁹ ea] separādo malos a cōitate eccl'ie per excōicationē z tādē dimittēdo iustitie seculari exterminādos ꝑ mortē. [Et ait nō ne forte colligētes zizania eradicetis simul] cū eis [z triticū] .i. illō qđ est triticū quo ad se: sicut si aliqs fidelis dānaret sola suspitione vel qđ est triticū quo ad alios: sicut si eradicat nō priuict⁹ tūc alij fideles scādalizant: q; nō seruat ordo iuris: z sic eradicat triticū. i. alij fideles ꝑ scādalū: vel qđ est futurū triticū: q; mō est aliqs malus qui cras erit bon⁹. Ubi ꝓhibet eradicatio festinata dānosa z suspiciosa. Festinata aūt est qñ multitudo est in cāvel ꝓceps nisi fuerit cā manifesta redūdās in iniuriā ecclesie. vñ Augu. dicit q̄ aliqñ tolerādi sunt mali ꝑ pace ecclesie: qñ timet de scismate. Suspiciosa est qñ nō habet certitudo de alicui⁹ hereſi vel vitio. Tales ꝝ nō sunt excludēdi: q; in his trib⁹ modis ꝓhibet hic eradicatio fieri. [Sinite vtraq;] .s. zizaniā z triticū malos et bonos [crescere vsq; ad messem. i. vsq; ad ꝓsummationē seculi z die iudicij: z hoc est intelligē dū de illis qui nō sunt notorij nec̄q; ꝓnaces nec̄q; ꝑ eos iminet vniuersale dānū ecclesie. Hic dat penitētie locus z discretiōis exēplū. In hoc em̄ monemur ne occultoꝝ iudiciū nobis vsurpem⁹: iz deo illud reseruem⁹ qui tribuit vnicuiq; iuxta opa sua. Nec istud est cōtrariū apl'o qui ait. Auferte mala ex vobis ipsis: q; hoc dictū dñi intelligit de ambiguis: illud aūt apl'i de manifestis. Hic etiā innuit diuina benignitas z patiētia dilatiōis. Sustinet em̄ patiēter diuina clemētia zizanias cū tritico: hoc est malos cū bonis. Sustinet aūt eos trib⁹ de causis. Prima vt si velint cōuertant z ꝑ bonos adiuuent. secūda vt iusti plurimū deo regratient q̄ electi sunt ꝑ grātiaz de numero pereūtiū z eoꝝ cōparatione plus nitant ad bonū. tertia vt bonis proficiant et eis merita sua augeāt. Prosunt em̄ mali bonis purgādo: vt si qua est in eis pcī rubigo eliminetur exercitādo vt virtus in bonis latens manifestet: ac simulādo vt electi in via huius exilij segnes nō efficiātur sed ad patriā suā festinēt: z coronādo: q; dum tribulatiōes iustis ingerūt lapides pretiosos in corona celestis glorie apponūt. seruiūt ꝝ mali bonis predictis modis: z ideo permittuntur viuere cū eis. deinde dñs subiungit. [Et in tēpore messis [id est iudicij z finalis cōsummationis [dicam messoribus scilicet angelis. [Colligite primum zizania] id est malos a consortio bonorum eos excludēdo: z hoc quo

Eradicatio triplex. Augu.

Sustinēt mali trib⁹ de causis.

Mali ꝑ bonis sunt bonis.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ad penā dāni: ꝛ sequit pena sensus [ꝛ alliga te ea in fasciculos ad cōburēdū] qz ministerio angelorū separabunt tūc mali de medio iustoꝝ ꝛ mittent in infernū qui credit esse in cētro terre ꝛ terra vallat⁹ vndiqꝫ. Et bñ dicit [in fasciculos] non inuno fasce: qz vnuscūqꝫ

Fasciculi malorum.

punit ꝓ modo puersitatis sue ꝛ simul erūt immūdi cū immūdis: gulosi cū gulosis: auari cū auaris: superbi cū superbis. et sic alij impij cū suis similib⁹: vt qui socij fuerunt in culpa simul torq̄ant in pena: quo ad penaz sensus erūt plures fasciculi: sed vn⁹ erit quo ad penā dāni. Et subdit. [Ibi erit fletus]. i. dolor vehemēs ex dāno. s. ꝓ carētia visiōis diuine ꝛ exponitur ꝓ tristitia ꝛ dolore: quia forte nō erūt ibi corporales lachrymе: et stridor dētiū i. passio vrgens ex pena sensus ꝛ tormēto: scz

Pena inferni duplex.

ꝓ penarū acerbitate. In quo signat duplex pena inferni: vna ex parte mētis. s. tristitia vehemēs q̄ significat per fletū ꝛ alia ex parte corporis q̄ significat ꝓ stridorē dentiū. Uel fletus ex calore dissoluēte ꝛ stridor dentiū ex frigore cōstringēte. vñ Job. Ab aquis niuiū trāsibit ad calorē nimiū. Deide sequit [Triticū aūt]. i. fideles ꝛ electos q̄ in area huius mūdi sunt triturati flagellis: afflictionib⁹ et tentationib⁹ varijs: ita vt in eis nulla sit pa leavel macula [congregate in horreū meū] scz celestiū mansionū. Et tunc iusti fulgebūt sicut sol et hoc ꝓ dotē claritatis ex gloria aie ad corp⁹ redūdāte. vbi Chrisо. Nō qz ita solū sicut sol: sed qz hoc sidere aliud magis luculētū nō noscim⁹ cognitis nobis vtimur exē

Chrisо. Soli cōpat gl'ia iustorū.

plis. Hec Chrisо. Cōparat aūt gloria iustoꝝ soli maxime quo ad corpus quia anima glorificata multo pulchrior erit sole. In sole au

Dotes solis q̄tuor.

tē quatuor dotes corporis glorificati notantur scz claritas: qz in creaturis inferioribus nihil sole est clarius: agilitas quia exiēs ab oriēte statim apparet in occidēte: subtilitas qz trāsit per vitrum illesum: impassibilitas quia radi⁹ ei⁹ nō leditur nec maculatur. Et subditur in regno patris eoꝝ: ergo tāc̄ filij regis accipiēt regnum decoris. O c̄ꝫ gloriosuz est regnū in quo sancta societas qz iusti: in quo perfecta claritas qz fulgebūt: in quo perfecta delectabilitas: quia sicut sol. dulce enim lumē est ꝛ delectabile in quo sublimis dignitas quia in regno: in quo paterna charitas quia patris eoruz. Hanc parabolā secundā tangit marcus faciēs tm̄ mētionez de bono semine quod ad solos electos pertinet qui tanc̄ triticum ꝛ frumētuz in horreū eterne beatitudinis colligētur q̄n zizania ꝛ loliū in caminū ignis mittentur. Unde comparat regnū celoꝝ. i. eccle siam que a deo regitur ꝛ hoies regit hoī ia ciēti semē in terrā ꝛc. Per semē intelligit verbum vite quod hō scz xp̄s seminauit in corda humana ꝛ dormiuit per mortem [Exurgit] aūt semen [nocte ꝛ die ac germinat ꝛ crescit] quia post somnuz christi numer⁹ credētiuz per aduersa ꝛ ꝓspera germinauit i fide ꝛ creuit in ope [dū nescit ille] hoc est nescire nos facit quē. s. fructū vsqꝫ in finē afferat ꝛ [terra vltro fructificat] qz voluntate adducit: vt fructum faciat [primo herbā deide spicā ꝛ tādē plenū fructū] Ex semine eīm isto recepto in aliquo hoie primo cōcipit timor diuinoꝝ iudicioꝝ: et significat per herbā q̄ ē q̄d ipfectū: ꝛ qz ex timore cessat hō a malis ꝛ incipit se exercere in bonis: iō scdo cōcipit spes diuinorū bñficioꝝ q̄ significat ꝓ spicā in qua est tā spes grani futuri. tertio

Spes

ex hoc dat charitatiu⁹ amor q̄ hz op⁹ pfectū: ꝛ iō significat ꝓ plenū granū: qz vt dicit aplꝰ.

Ro. xiij

Plenitudo legis est dilectio. Uel [terra fructificat primo herbā: deide spicā: deinde plenū fructū] hoc est timorē: penitētiaz ꝛ charitatē. Illi q̄ generāt herbā. i. timorē sunt incipiētes q̄ debēt incipe a timore. Sicut eīm herba est principiū spice: sic timor dñi est principiū vitez initiū sapiētie. Illi q̄ generāt spicā idest penitētiā durā sunt pficiētes: q̄ sicut delectati sunt in pctis sic debent se affligere in penitētia ꝛ lamētis. Illi q̄ ꝓducūt plenū fructū. i. charitatē: ꝛ bonoꝝ operū plenitudinez sunt pfecti q̄ habēt charitatē dei ꝛ ꝓximi: qz plenitudo legis est charitas: ꝛ tūc est hō dispositꝰ: vt de statu gr̄e trāseat ad gl'iam: et iō dñs tūc [mittit falcē]. i. mortē abscindendo iustos de presenti vita. vt transferat ad gloriam [q̄m adest messis]. i. collectio iustoruz in patria. ꝑm Greg. semē hō iacit in terram

Grego.

cum cordi suo bonam intentionez inserit. Et postq̄ semen iactauerit dormit: quia iam in spe boni opis quiescit. Nocte ꝛo exurgit ac die: qz iter aduersa ꝛ ꝓspera pficit. Et semē germinat ꝛ crescit duz ille nescit: qz cum adhuc metiri incremēta sua nō valet semel cōcepta virt⁹ ad profectū ducit. Et vltro terra fructificat: qz peruenīēte se gratia mēs hois spōtanea ad fructū boni opis assurgit. Cuz ergo desideria bona cōcipim⁹: semē in terra mittim⁹. cū ꝛo operari recta incipimus herba sumus. cū aūt ad profectum opus trahimus ad spicaz peruenimus: cūq̄ in eiusdem opis perfectiōe solidamur iaz plenū frumētum in spica proferim⁹. Omnipotēs autem deus in productū fructū falcem mittit: messem suā desecat: qz cū vnumquēq̄ ad opera pfecta perduxerit eius temporalem vitaz ꝓ immissaz sentētiaz incidit vt granum suum ad celestia horrea pducat. Uide ergo ne sis tm̄ in herba vel spica ꝛ maturitatē expectes in purgatorij pena. non eīm fructū immaturū congregat deus in horreum suū. Nullus R

tñ qui ad bonū propositum adhuc in mētis Tertia

teneritudine esse cōspicit despiciat: qz frumē parabo

tuz dei ab herba incipit vt granū fiat. ¶ In la ad tur

tertia parabola q̄ est de grano sinapis de: bas.

scrib ꝛ ecclesie stat⁹ sequēs nimmediate post resurrectionem: heresum: qz contra hereses insurgentes suscitauit dominus in eccl'ia doctores sanctos literatos vt per rationēz scripturam confutarent hereticos: z licet primo fuerint hūiles z abiecti tamē diuina dispositione fuerūt postea exaltati. tertia ergo parabola est de exaltatiōe ecclesie ac p̄dicatiōis fidei z euāgelij in qua cōparatur regnum celorū grano sinapis. [Simile est eñ regnum celorū] id est predicatio euāgelij que dicitur regnū: qz docet regere manuz cui⁹ ciues sunt opa: regere os cuius ciues sunt verba: regere cor cui⁹ ciues sunt cogitationes et desideria [grano sinapis] qz calefacit i amore. venenū expellit. i. errorē. caput purgat. i. mentē quod accipiēs homo: scilicet chr̄istus a patre [seminauit] z p se z per discipulos suos [in agro suo]. i. in mūdo [quod minimū est omnib⁹ seminib⁹]. i. omnib⁹ disciplinis: vel quia vix ei in principio credit: vel quia docet que in mundo minima z vilia reputant: quia amplositate verborū non innitit [cum autem creuerit] p diuulgationē [maⁱ⁹ est oibus oleribꝰ]. i. sciētijs phisicis naturalib⁹ z poeticis que dicunt olera: qz cito decidūt nec fructū eternū: sz tēporalē habent [z fit arbor alta] p ei⁹ sublimationē: fructifera p ei⁹ vtilitatē [ita vt volucres celi]. i. aie credētium celos affectātiuz [veniāt] p fidē [z habitēt] p amorē [in ramis ei⁹]. i. in dogmatib⁹: vel [volucres]. i. p̄dicatores q̄ vt nubes volant [veniāt] studēdo [z habitēt] in meditādo z operādo [i ramis ei⁹] i. diuersis expositiōibus z sentētijs. q̄tuor eñ rami sunt hystoria: tropologia: allegoria: anagogia. vñ [regnū celorū] pōt hic itelligi primitiua eccl'ia q̄ rōne humilitatis pauptatis q̄ parue multitudinis q̄ videbat etiā abiecta: sed virtute est magna vel p feruore fidei q̄ modica videbat ꝓpter scādalū crucis: sz feruida est ꝓpter calorē dilectiōis paruo [grano sinapis] cōparat [qđ cū sit minimū] q̄ntitate: tñ est magnū in virtute z calore q̄ creuit in arborē magnā: qz vbiq; orbis est expāsa habēs stipitē p spez z ramos exaltatos p dilectionē dei: dilatatos p charitatē ꝓximi. Alta est: qz ad celestia sustulit: ampla qz totū mūdū occupauit. Quā arborē ascēdit zache⁹ vt xp̄m videret: qz nisi in eccl'ie z fidei arbore xp̄s nō videt et [volucres celi]. i. p̄ncipes hui⁹ mūdi alta petētes vel alti intellectu. s. hui⁹ mūdi sapiētes [habitant in ramis ei⁹] z ei subiecti regunt ei⁹ cōsilio. Uel [volucres]. i. sancti q̄ pēnis virtutū in alta ascēdūt z ad p̄mia celestiū bonoꝝ volare contēdūt [habitāt in ramis ei⁹]. i. in diuersis ei⁹ sentētijs spūalib⁹. Rami euāgelice arboris sunt dogmatū diuersitates: vt p varietate morborū varia sit medicina in qb⁹ vnaq; volucrū. i. qlarū ingstarū reqescit. Uolucres eniz celi sunt aie fideles q̄ cor a terrenis leuātes ad celestia p desideriū volātz neglectis tēporaliū rerū cupiditatibus sursuz cor habēt in celestib⁹ atq; in sctoꝝ dictis z cōsolationib⁹ respirāt z reqescunt ab hui⁹ vite fatigationib⁹. Unde psal. Quis dabit mihi pēnas sicut colūbe z volabo z reqescā? Assumam⁹ q̄ et nos pēnas colūbe vt altiora volā tes: possim⁹ in ramis hui⁹ arboris habitare z nidulos doctrinarū nobis facere: terrenaq; fugiētes ad celestia festinare. Magnū q̄z et feruēs sit nobis desiderium exaltādi fidē nostrāvt dñs iesus xp̄s ab oibus timeat: cognoscat z ametꝝ. ¶ In quarta pabola que est de fermēto describit stat⁹ eccl'ie sequēs exaltationē p̄dictoꝝ sctoꝝ: qz p diligētiā eoꝝ ad predicandū iā fides vbiq; est diuulgata. In hac ergo parabola cōparat regnū celoꝝ fermento [qđ mulier abscōdit i trib⁹ farine satis.] Est aūt satū mēsura in palestina capiēs vnū modiū z dimidiū. Regnū celoꝝ est eccl'ia militās in qua deus p fidē regnat: vel doctrina fidei q̄ regnū celoꝝ p̄dicat. mulier aūt dei sapiētia vel diligētia sctoꝝ ad p̄dicādū vsque quaq; fidē catholicā: tria ℔o iata farine sunt tres partes mundi. s. asya: africa: z europa: vel tres lingue. s. hebrea: greca z latina. Fermētū aūt lz in scriptura frequēti⁹ accipiat in malo eo q̄ est corruptiuū: tñ qz aliud est fermētū zizanie: z aliud fermētū tritici: hic accipit in bono tñ z ꝓpter virtutē alterādi significat verbū euāgelicū: qđ ad fidē transmutauit magnā partē mūdi z adhuc ampli⁹ trāsmutabit tp̄m. Uñ in figura in pentecostes q̄ celebrat a iudeis ꝓpter beneficiū legis date quīquagesima die ab exitu de egypto q̄ fuit euāgelij figura offerebant duo panes de simila fermētata. Mulier g̃. i. dei sapiētia vel sanctoꝝ diligētia accepit fermentū qđ ꝓpter calorē intrinsecū et inclusum legē euāgelicā que est lex amoris z feruorē fidei significat z abscōdit seu posuit in tribus farine satis donec fermētaret totū. Hoc eñ fermentū positum fuit in trib⁹ mūdi partib⁹ a tēpore apostoloꝝ z ampli⁹ ponet donec fermētetur totum z multiplicet fides trinitatis p totū mūdū: qz inde totū pene mundū iam fermētatū et viuificatū in eccl'ie corpus creuisse videm⁹ sicut modicū fermēti magnā farine massam trāsmutat in suū ꝓsius virtutē ac viuificat et crescere facit. ℔z Bedā. mulier. i. aia sctā abscondit per rectā intētionē a mūdi laudibus occultādo fermentū. i. dilectionē in trib⁹ satis farine. i. in tribus modis diligēdi. s. ex toto corde: ex tota aia: ex tota mēte: vel in trib⁹ animē viribꝰ. s. rōnali: cōcupiscibili: irascibili: in quib⁹ charitas siue doctrina abscondit donec totā mentē in sui perfectionē cōmutet quod quidem hic inchoatur: sed in futuro perficitur. Sm Hylarium farina est plebs ex

Luc. xix.

Arboris euāgelice rami.

Bedā.

Modi diligēdi dei.

Hylari⁹

Farina

diuersis collecta:tria sata triplex status fidelium.s.noe:daniel:iob:vel qz de trib⁹ filijs noe ꝓcessit totū gen⁹ hūanū cui dei sapiētia fidē ⁊ charitatē ⁊ sanā doctrinā cōmendat in pñti donec totū fermentet.i. donec in fine mundi cōpleto numero electorū fideles ad resurrectionis gloriā pueniāt ⁊ tūc pfecta calefient charitate modo em̄ est ignis paruus:sed tūc erit camin⁹ [hec oīa].s. p̄dicta ⁊ talia mlta [locutus est iesus ad turbas in parabolis ⁊ ꝛ alia multa sine parabolis dixerit turbis tūc tñ nihil sine parabolis dixit eis:vt.s.moueret ad interrogādū de auditis. Qz enim hominibus rudibus loquebat de regno dei: opus erat induci eos in talib⁹ parabolis ⁊ rerū sensibiliū ei⁹ cognitarū similitudinib⁹ ad diuinorū archana: vt ex his q̄ animus nouit surgat ad incognita ⁊ exēplo visibiliū rapiat ad inuisibilia:ac p ea que visu didicit discat amare q̄ nō nouit:vt q̄ celestia capere nō poterant p similitudinē terrenā audita ꝓciperent.parabola ei grece similitudo dr latine p quādam ꝛitas demonstrat ⁊ in qua aliud dr et aliud rōnabiliter intelligit. ¶ Uñ subdit amen monitionē [hec dicēs clamabat. Qui hz aures audiēdi audiat.] Hāc ammonitionem addit dñs in locis plurib⁹. Nā sm Hie. vbi cūq; ponit hoc verbū designat mistic⁹ intellect⁹:qz sub verbis parabolicis alius sensus est p intellectū requirend⁹. Et sm Bedā. aures audiendi sunt aures cordis ⁊ sensus interiores.s.aures intelligēdi:obediendi ⁊ faciēdi q̄ iusta sunt. Innuit ꝯ triplicē auditū.s. sentiendi:intelligendi:obediendi. Prim⁹ est exterior in corpe de q̄ dicit [q̄ hz aures] Secūd⁹ interior in mēte de q̄ subdit [audiēdi] Terti⁹ vtrūq; cōplectēs de q̄ addit [audiat] primus auditus est sensitiue:secūdus intellectiue:tertius affectiue. De his dr in psal.p ordinē. Audi filia.quo ad p̄mū:et vide.q̄ ad secūdū:⁊ inclina aurē tuā:quo ad tertiū. Et in Job.auditu auris audiui te. In hoc aūt ꝙ iesus hec dicens clamabat tangit magnitudo affect⁹ eius in p̄dicādo. clamor em̄ iste signū erat magni affect⁹ in ipso. De hoc clamore xp̄i dicit Augu. Intonuit dñs iesus xp̄s clamans dictis:factis:voce:vita descēsu:ascēsu vt redeamus ad eū. Clamat surdis vt audiant:clamat dormientib⁹ vt euigilēt:clamat transeuntibus vt attendāt:clamat ignorātibus vt intelligāt:clamat errantib⁹ vt redeāt clamat pctōribus vt peniteāt. Clamauit q̄pe p̄dicando:clamauit orādo:clamauit lazarū resuscitando: clamauit tandē moriendo: quotidie in celis exīstens:clamat ad nos dicens Uenite ad me oēs q̄ laboratis ⁊ onerati estis ⁊ ego reficiā vos. Et nos miseri adhuc tātos clamores contēnim⁹. hec Aug. [Tunc dimissis turbis] q̄ eū nō interrogauerūt ⁊ secedēs a tumultib⁹ [venit i domū] vt discipuli tāq; familiares nō tā corpe q̄ discēdi voluntate q̄rētes [quare in parabolis] loq̄rer turbis cū ipsi nō caperēt ⁊ petētes vt eis parabolas exponeret. Qz em̄ percipiebāt xp̄m mistice loqui q̄sierūt intellectū ⁊ sibi exponi. Qui respōdēs ait. [Uobis] credētib⁹ vobis humilib⁹ vobis obediētib⁹ vobis mihi adherētibus ⁊ dilectis vobis mūdo abiectis et odiosis. Uobis volētib⁹ ⁊ simpliciter dignis ac vestris sequacib⁹ ad me accedētib⁹ [datū est] diuinit⁹ ⁊ ex gr̄a dei nō ex merito vestro [nosse aperte] sine parabolarū inuolutione [misteria regni dei].i. secreta ⁊ intelligētiā sacre scripture q̄ cōtinet statuta atq; decreta illi⁹ regni seu abdita ⁊ ꝓfunditatē veritatis euāgelice q̄ ducit ad regnū celeste:vl [misteriū regni celoꝝ].i. ecclie militātis sive triūphātis. Apli em̄ erāt q̄si fundatores ecclesie post xp̄z: ⁊ iō ad ipsos ptinebat scire secreta ecclie de qb⁹ erat ꝓcessus ecclie vsq; ad finē mūdi:qz ista erāt futura i diuina dispositiōe tozes ecpte ordinata:⁊ illud pōt hic vocari [misteriū clesie regni celoꝝ].i. secretū ecclie. [Ceteris aūt] q̄ foris sunt q̄ clausis sensib⁹ nō curāt itrare ⁊ cognoscere veritatē.s.vulgarib⁹ turbis sentiā scribis ⁊ phariseis incredulis nō est datū neq; cōcessum ista intelligere:⁊ ꝓpter hoc loq̄bat eis talia pabolice [vt videtes].i. videre se reputātes nō videāt sm ꝟitatē [⁊ audietes].i. intelligere se putātes [nō intelligāt] sniam interiorē. nā hec est vna causarū quare dñs loq̄bat in pabolis: vt scz veritas occultaret malis et boni ad inquirēdū exercerent in eis. Uñ sequit. [Qui hz] scz amorē verbi [dabit ei].s.intelligentia verbi amati [⁊ abūdabit].s.sensu intelligēdi:qz habentibus deuotionē ⁊ fidē datus est verus sacre scripture intellect⁹. dr em̄ in Luca ꝙ aperuit Luce eis sensum vt intelligerent scripturas: et ex xxiiij abūdātia reuelat⁹ est eis ecclie ꝓcessus. Itē [qui hz] opus [dabitur] ei intellect⁹ [⁊ abūdabit] augmēto ꝓfectus. Itez [qui habet] gratiā [dabit ei] ꝑseuerātia [et abūdabit] gl'ia:qz gratiā ⁊ gloriā dabit dñs. [Qui aūt nō hz].s.amorē verbi [id quod videt habere].s.naturali ingenio vel lr̄arū studio [auferret ab eo] qz nulla vere sapiētie gaudebit dulcedine. vnde nō habētibus fidē ⁊ deuotionē ad xp̄i doctrinā intellectus scripture veteris testamēti ablat⁹ est ꝓpter eoꝝ incredulitatē ⁊ dat⁹ est gentib⁹ ꝓpter eorū fidē. Item qui nō hz opus id qđ videtur habere.s.intelligētie auferet ab eo: qz fides sine operibus mortua est. Itē sicut auar⁹ multas hz opes et nullas:sic qui nō diuinā sapiētiā hz nullā habet: qz sm Hieron⁹. literas nescit qui sapit. Hiero. cras ignorat.sm Amb. intelligit qđ hz.i. qđ se putat habere. Seorsum autem.s.in domo

Aures audiēdi Hiero.

Beda.

Audit⁹ triplex.

Hs.xliij

Job.xlij

Augu.

Clamor dñi.

Mat.xj

Auferret

a nō hz

discipulis suis disserebat ola. vñ patet q nō solū parabolas de quibus eū interrogabāt: sed etiā alia ibidē eis exposuit lz de aliarū expositione mētio hic nō fiat. Et tunc etiā in parabolis locut⁹ est discipulis z pposuit eis tres parabolas alias a p̄dictis. In quarum

P Parabola pri ma discipulis dicta.

prima q̄ est de thesauro abscondito in agro: designat statum ecclesie sequens post p̄dictū qz diuulgata fide in orbe terrarū p̄ p̄dicatio nē sanctorū multi valentes et literati viri. vt Augu. z alij ad fidē catholicā cōuersi incepe rūt se exercere z scientiā suā adutilitatē aliarū cōuertere. Assimilatq regnū celorū. i. celestē patriā thesauro abscōdito i agro q̄ ager om nibus venditis emit vt thesaur⁹ ibidē inuē tus habeat. ager iste labor est in exercitiovi te actiue z opib⁹ oibus mie in regimine eccle sie. thesaurus aūt absconditus est premium celeste cuius diuitie nōdū omnib⁹ apparent manifeste ꝑm illō psal. q̄ magna multitudo dulcedinis tue quā abscōdisti timētibus te. Inuenit tñ ipse thesaur⁹ z si nō ad plenū qm̄ sanctorū doctrina z p̄dicatio qualis quātave sit ex magna pte declarat. hunc aūt thesaur⁹ inuentū ille abscōdit q̄ cognito q̄lis sit corde retinet z mēte diligit: eiusq nullo mō obliui scit. [Et p̄ gaudio illi⁹ vadit] pedib⁹ mētis ipsum affectando [et vendit vniuersa q̄ hz] tpalia acvoluptates carnis z desideria terre na cōtēnēdo. [Et emit agrū illū] oibus alijs dimissis in agro dñico ꝓpter celeste p̄mū la borando z totaliter celestib⁹ inhiando. Cōtē nere ꝙ secularia dz vt totū possideat et sit ei potestas vtendi thesauro cū agro: qz celestes diuitie nō nisi dāno seculi possident ab aliq.

Hs. xxx.

Virgi nū laus

C Ad laudē virginū exprimit ista parabola et sic thesaur⁹ in agro est ⁊ virginitas in carne. Circa istū thesaurū considerāda sunt tria. primū est q̄ inueniat: secundū q̄ inuent⁹ ab scondat: tertiū q̄ absconditus ceteris prepo nat. Nō aūt inuenit in luxurioſis: nō abscō ditur in vanigloriosis: nō p̄ponit in auaris: sic ergo habemus tripliter virtutē. s. virgini tatis: humilitatis z paupꝛtatis. Virginitas nouit thesaurū inuenire vt habeat: humili tas nouit thesaurū abscondere ne amittat: paupertas nouit thesaurū oib⁹ p̄ponere ne vilipēdat. In scā parabola q̄ est de marga rita declarat stat⁹ ecclesie immediate seqns precedentē: qz post statum predictum incepe runt aliqui cōtēptis mundi diuitijs z hono ribus intendere vite cōtēplatiue sicut beat⁹ benedict⁹ z alij sequentes eū in diuersis sta tib⁹ z gradib⁹ religionū. Et iste status figu rat ꝑ margaritā q̄ inuenit in cōchilijs maris qz religio fundat z nutrit in humore deuotio nis. Ista autē margarita dicit vna z p̄ciosa.

Q S. dā para bola ad disci pulos.

Marga rita.

Una: qz hominē vnit: actiua aūt vita magis diuidit: z ꝓpter hoc dr q̄ martha erat circa multa occupata: Maria ꝙo circa vnū intēta dicit etiā preciosa: quia vita contēplatiua si militer z absolute melior est q̄ actiua lz i ca su actiua sit magis fructifera: ꝓpter qō dr. Maria optimā partē elegit. Assimilat ergo [regnū celorū]. i. presentē ecclesiā [homini negociatori] qz sicut homo illevnius marga rite desiderio ola vendit z eā emit: sic et ista [inuēta vna preciosa margarita]. s. dulcedi ne vite contēplatiue [vadit] ad forū spūalū mercationū [z vēdit ola q̄ hz] ꝑ contēptū ter renoꝝ [z emit eā] p conatū z desideriū eter noꝝ. C Moraliter in hac parabola ꝓponun tur nobis tria imitanda. s. officiū sctōꝝ: stu diū moruz: desideriū eternoꝝ. Officiū notat in negociādo: studiū in q̄rendo: desideriū in operādo. Felix q̄ nouit negociari spūaliter: siue q̄tū ad statū actionis operib⁹ mie intē dendo: siue quātū ad statū pfectionis ꝑ xp̄o ola relinquēdo: siue quātū ad statū superogationis ꝑ p̄dicationē alias deo lucrificādo. Itē felix negociator qui nouit q̄rere nō noci ua sicut ambitiosi: nō inutilia sicut curiosi: sz salubria sicut scti. Itē felix q̄ inuentis bonis mercib⁹ dñi nouit lucrari: q̄ scz abijt a se per carnis mortificationē vēdidit terrā ꝑ celo p oim abrenūciationē: cōparauit eā p propꝛie volūtatis subiectionē. Et qz iste stat⁹ duratu rus est vsq ad finē mūdi: ideo nō ponit alia parabola post istā nisi illa q̄ finē mūdi signi ficat: q̄ est de sagena in mari missa. Igit qz sub parabola thesauri z margarite induxit nos ad eterne beatitudinis amorē: ꝙñr sub parabola sagene inducit nos i timorē vt ma la caueam⁹ z bona sectemur. Assimilat ꝙ [re gnū celoꝝ] qō hic notat p̄ntē ecclesiā [sage ne] qz piscatorib⁹ est cōmissa: z ꝑ eā quisq ad eternū regnū de p̄ntis seculi fluctib⁹ trahit ne eterne mortis pfundo mergat [misse in mare]. i. in mundū q̄ dr mare ꝓpter magni tudinē z ꝓpter amaritudinē [z ex oi genere piscū]. i. hoim [congregāti] scz bonoꝝ z ma lorū: quia missa in huius seculi fluctib⁹ nul lum respuit: sed malos cū bonis capit: z ois generis hoies ad veniā vocat. [Quā cū im pleta esset] quod erit in fine seculi qñ huma ni generis summa cōcluditur et numer⁹ ele ctorū implet [educētes] scz de mari et de flu ctib⁹ vite huius z trahētes ad litus vite alte rius: qz ꝑm glo. sicut mare seculū: ita lit⁹ ma ris est finis seculi [z sec⁹ lit⁹ sedētes] ꝑ imor talitatē [elegerūt bonos in vasa sua: malos aūt foras miserūt.] Nūc em̄ malos bonosq cōiter quasi pmixtos pisces sagena fidei cō tinet: sz lit⁹ indicat quos sagena eccl'ie tra hebat. Nā sicut nō distinguūtur boni pisces a malis q̄diu sagena est intra aquas: sic in eccl'ia militāte pmixti sunt mali cum bonis. Sed in fine mūdi trahent ad litus ꝑ apertū iudiciū: qz tunc erunt manifesta abscondita cordiū. Unde subditur. [Sic erit in consum-

R Parabo la. iij. Sagena

matione seculi].i.in fine mundi. Et dicitur consummatio tripliciter:vel quia tunc completus erit numerus electorum:vel quia terminabitur status meritorum:vel quia cessabit successio rerum mutabilium. [Exibunt angeli]de celo empireo ad cõuocãndum populũ iudicãdum[ꝛ separabũt malos de medio iustorum.] O ꝯ dura separatio quippe malis: qꝛ irremediabilis: qꝛ irrenocabilis. [Et mittẽs eos].ſ.malos [i.caminũ ignis] inferni torrendos ꝛ exiccandos:et sic ecclesia purgata offeret deo ꝓri sine macula et ruga tunc em̃ boni mittent invasa celestiũ mansionũ:malis separatis ꝛ detrusis in infernum. Sic introductis prudentibus virginibus et exclusis fatuis claudet ianua regni celestis. Et subdit de penis malorũ cum ꝺr. [Ibi erit fletus]pre ardore[et stridor dentiũ] pre frigore. Tunc sero mali penitebũt ꝛ ingemiscẽt sero sibi ipsis irascẽt ꝛ indignabunt ꝙ tã pti naci ꝓbitate deliquerũt. Apte in multis locis sacre scripture ꝺr de tormẽtis malorũ ne ꝙs se excuset ꝓ ignorãtiã:ꝛ totiẽs cõmemorãtur supplicia gehennalia vt sitiamus ꝛ anhelemus ad gaudia celestia. Deinde ponit cõclusio ꝓncipalis.ad hoc em̃ in ꝑdictis parabolis ꝓscriptꝰ est ꝓcessus ecclesie militantis: vt apostoli q̃ erãt ipsius fundatores post xp̃z intelligerent hmõi ꝓcessum. vñ subiungitur. [Intellexistis hec oĩa?].ſ.parabolas predictas.q.d.ad vos ꝓtinet itelligere eas. Unde glo.ſ.ad apostolos fit sermo quos nõ tm̃ vult audire vt populos:sed etiã itelligere. Et est argumentũ ꝙ nõ sufficit maioribus tm̃ audire ad faciendũ:sed oportet etiã intelligere ad docendũ. [Dicunt ei etiã].ſ.intelligim9. Deinde vtit exhortatione ad alios docendũ cũ subdit. [Ait illis:iõ oĩs scriba].i.doctor. vt em̃ dicit Augu.apostoli sunt scribe ꝛ nota rij xp̃i ꝟbũ ei9 signãtes in tabulis cordis:doctus ꝛ inspirat9 in his q̃ necessaria sunt sibi ꝛ alijs [in regno celorũ].i.in ecclesia militante. vbi tria dicit ꝙ sit doct9 ꝓ habitũ scientie: scriba ꝓ officiũ doctrine:in regno celoꝝ ꝓ meritũ vite [similis est homini patrifamilias] i.mihi.ꝛ intelligit de similitudine imitationis nõ equiparationis [q̃ ꝓfert de thesauro suo].i.de sciẽtia sua in corde abscõdita [noua ꝛ vetera].i.autoritates noui ꝛ veteris testamenti ex quibus testamentis contexta est ecclesie sagena. vt ꝯz Greg. [noua]de suauitate regni [et vetera] de terrore supplicij vt ſ.pene terreant quos p̃mia non inuitant. vel [noua]ꝓ admonitionẽ virtutũ [ꝛ vetera]ꝓ detestationẽ vitiorũ. Ex quo ꝓz ꝙ epi q̃ sunt successores apostolorũ debẽt habere noticiã vtriusq; testamenti: in cuius signũ portãt mitrã in capite cũ cornu duplici. Et bñ cõparat eũ patrifamilias: qꝛ sicut paterfamilias ꝯz pascere filios pane corpali sic iste paruulos fideles pane spũali. Portat ꝙ ꝺns discipulos ꝙ pabolas itelligãt vt alios docere sciãt: qꝛ iõ similes ei erunt si alios docebunt. ¶ Oro.

Omine iesu xp̃e fac me de veteri vita exire ne semen ꝟbi tui q̃ in meo intellectu boni ꝓpositi q̃ in meo affectu boni opis q̃ in meo actu seminasti comedat a volucribus inanis gl'ie: ne cõculset in via assiduitatis:ne areat in petra dure obstinatiõis:ꝛ ne suffocet in spinis solitudinis:sed potius in terra bona ꝛ optia cordis humilis cõpatientis ꝛ hylaris centesimũ fructũ afferat in patientia:fac ẽt me hec oĩa in parabolis dicta intelligere ꝛ facere ac ꝟbo vel saltem exemplo alios docere. Amen.

¶ De aduentu dñi in nazareth q̃ legit in synagoga eorũ ꝛ ipsi volebant ꝑcipitare eũ. Capitu.lxv.



Et factũ est cum cõsummasset iesus parabolas istas transijt inde cũ discipulis suis: ꝛ abijt per patriã illã.ſ.galileam [ꝛ docebat in synagogis eorũ]tum ꝓpter pluriũ ibi cõueniẽtiũ vtilitatẽ:tũ ꝓpter maiorem autoritatẽ [ꝛ magnificabatur] ꝓpter doctrinez miraculorũ excellentiã [ab oibus].i.plurib9 ꝛ de oi statu non tm̃ ab oibus vniuersaliter cũ multi eũ contẽnerẽt ꝛ sibi cõtradicerent. [Et venit in nazareth ꝟbi erat nutrit9]ꝛ in bethleẽ fuisset nat9. [Et] die sabbati q̃ plures cõueniebãt [intrauit ſm cõsuetudinẽ suã in synagogã] q̃ erat loc9 ecclesie ꝛ doctrine legis quibus iudei ſm ꝑceptũ legis vacare debebant in sabbatis. [Et surrexit legere] vt nõ ꝑdicaret seipsum ꝟbo suo tm̃:sed etiã testimonio sacre scripture: ꝙ nõ est legendũ in ecclesia nisi stando:psallere tm̃ possum9 sedendo [ꝛ tradit9 est ei] a ministris quorũ officiũ hoc erat [liber Esaye ꝓphete] clausus q̃ de xp̃o loquit aptius:ꝛ ſm Hiero.nõ tã ꝓpheta ꝙ euangelista est dicendus. Mistice aũt ꝯz glo.iõ tradit9 est ei liber ꝓpheticus vt oñderet esse q̃ locut9 est in prophetis ꝛ qõ oẽs ꝓphetie ad ipsum ptinẽt et in ipso implent ꝛ ꝓ ipsum aperiunt. Jtẽ vt in hoc oñderet ꝙ oẽs ꝓphete libros suos ei tradiderũt.i.illi ascripserũt q̃cq̃d dixerũt. [Et vt reuoluit].i. aperuit librũ in quo intelligere dedit se illũ esse q̃ aperiret scripturas [inuenit]nõ a casu ſz ex ꝓposito:qꝛ sciebat passus scripture loquentes de se[locũ vbi] ſm translationẽ.lxx.interptũ [erat scriptũ. Spiritus dñi sup me]ꝛc. put patebit infra. Circa qõ sciendũ ꝙ iudei expectãt illa q̃ eis ꝓmittũt in hac ꝓphetia impleri ꝓ messiam deorum

A mat.xiij mar.vj. Lu.iiij

S Tormẽta malorum.

Facere ꝛ docere decet. Augu.

Liber tradit9 Hiero. christo. Hiero.

Expectatio iu

quē expectāt futurū z toti mūdo tpaliter dña turū z educturū iudeos de captiuitate z posi turū eos in maxima gloria z honore sup oēs gētes: sed qz tps aduēt xpi trāsijt: tō xps hūc locū cōuenienter de seipso exposuit di. [Spūs dñi]. s. pris [sup me]. s. reqescit tāq ductor pceptor cui⁹ exhortationib⁹ semp obedio [ppter qđ vnxit me] id ē spūs ab instāti conceptionis plenitudine gratie in regē in pontificē in pphetā z in deitatis tabernaculū [euāgelizare]. i. bona nūciare [paupib⁹]. i. hūilib⁹ qb⁹ doctria ꝓficit: nō supbis [misit me] qđ z ipe pfecit di. beati pauperes spiritu qm ipsor est regnū celorū. ꝛp hoc [sanare] nō tm corpaliter sz z spūaliter [cōtritos corde] vulneratos a pctis z [pdicare captiuis] a diabolo pctorū cū carcere z viculis [remissionē]. s. ad penitentiā eos vocādo [z visum]. i. verā dei cognitionē [cecis]. i. gētilib⁹ excecatis p errorē [dimittere cōfractos] z depressos importabili pondere legis [in remissionē]. s. p gratiā noue legis alleuiando [pdicare annū dñi acceptū] annū. s. benignitatis: qz nūc tps acceptabile nūc dies salutis. Iste ānus ē totū tps ecclesie z spāl⁹ annus passionis xpi in q dñs placatus est hūano generi soluta emenda ꝓmi peccati [z diē retributionis] extremi iudicij sententiā cōminādo ꝛm merita vbi retribuet vnicuiq ꝛm opa sua. Tangunt autē hic sex conditiones quas dz habere pdicator vel plat⁹. Prima est miseroꝝ cōsolatio ibi [euangelizare pauperib⁹.] Secunda est penitētiū cōfortatio ibi [sanare cōtritos.] Tertia est captiuorū visitatio ibi [pdicare captiuis remissionē.] Quarta est imperitorū instructio ibi [cecis visum.] Quinta est oppressorum releuatio ibi [dimittere confractos.] Sexta est pigroꝝ excitatio ibi [pdicare ānū dñi acceptū z diē retributiōis.] Reuolutū g librū legit: qz palā locut⁹ est z oēm vitatē docuit. Et deinde plicuit librū in quo legerat i quo intelligere dedit q nō oia oib⁹ sunt pdicāda. Hoc etiā fecit ad oñendū q libri sacre scripture reuerēter tractādi sunt. Vñ z iudei hanc reuerētiā faciūt libris veteris testamēti q nullo mō iuxta illos sederēt tā alte q libri sunt positi: multo magis debem⁹ nos reuerentiā libris euāgelij exhibere q tante est reuerentie. vt ꝛm Chrisо. si euāgeliū suscipere oporteret nō lotis manib⁹ nōvtiq eligeres h facere. Ex quo ptz q xpiani sunt multū reprehendēdi q nō solū libros veteris testamenti: sed etiā noui z sacra euangelia ita irreuerēter tractāt z qñq irreuerenti⁹ q̄s libros gentiliū dānatorū seu vestes z multa alia rerū trās[eunt]. Et bñ dicit reuoluit z plicuit nec dicit aperuit z clausit: qz libri iudeorū i rotulis sunt [deditq ministro] librū plicatū: qz alijs tradidit euāgelizandi officiū z ꝓ captu audientiū cōmisit dispensandū verbū [z sedit] vt sedendo exponeret mature qđ stando legerat reuerenter z deuote. Stans g legit: qz dū nobis scripturas aperuit in carne operatus est: sed postea sedit: qz se supne quieti restituit. Et instruimur hic qz ꝓmo nobis ē sedēdū z flendū p hūilitatē pnie: deinde surgendū a vitijs p seueritatē cōscientie: tertio legēdū. i. bñ opandū z ꝓlato ēt pdicādū z postea residendū ꝓmia q̄etis expectādo: vt ea demū tuto et accipiam⁹ in quib⁹ ineternū quiescam⁹. [Et pēminē omniū in synagoga oculi erant intendentes in eū] ꝓpter efficaciā verboꝝ z aspectū hūilem z decorum: qz in facie eius quidā fulgor diuine gratie relucebat qui alios intuentium attrahebat. Fuit em pulcherrimus: vtpote virgo de virgine nō exvolūtate viri: sz ex deo natus. Fuit et eloquentissimus: z de vtroq sic ei dictū fuerat ꝓ ꝓphetā. Speciosus forma pre filijs hoim: diffusa est gratia in labijs tuis. Et pphetiā quā legerat i seipso impletā oñdens dixit ad illos: attendite z intelligite [qz hodie impleta est scriptura hec in auribus vr̄is]. s. in meipso. Impletā dicit esse scripturā: qz sicut illa pdixerat sic ipe faciebat. q. d. In me impletā z videre potestis oculis: qz ceci vident: claudi ambulāt: pauperes euangelizant: z audire etiā z intelligere auribus mētis cū vobis eā exposuerim ad me esse referendā. ¶ Conspice bene dñm quomodo humiliter suscipiens lectoris officiū benigno et placito vultu legit iter eos. vt ei ait Ambro. ita ad oia se curauit obsequia vt nec lectoris qđē aspernerēt officiū. Cōspice etiā quomodo humiliter se manifestans dicit [hodie impleta est scriptura hec in auribus vr̄is]. q. d. ego sum ille de quo loquit. Igit exēplo suo approbat officiū lectoris in hoc loco: officiuz ostiarū qñ eiecit vendentes z ementes de templo: officiū exorciste demones de obsessis corporibus expellendo: officiū acoliti siue ceroferarij se lumē mūdi oñendor dicendo. Sic ergo ptz dñm quatuor officia minorū ordinū in quatuor suis operibus exercuisse z approbasse ꝓpter qđ nullus quantūcūq magn⁹ dz dedignari minores ordines suscipere vl' eor officia exequi z exercere. subdiaconatū vero exercuit quādo linteo se pcinxit z pedes discipulorū lauit. Diaconatū exercuit qñ in cena corpus z sanguinē suū discipulis ministrauit. Presbyteratū exercuit qñ in cena panē z vinū in corp⁹ z sanguinē suū mutauit. Deinde vt pōtifex in ara crucis se obtulit. [Et oēs] i. multi de omni populo [testimoniū illi dabāt]. s. q illa scriptura esset impleta z q ipe esset ille de quo Esa. z alij pphete scripserūt z hoc erat signū veritatis: qz vt dicit Seneca. Veritatis argumentū est omnibus aliqđ videri [z mirabāt in ꝛbis gre]. i. gratiosis [q de ore eius ꝓcedebant.] Bonus em homo de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona: ergo

ℍ. cor. vl Annus.

B Predicatoris z ꝓlati conditiones lex.

Plicatio libri.

Chrisо.

Libri iuuentiū deor in rotulis.

C Pulchri tudo et ps. xliij

Lector dñs. Ambro.

Lectoris officiuz approbatum.

Officia ꝗtuorminorū ordinū, exercuit xps.

Dyaconus dñs Presby.

de theſauro gratie ꝙba gratioſa. In ipſo autē erat theſaur⁹ gratie: qz plen⁹ gratie z veritatis: de cui⁹ plenitudine nos oēs accepimus.

Phariſeorum detractio

¶ Deinde poſt atteſtationē ſimplicitū de xpo ſubdit ſcribarū z phariſeoꝝ detractio z emulatio cū ōr. Et dicebāt ſcz ſcribe z phariſei ei intuētes: dicebant intꝫ deſpectue z eū deridētes. Unī huic ſapientia hec: z in doctrina z in ꝙbis [z ꝙtutes] in opib⁹ miraculoſis. hoc dicebāt: qz nō viderāt eū literas diſcentem nec in lege itudentē: quaſi dicerēt nō habet hec a deo vl exercitij ſtudio: ſz magis habet a diabolo: qō arguūt ex infirmitate z pauptate parētū dicētes [Nōne hic ē fabri filī⁹]. i. ioſeph q̄ erat faber lignari⁹: cui⁹ ipſe putabaꝫ filī⁹: qz eū maria ioſeph deſponſata genuerat. putabaꝫ q̄dē ſz nō erat [nōne mr ei⁹ ōr maria: z fratres ei⁹]. i. cōſanguinei [z ſorores ei⁹]. i. cognate [nōne oēs apō nos ſunt:] Scōz ei cō ſuetudinē ſcripturarū p̄ ſanguine i z ꝓpinqui dñi more hebraico fratres z ſorores ei⁹ ſolent appellari [Unde hūc oia iſta:] quaſi dicerēt Si nō hz ex exercitio vel ex genere: ergo habet ex demone. z ideo ſequit [z ſcandalizabātur i eo]. i. cōturbabant z indignabātur cōſiderātes generis paupertatē z humilitatem ac ſi ſapiēs z ꝙtuoſus non poſſet de pauperib⁹ z hūilib⁹ ꝓcreari: cū poti⁹ oporteret ꝓpter hoc maxie obſtupeſcere et ipm honorare: qz maī⁹ miraculū z ap̄lior ſtupor erat q̄ de talib⁹ exñs talia loq̄baꝫ z faciebat: qz manifeſte apparebat: q̄ nō ex hūana diligētia: ſz a diuina gratia erat. Hūilia eſt dñs reſpicit: z alta a longe cognoſcit. Irrationabiliter ḡ mouebant deſpiciētes eū ꝓpter paupertatē z hūilitatē generis z attribuētes virtuti demonis q̄d debebat attribui ꝙtuti diuinitatī. Quia david q̄ fuit radix reguꝫ z eximius ꝓphetarū fuit paſtor ouiū z cultor agricole. i. ieſſe filī⁹. Sed z Moyſes legiſlator valde a ſe deficiētē habuit patrē z in plurib⁹ aliis ſimile poteris reperire a q̄b⁹ ergo oportebat ammirari dñz ab his q̄ cōtēnunt eū. Unde z hoc q̄ ꝙtatis eſt z honoris ꝓ vituperio inducūt dicētes eū fabri filiū ſeu fabrū. Sicut eñ pater p filiuꝫ in principio oia fabricauit: ſic ipe filī⁹ p quē oia facta ſunt oium fabricator exiſtit: vivere z fabri filī⁹ z faber dici poſſit. In illoꝝ ergo errore ꝙtas latet: nā vnuꝫ fabri filī⁹ erat: ſz ñ illī⁹ cui⁹ ipſi putabant: ſz fabricatoris omniū qui fabricatus eſt auroꝝ z ſolez. i. eccleſiā primitiuā z ſequētē. Magna cecitas eoruꝫ erat: qz eū in ꝙbis z factis illius xpz cognoſcere poterāt: z ñ ꝓpter generis notitiā eū cōtemnebāt: z ex paruitate generis z infirmitate carnis vocabant ab eo excludere potētiā maieſtatī. Et qz auditis famoſis miraculis ab eo frequēter in capharnaū factis: illi de nazareth indignati ſunt ꝫ eū nec credebāt miracula eius eſſe vera: ipſe intuens eorum cordia obiectionē eoꝝ ta citaꝫ ſibi ip̄i obiecit vt ad eā cōgruēter reſponderet. vñ ſubdit [Et ait illis ieſus]. ſ. ſcribis z phariſeis. [Utiqꝫ dicetis mihi] q̄ multos i capharnaū curauī [hāc ſimilitudinē]. i. obiectionem a ſimilitudine medici corporalis ad ſpūalē. ſumptā [medice cura teipſuꝫ]. i. tuos cōpatriotas: q̄b⁹ magis teneris ip̄ēdere bñficiū charitatis. Sicut enī medicus verus citi⁹ z libenti⁹ curat ſeip̄m et alios ad ſe ptinētes q̄ extraneos ita dicebāt curatio: z ei: ſi tu faceres vera miracula: citi⁹ faceres ea in ciuitate tua: z poti⁹ mī ꝓpinquos tuos q̄ inter extraneos. vñ ſubiūgit [Quāta] miracula [audiuim⁹ facta a te i capharnau fac z hic in patria tua] id eſt in tua ciuitate vbi cōcept⁹ es z nutrit⁹ tot z tāta vt credam⁹: qz q̄ facis apō alienigēas magis ōbes facere apō tuos cōpatriotas: magis eñ teneris bñficia impendere tuis cōpatriotis q̄ alienis quaſi dicāt. Multa audiuim⁹ a te facta miracula: ſz nō credimus z qō icerta vulgauit fama cū apud nos nihil tale feceris q̄b⁹ cōuenienti⁹ talia ip̄endenda erāt bñficia q̄ ceteris. Sed dñs cōſequēter reſpondēs oſtēdit q̄ nō dimittebat iter eos facere miracula ꝓpt odiū patrie vel defectū potentie: ſz ꝓpter eoꝝ incredulitatē z malicia. Unde ei ibi miracula nō faciebat: nō erat ꝓpter hī q̄ patriā ſuā deſpiceret: quā ſua cōceptiōe z educatiōe honorauerat: vel ꝓpter hī q̄ ipſe ipotēs eēt: ſz qz ipſi indigni erāt. Et ad hī inducit ſacre ſcripture exēpla. vñ ſequit [Ait aūt ieſus. Amē] id eſt vere [dico vobis: qz nemo ꝓpheta acceptꝰ eſt in patria ſua [in qua natꝰ eſt [Et i domo ſua] ex qua ſm carnem proceſſit: z hoc vt i pluribus ac cū debito honore z reuerentia. Minus eñ Helyas z ceteri ꝓphete in ſuis ciuitatib⁹ fuerūt honorati q̄ in alijs. Eſayas ſectus: Hieremias carceratꝰ z ceteri vituperati. Mos ei et pene naturale: eſt ciues ciuib⁹ inuidere: z nō ꝑſentis viri opa nec ꝙtutes cōſiderare: ſed infantie fragilitatē recordari: quaſi nō z ipſi ꝓ eoſdē etatis gradus ad maturā etatē ꝓuenirent: dū eñ ciuis z cōtribul⁹ ad alicui⁹ ꝙtutis vl probitatis eminentiā aſcēdit eiuſq̄ fama creſcit: cōciues z contribuli q̄ non ſic laudant inde grauī⁹ ſauciant z eſtimant ſe contemni ſi eis in laude z fama ꝓbitatis ꝑſertī minor genere preferatur. Hinc habemus in ioſeph exēplū reſpectu fratrū ſuorū. Unde cōtingit q̄ facilius ꝓmouent hoies in terra aliena q̄ i patria ꝓpria. Idcirco igitur nō curo patriaꝫ meaꝫ: quia ei acceptus non ſum: z qz fidē in ea nō inuenio: z mihi ſicut ceteri nō credit: tāto minus me cognoſcit quanto plꝰ ꝑ ceteris me notū habuit [z] qz nō erat acceptꝰ eis nec ei credebāt: ideo [virtutes multas]. i. ſigna z miracula [ibi facere nō poterat] nō de impotentia: ſz de incōuenientia: nō eñ conueniēs fuit: qz digni nō erāt: z cauſa ſtatiꝫ ſubdit ſcz

Dauid.

Fratres domini.

Pſalmo cxxxvij.

Cecitas phariſeorum.

Medici

Prophete in patria nemo accipit.

[ꝓpter incredulitatē eoꝝ] ꝓpter quā etiam dñs [mirabatur] qꝛ ipsum etiā p̄sentē habē tes xp̄m agnitionē suī verbis ꝛ signis eis in gerentē: nihilomin⁹ incredulꝫ pdurabāt. In hoc patet ꝙ fides maxime congeraꝯ in mira culis faciendis: qꝛ ꝓpter īcredulitatē subtra cta sunt illis: aliquas tñ virtutes ibi fecit. ſ. paucos ifirmos fideles ꝛ deuotos manibus deificis iposit⁹ curando: qō patet ex hoc ꝙ supꝛa dixerūt. vñ huic sapientia hec etc̄ tutes. Pro tāto ergo nō posse dꝛ qꝛ noluit nec decuit ꝓpter īcredulitatē eoꝝ vt negeꝯ potētia non absoluta: sꝫ ordinata accongruitat⁹ ꝛ decētie qua se disposuerāt nō factuꝝ: qꝛ non erat de cens ꝛ cōgruū ꝙ ibi miracula faceret ꝛ mul ta fides ei credētiū est meritoria de ꝓgruo qō eis fiant miracula. Ideo aūt alīq̄s ꝛtutes ibi fecit: vt fideles cōfirmaret: ꝛ infideles excusa tionē de pctō suo nō haberēt: dū opera diui nitat⁹ i eo viderēt: nec fecit multas ne infide les ampli⁹ dānarent: id est plus punirētur: dū sc̄z cōtemnerēt. vñ Chriſo. Pauca fecit si gna ne dicerēt hostis ē nobis ꝛ ꝓprios despi cit: si facta essent signa ꝛ nos vtiq̄ credidisse m⁹. ꝓpter hoc ergo fecit: vt qō sūū est ipleat: sed cōtinuit vt nō illos amplius cōdēnet. Ad sui aūt excusationē quare ipse dñs in patria sua vbi acceptus nō erat multas ꝛtutes non fecit: ostēdit exēplo Helie ꝛ Heliseī ꝙ similit ꝓphete veteres i maiori honore habebātur apud extraneos q̄z apud domesticos: ꝛꝙ plu ra miracula faciebāt apud alienos q̄z apud suos. Helias ei a iudeis expellebaꝯ ꝛ cōtēne baꝯ a gētib⁹ aūt ꝛ alienis recipiebaꝯ ꝛ hono rabaꝯ: ꝛibi miracula operabaꝯ. [Missus] ei [ad viduā i sarepta] vbe sydonie ꝓincie: recept⁹ est honorifice: ibiq̄ duo miracula fe cit: qꝛ farinaꝯ oleū nō defecitꝯ filiū vidue mor tuū sc̄z ionā prophetam suscitauit: non ergo in israel vbi multevidue erāt: sed in sydonia opabaꝯ miracula: qꝛ vidue israel nō erāt ita deuote sicut illa mulier sareptena ꝛ qꝛ helias persecutiōez patiebaꝯ i terra israel q̄ debuis set sibi esse grata et gratiosa. Sarepta vbs sydonie est i litore maris āte cui⁹ portā ostē dit loc⁹ vbi Helias venit ad viduā eiusdē vi bis: deīde est q̄dā capella: vbi erat cenaculū i quo quieuit: ꝛ ibi filiū vidue suscitauit. Qua re aūt oratiōez helye clausum est celū. ꝛ facta fames ostendit Basili⁹ dicēs. Ut em̄ aspexit ex saturitate nō modicū generari dei oppꝛo briū ꝓ famē illis ieiuniū attulit quo culpam illoꝝ que i imensuꝫ crescebat cohibuit. Non ergo nūc mirent⁹ hoies si ꝓpter eoꝝ lasciuiā fiat fames. Helyseus ēt a iudeis derisus ꝛ cōtēptus a naamā syro deuote est q̄situs quē a lepꝛa sua curauit: qꝛ deuotionē ei⁹ agnouit qui āte curationē bonus fuit: qꝛ ꝓ illā de⁹ sa lutē syrie dedit: ꝛ post curationez adhuc me liꝛ acyabde grat⁹ deo ꝛ helyseo fuit. curauit ergo alienū ꝛ gentilē: sꝫ nō cōciues ꝛ cōsortes ꝓpter eoꝝ erga deū ingratitudinē: qꝛ regnū israel declinauerat ad idolatriā colendo vi tulos aureos quos fecerat ieroboaz: si ergo isti famosissimi ꝓphete nō fuerūt accepti cō patriotis suis: nō ꝓꝑ suā sꝫ ꝓꝑ ꝓpatriotaꝝ maliciā ꝛ inuidiā: multo fortī⁹ nec minores ꝓ phete fuerūt accepti i patria sua: ex quo pa tet verū esse qō dixerat [qꝛ nemo ꝓpheta ac ceptus est in pꝛia sua] Moraliter aūt vidua de q̄ dictū est significat aiaz peccatrīcē q̄ ꝓpu ta ē āplexib⁹ spōsi sui xp̄i: modo multe vidue tales sunt i mūdo tñ ad nullaz mitīt helyas nisi ad illā q̄ est in sarepta sydonie. sarepta i terpretat īcendiū vel āgustia panis: sydonia venatio inutilis ꝛ significat aiam peccatrīcē q̄ ꝓpter hoc ꝙ cōsiderat ꝙ quicq̄d q̄rit in mū do est venatio iutilis siue diuitie siue delitie angustiant: qꝛ perdidit illū panē verū q̄ refi ciebaꝯ xp̄m sc̄z q̄ dicit: ego sum panis viuus q̄ de celo descendi: ꝛ incenditur per contēptū terrenoꝝ ꝛ desideriū supernoꝝ ad talē aiaz venit verus helyas xp̄s vt eam pascat ꝛ refi ciat cū fletib⁹ suis. i. cogitationib⁹ ꝛ affectioni bus suis. Sir naaman syrus significat pec catoꝛez eo ꝙ pctm̄ sicut lepꝛa inficiat hoiem. modo multi tales sunt in mūdo: tñ ad nullū venit heliseus nisi ad naamā syrū. Naamā interptat decoꝛus vel cōmouens me: syr⁹ sub limis ꝛ significat pctōꝛem q̄ cōmouet seipsuꝫ p cōtritionē: currit ad iordanē q̄ interpretatur riu⁹ iudicij. i. ad cōfessionē ꝛ ibi iduit gr̄e de coꝛez: ꝛ ꝙ hoc efficit ſublimis: qꝛ ꝙ hoc eleuat ad deuz ad talē venit ver⁹ heliseꝰ. i. xp̄s. [Et oēs in synagoga hec audiētes] sc̄z ꝙ eos idi gnos reputaret inter quos miracula faceret indignati sunt [ꝛ repleti ira] q̄ ex xp̄i doctri na q̄escere debebāt a malicia: ꝙ istos signifi caꝯ illi q̄ psequunt p̄dicatoꝛes et defensoꝛes veritat⁹ eo ꝙ dicunt displicētia illia. hoc aūt facto probat ꝛbū xp̄i qō dictū ē supꝛa [qꝛ non est accept⁹ ꝓpheta in patria sua] nā cū audi rēt nazareni ꝙ ꝓpheta⁹ ꝓphetā se cōparabat ꝛ qꝛ eos de īcredulitate notabat ꝛ deuotionē gētiū q̄s vt canes abominabāt deuotiōi eoꝝ p̄ferebat: creuit zelus: creuit ira: creuit inui dia: ꝛ qō dñs de eis dixerat ꝛ testabaꝯ ꝛbo h̄ ipsi ostēdūt ꝛ testaꝯ facto mala ꝓ bonis re tribuēdo. vñ [surrexerūt] ꝛ eū tanq̄z dignum morte extra ciuitatē suā nazareth eiecerūt vt illū interficerēt. vñ dicit Ambro. Nō mirū si p diderūt salutē q̄ de finib⁹ suis eiecerūt salua toꝛē. Dñs aūt q̄ docuerat exēplo sui: oīb⁹ oīa fieri: nec volentes repudiat: nec inuitos alli gat: nec eiiciētib⁹ reluctat: nec rogantib⁹ deest ꝛ duxerūt illū vsq̄ ad superciliū montis sup quem edificata erat ciuitas eoꝝ vt precipita rēt eū. Nazareth q̄dē edificata erat sup mōtē: sed nō in cacumine. vnde extra ciuitatem ad cacumē duxerūt eū ad precipitanduz. In

Fidei augmentatio.

Chriſo.

Sarepta.

Helye oratiōe clausuz celum. Basili⁹.

Helysei derisio. iiij. reg. ij. ꝛ. iiij. Reg. v.

Moraliter

naamā.

Ambro.

Beda. quo fm Bedā. iudei discipuli prioꝛes diabolo magistro suo oñdunt: qꝛ ille verbo tētans ait. Mitte te deoꝛ: iſti facto de supcilio mōtis eū mittere ꝛ p̄cipitare conabāt. ¶ Jesus

Potētia christi. aūt virtute diuinitatis q̄ poterat se fuare: ille sū qñ volebat: trāsiens p mediū illoꝝ ibat et descēdit de mōte nōvisus ab eis quos desere bat mēte furētiū subito p deū mutata vel obstupefacta. Etem̄ qñ vult capit: qñ vult labitur: qñ vult suspēdit: qñ vult nō tenet. Quia capit ꝛ tenet a paucis: volūtatis est q̄ a populo nō tenet: sed trāsit maiestatis est. nō g̃ resistit nec se vindicat docēs nos in hoc vt nō q̄ram⁹ vindictā de iniurijs nobis factis: sz p mediū inimicoꝝ trāsiens canes hincinde latrantes ꝓtēnit malēs eos sanare q̄ꝫ pdere: vt cassatam vidētes suā nequitiā deinde desisterent ab ei⁹ morte. Tūc em̄ euadere voluit: qꝛ pnte locū adhuc illis reseruabat: ꝛ qꝛ nondū hoꝛa passionis ei⁹ venerat: nec tūc in loco passionis erat: ꝛ qꝛ hoc gen⁹ mortis (q̄ crucifigēdus p̄conizabat) nō elegerat. Adhuc ibi oñ-

Precipitiū dñi ꝛ dic̄ loc⁹ q̄ oꝛ p̄cipitiū ꝛ saltus dñi. s. p miliare

saltus. a nazareth ꝫ meridiē ꝫ ihesus hierusalē. vbi ꝛz

Beda. Beda. Cū dñs de manibus illoꝝ elapsus p mediū illoꝝ de rupe descēderet: atq; in ipsa rupe latere vellet subito ad tactū dñice vestis saxū illud subterfugit ꝛ instar cere resolutū quēdā sinū q̄ dñicū corp⁹ reciperet effecit: tāte vtiq; capacitatis quante ipsum dñicū corpus extitit quātitatis in q̄ vestigia pedū ꝛ vni uersa lineamenta ꝛ ruge vestis q̄ a tergo dñi fuer ā t veluti de manu sculptoris impressa seruant. Saxea duricies sub descendēte recedit ꝛ q̄si nolens ledere ei cēdit ꝛ sub pede pressa emollescit. Mira res. Lapis emollescit ꝛ ipe hō emolliri nescit: ꝛz lapides cit: agnoscit dñm lapis emollit⁹: ꝛ ipse hō a q̄ erat cognoscēd⁹ erat fortī⁹. Et notandū q̄ quatuoꝛ modis est domino moꝛs intentata. quidam em̄ tentauerunt eum perimere gladio sicut herodes. quidam precipitio sicut hic nazareni. quidā lapidatione sicut in templo iudei: quidā cruci fixiōe sicut in passiōe etiā iudei adhuc ēt xp̃s spūal'r crucifigit i nr̃a recidiuatiōe: lapidat in nr̃a obduratiōe: p̄cipitat i nr̃a desp̄atione gladio p̄imit in blasphematione. ¶ Oro.

O mine ihesu xp̃e qui sic ad oia te humiliasti obsequia: vt nec officiū lectoris suscipere dedignareris ac tādē post doctrine bñficiū nazarenis humiliter impensum mala p bonis patiēter recepisti cū te ab ipsis p̄cipitare te volentibus duci sine resistentia p̄misisti: da mihi bone ihesu hanc gratiā: vt te imitando ad oia humilitatis obsequia me curuare appetā ꝛ paratū gaudenter exhibeā. da etiā mihi iniurias patienter tolerare ꝛ de ipsis vindictā nō quere: oēsq; meos aduersarios ex corde diligere ꝛ eis beneficia exhibere. Amen.

¶ De decollatione Johannis baptiste. Capitu. lxvj.



Post hec autem imminente paschali festiuitate passio ꝛ moꝛs ioh̃ā. baē subsecuta: ꝛ ponit motiuū continēs multiplicē culpā. Herodias em̄ timēs ne p̄dicatiōe iohānis herodes peniteret ꝛ ipsam fratri redderet cū quo nō sine periculo remaneret: nō cogitauit modū quo interficeret iohānes absq; seditione populi: et herodes cōscius fuit eiusdē doli. [Cū igit herodes] tetrarcha q̄ aliq̄n rex oꝛ nō a regia dignitate sz a regēdi officio: die natalis sui celebraret coꝛā p̄cipib⁹ ꝛ primis galilee [saltauit filia herodiade]. i. tripudiauit [in medio] vt videret ab oib⁹: ꝛ hoc fuit ex dispositione mr̃is ꝛ herodis [ꝛ placuit herodi] quod tñ ꝛberet erubescere: qꝛ signū fuit ipudice filie ꝛ dissolute [ꝛ cū iuramēto p̄misit ei dare q̄cq̄d ab eo peteret] ꝛz Hiero. ad hoc forte iurauit: vt occasionē apparentē ad occidendū iohānē ꝛ reprimendū populi seditionē haberet: vt videret facere inuit⁹ qō faciebat spōtane⁹. Et p̄monita a mr̃e petijt p munere dari in disco i. scutella caput iohānis bapti. est em̄ in hoc loco discus vas rotūdū desup extēsum: qñq; etiā mensa inferioꝛ discus oꝛ. ꝛ aliq̄n mappa seu mensale disc⁹ appellat. vñ ꝛ alia dicunt petro apparuisse in disco q̄ i actibus ap̃loꝝ linteū vocat. vñ Chri. Hec est mulier antiq̃ malitia q̄ adā eiecit de paradisi delitijs. hec celestes hoies facit terrenos. hec hūanū genus mersit in infernū. hec vitā abstulit mūdo ꝓpter vni⁹ arboris pomū. hec malū fecit qō hoies inducit ad mortē. hec inuenit verū laboꝛē ꝛ p̄ssurā q̄ nūc occidit baptistā: delicit puericiā: pdit iuuētutē: alliciat ꝛ inꝺetat moꝛ tuā senectutē. [Et cōtristat⁹ est rex] simulatione nō vere vt postea videret implere coactus qō disposuerat facere voluntari⁹. Dr̃ g cōtristatus. i. tristari visus. qꝛ fm Bedā. Dis simulatoꝛ mētis sue tristiciā p̄ferebat in facie cū tñ leticiā haberet in mēte. scel⁹ excusabat iuramento vt sub occasione pietatis magis ipius fieret ꝛ iō p ipsum herodē significant illi q̄ sub specie religiositatis machināt opus facere malignitatis: p herodiade vero significat luxuria: p saltatricē dissolutio libidinosa: p quas iohānis. i. hois gratioſi frequenter ꝓcurat moꝛs spiritualis ꝛ aliq̄n coꝛporalis. Rex ꝛo noluit eā cōtristare [ꝓpter iusiurādū] qō tñ nō erat obseruandū. qꝛ fm Jsidoꝛū. Nō est iuramentū obseruandū vbi malū icaute p̄mittit ꝛ in malis ꝓmissis rescinde da ē fides. q. d. rex. Non est ex malitia qō

Matheꝰ. xiiij. ꝛmar. vj

Jurātio herodis Hiero.

Chriſo.

B Herodis dissimulatio.

Beda.

Jsidoꝛ⁹.

ego facio sed [ppter iusturandū] qō nō grē
di nō lz. fuit em̄ dolosus in ꝓmittendo ⁊ sacri
legus in soluēdo [⁊ ppter simul recūbētes]
cor̄ā qb⁹ publice iurauerat vt oēs fierēt sce-
leris sui cōsortes nō correptores nō resistēn-
tes. Ecce ꝯ de facili pctm̄ trāsit de vno in oēs
similiter etiā q̄ ludū ⁊ spectaculū illō incipie
bāt cōsortes sceleris cū facientib⁹ fiebāt. Nā
Chriso. ſm Chri. Sicut si non essent inspectores non
Spectā tiū scel⁹. vtiq; essent q̄ talia exercerēt ita q; sunt ⁊ ipsi
eor̄ū q̄ fiūt ignem vel scandalū sentiūt. O ꝯ
multi subditi hodie pciduntur in cōscientia ⁊
alia ppter p̄sidentiū facta minus iusta. [Mi
sitq; spiculatorē] q̄ ex officio portabat spicu-
lū q̄ amputabant capita dānatorū [⁊ decolla
uit iohānē in carcere] occulte ꝓuitanda ppt̄
seditione [⁊ attulit caput ei⁹ in disco] cruētas
epulas in luxuriosum cōuiuiū ⁊ tā digno fer
culo indignū [⁊ dedit illud puelle] in p̄miū
saltatiōis sue [⁊ puella dedit] i ludibriū m̄ri
sue: vt illi mortuo illuderet q̄ suū incestū re-
prehēderat: ⁊ vt in sua ptāte linguā haberet
q̄ illicitas nuptias arguebat. Ecce q̄tor cru
Crude- liaq̄tor delia. magna em̄ crudelitas q; sanctū caput
in decol est decollatū. maior q; allatū ⁊ homicidium
latione oītatū: ⁊ adhuc maior q; saltatrici datū: sed
bapti. maxima q; in ptātē adultere assignatū. Con
uiuāte itaq; herode pauloante horā diei no
nā sctūs iohānes bap. decollat⁹i custodia cla
mando voce magna. Dñe de⁹ me⁹ tibi cōmē
do spm̄ meū: ⁊ nudū sub aere admodū despe
ctiue iacuit: expositis spectaculis donec tolle
ret a discipulis: ꝓ hoc q; in cōuiuio iussus ē
iohānes decollari ad saltatricis ⁊ sue matris
adultere petitionē oñdit q; multa mala fiunt
Eccleſia ppter crapulā ⁊ mulierū malicia. vnde in ec
stici. xix clesiastico. Vinum ⁊ mulieres apostatare fa
Remig. ciunt sapientes. ſm Remig. in herode min⁹
pctm̄ factū est causa maioris pcti. Nāq; libi
dinosam voluntatē nō extinxit iō vsq; ad lu-
xuriā puenit ⁊ q; luxuriā nō coercuit ad rea-
tū homicidij descēdit. Sed ꝑ herodis impie
tatē q̄ iohānē ppter veritatē decollauerat et
insepultū religrat cōmendat discipulorū reli
giosa ⁊ officiosa pietas: q; hoc audito vene-
rūt ⁊ tulerūt corp⁹ ei⁹ de carcere qō rex ipsis
reddi iussit: ⁊ sepelierūt illud reuerēter vt de
cuit: ⁊ veniētes nūciauerūt iesu. s. passionē io
¶ hānis ac ēt opa ⁊ doctrinā. In oīb⁹ ꝙo oñdūt
Discipu discipuli deuotionē suā ad magistrū ⁊ q; ve-
lorū io nerūt velocit ⁊ tulerūt reuerenter [⁊ sepelierūt]
hānis ⁊ humaniter [⁊ q; nūciauerūt] cōpatiēter. Isti
uotio. erant discipuli iohānis q̄ ad xp̄i discipulatū
transierūt. huiꝰ em̄ pietatis officio trāsire in
Chriso. xp̄i societatē meruerūt. vñ Chri. Tu aūt mi-
De loco hi intende q̄r discipuli iohānis iā magis fa
necis io miliares facti sunt iesu. Jp̄i em̄ sunt q̄ annū
hannis ciauerūt qō factū est de iohanne ⁊ vniuersos
Hiero. dimittentes ad ipsum cōfugiūt. ſm Hiero. et
Josephū. Johānes occisus est in sebasteye de
palestine q̄ olim dicta est samaria. vbi hero-
des fecerat domū regiā: sed sepultus est in
matheronta oppido arabie trās iordanē in
sorte duarū tribuū ⁊ dimidie. Sed hoc videt
cōtrariū ecclesiastice hystorie in qua dr q; in
matheronta sit occisus: sz in sebaste sepult⁹.
Caput Caput vero fecit herodias in hierusalē tran
iohānis ri ⁊ ibidē iuxta herodis habitaculū caute se
peliri: timēs ne ꝓpheta resurgeret si cū cor
pore caput sepultū esset: qō postea reuelatiōe
beati iohānis duo monachi inuenerūt saccis
cilicinis inuolutū vestib⁹ (vt estimat) qb⁹ in
deserto fuerat indut⁹ ⁊ in hierusalē inter he
liseū ⁊ abdyā ꝓphetas fuit sepult⁹. Decollā
tus est aūt iohānes nō eo die q̄ decollationis Decol-
eius festiuitas celebrat: sed circa dies azimo lationis
rū pasche iudeorū in āno passionē xp̄i p̄cedē iohānis
te cū iāyno āno stetisset in carcere. Oportuit dies.
aūt vt ꝓpter dñica sacramenta passiōis ⁊ re
surrectiōis xp̄i minor. s. iohānes cederet ma
iori. s. xp̄o ⁊ ob h̄ decollatiōis festiuitas fuit
alio tpe fieri istituta. s. eo die q̄ caput ei⁹ inuē
tū: est siue elenatū. vñ ait Augu. Factū est io- Augu.
hanni qō ipe p̄dixerat. De dño aūt iesu xp̄o
dixerat: illū oportet crescere: me aūt minui.
Jste minutus est in capite: ille creuit i cruce. Joh. iij.
ſm Grego. Decollatio iohānis minorationē Grego.
fame illi⁹ qua xp̄s a pplo credebat insinuat
sicut exaltatio saluatoris i cruce pfectū desi
gnabat fidei: qr ipe q̄ p̄us a turbis ꝓpheta
ē credebat: dñs ꝓphetarū ⁊ dei fili⁹ a cūctis
fidelib⁹ est agnit⁹. Cūm iohannes quē oporte-
bat minui cū diurnū lumē decrescere incepit
nat⁹ est: dñs aūt eo tēpore q̄ dies crescere in-
cepit. Ubi Hiero. Hoc iuxta literā factū sit: Hiero.
nos aūt vsq; hodie cernim⁹ i capite iohānis
ꝓphete iudeos xp̄m q̄ caput ē ꝓphetar̄ pdi
disse. Et iterū caput legis qō est xp̄s de corpe
abscindit ꝓprio. i. iudaico populo ⁊ dat gēti
li puelle. i. romane ecclesie: ⁊ puella dat m̄ri
sue adultere. i. synagoge credituræ in fine.
Corp⁹ iohānis sepelit: caput i disco collocat:
ifa hūata tegit spūs in altari honorat: ac su
mit. hec Hie. Johānē etiā incarcerat qñ ds
dona gratie q̄ hz ad terrena deflectit: aufert
ei caput qñ bona q̄ hz de se nō a deo habere
p̄sumit. ¶ Cōspice nunc iohannē reuerenter
qualiter ad iussum vili spiculatoris collū pa Medita
rat: humiliter genua flectit: ⁊ grās deo agēs tio.
ceruicē extendit ⁊ patiēter ictus sustinet q̄s
q; caput totaliter abscindat. Sanctus g̃ dñi
p̄cursor qui ante faciē eius baptismū i squa
p̄parauerat: baptizando ⁊ baptismum in la
chrymis cōpunctionis predicando modo pre
parat baptismū in sanguine passiōis morie
do: ecce qūo vadit iohānes amicus intimus
dñi iesu ⁊ cōsanguineus ac dei maxim⁹ secre-
tarius: ⁊ qualiter talis ⁊ tātus vir imperāte
neqtia ac si esset vilissimus malefactor occu
buit. O ipietas: o crudelitas iustus decolla-

tur: fit caput ei⁹ preciū saluatiōis: i disco affer
tur: cōuiuātib⁹ apponit magnū quidē ferc-
Chriso. lum: ꝫ horribile ad videndū. vñ Chriso. Ho
Johan. die nobis iohānis ꝓtus: herodis feritas cū
laus. ferit cōcussa sūt viscera corda tremuerūt: calre
ligauit visus: hebuit intellectus: aufugit au
dit⁹ aut q̄d cōstat in sensib⁹ hūanis q̄n ꝓtutū
magnitudinē operit criminū magnitudo. Jo
hānes stola ꝓtutū: magisteriū vite: sanctita-
tis forma: norma iusticie: ꝓginitatis speculū
pudicitie titul⁹: castitatis exēplū: penitentie
via: pctōrū venia: fidei disciplina. Johannes
maior hoīe par āgelis: legis sūma euangelij
sanctio: apostolor vox: silentiū pphetarū: lu
cerna mūdi p̄cursor iudicis: xp̄i mediator te-
stis dñi tot⁹ medi⁹ trinitatis. Et hic tāt⁹ dar
E. icestui: tradit adultere: adūcit saltatrici. Me
Johan- rito ergo cōcussa sunt viscera: corda tremue
nis inno runt. Et iterū. De⁹ aūt sustinuit z iustū āpli⁹
centis coronans: z his q̄ postea iniuste patiunt mul
tam dereliquēs mutigationē. Audiam⁹ igit q̄
cūq; in virtute viuentes mala patimur a p-
nicio sis hoīb⁹: etē deus tūc sustinuit eū qui
in heremo: eū q̄ in zona pellicea: eū qui in ci-
licino vestimēto eū q̄ ꝓpheta ꝓpheta⁹ minor
erat: eū qui nullū maiorē habebat occidi a
puella incōtinēte z corrupta meretrice: z hoc
leges defendētē diuinas. Hec itaq; cogitātes
feram⁹ vniuersa viriliꝫ q̄cūq; patimur. Quis
enī nō vtiq; horresceret sacrū illud caput san
guine stillās vidēs in cena prepositū. Si enī
nos audientes hec horrescimus quid dignū
erat visum illū tunc operari. Quid patī eos
q̄ simul recūbebant nouiter occisi capitis san
guinē stillantē vidētes in medio quinq;. Sed
non iniquus herodes neq; abhominabilior
eo mulier neq; sanguinis voratrix: illa passa
est aliq̄dob spectaculū istud. hec Chriso. vñ
Grego. z Grego. Nō sine ammiratiōe grauissima per
pēdo⁹ q. ille pphetie spiritu ītra matris vterū
replet⁹ quo inter natos mulierū nemo maior
surrexit: ab inīcis in carcerē mittit: z p puel-
le saltu capite truncat z vir tante sanctitatis
prisu turpiū morit. Nūq̄d nā credim⁹ aliq̄d
fuisse in ei⁹ vita q̄ illa sic despecta mors ter-
geret. Sed q̄n illevel, in cibo peccauit q̄ locu
stas solūmodo z mel siluestre edit q̄n conuer
satiōe sua offēdere potuit q̄ de heremo nō re
cessit. Quid est q̄ oipotēs de⁹ sic vehemēter i
ḣ seculo despicit q̄s sic sublimiter āte scl'a, ele
git nisi q̄ pietati fideliū patet q̄n idcirco sic
eos p̄mit i infimis q; videt quō remuneret i
summis z foras vsq; ad despectū deiicit: q; in
tus ad icōprehensibilia pducit. Hinc ḡ vnus-
quisq; colligat q̄d illic passuri sint q̄s repro-
bat si sic cruciat quos amat. ḣ Grego. Mortu⁹
est igit iohānes p xp̄o: q; p ꝛitate. vñ Grego.
Martyr Neq; enī baptista iohānes de confessiōe xp̄i
iohānes ꝫ de iusticie veritate requisit⁹ occubuit: ꝫ q;
Grego. xp̄s est ꝓtus idcirco vsq; ad mortē p xp̄o sc̄z

p veritate puenit. Ex quo patet q; nō solū p
fide sed etiā pveritate iusticie martyr q̄s'efficit. vñ dicit Aug. q; cū mors p veritate iusti- Augu.
cie suscipit martyres facit. vñ z i ecclesiastico ecch. iiij
bi. Certa vsq; ad mortē p iusticia. Martyrez Martyr
enī nō facit pena sz causa. i. mors ꝓpter xp̄m fit multi
suscepta. Cubi nota q; multis de causis pōt pliciter.
quis martyr fieri. s. p iusticia vt abel: p lege
vt machabei: p assertione veritatis vt esaias
z hieremias p arguitione pcti vel etiā asser
tiōe veritat⁹ vt iohā. bap. p salute pplī vt xp̄s
p fide xp̄i vt stephanus: p xp̄o vt inocentes
pro libertate ecclesie vt Thomas cāturien-
sis. Et nō solū mors ꝓ veritate z alijs p̄dictis
causis suscepta: sz etiā vera in aduersis patiē
tia martyrē facit. vñ Greg. Duo quippe sunt Grego.
martyriū gña. vnuz in mēte: aliud in mente si
mul z actione. Itaq; sine ferro martyres esse F
possum⁹ si patiētiā veraciter in aio custodi- Patien-
mus. Patiētia aūt vera ꝫ eūdē Greg. ē iniu- tia vera
rias fortiter sustinere z postea vindictaz non
q̄rere: sz ex corde ei q̄ mala irrogat ignoscere
z ꝛ eum nullo dolore moderi. Ille enīz vera
citer patiēs est qui z ipsum amat quē portat
nā tolerare z odisse nō est virt⁹ mansuetudi-
nis: sed velamētū furoris. vt etiā dicit Berñ. Berñ.
Vera patiētia est pati vel agere ꝛ q̄d libeat: Chriso.
sed nō ꝓter q̄d liceat. Insup ꝫ Chris. Mar- Martyr-
tyriū nō sola sanguinis effusione: sz z abstinē riū pfec-
tia pctōrū z exercitatiōe p̄ceptoꝛ dei pficitur. tum.
vñ z Berñ. Semp xp̄iani psecutionē patiunt. Berñ.
Ola que in mundo sunt psequūtur xp̄ianuz.
Si comedero paululū z corpusculū meū fue
rit robustū sanitas corporis mei psequit ani
mā meā. Quocūq; me vertero psecutio mihi
est. Si videro mulierē oculus me⁹ psequitur
me. cupit enī interficere animā meā. Si vide
ro diuitias si any: si possessiones: si delitias
corporales: si pulchra vestimēta: q̄cūq; vide
ro psequit animā meā. Adolescentulū libido
psequitur. Nō putemus tm̄ in effusione san
guinis esse martyriuz xp̄ianis ac religiosis.
Si ergo sunt martyria in pacis tēpore sunt z
negationes. Ego hodie qui videor monach⁹
si rupero ꝓpositū meū xp̄m negaui. Et si
in pace xp̄m nego in persecutione quid face-
rem. hoc ergo dico q; oīni tpe sunt martyria
sunt⁹ psecutiones. hec Berñ. Sicut ergo patiē
ter sufferre debemus iniurias ab alijs i nos
delatas: ita z tribulationes infirmitatū z pe
nas que nobis eueniūt patienter sufferre ne
cesse est. Multis enī calamitatum tentationi Tenta-
bus mētes bonorum pulsantur z multis mo- tionum
dis a diabolo tentātur. Sed nō amplius ten pulsatio
tat eos q̄m dei voluntas permittit z il nolens
tamē vtilitati eorū seruit quādo eos tentatio
nibus suis nō decipit: sed poti⁹ erudit. Tētat
aūt eos aliquādo per stimulos paupertatis:
z cū per stimulos paupertatis nō potest eos
mouere diuitias adhibet ad seducendum:

ꝛ dū per cōtumelias ꝛ opprobria nō prevalet laudes ꝛ gloriā adhibet. Si per salutē corporis nō pōt: egritudines mittit: et dū per delectationes seducere eos nō pōt: per molestias quę ꝫ votum eueniunt eos conatur subuertere. Infirmitates ꝺo etiam quasdā aduersus eos qui tentādi sunt adhibet vt p eas pusillanimes faciens cōturbet charitatē eoꝝ quam habent ad deū. Sed ꝙuis cōcitatur corpus ꝛ febribus validissimis inflāmet insuper etiā si intolerabili cōtritione affligatur quisquis es q̄ hec sustines recordare futuri seculi penas ꝛ eternū ignē ꝛ ꝑpetua tormenta: ꝛ hec cogitans nō deficies ad ea q̄ in presenti contingunt. Insuper etiā gaude: qꝛ visitauit te deꝰ. Quē enim diligit deꝰ corripit ꝛ flagellat oēm filiuꝫ quē recipit exulta vidēs cui similis factus es. Nā Paulo apostolo simile donū accipere meruisti qui dixit. Libēter gloriabor in infirmitatibꝰ meis: vt inhabitet in me virtꝰ xp̄i. Et rursuꝫ. Qñ em̄ infirmor: tunc fortior sum ꝛ potens. Si frigore si febribus castigaris memor esto: qđ scriptura dicit. Trāsiuimꝰ p̄ ignē ꝛ aquā: qꝛ residuū est vt inducaris i refrigerīū Clama ēt cū ꝓpheta. In tribulatiōe dilatasti me. ꝓfectꝰ em̄ eris p himōi tribulationes. Si forte amittis oculos nō feras graui ꝛ extolētie em̄ instrumētū amisisti: ꝫ interioribus oculis gloriā dei speculari stude. Surdꝰ factꝰ es nō cōtristeris qꝛ auditū vanū amisisti. Manꝰ tue ex aliq̄ passiōe debilitate sunt: ꝫ interiores paratas habeas aduersus inimici tētatiōes. Infirmitas totū corpꝰ tuū tenet: ꝫ interiori hoi sanitas crescit. Nihil em̄ aliud est egritudo corporis q̄ꝫ sanitas mentiꝫ: si infirmitas talis tibi fuerit: vt nō possis stare adiorandū ꝛ psallendū nō cōtristeris inde: qꝛ ipsa infirmitas orat p te si ieiunas nō tibi ueniat occasionē dicēdo: qꝛ grauatꝰ in egritudinē incurristi: qm̄ ꝛ q̄ nō ieiunant similes egritudines incurrūt. Inchoasti aliq̄d boni nō renoceris p impedimenta inimici: qm̄ ieunia ꝛ labores nobis cōstituti sunt ꝑpt turpes delectatiōes. ꝫ oia nobis ꝓficiūt ad destruēda corporis desideria. Quapropter discat nō murmurare q̄ patit si ignorat cur patit ꝛ p ꝫ iuste se pati arbitret q̄ ab illo iudicat: cuius nūq̄ iudicia iiusta sunt. Qui ergo i flagellis murmurat iusticiā iudicātis accusat. Qui ꝺo iuste recognoscit a iusto iudice pati qđ sustinet: etiā si cāꝫ p qua patit ignoret: p hoc iam iustificat p qđ seipsum accusat ꝛ dei iusticiā laudat. Igit p xp̄o: p fide: p ꝟitate: pro iusticia viriliter vsq̄ ad mortē certemꝰ: ꝛ ad sufferēdū p deo patiēter aduersa nos quotidie p̄parem⁹. Et ideo martyres maxime cōmēdantur: qꝛ plura sustinuerūt ꝓpt amorē dei tētationes ꝫ humanā volūtatē. vñ Eleazar dum plazime cōgis perimeret ingemuit ꝛ dixit. Tu qui habes sciētiā sanctaꝫ manifeste scis tu qꝛ cuꝫ a morte possem liberari duros corpis sustineo dolores: p̄m aiam ꝺo ꝓpter amorē tuū libenter hec patior. In martyrio em̄ nō debetur p̄miū ꝫ hoc q̄ ab exterioꝛ infligit: sed p̄m hoc quod p xp̄o voluntarie sustinet: qꝛ nō meremur nisi per ea que sunt in nobis: ꝛ non p ea que sunt extra nos: sicut nec demeremur nisi p ea que sunt intra nos. Quāto aūt illud qđ quis sustinet volūtarie difficilius est voluntati sustinere tāto volūtas q̄ ꝓpter xp̄m illud sustinet ostendit firmius in xp̄o fixa esse: ꝛ tō excellētius et p̄miū debet. ¶ Ad effectū ꝙp pe merēdi tria valent. Primuꝫ est difficultas opis qđ patet in martyrio. qꝛ vt ait Hie. Maioris meriti est aduersa patiēter tolerari ꝙm bonis opib⁹ iudare. Sēm est p̄optitudo voluntatis: qꝛ p̄m apostolū. Hilarē datorem diligit deꝰ. Et ꝫ Aug. Nemo inuitꝰ bñ facit etiā si bonū sit qđ facit. Tertium est magnitudo charitatis: qꝛ ipsa charitas pondꝰ ē sanctarū rū p̄m q̄ oia que in tēplo erāt ponderabant. Et ideo opus tātū i cōspectu iudicis pōderat ꝙtū amor vñ ꝓcedit opa aūt bona meritoria sunt tria scz vite eterne: augmenti gratie: remissiōis pene. Primū scz substātiale. Premiū vite eterne respondet radici opis scz charitati. Premiū ꝺo accidētale. s. augmentū gratie respōdet generi opis: qꝛ operibꝰ excellentibꝰ ꝛ operiꝰ supererogatiōis meremur maiꝰ augmentū gratie q̄ꝫ operibꝰ aliis. Remissio autem pene respondet penalitati operis. nam opera q̄ magis sunt penalia magis sunt meritoria remissiōis pene. Est em̄ regula i theologia q̄ pena pene est resolutoria. Sanctoꝝ igitur pugnā ꝛ patientiā āte oculos ponam⁹ vt singula nobis aduersa ꝛ ꝫria faciamus: p deo libentius aūt patiamur. vñ Greg. Labores p̄cedētium sanctoꝝ recolam⁹ ꝛ non erunt grauia q̄ toleramus. vñ ꝛ Chriso. Sanctorum luctamina in corde nostro: ficut in tabula describamus: ꝛ assidue meditemur ꝫ omnē spiritualiū inimicoꝝ armaturā: ꝛ eoꝝ patiētiā nobis ꝓponamus ad exēplū inuicte ꝟtutis: vt istic emulantes fortitudinē illorū similiter illic eorum coronā possim⁹ adipisci. Quantaꝫ illi patientiā in periculis corporalib⁹ ostēderūt tantā nos in passionib⁹ irrationabilibus cōtinentiaꝫ demonstremus id est ꝫ iram vel auariciā: vel inanis gl'ie ꝓcupiscētiā ꝛ hmōi diuino timore munitus sensib⁹ repugnātes: ꝛ consilia figmēta diaboli destruētes in nobis. Si em̄ cupiditatū ꝛ vitioꝝ hmōi ignes vicerimus sicut illi tyrānidis ignē vicerūt poterim⁹ iuxta ipsos pari gl'ia constituti siles haberi. ꝛ iterū. Speculū est ꝛ spūale bonoꝝ virorum memoria ꝛ btē vite ipsoꝝ hystoria: ꝛ scriptura rū lectio: ꝛ q̄ꝫ deo date sunt leges. Et si volue ris semel solū inspicere ad sctoꝝ illoꝝ imagines ꝛ turpitudinē videbis mētis tue vidēs nullo indigebis alio in liberationem sordis

Merēditres causę. Greg. ij. Cori. xi. Augusti. Leuitici xxvij. Opera bona. Premiū duplex. Memoria sanctorum Chriso. Specu lum spirituale.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

hui⁹. Et em̃ in hoc vtile est nobis speculū⁊ facilē facit trāspositionē. Neq̃ em̃ mōstrat deformitatē solū: sz trāsponit eā ad pulchritudinē ieffabilē si voluerim⁹. hec Chri. vñ etiā Aug. xp̃m alo attēde: attēde apl̃os: attende alio tot martyr̄ milia. Ibi videbis nō solū viros: sz ēt femīas postremo pueros⁊ puellas nec ip̄rudētia decipi: nec iniq̃tate puerti: nec piculoꝝ timore frāgi: nec seculi amore corrū pi. Ita te nō inuenietē q̃d excuses nō solū p̄ceptoꝝ inevitabilis rectitudo: sz etiā exēplorū innūerabilis mīrtitudo circūdabit. hec Aug.

Augu.

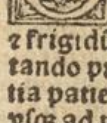
Induratio nr̄a. Greg.

Sz ve nobis miseris q̃ nec flectimur p̄ceptis: nec monemur exēplis. vt em̃ ait Greg. Nos plerūq̃ a bono ope r̄oa reuocāt sctōs viros a sctā intētiōe frāgere: nec tormēta potuerūt nos ad p̄cepta dñica largiri: nr̄a saltē superflua nolum⁹: sancti nō solū deo suā substātiā cōtulerūt: sz p illo etiā ꝓpriā carnē dederūt. ℍ Greg. Et magna q̃dē alacritate hoc multi fecerūt⁊ illā horā tāq̃ ad nuptias inuitati expectauerūt. vñ Isaac abbas sirie dicit de mīlitis martyrib⁹ q̃ in hac die qua p̄stolabant coronā p̄cipere martyrij si p̄sciebāt hoc est ex reuelatione vel ab aliquo amico suo i illa nocte aliq̃d nō gustabāt: sz a sero vsq̃ ad mane stabant vigilātes in oratione glorificātes deū in psalmis⁊ hymnis⁊ cāticis spūalibus⁊ in leticia⁊ exultatione sperabāt horā illaz sicut illi qui sunt ad nuptias p̄parati p̄stolātes occurrere gladio i ieiunio suo. Nos q̃z qui ad inuisibile martyriū vocati sumus ad recipiēdas sanctificatiōis coronas vigilem⁹ nec in aliqua parte negatiōis signū nr̄is inmicis exhibeam⁹. hec Isaac. Uides q̃ qt̄ p̄m doctorū consiliū debemus labores⁊ agones sanctorū nobis ante oculos ponere in exemplū: ve ergo illis q̃ gesta sanctoꝝ tāq̃ apocripha erufflātes nō solū legere nolunt: sed quātū in ipsis est: nec iter alios legi p̄mittūt⁊ ideo tāq̃ illegitimi a sctis patrib⁹ in religione xp̃iana degenerātes sortē hereditatis inter filios dei nō merent nec merita sctoꝝ q̃ pro deo passi sunt eis suffragant. Contra q̃s pulchre⁊ congrue in quodā plogo passionis beate Anastasie sic dr̄. Oia q̃ a sanctis gesta sunt vel gerūtur: si q̃s voluerit studiose p̄quirere: sibi et plurimis edificationis exhibet fructū: ⁊ quasi arbor fructifera nō sine eā p̄batur terrā occupare dum viuit cū ipse suis pomis ornatur: ⁊ eis qui ex eo fructus p̄cipit saginat. Scribim⁹ vt in gestis inuenim⁹ q̃d egerint: q̃d locuti: q̃d passi sint sancti. Ostenditis vos esse catholicos q̃ xp̃i victorias libēter legitis⁊ libēter auditis. Interrogo vos q̃ ista inter apocriphas hīas erufflātes cēsetis p quos stat canō scripturarū olim diuinarū: nunq̃d nō p eos q̃ p̄ ipso canone occidi magis optauere q̃ vinci. Quid em̃ tenuerūt martyres? Fidē certā que sacris voluminib⁹ certo librorū numero cōtinet. Agūt illis grās apices sacratissimi: q⁊ p eor̄ p̄seuerātiā p̄seuerant. et ideo volunt eor̄ gesta conscribi: vt in cōspectu dei et hoīm semp̄ sancti laudētur q̃ in cōspectu incredulorū p eor̄ defensione tot mēta imania ptulerūt. Nihil ergo p̄ter scripturas canonicas recipiētes eorū gesta studiose cōscribim⁹: ostēdētes dogma catholicū p catholicos martyres custoditū: exēplū posteris dam⁹: edificationē credētib⁹ tradim⁹: artē belli xp̃i militib⁹ demōstramus. Cōstat eos quidē nolle pugnare: si necesse sit q̃ nolūt legere pugnatores. Imperēt silētiū infideles: spectēt pugiles diabolicos q̃ athletas dñi spectare cōtēnunt: nos diuinas virtutes loq̃mur: scribim⁹: p̄dicam⁹. Prohibeāt emuli: iperēt silentiū timidi: verberēt cōtēnētes: legētes increp̄ēt: libenter hec audiētes accusent. Gl̄iosos facīūt milites vulnera p impatoris laude suscepta: p cui⁹ amore etiā alias ponere libēter optam⁹. Triūphū xp̃i acvictoriā laborioſi exercit⁹ de occultis foras p̄ferimus. Scim⁹ em̃ q̃ illi visibiliter passi sunt: in uisibil⁊ nobis excitari quotidie⁊ negligēter pugnātes acri⁹ vulnerari. Ergo vt arma p̄tractes: attēde bellātes. Da mētē studijs vt hostis incipiat te timere. Hec vbi supra. Uides q̃ impudēs sctōr̄ detractor⁊ xp̃iane religiōis ipugnator: q⁊ fm̃ hec dicta tāq̃ arbor infructuosa terrā occupās dū viuis⁊ non te catholicū: sz ifidelē esse ostēdis: ideoq̃ time re habes ne merito excidaris⁊ in ignē mittaris: ac patrē cū infidelib⁹ cōsequaris. Da ergo miser gloriā sanctis vt cū eis partē habere merearis. ¶ Oratio.

Isaac. p̄nia martyrum.

Sctōrū imitatio necessaria

R Gloria militū.



Beate p̄curſor⁊ alme baptista⁊ magne amice xp̃i iohānes: lucerna lucēs⁊ ardēs ora p me misero ad deū patrē miarū: vt cor meū tenebrosuz⁊ frigidū illuminet⁊ accēdat: ⁊ ita vt te imitando pro xp̃o: pro fide: pro veritate: p iustitia patienter aduersa sustineā: et viril⁊ etiā vsq̃ ad mortē certare nō timeā: vt post hanc fragilē vitam tuis meritis⁊ precib⁹ intercedētibus feliciter peruenire valeam ad regales nuptias immaculati agni quez tu almo tuo digito populo ostendisti. Amen.

¶ De refectione quinq̃ miliū hominum. Capitu. lxvij.



A Math. xiiij. Joh. vj. ⁊ Lu. ix.

Cum autem audisset ihesus necē iohānis p̄pter doctrinā veritatis [assumptis discipulis ascēdit in naviculā⁊ abijt trās mare galilee in mōtē⁊ desertū locū seorsum deuotioni⁊ doctrine aptuz iuxta tyberiadē ciuitatē galilee: ⁊ ibi se-

debat cū discipulis suis. ⁊ docebat eos. vt dicit Chrisо. Ascendit in montē erudiens nos a tumultibus ⁊ ab ea que est in mūdo turbatione quiescere. [Secessit] aūt dñs ⁊ declinauit herodis tyrānidē non timens mortē: sed qz nōdū venerat hora sue passionis ⁊ vt pareret inimicis: ne homicidiū dñi fugerēt homicidio Johānis: ⁊ vt ostēderet q aliqñ adtps est cessandū humane malicie quodq licitum est xpifidelibꝰ fugere in psecutione: vt se seruēt pro multoꝝ salute: ⁊ vt preberet nobis exemplū vitāte temeritatis vltro tradētium se ipsos: qz nō oēs eadē constātia pseuerāt in tormētis qua se offerūt torquēdos. Secessit etiā vt pbaret fidem credentiū si scilz sequerētur eū. vñ sequit. [Cum] autē [cognouissent] hoc [turbe] simplices scz ⁊ humiles: ac paupes nō sapiētes huiꝰ mūdi: nō potētes: nō diuites [secuti sunt eū] nō in iumentis et vehiculis: sed proprio labore pedū et [pedestres] vt ardorē mētz ⁊ desideriū sue salutis ostēderēt. Erubescebāt etiā pedestrē dñz in equis seq ⁊ quadrigis. Minores seqbant: sz maiores psequebant. Adhuc tpibus istis pauperes ⁊ populares magis currūt ad sermones q̄z diuites ⁊ potētes. Circa eos aūt benignitas xpi multiplr apparuit q viscera misericordie in eis expādit. [Cū em subleuasset oculos: ⁊ vidisset eos] venientes ad se descendens de monte ⁊ obuiā eis exiēs curialiter illos excepit [et misertus] in corpore ⁊ aia [curauit] vt plena fides statim premiū haberet. Nam quoscūq in corpore saluabat eos pariter et in aia reformabat ꝑm Bedaz. Per hoc quod dr sublenasse oculos iesus datur intelligi q oculos nō erigebat huc atq illuc: sed pudice sedebat attētus cum discipulis suis. ⁊ ꝑm Chrisо. nō simpliciter ⁊ ociose sedebat: sz diligenter loquēs eis aliq̄d ⁊ eos ad seipm conuertens. Quatuor aūt beneficia fecit dñs sequētibus. excepit em fatigatos: docuit inscios: sanauit infirmos: refecit famelicos p hoc quātū deuotiōe credētiū letek insinuās. Hec sunt quatuor bñficia que dñs spūaliter exhibet sequētibꝰ eū. Primo suscipit ad penitentiā operibꝰ pctōꝝ fatigatos. Secōo illustrat p gr̄am tenebris pctōꝝ excecatos. Tertio sanat per iustificationē iaculis pctōꝝ vulneratos. Quarto reficit per internā consolationē pōdere pctōꝝ debilitatos ⁊ desolatos. Sic etiā debet bonꝰ prelatꝰ facere subditis scilz suscipe dulciter: docere sapiēter: sanare efficaciter: reficere spūaliter. Qui g̃ inter deserta xpm querūt et nō fastidiūt a xpo suscipiūtur: ac corpaliter et spūaliter si indigent curātur. Sed nemo cibū xpi accipit nisi antea sanatus fuerit: qz post remissionē pctōꝝ tribuit alimonia celestis. [Erat aūt primū pascha dies festus iudeoꝝ.] Istud erat scōz festū paschale ⁊ in eo nō fuit dñs in hierusalem. Sicut em seruādo legez ostēdebat se eē verū hoiez de filijs israel ꝑm carnē: sic aliqñ pretermittēdo obseruationē eiꝰ ostēdebat se esse deū supra legē. ¶ Ubi nota q istud euāgeliū bis in anno in eccl'ia recitat. s. in quarta dñica quadragesime: ⁊ hoc ꝓpter ꝓncipiū euāgelij vbi dr [erat primū pascha dies festus iudeoꝝ] ⁊ in vltima dñica ante aduētū: ⁊ hoc ꝓpter finē euāgelij vbi dr. hic est ꝓpheta qui venturus est in mūdū. [Uespere aūt facto ia hora [redeūdi ad ꝓpria et comedendi [ꝓterijt] et ideo refectio necessaria fuit. In quo ostēdit desideriū salutoris qō de salute aiarū habebat. qz vsq ad vesperā sermonem ptrahebat ⁊ turbarū deuotio q̄ dulcedine sermonis dñici tenebatur nec ꝓpter noctē imminentē ab eo recedebāt q̄uis alimenta nō haberēt. Tm em desiderabāt audire xpm q omiserāt apportare secū alimētum ꝓpter qō necessariū erat fieri miraculū. vbi Chrisо. Turbarū fidē ostēdit q dñz etiā famē patiētes expectabāt vsq ad vesperā. [Cū g̃ subleuasset iesus oculos] mie sue [⁊ vidisset] miserationis intuitu [qz multitudo maxima venit ad eū] totiꝰ mūdi significabat multitudinē concurrētē ad xpm incepit cōferre cū philippo de tāte multitudinis refectione: q ꝑm Chrisо. magis rudis fuit ⁊ magis indigens instructione: ⁊ cognouit referente andrea q vnus puer inter eos. v. panes ordeaceos et duos pisces tm habaret q̄s eo iubēte in medium attulerūt ꝓpter spūalem refectionē quā cōtinue a dño habebāt: nō multū de corpali refectione sibi curabāt ꝓuidere. In quo arguunt successores eoꝝ q̄ de delicijs sibi ꝓuidere nō cessant. vbi Chri. Addiscimꝰ aūt in hoc discipuloꝝ phiam qualiter cōtēpserunt escā. Duodeciz em existētes. v. panes habebāt ⁊ duos pisces. cōtēptibilia em eis erant corpalia ⁊ a spūalibus possidebant. Oportebat aūt eruditi discipl'oꝝ exēplo: qm̃ ⁊ si pauca habuerimꝰ opz tribuere indigētibꝰ. Jussit nāq discipuli afferre. v. panes nō dicūt vnde mitigabimꝰ famē nostrā: sed obediūt confestim. Et fecit turbas discumbere. i. ordinate ad comedendū sedere sup fenū. i. sup herbā agri virtdē: in quo ostēdit q locꝰ erat aptus ad sedēdū. Ubi innuit ꝓbatio fidei turbaꝝ: qualiter nō sedissent ad cōedēdū: nisi credidissent miraculū. [Discubuerunt g̃. v. milia viroꝝ] ꝑfectorū absq paruulis ⁊ mulierib⁹. ꝑm modū em hebraicū soli viri a viginti annis et supra nūerant: sz paruuli ⁊ mulieres tacent. Hoc aūt dicit euāgelista vt appareat maiꝰ miraculū. [Accepit g̃ iesus panes] ⁊ pisces in manib⁹ gloriosis ⁊ venerabilib⁹ q̄ viz multiplicādi habebāt: vt sacratissimarū manuum tactu multiplicarent ac magna munera daturꝰ priꝰ in celū aspexit: vt oē datū optimū ⁊ donū ꝓfectū de sursum esse insinuaret

B Benignitas xpi multiplex.

Beda.

Chrisо.

Bñficia fecit dñs quatuor in se sequētes.

Euāgelium bis recitatū

Chrisо.

Chrisо.

Chrisо.

C Fides turbe.

vt patrē suū honorāret ⁊ nō virtute elemētari: sed celesti hoc factū esse oñderet. Deinde orauit patri [gratias agēs] vt oñderet q̄tū de nostris ꝓfectibus gratulet. Et ſm Chriſ. Gratias vt ifōrmaret nos ad agēdas semp deo gr̄as egit xp̄s cū vel in carne reficimur: vel in aīa ⁊ nō p̄us Chriſo. tangere mensam donec gr̄as egerimus ei q̄ cibū hunc nobis p̄buit: ⁊ dat nobis escā i tpe oportuno. Similiter etiā [bñdixit] vt sua bñ dictiōe multiplicarent: sic em̄ in p̄ncipio creationis rerū oibus creaturis benedicens contulit illis naturalē virtutē: vt ex seipīs naturaliter multiplicarent cui⁹ bñdictione semel accepta vsq̄ hodie fructificare nō cessant: in quo dat exēplū q̄ in p̄ncipio mēse debemus panē deo offerre ⁊ bñdictionē supnā sup ipm elicere: ⁊ q̄ nō debem⁹ ad mensam accedere vel cibū sumere nisi p̄missa benedictione. Benedi ctio xp̄i. Et istā benedictionē (vt credit) xp̄s aliquib⁹ verbis expressit: quibus creaturā ⁊ sanctificauit ⁊ multiplicauit: sz q̄ illa verba fuerunt euangeliste nō ponunt: q⁊ forte secrete ea p̄tulit. [Et fregit] in grossas partes non scidit p minutias: vt nos doceret panē nr̄m frāgere debere ⁊ dare pauperibus: ⁊ sic multiplicata est illa materia inter manus xp̄i frāgentis: q⁊ hoc fiebat virtute deitatis: cui⁹ organū ⁊ instrumentū est humanitas eius. ſm Chriſo. Chriſo. Multiplicat panes ⁊ pisces ad significandū q̄ tā mari q̄ aride dñatur. Fregit q̄ ⁊ frangendo multiplicauit [dedit q̄ discipulis suis]. s. panes ⁊ pisces multiplicatos vt ponerent añ turbas in signū q̄ data sunt tēporalia p̄latis ꝓpter pauperes pascēdos: ⁊ sic p discipulos distribuit. i. distribui fecit discūbentib⁹. officiū em̄ p̄lati est ministrare ⁊ nō ministrari. Jp̄os aūt panes ⁊ pisces dñs ita mltiplicauit: vt oēs p libitu suo comederēt ⁊ mlta fragmenta suparent. vñ sequitur. [Ut aūt impleti sunt] q⁊ oēs māducauerūt ⁊ saturati sūt q̄ō liḡt celestē refectionē in qua sancti plene satiant [dixit ihesus discipulis suis] vt fragmēta f̄ssidua colligerēt. vñ post ea cibū egentib⁹ p̄berēt: nō sic dives epulo fecit: cui⁹ reliq̄as canes nō pauperes comedebant: cui hodie multi sūt simīles idē vel pei⁹ facientes. Jn hoc q̄ppe q̄ turbā pauit dedit nobis exēplū: vt op⁹ mie insistamus ⁊ lz ꝓ sit laboriosum: tñ ē multū fructuosum. [Collegerūt ergo ⁊ implenerūt] de reliquijs [xij. cophin⁹ cophinos] hoc est magnas sportas q̄ circulis p quos brachia inserunt i dorso portant. vnusq̄sq̄ em̄ apostolorū implet cophinū suū vt quilibet vnū sup hūerū apportāte ineffabile videret miraculū. Hic dñi miraculū augmētatū est. Magnū em̄ miraculū esset si de v. panib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹ quinq̄ milib⁹ hoim satiatis nil supesset. Sed creuit signū iuxta admirationē: q⁊ nō solū. v. milia hoim satiati sunt: sz etiā tot fragmēta remāserūt, vñ. xij. cophini replerent. Hoc ꝑ etiā ad euidētiam miraculi facit q⁊ plus remānsit q̄ a principio fuit ⁊ ſm Cyrillum. Hoc factū est vt hinc esset manifesta certificatio q⁊ opus charitatis in ꝓximos vberē vēdicet retributionē a deo. ⁊ ſm Theo. vt addiscerem⁹ q̄tū hospitalitas pōt ⁊ q̄tū augent nr̄a cū indigētib⁹ subueniimus. [Illi ergo homes] aliq̄d de rōne habētes [cū vidissent] potētiā diuinā p effectū ꝓbatā [q⁊ faceret signū] alīs nō auditū: i quo ꝓbauit se esse deū: q⁊ illa multiplicatio per heliseū facta multū deficiebat ab ista [dicebant] magnificātes deū [q⁊ hic est vere prophēta] immo ſm Augu. Jpse dñs ꝓphetarū Augu. de q̄ dixit moyses. prophētā suscitabit vobis dñs de fratrib⁹ vestris: tā q̄ me: audietis eū ſm legis dictū vētur⁹ est in mūdū ad ipm saluādū: sic aūt non venerūt alij ꝓphete: sz solū ad denūciādū isti⁹ aduētū. ¶ Ubi sciendū q⁊ D xp̄s ꝓmissus erat in lege tanq̄ ꝓpheta cete- Promiſ ris excellētior: ⁊ io viso miraculo p̄dicto ppl's sus xp̄s cōfessus est illū esse de quo loquit p̄dicta scri ptura: ⁊ sic cōfitebat esse verū xp̄m. Cōspice ta. igit dñm ihesum qualiter indigētib⁹ misericor Medita diter ꝑdescēdit ⁊ subuenit ac oia ordinate fa tio. cit ⁊ qualiter illos cōedētes aspicit et in eor⁊ iocūditate letat: et quō illi sup isto miraculo admirātur: ⁊ vn⁹ ad alterū inde loquit dicētes. [q⁊ hic est vere ꝓpheta] ⁊ plura alia ad laudē ei⁹ pertinētia. Letantur ⁊ cū gratiarū actione manducāt: nō solū corpaliter cibū sumētes: sed etiā mētaliter saltē aliqui ex eis refectionē p̄cipiētes. Sta ⁊ tu a lōge famem desiderū ⁊ miseriā lachrymis: p̄rode manum tanq̄ mēdic⁹: extēde si forte tc dei donis ⁊ beneficijs saltē modicū q̄d merearis accipere: vbi cōsiderāda est parsimonia vict⁹ discipulorū xp̄i in duob⁹. Primo in qualitate: q⁊ pane ordeaceo vtebant qui est cibus iumentorum. Scō in quātitate: q⁊. xij. viri ⁊ xp̄s cuz eis ⁊ forte nonnulli de alijs discipulis eos comitati nō nisi. v. panes ordeaceos habebāt. Jnopia In quo notat mira inopia christi ⁊ discipu- christ. lorū q⁊ paucos panes habebāt ⁊ viles. vñ et frequēter cum dño passi sunt famē. Jn quo etiā apparet quātū escā carnalē cōtēpserūt Chriſo. solis spiritalibus intendentes. vnde Chriſ. Discamus aūt hinc q̄ voluptati attendimus q̄ cōedebāt mirabiles viri illi ⁊ magni ⁊ q̄ntitatē eorū q̄ inferebant ⁊ vtilitatē mēse eorū. Et iterū. Johānes aūt panes ordeaceos: eē Ordea dicit nō inaniter hoc enarrās: sz timor p̄cio- ceus pa sitatis erudiēs nos ꝑculcare. talis em̄ ꝓphe nis. tarū mēsa erat. Et iussit eos sup fenū iacere philosophari turbas erudiēs. Nō em̄ nutrire corpora solū volebat: sz ⁊ aīaz erudire. Et a loco igit ⁊ a nihil amplī⁹ panibus dando ⁊ piscib⁹ ⁊ ab apponēdo omnibus eadē ⁊ a faciendo cōmunia: ⁊ a nihil alteri plus p̄bēdo et humilitatē ⁊ parsimoniā ⁊ charitatē qua

pia estimarent cōmunia eos erudituit: et qō videbāt in heremo indeis esse mirabile dicebant quippe: nūquid ꝛ panē pōt dare vel parare mēsam in deserto? hoc per opa ostēdit: ꝓpter hoc ꝛ i desertū eos ducit: vt sine omni suspitione sit hoc miraculū ꝛ null⁹ estimet ex castello aliquo ꝓpe existēti inferri aliq̄d ad mensam. hec Chri. Voluit etiā in deserto hoc miraculū facere: vt significaret se esse illum qui. xl. annis pauit populū in deserto: qui patribus erat ꝓmissus. Itē in signū futuri: q̄ in regione et statu multorū vbi nec seminat nec metit pascit de⁹ seruos suos. vñ ꝟ Theo. Theo. Addiscimus ex miraculo ꝓpetrato non fieri pusillanimes in coartationib⁹ paupertatis. Et bene panib⁹ pauit ordeaceis: q̄ panis ordeaceus nō hic: sed in futuro est gustād⁹. Quotiens aūt dominū legimus ex paucis panib⁹ multas hominū turbas pauisse: nō tantum est mirandū ꝯtū venerandū. Non est mirū q̄ pauit sed potius venerandū: q̄ facere voluit. Qui em̄ ex nihilo cuncta creauit: nō est mirū si ex paucis panibus multas turbas pauit. Mistice ꝙ q̄nq̄ panes q̄nq̄ libri moysi per duos pisces ꝓphete ꝛ psalmi intelligunt. In his em̄ tribus. s. lege: ꝓphetis ꝛ psalmis totū vet⁹ testamentū cōprehendit. Per q̄nq̄ aūt milia virorū dñm seq̄ntiū designant actiui oēs q̄nq̄ sensibus interiorib⁹ et exteriorib⁹ q̄ possident bñ vtentes: ꝙ mulieres ꝟo ꝛ paruulos significāt infirmi nōdū pugne idonei qui numero sunt indigni. Hi ergo p̄dicti recte quinq̄ panibus alunt: q̄ tales necesse est legalib⁹ adhuc p̄ceptis instituī. Nā qui mundo ad integrū renūciāt q̄tuor sunt milia ꝛ septē panib⁹ refecti: hoc est euāgelica pfectione sublimes ꝛ spiritali sunt gratia docti. Cū ergo in hoc cōuiuio dñi tm̄m̄ō viri fuisse dicūt mistice monemur: vt si ꝯ suauis sit dominus gustare desideram⁹ viri. i. fortes ꝛ tētationes simus. vir em̄ a virib⁹ dicitur: et virorū nomine illos scriptura sancta designare cōsueuit: qui viriliter tentamēta vicerūt. Qui ergo cenā domini māducant virtute mētis ꝛ sensu viri esse debent nō in cōcupiscētijs emolliti sicut femine: nec puerilē sensum habentes sicut pueri. Per discubitū aūt ꝛ sessionē corpis intelligit quies mentis. qui enim a deo spiritualiter pasci desiderat oportet ꝙ se deat. i. a curis supfluis ꝛ turbationib⁹ cōdescat. ꝑm Bedā quoq̄ super fenū discūbentes dominicis pascuntur alimentis qui per cōtinentiā calcatis cōcupiscentijs audiendis impendūt. Fenū em̄ carnē significat ꝑm illud. omis caro fenum. nec ad mensam dei digne sedere poterit: qui carnē per seruitutē spiritui nō subiecit. Qui & vult refici pane gratie spiritualis congruū est vt sedeat sup fenū. i. dominet corpori suo et mortificet carnē suā. Saluator aūt nō noua creauit cibaria: sed pñtib⁹ bñdixit: q̄ veniēs in carne nō alia ꝯ q̄ lex ꝛ ꝓphete p̄dixerant predicauit: ꝛ ea misterijs gratia grauida demōstrauit. Respexit in celū: vt illuc dirigēdā mētis aciē: ibi lucē sciētie doceat esse q̄rēdā. Sed tripliciter impedit q̄s ne oculos sublenet ad deū. Primo q̄n nimis occupatur circa sensibilia. i. terrenas diuitias: quia tūc oculus fedatur puluere auaricie. Secūdo q̄n occupatur circa delectabilia. i. circa carnales delicias: q̄ tūc oculus excecat igne ꝙpiscē tie. Tertio q̄n occupat circa sublimia. i. circa ambitiōes mūdanas: q̄ tūc oculus obscurat fumo supbie. Fregit q̄q ꝛ ante turbas ponēda discipulis distribuit: q̄ clausa sacra legis ꝛ ꝓphetie sctis doctorib⁹ q̄ hec toto orbe predicēt patefecit. Quod aūt turbis superat a discipulis colligi voluit: q̄ secretiora intelligētie ꝛ secretiora misteria que a rudib⁹ capi nequeūt nō sunt negligēter obmittēda: ꝟ a discipulis dñi ꝛ eorū successoribus diligenter inquirēda: et illis q̄ idonei sunt alios docere cōmittenda. Nā ꝙ cophinos duodecim apl̄i ꝛ seq̄ntes viri apostolici et doctores figurant: forte q̄dē hoib⁹ despecti: ꝟ intus saluatoris cibi ꝛ reliquijs cumulati. Cophinus est seruilia ꝛ rusticana agūtur opa et officia: et de⁹ infirma mūdi elegit vt confundat fortia. Est aūt cophin⁹ ꝑm Isido. Vas ex virgultis factū ꝛ de iūcis vel viminibus aut folijs palmarū cōtextū aptū ad portāduz purgamēta ꝛ ad seruilia opera. Vñ in psal. de ioseph ꝛ. man⁹ eius in cophino seruierūt. Sicut autē pauci panes et pisces fracti in multas reliquias excreuerūt: sic cib⁹ verbi dei ꝯto magis distribuit tāto magis multiplicat. Nec a casu: sed ex diuina dispositione ipleti sunt xij. cophini ꝑm numerū. xij. apl̄oꝝ: nec data sunt turbe fragmēta portāda: sed discipulis vt per hoc designaret ꝙ fragmēta ꝛ reliquie verboꝝ xpi ꝙ apostolos erāt per mūdū portanda: et per eos corda ieiuna pascēda qui bene. xij. esse dicūtur: q̄ fides sancte trinitatis in quatuor mūdi partibus per eos erat predicāda. vñ Ambro. Hic ꝟo panis quē frā Ambro. git ihesus mistice quidē dei verbū est ꝛ sermo de xpo qui duz diuidit auget. de paucis em̄ sermonib⁹ oibus pl̄is redūdātē alimoniā ministrauit. Vedit ꝑmones nobis velut panes ꝙ nostro dū libātur ore germinātur. hec Amb. Moraliter per apostolos intelligūtur ꝓ. ꝙ quinq̄ panes ordeaceos q̄nq̄ bona sp. alia q̄b⁹ alia a deo reficit i pñti. Sicut em̄ in domo patrisfamilias solet esse multiplex panis: scz pauperū: famuloꝝ: filioꝝ: dñoꝝ: ꝛ amicoꝝ: sic i domo dei q̄ est eccl̄ia sunt diuer multisa genera panū spūaliū. Prim⁹ est panis natura ꝛ abstinētie corpalis: hic est panis pauperū. i. pctoꝝ. hunc em̄ panē largit dñs etiā pctoribus qui vere pauperes sunt de quo in

Fenū. E Mistice Cophinus. Beda. F Oculoꝝ subleuā tum. Moraliter G

Gen.iij. Gene.ōz. In sudore vultus tui vesceris pane
Esa.xxx tuo.ꝛ in Esaia. Dabit tibi dñs panē artū et
aquā breuē. Justū panē debem⁹ paupib⁹ cōi
care si volum⁹ q̄ fctā nr̄a deo sint grata: alr̄s
em̄ bona nr̄a opa deo nō placēt nisi elemosy
nis ornati sint. Scōs ē panis pnie luctualis
ps.xlj.ꝛ hicē panis fam'oꝝ de q̄ in ps.ōz. Fuerūt mi
psalmo hi lachrime mee panes die ac nocte. Et ite-
lxxix. rū. Cibabis nos pane lachrymarū ꝛ potū da
bis nobis in lachrymis i mēsura. s. ꝓportio-
nis. i. p mō culparū: q̄ ẽptū hō delectab⁹ est i
pctis tm̄ dz se affligere in pnie lamētis. Hūc
panē dat dñs p plātos penitētib⁹ inducēdo
eos ad cōtritionē ꝛ iniūgēdo pnias. Tertiꝰ ē
panis intellectualis ꝛ doctrinalis: hic est pa
Ma.xv. nis filioꝝ: de q̄ in euāgelio ōz. Non est bonū
Eccl.xv sumere panē filioꝝ. Et in eccl'tic. Cibauit illū
pane vite ꝛ itellect⁹. Hūc panē ministrat dñs
fidelib⁹ p plātos ꝛ curatores verbū dei se-
minādo vnūquēq̄ pro modulo suo pascēdo.
Quartꝰ est panis eucharistie sacramētalis:
Joh.vj. hic est panis dñoꝝ. de quo in euāge. ōz. Ego
j.Co.xj sum panis viuꝰ q̄ de celo descendi. Et apl's.
Probet aūt seipm̄ hō ꝛ sic de pane illo edat.
Hūc panē dat dñs per plātos mūdis ꝛ pctō do
minātib⁹: q̄ immūdis ꝛ malis nō est dādus.
Quintꝰ est panis deuotionis internalis: hic
est panis amicoꝝ: lz enim paterfamilias ha
beat in domo sua panē bonū: tamen amicis
supueniētib⁹ querit meliorē. de quo Esaias.
Esa.xxx Erit panis terre nostre vberrim⁹ ꝛ pinguis.
ℏ Duo aūt pisces dulcorātes hos panes sunt
Pisces spes venie ꝛ amor dei vel intellect⁹ ꝛ opatis:
ℏ. q̄ sine eis nullus istoꝝ panū ē sapid⁹. Istis
ℏo quinq̄ panib⁹ ꝛ duob⁹ piscib⁹ reficit dñs
alam i pñti effectiue ꝛ plat⁹ ministerio. O ℏ
feli ꝛ ala est illa apud quā inuēti fuerint isti
panes ꝛ pisces: vt de ea dicat [est puer vnus
hic qui: hz q̄nq̄ panes et duos pisces.] Per
puerū em̄ intelligit fidelis ala a puritate in
nocētie puer dicta q̄ in quolibet fideli etiam
obnoxio pctis debet per penitentiā repara-
riad quod assequēdū requirūtur quinq̄ pa
nes ꝛ qui hz illos est vere puer euangelicus.
Est ꝛ panis celestis quē sancti māducabunt
Luc. ix. in mēsa xp̄i. de quo in Luca ōz. Beatus qui
māducat panē in regno dei. Et de ista mādu
catiōe ōz in eodē. Et ego disponovobis sicut
disposuit mihi pater meus regnū: vt edatis
Moral'r ꝛ bibatis sup mēsaz meā in regno meo. Mo
raliter etiam simul ꝛ allegorice ꝛ anagogice
faciamus quinq̄ panes pnie doctrine ꝛ refe
ctiōis eterne. Moraliter penitētie q̄nq̄ sunt
panes: scz panis cōpunctiōis ex cōsideratio-
ne peccati: panis afflictiōis ex cōsideratiōe
passionis xp̄i: quē ille cōedit qui cōsiderādo
xp̄i passionē corde ꝛ corpe se mortificādo sub
ijcit: panis cōpassionis ex cōsideratiōe defe
ctuū ꝛ miseriarū proximi: panis timoris ꝛ tre
moris ex cōsideratione futuri supplicij ꝛ pa-
nis suspirij ꝛ deuotionis: ex cōsideratione di
lationis celestis gaudij ꝛ p̄mij. Oēs isti pa-
nes sunt ordeacei: ideo q̄nq̄ sunt cū amaritudi
ne sumēdi. Pisces aūt duo sunt spes venie: ꝛ
dulcedo vite eterne. ¶ Allegorice aūt panes Allego-
doctrine sunt q̄nq̄ libri moysi ordeacei pro- rice.
pter litere duriciē reficiētes tm̄ ꝓpter spūalē
intellectū reficiētē. Duo aūt pisces sunt dul-
cedo ꝓphetie ꝛ dulcedo psalmoꝝ. ¶ Anago Anago-
gice ℏo refectiōis eterne sunt panes quinq̄ gice.
ad q̄s suspiram⁹: ex quib⁹ reficimur in eter
nis: quorū vn⁹ est p̄ncia dei. Secūdus est pul
chritudo visionis faciei dei. Tertiꝰ est socie-
tas angeloꝝ iter quoꝝ sortes est sors nostre
beatitudinis. Quartꝰ est cōsortiū sctoꝝ q̄ cū
xp̄o regnāt in celis. Quintꝰ est dulcedo itere
ne dtitudinis quā hic parūper experimur.
¶ In oib⁹ his ordeū est dilatio suspirātis ad
ista. Dulcedo aūt duoꝝ pisciū cōsolātiū cer-
titudo ꝓscientie: ꝛ certitudo fidelitatꝫ diuine.
¶ Itē primꝰ panis ordeaceꝰ qualis cōuenit
pctōri vere penitēti est ꝓtritio in corde. Scōs
est pudor in cōfessione. tertius est ieiunij in
carne. quartus oratio in mēte. quintꝰ pietas
in opere. Duo vero pisces condientes ordea
ceos panes sunt timor qui capitur in salsissi
mo mari. i. penis iferni: ꝛspes q̄ capit in dul
cissimo fluuio paradisi si cogitas q̄ nō sunt
cōdigne passiōes hui⁹ tpis ad futurā gl'iam
que reuelabit in nobis. ¶ Insuper moraliter Moral'r
quinq̄ panes significāt quinq̄ q̄ dñs dat Quinq̄
nobis ad spūalē q̄nq̄ sensuū refectionē. Pri dona dei
mo dat p̄ncia quo pane reficit visus dū videt sensuū.
oia trāsitoria esse ꝛ caduca. Scōs panis quē
dat sunt ꝑterita quo pane reficit audit⁹ qñ
audit q̄ oia trāseūt velut vmbra: ꝛ iō spernit
ea. Tertio dat futura quo pane reficit odo-
rat⁹ qñ cogitat mortē futurā ꝛ inferni pericu
la: ꝛ ideo se cōprimit opib⁹ virtuosis. Quar-
to dat spūalia eterna. s. bona celestia q̄ pane
satiat gust⁹ qñ ꝓpter amorē eoꝝ oia cōtem-
nūtur. Quinto dat flagella quo pane satiat
tact⁹ qñ p flagella mouet ad dilectionē dei ꝛ
cōtēptū mūdi. Et pisces sm̄ istū modū signi
ficāt cognitionē q̄ illuminat intellectū ꝛ dile-
ctionē q̄ inflāmat affectū. Cognitio em̄ tri- Cogni-
bus primis dat saporē: q̄ cognitio p̄ncia itel tio dat
ligit: futura p̄uidet: ꝛ ꝑterita recordat. Dile saporē.
ctio sil'r duab⁹ vltimis dat saporē: q̄ diligēs
deū pre amore ꝛ degustatiōe celestiū ꝛ in fla
gellis dñi delectat. ¶ Hoc aūt facto miracu-
lo [statim cōpulit dñs discip'los ascēdere in
nauiculā ꝛ precedere trās fretū ad bethsay-
dā] ciuitatē andree ꝛ petri ꝛ philippi ap'loꝝ
vt ab illo loco recederent [donec turbas di-
mitteret] sub forma alicui⁹ bñdictiōis ꝛ va-
ledictiōis. volebat em̄ separe se a turbis: q̄
sciuit q̄ vēturi erāt vt facerēt eū regē: ꝛ ideo
se a discipulis iter q̄s a turbis q̄rebat sepa- Coactio
rauit. Coegit eos q̄ non libēter recedebant turbe.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

absq; magro suo eius societate z doctrina dele
Chriso. ctari. vñ Chriso. Cū autē dicat coegit multā
discipulor instātiā ostēdit: qz nō de facili ab
eo poterāt separari: z hoc q̄dē tū ꝓpter nimiū
affectū quē ad eū habebāt: tū qz solicitaban
Hiero. tur qualiter ad eos veniret. Et Hiero. Quo
sermone ostēdit inuitos eos a dño recessisse
dū amore ꝑceptoris nec pūcto quidē tpis ab
eo volūt separari. Recte autē quasi inuiti et
retractātes apli a dño recesserāt ne illo ab-
eūte naufragia sustinerēt. Et qz xps erat ꝑ
missus rex futurus: ideo postq̄ cōfessi sunt
eū xpm voluerūt ꝑnr ipm facere regē. cōside
rabant ei q ipse q̄ eos satiauit posset eor ne
cessitatib9 subuenire: z sub tali regevidebāt
eis non posse egere. Putauerūt forsitan illū
sic venisse: vt tā regnaret: z volebāt ꝑuenire
tps eius qō ipse apud sevsq; in finē seculi oc
Beda. cultabat. vbi Beda: Turbe vi soitanto mira
culo intellexerūt pium atq; potētē: et idcirco
voluerūt eū facere regē. z hoies nāq; volunt
habere regem pium ad regendū z potētē ad
Chriso. tuendū. vñ z Chriso. Nouit em̄ eos qz tā fa-
ciliter multos ꝓcurauit: z ideo sub ipo ocio-
sam z resolutā z castrimarginosam putabāt
ducere vitā qui oibus abūdarēt z nihil labo
rū vel ipēsarū ipēderēt: z ideo corruptā eor
nouit esse intētionē et nō consentiēs resolute
ociositati et gulositati fugit ab eis: qz q̄uis
Augu. bonū vellēt: nō tñ bñ voluerūt. vñ etiā Aug.
Fuga xpi. Fugit xps cū eū voluerunt facere regē. Oia
em̄ bona terrena cōtēpsit hō xps vt ꝓtēnēda
mōstraret: oia mala sustinuit: vt nec illis q̄-
reret felicitas: nec in istis timeret aduersi-
tas. [Jesus g̃] scrutator cordiū cognoscēs vo
lūtatē eor postq̄ ꝑcepit discipulis suis trāf-
fretare [fugit ipe solus] a turbis [in montē
orare] z gr̃as patri ꝑ bñficijs agere z nobis
in hoc formā dare: ita q illi nō ꝑpenderūt:
nec eū inuenire tūc potuerūt. Seqre autē tu
eū a lōge si forte dignabit evocare: vel saltē
aliq̄d de reliquijs refectiōis z gr̃e tibi iparti
ri [fugit g̃ dñs in mōtē]. i. celeriter ascēdit.
noluit em̄ tēporal'r honorari exēplo suo nos
docēs vt vanā gloriā fugiamus z in bonis q̄
agim9 humani fauoris retributionē vitem9.
Chriso. vñ Chriſ. Cōsiderādū aūt q cū dñs magna
opar dimittit turbas: docēs nos nūq; gloriā
que a multis est ꝑsequi neq; attrahere mul-
Augu. titudinē. Et vt dicit Aug. Noluit rex ab ho-
Rex esse minib9 fieri: qz humilitatis viā ostēdit mise-
noluit xps. ris. Dedit itaq; nobis exēplū humilitatis et
fugiēdi honores z acceptādi labores: qz q̄si-
tus ad regnū z honores fugit: q̄sit9 ad passio
nē z mortē vltro se obtulit: vt. s. exēplo ei9 pa
rati sim9 aduersa tolerāda: cauti ad blandi
mēta declināda: et ne nos aduersa fatigādo
deficiāt vel ꝑspera emolliēdo decipiant cre-
brius ꝑcib9 a dño iplorem9: z ei9 auxiliū inuo-
Laus cemus. Oēm g̃ laudē humanā fugias cū ho

noze tanq̄ venenū mortiferū z oēm cogitatū hūanor fugiēda
suggerentē tibi appetitū cuiuscūq; altitudi-
nis sub quocūq; ꝓtextu charitatis in ipo ꝑn
cipio z ornatu suo velut caput draconis ifer
nalis tā cito mortifices cū baculo crucis. Pre
para q̄z teipm ad q̄cūq; opprobria: quecūq;
aspera: q̄cūq; aduersa ꝑ xpi noie sufferēda:
z in despectu tuo gaudeas teipm talē vere et
ex corde reputās q̄ merito ab oib9 despici de-
beas semp tibi xpi hūilitatē z durissimā pas-
sionē renocādo ad memoriā q̄ regnū fugiēs
crucē volūtarie est ꝑplex9 oi cōsuliōe cōtēpta
[Ascēdit] itaq; dñs [in mōtē] velut in locuz 3
celo ꝓminorē innuēs vt ad sublimia vite vir
tutū cliuū ascēdam9 z celo ꝓmi eē cupiam9
z orare vt sibi bñ orare velim9 mētē sursum a
terrenis lenem9: z solus vt non in strepitu: sz Orare
in loco quieto orem9: z nos totos z vires no- cōpetit
stras ad deū colligam9. Et bene cōiūgit ista solis.
duo. s. sol9 z orare: qz solitudo amica et vtilis
est oroni ꝑm illud. Tu aūt cū oraueris intra
i cubiculū z clauso ostio ora ꝑez tuū i abscō
dito. habem9 hoc exēplū triplex. s. a terrenis
recedēdi: orādi: z nobilibus vacādi. Et ē no-
tād9 ordo: qz oroni ꝑcedit dimissio turbarū.
dimissa em̄ turba. s. tumultu holm affectio-
nū cogitationū ascēdit in mōtē ad orādū z co
mitat solitudo: qz sol9 ascēdit cū intētione ora
di: z sequit nobilibus vacatio: qz [vespere fa
cto sol9 erat ibi.] In q̄ dat exēplū q hō post
sermonē vel aliud opus bonū dz a turbis re
cedere z tumultib9 z redire ad locū solitariū
vt ꝑ pios defect9 q̄ cōtrahunt ex cōuersatio-
ne cū hoib9 recolligat z abstergat: pfect9 ho
si quos inuenit dei glorie ascribat: z dz ascē-
dere in montē ad orādū: vt deū orādo ōrat.
nō em̄ dz orans in terrenis desideriis tacere.
nā sm Bedā q̄ de diuitijs z honore seculi ob- Beda.
secrat: et in infimis tacet viles ad deū preces
mittit: dz etiā sibi vacare vt hauriat qō post
ea docēdo effūdat: vt operādo exerceat. Hic
dat itelligi: qz cū dñs sederet i mōte cū disci-
pulis suis z videret turbas ad seveniētes de
scēdit de mōte z circa iferiora loca turbas pa
uit: z deide fugiēdo honorē regiū iterū i mō
tē solus ascēdit. vñ Chriſ. Faciebat aūt hoc Chriſ.
rursus erudiēs, nos neq; turbis ꝑmisceri cō
tinue neq; fugere multitudinē sp: sed alter-
utrū vtiliter facere. Cōspice nūc dñm Jesum Medita
quō fugit honorē z ascēdit in mōtē orare: vi- tio.
delicet docēs mūdi ꝑspera fugere z cōtra ea
deū inuocare: et quō queri: loca solitaria et
vadit ad ea: afflixit se z vigilias lōgas impē
dit pernoctās in oronib9 z se humilians cora
patre intercedit pastor fidelis ꝑ ouib9 suis.
Orat em̄ non pro se: sz pro nobis tanq̄ aduo
catus noster z mediator apud patrem. Orat
etiā vt det nobis orādi exēplū. Frequēter in Oratio
de discipulos monuit z hic opere ꝓbauit. dñi pro
Non orat inquātum deus: qz sic et orare nō nobis.

competit: sed inq̄tum homo: et sic ei competit quia aduocatus noster factus est: ⁊ ideo pro peccatis nostris interpellat. ¶ Ofo.

OOmie iesu xp̄e fac me oculos mētis a carnalibus delitijs: a terrenis diuitijs: et a mūdanis ābitiōib⁹ ad te subleuare et sup fenū carnalis voluptatis tpalis possessiōis ⁊ mundialis glorie discūbere vt merear satiari q̄nq̄ spūaliū pannū refectiōe. s. timore diuini iudicij: horore pcti: dolore ptritiōis: pudore pfessiōis: labore satisfactionis: ac duobus piscibus stabilitate. s. ppositi ⁊ desiderio in melius cōmutādi ⁊ pficiendi quos puer vnus. s. hūilitas hz que gratiā ⁊ gloriā mereri solet. Amen.

¶ De ambitione ⁊ quibusdā alijs clericorum et religiosorum defectibus. Capitu. lxvij.

A ambitiosi clerici taxātur



Circa p̄missa meditare ⁊ considera quō dñs vere ⁊ nō ficte honorē regiū fugit ⁊ declinauit: non sicut illi q̄ ne apō homes vilescāt recusant orare q̄ corde ꝛ̄ desirāt. Sūt em̄ multi ⁊ potissime religiosi q̄ dignitates se nō appetere simulāt: sed cū offerunt manib⁹ et pedib⁹ p̄optissimi occurrūt ⁊ leti suscipiunt: immo ⁊ q̄nq̄ volūtarie se offerūt. Sūt etiā ex his aliq̄ q̄ in dignitatibus positi fingūt se velle eas nō habere: sed nihilominus p se ⁊ meditatores ꝓcurāt ⁊ occasiones querūt solicite q̄ possint in ipsis officijs remanere. Nō fuit hmōi simulatio ⁊ fictio in dño ꝓput ptz ex ei⁹ facto. Vi sit em̄ discipulos p mare: nec cū eis nauē intrauit ne turbe eū inter discipulos quererent: ⁊ ꝛ̄inde ipsis nō aduertentibus solus in montē ascēdit ⁊ sic manus eorū euasit. Vide cū quanto studio ⁊ cautela fugit ⁊ declinauit honorem. Exemplū dedit nobis vt⁊ nos ita faciamus.

exo. xiij. Non em̄ p se: sed p nobis fugit. Cognoscebat nāq̄ quāte sit temeritatis si ad honores aspiceremus. Honor em̄ de maioribus est la

Honorū pericula queis ⁊ grauioꝛib⁹ pōderib⁹ ad subuersionē aiarū siue sit honor p̄lationis siue potentie siue scientie ⁊ similiū. ¶ Vix em̄ fieri pōt q̄ q̄ in honore delectat in periculo vel p̄cipitio nō

Ambitionis malum sit: vl q̄ō est peius tā p̄cipitio collisus. Ambitio em̄ est vitiū pessimū ac causa ⁊ radix multorū aliorū vitiorū. Multos q̄ppe hec passio sic excecat vt etiā eos q̄ multis alijs manifesta

ex mar. viij. sunt ipsi nō videāt: sicq̄ in foueā p̄me culpe ⁊ deinde gehenne cadant. Et q̄d pdest eis si mundū lucrent vniuersum seipsos aūt pdāt ⁊ detrimētū sui faciāt? Si forte blādiunt sibi aliqui ambitiosi sub specie lucri aiarū quasi sic melius possent intendere saluti aliorum. Quibus Berñ. respōdet dicēs. Utinā q̄sq̄s sic intrat si fieri posset tā fideliter ministraret q̄m fiducialiter se ingessit. ¶ Ac difficile fortassis et ipossibile est: vt ex amara radice ambitionis suauis fructus prodeat charitatis. Sed heu cōmuniter hodie honor et non onus: gl'ia ⁊ nō pena attēdit: et honoris nomē nō virtutis tenet. vñ Ber. Currit a clero passim ab oi etate ⁊ ordine a doctis pariter ⁊ indoctis ad ecc'iasticas curas tanq̄ sine curis iā q̄sq̄ victurus sit cū ad curas puenerit. Multi nō tāta fiducia et alacritate currerēt ad honores si eē sentirēt ⁊ onera. Grauari p̄fecto metuerēt nec cū tāto labore et piculo q̄rūlibet affectarēt infulas dignitatū. Nunc ꝛ̄o q⁊ sola attēdit gl'ia ⁊ nō pena: purū eē clericū erubescit in ecc'ia seq̄ viles estimāt⁊ in glorios q̄ quocūq̄ eminētiori loco nō fuerit sublimati. Idē etiā Ber. q̄si subsanādo alloq̄tur ambitiosum sic dicēs. Age ḡ q̄m durissimuz iudiciū his q̄ p̄sunt fiet ⁊ potētes potenter tormēta patient: ascēdit supbia tua semp seq̄re regē tuū: omne sublime videāt oculi tui: festina m'tiplicare p̄bēdas in archidiaconatū vola: deinde spira ad episcopatū nec ibi quidē requiem habiturus q̄m sicitur ad astra. Quo p̄grederis miser? An vt ab altiori gradu sit casus grauior? neq⁊ ei sic paulatim decides: sz tāq̄ fulgur impetu vehemēter q̄si alter sathanas subito deijcieris. hec Ber. vñ Hiero. Letamur ad ascēsuz: timeamus lapsuz: nō ē tāti gaudij excelsa tenuisse q̄ti terroris de excelsis cecidisse. ℔ Hier. Timeat ambitiosus ⁊ se corrigat ne apō homes exaltat⁹ ⁊ ad tp̄s falsis florēs bonis apō deū hūiliet ⁊ in eternū veris peat tormētis Quāto em̄ maioꝛi honore sublimatus quis fuerit tanto maioris virtutis debitor erit: aut maioꝛi supplicio subiacebit. Honores enī sunt quasi quedā ligna ad augmētandū ignez in futura pena. vñ Chrisō. Honoris siquidē magnitudo his q̄ nō digne viuūt in honore cumul⁹ incipit esse penarū. ℔ Chry. Et tūc ambitiosus nullā requiē habebit sicut nec in p̄senti hr̄e voluit. Coꝛ em̄ ambitiosi nunq̄ q̄escit: sz vel honorē quē non habet appetit vel euz quē habet amittere metuit: ⁊ sic diabol⁹ coꝛ ei⁹ semp mouet et rotat tāq̄ molendinū qō nunq̄ pausat. ¶ Et nota circa hanc materiā q⁊ p̄ter simoniam ⁊ alia mala que frequēter nō sine graui scādalo ꝓmittūtur sunt adhuc q̄dā mala q̄b⁹ hodie m'ti q̄si nō mala: sz licita essēt iplicāt. Primū malū ē: q⁊ pleriq⁊ āteqū vocent ꝓmoueri ad dignitates ⁊ curas ecc'iasticas p se ⁊ p alios solicite querūt nec vocatiōez hūiliter expectāt: sz ambitiose p̄uenīūt. Hi male accedūt testāte ap'lo q̄ sic ait. Nec q̄sq̄ sumit sibi honorē: sz q̄ vocat⁹ a dño tāq̄ aarō. Quātūcūq̄ em̄ sufficiēs quis

Berñ.

Onera bonoꝛū.

B

In ābitiosos. Berñ.

Hiero.

Honores incē dij materia.

Chrisō.

Bñficia petētes

Heb. v.

fuerit ꝛ virtuosus ꝓfecto nō erit, dign⁹ si non assumat inuitus. Nā cū q̄s honoris ꝑmatū ambit ex hoc solo efficit indign⁹: qz indebite
Augu. ꝑsumit. vñ Aug. Stat⁹ supior sine quo respublica nō regit: ꝛ si bñ ministret indecenter
Grego. eñ appetit. vñ ꝛ Gregori. Virtutibus pollēs coactus ad regimē veniat virtutibus ꝟo vacuus nec coactus accedat. De his qui sese in
Bern. patrimoniū xp̄i ingerūt sic dicit Ber. Audi q̄ relas dñi quid sup hac temeritate loquatur
Osee. viij Ipsi iquit regnauerūt ꝛ nō ex me: ꝓncipes exiterūt ꝛ ego nō vocaui eos. Quid istud temeritatis immo q̄d insanie vbi timor dei: vbi mortis memoria: vbi gehēne metus: terribilis expectatio iudicij. hec Ber. vñ si aliq̄s ad primū locū in ecclesia eligit tolerabile est Iz periculosum. qz ꝑm Ber. nō oēs q̄ vocant ad ministeriū eligunt: ꝛ ad regnū sicut patet de saule in regno: de iuda in sacerdotio electis a deo: sed si se ingerit: ꝓcurādo se eligi dānabile est ꝛ pniciosum oino. nemo eñ dz eligi vl ꝓmoueri seu ꝑficiri: nisi de quo spūssanctus inspirauerit alioquin ipsi spūisctō iniuria fit.

C Ludouici regis francie questio.

Ubi nota q̄ cū sanctus Ludouicus rex francie a q̄dā deuoto q̄reret cur ep̄i mō sicut olim sancti nō essent: ille vt credit nutu diuino rñdit qz tūc ep̄i p̄ inuocationē ꝛ inspirationē spūssancti ab electorib⁹ canonice eligebant: nūc vero p̄ supplicationes ꝛ ꝓcuratiōes alīs de eis ꝓuidet: ꝛ ob hoc modo sancti non sunt sicut olim cōiter fuerunt. Quo audito rex dixit q̄ decetero nullatenus ꝑ aliquo supplicaret. Nō solū aūt qui ad curas ꝛ dignitates se ingerunt in periculo sunt: sed etiā q̄ ad eas cū delectatione accedunt vel in eis cū delectatione ꝑseuerant. vñ Grego. Unusquisq; superbus rector totiens ad culpā apostasie dilabit quotiens ꝓesse ꝟolb⁹ delectat ac honoris sui singularitate letat. Un aūt hec vitio
Luciferi imitatores. rū radix pullulat in corde regentium: nisi ex imitatione illius q̄ despectis angelorū societatibus dixit. Ascendā sup altitudinē nubiū et similis ero altissimo. Un magnopere curandum est vt, q̄ regendis ꝟolbus ꝓfertur apud se ꝓenset: qz ad satisfaciendū districto iudici de sua tñmō alia vix sufficit ꝛ qō regēdis subditis ꝓesto est reddende apud eum rationis tēpore (vt ita dicā) tot sol⁹ alias Iz. Nam cui esse nunc iudicē libet: huic videre tunc iudicē nō libet. Numerari eñ culpe nequeunt que habende potestatis amore ꝑpetrant. hec Grego. nō dicit q̄ iudex est: sed cui iudicē esse libet aim videlicet nō gradum redarguens ꝛ ad voluntatem nō ad factū vituperationē referens. Cui aūt videre tunc iudicē nō libet de numero reꝓborū se esse nō dubitet. Sicut eñ electi tunc de visione iudicis gaudebunt: qz appꝛopinquat eorū redēptio: sic ꝛ reꝓbi de visione iudicis dolebūt qz appꝛopinquat eorū ꝑditio. Un ꝛ alio loco euangelij dñs dicit. Ue id est eterna dānatio vobis scz imminet q̄ diligitis primas cathedras. nō dicit q̄ habetis: sz q̄ diligitis nomar
Diligere honorem. gues eos q̄ his vtūtur ex officij ordine: sz eos Luce. xj qui hec dū habēt amāt vel dū nō habēt affectant qō ꝓcedit ex ambitione. Ue quippe in Ue. scriptura sacra notat eternā dānationē ꝛ gehenne supplicū: sed hēn huius seculi peregrinationē ꝛ presens exiliū. vnde ꝛ Chrisost. Chriso. Hec dicta ve semp in scripturis dr de his q̄ Desidere nō ꝑnt euadere a futuro supplicio. C Solēt rare. aūt ābitiosi se excusando q̄nq; allegare illō j. Tim. apl'i dicere. Qui epatū desiderat: bonū op⁹ ij. desiderat. Quib⁹ respōderi pōt q̄ op⁹ est bonū: sz desiderare est malū. Sic ꝛ dici pōt qui aurū furat bonā rē furat: qz aurū bona res est: sed furari malū est. vñ apl's ipm op⁹ tāq; bonū ꝛ fructuosum cōmēdat. xp̄s ꝟo ipz desiderare tanq; malū ꝛ vanū cōdēnat. Sic g̃ ptz ex xp̄i verbis ꝛ ceteris scripturis: qz ambitiosus nō est in statu gr̃e ꝛ salutis. Ptz hoc etiā ex q̄busdā rōnibus ꝛ causis: qz in tot hūanis D
defectib⁹ nullus relinquit ābitioso loc⁹ excu Ambisatiōis: ꝛp hoc graue ei imminet ꝑiculū ꝓditionis. Multi eñ ꝑ infirmitatē vel ignorātiam excusaut in toto aut in parte de ꝑctis excusant: sz bilis.
ambitiosus cui ꝑsse libet ꝑ nullū hoꝝ tꝛfendit. Nō q̄dē ꝑ infirmitatē: qz ducatū gregis libēs suscepit et tenuit: ꝛ ideo tanq; aries in grege fortis ꝓe ceteris esse debuit: nec per ignorātiā: qz magisteriū aliox assumere et tenere sibi placuit: ꝛ ideo ignorare nō ꝟbuit qui magister esse voluit. Talē g̃ scz ambitiosum ꝛ cecitatē ei⁹ valde plangere debem⁹: qz holem ad dei imaginē factū ipm luciferū: vt supra ꝑ gregorū dr imitari videm⁹. Et quia ambitiosus in tāto versat ꝑiculo: ideo q̄ scāter talē eligunt vel ꝓmouēt aut in statu suo fouēt ꝛ defendūt grauiter deū offendūt et se participes cū eo in culpa faciūt. Unde timēdum est cōsentiētib⁹ ambitioso ne cadant cū eo sicut ꝓsentiētes lucifero ceciderūt cū illo.
Ista maledicta pestis ambitionis totā infi- Pharicit religionē xp̄ianitatis ꝛ scādalū toti mun- seox vsdo parturit nō solū in clericis: sz ꝛ in religio tiū amsis. Ue ergo miseris ad q̄s pharisēox quib⁹ bitio.
dñs ve imprecabat vitia trālierūt: qui ꝑ breue ꝛ incertū hui⁹ vite sue curriculū quo petā plāgere debuerūt ad dignitatē ꝛ honorē aspi- E
rare vel ꝓ his laborare seu etiā certare dei Secūdū timore ꝓpposito nō metuūt. C Scom malū malū affectio est: qz sepe carnales amici in beneficiorū collatione alīs meliorib⁹ et dignioꝛib⁹ ꝓferū carnatur quorū ꝓmotorib⁹ ve dānationis ꝓphelis.
ta cōminatur dicēs. Ue qui edificat ſyon in Abac. ij sanguinibus. Multi eñ qui ꝓ amicox car Consannalij ꝓmotione ꝛ corpus ꝛ animā eternis guineoexponūt incēdijs: qui ecōuerso ꝓ eorū libe rū prelarationē extremū digiti vir ad hoꝝ ponerēt tio dñain tormētis. Multis quidē ꝓlatis ꝓurat tur.

diabolus amicorū carnaliū multitudinē: vt eorū in carnali affectione ⁊ promotiōe obscuret dignitatē ⁊ sanctitatē. Sepe nāq; nepotes prelatorū ⁊ alij carnales amici q̄ ante ipsorū prelatorū promotionē non apparebant post promotionē eorū apparere incipiunt quasi vna die. s. promotionis nati videant. Sed sup hoc pōt ecclesia dicere illud Esaie. Quis genuit mihi istos? Ego sterilis ⁊ non pariens transmigrata ⁊ captiua ⁊ istos q̄s enutriuit? Ego destituta ⁊ sola ⁊ isti vbi erāt. s. añ plati promotionē. Uñ ait quidā. Cū factor rerū puaret semine clerū. Ad sathane votum successit turba nepotū. Hi tales qui in promotionib⁹ amicos carnales p̄ferunt factis ⁊ operibus suis illud psalmiste dicunt. Hereditate possi deamus sanctuariū dei. Et ī timere habēt maledictionē: que q̄dē sequit quā nō solū ecclesia ⁊ alij sed etiā ipsimet sibijpsis imprecā tur sepius cū orāt dicētes. Deus meus pone illos vt rotā: ⁊ sicut stipulā añ facie vēti. Sicut ignis q̄ cōburit siluā: ⁊ sicut flāma cōburens mōtes. Ita psequeris illos in tēpestate tua: ⁊ in ira tua turbabis eos. Imple facies eorū ignominia: ⁊ q̄rent nomē tuū dñe. Erubescant ⁊ cōturbent in seculū seculi ⁊ cōfundā tur ⁊ pereāt. Ubi nota visionē de quodā pōtifice nimis ad carnales amicos affectō: qui statim post mortē ei⁹ ostensa est cuidā legato ecclesie in via iā posito. Quodā em̄ mane cū idē legatus excitat⁹ a somno vellet orare: vt cōsueuerat submissus est q̄dā lect⁹ in supficie aureis tapetis circūsept⁹ in camera vbi q̄escebat in quo residere videbat ipse defunct⁹ ad modū pōtificis ornat⁹: ⁊ in gyro ei⁹ multi de genere suo p eū ꝓmoti ⁊ ditati choreā ducebāt: ⁊ cantilenas lugubres cantātes in hūc modū ꝓclamabāt. Maledicta ꝓmotio ⁊ exaltatio tua: tu em̄ es p̄ditionis nostre cā. Ille vo circūquaq; respiciens maledictionē similiter eis imprecabat dicēs. Maledicti vos a deo: q⁹ ꝓpter vos traditus sum igni ꝑpetuo. Et hec dicens coopertoriū aureū eleuauit ⁊ flāma de lecto cū fumo fetidissimo ascendit ⁊ sic visio disparuit. Hec aūt visio p̄dicto legato: angelo sibi referente ī oñsa fuit vt ipse a similib⁹ abstineret: q⁹ defuncti successor futurus esset. Post hec quodā tpe quidā pōtifex alius ꝓmotioni carnaliū amicorū nimis intentus: cū ex infirmitate in qua per medicos neglectus fuerat morti esset, ꝓpinquus quasi de salute corpis ⁊ aie desperās dixit plurib⁹ circūstantibus ⁊ audientib⁹. Medici abstulerūt mihi corpus: ⁊ amici aiam. Ecce qualem retributionē de amicis habuit q̄s sic carnaliter dilexit ⁊ ꝓmouit. Sic ⁊ hodie multi religiosi carnalitatē nimis sequentes: nō ea que spiritus ⁊ dei sunt: sed q̄ carnis ⁊ diaboli sunt in electionibus suis sapiūt: ⁊ magis corpori q̄ aie ꝓuidere soliciti sūt. Multi em̄ poti⁹ eligūt bonū cocū q̄ carnalib⁹ voluptatib⁹ eorū satisfaciat q̄ virū deuotū q̄ vtilitatib⁹ aliarum ꝓficiat vt sic simul cū illo ducāt in bonis dies suos ⁊ q̄si de alia vita desperati: reciptāt bona in vita sua ac si sic irēt ad astra. Hi tales similes illis sunt: de q̄b⁹ Sene. sic dicit. Qui dā voluptatibus se immergūt: quib⁹ in consuetudinē adductis carere nō p̄nt: ꝙb q̄ miserimi sunt q⁹ eo puenerūt vt illis q̄ fuerunt supuacua facta sint necessaria. His etiā talibus applicari pōt q̄d de quodā p̄fe factū ē. Qui cū quadā vice melius solito se refecisset nocte sequenti diabolus sibi assistens: vētrē ei⁹ suauiter q̄si manib⁹ cōtrectādo deliniuit: ⁊ quasi eū subsanando dixit. Modo bñ mō bene. Ille autē diaboli illusionē intelligens penitentiā de hoc excessu egit: ⁊ ad abstinentiā cōsuetā redijt. Istud etiā verbū. s. modo bene modo bene: pōt dici cuilibet in hac vita ꝓspere vel delicate viuēti. Et similiter istud euangelij. ⁊ quidē in hac die tua q̄ ad pacem tibi: nūc aūt abscondita sunt ab oculis tuis: sez mala futuri tēporis. Tertiū malū est: q⁹ plerūq; cā mala mouēte ⁊ alliciente indigni ⁊ q̄nq; etiā mali ⁊ hostes xp̄i ad ecclesiastica bñficia ꝓmouent: ⁊ magis ꝓpter onis q̄ ecclesijs magisq; vtilitati ꝓuate q̄ cōi ꝓuideāt nec fiūt clerici vel ꝓlati deo: sz mūdo. Uñ magna cura est miltis vt in domo sua officiales vtiles p̄ficiant: sed parua cura est eis vt in domo dei ministros ydoneos instituant: q⁹ heu quasi nulla ministror⁹ xp̄i est electio: cū tñ ministri hoim sepe cū magno eligāt cōsilio. Prochdolor sepe magis insufficiētes assumunt ad statū clericorū ⁊ ad ecclesiastica bñficia etiā curata: q̄ ad statū mechanicorū vel ad aliqua hmōi officia. Qui em̄ mechanicus esse voluerit necesse est: vt ad suū officiū spectātia sciat vel addiscat: sed plerūq; i clericis hoc fallit. Quo q̄ tales p ignorātiā poterūt excusari maxime si ad dignitates ⁊ bñficia curāta fuerint ꝓmoti? Uñ Ber. Que ignorātia excusare possit hoiem q̄ se magistrū infantiū doctorē insipientiū p̄fiteat? Talū q̄ppe dū q̄s ꝓmouet recte a diabolo supra tēpli pinnaculū eleuat: cui diabol⁹ q̄si subsannando tūc loquit. Si fili⁹ dei es mitte te deorsum. Jā inter filios dei cōputat⁹ es iā ab his q̄ te cognoscunt videris esse q̄d nō es. Facigit aliq̄d vnde lauderis: vñ gloriosus habearis: ⁊ vñ magnus ab hoibus videaris. Mitte te deorsum. Quid em̄ tā ꝓpriū diabolo q̄ suadere: et vnusq̄sq; indignus ecclesie se submittat. Et reuera hi tales semper deorsum se mittunt: q⁹ solas diuitias: dignitates ⁊ gloriā q̄rentes q̄tidie deteriores fiunt. Promotores etiā talū in quacūq; dignitate q̄si supra tēpli pinnaculū cōstituti se ad psuasionē ⁊ cōsiliū diaboli deorsum mittūt q̄n p carnalē affectionē: vel aliā cām malā eos exercētē: talib⁹ ꝓ descēdē-

Cocus ꝑlatus sapienti

Sale cōsueta do

Wō bñ.

Tertiū malū ꝓ motio malorū.

Ignorā tia non excusās

mat. iiij

Amici animaz auferūt

Esa. xlix

Uersus

Psal. lxxxij.

Uisio pontificis.

do eos pmouent vel eorū pmotionibus ac-

Simia in tecto: latro in scalis.

Dignitas indignorum Grego.

Prelatorū onus

tiplicite collabunt. Sz esto q tales habeāt

Dispensatio

dispensationē sup pluralitate beneficiorum: nunquid dispensationē habere potuerūt su per perpetratione predictorū malorū? Que quidē mala tanta sunt q sola ad dānationē sufficiūt z reū in infernū detrudere possunt: vbi vnus vt plures in bñficijs erit vn⁹ vt plures in tormentis. Istos sm Bern. supra mon tē excelsum valde diabolus ducit quib⁹ etiā oia regna mundi z eorū gloriā oñdit: z oñsa si procidentes eū adorant dare pmittit: z reuera postq̄ auaricie cōsulēdo multa bñficia adepti sunt eū adorāt: eū colūt et veneranť: eum quasi deū sequunť: z post eū in tenebris demergūť. ¶ Ubi nota q̄dā exēpla q̄ de hac materia Guill. parisiensis eps in theologia regens cōuocationē fecerat magistrorū. Et pposita q̄stiōe de pluralitate bñficiorū soler ti⁹ z longa disputatione pbatū est duo beneficia dūmō vnū quindecim libras parisienses valeret ab vno teneri cū salute nō posse. Hoc determinauit p̄dictus eps. hoc oēs alij magistri theologie determinauerūt: exceptis duobus. s. magistro Philippo parisien. cancellario magistro Arnoldo postmodū ambianēsi epo. Quid aūt p̄dicto philippo cōtigerit audiamus agonizātē in morte dñs Guillelm⁹ eps tāq̄ bonus pastor visitauit: rogans eū vt singulari opinioni de pluralitate bñficiorum cederet z ola bñficia sua vno excepto in manus ecclesie resignaret. Sed rēnuit dicēs se velle experiri vtrū esset dānabile plura bñficia ab vno teneri. Mortuus est q̄ sic et post paucos dies dicto parisiēsi epo in tetra z miserabili forma apparuit dicēs. Inter cetera pter pluralitatē bñficiorū se esse dānatum. ¶ Similiter alius quidā clericus magne literature apparēs cuidā post mortē suā dixit se dānatū ob hanc solam causam: q̄ duas tenuit prebendas. Super hac eadē questione Robertus romane ecclesie cardinalis z magister in theologia interrogatus morti vicinus rndit. Dico tam migratur⁹ a vita q̄ mortaliter dānabile ē plura tenere bñficia. ¶ Hoc idē sancte memorie Petrus cantor parisien. z dixit z scripsit. Hoc idē magr Guilhardus camerace. eps verbo hmōi pfirmauit. Nolem inquit p toto auro arabie vna nocte duo bñficia detinere z hoc pter discrimen incerte vite. Super hoc etiā narrante Bernardo quōdā dñi pape penitentiario cū beate memorie Grego. papa nonus interrogaretur si posset de plenitudine ptātis cum plurib⁹ bñficiorū detentorib⁹ dispēsare rndit. Nō possuz inquit nisi im sup vexatione detinentib⁹ dispēsare. Quod forte ideo dixit: q̄ vt visum est plura mala ac pctā grauia et ineuitabilia inde subsequunť super quib⁹ faciendis dispensatio cadere nō videt: q̄ pctm in nullo casu cōceditur. Quis ergo erit sapiens qui se fallat

Dispensatio.

Berñ z mat. xij

Guill. parisiē. questio.

Philip. cancellarij dānatio.

Robertus cardi.

Petrus cantor. guilhardus.

Dispensatio pape.

Indignus ad ptātē ecclesiasticā nō ascendat.

Simia q̄ escūt. Simia q̄ppe ponit in tecto z latro in scalis cotā populo nō ad sui honorē: sz ad derisionē. sic etiā est de indigno in ecclesia exaltato. vñ Seneca. Loco ignominie est apud indignū dignitas. Ut aūt dicit Grego. Necesse est vt is q̄ pest q̄ exēpla subditis pbeat solerter attēdat: z tantis se sciat viuere quātis pesse. Et iō vt idē dicit. Non dz hoim ducatū suscipere: q̄ nescit hoies bñ viuēdo pire nec ad hoc eligat vt aliorū culpas corrigat q̄ qō resecare debuit ipe cōmittit. Et iterū. Durū q̄ppe est: vt q̄ nescit tenere moderamina vite sue: iudex fiat vite aliene. hec Grego. Sic et hodie apud multos etiā religiosos in electionib⁹ z pmotionib⁹ timore dei postposito iesus i. vir bonus z dignus ac dei amic⁹ q̄ se z alios saluare studet reprobat: z barrabas latro insignis. i. malus z indignus ac xp̄i hostis q̄ se z alios in aia pemit eligi. Uñ q̄ in talib⁹ pmotionib⁹ faciēdo vel cōsentiēdo culpabiles sunt: ipsi suo facto vel consensu cū iudeis dicūt. Nō hūc sed barrabā. Et iō timeāt tales ne alienati a iesu saluatore partē sortiant cū barraba latrone. Tales q̄ppe sic electi sunt subditis magis in ruinā scā dalū q̄ in resurrectionē z boni exēplū: z hoc fermētū platorū corrūpit totā massam subditorū. Qz dū caput egrotat: cetera mēbra dolēt. Egrotāt q̄dē: sz nō sanant: qz morbū noli me tangere habere videnť: z intacti remanentes p eos quorū interest debite nō corrigunť. Et iō heu tā apud plures de capite facta ē cauda: de priore posteriori: z de magistro discipulus: z vtinā xp̄i nō diaboli. Sed timere habent hoies in his culpabiles: ne iusticia p eos neglecta ad supernū iudicē q̄relā suā dirigat: z illē voces q̄rimonie ei⁹ suscipiēs iusto iudicio suo vindicta suā sup̄ quaricatores rectitudinis inducat. Et istud in multis talib⁹ factū nouim⁹ et adhuc frequenter fieri videm⁹: sed q̄dā miseri sic sunt excecati q̄ nec cognoscere defectus suos volūt. vnde talia flagella p cedūt: z ideo sepe grauiora eis supueniūt. Quartū malū est: qz vnus bñficio vno nō est cōtētus in alio rū clericorū p̄iudiciū z dānū: plura occupat z alijs esurientibus ipse se pōpis z vanitatib⁹ inebriat. Pauperū em̄ necessitatibus subtrahit q̄cq̄d diuitū vanitatib⁹ accedit: z multitudo seruorū multitudinē pauperū facit. vnde est q̄ cōmuniter dicit. Quicquid delirant reges plectūť achiui. Et q̄ peius est: interdū vnus ad vnū etiā beneficiū minus idoneus plura occupat: z qui vnicū q̄uis modicū vix officiū implere sufficeret plurimorū stipēdia sibi vendicat. Plura quidē beneficia habentibus parat vagandi z delinquēdi materia: diuinus cultus z hospitalitas in ipsis beneficijs minuit: ecclesiarū cōmodis z honori derahit q̄ p hoc in spiritualibus z tpalib⁹ mul-

Caput sit cauda.

Quartū malum.

Bñficiorum pluralitas.

Nota. in pncipio opl'arū.

ꝛ tãto discrimini cõmittat. Esto ꝙ multi dicãt hoc ꝛ multi alij in ẽrũ opinẽtur. hoc soluz tñ mortale ab augustino doctoꝝ maximo iudicat cũ quis incertitudinis periculo aut mortalis peccati discrimini se cõmittit. Sic ꝛ hodie multi religiosi nõ solũ grangias: ſz et ecclesias nõ sine animaꝝ periculo sibi incorporando multiplicare soliciti sunt: exponentes se piculo reddẽde ratiõis de aliꝙ eccl'iaruz

3 Quintũ malum. Abstẽtia fructus habẽtiũ

quaꝝ decimas ꝛ fructꝰ percipiũt. ¶ Quintũ malũ est qꝛ plerici i bñficijs nõ residunt: ꝛ fructꝰ eoꝝ percipiẽtes debitũ pro his laborẽt' seruitij ecclesijs nõ ipẽdũt. Gaudẽt ꝛ se iactãt habere tot florenos sibi apportatos: sed timeãt ne sint floreni eos ad ifernuz portãtes. Frustrã esñ se iactãt habere bñficiũ vel mercedẽ cuiꝰ nõ exhibẽt opationẽ. Sz esto ꝙ tales habeãt dispẽsationẽ sup absentia seu nõ residẽtia nunquid dispẽsationẽ habere poterũt sup pctis ꝛ malis cõmittẽdis q̃ tenitabil'r sequũtur ex eoꝝ absentiaꝛ negligẽtia: Et tõ bñ eis esset si haberẽt vicariũ in tormẽtis sicut excusando se dicũt habere i bñficijs. Qui esñ residere nolũt in bñficijs timere habẽt ne residẽtiã ppetuã faciãt in tormẽtis. Et i hoc magis delinquũt ꝑlati ꝛ curã habẽtes aliarũ qꝛ ex illoꝝ absentia maius sequit periculuz.

Berñ. Ex. iiij. Reg. iij

Pauci q̃dẽ ex eis pastores: ſz multi mercẽnarij sunt: qꝛ nõ lucrũ aliarũ: ſz mercedẽ tẽporalis cõmodi aut lucri vel honoris q̃runt. Istis bñ cõgruit illud Berñ. vbi ait. Ue tibi clerice moꝛs in olla moꝛs in hmõi delitijs. Pctã eniz pplꝰ comedis ac si ꝓpria minꝰ sufficere viderent. Sũptus ecclesiasticos gratis habere tereputas: ſz bonũ erat magis foderez mẽdicare. Et iterũ Indignꝰ lacte ꝛ lana quicꝛ si ñ pascit oues: si nõ vigilat in custodia gregis iudiciũ sibi mãducat ꝛ vescit. Quid tibi insipiẽs delitie sapiunt q̃d diuitie ? ille: cecos delectãt oculos q̃bus mereris tã graue iudiciũ tã dure temetipsum obligas rationi. Uniuersa ſz quidẽ vsq; ad quadrantẽ nouissimum exigeris. hec Berñ. Et itez sup illo verbo ꝓphete.

Osee. iiij.

Pctã pplꝰ mei comedent. Quasi dicat pctõrũ pcia exigũt ꝛ peccãtiꝰ debitã solicitudinez nõ ipendũt. Quẽ dabis mihi de numero ꝓpositoꝝ qui nõ plus inuigilet subditoꝝ euacuãdis mar supꝝsẽ vitijs extirpãdis. Ubi q̃ oãdo flectat iram qui predicet annũ placabilez dñoꝛ Leuiora loq̃mur grauiora grauiꝰ manet iudiciũ. Ministri xpi sunt ꝛ seruiunt ãti xpo. Honorati incedũt de bonis dñi q̃ dño honorẽ nõ fecerũt. hec Berñ. Sũt aũt quidã q̃ ecclesijs ꝛ ouibus suis ꝓprijs derelictis alijs deseruiunt ecclesijs vel ꝓdicãt populis: ſz per hoc de negligẽtia ecclesiarũ ꝛ ouium suaruz nõ excusant apud deũ: qꝛ reddẽt rationez de

ex mat. v.

omnibꝰ vsq; ad quadrantẽ nouissimũ. allegãt etiã q̃dq; non residentes ꝙ in ecclesijs eoruz sunt rebelles ꝛ tyranni vel infideles ꝛ huiusmodi. In quo seipsos magis redarguunt: qꝛ vident lupũ ꝛ fugiunt: cũ tñ pro illoꝝ ꝛ ecclesie vtilitate deberẽt tunc potiꝰ residere. Sic ꝛ hodie multi in religione curã animaruz habentes claustrũ quasi carcerẽ fugiunt ꝛ cũ sathan circũeũdo terrã ꝛ perambulando eam quasi vagi discurrunt: parũ timẽtes ꝙ ligati vasis eoꝝ pedibꝰ proijciãtur in tenebras exteriores. Primi q̃dẽ religiõis patres: vbes ꝛ palatia reliquẽtes solitudinẽ petebãt dicentes cũ hieronymo. Oppidũ mihi carcer est: ꝛ solitudo paradisus: ſz isti vagi solitudinẽ deserentes vbes ꝛ palatia q̃rũt quasi ira se dicentes. solitudo mihi carcer est: ꝛ oppidũ paradisus. Uñ talibꝰ bñ competit: ꝛ de eis scribi posset qõ de quodã huiusmodi post mortẽ eiꝰ quasi ꝓ epitaphio quidã versificator. ille epitha scripsit. Dũ fuit in mundo p mundũ vexit eũ vagi. do. Hec postrema dies: hꝫ sibi ꝓria q̃es. ¶ Sextũ malũ est: qꝛ multi fructibꝰ bñficioꝝ ꝛ donis ecclesiasticis abuti nõ metuũt scpatrimoniũ xpi ꝛ res pauperũ in vsus superfluos ꝛ illicitos cõuertunt. Quantũcũq; enim vtiliter in ecclie bñficio quis laborẽt vltra tamẽ victũ ꝛ vestitũ vtilis sibi vendicare nõ debet. Quicquid ampliꝰ sumptuꝝ est pauperuz est. vñ Berñ. Sed esto studiose quis et fructuose laborẽt: viuat de altari vt alimẽta ꝛ quibꝰ tegatur habẽs is cõtẽtus sit. Nõ superbiat: nõ luxurietur: deniq; nõ ditẽt nec exclericatu ditioꝛ fiat: nõ sibi de bonis ecclesie ampla palatia fabricet: nec loculos ide congreget: nec in vanitate aut superfluitate dispgat: nõ extollat de facultatibꝰ ecclesie cõsanguineos suos aut nepotes ne filias dixerim nuptui tradat. Res pauperũ nõ pauperibꝰ dare par sacrilegij crimẽ eẽ dinoscit. Nec esñ ordinauit deꝰ his qui euãgelio seruiũt de euãgelio querere: aut habere delitias: aut ornatũ: ſz viuere ait apostolꝰ de eo: vt videlicet sint cõtenti alimẽta corporis nõ gule irritamẽta: aut incentiua libidinis ꝛ q̃bꝰ regant nõ quibꝰ ornent accipere. Et iterũ pauci admodũ sunt q̃ nõ q̃ sua sunt querãt. Diligunt munera: nõ possunt pariter diligere xpm: qꝛ manꝰ dederunt mãmone. Intuere quomodo ꝓlati incedũt nitidi ꝛ ornati circũamicti varietatiꝛuz pomꝑ bus tanq; sponsa ꝓcedẽs de thalamo suo nõ pane quẽpiã talij repente eminꝰ ꝓcedẽtẽ aspexeris sponsam potꝰ putabis q; sponse custodẽ. Uñ vera hãc illis exuberare existimas rerũ affluentiã: vestitũ splẽdorẽ: mensarũ luxuriã: cõgeriem vasoꝝ argẽteoꝝ ꝛ aureoꝝ nisi de bonis spõse. Inde ẽ ꝙ illa pauper inops ꝛ nuda reliquit facie miseranda inculta hispida: exanguis. Propter hoc non est hoc tempoze ornare sponsam sed spoliare non est custodire sed perdere: non est defendere sed exponere: non est instruere sed prostituere: non est pascere gregem: sed mactare ꝛ deuorare dicente de illis domino q̃ deuorant ple-

bem meã vt cibũ panis: z qz comederunt ia-
cob: z locũ eius desolauerũt. hec Bern. Sic et
hodie multi religiosi bonis monasterij abu-
ti nõ verent: z diuitẽ purpura z bysso indutũ
imitando querũt ad induendum nõ qõ vtili⁹
sed qõ subtilius inuenit: nõ qõ frigus expel-
lat: sz qõ superbire cõpellat: z cum eodẽ diui
te epulari quotidie splẽdide volunt z p carni
bus a quib⁹ abstinetur studiũ suũ in piscib⁹
z delitijs varijs ponũt: z ꝑm q de quibusdaz
ỽz plus in salmone ꝙ in salomone studẽt: qõ
Prosper ꝑm Prosperũ. nõ ẽ delitias resecare sz vnã in
Auguſt. aliam cõmutare. Uñ z Augu. Qui sic a car-
nib⁹ se tẽperãt vt alias escas: z difficilioris p
parationis z precij maioris inquirant: multũ
errant. Nõ em̃ est hoc suscipere abstinẽtiaz:
Ham⁹ in sed inuitare luxuriã. Isti nõ intelligunt q in
cibis et his hamũ accipiũt: qz penã p singulis exol-
vestib⁹ uent: z ꝙtum se glorificauerũt z i delitijs fue
supfluis runt tãtũ de tormẽto z luctu habebũt. Utinã
multi mercẽnarij z pseudo pastores hec attẽ
derent qui plus de seipsis etiã sanis ꝙ suis
subditis etiã infirmis soliciti sunt plusꝙ si
bi in voluptatib⁹ ꝙ subditis in necessitatib⁹
cõdescẽdũt. Et ideo sepe huiusmodi mercen
narij diris a deo castigant flagellis: sz intel-
ligere nolunt vñ hec flagella procedũt cõque
rẽtes qñꝙ de percussione sz tacẽtes de causa
mouẽte ꝑm illud qõ cõmuniter ỽz percutitur
puer z querit: sz causa tacet. Quãdoꝙ etiam
iusto dei iudicio tales in necessitate deserunt
ab alijs vt sicut fecerũt fiat z ipsis: z vtinam
hec saperẽt z intelligerent z se emendarent.

Septi- ¶ Septimũ malũ qõ precedenti sepe malo ẽ
muz ma annexũ est maledictũ curiositatis vitiũ a quo
lum cu- tã in faciẽdo ꝙ vtendo tãꝙ a veneno so ser-
riositas pente est oib⁹ dei seruis abstinendũ. Curiosa
clericoꝝ em̃ q faciũt z qui eis vti volunt mũdo viuũt
z seruiũt. Talia nanꝙ sunt ornamẽta mundi
z blasphemia dei. Qui ỽo in puritate cõsciẽ-
tie itẽdit viuere: mirũ ꝗmodo i faciẽdo ỽl vtẽ
Curiosi do se audet hac fece fedare. Est ei periculo-
tatis pi sũ z ẽ valde magnũ vitiũ. Primo qz tẽpus ad
cula et laudandũ deũ cõcessum pditur z ꝝ ipsum in
mala. vanis expendit. Multo em̃ plus de tpe occu-
pat curiosum op⁹ ꝙ expediat z hoc valde ma
lũ eẽ null⁹ sapiẽs ignorat. Scõo qz facienti est
causa vane glorie z iactãtie. O quotiẽs cogi-
tat z recogitat ac mente reuoluit: etiã qñ non
operat: ac etiã qñ diuinis intẽdere debet: vt
pulchrũ opus faciat. O quotiens illud aspi-
cit z inde se reputat z apõ alios reputari vult
z se iactat. Tertio qz etiã ei cui facit est causa
z occasio supbie. Tali eniz oleo ignis super-
bie nutrit: z magis accẽdit. Nã sicut rudia z
grossa sunt hũilitatis fomentũ: sic curiosa et
pulchra superbie sunt nutrimẽtũ. Quarto qz
est materia z occasio retrahẽdi animũ a deo
Grego. nã ꝑm Grg. Tanto quis a superno amore di-
iungit ꝙto inferi⁹ delectat. Quinto qz est cõ
cupiscentia z voluptas oculoꝝ. Ad nihil em̃
talia curiosa valere vident nisi vt inde oculi
pascant: z p cõsequens etiã animus ex eis di
strahit. Sexto qz multoꝝ aliorũ est laque⁹
z ruina. Nã talia respicientes multis modis
offendere possunt vel delectabiliter aspicien
do z similia cõcupiscẽdo vel detrahẽdo z ma
ledicendo seu alijs scandalũ z malũ exẽpluz
inde trahendo. Cogita ergo quotiens de⁹ of-
fendi poterit anteꝙ illa curiositas deleta sit.
De oib⁹ aũt illis offensis ipse qui tale opus
fecit vel fieri procurauit est in causa: z p cõse
quens i culpa. Ecce quot mala ex tali curio
sitate ꝓueniunt. Adhuc est z aliud magnum
malũ valde: qz curiositas directe obuiat pau
pertati. Et vltra oĩa ꝑdicta est hoc malũ q le
uis ac vani z inconstantis animi est indiciuz
z superbie in corde latẽtis signũ. Hoc aũt ma
lum curiositatis nõ solũ reperitur in clericis: Curiosi
sed etiã pleriscꝙ religiosis. Quidã em̃ eoruz tas reli
relicta z quasi contẽpta antiquoruz patrum gioſorũ.
simplicitate z hũilitate: nouitates seculares
in multis ad vsum pertinentib⁹ adinueniũt
z diabolũ adulterantẽ cũ suis satellitibus in
religionẽ introducunt. vñ nõ videt filij religio
nis veri z legitimi sed potius adulteri: quia
a sanctis patrib⁹ degenerantes adulterinas
nouitates z curiositates adinueniunt z qua-
les sunt talia opera faciunt. Uñ de eis illud Uersicu
vulgare dici põt. Qualis erat mulier: tale co lus.
quebat holus. Ministri ergo diaboli sũt: qz
opus ei⁹ faciẽdo sibi seruiunt. Et ideo ꝓpter
nullũ de mũdo tale opus ꝙs facere debet nec
velle ꝓ se fieri etiã si gratis fieret: qz nulla de
causa peccato ẽ cõsentiẽdũ z ab offensa dei ẽ
omnib⁹ modis abstinendũ. Nã vt dicit An- Anſe
sel. Omne peccatũ per preuaricationẽ deũ ex lmꝰ.
honorat. Si ergo peccare est deũ exhonorare
hoc hõ facere nõ deberet: etiã si necesse esset la
perire omne qõ deus nõ est. Miruz ergo val
de qũo homũcio cinis z puluis tam audacter
deũ z tantã maiestatem presumit offendere.
Uñ Bern. Tangit montes z fumigant z tam Bern.
tremẽdã maiestatez audet irritare puluiscu
lus vno leui flatu dispergendus z minime re
colligẽd⁹. Et si ꝓpter nullũ alium curiosa fa
cere deberes: quãto magis offendis si ꝓprio
motu ad solã cõplacẽtiam talia facis: volẽs
magis cõplacere creature ꝙ creatori. Exꝑ-
missis igit apparet aliquantulũ i quali z quã Pericu
to periculo sit hodie status clericoruz: z quan lum cle
ta p eos veniũt scandala: quantãꝙ psecutio ricorum
nẽ suscitant in ecclesia. Illi em̃ vere ecclesiaz
psequunt q̃ vitijs z malis exẽplis persequũ-
tur. Illi acerbi⁹ sanguinẽ fundunt q̃ rp̃z ꝙtũ
in ipsis est in hoie occidunt. Uñ Bern. Si do- Bern.
minus propriũ sanguinem dedit in precium Scãdali
redemptionis animarũ: nõne tibi videt gra zantium
uiozem suscitare psecutionem: qui suggestio malum.
ne malo exẽplo pernicioso, scandali occasiõe

auertit ab eo alas quas redemit ab illo qui sanguinẽ suũ fudit. Et iterũ. Quis obsecro laicorũ auidius clericis acquirit tẽporalia ꝛ ineptius vtiꝫ acquisitis. Cũ tñ fastũ videãt laici in supellectile clericorũ: nõne p eos potius inuitanꝫ ad mundũ diligendũ ꝙꝫ negligendũ? Medice cura teipsum. Si mũdũ predicas contẽnendũ contẽne tu prius: ꝛ ad ipm alios efficacius inuitabis. Da voci tue vocẽ virtutis consonet vita verbis ꝛ statim erit in ore tuo viua ꝛ efficax sermo dei ꝛ penetrabilior omni gladio ancipiti. Non sic pfecto est ꝙꝫ sicut populus sic sacerdos sicut laicus sic ꝛ clericus vterꝙ cupit: vterꝙ diligit mundũ ꝛ ea q̃ in mundo sunt. Laicus tñ cũ labore: ꝙꝫ clericꝰ sine labore volũt possidere totũ mũdũ. Cõmunicare volunt cupiditati ꝛ superfluitati hoim: sed nõ laboti. Peccare volunt: sed non flagellari cũ hoibus. Unde timendum est ꝙ flagellent cũ demonibus. Quo seculares nõ expenderent substantiã suã viuendo luxurio se etiã in pñtia sacerdotũ quo nõ intenderẽt vanitatibꝰ ꝛ lenocinijs huius seculi? quo non essent insolentes ꝛ elati: cũ tantũ fastum tan tã insolentiam videant clericorum? Nonne in presentia eorũ irreuerenter abutimini elemosynis pauperum? De patrimonio crucis xpi nõ facitis codices in ecclesijs: ꝙꝫ pascitis pellices impiguatis carnes: adornatis eqs.

Luc.iij

Tre.iij Lapides sanctuarij.

Et vere in capitibus oibus oim platearum dispersi sunt lapides sanctuarij. Platee late sũt et lata est via q̃ ducit ad mortẽ. Lapides ergo sanctuarũ. i. sacerdotes sunt in capitibus. i. in introitu latarũ viarũ. docent enim populos p prana exẽpla ingredi vias latas que ducunt ad mortẽ: ꝛ demergunt in pfundũ inferni. Dolor capitis in mẽbra redũdat.

Esaie. xxxviij.

Et merito clamat sancta ecclesia hodie. Ecce in pace amaritudo mea amarissima. Multa est hodie ꝛ longe grauior ꝙꝫ credi possit pse cutio sancte ecclesie: ꝛ talis incũbit qualis nõ fuit a pncipio. Multis modis pseqꝰ est eaꝫ diabolus: sed nunꝙꝫ grauius ꝙꝫ hodie: quia nunꝙꝫ fuit maior pditio xpianorum neque liberior aut securior transgressio diuinorũ precetorũ ecclesiã incipiẽtẽ psecutus est p tyrãnos: pficientẽ psecutus est p hereticos. iam letã ꝛ florentẽ psequit p motus illicitos. hec Bernar. Adhuc aũt vnum de clericis in fine subiungo exẽplũ. Clericus quidã in synodo episcoporũ predicari pulsus angustiabat nõ modicũ q̃dnã digne posset coꝛã tot ecclesie p latis pdicare. At vbi accessurus in oratione iaceret venit ad eũ diabolꝰ: ꝛ dixit. Quid angustiaris istis clericis pdicare? Dic eis istõ ꝛ nõ aliud. Princeps inferni salutat pncipes ecclesie leti oẽs nos eisdẽ referimꝰ gratias: qꝛ p eorũ negligentiã ad nos fere totꝰ mũdus deuoluit: qꝛ cũ ipsis platis nobis eorũ subditi pariter offerunt. Inuitus quidẽ tibi dico: sed altissimi iussione coactus. Quã vera ista sint status pcul dubio ecclesie mõstrat q̃ nullã triũ malorũ q̃ in mũdo sunt. s. supbie: auaricie: luxurie cõpationẽ recipit in clericis et platis. Unde moderatores orbis ꝛ reges magnos vite duces: comites ꝛ barones nihil videbis in eorũ cultu ꝛ apparatu tã singulariter exquisitũ tã pposuꝫ. Eorũ auaritiã si attendas nullã mercatorũ nullã ciuiũ talẽ reperies. Qui tñ heredes legitimos si haberẽt tolerabiliores insanta videret. De luxuria ꝛo eorũ nihil diffinire psumo nisi q̃ illã sol̃ nouerit ops qui renũ ꝛ cordiũ scrutator est deꝰ.

Luxuria clericorum.

A qua quidẽ luxuria valde terrere deberent eos quorũdã clericorũ exẽpla de q̃bus noui quosdã subito ꝛ improuise in latrina ꝛ fetore vitã suã fetidã terminasse ꝛ q̃dã in ipso actu simul cũ fine opis expirasse. Et si q̃ris de gula que fomentũ est luxurie inuenies populũ semel in anno carnispriuiũ facere: sed clerũ q̃tidie. In sabbato q̃ꝙ delitijs affluere mos erat iudeis veri sabbati ignaris quos cleri ci in hoc satis imitant i festis dieb̃ delicatiꝰ cõuiuãtes nec aliter diẽ festũ nisi plus solito se ingurgitẽt reputantes. vñ Hiero. Cũ superbia ꝓpria sit demonibꝰ siue mulieribꝰ luxuria pecudibus: auaricia mercatoribꝰ: ex his factũ est mõstrũ qõ est malus clericꝰ. Sitꝫ in religiosis inuenire poteris vnũ mõstrũ ex huiusmodi malis cõpositũ. Qñꝙ eñ pfidês est superbus: ambitiosus diligẽs pesse ꝛ q̃rẽs modis oibus in officio remanere. Est etiã qñꝙ cũ hoc cõcupiscentie carnis dedituꝰ q̃rens frequẽter occasiones vacandi delitijs ꝛ voluptatibus. Est insup qñꝙ cõcupiscẽtia oculorũ et auaricia cecatus p questu faciẽdo discurrẽs ꝛ q̃litercũꝙ tpalia acquirẽs vel acquisita recipiens. Et qꝛ in se ꝫ hec tria ex quibꝰ oriũt ola huiꝰ seculi mala. nã testante iohanne oẽ qõ est in mũdo aut est cõcupiscentia carnis aut cõcupiscentia oculorũ aut supbia vite. iõ expectare ꝫ p retributione cõdigna ola seculi alteriꝰ incõmoda. Si quis ꝓpter p̃dicta mihi ea scribenti irascit talis de seipso q̃ huiusmodi sit cõfitet. Multi eñ cũ eis veritas ponit indigne ferũt et cũ aliter euadere non pñt rñdent q̃ de talibꝰ sibi cõsciẽtiã nõ facit ꝛ hec est mala cõscientia: qꝛ veritati ꝛ rationi ñria. Uñ notandũ q̃ quadruplex est ꝙsciẽtia s. due bone ꝛ due male. Prima est bona ꝛ trãquilla ꝛ hec est illiꝰ q̃ pctã pterita punit ꝛ cõmittenda diligenter refugit. De qua in psal. Beatus vir cui nõ imputauit dñs peccatum. Omne aũt qõ ipse nõ imputare decreuit: sic est q̃si nõ fuerit. Secũda est bona ꝫ turbata q̃ se leuat nõ tñ i dulcedine ꝫ in amaritudie repugnãte sensualitate ita vt dura videat ei via recta: ꝛ pca vita: longa vigilia: oro pluia rudis vestis: cibꝰ agrestis. ꝛ tñ ftinet se freno timoris. Sed audiet iste a xpo cũ apostolis.

Tria ea pitalia mala. s. Jo. ij.

Ñ Cõscientia q̃druplex. ps. xxxj

Exẽplũ de clerico.

Lu. xxij. ps. xc. Vos estis q̄ permāsistis mecū in tentationibus meis. et illō psal. Cū ipso sum in tribulatione. Tertia est mala ꝛ turbata q̄ non tm̄ timet peccatū ꝓtū deprehendi in peccato: et minus timet dei offensaz ꝙ peccati infamiā. ps. ix. Psal. lxxxij. De qua in psal. In operibus manuū suarū cōprehensus est peccator. Et iterū. Imple facies eorū ignominia ꝛ querēt nomē tuū dñe. Quarta est mala ꝛ tranquilla ac ꝑ hoc sūme periculosa. Ista nec timet deū offendere nec hoiem vereꝫ scandalizare q̄ cū venerit in ꝑfundū peccatorū contēnit: ꝛ iō in pctō quiete manet. Sed nihil est quo tm̄ ꝓuocet vindicta iudicis sicut cū securitate peccare ꝛ non desistere a peccatis. Talis est conscientia quorū dā qui cū errant ꝛ malefaciunt ita ꝙ etiā scriptura vel rōne cōuicti pñt postposito dei timore dicunt ꝙ nō faciunt sibi conscientiā: putātes ꝙ deus in iudicando eoz sequat opinionem fantasticā ꝛ relinquat iusticiā. peccare cū securitate.

¶ Oro. Omine iesu xp̄e q̄ superbis resistis et hūilibus das gratiā: da cūctis statū dignitatis ꝛ regiminis ꝑ bono obedientie humiliter ꝛ sine ambitione suscipientibus ꝛ sic in eo pseuerantib⁹ gr̄am in pñti ꝛ gloriā in futuro ꝛ resistere ābitiosis sepiendo vias eorū spinis ne ꝑsperenꝫ in eis ita vt neq̄ ꝑesse hoibus delectenꝫ: neq̄ honoris sui singularitate letenꝫ: sicq̄ tādē illuminati ꝛ ad cor reuersi a pestifero vitio ambitionis desistant ꝛ tales esse desinant: vt te miserante in eternum non pereant. Amen.

¶ De eo ꝙ dñs supra mare ambulauit: et petrū ne mergeretur erexit. Capitulum. lxix.

A Math. xiiij. Joh. vj mar. vj



Interim autez ꝙ dñs orauit in monte solus [nauicula] in qua erant discipuli [in medio maris iactabat fluctibus] ꝛ laborabāt in remigādo [q̄ vent⁹ erat eis ꝓtrarius.] Ex quo aduerte ꝙ formidanda sit xp̄i absentia: q̄ illi q̄ xp̄i societate carent tentationib⁹ exponunt. Cōspice igit eos ꝛ ipsis cōpatere: q̄ in magna sunt angustia ꝛ tribulatione. Tempestas em̄ eos inuasit: ꝛ tps nocturnū ē ꝛ absq̄ dño suo sūt. Cū aūt a sero ꝛ deinceps quasi per totā nocte laborassent [videꝫ eos dñs oculis mie in mari] laborātes [quarta vigilia noctis] de monte descendit [ꝛ ambulans supra mare] eis appropiq̄uit. Diuidit aūt nox in quatuor ptes ꝑm quatuor excubias seu vigilias quas faciunt in castris excubantes ꝛ ꝑ vices quatuor sibi succedentes. Prima dicit cōticiniū: q̄ tunc oēs dormiendo ꝓticent ꝛ tacent. Noctis quatuor partes. Conticinium. Scda intēpestū: q̄ nōdū est tēpus ad surgendū vel operandū. Tertia gallicinū: q̄ tunc pestum excitaꝫ gallus ad cantandū. Quarta antelucanū: q̄ añ lucē. Uñ quelibet vigilia tres horas hz. q̄ vt ait Hieron⁹. Stationes ꝛ vigilie militares in tria horarū spacia diuiduntur. Patet ergo ꝙ quasi ꝑ totā noctē periclitati fuerūt q̄ pene iā nocte finita dñs ad eos venit ꝛ nō mor: sed demū tm̄ eis succurrit: quia ꝛ si ad horā differre videꝫ auxiliū tribulatis tādē tm̄ eos cōsolari ꝛ corroborare nō desinit. vñ Theophi. Permisit aūt dñs periclitari discipulos vt fierent patientes. vñ nō statim eis astitit: sed ꝑ totā noctē periclitari pmisit vt doceret eos patienter expectare vt nō a ꝓncipio in tribulationib⁹ sperarēt subsidiū. Et itez. Uide quō nō in ꝓncipio periculi dñs astitit: sed in fine pmittit nāq̄ nos esse in medio periculorū vt certantes in tribulationib⁹ ꝓbabiliores fiam⁹: ꝛ vt ad ipm̄ solū recurramus q̄ potens est ex insperatis nos liberare. cū em̄ intellectus human⁹ sibi quidere nō poterit: tūc salus diuina aduenit. Cōsidera nūc dñm qui fatigatus ex vigilia longa ꝛ ofone plira solus descendit noctis tpe pedibus nudis ꝛc monte laborioso ꝛ forte petroso ꝛ vehemēter et cōpatere ꝛ quō vadit supra mare firmo vestigio ꝛ nō infusis pedibus sicut supra terrā nō quidē assumpta agilitate: sed corpis grauitate: ꝛ agrorū liq̄ditate manēte. Cognouit em̄ creatura suū creatorē: cui⁹ etiā ptāte subiecte sunt oēs tribulationes mūdi. vñ miraculose hoc fecit: sicut q̄ virgo manens ꝟgo peperit: ꝛ q̄ manēte corpis soliditate ꝑ clausa ostia dñs intrauit. Cū aūt appropinq̄uit naui discipuli videntes eū turbati sunt: ꝛ ꝑ timore [clamauerūt putātes esse fantasma] ꝛ apparitionē rei nō existentis vel alicuius spiritus nocere volentis ꝛ tm̄ iam viderāt eū tanta miracula fecisse ꝙ credere deberent ipsuz super aquas posse ambulare. Et quia vt ex hoc apparet parue fidei erāt. ideo [eos preterire volebat]. i. admodum volentis se habebat eo modo sicut post resurrectionem suā ambulans cū duobus discipulis finxit se longius ire: q̄ nō cognoscebatur. tales em̄ apparitiones fiunt cōiter ꝑm dispositionem interiorē ipsoz quib⁹ ostendit. Ideo etiā ad horā preterire volebat: vt dilatata gr̄a magis grata foret ꝛ liberatio dulcior esset: sic et finxit se longius ire: vt desiderū accēderet. At benignus dñs amplius eos vexari nolēs ne absorberenꝫ a timore: q̄ prope est oibus inuocantibus eum in veritate. statim assecurauit eos dicens. Habete fiduciā. s. liberationis cōtra desperationē tribulationis. [Ego sum] liberator nō fantasma [nolite timere] q̄ possum vos de periculo aque eripere. ꝑm Hiero. nō dixit q̄s esset: q̄ ex voce sibi nota poterāt magr̄m agnoscere: vel vt intelligerēt

B Meditatio vigilie dñice

Gratia dilatata dulcior.

Hiero.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ipsum esse q̄ moysi dixerat: q̄ est misit me ad
Chriso. vos. vbi Chrisost. Nō cognoscebāt psonaz eius
ppter tenebras stati aūt in voce cognouerūt
Theop. eū ⁊ timor solutus est. vbi ⁊ Theophi. Cū au
tē hoies vel demones nos p timorē nituntur
mouere: audiamꝰ xp̄m dicentē. [Ego sum no
lite timere]. i. ego semp assito: ⁊sicut deꝰ per
maneo ⁊ nunq̄ pertranseo. Non perdatis in
me fidē p falsis terroribus. Tūc petrus amo
re vehemēti succensus stimulatus: cupiensq̄
ad dñm venire ⁊ illi ppinquior eē dixit]. Dñe
Hiero. si tu es]. s. liberator ⁊ saluator [iube meveni
re ad te sup aquas]. q. d. ꝯz Hiero. Tu p̄cipe
⁊ illico solidabunt: vñ leue fiet corꝰ qō p se
est graue. Et innuit illi dñs voce et manu vt
veniret. Et cōfisus de dñi potētia insilijt i ma
C re: cepitq̄ ⁊ ipse supra mare ambulare vt ad
Ambu ieſuz posset venire. Felix metꝰ: q̄ sup aquas
latio pe inſidane ꝓsperitatis p contēptum: ſz felicior
tri super terminus: q̄ vt veniret ad iesum saluatorem
mare. animarū. Intm̄ em̄ desiderabat xp̄i societa
Petri tē q̄ nolebat expectare aduentū eius vsq̄ ad
feruor. nauē: sed volebat occurrere sup aquaz oblitꝰ
pre amore xp̄i aque periculū. Ubiq̄ petrꝰ fre
quētissime ⁊ ardētissime fidei fuisse mōstrat.
Neq̄ ei ꝓfundissimo pelago se se crederet ni
si fidē certissimā de dño haberet. Sciebat em̄
saluatorē nostrū oia posse ⁊ nihil minꝰ de po
testate in mari q̄z in terra eū credebat habe
re. Et in hoc miraculum maius apparuit: q̄
nō solū xp̄s virtute diuinitatis super aq̄s am
bulauit: sed etiā petrꝰ eadē virtute ad ip̄z ve
nit. Sed postea petrꝰ videns ventū validū et
vehemētē timuit ex infirmitate hois ⁊ tituba
uit: q̄ parū dubitauit parū submersus fuit.
Fides ardebat sed hūana infirmitas in pro
fundū trahebat. Supra mare dñs eū ābula
re facit: vt diuinitatis sue potētiam ostēdat:
mergi facit vt ꝓpriā infirmitatē cognoscat:
ne putet se equalez deo ⁊ supbiat. Relinquit
ergo paululū tētationi vt ita p oronē augeat
fides eiꝰ credentis se dñi impio posse libera
Petri he ri. [Et cū cepisset mergi] statim dñm inuoca
sitatio. uit: ⁊ dextera dñi eū ne mergeretur erexit ac
nauī restituens dixit ei [Modice fidei q̄re du
bitasti?] In hoc ei paruitas fidei i petro ap
paruit: q̄ ex quo ad preceptū dei sup aq̄s liq̄
das ābulauerat de vēto cōtrario timere non
Chriso. debebat. vñ Chriso. Ut igit mōstraret q̄m nō
vēti immissio sed illiꝰ modica credulitas picu
lū operabat: subdit modice fidei q̄re dubita
sti. In quo manifestat: q̄ neq̄ ventus nocere
potuisset si fides firma fuisset. Modice fidei
erat petrus respectu eiꝰ q̄ expediebat ei: ma
gne tñ ⁊ ardentissime respectu nr̄e fidei. vnde
Hiero. Hiero. Si aplo petro q̄ cōfideter saluatorez
rogauerat dicēs. Dñe si tu es iube me venire
ad te sup aquas: q̄ paululū timuit dz modice
fidei quare dubitasti: q̄d nobis dicendū est q̄
huius modice fidei nec minimā quidē habe
mus particulā. Intrauit aūt dominus nauē
[cessauitq̄ ventus] ⁊ tempestas ⁊ omnia sūt
pacata. In hoc xp̄s se ostēdit dñz aeris: sicut
in deābulatione sup aquas ostēderat se dñz
maris. Uñ dat itelligi q̄ dñs patitur nos ad
tēpus tribulari vt virtꝰ nostra probet finali
ter tñ ⁊ in necessitate nō deserit: ſz nobis ꝓxi
mꝰ sit. [Et statiz] virtute diuina [fuit nauis
ad terrā] ad quā ibant scz bethsaydā ciui
tatē in terra. genezareth. Qō aūt iohannes
dicit discipulos ventisse trans mare i capharn
naū nō est cōtrariū: q̄ capharnaū ⁊ bethsay
da in eodē litore sunt ⁊ vicine: ⁊ forte discipu
li venerūt in cōfinio vtriusq̄: medium aūt ab
vtroq̄ extremo possumus denotare. Uel ven
to cōpellente venerunt primo capharnauz et
postea inde bethsaydā. Et sic a deserto beth
sayde id est qō ptinet ad terminos ciuitatis
bethsayde in quo deserto dñs turbas pauit
migrauerunt vsq̄ ad ciuitatē bethsayde: q̄
inter ciuitatē ⁊ desertū ptinens ad ciuitatē est
mare seu stagnū mediū. Plures legimus di
scipulorū nauiculā fluctibꝰ ⁊ ventis exagita D
tam: ſz nunq̄ submersaz. Semp em̄ deꝰ adest Tribu
suis in tribulatione q̄ ꝓmisit cū eis tūc esse. latis bo
vñ Bern. Quantūcūq̄ seuiat tribulatio non nis ad
memineris te dereliciū: sed memineris esse est deus
scriptū: cuz ipso sum in tribulatione. Et ego Bern.
aliud interiz in tribulatione q̄d requiram?
Bonū mihi dñe tribulari dummodo ipse sis
mecū q̄z regnare sine te: epulari sine te: gl'ia
ri sine te. Mistice nauicula ista est ecclesia vl
quelibet fidelis anima: que fluctibus pſecu
tionū ⁊ tentationū seculi: modo in hereticis:
modo in tyrannis: modo in falsis fratrib⁹ tū
ditur ⁊ turbat: cū ad patriam celestez tēdere
conat. Uētus cōtrariꝰ est malignoz ſpirituū
flatꝰ labor discipulorū in remigādo: labores
designat fidelium ad quietez patrie celestis
peruenire conātiū. Sed dñs videns laboran
tes pietatis intuitu corroborat: ⁊ aliqñ mani
festo adiutorio liberat. Nō enim aufert au
xiliū: ⁊ si differat nō derelinq̄t: ⁊ si qñq̄ p̄ſu
ras exponat. Diluculo autem appropinqnā
te dño supra mare ambulās ⁊ pressuras secu
li cōprimēs venit ad eos: q̄ cū hō mentez ad
supni lumē presidij erexerit: aderit dñs q̄ ſi
cut lucifer matutinus oēs tenebras pellit et
picula tētationū cessare facit. deo ei presente
pacificat aia ⁊ fit trāquilla. Qz ꝯo hec naui
cula nō torpētes vehit: ſz fortiter remigātes
significat q̄ in ecclesia nō desidiosi ⁊ molles
ſz fortes ⁊ in bonis opibus pseuerātes pue
niunt ad portū eterne salutis. Moral'r mare Moral'r
mundus est: nauicula est penitentia vel crux
xp̄i: motus aūt maris motus est tentationū
ex flatu demonū: discipuli sunt in naui: q̄ pe
nitentia que est participatio crucis ⁊ passio
nis xp̄i non continet nisi discipulos domini.
Jesus nō est in naui: q̄ penitentia nō idiget

Tabula secunda est penitentia Hieroñ.

eo q̄ aquas cōcupiscētie calcauit. Hec ē scōa tabula post naufragiū. vt dicit Hiero. sine q̄ nullꝰ venit ad litus solide eternitatis. Jesus auctor salutis inducit tranquillitatē: quia se dat tentationē turbe āmirant: quia nihil talia tranquillitatis in se experiuntur q̄ nō est pax impijs. Petrus ambulans sup aquā nil mali passus est ab aqua: sz a vento q̄ eū fere submersit: sic hoīes ambulādo super aquam mundi p̄ contemptū diuitiaruz nil ab eis mali patiunt: tamen debent timere periculū venti superbie z elatiōis: ppt̄ contemptū huius modi exurgentis. Hoc debent timere illi q̄ in āgusta penitētia vel religione sunt z terrena dimiserunt z pedibꝰ id est affectionibꝰ z desiderijs quibꝰ anima gradit super aquas ambulant: ne vento superbie agitent z submergātur. Uñ primo hoī dictū est dominamini vniuersis que mouent sup terraz.

Genes. j

E Nauis moral'r.

¶ Ité moral'r nauis est corpus humanū i quo ala est sicut nauta in naui que fluctibus passionū tre z cōcupiscentie que in organis corporalibꝰ sunt frequēter impellitur z aliq̄n periclitat: nam motus passiōis aliq̄n subuertit iudiciū rationis. Sed quarta vigilia que terminat i luce matutina xp̄s venit: q̄ duz mens ad supernī luminis claritatē oculos erigit passionuz impetus conquiescit. Et tunc fit applicatio ad terrā genezareth. i. generātis auram p̄ quaz significat spiritus aure lenis vbi est dñs z sanantur infirmi a languore peccati. Sic ergo

Miraculum triplex.

triplex hic occurrit miraculuz scz ambulatio super mare: subita tempestatis sedatioz e naui multum a terra distātis ad portum deductio: vt discamꝰ q̄ fideles in quibꝰ est xp̄s tumore mūdi premūt: fluctꝰ tribulationū calcāt z velociter ad terrā viuētum transeūt. vbi

Augu. Amor seculi.

Augu. Attendite seculuz quasi mare. Uentꝰ validus z magna tempestas vnicuiq̄ sua cupiditas. Amas deū ābulas super mare: subpedibꝰ tuis est seculi tumor. Amas seculū absorbet te. Amatores suos vorare nouit nō portare. Sed cū fluctuat cupiditate cor tuū vt vincas tuam cupiditatē inuoca xp̄i diuinitatez. Disce calcare seculū: memento fidem in xp̄o. Et si motus est pes tuꝰ si titubas: si aquā nō superas: si mergi incipis. Dic pereo: libera me. Dic pereo: ne pereas. Solus em̄ a morte carnis liberat te qui mortuus est in carne p̄ te. Hec aug. vbi z Beda. Nec mirandū si ascēdente in nauiculam domino ventus cessauit:

Beda. Tētationum cessatio.

in quocuiq̄ enim corde deus per gratiā suā adest amoris mox vniuersa vitioꝝ z aduersantis mūdi siue spirituū malignoꝝ bella cōpressa quiescūt. Et vt ait. Theophilꝰ si voluerimꝰ xp̄z in nauiculā nostrā suscipere. i. in cordibus nostris habitare: statī inueniemur in terra ad quā ire volumus. i. i celum. [Cū autem] dominus Jesus z discipuli eius [transfretassent venerunt in terram genezareth]

Theop.

sic dictā a loci vicinitate: z gētes regionis illius cognouerūt Jesum: alij rumore z fama: alij facie z p̄sentia. Et perquirentes infirmos vniuerse regionis illius adduxerunt eos ad Jesum [vt vel fimbriā vestimēti eiꝰ] mererē tur tangere: sciētes q̄ poterat eos curare: et cōsequebant bñficia curationum taz mēte q̄ corpore: q̄ illos quos xp̄s sanabat corpore sanabat z mēte. vbi Chriso. Nos aūt nō solū fimbriā aut vestimētū xp̄i habemus: sz etiaz corpus eiꝰ: vt comedamus. Si ergo qui fimbriā vestimēti eiꝰ tetigerunt tantā acceperūt virtutē: multo magis qui totū ipsum sustinent hec Chriso. Mira fides gera senoz: vt nō tm̄ p̄sentiū salute cōtēti sint: sz mittant ad alios per circumitū: vt currāt oēs ad medicū. Curre z tu p̄ quacunq̄ infirmitate ad Jesum autorē salutis: vt bñficiū curationis cōsequi mearis. Hoc aūt facto dñs Jesu significat q̄ p̄dicatoz euāgelij dz curare languidos spūal'r medicina p̄dicatiōis z sancte opationis. Mistice tranſfretatio hec significat transitū xp̄i ad gentiles p̄ apl'os. Innuit ergo p̄mo transituz apostoloruz et gētiliū cōuersionem. genezar em̄ interp̄tatur vitiū nativitatis z signifi cat gētilitatē: secūdo sequētem fidei cognitionē: q̄ cognouerūt eū. tertio fideliū multiplicationē: q̄ ad cōgregandū infirmos miserūt in vniuersam regionez. Et audiuit herodes tetrarcha famā de Jesu. i. de doctrina z miraculis eiꝰ: ita vt z ipse z quidā alij mirarent in eo iohānē resurrexisse a mortuis. Et vere de mortuis surrexit qui de morte huius miserie corporalis p̄m spiritū in vitā imortalē transiuit. Opinio ei olim loquētiū de resurrectiōe z imortalitate aie fuit q̄ post resurrectionē sit hō maioris z excellētioris potētie z virtutis q̄ ante deū adhuc granarē infirmitate carnis: z iō licet iohānes baptista nō fecisset miracula in vita sua herodes tamē credēs eū surrexisse a mortuis asserebat euz facere miracula. vñ Theophilus. Sciēs herodes q̄ iohānē iustū existētē sine causa occiderat: credebat eum a mortuis surrexisse: z q̄ ex resurrectiōe suscepisset miraculoꝝ operationē. ℔ Theo. Per ℔ aūt moralit designat q̄ resurgētes de morte culpe maiora virtutū opa debēt facere q̄ ante vt sic ostēdāt se gratos de sua resurrectiōe.

Fibria vestimē ti christi.

Sera fides.

Mistice Transfretatio

Resurrectio defūctos maiores reddit.

Theop.

¶ Moraliter quoq̄ iohānē decollat qui bonū ꝓpositum ab aliquo aufert vel in se necat. herodes ꝥo inter dubium timi dūq̄ vacillās optabat sepius: z querebat videre iesuz magis ducꝰ curiositate videndi miracula q̄ deuotiōe: z vt si forte sic iohānem possit agnoscere imo volebat eū occidere. Per hūc significant curiosi qui facta miracula videre querunt z audire: sz nō imitari. Tremebat q̄dē z formidabat herodes iohānē adhuc vinū pauperē prorsus z nudū: timebat etiam z formidabat eum iam occisum z mortuuz. vñ Chriso. Sed

Decollare iohānem.

Johā. erat timidabat mori et defunctꝰ

Chriso.

nec abscisum ei⁹ caput secure poterat ac libē ter aspicere: qz post mortē ꝗz iohānis in illo terroꝛ vigebat. Tāta est vis q̄ppe virtutis vt post mortē quoq; sit viuētib⁹ fortioꝛ: adeo est imbecillis neq̄tia etiā si honoꝛe regis iuuet etiā si p̄sidio multitudinis atq; vniuersa hu ius mūdi potētia fulciat: oībus tamē peccatoꝛibus quibus ineſt cūctis oīno rebus fragiliores fecit. Et iterū. Pctōꝛes em̄ sciētes z nesciētes quēq; strepitum pertimescūt. pctm̄ em̄ nemine arguēte ho|em ꝓdit: neminē accusante condemnat: et timidūz pigrū reddit delinquentē. hec Chrisō. ¶ Oratio.

Virtutis vis.

Omine iesu xp̄e clemētissime digna re in nauiculā pectoris mei ascēdere z supbie ventositatē ac vitioꝝ insurgētium ꝓcellas sedare: ne me in aliquo tentationū vent⁹ subuertat vel vnda submergat da mihi in ꝓturbatiōe cōsiliū: in ꝓsecutiōe auxiliū: in tribulatione solatiū: in aduersitate fortitudinē: in oi tentatione virtutē. Libera me a tempestatib⁹ hui⁹ ꝓcellosi maris: z ꝓduc me ad trāquillitatē quieti litoris dās mihi nūc pacē tēporis z pectoris et post hoc eternitatis. Amen.

¶ De verbis dñi ꝓpter que quidam retro abierunt. Capi. lxx.

A Joh. vi.



Postq̄ ergo dominꝰ Jesus trāsfretasset cū discipulis a deserto vsq; ad genezareth [alteradie] turbe quas pauerat non inuenientes eū in loco vbi hoc fecerat intrauerūt naues superuenientes a ciuitate tiberiade q̄ est iuxta idē desertū z trāsfretātes [venerunt capharnaū.] Et inuenientes iesum mirabant quō illuc venisset cū solā nauiculā vidissent quā cū discipulis nō intrauerat z dixerūt ei [Rabbi quando huc venisti] q̄. s. nec discipl'oꝝ nec aliā nauē intrasti. [Rñdit eis iesus] nō ad q̄stionē eoꝝ: sz ad intētionē. [Amē dico vobis] licet vos q̄si deuotos ostēdatis tñ [q̄ritis] z sequimini [me]. s. aliq̄ ex vobis: z si nō oēs [nō ꝓpter signa q̄ vidistis] q̄b⁹ me cognoscere potuistis nō ꝓpter sermonē quē audistis: nō vt mihi vel signis meis q̄ facio credere velitis [sz qz māducastis ex panib⁹ z saturati estis] hoc est nō ꝓpter me: sz ꝓpter refectionē ne ꝓ victu oporteat vos laborare z habere solicitudinē. q. d. ꝓpter carnē me q̄ritis: nō ꝓpter spm̄: qz. s. vt saturemini iterū: sz deberetis eē magis soliciti de cibo spūali quo alia sustentat: qz tāto melioꝛ est cibo coꝛpali quo coꝛp⁹ reficit q̄nto alia melioꝛ eē coꝛpe dignoscit. Cōsidera mō quāte suauitatz fuerūt panes illi ordeacei suauissimi z q̄uis ordeacei quoꝝ dulcedine ille turbe ca pte adhuc dñm seq̄bant tā soliciti. Nec mirq; suauis z dulcis erat ꝓuisoꝛ dispēsatoꝛ panū illoꝝ. Sil'r quotidie multi q̄rūt Jesum nō ꝓpter iesum: sz vt bñ sit eis in hoc tpe et vñi vita vt assequant cōmoda z vitēt dāna. Vulti etiā cōficiūt iesum nō ꝓpter iesuz: sz ꝓpter nūmū. Mic let⁹ obuiat intrātib⁹ religionē et assumētib⁹ clericatū ex ignauia: vt sic otiose et sine laboꝛe panē māducēt. Quid⁹ ait dñs. [Queritis me] ab ambitione pluriū redditū eccl'iarū celebratione pluriū missarū z ꝓpter alia hmōi [nō qz vidistz signa]. i. opa in q̄b⁹ velitis me imitari: de quib⁹ o dñe fac mecū signū i bonū [sz qz māducastis] ex redditib⁹ z oblationib⁹ [nec tñ saturati estis] qz ꝑm dictū cōe quo plus sunt potate plus sitiūtur aq̄. Ita etiaz est de cupiditatis pane. vñ

B

Greg. De panib⁹ em̄ fuerāt saturati: z ꝓ eoꝝ psonā dñs illos itra sanctā eccl'iā detestat q̄ ꝓ sacros ordines ad dñz ꝓpinquātes nō in eisdē ordinib⁹ ✠tutū merita: sz subsidia vite pñtis exq̄rūt: nec cogitāt q̄d viuēdo imitari debeāt: sz q̄ cōpendia pcipiēdo satient. Satiatos q̄ppe de panib⁹ dñm sequi est de sctā eccl'ia tpalia alimēta sumpsisse: nō ꝓ signis dñm: sz ꝓ panib⁹ q̄rere ē ad religiōis officiū: nō ꝓ agēdis virtutib⁹ sz ꝓ requirēdis subsidiis tpalib⁹ inhiare. vñ et Chrisō. Discamus assistere iesu: sz nō ꝓpter dationē sensibiliuz vt nō exprobremur ꝑm iudeos. Eteꝝ q̄ritis me ait: nō qm̄ vidistis signa: sed qm̄ comedistis ex panib⁹ et saturati estis. Propter hoc neq; cōtinue facit hoc signū: sed scōo solū vt eruditat eos nō vētri seruire sz spūalib⁹ adherere cōtinue. His itaq; adheream⁹ et nos z q̄ram⁹ panē celestē: z accipiētes oēm ꝓuidentiam⁹ vite hui⁹ solicitudinē. vñ etiā Augus. Quā multi nō q̄rūt iesum nisi vt illis faciat bñ ꝑm tps. Ali⁹ negociationē habēs q̄rit intercessionē clericoꝝ. Ali⁹ ꝑmit a potētiore fugit ad eccl'iaz. Ali⁹ vult ꝓ se iteruenire apud eū apud quē parū valet. Ille sic. ille sic. Implet quotidie talib⁹ eccl'ia. Uix q̄rit iesus ꝓpter iesum. vñz Beda. Illi etiā qui in ofone q̄rūt nō eterna sed tēporalia: q̄rūt iesum nō ꝓpter iesum: sed ꝓpter aliquid aliud. Et qz turbe in hoc operabātur. s. sequēdo xp̄m ꝓpter cibum coꝛporalē: inducit eos ad opera meritoria vt ad reficiendū querāt cibū spūalem. Unde satagens eoꝝ satiare mētes quoꝝ satiauerat vētres altioꝛē eis panē ostendit z ait. [Operamini] id est operādo q̄rite: seu opib⁹ mereamini [nō cibū qui perit] scz coꝛporalē [sed qui pmanet in vitā eternam] scz spūalem qui eternā tribuit vitā. Cibum qui perit operat ois ille qui intētionē spūalem ad tempoꝛale refert lucruz: sicut illi qui dñm sequebātur ad hoc q̄ coꝛporaliter pascerētur: qui aūt laborē coꝛporalē per intētionē refert ad spūalia: hic [operat cibū q̄ non pe

Panes ordeacei

Augu. Quesitores xp̄i.

Beda.

C

Cibū q̄ perit operari.

rit:sed qui permanet in vitā eternā]hic aūt cibus est verbi dei z gratie ꝑ cui⁹ deuotione sequi debuerāt ꝑcipue. Opus ergo nostrū.i. principale studiū z intētionē nostrā: dirigamus ad q̄rendū cibū qui ducit ad vitā eternā.s.bona spūalia. Ad tpalia aūt nō debem⁹ ꝑncipal'r accedere: sz accessorie solū eū ꝑcurare rōne corpis corruptibilis: qō in hac vi-
Chriso. ta oportet sustētari. vbi Chri. Quasi diceret vos exquiritis escā tpalē:ego aūt corpora vestra nutriui.vt ꝑ hoc exquireretis illā escam que nō tpalem:sed eternā tribuit vitam. Et iterū. Sed q; quidā eorū qui volūt pigre nutriri abutūtur hoc verbo:necessariū est indu-
Ephe. iij. cere id qō est pauli. Qui furabat iā nō fure-
Actuuz xviij. tur:magis aūt laboret manib⁹ suis vnde tribuat necessitatē patiēti. Sz z ipe corinthū venies morabat apud aquilā z priscillā z operabat. Dicendo g̃ ne operemini cibū q̄ perit nō insinuat q; oporteat pigritari:sed q; oporteat operari z dare. hoc em̄ est cib⁹ q̄ non perit. Operari aūt cibū q̄ perit:est affici secularib⁹ reb⁹. Hoc igit dixit: q; illi nullā fidei curam habebāt:sz solū volebāt vētrē implere nihil laborātes:z hoc docēter cibū q̄ perit vocauit. hec Chrys. Quē cibū pmanentē fili⁹ hois dabit vobis.i.parat⁹ est dare:q; ad hoc venit i
D Cibus spūalis qui non perit. Jo. xviij mūdū missus a patre. Hūc em̄ filiū hois de⁹ pater signauit.i.ad hoc ipz spāliter assignauit:instituit mittēdo in mūdū vt daret vitam eternā mūdo. Ūñ infra dicit. Ego ad hoc veni in mūdū vt testimoniū phibeā veritati:et hoc est dare cibū spūalem. Operā ergo date vt possitis cibū spūalez habere. Queritis me ꝑpter aliud:q̄rite me ꝑpter me nō ꝑpter aliud quūsum cib⁹ pmanēs in vitā eternaz. Seipsum em̄ hūc cibū insinuat:vt statim patebit. Opamur g̃ opus dei.i.qō ipe acceptat z per qō cōsequi possum⁹ hūc cibū qui nō perit:dū ꝑ fidē verā z bona opa nos xp̄o incorporam⁹ z efficim⁹ eū nostrū mentis cibū quē ipse ꝑ gratiaz seipsum nobis dat vt maneat nobiscū in eternū. Jpse em̄ est cib⁹ quo viuūt angeli: qui pmanet in vitā eternā. Sz iudei quasi ingrati de cibo quē eis dñs dederat mā-
Psalmo lxxvij. na qō patres in deserto comederāt ꝑferebant dicētes. [Patres nostri māducauerūt mānā in deserto sicut scriptū est. Panē de celo dedit eis māducare]quasi dicerēt. Tu ad hūc non fecisti filia moysi. moyses em̄ dedit mānā z annis quadraginta. Tu aūt panem
Augu. ordeaceū z paucū nos semel tm̄. vñ Aug. Attendebāt itaq; qualia fecisset moyses:et adhuc aliqua maiora volebāt fieri.q.d. Tu pmittis cibū q̄ nō perit z nō talia oparis qualia moyses. panes em̄ ordeaceos ille nō dedit:sz mānā de celo. Et [dixit eis iesus. Moyses panez] scz significatiuū de aere: qui descendebat vt ros vel pruina z nō verum [panem de celo]descendentē vobis tunc [dedit sed] modo [pater me⁹ dat vobis panē de celo verū]ipm scz dñm iesuz: quē ille panis figurabat.nā ille panis figura erat illius panis q̄ veritas est. Ūñ nō diuidit nec distinguit Verus hic verū cōtra falsum:q; panis ille ver⁹ non panis. falsus fuit:sed cōtra figurale:z sic panis ille ꝑprie nō fuit panis verus: q; fuit figura panis substātialis dati in sacro: z ideo iste panis est ver⁹ q̄ fuit p illū figurat⁹. [Panis em̄ dei ver⁹]z nō figuralis [est q̄ descēdit de celo:z dat vitā mūdo] effectus nāq; panis est vitā cōseruare:z ideo ille est verus panis spiritualis qui dat z conseruat vitā spūalē:hoc aūt cōpetit verbo incarnato : cuius egressio a summo celo.i.a patre vnde venit [vt vitaz daret mūdo.]Panis corpalis nō dat vitā: sz tm̄ preexistētē cōseruat ad tps: panis ꝙo spiritualis ita viuificat q; ipse dat vitā:nā anima incipit viuere ꝑ hoc q; adheret verbo dei: z ideo ipm verbū dei ꝑncipal'r dr panis vite: ꝑpter qō xp̄s dicit. [Ego sum panis vite] i.dans vitā per diuinitatē [qui de celo descēdi]p assumptā humanitatez [ex quo si qs] digne [māducauerit] ac se fide et dilectione cōiunxerit se [nō morietꝫ] morte aie sed viuet nō tm̄ in pūti z tūc vita gratie:sed etiā in futuro:z in eternū vita glie. Nō sicut [patres] eorū q̄ silēs istis erāt [māducauerūt mānā z mortui sunt]morte anime: q; qō videbāt intelligebāt : qō nō videbāt nō intelligebant. Justi aūt qui silēs istis nō erāt:non ꝙm aiā mortui sunt : q; visibilē cibum spūaliter intellexerunt. Unde erga deuotos habebat oē delectamētū suauitatz:malis aūt erat insipidus quorū aia nauseā habebat sup cibo illo qñ edebāt. Sic eucharistia digne sumētib⁹ est vite spūalis solatiū z indigne sumētibus iudiciū. Jlle g̃ est vere panis vite seu vitus z de celo descēdēs q̄ pōt ꝑseruare a morte ꝑm aiam z dare vitā eternā : talis ꝙo panis est verbū incarnatū:nō aūt dat⁹ a moyse in deserto:q; multi q̄ ex illo māducauerunt: mortui sunt in aia z morte eterna. Et tūc inter cetera dixit eis iesus ꝙba spūalia de corpore z sanguie suo [Panis]inqt.i.signatū ꝑ panē [quē et ego] sum⁹ sacerdos [dabo] sacramē sacramētaliter z spūaliter: vel saltē spiritua liter māducāti [caro mea est]latēs sub specie panis ꝑ mūdi tot⁹ vita sufficiēter: z si in quibusdā nō efficit:culpa eorū est. Et iterū. [Nisi māducaueritis carnē filij hois]viuificam ad vitā gratie et glorie [z biberitis ei⁹ sanguinē] intima aspergentē z emēdantem [nō habebitis vitā in vobis].i. pignus vite: gratie z glorie. Et iterū. [Qui māducat carnē meā]que pign⁹ est vite:q; in carne est veritas q̄ viuificat [z bibit meū sanguinē]potu spūali q̄ inꝫ māducat z bibit vt dz.s.nō solū sacramētaliter sed etiā spūaliter [hz vitam eternā] q; hz principiū viuificās in eternū.
Panis sacramē talis.

¶ i Et iterũ [Caro mea vere est cibus] inquãtũ est cõiuncta verbo dei qđ est cibus quo viuũt angeli [z sanguis me⁹ vere est potus [qz totus purus nihil habẽs de cõtrario admixtũ z cetera hmõi dixit tũc eis. Qualiter aũt ei⁹ verba intelligere debeam⁹ ipse dñs exponit dicens. [Qui mãducat carnẽ meã [vt spũalẽ cibũ [et bibit sanguinẽ meũ] vt spũalẽ potũ [in me manet] pvite cõformationẽ [z ego in illo] p gratie inhabitationẽ. Profecto fides in corde tuo est xps in corde tuo. Crede ergo in eũ z manducasti. Hec fides p dilectionem operãs est opus dei: vt initiũ: finis eis boni qz p fidẽ verã hõ incorporat deo. vñ Augusti. Credere in eũ est credendo amare: credendo diligere: credendo in eũ ire z eius mẽbris incorpari ipa est fides quã de nobis exigit de⁹ q p dilectionẽ opatur. Credere ergo in eũ est manducare cibũ q manet in vitã eternã. Ut quid paras dentes z ventrem. Crede z manducasti. hec Aug. Caro eñ xpi duplex est spiritualis. s. ecclesia: materialis quã assũpsit de virgine maria. Comestio g̃ fit duobus modis. s. spũaliter qñ ds ecclesie vnit z sacramẽtaliter qñ corpus z sanguis in altari sumit. Uñ panis in altari est sacramẽtũ corpis xpi qđ est ecclesia z qđ sumpsit de maria. Et [cũ hec dixisset in synagoga vbi locus cõis z publicus erat docendi docẽs in capharnaũ que erat metropolis galilee p qđ oñdit q xps in palã docebat sicut habẽs doctrinã sanã z nõ suspectã: z hec dicendo charitatẽ suã nobis cõmendasset in dãdo corpus z sanguinẽ suum [multi ex discipulis eius]. i. ex his q eũ seq bant ea tanq̃ carnales ppter cecitatez cordis nõ intelligẽtes: sed carnaliter accipiẽtes z abhorrẽtes murmurabãt z dixerũt. s. secrete apud discipulos. [Durus est hic sermo] atq̃ difficilis [quis põt eũ audire]. i. intelligere z obedire. durũ eñ putabãt ad intelligẽdũ: inaudibilẽ ad faciẽdũ. hoc aũt ẽ Aug. Dñs dispensatiue pmisit: vt bñ docentibus causam patientie z consolationis cõtra malignantes eoz dicta preberet: cũ discipuli etiã verbis xpi detrahere presumant. [Sciẽs autez ihesus] qui scrutat corda [qz de hoc] occulte [murmurarent] soluit qđ illis mouebat z aperit vnde fuerunt scandalizati si ñ intelligerent. Illi eñ putabãt eũ erogaturũ corp⁹ z sanguinẽ suũ: ipse aũt dixit se ascensurum in celũ vtiq̃ integrũ: z ergo de spirituali mãducatiõe hoc intellexit nõ de carnali. [Cũ videritis] inquit oculis cordis [filiũ hois ascẽdentem] vbi erat prius q̃ assumeret carnẽ certe vel tunc intelligetis qz gratia ei⁹ nõ cõsumit moribus: z qz nõ eo modo quo putatis erogat corpus suum. Ipsi eñ intellexerunt carnẽ qũo in cadauere lacerat: aut in macello vendit: nõ qũo spũ vegetat. vbi Aug. Filius hois xps ex virgine maria hic cẽ cepit i terra vbi carnẽ assumpsit ex terra. Quid ergo sibi vult quod ait: [Cũ videritis filiũ hois ascẽdentem vbi erat prius] nisi vt intelligamus vnam personã esse xpm deum z hominẽ non duas: ne fides nostra nõ sit trinitas sed quaternitas. sic ergo erat fili⁹ hois in celo quẽadmodũ filius dei erat in terra in suscepta carne filius hois in celo in vnitate psone. vñ et Theophilus. Non ergo ppter hoc putes q̃ de celo corpus xpi descenderit: sed qz vnus et idem erat filius dei z hominis. Deinde dicit. [Spiritus est qui viuificat]. i. verba spm spũalem sensum intellecta viuificant z vitã dant [caro aũt nõ prodest quicq̃] sine spũ. i. spm carnalẽ sensuz intellecta nihil proderũt: imo nocẽt. Sicut sciẽtia sine charitate inflat sed p charitatẽ edificat. [Uerba q̃ ego suz locut⁹ vobis] ad vtilitatẽ vestrã de corpe meo mãducãdo z sanguine bibẽdo [spiritus z vita sunt]. i. spũalem habent intellectũ z spũaliter z non ad literã intelligẽda sunt z viuificant. litera eñ occidit: spirit⁹ autẽ viuificat. Nam sicut palea frumentũ: sic z litera tegit spiritum. Hinc eñ voluit intelligere manducatores z potatores carnis et sanguinis sui: vt in illo maneant z ipe in illis. [Ex hoc aũt multi discipulorũ eius] in doctrina ei⁹ nõ pfectoz qui ad audiendũ eius doctrinã ipsuz sequẽtes videbãtur: sed non erant vere discipuli [abierũt retrorsuz] z retrocesserũt [z iã non cũ illo ambulabãt] credẽtes vel per penitẽtiã redeũtes. [Dixit ergo ihesus ad duodecim. Nunquid; et vos] quos spãliter elegi [vultis abire:] Nõ petit quasi ignorãs: sz vt ostẽdat se eis nõ indigere: qz potuit in eorum optione cũ alijs recedere. [Et petrus] qui erat principalior z obediẽs ac firm⁹ sicut petra z in omnib⁹ maxime ad interrogandũ dñm eiq̃ respondendũ promptus et feruore charitatis pro se et alijs [respõdit. Dñe] in cuius ditione cuncta sunt posita [ab quẽ ibimus] quia non est dux veritatis nisi tu. q. d. Similẽ tui inuenire non possumus: tu solus sufficis nobis ppter quẽ omnia relinquim⁹. Et cum nõ sit similis tibi nõ est a te sed ad te eundũ. vnde Augu. Si nos repellis a te da nobis alterũ te quẽ sequamur. In petri respõsione exprimit maxima dilectio ad xpm. vñ Chrys. Petrus fratrũ amator amicitie cõ seruator p toto respõdet collegio. [Dñe ad quẽ ibimus.] Hoc aũt verbũ multe amicitie est ostensiuũ: iam eniz xps eis honorabilior erat q̃ patres z matres. [Uerba vite eterne habes] id est verba vite eterne pmissiua et ad eam inductiua quib⁹ qui nõ crediderit in eternũ peribit. Qui in ministratiõe corpis z sanguinis tui pmittis vitã etiã in ẏbis p dicationis tue pmittis eã. virtus eñ dei est in euangelio. Moyses habuit verba dei sil'r et prophete: sed raro verba vite eterne: tu vero

F Credẽs manducat. Augu. credere in xpm. caro xpi duplex. Durus sermo. Augu. S Augu. Xps in vendit: nõ qũo spũ vegetat. vbi Aug. Filius celo fuit Theo. Ex. s. co rin. viij. ij. co. iij Augu. H Chryso. Petri feruor

ꝓmittis vitā eternā. Quid ergo aliud maꝝ querimꝰ? Exprimit enī in petri rñsione vera cōfessio fidei cum subdit. [Et nos credimus corde] ⁊ cognouimus signorū virtute vel [credimus ⁊ cognouimus] qꝛ de credere ꝓcedit intelligere [qꝛ tu es xp̄s] quātū ad humanitatē in qua vnctus es vnctiōe deitatis vt rex ⁊ sacerdos [filius dei] patris naturalis q̄ tū ad diuinitatē ⁊ per ꝙ̄ns equalis ei natura et potentia. i. ſm Augu. qꝛ ipa vita eterna tu es ⁊ nō das in carne ⁊ sanguine nisi qđ es. s. vitā eternā. Panem ac carnē ⁊ sanguinē suum vocat hic dñs fideliū societatē i corpe suo qđ est ecclesia. Panē qꝛ ecclesia quotidie reficit quos recipit ⁊ in ea quousq; ad plenā sacietatē perueniat alter alterū verbo ⁊ exemplo pascit. vñ dñs ad petrum. pasce oues meas. Caro aūt ⁊ sanguis xp̄i ecclesia ꝺr: qꝛ incarnatione verbi fide ⁊ sacramentis vnita viuit de spū xp̄i. Sicut enī corpus vniuscuiusq; hominis viuit de spiritu suo. i. de aīa sua ita fideles sic viuunt de spūsancto. Unus ergo panis ⁊ vnū corpus sīue vna caro ⁊ sanguis xp̄i multi sumus. Conformitas etiā xp̄i ⁊ ecclesie pariter ⁊ caro ⁊ sanguis xp̄i appellat eo q̄ sit proprius effectus incarnationis verbi ⁊ finalis causa dñice passionis. vñ Aug. Hūc itaq; cibū ⁊ potū societatē vult intelligi corporis et mēbrorū suorū qđ est ecclesia. Huius rei sacramentū. i. vnitatis corpis ⁊ sanguinis xp̄i in dñica mensa preparat ⁊ de mēsa dñi sumitur. Qui accipit misteriū vnitatis ⁊ nō tenet vinculū pacis nō misteriū accipit pro se sed testimoniū cōtra se. Hoc est ergo manducare illā escā ⁊ illū potū bibere in xp̄o manere et illū manentē in se habere. Ac per hoc qui nō manet in xp̄o: ⁊ in quo nō manet xp̄s: ꝓculdubio nō māducat spiritualiter eius carnē nec bibit eius sanguinē: ꝛ carnaliter ⁊ visibiliter premat dentib⁹ sacramenta corpis ⁊ sanguinis xp̄i tantę rei sacramentū ad iudiciū sibi manducat ⁊ bibit. Signū ergo qꝛ manducauit ⁊ bibit hoc est si manet ⁊ manet: si habitat ⁊ inhabitat: si heret ⁊ nō deserat. Manemus aūt in illo cū sumus mēbra eius: manet aūt ipse in nobis cū sumus tēplū eius. Hec dicunt vt amemus vnitatē ⁊ timeamus separationē. Hoc totū qđ dñs de carne ⁊ sanguine suo locutus est ad hoc nobis valeat vt carnē ⁊ sanguinē xp̄i nō edamus ⁊ bibamus tm̄ in sacramento: qđ ⁊ multi faciunt mali: sed vsq; ad spiritus participationē manducemus et bibamus vt in dñi corpe tanq; mēbra manemus vt eius spū vegetemur. hec Augu. Et ſm eūdē. Ille sacramentaliter māducat ⁊ bibit q̄ ipsum sacramentū tm̄ sumit: spūaliter ꝺo qui ptingit ad rē sacramenti: q̄ res est duplex. vna signata ⁊ cōtēta que est xp̄s integer qui continet sub speciebus panis ⁊ vini: alia res est signata ⁊ nō contēta ⁊ hoc est corpus xp̄i misticum quod est in predestinatis vocatis ⁊ iustificatis. Et sciendū q̄ nōnulli doctores aliqua de p̄dictis incidēt aliter ad altaris sacramentū referūt: sed in cōtinuo exp̄sitione nullus: qꝛ de sacramēto altaris ꝑprie habet infra in cena dñi quādo hoc sacramētum instituit.

Augu.

Panis ⁊ sāguis ecclesia est.

Augu.

Māducādi corporis xp̄i forma.

¶ Oratio.

OOmine iesu xp̄e sufficies salus alme da mihi te solū desiderare: desiderādo te ꝑpter te: nō ꝑpter aliud q̄rere: q̄rēdo inuenire: inuenīēdo tenere: tenēdo amare: amādo pcā redimeret redēpta nō iterare. Illustra q̄so dñe cor meū lumine tue gratie diuine vt te ductorē in oībus vīs meis habeā ⁊ semp te qui es super omnia pre omnib⁹ timeā ⁊ diligā: tuā in oīb⁹ faciam voluntatē: nec vnq; a te recedam sed semp tibi adhereā: qꝛ tu solus sufficis et vitam eternam promittis: ad quā misericordiā ter perducere me digneris. Amen.

¶ De transitu dominiꝛ discipulorum per sata. Capi.lxxj.



ADeinde cuꝫ dñs quadā die sabbati [transiret ꝑ sata] seu blada. i. cāpos vbi erāt segetes [discipuli eius] vt hoies esuriētes [vellebant spicas] ꝑpt ciboꝝ defectū ⁊ penuriā [⁊ manib⁹ suis cōfricātes edebant grana] cōsolando famis inopiā. Ecce fercula apl̄oꝝ. s. grana spicarū. erāt enī colūbe quarū est grana cōedere. Esuriebāt: tū ex paupertate: tū ex turba rū importunitate in quo signat q̄ predicatores ⁊ p̄lati debēt postponere cibū corpoꝝ ꝑpter salutē alarū. vñ Beda. Nō habētes enī discipuli spaciū manducādi ꝑpter importunitatē turbarū esuriebant vt hoies: ꝛ vellētes spicas inediā ꝙ̄solabant qđ est indiciū austerioris vite: nō ꝑparatas escas: sed simplices q̄rere cibos. vñ ⁊ Chri. Putas quātā occupationē doctrine habebāt apl̄i: vt nec māducādi licētiā inuenirēt. O beati apl̄i in q̄b⁹ tunc corp⁹ qđ suū est suggerebat qñ anim⁹ q̄ diageret nō habebat. Carnales aūt hoies: nec tūc spūalia curāt: cū nihil habuerit carnale qđ agāt [Pharisei aūt videtes] reprehēderūt dñz de hoc: q̄si ꝺ̄ legē ageret discipuli ex doctrina magistri. ⁊ dicūt [Ecce discipuli tui faciūt id qđ nō ꝛ eis facere sabbatis.] Nō arguebāt eos agere ꝓtra legē quasi raperēt alienū: qꝛ ſm legē licituꝫ erat famelico intrare segetē vl̄ vineā ꝓmi ⁊ cōedere: nō tm̄ falcē mittere seu fozas eīcere vl̄ portare ꝛ sup eo q̄ spicas vellēdo et fricādo die sabbati cibū prepabāt sibi: qꝛ p̄ceptū erat in lege q̄ cibaria p̄pararent die p̄cedēti: ⁊ nō i die sabbati. vbi Chri.

Luc.vj. Mat.xij

Fames

apl̄oꝝ.

Beda.

Chrisо.

Discipuli speculū sunt magri.

Judei sciētes qz discipuli quasi speculū sunt magistri: qz in discipulis magister videt, pter hoc errorē discipulorū volētes in opprobriū xpi vertere ita dicebāt. Nō ppter iniuriā legis dolētes: sed detractionis occasionē inuenire cupiētes: ista dicebāt. Nec em̄ poterant alijs contra legē a gentib⁹ cōtristari: cū ipsi quotidie in lege peccarēt. Nam qui alio peccāte dolet ipse circa iustitiā multū est pfectus. Nec em̄ pōt alicūs alteri amplius miseri cors esse q̄ sibi. hec Chrisо. Dñs aūt cōfutat phariseos: discipulos rōnabiliter excusando: z q̄ cōtra legē nō faciebāt ostendēdo. Et p̄mo per exēplū quo duplex tāgit rō. Prima est a simili ex pte sumentiū: qz similis necessitas fuit in discipulis q̄ fuit in dauid: qñ comedit cōsecratos [panes ppositiōis quos nō licebat ei edere: neq; his qui cū eo erāt] si ergo dauid excusat: qz comedit in necessitate: qō alʒ nō licebat: p q̄s z discipuli excusant: qz necessitas eis iminebat. Scōa est a minori ex pte sumptoz: qz dauid i necessitate cōedit sctōs panes licite: qō licebat [solis sacerdotib⁹] g̃ multo magis discipuli spicas cōes oibus. q. d. si necessitas ibi legē nō habuit: nec hic habere dz. Necessitas em̄ facit aliq̄d licitū qō alʒ esset illicitū: z iō discipli esuriētib⁹ qō licitū nō erat in lege: factū est licitū famis necessitate. Sic hodie si q̄s eger ieiuniū fregerit re⁹ nō habet. Cū ergo pharisei illa legūt laudāt miam factā in dauid z suis: z q̄ñ ista vidēt reprehendūt trāsgressionē in discipulis: ex quo apparet q̄ non legis iniuriā defendūt: sed suā maliciā ostēdunt. Alia rō est a maiori: qz sacerdotes quoz interest maxime cerimonias legis obseruare violando sabbatū: q̄q; sine crimine sunt: vt dū in tēplo opa manualia circa sacrificia faciunt alia occidēdo: excoriādo: hostias lauādo: carnes coquendo: z cōsimilia faciēdo: vel etiā dū pueros circūcidūt: g̃ multo plus discipuli qui nulli⁹ in hoc legis sunt vel ordinis vellētes spicas i die sabbati z comedētes sine crimine sunt. Deinde, post auctoritates alienas cōuicit eos auctē ppria. Et primo p assertionē veritatis: z est ratio talis: qz potētius est tēplū spūale q̄ figurale: sed figurale potuit defendere sacerdotes sibi seruientes: g̃ multo plus spūale qō est xp̄s: discipulos sibi credētes: de quo tēplo dicit. Soluite tēplū hoc [qz maior tēplo est hic] scilz xp̄s: qz est tēpli dñs. Scōa rō est in qua q̄uicit eos p affectū pietatis et est talis. Magis vult dñs affectū mie z pietatis q̄ cerimonias veteris legis: sed pascere esurientes est opus mie et obseruare sabbatuz vel victimas offerre est cerimoniale: ergo ꝛc. Unde magis vult deus miam qua quis subuenit alteri vel sibi indigenti q̄ sacrificiū: z opera misericordie sunt magis accepta deo q̄ victime, hostia em̄ deo placabilis est salus hoīz. Tertia ratio est in qua cōuincit eos p sue potestatis ostēsionē. z est talis. Dñs pōt disponere in his reb⁹ q̄bus totaliter preest: sed xp̄s preest totaliter z discipulis z sabbato: ergo pōt dispēsare cū discipulis de opere in sabbato. Jp̄e em̄ fecit sabbatū ppter hoīem: vt in eo quiescat z no vacet: z nō hominē ppter sabbatū: z ita [dominus est etiā sabbati.] et ideo ꝑm Ambro. sicut posuit sabbatū: ita potest etiā dēstruere. Quia ergo sabbatū ppter hoīem fecit z dñs sabbati est magis curā adhibere voluit saluti hoīm q̄ custodie sabbati permittēdo discipulos spicas vellere et famē repellere. Xp̄s itaq; nō subest obseruatiōi legis: sz preest et eam mutare pōt: z ideo nō peccat qui ꝑm ordinationē eius obseruat. Quod aūt dicitur factus sub lege subiectio illa erat volūtatis nō necessitatis: ideo q̄q; se subiecit propter humilitatē: quādoq; se prefuisse ostendit p̄pter auctoritatē. vbi Chrisost. Sabbatū non ppter ocium factū est: vt oīno in die sabbati vacēt: sed vt ociātes meditētur deū suū esse factorē z per vacantiā dei opera recordētur: vt dū vacantie illius ratio queritur de⁹ rerū opifex demōstret. Jpse em̄ legem dans sabbati: nihil facietis ait: preter ea q̄ faciet aia: hoc est enim festum si intendantur spiritualia z secedant terrestria z vacemus vacatiōe spūali. hec Chrisosto. Mistice per apostolos intelligi possunt predicatores et prelati: per esurīē fames salutis humane: per sata mūdus in quo sunt diuersa hoīm gña seminata per diuersas segetes diuerse nationes: per spicas hoīes: p paleas corpora: p grana aie quia sicuti in spica duo sunt: scz granū et palea: sic in hoīe corpus z anima. Discipuli ergo. i. predicatores z prelati esurientes hoīm salutē debent trāsire per sata. i. per mundū predicādo et euellere spicas homines a terrenis quib⁹ corde inheserāt separādo confricare manib⁹ exemplo sue operatiōis ad bonum prouocādo: in qua separatur vitiū a virtute scz palea a grano: z sic manducare ecclesie incorporādos sabbato debēt hoc agere. s. spe quietis eterne ad quā alios volūt inuitare. Et de hoc conq̄runt pharisei. i. demones z infideles phariseoz ꝑsortes. vbi Beda. Uel ita q; spicas est hoīes a terrena intētiōe qua solū mētis quasi radice fixerāt eruere: fricare aūt manibus exēplis virtutū ab ipa carnis concupiscētia quasi folliculis atq; integumētis aristarū puritatē mētis eruere: grana vo manducari est emūdatū quēq; ab omni inquinamēto carnis z spiritus per ora predicantiū ecclesie mēbris incorporari. Hec Beda. Item per sata intelligitur sacra scriptura que diuinarū sententiarū seminibus est seminata per diuersas segetes diuersi libri per spicas sentētie. Item per sata predi-

B Necessitas legē nō hz.

Wolere de pctō alieno.

C Sabbati dñs.

Ambro.

Sal. iiij

Chrisо. Sabbati institutio.

Mistice

Beda. Uellere spicas.

Joh. ij.

ratores cū dño ambulāt cum sacras scriptu
ras deuote studēdoꝝ meditādo inuestigant:
esurīūt dū in eis panē vite ꝓ se ⁊ alīs iueni
re desiderāt: spicas euellūt dū ea q̄ sibi vti-
liora vident in eis colligūt: collectas ꝓfricāt
dū tādiu discutiunt donec sub paleis litere
grana spūalis intelligētie iueniant: grana
vero ipa māducāt cū sibi ⁊ alīs ⁊ ministrādo
ꝓ implētionē operū incorporant ⁊ ꝑfectes ro
borāt: ⁊ ꝯ sabbato faciūt dū a terrenis neces-
sitatib⁹ ⁊ etiā turbidis cogitatiōib⁹ q̄escenti
Eccl'ia. bus deo vacāt ꝑm illud eccl'i. Sapiētiaz scri
xxviij. be in tēpore vacationis: hoc dñs sabbati. s.
xp̄s ꝓbat: sz iudei vel adulatores mētis refe
ctionē: ⁊ requiē aīarū nesciētes reprobāt di-
cētes: q̄ quiescēdū ē saltē in sabbato nō intel
ligētes q̄ tūc magis debem⁹ videre q̄m suā
uis ē dño ⁊ requiē celestē querere operādo.
Cōsidera nūc ⁊ intuere discipulos ⁊ in tanta
necessitate cōstitutis cōpatere q̄uis ipi gau
dēter hoc faciāt pauptatis amore. Quid em̄
est cogitare ꝓcipes mūdi pñte olim cōdito-
re ad tā tenuē pauptatē redactos vt tāli pa
bulo more aialiuz oporteat sustentari. vnde
Chriſo. Chriſ. Tu aūt ammirare discipulos qui ita
erāt suppressi ⁊ nullā tēporaliū habebāt cu-
ram: sz cōtenebāt carnalē mēsam ⁊ fame op
pugnabantur cōtinuaꝝ neq̄ ita desistebāt a
xp̄o. Nisi eieos coegissetvehemēter esuries
nequaq̄ hoc fecissent. hec Chri. O q̄ dulcis
erat ille cib⁹ esurientibus sicut ⁊ illa aqua in-
star mellis sitientib⁹ obtinere videbat: de qua
Ps. lxxx. ꝑ. de petra melle saturauit eos. Aspiciebat
eos dñs ⁊ eis ꝑpatiebat q̄ tenerrime eos di
ligebat. Sed nihilomin⁹ gaudebat tā ꝓpter
eos q̄s in hoc multū mereri sciebat q̄ ꝓpter
nos q̄b⁹ exēplū relinq̄bat. In hoc em̄ ex em-
plo ad m'tas ꝑtutes ꝓficere possumus. Nā
Paup- tas. hic mirabil'r pauptas relucet pompa mūdi
cōtenēda oñdit sumptuosaꝝ saporosa ciboꝝ
Volup- tas. ꝑparatio destruit ⁊ gule voracitas cuz turpi
ventuo sitate ⁊ insatiabili appetitu totaliter
enervat. Insup ⁊ bestialitas multoꝝ hoiz h
Augu. cōfundit: q̄ vt dicit Aug. appetere volupta
tes corporis et vitare molestias ferine vite
Bern. actio ē. Jgit vt ait Bern. Ridiculū ē scīos ho
norare quiuīs q̄ deo abstinētiꝰ placuerūt.
Hic etiā renouata videt prime etatis beata
simplicitas in qua hoies fructib⁹ arboꝝ ac
Boeti⁹. herbis ⁊ aqua cōtenti viuebāt. vñ Boeti⁹. Fe
lix nimiū prior etas cōtenta fidelib⁹ aruis nec
inerti pdita luxu: facili que fera solebat iem
nia soluere glāde somnos dabat herba salu
bres: potū quoq̄ lubricus amnis vmbras al-
tissima pin⁹: vtinā mō nr̄a redirēt in mores
tpa priscos: sed seniores ignibus ethne ferucs
D amoꝝ ardet habēdi. hec Boeti⁹. Uñ ⁊ Hiero.
Hiero. Uidēs de⁹ q̄ diligēter appositū esset ad ma
liciaz cor hois adolescentia ⁊ spūs ei⁹ in his
ꝑmanere non posset: quia erant caro: opera

carnis diluuio condēnauit: ⁊ auidissimā ho- Carni ⁊
minū gulam probans dedit eis licentiaz co- umesus
medēdarū carniū. Esum em̄ carniū vsq̄ ad
diluuiū ignoratū fuisse scias. Post diluuium Exodi
aūt quasi in heremo murmurāti populo: cō xvj.
turnices: ita dētibus nostris neruos ⁊ viru-
lētas carnis ingestas. vinū em̄ cū carnibus
post diluuiū dedicatū est. vnde etiā Petrus Petr⁹da
damian⁹. Post mūdi nascētis exordiū ꝑ mil mianus
le fere atq̄ sexcētos annos humanuz genus Uini mē
sine vini poculo et esu carniū vixit: nec tamē tio.
quispiā eoꝝ quos scriptura cōmemorat lan
guore cōtabuit. hec Petrus. Tunc ergo erat
simplex cib⁹ ⁊ morbus rarissim⁹: nūc aūt con Morbi
trariū videmus. vñ Sene. Immunes erant origo ex
ab istis malis qui nōdū se delicijs soluerāt, cibo va- Multos morbos multa fercula fecerunt va- rio.
riusq̄ ex discordi cibo morbus est. Innume- Seneca
rabiles esse morbos non miraberis coquos
numera. Existis non singulares morbi na-
scuntur: sed inexplicabiles diuersi multifor-
mes. vñ Chriſ. Voluptas ⁊ ingluuies sanita Chriſ.
tis nostre stabilitatē omnē subtrahit facile.
Et si meris ad medicinalē locū ⁊ accedēs in-
terrogaueris oñes fere egritudinū causas
illuc inuenies existētes. Nam vilis quidē et
parua mēsa sanitatis mater est: ꝓpterea et
medici ita eā vocarūt non saturari demū sa
nitatē vocātes: isatietas em̄ cibi sanitas est:
indigēter cibari matrē sanitatis dicētes. Si Sanita
ꝙ indigētia est mater sanitatis: manifestū tis ma-
est q̄m plenitudo mater est morbi ⁊ egritudi ter indi
nis ⁊ generat passiones ⁊ iꝑoꝝ superexcedens gētia.
medicoꝝ artē. Et em̄ pedū dolores et capitis
grauedinē ⁊ caligines ⁊ manuū dolores ⁊ tre
mores ⁊ dissolutiones membroꝝ ⁊ icterīcie fe
bres lōge ⁊ flāmee ⁊ his multo ampliora nō
parcimonia ⁊ philosophica dicta: sz ex abū-
danti comestione et plenitudine gñari apta
nata sunt. Si ꝙ vis ⁊ anime egritudines vi
dere que hinc nascūtur: aspicias q̄m auari-
cie: luxurie: melancolie: desidie: incōtinētie:
insctie: oēs hinc habēt ꝓncipiū. Que oīa ex E
cogitantes fugiam⁹ ⁊ ebrietatē ⁊ voluptatē: Gule
nō eā tm̄ q̄ in mēsis est: sz ⁊ aliā oēm q̄ est in mala.
reb⁹ mūdanis ⁊ ꝑ ea pmutem⁹ eā q̄ a spūali
bus est voluptatē: ⁊ ꝑm ꝓphetā voluptemur
in dño in his q̄ hic sunt et futuris potiamur
bonis. hec Chriſ. Uoluptates ergo corporis Volu-
spernēde sunt: q̄ dolores ingerēdo nocent. ptas sp-
vñ Horati⁹. Spernevoluptates nocet empta nenda.
dolore voluptas. Nec solū corpi nocēt: sed et Horati⁹
aiam occidūt. vñ Greg. Dū os delectat incō- in epīs
dimētis aia necat comedētis. Et ideo q̄ sa Grego.
piens est voluptatē corporis in voluptatem
animi cōmutet. vnde Raban⁹. Si dulcedinē Raba.
diuini amoris ꝑfecte gustaueris de tali dul Seneca
cedine nō curabis. vñ ꝛ Sen. Animū volupta
tes quisquis sequitur et bene intelligit oīm
sensuū blādimēta cōtēnit. Si ergo sic hodie

fieret, putstūc discipuli in prima etate cōmuniter hoies faciebant nō indigeremus apparatu rerū nec supellectili varia z pōposa in quibus genus humanū est inextricabiliter intricatū. vñ Chrisо. Ubi em̄ coquorū ars vtilis est nobis nusq̄: sed z valde inutilis z nociua z corpori z ale nocens z mater est vniuersarū egritudinū z passionū z lasciuiā z multa munificētia inducit. vñ z Seneca. Si audire humanū gen⁹ voluerit tā supuacuū sciet sibi coquū esse q̄ militē. Non desiderabis artifices si queris naturā. Simplici cura cōstant necessaria in delitijs laborat. vñ etiā Boeti⁹. Si de eo qđ nature satis est repellere indigē tiā velis nihil est, ppter qđ fortune affluētiā appetas. paucis em̄ minimisq̄ natura contenta est. Cuius sacietatē si supfluis vigere velis: aut inocūdū qđ infuderis: aut noxiū erit. q̄ modicis aūt natura contēta sit ondit Seneca qui dicit. Panē z aquā natura desiderat nemo ad hec pauper est. et Lucanus. Discite q̄ paruo liceat pducere vitā. Et q̄tū natura petat fluuiū cererēq̄. Si vero istis famē pro cōdimento z salsa addideris: miro mō sapida reperies: que sine hac insipida vident. vñ Ber. Prudēter sobrieq̄ cōuersantis satis est ad omne cōdimentum sal cū fame. Qua sola nō expectata necesse est alias atq̄ alias de nescio quibus succis extraneas cōfici pmixtiones q̄ videlicet z palatū reparēt: gulā puocent: excitent appetitū. hec Berñ.

Igitur vt dicit Seneca. voluptatib⁹ resistamus: qz facilius non recipiunt q̄ exeunt. Et iterū. Proijce quecūq̄ cor tuū lanient: voluptates pcipue extirpa: z inimicissimas habe moze latronū q̄ in hoc nos amplectūt vt strāgulent. Et vt idē dicit: ad rabiē cogūt venire delitie vt quicq̄d nō exvolūtate rñdet: irā euocet. Ad debellandū aūt voluptates multum valet fugere earū occasiones. vnde Seneca. Debellande sunt in primis voluptates z nihil delicate: nihil molliter faciēdū: his cogitationibus intentū loca feria sanctaq̄ elige re oportet. Effeminat a⁹ amenitas nimia nec dubie aliq̄d ad corpis pendū vigorē regiō. Sed quidā excusantes se dicunt: qz debiles sunt: z qz assuetis carere nō pñt. Quibus idē Seneca rñdet di. Occurres hoc loco mihi illa voce. Nimis dura pcipis: nos homūciones sum⁹ oia nobis negare nō possum⁹. Scis q̄re nō possum⁹ ista: qz nos posse nō credim⁹. Nolle in cā est: nō posse ptendit. Et iterum. Molestū est iniquis carere assuetis voluptatibus: abstinere cibo: sitire: esurire. hec pria abstinētia grauia sunt: deinde: cupiditas relāguescit: inde morosus ē stomachus: inde q̄bus fuit anidus tibi odiū ē: desideria ipa moriunt. Nō est acerbū carere eo qđ cupere desieris. Quēadmodū pniciosior ē hostis fugientib⁹ sicut omne incōmodū magis instat cedenti: z auerso. hec Seneca. Expedit aūtē vt nō solū in delicatis: sed etiā in vilib⁹ escis cōcupiscētia inordinata vitet ad cauendum murmur quo de⁹ multū offenditur. vñ Aug. De nulla re magis deus offendisse ille pp̄s dictus est q̄ cōtra deū murmurādo. Sed vt scirem⁹ nō dei creaturā esse culpabilē: sz inordinatā cupiditatē: nō ppter porcū: sed ppter pomū mortē prim⁹ hō inuenit: z esau primatus suos nō ppter gallinā: sz ppter lenticulā pdidit. Et iterū. Daniel ideo vir desiderioz appellat⁹ est: qz panē desiderij nō comedit z potū ꝓcupiscētie nō bibit: qz magis rp̄z q̄ epulas desiderabat. hec Aug. Et nō solū corpis sed z animi voluptates sunt debellande: qz vt dicit Greg. Incassum caro atterit si a prauis suis voluptatib⁹ anim⁹ nō refrenatur. Tu g̃ hoc exēplo discipuloz animatus: pauptatē totis amplectere viribus: q̄ sic emicuit in p̄fatis mūdi principib⁹ e silr in dño ie su z sua matre: z in oibus q̄ voluerūt eos pfecte imitari. Spū aūt eā cōplectere z corde dilige: quia al's meritoria nō esset. Laudabile quidē nō est pauperē esse: sed in paupertate pauptatē amare: et pauptatis inopias propter christū gaudēter et hylariter sustinere. Prochdolor: qz multi de pauptate solo noie gloriantur: sed quo pacto vt eis penit⁹ nihil desit. Dicūt se amicos dñe pauptatis: sz paupertatis sodales z amicos fugiūt toto posse: sz famē: sitim: frigus: defectus: contemptū: despectū z hmōi. z vt dicit Bernar. volūt esse pauperes sine defectu: humiles sine despectu: patiētes sine cōtumelijs. Tu vero nunq̄ pro aliqua re ipsam pauptatē ledere velis: z nihil oīno vltra necessitatē habeas vel habere desideres. Et si queris q̄ sit illa necessitas. Respōdeo tibi q̄ quāto intim⁹ pauptatē dilexeris: tāto subtil⁹ de necessitate iudicabis. Illa nāq̄ necessaria sunt nobis sine q̄b⁹ esse nō possum⁹. Vide g̃ ea sine q̄b⁹ cōmode potes eē: z illa nec habere: nec appetere: nec pcurare: nec a spōte dātib⁹ recipe. vnde Señ. Circūcide supflua: z in arctū desideria tua cōstringe. Cōsidera tecū quantū natura poscat: nō q̄tū cupiditas expectat. Impone ꝓcupiscētie frenū: oia q̄ sunt blādimēta rei⁹ce. hec Sene. Sed multi in iudicando de necessarijs z supfluis decipiunt z supfluis tāq̄ necessarijs vtunt. vñ Aug. Multa nos in facultatib⁹ nostris supflua habere pbamur si necessaria sola retineam⁹: nā vana q̄rētibus nihil sufficit: z alioz quodā modo retētor est qui pfutura pauperib⁹ inutiliter hz. vnde z Sene. Quā multa supuacua essent nō intelligeremus nisi deesse ceperint. Tota mihi vita mētitur: necessaria indicat quoz magna ps supuacua est: q̄ si q̄q̄ necessitas abstulit nō sentim⁹ ablata. hec Señ. Nō solū aūt supuacua: sed et necessaria sunt q̄q̄ cōtenenda. nēda.

Boeti⁹.
Seneca Lucan⁹
Condimētū facile famenti.
Berñ.
Seneca
Seneca
Amenitas nimia vitanda.
Prima abstinētia dūta dūrat dura.
Cupiditas inuidos⁹ libr⁹ nocet.
Aug. cet.
Augu.
Gregorius.
Pauperes dales.
Berñ.
Necessaria nocet.
Seneca
Seneca
Augu.
Seneca
Necessaria cōtēnenda.

vñ iterū Seneca. Nō te laudes si cōtēpseris aureos lectos ꝛ gēmeā supellectilē. que est eīn virtus supuacua cōtēnere. Tunc te admirare cū cōtēpseris necessaria. Nō magnam rē facis si viuere sine appatu potes: tūc te mirabor si contēpseris etiā sordidū panē: si tibi psuaseris herbā: vbi necesse est nō pecori tm sed homini nasci. Et notandū q abstractio a rebus mūdanis fm Bern. fit tribus modis. Primus modus q ḡs solū in necessarijs contētet: ꝛ tanq̄ aduenā ꝛ peregrinū se reputās victu ꝛ vestitu cōtētus graue existimet alijs onerari. qz fm Grego. hoc ipsum grauiter tolerant q festinātes ad patriā in itinere multa portant. Secūdus modus est q ḡs nec in necessarijs delectet ꝛ in nullo ad tēporalia sit affectus: sed tanq̄ mundo ꝛ mundialib⁹ motuus abundātiā ꝛ defectū: laudē ꝛ opprobriū equaliter accipiat. Mortuo eīn siq̄d defuerit nō sentit: sic alia in suis affectib⁹ mortificata cōmodū ꝛ incōmodū nō discernit. Tertiꝰ modus est q ḡs in vsu necessariorū nō solū non delectet: sed potius affligat ꝛ crucietꝫ vt dicere possit cū apostolo: mihi mūdus crucifixus est ꝛ ego mundo. Talis nāq̄ nō solū mūdo est mortuus: qz mundana nō sentit: sed etiā mundo crucifixus: qz oia velut stercora arbitrat. Tali pena est res creatas p quas cūq̄ necessitate prospicere: sed solū delectat p amorē deo dulciter adherere. Nec tn dñm i paupertate perfecte imitari poteris q̄tūcūq̄ te astrinxeris. Nec videt q nostra paupertas sue equiparari possit: q̄tūcūq̄ a nobis totis viribꝰ obseruata fuerit. Ad qō omissis alijs que reddi possunt rationibꝰ. s. ꝛ qz deus est: ꝛ qz ditissimus ꝛ oīm dñs: ꝛ qz perfectissimꝰ ꝛ huiusmodi similibus hanc specialē adduco rationē: qz ipse nō solū paupertatis penuriā: sed eius opprobriū assumpsit. Nā nostra paupertas qz volūtarie ꝛ p dei amore assumpta est: reputat ꝛ est virtuosa: ꝛ ideo non opprobriosa: ſz honorifica habet etiā apud malos. Ipsius vero nō sic. nō eīn cognoscebatur nec sciebat q volūtarie paup esset: sed credebat q necessaria paupertas eū teneret: ꝛ hec opprobriū ꝛ contēptū parit. Cū esset absq̄ domo ꝛ possessionibus ꝛ diuitijs scientibus hoc vniuersis magis habebat contēptui a multis. hmōi eīn pauperes quasi ab omnibꝰ cōculcant si sapientes sunt. nō eis credit si nobiles nihilominus deridenꝫ cōtēnunt immo qō plus est sapientia ꝛ nobilitas ꝛ ois virtus in reputatione hoīm in eis extincta videt. Deficiuntur eīn quasi ab oibus: adeo vt nec amicitie antique nec sanguinis vincula: vt plurimum eis prosint. cū oēs fere tales amicos vel cōsanguineos habere recusent. Uides bñ qūo nec eiꝰ pauptati equiparari nec eū imitari potes in tam pfunde paupertatis et humilitatis abiectione. Et propterea pauperes mūdi cōtēnēdi nō sunt qui ipsum dñm representāt. Quātum etiā nostra paupertas a dñi pauptate distet: considerare potes ex pluribꝰ q̄ simlr tāgit. Chri. dicēs. Cū nascerꝰ erat nō exquisiuit clarā domū: nec̄ magnificentia. trem diuitē: sed pauperē et sponsum rectorē habentē. Et in tugurio nascit: ꝛ in p̄sepio ponitur: ꝛ discipulos eligēs nō rectores: non sapientes: nō diuites: nō nobiles: sed pauperes ꝛ ex pauperib⁹ ꝛ vndiq̄ ignobiles elegit: ꝛ mēsam apponēs: qñq̄ quidē ordeaceos panes apponit: qñq̄ autē ipo tempore discipulos a foro emere iubet. Et sedilia faciens de feno facit. Et vestimēta induens vilia ꝛ a multis illo in tēpore differētia circūamictit: domuꝫ aūt nō habuit. Si aūt transire de loco ad locum oportebat ambulās hoc faciebat: ꝛ ita ambulās q fatigabat. Et sedēs non throno opus ei erat nec̄ puluinari: sed pauimēto. Sic ergo xp̄s paup erat qui tamen dñs oīm rex expectabilis erat. Hec Chrisost. Attēdam⁹ hec ꝛ erubescam⁹ nos miseri: qz talibus non contēti dñm contēnim⁹ imitari. Et maxime hoc tpe malo quo ois qui panē habet contēntari deberet. vñ Hiero. Iurta miserias huius tpis ꝛ vbiq̄ gladios seuientes satis diues est qui pane nō indiget: satis potēs qui seruire non cogitur.

By Abstinētia tribꝰ modis fit. Bern. Grego. Bar. vj. Phil. iij Paupertatis dominice excellentia. Hiero.

¶ Oratio.

OMine deus omnipotēs qui oia q̄ celi ambitu cōtinētur sub pedibꝰ hominis subiecisti vt solus homo tibi subiectꝰ esset totus: exterior nēpe p hois corpore cuncta creasti: ipm vo corpꝰ pro alia: animā vo pro te: vt tibi soli vacaret ꝛ te solū amaret qui etiā das iumētis escā ipsor̄ ac volucribꝰ celi: et piscibus maris pastū: da mihi huius vite necessaria ad salutē meam ꝛ ad laudē tuā: et sic per te prouisus melius tibi vacare valeā: da quoq̄ mihi in oi defectu et penuria patientiā ne pusillanimitate fractus deficiam. Amen.

¶ De manco manum aridam habente. Capitu.lxxij.



FActum est autē A Luc. vj. Marci ij. post hec ī alio sabbato [vt intraret iesus in synagogā eorū ꝛ doceret.] Nā fm hylariū premissa in campo dicta sunt et gesta et post hoc synagogam ingredit. Sabbato intrauit synagogam ad docēduꝫ propter maiorē populi frequētiā ꝛ conuentū. vñ Beda. Sabbatis precipue dñs in synagoga docet operaturq̄ virtutes: nō solū propter insinuādū spiritale sabbatū sed etiā ppter celebriorē eo die populi conuentū cui tunc moris erat: quia vacare a labore per legē iubebat legē-

Hylarius Beda.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

dis audiēdisq; scripturis operā dare. Nam sicut hi quibus venādi ars est vbi feras: vbi pisces ꝛ volucres plus abundare didicerint ibi maxime sua rhetia tendūt: ita dñs semp docuit in synagaga ꝛ in tēplo quo oēs iudei conueniebant volens oēs hoies saluos fieri ꝛ ad cognitionē veritatis venire. hec Beda.

Venatores.

Xpi p̄conia tria

Ecce in xpo tria. s. mentis stabilitas: qꝛ licet pharisei insidiarent ei nō tñ metuebat venire vbi erant ꝛ hoc est cōtra pusillanimes: doctrine veritas: qꝛ in publico docebat ꝛ hoc est cōtra hereticos: zeli immensitas: qꝛ totū hoc ꝓpter salutē aiarū faciebat ꝛ hoc est contra eos q̄ inde q̄runt vanā gloriā vel temporale lucrum seu cōmodū. [Et erat] in synagoga [homo habens manū aridā] ꝛ contractam [et obseruabant]. i. dolose seruabant eum

Sabbato curare.

pharisei si sabbato curaret: vt illū arguerēt vel accusarent. Unde interrogabant eū malitiose si licet sabbatis curare: vt si diceret nō arguerent eū de immisericordia vel impotentia: si diceret sic: accusarent eū de sabbati

Beda.

transgressione vbi Beda. Quia solutionem sabbati quā in discipulis arguebant excusauerat ipsum calūniari volentes obseruāt: vt si in sabbato curet trāsgressiōis eū accusent: si nō curet crudelitatis aut imbecillitatis arguāt. vñ em̄ aut Ber. In factis obseruatores inverbis exprobratores: in tormētis sustinuit illusores. Et videns dñs cogitationes eorū iussit hoiem infirmū surgere ꝛ stare i medio vt miraculū esset magis manifestū ꝛ euidentius argueret cecitas malignantiū: et quasi repetendo: questionē ab eis motam sub alijs verbis hoc idē q̄siuit ab ipsis. Illis autē sic tacētibus ꝓposuit similitudinē de aiali ꝛ solut questionē prius verbo oñdens per rōnem q̄ licitū est sanare hoiem die sabbati: ꝛ est rō talis: magis subuenīdū est homini q̄ aiali sed animal si ceciderit in puteū vel foueā extrahit ꝛ liberat die sabbati: ergo multoplus hō qui est nobilior ꝛ melior cum sit factus ad imaginē dei si in infirmitatē ceciderit curat die sabbati. Si em̄ hoc fit ꝓpter cupiditatē tēporalū multo magis dz illud fieri vbi salꝰ q̄rit aiarū. Et sic ipsi vite ꝓmunis ꝛ ꝓprie cō

Berñ.

Chriso. Curādi in xpo facilitas

suetudinis vincunt exemplo. vñ Chri. Uobis ouem lz in sabbato saluare: et mihi hoiem non lz. Uobis manib⁹ lz extrahere: mihi nec verbo lz curare. Ecce nec medicinā confitio: nec manū meā sup illū extendo. Dico verbo ꝛ sanat infirmus ꝛ legem sabbati vestri non transgredior: ꝛ sine opere opus virtutis consummo. hec Chri. Sed auari pharisei plus diligunt ouē q̄ hoiem ꝓprimū: ꝛ laudant impendere subsidiū in oue ꝛ accusant bñficium charitatis in hoie. vñ Hiero. Sic soluit questionē ꝓpositā: vt interrogantes auaricie cō dēnaret. Si vos inq̄t i sabbato ouē ꝛ quodlibet aliud animal in foueā decidēs eripe festinatis: nō aiali: sed vre auaricie cōsulētes q̄stomagis ego hoiem qui multo melior est oue debeo liberare? vñ ꝛ Raba. Cōpetenti ḡ exēplo soluit q̄stionē eorū: vt eos oñdat sabbatū violare in opere cupiditatis q̄ eū violare arguūt in ope charitatis legē male interpretantes q̄ dicunt in sabbato a bono feriandū in quo a malis tm̄ feriandū est. Uñ opus seruile nō facietis in eo. i. pctm̄: qꝛ q̄ facit pec catū seruꝰ est pcti. Sic in eterna reqe a malis tm̄ feriabit nō a bonis. hec Raba. Scō soluit q̄stionē facto hoiem habentē manum aridā sanādo. Tūc em̄ ait illi: extēde manū tuā ꝛ cū extēderet statim restituta ē sanitati. In quo patet pfectio sanitatis. vbi Chri. Ut ꝓpositū legis quā iudei nō itelligūt sanitas manifestat. Si em̄ deꝰ offendit in opere sabbati: sine dubio infirmitas nō fugat: qꝛ non pōt iniuriā dei beniuolētia sequi. Iste mācꝰ

Raba.

Jo. viij.

Chriso.

B Hiero. Mācus aridam manum habens Sabbato precipue opatꝰ est dñs virtutes

ꝛm Hiero. in euangelio quo vtunt nazarei cementarius scribit istiusmodi vocibꝰ auxilū p̄cans. Hō cementarius erā manibus victū queritans p̄cor te iesu: vt mihi restituas sanitatē nec turpiter mēdicē cibos. ¶ Dñs iesꝰ maxime in sabbatis docebat ꝛ opabat ꝛtutes. Primo vt oñderet q̄ euangelicū ꝛ spūale sabbatū melioꝰ ꝛ fructuosius veteri sabbato succedebat. Secūdo vt sabbato pluribꝰ occurrentibꝰ ꝓficeret pluribꝰ: ꝛ saluator mundi ex miraculorū virtute manifestꝰ fieret. Tertio vt dñs legis ꝛ sabbati ꝓbaret. Quarto vt malū intellectū iudeorū de obseruātia sabbati auferret dū bñ opando sabbatū se nō violare ꝓbaret q̄ in sabbato curabat: in hoc cor̄ pluribꝰ legisperitos cōfutabat. ¶ Circa qō sciēdū q̄ aliq̄ sūt actꝰ boni in genere entis q̄ tñ ex se nō habēt bonitatē in genere moris: sicut edificare domū vel hmōi ꝛ talia nō erant licita in die sabbati. Alij aūt sūt actꝰ boni in genere moris ꝛm se: sicut sūt opa ꝛtutū: ꝛ talia licita sunt in die sabbati: de q̄bꝰ erat sanatio manꝰ aride: qꝛ erat opꝰ pietatis: ꝛ cū hoc erat ad gloriā dei manifestādā inq̄stū fiebat miraculose ꝛ supra naturā: ꝛ iō talia pñt fieri in die sabbati nō solū licite: ꝛ laudabiliter.

Actus boni in genere duplici.

Mistice Beda. Raba. Hūanū genus

¶ Mistice ꝛm Bedā et Raba. hō q̄ habebat manū aridā hūanū genꝰ indicat in bono opere arefactū ꝓ manu in primo parente ad pomū vetitū extensa: sed in miseratione dñi saluti ꝛ bonorū operū fructibꝰ p innocentes xpi manus in cruce extensas est restituta. Et bñ manꝰ in synagoga erat arida: qꝛ vbi maius donū sciēte ibi trāsgressor maiori subiacet culpe ꝛ grauꝰ est pticulū iexcusabilis noxe. Sanandaq; manꝰ arida iubet extendi: qꝛ infructuosa debilitas a te nullo melioꝰ ordine q̄ elemosynarū largitate curat. Habebat aūt hō dexterā manū languidam: qꝛ ab elemosynis torpebat sinistrā sanā: qꝛ sue vtilitati intēdebat. Syveniēte dño dextra sanat vt sinistra:

Penitẽti q̃tuor necessaria.

q; qđ cõgregauerat auide: modo distribuit charitatiue. Mistice etiã in hoc infirmo docuit quatuor necessaria penitenti. s. q; surgat a culpa p pniam: q; stet in gr̃a p perseueratiã: q; in medio p boni exẽpli euidentiã: q; extendat manũ p bonã opationẽ. Extẽde ergo manũ p̃mo ad pauperes in elemosynaz largitione. Secundo ad deũ in feruenti or̃one:

Grego. q; f̃m Grego. frustra p peccatis rogatur9 ad deũ man9 expandit: qui eas p posse ad pau-

Moral'r peres nõ extendit. Moral'r hõ habẽs manũ aridã est peccator. habent em̃ quidã cor aridũ: q; sine bona affectione sine cõpassione: q̃ dã linguã aridã: q; sine bona locutione: sine dei laude: q̃ dã manũ aridã: q; sine bona opa-

Aridi-tas tri-plex. tione. Hec aũt triplex ariditas sumit ex similitudine arboris aride: q; tunc est vere arida q̃n est sine succo: sine foliis: sine fructu. Cor habent aridũ inuidi: linguã maliloqui: manũ auari. Iste ex obedientia diuina manum dz extendere ad primũ p elemosynarũ largitionẽ: ille lingua loqui ad deũ p deuotã or̃onẽ: alius cor elenare ad celũ p sanctã medi-

Theo. tationẽ. z sic sanat pctõr. Itẽ f̃m Theo. aridã dexterã hz manũ q̃ sc̃s nõ opat q̃ sunt dextre partis: q; talis est impotẽs ad bona: sz potẽs ad mala. Ex quo em̃ manus cõstituit in opibus p̃hibitis extunc arescit in opib9 bonis.

Manus dextre significatio. Iterũ vero restaurabit: q̃n in virtute stans opabit. Per manũ em̃ q̃ est organũ organorũ conuenienter intelligit opus meritorũ: et iõ manus est arida q̃ est ad hoc opus inualida: sed cũ adverbũ x̃pi surgit p gratiã tũc manũ extendit p sanctã opationẽ. Põt etiã p hoiem manũ aridã habentẽ signari piger z otiosus q; ad operandũ est inualidus: sed cũ ad x̃pm x̃pi stat in medio virtutis: manus eius sanat z in bonis opibus exercet. Specialiter tñ z p̃cipue p hunc hoiem auarus signatur: cuius manus ad opa pietatis z largitatis inualida reperit. Huius manus sunt q̃nq; digiti. p

D Digiti 9. auari mus inordinatũ desiderium habendi: secũdus labor acquirẽdi: tertius solicitudo cõseruãdi: quartus studiũ multiplicandi: quintus infidelitas dispẽsandi. Sed vt sanet ei p gratiã dicit: extende manũ tuã: q; cũ ex dei dono ad

Ambro. opa pietatis extendit tũc sanat. vñ Ambro. Audisti dñi verba dicentis: extende manum

Extẽde manus ẽa est. tuã. Cõmunis ista generalisq; medicina est. Et qui putas manũ habere te sanã caue ne auaricia: caue ne sacrilegio cõtrahat. Extende sepius eã. Extende illã ad pauperẽ q̃ te obsecrat. Extende vt primũ iuues: vt vidue p̃sidiũ feras: eripias iniurie quẽ vides iniuste calũnie subiacere. Extende ad deũ p peccatis tuis. Sic manus extẽdit: sic sanat. hec Ambro. Igit o auare qui manũ aridã z contractã habes nõvis dare: vis accipere nõvis largiri: vis predari: extende manus tuas vt tribuas indigentibus: q; in hoc tibi ipsi qui debis z thesaurizabis in celis. vñ Chri. Ele Chriso. mosynã faciamus z ne despiciamus a fame corruptos. Etenim tibi ipsi benefacies magis illis benefaciens. Nam his quidẽ p̃sentia porriges tibi ipsi vero futurã gloriã p̃deponis. hec Chriso. Inter oia ergo opera mie prerogatiuã habet elemosynã: q̃ totiens et tam attẽte nobis inculcat diuina scriptura. [Pharisei aũt] repleti insipientia. i. irrationabili iracũdia: cũ magis deberẽt esse grati de diuino beneficio [exeuntes] de synagoga z de cõspectu x̃pi: et a lumine recedentes [statim cũ herodianis] p̃ncipis secularis satellitib9 [ꝯsiliũ faciebãt aduersus ieſu: quo eũ pderẽt.] f̃m Ambro. quo vitã pderẽt: non Ambro. quo vitã inuenirẽt. Jã ergo de morte ipsius Pharisęorum malitia et cecitas. tractabãt: z hic p̃mo loquit de procuratione mortis x̃pi p qua tũc p̃mo cõsiliũ faciebant. Magna insipiẽtia de nece eius tractare cui9 bñficijs plurimũ idigebãt: quos etiã ad hoc nõ eius culpa sed liuor mouebat. Magna ẽt eorũ fuit obstinatio: q; nec verbis x̃pi: nec factis resilierunt a malo suo: sed amplius in-

uidia pmoti remanserũt in malo obstinati. vñ Chri. Pharisei aũt cõsiliũ acceperunt. s. a Chriso. diabolo vt pderent eũ. Jnuidẽtes em̃ x̃po nolebãt eũ facere signa ne gloriã acquireret et discipulos cõgregaret: sed turpitudinẽ inuidie sue sabbati defensione tegebant: vt in p̃ma quidẽ facie viderent sabbati iusticiã defendere reuera aũt suã exequerent inuidiã. [Jesus aũt] scies machinatiões eorũ: q; nihil eũ latebat recessit ide [cũ discipulis suis iE Recess9 x̃pi cãe. z ad mare secessit.] Recessit aũt inde ꝓpter multa. Prio vt eis pceret z occasionẽ ipietatis auferret: maioriq; vtilitati ecclesie se seruaret. Secũdo q; nõdũ venerat tp̃s passiõis sue p̃finitũ a patre: necdũ implete erãt ꝓphetarũ scripture. Tertio q; nõ aderat locus. s. hierusalẽ extra quã nõ fuit loc9 passiõis ei9. Quarto ꝓpter dandũ suis in psecutiõe fugiẽdi exẽplũ ne fuga eorũ imputaret in pcm̃. Quinto ꝓpter humilitatis z patiẽtie indiciũ z cũ possit aduersarios suos nutu dei deũcere in abyssum. Sexto ad oñendũ vere hũanitatis signũ: cũ licet ipse mortẽ nõ timeret: tamẽ tanq; homo fugit a ꝓsilio malignãtiũ. Jn quo etiã nos docuit vt ab illis recedam9 Recedẽdum ab obstinatis in malo. quos bonis monitis semp deteriores fieri videmus hoies em̃ in malis obstinati vir p̃nt p rõnẽ cõpesci. vñ Chriso. Sciens aũt dñs cõsiliũ eorũ nõ diu cõtẽdit: sed vna reddita ratione recessit: ne magis insaniã eorũ excitaret: q; nõ põt fieri vt malitia rõne placetur. Ignorantia quidem ratione placat: malitia aũt ampli9 excitat. Sciens ergo paratos illos esse ad malefaciendũ secessit: nõ q̃si timidus subtrahens se ab eis: sed q̃si misericors parcens eis: ne eos ad opus impiũ ãpli9 irritaret. Quãuis em̃ q̃ pat9 ẽ malũ facere ap̃

deum iam fecit: tamē qui intelligit paratum esse aliquē opus maluz facere ⁊ irritat eum dās ei occasionē vt compleat malū ipse particeps est peccati eius. Ut q̄d enim res mala p te exitū suuz inuenit. Et qui sine te fuerat peritur⁹? aut ꝛ̄stū ad voluntatē suā iam p̄dtus erat vt q̄d p te impleta ē perditio eius? hec Chrys. [Et multi] ifiniti [secuti sunt eū] ex eo q̄ viderāt p̄dictū hoiem curatū [curauit eos oēs] remunerās fidem ipsoꝝ fortitā: q̄ oēs digni fuerāt curatione. Docti ergo vi sis signis persequūtur indocti opinīōe ei⁹ducti amando sequūtur: ⁊ ideo curari merent.

Remig. vñ Remig. Quē pharisei vnanimi consilio p dere querūt: turba indocta vnanimi dilectione sequit. vnde mox sui desiderij cōsequitur effectū. si vis ⁊ tu curari: si vis sanari: si vis a mortis periculo liberari: sequere ⁊ imitare iesum. ipse eī neminē repellit: oēs qui eū se quunt sanat. Per pharisēos q̄ diuersi interp̄tant: discoli qui dissensiones faciunt signantur: p herodianos vo superbi qui glorioſi impellib⁹ interp̄tant. Isti vo cōsiliū faciūt cōtra iesum qui cum humilibus ⁊ charitatē habētibus cōmoratur: ⁊ ideo recedit ab illis se elongando ⁊ humilibus eū sequentibus benefacit būficia salutis impēdēdo [⁊ precepit eis] q̄ curati erant [ne eum] diuulgarent et [manifestū facerēt] vt inanez gloriam ⁊ gloriādi de se iactantiam declinaret: ⁊ vt nobis exemplum vitandi eam daret. Non phibuit dñs miraculoꝝ predicationes ad vtilitatem audientiū: sz i būficijs vane glorie appetitū. vnde Ambro. Hic mistice instruit nos ne cuz magnū aliquid facim⁹: laudem foris credamus. vñ ⁊ Chrisо. Ubi quidem propter alios alij curantur nō p̄cepit eis vt nemini dicerēt: quale est vbi oculos ceci nati aperuit ⁊ paraliticū triginta ⁊ octo annis iacētē erexit. Ubi autē nō ꝓpter alios sed ꝓpter meritū ipsius curat hoiez: precipit ei vt nemini dicat sicut ⁊ leproso mandauit. Ideo ⁊ istis precepit ne vulgarent eum: q̄ ꝓpter ipsos solos curauerat eos: q̄ non estimationē hominū miraculis venabāt: sz credentiū desiderabat salutē. hec Chrisо. [Et venerūt in domū] quādā ad hospitandū [⁊ cōuenit iterum turba] ad audiendū dei verbū: ⁊ tūc ita feruēter itēdebāt predicationi q̄ ipse ⁊ discipuli eius nō habebant tēpus panē manducādi. Hoc est contra illos qui dimittūt op⁹ p̄dicatiōs: propter curam ⁊ saturitatē comestionis. vbi Beda. O⁹ felix occupatio saluatoris: ⁊ beata frequentia turbe cōfluentis: cui tm̄ studij ad audiendū verbū dei tm̄ fuit cure ad obtinendā salutē: vt autoꝝ salutis qui cū eis qui secū erāt ne vescendi quidem hora a solatio vite miseris impendendo libera maneret. Utinā dñe iesu ⁊ i nostri temporibus eui tm̄ gratie tuis fidelib⁹ largiaris qui doctoꝝes suos assidui

Pharisei.

Beda.

tate discendi nō solū ab appetitu carnalium voluptatū: verūetiā nonnunq̄ ab ipsa quoq̄ panis quotidiani pceptione prepediat. hec Beda [Et cum sui] scz iudei qui ex parte matris de cognatione sua erāt viderent insolitū feruorē in eo ⁊ audirent altitudinem diuine sapientie quā capere nō valebāt: estimabāt eum mente alienatum ⁊ in furorem versum: sensu p̄dito loqui ⁊ [exierūt tenere eū] ⁊ ligare ne sibi vel alijs posset nocere. vbi Beda. Uere sicut ipse dicit alibi. Non ē ꝓpheta sine honore: nisi in patria sua ⁊ in domo sua. Quē em̄ exteri quasi autorē vite ⁊ sapiētiam dei adire ⁊ audire desiderāt: hunc ꝓpiqui quasi mētis impotē esse ligādum decernūt. Allegorice autē in eo q̄ turba ad illū conueniēte frequenti: vt furiosus a suis contenitur: sal⁹ credentium de gētibus approbat ⁊ inuidia iudeorū ⁊ perfidia notatur de quib⁹ ait Johā. In propria venit ⁊ sui eum nō receperūt. hec Beda. Similiter ⁊ hodie qui ad sequendum christum sunt feruidi a mundanis hominib⁹ insani reputātur: ⁊ per eos quantuz possunt a bono retinentur. O ꝛ̄stum vna nō dico mensura sed gutta huius vini valeret que hanc insaniam induceret. Felices qui hac laborant insania: vt de illis dici possit illud sapientie. Nos insensatiuitā illorum estimabamus insaniam: vtinā ⁊ ego miser vn⁹ de illis merear fieri ac cum eis inter filios dei computari et inter sanctos sortem habere. ¶ Oratio.

Sap.v.

OOmine iesu xp̄e rogo te per viscera misericordie tue vt me mācum ad faciendū opa bona ualidū digneris misericorditer sanare ⁊ ad oē opus bonū fortez ⁊ aptū facere. Fac me stare in medio virtutū: vt te iubente ⁊ faciente extendaz ad iusticiā nō ad iniquitatē manꝰ meas: me q̄ in bonis exercendo tuū beneplacitū in oibus faciam ⁊ in malis arescendo ab offensa tua omnino abstineā. Da mihi bone iesu vt pre omnib⁹ diuitijs ⁊ delitijs seculi intendaz verbo dei ac mee ⁊ aliorum saluti. Amen.

¶ De demoniaco ceco et muto. Capitulum. lxxiij.



APost p̄dicta oblatus est ei homo demoniū habēs cecus ⁊ mutus: sz lucas mutū tm̄ non cecū dicit tacens q̄ matheus exp̄ssit. ⁊ Lu. xj. Mat. xij

Nec talia sunt in demone formaliter sz soluz effectiue: quia effecerat hominē cecū ⁊ mutum: ⁊ ideo ipso electo vidit ⁊ loquebat homo. vnde sequit [Et curauit eum] In quo notat a demonio liberatio [ita vt videret] in quo cecitatis illuminatio [⁊ loqueretur] in quo loquele restitutio. vbi

Hiero. Demoniac⁹ cec⁹ ⁊ mut⁹.

Augu.

Chriſo.

Moraliꝛ Demonium vexans mẽtem triplex pctm̃ eſt faciẽs mutumet cecum.

Chriſo.

B Juſtificato conferũtur iiij. bñficia.

Primuz.

Hierony. Tria ſigna ſimul in hoie perpetrata ſunt: cec⁹ videt: mutus loquiꝛ: poſſeſſus a demone liberaꝛ. Qđ tũc quidẽ carnaliter factum eſt: ſz quotidie cõpletur in cõuerſatiõe fideliũ vt expulſo demone primum lumen fidei accipiant: deinde in laudes dei tacentia pri⁹ ora relaxent. vñ ⁊ Aug. Demonium enim habens cecus ⁊ mutus eſt qui nõ credit deoꝛ ſubditus eſt diabolo qui nõ intelligit ⁊ nõ cõfiteꝛ ipſam fidem: vel qui nõ dat laudez deo. vñ etiã Chriſoſt. Ne aliquis putet qꝛ ſufficit hoi fideli cognoſcere deũ: eſt ⁊ neceſſarium cõfiteri deũ: ⁊ iõ cecum ⁊ mutũ curauit: oculos ad cognoſcendũ: os ad cõfitendũ deum. Qui cognoſcit ⁊ nõ confiteꝛ ille ⁊ ſi oculos mentis habeat curatos tñ adhuc mutus eſt. Qui ergo videns nõ facit p̃cepta dei: ⁊ qui loquens nõ loquiꝛ laudẽ dei ⁊ gratiã ille ⁊ ſi loquitur ⁊ videt cẽ̃tũ ad deũ tñ ⁊ mutus ⁊ cecus eſt. Nõ em̃ ille videt deũ q̃ ſcit deũ: ſed q̃ timet ⁊ diligit deum. Et qui orat ⁊ pſallit ⁊ non facit que laudat ille corde loquiꝛ: animo aũt tacet. hec Chriſo. Spiritualiꝛ demoniũ ille habet q̃ in peccato mortali perſeuerat. Quãdiu em̃ peccatũ i hoie regnat tandiu vict⁹ ⁊ captiu⁹ a diabolo poſſideꝛ ⁊ vexatur. Uexat autẽ demoniũ triplex: ſuperbia in mente: concupiſcentia in carne: cupiditas in rebus: qꝛ oẽ qđ eſt in mũdo concupiſcẽtia carnis eſt: aut concupiſcentia oculoꝝ: aut ſuperbia vite. Hoc aũt triplex demoniũ facit mutum: nã cũ loquela data ſit homini ad laudandũ deũ ⁊ gratias agẽdum ad loquendum veritatẽ ⁊ edificandum proximum: ad cõfitendũ peccatũ ⁊ veniã de eo petendũ: primã loquelaz aufert ſupbia que qđ dei eſt. ſ. laudẽ vſurpat ſibi: ſcdaz aufert auaricia q̃ ſoli ſibi intẽdit nõ proximo: tertiã aufert luxuria ⁊ maxime ꝺ̃ naturã. vnde ſodoma interpretaꝛ ſilentiũ ſiue muta. Itez facit cecũ vt ad ſalutẽ ſuã pertinẽtia ⁊ ſibi proficua nõ videat ⁊ eam lucẽ que ait: ego ſum lux mũdi nõ ſequaꝛ: ſed in tenebris ambulet. Hic demoniacus cecus ⁊ mut⁹ ſi domino offeratur: ſi ad penitẽtiã cõuertatur mox ieſus curabit euz: ita vt eiecto demonio videat ⁊ loquatur. Abundat demonis malitia: ſuperabũdat diuina clemẽtia. In iſto demoniaco malicia demonis multũ abundauit: qꝛ eũ tenebat obſeſſum: ipſum fecerat cecũ ⁊ mũtũ. ac ſz Chriſo. etiã ſurdũ: ſed dei miſericordia i ipſo abũdauit: qꝛ demoniũ ab obſeſſo eiecit: loquelã ſibi reſtituit: lumẽ reparauit ⁊ audituz reſeruauit. Per hunc igiꝛ hoiem, ſic curatũ intelligere poſſumus peccatoreꝝ iuſtificatũ cui de⁹ ſpiritualiter quatuoꝛ bñficia ſupradicta concedit. Primum eſt q̃ diaboluz ab eo expellit. Peccatoꝛ em̃ diabolũ in domũ anime ſue inducit: ſed xp̃s eum expellit vt eaz inhabitet. Domus aũt anime tria habet ſolaria. vnum ſuperius ſcz ſpirituz: aliudi inferius ſcilicet corpus: tertiũ mediũ ſcilicet animam. Deus in ſuperiori ſolario ſcz ſpiritu habitat quando ipſe ſpiritus cõtẽplationi vacat: habitat in ſolario medio: id eſt i anima q̃n ipſa intendit interne meditationi: habitat in ſolario inferiori: id eſt in corpore q̃n ipſum corpus exercitatur ⁊ intendit mortificationi. Secũduz beneficiũ eſt: qꝛ deus peccatoꝛi linguaz apit. Deus dedit hoi linguã ad tria ſcz vt deũ laudet: vt proximũ edificet: vt in confeſſiõe coꝝã deo ſe reprehendat ⁊ accuſet. Peccatoꝛ autẽ qꝛ lingua ſua ad iſta tria non vtiꝛ: ideo recte mut⁹ dꝛ. Cum ergo deũ incipit laudare: primũ edificare: ⁊ ſe accuſare tũc loquiꝛ ⁊ lingua ad debita officia vtiꝛ. Tertiũ bñficium eſt q̃n deus pctõꝛi lumẽ reſtituit. Signũ aũt q̃liꝑ ſic illuminat⁹ ẽ q̃n videt ante ⁊ retro a dextris ⁊ a ſiniſtris. Ille habet oculos retro qui conſiderat ⁊ cogitat pctã q̃ fecit cẽ̃ multa cẽ̃turpia cẽ̃grauia ⁊ inde habet doloꝛẽ. Ille habet oculos ante ſe qui videt et cogitat de iudicio dei futuro ⁊ inde habet timoꝛẽ. Ille habet oculos a dextris q̃ videt ⁊ cogitat mundi ꝓſpera cẽ̃ ſint caduca ⁊ vana: ⁊ ad ea nõ allicitur per amoꝛẽ: ſed reſilit p aſpernationẽ. Ille habet oculos a ſiniſtris q̃ videt mundi aduerſa cẽ̃ ſint breuia ⁊ vilia: ⁊ iõ in eis non frangiꝛ per impatiẽtiã. Quartũ bñficium eſt q̃n de⁹ peccatoꝛi auditũ reſtituit. Eſt em̃ peccatoꝛ ſurd⁹ qꝛ nõ audit deum ãmonẽtem: nec deũ bñfacientẽ nec deuz inſpirantem: nec deũ cõminãtem. tũc autem ſurdus auditũ recipit q̃n deũ i huiuſmodi audit. [Et ſtupebant turbe] ſcz ſimplices diuinam virtutẽ in xp̃o admirantes [⁊ dicebant. Nũquid iſte eſt fili⁹ dauid?] q. d. ſic: qꝛ hic eſt xp̃s nobis ꝓmiſſus de ſemine dauid Moraliter ejcitur demoniũ in contritione loquitur qui prius erat mutus in cõfeſſione: admirantur turbe in ſatisfactione: ſcz q̃n videt bñ operari eos q̃ nõ ſolebãt niſi mala facere. Scribe aũt ⁊ phariſei ſcz literati ⁊ maiores inuidie nequitia pleni audiẽtes turbas ſcz ipſum cõfitentes eſſe xp̃m propter euidentiam facti [dixerũt] in corde ⁊ cogitatione. [In beelzebub principe demoniorum ejcit demonia] ⁊ ſic in ſpiritumſanctuz blaſphemabant: qꝛ ſpirituiſancto cui⁹ opus eſt demones ejcere ⁊ ſanitates perficere contumeliam inferebãt. Quia em̃ factum mirabile negare nõ poterant: ideo modũ faciendi calũniabant: ⁊ ſic factũ infamare conabant dicentes Jeſum xp̃z per aliquẽ demonem ſuperiorem ſibi etiã familiarem ⁊ priuatũ ejcere demones inferiores de corporibus obſeſſoruz. Namvt ait Chriſo. Inuidia non q̃rit qđ dicat: ſed ſolũ vt dicat. Sic ⁊ hodie multi cuz nõ poſſunt aliorũ verba vel facta directe repꝛhẽdere conãtur intẽtionem ⁊ modũ eoꝝ infamare. vbi Beda. Turbis autem que minus eruditeꝝ videbãtur dñi facta mirãtib⁹: ſcribez

Secũdũ

Lingua cur data

Tertiũ.

Oculos habere ante et retro.

Quartũ

Moraliꝛ

Chriſo.

Inuidie mos.

Beda.

pharisei vel negare vel sinistra interptatiõe puertere laborabãt q̃si non diuinitatis: sed immundi spũs opa fuissent ꝑm eundẽ Bedã noia idolorũ a belo habuerũt originẽ. Nin⁹ em̃ rex cõditor vel potius reparator ninive: belo patri suo q̃ fuit ꝓmus rex assyriorũ statuã post mortẽ eius cõsecrauit: ad quã cõfugientes qui forte fecerant veniã merebãtur. Vñ ipsam statuã ceperũt venerari: z tandẽ instigante diabolo diuini honores sunt ipsi statue attributi: et incepit cultus idolatrie. Cuius simulacri consuetudinẽ caldei suscipientes vocauerũt beel: palestini baal: moabite beelphegor ꝑm diuersitatẽ linguarum. Iudei aũt vni⁹ dei cultores in derisionẽ gentiũ beelzebub appellabant: quod sonat vir seu ꝓnceps muscarũ ꝓpter multitudinem muscarũ que in tẽplo eius erãt ꝓpter sordes immolati sanguinis: quẽ musce seq̃ solebãt in hoc simulacro dicebant iudei ꝓncipẽ demoniorũ habitare: tũ qz in eo fuit ꝓncipium idolatrie: tũ qz nullũ idolum inueniebaꝯ illo efficacius: tũ qz cultus eius erat generalior apud oẽs gẽtes. Licet em̃ quelibet natio habebat alios deos speciales: hũc tñ tanq̃ vniuersalẽ deũ venerabant oẽs. Itaq̃ in virtute ꝓncipis demoniorũ q̃ in hoc idolo habitabat pharisei dñm facere miracula dicebant.

C Idolorũ origo.

Beelzebub.

Remig. Bel.

Vñ remi. Beelzebub aũt ipse est beel z baal et beelphegor. Bel fuit pater Nini regis assyriorũ. Baal dictus est: qz in excelso colebaꝯ.

zebub.

beelphegor a loco. i. a monte phegai: zebub seru⁹ fuit abimelech filij gedeonis q̃ occisis lxx. fratrib⁹ edificauit tẽplũ baal: z cõstituit eũ sacerdotẽ in ipso ad abigendas muscas q̃ ibi cõgregabanꝯ ꝓpter nimiũ cruorẽ victimarũ: zebub nãq̃ musca dr. Beelzebub ḡvir muscarũ interpretaꝯ. vñ ꝓpter spurcissimũ ritũ colendi dicebant eũ esse ꝓncipẽ demoniorũ. Nihil ergo sordidius inuenientes qõ dño obijcerent: dicebãt eũ in beelzebub eijcere demonia. hec Remigius. Hoc aũt totũ ex inuidia faciebant: de qua hic dicit Chriso. Tale q̃d est emulatio: qua non vtiq̃ erit malicia alia deterior. Sicut em̃ porc⁹ gurgite: z demones iactura nostra: ita z emulator ꝓximi letatur malis: z quẽadmodũ scarabei nutriunꝯ stercore: ita z hic aliorũ infortunijs. hec Chri. Ubi notandũ q̃ demones habẽt sua officia valde ordinata in malũ. Est em̃ vnus demõ q̃ ꝓest superbie z vocaꝯ lucifer: z iste multos hz satellites q̃ sibi astant z multos subiectos quibus ꝓncipaꝯ. s. oẽs superbos. vñ Job. Ipse est rex super oẽs filios superbie. Et hic expellit ꝑ verã humilitatẽ cordis. Alius qui ꝓest luxurie: z iste vocaꝯ asmodeus de quo dicit in Thob. q̃ interfecit septẽ viros sare. iste em̃ odit legitimũ matrimoniũ: z ideo ꝑ hunc modũ volebat trahere hanc puellã ad fornicationis vitiũ. Et iste demõ multos hz satellites qui sibi assistunt: z multos hz subiectos. s. oẽs luxuriosos. Et hic expellit ꝑ ieiuniũ z mortificationẽ corꝑis. Tertius est qui ꝓest auaricie z vocaꝯ mãmona. vñ dicit in Matheo. Non potestis seruire deo z mãmone. Et iste multos hz satellites q̃ eũ iuuant z multos subditos sup quos regnat. s. sup oẽs auaros. Et hic expellit ꝑ tẽporaliũ abiectionẽ q̃ fit aut totaliter sicut faciunt ꝓfecti qui oĩa dimittũt aut ꝑticulariter sicut faciunt q̃ de sua abundantia pauperibus largiunt. Quartus est qui ꝓest immundis cogitationibus z rancoribus z inuidijs z malis affectionibus z vocatur beelzebub. i. vir muscarũ. immittit enim muscas. i. cogitationes immundas: odia et volũtates malas q̃ dicũt musce: qz ad aiam cito volãt z ipsam cõmaculãt. Iste aũt demõ multos hz satellites q̃ eum adiuuãt: z multos subditos quibus ꝓest. Et expellit ꝑ confessionẽ z sacerdotalẽ absolutionẽ. Jesus aũt [videns cogitationes eorũ] ꝓbat pluribus rõnibus q̃ nõ in beelzebub: sed i digito z spiritu dei eijcit demonia: z q̃ miracula q̃ faciebat nõ poterãt attribui spũi maligno: ꝛoportebat ea attribui spũi diuino. Cõparat aũtẽ spũssanctus digito ꝓpter tria. Primo ꝓpter ꝓcessionẽ: qz sicut manus z brachiũ ꝓcedunt de substantia corꝑis z digit⁹ de manu z brachio z etiã a corꝑe: ita filius a patre z spũssãctus a patre z filio. Secũdo ꝓpter partitionẽ qz sicut i digito sunt plures articuli distincti ita diuersa z distincta sunt dona spũssancti. Tertio ꝓpter opationẽ: qz sicut manus z brachiũ opaꝯ ꝑ digitos: sic filius ꝓ spũmsctũ: fili⁹ aũt manus z brachiũ patris dicitur est: qz cũcta ꝑ eũ opaꝯ. Ad cogitatiões ꝙo eorũ rñdit z in hoc deitatẽ suã oñdit: qz solus deus cogitationes scit vt vel sic cõpellerenꝯ credere in eũ qui cordis occulta videbat. Nã ꝑm Chri. Cũ eorũ suspitio irratiõalis esset: metu multitudinis non audiebant eũ diuulgare. Probat ergo ꝓmo ratione tali: qz si ꝑ demonem aliquẽ eijciebat alios sequit⁹ q̃ diuisio esset inter eos: z sic nõ posset diu stare ptãs diaboli: z ex hoc sequit⁹ aduent⁹ xꝑi ꝑ quẽ potestas demonis debebat auferri. Vñ dicit. [Omne regnũ in se cõtra se diuisum] vtpote ꝑ discordias ꝓncipũ cõtra se alternatim pugnãtiũ [desolabit] z dissipabit: z ois ciuitas vel domus diuisa cõtra se ꝑ contrarias volũtates z opationes nõ stabit sed dissoluet. Nam ꝑm Hiero. concordia parue res crescũt: discordia maxime dilabunt. Inductionẽ facit i trib⁹ i regno: in ciuitate: in domo ꝑm triplicẽ vnitatem sub qua viuunt homines. Aliqui em̃ viuũt tñ sub vna lege vel iure: z hi ꝓ regnũ: alij sub vna consuetudine z hi ꝓ ciuitatẽ: alij sub vno victu z societate z hi ꝑ domũ. Itẽ a regno ciuitate z domo sumit exẽplũ. i. a magnis mediocribus z paruis: vt ꝑ hoc rõnẽ suã ostendat

Emulationis mala.

D Demones ꝓlati virijs lucifer. Job. xli

Asmo. Tob. iij

Mãmo. Mat. vi

E Beelzebub.

E Digito cõparat spũssanctus.

Chriso.

Regnũ diuisum

Hiero.

Et est salutij ꝛ bum.

Unitas triplex z

Chrisо. fortiorē ꝛ sufficientē. vñ Chrisо. Nihil em̄ est in terra regno potenti⁹: sed rñ p altercationē perit. Quid aūt dicendū de ciuitate vel de domo. Siue magnū siue paruum fuerit: cōtra seipsum pugnās perit. hec Chri. Sed [si sathanas] p me ꝛ ad meum imperiū expellit ꝛ [eīcit sathanā] demonū regnū diuisum est contra se ꝛ discors sibi: qz cōtra se pugnāt: et ergo regnū ꝛ potestas malicie ipsorū stare nō pōt: ꝛ ita finis mundi erit: qz vsq; ad finē mūdi stabunt hic ad tentandū nos. Regnū em̄ sathane est in malis hoibus quos sibi subditos tenet: qō aī finē mundi nō cessabit: tum ꝓpter diuine iusticie ordinationem: ꝛ hoc ad hoim exercitationē: tū ꝓpter ꝓphetarū nōdū impletionē. vñ Chri. q. d. Regnū cōtra se

Chrisо. intestino bello diuisum necesse est desolari:

Regnū. sathane qō ꝛ in domo ꝛ in ciuitate videt. Quo circa et si sathane regnū in seipsum diuisum est: ita q; sathanas ab hoibus sathanā repellat. desolatio regni demonū appropinquit: regnū aūt eorū in hoc est q; hoies subditos tenent. si igit ab hoibus pellunt: hoc nō est aliud q; regnum eorum dissolui. Si autem adhuc in hoibus potestatē tenent manifestū est q; regnū maligni adhuc stat ꝛ nō est cōtra seipm

F Moraliꝛ Regnū diuisum diuisuz. hec Chri. Moraliter regnū diuisuz est aīa hois mali: cuius sensualitas rebellat rationi. ꝛ hoc regnū desolat: quia xp̄s q; est veritas inde recedit ꝛ diabolus ingredit. Itē per regnū in se diuisum signat ois cōgregatio carens ꝛcordia ꝛ pace: in qua sunt duo sathane quorū quilibet nititur suā partē ꝛpliare vt sic possit alteri parti prevalere. ꝛ talis congregatio desolabit et concordia dissipabitur qz si sint a se diuisi p cōtrarietatē effectuū nō pōt durare: sed deficit domus ꝛ congregatio eorū. Sed heu vix inueniunt aliqui hoies q; tantā concordiā habent in bono q̄ntā mali spūs i malo. Cū em̄ sint infiniti ꝛ innumerabiles: oēs tñ in eo cōcordant q; nihil nisi male facere desiderant. Et vtinā sic hoies in bono cōcordarent: ꝛ ad faciendū bonū se mutuo animarent. ¶ Deinde ꝓbat idē hoc scōa rōne q̄ talis est. Eiusdē ptātis est electio demonū p me ꝛ p filios vestros: sed illi ꝑm vos nō eīciunt demonia in ꝓncipe demoniorū: ergo nec ego. vñ dicit. [Et si ego in beelzebub]. i. autoritate ꝓncipis demoniorū [eīcio demonia] a corpibus obsessis [filij vestri]. i. exorciste ꝑm Bedā ꝛ Rabanū. vel apostoli de eis nati ꝑm Aug. ꝛ Hiero. [in quo]. i. in qua potestate [eīciūt]. q. d. Cū nō possitis attribuere electionē p filios vros factā: nisi virtute diuine: p q̄s nec electionē factā p me. [Jō ipi iudices vri erūt]. s. exorciste vos cōdēnātes de mendacio qō dicitis cōtra me: qz si in ꝟtute dei eīciūt multo plus ꝛ ego cui⁹ oppositū mendaciter affirmatis hoc demoni attribuēdo. Uel apli de eorū stirpe geniti q; sibi bñ cō

scij sunt nil male artis a xp̄o didicisse erūt iudices eorū in futuro. s. assessione ꝛ approbatione iudicij: qz sedebūt in. xij. solijs iudicantes. xij. tribus israel. ¶ Deinde elisa falsitate phariseorū astruit ꝟitatē: qz ex q; nō eīcit ꝟtute diabali seq̄t q; eīcit ꝟtute dei cū alio medio nō possit dari. Dicit g. [Si]. i. qz [in digito ꝛ spū dei eīcio demonia] ꝛ sic expello regnū diaboli: vt conclusū est ex ꝓdictis: ꝛ expulsio vni⁹ cōtrarij est introductio alterius [ꝓfecto puenit in vos regnū dei]. i. ego xp̄s q; deus debeo regnare in vobis. q̄re ergo me blasphematis. Uel [regnū dei]. i. xp̄s gr̄e ad merendū regnū glorie qō vobis offert dū p ꝟba ꝟitatis ꝛ miracula ptātis p̄dicat. vel [p uenit in vos regnū dei]. i. adit⁹ regni celorū patefact⁹ est vobis ꝛ credentib⁹. Probato g. B q; demō nō est actor miraculi: deinde ꝓñr p bat xp̄s multipliciter q; ipse nō est minister diaboli ꝛ prima rō est talis. Minister nō est potentior actore: sed xp̄s potentior est diabolo ergo xp̄s nō est minister diaboli Hoc aūt ostendit sic. Non em̄ [pōt quisq; intrare in domū fortis] domū suā custodientis [ꝛ bona eius diripere nisi p̄us] tanq; fortior [alliga uerit forte ꝛ tunc] eo victo [domū ꝛ vasa arma ꝛ spolia illius diripiet] auferet [et distribuet.] Diabolus fortis est fortitudine naturalū bonorū: de quo scribit in Job. q; nō est potestas sup terrā que ei cōparet. Arma ei⁹ sunt astutie ꝛ doli nequitiarū spiritualium ꝛ oēs species peccatorū. Domus ꝛ atriū ei⁹ est mūdus in quo principabat vsq; ad saluatoris aduentū. Uasa et spolia eius sunt hoies obsessi vel decepti a diabolo. Quo custodiēte atriū suū in quo sicut in domo habitabat: in pace fuerunt omnia sua: quia nemo sibi resistebat: ꝛ adhuc [in pace sunt] ad eū [oia que possidet]. i. oēs peccatores qui ei obediunt ꝛ fauent. qz ꝑm Grego. illos pulsare negligit quos quieto iure possidere se sentit. Sz [fortior eo]. s. xp̄s [supueniēs]. i. desuper de celo veniens [vicit eū] tentationibus ei⁹ viriliter resistendo ꝛ passionē ab eo ꝓcurată patiēter sustinendo: eoq; in infernū relegato ꝛ sub pede dñi cōtrito [vniuersa eius arma]. i. callidissimas versutias nequitie spūalis [in q; bus cōfidebat] abstulit eas cōpescendo ꝛ detegendo [ꝛ vasa eius diripuit]. i. peccatores diabolo subiugatos a ptāte ei⁹ eripuit [ꝛ spolia ei⁹ distribuit]. i. pctōres p̄us a diabolo captos diuersis officijs ecclīasticis assignauit qz q̄sdā apl̄os: alios euāgelistas: hos p̄has illos pastores ꝛ doctores ordinauit. ꝑm Bedā distribuit spolia i regno eccl̄ie tā militātis q; triūphātis i diuersis dignitat⁹ ꝛ pmijs. Et qz xp̄s ista fecit sequit q; potētior ē demonib⁹ et ideo nō est minister eorū: nec virtute eorū egens ad eīciendū. Ex quo etiā concluditur q; ipse sit vere xp̄s: quia in aduētu xp̄i ptās

Diabo li fortitudo. Job. xlj Arma diaboli ꝛ diuitie Grego. Beda.

Auersarius nr fortis est sed dñs fortior.

Chrisо.

Hiero. ℣

Scđa rō

Hiero.

Tertia rō

Chrisо.

Chrisо.

demōis erit diminuēda ⁊ arcēda. Nō ergo debemus esse securi: qz aduersarius noster fortis victoriosq; vocibus cōprobat nec debem⁹ desperare: qz princeps noster fortior illo nō dubitat. vñ Chrisо. Nō debet hostem timere fortē qui habet principē fortiorē. Sz vigilemus ⁊ laboremus ne fiducia principis fortioris contēnamus aduersariū nostrū. Nā si contendim⁹ cōtra euz fortiores illo sumus: si aūt negligim⁹ ille fortior inuenit. Fortē em diabolus nostra negligentia facit nō illi⁹ potētia hec Chrisт. vñ ⁊ Greg. Diabolus cū et relitit est debilis sicut formica: cū ℣o ei⁹ suggestio recipitur est fortis vt leo. Et Hiero. Tētameta si ad te respicias grādia sunt si ad deū bellatorē fortissimū ludus ⁊ vmbra sunt. ¶ Deinde ponit secđa rō cū dā rationē q̄ talis est. Minister ⁊ auctor cōcordant in volūtate: sed xp̄s ⁊ diabol⁹ habent cōtrarias volūtates ergo xp̄s nō est minister diaboli. Et hoc est qđ dicit [Qui nō ē mecū] in bono conuenies mee voluntati [contra] seu aduersū [me est] ⁊ huiusmodi est diabol⁹ qz xp̄s vult animas saluare: sed diabol⁹ vult eas p̄dere. Chrisтus vult homines a peccatis retrahere ⁊ ad vtutes reuocare: diabol⁹ ad peccata trahere ⁊ per vitia distrahere. vnde Hiero. Diabolus qui cū dño non est: contra ipsuz est: qz ille vult alias tenere captiuas. q̄s xp̄s liberare desiderat. ¶ Deide ad idē ponitur tertia ratio. Eadē sunt opa actoris ⁊ ministri sed nō eadē xp̄i ⁊ diaboli: ergo chrisтus non est in operando eius minister. Et hoc est qđ dicit. [Et qui non congregat seu colligit mecum] scz in fidei vnitatē: in ecclesie signū: in oliue supernuz [spargit siue dispergit] sicut lupus: ⁊ hic est diabolus qui diuersas sectas ⁊ hereses ac scismata q̄tū potest introducit. Diuersa enim sunt opera xp̄i ⁊ diaboli: qz xp̄s colligit dispersa: sed diabolus dispgit colligata. Ille predicat idola: hic vnius dei notitiam. Ille trahit ad malum: hic reuocat ad bonū. Hīs ergo ⁊ alijs modis diabol⁹ est cōtrarius xp̄o ⁊ nō est secum per cōcordiā involuntate ⁊ facto: ⁊ ideo nō est secū: nec cooperat sibi in eijciendo demones et expellendo. vñ Chrisо. Qui igitur non mecuz est neq; mecū congregat non erit mihi cooperator vt mecuz demones deijciat: sed magis que mea sunt spargere desiderat. ¶ Deide post istructionem veritatis subdit comminationē damnationis. Quia enim eos induratos sermonibus insuabiles videt ad cōminationes: terrores se conuertit: ⁊ blasphemiaz spiritussancti per quam peccabāt dicētes opus spiritus sancti in beelzebub fieri: dicat omnino carere venia in hoc seculo ⁊in futuro: intellige tm̄ nisi peniteant de peccato. vnde Chrisт. Quia dñs pharisеos excusando responderat tā eos terret. est enim hec correctiōis nō parua pars non solum excusando respondere sed ⁊ cōminari. Dicit ergo quia non vultis acquiescere rationibus nec operibus: immo blasphematis [ideo dico vobis] veraciter ⁊ pro certo [q̄ omne pcm̄ ⁊ blasphemia] scz p̄cedens ex humana infirmitate vel ignorātia [remittetur hominibus] per penitentiā id est remissibile peccatū est de se: quia non obuiat directe principio p q̄ fit peccatoꝝ remissio sicut obuiat peccatum in spiritumsanctuz cuius ser sunt species: i. scz desperatio: p̄sumptio: obstinatio: finalis impenitentia: inuidētia fraterne gratie: ipugnatio veritatis agnite. vñ subdit. Spiritus aūt blasphemie non remittetur. i. difficile ⁊ vix remittetur: quia vix aut nūq̄ tales penitēt: ⁊ hoc peccatum nō habet annexā excusationis rationem. Et hoc patet differētia inter peccatum: blasphemiam: ⁊ spiritum blasphemie: qz duo prima sunt remissibilia: tertiū nō. Peccatū in se vel in alterū: blasphemia in deū q̄ est si ex ignorātia vel infirmitate dicitur simpliciter blasphemia: si est excerta malicia: dicitur spirit⁹ blasphemie. Unde blasphemia erat in turbis sed ipūs blasphemie in phariseis qui scientes scripturas ex inuidia ipugnabant opera xp̄i: ⁊ ex certa malicia blasphemabant deuz dicentes falsa de ipso q̄n miracula diuinitus facta attribuebant diabolo: qđ erat impugnatio veritatis agnite quedā species peccati in spiritumsanctū. Blasphemia quippe est p quā de deo falsa dicūtur. Sz ꝑm Aug. raro tam inueniunt qui blasphemāt lingua: sz multi vita. Quidā aūt blasphemāt ex coactione: vt peccāt in patrem p infirmitatem que est cōtraria patris potentie: quidā ex deceptione ⁊ vt peccāt i filiū per ignorātiam q̄ cōtrariatur filij sapientie: quidam ex studio: ⁊ vt peccant in spiritū sanctū p malicia q̄ est contraria bonitati spiritussancti. Primuz ⁊ secundū dimittet digne penitētib⁹: qz ex aliqua circunstantia remissione dignū est scz qz per infirmitatē vel ignorantiam cōmissum est q̄ peccatum attenuāt: sed tertiuz nō remittetur. i. remissione dignū no erit: qz circunstantiā excusantē nō habet. Inexcusabiliter em meretur supplicium qui ii voluisset potuit vitare peccatuz. vñ Bern. Potētia ad patrem: sapiētia ad filium: charitas pertinet ad spiritūsanctū. Hoc est qđ alibi dicitur: peccare in patrē: peccare in filiuz: peccare in spiritūscm̄. Qñ em ex fragilitate peccam⁹ in patrē: qñ contra potētiā peccam⁹ qñ ex ignorātia peccam⁹ in filiū quasi cōtra sapientiā peccam⁹: qñ ℣o ex malivolētia peccamus in spīmscm̄ peccam⁹. qñ p̄ dilectionē. Et nō peccare in patrē ⁊ filiū hic siue in futuro remittit: qz q̄. ex fragilitate vel ignorātia peccat sicut aliquam excusationem habet in culpa: ita etiā aliquaz remissionē habere debet in pena: siue in hoc seculo si penituerit vt facilius cōsequatur indulgētiaz: siue in futu

I Peccō ꝑ spīm scm̄ species.

Peccatū blasphemia.

Spirit⁹ blasphemie.

Blasphē Auguſt. blasphemantes triplicit̄ inires p sonas ⁊ idiuinis

Bern.

ro: si in malo pseuerauerit vt tolerabiliorem sentiat penā. Qui vo ex malicia peccant eorū delictū nullā excusationē habet: z ideo pena eoz remissionē habere nō debet: qz si penituerint i hoc sc̄lo plena satisfactione mulctādi sunt: si nō penituerint plena dānatiōe i futuro seculo: nō qz penitētib⁹ venia deneget sz qz pleno peccato plena retributio debeat. hec Bern̄. Spirit⁹ ergo blasphemie nō remittet hoi: nō q ei negetur remissio si peniteat: sed quia hic blasphem⁹ exigentibus malis meritis sicut nūc̄ ad remissionē: ita ad penitentiam puenturus est. vñ ait Johannes. Et peccatū ad mortem non pro illo dico vt roget quis. ꝑm Greg. Peccatū ad mortē est peccatū vsq̄ ad mortez pro quo nō est rogandū quia sc̄z peccatum qō hic non corrigitur et⁹ venia frustra postulatur. Peccatū ergo in spiritum sanctū est obstinatio vel pertinacia mētis in nequitia obdurate procedēs ex p̄sumptōe vel desperatione. Qui enim p̄sumit de misericordia dei promittens sibi impunitatē putans ita deus peccata impunita relinq̄re eo ipso obstinat: id est ptinaciter in peccato obdurat peccata peccatis supaddens: z ita peccat cōtra iusticiaz spiritussancti: qui ita misericors ē i iusticia q ē z iustus in misericordia qui oleum habet cuz vino et viceuersa. Qui aūt propter magnitudinez sceleris desperat de misericordia dei tāc̄ magnitudo peccati sui excedat magnitudinē misericordie dei in de obstinat pctā peccatis supaddēs: de peccato i peccatū effrenata libertate ruēs quouscz ad cumulū damnatiōis veniat. Sed c̄ꝫ̄ is tota etiā trinitas peccata remittat: hmōi tamē peccatuz ideo specialiter attribuit spiritui sancto: qz spiritussanctus amor est patris z filij z benignitas vtrorunq̄. Qui aūt desperat vel p̄sumit specialiter facit illi iniuriā cui⁹ benignitati attribuit remissio peccatorū qz putat eū immisericordē vel iniustum: qz sicut ex misericordia peccata remittit: ita ex iusticia ea ipunita nō reliquit. Male ergo de iusticia vel mia spiritussancti sentit qui desperat vel p̄sumit. Sicut ergo morb⁹ incurabilis dr. qui directe tollit remedia p que expellit morb⁹ et curatur: vt cū tollit virtutē nature vel viriuz naturaliū: deus tñ qui est sup oīa pōt curare eum: sic spctm̄ i spm̄sctm̄ cōtemnit et excludit illa p que peccatū debet curari z vitari: vt timorē diuine iusticie z spem venie z huiusmodi: z sic ex sui natura dicitur irremissibile: detamen sua benignitate oē peccatum penitentibus remittit. vñ dicitur irremissibile quasi de difficili z vix remissibile. De hac materia sic dicit Augu. Dico charitati vestre forte in oīb⁹ sanctis scripturis nulla maior questio: nulla difficilior inuenitur i eo q ait q̄ blasphemauerit in spiritū sanctū non habet remissionem in eternū: nō quocūc̄ modo blasphemauerit reus erit hui⁹ remissibilis delicti: sz modo quo dā quē nos querere atq̄ intelligere voluit qui hanc sententiā verā terribilemq̄ de prompsit. In spiritu em̄ sancto quo in vnum dei populus cōgregat ejicitur spiritus immundus: q̄ in seipsum diuisus dr. Contra hoc donū gratuitū: cōtra istam dei gratiā loquitur cor impenitens. Ipsa ergo ipenitētia est spiritus blasphemie [que non remittet: neq̄ in hoc seculo: neq̄ in futuro]. Cōtra spiritū em̄ sanctum quo baptizant quorum peccata oia dimittuntur z quam accepit ecclesia vt cui dimiserit peccata dimittantur ei: verbū valde malū z nimis impium: siue cogitatione siue etiā lingua sua dicit: quē patientia dei cū ad penitentiā adducat ipse ꝑm duritiam cordis sui z cor ipenitēs thesaurizat sibi irā i die ire z revelationis iusti iudicij dei: q̄ reddet vnicuiq̄ ꝑm opera ei⁹. Hec ergo omnino impenitentia nō habet remissionē neq̄ in hoc seculo neq̄ in futuro: qz penitentia impetrat remissionē in hoc seculo quevalet i futuro. Sz ista ipenitentia vel cor ipenitēs c̄ꝫdiuquisq̄ i hac vita viuit nō pōt iudicari: de nullo em̄ desperandū est c̄ꝫdiu patientia dei ad penitentiaz adducit: nec de hac vita rapit impiū qui non vult mortē impij c̄ꝫtum vt conuertat z viuat. Jō aūt oē. prorsus pctm̄ z blasphemia remittetur hoib⁹: qz vbi hoc pctm̄ non fuerit cordis impenitētis ꝓtra spm̄sanctum quo in ecclesia peccata soluunt: cuncta alia dimittunt. Quo aūt hoc dimittet qō etiā remissionez impedit alioz. Oia ergo dimittunt eis in q̄b⁹ hoc non est qō nūc̄ dimittet. In q̄b⁹ aūtē q̄m hoc nūc̄ dimittit: nec alia dimittunt: qz oīm remissio vinculo istius ipedit. Ideo pctm̄ oē atq̄ ois blasphemia dimittet hoibus in hac cōgregatione quā in spūsancto: z nō aduersus seipsū diuisio congregat xp̄s. Ipsius aūt spirit⁹ illa blasphemia qua fit vt cor de impenitēti huic tanto dono dei vsq̄ in finē vite istius resistat nō remittet. Unū ergo suffugiū est ne sit irremissibilis blasphemia: cor ipenitens caueat nec alit penitētia ꝓdesse credat nisi vt teneat ecclesia vbi remissio pctōrum dat: z societas spirit⁹ in pacis vinculo custodit. hec August.

¶ Deinde ad refellēdū z corrigēdū phariseorū errorē inducit sentētiam sub similitudine arboris: ostēdēs q̄ miracula sua n̄ fūt a͠ virtute maligna z diabolica: sz a͠ virtute bona z diuina. Un̄ dicit [aut facite arborē bonā: z fructū ei⁹ bonū: aut facite arborē malam: z fructū eius malū.] Loquit vulgariter facite. i. dicite ꝑm q̄ dr. iste facit bonum. i. dicit. Arbor aūt hic accipitur principiū ipsorum operum z fructus facere ipsa opera. Inter arborē vo z fructū semper ꝓ dicere est similitudo: qz arbor bona semper fructuz z estimo bonū: z arbor mala fructū malū ꝓducit: ergo re. quia opera miraculosa que xp̄s faciebat nō erāt mala z vana sicut que fiunt arte magica

Spūs blasph. quō sit irremissibilis. ij. Jo. v. Pctm̄ ad mortez Grego. Pctm̄ in spm̄sctm̄ ex p̄sumptione et desperatione.

Curi spiritūsancti dictū

Morbus incurabilis.

Irremissibile pctm̄ August.

Cor ipenitens.

W

sed erant bona ⁊ salubria. concludit q̄ principiū per quod talia faciebat erat sanctū et bonū. q. d. Cōsiderate fructū arboris bone: ⁊ fructū arboris male vt ex fructu cognoscatis vtrum sit bona an mala: q̄ [ex fructu arboꝛ cognoscit.] Sic̄ cōsiderate op⁹ actoris vtrū sit bonū an malū: q̄ opus bonū ꝓcedit a bono principio: ⁊ malū a malo: et sic ex bonitate operū que ego facio potestis ꝓpendere q̄ virtus per quā ea facio non est mala: ⁊ bona: et ex operib⁹ que fiūt per artē magicā cū sint mala ⁊ vana potestis perpēdere que fiunt virtute maligna: opus ergo eiciendo demoniacū cū sit bonū nō est a malo principio quale est demonū: sed a bono principio q̄ est spūssanctus. Male ergo dicitis: q̄ ego in beelzebub deiicio demonia. vbi Aug. In hoc ammonuit nos dñs vt bone arbores simus ⁊ bonos fructꝰ habere possimꝰ. Ubi em̄ ait. facite arboꝛē bonā ⁊ fructū eius bonum est p̄ceptū salubre cui obedientia necessaria est. Quia aūt dicit facite arboꝛē malā ⁊ fructum eius malū nō est p̄ceptū vt faciatis: sed monitio vt caueatis. hec Augu. Deinde quasi explanādo et aptādo dictā similitudinē pharisei⁹ ostendit falsitatis eoꝝ radicē. radix em̄ ista erat inuidia ⁊ odiū: quia licet pharisei ⁊ legisperiti p̄io cognouerint xp̄m: tamē quia cepit reprehēdere vitia eoꝝ ideo cōceperūt odiū ⁊ inuidiā cōtra ipsum ex quibus excecati ciderūt a prima noticia in erroꝛē: quia talia peruertūt iudiciū rationis rectum: ⁊ extūc inceperūt oia facta eius interpretari in malū ad diffamandū ip̄m. Ostendit g̃ illos esse malā arboꝛē ex mala radice: ⁊ malos fructꝰ dare cū in intētione coꝛdis eorū malicia abundet inuidie dicens. [Progenies seu genimina viperarū] i. venenati filij venenatoꝝ iudeoꝝ: q̄ venenū inuidie ex vestris parētib⁹ traxistis qui persecuti sunt prophetas ex inuidia: ⁊ vos ex eadē ratione persequimini me patrē xp̄m: ⁊ matrē eccl'iaz [quō potestis bona loq̄ cū sitis mali?] q. d. Non potestis de me bona loqui inuidia ꝓhibente. cum em̄ sitis arboꝛ mala nō poteritis fructū bonū facere: vtilia q̄dē alijs possunt loqui: sed nō meritoria sibi. Ubi Chriso. Nō pōt fieri vt alia germina ꝓducātur nisi qualis fuerit radix in terra. Uoluntas em̄ hoīm radix est: ꝓba aūt ⁊ opa fructꝰ sunt volūtatz. Ideo quale coꝛ vnusquisq̄ habuerit talia et verba loquit̄ ⁊ opera facit. hec Chri. Et ideo sub dic̄. [Ex abūdātia em̄ coꝛdis os loquit̄] quia verbū exteriꝰ est significatiuū interioris cōceptus. q. d. Coꝛ vestrū plenū est venenoꝛ eructat de pleno. A parte aūt totū intelligē: scz per locutionē oris: locutionē coꝛdis: et locutionē operis. Per oris em̄ locutionem vniuersa quē actu vel cogitatu vel sermone de coꝛde proferūtur dñs significat. Namyer bum ꝓ facto q̄nq̄ poni solet. vnde Esaias de ezechia. Nō fuit verbū quod nō ostenderet eis id est res digna verbo. vbi Chriso. Et vide ad maiorē accusationē maloꝝ: ⁊ maiorem laudē bonoꝝ q̄ dicit. [Ex abūdātia coꝛdis os loquit̄]. i. cū homo locutus fuerit verbum bonū vel malū ne putes q̄ tantū boni vel mali habet in coꝛde quātū ostēdit in verbo: sed multo āpliꝰ. Ex abūdātia enim boni vel mali qui est in coꝛde sermo procedit. Qō em̄ exteriꝰ oꝛ est supfluētia eius qō intꝰ est. In quo eos vehementer tetigit. Si em̄ quod dictū est ab eis ita malū est: excogita radicē ꝓboꝝ q̄ est mala. hec Chrys. Et ideo vt dicit Greg. Curandū est ⁊ omni custodia mēs seruanda. nō em̄ ante oculos dei transuolāt cogitatiōes nostre: ⁊ nulla momēta tpis p animū transeunt sine statu retributionis. Et q̄ [ex abundātia coꝛdis os loquit̄] ideo bene sequit̄. [Bonus homo de bono thesauro]. i. de bona intētione ⁊ volūtate que sicut thesaurus abscōditus latet interiꝰ in mēte [profert bona] cogitatiōis: locutionis: ⁊ opis [⁊ malus hō de malo thesauro suo ꝓfert mala] q̄ cōtrarie cause habēt cōtrarios effectꝰ. Ac si dicat. Uos mali estis: ideo de thesauro coꝛdis vestrī nō nisi mala ꝓfertis. ꝑm glo. Thesaurus coꝛdis est intentio ex qua deꝰ iudicat opa. vñ aliq̄n minoꝛa maioꝛē: ⁊ maioꝛa minorē habeant mercedē. Sepe em̄ maioꝛa in genere minoꝛi fiunt charitate et ecōuersoꝛ: sicut sepe alic̄s maioꝛi charitate dat elemosynā q̄ alius cātat missam: ideoq̄ hic magis meret de elemosyna q̄ ille de missa. Unde pauper cula vidua dando duo minuta paruipendā ꝓfecta est diuiti zacheo: quia deꝰ non pēsat quātum: sed ex quāto. De predicta similitudine arboris ⁊ alijs tā tactis habes etiā supra circa finem sermonis dñi in mōte vbi plura de his videre poteris. Postq̄ aūt processit ꝓbādo ⁊ arguēdo: consequēter procedit cōminādo ne credāt paruū vitiū male loqui ⁊ mala verba nō puniri. Ita ergo malus ꝓfert mala verba: que quidē nō sunt paruipendēda [q̄m de omni verbo ocioso] nō tantū pernicioso [reddēt hoīes rōnē] quod erat valde difficile: quia locuti sunt sine rōne: vel [reddent rōnē]. i. soluēt [in die iudicij] penā q̄ō iudicium erit terribile: q̄ sine spe venie. Si aūt oꝛ q̄ verbū ociosum est quod rōne vacuū est: ergo de eo nō dz queri: nec pōt ratio reddi. respondendū q̄ licet ociosum sit ratione vacuū: tamen quia verbū debuit habere rationē: ideo de ipso exigit̄ ratio: scz omissiōis rōnis. Et ex hoc patet q̄ longe magis verbū nociuū ⁊ criminosum acriter punieꝰ: ⁊ reddet hoīes in die iudicij cōdemnabiles quale est verbū eoꝝ quo opera spiritussancti calūniabant̄ ⁊ blasphemabāt dicētes [in beelzebub eiicit dæmonia.] Et est sensus ꝑm Hiero. Si

Augu. Bone arboꝛes vt simꝰ monet.

N Chriso. Uoluntas radix est.

Uerbuz ꝓ facto Chriso.

Greg.

Thesaurus coꝛdis.

Lu. xxi. ⁊ de quo Lu. xix.

O Rō reddēda de oi verbo ocioso.

Uerbuz ociosuz.

ociosum verbum nō est absq; periculo eius qui loquit: z in die iudicij reddet vnusquisq; rationē sermonū suorum: quāto magis vos reddituri estis rōnē calūnie vestre. Caueāt ergo sibi detractores opera ꝓximorū minuē tes vel infamātes dicēdo illa esse facta in hypocrisi: vel pro vana gloria vel aliquo indebito fine: z ita in beelzebub demoniorū principe. Si em̄ ita iudicat dñs de verbo ocioso quāto magis de nocuo z criminoso: vt autē dicit Hiero. Ociosum verbū est qđ sine vtilitate loquēris dz z audiēdis: si omissis seriis de rebus friuolis loquamur: z fabulas narrem⁹ antiquas. Ceterū q̄ scurrilia replicat: z cachinnis ora dissoluit: z aliq̄d ꝓfert turpitudinis: hic nō ociosi sermonis sz criminosi tenebit reus: ideoq; in verbo ponderē probatio ꝓfectū humane vite. Et iterū. Quicq̄d nō edificat audiētes in periculū vertitur audiētiū. z Origenes. Inanis est omnis sermo in quo nō est intrinsec⁹ aliquid ꝓ deo vel ꝓ dei mādato. vnde etiam Greg. Ociosum verbum est quod aut ratione iuste necessitatis: aut intētione pie vtilitatis caret. Et si de verbo ocioso cogitatione minutissima reddēda est ratio in die nouissimo: pensandū est quāta pctā sequātur multos. Sic em̄ de⁹ vnusquisq; vias ꝓsiderat: sic gressus enumerat: vt nec minutissime cogitationes: aut tenuissima verba q̄ apud nos viluerunt eius iudicio indiscussa remaneāt. vñ et Chrisо. Ociosum verbum intelligit nō malū: sed bonū qđ nō operat. i. qđ nō edificat audiētē. Si ergo pro bono verbo z ocioso rationē sum⁹ reddituri q̄d speram⁹ de malo? Et si de malo verbo rationē daturi sum⁹ q̄d speram⁹ de opere malo. hec Chrisо. Et ideo cauendū est a verbis ociosis et malis. [Ex verbis em̄ tuis] si fuerint bona ac bonitate mētis cōsona: z sub debitis circūstātijs plata [iustificaberis]. i. mereberis vel tanq̄ iustus remuneraberis [et ex verbis tuis cōdemnaberis] si fuerint mala z ꝓdictis cōtraria. ¶ Scriptū est em̄ qz mors z vita in manib⁹ lingue. Et ideo ex sermonib⁹ tuis iustificaberis vel cōdēnaberis qđ olim est iustissimū: etem̄ tu dñs es: z dicendi z nō dicēdi. vñ Chrisо. Mansuetū iudiciū nō em̄ ex quib⁹ ali⁹ dicit de te: sed ex quibus ipsemet locut⁹ es calculationes iudex feret: z tu dñs es dicēdi. Et iterū. Unusquisq; hoiz ex volūtate sua sola aut pctōr aut iustus cōmunicat. Cōmincitur aūt vnuscuiusq; peccatoris volūtas testimonijs trib⁹. i. cogitationū: verborū z operū. hec Chrisо. Hic ꝙ docemur vt os nostrū custodiam⁹ ne verba otiosa vel mala loquamur: qz sicut vas qđ nō operitur citо immūdū fit: et quicq̄d est interi⁹ frigescit: sic est z de corde nisi os qđ est ei⁹ operculū teneat cū discreta custodia clausuz. Et vt dicit Greg. Ab oi rectitudinis statu perēūt q̄ per noxia ꝟba dilabūtur. Et ideo frequēter oremus dicentes. Pone dñe custodiā ori meo: et ꝓs. cxl. ostiū circūstātie labijs meis. vñ Chrisо. Magis vtiq; virgine aliqua custodi linguam. Equus est regalis lingua. Si igit̄ imposueris frenū z docueris ambulare cū bona compositione quiescit sup eam z desuper sedebit rex. Si aūt infrenatam dimiseris ferri z saltare: diaboli z demonū sessio fit. hec Chrisо. vnde z Origē. Eorū qui verba dei loquūtur os deus aperit: illoꝝ ꝟo qui loquūtur mendaciū: falsum testimoniū: scurrilitates: turpitudines: susurronū quoq; z detractorum: z eorū qui otia loquūtur diabolus os aperit. Loq̄ de Magnū ergo periculū est loqui de secularibus z vanis: cū multa sint diuina z vtilia de quibus loqui possum⁹. vñ Ambro. Non mediocre periculū est cū tāta habeam⁹ eloquia dei et opera que fecit his prętermissis loqui que seculi sunt. Et maxime a verbis detractoris cauere debem⁹ ne male loquamur de alijs. vnde Aug. Uide quō iraſcaris si quis de te male loquat̄. Quō iraſcer̄ alteri: qñ de te male loquit̄: sic iraſcere quādo de altero male loqueris. Et nō solū cauere ꝙbem⁹ audiendo verba detractoria loquamur: sed etiā ne audiamus: quia si nō esset auditor non esset detractor. vñ Bern. Detraheret detrahentē audire quid horū dānabilius sit nō facile dixeris. Et iterū. Lingua detractoris: z auris auditoris: diabolus sedet sup vtrāq; Caueādum est etiā valde a verbis contētiosis et rixosis: quia occasionē dant multis malis. vñ Chrisо. Contētio est alteratio longa. Nascit aūt ex vana gloria q̄ ꝺr amor victorie. Nemo em̄ diu cōtēdit nisi q̄ vincere cōupiscit. Gloriā tibi putas eē si viceris: sz occidisti gladio amicū z amicitiā ei⁹ in ipso: et ideo quasi de amico occiso dabis rationē. Nam si hominē nō occidisti ferreo gladio: amicū tñ occidisti gladio contētiosi sermonis. hec Chrisо. Multū insup cauere debem⁹ ne primū verbo vel cogitatu iudicem⁹. vñ Chrisо. Et sermonib⁹ tuis cōdēnaberis ait. Nō audis qñ z pharisеus vera locut⁹ est: ed tñ vltimā dedit vindictā. Eteñ habet iudicem qui deliquit. Ne igitur capias dignitatē vnigeniti: illi iudicij thronus cōseruatus est. Sed si vis iudicare est tibi iudicij multū lucruz habēs. Sedere fac in conscientia tua intellectū discernentē: z afferi medijs otia delicta tua: z inuestiga otia pctā alie: z pete cum diligētia noras z dic. Propter quid hec et hec tu facere ausus es? Et si hec quidē fugerit otia: que aūt aliorum sunt inuestigauerit dic ad eā. Nō pro his te iudico: nō ꝓ his itrasti te accusatura. Quid em̄ ille debeat: tu cur hec? hec deliquisti? Et accusantē te accusa: que tuꝰ ipsius sunt intuere iudica non que alior̄. Et cōtinue in hāc deduc agonia. Deide si nihil habere dicat: sz retardat

Detractorū pericula.

Ociosus verbū.

Origē.

Greg.

Chrisо.

Prouer. xviij.

Chrisо.

Os custodiendum est nobis.

Greg.

Augu.

Detractor vitāda.

Chrisо.

Chrisо.

Judicandus.

Chrisо.

Joh. v.

Accusat teipm.

dilania flagella eā velut quandā ancillā elatā z fornicatā. Et hoc fz vnāquāq; die ꝓstitue iudiciū: z subscribe flumē ignis: vermē conscientie, venenū emittentē: z alia loca tormentorū: z ne dimittas eam esse cū diabolo. Et si doluerit hec audiēs: nec subtrahas manū. Non em̄ morietꝫ si percusseris: a morte autē eā eripies. Et quorū magnas expete noras vt neq; ꝓpe magna deueniat. Si hec feceris ꝑm vnāquāq; diē cū libera ꝓpalatiōe stabis secus tribunal illō terribile. Ita paul⁹ fact⁹ est purus: ꝓpter hoc z dixit. Si nosmetipsos iudicaremꝰ nō vtiq; iudicaremur. hec Chrisꝰ.

j. cor. xj.

R Moral'r Quinq; attēdenda locuturo.

¶ Moraliter aūt in verbis siue in loquendo attendēda sunt q̄nq; .s. quid: cui: vbi: quādo et qualiter dicat. Isti sunt q̄nq; digiti in manu lingue. Quid determinat apostol⁹ dicēs. Sermo vester sit semp in grā sale cōditus. i. gratus vtilis sine otiositate. Otiosa sunt oia que aut inutilia: aut inhonesta: aut nociua sunt. Inutilia sunt que nec loquentibus nec audiētibus prosunt. Inhonesta q̄ nec dignitati loquentis: nec audientis cōueniunt. Nociua sunt que vel ad errorē vel ad prauitatē ducunt. Cui determinat sapiens dicēs. Cum stulto ne multū loquaris. Qui ergo cū alio loquī consideret an ꝓpter se: vel ꝓpter aliū loqui habeat. Si ꝓpter illū: virū sit talis q̄ sua correctione indigeat: vel qui correctionē nō recipiat. Ubi quedā em̄ sunt loca: vbi nullo mō vt in sanctuario: quedā vbi raro vt in cōuiuio: quedā vbi moderate: vt in locutorio est loquendū. Quando determinat ecclesiastes dicens. Tempus tacendi z tps loquēdi. Tacendū est aliquādo ꝓpter auditorū infirmitatē: aliq̄n ꝓpter vitandā ꝑcipitationem: aliquando ꝓpter psone alterius reuerentiā: aliquando ꝓpter auditorum indignitatem. Quomodo aūt loquendū. i. quo gestu quo sono: qua significatione. Sit ergo gestus simplex z humilis: sonus mitis z suauis: significatio vera z dulcis. Cōpendiū aūt omnium predictorū hoc esse videt: vt tarde et raro q̄s loquat. vñ Seneca. Summa summarum hec est: tardiloquū te esse iubeo. Et iterū. Quicquid dicturꝰ es añq; alijs dixeris tibi. Magna est res vocis et silentij tēperamentū. Et iterū. Quod tacitū esse vis: nemini dixeris: qz ñ poteris ab alio exigere silētiū: si tibij ꝑsi nō prestas. hec Seneca. Sed heu sunt aliqui nō solū seculares: sed z religiosi qui quādoq; etiā sine causa rationabili alijs irati torquos oculos z vultus oñdunt: ac insuper dentibus stridēdo voces furiosas emittūt z sic demonē q̄ intus eos possidet: alijs extra ꝓdūt. Hi tales bñ in hoc Daciano in beatū Uincentium sentienti assimilāt. de quo in sermone Augu. sic dicit. Per furiosas em̄ Daciani voces: p truces oculos z minaces vultus: z totiꝰ corpis motus ille habitator eiꝰ interior mōstrabat et p hec signa visibilia tanq; p sui vasculi qō impleuerat crepātis rimulas videbat. hec Augu. Tales etiā q̄nq; suis linguis acutis parcūt: z se abscōdētes taciturnitati insistūt ac silentiū qō boni ex religionis obedientia deo sacrificāt: ipsi ex puersitatis malitia demonijs z nō deo immolāt. vnde in collatione abbatis Joseph de amicitia sic de talibꝰ dr. Illud vero quale est q̄ inter duz patiētes eē nos credimꝰ: qz respōdere contēnimꝰ lacessiti: sed ita cōmotos fratres amara taciturnitate: vel motu gestuq; irrisorio subsannamꝰ vt eos magis ad iracūdiā vultu tacito ꝓuocemꝰ q̄z tumida potuissent incitare puitia in eo nos estimātes minime apud deū reos: qz nihil ore ꝓtulimꝰ qō nos notare hoim iudicio aut cōdēnare potuisset. Ita igit tacere nihil ꝓdest: si idcirco nobis indicimꝰ silētiū: vt qō agendū cōuitio fuerat hoc taciturnitate faciamꝰ: assimilātes quodā gestꝰ quibꝰ z ille quē curare nos oportuit vehementiore inardescat iracūdia. Utiq; em̄ tale silētium erit equaliter noxiū: qz sicut exaggerat i alteriꝰ corde tristitiā: ita in sua nō ꝓmittit extingui. Nōnulli quoq; cū tristificati fuerint vel irati ab ipso etiam ptinaciter abstinēt cibo. In quo plane sacrilegū crimen euidēter incurrūt: ieiunia scz q̄ soli deo ꝓ hūiliatiōe cordis z purgatiōe vitioꝝ sunt spāliter offerēda ꝓ diabolico tumore tolerātes. Qō tale est ac si ofones atq; sacrificia nō deo: sz demonibus deferant: illā q̄z Mosaicā increpationē mereant audire. Sacrificauerūt demonijs z nō deo: dijs quos ignorabāt. hec vbi supra. Sic ergo ꝑdicti miseri tā puerse litigando q̄ maliciose tacēdo demonibꝰ seruiūt qui vtrobiq; se ingerēdo eis illudūt. Quorū illusiōes nō incurrerēt si nō fictā sed verā humilitatē et charitatē haberēt: qz nec tūc ad tantā impatientiā deuenirēt. Et quod adhuc perꝰ est tales sepe absq; fratris offensi reconciliatione accedūt ad altare: z sic accedētes iudiciū sibi manducant z bibūt. Et insup a diabolo exercecati quādoq; se excusando dicūt: qz nihil aduersus aliū habēt nō intelligētes qz ꝑm euā gelīū attēdere debent si alius aduersus eos quid hz. Aufer dñe opprobriū talium puersoꝝ a religione seruoꝝ tuorum. ¶ Oratio.

Ocalr'

Scilētiū malignoꝝ.

Ieiunia diabolica.

Deute. xxxij.

j. Cor. x.

Uera virtus eijce a me demoniū ꝓ cōtritionē: o verbū patris sana mutum per ꝓfessionē: o intima lux illumina cecū per satisfactionē z vt fortis armatꝰ me non possideat vniuersa arma eius scz vires anime mee interiores: z corpis sensus exteriores in tuū conuerte obsequiū. Opto etiā z desidero deus altissime: vt quotiēscūq; maligꝰ spūs abominādas cogitatiōes blasphemie mihi imiserit totiēs ex voto oīm desideriorū meorū ineffabilis laus et grārū actio tibi sit in ꝓpetuas eternitates: z

Daciani. Augu.

blasphemia sua secū sit in perditionē. Amē.

De iudeis signū de celo querentibus et de spiritu immundo olim eiecto ab eis. Capitu. lxxiiij.

A Mat. xij



Finitis autē verbis dñi aduersus blasphemiā scribarū et phariseorū quidā ex eis ꝓcaciores volentes experiri volūtatem xp̄i z capere eum dixerunt. [Magister volumus a te signū videre]. ſ. nō qđ cūq; ſz de celo. Reputabant em̄ miracula xp̄i parua eo ꝙ erāt vt cōiter circa inferiora: vtpote circa sanitates corporū z similia. ideo querebāt ab eo signa fieri circa corpora celestia forte manna descendere vt tpe moyſi vel sonare tonitrua sicut tpe samuelis qđ magnū fuit i palestina tpe elisei ꝓpter defectū materie z potētia agentis. ſ. solis oēs vapores cōsumētis: vel ignē de sublimi descēderet vt tpe helye: vel solē stare sicut tpe iosue vel retrocedere vt tpe ezechie: vel alia hmōi quasi nō possent z illa calūniari et dicere ex occultis z varijs passionibus accidisse. Nā qui calūniat eis q̄ oculis videt manu tenet: vtilitate sentit q̄d facturus est de his q̄ de celo venerint. Utiq; r̄ndebit z magos in egypto multa signa fecisse de celo: vt calūniabit alio modo. vñ Chri. Cū multa signa vidissēt tāc̄ si nullū vidissent ita signum petebant. Uere em̄ nullū viderūt: qz corpali aspectu viderūt: nō spiritali affectu. Ubi sciendū ꝙ aliqui malignantes detrahebant miraculis xp̄i dupliciter. Uno mō attribuebant ea virtuti demonis vt visum est supra in p̄cedenti capl'o. Alio mō reputando ea parua: vt ōr hoc loco. Isti em̄ ac si signa eius nō vidissent vel q̄si q̄ viderant parua vel nulla fuissent tentantes eū de celo signū querūt: nō ex deuotione vt ex hoc credāt. Sed magis ex curiositate z vt facilī c̄ primis cōtradicant. Adulantes aūt dicunt magister vt blanditijs alliciant quē cōuitijs blasphemauerant. vñ Chri. Hi quos oportebat admirari z obstupescere z credere: nunc pharisea nequitia nō desistunt. vñ aūt verba z adulatione z ironia sunt plena, putabant em̄ allicere p hoc. Et nūc quidē cōuiciant: nūc adulant: nūc aūt demonia cū vocāt nūc magistrū vtraq; pernicioso cōsilio z si cōtraria sint q̄ dicebant ꝓpter hoc: z eos vehementer tetigit. hec Chriſo. Et qz male q̄rebant ideo nō dat eis signū: sed [r̄ndēs ait illis. Gñatio mala] in ope [z adultera] in fide: qz relicto ꝓprio ro. ſ. deo idolis seruiebant: z si idola nō colebant tamen a vero sponso xp̄o se alienabāt [signū de celo q̄rit] ad calūniā contra me q̄si alia que viderūt signa nō fuerint. Uide quō cum iudei xp̄o cōuiciabātur dicētes in princi pe demoniorū eijcit demones: mansuete eis ihūs respōdet p rōnes improbās dictū eor: hic vo q̄ blādi eū laudādo adulant magistrū vocātes aspe tijs care eos tangit demōstrās ſm Chriſ. q̄ vtraq; ptus est passione erat superior et neq; cōuitijs in irā xp̄s. cōducitur neq; adulatione mollitur: in quo ostendit amplectēda esse opprobria z adulationes vitādas. Nā vt ait Chriſ. Uir sapiēs Chriſo. in facie cedit q̄n in facie laudatur. Non sic Adulamulti maiores huius tpis faciunt qui bona tores vi suadētes contēnūt: z eis tanc̄ cōuiciātibus tandi. irascūtur: sed mala suggerētes audiūt: z eorum adulatione molliūtur. Utinā attēderēt cōsiliū sapiētis qui dicit. Melius est a sapiē Eccle. te corripi q̄ stultorū adulatione decipi. dem vij. de subiūgit. [Et signū nō dabit ei] ſz potestatis z de celestibus quale petit ad calūniā [nisi signū Jone ꝓphete] quod fuit humilitatis z abiectionis cōtra eorū superbiā. q. d. Tu generatio prāua petis signū celeste: z signum potētie vel glorie de sublimi: z tibi nō dabitur nisi signū terrenū: z signū passionis z infirmitatis significatū signo z facto Jone prophete. Jonas em̄ fuit niniuitis signū, dupliciter ſz verbo z facto. Uerbo: qz viua voce eis significauit q̄ perirent nisi cōuerterētur. Facto: eo q̄ fuerit in ventre ceti trib⁹ diebus z noctib⁹. Ubi fuerūt tria: ſz absorptio: detentio: euomitio. Absorptio fuit signū mortis xp̄i detentio sepulture: euomitio resurrectionis. Et sic dabitur eis signum. i. significatio in facto Jone: vt ſz conuertātur et saluentur. Non hoc est dictum quasi alia signa ante mortem christi nō fuerint data: ſz quia mors z passio xp̄i fuit signū precipuum z vltimū: z signū signoꝝ in quod oīa signa ducebant: ideo dandū iudeis dicitur: quia si illi crederent saluarētur: si non crederent dānarentur sicut Jonas fuit signū niniuitis: vt si vellent credere saluarētur: sinautē subuerterētur. Non ergo dat eis signū diuinitatis de celo qđ querebāt: qz ꝓpter eoꝝ curiositatē z malicia videre indigni erant: sed de abysso maris z ꝓfundo inferni quale Jonas a ceto voratus: sed de abysso mortis liberat⁹: z accepit z dedit signū: videlz incarnationis: nō diuinitatis: passionis: nō glorificatiōis. Misi pulis aūt suis signū de celo dedit quib⁹ eter ne beatitudinis gloriā: ꝓpius figuraliter in mōte transfigurat⁹: ac postea veraciter in ce lū subleuat⁹ ostēdit. Quia em̄ iudei terreni et infirmi erāt: iō de terrenis z infimis signū debebāt habere. Unde dat eis signū de ymo sue passionis z sepulture dicens. [Sicut em̄ fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus z tribus noctibus: ita erit filius hominis in corde terre trib⁹ dieb⁹ z trib⁹ noctib⁹] per synecdochen accipiēdo scz partē sexte ferie: z totā

B. Jonas fuit signum.

Signuz martirū xp̄i mors.

Matth. xvij.

Synecdoche.

diem sabbati: et partẽ diei dñice resurrectionis ꝑ trib⁹ dieb⁹ ꝛ noctib⁹. Per istos qui ꝗrebant signũ de celo signãtur, curiosi ꝛ superbi qui supra vires celestia rimãtur: et nimis curiose diuina scrutãtur de celo: ꝛ celestib⁹ ac secretis diuinis disputãtes: vel de reuelationibus ꝛ visionib⁹ ꝑsumẽtes omissa via: scz preceptis dñi ꝛ cõsiliis quib⁹ venitur ad illa propter qõ opprimunt a gloria: qz ꝑ hoc aliquãdo labũtur in erronea documẽta: vel qñq; in peccata spũalia ꝛ carnalia: propter qõ ꝺr eis [generatio mala ꝛ adultera ꝛc.] qz querũt q̃ nõ sunt scibilia: nec ad fidẽ vel mores vtilia. ꝛ ideo nõ dabit eis signũ nisi signũ Jone ꝓphete quẽ deglutiuit cete: et sic deludit et deglutit eos diabolus. Deide iudeoꝝ maliciã quã obstinatã ꝛ obduratã dñs ꝓuidit exemplis q̃busdã cõdẽnat: qz cõuersio niniuitarũ et factũ regine austri ostẽdit istos in iudicio quo oẽs tã boni q̃ mali surgẽt grauiꝰ punidos: ꝛ cõdẽnabit eos. i. ostẽdet condẽnãdos: qz ex illoꝝ facto apparebit iusta illoꝝ cõdẽnatio. vnde dicit. [Viri niniuite] q̃ sunt assiC Niniuitarũ cuz iudeis cõpatio rũ [surgẽt] scz in resurrectione generali [in iudicio] futuro [cũ generatione ista] scz iudaica q̃ sil'r tũc surget [ꝛ condẽnabũt eã]. i. condẽnandã ostendent: scz primo ex cõparatione ꝑsõi ad ꝑsõm: qz ibi niniuite: gẽtiles: ꝛ barbari: hic iudei ꝑsõs dei. Scõo ex cõparatione predicãtis ad predicantẽ: qz ibi Jonas ꝓpheta purꝰ hõ: hic xp̃s dñs ꝓphetarũ deꝰ ꝛ hõ. vbi Jonas pegrinus: hic xp̃s cõcinis suꝰ. Tertio ex cõparatione predicatiõis ad ꝓdicationẽ: qz ibi Jonas tm̃ trib⁹ diebus: hic xp̃s trib⁹ annis predicauit. ibi Jonas nullũ miraculũ: hic xp̃s multa fecit. Quarto ex cõparatione effectus ad effectũ: qz illi egerunt penitẽtiã: isti ℣o nõ: sed etiã addiderũt blasphemiã. vbi Chrys. Illi ꝓphetam susceperũt: isti dñm ihesuz repulerũt. Illi neq; in lege instructi: neq; ꝓphetis admoniti ad dñm conuersi sunt cognoscẽtes suũ pctm̃: isti tot ꝓceptz eruditi legis ꝛ ꝓphetarũ a dño recesserũt. Illi q̃ semꝑ fuerũt ꝑsõs diaboli infra tres dies factus sunt ꝑsõs dei: isti q̃ semꝑ videbant ꝑsõs dei: infra tres dies facti sunt crucifixo christo ꝑsõs sathane. Deinde subdit. [Regina iij. Re. x austri]. i. regina sabba: cuiꝰ regnũ erat i australi parte respectu hierusalẽ q̃ nõ dubitat electa esse: ꝛ ꝑm quosdã dicebat sibylla [surget]. i. resurget [in iudicio] extremo [cũ generatione ista] pessima [ꝛ condẽnabit eã]. i. ostẽdet ꝓdẽnãdã: hoc est ex facto suo ondet iusta istoꝝ ꝓdẽnatio [qz venit a ꝓfinib⁹ terre] i. a lõginquis partib⁹ [audire sapiẽtiã salomonis] q̃ tm̃ non fuit nisi solũ forma xp̃i. Et his aggrauat iudeoꝝ malicia: qz illa mr̃ier: isti viri: illa a remotis venit: isti ꝑsõnẽ habuerũt: illa cum labore: isti sine difficultate: illa laudauit alienigenã: isti ꝓdẽnauerũt ꝓpriũ terrigenã: illa ad ipm̃ venit: quez sola fama cognouit: isti ꝓbatũ miraculis cõtẽpserunt: illa ad purũ hoiem: isti ad deũ ꝛ hoiem: illa cũ munerib⁹: isti cũ opprobriis ꝛ vulneribus. [Et ecce plus q̃ salomon hic] scz xp̃s presentialiter positus: quia hic deus: ille homo: ille scientiã habuit terrestriũ: hic oim: ille edificauit templũ defectibile: hic indefectibile. vbi Chrisо. Regina austri cum esset gentilis Chrisо. et mulier ob tantã longitudinẽ itineris veni Regina re ad eũ: nec ꝑpter infirmiorẽ sexum impedi austri. ta est. cõcupiscẽtia eñ sapientie infirmitatidabat virtutẽ: isti aũt viri ꝛ sacerdotes quoꝝ ꝓpriũ esse debuerat amare sapientiã ante oculos suos: ꝛ in medio gremio sapiẽtiã positã contẽpserũt. Illa ad hoiem cucurrit: isti a deo recesserũt. Illa munera multa obtulit vt audiret eũ: isti aũt nec premia regni celorum accipere volũt nec credũt. Et iterũ. Regina austri venit a finibus terre ad audiendũ salomonẽ: ꝛ xp̃iani nolunt venire de plateis ad audiendũ xp̃m: multi etiam de ecclesia exeũt: ꝛ ibi solũ xp̃m relinquũt. hec Chrı.

¶ Mistice hic damnata plebe iudeorũ ecclesie misteriũ secretum exprimitur que in niniuitis ꝛ in regina austri de totius finibus orbis cõgregak: ꝛ in illis fides gẽtiũ israel anteferk. Due eñ sunt partes ecclesie: vel duo gña hoim in ea: vnũ q̃ peccauit: sed desistit per pniam: et hoc signatũ est ꝑ niniuitas de quoꝝ pctõ legik. Alterũ q̃ mortal'r nõ peccauit ꝛ hoc signatũ est ꝑ reginã austri: de pctõ cuiꝰ nõ legik. vñ Amb. Eccl'ia fideliũ ex gẽtibus collecta q̃ in niniuitis ꝑ pniam ꝓterita pctã delet: ꝛ in regina austri q̃ electa esse nõ dubitak ꝑ sapiẽtiã cauet futura: si iudicio cõdẽnabit gñationẽ hãc nequã: dãnabit aũtẽ nõ sine ptãte: sed opationis exẽplo: qz ꝓferk ecclesia synagoge. Ex duob⁹ igik cõstat ecclesia: vt aut peccare nescias: aut peccare desistas. pnia eñ pctã abolet: sapiẽtia cauet. hec Amb. Per niniuitas etiã signantur pctõres ad vocẽ predicatoris penitẽtiã agẽtes: ꝛ per reginã austri simplices sapiẽtiã xp̃i deuote querẽtes: quoꝝ salus ꝑm sentẽtiam saluatoris preponik saluti eoꝝ qui vidẽtur iusti vel sapientes: ꝛ de sua iustitia vel scientia ꝓsumẽtes. Niniuite quoq; interpretãtur germina pulchritudinis. ideo etiã significare possunt iuuenes existẽtes in statu potissimo iuuẽtutis q̃ solẽt de facili ad vitia declinare: ꝛ ad bonã intentionẽ de facili penitere ꝑpter qõ subdik q̃ fecerũt penitẽtiã ad predicationem Jone qui colũba interpretak: et ideo per eũ simpliciter admonens significat. Per reginãm̃o austri signari potest anima rõnalis q̃ si bene regat vires inferiores ꝑ dictamẽ legis nature ꝺr regina: sed si hoc facit ex charitatis feruoꝛe tũc ꝺr regina austri eo q̃ ab austro ꝓuenit feruoꝛ caloris signãs feruoꝛẽ

D Eccl'ie misteriũ. Eccl'ie partes due. Ambro. Niniuite. Regina austri.

charitatis. Et hec regina venit ad verū salomonem Jesum xp̄m per deuotionē afferens et aurum sapientie: z gēmas virtutū: et aromata bone fame istis vtendo ad diuinū honorē. Ex facto igitur iuuenū predictorū obstinati senes: ex facto aie bene z ex charitate se regentis anima frigida z negligēs: condēnabiles ostendūtur qui per generationē iudeor signātur. Post hec dñs cōtra iudeos nolentes assimilari ninuitis: quia eo penitētiā predicāte nō penituerūt: vel regine austri: qz eo docēte nō didicerūt iducit exemplū ad arguēdū ingratitudinē eor ostēdēs eos silēs hoi p̄ a demone obsesso: z post liberato: z iterū post negligētiā plen⁹ possesso. Nā prio diabol⁹ habitauit i eis qñ erāt i egypto viuentes ꝑm ritū Egyptiorū q̄ expulsus fuit ab eis qñ in figura xp̄i mactauerūt agnū: et sanguine ei⁹ liniti sunt: qñz legē acceperūt q̄ excludebat cultū demonū: z ducebat ad colēdū vnū verū deū: z sic electo⁹ trāsijt ad possidēdū plen⁹ gētiles sine lege: z pphetarū oracula viuētes: nō eos tenebat i idolatria subtectos. Sz aduenīēte xp̄i p̄dicatiōe et apl̄or iudei p maiori pte increduli pmāserūt: gētiles vo deuote fidē xp̄i acceperūt: z sic diabol⁹ electo⁹ a gētib⁹ reuersus est ad possidendū populū iudaicū errore excecatū: z facta sunt nouissima hui⁹ ppl̄i peiora priorib⁹: qz peior est modo cū a principio ante legē datam fuerit status eius. vñ ait. [Cū immūdus spūs] scz diabolus immūdū faciens: z immūdiciā diligens vel inhabitās. demones enim dicūtur spūs immūdi: vel affectiōe: qz diligūt immūda: vel p̄suasione qz suadēt immūda: vel inhabitatiōe: qz inhabitāt corda imūda [exierit ab hoie] scz a ppl̄o iudaico: qz ꝑm Ambr̄. In hoie totius iudaici populi cōparatio: est a quo viuēte adhuc sub lege nature imūdus spūs exierat per susceptionē legis moysaice [ambulat p loca arida z inaquosa]. i. corda gētiliū prius humore gratie z virore fidei ac pinguedine spūssancti carētia ritū idolatrie z maculas criminū eis immittēdo [querēs] in eis [requiē]. i. perpetuā mansionē appetens ibi finaliter manere per infidelitatē et dominationē [z nō inuenit] qz aduenīēte xp̄o et predicātibus apl̄is susceptā xp̄i fide inde electus fuit. [Tūc dicit] intra se [Reuertar in domū meā]. i. ad pp̄m iudaicum [vnde exiui] eos dimittēdo. [Et veniēs inuenit eā vacantē] ab obseruātia legis z operibus virtutum per negligentiā ac fide z bonis operibus vacuā: z xp̄m hospitem non habentē [et scopis mundatā] ab operib⁹ vitiorū superficialiter z ꝑm apparentiā: qz populus iudaicus habebat quandā exteriorē mūdiciaz. sicut em̄ scopa nō tollit tenaces sordes: sed superficiales: ita ipsi qō de foris est scopabāt z mundabāt ac mundiciā exteriorē querebāt: sed intus sordidi manebāt: et ornatā exteri⁹ per hypocrisim z boni simulationē ꝑpter legis apparentiā: z traditionū pharisēor obseruantiā. Tangit ergo tria q̄ dant locū diabolo: scz ociositatē: sanctitatis p̄sumptionē: z virtutis simulationē. Sic̄r hodie timēdū est eccl̄ie ne olim expulsus ab ea diabolus eā inueniat vacātē ab obseruātia mādator dei [et scopis mundatā] ꝑm exteriorē apparentiā [z ornatā] p exteriorē cultū z obseruantiā humanarū traditionū. Multi em̄ hodie pl⁹ exteriora attendūt ad cultū eccl̄ie corporalē q̄ spūalem: qz parietes eccl̄ie z altaria ornātur: et de ornatione z purgatiōe ministror parum curat. Sed ecōtrario in eccl̄ia fuit primitiua. maior em̄ vis fiebat in ornatu spūali z interiori. Et ideo multū distat nunc eccl̄ia in hoc tpe malo a statu suo pristino. Vñ Hiero. Hiero: Christi eccl̄ia prius nata z post adulta ꝓsecutionib⁹ creuit martyrijs coronata est. Et post q̄ ad xp̄ianos principes venit potētia quidē z diuitijs maior: sz virtutib⁹ minor est facta. [Tūc] vt firmius possideat iudeos [vadit] per conatum [z assumit. vij. alios spūs] per quos vniuersitas demonū z vitior quib⁹ tentat intelligit: qz vniuersitas hoc numero sepe designat: hec sunt septē gentes pugnātes ꝓtra filios israel. Iste aūt septenari⁹. vij. donis spūssti expellit. Et addit [nequiores se] vel ꝑpter nūerū vel ꝑpter conatū: vel ꝑpter affectū quē inducūt: qz eos ad q̄s redeūt nequiores q̄ ante faciūt. [Et ītrātes] seu ingressi [habitāt ibi] z sic ola cumulant in eis vitia. Hec est em̄ intētio demonū vt non trāseāt ad horāvel tp̄s modicū: sed vt immor: nkvsq; ad obitū. [Et fiunt nouissima hois] scz ppl̄i iudaici [peiora priorib⁹] qz iudei ante legē datā fuerūt pctis irretiti: et a diabolo possessi: sz post aduētū xp̄i in pctō suo obstinati sunt peiores facti: qz eor pctā ꝑpt ingratitudinē sunt q̄si duplicata. Exteriores em̄ sunt israelite blasphemātes xp̄m in cōnēticulis suis q̄ olim fuissent in egypto ante noticiā legis: qz maior infidelitas est venientē nō suscipe q̄ venturū nō credere. ¶ Deinde silʒitudinē dictā z quo tendat parabola exponit q̄ ꝙ hic quasi de vno hoie p silʒitudinez dictū de toto ppl̄o iudaico intelligat oñdit dicēs. [Sic erit generatiōi huic pessime]. s. iudaice ꝑut supra dictum est de hoie vno. Mala fuit gñatio hec in deserto qñ vitulū adorauit: qñ contra dñm murmurauit: qñ terre ꝑmissiōis detraxit: sz peior in terra ꝑmissiōis añ aduētū xp̄i: qñ filios z filias dēmonijs imolauit: sz pessima post aduētū xp̄i: qñ xp̄i filiū ad eā missum crucifixi. Moraliʒ exponit istud exēplū de hoie qui post gratiā baptismalē vel penitētialē recidit ī culpā sicut canis reuersus ad vomitū. Moraliʒ diabolus em̄ ab hoie exit qñ in baptismo pō de rectis illius z p̄cedentiū peccatorū illecebris hō diuāte.

Ex Diabolus inuidens.

Immūdus spiritus.

Ambro.

Septenarius.

Ex

Ecclesie ornatus exterior

Hiero.

Ex

abrenūciat: vel qñ p penitentiā ꝛ confessionē a peccatis mundat̄ ꝓponēs ꝙ ab eis abstineat qui eiectus [ābulat p loca arida ꝛ inaq̄sa] q̄ corda iustorū ab omni carnalis concupiscentie amore siccata ꝛ immunia tentando explorat si quos ibi nequitie sue gressus figere possit. Sed in eis tāq̄ p gratiā dei solidatis requiē nō inuenit: q̄ qui prauis cogitationibus ꝛ actibus pascit in mentibus fideliuz oia sua tentamēta cessare ppendit. [Et volēs reuerti in domū] priorē. peccator em̄ ē dom⁹ diaboli: sicut iustus tēplū dei [inuenit eā vacātē] a bonis actibus p negligētiā [ꝛ scopis mundatā] a sordibus vitiorū ꝑm apparētiā [ꝛ ornatā] simulatis ⁊tutibus. i. exteriorib⁹ ꝛ apparentibus nō interiorib⁹ ꝛ veris. [Tūc assumit alios septē spūs nequiores se]. i. vniuersa vitia diabolo neḡora: q̄ diabolus solū suggerit malū: habitus aūt vitiosi intranei cū quadā violentia ad malū inclinat: ꝛ ingressi inhabitant vacantē ꝛ torpentē. a tot em̄ demonibus hō possidet quot vitijs subijcit. singulis em̄ vitijs singuli demones p̄sidere dicūtur. [Et fiunt nouissima hois illius peiora ꝓrib⁹] ꝛ hoc ꝑpter ingratitudinē doni ꝛ gr̄e p̄cedentis. graviora em̄ sunt crimina post baptismū vel pniam: q̄ melius est. i. minus malū est viā veritatis agnoscere q̄ post agnitā retrorsum cōuerti. i. leui⁹ est cōmittere aliq̄d peccatū cū ignorantia q̄ idē cū scientia q̄ ad penā. minorē em̄ ꝓ illo patiet pene vindictā: q̄ p contentū gratie quā de se male viuendo pellit deteriora supplicia meret ꝛ vuln⁹ iteratū tardius sanat. vñ Chri. Hec aūt nō solū ad illos: sed ad nos etiā dicta esse rōnē hz: si illuminati ꝛ a ꝓribus eruti malis rursus ab eadē possideamur nequitia. Et em̄ difficilior iā erit pena posteriorū peccatorū: ꝑpter q̄d paralitico dicit xp̄s. Ecce sanus factus es: noli peccare ne deterius aliquid tibi cōtingat. Et iterū cū semel aliq̄s liberat⁹ a malis nō sobrius efficit multa difficiliora patiet priorib⁹ et em̄ difficilior iā erit pena posteriorū pcōꝝ hinc aūt nō solū penā excogita: sed etiā infinitā dei longanimitatē. Sed ne cōfidam⁹: sz timeam⁹. Et em̄ pharao si in ꝓma plaga eruditus fuisset nō vtiq̄ accepisset experiētiā posteriorū: nō vtiq̄ postea simul cū ipso exercitu submersus esset. Sed nō rubrū mare iā p transire nūc est: sed pelagus ꝛ ignis. pelag⁹ non tale neq̄ tantū sed multo maius ꝛ silvestrius. Ideo rogo vt cōpūgant sermones gehenne audientes. Nihil em̄ delectabili⁹ est dispositione hac quare hac nihil amari⁹. Cōuertit em̄ alias nr̄as ꝛ erigit intellectū ꝛ pniciosam cōcupiscentiarū captiuationē ꝓjcit ⁊medicina nobis hic fit. Excogitem⁹ igitur ꝛ mittam⁹ ꝓncipiū vel nunc ꝛ ē ostiū pnie ꝛ tāgamus viā arctā. Usq̄quo lasciuia: usq̄quo remissio nō impleti sumus pigritātes: deridētes: tardātes. Nō eadē rursus erūt mensa: ꝛ saturatio: ꝛ superabūdātia: ꝛ pecunie: ꝛ possessiones: ꝛ fabricationes. Et quis finis? Cinis: ꝛ puluis: ꝛ sepulchra: ꝛ vermis. Ostendamus itaq̄ nouā quandā viā faciamus terram: celū ꝛ oīno assumam⁹ virtutē vt futuris potiamur bonis. hec Chrisо. ¶Oratio.



Omine iesu xp̄e magister bone fac mecū signū gratie tue in bonum vt me miserū quē cetus ꝛ draco ille magnus absorbuit pctis spūalib⁹ ꝛ carnalib⁹ tanq̄ dieb⁹ ꝛ noctib⁹ ꝛ hoc trib⁹: q̄ cōsensu ꝛ opere ac cōsuetudine tu misericorditer de faucib⁹ ei⁹ digneris liberare. Fac etiā me preterita pctā plāgere: et futura cauere. Exicca me ab humore cōcupiscētie vt quietē nō inueniat in me: mūda me scopis cōfessionis a vitiorū sordib⁹: ꝛ orna me veris virtutibus ne me a bonis vacantem inueniat: ꝛ iterato deterius peccare faciat. Amen.

¶De muliere vocē de turba extollente: ac de matre: ꝛ fratrib⁹ dñi eū querentibus. Capitu. lxxv.



Factū est aūtē cū dñs iesus hec diceret respōdens blasphemijs iudeorū [extollens]. i. ex corde tollēs ac ꝓstāter ꝛ alte ꝓferēs [vocē] in xp̄i ꝓmēdationē: ꝛ iudeoꝝ blasphemātiū cōfutationē [q̄dā mulier] nō dives: non potēs: nō nobilis: sed pauper [de turba] et de cōmuni plebe et popularibus. Solent enim populares deuotiores esse maiorib⁹. prorupit in laudē xp̄i cōtra vituperiū iudeoꝝ. Et ōr fuisse sctā marcella ancilla beate marthe que non potuit ampli⁹ blasphemias iudeoꝝ ꝝ xp̄m sustinere: ꝛ ꝝ blasphemos vocē extulit i laudē xp̄i ꝛ mr̄is sue cōmēdās ei⁹ conceptū ꝛ partū corpalē ꝛ dicēs. [Beat⁹ est vēter qui te] beatum [portauit] per quē oēs beatificamur [ꝛ beata] sunt [vbera que suxisti]. Matrē beatificat ꝛ laudat ex filio ꝛ nō ecōuerso: q̄ gratia ꝛ gloria ꝓuenit ꝓncipaliter ab ipso. Ubi apparet magna confidentia ꝛ audacia: ꝛ fides: ꝛ deuotio istius mulieris in duob⁹. primo in eo ꝙ nō silēter ꝛ in aure loquebat̄: sed extollēs vocē i altū nō timuit. suauitate em̄ verboꝝ xp̄i accēsa fuit. Scōo in eo ꝙ scribis ꝛ pharisei dñm tentātibus simul ꝛ blasphemantib⁹ ipsa magna fiducia dei filiū confitetur: vt in p̄sentiū iudeoꝝ calūniā ꝛ futurorū hereticoꝝ perfidiā confundat. Naz sicut tūc iudei blasphemātes ꝛ eū in beelzebub ejicere demonia dicētes negabāt eū esse dei filium: ita postea quidā heretici negabant eū

A Luc. xj.

Marcella.

Fides ꝛ deuotio eius.

esse verū hoiem dicentes eū nō verā carnem ex maria virgine assumptisse: sed corp⁹ ethereū attulisse. Hec aūt mulier vtroscz cōfutat: qz verū dei filiū patri cōsubstantialē aduersus blasphemantes cōfitet: cū matrē ex filio tanczp principio ratiōe diuinitatis beatificat z verū nō fantasticū hois filiū matri consubstātialē testat cū eū vētre portatū vberibuscz lactatum significat. ¶ Spiritualiter aūt ista mulier sanctā ecclesiā signat q̄ inter turbas iudeorū: paganorū z hereticorū credula voce dñm iesum xp̄m confitet: cuius reuera voce vēter marie virginis beatus p̄dicat qui toti⁹ mundi redēptorē portare meruit sicut ipsa de se ait. Ex hoc beatā me dicent oēs gnātiones. vbi Beda. Et nos igit extollamus vocē cū ecclesia catholica cuius hec mulier typuz gessit: extollamus z mentē de medio turbaz dicamuscz saluatori. Beatus vēter qui te portauit: z vbera que suxisti. Uere em̄ beata parēs q̄ sicut quidā ait. Egressa puerpera regē Qui celum terramcz regit per secula cuius Nomen ab eterno cōplectens omnia gyro. Imperiū sine fine manet: que ventre beato Gaudia mīs habens cū virginitatis honore. Nec primā similē visa est nec habere seqntē. At iesus confirmando verbū mulieris z cōmendando laudē matris ac fidē z cōstantiā eiusdē mulieris aliorūcz similiū dixit [Qui immo beati q̄ audiunt verbū dei z custodiūt illud.] Per qō signauit beatā virginē se cōcepisse felicius per fidē z deuotionē spiritualiter cz corporaliter. Ac si dicat. Juxta tuam sententiā principaliter beata est illa cui⁹ vēter me portauit: sed nō solum ipsa beata est immo etiā omnes sunt beati in p̄senti in spe z tandē in futuro in re [qui audiunt verbum dei] corde credentes [z custodiūt illud] opere adimplentes. Beata quidē z felix est mater mea que me portauit, z lactauit: sed magis ideo felix atcz beata: qz verbū dei audiuit: audiendo credidit: credendo custodiuit. hoc enīz nisi fecisset nec felix nec mater mea esse potuisset. Un̄ elizabeth ad eā ait. Beata que credidisti qm̄ perficient in te que dicta sunt tibi a dño. Beatior ergo fuit qz verbū spiritualiter mente concepit: auditu fidei suscepit: memoritercz ac studiose operatiōe custodiuit: qz cōceptio spiritualis qua xp̄s i corde concipit felicior est cz carnalis. Fides enim per dilectionē operās beatitudinē eternā p̄meret: nō aūt conceptio vel portatio sine fide qz impossibile est sine fide deo placere. vnde Augu. p̄m Augu. Beatior fuit maria p̄fitendo fidē xp̄i cz concipiendo carnē xp̄i: z felicius concepit deū mente per fidē cz corpore per carnis assumptionē. Nihil em̄ marie materna propinquitas p̄fuisset nisi illū felicius corde cz Chriſo. carne gestasset. vñ Chrisost. Necz concipere xp̄m necz mirabilē illū fetum parere habet

Beda. Laus marie.

B Luce.ſ. Beata maria ex fide p̄cipue.

Augu.

Chriſo.

aliquā vtilitatē virtute non existēte: qm̄ nulla huius ei vtilitas si non vniuersa que oportet fecerit: z nihil partus ei p̄fuisset: nisi valde bona z fidelis esset. Si ꝯo marie nihil p̄desset sine ea que p̄m animā est virtute genitum ab ea esse xp̄m multo magis nos z si patrem: z si filiū habuerim⁹ virtuosuz z nobilē: ipsi ꝯo longe erimus a virtute illi⁹: nobis p̄desse poterit. hec Chriso. vbi Beda. Pulchre attestationi mulieris annuit nō eā tantūmodo que verbū dei corporaliter generare meruerat: sed z oēs qui verbum dei spiritaliter auditu fidei concipere et boni operis custodia vel in suo vel in p̄mioz corde parere: et quasi alere studuerint asserentes esse btōs: qz et eadē dei genitrix inde quidem beata: quia verbi incarnādi ministra facta est temporalis: sed inde multo beatior: quia eiusdē semp amandi custos manebat eterna. Qua sententia sapiētes iudeoz tāczp indignos beatitudine clam percutit qui verbū dei non audire z custodire: sed negare et blasphemare querebāt. hec Beda. Et p̄m eundē tota vite celestis perfectio duob⁹ his cōprehendit: vt ꝯbū dei audiam⁹ et faciam⁹. Quē q̄ btitudo marie delectat verbū dei libēter audire: z custodire studeat et beatus erit. Quisquis em̄ verbū dei libēter audit xp̄m concipit: si autē opere impleuerit xp̄m parit: quē maria portauit corporaliter ipe portat spūaliter. vnde Augu. Qui corde credit ad iustitiā concipit xp̄m: z qui ore cōfitetur ad salutē parit christum. vnde dñs alibi. Si quis fecerit voluntatē patris mei: ipse meus frater sozor z mater est. Hac laude xp̄i matrisqz eius cū se audiret laudari a quadā muliere Robert⁹ fundans z edificans monasteriū Premonstratē se ait ei. Et maledicta tu z qui tibi suggessit verba dñica: z laudē eius i me miserū retorquere qui etiā modica laude capi ꝛsueuerā.

¶ Uerbi dñi p̄cio sitas et quō audienduz sit.

Uerbum dñi debet audiri reuerēter ꝓpter p̄ciositatē. Si em̄ aliquis haberet particulaz de veste dñi vel lachrymā que exiuit de oculis eius: vel stillam sanguinis que exiuit de carne ipsius valde reuerēter susciperet z seruaret: multo fortius verbū dñi qō non solum egredit de ore ei⁹: sz de intimis cordis ipsi⁹.

Uerbuz dei audiēdū incipientibus. Proficientibus. Perfectis.

Itē patiēter nō cum tedio vel murmure z detractione. Itē obediēter: vt sez qō quis audit opere impleat. Mali libēter debent audire verbū dei vt corrigātur. nā verbū dei est medicina ale cōtra morbū peccati. Boni etiam qui sunt in statu triplici libenter debēt audire verbū dei. Incipientib⁹ em̄ hoc conuenit: vt erudiātur: z illis verbum dei est lac. Proficientib⁹ etiā cōuenit audire verbū dei: vt dirigātur in via profectus spūalis. Perfectis etiā cōuenit audire verbū dei vt ampli⁹ p̄ficiātur: quib⁹ verbū dei est solidus cibus. Est em̄ verbū dei manna celeste: z sapit cuilibet

Uerbuz dei audire nolētes beati eē nequeunt.

Er Roma. x.

Augu. mat. vij

Rober. premonstra.

Uerbuz dei est manna.

p suo velle. vñ Orige. Nunc g festinemus ce leste māna suscipere. illō em̄ māna put q̄sq̄ desiderat talē sapore reddit in ore eius. Tu ergo siverbū dei quod in ecclesia p̄dicat tota fide et tota deuotione suscipias fiet tibi ip̄m verbū quodcūq̄ desideras. Uerbi gratia. Si
ps.l tribularis cōsolat te dicēs. Cor cōtritū ꝛ hūiliatū deus nō despicies. Si letaris prospere
ps.xxxi futurorū cumulat tibi gaudia: dicens. Leta mini in dño ꝛ exultate iusti. Si iracūdus es
ps.xxx. mitigat te: dicens. Desine ab ira ꝛ delinque furorē. Si in doloribus es sanat te: dicens.
ps.cij. Dñs sanat oēs languores tuos. Si in paup-
ps.cxij tate cōsumeris cōsolat te: dicens. Dñs alleuat de terra inopē: ꝛ de stercore erigit pauperē. Sic ergo māna verbi dei reddet in ore tuo saporem quēcunq̄ volueris. hec Orige.
[Adhuc aūt] dño iesu p̄dicante: ꝛ q̄ supra dicta sunt [ad turbas loquēte m̄r ei⁹ ꝛ fratres] i. cōsanguinei venerūt [querentes eū] ꝫ em̄ pharisei essēt mixti cū turbis tñ p̄ncipaliter predicabat ꝓpter turbas erudiendas. Et q̄ faciliter eū audire p̄e turba nō poterant et etiā ne fructū diuini verbi impedirent [foris stabant] ꝛ miserunt ad eū vocantes ip̄m.
D Fratres dñi. Fratres hic vocant consobrini dñi ꝑm morē scripture q̄ sepe cōsanguineos solet fratres nominare. Et cū dñs erat occupatus in officio p̄dicandi p̄mo vnus ꝛ post illū plures de turba dixerūt ei. [Ecce mater tua ꝛ fratres tui foris stant querentes te.] Isti insidias tendebant ac malitiose ꝛ insidiando hec dicebant. s. ad tētandū ꝛ explorandū si carnis affectu p̄dicationē inceptā dimitteret vel interrūperet: vt si spirituali operi p̄ferret carnē ꝛ sanguinē arguerent ipsum esse purū hoiem natū ꝓpter affectionē carnalē ꝛ vt populus videns q̄ parentes carnales haberet ipsum filiū dei nō crederent: cū deus carnaliter nō generet. Et iō multas implicant circunstantias q̄ ipsum monere poterāt ad cessandum dicentes. [Ecce m̄r tua] q̄ precipit honorari [ꝛ fratres tui] quos ꝛ natura ꝛ lex iubet diligi [foris stant] expectantes te in loco exteriori vbi verecūdū est stare [q̄rentes te] q̄si propter te tm̄ venerint: ꝛ iō debes merito ad eos
Chriso. egredi. vñ Chri. Uidens diabolus q̄ p̄suadebat ꝓpl'o xp̄s esse se filiū dei dicēs. ꝛecce plus q̄ salomō hic timēs ne si fil⁹ dei cognosceret q̄ putabat hō: ipse derelinqueret ab oīb⁹ ad cōuincendos sermones ei⁹ subintroduxit parentes ipsius carnales: vt p eorū cōtēplationē diuinitatis ei⁹ obscuraret naturā. Ideoq̄ venit aliq̄s q̄si diaboli aduocatus q̄ hūano ore verba diabolica loq̄ret dicens. [Ecce m̄r tua ꝛ fratres tui foris stant volentes loqui tecū.] Ac si dicat. Quid gloriaris o iesu de celo dicens te descendisse q̄ radices habes in terra? Ecce m̄r tua ꝛ fratres. Non potes esse filius dei quē hoies genuerūt: nō potes in te filiū abscōdere quē natura cōuicit. hec Chri. Sic ꝛ hodie multis p̄latis ꝓcurat diabolus ꝓpinquoꝝ multitudinē: vt i carnali affectiōe obscuret eorū dignitatē ꝛ sanctitatē. Et bñ dr foris stant ad significādū q̄ carnales amici cleri eorū debēt esse remoti ab eis: vel saltē a cordibus eorū q̄tū ad carnalē affectū: ꝛ tñ in multis videmus hodie cōtrariū. Mistice ꝑm Bedā. m̄r ꝛ fratres iesu p̄nt dici synagoga: ꝛ iudei ex q̄b⁹ ꝑm carnē est edit⁹ q̄ foris stare dicunt xp̄o p̄dicante: q̄ gentib⁹ xp̄o credentibus synagoga cū iudeis extra fidē mansit p maiorī parte. Et notandū de beata ꝙgine q̄ tanq̄ pia m̄r filiū q̄rebat puulū: q̄ ei⁹ absentia nō sustinebat. s. q̄ñ eum amiserat. q̄rebat adultū: q̄ ei⁹ p̄nti satiari nō poterat: vt hic patet. q̄rebat magistrū factū. s. crucifixū: q̄ iā ei⁹ p̄nti amittebat q̄ñ iuxta crucē stabat. Sed inuenit p̄mo in medio doctorū interrogantē: nunc in medio populorū p̄dicantē. vltimo in medio latronū patientē. Primo in tē plo: secundo in domo: tertio in patibulo. Ibi cupiebat inuenire: ꝛ iō laborabat ꝛ dolebat i q̄rendo filiū: hic cupiebat videre: ꝛ iō stabat foris expectando ei⁹ affectū: ibi cupiebat simul crucifigi: ꝛ iō stabat iuxta crucē vsq̄ ad finē suū. ¶ Jesus aūt ad requisitionē m̄r is vocatus p̄dicationis officiū ꝓpter matris affectū: ꝫ eā summe diligeret ꝛ honorare ret relinquere vel iterrūpere noluit q̄ nobiliora sunt opa mie spiritualia q̄s corpalia ꝛ vtilitas matris ecclesie p̄ferenda est vtilitati m̄r is ꝓpe. In quo feruor xp̄i apparuit quē in p̄dicādo habuit. Uñ insidiantes cōfutauit ꝛ sicut qui intus prauā intentionē vidit malignū eorū ꝙbū rōnabiliter repulit oīdens q̄ spūalis occupatio carnali affectioni ꝛ opus dei negocijs familiarīū. p̄sonarū p̄ponī dz dicens. [Que est mater mea: ꝛ q̄ sunt fratres mei?] Ac si diceret matri ꝛ p̄rimis. Nescio vos in ope spūali: ꝛ patris mei p̄dicatio nō est ꝓpter vos dimittenda seu etiā interrūpēda. [Et] q̄si ad ꝓtestandū ꝙitatē [extendens manus in discipulos suos] q̄ in circuitu ei⁹ sedebāt dixit [Ecce m̄r mea]. s. hi q̄ me in suo corde cōcipiūt: ꝛ me p̄ p̄dicationē i cordib⁹ auditoꝝ pariūt [ꝛ fratres mei] q̄ opa p̄ris mei faciūt ꝛ mihi in celo coheredes erūt. q. d. intātū est mihi aliquis ꝓpinquus' inquātum est spūalib⁹ actib⁹ intent⁹. Et ille est mihi magis ꝓpinquus q̄ spūalib⁹ opib⁹ est magis intēt⁹. Spirituales ꝓmos p̄fero carnalib⁹: ꝛ vtiliora opa min⁹ vtilibus adeo vt spūali opi vacans oino carnales postponā affect⁹. Dñs se nosse matrē dissimulat: ꝛ p cognationē ꝓmos discēs sibi ꝓximos esse p spm̄ cōiūctos. Quo exē plo nobis mōstrauit q̄ ꝙbo docuit. s. q̄ amat p̄rem aut m̄rem pl⁹ q̄s me: nō ē me dign⁹. i. q̄ opi spūali carnales p̄ponit affect⁹. Qui g̃ iccō ferēdis bñficijs ꝛ dignitatibus ecclesiasticis

Fortis stant parentes.

Mistice ꝫ Bedē.

Maria xp̄m q̄si nitter.

Ē Nō iter mittēda officia diuina.

Matrē nosse dissimulat dñs.

psonas accipit pferens carnē spiritui: et op⁹ minus vtile vtilioꝛi formā a dño pscriptā re-
Hiero. linqt: ꝛ maxime deū offendit. vñ Hie. Nō ma trē negauit ne nat⁹ de fantasmate putaret: ſz
Ambro. ap̄los cognationi ptulit: vt ꝛ nos in cōpatiōe dilectionis carni spm̄ pferam⁹. vñ ꝛ Ambro.
Nec tñ iniurioſe refutant parētes: ſz religio
Chriſo. ſioꝛes copule mētiū docēt eſſe cū corpoꝝ: nec putet eē aliq̄s offendiculū pietatis vbi man datū legis implet. vñ etiā Chri. Nō spernēs
gnationē carnalē: neq; erubeſcens hūanam cōceptionē tale dedit rñſum: ſed volens oſtē dere: q̄ pponenda eſt cognatio ſpiritalis car nali. ¶ Deinde dñs ieſus q̄ſi rōnem dicti ſui reddit q̄ſi dicēdo: nec ſolū diſcipuli ſp̄aliter: ſz etiā q̄cūq; fideles ꝛ iuſti eternaliter ſunt mr̄ mea ꝛ fratres mei. [Quicūq; em̄ fecerit] cor de: ore ꝛ ope [volūtatē] in pceptis ac cōſilijs et exēplis [patris mei q̄ in celis eſt: ipe me⁹ frater ꝛ ſoꝛoꝛ ꝛ mater eſt] frater ꝛ ſoꝛoꝛ credē do: quia filius dei eſt. dedit em̄ eis ptātem fi
Joh. j. lios dei fieri his qui credunt in noīe eius. Frater quippe ꝛ ſoꝛoꝛ dr̄ ꝓpter vtrūq; ſexū q̄ ad fidē colligit. Qui aūt xp̄i frater ꝛ ſoꝛoꝛ eſt credendo mater eius fit p̄dicando: ꝛ in cordi bus primoꝝ dicto vel exēplo eū generando. Igit̄ qui filij ꝛ filie ac heredes dei ſunt p gra tiā fratres ꝛ ſoꝛores ꝛ matres ac heredes xp̄i ſunt q̄ eſt dei filius p naturā. Hinc etiā eos ꝛ fratres ꝛ ſoꝛores ac matres vocat: q̄m̄ quaſi fratres ꝛ ſoꝛores ac matres diligit. Et his q̄
Amoꝛ ſp̄ualis p̄ferēd⁹ carnali dem verbis apertiſſime monſtrat q̄ carnali amoꝛ ſp̄ualis amoꝛ dz p̄ferri ꝛ ꝓpinquitas charitatis ꝓpinquitati cōſanguinitatis. Eo em̄ amoꝛe ꝛ matrē ꝛ fratres oēſq; ꝓpinquos noſtros diligere debem⁹ quo xp̄s matrē ꝛ fra tres ſuos dilexit. Diligebat em̄ eos: nō quia magis ſm̄ carnē ꝓpinqui erāt: ſed quia volū tatē patris ei⁹ magis faciebāt. Ille ḡ magis xp̄o eſt ꝓpinquioꝛ qui eſt melioꝛ: q̄ vt dicit
Hiero. Hiero. Nō in ſcribus: ſed in factis diſcernit.
Greg. Et vt ait Greg. Apud dñm nō gradus elegā tio: ſed vite melioris actio cōprobat. Hanc
Chriſo. aūt ſniam ſm̄ Chriſo. dñs induxit vt nullus de generis nobilitate: aut ſanctoꝝ ꝓpagine ſine virtute cōfidat: docēs nos i nulla cogna tiōe cōfidentes virtutē negligere. Si em̄ ma rie nihil ꝓdeſſet matrē eſſe niſi vtus adeſſet quisvtiq; alius p cognationem ſaluabitur. vna enim nobilitas ſola eſt voluntatem dei facere: et hic nobilitatis mod⁹ eſt illo melioꝛ et principalioꝛ. ¶ Oratio.



Omine ieſu xp̄e da mihi vt verbum tuū audiā fide credēdo ꝛ cuſtodiam ope adimplendo fac me ſp̄aliter p auditū portare ꝛ p cuſtodiā nutrire ipſum dei verbum: da mihi dñe de⁹ meus vt occupationē ſp̄ualē oī affectiōe carnali ꝛ op⁹ dei negocijs humanis ac vniuerſaliter vtilio ra min⁹ vtilib⁹ te rectoꝛe: te duce pferā ſemp et ꝓponā. Fac me corde: oꝛe ꝛ ope tuā in ꝑce-
ptis conſilijs ꝛ exēplis facere volūtatē vt me rear ſeruitoꝛ tibi grat⁹ fieri: ꝛ tandē inter dei filios ꝛ heredes p tuā gratiā ꝓputari. Amē.

De increpatiōe phariſeoꝝ et legis doctoꝝ. Capitu. lxxvj.



A Cum autem dñs iam p̄miſſa loquere⁊ [roga uit eū quidaꝫ phariſeus vt p̄randeret cū illo.] Inuita-
Luc. xj. Math. xxiij. ¶ Inuitatio phariſeoꝝ. bant phariſei dñm nō vt re-
ficeret: ſed vt cōprehēderēt: accuſarent: ac perderent. Unde ad domū phariſeoꝝ nō intrabat niſi rogat⁹: ſed ad cōuiuiū publicanoꝝ bñ ibat etiā nō inui tatus. Supponēdū eſt q̄ dñs poſt ſermonem exiens de domo in qua hoſpitat⁹ fuerat ꝛ do cuit: locut⁹ eſt matri decentē honorē exhibēs et: et deinde iuit ad domū phariſei magis in tendens reficere q̄ſ refici. vñ Cyrill⁹. Sz xp̄s
Cyrill⁹. q̄ phariſeoꝝ nequitiā nouerat diſpēſatiue cōdeſcendit ſatagēs cōmonere eos ad ſimili tudinē optimoꝝ medicoꝝ q̄ grauⁱ infirmā tibus afferūt remedia ſue induſtrie. Et [in-
greſſus] domū [recubuit] ꝛ reꝙeuit. i. ad co-
Manuū lotio añ prādiū. medēdū ſe poſuit. Omiſit aūt lauare man⁹ vt illoꝝ errorē corrigeret q̄ credebāt q̄ illa lo-
tio ad ſalutē neceſſaria eſſet ꝛ vt p eā iterioꝛ mūdatio a pctis fieret: ꝛ vt demōſtraret q̄ nō lotis manib⁹ māducare hoīem nō coinq̄nat. Uñ phariſe⁹ intra ſe murmurauit: ꝛ ꝛputauit magnā eē culpā q̄ ſm̄ traditiōes iudeoꝝ nō eſſet lot⁹ añ prādiū. Mira ſtulticia filiū ꝛi ar guit q̄ ꝓcepta hoīm nō ſuat q̄ traditiōibus hoīm ſubiect⁹ñ erat. Dñs aūt cogitatiōi illi⁹ rñdit oñdēs p ꝙ ſe eē deū cui nuda ꝛ apta ſūt ſecreta cordiū: ꝛ arguit ipos phariſeos q̄ qō
foris erat a ſordib⁹ exterioꝝ⁹ mūdabāt: qō int⁹ erat a macula rapine: ꝛ iniq̄tatis: ꝛ frau dis nō mūdabāt: q̄ de mūdicia exterioꝝ i va ſis ꝛ corpib⁹ ſuis erāt multū ſoliciti ꝛ diligen tes: ꝛ de mūdicia interioꝝ ipſius mētis negli gētes: ꝛ nō curātes: cū tñ merito deberet eſſe
B Interiora munda ſunt. ecōuerſo: q̄ interioꝝ mūdicia ē neceſſitatis ex terioꝝ aūt ſolūmō honeſtatis: vñ nō interioꝝ: ſz exterioꝝ ſine pctō omitti pōt. Et iō xp̄s exte-
rioꝝē lotionē omiſit vt hēret occaſionē arguē di phariſeos: ꝛ exterioꝝ mūdicia tñ curātes ꝛ interioꝝē negligētes: exteri⁹ ſimulātes iuſti
Beda. cia ꝛ ſanctitatē: int⁹ retinētes neq̄tia ꝛ iniqui tatē. Sed o phariſee mūda ꝑus qō int⁹ ē. f. cor ꝛ a fraude ꝛ malis deſideriꝭ vt nū-
dū fiat qō ē de foris vt foris p ops veraciter ſcitatē oñdere poſſis. Qui eiam vtrāq; hois na turā. ſ. corp⁹ ꝛ aiam feē vtrāq; mūdari deſide rat. vbi Beda. Hoc ꝫ illos qui corporalia pec cata fornicationē videlicet imūdiciā: libidi-

nem:furtū:rapinā:ꝛ cetera talia quasi ꝑuissima detestant. Spūalia ꝯo q̄ nō mi⁹ dānat ap̄s hoc est amaritud inē:irā:indignatōez: clamoꝛē:blasphemiā:supbiā:ꝛ auariciā q̄ est idolorū seruit⁹ vt leuia cōtemnūt. hec Beda. Per hoc etiā arguunt illi q̄ de minoꝛib⁹ magnā vim faciunt:ꝛ de maioꝛib⁹ parū curant. Sicut aliq̄ religiosi pl⁹ pōderāt fractionē silentij vel aliq̄d eiusmodi ꝙ iniustū grauamē ꝓximi:vel aliā etiā trāsgressionē ꝓceptoꝝ dei. Phariseis etiā similes sūt clerici q̄ bene tonso capite ꝛ rasa coꝛona in veste alba ꝛ mūda ꝛ loꝛ manib⁹ accedūt ad altare ītus pleni auaricia ꝛ iniquitate: alijs ꝙ imūdicijs multi pharie ac legem dei postponētes:ꝛ traditiones hoim in exterioꝛib⁹ solicite custodiētes. Deide dns q̄si bon⁹ ꝓceptoꝛ docet qualr nr̄i cōtagiū coꝛpis mūdare debem⁹ dicēs [Ueruntm̄ do vobis salutis cōsiliū]. s. [qō supest]. i. de eo qō supest post alioꝝ restitutionē [date elemosynā] qꝛ ꝓmo debet fieri restitutio:ꝛ de eo qō remanet elemosynarū elargitio. vl̄ ꝫ Beda. de eo qō supereſt victui ꝛ vestitui necessario. Neq̄ em̄ ita faciēda iubet elemosyna vt te ipsū ꝓsumas inopia ꝫ vt tui cura coꝛpis expleta iopem ꝙtū vales sustētes [Et ecce oia mūda sūt vobis] qꝛ elemosyna magnā hꝫ ꝫtutē ad pcōꝝ remissiōez. vñ i Daniele dr. Pcta tua elemosynis redime Ul̄ [verūtm̄] ꝓsiliū et remediū [qō supest] ꝛ restat post tāta scelera do vobis. hoc. s. [date elemosynā] scz ordinate vt incipiatis a vobis. Qō dictū sic est intelligēdū vt ꝓius homo sibi faciat elemosynā mūdando se interius p fidē ꝛ baptismum credendo in xp̄m:ꝛ si post baptismū ꝛ immūdicia inocētie fuerit fedata emūdet cōscientiā p penitentiā. q̄ em̄ vult ordinate elemosynaz dare. i. misericoꝛdiam facere a seipso debet incipere:ꝛ eā ꝓmo sibi dare. Est em̄ elemosyna oē op⁹ misericoꝛdie. vñ i ecclesiastico dr. Miserere aie tue placēs deo. Nullū em̄ op⁹ hois deo placere pōt nisi ipe ꝓius placeat. vñ in Señ. legim⁹ ꝙ deus pri⁹ respexit ad Abel ꝙm ad munera ei⁹. Et tunc supereſt vt qui ꝓprie subuenit miserie:subueniat ꝛ aliene dādo elemosynā ꝓcedentē ex fide ꝛ charitate:ꝛ sic per miam sui ꝛ ꝓximi oia mūda sunt:ꝛ nullā mētez inquināt ꝛ immundam facīūt. Ergo misericoꝛdia ꝛ abolitio peccati ꝓmittitur oibus misericoꝛdiam facientibus. Quod itaq̄ hic dicitur [date elemosynā] ad omnia q̄ vili misericoꝛdia ꝛ ꝓtione fiūt valet. Non em̄ solū qui dat esurienti cibū ꝛ cetera hmōi: verūetiaz ꝛ q̄ dat venia peccāti atq̄ oꝛat ꝓ eo ꝛ q̄ corripit ꝛ alia emēdatoria pena plectit elemosynam dat. vñ Aug. Facere elemosynā est facere misericoꝛdiā. Si intelligis a te icipe. Quomodo enim misericoꝛs es alteri si crudelis es tibi audi scripturaz dicentē. Miserere aie tue placens deo, Redi ad cōsciētiā tuā quicūq̄ male aut infideliter vinis ꝛ ibi inuenies mendicantez aiam tuā:inuenies egentē:pauperē:erūno sāt: inuenies forte nec egētē sz egestate obtumescētem:qm̄ inueneris aiam talem intus in coꝛ de tuo illi fac pri⁹ elemosynam. In iudicio ꝛ charitate fac elemosynā cum aīa tua. Quid est iudiciū? Diſplice tibi. Quid ē charitas? Dilige deū:dilige ꝓximū. Hanc elemosynaz si ꝓtermittis ꝙtūvis ames nihil facis qm̄ tecū nō facis. hec Aug. Et qꝛ phariſei ex hypocrisi nō solū q̄rebāt exteriorē mūdiciam:sed etiā apparētē iusticiā ac decimas dabāt:zelemosynā faciebāt:putauerūt xp̄m inanit̄ loq̄ q̄si eis q̄ elemosynā nō facerēt:ꝛ eū i coꝛdib⁹ suis deridebāt. Nō solū em̄ triticū:vinum:et oleū:sz etiā res cōtēptibiles:scz ciminū:rutā mētā:ꝛ hmōi decimabāt:ꝛ de residuo elemosynā faciebāt qō nō facile facit xp̄ian⁹ aliqs vt p ꝫ apparerēt iusti q̄si volendo iplere mādatū dei de decimis reddēdis etiā circa minima vt p hoc crederent multū volūtarij ad implēdū diuina mādata:cū tm̄ essent trāsgressores in maioꝛib⁹:ꝛ vt de eis dicer̄t:ꝛ vidētib⁹ q̄m̄ olim decimas dant q̄ etiā oleruz decimas dare nō negligūt. Dns ꝯo cogitatū eoꝝ sciēs subiūxit dicens [ve] scz damnationis [vobis phariseis q̄ decimatis mētā ꝛ rutā et oē ol⁹] s. minuta ꝛ ꝓtēptibilia fructuū vestroꝝ [ꝛ relictis grauioꝛa legis. s. iudiciū ꝛ iusticiā subuertēdo [ac charitatē] ꝛ opa misericoꝛdie omittēdo. Nō est hoc facere misericoꝛdiam ꝛ elemosynā [hec] em̄. s. iudiciū ꝛ charitatē [oporꝛ tet facere] primo loco:qꝛ hec ꝓcepta sunt ad dei honoꝛē:ꝛ illa scz decimā ꝛ elemosynā non omittere q̄ sunt ad sacerdotū ꝛ ꝓximi necessitatē. Illa facite:ꝛ ista ꝓponite. Nō em̄ p elemosynā emitur impunitas in iniquitate manēt⁹. Decimātes igitur ꝛ elemosynā facientes exteriora mūdabant:ꝫ quia iudicium et charitatē relinquebant interiora nō mundabant. Optime aūt coniunguntm̄ iudiciū ꝛ charitas: qꝛ iudiciuz sine charitate vergit in crudelitatē: charitas sine iudicio in remissionē: charitas cuz iudicio in eq̄tatē. Jstud aūt de decimatiōe pōt dupliciter itelligi. Uno modo respectu sui:qꝛ licet ministri tēpli acciperent decimas a populo uñ de illis acceptis a populo ꝛ de his que habebant ex labore suo decimas reddebant sacerdoti summo. ꝛ iō ad simulationē sanctitatis reddebāt eis decimas de minimis. Hoc etiaz faciebāt ratione cupiditatis vt per exēplū sui inducerēt populum ad reddendū sibi decimas de oib⁹ vsq̄ ad minima. Alio modo pōt itelligi respectu alioꝝ quos per doctrinā suā inducebāt ad decimas stricte sibi soluēdas. Illud etiā quod de omissione grauioꝝ legis addit̄ similiter dupliciter intelligitur. Uno modo respectu sui:qꝛ ista q̄ erant magne necessitatiſ facere omittebāt. Alio modo respectu alioꝝ:qꝛ alios ad ta-

Spūalia vitia nō mi⁹ fugiēda

Pharisēoꝝ similes.

Beda.

Danielis. iiij.

Eccl'ia. xxx.

Hō placeat.

Señ. iiij

C Augu. Elemosynam facere.

dañ. iiij.

Decimatio phariseoꝝ.

Judiciū ꝛ charitas.

Decimare.

Prelatoꝝ auaricia.

lia obseruanda inducere negligebāt. Similiter hodie faciunt sacerdotes ecclesie et plati q̄ solicitiꝰ sūt circa subiectos de redditione decimaꝝ: z similiū q̄ eis debenť: z parū curāt si in maioꝛib⁹ criminib⁹ inuoluāť. Et q̄ honoꝛ est p̄miū ꝟtutis z ex appetitu apparētis iusticie sequit appetit⁹ indebiti honoꝛis: iō cōsequēter arguit arrogātiā z ambitionē phariseoꝝ cōminādo eis ve z penā eternā dicēs [Ue] id est eterna damnatio imminet vobis phariseis q̄ diligitis p̄mas cathedras i synagogis] Nō dicit q̄ habetis cathedras: sz qui diligitis. has em̄ appetere ābitiōis est iniunctas suscipere charitatis. In q̄ reprimit oēm indebitū appetitū honoꝛis: z instruit nos vt ambitiōe caream⁹: z primatū in ecclesia non ambiam⁹. Ue ergo miseris ad q̄s phariseoꝝ vitia trāsierūt qui p breue z incertū hui⁹ vite sue curriculuꝫ quo pctā hūiliter deplangere debuerūt ad priꝰatū aspirare: vel p eo certare nō metuūt. Et nō solū volebant eē doctores z magistri i synagogis volētes vocari ab oīb⁹ rabbi: sed etiā querebāt [salutatiōes in foro] causarū z negociorū ex quo videť q̄ idē erāt in synagoga magistri: z i foro aduocati.

Litibus abstineat clerus.

Sed nō cōuenit vt litibus intēdāt qui diuino officio mancipanť. nemo em̄ militās deo implicat se negocijs secularib⁹. vñ Raban⁹. Culpa nō carent si in foro litib⁹ intēdant: qui in cathedra moysi z synagoge magistri cupiūt appellari. Et q̄ vitia occulta puniēt̄ur adeo grauius q̄to pctōres tales volunt alijs p̄ferri in honoꝛib⁹: iō post hec arguit eoꝝ simulationē cōminādo eis ve pene ecclesie q̄ dicit. Nigra sum. s. exterius: sed formosa sum. s. interi⁹: sed isti ecōtrario sunt dispositi. Hic reprehendit q̄libet sanctitatis simulatio falsavt abstinea mus ab ea. vñ Cyrillus. Per ea q̄b⁹ illos reprehēdit nos facit meliores: vult em̄ ābitiōe nos carere: z nō pl⁹ venari apparētiā q̄ verā existentiā qō tūc phariſei agebāt. vñ z Chriſ. Sed q̄ tales extiterit phariſei non est mirabile. Si aūt nos digni reputati fieri tēpla: fiamus repente simulachra solū fetoꝛe cōtinentia: hoc est extreme miserie [Quidā aūt legisperitus] dicta a xpo ꝺ phariseos in cōtumeliā legisperitoꝝ retoꝛquet dicēs [Magister hec dicens] nō tm̄ phariseis: sz [etiā nobis] legisperitis qui maiores sumus [contumeliaz facis] Hic legisperitus ignoꝛabat impius legē veritatis: q̄ redargutio culpe nō est cōtumelia persone: z qui erubescit redargui cesset a culpa: nec offendat eum coꝛripiētis charitas: sz ꝓpria iniq̄tas. vbi Beda Quā misera ꝓscientia q̄ audito dei ꝟbo: sibi contumeliā fieri putat. Et cōmemoꝛata pena pfidoꝝ se semp intelligit esse damnādaz. Unde mihi mei sc̄z similib⁹ vnū supest suffragiū dño cū ꝓpheta supplicare. Utinā dirigātur vie mee ad custodiēdas iustificationes tuas: tunc non ꝓfundar dū respiciā i oīa mandata tua. hec Beda. Cōiter scribe z legisperiti erāt doctores legis q̄stiones legis soluentes: phariſei ꝟbo. s. sacerdotes iudeoꝝ diuisi ab alijs quasi religiosi videbanť. Dñs aūt liberrimus vitioꝝ coꝛrector nec legisperitoꝝ altitudinē vere batur: sed eos redarguit: q̄ peccata eoꝝ publica z manifesta erāt: z ideo publice eos arguendo contumeliam eis non faciebat p̄out iste legisperitus sibi imponebat. Sed nō sic hodie nostri maiores faciunt qui in coꝛrigēdo personas accipiunt. vnde Aug. Nostri p̄cipes cum pauperes delinquentes publice arguant z confundant diuitib⁹ maiora peccantib⁹: nec nutum faciunt: quapꝛopter ana ꝛagoꝛas leges principū telis aranearum cōparabat que minoꝛa animalia capiūt: z maioꝛa transmittunt. vnde Chriſo. Si possibile esset in diuites vindictaz procedere: videres ex eis repleri carceres vniuersos. Sed cū oibus suis hoc malum habēt diuitie q̄ in malignitate peccātes ab vltionibus eruūt. vnde etiam valerius maxim⁹ narrat q̄ socrates videns vnum duci ad suspendiū risit: z interroga⁹ cur rideret respōdit. Ui deo magnos latrones ducētes paruum latronem ad suspēdiū. Minuta sacrilegia puniunť: sed magna triumphis extolluntur. vnde z Aug. Remota iusticia quid sunt regna misi magna latrocinia? z latrocinia q̄d sūt nisi parua regna? Ideo elegāter z veraciter alexādro magno quidam pirata comꝛehensus cum ab eo interrogatus quid sibi vt mare infestuz haberet: ille libera voce respōdit q̄d tibi vt orbem terraꝝ. Sed q̄ ego exiguo nauigio facio latro vocoꝛ: q̄ tu magna classe impator. Et reuera sic heu est z hodie: nā minoꝛes z paupes pro leui transgressione grauiter puniuntur: sed maioꝛes z potētes etiā p enoꝛmib⁹ nihil patiūtur. Sed nō glorienť: q̄ in p̄nti sic intacti p̄manēt nā i futuro penas debitas cū vsura recipiēt. Tūc potētib⁹ q̄ hic perperā pauperes inocētes iudicabūt: nullū erit ꝓsistoꝛiū nullū tribunal: sz coꝛā illis tūc iudicio stabūt quos hic suo puerso iudicio nedū iudicabāt sed et sepius cōdēnabant. O quot iniusticie fiunt hodie i vna ciuitate de q̄b⁹ nō eēt mirū si ipsa z tota patria redigeret in nihilū. Aliť ei iudicāt extraneo q̄ domestico. Aliť mino

Perso naruꝫ acceptio.

Valeri⁹ maxim⁹ Latrōes magni suspendūt paruos.

Augusti. Pirate respōsō.

Zu di cis iniq̄

rí ꝯ maiori. Aliter ꝑ carnẽ cõiũcto ꝯ remoto. Aliter pauperi ꝯ diuiti: qõ oino ⁊ manifeste est õ legẽ dei altissimi. Nullã q̃ppe legẽ scriptã in iudicãdo respiciũt: sed ꝑm affectiones varias quas ad diuersas psonas hñt sentẽtias varias ꝓferũt dicentes sic vel sic mihi videt: nec dicunt sic vel sic in lege scriptũ habet Quãta aũt mala iiustitia iducit ꝓter bonis q̃ iustitia facit. de qb⁹ Cyprianus sic ait.

Cypria. Justicie laudes.

Justicia regis: pax populorũ: tu tñ ꝓfie: vnitas plebis: munimẽtũ gẽtis: cura languorũ: gaudiũ hoim: tẽperies maris: aeris serenitas: terre fecũditas: solatiũ pauperũ: hereditas filiorũ: ⁊ sibimetipsi spes future beatitudinis. hec Cypria. Horũ oim cõtraria timẽda ⁊ expectãda sũt de iniustitia: qr in lege veteri ⁊ euangelica legit populus punitus propter mala iudicia ⁊ heu iniustitia et malorũ consuetudo in multis locis intantũ excreuit

Consuetudo mala plus nocet igne.

q̃ vix extirpari possit. Uñ qr mala cõsuetudo multa mala inducit: ideo apud lõgobardos cõmuniter dici cõsueuit q̃ melius est in ciuitatẽ ignẽ ponere ꝯ malã cõsuetudinẽ inducere: qr ad extinguendũ ignẽ oẽs currunt: ad malã vero cõsuetudinẽ ampliãdã omnes intendunt. Sed vtinã sequerent doctrinam et

Seneca

cõsilium Senece qui sic dicit de ꝙsuetudine. Bona cõsuetudo excutere debet quod mala instruxit. Et primo redarguit dñs legisperitos de immoderata dñatione: et inordinata

Contra onera iponẽtes

austeritate cõminando eis [ve] dãnationis: qr alijs onera importabilia imponebãt: ⁊ ipi nec vno digito tangere sarcinas curabant i. alijs imposita: nec i minimis ꝓficiebãt: alijs erãt seueri: ⁊ sibi nimis ꝓpicij: q̃ ius naturale in alijs fieri volebant qõ sibi nolebant: dicebant ⁊ nõ faciebãt: docebant grandia ⁊ nõ faciebant minora. Isti diuersa pondera habebant. aliter em̃ facta ꝓpria: ⁊ aliter aliena

Theo. Fasces alleuiare.

ponderabãt. vbi Theo. Quotiens em̃ doctor facit q̃ docet alleuiat fascẽ tradẽs ad exemplũ seipsum. Qñ vero nil agit eorum q̃ docet tunc graues fascs videnẽ eis q̃ doctrinã suscipiunt: vtpote q̃ nec a doctore ꝑñt portari. Per istos signant prelati alijs imponentes

Grego. nazan.

grauia ⁊ magna ⁊ pauca facientes: aut nulla. vñ Grego. nazanzenus. Tales sunt modo multi iudices seueri peccãtisi: ⁊ debiles agonistẽ: intolerabiles legislatores: ⁊ debiles portitores: nec appropinquare volentes: nec palpare vite honestatẽ quã irremediabiliter extingunt a subiectis. ¶ Deinde redarguit legisperitos condẽnãdo eos de simulata deuotione: ⁊ falsa religione: qr ob fauorẽ vulgi captãdũ simulabãt se horrere: ⁊ cõdẽnare acta ⁊ dicta: ac ꝑfidiã patrũ suorũ [monumenta ꝓphetarũ quos occiderũt patres] eorũ ꝑ hypocrisim ⁊ nõ ex pietate magnifice edificando⁊ ornando q̃si de morte innocentũ, ꝓphetarum dolentes ⁊ dicentes q̃ si fuissent [in dieb⁹ patrũ] suorũ [nõ] essent [socij in sanguine ꝓphetarũ] vt videreuñ iustiores patrib⁹ suis qui occiderũt illos: ꝛ ipso ope testificabanñ ꝯrũ paterne nequitie ꝓsenserint ꝓsequendo xp̃m dñm ꝓphetaꝝ eis ꝓmissũ ⁊ ab ipsis ꝓphetꝛ ꝓnũciatũ defect⁹ aliorũ videbãt ⁊ nõ suos: qr vt dicit Chri. Alter alteri⁹ culpã facile intelligit: suã difficile. ꝑm lr̃alẽ sensũ hoc faciebãt vt viderenñ horrere crudelitatẽ patrũ suorũ ⁊ silr̃ faciunt q̃ vitia verbis detestanñ: vt ab eis imunes ab ignorãtib⁹ videanñ. ¶ Deide redarguit legispitos cõdẽnãdo eos de praua ⁊ puersa scripturarũ expositiõe qr gl'iabanñ se hñe noticiã legis ⁊ ꝓphetarũ quã xp̃s vocat clauẽ scientie: qr ꝑ hãc noticiã potuerũt i fidẽ ⁊ veritatẽ xp̃i intrare: ꝛ ipsi malicia excecati hãc clauẽ abstulerũt dicta legis ⁊ ꝓphetarũ vel trũcãdo vel puerse intelligẽdo ⁊ exponẽdo ac xp̃i dogmata ⁊ opa denigrãdo: vt ipi ad intellectũ vitatis ⁊ fidẽ nõ intrarẽt nec alios q̃ intrare desiderabãt itrare ꝑmitterẽt qr puersitate doctrine sue ꝓhibebãt. Clauis ℊ scientie ẽ autoritas docẽdi ꝑ quã dz intellectus ver⁹ latẽs interi⁹ apiri: ⁊ ipsi eñio claudebãt puerse interꝓtãdo: ⁊ alios in errorẽducendo: vt ptz circa ꝓceptũ de honore parentũ qõ ꝑ suã euacuabãt doctrinã: et ẽt circa alia plura dñi ꝓcepta ꝑm Bedã. Ois ẽt doctor q̃ auditores q̃s ꝟbo edificat exẽplo scãdalizat nec ipe regnũ dei intrat: nec eos q̃ poterant intrare ꝑmittit. ¶ De ꝑmissis redargutionibus scribarũ ⁊ phariseorũ habes lati⁹ infra feria tertia post palmas vbi ponunñ multa silr̃a: ꝛ nõ sunt eadẽ: qr diuersis tpib⁹ dicta. ¶ Ultimo exaggerat phariseorũ ⁊ legispitoꝝ neq̃tiã ⁊ obstinationẽ q̃ exꝟbis xp̃i nõ fuerũt emẽdati ꝛ magis peiorati: qr [cũ] dñs [hec] ꝑmissa [ad illos diceret] veritate offensi ceperũt doctorẽ vitatis ꝓsequi ⁊ dolose sibi insidiari: qr [ceperũt grauiter insistere]. i. resistere ac instare [⁊ os eiꝰ cõprimere]. i. sermonẽ eiꝰ in pluribꝰ interrũpere seu ꝟba oris eiꝰ calũniari [de multis isidiãtes ei ⁊] m̃ta ab eo isidiose [q̃rẽtes] vt eũ terrerẽt ⁊ stupefacerẽt: qr ꝓturbati min⁹ ꝑuidẽt: ⁊ sic ex varijs q̃sitis ⁊ obiectis aliq̃d calũniabile de ore eiꝰ extraherẽt: ⁊ iꝟbis eũ caperẽt vt accusare eũ possent. Doctrina ℊ veritatis fiebant deteriores q̃ inde debuerant fieri meliores. Unde Beda. Quã vera ꝑfidie simulatiõis ⁊ ipietatis sue crimia audierit ipsi testãt q̃ tãto itonãte turbine ñ ipi resipiscere: ꝛ doctorẽ vitatis insidijs moliuntur aggredi. ¶ Oratio.

Pharisẽorũ obstinatio Beda.

Omine iesu xp̃e da mihi ante prandiuꝫ spirituale. ſ. ante perceptionẽ sancte eucharistie per cõfessionem purã spiritualiter baptizari ⁊ lauari vt ab inmicorũ insidijs ⁊ accusationibus te ꝓtegẽte valeã liberari. Da mihi vitare oẽm hypocrisim ⁊ simulationẽ: oẽm arrogantiã ⁊

ambitionē: nec peccē in te vel in ꝓximū meū ꝑ mendacē vsurpationē ꝓfectionis ꝑ excellē
nā singularitatis: ꝑ temeritatē iiusti iudicij vel ꝑ prauitatē cuiuscūqꝫ mēdacij ne cū pha
riseis ivanitate ꝓticipē: sꝫ teꝫitate me ducēte ꝑ te viā ad tevitā misericordiē ꝓuenīā. Amē.

De fratre petēte hereditatem et de diuite volente horrea ampliare. Capitulum.lxxvij.



A Lu. xij. Quidam autē de turba cognoscēs iesum esse iustum dixit ei. [Magister dic fratri meo vt mecū diuidat hereditatē]nō fuit iste expertus q̄ bonū z q̄ iocundū habitare fratres in vnū. Incōuenienter aūt petebat qz nec tps nec locus erat: et xps tpalib⁹ nō intendebat immo ea cōtēnere docebat q̄ etiā tm̄ colligere z nō dispergere vene
Psal. cxxxij. Judex litiū noluit xps esse. rat. z iō rndit di. [Homo]. s. carnalis z ter ren⁹ humū sapiens et ꝑm hoiem ambulans [q̄s me cōstituit iudicē]. s. litiū [aut diuisorē]. s. facultatū [sup vos]. s. q̄ fratres estis inter quos nō index: sꝫ pietas dz esse seq̄stra. q. d. Nō sum missus siue cōstitutus ad iudiciū terrenarū possessionū sꝫ celestiū. Nō sum dissensionis de⁹: sed collectionis z pacis z vnitatis: q̄ veni hoies pacificare cū deo z āgelis z vt multi cor vnū z aiam vnā habeāt nō vt diuidant ꝑ diuersa: sed vt colligant z habeant oīa cōia: nec sit aliq̄s egēs inter illos: sed diuidat singulis ꝓut vnicuiq̄ op⁹ fuerit. Ille
Beda. q̄ nō colligit mecū: est fraternitatis diuisor z dissensionis autor. vbi Beda. Qui magistro supne pacis gaudia cōmendanti terrene di-
s. co. iij. Ambro. uisiōis vult igerere molestiā merito hō vocat ꝙz illō. Cū sit inter vos zelus z contētio: nōne hoies estis? vbi Ambro. Bñ ergo terrena declinat q̄ ꝓpter diuina descenderat. Nec iudex dignat esse litiū z arbiter facultatū viuorū habēs mortuorūq̄ iudiciū z arbitriū meritorū. Nō solū ḡ q̄d petas: sed a quo postulas intuendū est. Nec maioribus intento aio putas minorib⁹ obstrependū. vñ nō imerito refutat hic frater q̄ dispēsatorē celestiū gestiebat corruptibilibus occupare. hec Ambro.
Predicatores a seculari b⁹ abstineant. Per hoc q̄ xps noluit se intromittere de diuisione hereditatis terrene: oñdit q̄ p̄dicatores euāgelij z spūalib⁹ deditī nō debēt se intromittere de negocijs secularib⁹ ob q̄ min⁹ soliciti sint de spūalib⁹. Sic z apli vt possent vacare verbo dei curā tpaliū a se abiecerūt
Act. vj dicentes. Nō est equū nos derelinq̄re verbū dei z ministrare mēsis. Sed heu hodie pso ne ecclesiastice litib⁹ z causis eoūsq̄ occupāt: vt his solūmō vacare videant vtiliora post-

ponentes z legē dei auaricia ad hoc tracti et iuitati. Primo quidē floruit ecclesia i strage martyrū. Secūdo creuit in psecutione hereticorū. Nunc aūt corruptione falsorū fratrū li Ecclesie
tib⁹ z inutilib⁹ crescere nō desinit. Quāuis ḡ vigor.
dñs poterat: tñ diuidere nolebat ne sicut mīti faciūt spūalia ꝓpter tpalia intermitteret z ne fauere videret auare cupiditati petētis q̄ ad circūueniēdū fratrē hec petebat: z quē non tā ius q̄ res z amor habendi trahebat: q̄q̄ terrena z nō celestia sapiebat: sicut terreni inter quos hmōi zel⁹ z cōtētio diuidēde he B
reditatis esse solet. Uñ z ex hoc ꝓpr auaricia Auari-
q̄ a deo separat statim rep̄hendit z cauere do cia dam
cuit dicens tā ad turbas q̄ ad discipulos: qz natur. cuit
auaricia cōe vitiū est tā clericorū q̄ laicorū: tā religiosorū q̄ secularium: tā minorū q̄ maiorū: qz oēs auaricie studēt. Uñ eos ꝑm Beō. occasione huius stulti petitoris aduersos auaricie pestē q̄ radix oīm malorū ē ꝓceptis pariter z exēplis minnere satagit di. [Cauete s. tim. vj
ab oi auaricia]. s. tā interiori q̄ exteriori q̄ cōsistit in cupida acq̄sitiōe tpaliū z tenaci retētiōe eoꝝ. vñ Beō. dicit aūt [ab oi] qz nōnul Beda.
la simpliciter ab hoib⁹ geri vident: sꝫ intern⁹ Diuitie
arbiter qua intentiōe fiāt: qz cernit dīudicat nō beāt
vel ꝑm Cyril. dicit ab oi. s. magna? pua. [Qz Cyrill⁹.
nō in abundātia diuitiarū cuiusl. vita eius est]. s. spūalis ꝑ quā cōiūgit deo: qz nō in solo pane viuit hō: nec etiā corpalis: qz tpalis vita diuitiarū multitudine nō ꝓtendit: imo frequenter ex solicitudinib⁹ aiarū z delitijs corporū minuit. Uita hois tpalis nō cōsistit i abundantia rerū: qz q̄nq̄ plus minuit z abbreuiat in ꝓsperitate q̄ aduersitate. Uita et spūalis nō cōsistit in abūdātia: imo freq̄nter periclitat. vñ Chri. Nec em̄ aie soli: sed ipi Delitie
corpori sunt nociue delicie eo q̄ ex forti fit debile: z ex sano egrotū: ex agili graue: ex for- nocent. Chriso.
moso deforme: ex iuuene veternosū. vñ z Se. Seneca
Pōt nostra ꝓuidentia lāguorē ꝓrogare huic corpusculo morā si voluptates q̄b⁹ maior ꝑs perit poterim⁹ regere z coercere. hec Sene: Propter abūdātiā quoq̄ z superfluitatē ciboꝝ z potuū mors plurimū accelerat. Plures em̄ Crapu-
ex repletiōe q̄ ex attenuatiōe moriunt. vñ di la nocet
cit Hypo. q̄ ex plenitudie q̄cūq̄ egritudines Diuitie
generant. Uite etiā pauerū null⁹ struit: insi vitānon
dias: diuites aūt in oi loco cibo z potu timēt augent.
eas. vñ Theo. Hoc dicit dñs refellēs auaro- Theo.
rū intentiones q̄ vident coacernare diuitias quasi diu victuri. Sed nunq̄d te opulētia: lōgeuū efficiet? Quid igit manifeste sustines mala incerte tā quietis. Nam dubiū est an debes attingere senium cuius gratia thesaurizas. Et ad detestandū auaricia z ad sui ꝓpositū declarādum inducit similitudinē. vñ
Theophi. Dico q̄ ex affluentia opum nō ꝑ Theo.
telatur vita humana ad huius fidē parabolā subdit. [Hominis cuiusdā diuitis vberes

fructꝰ ager attulit].i. abūdātes ꝛ multo plures ꝯ solito cultu cōsueuit ꝛ cogitabat pre solicitudine: qꝛ abūdantia diuitiarū inducit solicitudinē: ꝛ p̄ consequēs animi anxietatē: qꝛ nō supplēt indigētiā. [Cogitabat intꝫ ītra se dicens] non extra se proferens ne audiret

C Diuiti oēs fortes medioloſi sunt.

diues enim auarus oēm hoiem timet. nā ſm Aug. videt diuitē ꝛ estimat p̄done: videt pauperē ꝛ suspicat furē. [Quid faciam qꝛ nō habeo quo congregem fructꝰ meos.] Angustiabat ille diues ex opulentia infelix in p̄sentibꝰ bonis: infelicior in futuris ager em̄ et non taꝫ redditus ꝯ gemitus attulit grauiores ꝛ solicitudo nimia creuit ei ex auaricia: ꝛ angustia ex satietate [destruā horrea mea ꝛ maiora faciā]. Nō oportebat eū horrea dilatare: bñ erāt horrea data scz pauperū esurientiū ventres: sed nō meminit ꝓmunis nature: nec sciebat cogitare nisi de cōgregatione tpali. nō de celesti cuiꝰ horrea sunt pauperes xpi. [Et illuc inquit cōgregabo] cū ecōtrario deberet dicere dispgā paupertibus] oia q̄ nata sunt mihi]. i. ꝓpter me soluz vel meo labore [ꝛ bona mea] i quo dicit mēdacū: qꝛ ex iniq̄tate dictū est meum ꝛ tuū: cū oia iure nature essent, cōia. Bona sua reputāt tpalia cū tamē hoīs vt homo ē sint bona spūalia ꝛ ñ terrena vñ Grego. Nō est hoīs terrena possessio sꝫ celestis. Et ambro. Nō sunt bona hoīs q̄ secuz ferre nō pōt: sola misericordia ē comes defuncto. Vñ dixit q̄dā phūs q̄ de icēdio euaserat. Ego nihil pdidi bona mea mecū sunt: alio em̄ illa porto nō humeris. Bona nr̄a bona interna sunt. vñ Sen. Sapiēs intra se oē bonū terminabit. Et dicit idē sen. q̄ q̄dā capta patria ꝛ liberis amissis cū ex incēdio publico solꝰ: ꝛ ñ beatꝰ exiret iterroganti victorinū aliquid pdidisset nihil inq̄t pdidi bona mea mecum sunt [Et dicā anime mee]. i. alialitati meevꝫ mihi metipsi ſm q̄ totꝰ hō denotat a parte digniori [Alia mea habes multa bona] imo habebat ab eis [posita [. i. reposita ꝛ cōgregata ad obseruādū auare: ñ ad erogādū libere [in annos plurimos.] Ubi Cyrillus. Diues igit ñ parat ꝓmanētia horrea ixcaduca: ꝛ qō stultꝰ ē vite ubi taxat lōgitudinē. Sz o diues fructꝰ q̄dē habes i horreis: iz ānos plurimos vñ poteris obtinere. Hic arguit habētiū redituꝰ ibi sufficiētes reprehēsibilis detētio ꝛ collectio supta ānū eoꝝ q̄ singulis ānis redeūt ꝛ innouant. Et subiungit [Requiesce] sꝫ a labore vbi pesti auaricie pestem iungit desidie: vt nec p tpalib⁹ deū interpellet ecce otiositas [comede] ecce gulositas [bibe] ecce ebrietas [epulare] splendidez supbe magno delitiarū apparatu vbi p̄dictis malis etiam lasciuiā ꝛ voluptatē addit ecce comessatiōis celebritas. Hic ergo exprimunt quatuor mala que euenire solent ex diuitiarū abundantia, Hec fuit iniquitas sodome supbia i epulatiōe saturitas panis in comestiōe: ꝛ abūdātia in ebrietate ꝛ otiū. i requie. vbi Beda. Cui simile est qō i ecclesiastico legit est q̄ locuplet aī parce agendo ꝛ hec est pars mercedis illius in eo q̄ dicit inueni requiē mihi: et nunc māducabo de bonis meis solꝰ ꝛ nescit q̄ tēpꝰ p̄tereat ꝛ reliquat oia alijs. Scōm eūdē Bedā nō reprehendit iste diues in eo q̄ terram coluerit ꝛ fructꝰ seruare voluerit: sꝫ q̄ oēm vitē sue fiduciam in sua abūdātia posuerit fructusq̄ natos fructꝰ suos ꝛ sua bona cōputans nihil pauperibꝰ erogare constituerit iuxta ipe riuz dñi dicentis. Qō supest date elemosynā sꝫ sue in futurū elemosyne reseruare studuerit. Sꝫ vt dicit Basiliꝰ dū in abscōdito loquit eloquia eiꝰ examinant. vñ sibi responsa puniunt. Sequit enim [Dixit aūt illi deus]. i. ꝛ rū sue cogitatiōi fecit. dicere em̄ dei facere ē ſm illud ps. Ipse dixit ꝛ facta sunt [Stulte] q̄ nō cogitas de dei prudentia ꝛ iusticia. Ubi Basiliꝰ. Audi cōueniens tibi stulticie nomen qō tibi nullus iponit hoīm: sed ipse deꝰ [hac nocte repetēt] scz exactores ꝛ demōes [a te aiam tuā] tanq̄ suā ꝛ sibi p̄ pctīs venditā et obligatā: vt decetero tēpus nō habeas emendādi ꝛ te redimēdi. Uñ in ecclesiastico. nihil iniquius ꝯ amare pecuniā hic em̄ aiam suā venalē habet. vbi Beda. Qui multa tibi deliciarū tpa p̄mittebas p̄rima hac nocte mors te p̄rep⁹ alijs cōgregata relinques. Hec a deo ad hoīes dicere est prauas eius machinatiōes subita aia duersiōe cōpescere. Dies ei exitꝰ tāq̄ fur i nocte cōprehēdit: qñ stultoꝝ aias futura nō p̄meditātes ejcit. vñ ꝛ Greg. Eadē ei nocte subtat⁹ qui multa fuerat p̄stolatus: vt scz qui in longū sibi subsidia colligēdo ꝓspiceret subsequētē diē vel vnū minime videret. In nocte aūt ablata est aia que i obscuritate cordis ē euulsa. In nocte ablata. ē q̄ cōsiderationis lucē habere noluit: vt qō patuit ꝓuideret. hec Greg. [Que aūt parabi cuiꝰ erūt?] Quasi diceret nō erunt tua: qꝛ nō portabis ea tecū solas em̄ diuitias vtutū portat hō secum. vñ Chrisо. Hic em̄ ea deseres nō solū nullū inde percipiēs cōmodū: sed etiā sarcinā pctōrū portans super humeros ꝓpios: ꝛ que quidē a te cōgesta sunt plerūq̄ in manus inimicorū peruenient: a te vo super his ratio requiretur. vñ ꝛ Ambro. Frustra ei cōgregat opes q̄ se his nescit vsuruz. Neq̄ em̄ nostra sunt que nō possumus aſſerre nobiscum. Sola virtus comes est defunctorū: sola nos sequit misericordia q̄ tabernacula defunctꝫ acquirit eterna. hec Ambro. Hec questio. s. [q̄ parabi cuiꝰ erūt] potissime pōt fieri ꝓsonis ecclesiasticis q̄ non possunt relinq̄re bona ecclesie heredibus suis. vñ i eccl'ia. Unus est: ꝛ scōm nō habet: nō filiū: nō fratrē: ꝛ ñ laborare non cessat et non satiātur oculi eius diuitijs. Et applicando ad propositum

Bona nostra. Grego. Ambro.

Seneca De brā te philosopho.

Cyrill⁹.

Detētio bonoꝝ taxatur

Eze. xvj

Horrea dilatare volens.

Beda. eccl'i. xj

D Diuitis reprehēdendi ratio.

Basiliꝰ.

Basiliꝰ

Ecclē. x pecunia nō amāda. Beda.

Grego.

Nocte ablata anima.

Chrisо.

Opū cōgestio. Ambro.

Eccle. iij.

subiungit. [Sic est] videlicet similiter stulte ad simile finē ventur⁹ ac in nocte ꝛ ipromise a diuinis tu dicijs rapiēd⁹ [qui sibi] .i. vtilitati ꝓuate [thesaurizat] scz bona tpalia non distribuēs paupib⁹: vt ab eis recipiat in eterna tabernacula talis ei i morte pauperrim⁹ erit qz thesaurizat ꝛ ignorat cui ea cōgregabit an tinee demoliēti: an furi effodienti: an hosti diripiēti: an igni deuorāti [ꝛ nō ē dñus in deū] qz vacu⁹ bonis spūalib⁹ ꝛ sine thesauro meritoꝝ cui⁹ expectatio nō ē dñs: nec apd deū est substātia eius. In deū nāq; diues est q̄ trāsitoria cōtēnens pauperib⁹ tribuit: cui⁹ expectatio est dñs cui⁹ substātia .i. cōsciētia fides ꝛ possessio qua sustentat ꝛ pascit est apd deū nō in sæculis ꝛ inferiorib⁹ terre hui⁹. Sz vt dicit Grego. tāto q̄sq; min⁹ dolet q̄ desunt eterna quātomagis gaudet q̄ assunt tēporalia vbi Beda. Si is q̄ sibi thesaurizat nō est in deū diues: stult⁹ est ꝛ in nocte rapiēd⁹ ergo qui vult esse i deū diues nō sibi thesaurizet sed possessa paupib⁹ distribuat: sic enim sapiens ꝛ filius lucis esse merebit. Vñ bñ ꝛ ps. cū de auaro quolibet diuite ꝑmisisset: sed ꝛ frustra ꝓturbat: thesaurizat ꝛ ignorat cui cōgregabit ea: mox vbi cordis sui thesaurū locasset aperuit dicēs. Et nunc q̄ est expectatio mea. nōne dñs ꝛ substātia mea apud te est? hec Beda. Per istū ergo diuitē intelligit ois hō congregans ꝛ cōseruans bona tēporalia vt inde otiose ꝛ deliciose viuat ꝛ frequēter contigit q̄ tales subito moriunt: ꝛ sic a proposito suo defraudant. Cū isto eīm diuite ꝛ multi hodie dicunt apud se. Epulare: letare: q̄esce: plen⁹ es bonis vtere let⁹ eris. nō curo q̄lia sint postme tēpora: fiat tm̄ pax ꝛ fertilitas in dieb⁹ meis. Sed timeant tales ne subito improuiso alaz ab eis rapiant demones exactores. vñ bñ de talibus ꝛ similibus sic dicit August. Gaudet piscis q̄n hamuz non videns escam deuorat. Sed cū piscator enz adducere ceperit viscera ei⁹ torquētur primo: deinde ab oi leticia sua p ipsam escam de qua letatus est ad consumptionem trahitur. Sic sunt oēs qui de bonis tpalibus beatos se putāt: hamū ei acceperūt ꝛ cū illo vagātur: veniet tēpus vt sentiāt q̄sta tormēta cū auiditate deuorauerūt. hec Aug.

Quis intelligēs hec in diuitijs spē suā ponet cū ꝛ diuitie tam facile amittātur ꝛ hō tā subito moriatur. Qui eīm ista bñ attēderet: de facili ab auaritia caueret. Nam vt ait Hiero. Facile contēnit oia qui se cogitat moriturus. Diuitie ergo si affluāt noli cor apponere: ꝛ si non affluant noli solicitus ꝓ eis esse: ne immunda peste maculeris: auaritie. Nā vt ait Ambro. Ambro si. Omnes cupidi: omnes auari gieziz lepram cuz diuitijs suis possident. Et vt dicit Chriso. Qui auaricie seruit ꝛ presentibus cōpedibus constringetur: ꝛ futuris incendijs ꝑparatur. Dicit tantum malum esse in infer-

no q̄ semp sitiāt ꝛ nunq̄ satiētur: ꝛ hāc penā auari iam sustinent qui tantam cupiditatez acquirendi diuitias habent: vt nullo modo satient. vñ dicit Basilius de isto diuite q̄ hor rea quidam crepabant pre copia cōditorum: auarus tamē anim⁹ nequaq̄ implebat. Que est ista auiditas hominū cū ipsi⁹ belue modū nō habebāt. Tunc enim belue raptūt quādo esuriunt parcunt ꝺo prede cū saturitatez sentiūt. Inexplebilis est auaricia hoim: semp rapit ꝛ nūq̄ satiatur nec deum timet: nec hominē reueretur nec patri parcit nec matrem agnoscit: nō fratri obtēperat: nō fidez amico seruat: viduā oppumit: pusillū iuadit. Que est insania hec acq̄rere aurum ꝛ pdere celū? Ut aūt dicit Petrus damian⁹ auaricia quasi biceps est coluber vtroq̄ cōsueuit ore morde re: vtroq̄ pestiferū virus influere: dū aut alie na res querit aut habita delectabiliter possidetur. Aliena etiā fm Grego. rapere cōuincitur qui vltra sibi necessaria retinere probat. vñ dicit. hic Basili⁹. An iniustus est deus inequaliter res nobis distribuēs. Cur tu abūdas: ille ꝺo mendicat: nisi vt tu bñ dispēsationis merita cōseq̄ris: ille ꝺo patiētie brauijs decorek. At tu nōne spoliator es que dispēsanda suscepisti propria reputādo? Est panis famelici quē tu tenes: nudi tunica quam in cō claui cōseruas discalciati calcius qui penes te marcescit: indigentis argentū qd possides quocirca tot iniuriaris, quot dare valeres. Vñ ꝛ Berñ. Clamant nudi: clamant famelici cōqueruntur ꝛ dicūt diuitibus. Nobis fame ꝛ frigore miserabiliter laborantib⁹: quid cōferunt tot mutatoria vel extēsa i pertis vel plicata i manticis. Nostrum est qd effūditis nobis crudeliter subtrahitur qd inaniter expenditis. Et nos enim dei plasmatio xpi nos sanguine redēpti sum⁹. Nos igit fratres vri videte quale sit de fraterna portione pascere oculos vros vita nra cedit vobis in supfluas copias. Nostris necessitatib⁹ detrahit quic qd accedit vanitatib⁹ vris. Vno denīq; mala de vna prodeunt radice cupiditatis: dū ꝛ vos vanitando peritis ꝛ nos spoliando perimitis vnde ꝛ Chriso. Omnia que nobis de⁹ dat per nos alijs dat vt de eo quod accepimus partē impotentibus faciamus.

¶ Oratio.

Me reuoces me domine i dimidio dierū meorū nec morte ipromisa me pire permittas: sed spacium vere et fructuose ꝛ tibi grate penitētie mihi concedas: vt sic valeam transitoria contēnere ꝛ digna satisfactione in hac vita peccata delere quatenus post hanc vitam merear sine impedimendo te videre: ꝛ ad te letus ac securus peruenire. Tu es enim domine expectatio mea et apud te est mea substantia: tu es pars hereditatis mee: qui restitues hereditatem meā mihi: vbi cuz fratribus meis

In deuz diues.

Grego.

Psalmo xxxiij.

Augu. Diuitie i escam.

Mortis memoria.

Hiero.

Ambro. de q. iij. Reg. v.

Petr⁹ da. Retētio taxatur

Grego.

Basili⁹.

Hiero.

Chriso.

Auari cie detestatio.

Joh. v. Petro. sies.

Piscina probatica

electis tuis quiescam epulerꝛ iocũder in cõspectu tuo in eternum. Amen.

De probatica piscina et paralitico. Capi. lxxviij.

A Joh. v. Pẽtecostes.



Post hec ascendit Jesus in hierusalem ad diẽ festũ iudeorũ] scz pẽtecostes: ꝛ hoc erat festum nouũ: quia in hac solẽnitate mẽsis primitiuoꝝ offerebãtur primitie fruguꝫ. Ubi notandum ꝙ apud iudeos erãt p̃cipue tria festa in q̃bus debebat q̃libet ascẽdere ad locũ statutũ a deo sicut erat tũc templũ: scz in solẽnitate azimoꝝ: in solẽnitate ebdomadarũ: ꝛ in solẽnitate tabernaculoꝝ. Prima solẽnitas. ſ. azimoꝝ q̃ vocabat phase fiebat annuatim in primo mẽse hoc est in martio: ad cõmemorãduꝫ bñficiũ liberatiõis de egypto: q̃ phase iterp̃ tat trãsit⁹. Istud festũ spũaliter celebram⁹ qñ iaꝫ dimissis vitijs ad virtutes trãsimus. Scõm festũ scz ebdomadarũ hoc est penteco stes, fiebat i memoriã legis date q̃ data fuit q̃nquagesima die ab exitu de egypto. Hoc festũ nos celebram⁹ cũ legib⁹ obtẽpam⁹. Tertiũ festũ scz tabernaculoꝝ: hoc est scenophegia fiebat ad rememorãdũ diuinũ beneficiũ ꝓtectionis ꝛ deductionis per desertuꝫ vbi in tabernaculis habitauerũt sub vmbra ramorũ ad significandũ ꝙ per aridã terrã deserti eos duxerit ad terrã promissionis. Hoc festũ nos celebram⁹ qñ per hũc mundũ quasi peregrini trãsim⁹: ꝛ sic trãseũdo virides ramos habere ꝛ de virtute in virtutẽ ꝓficiscere debem⁹. Ad dies festos iudeoꝝ dñs ascẽdit hõ cũ hoib⁹ solẽnitates celebrans et cũ eis dies festos agẽs ne legi cõtrari⁹ videret: ꝛ vt populis vndiq̃ tũc cõfluẽtib⁹ fidei doctrinã annũciaret ꝛ impartiret: salutiq̃ misterijũ pãderet ꝛ veritatis lumẽ ostenderet ac virtutẽ suã manifestaret ꝛ eos p doctrinã ꝛ signa attraheret. [Erat aũt in hierl'm] iuxta tẽpluꝫ [pbatica piscina] in qua aq̃ pluuiales a tẽplo ꝛ edificijs tẽpli stillãtes colligebant. Et dicebat piscina: q̃ aqua nõ habẽs pisces in aliqua cõcauitate collecta: etiã piscina q̃si p cõtrariũ dici solet. Et a ꝑbaton grece qđ est ouis latine: dicebat probatica q̃si ouina seu ouiaria vl̃ peculialis: q̃ ministri. ſ. nathinei q̃ aq̃ baiuli in tẽplo erãt exta ꝛ cadauera pecudũ ꝛ p̃cipue ouiũ q̃ vt plurimũ i sacrificijs offerebant in ea ad sacrificiuꝫ p̃mo lauabãt ꝛ postea in lateribꝰ in atrio sacerdotũ existẽtib⁹ cui⁹ interpretationẽ ponit in hebraico dicẽs [q̃ cognominabat hebraice bethsaida] i. dom⁹ pecoꝝ seu peculialis: q̃ ibi corpa pecoꝝ in porticu iacebãt donec lauarent a ministris. [Et habebat q̃nq̃ porticꝰ] ꝛ aditꝰ in circuitu vt p plura loca possent ministri ad aquã descẽdere ꝛ inde hostias abluere.] In his]. ſ. porticib⁹ [iacebat] in casulis et locis ad q̃escẽdũ paratis [magna multitudo languẽtiũ: cecoꝝ: claudoꝝ: aridoꝝ] et alioꝝ infirmoꝝ [expectãtiũ aque motũ.] Et subdit cã. [Angel⁹ aũt dñi ſm tp̃s] aliq̃ḃ. i. in diuersis tp̃ib⁹ p interpolationeꝫ [descẽdebat in piscinã ꝛ mouebat aq̃] ex descẽsu angeli q̃ dabat virtutẽ sanatiuã aq̃ illi [ꝛ sanabat] vn⁹ infirmus. ſ. q̃ prim⁹ descẽdebat in aquã post eius ab angelo motionẽ [a qua cũq̃ detinebat infirmitate.] Qꝛ em̃ incertũ erat tp̃s q̃ angel⁹ i piscinã descẽderet ꝛ aqua moueri debebat: ideo langnẽtes cõtinue ibi iacebãt vt parati eẽnt. Dicũt aũt lãguẽtes diu ex quacũq̃ infirmitate infirmati qualãguoꝝ est lõgus angor. Cã ꝙ descẽsus angeli ꝛ ipsi⁹ miraculi assignat a q̃busdã dicentib⁹ ꝙ in piscina fuit lignũ dñice crucis ꝛ ꝓpter ei⁹ p̃sentiã ꝛ reuerẽtiã fiebãt ista: qđ ibi p aq̃ motionẽ enatauit tpe ꝙueniẽti. ſ. appropinquãte passione xp̃i. Per hoc etiã ostendebat ꝙ natura hũana a morbo pcti p lignũ dñice crucꝫ erat sanãda. Et qꝛ hoc aũcte nõ ꝓbat: ideo potiꝰ est dicendũ ꝙ piscina reuerẽtiã accepit tum a facto: tũ a misterio. A facto aũt duplici. ſ. ab ablutione sacerdotũ ꝛ hostiaꝝ: ꝛ ab hospitalitate pauperũ ibi receptoꝝ. A misterio aũt qꝛ ibi spũsctus dignitatẽ figuraliũ hostiarũ ostẽdere voluit ꝓpt dignitatẽ passiõis xp̃i q̃ i eis significata fuit: ꝛ tõ angel⁹ locũ illũ visitauit et mouebat aq̃ vt infirmi ex ipso aque motu scirẽt gratiã curatiõis adesse. Mouebat aũt forti motu ꝛ turbabat: qꝛ a fundo ꝙmiscebat qđ relictũ fuit ex ablutiõe de carnib⁹ sctis cũ aqua sctificationis ꝛ curationis: vt baptism⁹ significaret cõmixt⁹ cũ passione xp̃i qui curationẽ spũalẽ p̃fectã fuit exhibiturus. Uoluit ergo dñs expressam figurã baptismi in hac piscina ostendere q̃ cõueniebat cũ baptismo in mũdãdo ꝛ sanãdo, virtute occulta dei admonitionẽ angeli sicut baptism⁹ sub sensibili elemẽto mũdat aiam virtute occulta verbi ꝛ aliq̃ cũ hoc sanat corp⁹ miraculose. Uerũtñ qꝛ figura est deficit a figurato: ideo ista piscina nõ sanabat nisi corp⁹: ꝛ vna vice nõ sanabat nisi vnũ: baptism⁹ aũt ptingit ad alaꝫ defecit. ꝛ sanat oẽs quotquot veniũt ad ip̃m nisi ponãt impedimẽtũ. Hec itaq̃ piscina sanãs infirmitates inuisibili virtute apparuit añ baptismũ xp̃i ad signãdũ virtutẽ hui⁹ bapti mi [quinq̃ porticꝰ habẽs]. i. aditus p quos signãtur lex: pphete: agyographa: euãgeliũ: ꝛ apl̃ica doctrina. Hec em̃ quinq̃ mẽtionẽ fa ciũt de xp̃i baptismate quasi ad ip̃m preben tes aditũ: tria prima figuratiue: duo alia ex testificõ hibitiue. Per angelũ descẽdẽtẽ in piscinã signat xp̃s qui vꝛ magni cõsilij angelus. Ipse

B Lãguoꝝ

Lignuꝫ crucis.

Piscine mouẽde causa.

Piscina ꝑbatica

Piscine sanatio

Quinq̃ xp̃o

enim descendēs in toidane vim regenerati-
uā dedit aquis tactu sanctissime carnis sue.
Sed qm̄ diuina virtus non alligatur sacra-
mētis: ideo ad hoc significandū languidus
iste de quo hic agit non fuit sanat⁹ p descen
sum in piscinā sed p xp̄i sermonē cui ei dixit
[surge tolle grabatū tuū: ambula.] Multi
erāt ibi infirmi sz vn⁹ sanabat: qz sol⁹ invni-
tate fidei: ecclesie q̄ vnū deū colit cōsistēs in
stificat vn⁹ dñs: vna fides: vnū baptisma. Ue
ergo illis q̄ vnitatē odiūt et in hoib⁹ partes
faciūt. [Erat aūt ibi] palitic⁹ iacēs in gra-
C batoꝛ [.xxxviij. annos habēs in infirmitate
Paraliti- sua.] In quo ostēdit infirmi patiētia qui tot
tici infir annis expectauit eripi: nō desistebat: et per
mitatis hoc dignioꝛ ad sanādū apparebat. Iste enim
causa. ꝓpter pcm̄ precedēs infirmitatē incurrerat
et diu punit⁹ fuerat: et qz penā patienter susti
nuerat: ideo dignū erat vt ei subueniretur.
Propter qō dñs nō solū oculo corpis: sz etiā
miserationis eū videns [dixit ei. Uis sanus fie
ri:] q.d. in volūtate tua est: qz tu tibi p pcm̄
fuisti cā infirmitatis: et ideo volūtatē ad me
a pctō cōuerte sicut ad auctorē salutis: et cura
beris. Non petit quasi dubitās de volūtate:
sed vt eū erigat in spem sanitatis de qua iā
quasi desperabat: et vt magis excitet deside-
riū ei⁹: qz per hoc hō dignioꝛ efficit accipe dei
donum. [Respōdit ei lāguidus] ostendens
suū desiderū. [Dñe hoiem non habeo vt cū
turbata fuerit aqua mittat me i piscinā. duz
em̄ venio ego alius ante me descēdit]. q.d.
Multū desidero: et bene habeo voluntatē: sed
inopia tanta est q nō habeo adiuuātē poꝛ-
tātē: et ego tā debilis sum q ita cito sicut alij
venire nō possum. Pctōꝛ em̄ oi destituit auxi
lio humano: et hoc quidem facit pcm̄ in hoie
ipso: qz tollit cōtionē sanctoꝛū per quā deberet
habere adiutoꝛiū ab alto et vulnerat ipsam
naturā per quam deberet habere auxiliū in
seipso: hoc autē dicebat paraliticus: qz vide
bat Jesum fortē et aptum ad portandū eum:
magnū reputaret si in hoc ei seruire vellet:
sz statim cōtulit ei mai⁹ bñficiū videlz sanita
tē pfectā. vnde sequit. [Dixit ei Iesus. Sur-
ge] restitui⁹ sanitati [tolle grabatū tuū] re
stitut⁹ pristino vigoꝛi [et ambula] ad declara
tionē diuini miraculi. Grabatuz siriace oꝛ a
Grabatū litera graba qō est caput: qz est lect⁹ portabilis in q
liter. tm̄ capiti aliq̄d substratū est et solū caput in
stramento reqescit sicut pauper infirmi hꝫe
solēt. [Et statiz san⁹ fact⁹ est] qz diuina virt⁹
infinita est: et in instāti opat: sanitas aūt que
ꝑtute nature restituit in tpe est: et nō in instā
ti acq̄rit [et sustulit] seu portauit [grabatū
suū: et ambulabat] in signū restitute virtutis.
Et sic portat penitēs onus pcti in q pu⁹ reqe
uit: qm̄ inflictā sibi p pctō pniam sufferte am
Grabate bulat sicut gradu corpis ita pfectu virtutis.
tū mora Grabatū em̄ in q iacet pctoꝛ ē pcti delectatio:
qz q̄diu hō portat ab isto grabato vel de eo liter.
surgere nō pōt infirm⁹ est: sz cū surgit de eo et
portat eū: tūc est pfecte curationis signū: sed
multotiens ipedit hō ne portet grabatū suū
ꝓpter pcti ꝓsuetudinē. Sic g̃ factū est mira-
culū et int⁹ in alia: et exteri⁹ in corpe. Ad ī̄am
q̄ppe p̄cepit vt surgeret et tolleret grabatū et
ambularet vt ostenderet pfectā sanitatē hoi
restitutā. In oib⁹ em̄ miraculis fm ip̄i⁹ natu
re optimū dñs opus fecit pfectuz sicut de aq̄
pfectū fecit vinū: qz dei pfecta sunt opa. Ni-
hilomin⁹ tñ hec tria in iustificatiōe precepit
pctōis. Primo q surgat recedendo a pctis.
Scōo vt tollat grabatū portādo onus pniei⁹p
eo. Tertio vt ambulet ꝓficiēdo in bonū et de
bono in meli⁹: et eundo de virtute in virtutē.
Cōsidera hic q. xxxviij. ānos iste infirm⁹ ha D
bebat: tñ nō desperabat in quo pctōib⁹ exē
plū dat patiētie: et vt pseueāter insistēt ofo-
ni cū spe salutis cōsequēde ab eo q̄ ait. Peti-
te et accipietis: q̄rite et inuenietis: pulsate et
aperiet vobis. vñ Chrys. Ostēdit patiētia pa Chriso.
ralitici. xxx. em̄ et. viij. annos manēs hic: fm Paraly-
vnūquēq; annū alios quidē erutos vidēs se- tici pa-
ip̄m vero detentū egritudine neq; ita recedit tiētia.
neq; desp̄auit. Et nimiꝝ nō solū ꝓteritoꝝ tri
stitia: sz et futuroꝝ desperatio sufficiēs erat
eū nisi patiēs esset abigere ab hoc loco. Sed
tūc q̄dē infirmitas ipedimētū volenti curari Curādi
fiebat: nūc aūt potēs vnusq̄sq; est accedere. nfi ptās
Nō em̄ angel⁹ est q̄ turbat: sz angeloꝝ dñs
toꝛ q̄ oia opat. Non est nūc dicere laborantē
hoiem nō habeo: nō est dicere in q venio de-
scēdere ali⁹ ante me descēdit: et si orbis terra
rū vniuersus veniat gratia nō cōsumit neq;
actio finit: sz simul manet et talis qualis ante
hoc: et sicut solares radij per vnāquāq; illu-
mināt diē nō ꝓsumunt neq; a multa largitio
ne minoꝛ eius fit lux: itaꝛ multo magis spūs
actio i nullo minuit a multitudine eoꝝ q̄ po E
tiunt ea. Et iterū erubescam⁹ dilectiꝛ igemi Oratiuz
scam⁹ i multa delicta. Triginta et octo ānos pseuerā
hēbat assistēs paralitic⁹ et nō potit⁹ est his q̄ ter.
volebatꝛ nō potiebat nō a ꝓpria negligētia:
sz ꝑpedit⁹ ab alijs et viz patiēs et neq; ita toꝛ-
pebat. Nos aūt si decē dieb⁹ assiderim⁹ stu-
diose p aliq̄ rogātes et nō potuti fuerim⁹ ne-
gligim⁹ de reliquo eodē vti studio. Et hoib⁹
tāto quidē assidem⁹ tpe militātes et afflicti: et
in fine multotiēs ab ipsa spe excidētes: dñaꝛ-
toꝛi ꝙ clemēti vbi oino est recipe retributio
nē multo maioꝛē laborib⁹ nō sufficiem⁹ assi-
dere cū decēti studio. Et quāto hec supplica
tio digna. Et si nihil susciperet esset hoc ipsuz
scilz cōtinue et loqui nolle infinitis dignū bo-
nis esset estimare. Sed laboriosum ais con
tinua oratio. Et que tibi gratia vtiq; esset vt
eius rei susciperes mercedē si non laboriosa
hec res esset. Qm̄ circa illa magis aia affe-
ctuose disponit ꝓ quib⁹ laborauit. hec Chri.

Considera etiã q̃ sicut dñs requisiuit infirmũ si vellet sanus fieri: ita nobis sine nr̃o cõsensu salutẽ nõ dabit. Et faciliter consequit hõ veniã a deo dũmõ velit z obicẽ nõ ponat. Et iõ inexcusabiles sunt pct̃ores volũtati dñi et sue saluti nõ cõsentiẽtes. q̃ vt ait Aug. Qui creauit te sine te: non iustificabit te sine te.

Augu.

Moral'r Moraliter probatica piscina. i. ouilis in qua oues lauabant q̃ in sacrificio deo offerebant cõuersationẽ designat sanctã z religiosam in qua lauãt aĩa q̃ ouis dz esse p innocentiã vt offerat dño p opationẽ bonã. Habet ista piscina q̃nq̃ porticus, ppter q̃nq̃ sensus corpis per quos ois nr̃a actio ad effectũ seu p̃fectũ ducitur. In his aũt. i. sensibus nostris iacet multitudo magna languentiũ: q̃ multiplex est corruptio sensuum corporaliũ. Quotquot em̃ in aliquo sensu illicitos appetitus q̃s hz tot in eodẽ sensu languentes cõtinet. Aqua in qua languidi sanabant significat cõpunctionẽ: angelus vero q̃ mouebat aquã spũs sctũs. Angelus dñi descendebat in piscinã et mouebat aqua z sanabat infirmus. Sic spiritussanctus quotiens in nos descendit: z in nobis excitat gratiã cõpũctiõis sanat noster animus vel sensus a quacũq̃ detinet infirmitate corruptionis. Circa istos infirmos p̃dictos notat morbi diuersitas. Omne em̃ pct̃m aut fit p inertiã z desidiã: aut per ignorantiã aut p infirmitatẽ humanã: aut p incertã maliciã: aut p cõsuetudinẽ longã. Illi q̃ peccant p inertiã z desidiã sunt languidi q̃ languent ppter inopiã z defectũ gratie z boni. Illi qui peccant p ignorantiã intelligunt p cecos: q̃ ceci sunt qui lumẽ fidei nõ habent vel qui nec dñm nec eius mandata cognoscũt. Illi q̃ peccãt p infirmitatẽ humanã intelligunt p claudos. claudi em̃ sunt q̃ firmũ gressum nõ habẽt: z in semita iusticie ac bonorũ operũ gressus nõ dirigunt: vel q̃ q̃ videt opari nõ p̃nt. Illi qui peccant p maliciã intelligunt p aridos: tales em̃ arefacti sunt ab hũore gratie z volũtatis bone. nã aridi sunt q̃ q̃cq̃d agant sine pinguedine charitatis sunt z opant: vel qui in bona actione vel elemosynarũ largitione manus nõ porrigunt. Illi q̃ peccãt p cõsuetudinẽ inueteratã itelligunt p infirmũ q̃ xxxviij. ãnos in infirmitate sua habebat. Iõ aũt potẽ sanauit istũ inueteratũ q̃s aliquẽ cecũ claudũ vel aridũ ad innuendũ q̃ si deus aliq̃n iustificat hoiem q̃ peccauit p cõsuetudinẽ longã nõ dz desperare aliq̃s q̃ peccauit, aut p desidiã vt languidus: aut p ignorãtiã vt cecus: aut p infirmitatẽ vt claudus: aut p maliciã vt aridus. Quod aũt vnus tm̃ sanat de multitudine lãguidorum signat q̃ pauci saluant de multitudine vocatorũ q̃ lãguerat surgit ac grabatũ domi reportat z ambulat: cũ aĩa a vitijs surgẽs z a torpe ac praua consuetudine se erigẽs pct̃õr remissione curata se ad internã sui custodiã cũ ipo corpore refert ne q̃d iterũ vnde feriat admittat ac de virtute in virtutẽ ambulãs z in bono ope p̃ficiẽs vsq̃ ad visionẽ dei festinat. [Erat autẽ sabbatũ die illa] q̃n fiebãt ista i q̃ nõ ẽ licitũ opa facere seruilia. [Dicebãt g̃ iudei illi q̃ sanat⁹ fuerat. Sabbatũ est]. i. dies feriatus [non lz tibi] ppter legis p̃hibitionẽ [tollere grabatũ tuũ]. q. d. Si sanitas nõ erat differenda nũquid z opus fuerat imperãdũ? Sic dicũt mali cõsiliarij festuz est non lz tibi ieiunare aut penitentiã facere. Isti falsum dicebant: q̃ opa corpalia q̃ ad cultũ z honorẽ dei sunt in sabbato licite fieri p̃nt. Sicut sacerdotes corpaliter operabãtur in tẽplo ip̃m tẽplũ ornãdo: hostias lauãdo z imolãdo z cõsimilia faciẽdo. Simil'r portatio illi⁹ grabati erat ad magnificẽtiã diuini miraculi: sicut z mõ illi qui de carcerib⁹ z hmõi liberãtur potãt cõpedes suos publice ad manifestationẽ sue liberatiõis miraculose. Sed tñ aliter se excusat iste sanat⁹: q̃ auctorez sanitatis sue obijciẽs calũniatib⁹ z auctorẽ dñice legẽ pretẽdẽs [rñdit eis dicẽs. Qui me sanũ fecit] et p hoc se diuinã virtutẽ habere ostẽdit [ille] tãte auctoritatis z virtutis [mihi dixit: tolle grabatũ tuũ z ambula] z huic obediẽdũ fuit q. d. Ille q̃ me diuia virtute sanauit eadẽ virtute z auctẽte mihi p̃cepit: z per q̃s sibi q̃ tantus est: et beneficiũ mihi tale cõtulit obedire teneor nec sum trãsgressor. Quare em̃ nõ acciperẽ iussionẽ a quo acceperã sanitatẽ. Nõ cedit aduersarijs: nec timet p̃dicare eũ q̃ eũ sanũ fecit. Sz q̃s vel vbi est q̃ nũc cõtra seniãtiã principũ vel dãnũ ppriũ eũ p̃dicet? Et q̃ curatũ horiez qui p curãtẽ se cõueniẽter excusabat calũniari nõ poterãt: ideo x̃p̃s curãtẽ calũniari nitẽtes querebãt de eo r,on quidẽ bona intẽtione vt p̃ficerẽt: sed m,aligno aio vt perderẽt. Et hanc eorũ malic,iã ipsorũ verba manifestant: cũ em̃ dñs z s,nauerit lãguidũ et tolli iusserit grabatũ p,imũ virtutis diuine ostẽsiuũ z irrefragab,ile signũ subticẽt z aliud qõ trãsgressio le,{ videbãt replicãt: interrogãdo eũ dicẽtes. [Quis est ille hõ q̃ tibi dixit: tolle grabat,ũ tuum z ambula. q. d. Malus homo qui talia p̃cepit. Nõ calumniatur de collatione salutis sed de portatiõe lecti: z sic accipie,oãt qõ possent saltẽ apparẽter reprehẽdere z: nõ qõ poterãt laudare. Sic malimali hoies et maliciose cõtra aliquẽ agẽtes cioso:uz frequẽter nõ tãt z considerãt in alijs qõ possint laudare z ad edificationẽ trahere: si q̃d boni in eis videt tacẽt: z mala si q̃ videt manifestãt: z q̃nq̃ etiã bonũ in malũ cõuertũt. vbi Chri. Uideam⁹ quãtum liuor malũ: z qualiter aĩe seu inui oculos excecat aduersus ei⁹ q̃ capt⁹ est salu die matis et feriis sunt deteriores. Illi quidem aut ma-

Sensus nostri.

Peccati p̃cessio.

Saluandorum pauci-tas.

Sabba-to ieiunare lz.

Paralitici sanatio.

S Chryso. Liuoris

cibo in ligentes aut ꝑus a nobis exacerbate aduersus nos armant. Hi vero z bñfaciētes multotiens his q̄ sunt inusta facientiū bñ factores dispoſuerunt. Igit ferijs q̄dē hi sūt difficiliores demonibus pares: fortaſſis aūt illis deteriores. Illi em̄ ad nos q̄dē inexpia bilē habēt inimicitiā: his aūt q̄bus sunt eiusdē generis nō insidiant. Hi vero neq̄ cōmunionē nature verecūdant: neq̄ sibijpſis parcunt ꝑus em̄ q̄z eorū q̄bus inuidēt suas ipoꝝ alas torquent tumultu oi z tristicia implentes eas vane z inaniter. Hec passio z fornicatione z adulterio multū est deterior. Nā hec q̄dē vsq̄ ad deū q̄ egit stant: liuor vo tyranni ecclesias integras euertit: z orbē terrarū vniuersuz lesit. Hec homicidij mr̄ est. Interfecit fratrē cayn ita iacob esau: ita ioseph fratres ita hoīes vniuersos diabol⁹. Et nimirū alijs est difficilior z si nō miserearis: z si vigiles: z si ieiunes oibus sordidior fact⁹ es inuidens fratri. hec Chri. Js aūt q̄ san⁹ fuerat effectus [nesciebat] de iesu [q̄s esset]. s. genere z pria lz sciret in psona z pñtia: z qz diu languid⁹ iacuerat: nō z facta xp̄i z ei⁹ famam ignorabat.

[Jesus autē] nolens se iactare de miraculo [declinauit a turba cōstituta in loco] p̄mittens ab ipsis suū factū examinari: vt eo absente testimoniū fieret insuspicabile: dās q̄z exēplū nō q̄rēdi in bonis opib⁹ laudē z fauorem hoīm ac declinandi aliq̄n consortia calūniari volentiū z fugiendi oculos inuidorū in opibus nr̄is: ne ex hoc inuidia crescat in eis.

[Postea] ꝓpalato miraculo z soluta turba [inuenit eū iesus in tēplo] qz ad agēdū gratias de sanitate sibi collata frequentabat tēplū q̄ō est locus ad orandū. In turba posit⁹ nō cognouit iesum: sed post in tēplo inuenit z cognouit eū. In quo mistice dat intelligi q̄ iesus i multitudie hoīm z in turbine curarū tēporaliū de facili nō inuenit: sed in spūali secreto z in tēplo cordis q̄ō de⁹ inhabitare dignat. vñ Chri. Inuenit eū in tēplo q̄ō marie religionis est signū. Nō em̄ secessit ad nundinas z circuitiones: neq̄ voluptati aut negligentie z remissione dedit seipsum: sed in templo cōuersabat. Jesum in turba nō cognoscebat cognouit in tēplo in loco sacrato. vnde z Augu. Auguſt. Difficile est in turba videre iesum. Solitudo q̄dā necessaria est mēti nr̄e. Quadā solitudine intentiōis videt deus. Turba strepitū hz: visio ista secretum desiderat. hec Augu. In hoc g̃ dat nobis intelligi qz si grāz cōditoris cognoscere z ad ei⁹ visionē venire volum⁹: fugiēda est turba cogitationū z effectuū prauorū: declinanda sūt cōuenticula hominū malorū z fugiendū est ad tēplū cordis nr̄i z interne oronis. i. ad secretū mūde cōsciētie: vt nosipsos tēplum dei studeamus facere quos de⁹ inuisere z in q̄b⁹ manere dignetur [Et dixit ei] instruēs eū ad cautelā futuroꝝ [Ecce san⁹ fact⁹ es] dei bñficio [taz noli]. i. nō velis [peccare] de cetero. hoc ē habe volū tatē firmā nō peccādi: qz oē pctm̄ ex volūtate sicut ex radice ꝓcedit. Deinde ponit z ostendit q̄z periculosa sit recidiuatio i pctm̄ dicēs [ne deteri⁹ aliq̄d tibi cōtingat] vel hic vel in futuro: qz in recidiuāte nouissima fiūt peiora priorib⁹. Et istud periculū attēdit. Primo ex parte dei: qz recidiuās grauiter peccat p pter ingratitudinē: z ideo a deo graui⁹ punit. Scōo attēdit ex parte diaboli: qz sicut miles castrū q̄ō semel perdidit si postea illud recuperat forti⁹ munit z cauti⁹ custodit: sic diabolus forti⁹ munit recidiuātē: qz septē spūs nequiores se ibi ponit: z ad oīa septē pctā mortalia ipm trahit. Tertio attēdit ex pte hoīs qz recidiuans facili⁹ postea in pctm̄ cadit: tā em̄ ex quadā mala cōsuetudine peccare ꝓ nihilo ducit. In his ḡ verbis suis innuit dñs q̄ ꝓpter pctā paraliticus lāguebat z q̄ infirmitas illa propter pctā inflicta fuerat. vnde Chriſ. Ubi discim⁹ q̄ ex pctis ei nata est hec egritudo. Quia em̄ sepi⁹ aīa in nobis egrotāte insensibil'r nos habem⁹: corp⁹ aūt si pauā susceperit lesionē oē facim⁹ studiuz vt ab infirmitate liberemur: ꝓpterea deus punit corpus ꝓ his que aīa deliquit. Cum his et illud discim⁹ q̄ si grauē sustineamus penaz ꝓ priorib⁹ pctis: deinde in eadem incidere mus grauiora patiemur: z hoc decēter. q̄em̄ neq̄ supplicio fact⁹ est melior vt insensibilis de reliquoꝝ contēptoꝝ ad maius ducē tormētum. Si aūt hic nō oēs ꝓ pctis torquēt nō confidam⁹. nihil em̄ nos hic pati ꝓ peccatis signū est maioris illic supplicij. Cauere ergo debem⁹ ne deū in penis contenendo tanq̄ indurati in pctō pmaneam⁹ vel sanati a dño tanq̄ ingrati in pctm̄ relabamur ne ꝓpter contēptū vel ingratitudinē deteri⁹ nobis cōtingat: vel qz deteriores efficeremur vel gratiori supplicio h̄ vel in futuro traderemur. Jesus ḡ sicut erteri⁹ corpe sic interi⁹ mēte paraliticū sanauit: premonēs ne iterū peccaret et graui⁹ iudiciū incurreret. q. d. Precedens pctm̄ est tibi dimissum ne iterū peccādo constituas te magis reū. Quis enumerare sufficiat mira z magna opa dñi exq̄sita in oēs volūtates q̄ in materiā laudis suez in vsuz necessitatis nr̄e creauit? Uidit de⁹ oīa q̄ fecerat z erāt valde bona z nihil odit eoꝝ q̄ fecit Solū pctm̄ q̄ō nihil est odit persequitur et destruit. Unde cū ser dieb⁹ solo verbo cūcta creauit annis plus q̄z trigita ad destrucēdū pctm̄ intū do laborauit. Hoc solū est q̄ ei displicet q̄ō oculos maiestatis eius offendit q̄ ipsuz difficilitē z suauē nobis asperū z durū reddit: hoc est q̄ de angelo diaboluz fecit: de amico inimicū: z de libero seruū: de incorrupto mortalem z corruptū: de beato miserū: de ciue exulem z electū: de filio dei filiuz diaboli: hoc est

I Pericu. lū recidi

Chriſo. Pctm̄ cā morbi.

K Opa do mini. Seū. s. Pcti deuit annis structio creatio.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

quod nunqꝫ impunitū est relinquēdū. [Tūc abijt ille hō] ad publicādū xpi virtutē [ꝛ nūciauit iudeis qꝛ iesus eēt qui fecit eū sanū] Ecce nunc in mēte sanat⁹ fide cognouit dñm ꝛeo noto nō est piger i annūciādo illū. vnde

Augu. Aug. Nūc aūt ille postea qꝫ vidit iesum ꝛ cognouit eū salutis sue auctorē non fuit piger in euāgelizādo q̄ viderat. Iste ḡ nūciauit salutē vt sequatur: sed illi econtra psequūtur. vñ sequit. [Propterea seqbant iudei iesuꝫ tāqꝫ violatorē legꝫ diuine [qꝛ hoc faciebat in sabbato] agēs ꝓtra deū qui requieuit in eo: opinātes q̄ nihil penit⁹ eēt in sabbato faciē dū: sed ab oi opere hoim vacādū quātūcūqꝫ sit vtile ꝛ diuinū. Male de sabbato intelligebēt: qꝛ hoiem in sabbato sanare ac pietatē ꝛ miam exercere pctm esse putabāt. iudei psequebātur xpm op⁹ ei⁹ bonū puertētes in malū: ꝛ adhuc multos habēt sequaces frequenter seruos xpi ꝓpter opus bonū molestātes.

Z Opatur semp̄ Cū ergo arguerēt eū ꝛ murmurarent de hoc q̄ in sabbato operabat excusans se ait illis. [Pater me⁹] q̄ est in celis: cūqꝫ in sabbato cessauerit ab omni opere creationis dispositionis ꝛ ornatus: tñ [vsqꝫ mō operat] gubernādo ꝛ instaurādo qō corrūpit in opere ꝛ ꝓpagādo ꝛ ꝓ hoc nō soluit sabbatū: ergo cū et ego operor restaurās et reparās corrupta et sanans infirma nō soluo sabbatū: sed in operando me patri cōformo: ꝛ sicut in principio creādo: disponēdo: ꝛ ornādo operat⁹ sum cū ipso: ita facio modo. Ac sic dicat. Nō tm̄ sex diebus ꝓmis vt putatis operatus est pater me⁹ creaturas nouas cōdēdo ꝛ producēdo a quib⁹ requieuit die septima: sed vsqꝫ modo ꝛ semp vsqꝫ in finē cōtinue operat in esse cōservādo ꝛ gubernādo: vt cōdita ꝓmaneāt. Non solum enim deus oia fecit: sed ꝛ facta ne deficiant in eē cōseruat: ita q̄ si se reb⁹ subtraheret ꝛ eas manu regiminis nō retineret: sicut de nihilo facta sunt: sic in nihilū vniuersa tēderēt ꝛ defluerēt. Unde sic de⁹ itelligēdus est reqeuisse ab oibus opib⁹ suis: vt tā nullā nouam creaturā cōderet: nō vt cōditas continere ꝛ gubernare cessaret cū quo in cūctis pariter [ꝛ ego] operat⁹ sum ꝛ [operor] qꝛ suꝫ verbum patris per qō oia facta sunt ꝛ cōseruātur in eē: ꝛ ergo bonū est qō ago: nec mirū si hoiez in sabbato sano qui deus cū patre oia semp operor. In nullis em̄ que fiunt operatio mea deest operationi patris: sed in oib⁹ simul ego cū patre operor cū diuina potētia nihil nisi per sapientiā suam facit. Si ergo me in aliquo qō per me factū sit reprehendere presumitis reprehēdite et deū patrē pariter mecū operantē cui⁹ vos populū peculiarem esse iactatis. vbi ꝛ Aug. Quō ipse pater et filius inseparabiles sunt: sic ꝛ opera patris ꝛ filij inseparabilia sunt: nō tm̄ patris et filij sz etiā spūsci, sicut equalitas et inseparabilitas est personarū: ita etiā opa inseparabilia sunt. hec Augu. Hinc aūt tot⁹ trinitatis opa indiuisa. i. cōia eē dicunt: qꝛ q̄cquid potētia gerit idē sapiētia moderat ꝛ bonitate cōdit. Unde bñ in his que facim⁹ vel deū facere exoram⁹ cōmemoratione trinitatis facim⁹ dicētes. In noīe patris ꝛ filij ꝛ spūssancti: vel in noīe ꝛ in tua iuocanda. Trinitas iuocanda.

Conseruat oia deus.

Opatio trinitatꝫ indiuisa

Augu.

Augu. Aug. Nūc aūt ille postea qꝫ vidit iesum ꝛ cognouit eū salutis sue auctorē non fuit piger in euāgelizādo q̄ viderat. Iste ḡ nūciauit salutē vt sequatur: sed illi econtra psequūtur. vñ sequit. [Propterea seqbant iudei iesuꝫ tāqꝫ violatorē legꝫ diuine [qꝛ hoc faciebat in sabbato] agēs ꝓtra deū qui requieuit in eo: opinātes q̄ nihil penit⁹ eēt in sabbato faciē dū: sed ab oi opere hoim vacādū quātūcūqꝫ sit vtile ꝛ diuinū. Male de sabbato intelligebēt: qꝛ hoiem in sabbato sanare ac pietatē ꝛ miam exercere pctm esse putabāt. iudei psequebātur xpm op⁹ ei⁹ bonū puertētes in malū: ꝛ adhuc multos habēt sequaces frequenter seruos xpi ꝓpter opus bonū molestātes. Cū ergo arguerēt eū ꝛ murmurarent de hoc q̄ in sabbato operabat excusans se ait illis. [Pater me⁹] q̄ est in celis: cūqꝫ in sabbato cessauerit ab omni opere creationis dispositionis ꝛ ornatus: tñ [vsqꝫ mō operat] gubernādo ꝛ instaurādo qō corrūpit in opere ꝛ ꝓpagādo ꝛ ꝓ hoc nō soluit sabbatū: ergo cū et ego operor restaurās et reparās corrupta et sanans infirma nō soluo sabbatū: sed in operando me patri cōformo: ꝛ sicut in principio creādo: disponēdo: ꝛ ornādo operat⁹ sum cū ipso: ita facio modo. Ac sic dicat. Nō tm̄ sex diebus ꝓmis vt putatis operatus est pater me⁹ creaturas nouas cōdēdo ꝛ producēdo a quib⁹ requieuit die septima: sed vsqꝫ modo ꝛ semp vsqꝫ in finē cōtinue operat in esse cōservādo ꝛ gubernādo: vt cōdita ꝓmaneāt. Non solum enim deus oia fecit: sed ꝛ facta ne deficiant in eē cōseruat: ita q̄ si se reb⁹ subtraheret ꝛ eas manu regiminis nō retineret: sicut de nihilo facta sunt: sic in nihilū vniuersa tēderēt ꝛ defluerēt. Unde sic de⁹ itelligēdus est reqeuisse ab oibus opib⁹ suis: vt tā nullā nouam creaturā cōderet: nō vt cōditas continere ꝛ gubernare cessaret cū quo in cūctis pariter [ꝛ ego] operat⁹ sum ꝛ [operor] qꝛ suꝫ verbum patris per qō oia facta sunt ꝛ cōseruātur in eē: ꝛ ergo bonū est qō ago: nec mirū si hoiez in sabbato sano qui deus cū patre oia semp operor. In nullis em̄ que fiunt operatio mea deest operationi patris: sed in oib⁹ simul ego cū patre operor cū diuina potētia nihil nisi per sapientiā suam facit. Si ergo me in aliquo qō per me factū sit reprehendere presumitis reprehēdite et deū patrē pariter mecū operantē cui⁹ vos populū peculiarem esse iactatis. vbi ꝛ Aug. Quō ipse pater et filius inseparabiles sunt: sic ꝛ opera patris ꝛ filij inseparabilia sunt: nō tm̄ patris et filij sz etiā spūsci, sicut equalitas et inseparabilitas est personarū: ita etiā opa inseparabilia sunt. hec Augu. Hinc aūt tot⁹ trinitatis opa indiuisa. i. cōia eē dicunt: qꝛ q̄cquid potētia gerit idē sapiētia moderat ꝛ bonitate cōdit. Unde bñ in his que facim⁹ vel deū facere exoram⁹ cōmemoratione trinitatis facim⁹ dicētes. In noīe patris ꝛ filij ꝛ spūssancti: vel in noīe ꝛ in tua iuocanda. Trinitas iuocanda.

Phil. ij. Qui cū in forma dei esset non rapinā arbitratus est esse se equalem deo. Sed semetipm̄ exinanuit formā serui accipiens in similitudinem hoim factus. Et habitu inuentus vt hō humiliauit semetipm̄ factus obediens vsq; ad mortē mortē aūt crucis. Propter quod et deus exaltauit illum et dedit illi nomen quod est super omne nomen. Ut in noīe ihesu omne genu flectat celestium terrestrium et infernorum. Et omnis lingua confiteatur qꝛ dominus ihesus xps in gloria est dei patris. Ecce qꝛ ipse xps ihesus dñs noster qui in forma dei patris equalis ei erat: formā serui accipiens factus est hō. Et sic ꝓpter nos factus est minor se. Et sic ꝓpter nos factus est minor se. Et sic ꝓpter nos factus est minor se

penes hec quatuor que omne testimoniū veritatis fulciūt ista quatuor testimonia accipiunt. Et cū huis essent p tot incōtradicibilia inductis cōuicti testimonia tñ nolebāt credere in eū. Uñ dicit [et nō vultis venire ad me] scz per fidem. i. non vultis credere in me et a me q̄rere vērā salutem ex sola malicia vestre volūtatis: quia nihil aliud impedit vos nisi odiū contra me cōceptum a vobis [non vultis] inquā credere in me [vt vitam eternam habeatis] nūc in spe et in futuro i re que habetur per fidē formatā charitate: ita nec veritas vos cōuincit nec promissio vite vos trahit. ¶ Deinde redarguit eoz duriciā et tarditatē ad credendū dicēs [ego veni in nomine] et ad honorem [patris mei] vt per me pater glorificet qđ patet p predicta testimonia: et nō accepistis me. nec in me creditis sz magis persequimini: quia dilectionē dei nō habetis. Et inde pena peccati vobis hec erit: q̄ alium. i. antichristū in noie suo veniētem. i. non habentē predicta testimonia et suam gloriam propriā querentē accipietis pro xpō et vero deo: vt sm apostolū credāt mendacio q̄ noluerūt credere veritati. q. d. Quia nō accepistis me. i. quia nō credidistis me esse xpm hec pena infliget vobis vt decepti p xpo antixpm recipiatis. Per hoc arguit q̄ iudei primi erūt q̄ ad antixpz quertent. Judei em in fide antixpm recipiēt et tēplū ei faciēt: q̄ faciet se circūcidi et dicet se eis pmissum et adherebunt quousq̄ eius falsitas detegat per Enoch et Helyā. sm Augu. Antixps cerimonias legis tētabit restaurare vt euāgeliū soluat: q̄ res iudeos eū pro xpo recipere suadebit. Deinde cāz infidelitatis eoz subdit [et gloriā hūanā abinuicē accipiētes] et acceptā tes. i. ex superbia humanū fauorē captātes [gloriā q̄ a solo deo est]. i. humilitatem q̄ est vera gloria vel gloriā celestē nō querebant. Nō g̃ q̄ non est aperta veritas nō credunt: sz q̄ superbia eos excecat que laudari et sup se alios efferre cōsiderat. Jdeo enim in xpm credere nō poterāt: q̄ cū supba mēs eorum gloriā et laudē appeteret et sese sup alios efferret reputabāt in gloriā et dedecꝰ in xpz credere qui abiectꝰ et paup videbatur: et ideo ei credere nō poterāt: sed ille in eū credere pōt qui cor habēs humile solū dei gloriā q̄rit et ei placere appetit. Ex quo apparet q̄ multū periculosa est inanis gloria. vñ Chri. Nihil ita deformat aiam sicut gloriā desiderare terrenā. nō em est possibile qui hāc gloriā amat gloriā q̄rere crucifixi. vñ dicit et Tullius q̄ cauēda est hoim gloria q̄ aufert animi libertatē: p qua magnanimis viris ois dz eē contēta. Et ideo sm glo. magnū vitiū est iactātia et humane laudis ambitio q̄ de se esti mari appetit qđ in se non habet et gloriā suā nō dei q̄rit. Ecōtra sq magna virtus est humilitas q̄ se nihil reputat et soli⁹ dei gloriam q̄rit: eiq̄ soli placere appetit. Hec ē etiā causa cur mādata dei nō impleam⁹: q̄ nō humiles sed superbi et ambitiosi sumus presumētes de industria et virib⁹ nostris: vt ad ea impleda nequaq̄ humiliari possum⁹. Uel hoc impediuit iudeos a fide xpi in parte: q̄ solū attendebāt et adhuc intendūt ad gloriam et exaltationē tēporalē dandā eis per messiaz: videbāt autē xpm pauperē et abiectū: et ideo non receperunt eum non attēdentes scripturas prophetarū que de eⁱ⁹ paupertate et abiectione loquūtur: gloria autem et exaltatio que per xpm danda promittitur illa est gloria celestis quā nō intelligebāt: et ideo gloriam que a solo deo est non querebant: et pter hoc in infidelitate permānserūt: ipse solus pōt xpo pauperi et abiecto credere q̄ non ppriā: sed dei gloriā querit: vbi de vitiosa et humane glorie sic dicit Beda. Hoc autē vitiū caueri melius nō pōt q̄s vt ad conscientias nostras redeam⁹: nosq̄ puluerē esse consideremus: et si quid boni nobis ineſſe deprehēdamus nō nobis: sz deo ascribam⁹. hec Beda. vbi et Chriso. Uanam gloriā fugiam⁹ oi studio. Et qualiter eam superabim⁹ ais. Si aliaz respexerimus gloriam que ex celis est a qua eiicere nos hec cogit. Que igit nobis spes erit salutis cum iussi esse ab his exteri que hic sunt exteri a celis sum⁹ et eorū q̄ illic sunt. Quid hac insensibilitate deteri⁹ fietvnq̄ cum sm vnāquāq̄ die ea q̄ iudicij ea q̄ regni audietes eos q̄ sub Noe et Sodomis erāt imitemur experiētia rerū expectātes oia discere. Et numirū propter hoc oīa illa scripta sunt: vt si quis de futuris credit ab his que facta sunt manifestam et de futuris demonstrationē accipiat. Hec igitur intelligētes et preteritaz futura parū saltē respirem⁹ a difficili hac seruitute et aliquā anime faciamus rationē: vt et presentibus et futuris potiamur bonis. hec Chriso. ¶ Oratio.

O mine iesu xpe sana me languidū longo langore male vexatum: et paraliticum diutino corpore boni gratum: da mihi vt surgam receden do a peccato: ac tollā grabatū portādo onus penitētie pro eo et ambulem proficiēdo in bonū: et de bono in melius: et eundo de virtute in virtutem san⁹ quoq̄ factus tuo beneficio sturdeam a peccatis abstinere decetero: ne deterius mihi aliquid cōtingat: vel hic vel in futuro. Da mihi etiam bone Jesu vt te humilem sequens humanā et terrenā gloriā contēnam ac laudari et super alias efferri non cupiam: sed tui solius gloriam queram et tibi soli placere appetam. Amen.

¶ De arbore infructuosa et mulie re curuata. Capi. lxxix.

Duricia Judeoz ad credēdū

Antixpz iudei ipsi scipient primi.

Augu.

Cur in xpm nō credāt.

Chriso. Gloria vitāda.

Gloria tpalis a iudeis expecta.

Beda. Gloie superan de via. Chriso.

A Lu.xiij.



Et relictis illis in incredulitate sua [iterū abijt] ihesus [in galileam] Cūq; ibi maneret ꝛ doceret [aderāt eo tpe quidam] in dei [nunciātes] xpō q̄ pilatus quosdā [de galileis]. s. viginti viros dum sacrificarent et in actu in sacrificijs occupati essent interfecit [ꝛ sanguinē eorū cū sacrificijs miscuit] qz morte cū sacrificijs cōcurrēte sanguis interfectorū cū sanguine sacrificiorū mixtus fuit. ℈m Cyrillū isti erāt sequaces dogmatū iude galilei: cui⁹ mētionē facit lucas in actib⁹ apostolorū: q̄ dicebat q̄ illicitū erat iudeis cognoscere aliquē dīm p̄ ter deū: ꝛ multi cōsenserūt ei in tantū q̄ phibebāt oblatiōes statutas a pp̄lo fieri p̄ salute romani imperij de q̄ pilat⁹ indignat⁹ venit sup eos sacrificantes ℨ ritū suū: ꝛ inter ipas victimas quas ritu legis se offerre putabāt eos occidit: ita q̄ sanguis offerentiū oblatis victimis misceret. Un orte sūt inimicitie iter ipm̄ herodē: qz galilei ꝛ herodis ptāte erāt Et qz alīq̄ de vulgo illā occisionē subitā ꝛ horrendā horribilib⁹ pctis ipsorū occisorū imputabāt credētes iustissime eos talia passos eē narrauerūt hoc saluatori volētes p̄cipere q̄d ei sup hoc videret. Dñs aūt nō negat ℨponit eos pctōres fuisse: ꝛ ppter hoc perijsse: nō tñ asserit talia esse passos eos tāq̄ petores non patiētib⁹: qz talis mors nō est argumētū sufficiēs q̄ graui⁹ peccassent ceteris oib⁹: qz frequēter de⁹ peccata minus grauia punit in p̄senti vita: ꝛ grauiora post vitā p̄nitem differt graui⁹ puniēda. ¶ Mistice pilat⁹ signat diabolū semp alias occidere paratū: sāguis exp̄mit pctm̄: ꝛ sacrificia bonas actiōes: galilei q̄ interpretant trāsmigrātes signāt hui⁹ mūdi viatores: mors quoq; istorū corpalis signat spūalē mortē eorū q̄ nō pure offerunt sacrificia. Pilatus ergo sanguinē galileoꝝ cū sacrificijs eoꝝ miscet qñ diabol⁹ p̄ces: elemosynas ieunia: ceteraq; bona opa fideliū vel mortifera carnis ꝛ sanguinis delectatiōe: vl̄ odij meditatiōe: vel inuidie furore: vl̄ hūane laudis ābitiōe: vel sinistra intētiōe: vel alia q̄libet nepharia peste cōmaculat: vt q̄ꝫ oblata dño videant: nihil tñ p̄sint offerētib⁹: ℨ potiꝰ interdū fiāt in pctm̄. De iuda em̄ q̄ inter sacrificia posit⁹ p̄ditionē dñici sanguinis cogitabat scriptū est. Et oro ei⁹ fiat in pctm̄. Et ait dñs eis q̄ hec sibi nunciabant iudeos nō minus illis galileis sceleratos ꝛ nisi de pctis penituerit similiter in corpe ꝛ alia perituros. Sola em̄ p̄nia liberat a periculo: qz est secūda tabula post naufragiū. Illi quidē galilei non solum qz peccatores fuerūt: sed ꝛ in exemplū aliorū puniti sunt: qz frequenter mouentur hoies ad p̄niam ex morte aliorū horrida ꝛ repentina. vñ Chrisо. In hoc aūt ostēdit q̄ illos p̄misit talia pati vt viuētes alienis periculis territi ſierent heredes regni. Quid igit̄ dices vt melior ego fiā: ille punit̄. Nō iō ℨ punit̄ quidē ꝓpter alia crimina: sit ℣o ex hoc videtib⁹ salutis materia. Deinde ponit aliud exēplū de decē ꝛ octo hierosolymitis q̄ edificarēt quādaz turrim in syloa subito cecidit sup eos ꝛ oppressit: punitiq; sunt instrumēto sue offensiōis quā ruinā alīq̄ imputabāt enormitati pctoꝝ suoꝝ de quo silem sententiā dicit xp̄s sicut ꝛ de primo exēplo supra dicto. vñ Beda. Illi etiā hierosolymite a rui na turris oppressi significant iudeos q̄ penitere noluerint cū menib⁹ suis esse perituros: illa turris signat illū qui est turris fortitudinis q̄ merito est in syloa q̄ interp̄tat missus. signat em̄ eū q̄ missus est a patre: venit i mūdū qui oēs sup quos ceciderit conterat. hec Beda. Sup quo dixit eis silitudinē ficulnee fructū nō faciētis ꝛ terrā inutiliter occupantis quā dñs vinee succidi voluit: qz tertio anno fructū in ea querēs nō inuenit: ℨ a cultore vinee circa eā fodere ꝛ stercora mittere volēte rogat⁹ etiā ipso anno tertio ꝓpter spem emēdatiōis dimisit ꝓcludēs q̄ iudei silr̄ eēnt p̄scindēdi de vita p̄nti ꝛ puniēdi nisi fructū penitētie ꝛ bonoꝝ operū facerēt. In hac silitudine quāta sit dei patiētia: quāta sit hoīs negligētia manifestatur. Ficulnea plātata in vinea est synagoga erecta in domo isrl̄ et plebe iudaica. Tres anni visitatiōis sunt legis edicta, pphetarū p̄testatiōes ꝛ chorusc̄atiōes euāgelij gratia in quib⁹ de⁹ quesiuit fructū bonoꝝ operū a iudeis ꝛ nō inuenit nisi i valde paucis: q̄ quasi nihil cōputabant respectu tante multitudinis. Et q̄ꝫ cultores ei⁹ circa illā foderēt ligone acute inuectiōis eā humiliādo: et terrorē diuinorū iudicioꝝ sibi imittēdo ac stercora mitterēt: feditatē ꝛ abhominationē pctoꝝ suoꝝ ei ostēdēdo p q̄ solent hūilitas ꝛ cōpūctio suscitari ꝛ hoies de pctis suis penitere: parū tñ cultores profecerūt: ꝛ ideo iudei succidi meruerūt. Dei etiā agerꝛ vinea mūd⁹ ℨ cui⁹ arbores ꝛ vites sūt hoies ꝛ alie q̄dē fructuose: alie ℣o infructuose. Hui⁹ ℣o cultores sunt p̄lati ꝛ sacerdotes. Sz ꝛ cuiuslibet alia est arbor: vinea: hort⁹ ꝛ ager illi⁹ q̄ illā excolere hz: vt fruct⁹ faciat. Sz heu in multis terrā inutil̄r occupāt: b⁹ fruct⁹ nō inuenit̄: ꝛ iō timere h̄nt penā quā eis dñs non cōminat̄. vñ Greg. Tertio aūt āno dñs ad ficulneā venit: qz naturā gñis hūani ante legē sub lege: sub gr̄a expectādo: admonēdo: visitādo req̄siuit: ℨ tñ i trib⁹ ānis fructū se nō inuenisse cōq̄rit̄: qz q̄rūdā prauoꝝ mētes nec i nisse. spirata lex naturalis corrigit nec p̄cepta eruditū nec incarnatiōis ei⁹ miracl̄a quertūt. Sz cum timore audiēdū est q̄ ℨ. [Succide eā:

B Chrisо. Punit̄ nemo iniuste merito vt alius emēdet. Ruina oppressi. Beda. Ficulnee rilis. Moralit̄

C Gregо. Tertio anno ve

pſ.cxlij

vt quid terrā occupat] Unusquisq; em̄ iuxta illā.s.p increpationē humiliādo: r ob'amorē
modū suū si fructū bone opationis non exhi terrenoz reuocādo. qui em̄ fodit terrā extra
bet velut infructuosa arbor terrā occupat. hit r fossam .i. humilitatē facit r mittā sterco
Grego. Cultores vo sūt q̄ ficulnee p̄sunt et ei ra.s. maloz q̄ facit abominationē r feditatē
curā gerūt: vel sancti q̄ intra eccl̄iā orant p r vtilitatē ad memoriam reducēdo. Sunt tm̄
eis q̄ extra eā sunt: qui oēs interpellant dñm multi q̄ nec sic peniterevolūt: sz murmurant
pro ficulnea dicentes. [Dñe dimitte illā hoc contra illos q̄ eis pctō suoz abominatio-
anno].i. tpe isto sub gr̄a [vsq; dū fodiā circa nem ad memoriā reducūt: siue in p̄dicatiōe
illā] excolendo r vitia reph̄ēdēdo [et mittā siue in electiōe: siue in correctione: siue in ac
stercora] p fetoz pctōrū ad pniam suscitādo cusatiōe: r ideo timēdū est eis ne succidant:
Circūfodere enim est hūilitatē, penitentie r q; arbor q̄ nō facit fructū bonū excidetur r in
Pniehu militas. patientiā docere: fossa nāq; est hūilis terra ignē mittet. Tres etiaz anni possunt signifi-
stercus aūt sordes sunt r memoria pctōrum r care tria vota cōia oi religioni: sup q̄b⁹ dñs
fructum dant. Quid em̄ stercore sordidius r q̄libet nostrū iterrogabit cū exactiōe ma-
Grego. tñ si bene vtaris q̄d fructuosius? vñ Grego. gna quō fuerint obſuata: sz timēdū est mul
Ex stercore igit ad fructū reuiuiscit arbor: q; tis ne ista vota inueniat fracta vel male ob-
de cōsideratione pcti ad bona se opa resuscitat. seruata. Cultor etiā huius vinee pōt ipa ra-
Uel fossio est pctōrū recognitio. pctor em̄ tio esse q̄ dz fodere circa cōscientiā suā in fa-
peccata sua cooperit: sz fodiēdo videbit abo- ciendo foueā humilitatis r ipsam euacuan-
minationē pctōrū r inde erubescet. Stercora do ab omni appetitu mundi huius: et debet
tio aūt vel fimi appositio est mortis recorda mittere circa illā stercora cōsiderādo huius
tio. in morte em̄ hō stercus efficit r putredo: mundi miseriā: q; oia mūdana ꝑm apostolū
ipsa nāq; mortis memoria a peccato p̄seruat non sunt nisi stercora: r istoz consideratio et
D in bono ope solicitat r gratiam dei cōseruat. fossio predicta faciūt ficum conscientie religio
Moral'r Per arborē etiā fici moral'r pōt quelibet p̄so si fructificare. Et bene per arborē fici intelli-
na in ecclesia dei ad fructificandū plātata sig- gīt religio. Primo q; sicut ficus sub vno corti
nari: r p tres annos in q̄b⁹ nō facit fructum ce multa grana cōtinet in quadā dulcedine:
iuuentus r etas media r senecta intelligi: p ita religio sub vno modo viuendi: r sub vna
pter qō meruit p mortē de p̄sentivita succidi: regula multos hz hoīes cōcorditer viuētes.
p cultorē aūt angel⁹ custos hui⁹ hois accipit Secūdo q; folia ficus habēt quasi silitudinē
qui rogat vt adhuc in senio viuere dimittat manus humane: sic verba religiosorū q̄ per
vt p ei⁹ diligentiā circa talē hoiem se emēdet folia significant debēt operib⁹ adequari: vt
r fructificet alioquin succidat r in ignē mit- quicquid dicūt illud faciant. Tertio q; tauri
tat. ¶ Pōt etiā moraliter arbor fici dici reli- ferocissimi dicūtur mansuescere q̄n ficui alli
gio quā dñs eius qui eā seruat. s. xp̄s [habe gātur: sic iuuenes insolētes r dissoluti man-
bat plantatā in vinea sua].i. in ecclesia. s. p suescunt r xp̄i iugo humiliter subijciūtur q̄n
Antonium: p B̄ndictū: p Augustinū [r venit religionē ingrediūtur: r cerimonijs ordinis
querens fructū]. s. religionis et sanctitatis alligātur. Sz nota q; in Hieremia vo. Quid
p̄fectū in illa. s. religione [r non inuenit nisi tu vides hieremia? Ficus bonas: bonas val
folia tm̄] r nihil de veritate religiōis p̄ter v- de: r ficus malas: malas valde: q; quādo re-
ba r exteriorē habitū. [Dixit aūt ad cultorē ligiosus est bonus non est melior eo: r q̄n est
vinee]. s. ad cetū prelatorū r doctorū quoruz mal⁹ nō est eo peior. vñ Aug. Simpliciter fa
officiū est sarmenta amputare: spinas euel- teor ex quo deo seruire cepi q̄m sicut difficile
lere: r cetera hmōi facere. [Ecce tres anni expert⁹ sum meliores q̄ qui in monasterijs
sunt]. s. tp̄s Antonij: Benedicti r Augustini. p̄fecerūt: sic nō sum expertus peiores q̄
[ex quo venio q̄rens fructū]. s. virtutū r ope qui in eis defecerūt. Docemur ergo hic z mo
rū [r nō inuenio] illū. nimis em̄ ppeviā z imū nemur vt non sim⁹ steriles sicut arbor infru
dū erat: r iō fructus vsq; ad maturitatē r fi- ctuosa: r terrā inutiliter nō occupem⁹ ne sine
nem seruare nō poterat. Sz reuera omni re fructu bonoz operū inuēti succidamur et in
ligioso timor incutit cū hic dicit. [Succide ignē mittamur: q; vt ait Bern̄. arbori infru-
ergo illā].i. succidendam annuncia: q; est in ctuose duo debētur: securis r ignis. Pōt aūt
fructuosa. [Ut q̄d terrā occupat?] r tpalib⁹ per terrā sterili ficu occupatā ecclesia signifi
vtitur: q; locum quem tenet operibus bonis cari que noxia prelatorū r prepositorū vmbra
Augu. nō exercet. Ut em̄ dicit Augu. Peccator nō est p̄mitur ne lumē veritatis videat: et exēplis
dignus pane quo vescit. [Et rñdens] prela- eoz impedit ne sole dilectionis dei calescat.
tus: q; prelati debēt se opponere p subditis de q̄b⁹ bene dici pōt. Ue vobis scribe r pha-
Spacio penitentie abutentes. [dixit]. s. orando pro eis: dñe dimitte illam et hoc anno. s. vt penitendo r fructificet. Sz heu q; cōcesso spacio pnie multi abutunt in sup- bia se nō emendando. Usq; dū fodiam circa risei q̄ claditis regnū celoz ante hoies. vñ Ambro. Inutiliter terrā occupat qui locum quē tenet bonis operib⁹ non exercet qui exē plo prauitatis impedimētuz p̄stat ceteris.

E Vota ois religionis.

Religio p arborē fici intellecta.

Tauri ad ficuz ligati māsuescunt. Hiere. xxiij.

Religio si optimi aut pessimi.

Bern̄. F Terra sterilis.

Contra p̄latos ignaros Ambro.

Hiero. Sed vt ait Hiero. Qui viderit se insufficiēt̄ esse vel nō ꝓficere in loco in quo ministrare ꝛ alijs ꝓdesse debet tenet cedere: ne melioris Augu. locū occupet. Ubi ꝛ Augu. Nihil est quod si quisq; cogitare debeat nisi vt in semetipsum oculos cōuertat: in se discat: se discutiat: se q̄rat ꝛ se inueniat: ꝛ qđ displicet necet: qđ placet aptet ꝛ plātet. Cū em̄ se hō inanē inuenerit meliorū bonorū: vt qđ est auidus exteriorū bonorū. Ecce qđ ꝓdest plena bonis archa si inanis est cōscientia. Bonavis habere: et bonus nō vis esse. Non vides erubescere te debere de bonis tuis si domus tua plena est bonis ꝛ te hz malū. Quid em̄ est qđ velis malū habere dic mihi: Nihil oino. Nōvxorem: nō filiū: nō seruū: nō villā: nō tunicam. Postremo nō caligā: ꝛ tamē vis habere vitā malā. Rogo te ꝑponе vitā tuā calige tue. Omnia que circūiacent oculis tuis elegantia ꝛ pulchra tibi chara sunt ꝛ tibīpsi vilis es: fedus es. Si possent tibi rīdere bona qb⁹ plena est domus tua q̄ habere optasti: q̄ pdere timuisti: nōne tibi clamarent tu nos bona vis habere: sic ꝛ nos volum⁹ bonū habere dñm. Tacita voce interpellāt cōtra te dñm tuū. Ecce tāta bona dedisti huic ꝛ ipse mal⁹ est. Quid em̄ prodest quod hz q̄n eū qui oia dedit non habet? hec Augusti. Per hec verba predicta quēdā lubricū a peccatis retraxit Augustin⁹ in quodā sermone suo. [Erat aūt docens in synagoga eorū] in loco cōi vbi conueniebant iudei ꝛ in [sabbatis] in quibus hoies debēt intendere diuino cultui ad audiendū verbū dei: vt ibi ꝑdictā similitudinē ꝓponens eam ad synagogā ꝑtinere indicaret ꝛ quod synagogā infructuose arbori cōpararet. arboris em̄ succisio significabat synagoge excisionē quo ad quosdā reprobos ꝛ dānādos: sed mulieris de qua sequit erectio eccl'ie exaltationē et cuiuslibet fidelis aie erectionē siue ad fidē ꝛ gratiā siue ad gloriā. vñ Ambro. Quam clemens dñs q̄ pius in vtroq; cū aut miseretur aut vindicat in synagoge typo arborē excidi iubet in typo eccl'esie feminam saluat. Tunc ergo mulierē quādā [que habebat spiritū infirmitatis]. i. infirmitatē a spū maligno inflictā ꝛ causatā: q: erat a sathana [decē ꝛ octo ānis] vinculo infirmitatis alligata ꝛ more brutorū incuruata: ita vt [nec posset sursum respicere] i celū ad qđ erat facta: q: terrena sapiens ꝛ infirma requirens celestia ꝛ superiora cogitare nōdū sciebat cū eā videret vocauit ad se ꝛ sanauit: ꝛ cū manus ei imponeret [cōfesti erecta ē ꝛ glorificabat deū] ꝓ bñficijs acceptis. solā em̄ gloriā retinet de⁹ de opib⁹ suis: totā vo vtilitatē cōcedit nobis. In hoc oñdit dñs suā hūilitatē: q: infirmos nō dedignabat tangere q̄tūcūq; deformē vel graue haberēt infirmitatē. Licet aūt ista inclinatio mulieris intelligat de inclinatione infirmitatis quā diabolo verāte sustinebat: tamen accipimus eā moraliter sic q; vtinam oīs mulier sic haberet vultū ꝛ oculos ad terrā demissos q; in ꝑpetuū hoiem non respiceret: q: aspectus eius valde est piculosus. Hic eruditur, ne vita nr̄a sit terrenis iplicata sicut mulier terre erat inclinata. quia vt dicit Augu. Quāto magis q̄sq; terrenis occupationib⁹ implicat tāto magis a sui cōditoris visione ꝑpendit. ꝛ vt dicit Grego. cōcupiscēs visibilia inuisibiles ꝟtutes amittit. Ille q̄ppe hō curuus est q̄ inclinat⁹ ad culpā sursum respicere nō pōt ꝓ iusticiā: q: terrenis voluptatib⁹ dedit⁹ sola terrena ꝛ trāsitoria cogitat et diligit: ad celestia cōtēplāda mentis oculos non erigit ꝛ eterne felicitatis diuitias non requirit. Hunc aūt si dñs ꝓ gratiā tangat et sue mie manū sup eū ponat: statim ꝓ iustificationē erigit ꝛ terrenorū oblit⁹ celestia contēplat. vñ Grego. Ois em̄ peccator terrena cogitans ꝛ celestia nō requirens sursum respicere nō valet: q: dū desideria inferiora sequit a mentis sue rectitudine curuat: et hoc iemp videt qđ sine intermissione cogitat. Et q: ad celeste desiderū nō assurgit q̄si mulier inclinata sursum respicere nequaq; pōt. vsitata em̄ culpa obligat mētē: vt nequaq; assurgere possit ad rectitudinē. Conat ꝛ labit: q: vbi diu sponte ꝑsistit ibi ꝛ cū noluerit coacta cadit. Si ergo iam bona patrie celestis agnouimus displiceat nobis q; curui sum⁹. Ponatur ante oculos mulier curua ꝛ arbor infructuosa. vñ ꝛ Augu. Ergo qui sterilis est agat penitentiā ꝛ faciat fructū dignū penitentie. Qui curuus est: vt terrā intueat: terrena felicitate letet ꝛ erigat. Si ꝓ seipsum nō potest inuocet deū. hec Augu. Et merito se erigere dz hō. hz em̄ facie ad celū erectā vt pl⁹ itēdat celestib⁹ et eternis q̄ istis tpalib⁹ ꝛ caducis. vnde Augu. Erecta in celum corporis forma admonet q̄ sursum sunt sapere. Beluas dñs ꝓstratas in faciē fecit pastū querētes de terra: te in duos pedes erexit: tuā faciē sursuz attēdere voluit. Nō discordet cor tuū a facie tua: vt habeas facie sursum et cor deorsum. vñ ꝛ Basi. Bestie terrestres sunt ad terrā respicientes: sed celestis arbor hō quantū figura corpalis plasmationis tantum ꝛ dignitate aie differt. Quadrupedū figura q̄lis est. Capite vel corpe ad terrā respicit: supventrē vadit: ꝛ q̄q̄d voluptuosuz est ex oi pte ꝓsequit. Tuum caput ad celū erectū est: oculi tui superiora contēplant: vt si quando tu passionibus carnis teipsum cōmiscaberis ventri seruiens ꝛ his q̄ sub ventre sunt cōpatus es bestijs insipientibus. i. nō sapientib⁹ ꝛ assimilatus es eis alta tibi solicitudo est digna q̄ superius sunt q̄rere: vbi xp̄s ē supq; terrestria esse mēte: vt format⁹ es: ita dispone tuij ꝓsius vitā. Urbanitatē habes in celis vera tua pa

Aspect⁹ mulieris Augu. Bonain teriora q̄renda. Grego. ꝓ cōtra in curuus est. Grego. Consuetudo mala. Erigat se hō ad celestia. Os hominis sublime Basil. Ex ps. lxvij. Malam rē nullā volum⁹ ꝓter vitam. Uerba augu. q̄ bus lubricū cōuertit. Ambro. Clementia dñi. Mulier incuruata. hūilitas dñi.

Bern. Curuitas aie

tria q̄ supius est hierl'm. vñ z Ber. Curuitas aie est q̄rere zsapere q̄ sup terrā sunt. Turpe est i hūano corpe qđ est erecte forme beluinā mentē gerere. Et iterū. Corpis staturā dedit homini dr rectā: forsanvt ista corporea exteriozis vilioziscz rectitudo figmēti hoiem interiozē illū q̄ ad imaginē dei factus est spiritalis sue seruande rectitudinis admoneret et decoz limi deformitatē argueret animi. quid em̄ indecentius cz curuū recto corpe gerere aim? Peruersa res est zfeda luteūvas quod est corpr de terra oculos sursum hr̄e celos libere suspicere: celoriūcz luminaribr oblectare aspectibr: spiritalēvo celestēcz creaturā suos evio oculos. i. internos sensus atcz affectus trahere in terrā deorsum z q̄ debuit nutriri i croceis: herere luto q̄si vnā de suibus amplexariez stercora. hec Ber. vnde z Boetius. Qui recto celū vultu petis etheriscz fontē. In sublime feras animū quocz ne grauata pessuz. Inferior si dat mens corpe leuato. z Ouidius. Pronacz cum spectent alia cetera terram. Os homini sublime dedit celūcz videre Jussit: z erectos ad sidera tollere vultus. Nota etiā vt dicit Aristo. in libro de alib9 q̄ aues claudēt oculos cū palpebra inferiori: alia vo grossa cū palpebra superiori. Per aues intelligunt viri spirituales qui ad inferiora zterrena oculos claudūt ac celestib9 zsuperioribus intendunt. Per alia vero grossa intelligunt viri mundani q̄ habēt oculos clausos ad celestia z spūalia zaptos ad terrestria et secularia. ¶ Per hāc mulierē curuā signatur peccatrix aiaz mens auara mulier: quia ppter absentiā charitatis frigida inclinata: qz longo tpe diabolo pcurāte sic ad inordinatū amorē terrenoz̄ est incuruata q̄ ppter lōgā cōsuetudinē aspicere nō pōt supna tanctz celi oblita. fratres em̄ fuerunt manasses. i. oblitio z effraim. i. frugifer hūs spūs infirmitatis: qz ad spūalia infirma decēzocto annis: qz valde diuturna. fz em̄ hie. Cū cetera vitia homine senescēte senescāt sola auaricia iuuenescit. Sed iesus eā tangit in sabbato qñ eius inspiratione q̄scit a pctō: z sic erigit sursum p celestiū appetitū. In sanatione aūt mulieris fecit dñs q̄ncz: vidit misericorditer: vocauit: sanauit: tetigit z erexit. Sic dñs aiaz peccatricē pfecte curatur. Prio videt eā p pietatē. Scđo vocat eā p iternā inspirationē. Tertio sanat p peccati remissionē. Quarto tāgit p satisfactionis dolorē. Quinto erigit ad supna p amoris feruorē. Per archisynagogū vo de quo statiz subdit hypocrita q̄ se sup alios extollit signat q̄ de hoc murmurat qñ male iudicatz interpretat ppter qđ merito arguit de murmure tali: qz cura maior circa hūanā naturā cz circa alia bruta debet adhiberi.

Aristo. Palpebra auiū

I Aia peccatrix.

Hiero.

Archisynagogus, i. princeps synagoge q̄ ex inuidia nitebatur

Unde sequit. [Rndēs aūt archisynagogus] gesta xpi decolorare [indignās] de hoc facto q̄si ex legis zelo [dicebat turbe] q̄ nō veniret p cura die sabbati: sed sex alijs diebr in qbr licet operari quasi indirecte arguēs dominū turbe dicebat: qz eū personaliter z directe arguere nō audebat. z rndit illi dñs vocās eos hypocritas q̄ bene licebat mulierem ipsam soluere a vinculo infirmitatis die sabbati: z qz ipsi bouē aut asinū tunc soluūt a pēsepio z ducūt adaquare. vbi Ambro. Quā dulcis parabola facilis aūt. Uinculū vinculo cōparat vt insimulatio iudeoz̄ actu iporū redargua lū solue tur. Nam cū ipsi alijs sabbato soluunt re lz sab vincula: reprehendūt dñm qui hoies a pctō bato. rū vinculo liberauit. Denicz z deus ab opib9 mūdi requieuit: sed nō ab opibus sanctis cuius sempiterna z magis opatio est: sicut filius ait. Pater meus vscz mō operat z ego operoz vt ad similitudinē dei secularia opa nr̄a nō religiosa cessarent. hec Ambro. Archisynagogus g̃ male legē intelligebat q̄ pietatis et mie opa in sabbato fieri nolebat. lex em̄ non filiale z liberale: sed seruile z noxium opus sabbato phibebat pfigurās tps quo nr̄a secularia opa nō religiosa z laudādi deū cessabunt. In signū etiā huius rei dñs sabbato'curabat. vñ curatio z miraculoz̄ opatio q̄ ordinat ad dei gloriā z videntiū deuotionē excitā dā poterat fieri in die sabbati z cōuenienter in die illa cz in alijs eo q̄ dies illa erat ordinata diuino cultui z ad deuotionem populi. Sed ipsi opus charitatis. s. sanationē hois nōverent postponere opi cupiditatis. s. pecoris. Ideo bñ eos hypocritas. i. simulatores vocat: qz cū magistri plebeiū videri appetūt hoiem bestie postponunt. vñ Chrisr. Bñ dicit hypocritā pncipē synagoge: qz faciem habebat legis cultoris: mens vo eius erat vsuti et inuidi. Non em̄ turbabat ppter sabbatū qz violat: sed ppter xpm qz glificat. hec Chrisr. Similiter hodie multi nō solū seculares: sed etiā religiosi sūt tales magis de pecore cz de hoie curātes. vñ Ber. Cadit asina z est q̄ sublevet: perit aia z nō est q̄ curet. Ergo q̄ pponit curā eā vel cuiuscūcz pecoris sui vel etiā corpis libenter sumpt9 faciendo z laborādo: vt liberet a morbo vel ab alijs periculis cz p aia xpiana: vt saltem liberet a diaboli laqueis cū ea multo magis teneat diligere cz corpus ppriū hypocrita est z graue facit pctm̄. Et sciēdū q̄ qñ dicit Sabbata sanctifices. istud pōt tripliciter accipi. Prio gñaliter: vt cessemus a vitijs z pctis. Secūdo spāliter: vt cessemus ab opib9 corpalib9 q̄ impediunt vacatio nē ad deū et eius cultū: vt sunt opa mechanica z agricultura ac mercantiū et placitantiū z hmōi. Tertio spālissime: vt est in viris cōtē platiuis q̄ ab oibus mūdanis se separāt: vt tota liter deo vacēt. Prima vacatio est necessaria. Secūda debita. Tertia pfecta. [Et cū hec di

Ber. Similiter

R Exo. xx. Sabbata quo sctificas

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ceret erubescebãt oẽs aduersarij eius] cõfũsa sua rationabili responsiõe: qz ẏitati apte non poterãt ꝺicere. [Et ois popul⁹].ſ. simplices ẏhũiles [gaudebãt] i factẓ ꝛ dictẓ suis gloriosis tanꝯ amatores veritatis [In ipsa die accesserũt quidã pharisęoꝝ dicẽtes illi] ſ. ihesu. quidã forte bono zelo. ſ. vt sibi cõsulerent: quidã malo. ſ. vt probarẽt si timore mortis a doctrina cessaret [Exi ꝛ vade hic] scz ad locũ i quo herodes ptẽ nõ habet. Et ostẽdẽs se talib⁹ nõ terreri ait illis [Ite dicite vulpi illi] ꝑ vulpem intelligit mal⁹ princeps. vulpis em̃ est aial dolosuz rapax tortuose icedẽs ꝛ fetiduz: sic princeps malus qualis erat iste herodes est dolosus ꝙ machinationẽ mali rapax eris alient tortuose incedens peruersita tenudicij: fetidus ꝙ fama nominis sui. Qui etiã nitit̃ xp̃m occidere in se ꝛ in suis mẽbris ẽptũ in ipso est. vñ Bern. Ptz ẽptũ noceat initi ptãs quo caput impiũ subiectos quouscꝯ sue cõformet ipietati. Misera plane ciuitas in q̃ regnat herodes: qm̃ herodiãe particeps erit malicie. Herodiana ẏo malicia fuit nascentẽ velle extinguere religionez. Si q̃s ergo religiõis vel sanctitatis ortũ vel profectũ vel consummationẽ impedit vel ꝑsequit̃ talis cũ herode xp̃z ꝑsequit̃. hec Ber. [Dicite inꝯ vulpi illi. Ecce eijcio demonia] ꝛ nõ possunt resistere cũ sint maioris ptãtis ẽ herodes: ꝛ iõ non habeo timere eũ [ꝛ sanitates].ſ. in corpe in aia [pficio hodie ꝛ cras].i. paucis dieb⁹ vsꝯ ad tps passiõis mee [et tertia die ꝛsũmor] ꝙ morte. q.ꝺ. herodes nõ poterit me ipedire q̃n faciã qꝺ intẽdo. Tangit aũt itẽtionẽ in trib⁹ dictis. Prima cõsistit in demonũ expulsione. Secũda in infirmitatũ curatiõe. Tertia i offici sui ꝙ crucis patibulũ cõsummatione: tunc ei cõsummata sunt oia de ipso in lege ꝛ ꝓphetis dicta. vñ dixit cõsummatũ est. Et notãduz q aduerbia hodie ꝛ cras singulatiz reddẽda sunt ẏbis: vt sit sensus hodie eijcio demõia ꝛ cras pficio sanitates. Primo em̃ est demonuz electio: postea sanitatis collatio. Tertio sanitatis collate cõsummatio. Mistice pria dicta fuit hostis expulsio. Secũda nature vulnerate pfecta sanatio. Tertia hois ad deũ recõciliatio. Moral⁹ Pria dicta cõsistit i abiectiõe vitioꝝ. Secũda in collatione virtutũ ꝛ exercitio morũ. Tertia in adeptiõe premioꝝ. vñ in Osee. Uiuificabit nos post duos dies: ꝛ i die tertia suscitabit nos. ſ. ad glorificãdũ: vt̃ isti tres dies significant tres partes penitẽtie q̃ sunt cõtritio cũ dolore: cõfessio cũ pudore: satisfactio cũ labore. Et subiungit de loco passiõis vbi cõsummabit̃ ꝙ morte dicens [Uerũ tñ oportet me] nõ facili necessitate: sz patris ꝛ mea volũtate [hodie ꝛ cras ꝛ sequẽti cras].i. paucis diebus [ambulare].ſ. ad locũ passiõis [qz nõ capit].i. nõ ꝙuenit absolute intelligẽdo nõ transitiue [non capit inꝯ prophetã].ſ. me [perire].i. occidẽdi [extra hierl'm] vbi mei ꝓphete sunt occisi: tibi ego caput prophetarũ de q̃ oẽs ꝓphete scripserũt debeo iimolari vbi. ſ. nõ dñat herodes: sz pilat⁹. Ex quo ptz ꝙ mors mea nõ est in ptãte ei⁹: sicut nec hora nec tempus. q.ꝺ. Bene scio q̃n debeo mori: sz ipse nõ: bñ scio locũ passiõis mee: sed ipse nõ. Utinaz ꝛ hodie ꝑꝺicatores ꝛ ꝓlati ac fideles ceteri a doctrina ꝛ cõfessiõe veritatis timore ꝓncipuz ꝛ maloꝝ hoim nõ cessarent: sz xp̃m imitãdo veritatẽ coram hominib⁹ cõfitentur audacter ꝛ defenderent. Timore non est silenduz

¶ Oratio

O mine ihesu xp̃e da mihi fructũ bonoꝝ operꝝ feruẽter facere ꝛ in eis iugiter ꝑseuerare: ne sine. fructu inuẽtus merear succidi: ꝛ in ignem mitti da ẽt mihi deꝰ meꝰ vt nõ sim deorsũ inclinatꝰ culpã sed sursum respiciã ꝙ iusticiã: nec a mẽtis rectitudine curuatꝰ terrena ꝛ trãsitoria cogitẽ ꝛ diligã: sz ad celestia contẽplãda mẽtis oculos erigã ꝛ eterne felicitatis diuitias requirã. O dñe vide me ꝙ pietatem: voca me ꝙ internã inspirationẽ: sana per peccati remissionem: tange per satisfactionis dolorẽ: erige ad superna per amoris feruorem. Amen.

¶ De hydropico ꝛ exhortatiõe ad hũilitatẽ ꝛ misericordiã. Cap. lxxx.



Deinde ibat ihesus ꝙ ciuitates ꝛ castella docens ꝛ indifferenter predicãs non personas accipiens. [Et factũ est vt dũ intraret domuz cuiusdã principis pharisęorum sabbato mãducare panez] necessitatis nõ delitias nõ fercula voluptatis. nomine ei panis vite necessaria exclusis superfluis designatur: paruis q̃ppe erat contentus nec receptori onerosus supponendũ est ꝙ intraverit ab eo inuitatꝰ: qz dñs nõ venit ad cõuiuiũ pharisęorũ nisi rogatus: qui inuitabant euz nõ ex deuotiõe: sed maliciose. Ad conuiuiũ aũt publicanoꝝ accessit etiã nõ rogatꝰ. Pharisei ei se iustos ꝛ sanos reputabãt nec medicoꝝ egere: sz publicani se pctores ꝛ infirmos ꝑfitebãtur ꝛ medico indigere. Ideo istos vt illuminet preoccupat: illos aũt rogatꝰ vt se hũilient expectat. [Et ipsi obseruabãt eũ] insidiãdo vt vel in eiꝰ factis viderẽt aliq̃d vñ eũ reprehẽdere ꝛ accusare potuissent. Magna malicis eoꝝ q̃ eũ pascebãt ꝛ sibi insidias parabãt: cũ eo comedebãt ꝛ ipsum mordere volebant. [Et ecce hõ q̃dã hydropicꝰ erat ãte illũ] sperãs de infirmitate sua remediũ [Et respondẽs ihesus] nõ adverba: qz sibi q̃stio nõ proponebat: sed ad cogitatiões pharisęorũ ꝛ legispheritorũ q̃m cogitabant curationez in sabbato esse illicitã in quo deꝰ sapientiã se habere mõ

A Lu. xiiij

Nõ inuitatus nõ venit dominus.

strabat q̄ corda hoīm intellexit [dixit ad eos Si licet sabbato curare.] Sic interrogatvt ex dictis ꝓpꝛijs eos confutet [At illi tacuerūt] vbi Beda. Sz merito interrogati tacēt qꝛ contra se dictū quicquid dixerint vident. Nā si licet sabbato curare quare saluatorē an curet obseruāt? Si nō licet: quare ipsi sabbato pe cora curāt? Tacebāt ergo qꝛ nesciebant q̄d dicere debuissent. Iste hydropic⁹ nō petebat sanitatē: qꝛ infirmitas ꝓpeo loquebat. Uel propter iudeoꝝ p̄sentiaz nō audebat in sabbato petere curationē [ipse em̄ apprehēsum eū sanauit] tangendo [ac dimisit] libere sine p̄cio qꝛ p impositionē man⁹ ipsuz curauit ꝛ postea manū retraxit. Tetigit eū nō causa necessitatis: sed hūilitatis ꝛ vt diuinitatē i carne ostēderet eū sanauit. vbi Cyrill⁹. Neglectis ergo iudeoꝝ insidijs liberat a morbo hydropicuz qui metu phariseoꝝ remedia nō postulabat ꝓpter sabbatū: sed solū astabat vt ex aspectu miser⁹ eius sanaret eū q̄ dñs agnoscēs nō postulabat ab eo si vellet sanus fieri: sz ꝓtin⁹ euz sanauit. Et respondēs cogitationib⁹ eoꝝ quib⁹ murmurāsto cogitabāt factū illud esse illicitū ostēdit illud esse licitū per exēplū animalis bruti cui⁹ periculo licituz erat etiā sm̄ ipsos succurrere sabbato. Si em̄ licet tūc subuenire pecori q̄ est op⁹ cupiditatis: multomagis licet subuēire hoī ꝓpter quē facta sunt animalia bruta: ꝛ q̄ fact⁹ est ad imaginē dei q̄ est opus charitatis. vñ Beda. Cōpetēti ergo exēplo soluit questionē vt ostēdat eos violare sabbatū in opere cupiditatis qui eū violare arguūt in ope charitatis. Hys phariseis sīles sunt hodie multi p̄lati qui pl⁹ soliciti sunt p̄ salute bestiarū q̄ hoīm eis cōmissoꝝ. Si patīr vel deficit bestia statiz remedia ꝓcurant: si frater vel subdit⁹ parū curant: et multi habēt de paruis curam magnā: de magnis paruā vel nullā. Mirū aūt erat q̄ de curatiōib⁹ in sabbato eū arguebāt. Habent em̄ i traditiōib⁹ suis determinata genera operū circiter. lxx. a q̄b⁹ē vacandū in sabbato: iter q̄ non est curatio maxime q̄ solo fit verbo sicut dñs sepe legīr curasse. Sepe dñs in sabbato docebat ꝛ curabat: siue vt plures q̄ ad sabbatū cōueniebāt lucrifaceret: siue vt in sabbato celestis q̄etis oēs infirmitates curādas eē ostēderet: siue vt interdū a quiete cōtēplationis ꝓpter salutē aiarū nos subtrahēdos esse doceret ꝛ ideo ad māducādū sabbato cū isto p̄ncipe intrauit nō ꝓpr̄ cibū: sed ꝓpter aiarū lucrū: vbi etiā hydropicū istū in corpe ꝛ i mēte curauit. Et non poterāt ad hec rndere illi tāq̄ victi ꝛ confusi rōne euicēti. Mistice princeps iste fuit moyses: dom⁹ eius synagoga: hāc intrauit xp̄s cū venit in mūdū māducare panē. i. delectari in penitentia iudeoꝝ. vñ in Apoc. Si quis audierit vocē meā. s. in p̄dicatione ꝛ aperuerit mihi. s. in cōtritiōe intrabo ad eū. s. in oris cōfessiōe ꝛ cenabo cū eo ꝛ ipse mecū. s. delectādo i operū satisfactiōe. Istud etiā p̄t simili modo accipi de p̄lato ꝛecclesia dom⁹ eius quā tūc intrauit ꝛ quotidie intrat xp̄s. Et notādum q̄ ꝓprietates hydropici sunt septē p q̄ septē capitalia vitia designāt. ꝛ ideo iste hydropicus quēlibet peccatorē significare phibeī. habet em̄ hydropicus corporis tumorē: sic sup⁹ cordis iflationē. Scō hz spiritus cōpressionē: sic inuidus bona cōprimit ne publicētur ꝛ veniāt ad lucē. Tertio sitis ardorē: sic auarus quanto plus de diuitijs bibit tanto plus sitit. Quarto humoꝝ indigestionē: sic iracund⁹ per irā diminuit dies suos. Quito, pedum pigritiaz: sic accidiosus pigritiā affectionū ꝛ cogitationum ad bene operādū. Sexto genitaliū iflationē: sic luxuriosus eorūdē tumefactionē. Septio oris fetorē: sic gulosus oris corruptionez. Spāliter aūt hydropisis auariciā designat: qꝛ hydropic⁹ q̄to magis abūdat humore inordinato: ꝛ q̄to pl⁹ bibit tanto āpli⁹ sitit: sic auar⁹ quāto est cupiosior diuitijs q̄b⁹ nō bñ vtitur ꝛ quo plus diuitias adept⁹ fuerit: tanto ardentius eas cōcupiscit: qꝛ vt Iuuenalis dicit. Crescit amor nūmi q̄tū ipsa pecunia crescit. Ferocissima pestis est cupiditas que eos quos capit egenos efficere solet dū finē inquirēdi nō inuenit: sz vt magis quos fuerit locupletata mēdicat. Et iste auar⁹ stat ante iesum cū cōuertīr ad deū parat⁹ acq̄sita dispēsare ad honorē diuinū: ꝛ sic recuperat sanitatē: qꝛ de cupiditate mutat in liberalitatē: ꝛ iō ante phariseos hydropicuz curat: ꝛ mox eos p exēplum aialis bruti sic puincit: vt eosdē etiā auaricie ꝑdēnet. Cōparat etiā hydropic⁹ spūaliter ei quē flux⁹ carnaliū voluptatū exuberans aggrauat. he em̄ sunt due filie sanguisuge q̄ sēper dicūt affer affer. s. carnis voluptas ꝛ auaricie cupiditas. Designat quoq̄ hydropisis spāliī superbiā qꝛ sicut in hydropico erat turgēs corporis in flatio sic in superbo ē tumēs mētis elatio. ꝛ iō coram superbis phariseis curat hydropicū corporaliter: vt hoc exēplo ipso discant curari spiritualiter: ꝛ per istius egritudinē corporis ostendit in illis egritudinē mentz q̄b⁹ ei iste i corpe h̄ illi gestabāt i mēte. Uñ intendens q̄uo prim⁹ accubitus. i. primas ꝛ honorabiliores sedes in cōuiuijs solennibus eligerent hortatur eos ad humilitatē ꝓponēs exemplum vnius operis humiliter faciendi vbi loci superioris arcetur appetentia: vt ad similitudinez eius fiant cetera ꝛ docēs humilitatē: nō solum apud deū sed etiaz apud hoīes esse laudabilez. Non em̄ intendebat principaliter docere quod hic dicīr ad literam: sz mistice alios intēdebat sm̄ spūalez intelligentiam. Monet ergo inuitatos ad nuptias: vt non in primo: sed in nouissimo recūbant loco. iuxta illō sapientis. Quāto ma-

B Opera q̄b⁹ abstinēduz sabbato Curādi sabbato cause.

Beda.

Tacent phariseī

Cyrill⁹. Hydropici curatio.

Beda.

Phariseorum similes.

Hydropici propietates septem pctā toti dem: significantes.

Auari.

Auaricia fera pessima

Pro. xxx

Superbia

C Inuitat ad humilitatem.

Eccl'is. xij.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

io: es: tãto te humilia in omnibus. Ut enim
Chriso. ait Chriso. Nihil ita deo amicũ est vt cũ vlti
Hũilia mis seipsum numerare. hoc eñ pñie vniuer
tionis se principiũ est. Hoc aũt nõ tñ corpaliter: sed et
vtilitas spiritualiter intelligi dz. Multi eñ cũ iactã-
tia ꝛ supbia cordis recũbũt in nouissimo loco
nõ nisi vt insti ꝛ hũiles ab alijs videãt ꝛ mlti
vere hũiles recũbentes in cornu cõscientia ꝛ
corde reputant se in nouissimo loco esse. vnde
Chriso. Chriso. Jubet nos dñs in vltimo loco recũbe
re: nõ solũ vt corpe in nouissimo iaceam⁹: sed
etiã alo vt nouissimos nos eẽ oĩm iudicem⁹.
Sine causa loco se hũiliat q̃ corde se prefert.
Nuptie Ubi notandũ q̃ sunt quedã nuptie spũales
spũales et q̃dã celestes. Spũales sunt quas facit de⁹
in presenti cũ alia in thalamo cõscientie. Con
tunctio aũt aie cum xp̃o fit p fidẽ ꝛ dilectionẽ
ex qua cõiunctiõe, venit triplex bonum. s. fidei
Bona prolis ꝛ sacramenti. Bonũ fidei est ne diabo
mrimo lum adulterũ suscipiat: bonũ ꝓlis est vt spõ
nij spũa sa xp̃i p bona opa se exerceat. Bonum sacra
lis. menti est vt inter sponsum ꝛ sponsam diuisio
Nuptie nũq̃ fiat. Nuptie celestes sunt refectio visio
celestes nis diuine vbi erit plena satietas. in nuptijs
eñ cõsueuerunt oia abũdare. Uia aũt veniẽ
di ad istas nuptias est hũilitas q̃ notat cũ
dicit [vade ꝛ recumbe in nouissimo loco.] Et
cõcludẽdo subiungit rationẽ. [Quia omnis
qui se exaltat] supbiendo [hũiliabit] vel hic
Brego. vel in futuro. Nõ dicit exaltabit. q: fz Breg.
Non potestas: sed elatio in crimine est. [Et
qui se humiliat] volũtarie nõ qui humiliat
quasi ex necessitate [exaltabitur] in futuro ꝛ
Supbi q̃nq̃ etiã in hoc mundo. Hec sententia infal
abiecti libiliter ẽ vera in cõspectu dei: ĩ cui⁹ iudicio
sũt deo. supbi abiecti sunt ꝛ hũiles accepti q̃uis in iu
dicio hoĩm aliq̃n fit ecõtra: vt superbi sint in
gloria ꝛ humiles contẽpti. Et si superbi ꝛ al
tantur in hoc mundo humiliabantur in iferno: ꝛ si humiles abijciunt in hoc mũdo exal-
Cyrill⁹. tabunt in celo. vnde Cyrillus. Hoc dicit fm
diuinũ iudiciũ: nõ fm humanam cõsuetudi-
nem fm quã plures cõcupiscentes honorem
cõsequunt: alij vero se humiliantes ꝓinglorij
Theo. remanent. vñ ꝛ Theo. Porro nõ finaliter nec
omnib⁹ hoibus est reuerendus qui se hono
ribus ingerit: fz dũ a quibusdã honorat: alij
detrahunt ei et q̃nq̃ etiam ipsi honorantes.
D Ubi nota q̃ cũ quidã superbus per procura-
Supbi tionẽ suã exaltatus audiret in ecclesia legi
exẽplũ. hec verba euãgelij. [Omnis q̃ se exaltat hu
miliabit: ꝛ qui se humiliat exaltabit] hoc ve
rũ esse nõ reputans ꝛ quasi in ꝛba blasphe-
mie ꝓrupens: dixit q̃ si se hũiliasset ꝛ non se
exaltasset ad ipm statum non pueniss et: ꝛ sta
tim in eodẽ loco cecidit ꝛ a diabolo suffocat⁹
expirauit. Theu q̃ multi hodie hoc dicunt
Locus corde vel facto si nõ ꝛbo q̃sinunq̃ exaltari
primus. possent si ad hoc p se nihil facerẽt. Per ꝓmũ
ergo locũ nõ solũ intelligit hic honorabilior
sessio in cõuiuijs solẽnib⁹: sed etiã q̃libet di-
gnitas in ecclesia seu ꝓmatus. ad dignitates
eñ null⁹ catholicus ad xp̃i ecclesie nuptias
inuitatus se dz ingerere: sedali os meliores
p̃ponere quãtũ est in se: alioq̃n inuitator ꝓnci-
palis. s. deus a quo est ois potestas deijciet
eũ a sua dignitate saltẽ spiritualiter senten-
tia eterna dãnationis: aliquando etiã deijcit
tales pena dãnationis tẽporalis. Si autem
humiliter ꝛ ex corde refugiẽs (sicut faciebãt
antiqui patres. vt Breg. Et cõsimiles) digni
tatẽ ex obediẽtia susceperit ex charitate fra
terna bñ ea vsus fuerit tandẽ celestẽ gloriã
obtinebit. [Quia omnis qui se exaltat] pre-
sumptione se dignitatibus ingerẽdo [hũilia
bit] modo predicto [et qui se hũiliat] nõ fal
laciter ꝛ ficte: sed veraciter ꝛ ex corde [exalta
bit] q: fm q̃ dr in Prouerbijs. Humilem spi
ritum suscipiet gloria. Ubi sciendũ q̃ humi- Humili
litas meritoria cui debet exultatiõis gloria tas me
consistit in tribus. Primo in ꝓprie estimatio ritoria
nis annihilatione et hec inducit contemptũ consistit
sui ita vt hõ nihil reputet seipsum ꝛ omnium in trib⁹.
que hz recognoscat datorẽ esse deum. Quid j. cor. iiij
em habes inquit apostolus q̃ nõ accepisti?
Scõo cõsistit in dignitatũ vilipensione: ꝛ hec
inducit honorẽ dei. ꝛ hec habet quãdo homo
in magnis virtutibus donis ꝛ honoribus cõ
stitutus inde nõ extollit: sz totus illi infundit
ꝛ integrũ restituit a quo omne bonum fluit.
Tertio cõsistit in aliorũ sibi prelatione: ꝛ hec Jaco. j.
inducit proximi appreciationem: quomodo
seruare poterimus q̃ dicit apostolus. Hono
re inuicẽ preueniẽtes nisi alios dignio̅res no rom. xij
bis in virtutũ meritis estimemus. Homo em
illũ quo se digniorẽ estimat vir honorat: sed
potius cõtenit. Põt et hoc quod dictum est de
dignitate etiam accipi de meritoꝝ presum Merito
ptione. vñ Beda. Mistice quisquis nuptias rũ ꝓsum
xp̃i ecclesie inuitatus adierit mẽbris eccleſie ptio.
p fidẽ cõuict⁹ nõ se extollat q̃si sublimior ce- Beda.
teris gloriando de meritis. Dabit em locum
honoratiori post inuitato cũ illorũ q̃ se in xp̃o
secuti sunt agilitate preitur. Et cũ rubore no
uissimũ locũ tenet qñ de alijs meliora cogno-
scens quicquid de sua operatione celsum sen
tiebat humiliat. Sed recũbit aliquis in no-
uissimo loco fm illud. Quãto magnus es hu
milia te in oĩbus. Ueniẽs aũt dñs quẽ hũilẽ
inuenerit amici nole beatificãs supius ascen
dere ꝓcipiet. Quicũq̃ em hũiliauerit se sicut ex mat.
parnulus iste. hic est maior in regno celorũ. xviij.
Pulchre aũt dr [tunc erit tibi gloria] ne nũc
q̃rere incipias q̃ tibi seruat in fine. Põt et
ꝛ hoc in hac vita intelligi: q: q̃tidie dñs suas
nuptias intrat supbos despiciẽs ꝛ humilib⁹
sepe tanta sui spũs onera prestans: vt discũ-
bentiũ cetus eos admirando glorificet. Qui
em se de meritis eleuat hũiliabit a dño: et q̃
se bñficijs hũiliat exaltabit ab eo. hec Beda

[Cū ergo inuitatus fueris] a dño p ꝓdicatores suos [ad nuptias] spūales q̄ ꝓsistunt in cōiunctiōe xp̄i z ecclesie ad quas nuptias inuitati sunt oēs xp̄iani quorū quidā ceteros dignitate p̄cedunt: alij vero merito virtutū z excellit vn⁹ vna ꝑtute et excellit alia. alij ꝑo excellunt sacra intelligentia [nō discūbas in primo loco] aut meritorū tuorū p̄sumptione aut bonorū mundanorū ambitione: aut appetitu inanis glorie. Quare aūt ꝑmus locus nō sit ambiendus ꝓbat ex tribus. Primo ex cōparatiōe dignioris [ne forte honoratior] z dignior maiori honore [sit inuitat⁹ ab eo] z talē debes tibi p̄ponere. Dignior em̄ maiori honore est ꝑtuosior. nō q̄libet ꝑtūcūq; dignitate polleat hz incitatiuū fugiendi honorē si attendat q̄ in ꝓgregatiōe esse pōt aliqs eo honoratior. Nō em̄ dignitati debet excellentia honoris nisi q̄ ipsa attestat excellētiā ꝑtutis. Secūdo ꝑ idē ꝓbat ex idigni electiōe: q̄ locus sublimis indigno nō est stabilis: sed sepe inde ejcit. vñ dr. [Et veniens] p effectū [qui te inuitauit z illū dicat tibi] facto. s. te humiliando z aliū tibi p̄ferendo [da huic locum] quo reputabas te dignū. Hoc sepe euenit q̄ qui putabat se dignū honore ejcitur a sua cogitatione et expellit inde. Tertio hoc idē ꝓbat ex cōfusione q̄ sequit. Vñ subditur [z tunc incipies cū rubore nouissimū locū tenere] erubescēs. s. q̄n qui de te maiora p̄sumpsisti incipies hūiliari q̄si dejectus in alio tuo aut electus de tuo officio: aut dejectus post mortē in inferno. Deinde oñdit q̄d obseruādū ei qui vult honorē acq̄rere: q̄ dz humilia de se sentire. vñ dicit. [Sed cū inuitatus fueris vade] nō te excusa [et recūbe in nouissimo loco] minorē te aliis reputando: z te esse in oibus infimo merito: z si forte sis excellentior dignitate vel originis nobilitate. Et notādū q̄ triplex distinguit nouissimū. s. statū gradū z locorū. Inter status locus nouissimus est incipiētiū: medius ꝓficientiū: suprēmus perfectorū. Inter gradus locus nouissimus est subditorū: medius ꝓlatorū minorū: suprēmus maiorū. Inter loca nouissimus est inferni: medius mundi: suprēmus celi. Recū de q̄ aut in nouissimo ꝑmo. s. in statu incipētiū te reputando p humilitatē: aut in nouissimo secūdo. s. in gradu subditorū p dei timorē aut in nouissimo tertio. s. in inferno p ingem meditatiōnē. Et adducit tria ꝓpter q̄ nouissimus locus est eligēdus. Primū est: q̄ ex hoc habet gratia amicitie [vt cū venerit] mētes visitando: vel merita post mortē discutiendo [qui te inuitauit ad nuptias dicat tibi amice]. s. ꝓpter tuā hūilitatē. Scōm est ꝓsecutio loci dignioris [ascende superi⁹] z in ꝑnti per gratiā z in futuro p gloriā: q̄ te humiliasti: z q̄ etiā amicus. Tertiū est honoris gloria q̄ sequit dignitatē [tūc erit tibi gl'ia] honoris [cora̅ simul discūbentibus] in eadē fide vel in eadē beatitudine quiescentibus: tū quia humilis: tū quia amicus p̄cipis: tum quia alto gradu sublimatus. Et nota q̄ dñs non intēdit hic docere qūo acquirere debeamus celestē humanā gloriā: sed exemplo acquirendi gloriam istā humanā docet nos acquirere gloriā celestē: ita q̄ sicut hūilitas est necessaria ei qui cupit exhortari honore ecclesiastico: sic est necessaria ei q̄ cupit exaltari honore gr̄e z gl'ie. Sed differentia est: q̄ q̄cūq; se humiliat vt exaltet ꝓmotione ecclesiastica peccat. est em̄ falsa hūilitas in q̄ latet immūda superbia: q̄ ꝑo se hūiliat vt exaltet donis gr̄a et premio glorie habet rectam intentionē: q̄ vt dicit Hiero. Sancta superbia est virtutes apparere. Ultimo assignat rōnē dicti ꝑtum ad ola p̄missa. [Quia oīs] siue laicus: siue clericus: siue religiosus [q̄ se exaltat]. s. superbiendo: hūiliabit: spōte vel necessario hic vel in futuro: z qui se hūiliat volūtarie: nō q̄ humiliat quasi ex necessitate: exaltabit vel hic vel in futuro. z hoc aut in officio: aut in merito: aut in ꝑmio. Hūiles dicti sūt ab humo cui pstrati sūt eo q̄ nihil inferius se: nisi humū reputant z se cōculcandos oibus exhibēt: et ꝓpter hoc exaltari merent̄: z iō homo qui factus est de humo humiliari debet: et exaltatio nō debet sibi nisi p humilitatis meritū: z talis humilitas ducit ad letabūdū gaudiū. vñ Ber. Semp in corde tuo debes habere q̄ sis peccator vilissim⁹ et omni dono et gratia dei indignus: nec ad hoc aliquo mō aptus: vt deus of onē tuā exaudiat. Multū ergo debemus fugere supbiā que nos deri sibiles et inimicos deo z hoibus cōstituit z ꝑplectu humilitatē q̄ nos desiderabiles z amicos eisdē facit. vñ Chri. Ne timeas honore tuo destructo si humiliaueris teipsum. Ita em̄ magis extollit gloria tua: ita maior efficit. Hec regni ē ianua. Si volnerim⁹ magni apparere nō erim⁹ magni: sed z oib⁹ de honorabiliores. Qui em̄ deri sibiles sūt z oib⁹ inimici: z ab inimicis facile captabiles: z imundi apud deū hi maximi olim sūt. Quid aūt hūilib⁹ est delectabilius: aut beatius cū humiles z deo sint desiderabiles? Hz z ea q̄ ab hominib⁹ est gloria: hi maxime potiunt̄ et oēs eos velut patres honorant: sicut fratres salutant: sicut ꝓpria mēbra amplexant̄. hec Chriso. Et quia dñs instruxit inuitatos ad hūilitatē: nunc instruit inuitantes ad mie pietatē z ad pauperum ac debiliū potius q̄ amicorū z diuitum inuitationē: vt conuiuia faciant non propter hominū fauorem z vanitatem: sed propter charitatē z pauperum necessitatem: arguēs per hoc phariseos: quia faciebant cōuiuia nō moti pietate: sed magis cupiditatem intendentes p hoc consequi vilitatem seu honorem temporalem. Unde dominus vt pro refe

Locus primus nō appetendus

Nouissimū triplex.

Nouissimi loci appetēdi rōnes

Gloriā celestē docet acquirere

Hūilian di sui cā

Hiero.

Hūiles vnde dicti.

Bern:

Chriso: Humilitatis pmia.

Wiam suadet dñs.

ctiōe corporali rependeret spiritualē scz documentuz pietatis [dicebat ei q̄ se inuitauerat] ꝛ p hoc etiaz alios assidentes q̄ erant in hoc culpabiles arguebat [Cū facis prandiū aut cenaz noli vocare amicos] id est propter amicitiaz secularē [neq; fratres tuos] id est propter cōsanguinitatē [neq; cognatos] id ē propter affinitatē [neq; vicinos]. i. ppter familiaritatē [neq; diuites] id ē ppter aliquā vtilitatē cōsequēdā hec determinatio scz diuites oibus p̄dictis videt debere subintelligi: et ita fratres ꝛ cognatos amicos ꝛ vicinos pauperes sicut ꝛ alios egenos vocare potero: vt eis sicut ꝛ aliis pauprib⁹ distribuā pro deo. Et subdit causa cum dī [ne forte ꝛ ipi reinuitent te]. Hec em̄ est consuetudo carnaliū hoim. s. reinuitare inuitātes se [ꝛ fiat tibi retributio] ab hoie nō a deo in p̄senti non in futuro. Ita nanq; reinuitatio intelligit cuiusq; boni tpalis recōpensatio. vñ dicit Ambro. q̄ hospitalem remuneraturis esse: affectus auaricie ē. Ambro. Hospitalis i diuites.

¶ Sciēdū tn̄ q̄ si vocētur p̄dicti ad cōuiuia p pter charitatē mutuo nutriendā meritoriuz est. Si aūt ad lasciuiam vel ad gulā exercēdā vel ad inanem gloriā peccatū est: ꝛ inuitans sustinebit penā: si aūt ad reinuitandū recepit mercedē suā: si aūt ad benuolentiā seu liberalitatē indifferens est ꝛ pōt bene fieri ꝛ male, put ad finē vltertoreꝛ ordinat qui pōt esse bonus vel malus. Intētio attendēda.

Vñ hec inuitatio permittit nisi de patrimonio xp̄i q̄ totū debet in vsus pauperuz expendi: sicut de testamento mihi cōmisso ad faciēdū elemosynam nō possuz in alios vsus expendere quicq̄. [Sed cuz facis cōuiuiū] motus pietate [voca pauperes] cēsu q̄ nō habēt de suo ad victūdū [et debiles] conatu: qui potētiā non habēt ad laboraduz [ꝛ claudos] gressu qui ire nequeunt ad mendicādū [ꝛ cecos] visu qui nō vident ad aliq̄d artificiū operādū [ꝛ beat⁹ eris]. s. in presenti beatitudine spei: ꝛ in futuro beatitudine rei [qz] inuitati [nō habent retribuere tibi] et ideo deū nūq̄ obliuiscentē habebis debitorē pietas em̄ ad oia vtilis est ꝑmissionē habēs vite que nunc est ꝛ future vbi. Chryso. Non q̄ turbemur cū nō recipimus būficij recōpensationē: sed cū recipimus. Qm̄ si recepertimus nō amplius recipiem⁹ illic: sed si minime retribuit hō tūc tibi deus retribuet. Vñ sequit [Retribuet em̄ tibi] scz a dño [in resurrectione iustoꝝ] sm̄ Bedā. Et si oēs resurgant singulariter tamē ꝛ quasi propria nō immerito resurrectio iustorum dicitur qui in ea immutādi sunt ꝛ se beatos esse futuros nō dubitāt. vbi Grego. nazāze. Nō ergo negligas tacentes q̄si nullo sint digni. Cogita quid sint ꝛ p̄cioso sitatē eorum inuenies. Saluatoris induerunt imaginē futuroꝝ bonoꝝ heredes regni clauigeri accusatores ꝛ excusatores idonei: nō loq̄ntes: sed inspecti a iudice. vbi ꝛ Chriſ. Deceret ergo eos sursum in solatio suscipere. Si nō placet saltem deorsum vbi sunt subingalia ꝛ famuli. Christū suscipias fiat saltē pauper editus Ubi est elemosyna non audet intrare diabolus. Et si secū cōsedeas mitte ei de mēsa fercula. Et iterū. Sed dicis. Immundus est pauper ꝛ sordidus. Laua eū ꝛ facte cū in mēsa sedere. Si vestes sordidas habet mundū indumētū exhibeas. Chrystus accedit p eū ꝛ in frtuola loqueris. hec Chrisosto. Immundus pauper mūdandus

¶ Moraliter [cū facis cōuiuiū] id est cū accedis ad orationē vt refīciaris pane lachrymarū ꝛ inebrieris vino cōpunctiōis [noli inuitare amicos id est noli orare tm̄ pro amicis ꝛ cōsanguineis tuis et p diuitib⁹. i. pro iustis qui sunt diuites in virtutibus: sed pro inimicis ꝛ peccatoꝛib⁹ qui vere pauperes sunt. Vñ subdit [Sed voca pauperes]. i. associa i tua oratione peccatores ꝛ subdiuidit in tria genera p̄ctoꝝ dicens [debiles]. i. peccantes ex infirmitate [claudos] id ē peccātes ex malicia. s. q̄ habēt pedem intellectus sanū: sed pedē affect⁹ infirmū [ꝛ cecos]. i. peccātes ex ignorātia Predicatoꝛ etiāver di diuini facit spirituale cōuiuiū: sed si facit hoc propter honoris vl lucri tēporalis cōsecutionē nō habebit a deo mercedē. Si vo facit propter animarum salutem: recipiet cum iustis vitam eternaz. Ex eo aūt q̄ dominus hic ait [retribuetur in resurrectione iustoꝝ quidam de simul discumbentib⁹] rudis ꝛ carnalis motus verbis xp̄i credidit q̄ resurrectio futura esset ad vitandis corporalib⁹ indigentē: ꝛ q̄ xp̄s ꝓmitteret escas corporales in regno celoꝝ. ꝛ [dicit ei beatus est q̄ māducat panē in regno dei.] vñ Cyrillus. Nō iste animalis erat nō diligenter p̄cipiēs ea que xp̄s protulerat. putauit ei corporeas esse remunerationes sanctorum. Sed quidam dicunt q̄ per panē iste intelligebat beatitudinē verā que consistit in visione ꝛ fruitiōe deitatis xp̄i principaliter et humanitatis secundario qui vocat se panem vite. vñ Aug. Uel quasi i lōginqua iste suspirabat: ꝛ panis iste scz quē desiderabat ante illū discumbebat. Quis ei est panis regni dei nisi qui dicit ego sum panis viu⁹ qui de celo descendi. Noli parare fauces: sz cor. hec Augu. [Beatus ig;t qui hunc panem] qui refectio animarū est [māducabit in regno dei] videndo scz ꝛ fruendo de quo dicit in Ecclesiastico. Qui edūt me adhuc esuriēt nō ppter famis inediā: sed propter fastidij absentiaz. vñ Beda. Panis qui māducat i regno dei nō corpalis intelligēdus est cibus: sz illeytiq̄ qui ait. Ego sum panis viu⁹ qui de celo descēdi. si q̄s māducauerit ex hoc paneviuet in eternū. Id est si q̄s mee incarnatiōis sacramento perfecte incorporat⁹ mee diuine maiestatis visiōe frui meruerit hic perpetua vite immortalis beatitudine gaudebit. hec Beda. ¶ Oratio.

Ambro. Hospitalis i diuites.

Bona ecclesie expēdant in pios casus.

Chryso. Retributio a dño petenda

Beda.

Grego. Pauperes honorādi p xp̄o

Chryso.

Cōuiuiū p̄dicatoris.

Cyrill⁹.

Panis regni dei.

Auguſt.

Joh. vj.

Eccle. xxiiij.

Beda.

Joh. vj.

Omine ieſu xpe manu miſericordie tue me apprehende et protege ne prevaleat in me ydropiſis carnalis voluptatis vel auaricie aut ſuperbie et da mihi vt p veram cordis: oris: et opis humilitatem i nouiſſimo loco recubaz minore me aliis reputando: p miſericordia indigentes imitare non obmittam: eorum neceſſitatibus pro poſſe ſuccurrendo. Largitor opulentiſſime deus: da mihi miſero panem celicum qui tuipſe es manducare in regno dei pro quo pane tibi domine quotidie militamus pro quo tota die mortificamur: vt in tua vita viuamus. Amen.

De inuitatis ad cenam magnam. Capitulum. lxxxj.

Lu. xiiij



Et quia nonnulli terrenis vel voluptatib⁹ mundi huius dediti huic panez de quo dictuz eſt fideten⁹ quaſi odorando prepiuit: dulcedinez vo eius attingere veraciter guſtando faſtidiunt: ideo ad oſtendendu talium tepore celeſtibus epulis non eſſe dignu ſubiungit dns parabola i qua demonſtrat diuine largitatis effluentia et arguit multiplices iudeoruz ingratitudine qui pre ceteris gentibus fuerut inuitati ad celeſte beatitudinem. Primo p prophetas. Secundo per ipſuz xpm. Tertio p apoſtolos: et tn renuerunt venire p fide: et ita vocati ſunt gentiles. Dicit ergo [homo quida]. i. xps verus homo et verus de⁹ qui dr homo ratione veritatis nature humane: quida ratione ſingularitatz pſone reſpectu aliorum [fecit cena magna] id eſt preparauit futura glorie et vite eterne refectione et celeſtez ſeu eterna beatitudine qua ſanctis animab⁹ ab eterno pparauit dns que vocat cena eo q eſt refectio vltima: qz ſicut cena patur declinante die poſtp nulla refectio ſequit: ſic vita eterna dat per die preſentis vite vbi nihil aliud expectat. Jtez dr cena magna imo ſic maxima vt eius immenſitas in cor hois no poſſit aſcendere [et vocauit multos] qz vult oes homes ſaluos fieri et beatos. Vocauit dns: quoſdaz per angelos: quoſda per patres: quoſda p pphetas: quoſda per ſeipz: quoſdam p apoſtolos: quoſda aliorum predicatorz vbis: quoſda inſpiratioib⁹ internis: quoſda bnficijs et pſperis: quoſda flagellis et aduerſis. [Et miſit ſeruum ſuum]. i. predicatore euangelicu. licet plures ſint ſerui pſonaz ſtatuu et habituuz diuerſitate: vnu tn debet ee fidei et charitatz vnitate [hora cene]. i. vltima etate et tpe gre. Hora cene eſt finis ſeculi. i. vltima etas maet ſi homes in aliis etatib⁹ ad cenam inuitabant: nullus tn recipiebat ad cenam ſed oes ad limbu deſcendebant [dicere inuitatis vt venirēt] id eſt ad veniendu per bona opera ſe prepararent [qz iam parata ſunt oia.] Ante aduentu xpi tps. nonduz erat cena xpi parata: qz nullus poterat ingredi vita eternam: ſed agno xpo immolato apertus eſt regni celeſtis aditus: et tunc miſſi ſunt apoſtoli ad quos ante fuerant prophete miſſi. Sicut et xps miſſus fuit a patre vt inuitaret ad cenam: ita ipſe ſeruos ſuos apoſtolos ſuos miſit et mittit predicatores: vt dicat nobis venite ad cena qz parata ſut oia. Conſiſtit autem illa cena in tribus: ſez in beata viſione diuina p perſonarum: in ſocietate angelorz: et in conſortio ſctorz: que oia vt hic dr ſunt data. [Et ceperunt ſe ſimul oes excuſare]. i. p mala opa ſe retrahere qz plus dilexerut terrena et corporalia qz celeſtia et ſpualia. Oes ſe excuſant et ſi no verbo ſaltez cogitatu vel facto. Oes dicit. i. pro maiori pte qz pauci ſaluant reſpectue. ſm Greg. Multi vocant ſz pauci veniut: qz multi q p fide ei ſubjciutur male viuendo ei⁹ conuiuio contradicut. Sed ve vobis: qz ſm eundem Gregorium. Ecce ho dines inuitat et pauper occurrere feſtinat: ad dei iuitamur conuiuiu et excuſam⁹ Dominus clementer oes inuitat: ſed qui venire nolunt excuſant et ſic eternu conuiuium qd deus non rogatus: ſed gratis offert volentib⁹ ſibi intercludut. Excuſatio em iſta eſt indiſpoſitio voluntaria qz alij cadunt in ſuperbiam: alij in auariciam: alij in luxuriam. Primi ſignantur per villa emptā videntes. Secundi per iuga boum empta probates. Tertij per vxoz ducentes: et oes iſti ad cenaz dominica ſunt inepti. Uñ conſequeter excuſantium cauſe ſubdunt cu dicit. Prim⁹ dixit [Villa emi et neceſſe habeo exire et videre illa.] Ubi notatur ſuperbi amatores mundi in quib⁹ eſt ambitio dignitatu et huiuſmodi. in villa em empta dominatio notat et ſuperbia: qz ſuperbi volunt alijs dominari. Et alter [dixit [Juga bou emi quinq et eo probare illa] vbi intelligunt auarie cupidi quinq ſenſibus et terrenis nimis intenti i quib⁹ eſt cupiditas terrenoz et mundanoz: p boues em qui terra verſant terrena ſignant. Et alius dixit. Uxore duxi et ideo no poſſum venire. Ubi notant carnales et luxurioſi delitijs carnis dediti in qb⁹ eſt amor voluptatuz carnaliu: vxor ei ad voluptate carnis ptinet. Dicit aut ſm Baſiliu non poſſum venire eo q intellectus human⁹ vergēs ad humanas illecebras debilis eſt ad agendu diuina. Oes ergo p dicti ſunt indigni cena nuptiaruz agni. Uñ ſunt vſus iſti. Villa: boues vxor: cena clauſere vocatis. Mundus: cura caro: celuz clauſere renatis. Ad iſta vo tria vltia reducutur oia a beatitudine celeſti excludētia: qz vt ait Joha. Oe qd e in mundo: aut eſt cocupiſcētia carnis: aut cupiſcētia oculoz: aut ſuperbia vite. vñ Aug. O q ad cena dei venitz nolite diligere mundu neq ea q i mundo ſut. Amor rerū

Ingratitudo iudeoruz.

Cena magna.

Uocatio domini.

Cena celeſtis cō ſiſtit in tribus

Oes: pluralis. Grego.

Excuſatio a cena

Villam emit amatores mundi ſuperbus.

Juga boum auarus

Uxorem duxit carnalis

Baſiliꝰ.

Uerſicuſli. ſ. Jo. ij. Augu. C

Amor terrenorum.

terrenarū vīsc⁹ est ſpūaliū penarū: qm̄ oīa q̄ i mūdo sunt ꝓcupiſcētia carnis sunt ⁊ cōcupiſcētia oculoꝝ ⁊ ābitio ſeculi. Cōcupiſcētia carnis: vroꝝ duxi: ꝓcupiſcētia oculoꝝ: q̄ngz iuga boū: emi ambitio ſeculi: villā emi. Tollamus g̃ de medio excusatiões: vanas ⁊ malas ⁊ veniam⁹ ad cenā: qz intrinſec⁹ saginemur. Nō nos impediat extollētia: non ſupbia extollat nō nos teneat curioſitas illicita ⁊ auertat a deo: nō nos impediat voluptas carnis a voluptate cordis. Ueniam⁹ et saginemur. hec Aug. Scōm Chrī. q̄uis videanť rōnabiles excusantiū occasiones esse: tñ hinc diſcimus: et ſi necessaria fuerint q̄ detinēt oibus prima facere ſpūalia. Excusat q̄ppe ois qui plus terrena q̄z celeſtia diligit: etiaz ſi ſe ad celeſtia tēdere dicit. Qđ hodie clericis ⁊ religioſis multis obūci pōt q̄ curā ⁊ ſolicitudinē tantā habēt de terrenis et oibus quib⁹ laici occupanť: vt nulla differētia iter hos ⁊ illos videat. vñ Grego. Sed ecce inter hec penſare possum⁹ q̄d ſibi corda nostra respōdeāt. Occultis em̄ fortaſſe ſibi cogitationibus dicant. Excusare nolumus: ad illud em̄ supne refectionis conuiuiū vocari ⁊ venire gratulamur. Loquētes nobis talia mētes nostre verū dicunt: ſi nō plus terrena q̄z celeſtia diligūt ſi nō ampli⁹ rebus corporalib⁹ q̄z ſpūalibus occupātur. hec Grez. Et reuerſus ſeruus nūciauit hec dño. Predicatores exeunt ad predicationē: reuertūtur ad dei contēplationem: nunciāt quid egerunt per interiorē cōfeſſionē. [Tūc iratus paterfamilias] ſcz chriſtus cuius familia ſunt omnes angeli: omnes electi fideles cōtra ſue cene contēptores ira nō affectus ſed effect⁹: quia punit vt iratus. nā ꝑm Aug. Ira dei eſt vindicta peccati. Et iuſte iraſcit de⁹ de negligētijs hominum q̄ paratam pro eis eternevite cenā cōtemnūt et vilibus cibis mentē implēt. Irat⁹ inquit dixit [ſeruo ſuo] ſcz p̄dicatori euāgelico. [Exi] cito ſcz ab ocio ſtudij ⁊ cōtēplationis ad publicum actiōis ⁊ predicationis [in plateas] et vicos ciuitatis. Per vicos et plateas ciuitatis que ſcz clauſurā habēt intelligitur vocatio iudeoꝝ qui clauſi erāt legalibus obſeruātijs ⁊ quaſi dei ciues: vtpote ei⁹ legē tenētes: quoꝝ quidā erant in plateis. i. in lata via ꝓſperitatis et voluptatis: quidā in vicis. i. in anguſtia aduerſitatis ⁊ tribulatiōis. vicus em̄ arctior est q̄z platea: ⁊ paupes ꝓpter defectū gratie ⁊ virtutis: ac debiles ꝓpter defectū bone opatiōis: ⁊ cecos propter defectū vere cognitiōis: ⁊ claudos ꝓpter defectū recte affectiōis ⁊ itētiōis. h̄ est humiles q̄ ſe tales reputāt ⁊ intrare deſiderāt: introduc huc. tales em̄ vult dñs ad pniam vocari ⁊ ad ſuū cōuiuiū introduci. Nā principib⁹ et ſacerdotib⁹ ac legiſperitis iudeoꝝ ꝓpter ingratitudinē ⁊ ſuperbiā dimiſſis a deo ⁊ relictis humiles ſimplices ⁊ publicani illi⁹ ꝑticipes ſunt vocati: vt ptz in apl'is ⁊ plurib⁹ alijs ex decurſu euāgelij. vñ Grez. Qz g̃ venire ſupbi renuūt pauperes eligūtur: qz infirma mūdi eligit de⁹ vt ꝓfundat fortia: pctōres ſuperbi reſpuunť: ⁊ pctōres humiles eliguntur: hos rum eligit de⁹ quos deſpicit mūdus: qz pleritaq̄ elegit de⁹ quos deſpicit mūdus: qz plerūq̄ ipſa deſpectio hoiem reuocat ad ſemet ipm. Paupes g̃ ⁊ debiles ceci ⁊ claudi vocanť ⁊ veniūt: qz infirmi quiq̄ atq̄ i hoc mūdo de cenaz ꝑſpecti plerūq̄ tanto celeri⁹ vocē dei audiunt ſint. quāto in hoc mūdo nō habēt vbi delectātur. vnde ⁊ Aug. Et quivenerūt niſi mēdici: debiles: claudi: ceci. Illi aūt non venerūt diuites ſani quaſi bene ambulātes ⁊ acute cernētes multū de ſe ꝑſumētes: et ideo tāto deſpectiores quāto ſupbiores. Ueniāt mendici: qz ille inuitat q̄ ꝓpter nos fact⁹ est paup cū dines eſſet: vt illi⁹ pauptate mēdici ditaremur. Ueniāt debiles: qz nō est opus ſanis medic⁹: ſz male habētib⁹. Ueniāt claudi q̄ ei dicāt. cō pone greſſus meos in ſemitis tuis. Ueniāt ceci qui dicāt. illumina oculos meos ne vnq̄z obdormiā in morte. hec Aug. [Et ait ſeru⁹. Dñe factū est vt impaſti] ſed etiaz eo mō. vt imperaſti: ⁊ ſic notat pfecta obediētia: ſcz in ope ⁊ mō [⁊ adhuc loc⁹ est]. q. d. Multos introduxim⁹ de iudeis: ſz adhuc est loc⁹ vbi recipiāt gētiles. hoc etiā ideo dr: qz eccl'ia plures recipe ſp est pata. Et ait dñs ſuo. [Exi cito ivias ⁊ ſepes]. i. extra iudeā diſcurrēdo ad gētilē populū. per vias em̄ ⁊ ſepes intelligitur vocatio gentiliū qui tanq̄z agreſtes in vijs ⁊ ſepibus erant diſperſi ⁊ direptioni hoſtium expoſiti in vijs: ſcz mūdane proſperitatis ⁊ ſepib⁹ aduerſitatis [⁊ cōpelle intrare] inſtātia ⁊ ipportunitate p̄dicatiōis. vocanť ei q̄ a malo retrahūtur feruentib⁹ exhortationib⁹: ꝓpellunť q̄ trahunť durz ꝓminatiōib⁹. Uñ iudeos monet vocari ⁊ gētiles cōpelli: qz iudeis tanq̄z legē et ꝓphetas habētibus leuior vocatio debebat ſufficere q̄ non ſufficiebat gētib⁹ [vt impleat dom⁹ mea] ſcz celū ⁊ celeſtis patria vbi ſit eternū ꝉcōuiuiū debito numero predeſtinatoꝝ qui numerus non remanebit inexplet⁹. Uel [cōpellūtur intrare] heretici qui p eccleſiā puniti reſipiſcunt: vel quicūq̄ alij quib⁹ mundi aduerſitatib⁹ fracti ad dei amorē redeūt. Felix neceſſitas que ad meliora cōpellit. Multi enim qui in ſecuritate ⁊ ꝓſperitate mūdo viuūt inſtante aduerſitate ⁊ periculo ad deū fugiūt. Uñ Chriſo. Multo laborioſius est in ſecuritate cōcupiſcētias vincere q̄z in periculo diuitias poſſe contēnere. Ipſe enim timore periculi aduinat animū et facile vincitur delectatio corporalis. Quot em̄ ſunt qui in ſecuritate non fuerunt contēti pauperes eſſe: ⁊ tamē videntes ꝓſecutionē magis contēti fuerunt bona ſua dimittere q̄z perire. Illos tales ſciēs dr⁹

Excusatio tollatur.

Grego.

Augu. Ira dei iuſta.

Judeoꝝ vocatio.

Grego: D Paupes eligūtur. Ueniētes ad cenā. Augu. Mat. ix. Pſ. xvi. Pſ. xij. Uocatio gētiliū.

E Intrare cōpulſi.

Tribulationū bona. Chriſo.

frequēter p̄cidit diuitias eoꝝ: vt a solicitudinib⁹ releuati securi⁹ z meli⁹ pmaneāt. hec
Grego. Chri. Liquet ḡ vt ait Greg. q̄ alij vocanꝫ venire cōtēnūt: vt q̄ donū intellect⁹ accipiūt: ſz eundē intellectū opib⁹ nō ſequūtur: alij vocā turꝫ veniūt qui acceptā intellect⁹ gratiā operādo pficiūt: alij intrare cōpellunt: vt quos eccleſia tpaliter punit. In fine aūt cōcludendo ſubiūgit. [Dico aūt vobis] cui⁹ dicere infallibile eſt [q̄ nemo viroꝝ illoꝝ qui vocati ſunt] z ſe excuſantes venire noluerunt [guſtabit cenā meā] immo nec videbit: ſz ſancti
Pſalmo xxxiij. guſtāt z vident etiā in preſenti ſm illud pſ. Guſtate z videte q̄m ſuauis eſt dñs. Impleda eſt em dom⁹ dei nūero p̄deſtinatoꝝ: ſz ſupbi pcōres qui vocati venire noluerūt ſeipſos
Predeſtinati ſolū ad cenā recipiētur irrecupabiliter excuſarūt. Hec ſnia dñi(vt ait Grego. Valde timēda eſt. Nemo ḡ venire cō
Grego. tēnat ne dū vocat⁹ excuſat cū voluerit intrare nō valeat. Et certe q̄ nō intrauerit famelicus z inanis a refectione diuine fruitiōis et viſiōis remanebit. Ecce q̄ piculoſum eſt cōtēnere inuitationē ieſu xp̄i. tales em a refectione ei⁹ in p̄ſti p gratiā z in futuro p gl'iaz merent excludi. Hec igit oia z ad que vocati ſum⁹ diligēter cōſiderem⁹ z p̄ſentia deſpiciē
Chryſo. tes ad futura nos preparem⁹. vñ Chri. Permaneam⁹ igit cuſtodientes eā quā initio ſuſcepimus dignitatē z futura quotidie regna q̄ram⁹: ola q̄ p̄ſentia vmbras eſſe prorſus ac ſomnia iudicem⁹. Neq̄ em ſi rex terren⁹ aliq̄s aſſumēſte pauperē ac mēdicū repēte ſibi adoptaret in filiū: tu iā ad tugurū tui reſpiceres vilitatē. Ita nūc igit nihil p̄ſtitū putes eſſe p̄cioſum. Longe q̄ppe maiora ſunt ad q̄ vocat⁹ es capeſſenda. hec Chri. ¶Oratio.

OOmine Jeſu xp̄e q̄ oēs hoies volēs ſaluos fieri refectionē celeſtz btitudinis oib⁹ prepaſti: z multos ad eā multis modis vocaſti: ne me miſerū excludas ab illa gr̄a gr̄ali quā oib⁹ veniſti i partiri: z da mihi calcare oēz ſupbiaz ābitionē: auariciaz cupiditatē z cupiſcētiā carnis z voluptatē ne hec vl alia ipediēntia mihi eternū intercludāt cōuiuiū: ſz q̄ ſuz pauꝑ in gr̄az virtute: z debilis in bona opatione ac cecus invera cognitiōe: z claudus in recta affectione miſericorditer introducat in idip̄z. Amē.

¶De ſcenophegia. Capi.lxxxij.

A Jo.vij.



Poſt hec ambulabat z manebat adhuc [ieſus in galilea] docēdo i ſynagogis eoꝝ [non em volebat in iudea ambulare: q̄ iudei querebāt eū interficere.] Licet enim poſſet inter eos ſine nocumēto eſſe: voluit tñ aliq̄n ante tp̄s paſſionis ſe ab eis ſubtrahere. Primo rōne fuit quia nondū venerat tp̄s quo volebat occidi. Secūdo ratione noſtri: vt noſtrā cōſolaretur infirmitatē dādo nobis exēplū q̄ poſſumus aliq̄n declinare p̄ſecutionez. Tertio ratione iudeorū ne manes in medio eorū magis eos incitaret in odiū. [Erat autē in primo dies feſtus iudeorum ſcenophegia] .i. feſtiuitas tabernaculoꝝ q̄n habitabāt filij iſrael in tabernaculis ſeptē dieb⁹ ſub vmbra ramoꝝ in ſimilitudinē z memoriam tabernaculorū in quibus habitauerūt patres eoꝝ cum educti ex egypto peregrinarētur i heremo velut reminiſcentes beneficia dñi qui erant dñm occiſuri. Et eſt ſcenophegia dictio greca cōpoſita a ſcenos q̄ eſt vmbra z phagin quod eſt phegia. comedere: quia in vmbraculis comedebant dūrāte illa feſtiuitate. Et celebrabāt collectis fructib⁹ anni in ſeptēbri mēſe ſeptimo: quia illo tpe quo vue erāt colligēde extiterūt de heremi tabernaculis z venerunt in terrā p̄miſſionis vnde exploratores portauerunt invecte vuas. Et tūc iudei habitabāt in vmbraculis: q̄ patres eoꝝ p. cl. annos habitabant in tabernaculis. Immanēte igit ſcenophegia [fratres] .i. ꝓſanguinei dñi nō apoſtoli: ſz alij ꝓpinqui ei⁹ cognatiōe ex p̄tevirginis marie: q̄ viderunt ip̄m non eſſe paratū ad aſcēdendū mutabāt eū vt ad die feſtū in hieruſalē q̄ caput regni ē aſcēderet: ibiq̄ gloriā miraculoꝝ oſtenderet z ſe manifeſtaret. Xp̄s em habebat quoſdaz cognatos ſm carnem qui more iudeorū fratres dicebant. Et dixerūt ad eū. [Trāſi hinc et vade in iudeā] hoc eſt hieruſalē iudee metropolis [vt z diſcipl'i tui] .i. turbe te ſequētes ſeu alienū decūq̄ illuc cōuenientes [videāt opa tua] et miracula. Ac ſi ſm Bedā dicāt. Tu ſigna facis z pauci ea vident. Tranſi ergo ad regiā vrbē vbi ſunt p̄rincipes: vt viſis ſignis laudē B
ꝓſequaris ab eis: carnales amici gloriā ei⁹ Amico-
querētes: vt illi⁹ p̄rticipes fierēt z per mira rum car
cula eius magnificarent carnale cōſiliū da- nalium.
bant: quo ſaluator noſter mūdi gloriā acquireret z ſuū nomē lōgius dilataret: ideoq̄ nō in occulto z abſcōdito: ſed palā et in cōuentu multoꝝ miracula dñm ieſum facere ammonebāt. Eſt nāq̄ p̄prium mentis gl'ie cupidoꝝ: vt quicq̄d gl'ioſuz ſuū vel ſuoꝝ extiterit oſtēdat in publico. [Neq̄ em fratres] .i. cōſanguinei [eius] humanāz mūdanā gloriā requirētes fideliter credebāt in eum] eſtimātes eum vane glorioſum z glorie hoim amatorem z cupidū. Facis inquiūt miracula: ſed in abſcōdito innoteſce z appare hominib⁹ vt laudari poſſis ab hominib⁹. Putabāt enim q̄ laus z fauor mūdi eſſet fructus virtutum et miraculorū ſuorū. Et quia ſuggerebāt ei malum ſcz gloriā mūdanā querere: ideo recuſauit z eis nō acq̄euit: vt daret nobis exē-

plū nō querendi gloriā hmōi dicēs. [Tēpus meū]. i. glorie mee manifestande. [nōdū aduenit] qz post resurrectionem manifestanda erit [tps aūt vestrū]. s. mundane glorie quo z mundi laude hominūqz fauore z vana gl'ia decipiamini [semp est paratū]. i. mundi gloria quā affectatis z q̄ritis semper est parata vobis. Ea em̄ q̄ oībus horis mūdus exhibet q̄ritis. s. honores: diuitias z delitias: z ideo sicut vos tēpori parati estis: ita tps paratū est vobis. Mundani ergo habent tps glorie paratū: qz eadē amant q̄ mundus z mundo cōsentiunt: z iō q̄ querūt semp inueniunt. s. in vero q̄ querūt gloriā spiritualē nō habēt hic tps paratū qz vituperant q̄ mundus amat z mundū contēnunt. Et iō dicit. [Non pōt mūdus]. i. mūdani [odisse vos] qz cū mūdo conuenitis z de amatoribus eius estis z similiū in voluntate z voto z opere nō est odium sed amor z amicitia. vñ Chri. Qualiter eos mūdus odit qui eadē cū mūdo volunt z p eo student? [Me aūt] z meos [odit] propter dissimilitudinē que est in voluntate: voto z opere qz opa eius mala nō approbamus sz magis redarguimus. Sicut aūt due glorie ita z diuersa sunt festa. mundani em̄ hñt festa tpalia. s. gaudere: epulari z hmōi delitias exteriores: sācti vo hñt festa spūalia q̄ cōsistūt in delectationibus spūs: z iō bñ subdit. [Uos] q̄ gloriā mūdi festa gaudiorū mūdanorū q̄ritis ascendite ad diē festū hūc in quo videri z videre [in vanitate z cōcupiscentia vultis] i. ad festū letitie tpalis. Ubi laus humana z voluptas q̄rit: vbi carnalia gaudia extēdūt [ego] qui talib⁹ nō delector [nō ascendā]. s. vobiscū [ad diē festū istū] et hoc modo sicut vos vultis. s. q̄rens gloriā [qz tps meum]. i. glorie mee p̄m humanitatē ad quā puenīēdū est impleta p̄us hūilitate [nondū est ipletū] nō em̄ nisi impleta hūilitate passiōis sequit tps glorie z imortalitatis. Uel [vos ascendite ad diē festū hunc]. i. ad p̄ncipiū solēnitatis huius: qz iudei magis vacabāt epulis z letitie in p̄ncipio festi q̄z in fine [ego aūt nō ascēdā ad diē festū istū]. s. p̄mū [qz tps meū nōdū est ipletū.] Tps em̄ aptū doctrine vitatis ppter quā saluator venerat nō erat sic in p̄ncipio solēnitatis ppter p̄dicta sicut circa finē qz tūc patiores sūt oēs ad doctrinā. Dicendo aūt vos ascēdite nō cōsulit nec p̄cipit: nec eos ad talia inuitat: sz p̄dicit z p̄mittit z oñdit q̄d ipsi q̄rebant q̄ mūdana adhuc; tm̄ sapiebāt. Isti semp volebāt esse in festo z nō in vigilia q̄ semp volebāt hīe mūdi laudē z voluptatē z nullā ferre mundi molestiā. Similes sunt multi in p̄senti vita q̄ semp volunt hīe festa: z ideo in futuro facient vigiliā. volūt em̄ mō esse in comessatione z ebrietate ac risu z vanitate: z iō semp erūt in fame z siti z fletu z tribulatione. Istud aūt festū diabolicū triplici de causa nō est faciendū. Primo qz hec vita est vigilia: ideo debem⁹ ieunare z pctā nostra plāgere: vt possim⁹ ad festū celestis patrie puenire. vñ Mat. Beati qui lugent: ecce vigilia: qm̄ ipsi cōsolabūtur: ecce festū. Sed uani hoies volūt hic festū facere: z ideo venīēt ad vigiliā. vñ Luc. Uevobis qui saturati estis: ecce festum. quia esurietis: ecce vigilia. Scōo qz ista vita est exilū: z stultus esset ille peregrinus qui in exilio posit⁹ vellet facere festū: sz dz expectare quousqz ad patriā suā redeat: patria aūt nostra est regio celestis q̄ nos expectat: z qz pctōres de hoc exilio patriā faciūt: ideo a patria celesti exules et bānīti semp erūt. Tertio qz ista vita est loc⁹ laboris: z ideo serui dei sunt in labore continuo: z de labore venīūt ad quietē: vani autē hoies volūt esse in otio: z ideo de otio venīūt ad laborē. Hic ergo ostendit discretio seu distinctio bonorū a malis. temp⁹ em̄ glorie malorū semp est in presenti vbi dies mali sunt z mali florent. Tēpus vo glorie bonorū erit in futuro q̄n cū xp̄o regnabunt ad quā gloriā p passiones z tribulatiōes puenīūt. Dicāt ergo deuoti alijs ad iuuenia z lasciuias eos inuitantib⁹. [Uos ascēdite ad diē festū hunc] nos qui talia nō appetim⁹ nō ascēdim⁹. Nō em̄ dz seru⁹ xp̄i in talib⁹ delectari: qz delicat⁹ miles est qui vult simul gaudere cum seculo z regnare cū xp̄o cū dictū sit ve his qui in bonis ducūt dies suos: qz in pūcto hore descendent ad inferni nouissima. receperūt em̄ bona in uita sua. vñ Aug. Sim⁹ recti corde tps glorie nostre nondū venit. Dicat amatorib⁹ hui⁹ seculi quales erāt fratres dñi. Temp⁹ vestrū semp est paratū: tēpus nostrū nondū venit. Audiam⁹ em̄ z hoc dicere z nos. Et qm̄ corpus dñi nostri iesu xp̄i sumus qm̄ mēbra eius sum⁹: qm̄ caput nostrū gratāter agnoscimus dicamus prorsus: qm̄ ppter nos z ip̄e dignat⁹ est dicere q̄n nobis insultant amatores hui⁹ seculi dicam⁹ eis. Tempus vestrū semp est paratū: tempus nostrū nondū venit. hec Aug. Tēpus etiā diuitū semp est paratū: qz est in bursa eorū. si em̄ est frigus bene se induūt: vel aliter calefaciūt: si est calor habent domos frigidas: vel subuentiones alias: z sīr in alijs defectib⁹ corporū p̄optū habēt remediū: z ideo tempus eorū semp est paratū: pauperes vo totū habēt cōtrariū: sz aliter erit i alio sec'o. [Hec cū dixisset iesus māsit i galilea] ex rōne supra dicta [Postqz aūt ascēderūt fratres ei⁹] duob⁹ diebus transactis latēter ascēdit sine eis. Sicut enim noluit esse in principio festiuitatis ne fratrib⁹ suis malū p̄suadētib⁹ videret fauere sic noluit se oino subtrahere nec doctrinā salutis obmittere quā venerat docere [Ascēdit q̄ ad diē festū] sz nō ad illū ad quē frēs ei⁹ ascenderūt: nec vt illi sz manifeste z cum magna

Chriso.

C Gloria z festum duplex.

festa appetētes.

Festum diabolicum.

Labor huiꝰ mūdi.

D Augu. Tempꝰ nostruz nōdum venit.

comitiua: nec vt videret ab hoibus nec occasionē maioris inuidie daret iudeis q̄ nō cupiebat gloriari tpaliter sed aliq̄d docere: salubriter hoies corrigere: de festo eterno admonere: amorem ab hoc seculo auertere [sed ascendit q̄si in occulto] in hoc cōdescendēs fidelibus q̄ timore mortis occultandi erant: et ne se hoibus oñdens fauorē humanū q̄reret q̄ dies festus dñi nō exterius ꝛsz interius nō facie sed in mēte agit. de quo in psal. dr. Qm̄ cogitatio hois cōfitebit tibi ꝛ reliquie cogitatiōis diē festum agent tibi. Sic ergo age diē festū si ad tuā festiuitatē vis venire iesum. Qui em̄ agunt in manifesto et vt ab hoibus videant receperūt mercedem suā. vbi Beda. Mistice aūt designat q̄ singulis q̄busq̄ carnalib⁹ hūanā gloriam q̄rentib⁹ dñs manet in galilea: q̄ interpretat transmigratio facta t. in mēbris suis q̄ transmigrant de vitijs ad virtutes ꝛ in eis pficiunt. Postmodum vero dñs ascendit q̄ mēbra xpi nō huius vite: sed eterne gloriā querūt: occulte aūt dñs ascēdit q̄ omnis gloria eius ab intus. i. de corde puro: ꝛ cōsciētia bona: ꝛ fide nō ficta. hec Beda.

Festa secrete agenda Beda.

Gloriā fugit dominus glorie. eccle. iij

¶ Nota q̄ dñs docturus miracula immo in omnibus magnis operibus potentie ꝛ virtutis sue gloriā fugit: nolēs socios habere vel nuncios preambulos vt ptz hic in pluribus alijs. Quasi diceret ꝛ quanto maior es humilia te i oibus. In opibus ꝛo humilitatis turbam comitē habuit veniens ad passionem ꝛ discipulos p̄misit: vt sibi asinā ꝛ pullū adducerent. Etiā comesturus agnū paschalē p̄misit qui prepararent locū sed hoc fecit in tanti sacramenti misterū q̄ nō dz sumi nisi cū preparatione virtutū ꝛ bonorū operū. [Judei ergo] cōmuniter [querebāt eū in die festo] anteq̄ ascenderet: q̄ non viderant eū adesse cū fratribus [ꝛdicebant. Ubi est ille]. s. talis et tātus predicator ꝛ miraculorum operator. Non nominant eum nomine proprio tam q̄rentes eū animo bono q̄ malo. Quidā enim querebant eum desiderio addiscendi vt eius doctrinā deuote audirent: alij desiderio malignandi vt eū interficerent: alij vana curiositate vt viderent. Illi ergo qui querebāt eū ex odio dedignabant eū nomine proprio nominare: quia nomen suū fuit eis graue: sed illi qui querebant eū ex deuotione nō audebant eū nominare: vel ita reputabant eū famosum ꝛ autenticū q̄ non oportebat nomen proprium exprimere. vani aūt non curabant de suo nole. [Et erat murmur de eo in turba] et dissensio ppter cōtrarietatē opinionū de eo [quidā em̄]. s. qui pia intētiōe q̄rebant eū [dicebant q̄ bonus est] approbantes ei⁹ doctrinā ꝛ miracula [alij aūt]. s. qui mala intentione querebant eū [dicebāt nō: sed seducit turbas] dicta eius persequētes ꝛ opa. vbi Chriso. Chriso. Illā quidē estimo opinionē multitudinis esse: hanc vo principū ꝛ sacerdotū. Ui des vtiq̄ principatū corruptū eos aūt q̄ principatui subijciuntur sanos iudicio. [Nemo tn̄] scz illorū qui dicebāt q̄ bonus est [palaz loquebatur de eo ppter metū iudeoꝝ. s. principalū ne extra synagogā et congregationē fieret aliorū. Ex quo patet q̄ principes pplī illius dicebāt eum seductorem ꝛ maior pars dicebat cōtrariū. Seducit turbas clari⁹ sonabāt: sed bonus est pressius susurrabāt. Ecce quantū deprimit veritas: ꝛ extollit falsitas. Quidā erāt ibi formidolosi ꝛ timidi q̄ i rp̄m credebāt: sed veritatē dicere nō audebāt. et ideo in veritate peccabāt. Trib⁹ em̄ modis ꝑm Chriſ. In veritate quis peccare pōt: aut veritatē pre timore tacēdo: aut ipsam veritatem in mēdaciū cōmutādo aut ipsam veritatem non defendēdo. De primis dr [alij dicebāt: q̄ bonus est: nemo tn̄ palā loquebatur de illo ppter metuz iudeoꝝ.] vt dicit Augu. Uterq̄ est reus apud deū et qui veritatē tacet: ꝛ q̄ mēdaciū dicit: ille q̄ pdesse nonvult: iste q̄ nocere desiderat. Et de secūdis subdit [alij aūt nō: sed seducit turbas] de talibus dicit apl's cōmutauerūt dei veritatē in mendaciū. De tertijs dicitur [multus murmur erat de eo i turba.] Murmurabāt quidem de eo q̄ pharisei rp̄m psequebātur: sed tn̄ eum non defendebāt: nec aperte resistere audebant: cum tamē dicat sapiens. Usq̄ ad mortē certa p iustitia de omnib⁹ seruis xpi hoc idē dicitur. Sed nō mirū si de his iniqui hoies aliq̄n male loquūtur cū de ipso dei filio talia loquerētur. vñ Aug. De oib⁹ seruis eius intelligendū hoc dr modo. Quicūq̄ aparuerit in aliqua gratia spūali: alij dicunt bonus est: alij nō: sed seducit turbas. Qō dictum est ergo de dño valet ad cōsolationem nostrā de quocūq̄ hoc dictuz fuerit xpiano. hec Aug. Sed si bene cōsideras hec malorū derogatio cōmendatio est. vñ Grego. Stultū valde est si illis placere querimus quos nō placere deo scimus. Peruersorū aūt derogatio vite nostre approbatio: q̄ tā ostendit aliquid iustitie nos habere si illis displicere incipim⁹ qui nō placēt deo. In oi igit q̄ de nobis dr semp tacite recurrere ad mentē debemus interiorē testē et iudicē q̄rere. Quid em̄ pdest si oēs laudent cū psciētia accusetur? Ad quid poterit obesse si oēs derogēt ꝛ sola consciētia defendat. vñ ꝛ Boet⁹. Itaq̄ nihil est q̄ admireris si in hoc vite salo circūflātib⁹ agitemur, pcellis q̄b⁹ hoc maxie pposit̄ est pessimis displicere. vñ etiā Sene. Tā turpe est laudari a turpib⁹ q̄ laudari ob turpia vl̄ esse turpē. Et iterū. Nemo mihi plus videt estimare virtutē: nemo illo magis deuotus: q̄ qui boni viri famam perdidit: ne consciētiam perderet. Honesta turpitudo est p bona causa. Hec Seneca. ¶ Jam autem die

Ecce Ueritas deprimit falsitas. Ueritas et tur falsitas extollit. Chriſo. Peccat in veritate tribus pliciter. Augu.

Ecclesiij.

Augu. Detractio cōis est.

Grego.

Displicendum malis. Boet⁹.

Famaz pot⁹ q̄ innocentiā amittas.

festo mediãte]. i. i medio solẽnitatis: scz die quarta: qñ etiã de⁹ ab initio mũdi chorusca re fecit lumẽ in celis: [ascẽdit iesus i tẽplũ] publice: qz ibi erat loc⁹ cõis apt⁹ doctrine [z docebat] qz in principio festi his q̃ festi erãt magis intẽdebãt: z ideo postea xp̃m attenti⁹ audiebant. Euãgeliste qñq; more iudeorum dies septẽ quibus celebritas durabat diẽ festum ꝓpter vnam festiuitatẽ appellauerũt.

Sceno phegie duratio

Octauus autẽ dies de integritate scenophegie nõ erat: z tñ totus celebris manebat. Fiebat em̃ in eo collecta ad opus pauperũ et in necessitates fabrice z vtensiliũ eius. Et q̃dã de turba dicebãt eũ vere ꝓphetã z xp̃m: alij dicebant eũ habere demoniũ qõ ptz manifeste falsum: qz demonia expellebãtur p ip̃m.

Calum nia dñi.

Dñs aũt nõ turbatus: sz trãquillus nõ reddidit maledictũ ꝓ maledicto: sz trãquille ad oĩa respõdit. In quo fm Bedã nobis patiẽtie reliquit exẽplũ: vt quotiens nobis ab aliquo falsa obũciũtur cõuitia patiẽter toleremus: z vera q̃ possum⁹ nõ obũciam⁹: sed salutaria monita predicem⁹. [Et q̃rebãt apprehendere eũ] ad occidendũ: sz repressi sunt diuina virtute [et nemo misit man⁹ in illũ] qz nihil ei facere poterãt nisi quãtũ z qñ ipse permittebat [qz nondũ venerat eius hora]: i. ab eo ordinata tẽ captiõe sua. voluit em̃ ꝓmissa longa serie preconũ oportuno tpe nasci z sil'r predicato euãgelio oportuno tpe mori [q̃daz aũt de turba] humiles z pauperes predicatiõe z miraculis eius moti [credebãt in eũ] verba z facta eius glorificãtes. Non dicit tẽ principib⁹: quia quãto maiores erant tanto magis insaniebãt. [Audiẽtes aũt principes z pharisei] turbam de illo bona secreto murmurãtẽ z eũ glorificãtẽ: qz turbe nõ audebãt cõfiteri palã z ꝓpter cõtrarias de eo opiniones: dissensionẽ in turba factã inuidia cõmoti [miserũt ministros] scz satellites presidis quos ad hoc cõduxerãt [vt eũ apprehenderent.] Nõ sunt ausi ire ꝓsonaliter ad capiẽdum xp̃m timore turbarũ: sed miserũt ministros tanq̃ periculis expositos: qz tales pone plent precio nõ timẽt se periculis exponere. Ipsi quidem maiores stãtes in litore non timent alios submergere. ¶ Insani audito murmure q̃ xp̃s a turba glorificarẽt z tãta bona de ipso dicerẽt doluerũt valde z querebãt eũ occidere. [Dixit ergo eis iesus] erudiẽs ad salutẽ etiã ptinaciũ puicaciã. [Adhuc modicũ tp̃s vobiscuz sum] quid festinatis me interficere: paruũ tp̃s. s. septẽ mensiũ expectate qõ mõ facere vultis: facturi estis non mõ: qz iam nolo. q. d. Nõ mõ implebitis qõ vultis: qz adhuc modico tpe volo manere in ꝓpto ad docẽdũ z miracula faciẽdũ. Invanum laboratis z vos z principes vestri: qz nõ in vestra: sed in mea potestate est vt me apprehẽdatis. Expectate dũ tp̃s z ueniat cito vos relinquã z pfecto opere redẽptionis ꝓpter qõ vobiscũ sum [vado] quasi spõtane⁹: scz p passionẽ z mortẽ [ad eũ qui misit me]. s. ad patrẽ. Implere debeo meã dispẽsationẽ pdicãdo. s. z miracula faciẽdo: et sic puenire ad meã passionẽ ꝓpleto dispẽsatiõis officio.

Hy Tp̃s do mini im plẽdum erat.

[Queretis me z nõ inuenietis] hoc fm Aug. fuit post xp̃i ascẽsionẽ qñ multi iudei cõpuncti ad pdicationẽ ap'lor̃ crediderũt. ¶ Isto tes z nõ aũt quotidie accidit: qz xp̃m multi querũt et nõ inueniũt: qz querũt eũ nõ ibi vbi est: sz vbi non est. Christus non est in delitijs nec in diuitijs: nec in honoribus: z ideo nõ ibi inuenitur. vñ in Job. Nõ inuenitur in terra suauiter viuẽtiũ: quãtũ ad delitiosos abyssus dicit nõ est in me: quãtũ ad auaros quor̃ cupiditas nõ hz fundũ: z mare loquit nõ est mecũ: quãtũ ad superbos qui semp sunt tumidi et inflati. Inuenit autẽ in humilitate: pauptate: z asperitate: qz ibi est. Ista em̃ tria xp̃s in hũc mũdũ veniẽs secũ portauit: z cũ istis nasci voluit. vñ in Luca. Inuenietis infantez: ecce quanta humilitas pãnis inuolutũ: ecce quãta pauptas: z positũ in p̃sepio: ecce quãta asperitas. [In nouissimo aũt die festiuitatis] scz die septimo q̃ sicut prim⁹ erat celeberrim⁹ z in quo maior erat ppli ꝑcursus vel [in nouissimo]. i. in octauo: quia pactis septẽ dieb⁹ festiuitatis tabernaculor̃ in octauo die erat festũ cetus vel collecte: et dicebat illa dies sanctissima in lege: qz figurabat cõgregationẽ sanctorũ in supna felicitate [stabat iesus] firme q̃ se: nunq̃ deflectebat a rectitudine [et] cõstãter [clamabat] predicando verbũ dei publice. Vocat dñs iesus non vtrũq; loquẽdo: sed clamãdo vocis intẽtione vt oẽs possent eu⁊ audire. In quo ostẽdit sui feruoris desideriũ z affect⁹ magnitudinẽ ad nostrã informationẽ z salutẽ. fm Chrisо. Primo die laudib⁹ z sacrificijs dediti erãt intermedijs dieb⁹ epulãdo corã dño voluptati vacabãt in vltimo die feruẽti⁹ audiebãt: vt doctrine aliquid secũ recedẽtes portarẽt: z ideo illo die dñs magis doctrine instabat: z quasi viatica salutis in doctrina dabat: q̃ pcipientes secũ meditarent vsq; ad aliud festũ quo iterum doctrinã perciperent. Septẽ aũt isti dies significãt septẽ festa corãdis que dño agimus in quorũ primo sacrificiũ laudis offerimus: quinq; aũt sequentib⁹ refectiones corã dño accipimus. Primo quidẽ in pane lachrymarũ ꝓ pctis. Scõo in cõfortatione cõsciẽtie et refectione virtutis. Tertio in pane serenitatis consciẽtie a pctor̃ reliquijs. Quarto in refectione desiderij. Quinto in cõsolatiõe spiritussancti. Sexto in refectione sacramenti. Septimo die surgit iesus reficiẽs i pane verbi. Quid autẽ docebat subdit. [Si q̃s sitit] s. intus. i. desiderat aquã gre: doctrinã vite z gratiã spũsancti neminẽ ꝓpello: sz si q̃s multũ

Augu. Querẽtes z nõ inueniẽtes xp̃z.

Job. c. xxviij.

xp̃i loc⁹

Luce. ſ.

Chriſo.

J Septez festacorãdis.

desiderat: et ferues desiderij hz hūc ego vo
co: generaliter loquit si quis excipiēdo cuiusc
cūq; statuz et conditionis quilibet sm suam
sitiz potū inueniet apud deū. [Si qs inquā
sitit veniet ad me] fontē aq̄ viue: veniat aūt
non corporis: sed fidei formate passib⁹ non
pedib⁹: sz affectib⁹: nō migrādo: sz me amā
do z ab amore mundi recedendo [et bibat]
abūdāter aquā sapiētie salutaris et spiritū
scti nō solū ad sufficiētiā: sed etiā ad redū
dantiā: z tūc [flumina aque viue] purgātis
mētis ac viuificātis z semp agentis. s. doctri
na sacraz dona gratiarū ac beniuolētia qui
vult cōsulere primis [fluēt abūdāter deve
tre eius] interioris hois scz cōsciētia cordis
ad alios per redundātiā: qz fides z bonitas
vni⁹ fidelis debet ad alios deriuari. non em̄
fluunt aque viue de ei⁹ vētre q̄ qō bibit pu
tat sibi soli sufficere. Si aūt primo consule
ij. Petri iiij. re festinat: ideo nō siccatur: qz manat. Pro
pter qō admonendo dicit Petrus. Unusq̄sq
sicut accepit gratiā in alterutrū illam admi
nistrātes dñs vocat illos sitiētes qui sunt va
cui ab amore mūdi ad aq̄s gratie. s. ad amo
Augu. Amor seculi effūdēd⁹ est. Chrisо. Flumen est spūs sanct⁹. Perseuerātia necessaria est. Berñ. rem dei. vñ Aug. Si habitat amor mūdi in
te nō est quo intret amor dei in te. Uas es sz
plen⁹ es: funde qō habes vt recipias qō nō
habes: funde amorē seculi: vt amore dei im
plearis. hec Aug. Uocat aūt sm Chrisо. spūs
sanctus flumē: qz sicut flumē nō reuertitur
nec stat sz semp currit: sic z illi qui habēt spi
ritū sanctū nō reuertūtur ad petā: nec stant p
ociuz: sed semp currūt ad fortia. dicit quoq
spiritus sanct⁹ aqua viua quādo aliquis ha
bet gratie cōtinuationē et perseuerātiā sine
qua nihil valerent oīa precedētia. vñ Berñ.
Tolle perseuerantiā: nec obsequiū mercedē
habet: nec beneficiū gratiā: nec laudē fortī
tudo. [Ministri] ergo sermonib⁹ ei⁹ delecta
ti z doctrine sue verbis capti redierūt se ex
cusantes z dicētes: qz [nunq̄ sic locut⁹ est hō
sicut hic hō loquitur] quasi dicerēt. Ita be
ne loquitur q̄ non videt hō purus: sed plus
ppter quod temerariū esset ponere sup euz
manus. Utinā z vos p̄sentes fuissetis. vtinā
et vos eius verba audissetis: nunq̄ fortasse
vlteri⁹ aduersus eū aliq̄d ageretis. Phari
sei ḡ inuidia moti reputabāt eos seductos:
sicut z turbā que de facili pōt seduci p igno
rātiā q̄s z maledictos dicūt. sm illud Deut.
Deute. xxvij. Maledict⁹ q̄ nō pmanet in lege. In me vt di
cit Aug. fit ista maledictio. Ita etiā z nūc est
in eccl'ia q̄ simplices z laici sunt aliq̄n deuo
tiores q̄z alij sm illud Esaie. Cognouit bos
Esa. j. possessorē suū z asinus p̄sepe dñi sui: israēl aūt
me nō cognouit. Et qz xp̄i doctrina mistroz
p̄conia ppl'oz fides pharise⁹ a sua malicia
nō traxerāt: surgit ad hoc nichodem⁹ qui ad
iesum nocte venerat: q̄ z vn⁹ ex ipsis erat et
legis aucte nitit eos a p̄secutione z captione
xp̄i cōpescere: ac xp̄z in quē occulte credebat
excusare ex lege dicēs. [Nūquid lex nr̄a ho
minem iudicat: nisi pri⁹ audierit ab ipso z co
gnouerit q̄d faciat] Nemo em̄ p̄z legē cōdem
nat nisi ex se cōfessus vel ab alijs cōuict⁹: z p̄
sens nō absens: qz in dānatione hois nō leui
ter est p̄cedēdū. Nā etiā sm leges ciuiles di
ligens inquisitio debet p̄cedere sentētiā. Sz
illi volebant puerse ante esse dānatores q̄z co
gnitores. Credebat nichodem⁹ si tantūmodo
dñm iesuz vellēt patiēter audire q̄ verbū xp̄i
esset tāte efficacie q̄ forte similes fierēt illis
q̄ ad tenēdū eū missi fuerāt: adḋba ei⁹ cōuer
si sunt in eo facto ad qō missi erāt z crederēt
sicut illi crediderūt. Et iō volebat p hoc eos
iducere ad audiēdū xp̄z vt cōuerterent p ver
ba ei⁹: sicut etiā ipse fuit cōuersus. Pharisei
Ex inuidia z iracūdia agitati nō recipiētes de
ritate psuasionē: sz magis nichodemo ꝺdicē
tes tādē [reuersi sunt cōfusi in domū suā] et
i ppria nullo pfecto negocio vacui fidez frau
dati a malo desiderio suo: vel in [domū suā]
i. in ppriā cordis malicia: scz in infidelitatē z
ipietatē suā valde dolētes q̄ facere nō potue
runt volūtatis sue proposituz: qz cōsiliū eoz p
diuisionē fuit dissipatū [Jesus aūt] q̄ miseri
cordie viscerib⁹ adūdabat [prexit in mōtem
olueti] in cui⁹ latere bethania erat z domus Consue
marthe in q̄ hospitari solebat. nā dñs hanc si tudo do
bi z suetudinē fecerat: vt p diem q̄n hieroſoly mini.
mis erat i dieb⁹ festis i tēplo p̄dicaret: signa z
miracula ostēderet z in sero reuertebat in be
thaniā: vt ibi hospitādo q̄esceret. ¶ Oratio.

OOmine iesu xp̄e da mihi cordez desi
derio ascēdere ad diē festuz solēnita
tis eterne: z me semp ad illaz p̄para
re: vt cū tp̄s visitationis tue aduene
rit ad cōtēplāduz te facie ad faciē merear il
luc felicit̄ puenire. O fons aq̄ viue sitio z desi
dero ego miser gr̄az tuā veniox suspiro ad te
toto affectu req̄rēs, eā: da ḡ mihi bibere et tā
abūdāter de ea p̄cipere: vt dona gr̄a mihi
sufficiāt: et p beniuolētiā a me ad proximos
fluāt eisq̄ p̄ficiāt: vt tu videns in me op⁹ mi
sericordie mouearis ampliorē gratiaz mihi
infundere. Amen.

¶ De muliere in adulterio deprehensa. Capitu. lxxxiij.



A Sequēti aūt die [iterū diluculo venit iesus in tēplū] in quo ostenditur in eo zelus aiarum [et ois populus venit ad eum] in quo patet deuotio audientiū [et sedēs docebat eos] de salute aiarū [scribe⁊o] q̄ habebāt noticiā scriptu
Jo. viij.
rarū [et pharisei] q̄ videbant̄ pre alijs reli

gios⁹ inuidentes ⁊ insidiantes ei: qz sciebant eū mansuetū ⁊ mie predicatorē: ⁊ ob hoc habere populi gratiā ⁊ fauorē [adduxerunt ei mulierē in adulterio deprehensam] ⁊ob hoc ꝑm legē lapidādā [⁊ statuerūt eā in medio] vt olim ore condēnaret ad mortē: tentando expectātes xp̄i sententiā: ⁊ querētes q̄d de ipa faciendū esset: vt si eā lapidari iudicaret q̄si crudelē ⁊ cōtrariū mie eū irrideret: ⁊ nō habentem misericordiā quam populo predicabat ꝓpter quā etiā populus eū diligebat. si aūt dimittī decerneret q̄si contrariū iusticie ⁊ preuaricatorē legis q̄ adulterā lapidari precepit cū ipsa adultera reā mortis iudicarēt. Putabāt deū vel īmisericordē esse in iudicando vel iniustū. De iusticia facienda nō curabant: sed xp̄m in sermone capere volebant. Ipse aūt vtrāq; calūniā prudenter euitauit: qz ⁊ iusticiā in iudicio seruauit: et a mia non declinauit. Protulit em̄ iustum iudiciū salua mia ⁊ sic suū sermonem temperauit vt ⁊ legi nō cōtradiceret: ⁊ pietatē nō amitteret. Non tñ statim iudicauit: sed prius [inclinans se] humiliter a rigiditate iusticie [digito scribebat in terra] tanq̄ ꝑm Augustī. illos tales in terrā scribendos significaret: nō in celo ꝑm Alchui. per terrā cor hūanū oñdit qō bonarū vel malaꝝ actionū solet reddere fructus: ꝑ digitū aūt q̄ articulorū cōpositione flexibilis est: sublimitas discretiōis exprimit. Nos q̄ instruit vt auditis malis ꝓximi: nō statim ea temere iudicem⁹: sed prius ad cōscientiā cordis hūiliter reuersi digito discretionis ea solicite disq̄ram⁹: nos etiā ipsos si sine pctō sum⁹ intus discutiam⁹. Iudex igit q̄ audit accusantes nō dz statim dare sententiā: sed discutere: ⁊ ea q̄ audit dz in corde scribere. i. discrete inquirere: ⁊ q̄ agenda sunt videre. Digito quidē dñs i terra scribebat ac si eis diceret. Vos legis mihi testimonia affertis: et legis ꝓba narratis q̄ legē ipam nō intelligitis. hic est digitus ille qui quōdam ipsam legē scripsit in lapide. Precepit enim lex mulierē huiusmodi lapidari: sed non sicut vos intelligitis: neq; a talibus quales vos estis: preuaricatores legis legem implere cupiebant. Ūñ [cum] in temeritate [perseuerarent interrogantes eum erexit se] ad eorum importunitatem reprimendam: et proposuit eis sententiam iusticie: dicens [qui sine peccato est vestrum primus in illam lapidem mittat] si ne peccato. i. sine crimine. potest enim aliq̄s sine crimine esse: ſz vir sine peccato. q. d. ascēdat vnusquisq; tribunal mētis sue: ⁊ inueniet se peccatorem esse. Aut q̄ istam dimittite aut simul cū illa penā legis accipite: punīat peccatrix ſz nō a peccatoribus: impleat lex quā allegatis: ſz non a legis preuaricatoribus. Prius iusti sitis: postea reā puniatis. Ecce plena iusticia vt iust⁹ mala puniat nō reus. vbi Aug. Nō dixit: nō lapidet ne cōtra legē dicere videret: absit aūt vt diceret lapidet. Venit em̄ non ꝑdere qō inuenerat: sed q̄rere qō perierat. hec Aug. Si q̄s q̄ in mortali est neminē iudicare dz: qz q̄ aliū iudicat de illo vel cōsimili quo ipse teneat obnoxius: seip̄m in hoc dānat vel dānandū ostendit: q̄ anteqū aliquē iudicem⁹ cōscientiā nostrā videam⁹ ⁊ iusta examinatione dirimam⁹. Rigor em̄ diuine iustitie exigit vt nemo alium de crimine arguat: accuset: testimoniū ferat: iudicet: si de pari vel de maiori redarguēdus est. Sed nos hūc rigorē nimis tēperam⁹: et magis q̄ iustū est relaxam⁹. Audi de hoc Senecā. Te primū exhibe bonū: ⁊ sic q̄re alterū si⁹ez tui. vide si adhuc malus es ⁊ similib⁹ parce. hec Sene. Quid aūt dñs in terra scripsit ad literā incertū est. Augu. tñ dicit q̄ scripsit illud qō voce expressit ⁊ eis respōdit. s. qō qui sine a dño in pctō est vestrū ⁊c. Et sic ipse ꝑm moduz iudicialē suā sententiā primo scripsit: sc̄o ꝓtulit. Augut Hiero. aūt in quadā epla videt eū velle scripsisse: terra: terra absorbe viros istos abdi catos. Vel ꝑm Ambro. Terra: terrā accusas vel ꝑm quos dā primo se inclinās scripsit verba hec. Terra: terra: terra: mea est equitas meū est iudiciū: meū ē iudicare illū vel illā. sc̄o ꝙo se inclinās scripsit: terra terrā accusat: meū aūt est iudiciū. vel ſz glo. scribebat pctā eoꝝ vt eos ostēderet ieptos ad hui⁹ mie executionē q̄ illi legētes pre verecūdia exierunt. Et erat illa scriptura tante virtutis q̄ quilibet eoꝝ cognoscebat i ea pctā sua. Nō scribebat per singula: ſz potuit facere virtute diuina q̄ in aliqua figura ab eo ꝓtracta q̄libet eoꝝ videret sua ꝓpria pctā et nō alia. [Et iterū se iclinās scribebat] eadē denuo [in terra]. q. d. Si ista est peccatrix: et vos si⁹ estis pctōres. Eadē denuo inclinat⁹ scripsit: vt ostēderet maiorē mie sue firmitatē et eos sua visione indignos esse. vñ cū eos zelo iustitie pcussisset non est dignat⁹ eos attēdere: ſz obtutū ab eis auertit. In q̄ docet nos sicut pri⁹ ante correptionē alterius ita ⁊ post nosipsos humil⁹ inuestigare ne idē vel aliq̄d si⁹e in nobis sit. Inclinauit se⁹ vultū alio vertit: benign⁹ dñs etiā ꝓ emulis ⁊ aduersarijs suis quasi dissimulās vt a stultitia sua declinarēt: ⁊ vt eoꝝ verecūdie cōsulēs liberā ereūdi facultatē eis daret: q̄s citi⁹ exituros q̄ plura iterrogaturos puidebat. Si ei eos intueret in facie magꝭ erubescerēt exire facsi⁹e accōfusis cōdole: et in faciē noli respice re. Hic instruimur ex xp̄i actiōe qual⁹ in iudicādis ꝓmoꝝ defectib⁹ fidelis quisq; debeat se habere. ¶ Ad qō sciendū q̄ primo dz seip̄z: ſz hō ante oculos cordis pctā et defect⁹ ꝓprios scribere vt sic seip̄m iudicet: ⁊ tūc dignior fit alios iudicare. Questio. Utrū pctōr possit iudicare ⁊ reprehēdere alios? Ad qō dicēdū q̄

Augu. Lu. xix.

Rigor iustitie.

Seneca

C

Scriptū de terra.

Augut Hiero. Ambro.

Bis scripsit in terra.

Judicare q̄s dz seip̄z: ſz an pctōr aliū.

Que-stio.

Prudentia xp̄i ꝑmone.

In terra scribēdi rō. Augu. Alchui.

B Snia nō ꝓcipitanda.

D

iudicans aut est irretit⁹ solū cōibus pctis et leuib⁹: z tunc ad corripiendū nō reddit indignus aut eodem pctō vel maiori de quo corripit aliū: z tūc aut pctm̄ corripiētis est manifestū: aut occultū. Si manifestū: tūc nō pōt corripere ppter primi scādalū. Si occultū: aut penitet: z tūc pōt cū hūilitate corripere alios vt z ipsi de suis peccatis peniteant: aut nō penitet: z tūc nullo mō dignus est alios reprehendere: qz talis correctio nō procedit ex charitate vel vitū detestatione: qz alys prius detestaret in se ꝯ in alio: nec hō dz plus diligere primū ꝯ seipsum: immo in hoc casu in quo ipse aliū iudicat: seipsum condēnat. Ex hac autē pprioꝝ defectuū cōsideratione innascitur humilitas: z hec hūilitas docet in inclinatione dñi deorsum vsq; ad terrā. Secundo dz etiā homo anteq; aliū corripiat cū summa discretione disquirere duo. primo psone dispositionē: an. s. si sit dispositus vt ex hoc emendetur aut nō: secūdo facti qualitatē z circunstantiā: an. s. factū qō reprehendit in alio sit ꝯz se malū. z tūc dz corripere: aut adverūlibet vt. s. bñ fieri possit z male: tunc est in meliorē partē interpretandū. Tertio dz disquirere p prīā intentionē an. s. ex charitate mouebat ad talē corruptionē vel ex pprīa ostentatione vel ex passione vel suspitione de talibus iudicijs temerarijs ꝺz alibi. Nolite iudicare vt nō iudicemini. At illi [discesserūt oēs vn⁹ post aliū] qz oēs peccatores se esse sciebant: qō et ipso abscessu de se cōfessi sunt [incipientes a senioribus] tū qz grauioribus implicati erāt peccatis z criminibus: tū qz melius cognoscebant equitatē sentētie platez euanuerunt eorū astutie. [Et remansit xp̄s solus] s. ab illis calūniatoꝝ⁹: qz discipuli z multitudo populi manserūt cū eo [z mulier stans in medio] Relicti sunt duo. s. iesus mia z mulieris miseria. Et merito remansit mia cū miseria: quia miserie necessaria est misericordia. ¶ Posito ergo timore iusticie cōsequēt xp̄s ipsum tēperat dulcore mie. Nā cōfutatis calūniatoꝝ⁹ [erigēs se iterū iesus dixit. Mulier vbi sunt qui te accusabant?] q̄si diceret. Qui venerant ad querendū iusticiā fugati sunt iudicio iusticie. Ille autē qui aduersarios repulerat lingua iusticie leuans in illā oculos mansuetudinis interrogauit eam: dicens [nemo te condēnauit?] Que respōdit nemo dñe] iam em̄ recesserant: z quilibet eorū se similiter inq̄natū sciebat. vñ Augu. Ideo enim liberauit dñs peccatricē: qz nō erat qui iuste mitteret lapidē. Quo lapidaret qui se lapidandū cognosceret? hec Augu. Et qz mulier territa poterat timere ne ipse q̄ sine pctō est eam puniret: z timens ei dicere: nemo q̄p me condēnauit: tu aūt qui sine peccato es si vis potes: qz tibi soli peccauī: ideo subditur vox mie xp̄i absolutio. Audiuimus ergo supra vocē iustitie: audiam⁹ nūc vocē misericordie. Nā dñice dixit ei iesus. [Nec ego te cōdēnabo] a quo forte te dānari timuisti: qz in me pctm̄ nō inueniſti: nec mirū: qz veni peccatores saluare: nō cōdēnare. Noli timere sed secura sis: crede tm̄modo meis ꝓsilijs: nō abijcio pctōres: ꝯz suscipio penitētes. q. d. Illi dimiserūt te indamnatā ppter pctā tua: z ego te absoluo ex mia mea. [Vade] absoluta a culpa z a pena [et tā ampli⁹ noli]. i. nō velis [peccare] hoc est nō sit tibi volūtas peccādi. Magnū ergo peccatum est volūtas peccādi. Facta secura de preterito, caue de futuro: ideleui qō cōmisisti: obserua qō p̄cepi: vt inuenias qō ꝓmisi. Ergo z dñs dānauit: sed pctm̄ nō hominē. saluādo em̄ naturā dānauit culpā: qui ergo amāt in dño māsuetudinē timeāt z veritatē: etem̄ dulcis z rect⁹ est dñs. Erect⁹ itaq; dedit ꝓsalmo sniaz iustitie in accusantes: z iterū erect⁹ sen xxiij. tentiā mie circa accusatā: qz hoc vtrūq; facere diuine est potētie: z eque vtrūq; ppriū est deo punire. s. z parcere: z eque iustū est seruare miam sicut iustitiam. Punit iuste z parcit pie. Et sicut primo ptulit iudiciū iustitie salua mia: sic scōo ptulit iudiciū mie salua iustitia. s. vt misericors pctā preterita dimittēs: z vt iustus ne ampli⁹ peccaret interdicens. nā vniuerse vie dñi mia z veritas. Sic ergo liberata est misera iubēte mia. Licet aūt de⁹ sit iustus sic z misericors: tm̄ ꝺz ei ppriū esse potius misereri ꝯ iustuz esse: qz nihil requirit ad cōplendū opus misericordie nisi volūtas eius tm̄: sed ad cōplēdū opus iustitie requirit etiā aliq̄d ex parte hois. s. exigētia meritoꝝ. vnde Ansel. Occurrat iā nunc memorie mulier illa in adulterio deprehēsa z iesus rogatus sentētiā ferre: quid egerit qō dixit recordare. In terrā oculos tecit ne forte accusata respiciēs nimis cōfunderet. Cū em̄ scribens in terra terrenos eos nō celestes ꝓdidisset qui sine pctō inquit est vestrum: primo in illā lapidem mittat. O mira z ineffabilis xp̄i bonitas. Quā cōdēnare iuste potuit ad uerte ꝯ pie et ꝯ caute liberauit. Cū em̄ oēs sentētia terruisset z expulisset de tēplo: imaginare ꝯ pius oculos in illam leuauerit ꝯ dulci z suaui voce sniam absolutionis ei⁹ ꝓtulerit. Puta q̄ suspirauerit: q̄ lachrymat⁹ fuerit cū diceret. Nemo te condēnauit mulier ꝛc. Felix (vt ita dicā) ꝫ adultera mulier: que de ꝑteritis absoluit: secura efficit de futuris. Jesu bone te dicēte: nec ego te cōdemnabo: quis ꝓdemnabit? Deus est qui iustificat: quis est qui condēnet? Audiat tm̄ decetero vox tua: vade z iam ampli⁹ noli peccare. hec Ansel. Et ꝯz dñs iesus mulierē a culpa absoluēdo: z ne ampli⁹ peccaret interdicendo nullā aliā iniūgeret ei pniam seu penam: tm̄ hoc factū xp̄i nō est trahendū ad cōsequentiā z in cōsuetudinē: vt exēplo dñi ali-

Ansel.

Bonitas xp̄i ineffabilis.

Pnia ē iiūgēda

Judicatur⁹ disquirat duo.

Relicta

Libera tio peccatricis Augu.

F

E

S

quis absq; cōfessione: z pene inflictiōe quēcq; absoluat: qz xps excellentiā in sacramentis habuit z potuit cōferre effectū sacramenti sine sacramento qō null⁹ purus hō pōt: immo debent sacerdotes in foro penitentiali imponere penitētiā ꝑm cōsuetudinē peccātis: z peccati: qz nō habent talē potestatē remittendi. Poterat etiā xps illi mulieri tantā cōtritionē dare q; sufficeret ad deletionē tot⁹ culpe z pene: z illā cōtritionē cognoscere. nō sic aūt ali⁹ sacerdos pōt q nec mouet cor: nec videt. Simili mō quotidie dñs recipit adulterā cū per gratiā recipit quālibet aiam a diabolo corruptā ꝑ culpā. Per mulierē eīm in adulterio deprehensam significat quelibet persona xpō ꝑ fidē desponsata: sed postea ꝑ mortale pctm cū diabolo adulterata: ꝑ scribas ꝙ z phariseos significant demones q dicunt hic scribe: qz pctā nra retinēt memoriter tāq; firmiter scripta: z pharisei. i. diuisi recte dicunt qz a xpō z sanctorū cōsortio separant. Hi mulierē ad iudiciū adducunt: qz dānatione hominū solicite q̄rūt. Et qz dñs nōvult mortem peccatoris: sed vt magis cōuertat z viuat: iō ei dicit [vade z amplius noli peccare] qz tibi sufficit vera penitentia de ꝓteritis z cautela contra recidiuum pro futuris. ¶ Oratio.

Moral'r

O Jesu clemens qui deprehensam in adulterio clementer ab accusatoribus liberasti: z a te incondēnatā in pace misericorditer dimisisti: stat coram te aia mea adulteratrix q̄ totiēs a te vero sponso recessit quotiens suggestionib⁹ adulterantis inimici cōsensit: accusat cōscientia: accusant opera z actio prava: non intres dñe in iudiciū cū ea: ne memineris iniquitatū eius antiquarū: libera ab accusatoribus peccatricē z reā: z dimitte in pace sibi cōscientiā a tuo tremendo iudicio absolutā: qz tibi proprium est misereri semper z parcere: z nō est numerus tue misericordie. Amen.

¶ De quibusdam verbis domini pro quibus volebant eum iudei lapidare. Capitulum.lxxxiij.

A ioh. viij



Quia vero ꝑm alchimū iesus mulierē absoluerat a crimine ne aliq; dubitarent an ille quēvidebāt verū hoīem posset peccata dimittere dignat ipse apt⁹ diuinitatis sue potentiā demonstrare. vñ ꝺr. [Jterū ḡ locutus est eis iesus dicēs. Ego sum lux mundi]. s. totius nō particulariter gētis vnius. Et iō accedēs ad eū ꝑ fidē Luxmū z deuotionē ab eo illuminat ad salutē ab eo di xps. vero recedēs obtenebrat ad gehennā. Xps ꝑm vtrāq; naturā ꝺr lux: qz ꝑm diuinitatē illuminat intus aiam: z ꝑm humanitatē informat exterius vitā: z hoc tripliciter. s. miraculis: ꝑdicationib⁹ z exēplis z primū est potentie: scōm sapiētie: tertiū bonitatis. Jpe q̄ppe est lux q̄ illuminat oēm hoīem venientem in hunc mūdū: qz ipse vniuersaliter oēs illuminat: z est sol⁹ lux ꝑ essentiā: qz ab ipso ois noticia deriuat cui⁹ participatione ali⁹ ab hac luce illuminati dicunt lux: sed nō ꝑ essentiaz vt ipse: qz ipse est ꝙbū a patre ꝓgrediens sicut lux a luce. vñ ꝑm Aug. Lux mundi a pfe egrediens nube carnis tegit: z sic ꝓtēperata tolerāda holb⁹ efficit vt ꝑ hoīem veniat ad diuinitatē. Jlla q̄ luce illumināte illuminamur mō collirio fidei q̄dē adā ceci nati sum⁹. z se q̄t tā verbis q̄ exēplis obediendo: vt exclusis ignorantie vel pctōrū tenebris in futuro manifesta visione deitatis illuminemur. Jdq; subiūgit. [Qui sequit me]. s. credēdo: amādo: z imitando [nō ambulat in tenebris]. s. ignorantie: qz ego sum veritas nec culpe: qz ego sum via z ꝑ q̄s nō venit ad tenebras gehenne: qz ego sum vita: fructus aūt huius lucis subdit [sed habebit lumē vite] nunc z in futuro: qz habebit xp̄m dei sapientiā: q̄ est lumen indeficiens z inextinguibile hic ꝑ fidē: z ibi ꝑ spem. Un hoc q; dicit [q̄ sequit me] ptinet ad meritū. q; ꝙ dicit [habebit lumē vite] ptinet ad p̄miū. vbi Augu. Ergo fratres met qm dñs breuiter ait. Ego sum lux mūdi q̄me sequit nō ābulat in tenebris: sed habebit lumē vite. quibus ꝙbis aliud est qō iussit aliud qō ꝓmisit. faciam⁹ qō iussit ne ꝓ pudēti fronte desiderem⁹ qō ꝓmisit. ne dicat nobis in iudicio suo. Feciſti ne qō iussi: vt exꝑtas qō ꝓmisi? Quid igit iussisti dñe deus noster dici tibi vt sequeris me? ergo faciam⁹ sequamur dñm: soluam⁹ cōpedes quib⁹ ipedimur. Sequamur xp̄m lumē mūdi ne ambulemus in tenebris. tenebre metuēde sunt: sed mortū nō oculorū. Et si oculorū: nō exteriorū: sed interiorū. vñ discernit nō albū z nigrū: sz iustū z iniustū. hec Augu. De supercellentia aūt istius luminis nobis ꝓmissi dicit idē Augu. Tāta est iocūditas lucis eterne: vt etiā si nō liceret in ea amplius manere q̄ vni⁹ diei mora: ꝓpter hoc solū innumerabiles anni huius vite pleni delitijs z circūfluentia bonorū tpalib⁹ recte meritoq; cōtēnerent. ¶ Deide post aliq; tā incipiēs ad certamē passiōis iudeos ꝓuocare: dixit eis. [Cū exaltaueritis]. s. in cruce [filiū hois]. i. filiū ꝙginis ꝑm cui⁹ carnē debebat pati: z exaltari in cruce in q̄ fuit extensus: z exaltat⁹ in aere ꝓpter qō z exaltatus est a deo pfe [tūc cognoscetis]. s. aliquier vobis p fidē [qz ego sum]. s. vere xps [ego sum] sub carne de⁹ absconditus: vbi p̄dicit q̄sdā de eis post passionē suā cognituros quis esset: z credituros in eū ꝓnuncians eis p que

B Sequēdus est xps. Augu.

Lucis eterne iocunditas.

¶ cognoscit noluit vt crucifigatur.

debeat puenire ad fidē: qz p suam passionē. vnde Augu. Differo cognitionē vestrā: vt impleā passionē meā: hoc oportebat impleri p manus eorum qui postea fuerant crediturī. Quare hoc? nisi vt nemo desperaret in quocūq; scelere male sibi cōscius qñ videbat eis donari homicidium qui occiderant xp̄m. hec

Augu. Offendim⁹ deū tripl'r.

Augu. Tribus modis nos offendimus deū z ipsum humiliamus. s. malis cogitatiōibus: malis verbis z malis operibus. Quando vo conterimur: cōfitemur: z satisfaciamus: tunc ipsum exaltamus in alta: ipsum supra ota diligendo: z p ꝓfs cognoscimus ipsum super ota venerando. Si ergo vis cognoscere deū exalta eū tribus modis predictis. s. cordis contritione cōtra malas cogitationes: oris cōfessione contra malas locutiones z corporis satisfactione cōtra malas opatiōes. Deinde qui busdā iudeis tunc in se credentibus dicebat [si vos manseritis in sermone meo]. i. si pseueraueritis vsq; in finē in fide que in vobis cepit esse p sermonē a doctrina et disciplina mea nō recedēdo: nullisq; tentationibus credendo: tunc [vere discipuli mei eritis] hoc dixit: qz aliqui eorū ficte credebant: et isti veri discipuli nō erāt [z vos cognoscetis ✠itatē] q̄ mō carne tecta loquit vobis z latet vos ✠itatē doctrine quā ego doceo: z fidei quam mō creditis [z veritas] cognita [liberabit vos]. i. liberos faciet: qz in pñti liberat a seruitute culpe: z dat libertatē gr̄e: z tūc vera libertas inchoat: z in futuro liberabit a seruitute mortis: z dabit libertatē gl'rie: z tunc vera libertas pficiet. [R̄nderūt] alij nō credētes: z iactando dixerūt se esse [semē abrae] z nemini vnq; fuisse q̄si liberi essent: z liberatione non indigerent. Sed manifeste ptz dictū eorū falsum esse: qz p̄mo in egypto fuerūt in magna seruitute: z iterū in babylone. In terra ēt sua seruierūt regi assyriorū z natiōib⁹ alijs: z iterū romanis solūtes tributa eis. Dñs aūt p posuit eis seruitutē difficiliorem q̄s hoim di. [Amē dico vobis q̄ ois q̄ facit pctm̄] cuiuscūq; cōditionis ille sit: siue nobilis: siue ignobilis: iude⁹ vel grec⁹: diues vel paup: ipator vel mendic⁹ [seruus est peccati]. vñ ¶ Chrisostomus. Ois qui diaboli sequit volūtatē seruus est z si sit liber. Qui aūt deo obedit ille ver⁹ ingenuus est: z si fuerit seru⁹. Ingenuitatē em̄ spiritalē nō sordidat seruit⁹ corpalis: nec turpitudinē spiritalē honestat corpalis libertas.

Seruitꝰ iudeorū

Chrisostomus. Liber verus.

Seruitꝰ et libertas duplex.

Augu. ¶ Seruitꝰ peccati pessima

Seruitatē em̄ nō dei dispositio: sz hūana vocētia introduxit. Ois em̄ hō liber creat⁹ ē q̄ de⁹ in libero arbitrio posuit: nisi ipse se fecisset seruū. vñ z Augu. Bon⁹ ēt si seruiat liber est. mal⁹ aūt ēt si regnet seruus est: nec vnus hois: sz q̄ est grauī⁹: tot dñorū quot vitiorū. Seruus esset vnā hois: nō pcti. Et iterum. Ois q̄ facit pctm̄ seruꝰ est peccati. O misera bilis seruit⁹. Plerūq; hoies cū dños malos patiunt: venales se petūt: nō q̄rētes dñm nō hr̄e: sed saltē mutare. Seruꝰ pcti q̄d faciat quē interpellet: apud quem venalē se petat Deide seruꝰ hois aliq̄n sui dñi duris iperijs fatigatꝰ fugiēdo reḡescit. Seruꝰ pcti q̄ fugit secū se trahit q̄cūq; fugerit. Nō fugit seip̄am mala cōscientia nō est: quo eat sequit se: immo nō recedit a se. Pctm̄ ei q̄ facit intꝰ est: fecit pctm̄ vt aliquā corpalē caperet voluptatem. Voluptas trāsit: pctm̄ manet. Preterijt q̄ delectabat: remānsit q̄ pugnat. Mala seruitus: ad xp̄m oēs fugiam⁹: ꝯ pctm̄ deū liberatorē interpellem⁹: venales nos petam⁹ vt ei⁹ sanguine redimamur. Liberat q̄ ab hac seruitute solus dñs. Qui illā nō habuit: ipse de illa liberat. Solus em̄ i hac carne venit sine pctō. hec Augu. Peccator q̄ (vt dictū est) seruus est tot dñorū quot vitiorum. Vñ legit de diogene philosopho q̄ cū alexāder diceret se dñatorē orbis: ille ait. Nequaq̄ es dñs: sed seruorū meorū seruus. Superbia em̄ dña tua z ancilla mea te circūducit: ego aūt eā suppeditaui: carnalis cōcupiscētia z gula sūt dñe tue: z ancille mee q̄ te ducunt z tibi dominant: ego aūt eas suppeditaui et vici: et ideo tu es seruorum meorū seruus. ¶ Deinde oñdit penā huⁱus seruitutis dī. [Seruꝰ aūt]. s. culpe [non manet in domo]. i. in ecclesia [in eternū] sz mō ad tēpus inquātum est de numero fideliū: quia modo sunt admixti mali cū bonis: in futuro abinuicē separabuntur sicut oues ab hedis [filius aūt]. s. dei naturalis [manet in eternū] q̄ solus est sine pctō: z sic hz potestatem alios liberandi a pctō: faciēdo eos filios dei per gratiā adoptionis vt secum maneant in domo libertatis: z hoc est quod cōcludit: di. [Si ergo filius] qui vere liber est z potēs in domo libertatis [vos liberabit] a seruitute culpe [vere liberi eritis] nō a barbaris: sed a diabolo nō a corpis captiuitate: sed ab aie iniquitate vt pctm̄ non dominet in vobis: q̄ in hoc cōsistit vera libertas. Vñ dicit Brego. Quem cōscientia defendit: etiam inter accusatores liber est. vñ z Boetius. Liber est qui habet liberā cōscientiā: patet ergo q̄ mūdana libertas de qua gloriabant nō est vera libertas nec carnis nobilitas est vera nobilitas. Sed hodie heu sunt multi q̄ de carnali nobilitate z libertate q̄rūt extolli: nō verecūdantes de seruitute pcti. ꝺm Augustī. Qui ex amore peccat non ex languore nature: nec ex ignorantia leui seruus est peccati. alia ei sūt pctā infirmitatis: alia iperitie: alia malicie. Infirmitas et iperitia ꝟtia sūt ✠ti z sapiē tie: malicia ꝟtia est bonitati. Deinde oñdit eos nō esse filios abrae de quo gloriabant: sed: pot⁹ degeneres: qz eū operib⁹ fidei non imitant. Vera em̄ filiatio declarat per imitationē paterne conditionis: qz imitatio pfis ē signū vere filiationis. iudei autem non imi-

Pctō⁹ seruus.

Diogenis ✠bū

Brego. Cōscientia liberat.

Boetiꝰ.

Augu. Peccati dñe.

¶ Filiatio vera.

tabant facta abrae: qz querebāt euz interficere qō abraam nō fecit ex quo saluator cōcludit q ei⁹ vere filij nō erāt q̄tus ab eo carnaliter descēdissent. Uñ erant filij abrae tñmodo carne: sz nō opere z fidei imitatione. Caro quidem illoz ex ipso erat: sz vita nō erat. Ex hoc patet q fruſtra quis gloriat: qz ꝑm habitum est filius augustini vl̄ bñdicti seu alteri⁹ sancti: nisi opera ipsius ꝑm suā possibilitatez studeat imitari. Uidentes aūt iudei q ex operibus filiationez arguebat: nō dixerūt se filios dei cuius legem z cerimonias seruabāt: non sicut alij idolatrie dediti. vñ dicunt ei [nos] vnius dei cultores [ex fornicatione] scz spirituali gētilitatis que fornicat cuz multis dijs [nati nō sumus] idola colētes sicut ipsi: sz in fide vni⁹ dei. fornicationē em̄ vocāt idolatriā sicut z frequēter notat in sacra scriptura: qz ala separat adeo p eā [vnū patrē] spirituale [habem⁹ deū] que colim⁹: qz nō colebāt pluralitatē deorū sicut gētiles. Sz hanc paternitatē saluatoz excludit: z deū nō esse eis patrē ostendit: qz nō diligūt nec cognoscūt ei⁹ filiū s. ipm xp̄z ab eo missum. nā dilectioz notitia xp̄i est signū filiationis dei. eoz em̄ q̄ ab vno ꝓcedūt mutua est dilectio in illo a quo ꝓcedunt. ¶ Deinde ostēdit cuius sint filij z dicit eos ex patre diabolo esse nō creatiōe: sz imitatione: qz desideria patris sui. s. diaboli volunt ꝑficere: z innocentē occidere qō ꝓbat cō sequēter cōditiones diaboli explicans: z post ea ad ipsos applicās vnam aūt conditionem diaboli ꝓio tāgit dicēs [Ille homicida erat ab initio] mūdi z conditi hoīs primos hoies malis suasionib⁹ occidēdo: z eis imortalitatē auferendo. hō em̄ in specie humana reponit per aiam: z ideo magis ꝓprie est homicida qui aiam per pcm̄ mortale occidit q̄ ille qui occidit corpus p qō homo cū brutis conuenit. vbi Aug. Noli te ergo putare nō esse homicidaz qñ fratri tuo male persuades. Si fratri tuo male persuades occidis: z vt scias q occidis audi psalmistā. Filij hoim dētes eoz arma z sagitte: z lingua eoruz gladius acutus. Alia cōditio diaboli tangit cū inbdit [z iveri tate] operis z iusticie [nō stetit] i. in debita obedientia ad deū: qz nō est veritas i eo. Res em̄ dicūt vere nec ꝓtū cōformant veritati ꝓprie: a qua veritate deuiauit diabol⁹ p pcm̄ superbie: z deseruit ordinationez nature lue: que erat vt deo subijceretur ꝓtinue: nec stetit i veritate vocis z loquele: qz mēdax est z pater. i. inuentor ei⁹. s. mendacij: sicut de⁹ pater est veritatis: ante ipm nō erat mēdacij: ab ipso z p ipz est factū: vt sit ois hō mēdax. Ille quidē dz mendax: nō tm̄ pater mendacij qui mēdacium ab alijs i mēte refert: sz mendax est z pater mendacij qui nō solū refert illud: sz z facit: z propter hec diabolus dicit pater mendacij: qz p̄mū mēdacium adinuenit dicēs mulieri. Nequaq̄ moriemini. Hāc g ꝓprietatē: hanc nepharia hereditatē filijs suis diabolus dereliquit: vt mētiātur z patrē suuz diabolū mētiēdo sequātur. Cū em̄ mētiūtur a diabolo accipiunt: z eū imitātur. Attēdāt mēdaces illud verbū: xp̄i dicentis. Ego sum via: veritas: et vita qz recedēdo a ꝑitate: recedūt a via z vita. Tales ergo tanq̄ illegitimi in religiōe christiana merito sunt habēdi: qz a deo pfe degenerantes facti sunt filij diaboli. O q̄z multi sunt hmōi filij diaboli etiā religiosi: q̄z plen⁹ est de eis mūdus. Et vtinā oēs tales caractere patris sui diaboli in frōte gestarent: vt cognoscerent ne alij per eoz mēdacia deciperētur: sz heu aliq̄ habent frontē meretricis: et parū erubescūt de mēdacijs. Ut quid terram occupāt tales pestiferi seductores errātes: et in errorē mittētes ac si patrem suū quilibet suum orbē seducit imitantes. Mēdax ergo in loquēdo: z mēdacia fingēdo ꝓprietatē diaboli assumit male viuēdo. Unde dicit Augustī. Quod diabolus nō speciale nomen est: sz cōmune: z in quocūq̄ opera diaboli fuerint in uēta diabolus est appellandus: operis em̄ nomē est: nō nature. Erubesce ergo ochristiane cōmune: z maxime tu religiose de hoc note: z ab omni officij. mēdacio abstine: qz in quolibet xp̄iano debet esse veritas tanta: vt inter iuramētū z simplicē affirmationē nulla sit differentia. Et qz solent inocētes anteq̄ subeāt iudicij passiōis expetere iudicij examinatiōis: nō dñs noster scīēs iudeos in mortē suā conspirasse iudicij examinatiōis ab eis expetijt ad ostēdendaz suā innocētiā: z iudeoz maliciā: z ad cōuincēdaz apertius eorum iudiciariā iniusticiam. Quāuis em̄ vltro mortē pati voluerit: ipse tñ xp̄s suam innocentiā oibus manifestā esse voluit. Uñ dicit [Quis ex vobis] coram q̄bus palam docui: et miracula feci [arguet] z reprehendere pōt me de pctō. q. d. vos vultis me interficere: ostendite peccatū quo meruerī mortem: qō si nō poteritis manifestum erit q me innocenter occiditis. Sz Grego. Pensanda est mansuetudo dei qui venerat peccata relaxa re: qz nō dedignat ex ratiōe ostendere se peccatorē nō esse qui etiā ex virtute diuinitatis poterat peccatores iustificare. Et ideo cū nō possitis me de pctō arguere si id est qz veritatē dico vobis: qm̄. s. dico me filium dei: quare vos nō creditis mihi: z in me: ex quo nō sum pctōr sicut ceteri. Et subdit causam dicens. [Qui est ex deo] nō natura: sz fide: nō ore: sz amore: z p cōformitatē voluntatis [ꝟba dei audit] z hoc aure cordis nō solū corporis: audit libēter z amat: qz quilibet libenter audit doctrinā ad quā affectū habet: qz q̄si cōnaturalis est. Ille em̄ q veraciter in deū credit: ac veraciter deū timet z diligit dei ꝟba libēter audit. Qui ꝟo nō habet fidē nec amorē sicut endo erant: ꝟba dei audire non possunt. In deo sum⁹

Deū patrem habentes.

Filij diaboli.

Homicida aiaz occisor ē

Augu.

ps. lvj.

Fres vere q̄ sint.

Mendacij pater

Augu. Diabolus nomē

Uerba

Uerba

his ꝙbis dñi vnusquisq; conscientiã suã:probare põt vtrũ ex deo sit an nõ:q̃ em̃ ꝙba dei et celestẽ patriã desiderare:carnis desideria et mũdi gloriã ꝓtemnere:aliena nõ appetere:et ꝓpria largiri:et alia hmõi iubẽtis libẽter audit:et libenti⁹ opere cõplet:nullo modo se ex deo esse dubitet. Qui ꝙo vecors et durus ꝙba dei audire ꝓtemnit:vel si hoc aure corpis audierit:et tñ nullo studio vel labore in op⁹ mittere conat⁹ fuerit:pfecto se ex deo nõ esse ostẽdit. Et tales erãt isti quib⁹ concludẽdo a dño hic dr [propterea vos nõ auditis]. i. nõ recipitis ꝙba dei ex ore meo:et mihi nõ creditꝫ [q̃ ex deo nõ estis] ppter vitiũ q̃d a deo nõ est:ꝫ a diabolo suggerit et a mala volũtate pficit:et q̃ nõ estis ex deo nõ habẽtes fidẽ nec amorẽ: sequit q̃ sitis ex diabolo nõ per creationem: ꝫ p imitationẽ. vñ Aug. Cum dicit ex deo nõ estis:noli attẽdere naturã:ꝫ vitiũ:ex deo q̃dẽ sunt ꝑm naturã:sed ex deo nõ sunt vitio et prava affectione. Est aũt ꝫ Greg. triplex grad⁹ male affectorũ. Nam sunt nõnulli qui ꝓcepta dei nec aure corporis. i. exteriori auditu ꝓcipere dignant:quidã ꝙo ꝓcipiũt:ꝫ nullo mẽtꝫ desiderio cõplectũtur nõ habẽtes voluntatez implendi q̃ audiunt:quidaꝫ aũt libenter audiendo cõpunguntur:sed post lachrymas tribulationib⁹ pressi:aut delitijs allecti ad iniquitatem reuertũtur:hi profecto ꝙba dei nõ audiunt:q̃ exercere in opere cõtemnut:licꝫ ergo oẽs sint filij dei p naturã:illi tñ ex diabolo per vitiũ sunt qui ꝙba dei nõ diligũt. Qui ꝙo ex deo generatiõis adoptione renati sunt audiũt ꝙba dei et custodiũt. Dũ terra ẽ sub tecto et non cõpluta latet quos fructus sit ferre apta:sed si est sub aere nudo et cõpluta:patet quis fruct⁹ veniat ex ea. Igit si diuinus sermo sit ubi grauis:et quasi sarcinat aures timene sis prescitus cũ iudeis quos imberverbi cõpluit et ipsi spinas et tribulos exercuerũt quo patuit q̃ terre maledictio proxima erat quam ignis deuastare debuit. Et q̃ iudei cõuicti sunt nõ esse filij abrae vel dei:sed diabolii:ideo nescientes contradicere veris cõtradicũt iniurijs et ingerunt cõuitia:q̃ resistere nõ possunt ex veritate aliqua:modus ei hominũ qui nesciũt rationabiliter respondere est ad cõuitia se ꝙuertere et ideo iudei nõ habentes quid rationabiliter xpo respõderent ad cõuitia se cõuertũt. Uñ contradicẽtes dicunt eum samaritanũ esse et demoniũ habere. Licet em̃ xps esset genere iude⁹ et nõ samaritan⁹:tamẽ vocãt eum samaritanũ ex causis plurib⁹. Samaritani em̃ qui erant gentiles iudeis infesti et odibiles erãt eo q̃ terrã eor̃ possidebãt: et iõ vulgare erat apud iudeos q̃ boles malos et eis odibiles etiã si iudei essent vocabãt samaritanos:talis aũt erat xps ꝑm opinionẽ eorũ quẽ credebãt arguere eos ppter odiuꝫ: ideo vocabãt eũ samaritanuꝫ et quasi aduersariũ. Uel q̃ samaritani parti legẽ seruabãt et parti nõ seruabãt: videtes iudei xpm i aliq̃ legẽ seruãtẽ:et in aliquo dissoluentẽ vocabãt eũ samaritanũ q̃si a lege diuina alienũ: vl a samaritanis cũ q̃b⁹ cõuersat⁹ erat eũ samaritanũ q̃si pctorẽ vocabãt: q̃ pctores illos reputabãt:nec eis cõtui volebãt. Dicebant ẽt eũ demoniũ habere ppter mirabilia q̃ faciebat q̃ magicis artib⁹ iputabãt:vel q̃ cogitatiões et secreta eor̃ reuelabat:et freq̃nter dicebat q̃d demoni attribuebãt:cui tñ cordiũ occulta sũt abscõdita. Uel q̃ aliq̃n q̃dã alta et subtilia loq̃bat q̃ nõ intelligebãt:credebãt q̃ q̃si demonio plen⁹ loqueret et eũ arreptitiũ reputabãt. Dñs aũt hic sicut et vbiq̃ ad patiẽtie zmãsuetudinis exẽplũ nos ꝓuocat:q̃ mansuete iniuriã declinat. Accepta iniuria nõ irascit neq̃ cõtijs q̃itia reddit. et vt dicit Petr⁹ cũ maledi ceret nõ maledicebat. Et attẽde q̃ licꝫ dñs in deos sepe docẽdo vl corrigẽdo dure et aspere reꝑhẽderit:tñ dura ꝙba vel facta inferẽtib⁹ nunq̃ vel hic vel alibi dure vel aspere respõdit. Erudiẽs nos ꝑm Chrisо. que ad deũ pertinẽt vindicare:que ꝙo ad nos despicere. vñ cum in veritate eis respõdere posset vos demoniũ habetis:tñ noluit:sed malũ q̃d in eis eẽ cognouit patiẽter tacuit:imitabilẽ nobis patiẽtiã ostẽdens vt quotiẽs a proximis iniurias patimur eor̃ etiam vera mala patiẽter taceam⁹ ne forte talis correptio nõ ex dilectione:sed ex odio nata videat. In his q̃ ꝑm Greg. supbia nra ꝓfundit q̃ si exagitata vel leuiter fuerit atrociores iniurias reddit q̃ accepat. facit mala q̃ põt:et minat facere q̃ non potest. Duo q̃ppe ei illata fuerãt:vnum negauit:et aliũ tacẽdo cõsensit. Tacuit q̃d recognouit:et patienter repulit q̃d dictũ fallaciter audiuit. Demoniũ se nõ habere respõdit:ꝫ tñ samaritanũ nõ esse negauit. Q̃ ei samaritan⁹ interpretat custos:et ipse ꝓcipue custos noster est:nõ ei dormitat qui custodit israel. iõ se samaritanũ eẽ nõ negauit. Negauit aũt demoniũ habere. diabolus em̃ honorẽ dei resistit:q̃ ergo honorẽ dei q̃rit alienus a diabolo est:et ideo xps qui honorificat patrem suũ:scz deũ demoniũ nõ habet. vñ ait. Sz honorifico deũ [patrem meum] declarando ei⁹ virtutem in miraculis:et oia ei attribuẽdo. ꝓ cuius honore [vos me inhonorastis] ꝙ falsa opprobria: et quod virtuti diuine attribui debet demoni ascribẽdo. Immo in hoc q̃ ihonorastis me inhonorastis et patrẽ meũ. qui em̃ nõ honorificat filiũ:nõ honorificat patrẽ qui misit illum. Itẽ habens demoniũ qui est rex super oẽs filios superbie superb⁹ est et se extollit q̃rendo gloriã suam [ego autẽ nõ] sic:nõ enim [quero gloriã meã] sicut simulatores q̃ se ostẽdũt et querũt videri q̃d nõ sunt. Et vere non querit q̃ semetipm exinaniuit formã serui accipiẽs Nõ q̃siuit in isto mũdo gloriã nec vllã ma-

Demoniũ hre dicitur.

Augu. Affectorum gradus.

Greg.

Ꝯuicto rum de peccato modus.

I samaritan⁹ cur vocatus christus

Respõsio xpi semper mollis et Chriso.

Wala ꝓximi tacenda.

Greg.

Impatientia nostra.

Samaritanus ps. cxx.

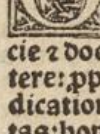
Phil. ij R

gliã suã nõ quesiuit xps.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

gnificentiā. Uenit em̄ vt doceret oēm mundi
gl'iam contēnēdā. Inquātū hō est loquēs di.
[ego gl'iā meā nō q̄ro] sol' em̄ de' ē q̄ pōt glo
riā suā q̄rere absq; culpa ꝛ pctō: alij aūt non
nisi in deo. Sed [est q̄ q̄rat] verā ꝛ debitā glo
riā meā [ꝛ iudicet]. ſ. iudicio discretiōis. i. a
gloria vestra hūana: ꝛ fm̄ seculū discernat et
separet. ſ. p̄r meus q̄ me ꝛ glorificātes me re
munerat: ꝛ vos ꝛ oēs q̄ me nō glorificant dā
Johā. v nat. ¶ Cū itaq; filius dei m'ta signa faceret:
ꝛ virtutes multas oīderet: gloriā suā nō q̄si
uit: vt nos ei' exēplo instructi discam' de bo
no q̄ agim' nō gloriari: ꝛ cū a patre omne iu
diciū sibi datū esset: illatas iniurias patris
iudicio seruauit: vt nobis insinuaret q̄tū nos
esse patientes debemus dū se vlciſci nō vult
ipse q̄ iudicat. Accepta g̃ cōtumelia medite
mur in ope vocē dñi illā [ego non q̄ro gloriā
Grego. meā: est qui q̄rat ꝛ iudicet.] Et qz fm̄ Grego.
cū malorū puersitas crescit nō solū p̄dicatio
frangi nō dz: sed etiā augeri: ideo dñs postq;
habere demoniū dictus est p̄dicationis sue
bñficia largius impendit. In quo oīdit ma
gna x̄pi benignitas: qz illis a quib' tm̄ rece
perat quitū nō negauit sue doctrine bñficiū
vnde dicit [amen amen]. i. fideliter [dico vo
bis: siquis sermonē meū seruauerit] nō solū
fide: sed etiā vita ꝛ ope [mortē nō videbit]. i.
nō experiet [in eternū] hoc est eterne mortis
amaritudinē: ſz vitā habebit eternā. Deide
ex his verbis dñi volētes oīdere eū habere
demoniū dixerūt. [Abraā mortuus est ꝛ pro
phete] sed fundabāt rōnē suā sup falsum. ſ.
q' x̄ps dixisset de morte tpali q̄ tm̄ intellexerat
de morte eterna. ꝛ post pauca subiungit [si
ego]. ſ. solus siue patre meo [glorifico meip
sum]. ſ. inaniter: ꝛ quero gloriā meā p̄ter re
gulā diuine veritatis vt vos mihi imponitis
[gloria mea] quā dicitis meā [nihil ē] ꝛ falſa
qz falsum est nō ens ꝛ nihil. Gloria mundi
nihil est qz est fum' trāsiens: ꝛ vent' tumēs ꝛ
ad nihil culpe ꝛ ad infernū deducēs. ſz gl'ia
mea est a deo patre a quo nullū falsum pōt
esse. [Est em̄ p̄r me'] substātialis [q̄ glorifi
cat me] voce ꝛ p miraculorū opationē: ꝛ post
ea glorificabit p resurrectiōis et ascensionis
gloriā [quē vos dicitis: qz de' nr̄ est] p operū
imitationē: sed hoc est falsum q̄ ꝓbat di. [ꝛ
nō cognouistis eū]. ſ. p fidē formatā in qua
cōsistit dei simulatio p adoptionē. Et qz dicē
tes [nūq̄d tu maior es patre nr̄o Abraā:] re
putabāt dñm eo minorē: iō oīdit se esse maio
rē q̄ abraā: qz abraā ab eo tāq; a maiore bo
2 nū redēptionis expectat sibi p̄miſſe. vñ dicit
dies x̄pi [Abraā p̄r̄ fm̄ carnē de quo. ſ. gloriamini
abraevi credēs] exultauit i spū sperādo [vt videret
sa. diē meū] intelligēdo ꝛ cognoscendo tm̄ miste
Gene. rīū: qz desiderauit cognoscere tp̄s aduēt' x̄pi
xviij. q̄ est videre x̄pm in spū: ꝛ vidit i figuris ꝛ fi
Gene. de diē eternitatis ꝛ diē future tpalis mee na
xxvj. tiuitatis q̄n in figura trīū āgelorū sibi appa
rētiū cognouit trinitatis misteriū: ꝛ q̄n dictū Gene.
est ei in semine tuo bñdicent oēs gētes ter xxij.
re: ꝛ in oblatione ysaac in loco q̄ iō dict' ē dñs
videt. Qz dñs fecit abraā videre occultū i p̄i
misteriū [ꝛ gauisus est] p̄pter bñficiū a me
vt a maiore sibi p̄missum. ¶ Ineffabili' nāq; Gaudiū
gaudio exultare potuit q̄n ꝛ x̄bū apud p̄em abraeæ
manēs: ꝛ aliq̄n in carnē vēturū nō de patris x̄po.
gremio recessurū p̄spexit q̄n eū de stirpe sua
nasciturū p̄uidit: p quē nō solū ipse saluaret
sed ēt tot' mūd' redimeret facta ei' de x̄po re
promissio impleret. ¶ Et cū iudet solā in eo
etatē carnis nō diuinā naturā pēsantes ꝛ de
x̄bis suis murantes dicerēt ad eū [quinqua
ginta annos nōdū habes ꝛ abraā vidisti] qui
ſ. añ mille annos est mortu'. q̄si dicerēt. hoc ē
impossibile: volēs eos ab intuitu carnis ad
deitatē trahere rñdit eis. [Añq; abraā fie- Esse et
ret]. ſ. tpali gnatione [ego sum] eternaliter fieri.
manens: nō dicit abraā esse: sed fieret: quia
abraā creatura fuit: nec dicit ego fio: sed ego
sum q̄ est x̄bū substātiuū: qz nō creatura: ſz
creator est oim. Ubi oīdit ei' eternitas cōitū
gendo x̄bū p̄ritis ego sum cū x̄bo p̄teriti. ſ.
añq; fieret: qz eternitas oi tēpori assistit. Uñ Esse dei
de' solus hz esse pfectū: qz illud pfectū est cui
nihil deest extra ipsum. ꝛ iō diuinū esse cum
totū simul sit: nec q̄q; de illo p̄terierit: aut fu
turū sit pfectissimū est nostrum aūt esse qz hz
aliq̄d extra se impfectum est. deest em̄ nobis
aliquid q̄ de nr̄o esse iā p̄terijt vel q̄ futurū
est. Quātū g̃ ad substantiā diuinitatis x̄ps ē
añ abraā: sed fm̄ naturā assumptā fuit post
abraā. Uñ x̄ps vidit abraā oculo diuinitatis
ꝛ abraā vidit x̄pm oculo cordis fidevez illumi
natus. At infideles insensati in dei cōsidērā
tes q̄ eternitas nō nisi deo cōuenit: et q' se p
eternitatē deū esse p̄fiteret ꝛ oīderet: istaq;
eternitatis x̄ba intelligere ꝛ sustinere nō va
lentes reputabant ea blasphemiā q̄q; pro
tali blasphemia esset lapidandus. ꝛ iō fm̄ le
gis mandatū eū tanq; blasphemū lapidare
volentes [tulerūt lapides vt iacerent in eū]
sicut in blasphemū ꝛ mortis reū. Qz em̄ non
valebant sapientie q̄ loquebat resistere: nec
sciebant x̄bis ei' rōnabiliter q̄dicere loquen
do: iō cōuertentes se ad lapides q̄dixerunt
corpal'r plequēdo ꝛ quem intelligere cuiusq;
sermoni resistere nō poterāt eū lapidib' ob- W
ruere q̄rebant. lapides em̄ cordis q̄ veritatē lapides
ac duri ꝛ inflexibiles ad credēdū erāt: ꝛ eorū indeis
animus facto eorū dē consonabat. vñ ad hoc cōgruen
significādū lex scripta ē in tabulis lapideis tes.
p dñm. Ubi Augu. Tanta duricia quo curre Augu.
ret nisi ad lapides sibi similes. Sed dñs qui
solo x̄bo eos supare poterat vindicare se no
luit: qz pati venerat: ꝛ hostes suos nō p̄tāte:
sed humilitate vincere: ꝛ iō abscōdit se vt hō
ꝛ vt humilis [ꝛ exiuit de tēplo] qz cōmēdāda

erat patientia nō exercenda potentia [abscō
Abscon dit se] nō timore mortis: neq; impotentia re-
sio dñi. sistendi eis: sed cedens furori eorū vsq; dum
venerit hora passionis ꝛ docēs nos furorē ho
stiū qñq; ꝛ pro tempore declinare [ꝛ exiuit de
templo] ab eis designans dilectionē iudeoꝝ
ꝛ transitū ad gentes. ¶ Notandū aūt q; dñs
Fugadñi aliqñ fugiebat: aliqñ occurrebat: aliqñ se oc
Occur- cultabat. Fugiebat quidē honores vt qñ ven
sus dñi. turi erāt vt facerent eū regē: occurrebat suis
crucifixoribus qñ volebāt capere eū: absconi
debat se sicut hic patet a iudeis furientiḇ
vt occasionem furiendi subtraheret ab eis:
Per ista tria exēpla dat nobis tria salutaria
documenta. s. vt fugiamus mūdi ꝓspera: de
sideremus pro xpō pati aduersa: et vitemus
iurgia. Nos aūt cōtrariū facimus: qz hono-
res appetimus ꝛ ꝓcuramus: aduersa fugi-
Grego. mus ꝛ vitamꝰ: ꝛ litigijs nos imiscemꝰ. Consi
dera hic vt ait Grego. saluatoris nostri mā-
suetudinē ꝛ hūilitatē q̄ cū potētia diuinitatis
nutu tacite mētis suos ꝓsecutores posset subi
to in penas mortis obruere tāq; pauidus hu
Abscon militer se abscondit. ¶ Hoc aūt fecit ꝓpter
sionis tria. Primo qz ipse mortis sue nōdū aduene-
cāe. rat. Scōo qz tale genus mortis nō elegerat.
Tertio vt daret nobis itelligere q; liceat ꝓse
cutores declinare: hoc qñ est ꝓsecutio ꝓsona
Wat.x. lis. Sm illud qđ dixit discipulis. Si vos ꝓsecu
Joha.x ti fuerint in vna ciuitate: fugite in aliā. Sed
qñ nō est ꝓsecutio ꝓsonalis: tunc prelatis nō
licet fugere: vt patet de mercēnarioꝝ pastore
Ideo etiā abscondit se ab eis corpore: qz non
Grego. merebant eū videre mente. vñ Grego. Illis
ipsa veritas abscondit qui eius verba sequi
contēnunt: qz eā quā nō inuenit hūilitatē ve
Augu. ritas fugit mentē. ꝛ Augu. Tanq; hō a lapi-
dibus fugit: sed ve illis a quorū lapideis cor
Augu. dibus deus fugit. Sm Augu. Nō abscōdit se
Abscon in angulo tēpli quasi timens: aut in domun-
dendi lo culā fugiens vel post murū aut colūnā diuer
cus ꝛ for tens: sed celica ptāte se inuisibilē insidianti
ma. bus cōstituens p medīū illorū exiuit: a suis
Abscon tñ discipulis videbat: qz illi eū seqbant. Hoc
dēdi oc- ergo exēplo suo dñs nos instruit: vt locū ire
casio. demus: ꝛ vt ꝓsecutorū ac malorū seuitiā effugiā
sine fidei periculo fieri pōt fugiamus. Unde
Grego. Grego. Quid aūt nobis hoc exēplo loquitur
nisi vt etiā cū resistere possumus: irā supbiē
tiū humiliter declinemus? Quāta hūilitate
irā ꝓximi fugere debeat perpendat homo
si furores nascentiū abscondendo se declina
uit deus. Nemo ergo se cōtra acceptas cōtu
melias erigat: nemo cōuitijs quitū reddat.
Imitatione etenim dei gloriosius est iniuriā
tacendo fugere q̄ respondēdo superare. hec
Grego. Grego. Sunt aūt multi q̄ iudeorū duritiā re-
prehendunt: sed suā minime attendūt. vnde
Grego. q̄ multi sunt hodie q̄ iudeoꝝ duritiā
detestant: qz p̄dicationē dñi audire noluerūt
ꝛ tñ quales illos arguūt fuisse ad fidē: tales
ipsi sunt ad opationē. Precepta dei audiūt:
miracula cognoscūt: sed cōuerti a suis prāui
tatibus renuūt. hec Grego. Cōspice hic dñm
iesum bene: ꝛ cū vehemēti dolore quo volēs
iudeoꝝ furori cedere abscondit se ꝛ intuere
ipsum: ac discipulos tanq; imbecilles meste:
et inclinato capite recedere et eis ex corde
compatere. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̄e qui ad audiēdum
verbū dei nos inuitas doce nos con
tumelias ꝛ iniurias sufferre: ꝓpriā
gloriā nō q̄rere: veritatē vite: iusti-
cie ꝛ doctrine ꝓpter scandalū vitādū nō omit
tere: ꝓpter iteratā cōtumeliā ꝛ iniuriā a pre
dicatione nō desistere. Jesu xp̄e summa veri
tas: bonitas: iusticia: misericordia: largitas
mundicia: sobrietas: humilitas: charitas: q̄
lapidaris: absconderis a mendacibus ꝛ ma
licioſis: iniustis: impijs: cupidis: immundis
luxuriosis: superbis ꝛ otiosis. ne exeas a tē
plo anime mee: redde me corrigibilem et te-
cum per omnia concordantem. Amen.

¶ De ceco a natiuitate. Ca. lxxxv.



Et ꝓteriens inde A
Jesus in exitu tēpli [vidit Joh. ix.
hominē cecū a natiuitate]
qui ibi sedebat mendicans
elemosynā ab ingrediētibꝰ
in tēplū: ꝛ diligenter intuit
est eū iesus. vt dicit Chrisо. Chrisо.
Quasi vellet aliquid agere
circa eū vt ex hoc se miseri-
cordem ad miserum ostenderet et discipulos
in admirationē: et ad querendū prouocaret
et ideo discipuli moti sunt ad querendum de
causa cecitatis eius dicentes. [Rabbi quis
peccauit hic aut parētes eius vt cecus nasce
retur?] in vindictā. s. talis fuit vel parētū pec
cati. Putabant enim penam sine culpa non
infligi. ꝛ ideo crediderūt q; peccatum ipsius
vel parentes eius essent causa huius cecita-
tis. Jesus aūt nō negat simpliciter ipm pec-
casse vel parentes eius sed solū ad id de quo
est interrogatus dicens [Neq; hic peccauit
neq; parentes eius]. s. vt ideo cecus nascere
tur: quasi diceret. neq; peccato ꝓprio cecus
natus est: qz añ natiuitatem peccare non po
tuit. in quo apparet questio apostolorū sim-
plex q̄tū ad hanc partē: nec mirum qz adhuc
rudes erant ante spiritus sancti receptionem
vel pōt esse sensus talis. [Rabbi quis pecca
uit ꝛc.] hoc est vtrū peccatū originale huius
an peccatū actuale in parentiḇ fuerit causa
cecitatis istius? omnes enī filij ire nascimur:
filius aūt ire merito punitur. Et si obijcitur
quia sic quilibet puniendus esset cum quili-
bet in originali concipiatur. Dicendum q;

misericordie dinine est qñ alicui parcitur: iu-
Treñ. iij. sticie aũt est qñ aliquis puniur. Uñ in tre-
nis. Misericordie dñi multe q̄ non sumus cõ-
Rom. iij sumpti. ꝛ apostolus. Omnes peccauerunt et
egent gratia dei: ꝛ sic questio ad hãc partem
fuit bona. Neq̄ peccato parentum hoc conti-
Pena git licet peccauerint. Ubi sciendum q̄ est du-
duplex. plex pena qua homes puniunt. Una spiritua-
lis ꝯtũ ad animaz qua nunq̄ filius p̄ patre
punit: qz anima filij nõ est ex patre: sed a deo
scz per creationem. Alia corporalis ꝯtuz ad
corpus qua filius cum ꝯtũ ad corpus sit res
quedã patris pro patre punitur tẽporaliter:
hoc est malus pater in filio vt filium videdo
torqueatur. [Sed] hec causa cecitatꝫ huius
scz [vt manifestentur opera dei in illo] in ei⁹
illuminatiõe mirabili. ac si dicat. Nõ est cec⁹
nat⁹ ad punitionẽ peccati: sed potius cecitas
ista est dispensatiua vt manifestato ope mira
bili in eius illuminatiõe fili⁹ dei manifestet:
ꝛ diuina ei⁹ virt⁹ declaretur: ꝛ sic ad fidem ho
mines edificent. Ubi cõsiderãdũ q̄ egredies
de tẽplo studiose venit ad op⁹ sui manifesta-
tiuũ. Ipse em̃ vidit cecuz: ꝛ nõ cec⁹ accessit ad
Chriso. eũ. Uñ dicit Chriso. Qõ exiens de tẽplo cura
uit cecũ ꝛ absentatiõe furorem mitigãs ꝛ per
operationẽ signi duritiã ꝛ isanabilitatẽ eorũ
molliens: ꝛ his q̄ dicta sunt fidẽ faciẽs. Et ex
puit i terrã vt ostẽderet q̄ virt⁹ sanatiua quo
dã modo erat ab ei⁹ humanitate inquãtũ: est
organũ diuinitatis. saliua em̃ fluit a capite ꝛ
fecit lutũ ex sputo] vt ostenderet se esse illuz
qui formauit primũ hominẽ de limo: ꝛ liniuit
lutuz sup̄ oculos eius: ꝛ sic homo excecatus p̄
peccati delectationẽ apponere debet p̄ reme
dio peccati vilitatẽ: ꝛ misit euz ad natatoria
siloe ad lauanduz: vt cecus trascundo sic per
ciuitatẽ linit⁹ luto. a multis videret: ꝛ p̄ conse
quẽs miraculũ magis diuulgaret ꝛ firmaret
qõ interpretat missus. hoc addit euangelista
volens interpretari nomẽ hebraicũ: ꝛ ad desi
gnãdũ misteriũ xp̃i missi ad salutem hoim: ꝛ
B. abijt ꝛ lauit ꝛ venit videns nõ virtute luti vel
Siloa. aque: sz ꝫtute diuina qua fuit illuminatus.
¶ Est autẽ siloa fons ad pedẽ ꝛ radicẽ mon
tis syon descendẽdo invallẽ iosaphat: qui nõ
iugib⁹ aquis: sz incertis horis p̄ cõcaua ter-
raꝫ ebullit: qz nõ singulis ꝛ cõtinuis: sz inter
polatis diebus ter vel quater in ebdomada
dulces aquas ex viscerib⁹ suis emittit: de qb⁹
cũ exciperent quasi stagnuz nõ longe a fonte
cõstructũ erat quã collectionẽ modo piscina:
Fons modo natatoria scriptura vocat. Ibi ẽz fons
marie.] ꝫginis marie de quo ipa aquã pro se ꝛ p̄ suo
filio hauriebat ꝛ suos pãnos lauabat. Erat
autẽ sabbatũ qñ hec fiebant. ꝛ ideo pharisei
hec cognoscentes reprehẽdebant: sz errabãt
Chriso. quia opera ad dei magnificentiam ordinata
licite in sabbato fiebant. vnde Chrisost. Ipse
potius sabbatũ custodiebat qui sine peccato
erat. Sabbatũ ei obseruare spiritualiter est
nõ habere peccatũ: ꝛ hoc ammonet deus qñ
cõmẽdat sabbatũ: oẽ opus seruile nõ facietis
in eo. Quid sit op⁹ seruile a dño audite. Dis
q̄ facit pctñ seru⁹ est pcti. Sed isti sabbatuz
carnaliter obseruabãt: spũaliter violabãt. h̃
Chriso. Ecce quõ hi traditionib⁹ suis initebã
tur: vt nullo modo violari eas permitterent
ꝛ mandata dei magis necessaria omittebant
colẽtes culicẽ: ꝛ glutiẽtes camelũ. Sic ꝛhodie
multi suas traditiones ꝛ instituta magis se-
quunt ꝛ obseruãt q̄ dei mandata similes in
hoc phariseis in opere: sed timeãt ne etiã in
mercedis retributione. Et cũ sasima ꝛ discen-
sio inde fieret cec⁹ illuminatus cõstanter ꝛ vi
riliter etiã cõtra maiores iudeorũ partes dñe
defendit. In quo gratitudo ei⁹ magna appa
ruit: ꝛ p̄ hoc etiã ostẽdit q̄ q̃libet gratanter ꝛ
constãter bñficiũ diuinũ recognoscere debet:
constãs athleta ꝛ immobilis confessor verita
tis apte fatet beneficiũ ne incurrat ingrati-
tudinis damnũ. Annũciat gratiã euãgelizat
ꝛ cõfitetur libere veritatem ad gloriam dei ꝛ
laudẽ: hoc non nisi a dño nec a discipulis ni-
si deus esset ꝛ eis fieret. vnde Chrisostomus
Uides p̄conẽ veritatis: vides quãta audiunt
ex mitijs: ꝛ quãta passus ẽ ꝛ p̄ ẽba ꝛ p̄ opera
et qualiter testat⁹ est. Nõ enim verecũdat⁹ de
priori cecitate: neq̄ formidauit furorẽ plebis
neq̄ renuit ostẽdere seipm vt p̄dicet bñfacto
rẽ: hec autez scripta sunt: vt ꝛ nos imitemur.
Et iterũ hec veritatis est natura p̄ que puta
tur insidias ab hominibus pati: p̄ hec fortior
fit: p̄ hec claret p̄ que obũbratur. Wẽdacium
ẽo sibijpsi obuiat: ꝛ p̄ ea p̄ que ledere verita
tẽ videt per ea clariorẽ eã ostẽdit qõ ꝛ nũc fa
ctũ est pm eundẽ Chriso. Ex ista ceci cõstãtia
apparet ꝯtz forte q̄d sit veritas q̃ si despectos
assumpserit claros ꝛ fortes eos facit ꝛ ostẽdit
et ꝯtumbecille quid sit mẽdaciũ qõ et si cum
fortib⁹ fuerit ibecilles eos mõstrat ꝛ reddit.
Tandẽ post longã cõcertationẽ maledixerũt
ei pm suã reputationẽ licet magis esset bñdi
ctio pm veritatẽ ꝛ dixerũt [tu discipulus illi⁹
sis] vñ Aug. Maledictuz est si cor discutias:
nõ si ẽba perpẽdas. Tale maledictuz sit sup̄
nos et sup̄ filios nostros. Et sequit [nos autẽ
moysi discipuli sum⁹] Moyses p̄dicauit suã
tib⁹ legem: fertilitatẽ ꝛ bona tpalia: et ꝓpter
hoc habet plures discipulos ꝯtz xp̃s qui p̄di-
cauit pauptatẽ et similia [et] ministe cõdem-
nãtes [eiecerunt euz foras] extra synagogã
i. extra societatem iudeoꝝ rãc̃ excõmunica-
tũ et reprobatum qõ apud eos erat maximũ
opprobrium sicut apud nos excõmunicatio ꝛ
electio a societate ꝛ cõmunione xp̃ianorum.
Ob cõfessionẽ quidez veritatis: ꝛ qz dño ad-
hesit immobilis electus est foras a iudeis:
Ipe ne deũ ꝓfiteret voluit contẽni ab hoib⁹:
nos vero ne ab hoibus contemnamur de ui-

Sabbatum obseruare Jo. viij.

Chriso.

Ueritatis pco.

Wendacium.

veritatꝫ firmitas

Augu. C

Discipuli moysi

Discipuli christi

ejici e synagoga

cōtēnimus. Deinde cū cecus curat⁹ foras a iudeis eiectus esset: z ad iesum venisset ab eo interrogat⁹ z instructus etiā lumen fidei recepit z fidē suā quā corde credidit ore cōfessus ē dicēs [credo dñe] z ope ptestatus: qz [pcidēs adorauit eū] adoratiōe z seruitute latrie per hoc ei⁹ diuinā virtutez ostēdens: z ꝟbo opus adiungens. nā pstratio z adoratio debet soli deo z creatori in signū qō manu ei⁹ de nihilo sum⁹ erecti: sicq; eū credidit z pfessus ē verū deū z hoiem. Quē ergo iudei repellebāt hūc xp̄s recipiebat quantomagis em̄ quis ppter deū ab hoib⁹ cōtēnit: tāto magis a deo diligit z quāto ampli⁹ ab illis. eijcit: tāto āpli⁹ ab ipo recipit. vñ Chrisо. Qui ppter veritatez z xp̄i cōfessionē iniuria opprimunt hi maxime honorant qō in ceco factū est. Egiecerūt ei eū ex tēplo iudei: z iuenit eū dñs tēpli z eū suscepit sicut agonetheca athletā m̄tū laborātē z coronauit. hec Chrisо. Christus itaq; hunc totuz sanat extra oculos z int⁹ cor aperit. Jaz dñs agnus missus ad tollēda pcta mundi lauat iuncto faciem, cordis: tā mētis oculos illuminat: z ille cōfitet nō tm̄ filiū hois sed etiā dei. [Et] cōmendādo cecū ex deuotione z fidei illuminatione [dixit ei iesus. In iudiciuz] scz discretionis nō dānatiōis [ego i hūc mūdū] qui pplectit bonos z malos [veni] scz p assumptionē carnis [vt] simplices z humiles [qui nō vidēt]. i. se nō videre reputant z confitent ac medicū requirūt vt [videāt] z illuminent p fidē z veritatis cognitionez [ac] legisperiti z sapiētes supbi [q̄ vident]. i. se videre presumūt z iactāt ac medicū nō querūt [ceci fiant] amplius. i. in sua cecitate permaneāt: z indurētur p infidelitatē: z cp̄tū ad intuendaz veritatē nolētes sustinere veritatis lucē: vt patet ipletū in hoc ceco nato: z in ap̄lis qui propter suā humilitatē a xp̄o sūt illuminati: sacerdotes aūt z legisperiti ppter suā supbiā sunt excecati. Jtē exponit hoc de illuminatiōe gentiliū p fidei suscepti onē z obtenebratiōe iudeorū: p fidei refutationem: qz ante reputabant gentiles ceci z iudei vidētes. Non econuerso gētiles vident z iudei ceci sunt. vñ nō accipit hic iudiciū cōdēnationis z p̄miationis manifestū qō in scōo aduentu expectat futurū sed iudiciū discretiōis credētiū z nō credentium occultū qō in primo aduentu est factum. q. d. Jn hoc q̄ te illuminaui: intellige q̄ ego veni separare pauperes spiritu a supbis: vt illi illuminent: isti cecent. Et notat hic causaz, qz ad hoc nō venit finaliter vt aliqs excecaret: sed notat terminū qz aduēt⁹ ei⁹ fuit ad hoc terminat⁹ sicut boni medici opatio i desperatis terminat ad mortem. [Et audiētes pharisei] repugnauerūt dicētes [nūq̄d z nos ceci sum⁹?] q̄ religiosi z literati i lege sum⁹: z spiritualē visuz: illuminatū habem⁹. Sed ex eoz̄ respōsione eos cōfutat dicēs [Si ceci esset⁊], i. ignorātes scripturas z pphetias de me [nō haberetis pctm̄] scz tātū cp̄tū habetis [nunc ꝟo qz dicitis videm⁹] id est reputatis vos intelligere scripturas [pctm̄ vestrū manet]. i. aggrauat z magis puniet. Ex quo ptz q̄ sciētes scripturas z nō obseruātes eas graui⁹ delinquūt z grauiorē penā incurrunt ꝟm illud. Seru⁹ q̄ scit volūtatē dñi sui z nō facit: vapulabit plagis multis. Pōt etiā exponi de corporali visione miraculoz̄ z operū xp̄i: qz si ea nō vidissent haberēt aliquā excusationem de hoc q̄ ei nō crediderūt. nūc aūt qz viderūt iō peccatū eorū aggrauat: z magis puniēdi sunt: vel [si ceci essetis [vestra reputatione. i. si ex hūilitate vos cecos aduerteretis seu reputaretis recognoscentes p humilitatē pctm̄ vestrū: z currētes adveniā z medicū [non haberetis pctm̄] quare veni auferre peccatū, qō remittit p gratiā q̄ nō dat: nisi humilib⁹: z de se nō p̄sumentib⁹ [Nūc ꝟo] qz superbe [dicitis videm⁹]. i. vos videre reputatis: ac veniam z medicum nō queritis [peccatum vestruz manet]. i. nō remittitur z in cecitate infidelitatis vestre p: manetz. ¶ Mistice cecus iste a natiuitate humanum genus est habēs cecitatem ab adaz. Unde ꝟm mentem ceci nati sumus. hec em̄ cecitas contigit in primo hoie p pctm̄. De quo omnes originē traduximus: non solum mortis: sed etiā iniquitatis. Cecus etiā iō nascit⁹ ois habēs pctm̄ originale: qz priuat⁹ ē dei visiōe. Cecū ergo a natiuitate. i. oē gen⁹ humanū dñs i hūc mūdū veniēs illuminauit. Sputuit in terrā deitatē associans nature humane ac de saliua z terra lutū fecit cōtēperādo terraz sapiētie diuine. i. de⁹ hō factus est. Per sputū em̄ qō est saliua de capite descēdēs significat ꝟbū qō a deo capite oiuz rerū pcedit: z sapiētia q̄ ex ore altissimi pdūt. Saliua em̄ est humor salsus: z sal sapiētiā significat. Per terrā ꝟo caro z hūanitas quā p nobis suscepit. Linuit aūt seu vnxit oculos scz cordis ipsi⁹ ceci id est generis hūani p fidē incarnationis xp̄i qū fecit cathecuminū qō interpretat instruct⁹ qui fidē habet sed nōdū baptizat⁹ est: z ideo mittit eū ad piscinā vt lauet z illuminet id ē baptizet z in baptismo plenā illuminationez recipiat. vñ ꝟm Dionysium. Baptism⁹ ōr illuminatio q̄ piscina vocat siloe qō interpretat missus: qz quicūq; baptizant oportet q̄ baptizent in xp̄o q̄ est missus a patre: z tūc eū illuminat: nisi ei ille fuisset missus: nemo nostrū esset ab iniquitate dimissus. Qui ergo de limo terre hoiem formauit per idē genus luti humanū gen⁹ reformauit z reformādo significauit. vñ puluerē massās de sputo linuit super oculos ceci. q̄si dicat ei. Ego fuz q̄ puluerem de terra accipiēs hoiem plasmaui. Jn facto etiā hui⁹ ceci illuminati significatur modus curationis cuiuslibet pctōris iustificati q̄ bñ per cecū intelligitur. pctm̄ enim mētis oculos

Chrisо.

Mistice Cecitas mentis

Dionys.

D Excecādi aliqui⁹ causa non pēit xp̄s

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

obtenebrat ꝛ obscurat. ¶ Vbi notandū ꝙ ce
Cecitas ꝛcitas spūalis causat̄ trib⁹ modis. Prio a pul
tis spūa uere cupiditatis terrene. Scdo ex igne car-
lis cau nalis ꝓpiscētie. Tertio ex tumore supbie.
se. Plerūq; etiaz pctōr vel ex cōsuetudine peccā
di: vel ex obstinatione mētis vel etiā ex obce
catione diaboli pctm̄ suū nō videt: qz videre
Grego. nō vult: nec pctm̄ reputat pctm̄. vñ Greg. Cū
in graui pctō miser hō labit̄ suadet ei diabo
lus ne peniteat: ne ꝓfiteat pctm̄ leue ꝛ modi
cū i corde affirmat: mlaz p̄dicat lōgū spaciū
vite ꝓmittit: vt ꝓmaneat in pctō suggerit: vt
sic eū i ptēptū dei ꝛ desperationē sui inducat
Illumi- ꝛ pdat. Ad hui⁹ ceci illumiationē tria necesse
natio ne est ꝓcurrere. Primū est diuine gr̄e p̄ueniētis
cessaria respectio. Et scdm̄ est cordis de pctis cōpun-
ctio. Tertiū est pura pctōr cōfessio. hec tria
p ordinē designauit dñs in curatiōe ist⁹ ceci.
Primū significauit in eo qđ ör ꝙ vidit cecum
Respe- oculo. s. mie ꝛ gr̄e p̄ueniētis: q̄ ante oia p̄exi-
ctio dei. gīt̄ ad conuersionē pctōris. hō em̄ p se pōt in
pctm̄ labi: sz p se resurgere nō pōt sine au xi-
lio gr̄e dei. Nisi g̃ dñs pctōr̄ oculo mie respi
ciat resurgere nō valebit. Scdm̄ designauit
dñs p hoc ꝙ expuēs i terrā fecit lutū ex spu-
to q̄ liniuit oculos ceci. Per sputū vel saliuaz
q̄ a capite in os defluit intelligīt̄ diuina sa-
piētia q̄ ex ore altissimi ꝓdidit: p terrā autē
intelligīt̄ corp⁹ hūanū q̄ duo cōmixta fuerūt
in xp̄o. s. verbū eternū qđ p saliuā: ꝛ caro hu
mana q̄ p terrā intelligīt̄: ꝛ hoc bñdictū lutū
est remediū cecitatis nostre: si tñ sup oculos
cordis nostri liniat̄ qđ fit qñ pctōr ad cōside-
rationē dei per pctm̄ offensi ad recognitionē
vilitatis sue ꝓpter pctm̄ inducit̄. tūc em̄ no-
bile lutū xp̄i supra vile lutū pctōris ponit̄ ex
quo compūctio causatur. Predicto igīt̄ luto
suo tunc deus luteos oculos pctōris liniuit:
Cōpun- qñ eum ad cōsideratiōnē sue offense ꝛ vilita
ctio cor- tis pcti ac miserie sui status instigat ꝛ indu-
dis. cit. Ut aūt pctōr plene illuminet̄ ad rectā co-
S gitationē ꝛ veram cōpunctionē oportet ꝙ ex
Cōside- gratia dei cōsideret hec septē. Primo vt cōsi-
randa deret pctm̄ qđ cōmisit vt possit videri peccati
pctōris se multitudinē: et omissionē boni: ꝛ cōmissionē
ptem. mali cogitatiōe: locutiōe: ꝛ opatione: quinq;
ij. Para sensib⁹ ꝫ decē ꝓcepta: cōtra septē sacramē
li. xxxvj ta in opibus mie: ꝛ tūc dicat peccaui sup nu-
Oratio merū arene maris ꝛc. Item pcti magnitudi
manas- nē ꝙ tā magna pctā fecit ꝛ contra tā magnū
ses. dñm. ꝛ dicat: pater peccaui in celū ꝛ coram te: ꝛ
Lu. xv. nō sum dign⁹ ꝛc. Itē peccati turpitudinē ꝙ
tam turpia pctā fecit. Scdo vt videat tps qđ
amisit: vide g̃ quot dies: quot menses: qt an-
Bern. nos inaniter ꝓsumpsisti. Et qz sm Bern. Oē
tps pdidisti: in quo de deo nō cogitasti. Ter-
tio vt videat pulchritudinē aie quā polluit q̄
pulcherrima fuit ꝛ dignissima: qz ad imagi-
nem dei creata ꝛ ꝙ se sic turpiter vilificauit.
Quarto vt videat gr̄am quā amisit ꝛ quāta
bona p pctm̄ pdidit. O ꝫ multā gr̄am multi
negligunt. de⁹ em̄ sp parat⁹ est dare: sz pauci
volūt accipere. Quinto vt videat irā dei quā
puocauit ꝛ ꝙ bñficijs dei ita ingratus fuit.
Sexto vt videat penā quā merut q̄ est eter-
na: amara: ꝛ diuersa. Septimo vt videat glo
riā quā pdidit q̄ est infinita ꝓ cui⁹ gustu ad
vnā horā sm Aug. ptēnēda essent oia. Vis se
ptē ꝓsideratz bñ durū ꝛ lapideū cor haberet Augu.
hō q̄ nō amara ptritione cōpūgeret de pctis
suis. Tertiū qđ est pura pctōr cōfessio des Confes-
gnauit dñs p hoc ꝙ istū cecū sic linituz misit sio.
lauare se p cōfessionē apud sacerdotē. Quā-
uis em̄ de⁹ dimittat pctm̄ ad cōtritionē pctō-
ris: obligat tñ eū ad confessionē hoi vice dei
faciēdā. Et talis absolutio facta in cōfessiōe
sm Aug. reducit hoiem ad baptismi purita
tē. Premissis aūt trib⁹ pactis: tūc icipit pctōr
videre: ꝛ sic a sua cecitate diuina gr̄a curat⁹
ꝓcidat humiliter: et adoret simpliciter gr̄as
agēs deo. Signū vo ꝙ pctōr sic illuminat⁹ est Cogni-
qñ clare videt ꝛ cognoscit. Illa aūt cognitio tio cla-
in duob⁹ cōsistit. s. in cognoscēdo deū: ꝛ in co- ra.
gnoscēdo seipm̄. Cognoscere deū in pñti est
cognitio sue potētie ꝛ sue bonitatz. Cognitio
aūt potētie generat in nobis timorē q̄ timor
facit recedere a malo: cognitio bonitatis ge
nerat in nobis amorez. Qui amor ducit nos
ad bonū faciēdū. Cognitio aūt nostri gene-
rat in nobis humilitatē q̄ est mater oim vir-
tutū. Et sic ptz ꝙ hec duplex cognitio. s. dei ꝛ Cogni-
nr̄i est cā toti⁹ nostre salutis. nā cognitio po- tio du
tētie dei generat timorē q̄ facit vitare malū: plex.
cognitio bonitatis dei generat amorē q̄ facit
opari bonū cognitio nr̄i generat humilita-
tē q̄ nos ꝓseruat in cuitatione mali: ꝛ in ope
ratiōe boni. Tēpus igīt̄ obseruem⁹ ꝛ ab in-
tēporaneis abstineamus: ne cū cecis iudeis
illud in vanitatib⁹ cōsumētes cū ipsis in ce-
citate maneam⁹. Uñ aūt hoc loco Chrys. De- Chrisо.
dit tibi vite terminū de⁹ ab curādā aiam: tu
vo inaniter ꝛ vane ꝓsumis. Et si argētū pau Tempo
cū cōsumpseris simplr̄ dānū res vocas: dies risvius
aūt tuos cōsumēs in pōpas nullū putas fa-
cere incōueniēs. Cōgruo existēte in letanijs
z'oꝛonib⁹ cōsumere vitā tuā oēm: tu i tumul-
tib⁹ ꝛ turpib⁹ verbis: ꝛ iocunditate intēpora
nea: opib⁹ ꝛ lasciuijs vitā tuā cōsumis inani
ter: ꝛ in malo tuo nescies ꝙ oi rei magis par
cere oporteret ꝫ tēpori: aurū si ꝓsumpseris
poteris rursum recuperare: tps vo si pdide
ris difficile id resumes. paruz em̄ nobis ser-
uatū est tps sm pñtē vitā. Si igīt̄ inq̃tvt opz
eo vsi nō fuerim⁹ qđ dicem⁹ abutētes eo? Cū
hoc consumpseris inaniter quā habebis ex-
cusationē: et cui⁹ gr̄a agis paruū recōdidit.
O insensibilitatis ꝛ indeuotionis ꝓ quo ma
xime gratias agere oportebat: qm̄ tuos la-
bores ꝛ sudores incidit ꝛ requiē longā ꝛ im-
mortalē fecit ꝓ his incusas ꝛ grauaris. Hec

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Seneca Tempo is ege- tas an gustia.

Christo. vñ z Sene. Etiam si multum superesset etatis parce dispensandū erat vt sufficeret necessarijs: nūc q̄ demētia et supuacua discere in tāta tpis egestate eo magis itaq; indignor aliquos ex hoc tēpore quod sufficere ne ad necessaria quidē potest etiā si custoditū diligētissime fuerit in supuacua maiorē partē erogare: nō tā benignū ac liberale tēpus natura nobis dedit vt aliquid ex eo vacet pdere: z vide q̄ multa etiā diligētissimis pereāt. Aliō vilitudo sua cuiq; abstulit: aliud suorum: aliud necessaria negocia: aliud publica occupauerūt vitā nobiscū diuidit somn⁹ ex hoc tpe tā angusto et rapido: et nos auferēte quid iuuat maiorē partē mittere inuanū? Hec Seneca. ¶ Oratio.

OOmine Jesu xp̄e q̄ illuminasti oculos ceci nati illumina queso oculos cordis mei ne i tenebris offendā vel vnq̄ in morte obdormiā. Deus vite mee q̄ vane cōsumpta sunt q̄ infructuose lapsa sunt tpa mea q̄ dedisti mihi vt facerē voluntatē tuā in eis z nō feci. Quot anni: quot mēses: quot dies: quot hore pertransierūt apō me in q̄b⁹ sine fructu vixi cora te. Fiat amāde p̄ hoc residuū tpis mei fructuosum z sanctificatum in gratia tua vt in dieb⁹ eternitatis inueniā locū z cōputabile sit ante te. Amen.

¶ De pastore ouium. Ca. lxxxvj.

A Joh. x.



Et quia ceci z incredulī pharisei z iudei nō accedētes ad lucē xp̄m q̄ est via: veritas: z vita: nec itrātes in ouile ouium vt oues dñi fierēt iactabāt se videre sine xp̄o: et per consequens posse adveritatē peruenire sine eo: ideo xp̄s qui supra incipit disputare cōtra supbiā z iactātiā eorum nūc in hac magis retūdat pponit contra eā similitudinē humilitatis de ouili z ostio ei⁹ quorū vtrūq; est humile: nec admittit nisi humilitātes se: ac si eis diceret. Si vultis intrare p humile ostiū in humile ouile ouium opz vt vos humilietis: nec tam alta de vobis sentiatis. Et nō tm̄ inducit hāc similitudinē ad humilitatis insinuationē: verūetiā vt ostendat p q̄ ostiū in ouile ouiū sit intrādū: z exprimit in ea distincta pditio furis z pastoris ouiū ppter diuersum ipsoz ingressuz z officiū. Dicit ergo. [Amē amē dico vobis q̄ non intrat per ostiū in ouile ouiū: ille fur est z latro.] Non em̄ venit ppter bonū: ideo querit indebitū ingressum [qui autē intrat p ostiū: pastor est ouiū] querens bona earuz. [Huic ostiarius aperit] q; scit eum ouibus beniuolum [et oues vocē ei⁹ audiūt]. i. cognoscūt: quia bruta animalia suos benefactores recognoscūt [z pprias oues vocat nominatiz] q; distincte eas cognoscit q̄ alien⁹ nō facit z educit eas ad pastū vite huic necessariuz [et cū pprias oues emiserit ante eas vadit] q; cōiter solēt pastores p̄cedere greges: z ad pastorū gressum oues dirigunt: ideo subditur. [et oues illū sequūtur] quia sciunt z cognoscunt vocē ei⁹ [alienū aūt]. i. furē [nō sequūtur] sed fugiūt ab eo: q; nō nouerūt vocē alienoz pastores se mētientiū: ostēdit itaq; xp̄s phariseis: q; nec sapiētia: nec obseruatio legis: nec bona vita quicq̄ valet nisi per eū: et q̄ impossibile est eos viuere sine xp̄o: et ad veritatē puenire sine eo dicēs. [Qui non intrat p ostiū]. i. per xp̄m [in ouile ouiū]. i. in ecclesiā z cōgregationē fideliū [ille fur est et latro] quales sunt oēs infideles z etiā mali fideles. vbi Aug. Intrat p ostiū qui intrat p xp̄m: qui imitat passionē xp̄i: qui cognoscit humilitatē xp̄i [qui aūt intrat per ostiū]. i. p fidē xp̄i z humilitatē: z alias eius virtutes [in ouile ouiū] ad pascendū eas [pastor est ouium] fm veritatē. Nō ois qui intrat per ostiū pastor est: quia z oues intrant: verūtamē vnitas vniuersitatis ecclesie verbo z exēplo pascit quotidie. ¶ Huic scz pastori ostiarius spūssanctus reuelādo aperit ostiū veritatis ad recte itelligēdū: z iustitie ad bñ operādū vt oues pascere possit [z oues vocē eius audiūt]. i. doctrinaz recipiunt [et vocat eas nominatim] condescēdēdo familiariter subditis singulis: vt ex familiaritate vnicuiq; det ausum veniendi ad se: z educit eos per instructionē de tenebris erroris in lumē veritatis: et ex meroze seruitutis in regnū libertatiz [z cū pprias oues emiserit] de tenebris ignoratie ad lumē vite: z de carcere culpe ad libertatē gratie [ante eas vadit] per exēpla bonoz operū et vite [z oues illū] ac vestigia eius [sequūtur] per imitationē et rectā operationē [quia sciunt vocē eius] id est cognoscunt z in ea delectantur [alienum autē] vocē z vita [non sequūtur] recipiētes eius doctrinam vel exempla: quia verba inducūt ad errorē: z exēpla ad malū [sed fugiūt ab eo] tanq̄ a latrone et inimico [q; nō nouerunt] approbādo [vocem] z doctrinā [alienoruz] q; alieni aliena loquūtur: z ideo non cognoscunt. Ouile ergo ouiū cōe est ecclesia catholica sub vno pastore xp̄o. Ecclesie aūt cōgregationes particulares continētes: sunt etiā ouilia z caule ouiū sicut cōuētus religioso⁹ et ecclesiarū conuentualiū et parochialiū in quibus fecit de⁹ accubare suas oues hoc est fideles simplices z māsuetos subiectos z humiles. [Qui q̄ nō intrat p ostiū] hoc est qui per principia religiōis xp̄iane nō venit sicut per principia veritatis nō venit hereticus per principia gratie: nō venit simoniacus p principia libertatis: nō venit potēter vel armatis

B Augu. Intrat postiū.

Ouile ē eccl'ia.

precibus intrusus p principia simplicitatis: nō venit dolosus sz ascendit aliūde. quidā em̄ ad intrandū desup per scalas ascendūt sicut ambitiosi cū lucifero: ac cū dathā z abirō qs ppter ambitionē viuos terra absorbuit. q̄dā parietē irrūpūt: sicut auari cū simone mago quidā fundamenta suffodiunt: sicut heretici cū arrio [ille fur est z latro] q̄ in hoc differūt quia fur est qui in furno: hoc est in nigro. i. in tenebris. s. ignorantibus hominibus alienā rem cōtrectat inuito dño: latro aūt est qui violentiā infert et manifesta contrectat dño inuito: z ideo fur est qui ouile ouiū suffodit: ac oues z vtilitatē ouiū clam inuito dño contrectat. z iste est occultus z subdolus vel hypocrita vel hereticus: qz vterq; oues z vtilitatem ouiū furat: latro aūt est qui violentiam facit: vt rapiat. z tales sunt qui potēter se intrudere volunt. Fur ergo z latro p ostiū non intrat: qz vel ambitiose ascendit aliunde vel dolose suffodit occulte: vel violentia irrūpit manifeste: vt intrudat se. [Qui aūt intrat p ostiū] in catholicā fidē z dignitatē pastor verus est ouiū. z iste introitus est veritatis: libertatis: gratuite bonitatis z simplicitatis. Intrat autem ostiuz veritatis p catholicam fidē: intrat ostiū libertatis p supnā vocationē: intrat ostiū gratuite bonitatis nulli propter hoc faciēs aliquā pmissionē intrat ostiū simplicitatis ñ obtinēs p aliquā dolositatē.

Fur. Latro.

C Ostium ⁊itatis ⁊c.

Christus aūt est ostiū veritatis z libertatis z gratuite bonitatis z simplicitatis: si vero aliquis aliter itrauerit dicet ei illō. Amice qūo huc itrasti nō habēs vestē nuptialē? z eiciet extra oues in tenebras exteriores: huicvero pastori ostiarius aperit q̄ est triplex xps q̄dē exēplo: scriptura: doctrina z spūssanctus inspiratione. isti em̄ sunt ostiarij ecclesie. xps dat claues hoc est ligandi z soluendi ptātem scriptura docet claues voluere z seras reserare. vñ etiā vna clauiū ē auctoritatis discernendi q̄ est scientia: spūs aūt sanctus dignitatē z idoneitatē cōfert ad intromittendū: sicut ianitor fidelis cui cōmittit custodia rerū. Talis ergo ostiarius exēplo xpi doctrina scripture z dignitate spūssancti aperit tali pastori. Aperit aūt ostiū humile ad qō supbi impingūt vero pastori hūili: vt nō impinguat. aperit ostiū arctū p qō auari intrare nō pñt: pauperi paupertate spūs vt nō pstringat: vt humilē z cōstrictū in vita recipiat z alios repellat. Chic etiā nota q̄ tribus modis munera captant i officijs ad q̄ aspleriscq festinat. Est em̄ munus a corde. s. fauor z gratia: munus ab ore. s. popularis adulatio: munus a manu. s. premij donatio. Qui ab his se excusserit z sine horū intentione intrauerit beatus erit: qui aūt horū intentione ingredit fur est z latro. [Hoc puerbiū dixit eis ihesus] puerbiū dicit qñ p̄ybo ponit. Sic est in parabola quādo per vocez vnā rem significantē aliud designatur. Et qz illi nō intellexerūt cōsequēter exponit dicēs. [Ego sum ostiū ouiū] per doctrinā z exēplū p qō ostiū est intrandū oēs quotquot venerint nō per me z non intrātes p ostiū: sed preter me preter diuinā auctoritatē z suspicationē: nō cū intētiōe diuine glorie querēde: sed quippe nō a deo missi sz propria spōte ingerētes seipos impudice fures sunt alienū. s. oues dei sibi vsurpādo z latrones malo exēplo z puersa doctrina quātū in se est occidēdo [sz nō audierūt eos oues]. i. fideles in ouili ecclie pmanētes. illi. s. de quibus dictū est: nouit dñs q̄ sunt eius. Deinde ꝓbat se esse ostiuz: qz officiū ostij est saluare ea q̄ sunt intra domū: z q̄ per tpm fit ingressus z egressus: sic aūt est de xpo: qz per ipsuz fideles seruātur z saluātur z fit p ipm est ingressus ad fidē z egressus ad gl̄iaz. Per xpz em̄ q̄ solus est ostiū [si qs introierit] z pseuerauerit [saluabit] qz nō est aliud nomē subcelo datuz hoib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri] z ingredi[et] hic ad fidē z ecclesiā [z egredi[et]] ab ista miseria ad gloriā z vitā eternā a fide ad spē: a credulitate ad cōtēplationē [ingredi[et]] etiā per studiū contēplatiōis et secretū oīonis [et egredi[et]] p exercitiū boni opis z exēplū bone actionis [z sic inueniet] in eterna refectione [pascua] viriditatis. s. mel diuinitatis z lac hūanitatis: qz beati reficiunt interi⁹ in aspectu diuinitatis: z exterius in aspectu humanitatis xpi p quā sunt saluati. z iō dt [pascua] in plurali. vl i ecclesia militāte inueniet pascua. i. doctrinez gratie z in eccl'ia triūphāte. s. gaudij z glorie. vñ Aug. cūius ergo z hic in ipso ouili nō desinit pascua: inueniēt tñ pascua vbi saturent quia pascua inuenit cui dictū est: hodie mecū eris i paradiso. [Fur nō venit] ad ppli salutē sz magis ad ei⁹ destructionē scz [vt furet] qō non est suū sibi vsurpādo: nō de preceptis christi suos sectatores instruēs: sz suis exēplis eos viuere suadēs [z mactet] prauo exēplo z mala doctrina ad malū trahendo [z perdat] in eternā dānationē mittēdo. [Ego veni] nō sicut fur sz p hoim salute missus a patre [vt] ingredientes in ouile [vitā] gratie [habeāt] in pñti p fidē in spe: qz iust⁹ ex fide vivit [et] egredientes de corpe vitā glorie [abūdāti⁹ habeāt] in futuro per spez in re: qz est gl̄ia gr̄a cōsummata. vñ Grego. Oues g̃ eius pascua inueniēt: qz quisqs illū corde simplici sequit eterne viriditatis pabulo nutrit. Attēdam⁹ ergo quam fratres: quam desideria. Ab eterne solēnitatis gaudio nulla nos aduersitas reuocet: qz si qs ad bonū ꝓpositū ire desiderat ei⁹ desideriū q̄libet vie asperitas nō imutet. Nulla nos ꝓsperitas blādiēs seducat: qz stultus viator est q̄ in itinere amena prata aspiciēs: obliuiscit q̄ ten-

D munera captant tripl'r.

Proner bium. i

E Augu. Pascua inuenit da.

Grego. De eodem.

debat. Ut si celestis pastoris veraciter oues
F Pastor xps. sumus: qz in via delectationis non figimur: eternis pascuis in quiētōe satiemur. Ih Chri. Deinde oñdit se etiā esse pastorē: hoc aūt pz p hāc rōnē: qz sicut p pastorē grex gubernat z pascit: ita ēt p xpm fideles regunt z spūali cibo ac ēt corpe z sanguine suo reficiunt: sz ad differētiā mali pastoris z furis addit [bonus] Bonus q̄dē nō solū in natura z grā: sz z in pastorali cura qz iplet boni pastoris officia. vñ Chrisō. Chri. Pastorē seipm z ostiū indifferenter predicat. Qz em̄ adducit nos patri ostiū se dicit: qz vo procurat pastorē. Et ponit cōditiōes boni z mali pastoris: qz bonus z ver⁹ pastor qui attēdit ad pmiū glorie: dz hac affectionē ad gregē intantū q̄ p eo si necesse est sustineat
Bonus pastor q̄s sit. mortē. [Bonus em̄ pastor animam suā] ppriā i. vitā corpalē [dat] cū opus est: semp aūt paratus est dare [pro ouib⁹ suis] et earū salute. Si hec est descriptio boni pastoris z signū vale timendū est de paucitate bonorū pastorū. Cadit em̄ bestia primi: z multi eā subleuāt: cadit alia iusti z nō est ex oibus charis ei⁹ qui eā releuet: cū tm̄ q̄libet plus teneat diligere
Mori p grege dñico tripl'r. animam primi q̄ corpus ppriū. Sed quo p ea corpus meū ponā: q̄ necrē tpalē darevolo: vt eā a pctō eripiā? ¶ Et nota q̄ mori p grege dñico pōt esse tripl'r: aut p ipso de bono i melius pmouendo: z sic est superogatiōis q̄tū ad omnes prelatos sed ad opera superogatiōis null⁹ tenet nisi voto se astrinxerit. Aut p ipso ab iminente piculo liberando: z sic teneat quilibet prelatus: qz suscepit curā dñici gregis z de manu eius requiretur sanguis. Aut p ipso in extremo articulo necessitatis cōstituto q̄ nō potest euadere damnationē: nisi homo morti se exponat z sic est necessitatis: sicut vendere sua z dare pauperibus in extrema necessitate existentibus. Sed sciendū q̄
Fuga pastoris nō mala si est psecutio gñalis q̄ populo indicitur: tūc debet pastor se opponere: z animam suā ponere ne totus grex dispergat. Si vero est psecutio psonalis z ipse solus querit: tunc licet fugere pfecutionē exēplo xpi qui a facie herodis fugit in egyptū: z exēplo pauli q̄ dimissus fuit p murū. oues nāq̄ pastori in celo sedenti oratiōnib⁹ cōmendabat: se aūt vtilitati earū fu-
Mat. x. giendo seruabat. Hinc ait dñs. Si vos psecuti fuerint in vna ciuitate fugite in aliā. Aliq̄n aūt debet fugere nec animam suā ponere: sz patiēter expectare: q̄s. s. tm̄ lana. i. temporalia
E Mercenarius diripiunt nō persone. [Mercēnarius autē] a mercede dictus: vel qz mercede conductus: vel qz mercedē terrenā sperat. [et q̄ nō est] ppie [pastor] qz nō attendit ad pmiū glorie celestis: sed ad cōmodū rei tpalis. Talis em̄
Grego. fm Grego. merito nomen pastoris pdit: eo q̄ terrenā substantiā plus q̄ oues diligit et iō eius [nō sunt oues ppie] sed tm̄ vsurpatiue qō pbat p effectū: quia [vidēs lupū venientē]

sez diabolū vt oues recipiat: vel hereticuz vt decipiat: vel tyrannū vt corporaliter affligat z timens dānum rerū vel corporis incurrere [dimittit oues] direptiōi patere [z fugit] tacendo non resistendo: et auriliū debitū subtrahendo. Dū em̄ sola exteriora cōmoda requirit: interiora z etiā exteriora gregis damna negligēter patitur et ō hec nullo zelo accenditur: nullo feruore dilectionis excitat: qz mercēnarius est solum curās de mercede ac lucro z cōmodo temporali [et nō pertinet ad eū]. i. ad eius curā [de ouib⁹] de quarū pditione non solicitatur z curat: quia non amore earū: sed pro sua mercede tpali laborat.
Augu. nam fm Augu. non diligit in ouib⁹ xpm: sed lac z lanā [z lupus rapit] ad malū z periculum pertrahēdo [z dispgit oues] ab vnitate charitatis z ecclesie separādo vel affligēdo. [Sed bonus pastor] aduersus predictos lupos [animā suā ponit] qz resistit tentationibus diaboli arguēdo z increpādo vitia: resistit fallaciis hereticorū: predicādo vera resistit psecutionib⁹ malorū orādo et implorādo celeste beneficiū. Bonus pastor querit vtilitatē ouiū: sed malus pastor et mercēnarius cōmodū ppriū [bon⁹ pastor videns lupū venientē]. i. tētationē diabolicā: deceptionē hereticā: vel senticiā tyrānicā: opponit se z subditos cōtra hūc lupū triplicē tuetur z defendit: sz malus pastor fugit z dimittit oues nec
Isaacha. ij aduersarijs resistit. vnde in zacharia. O pastor z dolū derelinquēs gregē. q. d. Nō es pastor sz similitudinē z dolū geris pastoris. Bon⁹ pastor nō querēs q̄ sua sunt: sz q̄ ie su xpi: sua pastor.
Augu. pria gregē suū solicite vigilat: cogitās quotidie quā rōnē de cōmissis deo reddat. vñ Augst. dicebat. Et ptinetis ad curā nostrā: vt rōnem de vobis bonā reddam⁹: tota autē ratio nostra q̄ est scitis. Dñe scis qz dilexi: scis qz nō tacui: scis qz ex aio dixi: scis qz fleui cū dicerē z non audirer ipsa puto q̄ integra rō mea est. hec Augu. Mercēnari⁹ vo sua nō q̄ ie su xpi q̄rēs: supra gregē nō vigilat: nec de grege solicit⁹ cogitat quā rōnē de eo reddere valeat: qz nō ppter deū: sz ppter mercedē
Grego. Mercē narius. tēporalē quā hic recipit deo militat. vñ Grego. Mercēnari⁹ quippe est qui locū pastoris tenet: sed lucra animarū nō q̄rit. Terrenis cōmodis inhiat honore plationis gaudet tpalib⁹ lucris pascit: impēsa sibi ab hoibus reuerentia letat. Iste sunt etem̄ mercedes mercēnarij: vt pro eoipo q̄ in regimine laborat: hic qō queritinuenīat z ab hereditate gregis inposterū alien⁹ existat. hec Greg. Dein de qō dixerat pbat p signa dicēs. [Ego sum pastor bon⁹] et subditur signū huius [z cognosco oues meas] nō solū. s. notitia visionis qz ola nuda z apta sunt oculis ei⁹: sed etiā notitia approbationis z dilectionis: qz cognoscit solū dignos vita eterna promissa eis: cogno-

scit etiã xps oues suas per imaginẽ z similitudinẽ suã quã eis impressit: per arma z vestimẽta virtutũ quib⁹ fideles ornauit per signa bonoꝝ operũ q̃b⁹ eos decorauit: p doctrinã suã: z spũaliter p charitatẽ adinuicẽ qua eos informauit: q̃ ola in eis inuenit. [Et cognoscũt me mee] qz ve fideles cognoscũt xp̃z noticia p dilectionẽ operãte: z ideo decipi nõ pñt: bñficia q̃z ei⁹ manifeste cognoscũt. Bonũ g̃ pastoris signũ est mutua cognitio ipsi⁹ z ouiũ suaꝝ: qõ puenit ex h̃ qz pastor freq̃nter z solicite oues suas visitat: z sic pticularit cognoscit eas z indiuidualr z cõditiones earũ ac diligit: et oues ex frequẽti imaginatione bñficij pastoris ipz attendũt z spãlr recognoscũt ac diligũt Sic aũt est de xpo z vere fidelib⁹: z g̃ est pastor bon⁹ z ver⁹. Scõz signũ boni z veri pastoris est affectio quã ostendit ad oues q̃ non põt esse maior q̃ se exponere pro ouibus: sic aũt est de xpo z fidelibus: et ideo subdit [z aiam meã pono p ouib⁹ meis] solis em̃ ouib⁹ xpi pficit passio ei⁹. vñ Petrus raueñ. Ecce pastor bon⁹ aiam suã p ouibus suis dat qõ vtiq̃ facit vis amoris: qz nil durum: nil amarũ: nil graue: nil letale cõputat amor ver⁹ qõ em̃ ferrũ: q̃ vulnera: q̃ pena: q̃ mortes amorẽ p̃ualent supare pfectũ? Amor est impenetrabilis lorica: respuit iacula: isultat periculis: mortẽ ridet. Hec Petr⁹. Sz cuz hõ habeat tria. s. res: ppinquos: z psonã p: priã: ista tria p ouib⁹ sunt ponẽda: sua autẽ p ouib⁹ nõ ponũt qui tpalia eis nõ tribuũt: suos nõ ponũt q̃ cõsanguineos insufficiẽtes pmoueri faciũt: psonã nõ ponũt qui malis non resistũt. xps aũt ista tria p ouib⁹ posuit. vñ in Hiere. Reliqui domũ et familiam meam scz angelos dimisi hereditatẽ meam scilz celestẽ substantiã: dedi dilectã animam meã in manus inimicorũ meoꝝ. ¶ Tertium signũ boni z veri pastoris est: qz oẽs oues ad ouile deducit. vñ xps ne crederet q̃ p solis iudeis mori deberet subiungit. [Et alias oues habeo] tã in predestinatione ex gẽtib⁹ mihi credituras [q̃ nõ sunt ex hoc ouili] scz de synagoga iudeorũ: sed de pplo gentiũ [z illas opz]. i. oportunũ est [me adducere] in fidẽ z ecclesiã cũ populo iudeoꝝ: qõ factũ est per predicationẽ apostolorũ xpo principaliter operante in predicatione eoꝝ. hm Chrisost. hoc quod dicit oportet nõ est necessitatis demõstratiuũ: sz cõfirmatiuũ eius q̃ oẽs oues suas saluas faceret. Et subdit [et vocẽ meã audiẽt] z ad fidẽ veniẽt: qz gentiles ad predicationẽ apl̃oꝝ deuote fidẽ receperũt [et fiet vnũ ouile] z fideliũ receptaculũ. i. vna ecclesia ex iudeis z gentib⁹ collecta [est vnus pastor qui in celo est xps: qz ipse est pax nostra qui fecit vtraq̃ vnũ: i terra aũt est papa xpi vicari⁹. ¶ Bon⁹ etiã pastor gregẽ suũ pascit ait dñs Petro qñ pastorez ecclesie ip̃m instituit pasce oues meas. Scõo debet ip̃m diligere: ideo Petr⁹ qñ debuit pfici ecclie fuit examinatus de charitate. Petre amas me. Tertio debet gregẽ a lupo custodire z defendere. Uñ dñs ait Petro: z tu aliqñ cõuersus Lu. xxij confirma fratres tuos. s. cõtra quorũ cũq̃ lupo rũ turbationes. Hec aũt tria p quãdã excellentiã facit nobis dñs noster vt merito bon⁹ pastor dici debeat. etem̃ nos pascit: nos diligit: nos defendit: ostẽdit itaq̃ xps sub metaphora predicta q̃ per eũ tanq̃ per ostium Pastor sit intrandũ z q̃ ipse pastor bonus sit sequendus: bonũ ergo pastorẽ x̃m sequamur: sub eius disciplina maneam⁹: et vocẽ preceptorũ ac cõsilioꝝ ei⁹ audiam⁹ vt ab ipso pasci mereamur. Quãta vo fuerit huius pũssimi pastoris ad perditas oues solicitudinis cura: quãtaq̃ clementia: ipse bon⁹ pastor alibi in parabola pastoris et ouis cẽtesime perdite: multaq̃ cura quesite: ac tandẽ inuẽte z in humeris cũ gaudio reportate: pia metaphora indicat: sed hic sermone expresso aperte declarat cũ dicit [bonus pastor aiam suã dat pro ouibus suis] z in eo illud ppheticũ vere et perfecte implet: sicut pastor gregẽ suũ pascet. nam ppter hoc labores: lassitudines et inedias passus: inter phariseorũ insidias et pericula multa euãgelizãdo regnũ dei: ciuitates circuibat z castella: noctes ducebat in oratione pugiles: nec phariseoꝝ veritꝰ murmur z scandalũ publicanis se prebebat affabilẽ: asserens ppter male habẽtes seueniſſe in mundũ: ad penitentes quoq̃ paternũ pretendebat affectũ: apertũ eis ostẽdẽs diuine misericordie signũ. Audite hec pastores z abvno pastore boni pastores esse discite: qõ ipe fecit: hoc z vos si necesse fuerit facite. Ut aũt Hugo dicit animã p ouib⁹ ponit qui periculosum regiminis locũ ascendẽs clauso silẽtij ostio claustraliũ gregẽ in pace custodit: aiaz ponit qui solus inter mundana pericula exteriora negocia curãs necessaria q̃rit: aiam ponit q̃ ad sustinẽda iurgia rei familiaris exit: qui iter adulãtiũ z detrahẽtiũ linguas medi⁹ incedit: q̃ pro infirmis laborat et labores pascit cõsolat pusillanimes z cũ superbis increpãdo cõtẽdit. Hec Hugo. Nẽpe ad onus cure pastoralis portandũ z salutẽ primorũ querendã hortat Berñ. ad quẽdã abbatẽ sic scribẽs. Pascas verbo: pascas exemplo: pascas z sanctarũ fructu orationũ. Manẽt itaq̃ tria hec. verbũ: exẽplũ: oratio: maior aũt his est oratio. nã et si vocis virtus sit opus: operi tñ z voci gratiã efficaciãq̃ p̃meret oratio. Quid causaris te aliquorũ q̃ tecũ sunt magis grauari consortio q̃ frui solatio. Deniq̃ inq̃tuz grauaris itãtũ lucraris: z inquãtũ iuuaris intantũ tua tibi p̃mia minuit: elige g̃ qs eligas an q̃ grauãdo iuuãt:

Hugo.

Aiam p ouibus ponere.

Berñ.

Oronis excellentia.

Cognitio gregis signũ primũ.

Amor verus.

Signuz scõm.

Petrus raueñ.

Tria ouib⁹ ponenda.

Signuz tertiũ.

Chriso. oportet.

Pastora vicari.

pascẽdo re dz.

an qui iuuādo grauāt. Hi tibi pmeritores: illi fraudatores meritoꝝ existūt. Nā q̄ socij laboris pculdubioꝝ mercedis pticipes erūt. Scīēs g̃ te missuꝫ iuuare nō iuuari: illi⁹ te ꝛ agnosce vicariū q̄ venit ministrare ꝛ nō ministrari. Beati si sic pmāserim⁹ vsq̄ in finē sp ꝛ vbiq̄ q̄rētes nō q̄ nr̃a sunt: sz q̄ ihesu xp̃i. Hec

Bern. Bern. Sed ad hec facīēda necesse est hr̃e cor bene sibi cōscīū et cōscientiā securā. vñ idem Bern. In oib⁹ actis vel dictis suis nihil sūi quis q̄rat: sed tm̃ aut dei honorē: aut salutē primoꝝ: aut vtrūq̄. Nec pure valet dei vel primi q̄rere lucra: qui ꝓpria nō cōtēpserit. Bona obliuio si teipm̃ nescias vt prio ꝓsis.

Wath. xvj. Sane in tāta obliuione sui necesse est cor bñ esse conscīū sibi quo se in lucra securi⁹ foras extendāt: cū securā intra se reliq̄rit conscientiā. Quid eī̃ pdest hoi si mundū vniuersuꝫ lucrat: sibe aūt sue detrimētū patiat? Sed et ordinis exigit ratio: vt qui ad sui mēsurā p

℟ Cōscien tiam bo nam fa ciūt duo rimū iubet diligere: pri⁹ seipm̃ diligere nō rit. Itaq̄ duo sunt q̄ post pcā bonā reddunt ꝓscīētiā: penitere de malis: ꝛ abstinere a malis: h̄ est vt v̄bā loquar bea. Grego. ꝛ cōmissa flere ꝛ flēda nō cōmittere: horū neutrū sufficit. Utriusq̄ virtutis bene cōscius anim⁹ secure iā seipz deserat et quodā modo perdat vt alios lucrifaciat. hec Bern. Caueāt autē pastores ne subditos scādalizēt: vel occasionē ruine eis p̄beāt. vē eī̃ eterne dānatiōis eis imminet p quos scādala veniūt: ꝛ alioꝝ pericula ꝓcedūt. nā ꝑm Greg. tot mortib⁹ plati digni sunt: quot ad subditos suos pditionis

Augu. exēpla trāsmittūt. Et ꝑm Augu. qui alios ad peccādum inflāmāt ꝛ deo subtrahūt magis

Isido. peccāt q̄z q̄ carnē xp̃i crucifixerūt. Et ꝑm Isido. qui exēplis vitā moresq̄ bonoꝝ corrūpūt deteriores sunt his q̄ substātias alioꝝ p̄dia q̄z diripiūt. Nō p̄sumāt tales de q̄busdā iustitijs ꝛ opibus suis: nec sperēt saluari alijs

Grego. neglectz. Nā vt ait Greg. nihil ei sua iustitia suffragat: de cui⁹ manu aia pereūtis exige-

Chriso. tur. vñ ꝛ Chriso. sacerdos ꝛ si ꝓpriā bñ dispē sauerit vitā: aliorum ꝫo nō cū diligētia curā habuerit cū pniciosis in gehennā vadit. hec

Culpa prelato rum ꝛc. Chriso. Attendāt etiā pastores: q̄ subditoꝝ culpas deus p ipsos leui⁹ vindicat: sz p̄latorū mala p semetipm̃ graui⁹ dānat. vñ Greg.

Grego. Qui nō subditoꝝ culpas p p̄positos vlciscit tūc p̄positoꝝ mala p semetipz seuiēs dānat. Attendāt aūt subditi ne ꝓpter negligētes ꝛ malos pastores a cursu certaminis sibi p̄positi deficiāt: sz aspiciētes in iesum toti⁹ boni speculū etiā talū iudiciū patiēter suscipiāt: q̄ tunc postmodū nō habebūt aliud iudiciū cū nō puniat de⁹ bis in idipsum. vñ sup illud

Esaie xxviij. verbū Esaie. nunq̄d tota die arabit arās: vt serat? dicit glosator arās. De milio aūt et vtia nō dicit textus an triturēt: quia subiecti quotidie de suis actib⁹ infirmis p prelatos iudicātur. Et si p̄sens iudiciū patiēter susceperint: ac cetero mores suos emēdauerint nō vltra iudicabūtur: alioq̄n ipsi iudicabūtur. Attēdant etiā subditi ꝛ humilientur: q̄ defectus ꝛ negligētia pastoꝝ sepe ꝓuenit de meritis subditoꝝ: ꝛ a deo idcirco p̄mittitur: q̄ bonos pastores habere nō merent. vnde Greg. clero mediolanēsi pastorē ab eo postu Grego. lanti inter cetera scribit: verūtamē q̄ antiq̄ mee deliberatiōis intētio est: ad suscipiēda pastoralis cure onera pro nulli⁹ vnq̄ misceri ꝓsona oꝝonib⁹ ꝓsequar electionē vestrā vt oportēs de⁹ talē vobis pastorē p̄beat in cui⁹ lingua ꝛ moribꝰ exhortatiōis diuine pascua valeatis iuenire. Sz q̄ iuxta meritū plebis solēt superno iudicio ꝓsone ꝓuideri pastoꝛs vos spūalia q̄rite: celestia amate: tpalia ꝛ fugitiua despicite: ꝛ certissimū tenete: q̄ placētē deo pastorē habebitz sivos i vestris actib⁹ dño placetis. hec Grego. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̃e pastor bone qui p ouib⁹ tuis posuisti aiam tuā i p̄ciū carnē i cibū: ꝛ sanguinē i potū: q̄ factus es nobis ostiū i eccl'iam militātē ꝛ triūphātē vt p te ad saluādā introeam⁹ ad te: cogīce me inē oues tuas: ꝛ miserico: dicter nos respice inviā salutis dirigēdo: vt cognoscam⁹ te ꝛ tibi ꝓformemur te imitādo: nō audiam⁹ vocē alioꝝ. s. mūdi carnis ꝛ diaboli sz tm̃ tuā obediēdo tuis p̄ceptz ꝛ ꝓfitz vitā habeam⁹ gr̃az abūdāti⁹ hēam⁹ gl'ie ꝛ apō te pascua inueniam⁹ refectionis eterne. Amē.

¶ De encenijs in quib⁹ voluerūt iudei iesum lapidare. Ca. lxxxvij.



Facta sunt autez encenia in hierosolymis et hyēs erat.] Encenia dicuntur ab en quod ē in et neos q̄ est nouuz interposita ce syllabica adiectiōe ꝛ sonat innouatiōes q̄n sez aliqua res noua suo vsui applicat vel aliqua res a cōi vsu ad celebrē et diuinū vsum dedicat. q̄ eī̃ latin⁹ dicit dedicationē: hebre⁹ vocat inchoationē vsus noue rei seu innouationē. Unde vsus habebat hoc verbū vt si q̄s noua veste idueret encenīare diceret. Est igit encenio as. are. i. initiare ꝛ aliq̄d de nouo facere. vñ vestē nouā encenīat q̄ primo eā vestē portat: ꝛ eps ecclesiā encenīat q̄n eā dedicat. hic igitur encenia vocant festū dedicatiōis tēpli: q̄ in dedicatiōe tēpli applicat diuino vsui q̄ festū annuatim solēniter celebrant iudei. Et dr̃ encenia encenioꝝ in plurali: q̄ istud festū p plures dies solebat agi: h̄ aūt nō ad primā neq̄ ad scōaz: sz ad tertiā spectabat dedicationē. ¶ Legit eī̃ triplex dedicatio templi facta a triplex.

A Joh. x. Encenia. Encenio. Dedicatio tēpli

diuersis ⁊ diuersis tpibus. ¶Prima a salomone .x. die septēbris q̄ celebrabāt eadē die quotānis vsq; ad euersionē tēpli factā a babylonijs. ¶Scōa a tpe esdre a neemia ⁊ zoro babel ⁊ ab his q̄ redierunt de babylonica captiuitate reparato tēplo ab eis facta est. xij. die martij et eadē die quotannis celebrabāt quousq; illud polluit antiochus ponens in tēplo idolū iouis. ¶Tertia ꝓpter hanc cōtaminationē facta est a iuda machabeo q̄ templū ꝓphanatū a gentib⁹ mūdauit. xv. die decēbris ⁊ eadē die exinde celebrata est quotānis: ⁊ hec dedicatio tpe xpi celebrabāt. vñ hic

Tēplū agit. Tunc [ambulabat iesus i tēplo]. s. [in porticu salomonis]. i. in porticu tēpli vbi salomon ad orādū stare solebat: nolē em̄ tēpli nō solū corp⁹ ipsius sed etiā porticus ⁊ atria seu loca circūstātia ⁊ ad domū dñi ptinentia intelligunt in quibus ppli stabant ad orādū: nō in tēplo. non em̄ licebat ingredi tēplū nisi solis tēpli ministris: alij aūt orabāt extra in porticibus seu atrijs tēplū cingentibus: vbi rex salomō sibi oratorū fecerat qō hic appellatur porticus in quo oratorio die dedicationis colūnā seu basem eneam habentē. v. cubitos lōgitudinis: tres cubitos latitudinis ⁊ tres cubitos altitudinis erexit sup quā genibus flexis orauit qui locus etiā regis oratorū dicebat. Ubi Theo. Satagas tu quoq; dū hyems iminet. i. vita pñs turbinib⁹ iniq̄tatis cōcussa. Spūales encenias tui tēpli celebrare semp renouādo teipsum ⁊ ascēsiones in corde tuo disponens: tūc iesus erit presto in porticu salomonis pacificū statum tibi tribuens sub regimine ꝓpriō: in seculo aūtē futuro nemo renouationis solēnia pficere poterit. [Circūdederūt eū ergo iudei] cōprimētes alio circūueniendi ⁊ psequendi vt eum eū in verbis caperēt [et dicebāt ei. Quousq; animam nostrā tollis]. i. cruciās dimittēdo nos in suspenso dubitationis: certificandi em̄ sumus de te. Adulatorie loquunt volentes per hoc ostendere se desiderare scire veritatē de ipso. q. d. aīa nostra est in suspenso desiderij q̄diu vinctos nos derelinq̄s. Spes q̄ differt affligit aīam: per hoc innuentes q̄ vellēt ei⁹ dicto stare ⁊ eū libenter sicut xpm recipere: cū tñ cōtrariū haberēt in corde. [Si tu es xps] i. rex ⁊ vnctus. quē em̄ nos regē dicim⁹ iudei appellant xpm. i. vnctū: q̄ vnctio debebat regibus [dic nobis palā] vt sciam⁹ quē sequamur. palā em̄ annūciandū est de veritate. q. d. peccamus si tu es xps ⁊ messias in lege ꝓmissus ⁊ tibi nō credimus. Insidiose hec ab eo querebant vt si se xpm diceret: quasi se regē faciens cesari contradiceret mox teneret ⁊ romanorū ministris occidēd⁹ traderet. vnde glo. Non veritatē desiderabant: sed calūniam preparabant: et quia dolo loquebantur: ideo rōsum temperauit dī. [Loquor vobis] vt verbū dei ⁊ dico vobis veritatē et qui sim probo per opa [et nō creditis mihi. Opera q̄ ego facio in noīe patris mei] ⁊ ad gloriā ei⁹ cōfitēdo eū ⁊ gloriā eius nō aliam vbiq; querēdo: eiq; opa tribuendo [hec testimoniū phibēt de me [⁊ de mea deitate: quis sc̄z nō possunt nisi a deo fieri: ⁊ ideo manifeste apparet q̄ a deo veni. q. d. Ultr̄ a me audire si ego sum xps: ⁊ ego respōdeo vobis q̄ non oportet vt ego dicā verbis: q̄ [opa q̄ ego facio illa testimoniū perhibēt de me.] Et si operibus nō creditis qualiter verbis credetis: ⁊ sic nō dixit exp̄sse se esse xpm qō querebāt: sed dixit aliq̄d equipalēs vel maius qō tñ eis nō sufficiebat: vt veritatē respōderet ⁊ calūnie malicia excluderet. Sic ergo tēpera uit respōsum vt nec illis sit calūnie locus et si tempe fidelib⁹ ꝓpter quos hec referūtur manifeste appareat q̄ ipse sit xps: nō hō tm̄ vt illi putant: sed verbū patris ⁊ dei fili⁹. illi em̄ xpm purū hoiem credūt vēturū: sc̄z ꝓpter oib⁹ regnaturū: nō ꝑ ꝓpter illos tm̄ respōdit eis: sed et ꝓpter posteros fideles. ¶Alia testimonia q̄ sit ver⁹ de⁹ ⁊ verus hō ponit Johānes dī. Tres sunt qui testimoniū dant in celo pater verbū: ⁊ spūsanct⁹. Et tres sunt qui testimoniū dant in terra: spūs: aqua: et sanguis. q̄ em̄ xps fuerit celestis. i. verus deus testimoniū dedit pater q̄n dixit hic est fili⁹ me⁹ dilectus. testimoniū dedit spūsanct⁹ q̄n in specie colūbe sup xpm baptizatū descēdit. testimoniū dedit ipe fili⁹ q̄n dixit ego ⁊ pater vnū sumus. q̄ aūt fuerit terrestris. i. verus homo tres testes sunt. s. spūs. i. anima quā in cruce emisit: aqua q̄ de ei⁹ latere et sanguis qui de eius venis effluxit. Causa aūt incredulitatis eor̄ fuit [sed vos nō creditis: q̄ non estis] nec esse vultis [ex oīb⁹ meis]. i. inno cētes ⁊ humiles: sed supbi ⁊ maligni: ideo dī iudicio excecati. [Oues mee]. i. humiles q̄bus reuelat xp̄s a me [vocē meā audiūt] credēdo corde ⁊ obediēdo ope [et ego cognosco eas] nō solū notitia visiōis: sc̄z etiā approbatiōis [⁊ sequunt me] imitādo hic i pñti p gr̄az in futuro p gl̄az: ideo sequit [⁊ egovitā eternā do eis] hic in pastu mei corporis ⁊ sanguinis: et in futuro i dulcedine fruitiōis [⁊ ideo nō peribūt in eternū] q̄ ꝑdestinatio de eis frustrari nō pōt. [Et] ideo [nō rapiet eas q̄sqū de manu]. i. ptāte [mea] p violētiā hic trahēdo ad culpā vel in futuro ad penā qō ꝓbat dī. [Pater me⁹ qō dedit mihi maior oīb⁹ est]. i. deitas quā habeo a pre: q̄ oia excedit in infinitū. vñ Aug. Dedit mihi vt sim ꝑbū ei⁹: vt sim vnigenit⁹ fili⁹ ei⁹: vt sim splendor lucis eius. Et nemo pōt rapere de manu patris mei p violentiā cū sit infinite potētie: ergo nec de manu mea continēte eas ⁊ cōseruāte. [Ego enim ⁊ pater vnū sumus] scilz in virtute et potētia sicut in deitate et essentia.

oratorū regis. Theo.

prouer. xij.

B Respon ratio.

Mat. iij Ibidem paulo inferius hinc.

Augu.

C Persone i deo plures.

¶ Notandū autē q ex hoc verbo saluatoris [ego z pater vnū sumus] excludunt duo errores contrarij circa articulū sanctissime trinitatis. Sabellius em̄ posuit in deo vnitatē persone sicut z essentie: z hoc remouetur cū dicitur [ego z pater vnū sumus] si em̄ pater z filius esset vna psona dixisset sum i singulari.

Essētia vna.

¶ Arrius autē econtra posuit diuersitatem essentiarū sicut z psonarū z hoc excluditur cū dicitur vnū. si em̄ pater z filius haberent diuersas essentias nō diceret vnū neutraliter: sed plura: igitur per [ego z pater vnū sum⁹] discretio et equalitas psonarū exprimit̄ per [vnum] vnitas diuine substantie intelligit̄. In theologia em̄ per neutrū genus dicit̄ substantia diuina: per masculinum persone: per femininū notio. Unde patet q non debet in hymno cantari vnus patri cū filio: sed vnum qz pater z filius nō sunt vnus in persona: sed vna in substantia. vñ August. vtrūq audi et vnū sumus. q dixit vnū liberat te ab arrio: q sumus liberat te a sabellio. Si vnū ergo non diuersum si sumus: ergo pater et filius.

Unus z vnum.

Augu.

Quium dr̄i signa tiū.

Oues ergo dei per signa quatuor cognoscuntur que hic per ordinem tanguntur. Primo per bona opera que faciunt cognoscunt: qz oues xp̄i sunt. Istud signū ponit dñs de se qui est pastor cū dicit [opera que ego facio testimoniū perhibent de me.] ¶ Notandum tamen est q sunt quedā opera que hominē sanctuz ostendunt sed nō faciūt: sicut sunt opera miraculorū que etiam aliquando mali faciunt virtute fidei. Alia sunt opera que sanctum faciunt: sed nō ostendunt sicut z simplicitas z humilitas sanctorū hominū z cetere virtutes eorū que faciunt hominē sanctū coram deo sed sepe reddunt desoicabilē coram mundo. Alia sunt opera que hominē sanctū faciunt z ostendunt sicut sunt opera pietatis que ex charitate fiunt. Secundū signum est q oues xp̄i sunt qñ vocē eius audiunt. vnde subdit.

Opa oñ dentia z nō faciē tia sctm̄ ꝛc.

Uoces xp̄i. iiij.

[oues mee vocem meā audiunt.] Quatuor aūt voces iste pastor dat ouibus suis. Prima est exterior exhortatio: scōa interior inspiratio: tertia est beneficiorum elargitio: quarta est corporalis flagellatio: sed qz multi sunt q istas voces nō audiunt: ideo dñs cōqueritur di. [vocaui]. s. per exteriorē exhortationem [z renuistis: extēdi manū meā] multa bona faciendo: z nō fuit qui aspiceret: desperistis omne cōsiliū meū quo vobis bona proposita inspirabā z increpationes meas neglexistis per quas aliquando vos arguebā z flagellabam: ideo subdit magna cōminatio ego q̄q in interitu vestro ridebo. Tertiū signū est q aliqui sunt oues xp̄i qñ ipse xp̄s q̄ est pastor eas cognoscit. vñ seq̄t [z ego cognosco eas] Cognoscit aūt vt etiam supra dictū est fideles suos p imaginē z similitudinē suam quā eis impressit: p arma virtutū quib⁹ eos ornauit: per signa bonorū operū quibus eos decorauit: p charitatē adinuicē qua eos instruxit. Quartū signū est q sint oues xp̄i quādo ipz verū pastorē sequūtur. vnde subdit [z sequūtur me] mali aūt nolūt sequi xp̄m: sed ab eo fugiūt et se auertūt: boni vo sequūtur ipm p imitationē bonorū operū. Christū etiaz quidā sequūtur ficte sicut hypocrite: quidā lēte sicut tepidi z negligētes: quidā solicite sicut amore dei feruētes. Hec aūt predicta dñi verba qñ dixit. ego z pater vnū sumus [iudei] cetera ferētes iā non tulerunt: sed [lapides sustulerūt] z hoc durissima intentione fecerunt. s. [vt lapidarēt eū] sicut blasphemum moti liuore inuidie non amore iustitie: quia absq̄ legis ordine: qz em̄ durī erāt z pfunda dñi verba intelligere nō poterāt lapidib⁹ similes ad lapides currrebāt. [Respōdit eis iesus] dulciter eos reprimēdo [multa bona opa ostēdi vobis] ad vestrā vtilitatē [ex patre meo] hoc est virtute patris mei facta. s. veritatē docēdo: infirmos curādo: z alia miracula faciēdo [ꝓpter qō horū] operuz [me lapidatis] cū tamē ob hoc me honorare deberetis. Ubi sciendū q quidā sunt qui reddūt mala pro malis: z istud est phibitū: quia deus vindictā sibi reseruauit di. Mihi vindicta et ego retribuā. Alij sunt qui reddunt tiū gña. bona pro bonis: z istud est quoddā naturale debitū z nō meritorū: qz z publicani hoc faciunt. Alij sunt qui reddūt bona pro malis: et istud est pfecte charitatis indiciū: sic fecit xp̄s z docuit suos discipulos. Alij sunt q̄ reddunt mala p bonis: z istud est valde iniquū z tales erant iudei circa xp̄m: z ideo eos arguit di. multa bona opera ꝛc. [Respōderunt ei iudei di. We bono opere non lapidam⁹ te: sed de blasphemia: quia tu hō cum sis facis teipm deū] Asserēs em̄ se esse vnū cū patre innuit se esse deū: nō aūt ipse seipz fecit deū: sed pater generās eū fecit ipm deū. Dñs autem volēs eoz furorē temperare [respondit eis] se nō esse blasphemū dicēdo se esse deū vel dei filiū naturalē. qō probat primo p scripturā: qz scriptura sacra cū sit inspirata non pōt esse falsa et hec attribuit hoibus sanctis z ꝓphetis deitatē participatiue: ergo multo magz [quē pater sanctificauit]. i. sanctū ab eterno genuit ꝑm deitatē z iam sanctificauit i. plenitudinē gratie repleuit quantū ad humanitatē [et misit in mūdum] ad saluandū z sctificandū ipm sicut erat p ꝓphetas dictū pōt dici deus ꝓprie cum tamē dicatur homo deus et verbū deus dissimiliter: quia homo adoptiōe verbū naturaliter. Si inquit adoptiui filij dū dicūtur quare naturalis de⁹ filius non dicat? Scriptura quidē sacra attribuit hoib⁹ sanctis deitatē participatiue dictaz. ue. ꝑm em̄ Aug. tribus modis dicitur de⁹: natu-

Reddere

Sequēt

Dū participatiue

Augu.

Cogni tio ouiū xp̄i

Proner. j.

ravt deus oipotens: adoptione: vt particeps deitatis. de quib⁹ in psal. ꝺ̃r ꝺ̃j estis. opinione seu nũcupatiõe: vt idola ꝛ demones. Deide hoc idẽ oñdit p rõnẽ. ſ. ex operibus pr̃is q̃ faciebat. Oia em̃ ſm philosophũ determinãtur ꝓpr̃io opere: ꝛ ideo p ꝓpr̃iã opationẽ certificamur de natura rei: xp̃s aũt faciebat opa diuinitatis ꝓpria. ſ. miracula totã facultatẽ creature transcendentia ꝛ virtute ꝓpria non solũ obsecrando diuinam potentiã: sed aliq̃n imperando. ex quo ꝛcludit q̃ in eo vere erat natura diuina ꝛ p ꝓ̃s nõ erat blasphemus dicẽdo se esse deũ vel filiũ dei: ac si diceret nõ tm̃ p verba me esse filiũ dei credatis: sed etiã per opa q̃ ꝛ mõ quo ea facio ꝛ facto ipso ostẽdunt in me naturã ꝛ virtutẽ dei esse. [Si nõ vultis credere verbis] fidẽ adhibete [operibus] vt merito fidei ampli⁹ cognoscẽdo opera: veniatis ad fidẽ deitatis [vt cognoscatis ꝛ credatis: q̃ in me est pater] per nature insep̃arabilitatẽ ꝛ sui cõsensus voluntatẽ in oia facta mea [ego in patre] sicut a quo habeo naturã ꝛ veritatẽ ꝛ opa. Ju eo est pater ꝛ ipe in patre inquãtũ est vna natura ãborũ sicut vna opatio. Qui ergo magis diligit vel credit amplius cognoscit. Uide hic mirabilem iudeorũ insaniã. Ipsi volebant scire si esset xp̃s: ꝛ q̃ verbis ꝛ operibus hoc ꝓbabat eum lapidare volebant. Ipsi vero nec verbis nec opibus inducebant ad credendũ: sed tanq̃ obstinati [querebant] studiose [eum apprehendere] nõ bona apprehensiõe. ſ. ad credẽdũ et intelligendũ: sed mala. ſ. ad seuiendũ ꝛ occidendũ. Tu apprehẽdas vt habeas: illi apprehendere volebant vt nõ haberent. [Et exiuit de manib⁹ eorũ] virtute diuina trãsiẽs p ipsos sicut alꝫ fecerat vt oñderet se nõ posse detineri nisi q̃n vellet: ꝛ vt daret nobis exẽplũ declinãdi malorũ seuitiã q̃n sine fidei periculo fieri põt. Nõ em̃ apprehenderũt: quia manus fidei nõ habuerũt. Et relicta iudea ꝓpter incredulitatẽ eorũ [abijt iterũ trãs iordanẽ in locũ vbi iohãnes p̃mũ baptizauerat ꝛ ibi] ad tp̃s cũ discipulis suis [manebat] vt populi veniẽtes ad ipsum recordarent de testimonio iohãnis ꝛ de testimonio dei patris ꝛ alijs ibi factis ꝛ dictis ꝛ sic habita p̃morũ ꝛ nouissimorũ collatione cõfirmarent in fide ipsius. Cõspice igit̃ tã eũ q̃ discipulos suos mestos recedere ꝛ eis toto posse compatere. [Et multi venerũt ad eũ] nõ tã corporeq̃ mẽtis deuotione: ꝛ crediderũt in ipsum ex corde Ecce isti apprehenderũt p̃manentẽ vt haberent: sed iniqui iudei apprehẽdere voluerũt discedentẽ vt nõ haberent. Mistice autẽ ſm Theo. recedẽs ab hierosolymis ꝺ̃s hoc est a plebe iudaica ad loca fontes habentia se transfert. i. ad eccleſiã ex gentibus q̃ hꝫ fontẽ baptiſmi p quẽ multi ad xp̃m accedunt q̃ſi Judei transeuntes iordanẽ. Sciendũ est hic q̃ mali iudei sunt: nõ solũ illi qui litere legis ꝛ circũcisioni carnis inuitentes xp̃m blasphemant: sicut isti de quibus hic ꝺ̃r: sed etiã oẽs mali xp̃iani qui solo nomine xp̃iani sunt ꝛ solũ nomẽ habẽt xp̃i a quo appellant xp̃iani q̃ꝫbis cõfitent xp̃m: factis aũt negãt. de quib⁹ etiã verificat q̃ hic ꝺ̃r [q̃ sustulerunt lapides: vt lapidarẽt ieſum.] vñ Ambro. Quod fecerũt tunc iudei p̃sequentes: hoc vere faciũt hodie mali xp̃iani male viuentes. xp̃m em̃ lapidãt ꝛ occidunt. Quid est xp̃s? Ueritas: pax ꝛ iustitia. Qui ergo p falsitate ꝛ vitatẽ dereliquũt p discordia odiunt vnitatẽ ꝛ pacẽ p ꝑali pretio relinquunt iusticiã: nil aliud facere videntur q̃ꝫ lapidare crucifigere ꝛ occidere xp̃m: q̃ ipsius dona extingũt in seipsis. hec Ambro. Et tales sunt in triplici genere. Quidam em̃ lapidant ieſum corde: quidã ore ꝛ quidã manu. Primi sunt corda sua prauis cogitationibus ꝛ malis voluptatibus indurantes: secũdi sunt verba blasphemie in deũ ꝛ sanctos p ferentes: vel p̃ceptis maiorũ ꝛ plat̃is suis recalcitrãtes: tertij sunt p oppreſſionẽ violẽtie primos ledentes. Primi ergo lapidant ꝺ̃m ieſum. quelibet em̃ mala cogitatio ꝛ malavoluntas est vnus lapis qui iacit contra eũ. vñ Beda. Quotquot malas cogitationes quis assumit: quaſi tot lapides in xp̃m mittit. Et ideo bea. Ambro. nos ãmonet di. Uidete fratres ne p opa vel cogitatiões malas lapidetis ieſum. Sed dices q̃o tã graue iudicatur peccatũ cogitationis si ad op⁹ nõ ꝓcedit? Ad hoc dicẽdũ q̃ tota rõ peccati est in corde: act⁹ aũt exterior nõ aggrauat peccatũ nisi extenſiue. Et q̃ xp̃s hꝫ domiciliũ suũ in corde dicẽte apoſtolo. Uos estis tẽplũ dei viui. hinc est q̃ sicut xp̃s inuitat ad templũ suũ p cogitationes ꝛ volũtates bonas: ita expellit p malas. Et ſm hoc q̃libet mala voluntas est quaſi lapis quo ꝺ̃s ieſus lapidat ꝛ expellit de tẽplo suo. O q̃ detestabile est ꝺ̃m domus lapidare ꝛ eĳcere de hoſpitio suo. Nam sicut dicit apoſtolus. quis cõsensus tẽpli dei cũ idolis? Quid autẽ aliud sunt cogitationes quas q̃s formar in corde quaſi quãdã imaginationez contra honorẽ dei nisi quedã idola? Et cũ talibus idolis xp̃s in eodẽ tẽplo habitare dedignat. Uñ ad cõseruandã xp̃i p̃sentiã in tẽplo suo hortat nos apl's petrus Ꝺ̃m inquit ieſum sanctificate in cordib⁹ vestris. Ille ꝺ̃m ieſum in corde suo sanctificat q̃ nihil nisi q̃ sanctũ ꝛ deo placitũ est in corde versat. Secũ blasphemi lapidant ꝺ̃m ieſum multipliciter ſm q̃ blasphemia in deũ multis modis ꝓmittitur. Primo em̃ cõmittit q̃n deo negat q̃ sibi ꝓnit sicut qui negaret in deo oipotẽtiã ꝛ omnẽ scientiã vel ꝓuidentiã. Et ad hãc speciẽ blaſphemie ptinẽt illi q̃ in diuerſis. succeſſib⁹ dicũt in alio suovere de⁹ nõ curat res humanas vel ſimilia. de q̃b⁹ dicit Augu. ſup ꝑal. xxxj.

Lapidãtes xp̃m triplices

Ambro.

Beda.

Ambro.

j. cor. vj

Ibidem

ſ. pe. iij

Theo.

F

Augu.

Bern. Item illi de quibus dicit Ber. sup cantica q̄ vellēt deū peccata sua vel vindicare nō posse aut nolle aut ea nescire. Vult ḡ eū nō esse tm̄ q̄ quantū in ipso est vult eū aut impotētē aut iniustū aut insipientē esse. Crudelis plane et omnino extranea malicia que dei potentiam iusticiā: sapientiā perire desiderat. Qui autē vult deū esse iniustū vult deū nō esse deum: z qui deū desiderat nō esse: nonne quantū in se est deū lapidat z occidit? hec Ber. Secundo modo blasphemia in deū cōmittit q̄n deo attribuit q̄ sibi nō cōuenit: sicut illi qui dicunt deū esse auctorem peccati. Ad quam speciem blasphemie pertinent illi qui peccata sua in deum retorquent dicentes: deus sic voluit vt adulterarer: furarer: vel occiderē: z vt sic cōfunderer z turbarer: z ita oia fato ascribunt. Ad hanc etiā ptinent lusores q̄ cū nō approsperant deo maledicunt z cōuicia in sanctos pferūt. Similiter z illi q̄ iurant p deū verbis execrabilibus et vituperosis. s. p nares dei: vel p iecur: vel p brachia dei z similia q̄ sunt execrabilia auditu. Tertio mō blasphemia in deū cōmittit q̄n illud q̄ dei est aliq̄s sibi vel alteri creature attribuit: sicut illi q̄ sibi diuinū honorē vsurpare p̄sumpserunt: vt symon magus: z oēs idolatre. Et ad istam speciē ptinēt ambitiosi ac superbi vanegloriosi q̄ sibi gloriā attribuūt q̄si ea ex seipsis z meritis suis habeāt: cū tm̄ gloria sit dei ꝓpria. Itē ad hanc partē ptinent iracūdi qui sibi vsurpant vindictā q̄ ꝓpria est dei. Similiter z illi temerarij q̄ p̄sumūt z volūt de aliorū cordibus iudicare cū hoc sit ꝓpriū dei tm̄. Preter hec est z aliud blasphemie genus q̄ cōmittitur in sanctos regnantes cū xp̄o z in quibus regnat xp̄s. Unde in eis xp̄s laudat ac etiā blasphematur z in p̄latos qui seruiūt deo in subditis z vice dei supra subditos positi sunt ac per hoc in eis de⁹ honorat ac etiā blasphematur. Tertij similiter lapidant dn̄m iesum sicut iudei lapidauerūt stephanū. sic em̄ mali xp̄iani spiritualiter tunc lapidant stephanū: immo ipsum xp̄m q̄n vi opprimunt z affligunt ꝓmū. Lapis em̄ dicit a ledēdo z ideo cū primus qui est mēbrū xp̄i ledit ipse xp̄s in mēbro suo lapidat. Sed sepe tristicia taliter oppressorū conuertit eis in gaudiū: sicut lapides quos mittebant iudei cōtra stephanū ad afflictionē carnis dulces illi fuerūt ex gaudio mentis: z cōuertebant in lapides p̄ciosos ad coronā capitis: qz posuit deus in capite eius coronā de lapide p̄cioso ꝛc. Posset etiā dici q̄ vniuersaliter hō xp̄ianus in omni pctō mortali lapidat xp̄m. vnde Ambro. O q̄ pauci sunt in tāta multitudine xp̄ianorū qui iesum nō p̄sequantur et lapident z occidant. Huiusmodi etiā lapidatio sic declarat. Cum em̄ xp̄s sit aduocatus noster z propitiatio p peccatis nostris q̄ interpellat p nobis apud patrem: id circo ip̄e de peccatis dolet z luget sicut econuerso de nostra conuersione gaudet. Quotiēscūq; enim peccamus christum contristamus z ledimus: ac per hoc eum quodam modo lapidamus. Et intelligenda sunt hec sane: non q̄ christus in corpore tuo tam glorioso ledatur sensibiliter: cū corpus illud sit impassibile vel q̄ in ipsum cadant passiones anime vel partem sensitiuam et quasi sic peccatis nostris lapidetur. Sed huiusmodi lapidatio est metaphorica sicut et crucifixio: quemadmodum dicit apostolus de quibusdam baptizatis et prolapsis rursum crucifigentes in semetipsis filium dei. Ubi glo. Non q̄ crucifigant filium dei: sed quia similes sunt crucifixoribus. crucifigunt autem in semetipsis id est quantum in ipsis est: sic in proposito quando mortaliter peccamus christum lapidamus et ledimus et contristamus: quia quātum in nobis est eum gaudio quod ipse de nobis expectat priuamus. In quo etiam sensu loquitur Bernar. in persona christi sic alloquens peccatorem. Nonne propter te vulneratus sum? Nunquid non p iniquitate tua afflictus sum? vt quid addis afflictionem afflicto? Magis aggrauant me vulnera tui peccati q̄s vulnera corporis mei. hec Bernar. Sz ve omnibus istis dominum iesum lapidantibus: quia abscondit noticiā suā talib⁹: exit de tēplo cordiū eor: z manifestat se amatorib⁹ suis z habitat i illis. Oro.

Hebr. vj

Bern.

Lapidātes ope.

Lapis.

ps. xx.

Ambro.

Omine iesu christe fac me encenia et innouationes in templo cordis mei spiritualiter celebrare: semper meipsum renouando et ascensiōes in corde meo disponendo: da mihi bona opera facere que testimonium perhibeāt de me ac vocem tuam audire credendo corde z obediendo opere: teq̄ per imitationem bonorū operum sequi: z inter oues tuas a te miseri corditer cognosci: custodi etiam me domine ne vnq̄ malis cogitationibus z volūtatibus aut locutionibus vel operibus quasi lapidibus te a me expellam: sed semper te per gratiam in me habitare sentiam. Amen.

De traditiōibus phariseorum etiā cōtra dei mādatū. Ca. lxxxviij.



Quia vero scribe qui putabāt se habere perfectionē scientie: et pharisei qui simulabāt se habere p̄fectionē vite: dn̄m iesum in tēplo reprehēdere nō potuerunt. Uenientes ab hierosolymis in galileā eum insequunt. In quo nimia appet malicia eorū: qz descēdētes ab hierusalē ciuitate sancta relinquētes tēplū sequebant eū:

A Mat. xv z marci vij.

ꝛ qꝫ seniores populi ꝛ legisdoctores erãt et nõ ad sciẽdũ sed ad reprehẽdẽdũ dñz venerãt ob seruãdo ꝛ insidiãdo vt euz caperent in sermone vel facto. Uñ vt saltẽ ex discipulis magistrũ tanꝯ cõtẽptorẽ doctrine seniorũ arguãt: ꝛ sic eũ populo odiosum reddant videtes discipulos eiꝰ cõibus. i. non lotis manibus mãducare: qꝫ iudei cõia gẽtilibꝰ immũda reputabãt et dicebãt. [Quare discipuli tui trãsgrediuntur traditiões seniorꝝ. Nõ ei manꝰ lauant cũ panẽ mãducãt] Ubi Beda. spũalia ei pphetarũ ꝛba carnaliter accipientes q̃ illi de cordis ꝛ opis castigatiõe p̃cipiebant dicentes lauamini: mũdi estote: ꝛ mundamini qui fertis vasa dñi. isti de solo corpꝰ lauãdo seruabant. Superticiosa ergo hoim traditio ob mãducandũ panẽ p̃cipit crebrius lauare: ſz necessariũ est eos q̃ panẽ de celo descẽdentẽ participare cõsiderãt crebro elemosynis: lachrymis ꝛ aliis iusticie fructibꝰ sua opera purgare. hec Beda. Isti gerũt typũ eoꝝ q̃ plus zelãt trãsgressionẽ hũanarũ traditionũ ꝯ diuinoꝝ p̃ceptorũ: plus decretaliũ ꝯ euãgelioꝝ: plꝰ cõsuetudinũ ꝯ vtilitatũ. Per istos ẽt multũ solicitos de mũdicia exteriori ꝛ modicũ de interiori signanꝫ hypocrite ꝛ simulati arguentes alios de leuibꝰ: cũ tñ sunt infecti grauibꝰ: videntes festucã in alteriꝰ oculo ꝛ nõ trabẽ in suo. His quoq; similes sunt multi q̃ volũt habere exteriora pulcra: interiora aũt habẽt fetida. Discipuli aũt dñi instructi ea q̃ virtutis tñ sunt opati nõ lotis manibꝰ mãducabãt: qꝫ hoc nõ ptinere ad ỽitatẽ vite itelligebãt. vñ Chriſ. Ideo aũt discipuli nõ lotis manibꝰ manducabãt: qꝫ iam supflua despiciebant ea solũ necessaria attendẽtes: ꝛ neq; lauari neq; nõ lauari pro lege habẽtes: sed vt contingebat alterutrũ faciẽtes. Qui eniz ꝛipsum necessariũ cibũ contẽnebãt qualiter circa hoc studiũ haberẽt? Et qꝫ hec traditio scz iubere manus lauari nõ erat contraria legi: ideo dñs aliã traditionẽ legi cõtrariam ducit in mediũ ꝛ quasi clauum clauo retundẽs dicit eos deficere: qꝫ faciebãt trãsgredi mãdatũ dñi ꝓpter mãdatũ hoim: qđ nõ erat faciendũ. qꝫ ſm Bern. nihil placet deo qđcũq; ei obtuleris neglecto eo qđ; teneris. Uñ [respondẽs ait illi: quare ꝛ vos trãsgredimini mandatũ dei ꝓpter traditionẽ vestram]. q. d. ſm glo. Si vos cõtenitis mãdata dei pro traditionibꝰ hoim: quare arguitis discipulos meos q̃ mandata hominum dimittũt vt p̃cepta dei custodiant? Et dñs quidẽ nõ reprehẽdit mũdiciã corporalẽ: ſz hoc reprehendit q̃ relicta mũdicia interiori putabant sufficere tñ exteriorẽ. Deinde hoc qđ dixit pbãdo subdit [Nam deꝰ dixit honora]. s. necessaria dãdo ꝛ reuerentiã exhibendo. nam honorifice nõ solũ intelligit reuerentia: ſz etiã necessariorũ administratio [patrẽ ꝛ matrẽ] in quibꝰ etiam primꝰ quilibet intelligit: sed illi nominãtur quibus obligamur. [Et qui maledixerit patri vel matri] nõ taz verbo vel signo ꝯ facto [morte moriat] Dñs enim imbecillitati ꝛ penurie parẽtum cõsulẽs hoc per moysen p̃cepit. ꝛ ideo ve illis q̃ parẽtes debiles vel pauperes contẽnũt: ꝛ debitis obsequijs scz reuerẽtia ꝛ necessarioꝝ exhibitiõe: defraudant. Hanc aũt legẽ pharisei cupidi ꝓ suã doctrinã falsam subuertẽtes vt sue auaricie cõsulerent ꝛ sub noie pietatis impietatẽ inducerent docebãt filios parentũ ꝛ dicebant qꝫ melius erat bona parẽtibꝰ administrando deo fauere ꝛ offerre: tum qꝫ est pater principalis ꝛ spũalis: tũ qꝫ licet per talẽ oblationẽ parentes sustinerent detrimentũ corporale: consequebantur tamen bonuz spũale in quãtũ illꝰ qđ erat i eoꝝ necessitatẽ quertẽdo deo offerebatur vtilita parentibus suis ab eis necessaria exigentibꝰ ea negare possent ditiores frequentius offerrent ex quo parentes egeni fiebant et oblatio filiorum sub pretextu religionis in lucra ſsacerdotum cedebant. Uñ instruebãt filios q̃d egenis parẽtibus respõderẽt ꝛ hoc ẽ qđ saluator dicit [Uos aũt] scilz aduersatiue [dicitis]. i. i. traditione vra alios istruitis falso. s. exponẽdo mãdatũ dei ꝓ lucro vro [quicũq; dixerit]. i. dicere poterit [patri vl matri] o pater ꝛ mater q̃ indies petitz munus a me [munꝰ qđcũq; est a me]. i. ex mea deuotiõe: deo. s. cõsecratũ ꝛ oblatuz [tibi proderit]. s. ad vtilitatẽ alẽ magis ꝯ si darẽ tibi: qꝫ tũc ꝓdesset soli corpori. vel possunt legi interrogatiue sic [munꝰ qđcũq; est ex me]. i. ex meis rebꝰ iã deuotũ deo [tibi ꝓderit]. q. d. Quod vouit deo vis tuis vsibus applicare et tibi ꝓdesse? absit: qꝫ sacrilegiuz faceres si acciperes. Sic dicebãt parẽtibꝰ vt illi timẽtes accipere qđ deo videbãt mancipatũ et sacrilegij crimen incurrere inopẽ magis vellẽt vitã ducere ꝯ de sacramẽtis comedere. Et ẽ hic cõstructio defectiua. Uñ est sensus [Quicũq; dixerit] ꝛc. s. licite ꝛ bñ põt dicere illud ꝛ implet preceptuz diuinũ et legem et est dignꝰ vita eterna ꝛ regno celoꝝ qđ tñ est falsum: qꝫ ſm veritatez est transgressor ꝓcepti et hoc est qđ subdit [et] sic per vestras suasiones filiꝰ postea [nõ honorificabit patrẽ suũ et matrẽ] illud quod erat sibi debitũ subtrahẽdo [et] ita q̃ [irritũ fecistis mãdatũ dei] ꝺ parẽtibꝰ honorandis et sustentandis [ꝓpter traditionẽ vrã] q̃ vre seruit auaricie. q. d. mãdatũ pietatiz deseritz ꝓpẽ cupiditatẽ ipietatiz. Sed vide ne hac auctoritate vt plurimi faciũt abutaris supra modũ de rebꝰ ecclesie ꝛ pauperũ erogãs parẽtibꝰ. Ad maiorẽ aũt intellectum est cõsiderandũ q̃ pater ꝓ se tenetur filijs ꝓ uidere qꝫ est causa eoꝝ ꝯtũ ad esse: et iõ debet eis nutrimentũ ꝛ documentũ: filius autẽ tenẽt prouidere parẽtibꝰ de necessarijs ꝓ accidens. s. si illi indigeãt ꝛ ipse sit potens. ꝛ iõ si

Beda. Esa. s. Eiusd. lij. Luc. vj. Chriſo. Wandatuz faciendum. Bern. Honoratio parentum

B C Parẽtũ sustenatio.

pater iã necessitatẽ icurreret bona de q̃b⁹ filius põt ei administrare iã sibi debita sunt: de alieno aũt null⁹ põt deo facere sacrificiũ: z iõ talia offerre nõ est licitũ: qz hoc est trãsgredi p̃ceptũ de honore parẽtũ. Secus aũt si filꝰ bona sua vouisset ãteq̃ parẽtes i necessitatez positi essent: qz tũc nõ esset licitũ de eis prouidere parẽtib⁹. Deide redarguens eos de sanctitatẽ simulatiõe subdit [hypocrite bñ pphetiz ault de vobis esaias di. popul⁹ hic labijs me honorat: cor aũt eoꝝ lõge est a me] qz ostẽ debãt sanctitatẽ in ꝟbis z exteriori conuersatione cũ tñ corrupti essent mala intẽtiõe. Hoc põt dici de illis q̃ bñ docent z male viuũt. labijs eñ z nõ corde deũ honorare est bñ loq̃ et male viuere. [Sine causa] et frustra [colunt me] nõ habentes fructũ inde. sicut eñ medicina ꝺr frustra z sine causa ꝓpinari q̃ nõ confert sanitatẽ: sic cult⁹ diuinus q̃ nõ ducit ad felicitatem docẽtes doctrinas: et mãdata hoim z p̃hec trãsgredi dei mãdatum: ꝓpter auariciã z lucrũ. Et cõfutatis superbis z supstitiosis scribis z phariseis q̃ ad partẽ vident sibi p̃dicta ℨ discipulos dixisse: cõuertit se ad turbã humilẽ z simplicẽ volẽs eos a falsa doctrina phariseoꝝ reuocare z cõuocatis eis dicit. [Audite] exteri⁹ aure corporis [z itelligite] interius aure mẽtis: audite vocẽ z intelligite virtutẽ. [Nõ qõ itrat in os] corporis. s. cibus corporalis [coinquinat hoiem] spũaliter. s. in alia z apud deũ nisi inq̃tũ p delectationẽ male afficit quis ad cibũ vel alꝰ esset sibi p̃hibitũ: qz nõ intrat in cor ei⁹ hoc est in aiam q̃ causa est ois immũdicie spũalis. ¶ Uñ corporales sordes nõ coinquinãt spũaliter: z iõ nõ est curãdũ vtrũ lotis vel nõ lotis manib⁹ corpalis accipiat cib⁹ [ſz qõ ꝓcedit ex ore] cordis z ab interiori radice volũtatis [hoc coinquinat hoiem]. s. ꝟba male cogitationis q̃ sunt malicie interioris significatiua: qz ex cibo ꝑm se nõ est culpa ſz ex his q̃ ꝓcedũt ex ore cordis z corporis: z iõ os ipm ẽ diligẽter custodiẽduz. Et qz nõ sufficit custodia hũana: petenda est custodia diuina sicut petebat pphet⁹ di. Põe dñe custodiã ori meo [tũc] scz qñ audierũt illoꝝ religionẽ euacuari [accesserũt discipuli] simplicitate moti z dixerũt ei. Scis qz pharisei: quoꝝ magna ẽ religio i cibis: audito hoc ꝟbo: qõ scz euacuat discretionẽ ciboꝝ z traditionẽ seniorũz: scandalizati sunt. i. indignati vel offensi. ¶ Istud nõ erat scãdalũ actuũ qz neq̃ ex facto neq̃ ex dicto minus recto ſz potius passiuum: quia audito verboveritatis pietatis z eq̃tatis scãdalizati sunt: qz oculis egris odiosa est lux. vnde nõ dicũt tu scandalisasti sed scãdalizati sunt. Et ꝓpter tale scãdalum aliorũ veritas vite iusticie z doctrine nõ est dimittẽda: qz ꝓcedit ex ipsius scãdalizati malicia. vñ Greg. Si de veritate scandalum oriꝛ rectꝰ oriri permittiꝛ q̃ veritas relinquaꝛ. [Et dñs respondẽs ait. Omnis plãtatio] traditionuz hũanaꝝ. i. doctria ab hoie inuenta q̃ legi dei nõ est cõsona [quã nõ plantauit pater meus celestis] imo cõsuluit tepiditas carnalis [eradicabiꝛ] cuz plantatorib⁹ suis: z hoc a fundamẽto xp̃o per reprobationem: a fidelibus p̃ separationẽ: a terra viuẽtiũ p̃ priuationẽ q̃ nõ habet firmũ fundamẽtũ z radicẽ. [Sinite illos] i p̃cipitiũ dãnationis ire: et doctrinã illoꝝ euitate. [Ceci sunt] in se carẽtes vero intellectu legis [z duces cecoruz] in regimine aliorũ: qz alios suo errore excecant z eos ad precipitium ducunt [Cecus aũt] vt prelat⁹ [si ceco] vt subdito [ducatum prestet ambo i foueã cadunt] sicut obliq̃tas linee ꝓcedit ex obliquitate regule. vñ Greg. Cum pastor per abrupta vitiorũ gradiꝛ con sequens est vt grex in precipitiũ ducatur. Et Bern. Ridiculosa res est immo magis picu losa speculator cecus: doctor insciꝰ: p̃cursor claudus: prelatus negligens: preco mutus. nes. Sed heu quia sicut claudi volunt preire: ita fatui preesse. Deinde petro exigente exposuit discipulis parabolam predictam. Quia [omne qõ in os intrat]. i. aliqua pars de oi qõ intrat in os [in secessuz] p euacuationẽ tã q̃ supfluũ [emittiꝛ] z aliud tanq̃ necessariũ retineꝛ z neutruz istorum coinquinat hoiem spũaliter: z iste modus loquẽdi frequẽs ẽ in scriptura. vt i michea. Oẽs sanguini insidiaꝛ id est de oibus multi z similia. [Que aũt ꝓcedũt de ore int⁹ nascunꝛ et de corde exeũt]. i. de cordis imũdicia sicut fum⁹ de igne z fetor de latrina [z ea hoiem] iã inq̃natũ cogitatione prava [coinquinãt]. i. simul z magis inq̃nant locutiõe sordida: qz sunt cõcept⁹ mẽtis z male cogitatiõis significatiua. Ex cogitatiõib⁹ ei malis ꝓueniũt z mala ꝟba z mala facta z in actu interiori pricipaliter est culpa: cui⁹ ea q̃ extra apparẽt sui testimonia. vnde subiũgit. [De corde eñ] in quo est sedes aie z de libero arbitrio [exeunt cogitationes male] sicut pricipia malicie z ex cogitatiõib⁹ malis mali actus et ꝟba ꝓceduntvlteri⁹ scz [homicidia: adulteria: fornicatiões: furta: falsa testimonia: blasphemie: auaricia] inquantũ aliqua iniuste detinent [neq̃tia] cũ malũ affectam⁹ z iplere nõ possum⁹ [dolus] q̃ consistit i deceptiõe proximi [in pudicitia] in cogitatiõib⁹: i verbis: in aspectu: in tactu: et q̃tuz ad quanlibet corruptionez mẽtis et corporis [oculus malus]. i. odiũ et adulatio. naz qui odit oculum inuidũ et malum habet ad eũ quez odit et adulatoꝛ non recto oculo videns que sunt proximi ad malum ipsum deducit: superbia in verbis factis vel signis: stultitia: cum sit malum et nõ cauet: vel stultitia est cũ non recte sentitur de deo. ꝓtrahatur enim sapientie que est diuinaꝝ rerum cognitio. Omnia hec mala z huiusmodi transgressiones precepto

Esa. xxix.

Intrãs per os nõ coinquinat.

Ps. cxl.

Scandaluz accepti nõ datum.

Veritas non est relinq̃nda.

Greg.

Odium

Deo pro multis. Mich. vij.

Ꝑcã in corde generãt.

Ꝛum dei in corde generãt ⁊ abintus: a corꝛu pta voluntate ꝓcedũt ac ſpiritualiter homi nem coinquinant. i. immundũ ⁊ impurũ red dunt. Hoc em̃ in culpã homini imputat qõ in ſua poteſtate exiſtit. talia autẽ ſunt que ꝓ cedunt ab interiori voluntate per quã hõ eſt actuũ ſuoꝝ dñs. et ideo cauſa immundicie ſpiritualis nõ eſt niſi mala voluntas. Igitur ſcribarũ ⁊ phariſeoꝝ verba maledicta q̃ ex iniqua voluntate cõtra xp̃m ⁊ diſcipulos ei⁹ ꝓcedunt illa eos coinquinant. non lotis aũt manib⁹ manducare: ⁊ hmõi tranſgreſſiones ſuperſtitioſarũ traditionũ: non coinquinant hoiem immũdicia ſpirituali: nec faciunt im purũ. q. d: Ex quo nullus cibus coinquinat ſpiritualiter hoiem ḡ a minori nõ lotis ma nibus manducare nõ coinquinat eũ: ⁊ ſic oñ dit q̃ ſpiritualia literaliter itelligi nõ debẽt. Chriſo. Uñ qñ ꝑcipit in ſcriptura lotio abſolute ma gis de ſpirituali q̃ de corꝑali intelligẽdũ eſt lotione. Sed vt dicit Chri. videmus multos vt intrant eccleſiam lauantes manus et os: qualiter aũt mundã offerant aiam curã nul lam facientes. Marcus ꝓ nõ lotis ponit cõi Cõe ꝓo ĩmundo bus: ⁊ ꝓ inquinat ponit cõicat iuxta hebꝛeoꝝ ideoma q̃ cõe immundũ dicebant. Judei em̃ partẽ dei ſe eſſe tactitantes cõmunes cibos vocãt quibus oẽs vtunt hoies: quos tõ qꝛ in lege ꝓhibiti erant immundos iudicabant. Cõmune ergo quod ceteris hoibus patet et Cogita tio mali quaſi de parte dei nõ eſt immũdũ appellãt. Ex eo aũt q̃ dictũ eſt: de corde exeunt cogita tiones male ꝛc. colligit q̃ ⁊ ſi diabolus qñq̃ ĩmittit homini cogitationẽ mali: cogitatio Cogita tiomala nẽ tñ malã nõ põt immittere q̃ mala fit tm̃ ꝓ conſenſum q̃ eſt in corde. Uñ qñ dicit cũ miſiſ Pſal. lxxvij. ſet diabolus in cor iude. ⁊ in pſal. immiſſiões ꝓ angelos malos. Immiſſio accipit ꝓ ſugge Immiſ ſio. ſtiõe. aliter em̃ nõ põt illabi aie. vbi Hiero. Ex hac ſententia arguendi ſunt q̃ cogitatio Hiero. nes a diabolo immitti putãt ⁊ non ex ꝓpria naſci volũtate. Diabolus adiutor ⁊ intentor Diabol⁹ occul malarũ cogitationũ eſſe põt: autor eſſe non ta cordis neſcit et põt. Si aũt ſemp inſidijs poſitis leuẽ cogita cogita tionũ noſtrarũ ſcintillã ſuis fomitibus inflã tiões ma las non facit. mat nõ debemus opinari eum cordis quoq occulta rimari: ſed ex corporis habitu ⁊ geſti bus eſtimare q̃d verſemus intrinſecus. Uer bi gra. ſi pulchrã mulierẽ nos crebro viderit Augu. aſpicere: intelligit cor amoris iaculo vulnera tũ. vñ ⁊ Aug. internas tale cogitatiões diabo lũ nõ videre certi ſum⁹: ſed motib⁹ eas corpo ris ⁊ affectionũ indicijs ab illo colligi experi mento didicimus. Secreta aũt cordis ſolus iij. Reg. viij. nouit ille, ad quẽ ꝺr: tu ſolus noſti corda fi liorũ hoim. hec Augu. Solet quippe diabol⁹ añq̃ veniat ꝑmittere ſui aduent⁹ ꝓcurſorẽ. ſ. malã cogitationẽ: quã ſi qs in corde ſuſceptã nutrierit diabol⁹ in corde ſuo habitaculũ ꝑ parauit. Et cuius diabol⁹ qñq̃ ſit adiutor et occaſio malaꝝ cogitationũ nõ tñ oĩm: qꝛ qñq̃ ꝓcedũt ex nobis tñ. vñ Augu. Nõ oẽs male Augu. cogitationes noſtre a diabolo inſtinctu exci ff tant ſed aliquotiens ex noſtri arbitrij motu Cogita emergũt. bone aũt cogitationes ſemp a deo tiones. ſunt. Qualiter aũt cogitatiõib⁹ malis reſiſtẽ vnde. dũ ſit docet Anſel. di. Quo aũt prauã volũta Anſel. tẽ aut malã cogitationẽ a vobis excludatis Cogita hoc paruũ cõſiliũ qõ vobis do intelligite et tionib⁹ tenete: nolite litigare cũ puerſis cogitationi malis re bus vel puerſa volũtate: ſed cũ vobis infeſte ſiſtendũ ſunt aliqua vtili cogitatiõe ⁊ volũtate mentẽ eſt. veſtrã donec ille euaneſcãt fortiter occupate Nunquid em̃ expellit cogitatio vel volũtas niſi alia cogitatione vel volũtate q̃ nõ cõcor dat illi? Sic ergo vos habete ad inutiles co gitationes vt toto niſu intendendo ad vtiles mens veſtra dedigneꝛ eas ſaltẽ recordari vel aſpicere. Cũ autẽ vultis orare aut in aliquã bonã meditationẽ intendere ſi vobis tunc im portune ſunt cogitationes quas non debetis ſuſcipere nunq̃ ꝓpter illarũ importunitatẽ bonũ qõ incepiſtis velitis dimittere ne inſti gator earũ diabolus gaudeat: qꝛ vos ab in cepto facit deſicere: ſed eo quẽ dixi mõ illas cõtẽnendo eas ſupate: neq̃ doleatis: nec tri ſtemini de illaꝝ infeſtatione q̃diu illas ſicut dixi cõtẽnendo nullũ eis aſſenſum ꝑbetis ne occaſiõe triſticie iterũ redeãt ad memoriã ⁊ ſuã ipportunitatẽ reſuſcitent. Hãc em̃ hz mẽs hois cõſuetudinẽ vt hoc vnde delectat aut cõ triſtat ſepi⁹ ad memoriã redeat q̃ hoc qõ ne gligendũ ſentit aut cogitat. Siꝛ ſe dz hñe p: Princi ſona in ſancto ꝓpoſito ſtudioſa in q̃libet mo pijs ob tu indecenti in corꝑe vel aĩa ſicuti eſt ſtimul⁹ ſta. carnis: ire: inuidie vel inanis glorie. Tũc em̃ facillime extinguunt cũ et illos velle ſentire aut de illis cogitare: vel q̃d eorũ ſuaſione fa cere dedignamur: neq̃ timeatis q̃ hmõi mo tus vel cogitationes vobis ad peccatũ imp tent: ſi nullaten⁹ volũtas vra ſe illis aſſociat q̃m nihil dãnationis eſt hiis q̃ ſunt in xp̃o ie su: q̃ nõ ꝼz carnẽ ambulãt. Secũdũ carnẽ em̃ Ambu ambulare eſt carnis volũtati cõcordare. Car lare fm nẽ aũt vocat apoſtol⁹ omnẽ vitioſũ motũ in carnem aĩa vel in corꝑe cũ dicit. Caro cõcupiſcit ad Caro. uerſus ſpm̃ ⁊ ſpũs aduerſ⁹ carnẽ. Facile q̃p Gala. v. pe hmõi ſuggeſtiones extinguim⁹ ſi ꝓncipiũ earũ fm̃ ꝓdictũ cõſiliũ cõterim⁹: difficile vero poſtq̃ caput earũ intra mentẽ admittimus. hec Anſel vñ ⁊ Hiero. Ad peccatũ qõ ope ꝓ Hiero. petrat nunq̃ ꝓuenies ſi incẽtiua vitiorũ ſta tim in mẽte iugulabis. et puulos babylonis ad petrã allides: in qua ſerpẽtis veſtigia nõ reperiunt ⁊ tandẽ deo ꝓmittis ſi mei nõ fue rint dñati tunc immaculat⁹ ero. hec hie. Ad ꝑs. xviij vitandã etiã cogitationes malas, multũ hñe valet cor vnitũ cũ deo: qꝛ hoc ipſe a nobis ꝑci pue reqrit. vñ Hugo. In oi creatura q̃ ſub ce Hugo. lo vanitatib⁹ hũanis occupat nihil humano

corde sublimius: nil nobilius: nihilq; deo similius reperiri: quare nihil aliud querit a te nisi cor tuū. ¶ Et vniuersaliter in omni tentatione remediū salubre est deo inherere. vnde Augu. Augu. Cū inhesero tibi exonero me et omni: Mozal'r no nusq; erit mihi dolor et labor. Mozal'r aūt in hoc euange. ponit dñs quedā ad increpationē phariseorū et quedā ad instructionē discipulorū. Increpat vero phariseos de trib⁹ principaliter. Primo de impietate cū dicitur [quare et vos transgredimini.] Secundo de simulatione cū subdit [hypocrite bñ pphetauit de vobis esaias.] Tertio de superstitione cū subiungit [et conuocatis turbis.] In primo suggillant tyranni qui mala statuta faciūt. In secundo falsi fratres qui simulāt exteri⁹ qō intus nō sunt. In tertio heretici q̄ phibēt hoies a cibis quos de⁹ creauit: nō abstinēt a falsis doctrinis q̄b⁹ se et alios corrūpūt. Circa secūdū ponit triplicē instructionē. vnā in destructionē gulositatis cū dicit [omne qō in os intrat] aliā in refrenationē oris cū subdit [q̄ aūt pcedūt de ore.] Tertiā in custodiā cordis cū subiūgit [de corde em̄ exeūt] ꝛc. ¶ Oratio.

OMine ihesu xp̄e da mihi sic mandata dei sine transgressione seruare vt ea oibus et singulis p̄ferā: et ab eis quacūq; occasiōe nō recedā: da etiā mihi in omni qō in os corporis intrat gulositati resistere: ac interiori cordis mūdicie p̄cipue intendere: et os cordis ac corporis diligēter custodire: et qr nō sufficit custodia humana nisi assit diuina. Ideo te dñe suppliciter peto pone tu custodiā ipsi vtriq; ori meo ne aliq̄d i illō itret vel inde pcedat qō me spūaliter in aia et apud te maculare valeat. Amē.

¶ De muliere chananea. Capitulum. lxxxix.

A Wat. xv



Et relictis scribis ac phariseis calūniatoribus ppter ingratitudinē eorū [egressus inde] Jesus scz a partibus iudeoz abijt [secessit in partes tyri et sidonis] vt tyros sidonios q̄z uraret gētilib⁹ bñfaceret. ¶ Tyrus em̄ et sidon vrbes fuerunt chananeorū gentiliū site tñ in terra pmissionis ppe montē libani in corde maris qr filij israel nō potuerūt totaliter expellere et exterminare gentiles de terra pmissionis. ¶ Et cū ingressus esset quādā domū causa quietis ex labore vie accessit ad eū [mulier] gentilis nō edocta p pphetas et legē [chananea] natione sirophenissa genere: qr chananei q̄nq; siriā et phenicē tenebāt: vt dicat siro phenissa: qr a syris et phenicib⁹ descenderat. phenissa Siria q̄ppe est nomē gñale puincie: phenis nomē cuiusdā specialis cōtracte in illa puincia. site: et iō cōponit sirophenissa. i. de tali cōtractu oriunda [a finib⁹ illis egressa] nō solū a ciuitatibus p peccatorū dimissione sed a finibus p elōgationē et occasionū vitationē: qr istud in finibus gestū est gentiliū vbi mulier sequebat iesum. [Mulier a finibus illis]. s. gētiliū et peccatorū [egressa] significat aīam peccatricē a finib⁹ peccatorū p penitētiam se auertētē. Nō em̄ sufficit homini a peccatis se auertere nisi etiā exeat a finibus pctorū q̄ sunt occasiones peccandi et cause. vñ Augu. Augu. Fines peccatorū exire est causas peccatorū excludere et eorū suggestionibus aditū non indulgere. Ubi notādū q̄ qñ supra dixit dñs, Wat. x. Jn viā gentiū ne abieritis. s. ad p̄dicandum istud verbū phibet imitationē nō receptionē si venirent. vñ dñs mulierē exteri⁹ nō imitauit: sed venientē recipit: et hoc significat in aduentu magorū q̄ a dño sunt recepti q̄si p̄mitie gentiū. Jsta em̄ mulier famā et miracula iesu audierat: iō firmit̄ credebat q̄ filiā suā sanare poterat. vñ [clamauit dicens ei. Miserere mei] qr misera sum: et i hoc q̄ dicit mei ptz vehementia affect⁹ sui: qr malū alienū. s. filie reputat suū: sic dz facere p̄lat⁹ quilibet [dñe] ppter naturā diuinā [fili dauid] ppter hūanā: sed simul [dñe fili dauid] ppter psonā in duabus naturis vnitā. q. d. ex diuina habes ptātē: qr potēs es dñe ex hūana voluntatē: qr dauid mansuetudinē: ex vnione cōmissionē: qr iō de⁹ fact⁹ est fili⁹ dauid vt nos saluet. ¶ Filiū aūt dauid appellat qr xp̄m p̄missum iudeis descendere de genere dauid audierat. ¶ Magna fides chananee hic notat qr verū deū et verū hoiem iesum confitet deū credit vbi dñm vocat: hoiem credit vbi filiū dauid dicit. Nihil ex merito postulat: sz solū dei miam efflagitat di. [miserere]. q. d. nō allego meritū: nō peto iudiciū: nō obliuiscor defectū: sz postulo bñficiū: et iō [miserere mei.] vñ Chrys. miserere mei dñe fili dauid. Chryso. O p̄clara cōfessio. Euāgelista fit mulier deitatē ei⁹ et dispēsationē annunciās. cōfitet em̄ et dñationē et incarnationē ei⁹ miserere mei. Uides philosophiā mulieris dicētis miserere mei. Nō inqt habeo p̄sciētiā bonoz operū nec recte vite inductiā. Ad miam cōfugio vbi cessat iudiciū: ad miam cōfugio vbi ineffabilis sal⁹ est miserere mei. Modic⁹ hmo: sz imēsū benignitatis p̄tinet pelag⁹. vbi ei mia postulat ibi vniuersa p̄p̄ēsa sūt bona. Ih̄s Chri. Et vt magis eū ad p̄passionē moueat totū ei dolorē enarrat di. [Filia mea] nō ancilla nō extranea sz filia qō ē mihi gui⁹ [male vexat] nō q̄cūq; dolore sz [a demonio] qō ē ei piculosi⁹. Jn q̄ vulnera medico deregit: magnitudi Perfecte nē et q̄litatē morbi q̄ p̄mit. [Jes⁹ aūt nō rndit ei rātie cō verbū] nō p̄pt indignationē sz vt ei⁹ p̄stātiā p̄batā menda, ret et p̄batā manifestaret: et vt ex p̄seuerātia i tio.

B Chanaanee fides cōfessio ei⁹.

prece ostēderet fides ei⁹ z deuotio dignior ex
Aug. auditiōe z in illo silentio ꝑm Aug. xp̄s exiuit
domū cū discipulis quos mulier sequēs i via
nihilominus istabat z pseuerabat clamās in
tantū vt z discipuli miserēt ignari misericor-
dia moti ꝑ importunitate mulieris victi rogarēt
ꝑ ea [dicētes: Dimitte eā] quaz tenes nō ex
audiēdo [qz clamat post nos] pre angustia q̄
eā tenet premēdo. Fac qđ ipsa petit z sic rece
dit. moti em̄ erant ad hoc videntes ei⁹ fidē et
deuotionē. [Jesus aūt respōdēs ait. Nō suz
Missus ad ideos missus nisi ad oues domus israel]. i. ad iu-
deos [q̄ perierūt]. s. ꝑ infidelitatē a deo rece
dentes. Ad illos potiꝰ venire debuit q̄bꝰ pro-
christus missus fuit. In hoc vitat scandalum iudeorū
quantū est in se z reddit eos inexcusabiles. Lo
quit de, sua missiōe ad p̄dicandū in psona ꝓ-
pria qz nō fuit missus nisi ad iudeos primo z
psonaliter: sz ex cōsequenti z ꝑ apostolos ad
gentes: z iō iudeis tanq̄z eox apostolus prin
cipaliter missus in propria psona tm̄ predica
uit z miracula fecit: nisi in casu ex aliqua cau
sa speciali etiaz circa alios hoc ageret: vt scz
ecclesiā in fide gentiū esse fundanda ostēde-
ret sicut habet hic z supra vbi xp̄s predicauit
samaritanis deuote eum recipientibus. post
mortē aūt xp̄i p̄dicata est fides publice genti
libus. [At illa] misera misericordiā sequit
repulsā non erubescit: importune clamat: sal
uatorem adoratione latrie adorat [dicens.
Dñe adiuua me] se adiuuari postulat. infir
mitatē em̄ filie suā reputat z per consequens
etiā sanitatē. q.d. Si vsq̄ modo nō fui tm̄ mo
do volo esse ouis dei in signū huius adoro te
sicut ouis pastorē. z iō [dñe adiuua me] sicut
pastor adiuuat ouem suā debilem z infirmā.
[Qui respondēs ait. Nō est bonum] qz est p̄
ordinē iuris z eā nature [sumere] z auferre
[panē]. i. verbū dei z salutis seu doctrinaz z
opationē miraculosam [filiorū]. i. iudeox: qz
ꝑmissa sunt iudeis tanq̄z spūalib⁹ filijs ꝑt
cultū vnius dei [z mittere canib⁹]. i. dare gē
tilib⁹ qui ante conuersionem dicebant canes
ratione imunditie: rōne idolatrie: rōne seui-
cie in sanctos. [At illa dixit] ecce humilitas
mulieris q̄ tanto plus magnificat quāto ma
ior fuit obiurgatio: q̄ tanta fuit patet ex trib⁹
qz nō filia nō panē digna: sz potiꝰ canis est di
cta z ipa cōcessit ota. Vñ sequit [etiā dñe]. q.
d. verū dicis qz sum canis. Canez me vocas:
canis tuꝰ esse volo: ergo me canē tuū nutri: qz
nō possū relinq̄re mēsaz dñi mei. Dñi canes
nō expellunt: z si expellunt ꝑ vnā portā ipi re
uertunt ꝑ aliā. Si ergo sum canis nō debes
me expelliere a te: z si expellis me a te ꝓtin⁹
redibo ad te. [Nā et catelli edunt de micis q̄
¶ cadūt de mēsa dñorū suox]. q.d. dñe nō peto
Catella panē sz micā: qz istud qđ peto est tibi q̄si mica
chanan- parua: z qz cōsuetudo est q̄ dñi dāt canibus: z
nee. catellis suis saltē micas: ḡ da mihi istā micā
quā peto scz filie mee curationē. Ut et [dñe]
i. bonū est in casu vñ nō est ꝓprietas i verbo xp̄i
z mulieris: qz verbū xp̄i est intelligēduz q̄ non
erat regulariter z vniuersaliter bonū cū xp̄s
esset apostolus iudeorū: sz verbū mulieris i-
telligēdū est in casu scz ꝑpter petētis deuotio
nē z vt ostēderet ecclesie gētiū futurā funda-
tionē [nā z catelli edunt] ꝛc. quasi diceret. Si
catelli aliq̄ modica: scz micas cadētes de cibo
filijs cōcesso percipiūt. Ita etiā gētiles aliq̄d
saltē modicū de bñficijs xp̄i percipere debēt.
Vñ sic intelligi pōt [nam z catelli] id est gen
tiles immūdi z miseri [edunt] id est edere de
bent [de micis]. i. de reliquijs [que cadūt de
mensa dñorum suorū] id est iudeorū quibus
mēsa scripture z fercula miraculorum z alia
que ad salutē nostrā pertinent posita sunt. q.
d. debemus habere aliquā micā tue largita
tis. Vñ z si nō vis facere nobis sicut iudeis va
ria miracula saltē vnū fac: sana filiā meā nō
peto panē integrū cū filijs in mēsa patris: sed
micas z reliq̄as sub mēsa ei⁹ cū catulis. q.d.
Nō in dignitate mea sz tm̄ i mia tua cōfidēs
grām tuā peto. In me seruet ista multitudo
panis z canis: z si indigna sū vt panē integrū ꝑ
beas vel micā tribue filiā meā sanādo qđ q̄si
mica reputabit respectu mirabiliū q̄ fecisti.
vbi Chrisost. Vide mulieris patiētiā z humilitatē
de⁹ em̄ vocat iudeos filios z illa dños: nec do
luit de inimicorū laudib⁹ nec de suo moleste
ta est cōuitio: imo āplius se humiliauit: nā de⁹
gētiles vocat canes z ista catellos: ille panē ꝓ
mēsā dicit. vñ z Hiero. mira sub. psona mulie
ris cananitidis ecclesie fides patientia humili
tas. Fides q̄ credit sanari posse filiā suā pa
tiētiā q̄ totiēs cōtēpta ꝑcib⁹ pseuerat humilitas
qua se nō canibus sed catulis cōparat. Scio
me inq̄t filioꝝ panē non merori nec integros
capere cibos posse nec sedere ad mēsam cuz pa
tre: sz contēta suz reliquijs catuloꝝ vt ꝑ humili
tatē micarū ad panis integri veniā magnitu
dinē. hec Hiero. ¶ Et nota hic triplicē mulie
ris petitionē. In prima petit liberari dicens
[miserere mei dñe fili dauid.] In secunda pe
tit adiuuari dicēs [dñe adiuua me.] In ter
tia petit satiari dicens [nā z catelli edūt] ꝛc.
In pma cōfitet se miserā: iō ait [miserere.]
In secūda infirmā: iō addidit [adiuua me.]
In tertia mēdicā: iō supaddidit [nā z catelli]
ꝛc. q.d. z si a mensa non tm̄ a micis excludas.
Hic enim est ordo. primo fit hō miser ꝑ petm̄:
secūdo ipotens ad resurgēdū: z iō mendicus
ad releuādū. In illis ergo petitiōib⁹ signifi
cat ordo effectuū gratie. In pma petit grām
remissiōis z hec pertinet ad gratiam iustifi-
cātē. In secūda gratiā operationis: z hec ad
gratiā operantē. In tertia gratiā cōsolatio-
nis: z hec ad gratiā cōsummātē. Et qz sic pru
dēter habuit se: ideo randez benignū audire
respōsuz meruit. Tūc em̄ [respondens iesus

Petitio triplex chanae nee.

¶ Christo humilitas z pa tientia chanae nee. Hiero.

E Fides chanance.

ait illi. O mulier magna ē fides tua]qō ptz ex ℞o z facto suo: qz nō fuit retardata a feruore petēdi: ṗmo ꝓpt taciturnitatē: nec post ea ꝓpt eiꝰ negatiuā rēspōsionē: nec ꝓpter illatū cōuitiū iam te nō voco canem: sz mulierē fidelem: qz tāta est fides tua q̄ me superauit et vicit. z iō fiat tibi sicut vis: quasi diceret. Fides tua hoc mereť qō ptz ex facto cū subdit. Et sanata est filia eiꝰ ex illa hora: ex qua scz dñs dixit [fiat tibi sicut vis] dicere eñ dei est facere: qz eñ a feruore petitiōis nō refriguit sed ꝑseuerauit z valde se hūiliauit: iō diuina pietas se ampliꝰ cōtinere nō potuit q̄ semp in oratione hūilū respexit: z preces eorūz nō despexit: izit qz magnaz fidē habuit hoc qō petijt impetrauit imo plus obtinuit ꝙ postulauit. Nā postulauit filie sue corporis sanitatē z nō solū hanc ei obtinuit: sz etiā mētis iustificationē z sibijpsi plenā cōuersionē. Sepe eñ ꝓpter magnā fidē petentis deꝰ plus exaudit z plꝰ cōcedit ꝙ ille petit. vñ Chrisо. O mulier magna est fides tua: nō vidisti mortuū suscitatū: nec leprosum mūdatū: nec prophetas audisti: nec legē meditata es: neq; mare in diuisionibꝰ scindi vidisti: nihil horū cōtēplata es insup z despecta z cōtēpta es a me z nō recessisti: sed ꝑseuerasti petēdo: zqz magna ē fides tua copiosa effusa est gratia z sanata est inquit filia eiꝰ ex illa hora: nō ex qua venit mater in domū eiꝰ: sed ex qua dñi sermo ꝓcessit. Et iterū chananeā mulierē magno dono impletā remisit. In hoc euidēter ostēdit qm̄deꝰ etiā illa q̄ nobis parata nō sunt dare possit si vehemētius postulet: nō est inq̄t bonū tollere panē filiorū z dare canibꝰ: z tñ dedit: qz illa vehemēter exegit. Judeis ℞o ex regiōe mōstranit qz desidiosis nec illa q̄dez tribuat que eis fuerāt ꝓparata. Deniq; illi nihil acceperūt: immo etiā ꝓpria perdiderunt. Et iō qz minime q̄sierūt ne sua quidē acceperūt: illa ℞o qz vehemēter incubuit vendicare z rem filiorūz accepit canis tm̄ quippe bonū est fides sedula z deprecatio ꝑseuerās. Et iterū. Tu aūt inte de qualiter apl'is victis z non perficientibꝰ ipa perficit tam magnū q̄d ex instantia orationis: et eñ pro nr̄is noxijs a nobis vult magis rogari ꝙ ab alijs pro nobis. hec Chrisо.

Chrisо.

Sidon z apella ius.

De sarepta ad duas leucas est sidon ciuitas ante cuiꝰ portā ostēditur vna capella in loco vbi locutꝰ est dñs chananee: z deinde sanauit filiā eius in vis que ducit cesareā philippi in ytureā: sicut aūt fides matris cooperat filie sic fides ecclesie paruulis quo baptizantur in eiꝰ fide. Unū ꝑm Remigi. Dat hic exēpluz catheziandi z baptizandi infantes vt fideles ꝓ suis paruulis deo fidē ꝓmittent quatenus sicut fide istius mulieris sanata est filia eiꝰ: ita z fide catholicoꝝ virorū peccata puulis relaxēt. per fidē ei eccl'ie z cōfessionē seu respōsionē offerētiū in baptismo liberant a demonio paruuli qui neduz ꝓ se sapere vel aliq̄d agere possunt boni aut mali. Allegorice autē ꝙz eūdē Remigiū. Hec mulier sanctā ecclesiā signat de gētibꝰ cōgregatā. Per hoc ei q dñs relictis scribis z pharisеis venit i partes tyri z sidōis signat: qz relictiꝰ erat iudeos ac trāsitꝰ ad gētes. Est aūt hec mulier egressa a finibꝰ suis qz sancta ecclesia recessit a pristinis erroribꝰ z vitijs. Rogat quoq; ꝓ filia id est ꝓ populo suo nondū credente: vt z ipsi absoluā tur a fraudibꝰ diaboli. Etsi ad primā petitionē ecclesie dñs salutem anime differt dare nō est desperandū vel a petendo cessandum: sed magis precibꝰ insistendum z ad deū z ad sanctos recurrenduz z tunc perficietur oratio vt sequatur effectus quantūcunq; fuerit chananeus gentilis canis z immūdus: merito autē magna dicitur fides ecclesie de gentibꝰ quia cum gentes nec lege fuerint imbute: nec prophetarum vocibus instructe ad predicationem mor apostolorum in auditu auris obedierunt ideoq; salutez impetrare meruerūt.

F Allegoꝛ.

¶ Moraliter autem filia est aia vel conscientia cuiuslibet intra ecclesiā diabolo mācipata ꝓ qua mater ecclesia orat vt ipe hō' ꝓ fedata cōscientia. vñ Raba. Si quis cōsciētiaz habet alicuiꝰ vitij sorde pollutā filiā habet a demonio veratā. Et si quis bona q̄ gessit peccatoꝝ peste fedauit filiā habet immūdi spiritus furijs agitatā. Ideoq; necesse ē vt adpreces lachrymasq; confugiat sanctoꝝumq; intercessiōes z auxilia querat. vñ z Chrisо. Imitare chananeam vir mulierē. Sz forsitan dicis. Nō habeo filiā que demonio plena sit: sz habes aiam peccatis refertā. Dicito z tu misere mei dñe: qz aia mea male a demonio veratur: grādis ei demon peccatū est. ℔ Chrisо. Male aūt veratur aia q̄ñ veratio non sentit: peius q̄ñ morbus desperat: pessime q̄ñ medicus cōtēnit. ſm Theophilū quoq; Unusquisq; nostrum cuz peccat mulier est aia eiꝰ peccatrix id est fragilis ifirma cuius filia est operatio prava q̄ filia a demone est possessa: qz actꝰ prauꝰ demonū sunt. ¶ Pctōres aūt existētes nūcupamur catelli ipleti immūdicijs ꝓpter qō nō sumꝰ digni panē dei recipere: aut pueri pes fieri immaculatoꝝ misteriorꝝ dei. Si ℞o cognoscentes nosmetipsos ꝓ humilitatē esse catulos hūiliter cōfiteamur petā nostra: tūc sanat filia: qz deleť opatio prava. ſz ℞o Aug. Per mulierē chananeā pōt intelligi ratio superioꝛ q̄ legibꝰ eternis inspiciēdis z cōsulēdis intēdit: per demonē aūt intelligēdū est ipsa sensualitas q̄ etiā ꝓ serpētē signat. Sic ergo pariformit filia mulieris chananee verat q̄ñ ꝑsensualitatē inferioꝛ ratio ad cōsensuz peti mortalis ipellit: cuiꝰ sanatio ꝓ matrem id est rationē supioꝛ a dño petitur: naz ratio supioꝛ adoptimā deprecat. Et sicut dñs distulit exaudire petitionē mulieris chananee vt eius

H Pctōres catelli sunt

Remig. Catheziandi infantes

Augu.

Moraliter de aia.

Raba.

Chrisо.

Theo.

fides clari⁹ appareret: sic ⁊ dñs aliqñ dimittit impulsum rōnis inferioris p sensualitatē diuti⁹ ptrahi vt augeat meritū tētati ppter qō paulo petēti stimulus carnis a se auferri dicit dñs. virt⁹ in infirmitate pficitur. Imitemur g̃ ⁊ nos eccl'ie filij hāc mulierē q̄ de gētibus credēdo mater nr̄a in fide effecta est: qr de gētilitate venim⁹. Habeam⁹ fidē vt vnū ⁊ trinū deū credentes q̄cq̄d iuste ab eo petim⁹ nos impetrare posse credam⁹. Habeam⁹ cōstātiā vt si diuina dispensatio p̄ces nr̄as tardi⁹ exaudierit: tādiu p̄ces precib⁹ iungam⁹: quousq̄ hoc qō petim⁹ impetrem⁹. Et si ad impetrādū nos idoneos nō sentim⁹: spūaliū fratrū oſonis adiutoriū q̄ram⁹: vt sicut ista mulier ap'lis p se interuenientib⁹ qō petebat pmeruit ita⁊ nos cōib⁹ precib⁹ magis q̄ singularib⁹ ⁊ ppr̄ijs adiuuari credam⁹ habeamus hūilitatē: vt alijs de nobis maiora existimātib⁹ nos minores iudicem⁹ exēplo hui⁹ mulieris q̄ cū a dño canib⁹ cōparata eēt ipa de se humili⁹ sentiens catellis se coequauit: hanc humilitatē in corde habebat q̄ despect⁹ ab alijs dicebat. Ludā ⁊ vilior fiā plus q̄ factus sum: ⁊ ero humilis in oculis meis: oremus instāter dñm vt sanet filias nostras: oremus vt sanet a pctis ⁊ liberet nostras alas q̄ male a demonijs ⁊ vitijs vexātur. Clamem⁹ humiliter et perseuerāter ad eū dicētes cū chananea miserere mei dñe fili dauid: ⁊ dñe adiuua me. Illa enim alia a demonio vexatur que peccare nō cessat et in crimine pseuerat: que si bene cōuersa fuerit et de xp̄i mia non desperauerit dicetur ei a pijssimo dño fiat tibi sicut vis: ⁊ sanabitur ex illa hora: qr pctō⁊ quacūq̄ hora cōuersus fuerit ⁊ ingemuerit: vita viuet ⁊ nō morietⁿ. Noli ergo desperare vel a petēdo cessare: qr si corde integro fideli et puro in oſone pseuerans cor̄ deo tuo humiliaueris reputās te indignū in beneficio suo certissime credas q̄ ꝯcūq̄ petieris obtinebis. Et sicut ap'li rogauerūt p chananea sic ⁊ angel⁹ p te rogabit ⁊ oſonē tuā deo offerens vtilitatē tuā pcurabit. ¶Oratio.

Dauid ij. Re. vj



Omine Jesu xp̄e te rogo et obsecro miserere mei et adiuua me in meis necessitatib⁹ ac tētationū ⁊ tribulationū vexationibus: ⁊ si dñe quia canis sum ⁊ apud te vir vt canis nō sum dign⁹ integrū a te panē: id est magnitudinē donorum tuorū recipere saltē da mihi micas parulas. i. aliquantulū de gratia tua sine qua anima mea male a demonio vexatur: cū ipa ꝛo quātūcūq̄ praua fuerit a pctō⁊ demonio liberabit. Nam gratia tua existēs in ea et delet omnia peccata et deo facit animā filiā adoptiuam. Amen.

¶De surdo et muto a demone obsesso. Capitu. xc.



Et iterum exiēs Jesus de finib⁹ tyri venit p sidonē ad mare galilee iter medios fines ꝛecapoleos.] Decapolis nomē est regionis decē vrbes continētis. ⁊ dicitur a decas qō est decē ⁊ polis quod est ciuitas. ⁊ huius regionis vna pars est vltra iordanē ⁊ alia citra. Igitur mare galilee qō est quidā lacus per quē transit iordanis fluui⁹ respicit vtriusq̄ partis regionis p̄dicte fines ⁊ terminos. [Et adducunt ei] p fidei sue ꝛuotionē [surdū ⁊ mutū.] Nō erat iste talis a natiuitate nec ab infirmitate superueniētē: sz a demone ipm obsedēte ac ei⁹ auditū ⁊ loquelā impediēte: ⁊ in ipso tria miracula cōcurrūt: qr audit⁹ ⁊ affatus fuit ei redditus ⁊ a demone fuit liberat⁹. [Et deprecabant eū vt imponat illi manū] omnipotentē qui cōsiderat eū. efficax est em̄ man⁹ xp̄i ad saluādū. Sanat quē tangit iesus: sanat quē tāgit saluator: qr ipse est salus ⁊ vita: nō aliū de querit herbas: ipse est ⁊ medic⁹ ⁊ medicina. Tangit et sanat: respicit ⁊ medet. ¶Moraliter ois xp̄i actio nostra est instructio: si g̃ tu vis curari sequaris exemplarē instructionem medici. Exeas de tyro. i. de pctō per cōtritionez. interpretat em̄ angustia: venias p sidonē. i. confessionē interpretat em̄ venatio ⁊ cōfessio venatur circūstātias pctōz ad mare galilee trāsmigrādo per satisfactionem a delectationib⁹ carnis ad opera satisfactoria per medios fines decapoleos obseruādo. s. decē precepta: cōducant aūt te timor ⁊ amor. [Et apprehendēs eū iesus de turba seorsuz misit digitos suos in auriculas ei⁹ ⁊ expuēs tetigit sputo linguā ei⁹.] Christus aliqñ sanauit infirmos tāgēdo eos corpaliter vt ostēderet humanitatē suā esse vtilis instrumētum: quia per humanitatē faciebat miracula instrumētaliter: sz p deitatē principaliter [et suspicies in celū ingemuit] ex cōpassiōe vt querēs a deo auxiliū ostēderet se verū hominē [⁊ ait effeta qō est adaperire]. s. taz in vinculis aurium q̄z in vinculis lingue vt audias ⁊ loquaris pfecte. In quo ostēdit se esse verū deū curando per imperiū. Hoc vno sermone curauit eū: qr statim ad eius imperiū [aperte sunt aures ei⁹ ⁊ soluta est lingua ei⁹ et loquebat recte.] Mistice per surdū ⁊ mutum accipit genus humanū qō monita salutis nō audierat ⁊ a laude dei cessabat p quo deprecabātur patriarche ⁊ pphete incarnationē xp̄i desiderātes vt imponat illi manuz mie que hoiem sanat: per aduentū ei⁹ in carnē: sed ⁊ varia pestez oi fere morbo in primo parēte percussum est genus humanū. ¶Cecatur dum videt nō videnda. Surdus fit dū

A Marci vij.

Decapo lis.

Moraliter

Tāgendo sana ti.

Mistice

audit nō audiēda. Dū odorat emūgit. Obmutescit dū loquit. Mancus fit dū manū erigit z ad ventū pomū extendit. Incuruat dū superbia erigit. Hydropic⁹ fit duz concupiscit. Claudus fit dū pgredit. Lepra suffunditur dū virtutib⁹ nudat. Demone implet dū deitatē appetit. Mortē dū audacter pctīm excusat. ¶ Circa sanationē istius lāguidi plura hic tāgunt. Primuz est ei⁹ adductio ad deū p

B Sanādi modus.

pces patrū sctōz. Scōm est appēhēsio. vt em gen⁹ humanū liberaret naturā nostrā appēhendit. Tertiū est ipsi⁹ a turba seqstratio vt doceret nos fugere inanē glriaz in actib⁹ nostris. Quartū est digitoz imissio vt doceret i ei⁹ mēbris diuinitatē habitare: lz potēs esset etiā ꝙbo sanare. Digiti etiā q̄ in aures mittūtur dona spūsancti sunt. de quo dr digit⁹ dei est hic. Et ita digitos in auriculas mittit cuz p dona sancti spūs aures cordis ad intelligē dū verba salutis aperit: z preceptis suā grāz obediēdi tribuit. Quintū est tact⁹ lingue ei⁹ cū saliua: vt ostēderet q̄ oia mēbra sacri corporis ei⁹ diuina existūt z sctā z etiā sputū q̄ vinculū soluit. etem oē sputū supfluitas q̄dā est: lz in dño oia sunt diuina. Saliua etiā ex capite in os defluēs diuina sapiētia est: que vincula labioꝝ soluit. Et sic expuēs linguā tāgit cū ad fidei pfessionē z pdicationē sapiētiā dat z oza relaxat. Sextū est aspect⁹ in celū: vt inde cūctis infirmātib⁹ medelā ac oīne remediū querendū esse ostēderet: z in celum thesaurū cordis nostri erigere: z ad deū intētionē nostrā semp dirigere doceret. Septimū

Exodi viij.

Gemit⁹ xp̄i.

est gemit⁹: nō qz ipi opus esset cū gemitu aliq̄d petere a pre q̄ cūcta petētib⁹ dat cū patre sed vt gemere nos doceret: et gemēdi exēplū nobis daret: cū p nostris seu alioz excessib⁹ z errorib⁹ vel desiderio patrie celestis supne pietatis p̄sidia inuocam⁹. Ingemuit etiā nostrā cām suspicies in seipo: ac nature miserius humane z cōpassus miserie tātarū infirmitatū in quas gen⁹ humanū incidit ꝓpter

Effeta.

pctīm. Octauū est xp̄i imperiū cuz ait. Effeta qō est hebreū et idē qō adaperire iperatiuū passiui verbi. i. sis apert⁹: qō lz ꝓprie loquēdo ad solas aures referat: tñ p verbū istud dñs intellexit q̄ vtraq̄ infirmitas curarēt:

Beda.

qō ptz per effectū subsecutū. vbi sm Bedam vtraq̄ naturaꝝ z eiusdē est xp̄i manifeste distincta. [Suspicies em in celū.] q̄si hō deū p̄catur⁹ [igemuit] lz mox vno sermone quasi potēs diuina maiestate curauit. Aures denīq̄ infirmi ad audiēdū aperiūtur: z lingua ad loquēdū soluit dū surdus q̄ preceptis diuinis aures cordis non cōmodat: z mut⁹ qui clausa in diuinis laudib⁹ oza tenet p gratiā dei iustificatus vtrūq̄ operat: vinculū quoq̄ lingue soluit: qñ ad oronē: ad ꝓmt edificationē: ad pctī confessionē: z ad dei laudē lingua vtimur. Hinc igit docemur vt quoslibet pctōres quotidie p predicationē nostraz deo adducere studeam⁹ z pro illis iugiter exoremus. Deprecatio em adducētiū significat ecclesie intercessionē. vñ Beda. Surdus z mutus est q̄ nec aures hz audiēdi verba dei: nec os aperit ꝓ loquendo quales necesse est: vt mutus. hi q̄ loq̄ tā et audire diuina eloq̄a didicerūt. Hzego. dño saluādos offerāt. vñ z Hzego. Sz cui aures cordis ad obediēdū apte fuerint et subsequēdi, pculdubio etiā lingue ei⁹ vinculū solui: vt bona q̄ ipe fecerit etiā facienda alijs loquat. Unz bñ subdit [z loq̄bat recte.] Ille em recte loquit dñm cōfitēdo: vel alijs pdicādo q̄ pri⁹ obediēdo fecerit q̄ loquēdo admonet esse facienda. Quilibet etiā pctōr qui ad deū surdus est: q̄ obturat aures suas ne audiāt deū sibi loquētē: siue p predicationē: siue p scripturā: siue p instinctū iternū. his em trib⁹ modis de⁹ loquit nobis: et surdi sunt q̄ eū nō audiūt: sunt etiā muti qui deo p multa beneficia eos ad se vocāti nō respōdēt p gratiarū actionē z debitā recognitionē quātū ad vtrūq̄ defectū cōquerit dñs p Esaiā dicens. Esa. lxv

C Beda.

Locus

Locutio dei ad nos.

Locut⁹ suz inquit z nō audierūt: vocaui z nō erat q̄ respōderet. Surdus igit est iobediēs z mut⁹ laudes debitas dei omittēs [nec aures nec os ad dei verba audiēda z pronūciāda aperiēs: sed tactu xp̄i vtrūq̄ tollit impedimentū: qz cū xp̄s sua gra tāgit cor hois fit humil⁹ obediēs z deuote deū laudans talis ꝙbo adducit et sanat in ꝓuinciavbi sunt decē vrbes decalogū significātes. ¶ Qualiter autem pctōr de vtroq̄ defectu p diuinā clemētiā curari habeat: pcessus sanationis hui⁹ infirmi declarat in quo plures concurrūt circūstātie signāter attēdende. Primo em infirmus ad saluatorē adducit. Tertio infirm⁹ a saluatore cōprehēdit z a turba seqstrat. Quarto saluator digitos in auriculas eius mittit. Quinto linguā ei⁹ saliua sua tāgit. Sexto in celum suspicit. Septimo gemit. Octauo dicit effeta: z sic nono infirm⁹ perfectā sanitatē recepit. Et hec oia circa sanationē hui⁹ infirmi gesta corpaliter explent in saluatione cuiuslibet nostrū spūaliter. Primo ergo ad saluationē pctōris exigit vt saluator adducat: qō fit plurib⁹ modis: aliqñ virtute pdicationis: aliqñ correptiōe infirmitatis z pcipue cū timet ne sit ad mortē: aliquādo hoc fit exemplo alterius vitam preterītā corrigentis: aliquādo fit elemosynaruz largitiōe: aliquādo ductu ꝓprie conscientie. Scōo saluator rogat. nam sepe precib⁹ sctōz salus alicui impetratur. de⁹ em vult rogari: lz tñ velit facere. Ter

D Sanādi pctōris modus.

Adduci ad saluatorē.

Turbatio infirmus a turba seqstratur qō fit cuz fugiendā notis. dñs quelibet impium iustificans de societate male viuētium diuidit: vel a cōsuetis malis moribus euocat z retrahit. qz sm Hiero. Hiero. Seorsum semp a turbulentis cogitationib⁹ z

actibus inordinatis sermonibusq; incōpositis quasi de turba educit qui sanari meret. Hic dat documentū penitētibus abstrahēdi se a prauis mūdanorum hoim societatibus. Sed qr nō oēs qui per penitentiā adducunt ad deū possūt se segregare a turbis fuga corporali saltē hoc debēt facere abstractiōe mētali ⁊ sufficit ad salutē. Quarto saluator digitos suos i auriculas pctōris mittit: qō fit qñ deus cōsiderationē peccatorū suorū ei immittit quasi oia peccata sua in corde suo digito dei scripta videat. Quito saluator saliua sua linguā hois tangit cū ipsum ad cōfessionem instruit. Et recte cognitionē veritatis digito dei per aures immissam debet sequi cōfessio que per tactum lingue significat. Est autem triplex confessio. s. peccatorum fidei ⁊ laudis diuine. Sexto saluator in celū suspicit docēs per hoc peccatorē cōuersum oculos intentionis ⁊ desideriū sursum ad celestia debere erigere. Quid em̄ prodesset a terrenis fore ereptū: sed nō animū habere ad celū erectum? Septimo saluator ingemiscit ifirmū sanādū docens p hoc nos gemere debere p incolatu psentis miserie dicendo cū dauid. Heu mihi qr incolatus meus prolongatus est. Premissis septē peractis dixit saluator effeta quasi p hoc verbū dans peccatori plenā absolutionē a pena ⁊ culpa. Unde mox sequitur. [Et statim aperte sunt aures eius ⁊ solutū est vinculum lingue eius ⁊ loquebat recte.] Et sic peccator restitutus est pfecte sanitati ⁊ nō restat ei nisi euolare. [Et pcepit eis] non precepto obseruationis: sed instructionis ad humiliādum se in factis exemplo ipsius [ne cui dicerent] et p hoc nō iactare bona sua discerent: quia iactantiā in omni opere bono phibuit. Precepit ne cui dicerent: primo vt doceret nō esse gloriandū in virtutibus: sed in cruce et humiliatiōe. Scōo vt doceret q̄ beneficia largientes de eis laudē ppriā nō debent quere Sed qr accipientes cōuenit laudare benefactores: ideo bene subdit. [Quanto aūt] ex abundantiore humilitate [eis precipiebat: tanto magis predicabant] gloriā ipsius ⁊ dilatabant: qr humilitas semper gloriā precedit. Per hoc autē ostendit q̄ beneficiatus debet se gratū ostendere ⁊ bñfactorē laudare: ñ quis hoc bñfactor nō querat autvelit. vñ Theo. Docemur aūt ex hoc cum alicui bñficia elargimur minime applausus et laudes appetere: cū vero accipimus bñficia bñfactores predicare ⁊ laudare quāuis nolint. Per hoc etiā monemur vt frequenter p̄dicemus xp̄i gloriā q̄ ab ipo mandatū habemus dū eos q̄b⁹ datū erat pceptū silentiū p̄dicasse cōspicim⁹. vñ Augu. Sciebat ille q̄ oia nouit anteq̄ fiant qr magis p̄dicarēt: sed hec pcipiendo pigris voluit ondere quanto studio si⁹ quātoq; feruēti⁹ p̄dicare debeāt q̄ ubētur vt predicēt: qñquidē illi qui phibeant tacere nō poterāt. Et quātū ipe ex humilitate nō dilatari p̄cipiebat [eo ampli⁹ admirabant dicētes] ⁊ eū laudādo p̄dicātes. [Bene oia fecit] ⁊ facere pbauit: qr [⁊ surdos fecit audire ⁊ mutos loq̄] quotquot volnit et sibi placuit. Licet em̄ hic nō exprimat nisi vnum surdū ⁊ mutū esse curatū: tñ plures fuerunt surdi ⁊ muti acceci ⁊ claudi alijq; infirmi curati vt patebit in cap'lo sequēti: ſz inter illos eratvn⁹ cui⁹ cura fuit mirabilior iter ceteros qr i ipo ſm Hiero. Tria p̄currerūt miracula: scz in reparatiōe audit⁹ ⁊ loq̄le: ac liberatione a demone. ¶ Et notāter dr [bñ oia fecit] qr nō sufficit bona facere nisi bñ fiāt: bñ aūt fiūt qñ dei adiutoriū postulat ⁊ qñ humana gloria fugit. Hic g̃ docemur vanā gloriā fugere ⁊ hoim iactātiā declinare. Qui si aliq̄d dignū laude aliq̄n fecerim⁹ hoc nō ad vulgi fauorē extollere et predicare imo humiliter abscōdere ⁊ celare debem⁹. Et hoc totū vertitur in p̄trariū: qr plus laudant illi qui facta sua abscōdere volūt q̄ illi q̄ ea p̄vana gloria manifestare cōtendūt. Si gloriā mūdi fugis ipsa te sequit: ⁊ si eā seq̄ris ipa te fugiet. vñ Aug. Uirtutes habēti magna virt⁹ est contēnere gloriā: qr contēpt⁹ ei⁹ in p̄spectu dei est: iudicio aūt nō aperit humano. Et q̄ cōtēnit iudicia laudātiū contēnit etiā suspicantiū temeritatē. Neq; est vera virt⁹ nisi que ad eū finē tendit vbi est bonū hois quo melius nō est. vñ ⁊ Chrisp. Uersuta est ⁊ vana gloria ⁊ ad ea q̄ valde sunt manifesta excecat mētē eorū qui ab ea capiunt. Ebrietas em̄ q̄dā profunda est: ideoq; difficile reducibilē eū q̄ captus est facit hec passio. Hec eor⁹ q̄ capiūtur alias abscindens a celis terre affigit ⁊ lucē respicere verā nō dimittit. Hec passio auariciā gennit: liuorē: accusationē: insidias: hec eos qui nihil mali passi sūt aduersus eos qui nihil mali fecerūt armat ⁊ irritat. Neq; amicitiā nouit q̄ in hāc egritudinē icidit nō verecūdari ob aliquē vniuersal'r scit: ſz oia ab aio ei⁹ ejiciēs bonū ad oēs bellat instabilis et sine amicis existens. Uigilemus itaq; dilectiſſimamus sensum humilitatis nobis a deo data. Contēnam⁹ multoq; gloriam. nihil em̄ ita derisibilē ⁊ dehonorabilē facit vt hec passio: nihil ita cōfusione plenū. Qm̄ gloriā quidez cupere ingloriatio est: gloria autem vera est hanc despicere ⁊ nullā eius facere curā: sed ad id quod deo placet omnis dicere⁹ facere. Ita em̄ poterim⁹ ⁊ mercedez recipere ab eo qui nostra videt diligēter cum eo solo contēti fuerim⁹ inspectore. Nos vo talē habentes dñm nec p̄ceor alios inquirere inspectores: q̄ prodesse quidē nobis nihil: nocere vo ex inspectione eorum possunt ⁊ omnem euacuare laborē nobis. Sed vnde habem⁹ mercedes suscipere hunc vocemus laudatorē eorū que

Hiero. F Benefacere.

Gloriā nō q̄rēti dam⁹.

Augu.

Chriſo. Uitāde gl'ie difficultas Gloriationis mala.

ps. cxix.

E precipiēdi ne cui dicerent forma ⁊ cause.

Memor sit accipiēs bñficiū.

Theo.

Augu.

fiunt: hunc inspectorē. Nihil nobis et humanis oculis sit. Si eñ volum⁹ z hac potiri gloria tunc hac fungemur cū eam que a deo est querimus solam. hec Chriso. ¶Oratio.

OMie iesu xp̄e qui finaliter malos deseris veni p sidonē p̄dicationis ad mare cōtritionis galilee: cōfessionis: satisfactionis z transmigrationis inter medios fines decapoleos charitatis in decalogo p̄ficientis: z apprehende nos seorsum a turba tētatiōis multiplicis. Mitte digitū discretionis in auriculas nostri intellectus z gustū sapientie in os nostri affectus vt ad cōfitēdū soluant̄ vincula lingue nostre z loquamur recte v̄bo z opere nō discordāte a volūtate: vitemusq; laudes hoīm: vt z surdi audiant per conuersionem: z muti loquātur per confessionem. Amen.

¶De refectione quatuor milium hominum. Capitu.xcj.

A Mat.xv z Mar. viij.



Deinde ascēdēs iesus in mōtē z desertū locū z [sedebat ibi] ad quiescendum [z accesserunt ad eum turbe multe] qz de multis ciuitatibus z castellis z villis venerant ad impetrandum sanationē infirmorū [habētes secū multos claudos: cecos: ac debiles: z alios multos] infirmos: qō addit euāgelista ad includendum oia infirmitatū genera: que hic nō sunt nominata [z proiecerūt eos ad pedes iesu] vt fidē z deuotionē nō solū verbo: sed z facto ostenderent. Felices pedes iesu vbi peccata purgant̄ vt ibi stans retro secus pedes iesu ibi morbi curant̄ vt hic: vbi verba sancta discunt̄: vt ibi. q̄ sedens secus pedes dñi. vbi gaudia renouātur: vt ibi accesserunt z tenuerūt pedes eius. [Et curauit eos] solo verbo. Ille enim solo verbo poterat curare: qui totū mundū solo v̄bo de nihilo potuit creare [ita vt turbe mirarent̄: videtes] oēs sanatos: z glorificabāt deū israel. qz ſm Chriso. Multitudo eorū qui curabant̄ z facilitas sanationis eos in stuporē mittebat. Hic eñ in quodā generali multiplicant multa miracula z diuersorū generū: que p̄pter multitudinē in particulari describi nō poterant: qz si in particulari explicarētur vnū magnū librū implerent. p̄pter quod dicit Johan. q⁹ si oia facta xp̄i essent scripta totus mundus nō posset capere libros q̄ scribēdi essent. Ponit ergo hic multiplicitatē infirmorū: z spāl'r tangit q̄tuor. s. [mutos: claudos: cecos z debiles.] Spūal'r mutos habemus ex defectu boni sermonis: claudos ex defectu boni opis: cecos ex defectu vere cognitionis: debiles ex defectu bone voluntatis.

Chriso. Miracula multa simul facta. Johan. vltimo.

¶Et notandū q⁹ ſm Orige. primo est debilitas involūtate: deide sequit cecitas in rōne: z sic claudicat in opatiōe: z ex his sequit mutitas a diuina laude: ſz hic ordinant̄ ſm magnitudinē nocumēti. vbi glo. Muti aūt sunt q̄ nō laudāt deū. Ceci q̄ non intelligūt viā vite. Claudi qui p deuia boni operis et non recte eūtes. Debiles sunt q̄ infirmi sunt in bonis operib⁹. Multos ḡ curat cū eoz linguas in laudem sui creatoris solut. Cecos illuminat cū ignorātib⁹ cognitionē. sue salutis infundit. Claudos sanat cū in via iustitie gressus eoz dirigit. Debiles fortificat cū pigros et accidiosos opari bonū viriliter facit. Turbe v̄o mirant̄ z deū glorificāt cū ex talib⁹ mutatiōib⁹ q̄ sunt dextre excelsi deū laudāt. vbi z Raba. Ascēdit aūt in mōtē vt scz auditores suos erigat ad supna z celestia meditanda. Sedebatq; ibi vt demōstraret nō nisi in celestib⁹ requiē esse querēdaz. [Eo aūt sedēte in mōte]. i. in celorū arce accedūt turbe fideliū deuota mēte illi appropinquātes ducētes secū mutos z cecos z alios infirmos eos ad pedes iesu p̄sciūt: qz pctā cōfitētes ipsi soli curādos subiciūt. Quos ita curat vt turbe mirent̄ z magnificēt deū israel: qz fideles q̄ viderint eos qui spūaliter egrotauerāt diuersis operib⁹ virtutū ditatos laudē deo decantant. [Cū ḡ turba multa esset] cum Jesu nec haberēt qō manducarēt: [cōuocatis discipulis] loquebat̄ cū eis de hoc qō facturus erat. ſm glo. pri⁹ xp̄s infirmorū debilitates abstulerat: postea v̄o sanatis cibos offert: qz pri⁹ remouēda sunt pctā: z postea aia verbis dei nutriēda. Voluit aūt dñs pri⁹ discipulos conuocare et cū eis loqui plurib⁹ de causis. Pri ma ſm Hiero. vt magistris tribuat exēplum nō semp spernere: cū minorib⁹ cōsiliari: et de quendi agēdis q̄q; eos cōsulere. Scōa ſm eūdem: cause. vt ex collocutione intelligāt signi magnificētiā. Tertia vt ostēdatur magnitudo mie sue que diutius intrinsecus latere nō potuit. Et mini. ait illis. Misereor sup turbā. Ecce verbū mire dulcedinis z amoris procedēs ex intimis cordis medullis: z pertingēs suo vigore vsq; ad intima nostra. Neq; eñ alius est qui nostris miserijs sit sic miserator quēadmoduz conditor noster cui⁹ miseratiōes sup oia opa eius. Hoc verbū dixit apostolis vt eorū alios ad pietatē z misericordiā induceret: z inclinaret. ſm glo. Cōpatitur vt verus homo: pascit vt deus. Et subiūgitur ratio miseratiōis duplex scz lōganimitas [qz iā triduo sustinent me] procuratione suoz quos attulerūt expectādo z perseuerāt mecū me sequēdo: verba mea audiēdo: miracula videndo. Alia v̄o rō miserationis est necessitas qz [nō habēt qō māducēt] z tñ non solicitātur: z ideo cōgruit eis prouidere. Ex quo patet eorum deuotio z quanto ei adherebāt desiderio audientes

Muti
Ceci
Claudi
Debiles.
Raba.
B Discipuli
Populi

suauē doctrinā contēplātes gratiosam faciē videntes eius opera mirabilia ad que intātū afficiebātur: vt quasi extra se rapti de alimonie defectu soliciti nō essent: ꝙ tres dies ad loca ppria nō redirēt manētes cū xpo in loco deserto et sub dio ac sine cibo: ꝫ nō poterāt in victu deficere: qz erāt cū iesu saluatore. Cibaria quippe que de domib⁹ suis apportauerant iam cōsumpta erant ꝛ in deserto loco victū acqrere nō poterāt: et ideo prima vel secūda hoc miraculū nō fecit: tū qz alimenta adhuc habebāt: tum qz miraculū magis apparuit qñ eis victꝰ oīno defecit. [Et si dimisero eos ieiunos] sic labore et fame affectos deficiēt in via: ꝛ cō refectio est eis necessaria. Tāta est creatoris virtꝰ q̄ si creaturā desereret oīno deficeret. [Quidā em̄ ex his de lōge venerūt] ꝛa domib⁹ suis lōge distabāt q̄ forte die pcedēti etiā parū cōederāt. Fama xpi a remotis diffusa erat: ꝛ ideo multi de lōge venerāt. [Et dixerūt ei discipuli. Uñ istos poterit quis hic saturare panib⁹ in solitudine?] Quasi dicerēt. locus est desertus ꝛ multū distant ville. ꝛ ideo nō possum⁹ p humanā ꝓuidentiā necessaria habere. Ipsi hoc infirma cogitatiōe dixerūt. nō em̄ adhuc intelligebāt neq̄ virtuti ei⁹ ꝓpter priora miracula credebant.] Et interrogauit eos. Quot panes habetis.] Nō interrogauit dñs quasi nesciens q̄d haberēt: ꝫ ad hoc vt cū septē respōderēt q̄ pauciores panes dicerēt eo magꝭ miraculū diffamarēt ꝛ notꝰ fieret ꝛ vt ex eoꝝ cōfessione de mō puideret. [Qui dixerunt septē] qō erat quasi nihil respectu tāte multitudinis ꝛ paucos pisciculos non multos nec magnos: qz pauci erāt in nūero: ꝛ parui in quātitate.

¶ Sobrietas discipulorū. In quo appet sobrietas ꝛ tēperantia discipulorū: qz nō vtebātur carnib⁹ ꝫ piscib⁹: et illis nō magnis ꝫ paruis ꝛ ipis paucis. Oia ista dicūtur ad maiorez declarationē miraculi q̄ ex tā paruo cibo potuerit tāta multitudo satiari: ꝛ hoc fuit p multiplicationē cibi in manib⁹ xpi. [Et pcepit turbe sup terrā discūbere.] In alia passiōe circa pascha herba sup terrā erat: nunc aūt iam herba defecerat: qz ꝑm Origen. Et plures alios in hyeme scz in die epiphanie hoc miraculū factū est quādo et plura alia miracula p dominū sunt facta. [Et accipiēs septem panes et pisciculos] vt multiplicarent contactu manuū beatarū: et [gratias agens] in quo dedit nobis exēplū gratiarū actionis ostēdēs nos differre a bestijs vt cognoscētes a quoꝝ quid dat gras patri luminuz referam⁹ a quo est omne datum optimū: ꝛ omne donum perfectū [benedixit] vt benedictione sua crescerēt [ꝛ fregit] p minutias ad distribuēdū inter plures: ꝛ ied mō vnus solus totū colligere conatur qō in oēs indigētes a xpo frangit [ꝛ dedit discipulis] nō vt sibi retinerēt: sed vt tāq̄ ministri distribuerēt [ꝛ turbe apponerēt] ꝛ māducauerūt quatuor milia hoīz absq̄ mulierib⁹ ꝛ puerīs ꝛ saturati sunt] nec mirū: qz bonū puisorē habuerūt. De fragmētis ꝙz residuis [tulerunt discipuli septē sportas plenas] vt darēt pauperib⁹: in quo bñ apparet eos fuisse saturatos. Ecce quātū valet elemosyna ꝛ cōmunicatio mutua: qz res distribute crescūt ꝛ supabūdāt: coaceruate ꝝo putrescūt ꝛ inopiā faciūt. [Et dimisit eos.] Magna nam̄q̄ suauitate ꝝbi ꝛ āmiratiōe vehemēte virtutis xpi detinebant: ita vt nisi christo iubēte non redirēt.

¶ Mistice hoc miraculo designat q̄ viā pñtis aliter icolumes trāsire nequim⁹: nisi nos gra redēptoris nostri alimēto suo misericorditer reficiat. Triduo autē turba dñm sustinet: qz tertiū tps est quo fidei xpiane gra data est. Primū tps est ante legē. Scōm sub lege. Tertiū sub gratia. Et qz restat quartum quo ad celestē hierlm vēturi sum⁹. Dicit se turbā reficere ne deficiāt in via. in pñti em̄ vita quasi invia sum⁹ qua ad patriā pergim⁹. Igit ne fideles in via deficiāt p prelatos ꝛ doctores pane eucharistie et doctrine pascendi sunt quo septiformis gra spūssci augeāt. Et qz ad hoc turba sustinuerat dñz vt infirmos sanaret: ideo si ifirmitates tuas spūales vis sanari exēplo turbe sustine dñm triduo. Ut primꝰ dies sit dolor cōtritionis. Scōs pudor cōfessionis. Tertiꝰ labor satisfactiōis. Istud est triduū quo in desertū itur vt deo gratum sacrificiū offerat. Uel ꝑm glo. Turba triduū dñm sustinet cū multitudo fideliū pcīa sua p penitētiā declinās ad bonū se in opere: in locutiōe: ꝛ cogitatiōe cōuertit. Inuenit nihilominus triduū multiplex. s. penitētiū: operātiū: contēplātiū: prelatoꝝ: pdicatoꝝ. Penitētiū contritio: cōfessio: satisfactio. Operātiū cogitatio sancta: locutio vera: actio bona. Contemplātiū meditatiōis: lectionis: ꝛ oratiōis. Prelatoꝝ discretio in intellectu: zelus in affectu: iustitia in effectu. Predicatoꝝ pauptas: castitas: et obedientia. Quidā aūt de ꝓpe venīūt: vt qui baptismalē innocentiā seruauerunt: quidā de longinquo: vt qui post multa flagitia penituerūt: qz q̄to plus q̄s errauit tanto lōgius a deo recessit. Sed discipuli reputabāt quasi impossibile q̄ quis eos saturaret panib⁹ qui nō inueniebant in solitudine. Ubi moraliter notādū q̄ cū panis aie sit cognitio veritatis amor boni in rei veritate non inuenit in solitudine pñtis seculi. vnde quis esurientē animā pascat ꝛ satiare possit. Panis em̄ veritatis mūdane scientie multis est admixta erroribus: qz diminute sunt veritates a filijs hoim. Rursus panis amoris creature multas ꝫz amaritudines. vnde Aug. Miser est ois anim⁹ vincta amicitia rerū mortaliū ꝛ dilaniat cū eas amittit. Nec est igit hic panis cognitiōis nec amoris q̄ aiam nostrā

D Mystice gra dei opus est nobis. Triduū

E Moraliter

Tríduū multiplex.

Origenes.

Jaco. j.

panis cognitionis. Augu.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

satiare posſit. Et cū dñs cognosceret discipulos habere septē panes ꝛ paucos piscículos accepit eos in manꝰ suas: in q̄ ostēdit se panū ꝛ olim dñm ꝛ factorē: qz i manu eiꝰ sunt oēs fines terre: ꝛ gr̄as egit deo patri a q̄ sibi potestas est: vt ꝛ ipse quātū de salute gn̄is humani cōgaudeat ostēderet: ꝛ nos ad agēdas deo semp gr̄as de oibus a ꝫo datis informaret. Deinde bñdixit in quo virtutē multiplicatiōis eis dedit. Quia ꝫo fregit cū darevellet discipulis apertionē designat sacramēto rū quib⁹ nutriēdus erat mūdus vel etiā fregit vt multiplicatione panū sua virtute fiendā ostēderet. In eo aūt q̄ dedit discipulis: vt turbe apponerēt eos honorauit significans q̄ spiritalis dona sciētie tribuēs ap̄lis p eorū misteriū voluit ecclesie sue p orbē vite cibaria distribui. Et hoc signatū est i distributione panū: vt hic ꝛ supra in solutiōe mortuorum: vt ibi. soluite eū ꝛ sinite abire. ꝛ i adductiōe vehiculoꝝ: vt ibi soluite ꝛ adducite mihi. eoꝝ em̄ ministerio ꝛ fit adductio ad fidē: ꝛ solutio ad recōciliationē: ꝛ distributio ad refectionē. Dedit panes: qz panis est cib⁹ quo sustētat vita. Pisces ꝫo dedit in cōdimētū cibi ad ostendēdū q̄ pani verbi dei addendū est cōdimentū boni exēpli. magis em̄ suadēt opera q̄ verba. Et apposuērūt turbe: in qua appositiōe creuerūt p noue materie creationē: ꝛ ad illos additionē. nō em̄ creuerūt p refactionē: qz tūc corp⁹ illoꝝ fuisset subtilius ꝛ rari⁹ corpe alioꝝ. vñ Aug. Nihil absurdi⁹ q̄ dicere q̄ aliq̄d crescat nullo supaddito et nō rarescat. Studeam⁹ q̄ ꝛ nos acceptū panē diuine scientie p̄dicationē alīs apponere: ne p nostrā negligētiā in via deficiāt ꝛ fame pereāt. Cōuersi nāq̄ pcōres i p̄ntis vite via deficiāt si in sua ꝓsciētia sine doctrine pabulo ieiunij vacui dimittant. Ne igit̄ lassentur in hui⁹ peregrinationis itinere pascēdi sunt sacra ammonitiōe. Hoc ꝫo iter hāc refectionē ꝛ illā de q̄nq̄ panib⁹ ꝛ duob⁹ piscib⁹ discat q̄ ibi per q̄nq̄ panes significat doctrina veteris testamēti p̄m q̄nq̄ libros moysi: hic per septē panes doctrina noui testamēti: in quo plenit⁹ ꝛ reuelat ꝛ datur septiformis gr̄a spiritussancti. Itē ꝓpter septē beatitudines: ꝛ ꝓpter septē sacramēta: ꝛ ꝓpter septem virtutes: scz tres theologicas ꝛ quatuor cardinales: ꝓterea illi ordeacei: isti triticei erāt: qz ꝫelitiosior sapidior ꝛ manifestior est doctrina noui testamēti q̄ veteris. Ibi p duos pisces due ꝓsone q̄ ppl'm pascebāt intelligunt: scilz rex ꝛ sacerdos q̄ vngebātur: hic per paucos piscículos intelligūtur scti fluctibus seculi: tunsi qui de turbulentis fluctib⁹ erepti refectionē nobis internā exēplo sue vite ac sopore mortis ac patiētie prebēt: doctrinā q̄ noui testamēti tanq̄ panē cōdiunt quorū ipsa scriptura fidē vitā ꝛ passiones cōtinet: q̄ dicunt piscículi ꝓpter humilitatē: sed pauci ꝓpter perfectionē: qz stultoꝝ infinitus est numer⁹: et multi sunt vocati sed pauci electi. Ibi supfenū: sed hic non tam supfenū: sed supterrā discūbit: ad ostendendū q̄ in veteri lege terrena ꝓmittebant: sed in noua lege eterna cōtēni ꝛ subiugari docent: qz cōuiue noui testamēti: diuitias et delitias: ac etiā ipam carnē q̄ fenū est calcare ꝛ relinq̄re iubent: quos ol cupiditate eternali remota spei ꝓmanentis firmamētuz tanq̄ terre sterilitas nullo feno interposito cōtinet. Ibi fuerūt quinq̄ milia hoim iuxta numerū panū ꝛ iuxta numerum q̄nq̄ sensuū q̄b⁹ inherebāt: hic quatuor milia q̄ significāt spūales ꝓpter quatuor euangelioꝝ pfectionē: vel ꝓpter quatuor cardinaliū virtutū quib⁹ in hac vita spūaliter viuit exercitationē. Per quatuor etiā milia hoiz q̄ xp̄m sunt secuti significat multitudo credentiū in xp̄m de quatuor partib⁹ mūdi. Erant aūt tot exceptis paruulis ꝛ mulierib⁹ q̄ non nūerant in lege. neminē em̄ dimittit xp̄s ieiunū: sz oēs vult sua gr̄a saturare. Ibi cophinos equales discip̄lis fecit: vt sicut. xij. erāt xp̄i ap̄li: sic. xij. fragmentoꝝ cophini: hic ꝫo panib⁹ vt sicut fuerāt. vij. panes sic. vij. sportę. Q̄ō aūt turbis saturatis ap̄li fragmenta colligūt: ꝛ. vij. sportas implēt triplici de causa factū est. Primo ꝓpter misteriū: qz sunt alioꝝ pfectiōis p̄ceptaꝝ ꝓsilia que cōis turba nequit seruādo et implēdo attingere: quorū executio respicit viros spūales ꝓprie. Et iō apostoli sustollūt ꝛ implent septē sportas: id est pfectos septiformis spūs gratia illustratos: ꝛ tn̄ turba saturata esse memorat: qz ꝛ si sua relinquere nequeūt: tamē audiendo mādata ad vitā sempiternā proficiunt. Secūdo ꝓpter exēplū: vt ea que nobis supsunt: vel q̄ ieiunādo nobis subtrahim⁹ pauperib⁹ erogemus. Tertio ꝓpter documētum: vt ex hoc instruamur q̄ illis q̄ sunt pauperib⁹ miseri cordes bona tpalia multiplicētur. Unde dat intelligi q̄ō pauperes magis pascūt elemosynarios q̄ econuerso: vel spūalia bona eis ipetrādo: vl' bona tpalia multiplicādo. Quāuis autē vt visum est hec refectio a superiori in plurib⁹ distet: tn̄ vtraq̄ in monte celebrata est: qz vtriusq̄ testamēti scriptura recte intellecta altitudinē nobis celestiū preceptoꝝ et premioꝝ docet: ꝛ altitudinē xp̄i q̄ est mōs in vertice montiū cōsona voce predicat. Cōsidera nunc hic quos dñs pascere dignatur ꝛ quibus gratie sue alimētū impartiat. Utiq̄ qui in deserto eū querūt: et cū eo triduo pseuerāt: q̄ō fit cum fideles trinitatē credentes ac cōtriti ꝛ cōfessi pro pctis suis p̄m posse satisfaciētes se ad dēū in cogitatione: locutiōe: et ope conuertūt: ac dei bonitatē expectātes necessitate tētationis imminēte nō recedūt. Quorū miserēt deus ꝛ pascit eos septē pani-

fcor

Fractionis causę.

Joh. xi. Mar. xi

F Multiplicatio panum. Augu.

Panum numer⁹ mistic⁹ ꝛ discretio a cōsil'i miraculo alibi facto.

S Septe sportarū cause

Cur vtraq̄ refectio in mōte facta.

bus id est septē donis sancti spiritus ne deficiant in via mundi huius: quibus z septem dotes p̄ septē portas remanētes significate reseruant post hanc vitā dande: q̄ sunt clara dei visio: fruitio: tentio quantū ad aiam: impassibilitas: agilitas: subtilitas: claritas q̄ tū ad corpus. vñ Ambro. Gratie celestis impartit alimentū: sed quib⁹ impartiat aduerte. Nō otiosos: nō in ciuitate q̄si in synagoga vel seculari dignitate residentibus: sed inter deserta q̄rentibus xp̄m. Qui em̄ nō fastidiūt ipsi excipiunt a xp̄o. Diuidit ergo escas dñs iesus. Et ille quidem vult dare oibus: negat nemini: dispensator em̄ est oim. Sed cum ille panes frangat et det discipulis si tu manus nō extendas tuas vt accipias tibi escas deficies in via. Nec poteris in eū culpā referre qui miserē z diuidit. Sed his diuidit qui cū eo etiā in deserto p̄manent: qui primo z secūdo die z tertio nō recedunt. Nō vult ieiunos dimittere: nec vult vt deficiant in via. Noli g̃ deficere a disciplina dei neq̄ fatigeris cū abeo increparis: nec fatigeris nunc: ne postea fatigeris. hec Ambro. Considera etiā vtilitatē z parsimoniā mense eorū z voluptatē spernere: q̄ inimica est z corporis z aie. vñ Chriso. Nihil ita corpori inimicū z nociuū est vt voluptas nihil em̄ ita rescindit z suffodit. i. corrūpit. Et primū pedes punit qui portauerunt nos ad perniciosa illa cōuiuia. deinde manū que ministrant ventri ligans: q̄ talia z tanta attulerūt cibaria. Multi aūt z ipsum os peruerterunt z oculos z caput. hec Chriso. vñ et Horatius. Sperne voluptates: nocent empta dolore voluptas. De alijs ad meditationem pertinentibus patet supra in alia pastione de quinq̄ panibus. Adhuc aūt hic p̄ septem panes intelligunt septē penitentie partes. Primus panis est male vite solicita emendatio. Secundus vera z humilis defectuū accusatio. Tertius cōtra excessum cōmissum ingis indignatio. Quartus nō relabēdi anxia trepidatio. Quintus āplius p̄ficiendi affectio. Sextus sanctorū virorū imitatio. Septimus suorū malorūz aliorū punitio. Iste sunt septē spice pullulātes in culmovno. Isti sunt septē grad⁹ in scala per quā in celū ascendit. septē peccatorū mortaliū culpa diluit. septiformis spiritussancti gratia infunditur: et virtutum septenarius acquiritur. Sed cum istis panibus erant pisciculi pauci saltem duo qui significant timorem et amorem qui cum istis panibus debēt edi. Primus piscis est timor penarum inferni. z iste capitur in aquis inferni. Secundus piscis est amor et desiderū eternorum et iste capitur in fluuio paradisi: et dicuntur pisciculi non pisces: quia timor est paruulus eo q̄ hominem paruulum et humilem reddat: et amor ratione status: q̄ paruus est respectu amoris futuri seculi.

¶ Insuper sciendū q̄ sunt septē panes misterici cuiuslibet status: scz incipientiū: proficientiū: et perfectorū: de quib⁹ dñs pascit fideles ſm diuersitatē statuū eorūdē. Primos septez panes beat⁹ Bern. p̄posuit claustralib⁹ qui gerūt formā incipientiū quātū ad initiū sue cōuersionis. Primus est panis verbi in quo vita hois est: q̄ non in solo panevivit homo: sed in oi verbo q̄ egredit ex ore dñi. Et vt taceamus de verbo vocali quo de⁹ aliq̄n locut⁹ fuisse legitur moysi abraez alijs: siue p̄ angelos: siue p̄ se: siue alio mō. Ad p̄sens dicere possum⁹ q̄ verbū egreditur ex ore dei dupliciter. Uno mō mediate: q̄n videlz de⁹ loq̄tur per instinctū ad cor hois inspirādo ei q̄d facere debeat. Hoc mō deus loquit̄ p̄ctōrib⁹ z hoibus mūdanis instigādo eos ad penitentiā. Alio mō loquit̄ de⁹ per aliquē hoiem scz prelatū vel predicatorē vel doctorē vel aliquē amicū p̄ quē quasi p̄ referendariū de⁹ verba sua trāsmittit ad aures hois. Est z tertius modus quo de⁹ loquit̄ hoibus p̄cipue claustralib⁹ scz p̄ scripturā q̄ ad ola recipienda sunt sicut verba dei cui⁹ inspiratione sunt scripta ad pascēdū videlz legētes pane vite spūalis. Scōs panis ſm eundē Bern. est obediētia q̄ bene comitat primū. Quid enim p̄dest verba dei audire nisi q̄s eis velit et ſm ea vitā suā dirigere. Tertius panis est meditatio hic bene comitat duos precedētes. Nā postq̄ verba dei cōmēdata sunt cordi z eis hō statuit obedire necesse est hoiez cōtinue meditari qualiter vitā suā ſm dei beneplacitū disponat. Quarus panis est orantiū lachryme q̄ panis bñ adiūgit̄ precedēti. Cū em̄ meditat p̄ctōr suorū sarcinā p̄ntis icolat miseriā z vite eterne gloriā suā imbecillitatē z dei erga se bonitatē: in tali meditatiōe exardescit ignis deuotiōis z resoluit cor in lachrymas cōpūctionis: et tūc recurrit ad p̄sidiū ofonis. Quint⁹ panis est labor p̄nie: z hic panis vtiq̄ necessarius est: incipiētib⁹ etiā post alios p̄missos. q̄ ſm Aug. Nō sufficit mores in melius cōmutare z a malis factis recedere: nisi z de his q̄ facta sunt satisfacias deo p̄ pniam: laborē z dolorē. Sext⁹ panis est iocunda vnanimitas socialis: z hic bñ dr̄ panis q̄ pascit z cōfortat in vita spūali viuētes in gregatiōe q̄tū ad claustrales: etiā viuētes i cōione eccl̄ie z q̄tū ad alios icipiētes. Septim⁹ panis est eucharistia: z de hoc pane satis dr̄ alibi in diuersis locis. ¶ Prelatis septē panib⁹ incipiētiū p̄fr degustādi sunt alij septē p̄ficientiū. Ubi sciēdū q̄ sicut dicit ap̄l's. Nō est volētis neq̄ currētis: sed miserentis dei. oportet em̄ currere volentē in via p̄fect⁹ spūalis totaliter inniti diuine mie z de bonis tā p̄stitis q̄ misis dñi cū gratiarū actiōe iugiter añ mētis oculos habere: z sic semp ad meliora poterit proficere. Propter q̄ beatus Bern. oēs miserationes

Ambro. Gra q̄b⁹ impartitur.

Chriso. Uoluptatis detestatio.

Horat. in epl's

Partes pnie. vij

Piscium: significatio.

R 2 Panes misterici septem. Incipiē tium. Bern. 1

Wath. xiiij.

Uerbum ex ore dei.

2

3

4

5

Augu.

6

7.

2 Proficiē tium pa dū nes. vij. Rom. ix

Bern.

dñi erga se recogitans reducit eas ad septē panes q̄b⁹ eū dñs misericorditer reficere dignat⁹ fuit. Et nos de eisdē panibus vesci debemus si invita spūali ꝓficere velimus: vt dicamus cū ꝓs. Ueniant mihi miserationes tue
Psal. cxviij. & viuā. Primus panis vel ꝑma misericordia ꝑm Ber. est preseruatio a multis peccatis in q̄ incidisset si eū dei mia nō custodisset. Hui⁹ panis ꝑm eundē Bern. tria sunt fragmenta. Trib⁹ inquit modis a peccatis me memini conseruatū occasionis subtractione: resistendi data virtute & affectiōis sanitate. Scōs panis est pia dei dissimulatio circa peccantē: q̄ tardabat vltionē & indulgentiā cogitabat. Hꝫ & hic panis tria fragmenta: videlicet longanimitatē quā exhibuit: electionē ꝑdestinationis quā impleri voluit: & charitatē nimiam qua nos dilexit. Terti⁹ panis est miseratio qua conuertit ad penitentiā. Hic etiā panis hꝫ tria fragmenta: q̄ cor cōcutit excitās illō vt aduertat suorū vulnera peccatorū & vulnerū dolorē sentiat: terret deducens ad portas inferi & ꝑparata iniquis supplicia mōstrans spē dat intelligentie. Quartus panis est indulgentia pctōrū q̄ vcz de⁹ penitētē eū misericorditer suscepit. Et hic panis hꝫ tria fragmenta. Q̄ vt dicit Ber. sic ex toto de⁹ indulsit & tā liberaliter oēm donauit iniuriā: vt tā nec dānet vlciscendo qō est primū: nec cōfundat improperando qō est scōm: nec minus imputando qō est tertiū. Quintus panis est cōtinētia a peccando seu virtus cōtinendi et emendatius viuēdi ne recidiuū pateretur. Et hic panis etiā hꝫ tria fragmenta. Nam hec ꝓtinentia hꝫ tres oppugnatores. s. carnē mundū & malignū spm̄ quib⁹ resistere nostra virtute nō valemus sed pane isto diuine mie cōfortari habem⁹ in dño hanc virtutē. Sext⁹ panis est gratia ꝓmerendi qua vcz min⁹ bone conuersationi indulget. Quā gratiā dicit Ber. in tribus maxime cōstare tanq̄ fragmētis vcz in odio ꝓteritorū malorū: in contēptu bonorū presentiū & desiderio futurorū. Septimus panis est spes obtinendi. qua deus donat homini indigno & peccatori de sua totiēs
Sperādi rō. experto bonitate vsq̄ ad celestia sperāda ꝑsumere. Cui⁹ etiā tria ꝑm Ber. sūt fragmēta Tria inquit cōsidero in quib⁹ tota spes mea consistit. Charitatē adoptionis: veritatē promissionis: potestatem reditionis. ¶ Refecti duobus septenarijs panū a beato Bern. nobis appositis vcz incipientiū & ꝓficientiū: festinemus nunc vtcūq̄ gustare septē alios a
Perfectorū panes septem. spūsancto nobis ꝓponendos quibus reficiūtur alie ꝓfectorū qui panes sunt septem dona spiritussancti: felix alia q̄ his saturari meruerit. Et bñ hec dona noie panū describunt: q̄ spūsancti delectabiliter reficiunt alam in pñti: & satiāt in futuro. Primus panis est timor dñi: timor inquā filialis: non timor seruilis incipientiū est. Et hic est timor castus quo q̄s ex timore timet a deo separari: & ideo declinat a malo q̄ cōtrariat deo. Sed q̄ oportet etiaz bñ facere sequit scōs panis qui est donuz pietatis quo monet nos spūsanctus vt operemur bonuz ad laudē dei: & adutilitatē oiz ꝓximoꝝ: & hec est pietas q̄ ad oia vtilis est: & ꝓcedit ex pio corde q̄ de⁹ tm̄ inuenit: corpalis aūt exercitatio s. sine pietate ad modicū vtilis ē. Terti⁹ panis est donū scientie: hoc donū comitat duo ꝓdicta: q̄ vt dicit Chri. Nemo pōt cauere ma
Pietas. Sciētie. Chrisō. lūmisi cognitū: neq̄ bonū facere q̄ ignorat. & hoc dat ꝑ donū scientie quo datur hoi rectū habere iudiciū de istis inferioribus ad cognoscendū quid noxiū & quid expediēs sit ad salutē. Quart⁹ panis donū fortitudinis. Et bñ
Fortitudinis. fortitudo sequit scientiā. Nā cognito p donuz scientie q̄ mala cauēda sunt & q̄ bona ꝓsequēda op⁹ est spū fortitudinis q̄ possit ꝓsequi q̄ cognouit tā in vincēdo mala q̄ in aggrediēdo bona. Hoc dono dotati fuerūt scti martyres quos nulla tormēta poterāt superare. Quint⁹ panis est donū consilij p q̄ hō dirigit quasi
Cōsilij. ꝓsilio a deo accepto in his ad q̄ hūana rō nō sufficit. Et bñ cōsiliū sequit fortitudinē: q̄ hz
Grego. Greg. Ualde fortitudo destruit: nisi p cōsiliū fulciatur: q̄ q̄ plus se posse ꝓcipit eo virt⁹ sine moderamine in ꝓceps ruit & mēs q̄ intus sedē cōsilij pdidit foras sep desideria innūerabiliter spargit. Sext⁹ panis est donū intel
Intellectus. lect⁹: & illud donū sequit donū ꝓsilij & duo bona facit in alia. Primū q̄ illustrat intellectuz ad sane capiēdū cōsiliū spūsancti speculatiue. Scōm q̄ depurat affectū ad agēduz practice cōsultū. Septim⁹ panis est donū sapiētie q̄ō
Sapientie. sequit donū intellect⁹ et oia dona alia q̄ sine sapientia nihil sunt. Sapientia est cognitio suauitatis diuine p experientiā habita. Unde ꝺr sapiētia quasi sapida scientia. Nā per donū sapiētie iuuatur homo non solū ad cognitionē diuinorum: sed etiaz ad gustationē eorūdem.

¶ Oratio.



Omine Jesu xp̄e miserere sup turbā penitētiū & incipiētiū iustoꝝ: & ꝓficiētiū ꝓfectoꝝ: & cōtēplātiū per triduū cōtritionis: cōfessionis: & satisfactionis: p victoriā mundi: carnis & diaboli per visionē corporalē: imaginariā & spūalem expectātiū veniā gratiā et gloriā. Refice primos per discretā solicitudinē: cautelam: indignationem: timorē: desideriū: emulationē: & vindictā. Refice secūdos per spiritum timoris: pietatis: scientie: fortitudinis: consilij: intellect⁹: & sapientie. Refice tertios p tres alie et quatuor corporis dotes: in presenti quidē spe q̄: superexcrescat in septem portas in futura beatitudine. Amen.

¶ De ferméto cauēdo & ceco beth saide illuminato. Capitu. xcij.

A



Wat.xv
c.xvj. et
mar.viij

Et post miraculū de pastiōe ostēsum [dimissa turba] statim [ascendit] ie sus cū discipulis [in nauicu lā] fugiēs turbe applausuz et reuerentiam: ⁊ vt a turba remot⁹ doctrine vacaret disci pulorū dans in hoc nobis si mile faciendi doctrinā ⁊ exē plum. [Et venit in fines] seu partes [mage dam] seu [dalmanicha] qō ſm Augu. idem

Augu. magedā dalma nicha.

est ſm rē ⁊ eadē terra dupliciter vocata. Sed ſm alios sunt due regiones distincte: sed in extremitatibus cōiuncte: et ideo existens in cōfinio vtriusq; dicit esse in fine istius vel illi⁹ ⁊ i tali loco erat iesus. [Et accesserūt ad eū] nō tanq; deuoti ⁊ simplices vt addiscerēt: sed tanq; inuidi ⁊ insidiantes: vt ipsum tentarēt [pharisei ⁊ saducei tentantes]. ſ. si possent eū capere in aliquo [⁊ rogauerūt eū vt osten

Signū de celo.

deret eis signū de celo] declarando. ſ. tēpus sui aduentus ex aliquo celesti signo. Ac si di cant. Si de celo veniſti pba in hoc q; signa de celo ostendas. ¶Ubi aduertendū q; aliqui scribe ⁊ phariſei omisso studio legis ⁊ pphe tarū studebant in astrologia. vñ ⁊ vsq; hodie

Astrologi iudei.

aliqui eorū in hoc sunt valde curioſi: ⁊ quia astrologi aliqñ per considerationē astrorū vo lunt iudicare de inchoatione legū ⁊ sectarum diuersarū: ideo isti p astra volebant p̄nosti care de aduentu xp̄i qō erat impossibile: qz ad talia nō se extendit virtus celi licet se ex tendat ad prenosticādū de futura dispositio ne aeris vt ſi: citate ⁊ pluuia ⁊ hmōi. Uel ad cognoscendū ipsum esse xp̄m in lege p̄missū petebant de celo signū maiestatis sue: vt ful gura ⁊ pluuias vel hmōi simile vel quod in exēplū moysi manna celitus emisso omnem populū reficeret multo tēpore: vel q; solē sta re faceret sicut iosue: vel retrocedere sicut Ezechias: vel qō daret ignē de celo sicut he lias. Dñs vero [rñdens] eos redarguens [ait. Facto vespere dicitis]. i. aliquid de fu tura tēporis dispositione p̄dicere p consideratione celi potestis videlicet [serenū erit: ru bicūdū em̄ est celū] qz talis dispositio i vespe re frequenter est signū serenitatis future ꝛz impediatur qñq; [⁊ mane]. ſ. dicere potestis [hodie tēpestas erit, rutilat em̄ celū] qz hoc vt plurimū est tēpestatis signū. Et est ratio talis. Ex signis celi in quib⁹ non estis edocti scitis iudicare tpa p̄nosticādo de serenitate vel pluuia multo magis ex scriptura legis ⁊ pphetarū in qua estis edocti debetis cogita re me esse xp̄m ab eis p̄missum. Uñ sequitur arguitio eorū. [Faciē ergo celi]. i. dispositio nē aeris [diiudicare nostis] p̄nosticando de futuris p signa q; tñ sūt fallibilia [signa aūt tēporū]. ſ. aduētus mei a pphetis p̄dicta: a me in effectu exhibita. Primus em̄ ⁊ secūdus aduētus xp̄i sunt quasi duo tpa [nō potestis scire] facultatē vobis hereſi ⁊ inuidia afferē te. Ex dictis ei pphetarū ⁊ visis miraculis q; nemo alius feciſſet saluator⁹ aduētū cogno scere debuerunt ⁊ iuste iudicare q; ipse esset xp̄s in lege p̄missus. ¶Moraliter hic reprehē dit dñs istos q; p signa apparentia in celo q; sunt fallibilia ꝛ futuris iudicabāt: ⁊ ex his q; habebāt in scripturis de xp̄o: q; quidē scri pture sunt infallibiles iudicare nesciebāt: ⁊ hoc significāt illos q; de factis aliorū se intromit tere volūt: ⁊ de p̄riis conscientijs in quibus possent legere nō iudicāt. vñ Hiero. Uix inue nies q; reprehensibilē vitā suā exhiber e velit vt libenter nō reprehendat alienā: tāq; hui⁹ mali libido mentē hominū inuaſit: vt etiā q; p̄cul ab alijs vitijs recesserūt: in illud tñ q; li extraneū laqueū diaboli incidāt. Istud etiā dicit cōtra illos q; soliciti sūt futurā aeris vel aliarū rerū qualitatē cōsiderare et de tēpore sue mortis vel futuri iudicij nolūt cogitare. Sed vt dicit Augu. Laudabilior est animus cui nota est infirmitas p̄pria q; celorū con stellationes ⁊ terrarū fundamenta scrutari. Moraliter vesper est hois senect⁹: mane iuuē tut⁹ rubor ē feruor charitatis: serenitas: trāquil litas mentis. Qñ ergo in mane iuuētutis ru bet celū signū est future tribulationis. vñ in Ecclesiastico. Fili accedens ad seruitutē dei sta in iusticia ⁊ timore: ⁊ p̄para aiam tuā ad tētationē. Qñ vero in sero ⁊ in fine rubet cha ritas: signū est serenitatis future q; sequit tē pestatē. vñ in Thobia. Post tēpestatē trāq;l lū facis. et in salomone. Extrema gaudij lu ctus occupat: ⁊ ecōuerso. ⁊ in Johāne. Triſti cia vr̄a cōuertet in gaudiū. similiter qñ est se renitas p̄speritatis in vita p̄ſti signū est pe ne ⁊ tēpestatis in vita futura: ⁊ ecōuerso qñ est serenitas in vespere ⁊ tarde. ſ. vite fine ſi gnū est serenitatis ⁊ cōsolationis vite future [Et] dñs [ingemiscēs spū] qz sicut de hoim salute letat ita sup eorū doluit error⁹ [ait. Ghatio mala] quo ad motū p̄uersitatem [et adultera] quo ad fidei violentiā recedens a deo vero ipōso aliarū p infidelitatē [signū q; dabitur ei niſi tone prophete]. i. signuz infirmitatis ꝛ quo p̄s. dicit. Fac mecū signū in bonū ꝛc. hoc em̄ est signū passiōis p quod omis hō est adiutus ⁊ cōsolat⁹. Simile habes supra vbi plura de hac videas materia. Et tāq; obstinatos relinquēs phariseos ⁊ sadu ceos q; ad corpis p̄ntiā ⁊ gr̄e effectū [⁊ ascen dēs iterū nauē] cū discipulis suis [abijt] ab illis [trās fretū]. i. vltra stagnū genezar eth relicto strepitu mūdano. [Et cū veniſſent di scipuli trās fretū obliti sūt panes accipere] i. fragmēta panū ieptē sportarū [⁊ nō habe bant niſi panē vnū.] Causa aūt huius obli

B

Moral⁹ Scriptu re poti⁹ q; astro logie cre das.

Hiero.

Augu.

Uesper.

Eccl. ij.

Tob. iij prouer. xiij. toh. xvj

Psal. lxxxv.

nionis potuit esse multiplex: vna prohibitio solicitudinis de crastino: alia occursus pauperꝝ quibus reliquias dimiserũt: tertia spes de dño: qr iã visis miraculis certi erant q̃ nihil eis deficeret: quarta iterna dulcedo vni⁹ ꝛ veri panis habentis in se oẽ delectamentũ quẽ secũ habebant. illo eñ capti de exteriori
Beda. pane nõ cogitabant. vñ Beda. vn⁹ panis quẽ secũ habebant in naui. Mistice ipsum panẽ vite dñm videlicet saluatorẽ designat: cuius amore qr semp intus reficiebant in corde minus de terreno pane quo corpus pasci solet curabant. hec Beda. In quo ostendit in eis feruor ꝛ desiderũ supne doctrine ꝛ cõceptus delitiarũ mundi huius cũ etiã circa vite necessaria parũ fuerunt studiosi: eorũ deuotio ad presentiã xpi: quia sic inseparabiliter adherebãt ei q̃ necessaria vite fuerant obliti: ꝛ q̃ modicã carnis curã habebant in reliquis
Remig. necessarijs qui nec viaticũ sumpserunt intentione dñici comitatus. vñ Remigius. Tanto enim amore magistri detinebant: vt nec etiã ad punctũ vellẽt ab eo recedere. Animaduertendũ est ergo quantũ alieni essent ab appetitu delitiarum cũ tam paruam haberent de necessarijs curã vt etiã obliti sunt panes accipere sine quib⁹ hũana fragilitas subsistere nõ põt. hec Remigius. Horũ ergo discipulorum exemplo ꝛ tu magis cura de cibo mentis q̃ vẽtris: et magis de virtute animi q̃ via
Chriso. tico corporis. Nam ẽm Chriso. Hoc loco virtutis possessio omnem tristiciam ꝛ solicitudinem expellit acleticiã ꝛ spem magnã immittit: deoq̃ et hoibus acceptabiles facit. [Et dixit eis] Jesus. [Intuemini] per diligentẽ consideratione mẽtis [ꝛ cauete] per fidei puritatẽ [a fermento]. i. a corruptione ꝛ doctrina corrũpente [phariseorũ ꝛ saduceorũ] fermentũ enim q̃ propter corruptionẽ significat doctrinã malã: vt hic: q̃ propter calorem inclusum significat feruorem fidei: vt supra [ꝛ a fermento] ꝛ corruptione [herodis] ſ. prauis moribus. Et sic habetur triplex fer
C mentũ. Primũ saduceorũ qui dicũt nõ esse re
Fermẽtum triplex. surrectionẽ: neq̃ angelũ: neq̃ xpm: pphetas spernunt: spe pmũ deo seruiũt. Secũdũ phariseorũ qui decreta legis diuine tradition⁹ hominũ postponunt: legem predicant verbis ꝛ impugnant factis: in quorum doctrina duo erãt. ſ. peruersitas doctrine: ꝛ simulatio vite. Tertiũ est herodianorũ quod est adulteriũ: homicidiũ: temeritas iurandi: simulatio religionis. Primũ est erroris. Secundũ simulationis. Tertiũ praui moris. Primũ corrumpit rationẽ. Secundũ intentionẽ. Tertium ope-
ſ. Cor. v rationẽ. De his tribus dicit apostolus. Non in fermento veteri quantũ ad primũ neq̃ in fermẽto nequitie q̃tum ad secundũ: ꝛ malicie quantũ ad tertiũ. Uel ẽm quosdam fermẽtũ herodis vocat etiã doctrinã corruptiuã herodianorũ dicentiũ herodẽ xpm. Isti herodiani ẽm eos fuerunt quidam indei fingentes quandã sectã nouam dicentes de herode ascalonita q̃ erat messias: moti falso intellectu illius quod dr in Beñ. nõ auferet sceptrũ de iuda ꝛc. Ubi dicitur q̃ ablatio regni a tribu iude erat signum aduentus messie. Iste aũt herodes obtinuit regnũ illud: cum tamẽ alienigena: qr pater eius fuit idumeus: ꝛ qr messiam promissum intelligebãt illi regnare temporaliter: nec videbãt aliũ tunc regnare in iudea nisi herodem. Ideo dixerunt eũ esse messiam: cum tamen prophetia iacob p̃dicta esset ẽm veritatẽ de xpo tempore herodis nato intelligẽda. Ab his ergo omnibus monet discipulos cauere ne in his cõsentiãt vel hec in eis approbando: vel in his eos imitãdo. Non eñ viuendũ est in fermento veteri quã tũ ad peruersam doctrinã: neq̃ in fermento malicie quãtũ ad morũ prauitatẽ ꝛ nequitie quantũ ad simulatã iusticiam: sed in azimis sinceritatis quo ad vitã et intentionẽ ꝛ veritatis quo ad doctrinã. [At illi]. i. discipuli dictũ domini intelligentes de pane fermẽtato ꝛ materiali [cogitabant intra se dicẽtes] quodam occulto murmure: qr hoc iõ dicit [qr panes nõ accipimus] nõvult q̃ de pane phariseorũ fermentato accipiamus. ¶ Putabãt eñ se esse tacite notatos de panũ obliuione ꝛ q̃ ad literã de pane fermentato loqueret ne ab eis acciperẽt eo q̃ panes secũ nõ accepissent. Errabãt apostoli in duobus: qr ꝛ de panũ defectu dubitabant eo q̃ panes nõ attulerant: ꝛ qr verbũ dñi de fermento ad literã capiebant. Prio ergo arguunt de primo. ſ. q̃ timebant panis defectũ materialis. [Sciens eñ ihesus] cogitatiões eorũ tanq̃ de⁹ arguit eos de fidei modicitate: qr eo pñte ꝛ cũ eo timebant posse egere dicens. [Quid cogitatis modice fidei: qr panes nõ habetis] et me dixisse de panibus terrenis de quib⁹ dubitare nõ deberetis. Panẽ vite q̃ est causa oim panũ secũ habebãt: ꝛ iõ de panũ defectu dubitare nõ debebant. Hoc aũt ẽm Chriſ. dñs facit vt Chriſo.
solicitudinẽ escarũ ab eis abijciat. ¶ Quasi diceret. Ex factis meis p̃cedentib⁹ et doctrina debetis sic esse illuminati q̃ verbũ meũ intelligeretis nõ de pane materiali: qr de hoc possũ vobis sufficiẽter prouidere. Quod ꝓbat duplici exẽplo i q̃ magnã mꝰtitudinẽ satiauit quo cibo. Uñ subdit. [Nondũ intelligitis]. ſ. misteriũ. Nã si p̃ panes intelligit doctrina sana: necessario p fermẽtũ intelligit corrupta [neq̃ recordamini]. ſ. ꝓtutis in multiplicatiõe panũ. vñ sequit [q̃nq̃ panũ]. ſ. distributorũ [in q̃nq̃ milia hoim: ꝛ quot cophinos sũpsistis] de residuo [neq̃ septẽ panũ]. ſ. distributorũ [in q̃tuor milia hominũ: ꝛ quot sportas sumpsistis] fragmẽtorũ. reducit eos ad memoriã miraculorũ de q̃nq̃ ꝛ septẽ panib⁹ vt cõfidãt

D Apostoloꝝ error duplex.

q ipse pascet eosq̃ pauit turbas. Quasi dicere
ret. Nō est vobis timēdū cū de tā paucis panibus tantas feci abundare reliquias. vnde
Chriso. Chriso. per hoc in memoriā eis reducit ea q̃ preterierūt z ad futura attētiores facit. Dei
de arguunt de secundo scz q habebāt defectū intellect⁹ spiritualis cū dr. [Quare nō intelligitis] scz [quia nō de pane dixi vobis.]
Quasi diceret. Nō est vobis dubitādū de pane materiali: qz ita possum euz multiplicare sicut vidistis: nec de illo ego solicitor nec loquor vobis: iō potius de alio pane z fermēto intelligere debuistis scz doctrine peruerse q̃ more fermēti se veri panis substātiā simulat habere. Sed reuera totā substātiā ei⁹ cui admiscetur corrumpit z ad saporē suuz trahit.
1.cor.v. Hoc est de quo apostolus dicit. Modicuz fermētū totam massam corrumpit. ¶ Ab isto ergo sicut a nociuo cibo summe est cauēduz. vñ
Ambro. Ambro. Cib⁹ corporalis nociuus cuz magna solicitudine cauet quāto magis spiritualis.
[Tunc intellexerūt: qz nō dixerit cauēdum a fermēto panū] scz materialiū [sed a doctrina pharisеorū z saduceorū] q̃ rōne p̄dicta vocat fermētū. [Et venerūt bethsaidā vbi ceco ei
Ceci illuminatio adducūt rogantes vt illuz tāgeret] z firmiter credētes q ad tactū ei⁹ sanus fieret [Et apprehēsa manu ei⁹ eduxit eū extra vicū] .i. extra vicinitatē z tumultū maloz. [Et expuēs in oculos ei⁹] ipositis manib⁹ sup oculos interrogauit eū si quid videret [z aspiciēs] id est aspicere icipiēs [ait video homines velut arbores ambulātes.] Nō em̄ distinguere poterat liniamēta humanoz corporū: videbat obscure corpora eoz moueri de loco ad locuz z post ea pfecte illuminauit eū. Nā [iterum manus sup oculos ei⁹ imposuit et clare oia vidit.] p hoc arguit ignorātia discipuloz facto q ipsis
Cur pri⁹ imperfecte illumiat⁹ sit p̄sentib⁹ illuminauit cecuz primo impfecte et postea pfecte. ¶ Certū est em̄ q xp̃s poterat eū statī p̄fecte illuminare: sz p talē modū voluit facere vt designaret discipulos adhuc in pte obscuratos caligine ignorātie z ad clare itelligēdū indigere maiori illuminatiōe. Vñ z post resurrectionē suā aperuit illis sensum vt itelligerēt scripturas. Alij dicūt illuminationē hui⁹ ceci successiue factā ppē paruitatē fidei hui⁹ ceci z offerētiū ipm xp̃o: z pōt esse q ista causa z predicta concurrerūt ad istū effectū in ipso. per hoc. etiaz signat q dñs aliquādo dat suā gratiaz augmentādo prius datā.
Et mittēs illū in domuz suā] iussit vt nemini diceret: ad vanitatis iactantiā vt mundi gloriam nos doceret] fugere: sz tñ dicere poterat z debuit ad predicationez laudis diuine: hoc nondū intelligunt q̃ oia opera sua vt ab hominibus videantur faciunt: de quib⁹ dñs ait.
Mat.vi. Receperunt mercedem suam. Ne ergo hic recipias mercedem z recipiendo perdas eternam. vitiositatē tuam potius enarra. q̃. virtutem exemplo apostoli dicentis. Qui fui blas i.tim .i.
phemus z persecutus sum ecclesiam dei. vñ
Augu. Augu. Vis virtutes tuas augeri: prodere noli: fuge videri quod esse meruisti. Qō manifestādo potes amittere: tacendo custodi. vbi
Beda. Beda. Cūcti q̃ a domino curantur languores spiritualiuz sunt signa languoz quibus aia per peccatuz eterne morti propinquat. Sicut enī in surdo z muto a dño sanato: sanatio mētis insinuatur eorum qui neq̃ audire verbū dei neq̃ loqui nouerāt z mox in refectiōe turbe esurientis que dñz secuta fuerat suauitas figuratur illa qua diligētium se z querentiū solet corda nutrire: ita z in hoc ceco paulatiz curato a domino illuminatio designatur cordium stultoruz ac longe a via veritatis aberrantium. Rogabant aūt eum vt illum tangeret: scientes qz tact⁹ dñi sicut leprosum mundare: ita etiam cecū illuminare valeret. Tā- F
gimus aūt dñm nos cuz ei fide integra z sincera adheremus: tangit nos cū mentem nr̃am Tāgim⁹ dominū
afflatu sui spūs illustrat: atq; ad cognitionez nos proprie infirmitatis studiūq; bone actionis accendit. Apprehendit manū ceci: vt eum ad excusationem bone operationis confortet
Eduxit extra vicū vt a vita vulgari segregatus voluntatem sui conditoris qua illuminari meretur liber⁹ sedulo corde scrutaretur. Quisquis enim lumen eternitatis videre desiderat nō exemplo turbarū: sz ducatū necesse est sp̃s sui redemptoris sequatur. Ideo aūt cecū hunc paulatim z non repente curat quē mox vno verbo sivellet poterat curare: vt magnitudinem humane cecitatis ostenderet q̃ quasi pedetētim: z per quosdā profectuū gradus ad lucem diuine visionis solet peruenire. Sputum quippe ab int⁹ de capite dñi procedit: manus vo sunt mēbra corpis exterius posita. Expuēs ergo in oculos ceci dñs imponit manus suas vt videat: qz cecitatem gñis hūani z p inuisibilia diuine pietatis dona: z p exhibita foris sacramēta assumpte humanitatis abstersit. Quia añ eū in domū ire precepit. Mistice admonet oēs q̃ cognitione ve- Mistice
ritatis illustrātur: vt ad cor suum redeant: et quātum sibi donatū sit solicita mēte perpendant: donatis collatisq; sibi beneficijs digna opez executiōe respōdeāt. Qz vo euz sicut et ml̃tos alios quos sanauit sanationē suā, silētio tegere, iubet exēplū suis tribuit ne de his q̃ faciunt mirandis fauorē vulgi requirāt: sz diuinis tm̃ aspectibus: vbi et merces restat sint placere contenti. hec Beda. ¶ Oratio.

O Omine ihesu christe fac mecū signuz infirmitatis z passionis tue in bonū vt inde p te me adiutū gaudeā z cōsolatū. O panis vite da mihi sp̃ tuo amore refici vt minus soliciter de panevl̃q; cū q̃ solatio tpali. Da mihi vt a fermēto phariseoruz et doctrine ac simulate iusticie actionis prauе

caueã: z in his nec actiue nec passiue te offendam. O splendor paterne glorie illumina cor meum lumine tue gratie diuine: meqz de omnibus erroribus et laqueis erue ac dirige in viam vitatz z iusticie ac salutz eterne. Amẽ.

¶ Finit prima pars vite iesu xpi. ¶ Sequuntur tituli capitulorum secunde partis.

De confessione vere fidei quam petrus fecit pro omnibus. c. j.
De exhortatione ad sequẽdum xpm z sue passiõis exẽplũ. c. ij.
De transfiguratione dñi. c. iij.
De sanatione lunatici. ca. iiij.
De tributo p dño z petro soluto z de questiõe discipulorz super maioritate eorundem. c. v.
De pusillis z paruulis nõ scãdalizandis exterius z nõ cõtemnendis intus. c. vj.
De trib⁹ parabolis: videlicet ouis: dragme: z filij prodigi. c. vij.
De modo fraterne correptiõis z de dimittendo fratri septuagies septies. c. viij.
De rege qui voluit rationẽ ponere cũ seruis suis. c. ix.
De causa dimittẽdi vxorem z de paruulis domino oblatis. c. x.
De perfectione paupertatis. c. xj.
De duodecim consilijs euangelicis. c. xij.
De difficultate et impossibilitate intrãdi diuitez in regnũ celorum z de premio relinquẽtiũ ola z sequentiũ christum. ca. xiij.
De denario diurno. c. xiiij.
De villico iniquitatis. c. xv.
De diuite epulone z lazaro mẽdico. c. xvj.
De resuscitatione lazari. c. xvij.
De cõspiratione pontificum z phariseorũ cõtra iesum. c. xviij.
De decẽ leprosis a dño curatis. c. xix.
De samaritanis dño hospitiũ negãtib⁹. c. xx.
De petitione filiorũ zebedei. c. xxj.
De ceco illũinato ante ingressũ hierico. c. xxij.
De zacheo z eius conuiuio. c. xxiij.
De duob⁹ cecis post egressuz a hierico illuminatis. c. xxiiij.
De effusione vnguenti sup caput iesu. c. xxv.
De cessiõe dñi super pullum et asinã. c. xxvj.
De gloriosa domini susceptione ipa die palma. c. xxvij.
De fletu dñi super hierlm z ingressu ipsius in eaz. ca. xxviij.
De secunda eiectione ementiũ z vendentium e tẽplo. c. xxix.
De duob⁹ minutz vidue ac de pharisei z publicani oratione. c. xxx.
De maledictione ficulnee z grano frumenti z de principe mundi. c. xxxj.
De duobus filijs quorum vnus in vineã iuit z alius ire neglexit. c. xxxij.
De locatiõe vinee z sanguinarijs vinitorib⁹. c. xxxiij.
De inuitatis ad nuptias z nõ habente vestẽ nuptialem. c. xxxiiij.
De questione super tributo soluẽdo z de muliere septem viros habente. c. xxxv.
De primo et magno ac secũdo z simili legis mãdato. c. xxxvj.
De scribis z phariseis in doctrina audiẽdis sed nõ in vita imitandis. c. xxxvij.
Quibus debetur ve eternũ. c. xxxviij.
De signis aduentus dñi z consummationis seculi. c. xxxix.
De aduentu et persecutione antichristi. c. xl.
De remedijs cõtra spũales nouissimi tpis tẽtationes z de exercitio mentis in deum. c. xlj.
De orando z expectando aduentuz domini z de posteritatibus signis aduentus eius z consummationis seculi. c. xlij.
De aduentu christi iudicis. c. xliij.
De electorz consolatione ex appropinquãte redẽptiõe z de similitudine ficulnee. c. xliij.
De die domini iuxta exemplum noe vel loth subito venturo ac de vno assumpto z alio relicto. c. xlv.
De vigilia patrisfamilias custodiẽtis cõtra furem domum suam. c. xlvj.
De lumbis precinctis ac lucernis ardentib⁹ capitul. xlvij.
De decem virginibus. c. xlviij.
De talentis z bonis a domino seruis traditis. c. xlix.
De vẽtilatiõe aree in extremo iudicio. ca. l.
De pascha z diuersis hui⁹ nominis acceptionibus. ca. lj.
Qua die z cur iudas vendidit dñm. c. lij.
Meditatio i primis vesperis in cena domini. capitulum. liij.
De ablutione pedum. ca. liiij.
De charitatiua correptiõe pditoris z egressu eius. ca. lv.
De institutiõe sacramẽti eucharistie. ca. lvj.
De sermone dñi in cena. ca. lvij.
De passione dñi nostri in generali. ca. lviij.
De primo completorio. ca. lix.
De matutinis. ca. lx.
De prima. ca. lxj.
De tertia. ca. lxij.
De sexta. ca. lxiij.
De nona. ca. lxiiij.
De secundis vesperis. ca. lxv.
De secundo completorio. ca. lxvi.
Epylogus dominice passionis z de laude crucis. ca. lxvij.
De sabbato sancto. c. lxviij.
De resurrectione domini nostri. ca. lxix.
Quõ dñs iesus apparuit mri sue. capi. lxx.
Quomodo maria magdalena z alie marie z petrus atqz iohannes venerunt ad monumẽtum. capi. lxxi.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Quomodo dominus apparuit marie magdalene.capitu.lxxiij.
Quo dñs apparuit trib⁹ marijs.capi.lxxiiij.
De mendacio custodum.capitu.lxxiiij.
Quomodo dñs apparuit petro ioseph iacobo minori ꝛ patribus in limbo. capitu.lxxv.
Quomodo dñs apparuit duobus discipulis euntibus in emaus castrum. capitu.lxxvj.
Quomodo dominus apparuit apostolis absente thoma.capitu.lxxvij.
Quomodo dñs apparuit apostolis ꝓsente thoma.capitu.lxxviij.
Quomodo dominus apparuit septem discipulis suis ad mare tyberiadis.capitu.lxxix.
Quomodo dñs apparuit vndecim discipulis ꝛ plus q̄ q̄ngēt̄is fratrib⁹ in galilea.ca.lxxx.
Epylogum apparitionū domini post resurrectionem.capitu.lxxxj.
De ascensione domini. capitu.lxxxij.
De scripture euangelice fine ac fide ꝛ vtilitate.capitu.lxxxiij.
De pentecoste.capitu.lxxxiiij.
De laude diuina.capitu.lxxxv.
De assūptiōe ꝛ laude beate ꝟginis.c.lxxxvj.
De finali iudicio.capitu.lxxxvij.
De pena infernali ꝛ gloria celesti.c.lxxxviij.
Conclusio libri et signatio eius.capitu.lxxxix.

¶Finis.

¶De cōfessione vere fidei quā petrus fecit ꝓ omnibus. Capitu.j.

a

PRia pars libri huius que precedit nullam de passione mentionem expresse facit. Secūda vero pars que hic sequit frequēter de passione facit mentionē: ꝛ totā continet passionē ꝛ eorū q̄ vltra sunt seriē. Post premissa ergo [venit iesus] tanq̄ saluator vbiq̄ lumen doctrine spargens: vbiq̄ perditos querens: vbiq̄ penitētes saluans [in partes] ꝛ fines ciuitatis que [cesarea philippi] vocabat: sed nunc paneas dicit. Philippus tetrarcha frater herodis ciuitatē illā renouauit ꝛ amplianit: ꝛ extunc eā cesareā philippi in memoriam sui nominis: ꝛ in honorē tyberij cesaris qui ei quartā partē regni ꝛderat appellauit. Et est sita in pede mōtis libani vbi hincinde in decliui latere montis oriunt duo fontes ior ꝛ dan dicti qui post modicū ad radicē ꝛ pedem libani cōfluentes efficiunt iordanē: qui post longos circuit⁹ ingredit mare galilee ꝓpe cozozain ciuitatē. Dicit etiā cesarea philippi ad differentiam cesaree palestine vbi cornelius centurio dicit habitasse. Est ꝛ alia cesarea metropolis capadocie q̄ est in regione turcie. In ista aūt ciuitate, s. cesarea philippi et in confinibus eius habitabat gētiū populus: ꝛ ideo ex hoc q̄ xp̄s misteriū sue incarnatiōis hic reuelare voluit oñdit q̄ fundamentū ecclesie in fide getiū fit. Hec em̄ ciuitas est finalis regionis gentiū ꝛ terminus iudee ad septētrionē ad quā tributū census capitis deferebat: ꝓ quo sub cesare Augusto vniuers⁹ orbis descriptus ꝛ. Cōgruū aūt fuit vt in loco in quo orbis tributū solut rex regū ꝛ dñs orbis tributū fidei exigeret quod solut de capite aie. i. de mente. [Et] cū esset solus oās in via [interrogauit discipulos suos] non q̄ dubitaret vel ignoraret ꝛvt aliq̄d disceret: sz vt eos veritatē instrueret ꝛ doceret ꝛ errorem hoim ꝓ rūsionē discipulorū eliminaret. Item vt eis occasionē merendi daret: et nos fideli eorū cōfessione in fide solidaret. Itē vt fidem illorū ꝓ sequentē approbationē ꝛ pmissionē in ipsis fortius cōfirmaret ac differentiā apostolorū ꝛ populorū cōfirmādo oñderet. Explorat⁹ aūt fidē discipulorū ꝑus vulgi sniam inquirit: q̄ ꝛfirmaturus eos in fide ꝑus opiniones ꝛ errores aliorū a mentib⁹ eorū remouere voluit vt de veritate eos meli⁹ informaret. Sic doctor euangelic⁹ dz errores destruere vt meli⁹ possit veritatē astruere. Uolēs ḡ dñs errores exponi vt eis expulsis discipuli veritatē ꝓferāt nō vulgi opinione sed ex dñi reuelatione [interrogauit eos dicēs. Quē dicūt hoies] ꝛ turbe vulgares [esse filiū hois]. i. virginis. Hoc soli xp̄o cōuenit. Adā em̄ fuit fili⁹ terre: alij filij hoim: q̄ ex vtroq̄ gignunt parente: sed solus xp̄s fuit filius vnius hois q̄ nō nisi vnū parentē habuit in terra: sicvnū in celo. Uocat se etiā nō solū filiū dei sed hois rōne hūilitatis q̄ō est ꝟ illos q̄ semp volūt se a dignioꝛ notare ꝛ maioꝛes siue parentele taceitis ceteris allegare. ꝟz Hiero. Nō dicit quē me dicūt esse hoies: sz de se intelligeret ne iactanter de se q̄rere videret. sz dicit sm Chri. filiū hois: q̄ dispensationē incarnatiōis credi vult ꝛ in cōfessionē deuenire. Similiter ꝓlati ac doctores magni hoies deberēt iq̄rere nr̄a de fama sua a collateralib⁹ suis: q̄ bona fama doctoris ꝛ ꝑsidētis multū facit ad doctrine ꝛ edificationis fructū: mala ad detrimentū. vñ Orige. Interrogauit xp̄s discipulos vt nos semp scrutemur qualis opinio sit apō hoies de nobis: vt si q̄d male ꝛ de nobis occasiones illi⁹ ꝑcidam⁹: si q̄d aūt boni ei⁹ occasiones augeam⁹. Sed ꝛ discipuli eoꝝ apl'oꝝ instruunt exēplovt qualescūq̄ opiniones audierint foris de eis suis referant eis. In ꝟ aūt q̄ dñs ab aplis q̄siuit de fide turbarū dedit intelligere q̄ ꝓlati redditur sunt rōnē de fide subditoꝝ. Et q̄ ꝛ xp̄o erāt varie opiniones in populo: nō discipuli rñderūt dicēdo q̄ alij dicerēt eū esse iohānē baptistā q̄ in vtero matris posit⁹ sentiebat dñi ꝓtiā ꝛ ꝓpter baptismū ꝛ vite eminētiā. cui⁹ opinionis fuit he

mat.xvj Marci viij. Cesarea philippi Jordanis ort⁹. Filius hois. Hiero. Chrisо. B Fama nra no biscurā da. Orige. Opinio nes de xp̄o.

Theo. rodes ꝛ sui sequaces. Uñ Theo. Multi nãq̃ putabant q̃ iohãnes a mortuis surrexisset sicut ꝛ heroꝫ credebat: et post resurrectionẽ suã miracula ꝓpetrasset. Alij vero dicerent eũ esse helyã ꝓpt zelũ ỽitatis quẽ habuit et ꝓpter potẽtie euidẽtiã: qꝛ ignẽ de celo posuit ꝛ qꝛ ad celũ rapꝰ credit inde esse venturus. Alij hieremiã ꝑ sanctitate q̃ sanctificatꝰ fuit in vtero matris ꝛ ꝓpt patiẽtiã in aduersis ꝛ ꝓpter bñficiũ mie: qꝛ ppli pctã planxit et lamentatꝰ fuit. Alij aũt vnũ de ꝓphetis. ſ. heli seũ ꝓpter excellẽtiã sapiẽtie. habuit em̃ duplicẽ spm̃ helye: vel q: surrexit vnꝰ altꝰ de antiqs ꝓphetis ꝓoibꝰ. Et sic ptz diuisio erroꝛis habiti de iesu a diuersis. Sic adhuc hodie variant hoies inqrẽdo saluẽ siue beatitudinẽ. Unusq̃sq̃ em̃ ponit beatitudinẽ in eo qõ diligit: ꝛ hoc ꝑ deo colit. qꝛ ꝑm Augu. hoc ab hoie colit qõ ꝓ ceteris diligit. Deide exigit a discipulis ꝓpriã de se confessionẽ dñi. [Uos aũt] ab alijs discreti q̃ nõ estis de turba: sed mei discipuli q̃b9 datũ ẽ nosse misteriũ regni dei qui estis lux mundi q̃bus ora q̃cũq̃ audiui a patre meo nota feci [quẽ me ec̃ dicitis?] q.d. Si alij errant opinione falsa de me vos tñ nõ debetis errare q̃ tandiu mecũ fuistis ꝛ meã doctrinã audistis ꝛ miracula tantaꝫ vidistis. [Et rñdit petrꝰ] ꝓ oibꝰ. ſ. ꝓ se ꝛ ꝓ alijs: qꝛ oẽs vnũ sciebãt ꝛ idẽ sentiebãt: lz alij aplꝰ etiã scirent: iste tñ tanq̃ senioꝛ ac ꝓnceps ꝛ caput aliorũ sit os totꝰ collegij ac ꝓ oibus et ꝓ oibus rñdit q̃ oibus ꝓesse ꝛ ꝓdesse debuit. Ex quo ptz q̃ ꝓcipue ad petri successoꝛẽ pertinet certificatio dubitationũ de fide ꝛ ptinẽtibus ad eandẽ. Petrus igit nõ a parentibus sed a patre celesti edoctus dei filiũ et hoiem videns virũq̃ cõplexus est acveritatẽ diuine ꝛ hũane nature. i. verũ deũ et hoiem in eodẽ supposito cõfitet̃ dicẽs. [Tu es xp̃s filius dei viui]. q.d. [tu es xp̃s]. i. hõ ẽ qõ vnctꝰ es oleo gr̃e ꝓ participibꝰ tuis: ꝛ sic cõfitet̃ eꝰ hũanitatẽ in qua vnctus est oleo gratie ꝓ alijs ꝛ es [filiꝰ dei] naturalis. ſ. ꝛ nõ adoptiuus sicut alij: ꝛ ꝑ ẽs eiusdẽ nature cũ deo p̃e: ꝛ sic cõfitet̃ eꝰ diuinitatẽ: ꝛ addit [viui]. i. incommutabilis ꝛ eterni: qꝛ hebrei cõsueuerũt vocare deũ viuũ ad differẽtiã ꝛ distinctionẽ falsoꝝ deoꝝ q̃ nõ viuũt: q̃s. ſ. gẽtes vel de mortuis hoibꝰ vel de insensibili materia ꝛ substãtia sibi instituerũt. [Rñdẽs aũt iesus] petro ꝛ in petro oibꝰ mercedẽ vere cõfessionis. [Dixit ei. Beatꝰ es symõ bariona]. i. filiꝰ iohãnis. bar em̃ idẽ est qõ filiꝰ. iona aũt ponit̃ ꝑ diminutionẽ ꝑ iohãna subtracta media syllaba. Uñ bariona hic accipit̃ ac si filiꝰ iohãnis diceret: ꝛ ꝓpt̃ hoc etiã petrꝰ q̃q̃ symon iohannis ỽꝛ ꝑm Chri. Hoc dicit vt oñdat q̃m ita naturaliter est xp̃s filiꝰ dei sicut petrus filiꝰ iohanne eiusdẽ substãtie cũ eo q̃ genuit. Beatꝰ uiq̃ es ꝓpter cõfessionẽ vere fidei q̃ ducit ad beatitudinẽ [qꝛ caro ꝛ sanguis nõ reuelauit tibi]. i. nõ parentes tui vel hõ mortalis aut humana doctrina istã veritatẽ ꝛ tantũ archanũ fidei te docuerũt [sed ꝑ meꝰ q̃ est i celis] ꝛ per ꝑns tota trinitas: qꝛ indiuisa sunt opa trinitatis. vbi Chri. Sermo iste conuenit et ad oẽs vt singulis quibusq̃ dicat. Beatꝰ es q̃m caro ꝛ sanguis nõ reuelauit tibi: sed pater meus qui est in celis. Tu dicis ꝛ verũ dicis: qꝛ ego sum xp̃s filius dei viui. [Et ego] qui sum veritas immobilis [dico tibi] ꝓ te ꝛ ꝓ sociꝭ tuis cuius dicere est facere [qꝛ tu es petrus] a me petra dictus. i. cõfessoꝛ vere petre q̃ est xp̃s ac fide fortis ꝛ doctrina stabilis. Merito ꝓpter fidei fortitudinẽ ꝛ fidelem xp̃i cõfessionẽ hoc nomẽ petrus accepit q̃ in petrã xp̃m credidit. Symon q̃ppe antea vocabat: sed hoc nomẽ petrꝰ a dño ei impositũ est vt ecclesiã significaret. Qꝛ em̃ petra xp̃s: petrus est populus xp̃ianus. [Et sup hanc petrã] quã mõ ꝓfessus es ꝛ quã tu mõ i fidei fundamento posuisti. i. sup xp̃m [edificabo ecclesiã meã.] Petra em̃ erat xp̃s sup qõ fundamentũ etiã ipse edificatꝰ est petrus. huic sentẽtie aplꝰ ꝓcordãs ait. Fundamẽtũ aliꝝ ſ. cor. iij. nemo põt ponere ꝑter id qõ positũ ẽ xp̃s iesꝰ Ac si dicat nõ est aliud fundamentũ: nisi illa petra quã petrꝰ posuit fundamẽtũ cũ diceret [tu es xp̃s filiꝰ dei viui] Sup hãc ei petram edificat tota dei eccl'ia. Itẽ [sup hãc petrã] i. sup hãc fidẽ ꝛ cõfessionẽ seu huiꝰ fidei ꝛ veritatis firmitatẽ tãq̃ supra fundamẽtũ firmũ [edificabo eccl'iaz meã. Et porte inferi] que sunt suggestiões demoñ: delectatiões vitiorũ: doctrine hereticoꝝ: tormenta ac blãdimẽta ꝓsecutoꝝ: ac prana maloꝝ opa: colloq̃a ꝛ exẽpla q̃ iter ꝓditionis oñdunt: ꝛ ad tartara ducunt [nõ ꝓualebũt aduersꝰ eã]. ſ. eccl'iam sic firmatã: qꝛ a fide ꝛ charitate xp̃i nõ separabũt eã. Ex q̃ ptz q̃ ecclesia cõsistit in illis ꝓsonis in q̃b9 est noticia ꝛ vera cõfessio fidei ꝛ veritatis. ¶ Deide claues regni celoꝝ se petro daturũ dñs ꝓmisit: sed tũc nõ dedit: qꝛ si statim dedisset nũq̃ in petro prauitas cõfessiõis de qua statim subdit: vel erroꝛ negatiõis de q̃ i passione ỽꝛ locũ inuenisset. Sicut aũt ꝓ oibꝰ aplis petrus rñdit: ita i eo oibꝰ claues regni dñs ꝓmisit di. [Et tibi] qui ꝓ ceteris ꝓfessus es [dabo claues]. i. iudicij ptãtẽ [regni celoꝝ]. i. eccl'ie ꝑntis q̃ ỽꝛ regnũ celoꝝ: qꝛ ad vsum ptãtis eꝰ digne ministratũ sequit̃ aditus vel clausio regni celoꝝ. vñ Beda. Claues aũt ei nõ mõ dant̃: sed ꝓmittunt̃: necdũ enim fabricate sunt sup incudẽ crucis: nec in eo sãguine tẽperate. Ego quoq̃ earũ ministerio cũ in actu pfectiõis fuerint adhuc i ardẽtis passiõis fornace: ꝓ latroniz homicide ꝓ peria ianuã padisi: vt ꝛ tu i eo exẽplo publicanos ꝛ meretrices intrare ꝓmittas. Tu enim sup eos iudiciũ exercebis q̃ cõfitebunt̃ culpã

Theo.
Augu.
C petri responsio.
pape est decidere de dubijs fidei.
Deus viuus.
Bariona.
Chriso.
Chriso.
D Petri noiatio.
Dño ꝓmissio
E Clauiũ ꝓmissio
Beda.

e expectabūt penā. Et ī habebis ordinariā iurisdictionē z iudiciariā potestatē: ad qō duo requirunt: auctoritas cognoscēdi vel arbitrādi de culpa: z potestas absoluēdi vel etiā iudicādi: q̄ duo sub nole clauiū tibi dabo. H Beda. Claues ergo regni celoꝝ ipsam discretionē z potētiā nominat discretionē q̄ dignos vl indignos discernat: potētiā q̄ liget vl soluat. Clauis q̄ppe est potestas q̄dā spūalis supnaturaliter a deo data z infusa nō innata z acq̄sita. Et dicit H glosa q̄ due sunt claues scz scīētia discernēdi ac potestas ligādi z soluendi. Uñ sciendū q̄ sicut in sole potētia liquefaciēdi z indurādi una, est in radice: sz due in effectib⁹. sic etiā una est clauis in radice: sz due in effectib⁹. Clauis em̄ dr potestas iudicandi in potestas foro animarū nō corpoꝝ: potestas aūt iudicandi ex duob⁹ itegratur: ex potestate discernendi in cause examinatiōe: z potestate diffiniendi in cause determinatiōe p sentētiā condēnatoriaz vel absolutoriā. Prima potestas dr hic scīētia nō vt est habit⁹ cognitiōis sz auctoritas z potestas discernendi: iudicādi per scientiam prehabitā. alia dicit potentia admittendi ad regnū: vel excludendi sz verū iudiciū prehabitū: q: debent indigni excludi et digni recipi. vñ Bern. Petr⁹ claues accepit in scīētia z potestate sibi data desuper: z hec claues sunt potestas aperiēdi z claudēdi atq; inter admittēdos z excludēdos discretio. Deinde subiūgit. [Et qōcūq; ligaueris super terrā]. i. ipo sup terrā vinēte [erit ligatū z in celis]. i. celestis curia approbabit z p̄firmabit. Et siliter quodcūq; solueris sup terrā erit solutū z in celis. Hoc est p̄m glo. quemcūq; indignū remissiōe iudicaueris dū vivit idignus apud deū iudicabit: z quēcūq; soluēdū iudicaueris dū vivit remissionem a deo consequet. Hec aūt soluēdi atq; ligādi potestas nō soli petro sed z ceteris ap̄lis data est a dño: z non tm̄ ap̄lis: verū etiā episcopis z presbyteris oi ecclesie. Ita tm̄ q̄ potestas auctoritatiz est i solo deo q̄ aperit per gratie infusionē: potestas excellentie in xp̄o qui aperit per passiōis meritū: potestas ministeriū in p̄latis ecclesie: qui aperiunt p sacramētoꝝ ministerium. Sed ī petrus specialiter claues regni celoꝝ z principatū iudiciarie potestatis accepit: vt oēs per orbē credētes intelligant: q: quicūq; abvnitate fidei vel societate illius quolibet modo semetipos segregāt: tales nec vinculis pctōꝝ absolui: nec ianuā regni celestis ingredi possunt. Et p̄m glo. specialiter eā potestatez dñs petro concessit: vt ad vnitatez nos inuitaret. Ideo enim eū principem ap̄lorū cōstituit: vt ecclesia vnū p̄principaliter christi haberet vicarū: ad quē diuersa mēbra ecclesie recurrēret si forte inter se dissentirent. Nō si diuersa capita essent i ecclesia vnitatis vinculū rumperet. Hic ergo petrus eligit ecclesie p̄latus sed post cū alijs ap̄lis hanc p̄missaz potestatez accepit vbi ap̄li epi sunt ordinati q̄n post resurrectionē dñs insufflans in eos dixit Accipite spiritū sanctū ꝛc. sz pastorē omniū fideliū z ap̄loꝝ principē ac iuū vicarium in tota ecclesia p̄fecit cuz ei dixit. Pasce oues meas. Hec p̄dicta epi z prelati audiant: de munere gaudeāt: de potestate nō supbiāt. Si em̄ sic ligauerint vt petr⁹: si ita soluerint vt petr⁹: q̄cquid ligauerint ligatū erit z quicq̄d soluerit solutū erit. imitētur ergo illū in discretione z iustitia quē imitari volūt in ligandi ac soluēdi potestate. Ideo enim hec soli petro dicta sunt: vt oēs alij se i illo quasi speculo videāt sic viuēdo: sic ligando: sic soluendo: z a pace z cōcordia non recedēdo. Non p̄sumant quicq̄ contra iusticiaz z veritatem attēdētes ꝙdum apostoli dicentis. Nō em̄ possumus aliquid cōtra veritatē sz pro veritate. Et p̄m Origen. sit irreprehēsibilis qui alterū ligat vel soluit vt inueniatur dign⁹ ligare vel soluere i celo. Quodcūq; ergo ligauerint vl soluerint in terra iuste z discrete ac vtraq; clave cooperante z non errante: z ligatum z solutum erit in celo. Si tñ iniuste agit prelatus sentētia eius z ligat quo ad ecclesiam militātem: non tñ quo ad triūphantem. Sed siue iuste siue iniuste p̄ferat semp sentētia pastoris timēda est: ne forte culpa q nō sit ex ope fiat ex elatione. vñ Greg. Sub magno moderamine pastores ecclesie vel soluere studeāt vl ligare. Sed vtrū iuste vel iniuste obliget pastor: pastoris tñ sentētia gregi timēda est. Ne is q̄ subdit z cum iniuste forsitan ligatur ip̄m obligationis sue sentētiā ex alia culpa mereat. Pastor ergo vl absoluere indiscrete timeat vl ligare. Is aūt qui sub manu pastoris est ligari timeat iuste vel iniuste. Nec pastoris iudiciū temere rep̄hēdat: ne z si iniuste ligat⁹ est ex ip̄a tumide rep̄hēsionis supbia culpa q̄ nō erat fiat. Hec Greg. Tūc post confessionē discipuloꝝ de filio dei factam in petro, dicēte tu es xp̄s filius dei viui [Precepit ihesus discipulis suis vt nemini dicerēt] z revelarēt [q̄ ipse eēt ihesus xp̄s] vt p̄m q̄ ipli de xp̄o intellexerant alijs nō p̄dicarent. Hoc p̄cepit xp̄s causa humilitatis: q: de se nō magna sz humilia p̄dicari voluit: et causa nō impediente sue passionis: q: si p̄dicaret z crederet xp̄s non crucifigeret: z causa nō scādalizande sue cōgregatiōis: q: si p̄mo immortalitas z magna, de eo p̄dicata fuissent: z postea pusilli z adhuc infirmi i fide eū flagellari: crucifigi: z post multa ignominiosa mortē vidissent scandalizati de eoꝝ p̄dicatione fuissent. Uñ ista prohibitio fuit ad tēpus sczvsq; post resurrectionē: ne si ante passionē p̄dicaret irritaret fides in cordibus credētiū, ppter futurū scandalū passionis: sicut prz: factū in ipsis ap̄lis. Instabat em̄ tēpus passionis: tps ignominie z ostendēde infirmitatis:

Clauiuz significatio.

Duplex potestas.

Bern.

Origē.

Greg.

Petrus imitandus z imitēdus.

Uetatio ne cui dicerent

sed post resurrectionē habita pfecta victoria mortis erat tps pdicādi gloriā sue maiestatis. Qñ em cessauit causa scz scandalū passionis cessauit z effectus. vñ Chrisо. Qz si manifeste esset agnit9 filiº dei nemo ausus fuisset manº in eū injicere: z necz crucifixus fuisset necz resurrexisset a mortuis: ppterea adhuc ifernoꝝ regnū esset in terra: z dñatio diaboli totū mūdū teneret. vñ z Ambro. Multis ex causis iubet tacere discipulos: vt fallat principem: vt declinet tactantiā: doceat humilitatē simul: ne rudes z imperfecti adhuc discipuli maioris pdicatiōis mollib9 opprimant. Prohibent ergo discipuli eū euangelizare dei filiū: vt euāgelizent postea crucifixum. Hec est fidei gloria si vere intelligas crucez xpi. Alie cruces nihil mihi prosunt: sola crux xpi mihi vtilis est. Et verevtilis per quā mihi mūdus crucifixus ē z ego mūdo. Si mihi crucifixus est mūdus scio qz mortuus est z nō diligo eū: scio qz pterit z nō concupisco eū: scio qz corrupcela consumit hūc mūdū z quasi fetidū vito quasi leuē caueo quasi nociturū reliquo. hec Ambro. Modū aūt alloquēdi z ad ecclesiam ac fidē vocandi sive gentiles: sive iudeos describit hoc loco idē Ambro. dicit Cum aliqui ex gentib9 vocanᵗ ad ecclesiā: ita pceptorum seriem formare debemº: vt pmo vnū deuz auctorē mūdi omniūq esse doceamus in quo viuimº z sumº z mouemur: cuiº genus sumus vt non soluz ppter munera lucis z vite: verū etiā propter cognitionem quandā generis diligendus a nobis sit. Deinde opiniones illaz que est de idolis destruamus eo q non possit auri argentiq vel ligni materia vim in se habere diuinam. Cum vnum deuz esse persuaseris tūc iudicio eiº astrues p xpm nobis salutē dataz incipiens ab illis que gessit in corpore etiam diuina describens: vt plus ꝯ homo videatur victam huius virtute mortē: mortuūq ab inferis resuscitatū. Paulatim ei fides crescit vt cū supra holes fuisse videaᵗ deº esse credaᵗ. Naz nisi pbaueris q facere illa sine diuina ꝝtute nō potuit quēadmodū pōt probare in eo vim fuisse diuinā. Tali athenienses informauit precepto apls: talis nobis apud gētiles ordo seruandº est. At ño cū iudeos alloquerenᵗ apli ipsum xpm esse dicebant qui prophetic nobis esset promissus oraculis: quem non prius cum auctoritate sua dei filiū nominabant: sed virū iustū: virū a mortuis suscitatum. Illum virum de quo dictum est in prophetis. Filius meus es tu ego hodie genui te. Ita ergo z tu ad ea que difficile credū tur auctoritate diuini sermonis addisce z promissum eius aduētū prophetarum voce designa resurrectionem quoq multo ante compertam scripturarum testimonijs edoceto: non vsitatam cum ceteris vt in ipa suscitati corporis assertione eterne testimoniū diuini tatis acquiras. Cū em ceteroꝝ corpora corruptionē probaueris subijsse post mortez hunc vtiq de quo ꝛ. Nō dabis scim tuū videre corruptionē. cū probas humane fragilitatis experta: pbas humane cōditiōis merita supergressum deo magis ꝯ hoibus cōferendū. Qz si adsacramēta fideliū tendēs cathecuminus imbuēdus sit dicendū: qz vnº deus est ex q uo oia: z vnº ieſus p quē oia non duos dños esse dicēdos. Perfectū q dē patrē: pfectū esse filiuz scz vniº patrē z filiū esse substantie ꝝbū eterni dei: nō qō pfertur: sed qō opaᵗ ex patre genitū nō voce editū. hec Ambro. Ut aūt apli meiº teneret pceptū dñi: ne ante resurrectionē euā gelizarent: simulq ne horreret mortis periculū si regni gloriā dilig eret pdixit eis tūc passionē suā ostēdēs [qz oporteret]. i. cōueniēs esset scz ordinatiōez diuinā [filiū hois] scz [eū ire hierosolymā] ad operādū salutē i medio terre: qz pordinatū erat a deo pre q ibi cōpleret misteriū redemptionis nre. Qñ istud opz opez portat: opes apportat. Opz inqz nō ppē sua: scz ppē nra pctā. z iō in psōa. Que ñ rapui tūc exoluebā. Et est notabile q ipe loquens de sua passiōe notat se filiū hois nō filiū dei. q si vellet dicere q passurº erat nō fm naturā diuinā: scz humanā. Modus aūt nre redēptionis subiūgit cū ꝛ [z multa pati] factº est fasciculus myrrhe. i. cumulus amaritudinis: qz ex multis passionū generibº cōpositº est myrrhe fasciculus. Multa inqz pati: qz cōprehendi: colaphizari: cōspui: accusari: denudari: flagellari: z reprobari [a senioribº] q debebant habere pheminentiā vite [z scribis] q videbā tur habere pogatiuā sciēie [z principibº sacerdotū] q habebāt excellētiā auctoritatis z potentie qz ab istis iudicatus est ad mortē: et presidi tradituº z occidi in cruce a gētibus qui eū crucifixerūt ppriis manibº: z tertia die resurgere tāqz virtute ppria nō suscitare potestate aliena qō dixit ne nimis de eiº morte tristarentur z sic spe resurrectionis cōfortarentur. Ad hoc ignominia sue passionis z sue resurrectionis gloriaz predixit: vt suo exemplo timorem passionis tolleret: z eos ad cōsiderā dum sue resurrectionis gloriāz eleuaret. vbi Hiero. Est aūt sensus. Tūc me pdicate cū ista passus fuero. Quia nō prodest xpm publice pdicare z eiº vulgare in populis maiestatez quē post paululū flagellatū visuri sunt z crucifixum [Et assumens eū petrº] seorsuz z ducēs separatum ne coꝝ alijs videret arguere magistrū [increpauit eū] amātis affectu dicēs [Absit a te dñe] sic pati [nō erit tibi hoc] scz q intereat filiº dei viui. q.d. Indecēs ē q tu dñs maiestatis tā ignominiose patiaris. Increpauit petrus dñm potius ꝯ ceteri: qz non di mato vult confessionem suam destrui nec putat fi-ris fortilium dei posse occidi vel mori: vel potius propter feruoris amorem hoc fecit quo pre ce-

Chriſo. Ambro. Crucis chriſti vtilitas. Modus gentes Vocādi Vocādo rum iudeorum modus. Ps. xv. Ps. ij. Oportet Ps. lxvij. Fasciculus myrrhe. Passionis pdicēde cautele. Hiero. Arguendi modus.

teris ardebat. Et dñ assumpsit eū petrus secreto relinquēs nobis exemplū similiter arguendi maiorē: quia inferior nō debet in publico arguere superiorē. [Dñs autē conuersus].i. facieversa ad petrū quē p̄cedebat: vt sic cōuersus eū aspiceret z efficaci⁹ argueret [dixit ei] arguēdo ip̄m [vade post me] conformitate volūtatis z retro nō cōtra me [sathana].i. aduersarie z cōtrarie: qr mee volūtati z vie salutis cōis aduersaris et cōtraria loqueris. Sathanas em̄ interp̄tat aduersarius siue p̄trarius. q.d. nō aduerseris mihi: sed applica volūtatē tuā mee volūtati: z noli impedire passionē meā: sed magis sequere z post me eūdo vestigia mea imitare. vbi Orige. Scādalū esse. Orige. dicit Orig. Omnē discipulū peccantē scandalū sibi appellat. Petrū aūt quē dñs ante ita magnificauerat sathanā vocauit eo q̄ ꝑpter amorē carnalē quē ad dñm habebat dissuasit ei de sua passione vt nō fieret. Maximi namq; ardoris z amoris legim⁹ fuisse petrū in dñm saluatorē nostrū. Ut em̄ legit i itinerario clemētis: petrus adeo afficiebat ad xp̄i corporalē p̄sentiā quā feruentissime dilexerat q̄ post xp̄i ascēsionē quotiēscūq; dulcissime p̄tie ac societatis z allocutionis xp̄i z sanctissime cōuersatiōis memor erat tot⁹ in lachrymas resoluebat: ita vt gene ei⁹ aduste lachrymarū fluxu videbant. Ex zelo igit xp̄i volebat impedire ei⁹ passionē: et qr iste zelus erat indiscret⁹. nā xp̄i passio erat a deo ꝑordinata ad hūani generis salutē: ideo duraz meruit reprehēsionē. Quia g affectū non regulauit: vt vellet qđ xp̄s volebat z volūtatē suā nō cōformauit volūtati diuine: cui aduersari videbatur merito reprehēd̄ z sathanas.i. aduersari⁹ appellat. Hoc ergo exēplo dñi habeas: et tu oēs p̄ aduersarijs q̄ p̄ corporali alleuiatione et cōsolatione a bonoꝝ exercitio spūali tevellēt retrahere. Sicut aūt petrū quē ante pbauit hic increpat: sic nemo ob bona prius facta immunis sit a correptione ꝑpter mala que facit. Nō est ergo in cruce dñi verecūdandum sed potiꝰ gloriandū: qr est nostre salutis signū z bonoꝝ nostroꝝ principiū. vñ Chriso. Ut coronā ita circūferamus crucē xp̄i. Et em̄ oia que p̄m nos sunt p̄ ipsaz pficiūtur: z si re generari oporteat crux accedit: z si pasci mistico illo cibo: z si cōsecrari z quodcūq; aliud facere vbiq; symbolū.i. signū victorie nobis

Gloriandū i cruce dñi. Chriso.

assistit. ꝑpter hoc z in domo z in muris et in ianuis z in frōte z in mēte cū multo inscribimus id studio. salutis em̄ q̄ ꝑ nobis est hoc est nostrū signum. Qñ igit sanaris excogitaōem cōditionē crucis vel cām. nō em̄ simpliciter digito insigniri eā opz: sed cū multa fidez nullus ꝑpe te stare poterit immūdoꝝ demonū videns ensem z gladiū in quo plagā z pestiferū vulnus accepit: et arma p̄que oēm virtutē eius xp̄s soluit. ¶ Oratio.

OMine Jesu xp̄e quē beat⁹ petr⁹ te vez dei filiū est confessus: te q̄z ego indign⁹ toto corde z ore confiteor: qr tu es xp̄s fili⁹ dei viui eterni: z rogo te dñe clemētissime da mihi vt opere te cōfitear: z factis non negando fidelis inueniar: qua ten⁹ benedictionē tuā cōsequar cū petro ac firm⁹ in fide et opere p̄maneā cū ipso. Da etiā mihi re x me⁹ z deus me⁹ vt cōformitate volūtatis te sequēdo beneplacitū tuū in oibus pficiā o mode ab offensa tua abstineā z sic vsq; in finē te largiente pseuerē. Amen.

¶ De exhortatione ad sequēdum christū z sue passionis exemplum. Capitulum. ij.



POstquā dñs discipulis misteriū sue passionis secreto p̄dixit: conuocat turbā cū eis: z tā ipsos discipulos q̄z oēs ad sui imitationē et passionis tolerātiā inuitat. q.d. Nolite ꝑhibere passiones: qr opz sustinere eas oēs saluari volētes. Et ideo hic ad oēs gñal̄r loquit z oēs hortatur: qr imitatio passiōis ad oēs p̄tinet: vel p martyriuz: vel p pniam. Vñ ait. [Si q̄s] qđ notat varietatē [vult post me venire] p affectū interiorē: p imitationē exteriorē ad p̄z superiorē. z dñ dicit vult: qr neminē cogit sed cōsulit: z vnūquēq; suo arbitrio relinq̄t vt seruitiū sit grati⁹ dño: z premiū sit grati⁹ seruo. Vñ Chri. Cū aūt saluator sit pius z benign⁹ nullū inuitū aut coactū habere vult famulū: sed spōtaneos z grās agētes ei ꝑ famulatu. Et ideo neminē cogendo aut necessitatē ipo nendo: z psuadēdo z benefaciēdo vniuersos dñs. volētes attrahit. Et iterū. Si q̄s aurū daret aut thesaurū exponeret z oēs curreret: multo magis ad ea q̄ sunt in celis. hec Chrisō. Et subdit dñs. [Abneget semetip̄m] p ꝑprie volūtatis renūciationē: non tā sua vel suos: sed suū intellectū: suū affectū: suū sensum [z tollat crucē suaz] p mortificationē corpis sui: p cōpassionē ꝓximi: z si necesse fuerit p sustinētiā martyriū [z sequat̄ me]. s. me habēs lucē in intentione contra fauorē humanū me sequēs ducēs: in operatiōe z terroꝝ diabolicū

A Math. xvj.

Chriso. Inuitū nō vult

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

me expectans mercedē imremuneratione cō tra tpale cōmodū. ¶ Rectus ordo vt quivult sequi dñm primo abneget semetipm z sic tol lat crucē vt primo, voluntas eiº sit prōpta ad oēm miseriā sustinendā. Et notādū qº primº

B Hoīs pmi seu ade ia ctura et amissio triplex.

hō tria pdidit p pctm. s. libertatē: felicitatē: z dignitatē: q tria docet hic dñs p tria recupe rare. Libertatē cū dicit abneget semetipm. Felicitatē cū subdit z tollat crucē suā. Digni tatē cū addit z sequatur me. Uel abneget se in pſperitate z malū declinādo tollat crucē suā in aduersitate z bonū operādo: z sequat me vite cōformitate z in deū oia ordinando.

Penitētie inutilis sex genera.

In verbis aūt dñi pdictis excludūtur sex ge nera pnie inutilis: z est prima violēta cōtra qđ dicit si quis vult. scōa diminuta: qñ scz hō dat sua deo z se mūdo: ꝫ qđ dicit: abneget se metipm. tertia delicata: qz sic volūt aliq face re pnām vt nullā sentiāt afflictionē: ꝫ qđ di cit tollat crucē. quarta mutuata: qñ aliq glo riātur de passiōibº patrū vel fratrū suoꝝ: ipi ſo. nihil talū faciūt: ꝫ qđ dicit suā non alie nā. quinta momētanea qñ aliqvna die absti nēt et alijs diebº delitijs vacāt cōtra qđ dicit quotidie. sexta simulata q̄ est hypocritarū ꝫ qđ dicit z sequat me nō fauorē mūdi. [Si qs etiā vult poſt me venire] hoc est si qs vult at tingere pfectionē vite xpiane faciet ea q̄ se quūtur: scz [abneget semetipm z tollat crucē suā z sequat me.] Ubi tria exprimūtur in quibº

Perfe ctio vite xpiane in tribº.

pfectio vite xpiane cōsistit. Primū est sui ab negatio: scōm est crucis portatio: tertiū vite xpi imitatio. Quātū ad primū sciendū qº ad sequēdū xpm oportet hoīem tria abnegare: scz sua fm illud. qui non renūciat oibus que possidet nō pōt meº esse discipulus. Et suos

Luce xiij.

fm illud. si qs venit ad me et nō odit patrē z c. nō pōt meº esse discipulus. Et semetipm fm qđ hic dr [abneget semetipm]. s. vetustatē z pcta abijciēdo z ad meliora mutādo: vt desi

Uolūta tis renū ciatio.

nat esse qđ erat: z incipiat esse qđ nō erat: et alter ex altero efficiatur ac voluntatē ppriā abnegādo qđ plus est ꝫ abnegare res ipas

Prosper

z abijcere. vñ Prosper. Quid eis pdest qº fa cultates suas abijciūt qui volūtates ppias nō relinquūt cū sit lōge prestātius volūtati bus propijs renunciare ꝫ rebº hmōi: ergo abnegatio debet fieri omnibº desiderijs car nis et mūdi cōcupiscētijs perfecte reluctādo z in bonis actibº nullā cōplacentiā ppriā vel humanā captādo: sed solū diuinū honorē in oibus que agimus intēdēdo: vt sic veraciter possimus dicere cū xpo: non veni facere meā voluntatē sed eiº qui misit me. ¶ Quātū ad

C Crucem tollere.

scōm sciendū qº crucez tollere tripliciter pōt intelligi: scz per carnis mortificationē: p pro ximi cōpassionē: z p martyriū sustinentiā. Uñ Hylariº Hyla. Sequēdus ē dñs cruce assumpta etiā passiōis: z si nō sorte tñ volūtate comitādus

Mari. Abstinē

est. Secundū maximū epm. Duo abstinētie et crucis sunt genera: vnū corporale scz a de lectationibº z ab alijs que decipiūt sensus vi riliter renocare ac violēter abstrahere z co hercere. Aliud spūale qđ ē speciosum z subli miusscz motus animi regere z pturbatiōes illius placare: impetus vitioꝝ refrenare: cō tra ea quotidie litigare ac rixam quodā mō cum interioi hoīe cōserere. hec Maximus. Hoc etiā de cruce tolēda pōt z aliter exponi dupl'r. vno modo de cruce corporali: z sic cō uenit martyribº: z per hāc crucē intelligitur oē genus martyrij scz mortis z cuiuslibet al teriº pene vel periculi p xpo sustinēdi animi tētatio z ꝑparatio. Tūc em fm Augu. Crucē nostrā tollimº quādo penalitates quaslibet p xpo volūtarie assumimº. Alio modo expo nit de martyrio spūali quod cōuenit religio sis z pfectis. de quo martyrio dicit apls. Mi hi mūdus crucifixus est: et ego mundo. i. fm glo. Mūdi cōcupiscētie nō habent in me do minū: nec mūdus iam mihi se ingerit: z ego cōtra eū sum fortis. Et nota qº non sine cau sa vtrūqz dixit scz sibi mūdū crucifixū z se mū do. Plerūqz em cōtingit vt homo mūduz non teneat: sz tñ mūdus eū in suis occupatiōibº astringit et mortuº est homo mūdo: mūdus eū quasi viuº cōcupiscit dū in alio intentū in suis actibº rapere cōtēdit. Sed fm Greg. nec paulus a mūdo glorią q̄rebat: nec ipse a mū di gl'ria q̄rebat: ideo z se mūdo z sibi mūdum esse crucifixū gl'iabat. Sūt aūt tria in mūdo q̄ nobis debēt eē crucifixa z nos eis. Qz vt di cit iohes. Oē qđ est in mūdo aut est ꝓcupiscē tia carnis: aut cōcupiscētia oculoꝝ: aut sup bia vite. Hoꝝ triū crucifixio fit p triavota re ligiosoꝝ q̄ vere martyres sunt spūales. Pri mū ḡ martyriū ꝓsistit in tpalibus volūtaris re lictiōe. scōm in ꝓcupiscētie carnis reluctatio ne: z quāto fortior fit ista pugna: tāto glorio sior victoria martyrij. tertiū in ppie volūta tis abdicatiōe: qz fm Greg. p obediētiā ma ctaꝝ volūtas ppria: z pvictimā caro aliena: z iō obediētia dr melior ꝫ victima. Quātū ad tertiū dr. vite xpi imitatiōe sciēdū qº xpm seq nihil aliud est ꝫ eiº vestigia imitari z eiº vi te cōformari. Ꝫpm aūt imitari debemº tripli ci via qua nos precessit: videlz paupertatis: humilitatis: z asperitatis. xps em in suo in gressu nobis reliquit exemplū sincerissime pauptatis: in ꝓgressu exēplū pfundissime hūilitatis: sed in egressu exēplū acerbissime penalitatis: z qz in his tribº debemº xpi vesti gia sequi: ideo ad hūgē eoꝝ memoriā nos in uitate dicēs. Recordare pauptatis mee quā tum ad primū z trāsgressionis mee. i. pfun dissime humilitatis quātū ad scōm: z ablīn thij z fellis. i. amarissime passionis ꝫtū ad tertiū. ¶ Et nota qº oia in quibº deuoti secta tores pfectionis euāgelice xpm debēt imita ri z eiº silitudini cōformari pūt: z hoc mō ad

Dmita tio xpi i triplici via.

Treſi. iij.

Tria in qbº imi temur xpm.

Tripli ciabona

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

tria reduci. s. sm tria bona q̄ a deo recepim⁹ vt sunt res exteriores: corp⁹ ppriū: z ipsa alia que ola oportet relinqui ppter deū sivolum⁹ ipsius xpi esse pfecti imitatores. Perfect⁹ eñ xpi imitator primo dz relinquere mundū et oēs res tpales: z etiā cū hoc oim terrenorum occupationē z solicitudinē penitus dz postponere. Hoc aūt fit p volūtariā paupertatē quā xps altissime seruauit: qui i tota vita sua pauperrimus fuit. Secūdo dz relinquere corpus qđ quidē relinquit tribus modis. primo per carnis macerationē: p quā corpus vigiliis: ieiunijs z orationib⁹ atterit ne caro lasciuiat z cōtra spiritū se erigere pinaciter nō presumat. Secūdo per tpalis cōmodi abiectionē: qui nimis delicate nutrit seruū. s. corpus suū: postea inuenit eū cōtumacē: z ideo debet semper in rigore teneri: vt magis subiiciatur spiritui. Tertio per penalitatū voluntariam perpessionē: sicut apostoli z martyres qui p xpo voluntarie sunt passi. Et ola ista xps fecit z seipsum in exēplū dedit. Tertio debet relinquere aiam suā per ppriē volūtatis abdicationē: vt voluntatē suā diuine voluntati cōformet: q nihil aliud velit nisi solum illud qđ diuine voluntati beneplacitū fuerit. hoc eñ fecit ipse xps qui dixit: nō veni facere voluntatē meā: sed voluntatē ei⁹ qui misit me. Uñ ad voluntatē diuinā ita habes regulā z mensurā oim actionū suarū: sic q in oibus actionibus z desideriis tuis nihil cōcupiscas nisi q honor dei in te ampliet z in oib⁹ alijs creaturis. ¶ Sed est sciendū q nullus pōt viuere vita xpi nisi etiā moriat morte xpi: ideo sicut xps p hoc q ex nimia charitate se assumptioni nostre carnis iclinauit seipsum extinauit z per cōsequēs claritati diuine qua pfr cōstantialis existit quodā mō mori voluit: ita quilibet ad istā pfectionē tendens dz per veram humilitatē z plenariū contēptū sui mori sibijpsi seipm vsq ad nihil deificēdo z seipm nihil reputando vt viuere possit soli deo. Hō eñ ad pfectionē tēdēs dz seipsum hoc est qđ videt habere a seipso nihil reputare: qđ aūt habet a deo pura dona dei quibus cōformat vite xpi dz summe reputare: z cū summa diligentia custodire vt vere possit dicere cū apostolo. Uiuo aūt iam nō ego: viuit vero in me xps. Uñ de talibus mentibus pfectis sic mortuis sibijpsis dicit apostolus. Mortui estis: z vita vestra abscōdita est cū xpo i deo. Signāter aūt dicit z vita vra abscōdita est cū xpo in deo q: vita illa qua mens p amorē cōtinuū z beatificū pfecte vnit deo in patria illa est in presenti abscondita: q: propter necessitatem mortalis vite talis amor cōtinuus z nō interruptus in pñti vita haberi nō pōt. Sed hoc euidenter apparebit in vita. b. vbi obiecto beatifico cōtinue fruemur: z in solo deo iugiter delectabimur, ppter qđ bñ subdit. Cum autē xps apparuerit vita vestra: tūc z vos cū ipso apparebitis in gloria. ¶ Est aūt sciēdū Mors q mors ista spūalis qua hō per contēptū sui spūalis mortē sibi q̄busdā gradib⁹ pficit. prim⁹ est q pficitur hō p humilitatē reputet se oib⁹ viliorē. scōs gradib⁹ est q hoc ꝑbis ꝑpriis fateat tertiꝰ est q etiā ab alijs dici equanimiter patiat. Quartꝰ est q hō equanimiter ferat cū ab alijs contēptibiliter tractat. quintꝰ est q hō nō solū nō doleat: sed etiaz diligat qđ ab alijs cōtēnat. Et oēs isti gradus ppriē despectiōis pfecte relucebāt i xpo. Sequamur g̃ z imitemur nō diabolū, vt ābitiosi z superbi nō mūdū: vt cupidi z auari: nō carnalē appetitū: vt voluptuosi z lubrici: sed dñm iesuz xpm. Qui eñ deū nō sequitur ei quidē neq̄ se abnegare neq̄ crucē tollere ꝑdest: vis sequi xpm? Sis deo obediēs z facias z malū declinando circa virtutes insistas. Hec eñ via xps incedit: p hanc ergo via ambula si vis eū sequi in vita pñti z cū eo gaudere in patria. Sz heu pauci hodie dñz sequi volūt: z tñ multi ad eū peruenire cupiūt.

vñ Bern. O q̄ pauci post te volūt ire dñe: cū tñ peruenire ad te nemo est qui nolit: conregnare cupiūt: sz nō cōpati: nō curāt querere quē tñ desiderāt inuenire: cupiūt z te ꝑsequi: sed nolunt sequi: optāt extrema iustorū non curātes principia eorū. Et q: dñs monuit ad sustinendū pro cōfessione fidei martyriū: cōsequēter tollit huiꝰ cōfessionis triplex impedimētū. Et primo primū qđ est nimius amor suijpsius dicēs. [Qui eñ voluerit animā]. i. alalitatē [suā] sez vitam presentē alimonijs indigentē [saluā facere]. i. in pñti custodire martyriū declinādo vel corp⁹ in penitētia nō macerādo hoc est: potiꝰ saluare tpe psecutionis q̄ me cōfiteri sez eligēs potius deum offendere q̄ ꝑ eo mori: vel tpe pacis delicate seruare potius q̄ per penitētiā affligere [perdet eā] in futuro. s. vitā vel aiam: z ꝑ vita momētanea incurret mortē eternā. Unde fugiēdo mortē incurret mortē: z seruando vitam amittit vitā. [Qui aūt pdiderit animā suā]. i. animalē et presentē vitā perditioni et morti si necesse est se exponēdo eligēs potiꝰ ꝑ deo mori q̄ eum offendere: vel p penitētiā se affligēdo eligēs potiꝰ sic deū placare q̄ se delicate viuēdo ipm magis irritare: et hoc non propter mūdi vanitatē vel erroris defensionē aut desperationē: sed ppter mei. i. anteq̄ cōtra mea faciat mādata [inueniet eā] i futura gloria: z p vita mortali inueniet eternā.

Ista dictū dñi de aia z vita saluāda z pdenda simile est sm Grego. ac si diceret agricole frumētum si suas pdas: siseminas renouas. Grego. Ideo vt dicit Cassio. ve carni que hic supera ta nō fuerit: nā q̄ in hac cōuersatione vincit illic sine dubio coronat. vñ Bern. Qui voluerit aiam suā saluā facere pdet eā. Et quidē

Cor. iij.

Uiuere vita xpi Mori ꝑ xpo.

Sequentiū xpm pauci tas. Bern.

Aia perdenda. Grego. Cassio. Bern.

prudentius eā pdis vt custodias: q̄ custodis vt perdas: quid hic vos dicitis obseruatores ciborū: morū negligentores ypocras z sequaces eius docent alias saluas facere in hoc mūdo: xp̄s z ei⁹ discipuli pdere. Quē nā vos ex duobus sequi magistrū aut seruū eligitis. Epicurus atq̄ ypocras corpis alter voluptatē: alter bonā habitudinē p̄fert me⁹ magr̄ vtriusq̄ rei cōtēptū p̄dicat. Quid em̄ tibi alīd sonuit cū clamatū est: qui amat aiaz suā pdet eam? Perdet aūt dixit sine ponēdo vt martyr: siue affligendo: vt penitēs. Quāq̄ martyrū gen⁹ sit spū facta carnis mortificare illo nimirū q̄ mēbra cedunt ferro: horrore q̄dē mitius: sed diuturnitate molestius. hec Ber. Deinde tollit scōm impedimētū qō est nimia cupiditas

Lucri terreni detestatio.

lucri z desiderū terreni dicēs. [Quid em̄ p: dest homini si vniuersum mundū lucret] de quo nihil secum morīs portare poterit nisi petīm immo tanto plus acq̄siuit de inferno.

Apocal. xviij.

Un in apoc. 8r. Quātū glorificauit se z in deliciis fuit: tantū date illi tormētū z luctū [aie ꝟo sue detrimentū patiat]. s. amittendo gloriā incurrendo penā eternā: z pdēdo hūanā substātiā. q. d. nihil pficit immo p talia multū pdit. s. id qō est immortale z diuinū in eo: z iō aia cū sit immortalis p̄ponenda est oībus corruptibilibus z transitorijs. nā aia rōnalis imagine trinitatis insignita p̄ciosior est cunctis terrenis. Et iō stult⁹ est q̄ plus pecuniā q̄ seipsum diligit qō facit q̄ppter illā tormētis eternis se exponit. Un nimis stult⁹ ē auarus: immo peior q̄ diabolus: qr auarus pl⁹ diligit nūmū q̄ aiam suā vel alterū: sed diabolus plus diligit vnā animā q̄ totū mūdū. Quapropter dixit xp̄s p̄sumens decipe eū. si cadens adorauer is me dabo tibi mūdū istū.

S Auar⁹ peior est diabolo

mat. iiij

Orige. Et iō vt dicit Orige. Duob⁹ ꝓpositis maius est eligendū: vt mundū pdamus z lucremur

Ambro. animas nr̄as. vñ z Ambro. valde timēdū est ne ꝓpter auaricia pecunie: vel ꝓpter amorē carnalis vite salutē alarū q̄rere negligam⁹: qr nihil pdest lucrificare tpalia si pdant eter

Chrisо. na. Et dat Chri. exēplū. Si egens in vltimis malis posit⁹ videres seruos in lasciuia agere qō lucrū estimares te eorū dñm esse: sic q̄d lucrat aia tua misera cārne lasciuiente si futurā dānationē expectat? Sz magna heu ho die cecitas z amentia in hoīb⁹ reperit. qr p̄m

Augu. Augu. siq̄s argētū auro p̄ponit demētissim⁹ iudicat: si ꝟo aurū deo p̄ponit a nullo reprehendit. Exponit etiā p̄dictū dñi ꝟbū de illis qui alias alioꝝ lucrari volunt z suas negli-

Chrisо. gunt. vñ Chri. Si alterius solicitus cōtēnas te: similis es eis q̄ metalla fodiunt z necant. Et q: posset aliq̄s dicere: z si aiam pdā: tñ ex multis q̄ lucrabor eā redimā qō falsum est. vñ dicit. [Aut quā cōmutatione] i. redēptione [dabit hō p aia sua]. s. dānata. q. d. si pro ea totus mundus daret non ꝫ hoc liberaret. Et ideo nō potest cōparari lucrum mūdi ad detrimētū aie per qō homo perdit eā z vitaz eternā. Nam pditis diuitijs possunt p alias diuitias cōpensari: z si moꝝ infligit pōt cō pensari per vitā immortalē: que in refectiōe expectatur: sed si aia p culpā perdat nō expectas in alia aia recompensari: qr nō poteris aliā animā sed neq̄ aliq̄d aliud quasi cōmutationē p ea dare: vt liberes eam de eterna morte. Deꝰ aūt p aiab⁹ hoīm dedit cōmutationē sanguinē filij sui p̄ciosuz. Perdēda est igitur aia z vita presens in hoc seculo ꝓpter dñm nō saluāda ꝓpter lucrū z desiderū terrenū. Quapropter vt ait August. Uolūtarie

Augu.

nūc p xp̄o postponam⁹ q̄nq̄ dimittēda ne (qō absit) p transitorijs amittam⁹ eterna. Si em̄ tibi dicer et sis toto hoc mēse dines z potēs z fac quicq̄d velis: vtere carnis voluptatib⁹ sicut placet: ea tñ cōditione vt oculi tui postea eruantur: oē solatiū tollat: toto tpe vite tue in fame z siti in oi cruciatu z in oi miseria vi uas: nūquid illud tale bonū hoc tenore susciperes? Et quidē tota hec vita nec mensis est nec vnius diei vel horē spaciū ad illi⁹ eterne infelicitatis cōparationē cuius miserie neq̄ finis est neq̄ pena similis inuenit. vñ Jsido.

Pena eterna.

Jsido.

Si haberes sapiētiā salomonis: si pulchritudinē absalonis: si fortitudinē sanſonis: si lōgitudinē enoch: si diuitias cresi: si potestatē theboinā q̄d pdesset tibi si tandē caro daret mamib⁹: aia demonib⁹ cū diuite cruciāda sine fine? q. d. nihil. Duo q̄ppe sūt tpa ecclie: vnū pſecutionis: z tūc anteq̄ deū negem⁹ ponen da est aia z p̄sens vita: aliud pacis: z tūc frā gēda sunt desideria terrena z lucra cōtēnenda. Nulla g̃ mūdi aduersitas aiam tuā frāgat: nulla ꝓsperitas alliciat: nulla fallacia seducat a p̄ceptis z mādatis dei: z a charitate q̄ est in xp̄o dño nostro. Oibus modis z in oibus debem⁹ semp beneplacitū dei facere: z ab offensa ei⁹ abstinere. Deide tollit tertiū

Tēpora pſecutionis

Ie pdi tio irreparabilis.

Ie pdi tio maxima.

Tēpora ecclie.

J

impedimētū ad cōfitendū fidē xp̄i qō est pudor seculi. Nā ſm Grego. Sepe ex humana

Grego.

Pudor

verecūdia prepedimur: vt rectitudinē quam sci⁹ seruam⁹ in mēte nondū exprimere valeam⁹ uēdus. invoce: z tāto dei faciē ad iustitie defensionē negligem⁹ quāto humanas facies cōtra iustitiā veremur. Et ſm eundē sunt qui dicūt.

scī amo uēdus.

Nos nō erubescimus deū cōfiteri: sed ad pfessionē fidei nō sufficit vox professiōis xp̄iani: dū verētur a proximis despici: dū indignā tur iniurias tolerare: dū erubescūt si iurgiū contigerit prioꝝ satisfacere. Hoc g̃ impedimētum tertiū tollit: primo ex fructu: scōo ex pena: quia xp̄s cōfitētes cōfitebit et recognoscet: et erubescētes erubescet. i. nō cognoscet eos de suis in scōo suo aduētu z iudicio cum venerit i maiestate sua: sez hūana. i. i forma humana glorificata z patris. i. maiestate diuina que sibi z patri est cōis: quā tñ hz a pa

tre suoꝝ sctoꝝ angeloꝝ qui apparebūt cū eo. Tūc enim erubescet infideles: ignorabit fatuas virgines: obiurgabit misericordes. Uñ

Judicabit pr̃ et spūssanctus vt filius.

ptz q̃ nō solū iudicabit filiꝰ in forma deitatꝫ: sed etiā pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūssctūs: quoꝝ est vna maiestas in forma: tñ visibili solus filius apparebit: vt ex hoc solus filius hois iudicare dicat. Indiuise itaq̃ iudicāt pater ꝛ filiꝰ nec nō ꝛ spūssctūs. Uerū quia potētia sapientie cedit in descriptione iudicij: vbi equitas magis est examināda ꝛ considerādū quid cuiq̃ debeat p meritis q̃uis ꝛ potētia sit exercenda nec bonitas subtrahēda: iō spāl̃r discrimē iudicij attribuit sapiētie: q̃ iudicij est p sapientiā diuinā: sapiētia autē tota cōmunicatur filio: ꝛ ideo etiā solus filius ꝺr iudicare. Tempore ergo psecutionis nō erubescat xp̃ianus fidelis pro xp̃o affligi: ꝛ si opus fuerit morte affici ac substātijs nudari ꝛ honoribus deijci. Tempore ꝥo pacis cū vitia maxime subrepūt: carnē refrenat ne lasciuiat: ꝛ p xp̃o nō vereat a primis despici: iurias: ꝥdorū pati: prior primo satisfacere: vt veraciter ꝓbet seq̃ humilitatē capitis sui: ꝛ ipm confitēs mereat ab eo recognosci. Et ne ad abnegādū se ꝛ tollēdū crucē auditores terreant: iō tristibꝰ leta subiūgit dicēs. [Filiꝰ el hois] i. virginis q̃ ita sevocat ꝓpter sui humilitatē: ꝓpter carnis veritatē: ꝓpter matris puritatē siue integritatē [vēturꝰ est] ad iudicandū orbē [in gloria patris sui cū ãgelis suis] in forma gloriosa iudicabit. Qui prius venit hūilis vēturꝰ est p manifestationē gl̃ie ꝛ virtutis. [Et tūc reddet] sine tpis dilatiōe [vnicuiq̃] sine psonarū acceptiōe vbi nō psone sz opa cōsiderant. vñ sequit [ꝑm opa sua] sine diminutiōe: iustis quidē p̃miū. i. gloriā aie ꝛ corporis alijs aūt suppliciū. i. penā vtriusq̃. hic est locꝰ merēdi ꝛ liberādi aiam ibi mittēdi ꝛ recipiēdi ꝑm merita. Ambula hic dū lucē habes ne ibi tenebre te cōprehēdāt. Suscipe hic mortē: vt ibi suscipias vitaz imortalē. Noli timere q̃ tristibꝰ leta succedūt. Times mortē: audi gloriā triūphātis: vereris crucē ausculta angeloꝝ misteria. Attēde ꝛ hic verbū Ber. q̃ dicit. Uis scire q̃ debeas ie su xp̃o. Debes ei vitā tuā: q̃ ipse vitā suā posuit p tua. ¶Et q̃ rudes erāt apli ne eū sicvēturū dubitarēt ꝛ fatigati expectatione deficerent ꝓmittit in pñti ꝓsolatio vt citiꝰ credāt de futuro. Unde bonꝰ magister ne discipuli desperatiōe frangant aut tedio subiūgit eos cōsolādo. [Amē dico vobis] vt securi de hoc situs [sunt quidā de hic stātibꝰ] discipulis [q̃ nō gustabūt mortē.] tpalē que est quidā gustus respectu mortiz eterne: vel gustus ꝺr q̃tū ad bonos q̃ nō pmanēt in morte [donec videāt] oculis corpalibꝰ [filiū hois venientē in regno suo]. i. in ea claritate regni quā habebit cū ad iudicādū veniet vt qualis ē vēturꝰ postea

Ber̃.

R Sustatio mortis.

presenti quoq̃ tpe demōstret ꝛ appareat hoc est donec videāt similitudinē glorie quā corpora electoꝝ qui eū nūc cōfitent habebūt in eccl̃ia triūphāte vt p hoc sperēt eterna futura in re. Uñ ꝑm glo. in corpe mortali ostēdit eis nō imortalitatē sz claritatē future imortalitati similē: et ita sensus est donec videāt regnuz dei. i. imaginationē glorie regni dei. Cū xp̃o hic stantes sunt in statu gratie q̃ pro ipso patiēter passiōes sustinēt: ꝛ isti mortem culpe vel gehēne nō gustāt: sz cū ipso ad gloriā eternā trāseūt: hāc piā ꝓmissionē eis fecit: vt p visam gl̃iaz future resurrectiōis ꝛ cōtēplationē gaudij manētis ad aduersa trāseūtis seculi fortius ferēda animaret. Uisionem aūt promissam distulit vt eā vehemēti⁹ desiderarēt: ꝛ desideratā magis acceptarēt et gratā haberent. ¶Oratio.

Stātes cū xp̃o.

OOmine Jesu xp̃e da mihi vt meipm sic abnegē q̃ in ꝓsperitate ꝛ in oib⁹ que tpaliter delectant a malo declinem: ꝛ nihil nisi honorē tuū querā: meeq̃ volūtati renūciās tibi ꝛ ꝓpter te oñi creature obediā. Da etiā mihi vt tollā crucē meā afflictiōes ꝛ penalitates p mevolūtarie assumēdo: ꝛ ab alijs illatas patiēter sustinēdo: ac primis in necessitatib⁹ cōpatiēdo: ꝛ in omni aduersitate bonū facere nō desistēdo. Da etiā mihi vt te sequar vestigia tua imitando ꝛ tue vite me cōformādo post te venīā ad supernā patriā pertingendo. Amen.

¶De trāsfiguratione dñi. La. iij.



A Math. xvij.

Deinde quod iã supra promisit soluit cū dicitur. [Et post dies sex] sz Lu. ix. ꝛ Math. nō numerādo extremos vel [die octaua] ꝑm lucā numerādo diē p̃mū quo ꝓmisit et vltimū quo soluit [assumpsit Jesus secū Petrū ꝛ iacobū ꝛ Johānē ꝛ duxit illos seorsum in montē valde excelsum] sz tabor quarto miliario a nazareth contra orientē vt ibidē oraret. Mathe⁹ ꝛ marcus ponūt tñ dies medios: sz lucas etiā extremos. Illi sex qz post sextā mūdi etatē aie sanctoꝝ in beata expectatiōe requiescēt. Lucas octo qz in octaua resurrectiōis corpa sctoꝝ in gloriā imortalitatis resurgēt. Hic ḡ post sex etates quiescendū esse ab oi labore: ꝛ ibi octauo tpe resurgendū designat. Unde ꝑm Hiero. ꝛ glo. hoc bene misterio cōuenit. naz sicut xp̃s post sextā sabbati qua crucē ascendit: ꝛ post septimaz sabbati qua in sepulchro quieuit: octaua die resurrexit: sic ꝛ nos post sex mūdi etates quibus pro dño patimur ꝛ laboram⁹: et post septimā quietis animarū que interiz in alia vita geritur octaua etate resurgem⁹.

Hiero.

B Transfiguratio nis dñice tps.

Trāsfiguratio ergo fuit in octaua die: qz facta est ad ostendendū discipulis suis gloriaz resurrectionis future que erit in octaua mūdi etate: z propter hoc figurata est hic p octaūā diē. Assumpsit aūt secū tres tm̄: vt in ore triū staret testimoniū. Itē in signū q̄ q̄ nunc fidē trinitatis firmiter seruabūt: tūc in eterna visione gaudebūt. Istos aūt tres. s. petrū iacobū z iohannē spāliter assumpsit: qz istos familiariter diligebat. Hoc aūt fecit ad designāduz q̄ quicūq; vult gloriā dei videre opz q̄ fidē cognoscat: sicut petr⁹: q̄ vitia supplātet: sicut iacob⁹: q̄ ad bene operandū grām habeat sicut iohānes: qz oē meritū cōsistit in credēdo verū: in declinādo malū: in faciēdo bonū. Item ad cōmendationē oim statuū ecclesie. nā per petrū significant coniugati vel etiā prelati: per iacobū penitētes vel actiui: p iohānē virgines theorici. Et pulchre ostēdit.

Cur seorsuz duxerit.

surus discipulis resurrectiōis gloriā seorsuz eos duxit vt intelligam⁹: qz si eiusdē resurrectionis participes esse cupim⁹ a turbis malignoz̄ hoiz̄ z tumultib⁹ seculi diuisi esse debem⁹. Pulchre etiā eos in montē excelsuz duxit z nō vallē: vt discam⁹ gloriā nō in pfundo hui⁹ seculi: sed in regno supne beatitudinis esse q̄rendā z q̄ ad illā gloriā future resurrectionis puenire: et in decore suo xp̄m videre merebimur si ima z terrena descendētes ac sublimia z celestia desiderātes mēte in celestib⁹ habitem⁹. Necesse est em̄ oīb⁹ qui deū contēplari desiderāt: vt nō infimis voluptatib⁹ iaceāt: sz semp ad celestia se erigāt.

Cur in montē.

Ascēdit aūt in montē: vt oraret innuēs oraturos in mōtē virtutū ascēdere z sursum nō in imis corda hr̄e: ac ptinuis p̄cibus insistere. Et bñ mōs iste dict⁹ est thabor: qđ accessio lucis interp̄tat: qz oē qđ manifestat in lumine māni festat. Effectus aūt oronis ostēdit ppter qđ oravit. s. ppter gloriā future resurrectionis manifestādā ap̄lis. Dū em̄ oraret transfigurat⁹ est corā eis. Nō dicit trāsfigurauit se vt notet actio fieri ex potētia trinitat̄: sz in natura hūanitatis. [Et bñ dū oraret facta est altera species vult⁹ ei⁹.] feruor em̄ z deuotio oronis dispositio est ad trāsfigurationē z extasim mentis. Uñ petr⁹ dū oraret fact⁹ est in extasi mētis. Conspice bñ ista z te pñtē exhibe: qz magnifica sunt valde. [Resplēduit em̄ facies sicut sol] immo plus q̄ sol: sz nihil hz clari⁹ cui cōpare. [Uestimēta aūt ei⁹ facta sunt alba sicut nix] z sic pfusa lumie vt alba extra appareret. ꝺm Aug. Candor vestiū p̄cedebat a facie: splēdore: z ista fuit vera mutatio in facie: sed nō in veste. Nō subst̄tiam vere carnis amisit: nec corpis veritatez subtraxit: sed splendorē addidit. Uñ lucas dicit dñi spez q̄ [facta est species vult⁹ ei⁹ altera] nō alia. Jn carne ergo mortali immortalitatis et resurrectiōis suę vel nostre gloriā nō in se sz in seculi claritate sicut voluit ostēdit: vt illi⁹ glorie quā predicabat certiores nos redderet.

Thabor.

Candor vestiū. Augu.

C Transfigurationis dñice tria facit.

Ecce quātū pign⁹ beatitudinis nostre habemus. nō em̄ erat aliūde trāsfiguratio nisi secūdi aduētus prenūciatio in quo ipse xp̄s z sancti ei⁹ lucebūt sole clari⁹. vnde nō assumpsit claritatis dotem: sz dotis sil'itudinē. Nā vt leo papa ait. Illā ipsius deitatis ineffabilem visionē que in eterna vita pa. mūdis corde seruat nullo mō adhuc mortali carne circūdati itueri poterāt videre. Splē dotauit faciei significat claritatē diuinitat̄: fulgor vo vestiū claritatē humanitatis ei⁹. Itē claritas faciei repñtat futuraz claritatē capit̄ xp̄i: fulgor aūt vestiū designat futurā claritatē mēbroz eius. s. sanctoz qui superabūtur a claritate xp̄i: sicut cādor niuis superat a fulgore solis. Cādor q̄ significat gl'iam future resurrectiōis ppter qđ angelus dñice resurrectiōis nūci⁹ i veste cādida apparuit. Et ꝺm Bedā. Uestit⁹ dñi sctōz illius chorus accipitur qui in terris despectus videbatur.

Leo papa. Splendor faciei. Beda.

C Moraliter circa trāsfigurationē dñs tria fecit: qz discipulos assumpsit: montē ascēdit: orationē premisit: ad significandū q̄ ad gloriā nō pueniē nisi p virtutis societatē: p vite altitudinē: per orationis deuotionē. Felix q̄ qui talē comitatū assumpsit Petrū sc̄z qui interpretat agnoscens vt sit in eo cognitio que dz esse triplex: sc̄z dei sui z proxim. Cognitio dei generat dilectionē z cauet desperationē. cognitio sui generat hūilitatē z cauet p̄sumptionē. cognitio primi generat cōpassionē z cauet crudelitatē. Et sicut suam fragilitatē: sic z mūdi vanitatē agnoscat z agnitā contēnat. Jacobū q̄ interp̄tat luctator vel supplātator: vt sit in eo luctat̄ z supplātatio: q̄ etiā dz esse triplex. s. carnis mūdi z diaboli: vt ꝺ cōcupiscētias carnis z mūdi ac ist̄igatiōes diaboli fortiter luctet et eas deuictas sub plāta p̄sternat. nō em̄ coronabit̄ nisi qui legitime certauerit. Jn signū hui⁹ iacob post luct⁹ accepit bñdictionē. Johānē q̄ interp̄tat gr̄a vt in eo sit gr̄a q̄ sil'r dz eē triplex. s. incipiēs p̄fectus z puenies. vñ ap̄l⁹. Gr̄a dei suz id qđ suz cp̄tū ad primā z gr̄a ei⁹ in me vacua non fuit cp̄tū ad sc̄az: sz illis oīb⁹ abūdāti⁹ laborauī: nō aūt ego solus: sz gr̄a dei mecū cp̄tū ad tertiā. Johānes etiā priuilegio singl'aris amoris dei dotat⁹ fuit: sic bonū diuinū sup oia diligat̄ in oīb⁹ trāsitorijs nihil nisi amorē diuinū cōcupiscat. Itē petr⁹ alio noie dict⁹ symon qui interpretatur obediēs significat obediē tiam. Johānes in quo gratia significat munditiā. Jacob⁹ qui luctator vel supplantās significat paupertatē voluntariam. z ista tria faciunt videre claritatē diuinam: sicut istiderunt transfigurationē. Felix qui talē montem. i. eminentiam vite ascendit: in quo sunt tres grad⁹; scilicet abiectio sui: mortificatio

Johannes. 1.cor.xv

Jacob⁹.

Petrus.

Moraliter

Montis ascēsio.

carnis: contemptus mūdane ꝓsperitatis. de ꝗbus supra ꝓmo capitulo. siquis vult post me venire abneget semetipsum ⁊ tollat crucē suā ⁊ sequat me. Felix ꝙ sic oroni insistit pie: fideliter ⁊ pseueranter donec appareat glia in facie clerici qui transfigurantur in solem dum lucent p scientiā: ardent p charitatē: illumināt p exēplū ⁊ doctrinā in vestimētis laici quibus sufficit albedo nitis p mūdiciā mentis carnis ⁊ opis. [Et apparuerūt illis moyses] iā mortuꝰ ꝝ aiam in corpe assumpto vel sibi adoptato: sicut qñ apparēt angeli in corpibꝰ assūptis [⁊ helyas] adhucviuꝰ in aia et corpe ꝓprio allatꝰ de paradiso. Apparuerunt cū xpo isti duo potius ꝙ alij: alter mortuus: alter adhuc viuus in signū q viuentiū ⁊ mortuorū seu vite ⁊ mortis sūt dñs: ⁊ q iustam mortui qui per moysen ꝙ viui qui p helyam qui tēpore iudicij vel viui in carne reperiendi vel a morte resuscitandi sunt: regnaturi sunt in gloria cū illo. Item vt ostendant ipsum esse quē legis ⁊ ꝓphetarum scripta p̄ dixerunt ⁊ ꝓmiserūt: ⁊ vt hic appareat q lex ⁊ prophete a doctrina xpi nō discordant: ⁊ q finis legis ⁊ prophetarū in suo sermone xps erat ⁊ eiꝰ gloria ꝓpter quā venerāt: ⁊ vt ipe ostenderet se esse supra legē quā moyses legislator dedit: ⁊ supra prophetas inter quos helyas p̄dicator precipuus fuit. Per moysen quidē significat lex: per helyā ꝓphete: ⁊ per dñm euangeliū. Apparuit ergo dñs medius inter moysen ⁊ helyam tanq̄ ipse ⁊ euāgeliū haberent a lege ⁊ prophetis testimoniū. Item vnus mortuꝰ ⁊ alter viuus apparuit vt si gnificēt xpm morituꝝ ⁊ iterū victurū: vel vt nos mortui simꝰ mundo: viui aūt deo. Item vt ex omni pte xps testimoniū haberet de celo pte in voce: de ethere nubes: de paradiso helyā: de terra apostolos: de inferno moysen. [Et loquentes cū eo] dicebant excessum eiꝰ quē cōpleturus erat in hierusalem. i. passionē in qua fuit excessus amoris: doloris ⁊ hūilitatis. Amor fuit supra mensuram. ꝟm illud Johan. maiorē hac dilectionē ⁊c. dolor supra consuetudinē. ꝟm illud Treñ. O vos omnes qui transitis ⁊c. humilitas supra virtutē. ꝟm illud Treñ. Recordare pauptatis ⁊c. Loqui aūt ipsorū est talē gratiā redēptionis futurā per xpm testimonijs legis ⁊ ꝓphetarū p̄figurata esse ostendere. Et notandū q nō loquebant de tali materia tanq̄ indicantes xpo q̄ nesciret: sed eū adorabant de aduētu eius in carne: ⁊ qz misteriū passiōis qō ipsi p̄dixerāt viderunt in xpo cōplendū: ⁊ leti fortasse quia videbant redēptionis sue totiusq̄ hūani generis diē appropinquare. Cōpatiebant nihi lominus xpo: qz tā gloriosa facies debebat sic cōspui ⁊ sic inuidiose tradi ⁊ iudicari ⁊ crucifigi. Notandū etiam q gaudiū magnū factum est apostolis et prophetis nō solum de transfiguratione xpi: ꝫ etiā (vt dicit effrem) de mutua visiōe: qz vtriusq̄ testamēti principes ꝙgregati sunt cū dño abrahā. Uidebat em̄ moyses dux iudeoꝝ principem xpianoꝝ petrū: cōsiderabat helyas castꝰ virginē Johānē: ⁊ vterq̄ in iacobo laudabat martyrij ꝓpi legiū. [Petrꝰ ꝯo ⁊ q̄ cū illo erāt grauati erāt somno] oppressi a glia: qz splēdore incōprehēsibilis deitatis premunt sensus humani corporis. [Et euigilātes viderūt maiestatē eiꝰ ⁊ duos viros]. s. moysen ⁊ helyā q̄s cognouerūt p̄dicte claritatis illustratiōe. Unde querit Amb. quō apli cognouerūt moysen et helyā quos nūq̄ viderūt. Et rñdet q per maiestatē sup eos venientē. in quo innuit q in futura glia alter alterꝝ quē nūq̄ vidit cognosceret. Scōm glo. hic helyas ꝺr eximius ꝓphetaꝝ: sed contra de dauid hoc dicitur in ꝓlogo sup psalteriū: ⁊ de moyse in glo. sup Exodū. Et soluitur qz moyses fuit eximius dñi familiaritate: signoꝝ ostēsione: legis ꝓmulgatiōe. Helyas eximiꝰ vite austeritate: arguēdi auctoritate: vite diuturnitate. Dauid eximius ꝓphetie sublimitate: regia dignitate: ⁊ spāli et facta ꝓmissiōe. [Tūc petrꝰ] tanq̄ feruentior [dixit ad iesum: dñe bonū est nos hic eē] s. in mōte ⁊ in ꝓtēplatiōis dulcedine. Celesti em̄ dulcedine gustata vilescūt infima. vñ Raba. Quo amplꝰ ꝙs degustat dulcedinē vite celestis eo āplꝰ oīa alia fastidit in infimis. [Si vis faciamus hic tria tabernacula] ad manēdū. s. hic cōtinue [tibi vnū: moysi vnū: ⁊ helye vnū.] Nō loq̄bat de tabernaculo ꝓ se ⁊ socijs suis faciēdo q̄si supponēs se ⁊ socios suos tāq̄ discipulos cū magro māsuros i suo tabernaculo. Petrꝰ optādo cōmēdat xpm ⁊ se in mōte manere ex modico gustu participationis future glorie quā in xpo viderat: vt p hoc discamus q nihil sit difficile ꝓ xpo pati in nec tormēta nec crux nec mors: vt ad mōtem celestis glorie ꝓueniamꝰ. Si em̄ sensibilis visa xpi gloria sic petrū in mōte impressionibꝰ ⁊ intēperieb⁹ subiecto illexit vt diceret bonū ibi manere: quid estimādū est de illa ineffabili et intelligibili gloria eterna in celo: vbi nulla intēperies: nulla peregrine impressionis molestia: vbi nullū malū: ꝫ oē bonū obtinebit. Uñ Beda. O q̄ta felicitas visiōi dei tatq̄ iter angelos adesse ꝓpetuo si tm̄ trāsfor mata xpi humanitas duorūq̄ sctōꝝ societas ad punctū visa delectat vt eis ne discedāt petrus p̄stare velit obsequiū. Uñ ⁊ Remig Uisa dñi maiestate et duoꝝ seruoꝝ petrꝰ adeo delectatꝰ est vt cuncta tpalia oblationi traderet ⁊ ibi in ꝓpetuū vellet manere. Si aūt petrus sic ascēsus est quāta erit suauitas ⁊ dulcedo videre regē in decore suo: ⁊ iteresse choris sctōꝝ oim ⁊ angeloꝝ. Hec Remig. Sed et petri erauit petrꝰ [⁊ nesciebat quid diceret] hoc pe rorin otēdo: tum quia in via patriam requirebat ⁊ ptā do.

D Appari tio moysi helye ⁊ eiꝰ cāe.

Joh. xv

Treñ. s.

Tre. iij.

Locutio cū xpo.

Gaudiū ex transfiguratione.

Moysi ⁊ helye ab aplis cognitio.

Ambro.

Moyses

Helyas

Dauid.

Rabanꝰ

Fruitio

Petro

Beda.

Remig.

F

vmbram future glorie quā viderat verā esti
mabat gloriā oblitus regnū dei non esse san
ctis ꝓmissum in terra: sed in celo: tum quia
i gloria tabernacula manu facta necessaria
credebat: ignorās domū manu factā nō esse
necessariā in illo seculo futuro: tū qz se ⁊ coa
postolos adhuc carne mortali circūdatos eē
nō aduertebat: ⁊ absq; gustu mortis imorta-
Augu. lis vite statū subire volebat: tū etiā qz suā et
ꝓximorū salutē nō attēdebat. vñ Aug. Quid
dicis sancte petre? mundus peritz tu secretū
queris. Uides tot gētes in vnū cōuenire ⁊ tu
quietē diligis. Uides tenebras mūdi ⁊ tu lu-
Wat.v. mē abscōdis. Nemo q̄ppe accēdit lucernā: ⁊
damas. ponit eā sub modio ⁊c. Uñ ⁊ Damas. Nō est
tibi inq̄t petre bonū q̄ xp̄s ibi moreꝛ: qm̄ si
ibi mansisset nequaq; tibi facta ꝓmissio con
sequereꝛ effectū. Neq; em̄ claues obtinuis-
ses regni nec mortis tyrannis abolita esset.
Chriso. Et vt dicit Chri. qz audiuit q̄ opz eū hieroso
lymā ire ⁊ multa pati adhuc timet ꝓ xp̄o: ꝛ
post increpationē nō audet apte dicere rur-
sus ꝓpitius esto tibi: sed idē occulte p alia si
gna insinuat. Qz em̄ videbat multā quietem
et solitudinē cogitauit cōueniētē ibi esse sta-
tionē ex loci dispositione quod significat di.
[Bonum est nos hic esse] vult etiā semper
hic esse: ideo tabernaculo ꝓ meminit dicens.
[Sivis faciamus hic tria tabernacula.] Co
gitauit em̄ q̄ si hoc fieret nō ascēderet hiero
solymā: ⁊ si nō ascenderet xp̄s nō moreꝛet. ibi
em̄ sciebat scribas insidiari ei. hec Chriſ. Et
lucet petrus vt hō stupefactus nesciret quid
Petri ar dicerꝛet: in hoc tñ suā deuotionē ostendit et in
dor. sti sibi ardoris monstrat iudiciū. Unde ine-
Petri le briatus Petrus erat qui de vna gutta vini ce
briatio. lestis quam biberat quasi tres tabernas fa
cere volebat: sicut em̄ ex passionis magnitu-
dine vt timoris vel maioris alicuius ꝓrūpit in
aliqua verba sine p̄meditatione: ita similiter
ex magnitudine deuotionis ⁊ delectatiōis ex
perte dixit petrus illa verba que tñ nō erant
rationabilia: qz in solo aspectu humanitatis
xp̄i nō ꝑsistit essentia beatitudinis: ⁊ iō illud
nō debebat sufficere ꝓ finali beatitudine. Iu
Thabor monte thabor est grande monasteriū grādi
monaste silua circūdatū tres habens ecclesias iuxta
ria. qō petr⁹ ait. Faciam⁹ hic tria tabernacula.
Moralr Tria tabernacula contēplatiuus moraliter
facit qñ legē ⁊ prophetias ⁊ euangelium pra
ctice legendo disponit. s. corde credendo: ore
confitendo ⁊ opere adimplendo. ¶ Sciendū
Transfi aūt q̄ ista transfiguratio significans gloriā
guratio sanctorū primo describit a maiestate dei: qz
nis de tota trinitas ibi apparuit: pater in voce: filiꝰ
scribēde in humana carne: spiritussanctus in nube ꝓ
forma. quod datur intelligi q̄ gloria sanctorū consi-
Taber stit in fruitione beate trinitatis. Sicut enim
nacula petrus ebrius ex dulcedine illius claritatis
rie. voluit facere tria tabernacula: ita ꝛ̄ homo
tria tabernacula in anima sua que nec moy
ses nec helyas: sed sola beata trinitas dele-
ctabiliter inhabitat. ꝑm illud Joh̄. Ad eum Jo. xiiij
veniem⁹ ⁊ mansionē apud eū faciemus. Hec
aūt sunt memoria: intelligentia: ⁊ voluntas.
Nā filius habitat in tabernaculo intelligē-
tie implēdo ipsam dei plenissima ⁊ lucidissi-
ma cognitiōe: spūssctūs in tabernaculo volū
tatis implēdo ipsam sapidissima ⁊ suauissi-
ma dilectione: pater in tabernaculo memo-
rie implēdo ipam cogniti ⁊ dilecti ꝓpetua re
fectione ⁊ securissima intētione, quib⁹ actib⁹
anima in deū quasi totaliter trāsformatur ⁊
quodā modo deiformis efficit. Tūc verificat
ꝑm quandā pregustationē illud qō ꝛ alibi.
Intra in gaudiū dñi tui. Scō describit ista Wath.
transfiguratio a societate cōsortij: qz ibi fue xxv.
rūt moyses ⁊ helyas iacob⁹: petr⁹ ⁊ iohānes. Transfi
In celesti igit glia habem⁹ socios oēs vete- guratio
ris ⁊ noui testamēti sctōs: beati veteris testa nis socij
mēti distinguūtur in duos ordines. s. patri-
archas q̄ intelligūtur p moysen: et ꝓphetas Celico-
qui per helyā. Sancti aūt noui testa. distin- larū or-
guūtur in tres. s. in martyres q̄ p Jacobū: in dines.
cōfessores qui pleni sapiētia ꝛ̄ intelligunt:
per petrū qui interpretat agnoscēs: in virgi
nes qui p iohannē. Uel pōt dici q̄ xp̄s voluit
habere testimoniū sui aduentus ab illis qui
sunt in celo. s. a patre: ⁊ ab illis q̄ sunt in mū
do. s. a petro: iacobo ⁊ Johāne: ⁊ ab illis qui
sunt in terrestri paradiso. s. ab helya: ⁊ ab illis q̄ Ꝯ
sunt in inferno. s. a moyse. Uel p sex ꝓnas Cōtem
signant sex bona q̄ deus cōfert cōtemplanti platiōis
bus: qz in contēplatione primo mens illumi vj. bona
natur qō signat in petro qui interp̄tat agno
scens. Scō caro supplātat qō signat in Ja
cobo qui interp̄tat supplātator. Tertio gra-
tia augeꝛ ⁊ augmentat qō significat in iohā
ne qui interp̄tat in quo est gr̄a. Quarto mū
dus contēnit qō significat in moyse q̄ interp̄
tatur assumpt⁹ ex aquis. Quinto cor amare
inflāmat qō significat i helya qui rapt⁹ fuit
in curru igneo. Sexto dulcedo celestis ꝑgu
statur qō significat in iesu. Unde petrus qui
vnā guttā pregustauerat dixit: dñe bonū est
nos hic esse nesciēs quid diceret. Tertio de-
scribitur ista transfiguratio a significatione
subiecti cū ꝛ resplenduit facies ei⁹ sicut sol:
vestimēta aūt eius facta sunt alba sicut nix.
ꝑ que signat beatitudo ⁊ gloria quib⁹ sctōꝝ Gloriſi
corpora induent. Dñs igit petro nō respon- catio xp̄i
dit. nā licet ex feruore deuotionis loqueretꝛ
tñ qz imprudēter interrogauit: ideo respon-
sionē dñi nō meruit. nondū em̄ vt in hac gl̄ia
consisteret tp̄s erat. Qui aūt vult dño facere
tabernaculū p̄paret penetralia cordis sumet
inuenietloc⁹ dño tabernaculū deo iacob: q̄ vo
male materiale tabernaculū ex frondib⁹ et
tentoriis quesiuit estimās in eterna illa glo-
ria tp̄alia tabernacula necessaria vbi nulla

aduersitatis aura est timenda: vbi deus omnipotens tēplū est z domus ecclesie: ideo nubis lucidis accipit obumbraculū. vñ sequit. [adhuc eo loquente] z de tabernaculorū visibilū cōstructione cogitante [ecce nubes lucida obūbrauit eos] q; maiori luce z vera cognitiōe suffudit vt intelligerēt electis in eterna tabernacula receptis nō eē necessaria corporalia tabernacula z eos nō esse ptegēdos tegmine domorum vbi nubis z spiritussancti gloria ptegent z in abscondito faciei dñi absondent. Et intelligas q; cū petrus loq̄retur interim añq̄ verba cōpleret discesserūt moyses z helyas z mox nubes subsecuta est quasi interrūpunt̄s verba eius p obūbrationē nubis.

Nubes que apparuit.

¶ Querebat petrus terrenū tabernaculū et affuit celeste obūbraculū z ista nubes nō fuit causata ex istis caliginosis vaporibus: sz ex vehementia lucis pcessit: q; sicut fumus est ab igne: ita ista nubes fuit a luce. Ad istruēdas aūt mentes apostolorū de cognitione diuinitatis vnigeniti filij dei post moysi z helye testimoniū [vox] patris [de nube] mō tonitruus testimoniū phibuit di. [Hic est filius

Filius dei xps.

meus] nō adoptiue sed p naturā [dilectus] filius meus. s. naturalis z pprius nō aliūde

Ambro.

creatus vel adoptiuus. hoc est ſm Ambro. nō helyas filius: nō moyses filius: sed hic est filius quē solū videtis. ¶ Recesserunt em̄ illi vbi ceperat dñs designari vt ille solus demōstraret ne errarent apli. [In quo mihi bene cōplacui]. i. in quo meū bñplacitū de redemptione mūdi cōplere cōstitui. vel ſm Chriso.

Chriso.

in quo delector: in quo requiesco quē accepto. q; ola q̄ sunt patris cū diligētia exequit z est vna eadēq; volūtas ipsius z patris: quare et si crucifigi vult ne ꝺicas. [Ipsum audite] magis q̄ moysen vt helyam: q; xps finis est legis z pphetarū. [Ipm audite] vt supremū z singularē magistrū q̄ docebit vos ola necessaria ad salutē. [Ipm audite] q; veritas est ipm q̄rite q; vita est: ipm seqmini q; via est.

Remig.

Ac si (vt ait Remi.) alijs vbis diceret recedāt vmbre legales z typi pphetarū z solū coruscū lumē euāgelij seqmini. Felices g̃ apli q̄ non solū dñi claritatē videre meruerūt: sed etiā vocē patris intonantē audierūt Nec ab hac felicitate nos ex toto alieni erimus: si quem illi crediderūt z nos credim⁹: z qūo illi vixerūt amādo viuim⁹: z quē dilexerūt totis viscribus amamus. Sed q; hūana fragilitas in pñti a maiestatis opprimit: q; pōdus diuinitatis z cōspectū maiestatis g̃ie ferre nō valet: iō dū audirēt vocē terribilē de nube [ceciderunt i facies suas] nō sicut mali retrorsuz vñ Remig. In eo vero q; sancti discipuli in facie ceciderūt sāctitatis fuit indiciū. impij em̄ retrorsum cadūt vt hely. hec Remig. Cadūt g̃ iusti in faciē mō ppter timorē vt hic: modo ppter humiliationē vt magi pcidētes ado-

Cadere in faciē z retrorsum.

Remig. i. Reg. xiij.

rauerunt eū: mō ppter g̃rarū actionē: vt seniores ceciderūt in cōspectu throni in facies suas. [Et timuerunt valde] q; se errasse cognouerunt: q; nubes lucida apparuit q; vocē q̄si tonitrua lē. s. patris cui⁹ maiestati timor debeť audierūt. Ad hāc vocē (vt dicit Effrē) fugerūt pphete: ceciderūt apostoli z timuerūt. Tonitruū q̄dē terribile fuit. Uñ de ipsa voce terra sub ipso cōtremuit. Sed quos hūana fragilitas grauabat benigne pius magister verbo pariter z actu cōsolat z erigit. Nā clemēter [accessit ihesus] q; p se surgere nō poterāt [z tetigit eos] familiariter z dulciter vt tactu debilitata mēbra solidaret [dixitq; eis] vt metū z timorē fugaret. [Surgite] ꝺ casum [z nolite timere] ꝺ metū. Beati illi quos tāgit ihesus: beati illi quos tāgit sal⁹ z vita. Illi em̄ surgūt: illi sine timore: z securi fiūt. Rogemus g̃ eū vt z nos tangat z a somno stupozis z insipientie excitet: atq; ad se vidēdū nobis oculos aperiat. Dulcis amic⁹ est: q; pie consolat z potenter adiuuat. Ad tactū g̃ z cōsolationē ihesu miseratoris q̄ pstratis dexterā adbñficiū auxiliū porrigit: z tacētes erigit discipuli surgentes: nec moysen: nec helyā videre sed solū ihesum in figura cōsueta quā cōuersari solebat inter eos. ſm glo. Si moyses z helyas pseuerassent vox pris videret icerta cui potius testimoniū dedisset: z iō recesserūt illi ne ad eos vox pris fieri putarek: sed vt ad solū ihesum ptinere itelligeret. Allegorice ablata nube viderūt moysen z helyā euanuisse ac solū ihesum remansisse: q; postq̄ legis z pphetarū vmbra discessit q̄ qua si nube apostolos texerat viderūt eū z scriptura illis revelata fuit z euāgelū in quo vtrūq; reperit solū remansit. ¶ Notādū aūt ſm glo. q; bñ cōuenit misterio secūde regnationis q̄. s. erit in resurrectione vbi caro resuscitabit cū misterio primē q̄ est in baptismate vbi alia resuscitat. In baptismate em̄ xpi opatio trinitatis ostensa est: fuit em̄ ibi fili⁹ incarnat⁹: apparuit in specie colūbe spiritussanctus: z pater fuit ibi in voce ꝺclarat⁹. Et sil'r in trāsfiguratione que est sacramentū secunde regnatiōis tota trinitas apparuit: pr̄ in voce: filius in hoie: spiritussanct⁹ in nube. Nā gloriā illius quā mō in baptismate credentes' cōfitemur in resurrectione vidētes collaudabimus. Nec frustra spiritussanctus hic in lucida nube: illic in colūba apparuit. dona em̄ sua p species declarare solet. Innocentiā aūt in baptismate donat q̄ p auē simplicitatis designat: datur⁹ est aūt claritatē z refrigeriū in resurrectione: et iō in nube refrigeriū z in fulgore nubis claritas resurgentiū corporū figurat. Qui enim nunc simplici corde fidē quā pcipit seruat tūc luce aperte visionis qō crediderat contēplabit: ipsaq; quā lustrabit in ppetuū gratia p-tegeť. [Et descendens ihesus cū discipulis de

Nocis dñice virtus.

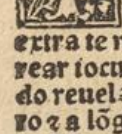
Effrem.

Tactus xpi.

Allego.

Regnationū cōgruētia

monte p̄cepit eis]p̄cepto instructiōis: vt ne-
Hiero. mini diceret visionē de gloria transfiguratio
Uetādi nis añ suam resurrectionē a mortuis. Primo
ne cui di fm Hiero. ne dictū esse incredibile ꝓpter rei
cerētcāe magnitudinē videret. Secundo fm Tho. ne
Tho. hoies audientes tā gloriosa de eo dici scāda-
Remig. lizarent: postea videntes eū crucifigi. Tertio
fm Rem. ne p̄dicatio gloriose passiōis fructū
impediret: qz si maiestas illius fuisset diuul
gata in populo plurimi resistēdo principib⁹
sacerdotū passionē ei⁹ impediuissent: z sic re
dēptio hūani gn̄eris ꝛtardata fuisset. Quar
Hyla. to fm Hyla. qz tūc debebāt esse testes diuini-
tatis xp̄i cū essent spūsancto repleti: z aditāte
visionis testimoniū phibēdū ꝓfortati. Quin
Damas to ꝑz Damas. qz alij discipuli adhuc impfecti
fuissent tristati q hanc visionē nō vidissent:
z iudas magis incitatus ad p̄ditionē salua-
toris fuisset. Sexto qz resurrectio xp̄i multū
fuit dubitabilis: iō reseruata fuit ista visio:
illo diuulgando tpe qñ marie oportebat ipsi
resurrectioni testimoniū phibere cui presta-
bat argumentū nō modicū ipsa gloria trāffi
gurationis: ipsa quoq visio magis credibi-
lis videbat qñ etiā visibiliter p resurrectio-
nē factā mōstrabat. Septimo vt daret nobis
exēplū ea que ad laudē et gloriā nostrā spe
ctant esse occultāda q̄diu sumus in hac mor
tali vita: z ad faciendū hoc quod in ecclesia.
Eccl. xl dicit. Ne laudes hoiem in vita sua z i eodē.
Ante mortē ne laudes quēq̄. Per hoc etiam
ostendit q secreta et misteria diuina nō sunt
semper: sed loco⁹ tēpore debitis publicanda
z dedit exēplū viris sanctis nō facile publicā
Ff. co. xij di reuelationes sibi factas: sicut paulus an-
Transfi nis. xiiij. tacuit raptū suū. Fuit aūt transfi-
guratio guratio dñi facta circa veris p̄ncipiū. Unde
nis tps. euāgeliū de transfiguratiōe legit in ecclesia
sabbato quatuor tēporum post primā in qua
dragesimā dominicā. Festū vero trāsfigura
tionis dñi celebrat. vj. kal. augusti: qz tūc ab
apostolis fuit transfiguratio predicata z pu
blicata quā tacuerant vsq ad diē illā ꝓpter
prohibitionem a domino eis factam in descē
su montis thabor contra occidentem vbi est
vna capella vbi domin⁹ dixit apostolis [ne-
mini dixeritis visionem]ꝛc. ¶Oratio.



Esu redemptor perditorū saluator
redemptor aie lachrymose z post te
currentis dulce solatiū: z suaue refri
gerīū da mihi omne delectamentū
extra te respuere: z obliuisci: vt tuo sapore me
rear iocundari z veniat oro tps vt qō nūc cre
do reuelatis oculis tandē aspiciā qō nūc spe
ro z a lōge saluto ap̄p̄hendā qō p̄uirib⁹ meis
desidero vlnis aie āplectar: z deo sociler: et in
claritatis tue abyssō tot⁹ absc̄ōdar: vt in vela
mento alarū tuarū sit pax mihi p eūd. Amē.

¶De sanatione lunatici. Cap. iiij.



A Sequēti aūt die ieſus rediens de monte vbi
Wath transfiguratus fuerat venit
xvij. ad discipulos quos iterius
War. ix. dimiserat: z occurrit ei tur-
Lu. ix. et. xvij. ba q̄ circa ipsos erat. Simi
liter si p̄lati vellēt ad subdi
tos descēdere p humilitatē
cōpassionē et affabilitatem
multa turba occurreret eis per penitentiā.
Sed quia semper stant in alto per elationez
seu ambitionem vel curiositatem: ideo pau-
ci eis occurrunt id est pauci ad eos accedūt
et pauciores ab eis sanantur. nullum enim
legitur dominum in monte sanasse. [Et ac- Lunatis
cessit ad eū]quidā de turba petens misereri cus.
vnico filio lunatico fm lune innouationē ma
gis patienti z spiritum immundum habenti
quem eijcere non potuerunt eius discipuli.
Qui eū apprehendens ad terrā allidebat et
volutādo p diuersa mēbra vexās dissipabat:
sicq ad offendū vehementiā passionis spu
mabat ac dētibus stridebat: z lāguēs arescē
bat: z vix descendebat dilaniās eū. Qui etiā
sepe eū verando clamare faciebat: z nunc in
ignē: nūc i aquā mittebat: ita vt dndū perūs-
set nisi puidentia eū cōseruasset. Et cū iuben
te dño adductus esset statim spūs ꝓturbauit
eū: videns em se cito eijciendū faciebat per
quod poterat in eū. Deinde increpante eum
dño z percipiente vt exiret ab eo z ne ampli⁹
in eū introiret quē etiam ab effectu malicie
siue surdū z mutū vocabat: qz surdum z mu-
tum eū fecerat statim discrepens eū exijt ab
illo. Et factus est sicut mortuus: sed ieſus te
nens manū ei⁹ eleuauit illū: z surrexit sanus
z reddidit illū patri eius. ¶Moraliſte luna Moral'
ticus significat peccatorē quē diabolus p̄mo Pctōr lu
apprehendit p peccati delectationē: secundo natico ſi
clamare facit per peccati ardens desiderīū. milis.
Tertio mutū facit ad peccati z diuini laudis
cōfessionē: quarto surdū per obdurationem
ad verbi monitionē: quinto lunaticū p mētis
instabilitatē z continuā in malū variationē:
sexto elidit z volutat p ei⁹ in diuersa peccata
precipitationē: septimo dissipat per diuersa-
rū cogitationū varietatē: octauo stridere fa-
cit dentibus per iram z indignationē ac spu
mare: per gastrimargiā z lebidinem: nono in Gastri-
ignē luxurie mittit vel etiam elationis: quia margis
ignis sursum tēdit z alta petit necnō in aquā t. gulosi
voluptatū z cupiditatum submergit: decimo tas.
aridū reddit p otium seu ignauiā z indeuo-
tionē: vndecimo vir descendit p peccati cōsue
tudinē: duodecimo dilaniat z dilacerat p na-
turaliū vulnerationē. Dū aūt puer ad deum
accedit cōturbat: qz sepe post pctā ad deū cō
uersi magis a demonio impugnant: vt vel p
tediū ꝓfectū z labores penitētie excutiat z ad

vitia reducat: vel de sua expulsione se vindicet. Sic i primitiua ecclesia multa grauia certamina illis apposuit quos suo regno subtrahere voluit. Nō aūt puer vim patiēs sed diabolus vim inferēs increpat: qz qui peccātē vult sanare vitiū odiēdo debet arguere et depellere: sed hoiez amādo refouere z cōfortare. Exiēs ño demō ab hoie nunqz reuertit si homo cor suū claue humilitatis z charitatis seruauerit. Exitur⁹ aūt discerpit eū qz duz de corde expellit acriores in eo tētationes, generat. Et liberatus a demone velut mortu⁹ videt: q ei terrena desideria subegit vitaz in se carnalis cuersationis extinguit z mūdo mortu⁹ apparet. Quē aūt hostis mortuo similem reddidit hūc saluator pie dextere tactu leuauit: i quo ostēdit dei auxiliū: z surrexit i: quo monstrat hois studiū. pmo em̄ de⁹ nos iuuat deinde a nobis requirit vt bonū operemur. [Et cū in domū introisset discipuli secreto iterrogabāt Jesum quare ipsi nō potuerūt eijcere illū: z dixit ppter incredulitatē eoz.] Nō dicunt discipuli incredulī ppter defectu fidei sicut iudei: sz ppter remissionē feruoris: nā fidē remissaz habebāt: nō sicut granū sinapis: qz nō cū debito feruore credebāt: vt precipue ipsi facere debebāt Nihil em̄ impossibile erit habēti feruētē fidē z p dilectionē operātē cui nunqz sufficit qđ bñ gessit. Granū qppe sinapis est modicū feruidū: amarū: z venenū expulsiuū. In hoc ergo qz hic cōparat fidē grano sinapis inuit qz debēt habere fidē modicā per hūilitatē: feruidā p deuotionē: amaraz p tribulationū ppessionē: venenū erroris expulsuā p sinceritatē. Sm Ambro. Granū sinapis res est simplex: z si terit vim suā fundit: sic fides simplex videt: z si atteraī aduersis gratiā sue virtutis effundit. Deinde reducit eos ad hūilitatē monēdo ne quis de opib⁹ gloziet sz humiliet se deo cui iure obsequiū debet dicēs [Cū feceritis oia q̄ pcepta sunt vobis dicite] nō tm̄ ore sz z corde: ne sit tm̄ vocalis humilitas sed z realis [serui inutiles sum⁹: qđ debuimus facere fecim⁹] necvos tacetis qz bñ seruistis. nihil em̄ fecistis qđ nō debuistis. q. d. [Dicite] gratiā nō meruimus: sz debitum seruitiū soluēdo penas vitauimus. Sed econtra superbi cū nequaqz opa: sed modicū quid eoz q̄ precepta sunt faciunt: non solū mox de sua iusticia presumunt: sz z ifirmos quosqz despiciūt nō em̄ sumus nr̄i: sed serui: qz precio magno empti: z ergo xp̄o cuius precio empti sumus seruire tenemur: et nihil omittere qđ debem⁹: nec aliquid facere qđ nō debem⁹. vñ Seneca. Sapiēs nihil facit qđ nō debet: nihil pretermittit qđ debet. Nō dicunt inutiles serui faciētes iure debiti mādata dei: quin fructū recipiāt vite beate: sed dicunt inutiles qz dñs bonoz nostroz nō indiget: vel qz nō sunt cōdigne passiōes hui⁹ tp̄is ad futurā gloziā que reuelabit in nobis: vel qz qsqz magis debet se estimare i perfectū qz q̄ statū attigerit perfectiōis. vñ Beda. hec est igit i hoib⁹ sola fidei pfectio: si oib⁹ q̄ pcepta sunt ipletis impfectos se eē nouerint: qz diu pegrināt a dño semp sibi ieē mala q̄ defleant semp meminerit deesse bona ad q̄ gr̄a ei⁹ iuuāte pficiāt. Et itez. Qz sine me nihil potestis facere: ñ tēpoz lōgitudine laborū merita pensare debetis: sz amore z famulatu spōtaneo nouis semp studijs augere proiora. hec Beda. et bñ dicit [qđ debuimus facere fecim⁹.] vñ Beda. Reuera debuimus: qz q̄ nō venit ministrari: sed ministrare: debitores sibi nos fecit ne nostris videlicet operibus confidentes: sed de eius semper examine pauētes cum ppheta dicamus. Quid retribuem⁹ dño ,p oib⁹ q̄ retribuit nobis. hec Beda. Attēde hic bñ qz seru⁹ inutilis reputat qui hoc solū facit qđ facere tenetur Quātūcūqz etiā pfectionē attingas semp sentias z dicas: dñe de⁹ me⁹ iesu xp̄e nihil valeo z male tibi seruio. Debem⁹ ergo nūqz a bono ope cessare: z tñ totum meritū nostrū insufficiēs respectu mercedis eē ne reputare. vnde psal. Qui coronat te in misericordia z miserationib⁹. Nō aūt in meritis et in opib⁹ tuis: qz cui⁹ mia p̄euenimur, vt hūiliter deo seruiam⁹ ei⁹ mūere coronamur: vt sublimiter cū illo regnem⁹. Et ideo cū oia fecerim⁹ reputemus nos paz aut nihil fecisse dño respectu mercedis quā expectam⁹ ab eo. vñ dicebat beat⁹ frāciscus et post multos z magnos labores fratres icipiam⁹ seruire dño qz vsqz nūc parū profecimus. Et si preceptis impletis nos humiliare debemus qstomagis cū de illis multa omiserimus. Si em̄ inutilis est qui oia perfecit qđ de illo dicendū q̄ ea facere despexit? Uñ Ambro. Non te iactes si bñ seruisti qz facere debuisti Obsc̄tur sol: obtēpat luna: seruiūt angeli. Uas gentilitū elect⁹ a dño nō suz inqt dign⁹ vocari apl̄s: qz psecut⁹ sum ecclīam dei. Deide alibi nullu⁹ se ostēdēs cōscium culpe subiecti: sed nō in hoc iultificat⁹ suz. Et nos g̃ nō a nobis laudes exigam⁹ ne pcipiam⁹ iudiciū dei: z p̄ueniam⁹ sniam iudicis: sed suo tpe suo iudicio reseruem⁹. hec ambro. Bonū est itaqz sp in timore stare: z nihil de se p̄sumere qz qstūcunqz bñ qs seruierit nescit tñ si odio vel amore dign⁹ sit. vñ Bern̄. In veritate didici nihil eq̄ efficax esse ad gr̄am pmerendaz: retinēdā: recuperādā: qz ti oi tpe coā deo iuuaris nō altū sape sz timere. Btūs hō q̄ sp ē pauid⁹. Si adest gr̄a time ne nō digne operis ea. Si subtracta ē gr̄a time: qz relinqt te virt⁹ tua z custodia. Si reuersa ē gr̄a time ne fortē cotingat reciduū pati: z cōtingāt tibi deteriora. hec bern̄. Uñ z apl̄s hortat nos ne i vacuū gratiā dei recipiam⁹. Ille ei gratiā dei in vacuū recipit q̄ se i bonis opib⁹ non exercet. Uñ si volum⁹ qz gr̄a dei i nobis nō remaneat

Bedas

Bedas

Ps. cxv.

Ps. cxij

Ambro.

j. Cor. xv.

j. Cor. viij.

Ecclia. ix.

Bern̄.

C Timor habendus.

ij. Cor. vi.

Gr̄az recipere i vacuuz.

B Incredulitas discipulorum.

Granuz sinapis.

Ambro.

Serui inutiles

Seneca Sapiēs

Ro. viij.

vacua necesse est vt eam bonis operibus: et virtuosis exercitijs nutriamus: z nos a vitijs custodiamus. Debem⁹ etiã in p̃ceptis dei z i oibus oper⁹ nr̃is attẽdere nõ solũ vt faciamus: sz etiam vt ea ꝑm voluntatẽ dei diriga mus. Basili⁹. Uñ Basili⁹ ponit exemplum de fabro fa Fabri diligentia unitãda ciẽte securi vl̃ quoddã aliud q̃ sp meminit ei⁹ q̃ iniũxit op⁹ z retinet in corde suo cui⁹ magnitudinis vel q̃litatis vel forme ille iniunxerit fieri securi: z in illud sp intẽdẽs q̃ sibi memi nit a dño opis iniũctũ: ad hoc dirigit manũ ministeriũ vt forma opis cũ ei⁹ q̃ iniũxit alo z volũtate cõueniat. Sic z nos oẽz cõatũ z oẽ studiũ in actib⁹ nr̃is habere debem⁹ vt ꝰvolũtatẽ dei q̃ op⁹ iniũxit nr̃m dirigam⁹ opus: z ſ.coꝛ.x. tũc poterim⁹ iplere illud ap̃li: siue mãducatis: sine bibitis: sine aliud q̃d facitis oia ad gloriã d̃i facite. Et subdit dñs: ostẽdẽs quõ ꝑ teruitas diaboli superek z dicit. [Hoc genus demonioꝝ] in spũ z carne simul ꝑm causaz radicatã: quale supradictũ est [i nullo] potestatis remedio. i. in nulla potestate. s. ministroꝝ [põt exire] ita q̃ nõ habeat potestatẽ i hoie [nisi i oꝛone] q̃ curat pestes ſpũs [ieiunio] qõ curat pestes: corꝑis: que sc̃z oꝛo z ieiuniuz sunt effect⁹ fidei feruẽtis ac ꝑ charitatẽ formate z operãtis. ¶Uñ videk q̃ ex crapula z ebrietate mor̃bũ illũ incurrisset. Hec etiã poterat esse alia causa ꝓpter quã discipuli non potuerũt eũ eijcere. Demones em̃ nõ sunt eq̃ les in virtute naturali: z iõ vnus alio difficiliꝰ põt expelli. Ad expulsionẽ aũt ist⁹ req̃rebak in expellẽte subiectio carnis ad spm̃ que fit ꝑ ieiuniũ: z elevatio spũs i deũ q̃ fit ꝑ oꝛonẽ: talia aũt nõ erãt adhuc in apostolis: q: ꝑ tpe illo nõ cõpetebat eis ieiunare ꝓpk p̃sentiã sponsi: nec erãt adhuc in deũ ꝑfecte eleuati: q: fuerũt rudes z ꝛperfectiꝰ sq̃ quo post passionẽ receperũt pleniorẽ gr̃az spũssancti. Uel [nõ eijcitur] ministroꝝ potestate [nisi in oratione] iniũcta [z ieiunio] z hoc omiserũt ap̃li z sic fuit error clauis adhibẽde ad demonẽ excludenduz: sicut adhuc multi errant eo q̃ claD Demoniorum potestates diuersę. uibus ꝑm debitum ordinem potestatis non vtuntur: q̃ enim̃ minister vsurpet sibi potestatem diuinam et absolutam hoc dicit esse Hiero Hiero. de supercilio phariseoꝝ et de superbia luciferi qui sine merito sedem suam voluit collocari in summo. secundum Chrisost. dicit Chriſo. genus hoc non tantum lunaticoꝝ: sed vniuersaliter omnium demonioꝝ nõ eijcitur nisi per oꝛationem z ieiuniũ quia semper diabolus peccatoꝛez inhabitat nisi per penitentiã ad dominum conuertatur: et quanto magis differtur tanto difficiliꝰ ꝛexpellitur. Ubi Hie Hiero. ronim⁹. Duz autẽ docet apostolos quomodo nequissimus demon possit expelli: omnes instituit ad vitam: vt sc̃z nouerimus grauiora quecq̃ vel imundoꝝ spirituũ vel hominũ tentamẽta ieiunijs z oꝛatiõib⁹ esse superanda iramq̃ d̃ni cũ in vltionem nr̃oꝝ sceleruz fuerit accensa hoc remedio singulari posse placari. hec Hiero. Per ieiuniũ em̃ vt dictũ est cu Hiero. rant̃ pestes corꝑis: z ꝑ oratione pestes mentis: z sic quelibet tentatio superak cũ eis. Uel per ieiuniũ itelligit̃ declinatio maloruz: z per oꝛationẽ operatio bonoꝝ. Et sic accipit̃ ieiuniũ h̃ gñale ꝓ abstinẽtia ñ solũ ab escis sz ab oibus tpalib⁹ delectationib⁹ z vitijs. Uñ dicit Aug. q̃ ꝑfectũ z magnũ ieiuniũ est nõ solũ a cibo sz ab oibus iniq̃tatib⁹ z illicitis voluptatib⁹ seculi abstinere. Uñ Berñ. Si sola gula peccauit sola ieiunet z sufficit. Si vero peccauerũt cetera mẽbra cur nõ ieiunẽt z ipsa. Ieiunet ergo oculus a curiosis aspectibus z oi petulantia: vt bñ humiliat⁹ coherceak i penitẽtia qui male libervagabak in culpa. Ieiunet auris neq̃ uiter p̃uricẽs a fabulis z rumoꝛib⁹ z quecũq̃ otiosa sunt z ad salutẽ minime pertinẽtia. Ieiunet lingua a detractione et murmuratiõe ab inutilibus varijs z scurrilibus v̄bis. Interdũ quoq̃ ob grauitatẽ silentij ab ipsis que videri poterãt necessaria. Ieiunet manus ab otiosis signis z operib⁹ oibus que cũq̃ nõ sunt imperata. Sz multomagis aia ipsa ieiunet a vitijs z ꝓpria voluntate sua. Eteñ sine ieiunio hoc cetera a dño reꝓbãt sicut scriptuz est. Quia in dieb⁹ ieiunij ꝛestri inuenik volũtas vr̃a. Nõ solũ autem ab illicitis sed ab ipsis quoq̃ licitis oportet nos ieiunare si ea nobis que pri⁹ cõmisim⁹ illicita volum⁹ condonari. Hec Berñ. Et ꝑm Bedã sicut Beda. ieiunij generale est nõ solũ ab escis sz a cunctis illecebris abstinere carnalib⁹ immo ab lis. oibus vitioꝝ passionib⁹: sic z oratio generalis nõ solũ in verbis est q̃b⁹ diuinam clementiã inuocam⁹: verũetiã in omnib⁹ q̃ in obsequium nostri cõditoꝛis fidei deuotione gerimus teste apostolo q̃ ait. Sine intermissione ſ.thes.v orate. hec Beda. Tunc quippe sine intermissione oꝛam⁹ cũ ea solũ opera gerim⁹ q̃ nos pietati cõmendẽt auctoꝛis. Sẽper em̃ oꝛat q̃ sem per bñ facit z in bono perseuerat. ¶Oratio.

OOmine ieſu chriſte qui nos humilitatẽ verbo z exemplo docuisti da mihi vt nũq̃ alta sed semp humilia de meo corde sentiã: oꝛe ꝓferam et opere ostendam. Eripe me z custodi z malignis spiritibus et defende ab omnibus inimicis visibilib⁹ z inuisibilibus et ꝓsta mihi o saluator meus z deus meus vt ieiunijs z orationibus conuenienter intentus cunctas immũdoꝝ spirituum et prauoꝝ hominum tẽtationes valeaz te iuuante superare z ab hostibus mentis z corꝑis merear te miserãte liberari z semper saluus esse. Amen.

¶De tributo ꝓ dño z petro soluto z de questione discipuloꝝ super maioritate eoꝝ. Capitu. v.

A Lu.ix. Wat. xvij. et xviij. ℞ Mar. ix



Et qꝛ ex his que dñs egerat ℞ dixerat in hie rusalē iudei q̄rebāt eū occidere: iō āte pascha nolebat in iudeā ambulare: qꝛ nōdū hora eiꝰ venerat: ℞ vt ostenderet q̄ aliq̄n persecutiones fugere licitū fidelibus suis esset. vnde. Aug. Nō perdiderat potestatē: sed nostrā consolabatur fragilitatē. Futurum em̄ erat vt aliquis fidelis se absconderet: ℞ iō precessit in capite ne mēbro postea obijceret ꝓ crimine. [Jn galilea] igitur in terra vbi erat cōceptus ℞ nutritꝰ conuersabatur cū discipulis suis. Et ꝑm Chriſo. ne discipuli dicerēt qua de causa cōtinue hic conuersamur rursus de passiōe eis loquit vt quasi assueti circa negociū mortis xp̄i minus cum venerit scandalizentur. Et cū morte sua etiam predixit suā resurrectionem ne in passione eiꝰ incurrerent desperationez. Un̄ dixit ad eos [Ponite ī cordibꝰ vr̄is sermōes istos] scz qui sequunt̄ de mea passiōe ℞ resurrectione: qꝛ eoꝝ recordatio ℞ memoria vtilis est valde. Filius em̄ hois tradendus est scz a patre per charitatē nimiam: a seipso ꝓ obedientiā volūtariā: a diabolo per suggestionē, iniquā: a iuda ꝓ cupiditatē maximā: a iudeis ꝓ inuidiā dolosam: a pilato ꝓ pusillanimitatē indebitā [in manus hoim]. i. diuersaꝝ nationuz q̄si humanitꝰ sentientiū scz iudeoꝝ ℞ gētiuz: et diuersoꝝ statuū: qꝛ militū: regū: pricipū: sacerdotū: religiosoꝝ ℞ apl̄oꝝ [℞ occidēt eū] magna iniq̄tas q̄ hoies occidāt hoim saluatorē: ℞ ne his auditis tristitia absorbeant̄ subiungit [℞ tertia die resurget] vt tristibꝰ leta succedāt. [Et cōtristati sunt vehementer] qꝛ eiꝰ societas ita erat eis dulcis ℞ grata q̄ nō est mirū si cōtristati sunt passiōe eius audita. Ut ei ait Hiero. pro dilectione magistri nihil de eo siniſtrū ℞ humile patiunt̄ audire Contristati sunt nō attendētes ad id qđ dixerat: ℞ tertia die resurget ℞ neq̄ vox pr̄is audita neq̄ resurrectio prenunciata potuit eos cohibere a tristitia. vñ Hiero. Semper ꝓsperis admiscet tristia vt cū repēte venerint nō terreāt apl̄os sed a p̄meditatꝫ ferant̄ ais. Si em̄ ꝓtristat q̄ occidēdꝰ est debet letificare q̄ die tertia dicit resurrecturus. Si tristia semper acciderent quis sustineret: si prospera quis nō cōtemneret? hec Hiero. At illi ignorabant ꝙbuz. istud scz de eius passione: ℞ erat velatum ante eos vt non sentirent illud a perte quod ꝑm Bedā. Nō tam ingenij tarditate q̄z de pio saluatoris amore cōtigebat: quia carnales et adhuc rudes ac misterij crucis ignari spūalia non capientes: quem verum deum cognoscebant moriturū credere nequibāt nec intelligebāt quomodo ī vna psona mori ℞ nō mori ꝓterat Galilea interpretat̄ volubilis. et iō p hoc q̄ dñs ibi p̄dixit passionē suā discipulis significauit q̄ memores esse debemus mortis xp̄i: ac etiā nostre q̄diu sumus in volubilitate p̄sentis vite. [Et cū venissent capharnaū accesserūt q̄ didragma accipiebāt] exactores. s. tributi ex pte cesaris augusti [ad petrū] qꝛ ꝑm Hiero. pre signoꝝ magnitudine nō audebāt aggredi dñm [℞ dixerūt ei. Magister vester nō soluit didragma]. q. d. dic ei vt solvat: non faciebāt mentionē de apostolis qꝛ nō accipiebant nisi a capitaneis. Capharnaū erat ciuitas p̄ncipalis in galilea: ℞ iō ibi manebāt q̄ tributū colligebant ex parte romanoꝝ: quibꝰ iudea erat subiecta: ℞ quilibet capitaneus domꝰ soluebat didragma. i. duplex dragma: ℞ in soluēdo dicebat. Ego p̄fiteor me esse sub romano imperatore. Et qꝛ dñs nutritꝰ erat ī nazareth q̄ est oppidū galilee subiacēs vbi capharnaū: iō ibi ab eo exigit̄ tributum. Capharnaū q̄ villa ꝓsolatiōis vel ager pinguedinis interpretat̄ ℞ vbi tributū a xp̄o petit̄ significat illum q̄ dat se delectationibus ℞ solatijs huius mundi a quo diabolus petit tributū sibi dari ℞ vix euadet quin soluat aliq̄ tributū peti. Et notandū q̄ dragma dragme femi. gene. est moneta habēs imaginē regis ℞ valebat decē nūmos vsuales de qua in luca ꝛ. Que mulier habēs dragmas decē ꝛc. Jtē est genus pōderis. ℞ sic accipit̄ in medicina. Sed dragma dragmatis neu. gene. est genꝰ carminis vbi alij incipiunt ℞ alij rñdent: ℞ sic ꝛ dulcia cātica dragmatis. Jtem est quarta pars stateris. Stater vero est idē q̄ cyclus q̄ hz viginti obolos: didragma media pars: et dragma quarta pars est: et ideo vnus stater sufficiebat ad solutionē ꝓ duobus: qꝛ taxatio census erat didragma. i. denarius q̄ ꝓ capite soluebat̄. Unde vt sequit̄ stater de ore piscis afferri iubet̄. Obolus vt ꝛ valebat tm̄ q̄tū vnus paruus turonensis quorum duodecim valent vnum turoñ. grossum ℞ sic quilibet capitaneus soluebat ānuatim quasi decem turonenses paruos. Dominus autē hoc quod de petitiōe tributi petro dictū erat intelligēs misit eū ad mare vt hamū mitteret ℞ [piscem qui primus ascenderet]. i. quē caperet illum tolleret ℞ staterē valentē duo didragma [que dimidiā vnciā faciūt] de ore eius sumens ꝓ dño ℞ pro se solueret. Ex quo diuinitas eius patuit cū futura ꝓtingentia certitudinaliter predixit. vñ Hiero. Quid primū mirer hic ne scio an p̄tiā stateris in ore piscis an magnitudinē virtutis si ad verbū eius mox stater in ore piscis creatus est. Spiritualiter piscis est xp̄s: mare mundus: hamus mors: stater inuentus in ore piscis precium redēptiōis nr̄e prenunciate xp̄i ore: ℞ sic solutū est tributū et nos liberati sumus. Moraliter penitenti ꝛ [vade ad mare]. i. amaritudines peccati cō

Hiero. Tributi xp̄oextactio.

dragma

Luc. xv

Stater.

Obolus

Hiero.

C Spūal'r

Moral'r

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

sideratione [ꝛ mitte hamū] in cōtritionis cō punctione ꝛ aperto ore in cōfessione inuentū staterē da in satisfactione: ꝛ sic liberaꝝ pcōr

Tributi a xpō solutio.

a tributo diaboli exactoris. Soluit aūt dñs tributū nō ex debito: qz ex vtrāq; naturā erat filiꝰ regis et per ꝯns liber a tributo: qz regū filij in omni regno sunt liberi: ex humilitate tm̄ hoc fecit subdendo se minori ꝛ soluēdo qđ nō debebat ꝛ ne ꝗstores census scādalizaret: docēs p hoc nos eē hūiles ꝛ vitare ne scādala p nos fiāt. Voluit ēt ꝛ p petro dare tributū i signū q petrꝰ fuit caput alioꝝ: qz censꝰ dabaꝝ p capite seu capitaneo tm̄. Didragma (vt dictū est) cōtinet duplex dragma: ꝛ p vnū pōt intelligi penalitas corpis. ſ. fames: sitis ꝛ hmōi p aliud penalitas mentis. ſ. timor: tristicia ꝛ hmōi. Hoc aūt duplex dragma dz reddere qlibet imperator oim̄ p pctō p̄morū parētū qđ facit patiēter tolerādo penalitates p̄dictas: ex aūt xps nō haberet pctm̄: tm̄ reddere voluit p salute oim̄. Et qz carnē assumpsit simile pectatrici: ex nō peccatū: ipe quidē redēptor corpus mortale i p̄cio posuit: ꝛ sic bina dragmata soluit: eodēq; p̄cio eccl'ia libera facta fuit: ꝛ p petrū eccl'ie p̄fecit: iō etiā p eo cēsum soluit.

Hiero.

vbi Hiero. Et pulchre idipsum dat p̄cū: sed qz diuisuz est p petro q̄si p peccatore p̄cū reddebaꝝ: dñs aūt noster pctm̄ nō fecit. Ostēdit autē similitudo carnis dū eodē ꝛ dñs ꝛ seruꝰ p̄cio liberanꝝ. Dñs ergo tributa nō debebat sed qui carnis humilitatē assumpserat oēm iusticiā implere volebat. Ille ꝓpter eximiam charitatē p nobis crucē sustinuit et tributa reddidit: nō aūt infelices p illius honore tributa nō reddimus ꝛ q̄si filij regis a vectigalibus immunes sumꝰ. hec Hiero. Et nota q dñs supra nō vitauit scandalū phariseorū qñ de escis disputabat. Hic aūt vitat scandalum eorū qui tributū colligebant: qz illi sapientes isti simplices erāt: illi ex certa malicia isti ex ignorantia offendebāt. Scādalū ergo quod oritur ex malicia est contēnendū: sed qđ oritur ex ignorantia est vitandū: salua tm̄ triplici veritate. ſ. iusticie: vite ꝛ doctrine. ꝛ tale erat scādalū istud qđ hic vitauit: qz illi qui hic colligebant tributū erant gentiles legē et ꝓphetas ignorantes: ꝛ ꝓpter hoc ignorabāt q xps esset immunis a tributo: tum qz filius dei ex natura diuina: tū qz filius dauid sm̄ hūanā: ꝛ talia scire illi non tenebanꝝ. Dare aūt tributū nō fuit contra veritatē iusticie vite vel doctrine: ideo ꝓpter scandalū vitādū voluit xps hoc dare. Scādalum quippe est dictum vel factū minus rectum prebens occasionem ruine. scandalū em̄ grece obicē sonat latine. Unde sicut obex in via de se dz dare ambulāti occasionē ruine corporalis: sic dictū vel factum minus rectū dz dare occasionem ruine spiritualis. Si ergo obijcitur de phariseis q scandalizati sunt ex verbo dñi (vt supra est dictum) ꝛ tm̄ illud verbū nō erat minus rectum: dicendū q obex dupl'r accipit: aut ex natura rei q̄ obijcit: vt siqs lapidē magnū vel lignū p̄jciat in via: aut ex vitio ābulantis in ea: vt siquis modicū lapillū aut florē p̄jciat in ipa via: primo modo dicitur scandalum actiuum et hoc est mortale peccatum: secundo modo passiuum ꝛ potest esse veniale peccatum vel etiam opus meritorium. Unde bonum opus de se non prestat occasionem ruine: sed ex vicio accipientis illud non recte. Igitur vt ait Grego. cōsiderandum est quia inꝯtum sine peccato possumus vitare proximorum scandalū debemꝰ. Si aūt deꝝitate scādalū sumit vtilius nasci scādalū pmittit q̄ ꝝitas relinquaꝝ. Considerandū hic qz dñs cuꝰ sunt ola tāte pauptatis fuerit vt vnde tributū solueret nō haberet: ex em̄ loculū habueret ꝛ iudas pecuniā in eo portaret: ea tm̄ que sibi adꝛsus pauperū data erant in vsus suos seu alios conuertere nephas reputauit nobisq; exemplū vtile in hoc tribuit ꝛ reliquit. Ergo si viuens de patrimonio xpi inutiliter expendit res pauperū tenetur ad restitutionē et satisfaciendū Sed qđo ea restituet cum nō habeat alia nisi de patrimonio xpi non apparet nisi ꝓpꝛijs manibꝰ hoc elaboret vel necessitatem suā ita restringaꝝ ꝛ coartet: vt de residuo pauperibꝰ restituat q̄ dilapidauit: vel saltē deuotorū subsidiū ad hoc faciēdū imploret. Qz ꝛo in redditiōe tributi ꝛ equalitate p̄cij petrus fuerat dño cōparatꝰ estimantes discipuli petrū eis p̄ferri ꝛ oibus esse p̄latū: qz a capitaneis colligebaꝝ tributū cogitabāt q̄s eorum esset maior. Apostoli ex multis p̄sumebāt petrū a xpō p̄ferri: vt qñ ei claues regni celorū daturū ꝛ ecclesiā supra petrā fidei a qua ipe nomē acceperat edificaturū se ꝓmisit: et qñ ipm̄ cū iacobo ꝛ iohāne assumpsit vbi transfigurat⁹ fuit: ꝛ ꝓpter tributū qđ p se ꝛ p ipso solut: ꝛ eū sibi quasi parificauit ꝛ ex his maioꝝ oibus videbaꝝ: ꝛ iō ad q̄rendū mouebāt. Ista aūt questio multotiēs fuit inter discipulos xpi vētilata. Prio em̄ de ea cogitauerūt. (vt dicit hic Lucas) secūdo de cogitata disputauerūt in via dū irēt capharnaū incipiētes cōquerere inter se q̄s eoꝝ maior esset (vt dicit Marcus) tertio disputatā magistro determinandā ꝓpoluerunt (vt dicit Matheus) ꝛ ihesus hominꝰ de ipsa cōtēderūt vt infra in cena dñi dicit Lucas. Cū em̄ venissent capharnaum ꝛ dñs p se ꝛ petro equale tributū solueret ceteri apostoli priorē cogitationē augebāt ꝛ exp̄teritis ꝛ ex isto [intrauit cogitatio in eos] vt lucas dicit [quis eorū esset maior.] Dñs aūt videns in mēte discipulorū sup hoc cogitationē exortā ꝑus q̄ augmētū susciperet radicitus eā euellere volēs questiuit de cōquisitiōe quāvt marcus refert habuerūt in via. Et tūc [in illa hora] videtes se deꝑhēsos ab ipo de

Scādali vitatio a xpō.

Scādalum.

Grego.

E pauperitas dñi.

Petri⁹ latio.

Maioritas iter discipulos.

Ctētione maioritatꝫ [accesserunt ad eum] vt Mat. dicit rndētes ꝛ [dicētes. Quisputas maior est i regno celoꝝ]. i. in collegio iustoꝝ: vel merito in ecclesia militāte: vel pmioꝝ ecclesia triū phante. Et volēs dñs desiderū glorie humilitate sanare ait illis [Si qs vult pm⁹ eē] merito vel pmio [erit] ꝛ sit [oiuz nouissim⁹ ꝛ oim minister] hūilitate ꝛ obsequio vt nouissimus sit corde ꝛ ministet actione. vñ Ambro. Quicunꝫ vult fratrē puenire regnando pri⁹ euꝫ preueniat obsequendo: vincat eum obsequijs vt possit vincere sanctitate. Si enim te nō lesit frater obsequiuꝫ meretur vt diligas. Quod si forsitan lesit magis obsequiū meretur vt vincas. Hec enim nostre christianitatꝫ summa est vt amantib⁹ vicissitudinē: ledentibus patientiaꝫ rependam⁹. Qui ergo fuerit patientior ad iniuriā: potentior constituetur in regno. hec Ambro. Scōm glo. contētio ista potuit esse ex humilitate: volebat ei vn⁹ aliū puenire in honore. vñ glo. Causa cōtentionis nobis incognita est: sed nō est credibile quin seinuicem honore preuenire certarēt. Nō asserit glo. q ita fuerit sed q ita esse potuerit. ꝑm vero Chriso. Contētio ista fuit elationis. Unde dicit q passi sunt aliquid humanū discipuli de principatu ꝓtendentes: ꝛ licet fuerit cōtentio de principatu: nō tñ ibi fuit peccatum ꝑm ipsum: qz nō de principatibus terrenis cōtendebant: sed de spiritualibus in celo. vnde Mat. [Quisputas maior est i regno celoꝝ?] Hoc ifirmitatis erat vt dicit Chriso. Nos aūt ad infirmitatē eoꝝ nōdū puenim⁹: non enim q̄rim⁹ [quis maior est i regno celoꝝ] sz quis maior: quis copiosior: qs potentior in regno terre. Et qz in moralib⁹ magis mouent facta q̄ ꝝba volens dñs supbiā eorū retundere et eos de humilitate docere ꝓposuit eis hūilitatis exēplū sensibile: ꝛ aduocās paruulū etate ꝛ malicia quē tradūt qdā fuisse marcialez q postea a beato petro missus in galliā ꝓdicauit lemouicēsib⁹ fidē catholicā: quoꝝ pm⁹ epūs ꝛ apostolus fuit q in vertice hūilitatis ꝛ puritate simplicitatis pre oibus excellere videbat [statuit eū] pro exēplo [i medio eoꝝ] vt ab oibus videret: ꝛ attente cōsideraret cui q̄libet se ꝓmensuraret ꝛ imitādo cōformaret. Et merito paruulū aduocat vt q maiores videri volunt ei⁹ exēplo instruant ꝛ eū in hūilitate ꝛ innocentia imitentur. Et amplexans eum quod signat solos humiles dignos esse suo amplexu et dilectione qui vere possunt gloriari ꝛ dicere. Leua ei⁹ sub capite meo et dextera illi⁹ amplexabit me. Ut magis discipulos a supbia ad hūilitatē reuocet sub assertiōe cōtestat ei⁹ penā nisi ab elatiōe ꝛ inordinato appetitu honoris retrocedāt [Amē iq̄t dico vobis: nisi conuersi fueritis] avꝛa elatione ꝛ maioritatis ābitiōe [ꝛ efficiamini] grā ꝛ p virtutē [sicut paruuli] sunt natura ꝛ per etatē sz mites ꝛ innocētes simplices ꝛ hūiles ac parui vestra reputatiōe: nō soluz maiores [in regno celoꝝ] nō eritis: verumetiā illuc nec intrabitis [qz nec in ecclesiā per meritū nec in gloriā per ꝓmium. vtrobiꝫ em̄ xps est ostiū: ꝛ qz ostiū humile ꝛ māsuetū est oportet intrātē humilē ꝛ mansuetū esse. O q̄ terribile est ꝝbū istud. Et qs ē hodie sicut paruul⁹? Certe rara auis est i terris. Rari sunt illi hodie: ꝛ iō multū possum⁹ formidare. Si ei diabolus propter superbiam de celo electus est: multo magis superbus illuc non intrabit: qz turpius ejicitur q̄ non admittit hospes. Et quia demones inde electi sunt p superbiam: ideo oportet homines illuc venire per aliaz viam contrariam sciz per hūilitatē. Per paruulū g vult intelligi hūilē eo modo loquendi quo dr Saul cū esses paruulus i oculis tuis. Uñ dicēs sicut paruuli nō vult q efficiamur paruuli sensib⁹: sz malicia: nō etate sz ꝓditio ne: vt videlicet formā ꝛ tutis quā natura duce puer obseruat nos pro nobis xpi iuuāte rationis industria seqmur: qz vt ait Ambro. nō vir tus ē nō posse peccare sz nolle. vñ Hiero. Nō ꝑcipit apostolis vt etatē habeāt paruulos: sz innocentiam: ꝛ qō illi per annos possidēt: hi possideāt p industriā: vt malitia nō sapiētia paruuli sint. Ac si dicat sī cut iste paruul⁹ cui⁹ vobis exēplū tribuo nō pseuerat in iracūdia nō lesus meminit: nō vidēs pulchrā mulierē delectat: nō aliud cogitat: ꝛ aliud loquit sic ꝛ vos nisi talē habueritis innocētiam ꝛ animi puritatē regni celoꝝ nō poteritꝫ intrare. vñ ꝛ Leo papa. Amat xps infantiā hūilitatis magistrā inocētie regulā. Nō ad lubrica ifātia pa. ꝛ ad ipfecta nobis ꝓmordia reuertēdū ē sed aliud qō ēt graues ānos deceat ide sumēdū ē velox cōmotionū trāsit⁹ citi⁹ ad pacē recursus. Nulla memoria offensiōis nulla cupiditas dignitatis. Amor socie dilectiōis eqlitas naturalis. vñ ēt Hyla. Paruuli patrē sequūt matrē amāt: primo mala velle nesciūt: curaz opū negligūt: nō iſolescūt: ñ odiūt: ñ mētiūt: discisq credūt: ꝛ qō audiūt verū habēt. Et hec oiuz affectionū assumpta nobis ꝛ cōsuetudo ꝛ volūtas celoꝝ trer premiū prestat. Reuertē dum igitur est ad simplicitatē infantiū: qz in ea collocati speciē dominicā circunferemus. Hec Hylarius. ¶ Et notandū q puericia vsq ad quartumdecimum annuz durat per quod intelligūtur quatuordecim proprietates que debent esse in homine qui statuendus est in xta christum. Prima est q puer paucis est cōtentus: in hoc est sobrietas. Secūda q puer sedet in puluere: ꝛ hec est humilitas. Tertia est q non sentit motus carnis: ꝛ in hoc est castitas. Quarta est q libēter dat de pane suo: ꝛ in hoc est liberalitas. Quinta est q parentibus statim obedit: et hec est vera obediētia. Serta est q pueri mutuo se diligunt ꝛ in

S
paruul
ē opor
tet.

Supbi
e celo d
icta i
ipm no
recipit.

f.re.xv
Nolle
peccare

Ambro
Hiero.

Paruu
li cond
tionis.

Leo p

Hyla.

pueric
durati
Pueri
cie co
ditiōe
rtij

Ambro.

Ꝑlex xpiano.

Facta i moralibus pl⁹ ꝝba monent Marcialis.

Amplexatio christi. cant. ij

hoc est mutua charitas. Septima est q̄ non confidit in se: sed i parentib⁹ ad quos omnes clamores reportat: z in hoc est confidentia in deo z cōstātia. Octaua est q̄ nō est solicit⁹ de aliquo: z in hoc est vera spes in deo. Nona est q̄ verax est: z in hoc est vitas: q̄ omnē falsitatē z mēdaciū excludit. Decima est q̄ cito placat z p minimo: z in hoc est benignitas. Undecima est q̄ psonatos hoies erpauescit: z in hoc est verecūdia z reuerētia. Duodecima ē q̄ nō pudet puerū etiā mēdicare panē: z in h̄ est recognitio ppie paupertatis z fragilitatis. Tertiadecima est q̄ simplex est: z i hoc ē simplicitas z innocētia. Quartadecima est q̄ hylaris est: z in hoc ē hylaritatis gratia. Isti sunt āni z ppietates pueri spiritualis: quos q̄ haberet xp̄s eū appetebēret: z iuxta se stare faceret. Deinde dñs postq̄ exclusit q̄ nō superbi z honor̄ appetitores: sz parui z humiles intrabūt in regnū celor̄ concludit responsionē ad premissam apostolor̄ q̄stionē dicēs. [Qui cūq̄ ergo hūiliauerit se sicut paruulus iste: hic maior est]. i. erit [in regno celor̄.] Ac si dicat: vis esse maior i regno celor̄: sis hic minim⁹ p humilitatez: q̄ q̄nto hic hūiliaberis z minor fueris tanto ibi exaltaberis et maior eris. ¶ Arguam⁹ g̃ sic: si simplicit ad simpliciter: z magis ad magis: si ergo paru⁹ p humilitatē est magn⁹ in regno celor̄: z paruul⁹ erit maior: igit si hic minor es alīs i hūilitate: eris in regno celor̄ maior i dignitate illis quos excedis in hūilitate. Qui em̄ hic fuerit humilior: erit maior p gratiā: q̄ hūilitas est recta dispositio ad gratiā suscipiēdā. De⁹ lei superbis resistit: hūilib⁹ aūt dat gratiā: z talis erit maior i celo p gloriā. ¶ Mozal'r paruul⁹ in medio statuit cū vere hūilis in statu dignitatis ponit: q̄ tūc sic lucerna sup cādelabrū ponit alīs in exēplū z paruul⁹ honorat⁹ plus reputat se indignū. Et nisi alīj a superbia conuersi fuerit z efficiant sicut paruuli imitātes ei⁹ hūilitatē z nō aspirātes ad dignitatē non intrabūt in regnū celor̄. Nā angusta est porta: z tō iuuidi z grossi p superbiā transire nō possunt p ipsaz: sz tm̄ hūiles z graciles spiritū inflatū nō habētes. Et ad refrenationē zeli et superbie in aplis q̄ honorari cupiebāt inducit eos nō ad q̄rēdū honorē: sz ad exhibēdū, non q̄buscūq̄: sz paruulis z hūilib⁹ z abiectis eos honorādo z obsequia charitatis eis exhibēdo dicendo [Et q̄ suscēperit vnū paruulū talem] humilē scz z fidelē mee innocētie imitatorē [in noie meo]. i. ppter amorē meū z nomen: q̄ xp̄ianus est z meo noie signat⁹: vl' ad mei nominis inuocationē ipsum ad hospitiū recipiēdo z necessaria ministrādo: z p hoc itel ligūtur oīa alia bñficia que propter deum impendunt. primo [me suscipit] inhabitante in illo: illū qui me misit scz patrē meū: quia ego in patre: z pater i me est. Nā deus ab eo vere suscipit qui ei cōformat. vñ Ambro. Qui em̄ imitatorē xp̄i recipit xp̄m recipit: me recipit. hec Ambro. Qui ing̃ talē suscipit affectu ad cōpatiendū: affatu ad cōsolandū: effectu ad seruiēdū: patiētia ad sufferendū me suscipit. Magno g̃ honore suscipiēdi sunt pauperes z hūiles: siquidē in ipsis deus suscipitur. vñ Theo. Uide quantū valet hūilitas: patris nāq̄ z filij inhabitationē meretur z etiā spiritussancti. Quasi dicat dñs p̄m Chrisost. Nō solū si tales efficiamini mercedē magnā accipietis: sed z si alios tales ppter me honoraueritis ista mihi hūilitas z simplicitas valde est honorabilis. Uel p̄m Hiero. ne cū dilatū fuerit apostolis se putent honoratos adiecit non illos sui merito: sed magistri honore suscipiendos q̄ principalius illi fit cui⁹ gr̃a z honore fit. Et q̄ dixerat dñs. [Qui susceperit vnū paruulū talē i noie meo me suscepit] significans q̄ hūiles suscipiendi eēnt intellexit iohānes q̄ eos nō in noie ei⁹ recipiāt qui nō sincere ābulāt. vñ dixit ei. [Magister vidimus quēdā in noie tuo]. i. in inuocatione nominis tui [eijcientem demonia z prohibuimus illū] ne. s. hec in nomine tuo ageret: q̄ te non sequitur nobiscum id est sicut nos scilz mente z corpore: z non obsequitur in vita nec relinquit omnia quasi di. Hic in nomine tuo recipi non debet. [Jesus autem respondit. Nolite phibere illū] quasi dicat. Non debetis bona vel signa factentē phibere: q̄ mecū est. [Nemo] enim [faciens virtutem in nomine meo cito] et de facili [loquit mala de me] existens ingratus mihi de tantis beneficijs [q̄ em̄ nō est aduersum nos] prorsus et manifeste [p nobis est] quodā mō ex parte s. inquantū aduersus nos nō est: z cōtrarius doctrine nostre non docet: q̄uis tm̄ ex nobis nō sit. Nā licet signa facientes q̄nq̄ despiciātur: deus tamen cuius inuocatio hec facit honoratur. p̄m Theophi. discipuli prohibuerūt eum non quidem inuidentes: sed operationem miraculorum dijudicantes. nō enim cū eis miraculorū potestatē acceperat: neq̄ em̄ dñs eu⁹ miserat sicut illos neq̄ iesum in old⁹ sequebat. Sed vt dicit Cyrill⁹. Oportebat magis pensare non hunc ip̄m esse miraculorum auctorem sed gratiam que est in eo qui in virtute xp̄i miracula p̄ficit. Multe sunt differentie donorū christi: sed quia tradiderat saluator potestatē apostolis vt spiritus immūdos eijcerent putauerunt nulli aliorum sed sibi solis licere cōcessam gerere dignitatē: z ideo accedūt iscitantes si liceat z alijs hoc agere. hec Cyrillus. Sed voluit dñs illum qui se nō sequebatur ab operatione miraculor̄ nō prohiberi: vt discipulos seruaret in hūilitate ne gloriarent: ne superbiendo gauderēt i miraculor̄ operatiōe: nec sue virtuti ascriberēt sed xp̄i dum viderent eum qui christum non

3 hūilitas facit iij Mozal'r

Suscipit ur a quo de⁹

Ambro. Theo. Chriso. Hiero. Beda. Phil. j. Theo. Theo Cyrill⁹ Miracu lorum auctor

sequebatur eiicere demonia: vt quos humiliare conat⁹ est exēplo pueri: eos etiā humiliet exēplo illi⁹ qui xp̄m non sequebatur. Et q̄uis non esset tante pfectionis vt in omnib⁹ xp̄m sequeretur vt apostoli sicut nec modo omnes fideles sequūtur christū per religionis ingressum: tamen in christū credebat. et ideo dicitur esse cū eis z non contra: qz nomē xp̄i non blasphemabat: vt iudei quos dixit cōtra se esse. Fm Ambro. Nō reprehenditur Ambro. iohānes: quia hoc ex amore faciebat. nā pcipua deuotione diligens deū: z a deo dilect⁹ putauit eū excludēdū esse a beneficio electionis demonū z hmōi qui non vtebatur officio discipulatus z obsequio sequēdi xp̄m: sed docetur infirmorū esse firmorūq; distātiaz quia dominus z si remuneret fortiores: non tamē excludit infirmos: z neminē a bono qō ex pte habet esse arcendū: sed ad hoc pot⁹ quod nondū habet esse prouocādum z inuitandū. hec Ambro. Tales etiā ob salutē admittēdi censentur aliorū: et non tam propter illos q̄ ppter aliorū vtilitatē est gaudendum: quia licet sibi quādoq; noceāt: multis tamē in ec- Beda. clesia psunt. vnde Beda. Hac doctus sentētia Phil. j. dicit apl's. Sed siue occasione siue veritate xp̄s annūciet: z in hoc gaudeo sz gaudebo. Itaq; in hereticis z in malis catholicis non sacramēta cōia in quib⁹ nobiscū sunt: et aduersum nos nō sunt: z dñm non sequūtur nobiscū detestari z phibere debem⁹. hec Beda. Benefi- Et nō solū talis electio demonū facit ad decia dei p laratiōnē virtutis xp̄i: sed etiā qz beneficia quos dē diuina nō solū dant per maiores: sed etiam tur. aliquādo per minores z impfectos: vt in hoc etiā declaretur virtus nois xp̄i que per magnos z paruos indifferenter pōt operari. vñ Theo. Theophi. Mirare autem xp̄i virtutē qualiter indignos z nō discipulos ei⁹ gratia operatur. Sic et per sacerdotes sanctificātur homines q̄uis sacerdotes scti nō fuerint. Hec Theophi. Si ergo a malis fiat op⁹ bonū de genere nō prohibēdi sunt hoc facere. Iz enim opus tale non sit meritoriū sine charitate: tamen est dispositiuū ad emendationē vite. Per istum qui nō erat de societate apostolorum signatur laicus bonus qui nō hz predicandi officiū: tamen bonis verbis et exēplis agit ad expulsionē demonis de cordibus pximorū q̄uis nō sequatur xp̄m per statum religionis et clericatum. Ecce quāta inuitatio ad humilitatē ad quā inuitat tanq̄ ad virtutem christianissimam: sed tamen ad eam venire differimus vsq; ad horam suprēmā supbientes q̄diu valemus: licet per superbiam demones efficiamur. ¶Oratio.



Omine Jesu xp̄e da mihi vt vadam ad mare recogitādo pctā in amaritudine anime: z mittam hamum in cordis cōtritione: z apto ore in confessione stateram soluā in satisfactione: z sic liberer a tributo diaboli z eius exactiōe. Da etiā mihi vt cōuersus ab elatione efficiar sicut paruulus z humilis in oculis meis sicq; p arctā viā et angustā portā merear intrare in regnū beatitudinis. Paruulos q̄z z humiles ppter nomē tuū suscipiā charitatis obsequia exhibendo: vt te in eis suscipiēs a te suscipiar in celo.

¶De pusillis et paruulis nō scandalizandis exterius et non contēnendis interius. Capi. vj.



A Postquaz ergo dñs reuocauit apl̄os ab elatione z altercatione ex susceptione honoris quem humiliātes seipsos recipiūt: z cōsequēter reuocat eos ex pena quā quicūq; ex zelo contenderint aut minorib⁹ scandaluz posuerint incurrunt Nā fm Chrys. Sicut q̄ hos honorant ppter deū mercedē habebūt: ita vtiq; qui dehonorāt. i. scādalizāt vltimā vindictā sustinebūt: scandalizat aūt q̄ suo dicto vel facto min⁹ recto occasionē cuiq; dat ruine in pctm̄ ac verbo vel exēplo ppellit ad malū. Et primo monet vitare scandalū actiuū siue alienū z postea passiuū siue proprium. Est g̃ sensus. Uos apostoli nolite altercari de p̄matu honoris: qz ex hoc pusillos z paruulos nō etate: sz fide ac nup cōuersos et in xp̄o natos scādalizabitis z pdetis. Unde dicūtur pusilli q̄ a supba altitudine se humiliātes patiētiaz humilitate sponte sua pusilli fiunt z paruuli: qui adhuc sunt in fide infirmi z de leui ad illicita p mala exēpla possunt prouocari. Tales antē scandalizādi nō sunt. minores em̄ cito scādalizant: maiores vo nō faciliter scādala. i. offendicula recipiūt. Recte ergo q̄liscādalizari pōt pusillus dr z paruulus est: qz nullus scādalizat aut ex dicto vel facto alteri⁹ in pctm̄ ruit: nisi inquātuz pusillus z parue virtutis fuerit. ¶Nā magnus z pfecte virtutis. i. robustus in fide z charitate q̄cūq; viderit vel audierit aut passus fuerit nō declinat de facili a fide z vitate: nec ex dicto vel facto malo alteri⁹ in pctm̄ ruit: qz vt in puer. dr. Nō cōtristabit iustū q̄cūq; ei acciderit. Dicit g̃. [Qui xij. aūt scandalizauerit vnū de pusillis istis q̄ in me credūt expedit ei vt suspēdat mola asina B Mola, a- ria i collo ei⁹ z demergat in pfundū maris.] Mola asinaria dr quā trahūt z volūt asini sinaria. vel equi cū rota in molēdinis: z p hāc intelligit q̄cūq; grauis z pōderosus lapis. q. d. mul- Expe- to vtili⁹ z meli⁹ est innoxiū z penitētē etiā no- dit ma- xiū grauissima pena vitā finire tpalē q̄ scā- lis pati punirī.

Ambro. Beda. Phil. j. Benefi- cia dei p quos dē tur. Theo. Scāda- li malū. Pusilli. Scāda- lizari. Prouer. xij. Mola, a- sinaria. Expe- dit ma- lis pati punirī.

dalizãdo: pdẽdo fratrẽ morte mereri eternã et eligibilius est taliter affligi q̃ eternaliter cruciari. vbi Hiero. Scõm ritũ punicie loquitur. qz maioz criminũ ista apud veteres iudeos pena fuit: vt in pfundo ligato saxo demergerent: expedit aũt ei: qz multo melius est p culpa breuẽ recipe penã q̃ eternis seruari cruciatib⁹. nõ em̃ iudicat de⁹ bis in idipz. hec Hiero. ¶ Hoc etiã de onere pcti põt accipi: qz (expedit ei) scz pctõri [vt suspẽdat mola asinaria i collo ei⁹ z demergat in pfundũ maris] mola asinaria est on⁹ pnie: mare est amaritudo cõtritiõis. Pctõri g̃ magis expedit cũ mola asinaria. i. graui pnia demergi i pfundũ maris. i. amare z cordialis cõpũctionis q̃ reseruare eterne dãnatiõi. Hoc q̃cũq̃ diligẽter voluerit aduertere non videbit ei onus pnie graue: sz valde leue. Et subiũgit [ve mũdo]. i. mũdanis hoib⁹ [a scãdalis] i. ppter scandala q̃ faciũt alijs. Qz si tã grane est scãdalizare pusillos q̃ ei q̃ scãdalizat vnũ pusilluz magis expedit mola asinaria i pfundũ marz demergi q̃ nõ est paruũ [ve] lõge mai⁹ [ve] scz eternũ iminet ipi [mũdo] i. mũdi amatoꝛib⁹ z pctoꝛib⁹ [ab scãdalis]. i. p scãdalis q̃ nõ cauẽt nec primos scãdalizare timẽt: ac tãta et tã magna inferũt scãdala nedũ parui: sz z magni: prelatoꝛ aũt z religioso: scãdalũ piculosi⁹ est z graui⁹: qz eoꝛ factũ magz trahit in exẽplũ. ¶ Sz qz posset ab eo q̃ri si ita maluz est alios scandalizare quare pmitt̃ scãdala euenire? Rñdit. [Necesse est em̃]. i. expediẽs z vtile ad alioꝛ probationẽ [vt veniant scandala]. i. bone z deo placẽtis cõuersatiõis ipedimẽta. Et ideo dicit apl's. Opz hereses eẽ vt q̃ pbati sunt manifesti fiãt in vobis. vñ Hiero. Sicut necesse est ignẽ calere: niuez ẽ frigere: ita etiã necesse est vt iniq̃tas mũdi erroꝛib⁹ pleni scãdala pariat: pfectoꝛ ẽ charitas pietatis operib⁹ luceat. hec Hiero. Nõ est necessitas absoluta: sz tm̃ ex suppositiõe. s. suppositã tãta vt appareat mũdi iniq̃tate. Nulla em̃ necessitas cogit hũana corda esse iniq̃: q̃ tm̃ qz iniq̃ sunt necessario mouẽt scãdala. vñ bm Chri. Nõ destruit libertatẽ arbitrij nec necessitati aliquarũ rerũ supponit: sz qõ oino futurũ est pdicit. nec em̃ qz pdixit ppter hoc fit: sz qz oino futurũ erat ppter hoc pdixit. Scãdala quidẽ sunt phibitiones recte vie z [necesse est vt veniãt]. i. oinovenient. Sed qz iterũ posset argui si necesse est vt veniãt scãdala: ergo qui faciũt scãdala nõ sunt puniẽdi. Respõdet q̃ immo dicẽs. [Uerũtm̃ ve] scz eterne dãnationis [hoi illi p quẽ] causaliter z cuius vitio [scandalũ venit] si tamẽ sine peccato euitare põt q̃ qõ necesse est vt in mũdo fiat vitio suo facit: vt p se facit. Si em̃ vt ait Chrisso. necessitas esset non dixisset ve hoi. vñ eos miseros dicit q̃ ex electione pniciosi sunt. vñ Theophi. Querũt aliqui si necesse est vt eue niãt scãdala: cur dñs arguit scãdaloꝛ auctores. Quicq̃d ei parit necessitas veniale est: sz attẽde q̃ necessitas ista ex libero arbitrio sortit originẽ. Uidẽs em̃ dñs qualiter hoies innitunt malo nec ꝓponunt aliq̃d boni dixit q̃ quãtũ est ex consequẽtia eoꝛ q̃ vident necesse est cõtingere scãdala. Sicut si medicus vidẽs quẽq̃ male dieta vtẽtẽ dicat necesse ẽ hũc egrotare. Et iõ inducẽti scãdala ve dicit et penã ei cõminat. vbi z Hier. Cũ necesse sit i isto mũdo fieri scãdala: vnusq̃sq̃ suo vitio scãdalis pz. Simulq̃ p generalẽ sentẽtiã punitur iudas qui pditioni aim preparauerat. hec Hiero. Et si aliq̃n vtiliter scãdalũ q̃s faciat: nõ tm̃ iudicabit a deo bm vtilitatẽ que inde prouenit: sed bm exitũ quẽ scandalizãs intendit. Bona fuit crucifixio xpi: non tm̃ bene fecerũt qui eũ crucifixerũt. Semp iudicat deus opus ex nequitia peccantiũ non ex eue tu cõmodoꝛũ inde prouenientiũ que ipe solus facit z vtiliter disponit. vt aũt dicit Chrisost. per scãdalizãtis penã brauiũ saluãtis addisce. Nisi em̃ vnus aie salus sibi nimiũ cure esset nõ cõminaret scandalizãtibus tantam penã. Et merito [ve illi per quẽ scandalũ venit] quia viã adve alijs prestruit. Sicut em̃ qui intoxicaret fontẽ causa esset mortis oim potantiũ z morientiũ de eo: sic est z de scandalo. De hmõi sic dicit Greg. Quãtũq̃ exẽpluz male cõuersatiõis etiã si illi nõ sequãtur q̃s prebuerit se pro tantis rationẽ nouerit redditurũ. vñ z Chrisso. Si vir aut mulier se ornauerit z vult⁹ spectantiũ ad se ꝓuocauerit: z si nullũ inde proueniat dãnũ: iudiciũ tm̃ patiet i eternũ: qz venenũ obtulit: et si nõ fuit q̃ biberet. pulchritudo em̃ venenũ animab⁹ infundit. Magnũ ergo peccatum est scãdalũ: z ideo summopere est cauendũ. vnde Augu. Magis peccãt qui animas ad peccandũ inflãmant z deo subtrahũt q̃ qui carnẽ christi crucifixerũt. vñ z Isido. Deteriores sunt qui sine doctrinis siue exẽplis vitã moze bonorum corrũpunt his qui substãtias alioꝛ predaq̃ diripiunt. ¶ Deinde qz egit de scandalo actiuo quod facim⁹ prohibẽs ne scandali zemus credentes: nũc agit de scandalo passiuo q̃ patimur monens vt caueamus scãdalizãtes: qz sepe nihil vel parũ distat in vitio scandalizare z fallere vel scandalizari z falli. Cauendũ est igit ne q̃s scãdalizet ab alio vel a seipo. Alius autẽ põt prebere materiã scãdali tripliciter: aut p adiutoriũ q̃ signat per manũ: aut p seruitiũ q̃ per pedẽ: aut p cõsiliũ q̃ per oculũ. Scõm ẽ q̃ aliq̃s põbet sibi materiã scandali põt esse vel p actionez ppriã q̃ p manũ: vel per effectũ qui p pedez: vel p cognitionẽ que per oculũ designat. Ad fugiendũ ergo peccatũ scandali inducit metaphoꝛã mẽbroꝛ z arguit. Intantũ graue est

Hiero.

Hiero.

Judas tangit.

D Judicat intentionẽ deus non euẽtum. Chrisso. Salutantis aliquẽ premium. Greg.

Chrisso. Ornãdi sui detestatio.

Augu. Explimali deuitatio.

E Scandalũ passiuũ vitãdum.

Scandala expediunt.

1. cor. xj. Hiero.

Necessitas duplex.

Necessitas ex ẽ bo xpi.

Chrisso.

Chrisso.

petm̃ scandalizantiũ q̃ si nobis sint cõiũcti vt
ꝓoptata et charissima mẽbra corpi: sicq̃ sint
nobis necessarij vt manus z pes vel vt oculus
q̃ ipsi q̃ sic scandalizant z offendiculum vite
ponunt omnino nobis relinquendi z fugiẽdi
sunt. Dicit ergo. [Si aũt manus tua]. i. ad-
iutor tuus quãtũcũq̃ tibi vtilis qui tibi ope-
rose vt manus ministrat: ac pro te operat et
adiutoriũ impẽdit z q̃ te sicut dextera tua de
fendit [vel pes tuus]. i. discursor tuus q̃ in
vsus tuos discurrit z te in labore vel solicitu-
dine supportat: et vt pes infirma tua portat
[scandalizat te]. i. ledit te in causa aie [ab-
scinde eũ] quo ad effectũ. s. affectũ ipsum rũ
pendo [z pj̃ce abs te] quo ad effectũ. s. socie
tatẽ ei⁹ deuitando: z intelligit si castigare nõ
Bonum ꝓ melꝰ. potes. Et subdit rõnẽ di. [Bonũ]. i. melius
[est tibi ad vitã ingredi debilẽ]. i. sine pni-
cioso adiutore vel socio [vel claudũ]. i. sine
pnicioso sustẽtatore vel amico z adiutorio ac
suppportatiõe istorũ ꝓuatũ [q̃ duas manꝰ vel
duos pedes habẽtẽ]. i. duo adiutoria vl duas
supportationes. s. tuj̃psius z amici scãdaliza-
tis [mitti in ignẽ eternũ. Et si oculꝰ tuus]. i.
cõsolator vel ꝓuisor z gubernator ad pspiciẽ
dũ acutꝰ q̃ te vt oculus ducit: vel dilectus si-
cut oculus [scandalizat te]. i. in errorẽ vult
ducere [erue eũ] separando a voluntate [et
pj̃ce abs te] separãdo a societate. [Bonũ]
i. vtile [est tibi cũ vno oculo]. s. simplici veri
tate: vt nõ nisi tuã ipsius prouidentiam ac cõ
silium z gubernationem habeas [ad vitam
intrare q̃ duos oculos habentẽ]. i. duplicem
prouisionẽ vel duplex consiliũ scilz tuj̃psius
et mali amici [mitti in gehennam ignis] ſm
F Augu. Augustũ. per oculum intelligimus dilectum
Oculus amicum cõsiliariũ: qz oculus iter demõstrat:
amicus q̃ vero dexter est intelligitur consiliarius in
dilectus rebus diuinis: sinister aũt oculus est cõsilia
rius in terrenis. vt sit iste sensus. Quicquid
illud est quod ita diligis: vt ꝑ dextro oculo
habeas: si scandalizat te. i. impedimento est
tibi adverã beatitudinẽ ej̃ce etiam z pj̃ce
abs te: qz occasiones peccandi sunt fugiẽde.
De sinistro aũt scandalizante supfluum erit
Dextra dicere: qñquidem nec dextro parcendum est.
Dextra aũt manus accipitur dilectus adiu-
tor in diuinis operibus qui huic vite z corpo
ri sunt necessaria. Similiter suo modo est de
pede. Et subdit dñs de ipso igne predicto.
[Ubi vermis]. i. remorsus z cauterium con
Uermis cõsciẽtie scientie [eorũ nõ morit̃ur] nec quiescit mero
re rodens et mordẽs animã q̃ nõ sit operata
bonum: vnusquisq̃ enim suj̃psius accusator
Ambro. fiet rememorans q̃ in vita gessit. vbi Ambro.
Que pena grauior q̃ interius vulnus cõsciẽ
tie? Nõne hoc magis fugiẽdũ est q̃ mors: q̃
dispẽdiũ: q̃ exiliũ: ignis gehẽne exteri⁹ corpꝰ
vrẽs nõ extinguit nec deficit. est enim ignis affli
ctiuꝰ nõ cõsumptiuꝰ: z tõ materia eiꝰ semp du
rabit: nec hz ꝓtrariũ a quo cor:rũpi possit. vñ
Beda. Beda. Sicut aũt vermis est dolor interiꝰ ac-
cusans: sic ignis pena extrisecꝰ seniẽs. Et est
sensus premissorũ in summa. Societas ami
corũ vel necessariorꝫ quãtũcũq̃ videat vtilis
esse: tamẽ prescindenda est z remouẽda si sit
occasio ruine alie tne. Melius est enim sine hu
iusmodi amicis vel necessariũs esse in para-
diso q̃ habere tales et postmodũ esse in iferno. Nihil enim est qõ ꝓtra salutẽ anime debea
mus diligere. vñ Cassio. Justitia non patrẽ Cassio.
nõ matrẽ nouit: personã nõ accipit solũ deũ Salus
considerat z attendit. Rumpe ergo oẽm affe summe
ctum carnalẽ: z separa eũ a te si maior et po diligen
tentior es: si minor separare ab eo: z inquãtũ da.
potes deuita societatẽ eius quẽ castigare ne
quis. nihil enim tã nocuum: vt perniciosa socie-
tas. Et ideo inemendabiles q̃tũlibet amici Consan
nobis vitãdi sunt: ne sic cũ pdius in hac vita guinei z
partẽ habere volumꝰ simul in futuro cũ illis amici sa
peream⁹. vñ Hiero. Melius est vt propinqui luti post
tate: emolimẽtis carnalibus careas q̃ dum habẽdi.
vis tuos lucrificare cognatos z necessarios Hiero.
causas habeas ruinarũ. Itaq̃ nõ frater: nõ
vxor: nõ filij: nõ amici: nõ ois affectꝰ qui nos
excludere põt a regno celorꝫ amori dñi ꝓpo-
natur. Monit vnusquisq̃ credẽtiũ quid sibi
noceat: vel in quo solicitet animꝰ ac sepe tẽ-
tetur. Melius est vitã solitariã ducere q̃ ob
vite presentis necessaria eternã vitã perde-
re: melius est solum saluũ fieri q̃ perire cuz
plurib⁹. hec Hiero. ¶ Et nota ſm August. q̃ Augu.
etiã hocipso separant a dñ⁹ separant q̃ eis S
mala suadẽtib⁹: hoc est scãdalizãtib⁹ nõ con
sentiũt. Sed queriꝫ quid dimittenduz est ꝓ Dimit-
scandalo: z dicendũ q̃ illud de quo queritur: tẽda ꝓ
aut est malũ in se: siue mortale: siue veniale scãdalo.
z de tali nõ est dubiũ quin dimitti debet: aut
est indifferẽs: et hoc similiter debet dimitti:
aut est bonũ: z tũc aut est bonũ ꝓcepti: et hoc
hõ nõ debet dimittere: qz ꝓ vitãdo pctõ al-
terius nullus debet peccare: aut bonuz supe-
rogationis: z hoc q̃uis posset dimittere ꝓ
scãdalo alteriꝰ non tñ totaliter: sed aliqñ ad
tps intermittere: quia est de vite pfectione z
veritate: et si nõ necessitate: vnde veritas vi
te iustitie z doctrine nõ simpliciter est ꝑpter
scãdala dimittẽda. vñ est versus. Justitie vi-
te doctrine scãdala cedũt. De hoc vide plura
in capitulo ꝓcedẽti. ¶ Et notãduz q̃ multas
humilitatis excellentias legim⁹ in hoc loco. Humili-
habet enim humilitas excellentiam. Primo in tatis ex
sanctorꝫ collegio: quia est exẽplar ppli sanc- cellẽtia.
ti. Unde [aduocans paruulũ statuit in me-
dio eorꝫ.] Scõo in officio: qz est ostiaria pa-
disi. Unde [si cõuersi fueritis z efficiamini si
cut paruuli nõ intrabitis in regnuz celorũ.]
Tertio in ꝓmio: qz est de maiorib⁹ regni. vñ
[q̃cũq̃ hũiliauerit se sicut paruulus iste hic
maior est in regno celorũ.] Quarto i ꝓmanu

seu fastigio: qz est vicaria xpi. vñ [qui suscep-
perit vnum paruulū talem in nole meo susci
pit.] Quinto in iudicio: qz est precipua vltrix
opprobrij. vñ [qui scandalizauerit vnū de pu
sillis istis expedit ei] ꝛc. Sexto in hoc exilio:
quia eius ministri comites ꝛ adiutores sunt
angeli beatiꝰ sequiť. [Videte ne cōtēnatis
Hy Contemptus vitandus vnū ex his pusillis: qz angeli eoꝝ ꝛc.] Postꝫ
ergo docuit vitare scandalū cōsequenter do-
cet vitare cōtēptū qui est q̄si radix ipsius scā
dali. cuius em̄ ꝓuitādo scandalo dñs oēs car
nales affectus preceperit respuere: nō tamē
vsqz quaqz vt despiciamus illos de quorū sa-
lute possumus spē habere: de qua soliciti de
bemus esse. vñ dat specialē causam nō ꝓtēnē
di pusillos ꝛ paruulos sz honorandi ꝛ salutē
eoꝝ querēdi: qz ipsi sunt deo multū chari: qō
ostēdit ex duobus. dicit ḡ [videte ne cōtēnatis
Hiero. vnū ex his pusillis] ac si dicat sz Hiero. Quā
tū in vobis est nolite cōtēnere: sed post vrām
salutē etiā illorū q̄rite sanitatē. Si aūt pseue
rantes in pctis videritis: melius est vos sal
uos fieri q̄z perire cū multis ꝛ ꝑmo ostēdit hoc
ex honorabili ăgelorū custodia di. [Dico em̄
vobis qz angeli eorū] .i. eis assignati in celis
Facies patris celestis. [semp vident faciē patris mei q̄ in celis est]
i. visiōe manifestatiōis dei pfruunť. Facies
Augu. em̄ dei ſm Augu. manifestatio ei⁹ intelligen
da est: ꝛ iō ꝑnt renūciare iniurias illatas eis
quos custodiunt. Et est rō a maiori: qz puuli
nō cōtēnunť a maioribus. s. deo patre celesti
ꝛ angelis beatis: ḡ nec a minoribꝰ. s. hoibus
miseris debēt cōtēni. ac si dicat vos illos nō
debetis contēnere: sed honorare quos deus
pr̄ celestis sic honorat ꝛ dignificat q̄ ad ipōrū
ministeriū ꝛ custodiā ăgelos beatos deputat.
nō est em̄ spernendū ab hoie qō apud deum
tante est cure. si ergo contēnitis angeli nun-
ciabunt ꝛ pater meus vlciscet de vobis. vnde
Hiero. Angeli custodes hoim. Hiero. Magna dignitas alarū vt vnaqueqz
habeat ab ortu natiuitatis i custodiā sui an
gelū delegatū: sic itaqz angeli existētes circa
ministeriū nostrū qz ibi sunt vbi operanť vi-
dent deū in celo facie ad faciē. cuius em̄ mit-
tanť tñ vident patrē: qz semp deo inherent p
apertā visionē: ꝛ qz vbiqz deus pñs est: ideoꝛ
in terra eū cernūt. Missi ḡ añ dñm sunt: quia
quocūqz venūt intra ipsum qui vbiqz est. cur
runt: ꝛ cū ad nos veniunt sic exterius implēt
ministeriū: vt tñ nunqꝫ interius desint p cōtē
plationē: sz em̄ mittanť in ministeriū ꝓ salute
hoim: tñ nō recedūt a cōtēplatione diuina: sz
astant deo p cōtēplationē iugē ꝛ cōtinuā. Et
I Deꝰ in celis. bñ dixit [q̄ est in celis] qz licet ꝺeus sit vbiqz p
essentiā: presentiam ꝛ potentiā: tamen specia
liter dicitur esse in celis vbi a dest beatis per
apertā visionem: non ergo debent contēni: sz
honorari quos deus sic honorat: quia contēp-
tus ipsorum ascendit ad contēptum dei cu-
ius imaginē habent. In eis quoqz contēptis
contēnuntur angeli eoꝝ ministri ꝛ custodes.
Deinde subiūgit alia ratio sumpta ex redē-
ptione xpi. vñ Chriso. ne dicas ille faber est Chriso.
ille sartor: ille agricola: ab ăgelis q̄ eis mis-
si sunt venerabiles sunt: sz qō maꝰ est rōne
redēptionis dñice. Scō ergo pusilli nō sunt
contēnēdi: sed honorādi quos sic deꝰ dilexit
q̄ p eis qui in adam oēs peccauerāt ꝛ perie
rant saluādis misit filiū suum in similitudi
nem carnis pcti. vñ ait. [Uenit em̄] ꝛ de celo
descendit [filius hois] saluator hominū [sal
uare quod perierat] sicz genus humanū: nō
tñ magnos: sz etiaz pusillos. ac si dicat. vos
nō debetis contēnere ꝛ perturbādo perdere
quos ego veni saluare: quia ego ꝓ hoibus Ex Ro.
homo fieri dignatꝰ sum. vñ et Apls. Noli cō xviij.
tristare et pdere fratrē tuū ꝓ quo xps mor
tuus est. ¶ Non sunt ergo contēnēdi pusilli q̄
tāti sunt apud filium dei qui p eis venit mo-
ri. Nec debet seruus cōtēnere quos dñs tñ
dilexit: sed exēplo eiꝰ oēm curā vt saluemur
adhibere ꝓ quibꝰ saluandis dñs venit. Et
hec ratio seu cogitatio ſm Chriso. maior est Chriso.
priore: graue est cōtēnere quē deus honorat
ăgelo custode: sed grauiꝰ ꝑpter cuiꝰ salutē R
dei filiꝰ voluit in mūdū venire. De ꝑdicto an Angelo
gelorꝫ ministerio sic dicit Ber. Fidelis para rū mini
nymphus qui mutuo amoris cōscius: sz non steriū.
inuidus nō suā querit: sz dñi gloriā. Discur- Bern.
rit medi⁹ inter dilectū ꝛ dilectā vota offerēs:
referēs dona: excitat istā: placat illū. Inter-
dū q̄z licz raro repūtat eos pariter sibi: siue
hāc rapiens: siue illū adducēs. Sicq̄ dē dome
stic⁹ est ꝛ not⁹. in palatio: nec verek repulsam Ansel.
ꝛ quotidie videt faciē patris. vñ Ansel. Mi-
lia miliuz ad cōplēda patris mysteria alacri
discursu iugiter meāt iter celū ꝛ terrā quasi
apes negocioſe iter aluearia ꝛ flores suauis-
ter disponētes oia ppls accinctus nesciēs la
bēvel inobediētie morā. hec Ansel. Uides q̄z
fidel'r angeli nr̄i nobis seruiūt ꝛ q̄z soliciti cir
cuitus sunt. Uñ magnā eis reuerentiā debe
mus ꝛ quotidie eos laudare ac eis gr̄arum
actiones referre: nihilqz illicitū vel turpe in
eoꝝ pñtia q̄ nobiscū sunt cogitare vel loq̄ aut
opari. Ad hec nos monet Bern. dicēs. Ange Bern.
lis suis mādauit de te vt custodiāt te in oib⁹ ps. xc.
vijs tuis. Quantā tibi dz hoc ꝫbū reuerētiā
inferre: afferre deuotionē: ꝓferre fiduciā: re
uerētiā p pñtia: deuotionē p benuolētia: fi-
duciā p custodia. Caute ambula tibi assunt Angelo
ăgeli sicut eis mādatū est: in oib⁹ vijs tuis. rū pñtia
In quouis diuersoꝛ in quis angulo ange]
lo tuo reuerentiā habeto ne audeas illo pre
sente qō videte me nō auderes. Quid retri-
bues dño. pro oibus que retribuit tibi? siqui
dem ei soli honoꝛ ꝛ glia. Quare ei soli: qz ipe
mādauit ꝛ oīne datū optimū non nisi ab illo
est: verūtamē ꝛ si ille mādauit ipsis quoqz q̄
ei ex tāta charitate obediunt ꝛ nobis subue

niunt in tanta necessitate ingratos esse nō licet. Simꝰ ergo deuotꝰ simꝰ grati tātis custodibus: reclamemꝰ eos quātūꝫ possumus ꝫtū debemꝰ. hec Bern̄. Et ideo cū oi attētione et deuotione distincte z alacriter officiū diuinū exoluas et in omnibus scz cogitādo z verba proferendo: videndo et audiendo: stando et sedēdo: supplicādo z veniā sumēdo: necnō in alijs singulis ad interiorē z exteriorē hoiem in hoc officio spectātibꝰ sic reuerēter z humiliter te habeas' quasi deū: ac beatā virginē et omnes angelos z sanctos corporalibꝰ oculis coram te videas: recogitās ꝙ sine dubio presentes sunt angeli sancti in quorū conspectu psallis deo ibi etvbiꝫ presenti. Unde qualr deus in oratione possit intētionē suā recollige re docet Basilius dicēs. Quō nō obtinebit quis vt in oratione sensus eiꝰ non vagetr si certus sit assistere ante oculos dn̄i. Recogitet ꝙ homo se stare seu pronū iacere ante conspectum dei z secū loqui: z inuabilr a vagatione mētis. vñ Hiere. Recordare ꝙ sterilis in cō spectu tuo: vt loquerer p eis bonū: immo recordare tumet stare ante cōspectum dei. Hec Basilius. Et quia hoies beatis spiritibꝰ sociandi sunt: idcirco hic nota ꝙ quicūꝫ in ecclesia est et maxime in religiōe deo fideliter humiliter z deuote ministret: z qui ꝓpter deū infirmis z peregrinis seu pauperibꝰ z sibiin uicē charitate fraterna subuenit in primo gradu consistūt angelicis spiritibꝰ coequati. Qui vo oratione z deuotione familiariꝰ deo intendūt: z primis suā doctrinā consiliū auxiliūꝫ impēdunt. In scdo gradu archangelicis spiritibus inseritur. Et qui se exercēt in patiētia: obediētia: z volūtaria pauptate et humilitate: oēsꝫ virtutes fortiter peragūt. Tertiū gradū cum virtutibꝰ cōscendūt. Qui aūt vitijs z cōcupiscētijs reluctātes diabolū cū cūctis suggestionibꝰ cōtēnunt. In quarto gradu cū potestatibꝰ triūphū glorie obtinebunt. Qui vo in ecclesia aiarū curas z plātu ras sibi cōmissas bñ regūt: z ministrāt aiarū lucris die noctuꝫ inuigilātes: z talenta sibi credita summo conamine duplicātes. Hi cū principatibꝰ in quinto gradu glorīā regni ꝓ labore suo possidebūt. Qui aūt diuine maiestati reuerēter cū oi humili subiectiōe se inclināt: z ꝓ eiꝰ gloria oēm hoiem reuerētur et diligūt: z siquidē seipos: qr ad imaginē dei facti sunt: deo etiā ꝫtū possunt se ꝓformāt: carnē suā spiritui subiūciētes z incētiuū mortificātes: alo suo dn̄antes z ad celestia transferentes. Hi cū dn̄ationibꝰ in sexto gradu exultabūt. Qui vo sedule meditationi z cōtēplationi inseruiūt ac cordis mūditiā z mētis trāquillitatē amplectendo quietissimū in se deo exhibēt habitaculū q̄ merito paradisus dei appellari dicuntur. iuxta illud. Delitie mee sunt esse cū filijs hoim. de quibus etiam ipse dicit. Ambulabo i;eis' et habitabo cū eis. In septimo gradu thronis sociant. Qui aūt sciētia z cognitiōe ceteris eminēt q̄ singulari bti tudine deū facie ad faciē mēte illustrata cōspiciūt z ea q̄ ex ipso fonte oīs sapiētie hauriūt: p doctrinā z illuminationē alios in ipm refundūt. In octauo ascēsiōis gradu cū cherubicis spiritibus locabunt. Et qui deū toto corde z mēte diligūt: z igni eterno qui deꝰ est se totos immergūt: etiꝫ simillimi facti iā nō suo: sz diuino amore sicut dilecti ab ipo sunt diligūt oia i deo: z tā inimicos ꝫ amicos diligunt ꝓpter deū quos quidez ab amore nihil potest disiūgere seu impedire: qr quo magis inimici in eos insurgūt eo validius in amore vnitiuo cōualescūt: nihil etiā cōsolationis z cōmodi tpalis requirūt: nisi qō ad laudē et gloriā dei spectat: amore etiā tā feruēti accēsi z inebriati ad deū p mille mortes transire exēplo apl'oꝝ et sctōꝝ nō formidāt. Oibꝰ enim penis z tribulationibꝰ spretis ꝓpter feruorē dilectionis in carne mortali: z vita p̄senti oēz tolerāt gaudenter molestiā. Feliciter q̄dē in semetipsis ardētes z alios accēdētes itavt si possent oēs hoies in deifico amore inflāmarēt z pfectos facerētvt cū ipsis arderēt: hi ēt aliox vitia z pctā tāꝫ ꝓpria lugēt: nec q̄ sua sunt q̄rūt: sed solꝰ dei patris faciē desiderabilē hianti semp alo sup oia diligūt z exq̄rūt. Isti merito in nono gradu cū seraphin cōputabunt. Inter q̄s z deū nulli intersunt spūs: qui ip̄m vicinꝰ contēplētur: et ipsi immediatius appropinquare videātur. ¶ Oratio.

Omine Jesu xp̄e magister et rector bone oia interiora et exteriora mea guberna ꝓpitꝰ z rege ne vnꝫ alijs de me vel mihi de alijs scandalū p ueniat: sed oēm occasionē scādali tua gratia a me abscidat penitꝰ z excludat: da etiā mihi vt nullū de pusillis seu paruulis presumā cōtēnere: sed potiꝰ oēs studeā honorare: quos tu sic honorare dignatꝰ es ꝙ ad eoꝝ ministerium z custodiā angelos beatos deputasti: z tu ipse pro eis saluādis de celo in mundū venire: z mori voluisti. Amen.

¶ De tribus parabolis scz ouis: ac dragme: z filij prodigi. Cap. vij.



Deinde ne quis scandalizetr contēnat pusillos: z ad ostendēdū quanti sint pusilli apud patrē subdit tres parabolas p ordinez: sz ꝑm Lucā duplex fuit occasio sive causa hax triū parabolarū: scz appropinquatio publicanoꝝ z peccatorū: ac murmuratio scribarū et phariseoꝝ. [Erāt'ei appropiquātes] ad iesuz saluatorē

Et leui. xxvi. Throni.

Cherubin.

Seraphin.

A Luc. xv.

Senſuū in orando collectio.

Hiere. xviij.

Angelis coequādi.

Archangelis.

Virtutibus.

Ptātib⁹

Principatib⁹.

Dn̄atio nibus.

Prouer. viij.

[publicani et pctōres] qui salute indigebāt [vt audirēt illū] qz rōnabiliter pctā reprehendebat: qz nō cū austeritate: sed benigne eos ammonebat: z spem venie ꝓmittebat: libenter debēt oēs ad xp̄m accedere z appropinq̄re: qz ola remedia i eo poterūt inuenire. De quib⁹ sic dicit Amb. Ois ala accedat ad xp̄z: qz ola xp̄s est nobis. Si vuln⁹ curare desideras medicus est: si febrib⁹ estuas fons est: si grauaris iniq̄tate iustitia est: si auxilio indiges virt⁹ est: si mortē times vita est: si celū desideras via est: si tenebras fugis lux est: si cibū queris alimentū est. [Et murmurabāt pharisei] simulata sctitate ab alijs diuisi et scribe legis noticia doctores ppl'i [dicētes: qz hic pctōres recipit et māducat cū illis] quasi dicāt hic creditur bonus z sanctus: z tamē ad suā cōuersationē z gratiā recipit pctōres z qō amplius est manducat cū illis tanq̄ amicus. Si cognouissent scribe z pharisei q̄ venit in hunc mundū pctōres saluos facere ne quaq̄ murmurassent: naz eos recipiebat vt ꝙuersando cū eis a pctis cōuerteret z illuminaret ac saluaret. Xp̄s ergo pctōres penitentes recipiēdos esse ostēdit: z sup hoc tres parabolas adducit. ¶ Tria enz sunt q̄ hoiem ad miserēdū cōsueuerūt inducere: scz simplicitas: ꝓpinquitas: z necessitas. Jsta tria sīr deū inducūt ad miserēdū. Primo nostra simplicitas: et ad hoc ptinet prima parabola de oue errante. Homo em̄ est simplex respectu hostis tam astuti. i. diaboli. vñ clamat ps. Errauī sicut ouis que perīt: require seruuz tuū ꝛc. Scōo nostra ꝓpinquitas quā nobiscū cōtraxit: z ad hoc pertinet secūda parabola de dragma amissa in qua est imago regis et suprascriptio nois: sic et homo est ad imaginem dei format⁹ z habet suprascriptionē xp̄i: quia a xp̄o dr xp̄ian⁹: z ideo debet nostri miserari. iuxta illud apostoli. Nemo carnē suā odio hz ꝛc. Tertio nostra necessitas z paupt̄as: et ad hoc ptinet tertia parabola de filio prodigo reuertēte qui dixit. Quāti mercēnarij in domo patris mei sunt qui habēt panē: ego autem hic fame pereo. Quādo em̄ hō cognoscit suā miseriā z infirmitatē: tūc de⁹ sibi exhibet suā pietatē. Unde dicitur ibidem q̄ pater videns eum misericordia mot⁹ est sup eum. Respondēdo ergo scribis et phariseis murmurātibus subdit dñs primā parabolā vnius ouis ex centum errantis: quā quesitā et tandem inuentā: quia ꝓpter infirmitatē ambulare nō pōt: pastor bonus in humeris suis ad gregē reliquū reportat: z venies domū cōuocat amicos et vicinos ad cōgratulādum sibi sup inuētiōe ouis q̄ perierat. Sentētia itaq̄ huiꝰ p̄me parabole ꝑm lucāt alis est in summa. Si ois ouē pditā postea inuentam libēter recipit non debet mirari vel indignari si pctōres recipio ad penitentiā m qui pri⁹ ami ſi erāt p culpā: vel referēdo ad pusillos ꝛc quibus dictū est supra: talis est huiꝰ parabole sentētia: sicut nō est volūtas patris vt pereat vna de ouib⁹ suis: sic non est voluntas p̄ris celestis vt pereat vnus: nec etiā multi de pusillis: nec etiā de alijs: z q̄ pusill⁹ non est contēnēdus: si aūt perit nō volūtate eius perit: qz nec volūtate approbatiōis: vel cōsilij vel p̄cepti ei⁹ peccat: eo tñ auctore dānatur: qz ois pena ab ipso est. In hac tñ parabola ꝑm sensuz misticū tāgunt septē in speciali. Quoꝝ primū est hois et angeloꝝ creatio ibi [q̄s ex vobis hō qui hz cētum ones.] Scōm hois creat: ꝓuaricatio ibi [z si pdiderit vnā ex illis.] Tertiū filij dei ad q̄renduz ouē pditā. s. hoiez incarnatio. ibi [nōne dimittit. xcix. in deserto.] Quartū ipsi⁹ p xp̄i passionē inuētio. ibi [z cū inuenerit eā imponit in humeros suos gaudēs.] Quintū in celuz eius ascēsio. ibi [z veniēs domū.] Sextū angeloꝝ ad congratulādū inuitatio. ibi [cōuocat amicos dicēs eis: cōgratulamini mihi.] Septimū sensus mistici exp̄ssio. ibi [dico vobis q̄ ita gaudium erit in celo ꝛc.] Unde ꝑm Greg. Quia cētenari⁹ pfectus est numerus: ipse de⁹ cētū ones habuit cū angeloꝝ z hoim naturā creauit z possedit: sed vna ouis tūc errauit z perīt cū hō peccādo pascua vite reliq̄t. Et itelligit p vnā ouem hō: z sub hoie vno vniuersitas oim hoim a principio vsq̄ ad finem mūdi sentienda est: qz vn⁹ creat⁹ est hō vnde oēs proderēt: z in vnius hois errore oē hoim gen⁹ oberrauit [nonaginta aūt nouē] .i. nouē ordines angeloꝝ. idem em̄ significat numer⁹ simplex z cōpositus [dimisit] rōne humanitatis assumpte [in deserto] siue in mōtib⁹ z excelsis. i. in celo qō z diabolus z hō deseruit qñ peccauit. Celū q̄ppe ꝛdelictū. i. derelictū: tū qz fuit derelictū ab angelo q̄ in eo fuerat creat⁹: tum qz fuit derelictū ab hoie q̄ ipm fuerat habitur⁹. Jtē qz instar deserti in eo sunt dulces cātus auiū. i. angeloꝝ: ibiq̄ sunt rose martyrum: ac viole cōfessoꝝ: z lilia virginū. Et vt pfecta summa ouiū reintegraretur in celo hoiem perditū querebat in terra. Et inueniēs ouē humeris suis imposuit et ad gregē reportauit. Cū ergo pius pastor ouē perditā reperisset nō punuit: nō verberauit nō vrgēdo ad gregē duxit: sz supponēs humiliter humeris z portās clemēter gregi annumerauit. Tūc vero humeris reportās ouē imposuit q̄n naturā humanaz suscipiēs peccata nostra ipse portauit: qz pro hoie redimendo humanā naturā suscepit: et in bra chijs suis in cruce extēsis peccata hois. i. penam peccatorum nostrorum portauit. Et ꝑm Amb. Humeri xp̄i crucis brachia sunt: illic mea pctā deposuit: z i illa patibuli nobil' cruce q̄eui. ¶ Et attendendū q̄ xp̄s gaudēs im posuit ouem humeris suis; quia hz magnus

B Misera tionē inducētia.

Psalmo cxviij.

Ephe. v

Lu. xv.

Ouis errans.

C Mistice Septez notāda.

Strego. Cētenarius numerus.

Celū ꝛdelictum.

Ambro. Humeri xp̄i

Letitia xp̄i.

fuerit dolor passionis ꝛ mortis quo genꝰ hūa
num requisiuit ꝛ humeris imposuit: hunc tñ
laborē et dolorē letāter sustinuit vt perditam
ouem reꝯuperaret. Inuēta aūt one ad domū
venit: qz repato hoie ad celeste regnū redijt
ad qđ cū one reuersus est cū celū ascendit: et
captiuā captiuitatē secū duxit: ꝛ cōuocat ami
cos ꝛ vicinos. ſ. angelorū choros q̄ amici eius
sunt: qz voluntatē eiꝰ cōtinuo custodiunt: ꝛ vi
cini qz claritate visionis eiꝰ assidue pfruunt
[dicens illis congratulamini mihi] et simul
mecū [qz inueni ouē meā que perierat.] ſm
Grego. Grego. nō dicit. Cōgratulamini inuente oui:
sz mihi qz videlicet gaudiū eiꝰ est vita nostra
ꝛ cū nos ad celū reducimur solēnitatē letitie
illius implemꝰ. Uel ideo ꝯgratulādū est sibi
qz nō frustra laborauit: nec frustra mortuus
ex quo ouē pditā inuenit: oui ꝛo nō est cōgra
tulandū qz nullis suis meritis inuenta est: ꝛ
D subiungit cōcludēdo. [Dico vobis q̄ ita gau
Gaudiū diū erit in celo sup vno peccatore penitentiā
angelo- agente q̄m sup. xcix. iustis qui nō indigent pe
rum. nitentia] non dicit penitentiā cogitante q̄ est
penitentia ꝓcrastinorū nec dicit penitentiam
docente verborū p̄dicatorū: nec dicit penitē
tiā oñdēte q̄ est penitētia hypocritarū ꝛ simu
latorū: sz dicit penitētiā agēte q̄ est penitētia
deuotorū. Nō est ergo gaudēdū solū de redē
ptione generis humani: sed quacūq; hora cō
uertit vnus peccator fit gaudiū angelis dei:
eo q̄ numerus eorū suppleat ex conuersione
Augu. pctorū. vñ Augu. Qui p̄ penitētiā pcm̄ diluit
angelice felicitatis in eternū ꝓsors erit. hinc
est q̄ sup cōuersione peccatoris velut de suo
cōsorte angeli in celo gaudere dicunt. Nā vt
Origen. dicit Origen. Nos angelis in celis occasionē
gaudij p̄bemus cū sup terrā ambulantes cō
Ambro. uersationē in celis habemꝰ. ſm Ambro. An-
geli qm̄ rōnabiles sunt nō immerito hoim re
dēptiōe letant q̄m hoc quoq; ꝓficiat ad incē
tiua ꝓbitatis si vnusquisq; cōuersionē suam
gratā fore credat cetibꝰ angelorū: quorū aut
affectare patrocinia: aut vereri dz offensam
ꝛ tu igit angelis esto occasio leticie: gaudeāt
Beda. de ritu tuo. vñ Beda. Ouē g̃ dñs inuenit qñ
hoiem restauravit: et sup eā inuentā maius
gaudiū est in celo q̄m sup. xcix. qz maior mate
ria diuine laudis est in restauratiōe hoim q̄m
in creatione angelorū. Mirabiliter em̄ ange
los creauit: sed mirabiliꝰ hoies restauravit.
hec Beda. Quāuis g̃ pastor multo plus dili-
gat oues. xcix. q̄m solā cēteſimā tacitis tñ alijs
de restaurata mltis modis se gaudere oñdit
Sic q̄z saluator de repatiōe hois magis gau
det hoc est magis ꝛ pluribꝰ argumētis oñdit
se gaudere q̄m de angelorū stabilitate. vsita-
E tissimū etem̄ est vt q̄uis eū plꝰ nō diligam: ꝛ
Gaudiū maiorē tñ leticiā de illo faciam: quē de maio
pastoris ri piculo liberari videmꝰ. Sicut g̃ pastor gau
et xpi. det spāli gaudio de inuentione vnꝰ ouis: nō
quia magis illā solā q̄m oēs alias diligat: sed
qz in ea habet specialē rationē gaudēdi quā
in alijs non habebat: sic deus de reuersione
peccatoris habet spāles rationē gaudij quā
nō habet de ceteris in iustitia pmanētibꝰ: ce
teris tñ paribꝰ permanentes in iustitia sunt
deo magis dilecti. Per hoiem centū oues ha
bētē significat p̄sidēs monasterio vel eccle
sie habens subditos in quocūq; numero: qz
sepe in scriptura ponit numerus determina
tus ꝓ indeterminato: ꝛ si perdiderit vnā p
apostasiā vel occasionē aliam nōne dimittit
alias in deserto. i. in obseruatione claustrali
vel ecclesiastica q̄ desertuz dr eo q̄ asperitas
ibi videt ꝛ a multis deserit et vadit ad illā q̄
perierat vt ad bonū reducat: ꝛ gaudet de il-
lius reductiōe plus q̄m sup alijs nō errātibꝰ:
nō. qz plus diligat eā ceteris: sed qz spāle ra-
tionē gaudēdi habet de reductione eiꝰ q̄m nō
habet de alijs: tñ nō errātes semp sunt plus
diligēdi ceteris paribꝰ. Et nota ſm Diony. Diony.
q̄ dñs numerū electorum determinauit in de- Numē-
cemnouē quidē ordinibꝰ angelorū ꝓpter tri rus ele-
nitatē. in nouenario em̄ numero trinariꝰ sit ctorum.
tertio repetitꝰ: ꝛ vno ordine hoim ꝓpter vni-
tatem: vt vnitas in trinitate ab angelis ꝛ hoi
bus laudaret: coleret ꝛ adoraret. Voluit aūt
numerū electorū constare ex angelis ꝛ hoibꝰ:
qz voluit a creatura spūali ꝛ corporali lauda
ri. hec Dionysi. ¶ Ad idem subdit parabolā F
vnius dragme ex. x. perdite ꝓ qua mulier ac Drag-
cēdit lucernā ꝛ euertit domū: ac querit diligē ma dep-
ter donec inueniat: ꝛ sup inuēta cū amicis et dita.
vicinis gaudet. Dragma hoc loco est nūmꝰ
certe quātitatis valens. x. denarios vsuales
habēs in se regis imaginē ꝛ superscriptionē
quē nos debemꝰ offerre scilz nosmetipsos in
quibꝰ est imago regis. vñ ſm Diony. Hō mi Diony.
crocosmꝰ. i. minor mūdꝰ dr. Habet em̄ ex ter Hō mi-
ra carnē: ex aqua sanguinē: ex aere flatū: ex crocos-
igne calorē. In cuiꝰ substātia spūali imago mus.
similitudo dei expressit: imago in forma acci
pitur: silitudo in qualitate cōsiderat. Diui-
nitas em̄ cōsistit in trinitate cuiꝰ imaginē te
net aia que habet memoriā: intellectū: et vo
luntatē. In deo cōsistunt oēs virtutes cuius
similitudinē tenet aia q̄ capax est oim virtu
tum. hec Diony. Igit dragma scz hō ad ima
ginē dei factꝰ: ꝓ cuiꝰ requisitiōe solicitat di
uina sapiētia ac spōsa eius scz mater nostra
eccl'ia ꝓ cuiꝰ q̄z inuētione letat tota celestis
curia: q̄uis pusillus nō est contēnendus: qz
nō vult pater celestis: vt pereat vnꝰ de pusil-
lis. Sentētia aūt huiꝰ parabole ſm Lucā talis
est in summa. Si mulier cum tanta diligētia
dragmā perditā querit: ꝛ dū inuēta gaudet: ꝛ
ad cōgratulandū amicas ꝛ vicinas cōuocat
multo fortiꝰ deus hoiem perditū dz cum ma
gna diligētia q̄rere: et de eiꝰ inuētiōe gaude
re: ꝛ sicut nullꝰ dz murmurare cōtra mulierē

querētē dragmā pditā: sic nullus dz murmurare cōtra dūm q̄rentē pctōres siue eos alloquēdo: siue cū eis cōedēdo. ¶Ubi tñ ꝑm sensum misticū notant sex in spāli. Primo angelorū z hoim creatio. ibi [q̄ mulier habēs dragmas &c. ez.] Scdo hois creati ꝓuaricatio.. ibi [et si perdiderit vnā.] Tertio filij dei ad q̄rendā dragmā pditā incarnatio. ibi [nōne accēdit lucernaz.] Quarto ipsi⁹ per xp̄i passionē inuētio. ibi [z q̄rit diligēter donec inueniat.] Quinto angelo⁹ ad ꝑgratulādū inuitatio. ibi [z cū inuenerit cōuocat &c.] Sexto inuitationis ratio. ibi [qz inueni dragmā quā perdiderā.] vñ ꝑm Greg. Qui significat per pastorē: ipse etiā significat per mulierē. ipse eñ de⁹: ipse z dei sapientia: ōr aūt mulier: qz cum dolore nos parit. Angelorū vero et hominū natura ad recognoscendū se dominus condidit z ad similitudinē suā creauit. Decē ergo dragmas habuit: quia nouē sunt ordines angelo⁹: ꝫ vt cōpleretur electo⁹ numerus homo decimus est creat⁹. Et quia imago exprimitur in dragma mulier dragmā pdidit: quādo homo qui cōditus ad imaginē dei fuerat: peccādo a similitudine sui cōditoris recessit. Quotidie adhuc ista dragma pditur vel in puluere diuitiarū: vel in luto luxurie: vel i diuerticulo erroris cuiuscūq̄. Accendit aūt mulier lucernā: qz dei sapiētia apparēs in carne lumē deitatis accēdit in testa nostre mortalitatis ad querēdū hoiem perditū: z reducendū eum ad beatitudinē. Ista ꝫo lucerna accēsa refulsit miraculis: inflammauit dictis: illuminauit exēplis. collocat⁹ eñ homo erat in obscuris et vmbra mortis: vnde istam oportuit accendere lucernā. [Et euertit domū] cōsciētie: qz mor vt eius diuinitas per carnē clarui⁹ ois se nostra cōscientia cōcussit. [et querit diligenter] diligenter eñ q̄rit q̄ō intime diligit: sic ꝫo ostēdit xp̄s dilectionē suā ad nos vt animam suam ꝓ nostra redemptiōe poneret. Unde subdit [donec inueniat] qz nō destitit querere donec inueniret. quesiuit eñ vsq̄ ad cōtumelias: vsq̄ ad minas: vsq̄ ad flagella: vsq̄ ad mortem: vsq̄ etiā ad inferna. Nec mirū si eā inuenit quā vbiq̄ etiā vsq̄ ad inferna cum diuinitatis lucerna arderet q̄siuit. Euersa ḡ domo inuenitur dragma: qz cū perturbat hois cōsciētia reparatur in hoie similitudo creatoris. tunc enim cōsueta relinquūtur vitia vt reluceat imago cōditoris [et cū inuenerit conuocat amicas z vicinas] scz supnas virtutes q̄ amice sunt vt exequētes volūtatem ipsius et vicine: qz ei per gratiā continue visionis appropinquāt quas ad cōgaudendū inuitat: et gaudij participes facit: qz cōgaudēt de peccatorib⁹ ad eū cōuersis. Cum deus de seipso habeat gaudiū z angeli gaudeāt in eo: gaudent tamē etiam de conuersione penitentiū quando illud quod predestinauit implet: nec illud gaudiū est deo nouū aut tēporale: sed eternū: angeli vero quibus effectus p̄destinationis innotescit de nostra cōuersione tēporaliter gaudent. Christus etiā gaudet super conuersione peccatoris ꝓpter duo. Primo qz per penitentiā ira sua placat. Secūdo quia precium sanguinis sui in eo nō frustrat. Est aūt tātū gaudiū xp̄o de cōuersione pctōris q̄ si nō sufficeret sua passio rursus pati et mori⁹ xp̄s esset paratus. vñ beatus Dionysius in epla quadā scribit q̄ cū quidā infidelis hoiem ficdelē a fide auertisset carpus q̄dā vir magne sanctitatis adeo molestē hoc ferebat vt vtrū q̄ igne cōburi deū rogaret: cui circa noctis mediū apparuit xp̄s in aere cū multitudine angelorū: in terra vero apparuit fornax cum serpentibus accensus ad quē trahebant illi duo hoies. Carpo ergo petente ardenti desiderio vt mitterent in fornacē: z molestē ferente dilationē: ecce xp̄s miseratus descendebat a solio in terrā z extensis manib⁹ hoies illos eripuit: eleuataq̄ manu dixit carpo: iterū ꝓcutis me lancea: paratus sum rursum pati z mori ꝓ hoibus saluandis. Et subiungit dñs cōcludendo [ita dico vobis gaudiū erit angelis dei] qui sunt vicini et amici xp̄i [sup vno peccatore penitentiā agēte] nā anima vitiorū laqueis captaz stricta cū se corrigit: z ꝓta peccata relinquit tā celicolas q̄ christicolas hylares facit. vñ Bern. Deniq̄ gaudēt in cōuersione z penitentia peccatorū salutem hominū sitientes: qz lachryme penitentiū sunt vinum eorū. hoc certe vinū letificat cor hois: hoc constat z angelos bibere cum letitia. hec Bernar. Et si angelis tantū gaudiū est ꝓ peccatore qui ꝓpria peccata dānat q̄tū est eis gaudiū ꝓ iusto qui aliorū peccata plangit? Considera hic quanta dz esse penitentia vt per eā accēdaris nec torpeas z totā domū id est mentē z conscientiā euertas vt dragmā vsq̄ ad nouissimum puluerem inquiras diligenter non pigre morari donec inuenias. Moraliter mulier potest dici presidens: tum ꝓpter fecunditatē: tum ꝓpter pariendi difficultatē: cuius mulieris dragme sunt ale dei imagine insignite quarū si vnā pdiderit dz accendere lucernam. s. orando: meditando: sancte viuendo z vertere domum conscientie peccatoris feruore p̄dicationis: terrore cōminationis: z q̄rere diligenter donec inueniat: qō fit q̄n ad penitentiā reducit. Tertiā quoq̄ de eodē z expressius addit parabolā. s. de filio prodigo qui facultatibus cōsumptis z perditis ad patrē reuersus susceptus est ab eo et honoratus: qz homo nō solum est ouis cara pastori: nō solū dragma preciosa mulieri: sed viscerose charitatis filio⁹ charissimus patri. Deus enim pater hominē ad imaginē z similitudinē suā creauit vt post āgelos exp̄ssiore

5 Sex notāda.

Grego.

Dragme. x.

Questio dragme

Bern.

Moral.

3 Filius ꝓdigus

4 Gaudij xp̄icāe. pati rursus ꝓ rat⁹ xp̄s Diony. Carpus

Angelorū gaudium.

similitudine pre ceteris creaturis filius dei dicat. Ideo nullus ẽptuꝰcuꝰq; pusillus est contẽnendus cũ sit summi regis filius presertim ille cui dedit fidẽ et gratiã per quã est filius adoptionis. Et si post susceptã fidẽ ⁊ gr̃am q̃ ipm ex dono dei cõtingebat vixerit luxuriose ꝑ culpã gratiã ꝑdẽdo: vel spiritualiter fornicatus fuerit fidẽ deserendo: adhuc nõ est cõtẽnendus: adhuc a xp̃i ⁊ ecclesie gremio non est ejiciendus. Qꝝ si penituerit ⁊ hũiliter redierit adest deꝰ pater miseratoꝝ ⁊ misericoꝝ q̃ nõ letat in pditiõe filioꝝ occurrit penitẽti ⁊ dat osculũ pietatis ⁊ amoris. In cuius recẽptiõe gaudet tota celestis curia: q̃ em̃ mortuꝰ fuerat in infidelitate ⁊ culpa: viuit fide ⁊ gr̃a: ⁊ q̃ perierat errore inuentꝰ est xp̃o pastore olim req̃rente. Per hanc ꝯ parabolã dat intelligi benigna pctoꝝ a deo receptio. ex quo sm Lucã vult habere q; nullꝰ dz indignari si benigne recepit pctoꝝes. In hac aũt parabola sex tanguntur. Primo status nature ⁊ vtriusq; filij cõis ꝓpagatio: ibi [hõ quidã habuit duos filios.] Secũdo lapsus culpe ⁊ adolescentioris a patre recessio: ibi [dixit adolescẽtior patri.] Tertio locus penitentie et einsdẽ postmodũ reuersio: ibi [i se aũt reuersus.] Quarto munus gratie ⁊ reuertentis a patre benigna susceptio: ibi [cũ aũt adhuc longe esset] Quinto stimulus inuidie ⁊ de eiꝰ iocũda susceptione senioris indignatio: ibi [erat aũt filiꝰ eius senior.] Sexto virtꝰ doctrine ⁊ indignatiõis eiꝰ rõnabilis sedatio: ibi [pr̃ ꝯ illius.] Põt autẽ hec parabola exponi de populo iudaicoꝝ gẽtili. Uel de innocẽte seu iusto tepido: ⁊ de peccatore penitente deuoto. Judaico inq̃ vel iusto cõq̃rente de dño dãte maiorẽ gratiam devotiõis feruorẽ gẽtilivꝫ penitẽti q̃ sibi [hõ] ꝯ iste de q̃ hic dr̃ xp̃s est q̃ habuit duos filios i. duos populos. s. iudaicũ ⁊ gẽtilẽ q̃ sunt filij dei quãtũ ad eiꝰ imaginẽ: vel eiꝰ filij sunt oẽs xp̃iani p eiꝰ baptismũ regnati: q̃rũ tñ alicq̃ sũt iusti aliqui pctoꝝes. [Et dixit adolescẽtior] i. gẽtilis ppl's. vñ ⁊ ppl's iudaicꝰ vocat in exodo filiꝰ dei ꝑmogenitus. vel [adolescẽtior]. i. pctoꝝ q̃ inuenis est moribꝰ: ⁊ petijt a pr̃e portionẽ sue substãtie vt recederet a dei pr̃is lege ⁊ ageret ꝑ libito voluntatis sue: ac regeret se ꝓpria volũtate [⁊ diuisit illis substantiã] q; dona sua oibꝰ largit̃ iz diuersimode⁊ dimittit quẽlibet agere fz arbitrij libertatẽ. [Adolescentior ẽo filiꝰ ꝓfectꝰ est in regionẽ longinquã] nõ localiter a deo pr̃e celesti q̃ vbiq; est recedẽs: fz ꝑ multiplicationẽ pcti se a pr̃e et pr̃ia celesti elongãs [⁊ ibi]. s. in regione pcti [dissipauit substãtiã suã] p pctm̃ bona gr̃e p dendo: ⁊ bona nature peiorãdo [viuendo luxuriose] luxuria interiori q̃ est fornicatio spiritualis ⁊ maxime idolatria: ⁊ luxuria exteriori que est fornicatio corpalis ⁊ manifesta. Peccatoꝝ ꝯ a patre suo celesti recedit q̃n moraliter peccat: ⁊ tũc in regione longinqua est: qꝝ lõge est a peccatoribus salus: ⁊ talis luxuriose cõsumit suã substantiã q̃n sensus suos et vires conuertit ad maliciam [et postq̃ cõ summasset]. i. cõsumpsisset [omnia] ornamẽta nature tã naturalia q̃ gratuita [facta est fames valida in regiõe illa] qꝝ in regiõe peccati fit magnꝰ defectꝰ pabuli diuini et fames bonoꝝ operũ atq; ẽtutũ [⁊ ipse cepit egere] s. spiritualibus bonis ⁊ virtutibus eoꝝ fonte relicto: nã existẽs ĩmortali pctõ fit egẽs omni spirituali bono [⁊ abijt]. s. profectu erroris ⁊ de malo in peius ruẽdo [⁊ adhesitvni ciuiũ regionis illius]. s. diabolo qui est ciuis in regiõe vmbre mortis [⁊ misit illũ in villã suã] i. in cupiditatem mundanã: vel in peccatoꝝ societatẽ in qua dominat sicut in ꝓpria villa [vt pasceret porcos]. i. vitia que fetida sunt ⁊ immunda [⁊ cupiebat implere ventrẽ] ale s. affectũ [de siliquis]. i. cibo porcorum q̃ est carnalitas [⁊ nemo illi dabat]. s. ad satietatem: quia venter impioꝝ est insatiabilis: demones em̃ ad hoc studẽt ne vnq̃ saturitas malorũ ꝓueniat. [Jn se aũt reuersus]. i. ad propriã conscientiã per rationis dictamen a qua recesserat sequendo sensualitatẽ. hõ em̃ in peccando extra se egreditur: qꝝ limites recte rõnis transgredit̃: ⁊ ideo penitendo ad se reuertit̃. Debet aũt penitens sm Grego. recognoscere vbi fuit: qꝝ in peccato: et ideo debet dolere vbi erit: qꝝ in iudicio: ⁊ ideo dz timere vbi est: qꝝ in miseria: et iõ debet gemere vbi nõ est: qꝝ in gloria: et ideo dz suspirare. [Jn se ergo reuersus dixit] penitẽdo de peccatis ⁊ dolẽdo. [Quanti mercẽnariꝰ]. i. deo seruiẽtes ꝑ mercede eterna [in domo patris mei] i. in ecclesia seu cõgregatione iustoꝝ [abundant panib⁹] spiritualibus. s. verbi diuini ⁊ eucharistie sacramenti ac pluribus virtutibus ⁊ donis [ego aũt hic fame pereo]. i. penuria oĩs boni quo ꝑuatũ me sentio. [Surgam] de luto culpe ꝑ infidelitatis vel peccati derelictionẽ: qꝝ iacebat [⁊ ibo] ꝑ conatũ bene operãdi ⁊ melioratiõnẽ vite: qꝝ longe aberat ⁊ [ad patrẽ meũ] a quo recesserã: qꝝ sub ꝓncipe porcoꝝ erat [et dicã ei] recognoscendo culpã: ⁊ petendo veniã [pater]. s. ex natura quã dedisti mihi [peccaui]. s. male viuendo [in celũ]. i. coram celesti curia. s. angelis sanctis. ⁊ ideo multũ debeo dolere ⁊ flere qꝝ eos cõtristaui. specialiter peccatoꝝ peccat in ãgelum custodẽ suũ qꝝ spernit eius consiliũ [vel in celũ] qõ. s. ꝑ culpã meã amisi: ⁊ per meam negligentiam non quesiui [⁊ coram te]. s. vidente ⁊ sciente. i. in ipso conscientie mee conclaui vbi tui solius q̃ iude ⁊ meꝰ es penetrãt oculi: ⁊ ideo multũ debeo erubescere ⁊ timere qꝝ peccaui ãs oculos iudicis cuncta cernentis. Hic docẽt modus confitendi, qui est q; omne bonum attribuam⁹ deo: qõ notat ibi [pr̃]

Sernotanda.

Judaicꝰ ppl's.

Malis insaturabiles.

Penitẽti cognoscenda.

Peccare in celũ.

a quo. s. omne bonū habemus: z omne malū quod facimus attribuamus nobisipsis qđ
Indignitas pctōris. notat tibi [peccaui in celū z coram te. Iam nō sum dignus vocari filius tuus] p̄mo qz a te recedēs. te cōtristaui: scđo qz imaginē patris nō honorauī: tertio qz subst̄ntie mee prodigus extra disciplinā vixi: quarto qz seruum alterius. s. diaboli me feci: quinto quia degener in moribus pascendo porcos extiti: sexto quia ingratus te contēpsi. [Fac me] per condignā satisfactionē [sicut vnū de mercennarijs tuis]. s. bonū q̄ seruit p eternis: nō malum qui seruit p tēporalibus. Quasi diceret paratus sum ammodo tibi satisfacere z seruire spe mercedis eterne: mercēnarius enim laborat p mercede. Ecce g̃ post cōtritionem z cōfessionē satisfactionis oblatio hec est penitentia meditātis in cōfessione peccati nōdū tñ agentis: postq̄ itaq̄ ad necessitatē famis pueneraṫ in se reuersus pn̄iam agere incipiebat: qz necessitas ip̄m cōpellebat. In q̄ notare possumus dei clementiā qz etiā peccatores cōpellit agere penitentiā. Intantū em̄ nostrā salutē diligit z querit q̄ oībus modis quibus pōt nos attrahit: quosdā per p̄dicationē: quosdā per inspirationē: quosdam per beneficiorū largitionē: quosdā per flagella-
Beda. tionē. vnde dicit Beda. Prodigus iste postq̄ in semet reuersus dire famis supplicia formidabat velut tā seruus effectus etiā mercēnarij statū de mercede tā cogitās cōcupiscit. At filij effectū qui oia q̄ patris sunt sua esse nō ambigit aspirare nequaq̄ p̄sumit: sz mer-
Z Mercenarius filius. cēnarij statū iam p mercede seruiturus desiderat. Hec Beda. Distat aūt inter mercēnariū seruū et filiū. Seruus em̄ est q̄ supplicia metuens solo timore pene p̄tis vel future tēperat se a vitijs: z declinat a malo. Mercēnarius aūt q̄ causa mercedis z desiderio regni celestis obedit mādato z cauet offensas. Filius vero q̄ seruat ius heredis: non p lucro seruit mercedis sed gr̄a ipsius boni z amore virtutū succensus q̄cq̄d est illi cōtrariū toto detestaṫ desiderio. [Et surgēs] implēdo qđ deliberauerat [venit]. i. venire cepit se ad penitentiā p bona opa disponēdo [ad p̄fem sū] ei⁹ gratiā req̄rendo. Est aūt p̄ redeuntibus clemens: nā sequit. [Cū aūt adhuc lōge esset]. i. attritus et motus ad penitendū: nō tñ pfecte cōtritus ad qđ requirit gr̄a dei
Chriso. p̄ueniens: iō subdit [vidit illū p̄ ipsius] oculo clementie. vt dicit Chriso. Sensit p̄ penitētiā nō expectauit recipere cōfessionis v̄ba: sz preuenit petitionē miserior̄diter agens. vñ subdit [Et miserior̄dia motus est] miseriorditer ei inspirādo motū penitentie. [Et] velociter [accurrēs] ip̄m p̄uenīedo p mīam inchoantem [cecidit super collum eius] cum amoris amplexibus constringendo p mīam cōcomitantem [osculatus est eum] dulciter ipsum sibi pfecte recōciliādo p gratiā subsequentē. Occurrit quippe de⁹ penitenti p gratiā p̄uenientē: z recipit eū p clemētiā oia scelera dimittentē. vñ Grego. nicen⁹. Cōfessiōis meditatio placauit ei p̄fem vt obuiā ei iret z oscula cōferret. vñ z Chri. Quid em̄ est aliđ qđ occurrit nisi qz nos peccatis impediētib⁹ nostra virtute ad eū pueníre nō poteram⁹: ipse aūt potēs ad inualidos pueníre descendit. Osculet autem os eius per quod emissa de corde confessio penitentis exierat quam pater letus excipit. Incipit autem iam peccata cōfiteri. Unde sequitur [dixit ei filius. Pater peccaui in celum: z coram te: iam non sum dignus vocari filius tuus] quod intelli ge vt supra: sed hic iam non facit mētionem de statu mercēnarij: quia postq̄ suauissimū oscłum recepit: extunc statum mercennarij dedignatur. sed vt dicit Beda. Pater occur-
Beda. rens non contētus minora concedere vtroq̄ gradu sine dilatione transcurso pristine filiorum restituit dignitati: nec iā de mercede cōductoris: sz de hereditate fecit cogitare parētis. [Dixit aūt p̄]. s. de⁹ [ad seruos suos] i. ad apostolos z ecclesie ministros quib⁹ xp̄s p̄cepit benigne recipere penitētes z p̄fitētes.
[Cito pferte stolā primā]. i. cito p̄ferēdam Stola p̄ et restituendā vere penitentibus innocentiā manunciate z promittite [z induite illū]. i. ostendite z certificate illū induēdū [z date anulū] i. fidei signaculū docete dandū [in manu]. i. in opere [eius] vt per opera fides clarescat: z per fidē opera cōfirmeṫ. Anulus em̄ rotūdus cū nō habet p̄ncipiū neq̄ finē significat fidē eterne trinitatis quo fidelis aīa deo desponsaṫ: hunc anulū debent ministri ecclesie in manu dare docendo ipsuz habēdū in ope. fides em̄ sine operibus mortua est: z similiter opus sine fide nō sufficit [et calciamenta]. i. sctōrū exēpla [in pedes ei⁹]. s. in intellectu z affectu. sm̄ Chriso. Ad nō tangendū terrena Chriso. Calciamenta. z ad corrigendū viā vt p lubricū mūdi istius iter fixus z immaculat⁹ incedat. [Et adducite vitulū saginatū]. i. xp̄m quē sm̄ Chri. vitulū molat ppter hostiā z imolationē corpis imaculati. saginatū aūt dr̄ ppter gratiarum pinguedinē z plenitudinē: qz piguis z optim⁹ oī spūali v̄tute intātū est vt p toti⁹ mūdi salute sufficiat [z occidite.] Hoc est sm̄ Aug. mortē eius insinuate. tūc em̄ cuiq̄ occidit cū credit occisum. Hic ergo vitulus filio reuertenti ad ducit: z occidit qñ xp̄i passio gentili populo cuilibet peccatori predicatur: aut qñ in sacramento eucharistie ministraṫ: hic vitulus semel occisus est in re: sz multotiēs in sacramētali representatione. quotidie vero imolaṫ credētiū fide: z p̄dicantiū recordatione. [Et māducem⁹ z epulemur] qz peccatores vere penitēs ad mēsam xp̄i cū alijs xp̄ianis recipit: z nō solū filij⁹ reuersus reficit: sed etiā pater. z

Vitulus saginatus. Augu. Vituli occisio.

serui ei⁹:qz refectio dei z sanctoꝝ est sal⁹ peccatoꝝ:z iō bñ dicit plural'r [mãducem⁹ z epulemur]. vñ Ambro. Epulantẽ aũt inducit cũ dicit epulemur: vt ostẽderet qm̃ patern⁹ est cib⁹ sal⁹ nr̃a:z patris est gaudiũ nostroꝝ redemptio pctoꝝ [qz hic fili⁹ me⁹ mortu⁹ erat] spiritual'r p infidelitatẽ z morte culpe [et reuixit] p fidem z vitã grate. Uel mortu⁹ erat p separationẽ a deo tãq̃ a patre: z reuixit reuertẽdo ad deũ tãq̃ ad patrem suum. qz ꝑm Aug. Ueram mortis quã hoies nõ timẽt est separatio aie a deo q̃ est ⁊ vita aiarũ [perierat] scz recedẽdo a cõortio sanctoꝝ q̃si a fratre [z inuent⁹ est] qz matri ecclesie restitutus p baptismũ vel penitẽtiã. Et nota hic circa recedi peccatoris:mo dus, recipiẽ tionẽ pctoris q̃ pater de celis recipit penitẽtẽ velociter: qõ notat cũ dr [accurrens cecidit sup collũ ei⁹] qz de⁹ pronus est ad miserẽdũ: z tardus ad puniẽdũ cui⁹ natura z ꝓprietas est misereri z parcere: scdo recipit dulciter. re cõciliando eũ p gratiã sibi: iõ dr [cecidit sup collũ eius] tertio recipit honorabiliter dãdo [stolã primã]. i. restituẽdo innocẽtiã quã in baptismo induerat: scz per pctm̃ ꝓdiderat [et anulũ in manu ei⁹]. i. grãtiã bñ operandi: qz nõ sufficit habere innocentiã nisi fiant opera bona: scz qz in operãdo sepe aduersa occurrũt iõ subdit [z calciamenta in pedes ei⁹]. i. constantiã ꝫ aduersa: quarto recipit letãter. vñ dicit [mãducemus z epulemur] deus ei ipsi penitẽti cõsolationes z dulcedines infundit: et in cõuersione pctoris ipse deus z angeli z oẽs sancti gaudent [Erat aũt filius ei⁹ senior in agro] id est iudaicus ꝑs in cultu vnius dei occupatus erat legẽ obseruando vel xp̃ian⁹ i iusticia ꝑseuerans: remisse tñ operãdo. [Et cũ veniret z approprinquaret domui] scz ecclesie [audiuit symphoniã z chorũ] scz penitentes deũ laudãtes: z in dño gaudẽdo epulãtes [interrogauit vnũ de seruis q̃ hec essent] scz festa ecclesie vl' gaudia. [Iscq̃ dixit illi. Frat tu⁹] id est gentilis populus vel pctor [venit] scz ad fidẽ z penitentiã [z occidit pater tu⁹] id est de⁹ q̃ est pater oim p creationẽ [vitulũ saginatũ] id est xp̃m: qõ itelligi vt supra dictũ est [qz salutẽ ipsum recepit] scz gentilẽ populuz z pctorẽ. [Indignat⁹ ẽ aũt frater senior] talis em̃ aliq̃n miratur q̃ deus respicit magis pctorẽ conuersum dando ei virtutẽ fort⁹ operãdi: z talis admiratio põt dici indignatio large loquendo inquantũ talis nõ videt dignus tanto bono: z nolebat introire scz ad cõuiuiũ. i. in ecclesiã vel pctorũ cõmunionem ꝓpter indignationẽ. Pater ergo illi⁹ scz deus volẽs pacificare z ammouere hãc admirationẽ seu indignationẽ z cupiens hunc saluare. vult enim oẽs homines saluos fieri: egressus scz de domo synagoge in ecclesiam: vel de rigore iusticie ad misericordiã: cepit rogare illũ p se scz interna inspiratiõe: z per suos vicarios scz apostolica ꝓdicatiõe z alioꝝ eruditione ostẽdens iusto q̃ hoc non ꝓuenit ex parte veteris pctoris penitẽtis: scz ex infinita bonitate dei cõferẽtis ꝑm sua vera iudicia facultatem oim transcẽdẽtia: z qõ q̃quid operat iuste fit: licet hoib⁹ aliquãdo aliꝫ videat [at ille respõdẽs dixit patri suo] indignatiõis sue causaz ostẽdendo [ecce tot ãnis seruio tibi] scz legis iusticiã sectãdo: vel ꝓ te mala iustitiã nẽdo: z bona faciẽdo [z nũq̃ mãdatũ tuũ ꝓteriui] qõ. s. ẽ de vno deo colẽdo vl' a iustitia ceꝑta recedẽdo [z nũq̃ dedisti michi hedũ] qz oia bñficia veteris legis modica sunt: z q̃si nulli⁹ reputatiõis respectu bñficioꝝ noue legis [vt cũ amicis meis epularer] scz cũ ꝓphetis: patriarchis: z ãgelis: vel heaũ. i. tantam pctorũ exprobrationẽ z abominationẽ vt epularer p deuotionis feruorẽ. [Sz postq̃ hic filius tuus venit q̃ deuorauit substantiã suã] scz tpalem z spũalẽ [cũ meretricibus]. i. cum carnalib⁹ vitijs z spũalib⁹ [occidisti ei vitulũ saginatũ] scz xp̃m: vel dedisti ei magne deuotiõis pinguedinẽ. q. d. ꝑm ordinationẽ tuaz ꝓ fuit. [At ipe] scz pater [dixit illi] scz filio seniori tãq̃ pius pater ipm placare volẽs. [Fili tu sp mecũ es] scz p legis obseruantiã: vel p iusticie custodiã [oia mea tua sunt] scz bona gratie in re: z bona glorie i spe. q. d. tãq̃ in re hereditario p debitũ remunerationis tibi oia mea debent. [Epulari autez z gaudere oportebat: qz frater tu⁹ hic] scz vñ cõgaudere deberes nõ indignari [mortu⁹ fuerat] scz per priuationẽ fidei q̃ est aie vitaꝫ p amissionẽ innocẽtie z iusticie [z reuixit] per susceptionẽ fidei z recuperationẽ innocẽtie [perierat] propter mortũ amissionẽ [z inuẽtus est] quia redditus matri ecclesie ꝓpter emendationẽ. Monet euz gaudere: qz in hoc apparet optime bonitas hois quando scilz libenter videt emẽdationem z correptionem fratris. vndẽ Aug. Nihil ita ꝓbat spũalẽ virum sicut pcti alieni curatio cũ liberatiõez pon⁹ q̃ insultatio nẽ: pot⁹ auxilia q̃ cõuitia meditat: z quãtuz facultas tribuit suscipit. vbi Chrys. Hec ẽ parabola ad hoc est cõposita q̃ pctores nõ diffidant reuerti sciẽtes q̃ magna cõsequent. vñ introducit alios turbatos in eoꝝ bonis nõ vt iudicet eos liuore tabescẽtes: sed tãto decore honoratos redeuntes vt ẽt inuidiosi possint alijs fieri. Hec Chrisso. vñ z Dionysius. Uere optim⁹ z supoptim⁹ iesus xp̃s q̃ z redeuntib⁹ amabilẽ se exhibet: accedẽtib⁹ quoq̃ occurrit z obuiat: z tot⁹ totos ãplectẽs salutat z in humeros tollit q̃s vix ab errore cõuertit: nec de ꝓteritis illos accusat: scz diẽ festũ agit z amicos cõuocat: z vt sit oim letantium habitudo optimos quoq̃ ãgelos in leticiã suscitat. Hec Dion. Quotidie deus filium recipit reuertẽtem dum quemlibet peccatorem recipit penitentẽ: z alia supradicta circa eum facit dũ

Ambro.

Augu. Uera mors

Recipiẽ di peccatoris:mo dus,

Indignatio senioris

Indicia dei.

Augu. Spũalis approbatio. Chrilo.

Bonitas christi. Dion.

gram in baptismo receperat: z p culpaz pdi-
derat iterū illi reddit. Igitur nō debem⁹ fra-
trem nostrū peccatorē contēnere vel derelin-
quere: sz reuertētem dulciter recipere: acchа-
ritatē circa euz ostendere: z benigne tractare:
vt saluator noster iratus nos peccatores me-
rito cōtemnat vt iuste derelinquat: considera
nunc quantū operat penitentia: z quanta sit
circa penitētes dei misericordia. vñ Bern. O
felix penitentiū humilitas: o bona spes: con-
fitentiū q̄ facile vincis inuincibilē: q̄ cito tre-
mebundū iudicem conuertis in pīssimuz pa-
trē. Et iterum. O que z qualis z quanta est mi-
sericordia dei que peccatorē conuersuz nō mi-
nus diligit q̄ eum qui nullam peccati macu-
lam cōtraxit. Hec bern. ¶ Tres igitur para-
bole vno fine claudūtur: de qb⁹ Ambro. sic lo-
quit. Nō otiose sanct⁹ Lucas ex ordine tres
parabolas posuit: ouis q̄ perierat z inuēta
est dragma q̄ perierat z inuenta est: filiꝰ q̄ erat
mortu⁹ z reuixit: vt triplici remedio ꝓuocati
vulnera nostra curemus Spartū eīm triplex
nō corrūpek: q̄ sunt isti: pater: pastor: mulier.
Nōne de⁹ pater: xp̄s pastor: mulier ecclesia:
xp̄s te in corpore suo reuehit: q̄ tua in se pctā
suscepit: ḡrit ecclesia: recipit pater: q̄si pastor
reuehit: q̄si mulier iḡrit: quasi pater vestit.
prima mia scōa suffragatio: tertia recōciliа-
tio. Singula singulis quadrāt. Redemptor
subuenit: ēt suffragat: auctor reconciliat. Ea
dez diuine operis misericordia: sz diuersa ꝑ
meritis nr̄is gratia. Ouis a pastore lassa re-
uocat: dragma que perierat inuenitur: ad pa-
trē filiꝰ suis vestigijs redit: z plena condēnati
erroris regredit pnia. Oues sum⁹ orem⁹ vt su-
per aquaz refectōis nos collocare dignetur.
Oues inc̄p sum⁹: pascua petam⁹: dragma su-
mus: habeam⁹ preciū: filij sum⁹: ad patrē re-
dire festinem⁹: nec vereare ne te nō recipiat.
Nō eīm delectat de⁹ pditiōe viuoz. Jā occur-
rēs venienti tibi cadet sup collū: dñs erigit eli-
sos: osculū dabit qđ est pign⁹ amoris: stolaz:
annulū: calciamēta ꝓferri iubebit. Tu adhuc
iniuriaz metuis. Ille restituit dignitatē. Tu
supplicū vereris: ille osculū defert. Tu cōui-
tiū times: adornat ille cōuiuiū: facile reconci-
liat q̄n intense rogat. Et iō discamus q̄li pa-
ter obsecratiōe sit ambiēdus. Pater iquit q̄
misericors: q̄ pius q̄ nec offensus patruz de-
dignat nomē audire [pater] inquit [peccaui
in celuz z cora te]. Hec est ꝑma cōfessio apud
auctorē nature: apud solez misericordie arbi-
truz culpe. Sed z de⁹ nouit fola: vocem tamen
tue cōfessionis expectat. Ore eīm confessio fit
ad salutē. Confitere magis vt interuenat ꝑ
te xp̄s quem aduocatuz habemus apd patrē
roget ecclesia: illachrymet popul⁹: nec verea-
re ne nō impetres: aduocatus spōdet ventā:
patronus promittit gratiam: recōciliationez
tibi paterne pietatis pollicetur: assertio cre-
de: q: veritas est acquiesce: q: virt⁹ est habet
causam vt pro te interueniat ne pro te gratis
mortu⁹ sit. Habet et cām ignoscendi pr̄: q: qđ
vult filiꝰ vult pater. Occurrit tibi q: audit te
intra mētis secreta tractantē. Et cū adhuc lō-
ge sis videt z accurrit: videt in pectore tuo: ac
currit ne q̄s impediat: cōplectitur quoq̄. In oc
cursu presentia est: in āplexu clemētia: z qua
si quidā patrij amoris affectus supra collum
cadit vt iacentē erigat: vt oneratum peccatis
atq̄ in terrena defluxū reflectat ad celum in
quo suū querat auctorem: cadit in collū tuuz
xp̄s vt ceruicem iugo eruat seruitutis: z col-
lo tuo iugū suaue suspendat. hec Ambro. Cō-
sidera nūc ex premissis q̄ multis modis idu
cit nos de⁹ vt pusillos z humiles diligamus:
etenim hec ofa dicta sunt ꝓpter hoc: omia
q̄ sunt tolerabilia ꝓpter salutez fratris. Ita
eīm studiosissimū quid deo aīa vt neq̄ pro
prio filio suo pepcerit: iō rogo mane apparē
te cōfestim exeuntes a domo: hanc vnā inten
tionē habeam⁹ z idez ad oēs studiū vt eū qui
periclitatur eripiam⁹: non dico hoc solū sensi
bile periculuz: sed id quod est anime id est a
diabolo hoib⁹ infertur. Hec Chrīs. ¶ Oratio.

Oues sumus.

Ambro.

Penitē-
tiuz vis

Chriso. Aie apd deum preciuz.

Roma. x.

Veni dñe iesu quere seruū tuuz: veni
pastor bone quere errantē z lassam
ouez tuā: veni spōsa matris ecclesie
quere dragmam perditā: veni pater
mie recipe filiū ꝓdigū ad te reuertem. Veni
nō cū virga: sz cum charitate z spūs māsuetu
dine: veni ergo dñe: q: solus es qui possis er
rātem reuocare: pditū inuenire: profuguz re
conciliare: veni vt facias salutē in terris: gau
diū in celis: z cōuerte me ad te: z da mihi verā
z perfectā penitētiaz agere: vt sim angelis oc
casio leticie domine deus salutis mee. Amē.

¶ De modo correptionis fraterne: z de dimittēdo fratri septuagiessepties. Capitu. viij.



Et quia de⁹ gaudet de pctōre cōuerso: conse-
quenter dat modū reducēdi pctōrē ad ouile dñicū: z quō
pereunti p culpaz succurrat
per correptionē fraternam.
Circa hanc vo correptionez
fraternā est sciēdū q̄ correp-
pere peccantē p̄ceptū est af-
firmatiuū z est oim in oēs. q: si m glo. ita pec-
cat q̄ fratrē suū peccare, videt z tacet: sicut q̄
peccāti nō idulget. Jsta ei correptio ordinat
ad emēdationē frīs peccātis: z iō ē act⁹ chari-

A Mat. xviij.

Correptio fraterna.

tatis: z ptinet ad oēs: qz vt dicit in eccl̄iasti
Eccl̄i. co. Unicuiq; mādauit de⁹ de ꝓximo: z tō sicut
xvij. quilibet teneť primū ex charitate diligere:
ita teneť defect⁹ eius charitatiue ad emēda
tionē eius corrigere. Plus tñ ad hoc ligant
prelati q̄ alij: qz plati ex zelo charitatis: z ex
officio p̄lationis: ſz alij tñ ex zelo charitatis.
corripiē Item p̄lati habēt corripere verbo z flagello:
diforma alij tñ verbo. Et cū sit p̄ceptū affirmatiuum
precepti ligat semp: sed nō ad semp exequendū: sed p
affirma loco z tpe q̄n licet z expedit: z hō credit q̄ cor
tiui obli reptio sit vtilis apud illū quē corrigere inte
gatio. dit. ¶ Sunt aūt quinq; casus in quib⁹ absol-
Casus q̄ uit hō ab isto p̄cepto. Prim⁹ est cū nō sit aliq̄
bus non spes correptionis. vñ Hiero. Frustra niti z ni
tenet cor hil aliud q̄ odiū querere extreme dementie
ripere. est. Scōs cū timeť defectus ꝓbationis z cri-
Hiero. minaliter agit: vbi. s. actor ad talionē si in p
batione deficiat obligat. Tertius cū prelato
tāq̄ iudici notū est factū: qz ille notorius est
vel conuictus. Quartus cū melioꝛi operi vel
ad minus eque bono vacat sicut monachi fa
cere debent. Quintus cū multitudo vel prās
est i culpa vbi correptio plus noceret eccl̄ie
q̄ prodesset. vñ est versus. Nō spes: nō testis:
plebs: presul scit: monachus sum. Ostendit g̃
hic debitū modū correptionis huius: et quis
ordo in pcessu eius sit seruādus. Qz peccatū
fratris aut est tibi soli cognitū: aut alijs pau
cis est notū: aut est publicū. Si tu sol⁹ scis nō
vt deus p cōfessionē: sz vt hō p certā cognitio
nē debes ipsum corrigere amicabiliter: secre
Peccare te z seorsum. vñ dicit. [Si peccauerit in te]. i.
in te. fm Aug. te sciente [frater tuus]. s. primus
[corripe] et increpa [eum dulciter z charita
tiue monēdo secrete [inter te et ipsum solū]
vt nō deducať in publicū q̄ est occultū vt sic
sis emendator: nō criminis pditor: intendēs
correptionē: parcēs pudori ne si publice cor-
reptus semel pudorē aut verecūdiā amiserit
in peccato pmaneat z ptinactor effectus diffi
cile emēdabilis maneat. forte em̄ pre verecū
dia incipiet defēdere pctm̄ suū: z quēvis face
re correctorē facis petorē. Peccat g̃ frater in
B illos quibus scientib⁹ peccat: qz quātū in eo
corripiē est exēplo corrūpit q̄s testes sue iniquitatis
efficit. Corripe ing̃ eū nō laudes adulando:
dus pec nō occidas cōuiciādo: nō sileas verecūdādo:
cator. nō negligas pigritādo: nō dissimules inimi-
citias vel dāna tpalia metuendo: non tunes
Seneca obsequiū p̄stando. vñ dicit Seneca. Amici vi
tia si feras facis tua. Bis peccas cum peccan
ti obsequiū accōmodas. Hec Seneca. [Et si
te audierit] penitendo: z a peccato cessando
[lucratus eris illum] aiam eius saluando:
Hiero. z eius reuocatio cedet tibi in lucrū spūale. s.
monitor salutis aie tue: qz vt dicit Hiero. Per salutē
audien- alteri⁹ nobis q̄z acq̄rit sal⁹. Et certe libenter
dus. ac patienter dz q̄s recipe correptionē ꝓpter
Seneca aie sue vtilitatē. Vñ Seneca. Woneberis li-
benter et reprehenderis patienter si merito
obiurgauit te alīq̄s scito qz p̄fuit: z si imme
rito scito qz p̄desse voluit. Nō acerba sed blā
da verba timeas. Hec Seneca. [Si aūt te nō
audierit] taceas z cesses donec aliā viā p̄ce-
dēdi habeas. Alia aūt via pōt haberi dupl'r Alia vi
qz illud peccatū aut est iterabile: aut nō. Si sit cripi
iterabile debes alīq̄b⁹ bonis q̄ velint p̄desse di.
alīq̄d dicere p q̄ pōt eū deprehēdere vt tecū
possint eū corripe. Si aūt nō sit iterabile nihi
lomin⁹ corā talib⁹ potes eū corripe vt de illo
peniteat: z de simili sibi timeat: nec es p̄ditor
fraterni criminis. sicut dicit Augu. Si g̃ p p̄-
māvia peccator nō emēdat [adhibe tecū vn' si Hiero
vel duos] ita q̄ fm Hiero. Cū pctor nō aud it
corripientē in secreto: primo dz adhiberi vn⁹:
qui fm Aug. vult p̄desse nō obesse. [q̄ si nec Augu.
illū audierit adhibeat z terti⁹] vel corrigēdi
studio vt. s. aut āmonitione: aut pudore corri
gat. Uel cōuentendi eū sub testib⁹ vt de pctō
cōuincat. vel fm glo. si dixerit nō esse peccatū
p̄bēt ꝫriū [vt i ore duorū vel triū stet oē verbū]
Si g̃ pctm̄ oino ē occultū tūc frater corripiat
occulte: si aūt est publicū tūc dz corripi publi
ce: qz tūc nō solū opus est vt ipse emēdet: sed
z alij quos scandalizauit in ipsa punitiōe edi
ficent z ei⁹ exēplo alij timeāt: z a malis coer-
ceant. Et si nō p̄sit secunda via addit dñs ter
tiā q̄ hz vim coactiuā dicēs [q̄ si eos]. s. tecū
corripientes z cōmonētes [nō audierit] se cor
rigēdo [dic eccl̄ie]. i. p̄lato p denūciationē
publicā sibi intimando vt qui prius eras cor
rector propter ei⁹ pertinaciā fias accusator
z tunc sunt testes inducendi ad facti probā-
tionē qui prius fuerāt inducti ad fratris se-
cretā ammonitionē: vt q̄ emēdari noluit cor-
rectione fraterna in iudicio cōuict⁹ coerceat
a malicia. Quos aūt nō potes corripiēdo aut
monendo vel accusando cōuertere studeas
saltē orādo acq̄rere. deinde ad penā peccan-
tis publice p̄cedit di. [Si aūt eccl̄iā nō au
dierit] p̄cepiū prelati contēnendo [sit tibi si-
cut ethnicus z publicanus] i numero fratrū
nō cōputādus. i. separet a cōmunione fideliū
per excōmunicationē z censuram eccl̄iasti
cam: z deuita eū tanq̄ hereticū z excōmuni-
catū: vt vel saltē pudore corrigatur z oppro C
brijs saluet. Ethnicus dicit gētilis. ethna ei Ethnic⁹
grece gens est latine. Publicanus dicit qui Publica
lucra seculi sectat p fraudem furta z piuria nus.
vel q̄ publicorum exactor est vectigaliū. Pro
ponunt aūt isti in exēplū: qz apud iudeos q̄si
excōmunicati habentur: non em̄ eis coutunt
z in hoc culpa eius z pertinacia magis dete-
stabilis oñdit. detestabilior em̄ est in eodē ge
nere peccati z paribus alijs circūstātijs qui
sub nomine fidelis agit opa infideliū q̄s qui Correc-
apte gētiles sunt. Nec tamē tō negligēda est ptionis
salus eius. Nā z ipsorū gētiliū z publicanoꝝ tripl' cef
salutē semper inquirimus. Prima ergo cor- dē.

reptio est amoris: secunda timoris: tertia pudoris: qz ꝑmo frater reuocandus est amore: z si hoc non ꝓficit reuocandus est timore: z si hoc nō sufficit reuocandus est pudore. Sane ꝑdictus ordo fraterne correctionis intelligit

Accusādi se fr ma. tm̄ de criminalib⁹. Solent aūt claustrales se in suis capitulis accusare nō ꝑmissa āmonitione: caueat vero accusans ne hoc ad infamandū sed ad corrigēdū faciat: qz aliter gra uiter peccaret. Felicior est q̄ seipm̄ accusat: z accusationē aliūde nō expectat. Et ne ḡs superbus sequestrationē vel excōicationē talē contēneret: ptātē tribuit apostolis vt sciant q̄ a talib⁹ dānand eorū sententiā nō contēnēdā qz robur z firmitatē hz a deo cōfirmāte i celo qđ minister ei⁹ facit in terra. Un̄ dicit. [Amē dico vobis quecūq; ligaueritis sup terrā]. i. in ecclesia militante ab ea excludēdo [erunt ligata z in celo]. i. in ecclesia triūphante: qz talis sententia cōfirmabit diuino iudicio [z q̄cūq; solueritis sup terrā] vocādo ad ecclie

Sententia pastoris. Excōica tio etiaz iniusta timēda. uanitatē [erunt soluta z in celo] p diuinā approbationē. ac si dicat. Sententia vra firma stabit: in abūciendo cōtumacē: z in recipiēdo penitentē: adhibita tm̄ debita diligentia in ferēdo sententiā. Sine aūt iuste sine iniuste p ferat semp sententia pastoris timēda est ne forte culpa q̄ nō sit ex ope: fiat ex elatiōe. hoc dicit ad cōmēdationē auctoritatis ecclesie: et ad terrorē peccatorū vt coerceant a malis: et peniteant de cōmissis qñ audiūt q̄ hic in terra ꝓpter culpā ligati: ligamur z in celis. Qđ vero hic gñaliter oib⁹ dr dictū fuit supra petro singulariter in quo tm̄ oēs intelliguntur.

Cōmūntōis cō moda. Deinde vt peccatores nō cōtemnant penā q̄ ab ecclesia excludunt ponit duo commoda ex vnitate z cōmunione ecclesie: quib⁹ ab ecclia ꝑcisi z excōmunicati priuant. Primū tāgit cū dicit. [Si duo ex vobis cōsenserint] in bono p vnionē fidei z nexū charitatis [sup terrā] vbi est oportunitas merendi vel demerendi z de alijs iudicandi [de oi re quācūq; petierint] cū fide z sine hesitatione [fiet illis] meritō vnitatis [a pre meo celesti.] Semp ergo orantes exaudiunt cōcurrentib⁹ cōditionib⁹ ad hoc requisitis: vt. s. orent p se ac pie z prudenter z petant expedientia. s. ad salutē pertinentia ac dei ordinationi cōueniētia z si digni sunt ipsi q̄ petunt. Et iō si nō exaudiunt iō fit. qz in aliquo horū deficiūt. Sepe etiam ꝓ alijs exaudiunt: et si nō oratio eorū in signū eorū conuertetur. vbi Origenes. Et ista est etiā causa ꝓpter quā nō exaudimur orantes: qz nō cōsentim⁹ nobis p oia sup terrā: neq; dogmate: neq; conuersatione. Sepe em̄ in musicis nisi fuerit cōuenientia vocū nō delectat audientē: sic in ecclesia nisi cōsensum habuerit nō delectat de⁹ in ea: nec audit voces eorū. vbi z Hie. Possumus aūt z hoc sp̄ualr intelligere q̄ nisi sp̄us z alia corpusq; cōsenserint: z nō intra se bellū diuersarū habuerint volūtatū de omni re quā petierint impetrēt a patre. Nulli dubiū est qui bonarū rerum postulatio sit vbi corpus vult habere ea que sp̄us. hec Hie. Scōm cōmodū est: qz [vbi duo vel tres] multo magis vbi plures [cōgregati fuerint]. i. vniti p fidē z charitatē: nō diuisi p discordiā z dissensionē: nō dispersi p terrenarū rerū ꝯcupiscentiā: nō segregati p singularitatē [in nōe meo]. i. ad salutē sp̄ūalem vel alienā querendā ad gloriā nominis mei ma

Raba. Congregati in nōe dñi nifestandā. vñ Raba. In nōe dñi cōgregati sunt qui ipsius gloriā emulāt: ipsius spiritu feruēt: ipm̄ in oib⁹ z p oia fidei oculis z mūdo corde nō desinūt inueniri. [Ibi sum i medio eorū] fauēs eis z acquiescens bone volūtati ꝯpetitioni eorū ac iuuans eos in oibus. Ipse em̄ q̄ est pax z charitas ac summū cōe bonū sedē atq; habitationē sibi in bonis atq; pacificis collocauit: q̄ cū pre celesti vn⁹ de⁹ q̄ iuste petūt in fide z gratia cōgregati ꝓcedit z facit.

Chriso. vbi Chriso. Nō dicit simpliciter vbi cōgregati fuerint: sed addit in nōe meo. q.d. Siquis ꝓpter me p̄cipalē amicitie causaz ad proximū habuerit cū eo ero: z sic in alijs virtuos⁹

E Raba. Mediū amat do minus. erit. Ubi z Raba. Amat mediū mediator dei z hoim qui in medio doctorū inuent⁹ est: medi⁹ stetit ad baptismū: medi⁹ pepēdit i cruce: resurgēs q̄z stetit i medio discipulorū: medi⁹ quoq; ad iudiciū veniēs, separabit agnos ab hedis. hec Raba. Ecce premiū concordie ad quā tot⁹ iste sermo vocat. vñ Hiero. Ois superior sermo nos ad ꝯcordiā ꝓuocauerat. Igit z ꝓmiū pollicet vt soliciti⁹ festinem⁹ ad pacē

Hiero. Hiero. Cōsidera nunc quātā charitatē z dilectionē ꝓximi oñdere debemus vt ipm ab errore reuocemus. Nō est em̄ maior charitas q̄ fratrē peccantē corripere: z pro eo mori. Sed hen in paucis vera charitas z dilectio q̄ ꝓpter xp̄m est experīt: z in multis dilectio amicitia ficta repit. vñ hic ait Chriſ. Plures

Chriso. videmus alias habētes amicitie occasiōes. hic em̄ qñ diligit diligit: ille aūt qñ honorat⁹ est: ille aūt qñ i alio quo dā negocio seculari fuit vtilis: ille aūt ꝓpter aliud tale. ꝓpter xp̄m aūt difficile inuenire aliquē ꝓprie: et vt optz diligere eū ꝓprie quē diligit: sz oia perscrutantes inuenimus apud multos amicitias poeticas. i. fictitias magis q̄ hoc. hec Chriſ.

Quia vero dñs supra loquēs de correctione fraterna induxit vt peccanti z penitenti remittet iniuria ne dubitet de numero querit. Petrus caput discipulorum quotiens fratri peccanti sit remittendū: z petit si sufficiat ad

quotiēs remittēdum. salutem dimittere septies peccanti in eum. Cui interrogationi benignus z misericors dñs dum sit. respondit q̄ [nō solū septies: sed septuagiessepties] remittendū sit. ſm Augu. Solet per

Augu. septem cuiuslibet rei aut ꝓprietas vniuersitas

Psalmo cxviij. ps. xxxiij. vndenarius.

indicari. vñ in ps. canit. Septies i die laudē dixi tibi: nihil aliud est q̄ semp laus ei⁹ i ore meo. Undenari⁹ ꝙo transgressionē significat quia vbi trāsgrederis denariū i quo decalogus cōsistit ad vndenariū vadis: trangressio aūt pctm̄ est. Oēm g̃ transgressionē z iniuriā ac oīa pcta intelligi z dimittiv oluit qñ septuagiessepties dixit q̄ ex numero vniuersitatis z numero trāsgressiōis. i. ex septē z vndeciz cō positū est: qz si vndecim ducas septies fiūt septuagissepties. Uel ponit hic numer⁹ determinat⁹ p indeterminato: ac si ꝑm eūdē Aug. diceret. Totiens quotiēs hoc est oino q̄tēscūq; peccauerit totiēs dimittas. Ille ꝙo numer⁹ poti⁹ ponit q̄ aliq̄s ali⁹: qz ab Adā vsq; ad xp̄m fuerūt. lxxvij. gñatiōes: z ō sicut xp̄s tot⁹ humani generis deleuit culpas: sic z hō oēs suas debet dimittere iniurias. Si ei xp̄s milia pctōrū inuenit: z tñ oīa donauit noli subducere mīam. vñ ꝑm Chrisost. cum dicit. Septuagiessepties nō numerū certū z determinatū ponit: sz q̄si infinitū qō cōtinue z semp ē significauit. Et ꝓz Hiero. Septuagiessepties accipit p septiesseptuaginta vel septuagiesseptem id est quadringētis nonaginta vicib⁹ vt totiēs peccāti fratri dimittas in die q̄tiens ille in die peccare nō poterit: vel quotiēs peccauerit vt nō sit modus in te: nec numerus in remittēdo: sz semp dimittas. Et sic p̄ma expositio refert ad omnē iniuriam: secunda ad oē tempus. vñ Beda. Septenario numero non vente dande: sz terminus ponit: sz vel oīa peccata dimittēda: vel semp penitenti dimittendum precipit. Solet em̄ sepe p septē cuilibet rei aut tēporis vniuersitas indicari. Et iterū. Caute intuendū est qz nō passim peccāti: sed penitentiā agenti dimittere iubemur. Et p̄mo quidē peccātē misericorditer increpare vt sit cui postmodū habeam⁹ iuste dimittere. Qui ergo videns fratrem peccare tacuerit nō minus dominici p̄cepti transgressor est q̄ is qui eidē penitenti veniā dare noluerit: qz qui dixit. Si pecnituerit dimitte premisit si peccauerit increpa. Itaq; venia fratri post increpationē largiēda est: sz illi vtiq; q̄ penitendo ab errore cōuertit ne vel difficilis veniayl remissa sit indulgentia. Hec Beda. Peccantē itaq; vt cōuertat corripiamus: z penitentem socia charitate colligam⁹ donātes nobismetipsis ꝑm apostolū sicut deus in Christo donauit nobis. Uñ Ambro. Discas freq̄nter ignoscere nec indignationē tenere: nihil em̄ est q̄ possit offendi cui ignoscendi est consuetudo. Discе domare iniurias tuas: qz p̄secutorib⁹ suis Christus ignouit. Hec Ambro. Utrū aūt teneatur quis remittere iniuriā inimico non petēti est distinguēdū. Ex iniuria em̄ oritur p̄mo rancor in affectu: secūdo rancoris signū in effectu. Primū tenet quilibet statim remittere etiā si iniurias nō petat veniā. Secūduz tenet remittere veniā veraciter petenti. i. parato emendare ꝑm suā facultatem: z tenet ei dicere aue: z subuenire sibi si idiguerit qō nō petenti facere nō tenet nisi p̄fect⁹ fuerit: licet ergo nō agat nisi hic de dimissione penitētis: tñ z penitēti z nō penitēti tenet quilibet rancorem odij dimittere: alioquin non habetur charitas: z in articulo necessitatis necessaria etiā ministrare. Perfecti vero qui oīa reliq̄runt: z penitentibus: z non penitentib⁹ tenētur veniaz dare: obuios in via salutare: circa articulū necessitatis necessaria ministrare: z multa in hūc modū facere ad q̄ nō tenent imperfecti. Utrū ꝙo ille cui facta est iniuria debeat amicitiā q̄rere. ¶ Sciēdū q̄ duplex est debitū. Primū est necessitatis sine quo nō est salus. Secūdū est perfectionis. Quātum ad primū debitū nō tenet quis reconciliationez quererе: sz de secūdo dicit Chriso. q̄ talis debet recōciliationē querere: vt duplicē coronā assequatur. Unā qz iniuriaz passus est: alteram qz prior rogauit. vñ iterū idē Chrys. Excogita q̄tū notius es: z nō solū nō moram facies ad remissionē qui tibi iniusticiā fecerat sz z curres ad eos q̄ te cōtristauerūt vt fiat tibi remissionis occasio vt inuenias curationē propriorū malorū. Mercedem ineffabilem determinat deus: vt p̄uenias illum q̄ iniusta tibi fecit: qui si rogat⁹ recōciliatus fueris non adhuc dei p̄cepto facta est amicitia: sz studio illius. Itaq; sine corona abscedis illo brauiū accipiente. Sed mala passus es. Sz nihil tāti quāti tibi ipsi operaberis malū rememorans. Sz z nō possibile est virū bonū aliquod malū pati. Si aūt dixeris qm̄ inflammat⁹ es cōtumelie memorās recordare si aliq̄ō factū est tibi bonū ab eo qui te cōtristauit: et quot tu alijs feciſti mala. Male tibi dixit z cōfudit reputa qm̄ z tu alijs dixisti. Qualiter igit̄ poteris venia in q̄b⁹ a alijs nō parcis. Sed nulli male dixisti: sz audisti: dicentes z acceptasti neq; hoc est inoxiū. Nihil aūt ita dilectionē cōseruat vt nō meminisse eoz qui in nos peccauerūt. hec Chriso. Aduertēduz aūt q̄ licet offensa sit semper remittenda nō tñ iniuria. Si em̄ ex remissione iniurie z pene debite se queret promitas in eo cui remittit ad facili⁹ peccandū nō esset bonū ei remittere. Simil'r si ex tali remissione esset scādalū alioz z omissio iusticie. Et sic in casibus cōsimilib⁹ intellige. Dimittam⁹ ergo debitoribus nostris debita pene peccati si peniteāt in nos peccasse: dimittere ꝙo q̄ quis in deum peccat non est nīsi arbitrij. Sz vt dicit Hiero. Nos econtrario ē dei iniuria benigni sum⁹: in nostris contumelijs odia exercemus.

S Debitū duplex

Chriso

Bonus malū n patitur

Offens semp s nō sem iniuria remittē da.

Hiero.

Oratio.

O Omine iesu xp̄e mihi indigno propitius cōcede: vt fratrē peccantē verbis oportune corripiendo emendā: z si non verbis saltez orationibus z

Ambro. Ignosce libenter Remissio integra.

bonis exemplis hoc facere nō desistam. Da mihi etiam vt in vnitate ecclesie z charitate fraterna permanendo merear in orationib⁹ exaudiri: z per fauorē z auxiliuz nostrum experiri qui habitationē tibi in pacificis collocasti. Insup z hoc tribue mihi: vt quotiēscūq; peccauerit frater i me totiens dimittā ei: ita q; nec rancor interius: nec rancoris signū exterius in me valeat aliqliter reperiri. Amē.

De rege qui voluit rationem ponere cum seruis suis. Capituluz. ix.



Quod aūt dimittēdū sit fratri peccāti et non tm̄ septies: sz septuagiesse pties: z q; hoc nō debeat alicui graue aut difficile videri si attendatur q; deus maiora remittit in se peccanti ostēdit dñs p exēplū qz magis sumus debitores dei: et plus offendim⁹ euz q̄ homo posset offendere proxim̄ū. tanta enim est offensa quantus est ille qui offendit. Deus aūt est infinit⁹: z ideo offensa in ipm cōmissa quandā habet infinitatē: z tm̄ quotienscūq; offendim⁹ totiēs ipse paratus est remittere dū tm̄ velim⁹ veraciter penitere: ergo si ipse qui est dñs z rex oīuz dimittit suo: multo fortius z nos debem⁹ dimittere peccāti in nos fratri z primo. Et ideo p exēplo ponit parabolam de rege q̄ voluit rationē ponere cū seruis suis: z in fine applicat parabolam ad propositū dicēs. [Sic z pater me⁹ celestis faciet vobis]. Similiter em̄ de⁹ ponit rationē cū seruis. s. hoibus: nam oium actus de⁹ discutit diligenter z merita cuiusq; examinat: z hoc p scripturas: p creaturas p confessores: p illuminationē ppte conscientie nolēs rationē de factz humanis exigere. Pōt ergo parabola ad ppositū aptari z sic exponi [Sic̄ est regnum celorū]. i. status ecclesie militantis seu p̄sentis tpis que regnū celorū dr: tū qz legib⁹ celi subijcit: tum qz de ea ad celum perueniť [hoi regi]. i. xp̄o qui est verus hō et ver⁹ de⁹ et rex regū: z dñs dominātiū [q̄ voluit rationē ponere cū seruis suis] scz hoibus quoz est dñs: qz ad ipm ptinet examinatio meritorū quorūlibet z singulorū. ¶ Et notandū q; dñs ponet nos ad rationē de oibus bonis nobis cōmissis z bonis omissis. Itēq; de malis a nobis p̄missis: z de malis a nobis dimissis. De p̄mo est pabola de villico inīq̄tatis: z ista cōputatio multū timēda est. multa em̄ bona nobis cōmissa sunt: z magni valoris: scz bona nature: gr̄e: z fortune: de quib⁹ oīb⁹ oportet reddere rationē qualiter eis vsi sumus. Et si non haberem⁹ reddere rationē nisi de tpe multū esset nobis timēdū. Oē em̄ xp̄us hoi ipensum requiret ab eo qualiter fuerit expēsū: z vna hora tpis pōt hō absolui a debito z regnū celoz lucrari. De secūdo est parabola de talētis z hec etiā cōputatio multū est timēda cū dñs dicat ibidē inutilē seruū p̄ciēdū i tenebras exteriores. De tertio cōputatio etiā multū ē timēda cū dñs ponit⁹ sit rōnē ēt de cogitatiōib⁹ et ȳbis otiosis. De quarto est pabola p̄ns: z hec cōputatio mltū est timēda ppter vitiū ingratitudinis qō est valde periculosuz. [Et cū incipit ponere rationē]. i. merita z cōscientias examinare in q̄ examinatiōe modo sumus: sz postmodū dabit de nobis sentētia sz merita [offert ei vn⁹ debēs decē milia talenta]. i. obligat⁹ ad magnā penā ppter multa pcta. In debito illius denotat gravitas z numerositas pctōrū z accipit determinat⁹ numer⁹ pro indeterminato: vñ Aug. Quia lex in decē preceptis cōmēdat ille debebat decē milia talentoz per qō oīa pcta designant que sz ℥ legem fiūt. [Cū aūt milia tanō habet vñ reddat] id est cū non pōt virib⁹ suis deo satisfacere pro pctis. Homo em̄ p se pōt ruere: sed nō resurgere: per se offendere z peccare: ac per hoc debitū contrahere: sz nō per se satisfacere nisi gratia dei accedēte: z si hō pro vno tm̄ peccato nō sufficit satisfacere multo minus pro decem milibus peccatoruz talentis [iubet eū dñs venūdari] in seruitutē pene: qz ℥m Remigiū. Preciū huius vēdi- Remig. ti suppliciuz est damnati [z vxorem eius]. i. concupiscentiā ex qua cōcipiuntur mali filij [z filios eius. i. mala opa. in hoie em̄ spirit⁹ est vir: sensualitas mulier p quoz cōmixtionem filij. i. opa generant. Uxorē ergo z filios venūdari est p cōcupiscentijs interioribus: z malis operib⁹ exterioribus penā soluere qō est p̄ciū eius [z oīa que habet sz tpalia: qz tota substātia sua p magnitudine delicti tradit q̄q; extraneis: vel oīa que spūs habet suntvires anime z corpis: z etiā bona exteriora que oīa i penā cōmutant: vt pena dñetur ei q̄tū ad oīa in quibus peccauit. Uñ subdit [z reddi] tūc em̄ debitum peccati reddit cuz p eo pene preciū exoluitur. [Procidens aūt ē seruus ille]. i. peccator p penitentiā z humilitatē sui qui prius quasi collum ℥ deū erexerat obnixe [rogat eū dicens. Patientiā habe in me] donādo mihi vite z penitētie spaciuz: cōdonādo delictū: relaxādo supplicū [z oīa reddam tibi] opera meritoria faciēdo: z me emēdādo tua patiētia expectat⁹: tua gratia preuent⁹: tua misericordia adiutus [Miserēt⁹ aūt dñs] qz misericors z miserator dñs paratus est misereri z parcere vere penitentibus [serui illius] sic procidētis in cōtritione: sic dicētis in cōfessione: sic promittentis de satisfactione [dimittit eū] liberum a captiuitate culpe [et debitū dimittit ei] relaxando reatū pene eterne dimittit totū: qz pl⁹ dat q̄ rogēt vñ Chrisо. Uidi misericordiam dei. Petierat Chriso-

A
Dat.
uiij.

offensa
nātus
ffensus

atio
e oīb⁹
eddēn-
a.

B
Augu.
Decem

Remig.
Uerba
verēda.

Chriso.

Augu.

C
Testes
inuita-
bles;
res.
Ciceru

dilationē et accepit omniū pctōz remissionē [egressus aūt] de obligatiōe pcti [hūs ille] a debito quidē liber: sz iniqtatis seruꝰ z mie in uēte oblitꝰ [inuenit vnū de cōseruis suis]. i. de pctōribꝰ z hoibꝰ q̄ sunt hui dei cū ipso. oēs em̄ cōserui z vniꝰ dñi serui sumꝰ: z nos z āgeli [q̄ debebat ei cētū denarios]. i. parū offendit eū: z in modico tenet respectiue: qz offensa in hoiem modica est respectu offense commisse in deū: inuenit aūt in aio p recordationē iniurie [z tenēs suffocat eū] strigēdo z arctādo: qz crudeliter coegit eū reddere z satisfacere. Ille debitorē tenet q̄ offensum tenet in memoria: qui iram z odiū seruat in corde. Suffocare est strāgulare vel stringere p gulā: z qz gutture loq̄mur ille suffocat primū q̄ verba excusatiōis nō audit. In quo ostēdit austeritas in repetēdo vindictā a primo. vñ Remig. Remig. Cōseruū suffocare est in fratrē pvindictā exardescere. Tenēs g̃ suffocat eū dicēs [redde qđ debes]. s. tormētū p iniuria: pro ꝟbis ꝟbera. [Et pcidēs] p pniam [rogat eū dicēs: patiētiā habe in me]. i. parce mihi [z oīa reddā tibi]. q. d. paratꝰ sum fm possibilitatē meā satisfacere: z vt dicit Remig. Ememig. Uerba verēda. dabo iudicio vel cōsilio eccl'ie qđ deliqui. Attēde q̄ eadē verba ptulit cōseruꝰ supplicās qđ supplicando a dño remissionē meruerat Chrisо. malus seruꝰ. Sed vt dicit Chri. Hec ꝟba ingratus seruꝰ reuerit' nō est qđ saluat' est. Ille aūt nō vult hr̄e patiētiā prestādo dilationē: nec dimittere sine vindicta rancorem ostendēs crudelitatē in mō repetēdi vindictā. vñ Augu. Aug. Nō talē inuenit iste cōseruū qualē ille inuenerat dñm. Petijt ille dilationē z meruit remissionē iste qui mīam petebat dilationis sensit penā suffocatiōis [Sz abijt] ivia cayn a naturali pietate recedēdo: z a familiaritate z amicitia primi se alienādo [z mittit eū i carcerē] crudel'r affligēdo [donec reddat tōbitū] plenarie z ad nutū satisfaciēdo: hic carcer ifernꝰ pōt intelligi. Totiēs ꝟo peccātē in nos primū in carcerē mittimꝰ quotiēs eius culpe nō indulgemꝰ. quātū em̄ i nobis est dū nō parcimꝰ: carceri dānamꝰ. [Uidētes autē cōserui eiꝰ]. s. angeli q̄ fm apocalipsiz cōserui sunt nr̄i: qz eiusdē dñi sumꝰ serui [q̄ fiūt] s. crudeliter a seruo i cōseruū suū. oīa ei opa q̄ agimus z supplicia q̄ patimur vidēt: z corā deo repūtāt. ¶ Tres em̄ testes habemꝰ a q̄bus nō abscōdimur: scz deū: angelos sctōs: z demones. Uidētes inquā cōtristātur de ingratitudine z culpa serui: de afflictiōe z pena cōserui. Angeli em̄ cōtristātur ad culpā: letantur ad pniam: z ferūt aias ad gloriā [et narrāt dño suo oīa] ad cū referēdo: q̄querēdo: et auxiliū implorando. Uel isti conserui sunt ecclesiarū ministri z quicq̄ fideles z iusti qui vidētes crudelitatē hoim erga primos: vel aliquem fratrē remissionē peccatoz adeptū nō velle misereri p serui sui cōtristātur: qz ad eandē virtutē ptinet gaudere de bono: z contristari de malo: z narrāt dño: qz in oīone pcūt a dño talia iudicari ad cōclarationē iusti tie nō ex liuore vindicte: vel dño narrare est dolores z cōtritiōes cordis in suo affectu deo demōstrare. Uel cū venūt ad dñm. i. ad p̄latū q̄ vicē dei gerit in terris denūciāt ei mala fctā ad finē correctiōis. [Tūc vocat eū dñs] per sniam mortis: z de hoc seculo migrare iubet: vt de oībus rōnē reddat. vñ Remig. Remig. Hec vocatio nō fit mō intus in cōsciētia: sed fit exteriꝰ in iudicio. [Et ait illi. Serue nequā] qz nō est equus: sz iniquꝰ recipiēdo mīam z reddēdo immīam seu iniuriā [oē debitū dimisi tibi]. i. magnā offensam in me cōmissaz. In hoc fm Chrisо. patet magnū esse pctm̄ ingratitudinis. nā primo qñ debitor erat decē milū talētorū nō eū nequā appellauit: nō sibi insultauit: sed vbi incurrit vitiū tāte ingratitudinis aio irato ait ei [serue nequā] qz peior es effectus q̄ primo. Nā fm Greg. Sicut Grego. boni cōtumelijs efficiunt meliores: sic semper reprobi de beneficio efficiunt peiores. [Nōne g̃ oportuit z te miserī cōserui tui] remittēdo parua [sicut z ego tui miserī suz] remittēdo maiora: nulla quippe iterueniēte satisfactiōe: sed ob hoc solū [qz rogasti me] rogasti dilationē: sz meruisti remissionē. Oportuisset quidē vt tali ꝓuocatꝰ beneficio totū etiā debitū relaxares rogāti: sz tu etiā qđ minus est facere noluisti: qz dilationē cōcedere recusasti. Ubi Chrisо. Si graue videt dānū afficere debuit lucrū: si graue videt ꝓceptū cogitare pmiū: si graue sit remittere ei q̄ contristauit grauiꝰ incidere in gehēnā. fm Remig. Ser Remig. uus iste nullū rīsuz legit dedisse dño in quo demōstrat q̄ in die iudicij z statim post hanc Cessabit post vitaz cessabit oīs pcti excusatio. [Et iratus hāc vitā excusatio. dñs] nō p affectū sz silitudinē effectus hois irati. i. ad modū irari se habēs penā inferēdo [tradet eū tortoribꝰ]. i. demōibꝰ z ministris tartareis q̄ in hoc sunt diuine iustitie executores: qz tortores patimur i pena qs passi sumus suasores in culpa [quoadusq̄ reddat] per penam [vniuersum debitum] cōmissum Quousq̄. p culpā: z hoc erit eternal'r z in ppetuū. Quousq̄ em̄ ponit p infinito sicut donec ponit ibi nō cognouit eā donec peperit. z est sensus sp soluet z nunq̄ psoluet: neq̄ reddet aliq̄n: sed sp penā luet. nūq̄ ei reddere poterit: qz eternaliter dānatꝰ erit. Nā in inferno sp est redditio absq̄ acq̄sitiōe cū pena sp maneat sine fine: qz ibi nō est locꝰ redēptionis vel satisfactionis: sz cōdēnationis z punitiōis. Qz autē hāc totā silitudinē ad hoc attulerit ipse dñs mō quo dictū est ad ꝓpositū adaptādo exponit dicēs. [Sic z pater meꝰ celestis faciet vobis] vniuersum debitū a vobis exigēdo: z vos Chrisо. tortoribꝰ cruciādos trādēdo. fm Chri. Non.

dicit pr̃ vester ſz pr̃ me⁹. nō em̃ dignū est hoīs talis vocari pr̃ez deū: qr ita pniciosus ⁊ odiosus est. Ubi Hiero. Formidolosa sūa si qua fratri nō dimittam⁹ magna nobis a deo non dimittēt. Et qr vnuſqſq̃ pōt dicere ore: nihil habeo ꝫ eū hz deū iudicē q̃ simulationē ficte pacꝫ aufert dicēs. [Si nō remiſerit vnuſqſq̃ fratri suo] nō solū ore: ſz etiā ꝛ corde⁹ vr̃is: nō ficta pace: ſz v̄a ⁊ integra dilectione. Qr nō sufficit labijs dimittere: nisi oīa ⁊ corda cōueniāt. Quidā ei dimittere nolūt oīno: qr ⁊ malicīā seruāt i corde ⁊ vindictā dū pñt exercēt in opere. Alij ⁊ si remittunt q̃tū ad vindictā seruāt: tñ ꝓceptū odij q̃tū ad malicīā. Sed q̃ſq̃s sibi a dño remitti desiderat opꝫ vt vtro q̃ mō fratri remittat: vt nec ope exerceat vindictā nec corde reseruet malicīā. Qr ꝝ Grego. Si hoc qō in nos delinquit ex corde nō dimittim⁹ illud rursus a nobis exigetur qō nobis tā p̄ pniam dimissuz fuisse gaudebam⁹. vbi ḡ non fuerit charitatis pseuerātia nulla est sufficiēs pnia. vnde a pctis soluto dr. Vade ⁊ ampli⁹ noli peccare. Seclares q̃z leges ꝓpter ingratitudines quosdam reuocāt ma numissos ad priorē seruitutē. Sed ex his videt q̄ pctā dimissa redeāt ꝓpter iteratā pcti ꝓpetrationē. Ad hoc dr̃ cōiter q̄ redeūt p aggrauationē pcti sequētis: nō q̄ pctm̃ sequēs sit eque graue sicut oīa p̄cedētia: sed qr graui⁹ est ex cōpatiōe p̄cedētiū. Un̄ exigit qō dimissuz fuerat nō in se ſz q̃tū ad ingratitudinē dimissiōis: ⁊ iō dñr oīa redire: qr ingratitudo est respectu dimissiōis q̃ olim fuit: ⁊ ita quodāmodo respectū habet ad oīa dimissa. Nō ergo redeūt q̃tū ad maculā ⁊ reatū: ſz q̃tum ad ingratitudinē. Qui em̃ post acceptā remissionē ad pctm̃ redit magis delinquit q̄ ingratus tāto bñficio extitit: ⁊ ita ingratitudo pctm̃ recidiuationis aggrauat. Quidā ꝏ dicūt q̄ pctā redeūt in quatuor casib⁹ ſcz ꝓpter odiuz fraternū: ꝓpter apostasiā a fide: propter contēptum cōfessionis: ⁊ propter dolorē de penitētia hita. Un̄ sūt ꝏsus. Fratres odit: apostata fit: spernit q̄ fateri. Penituisse piget pristina culpa redit. Faciliter ergo ⁊ merito i te peccāti dimittes si q̃tū tibi dimitti desideras veraciter attēdas. qr ꝝ Chriſo. Et si septuagiessepties dimiseris: ⁊ si oīa simplicit pctā cōcesseris cōtinue ꝓmo q̃tū gutta aque ad pelagus infinitū tāto magis ⁊ multo plus deficit tu⁹ amor ad infinitā bonitatē dei cui⁹ in necessitate cōstitutus es cū iudicaberis ⁊ noxas tribueris. Et iō bñ peccata in deū decem milib⁹ talentis ⁊ pctā in proximū centū denarijs cōparauit: qr etiā eadē pctā multo graviora cōmissa sunt in deū q̃ in ꝓximū. Doceмur ergo hoc loco: vt sicut dñs nobis dimittit maiora pctā: sic nos dimittamus cōseruis nr̄is minora in nos ꝓmissa: alioquin a nobis exiget debita vniuersa. vñ Augu. Oīnis hō debitor est dei: ⁊ debitorē habet fratrē suum. Ideo de⁹ iustus cōstituit tibi regulā in debitore tuo: quā faciet ⁊ ipe cū suo. vñ Chri. Hec Chriſo. intelligit oīa intelligētes ⁊ hec decē milia excogitātes: saltē hinc festinem⁹ ad dimittendū primis paruā vilia. Audiam⁹ immiſeri cordes ⁊ crudeles: qm̃ nō alijs sum⁹ crudeles: ſz nobismetipſis. Cū memorari malorū vis excogita qm̃ tibijpſi malo ꝓ rememorāris nō alij: qm̃ tua ligas pctā nō ꝓmi. Duo itaq̃ hinc q̄rit ⁊ cognoscere aduersum pctā nostra ⁊ alijs dimittere: et illud ꝓpter hoc vt facili⁹ hoc fiat. [Qui em̃ sua intelligit facili⁹ ignoscit ꝓseruo] ⁊ nō simpliciter ab ore dimittere detraxit: ⁊ decē milia operat⁹ est mihi mala. Quāto em̃ direris tanto magis monstras eū ex bñfactorē. dedit em̃ occasionē abluendi pctā tua. Quare quāto maiora iniusta tibi fecit tāto maioꝝ pctōꝝ dimissiōis causa tibi constitit. Si ei voluerimus nuli⁹ iniusta nobis facere poterit: ſz et inimici maxime proderunt nobis. Uide ergo quanto lucraris mansuete inimicorū ferēs ip̄rudētias. primū q̃dē et maximū pctōꝝ remissionē: ſcōm patiētiā ⁊ pseurātiā: tertiū māsuetudinē ⁊ amorē hoīm: q̃rtū ab ira ꝓtinue eē liberū ⁊ a tristicia q̃ hinc est. Cū his ⁊ venerabilis eris ⁊ ipe inimicis: ⁊ si demones fuerint magꝫ aūt nec habebis iā inimicū ita dispositū. Qō aūt est mai⁹ ⁊ ꝓmū dei amicitiā ⁊ si peccauerꝫ venia potieris. Et iterū. Nō memoriā malorꝝ habeam⁹ i eos q̃ ledūt: nā nobis ꝓsunt maxie nisi nosipos vindicauerim⁹. Rapuit ille: grās egisti tu ꝓ iniustitia ⁊ glorificasti deū: infinitas fructificasti mercedes. Si aūt oraueris ꝓ eo: deo⁹ facies silis. Uides qualr maxime lucramur ab alioꝝ pſecutiōe. Nihil ita deū letificat vt nō reddere malū ꝓ malo: imo reddere ꝛia iiū ctū est nobis bñficia ⁊ ꝛones. Nō est q̃d difficilī⁹ q̃tū memoria malorꝝ. Hec igit sciētes hūiliemur ⁊ debitorib⁹ nr̄is etiā grās agamus. fiūt em̃ nobis si philosopharī volum⁹ maxie nō solū idulgētie verūetiā mercedis occasio. Pauca siq̃dē dam⁹ plurima recepturi. Quid igit expetis cū violētia cū diceret: ⁊ si illevelet dare ei concedere vt a deo totū accipias. Nūc aūt oīa facꝫ ⁊ litigas vt nihil tibi dimittat tuoꝝ. Quodcūq̃ ḡ debitores hēs ⁊ pecuniarū ⁊ laboꝝ oēs dimittes liberos deū expete remūeratorē. Cūcta igit ⁊ pecunias ⁊ pctā debitorib⁹ nr̄is donem⁹ vt nobis retributio optata ꝓueniat. Qōq̃ neglexerim⁹ p aliā explere ꝛtutē h̄ ꝛ oblioīe admisse i nos malicie adipiscēres eternis potiamur bonis. hec Chri. Attēde ⁊ h̄ senecā q̃ dr̃. Si magnanim⁹ fuerꝫ nūq̃ iudicabis tibi ꝓtumeliā fieri. De inimico dices. Nō nocuit mihi: ſz aīz nocēdi magnā hūit: ⁊ cū illū i ptāte tua viderꝫ: vidictā puta nimo. bis vidicare potuisse. Scito ei honestū ⁊ ma- Seneca

Hiero.

Dimittendū vt dimittatur.

Grego.

Jo. viij.

Pctōrum reditio.

Casus i q̃b⁹ pctā redeunt

Dimittere docemur. Augu.

Jniuriā patienti inferēs obsequi ꝛ̄stat

Ignosce

Jniuria

gnū vidicte eē gen⁹ ignoscere. Et iterū. Inin
Remis- riaꝝ remediū est oblīuio. hec Señ. Et no. hic
sionum q ꝑm nūeꝝ gradus apostolici duodenū sunt
mōi. xij. duodecim modi remissionū. Prim⁹ est baptis
Joh. iij. mus. vñ in euangelio. Nisi ꝙs renat⁹ fuerit
Lu. vij. ⁊c. Secundus est charitas. vñ etiā in euāge.
Eccl. iij Remittunt ei peccata multa ⁊c. Terti⁹ est ele
mosynaꝝ charitatis opa. Uñ ꝓpheta. Sicut
aqua extinguit ignē ⁊c. Quartus est fletus ⁊
iij. Reg. lachrymę: dicēte dño: qꝛ fleui i cōspectu meo
xxi. nō inducā mala in dieb⁹ suis. Quintus est cō
ps. xxxi fessio ⁊ penitentia. vñ ps. Dixi cōfitebor ⁊c.
j. cor. v. Sext⁹ est afflictio corpis. vñ aposto. Tradi-
tū hmōi holem i interitū carnis: vt spūs sal-
uus sit. Septim⁹ est emēdatio morū vel abze-
Joh̄. v nunciatio vitioꝝ. vñ in euāgelio. Ecce san⁹
factus es: iā āplius noli peccare. Octau⁹ est
Jaco. v. intercessio sanctoꝝ. vñ Jacobus. Infirmat
aliq̄s inducat presbyteros ⁊c. Non⁹ est mie ⁊
Mat. v. fidei meritū. vñ in euangelio. Beati miseri-
cordes: qm̄ ⁊c. Decimus est cōuersio ⁊ salus
Jaco. v. primoꝝ. vñ Jacobus. Qui conuerti fecerit
peccatorē ⁊c. Undecimus est mutua remissio
Luc. vj. ⁊ indulgentia. vñ in euangelio. Dimittite et
dimittemini. vt i hoc loco pñti. Duodecim⁹ ē
passio martyrū ꝑ fide ecclesie. vñ latroni pe-
Luce nitenti ac patienti ꝛ a dño. Amen dico tibi
xxiij. hodie mecū eris in paradiso. Et hoc loco et
Reme- pluribus alijs euangelij locis salubria habe
dia ꝯ de mus remedia ꝯ malū desperationis: ⁊ ideo
sperato nō desperet aliq̄s cū multos habeam⁹ port⁹
nem. salutis. Si em̄ despasti ꝓpter peccati magni
tudinē habes petrū q negauit fidē qđ est ma
ximū peccatū: ⁊ tñ de⁹ respexit eū. Si despa-
sti ꝓpter peccati multitudinē: habes mariā
magdalenā q̄ septē habebat demonia. i. vni
Luc. vij uersa pctā: ⁊ tñ de ea dictū est dimissa sunt ei
pctā multa. Si despasti ꝓpter pcti turpitudi
nē habes mulierē i adulterio dep̄hēsam cui
ioh. viij dictū est: vade⁊ amplius noli peccare. Si de-
sperasti ꝓpter pcti infamiā: habes matheū
Mat. ix publice in theloneo sedentē: ⁊ tñ dñs dixit ei:
sequere me. Si desperasti ꝓpter pcti diuturni
tatē: habes latronem q̄ pseuerauit in malo
lu. xxiij. vsq̄ ad mortē ⁊ tñ dictū ē ei a dño: hodie me-
cū eris i paradiso. Si desperasti ꝓpter pcti cru
delitatē: habes paulū apostolū lapidantem
Act. ix. stephanū de quo dictū est vas electiōis mihi
est iste. Si desperasti ꝓpter pcti recidiuationē
seu peccati iterationē ⁊ magnitudinē: habes
hic autoritatē expressam de dimittēdo fratri
Bern. septuagiessepties. vñ Bern. Omnino ꝓpter
mālsuetudinē q̄ in te p̄dicat currim⁹ post te
dñe iesu audientes q nō spernas pauperem
peccatorē nō horreas. Nō horruisti cōfitentē
latronē: nō lachrymantē peccatricē: non cha
naneā supplicantē: nō deprehensam in adul-
terio: nō sedentē in theloneo: nō supplicantē
publicanū: nō negātē discipulū: nō psecutorē
discipuloꝝ: nō ipos crucifixores tuos. Tāya
lidus deniq̄ es ad iustificāduz q̄ multus ad
ignoscendū. Currit spōsa: currūt adolescētu
le: sz q̄ amat ardēt⁹ currit velociꝰ ⁊ peruenit
citius. vñ Chri. Liberi quippe nos arbitrij
creauit deus: vt volūtate nostra cū adiutorio
dei qđ volum⁹ faciam⁹. Si publican⁹ es po-
tes fieri euāgelista: si blasphemus es potes
fieri apls: si latro es potes padisi colon⁹ effi
ci: si mag⁹ es potes deū adorare. Nec est vl-
la malicia q̄ pnia nō soluat. Et ideo tāq̄ p̄ci
pua malignitatū elegit xp̄s ⁊ nemo vsq̄ in fi
nē semetip̄m despiciat. Noli mihi dicere pe
rū: noli mihi dicere peccaui. Et q̄dē medicū
habes satis fortiorē te ⁊ potētiorē q̄ infirmi-
tas tua est. Medicū habes volūtatē tuā sivo
lueris emēdātē ⁊ potentē ⁊ cupiētē. Cū enim
nō subsisteres fecit te ⁊q puersus es effect⁹:
multo magis emēdare te poterit. Sz forsitā
dices. Quō poterit pctōr silis esse sctis. No-
li req̄rere qua arte: noli scrutari rōnē sz cre-
de clemētie ⁊ bonitati diuine. Sed dicis grā
dia sunt pctā mea: zimmēsa scelera mea. Et
q̄s est sine pctō? Sz ego inquis pessimez sup
oēm holez. Sufficit tibi ad placādū deū pec-
care desinere ⁊ bñ facere. Dic tu p̄or inq̄t iniq̄
tates tuas vt iustificer⁊. Recogsce qꝛ tu pecca
sti: ⁊ si agnoueris initiū correctiōis factū est
tibi: suspira: mest⁹ esto: effunde lachrymas.
Nec em̄ aliud q̄d effudit meretrix illa: sz la-
chrymis pniam sociauit ⁊ ipa comite puenit
ad fontē. hec Chrisᵹ vñ ⁊ Greg. A spei ḡcerti
tudine nulla nos maloꝝ nostroꝝ q̄litas nul-
la quātitas frangat. Idcirco em̄ oipotēs de⁹
electos suos i q̄busdā lapidib⁹ cadere pmit-
tit: vt alijs in culpa iacētib⁹ si toto ad eū cor
de cōsurgāt spē venie reddat: ⁊ eis p lamēta
pnie viaz pietatis aperiat. Qꝛ qui multos in
suis iniq̄tatib⁹ iā sanatos aspicim⁹: q̄d aliō
q̄ supne mie pignus tenem⁹? Et itez. Quid
itaq̄ in hac re debem⁹ aspicere nisi immēsaz
misericordiā conditoris nostri qui nobis ve-
lut in signo ad exemplū penitētie posuit eos
quos p pniam viuere post lapsum fecit. Et-
em̄ nihil in his aliud video nisi ante oculos
nostros posita spei ⁊ penitētie exēpla. Oipo
tens deus vbiq̄ oculis quos imitari debe-
mus obiecit: vbiq̄ exēpla sue mie opponit.
vñ ⁊ Augu. Quecūq̄ necessitas cogit pctōrē
ad ipniam nec criminis q̄titas nec tpis bre
uitas: nec vite enormitas: nec hore extremi-
tas excludit a venia si pfecta fuerit volunta
tis mutatio: sz in āplissimos sin⁹ mater cha-
ritatis filios ꝓdigos suscipit reuertētes. Et
iterū. Pater tradidit filiū suum q̄ redimeret
seruos: misit spm̄sctm̄ q̄ seruos adoptaret in
filios: filiū dedit in p̄ciū redēptiōis: spm̄sctm̄
in priuilegiū adoptionis: se totū seruat i he-
reditatē adoptatis. Nemo ergo de dei pieta
te diffidat: qꝛ maior est dei misericordia q̄ no
stra miseria: zquisq̄s ad eū toto corde clama

Ih
Chriso.
Liberi
arbitrij
homum.
Medici
potētia.
Lu. vij.
Greg.
Sperā
dū sem-
per.
Electoꝝ
casus.
Augu.
J
Magna
tudo mi
sericor-
die dei.

uerit: exaudiet illū qz misericors est. Tardi⁹ sīqdē ei videt peccatori veniā dare q̄ ipsi peccatori accipere. Sic eī festinat reū absolvere a tormēto cōsciētie sue q̄si plus cruciet eū cōpassio miseri q̄ ipm miserū ꝑpassio sui. vñ
Chriso. etiā Chri. Crede mihi: talis est erga hoiem pietas dei q nunq̄ spernit penitētiā si ei sincere z simpliciter offerat: etiam si ad summū quis venerit malorū et inde velit reuerti ad veritatis viā suscipit libenter z amplectit et facit oia quatenus ad ꝑtē revocet statum.
Beñ. iiij Augu. Unde super illo verbo cayn. Maior est iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. dicit Augu. Mētiris inquit cayn mentiris: maior est dei pietas q̄ ois iniquitas. Ecce expresse apparet q desperauit. z ideo dicit Augu. q ipse plus turbauit dēū in desperatiōe q̄ in fratricidio: sicut iudas in desperatione q̄ in ꝑditiōe. vñ
Beñ. Ber. O res cōfusa: o res mōstruosa peccator desperās de dei mia cū cuncta peccata originalia: mortalia: venialia ab origine mūdi cōmissa diuine mie comparata sunt quasi vna gutta ad pelagus totiꝰ maris. Et breuiter dicēdo ꝑm Augu. z Grego. Si vnus hō oim hominū peccata ꝑpetrasset: z velut cayn z iudas desperasset: ꝑterea deus illi veniā denegare iurasset: si miser ille cōtritus veniā rogasset deus ꝑmus illi veniā non denegasset.
R Hiero. Pctā nō nocēt si non placent. Et testante Aug. z Hiero. peccata ꝑterita nō nocent si nō placent. Multū etiā sperare debemus in merito xp̄i sine quo nō possumus saluari. In merito eī xp̄i radicata sunt oia merita nr̄a siue satisfactoria pene: siue meritoria vite eterne: qz nec ab offensa creatoris sumꝰ digni absoluī: nec immensitatē ꝑmij qō deꝰ est digni sumꝰ assequi: nisi ꝑ meritū hois dei. Et ꝑcipue in merito passionis xp̄i est sperandū: qz hec est miseris speciale solatiū. vñ
Passionis meritum. Beñ. Beñ. Passio tua dñe vltimū refugiū: singulare remediū: deficiente sapientia: nō suffragante iusticia: nō sufficiente sanctitate: succurrentib⁹ meritis illa succurrit. Nō solū aūt a
desperatio spes vana. desperatione: sz etiā a vana spe est cauēdū: qz vtrobiq̄ magnū ē periculū. vñ Aug. Ex vtroq̄ hoies periclitant z sperando z desperādo.
Augu. Quid igit agit deus cū periclitantib⁹ vtroq̄ morbo? Illis q̄ spe periclitant hoc dicit. Ne tardes cōuerti ad dñm neq̄ differas de die i diē: subito ei veniet ira illi⁹ z in tpe vindicte disperdet te. Illis q̄ desperatione periclitant q̄d dicit? In quacūq̄ die iniquus conuersus fuerit oēs iniquitates eius obliuiscar. Propter illos ergo qui desperatione periclitant ꝓposuit eis indulgentie portū: propter illos vero qui spe periclitant z dilatiōibus illudūt: fecit diē mortis incertū. Quando veniet vltimus dies nescis. Ingratus es qz hodierni tui cā nū habes in quo corrigaris: z crastinū expectas forte nō addet. Et iterū. Ne desperādo augeam⁹ pctm̄ dat⁹ est nobis pnie portꝰ: rursus ne sperādo augeam⁹ pctm̄ dat⁹ est nobis dies mortis incertꝰ. Et iterū latro agnouit: petrus negauit: i petro demōstrat quia q̄ iustū nō de se debere p̄sumere: in latrone nō ipiuz cōuersum desperare debere. Timeat g bonꝰ ne pereat p̄ superbiā: z malꝰ ne desperet ꝓpter multā maliciā. hec Aug. Uñ z Greg. Habete fratres mei fiduciā de mia cōditoris nostri z ad misericordē iudicē duz adhuc expectat cū lachrymis venite. Cōsiderātes nāq̄ q iustꝰ sit pctā vestra nolite negligere: considerātes ꝙo q pius sit nolite desperare. Et iterū. Sic autē nos mia eius refoueat: vt nullo mō negligētes reddat sic peccata pturbēt: vt mēs in desperationē nō prorumpat. Quia z si prelumētes metuimꝰ et metuētes speramꝰ eternū regnū citius adepturi sumus. vñ etiā Chri.
Chriso. Ne audeamus qui stamus: sed dicamus nobisip̄is. Qui estimat se stare videat ne cadat neq̄ desperemꝰ si cecidimꝰ: sz dicamꝰ nobis.
Hiere. viij. Nūq̄d q̄ cadit nō resurget? Etē multi i ipz celi vertice ascenderūt: z a scena z scurrilitate ad angelicā trāslati sunt vrbanitatē z tātā ostenderūt virtutē vt demones abegerint et multa signa operati fuerint. Et hoꝝ quidē plene sant scripture z plena vita patrū exemplis nobis. Et iterū. Nullus eoꝝ qui in malicia sunt diffidat: nemo i ꝙtutib⁹ existēs dormitet neq̄ hic confidat. multotiēs eī mere trix ptrāsibit neq̄ ille desperet. possibile eī est eū primos pertrāsire. hec Chri. ¶ Oro.



E mihi misero qz cū ad pctā q̄ feci i spicio et supplicia intelligo q̄ ꝑ his pati debeo non paruum timorē habeo. Quid g remanebo quasi desperatus sine cōsilio: sine adiutorio? Ad te fontem pietatis z misericordie iesu xp̄e curro et festino in quo iā totz tantos pctōres ablutos video z agnosco: tuāq̄ ineffabilē miam exoro vt mihi sic concedas in presenti mecum et z cū ministris tuis cōputationē facere: ac cōseruis meis pctā sua dimittere z mea emēdare: vt in futuro quādo personaliter rationē ponere voluerit cū seruis tuis dimittas mihi que tibi debeo et proximis. Amen.

¶ De causa dimittendi vxorem et de paruulis dño oblatis. Cap. x.



Post h̄ venit dominꝰ iesus de galilea [in fines indee trās iordanem.] Quis quippe ꝓuincia iudeoꝝ gnal'r dicebat iudea ad distinctionē aliaꝝ gētiū: verū tñ meridiana eiꝰ plaga in q̄ habitabāt tribus iudaz tribus bēiamin specialiter dicebat iudea ad distinctionē aliarū regionuz que in ipsa cōtinebant, puincia scz samarie:

A Math. xix. et Mar. x. Judea.

galilea: decapolis: z reliq alie site i ea. Narrant ergo ea q in hac puincia scz iudea fecit z docuit ac passus est dñs: z prio q trās iordanē ad orientē vbi habitabāt due trib⁹. s. manasse: deide q circa iordanē qñ venit hiericho et bethaniā z hierl'm. [Et secute sunt eū] de galilea [turbe multe.] Ex quo ptz deuotio ppli ad eū: qz multi seqbant cā sue pdicationis audiēde: aliqui cā curationis impetrande. vbi Chrisō. Et secute sunt eū turbe multe quasi testimonia salutaris doctrine ei⁹ quasi oues pastorē in manu ipsi⁹ genite z nutrite pducebant eū quasi paruuli filij patrē ei⁹ peregre pficiscētē. Ipe aūt tanq̄ pater pficiscentes bona pignora charitatis filijs suis reliq̄t p exilijs remedia sanitatū. hec Chri. Uñ sequit [z curauit eos ibi]. s. in iudea: nō ante i galilea: vt gētes in eā miam seueniā que iudee parabat admitteret: z in signū q ex iudea gētib⁹ salus esset. fm Origē. Sana uit dñs turbas trās iordanē vbi baptismus dabat: qz oēs a spūalib⁹ infirmitatib⁹ i baptismo saluant. Et sic ptz q euāgelista i vno verbo multa miracula sanitatū includit: qz propter multitudinē miraculorū nō poterāt oia in pticulari describi. Deinde subdit narratio de triplici religiosorū perfectione. s. cōtinentie: obediētie: z pauptatis: z primo de cōtinētia cū dr. [Et accesserūt ad eū] scz iesum [pharisei] qui in ppl'o iudeorū pre alijs videbātur religiosi [tentātes eū] scz capere in verbis. ¶ Notāda est mētiū distātia in turbis z pharisеis: he cōueniūt vt doceant z sui infirmi sanētur: hi accedūt vt saluatorē z doctorē veritatis tentādo capiāt z decipiāt: has deuotio pietatis illos stimul⁹ adduxit lucris. [Et dicētes. Si licet hoi dimittere vxorē suā quacūq̄ ex cā]. i. ex leui causa. Hāc aūt questionē proponunt xpo ad capiendū eū: qz respōsio ad vtrāq̄ partē calūniabilis videbatur. Quia si diceret vxorē pro libito voluntatis dimittēdā z aliā ducendā pudicitie pdicator: et assertor videret laxare frena carnali cupiscētie z sibijpsi cōtrarie. Si aūt diceret q nō: videret cōtra moysen dicere qui libellū pmisit repudij. Sed ipse respōsionē tēperat vt decipulā eorū transeat: z respōdit sola fornicationis causa vxorē esse dimittendā: libellū vo repudij ob duritiā z maliciā cordis eorum a moyse fuisse permissum. i. nulla lege punitum. Permisit autē hoc non sicut bonum et licitū: sed ppter maius malū euitandum: quia maluit permittere diuortiū q̄ ob odiū vxorem vel desiderū secūdarū nuptiarum fieri homicidiū. Ista autē permissio nō absoluebat eos a pctō: sed tm a pena legali: quia non fuit imperiū dei sed hois dissimulatio in tolerando minus malum ne maius fieret. Deus em nō est sibi cōtrari⁹ vt aliud ante iusserit z aliud nunc imperet. Moyses quidem nec precipiēdo nec concedēdo nec indulgendo hoc mandauit: sed dispēsando sustinēdo z pmittēdo consilio spūssancti ne peiora fierēt hoc tolerauit. Sic apl's pmisērūt secūdas nuptias ppter incōtinentiā hoim z malas eoz voluntates. Juxta em primariam institutionē non fuit nisi vnica vnici: sz ppter incōtinentiā hominū transeūt modo ad secūdas nuptias. Unde cū de duob⁹ malis min⁹ toleratur huius pmissio dr dispēsatio quasi diuersorū pensatio: qñ duo mala quasi equelibrant vt videat q̄ eoz pei⁹ sit z ppōderat. Est aūt triplex pmissio scz cōcessionis: vt cū abbas concedit monacho ppter infirmitatē vescī carnibus: illicitis quidem ppter votū: sed nūc licitis ppter cessionē abbatis z causam necessariā. Indulgētie vt pmissio secundarū nuptiarū. vñ apl's. Uxor viro defuncto nubat cui vult in dño: hoc aūt fm indulgētiā dico: qz si culpa est venialis est. Sustinētie vt pmissio libelli repudij qđ sustinuit Moyses nō de⁹: qz de⁹ hoc crimen puniuit tpaliter vel eternal'r qđ moyses nō puniuit tēporaliter. Est em pmissio sustinētie qñ de⁹ pmittit nos peccare q̄ nō cōcedit illud fieri nec dispensat sz sustinet. i. p patientiā expectat. Solā g fornicationē ponit dñs cām dissidij: iubens cetera molestias p fidei cōiugū z castitate sustineri. Et intellige dissidiū q̄tū ad cohabitationē z debiti redditionē: nō tñ q̄tū ad vinculū mīmonij qđ nō soluit nisi p mortē: z ergo nec vir nec mulier pōt ꝺhere altero viuente. vñ Raba. Una g solūmō carnalis est cā. i. fornicatio vna spūalis hoc est timor dei vt vxor dimittat: nulla autē cā est vt viuēte ea q̄ relicta est alia ducat. Spūaliter p vxorē q̄ nō dimittit nisi ppter fornicationez intelligit aiam cui⁹ vir est xp̄s q̄ nūq̄ aiam nisi ppter fornicationē pcti dimittit p quā xp̄s a nobis recedit. ¶ Moral'r q̄ dimittit vxorē suā spūalē: scz ecclīaz z ducit scz pinguiorē mechat. non em q̄rit spūalē fructū sz tpale: lucrū. Proposito g qđ est necessitatis in virtute ptinētie ꝺnr ponitur illud qđ est superogationis z cōsilij. s. continētia ab omni actu venereo. Discipuli em hoc audientes q̄ vinculū matrimonij est indissolubile: z moti ex verbis ei⁹ dixerūt ei. [Si ita est cā hoi cū vxore] q̄ nō possit eā nisi mō pdicto dimittere [nō expedit nubere] ac si dicāt. Melius est simpliciter ptinere ꝓpter onus z graue pōdus vxorū z multa incōmoda que possunt inde venire. vñ Chrisō. Leuius est cōtra cōcupiscētiā pliari z ꝺ seipz q̄ cōtra mulierē malā. vnde Hiero. Graue pōdus vxor est si excepta cā fornicatiōis nō licet eā dimittere. Quid enim si temulēta fuerit: si iracūda: si gulosa: si vaga: si morbosa: si iurgatrix: si maledica: timēda erit hmōi: z erit volum⁹ nolum⁹ sustinēda. Cū em liberi essemus volūtarie nos seruituti subiecim⁹,

Origē. cur trās iordanē sanauit dñs.

Questio pharisеorum captiosa.

Permissio repudij.

Diſperſatio.

Permiſſio triplex.

ſ. co. vñ

Causa diſſidij

Raban

Duci alia neq

Moral'r

Chriſo.

Hiero.

¶ Cōiugatoz puīcia duriſſima.

Et dixit dñs respondendo discipulis. [Non
Nō oēs oēs capiunt verbū istud] continētie scz vt im
apere. pleāt z se contineāt: qz nō oēs caperevolunt:
nec oēs acceptū habent. audiet em̄ luxurio-
sus et displicet ei [scz quib⁹ datū est] a deo ex
spāli munere: qz stat⁹ alt⁹ est ad quē nō vale
Cōtinen mus nisi ex gratia ascēdere. Un̄ dicit sapiēs
tia a tro q̄ nemo pōt esse continēs nisi de⁹ det. ac si di
est. cat. Nō casu sz fortuna virgines fiunt: sz q̄ a
Hiero. deo petūt z laborāt vt accipiāt. vñ Hiero. Ne
mo putet sub hoc ꝟbo vel fatū vel fortunā in
troduci q̄ hi sunt virgines q̄b⁹ a deo datū sit
aut quos quidē ad hoc casus adduxerit: sed
his datū est q̄ petierūt: q̄ voluerūt: q̄ vt acci-
Luc.xi. perēt laborauerūt. Oi em̄ petēti dabit z q̄rēs
Chriso. inueniet z pulsanti aperiet. vñz Chri. Nō di
xit nō oēs pñt: sz nō oēs capiūt. i. oēs capere
pñt: nō tñ capevolūt. Si em̄ q̄dā in pugna ca
dūt nos cadētiū negligentie iputare debem⁹
nō difficultati virtutis. Q̄ aūt dicit q̄b⁹ datū
est nō hoc significat: qm̄ q̄busdā dat q̄busdā
nō dat: sz illud ostēdit: qz nisi auxiliū gr̄e ac-
ceperim⁹ nihil ex nobis valem⁹. Qm̄ aūt vo
lētib⁹ gr̄a nō negat in euāgelio dñs dicit. Pe
tite z dabit vobis: q̄rite z inuenietis: pulsate
Luc. xi. z aperiet vobis. Dz aūt volūtas p̄cedere: et
sic sequit gr̄a. Nā gratia sine volūtate nihil
opat nec volūtas sine gr̄a. Nā z terra nō ger
minat nisi pluuiā susceperit: nec pluuia fru
ctificat sine terra. hec Chri. Et ne oēm cōtinē
tiā putarēt laudabilē z meritoriā p̄ñr distin
guit eā triplicē. Prima est ꝓtracta a natura:
scōa a casu siue violētia: tertia a volūtate et
gr̄a. [Sūt em̄ eunuchi]. i. cōtinētes. z est gre
cū vocabulū ꝑm Jsido. [q̄ sic nati sunt] sine
instrumētis siue frigide nature q̄ ꝓprie dicū
D tur, castrati quasi caste nati. [Et sunt eunu-
eunuchi chi q̄] facti sunt ab hoib⁹ q̄b⁹ secank genita-
Spado- lia q̄ ꝓprie dñr spadones a spata gñe ferri q̄
nes. eunuchizank. Et iste due nō sunt laudabiles
z nec meritorie nec demeritorie: qz necessitate
fiūt nō volūtate: nisi inquātū p volūtatē acce
Hiero. ptank. ꝑm Hiero. inter hos scōs cōputank z
hi q̄ specie religionis simulāt castitatē. s. hy
pocrite z appetētes vanā gloriā ab hoib⁹ ex
quocūq; suo op̄. [Et sunt eunuchi]. i. conti
nētes [q̄ seipsos castrauerūt] nō p mēbrorūz
abscisionē: sz p ꝛcupiscētie repssionē z se casti
tati seu casteviuere volūtarie deuouerāt [p
pter regnū celoꝝ] q̄ ꝓprie dñr eunuchi i. be
ne viuētes ab eu qđ est bonū z nuchos qđ est
victoria q̄si boni victores: z hi merenk z rōne
volūtatis qz spōtanea: z rōne actionis qz bo
na: z rōne intētiōis qz recta. ista em̄ tria pfi-
ciūt meritū. Hec g̃ tertia ꝓtinētia q̄ est pvolū
tatē reprimētē cōcupiscētiā ab actu venereo
Chriso. victoriosa dr̄ z laudabilis z tota ē meritoria.
Cōtinen vñ Chri. Illa est gl̄iosa ꝓtinētia nō quā trās-
tia gl̄io- gredi nō pōt necessitas debilitatis corpis: sz
sa. quā cōplectit voluntas scti ꝓpositi. Et iterū.

Cū aūt dicit q̄ se castrauerūt: nō mēbrorꝝ di-
cit abscisionē: sz malarū cogitationū interē-
ptionē. Etem̄ cōcupiscētia hz fontes p̄cipue
a ꝓposito incōtinēdi et mēte negligēte. Et si
ipsa sobria fuerit naturaliū motuū nullū est
nocumētū. Nec ita abscisio mēbri ꝓmit tē
tatiōes z tranq̄llitatē facit vt cogitatiōis fre
nū. Sed qz talis stat⁹ alt⁹ est: nec possunt oēs
ad hoc attingere sz solū pfectiōr ideo ifert dñs
hortādo milites suos dicens. [Qui pōt cape
re] z implere [capiat] cū adiutorio dei vt ill
cait⁹ vel intelligat q̄ dico vel qui pōt pugna-
re ꝛ carnē pugnet ac superet et triūphet. Et
est vox hortātis ad cōtinētie bravū nō iubē-
tis. q. d. Unusquisq; ꝑsideret an virginitatis
et pudicitie p̄cepta iplere queat. Tātū bonū
nō est necessitatis sed superogatiōis: nec est
hoc p̄ceptū sed cōsiliū: cuilibet offerk: nemini
imponk: qui pōt cōtinere contineat. Habito E
itaq; de pfectiōe cōtinētie siue castitatis ꝑñr Obediē
agit de pfectiōe obediētie siue humilitatis: tie pfe
z hoc cōmēdatiōe paruulorꝝ p quos designā ctio.
tur humiles z obediētes: qz licut paruuli nō
ꝓpria volūtate sz alteri⁹ ducunk: ita humiles
z obediētes alteri⁹ volūtate z imperio mouē
tur. vñ dicit Beda q̄ hec lectio humilitatis Beda.
magisterio plena micat q̄ videlz innocentes
ac simplices ad dñi gratiā ptingere posse ꝛ
mōstrat. Dū g̃ dñs ihesus de castitate dissere
ret [tūc oblati sunt ei paruuli] ex deuotiōe
offerētiū [vt man⁹ eis imponeret et oraret] Manuū
i. vt manuz voce bñdiceret. Consuetudo em̄ imposi-
fuit apud veteres vt paruulos benedicēdos tio.
offerrēt seniorib⁹: et ipositio manuū ortū ha
buit ab antiq̄s patrib⁹ qui volētes bñdicere
paruulis imponebāt eis man⁹. Uidētes igi
tur indei x̄pm morib⁹ senē: vita sanctū: doctri
na sapiētissimū: z de castitate loquētē: z habē
tes eū sicut ꝓphetā obtulerūt ei infantes vt
eis man⁹ ꝑponēs z orās benediceret manu p
tactū z voce p orationē. Jn quo dat intelligi
q̄ paruulis sufficit p fidē alioꝝ ad x̄pz affer
ri. [Discipuli ꝟo] laboti magistri cōpatien-
tes z ꝓpter ei⁹ dignitatē ꝓhibebāt z [increpa-
bāt] offerētes: nō q̄ nollēt infantib⁹ a salua-
tore z manu z voce bñdici: sed qz timebāt euz
post tā longos sermones importunitate offe
rentiū grauari z offendi. x̄ps aūt z si fatiga
bat corpe non tñ alo: qz ei placebat z ꝓualuit
ac vicit fortis ei⁹ affect⁹ quo hoim salutē cu-
piebat vt nullus a cōsecutione sue salutis p
hiberet. Sic fatigat⁹ ex itinere nō curās fa-
mē aut cibos ad cōuersionem samaritanorū
quoꝝ salutē famescebat se cōuertit. vbi Ori Orige.
ge. Hec g̃ debem⁹ attēdere ne estimatiōe sa-
pietie excellētioris z pfect⁹ spūalioris contē-
nam⁹ quasi magni pusillos ecclesie ꝓhiben
tes pueros venire ad ihesum. hec Orige. Par
uuli etiā possunt dici pauperes et gñis infi-
mi: p discipulos aūt ipedientes ne x̄po offerā

tur possunt accipi eccl'ie rectores vel religiosi qui ꝓpter paupertatē vel generis infimitatē repellūt tales a ꝓmotione vel receptiōe q̄uis sint apti ⁊ digni: ꝓpter qō impedientes
F arguunt ore xp̄i. Uñ dñs indigne ferēs dixit accessus discipulis. [Sinite paruulos venire ad me] petend⁹ apud quē nō est personaꝝ acceptio [⁊ nolite eos ꝓhibere] cōminationib⁹ terrēdo vel malis exēplis corrūpēdo: qz isti sunt figura ⁊ forma vere hūiliū quorū familiaritatē ego volo ⁊ consortiū. In quo dedit prelatis exemplum corrigēdi ostiarios suos pauerū accessum
Chriso. ꝓhibentes. Uñ Chri. Nolite vetare pueros: nā si sancti futuri sūt q̄d vetatis filios ad patrē venire? Si aūt peccatores futuri sūt vt q̄d sententiā condēnationis ꝓfertis ante q̄ culpā videatis? Nā quales modo sunt meū est: quales aūt postea futuri sunt ipsorū erit. Nō ergo meū est honorate: qō aūt illorū erit miseremini. Et subiungit. [Taliū est em̄ regnū celoꝝ] nō dicit istorū: sed taliū: vt nō tā etatē q̄ humilitatem et innocentiam commendet. Non oim̄ sed taliū. i. similium ⁊ illorum qui similem habent humilitatē ⁊ innocentiā per studiū ⁊ laborem: ⁊ qui tales sunt per mores ⁊ virtutes quales sunt paruuli per naturā ⁊ puerorū etatē. Puerorū em̄ anima ab omnib⁹ malis
puritas est pura ⁊ magistra innocentie ⁊ humilitatis ⁊ nullus pōt intrare in regnū celorū: nisi fuerit innocens ⁊ humilis: qz nihil inquinatum
Hiero. intrabit in illud. vñ ꝯm Hiero. Nō ait istorū: sed taliū: vt ostenderet nō etatē regnare: sed mores ⁊ his qui similē haberēt innocentiā et simplicitatem premiū repromitti. de quibus
⁊ſ. Coꝝ. Apl's. Nolite pueri fieri sensibus: ſz malicia
xiij. paruuli estote: sensu autē pfecti. vñ Ambro.
Ambro. Nō etas p̄fert etati: alioq̄n obesset adolescere. Cur g̃ pueros aptos dicit eē regno celoꝝ? Fortasse qz maliciā nesciāt: fraudare nō nouerint: referire nō audeāt: scrutari ignorēt opes: honorē aut ābitionē nō appetāt. ſz nō ignorare ista ꝟtus est: ſz cōtēnere. Nō em̄ virtus est nō posse peccare: ſz nolle. Nō igit̄ puericia ſz emula puerilis simplicitatis bonitas
Chriso. dēsignat. vñ etiā Chri. Et nos ita q̄ sīvolum⁹ fieri heredes celoꝝ ꝟtutē hāc cū multa bona possideamus diligentia. Et em̄ ab oībus malis pura est pueri ala: ⁊ eorū q̄ cōtristauerūt nō memorāt: ſz sicut ad amicos accedit sicut nullo facto ⁊ q̄cūq̄ a matre flagellat⁹ fuerit hāc inq̄rit: ⁊ ꝑ oib⁹ eā ap̄ciat: ⁊ si reginā oñderis cū dyademate nō ꝓponit hāc matrici cilicio supindute ⁊ necessarijs nihil plus inq̄rit: nō tristat̄ i quib⁹ nos puta dāno pecuniarū ⁊ talibus: nō letat̄ in quibus nos in tēporaneis his nō respicit ad pulchritudines corpo
S rū: ꝓpter hoc dicit. Horū em̄ est regnū celoꝝ. Puerorū vt electione hec operemur q̄ a natura pueri decē ꝓpe habent. hec Chri. Sunt aūt decē ꝓprietates
tates. bone in pueris quas q̄ imitat̄ regnū celorū cōsequet̄ q̄ sunt innocentia: mūdicia: obediētia: simplicitas: hūilitas: ꝟitas: malorū illatorū immemoratio: fortuitorū nulla reputatio: ⁊ presentiū valde paruoꝝ ad sufficientiā acceptio. Deide paruulos sibi oblatos dñs dulciter suscipit [⁊ cōplexans eos] et invlnis desinēs in signū q̄ simplices ⁊ humiles puros ⁊ denotos diligit [⁊ man⁹ eis imponēs] vt viris continētib⁹ gratiā sui auxilij cōferēdam significaret [benedixit illos] aliqua vocali benedictione q̄ scripta nō est vt humiles sua benedictione dignos ostenderet. Sic spiritualiter quotidie humilib⁹ manus imponit cū eis gratiā et auxiliū tribuit: qz humiles spū digni sunt eius gratia et bñdictione. deus em̄ superbis resistit: humilib⁹ aūt qui se manibus⁊ potestati ei⁹ subiūgit dat gratiā. hūilitas dignitas.
In quo humiliū dignitas ostendit qui tanta bona merent. vñ dicit Hier. q̄ humilitas sola obseruatrix est custosq̄ virtutū: ⁊ nihil est Hiero.
qō ita deo gratū faciat et hoib⁹ quātū si vite merito magni: sed humilitate infimi videamur. Et bene humiles paruulis ⁊ inocētib⁹ cōparauit: qz humilitas maculas pctoꝝ lauare ⁊ innocentiā reddere cōsueuit. vñ Ber. Decor alē humilitas est. Non a meipso hoc Bern. Ps.l.
dico cuz ꝓpheta prior dixerit. Asperges me dñe ysopo⁊ mūdabor: humili herba a pectoris purgatiua humilitatez significās hac se post graue lapsuz rex ꝓpheta lauari ꝓfidit: ⁊ sic inuenit quēdā innocētie recuperare candorē. Et sciendū q̄ xp̄s man⁹ imponēdo paruulis instituit ⁊ initiauit sacramētū cōfirmationis cui⁹ ministeriū postea contulit apl'is. Confirmatiōis sacramētum.
Unde paruuli in frōtib⁹ crismate cōsignant ab ꝭepis q̄ in ecclesia dei locū obtinēt apl'oꝝ ꝓ impositionē em̄ manuū apl'oꝝ conferebat spūsctūs ad roburz cōfirmationē fideliū cuius impositiōis manuū locū obtinet ⁊ predictum sacramentū. Cōsidera nunc quātū xp̄s simplicitatē ⁊ hūilitatē ac innocentiā paruuloꝝ diligit quib⁹ tanta familiaritatis ⁊ benuolētie signa ostendit: ⁊ studeas ꝓ posse paruulos imitari ⁊ virtutes eorū habere: vt valeas cū ipsis regnū celorū possidere. ¶ Oro.

O Omine ieſu xp̄e qui nos ad cōtinentiā es hortatus da q̄ hortaris ⁊ tribue mihi fragili castitatē mentis ⁊ corporis: ⁊ qui paruulos venire ad te voluisti et eis man⁹ imponēs benedixisti: ꝑsta mihi misero vt sim paruulus in oculis meis q̄ten⁹ gr̄am inueniā in oculis tue maiestatis: ⁊ q̄ō puuli possidēt ꝓ naturā ego cōsequar misericorditer ꝓ gratiā tuā: vt meritis oīm puuloꝝ hūiliū tibi placētiū ego vltim⁹ oīz te rectore te duce merear ad te pueníre: ⁊ a te bñdictione in celestib⁹ munerari. Amē.

¶ De perfectione paupertatis. Capitulum.xj.

A mat. xix Mar. x. et Luce xviij.



Habito de pfectione castitatis ⁊ obediētie seu humilitatis: pſequēter agit de pfectiōe paupertatis [et ecce] ei[vn⁹] adolescēs [genu flexo] ante iesuz [interrogauit eū dicens. Magister] propter doctrinā sanā [bone] ꝓptervitā ſctām [quid boni faciēdo vitā eternā possidebo?]

Beda

ſm Bedā. audierat iſte a dño tm̄ similes paruulis dignos esse regno dei: ⁊ideo certior eē desiderans de ingressu regni nō per parabolas: sed apertius postulat sibi exponi quib⁹ meritis vel operibus vitā eternā possit consequi. [Jesus aūt respondit ei] primo cū tum ad eius cogitationē: qz iste cogitabat iesum esse purū hoiem: licet crederet eū esse sanctū ⁊ bonū doctorē: et ideo quasi respondēs eius cogitationi dixit ei. [Quid me dicis bonū?] q.d. Ex quo me credis purū hoiem nō debes me vocare bonū. [Nemo em̄ bonus nisi sol⁹

Bonus sol⁹ de⁹.

⁊ vnus deus.] hoc est dictu. De⁹ est solus bonus essentialiter p se ⁊ a seipso: nullus alius qz alū participatiue per ipsum ⁊ ab ipso. vñ

Chriſo.

Chriſo. Hoc aūt dicens nō excludit homines a bonitate: ſz a cōparatiōe bonitatis diuine. Quasi diceret dñs. Quare me dicis bonum cū nō credas me esse deū? Si vero confiteris bonū credas etiā esse deū. Solus em̄ de⁹ natura est bonus. ¶ Deinde consequenter rñdet eius interrogationi dicens. [Si aūt vis ad vitā ingredi: serua mandata] quasi diceret hoc sufficit ad salutē qđ amplius est non

Hiero.

est necessitatis: ſz supererogatiōis: qz ſm Hie. Justicia legis custodita nō solū bona terre: sed ⁊ vitā conferebat eternā suo tēpore cōsequendā. Et qz adolescens hec audierat solicitus factus interrogauit q̄ essent hec mandata quorū obseruantia est necessaria. hoc aūt

Chriſo.

ſm Chriſo. Non tentans fecit sed estimans alia quedā precepta esse preter legalia que vite ei causa fierēt. Jesus aūt quasi infirmo condescendēs legis precepta clemētissime exposuit dicēs. [Non homicidiū facies] manu occidendo: ore iubendo: vel cōsulendo: vel ētdetrahēdo: qz per detractionē occidit prim⁹ in cōscientia aliena in qua viuebat p bonam famā: nec corde mortē alterius desiderando vel odiū retinendo aut bñficiū subtrahendo ⁊ per hoc p̄ceptū decalogi phibet nocumētū primi in pſona ppria. [Non adulterabis] p hoc phibet nocumētū primi in pſona sibi cōiuncta. [non furtū facies] per hoc phibet nocumentū primi in re possessa. [Non falsū testimoniū dices] per hoc phibet nocumētū primi in fama. [Honora patrē tuū ⁊ mrem] eis subueniendo et reuerentiā exhibendo: et p hoc pceptū affirmatiuū intelligitur omne

B Precepta legis

beneficiū primo reddēdo: qz nomine patris ⁊ matris intelligit omnis primus. Et hoc est qđ subdit. [Et diliges primū tuū sic̄ teip̄m] proxim⁹ i. ad id qđ diligis teipsum. s. ad gratiā ⁊ glo- noſter. riā: vel [sicut teipsum]. i. nō verbo tm̄ ſz ope ſ. Tm̄. ſ ⁊ veritate. Proximus aūt noster est omnis q̄ Charinobiscū cōuenit in natura quē debemus sicut tatis er- nosipsos diligere. Quā sententiā dñs inducit cellētis. vt ostendat qđ finis p̄ceptorū est charitas: qz obseruantia mandatorū nō est meritoria vite eterne nisi fiat ex charitate. Inter hec precepta ordinātia in proximū nō tangūtur precepta de non cōcupiscēdo rem proximi vel eius vxorē: qz reducūtur ad precepta de nō adulterari ⁊ non furari: ⁊ sub illis possunt intelligi. Uel quia intelligūtur in hoc qđ dicitur [diliges proximū tuū] qui enim vere proximū diligit: nec rem eius nec vxorem concupiscit. Enumerat aūt hic non oia mandata: sed solūmodo precepta secūde tabule que ordināt hoiem ad proximū in quib⁹ implicatr suppo nit precepta prime tabule ordinātia hominē ad deū: qz hō magis tenēt deo q̄ſ primo: ⁊ iō si obseruātia mandatorū secunde tabule est necessaria ad salutē: multo fortius obseruātia mādatorū prime tabule est necessaria ad eandē. Unde bene dicit ap'ls qđ qui diligit p Ro. xiij. ximū legē impleuit: qz in dilectiōe primi intelligitur dilectio dei: vt finis ꝓpter quē primus diligitur: qz proxim⁹ diligit ꝓpter deū et non econuerso. Per predicta etiā ostendit C Dei alie- saluator qđ obseruātia preceptorū cerimonia ni prece lium et iudicialiū nō erat ampli⁹ necessaria ptum. ad salutē sed sufficiūt decē decalogi p̄cepta. Primū. Quorū primū est. Non adorabis deos alienos. i. vnū deū coles et sup eū nihil amabis. Multi em̄ hodie sunt q̄ sibi deos alienos faciunt. Nā sicut dicit Aug. hoc ab hoie colit qđ pre ceteris diligitur. Supbus igit̄ p deo ꝫ supbiā: luxuriosus luxuriā: auar⁹ auari- Scōm. ciam. Secūdū. Non assumes inuanū nomen dei tui in os tuū. i. non blasphemabis nec iurabis indebite in nole sui. Talis iniuriā facit deo quē in testimoniū sue falsitatis inuocat quasi de⁹ mēdaciū diligit ⁊ sibi q̄ in iudicio dei puniēdū se obligat: si non est ita sicut iurat. ⁊ primo: qz p falsam iurationē ipsum decipit ⁊ defraudat. Tertiū. Die sabbati sanTertiū. ctifices: vt in eo mortaliter nō pecces ⁊ mala vites. Contra istud preceptū peccat qui causa cupiditatis in sabbato opus seruile facit vel aliqđ peccatū cōmittit: vel opera mie dimittit: quia a bonis ſoperib⁹ nō est vacandū. Quartū. Honora parētes tuos. s. obediendo Quartū obsequendo: subueniēdo ⁊ alabus eor⁹ miserendo. In hoc etiā p̄cipit honor patrū spūalium scz prelator⁹. Quintū. Nō occides opere: verbo: negligētia: cogitatione: auxilio: cōQuintū sensu: malo exemplo: vel aliqua occasione. Homicidiū etiā aliqñ fit corde per odiū: ali-

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

quando ore p verbū detractoriū: aliqñ opere per factū: z illud vltimū est triplex: q̄dā enim occidunt corpus tm̄: q̄dā aiam tm̄: qñ. s. eam trahūt ad pcm̄: q̄dā vtrūq; qñ. s. aliq̄s interficit seip̄m vel aliū in pcto mortali existentē.

Sextū. Sextū. Nō mechaberis operādo: cogitādo: loquendo: vel in iurisditiōe tua fornicationē sustinendo. Per hoc aūt q̄ dixit nō mechaberis: phibet ois carnalis appetit⁹: z corruptio p̄ter eā q̄ est matrimonij. Septimū. Non furaberis aliena nō q̄olibet tibi attrahendo vel re aliena inuito dño vtendo. Per furtū intelligit omne malū ablatū siue occulte faciēdo in acceptis: siue fraudē exercēdo in mercationib⁹: siue mercedē non soluēdo operarijs.

Septimum.

Octauū Octauū. Nō dices falsum testimoniū ꝯ proximū tuū: omne mendaciū: dolū: detractionē: adulationē: calūniā z doctrinā erroneā deuitando.

Nonū. Nonū. Nō desideres domū vel agrū vel aliā rē p̄imi tui tali vez mente q̄ velles tibi cū suo dāno adoptare.

Decimū Decimū. Nō concupisces vxorē: seruū: ancillā, primi tui: corde cōsentiendo: ore solicitādo: ope cōcupiscētiā pficiendo. Hec q̄ pfecerit saluari poterit. Cū aūt ille adolescēs hec oia a iuuētute sua se fuasse rīderet qō tm̄ i mītis religiosis virū aliq̄s hodie reperiret. [Jesus intuitus eum dilexit eū] ppter bonā cōuersationē suā p̄teritā: z oīdit sibi vultū amicabilē [et] istruēs eū de pfectiōe [dixit illi. Unū tibi deest] quo ad statū pfectionis. s. bonū pauptatis. Quia z si mandatorū obseruatio sufficit ad salutē: nō tm̄ ad euangelicā perfectionē: sed ad hāc etiā requirit obseruatio cōsiliorū in qua p̄mū est abrenunciatio tēporaliū: z ideo de hac tm̄ hic facit mentionē. vbi Orige. Non tm̄ intelligendū est q̄ in ipso tpe quo bona sua tradiderit pauperibus fiat omnino pfectus: sed illa ex die incipit speculatio dei adducere eū ad oēs virtutes. Et subdit dñs dicens. [Si vis] quia hoc est in tua libertate [perfectus esse]. i. ad statū pfectionis ascendere sup cōmunē statū saluti necessariū: q: hoc est de pfectione vite [vade:] p affectū contēnendo tēporalia [z vende] p effectū ea relinquendo: z hec [omnia] nō partē tm̄: vt ananias z saphira: qō est ꝯ ꝓprietarios [que habes] vt iuste possides: qō est ꝯ raptores et vsurarios elemosynas de alieno facientes: illa em̄ habemus q̄ iuste possidemus. Illa ergo q̄ iuste possident vendenda sunt: q̄ vero iniuste reddenda sunt illis quorū fuerūt [et da] nō vēdequerendo munus a manu vel a lingua vel ab obsequio [pauperibus] nō diuitib⁹ a quibus similia accipies: nec amicis carnalibus nisi fuerint indigentes: nec histrionibus z male vtentibus quod est cōtra simoniacos z ambitiosos qui dant alijs vt acquirant beneficia z dignitates: et hoc fac ꝓpter deū nō ꝓpter ostētationē: q: abijcere tēporalia, ppter ostentationem nō est meritoriū [et] sic dando [habebis thesaurū]. i. quēdā beatitudinis [in celo] locū tutissimū. Hoc aūt nō ōr q: pauptas sit maior virtus q̄ cōtinētia vel obediētia: sed ōr p quādā correspōdētiā q̄si thesaurus celestis: sic rīdet voluntarie pauperi sicut exaltatio humiliationi. vñ Chrisō. Bene aūt nō vite fecit eterne mētionē: sed thesauri dicens [et habebis thesaurū in celis] q: em̄ de pecunijs erat sermo z de abrenunciatione omniū oīdit q̄ reddit plura his q̄ p̄cepit relinquere: q̄to maius est celū q̄ terra: in thesauro em̄ copiā retributionis oīdit. [Et veni] relictis oibus [z sequere me] me imitādo z sicut ego ābulo ābulando: q: in sequela xp̄i per opa charitatis cōsistit pfectio principaliter z cōplete: in pauptate aūt volūtaria consistit inchoatiue p modū remouentis: phibētis z disponentis: q: p hoc aufert cura tēporaliū q̄ a dilectione dei impedit aim. vñ glo. Relinquere oia est via ad pfectionē: sed in seqn̄do cōsistit perfectio. Magna certe gloria est sequi dñm: z iō valde est appetendū. Ad pfectionē ergo nō sufficit homini reliquere sua: nisi dñm sequat. i. nisi relictis malis faciat bona. vñ Theo. Cū pauptate em̄ et ceteras virtutes hoiem habere oportet ob hoc ait z veni sequere me. i. in ceteris esto meus discipulus z ingiter me sequaris. vñ z Hiero. Facilius sacculus contēnit q̄ voluntas. Multi diuitias relinquentes dñm nō sequunt. Sequit aūtē dñm qui imitator eius est: z p vestigia illius graditur. Ubi z Raba. Ecce duas vitas hoibus ꝓpositas audiuimus: actiuā ad quā pertinet nō occides z cetera legis mādata: z contēplatiuā ad quā pertinet si vis perfectus esse &c. Actiua ad legē pertinet: contēplatiua ad euangeliū: quia sicut vetus nouū precessit testamentū: ita bona actio precedit contēplationē. Actiuis enim conuenit obseruatio preceptorū que in lege traduntur: contēplatiuis obseruatio cōsiliorū que in euangelio docent. Et notādū q̄ multiplex est perfectio. s. sufficientie quā oēs habent existentes in charitate ordinis cuius ꝓprium est seruare continentiā religionis: et huius ꝓprium est renunciare oibus: prelationis ad quos pertinet ponere aiam p ouibus suis: securitatis cuius ꝓprium est habere mortē in desiderio z vitā in patientia. Ad primā perfectionē teneat quilibet: ad vltimā vero nullus tenetur: ad tres vero medias tenēt aliqui ex causis. Unū ergo signū pfectiōis posuit cū oia relinquere consuluit vt nudū xp̄m nudus sequat. vñ p̄m Theophi. Omnia summā pauptatez suadēt: si quid em̄ restiterit illius seru⁹ est. Et p̄m Ambro. Talē voluit adolescentē illū dñs ad paradisum redire q̄lis adā fuerat de paradisi sublimitate dīect⁹. Nud⁹ em̄ incola adā paradisi fuit. Quāuis ꝑ cum possessiōe

Chriso.

Sequendus dñs

Hiero.

Raba.

Vita duplex.

Perfectio multiplex.

Signū pfectionis.

Theo.

Ambro.

Propria vēdēda z danda pfectis.

diuitiarū possit qs advitā ingredi seruando mandata tñ ad pfectā sequelā xpi vt pfecto amore et integro affectu tendat in deū deest sibivnū. s. q relinquat diuitias affectu: vt sit paup spū: q̄ pauptas includit hūilitatē sine q̄ nō ē pauptas vera: qr vanū ē hre bursā va cuā z cor plenū supbia. Includit etiā cōtēptū diuitiarū effectu: qr difficile est valde q̄ hūs diuitias ne amore earū aut detineat: aut distrahat z impediat a pfecto amore dei ne xpm libere z expedite sequat. Nā q̄ diuitijs implicat mittit pedes in rete ne possit corā deo pfectus ambulare: z libere xpm seq̄: qr diuitie viscosiores sunt visco: vix euellit anim⁹ occupatus ab eis z detētus. Nimia q̄ dilectio terrenarū possessionū est hui⁹ pfectionis impedimētū. Qō bn patuit in hoc iuuene q̄ [cum audisset ꝝba dñi] de pfectione pauptatis voluntarie [abijt tristis] seculi tristicia mortez operante impeditus a pfectione quā q̄rebat terrenarū possessionū amore ob qō non poterat ad pfectionē voluntarie pauptatis ascendere. vñ causa tristicie reddit cum subditur. [Erat em̄ multas habens possessiones] spinas pducētes z tribulos semētē dñicā suffocantes: z ipse nihilominus habit⁹ a possessionibus: et diues valde diuitijs fallacibus ob quarū mordinatū amorē tristabat de persuasione abrenūciationis earū: tristabile em̄ est

F Affect⁹ tpaliū. amata abijcere. Ad tpalia em̄ passibiliter afficit cui⁹ cor in pūctione eorūdē aliq̄liter contristat. Nam plerūq̄ cū tpalia assunt nobis putamus q ea nō diligamus: sed cū abesse ceperint inuenim⁹ q̄ sum⁹. Hoc em̄ sine amore nostro aderat qō sine dolore discedit. Jste iuuenis cū audiret q q̄cūq̄ haberet vēderet et daret pauperibus abijt merens: qr z diuitias seculi et vitā eternā habere volebat qō difficile erat vt fieret: qm̄ in possessione diuitiarū absq̄ supbia elationis z absq̄ pprieta te voluptatis vix stare q̄s pōt: sic etiā difficile esset q hō in cacumine verticis alicui⁹ montis staret z tēpestate validi venti q̄ssat⁹ nō ca

Augu. deret. Ut vero dicit Augu. Hic adolescēs laudabilis q̄dē est: qr nō occidit non adulterat⁹ est. Uituperabilis aūt: qr cōtristat⁹ est in verbis xpi vocantis eū ad pfectionē. Adolescēs quippe erat ꝛ aiam: z ꝓpterea relinq̄s xpm

Prouer. j. abijt. hec Aug. Sed tale rete frustra iacit añ oculos pennatorū. s. cōtēplātiū pfectorū: qui tanto minus cōtristant q desunt tpalia: q̄to

Grego. magis appetūt eterna. Nā vt ait Grego. Tāto q̄sq̄ min⁹ dolet q ꝝsūt eterna: q̄to magis gaudet q assunt tpalia: z q̄ min⁹ dolet q desunt tpalia certius expectat vt assint eterna. Et ō ꝟm Bernadū bonū est facultates cū dispēsatione paupib⁹ erogare: ꝛ meli⁹ est ꝓ intētione sequēdi xpm oia z totū simul donare z absolutū a solicitudine cū xpo egere. Ut em̄

Chriso. dicit Chri. Nō silr detinēt q̄ pauca habēt z q̄ multis abūdāt: qm̄ adiectio diuitiarū maiorē accendit flāmā z violētior sit cupido. Non solū aūt diuitiaꝝ possessio: ꝛ etiā rerū aliaꝝ diuersitas hoiem a dei cōtēplatione z pfecto amore impedit et auertit. vñ Augu. Tpalū Augu. rerū multiformitas ab vnitate dei hoiem p carnales sensus diuerberat z mutabilivarietate ei⁹ affectū multiplicat. Quē q̄ delectat libertas ab amore mutabiliū liber esse appetat: z quē regnare delectat vni oium regnatori deo subdit⁹ hereat. Et iterū. Duo sūt amo Amores res: mundi z dei. Si mūdi amor habitat non duo. est quo ītrat amor dei. Cū exhauseris cor tuū ab amore terreno hauries amorē diuinū. vñ z Grego. Cū cupiditate terrene substātie de⁹ Grego. nō diligit: qr terren⁹ amor oculū mentis sordidans excecat ne diuina claritas videat. Nec mirū. Quomodo em̄ diligere pōt quē nescit? Aut quomodo scit ad quē nesciendū oculum cordis claudit. vñ etiā Chriso. Fumo similes Chriso. sunt humane res. Nihil em̄ ita cōtristat aie Res hu oculū z turbat vt vite huius curarū turba et mane. concupiscentiarū multitudo: hec em̄ fumi huius sunt signa. vñ z Ansel. Si vis esse quiet⁹ Ansel. nil seculi appetas. Semper requiem mentis habebis si a te mundi curas abieceris. Qui curis terrenis se implicat: a dei amore se separat. Et vt in paucis multa intelligas: attē de pauca verba Augusti. sic dicentis. Nihil Augu. plus noui esse q̄ ista sensibilia fugiēda. Cui cōcordat Diony. q̄ sic dicit. Derelinq̄ sensus Diony. z oia sensibilia. Qui ꝛ aures audiendi hec pauca ꝝba p̄dicta audiat z corde itelligat: qr multa in eis latēt q̄ vanis z dissolutis nō apparēt. Uñ cuidā de sermonis abundātia solicito dictum est in spū. Si vis scire oia p̄dicā: Exterio da tūc separa te ab exteriorib⁹: purifica te a raseque tpalib⁹: liberū fac te a carnalib⁹: z erige te ad strandā celestia: z manifestabunt tibi diuina. Ecce in his ꝝbis totū est inclusū qō ē p̄dicatū: imago em̄ tua imago dei est: depone q̄ ab ea omne

Ih qō sibi accidēs est: et apparebit tibi in ea qō diuinū est. Ut aūt vtiliter ad tpalia z eterna p Tpalia fecte te habeas scito q tpalia ꝛbes aspicere q̄o con sub sensu q̄druplici. Primo. s. vt tanq̄ pegri- spiciēda n⁹ z aduena sentias oia: vt extranea z aliena ita q tua vestis sit tuo sensui extranea: ac si esset alicui⁹ de grecia vel india. Sēdo vt i tuo vsu oēm abūdantiā timeas: vt venenū z mare submergēs. Tertio vt i tuo sensu oēm inopiā: egestatē sētias: vt mēsam z: arā z scalā vite eterne: z vt speculū seu imaginem crucis xpi. Quarto vt diuitias z apparat⁹ diuitū ita sētias tibi diffōrmes q i eoꝝ memoria vl aspectu nullaten⁹ valeas ꝛlectari vl letari: q sivideris te i eis ꝛgaudere a xpi gl'iosa pauperta te te estima alienū fore. Huic aūt cōnectit q in pauperū z despectorū memoria vel aspectu tāq̄ in xpi pauperis expressa imagine tot⁹ leteris z eis q̄si regib⁹ cū summa alacritate et

Opa bo reuerētia associeris. Cōsidera etiā hic q̄ ad
na oia pfectionē nō sufficit q̄dam opera bona z quas
faciēda. dam ꝟtutes habere: sz oportet oia p posse p
ficere. vñ Chrisо. Cōplet⁹ est deuh̄ō ad omne
opus bonū: explet⁹ nō: vt hec quidē habeat:
illa ꝟo nō habeat. Qui em̄ talis est nō est cō
plet⁹. Que em̄ vtilitas dic mihi cū orat quis
intēse nō misereat aūt abūde. Aut cū misere
tur q̄s abūde auarus aūt z violētus existēs.
Aut cū nō auarus aut violēt⁹ existēs: ad ostē
tationē ꝟo sit hoim q̄ videt. Aut cū misereat
quidē in id qō deo videt: eleuet aūt hoc ipso
z magna sapiat. Aut cū hūilis quidē fuerit z
ieiunijs intēdēs: auarus autez z negociator
terre affixus z matrē olim maloꝝ iducēs aie.
Radicē em̄ olim maloꝝ dixit paul⁹ auariciā.
Horream⁹ igit̄ hāc: refugiam⁹ hoc pctm̄. Hoc
orbē terrarū istabilē fecit: hoc oia cōfudit: a
beata seruitute nos abduxit xp̄o. Nō est em̄
ait deo seruire z māmone: p̄riū em̄ iniungit
Pauper xp̄s. hec Chrisо Et nota circa p̄missa q̄ pfec
tatis p- tio pauptat⁊ nō cōsistit i maiori defectu rer
fectio. tēporaliū sz i maiori abstractiōe solicitudinis
eoꝝ Quāto ei mod⁹ viuēdi i pauptate minorē
hz solicitudinē: tāto pauptas ē pfectior: ñ aūt
q̄nto pauptas fuerit maior: nō ei pauptas ꝟz
se bona est: sz inquātū liberat ab illis q̄b⁹ ꝟo
ipedit quo min⁹ spūalib⁹ intendat. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̄e da mihi misero et
fragili q̄ tua mādata hacten⁹ negli
gēter z male seruaui saltē āmodo ea
obseruare vt cū obseruatorib⁹ eorū
dē merear ad vitam ingredi. Da etiam mihi
clemētissime dñe vt ad pfectionē tēdendo oia
tpalia ꝓpter te affectu cōtēnā z effectu relin
quā: relictisq̄ oib⁹ te sequar: te imitādo: et p
tua vestigia gradiēdo: vt te rectore te duce ad
thesaurū desiderabilē z indeficiētē valeā ler⁹
quenire: z de tua visiōe semp gaudere. Amē.

¶ De duodecim consilijs euangeli cis Capitulum. xij.

A Cōsilia ad perfectos p tinent.



Et q̄z dictū est de
preceptis q̄ sunt necessaria
ad salutē: videam⁹ z de cōsi
lijs q̄ req̄runt ad pfectionē.
Uñ z p̄ceptis z prohibitioni
bus tenemur: sed consilijs
z p̄missionib⁹ non tenemur.
Nā cōsiliū ptinet ad pfectos
preceptū aūt ad pficiēdos: sz
p̄missio ptinet ad imp̄fectos: prohibitio vero
ad puersos. Ad obseruātiā quidē p̄ceptoꝝ
vtilis est obseruātia cōsilioꝝ. Aliq̄n em̄ fortī
tudo terre i ingressu illius cōsistit z iō passus
ille bona custodia indiget: q̄ obtentu ingressu
faciliter residuū hostes obtinēt. Sic est in ter
ra aie: q̄ tota fortitudo ei⁹ cōsistit in ingressu
sez in occasionibus peccatorum: z ꝓpter hoc
necessaria est bona custodia circa ipsuz. Pro
pter custodiā aūt istius ingressus dant consi
lia q̄ cōtinent z custodiūt mandata: ac retra
hunt hoiem ab incautis respectibus z discur
sibus z alijs periculis. Sunt autē duodecim
cōsilia euāgelica q̄ xp̄s adiecit ad p̄cepta.
Primū est paupertatis que cōsistit in abdica
tiōe ꝓprietatis. vnde est illud. Si vis pfectus
esse vade z vende oia q̄ habes z veni sequere
me. Et illud. Qui nō renunciauerit oib⁹ que
possidet: non potest me⁹ esse discipulus. Secz
est obediētie. vnde est illud. Si q̄s vult post
me venire abneget semetip̄m. Et illud. Sup
cathedrā moysi sederunt scribe z pharisei q̄
dicūt facite. Tertiū est castitatis. vñ est illud.
Sūt eunuchi q̄ seipsos castrauerūt ꝓpter re
gnum celoꝝ. z illud. Audistis q̄ dictū est āti
q̄s: nō mechaberis: ego aūt dico vobis qui vi
derit mulierē ad cōcupiscēdum eā iā mecha
tus est in corde suo. vbi ostendit q̄ non soluz
dānabilis est cōsensus ad delectandū in cor
de. Hec tria cōsilia p̄dicta sunt specialia oīs
pfecte religiōis z substantialia: q̄ suos obser
uatores elōgāt a malo nō solū q̄ntū ad culpā
sz etiā q̄ntū ad cām. Omne nāq̄ malū oriť ex
triplici radice: scz ex cōcupiscētia carnis: z cō
cupiscētia oculoꝝ: z superbia vite. Predicta
ꝟo tria cōsilia nos elongāt pfecte ab hac tri
plici radice scz paupertas a cōcupiscētia ocu
lorum: castitas a concupiscentia carnis: z obe
diētia a superbia vite. Quartū cōsiliū est cha
ritatis vnde ē illud. Diligite inimicos vr̄os.
Istud q̄ntum ad dilectionē affectus est p̄cep
tū: sed q̄ntū ad dilectionem effectus est consi
liū: q̄ inimico velle gratiā z gloriā est necessi
tatis: sed impendere opa beneficentie z ostēn
dere illi signa benuolentie est consiliū z per
fectiōis. Sane negare signa familiaritat⁊ q̄ñ
ventā petit vel ad familiaritatē nō simulato
rie se ingerit: vel quando necessitas exposcit
vindicta est: q̄ tūc inter amicos est cōputan
dus: sed q̄ aliq̄s vltro se ad familiaritatem
eius ingerat: hoc est perfectionis Quintum
p̄siliū est māsuetudinis. vñ Si q̄s te percusse
rit in maxillā vnam p̄rebe ei z aliaz. i. parat⁹
sis z aliā pcussionē sustinere patiēter. z istud
est cōsiliū patiētie respectu lesionis corpoꝝ.
Et illud. Qui tecū vult iudicio contendere et
tunicā tollere relinque ei z pallium: z istud est
respectu ablationis rerum. Cū cōtentione et
fraude nulli licet sua repetere: cū charitate
licet imp̄fectis: pfectis aūt nō: q̄ nō repetere
est infirmis cōsiliū: pfectis ꝟo preceptū. Illis
aūt qui renūciauerunt ꝓprietati licet repete
re sua: sed vt cōgregationis. Sextū est mie z
erogationis. vñ est illud. Oñi petenti te tri
bue nō ꝓpter se: sed ꝓpter bonum cōe. Et il
lud. Si vis pfectus esse vende oia que habes
z da pauprib⁹. Dare supfluū in extrema ne
cessitate. est necessitatis z debiti: sed dare: qui

Cōsilia xij. Primuz. Mat. xix. Lu. xiiij Scōm. Lu. ix. Mat. xxiij. Tertius Mat. xix. Mat. v.

B

Quartū Luc. vj.

Quintū Mat. v.

Ibidem

Sextus. Lu. vj. Mat. x.

Septimum. Wat.v. Ibidem

bus egemus est cōsiliȝ. Septimū ē de simplicitate ✠ boꝛ. vñ est illud. Sit sermo vester est est: nō nō. i. si affirmatio vel negatio ē in oꝛe: sit etiā i coꝛde. Et illud. Audistis qꝛ dictū est antiq̄s: nō pꝛurabis: ego aūt dico nō iurare oīno. Jurare cꝓtū ad infirmitatē pertinet pꝛmissiōis est: nō iurare aūt cꝓtū ad pfectionez

Octauū Wat.v. Augu.

ptinet ꝓsiliȝ ē. Octauū est de vitāda occasiōe peccādi. vñ est illud. Si oculꝰ tuꝰ scandalizat te: erue eū ꝛ pꝛice abs te. Ubi ſz Aug. Nullū mēbꝛū ad literā pcipit erui: ſz occasio peccādi: qꝛ nō solū pctā: ſz ꝛ occasiōes peccādi sunt

Nonuz. Wat.vj. War.v.

C fugiēde. Nonū est de rectitudine intētiōis ꝛ simplicitate opis vel finis. vñ est illud. Attēdite ne iusticiā vꝛaz faciatis coꝛā hoibꝰ vt videamini ab eis. Et illud Sic luceat lux vꝛa coꝛā hoibꝰ vt videāt opa vꝛa bona ꝛ glorificēt

Decimū Wat.v. Wat.xxiij.

patrē vꝛm q̄ in celis est. Decimū est de cōformitate opis ꝛ doctrine. vñ est illud Qui fecerit ꝛ sic docuerit: hic magnꝰ vocabit i regno celoꝛ. Et illud. Alligāt hoibꝰ onera grauia: digito aūt suo nolunt ea mouere: dicūt em̄ ꝛ nō faciūt. In pdicatiōe aliq̄n asserit cēsio generaliter de his q̄ ptinēt ad statū salutis: aliq̄n deo asserit censio ſz statū pfectiōis: vtpote religiōis pꝛio mō tenet facere qđ dicit pdicatoꝛ cū asserat oēs ad hoc teneri. scđo mō nō tenetur nisi ipse pfectionē illā vouerit. Exīstens aūt i pctō notorio peccat qñ pdicat qꝛ scandalizat. Exīstēs aūt i pctō occulto si pdicat nō studet ex suo dicto ꝓsūgi adhuc videt peccare:

Undecimum. Wat.vj Solicitudo quadruplex

qꝛ videt ꝓtēnere. Undecimū ē de vitāda solicitudine. vñ est illud. Nolite soliciti esse. Et illud. Nolite cogitare de crastino. Ubi sciendum q̄ quadruplex est solicitudo. Pꝛima est laudabilis ꝛ est ꝓuidētie ſpūalis q̄ ad aiam q̄o q̄s deo placeat oēm solicitudinē ſuā pꝛojicies i eū. Scđa est etiā laudabilis ꝛ est ꝓuidētie tꝓalis ex fraterna charitate ālis ꝓpetit plat̄z ꝛ religiosis officiat̄z q̄ pſunt i solicitudine. Tertia est tolerabilis: ꝛ est cure tꝓalis q̄ ad coꝛpus. Quarta est vituperabilis: ꝛ ē superflue thesauꝛizationis quo ad auariciā. Pꝛia ꝓsulitur cōsilio isto. scđa pcipit. tertia pmittit q̄rta ꝓhibetur

Duodecimum. Wat.xviij. Corripere pꝛoximum. Cōsiliorum facilitas. Chriſo.

D Duodecimū cōsiliū est de fraterna correptiōe. vñ est illud. Si peccauerit i te frater tuꝰ corripe eū ꝛc. Corripere fratrem q̄nq̄ est cōsiliū. vt q̄n aliq̄s corripit fratrē de venialibꝰ ꝛ illū cū quo nihil habet facere ni si cōez charitatē: q̄nq̄ est pceptū. vt q̄n corripit de mortali: ꝛ isto secundo mō pertinet ad oēs ꝛ obligat semp: sed nō ad semper: qꝛ pro loco ꝛ tpe ſz q̄n vacat ꝛ licet ꝛ creditur q̄ vtilis sit correptio. Et ad hoc pceptū maxime tenentur pꝛelati quo ad eos quoꝝ curā gerūt. Oia ꝓmissa dñi pcepta ꝛ consilia facilia sunt volentiꝛ dei timoꝛē pꝛe oculis habenti. vnde Chriſo. Sit tibi timoꝛ dei omniuz necessitate violētioꝛ. Si em̄ velis occasiones semp obijcere nihil de his q̄ sunt imperata custodies: et ita pꝛoꝛsus oīa q̄ sunt ꝓcepta calcabis. Qꝛ si legem volueris custodire xpi: necessitatem quidē nullā q̄ te ab obseruatione eiꝰ ipediat aliq̄n patieris. Noli igitur o hō i otium recli nare: nec dissoluas bonā animi voluntatem: neq̄ em̄ que imperantur onerosa sunt. Tantūmodo velle sufficit ꝛ totū qđ iubetur impletum est. Quia si mihi cōsuetudinem tuaz ꝓponis vt legem per hanc ipsam te admoneo cꝛ sit facilis ista coꝛrectio. Si em̄ in aliam cōsuetudinem ex alia te conuerteris hoc qđ timbi difficile videtur efficieris. Quia sicut advtiandū cōsuetudo est violenta: ita fit potens ad corꝛigendū. Et iterū. Si in vsum semel bone ꝓhie transeas etiam si postea aliquis tibi coꝛpoꝛ obꝛepat: non tñ facile poteris hoꝛ q̄ppiā q̄ ꝓcepta sunt transgredi bona ſz consuetudine firmitatē tā imitante natura. Quarū ei facile ē dormire: comedere: bibere: respiraretā nobis facilia erūt bona cōsuetudine: ēt opera virtutis. hec Chriſoſt. vnde ꝛ Tullius. Optima foꝛma viuēdi eligenda est quā iocūdā reddit cōsuetudo. Tantū etiā delectet ꝛ complaceat tibi in ꝓceptis ꝛ consiliȝ dñi: vt si nō sine grauamine vel difficultate videant fieri: coneris tñ ob honoꝛē ipsius legislatoꝛis seruare ꝛ implere cꝓtū ipse vires dabit: qꝛ ꝛ si pati ꝓpter ipm̄ pati nō elegeris nihilominꝰ aliter murmuꝛabis. vt em̄ dicit Aug. In hoc mundo nō vult timere: non dolere: nō periclitari impossibile est: sed plurimū interest qua causa: qua expectatione: quo termino quisq̄ patiat. vñ Chriſo. Si non ꝓpter xpm̄ elegerimus aliquid pati, doloꝛ necesse ē eos oīno ꝛ aliter sustinere. Neq̄ em̄ si ꝓpter xpm̄ nō mortuus fueris immoꝛtalis eris: neq̄ si ꝓpter xpm̄ nō ꝓdideris pecunias feꝛēs eas abibis. Hec expetit a te q̄ ꝛ nō expetēte eo dabis. Hec tevult facere tua volūtate q̄ ꝛ ex necessitate te oportet facere. Expetit aūt solū ꝓpter eū fieri: qꝛ cōtinget ꝛ hec trāsire a necessitate q̄ ſz naturā fit. Ergo non iniuste auertit ꝛ punit deꝰ cū oibꝰ seipm̄ nobis ꝓdebeat: nos aūt resistim⁹. Ego inq̄t pater: ego ꝛ amicus ꝛ frater ꝛ soꝛoꝛ ꝛ mr ꝛ oē qđcūq̄ volueris ego sum: solum familiariter te habeas ad me: qꝛ oīno necesse ē te pati: elige pati ꝓpt me. Ego inops ꝓpter te expegrinꝰ ꝓpt te: i cruce ꝓpt te: i sepulchꝛo ꝓpt te: superius propter te interpello patrem inferius: ꝓ te ligatꝰ veni a pꝛe: oia mihi: tu es ꝛ frater ꝛ coheres ꝛ amicus ꝛ mēbꝛum. Quid plus vis? Quid eum qui te diligit auertis? Quid huic mundo laboꝛas? Quid vase hanris pforato? Hoc em̄ est in pūti vita laboꝛare. Quid flāmā incidis? Quid aerem ꝛpugnas? Quid inaniter curris? Uanitas ei vanitatuz ꝛ oia sunt vanitas. Ita humiliemur nosmetipsos ꝛ potioꝛes efficiamur: vt q̄ digne hic vixerimus futuris fruamur bonis. hec Chriſo.

Predicta autem duodecim cōsilia duodecim

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

F lapides xij. saphir⁹.

lapidibus p̄ciosis p̄nt adaptari. Primū em̄ cōsiliū qđ est pauptatis significat p lapidē saphirū. Saphirus em̄ flaui coloris est sicut celū serenatū: sic paupes colorē celestē h̄nt pro quāto a terrenis totaliter elongati solis celestibus intendūt. Itē saphir⁹ ōr ardorē interiorē refrigerare et oculos purgare: sic sācta paupertas ardorē cupiditatis rerū tpaliū q̄ cōiter hoies mūdani estuant: ita in alio istorum pauperū refrigeratvt oia terrena bona arbitrent vt stercora. Et iō facit eos habere oculos mundos et limpidos ad contēplandū celestia: qz nō sunt terreno pulueri obfuscati. Itē saphir⁹ fugat squinātiā et morbū q̄ ōr no limetangere: et vniuersaliter valet ad apostemata calida. Sic pauptas spūs tumores et infectiones vitiorū nō cōpatit: sz ea fugat et sedat.

topazi⁹.

¶Scōm cōsiliū qđ est obedientia significat p lapidē topaziū. Topazius in colore est auro similis: sic obediētia. Color em̄ auri nobilissimus est sine quo nulla pictura est pfecta.

Augu.

¶Et certe sine qua obediētia nulla pfecta v̄tus est. qz ꝑm Augu. sine obedientia oia vacua: et cū obediētia oia plena charitate reperiunt. Itē topazius bullientes aquas cōpescit sic obedientia aḡs h̄uane fluxibilitatis compescit. Nā ex naturali fomite in nobis incentiua vitiorū ebulliūt qb⁹ obediētia frenū imponit. Itē topazius irā restringit: et certe obedientia irā et oēm passionē animi mitigat qz q̄cūq; passio vel tētatio in alio irrepserit supueniēte maiorū obediētia restringit in hoie obediente.

Smaragdus.

Tertiū consiliū qđ est castitas significat p lapidē smaragdū. Smaragdus est a tota specie amator castitatis: et nullo mō sustinet coitū nisi rūpat. Uñ et gestantē se ad castitatē inclinat. Est aūt viridis pre oib⁹ rebus virentib⁹: cuius etiā fulgore vicinus aer virere cernit: nec ei⁹ viror solevel lunavel vmbra obfuscat. Sic castitas inter alias v̄tutes viret. Uñ et v̄go dicta est a viore et ipsa castitas est viror et oīm v̄tutū: ita vt etiam p̄ma exēplariter et virtualiter virere faciat: nec obscurat sole. i. estu cuiuslibet tētatiōis: nec obfuscat luna mundane gloriationis: necvmbra carnalis delectatiōis. Item smaragdus motus lasciuos cōpescit: visuz refocillat: gratū hoiem in v̄bis reddit: et hec tria ad literā efficit castitas vt ptz. Itē smaragdus tēpestates auertit: et caducū morbū curare ꝺr: sic castitas tēpestatē carnalis impugnationis reprimit: et morbū eius. vñ hō q̄si caducus et amēs efficit cōpescit. Quartū consiliū qđ est charitas prout extendit ad dilectionē inimicorū signat p carbūculū.

Carbunculus.

Carbunculus em̄ se hz ad alios lapides: sicut aurū ad cetera metalla: et dicit alior lapidū v̄tutē habere: sic charitas excellit oēs v̄tutes et cōplectit i se v̄tutes vniuersas. Carbūculus etiā est colore igne⁹ sicut carbo viuus nocte magis lucet q̄ die et circa se noctē q̄si in diem mutat: sic charitas ignis est et magis lucet in nocte aduersitatis q̄ i die ꝓsperitatis: imo ēt noctē aduersitatis et tribulationis vertit in diē cōsolationis. Itē carbunculus fugat venenū aereū et vaporosū sic charitas sua benignitate oēm malicia infectiuā vincit. Quintū cōsiliū qđ est māsuetudo signat p ametistū. Ametistus ei ē coloris violacei: et hz virtutē refrigerādi et leniendi. vñ opat cōtra ebrietatē: sic mansuetudo refrigerat calorē iracūdie et lenit appetitū vindicte. vñ et ebrietatē mētis qua aliq̄ rapiunt extra moderamē rōnis ex crapula animi sedat et hoiem trāq̄llū reddit. Itē ametistus repmit malas cogitationes et cōfert in scibilibus intellectū: sic et mansuetudo. qz vt dicit Ambro. Mansuetus hō cordis est medic⁹. et ps. Docebit mites vias suas. Sextū cōsiliū qđ est mia signat p onichinū. Onichinus in colore magnetis est ad similitudinē vnguis hūani: p vngues aūt in scriptura vltimate opationes designant: et certe consiliū mie extēdit se etiā vsq; ad vltimū possibilitatis nostre: imo pfecta mia nō hz vltimū et nūq; implet: qz si miserearis q̄tū potes: plus tn̄ velle debes. Item onichinus appositus oculo ifirmo spōte sua q̄si res sensata intrat sine lesiōe et circuit oculū et penetrat interi⁹ oēs partes quousq; eos cōtrios hūores prorsus excusserit: sic mia naturaliter ex seipsa oculū cordis subintrat: et cū piū cor intrauerit emūdat ipm̄ ab humorib⁹ vitiosis. Uñ dñs. Date inquit elemosynā et ecce oia mūda sunt vobis. Onichinus etiam valet ꝺ scabiē et dealbat faciē: sic mia scabiē peccatorū abstergit et faciē aie dealbat quia sicut aqua extinguit ignem ita elemosyna extinguit peccatū. Et vt dicit Chri. Elemosyna illustrat aiam et eā bonā efficit et decorā. Septimū cōsiliū qđ est simplicitas v̄borū significat p iaspidē. Jaspis em̄ bonus est viridis translucens et rubeas habens venas: sic ꝑmo noster dz esse viridis vt semp aliq̄d boni germinet qđ est ꝺ vaniloquos: debet eē transparens: vt inverbis appareat intētio cordis qđ est ꝺ dolosos et mendaces: dz etiā habere venas rubeas charitatis ad ꝓximū: ad quem et de quo est ꝑmo qđ est ꝺ susurratores: detractores: cōuiciatores et calūniatores. Itē iaspis fugat febrē et idropisim et stringit fluxū sāguinis: sic simplicitas verborū fugat febrē iracūdie: qz responsio mollis frangit iram: curat idropisim auaricie. nā apud mercatores et alios tpalibus lucris inhiantes verborū simplicitas reputat fatuitas stringit etiā fluxū sanguinis carnalis: videlicet et cupiscentie q̄ ex simulatis colloquijs sepe excitat. Octauū cōsiliū qđ est vitatio occasionis peccati significat p crisolitū. Crisolitus em̄ micat ad ꝺ solem q̄si stella aurea: et si ponit in igne resilit ab igne: sic cautela occasiōis peccādi micat i

ametist⁹

Ambro. Psal. xxiiij.

Onichinus.

Luc. xj.

Chrisо.

Jaspis.

Crisoli.

ala ꝙſi ſtella aurea dirigens hoiem in factis ſuis inſtar ſtelle maris: vt ſine offenſiõe pcti ptingat ad portũ: z p hãc cautelã mox vt hõ aduertit ſe eſſe in periculo: reſilit fugiẽdo a tali oportunitate ꝙſi ab igne. Itẽ criſolit⁹ repellit ſtulticiã z cõfert ſapiẽtiã: ſic vitare occaſiões peccãdi ẽ magne ſapiẽtie ſicut eẽ dio ꝙrere oportunitates peccãdi magne ſtulticie eſt. Nonũ cõſiliũ qõ eſt rectitudo intẽtionis
Beryll⁹. ac ſimplicitas finis ſignat p beryllũ. Beryll⁹ eſt ẽ coloris pallidi z trãſparentis: z illi optimi ſũt ꝙ maculas interi⁹nõ hñt: ſic bona opa nra debẽt eſſe pallida. ſ. ſpũalia z trãſparentia: vt videant ab hoib⁹ p bono exẽplo et dei gloria. z hoc tũc ſolũ eſt laudabile qñ intẽtio eſt pura intus in corde: ita ꝙ nõ ſint macule intentiõis ſiniſtre. Itẽ beryllus ſi ſit rotũd⁹ z opponit ſoli ignẽ accẽdit in carbone mortuo ſic bonũ op⁹ ſi ſit bñ rotũdatũ. i. ex omni pte debitis circũſtãtijs coequatũ z non obligatũ vel diſtortũ a fine debito: z ſic directe oppona tur ſoli: ita vt tota intẽtio dirigat ad lumen: tũc accendit carbones mortuos. i. opa noſtra ꝑus p pctã mortificata reuiuiſcere facit: vel etiã qz ei⁹ ardor accẽdit ꝓximos mortuos p pctis ꝙ ei⁹ exẽplo accendunt ad pniam. Itẽ beryllus valet ꝫ ſquinãtiã z glãdes: ſic rectitudo intentionis valet ꝫ tumefactiões hypocriſis z vane gloriationis. Itẽ beryll⁹ valet ꝫ pericula hoſtiũ z reddit hoiem inuictũ ſic: qz hoſtes nri demones nituñ bona opa nra vitiare p inanẽ gloriã z ſupbiam ſpũalẽ. qz ꝑm
Augu. Augu. bonis opibus inſidiant vt pereãt. Cõtra hoc beryll⁹ recte intẽtionis reddit hoiem inuictũ. Itẽ beryll⁹ amorẽ inter cõiuges recõciliat z certa bona opa nra recta intẽtiõe ſimpliciter in deũ directa recõciliat aiam cũ deo ſpõſo ſuo. Decimũ cõſiliũ qõ eſt cõformitas
Liguri⁹ operũ ad doctrinã ſignat p liguriũ. Liguri⁹ eſt lapis ꝙ ſit ex vrina lincis: mãvt plini⁹ dicit vrina hui⁹ aialis in lapidẽ durescit. Linci cõparat doctor vel pdicator ꝓpter acumẽ viſus intellect⁹: cui⁹ doctrina ꝓus dz eſſe i ſeipſo digeſta p opationẽ ſibi incorporata: z tũc ꝙſi ex abũdãtia vite ſue ſtillare in ꝓcioſum liquorẽ doctrine ad ꝓfectũ aliorũ: ſed ipſe dz ꝓus id qõ puri⁹ ẽ ſibi incorporaſſe: ſicut poſtꝫ id qõ puri⁹ eſt in vrina cõuerſum eſt in ſubſtantiã aliti: extunc liquor vrinalis egredit. vñ ſicut malũ ſignũ eſt i natura qñ liquor vrinalis indigeſt⁹ z crudus emittit: ſic malũ iudiciũ eſt in morib⁹ qñ id qõ docet ꝓus ope nõ implet. Itẽ ligurius cõfert cõſtipatis z vẽtrẽ ſoluit: ſic cũ aliq̃ pleni malis hũorib⁹ pctorũ p cõfeſſionẽ eos egerere nequeũt: ſepe tales ex pdicatiõe exẽplaris viri cui⁹ vita plus pdicat ꝫ doctrina remediũ cõſequunt. Undecimũ cõſiliũ qõ ẽ vitatio ſolicitudinis ſignat p lapidẽ
achates achatẽ. Achates eſt nigri coloris cũ albis venis intermixtus. In nigro colore deſignatur humilitas z deſpectus mũdi que ſunt in iſtis qui a ſolicitudine tpaliũ ſunt abſtracti. Naz ipſi mundũ deſpiciũt z a mũdo deſpecti ſũt. Sed in hac vita non põt eſſe oĩmoda abſtractio ab omni ſolicitudine: ſed ꝓpter neceſſitates corpis parua ſolicitudo pmittit etiã pfectis: z h̃ ſignificat p venas albas intermixtas. Itẽ achates venena fugat: ſitim ſedat: viſuz fouet: ſic vitatio ſolicitudinis venena mũdani contagij fugat. nã oia iſta mundana venenoſa ſunt z vix abſqꝫ cõtagio aie tractari pñt. Itẽ ſolicitudo tẽporaliũ ſitim ꝓuocat: quia multũ attrahit z auarus nõ ſatiat ſicut qui nunqꝫ dicit ſufficit. Sed ab iſtis. ſ. veneno et ſiti vitatio ſolicitudinis p oppoſitũ ꝑſeruat. Que etiã fouet viſum intellectualem: qz ẽ to minus diſgregat ad tẽporalia tanto fortifica tur ad ſpiritualia. Duodecimũ conſilium qõ ẽ fraterna correptio ſignificat p ſardiũ. Sar
Sardi⁹. dius ẽ coloris rubei: ſz atri ſicut terra rubea Sic fraterna correptio dz eẽ rubea ex charitate qua fieri dz: ſed qz charitas iſta ſemp eſt cũ dolore z cõpaſſione ꝓpter delictũ fratris: ideo rubor ille eſt turbulent⁹. Itẽ ſardius reſtringit fluxũ ſãguinis ſic correptio fraterna reſtringit fluxibilitatẽ peccãdi p quãto z huiuſmodi correptione multi reſtringunt a peccãdo. Itẽ ſardius accẽdit aĩm ad gaudiũ et
Eph.v. acuit igeniũ: ſic correptio fraterna fratrẽ bonũ ex poſtfacto facit gaudentẽ: acuit etiã ingeniũ. qz ꝑm apoſtolũ oia ꝙ arguunt a lumine manifeſtantur.

¶ Oratio.



Omine ieſu xp̃e rex me⁹ z deus me⁹ qui me creaſti z redemiſti z inſuper ad me regendũ nõ ſolũ ꝓcepta dediſti: ſed et cõſilia addidiſti: regnũ ꝙſo in me cõſtitue z me rege. Illa bonitas et charitas tua que te coegit ad creandũ z redimendũ ipſa cogat ad regendũ. Quid eñ ꝓdeſſet qõ compoſuit z refecit bonitas z charitas tua ſi nõ me regat dextera tua? Rege ergo me dñe z regna in me vt te rectore te duce valeã nõ ſolum que ꝓcipis: ſed et ea que cõſulis letus adimplere. Amen.

¶ De difficultate et impoſſibilitate intrandi diuitẽ in regnũ celorũ. Et de premio relinquentiũ omnia et ſequentiũ xp̃m. Capitu.xiij.



Uidẽs autẽ ieſus A
mat.xix
iuuenẽ triſtẽ factũ ex paupertatis pſuaſione z abijſſe occaſione hui⁹ hñtis diuitias ingredit ſermonẽ de auaro ſub diuitis noĩe z vt diſcipulos cõfirmet in aſſũpta ꝓfectiõe: nec eis graue ſit ꝙ relictis oib⁹ ſecuti ſũt xp̃m: oñ

dit quō diuitie faciunt difficultatē ad perfectionem ꝛ regnū cōsequendū dicens [Amen dico vobis qꝛ diues difficile intrabit i regnū celorum] qō. ſ. est pauperum: nō dicit impossibile: ſz difficile: qꝛ difficile est diuitias possidere ꝛ non teneri nimis earum amore: qꝛ vt dicit Auguſt. Bona terrena dilgunt arctius adepta ꝙ concupita: aliud est em nolle incorporare que desunt: aliud iā incorporata diuelere. illa em velut extranea iā repudiant: ista velut mēbra prescindunt. Et vt dicit Chriſo. Appositio diuitiarū maiorē apponit flāmaz ꝛ vehemētior fit cupido. Ubi ergo difficile ponitur nō impossibilitas pretendit: sed raritas demonstrat. Difficile em diuitie habite contemnuntur ꝛ vix aliquis res seculi sine seculi vitijs assequit. Hec em sunt spine ꝛ tribuli q̄ suffocauerūt semen dei. Quare tutum est nec habere nec amare diuitias. qꝛ vt ait Beda. Qui hic multiplicādis diuitijs incūbunt alterius vite gaudia q̄rere cōtēnunt. vñ Hiero. Superflua est cura de rebus corruptibilib⁹ que cū angustia prodeunt adepte paruo tpe subsistunt: subsistentes solicitudinē ingerūt: recedētes dolorem faciunt: ꝛ qō peius est ingressum regni frequenter impediunt. Deide quasi impossibile hoc ostendit et quō diuitie faciunt impossibilitatē ad cōsequendū perfectionē ꝛ regnū celoꝝ dicēs. [Facili⁹ est camelū per foramē acus transire ꝙ diuitē] scz in ordinate diuitias amātē [intrare in regnuz celoꝝ] scz portā angustā ꝛ arctā. Uerbū terribile diuitib⁹ quorū nulla bona sunt in celo: sicut pauperū nulla bona sunt in mūdo. vnde Ambro. Nā ideo nudi accedim⁹ ad lauacrū vt nudi ad celi ianuā ꝓperem⁹. Quia autem incōgruū ꝛ absurdum est vt quē nudū mater genuit: nudū suscepit ecclesia: diues intrare velit in celum. hec Ambro. Ubi attende ꝙ qñ quis vult habere diuitias ꝛ nō quidez in eis cōfidendo vel finem ꝛ spem constituendo: sed tñ vtēdo eis afficit: ꝛ cū amore citra deū eas possidet: ita ꝙ a perfecto amore dei ꝛ libera sequela xp̄i aliqualiter ipedit: sic difficile regnū celoꝝ ingredit. Sed qñ quis confidit in diuitijs ꝛ in ipsis finē ꝛ spem constituit: vt inde superbiat ꝛ lasciuiat retinēs eas cupide et inordinate cū amore supra deū: nec ad egenos manus extēdens: sic impossibile est eū intrare in regnū celoꝝ. Uñ qō dixit difficile respectu diuitis primo modo dicit ipossibile respectu diuitis secūdo modo. Quomodo ergo plurimi diuites regnū dei itrauerunt: nisi qꝛ deo inspirāte ꝙ nihilo diuitias habuerunt. Nūquid dauid i diuitijs cōfidebat qui de seipso canēs ait. Ego vo egen⁹ sum et paup. Alios quoq; hortat dicens. Diuitie si affluāt nolite cor apponere. vnde Aug. Diuitē ergo hic appellat cupidū rerū tpalū ꝛ de talib⁹ supbientem: his diuitibus contrarij sunt pauperes spū quoꝝ est regnū celoꝝ. hec Aug. aliud est diuitias habere: aliud amare. Multi habēt ꝛ nō amāt: multi nō habēt ꝛ amāt. Itē alij habēt ꝛ amāt: alij nec habere nec amare se gaudēt q̄ vltimi tutiores sunt ꝛ cū ap̄lo dicere possunt. Mihi mūd⁹ crucifixus est ꝛ ego mundo. Uñ q̄dā ph̄s ait. Licet inter diuitias eē pauperē nec maior est ille q̄ sic vtit fictilib⁹ sicut argēto: nec minor ille q̄ sic argēto sicut fictilibus vtit: vel facili⁹ hic minus significat positiuo sui contrarij. i. min⁹ difficile est. Pōt em de⁹ facere vt trāseat camelus p foramē acus nullo obstāte: auarū vo qui hic nolle diuitis itelligit ponere i gloriā: ꝛ si pōt de potētia nō tñ de iusticia q̄ reclamat. Oportet em auaz amorē opuz dimittere si vult advitā intrare. Uel camelus nō pōt itrare p foramē acus nisi diuidat̄ p multas partes minutas qō ē facilius ꝙ diuitē in diuitijs cōfidētē ꝛ p amorē eis inherentē intrare in regnū celoꝝ: qꝛ illō est aliquo modo possibile: istud impossibile. Uel vt ōr quedā porta erat in hierl'm q̄ dicebat̄ acus per cuius foramen nō nisi deposito oneri ꝛ flexis genibus poterat itrare camelus: sic ꝛ nec diues perviā arctā pōt itrare in regnū celoꝝ: nisi depositis diuitijs: vl' p abiectionē eas relinquēdo: vl' saltē p subiectionē eas nō amādo. Uel p camelū cui⁹ vnicū ꝛ singulare officiū est onera portare: hi intelligūtur q̄ peccatorū pondere pregrauant. [Facilius est ergo camelū] id est aliquē valde peccatorē [trāsire p foramē acus]. i. p arctā ꝛ angustā viā q̄ ducit ad vitā [ꝙ diuitē] cupidum [intrare in regnū celorum] qꝛ ille facilius aptis ꝙ iste a diuitiarū spe separari pōt. Qꝛ aūt noie diuitiarū auarū significasset hic patet: quia [discipuli] inopes ꝛ pauperes [hec audiētes] ꝛ iā hominibus cōpatientes: affectuoꝝ charitatis salutē illoꝝ zelantes querūt admirādo [dicētes. Quis ergo poterit salu⁹ esse] cū pene oēs cupiant diuites fieri. Intellexerūt em ꝙz Aug. oēs q̄ diuitias cupiūt vel amant etiā si nō habeant vl' adipisci neq̄ant in diuitum numero deputari: ꝛ sic multi sunt diuites ꝛ pauci paupes. Plures enim rebus sūt pauperes ꝙ diuites: ꝛ ita plures saluari possent si de possessoribus opuz dixisset. Hoc aūt dicebāt: qꝛ pauci sunt qui diuitias non diligant: vel nō appetāt. [Jesus aūt aspiciēs] illos oculo modesto ꝛ mansueto clemētia sua seueritatem sententie temperat: et timidam eorum mentem mitigat: ꝛ eos consolans ait. Apud homines quoq; ꝛz est p se cadere: non per se resurgere [hoc impossibile est] vt p se a suis cupiditatibus cōuertātur ꝛ saluentur quia non possunt ad hoc attingere ex virtute propria ꝛz solum ex gratia diuina [apud deū autem omnia sunt possibilia] qui per gratiā potest affectum diuitijs separare: ꝛ hominez a cupiditate terrenorum, ad charitatem cele

Diuitias rū amor Augu.

Chriſo.

Beda.

Hiero.

Difficile est saluari diuitem.

Ambro.

Diuitias habere.

Augu.

Diues quis sit.

Sal. vſ.

B Camelū per foramē acus transire

Acus.

stium cõuertere. Uñ nõ est hoc sic intelligẽdũ q̃ diues cũ sua cupiditate ⁊ supbia in regnũ dei sit intr⁊tur⁹: sz possibile est deo vt a cupiditate ⁊ supbia ad charitatẽ ⁊ hũilitatẽ cõuertat ⁊ sic intret. Cõpositã de⁹ nõ facit diuitem. vbi Chrisostom⁹. Neq; etiã hoc iõ ꝺr vt resupin⁹ iaceas: ⁊ sic ab ipossibilib⁹ abstineas: sz vt magnitudinẽ iusticie cõsiderãs illius deũ rogans. Fugiam⁹ ergo pessimã auariciã que nos terre affigit: noscq; itrare in regnũ celoꝝ ⁊ saluari nõ permittit. vñ Chrisostomus. Quid igit tota mẽte auidi diuitijs inhiam⁹: qñquidem nos iste, in celũ euehere nõ possunt. Rege celorũ inclamãte nobis atq; dicente: q̃ difficile sit nos cũ diuitijs diuine illi⁹ inhabitationis intrare. vestibulũ si nõ impendim⁹ oia. Et q̃naz hoc inq̃s rõne possibile est. Si sz aliũ id est celestis regni amorẽ intra tuũ pect⁹ inclusseris. Qui em̃ cõcupiscit illius regni gloriam facile irridebit auariciã. qui semel xp̃i seru⁹ effect⁹ est: non erit mãmone famul⁹ cui⁹ certe eregiõe fit dñs: itaq; soluam⁹ aliq̃n hos pessimos arctissimosq; nodos. Si ei insensibiles materias nõ vincim⁹: quemadmodum incorporeas possum⁹ superare virtutes? Hec igit intelligẽtes fugiam⁹ morbũ hũc omnino letalẽ ⁊ venenatissimos auaricie morsus curemus. hec Chrisostomus. Et q̃ dñs dixit iuueni q̃ oia reliq̃ret si pfect⁹ esse vellet: petrus pro se ⁊ alijs apl'is respõdens ait. [Ecce nos reliquimus oia] Et q̃ nõ sufficit tm̃ relinquere iungit q̃ pfectũ est [⁊ secuti sum⁹ te] sequi em̃ xp̃m est fidei dilectiõe ⁊ deuotione ip̃z imitari. Ille inquit diues neq; oia dimittere neq; sequi te voluit: cui etiã quid respondetis audiuim⁹. Denobis aũt q̃d dicis qui ⁊ oia reliq̃mus ⁊ oib⁹ oio: postpositis te secuti sum⁹. Igit fecimus q̃ iussisti illi [Quid igit erit nobis] ⁊ q̃d dabis premij? Adolescẽti sua portio maneat mũdus scire cupio q̃ sit nr̃a portio de⁹. Illa ⁊ eniz oia reliq̃rat petrus de quib⁹ dictũ ẽ: vanitas vanitatũ ⁊ oia vanitas: illa aũt oia retinuerat de q̃b⁹ dictũ est: de⁹ est oia in oibus. Licet petrus nõ oia immovalde pauca habuerit tm̃ oia reliquit: q̃ nihil sibi retinuit ⁊ volũtatem habẽdi q̃ capax oiuz volitoꝝ est dimisit. Nemo em̃ oia habere põt. Uelle aũt põt: q̃ volũtas etiã ipossibiliũ ẽ. Licet g̃ esset pauper in actu: tm̃ habebat multa in potẽtia: ⁊ q̃ p paupertatẽ volũtariã nõ solũ relinquunt possessa in actu sz ⁊ possibilitas acquirẽdi ⁊ possidẽdi alia. ⁊ ista possibilitas aliq̃ mõ se extẽdit ad oia: iõ cõueniẽter petrus dixit q̃ oia reliq̃t: q̃ omnẽ cupiditatẽ dimisit. Nõ aũt ad iactãtiã sz veridice ⁊ ad nostrã instructionẽ loquit petrus vt det fiduciaz paupib⁹ ne solos diuites qui diuitias possũt reliq̃re estimẽt ad pfectiõis gratiã puenire. Possunt nempe puenire ⁊ paupes q̃ me habẽt saltẽ animũ ⁊ affectũ habẽdi relinquũt. Maius q̃dẽ est habẽdi volũtatẽ q̃ ipm̃ habere et derelinquere. Nãvt ait Aug. Multis mort⁹ est mũd⁹ ipi tm̃ vicissim mũdo mortui nõ sunt. bona ei seculi diligũt: ⁊ tm̃ ipsa q̃ diligũt minime cõsequunt. Itẽ dicit hoc petrus vt diuitũ superbiã reprimat ne q̃ plures diuitias reliquerũt suã humilitatem deserant ⁊ paupes ꝓtẽnant ac ceteris pfectiores se dicãt. Nõ em̃ q̃ plura reliquit: sz q̃ maioris dilectiõis affectu reliquendi oia: xp̃m cõsequit perfectior est dicẽdus. Uñ putãduz q̃ petrus magis confidens de animo ⁊ affectu suo q̃ de quãtitate ipsarũ rerũ relictarũ fiducialiter ⁊ cõfidenter ait. ecce nos reliq̃m⁹ oia. Origenes. vñ Origenes. Et si em̃ minima cũ fratre relinq̃t: sed nõ minima sunt estimata apud deũ considerãtẽ: q̃m̃ ex tanta plenitudine dilectiõis illa minima reliquerũt: vt etiaz si multas habuissent possessiões oẽs reliq̃issent. Itez dicit hoc petrus non tm̃ pro se: sz ⁊ pro oib⁹ interrogãs: quid ergo erit nobis? audito p̃mio oẽs allicitat ad pfectionẽ ⁊ xp̃i sequelã. vñ Bernardus. Bern. Dixit symon petrus ad iesum: ecce nos reliquimus oia ⁊ secuti sum⁹ te. Hec nempe sunt reliquẽ ꝟba que ⁊ contẽptũ mũdi in vniuerso mũdo ⁊ da. Omnia voluntariã persuasere hoib⁹ pauptatẽ. Hec sunt q̃ monachis claustra replẽt deserta: ana choritis. Hec inq̃t sunt ꝟba q̃ egyptũ spoliant ⁊ optima queq; ei⁹ vasa diripiũt. Hic sermo viu⁹ ⁊ efficax cõuertẽs animas felici emulatiõe sanctitatis: ⁊ veritatis ꝓmissione fideli. Oia sane dixerim nõ tm̃ possessiones: sz etiã cupiditates ⁊ eas maxime: pl⁹ em̃ mũdi cõcupiscẽtia q̃m̃ substãtia nocet. Et hec fugiẽdarũ causa diuitiarũ p̃cipua est q̃ aut vix aut nũq̃m̃ sine amore valeãt possideri. Limosa siquidẽ ⁊ glutinosa nimis nõ modo exteriora: verũ etiã interiora substantia nostra videt: ⁊ facile cor humanũ oib⁹ q̃ frequẽtat adheret. Age g̃ qui relinquere oia disponis: te quoq; iter reliquẽda numerare memẽto: imo ꝟo maxime ⁊ principaliter abnega teip̃m si deliberas sequi eũ qui exinaniuit ꝓpter te semetipsum. Pone grauissimã sarcinã: pone illa q̃nq; non hominũ plane iuga: sed bouũ que tibi ipiẽter emisti: alioquin sequi spõsum ⁊ venire ad nuptias spirituales quinaria hac pressus et oppressus corporis sensualitate nõ poteris. hec Bern. Et respondẽs dñs tangit triplex p̃mium q̃ cõsequũtur reliquentes oia ⁊ seq̃ntes christũ: ⁊ per eandem viam ambulantes secũ. ¶ Primũ est quia cũ dño iudicabuntur. Uñ dicit [Amen] id est fideliter [dico vobis] quibuscunq; fidelibus [q̃ vos qui] dimissis oibus terrenis [secuti estis me] imitatiõe viuendi [in regeneratione]. i. in iudicio tẽpore regenerationis generis humani. Due enim sunt regenerationes. ¶ Prima alarũ ex aqua ⁊ spũ in baptismo. Secũda corporũ i generali resurrectione: que quidez resurrectio dicit regeneratio: vel secunda generatio: q̃ termi

D Oia relinq̃re.

Chriso.

C Auaricie fugã suadet.

E Regene

natur adhesse acceptū secundario [cū sederit filius hois ad iudicādū mūdū: quia sicut in forma hois iudicat⁹ fuit: ita in forma humana iudicabit [in sede maiestatis sue] manifestā potētiā ostēdēdo qui in prio aduētu sedit in sede humilitatis latēdo ⁊ maiestatē occultādo [sedebitis ⁊ vos sup sedes duodeciz iudicātes duodecim trib⁹ israel.] Jn duodecim aplis vniuersitas significat iudicātiū. s. pfectoꝝ qui ppter euangeliū oia sua dimiserūt ⁊ secuti sunt dñm in duodeciz tribub⁹ vniuersitas iudicādoꝝ bonoꝝ ⁊ maloꝝ. vbi Grego. Felix pauptas volūtaria relinquētiū oia ⁊ sequentiū te dñe iesu. Felix plane q̄ tā securos immo gloriosos facit i illo singulari fragore elemētoꝝ: in illo tremēdo examine meritoꝝ: in illo tāto discrimine iudiciorum. hec Grego. ¶ Et sciēdū q⁹ multiplex est iudiciū. Est em iudiciū principalis aūctis quo iudicabit tota trinitas. Est iudiciū pmulgatiōis quo iudicabit xp̄s hō sentētiā pferēs. Est iudiciū assessorie dignitatiꝫ quo iudicabūt scti ⁊ pfecti in loco eminētiori sedētes sicut assessores iudicis: iudicabūt ꝛo nō dando vocē sz assensuz: nō aūcte sed assessoria dignitate. qt em cōem statū iustoꝝ transcēderunt viuēdo seruātes non solū p̄cepta q̄ sunt necessitatis: sz etiā cōsilia q̄ sunt superogatiōis: ideo spālē honorē habebūt in iudicio. vñ Beda. Justa ꝓsus ⁊ digna retributio: vt q̄ p xp̄i amore oēm mūdi gloriā contēpserūt ei associētur in iudicio: vt velut assessores iudici mūdane cōuersatiōis assistāt. Et q̄ab ei⁹ amore nulla in hoc mūdo poterāt rōne diuelli illuc cuz xp̄o pueniant vsq̄ ad fastigiū iudiciarie potestatiꝫ. hec Beda. Est etiā iudiciū cōpatiōis quo min⁹ mali iudicabunt magis malos: vt niniuite surgēt i iudicio ⁊c. Est aūt ⁊ iudiciū approbatiōis q̄ oēs electi quoꝝ exēplo ceteri dānabunt iudicabūt: qt sniam iudicis approbabūt ⁊ laudabūt. Est q̄z iudiciū retributiōis quo iudicabunt oēs boni ⁊ mali. Est ⁊ iudiciū dispositiōis quo iudicati sunt infideles. q̄ em nō credit iā iudicat⁹ est. Qui ḡ nūc vident scabella pctoꝝ superboꝝ et sedes tūc erūt iudices ⁊ sedētes. Qō bñ ituēs ppheta ait. Qt illic sederūt sedes i iudicio. Tūc erūt primi nouissimi et nouissimi primi. Qt illi q̄ sunt hic p̄mi in honore alios iudicātes iniuste: tūc erūt nouissimi ⁊ inferiores ac iudicio alioꝝ subiecti: ⁊ ecōtrario q̄ sunt hic nouissimi ⁊ despecti: tūc erūt p̄mi ⁊ iudicꝫ assessores. Et hec mutatio dextere excelsi. vñ Ber. Judicēt nūc ⁊ preiudicēt superbie filij cū rege suo: sedeant cū eo q̄ sibi latera aq̄lonis elegit: exaltent ⁊ eleuent sicut cedrus libani: trāsiuim⁹ ⁊ ecce nō erūt. Oppūmāt nūc q̄s pñt: blasphemēt: cōgregēt maledicta: veniēt sup vos maledicta opprobria opprobrātiū xp̄o: qm̄ merces vestra copiosa est in celis. Hec Bernar.

Grego. Pauper tas felix

Judiciū multiplex.

Beda. Retributio iusta

psa. cxxf Mat. xx

Psalmo lxxvj. Bern.

¶ Scōm p̄miū est: qt cētupluz accipiēt in hoc tpe. vñ dicit. [Et ois q̄ reliq̄rit domū]. s. propriā [vel fratres ⁊ sorores: aut patrē aut matrez: aut vxorē: aut filios]. i. ppinquos [aut agros]. i. possessionē trenā. Ubi tāgit abdicatiōis actū cp̄tū ad tria. s. cp̄tū ad ppriā dānationē q̄ intelligit p domū: cp̄tū ad carnalē cognationē q̄ intelligit p cōsanguineos siue ppinquos cp̄tū ad tpalē possessionē q̄ intelligit per agros: ꝛpz ordo: qt difficili⁹ est relinquere propriā dominationē cp̄ cognationē: ⁊ cognationē cp̄ possessionē exteriorē [propter me] ⁊ amorē meū seu ppter nomē meū dilatādū ⁊ ppter euāgeliū. i. doctrinā meā predicādā vel obseruādā: nō ppter vanitatē mūdi sicut hypocrite ⁊ phi ppter lucrū ⁊ ambitiosi sperātes pmoueri [cētuplū accipiet] in hoc tpe. Hoc cētuplū spūaliū rerū est videlz virtutum ⁊ cōsolationū internarū quas per experiētiā cognoscim⁹ magis cp̄ p doctrinā. Cum em gia gustat odorē pauptatis: castitatis virorē patiētie ceterarūq̄ virtutū saporē: et in eis delectat nōne cētuplū tibi recepisse videtur? Et si vlteri⁹ ascēdat vt visitationē sponsi recipiat eiusq̄ pñtia gl'ie: nōne tunc recipit plus cp̄ milletuplū olim q̄ p eo dimiserat. vñ Ber. Nemo sane mētis āplioꝝ esse in vitijs credat cp̄ in virtutib⁹ delectationē. Et iterū. An nō oia possidet cui oia coopant in bonuz an nō cētuplū habet olim qui implet spiritu sancto: qui xp̄m habet in pectore nisi q⁹ lōge plus cp̄ cētuplū est visitatio paracliti spūs ⁊ pñtia xp̄i. Et iterū. Centuplū est adoptio filioꝝ: primitie spūs: delitie charitatis gl'ie cōsciētie q̄ est regnū dei quod inter nos est. hec Ber. Uides quō verū est qō loquit veritas. Nō fallit quin cētuplū reddat in hoc seculo: ⁊ nō tātū semel: sz pluries ⁊ sepe aie sibi deuote adeo vt sic afficiat eaz q⁹ non solū id quod reliquit: sed ⁊ totū mundū arbitretur vt ster coza: et sponsum lucrificari possit. vñ Chris. Et nositaq̄ si gustauerim⁹ sicut oportet fructus spūales de reliquo: neq̄ estimabimus aliq̄d pñtia esse velut quadā optima ebrieta te futuroꝝ concupiscentia rapti. Sustemus itaq̄ vt a tumultu presentiū liberati eternis fruamur bonis. vñ ⁊ Hiero. Qui ergo ppter fidem xp̄i ⁊ predicationē euāgelij oēs affect⁹ carnis contēpserint atq̄ diuitias ⁊ seculi vanitates isti cētuplū recipiēt. Sensus iste est: qt q̄ carnalia p saluatore dimiserit: spūalia recipiet: q̄ cōparatione et merito sui ita erūt quasi paruo numero cētenari⁹ numer⁹ cōparet. vñ ⁊ Aug. Hoc etiā qō hic dr centuplū accipiet exponēs quodā modo aplis ait quasi nihil habētes ⁊ oia possidētes. Cētū em pro ipsa vniuersitate ponit. Unde Cyrill⁹. Si domū quis dimittat recipiet mānsiones supernas. Si patrē: pfez habebit celestē. Si ager manis cesserit: in fratrē hūc recipiet xp̄s. Cū

Secūd premiū.

Abdicatio a trinationē bus.

Centuplum.

Chrisо.

Hiero.

Augu.

Cētum. Cyrill⁹.

dimiserit ꝓiugē inueniet ꝛ diuinā sapiētiā a qua ꝓcreabit spūales fructꝰ. Pro matre inueniet hierusalē celestē q̄ est mater nostra. hec Cyrillus. Loco etiā paucoꝝ amicoꝝ recipiet multo plures amicos spūales: ꝛꝓ paucis bonis tpalibꝰ recipiet multa. Hm illud Actuuz. Erāt illis oia cōta. Unde in collatione abbatis Abrae. Manifestū est em̄ eū qui aliquid seculariū: vel affectuū: vel bonoꝝ ꝓpo suadē te contēpserit a fratribꝰ atq̄ cōsortibꝰ ꝓpositi sui qui ei spūali glutino colligātur centuplo: gratioꝛē etiā in hac vita recipere charitatem. Centuplū etiā fratrū parentūve recipiet quātitatē quisquis patris vnꝰ vel matris seu filioꝝ pro xpi noīe charitate cōtēpta in oīm qui xpo deseruiūt dilectionē sinceriſsimā trāsit ꝓ vno scz tot incipiēs habere patres fratresq̄ feruētioꝛe atq̄ pstantioꝛe sibi affectione cōiūctos. Multiplicata etiā domorū atq̄ agroꝝ possessione ditabit q̄sq̄s vna domo ꝓ xpi dilectione reiecta innumera monasterioꝝ habitacula tanq̄ propria possidebit in quacūq̄ orbis parte velut i sue domos iure succedens. hec abrā. ¶ Tertiū premiū subiungit cū dicit [ꝛ vitā eternā possidebit] scz in futuro. vñ Aug. Quia multū amāt homines viuere in hac terra ꝓmissa est illis vita: ꝛ qz multū timēt mori ꝓmissa est illis eterna. Hoc sufficere visum est humane infirmitati vt diceret habebis vitā eternā. Amem⁹ vitā eternā ꝛ ex eo nouerim⁹ q̄ctū ꝓ vita eterna laborare debem⁹ cū videam⁹ hoies amatoꝛes pūtis vite tpalis atq̄ finiende: sic ꝓ illa laborare: vt q̄ venerit mortis metꝰ q̄cq̄d pūt faciūt: nō vt auferāt: sꝫ vt differāt mortē. hec Aug. Felix pauptas que recipit centuplū in pūti ꝛ vitā eternā in futuro qō magna dz eē xpi pauperibꝰ cōsolatio. vñ Berñ. Centuplū inq̄t accipiet et vitā eternā possidebit. Illud invia: hoc in patria. Illud cōsolatio pūtis laboris: hoc future felicitatis ꝓsummatio est. Sic nimirū operarijs huiꝰ seculi solet cibus in ope: merces in fine dari. Sic militātibꝰ et stipēdia ministrātur ꝓ necessitate tpis ꝛ nouissimū donatiuū maꝰ erogatur ꝓ quātitate laboris. Sic ꝛ filijs israel donec terrā promissiōis intrarēt in deserto māna nō defuit: ꝛ ab ecclesia post q̄litū regni celestis aduētū quotidianꝰ panis quotidie petit in oratione quā ipse saluator instituit. hec Berñ. Cōsidera ḡ bñ hāc retributionē ꝛ gaude et gratias age ꝺo qui te ad talē adduxit negociationē vt hic de vno lucreris centuplū ꝛ nihilominꝰ postea vitā eternā. Et in hāc padisum sepe ingredere qō cōseq̄ poteris ex studio oīonis et humilitate. Quid igit est insanie ꝙ hoies simpla ꝓ cētuplis ꝛ vita eterna cūctanꝰ relinq̄re: cū itaq̄ scti terrena oia vt aurū ꝛ argētū abiecerint cur eoꝝ reliq̄as ppᷣo cā q̄stus ostendē do cogimꝰ eos illa mēdicare que hic

¶ Tertiū premiū. Augu.

Berñ.

Retributio cōsideranda.

spreuerūt. vndevbi nos habem⁹ sctm̄ in greco habem⁹ hagyos qō sonat sine terra: qz scti non terrenis dediti sunt: nec in terra sꝫ in celis conuersationē habent. Et ideo ad pedes apl̄oꝝ aurū et argentū ponebaꝫ ex precepto eoꝝ: vt sic docerēt esse ꝓtēnenda. Imitemur ergo discipulos dñi relinquendo diuitias ac gloriā et oia que sunt mūdi: qz sic ipsi ꝓcipue effecti sunt magni. vñ Chrisꝰ. Quid est ꝙ magnos apl̄os ostēdit. Pecuniarū contēptus: glorie despectio: ab oibus viteq̄ huius negocijs ereptio. Quia si nō hec habuissent: sꝫ serui passionū essent: ꝛ si decē mille mortuos suscitassent nō solū nulli ꝓfecissent: sed et seductoꝛes vtiq̄ estimati essent. Ita vita est que vbiq̄ fulget ꝛ spūs attrahit gratiā: signa ꝙ si nō vigilauerim⁹ obsunt multotiēs. Hec igitur quibꝰ facti sunt apl̄i magni zelemur: et ab vniuersis desistētes vite ḳui⁹ negotijs ponam⁹ nosmetipsos xpo vt apl̄oꝝ cōsortes efficiamur. hec Chrisꝰ. Chrisꝰ.

¶ Oratio.

OMnine Jesu xpe da mihi misero et indigno ꝙ ꝓpter te amoꝛē tuū ac ꝓpter nomen tuum glorificandū diuitias ac delitias: ac pōpas ꝛ oia que mundi sunt: necnon ꝛ meip̄m inter oia valeā relinquere: oibusq̄ exclusis tibi soli adhere re: ꝛ pro modulo meo te sequi qualicūq̄ imitatione viuēdi: vt te rectoꝛe: te duce laqueos et insidias omniū inimicoꝝ meoꝝ visibiliū ꝛ inuisibiliū merear euadere: ac premia que relinquētibus omnia ꝛ te sequētibus promisisti misericorditer obtinere. Amen.

¶ De denario diurno. Capi. xiiij.



ET quia nō sufficit predicta relinq̄re si homo corꝑe deficiat ꝛ nō ꝑse ueret: ideo ne quis torpeat cū bene ceperit infert dñs ꝛ dicit. [Multi aūt erūt ꝓmi nouissimi ꝛ nouissimi ꝓmi] Multi em̄ ascēdūt ꝛ descendūt de statu in statū meliorē et peiorē. Multi prius feruidi postea torpent: multi prius frigidi subito inardescūt. sunt em̄ multi q̄ opera ꝓfectionis bene ꝛ frequēter pre multis inchoāt: sed torpētes in ꝓgressu a diuino amoꝛe tepescūt: in bonis operibꝰ senes fiunt: ꝛ ab eis deficiūt: vel in vitia fundit⁹ labūtur ꝛ cadūt: ꝛ ecōuerso aliq̄ tarde vel tepide inchoātes ita feruide ꝛ bñ operant ꝙ meritis ꝓcedūt illos q̄ eos ꝓcederevi debant. Et sic q̄ ꝓmi fuerūt ichoādo fiūt nouissimi vel nulli in pseuerādo: vel qui fuerūt in prio ꝛ excellēti statu erūt in nouissimo. Uide iudā de apl̄o in apostatā versuz: ꝛ latronē in cruce confessoꝛē factū. Uide silꝛ de iudeis ꝛ gentibꝰ: qz iudei primi fuerūt vocatione et

A Math. xix. et xiiij. Primi nouissimi.

Nouissi nouissimi facti sunt ꝙ uersione: ⁊ gentiles ecō
ai ꝑmi. uerso. Sic ⁊ nouissimi per humilitatē fiunt ꝑ
mi per gloriā: ⁊ primi ꝑ superbiā fiūt nouissi
mi per abiectionē finalē: multi em̄ in seculo
despecti: in futuro sūt glorificādi: ⁊ multi apō
hoies glorioſi in fine sunt dānandi. Deinde
hanc sententiā cōfirmat ꝑ similitudinē ꝓpo
nens parabolā in qua docet nos fugere otiū
⁊ inuitat ad laborē. Que parabola spāl'r pti
nebat ad discipulos: qr continue laborare in
B agro dn̄ico p̄cipue ptinet ad p̄latos. Ut autē
Sex at- facilius appareat q̄d in parabola lateat at-
tēdēda. tendenda sunt sex. Prio qr hō paterfamilias
est deus pater qui hō dicit: nō ꝓprietate sub
stātie: sed pietatis affectu: dicit em̄ hō quia
est humanus. i. benignus: mansuetus ⁊ mise
ricors circa hoies: ⁊ dicit paterfamilias per
creationē ⁊ puidentiā q̄ ita gubernat oia si-
cut paterfamilias subditos in domo sua de
cuius familia est ois creatura. Secundo qr
oparij sunt p̄dicatores ⁊ etiā oēs recte viuen
tes: sed multi hodie tm̄ verbarij nō operarij
sunt: qr dicunt ⁊ nō faciūt. Tertio qr denari⁹
est vita eterna oparijs dn̄i ꝓmissa. Quarto
Grego. qr vinea allegorice est ſm̄ Grego. ecclesia. Vo
Basil. raliter aīa ſm̄ Basiliū iusticia generalis ſm̄
Chriso. Chriso. Quinto qr hore sunt etates mūdi vel
etates hois. Sexto qr ꝓcurator vinee est xp̄s
ſm̄ qō hō: inquātū aūt de⁹ est p̄familias cū
patre: qr vnū cū patre. Dicit g̃ [Simile est re
gnū celorū]. i. p̄ns ecclesia vel iustorum vita
[homini p̄familias]. i. toti uniuerse creatu
re. ⁊ fit hic cōparatio nō tā persone ad perso
nā q̃s negocij ad negociū ⁊ ē sēsus: negociū qō
fit i ecclesia p̄ti simulari p̄t negocio qō ab
hoie p̄familias q̃cq̃ fit [q̄ exijt] ꝑ sui ma-
nifestationē ⁊ sue bonitatis diffusionē. vt em̄
Grego. dicit Grego. q̃ nō cognoscitur in secreto est:
q̃ uo cognoscit de occulto ꝓcedit ad noticiā.
eo ergo frequenti⁹ exijt q̄ ap̄li⁹ sui noticiā de-
dit [p̄mo mane]. i. in p̄ma mundi etate. s. ab
adā vsq̄ ad noe [ꝓducere operarios]. i. iustos
ei seruientes nomē suū alijs manifestantes
[in vineā suā. i. in ecclesiā militantē cui⁹ pal
mites sunt iusti a p̄mo abel vsq̄ ad vltimum
Chriso. electū. Uel ſm̄ Chri. Conducere operarios in
Uinea. vineā suā]. i. acquirere recte viuētes in ope-
ribus iusticie: ⁊ sic iusticia est vinea ⁊ palmi
Basil. tes ꝟtutes. vel ſz Basi. Per vineā aīa siue cō
scientia significat in qua laborādū est vt ap̄u
tamus palmites luxuriātes eternalis ꝓcupi
scentie: p̄ciam⁹ lapides supbie: ⁊ extirpem⁹
spinas auaricie. Per vineā etiā intelligere
possum⁹ penitentiā in qua ꝑ diuersas horas
oparij cōducunt: dū alij in pueritia: alij in iu
uētute: alij in senectute cōuertunt. Ergo p̄fa-
milias per dn̄ationē exijt ꝑ manifestatio-
nē ad ꝓducere ꝑ multiplicē inuitationē oparios
nō tm̄ locutores: qr melior est p̄dicatio facti
q̃s verbi: in vineā suā ꝑ bonorum meritorum
multiplicationē. Sic adā primo posit⁹ est in
padiso: sed qr nō coluit est eiect⁹: sic ppl's iu-
daic⁹ in spāli cultu diuino posit⁹ est eiectus.
Sic ⁊ nos mō positi sum⁹ ⁊ si neglexerim⁹ sil'r
p̄ijciemur. Ruina p̄cedētiū admonitio dz eē
sequētiū. [Cōuētione aūt facta cū operarijs
ex denario diurno.] Ista cōuētio ē vite eter-
ne ꝓ labore promissio: que quidē vita eter-
na dz denarius. Primo rōne nois. denari⁹ em̄
a decē dicit ex eo q̄ olim decez nūmos vsua-
les valebat: in quo significat preciū ꝑ vsū et
obseruantia decalogi promissum: ⁊ ideo illa
vita denari⁹ dz: qr ꝑ decalogi obseruatione
datur. Secūdo rōne figure: qr in denario est
figura spherica ⁊ rotūda: vbi nō est inuenire
principiū ⁊ finē in quo significat vite eterni-
tas et plena eternitatis possessio. Tertio ra
tione imaginis. in denario enīz imago regis
est scripta in quo aīe ad deū notatur confor-
mitas plena. imago em̄ dei in btōs imprimi
tur ꝑ assimilationē ad deū ⁊ trāsformationē
in ip̄m. Quarto ratione scripture in quo no-
tatur plena sciētia ⁊ cognitio veritatis q̄ ibi
erit in beatis. Et vocat iste denari⁹ diurn⁹:
tū qr tota vita hois: tota etiā vita p̄ns repu-
tat quasi vna dies in qua nunq̃ a bono ope
est desistēdū: tū qr nō nisi operāti in die gr̄e ⁊
nō in nocte culpe reddit: tū qr i die gl'ie pri-
mo dabit. Et [misit eos in vineā suā] q̃si ab
initio misit ad vocādū hoies ad fidē redemp-
toris ⁊ inuitauit ad viuendū iuste ⁊ bñ ope
rādū. [Et egressus] p matorē manifestatio
nem [circa horā tertiā]. s. a tpe Noe vsq̄ ad
abrahā. [vidit] p miserationē [alios stātes in
foro otiosos et illis] etiā ad vineā inuitatis
mercedē ꝓmisit. ſz Chri. Per forū mūd⁹ acci Chriso.
pit in q̄ calūnie: iniurie: cōtētiones diuersoꝝ Forū. i.
negociorꝝ difficultates sp tumultuose: ⁊ o a ve mūdus.
nalia sunt in isto foro aīe: horiz venales expo
nunt. Mercatores duo sunt de⁹ et diabolus. Merca-
Quidā sic ceci sunt vt vēdāt ꝓpriā aīam dia tores.
bolo ꝑ vili p̄cio: qr ꝑ modica p̄ntis vite dele-
tatiōe: vt gulosi ⁊ luxurioſi. Quidā ꝑ hono
rib⁹ ⁊ gloria mūdi: vt supbi et vane glorioſi.
Quidā ꝑ diuitijs et bonis tpalib⁹: vt rapto-
res ⁊ auari. Talē mercatorē fugiam⁹ ⁊ vēda
mus aīas nr̄as xp̄o q̄ nos emit sanguie suo
precioso. Otiositas est debiti opis defect⁹. vñ
ſm̄ Chriſ. Pctores mortui sunt nō otiosi: qui Chriſo.
diabolo seruit mortu⁹ est: q̄ opus dei nō ope
rat ociosus est: q̄ aliena tollit: mortu⁹ est: q̄
sua nō dat otiosus est. Coluisti vitam mie si
das ieiuno: si ieiunas et si nemini das otio-
sus es: ⁊ sic de alijs. [Iterū aūt exijt] ꝑ am-
pliorē manifestationē [circa sextam] scz ab
abrahā vsq̄ ad moysē [⁊ circa nonā]. s. a moy
se vsq̄ ad xp̄m [⁊ fecit sil'r] inuitādo ⁊ merce
dē ꝓmittēdo. [Circa undecimā hō]. i. in vlti
mis tpib⁹. s. a tpe xp̄i vsq̄ ad finē mūdi [exijt
per clariorē manifestationē cum christ⁹ ap-

C Dena-
ri⁹ diur-
nus.

parnit] z inuenit alios stātes z nō ꝓficiētes: nō se hūliātes. s. gētiles [z dixit illis. Quid hic] i loco tā piculoso: tā trāsitorio: tā fetido: [statis] cū potius ire deberetis: qz vita breuis: via longa: virtus debilis. [tota die] cuz habeatis tpis oportunitatem: mercedis securitatē z immensitatē [otiosi] vobis nihil ꝓficientes: ꝓximis nō subueniētes: hostib⁹ nō resistentes: z in posterū nō ꝓuidētes: cū multa mala docuit otiositas. Quasi dicat dom⁹ otiosis. Cur tanto tēpore pro salute vestra negligitis laborare? [Dicūt ei: qz nemo nos cōduxit]. i. nullus propheta: nullus doctor ad nos instruēdū venit [dicit illis. Ite z vos]. s. gentiles [in vineā meā] mente credēdo: ore
D Chriso. Operā dum vt mandu ces. cōfitendo: opere laborando. qz ꝑm Chri. Qui nō opat in hoc seculo nō manducat in futuro immo dies iste est dies opationū: dies q̄ seq̄tur est dies feriarū. Et interponit hic cōiunctio copulatiua. s. z qz gētiles iudeis adiūcti sunt: vtvna ecclesia ex ābobus fieret. Ista parabola ꝓncipaliter z cōiter exponit ꝑm diuersas mūdi etates: vt iā visū est supra.
Moral'r ¶ Moraliter aūt pōt exponi' devocatis ad gratiam ꝑm diuersas etates hoim: z sic in mane seu in ꝓma hora intelligit pueritia: in tertia adolescentia: in sexta iuuēt⁹ seu virilis etas: in nona senect⁹: in vndecima senīū seu decrepita etas. In q̄b⁹ q̄ in bonis opib⁹ laborare negligit tota die. i. tota vita otiosus stat. Ergo quolibet tēpore: qualibet etate vocat deus homines ad gratiā et gloriā qz semp aliqui ad
E obiectio sibi fctā vitā bonā ꝓducunt: z a domino premiātur si eīvera nūq̄ sera erit penitētia. ¶ Nota hic verbū cuiusdā hominis sibūpsi opponētis et dicētis. Jam es in hora nona q̄d igit otiaris? Nunc es in vndecima q̄d igit stas? Quā aliā expectas? Sz ne in vndecima hō dedignabit
Etates sex hominis. seruitute tua. ꝑm Jsido. sex sunt etates hois. ¶ Prima etas est infantia z ptendit in septē annos. Secunda est pueritia tēdens vsq̄ ad quartūdecimū annū. Tertia est adolescentia que ptendit vsq̄ advigesimūoctauū annū. Quarta est iuuentus finiēs in q̄nquagesimo anno. Quinta senioris. i. grauitas que est declinatio iuuentutis in senectutē: nōdū senect⁹ sed iā nō iunētus: que etas a q̄nquagesimo anno incipiens in septuagesimo terminat. Sexta est senectus: que nullo annorū tēpore determinato finit: sed post illas q̄nq̄ etates quantūcūq̄ vite est senectuti deputat. Senīū aūt est pars vltima senectutis dicta q̄ sit termin⁹ sexte etatis. Septima vo est in q̄ete aiarū vsq̄ ad diē iudicij. Et tūc in resurrectione erit octaua etas. [Cū sero factū esset]. i. cū finito opere finis mūdi: vel vite huius aduenit. vbi ꝑm Chriſ. Cōsidera q̄ nō mane: imo sero reddit mercedē: qz solū remunerat perseuerantē operariū z fidelē [dicit dominus vinee]. i. deus pater q̄ dominus est ꝓcuratori suo] scz xp̄o. pater eīm oia dedit in man⁹ ei⁹. [Uoca operarios] z non otiosos ante tribunal [et redde illis mercedem] scz eternā. voca inquā eos de labore ad requiē: de merore ad iocūditatē: de bello ad pacē [incipiens a nouissimis vsq̄ ad primos.] Denari⁹ dat primo nouissimis. qz ꝑm Aug. Licet dē oibus simul: illi tñ qui post vnā horam vel paucas ipm recipiūt dicūtur pri⁹ recipere q̄z illi qui post multas horas expectauerūt: z postea receperūt. Et ꝑm Chri. Justitia fuit oibus reddere: sed nouissimis ꝓmo hoc nō fuit iustitie contrariū: sed mie ostensiuū: dum tamē alijs reddat. Uñ ꝑm eundē: vt ostēdat deus inestimabilē miam suam. Primū nouissimis reddit mercedem: postea primis. nimia eīm mia ordinē nō aspexit. Uñi ergo mia que in suis donis plus aspicit cor z prefert operi z tēpori supplet in nobis dāna ipsius operis z temporis. vñ Bern. Exaggera q̄tū vis merita z extolle sudores: meliorē misericordia dominī super vitas: ex ea sane operis z temporis dāna mihi resartio. Et sic ex precepto patris familias acceperūt nouissimi: z similiter primi singulos denarios. i. singula premia iuxta conuentionē: scz eternitatem: seu vitā eternam. ꝑm Augu. Jste vnus denarius qui omnibus datur est vna vita eterna que ab olbus percipietur que equalis erit omnibus nulli longior: nulli breuior: qz in eo nonvinit vnus alio minus seu prolixius: meritorū tamen diuersitate fulgebūt: alij magis: alij min⁹. Hic ergo denari⁹ vnus est in se multiplex ꝓpter differētiā accipiētiū: qz ibi erūt multe diuersitates meritorū. [Et accipiētes] primi murmurabāt aduersus patrē familias dicētes. [Hi nouissimi] scz gētiles vel martyres vel i bonis feruētes [vna hora fecerūt] qz modico tpe labores sustinuerūt. denotio eīm voluntatis tpis spaciū breuiauit cū merito. passionis xp̄i [z pares illos nobis feciſti]. s. in premio [qui portauim⁹ pōdus diei z estus.] Pō dus diei significat opus iustitie: estus vo calorē tētationū quas ꝓflat malignitas demonū: cupiditas tpaliū: delectatiōes motuū carnaliū. Portauim⁹ q̄ pōdus: qz iustitiā seruauimus z nō succubuim⁹. Pōt dici q̄ ista murmuratio erit admiratio de tanta diei bonitate in sctōz remuneratione. ¶ Ubi notādū q̄ duplex est murmur: scz cōquestionis: z admirationis. Nūc vo sancti non murmurāt tāq̄ de aliorū gloria conquerētes: sed quia videt q̄ de⁹ tā copiose remunerat tardeuenientes q̄z sibi longo tpe seruiētes: quasi murmurare dicuntur: dei sup hoc liberalitatē z miam admirātes: qz illi nouissimi q̄si ꝓ nihilo z sine labore vitā eternā vident acquirere. vnde z Petrus murmurare potuit q̄ latro citi⁹ ipso ad regnū puenit. ¶ Ubi sciendū q̄ ista retributio iusta est quantū ad precedētes: qz dat abūdās

Pō dus diei. Mur mur duplex. Mur mur clausura linum. Ne tardes conuerti. Cicero. Moral'r Mur: Volum tas dei licitū fa ci. Sic go.

eis preciū conuētū: et misericordia quātū ad
seqntes: qz p modico labore equalē prioribꝰ
accipiūt mercedē. Nō igit iniuste agit cū pri
mis: sed misericorditer dispēsat cū vltimis.
Munerat p̄mos p iustitiā: extremos ꝑm sui
bonitatē. Et equale accipiūt premiū vt ostē-
dat ꝑm aplm q nō ex operibꝰ saluati sumꝰ.
Itaqz nō quantitatē nec ꝙtitatē operū vel la
borū: sed potiꝰ cor et charitatē attēdit dñs in
remunerādo: qz nō cōsiderat quantū vel ꝙ-
diu operat fueris: sed ex quāto. Hinc etiam
colligit q sera penitētia si fuerit ꝛa: nec tol-
Ne tar- lit gratiā nec diminuit. Et lz postremi equa
des con- liter remunerētur cū primis: nō tñ stulte dif-
uerti ꝛc. feras cōuerti: vel bene operarivsqz advnde-
cimā horā ꝛ vltimū tpis: ne tūc nimis onera
tus peccatis habēs cor impenitēs exonerari
nō possis: vel si penitēs ad multā p pctis sa-
tisfactionē tenearis. Si tñ vsqz ad vndecimā
distuliſti bene viuere: nec tūc desidie ꝛz ma-
gis ꝙ priꝰ exercitationi aie intende. vñ Tul
Cicero. lius. Senibꝰ labores corporis minuēdi: exer
citatiōes aie augēde vident: ꝛ ita nihil magꝛ
cauendū est senectuti: ne languori desidieqz
Moral'r succūbat. ¶ Moraliter isti murmurantes fi-
Mur- gurā tenent quorūdā claustraliū q eo q diu
mur ti fuerūt in claustro murmurāt si eis p̄ponā
claustra tur iuniores vel parificent. Uñ docent hic se-
lium. niores claustrales nō debere murmurare si
videāt alios iuniores eis equari: vel etiā in
officijs ꝓferri ꝛ plus honorari. Itē dat hic do
cumētū q religiosi nō debent facere cōpara
tiones sui ad alios quasi ipsi plus seruiant
deo ꝙ seculares: qz sepe videmꝰ q quidā se-
cularū equātur meritis quorūdā religioso
rū: vel etiā eos excedūt p meritū. [At ille re
spōdens vni eoꝝ dixit] qđ aūt vni dixit: oibꝰ
dixit. Uel vni: qz vna ꝛ equalis erat oibꝰ occa
sio murmurādi. [Amice non facio tibi iniu-
riā] qz iniuria nō ꝯz locū vbi est mera grā ꝛ
ideo si facit et dat gratiā vni: non facit iniu-
riā alteri. [Nōne ex denario] ꝛ pro mercede
[cōueniſti mecū] a principio. [Tolle qđ tuū
est] quasi dicat. paratꝰ sum tibi reddere mer
cedem tuā [ꝛ vade] intra in gaudiū dñi tui.
[An nō licet mihi quod volo facere] quasi di
cat sic: quia volūtas dei nullo modo distorta
esse potest. vnde ſignāter dicit quod volo: qz
S eī vult ideo licitū: nos quia licitum ideo vo
Uolun lumus. Et vt nō solū licita: sed etiā benigni-
tas dei tate plena ostēdatur volūtas diuina: addit.
licitū fa [An oculus tuꝰ]. i. consideratio tua [nequā
cit. est] ꝛ inequalis [qz ego bonus sum] scz ex na
tura bonitatis mee abundanter cōmunicās
vnde dicit nequā nō ꝓpter culpā ꝛz ꝓpter cō
siderationis inequalitatē: qz illa admiratio
pcedit ex cōparatiōe divine institie magis
Grego. ꝙ eiꝰ mie infinite. vbi Greg. Stulta est qstio
hominis contra dei bonitatē. Conquerendū
quidē esset si non daret qđ deberet: nō si dat
qđ non debet. vñ ꝛ Chriſo. De eiꝰ dato nemo Chriſo.
iuste murmurat qui amploꝰ dat ꝙ hō desi
derat. ¶ Ultimo cōcludēs pabolā dicit. [Sic]
scz vt ostēsum est [erūt nouissimi primi: ꝛ pri
mi nouissimi] vt nulla sit differētia tpis cau
sa. Sepe em̄ illi qui ad pniam tarde veniūt
citiꝰ remunerant ꝙ illi q tēpestiue veniūt: qz
citiꝰ de corpe exeūt: vel sepe illi qui tarde ad
pniam veniūt tpe p̄cedūt alios in feruore si-
cut in itinere cōsueuit: vt q tardiꝰ exierūt ve
locitate morā cōpēsant. vel illi q sunt nouissi
mi in oculis suis sunt primi in oculis dei. vel
illi q nouissimi iudicio hoim sepe sunt primi
iudicio dei: qz deꝰ nō ꝑsiderat exteriora hois
sed interiora cordis. Quāuis autē audieris
i parabola oēs accepisse singlos denarios:
nō tñ putes oēs ad fidē vocatos: vitā eternā
accepturos. Unde addit sniavalde metuen-
da. [Multi em̄] de primis: de tertijs: sextis:
nonis: ꝛ nouissimis [sunt vocati] scz ad fidē
ꝛ meritū: ꝛz de his oibus [pauci sunt electi] Pauci
ad beatitudinis premiū ꝛ regnū. Multi sunt saluādi
de ecclesia militāte: q nō erūt de eccl'ia triū-
phāte. In quo paucos ostēdit esse eos q sal-
uātur ad cōparationē eoꝝ qui per singulas
horas vocant. qz ꝑm Greg. Ad fidem plures Grego.
veniunt: plures eccl'ie parietes implēt: ꝛz ad
celeste regnū pauci perducunt. Hoc figurat
de filijs israel: quorū multi ad terrā p̄missio
nis fuerūt vocati: sed pauci ad intrādū fue-
rūt electi. Et sil'r de Gedeone qui plures ad
belladū vocauit: ꝛz paucos elegit quos secū mat. vij
duxit: qz lata est via et spaciosa porta q̄ ducit
ad perditionē: ꝛ multi sunt q intrāt p eā: sed
arcta est via ꝛ angusta porta q̄ ducit ad vitā Uocatio
ꝛ pauci sunt q intrāt p eā. ¶ Dupliciter autē domini.
vocat nos deus. In p̄nti ad laborē: in futuro
ad requiē. vñ necesse est vt quicūqz futurā re
munerationē desiderat: p̄sentē nō refugiat
laborē: qz illi q p deo fideľr suscipiūt laborē:
feliciter perueniēt ad remunerationē qñ au Mat. xj
diēt deū dicentē. Uenite ad me oēs q̄ labora
tis ꝛ onerati estis: ꝛ ego reficiā vos. Et tanto
maiorē remunerationē accipiēt ꝙto maiorē j. Co. ix
laborē sustinent: qz teste apl'o. Unusq̄sqz mer
cedē ꝯz laborē suū accipiet. Oēs g̃ q̄ vocati su
mus nouimꝰ: vtrū vero electi adhūc ignora-
mus. Et ideo tāto solicitiores esse debemꝰ in
bono ope ꝙto inexcusabiles nos eē scimꝰ de Grego.
vocatiōe. vñ Greg. Duo g̃ sunt q̄ solicite pēsa
re debemus. Primū est vt de se q̄sqz minime
p̄sumat: qz ꝛ si iā ad fidē vocatꝰ sit vtrū perē-
ni regno dignꝰ sit nescit. Scōm̄ vo est vt vnus-
q̄sqz primū quē iacere fortasse i vitijs cōspi-
cit: desperare nō audeat: qz diuine mie diui-
tias ignorat. Quid em̄ sit hodie aspicimꝰ: ꝛz Alibi p̄
q̄d cras futurꝰ sit vnusq̄sqz nescimꝰ. Plerūqz irevide-
ꝛ q̄ post nos venire cernit: p agilitatē nos bo bamur.
ni opis ātecedit. Et vir eū cras seq̄mur: quē
hodie preirevidebamꝰ. vñ ꝛ Chri. Hec para- Chriſo.

bola posita est: vt q̄ tarde quertunt nō despe
ret: sz auidiores fiāt: qm̄ i hac vita nō est ita
sera pnia: quin si corde pfecto fiat possit tāto
feruore pcedere vt mereat multis poīb⁹ nō
sic feruētib⁹ in premio anteferri. hec Chrīs.
Nullus g̃ desperatiōi: null⁹ loc⁹ restat excu-
sationi: siq̄dē in oi etate et in oi hora pctōr su
scipit. pctōr ei quacūq; hora quersus fuerit
Vite in certitudo. et ingemuerit: vita viuet et nō morietur. Et qr in
certa est in oib⁹ etatibus cuilibet hora voca-
tiōis sue parat⁹ vnusq̄sq; dz esse in bona ope
ratiōe: vt sicut incert⁹ est exit⁹: sic cert⁹ sit in
bono ope anim⁹: ne forte si qn̄ pōt nō vult bo
num opari: tūc incipiet velle qn̄ nō erit posse
Debem⁹ g̃ oi die sic viuere tanq̄ illa die mo
rituri vt sic residuū tpis nr̄i possim⁹ expecta
Seneca re securi. vñ Sene. Sic ordinād⁹ est dies ois
tāq̄ cogat agonē atq; expleat vitā. Ille bea-
tissim⁹ et secur⁹ sui possessor est q̄ crastinū sine
Stultitie proprium. solicitudine expectat. Inter cetera mala hoc
hz stultitia ppriū q̄ sp incipit viuere. Quid
est turpi⁹ q̄ sene xviuere inspiēs? Cōsidera
q̄ pulchra res sit cōsummare vitā ante mor
tē. Deinde expectare secure reliquā sui tpis
partē. Null⁹ em̄ vitā in crastinū spectat. Nō
em̄ viuūt qui victuri oia differūt. hec Señ. Mul
tū q̄ppe iuuat advicēdā delectationē pcti: re
Eccli. vij. cordatio mortis et finis nr̄i. vñ sapiēs. In oi-
bus opib⁹ tuis memorare nouissima tua et in
Grego. eternū nō peccabis. et Greg. Nil tantū ad do
mandū desideriorū carnaliū appetitū valet:
Bern. q̄tū vt vnusq̄sq; mortē pēset. Et Bern. Salu
berrimū est remediū redeūdi ad dñz habere
pre oculis mortē. Multū etiā iuuat nos desi-
des et pigros: sed iesum et studiosos aspicere
si volumus non desides fieri et pigritari: sed
feruere poti⁹ et pficere. inde em̄ exēpla et bo-
na multa poterim⁹ reportare. ¶ Oratio.



Omine Jesu xpe. sūme pr̄familias
tu me prio mane i vineā tuā duxisti
dū me a iuuētute mea ad fidē et tuū
fruitiū mirificordiē vocasti: et ad labo
randū p denariovite ēne mecū quēisti: sz ego
miser tota die vite mee ociosus stetī: negligē
ter viuēdo debitū meū nō feci. Dñe qr bonus
es et misericors: fac me saltē i vndecima hora
respicere et dignos fructū pnie facere: vt apō
te mercedē q̄tulācūq; merear iuēire. Amē.

¶ De villico iniquitatis. Cap. xv.

:A Lu. xvi



Deinde ponit pa
rabolā sz rē gestā de villico
iniquitatē diffamato apud
dñm suū ex dissipatione bo-
noꝝ suoꝝ: qr eos inutiliter i
illicitis cōsumpserat et sup-
fluis: non timēs offendere
dñm suū. Que pabola sicut
et p̄dicta spāl̄r ptinebat ad
discipulos: quia officiū villicationis et pericu
lum reddende rationis maxime pertinet ad
prelatos. Est em̄ villicus ppie gubernator et Villic⁹.
custos ville: sz hic accipitur pro yconomo: id
est procuratore et dispensatore: qui scz vniuer
sam substātiam domus dispēsat. yconomus
em̄ tam pecunie q̄ frugū et omniū que domi
nus possidet dispēsatorē designat. Hic timēs
amoueri ab officio et egere clam fecit miseri-
cordiā cum debitoribus dñi sui: vt cum amo-
ueretur reciperēt eū in domos suas memo-
res sui beneficij. Et ideo dicit q̄ [homo quidaz
erat dives qui habebat villicū] et infra.
et in fine applicat parabolā ad propositū di-
cens [et ego vobis dico] ꝛc. Similiter em̄ [ho
mo quidā]. i. ipe deus pro nobis humanat⁹
dives: qr gloria et diuitie in domo eius [hz vil
licū. i. dispēsatorē cui tradidit bona ad dispē
sandū. Huius ergo dñi. s. xp̄i triplex est villi-
cus: scz in spūalibus prelat⁹: in tpalib⁹ prin-
ceps terren⁹: in vtriq; quilibet xp̄ian⁹. Qui-
libet em̄ homo est villicus dei cui triplex vil- Villa tri
la cōmissa est gubernāda qui fructus cuius- plex no-
libet ville prudēter debet dispensare. ¶ Pru- bis com
ma villa est mundus iste: cuius fructus sunt missa.
bona tēporalia que quilibet custodire dz ne
mali rapiant: et vt sibi cōmissa seruis dñi sui
distribuat. ¶ Secūda villa est corp⁹ proprium
quod est custodiendū: ne quādo ingrediatur
mors ad animā p portas sensuū. Bona etiā
ipsi⁹ corporis vt sanitas: fortitudo ꝛc. ad dei
seruitiū et honorē sunt dispēsanda. ¶ Tertia
villa est anima que a prauis cogitatiōib⁹ est
custodiēda: cuius oēs virtutes debent distri
bui ad cognitionē et honorē et amorē dei. [Et
hic]. s. triplex predictus villic⁹ [diffamatus
est apud il'ū]. s. deū: qr nihil latet eū [quasi
dissipasset bona ipsius] male eis vtendo: scz
res tpales in illicitis et iupfluis expendēdo:
corpus suū voluptatib⁹ dādo: animā immun
dis cogitatiōib⁹ implēdo. Et bn̄ dicit ipsius:
qr bona nostra dei sunt auctoritate: sz nostra
sunt vtilitate. Fit autē hic diffamatio vel ac- Diffa-
cusatio remorsu cōsciētiarū vel euidētia ope matio.
rum vel per angelos qui nobis ministrāt: et
oia opa nr̄a deo renūciāt. [Et vocauit illū]
scz inspiratiōib⁹ interioꝝ⁹: p̄dicationib⁹ ex
terioꝝ⁹: euidētib⁹ bn̄ficijs: multiplicib⁹ fla
gellis: et incutiēdo timorē eterne dānationis
[et ait illi] eū ante mortē corripiēdo et monē-
do. [Quid hoc audio de te] bonoꝝ dispensa
tore. [Redde rationē villicationis tue] et dū
vivis cogita qualiter debes opari. Opz em̄
reddere rationē: aut in vita: aut post mortē.
Jam enim vltra. s. a tpe mortis tue non pote
ris villicare nec quicq̄ boni agere. Tunc em̄
nō poterit quis deo satisfacere de rebus per
elemosynas: nec de corpore p ieiunia: nec de B
alia p̄fones. ¶ Tria v̄ba dicit hic xp̄s pctō Verba
ri magne angustie et āxietatis: q̄ si ptinue in tris.

sonarent aurib⁹ nostris nullo mō peccarem⁹. Primū est rigide reprehensionis cuz dicitur [Quid hoc audio de te?] sic ditato gratiarū muneribus: sic preuento bñdictionibus: dissipatore rerū mearū tibi cōmissarū. [Quid ħ audio?] clamorē de terra resonantē tā horribilia scelera: tā antiqua vitia q̄ tanta bona dissipasti: qz tpalia male expēdisti: corp⁹ inq̄nasti: zaiam pctis inueterasti. Scōm ℣bū est anxij timoris cū subdit. [Redde rōnē villicationis tue.] O ℣bū strictū: o ℣bū anxiū: o ℣bū duz discussiōis districte tūc faciēde: qñ exigetur a nobis rō de occultis cordiū cogitationibus: de otiosis sermonibus: de nr̄is operibus: tunc aperti erunt libri celestes: tunc apt⁹ erit liber conscientie in q̄ leget memoria q̄cq̄d hō cogitauit: dixit: fecit: tūc examinabunt oīa: tunc discutiet de tota vita nr̄a. Tertiū verbū est amari doloris cū addit. [Jam nō poteris villicare.] In futura em̄ vita tollit ois villicatio hoim ita vt vlter⁹ nec bñ nec male possit opari. Magnus igit est dolor aie qñ p̄imante hora mortis audit sibi dici q̄ vlterius nō possit villicare. Puto q̄ totū mūdū daret vt sibi cōcederet spaciū vnius hore quo peniteret: z aliq̄d boni ageret: sz nō dat: qz tps illō est reddende rōnis exercende villicationis. Audiamus g̃ hec tria verba seueri iudicis: z ante iudicium placemus eū z nō pereamus.

¶ Timens aūt villicus de vocatione in mor tevel in iudicio z reddēda rōne [ait intra se] in sua cogitatione. Intra se loquit q̄ nullum amicū inuenit cū quo cōsiliari possit. [Quid faciā qz dñs aufert a me villicationē]. i. olim villarū p̄dictarū custodiā. s. tā rerū q̄ corpis z aie. z hoc erit in morte. Sepe em̄ cōtingit q̄ tales timore mortis ducunt ad penitētiā z ad cogitandū de vita futura. Sic semp cogitare dz pctōr q̄ Job. Quid faciā cū surrexerit deus ad iudiciū: z cū quesierit q̄d respondebo illi. Non ait q̄d dicā: sed quid faciā: qz apud strictū iudicē nō excusant ℣ba suasoria: sz facta meritoria. [Fodere] p penitētiā [nō valeo] i. p̄pter labore z penitētia nō possuz de pctis satisfacere z ad vitā beatā venire [mendicare] p oronē [erubesco] qz verecūdum dz esse huius mundi diuitibus petere suffragia spiritualia z nō reprehēdere in tpalib⁹. In alia vita aia nō pōt opari opa q̄bus adiuuet ad
Chrisо. gloriā. vñ Chri. Vita p̄ns habet exercitium mādatorū: futura vero solatiū. Si nihil opatus es hic: frustra in futuro speras. Itē nec bona ipsa pōt ab alijs mendicando impetrare: qz nō dabit ei. Huius signū sunt virgines fatue: q̄ petentes oleū a prudentib⁹ isunt expulse: sed nec dives epulo mendicans guttā aq̄ meruit recipe. [Scio q̄d faciā] qz. s. añq̄ tollat p sententiā mortis a villicatiōe: debita relaxabo debitoribus dñi mei: z distribuā eis de facultatib⁹ ipsius [vt cū amot⁹ fuero a villicatione] scz in morte: recipiant me in domos suas. i. p eor⁹ merita et suffragia recipiar in vita bta: ne cogar fodere aut mēdicare frustra. Et in domos plural'r p̄pter diuersitatē Jo. xiiij p̄mior̄: qz ibi māsiones multe sunt. In has domos nullus pōt ingredi nisi p ostium mle vel spūal s vel corpalis. In cuius signū salomon in ingressu sctāsanctor̄ fecit duo ostiola de lignis oliuarū. p oleū em̄ mia designatur. ¶ Nota q̄ mansiones celestes sunt pau ¶
peruz: qz illis date sunt. pauperū em̄ spū est Mansio
regnū celor̄. Uñ si diuites illud hr̄e volunt: nes cele
opz vt a pauperib⁹ emāt. Diuites em̄ habēt stes pau
domos in terra: pauperes in celo. Libēter g̃ perum.
diuites recipiāt paupes in domos suas i ter
ra vt a pauperib⁹ recipiant in celo. vñ Aug. Augu.
Prebe terrā: z accipe celū. Ubi cōsiderādū est
q̄ vt supra dictum est: tres ville cōmisse sunt
hoi. s. mūdus: corp⁹: z aia: quor̄ fruct⁹ debet
dispensare ad honorē dei. Corp⁹ nāq̄ suū dz
distribuere ieiunijs: vigilijs: z ceteris laborib⁹ p deo assumptis: z tūc sanitas: fortitudo
pulchritudo q̄ sunt bona corpis: optime erūt
dispēsata. Si ℣o corpis labores sustinere nō
possit. dicēs cū hoc villico [fodere nō valeo]
saltē bona aie que sunt amor: cognitio: z memoria: ita distribuat orādo: meditādo de lege dñi: z cūctos etiā inimicos amādo: vt orationib⁹ sibi recōpensetur quod laborib⁹ efficere nō potuit. Et si rursus orare erubescit: vtpote quia nescit dicēs quēadmodū hic villicus dicebat [mēdicare erubesco] q̄ em̄ orat mēdicat: quia suffragiū petit: tūc certe nō restat nisi vt p̄ideat sibi taliter de bonis terre ville dñi: scz de bonis tēporalib⁹ elemosynas largiēdo: q̄ talis dispensatio oēm defectū excuset corporis z anime. Jeiunū em̄ qō distribuit bona corpis: et oro q̄ distribuit bona aie atq̄ elemosyna q̄ distribuit bona mūdi: sunt opa q̄b⁹ habet vita eterna. [Cōuocatis itaq̄ singulis] seorsuz his ab illis [debitorib⁹ dñi sui] qz religiosi z paupes q̄libuscūq̄ iusti sunt debitores dei fecit circa eos mīam de bonis tpalib⁹ sibi traditis ad dispēsandū dās ipsis oleū z triticū: oleū q̄ppe cōpassiōis et triticū subuētionis. Ad hoc g̃ tēdit ista parabola: vt sicut dedit de bonis dñi oleū z triticū: sic z nos demus pauperib⁹ de bonis a deo nobis traditis: oleū cōpassiōis interioris: z triticū subuētionis exterioris: qz bonor̄ nobis datoz nō dñi: sz tm̄ dispensatores sum⁹. In ħ aūt q̄ plus dedit de oleo q̄ de tritico significat q̄ plus debem⁹ cōpati affectu q̄ possum⁹ subuēire effectu. [Et laudauit dñs villicū] D
nō dñs oīz [villicū iniquitatis]. i. villicū ini Lauda
quū: nō q̄ aduersus eū fraudulēter: sed pro tio villi
se prudēter p̄m prudentiā hui⁹ seculi: non tm̄ ci.
bene vel meritorie egisset. non enim laudauit
eum de fraude quam fecit: sed de prudentia
et ingenio quo sibi in futurum prospexit: est

nãq; prudentia quedã sibi in posterũ puidẽ tia. Sic diuites huius mũdi nõ sunt laudabi les de deceptione in illicitis actibus: sed de hoc q; prudenter se cõuertunt ad distribuen dũ bona in pijs opibus: vt per hoc puideãt sibi in futurũ: q; ẽm Ambro. Sola misericor dia est comes defunctorum. Cui etiam pru dentissime non solũ dñs vlcisci: sed etiã dñs omniũ applauderevidet subiungens ad ḋd hanc similitudinem dederit. [Quia] inquit [filij hui⁹ seculi] z tenebrarũ. i. homines tẽ poralibus intẽti z amatores mundi [prudẽ tiores sũt filijs lucis in gñatiõe sua carnali] i. in secularibus ad que videtur geniti. i. ma gis astuti z feruidi sunt i carnalibus z tpali bus negocijs agẽdis q̃ filij lucis z vite eterne i. holes spiritualibus deputati et amatores celestiũ sint in spiritualibus negocijs exercẽ dis. Prudentiores sunt illi in malo q̃ isti in bono. Uix ẽm inueniunt aliqui qui tãtã pru dentiã z curã habent in acquirendis bonis eternis z pmanentibus: quantã calliditatẽ z solicitudinẽ isti habent in acquirẽdis bonis temporalibus z fugitiuis. Pro his ẽm die no ctuq; vigilant: anguistiant: laborant z modis omnibus tales diuitias coaceruare nõ ces sant. Sicut bubo z cattus clarius videt de no cte q̃ hõmõ ad legendũ literas: sed ad capiẽ dum mures: sic filij seculi acutius vident q̃ filij lucis: nõ ad sciendũ legẽ dei: sed ad acq̃ rendũ bona mundi. Audiãt hec filij lucis: z filijs tenebrarũ. s. hui⁹ seculi vinci erubescãt. Ideo enim hec scripta sunt vt audiẽdo pru dentiores fiant: nõ aũt vt iniquitatis villicũ imitando: fraudem vel iniusticiam in aliquo agant. vbi Beda. Audiant sapientes huius seculi vt stultã sapientiã deserere: z sapientẽ dei stulticiã discere q̃ant q̃sti eorũ sapiẽtiam diuina equitas estimauerit quos non vere prudentes: sed in generatione sua prudẽtes esse cõmemorat. Juxta hoc quod alibi dicit. Ue qui sapientes eltis in oculis vestris z co ram vobisinetipsis prudẽtes. Necnõ z ama tores vite eterne filios lucis appellando nõ aliud eos qui sapientes sunt vt mala faciãt: bene autem facere nescierũt q̃ filios esse te nebrarũ arguit: filij aũt lucis z filij huius se culi vocant: quõ filij regni z filij pditionis: cu ius ẽm quisq; agit opera eius cognominat z filius. hec Beḋ. Sz heu nos (vt ait Hiero.) feruentissimi sumus in terrenis: frigidissimi in celestibus: z summã in rebus paruis exhi bemus alacritatẽ: ad maiora tepescimus ce lerẽ habituri finẽ res sine fine querunt cele stes diuitias: imortales honores: pigra qua dã dissimulatiõe negligimus. hec Hieron.

¶ Ubi notãdũ q̃ quedã est sapientia nociua z ista est carnalis: quã habent auari in acq̃ rendo diuitias: superbi in acquirendo hono res: luxuriosi in acq̃rẽdo delitias. Uñ Jaco. iij. Nõ est ista sapiẽtia desursum descẽdẽs: sed terrena quo ad auaros: animalis quo ad luxu riosos: diabolica quo ad superbos. Quãtum aũt ad istã sapiẽtiã verũ est q̃ filij hui⁹ seculi sunt prudẽtiores filijs lucis: q; filij lucis eam aspernant z fugiũt. Scõa sapia est supflua: Sapien q̃ est de imptinẽtib⁹ ad salutẽ. Jsta sapia est tia sup mũdana z secularis: siue sit philosophica et flua. metaphisica: siue sciẽtia legum z decretaliũ q̃ esse. Quantũ etiã ad istã sapiẽtiaz filij seculi sunt sepe prudentiores q̃s filij lucis: quia viri spũales paũ curãt de talib⁹ scientijs. Tertia Sapien sapia est necessaria q̃ est de expediẽtibus ad tia ne salutẽ: z ista est sapia diuina q̃ ꝓsistit in vera cessaria dei z boni cognitione. Quantũ aũt ad istã sa piẽtiã: filij lucis sunt prudẽtiores q̃s filij hui⁹ seculi: imo in rebus diuinis filij scĩ vident eẽ stulti: filij aũt lucis sunt valde sapiẽtes z pui di. Qui aũt sunt filij scĩ nõ apparet manife ste: sed tñ põt de hoc aliqua coniectura habe ri. Una est q; cõiter filius habet inclinationẽ ad artificiũ patris: z iõ q̃n psona tota est mũ dana z ad negocia mũdi inclinata signuz est cturas. q; pertinet ad filios seculi. Scõa coniectura est q; filius assumit arma patris: sic psona q̃ in seipsa assumit arma mũdi que sunt super bia: auaricia: gula: luxuria: hec videtur per tinere ad gñationẽ mundi. Filij autem lucis sil'iter cognoscũtur duplici cõiectura. Prima est q̃n psona cũ oĩi deuotione sustinet visita tionẽ dei: qua visitat p flagella vel alio quo cunq; mõ: z q̃n nõ pmittit aliq̃d in corde suo q̃ est cõtrariũ deo: signũ est q; est filius dei. Scõa cõiectura est q; cõiter pulli auiũ come dũt libẽter cibũ quo cõsueuerũt vti parẽtes eor; z in ipso potissime delectant: sic q̃n hõ li bẽter degustat celestia q̃ fuerũt cib⁹ xp̃i: z ei sapiũt talia: ac cõtinue conat q̃liter impleat volũtatẽ diuinã: iste ẽ ꝑe filij⁹ dei. ¶ Deide q̃si a minore infert cõdẽdo ꝓpositũ. [Et ego Mãmo vobis dico. Facite vobis: id est ad vestrã vti na inq̃ litatẽ: amicos de mãmona inquitatis: scz ꝛtatis. tẽpalibus diuitijs: sz nõ eo mõ quo fecit vil licus inq̃tatis: nõ defraudãdo aliena: sz lar giendo vr̃a: vt cũ defeceritis: meritis ꝓpijs et pñti vita: recipiãt vos in eterna taberna cula. i. per sua merita z suffragia impetrent apũ deũ vos finaliter recipi in vita btã. Ad hec tabernacla ꝓpheta suspirãs ait: q̃s dile põs. lxxx cta tabernacla tua. q. d. dñs. Si tibi inifutu iij. ruz ẽt cũ dolo et fraudulẽter puidẽs lauda tur: mlto magis laudãdi eritis si sine dolo z legitime vobis puideritis. vbi Gregori⁹. Si nos eor; s. pauperũ amicitijs eterna taber nacla acquirim⁹ dãtes pẽsare debem⁹: q; pa tronis pot⁹ offerim⁹ mũera q̃s egenis bona largimur. Mãmona mãmone ligua syra di uitie dicunt: z mãmõ mãmõis sathanas qui opib⁹ seducit appellat. Et est aduertẽduz q;

Ambro.

Prudẽtes seculi.

Nocte videtia

Beda.

Esa.v.

Hiero.

E Sapien tia nocia na.

Jac. iij.

Grego.

Mãmo.

Elemosyna de Diuitie iniquitatis. Elemosyne acceptor. Bonorū diuisio. Augu. Opera mie. Hiero. Leo papa. Chriso. Dñi nō sum⁹ hic Chriso. Beda.

nō dicunt hic diuitie iniquitatis: qr inique et de malo acquisite. de illis em̄ non p̄cepit dñs qb⁹ fiat. fieri elemosynā cū nūq̄ bonus vsus iustificet male acq̄sita: z tō talia sunt restituenda non in elemosynis danda. Pōt tñ de diuitijs iniq̄ affectu vel actu male acquisitis fieri elemosyna: vt de acq̄sitis p meretriciū: vl lenocinio vel dieb⁹ festiuis laborādo: vel hmōi. Si vo diuitie nō de malo sunt acq̄site nihilominus dicunt māmona iniq̄tatis plurib⁹ de causis. Primo qr nō sunt vere diuitie nec seruāt qō ꝓmittūt: sed false qr fallunt z decipiunt. Ꝓmittūt em̄ securitatē z dāt timorē: satietatē et dāt esurie: stabilitatē z dāt subitā dejectionē. Scōo qr iniqui in eis cōfidūt: ac fidē z spē in eis cōstituūt. Tertio qr iniquus māmon p̄est eis q tētat hoies cupiditate: vt seruiāt auaricie: qō est idolorū seruitꝰ: z sepe faciūt hoies iniquos vt semp desiderēt amplius. Quarto qr sunt multarū iniquitatum materia: ꝓpter diuitias em̄ multa cōmittunt iniqua: z expēdunt in multis illicitis z supfluis. Quinto qr vt plurimū acq̄runt inique: in plurib⁹ em̄ p̄decessoribus necesse est aliquē reperiri q̄ iniuste vsurpauerit aliena. vñ vulgata cōi dr sētentia. Dis dines aut iniquus est: aut heres iniqui. Sexto dicunt māmona iniq̄tatis. i. ineq̄litatis: qr inequaliter possident: nā vn⁹ hz ad supabūdātiā: alius ad sufficientiā: ali⁹ ad necessitatē extremā: alius ad totalē penuriā. Septimo qr inique retinent. qō em̄ vltra necessaria vite retinet nec primi necessitatibus erogat: pecunia est iniquitatis. i. ꝯ eq̄tatē: in ea em̄ nō seruam⁹ eq̄tatē quā primo debem⁹: quē sicut nos diligere iubemur. Pauperes g recipient nos i suas domos celestes si nos eos receperim⁹ i nostras domos terrestres. vñ Augu. Dia bona sua dedit de⁹ duobus hoibus diuitib⁹ terrena: paupibus celestia. Sed de⁹ volēs vtrūq̄ saluare cōstituit vt hic diuites i sua hereditate recipiāt paupes z paupes in sua hereditate eos collocent: et vterq̄ p alīū colloceī. hec Augu. Et si nō oēs paupes p̄nt nos recipere i domos celestes tñ qr largimur his recipiemur ab angelis z sanctis: qr largiendo paupibus angelorū nobis ceterorūq̄ sanctorū gratiā ꝓparam⁹: z cū huius bonū sit eligere paupes bonos z alijs p̄ferre in datione elemosyne: tñ q̄ dat indigenti peccatori nō qr pctōr: ꝫ qr hō est nō pctōr nutrit: sed iustū: qr culpā nō diligit: sed naturā. Qui aūt elemosynā accepturus est attendat bñ si indigeat: alioq̄n nō accipiat ne rapinā ꝓmittat. vñ Hiero. Monache si eges z accipis das potius q̄ accipias. Si aūt nō eges z accipis rapis. Ꝓterro nō indiget monachus si habeat qō nature sufficit. Et hāc sufficiētiā ap⁹s certa diffinitiōe describit habētes incl alimēta z qb⁹ tegamur his ꝓtēti sim⁹. Uñ in collatiōe abbatis abrae: noueris aūt te ex hoc nō leui affici detrimēto: qr eū sis sani corpis ac robusti stipe sustētaris aliena: q̄ iuste solis est debilibus attributa. Vle g opib⁹ insistam⁹: qr multa bona z in vita z in morte nobis inde cō paramus. vñ Hiero. Nō memini me legisse male mortuū q̄ libēter exercuit opa pietatis hz em̄ multos intercessores z impossibile est multorum p̄ces nō exaudiri. vñ z Leo papa. Quicq̄d in cibos pauperū: in curationes debiliū in p̄cia captiuorū: z in quelibet opa pietatis impendit: non minuit: sed auget. Nec vnq̄ apud deū perire poterit: qr fidelis benignitas erogauerit dū qō cuiq̄ tribuit id sibi ad p̄mium recondit. Beati em̄ misericordes qm̄ ipsoꝝ miserebit de⁹. Nec delictorū memoria erit vbi testimoniū pietatis affuerit. hec Leo papa. Religiosus vo z q̄ nō hz vnde possit elemosynā dare materialē nihilomin⁹ ex corde pōt facere elemosynā deo valde gratā videlicet ad hoc voluntatē habendo seu etiā illatas sibi iniurias primo indulgendo vel aduersitati aliene ex corde compatiendo.

¶ Igitur o monache: o clerice: o laice: dū viuis cogita qualiter debeas operari vt sciasse habeas q̄d in iudicio possis rñdere: vbi audies: redde rationē villicationis tue. Villici em̄ sum⁹ nō dñi rerū tpaliū z spūaliū nobis ad necessarios vsus: primorū ꝓmissarū. Et si eas primis nō distribuim⁹ aliena retinemus. vñ Chriso. Opinio quedā erronea aggenerata mortalibus auget crimina: m'nuit bona. Ea vo est opinari q̄ ea q̄cūq̄ possidemus in vsu vite possidemus vt dñi. Et iō etiā oportune ea apprehēdim⁹ tanq̄ bona hcipua. Sed cōtrariū est. Non em̄ nos vt dñi in vita p̄ti collocati sum⁹ in ꝓpria domo: ꝫ tanq̄ hospites z aduene quo nolumus ducimur z quo nō putamus z qui nunc locuples est in breuissit mēdicus. Ergo quicūq̄ sis noueris te esse dispēsatorē alienorū: z trāsitorij vsus z breuis tibi iura cōcessa sunt. Abiecto ergo ab omni dominij fastu sumas humilitatē z modestiam villici. hec Chriso. Attende z aliud qō tibi dicetur. iam em̄ nō poteris villicare z opari. vñ Chriso. Quotidie talia p effectus nobis exclamat deus ostēdens nobis feruentē in meridie sospitatē priusq̄ aduesperascat exanimē z aliū inter prandia expirātē z diuersimode ab hac villicatione discedim⁹. Sed fidelis dispēsator q̄ de ꝓpria dispēsatiōe cōfidit: desiderat cū paulo dissolui z esse cū xp̄o. Ꝫs aūt cui⁹ sūt vota terrena anxiat i exitu. hec Chri. Cogita ēt qr tic fodere nō valebis z mēdicare erit ꝓfusiōis. vñ Bed. Ablata q̄ppe villicatiōe fodere nō valem⁹: qr finita hac vita i quatiñ ꝫ opari neq̄q̄ vltra bone ꝙsatiōis fructū ligone deuote ꝓpūctiōis ꝫ inḡrere. Mendicare ꝓfusiōis ē illo. s. pessimo genere mēdicādi: q̄ ꝯgines ille fatue mēdicasse ferunt et de q̄ salomon ait. ꝓpter frig⁹ piger arare no-

luit: mēdicabit g̃ estate ꝛ nō dabit ei. ꝯ Beō. Ut aūt idē dicit Beda. si hi q̄ p̄bent elemosynā de liquo mām̄ona faciūt sibi amicos a q̄bus in eterna tabernacula recipiantur: q̄to magis hi q̄ spūales largiunt epulas: q̄ dant ꝓseruis cibaria i tpe suo: certissime cēbēt spē fume retributiōis erigi. ¶ Postq̄ g̃ dñs p̄mi sit de dispēsatiōe pecunie corpalis: subdit de dispēsatiōe pecunie spūalis di. [q̄ fidelis est in minimo] ꝛ in dispēsatiōe minorū. s. tpaliū [ꝛ i maiori]. i. i dispēsatiōe maiorū. s. spūaliū [fidelis ē et q̄ i modico]. s. i carnalib⁹ [iqu⁹ ē] vt nō bñ ꝑ necessitate ꝓmoꝝ erpēdat [ꝛ i maiori]. s. i spūalib⁹ [iniqu⁹ ē] vt nō ꝑ vtilitate cōi diuidat. q. d. q̄ bona tpalia q̄ sūt minima bñ dispēsauit i elemosynis ꝛ in alijs pijs vsib⁹: dign⁹ ē vt sibi cōmittat dispēsatio spūaliū q̄ sūt maiora: q̄ fidelitas dispēsatiōis prime ē argumētū fidelitatis scde. Et q̄ modica i. bona tpalia nō bñ dispēsauit: ꝫ i illicitis cō sumpsit: vel male retinuit: idign⁹ ē vt sibi cōmittat dispēsatio maiorū. s. spūaliū: q̄ infidelitas ꝑma ē argumētū scde. ¶ Hic habes argumētū q̄ auar⁹ nō est bon⁹ p̄dicator vel plat⁹. vñ subdit. Si g̃ in liquo mām̄ona. s. in bonis tpalib⁹ ꝛ diuitijs [fideles nō fuistis] dispēsādo q̄ sūt magis bona ꝫ apparētia q̄ sm̄ vitatē [q̄ verū ē]. s. bona spūalia: q̄ sūt vera bona [q̄s credet vobis?]. i. tradet vob ad dispēsandū. q. d. null⁹ sapiēs. Unde habes exēplū de q̄dā ep̄o q̄ q̄tuor casēos tradidit ad custodiēdū nepoti suo: ꝛ q̄ male custodiuit: nō curam aliorū tradere sibi noluit. [Et si i alieno fideles nō fuistis]. s. i tpalib⁹ q̄ sūt aliena nob⁹ q̄ sūt extra nos [q̄ verū ē]. s. bona spūalia q̄ sūt hñtib⁹ intrinseca [q̄s dabit vob ad dispēsandū]. q. d null⁹ sapiēs ꝯ faceret. Qui ei fidelis nō ē in dispēsatiōe bonorū fortune ꝛ diuitiarū ꝓpe corpaliū q̄ respectu spūaliū falsa diuitie sunt ꝛa nobis aliene: q̄ extra naturā nr̄az sita nihil ei intulim⁹ i hūc mūdū: ꝛ nihil hinc auferim⁹: pñtq̄ nobis auferri ēt nolētib⁹ dispēsationē bonoꝝ gr̃e ꝛ diuitiarū spūaliū q̄ vere diuitie sūt: ꝛ nr̄a q̄ ꝑpe hoi ꝛputata. ad ea em̄ habēda nati sum⁹: nec pñt nobis auferri nolētib⁹ null⁹ ei credere vel dare ꝺz: q̄ in eis ēt infidelis esset. vñ Ambro. Aliene a nobis diuitie sūt q̄ ꝓter naturā sūt. Neq̄ nobiscū nascūt: neq̄ nobiscū trāseūt. Neq̄ em̄ nr̄a sūt q̄ nō possum⁹ auferre nobiscū. Sola ꝟt⁹ est comes defūctorū: sola nos sequit mia. Et vt dicit Augu. ꝑōt hō iuit⁹ amittere bona tpalia nūq̄ aūt nisi volēs pdit eterna. ꝼm Bedā In minimo ē fidelis q̄ hz viscera pietatis ꝛ opa mie: dādo elemosynas: ꝛ diligēdo ꝓximos in maiori ē fidelis q̄ oino adheret creatori ꝛ vn⁹ spūs cū eo desiderat fieri. Sz q̄ fratrē nō diligit quē videt: nec egeni miserēt quō diliget deū quē nō videt: ꝛ quō seipsum deo tribuet? Valde ergo considerandū est in electione p̄latorū ꝛ ꝓpositorū quales in modico fuerūt ꝛ q̄d pietatis ꝛ mie habuerit: q̄m̄ qui in modico fideles nō sunt in magnis q̄z fideles nō erūt. Unde ꝑcepit apl's Timotheo ꝛ Tito. vt in eligendo ep̄o semp ꝑconsiderēt si fidelis fuerit ꝛ nō auar⁹ in dispēsatione rei familiaris. sepe em̄ auar⁹ in erogatiōe pecunie corpalis auar⁹ est in erogatiōe talenti spūalis vt nil vere faciat nisi ꝑ pecuniā vl̄ ꝑ psonis ꝛ iuxta acceptionē psonarū. Comitat ei eū sepe auaricia ꝛ cupiditas vsq̄ ad spūalia. Et iō tales si ꝓmouent in eccl̄ia nō ē ex dei ordinatiōe sed magis ex pmissiōe quadā diuina. Dem⁹ igit aliena vt suscipiam⁹ nostra: ꝓbeamus parua vt recipiamus magna: seminemus in bñdictione vt metamus benedictionē: sed q̄ paree seminat parce ꝛ metet. Si bñ dispensamus bona minora. s. fortune ꝛ nature merebimur ꝓmoueri ad bona maiora scilz gratie et glorie.

3 Auari detestatio.

Ambro. Diuitie aliene a nobis.

Augu. Beda.

¶ Oratio.

OMine iesu xp̄e aiam meā fac virtutū villā ne villic⁹ tuus rō mea dissipet bona tua mihi credita: q̄ post mortē nescio q̄d meritorij faciā. Remitte mihi cētū cados olei q̄s tibi debeo p cōtēplationē: ꝛ cētū choros tritici q̄s tibi debeo p opationē: ꝛ amici tui pauperes q̄ te diligūt ꝛ tibi cōformant fiant mei apud te intercessores aduocati ꝛ patroni: vt cū defecero ꝓpijs meritis ꝛ ab hac vita recipiar meritis eorum ꝛ suffragijs in domos suas. s. in eterna et dilecta tabernacula. Amen.

¶ De diuite epulone ꝛ lazaro mēdico ad ianuā eius iacente. Ca. xvj.



Pharisei autem qui erāt auari audiētes dominū iesum de contēptu mūdi ꝛ contra auaritiā disputātē: ac hoies ab appetitu diuitiarū retrahentē: ꝛ ad faciēdū elemosynas inducentem [deridebant eū] quasi irrationabiliter loqueret et contraria legi ꝓphetisq̄ ꝑciperet. vbi multi diuitissimi deo placuisse legunt et obseruatorib⁹ legis bona tpalia ꝓmittunt: nō attendentes q̄ in lege carnalib⁹ minora ꝓpter regnū eternum: et in euangelio spiritualibus maiora propter regnum celorum iure precipiuntur: et ideo inter legem et euangelium sicut promissionum: ita ꝛ preceptorum debere esse distantia. Ibi nāq̄ dictum est si volueritis et audieritis me bona terre comedetis: hic vo beati pauperes spiritu: q̄m̄ ipsorū est regnū celorū. Ite lex nō ꝓmittebat tpalia tanq̄ principale p̄miū: ꝛ iō vbiq̄ in sacra scriptura pro actibus virtutū promittunt bona tpalia: sub illis intelligūt bona spiritualia ꝛ eterna tāq̄

A Lu. xvj

Legis ꝓmissio

principaliter ꝓmissa. Nec talia sic ꝓmittũtur ad malũ vsuz sicut phariseꝰ ista ad defensionẽ sue auaricie male iducebãt sz ad bonũ: qz illi q̃ bn vtunt diuitijs nõ seruiunt eis nec demoni p ea tentãti: sz magis ecõuerso diuitie seruiũt ipsis: qz sunt eis inuamẽta ꝯtutis z tales fuerũt abrahã z alij diuites qui deo seruierũt z placuerũt in eis. Vñ occurrit eis dñs cõfutans z redarguẽs eos de vana gloria et de auaricia dicens. [Uos estis q̃ iustificatis vos coram hoibus] auariciã vestram predicto modo falso colorando z opera vra: vt ab hoibus videamini faciẽdo [deus autez] cui oia nuda z aperta sunt [nouit cordа vra] z iniquitatẽ ibi latentẽ [qz qõ hominiꝫ] z in reputatione hoim qui vident in facie [altum est]. i. apparens iusticia z nõ existens in re [abominatio ẽ apud deũ] in reputatiõe dei q̃ videt in corde: qz simulata sanctitas duplex est iniquitas. Est em̃ z simulatio z iniq̃tas. audiãt hoc hypocrite z ãbitiosi qz ꝯto magis apparent z se exaltãt apud hoies: tãto magis abominabiles sunt apud deũ. Igit qz deus videt corda z p cõsequẽs etiã facta ꝯtucũq; secreta studendũ est cuilibet etiaz cũ solus fuerit vt z cogitãdo z operando mala declinet: z bona faciat. Si em̃ deũ presentẽ z oia videntẽ z vindicantẽ semp cogitaremꝰ: aut vix aut nunq̃ peccaremꝰ. vñ Boetius. Aduersamini vitia: colite virtutes: ad rectas spes animũ subleuate: humiles p̃ces in excelsa porrigite: magna vobis est necessitas indicta ꝓbitatis: cũ ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis. Quia ergo phariseꝰ cora hoibꝰ se iustificabãt z iustos se esse ostẽdebãt: pctõres quasi infirmos cõtẽnẽdo z elemosynarũ remedia negligẽdo: q̃ iuste hec auaricia et auara altitudo dãnanda sit in sequenti dñs docet exẽplo qđ maxime inducit ad prouocandum hoies ad opera misericordie ex diuite ꝓpter defectuz pietatis z misericordie dãnato: z nõ dr̃ hic q̃ sit parabola vel similitudo: qz ẽ rei geste narratio. vñ ꝑm quosdaz. Diues iste nabal erat quẽ dauid occidere volebat: qz victualia sibi z suis negauerat. ¶ Dicit ergo homo quidã. Ubi notãdũ q̃ hõ potꝰ sonat hic in vitiũ q̃ in naturam vt dicat hõ ab humo. i. humo adherens p amorẽ terrenoꝝ. ꝑm Grego. Nõ exprimitur nomẽ eiꝰ: qz nõ erat a deo p approbationẽ cognitus. ꝑm qđ dicit saluator reprobatis. Nũq̃ noui vos. vñ quasi ignotꝰ apud deũ nomine non designatur: neq; nominat a deo qz nomẽ quesierat a mũdo. [Hõ ergo quidam erat diues] nõ tam a possessione diuitiarum q̃ ab amore earũ: ecce superfluitas in sensu et cõcupiscẽtia oculoꝝ [z induebat purpura] rubea desup ꝓpter inanem gloriã [z bysso] albo de subtus ad carnez ꝓpter molliciẽ: ecce excessus in vestitu z superbia vite [z epulabat quotidie splẽdide] seruiendo gule magis q̃ nature: ecce excessus in victu z concupiscẽtia carnis sz q̃ vestimẽta ita z epule. Ad molliciẽ z luxuriã cultu regio dissoluebat carnẽ exterius: ac cibis z potibꝰ z fouebat interiꝰ. [Et erat q̃daz mendicus noie lazarus] diuiti ad iungit̃ pauper: qz alter alteri cõfert: sz differẽter: qz diues cõfert tẽporaliter pauperi z pauper spũaliter diuiti. vñ Chri. Dũ diues iustẽ tat pauperẽ iustẽtatur a paupere. Exprimit̃ aũt hic nomẽ pauperis: qz a deo p approbationez erat cognitus sicut ẽ moysi dixit. Noui te ex noie. vñ z pauꝑibꝰ humilibꝰ dr̃ gaudete z exultate: qz vestra noia scripta sunt in celis. Lazarus pauper z humilis noiat̃: diues ꝯo nec noie dignus habet̃. Nota bonoꝝ scripta sunt in libro dei z noia malorũ in libro diaboli. In quo pẽsandũ est quantuz interest inter publicã legẽ mũdi: z benignã legẽ dei. Nã diuites sunt mũdo celebres p noia sua: sz pauperes latẽt nec nomẽ in mũdo habẽt. Mos ẽ dicẽdi. Uñ devide ꝓfecti sumus obuiauit nobis talis comes vel dñs. Ecõtra de paupta te dr̃. Nobiscũ vnꝰ paup agebat iter. Sed in euãgelio est mos cõtrariꝰ: qz pauꝑis nomen exprimit̃: diuitis ꝯo nomẽ tacet̃: supbos diuites p iudiciũ reprobatiõis deꝰ nescit: humiles pauꝑes per iudiciũ approbatiõis noscit. Cominꝰ aspicit hos: z eminꝰ arcet illos. Diuitibꝰ sunt noia in culmine mũdi: sz pauꝑibꝰ sunt noia in aula dei [Qui iacebat ad ianuã eiꝰ vlceribꝰ plenꝰ] vt exvicinitate magis appareret duritia diuitꝫ exeũdo z reuertẽdo eũ videntis z patiẽtia pauꝑis exvisiõe diuitꝫ. vbi Chrisꝰ. Infelicissime hoim mortẽ corporis tui vides iacere ãte ianuã z nõ miserearis. Si dei p̃cepta nõ cõsideras saltẽ miserere cõditiõis tue: z time ne z ipse talis efficiaris [Cupiens saturari de micis] nõ dicit de p̃ciosis [q̃ cadebãt de mensa diuitis] quodã modo dicẽs ad diuitẽ. Sufficiũt mihi mice mense tue: quas abiciẽdo proijcis inde. Prebe de supfluo elemosynã: fac de nõ dãno lucrũ i quo nimia duricia apparet eo q̃ pire ꝓmittebat vñ paup subleuari poterat. [Et nemo illi dabat] qz tali dño talis familia z tõ cõformabant̃ ei in mẽtis duricia. Cũ g̃ ante ianuã iaceret ex visiõe pauperis diuiti nõ miserẽti cumulꝰ dam natiõis inferr̃: z rursus ex visiõe diuitis rẽtatus quotidie paup probatur. Quez ad maiorẽ ipius: probationẽ paupertas simul z egritudo: z visa diuitis copia z nulla sibi adhibita cõsolatio afficiũt. vbi Chrisꝰ. Egrotatio habet aliqđ solatium si opes habet. Si autem ad infirmitatis magnitudinẽ accedat z paupertas duplex ẽ infirmitas. Quãta g̃ i isto pena est i q̃ inter tãta vulnera nõ meminit dolores plagaꝝ sz famis. Sed z canes veniebãt z lingebat vlcera eiꝰ]. Uñ talis pietas i lingendo vlcera pauꝑis arguit duritiã diuitꝫ: qz magꝫ curiales erãt canes pauꝑi q̃ eoꝝ dns. Et nec

¶ Lazarꝰ pauper. Chrisꝰ. Simulata sanctitas. ¶ Pñtia dei. Boetius Diues epulo. Raba. Homo. Paupes latent. Paupis prelatio Chrisꝰ Chrisꝰ.

a se canes remouere poterat: nec visitator erat q̄ remoueret. Qui etiā si mordēdo punxissent nō esset q̄ illos amouisset [Factū ē aūt vt moreret mēdic⁹] in patiētia q̄ opus pfectū habet pbat⁹ [z portaret] fm aiaz [ab āgelis i sinū abrae] de mēdico dives factus. i. ad re
D Sinus abrae. Augu. q̄em z limbū sctōz patrū: vbi descēdebāt aie iustoz moriētiū antecz̄ generale ipedimētuz glorie p passionē xp̄i esset amotū q̄ sinus fm Aug. iō abrae dictus est: nō q̄ ipsius tm̄ sit: sz q̄ ipse multaz gentiū pater sit q̄b⁹ ad imi
Chriso. tādū positus est. vbi Chrys. Nō suffecerat ad portādū angel⁹ vn⁹ pauperē: sz ppterea plures venirūt vt choz leticie faciāt. Gaudet vnus q̄sq̄ angelorū tantū onus tāgere: libēter talib⁹ oneribus pregrauant vt ducāt hoies ad regna celorū [Mortu⁹ ē aūt dives] qz divitie nō possunt a morte saluare [z sepult⁹ est in inferno]. s. dānatoz. i. in pfunditate penarum infernaliū: de divite mēdic⁹ fact⁹. Dives iste
Dives. tāq̄ diaboli parochianus ad cimiteriū infernale a demonib⁹ est deduct⁹: z ibi est sepult⁹.
Hiere. xxij. Ibi sepelient parochiani diaboli sine thure: z sine aqua bñdicta ad modū asini. vñ i Hiere. de quolibet reprobo dr sepultura asini sepelik. Sepultura asini est talis qz excoriatur z pellis a dño possidet: carnes a canib⁹ lacerā tur: ossa pluuijs z grandinib⁹ derelinquunt. Sic q̄ñ alīq̄s moritur iniquus parētes possidēt substātiā terrenā: vermes lacerāt carnē suā: supplicia infernalia lacerāt ei⁹ aiam: q̄ natu
E Parochiani agnoscē di modi per characterez rā ossis habebit: qz pſumi nūq̄ poterit. ¶ Et notandū q̄ plurib⁹ modis cognoscit aliquis cui⁹ parochian⁹ sit. s. si ab eo baptismū suscipiat: si ei p̄mitias z decimas reddat: si ei⁹ missas z horas audiat. Qui q̄ aqua cōcupiscētie baptizat in q̄ character diaboli i primit: de q̄ in Apoca. dr Qui initia operū z pſummationē tāq̄ primitias z decimas diabolo reddit: vel bona tpalia i illicitis cōsumit: q̄ lasciuis cantilenis z erroneis carminib⁹: seu verbis detractoriis z malis intēdēdo tanq̄ horas diaboli audit: diaboli parochianū se ostēdit: z in ei⁹ cimiterio sepelief i morte: sicut etiā dives iste est sepultus. Sed q̄ baptizat aqua penitētie vbi iprimit charact xp̄i. s. thau de q̄ dr i Ezechiele. Qui initiū z cōsummationē bonorum operū xp̄o reddit: q̄ ei⁹ sermones z verba libenter audit deportabit ab angelis i requiē xp̄i: cui⁹ parochianū se ostēdit. Merito autez paup deportabat ab angelis: z āgelica ei deputabant officia: cui taz crudeliter denegata sunt hūanitatis obsequia: z merito dives sepultus in inferno vt sustineat cruciatū nolēdo q̄ in presenti vita crucē portare noluit penitendo. [Eleuans autē oculos suos] spirituales nō corporales: qz ibi erat aīa ei⁹ nō corpus [cū esset in tormentis] multiplicib⁹: quia eius oculi apti erant per penā q̄ ante clausi fuerant p culpā [vidit abrahā a lōge] qz multū etiā āte aptionem ianue celestis distabat stat⁹ electoz a statu reproborū intantū q̄ impossibilis erat transitus ab vno in alium [et lazaz in sinu ei⁹] ad cumulū sue pene quē in prosperitate posit⁹ dedignabat videre. Sin⁹ Sinus abrae de quo hic dr: ante passionē erat in lim
abrae. bo inferni: sz modo est in celo: sicut em̄ trasla tus est abrahā de limbo: sic z sinus ipsius cum eo. Erat nāq̄ i supiori margine inferni loc⁹ aliquātulū habens lucem p spe future claritatis sine oi pena materiali in quo erant aie electoz vsq̄ ad descensuz xp̄i ad inferos. s. ad eūdē locū: q̄ locus ppt̄ sui trāquillitatē sinus est dictus sicut z sinus maris dr loc⁹ q̄etus a ventis z tēpestatibus z dicebat abrae: qz ipse fuit prima via credendi: z primus publice p̄dicauit fidē vnius dei. Hunc locū appellauit Job tenebras respectu visiōis diuine: vel pro tedio expectandi saluatorem dicens. In tenebris straui lectulū meū. sz Bedā Sin⁹ abrae Beda. est requies btōz paupez quoz est regnū celorum quo post hanc vitā recipiuntur. Et fm Aug. Sepultura inferni penarū pfunditas Augu. est: q̄ superbos z inmisericordes post vitam hāc F Loci cō mutatio Chriso. vorat. Qui in presenti volunt tenere locū primū: in futuro retrudētur in locū nouissimum: vbi Chriso. Sicut aūt paupi dū viueret grauiorē penā reddebat iacere aī ianuā divitis etiā aliena bona pspicere: sic diviti mortuo augebat exercitiū accubitus i gehenna z prospectus delectationis lazari: ne sola tormentorū natura: sed z collatiōe honoris illi⁹ intolerabilius sentiret supplicium alioz divitie eoz qui i paupertate sunt: tormēta sunt [Et ipse clamans pre dolore dixit. Pater abraam miserere mei] Hunc sero z pro nihilo patrez vocat quē in opib⁹ mie imitari noluit: z petit misereri sui q̄ nec suimet misertus est: nec lazari. [Et mitte lazaz vt intingat extremū digiti sui in aqua et refrigeret linguā meā: qz crucior in hac flāma] Lazarum petit mitti si bi estuanti cui ipe micas panis noluit mittere: esurienti. Vocat aūt extremū digiti sui modicū suffragiū meritoz z guttā aque modicū Digit⁹ z lingua q̄d refrigerantis mie. ¶ Unde notandum q̄ lingua z digit⁹ metaphorice dicūtur in alia⁹ separatis: q̄les erāt aie lazari z diuitis: sicut em̄ in deo qui spūs est manus dr virtus eius operatiua: similiter in lazaro hic per digitum intelligitur virtus eius auxiliatiua: z per linguā divitis virtus conceptus mentis expressiua. Unde non in ꝟa sed imaginaria lingua punitur dum per imaginationem in memoriaz peccata lingue reuocat. Et similiter plura alia de quib⁹ hic dicit mentaliter fieri intelliguntur: q̄uis aie corpora non habeant: tamen in membris pati dicuntur: qz exute a corporib⁹ tales effect⁹ in se sentiūt pro peccatis ac si in corpore paterentur in mēbris. In lingua ergo cruciari dr. i. laia que p pecca-
Anima rum pas sio.

to lingue amplius torquebat: qz per eā plus peccauerat ꝑm duo officia nature in quibus lingua deseruit. s. gustū ⁊ loq̄lā in q̄b⁹ epulones frequēter offendūt. Per linguā q̄dē in officio gustus peccauit: qz epulabat q̄tidie splēdide ⁊ similiter i officio loq̄le: qz inter epulas splendidas magis relaxat lingua ad loquēdū inepta. Et ideo expedit valde in mēsa sobrietatē ⁊ silentium obseruare. vñ Basilius. Quantū possumus delitias mūdi ⁊ ciborum epulantiā fugiamus: neq̄ cruciati in flāma queram⁹ guttā aque ⁊ nullū refrigeriū cōsequamur. Plenus nihilominus vt visum est iste dives fuit vitijs: in eo em̄ erat auaritia qz dives erat: nō qz diuitias habebat: sz quia auare retinebat ⁊ illicite expēdebat. Itē i eo fuit vana gloria quā habuit i vtēdo veste preciosa. Hoc aūt ꝯ grāde sit pctm̄ ptz ex hystoria romanorū vbi legit q̄ ille q̄ p̄mus apud eos purpura indut⁹ fuit a fulmine pcussus interijt. Nō dz hō de vestib⁹ gloriari imo magis dolere respiciendo ad peccatū suū: nā añ pctm̄ veste nō indigebat: qz decore innocentie indutus erat: sz p̄dita innocētia aduenit dei ira: ⁊ tūc fuit vestis sibi facta ad cooperiēdū miseriā pcti ⁊ defectū nostrorū. Vñ i Gene. Fecit quoq̄ de⁹ ade et vxori ei⁹ tunicas pelliceas. s. extra paradisum post lapsum ⁊ pctm̄. In signū huius aliq̄ religiosi nō vtunt nisi pellibus in memoriā trangressiōis p̄morū parētū ⁊ in signū mortalitatis: qz pelles sūt de animalibus mortuis. Quatuor autē modis pōt esse reprehēsio circa vestes. Primo q̄n sūt nimis p̄ciose. Scōo q̄n sūt curiose. Tertio q̄n nō sūt statui p̄sone cōuenientes. Quarto q̄n q̄s hz diuersa vestiū mutatoria ita q̄ a tineis demoliunt ⁊ xp̄s in pauperibus nudis relinquit.

Itē fuit in eo peccatū gule: qz [epulabat q̄tidie splendide. Facit aūt gulosus iniuriā nature. nulli em̄ animali tā magnū corp⁹ habēti dedit natura tā puū os ⁊ collū sicut homini vt p hoc ad cibi ⁊ pot⁹ parcitatē ⁊ tēperantiā nos moneret. Erat ⁊ sine mia: qz vlcerosi paupis noluit misereri: ⁊ iō frustra miam petijt qui miam nō fecit: ⁊ iō etiā tanq̄ a deo nō cognitus caret noīe q̄ deū cognoscere noluit i paupere. Nō em̄ reprehēdit ex eo q̄ dives erat: sz q̄ diuitias auare retinebat: ⁊ nihil paupi dare volebat: ac eas in vestib⁹ curiosis ⁊ epulis delicatis male expendebat: nimisq̄ diuitias amabat ⁊ circa eas cor suū posuerat: nec reprehēdit ex eo q̄ aliena abstulit: sz q̄ sua nō dedit nec dicit qz quēpiā oppressit: sed quia i acceptis rebus se extulit. vñ Chrisō. Non autē q̄ dives erat torquebat: sz quia misertus nō fuit. Nō accusat qz res alienas tulerit: nō qz adulter fuerit: non qz aliquod malū fecerit: sola in illo condēnatur superbia. vñ Grego. Hinc colligēdū est qua pena multandus sit qui aliena diripit si inferni damnatione percutitur qui propria non largitur. hec Grego. Pensent ergo non solum seculares sed ⁊ religiosi qui temporalia illicite sibi attrahūt vel detinēt qua pena puniendi sunt si damnatur qui propria non dedit. Qui em̄ aliena seu illicite acq̄sita et reddenda detinent contra dei mandata peccāt sine quibus nemo potest ad vitam ingredivel saluari. Et tamē multi credunt sed stulte q̄ reatu tante iniurie non obstante aie eorū requiescant in pace. Nam qz cōsciētia sepe formatur ꝑm id ad q̄ homo afficitur: ideo multi pecunias ⁊ temporalia nimis diligentes: de illicite acquisitis conscientiam nō facīt: sicq̄ dei p̄cepta contēnēdo et p cōsequens mortaliter peccādo deū grauiter offendunt: ⁊ oia sua in bonis exercitia pdere non metuunt. Et maxime hoc attendāt dñi terrarū ⁊ potentes qui parū timent terras aliorū sibi attrahere ⁊ minus potētes vi vel dolo opprimere: nec ad deū cūcta cernētē curāt respicere. Si arbores solū in altū ⁊ nō i latū crescerent nec se dilatarēt: vna aliā nō impediret: sed qz crescunt in latū ⁊ se dilatant: vna impedit aliā ita q̄ vna q̄nq̄ abscindit ꝓpter aliā sibi vicinā. Sic reges ⁊ potentes qui habent ⁊ querūt dñium: si solū crescerēt in altū ꝓ sus celū ⁊ erigerent se ad deū vnus nō impediret aliū: ⁊ qz dilatant se plus debito ad terrena propter hoc vnus alium impedit: ⁊ aliena sibi attrahit: ac ea sepe heredibus suis relinquit. Sed nō gaudeant de hoc vel glorientur quia veniet tempus quo ipsi tanq̄ parochiani diaboli cū diuite in inferno sepultura asini sepelient: ⁊ alij p eos iniuste oppressi ad requiē cū lazaro suscipientur. Audiant hoc terreni ⁊ miseri quos puluis terre nunc exceca uit quia veratio tunc intellectū eis dabit. vñ Augusti. Audiant ista diuites qui nolūt esse misericordes: audiāt irrogari sibi supplicia qui nolūt erogare subsidia: audiāt pauperē refrigerantē: audiant diuitē penis grauioribus estuātē. Pensentur ergo pro diuitijs pene refrigerij pro paupertate: pro purpura flamma refectio pro nuditate vt salua sit eq̄tas statere: ⁊ nō metiat modus illius mensure in qua inquit mēsura mēsi fueritis: ita remetiet vobis. iō negat mia diuiti: quia ipse dū viueret noluit misereri: ideo rogās diues nō exaudit in tormētis: qz rogantē paupere nō exaudiuit in terris. Et iterū regnū celoz veritate attestante didicimus nō diuitum: sz pauperū esse. Si igitur regnum est pauperū restat vt infernus sit diuitum. Qui sq̄is igitur vis regnare cum christo elige paupertatē cū ipso ⁊ reḡescas cū lazaro mēdico. Nemo em̄ pōt gaudere cū seculo: ⁊ regnare cū dño. Qui igitur vult epulari cū diuite preparat se inter epulas vermibus gehenne. In qua p gaudio momentaneo ardebit ꝑpetuo cum capite suo diabolo. Infelix cōmerciū p tam

Gregorius.

Basilius.

Diuitis vita.

Senetij.

Vestis reprehēsio.

Gulosi detestatio.

Chrisostomus.

Diuitis accusatio.

Hic ad hortatio Augu.

pauper breui gaudio celesti priuari a regno. Felix tas felix pauptas p quã celestis acquirit hereditas. Felix cõmerciũ p perituris eterna suscipere z qõ ineffabile bonũ ẽ sine fine cũ xpo regnare. Econtra ineffabilis miseria ppetua pati diuitijs supplicia. hec Augu. vñ z Chri. Instruimur ne confi aũt q̃ sit vtile in diuitijs nõ cõfidere. Ecce didas. nues indiget paupe q̃ qñq̃ esuriebat. Mutan Chrisо. tur res z notificat oibus q̃s esset dines: z q̃s esset paup. Sicut eñ in theatris cũ aduespe rascit z astantes recedũt: exeuntes z amictũ induentes q̃ reges z p̃tores vili fuerant oib⁹ vultibus videnť vt sunt sic aduenięte mortez soluto spectaculo vniuersis laruis egestatis z diuitiarũ depositis: ex solis oribus dijudicanť qui iãvere sint diuites: q̃ pauperes: qui glorioſi: q̃ ve inglorij. hec Chriſo. Uidet etiã Scacoꝝ esse de statu hoim sicut de ludo scacorum. In ludus. illo eñ ludo sunt reges z milites: senes et iuuenes: magnic puic cetera hmõi: quorum in ipso ludo cõtinua fit de loco in locũ mutatio: z quasi q̃dã mutua adinuicẽ oppugnatio: ſz cõpleto cursu ludi z tpis oia proijciunť in sacum: z maiora queq̃ z magis grauia cadunt in pfundũ. Sic diuersarũ pditionũ hoies in diuersis iocis ponunť: z frequẽter de loco in locũ mutanť: ac sepe mutuo se impugnãt: et sibijnuicẽ aduersanť: sed cõpleto cursu eorũ mittunť in terre saccũ: z maiores ac de onere peccatoꝝ magis graues: descendũt cũ diuite in inferni abyssum. [Et dixit illi] scilz diuiti abrahã. [Fili]. s. genere nõ imitatiõe: z vocat eũ filiũ. vt dolor ei⁹ augeat de pdita hereditate [recordare] sed meli⁹ esset p̃ uidisse [qz recepisti bona in vita tua]. i. illa q̃ vera et sola putaueras esse bona. s. tpalia: q̃ sepe dantur quibusdã in signũ diuine reprobatiõis: z hoc sibi dicit ad augmẽtũ sue pene z infelicitatis: vt cogitet statũ preterite felicitatis: quia vt dicit Boetius. In omni aduersitate fortune infelicissimũ est genꝰ infortunij fuisse felicez [et lazarus siłr mala]. s. transitoria recepit in vita sua: nõ mala p̃m estimationẽ suã: sed diuitis qui inopiã z famẽ z egritudinẽ existimabat mala. Et hoꝝ recordatio maloꝝ fuit ℑ lazaro cõsolationis augmentũ. vñ Boetius. Dulcia Dulcior est apuz mane labor. Si malus ora quando prius sapor edat. Forte dines iste aliq̃d boni habuit qõ felicitas transeuntis vite remunerauit: z lazarus aliq̃d mali qõ ignis inopie Grego. purgauit. Et iõ p̃m Grego. Si honorẽ vel diuitias sed aliq̃d aliud exterioris bonivel p̃speritatis in hoc mũdo accipim⁹ ptimescere debem⁹ ne nobis p quorũdã nostrorũ actũ bonorũ recõpensatione dñs dederit: z a retributiõe boni intimi repellat: z si paupes forte reprehensibiles cõspicim⁹ despicere nõ debemus: qz fortasse eos caminus pauptatis purbona in gat. Habẽt iusti bona mũdana: ſz in recõpen sis data satione meritorũ suorũ nõ recipiũt: qz ad eternasanctis desiderijs estuãtes q̃ assunt mini ma bona reputãt. Iniusti vo oẽ gaudiũ suũ felicitatẽ transitoriã putantes exteriora sola summa bona estimant. vñ Chri. Dixit etiam Chrisо. recepisti bona in vita tua: q̃si debita. q. d. Si q̃d boni feciſti vnde premium debeť oia recepisti in illo mũdo: epulãs ditatus: oblectat⁹: succeſſib⁹ p̃speris. Hic aũt si q̃d mali cõmisit vniuersa recepit pauptate: fame et extreme oppressus miserijs: z vterq̃ vestrũ huc nud⁹ accessit hic q̃dẽ de peccatis ppter qõ z cõsolationẽ sortiť: tu vo a iustitia ppť qõ z imitigabilẽ pfers penã. vñ sequiť. [Nũc ãt hic cõsolat] s. eterna cõsolatiõe p modica tribulatione z ppter meritũ patientie [tu vo cruciaris]. s. eterno cruciatu p tpali delectatione: z ppter defectũ mie. Ut eñ dicit Grego. Justum est vt Grego. in se doloꝛẽ inueniat q̃ relicto vero gaudio in se z in mũdo gaudia vana q̃rebat. vñ Bern. Bern. Quantos in q̃t videtis z ipsi lazaros esuriẽtes: nudos: egrotos z plus de iumẽtis vestris plus de eorũ faleris q̃z de istoꝝ miserijs cogitatis. ¶ Sed ad tremendũ abrae iudiciũ veniamus. Nõ eñ abrae sed dñi sentencia est. [Memento inq̃t fili q̃ recepisti bona in vita tua: z lazarus siłr mala. Nũc aũt hic cõsolat tu vo cruciaris.] Ymmo cruciatuũ cã tota est q̃ in hoc seculo bona recepit. Ipsa plane neq̃ ei ad hoc nos paradiso voluptatis aliq̃ uersio diuina eieciſſe videť vt alterũ sibi hic paradisũ adinuentio hũana pararet: ſz vtrũ cinere z cilicio miseriã sue subuersiõis deploraret Ceterũ si sic cruciandi sũt q̃ invita sua bona receperũt: z habentib⁹ cõsolationẽ pñtẽ ve repositũ est sempiternũ: quisnã eorũ poterit esse finis si p̃m multitudinẽ consolationũ suarũ dolores apprehẽderũt alias miserorũ. Cõsequẽs eñ videť vt bona oia z omnẽ secuR Abrae iudiciũ. li huius recipientib⁹ cõsolationẽ nihilomin⁹ vniuersumve z vniuersi maneant cruciatus. At vero z illud eque ex eadẽ abrae sentencia cõijciendũ videť eos q̃ cõtrario ducti spũ vite presentia oia bona respuunt: z eligunt mala oia bona dñi z omnẽ habituros cõsolationẽ. Et iterũ. Si de penarũ diminutiõe solatiũ p bere voluero crudelis ero z non misericors. Quãtũ eñ subtrahã de pena tantũ de corona faraboz. Tantũ min⁹ erit de fructu quãtũ de semine subtraxero. Renuit g̃ p̃solari aia nra hmõi cõsolatiõe: sed memor sit dei z consoleť in eo. Apud ipsuz nãq̃ ipsa quoq̃ tribulatio magna quedã cõsolatio poterit inueniri. hec Ber. Sic g̃ hui⁹ vite felicitas diuitẽ ifelicẽ facit. qz vt dicit Augusti. Nihil est infelicius in Augu. felicitate peccantiũ qua penalis nutritur impunitas z mala volũtas velut hostis interior roboraťvñ Seneca. Breuem tibi formulam Seneca dabo qua te metiaris: qua te pfectũ esse iam Aduersi sentias. Tunc habebis tuũ bonũ cum intelli vitatio. ges ifelicissimos eẽ felices. Et iterũ. Nihil ẽ

infelicius ꝛ demẽtius eo cui nihil vnq̃ euenit aduersi: nõ licuit illi se experiri. Et iterũ. Te iudico miserũ: qꝛ non fuisti miser: transisti sine aduersario viaz: nemo scit q̃d tu poteris: nec tu q̃dẽ ipse. Hec Seneca. Infelicitas ꝟo huius vite lazaruz purgauit ꝛ felicem fecit. Plurib⁹ q̃ppe modis purgamur in ista vita. Quibusdã em̃ est purgatio cruciat⁹ corporis quos eis mali inferũt aliq̃b⁹ afflictiões carnis q̃s sibũpsi p ieiunia: vigilias: ꝛ alios labores ingernut: q̃busdã ꝟo carox vel rerum amissio: aliq̃b⁹ dolores vel egritudo q̃busdã vict⁹ vl̃ vestit⁹ egestas: aliquib⁹ ipsius mortis acerbitas. ¶ Deinde subiũgit. [Et ĩ his oibus]. i. inter hec oia que petis vnũ est qđ impedit: scz [q inter nos ꝛ vos chaos magnũ firmatũ est]. i. distantia magna meritox ꝛ statuũ firmata est rigore dinine iusticie vt ipossibilis sit transit⁹ ab vno statu in aliũ: nõ subditur [vt hi qui volũt hinc trãsire ad vos nõ possint: neq̃ inde huc trãsmeare] qꝛ aie separate sunt extra statũ meriti ꝛ demeriti. vnde

L Chriso. Anime separate. Chriso. Uidere possum⁹ trãsire nõ possum⁹ ꝛ nos videm⁹ qđ fugim⁹: ꝛ vos videtis qđ pdidistis ꝛ nr̃a gaudia accumulãt vr̃a tormenta ꝛ vr̃a tormenta accumulant nr̃a gaudia. Hec Chriſ. q dãnati vellent venire ad locũ electorũ si ĩesset possibile nõ est dubiũ: sed q electi vellent ire ad locũ dãnatox non videt. vñ est dicẽdũ q nõvellẽt ire illuc ad manẽdũ: vellẽt tñ illuc venire si esset possibile ad ꝓpinquos suos liberãdũ. Istud tñ velle intelligit ꝺz volũtatẽ naturalis cõpassiõis: nõ aũt ꝺm voluntatẽ deliberatiuã in q̃ confirmant simpliciter diuine iusticie ꝛ dispositiõi diuine volũtatis.

Grego. Noli g̃ diuitẽ imitari in supbia vite: qꝛ vt dicit Grego. Illic eos a sorte hũiliũ iudex separat q̃ se hic in supbie cornib⁹ exaltãt. Neq̃ in cõcupiscẽtia carnis: qꝛ vt dicit idẽ Grez. Nõ possunt q̃ hic voluptatib⁹ sue carnis seruiũt illic in ouiũ grege numerari: neq̃ i cõcupiscẽtia oculox: qꝛ vt idẽ Grez. testat. Regnũ celorũ ꝓcipere neq̃ũt q̃ h̃ toto desiderio terrã q̃runt: de q̃ auaricia etiaz Chriſ. hoc loco dicit.

Chriso. Ubicũq̃ abieris philargios ꝛ auaros punitos videbis: ꝛ nũc q̃dẽ audiẽt chaos est inter nos ꝛ vos: nũc aũt. Ite maledicti in ignẽ eternũ q̃ parat⁹ est diabolo ꝛ angelis ei⁹ et vbiq̃ abactos eos aliq̃s videbit ꝛ nusq̃ locũ habẽtes q̃ in gehẽnã. Que itaq̃ recte fidei nobis est vtilitas ad salutẽ. hec cũ audierim⁹. Illic est stridor dentiũ ꝛ tenebre exteriores ꝛ ignis parat⁹: hic aũt sunt inimicitie: accusationes: detractiões: picula: solicitudines. insidie: ꝛ ab oib⁹ odio haberi: etiã ab his q̃ vident adulari. Philargiũ denicq̃ vniuersi simul cõtristãt ꝛ improperiũ vltimũ est auaricia. Si ei pecunias despicere nõ sustinet. quõ supabit vnq̃ cõcupiscentiã: ꝛ glorie infamiã: furorẽ: ꝛ irã ꝛ

Grego. Chriso. ¶ Postq̃. ergo vt dicit Grego. ardenti diuiti de se spes tollit ei⁹ animus ad propinquos quos reliq̃rat recurrit. Uñ sequit. [Rogo ergo te pater vt mittas eũ in domo patris mei. Habeo eniz quinq̃ fratres vt testet illis ne ꝛ ipsi veniãt in locũ hunc tormẽtox.] Nõ dixit hoc charitate ductꝰ: quã ante mortẽ non habuit: nec postea acquisiuit: sz timore serui li ne in ipsox cõsortio ei⁹ pena augeret: qꝛ fuerat eis occasio peccãdi: tũ ratiõe diuitiax q̃s eis dimiserat ad abusuz: tũ exẽplo male vite q̃ eis dederat ad seq̃ndũ. Uñ Grez. Qua in re notãdũ est ardẽti diuiti quãta supplicia cumulant. Ad penã nãq̃ suã ei cognitio seruat ꝛ memoria. Cognouit em̃ lazax quẽ despexit ꝛ fratrũ suox meminit quos reliq̃t. Ut enim pctores in supplicio ampli⁹ puniant: ꝛ eorux vident gloriam quos cõtempserũt: ꝛ de illorũ pena torquẽt quos inutiliter amauerũt. Petẽti aũt diuiti vt lazarus mitteret ab abraaz protin⁹ respondet. [Habẽt moysen] q̃ docuit moralia ꝛ agẽda [ꝛ ꝓphetas] q̃ docuerũt mystica ꝛ credẽda: ꝛ ista sufficiũt ad salutẽ: nõ sequit audiãt illos. Et ex h̃ patet q ille diues ꝛ fratres ei⁹ erãt de gente iudeox: qꝛ gentiles nõ habebant doctrinã moysi ꝛ ꝓphetarũ. Ut em̃ dicit Chriſo. Uocat hic molen ꝛ ꝓphetas scripta mosayca ꝛ ꝓphetica. Szvt dicit Grez. Qui dei ꝟba despexerat hec audire nõ posse suos sequaces estimabat. Uñ sequit. [At ille dixit. Nõ pater abraaz: sz si quis ex mortuis ierit ad eos penitẽtiã agent.] In quo iplicat q extra penitentiã erãt ꝛ p cõsequens in via veniẽdi ad iferni tormẽta. Quasi diceret pl⁹ credẽt mortuo q̃ scripture: moti ex nuncio sic mirabiliter eis apparẽte. Sz mox diuiti sententia veraci respõdet. [Si moysen] qui fuit tante auctoritatis [ꝛ ꝓphetas] q̃ fuerũt tãte sanctitatis [nõ audiũt] auditu interiori [neq̃ si quis ex mortuis resurrexerit credẽt ei.] Hoc patuit p effectum: qꝛ lazaro resurgẽti: ꝛ xp̃o testimoniũ perhibẽti non crediderũt: sed magis eũ occidere voluerũt. Simil̃ nec xp̃o resurgenti crediderũt: sz magis falso suasẽrũt ipsuz nõ resurrexisse: ꝛ corp⁹ a discipulis suis furatũ fuisse. vñ Grez. Qꝛ si ꝟba legis despiciũt redemptoris p̃cepta qui ex mortuis resurrexit quanto difficiliora sunt tãto h̃ difficilius iplebunt. vbi ꝛ Chriſost. Considera q quisq̃ mortuo⁹ seruus est: quecũq̃ ꝟo dicũt scripture dicit dñs. Uñ ꝛ si resurgat mortuus ꝛ si celit⁹ descẽderet angelus: oib⁹ magis sunt digne fide scripture. Nã angelox dñs viuorũ ꝛ mortuox iudex eas iliuit. Hec Chriſ. ¶ Hec g̃ ꝓmissa cõsiderãtes tolerem⁹ ea q̃ ꝓpaliter molestãt ꝛ refrenemus nos ab his q̃ ꝓpaliter delectant vt etiam dicit Hiero. Miserie deliciis et delitie miseriis commutantur: ꝛ in nostro arbitrio est vel diuitẽ sequi vel lazarum. vñ Chriso. Si quãdo egrotamus: si pauperes sumus: si frigore conficimur: si hospitũ non

Timor diuitis.

Grego.

Chriso.

Grego.

M Lazaro non est creditus

Hiero.

habem⁹ letemur ⁊ gaudeam⁹ lazarū cogitem⁹ accipiam⁹ mala in vita nr̄a: ⁊ diuitis nos tor mēta terreant: ⁊ pauperis exēpla prouocēt. Deprecemur dñz vt latronē ⁊ istū lazarū pau perē imitemur. Si pſecutio venerit imitemur latronē: si pax fuerit imitemur lazarū ⁊ ege stas ꝓpter xp̄m bñ tolerata facit martyriū. Et iterū. sed dices nō est aliquis qui hic ⁊ il lic venia pfruatur hoc quidē difficile est ⁊ de numero impossibiliū. Nā ⁊ si pauptas nō vr geat vrget tñ ambitio. Si egritudo nō stimu let: ira inflammat. Si tentationes nō impe tant: emergunt sepe cogitatiōes inique. Nō est aūt paruus labor iracundiā refrenare: cō pescere illicita desideria: ostētatiōes sedare: despectionē remittere vitā asperā ducere ta lia ꝙ nō agentē impossibile est saluari. hec Chriſo. Si ergo tēporales miserie terrēt aut delitie delectāt: ⁊ eterne tibi in mentē veniāt ⁊ oculis tuis occurrant: vt sic facilius tēpora les miserias perferre: ⁊ eternas euadere ac tēporales delitias fugere: ⁊ eternas consequi merearis. Uñ Grego. Si bonū diligit mens i bonis melioribus: id est celestib⁹ delectetur. Si malū metuitur: mala aie eterne proponā tur. Ut dū illic esse conspicit ⁊ amplius qō di ligat: ⁊ amplius qō pertimescat hic oīno non ardeat. vñ ⁊ Augu. In presenti vita ⁊ delitie tēporales dulces sunt: ⁊ temporales tribula tiones amare sunt. Si quis nō bibat tribula tiōis poculū metuēs ignē gehennalē. Et qs nō cōtemnat dulcedinē seculi inhians bonis vite eterne. Et iterū. Si forte tentant fluctus concupiscentie intuearis qō promisit deus ⁊ dulcedo promissoꝝ facit te cōtēptorem dulce dinum seculi. Pro eo quod promisit deus con tēnis temporalē felicitatem: promisit requiē patere molestiā: minatur ignem: contēne tē porales dolores. hec Augu. vñ etiā Chriſost. Mala carnalia iō a deo creata sūt ñvt timeāt sed vt per eorū timorem mala spiritualia ma gis timeantur. Bona carnalia ideo creata sunt vt per huiusmodi bona carnalia intelli gant spiritualia ⁊ magis diligant. hec Chri. Ut autez temporales felicitates ⁊ voluptates melius cōtēnas: cogita charissime ⁊ vide qd beatitudinis siue in spe: siue in re felicitates preterite et voluptates i te effecerint: ⁊ sic iu dica de futuris. Pro his ēm oīb⁹ non nisi tor mentuz remanebit ⁊ luctus. vñ in Apocalip. Quantū glorificauit se in delitijs: tantū date illi tormentū ⁊ luctū. Requiem ergo lazari et penam diuitis considerantes pauperes non despiciamus nec inimici oculo aspiciam⁹ ſz vt patronos et aduocatos in die iudicij ipos honorem⁹ ⁊ eorū indigentijs ꝓ virib⁹ succur ramus: immo dñatorez omniū nudū circuētē ⁊ ianuas ex ianuis transmutantē: ⁊ semp ad exitus stantem: ⁊ manus extendentez despici vel honorari in eis certissime sciamus. Ipse

Grego.

N vitapñs

Augu.

Chriſo.

em̄ dicit. Quicqd vni ex minimis meis feci- Mathei
stis mihi fecistis. vñ Grego. Fratres mei ⁊ re: xxv.
qez lazari ⁊ penā diuitis cognoscētes solerter Grego.
agite culparū vestrarū intercessores q̄rite: at
q̄ aduocatos vobis in diē iudicij paupes ꝓ
curate. Cū quoslibet in hoc mundo abiectos
aspicitis etiā siqua reprehensibilia eorū esse
videant nolite despicere. Qui fortasse quos
morū infirmitas vulnerat medicina pauper
tatz curat. Quorū siqua sunt talia q̄ debeant
iure reprehendi panē pariter detis: ⁊ verbuz
panē refectionis cū ꝙbo refecti correptiōis.
Et duo a vobis alimēta pcipiat q̄ vnum q̄re-
bat dū exterius cibo: ⁊ interius saturatur elo-
quio: paup ergo cū reprehensibilis cernit. mo
neri debet: ⁊ despici nō debet: si ꝙ o: reprehēſio
nis nihil habet venerari summopere debet.
Et iterū necesse est vt cū nature nr̄e cōsortes
exteriora non habere conspicim⁹ q̄ꝫ multa de
sint nobis interiora bona pēsem⁹. Quaten⁹ se
se sup inopes cogitatio nr̄a nō eleuet cū soler
ter videt: qz nos tanto vberi⁹ quāto interius
indigentes sumus: neganꝫ electis in hac vita
bona terrena qz ⁊ egris quib⁹ spes viuendi O
est nequaq̄ a medico cuncta q̄ appetunt cōce Repro
duntur. Danꝫ aūt reprobis bona q̄ appetūt: bonum
quia ⁊ desperatis egris omne qō desiderant bona.
nō negaꝫ. vñ ⁊ Ambro. Cōtinuus successus tē Ambro.
poraliū eterne reprobationis est iudiciuz. vñ Augu.
etiā Aug. Tu cōsolatio sempiterna que solis
illis te tribuis qui cōsolationē hui⁹ mūdi pro
cōsolatione tua cōtemnūt. Nam qui hic con-
solanꝫ indigni tua cōsolatione habenꝫ: sed q̄
hic cruciantur a te cōsolanꝫ: ⁊ qui participāt
passionibus participāt consolationibus. Ne
mo em̄ potest in vtroq̄z seculo cōsolari: nec po
test quis hic ⁊ in futuro gaudere: sed vnā ne-
cesse est perdere qui alteram vult possidere.
hec Augu. Hic igitur p̄missa bñ cōsiderata ⁊
diuitibus ⁊ pauperibus valde sunt necessa-
ria: qz illis dant timorem ⁊ istis consolatio-
nem. Audiāt hic diuites penas suas ⁊ paupe
res gaudia suavt illi terreantur ⁊ isti mulceā
tur. Sed heu parum attendimus ⁊ memoriā
eorūz cum sonitu transire p̄mittim⁹. Oratio.

Omine iesu xp̄e cū sim oino pauper virtutib⁹: plen⁹ pctōꝝ vlceri⁹: mēdi cus ante ianuā tue misericordie po situs cupiēs saturari de micis exem plorū q̄ cadūt de mēsa diuitū filioꝝ tuoꝝ q̄ in duuntur purpura passionum: et epulantur quotidie splendide ferculis virtutum. Ue-niāt canes doctores tui: vt lingāt vulnera pec catoꝝ m meorum: vt moriens mundo depor ter ab angelis in sinum contemplationis ce-lestium: audiaz moysen ⁊ prophetas declinā-do a maloꝝ faciendo bonū: vt ex mortuis opi bus resurgens sperem vitaz habere eternā.

De resuscitatiōe lazari. Capi. xvij.

Joh. xj.

Augu.

Chriſo.

Theo.

Augu.

Lazar⁹

martha

Maria.

Epo. xij

Infir: matio electoꝝ.

Hugo.

A Joh.xj.



Cum autez esset iesus cū discipulis trās ior danē in loco vbi Johānes primū baptizauerat contigit lazarum fratrē marie z marthe infirmari in bethania que inde per dietaz vel circa distabat. Sozores ergo ei⁹ curationē fratris sui desiderātes [miserūt] nūciū [ad Jesum] vt ipsas a dolore z illū a lāguore liberaret [dicētes. Dñe ecce quē amas infirmatur.] Nihil ampli⁹ mādāt ei. Sufficit em̄ amāti insinuare necessitatē amici absq; alicuius petitiōis additamēto spāli. Qui em̄ primū in necessitate deserit: nec ei succurrit amic⁹ eius nō est nec eū diligit. vñ Aug. Nō dixerūt veni z sana: nō ause sunt dicere: ibi iube z hic fiet: sed tm̄ [ecce quez amas infirmat].q.d. Sufficit vt noueris. nō em̄ amas z deseris. vñ z Chri. Per hoc em̄ ad miserēdum volūt attrahere xp̄m. Ideo aūt nō iuerūt ad xp̄m sz mittunt: qz confidebāt de xp̄o veheme͂ter: z qz a luctu detinebant. Et ꝑm Theo. Qz mulieres erāt quas nō decet de facili domū exire. Magnā aūt spem de xp̄o habebāt. diligebat em̄ xp̄s marthā actuosam z mariā cōtēplatiuā q̄ tristes erāt: z lazarū qui in figura penitētiū lāguebat: q̄q; ei officiū humanitatz sepe exhibuerat. Hoc addit euāgelista ad ostendēdū quare nō oportuit q; martha z maria irēt ꝑsonaliter ad xp̄m: qz xp̄s erat familiaris lazaro z ei⁹ sororibus: z ibi frequēter veniebat ad hospitandū. vñ Aug. Ille lāguēs: iste tristes oēs dilecti. Habebāt ergo spez: qm̄ diligebant ab eo q̄ erat dolētiū cōsolator: lāguētiū sanator. Spūaliter lazarus qui interpretatur a deo adiut⁹ pnie significat vitā in die em̄ salutis, hoc est in die penitētie qñ ver⁹ sol illuxit auxiliat deus z adiuuat. Martha autem ꝓuocans interꝑtat q̄ signat vitā actiuā in qua taz virtutis dilectione q̄ exēpli boni ostēsione semp homo ad meliora ꝓuocatur. Maria vo interꝑtatur illuminatrix z signat vitā cōtemplatiuā qua homo illuminat. ꝺm illud Apoca. Mulier amicta sole z luna sub pedib⁹ ei⁹ illuminare noctis hui⁹ vite qō splēdorē huius mūdi signat sub pedibus ꝓiicit. hec tria sunt que dñs libēter visitat: sz penitētes: actiuos z contēplatiuos. Penitētes in gr̄a cōpūctionis: actiuos in ꝓfectu ⁊tutis: z cōtēplatiuos in puritate veritatis. ¶ Hic nota q; illi q̄ xp̄o plus sunt dilecti q̄nq; plus infirmant z grauiora mala sustinēt: q̄ alij. Sicut em̄ medic⁹ timēs de morbo periculoso: vt ꝺ acuta inducit tertianā vt acuta euitetur: sic xp̄s inducit infirmitates corpales vt morb⁹ anime periculosus declinet: qz sum⁹ ꝓni ad peccandū z ad malū faciēdū. vñ Hugo. Prescies dñs quosdā multo posse peccare flagellat eos ne peccēt: qz vtili⁹ est eis frāgi languoribꝰ ad salutem q̄ remanere incolumes ad dānationē. hec Hugo. Sed attēdāt hi qui infirmant vel tribulāt ut se corrigāt: qz ille q̄ iacit sagittā vel lapidē post signū quāto iacit frequētius tāto ꝓpinquius: ita q; in fine q̄nq; signū tangit: sic post nos qui in mundo sicut sagitte signū sum⁹ mors vel de⁹ iacit frequēter ꝑ infirmitates z tribulatiōes: sz quāto frequētius iacit post nos tāto directi⁹ z periculosi⁹ nisi corrigamur. Cū ergo dñs ꝑ nūcium sororū lazari accepisset eū infirmari dixit. [infirmitas hec non est ad mortē]. i. ad detinēdū eum in morte [sed pro gloria dei] sz [vt glorificet filius dei per eā] in ostēsione virtutis sue et ꝑ suscitationē lazari declaret in xp̄o veritas deitatis: z hic erat finis infirmitatis. [Et māsit adhuc duob⁹ dieb⁹ trans iordanē [in eodem loco] vbi erat expectādo mortē lazari qui in eodē die mortuus fuerat quo dñs nunciuz recepit. Distulit sanare vt posset resuscitare. Ad maiorē enim miraculi certitudinē z euidentiā expectauit: vt illius quatriduanū cōpleret ac mirabili⁹ z gloriosius suscitaret. vñ Chri. Māsit duob⁹ diebus vt. s. expiraret z sepeliret vt null⁹ posset dicere q̄m nōdū defunctū eū suscitauit: sz stupor fuit z nō mors. Et postea inter alia [dixit discipulis suis. Lazar⁹ amicus nr̄ dormit: sed vado vt a somno excitē eū.] Mortē ei⁹ vocat dormitionē et somnū: qz cito erat surrectur⁹. vñ sz Aug. Dño q̄ poterat suscitare dormientes alijs mortu⁹ erat: qz tā facile imo facili⁹ est xp̄o suscitare mortū de sepulchro q̄ alteri dormiētē ꝺ lecto. ¶ Ubi sciēdū q; somn⁹ accipit mltis modis: q̄nq; ꝓ somno nature. vñ in Job. Secur⁹ dormias: q̄nq; ꝓ somno mortis. vñ apls. Nolum⁹ vos ignorare ꝺ dormiētibꝰ: q̄nq; ꝓ negligētia. vñ i ps̄. Ecce nō dormitabit neq; dormiet: q̄nq; ꝓ sōno culpe. vñ Apls. Exurge q̄ dormis: q̄nq; ꝓ q̄ete ꝓcepla tiōis. vñ in Cāti. Ego dormio z cor meū vigilat: q̄nq; ꝓ q̄ete future gl̄ie. vñ in ps̄. In pace, in idipm dormiā z requescā. Mors vo ꝺ sōnus ꝓpter spē resurrectiōis: z ideo mors cōsueuit appellari dormitio ab eo tpe quo xp̄s mortu⁹ est z resurrexit. [Discipuli aūt] intelligētes de somni dormitiōe z timētes reuerti in iudeā vbi volebāt eū lapidare. [Direrūt ei. Dñe si dormit: salu⁹ erit] dormitio em̄ infirmi signū est salutis. vñ Chri. Discipuli aūt ire pedire voluerūt: ei⁹ aduētū in iudeā. vñ dixerūt dñe si dormit salu⁹ erit. Solet em̄ ee sōn⁹ egrotātiū salutis indiciuz. q.d. Si dormit nō igit vtile est q; tu vadas ad excitādum eum. Stultū ei erat ire ꝑ tot stadia vt lazarū a sōno excitaret. [Tūc ḡ dixit eis iesus manifeste. Lazarus mortu⁹ est et gaudeo] sz nō de morte eius absolute [sed ꝓpter vos]. i. pro-

Augu.

Chriso.

Theo.

Augu.

Lazar⁹

martha

Maria.

Apo.xij

B Infirmatio electoꝝ.

Hugo.

Augu. C

Chriso.

Sōni acceptiones.

Job.xf. f.Ti.iiij Ps̄.cxx. Eph.v. Cāti. v. Ps̄.iiij.

Chriso.

pter edificationē ꝛ vtilitatē vestrā [qz nō erā ibi] vt credatis. ſ. amplꝰ et fortꝰ ꝙ priꝰ: ꝛ ex miraculo sumētes experimentū diuinitatis mee in illꝰ resurrectiōe in fide magis roboremini cuiꝰ mortē etiā ego absens vobis annūcio ꝛ reuelo. Uide mirabilē bonitatē ac dilectionē ꝛ solertiā dñi circa discipulos q̄ indigebāt adhuc maiori roboze ꝛ virtute. vñ Augu. Augu. Gaudeo inquit ꝓ vobis. nā cū illic extitissem confert ad maioritatē fidei vestre: qm̄ si astitissem egrotātē curassez qō esset modicū signū ad mee virtutis indiciū. Qz ẏo me absente supuenit moꝛs potꝰ in fide mea coꝛroboꝛabimini cū videbitis me posse ꝛ defunctū Chriſo. putrescētē resuscitare. ꝛ ꝑm Chriſ. Dicit hoc vt iā inciperēt ammiraꝛi: qz dñs poterat dicere moꝛtuū qō nec viderat: nec audierat vt cognoscētes eū nil latere magis in eū crederēt. ¶ Perrexerūt ḡ dñs ꝛ discipuli eiꝰ ꝛ venerūt ꝓpe bethaniā q̄ erat iuxta ẏerl'm quasi stadȳs. xv. de quibꝰ octo faciūt vnū miliare: nec statiz intrauit ostēdēs se ad miracula faciēda nō ingerere: ꝛ vt ꝓbaret deuotio feminarū sanctarū sibi occurrentiū. ſ. marthe et magdalene. Ubi dū adhuc esset extra castellū martha audiuit qz iesus venit. ipa em̄ curā domꝰ habebat: ꝛ ideo primo nūciaꝝ ei aduētus xpi per aliquē q̄ eū preuenerat: dimittensq̄ sozoꝛē suā ꝛ iudeos q̄ de ẏerl'm ꝛ alijs vicinis locis ad cōsolādū eas venerāt: qz nobiles dñe erāt: sola iuit ꝛ xpō reuerēter ꝛ deTheo. uote occurrit. vñ ꝛ Theo. Primo itaq̄ nō pādit sozoꝛi volēs astantes hoc latere quibꝰ notum foꝛe aduentū xpi nolebat. vnde ꝛ Chriſo. Chriſ. Nō aūt assumit sozoꝛē obuiam xpō vadens. Ualt em̄ singulariter xpō loquiz qō factū est ei annūciare. Cū vero eā in bonā ſpez duxit: tūc abijt ꝛ vocat mariā. hec Chri. [Martha ergo dixit ad iesum: dñe si fuisses ẏic] localiter p̄sens [frater meꝰ nō fuisset moꝛtuꝰ] cum moꝛs locū habere non debebat vbi est vita. Et post dialogū de resurrectiōe cū dño habitū [abijt ꝛ vocauit mariā sozoꝛē suam silētio Augu. dicēs. Magister adest ꝛ vocat te] vbi Augu. Aduertēdū ꝙ suppſſam vocē silētiū vocauit. Ideo aūt occulte sozoꝛē vocat: qz si sciuissent iudei xpm aduenire recessissent ꝛ nō fuissent testes miraculi. hec Aug. Maria ẏo [vt audiuit surgit] a q̄te cōtēplatiōis [cito] p desideriū coꝛdis [ꝛ venit] ex magna deuotione [ad eū] extra castellū in locū vbi ei martha occurrerat. [Judei ḡ] ẏeroſolymite et alij [q̄ i domo erāt cū vidissent mariā festināter abire secuti sunt eā credentes qz iret ad monumētū vt ibi ploꝛaret] ꝛ nesciētes ꝙ illic iesus esset. Diuina aūt puidētia factū est vt eā Augu. seqrent: qz ꝑm Aug. Hec occasio fecit: vt plures ibi essent qñ lazarꝰ suscitatꝰ est: vt tā grāde miraculū quatriduani moꝛtui resurgentis testes plurimos inueniret. [Maria ḡ cū veniſſet vbi erat iesus videꝝ eū cecidit ex deuotiōe [ad pedes eiꝰ] apō q̄s miam ꝛ pcōz deuotionē. veniā se nouerat ab eo ꝓsecutā. [Et dixit ei] si cut ꝛ martha dixerat [dñe si fuisses ẏic nō eet moꝛtuꝰ fr̄ meꝰ.] ¶ Ex ẏc aūt ꝙ maria sic festinauit ad eū. ꝓz ꝑm Aug. ꝙ nō illā p̄uenisset Augu. martha si eis notꝰ fuisset aduētꝰ iesu. ¶ Per ẏc et ꝙ martha ꝛ maria obuiauerūt dño non expectātes aduētū ipsi⁹ dat intelligi ꝙ cū volumꝰ deo recōciliari debemꝰ ei occurrere per pniam añcz ad nos veniat ꝓ vindictā: qz nos pctoꝛes sumꝰ ꝛ meruimꝰ pcussionē ꝛ penā. Cessat aūt vt dicit Amb. diuina vidicta si ꝓfessio Ambro. precurrat hūana: ꝛ cū volumꝰ xpō frui eū veniētē anticipemꝰ nō expectātes ꝙ ipe nobis cōdescēdat: ſz nos potꝰ ad eū festinemꝰ. [Jesus ḡ vt vidit mariā ꝛ iudeos q̄ cū illa venerāt ploꝛātes] de moꝛte amici [fremuit spū ꝛ D turbauit seipz] hūanū demōstrās affectū in Turbā luctu amicoꝝ. Fremebat ex sōnū lugēt ꝛ emitio fretēs: turbabaꝝ intꝰ miseriā cōditionis hūane mitꝰ xpi. ꝓsiderās. Turbauit se quē aliꝰ turbare non potuit. Nos turbamur ex necessitate: ipe autē ex volūtate. Sic oēs defectꝰ hmōi suscepit: qz voluit. vñ Aug. Turbatꝰ est xpꝰ: qz voluit Augu. esuriuit: qz volut: in illis ptāte erat sic vel sic affici: vel nō affici. ¶ Et nota ꝙ fremitꝰ ꝓsurgit ex indignatiōe ad obiectū. Iste ḡ fremitꝰ xpi ꝓcedebat ex indignatiōe eiꝰ ꝛ diabolū: p cuiꝰ suggestionē moꝛs intrauit in mūdū quē erat cito ꝛbellaturꝰ. Turbatio aūt illa ꝓcedebat ex ꝓpassiōe lazariꝛ soꝛoꝝ eiꝰ: qz vtꝛerꝰ hō ex q̄dā naturali affectiōe flebat cū flētibꝰ: vt nos instrueret ꝙ alioꝝ miseriȳs ꝓpati dēmꝰ. Iste tñ passiōes ꝛ ꝓsiones nō erāt in xpō vitiose: ſz magz virtuose: qz nō erāt p̄uenientes iudiciū rōnis: ſz magz seqntes ꝛ p̄cipz excitate. Iste ẏo fremitꝰ ꝛ ẏc turbatio nō docet: q̄d nos q̄z i tali re agere debeamꝰ q̄nvꝝ ꝓ nobilibꝰ: vel ꝓ alīs in pctis turpiter degētibꝰ deū oramus. Est aūt fremitꝰ impetꝰ ire ꝝ vitia ꝓpēs: turbatio ẏo q̄dā triſtz cū gemitu coꝛdis cōmotio. Et qz fides de xpō: xpꝰ est in coꝛde fremuit xpꝰ: et turbatur in hoīe qñ pctoꝛ cōputat q̄ bona accepit: q̄ mala reddidit: et de pctis se increpat et reꝑhēdit. Et dixit iesus. Interro Ubi posuistis eū.] Interrogat nec ignoꝛat i gatio q̄ mistice innuit se hmōi pctoꝛez nescire cuiusxpi. modi ꝓ lazarū significaꝝ. Unde glo. Qui absens sciuit moꝛtuū: sciuit vbi esset sepultꝰ. Sz sic dicēs signat se quasi nescire ꝑditū hoiez. vnde dicit. Non noui vos et adam vbi es? [Dicit ei. Dñe veni ꝛ vide] venit dñs ꝓ compassionē et vidit oculis misericoꝛdie. quia vt Augu. ait Aug. Uidet dñs qñ miseretur. Et affectū suū lacȳmis demōstrans [iesus lacȳmatus est] humanitꝰ ex pietate mistice docens hoiem ꝑpter pctā fletibus indigere: ꝛ significans eos qui pctī moꝛte sopitūtur vt reuiuiscere queāt plāgendos esse. vñ Alchuinꝰ. Qz Alchui.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

fons pietatis erat flebat p parte hūanitatis
quē resuscitare poterat p potentiā diuinita-
Beda. tis. z Beda. Quare aūt fleuit xps nisi qz hoi-
bus flere docuit. Lachrymamur igit z nos p
nobis z oib⁹ illis ds i fetore vitiorū iacere sen
tim⁹ si forte nostris lachrymis nos z eos dns
Augu. resuscitare dignet. vt aūt ait Aug. Legit xps
Fletus sup lazarū fleuisse: in oronibus pnoctasse: ex
dñi. itinere fatigatū fuisse: nūq aūt risisse: aut p
Chriso. speratū fuisse. vñ z Chriso. Flentē q̄dē illum
mors nō frequenter inuenies: nūq ꝙ ridētē: sz nec le
flenda. uiter saltē subridētē vel gaudentē. ¶ Et nota
q dns non fleuit lazarū mortuū: sed ad hui⁹
vite miserias z erūnas resuscitandū. Uñ nec
p nostra nec p aliorū morte tristari debem⁹.
Quo em ab eo p̄mijs honorabimur ad quem
ij. Tim. venim⁹ inuiti? Nā sm ap̄lm. Coronā iusticie
iiij. reddet dns his q̄ diligūt aduētū ei⁹. Et quid
tanto ope vitā desiderem⁹ in qua quāto ma-
gis ds fuerit tanto maiou sarcina peccatorū
oneratus erit: vel certe dns morte fleuit quā
hō peccādo incurrit: ac miserias z erūnas hu
mano generi p culpa idictas. Si em pctm nō
pcessisset sine dubio mors secuta non fuisset.
Secuta ē g̃ mors etiā corpis quā p̄cessit mors
anime. [Et iesus rursuz fremēs i semetipo]
etiā indignatus cōtra maliciā iudeorū de fa
ctis suis inique murmurantiū [venit] mor⁹
E mia: z cōpulsus ꝓpassiōe [ad monumētū] qō
Monu- [erat spelūca habēs lapidē suppositū.] Et
mentū. ōr monumētū quasi monēs mentē. s. illius q̄
aspicit vt p alia sepulti ozet: ac de morte ꝓpa
p̄cogitet z ad eandē se disponat. Rursum fre
muit vt det intelligere eos q̄ a peccatis debēt
resurgere in cōtinuo luctu p̄sistere. sm illud
Psal. psal. Tota die cōtristat⁹ ingrediebar. Sepe
xxxvij. g̃ se plozet peccator: sepe fremat xps z turbet
in hoie si vult reuiuiscere. Et iussit iesus tolli
lapidē suppositū vt oēs viderēt mortuū: feti
dū z corruptū: sz cōtēdebat martha dicēs ad
eū. [Dñe iā fetet: q̄triduan⁹ em ē.] Timebat
remoto lapide pot⁹ fetorē excitari q̄s fratrē
resuscitari. q̄si diceret. Licet aliq̄ resuscitati
fūt mortui recēter z post paululū: tñ q iā q̄tri
duanus ex fetore resolut⁹ resuscitet nō est sic
auditū. Et hoc videt ꝓcessisse ex āmiratione
marthe z ei⁹ ignorātia: qz eiusdē ꝓtutis est su
scitare recēter mortuū z q̄triduanū. Uide mi
rabilē amorē istarū sororū erga dñm iesum.
nolebāt ei q̄ ēt fetor nares ei⁹ tāgeret ad mo
dicū. Deinde sublato lapide [iesus eleuatis
oculis i celū] p̄ri p exauditiōe sua gr̃as egit
ad fidei edificationē vt circūstātes hoc audiē
tes z ꝓtutē dei in eo vidētes crederēt eū filiū
Hyla. dei. vñ Hyla. Nō p̄ce eguit nobis ozauit ne fi
Preces lius ignorare. Cū em sibi nō ꝓficeret depca
xpi. tiōis sermo ad ꝓfectū tñ nr̃e fidei loquebat.
Nō inops g̃ auxilij: sed nos sum⁹ inopes do-
ctrine. Ideo etiā ozauit vt in necessitatib⁹ ad
oronis suffragiū esse recurrēdū nos doceret.
Et notādū q̄ ozare patrē z exaudiri cōuenit
xpo rōne hūanitatis in q̄ est minor patre: nō
aūt rōne diuinitatis in q̄ est ei equalis. Ora
tur⁹ ꝙ gr̃as p exauditiōe egit: qz iā se audi
tū cognouit. vñ Orige. Erat em oratur⁹ p re Orige.
surrectiōe lazari: sz p̄ueniēs illi⁹ oronē q̄ so F
lus bon⁹ pater est exaudiuit dicēda. Pro im
pletiōe g̃ oronis subdit gratiarū actiōes di- Ozandi
cēs. [Pat gr̃as tibi ago qm exaudisti me.] forma.
hec Orig. Per hoc q iesus oculos eleuat i ce
lū ostēdit nobis formā ozādi q̄ est p eleuatio
nē mētis in deū. Uñ instruimur vt in oronē le
uem⁹ sursum ad deū oculos mētis nostre eri
gēdo z remouēdo illos a p̄ntib⁹ reb⁹ memo-
ria: cogitatione: et intētione. Oculos etiā ad
deū leuam⁹ qñ non cōfidētes de meritis nr̃is
sed sola mia dei speram⁹. Per hoc aūt q in p̄n
cipio orationis gr̃as agit dat nobis exēplum
vt cū ozare volum⁹ anteq̄ futura petam⁹ p
receptis beneficijs deo gratias referamus.
Dei em ex gratiarū actiōe de p̄teritis ꝓuoca
tur ad p̄stāda beneficia sequētia facilius.
Deinde [voce magna] pot⁹ ꝙtute q̄s clamo
ris intētione [clamauit. Lazare veni foras]
scz quantū ad corp⁹ de sepulchro z quātū ad
aiam de inferno: z sic lazarū vocis ꝙtute
suscitauit. vbi sm Orige. est considerādū Orige.
q̄ mora tollēdi lapidē adiacentē ex fetore de mora re
functi causata est: z ideo tandiu resuscitatio suscita-
fratris dilata est quādiu xp̄s per verba de- tionis.
tinuit: sed statim cū xp̄i mādatum obediēdo
exequitur frater resuscitat: vt p hoc discam⁹
nihil interponere inter iussa xp̄i: z executio-
nem ipsoz sic cupimus q̄ statiz sequatur sa- ps. xvij
lutis effectus. sm illud ps. In auditu auris
obediuit mihi. ¶ Et nota q vox xp̄i magna Uox dñi
ōr ꝓpter virtutis magnitudinē. nā tāta virt⁹
eius fuit q̄ suscitauit lazarū a morte quē ad
modū suscitatur dormiens a somno vel sopo-
re. Uox etiaz ista magna repzesentatiua est
illi⁹ vocis magne q̄ erit in cōi resurrectione
per quā omnes de monumētis resuscitabun
tur. Tanta em erat virt⁹ huius vocis xp̄i vt
absq̄ temporis dilatione vitā conferret sicut
erit in resurrectione cōmuni quando in ictu
oculi mortui audiētes turbā resurgent. Cla-
mauit inquā. Lazare veni foras. quē sm Au Augu.
gu. ideo ex ꝓpio noie vocat: qz tāta erat vir
tus vocis ei⁹ q̄ pariter oēs mortui cogerent
exire nisi per expressionē nois virtutē suam
ad vnū determinasset. Et non solum suscita
tus est lazarus: sed prodūt z exiuit: sz esset li
gatus manus z pedes institis. i. fascijs q̄b⁹
antiqui mortuos inuoluebāt: z facies ei⁹ su
dario ligata erat: ne scz horroze faceret. In
q̄ virt⁹ diuina z miraculi certitudo declarat:
ideo ei ligatū z cooptū resurgere iussit: vt mi
raculū magis approbaret. Uñ dns discip'lis
p̄cepit: vt eū q̄ foris ligat⁹ appebat solueret z
sinerēt abire: vt per opa vite ostēderet vere

S suscitatus ꝛ nō fantastice. ¶ Hic est notandū
Anime q̄ mors aie est aie a dō derelictio dānosa qō
mors. fit p pctm̄ mortale quo deus repellit ab aia.
Augu. vñ ꝑm Augu. Mors aie fit cū deserit eam de⁹
Mortis sicut corporis cum id deserit aia. ¶ Quatuor
aie pro- aūt pgressibus mors anime perficitur: et sic
gressio- quatriduan⁹ mortuus dici meruit. Prima est
nes. quasi titillatio delectationis in corde. Scōa
cōsensio. Tertia factū. Quarta consuetudo.
Sed deus ab hac morte animā ad vitā resu-
scitat p gr̄am qua aia deo reconciliat. Quia
sicut corpus viuit ex cōiunctiōe anime: sic aia
dr̄ viuere ex vnione dei p gr̄am. Et hec viuifi
catio significat in resuscitatione lazari de se-
pulchro. In resuscitatiōe em̄ lazari plura fa
cta sunt q̄ mistice ad resurrectionē pctōris cō
currūt. Nā eo ordine q̄tidie pctōr resuscitat
q̄ lazarus resuscitat⁹ dr̄: ꝛ talis fit q̄tidie pces
sus in resuscitatiōe aie a morte peccati q̄lis
fuit i resuscitatiōe lazari de fetore sepulchri.
Pctōris Primū ḡ qō requirit ad resuscitationem pec
suscita- catoris est noticia diuina actualis qua deus
tio. respicit peccatorē in aliquo tpe certo: ꝛ hec si-
gnificat p hoc q̄ sorores lazari miserūt nun-
ciū ad iesum sibi de infirmitate lazari notifi-
cādo. Scōm ē auxiliū q̄ de⁹ porrigit homini
vt liberū arbitriū moueat in deū: vt anima
p peccatū a deo auersa cōuertat se ad ipsum
nō em̄ est volentis velle: neq̄ currentis curre
re sed miserētis dei hec donare: ꝛ ideo requi
rit auxiliū diuinū: vt nos meli⁹ ad gratiā di-
sponam⁹: ꝛ hec porrectio diuini auxilij signat
p hoc q̄ iesus ad lazarū ire est dignat⁹. Ter-
tiū ē mot⁹ liberi arbitrij nostri. q̄ ꝑm Augu.
Augu. Licet de⁹ creauit te sine te non tñ iustificabit
te sine te. ꝛ ī o ex pte nr̄i requirit motus libe-
ri arbitrij q̄ duplex est. Un⁹ quo mouet sup
pctm̄. vt. s. peccatū displiceat. Alius quo mo-
uetur in deū p fidē ꝛ spē quo deū sibi recōcilia
ri desideret: ꝛ hi duo motus notant⁹ per occur
sum duarū sororū. s. marthe ꝛ marie: ita q̄ p̄-
mus motus intelligat⁹ p marthā que prior
occurrit: secundus per mariam que venit vo
cata p marthā: sic em̄ hic ex primo motu ꝓuo
cat secundus. Quartū est cognitio peccati in
quā de⁹ querendo reducit hoiem: vt homo se
cognoscere studeat quē de⁹ querendo quasi
nescire se significat: ꝛ hoc figurat per hoc q̄ō
interrogauit vbi eū posuerunt. Quintū est
gratia cōtritionis que sequit motionē liberi
arbitrij: ꝛ cognitionē peccati: ꝛ hec significat
p lachrymationē xp̄i que quidē lachryme p-
cesserunt ex fonte diuine misericordie: et his
lachrymis quotidie peccator pfundit cū sibi
hec gratia infundit xp̄s em̄ nō est lachryma
tus pro morte lazari corporali: sz p morte pec
catoris spirituali q̄ in lazaro repr̄esentabat.
Caueat ergo peccator ne lachrymas xp̄i con-
tēnendo gratiā sibi euacuet: sz potius cū xp̄o
flente peccata sua defleat: ꝛ sic effectū lachry-
marū xp̄i suscipiat. Sextū est ꝓpositū cauen-
di peccata in futurū: ꝛ hoc notat in eo q̄ p̄ce
pit amoueri lapidē. Tunc em̄ lapis de sepul
chro tollit cū duritie ꝓpositi peccādi moles
male cōsuetudinis de corde amouet. Et cuz
lapis deponit tūc feditas cadaueris detegi
tur. vñ dixit martha. [Dñe iā fetet] sic duri
cia cordis amota videt vilitas pcti: ex quo
sequit pcti abominatio: ꝛ cōcipit ꝓpositū vl-
teri⁹ nō peccādi. Septimū est gr̄e infusio qua
iustificat impius: ꝛ hoc notatur cū clamauit
voce magna di. [Lazare veni foras.] Cla- h
mor magn⁹ signat magnitudinē diuine virtu
tis q̄ exigit in iustificatiōe impij. q̄ ꝑm Aug. Augu.
Maior est iustificatio impij q̄ creatio celi ꝛ Pctōris
terre. Uoce em̄ magna clamauit: q̄ difficile iustitia.
surgit quē moles male ꝙsuetudinis premit:
sz tñ post magnā vocē surgit. i. p magnā gra
tiā vinificat ꝛ iustificat dū penitet. Dat etiā
p hoc intelligi q̄ xp̄s vocat peccatorē foras
exire de cōuersiōe pcti et de occultatiōe ei⁹ p
cōfessionē faciendā sacerdoti. Octauū ergo
est pctōr confessio quā deus administrat vo
ce magna clamādo. i. magna gr̄a vocando: ꝛ
hoc notat i eo q̄ lazarus ꝓdijt de sepulchro.
ꝓdire em̄ est de occulto p cōfessionē venire.
Sed adhuc pctōr nō est totaliter solut⁹ ante-
q̄ superueniat absolutio sacerdotis q̄ō signi
ficat p hoc q̄ [prodijt ligatis manib⁹ ꝛ pedi
bus.] Nonum ḡ est sacramētalis absolutio
que significat per hoc q̄ xp̄s dixit discipulis
[soluite eū.] Potuisset q̄dē immediate sim-
plici verbo ipmmet soluere sicut fecit ipz de
monumēto ꝓdire: sed voluit suos discipulos
in hoc cooperatores habere: q̄ vult h̄ ministe-
riū sacerdotib⁹ cōicare. Suscitat iesus q̄ per
seipm vinificat interi⁹. Soluunt discipuli: q̄
ministerio sacerdotū absoluūtur vinificati.
xp̄s em̄ p se int⁹ vinificat: ministris ptātē sol
uēdi tribuit. Mortu⁹ ḡ ꝓcedēs adhuc ligat⁹
est confitens adhuc reus. Ut aūt absoluant
pctā eius ministris mādat vt illū soluāt. Si
cut ergo dñs lazarū suscitauit pri⁹ q̄ a disci-
pulis solueret sic in ꝓtritione pctm̄ dimittit
ꝛ pctōrē vinificat pri⁹ q̄ a sacerdote absolua
tur: cui tñ postea se ostēdere tenet. Decimū.
et vltimū est satisfactio q̄ signat in hoc q̄ ie-
sus subdidit [ꝛ sinite eū abire.] Nō dr̄ facite
eū ad sepulchrū redire. Sic sacerdos dz p̄n-
cipaliter ꝑ satisfactiōe inīgere hoi q̄ de se
pulchro ꝛ de ꝓfundo pctōr ꝛ male cōsuetudi
nis lōge habeat et nullaten⁹ recidiuet ꝛ am
pli⁹ nō peccet. Dixit em̄ sinite abire: nō stare
vel iacere sine exercitio spūali: q̄ ī via dei sta
re retrocedere est: sz dz ambulare de ꝙtute in
ꝙtutē. ¶ Itē mistice p lazarū lāguētē signifi Mistice
cari etiā pōt grauē tentationē patiēs: ꝛ p ei⁹
sorores ꝙsone ꝓ ei⁹ alleuiatione deuote xp̄m
pcātes q̄ nō sp exaudiūt: sz talis patiēs ali-
qñ p actū pcti mortalis mori pmittit ab eo q̄

est tante bonitatis z potẽtie q̃ scitz põt bona de malis elicere. In hoc aũt q̃ dñs vadit ad eũ suscitãdũ ostendit ei⁹ clemẽtia inquantũ hoies in pctis existẽtes z quasi mortuos ac p se ad deũ accedere non valentes misericorditer preuenẽdo attrahit z pctõrẽ nõ solũ mortuũ p culpã: sed etiã aliquãdo fetẽtẽ per infamiã: z sepl'tũ sub lapide p obstinationẽ sic reducit ad vitã gr̃e q̃ nõ solũ tollit obstinatio z mors culpe: sz ẽt fetor infamiez reducitur suauis odor bõe fame. Nulla em̃ dispationi dat occasio cũ lazar⁹ iã fetẽs z q̃tridanus resurrexit a mortuis z monumẽto. Loc⁹ aũt infirmi erat bethania q̃ interpretat domus obediẽtie: p qõ dat intelligi q̃ si infirm⁹ sit deo obediens põt ab eo de facili curari. z

Ansel. sz Ansel. In bethania (qõ dom⁹ obedientie interpretat) lazarũ suscitauit ostẽdẽs oẽs q̃ bõe volũtatis studio huic mũdo morientes in sinu obediẽtie reqescũt ivitã eternã a deo resuscitandos. Jsta aũt bethania erat marthe z marie p q̃s dupler vita: scz actiua z cõtẽplatiua significat: vt sic p h̃ intelligi det q̃ p obediẽtiã hõ pfectus in vita actiua z cõtẽplatiua reddit. Dicit aũt de lazaro q̃ postea nũq̃ risit: nũq̃ in gestu signa iocosa oñdit p eo q̃ vite hui⁹ erũnis q̃s moriẽs euaserat redditꝰ fuit. Magis em̃ q̃ ante fact⁹ amator vite illi⁹: penitebat eũ vite isti⁹. vñ Augu. O si possem⁹ excitare hoies: z cũ ipsis pariter excitari vt tales essem⁹ amatores vite pmanẽtis quales sunt hoies amatores vite fugientis. Credit aũt hoc factũ ea die qua in eccl'ia solet legi. s. feria sexta ante dñicã de passiõe dñi. Monumentũ vo lazari demõstrat eccl'ia ibidẽ in honore btẽ marie magdalene ꝓstructa z grãde monasteriũ magna oliuarũ silua circũdatũ: vbi erat abbatia scti lazari cũ abbatissa z monialibꝰ ordinis sancti benedicti [Multi g̃ iudeoz q̃ viderãt] mirabilia [q̃ fecerat ihesus crediderũt in eũ.] Nec mirũ: qz illud signũ fuit diuine ꝓtutis manifeste ostẽsiuũ: z tale miraculũ nõ est a scl'o auditũ. s. q̃ mortu⁹ quatriduan⁹ in monumento resuscitaret ad vitã. vñ ẽm Aug. Excedit oẽ miraculũ qõ ihesus circa lazarũ fecit: quẽ ab ipso inferni inclino destructa lege tartarea redire ad supos iussit. [Quidã aũt ex ipis] iudeis [abierũt] eadẽ die [ad phariseos z nũciauerũt eis q̃ fecit ihesus] z celebris erat sermo de eo apũd multos: alij bonoz alij malo zelo moti nũciauerũt: qz sicut ex signis visis boni cõuertũtur z pficiũt: ita frequẽter mali obdurant et deficiũt. Boni q̃dẽ nũciauerũt eis vt mitigarẽt eos circa ihesum z ꝓuocãdo vt credẽt: mali vo vt cõcitarẽt eos ihesum z pdẽdo vt seuirẽt. Per bonos illi signant q̃ bõa i alijs sicut in se amãt: et oia in bonũ interpretant: p malos aũt illi qui vidẽtes seruoz dei opera odijs isequunt z infamare conant. COfo.

SEnigniſſime ihesu qui quatriduanũ lazarũ iã fetẽtẽ a sepulchro resuscitasti: et a vinculis soluere ac libere abire fecisti moueãtur obsecroviscera mie tue sup me miserũ peccati delectatione cõsensu et ꝓpetratione mortuũ: mole male consuetudinis oppressum z sepultũ: iamq̃ quatriduanũ z fetidũ z me a sepulchrovitiorum resuscita: vt per confessionẽ foras veniã resuscitatũ a vinculis pctõz mortis: solue solutum ab omni seruitute liberum in libertatem glorie filioz dei ire cõcede. Amen.

De cõspiratione põtificũ z phariseoz cõtra christũ. Cap. xviij.



Ꝑdicto itaq̃ miraculo de suscitatiõe lazari publicato pontifices q̃ erãt maioris a uctoritatis z magis literati z pharisei q̃ videbant ꝓ alijs religiosi ex q̃bꝰ factuz eoz graui⁹ erat moti sunt ad tractãdũ publice de morte xp̃i ex ira et inuidia quã de fama z gloria ei⁹ habebãt z ad hoc faciendũ [collegerunt cõsiliũ] sabbato mox sequẽti [aduersus iesuz] timẽtes si dimitterẽt eum sic viuentẽ z signa talia facientẽ per ipsum amittere z locum z gentem eo q̃ ois turba post eum iret eiq̃ crederet et ipsa sacra eoz vana et abolẽda esse doceret. Cõciliũ. Cõciliũ a cõciliãdo est dictũ: qz cõciliatiz congregati erãt in vnũ malũ consensum. Et hoc erat primũ cõciliũ qõ habuerũt cõtra iesum. Prius quidẽ querebant eum interficere: nũc aũt sententiã firmauerũt: z querẽtes cõciliũ aperte de morte eius tractauerũt. Uidebant em̃ xp̃m populo tanq̃ regẽ honorari: et quia mãdatuz romanoz erat vt nullus nisi p eos ꝺberet rex notari. Ois em̃ qui se regez facit cõtradicit cesari: ideo timebãt q̃ si xp̃m tanq̃ regem haberẽt romani ipsos rebelles reputarẽt: z venientes cõtra eos ciuitatẽ et locũ destruerẽt. Uel timebãt etiã ne si xp̃i doctrina ꝓcederet templũ z vniuersa religio: ac reuerẽtia eius vilipẽderet: z indei nullius momẽti fierẽt: z ideo romani ciuitatẽ eis auferrent: eosq̃ in seruitute dispergerẽt. Uel certe timebãt ne si oẽs in xp̃m crederẽt nemo remaneret qui aduersus romanos ciuitatẽ tẽplũq̃ defenderet: qm̃ cõtra ipsum templũ et cõtra suas paternas leges doctrinã xp̃i esse sentiebãt. Põtifices z pharisei sibi cõsulebãt nec tm̃ credere volebãt. Plus em̃ ꝓditi hoies cogitabãt quomodo alteri: scz xp̃o nocerent: vt perderẽt q̃m quomodo sibi cõsulerẽt ne perirent. Timebant z cõsulebant. Sed trepida uerũt timore vbi nõ erat timor. Si enim xp̃o credidissent: si eũ nõ occidissent: nec locũ: nec

A Joh. xi.

B Timor phariseoz.

Ps. xiij.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

gentē amisissent. Sed qz xp̄m occidere nō timuerūt: z locū z gētē pderūt. Nā z romani post dñi passionē z glorificationē tulerūt eis locū z gentē expugnādo: occidēdo: z trāsferēdo. ℂ Tpalia pdere timuerūt: z eterna nō cogitauerūt: z sic vtraqz amiserūt. Que vt fugituri egerūt hec qz egerūt non effugerūt. Quid vobis pfuit o iſani iudei q tātū scelus cōmisistis? Nunqd qz xp̄o dño: vt docuit fuire noluistis? ideo dño caruistis. Dū ei illi seruiūt reges quib⁹ vos seruitis facti eſtis mali serui bonoz seruoz xp̄i. Per quos cōterit cōtumaciā vestrā: p ipsos dissipat cōsilia vestra: p ipsos retribuit scelera vestra in capita vestra. Ipse aūt dñs quē interimistis non vos seruos: sz liberos esse cupiebat: qñ dicebat si vos filiꝰ liberauerit ꝙe liberi eritz. Vos aūt dñm deū regē z ipsam verā libertatē nō solū repudiastis: verūetiā negare cupientes clamastis. Nō habemꝰ regē nisi cesarē. Cōsidera quot sunt hodie hoies etiā religiosuz habitū gestātes q̄ iudeos imitādo tpalia pdere metuūt: z eterna nō attendūt: sic ꝙ vtraqz nō imerito amittūt. Sunt em̄ plericqz etiā religiosi q̄ tpalia qñqz minꝰ iuste z oblīq̄ acquirētes: vel sic acq̄sita possidētes ea dimittere trepidāt: z p his eterna amittere non formidāt. Et qz nūc cū iudeis tenebras diligūt iteriores scz culpe: ideo tūc cum eis in tenebras mittentur exteriores. s. gehēne. Religiosus g̃ cupidus vel vanꝰ est lamētabilis: qz miserabilior est quo dā mō oibꝰ creaturis. s. carens deo et mūdo ℂ Tūc cayphas qz pōtifex fuit q̄d eis faciēdū erat decreuit: z ppter auctem officij locutꝰ est dicēs. [Expedit vtnꝰ] hō ēt si bonꝰ z iustꝰ esset [p ppō moriat] z ppli cōseruatione [z nō tota gēs pereat] si ille in vita maneat: qz bonū cōe magis est eligēdū q̄ pticulare. ℂ Hic ptz manifeste ꝙ passio inuidie z timoris cōtra iesum: z passio timoris pdēdi gētē z locū subuertebat in eis rōnis iudiciū: qz in nullo casu licitū est interficere innocentē z iustū: p hoc em̄ nō pcurat: sed magis destruit cōe bonū. Propter qō iudicio dei illud malū qō credebant p mortē xp̄i euadere. s. destructionē loci z gētis hoc p mortē xp̄i incurrerūt: qz i penā huiꝰ pcti romani locū z gētē destruxerūt qō p Titū z vespasianū anno. xlij. post passionē xp̄i est factū. Prophetizauit aūt cayphas vtilē humano gñi mortē xp̄i iz nesciens. Quāuis em̄ esset intētio cayphe dare solūmodo cōsiliū de morte xp̄i pro tpalis periculi euasiōe circa pplm iudeorū: tñ verbū suū sic sonabat ꝙ xp̄s erat moriturus pro gente z populo: et ꝙ sic protulit fuit pphetia quodaz modo de futuro ꝙ christus erat moriturꝰ pro salute spūali non solū iudeorū: sed etiam omniū gentiū qui credituri erant in ipsum et per fidem congregandi. vnde Theophi. Hoc ipse quidez prauus dixit intentione: sed tamen spiritussancti gratia ore eiꝰ vsa est ad futuri prelagiū. hec Theophi. Non tamen sequitur ꝙ quicūqz prophetat sit prophetа nam quandoqz alicui conceditur actus alicuius rei cum tamē conditio ei non conceditur. vnde Orige. Non quicūqz prophetat prophetа est: sicut nō quicūqz iustus prosequit iustus est: scz qui facit aliqō opus ꝓpter humanā gloriā. hec Orige. Expediēs autē et necessariū fuit xp̄m pro nobis pati et mori ratione triplici. Primo ad ostendēdum circa nos iudiciū diuine dignationis z pietatis. Secūdo ad exoluendum preciū nostre redēptionis quod fuit p̄ciosus immaculati Jesu christi sanguis. Tertio ad prebendū exēplū nostre imitatiōis vt sequamur vestigia eiꝰ. Insuꝑ alia rōne triplici expediebat xp̄z mori. Primo qz hō mortuus erat: z ideo expediebat vt xp̄s mortē nr̄az destrueret: z hoiez viuificaret. Erat aūt hō mortuꝰ quadruplici morte. s. nature: culpe: gehēne: z ex priuatiōe visiōis diuine. Primā ēstruxit p suā gl̄iosaz resurrectionē: scōam p sui sanguinis effusionē: tertiā p iferni expoliationē: quartā p sue visiōis restitutionē. Secūdo qz hō erat p̄ditus: ideo expediebat vt xp̄s ad nos veniret ac mortē subiret: z sic hoiem p̄ditū inueniret. Tertio qz hō erat a deo diuisus z dispsus: nō expediebat vt xp̄s hoies in vnū cōgregaret: z ad deū reuocaret. Cayphas g̃ pphetizauit q̄dē. i. verba pphetie protulit: nec tñ erat prophetа: qz inspiratione pphetica nō accepit: z donū pphetie non habuit sicut z Balaā. vñ ꝑm Aug. Docemur etiā hoies malos pphetie spū futura p̄dicere: qō tñ euāgelista diuino tribuit sacramēto. i. virtute ipsiꝰ sacramēti: scz summi sacerdotij: qz cayphas non a semetipō hoc dixit: sz cū esset pontifex. i. summꝰ sacerdos anni illiꝰ z ministeriū habēs in manibꝰ nō meritis suis pphetizauit z spū dei locutꝰ est: qz ipso ignorāte dictū pphetica protulit nō rōne meriti sui: sz dignitatis officij z forte vnctio pōtificalis cōtulit ei quēdā sensuz pphetādi. vñ Chri. Vide aūt quāta spūs sctī vir tus ē. a mēte em̄ malavaluit verba pferre p phetie. Vide etiā quāta est pontificalis virtus ptātis. Pōtifex em̄ effectꝰ z si indignꝰ existēs pphetauit nesciēs q̄d diceret. Orige em̄ solūsa est gr̃a: cōtaminatū cor nō contigit. hec Chri. Ob quā auctem solū credimꝰ malū prelatū exaudiri z forte: qz p̄co ecclie est z in eiꝰ voce dicit oremꝰ. xū mīte auctoritates faciāt in Jrū: vt illa q̄ suis premīt aliena nō diluit z hmōi. Dicit aūt cayphas fuisse pōtifex anni illiꝰ: qz iz deꝰ cōstituerit summū sacerdotē vnū cui mortuo vnꝰ succederet per ambitionem tamen postea euenit vt plures essent: et per annos singulos suis vicibꝰ ministrarēt. [Ab illo g̃ die] quasi vtili accepto cōsilio [cogitauerūt] magis diffinite q̄ prius vt xp̄m

Religiosi ficti.

Theo.

Orige.

Expediuit xp̄m mori tripliciter

Mors q̄ drupler

Augu.

Chriso.

Pontifex vir tus.

q̃z citi⁹ possent interficerent dicẽtes: vt inuẽ⁹ ducerẽt in hier'lm. Iz em̃ añ habuissent instinctũ z volũtatẽ interficiendi ip̃m: tñ ex cõsilio cayphe diffinierũt firmo ꝓposito hoc q̃z citi⁹ possent adimplere. O prauũ ꝓsiliũ: o pessimi duces ꝑp̃l: o cõsiliarij neq̃ssimi. Quid agitis miseri? Quid vos furor exagitat tãtus? Que ordinatio est hec? qõ ꝓpositũ? que cã accusationis dñi nr̃i iesu xp̃i? Nonne ipse in medio vestrũ est: quẽ tñ nescitis? z intelligit oia v̄ba vestra: z scrutat renes z corda? Sz sic fieri opz vt deliberastis: qz tradidit eũ p̃ suus in manib⁹ v̄ris. Qz ꝑ iesus iã destinat⁹ erat morti: iõ ab ipo sabbato quo consiliũ collegerũt inchoamus memoriã dñice passionis in diuino officio maxime in hymnis et subticem⁹ Sic ita patri i introitu misse: z rñsorijs: z q̃si post horã eiusdẽ cõsilij publicũ luctũ icipiẽs ecclesia z suo ꝓpatiẽs dño sicut mẽbra capiti extũc q̃si lugẽdo recitat vexillũ regis: misteriũ crucis: clauos z lanceã pforati corpis: z his similia vsq̃ ad diẽ passionis: nõdũ tñ plene: qz nõdũ tradit⁹ erat dñs in lanistatũ man⁹. Vñ dñicã z ebdomadã illã dr̃ passiõe dñi appellamus. Diuulgatũ aũt fuit istud cõsiliũ de occisione xp̃i habitũ. Sed sapiẽs dñs volẽs dare locũ ire: z etiã qz nõdũ erãt oia cõpleta: necdũ veneratl hora ei⁹ qua tradẽdus erat z crucifigẽdus post cõsiliũ cautius se obseruãs palam apud eos ambulare deliit: neq̃ ad aliquam ciuitatẽ populatã abijt: sed in regionẽ iurta desertũ vbi pauci de iudeis erãt: z nõ freq̃ntia insidiatiũ in ciuitatẽ effrem q̃ erat parua z parũ populata: ac magis secreta: vbi morabat cũ discipulis suis vsq̃ ad tp̃s sue passioni ꝓpinquũ. Sz stetit ibi paucis dieb⁹ cũ ip̃is discipulis se occultãs ad tẽpus. vbi Chrisost. Ipsi aũt q̃n oẽs letabant z festũ celebrabant tunc occultant z in periculis sunt: sed tñ pmanebant cũ eo. ꝟm illud. Vos estis q̃ pmãsistis mecũ in tentatiõibus meis. Et sic fugit dñs domini. ante faciẽ nequissimorũ seruorũ: z hoc non fecit ꝓpter potentie defectũ: sed vt alijs daret Augu. viuendi exẽplũ. vñ Augu. Non qz potẽtia ei⁹ defecerat in qua sivellet palã cũ iudeis quer sarer: z nihil ei facerent: sz exẽplũ discipulis demonstrabat in quo apparet nõ esse peccatum si fideles eius oculis psequentiũ se subtraherent: z furorẽ sceleratorũ latendo poti⁹ euitarent q̃z se oñdẽdo magis accẽderẽt. ꝟm Orige. Orige. Honestũ z laudabile est iminente iam cõfessio fidei. periculoz agone cõfitẽdi iesum nõ euitare ꝓfessionẽ: nec recusare subire mortẽ gratie v̄itatis: sed nullus debet tradere occasionẽ tante tẽtationi. z hoc ꝓpter duas rõnes. Primo qz valde p̃sumptuosum est periculis se ingerere ꝓpter inexperientiã ꝓprie virtutis que et q̃nq̃z fragilis inuenit: z propter futuri euentus incertitudinẽ. Secundo ne nos ingerentes psecutoribus occasionẽ prestemus eis: vt magis impij z noxij fiant: z nos de eorũ delicto demus responsum: z luam⁹ penas. [Proximũ aũt erat pascha iudeorũ.] Hoc subdit ad ostendendũ q̃ christus paruo tpe in ciuitate se occultauit: quia ante pascha in hieru salẽ venit. [Et ascẽderũt multi de regiõe hierosolymã ante pascha vt sctificarẽt et mũdarẽt seip̃os] orationib⁹ z sacrificijs ante festũ ad digne comedendũ agnum paschalẽ quez nullus comedere debebat nisi mũdus. Precepera t em̃ dñs p Moysen vtryndiq̃z de tota iudea cõuenirẽt ante pascha i hier'lm: z ibi ꝟm legẽ ante esum agni paschalis se mũdarẽt vt sic purificati solẽnitati et esui agni mũdi interessent. vñ Theo. Ascẽderũt aũt añ pascha vt purgarent: qm̃ q̃cũq̃ peccauerãt pascha nõ celebrabãt nisi pri⁹ expiarent balneationib⁹ z ieiunijs ac rasura q̃netiã q̃sdã deputas oblationes offerẽdo. hec Theo. vbi infor mant q̃ dñt cõicare qz ꝓfessiõe: ofone: z ieiunio ante debent purificari. Si em̃ hoc fiebat de agno figurali multo magis se dz hõ sctificare bonis operib⁹ ad digne recipiẽdũ verũ agnũ immaculatũ corp⁹ xp̃i. Sz iudei obliti sunt sctificatiõis tractabãt de nece veri agni et ip̃m agnũ ad imolãdũ q̃rebãt in ipso loco ofonis festo sanguinẽ innocẽtẽ miscere cogitãtes. vñ Chri. Hi venerãt i exterioꝛib⁹ se mũdare z in interioꝛib⁹ ꝓ homicidiũ z sanguinẽ se coinquinare. Insidiabant eiz tp̃s festi ip̃s faciebãt occisiõis. hec Chri. [q̃rebãt g̃ iesuz et colloq̃bant adinuicẽ in tẽplo stãtes. Quid putatis qz nõ venit ad diẽ festũ] qz em̃ mirabant q̃in tãta cõgregatiõe ad docẽdũ nõ venerat: iõ q̃rebãt nõ q̃dẽ bñ z ad honorãdũ: sz male z ad occidẽdũ. ¶ Sz est notãdũ q̃ q̃n est dies festi⁹ z agit sctẽ semp dñs est in die festo. ꝟm illud. Ubi duo vel tres cõgregati fuerint in nole meo in medio eoꝛ suz: z iõ nos cõgregati in domo dei q̃ram⁹ iesum mutuo nos cõsolãdo z exoꝛãdo: vt ad diẽ festũ nr̃m veniat z nos sua p̃nta sctificet: q̃n v̄o nõ recte agit se stũ: tũc nonvenit iesus. ꝟm illud Esa. Festiuitates vestras non ferã. Et subdit euãgelista quasi respõdẽs q̃stiõi eoꝛ. [Dederat em̃ põtifices z pharisei mandatũ vt si q̃s cogn̄erit vbi sit iesus idicet] ptãti publice [vt apphẽderẽt eũ]. s. ministri ptãz ad occidẽdũ: ꝑp̃t q̃z em̃ ab eis sicut ab igratis z obstinatz recesserat: vsq̃ ad tp̃s q̃ sue passiõi dispositũ erat. Sz vt ait Aug. nos q̃ scim⁹ vbi xp̃s est: qz ad dexterã dei p̃ris indicem⁹ iudeis vt sic vtinã apprehẽdãt eũ p fidẽ. Cõspice igit predictos nepharios in suo cõsilio pessimo estuãtes: z dñm iesum ac discipulos tanq̃z paupes z imbecilles recedẽtes. Quid tũc putas magdalenã dixisse. Sz z qualis animi mat dñi iesu erat cũ sic eũ recedere videret z audiret cãm q̃re: qz. s. eũ occidere volebant. Potes h̃ meditari dñam z sozores ei⁹ tũc cũ magdalena re-

Cõsiliũ pauum

Theo.

Cõicare volẽtes.

Chriso.

Effrem.

Chriso.

Dies festus. Matth. xviij.

Esa. j.

Augu.

Cõtemplatio.

mansisse z dñm iesum eas oēs de scita sua cō uersione tunc consolatum fuisse. Considera nunc quomodo dñs suos aduersarios quos solo nutu perdere poterat tanq̄ imbecilles recedendo declinabat: nec se saltem verbis excusando defendebat: ac eius mansuetudinem z humilitatē imitādo oēm depone amaritudinē z furorē: quia sic z corporis z anime habebis requiem. ¶Oratio.

O Domine iesu christe magni cōsilij angele qui consiliū malignantiū contra te fieri p̄misisti nec illis resistere per potentiā sed magis cedere per patientiā voluisti ne derelinquas me in errāte iudicio aut noxio consilio mei arbitrij vel hoīm: neq̄ in potestate aut tēptatiōe demonū sed tuipse clementer me intus z foris dispone et rege ac dirige in viam salutis eterne. Da mihi dñe vt q̄cūq̄d cōtra me diabolice aut humane molīunt aduersitates redigant ad nihilū vt illesus z de omni periculo ereptus letus tibi referam actiones gratiarū. Amen.

¶De decem leprosis a domino curatis. Capitu. xix.

A Luc. ix. z. xvij.



Factū est autē cū cōplerentur z appropinquarent] dies assumptionis dñi iesu. i. a mundo ad patrē p passionē z mortē nō diuertit sed [firmauit faciē suā]. i. voluntatē. nam p faciem designatur animi voluntas in locū passionis: et [vt iret in hierusalem] q̄ ibi oportebat verū agnū immolari vbi figuralis agnus solebat offerri.

Assumptio xpi

Assumptionē iesu dixit lucas nō solū p̄m tp̄s quo assumi debebat p passionē de hoc mūdo ad patrē: q̄ oportuit pati xp̄m: et ita intrare in gloriā suā sed etiā p̄m p̄ceptū de agno paschali qui decimo die mensis primi assumebatur de grege z ad domū inferebat z seruabatur vsq̄ ad vesperā. xuij. diei z tunc imolabat. In hūc modū xp̄s decima die. i. ramis palmarū venit ad locū passionis. s. in hierusalē vbi tanq̄ verus agnus erat p nobis immolādus: mansitq̄ ibi z citra vsq̄ dū passus est: vt sic veritas figure rñderet. Ex quo ptz q̄ tp̄s sue passionis preuidit quasi deus: z q̄ spōtanee nō coacte est passus vñ [firmauit] i. nō leuiter voluit: sed firmiter et constanter disposuit vt iret in hierusalē] ad sustinendū mortē vt ostenderet se sponte passurū: et suo exemplo discipulos animaret ad passionem. Sic z tu omne opus bonū firmus et stabilis debes assumere: nec ppter tentationes ab eo dimittere. Instante ergo tēpore passionis quo transmigraturus erat de mundo ad patrem p̄stat deorsum galilee z faciē in hierusalē conuertit: ac firmata z imperterrita mēte locū quo pati decreuerat petit. Nō huc et illuc ibat: sed iter versus hierusalē tenebat. Unde qui superi⁹ pluries excitauit z hortatus est discipulos et alios ad martyrū et sui sequelā ꝟbo: hic hoc idē facit facto eos tāq̄ magister z doctor p̄cedens z quasi facto suo dicēs. [Si quis vult post me venire abneget semetip̄z z tollat crucē suā z sequat me.] Appropinquāte ergo tpe passionis sue dñs Jesus q̄ pluries fugerat incipit reuerti. Sicut em̄ in supiorib⁹ ad nostraz instructionē vsus est prudētia ostēdēs q̄ p loco z tpe furorē ipse quētū caute debem⁹ declinare: ita nunc vtit fortitudie: q̄ debito tpe iminēte spōte rediit vt se passioni offerret z in manib⁹ persequentiū traderet. Sic alīs fuit vsus tēperantie cū fugit honorē q̄n turbe voluerūt eū facere regem: et ecōtrario fuit vsus iustitia cū voluit tanq̄ rex honorari q̄n pp̄s cuz ramis arborum occurrit ei dē. Satis tamē modeste eundē honorē voluit: z ideo asellū ascēdit. Istis igitur quatuor virtutib⁹ vsus est dñs virtutū ꝑpter nostrā instructionē a quib⁹ oēs alie virtutes morales descendūt z deriuātur: ꝑpter q̄ cardinales ac p̄ncipales esse dicunt. Nō ergo estimādus est fuisse inconstans vel varius sicut nec aliquis alius qui p̄m diuersos casus in diuersis se exercet virtutib⁹. [Et factum est dum] pascha celebraturus [iret in hierusalē transibat p mediā samariā z galileam.] Samaria erat terra gentiū: galilea iudeorū. Et ideo christ⁹ vadens ad passionē transit per gentes z iudeos dans intelligere q̄ fructus sue passionis in oēs erat futurus atq̄ fides nois eius post mortē z iudeos z gētiles vnū debebat efficere populū. Quia ergo erat discordia iter iudeos z samaritanos ipse inter vtroq̄ et per mediū vtriusq̄ terre trāsijt vt tāq̄ mediator eos pacificaret q̄ ad saluādos gētiles et iudeos venerat. [Et] in ingressu cuiusdam castelli in terminis samarie [occurrerūt ei decē viri leprosi] q̄ audierant famā de mirabilib⁹ xp̄i. In ingressu vbis z tñ ante ingressum occurrerūt ei: quis ritu legis Mosayce quasi immūdi erant ab vrbibus z oppidis exclusi: nec poterāt cū alijs cōmorari. Cōuersabātur aūt adinuicē: quia cōmunitas passionis fecerat eos vnanimes z prestolabātur simul trāsitū Jesu soliciti donec aduenientē eū viderent. [Qui steterūt a longe] tum ꝑpter xp̄i reuerentiā: tum q̄ nō debebāt appropinquare hoibus ne eos inficerent eo q̄ lex iudeorū leprā immūdam non tangendā iudicat. Lex euangelica leprā nō externā: sed internā esse immūdā affirmat. Et p̄m Theo. A lōge stant quasi verecūdantes de imūdicia. putabāt em̄ q̄ xp̄s eos quē admodū alijs fastidiret. Sic ergo abstiterūt loco: sed facti sunt p̄mi de precādo. ꝑpe em̄

B Uirtutes xp̄i.

Theo.

Prouidentia.

est dñs oibus inuocantibus eū in veritate. [Et leuauerunt vocē suam] ex magnitudine affectionis z magno desiderio sanitatis: z clamauerunt [dicentes. Jesu p̄ceptor miserere nostri] qz solo p̄cepto z verbo potes nos curare. Si iesus ꝯ vult: si preceptor ꝯ pōt: si miam inuocant ꝯ se miseros et indigentes oñdunt: z sic petitio fuit digna et ex parte petentiū qz miserandi: et ex parte eius a quo petebat: qz iesus volens z p̄ceptor potēs. ℞m Tytū dicūt nomen iesu z lucrifaciūt rē. Nā iesus interp̄tat saluator. vñ sequit. [Quos vt vidit] benignitatis z cōpassiōis z mie oculis [dixit. Ite oñdite vos sacerdotibus.] Lex em̄ p̄cepit vt emūdati a lepra sacerdotib⁹ se p̄sentarēt: nō vt sacerdotes eos mūdarēt: sed vt eos mundos esse iudicarent: z vt mūdati p̄ sua emundatiōe sacrificiū i lege determinatū offerrēt. [Et dū irēt] vt sacerdotibus se demōstrarēt [mundati sunt] ex fide z obedientia ad xp̃m meritorie de ꝓgruo: sz diuina ꝓmissione effectiue.

Tytum

C Wunda ti ātecꝫ aduenirent.

¶ Quatuor ex causis mundati sunt añcꝫ ad sacerdotes pueniret. Primo qz xp̃s noverat sacerdotū supbiā. contēpsissent em̄ eos aspicere: ne ergo scandalizarent p̄uenit eos sanare. Scōo bonū obedientie eorū hoc meruit. Tertio hoc meruit eoz fides. Quarto voluit oñdere ꝙ nō virtute legis aut sacerdotū erāt mūdati: sed dei imperio. [Unus aūt] eorū ꝯ samaritanus z gentilis erat [vt se mundatū vidit] suā sanationē virtuti xp̃i deputās [redijt cū magna voce ad deū] ex fidei z deuotionis magnitudine [magnificās] z tanctꝫ gratus bñficiū recognoscens [cecidit] p̄ humilitatē [in facie añ pedes iesu] p̄ deuotionez ei reuerentiā exhibēs [z adorauit eū] gratias ꝓ beneficio accepto sibi [agens] Ubi exprimit fides ei⁹ z deuotio ac benivolentia et grandis affectio. Dedit aūt ei fiduciā appetendi dño tā suscepta purgatio. Ceteri vo ꝯ iudei erāt p̄māserūt ingrati: nec ad agēdū gratias sunt reuersi: qz decepti a sacerdotibus q̄bus se representauerant q̄cꝫ doctrine xp̃i z miraculis detrahebant ℞m eorū informationē attribuerūt suā sanationē obseruāte legis cū se sacerdotib⁹ oñdebāt z nō virtuti xp̃i: licet a principio fideliter z deuote petiuissent ab eo sanari. [Et dixit iesus. Nonne decē mūdati sunt z nouē ibi sunt?] Nō interrogat dñs q̄si nesciens: sz ingratos querit q̄si ignorās et de eorū ingratitudine dolens et eos requirēdo oñdit sibi ignotos. i. reprobatos. Sicut em̄ ingrat⁹ nō recognoscit dei bñficiū: ita nec deus noticia approbationis recognoscit ipsum: recognoscētē ꝙ se recognoscit ipse. vñ Beda. Et merito eos saluator quasi ignotos vbi sunt inquirit. Scire em̄ dei eligere: nescire reprobare est. hec Beđ. Magis autem dolēdū est de eo ꝙ aliquā incurrit ingratitudinis culpā cꝫ de bñficio p̄dito. Et iō q̄si plangendo subdit. [Non est inuentus q̄ rediret z daret gloriā deo nisi hic alienigena] alterius. s. gētis q̄ nō erat de iudeis. Et hoc dictū est vel a xp̃o: z tunc erāt verba q̄si lamentantis vt dictū est ab euangelista in cōfusionē iudeoꝝ q̄ nō sunt reuersi ad xp̃m. Et nota ꝙ in hoc ꝙ iste alienigena redijt z alij q̄ erāt israelite reditū neglexerūt p̄figurata fuit vocatio z fides gētiliū q̄ venturi deuoti erāt ad fidē xp̃i ac repudiatio et p̄fidia iudeorū q̄ in suo errore erant remānsuri. Dñs aūt z in his z in oibus quos sanauit in corpe sanauit z in aīa: sed hi postcꝫ fuerunt sanati in corpore z iustificati in aīa ac boni facti postea corruerūt a gr̄a z facti sunt mali z ingrati. Deinde eoꝝ ingratitudinē magis cōfutat dū alienigenā q̄ redierat laudādo p̄mendat: qz em̄ hūiliter añ deū infirmitatē suā cognouit: iō dñs cōsolans eū dixit. [Surge]. s. a peccato in quo iacuisti cessando [z vade] de virtute in virtutē in cōuersione quā incepisti p̄ficiendo [qz fides tua] qua intellectū deo subdidisti [te saluū fecit] z ad salutē nō solū corpis: sed et aie reduxit: qz ipsa est initiū iustificatiōis et dat fiduciā regni celestis. Ubi Beđ. Si aūt fides saluū fecit eū ꝙ se ad agendas saluatori gratias inclinauit: ergo p̄fidia p̄didit eos ꝙ de acceptis bñficijs deo gloriā dare neglexerūt.

Alienigene reditio.

Beda.

D Mistice

Mistice p̄ lepra q̄ est corruptio carnis signat peccatū mortale qđ est corruptio aie. Primo qz cōiter in lepra vox efficit̄ inualida: sic in peccatore vox est inualida: qz de⁹ pctōres nō audit: z cū mltiplicāt oronē nō exaudit. Scōo qz in leproso corpe multa vlcera minuta dura z rotunda crescūt: sic in corde pctōris multe cōpūctiones z anxietates diuersoꝝ pctōꝝ z circūstātiaꝝ cōsurgūt: minuūt semp affectionē hominis ad deū z reddūt hoiem durū z rebellē deo z ei⁹ mādatis: p̄ hoc fiūt corda hoim pctōrū rotūda z ductilia. s. ad volūtatem diaboli. Tertio qz eorū anhelitus corrūpit z ei⁹ fetore sepius alij inficiūt: sic opatio z cōuersatio pctōris ita est corrupta ꝙ cōuersantes infirmāt ex vitioso eorū cōtactu. Quarto qz lepra quāto studiosius reprimit tāto plus turpior postea ebullit: sic pctm̄ quāto plus occultat tāto plus crescit. z iō turpi⁹ apparebit. Per denariū vo numerū vniuersitas significat: numeri nāq̄ sequētes vsq̄ ad cētū sunt ipsi⁹ et partiū eius replicatiōes: z sic p̄ seq̄nter per decē leprosos occurrentes xp̃o significat vniuersitas pctōrū penitētiū. Uel leprosi signāt eos ꝙ peccant p̄ decē p̄cepta decalogi varietate pctōrū q̄si maculis lepre distinctis respersi. Ualde deterior ē lepra aie cꝫ lepra corpis: qz peior est corruptio spūs cꝫ carnis. Debet em̄ pctōr volēs sanari z a peccatorū lepra curari eo modo se habere quo se habuerunt illi leprosi. Primo itaq̄ venire dz ad iesum p̄ fidē: nō em̄ abhorret pius dñs aspicere maculam

Wensrius numerus.

Lepra anime.

lepre nostre q̄ p nobis i cruce velut leprosus reputatus est. Scdo dz stare surgēdo a pctis z cessando ab eis. Tertio dz stare a longe suā vilitatē humiliter considerando z valde erubescendo. Quarto dz leuare vocē. s. de pfundo corde et cōtritionis verba ꝓmūpēdo z pctā sua nō aliena cōfitēdo. Quinto dz dicere iesu ꝓceptor dei miam implorando q̄ maxime est peccatoribus oportuna. In hoc aūt q̄ dñs videns leprosos dixit eis [ite ostendite vos sacerdotibus] manifeste a dño iesu ꝓfessio ꝑcipit p quā lepra interior saluti ostendit. Ac si eis diceret. Ite a cōtritione ad cōfessionē ondite vos sacerdotib⁹. Qz licet pctā remittant in contritione dicente ꝓpheta. Dixi. i. firmiter statui ꝓfitebor tu remisisti mihi: tñ tenet hō ea ꝓfiteri. Uñ [dū irēt mūdati sūt] in via qz deus in ꝟtute cōtritionis pctōrē mūdat interius ꝑ⁹ a sacerdote absoluat exterius: z nihilominus se sacerdotib⁹ oñderunt. Sic z tu si habes maculā lepre ex aliquo crimine dū vidente te dño oculis mie vadis ostēdere te sacerdoti p cōfessionē vocis obuiat ipsa salus z sanaberis a lepra trāsacte iniquitatis. Nō tñ idcirco omittas te offerre illis quorū iudicio mūd⁹ habeberis: alioq̄n ex cōtēptu z negligentia imundus remanebis. Unus aūt q̄ redyt vniuersalis ecclesie vnitatē seu illos q̄ in vnitate ecclesie sūt dsignat q̄ p beneficio gratie grates referre nō cessat: nouē ꝟo q̄ remanserūt illos q̄ extra sunt exprimūt seu qui post acceptā remissionē criminū a pfectione decalogi p vnitatē subtractā deficiendo grates p gratia reddere contēnunt. Decē igitur mūdant: sed vn⁹ gratias refert: qz multi i cōfessione mundant: sed nō oēs dñm laudant. Qui esn tanq̄ canes reuertunt ad vomitū hi sunt nouē q̄ post adeptā sanitatē non laudabant dñm. Et qz pauci sūt respectiue q̄ grati sunt de bñficijs largitatis diuine z remanēt in reparata sanitate: tō tñ vnus reuertitur dans gloriā deo. Deo esn gloriā dare est pcepta peccati sui curatione in bonis opibus p-seuerare. Et hic est samaritanus q̄ interpretatur custos: nā illi sūt grati deo q̄ se custodiūt a peccati recidiuo. Et est alienigena dicēs cū ap'o. Nō habemus hic manentē ciuitatē: sz futurā inquirimus. Hinc colligit qz hi q̄ deberēt esse magis grati dñor familiares: vt literati ꝓlati z diuites q̄bus scientiā dedit vel opes magis sunt ei ingrati seseq̄ elongāt ab eo nec referūt sibi gras sicut simplices z pauperes q̄b⁹ tot bona nō cōtulit. q. d. Labia nostra z diuitie a nobis sunt: qz nr̄ dñs est. Ipse aūt vnus gratias agendo in faciē cecidit: qz sola vnitas ecclesie cadit in faciem adorans. Inde est q̄ q̄nq̄ ꝓstrati oramus vbi q̄tuor ꝓtendimus: infirmitatē corpis: qz de puluere sumpti sumus: infirmitatē animi: qz casum ex nobis nō erectionē a nobis: sz a deo habemus erubescētiā de malis: qz pre multitudie pctōr oculos ad celū leuare nō audem⁹ pudētiā: qz in faciē cadim⁹ z videm⁹ vbi cadim⁹ i. q̄ i terrenis affigimur. Q̄nq̄ ꝟo flexis genib⁹ vt salomon: sz erecto capite z eleuata facie oram⁹ q̄si dicētes ꝓ desiderio patrie trahe me post te. Q̄nq̄ aūt stātes oram⁹ nos spē in celestib⁹ hꝫe designātes z q̄si dicētes nr̄a conuersatio i celis est. z illud. i domū dñi letātes ibim⁹. In ꝓmo g̃ exprimim⁹ cōditionē nr̄am: in scdo desideriū: i tertio spē. In memoria q̄z resurrectiōis dñice tpe paschalis dieb⁹ dñicis exēplo sctāꝝ mulierū iclinatis in terrā vultib⁹ oram⁹ nos terrā z puluerē eē cū abrāā recolētes. Un⁹ g̃ reuersus i faciē ad pedes iesu cecidit ac nobis hūilitatis z pnie exēplū ostēdit. vñ fz Bedā. In faciē cadit q̄ de ppetratis malis erubescit. Ibi esn hō cadit ibi ꝓfundi tur. Qui in faciē cadit videt quo cadat: q̄ retro lapsū suū nō videt. Boni g̃ in faciē cadūt qz hūiliāt se in bis visibilib⁹: vt ad inuisibilia erigāt. Mali retro cadūt: qz cadūt i inuisibilib⁹ vbi mō nō vident q̄d eos tūc sequat. Ad pedes etiā iesu cadit z gras agit q̄ se ad pcipiēda dei bñficia hūiliat: q̄ nihil sibi ꝟtutis attribuit q̄ bona q̄ hz de mia dei se hꝫe intelligit. Et ꝑm eūdē q̄ deuot⁹ añ dñm cecidit surgere z ire ꝑcipit: qz q̄ ifirmitatē suā agnoscēs hūiliter iacet per diuini verbi consolationē surgere ad fortia opera: z crescentibus quotidie meritis ad perfectionē passim proficere iubet. Hunc aūt fides saluum facit quem ad gratias agendas inclinat: z ecōtra perfidia illos dānat q̄ de acceptis bñficijs ingrati sūt z deo dare gloriā negligūt. In hoc g̃ capitulo ingrati de bñficijs reprehēdūt a dño. Multū est laudabilis virtutis gratitudo z valde accptabilis deo gratiarū actio ac detestabile vitiū ingratitudo. vñ Augu. q̄d melius aio geram⁹ aut ore ꝓmam⁹ aut calamo exprimam⁹ q̄ vt deo gras agam⁹? Hoc nec dici breuius nec agi fructuosius pōt. Et iterū. Scio q̄ ingratitudo displiceat tibi q̄ radix ē tot⁹ malis spūalis z vēt⁹ vrēs z exiccans oē bonū: obstruēs fōtē diuine mie sup hoiem qua z mala mortua iā reoruūt nec vltra bona adipiscāt. vñ z Ber. Dignū ē semp gras agere: qz de⁹ nūq̄ cessat bñfacere. Et iterū. Disce i referēdo gras nō eē tardus aut segnis: disce ad singula dona gras agere. Diligēter inq̄t ꝓsidera q̄ ibi apponunt vt nulla vcz dei dona debita grarum actiōe frustrent: nō grādia nō mediocria: nō pusilla. Deniq̄ iubemur colligere fragmēta ne pereāt. i. nec mima bñficia obliuisci. Nūq̄d nō perit q̄ donat ingrato. Ingratitudo inimica ē ale: exinanitio meritor: ꝟtutū dissipatio: bonor dispēsio: bñficior pditio. Ingratitudo ē vēt⁹ vrēs z siccās sibi fontē pietatis: rorē mie: fluenta gre. Qualis ꝟo debeat esse gratiarum actio docet idem Bernar. di. Non tñ

Psal. xxxi.

Unius reditus

Gloriā deodare

E Heb. xiij

Grandi situs.

Cadere in faciē. Beda.

F Gratitudo. Augu

Berñ.

Ingratitudo.

Berñ.

vero ꝛ lingua: sꝫ opere ꝛ virtute exhibeam⁹ nosmetipsos gratos: nō ei gratarā dictionē sꝫ gratiaꝝ actiōez exigit: a nobis dñs deus noster. vñ etiā Chri. Agam⁹ igit ei iuges gr̄as ꝛ nō modo ꝟbis hoc nr̄is verūetiaz operib⁹ nr̄is: imo ipsis p̄cipaꝫ ipleam⁹. Agam⁹ ꝟo gr̄as nō de ꝓpr̄iis tm̄ verūetiā de alienis bonis. Ita em̄ ꝛ inuidiam poterimus extinguere ꝛ alere charitaten. Neq; tam illis poteris inuidere de quoꝝ bonis gr̄as deo referendo letaris. Quid igit magnū reposcit qui ꝑ liberalitate in nos sua solūmodo gratos sibi esse nos p̄cepit? Ingratitudinis aūt vitiū ex arrogantia potissimuz gigni solet cum se aliq̄s dignū esse bn̄ficijs estimat. Humiliat⁹ ꝟo atq; cōtrit⁹ nō ꝑ nobis soluz sed ꝑ his q̄ ꝟra estimant esse gratiarū actiōes mittet deo zq̄cū q; patiet nihil se dignū estimabit passuz esse. hec Chriso. Et hec est magna cā quare deum nō diligim⁹: qr ei⁹ beneficia nō recognoscim⁹.

Hiero. vñ Hiero. Uis scire quare deū non diligis: qr eius beneficia non recognoscis. Quanto magis in bonitate eius ascendis tanto plus in amore ei⁹ inardescis. hec Hieroni. ¶ Oratio.

O Domine ieſu xp̄e de tua pietate cōfisus ad te piū medicū ego q̄si leprosus varietate p̄cōꝝ reperius cōfugio ad te fontē miarū: ego imūdus maculis vitiorum curro ꝛ supplex te exoro quatenus digneris meam sanare infirmitatez: lauare feditatem: ꝛ me dirigere ad salutez. Da mihi vt semper bn̄ficia tua in corde habeam ꝛ de vniuersis gratias tibi agam. Sed qr hō mortalis cinis et pulvis nec vnum pro mille gr̄as referre sufficit referant tibi grates pro me virgo Maria et oēs ciues supercelestes atq; omnis creatura q̄ diuine laudis sit materia. Amen.

¶ De samaritanis hospitium dño negantibus. Capitulum.xx.

A Lu.ix.



At aūt aduentus dñi Jesu non lateret [misit nūcios suos] sc̄z Jacobum ꝛ iohānē [ante faciem suā] in ciuitatē samaritanoꝝ vt ibidez hospitiū ꝛ cetera necessaria q̄ nō magni cōstabāt sibi p̄pararēt. Hec ciuitas samaria nunc Sebasten dicta tam

Sebasten. p̄cis exigentib⁹: nec vnicaz habet domū nisi tm̄ duas ecclesias: vnā in mōte vbi quondaz fuit regis palatiū: sc̄daz i honore sancti iohānis baptiste i q̄ sepult⁹ fuit iter abdiā ꝛ helyseū.

Samaritani. Samaritani ꝟo q̄ emulabāt tēplo hierosolymitano ꝛ inuidebāt euntib⁹ in hierusalez adorare: qr videbāt xp̄z cū discipulis habere facie seu vultū. i. p̄tendere similitudinē ꝛ signū eūtis in hier'm ad festū paschale causa oratiōis faciēde: iō eos ex emulatiōe ꝓpter locū adoratiōis noluerūt hospitio recipere: qr dicebāt locū adoratiōis esse apud eos in mōte garizim ꝛ nō in hier'm. Un̄ supra mulier samaritana q̄si emulādo dixit dño. Patres nr̄i in mōte h̄ adorauerūt ꝛ vos dicitis qr hierosolymis loc⁹ est in q̄ oportet adorare. Itez qr ex vestimētis xp̄i ꝛ discipuloꝝ ei⁹ cognouerūt samaritani q̄ fuerūt iudei: iudei aūt erāt samaritanis odiosi eo q̄ cōtinebant eos nolentes comedere ꝛ bibere cū eis: nō ei contunt iudei samaritanis sicut ꝛ hebrei egyptijs. Un̄. Hiero. Hostili iter se samaritani atq; iudei discordant odio. Uidētes itaq; dñz ad hostes suos pgere samarite eū recipere noluerūt. Quāq; alia subijciat intelligentia: qr volūtas dñi fuerit nō suscipi a samaritanis: quia festinabat hier'm pati ꝛ sanguinē fundere: nec occupatus suscepuōe samaritica ꝛ doctrīa gētis illi⁹ passiōis differret diē ad quā venerat sustinēdā. h̄ Hiero. Sicut aūt dño i hier'm tēdēti resistiterūt samaritani sic si mēs tua i celū tēdat habebis sp̄ q̄ rixas: odia ꝛ bella gerāt: non tm̄ irrepat vindicta mēti tue: sꝫ cōtū poteris studere vtilis esse. vñ sunt ꝟbus. Hier'm ciues gētes odire forēses. Quotquot nō recipit mentibus illa suis. Si ḡ in his q̄ fin deū opari desideras aliq̄s tibi obsistere seu te impedire videas noli p̄tēti⁹ ⁹ seruire: sꝫ teipsū i teipso restrige ꝛ te cū deo tuo recollige sibiq; dicas. Dñe viz patior respōde ꝑ me. Nec de h̄ cōtristeris qr nihil p̄nt nisi q⁹ de⁹ scit finaliter ꝑ bono tuo eē expediēs: imo cōtinuē ad p̄sens nō videas videbis finaliter si tm̄ patiēter portaueris q̄ illud in q̄ tibi eos impedimētū p̄stare credebas erit tibi iuuamē ad tuū ꝓpositū exequēdū: sicut de ioseph ꝛ multis aliis est factuz: qr fin Chriso. si legē xp̄i custodire volueris necessitatē quidē nullam que te ab observatiōe eius impediat aliq̄n patieris. Si etiā in his q̄ sꝫ deuz desideras te videas quodā modo diuinitus impediri: vel ꝑ infirmitatez: vel quocunq; alio modo cōtingēte de hoc nullatenus conturberis: sed totū equanimiter feras et te ex toto illi cōmittas: qui melius nouit cōtū ipse: q̄d tibi expediat qui te ad se ꝓtinue sublenat dūmodo teipsum ex toto illi cōmittas cōtuis forte hoc ipse non videas. Ad hoc ergo sit totū tuū studiū: vt teipsuz in pace ꝛ cordis trāquillitate possideas: ꝛ pro quocūq; euētu nō doleas: nisi de solo p̄cō ꝓpio vel alieno: seu etiā de his q̄ te inducerent ad p̄tm̄ ꝛque possent alienare seu elongare a deo vel mediū facere iter te ꝛ ipz deū: cōtuis ei tibi occurrēs aduersitas ei⁹ nutu ꝛ prudentia geritur cuius virtute res create sunt ꝛ in suo esse conseruātur. Cū igit tribulatio aduenerit exi obuiaz hospitū tato benigne eū recipiendo ꝛ dic corde iocūdo. Bn̄ venerit amica mea tribulatio. Qui ei aduersa libēter ꝑ deo patit xp̄o passo

B! Chriso. Impedimentuz ad salutē nullū.

assimilat: z iō ab eo tāq̄ a consimili nexu dilectiōis p̄cipuo cōstringit. Porro de inuoluntarijs tribulatiōib⁹ scire debes q̄ licet inuolūtariū inq̄tū hmōi nō sit meritoriū: veruntn̄ si prudēs anim⁹ h̄ q̄d inuolūtarie illatū est volūtarie pati voluerit z volūtatez suā hacten⁹ rebellē ad virgā dei inclinauerit virtutē faciēs ex necessitate: haud dubiū q̄n salubre z meritoriū fiet: z ad spūale virtutū incremētū p̄ficiet hoc q̄d ante pestiferuz videbat. Patiamur g̃ libēter z volūtarie: q̄ vera sal⁹ nr̄a est i cruce nec extra eā aliq̄ salus inuenit. In q̄cunq̄ em̄ alia crux. i. tribulatio nō est: nulla patiētia est patiētie z vbi patiētia nō est vera salus nō ē. Cor aūt patiens est cui gaudiū est q̄d despicit: z q̄d impenis z q̄busq̄ aduersitatib⁹ letat exultās p eo q̄ passiōi xp̄i z h̄umilitati sue aliq̄d adijcere valeat z q̄ habeat vñ deo aliq̄d sacrificet. Et ideo oēs penas z aduersitates occurrentes vnias cū penis z aduersitatib⁹ xp̄i: z ex vnīōe ip̄oz dulcescant z deo i summa patiētia redoleāt. O ia g̃ q̄ tibi aduenerit siue leta siue tristia ex nimia charitate a deo tibi esse donata certissime scias: z oino credas q̄ oia ex tanto amore xp̄i tibi p̄ueniāt vt nihil aliud tibi aut aliē euēire velles aut velle ōberes. Iō p̄ singulis ei gr̃as z laudes agas. Irati itaq̄ iacob⁹ z iohānes ℣ samaritanos voluerūt ignē e celo ad cōsumēdū eos ipetrare dicentes. [dñe] si [vis dicim⁹ vt ignis descendat de celo]. i. de alto sicut fulgura z huiusmodi q̄ oia venīūt de celo aereo [z cōsumat illos] te recipere nolentes. O quāta fiducia eoz in dño erat q̄ solo verbo se posse credebāt vt ignis de celo descenderet ac hmōi vindicta q̄ laudata est in helya in istis est a dño reprobata: q̄ h̄ nō appetebāt ex charitate z amore correctiōis eorū vel finiēde i illis malicie sicut ille: sz ex ipatiētia poti⁹ z idiscretiōe z appetitu vindicte. In quo innuit dñs q̄ nō valet zelus nisi sit discreta voluntas. Vñ verbis ap̄li petri ananias z vxor ei⁹ exanimes ceciderūt nō odio: sz iusta vindicta: z paulus quēdā p̄cōrē tradidit sathane i interitū carnis: vt aia esset salua. vñ Beda. Reprehēdit i istis dñs nō exēplū ppheteti: sz volūtatē vindicādi q̄ adhuc erat i rudib⁹ aia duertēs eos nō amore correctionem: sz odio desiderare vidictā. hec Beda. vñ dicit eis. [Nescitis cui⁹ spūs estis] scz spūsancti qui bon⁹ ē z suauis: hoc ē fi[li]i recognoscitis cui⁹ spū signati estis: z iō vultis p odiuz exercere vindictā q̄ nō licet dei seruis. In nouo ei testamēto q̄ ē amoris p̄cedēdū est suauiter z benigne nō sicut i veteri testamēto q̄ ē timoris vbi p̄cedebat aspe z rigide. Vñ Glo. Cui⁹ spū signati estis ei⁹ z acta imitemini nūc pie cōsolātes z in p̄senti patiētiā habētes sz in futuro iuste iudicātes cum sedebitis sup sedes duodeci. Et subiūgit dñs [fili⁹ hois nō venit alias p̄dere] p rigorē iusticie statim inferēdo penā mortis sicut vos vultis q̄nimo p̄ditio est ex vobis [sz venit saluare] alias p miam z pene relaxatiōez: sicut expedit miseris: saluantur em̄ meli⁹ clementia q̄m̄ sna. Et in hoc dat̄ exēplū plat̃ vt nō statī cū ipetu p̄cā puniāt. sz rem exē magis t̄p̄s z locū expectēt: nec sp in peccātes vindictaz exerceant. Vñ Ambro. Qz ℣o discipulos increpauit qz ignē super eos descēdere gestiebant q̄ nō receperāt r̄p̄z ostendit nobis nō sp in eos q̄ peccauerūt vindicādū: qz nonnūq̄ ap̄li⁹ p̄dest clemētia tibi ad patiētiā lapso ad correctionē. Veniq̄ samaritani citius crediderūt a q̄bus hoc loco ignis arcet. Dñs aūt nec in hos indeuote dñz refutātes p̄priū cōmouet vt ostēderet qz nō habet vltiōis studiū p̄fecta virt⁹: nec vlla sit ira cūdia vbi plenitudo ē charitatis nec excludē da firmitas sed iuuanda. Procul a religiosis indignatio: p̄cul a magnanimis cupiditas vltiōis: p̄cul a prudentib⁹ cōsiderata commotio z incauta simplicitas. hec Ambro. ¶ Per iacobuz z iohānē q̄ adhuc ip̄fecti erāt significant hoies imp̄fecti q̄rentes nimis dure vindicari sz magister p̄fectiōis p̄hibet hoc fieri. Et qz samaritani noluerūt dñm iesum z discipulos ei⁹ intra ciuitatē suā recipere ad hospitādū [abierūt in aliud castellū.] Circūibat ei dñs iesus ciuitates z castella p̄dicādo z faciendo miracula sicut supra dictū est. Vide nunc quō dñs iesus cui⁹ ē terra z plenitudo ei⁹ exclusus ab vno loco patiēter fert z trāsit ad aliuz z habe patiētiā si sīlia tibi euenerint: imo gaude qz datū ē tibi i tantillo imitari dñz tuū. Hec igit oia cōsiderātes oēm amaritudinē z irā a nobis excludamus z nō vlciscētes nosipsos deo totū cōmittam⁹. vñ Chrisо. Nūq̄ insidiemur alijs qm̄ aduersus nosipsos acuimus gladiū z p̄fundiorem nobis plagā dam⁹. Sz cō tristauit te q̄s z vis in eū vlcisci. Nec vlciscaris. Ita em̄ vindicare poteris si non vindicaueris nō si vindicasti. Qm̄ nō vindicās deuz ei p̄stituis inimicū vindicaris aūt nō adhuc. Mihi em̄ vindictaz z ego retribuā dicit dñs. Si em̄ famulos habem⁹ z si adinuicē dissidētes nō nobis lītē p̄miserint finiendā: z si infinite accesserint nō solū nō vindicamus: sed z auxiliamur dicētes z flagellū totū nobis committere oportebat: qz ℣o tem̄p̄ p̄ueniēs vidi casti ne me molestes de reliquo multo magis de⁹ q̄ enunciauit sibi cedere oia h̄ dicet. qual⁹ aūt nō icōueniēs est si a pueris q̄dē nr̄is tātā expetim⁹ obedientiam: dñatoꝛ ℣o nō cedem⁹ ea q̄ volum⁹ famulos nobis cedere. Si ei dicmihi odisti eū q̄ peccauit cui⁹ gr̃a z ipse peccas z in eisdē cadis. Cōuiciat⁹ ē ne recōuicieris: p̄cussit ne repcutias: p̄tristauit ne recōtristes qz nullū lucrū si fact⁹ es illi rursꝰ par. Ita em̄ p̄fundere poteris si cū h̄umilitate feras z mansuete: ita cōfundēs abscidere poteris ab ira null⁹ malo malū sanat sz bono malū. ¶ Ofa

Patiētie laus.

Fiducia ap̄lorum

Act. v.

Beda.

¶ Spūscutus sim⁹

Prelato rome exē plum.

Ambro.

D Ira vitāda.

Chrisо. Ultio vitanda.

Omine ieſu xp̃e qui de ſamaritanis hoſpitiū tibi negantib⁹ nō te vindicaſti ſed patiēter ferens hūiliter ad aliū locū declinaſti: p̄ſta mihi indigno o dulcis hoſpes anime vt vitijs cunctis expulſis gratū tibi in corde meo hoſpitiū valeā p̄parare: ꝛſi qñ ob mea demerita ibi receptꝰ nō fueris noli mihi iraſci ꝛ a ſeruo tuo in ira declinare aut vindictā de me ſumere: ſed tu q̄ nō veniſti alias p̄dere ſed ſaluare reconcilia me tibi p̄ tuā miam ꝛ da vt tibi p̄ dignam p̄parationem cor aperiam tibiq̄ placeat ad me ſeruum tuum intrare ꝛ me miſericorditer benedicere. Amen.

De petitione filiorum zebedei. Capitu. xxj.

A Mat. xx Luce xviij. ꝛMar. x



Theo.

Post hec aſcēdit ieſus verſus hieroſolymā q̄ reſpectu totꝰ terre p̄miſſionis ſita eſt in alto: et p̄pter hoc ab alijs p̄tibus illucvenientes ibant aſcendēdo: et p̄cedebat diſcipulos ſuos: vt ſm Theo. oñderet q̄ ad paſſionē p̄curit ꝛ non refugit mortē p̄ nr̄a ſalute. Illuc ibat paſſurus p̄ nobis nos p̄cedens ꝛ nos inſtruens q̄ ip̄m in opib⁹ pnie ſequi debeamus [ꝛ ſequētes diſcipuli timebant] q̄ nōdū p̄fecti vſq̄ ad tolerā

Beda. tiā martyrij erant. Et vt dicit Beda memine rāt ſermonis eius quo ſe paſſurum multa a ſummis ſacerdotibus et ſcribis ꝛ occidendū eſſe p̄dixit: metuentes ne vel ipſi cū eo occiderēt vel ſaltē ille cuⁱ vita et magiſterio gaudebant inimicorū manibus occūberet. Et diuertens ſe a via [aſſumpſit] ꝛ ad partē traxit ſeor ſum ꝛ ſecreto duodecim diſcipulos ſuos] tāq̄ p̄fectiores typū p̄latorū gerētes nō infirmos q̄ poſſent ſcandalizari: q̄ noluit oib⁹ ſe creta ſua miſteria idicare: ꝛtūc eis iā quarta vice miſteriū ſue paſſionis et reſurrectiōis p̄

Theo. dixit. q̄ vt dicit Theo. Cōueniēs erat paſſionis miſteriū p̄pinquioribꝰ ſibi reuelare. vñ ꝛ

Chriſo. Chri. O is gloria dei et ois ſalus hoim in xp̃i

Mors morte poſita eſt. Nulla em̄ res eſt q̄ amplius

domini. ad ſalutē hoiz p̄tineat q̄q̄ mors ipſius. Nec ē aliud ali q̄d p̄pter q̄ magis deo gr̄as agere habeam⁹ q̄q̄ p̄pter mortē ipſius. Ideo cū plurima turba fideliū ſeq̄reť eū in via duodecim ap̄los ſolos tulit in ſecreto ꝛ illis tm̄m̄o mortis ſue annūciauit miſteriū: q̄ ſemp̄ p̄cioſior theſaurus in melioribꝰ vaſis includit. Et no

Paſſionis dñi ce p̄nota tiones.

tandū q̄ xp̃s paſſionē ſuā ꝛ mortē pluries diſcipulis ſuis p̄dixit: p̄mo poſtq̄ petrꝰ cōfeſſꝰ fuit eū filiū dei: ſ̄ō poſtq̄ trāſfigurat⁹ fuit i mōte: tertio ibidē poſtq̄ curauit lunaticū: q̄rto in p̄ti loco: q̄nto in monte oliueti dicens. Scitis q̄ poſt biduū paſcha fiet ꝛc. Et hoc ſcit p̄pter plura. P̄mo vt colloq̄ndo cū chariſſimis amicis ſuis ſuelaret illis ſecreta ſue mētis: q̄ ſecreta miſteria ſunt tm̄ maioribꝰ reuelanda ꝛ detegēda cuiuſmodi erāt ap̄li. Scō ne de memoria laberenť: ſz mortis iugiter meditationē haberēt vt exercitati expectatione cū veniret p̄ſecutio ꝛ crucis ignominia facilꝰ ferrent ꝛ nō turbarenť vehementer: q̄ tribulatio p̄cognita ꝛ expectata leuior inueniť: vel videtes eū morti ignominioſe nō ſcandalizarentur. Tertio vt nō dubitarēt eū reſurrectu rū ſicut p̄dixerat cū viderēt ea q̄ de paſſione ſua p̄dixerat impleta. Quarto vt ſcirent qm̄ paſſionē p̄uenit ꝛ ſpontaneus ad eā acceſſit. Quinto vt eſſent teſtes q̄ ſcienter pateret et voluntarie vtpote q̄ p̄uenit mortē ꝛ potuiſſet fugere. Miſtice frequenter p̄dixit diſcipu Miſtice lis paſſionē ſuā p̄ hoc ſignificās q̄ multotiēs eſſet paſſurus in mēbris ſuis. vñ in actibus. Saule ſaule q̄d me p̄ſequeris? et petro imminente paſſione ſua dixit vado romā iterū crucifigi. O quotiens ꝛ q̄ tū hodie dñs in electis ſuis patiť q̄ p̄ malos multipliť ꝛ crudeliter ſepius affligunť. Et ait illis ſp̄aliť tāq̄ ſuis ſecretarijs ꝛ amicis. [Ecce aſcēdimus hieroſolymā] ad locū paſſiōis. q. d. iam in promptu eſt vt patiar q̄m tribulatio p̄xima eſt: ꝛ attē de q̄ et ſupra. Et hic facit mentionē de loco paſſiōis. ſ. hieruſalē: q̄ ſm ſcripturas in me B dio terre op̄atur⁹ erat ſalutē. Terra autē hie hier'm ruſalē in medio mundi eſt poſita cui ab oriē ſitus. te adiacet arabia q̄ t̄re filioz iſrael ſolitudo erat vaſtiſſima. i. deſertū herem⁹ terra inuia ꝛ inaquoſa in qua detinuit eos dñs. xl. ānis manna ad manducandū eis pluens et aquā de rupe p̄ducens quā arabiā mare mortuū diuidit a iudea. A meridie vero adiacet egyptus: ꝛ ſic filijs iſrael de egypto ad iudeā redeuntibus magnus erat circuitus: q̄ p̄ arabiam circūduxit eos dñs. Ab occidēte quoq̄ adiacet mare magnū ꝛ a ſeptētrione ſyria et mare cypriū. In hoc ergo q̄ dicit ecce aſcendimus hieroſolymā apparet voluntas patiendi: q̄ ſponte ſua venit ad paſſionē. vbi Chri. Chriſo. Ac ſi dicat. videte q̄ volūtarie vado ad mortem: nemo me vocat ad hieroſolymā: nemo ammonet: nullius poteſtatis p̄ceptū timeo nullius violētie neceſſitate cōpellor. Cū ergo videritis me in cruce pēdētē ne eſtimetis me hoiem eſſe tm̄. nā ꝛ ſi poſſe mori hois ē: velle tm̄ mori hois nō eſt. hec Chriſ. Hic dñs oñdit q̄ in p̄latis oz eſſe vigor ad tolerandū martyriū ſi neceſſe ſit p̄ grege ſibi cōmiſſo: q̄ docet p̄ exēplū ſui q̄ volūtarie venit i hier'm adiſu ſcipiendū mortē p̄ ſalute mūdi. Et ſubiūgit. [Et cōſummabunť oia que] de filio hois. i. virginis [per p̄phetas ſunt ſcripta] et bene dicit oia: nā tria p̄dixerant de xp̃o. ſ. q̄d eſſet actur⁹: q̄d paſſurus: q̄d p̄troq̄ receptur⁹. Congrue aūt ſe filium hois nominat vbi ſe

passurū predicat: vt intelligat q̄ sm hūanā
naturā nō sm diuinā passurus erat. Deinde
explicat q̄ ventura sup eū erant ⁊ seriatim or
dinē passionis enarrat. [Tradet enī]. s. a iu
da [principibus sacerdotū ⁊ scribis ⁊ seniori
bus ⁊ condēnabunt eū morte]. i. p falsos te
stes indicātes eū esse reū mortis nullo iuris
ordine seruato. Et q̄ nō habebāt ptātē inter
ficiēdi eo q̄ iudiciū sanguinis esset eis abla
tū p romanos q̄ eis dñabant ideo subiungit.
[Et tradent eū]. s. pncipes ⁊ scribe cū accusa
tione criminis [gentibus]. s. pilato p̄sidi et
suis militibus ministris romanorū ad pficiē
dū illud qō ipsi nō poterant. s. morte xpi. Et
ipsi gentiles illudent ei verbis ⁊ contumelijs
⁊ conspuent eū oris immūditijs ⁊ flagellabūt
eū virgis ⁊ nodis ⁊ occident eū crucifigendo
¶ Iniuria summa. clauis ferreis. Iniuria nimia vbi falsi tra
dunt veritatē: fatui illudūt sapiētiā: rei fla
gellāt innocētiā: miseri cōspuūt gloriā: mortui
Bern. occidūt vitā. vñ Ber. Heu fratres charissimi
libertas captinorū tradit: gloria āgelor̄ illu
dit: speculū sine macula ⁊ candor lucis eterne
⁊spuit: dñs olim flagellat: ⁊ vita hoīm occidi
tur. Quid instat nisi vt oēs eamus ⁊ cū eo mo
riamur? ⁊ iterū. Tradit tanq̄ reꝰ ad illuden
dū: tanq̄ fatuus ad flagellandū: tāq̄ male
factor ad cōspuēdū: tāq̄ vilis ad occidendū:
Wistice tāq̄ p̄uaricator legis. ℌ Ber. Wistice dñs tra
dit a symoniacis: illudit ab hypocritis: fla
gellat a tyrannis: cōspuit a blasphemis: occi
dit ab hereticis ⁊ apostatis. Et ne aplī eius
morte audita absorberent p̄ tristicia ⁊ tur
barent cū viderent morientē nunciat eis suā
resurrectionē ad eorū cōsolationē dicēs. [Et
tertia die resurget.] Ecce tps ⁊ gloria resur
rectionis quā passioni annectit vt tā cita ⁊ cer
ta resurrectio scādalū crucis euacuet. Ideo
etiā passio ⁊ resurrectio cōiunguntur vt i passio
ne natura hūanitatis ⁊ in resurrectione natu
Augu. ra diuinitatis cōprobet. Et vt dicit Augusti.
Passio- Passione oñdit q̄d sustinere p veritate resur
nis dñi- rectione: q̄d sperare in tribulatiōe debeam⁹.
ce demō Sequere g̃nūc ⁊ tu cū discipulis ⁊ assocĩa do
stratio. minū tuū ad ignominiā passionis vt tādē p
uenire merearis ad gloriā resurrectionis: q̄
sm apostolū si cōpatimur ⁊ glorificabimur.
Predixit g̃ eis ⁊ passionis sue penā ⁊ resurre
ctionis gloriā vt cū morientē cernerēt etiā re
surrecturū nō dubitarēt: ⁊ eius resurrectionē
fiducialiꝰ expectarēt: at ipsi nihil horū itelle
xerunt. s. manifeste ⁊ pfecte: q̄ adhuc rudes
erant ⁊ impfecti cuius rōnē triplicē assignat
Beda. Beda dī. Discipuli cuiꝰ vitā maxime deside
rabāt mortē eiꝰ audire no poterāt: et quē nō
solū hoīem innocentē sz ⁊ verū deū esse ⁊ scie
bant hunc nullatenꝰ mori vel posse putabāt:
⁊ q̄ p parabolas eū sepe loquentē audire cō
sueuerant quotiens aliq̄d de sua passione di
cebat hoc nō ita vt sonabat intelligendū sed
amore dictante ad aliud q̄d allegorice referē
dū eē credebāt. hec Beda. ¶ Et nota q̄ sicut
xps assumpsit discipulos ⁊ duxit eos hieroso
lymis ac secreta eis reuelauit: sic spūaliꝝ ad
huc assumit discipulos ⁊ ducit hierosolymis
q̄n vocat hoiem ab amore mūdi ⁊ ducit ad re
ligionē in qua est pacifica cōuersatio: sicut ⁊
hierosolyma interp̄tat pacifica i qua religio
ne multa secreta eis reuelat. Et illa q̄nq̄ q̄ ¶ Discipu
enumerat de xpo spūaliꝝ cōtingūt religiosis lorū xpi
qua ⁊ xps patit in eis. Primo moriunt mūdo iudicia.
q̄n amori seculi fundit⁹ in eis extinguit: ita q̄
parētes: diuitias: delitias: honores ⁊ cia q̄ in
mūdo sunt p̄pter xp̄m contēnūt. Secūdo illu
dunt: q̄ tā ab hoib⁹ infatuant: ita q̄ religio-
sus pōt dicere illud ps. Uidētes me deriserūt
me locuti sūt labijs ⁊ mouerūt caput. Tertio
flagellant linguis detrahentiū: q̄ heu tā vbi
cōuenit seculares semp rodūt ⁊ flagellāt re
ligiosos p detractiones. Quarto crucifigunt
a seipsis q̄n totū cor suū ad crucē xp̄i cōfigūt ⁊
cogitātes de passiōe xp̄i carnē suā crucifigūt
⁊ affligūt ⁊ ieiunijs ⁊ disciplinis ⁊ silib⁹. Qui
to tertia die r̄surgēt: q̄ terminata oi miseria
ad eternā letitiā pueniēt. Pria q̄dē dies est fi
dei xp̄iane quā habuerūt i seculo: scda diesē
religiōis sctē q̄ seruierūt deo: ſz in his duob⁹
dieb⁹ adhuc mortui sūt: tertia ℞o dies ē gl̄ie i
q̄ ab oi miseria resurgēt. Poteris etiā predi
cta de xpo enumerata ⁊ aliter accipere et sic
orare: ignosce mihi o mūdicia; summa q̄ ego
corp⁹ tuū idigne sumēdo totiēs tradidi te libi
dinosis motib⁹ meis tāq̄ in circūcisis. Igno
sce mihi o sūma ℣itas: q̄ ego totiēs illusi tibi
votū meū trāsgrediēdo ⁊ p̄mis mentiēdo.
ignosce mihi o vera patiētia q̄ totiēs flagel
laui te petā mea iterādo ⁊ te offēdēdo: inosce
mihi o sūma sapiētia q̄ ego totiēs faciē tuā
⁊spui q̄n ℣itatis cognitionē quā de te habui
p turpitudinē fedaui vite mee: ignosce mihi
o vera vita q̄ ego te totiēs occidi q̄n p petm̄
mortale te ab aia mea expuli: fac me tertia
die resurgere p verā cōtritionē purā ⁊fessio Opinio
nē ⁊ dignā satisfactionē. Et q̄ dñs iesus dixit discipu-
se tertia die resurrecturꝫ filij zebedei putātes lorum.
imminere regnū iesu i israel ⁊ eū ilico in p̄xi
mo regnaturū tpaliꝝ ⁊ in pace sicut dauid et
salomō regnauerūt ad cōplēdū in p̄mo aduē
tu q̄ p̄mittitur in scīs: suggesserunt matri
sue vt peteret munꝰ sine noie q̄ ⁊cesso peteret
eis cōfessionē a dextris ⁊ a sinistris eiꝰ in re
gno suo. i. q̄ essent collaterales ⁊ maiores p̄e
ceteris i r̄gno suo post eū: q̄ ei erāt eiꝰ cogna
ti germani volebāt post eū eē p̄mi. Nec mir̄
si talia aplī credebāt ⁊ appetebant q̄ adhuc
carnales erāt ⁊ nondū pfecte illuminati nec
confirmati p gratiā spūssancti. vt ait Chriso. Chriso.
Intra tps vocationis apostolorū ⁊ passionis
domini mortuꝰ est zebedeus: et sic ista secuta zebedei
est Jesum cum filijs suis. Sexu fragilis et mors.

taz etate defecta xpi vestigia sequebatur: qz fides nūq̄ senescit z religio fatigationē non sentit. Hec Chrī. Tria autē petit q̄ desiderāt matres filijs quietem cū dicit [dic vt sedeant hi duo filij mei] honores: cū subdit [vnus ad dexterā tuā z alius ad sinistrā] diuitias icuz addit [in regno tuo.] Et vt dicit Chrī. alij filijs suis militiā comparant: alij diuitias: alij honores: nemo filijs suis cōparat deū. Perditionē illoz magno precio cōparāt: salutē aūt illorū nec dono accipere volunt: sz si viderint illos honoratos letant̄ si viderit pauperes tristantur: si viderint peccantes nō tristantur vt ostēdāt qz corporū amatores sunt nō animarū. hec Chrīso. In trib⁹ aūt deficiebat ista mulier: in ordine: in intētione: in materia. In ordine erat quersitas: qz ante merituz petebat p̄mium [dic inquit vt sedeant] q̄ nōdū laborauerant. In intētiōe carnalitas: credebat em̄ hoc sibi deberi ex lege carnis: nō dicit [hi duo filij mei] scz cōsobrini tui. In materia vanitas: qz pompā querebat: nō subdit [vnus ad dexterā tuam z vnus ad sinistrā tuā in regno tuo] Ut ait Chrīso. Nō solū p̄dicens discipulis suis de passiōe sua futura: sz etiā aptans petiture mulieri locū declinauit seorsum ab itinere donec mulieres retro venientes occurrerēt. Nec etiā credibile est mixtiz cū ipso ambulasse mulieres sz longo interuallo separatim inter se ābulabāt xps cū discipulis suis primi sequentes autez de longe mulieres. Et cū mater p̄m informationez filiorum peteret pro eis iesus respondit matri pro simplicitate ei⁹: sz filijs per eā petentibus q̄ verba posuerūt in ore matris. Sciebat em̄ ipam missaz a filijs z informataz de petitiōe facienda p eis propter qō eis iputauit: qz qō per alios facimus quodā modo p nosipsos facimus. Uñ respondēs duob⁹ filijs quoz cōsilio mater petebat ostēdit eos errare dicēs. [Nescitis quid petatis] scz mediāte matre vra quā subimisistis. Quasi diceret. Prelationē q̄ritis in celo q̄ nulla ibi erit z male queritis: regnare eniz vultis q̄ non meruistis: z nec honore sz onere p̄uenitur ad regnū qō queritis. Attendant ḡ qui regnū celoz a dño petunt z parū per hoc laborant qō xps suis discipulis: z nepotibus responderit. vñ Beda. Nesciunt quid petūt qui sedē glorie a dño quā nōdum merebātur inquirunt: desiderabāt em̄ regnare sublimitē cū xpo sed p̄ius erat pati humiliter p xpo. vbi Chrīso. Intelligere em̄ debem⁹ et nos: vt nō illud a deo petam⁹ qō nos bonū esse iudicam⁹: sed orantes in potestate dei ponam⁹: vt ad illud exaudiat qō ipse nobis expedire cognoscit. Et iterū. nō em̄ solū debem⁹ cogitare qualē glorią consequamur sz quō euadamus ruinā pcti: qz z i seculari bello qui semper de preda victorie cogitat difficile vincit. Ideo pretendū erat da nobis exemplum gratie tue vt omne malū vincamus. hec Chrīso. Per istos q̄ petierūt a xpo p̄ceteris discipulis honorari eo q̄ erant ei⁹ consanguinei significant ambitiosi qui habētes p̄latū p̄sanguineū volūt per hoc in ecclesia p̄e ceteris p̄mouēri. Quibus bñ respōdet [nescitis quid petatis.] Nā honores eccl'ie nō sunt dispēsandi ex p̄pinquitate sanguinis: sz ex ydoneitate p̄sonarū ratione scientie et virtutis. Et vniuersaliter de oib⁹ ambitiosis optime pōt dici q̄ nesciūt q̄d petāt: qz tales si p̄mouētur mala intrāt z possident. Cognoscēs igit̄ dñs eoz ignorantiā et errorē qz idiscrete petebāt p̄sumētes p̄uenire sine merito ad glorią tantam reduxit eos ad viā scz ad hūilitatē et nos inuitat ad eā p quā venit ad sublimitatē potius q̄ p ambitionē. Ubi ostendit q̄ in p̄latis debet eē tenor hūilitatis: qz nō debēt appetere vt gaudere posse alijs. Uñ dixit eis. [Potestis bibere calicē quē ego bibitur⁹ suz] id ē passionē martyrij z mortē crudelē sustinere p̄pter deū quā ego p vobis z multis ex charitate passur⁹ sum volūtarie ac si bibā illā vt delectabilē calicem p quē debeo venire ad regnum nō tēporale vt creditis sz eternū. Per calicē vero q̄ passio z martyriū intelligitur: tū qz sicut calix est vas q̄ bibit ad mēsurā: sic passio cū mensura bibit eo q̄ non p̄mittit dñs hoīem tentari supra id qō pōt: tū qz cito sicut pot⁹ transit: illō em̄ qō in p̄nti est tribulatiōis momentaneū z leue est: tū qz delectat: nā passio tribulatio a fidelib⁹ p cōsolatiōe recipit z in ea gloriant̄. Est autē multū delicat⁹ q̄ nō pōt bibere potum de quo bibit dñs su⁹. Hāc aūt passionē quā mathe⁹ calicē vocat marcus z calicē z baptismuz nominat dicēs. [Potestis bibere calicē quē ego bibo z baptismo q̄ ego baptizor] scz p̄ vobis [baptizari] scz p̄pt̄ me. Tinctura sanguinis sui ipsa bñdicta passiōe p pcōz emūdatiōe vocat hic baptismū. vñ Theo. Calicē autez z baptismū crucez nominat: calicē quidē tanq̄ potū dulciter ab ipso susceptū baptismū vo tā q̄ emendationē nostroz facientē pcōrū. hec Theophi. q. d. eis. Ante humilitatē passiōis exaltari nō poteritis si vultis conregnare crucifixo: incumbit vobis tollere crucem ei⁹ exēplo: qz nemo nisi tollat crucem suaz per martyrij passionē vel proximi compassionem vel carnis mortificationē regnabit cuz crucifixo. vbi Grego. Jam locuz celsitudinis querebāt ad viam illos veritas reuocat per quā ad celsitudinem venirent. Ac si dicatur. Jā vos locus delectat celsitudinis: sed p̄ius via exerceat laboris. Per calicē pertingit̄ ad maiestatem. Si mens vestra appetit quod demulcet p̄ius bibite qō dolet. Sic per amarum poculum cōfessionis peruenitur ad gaudiuz salutis. vbi z Chrīso. Per modū interrogationis attrahit eos vt ex cōmunione q̄ est ad ipsum auditores fierēt. Ac si dicat. Uos de honore z

Petita. iij. — Chrīso. — Chrīso. — Beda. — Chrīso. — Grego. — Theo. — Calix quid — Chrīso. — Petēdū quid.

coronis loquimini: ego aūt de agonib⁹ z sudoribꝰ disputo. Nō em̄ est hoc p̄mioꝝ tempus sz occasionis p̄lioruz et periculoꝝ. Et iterum. Nūquid nesciebat dñs qz passionē ipsi⁹ poterant imitari? Sz iō eis dicit vt dño interrogāte z eis respondentib⁹ oēs nos audiamus: qz nemo pōt cum xp̄o regnare nisi passionē illi⁹ fuerit imitatus. Sicut ait apostolus. Si cōij. tim. ij mortui sumus z cōuiuem⁹. Si sustinem⁹ z cōregnabimus. Res em̄ p̄ciosa vili p̄recio nō cōparatur. Magnū laborē nō necesse est nobis impēdere si volum⁹ ad regna celestia peruenire. Passionem autē domini dicim⁹ suscipere nos debere nō soluz persecutionē gentiliū sed oēm laborē z molestiā quā patimur cōtra pctā certantes. Naz si gentiles defecerit qui psequātur: nunquid iō prompta voluntas fideliū debet sine fructu z sterilis permanere. Ideo z si gētiles nō habes qui te psequantur habes p̄incipez gētiliū diabolū qui hoiem p sequi nō cessat. Si ergo p̄incipem potes vincere in pctō nō est magnum superare p̄incipes ei⁹ in corpore. Ecce ostendā tibi magnuz z insufferribilem persecutionē i corpore tuo. Incipe resistere desideriis tuis z tūc intelliges q̄ fortes sunt spirit⁹ desideriozꝝ maloꝝ q̄ te psequunt. Hec em̄ pugna piculosa: z hoc ē gloriosa victoria q̄ potuerit audire qō amatz amare qō odit. hec Chri. vñ z Hiero. Nō solū Hiero. effusio sanguinis p̄o nomine xp̄i martyrium reputatur: sed deuote quoq; mentis seruitus quotidianum martyrium est. Illa coronā de rosis et violis: ista de liliis. Et illi rūdentes [dixerunt ei. Possum⁹] loquūt sicut inexperti p̄oprie fragilitatis qō per effectuz patuit quia in passione xp̄i fugerūt p̄e timore mortis. Ubi Chriso. Responderunt autē tā p̄ompte expectantes in eo qō petierunt exaudiri. Chriso. Jesus autē [ait eis. Calicem quidem mecuz bibetis z baptismo q̄ baptizor baptizabimini] id est passiōes p̄opter me sustinebitis vel actu vel volūtate. Naz dissimiliter passi sunt vnus sustinēdo actualiter affectu: vnus occisus: alter i feruētis olei doliū z etiā in exiliuz qō est quedā mors ciuilis missus. vbi Chriſ. Chriso. Dñs autez eis p̄ophetat magna bona: id est martyrio dignos efficiēdos. Deinde domin⁹ subiungit [Sedere autem ad dexterā meā] in gaudio eternitatis [z ad sinistram] in perfruitione humanitatis [non est meū] ex ordine iusticie q̄ respondet meritis [dare vobis] ratiōe cōsanguinitatis: vel sicut adhuc estis indispositi: [qz ex superbia regnū temporale queritis [sz quibus] ex meritoꝝ ordine [paratum est] id est p̄opter merita ab eterno dispositum [a patre meo celesti]. s. humilibus z ad h̄ dispositis sicut vos aliq̄n eritis. P̄reoz P̄reordinatio diuina. dinauit enim deus q̄ nullus ad regnum perueniat: nisi bene meritus z dign⁹ fuerit. Non est em̄ personarū acceptor deus vt isz personaliter aliquem accipiat sine meritis in dando salutē eternam: quia fm̄ Augu. Dilectio Augu: equalis facit non acceptare personas. vnde Beda Beda. Non est meum vobis dare: id est supRegnuz bis. hi enim adhuc erant: alijs paratum est celorum z vos alij estote id est hūiles z vobis paratū quibus est. vnde z Chriso. Paratuz est quippe regnū paratuz celorum deū diligentib⁹: sicut cōuiuium para Chriſo. tur amicis: mundū contemnentibus sicut domus dei vel hospitale paratur pauperibus qui nō habent domos aliasveris humilibus sicut parvulis paratur cibus z vestitus misericordiam egenis ipendētibus. sicut paratur honoz p honore: bonū p bono finaliter pseuratib⁹: sicut oparijs patur merces reddēda i sero post opus. [Et audiētes decem] alij sz apli [indignati sunt de duob⁹ fratrib⁹] qui se a decē separauerant: trahentes xp̄m seorsuz z ignorantes mensuraz suam volebant sociis suis preferri: qz adhuc ipsi decez erant carnales: sicut et illi duo alij. vbi Chriso. Quemad Chriſo. modum isti carnaliter petierūt sicz illi carnaliter cōtristati sunt. Naz sicut isti si spiritualiter sapuissent nō fuerant petituri vt essent super oēs: sic z illi si spiritaliter itellexissent nō fuissent contristati ante se esse aliquos: nam velle quidez esse ante omnes vituperabile ē: sustinere autē alteruz super se nimis est glo Hy indignatio discipulorum. rioſum. Et iterū. Si indignati sunt quia isti ausi sunt hoc per matrē petere quāto magis turbarentur si petitio eoꝝ fuisset suscepta. Et iō neq; dixit nō sedebitis ne duos confunderet: neq; dixit sedebitz ne ceteros irritaret: sz tāq; benignus pater sic respondit: vt iter fratres concordia non rumperetur z omnes sperare faceret dicēs [non est meum dare: sz patris.] Nam quod vni aut duobus spiritualiter nō promittitur a cūctz speratur. hec Chri Theo. sostomus. Ut autem dicit Theophilus tunc sic imperfecte se habebant apostoli: sed postea in primatib⁹ sibi sedebant adinuicē. Unde qz ex hoc q̄ procurabatur promotio duorum fratrū alij decem apostoli fuerunt indignati sic est de multis hodie q̄ eoipso q̄ vidēt alios promoueri inuident statim z indignant. Humilis autē domin⁹ ac pius pater z mitis magister: nec cupiditatz z ābitiōis duos arguit postulantes: nec decem reliquos indignationis increpat z liuoris: sz ipse misericors et benignus qui est pax nostra vtraq; faciens vnū quos ad apostolatum vocauerat z affectu seiunctos aspexit duos p supbā postulationez decē per indignationis turbationem ad se tāq; ad salutis mediū quo mitigarētur tāq; ad pacis vinculū quo vnirentur tanq; ad virtutis magistrum quo instruerenť vocauit vt ab errore reuocaret: vt pacē reformaret: vt regulam debite p̄lationis erudiret: vt non esset denari⁹ sine binario charitatz. Et vtroq; repriměs cepit eos docere de humilitate per quaz

honor celestis acquirit z terren⁹ contēnit dicens. [Reges z principes gētiū dominātur] violēta dñatiōe z ptātis ambitione [eor]. i. pp'or subditor: et est hic relatio ad intellectū [z qui maiores sunt potestatē exercent in eos] scz humiliātes eos per suā potentiā et angariātes. Quasi diceret. Apud terrenos hz locū dñatio dñi executio: quia desidera re primatū z vsurpare honorē gētiū est: z nō tm regere suos subiectos: sed etiam violēter

Chriso. eis dñari. vñ Chriso. Ostendit aūt in hoc q gentile est primat⁹ cupere: z sic gentiū cōparatione eorū animā estuantē cōuertit. Et q nihil sic corda hoim ab vnitate pacis separat sicut supbia: ideo dñs ad humilitatē eos reducit docens hos z illos non venturos ad regnū nisi p humilitatē. Non inquit ita erit inter vos sicut est inter mūdi huius potestates vt ille ceteris dñetur qui maior ceteris videtur. Maiorūtas eñ in regno meo nō eodē mō acquirit sicut in regno terreno: q in regno terreno acquirit per ambitionē z ptātē: sed in regno meo acquirit cōtrario mō: scz p humilitatē. q. d. Vos more seculariū petitis z vultis p prelationē venire ad requiē et regni possessionē cū ecōtra ad summā virtutū ascendat nō imperādo: sed ministrando: et ideo nō ita erit inter vos sicut inter eos. Nā in regno terreno plati sunt dñi: sed vestrū regnū nō est terrenū scz spūale. vnde per oppositū dz in vobis esse: q prelati eccl'ie sunt mi-

Orige. nistri. vnde z Orige. Inter vos aūt qui estis mei nō erūt hec. Quoniā qui principes sunt spūales principatus eorum in dilectiōe subditorū debet esse positus nō in timore corporali. Unde subdit. [Sed quicūq] siue nobilis siue ignobilis [voluerit inter vos maior fieri] sc̄itate z dignitate [sit vester minister] non primatū ambiendo: sed humiliter ministrando: z se in obsequijs humilitatis exercēdo [z qui voluerit inter vos prim⁹ esse] id est primatū habere [erit vester ser⁹] et omniū nouissimus nō ex conditione sed ex charitate: nō ex pusillanimitate sed humilitate. vñ

Beda. Beda. In quo docet eum maiorē esse qui minor fuerit: z illū dominū fieri qui omniū ser-

Humilitatis fructus. uus sit. Frustra igitur aut illi immoderata quesierāt aut isti dolēt sup maiorū desiderio cū ad summitatē virtutū nō potētia: sz hūilitate veniat. vbi etiaz Chriſ. Fructū hūilitatis posuit primatū celestē: z in primatu terrestrufructū posuit cōfusionē celestem: vt quicūq desiderat primatū celestez sequat hūilitatē terrestrē: quicūq aūt desiderauerit primatuz in terra inueniet cōfusionē in celo: vt

Chriso. iaz inter suos xp̄i nō sit cē primatu certamē: nec festinet vnusquisq eor quomō alijs maior appareat sz quomō inferior videat. Cūm nō q maior fuerit in honore ille est iustior: sz qui iustior fuerit ille est maior. Conuersatio q melior est desiderāda non dignior gradus. Et opus q̄dē desiderare bonū est: q nr̄e volūtatis est et nr̄a est merces. Primatū autē honoris concupiscere vanitas. hoc em̄ consequi iudicium dei est: ꝓpter qō ex primatu honoris nescimus si mercedez iustitie meremur. Neq apostolus laudē habebit apud deū q apostolus fuit: sed si opus apostolat⁹ sui bene impleuit. Primat⁹ etiā fugiētē desiderat: desiderantē se horret. Uolēs ergo dñs z duorū illorū ambitionē extinguere: et istorū decem apostolorū inuidiā introducit differentiā inter p̄ncipes mūdiales z ecclesiasticos: ostēdens quoniam primatus in christo: nec ab aliquo appetēdus est non habēte: nec alteri est inuidendus habenti. Quoniā principes mundi: ideo fiunt vt dominētur minoribus suis: vt seruificent eos z spoliēt eos z comedant eos: z vsq ad mortē abutantur vita eorū ad suas vtilitates z glorias. Principes autem ecclesie fiūt vt seruiāt minorib⁹ suis z ministrent eis ꝓcūq acceperūt a xp̄o vt suas vtilitates negligāt z illorū procurēt z si opus fuerit neq mori recusent pro salute inferiorum. Si ergo hec ita se habent secularē quidem primatū desiderare: z si ratio nō est vel causa est: quia si iustū nō est vel vtile est. Primatū autē ecclesiasticū concupiscere neq ratio est neq causa: quia neq iustū est neq vtile. Quis em̄ sapiens vltro se subijcere festinat seruituti dolori labori: z qō maius est tali periculo vt det rōnē pro oi ecclesia apud iudicē iustū: nisi forte q̄ nec credit iudiciū dei: nec timet vt abutēs primatu suo eccl'iastico seculariter cōuertat eū in secularē. hec Chriſo. Et q in moralib⁹ magis mouent facta q̄ ꝓba ideo q̄ cepit facere docere ex his q̄ egit demōstrat qō docuit: vt si dicta paruipenderēt erubescerēt ad opa z inducit suū ipsi⁹ exēplum siue dat seipm̄ eis in exemplū dicens. [Sicut filius hois non venit in mundū ministrari] et ministeriū ab alijs accipere vel tēporaliter dñari. Nō em̄ legimus discipulos eum discalciasse: nō manicas cuz lauaret tenuisse: nō genib⁹ prouolutos ante eū hoc vel hoc egisse vel aliud hmōi sibi fecisse: sed oēs simul cōedebāt sibiq sine prelatione seruiebāt. Erubescāt g̃ q̄ hec a sernis suis q̄rūt: q in hoc ipm̄ preire cōtēdūt. [Sed] potⁱ⁹ venit [ministrare] et misteriū alijs ipēdere: sicut ptz in lotione pedū: in distributiōe panū: in restitutiōe sanitatū: in discursu ad p̄dicādū. vbi Orig. Nā etsi angeli z martha ministrā-

Orige. uerūt ei: nō tm ideo venit vt ministraret: sed vt ministraret. Ecclesiarū g̃ principes imitari debēt xp̄m accessibiles z pueris man⁹ imponentē z discipulis pedes lauātē: vt z ipsi sibi facianr fratrib⁹. Nō aūt tales sum⁹ vt etiā principū mundi excedere supbiā videamur: vel non intelligētes vel contēnentes mādā-

Maioritas i regno dei.

Princi-pes mū-di et ec-clesie.

Primatus eccle siastici appetitio.

Princi-pes ec-clesiaꝝ.

tum xpi ⁊ querim⁹ sicut reges acies p̄ceden
tes ⁊ terribiles nos ⁊ accessu difficiles maxi
me pauperib⁹ exhibem⁹: nullaz affabilitatē
habētes vel adherere ad nos p̄mittētes. hec
Orige. Et nō tm̄ p̄dicto mō ministrare venit
sz etiā [dare animā suā] id est vitā [in redē
ptionē p̄ multis]. i. p̄ his qui credere volue
rūt. Pro oibus quidē quātū ad sufficientiā:
sed pro multis non pro oibus quantū ad effi
caciā. Non solū ergo quodcūq; ministerium
exhibuit xp̄s: sed ministrauit nobis id quod
summe est pretiosum et eximie charitatis. s.
seipsum in pretiū nostre redēptionis. Unde
Bern. Bern. Bonus minister qui carnē suā in cibū
sanguinē in potum: animā ministrat in pre-
Beda. cium. vndeꝛ Beda. Et hoc quoq; maioribus
ecclesie precipuū genus ministrādi imitādū
ostendēs vt nō solū misericordes elemosyne
doctrine salutaris spiritalis exēpli ministe-
ria fratrib⁹ impēdam⁹: verūetiā sicut ille p̄
nobis animā suā posuit: ita ⁊ nos pro inuicē
Chriso. animā ponere discamus. vnde etiā Chriso.
Rex celoꝝ existens hō voluit effici ⁊ contēni ⁊
quitia patt: neq; in his suffecit: sed ad mortē
venit et animā dedit pretiū redēptionis pro
multis etiā inimicis. Tu quidē si humiliat⁹
fueris p̄ temetip̄o facis: ipse aūt p̄ te. Quā-
tūcūq; ergo humiliat⁹ fueris nō potes tm̄ de
Cur ad xpi ima gine fa cti sim⁹. scendere sicut dominator tuus. Et iterū. Ad
hoc em̄ ad imaginē xp̄i facti sumus vt imi-
tatores efficiamur voluntatis eius ⁊ cōuersa-
tionis: sed in hoc sum⁹ imago ei⁹ vt qđ̄ et bo
num videtur ⁊ apud nos sit bonū: ⁊ qđ̄ ei ma
lum videtur ⁊ apud nos sit malū: quicūq; au
tē dño humiliāte tactātie studet non est ima
go eius. Et qui dño paupertatē amante di-
uitiarū amator est in hoc seculo repellit a se
xp̄i similitudinē. Nō est verus discipulus q̄
non imitatur magistrū: nec est vera imago q̄
sil'is nō est auctori. hec Chriso. Humilia igit
teip̄m ⁊ imitare magistrū ⁊ dominū tuū. Ui-
tuperabile em̄ valde est vt discipulus se eri-
gat vbi magister se inclinat: ⁊ q̄ seru⁹ sit sup
bus vbi dñs est humilis: q̄ nō est discipulus
super magistruz: nec seruus sup dñm suum.
Quia em̄ homo per superbiā cecidit necesse
est vt per humilitatē resurgat. ¶ Oratio.

O Omine iesu xp̄e qui p̄ nostra salute
calicē passionis bibere et baptismo
sanguinis p̄fundi voluisti ⁊ nō tpa-
liter dñari⁊ ministrari: sz humiliter
seruire⁊ ministrare: ac vitā tuā pro nostra re
dēptiōe dare venisti. Da mihi misero p̄ meo
modulo tui calicis ⁊ baptismi cū patiētia et
gaudio sp̄ūs participē fieri: ⁊ te magistrū ac
dñm in humilitatis operib⁹ imitari: ⁊ nō so-
lum in operib⁹ misericordie ministeriū pro-
ximis impēdere: sed etiam vitā si necesse est
pro eis ponere ⁊ tandē ad regnū electis tuis
paratum feliciter peruenire. Amen.

¶ De vno ceco ante ingressuz hie rico illuminato. Capi. xxij.



Factū est autē vt A Mar. x.
appropinquaret dñs iesus et Luce
hierico q̄ est vibs inter gali xviij.
leam vnde ascēdebat ⁊ hie-
rusalē quo ibat distās duo
bus leucis a iordane ⁊ septē
a hierusalē ⁊ sita ad ei⁹ par
tem orientalez. Hec ciuitas
quōdā nobilis: nūc aūt hu-
milis ad solū destructa est: ⁊ sola dom⁹ raab
in signū fidei remanet. ei⁹ em̄ adhuc parie-
tes sine culmine durant. Iuxta hierico fons
est dulcis ad potandū: pinguis ad rigandū:
qui quondā amar⁹ ad potandū ⁊ sterilis ad
rigādū: p̄ helyseū sanat⁹ est: hic fons sub mō
te quarētane ouīt: ⁊ deinde hierico q̄ duobus
militarib⁹ inde distat diriuat. Ad hāc g̃ ciui-
tatē dñs declinauit vt sm̄ hiē. sanaret i ea
multos male hñtes. Et [tūc cec⁹ q̄dā q̄ sede-
bat iuxta viā mēdicās cū turbā p̄tereūtē au
diret] ⁊ iesuz trāsire p̄aperet miaz cū clamo
re nō tm̄ exteriori: sed etiā interiori petebat
dicēs. [Jesu fili dauid miſere mei.] In quo
cec⁹ iste vtrāq; naturā in xp̄o cōfitet. s. huma
nā in eo q̄ dicit [iesu fili dauid] a dauid em̄
carnē suscepit. Diuinā in eo q̄ dicit [miſere
re mei] p̄priū ē ei deo misereri creature sue
quā cōdidit. sm̄ illud psal. Miserationes ei⁹ Psalm.
sup oia opa ei⁹. vñ Cyrill⁹. Iste cec⁹ in iudaica cxliij.
mo nutrit⁹ nō ignorauit q̄ de p̄genie dauid Cyrill⁹.
de⁹ sm̄ carnē nasceret ⁊ nō ei vt deo ⁊ homini
loquit. Et iz increpare⁊ a turba p̄tereūte et
doctrinā xp̄i auscultāte: ipe tm̄ multomagis
clamādo petebat sibi misereri: timēs ne ex
increpatione impediret auditio ⁊ exaudit⁹ o
petitiōis sue. Jesus vo tādē p̄pter suā beni
gnitatē stetit: q̄ cec⁹ eū seq̄ nō potuit: ⁊ iussit
eū adduci ad se ne turba p̄hiberet ⁊ vt occa
sionē sanādi habere⁊ Magne pietatis i xp̄o Pietas
signū fuit q̄n ip̄m cecū expectare voluit ⁊ ad christi.
se adduci fecit. vñ Cyrill⁹. Sistit aūt xp̄z vox Cyrill⁹.
⁊ inuocantes in fide respicit. Et ideo merito
vocat cecū ⁊ accedere iussit: vt. s. q̄ prius fide
eū tetigerat appropinquet ⁊ corpe. Sic debe-
rēt facere nostri p̄cipes cū viderēt paupes
cōquerentes. s. stare ⁊ facere vocari ad se vt
audirēt eorū q̄rimonias. Facerētq; eis iusti
cią expedire. [Et interrogauit eū] q̄d vellet
nō q̄ hoc ignorare⁊: sz̄ vt ei⁹ cōfessionē appro
baret. ⁊ sm̄ Ambro. vt scirem⁹ nisi cōfitētem Ambro.
nō posse saluari: ⁊ vt cor ei⁹ ad oronē excita-
ret: ⁊ lumē q̄d ex sua bōitate largitur⁹ et erat
ad sui petitionē tribueret: q̄ nō sanat iustos
sz volūtarios. vñ Aug. q̄ creauit te sine te nō August.
iustificabit te sine te. vñ et Ambro. Vult oēs Ambro.
hoies saluos fieri: sz si accedāt ad eū: nō ei sic

vult vt nolētes saluēt: ſz volētes. nō em̄ vera salus est si nolenti tribuat. Itē ꝑm Cyrillū
Cyrill⁹. B Interrogauit vt scirēt astātes q̄ nō pecuniā ſz diuinā efficaciā a deo petebat. Uidez hic dñi
Interrogādi cāe in xp̄o. clemētiā: qz nō dedignat⁹ est nō solū stare: ſz z alloqui p̄sonā vilē z pauperē. [Ait ille] rñdens [dixit. Dñe vt videā] vbi miseriā z necessitatē suā insinuat: ac remediū z relenatiōnē: nec aliquid aliud p̄eter hoc postulat. Uoluit ergo dominus audire confessionē qui tñ non ignorat mentis intentionē vt cognoscamus nō nisi cōfitentē posse sanari ab infirmitate spūs. Unde hūc cecū saluare noluit q̄diu clamauit in gñali miserere mei: ſz postq̄ specialiter insinuauit miseriā cuius relenationē sibi misericorditer fieri postulauit tūc eū sanauit. Petijt ei vt videret [z ihesus] ỹbo potentissimo q̄ dixit fiat z factū est [dixit illi respice.] Breue verbū sed in opatione efficacissimū: z qz in fide credentiū verbum domini
Ceci liberatio operat: ideo subiungit. [Fides tua saluum te fecit.] Ex fide em̄ impetrat salus corporalis z spiritualis z eternalis [z cōfestim vidit z sequebat illū magnificans deū]. i. magnum dicens illū nō magnitudine moris sed virtutis. Nō sufficit lumē recepisse nisi etiā lumen sequat ne ambulet in tenebris. Ecce ergo signū illuminationis perfecte z in aīa et in corCyrill⁹. pore. Uñ ꝑm Cyrillū patet q̄ iste cecus a duplici cecitate liberabat. s. corpali z intellectuali: neq̄ em̄ eū vt deū glorificasset nisi vere vi-
Theo. disset. vbi z Theo. Beata em̄ erat anima cecī in eo q̄ sanus effectus ihesum nō reliquit sed secutus est eū. Et nō solū fuit illuminatus cecus sed z alijs factus est occasio glorificandi deū z ois plebs illuminata est vt diuinū aliq̄d in xp̄o cognosceret. Uñ sequit [ois plebs vt vidit dedit laudē deo] glorificando facta dei: cōgratulando vtilitati p̄rimi. Hoc enim sibi retinet dñs de bñficijs suis. s. gloriā. Uñ ait. Gloriā meā alteri nō dabo: nobis autem reliquit vtilitatē. C [Et nota ꝑm glo. quatuor
C Laus quatuor de causis. causas istius laudis. Prima est ꝑ exauditionē clamoris isti⁹ paupis. Secūda ꝑ potētia z mia illuminantis. Tertia ꝑ impetrato munere lucis. Quarta pro merito fidei eius qui
Grego. illuminatus est ſz Grego. quia carnales adhuc discipuli nō valebant capere verba misteriū venit ad miraculū: tante eorū oculos cecus lumen recepit vt eos ad fidē celestia facta solidarent. Et ꝑm Theo. Ne incessus dñi esset
Theo. inutilis fecit ceci miraculū hoc documētū discipulis suis dans vt in oibus simus p̄ficui z
Mistice nihil nobis otiosum. Mistice ꝑm Grego. cec⁹
Grego. a dño illuminat⁹ est gen⁹ hūanū q̄ in parēte p̄mo claritatē supne lucis ignorās dānatiōis sue tenebras accepit. Hierico autē interp̄tat luna q̄ dū mēstruis momentis decrescit defectū nr̄e mortalitatis designat. Cū igit̄ p̄ditor nr̄ appropinquat hierico cec⁹ ad lumē redit: qz dū diuinitas defectum nr̄e carnis suscepit hūanū gen⁹ lumē q̄ amiserat recepit q̄ eterne lucis claritatē nescit cec⁹ est. Si aūt iā in redēptorē credit: q̄ dixit ego suz via iuxta viā sedet. Si vero credit z exorat vt eternū lumē recipiat iuxta viaz sedet z mēdicat. Quisq̄s ergo cecitatis sue tenebras agnoscit: q̄squis hoc q̄ sibi deest lumē eternitatis intelligit clamet medullis cordib⁹ clamet z vocib⁹ cordis di. [Jesu fili dauid miserere mei.] Illi aūt q̄ ihesum venientē p̄cedūt z cecū increpāt designāt carnaliū desideriorū turbas tumultusq̄ vitioz q̄ p̄usq̄ ihesus ad cor nr̄m veniat cogitationē nostrā dissipāt z voces cordis in oīone pturbāt me ihesus ad cor illuminādū accedat. Sicut em̄ turba cecū impedit ne lumē corporale recipiat: sic spiritualiē turba fantasiarū z cogitationū frequēter ipediūt ne lumē gratie recipiāt Sz in eo q̄ cec⁹ quē turba increpat magis clamat datur nobis exēplū q̄ quāto plura nobis occurrūt ipedimēta tāto magis est clamādū: z quanto grauiori tumultu cogitationū premimur tāto oratiōi attenti⁹ est insistēdū. vñ hiero. Cominanē aūt Hiero.
multi ei vt taceat: qz potā z demonia compescunt clamorē pauperis. Sed ille magis clamabat: q̄ grauescente bello man⁹ ad lapidē adiutorū: hoc est ihesum nazarenū cū clamore leuande sunt. vñ z Cyrillus. Increpabant Cyrill⁹.
eū vt taceret: ſz p inhibitiōes huiusmodi nō
Fides. ipediebat ei⁹ audacia. Nouit ei fides oib⁹ repugnare et i oia triūphare: vtile ē ei p cultu diuino pudorē deponere. Nā si cā pecunie sūt ipudētes nōnulli q̄re p aīe salute nō ꝛcet bonā iduere ipudētiā: ſz cū cec⁹ prio clamaret ihesus transire dr: cū autē multo magis clamaret stat ihesus: qz cū adhuc turbas fantasmatū in oratione patimur ihesuz aliquate⁹ trāseuntē sentim⁹: cū ỹo orationi vehementer insistimus: de⁹ in corde figitur z lux amissa reparatur. Ex quo docemur q̄ si in oīone primo senserimus ihesum nos quasi p trāseūtez post paululū instanter perseuerātes sentiemus nobiscū stantē. Interrogat autē cecum q̄d velit vt eū ad orandum excitet: quia petiD Orandi modus. vult hoc q̄ z nos petere et se concedere p̄noscit. Pius em̄ dñs sua dona gratuita nr̄a vult esse merita: nec vult bonū nr̄m inuitū et coactū: sed spontaneū z voluntariū: z q̄ nobis spōte largitur vult nostris petitiōib⁹ tribuere. Et tō q̄uis sciat q̄d nobis necesse sit anteq̄ petam⁹: importune tñ nos ad petēdū inuitat dicēs: petite aūt z accipietis: querite z inuenietis: pulsate et aperietur vobis. In ceci aūt petitione discimus: quia in oratione nō aurū: nō argentū: nō fugitiuos honores: nō longiturnā vitam: nō vindictā inimicoz: non aliquod temporale: sed ineffabile lumē q̄rere debemus: hoc est vt ip̄m qui illuminat oēm hominē venientē in hūc mundū videre

possumus iuxta qđ ipse ām̃onet dī. Querite
Mat. vj p̃mū regnū dei ⁊ iusticiā ei⁹: ⁊ hec oīa adijciē
tur vobis. Ad illud lum̃ē aūt videndū ꝓfecto
via fides est: qz fides eū saluū fecit. Videns
aūt cōfestim p̃euntē iesum sequit̄ q̃n q̃s bo-
nū qđ intelligit intuitu ei⁹ opat̄ ⁊ eū imitat̄.
Quāto ꝯ q̃sq; plus a deo illuminat̄: tanto am
plius ⁊ ꝓfectius in bonis opib⁹ exercere se. dz
sicut iste cec⁹ recepto lumine nō piger remā
sit: nec retro redijt. Et hic talis nō solū in deū
proficit: sed etiā alios ad laudē dei accendit.
Grego. vbi Grego. Si ergo fratres charissimi cecita
tem iā nostre peregrinatiōis cognoscimus:
si credēdo i redēptoris nostri misteriū iuxta
viā sedem⁹: si exorādo q̃tidie ab auctore nr̃o
lumē petimus: si tandē lucē petimus iā p in-
tellectū videndo illuminati post cecitatem su
mus iesum quē mente cernim⁹ opere sequa-
mur. Aspiciamus quo graditur ⁊ eius vestī-
gia imitādo teneam⁹. Ecce cū sit dñs ⁊ crea-
tor angelorū suscepturꝰ naturā nostrā in vte
rū virginis venit. Nasci tñ p diuites noluit
parētes paupes elegit: ꝓsperari in mūdo no
luit opprobria irrisiones q; tolerauit sputa fla
gella: ⁊ alapas: spineā coronam crucēq; susti
nuit. Et qz rerū tpaliū delectatiōe a gaudio
eterno cecidim⁹ cū qua amaritudine illuc re
deat oñdit. Quid itaq; hō ꝓ se pati dz si tāta
de⁹ ꝓ hoibus ptulit diuerso q̃ppe itinere am
bulat si gaudia dilectione q; appetit cui dux
suus viā amaritudinis oñdit. Si ꝯ retributio
nis gaudiū in quentione q̃rimus penitentie
amaritudinē in via teneam⁹. Sic itaq; fit vt
nō solū nostra in deū vita ꝓficiat: sz hec ipsa
nostra cōuersatio ad laudē dei ⁊ alios accen
dat. hec Grego. Hec etiā q̃ de ceco dicta sunt
ad vnūquēq; pctōrē hoc mō referri possunt.
Qui em̃ criminale pctm̃ cōmittit in ope cecus
est in mente. Sed si iter veritatis ingredi cu
piēs ꝓ eterna vita ceperit cogitare ⁊ ad deū
post peccatū flendo ⁊ veniā petēdo redire se
cus viā sedet ⁊ mēdicat: ꝓtereūtes ꝯ silentiū
ceco imponere volūt: qz immūdi spūs acrius
cōtra eū quē ad veniā redire viderint cōsur-
gunt: ⁊ ne peccator ad penitentiā redeat con
tradicunt. Nec solū immundi spūs: sed etiā
Rebellio ꝓtra bona. ipsa consuetudo peccandi durius incipit re-
bellare cū. senserit post assueta mala ad ꝯtu
tes holem velle redire. Sed q̃ acrius se sen-
tit impugnari a malignorū spirituū tētatiōe
seu ab ipsa peccandi cōsuetudine eo fortiꝰ dz
exēplo huius ceci pugnare in oīone clamādo
per desideriū ad deū: clamor em̃ magnus ma
Psal. cxviij. gnū indicat desideriū. Et vere expedit pctōri
clamare qz longe distat a deo. Longe enim a
Hugo. pctōrib⁹ salꝰ. ⁊ fm Hugo. Si ad p̃mas lachry
mas: vel preces deus non exaudit hō preces
iterare nō desinat: magna em̃ munera sunt
multis ꝓcib⁹ cōparāda. Neq; em̃ diuina pie
tas adiutoriū se petēti negabit si ille orando
a petitione nō defecerit. Nec ꝺ suis meritis
aliq̃d p̃sumat: sed in illius misericordia cōfi
dat cui ꝓ prophetā dr̄. In deo faciem⁹ virtu- Ps. lix.
tē ipse ad nihilū deducet inimicos nostros.
Quantā aūt miam dñs penitētib⁹ exhibeat
quale auxilium pugnātibus contra peccatū
prebeat cōsequēter declaratur. Qui em̃ pri⁹
trāsibat ꝓpter tentatiōes quas in oīone pa
timur si in oīone pseuerauerim⁹ qnasi stans
nos ad se adduci iubet quādo trāquillitatē
mētis redditā dulcedine sue contēplationis
vel tenuiter manifestat. Et qz in oīone ante
oīa eternā gloriaz querere debem⁹ recte cec⁹
lumē a dño petisse fertur. Et q̃m quicūq; nō
negligit penitere de venia nō dz desperare:
recte dr̄ fides tua te saluū fecit. Quacūq; em̃
hora pctōr vere penitēdo ingemuerit et con-
uersus fuerit salu⁹ erit. fm Aug. Si hierico Augu.
lunā ⁊ ob hoc mortalitatē interptat̄ morti ꝓ Hierico
piquās dñs iudeis solis lumē euāgelij iusse
rat p̃dicari quos significauit iste vn⁹ cec⁹ an-
te ingressum hierico illuminatus quē lucas
cōmemorat. A mortuis aute; resurgens atq;
ascēdēs ⁊ iudeis ⁊ gētib⁹ quos duos pp̃os si
gnificare vident duo ceci post egressuz hieri
co illuminati. de q̃b⁹ mathe⁹ narrat. ¶ Oro.

O Benignissime Jesu nō personas ho
mīnū respicz oēs expectas creator:
omniū misereris redēptor: oibus in
dulges saluator. Quis igit nisi sue
salutis immemor tardabit ad te conuerti sic
benignissime expectātē sic ad ostiū pulsantē
et ꝓ gratiā introirevolētē? Da ꝯ dñe deꝰ meꝰ
mihi ceco et miserovt a te vocat⁹ aperiā tibi
cor meū pctm̃ inde expellēdo: ⁊ te ꝓ gr̄az reci
piēdo: vt illuminat⁹ te sequar nūc in operib⁹
virtuosis: ⁊ post hec de tua visiōe semp gau-
dere merear in celis. Amen.

¶ De zacheo ei⁹ quinto. C. xxiij.



Deinde eadē die A Lu. xix.
dominꝰ iesus ipsam vrbem
hierico ingressus ambula-
bat ꝓ eā turba non modica
stipatus. Hierico significat
mūdū quē itrauit i incarna-
tione ambulauit in sua con
uersatione: sz perābulauit
in sua passiōe: ex qua pam-
bulatiōe facta est: salꝰ domui eccl'ie: mūdus
est pambulādus: qz ꝓ eā est citissime trāseū-
dū ⁊ nullo mō per inordinatū amorē vel affe
ctionē est ibi sistendū vel ei inherēdum. Nix
em̃ est aliquis qui nō inficiatur si circa mun
di negocia implicet [zacheus] autē qui erat
non tm̃ publicanus: sed iet [princeps publica
norum] ⁊ primus inter illos qui vacabāt pu
blicis actib⁹: scz exactionib⁹ et vectigalibus
que implicāt ad peccatū [ac diues] q̃ in acq̃

rēdo auarus ꝛ tēporalibus implicat⁹. ex quo in ei⁹ vocatione apparet maior dei miā ꝛ diuine pietatis abūdātia. Desiderabat ex deuotione [videre ieſum] beati eīm oculi q̄ vident ip̄m [ꝛ nō poterat pre turba] ſequēte eū [qz ſtatura puſillus erat] ꝛ corpore ſm quantitatē ꝛ mēte ſm humilitatē. Ex quo ptz deuotio populariū ad xp̄z: qz tanta turba ſeq̄bat eū. [Et precurrēs]. i. pre alijs: currēs [aſcēdit in arborē ſycomorū vt videret ieſum] inde trāſeuntē. vnde Beda. Que impoſſibilia ſunt apud hoīes poſſibilia ſunt apud deuz. Ecce ei camel⁹ depoſita gibbi ſarcina p foramē acus trāſiit: hoc eſt diues ꝛ publican⁹ relicto onere diuitiarū cōtēpto cenſu fraudū angustā portā arctāq; viā q̄ ad vitā ducit aſcēdit. Qui mira deuotiōe fidei ad videndū ſaluatorē q̄ō natura min⁹ habebat aſcēſu ſuppleť arboris: atq; ideo iuſte q̄uis ipſe rogare non audeat b̄dictionē dñice ſuſceptionis accipit quā desiderabat. hec Beda. Sycomorus eſt arbor in folijs morō ſiłis ꝛ in alijs ficui: ſz ſtipite diſtās ꝛ altitudine p̄ſtās. Unde ꝛa latinis celſa dr. Et interp̄tať fic⁹ fatua: qz arbor eſt ſterilis: ſicq; dr ſycomorus. i. ſicut morus: vel ſcribiť ſycomorus p ficō morō vitio ſcriptor. Uñ ſm Joſephū potius deberet dici ſycomorus: qz ꝓponiť ex natura fici quo ad lignū: ꝛ ex natura mori quo ad folia. Sycomora q̄z dicūtur quedam poma ficis ſiłia: fructus aūt mori liquorē ſanguini ſimilē hz. vnde: dr q̄ nō oſtēderūt elephātis ſanguinē vuez mori ad acuendum eos in prelio: ſcz corporali. Et ideo morus crucē ſignat cui⁹ fructus ipſe xp̄s dicitur in ea ſuo ſanguine rubricat⁹ qui ſanguis nobis per recordationē oſtenſus acuit nos in prelio ſpirituali. Dominica eīm crux credentes alit: vt ficus ab incredulis irrideať vt fatua: quia iudeis eſt ſcādaluz: gētibus ꝓo ſtultitia: ſed credētib⁹ virtus dei eſt. Hec ergo arbor in quā puſill⁹ ſtatura zacheus vt exaltari poſſet aſcēdit arbor fidei ꝛ crucis eſt ad quā multi venientes ꝛ intis imitatio. eaz aſcendētes q̄uis ſtatura puſilli fuiſſent: ꝛ nondū in ſcientia ꝛ pfectione multū creuiſſent: inde tñ ieſum videre et cognoſcere meruerunt. Hui⁹ arboris fruct⁹ ſanguineus eſt per quē martyres ſignificantur qui tam firmiter huic arbori inherēt: vt potius occidi ꝛ proprio ſanguine cruētari q̄ a ſua arbore. i. a xp̄i fide ꝛ cruce valeant ſeparari. Hanc debemus aſcēdere per fidē et meditationē aliter ieſuz videre nō poſſum⁹: quia ſtatura puſilli ſumus. nō eīm ſufficiūt noſtra merita ſine merito paſſionis crucis xp̄i. Hāc puſillus vt exaltari poſſit aſcēdit dū quilibet hūilis ꝛ ꝑprie infirmitatis cōſcius terrena relinquēdo ꝛ prauos actus deſerēdo altioraq; petēs ꝛ in dño confidēs in virtute crucis gloriatur clamans cum apoſtolo. Mihi aūt abſit gloriari niſi in cruce dñi noſtri ieſu chriſti: cui ligniū crucis eſt gl'ia: ſalus: vita ꝛ per hāc laudabilē fatuitatē dñm cernere mererer. Nos enim inquit apoſtolus predicamus chriſtuz crucifixū iudeis quidem ſcandalū: gentib⁹ aūtē ſtultitiam. Ecce ſycomorū aſcende ꝛ tu lignū vbi pro te pependit ieſus ꝛ videbis ieſum. Uñ Aug. Apprehēdit zache⁹ ſycomorū Augu. aſcendat humilis crucez parum eſt aſcēdat. Ne de cruce erubeſcat in frōte illā figat vbi ſedes pudoris eſt. Ibi oīno ibi in quo mēbro erubeſcitur ibi figatur: vbi nō erubeſcať putas qz irrides ſycomorū. Et ipſe efficit videre ieſum. hec Aug. Quicūq; etiam humiliaťꝓpter ieſum hic infatuať iuxta mundū: qui ſolus tamen ſapiēs eſt: quia qō ſtultū eſt hominibus ſapientia eſt dei: et hic dñm videre meretur. vnde Grego. Si veraciter ſapiētes Grego. eſſe atq; ipſam ſapientiam contemplari appetim⁹ ſtultos nos humiłr agnoſcam⁹. Relinquamus noriā ſapientiā: diſcam⁹ laudabilem fatuitatē. Hinc euāgelice hyſtorie verba teſtātur: quia zache⁹ cū videre pre turba nihil poſſet ſycomori arborē aſcēdit vt trāſeuntē dñm cerneret. Sycomorus quippe fic⁹ fatua dr. Puſillus itaq; zacheus ſycomorum ſubijt ꝛ dñm vidit: quia qui mūdi ſtultitiam humiliter eligūt: ipſi dei ſapientiā ſublimiter contemplātur. Puſillanimitatem namq; C Puſilla noſtrā ad videndum deū turba prepedit: qz nimitas infirmitatē humane mētis ne luci veritatis cēturiointēdat curaruz ſecularium tumultus premit. nis. Sed prudēter ſycomorū aſcendimus ſi pui Sycode eam que diuinit⁹ precipitur ſtultitiā tene morum mus. Quid eīm in hoc mūdo ſtulti⁹ q̄ amiſſa nō quereret: poſſeſſa rapientib⁹ relaxaret: nullā pro acceptis iniurijs iniuriā redderet immo ꝛ adiūctis alijs patiētiā p̄bere. Quaſi eīm ſycomor nos aſcēdere dñs precipit cuz dicit. Qui aufert q̄ tua ſunt ne repetas. Et rurſum: ſi q̄s te pcuſſerit in dexterā marillā prebe ei ꝛ alterā. Per ſycomor dñs trāſiens cernit: qz p hāc ſapiētē ſtultitiā: ꝛ ſi necdū ſolide vt eſt iā: tñ p ꝓplatiōis lumē dei ſapiētia quaſi in tranſitu videť. Qui ꝛo in elata ad cōſpiciēdū deū adhuc cogitationuz ſuarum turba deprehenſi ſunt ſycomori arborē Theo. nō inuenerūt. hec Greg. vbi ꝛ Theo. Sz facile ad hoc mortalē vtilitatē retorq̄re. Quiſq; eīm plurib⁹ in malicia preeſt paruus eſt ſtatura ſpirituali ꝛ nō p̄ videre ieſum pre turba. Nā pplerus a paſſionib⁹ et ſecularibus rebus nō aſpicit ieſuz ambulātē. i. in nobis operātē: nullū op⁹ ei⁹ cognoſcēs: aſcēdit aūt ſup ſycomor. i. ſup voluptatis dulcedinez q̄ ſignificať p ficū deprimēs eā: et ſic ſublimior factus videt ꝛ videtur a xp̄o. hec Theo. Per ſycomor etiam poteſt intelligi religio: qz latini ſycomor celſam nolant. eſt eīm procerior ꝛ altior morō ꝛ hz fruct⁹ ſubdulcesiq̄ nūq; ad

Beda.

Cameli p acus foramē trāſitio.

Sycomorus celſa.

Morus.

Zacheus arborez aſcēdens ī tis imitatio.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Status religiosorum.

maturitatē peruenīūt. Sic status religionis est altior et ꝑfectior: qz in cōtēplatione ꝓsistit et statū mūdi transcēdit. Habet etiā fructus sub dulces: fructꝰ scz abstinētiarū: vigiliarū: ieiuniorꝝ: z hmōi. q̄ lz de se sint duri z asperi tñ sunt subdulces: qz sustinētur amore dulcedinis paradisi: z nunc̄ in maturitatē peruenīunt: quia fructꝰ maturi sunt dulciores z vera religio de mundana dulcedine nō curat. Sed sycomorus ficus fatua ōr: qz ad literaz ingrediēs religionē fatuꝰ reputat. vñ pōt dicere illud Amos. Armēt arꝰ ego suz vellicās sycomoros. Istā arborē zacheꝰ pusillus humilis scz religiosus ascēdit vt videat ieſuz. s. vt lucret vitā eternā que in visione dei consistit: sed quia paruus alte nō potest ascēdere sine scala vel gradibꝰ: ideo sunt tres gradꝰ i scala religiōis. Unꝰ est abrenūciatio ꝓprie volūtatis p votū obediētie. Scōs est abrenūciatio ꝓprietatis exterioris per votū paupertatis. Tertiꝰ est ꝑmissio ꝓpetue castitatis per votū cōtinētie. Et p istos tres gradus tres alij gradus ex parte ipsiꝰ ascēdētis p̄cedūt. Primus est contēptus terrenorū. Scōs oblivio generis. Tertius odium mundi. Et ista tria fuerūt dicta abrahe a dño. Egredere de terra tua et de cognatione tua: et de domo patris tui: ecce gradū primū. et de cognatione tua: ecce gradum secundū. z de domo patris tui: ecce gradū tertiū. z veni in terrā quā monstrauero tibi. i. in religionez. Hi sunt tres gradus quibus ascēdebatur ad thronū salomonis.

Gradus ascendēdi.

D Gene. xij.

Thronꝰ Petrus Rauen.

Iste thronꝰ est religio in qua dñs residet tāq̄ in throno z cathedra speciali. Unde z Petrus Rauēnas vocat religionem paradisuz que propria mansio dei est dicēs. Juxta sententiam cordis mei si paradisus in hac vita ꝑsenti est: aut in claustro: aut in scholis est. q̄cq̄d em extra hec duo est plenū est anxietate: inq̄etudine: amaritudine: formidine: solicitudine: z dolore. [Et cū iesus venisset ad locū] vbi erat sycomorus [suspiciēs vidit zacheū] nō tm visu corpis: sed z respectu pietatis approbās illiꝰ deuotionē z desideriū. Bonū fuit eum videre xp̄m: sed meliꝰ videri a xp̄o. vbi Beda. Uidit iesus videndo se: qz eligit eligentē se z amauit amantem. Hunc sane ordinem ꝓficiēdi hoc est super fidē dominice incarnationis ad cognitionē diuinitatis puenīendi quasi sycomorꝝ Jesu faciem speculādi doctor egregius ostēdit cū ait. Non em iudicauit me scire aliq̄d inter vos nisi xp̄m iesum et hunc crucifixum. hec Beda. Cognoscēs ergo z acceptans Jesus desideriū zachei: eū vt descenderet vocauit dicens. [zachee festinans descende: quia hodie in domo tua opz me manere.] In domo quidē materiali propter refectionem xp̄i z discipulorum suorum et ad ostendendum benignitatem peccatori reuertēti z in domo cōscientie spūali per gratie infusionē necessariā pctōri. Illud etiam dixit xp̄s cuilibet nostrum: vult enim manere in domo conscientiarū nostrarum: et ideo debet preparari ad eū recipiēdum. Unde de ista dicit ps̄. Domū tuā decet sanctitudo domine. Gloria em nostra hec est testimoniū cōscientie nostre. Bene dz domū suā spūalē emundare z ornare qui vult tantum hospitē recipere: scz regem glorie quem nec celū nec terra potest capere vt ibi maneat. i. p gratiā ihabitet z non trāseat. Ubi Beda. Quod autem descendere de sycomoro zacheus: z sic in domo sua christo mansionē preparare iubetur hoc est qđ apl'us ait. Quia etsi cognouimus sm carnē christum: sed iam nunc nō nouimus. si em mortuus est ex infirmitate: sz viuit ex virtute dei. hec Beda. Uerba predicta dñi Jesu morale exponi possunt de fideli alia que domꝰ dei ōr: quia in ea christus per gratiā manere dignat: z hoc hodie. i. in vita presenti per gratie prelibationē: ac etiaz hodie id est in eternitate p glorie beatā fruitionē. Licet autē christus in qualibet fideli anima habitet per fidē: spāliter tamē ad hoc eligit Ē mētes elevatas z abstractas. Debet aūt aia talis esse abstracta tripliciter scz a desiderio rerū temporaliū: a voluptate delectationuz carnaliū vel cōmodi corporalis: et a seipsa p abdicationē proprie volūtatis. Per hec enim tria abstrahitur anima ab oī impeditiuo salutis cōtra illa tria de quibꝰ ōr. Omne qđ est in mūdo: aut est cōcupiscētia oculorꝝ: aut cōcupiscētia carnis: aut superbia vite. Hāc triplicem abstractionē docuit saluator di. Qui vult venire post me abneget se quātū ad tertiū. z tollat crucē suā quātū ad secundū: z sequat me videlz relictis oibus quātū ad primū. Et hec triplex abstractio de zacheo cui hec verba dicta sunt scz [in domo tua opz me manere] potest intelligi. Quānis em principiū euāgelij ip̄m diuitē appellauit: in ꝑcessu tamē eum verū pauperē christi factū esse cōmemorat. Nā in eo qđ dixit. [Ecce dimidiū bonorū meorꝝ do pauperibus] ꝛc. innuit abstractionē primā. s. a rebꝰ tpalibꝰ. In eo aūt q̄ zachēꝰ ascēdit in arborē sycomorū significat abstractio a cōmodo tpali vel delectatiōe carnali. sycomorus em est ficꝰ fatua z signat carnalis delectationis dulcedinē q̄ fatua est quā ascendēs p hāc abstractionē sub pedibꝰ deprimit et calcat. In hoc aūt q̄ ipse ad vnā dñi vocē [festinās descēdit z excepit illū gaudēs] innuitur abstractio ꝓprie volūtatis. Et hec tria seinuicem perficiūt: ita q̄ alterū sine alijs perfectū nō est. Si em quis sit abstractus a solicitudine tpaliū z sit deditꝰ voluptati carnis nihil valet: et sic intellige de alijs suo mō. [Et festinās descēdit z excepit illū gaudēs] z exultās de tāti hospitis aduētu. Jam em q̄t dñm in cor suū susceperat zacheus in domo eius dignatꝰ est suscipi domi.

Beda.

Moraliter

Alie abstractio triplex.

nus. In quo facto domin⁹ innuit q̄ votis mi
norū annuit ⁊ affectus pios ꝓsequit et ꝓficit.
benigni tas dñi. Uide hic benignitatē dñi: plus em̄ dedit za-
cheo q̄ ille desiderasset: qz dedit ei seip̄m qđ
ille petere ausus nō fuisset: vide etiā virtutē
oronis: qz desiderū magna vocat magna ofo
est. Et iō dicit ꝓpheta. Desiderū pauperū
exaudiuit dñs. ⁊ alibi dñs ad moysen. Quid
clamas ad me cū ille ore taceret ⁊ tm̄ corde lo
Augu. queret: vñ Augu. Tota vita boni xp̄iani san
ctū desiderū est qđ aūt desideras nondū vi-
des: sed desiderādo capax efficieris: vt cū ve
nerit qđ videas implearis hec est vita nr̄a:
vt desiderando exerceamur. Tantū aūt nos
exercet sanctū desiderū q̄tū desideria nr̄a
amputauerim⁹ ab amore seculi. hec Augu.
[Et] videntes pharisei ⁊ alij malignātes in
det q̄ intrauerat domū publicani [murmura
bāt dicētes: qz ad hoiez peccatorē diuertisset]
Isti peccabant dup̄r. s. false iudicādo de za-
cheo: qz iā pctōr nō erat: sz vere penitens. Et
sil'r de xp̄o: qz nō mirū erat si diuertebat ad
eū quē iustificauerat: qz cor penitētis est xp̄i
diuersoriū vbi pascha māducat: irrōnabili-
ter etiā murmurabāt: qz nullus pōt rōnabili
ter murmurare si medicus dignat egrotū vi
sitare [stans aūt zacheus] ad obediēdū dño
promptus nō titubās propter aliorū murmu
rationē ⁊ detractionē: sicut multi qui ad mo-
dicū verbū aliorū bonū deserūt iā inchoatū
[dixit ad dñm ecce dimidiū bonor̄ meor̄ do
paupibus: ⁊ si q̄d aliquē defraudaui: reddo
F quadruplū]. s. de dimidio residuo qđ adhuc
Restitu retineo. Lex em̄ in aliquib⁹ p̄cepit restituere
tiōis lex duplū: in aliquibus quadruplū: in aliquib⁹
quintuplū: ⁊ ideo p hoc q̄ hic restitutio media
exprimit alie due extreme intelligūt. Ex hoc
aūt q̄ dimidiū bonorū suorū dedit pauperi-
bus: patet q̄ nō oia bona sua erant male ac
quisita: qz de illis nō posset fieri elemosyna.
Sicut aūt zacheus dicit do pauperib⁹ ⁊ red-
do quadruplū: sic debēt facere volentes dare
elemosynā vel reddere male acq̄sita di. dovel
reddo nō dabo vel reddā seu in testamento
Beda. meo ponā. vbi Beda. Et hec est sapiens illa
stulticia quā de sycomoro publican⁹ q̄si fru-
ctū vite legerat: rapta vc̄ reddere: ꝓpria reli
q̄re: visibilia cōtēnere: p̄ inuisibilib⁹ ēt mor
desiderare: seip̄m abnegare: ⁊ ei⁹ qui necdū
videbat dñi vestigia seq̄ cupiscere. ℔ Beda.
Cōspice igit̄ dñm ⁊ discipulos cū illis pctōr-
bus comedētes ac familiariter et domestice
cōuersantes: vt eos ad se attraherēt: de pctō
rib⁹ iustos facerēt. Et qz iudei murmurabāt
q̄ ad hoiez pctōrē diuertisset ⁊ cū eo maneret
vt ip̄orū estimationē ⁊ murmur redarguat et
E ꝓpescat quē intus curauerat ēt a culpa sana
zacheī tū annūciat [dicēs qz hodie salus huic domui
salus. facta est] ⁊ oi egritudine: oi morbo: oi vitio
cōtagione fugata sanata ē: ⁊ tota interi⁹ ⁊ ex

teri⁹ sctificata: qz p dñi igressū facta ē zacheo
sal⁹: ⁊ q̄ fuerat pctōr p dñi redēptionē est in-
stificat⁹ et salutē ꝓsecut⁹: qz suscepto medico
salu⁹ fact⁹ est ab auaricia ⁊ oñi morbo. Ubi
Theo. Theo. Ip̄m zacheū signat assecutū fuisse sa
lutē p dem̄ habitatorē designās. sequit em̄
eo q̄ ⁊ ip̄e sit filius abrae. nō em̄ vocasset abrae
filiū iniatā fabricā. hec Theo. vel eo q̄ ⁊ ip̄e
q̄ hui⁹ dom⁹ habitator est iā nō publican⁹ sit:
sz filius abrae fact⁹. s. nō nat⁹. i. nō ꝑ carnē
sz ꝑ fidē nō gñe: sz fide ⁊ operū imitatione.
Abrae nāq̄ filij sunt q̄cūq̄ abrahā imitantur
⁊ opa abrae faciūt: zache⁹ q̄ppe sicut ⁊ abrahā
i fide creuit: ⁊ abrahā q̄dē angelos: zache⁹ vo
angelor̄ dñm hospitio suscepit. vñ Beda. Fi Beda.
li⁹ abrae ēt zache⁹: nō qz de ei⁹ stirpe gnat⁹: zache⁹ fi
sz qz ei⁹ est fidē imitat⁹: vt sicut abrahā terraz li⁹ abrae
cognationē domūq̄ patriā ob spē future he
reditat⁹ dño iubēte deseruit: ita ⁊ ille qđ the
saurū in celis acq̄reret bona sua pauperib⁹
partiēdo relinq̄t. Et pulchre dicit ⁊ ip̄e vt nō
solū eos q̄ iusti pseuerāt: sz ⁊ eos q̄ ab iniusti
tia resipiscūt ad filios ꝓmissiōis ptinere de-
clararet. hec Beda. Et reddit cām quare ad
domuz publicani diuertit: qz hoc fecit vt me-
dic⁹ egrotū curaret: ⁊ vt deus pctōrē iustifica
ret: ⁊ vt pastor ouē pditā reportaret: ⁊ vt sal
uator qđ per culpā perierat saluaret. Qz ad
hoc dei fili⁹ [venit de celo in mūdū] p carnis
assumptionē fact⁹ hō ⁊ [fili⁹ hois]. i. ex virginis
[vt q̄reret] p doctrinā [⁊ saluū faceret] per
gr̄am [qđ perierat] p culpā. s. ouē cētesimā: Perdita
dragmā decimā: filiū iuniorē. Perierat em̄ i in hoie.
hoie innocētia nature: sil'r tudo gr̄e: adoptio
gl'ie. ꝓpter primuz cōparat oui pdite: ꝓpter
scōz dragme pdite: ꝓpter tertiū filio ꝓdigo.
Tria aūt pdicta venit iesus repare. Uñ ait ⁊
alibi. Nō veni vocare iustos: sed pctōres ad
pniam. vbi Chri. q. d. Quid me criminamini Chrisо.
si rectifico pctōres. tā em̄ pcul est a me odiū
pctōr̄ q̄ eor̄ cā aduenerim. Nā medic⁹ veni
nō iudex ob hoc ꝓnina fio lāguētiū patior̄
fetor̄: vt prestem remediū. vbi Beda. Pius Beda.
sane magister qui murmurātib⁹ turbis sua
misteria nō dedignat exponere a deo. s. pec-
catorū pniaz nō esse respuēdā: vt ip̄e dei fili⁹
ob hāc maxime querendā sit destinat⁹ ad ter
ras: q̄vt pietatis sue nobis dispensationē in-
culcet sepissime se filiū hois appellat cōmen
dans solicite nobis quod factus est benigne
pro nobis. vt aūt dicit idē Beda. Mistice za- Mistice
che⁹ q̄ interp̄tat iustificat⁹ credentē ex genti Beda.
bus ppl'm significat qui p occupationē tpa-
lium depressus erat minim⁹: sed a dño scti-
ficatus qui intrantē hierico saluatorē videre
voluit dū fidē quā mūdo attulit participare
quesiuit. hec Beda. Per diuitē etiam istū. s.
zacheū q̄ querebat videre iesum: sz impedie
batur p turbā ⁊ statura sue paruitatē intel-
ligi pōt quilibet diues qui de salute sua solli-

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

citatur: sed per turbationē fantasmatū circa negocia tēporalia et per propriam imperfectionē impedit propter quod ascendere dz in arborē. i. ad xp̄m p̄ orationē. que ſm Damascenū est ascensus mentis in deū: z sic iesum videre meret et partē bonorū suorū pauprib⁹ dare et si quē defraudauit fideliter restituere. Per phariseos aūt murmurātes intelligi possunt maledici bonorū opa deprauantes z que bñ fiunt in malū interpretantes. Sed de his nō est curandum: nec ideo a bono opere cessandū: immo potius z fortius ei insistēdū. Et qz erant prope hierl'm que est caput regni z existimabant aliqui phariseorū et etiā discipulorū q̄ statim cū esset in hierl'm manifestaret regnū eius sup iudeos: a multis em credebat futurus rex israel ſm q̄ dixerunt magi vbi est qui natus est rex iudeorū: z ipsi apostoli querebant ab eo dñe si in tēpore hoc restitues regnū israel. ad hunc ergo errorez remouendū inducit parabolā de homine nobili qui abijt in regionē longinquā z dedit decem seruis suis decē minas ad negociandū. Que quia in sententia concordat cū alia parabola que infra de talētis dicitur: ideo hec ibidem simul cum illa cōiungitur. ¶ Oratio.

Dama-scenus.

OMine iesu xp̄e qui zacheū in sycomorū ascendentē misericorditer respexisti ac eū ad te vocās z in domū ipsius diuertēs ab omni vitio sanasti: concede mihi pusillo z miserovt in arborē penitentie valeā ascendere vbi me oculis misericordie digneris aspicere z ad tuā gratiā vocare donans mihi vt domū cōscientie mee ad te recipiēdū digne preparē z per te totus interius z exterius perfecte saner. Et qui venisti de celis quererez saluare qō perierat in terris: tu me q̄ p culpā perierā requiras bone pastor z saluū facias pie saluator. Amen.

¶ De duobus cecis post egressuz hierico illuminatis. Capitu. xxiiij.

A Mat. xx z mar. x



POst hec egrediē tes iesu cū discipulis ab hierico turba multa desiderātū audire doctrinā eius [secuta est eum] pauci em audebāt propter latrones ingredi desertū. Quia turba plurima sequebat iesum: sue sedule et studiose doctrine est indiciū. vñ Chrys. Testimoniū studiosi agricole est messis fecunda: assidui aūt doctoris documentū ecclesia plena. Neminē labor itineris impediuit: qz amor spiritualis fatigationem nō sentit. Neminē possessionū suarū solicitudo retraxit: qz ingrediebant in possessionē regni celestis. Uere em nō hz sup terrā quod amet qui bonū celeste in veritate gustauerit. Sicut em qui pretiosum manducauerit cibum postmodū ei hec esca cōmunis ingrata videtur: sic et qui semel dulcedinē xp̄i bene gustauerit terrenorum bonorū decetero non multū sentit saporē. Uiuit qz hec est illa rosa in campis hierico de qua sapientia loquitur per salomonē. Sicut palma exaltata sum in cades: z q̄si plantatio rose in hierico. Ergo hec est illa speciosissima rosa scrita te iustitie cādida z passionis sanguine rubicūda. Sicut em rosa anteq̄ videatur sentit: z anteq̄ inueniatur tenet in odorib⁹ suis: sic z dño trāseūte de lōge duo ceci anteq̄ viderēt diuinitatē eius fragrātia senserūt. hec Chrisо. Unde sequitur. [Et ecce duo ceci sedētes secus viā] vt elemosynā peterēt a trāseūtib⁹ nō remote a via salutis [audierūt] a trāseūtibus [qz iesus] nazarenus omni flore virtutum vernās [transiret.] O felix auditio rumoz leuis. Multi em reges et pphete voluerunt audire z non audierūt. Et miam cū clamore petebant dicentes. [Dñe miserere nostri fili dauid] tua cōpassione nostram miseriā remouēdo. Uocant eū filiuz dauid: quia credebant eū esse xp̄m per prophetas p̄missum: et notū erat apud oēs iudeos q̄ xp̄s de semine Dauid erat nasciturus. Cū magna desiderij intētione clamauerūt z magno desiderio illuminari postulauerūt cōfessi dauid filiū per carnē deū etiam in eo esse nouerunt per inspirationē. vbi Chrisо. Opportune etiā oblati sunt ante faciem xp̄i duo ceci: vt aperti oculis quasi testes virtutis ei⁹ ascēderēt cum eo in hierusalē hi currentium strepitū audiebant z personas nō videbāt: nihil solū habētes de toto corpore preter vocem: z ideo quia pedibus eum sequi nō poterāt voce sequebantur. hec Chrisо. De vno istoz tm̄ scz famosiori marcus mentionez faciēs de alio tacuit minus noto. vbi Aug. Hoc aūt factū z marcus cōmemorat: sed de vno ceco factū.

Filius Dauid. Chrisо. Cecorū oblatio Augu.

Nam duorū cecorū quos Matheus interpositvnū fuisse in illa ciuitate famosissimū ex hoc satis apparet q̄ z nomen eius et patris eius marcus cōmemorauit. [Barthime⁹ em thimei fili⁹] er aliqua magna felicitate dei cecus notissime et famosissime miserie fuit q̄ nō solū cecus: verūetiā mēdic⁹ sedebat. Hinc est ergo q̄ ipm solū voluit cōmemorare marcus cui⁹ illuminatio tā claraz famā huic miraculo cōparauit q̄ erat illius nota calamitas. vnde z Beda. Et bene marcus q̄ gētib⁹ scribebat euangeliū vnū dicit illuminatū vt eoz quos instituebat ad fidē salutiōi figura cōgrueret. Matheus ẏo qui hebreis suū scribebat euāgeliū quod in gentiū quoq̄ notitiā erat peruenturū recte duos dicit illuminatos vt vtrūq̄ populū vnam eandēq̄ fidei gratiā pertinere doceret: q̄ etiā in sequēti lectione de asino in quo dñs sederet dignatus

B Barthimeus. Beda.

est eandē euangelicā seruare scripturā curauit. hec Beda. Barthimeus q̄ filiꝰ pinguedinis interp̄tat significat hoiem in delitijs carnalibꝰ nutritū: ō dr cecus. s. sapiētie lumine priuatus de qua dicit in Job q̄ nō inuenitur in terra suauiter viuētiū: qr delitie carnales hebetent intellectū. Et talis cū audit de salnatore dz clamare per orationē denotā vt ab eo recipiat sapientie lumē q̄ dat oibꝰ affluenter saltē dr necessarijs ad salutē. [Turba antē] doctrinā xp̄i auscultās videns sordidas vestes nō cōsciētie claritatē [increpat eos vt taceret] qr p clamorē suū turbā ab audiendo xp̄i doctrinā impediebāt. Et hi significāt eos q̄ a bono ope retrahūt alios. Habemꝰ aūt triplicē turbā impedientē: vnā a carne: aliā a mūdo: tertiā ab inferno: qr carnalia desideria r ꝓsecutiones. s. mūdi r diaboli nobis obstant vt taceamꝰ a cōfessione peccati: ab edificatiōe ꝓximi: a laude dei. Infelix hec turba omni bono obsistit. Turba desideriorū carnis increpat allitiendo: turba tyrannorū mūdi increpat ꝓsequendo: turba demonū inferni increpat decipiendo. Sed qūo tacebunt in oīone ceci p ignorātiā mētis p̄cipue de ꝓpria statu mēdici p defectū vtutis r extra viā. s. salutis. [At illi magis clamando insistebant] donec strepitū turbe vincerent timētes ne ex increpatiōe aliorū impediret auditio r exauditio petitiōis ac vocū eorū r mīam petebāt [di. Dñe miserere nr̄i fili dauid.] In hoc et nos exhortamur ad oīonis cōtinuationē r in ea ꝓseuerantiā. vbi Chrisо. Irritabant veteri magis q̄ cōcupiscebāt. Talis est natura fidei q̄to magis vetat: tanto magis accendit ꝓpter qō serui dei in ꝓsecutiōibꝰ nō vincunt virtus em̄ fidei in periculis secura est: r in securitate piclitat. Quid em̄ aliud sic vigorē fidei in oibꝰ laxat q̄ lōga trāq̄llitas? Et iterū. Primo em̄ clamabant: qr ceci erāt. Scōo magis clamabāt: qr ad lumē accedere vetabant. xp̄s aūt ꝓmittebat eos vetari: vt plꝰ eorū desiderū appareret. Hinc aūt discе qr si abiecti fuerimꝰ cū studio accedētes ad dm̄ū p nosipos assequamur qō petimꝰ. hec Chrisо. vñ Augu. Bonos em̄ xp̄ianos volētes facere p̄cepta dei xp̄iani mali r tepidi ꝓhibēt: clamēt tm̄ illi nō deficiant. Cū em̄ q̄sq̄ xp̄ianus cepit bñ viuere: mūdū q̄ contēnere: in ip̄a sui nouitate patit reprehensores frigidos xp̄ianos: sed si ꝓseuerauerit ipsi iā obsequunt q̄ añ ꝓhibebāt. hec Augu. [Et] qr pulsanti aperi[et] [stetit ies expectās eos] qr illi seq̄ nō poterāt: quo em̄ ꝓgerēt nō videbāt [r vocauit eos] ne turbe ꝓhiberēt si nō vocati venirēt. Et interrogauit eos q̄d vellēt: nō tm̄ hoc ignorās: sz vt ex rn̄ sione r cōfessione cecorū manifesta debilitas r virtus remedio cognosceret: qr ad miraculorū op̄atiōē vult hr̄e sanandorū confessionē vt ex hoc magis appareat euidēcia miraculi ad aliorū vtilitatē. Et cū illi dicerent [dñe vt aperiant oculi nr̄i misertus eorū ies⁹] fons vere lucis [tetigit oculos eorū r cōfestim]. i. subito [viderūt] ex q̄ ptz q̄ talis illuminatio fuit miraculosa nō naturalis: qr natura non opat in instanti. vbi Chrī. Tetigit aūt vt hō carnal'r: sanauit vt deꝰ. Et iterū. Quādiu dixerūt fili dauid suspēsa est sanitas: mox vt dixerūt: dñe sanitas est infusa: qr saluare non poterat filiꝰ dauid: iz filiꝰ dei. hec Chrī. Spūaliter ꝑm glo. oculos tāgit cū radijs sue lucis q̄sciētiā illustrat r cōfestim videmꝰ ad deū cōtēplandū: ad nos cognoscendū: ad ꝓximū iuuandū. Notandū aūt q̄ triplex est modus illuminatiōis: illuminati em̄ legunt aliq̄ ꝓbo sicut cecus (de q̄ dictū est supra) aliqui tactu: vt isti de q̄bꝰ fit hic mētio: aliq̄ vnguēto sicut ibi. lutū fecit ex spūto. Uerbū est p̄dicatio: tactꝰ est iterior inspiratio: vnctio sacramētoꝝ istitutio. Sic g̃ illuminat p eloquia sacre doctrie p charismata gr̄e: p sacramēta ecclesie. [Et secuti sūt eū] nō tā pedibꝰ q̄z ꝓtutibꝰ ac fide r moribꝰ qr illi q̄ a xp̄o illuminati sunt corpal'r: ab ipso ēt illuminati sunt mētal'r. Quoscūq̄z em̄ xp̄s sanauit corpe sanauit r mēte: qr totū hoiem simul fecit saluū. vñ Chrisо. Bonū minus obtulerūt xp̄o sanati: qr secuti sunt eum. Hoc em̄ deꝰ a te requirit ꝑm ꝓphetā solicitū ambulare cū deo tuo. Et iterū ꝓmisit eos seq̄ vt recēs miraculū oīderet eū nō ex infirmitate mori. hec Chrī. In hoc aūt q̄ secuti sunt eū patet eorū gratitudo: qr nō resilierūt post bñficia donata eis a dño: qō tñ multi faciunt q̄ post bñficia ingrati existētes ad vomitū reuertunt: r ad malū redeūt. vbi Chrī. Sed nō illi fuerūt tales sed r añ donationē fuerūt ꝓ seuerabiles et post donationē grati. Hos et nos zelemur: r si tardauerit donationē deus r si multi sunt q̄ adducūt ne desistamus petētes: sic em̄ maxime deum attrahemus. Uide itaq̄z r hic q̄lr vehementē eorū cōcupiscentiā nō inopia: nō cecitas: nō audiri: non a turbis icrepari: ñ aliq̄d aliō ꝓhibuit. Tale q̄d ē aia feruens r laborans. hec Chrī. Tu g̃ existens extra viā r cecꝰ clama ad iesum vt te illuminare dignet ad ip̄m videndū: ac fide r imitatione sequendū qr hoc p̄cipue est nobis necessariū. vbi Augu. Tota igit fratres opa nr̄a in hac vita est sanare oculū cordis: vnde videat deus. Ad hoc sacrosancta misteria celebrant: ad hoc sermo dei p̄dicat ad hoc exhortationes morales. i. ꝓtinētes ad corrigēdos mores: ad emendandas carnales cōcupiscentias: ad renūciandū nō voce tm̄: sed mutata vita huic seculo ad hoc agunt q̄cq̄d agūt diuine sacre litere vt purget illud interiꝰ ab ea re q̄ nos ipedit ab aspectu dei. hec Augu. vbi Origе. Et nos g̃ sedētes iuxta scripturarū viā r intelligētes in q̄bꝰ ceci sumꝰ si ab effectu petierimꝰ tāget oculos alarū nr̄arū r re-

Turba triplex impediens

Chrisо.

Modus illuminādi triplex.

Chrisо.

Chrisо.

Augu.

Oculus cordis sanād⁹.

Origе.

cedet a sensibus nostris tenebra ignorãtie vt eũ videamus: sequamur q̃ dedit nobis posse videre ꝓpter nihil aliud nisi vt eũ seq̃mur. hec Orige. p duos cecos istos significant duo populi. s. gentiles q̃ erãt excecati p idolatriã: et iudei p doctrinã puersam mãdatũ dei trãsgredientes ꝓpter traditiões hoim q̃ sedebãt secus viã: qr videbant hr̃e legis noticiã: sed viã q̃ est xp̃s ignorabãt quorũ alter naturalẽ alter scripture legẽ habebat. Qui audierũt de trãsitu iesu postq̃ exĩt de hierico. i. de hoc seculo: sed iesu eorũ oculos mẽtales tangẽte illuminati sunt multi de iudeis et de gentib⁹: plures eũ p fidẽ et opa sancta seq̃ntes. Et ꝓus q̃dẽ vnũ postea duos cecos illuminat: qr vnũ ꝓus populũ: deide duos vocat. vñ Beda. Qñ Beda. aũt appropinquans hierico vnũ illuminauit ac pficiscens de hierico duos hoc intimauit q̃ añ passionẽ suã vni tm̃ populo iudeorũ p̃dicauit post resurrectionẽ ꝙ atq; ascẽsionẽ suã p apostolos et iudeis gẽtibus diuinitatis sue et humanitatis archana patefecit. hec Beda. Plura ad expositionẽ et meditationẽ ptinentia supra de vno ceco posita p̃nt hic applicari et econuerso plura hic posita ibi aptari. Oro.

LUx lucis fons luminis dñe iesu qui duorũ cecorũ ad re clamãtiũ affectum mie misertus oculos eorũ tãgere: et sic eos illuminare dignat⁹ es: tãge q̃so oculos meos spũales et radijs tue lucis cõscientiã meã illustra: ad te contẽplãdũ: ad me cognoscẽdũ ad primũ istruẽdũ et inuãdũ. Illustra cor meũ lumine tue gr̃e diuine vt te ductorẽ in oĩb⁹ vijs meis habeã: te imitando sequar: et te q̃ es sup oĩa pre oĩb⁹ timeã et diligam: tuãq; in oĩbus faciã voluntatẽ. Amen.

De effusione vnguenti super caput iesu. Capitu. xxv.

A Jo. xij. Mathe. xxvj. Marci xiiij.



Appropinquãte tpe i quo dñs pati disposuit appropinquauit ipse loco in quo eiusdẽ passiõis dispẽsationẽ facere voluit: vt p hoc intimaret q̃ volũtarie et sua sponte pateret et mortẽ subiret. Igit̃ [añ sex dies] solẽnis [pasche]. i. sexta die añ pascha. s. sabbato añ ramos palmarũ [venit bethaniã.] Intelligas hic diem pasche non xiiij. primi mensis in qua ad vesperã immolabat agnus paschalis: sed quintãdecimã. s. illã in q̃a passus est xp̃s q̃ tota erat festiua et solẽnis. vñ Theo. Decima aũt die mensis agnũ iudei capiũt immolãdũ i festo pasche. extũc em̃ festiuitatis ꝓlibant solẽnia quapropter in die q̃ est nona mẽsis et p̃cedit sextũ diẽ a fi pascha epulant splendide et exordiũ festi hanc diẽ cõstituũt quo fit vt iesus quoq; pgẽs bethaniã cõuinaret. hec Theo. Ideo aũt venit bethaniã vt lazari resuscitatio renouaretur: ac memorie oĩm arctius imprimeret: et vt inexcusabiles iudei de morte tanti suscitatoris tractãtes cõfunderent: et ex memoria miraculi ibidẽ facti turba populi moueret ad eũ honorifice recipiẽdũ in hier'm añ suã passionẽ sicut fuerat p̃dictũ ꝓ zachariã ꝓphetã di. Exulta satis filia syon iubila filia hier'm ecce rex tu⁹ venit tibi etc. Sciẽs q̃ dñs iudeos cõspirasse in mortẽ appropiquãte pascha in quo agn⁹ paschalis imolabat reuertẽdo venit q̃si agn⁹ ad victimã vt sic agn⁹ ver⁹ immediate post imolationẽ agni paschalis imolaret ꝓ nobis vt v̄itas figure succederet: et verũ pascha haberem⁹. Et erat in domo symonis ꝓus leprosi: tũc aũt mũdati: qr fuerat leprosus et a dño sanat⁹: sz tñ adhuc p̃stinũ nomẽ ad memoriã miraculi retinebat: vt v̄i⁹ curãtis appareret: sicut adhuc v̄i mathe⁹ publican⁹ sz eẽ publican⁹ desierit. Hinc colligere possum⁹ q̃ sz a pcõ nr̃o mũdati fuerim⁹: semp tñ ipz i memoria ad penitẽdũ hr̃e debem⁹. Hũc symonẽ leprosum tradũt fuisse beatũ Julianũ: sic postea vocatũ et factũ cenomanẽsem epm̃ cui iter agẽtes dicũt p̃ nr̃: vt bonũ habeãt hospitiũ. [Fecerũt aũt cenã ibi] dño [et martha ministrabat: lazar⁹] inuitat⁹ a symone [vn⁹ discũbẽtiũ erat] pie credẽdũ ẽ q̃ cena honesta et absq; luxu fuerit quã fecerũt ei q̃ p̃dicator et amator parsimonie extitit. [Martha ministrabat ibi] qr fz q̃sdã dom⁹ marthe erat possessiõe: sz symonis habitatiõe als ibi nõ ministrasset: vel põt dici q̃ iste symon erat marthe vicin⁹: et ꝓpter h̃ ipa ministrabat i domo ei⁹: sicut holes solẽt facere i domib⁹ amicorũ suor̃: et marie, ppẽ reuerẽtiã ipsi⁹ xp̃i comedẽtis ibidẽ. [Lazar⁹ v̄o erat vn⁹ ex discũbẽtib⁹ cũ eo] inuitat⁹ a symone: et h̃ factũ ẽ ad declarationẽ veri miraculi de ei⁹ r̃suscitatiõe: vt ex h̃ q̃ post suscitationẽ cibũ sumeret ñ fãtastica sua suscitatio eẽ ꝓbaret. vñ Aug. Ne putarẽt holes fãtasma eẽ factũ: qr mortu⁹ r̃surrexit lazar⁹ vn⁹ erat ex recũbẽtib⁹: viuebat: loq̃bat: epulabat: v̄itas oñdebat: infidelitas iudeorũ ꝓfũdebat. et fz eũdẽ. Lazar⁹ dũ discũbit i quinto ꝓnius interrogãtib⁹ eũ tristia loca penarũq; sedes alta nocte obscuras idicauit diligẽti narratiõe p ordinẽ: ita iferi lõgis tpib⁹ ignorati tãdẽ inuenerẽt pditorẽ: q̃ ãt añ sex dies venit h̃ misterio ꝙuenit. Prio q̃dẽ q̃tũ ad numerũ: numer⁹ ei senari⁹ pfect⁹ ẽ. vñ et de⁹ operatiõis pfecit sex dieb⁹. et ꝓpt h̃ decuit q̃ sex dieb⁹ quodã mõ cõpleret opus passionis quo oĩa sũt restaurata. Scõo q̃tũ ad figurã: qr decima die mẽsis ꝓmi tollebat agn⁹ et seruabat vsq; ad q̃rtãdecimã. Vñ et dñs sexta die ante quindecimã hierusalẽ intrare voluit q̃si ad locũ imolatiõis accedẽs. Qr venit bethaniã que interpretatur domus obedientie etiam

Beda.

B Symon leprosus Julianus sanctus

Aug.

C Lazari de inferis reuersio.

Figura

congruit mysterio. Primo ꝯtū ad causaz passionis: qz ꝟz apl'in fact⁹ est obediēs patri vsqz admortē. Secūdo ad fructū passionis quē cōsequunt illi soli qui obediunt ei: qz ꝑm eūdem apl'm fact⁹ est oibus obtēperantib⁹ sibi causa salutis eterne. vñ Hiero. Passurus dñs p oi mūdo z vniuersas nationes suo sanguine redēpturus venit z morat i bethania i domo obedientie hynnulus ceruoꝝ semp ad lectū suū redit: z fili⁹ obediens patri vsqz ad mortē obedientiā a nobis petit. hec Hiero. Quvenit vbi fuerat lazarus mortu⁹ quē suscitauit: significat qz in domo obedientie illi q̄ sunt spiritualiter mortui in pctis resuscitant reducti ad vitam iusticie: qz ꝑm apl'm per vn⁹ hois obediētiā iusti cōstituunt multi. Qz fecerunt ibi cenā dño cōuenit etiā mysterio: qz dñs in domo obediētie spūaliter reficit delectat⁹ in obedientia nra: z martha ministrabat z satagebat circa frequens ministeriū per quaz significant prelati q̄ in ecclesijs ad ministeriuz instituunt. ꝑm illud apl'i: sic nos existimet hō vt ministros xpi: z lazarus resuscitatus erat vnus ex discūbentib⁹ per quē significant subditi ministerio. Platoz a pctis ad statū iusticie reducti qui cū alijs iterū spiritualiter cuz dño merent epulari. [Maria ꝛo vnxit caput z pedes Jesu z extersit capillis] per quaz significant cōtēplatiui. de ea em̄ ꝛ alibi q⁹ sedens secus pedes dñi audiuerat verbū illi⁹. vñ Alchuinus. Mystice q⁹ ante sex dies venit bethaniā significat q⁹ ille qui sex dieb⁹ oia fecerat z sexta die hoiem creauit ipsa sexta mūdi etate: sexta feria: sexta hora redimere mūdum venerat. Cena aūt dñica fides est ecclesie q̄ p dilectionē opatur. Martha ministrat cū fidelis alia opa sue deuotiōis dño impēdit. Lazarus vnus [est ex discūbentib⁹ cū hi qui postpctoꝝ mortē suscitati sunt ad insticiā vna cū eis qui in sua pmanserūt iusticia de pſentia ꝟitatis exultant: z celestis gratie munere alunt. Et iō dñs in bethania celebrat q̄ interpretat dom⁹ obediētie: nā ecclesia est obediētie dom⁹. hec Alchuin⁹. [Maria ergo accessit ad ie ſuz] tanq̄ ad fontē misericordie lauātē infirmitates nras [z fregit] id ē aperuit alabastrū ꝓtētiuū [vnguēti nardi pistici pciosi] id est vasculū alabastrinū scz pixidē de alabastro qđ gen⁹ marmoris candidi z varijs coloribus intertincti in quo bñz incorrupte seruā tur vnguenta plena vnguento pretioso [z effudit vnguentū super caput iesu recūbētis] id est ad mēsam sedentꝭ sicut effundit aqua rosacea ꝑ refrigeriū z odorē [z etiā vnxit inde pedes ei⁹] apud quos etiā al's tātā gratiā inuenerat [z capillis suis extersit. [Oridine alio factuz fuit q̄ hic scriptū sit: qz primo lauit pedes z extersit: z postea vnxit [Et dom⁹ ipleta ē ex odore vnguenti] effusi qz em̄ de re aromatica erat: lōge lateq̄ poterat odor ei⁹ diffundi. Nō est verisimile q⁹ eēt aliqđ grosse sicut vnguēta cōmuniter dicta: qz indecēs eēt tale qđ ponere sup caput hois ledētꝭ i mēsa. z iō dicēdū q⁹ h̄ vocat vnguētū liquor pciosus de re aromatica exp̄ssus. sicut aq̄ rosacea exp̄ mit de rosis: aliter ꝟ qđ fuit lachryma fluēs naturaliꝭ de arbore aromatica q̄ est multū p= Aromatica arbor. cioſa z valet ad multa medicinalia dicūt etiā aliq̄: nardus est herba nigra faciēs spicas i cacumine: z ꝓpt̄ h̄ ꝟ nardi spicatꝭ: qz de illis spicis extrahit liquor p̄dictus p artificiū: vel ꝑm alios fluit p naturā. Alij dicūt q⁹ ē frutex vel arbor parvula z inde fluit vel extrahitur liquor mō p̄dicto: pistici ꝑm quosdā nomē est loci vbi crescit arborū talis liquor exprimit ꝟz meli⁹ ꝟ pistici: id est fidelis. pistis ei grece fides est latine: h̄ est dictu q⁹ iste liquor erat pur⁹ z ver⁹ nō habēs aliqđ aliud admixtum nec sophisticat⁹. [Pretiosi] qz valebat trecentos denarios: id est nūmos vsuales. erat em̄ ille liquor refrigeratiu⁹ z cōfortatiu⁹ mēbroꝝ z cōsolidatiu⁹: z valde odorifer⁹ valēs ad alleuiationē laboris z ꝟ estū solis z distemperiē aeris z ad multa medicinalia: ex q̄ patet pretiositas vnguēti z deuotio ac pietas. Marie q̄ labori xpi cōpatiēs z pedes z caput ei⁹ vnxit: z rē tā pciosaz i obsequiū ei⁹ expēdit. In quo z nos docemur q⁹ ea q̄ pciosissima sūt, apō nos deo offerre debem⁹. Et q⁹ alia vice peccatrix adhuc existēs fecit in eadē domo ex ꝓpriōe: scz qñ ꝓuersa est: z pctā ei multa dimissa sunt eo q⁹ multū dilexit: nunc instificata z familiaris dño effecta facit ex deuotiōe: ꝟz tūc tm̄ pedes vnxit z gradati a pedib⁹ ad ꝟticem pueniens nūc z caput z pedes vngere meruit: tūc vnxit dñm vnguēto pnie: nūc vnguēto deuotiōis. Ibi rudimēta penitētiū: hic iusticia p= fectaꝝ ꝟsignat aliaꝝ. diligebat ei Jesum sup oia z obsequēdo eidē nō poterat satiari fra grātia fidei caput dñi z pedes q̄si odore aromatū pfudit: q̄ diuinitatē z hūanitatē ei⁹ digna laude attollit nūcde pedib⁹ ad caput ascēdēs: nūc ad pedes a capite p fidē descēdēs. ꝟz Apl'm Caput xpi ē de⁹. Itaqz caput xpi vngit q̄ ad honorē dei oia opa sua facit. ꝟz illō apl'i Oia in gloriaz dei facite. Qui vero vestigia xpi sequit pedes ei⁹ vngit. Itē caput xpi vngit q̄ ipm xpm venerat: pedes ꝛo qui ei⁹ fidelibus obsequit. vbi Augu. Quecūqz alia fidelis vis esse cū Maria vnge pedes dñi pciosō vnguēto: vnguētū illud iusticia fuit: iō libera fuit: vnge pedes bñ viuēdo: dñica sectare vestigia capillis terge si habes superflua da pauperib⁹ z pedes dñi tersisti. Capilli ei superflua corporis vident [Dom⁹ aūt ipleta est odore] mūdus ipleti⁹ ē bona fama. Nā odor bon⁹ bona fama ē. Qui maleviuūt z xpiani vocantur inturiaz xpo faciunt. De quibus dictū est q⁹ p eos nomē dei blasphematur. Si p tales nomen dei blasphemat: p bonos nomē dei lau-

Hiero.

Rom. v.

Alchui. Mystice

D Ordo factorum. Unguētum.

Augu.

Capilli.

Odor bonus.

ꝯ.cor.ij dak. Audi apostolus. Christi bonꝰ odor sumꝰ inquit in oi loco. Dicit ⁊ in cantičis canticoꝝ. Unguentū effusum nomē tuū. hec Aug. vbi ⁊
Beda. Beda. Mystice aūt hec deuotio marie dño ministrantis fidez ac pietatem designat ecclesie
Cāti.ſ. sancte q̄ loquit in amoris cantico dicēs. Duz esset rex in accubitu suo nardꝰ mea deditodorem suuz. Que nimirum verba ⁊ semel iuxta literam manibꝰ marie cōpleuit ⁊ quotidie in oibus suis mēbris spiritualiter implere non desinit que toto diffusa orbe gloriant ⁊ dicūt. Deo aūt gratias q̄ semp triumphat p nos i xp̄o iesu ⁊ odorē noticie sue manifestat p nos in oi loco: quia xp̄i bonus odor sumꝰ deo q̄ cū potentiam diuine virtutis eiꝰ que illi vna cū patre est digna reuerentia confitet. Laudat⁊ p̄dicat caput proiecto illius vnguento pfudit precioso. Cū ꝟo assumpte mysteria humānitatis eque digna reuerētia suscipit in pedes vt q̄ dñi vnguētū nardipisticum id est fidele ac verū perfudit qui illā eiꝰ naturā qua terraz cōtingere: hoc est iter hoīes cōuersari dignatus est pia p̄dicatione cōmendat ac deuotis venerat obsequijs: domus aūt impleta est ex odore vnguenti q̄ significat odorē sanctitatis xp̄i ip̄lesse ecclesiā ad quē odorē oēs festināt.
Orige. vbi Orige. Qui elemosynas ⁊ alia huiusmodi que ad vtilitatem hoīm fiunt facit in xp̄ianos: pedes dñi vngit: qui aūt castitati studet ⁊ in ieiunijs ⁊ orationibꝰ pmanet ⁊ ceteris q̄ tm̄ ad gloriam dei proficiunt vngit caput xp̄i aut doctrina q̄ necessaria est hoībus: hoc est vnguētū quo pedes dñi vngunt agnitio autē fidei que ad solū pertinet deū est vnguentuz quo vngitur caput xp̄i. Capillis autez pedes extergit q̄ ea q̄ fluunt a mēte tanq̄ capilli a capite i obsequiū dei retorquet. Unū i cāticis.
Cāti.iiij Uulnerasti cor meū soror mea sponsa in vno oculoꝝ tuorum: ⁊ in vno crine colli tui. hoc est charitate affecisti me ꝓpter simplicitatē oculorū tuoꝝ me cōtēplantiū: ⁊ ꝓpter simplicitatē tuaꝝ cogitationū q̄ i me cōtinue dirigunt. Hoc em̄ mō deuotionis extergit a pedibꝰ xp̄i quicqd i eis est lassitudinis ⁊ tarditatis quibꝰ ad nos aliqn̄ tardat venire. Et notādū q̄ hac
F Sabba to pedes dñi loti. die scz sabbato maria lauit pedes dñi vnguēto: in memoriā huiꝰ rei eodē sabbato dñs pa-pa ꝙsueuit vacare ⁊ intēdere paupibꝰ dando elemosynas ⁊ pedes pauperū lauando: qz in cena dñi propter officij magnitudinez ad hoc nō vacat intendere ⁊ mādatū celebrare. pauperes em̄ sunt pedes dñi sedētis i celo ad huc deambulantes in terra. Cuiꝰ rei occupatione eadē die stationē ad missam celebrandā non facit sicut ceteris diebꝰ quadragesime facere ꝙsueuit: ⁊ iō vacat hoc sabbatū a proprio misse officio. Indignabat aūt ⁊ murmurabat de hoc facto marie [iudas scariothis dicens. Ut quid perditio hec vnguēti facta est] putabat em̄ vnguentū perditū ꝓpter hoc q̄ nō habebat apud se preciū: in q̄ ꝟo non solū increpabat mulierē quare hoc faciebat: sed ⁊ xp̄m q̄ hoc fieri permittebat: ecce qō in obsequiū xp̄i ponebat perdituz reputabat. Simile aliqui faciunt q̄ oē qō ex deuotiōe deo in oratione vt meditatōe impendit perditū esse dicūt: quia nos vtilitati proximoꝝ intendere nō cernunt. Similiter si aliquis religionē iurat talē multi fatuū reputant: si aūt actibꝰ secularibus se implicet talē prudentē esse dicūt. Un̄ cōmunit ꝺr de persona cū debilis ē ⁊ infirma qō nihil valet nisi ad danduz pro deo. Res ēt sepe ꝓ deo nō dant: donec deteriorare vident. vñ ꝺr. Pane tēpestas: vinū q̄ tonitrua vestē. Tinea pauperibꝰ dat postea musca scutellā [Poterat ei vnguentū istud venundari plus q̄z ter centis denarijs.] Jn hoc insinuat occasio venditionis xp̄i ad ipso iuda ꝓ triginta denarijs venditi: nā ꝑm quosdā cōsuetudo xp̄i erat q̄ decimam partē eoꝝ que sibi dabant pauperibus erogabat: vel cum iudas procuratoꝝ dñi esset credebat ꝑm cōsuetudinē suā accipere sibi decimā partē datoꝝ dño: ⁊ iō voluit vendi istud vnguētū vt haberet triginta denarios q̄ sunt decima pars ter centoꝝ ꝓpter q̄ iude visuz ē q̄ in vnguēto super xp̄m effuso triginta denarios pderet. Un̄ ab illa hora cogitauit vt xp̄z triginta denarijs venderet: ⁊ sic predā suā recuperaret. Uel ꝙz alios ibi triginta argentei pro quibꝰ dñm vendidit valebant trecētos denarios vsuales: ⁊ sic recuperauit totū preciū vnguēti. [Et dari pauperibꝰ.] Ecce sub pretextu pietatis zelat affectū nō pietatis: ꝙz cupiditatis. Hoc em̄ dixit simulās pietatem ad operiendā suā cupiditatē: per hunc designātur detractores bonoꝝ operū sub specie pietatis denigrantes: quidā etiā alij discipuli indigne ferebant: ⁊ quasi de perdito vnguēto murmurabāt: isti quidē moti pietate propter pauperes indignabant nō intendentes esse perditū simpliciter: ꝙz in cōparatiōe ad sublenationē paupeꝝ: audierāt em̄ a dño: miaz volo ⁊ nō sacrificiū: ⁊ iō forte credebant q̄ dare pauperibꝰ esset magis bonum. Judas ꝟo motus cupiditate propter lucra sua q̄uis ēt sub pretextu. i. velamento seu specie pietatis indignabat [dicebat em̄ hoc: nō q̄ de egenis pertineret ad eū]. i. nō q̄ cōpateret pauperibus vel curaret de eis: ꝙz q̄ dolebat q̄ vnguētum nō fuerat sibi traditū: vt eius preciū furando sibi retineret. vñ Theo. Discipuli plures mulierē arguerūt eoq̄ sepe xp̄z audierāt de elemosynis dicētē: iudas ꝟo nō eadē intentione indigne tulit: ꝙz propter amorē pecunie ⁊ turpe lucrū. vñ ⁊ Joh̄ā. ipsum solum cōmorat tanq̄ fraudulēta intentione mulierez arguentem cuius ex hac occasione furandi consuetudinē credidit intimādā. hec Theo. Licet em̄ portabat ea que dabantur pro xp̄o ad dandū pauperibus: non tamen hoc facie

Danda deo.

Ꝟ Jude auaricia.

Discipulorū reprehensio Theo.

bat: sed sibi retinebat. vñ inusitatio eius cū crimine ponit q̄ nō curā pauperū habuerit: ꝫ suo furto putare voluit [q̄ fur erat ⁊ loculos]. i. bursas dñi [hūs] ⁊ cultos eor existēs ea q̄ mittebant in loculis donata in elemosynā a fidelib⁹ ad vsum ⁊ necessitatē discipulorū ⁊ pauperū furto asportabat: portabat q̄dē ministerio: ꝫ asportabat furto. Habebat loculos dñicos ad ea q̄ dabant mittēda: ⁊ loculos ppios ad ea q̄ furabāt reponēda. ⁊ ꝫ Aug. Ea q̄ furabat dabat vxori et filijs suis. Sic multi hūtes loculos ⁊ facultates ecclesie ea q̄ diuino cultui ⁊ paupib⁹ erogare deberēt subtrahūt: sibi retinēt: ac inde ditari ⁊ incliti fieri studēt. Multi ēt bona eccl'ie q̄ sūt pauperū dant filijs ⁊ meretricib⁹: ac sacrilega crudelitate surripiūt paupib⁹ ⁊ expendūt in illicitis. vñ de sacerdotib⁹ belis legit quō filij ⁊ vxores eorū comedebant illa q̄ sup altare ponebant ⁊ rex credebat q̄ bel ea comedisset. multi ēt custodes loculoꝝ monasteriū existētes bona ad vsum fratrū deputata largiunt quib⁹ nō debent: ⁊ magis in suis superfluitatibus q̄ alioꝝ necessitatibus expendūt ac al's illicite ⁊ male cōsumūt. Et q̄ oēs p̄dicti loculos xp̄i cū iuda furē portāt: ⁊ eū in scelere sequūt: iō etiā post eum in tenebras demerguntur. Dñs cui angeli ministrant cōdescendēs infirmis loculos habebat in quib⁹ oblata fideliū seruabant suorū ⁊ indigentiū necessitatibus p̄futura in signū q̄ ecclesia loculos erat habitura: in hoc dat forma ecclesie seruandi necessaria: sane cū doceret vitā pauptatis non habebat loculos ppter ppriā vtilitatē: ꝫ ad pauperū suorū sumptus ⁊ necessitatē. vñ Augu. Habebat dñs loculos ⁊ a fidelib⁹ oblata cōseruās suorū necessitatib⁹ ⁊ alijs indigentib⁹ tribuebat tunc primū ecclesiastice pecunie forma est instituta: vt intelligerem⁹ q̄ p̄cepit nō cogitandū esse de crastino nō ad hoc fuisse p̄ceptū vt nihil pecunie seruaret a sanctis: sed ne deo ppter ista seruiat ⁊ ppter inopie timorē iusticia deserat. vñ ⁊ Nicolaus tertius in declarādo regulā fratrū minorū dicim⁹ q̄ abdicatio p̄prietatis olim rerū tā in speciali q̄ in cōmuni meritoria est ⁊ sancta: quā xp̄s viā p̄fectionis ostendens ⁊ ꝓbo docuit et exēplo firmauit. Nec his q̄squā putet obsistere q̄ interdū dicit xp̄m loculos habuisse. Nā si xp̄s cuius p̄fecta sunt opa in suis actib⁹ viā p̄fectiōis exercuit q̄ interdū infirmorū impfectionib⁹ cōdescendēs ⁊ viā p̄fectionis extolleret et impfectorū infirmas semitas nō dānaret. Sic infirmorū p̄sonā xp̄s suscepit in loculis: sic ⁊ in nōnullis alijs: nō tm̄ carne: sed ⁊ mente condescendit infirmis. Egit g̃ xp̄s ⁊ docuit p̄fectionis opa: egit etiā ⁊ infirma: sicut interdū i fuga patuit ⁊ loculis. Sed vtrūq̄ p̄fecte perfectus existens: vt p̄fectis ⁊ imperfectis viā salutis ostenderet. hec Nicolaus. Sed quare dñs furi loculos cōmisit: ⁊ auarū suum dispensatorē fecit. videtur enī q̄ ei occasionē peccādi dederit. Dicendū q̄ iudas primo fuit bonus quando vocatus fuit ad apostolatum et officiū dispensationis sibi traditū: sed postea lapsus est in peccatū. Et cū nūs xp̄s sciret eū futurū furem ⁊ malū: tamē pluribus de causis tradidit sibi illud officiū. Primo vt eius ecclesia exemplo sui fures ⁊ malos cum patiēt tolleraret: nō est enī bonus qui malos tolerare non potuit. Secundo vt ei occasionē proditionis auferret cū ex loculis mitigationē concupiscentie haberet. Tertio vt doceret q̄ minoribus tēporalia sunt tradenda: sed maioribus spiritualia cōmittēda. Quarto vt nos instruens oīderet cū parum tpalia curaret q̄n bursam pecunie furi ⁊ deteriori tradidit claues aūt ecclesie cū magna examinatione cōmisit petro: q̄ est ꝺ illos q̄ suas alas vel aliorū illis cōmittunt ad regendū q̄bus bonē vel asinū nō cōmitterent ad vendendū. Ex p̄missis ergo patet q̄ xp̄s et discipuli eⁱ⁹ de elemosynis ⁊ oblationibus fideliū tā q̄ pauper⁹ viuebant: sed dñs p̄ maria rūdit ⁊ eā more solito defendit di. [Quid molesti estis huic mulieri?] q. d. sine causa murmuratis [op⁹ enī bonū opata est in me] ergo nō debetis eam reprehendere: nō est p̄ditio vnguenti vt vos dicitis: sed opus bonū. i. pietatis ⁊ deuotiōis obsequiū. vñ de bono ope lapidatis eā cōtra rationē ⁊ iusticiā. [Sinite illā] nūc de hoc vnguento facere q̄d poterit [vt in diē sepulture mee seruet illud]. s. q̄d tunc p ipsa p̄parabit illud enī reseruauit: q̄ nō potuit expēdere p̄ uenta acceleratione resurrectionis meę vnde dimittenda est nūc facere q̄d tūc facere nō poterit: ⁊ illud vnguētū in loco istius nūc in me expēsū tūc seruabit: vel p̄cepit partē istius vnguēti ad sepulturā suā reseruari. Vñ credendū ē q̄ ipa hoc fecit edocta a spūsctō: q̄ ei cognouerat eū in primo mouturū ipō hoc dicēte: iō vnguētū parauerat cui⁹ partē nūc expēdit: ⁊ partē ad officium sepulture reseruauit [nā paupes semp vobiscū habebitis] quib⁹ bñfacere potestis] ⁊ recuperare q̄d mō neglectū dicitis [me aūt nō semp habebitis. s. presentia corporali ad habitandum vobiscū in carne passibili q̄ indiget vnctiōe tali. q. d. poterit recuperare ad bñfaciēdū paupib⁹: sed non ad vngendū corpus meū. Bonus ⁊ malus loquit de p̄ntia corpis sui Sedet enī ad dexterā patris post q̄ in celū ascēdit: ⁊ sm̄ corpus nō est hic q̄ p̄ntia maiestatis semper est hic. Si tñ ad bonos ptines semp habes xp̄m in presenti p fidē: p signū: p baptismatis sacramētū: p altaris cibū ⁊ potū. vñ alibi dicit eis Ecce ego vobiscū sum vsq̄ ad cōsummationē seculi: q̄ erit cū fidelib⁹ p̄ntia spūali ⁊ sacramētali. [Q̄d habuit]. i. q̄ potuit [hoc fecit] vel [quod habuit] facere ex officio pietatis

Loculi dñici. Augu.

Loculi curiude traditi.

Victus christi.

Augu. Cur loculos habuerat.

Egestas xp̄i.

xp̄m nō semp habeti.

Mathe. xxvij.

[hoc fecit] in ope deitatis [p̄uenit em̄ vnge re corp⁹ meū in sepulturā meā] futurā desi= gnandā: qz in hoc facto p̄figurauit eā de pro pinquo futurā. q.d. Sinite vt faciat viuo dū pōt q̄ valet facere mortuo sed nō poterit. vñ Alchui. Alchui. Significat se mortuū z ad sepeliēdū aromatib⁹ esse vngendū. Jdeo marie cui ad Sepul= ture si= gnifica= tio. vnctionē mortui corpis p̄uenire nō liceret do natū est viuenti adhuc impendere obsequiū qđ post mortē celeri resurrectiōe p̄uenta neq̄ nerit. vñ z Theo. Preuenit ea q̄si a deo ducta vngere corp⁹ meū i signū sepulture future in q̄ pditorē cōfundit: ac si ei diceret. Qua p̄scie tia mulierē cōfundis q̄ i sepulturā corp⁹ meū vngit: et teipsum nō confundis q̄ te in mortē trades. [Mittēs em̄ hec vnguētū hoc i corp⁹ meū ad sepeliendū me fecit] z p hoc meā se= pulturā p̄figurauit. Qđ vos putat⁹ pditionē eē vnguēti officiū ē et significatio sepulture. Misteriū ē qđ agit in q̄ mors sepultura mea cito fieri significat. In primo em̄ passur⁹ sū: iōq̄ mihi hoc obtulit ad sepeliēdū. Nec mir̄ si me vnguento p̄fuderit z mihi bonū odorē fidei sue dederit cū ego p ea mor fusur⁹ sum sanguinē meū z datur⁹ aiam meā. Patientia g̃ dñi arguit iudā auaricie et nō pauperū cā dixisse qđ dixit: sz obsequiū marie cōmenda= uit oñdēs q̄ esset moriturus: et ad sepeliēdū aromatibus vngēdus. [Tūc dixit eis iesus opus hoc] cōmemorādum [in] dulcem [me= moriā ei⁹]. i. ad laudē ei⁹ recitādū tāq̄ factū ☞ quocūq̄ [vbicūq̄ in toto mūdo p̄dicatū fue rit hoc euāgeliū]. i. hoc factū mulieris perti nēs ad xp̄i euāgeliū. nōdū em̄ euāgelia erāt scripta. q.d. vos insipienter eam rep̄hēditis p eo facto p q̄ ipsa laudāda ē i vniuerso mū do vbicūq̄ p̄dicatū fuerit hoc euāgeliū. i. vbi cūq̄ dilatabit ecclesia p mūdū: qz memoriale sempiternū habebit ex hoc qđ mihi fecit. vbi ℟ Theo. Theo. Prophetat aūt dñs cōsequenter duas Prophe tie dñi. pphetias. s. q̄ euāgeliū ei⁹ p̄dicabit i vniuer so mūdo: z q̄ op⁹ mulieris laudabit. h̄ Theo. Beda. Et hoc dñi dictū iā ptz adimpletū. vbi Bed. Notandū aūt qz sicut maria gloriā adepta ē toto orbe q̄cūq̄ ecclesia sancta diffusa ē de ob sequio qđ dño pia deuotiōe exhibuit: ita ecō trario ille q̄ obsequio ei⁹ detrahere temera ria lingua nō timuit p̄fidie nota lōge lateq̄ infamat⁹ z deo simul atq̄ hoīb⁹ merito fact⁹ est exosus: sz dñs bonū laude digna remune rās futuras ipū cōtumelias tacēdo p̄terijt. Jude p ditionis ouigo. hec Beda. Nihilomin⁹ tñ z iudas indignat⁹ remānsit z inde pditiōis cām z occasionē assū psit: hinc habem⁹ argumētū q̄ maius bonū q̄ñq̄ obmittendū est p minori bono qđ iterū recuparī nō poterit. Et p̄ferē hic bonū qđ vi deē min⁹ ei qđ videē mai⁹ i genere dico nō q̄ Bona opa non cōsulen da fieri, ad charitatē. ¶ Ubi sciēdū q̄ multa bona opa sūt de q̄b⁹ si peteret cōsiliū aliq̄s fiāt nō cōsu= lerem⁹ q̄ fierēt: qz forte possent fieri meliora postq̄ tñ iā incipiūt fieri nō fuit p̄hibēda. et ſm Chriſo. Forte iesus aliq̄s effūderet vnguē Chriſo. tū elegisset poti⁹ illud dari paupib⁹: nūc vero qz iā factū erat exp̄mit di. sinite illā. Jtē q̄q̄ Necessa faciēdū ē illud qđ ē min⁹ necessariū z pōt p̄po rium min⁹ ni magis necessario si remanet loc⁹ implēdi fit p̄usq̄ qđ ē magis necessariū: p̄sertim si tollat loc⁹ magis. faciēdi id qđ ē min⁹ necessariū: z imineat cas⁹ q̄ illud min⁹ necessariū nō posset alt⁹ recupa ri: z iō forte dñs promisit sic fieri. vñ z dixit q̄ pauperes nō aūt ip̄m semp haberēt. In h̄ aūt Paupes q̄ dicit pauperes semp habebitis vobiscū dat sempha intelligi familiaritas quā diuites debēt h̄re beri. ad pauperes: qz pauperes marie facti sūt p̄p̄t di uites. Circa ista Ansel. ad sororē suā scribēs Ansel. sic dicit. Gaude q̄so huic itereſſe cōtuio sin= gulor⁹ distigue officia. Martha ministrabat: discūbebat lazar⁹: vngit maria: h̄ vltimū tuū ē: frāge tibi alabastrū cordis: z q̄cq̄d amoris: q̄cq̄d desideriȝ: q̄cq̄d affectionis habes totū effūde sup caput spōsi tui adorās i hoie deū z i deo hoiez. Si fremit: si murmurat: si iuidet p̄ditor: si pditionē vocat deuotionē nō sit tibi cure. Phariseⁱ murmurat inuidēs penitēti: murmurat iudas de effusione vnguēti: sz iu= dex accusationē nō ſcipit accusatā absoluit. Sinite inq̄t illā. Bonū ei op⁹ opata ē in me. laborat martha: parat hospitiū pegrino: esu riēti cibū: sitiēti potū: vestē algēti: ego sol⁹ ma rie: nulla mihi totū p̄stat qđ habet a me q̄cq̄d optat expectet. h̄ Ansel. Cōspice igit dñz iesū cenātē i domo symonis cū illis amicis suis: qz forte p̄sanguinei vel mīti domestici erant eiusdē symonis z p̄uersantē cū eis paucis die b⁹. s. vsq̄ ad tp̄s passiōis sue: sz āpli⁹ i domo marthe. h̄ ei dom⁹ erat suū ſfugiū spāle. Jbi cū discipulis suis comedebat: dormiebat: ibi z mr̄ ei⁹ cū sororib⁹ q̄escebat quā oēs multū honorabāt: z maxime magdalena q̄ eā semp associabat: nec ab ea vllaten⁹ recedebat. La zar⁹ q̄ppe z maria magdalena et martha ex p̄re z mre genti isignes z diuites fuerūt z laza ro ps eor̄ q̄ i hierl'm parētes habuerāt. s. q̄= dāvic⁹ z maria magdalō castellū seu oppidū galilee ad duas leucas de bethsaida ☞ meri diē: scō miliario a stagno genezareth: z mar the bethania i p̄tē de hēditate parētū cessit: euenit: sz tñ p̄p̄t hospitalitatis gratiā sil' cuz martha manebat: qz ip̄a prudētior ad dispē sandū erat: z iō et in receptiōe dñi sola aliq̄n martha legit notata. Cōspice et ip̄am dñam: qz de dilectissimo filio suo timore perterrita erat nec se ab eo illo tpe sepabat. Et cuz dñs defendēs magdalenā a murmure p̄ditoris dicēs mittēs hec vnguētū hoc in corp⁹ meum ad sepeliēdū me fecit: an nō credis q̄ hui⁹ ℣= bi gladi⁹ mr̄is aiam pertrāsiret: quid em̄ de morte sua exp̄ssius dicere poterat? Simil'r z oēs alij erāt p̄territi z anxijs cogitatiōib⁹ ple ni colloq̄ntes adinuicē vn⁹ cū altero huiusmo ℣ Diuisio bonorū lazari et sororum

de in oratione q̄ habēt dura ⁊ aduersa tractare. Cōpatere ipsis ⁊ tūc libēter cū eis cōuerseris [Cognouit g̃] pfamā publicā [turba multa ex iudeis] q̄ ex tota terra venerāt ad diez festū [qui illic] sc̄z i bethania eēt iesus bethania enī prope hierl'm quasi ad duo miliaria erat: ⁊ iō de facili hoc cognoscere poterant [⁊ venerūt illuc nō ꝓpter iesum tm̄ sed etiam vt lazarū viderēt] suscitatuz. In hoc innuit duplex causa vna ꝓpt ipsū iesuz reuerēter visitādum: alia vt viderēt lazarū suscitatū: ⁊ hoc ꝓpter duo. Primo qz illud qđ factū circa ipsum audierāt valde mirabile erat ⁊ hoc homes videre desiderant. Secūdo qz sperabāt lazaro referente aliquid de alia vita pcipere ⁊ audire cui⁹ cognitiōis desideriū hois est innatuz.

Curiositas iudeoꝝ.

Curiositas tm̄ magis eos adduxit q̄ charitas: nec tantū amore ducebant quātū admiratiōe: quia sicut se cupiditas hoim habet noua videre ⁊ audire cupiebāt. ¶ Sed illa curiositas mala nō erat ex qua ad fidē induci poterant. Nos ecōtra si cognoscam⁹ iesum obediētis aie domū in qua inhabitet iuenisse venia mus illuc cōtēplatiōe: nō ꝓpter homez tm̄ quē in alia suscitatū videm⁹: sz vt vitā bonā imitemur ⁊ ꝓ hoc ad visionez iesu perueniam⁹ [Cogitauerūt aūt principes sacerdotuz] dolētes de manifestatiōe glorie xp̄i [vt ⁊ lazarū interficerent] ad occultādū miraculuz: qz multi ex iudeis ꝓpter illū abibant ⁊ credebāt i Jesuz cōuicti signo maximo ⁊ iducti ad credēdū. In quo videbant manifeste deo obuiare. ipse ei vinificauerat lazarū ⁊ isti volebant occidere eū ex quo ⁊ maxima patet malignitas eoruz.

Judeoꝝ stulta cogitatio.

Stulti ⁊ maligni iudei eū occidēr volebāt quē nup dñs suscitauerat ac si iterū euz resuscitare nō posset. vñ Aug. O stulta cogitatio ⁊ ceca seuitia. Dñs xp̄s q̄ suscitare poterat mortuū non posset suscitare occisum: ecce vtrūq; fecit dñs ⁊ lazarū mortuū: ⁊ seipsuz suscitauit occisum. vbi ⁊ Chri. Nullū aūt miraculuz xp̄i eos ita furere fecit: hoc enī mirabil⁹ erat: ⁊ coraz multis factū ē: ⁊ erat iopinabile mortuū ūtriduanū videre ābulantē ⁊ loquētē. ¶ Oratio.

Augu.

Chriso.

Omine iesu xp̄e qui pro omni mūdo passurus venire et morari in bethania id est in domo obediētie ⁊ ibidē cenare voluisti: ac caput ⁊ pedes tibi vngi primisisti: da mihi vt i vera obediētia pseuerādo ꝓ hāc tibi refectionē facē merear spiritualē: qz tu in nr̄a delectaris ⁊ qđā modo pasceris obedientia. Face etiā me ibidem caput tuū ⁊ pedes vngere: caput quidē diuine virtutis tue potentiā digna reuerentia ⁊ laude cōfitēdo: pedes vo assumpte hūanitatis mysteria similiter digne suscipiēdo: ⁊ caput te xp̄m venerando: ⁊ pedes tuis fidelib⁹ obsequēdo: vt tuā gratiaz consequar sic agendo. Amen.

¶ De sessione domini super pullum ⁊ asinā. Capitulum. xxvi.



Frequentabātur mysteria iplebant scripture per dñm Jesum instāte tempore quo volebat per proprij sanguinis effusionē mundo cōferre remedium. Igit [in crastinū] id est in die sequēti sc̄z dñica summo mane parauit se ad eunduz i hierl'm nouo ⁊ incōsueto modo: sed sicut fuerat ꝓphetatuz. Imminēte itaq; paschali tempore quo immolabat agnus ipse tanq; ver⁹ agnus ad locum passionis accessit pro salute mundi voluntarie imolādus facto ostendens q̄ erat paratissim⁹ se hūiliare ⁊ obedire vsq; ad mortez cōtēptibilissimā ⁊ acerbissimā pro oibus. ſm Bedā. Preceptū legis erat vt decima luna primi mēsis agn⁹ siue hedus i domo reduderet vsq; ad decimā lunā eiusdez mensis qñ ad vesperam imolabatur. vñ ⁊ verus agnus ex oi grege sine macula electus pro populi sanctificatione imolandus āte quinq; dies id est decima luna hierosolymā ascendit: vt sic vitas figure respōderet. Cūq; dñs Jesus pgerevellet mater vt credit pro affectu eū retinebat. Similiter ⁊ discipulis ⁊ alijs intolerabile videbatur q̄ illuc iret ⁊ vt poterant eū retrahebant. O de⁹ quō diligebant eū ⁊ quomodo erat eis amarū quicq̄d lederet ipm. Ipse vo aliter disposuerat q̄ vniuersoꝝ salutez sitiebat: cepit igit ire ⁊ illa parua: sz fidelis discipuloꝝ comitiua post ipsuz itercedere [⁊ venit bethphage] in medio itineris q̄ erat vicul⁹ seu villa parua sacerdotū in latere ⁊ descēsu seu ꝺcliuio mōtis oliueti vsus hierl'm distās vno miliario a bethania q̄ est i alio latere mōtis eiusdē ⁊ vno a hierl'm. vñ Bethphage locus sacerdotū bñ dom⁹ bucce seu maxillaꝝ interpretat: qz maxilla ꝓpria erat pars sacerdotū i lege quoꝝ erat p̄dicare ⁊ vbū dei ꝓponere. Sacerdotes enī q̄ p ebdomadā in tēplo deseruiebant completo officio vicis sue illuc ad manendū diuertebāt vbi etiā pecora sua alebant. Licet ei nō habebant hereditatez ad excolēdū: habebāt tm̄ domos ad nutriendū animalia ⁊ ad manenduz tēpore quo nō vacabant cultui diuino in hierusalē. Jn hoc q̄ dñs venit in montez olueti significat q̄ per solam pietatez veniebat ad passionē ⁊ nō per necessitatem. ſm Hieron. Iste mons vocat mons olei crismatis ⁊ luminis in quo significat triplex effect⁹ dñice passionis. in oliua venia indulgētie: in crismate vnctio gratie: i lumine splendor glorie. Jbi g̃ dñs expectans [misit] ide [duos discipulos] ſm Chriso. ⁊ glo. Hi fuerunt Philippus ⁊ Petrus: quoꝝ pum⁹ samariā quasi asinā: secundus corneliū q̄si asine pullū adduxit, tales ei debent mitti ad predicādum: sc̄z qui habent agnitionē veritatis seu scientiā ad intelligen

U

Jo.xij. mat.xxi Mar.xi ⁊.lu.xix

Uultan di xp̄i caule.

Bedaꝝ Agni pascha .pa rascene

B

Olineti mons. Hiero.

Chriso.

dū:splēdoꝛē honestatē seu gratiā ad docēdū. Petrus em̄ iterpretat agnoscēs. Philipp⁹ os lāpadis. Misit aūt discipulos q̄si disciplinatos ꝓpter edificationem tēpli: sz duos ꝓpter firmitatē ꝟbi: qz in oꝛe duoꝝ vel truꝝ stat oē verbū ꝛ plurib⁹ aliꝭ de causis destinauit hūc numerū sicut ꝛ binos misit ad p̄dicanduz. vñ Hiero. Misit duos ꝓpter societatē: ꝓpter duplicem humilitatē coꝛdis ꝛ coꝛporis: ꝛ ꝓpter duplicē geminā charitatē dei ꝛ primi. Et iterū. Siue ꝓpter theoꝛicā ꝛ practicā id est scientiā ꝛ opa. vñ et Beda. Recte aūt duo mittunt: siue ꝓpter scientiā veritatis ꝛ mūdiciā opis seu ꝓpter gemine dilectiōis dei videlicet et primi sacramētū toto oꝛbe p̄dicādū. vñ etiaz Chriſo. Chriſo. Duos aūt misit apostolos qz per duo generalia mādata oē gen⁹ hoim de pctō absoluit. Qualia diliges dñz deū tuū ex toto coꝛ de tuoꝛ primū tuū sicut teipsū. In his duob⁹ oñe pctm̄ expellitur: ꝛ ois iusticia cōsummatur. Aut certe illa duo. Qō tibi nō vis fieri alteri ne feceris: ꝛ qō vultz vt faciāt vobis hoies facietz eis ꝛ vos simil'r. vñ ꝛ Remigi⁹. Duos quippe misit ꝓpter duos oꝛdines predicatoꝝ missos iudeis ꝛ gentib⁹: siue duo sunt p̄cepta charitatz: siue ꝓpter duo testamēta: siue ꝓpter literam et spiritū. [Et dixit eis. Ite in castellum] scz in hier'm. [qō ꝟvos est] id est coꝛam vobis est ꝛ vobis ex opposito positum ad radicē alterius mōtis: scz syon: hoc etiaz dicit q̄ cōtradictionem futuram in hier'm ꝟ apostolos p̄uidebat. Et dicit castellū: quia vsus sacre scripture est aliq̄n castellum, pro ciuitate ꝛ ciuitatē ꝓ castello ponere. Uel oꝛ castellū ꝓpter loci situ ꝛ fortitudinez: qz triplici muro ac propugnaculis ꝛ fortalitijs ad modū castri clausa erat hier'm. Uel vocat eā sic despective. iam em̄ nomē ciuitatis amiserat: qz ex libertate tēporali in seruitutem gentiū redacta ꝛ romanis subiecta erat. Itē de libertate spirituali redacta erat in seruitutē pctōꝝ: ꝛ de frequctia populoꝝ in paucitatē habitatoꝝ: ꝛ iō dicit diminutiue castellum. Item nō vocat hierusalē ciuitatē: quia non erat ibi ciuium vnitas: ꝛ multiplex discoꝛdia inter eos ꝛ vocat eā castellū qz munita erat armis militie cōtra xp̄m. [Et statim] scz ante portam ꝛ introitū ciuitatis [inuenietis asinā ꝛ pullum ei⁹ sup quē nullus sedit] in biuio ꝛ loco: publico alligatos ꝛ ad ministeria pauperū deputatos. Mos quippe erat in illis regionibus vt in singulis ciuitatib⁹ ꝛ viculis asin⁹ vl' quod libet animal ad opus vel ad sedēdū aptū ꝓparatuz haberet ꝓ paup⁹ qui ꝓpria iumēta nō habebāt ꝛ si cui necesse est operevel itinere vni⁹ diei eo vteretur de cui⁹ substētatiōe habitatoꝛes vbiꝭ cōiter cogitabāt ꝛ cū quis eo vtebatur pro tpe illo pabulum et dabat: ꝛ post vsuz ad locū determinatum reducebat. Mos igit̄ iste tūc hieroſolymis fuebat vbi in loco publico ligata erat asina: ꝛ cū ea pullus qui pariter ad opa cōia nutriebant. Nōduz em̄ quisq̄ eū ascēderat: ꝛ qui asina vtebatur vtriq̄ ō pabulo ꝓuidebat. [Soluite ꝛ adducite mihi.] vbi Chriſo. Ecce igit̄ q̄ humile ꝛ cō tēptibile animal xp̄s rex reguz elegit ad insidendū cū hier'm ingrederet. [Et si q̄s vobis aliquid dixerit dicite quia dñs] scz o⁹ [his opus habet: ꝛ cōfestim] sine ꝟdictiōe [dimittet eos.] Dicit em̄ Chri. q̄ virtus xp̄i mouit ꝛ preparauit coꝛ dñi. i. custodis illoꝝ aīaliuz: vt mox ad verbū eoꝝ daret eis q̄uis ignotis. ¶ Mystice castellū mūdus: discipuli ꝟo p̄dicatores: mūdus ꝟo est ꝟ p̄dicatores: qz mūdus amat diuitias honoꝛes ꝛ delitias ecōtra predicatoꝛes predicant paupertatē abiectionē: ꝛ asperitatē. Asina populus iudaicus ꝓpter stultitiaz: pullus pop⁹ gentilis ꝓpter lasciuiā ꝛ peccandi consuetudinē. Dicit ergo discipulis. [Ite] ad predicationis officiū: ad sacramētoꝝ ministeriū [in castellum]. i. in mundū qui multipliciter impugnat deuz: scz erroꝛib⁹ ꝛ incredulis: fictionibus in hypocritis: voluptatibus in impudicis: vanitatibus in superbis cupiditatib⁹ in auaris ꝛ ambitiosis. vñ Joh̄. Totus mūdus in maligno. i. in malo igne positus est [Qō ꝟ vos est] dissimili conuersatione: tumida mētis obstinatione: pudibūda oꝛis obiurgatione. [Et statim inuenietis] qz sine magna solicitudine queren di [asinā alligatā ꝛ pullum cū ea] quoꝝ ꝟm glo. vnū ad iudeos. s. asina: alteruz ad gētes scz pullus refert. Igit̄ iudea ꝟm deū ꝛ in spiritualib⁹ mater ē gētiū: qz de syon exiuit lex. ¶ Ecce triplex miseria cōditionis peccatoruz q̄ debet nos mouere ad querendū. Bestialis simlitudo qz de homie iumētuz est factus. et iō dicit [asinā ꝛ pullū ei⁹] spiritualis ligatio qz de libero fact⁹ est captiuus: ꝛ iō dicit [alligatā] talis multitudo: qz stultoꝝ infinitus est numer⁹: ꝛ iō dicit [statim inuenietis] vbiq̄ ei occurrūt pctōres. Ut aūt dicit Chriſ. Propter quasdā siꝛilitudines animalib⁹ his assimilati sunt hoies deū vl' dei filiū nō cognoscētes: est em̄ animal hoc immundū rude: stultū ꝛ infirmum: sic fuerunt hoies ante xp̄i aduentuz: et alligati prava cōsuetudine pcti q̄ vinculum fortius est ceteris qz licet alia vincula vetustate putrescāt ꝛ coꝛrumpant: vinculū tñ pcti sua vetustate fortificat sup quē nemo sedit qz nulli vult obedire: soluite monitis vꝛis ab erroꝛib⁹ ꝛ pctis enodando ꝛ extrahēdo ꝛ solutos ostendendo: ꝛ adducite mihi in fide ꝛ moꝛib⁹ informādo: vt soluti a vinculis me sequātur imitādo sicut em̄ anis que portat secum vinculū non potest bene ad predam suam volare: nec etiā post predā suaz pōt currere canis vinculat⁹: sic nec peccatoꝛ post xp̄m vinculo peccati ligatus. [Et si quis vobis aliquid dixerit] impedire vos volēs [dicite qz domin⁹]

Duo cur missi.

Hiero.

Beda.

Chriſo.

Mat. xxij.

mat. vij.

remigi⁹

Castellū cur hierusalem

Mos in deorum.

Chriſo.

Mystice

j. Joh. v.

Mich. iij.

miseria tripler iudee.

Chriſo.

Asinis similes.

omniū cui ola seruire debēt [his opus hz] ⁊ operā eoꝝ desiderat: nō ꝓpter suā necessitatē: sed ꝓpter nostrā vtilitatē. vult em̄ nostrā cōuersionē ꝓpter nostrā salutē. [Et ꝓfestiz] i. sine ꝓtradictiōe [dimittet eos] cognito mādato supioris. Mozaliter castellū dño et suis aplis ac sue gratie muneribꝰ cōtrariū pōt dici coꝝ hois pctōis rationibꝰ et excusationibꝰ quasi murīs ⁊ ꝓpugnaculis cōtra deū munitum: ac ꝑ turrim elationis: ⁊ per murū obdurationis et ꝑ serā ptinacie firmatū. Asina in eo ligata est alia vinculis pctōꝝ ꝓpedita: pullus lasciuꝰ est affectꝰ lubricus ⁊ malus. Duo discipuli sunt timoꝝ et amoꝝ ordinatꝰ qui asinam ⁊ pullū solūt dum a pctis abluūt: ⁊ dominū desup stratis vestibus sedere facīūt dū eandē animā omnibꝰ virtutibus ⁊ donis imbuunt. vbi Chrisо. Ligata erat asina. i. diabolici erroris vinculo impedita: vt nō haberet libertatē ire quo vellet: nā oēs hoies anteq̄ peccemus liberū habemꝰ arbitriū si volumus sequi voluntatē diaboli an nō. Quia si semel peccātes obligauerimꝰ nos operibꝰ eius tā diu no nostra virtute euadere nō possumus: sz sicut nauis fracto gubernaculo illuc ducit vbi tēpestas impulerit: sic et hō diuine gratie auxilio perdite per pctm̄ non qđ vult agit: sed quod diabolus vult. Et nisi deus valida manu mie soluerit eumvsq̄ ad mortē in pctōꝝ suoꝝ vinculis pmanebit: ergo nostra quidē voluntate ⁊ negligētia alligamur: per dei mīam absoluimur. Et sic hō prius q̄z peccet liberū habet arbitriū vtrum velit sub regno esse diaboli: cū aūt peccando tradidit se sub regno ipsi: tā non pōt de potestate eius exire. Sed prima volūtas eius in necessitatē cōuertit. Et hoc est qđ hoies seculares ⁊ pctōres dicere solent. Nunqđ volumꝰ esse sancti: ⁊ quis nō vult esse iustus: sed nō possumꝰ: verum quidē est qđ dicūt: sed nō habēt excusationē: qz primū potuerūt nō esse sub potestate diaboli si voluissent. Postq̄z ꝛo posuerunt thronū diaboli in coꝛdibus suis: tā nō potest eos de potestate diaboli eripere: nisi solus deꝰ. hec Chri. vñ Ber. Difficilis prorsus res ⁊ soli diuine virtuti possibilis susceptū semel peccati iugū a seruis suis excutere: qm̄ q̄ facit peccatū seruus est peccati. Nec etiā liberari pōt ab isto iugo nisi in manu forti. hec est magna mīa magnis necessaria pctōribꝰ de qua ꝛt. Miserere mei deꝰ sz magnā mīaz tuā: ⁊ sm̄ multitudinē miserationū tuarū dele iniq̄tatē meā. Hec Ber. Studeat g̃ lesus a diabolo vt cito eiꝰ dirūpat iugū: qz tāto facilius quāto citiꝰ eius dñiuz euitat. [Hoc autē totū factū est vt] ꝓter hūilitatis exēpluz in ꝑ facto ostēsum etiā [adipleret] ꝓsecutiue nō effectiue [qđ dictū est per ꝓphetā] zacharīā [dicētē. Dicite filie syō] scz ciuitati hierusalem hoc est habitātibus in ea. [Noli timere] immo exulta ⁊ iubila: vbi dat securitatē ⁊ excludit timorē humanū ⁊ seruilē. Ecce rex tuus] id est christus [venit tibi māsuetꝰ sedēs super asinā ⁊ pullū filium subiugalis] id est asine sub iugo ⁊ onere posite ⁊ domite non sup virūq̄ simul: sed successiue. Et bene dicit [filiū subiugalis] quia populus gētiū exēplo iudeoꝝ credidit: vel a iudeis ad gentes verbū dñi emanauit. In tali aduentu et tāhūili significat regis clemētia q̄ subditis valde est accepta: quasi diceret nō veniet in fastu regio ꝓpter qđ posset esse odiosus: sed veniet in mansuetudine ꝓpter qđ est magis diligēdus. Noli ergo timere regis oppssionē: sed magis exultās agnosce regē tuū mētes regentē ⁊ ad regnū celoꝝ perducentem. sm̄ Chrisо. Consueuerūt homines timere reges veniētes ꝓpter nouitates bellorū ⁊ exactiones ⁊ seruitutes atq̄ iniusta grauamina sed noli timere hierusalē: qz iste rex veniens nō est talis: sed māsuetꝰ ⁊ humilis: nō in multitudine exercitus ⁊ equoꝝ ingrediēs: sed cū humili turba asine insidēs. Signū q̄ppe adūentus xpi in hierl'm ad redēptionē ppli fuerat in zacharia pdictū ⁊ celebri fama diuulgatū: videlz q̄ xps veturus erat in hierl'm in pauptate ⁊ hūilitate sedēs sup asinā ⁊ pullū eius: ⁊ ideo legisperiti hoc videtes in ipso cōpletū ostēdunt cōtēptores sue maiestatis: qz eū nō receperūt: sz magis tanq̄z deceptorē psecuti sunt. Hoc aūt nō solū impletum est: qz erat pdictū: sz etiā ante predictuz est: qz erat implendū. vñ cū dicit [vt adimpleret] hic vt consecutiuū est nō effectiuū. ¶ Circa hoc aūt q̄ hierusalē ꝛt filia syon est sciendū q̄ mons syon pars est sublimioꝝ ciuitatis hierl'm versus meridiē: ⁊ aliquantulū etiā ad occidentē in quo erat rupes prerupta que mello vocabat in cuiꝰ angulo quodā ⁊ colle satis eminēte erat arx ⁊ turris dauid ad quā mille clipei pendebāt: oimq̄ fortiū armatura vbi dauid habitauit et eaz ciuitatē dauid appellauit. Vñ ciuitas hierl'm ꝛt filia mōtis syon: qz in eo erat fortaliciū ciuitatis: scilz turris dauid defendēs ⁊ ptegēs ciuitatē: sicut mater filiā. vnde camt. Urbs fortitudinis nostre syō. Ut ergo propheta omnē excusationē ignorantie a iudeis auferret cū dñi aduentū prediceret ipsam qualitatē dñi aduenientis ostēdit ac si diceret. O vos iudei q̄ ille aduētꝰ dñi in carnem veturus est: his signis regem vestrū cognoscite cū videritis eum venientē māsuetū nō supbū: sed humilē: nō armoꝝ splēdoꝛe terribilē: vt quōdā aduersarā destructionē nabuchodonosoꝛ antiochus venerūt: sz ad restaurationē: nō vt auferat a te tpale regnuz atq̄ terrenū: sz cōferēs tibi si crediderīs celeste ⁊ sempiternū regnū: nō vt ducat te i terrā aliena vinctū: sed vt restituat te in ꝓpria liberū: q̄ aūt tuꝰ ait tale ē: ac si diceret. [Tuꝰ] iquā

D Moraliter

Asina ligata.

Chrisо.

Aia ligata p se dissolui neqt.

E Bern. Peti iugū abijcere solius dei est. Ps.l.

F Syon.

Turris dauid.

puer.x.

Tuꝰ rex

nō alienus nō extraneꝰ: sed ꝓprius tibi ꝓmissus: ex te natꝰ z in te nutritꝰ: z tibi hoc est ad tuā salutē z vtilitatē veniēs [venit inquā tibi] nō sibi: sicut prelati multi potiꝰ veniunt ad visitādū ꝓpter lucrū suū q̄ ꝓpter salutē subditorū: sc̄z vt suas ꝓcurationes accipiant magis q̄ vt defectꝰ corrigāt: q̄ vo subiungit [māsuetꝰ] ostēdit suā māsuetudinē nō solū in verbis sed etiam in subiugali sessione. vñ Chrisо. Chrisо. Sciēs aūt ꝓpheta maliciā iudeoꝝ q̄ cōtradicturi erāt xp̄o ascēdēti in tēplū: ideo ante p̄monuit vt per hoc signū cognoscerēt iudei regē suū di. [Ecce rex tuꝰ venit tibi mā suetꝰ] sedens sup asinā z pullū ei⁹. Cū g̊ videritis eū in tēplo o iudei nolite dicere non habemꝰ regē nisi cesarē: nolite supbe agere contra eū: q̄ rex tuꝰ venit tibi sedens sup asinā. Tibi venit. Si intellexeris tibi veniet: si nō intellexeris veniet cōtra te. i. si intellexeris veniet vt saluet te z sub pedibꝰ tuis subiūciat gentes. Si aūt nō intellexeris veniet vt ꝑdat te: et de tēplo scitatꝫ expellat: z aliā spōsaꝫ de gētibꝰ cassiorē inducat, cubiculū scilicet: vis cognoscere māsuetudinē veniētis: considera speciē aduētus ei⁹. Nō sedet in curru aureo p̄cioſa purpura fulgens: nec ascēdit sup feruidū equū discordie amatorē z litis: q̄ gloriē iactātia pectꝰ hꝫ repletū z gaudet ad vocē tube: sꝫ sedet sup asinā trāquillitatis et pacis amicā. Nō aūt vides in circuitu eiꝰ splēdētes gladios aut cetera ornamēta armoꝝ terribilia. Sed q̄d? Ramos frondētes testimonia pietatis z pacis. Uenit g̊ māsuetus nō vt ꝓpter potētiā timerēt: sꝫ vt ꝓpē māsuetudinē amarēt. hec Chrisо. Mistice [dicite] o p̄dicatores [filie syon]. i. eccl'ie militāti: sicut em̄ hierl'z dr filia syon: q̄ ab hoc mōte sicut a matre ꝓtegi videt sic eccl'ia militans filia eccl'ie triūphātis dr q̄ ab ea sicut a mre ꝓtegit. [Ecce rex tuus venit tibi]. i. ad vtilitatē tuā nō suā [sedens sup asinam z pullū]. i. in p̄cordijs vtriusq̄ ppl'i. q. d. predicate mūdo aduētum xp̄i in carnē vt cognoscat z credat: vt recipiatur z colat. [Ēūtes aūt discipuli] tanq̄ veri obedientes nō refutauerūt hoc officiū vt parū: sed [fecerūt sicut p̄cepit illis ihesus et adduxerūt asinā z pullū et imposuerūt sup eos vestimēta sua: z eū desuper sedere fecerūt.]

Mistice

Basilꝰ. Affectꝰ premiat. Sic q̄z vt dicit Basilꝰ decet nos z infima opa plurimo cū affectu z studio aggredi: sciētes q̄ q̄cq̄d intuitu dei fit nō est paruū: sꝫ dignuz regno celoꝝ. Uestimēta apl'oꝝ quibꝰ turpitudo carnis cooperit: z ornata sessio q̄ dño parat apl'ica instituta z exēpla ac doctrinā vtutū significant: q̄bꝰ corda hoim instruxerūt vt deū habitatorē habere possent: q̄bꝰ receptis a iudeis et gētibꝰ sedit in eis xp̄s: q̄ nisi aia his instructa fuerit et ornata deū sessorē hr̄e nō merebit. vñ Ber. Dño q̄z sessuro sup asellā Uestituz vestes suas discipuli subtrauerūt significā- tes saluatorē seu salutē nequaq̄ insidere nu subtra` de aie quā non videlicet vestitā inuenerit do tio ctrina z moribꝰ apostoloꝝ. Hec Bern. Chrisꝰ ergo sup asinā z pullū sedit ꝓpter veritatez prophetie q̄ hoc expressē dicit. Et ꝓ mo sedit sup asinā: secūdo post aduendū be de hierl'm sedit sup pullū qui q̄ indomitꝰ nā fo- ra in verbis sed etiam in subiugali sessione. vñ nec adhuc applicatus humanis vsibꝰ fuerat tio. ꝓpter inequitudinē z incōsuetudinē forsaz recalcitrabat: z iō xp̄s rex māsuetus descēdit: et deinde sup asinā sub iugo domitā iterū ascēdēs sedit. Hoc aūt factū est in figura: q̄ ꝓ asinā significabat ꝓpl's iudaicꝰ: q̄ sub lege laborauerat et iugū legis traxerat: ac multis vinculis pctoꝝ alligatus erat. Per pullū populꝰ gentilis qui iugo legis subiectus nō fuerat: nec quis eum iugo dñi coercuerat ac diuersis dogmatibꝰ et erroribꝰ subditus erat. Ad hoc ergo xp̄s ventebat: vt vtrunq̄ populuz sibi ꝓ fidē catholicam subiugaret: sedens aūtē ꝓ mo super asinā: secūdo super pullum: deide iterum super asinam significauit quia de iudeis transiuit ad gentes et iterū in fine mundi de gentibus transibit ad iudeos: vt postq̄ plenitudo gentiū intranerat ois israel salꝰ fiat. Hoc mysterium etiam notatur i delatione missalis ad cornu altaris. Uel ſm glosam. Nō ad literaz sup vtrunq̄ in tam breui spacio sedit: sed spūaliter intelligendū est: quia in precordijs vtriusq̄ populi sedet. Unde et Chrisо. Sedet sup asinā z pullū eius vt et in iudeis sederet z in gentibus. Sedere aūt super iumēta est in precordijs eorū habitare: vt dicat illis christus. Tollite iuguz meū sup vos z videte quia mitis suz z humilis corde. Non est autē contrarietas q̄ matheus dicit asinam z pullum: ceteri aūt tm̄ dicūt pulluz: quia vnus quādoq̄ dicit quod alius tacet et pretermittit. Matheus quidem scribens hebreis hebreorū eloquio recte asinā z pullum refert simul dño adductos. sciebat enim nostram dei venturā ad iudeos z gentes: sed ceteri euāgeliste scribentes ecclesie gentiū greco sermone solūmodo mentionē pulli facūt: quia q̄ gentiū salutē spāliter respicit attendūt. Moraliter p asinā pōt intelligi caro nostra pigra: stolida: lasciua: ab anteriori debilis. i. ad spūalia: a posteriori fortis. i. ad tpalia: p pullū carnalis affectꝰ z vanū desiderium nr̄m q̄ligant. i. voluptatū illecebris irretiuntur: sed ea soluere et subiūcere debemꝰ vt deꝰ ibi sedeat: illiq̄ dicamus vt iumētū factꝰ suz apud te: onꝰ taxa z portabimꝰ: z ecōuerso audiamꝰ: empti estis p̄cio magno portate xp̄m i corpe vr̄o: p illos g̊ q̄ asinā z pullū ad xp̄m deducebāt penitētes significari possunt qui carnē suā dāt deo p mortificationē z aiam p cōtritionē. sicut em̄ p asinā caro sic p pullum animꝰ designat. Ad ostēdēdā ergo suā hūi-

Concordia euāgelistaꝝ

Moraliter

Psalmo lxxxij. 1. cor. vi

litatẽ ꝛ mansuetudinẽ dñs nõ super superbũ ꝛ feruidũ: sed humilis sup humile ꝛ mitis super mite animal sedit: qz nõ in supbis ꝛ asperis: sed in humilibus ꝛ quietis tm̃ requiescit nõ curru vel equis vtens: nõ scutiferos circũ ducens: sed magnã vtilitatẽ ꝛ mansuetudinẽ hinc ostendens. Ergo etiã in exterioribus ne cesse est vt humilitatẽ pretẽdas si xp̃m sequi desideras. Igit et in equitatura: in veste: in cibo: in domicilio ꝛ in omni apparatu. et ꝑm Chrisо. qz cõtingebat quosdã infirmiores existentes sub iugali opus habere: ꝛ hic mensurã nobis sapientie posuit mõstrans q̃ super equos ꝛ mulos: aut hos cõiungantes ferri ne cesse nõ est: sed sufficit asinovꝰ ꝛ vltra nõ ꝓcedere ꝛ vbiq̃ eo q̃ necessitatis est contẽtũ eẽ.

Humilitas etiã in exteriorib⁹ habẽda Chrisо.

Interroga aũt iudeos q̃s rex sup asinã delatus intrauit hierosolymã. Sed nõ vtiq̃ aliũ habent dicere q̃ hunc solũ. hec Chri. Uñ dñs nõ legit alibi equitasse vel mulũ ascendisse: sed modo tm̃ asinasse: ꝛ tamen eadẽ ebdomada legit morte turpissima cõdẽnatus fuisse. Quid fiet de multis ꝓlatis q̃ cũ equorũ multitudine equitant ꝛ hoc de patrimonio crucifixi: bonis ecclesiasticis: hoc eñ est cõtra xp̃i exemplũ hic eis ostensum.

Contra ꝓlatorũ pompã.

Itẽ est cõtra illud Deutero. Cũ fuerit rex cõstitutus non multiplicabit sibi equos. Si nõ licet regi: q̃to minus põtifici? Si nõ laico: q̃to minus clerico? Si nõ de redditibus proprij patrimonij: q̃to minus de patrimonio crucifixi? Sz nõ superbiant qui equis vel curribus vehunt: qz ligna ꝛ lapides ꝛ alie res viles plerũq̃ sic ducuntur. vnde Chri. Quid tibi arrogas ꝛ magna sapis o homo: qñ excelsus super equũ veheris: qz te trahunt mularũ quadrige: et quale istud est: nã ꝛ sara ita plerũq̃ ꝛ ligna gestant. Speciosa veste circundaris: sz respice ꝓ cultu vestitũ virtutũ decore fulgentem: ꝛ videbis te quidẽ putrefacto tam feno simillimũ: illũ vero arbori admirabiles fructus ferenti maximãq̃ prebenti cernentibus voluptatẽ. hec Chrisо. Conspice nunc bene ꝛ cõsidera quõ dñs mundi incedebat. Quãuis eñ iustissimũ foret eũ honorari honoris tamen tempore talibus dextrarijs ꝛ phaleris vsus est: ꝛ in hoc suo honore honorabilem pompã mundi nõ modicũ vituperauit: non fuerunt hec animalia ornata frenis ꝛ sellis deauratis ꝛ faleris sericatis more stultitie mundialis: sed quibusdã vilibus pannis ꝛ funiculis cũ tamen esset rex regũ ꝛ dñs dominantium.

Contra superbientes de equis. Chrisо.

Humilitas xp̃i.

In hoc ergo facto vile humilitatis exẽplũ dñs suis dereliq̃t: sed filij supbie prochdolor parũ hoc attendunt. Uñ legit q̃ cũ Eraclius christianissimus imperator reuertẽs a cede cosdroes regis persarũ ꝑ portã ꝑ quã xp̃s in die palmarũ intrauit: in equo regio ornamẽtis imperialib⁹ decoratus ingredi vellet repente lapides porte descenderũt: ꝛ inuicẽ q̃ũ vn⁹ paries se clauserũt sup q̃ cũctis stupẽtib⁹ angelus dñi signũ crucis ī manib⁹ tenẽs sup portã apparuit dicẽs. Cuz rex celoz xp̃s per hãc portã ad passionẽ intraret non cultu regio: sz hũili asello ingrediẽs: hũilitatis exẽplũ suis cultorib⁹ dereliq̃t: his ꝛo dictis angelus dñi abscessit: tũc imperator lachrymis ꝑfusus discalciat⁹ ꝛ vsq̃ ad camisiã spoliat⁹: crucẽ dñi accipiẽs vsq̃ ad portã hũiliter bacculauit. Morq̃ lapides ad suũ locũ redierũt et intrantib⁹ cũctis ingressum patefecerũt. Eraclij hierl'm ingredi-ens.

Mistice ꝯm Remigi. Saluator noster asino sedẽs hierosolymã tẽdit qñ ecclesie vniuersali vel cuiq̃ alie fideli presidẽs ꝛ eã in hoc seculo quasi iumentum regit: ꝛ post hanc vitã ad visionẽ celestis patrie introduxit. Remig.

¶ Oro. Omine iesu xp̃e q̃ ad passionẽ spontane⁹ aduenisti: aduenias mihi misero ꝑ gr̃az in corde meo ꝛ q̃ me tũc reparasti ꝑ crucẽ: itez lapsuz repara ꝑ eãdẽ btificã passionẽ: largire mihi dñe vt i oib⁹ humilitatẽ et mãsuetudinẽ custodiã: ac tibi carnẽ ꝛ spiritũ totaliter subijciã: ꝛ vt iumẽtũ apud te fiaz: quatenꝰ in me sedẽs ꝛ me quasi iumẽtũ regẽs nũc ad intime pacis gustũ superneq̃ pacis desideriũ ducas: ꝛ tandẽ ad eiusdẽ pacis visionem introducas. Amẽ.

¶ De gloriosa domini susceptione. Capitulũ. xxvij.



Et cũ appropinquaret iesus ad descensum mõtis olineti multi descendẽtũ cũ eo ex q̃b⁹ plures de hierico fuerant eum secuti [substernebant vestimenta sua in via: alij aũt cedebãt ramos] virides [de arboribus] fructiferis q̃b⁹ mons olineti cõsit⁹ est [ꝛ sternebãt in ea] vt viã ornarẽt: ne iumẽtũ ī lapidẽ offenderet: ne calcaret spinã: ne laberet in foueã. Mõs eñ olueti mõs vberrim⁹ est ꝛ decorus arboris plenus ꝛ maxime oliuarũ a q̃b⁹ ꝛ nomẽ accepit. Turba aũt multa q̃ conuenerat ad diẽ festũ in hierl'm de oibus tribub⁹ israel: qz oẽs tenebant venire in hierusalẽ ī paschali solẽnitate ac pueri ac plebicula hierosolymorũ cũ sciuerũt iesuz aduenire [tollẽtes ramos oliuarũ ꝛ palmarũ exiuerũt obuiã ei] reuerenterq̃ ad mõtẽ olineti: ꝛ vt regẽ cũ hymnis ꝛ cãticis ac vestiũ suarũ ꝛ ramorũ stratione ac letitia magna cũ honorifice susceperũt: et ab illo loco vsq̃ ad hierl'm cũ hymnis ꝛ laudib⁹ deduxerũt canẽtes: gloria laus et honor tibi sit rex xp̃e redẽptor. Q̃ diuina dispẽsatione factũ est ad designãdũ victoriã quã christus erat in proximo habiturus: qua erat morti̇ dꝰ morte superatur⁹ ꝛ tropheo crucis de diꝫ ꝛ. Re. vj

A mat. xxj Mar. xj Lu. xix. ꝛ Jo. xij

Olineti mons.

bolo mortis pncipe triūphaturus. Hec pces-
sio i archa federis pfigurata fuit quā dauid
Lazari resuscitatio. in tubilo deduxit. Post lazarū suscitatū z vn-
guētū sup caput iesu effusum odore fame ei⁹
tā respso i populo p circuitū pscīes ipe turbā
obuiā sibi venturā ascendit asellum: vt inter
applausus occurrentiū populoꝝ mire pbe-
Miracu lū summum. ret humilitatis exēplū. Inter alia q̄ppe xpi
mira cula maxime miraculū auditū de laza-
ro ad hanc deuotionē zhonorificā obuiationē
Augu. eos cōmouit. qz ꝑm Augu. inter oia miracula
q̄ fecit dñs nr̄ iesus xp̄s lazari resuscitatio p
cipue p̄dicat. Istud em̄ euidentius z mirabi
lius signū erat: z iō vltimo ipm reseruauit vt
magis eoꝝ memorie ipimeret. Miraculis
Orige. g̃ trahebant q̄ vbis nō mouebāt. vbi Orige.
Pulchre aūt turbas laudātes deū ad descen
sionē montis occurrisse legimus: vt opatorē
misteriꝝ spiritualis significarent sibi venisse
Beda. de celo. vbi z Beda. Descendente etiā dño de
monte oliuarū turbe descendunt: qz humilia
to misericordie auctore necesse est eos q̄ mise
ricordia indigēt eius vestigia imitari. Cum
aūt turbe obuiātes pueniss̄ent ad xp̄m facta
sibi reuerētia p̄cesserūt alijs sequētib⁹ ip̄m:
et sic erat xp̄s in medio eoꝝ. vnde sequitur.
B [Turbe aūt que p̄cedebāt: z q̄ sequebant
Osanna clamabant di. [filio dauid osanna] quod est
vox exultantiū pariter z laudantiū vel obse-
crantiū magis affectū indicans q̃z aliquā rē
significans sicut racha interiectio indignan
tis ꝺr nihil expresse designans. vñ scōm vocē
neq̃z grecus neq̃z latinus interpretari potuit
s̄z ꝑm sensum interpretāt quidā saluifica vel
saluū me fac. Et est osanna verbū hebreū ex
corrupto z integro cōpositū. Dr̄ em̄ osanna i
litera subtracta q̄si osianna. osi g̃ corruptum
anna est integrū: osi aūt apud eos interpre-
tat saluavel saluificavel saluū fac: z anna est
interiectio obsecrātis sicut apud nos heu do
lentis. nam sicut apud nos a dolēte ꝺr heu sic
apud illos ab obsecrāte ꝺr āna: z valet apud
nos vtinā q̄ō ē aduerbiū optādi. Et iō osan-
obsecro. na tm̄ valet q̃stū vtinā saluemur: vel obsecro
salua. Et qz hec interiectio in latino nō habe
tur eloquio posuit ꝑ ea nr̄ Hierony. obsecro.
Uñ in ps. vbi. lxx. iterp̄tes trāstulerūt O dñe
saluū me fac: in hebreo scriptū est: anna ado
nay: osianna. q̄ō interpres nr̄ Hiero. diligen-
ti⁹ elucidans ita transtulit: obsecro dñe salua
obsecro. Idē nāq̃z signat o dñe p interiectio-
nē obsecrantis: q̄ō obsecro dñe p ip̄m vbū ob
secratiōis. Est g̃ osanna q̃si osianna. i. salua
obsecro. z est vna dictio del due p subtractio-
nē vni⁹ litere: et sig̃t q̄ aduent⁹ xp̄i salus sit
mūdi: cui em̄ salua siue saluifica clamabant
vtiq̃z saluatorē credebāt. Uñ z cōuertendo ser
monē inter se subiūgūt di. [Bñdictus]. i. glo
Beda. riosus sit. vel ꝑm Bedā. Bñdictus. i. ab omni
pctō singulariter immunis: z imunes faciēs
[qui venit] p carnis assumptionē. i. incarna
t⁹ est [in noie dñi]. i. in noie patris z a deo pa
tre missus ad explēdū ei⁹ volūtatē z ad glo-
rificādū eū: qz filius nō in noie suo: s̄z i noie
patris venit eū glorificādo z i oib⁹ opib⁹ nō
suā: s̄z patris gloriā q̄rēdo. vñ alibi. Ego in- Joh. v.
quit veni in noie patris. In hoc g̃ cōfitent̄ et
laudāt dñi aduētū. Bñdictio nāq̃z q̄ fit a no- Benedi-
bis in deo cōfessio sola est: z laudatio bonoꝝ ctio.
q̄ p̄stita sunt ab eo. Bñdictio vo q̄ fit a deo
in nobis implet dū eius beneficijs iplemur.
¶ Ubi sciēdū q̄ benedicere est bonū dicere. Benedi
Aliter aūt de⁹ benedicit nobis. Et aliter nos cere.
bñdicim⁹ deo. De⁹ em̄ bñdicēdo nobis bñfi-
ciū nobis impēdit: z bonos nos facit: nā suū
dicere est ei⁹ facere: qz ipse dixit z facta sunt:
nos aūt bñdicēdo deo non eū bonū facim⁹: s̄z
tantūmodo ei⁹ bonitatē cōfitemur z laudam⁹
dicere em̄ hois nō est suū facere: sed tm̄ fate
ri. Et addūt [rex israel.] In quo cōfitent̄ ei⁹ C
potētiā: tm̄ diminute: qz credebāt ip̄m regna- Rex isrl
turū temporaliter: z liberaturū eos a tribu- christus
to: ipse aūt venit ad regnādū spūaliter et ad
liberādū totū gen⁹ humanū a diabolo quod
erat mai⁹ illo. Ad literā g̃ credebāt q̄ veniss̄
regnatur⁹ tpaliter sup eos i regno dauid
z redēpturus ipsos a seruitute romanoꝝ re
stituere regnū tpale qō a romanis erat vsur
patū. Cui⁹ cōtrariū ipse dixit coram pilato: re Johan.
gnū meū nō est de hoc mūdo: s̄z supple de ce- xviij.
lo: z ideo applaudebāt ei tanq̃z suo regi. Uñ
subiūgūt z bñdicūt q̄ s̄z venit regnū patris
nostri dauid: qō s̄z restitutū est nūc in aduē- Luce. s.
tu tuo. q. d. hoc est de quo dictū est. Dabit il-
li dñs de⁹ sedē dauid patris ei⁹ si regē vo eū
in testimoniū sue dānatiōis vocauerūt. ex q̄
em̄ patet q̄ ꝑpriū dñm occiderūt. vbi Augu. Augu.
Quid aūt magnū fuit regi seculoꝝ regē fie-
ri hoim? Nō em̄ rex israel xp̄s ad exigēdum
tributū vel ferro exercitū armādū: hostesq̃z
visibiliter debellādos: s̄z rex israel q̄ mētes
regat: q̄ in eternū cōsulat: q̄ in regnū celoꝝ
credētes sperātes amantesq̃z producat. Quod
g̃ rex esse voluit israel dignatio est non ꝑmo
tio: miserationis indiciū nō ptātis augmen
tū. q̄ em̄ appellat⁹ est in terra rex iudeoꝝ: in
celis est dñs angeloꝝ. Et iterū. Noli timere
illū agnosce q̄ a te laudat̄ z noli trepidare cū
patit: qz illi⁹ sanguis fundit ꝑ quē tuū deli-
ctū deleat et vita redimat. hec Aug. Deinde
iteꝝ vba quertētes ad ip̄z repetūt [osanna]
i. salua obsecro. Bis dicūt osanna: qz salva-
tor est xp̄s ꝑm naturā vtrāq̃z: s̄z diuinā effecti
ue: ꝑm hūanā meritorie. ¶ Et ad sciēdū de q̄
salute intelligat̄ determinat vbi se velint sal
uari: s̄z [in excelsis]. i. in celestib⁹ nō in infi
mis z terrenis. Salua i excelsis q̄ pi⁹ salva- D
bis ab inferis. Ecce duplex sal⁹: vna i libera Salus
tiōe pene: alia i collatiōe gl'ie: vbi manifeste duplex.
ostēditur q̄ aduent⁹ xp̄i nō tm̄ hoim sed toti⁹

mũdi salus est in celis ꝛ i terris: ꝛ terrena tũ gẽs celestiũ: vt oẽ genu sibi flectat celestiuꝫ terrestriũ ꝛ infernoꝝ. Christꝰ em̃ veniebat ad dãdã salutẽ celestẽ ꝛ eternã: ꝛ forte lꝫ sublimitatẽ regni eterni: ꝛ palis petebãt: tñ nesciẽtes pphetie eũ regẽ celi ꝛ angeloꝝ pdicabãt. Et hoc diuina ordinatiõe significabat ẏbis landãtiũ cũ dicedãt [osanna in excelsis] qõ ẽ salutẽ eternã a dño petere: licet hoc nõ itelligerẽt: sicut ꝛ cayphas dixit morte xpi futurã p salute mũdi: lꝫ nõ intelligeret qđ diceret. vbi Chrisost. Ex his ergo ẏbis colligim⁹ q⁹ de⁹ est: nã osanna salnos fac interptat: salutem aũt deo scriptura attribuit. ¶ Et notãdũ qꝛ qõ ỏr in excelsis signũ est q⁹ inferiorib⁹ nõ est salꝰ: sed multiplex periculũ: ſz in excelsis: q̃ sola celestia sunt: salꝰ sine periculo inueniť. Uel i hoc qõ ỏr hic i excelsis: significat p primũ osanna q⁹ xps est rex in terra vniuersa p fidẽ ꝛ gr̃am: ꝛ p hoc q⁹ hic ad scõz osanna addiť in excelsis: significat q⁹ nõ tm̃ i terris sed etiã in celestib⁹ xps regnat: qꝛ p ipm̃ ea q̃ in celis ꝛ i terris sunt restaurant. ¶ Cõsideranda est aũt iurta ordinẽ psonarũ qualitas meritorũ: qui em̃ vestimẽta sua super asinã ipo fuerũt vt iesus mollius sederet apostoli fuerunt qui sua doctrina mentes hoim vt habitaculũ dei esset pparauerũt: p istos significari possunt q̃ per suas exhortatiões animam eruditũt: a pctis abstrahũt: virtutib⁹ ornant ꝛ cõponũt vt sic ibi dñs sedeat ꝛ q̃escat. Qui aũt vestimẽta in via strauerũt ne pes asine impingeret sc̃ti martyres sunt qui dũ corpora sua animarũ videlicet tegumenta ꝓpter deum ad supplicia tradũt: ꝛ ꝓprio se carnis amictu exuũt q̃si vestimẽta sua sternũt: iter simpliciorib⁹ suo sanguie ostẽdẽtes p qõ ad celestẽ hierusalẽ puenire pñt. In via denicꝫ vestimẽta sternũt q̃ exẽpla martyꝝ secuti corpora sua p abstinẽtiã edomãt vt dño iter admẽtẽ parẽt vel exẽpla bona sequẽtib⁹ pbeãt: qꝛ ergo vestimẽtũ aie ẽ corp⁹: hoc vestimẽtũ substernim⁹ aut p martyrũ: aut i pfessoꝝ: aut ẽt p boni opis exercitiũ ꝛ exẽpluꝫ: aut p cõtinẽtie ꝓpositũ. Uel vestimẽta aie diuersorũ coloꝝ sũt varietates diuersarũ ẏtutum q̃ tũc i via sternim⁹ qñ ea i exẽplũ alijs pbem⁹: fili ꝛ illi⁹ alia cui⁹ ẏtutes ꝓfundũt ꝛ extigũt i alijs vitia ẏta. Uestimẽta ẽt ob aduẽtũ xpi in via sternere ẽ antiquã ꝙuersationẽ pcti deponere. Qui ẏo ramos de arboꝛib⁹ cedebãt ꝛ sternebãt in via vt iter asine planũ ꝛ decoꝝ redderẽt: scti ꝓfessores sunt q̃ dũ ẏba ꝛ sñias vel exẽpla patrũ pcedẽtiũ de scripturis carpẽtes in via dei ad auditoꝛis aim venientis hũili pdicatione submittũt q̃ de spũalib⁹ arboꝛib⁹ ramos cedẽtes celestis pfie iter decorãt. Uel p illos q̃ ramos olive ferebãt significañt qui circa opa mie se exercitant. oliua em̃ dei miam significat. Et per illos qui ramos palmarũ ferebãt significañt q̃ circa victoriã tentationũ intẽdũt: palma em̃ victoriã designat. Notat autem Ber. hic triplex obsequiũ xpo exhiberi. Primũ quidez a iumento cui dñs ĩsidet. Scõm ab his qui vestimẽta in via pternũt. Tertiũ ab his qui ramos de arboꝛib⁹ cedũt. Prelati ramos de arboꝛib⁹ cedũt cũ de fide ꝛ obediẽtia abꝛae: de castitate ioseph: de mãsuetudie moysi ceteroꝝq̃ sctorũ ẏtutib⁹ pdicãt. Seculares ẏo hoies vestimẽta pternũt in via cũ expẽdũt in christi obsequiũ: nõ siquidẽ corpora: sed que adiacẽt: ꝛ necessaria sunt corporib⁹ q̃si vestimẽta cuꝝ elemosynas largiũtur de terrena substãtia. Religiosi sũt iumẽtũ iuxta apostolũ glorificãtes ꝛ portãtes dñm in corpore suo. Hi sũt q̃ dicere possunt: vt iumentũ factꝰ sum apud te ꝛ ego semp tecũ. oẽs reliq̃ ex eo qõ abũdat sibi mittũt: ꝛ quasi sine labore obsequunť dño solũ ẏo iumentũ semetipsum exponit ei⁹ obsequio. Oẽs tñ si suo quisq̃ fideliter intẽtus fuerit ministerio ꝓcul dubio in ꝓcessiõe sunt saluatoris: ꝛ cũ eo i sc̃ãm ciuitatẽ ingrediũtur. Tres em̃ pphęta vidit saluãdos: noe in arche fabricã ramos cedẽtẽ: iob hui⁹ mundi substãtiã bñ dispẽsantẽ: danielẽ i vili edulio ꝛ labore abstinẽtie factũ quasi iumẽtũ. Cui aũt in illa ꝓcessiõe sit iesus ꝓpinquior cui de trib⁹ ordinib⁹ sit salus vicinior facile credo quisq̃ põt aduertere. hec Bern. Turbe autẽ pcedẽtes ꝛ sequẽtes vtriusq̃ testamenti significant fideles vna voce clamãtes. Processit quippe iudaic⁹ populꝰ: secutus est gentilis ꝛ quia oñs qui fuerũt vel sunt fideles in christũ mediatorẽ dei ꝛ hominũ crediderunt ꝛ credũt: ꝛ qui preeunt ꝛ q̃ sequũtur clamant salua nos obsecro. vñ Beda. Sz q̃ pibãt et q̃ seq̃bant clamabant osanna. osanna aũt lingua latina salua nos ỏr: ab ipso em̃ salutẽ ꝛ pozes q̃sierũt ꝛ pñtes q̃rũt: ꝛ bñdictũ q̃ venit in noie dñi pfitent: qm̃ vna spes vna fides est pcedentiũ atq̃ sequentiũ populoꝝ: quez em̃ priores nostri ꝛ iudaico ppło crediderũt atq̃ amauerũt vẽturũ: hũc nos ꝛ venisse credim⁹ et amam⁹ eiusq̃ desiderio accẽdimur vt eũ facie ad faciẽ ꝓcẽplemur. vñ Chri. Qui pcedebãt seniores erãt. i. patriarche ꝛ pphete ceteriq̃ sc̃ti q̃ ante aduẽtũ xpi de aduẽtu eius pdixerũt ꝛ cognouerũt. Sequẽtes aũt iuniores. i. apostoli martyres ceteriq̃ doctores q̃ post ascẽsum xpi de resurrectiõe ei⁹ ꝛ de ascẽsu, vel de operib⁹ ei⁹ pdicauerũt ꝛ predicant. Et diuersis quidẽ in tẽporib⁹ fuerũt: tamen in oibus vnus exultationis spũs fuit. Et illi quidẽ pphetantes de xpo venturo clamauerũt: bñdictus qui venit in noie dñi: isti autez laudantes clamãt de aduẽtu xpi tã adimple to: osanna ꝛc. hec Chrys. Facta etiã xpi qꝛ q̃si media iter facta veteris testamẽti ꝛ noui sũt ideo tã turba que pcedebat q̃s ea q̃ sequeba media.

Joh̃. xij

Chriso.

In excelsis sal⁹.

Officia dño exhibita ab apłis.

A martyribus.

Ē Uestimẽtorum' significatio.

ps. lxxij

F Tres saluandi.

Testamenti virusq̃ populi.

Beda. Preeuntes et sequentes christũ.

Chriso.

S Facta media christi

tur eū laudabat inquātū fetā xp̄i sunt regula ⁊ exēplar eoꝝ que in nouo testamēto fiūt: ⁊ que a patrib⁹ veteris testamēti p̄figurata
Bern. sunt. vñ etiā Bern. Precedebant aliqui ⁊ viā dño parabāt ipsi sunt qui viā parant dño ad corda vestra qui vos regūt ⁊ dirigūt vestros gressus in viā pacis. Alij seq̄bātur: ⁊ hi sunt qui ꝓprie inscīētie conscij deuote sequūtur ⁊
Laterales. adherēt semp vestigijs p̄cedētiū. Erāt q̄z discipuli tanq̄ domestici lateri ei⁹ adherentes ipsi sunt qui in claustris soli deo viuūt semp adherentes ei: ⁊ eius beneplacitū cōsiderantes. hec Ber. Per istos etiā qui clamabāt dicētes osanna filio dauid ⁊c. significāt contēplatiui qui magis deuotiōi p̄ oronē sunt intēti. In p̄missis ergo instruemur vt operib⁹ et officijs q̄ nobis magis cōpetūt insistam⁹. nō em̄ oibus oia cōpetunt: ⁊ ideo in ista processione xp̄i non vnus oia faciebat: sed alij asinam ⁊ pullam adducebant: alij vestimēta sua eis impenebāt: alij vestimēta in via sternebāt: alij ramos cedebāt: alij iubilabāt: et ideo vnusquisq̄ illud officiū d̄z assumere ad
Cātici. q̄ videt magis idoneū se esse. Surge igitur saluatoris filia tanq̄ vna de filiabus hierl'm intuēs regē salomonē in honore quē sibi mater synagoga in ecclesie nascētis ministeriuz reuerēter exhibuit vt insidētem asselli tergo vniuersoꝝ dñm velut cū ramis oliuarū atq̄ palmaꝝ pietatis operib⁹ virtutūq̄ triūphis
Ansel. iugiter comiteris. vñ Ansel. Insidentē asello celi ⁊ terre dñm comiteris: tātaq̄ fieri p te obstupescēs pueroꝝ laudibus tuas inseras clamās ⁊ dicēs: osanna filio dauid bñdictus q̄ venit in nōe dñi. Q̄d ꝑpl's xp̄o cū laudib⁹ obuiauit. Hoc oliz p regē dauid p̄figuratū
¶ Figura i dauid ſ. Regū xvij. fuit: cui ꝑpl's post cedē golie obuiās laudes exhibuit. Dauid xp̄m p̄figurauit: q̄ goliā. i. diabolū aduersariū nostrū superauit: hierl'z visio pacis interp̄tat p quā fidelis alia designat ad hanc saluator noster oi hora paratus est venire: ⁊ nos ei i occursuz p cōtritionē debem⁹ ire. Cui etiaz laudes decātamus q̄ñ pcā nostra in confessione recitam⁹: ⁊ ramos palmarū in manib⁹ portamus: q̄ñ corpa nr̄a in satisfactione castigam⁹: insup ⁊ vestimēta nostra in via sternimus q̄ñ tpalia pauperib⁹ erogam⁹: ⁊ cū florib⁹ ip̄m honoram⁹ q̄ñ mie opib⁹ ⁊ diuersis ꝟtutib⁹ nos ornamus. Christū tesum q̄ venit in nōe dñi bñdicim⁹ q̄ñ ꝑ bñficijs nobis collatis gr̄as agim⁹. Regē eū et dñm ꝓtestamur: si oia opa nr̄a cū timore dei ⁊ reuerētia opamur. [Pharisei ergo] in
Zelati. uidia ꝓtati [dixerūt ad semetipsos]. i. iter se ⁊ adinicē. [Videtis q: nihil ꝓficim⁹: laborādo et faciēdo ꝓtra eū. [Ecce mūdus totus post eū abijt] sermo est yperbolic⁹ ad exp̄imendū q̄ multi sequebant christū ꝓphetabant sed nescientes. per hoc enim significat q̄ totus mūdus erat eū secuturus: hoc q̄dez fm Aug. est verbū phariseoꝝ inuidentiū: vt Aug. dicant [nihil proficimus] scilicet in malicia nostra nō valentes impedire eū. ⁊ fm eūdem Quid mirū et quid inuidet ceca turba: quia post eū abijt mundus p quē factus est mundus. Chrisostomus aūt vult q̄ hec sunt ꝟba Chriſo. phariseoꝝ credētiū th̄ occulte ꝓpter metū iudeoꝝ: ⁊ q̄ dicūt hoc: vt retrahent eos a persecutione xp̄i: ac si dicerēt quātūcūq̄ insidiamini tāto hic auget ⁊ glia ei⁹ intēdit. Quid ergo nō desistitis a tālis insidijs: q̄ñ q̄dē q̄si idē est cū cōsilio gamalielis de quo habet in actib⁹. Et quidā de turba phariseoꝝ] ex inuidia quā ꝓtra ip̄m cōceperāt deuotionē populi ad ip̄m videre ⁊ laudē ei⁹ audire nō valētes [dixerūt ei. Magister increpa ⁊ cohibe discipulos tuos] ⁊ turbas te laudātes. Magistrū vocāt quē th̄ ipsi docere volūt: q̄si diceret. Si tu insti⁹ ⁊ bon⁹ esses: talē applausuz sustinere nō deberes. Uilescat in ore eoꝝ laus tua: nō eos increpa. vbi Beda. Mira tudeoꝝ Beda. demētia quē magf̄m appellādū nō dubitāt: q: ꝟa docētē nouerāt: huj⁹ ipsi discipulos q̄si meli⁹ edocti redarguēdos autumāt eūq̄ corrigere q̄s istituit suadēt: quē signis approbā tib⁹ deū clarescere vidēt. hec Beda. Dolebāt Dolor iſti de laudib⁹ xp̄i. Et p̄mo de hoc q̄ turbe di iudeoꝝ. cebāt ip̄m bñdictū cū ipsi reputarēt eū pctōrē. Scōo q: turbe dicebāt eū regē cū ipsi reputarēt eū valde ignobilē. Tertio q: turbe dicebāt eū venisse in nōe dñi cū ipsi reputarēt eū nō esse a deo vel missum ab eo. [Quibus ip̄e rñdit] ⁊ ꝓphetizādo de futuro se rōnabil'r excusauit [Dico vobis: q: si hi tacuerit lapides clamabūt.] Q̄d factū ē. Nā quē hoies vl' timore vl' pfidia ꝓfiteri trepidabāt hūc durissima ēt elemēta apte predicabant. Crucifixo ei dño discipulis et notz ei⁹ p̄ timore rep̄ssis ⁊ laudē xp̄i tacētib⁹ terra mota: petre scisse: ⁊ monumēta apta q̄si phibētes testimoniū sctitatis ipsi⁹ xp̄i mouētis eū deū ⁊ totius mūdi dñm clamabāt ⁊ ptestabant. In q̄ appet duricia iudeoꝝ ⁊ hoim: q: elemēta cōpatiunt creatori suoꝝ recognoscūt eū. Uel mistice [si tacuerit hi]. i. iudei [lapides]. i. gētiles ad modū lapidis duri [clamabūt] laudes xp̄i: q̄d factuz est mortuo xp̄o: q: iudeis mutz factz a laude ei⁹ gētiles q̄ duri steriles ⁊ ifructuosi erāt ac lignaꝝ lapides adorabāt ad xp̄z quersi ip̄z laudabāt ⁊ p̄dicabāt q: cēturio ⁊ alij q̄ erāt cū eo visis tot signis sctitatē xp̄i ꝓfessi sūt dicētes. Uere fil⁹ dei erat iste mar. xv
Ꝟe hic hō iust⁹ erat: q̄tidie gētiles clamāt ⁊ I xp̄i virtute laudari nō cessant iudeis ex magna pte cecatz ⁊ laudē xp̄i tacētib⁹. Uel mora Moraliter liter [si tacuerit hi]. i. clerici [lapides]. i. laici [clamabūt] ⁊ deū bonis opib⁹ laudabunt: q̄d etiā quotidie in plerisq̄ videm⁹ impleri. Mobili Sz illi q̄ xp̄m cū tāto triūpho susceperūt: nō tas turdiu post cōtraria i eo fecerūt. Turba em̄ mo be.

bilis est ⁊ more fluctuū ⁊ ventorū movet quē modo venerat cōtra eū postea clamat ⁊ insurgit. vñ Bern. Ab eodē populo in eodē loco et ipso tpe paucis diebus interpositis: primo cū tanto triumpho susceptus: postea crucifixus est. O q̄ dissimile est tolle tolle crucifige eū: ⁊ bñdictus qui venit in nomine dñi osanna in excelsis: q̄ dissimile rex israel: et nō habem⁹ regē nisi cesarē: q̄ dissimile rami virentes et crux: flores ⁊ spine: cui pus vestimenta pſternebant aliena: ecce suis exuit ⁊ sors mittitur sup ea: ve tibi amaritudo peccatorū nostrorū ꝓpter q̄ diluēda tāta amaritudo necessaria est. hec Ber. Et q̄uis xp̄s sepe hierusalē ascēderit nunq̄ tñ aliquē honorē sibi exhibere voluit nisi mō cū ad passionē iuit: vt ex hoc dē intelligi q̄ in morte sanctorū nō est dolendū sz potius gaudendū: ⁊ q̄ sua passio erat sibi in gaudiū ⁊ in magnū festū: ⁊ pſecutiones ꝓpter xp̄m debemus gaudenter appetere: mūdanos aūt honores vitare sicut fecit ipse qui regiū honorē fugit: ⁊ ad locū passionis gaudenter accessit. Sed cur xp̄s vadens ad mortē tantū honorē recipere voluit cū alīs horiturus ideo fecit vt se nō meritū pati demonstraret: suscepit ⁊ vt ille q̄ est in magnis honorib⁹ vel diuitijs xp̄s. constitutus semp memoriā mortis habeat: q̄ vadit ad mortē ⁊ nihil hinc preter saccū portabit secū: ⁊ qui tenet corpus suū in delitijs et ornatibus: cogitet q̄ vadit ad mortē vbi vermes corpus comedent et lacerabunt. Itē vt doceret q̄ regnū suū de hoc mūdo nō esset ad quod ꝓfecto triumpho passionis ⁊ gloria resurrectionis peruenit. vñ Beda. Legimus in Beda. Joh.vj. euangelio iohannis q̄ refecte de quinq̄ panibus ⁊ duobus piscibus turbe voluerūt rapere iesum ⁊ constituere eū regē: sed ne hoc ꝓficere possent ipse in montē fugiendo ꝓdicauit. Nunc aūt vbi passurus hierosolymā venit nō refugit eos q̄ se regē facit: q̄ agmine glorifica ⁊ hymnis dei filio ac rege dignis ad ciuitatē regiā ducunt: nō reprimit voces eorū qui regnū patriarche dauid in eo restaurandū ⁊ prisce benedictionis dona recuperanda concinunt vt quid ergo quod prius fugiēdo declinauit: modo libens amplectit: regnūq̄ q̄ adhuc victur⁹ i mūdo suscipe noluit iā exiturus ꝓ passionē crucis de mūdo nō negauit suscipe nisi vt apte doceret: q̄ nō tpalis ⁊ terreni i terris: sz eterni i celis rex esset iperij ad q̄ ꝓfecto regnū ꝓ contēptū mortis ⁊ gloriā resurrectiōis: ⁊ triūphū ascēsionis peruenirēt. hinc est em̄ q̄ post resurrectionē apparēs discipulis ait. Data ē mihi oīs potestas i celo ⁊ in terra ⁊c. eiusdē loci. hec Beda. ¶ Oratio.



Eneralē glorie signum dñe fecisti q̄ñ asan sex dies pasche veniens in hierusalē tue clemētie ⁊ sereni vultus gloriā tuelasti: vt occurrerēt tibi obuiā turbe cū floribꝰ ⁊ palmis letātes: ⁊ quā videbant maiestatē confitētes: dicētes osanna filio dauid: benedict⁹ qui venit i nole. dñi: precor ⁊ obsecro dñe per sacramēta ⁊ opera tua noli me reprobare a pueris tuis: sed ostēde mihi lumē glorie tue vt repleat os meū laude ⁊ cantē gloriā tuā tota die. Amen.

¶ De fletu domini sup hierusalez ⁊ ingressu in eam. Capi.xxviij.



Immiscuit autē dñs cū predicta letitia ⁊ fletū: nec sue miserationis oblitus cum turba deprimeret cāticū ipse sup excidiū ciuitatis assumpsit lamētū. miserebat em̄ eorū qui oēs hoies saluari vult quod nobis non potuisset nisi p aliq̄ humanū signū euidens fleret. Effuse em̄ lachryme sunt signū tristitie. vñ i stud euangelium in mēse augusto decantat: q̄ ciuitas hierl'm in isto mēse pri⁹ a Nabuchodonosor deinde a romanis destructa fuisse inuenit. Fleuit etiā ⁊ tāto honore sibi exhibito lachrymas voluit cōmiscere vt ostēderet q̄ hūana letitia cito in fletū cōuertit: ⁊ q̄ oia gaudia ⁊ honores mūdi lachrymis ⁊ doloribꝰ sunt admixta. In celo q̄dē sunt oia pura: in mundo oia mixta: i inferno oia lugubria. i. flebilia: vel lutulēta. i. luto plena sordida vel fetida. Joh.vj. Lachrymę. Itē ad dandū exēplū ꝓlatis q̄ q̄ñ assumunt ad honores ꝓ cura ppli poti⁹ debēt flere suā impfectionē ⁊ ppli defectionē q̄ gaudere de sublimatione tpali. Item vt letitiā mūdanā salubri tristitia tēperem⁹. est em̄ mūdana letitia sicut vinū purū q̄ cito inebriat nisi temperetur meditatione mortis vel recordatiōe aduersi futuri. Uñ eccl'. In die bonorū ne immemor sis malorum. [Ut ergo appropinquauit] nō solū corporis gressu: sed etiā cōpassionis affectu [hierusalē] in qua diu viguerat cultus diuin⁹ [videns] nō tm̄ oculo corporis [ciuitatē] ⁊ exteriorē eius pulchritudinē: sz etiam oculo diuinitatis ipsam impiā ciuitatem in suā necē conspirantē preuidēs ei⁹ casum et subuersionē non de sua morte quā illi machinabātur: sed de illius ruina et perditione [fleuit] scz fletu cōpassionis [sup illā] tum ꝓpter mala culpe que ibi multiplicata fuerāt: tum ꝓpter mala pene que super ciuitatem ⁊ populū futura imminebāt [dicens. Quia si cognouisses]. s. ea que ego sup tevē tura cognosco [et tu] scz fleres mecū ruinā tuaz que modo exultas sicut ego inquit fleo qui oia video ⁊ futura cognosco: sic et tu fleres si nunc ventura videres: que modo quia nescis quod imminet exultas: quia fons pietatis erat lachrymas cōtinere non poterat. Prelatꝰ dū pręfe runt flē dū est. Flere dē bebat hierl'm.

nec edificia planxit parietū: sed subuersionē animarū. Cum vero modo exultat ostendit cū subdit. [Et quidem in hac die tua].i. in hac tua psperitatis claritate: z in hoc modi co tpe tibi pspero in quo facies voluntatem tuā assunt tibi ea [que ad pacē tibi sunt] nō pectoris nec eternitatis: sed tpis solū z modi co tpe duraturam: z ideo nunc gaudes: quia imminētia tua nō vides. Cū em se carnis voluptatibus daret: z ventura nō pspiceret: in die sua q̄ ad pacē ei esse poterāt habebat. Est

Parmū nāq; mūdana pax quā diligunt impij vt sine timore peccent z libere suis voluptatibus vacent: de qua in politicis ōr q̄ rubiginē cōtrahunt sicut ferrū pacē ducentes. Et attēde q̄ tēpus prosperitatis significat hic noīe diei singulariter. Postea vero dies aduersitatis pluraliter: q̄ modica fuit psperitas in cōparatione aduersitatis. Cur aūt bona p̄sentia ad pacē habuerit manifestat cū subiungit. [Nunc aūt] q̄si modico p̄nti tpe psperitatis z pacis [abscondita sunt ab oculis tuis] tam corpalibus q̄z spūalibus mala q̄ vētura sunt tibi. p̄s em psperitas facit ne cōsideret z p̄caueat futura aduersitas: cito aūt manifestabunt z in breui: q̄ gaudiū hypocrite istar est puncti. Si em a cordis ei⁹ oculis mala imminentia abscōdita nō essent sic leta in p̄ntibus psperis nō fuisset. Cui⁹ pena q̄ de romanis p̄cipib⁹ imminebat: adiuncta est cū ōr. [Q̄ veniēt dies] tribulationū [i te].i. cōtra te [z circūdabunt te inimici tui].s. principes romani [vallo] z circuitu.s. cōcatenatura de lignis z palis facta: z hoc factū fuit in vindictā q̄ caput xp̄i iudei circūdederūt spinea corona [z circūdabunt te] sua potentia corporali z hoc in vindictā: q̄ iudei circūdederūt xp̄m in horto cū gladijs z fustibus [z coangustabūt te vndiq;].s. cōcludendo z p̄hibendo introitū z exitū ita vt nulla sit euasionis via: tāta aūt fuit ciuitatis angustia vt carnes filiorū manducarēt z hoc in vindictā: q̄m sitienti xp̄o acetū in cruce dederūt. [Et ad terrā prosternent te] turres z loca munitiora diruēdo z cuncta edificia ad terrā deijciendo z hoc in vindictā: q̄ corpus xp̄i mortuū oportuit sepeliri in terra [z filios tuos].i. iudeos qui in te sunt geniti seu habitatores tuos [p̄sternēt] ad terrā aliquos occidēdo: aliquos captiuando z hoc in vindictā: q̄ xp̄i filios apostolos p̄secuti sunt [nō relinquent in te lapidē super lapidē].s. funditus euertendo z post omnia in perpetuū sunt disperſi: q̄ noluerunt sub alijs xp̄i in fide ecclesie congregari. Cui etiā ex qua culpa fuerit pena illata subiungitur [eo q̄ non cognouerit] q̄ malicia z inuidia excecante cognoscere noluisti [tēpus visitationis tue].i. mei aduētus in carnē: veni em visurus z saluaturus te q̄d si cognoscereres et in me crederes esses pacata romanis: et ab omnibus erepta periculis. Si em tps gre in aduētu xp̄i cognouissēt xp̄o credidissent nec supradictas calamites sustinuissent siē oēs qui in xp̄m crediderūt tūc euaserūt. ¶ Secū dū sensum allegoricū ciuitas hec est ecclesia q̄ tpe antixp̄i sic angustiabitur z p̄sternet q̄ pauci audebūt se christianos cōfiteri: quam ecclesiā xp̄s visitat q̄ncūq; ad bonū eā excitat Sed ecclesia p maiori pre non cognoscit hoc cuz effectu ppter q̄d antichristi p̄secutio superueniet ad purgationē electorū z dānationem reproborum. Scōm vo sensum moralez ista ciuitas est alia peccatoris sup quam flet tex̄ps fletu cōpassionis. Si vo p̄sideraret alia statū sue culpe z quē statū penaz in futuro expectet ipsa cū xp̄o semetipsaz plāgeret. Sz peccati delectatio tollit mortis repētine cōsiderationē: districti iudicij timorē: z penaruz inferni anxietatē que vallatur in morte: z angustiabit a spiritib⁹ malignis: vt euadendi aditū inuenire non possit: z ei⁹ filij p̄sternētur ideſt cogitatiōes q̄bus p̄mittebat sibi lōgaz vitā honores diuitias et huiusmodi frustrātur: z nō relinq̄tur in ea lapis sup lapidē: q̄ ois ab illa cogitationū suaz cōstructio dissipabit: eo q̄ nō cognouerit tps visitatiōis sue cū dns eā inuitaret a die mē dationē vite. Uñ p̄m Greg. q̄d iuxta hystoriā dns semel egit p̄ Grego. quotidie p electos suos in ecclesia agit. plangit em reprobos q̄ nesciūt cur plangant sz in malis exultant z letant: q̄ si dānationē suā q̄ eis imminet p̄uiderēt semetipsos cū lachrymis electorū plāgerēt q̄ in peruersitate sua die suā hic habēt cum pace: q̄ trāsitorio gaudēt in tpe z nulla vētura pene terrent formidine Supplicia aūt sequentia nūc ab oculis eoz absc̄dita sūt. Q̄ futura q̄ tpalē letitiā p turbant preuidere refugiūt. Uñ z siqua ē p̄sentis tpis ita est agēda letitia vt nūq̄z amaritudo sequētis iudicij recedat a memoria. [Uenietaūt dies] q̄n ad vltionē z supplicia ducent. Q̄ nō cognouerunt tps visitationis Uisita- sue] peruersam em aiam de⁹ visitat q̄tidie tio dñi. p̄cepto aliq̄n flagello: aliq̄n vo miraculo vt z vera q̄ nesciebat audiat: z aut dolore cōpūcta redeat: aut bñficijs victa maluz q̄d fecit erubescat. Sed q̄ superbiēs cōtēnit z visitationis sue tēpus nō cognoscit: illis in extremo vite inimicis tradit: cū q̄b⁹ in eterno iudicio dānatiōis ppetue societate colligat. Uñ cogitādū valde est q̄tū erit nobis terribilis hora nr̄e resolutiōis: q̄ pauor mētis: q̄ta tūc olim malorū memoria: q̄ obliuio trāsacte felicitatis: q̄ formido z cōsideratio iudicis. Quid ergo esse nobis de p̄sentib⁹ ad delectationē debet q̄n simul cūctis transeuntib⁹ nō valet trāsire q̄d iminet q̄n z hoc funditus finit q̄d diligit: z illud incipit vbi dolor nūq̄z finitur p̄ter hanc sniam gregorij possunt p̄dicta et aliter accipi: nam moraliter in

Pctōris errandi modi.

Pene eiusdē.

demonū in mor-te tenta-tio.

Grego. ps. cxlv

Flet⁹ xpi

Sap. vij

Joh. xj. heb. v.

Augu.

Augu.

Augu.

Iob. xxx.

Contem platio.

Peccata inducūt mīta flē da.

Luc. vj.

Dculpa peccator. Primo vallat p hostis suggestionē exteriorē. Scō circūdat p interiorem carnis impulsionē. Tertio coangustat p delectationis inflammationē. Quarto ad terrā ꝓsternit p ꝓsensum interiorē. Quinto filij occidunt p operū bonorū mortificationem. Sexto omnino diruit p peccati ꝓpetrationē exteriorē. In penaꝫo primo vallat p exteriorem tribulationē. Scō circūdat per ꝓprij corporis infirmitatē. Tertio angustat p animi ⁊ cōscientie anxietatē. Quarto ad terram ꝓsternit p salutis desperationē. Quinto filij occidunt p ꝓpinquorū dolorē et desolationē. Sexto totaliter euertit per mortē. In morte quoq; vallat ⁊ circūdat a demonibus: coangustat a peccatis. demones em̄ oia peccata non solū operis verūetiā locutionis ⁊ cogitationis ad memoriā sibi reuocāt: vt ad desperationē trahant: tunc etiā ad terrā ꝓsternit: qz corpus incinerat: ⁊ aia in infernū detrudit ⁊ filij. i. opa vel imitatores eius vt sint secum in pena sicut fuerunt in culpa: ⁊ lapis super lapidē nō relinquit. i. cogitatio sup cogitationē que contra eum non adducatur. quia ꝑm Grego. Ab aia quersa ois cōstructio cogitationū dissipat: tunc em̄ vt in psal. dr. Oēs cogitationes impiorū peribūt: ⁊ oēs machinationes cessabunt. Fleuit ḡ nunc bonus dñs iesus: sed ꝓ summe pietatis dulcedine referā da: ipse fons totius mie nō solū semel ꝫ pluries fleuit: ⁊ ex illis pijssimis oculis ad oim expiationē pctōrū lachrymarū fluctaverri me manādo effudit. Legit em̄ dñm iesum flesse. Primo ex infantuli ne cessitate in nativitate. ꝑm illō Sapi. Primā vocē similē oib⁹ emisit plorās. Uñ cātat eccl̄ia. Uagit infans inter arta posit⁹ p̄sepia. Scō ex immenso amore in lazari suscitatiōe ex nimia ꝓpassione. Tertio in hac solēni ꝓcessione. Quarto ex intimo dolore in sua passione p̄ces cū lachrymis offerens ad deū. Hec sūt ḡtuor flumina de paradiso egredientia ad tot⁹ mūdi ablutionē: refrigerationē: potationē ⁊ fecūdationē. Hi ḡtuor fletus saluatoris p̄nt referri ad ḡtuor spēs flet⁹ que ḡsi ḡtuor fluuij paradisi alam irrigāt ⁊ fecūdāt. Prim⁹ est flet⁹ p inco latu p̄nis miserie. Scōs est flet⁹ ꝓpunctiōis. Tertius cōpassionis. Quart⁹ p dilatiōe p̄sie. Primā flet⁹ speciē sigt flet⁹ infantie saluatoris. vñ Augu. Puer q̄ nascit incipit a ploratu lachryme sūt testes miserie: nōdū loquit ⁊ tā ꝓphetizat. Fletus in cruce signat fletū cōpūctiōis quē debēt hꝫe illi q̄ sunt in cruce p̄sie. vñ Augu. Sciat se culpabiliter durū q̄ dolet mortē amici vel dāna rei tpalis: et dolorē pcti nō odit in lachrymis. Flet⁹ sup destructionē ciuitatis signat fletū q̄ flere debem⁹ sup miserorū calamitatib⁹ ⁊ aliarū ruinā ⁊ pditiōib⁹. vñ Job. Flebā sup eo q̄ afflict⁹ erat ⁊c. Flet⁹ sup lazarū qui ad vitā erat reuocādus ⁊ cui gloria erat differenda: signat fletū p dilatiōne p̄sie. vñ ps. Heu mihi qz incolatus meus ꝓlongatus est. In fletu aūt dñi odit ꝙtum flere debēat q̄ peccant: q̄n sic fleuit qui nunq̄ peccauit. vñ Cassiodo. Ubi ꝓceps tāta afflictione plāgebat: q̄s illo flēte nō fleret: eo gemēte nō gemeret? Et notandū q⁹ septē mala q̄si ventura sunt peccatori p q̄ si ea cogitaret ad fletū incitari posset. Primum est spoliatio oim q̄ fit ei in morte de q̄b⁹ nihil secū feret. Scōz est occursus inimicorū qui apprehēdēt eum inter angustias. Tertiū est amissio status penitendi ⁊ miam consequendi. Quartū est magna cōfusio: cuius cōfusiōis causa poterit esse operū denudatio vel beneficiorū xpi exprobratio vel deiz sanctorū derisio. Quintū est separatio reprobor⁹ ab electis. Sextū est exclusio a gloria. Septimū est gehēnalis pene miseria. Et valde flēdū est pro peccatis ꝓpter multa q̄ peccata inducūt peccantibus. Per peccata em̄ homo deū offendit: consortiū sanctorū ⁊ angelorū amittit: suffragia ecclesie perdit: animā interficit: diabolo se subijcit: ⁊ in infernū se demergit. Conspice igitur bene ipsum dñm iesum nūc flentē: ⁊ si potes fleas cū eo: flet em̄ largiter ⁊ fortiter: quia nō simulate sed vere de ipsis dolebat. Corde enim amaro dolebat⁹ flebat illorum periculū eternale ⁊ excidiū tpale: quia non cognouerunt tempus visitationis sue quando per incarnationis misteriū visitauit eos oriēs ex alto: vt ip̄m dñm ac predicationē eius reciperēt: sed magis vsq; ad mortē eū persecuti sunt. O cor durū vesanū, ⁊ impiū ⁊ tanq̄ vera vita priuatū omnino plāgendū: cur more frenetici flēte sup te sapientia patris in tantis miserijs letaris ⁊ rides. Cōsidera lachrymantē medicū tuū: ⁊ vt luctū vnigenti fac tibi plāctū amarū. Deduc q̄si torrentē lachrymas p diē ⁊ noctem nō des requiem tibi: nec taceat pupilla oculi tui. Conspice etiā discipulos q̄ libenter ⁊ diligenter vadūt semp iurta eū: cū timore th̄et reuerentia. Ipsi sui barones ⁊ milites comites domicelli ⁊ derteratores. Nec debes credere q⁹ ipo flēte alij se potuerit a lachrymis continere. Nobis fratres iste lachryme dñi fiunt vt magistrū imitemur: ⁊ ab hoc tanto p̄ceptore nr̄o discamus q̄d in nostrorū inimicorū morte ⁊ ruina agere debeam⁹. Uñ ⁊ ipse ait. Diligite inimicos vestros: bñfacite his q̄ oderūt vos ⁊ orate p ꝓsequentib⁹ vos ⁊ calūniantibus vos. Nō tm̄ muros ciuitatis perire: sed ⁊ aiarū ruinā ⁊ pditionē flebat iesus nobisq; exēplū dabat quid in tali negocio facere debeamus cū peccatorē aliquē in eternā dānationem ruere videmus. de tali enim domini nostri iesu christi exēpla sequentes nos quoq; flere debemus: ⁊ tanto amplius flere q̄to ipe de seipo flere ignorat. Si em̄ suas infirmitates itelligeret ⁊ calamitates q̄ ei supue

ture sunt cognosceret vtiq; z ipse plꝰ alijs de se fleret. Iste fletus dñi cōpatientis ciuitati de miseria q̄ illi imminebat p̄figuratus fuit olim in lamentationibus hieremie: qui desolationē eiusdē ciuitatis p romanos futuram deflebat: sic z nos in afflictione primorū etiā inimicorū ex cōpassione flere debemus exēplo xp̄i qui cōpassus est suis inimicis. Plus est cōpati afflictis q̄ bona tpalia erogare: et impossibile est illum gratiam z misericordiā non mereri qui scit afflictis cōpati z eorum peccata deflere. Intrauit ergo iesus hierosolymā cum isto triumpho z honore turbarū per supradictā portam aureā q̄ est ad pedes tēpli a parte vallis iosaphat. hoc ꝑm Chrisp. ipse faciebat nō pompā quandā ostendens: sed z prophetiā implens z discipulos propter mortē cōtristatos cōsolans z mōstrās qm̄ hoc pativolens. Vbi Raba. Hic introitus eius in hierusalē fuit añ quinq; dies paschę: vbi notanda est cōcordia non solū in rebus: sed etiā in temporibus veteris z noui testamēti. Decima enim die mēsis primi agnus q̄ in paschā immolarē domū introduci iussus est: qz dñs decima die eiusdē mensis: hoc est añ quinq; dies paschę ciuitatē in qua patere erat ingressurꝰ. [Et cū itrasset iesus hierosolymā] vt exhiberet salutē [cōmota est vniuersa ciuitas dicens: q̄s est hic?] ꝑ hoc significatū fuit q̄ intrante iesu in hierusalē celestē angeli dicturi erant: q̄s est iste rex glorie? vñ Origeñ. Sed z q̄n intrauit iesus hierosolymā veram: admirantes virtutes celestes dicebāt. Quis est iste rex glorie? hec Origeñ. dicebant ergo [q̄s est hic?] quasi dicerēt: iste nō est talis ac tantus q̄ talia deberent sibi exhiberi. Mirabant enim turbe frequentiā nesciētes de eo veritatē: cui obuiā cū laudibus occurrunt. vñ Chrisp. Merito cōmouebant videntes rē mirabilē. Homo laudabat q̄si deus: sed deꝰ laudabat in homine: puto aūt q̄ nec ipsi qui laudabant sciebant q̄d laudabant: sed spūs subito ingressus in eos nesciente alia veritatis ꝛba fundebat. hec Chrī. Principes itaq; sacerdotum z maiores indignabant de reuerētia xp̄o exhibita: et ob hoc tota ciuitas dicit esse commota: qz factū maiorum dicitur esse factum totius ciuitatis vel alterius communitatis [populi aūt]. i. simplices z vulgares q̄si rōnem de cōtrario reddentes [dicebant: hic est iesus ppheta a nazareth galilee] immo dñs prophetarū: z ideo. s. merito debet honorari. Ecce confessio dei a minoribus incipit vt ad maiores perueniat. vbi Hiero. Alijs aūt ambigentibus vel interrogantibus vilis plebecula confitet [qz hic est iesus ppheta a nazareth galilee.] A minoribus incipiunt vt ad maiora pueniāt. prophetā em̄ eum dicūt quē moyses sui similē dixerat esse venturū: a nazareth aūt galilee: qz ibi educatus fuerat vt flos campi nutriret in flore virtutū. hec Hiero. Et postq̄ dñs ingressus est hierusalē remisit animalia ad locum suum. ¶ Memoriā huius ꝓcessiōis dominice recolit ecclesia illa die. Egrediunt em̄ fideles cum ramis quasi obuiā domino extra muros vel septavsq; ad crucē aliq̄ vadunt: in qua z ramos quos gestant affigentes deponūt. quasi dicat eccl'ia. Mihi aūt absit gloriari nisi in cruce dñi nr̄i iesu xp̄i. Quandoq; autem ideo eūt z vsq; ad crucē quasi sic ostendatur eis nō esse sperandum in quantalibet gloria mūdi: quia extrema gaudij luctus occupat: z deinde cū cruce in ciuitatē regrediuntur pro eadem significatione illa die gaudio processionis subdit euāgelistā dominice passionis: forte quia et dñs exultationi inseruit lamentum z nos ꝓcessionī passionē: qz passio fuit causa euersionis p qua fleuit. In proximo ergo bella acturus z de hostibus triumphaturus cum triumpho z gloria: z ad impiā ciuitatem z ad locum certaminis dñs venit: et certus de victoria ante bellū quod fieri non solet triumphum fuscepit. vñ z rami palmarum cū quibus gloriose susceptus est propinquā victoriam super p̄ncipem mundi signant. Hodie ergo mater ecclesia duas recolit ꝓcessiones. Prima fuit qz iudei xp̄m a monte oliueti vsq; hierusalē cū ramis oliuarū z palmarū z magnis canticis due diassociauerunt: z ista ꝓcessio magne reuerentie z honoris fuit: z hanc ecclesia in euāgelio hodierno repr̄sentat. Secunda est qz iudei xp̄m ad hierusalē ad montē caluarie cū magnis opprobrijs z irrisionibus dedurerunt: z ista ꝓcessio fuit magne ignominie z doloris: z hanc repr̄sentat ecclesia in passiōe hodierna. In istis ꝓcessionibus oñdit magna in iudeis multiplicitas volūtatis. Nā in p̄ma cū magna reuerētia z deuotiōe ip̄m supra asellū posuerūt: i secūda ip̄m cū magna ignominia in patibulo suspēdert. In p̄ma vestimēta sua in via strauerūt: i scōa xp̄m suis vestibꝰ expoliauerūt. In p̄ma ramos oliuarū z palmarū sibi obuiā portauerūt: i scōa spinas acutissimas eiꝰ capiti affixerūt. In p̄ma appellauerūt eū regē: i scōa negauerūt eū dicētes: nō habemꝰ regē nisi cesarē. In p̄ma appellauerūt eū saluatorē dicētes osanna. i. salua obsecro: eū saluatorē dicētes osanna. i. salua obsecro: in scōa negauerūt ip̄m saluatorē q̄ direrūt q̄ seip̄m saluare nō poterat. In p̄ma direrunt ip̄m esse bñdictū: z in nōie dñi. s. p̄ris venisse in mundū: in scōa direrūt ip̄m esse malefactorē: z ideo se tradidisse eum z crucis patibulo affigēdū. Ecce q̄ta instabilitas i istis fuit: qz quē tm̄ honorauerūt post modicū ignominiose tractauerūt. Sed ꝓpter glorie ꝓcessionē maiorē habuit ex cōsequenti vituperio cōfusionē. vñ Berñ. Quid fuit q̄ ꝓcessionē habere voluit qui mox futurā nouerat passionem. Processio quidē merito repr̄sentatur

Cōpassio virtus.

Porta aurea.

Chriso.

Raba.

Cōgruētia xp̄is introitꝰ domini.

Origē.

Chriso. Laudatio xp̄i p iudeos.

Hiero.

Sal. vj.

Prouer. xiij.

Triumphꝰ xp̄i.

Processiones.

Processionis cause.

Berñ.

hodie: qz hodie facta fuit. Passio vo cur addita est quā sexta feria cōstat esse secutā? forte vt amarior eēt passio q̄ pcessio pcessisset. Et iterū. Nō sine causa taz noua processio mira quadā cōiunctiōe additur passioni. Nā pcessio plausum habet: passio vo planctū. Videamus quid cōferat ista cōiunctio. Utiq; vt discamus in nulla vnq̄ huius seculi leticia habere fiduciā: sciētes qm extrema gaudij luctus occupat: sed in die bonoz nō imemores simus maloz. Vis em mixtū est presens seculū: non Actuū. j secularib⁹ tm̄: sz etiā spiritualib⁹ viris. Ideo q̄ cepit prius facere q̄ docere non modo vbis sed etiā exemplis ostendens: qz ois caro fenū et ois gloria ei⁹ quasi flos feni: processiōis voluit gloria sublimari qñ sibi iminere cognouit diem ignominiosissime passionis. Spiritualib⁹ aūt spiritualia cōparant: in processione quidē celestis patrie representam⁹ gloriā: in passione vo monstram⁹ viam. In processione rapiemur i nubibus obuiā xpo i aere: qñ suscipiet in celesti hierlm xps dns applaudentib⁹ et acclamantib⁹ vndiq; populis vtriusq; testamēti: quasi qui precedebāt et q̄ sequebātur. bñdictus qui venit in noie dñi. In processione cōsideranti quo properandū sit: discat in passione quo eundū sit. Tribulatio em̄ p̄sens via vite est via glorie via regni. Tolerabilē proinde laborem passionis reddit gloria processionis: quoniam amanti nihil est difficile. hec Bern̄. Oratio.

O Omine ielu xp̄e qui verbo et exēplo magis docuisti nos flere q̄ ridere: obsecro te p beatissimas lachrymas et oēs miserationes tuas doce me: vt peta mea et pericula imminentia semp videā et cognoscaz ne inimici mei scz demonū suggestiones: tēporaliū rerū pulchritudines et carnales voluptates circundent: coangustent: et ad terrā pternant me vt filios scz sensus cogitatus et actus meos et ordinē virtutū destruāt vt ide laudē te et p̄dicem noi tuo altissime. Amē

De eiectione vendentiū et ementium de templo. Capitulum. xxix.

A mat. xxi Tēpluz



Uenit aūt Jesus directe ad templū et intrauit in ipsum. Ubi nota q̄ tēplū accipitur aliqñ p domo tēpli quod diuidebat in duas partes: vna pars vocabat sanctū vbi ppe ostiū sancti sanctoz erat altare incensi seu thymiamatiz auro tectū: mensa: propositiōis: et candelabruz: alia pars erat sancta sanctoz vbi erat archa testamenti et duo cherubin. Illam partē que dicebatur sanctum intrabant quotidie sacerdotes ad offerēduz incensum et nulli alij. Intra sancta sanctorum solus sumus pontifex intrabat: et semel in anno. Aliqñ aūt accipitur tēplū large pro quadā platea quadrata ante templuz muro clausa et dicebatur atrium sacerdotum vbi sub diuo erat altare holocaustoz ere coopertum: et istud intrabant non solum sacerdotes sed etiā leuite eos in excoriatione et ablutione hostiarum et consimilibus ministrantes et vulgares aūt hoies illud nō intrabant: sz ad ostium illius atrij animalia viua sacerdotibus offerebāt. Ista aūt duo loca nō intrauit xp̄s: qz nō erat sacerdos nec leuita. Sed p̄ter ista duo loca erant adhuc duo alia vbi hoies sub diuo in oratione erant et in vno viri: et in alio mulieres orabāt: et ista tria vocabantur noie templi: et de hoc dicitur q̄ Jesus intrauit in tēplū dei: ac petrus et iohānes ascendebāt in templū ad horā orationis nonam [Intrauit aūt Jesus] ptinus [in templuz] precipue propter tria. Primo sz Bedā vt doceret nos formā religiōis quā sequamur scz vt quocūq; pergim⁹ primo domū orationis si ibi est adeamus: et per orationes deo commendati sic ad agenda negocia secedam⁹. Secōo qz locus publicus erat vbi posset inueniri ostendēs seipm̄ inuite sed sponte pati. Tertio vt ostēderet q̄ ruinaturis et populi p qua fleuerat maxime ex sacerdotum culpa fuit et inde radix pditionis pcessit. Hoc pfecto innotuit cū post malorū iminentium enarrationē protinus templuz ingressus est vt de illo vendētes et ementes ejiceret in signum q̄ sacerdotes tanq̄ indigni essent de templo et officio ejiciēdi. Sicut eiitēplum est in ciuitate: ita vita sacerdotū in plebe. vñ sz glo. Simōia sacerdotū causa fuit destructionis iudeoz. Sacerdotes em̄ auaricie sue cōsulētes i porticib⁹ et atrijs tēpli hostias cuiuscunq; generis vendebant ne venientes victimas nō habētes nihil offerrēt si hostias presto nō inuenirent: et hoc faciebāt vt vendita iterū oblata reciperēt: et ne pauperes non solū hostias sed et vnde emerēt nō habētes excusationē pecunie nō habite p̄tenderēt posuerāt ibi nūmularios q̄ mutuā sub cautiōe spe alicui⁹ doni pecuniā darēt: sed qz lex nō patiebatur vt a fratrib⁹ suis vsuras acciperent iō qđ nō audebant dare ad vsuram dabāt noie collibioruz: vt sic pro nūmularijs collibistas facerent. Collibia aūt dicunt apud eos vilia munuscula: vt ciceris et vue passe et pomoruz et his similia: collibiste igit licet pro illa accōmodatiōe pecunie non reciperent pecuniam vltra sortē recipiebant tm̄ mūera vel encenia quasi qđ in nūmo nō licebat in his reb⁹ que nūmis⁹ coemunt liceret: qđ p̄hibuit ezechiel dicēs. Usurā et oēm̄ superabūdātiā nō accipietis. Sic et hodie multi p̄dictiz sunt similes: vsuram et simoniam sub noie charitatis vel gratitudinis palliantes. Valde periculosum est munera accipere: qz hoc est libertatez vende

A Altare holocaustoz.

Introit⁹ dñi in tēplū cause. Bede.

B Simōia destruxit hierlm.

collibia

Usura palliata munera accipere

Seneca re. Ūñ seneca. Quedā gratuita nobis videnť que carissime constant proqb⁹ nosmetipsos impēdim⁹ que emere nollemus. Si nobis domus nr̄a pro illis eē tanda: si amenū aliqō fructuosuzve prediū: iō nihil est cuiqz se vili⁹ nostri essemus si ista nostra nō essent: quisqs nostrā tutam agere vitā volet ista viscata bñficia deuitet in quib⁹ miserrimi fallimur. Sapiens cum primo videt munuscula a theatro surgit z scit magna paruo cōstare: vilē predā magno incommodo luimus. Bñficiū accipere Chrisо. libertatē vendere est. hec seneca. Ubi Chrisо. ℞ est ꝓpriū boni filij vt veniens p̄lo ad domū curreret patrī z illi honorē redderet q̄ genuit eū. Et tu imitator xp̄i factꝰ cū in aliquā ingressus fueris ciuitatē primū ante omnē actū ad Tēplum primo petendū ecclesiam curras: z hoc erat boni medici vt ingressus ad infirmā ciuitatē sanandā primuz ad originē passiōis intenderet. Nam sicut de templo omne bonū egredit: sic z de templo oē malum procedit. Quēadmoduz medicus qñ primū ingredit ad infirmū de stomacho eius interrogat et eū cōponere festinat: qz si stomachus sanus fuerit totū corpus validuz erit: si aūt dissipat⁹ fuerit totū corpus infirmū ē: ita si sacerdotiū integrū fuerit tota ecclesia floret: si aūt corruptū fuerit fides marcida est. Cor esū z stomachus sacerdotiū intelligitur: Cor sto macbus qz i rebus spūalib⁹ per eos totus ppl's gubernat. Sicut ei cor sapientie locus est: ita sacerdotes receptacula sunt sapientie spiritualis. Et sicut stomachus accipiens cibū coquit euz in semetipso: z p totū corpus dispergit: sic et sacerdotes accipiunt scientiā sermonis p scripturas ex deo z coquētes eaz in se id est tractantes z meditantes apud se vniuerso pplo subministrāt. Uidete ḡ sacerdotes quomodo vos cōponatis in ℞bo z opere: qñ sicut in corpore si aliquod infirmatū fuerit mēbruz non omnino⁹ lāguet z stomachus: si aūt stomach⁹ languescit oia mēbra iueniunť infirma: sic si aliquis christianoꝝ peccauerit nō oino peccant sacerdotes: si aūt sacerdotes fuerint in pctis totus ppl's cōuertitur ad peccandum. Ideo sīvnusquisqz xp̄ianoꝝ p suo pctō dat rationē: sacerdotes aūt nō tm̄ pro suis: sz et pro omniū pctis daturi sunt rationē. Uidit arborem pallentib⁹ foliis marcidā: intellexit studiosus agricola qz lesionez in radice habet. Nā ℞e quēadmodū cū videris arborē pallētib⁹ foliis marcidā intelligis qz aliquā culpā habet erga radicē. Ita cū videris ppl'm indisciplinatū z irreligiosuz: sine ¦dubio cognosce qz sacerdotiū eius nō est sanū. Hec Chrisost. Ualde ergo deflēdi sunt clerici qñ cadunt: qz Chrisо. eoꝝ casus est magis periculosus. vñ Chrisо. Nihil intantū destruit eccl'iam dei sicut clericos laicis esse deteriores. Cernens ḡ dñs in domo patris sui negociationē seu latrocinū istiusmodi ardore spūs cōcitat⁹ fecit sibi flagellū de funiculis z eiecit ipse dñs tēpli vendentes z emētes de tēplo cū hostijs suis z mēsas trapezetarū z cathedras vēdētiū colūbas euertit: nec aliqō vas deo nō dicatū z sacratū mercādi gratia p tēplū transferri pmisit. Interdixit q̄dē de vasis mercatiōis z hūanis vsi Uasa a bus applicādis: nō de vasis deo dicatis: qrva dño pro sa diuino cultui deputata debebant ibi z non scripta alia esse. Ergo nec cophini vel alia vtensilia templis cōia p eccl'iam debēt deportari. vñ Beda. We Beda. vasis dicit illis q̄ mercādi gra iferebant. Ceterū ab sit vt vasa deo dicata dñs ei̇ceret de tēplo: vt introferri ꝓhiberet in tēplū: sz potꝰ vbi futura sibi examinis insigne p̄tēdit exēplū imūda z ꝓphana eliminat vasa de templo ac ne āplius iferant ꝓhibet: qñ nō solū de ecclesia oēs repellet ac deturbabit reprobos verū etiā ne vltra ad turbandā ecclesiam intrent eterno eos ℞bere cōpescit. Sed in p̄senti hec est ℞a dom⁹ dñi: id est cor fidelium purificatio vt nō tm̄ pctā q̄ inerant diuinit⁹ imissa cōpūctio tollat: sz et ne vltra repetant diuina i ei⁹ gratia p̄seuerās adiuuet. hec Beda. Et hec fuit D secunda eiectio. Bis enīz legit dñs hec fecis- Eiectio se ad significandū ꝙ ei̇ciēdi sunt tales ab ec scōa aclesia militante per sentētiaz: z a triūphante crior. per penā. vbi Theo. Hoc etiā dñs fecit in p̄n- Theo. cipio p̄dicatiōis sue z nūc iterū illō fecit qō ad crimē z in maximā redargutionē iudeorū redūdat: qz nō fuerūt ex priori admonitiōe castigati: z cū dñs hoc totiens fecerit ipsi minime se correxerūt. vñ Chrisо. In quo minor est excusatio iudeoꝝ: qñ cū bis hoc idem fecisset morabanť tñ in sua demētia. hec Chri. Ūñ in Chrisо. prima eiectione eiecit tm̄ vendentes: z ex hoc nobis datur fiducia impetrādi: vt q̄d eīn velle dñs ibi nos orare nisi ip's vellet nos audire? hic aūt durius agendo etiā emētes q̄ nūero erant plures. In prima etiā expulsiōe eos appellauerat negociatores: sz vt statim patebit hic acri⁹ reprehendēdo appellat latrones dans per hoc exemplū p̄latis ꝙ durius debent arguere scōm peccatū q̄ primum: quia grauius est ceteris paribꝰ ratiōe ingratitudinis. Hic etiā qi prima eiectione maior seri Austeritas sitas z rigor z austeritas de xp̄o ex p̄mitur q̄ fi ꝙ nusq̄ alibi de eo legitur: qz sz Chrisо. In pro cto xp̄i. p̄riꝰ iniurijs esse quēpiam patientez est lau Chrisо. dabile: in turias aūt dei ¦dissimulare nimis est impium. Ūñ xp̄s iniurias suas patienter sustinuit: iniurias autez patris sui nullatenꝰ dissimulauit. Hec flagellatio z eiectio maioꝝ de templo olim ꝓfigurata fuit in heliodoro qui cum audacter manuarmata tēplū intrasset vt illud spoliaret: q̄dā aduenientes eū flagellauerūt: z tāq̄ mortuuz reliquerūt. Helio- E doꝛus flagellatus fuit propter templi spolia Moraliꝰ tionē: iudei propter vsure palliationē. ¶ Wo raliter autem per hūc actum xp̄i datur intelligi ꝙ deus quotidie suam ecclesiam intrat

et qualiter ibi vnuſquiſq; cōuerſet attendit. Caueamus ḡ ne in ea riſibus et fabulis vel alijs illicitis vacemus ne improuiſus veniēs nos flagellet ⁊ de eccleſia ſua ac demū de regno eijciat ⁊ expellat. Nā qui peccata peccatis addit q̄ſi funē quo hic vel in futuro flagellat vel ligēt cōnectit. Funiculi ḡ quibus mali eijciunt ſunt incrementa actionū malarū: qz funiculus peccatorū ſuorū vnuſquiſq; cōſtringet. vñ Augu. Ergo qñ aliq̄d patiunt ꝓpter iniquitates ſuas hi qui vel ficte bonum vel aperte male faciunt in eccleſia agnoſcant: qz dñs fecit flagellū de reſticulis peccatorū ſuorū ⁊ admonet eos vt mutēt ſe ne ſint negociatores ne tandē audiāt: ligate illis manus et pedes ⁊ proijcite in tenebras exteriores. hec Augu. In hoc q̄ dñs expulit de tēplo boues ⁊ oues ⁊ nūmularios ⁊ vendentes columbas euertit miſtice deſignat q̄ prelati conſtanter debent reprimere hypocritas pelles ouinas ſimulātes tyrannos cornu ſue potētie bonos ventilātes: vſurarios ⁊ ſimoniacos dona ſpiritusſancti q̄ p columbā intelligit vendentes. Maxime autē ex hoc facto dñi enormitas ſimoniace prauitatis oſtēdit: qz nuſq; alibi corporaliter reſtitiſſe et alios impuliſſe vel eieciſſe narrat. ¶ Si igit eū in hoc quoq; imitari volumus: ſi nō aliter poſſumus etiā violēter ſimoniacos ab eccleſia pellere debemus ſi tñ vires ſuppetāt q̄b⁹ hoc ſine eccleſie detrimento facere valeamus. Audite hec ſimoniaci audite negociatores nephādi aut a negocijs ceſſare aut de tēplo exire. Vos nūmularij eſtis: vos colūbas ⁊ gratiā ſancti ſpiritꝰ vēditis: vos ſine nūmo ⁊ precio nihil agitis. ¶ Oēs quidē ſimoniaci a tēplo dei vel ante hūanos vel añ dei oculos eijciunt ⁊ dei dono priuant. Similiter clerici ⁊ religioſi q̄ in tēplo dei ſunt deputati ſi ſecularib⁹ ⁊ terrenis negocijs ſe implicent merito eiectionē a deo et eius indignationē timere debēt. O quāta mala gerūt hodie in eccleſia q̄ ſi dñs tunc inueniſſet vtiq; grauiꝰ tūc puniuiſſet. vñ Beda. Eiecit cōmercia rerū hūanarū de domo illa in qua diuinas tm̄ res agit: hoſtias ⁊ oīones deo offerri: verbū dei legi: audiri ⁊ decantari cēptū erat. Et quidē credendū eſt qz ea tm̄ vendi vel emi reppererit in tēplo q̄ ad miniſterū neceſſaria eſſent eiuſdē tēpli iuxta qđ alīs factū legimus cū idē tēplū ingrediēs inuenit in eo vēdentes ⁊ ementes oues: boues ⁊ colūbas q̄ nimirū ota non niſi vt offerent in domo dñi eos q̄ de longe venerant ab indigenis cōparare credēdū eſt. Si ḡ dñs nec ea volebat in tēplo venūdari q̄ in tēplo volebat offerri vtiq; ꝓpter ſtudiū auaricie ſiue fraudis qđ ꝓpriū ſolebat eſſe negociādo: qꝰ facinꝰ quāta putas alia duerſione puniret ſi inueniſſet ibi aliquos riſui vel vanilocio vacantes aut alij cuilibet vitio mācipatos? Si em̄ ea q̄ alibi licite geri poterāt dñs i dom o ſuo ne ꝯ talia negocia geri nō patit: ꝯto magis ea q̄ nuſq; fieri licet plus celeſtis ire merent ſi in edib⁹ deo ſacratis agunt. hec Beda. ¶ Moraliter ꝓpe iſto ſancto appropinquante paſchate in deoꝝ. i. cōfitētiū [aſcēdit ieſus hieruſalē]. i. cor humanū vel aliam ſanctā et deotā p gr̄e ſublimationē, eleuatā: nā hieruſalē i alto ſita eſt. Uñ dicit aſcēdit. Templū in hieruſalē eſt eminentior pars anime: puta ſuperior pars rationis que ſoli deo ⁊ eternis dz intendere: illuc aſcendit deus per effectū ſacramēti vel etiā ſua preſentia ſpirituali aliam viſitando. Sunt aūt quatuor precipue que xp̄s in tēplo ſpirituali non patit deſignata per quatuor q̄ in tēplo inuenit in tēplo materiali: ⁊ ſunt quatuor defectus etiā in viris religioſis qñq; reperti. Primū eſt nimia ſolicitudo tēporaliū in acq̄rendo ipſa ⁊ cōſeruando: hoc ſignificat p eos qđ xp̄s effudit de tēplo. Nō aūt ſolicitudo tēporaliū ſimpliciter phibet ſed nimia ⁊ ne in tēplo ſit. i. in mente q̄ ſolis eternis dz vacare. Unde qñ tēporalia in hoc templo habentur peccat mortaliter: quia creatura ponit loco creatoris ⁊ tēporalia loco eternoꝝ. Secūdū eſt incautus vſus tēporaliū ⁊ incircunſpecta cōſideratio de euitandis periculis qđ ſignat p bouē qui cū libenter herbas comedit qñq; nocīua in herbis abſcōſa deuorat ⁊ deglutit. Sic plerūq; accidit cū vtimur tpalib⁹ volēdo accipere id qđ eſt neceſſariū: qz latet ſub neceſſitate ſupfluitas ⁊ voluptas. Tertium eſt timor inordinatus ⁊ ſtolidus quod ſignatur per ouē in qua plus abundat ꝓuatio intellectus q̄ in alijs quadrupedibus: ⁊ ſi tpe toni trui remanet ſola ⁊ fuerit impregnata aborcit pre timore. Sic hoīes nimis timidi aborciunt fructū ꝓfectus ſpiritualis. Quartū eſt inexpeditio vel tarda progreſſio in expletiōe operū virtuoſoꝝ: ⁊ hoc ſignificat p colūbam q̄ nimis deliberat de volatu collū vndiq; circūflectendo ⁊ circūſpiciendo ad quā partem ire velit: ſz ſepe interim ſagitta eā ꝓcutit vel accipiter rapit: ſic accidit hoīb⁹ pigris ⁊ inexpeditis. Sz talia a xp̄o in ſuo ingreſſu a tēplo aie expellunt. facit em̄ flagellū de funiculis trib⁹ q̄rū ꝑm⁹ eſt infirmitas corpalis: ſecūs tribulatio cordialis: tertiꝰ ex iſtinctu diuino ammonitio ſpūalis. Hoc flagello xp̄s ꝓdicta q̄tuor ab aia fugat: ⁊ eijcit: ⁊ nihilominus cathedras ⁊ mēſas euertit ne facilē ingreſſum habeat [et dixit eis] quos de tēplo eiecerat. [Scriptū eſt]. ſ. i Eſaias. [Domus mea]. i. nomini ⁊ cultui meo dedicata [dom⁹ oīonis vocabit] nō rapine vel furti: nō negociatiōis ⁊ vane locutiōis vel ſpectaculi. Et ex hoc dat nobis magna fiducia ipetrādi. Ut qđ enim vellet dñs ab nos orare: niſi ipſe vellet nos exaudire. In hoc etiā oſtēdit ſe illis deū eē: qz tēplū ſoli⁹ dei ē dom⁹. Ubi Amb. De⁹ ei tēplū Ambro.

Augu.

Miſtice

Simoniaci expellēdi.

Clerici ſecularibus vediti.

Beda.

Moraliter

Eſa.lvi

suū non mercationis vult esse diuersoriū: sed
Orige. domicilii sanctitatis. Et Orige. In quo non
debent vendere ꝛ emere: sed orationibus tm̄
vacare q̄ cōgregant in domo oīonis. Nemo
Augu. ergo (vt ait Aug.) in oratorio aliq̄d agat nisi
ad qđ factū est. vñ ꝛ nomen accepit. Sed heu
nunc domus dei domus dissolutionis ꝛ cupi-
S ditatis pōtvocari. Ideo subdit. [Uos autem
Spelū- feciſtis illā speluncā latronum] latrones em̄
ca latro nō curant nisi de lucris tēporalibus quocūq;
num. modo acquirant: ꝛ ideo in speluncis se absco
Grego. dunt. vñ Grego. Domus orationis speluncaz
latronū facta fuerat: q; ad hoc in templo assi
stere nouerāt: vt aut nō dātes munera stude
rent corporaliter persequi: aut dantes spiri-
tualiter necare. Templū quoq; ꝛ domus dei
est ipsa mens atq; conscientia fideliū. Que si
quando in lesione primi peruersas cogita-
tiones profert quasi in spelūca latrones reci
dent. Et non iā domus oīonis: sed spelunca
latronis est q̄n relicta innocētia ꝛ simplicita
te sanctitatis illud conat agere vnde valeat
primo nocere. hec Grego. Spelunca latronū
dicit esse locus vbi spolia q̄ latrones rapiunt
congregantur: ꝛ hoc fecerunt sacerdotes de
tēplo: q; nō curabant de cultu dei: sed magis
de excoriatiōe populi: ꝛ hoc p astutias varias
ꝛ exquisitas. Similiter ꝛ hodie clerici pl⁹ cu-
rant de suo lucro q̄ de ecclesie seruitio. Sicut
em̄ magni latrones in speluncis suis existen
tes q̄n sciunt transire aliquos parū habētes
nō exeunt de speluncis: sed mittunt famulos
suos ad expoliandū illos: q̄n vero sciunt trāſ
ire homines multū pecuniosos currūt illuc de
primis ad illos. Sic multi canonici ꝛ clerici
q̄n sciunt lucrū magnū currūt ad ecclesiā: sed
q̄n lucrum est modicum remanēt in domib⁹ ꝛ
se subtrahunt et clericos suos ad ecclesiam
mittunt. ¶ Et nota quadruplicē vsum eccle-
H Ecclesie sie: q; primo est domus reconciliationis quo
vs⁹ qua ad penitentes. Secūdū illud Gene. nō est hic
druplex aliud nisi dom⁹ dei ꝛ porta celi. Secūdo oī-
Gene. nis quo ad ꝓficientes: sicut dr hic. Tertio in
xxviij. structiōis quo ad perfectos. sm illud Esaie.
Esa. ij. Uenite ascendamus ad montē dn̄i ad domū
ps. lxvij dei iacob ꝛ docebit nos. Quarto iubilatiōis ꝛ
Psal. laudis quo ad oēs sm illud ps. In ecclesijs
lxxxiij. bn̄dicite deo. et illud. Beati qui habitant in
domo tua dn̄e. Sed fit spelunca latronū sm
Latroci q̄druplex latrociniū vel scripturarū q̄n corū
niū qua punt vt ab hereticis: vel gratiarū q̄n sacra-
druplex mēta vēdunt vt asimoniacis: vel p̄bēdarū q̄n
emunt vt ab ādītiosis: vel pecuniarū quādo
male expenduntur: vt a voluptuosis. vel sm
Hiero. Hiero. Latro est ꝛ tēplū dei in latrociniū seu
Lucruz latronū specū conuertit q̄ lucrū de religiosis
a cleri sectat. Hoc lucrū sectant aliqui p studiū scie
cis spe tie vt q̄stuarij aduocati: aliqui p fortitudinē
ctantes potentie vt nobiles: aliqui p oblationē mune
rū vt diuites mūdi. De his oībus dicit Joh.

Quotquot venerunt fures sunt et latrones. Joh. x.
[Et accesserunt ad eū ceci ꝛ claudi in tēplo]
testes vocis ꝛ laudis pueroꝝ [ꝛ sanauit eos]
vt qđ pueri clamabant vbis ꝛ ore ipse oīde-
ret factis ꝛ ope quasi ꝛetiā testis ipsoꝝ. Cla-
mabāt em̄ osanna. i. saluifica q̄b⁹ p opa rñ-
dit q; salutem tribuit. Ac si diceret. Bene cla-
matis saluatorē: q; ecce do salutē. Moraliter Moral'
ceci sunt ignorantes: claudi vero rectitudinē
iusticie dimittentes: ꝛ isti curant p iesum ꝛ p J
bona cōsilia ꝛ hortamēta sectatorū ei⁹. Cōside Honor
ra nunc q; dn̄s cū magno honore receptus p nō repſ-
pter exhibitā sibi reuerētiā nō dimisit iusti- sit iusti-
ciā: q; mox tēplū intrauit ꝛ oēs vēdētes ꝛemē ciā.
tes inde eiecit: nec ꝓpter seuerā iusticiā ob-
misit suā miam: q; mox cecos ꝛ claudos sana
uit ꝓpter qđ dat intelligi q; iudex et ꝓlati p
pter impensum sibi fauorē nō debēt dimitte
re iusticie rigorē: nec ꝓpter rigorē iusticie de
bent dimittere dulcedinē mie. [Uidentes au
tem] ꝛ admirantes [ꝓncipes sacerdotū ꝛ scri
be mirabilia q̄ fecit iesus] in tāte multitudi
nis de tēplo electione in cecorū ꝛ claudorū sa
natione ꝛ pueros clamantes in tēplo ipm. s.
esse verū xp̄m ꝛ dicentes osanna filio dauid.
ipsi em̄ pueri ꝛcetere turbe cū laudibus xp̄m
vsq; in tēplū deduxerūt: moti cōtra ip̄m ran-
core ꝛ inuidia indignati sūt: q; mali de laude
bonorū dolere ꝓsueuerūt. vbi Chri. Qui igre Chriſo.
diebat vt hō: laudabat vt deus. Qui celabat
in carne: demonstrabat inuoce. Quē malicia
sacerdotū q̄si hoiem blasphemabat: hūc ino
cētia puerorū q̄si deū exaltabat. Quātū aūt
ille glorificabat tm̄ sacerdotes iuidia torq̄bā
tur ꝛ illi⁹ honor fiebat illis tormētū. Sic em̄ ē
res. Q̄n boni in sua virtute laudant: mali in
sua inuidia cruciant. hec Chri. Cūq; manus
nō auderēt timore populi i eū iniȝcere nec mi
racula manifesta ipugnare: arguebāt tm̄ eū
de applausu quē sustinebat circa se ꝛ testimo
niū ꝓpt̄i atq; pueroꝝ clamātiū: osanna filio
dauid. vtebāt i calūniā q; vcz h̄ nō dicit nisi so
li filio dei. Uñ direct ei [audis q̄d isti dicūt]
Quasi dicerēt. Talē laudē de te merito nō de
beres sustinere: q; si tu iust⁹ ꝛ bon⁹ esses talē Chriſo.
glorā ꝛ applausum declinares. vbi Chri. Et
nimirū h̄ xp̄i erat dicere ad eos. Nō auditis
q̄d hi dicūt. Sicut em̄ deo cātabāt illi pueri.
Et iterū. ꝛ vos videtis q̄ ego facio. Illos lo-
quētes attēditis ꝛme facientē nō ꝓsideratis.
Ego factis interp̄tor voces illorū. h̄ Chriſo.
[Jesus aūt dixit eis. Utiq;]. s. audio ꝛ audi
re debeo: quia hoc est ex diuina ꝓordina-
tione sm q; scribitur in psalmo. [Nunq̄d em̄ ps. viij.
legistis ibidē. ex ore infantiū ꝛ lactentium p
feciſti laudē.] Et bene dicit pfeciſti. laus em̄
inchoata fuit a turbis in via. Profert aūt de
psalmo exēplū vt tacente domino testimoniū
scripturarū firmaret dicta pueroꝝ: q̄si dice-
ret, Uos q̄ estis legisperiti debetis scripturā

hanc scire: z per cōsequens me nō reprehēdere. vbi Chrisō. Intelligim⁹ qz infantes dicebā
Chriso. Infātes tur nō etate sz simplicitate cordis. Infantes eñ lactentes nec itelligere aliquē nec laudare possunt. Lactentes eñ dicebant qñ quasi lactis suauitate: ita mirabiliū delectatiōe excitati clamabāt sicut scriptū ē: sz exaltauit ani
ps cxxx maz meā sicut ablactantes super matrē suā.
Lac. Lac eñ ōr opus miraculoz: qz miracula nullum laborem videntib⁹ ponunt: sed videntes admiratiōe delectāt z ad fidē molliter inuitāt Panis aūt est doctria pfecte iusticie quā accipere non pñt nisi exercitati sensus circa res spirituales. hec Chrisō. Et ois simplex doctrina lac ōr: qz delectat z faciliter capit sicut lac sine dolore dentium sugitur. ¶ Oratio.



Generale terroris tui dñe signū feciſti qñ flagello de funiculis facto oēs de tēplo eieciſti ptendens i oculis flāmaz tue diuinitatis: precor z obsecro dñe te da mihi te terribilē presentē attendere vt sancto te timeā timore. Magna enim sunt iudicia tua dñe z inscrutabilia: q̄ cū cōsidero cōtremiscunt oia ossa mea: qñ nō securatur hō viuēs sup terrā: sz in futurū oia reseruant incerta vt sp seruiam⁹ tibi pie z caste in timore: z exultem⁹ tibi cuz tremore. Amen.

¶ De duob⁹ minutis vidue et de pharisei z publicani oōne. C. xxx.

A lu. xxi. z Mar. xij. gazophilatium.



Et sedens iesus cōtra gazophilatium id est diuitiarū repositoriuz aspiciebat eos q̄ mittebant z ponebant [munera sua]. i. oblatiōes in illud. Erat autez gazophilatiū archa foramē desuper habens iuxta altare ad dexterā posita in q̄ mittebat: z seruabat pecunia p sustētatiōe edificiorū templi: z alijs que erant ad templū z ministerium necessaria: necnon pauperib⁹ z viduis inde nutrīēdis ac pro sacerdotib⁹ et ministris. Dicit autez gazophilatium porticus vbi tales arche z oblatiōes seruabāt de quo etiā alibi in euāgelio ōr. Hec locutus ē Jesus
Jo. viij. in gazophilatio docens in templo. Uñ Beda.
Beda. Quia sermone greco philaxe seruare dicit. z gaza lingua persica diuitie vocant: gazophilatiū locus appellari solet quo diuitie seruātur quo noie z archaz in qua donaria populi cōgregabāt ad vsus templi necessarios z porticus in qb⁹ seruabant appellabant. hec Beda. Et cum multi diuites multa mitterēt [videns quādā viduā pauperculā mittētē erea minuta duo] id est duos nummos ereos valētes quadrantē seu quartam partē cycli: sz obolos quinq̄ quos cū sudoribus adquisierat [dixit] discipulis suis q⁹ plus oibus misisset: quia miserat de penuria sua z sibi necessaria oia que habuit et totum victuz suum id est oia necessaria corpori sine quib⁹ nō est viuere se decetero in totū cōmittēs deo. Alij vo ex superabundanti sibi z supfluo miserūt qō nō debebant retinere: sz erogare. Non dicit q⁹ miserunt qō abundat: sed ex eo q⁹ abūdat illis z ex abundāti ad. denotādum q⁹ nō dederunt totū supfluū sed partem modicā. Sacerdotes quippe q̄ erant auari docebant q⁹ ille qui plus offerebat in templo absolute loquēdo plus habeat de merito qō falsum est: qz quantitas meriti nō accipitur sz quātitatem doni absolute: sed per cōparationem z facultatē dantis z promptitudinem sue voluntatis z deuotionis. Uñ sm doctrinā sacerdotum multi diuites iactabant munera multa z magna sed sm xp̄i sententiam vidua hec pauper plus oibus misit nō absolute loquendo: sz cōsiderata facultate z bona voluntate sua: nō affectu ponderis: sz affectu deuotionis: nō plus in quātitate: sed in charitate: vt dicat plus quia ampliori desiderio z feruore. qō eñ potuit misit: z qō non potuit desiderauit: item plus cōparatione: qz totum dedit: item plus dati qualitate: qz de sibi necessario itē plus diuina acceptatione: qz xp̄s plus approbauit. Prefertur ergo diuitib⁹ vidua pauper cula: quia plus est pauperi dare modicū q̄z diuiti dare multū: sicut plus est puero ferre pondus paruū q̄z forti viro ferre magnuz z deus plus attendit dantis affectū q̄z donū: z plus ponderat quantitatē deuotiōis q̄z muneris. Unde Hiero. Non quantū: sed ex quāto dederis considerat deus. Et Gregori⁹. Cor nanq̄z z non substantiā pensat deus: nec perpendit quantum in ei⁹ sacrificio: sed ex quanto proferatur. Unde etiā Chrisō. Non etiam paucitatem oblati: sed copiā affect⁹ intuit⁹ est deus. Quod si, nequis tātum offerre sicut z vidua: offer saltem totū supfluum. hec Chrisō. Si aūt bina minuta que vidua misit in archā plus oibus muner⁹ deo placuerūt: sic amordet z primi oia vicit q̄ semper i archa cordis seruari debet: perduo etiā minuta aiam z corpus accipere possumus q̄ deuote deo offerre debem⁹. Moraliter autē hec vidua pauper dici potest persona simplex carens diuitijs z scripturarū noticia: que tñ apud deum plus meretur orationibus z vita q̄z potentes in tpalibus z magna scientia. Uñ cū Aug. legisset vitā pauli simplicis dixit. Simplices et indocti rapiūt celum z nos cū literis nostris demergimur i infernū. Ista quoq̄z vidua signat cuiuslibet fidelis animā que nūc debet se reputare viduā q̄diu est ab ap̄lexibus sponsi sui xp̄i separata: z sicut vidua ducit semp vitā lugubrez: z induit vestes viduitatis sue: sic aia deuota debet esse in luctu penitētie: et corpo-

Vidua plus dedisse putabatur ceteris.

Hiero. Grego.

Chriso.

Moral.

Augu.

B Munera preciis.

re ⁊ mente in hūilitate. Hec debet offerre xp̄o duo minuta: scz affectū cōpassionis verbi ⁊ facti ⁊ quādoq; verbū cōpassiuū bñ valet factū ⁊ qñq; melius est q̄ datū. vnde Theo. Uidua ista anima hois est relinquens sathanaz cui fuerat adiuncta q̄ mittit i templi erario duo minuta: carnē scz ⁊ mentē: carnem quidez per abstinentiaz: mentē vo per humilitatē: vt sic audire, valeat q̄ totū victū suum posuit nihil de suo relinquens mūdo, vbi ⁊ Beda. Hic nobis locus moraliter quidē intimat q̄ sit accessibile deo quicq̄d bono animo attulerim⁹. Iurta vo⁹ leges allegorie diuites iudeos designant de iustitia legis elatos. Uidua pauper ecclesie simplicitatē designat q̄ recte paupercula vocat: qz vel supbie spiritū vel cōcupiscētias tēporaliū vel petā tāq̄ mūdi diuitias abiecit. Uidua vo qz vir eius pro ea mortem pertulit hec in gazophilatiuz era mittit duo minuta: qz i conspectu diuine maiestatis cum dilectione dei et proximi seu fidei orationisq; munera defert: q̄ considerata ppie fragilitatis minuta: sed merito pie deuotiōis accepta cūctis supboz; iudeoz; opib⁹ prestāt et abundantia sibi iudeus mittit in munera dei q̄ de iustitia sua presumēs: hec apud se orat q̄si nō apud deū. De⁹ gratias ago tibi: qz nō sum sicut ceteri hoim raptores iniusti. Omnē autē victū suuz ecclesia in dei munera mittit quia oē q̄d vsuit non sui meriti: sz dei esse muneris intelligit dicēs. De⁹ propitius esto mihi peccatori. hec Beda. [Dixit aūt tūc iesus ad quosdaz] ⁊ quasi singulares ⁊ se alijs preponētes [qui in se cōfidebant] ⁊ de ppijs meritis p̄sumebāt [tāq̄ iusti] p operibus suis exteriorib⁹ [⁊ aspernabātur ceteros [tāq̄ iniustos: ⁊ sic dupliciter supbiebāt: scz qz de meritis cōfidebant: et qz ceteros despiciebant: tō iusti nō erāt: qz humilitatē sine qua nullus iustus est nō habebant parabolā de phariseo appa rēte iusto ⁊ publicano pctōre publico⁹ ascendē tibus in templū ⁊ orantibus. In templū ascē debant: qz templum in alto situm erat ⁊ ascēsum. xv. graduū habebat [vt orarēt] qz hic cē finis debitus eūdi ad ecclesiā scz ad orādū nō ad confabulandū: nō ad vanitates videndū. Phariseis quippe loquebat dñs q̄ inde pharisei. i. diuisi dicūtur: qz apparētes iusti se preceteris meliores eē putabant. His autē vnuz phariseū dñs opposuit in quo quasi i speculo ceteri quales erant videre potuissent. Et fortasse ibidem ipse p̄sens ibi erat de quo dñs ista dicebat. vbi Theo. Causa igit confidentiū in se nō aūt totum attribuentiū deo sed ob hoc ceteros contēnētiū parabolam proponit ostēdens q̄ iusticia q̄uis hominem approximet deo: si tñ assumat supbiam ad infimuz deū ac hominē. Est aūt supbia dei contēptus. Quoties em̄ aliquis nō deo sed sibi ascribit bona q̄ facit: quid ē aliō q̄ dei negatio? hec Theo.

Pharisei. Pharisēus superb⁹ se iactabat ⁊ iustificabat: alios accusabat et se eis p̄ferebat dicēs. [De⁹ gratias ago tibi: qz nō sum sicut ceteri hominuz. Jeiuno bis in sabbato] id est in se ptimana [decimas do oim que possideo] hec aūt sunt indicia supbie quā deus a longe cognoscit: sz non ignoscit. De vtraq; pte iusticie se laudat q̄rūvna est declinare a malo: altera facere bonum. De prima se laudat dicēs: nō sum sicut ceteri hominū de secūda dicens: ieiuno bis in sabbato: pharisēus ergo bñ dicit quasi diuisus: qz gestu habitu ⁊ conuersatiōe erat a ceteris distinct⁹. Unde dicebat [nō sum sicut ceteri homines] ⁊ verū dicit: nō quidem in iusticia: sed in supbia. Male q̄ppe incepit debuit ei incipere a sui accusatione p̄m illud puerbio. Justus in p̄ncipio accusator est sui i medio supplicare ⁊ orare: i fine gratias agere. Sicut sacerdos facit in missa sua. Primo em̄ accusat se in generali cōfessiōe. Scōo deū suppliciter deprecat multiplici oratiōe. Ultimo deo regratiatur dicēdo. Ite missa est. vel Bñdicam⁹ dño. ⁊ rñdetur Deo gratias. Ipse aūt nō se accusauit sz laudauit: nō deū rogauit sed laudanti insultauit: nec gratias agendo dei dona sz sua merita pensauit. Publice quidē arguere vitia oibus licet; nulli aūt nisi paucis vt ad certā p̄sonaz descendant in quo phariseus reprehēsibilis erat. p̄m Bedā. De vbis elati phariseī quib⁹ humiliari, meruit possum⁹ e diuerso hūilitatis formā qua subli memur assumere: vt sicut ille consideratis et petoz; vitijs ⁊ suis virtutib⁹ est elat⁹ ad ruinam: ita nos nō nr̄a solū pigritia: sz ⁊ melioz; virtutib⁹ inspectis humiliemur ad gloriam. [Et publicanus] hūilis [a longe stans] ppē timorē quasi nō esset dignus appropinquare [nolebat nec oculos in celū leuare] propter pudorē: qz iudicabat se idignū pre verecūdia pctōruz: quasi pro pctis nō audens respicere celū [sed percutiebat] propter contritiōis dolorē [pectus suū] tanq̄ totius mali originem [dicens] per humilē confessionem [Deus] qui oīa potes [propitius esto mihi pctōri] ecce sui accusatio ⁊ pura cōfessio: ⁊ ista faciūt ad peccatorū remissionē. Hec em̄ sunt indicia humilitatis quā deus de ppe aspicit ⁊ cognoscit. Merito aūt pect⁹ percutiebat: qz ibi peccauerat vbi fons ⁊ fouea ⁊ origo mali erat. Ibi em̄ est cor bonoz; omniū atq; maloruz secretarium. Inde oia bona ⁊ oia mala procedunt. Hoc ergo publican⁹ percutiebat. quāz Aug. est arguere qō latet in pectore ⁊ euidenti. pius occultuz peccatum castigare ac pectus percutiendo se de ipso quodā modo vindicabat ⁊ dicebat [de⁹ ppit⁹ esto mihi pctōri] Nō attendas huius pauī cordis consilia: dele peccata ⁊ propitius esto. Nihil i me est vnde tibi placere ⁊ veniā consequi debeam: quoniā corde ⁊ corpore cogitationib⁹ ⁊ operationibus nbi

Publicanus ⁊ phariseus orantes.

Theo.

Beda. Anim⁹ deo acceptabile tus.

Prouer. xvij.

Beda.

Augu.

Humilitatis indicia.

Augu.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

peccaui. Oīb⁹ iniquioꝛ ego sum:ꝛ nisi p misericordiā tuā saluari nō possum. Jdeoq̄ [propiti⁹ esto mihi peccatoꝛi] Puplicanus quasi
F Publicani. public⁹ peccatoꝛ dicit. Publicani em̄ dicebāntur exactores vectigaliū publicoꝛ:ꝛ exactio tributi erat cōtra legē:ideo exactores peccatores vocabant. Jste ergo sicut hūilis appropinquare nō audebat vt de⁹ ad eū appropinquaret nō aspiciebat vt aspiceret:pcutiebat pect⁹ suū penas de se exigēs vt de⁹ parceret: confitebatur vt de⁹ ignosceret: et non minus se accusabat q̄ pharise⁹ se iustificabat. Sz q̄ fructu:qua mercede:qꝛ ignouit deus qō ipse agnouit:ꝛ iustificat⁹ inde recessit. vñ sequit [Amen] id est vere [dico vobis descēdit] scz de domo dei [hic] scz publican⁹ [iustificat⁹] idest de ipio p gratiā fact⁹ iust⁹ [in domum suā ab illo.] .i. pl⁹ q̄ ille: vel [ab illo] .i. pre illo remanēte in fecīb⁹ suis:ꝛ merito magis q̄ ille:qꝛ habebat ille iusticiā suā pīsumptā: hic verā:ille apud se de operib⁹:hic ℣o apō dēū ex fide iustificat⁹ est:ille em̄ supbe de bonis gloriabat:hic hūiliter mala confitebat.

Sed ℔z Aug[Melioꝛ ē in malis factis humilis confessio q̄ in bonis supba gloriatio. Et hic est argumētū q̄ melioꝛ est peccatoꝛ humilis q̄ iust⁹ superbus:qꝛ eo ipso q̄ peccatoꝛ se humiliat:iā non est peccatoꝛ q̄ iustus:eo ipso q̄ supbit iā nō est iustus. vñ Aug. Enumerationi meritoꝛ preferꝛ cōfessio peccatoꝛ:propter qō dicit. Gaudiuꝛ est angelis dei super vno peccatore pniam agēte q̄ sup nonaginta nouē iustis qui nō indigēt pnia:id est qui non reputant se indigere illa. Jn quo miro modo reprimit supbia hūana:vt nō de suis meritis homines presumāt. vbi Beda. q̄ tazvenie fiduciā digne penitētibus prebet:q̄ publican⁹ qui reatū sue nequitie pfecte cognouit fleuit cōfessus est:ꝛ si iniust⁹ ad templū venit iustificat⁹ a tēplo redijt. vbi ꝛ Ambro. Introduxit phariseū ꝛ publicanū in templo oꝛātes ꝛ docuit ēt si bōa cetera habeat q̄ magis supbus offendat q̄ hūilis q̄ nulla ℣tutū dote subnix⁹ sit. Studuit em̄ diabol⁹ supplātare bonis opib⁹ intētos q̄tū laboꝛauit phariseū ille ne raperet alterā:ne iniust⁹ esset:ne adulteraret:ne peccaret sicut publicanus:vt bis in sabbato ieiunaret:vt decimas daret oīm q̄ acq̄reret. Quis nīm hec fecit? Aduertit hoc diabol⁹ ꝛ pfodit eū vlcere grauiꝛ vt mēte carnis iflat⁹ in eo in q̄ laudabilis foꝛe crederet ibi rep̄hēsibiliꝛ iudicaret. hec Ambro. Hic q̄ oīdit nō ex opib⁹ esse gloriādū sz hūiliter in gratia cōfidēdū. vñ Basilius. Cū accesseris ad predicandū dīm prosterne te humiliter in cōspectu ei⁹ nec postules q̄cq̄ quasi ex gra meritoꝛ tuoꝛ. Et si ē tibi cōscientia alicui⁹ boni opis cela illā vt te silentiū agente mīltipliciter tibi restituat a dño ꝛ petā tua cito pduc in medīū vt deleat ea deus cū cō-

fessus fueris ea. Nō tu iustifices eās ne sicut pharise⁹ ille exeas cōdēnat⁹. Memento publicani vt ita sicut ille veniā delictoꝛ tuoꝛū inuenias. hec Basili⁹. Ubi ꝛ Chrys. Semi- Chryso.
nas aurigas ꝛ duas bigas in stadio positas H
sermo presens ꝓponit. Jn altera quidē iusti Humili
ciā cū supbia:i altera pctīm ꝛ humilitatē. Et tatis po
vides bigā pcti superare iusticiam non pro- tētia.
priis viribus sed hūilitatis coniuncte: illam
℣o deuictā nō fragilitate iusticie sz molem tumore supbie. Nā sicut hūilitas q̄ sui eminētiā pcti pondus superat et saliēs attigit deū sic supbia ob sui molem de facili iustitiā deprimit. Si ergo plura facta strenue geras: putas aūt te posse p̄sumere tota caruisti oratione. Si ℣o mille ferasin conscientia fasces reatū ꝛ hoc solū de te credas q̄ es ifim⁹ omniū multā obtinebis ante deuꝛ fiduciā. Hec igitur fastus inflatio ab ipsis celis potest deprimere nō cauentē: humilitas ℣o ꝛ ab ipso abysso reatū hoiem sublimare. Hec em̄ pre phariseo publicanū saluauit latronem ante ap̄los in paradisuꝛ duxit: illa ℣o incoꝛporeā ingressa est potestatē. Ceterū si iuxta delicta hūilitas tā facile currit vt superbiā iusticie trāseat si iusticie cōiūxeris eā quo non ibit? Assistit ipsi tribunali diuino i medio āgeloꝛ cū fiducia multa. Rursus si fast⁹ cōiūct⁹ iusticie eā depmere potuit si piūct⁹ sit pctō i q̄tā gehēnā detrudet? Hec dico nō vt negligam⁹ iusticiā sz vt fastū vitem⁹. ℍ Chry. Deide sue snie cām assignās. s. q̄re publican⁹ magis iustificat⁹ descēdit cōsequēter inferēdo subiungit. [Qꝛ omis] generaliter sine exceptiōe. s. siue laic⁹: siue cleric⁹: siue religiosus. Jtē siue paru⁹: siue mediocꝛ siue quātūcūq̄ magnus [qui se exaltat] supbiēdo sicut fecit pharise⁹ [hūiliabit] ꝛ deijciet vel in hoc seculo p miseriā: vel i futuro p penā eternā [ꝛ q̄ se humiliat] spōte p verā pniam ꝛ pctōꝛ cōfessionē [exaltabit] in gloria p remunerationē. Naz ℣m Sapi. Ante ruinā exaltat coꝛ ꝛ ante glo- Prouer.
riā humiliatur. Et vt vulgariter dicitur nō xvi.
est vallis que nō habeat collem: nec ē collis que nō habeat vallē. Sicut ergo publicanus se hūiliādo ē exaltat⁹: ita ꝛ phariseꝰ se exaltādo ē hūiliat⁹. Sicut em̄ in statera materiali vna pte depressa: altera eleuat ꝛ ecōuerso: sic in statera diuine iusticie decretū ē: vt q̄ eleuātur p supbiā in p̄senti vita deprimantur per penā confusibilem: in futuro: ꝛ ecōuerso: q̄ se deprimūt in p̄senti ob dei reuerētiā eleuabū J
tur in futuro ad gloriā. Si q̄ sic reprehendit Supbie
ꝛ pfundit q̄ supbe gras agit ꝛ cetera bona fa detesta-
cit q̄d de illo erit q̄ gratiā impugnat ꝛ mō bo- tio.
na facit? Certuꝛ ita q̄ tene supbe: qꝛ si humiliat⁹ nō fuerꝛ deo: velis nolis hūiliaberꝛ diabolo. Et iō caueat quisq̄ ne sibi supbia dominet: qꝛ vt ait Aug. Ue homini cui⁹ auriga August.
superbia ē: necesse ē em̄ vt in precipi⁹ eat. Si

Augustī. Cōfessio humilis

S Augu.

Luce.x.

Supbie repssio. Beda.

Ambro.

Glorian dum mō est. Basili⁹.

cōsideremus exitū rei in lucifero supbiēte et xp̄o humiliāte: in eua elata et in virgine humiliata: in diuite purpurato: z in lazaro vlcerato: in pharisēo se extollēte z publicano penitēte: videbim⁹ manifeste q̄ verū sit qđ hic dñs dicit: qz ois qui se exaltat humiliabit: et qui se humiliat exaltabit. Et ideo bene dicit quidaz p̄s. Inter sapiētes sapiētior est qui humilior est. Hic aut̄ versiculus. s. [ois qui se exaltat humiliabit: z qui se humiliat exaltabit] toties a dño in euangelio iterat̄ vt deprimat supbiā quā sup oia vitia detestat̄: et humilitatē cōmendat quā sup oēm virtutē z sepius laudare dinoscit. Radix em̄ oīm malorū supbia: z custos oīm virtutū humilitas
Theo. est. Unde Theo. Quia em̄ superbia plus q̄ alie passiones verat hoīm mentes: ideo cre-
Chriso. bri⁹ de hac monet. vñ Chri. Sim⁹ itaq̄ humiles vt simus excelsi. et em̄ cū abundātia multa h̄ūliat̄ despectio. Nihil em̄ itaq̄ de⁹ auertit sicut supbiā: ppterea z a principio oia fecit vt hāc auferat passionē: ppter hoc mortales facti sum⁹: z in miseriis z plāctib⁹ ppter hoc in labore et sudore in laboratione cōtinua et miseria. Et em̄ a despectione peccauit prim⁹ homo expetēs dei equalitatē: ppter hoc neq̄ q̄ habebat māsit habēs: sz ab his cecidit. Tale em̄ qđ est despectio q̄ nō solū nullā nobis adiicit correctionē vite: sz q̄ habem⁹ abscindit z his officit: sicut humilitas nō solū eorū q̄ sunt nihil abscidit: sz z que nō sunt adiicit. Hāc itaq̄ zelemur: hanc p̄sequamur: vt z p̄sēti potiamur honore z futura fruamur gloria. Mystice p pharisēū iudaicus pp̄s designat qui ex bñficiis legis z pphetaruz suscepis de sua sctitate p̄sumēs gētiles aspnabatur: p publicanū vo gētilis q̄ pctā sua ap̄lis p̄dicātib⁹ recognoscēs humiliter ea p̄fitebat̄ ppter qđ gētilis iustificat⁹ ē p fidei xp̄i recep
Beda. tionē: z iudaic⁹ dānat⁹ p̄ sua obstinationē. vñ Beda. Typice aut̄ pharise⁹ ē pp̄s iudeo
Typice rū q̄ ex iustificationib⁹ legis extollit merita sua. Publican⁹ vero gētilis ē qui lōge a deo positus cōfitetur pctā sua quorum vnus subiendo recessit humiliatus: alter lamētādo
Moral'r appropinq̄re meruit exaltar⁹. ¶ Moraliter hi duo hoies signāt vniuersitatē hoīm. s. iustos pharise⁹ z iniios publican⁹ vterq̄ debēt ascēdere in tēplū ad orādū ipius p̄ venia: iustus p̄ pseuerātia. In tēplū aut̄ spūale qđ est
Dama- de⁹ debem⁹ ascēdere orādo: qz p̄m Damasce.
sce. Oratio est ascensus mētis i deū. z p̄m Augu.
Augu. Oro ē pius affectus mētis in deū directus. [Principes aut̄ sacerdotū] sz pōtifices q̄ in spūalibus p̄erāt [z scribe] qui doctrine legis z pphetarū intendebant. [Et principes plebis] q̄ cū tpalibus dispōnēdis p̄sidebant moti cōtra iesum inuidia z rācore [querebāt eū perdere] q̄ tū venerat eos saluare excogitantes diuersas vias et modos quō possent illum occidere. vñ Bernar. O bone iesu tot⁹ Bern.
mundus videt̄ z tra te cōiurasse z hi in psecutione tua primi sunt qui vident regere populū: dirigere principatū [et nō inueniebāt quid facerent illi]. i. causam rationabilē eū occidēdi cū esset iustus z innocentissim⁹: nec etiā audebāt timore pp̄li: qz [ois pp̄s audiebat illū z admirabatur sup doctrina ei⁹] vñ
Beda. Beda. Querebāt illū p̄dere: vel qz quotidie docebat in tēplo: vel qz latrones eiecerat de templo vel qz veniens illuc quasi rex z dñs a
Cyrill⁹. credētiū turba laudē hymni celestis accepit vel qz suo magisterio neglecto plures ad eū audiendū cōfluere cernebāt. vbi z Cyrillus. Cyrill⁹.
Decebat aut̄ ex his q̄ xp̄s dixerat z fecerat eū adorare vt deū: sed ipsi nequaq̄ hoc facientes querebāt eū occidere: sed vt ait Greg. Re
Grego. dēptor noster p̄dicatiōis v̄ba: nec indignis nec ingratis subtrahit: nā subdit. Et erat tūc docēs quotidie in tēplo reddēs eis bonū pro malo. Qz em̄ erat prim⁹ passioni ist̄abat docēdo. Ecce optima cōmutatio: qz de domo negociatiōis facta ē schola veritatis: tēplū oratiōis: loc⁹ deuotiōis. vbi Greg. Nūcuiq̄ agi-
Grego. tur qđ factū fuisse p̄hibet. Cū em̄ mētē fideliū ad cauēda subtilit̄ erudit z q̄tidie v̄itas in tēplo docet. Et stetit iesus publice i tēplo p̄dicās pp̄lo z rīdens. principib⁹ vsq̄ quasi fero: z tota die ipsi z sui ieiunarūt. [Et circūspectis oibus cū iam vespertina esset hora] q̄ erat hora declināti ad hospitiū z null⁹ eoz inuitaret vel colligeret relictis illis [exijt] de ciuitate z redijt in bethaniā cū duodecim [vt̄ qđ in vrbe magna nō inueniebat i agro paruo haberet hospitiū] ibiq̄ mansit apud martham z mariā z lazarū z docebat eos de regno dei. Ubi arguit duricies z ingratitudo iu-
Judeo- deorū q̄ doctorē quē gloriose z honorificevt re-
rū gē z gaudiose susceperāt z q̄ p totaz diē vsq̄ ad vesperam eos doctrina pauerat hospitio titudo. nō susceperūt z famescentē nō pauerūt. Circūspexit em̄ dñs qui nihil de p̄prio vbi hospitaretur habuit sed oī benuolētia indiguit: si q̄s eū in domū suā vocaret vel reciperet et null⁹ est inuēt⁹ bñdictiōe pacis xp̄i dign⁹. vñ in hoc q̄ dimisit eos corporaliter oñdit facto eos p̄pter ipsoz cecitatē eē dimittēdos a deo spūaliter vbi Hiero. Hic aut̄ intelligēdū est Hiero.
q̄ xp̄s fuerit tante paupertatis: z ita nulli Adulari adulat⁹ sit vt in vrbe maxima nullū hospitē: noluit, nullāq̄ māsionē inuenerit: sed in vico paulo xp̄s.
apō lazar̄ sororesq̄ ei⁹ hitauerit. Eoz q̄ppe vic⁹ bethania ē. vbi z Chriso. Et relictis illis Chriso.
tāq̄ exercitatis per inuidiā abijt foras extra ciuitatē in bethaniā vt recedēdo p̄ficeret q̄s rīndendo non potuit: qz malicia non instruit sermonibus: sed excitatur. Maluz em̄ hominem melius locum dādo potes vincere q̄ respondēdo. Nā si contēdis irrationabilē placare z illū non placas et teipsum subuertis.

¶ Et mānsit ibi apud lazarū ⁊ sorores eius vt illic reꝯescerent corpaliter vbi ⁊ spiritualiter repausabat. Nā sctōrū virorū est nō ibi q̄rere mansionē vbi clariores sunt viri: sed vbi fideliores: nec gaudent vbi epule large sunt: sed
Beda. vbi sanctitas floret. hec Chri. Ubi etiā Beꝺ. bñ aūt dicit qꝛ circunspectis omnib⁹ exiuit in bethaniā. Inspicit q̄ppe intern⁹ arbiter omniū corda: ⁊ cū in cōtradicentibus ac resistentibus veritati nō inuenit vbi caput reclinet secedit ad fideles ⁊ in eis q̄ obediūt verbo mā sionē sibi vna cū patre facere gaudet: bethania nāq; domus obedientie dicit. hec Beda.

W locatria intrauit xp̄s.

¶ Nota ergo ex premissis q̄ xp̄s tria loca intrauit. s. hierusalē: templum ⁊ bethaniam: p que loca significat mens humana que debet esse pacifica: ⁊ tūc est hierosolyma q̄ interpretat visio pacis: debet esse dei habitatio grata: ⁊ tunc est tēplū dei viui acceptū: debet etiā esse ad obediendū prona: ⁊ tunc est bethania que interpretatur domus obedientie. Ingrediēte aūt dño in primū locū. s. hierusalē tota ciuitas est ꝓmota: quia intrante dño aiam p gratiā preuenientē omnes vires anime debent cōmoueri per doloꝛē ⁊ pritionē peccati. Cū vero intrauit templū eiecit vendentes et ementes ac mensas et cathedras euertit: qꝛ postq̄ xp̄s intrauit in coꝛ hominis p gratiaz preuenientē mouendo ipsum ad contritionē intrauit postea in ipsum per gratiā ꝓficientē purgando illud ⁊ eiiciendo inde peccata per confessionē: ⁊ tunc xp̄s sanat illud dando indulgentie remissionē. vñ subdit ibi de infirmoꝛū sanatiōe. Deinde xp̄s itrauit bethaniā q̄ interp̄tat dom⁹ obedientie: qꝛ postq̄ intrauit coꝛ p gratiā p̄uenientē ⁊ ꝓficientē inducēdo ipsum ad cōtritionē ⁊ ꝓfessionē ꝓñr intrat per gratiā perficientē ipsum per obedientie
Bethania.

Contē platio.

satisfactionē: ille em̄ vere obedit q̄ de oīb⁹ peccatis suis plene satisfacit. Conspice igit nūc bene dñm qꝛ valde humiliter vadit p ciuitatē cū illis pancis q̄ sic honorifice venerat mane cū multis. Ex q̄ potes cōsiderare qꝛ parū est curandū de humano honoꝛe q̄ sic terminat in breui: ⁊ qꝛ in cursu hui⁹ vite risus doloꝛe miscet: ⁊ extrema gaudij luctus occupat. Potes etiā cōsiderare qūo sui gaudebāt q̄n honorabant a turbis: et multo magis q̄n bethaniā redierūt illesi: qꝛ maxime timebāt q̄n hierl'm ibat q̄ tūc q̄libet die faciebat. Quāuis enim alꝛs sepe marie tñ a p̄cedēti die sabbati vsq; ad vigiliā cene locut⁹ est iudeis ⁊ opatus est palā i hierusalē. [Erat aūt tūc q̄tidie docēs in tēplo] ꝓpter doctrine autoꝛitatē: loci celebritatē: ac pp̄li frequētiā et auditoꝛū pluriū vtilitatē [noctib⁹ ꝙo exiens moꝛabat i mōte olineti]. s. in bethania q̄ erat i latere mōtis
Predicatoꝛū exē plum.

eiusdē vigilās ⁊ oꝛās ac docēs discipulos ⁊ cōfortans. In hoc dedit exēplū p̄dicatoꝛibus et doctoꝛib⁹ euāgelij vt dieb⁹ doceant ⁊ noctib⁹ sint in oratione dei. Ut ibidē hauriant quod auditoꝛib⁹ infundāt in mane sequēti. Siue etiā in ꝓsperitate simus que p̄ diē significat siue in aduersitate q̄ p̄ noctez intelligit semp doceam⁹ ⁊ oꝛem⁹ ac bonū faciam⁹ inquātūvalem⁹. vñ Sap̄. Mane semina semē tuū ⁊ ve- Eccl. xi
spere ne cesset man⁹ tua: qꝛ nescis quid magis oriat hoc an illud. Et si vtrūq; simul melius erit. Per mane em̄ intelligi pōt tps pacis Mane.
et prosperitatis: ⁊ per vespere tps tētationis Uespere.
et aduersitatis in quib⁹ semp bonū operari nec tpe hoc vl' illo a bono opꝰ cessare debem⁹ qꝛ q̄d hoꝛ maioꝛē fructū nobis afferat ignoram⁹. Et hec facere debem⁹ i mōte olineti. i. in culmine mie ad ꝓmū. nō em̄ mereꝛ ipe trare miam a deo q̄ nō facit miaz cū ꝓximo.

¶ Et est notabile q̄ imminēte morte magis instabat xp̄s p̄dicationi qō est cōtra multos qui in senectute dant se ocio et quieti cū adhuc possent multoꝛ prodesse saluti. [Et omis populus] attractus efficacia ⁊ dulcedine doctrine sue [manicabat]. i. mane festinabat [ad eū in tēplo] vt audiret ab eo ꝙbo vite: q̄ est mane cū festinatione accelerabat venire ad locū p̄dicatiōis sue: a mane em̄ oꝛ manicare vbi Cyrill⁹. Populo aūt ante lucanū ve Cyrill⁹.
nieti ad eū cōgruū erat dicere. Deꝰ deꝰ meꝰ Ps. lxij.
ad te de luce vigilo. Et qꝛ dñs sic dieb⁹ ⁊ noctib⁹ tūc p̄cipue laboꝛauit: iō tota illa septimana penosa oꝛ: qꝛ p̄ totā illā laboꝛauit recreādo sicut p̄ ꝑmā mūdi hebdomadā opat⁹ est creādo. Et q̄ vna septimana cūcta creauit multo laboꝛe hac septimana hoīem refecit. vñ Beda. Que ꝙbis precipit dñs suis cōfir- Beda.
mat exēplis. Nā q̄ nos ante repētinū iudicij vniuersalis aduētū ante incertū singuloꝛuz nostroꝛ exitū delitijs simul⁹ curis hui⁹ vite neglectis ad vigilādū hoꝛtat ⁊ oꝛandū: ⁊ ipse impēdēte sue tpe passiōis doctrine vigilijsq; et oīb⁹ instat pariter ⁊ exēplo insinuās hoc esse digne deo vigilare dicto vl' facto ꝓmis q̄busq; viā veritatis ostēdere: ⁊ eos ꝑ q̄bus passurus erat vel ꝙbo ad fidem ꝓuocās vel patri oratione cōmendās. Et nos quoq; cum inter ꝓspera sobrie ⁊ iuste ⁊ pie cōuersamur inter aduersa ꝙo nūq; de diuine mie celsitudine desperamus diebus ꝓfecto cūctis in tēplo docemus ⁊ fidelib⁹ operis boni formā p̄bemus: noctib⁹ ꝙo in mōte olineti moꝛamur q̄n tenebris angustiaꝝ gaudij spiritualis consolatione respiramus: iuxta eū qui dixit. Ego aūt sicut oliua fructifera in domo dñi Ps. lj.
sperauī in mia dei mei: id est sicut is q̄ mie fructū quibus voluit impēdit: ei a dño miserendū esse non ambigo. Et ad nos quoq; audiendos oīs pp̄s manicat cum vel discussis operibus tenebraruz vel euictis dei gratia nebulis pressuraꝝ: sicut i die honeste ambulantes: nō in comessationibus ⁊ ebrietatib⁹ nos filij lucis imitantur. Hec Beda. Oratio.

Deus omnipotens presta mihi pauperi tibi derelicto vt duo minuta. s. corpus z aiam q̄ de te habeo tibi cū deuotione offerā: vtvtroq; tibi seruire z placere valeā. Miserere supplici tuo: qr nō sum sicut innumeri serui tui iusticie merito glorioſi velut etiā multi post flagitia penitendo tibi facti deuoti. O deus ppicius esto mihi peccatori: z respice me oculis mie q̄bus publicanū respexisti: vt p verā cordis: oris et operis humilitatē corā te merear iustificari et cum hominibus exaltari. Amen.

De maledictiōe ficulnee z grano frumēti z de ꝓncipe mūdi. Ca. xxxj.

A mat. xxi Joh. xij



Sequēti aūt die scilicet feria secunda iterū [mane] z diluculo exiēs iesus a bethania z redies i hierusalē [esuriit] ꝑm suspitionē discipulorum: eo q̄ ad arborē accessit. Ubi nota morē studioſi opatoris dū dicit [mane] reuertisse in ciuitatem vt predicaret: z vt aliquos deo patri acq̄reret. [Esuriit] aūt nō q̄si hō indigens cibū corporalē: sz quasi deus misericors humanā salutē. Unde ista esuries naturalis non fuit: qr in sero precedēti comederat: nec adhuc hora comedēdi erat: sed sicut maledictio arboris de qua subdit figurabat maledictionem infructuosi: sic ista esuries significabat desideriū xp̄i de salute populi. Et tō adhuc mane esurit qui iusticiā esurit. [Et vidēs arborē ficī] inter bethphage z mōtē oliueti [secus viā accessit ad eam] z nullum in ea fructum nisi tm̄ folia inuenies maledixit ei dicens. [nunq̄ ex te fructus nascat in sempiternū: z statim aruit.] Uenit dñs ad ficulneā non cā inueniendi fructus quib⁹ esuriens reficeret. sciebat q̄ i martio tps ficuū nō esset: sz adiuit ꝓpter miraculū vt apostolos ad fidē confirmaret. vñ ꝑm Chriſ. Maledixit dñs ficulnee nō qr fructū in illa nō inuenit cū nō esset tps ficuū: sed discipulorū gratia vt cōfiderent: et vt discerent q̄ posſit etiā indeos pſequentes siccare z in momēto exterminare. Ideo neq; in alia planta: sed in omni humidissima miraculū hoc fecit: vt et hinc maius appareat hoc miraculū. Ad hoc enī dñs miraculū fecit vt discipulos i fide solidaret. qr vt ait hiero. dñs passurus in populis z bandaturus scādalū crucis voluit discipulorū animos figuratiōe firmare. Quod etiā in signū synagoge maledicte et arefacte iesus fecit in qua fructus iusticie nō inuenit. Arbor enī ficī est synagoga ꝓpter multitudinem granorū sub vno cortice. i. homīm sub vna lege z vna ꝓpter vniformitatē ritus qr secus niam erat: quia legē habebat sed nō in via: qr non credebat in xp̄m qui est via ad quā venit p ꝓphetiā corporalē z p doctrinā spiritualē. [Et nihil inuenit in ea] licet multum quesierit exēplis: doctrinis: signis z miraculis [nisi folia]. i. verba legis z traditiones phariseoꝝ absq; vllis fructib⁹. Sancti enī habēt z folia verboꝝ: et flores morū et fructū operū. Per talē etiā arborē virentē foliis z carentē fructib⁹ possunt intelligi hypocrite z simulati existētes extra viam iustitie z nō via positi p simulationem virtutū foliis circūdati: sed a fructu iustitie alieni: quia exteriorē apparētiā sanctitatis habētes interi⁹ sūt vacui ab operib⁹ veritatis z infructuosi: et iō a dño maledicti fiunt aridi et humore deuotiōis priuati. vñ Chri. Folia veritatis sunt species tātummodo scitatis in hoie aut sine fructu ꝟba religiosa. Quicūq; ḡ religiosus: id est arbor rationabilis ꝓfitetur se esse dei z iusticia nō operatur est arbor tātūmodo folia habēs sine fructu. Sec⁹ viā aūt est iuxta mūdū. mūdus enī via ē cōis p quā oēs trāseūt q̄ nascunt. Quicūq; ḡ hō fidel. i. arbor rōnabilis iuxta mūdū vixerit: nūq; pōt i se iusticie fructū tenere. Trāseūtes enī et retrāseūtes demones vel ministri ipoꝝ pviam. i. vagātes p mūdū istū excutiūt eos. Sicut ḡ difficile est arborē iuxta viā positā fructū suos vsq; ad maturitatē ꝟuare: sic difficile est virū fidelē iuxta istū mūdū viuētē i ramis. i. i actib⁹ suis iusticiā imaculatā vsq; ad finē ꝟuare. Si vis ḡ fructū iusticie ad fidē tenere recede de via z plāta i loco secreto vt nec mūd⁹ tecū aliq̄d habeat cōe nec tu cum mūdo. hec Chri. Cū itaq; esuries dñs ficī q̄siuit aliq̄d aliud se q̄rere significauit: nō enī ficus sz fidem neq; fructū arbores: sz fructus opis q̄siuit. Et hoc ḡ ꝑm Bedā ꝓpter q̄ sicut dominus multa dixit i parabolis ita z fecit. Cur enī i ficu fructū q̄reret cui⁹ tps nōdū esset q̄libet homo sciret z ob eam eterne sterilitatis maledictione dānaret qr plebē quā docebat ꝟbo terruit fotō ne q̄s habēs folia. i. ꝟba iusticie sine fructu opet mereat excidi z i ignē ꝓpici. Unaquēq; enī arbor nō de floribus: non de foliis: sed de fructu suo cognoscit: sic vnusquisq; hō nō de estimatione fame vel sermonis pōpa: sz de suaꝝ testimonio ꝓbatur actionū. Hec aūt maledictio ficus maxime nobis timēda est: qr folia. i. ꝟba nō vertim⁹ in opa. Jā enī securis ad radicē posita est. Et ingressus iesus in ciuitatē venit in templū ꝑm suaz cōsuetudinē: qr semp locū dei visitare cōsueuit z patri exhibere honorē [Erāt aūt gentiles quidā ex his qui ascēderāt in hierusalē: vt adorarēt in die festo] qr tēplū pro sui sanctitate in reuerētia a gētib⁹ in circuitu in deoꝝ erat: z eius famositas nō tm̄ latinos z iudeos sz etiā gētiles trahebat: vt de eunucho candacis regine patebat. Isti ergo qui

Esuries xp̄i.

Chriſo. Maledictio z ei⁹ cause.

Hiero.

Chriſo. Folia.

B Beda. Parabolas facit et dicit dñs.

xpi miracula audierant: ideo eū videre ꝛ ei⁹ doctrinā audire volebāt. Et [accesserunt ad philippū] qꝛ videbāt eū piū ꝛ māsuetū ꝛ se nō reputabāt dignos vt venirēt per seipos [et rogabāt eū dicētes. Dñe volum⁹ ihesu] ꝛ saluatorē oim [videre.] Et ꝓgrūēter ad philippum accesserūt prius: qꝛ ipse pri⁹ predicauit gentib⁹ scz samaritanis. ¶ In his gētilibus prefigurabat cōuersio gentiū per predicationē apostolox in primo secuturā: ꝛ qꝫ gentes ministerio eox ad fidē cōuerse desiderēt iesum glorificatū in patria. [Uenit philippus et dixit andree] qꝛ andreas primus xpi erat discipulus ꝛ magis familiaris dño ꝙꝫ philippus: ꝛ etiā qꝛ philippus p andreā cōuersus fuerat: ꝛ ideo de ꝓsilio ꝛ auxilio ei⁹ circa hoc agere volebat. In quo dat nobis exēplū oīa faciēdi de ꝓsilio maiorū. [Andreas rursum ꝛ philip⁹ dixerūt] ambo simul hoc dño [iesu] tāꝙꝫ superiori. ¶ Mistice philippus quia os lāpadis ōsignat veritatē. Andreas autē virilis que duo intellectū ꝛ affectū xpō addu cunt in cōuersione animarū. Jesus vero audiens deuotionē gentiliū qui iā erant dispositi ad credendū: videlꝫ eos ꝓperare ad fidem ꝛ intelligēs in eis quodā modo inchoari gentiū conuersionē prenūciauit sue passionis tempus imminere postꝙ passionē immediate gētes erāt recipiēde di. [Uenit hora vt clarificet filius hois] .q.d. iudei nolūt credere ꝙs primū volui lucrificare: plenitudo gētiū creditura est: qꝛ veniūt gētes ad credēdū quib⁹ fili⁹ est clarificādus. In passione ꝙppe sua fuit filius clarificat⁹ p signa ostēsa. Fuit etiā clarificat⁹ in sua resurrectiōe ꝛ ascēsiōe. Itēꝙꝫ in gētiū cōuersione: qꝛ deitatē ei⁹ cōfitētur vbiꝙꝫ. Uerūtamē p cōgruū ostēdit exēplū qꝫ mors eius debeat ꝓuenire cōuersionē gentiliū dicēs. [Nisi granū frumēti cadens in terrā mortuū fuerit ipz. solū manet] qꝛ nō facit fruct⁹ multiplicationē: nisi p sui corruptionē. i. nisi ego moriar fruct⁹ cōuersiōis gētiū nō sequet. [Si autē mortuū fuerit multū fructū affert] .i. me mortuo p humanitatem multiplicabit fides p gentiū ꝙuersionē: ac si expresse dixisset. Jsti gētiles qui mō volūt venire ad me p presentiā corporalē post mortez meā veniēt ad me per fidē. Ipse em̄ erat granum iaciēdū in corde terre per passionis humilitatem vnde messis copiosa debeat exurgere. Passio ꝙppe xpi multuz attulit fructū: scz fructū remissionis pcōꝝ: fructū cōuersionis gentiū: fructū glorie regni celorūz. Et qꝛ xps se cōparauit grano frumēti mos est ecclesie de hoc grano scz tritico tm̄ ꝓfici corpus xpi. ¶ Moraliter homo in terra cadit qñ per humilitatē se deprimit: sed eam nō cooperit qñ vult humilitatē manifestari ꝛ nō occultari: ꝛ talis humilitas nō fructificat: sed qñ talis humilis vult qꝫ hūilitas lateat: tunc fructificat. Ad hoc enim qꝫ granū frumenti fructificet nō sufficit qꝫ in terrā cadat: sed opz qꝫ agricola ipm̄ cooperiat. Predicit etiā christ⁹ suā passionē ꝛ ei⁹ fructū vt vidētes morientē non ideo perdāt fidem: ꝛ ex passione non terreātur: sed magis imitētur: qm̄ oportet nos imitari eū qui reliquit nobis exemplū vt sequamur ipm̄. Unde cōsequēter discipulos et omnes exhortatur ad passionis sue sectāda vestigia dicens. [Qui amat aiam] .i. vitaz [suā] scz in hoc mūdo: ꝛ ad bona mūdana et carnis desideria volēdo sibi hmōi delectabilia: vt mūdo viuat ꝛ nō deo: vel eā cū necesse est pro deo nō ponēdo [perdet eā] scz in vita eterna: et quātum ad bona eterna possidenda. Et ꝓtrariū [qui odit aiam suā] .i. vitā [in hoc mūdo] denegādo sibi bona pñtia et sustinēdo mala: vel etiā cū necesse est ponendo p deo [invitā eternā custodit eā] .i. viuet eternaliter cū eo. vbi Aug. Si male amaueris tūc odisti si bene oderis tūc amasti. Felices qui oderūt custodiēdo ne pdant amādo. ¶ Et qꝫ debeam⁹ ipm̄ imitari in passiōe ostēdit per rōnē inducēs exēplū de se vt sicut ipe fecit: ita ꝛ nos si opus fuerit faciam⁹: ꝛ dicit. [Si ꝙs mihi ministrat] hoc est notez affectu qrit esse me⁹ minister [me sequat] .i. me imitet. seq̄ em̄ imitari ē. Quasi diceret rōnabile est qꝫ minister sequat dñz: si ꝙs me nō sequit non mihi ministrat. qꝛ sm̄ Chrisost. opz eū qui ministrat sequi eū cui ministrat. Opz ꝙꝫ discipulos xpi q̄ ei ministrāt seq̄ xpm̄ p mortez si oportuerit: ꝛ p bona opa imitando ipm̄. Illi ꝙppe xpo ministrāt q̄ nō sua sz q̄ ihesu xpi q̄rūt ꝛ quecūꝫ bona siue i tpalib⁹ sine in spūalib⁹ ꝓpter deū faciūt. Ministrāt autē xpo epi ꝛ clerici inquātū ei⁹ sacramēta fidelib⁹ dispēsant. vñ Apl's. Sic nos existimet hō vt ministros xpi ꝛ dispēsatores misteriorū dei viui. Itē q̄libet fideles in q̄cūꝫ ordine cōstituti q̄ mādata seruāt xpi. vñ Apl's. In oibus exhibeam⁹ nos sicut dei ministros. Ministrat em̄ xpo vnusq̄sꝫ monēdo: docēdo: corripiēdo: benuolētia: elemosynā: ꝛ cetera mie opa implendo. Et subiūgit hui⁹ seq̄le bra uiū seu pmiū: qꝛ si ꝙs xpo digne mistrauerit: et ipm̄ secut⁹ fuerit erit vbi xps est. Et certe magnū ē premiū eē cū xpo sine quo nusꝫ est bn̄: et cū quo nusꝫ est male. Et deinde manifesti⁹ hoc dicit. Jtā q̄ mistrauerit xpo mādatis suis obediēdo ipz sequēdox vestigia ei⁹ imitādo hōrabit a patre celesti. s. vt sit cum filio eius nō eqlis diuinitati: sz cōsociat⁹ eternitati. Et certe magn⁹ honor est qꝫ hō miser efficiatur beat⁹ ꝛ heredat⁹ heres dei: coheres aūt xpi. Beat⁹ ille quē de⁹ honorificabit. ille em̄ ditabit illis bonis q̄ nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascēderūt: q̄ preparauit de⁹ diligētib⁹ se. Honor em̄ datur hoi ab alijs hoib⁹ invita in pñti i testimoniū virtu-

Mistice Philippus Andreas.

Clarificatio xpi.

¶ Granuz frumēti

Passionis xpi fructus.

Moraliter

Augu. Amare ꝛ odisse.

• D Sequēdus est xps. Chriso. Ministrandū xpo.

ſ.co. iij

ij.cor. vj

Premiū sequele

ſ.Co. ij.

tis: sed honor datur hoib⁹ a deo in gloria celesti in premiū virtutis. O de⁹ me⁹ mia mea auctor ⁊ dator oim virtutū: da nobis nunc in eis exercitiū continuū et tandē pro eis p̄mū sempiternū. ¶ Et qz discipulos hortat⁹ fuerat ad tolerātiā mortis exemplo sui quē sequēdū proposuit: ꝓsequēter ꝓfortat eos vt nō turbēt̄ ⁊ retrahāt̄ ꝓpter infirmitatē nature: qz recta rō nō obstante turbatione anime ꝑ passiones partis sensitiue dirigit eaz in bonas ⁊ virtuosas opatiōes vt velit fortis sustinere mortē: ⁊ quecūqz ⁊traria ꝓpter dēū et bonū virtutis. Sic enim in xp̄o fuit q̄ non obstāte turbatiōe sensualitatis passus est qđ recta ratio suadebat. Unde ait. [Nunc aia mea] sensualis [turbata ē] id est affecta est q̄tū ad sensitiuā passionib⁹ timoris et tristitie ac naturali horrore: qui tamē est de volū tate. Aia em̄ hic accipit̄ p̄ sensualitate. i. pro appetitu sensitiuo in quo sunt passiōes: non aūt in ratiōe. Ac si dicat. Nō vos turbet vel retrahat sensualitatis turbatio a recta ⁊ debita opatiōe: qz etiā aia mea turbata est imminēte passione: et tū hoc nō obstāte mori eligo obediēs patri ꝓ vestra salute. Qz em̄ hortatus fuerat alios imitari mortez suā ne forte aliq̄s ei diceret secure potes mortē subire: qz nihil mali sentis: ideo cōtrariū voluit ostēdere ꝓ talē turbationē: ꝓ q̄ñs nō esse recedēdū ab ei⁹ imitatiōe ꝓpter naturalē aie horrorē. Nā si nullā passionē sensisset i aia nō fuisset sufficiēs exēplū hoibus ad mortē sustinēdā. Hmōi aūt passiones aliter fuerunt in xp̄o et aliter sunt in nobis. In nobis em̄ sunt ex necessitate inquantū quasi ab extrinseco cōmouemur ⁊ afficimur: i xp̄o nō fuerūt ex necessitate: sed ex imperio ratiōis ad ostēdēdū humane nature veritatē: ⁊ ad dandū nobis exēplū nō recusādi mortē ⁊ ad merēdū nostrā redēptionē cū i eo nulla passio fuerit nisi quā ipse volūtarie cōcitauit. Nā intantū inferiores vires erāt subdite rationi in xp̄o q̄ nihil aliud agere ⁊ pati poterāt nisi qđ rō volebat q̄ p̄miſit agere aiez viribⁿ inferioribⁿ q̄ ꝓpa erāt. Sic g̃ turbata ē aia xp̄i q̄ nec supra rōnē nec ꝫ: sz ꝑm rōnis ordinē turbatio i ea fuerit. ¶ Deinde volēs ostēdere q̄ nō venit volūtatē infirme carnis: sz volūtatē patris facere ait. [Et qđ dicā] in hac ⁊ de hac turbatione: nō dicit qđ faciā: qz sciebat qđ fact⁹: sz docet qđ dicere ⁊ quo fugere ⁊ quē inuocare ⁊ in quē sperare debeam⁹. s. i patrē q̃ saluat solus. q. d. Nō habeo qđ dicā ereptionē quere: sz scio qđ agā: qz pass⁹ sum. Uñ nō recedā a cepto ꝓposito ꝓpter timorē piculoz: sed ex rōne sensualitatē sperās volūtatē meā volūtati diuine ꝓformabo. In q̃ dat exēplū nobis vt sic̄ faciam⁹. Et hoc ē qđ dicit. Et o tu [p̄ saluifica]. i. saluū fac [me ex hac hora] passiōis. Nō dicit in hac hora in q̃ p̄ eū mori exposuit: sz [ex hac hora] qz inde eū glorificauit. Propterea em̄ volūtarie veni in hāc. s. horā passiōis ⁊ mortis [ꝓptereaveni in mūdū] vt patiar ꝓpter p̄is obediētiā ⁊ hūanigñis salutē. q. d. Saluationē q̃ro sz passionē nō recuso. Et tu p̄ p hanc passionē clarifica nomē tuū me suscitādo qđ est gl'ia nois tui ⁊ clarificatio. vbi Aug. Docui te quē inuoces cui⁹ volūtatē tue volūtati p̄ponas hois ifirmi tatē vt doceat dicere ꝓtristatū nō qđ ego volo sz qđ tu vis. Ex hac aūt supportatione turbationis in deū hō triplicē p̄cipit vtilitatē. Pria est q̄ turbatio alleniat. Si ei ex eo q̄ ds amico cōgrit turbationē suā alleuiationē recipit quāto fortⁱ⁹ ꝑ cōpassionē mutuā a deo recipiet. Scda est q̄ turbatio meritoria efficit. Si em̄ meritoriū est deo offerre rē ipalez quā portas in bursa: m'to magz si offers id qđ geris in alo. Tertia est q̄ hō posita nota bilē recipit ꝓsolationē sicut p̄z de m'tis a tribulatiōe liberatis sicut ⁊ hic. Nā statiz venit vox de celo ꝓ ꝓsolatiōe. vñ sequit. [Uenit ḡvox de celo] a vo p̄ce di. [Et clarificauiz itez clarificabo]. i. clarz genui ab eterno sz diuinitatē ⁊ clarū etiā facā ꝑm humanitatē. Uel ꝑm holem clarificaui in natiuitate q̃n angeli cecinerūt Gl'ia i excelsis deo: ⁊ magi adorauerūt ⁊ in baptismo iz in trāsfiguratiōe: ⁊ in miraculis i vita p eū fact̄z [⁊ iterū clarificabo] p signa deitatis i passiōe in q̃ triūphabit de diabolo: ⁊ in resurrectiōe: et in ascēsione: ⁊ in totius mūdi ꝓuersiōe: ⁊ marie in iudicio. Et qđā de turba magz rudes stātes ⁊ audiētes sonū q̄z vocz nō significationē p̄cipiētes [dicebāt tonitruū factū eē]. i. aliq̄d p modū soni cōfusi: tñ hoc dicebāt factū ꝓpter dñm [alij aūt] magis ꝓspicaces articulationē vocis intelligētes [dicebāt q̄ angel⁹ ei locut⁹ sit] Credebāt em̄ eū esse hoiez purū: ⁊ iō dicebāt angelū ei esse locutū: sicut aliq̃n in scriptura ꝺr q̄ angeli ꝓphetis loq̄bant. Sz vox illa fuit vox paterna ⁊ formata a tota trinitate cū ei⁹ opa sint indiuisa. Uerūtñ fuit vox p̄is q̃ fuit formata ad repñtandū ꝓsonā ei⁹.] Et rñdit iesus ⁊ dixit. Nō ꝓpter me] sz instruendū qui testimonio vel ꝓsolatore vel clarificatore alio a me nō indigeo [hec vox] testificās [venit] de celo [sz ꝓpter vos] i instructionē vestrā q̄ instructione indigetis: ⁊ testimonio. s. vt credatis: qz ego ex deo sum. Uñ oñdit hāc vocē nihil sibi indicasse qđ ante nescisset: sz ignorātibⁿ q̄bⁿ indicari oportebat: ⁊ ꝓpter instructionē ꝑsⁿ circūstātis vt cogñscerēt ip̄z iesum esse xp̄z cui de celo dabat testimoniū. Sicut g̃ aia ei⁹ nō ꝓpter eū: sz ꝓpter alios volūtarie turbata est: sic ista vox nō ꝓpter eū: sz ꝓpter alios aliqua dispēsatione diuinit⁹ facta est. ¶ Et qz dixit vox et clarificabo: ꝓ̄r modum ostēdit clarificatiōis dicēs. [Nūc] sz in hoc tpe passionis rectū [iudiciū est] non cōdem-

E Passiones in xp̄o.

F Augu. Turbatio i deū relata tria facit.

Luce. s.

Anima.

G De electiōe ꝑn

cipis hu ius mū di.

nationis: sed discretiōis [mundi]. i. ꝑ mūdo contra diabolū: hoc est nūc ꝑ mūdo a potestate tenebrarū liberādo iudicabitur ⁊ separabit mundus a potestate diaboli ⁊ eripiet ⁊

Judiciū

hoc est iudiciū discretionis quo discernūtur ⁊ separant multi a potestate inimici. ¶ A tēpore quoq; passionis xpi discreti sunt fideles credentes ab obstinatis cōtra fidē: in futuro aūt erit iudiciū cōdēnationis infidelitū ⁊ premiationis credentiū. Unde exponēdo subdit

Princeps mundi.

effectū iudicij. [Nunc princeps huiꝰ mūdi] i. amatorū mundi ⁊ malorū hominū qui habitāt in mūdo. s. diabolus qui ab adam vsq; nunc fuit dominatus: ⁊ adhuc dominatur in malis mūdo deditis. ⁊ dicitur princeps mūdi nō quia sit dñs substantie mundi: sed hoim mundialiter viuētiū inquantū se ei subijciūt per peccatum [eijcietur] et repelletꝫ [foras] a redemptis ⁊ liberatis: ⁊ potestatē homines post se trahendi perdet: hoc iudicio per xpm ⁊ virtutem passionis eius per quā aperta est ianua glorie a cuius cōsecutiōe diabolus nō pōt impedire et post se trahere sanctos sicut

Passionis dñice efficacia.

añ faciebat. Per passionem etiā dñi data est homini virtus resistendi diabolo: qz ꝑ eā fortiores sumus ad resistendū nec mō ita facile hoīes seducere vel adeo tētare pōt vt prius: nec ꝑmittit facere qntū potest ⁊ vellet. Justū est enim q; sicut princeps mortis per peccatū hominem sibi subiecit ad mortē: sic qui xpm ꝓcurauit interfici iniuste meritor digne eijciatur ne deinceps iustis hominibus ꝑ xpm redēptis principet. Permittit tñ tentare hoīes ad exercitium ⁊ meritum electorum. Et declarat modū per quē eijcitur foras: quia ꝑ mortē crucis ⁊ resurrectionē. vñ subdit. [Et ego si]. i. cum nō dubitat futurū esse quod venit implere [exaltatus fuero a terra]. s. in cruce [omnia]. s. electa ⁊ predestinata ad salutem ex quibus diabolꝰ eijcit [trahā ad meipm] vt sim caput ⁊ illa mēbra spoliādo illū q; decipiendo iniuste depredatus fuerat vel ota genera hoīm: quia de omnibus generibus hominū aliqui sunt tracti. s. de omnib⁹ linguis de omnibus ritibus: de oībus etatibus et de omnibus gradibus: ⁊ sic traxit ad se omnia: quia homo ōr oīs creatura. Nā amore quo ꝑ nobis passus est trahit nos ad seipsum: ex amore eīm ostenso in cruce ad genus hūanū

H

hz vim attractiuā mētiū sicut lapis magnes attrahit ad se ferrū.

Exaltatio xpi.

¶ Christi aūt crucifixio dicitur exaltatio: qz corꝑ eius fuit exaltatū in cruce sicut vexillū in aere ad debellādum aereas potestates: ⁊ qz se humiliauit vsq; ad mortē crucis: ideo deus exaltauit illum ⁊ ipse exaltatus exaltauit suos. Per passionē ergo habuit victoriam de diabolo. Unde hoc ipm oīa trahere est principē mūdi huius eijcere: nō eīm est cōuentio xpi ad belial ⁊ lucis ad tenebras. ¶ Et nota q; xps noluit mori in aliq; domo nec sub tecto] sz in aere voluit exaltari ex cā triplici. Aer quidē elementū est cōe: et aere mo pōt homo habere ꝓpriam terram: aquam: vel ꝓpriū ignē: sed nemo pōt habere proprium aerem. Christus ergo voluit in aere exaltari. Primo ad innuendū q; sicut aer est cōmunis sic et xpi passio: nā passiones aliorū sanctorum fuerūt proprie: qz quilibet passus est ꝓpter se: passio aūtē xpi cōmunis fuit angelis qui sunt reparati hominibus: quia inde sunt saluati. Scōo ad innuendū q; sicut aer est medius iter celū ⁊ terrā: sic xps etiam est mediator inter deum et hominē: quia cū deo cōuenit ratione nature diuine: cū homine ratiōe nature humane. Erat aūt quedā discordia inter deū ⁊ hoīem: ⁊ ideo venit Jesus ⁊ ostēdit mediatorē. Tertio vt ipm aerē mūdaret. sanctificauerat eīm terrā triginta annis sup eā ambulādo: sctificauerat aquā in ipsa se baptizari faciēdo: sctificauerat ignē spiritūsanctū in specie ignis mittēdo: restabat vt sanctificaret aerē nō sub tecto: sz in aere moriēdo. Pluribꝰ etiā de causis voluit mori morte crucis. Una ꝓpter mortis turpitudinē: vt

Cur in cruce.

hoīem nec ipsa mortis turpitudo a pfectiōe iustitie repellat. Itez qz hoc genus mortis ꝑ modū exaltationis cōueniebat fructui causē ⁊ figure passionis. Fructū quidē ꝓueniebat: qz ꝑ passionē exaltādus erat a patre. Causē aūt passiōis cōueniebat dupliciter: sz ex parte hoīm ꝓ quoꝝ salute moriebat. ipsi eīm perierāt: qz deiecti ⁊ demersi erant ad terrena. ⁊ ideo voluit mori exaltatus vt nos eleuaret ad celestia. Et ex parte demonū: vt sz eos q; in aere principatū ⁊ potestatē exercebāt ipe eleuatꝰ in aere cōculcaret. Figure ꝛo conueniebat: qz dñs serpētē in deserto fieri ꝓcipiebat: qz sicut ille serpēs exaltatꝰ fuit in palo: ita ⁊ dñs i cruce. Cū aūt dñs tāta ⁊ tā magna signa fecisset coram eis in miraculis ⁊ in doctrina: ⁊ in reuelatiōe secretoꝝ cordis ⁊ futuroꝝ cōtingētiū ꝑ q; declarata erat diuinitas eiꝰ: nō tñ credebāt in eū: sz ꝑ maiorē partē: et in hoc cōplete sunt scripture ꝓphetarū eoꝝ obstinationē ⁊ excecationē ꝓdicentiū. Cō sueuerāt eīm dicere qō signū ostēdis nobis vt credamꝰ tibi: sed ecce cū tanta signa fecisset nō crediderūt ei. [Uerūtñ multi ex principibꝰ] i. ex legisperitis et sacerdotib⁹ [crediderunt tūc in eū] ꝓpter miracula et impletionē scripturarū: sicut ⁊ nichodemꝰ vnꝰ eoꝝ q; alⁱs venerat ad iesuz nocte: ⁊ gamaliel: ⁊ ioseph ab arimathia: ⁊ alij ꝑplures [sz propter pharisēos nō ꝓfitebant] manifeste timētes [ne de synagoga eijcerent] qz iā cōspirauerāt q; cōfitētes ipm esse xpm de societate iudeoꝝ expellerent: qō apud eos valde ignominiosum erat. Eiectio eīm de synagoga reputabat ma

Numer. xxj. et Jo. iij.

J

Eiectio de synagoga.

gna sicut apud nos eiectio ꝑ excōicationē de de synagoga. Causaꝝ ordo radix huiꝰ defectꝰ, s. quare

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

nō confitebantur erat superbia z inanis glo
Gloria mundana. ria [dilexerunt enī gloriā hoim] z honorem mundanū in dignitatibus z laudibus humanis [magis q̄ dei gloriā] z meritū p dei gl'ia sperandū cui soli debet honor z gloria. Et h enī q̄ publice confitebant amittebant gloriā hoim: licet ex hoc cōsequerent gloriā dei isti aūt magis elegerunt priuari gloria dei nolētes publice cōfiteri q̄ gloria hoim cupientes a mundanis honorari: nō attendentes ad dictū apostoli si hoibus placerē xp̄i seruus nō essem. Isti hodie multos habēt sequaces .s. p mundi gloria se z sua prodigaliter exponētes z parū aut nihil pro dei gloria promerenda faciētes. Unde eorū fides insufficiēs erat nō enī sufficit corde credere ad iusticiam: sed oportet etiā ore confiteri ad salutē. Et in hoc humana gloria est parui pendenda z omnis pena patienter tolerāda: qz omnis pena que
Gal. vj. pro iusticia sustinet est meritoria: vt cum apostolo quilibet dicat. Mihi autē absit gloriari
Augu. nisi in cruce dñi nostri iesu xp̄i per quē mihi mund⁹ crucifixus est z ego mūdo. ꝑm Augu.
Crux in frontib⁹ fixa. Dominus crucē suā in frontibus credentiū fixit vbi quodā modo sedes est verecundie vt de nomine eius fidelis nō erubescat z magis dei gloriā q̄ hoim diligat. Unde ille qui euāgeliū legit z etiā illi qui audiunt signo crucis se signant. ¶ Post hec aūt tādē dñs [iesus] qui scrutatur corda hominū cognoscens furorem illorū z maliciam quā iā deo occidendo conceperant z volens eos preuenire nō expectauit vt in opus irent: sed [abijt] recedendo a persecutoribus suis: qz iam non recipiebāt
Abscōsio dñi. eius doctrinā et [abscondit se ab eis] mitigans illorū inuidiā z furorē: qz nondū venerat hora passionis sue. In quo nobis exemplum dedit vt cū de aliquorū malicia nobis constat etiā anteq̄ patrare opere tentent fugere debeamus. Abscondit se ab eis faciem cognitionis sue eis subducendo qō excecationē eorū z transitū fidei a iudeis ad gentes significabat. [Et cū vespera facta esset egrediebatur] dñs cum discipulis duodecim [de ciuitate z redijt in bethaniam] ibi mites et iustos de regno dei docens in die contra peruersos et malos aspere loquens: eosq̄ pro moribus prauis redarguens et nos eum in hoc imitari eruditens. ¶ Oratio.

OMine iesu christe da mihi vt nō solū folia hoc est verba z estimationē iusticie: sed vt fructus operum habeam ne a te vnq̄ maledictionē incurram. Da mihi vt tanq̄ verus tuus minister pro modulo meo te sequar: vt vbi tu es z ego esse merear. Trahe me post te iesu bone non trahat dulcedo seculi: sed trahat me suauitas amoris tui: sit tecum in celo iugiter intentio mea: sit mecum in terra continue protectio tua. Adheream tibi inseparabiliter: seruiam tibi perseuerāter: queram te fideliter: inueniā te feliciter: possideam te eternaliter rex meus z deus meus. Amen.

¶ De duob⁹ filijs quorū vnus in vineā iuit ali⁹ ire neglexit. C. xxxij.



A mat. xxi mar. xi

ET cū tertio sab-
bati hoc est feria tertia iterum [mane] reuertēdo ad ciuitatē hier'm [transiret] dñs z discipuli eius circa locū vbi ipse maledixit ficulnee [viderūt] discipuli [arborem aridaz factā a radicibus] id est a fundamētis que erant sacerdotes z scribe: amplius q̄ prima die z mirati sunt de subita arboris exiccatione. Nec mirū si cōtinuo aruit: quia sermo dñi maledicētis quasi flāma ad radices descēdit. [Et cū venisset in templū]. i. in atriū tēpli vbi cōuenie bāt homines ad orandū z verbum dei audiēdū vt doceret: oraret: z ex templū daret [accesserūt] nō vt docerent cū pp'o: sz vt docentē caperēt in verbo [ad eū docentē] i. dū doceret qñ p̄cipue impediēdus nō erat [principes sacerdotū] quos nō excusat ignorantia [et seniores pp'i] a quib⁹ egressa est Chrisо.
iniquitas ꝑm Chrisost. Dicebāt sacerdotes apud se nos sumus colūne tēpli ecce sup illū tota recūbit ecclesia: nos sumus quasi tacentium scripturarū lingua visibilis: z ecce ille resonat in medio tēpli et nos contēpti quasi cithara dissipata tacem⁹: nos fuim⁹ patres mō iste generat filios z nos steriles sum⁹. q. d. multū vilificamur. Accesserūt inquā dicen Questō de ptāte xp̄i.
tes. Dic nobis qz ad officiuz nr̄m ptinet hoc inquirere z scire [i qua potestate hec facs?] sz an propria an alīude tibi cōmissa: et quis tibi dedit hanc potestatē vt ista facias. Quasi dicerent. Quid est qō ejcis de tēplo quos vis cū non sis ostiari⁹ z doces nobis incōsultis? Querūt qua auctoritate ista facit: qz auctoritatē ejciēdi de tēplo habebāt ostiarij: z docēdi in templo sacerdotes z legisdoctores ad hoc a principib⁹ sacerdotum assignati et nō alij. Christus aūt neutrā auctoritatē videbat habere: sed magis vsurpare. Subintelligūt enī eum operari per diabolū et diaboli Luce. s.
esse qō facit sicut supra dixerunt qz in beelzebub dēmonia ejceret. Quasi vellēt dicere ꝑm Chrisо. Chrisо. Tu de sacerdotali familia nō es: sed natus hoc tibi nō donauit neq̄ cesar: in qua ergo potestate hoc facis: nūq̄d in beelzebub principe demoniorū? Jesus autē oppositioni reddidit oppositionē nō solutionē quasi clauum clauo retundēs z qui aperta responsione tentatoꝝ calūniā cōfutare poterat prudēter eos interrogat vt ipsi vel suo silētio: vel

calūniā-ti ꝛ mali gnanti quō rñ-dendū. Baptis-mus Johan. vnde.

melⁱ interrogatiōe ꝯ directa ratiocinatione vel responsione ad inconueniens ducitur. Ille nāq; est optimus modus rñdendi ꝛ concludendi cōtra malignātes qñ ex suis ꝓpꝛijs verbis ꝛ rñsis arguunt: per hoc quoq; oñdit xp̄s q malignantibus q̄les isti erant nō sunt secreta dei reuelāda: sed eorū malicis prudēter est declināda. Interrogauit g̃ eos [de baptismo iohānis vnde erat de celo an ex hoibus] .i. ex dei preceptor diuina ordinatione: an ex hois adinuentione ꝛ humana institutione. [At illi] stupefacti ad interrogationē [cogitabāt intra se] viā rñdēdi sed nō habebant videntes ex quacūq; rñsione suā confusionē. Nā si dixissent baptismū iohannis de celo .i. ex celesti ꝛ diuino instituto esse patenter cōuincebant q̄ nō crediderunt iohāni dicēti ip̄m dñm de celo venisse: ꝛ phibenti ei testimoniū de ptāte. Qui ei credidit iohāni credidit ꝛ xp̄o: q̄ iohānes xp̄o testimoniū phibuit ip̄m p̄dicādo: ꝛ dei filiū esse nunciādo. Quasi vellet dicere. Ille mihi testimoniū perhibuit quē cōfitemini habuisse ꝓphetā de celo: ꝛ ab illo audistis i qua ptāte hec facio: q̄ ille hoc demonstrauit testimoniū mihi phibendo. Si aūt dixissent de terra ꝛ institutione humana pīculū mortis incurrissent ad populū vt tāq; blasphemi essent lapidandi: q̄ populus qui p maiorī parte iohānis baptismū susceperat eū ex vita ꝛ doctrina ac xp̄i testimonio ꝓphetā sanctū ꝛ verū a deo missum reputabat: ꝛ per ꝙs ꝝba eius ꝛ facta a deo esse sentiebat. Uiderunt g̃ vt ait Beda. Quodlibet horū rñdissent in laqueū se casuros timentes. .s. plebis lapidationē: sed magis timētes veritatis cōfessionē. Et mendaciter dicentibus eis se nescire a mesus. [Neq; ego vobis dico in qua ptāte hec facio.] Nō dico vobis q̄ scio: q̄ nō vultis fateri q̄ scitis. Q̄ g̃ dicebāt se nescire q̄ tñ sciebāt noluit eis de se aperire ꝟitatē de hoc q̄ q̄rebant: ꝛ iustissime confusi sunt.

Beda.

C Chriso. Wenda cia. Beda. Uerita-tis occul-tatōe cāe ptu indigni sunt quib⁹ aperiat. Uñ dicitur. Joh. xvi. Nolite sanctū dare canib⁹ neq; mittatis margaritas añ porcos: ꝛ hic vtrūq; concurrebat. Et tertia causa addi pōt. .s. assiduitas prēdicandi: assidua em̄ predicatio vilescit. Voluit g̃ xp̄s oñdere de facto ꝛ exēplo q̄ licet vti cautelis ꝓtra cautelas malorū insidiātiū bonis.

Ex sua em̄ taciturnitate ꝓpulsi; sūt a sua petitione cessare. Nā ꝑm Chriso. Mendaciā si nō habent quē decipiāt ipsa sibi mētiunt. Duabus q̄ppe de causis ꝑm Bedā occultat ꝟitas: q̄ auditores min⁹ capaces sunt ad intelligēdū. Uñ ōr. Multa habeo vobis dicere: sed nō potestis portare modo: vel q̄ ex odio ꝛ contēde cāe ptu indigni sunt quib⁹ aperiat. Uñ dicitur. Joh. xvi. Nolite sanctū dare canib⁹ neq; mittatis margaritas añ porcos: ꝛ hic vtrūq; concurrebat. Et tertia causa addi pōt. .s. assiduitas prēdicandi: assidua em̄ predicatio vilescit. Voluit g̃ xp̄s oñdere de facto ꝛ exēplo q̄ licet vti cautelis ꝓtra cautelas malorū insidiātiū bonis.

Chriso. Filiorū duorum Parabola.

vñ dicit Chriso. Qt interrogantē oportet docere: tētantē retundere. Quia aūt aperiēda erat veritas sue potestatis et predicationis alijs ꝛ nō ipsis: ꝛ quare indicabit ꝑ parabolam duorū filiorū quorū vn⁹ pater dixit [vade in vineā meā: qui respondit nolo. Postea tamen penitentia motus iuit: dixitq; alteri pr̄vade in vineā meā: q̄ rñdit vado: sed nō iuit] hō iste q̄ duos filios habuit est deus. .s. pr̄ q̄ or hō rōne mansuetudinis quā ad hoiem habuit q̄ eroēs hoies paterno affectu creauit: ꝛ cū sit natura dñs tñ magis vult diligi q̄si pr̄ q̄ timeri q̄si dñs. Primus filius ꝛper origine nō dignitate ꝛ dei cognitione est populus gētū alter populus iudeorū: q̄ gētes erant ex ꝛpe noe: iudei aūt ex abrahā. Opari aūt vineā est facere iusticiā quā generaliter quidē in natura oim hoim deus plantauit: specialiter aūt iudeis eam in libro vite dedit cuius diuerse vires sunt: diuerse iusticiarū species. Primo filio primū dixit p naturalis legis impressionē et noticiā [vade operare] .i. in ꝛpe huius seculi fac legis naturalis iusticiā que est. Hoc facias alij q̄ tibi vis fieri: et q̄ tibi non vis fieri ne feceris alteri: opare inq; [in vineā] .i. in ecclesiā extra quā nō est locⁿ operādi meritorie. Locutus est aūt ei nō facie vt hō: sed in corde vt deus ingerēs intellectū sensibus: q̄ nūq; deus destitit hoies incitare ad bonū p occultos instinctus. vñ Chriſ. Posuit deus spiritū scientie boni ꝛ mali in hoibus vt quotiēscūq; peccamus: ille in silentio quasi factū nr̄m accuset: in cōscientia tacite ad animā loquit dī. Malum est hoc: ꝛ hoc bonū est. [Ille aūt] .s. primus filius in cogitatu superbie [respondit nolo] quia bonum relinquendo: ꝛ malum eligendo aperte contumax fuit legi em̄ naturali non obediuit ꝛ libero arbitrio abusus est. vnde Chri. Quomodo dixit nolo. In cogitatu. Qui habens intellectū boni ꝛ mali relinquit bonū ꝛ sequit malū in cogitationibus suis cōtra dñm rñdere videtur q̄ nolo. i. cōtra intellectū suum creatum sibi a dño facit. hec Chriso. Sed postea in aduentu saluatoris ad p̄dicationē xp̄i ꝛ apostolorū credens penitentia ductus operatus est in vinea dei: ꝛ sermonis ꝓtumaciā labore corr̄exit q̄ summo ꝛro colla submisit: ꝛ nūc cultu fidei deo placet. Alteri aūt filio postea dixit p mosayce legis dationē: vade ꝛ operare in vinea mea ꝛ fac iusticie opa. Qui rñdit vado: quia primū deo seruire voluit: ꝛ se adseruiendum deo p susceptionē legis mosayce obligauit dicens. Woy si ola precepta dñi faciemus: ſz nō iuit: ꝛ q̄ ore rñdit opere non implenit: q̄ in seruitio dei nō remānsit: ꝛ legē susceptā nō obseruauit: nec nō ad idolatriā ꝛ ad infinita mala declinauit: ꝛ nūc xp̄i cultū negat. Induxit aūt hāc pabolā eos iterrogādo: vt ꝓpria rñsione illos ipietatis ministros argueret ꝛ ꝓpio iudicio condēnarēt. Cū g̃ q̄sisset q̄s ex duob⁹ fecit volūtatē p̄r̄is: ꝛ illi rñdissent p̄m⁹ nō intelligentes de ipsis dictam parabolam ꝛ nescientes: quia in responsione exprimer ēt condēnationē suā intulit: ꝛ ex rñsione ꝓpria

D Chriſo: Spūs scientie in cōsciē tijs.

Publicani ⁊ meretrices

eos cōfutauit cōfirmās prolatā ab ipsis sententiā ⁊ dicēs. [Amē dico vobis: qz publicani et meretrices]. ſ. nō qui tales sunt: sed q̄ fuerunt [precedēt vos in regno dei]. i. in eccl'ia militante per fidē ⁊ penitentiā: ⁊ in triūphante per gloriā vobis extra derelictis p infidelitatē. Primus em̄ filius q̄ fecit voluntatē p̄is dignus est misericordia. Secundus quia neglexit dignus est reprobatione ⁊ pena. Quasi diceret. Nō solū gentiles meliores sūt vobis indeis: sicut ⁊ ipsi iudicastis: sed ⁊ pessimi de gentilibus. ſ. publicani ⁊ meretrices q̄ inter vos manifeste sunt turpissime vite: erunt magis meriti apud deū q̄ vos: qz melius est nō promittere ⁊ facere iusticiā dei q̄ promittere ⁊ nō metiri. Et p̄m Hiero. Simulata sanctitas deplet est iniquitas: ⁊ hoc vitiū potissime vigebat in sacerdotibus ⁊ leuitis. Igit p̄m Orige. Potes vti parabola ipsa ad eos qui modicū aut nihil promittunt: opibus aūt ostendunt: ⁊ cōtra eos q̄ magna promittūt: nihil aūt vel parū p̄m suā promissionē agunt. Nā hodie heu multi etiā religiosi nō solū legis scripture: ſz etiā legis naturalis iusticiā derelinquunt: ⁊ ideo non mia cū filio primo: sed potius pena cum secundo digni sunt. vbi Chriſo. Puto q̄ ex persona omniū viroz̄ peccatorū publicani ponant: ⁊ ex p̄sona omniū mulierū meretricū meretrices. Quāuis em̄ multa sint peccata in viris et mulieribus: p̄ter ista tñ p̄cipue auaritia in viris abundat: fornicatio autē in mulieribus. Mulier em̄ que in domo sua sedet inclusa facile peccatū fornicatiōis incurrit: qz hoc vitiū facile ex vacantia ⁊ otio nascitur. Nā qui solicitudinis animū hz occupatū nō facile fornicationi operā dat. Nā diffinitio amoris hec est ale vacantis passio. Vir autē q̄ in actibus rerū diuersarū est assidue auaricie peccatū facile incurrit: in fornicatione aūt nō facile: nisi forte multū sit lasciuus. Nā occupatio viriliū solicitudinū suggestionem voluptatis plerūq̄ excludit. Unde proprium est hoc adolescentiū nihil agentiū. hec Chriſo. Deinde subiungit causam reprobationis in eoz̄ que est contēptus credendi: quē aggrauat ⁊ sanctitas iohannis: ⁊ exēplū conuersionis peccatoz̄: qz publicanis ⁊ meretricibus iohānī credentibus: ⁊ ad p̄dicationē ei⁹ pniam agētib⁹: ipsi nō crediderūt iohanni doctrinā ei⁹ audiendo: ⁊ opa ei⁹ imitando q̄ venit ad eos in via iusticie: qz opē p̄fectiōis faciebat: ⁊ p̄m q̄ est ipa iusticia ānūciabat. Et nō solū hoc nō fecerūt ſz nec postq̄ publicanos ⁊ meretrices credētes ⁊ penitētes viderūt cōfusi sūt: aut p̄p̄ūctiv⁹ crederēt: vel illoz̄ exēplū segrētur q̄b⁹ ipsi exēplū esse debuerāt ex q̄ sequit aggrauatio pcti ipsoz̄: quia nec precedere: nec sequi illos in fide ⁊ penitentia voluerunt. Laici etiā et sacerdotes duo filij possunt intelligi: ⁊ populus p̄ filius ⁊ sacerdos secundus. vñ Chriſosto. Duos etiam filios dicit laicorum conditionem ⁊ ordinem sacerdotum. Quis est prior filius? Populus. Prior em̄ populus creatus est: deinde sacerdotes qui regerent populū. Nō em̄ populus p̄pter sacerdotes creatus est: sed sacerdotes p̄pter populū. Deniq̄ populus dei ex tēpore abrae cepit: sacerdotes aūt de tpe aaron. Et populares p hoc ipsum q̄ secularē suscipiūt vitā denegare vident obedientiā deo. Sacerdotes autem magis videntur obedientiā p̄mittere deo precipue per hoc ipsum q̄ specialiter in ministerio dei constituunt. Nam qui doctor populi constituit sine dubio profitetur talē se fore qualē oportet esse doctorē. Sacerdos ⁊ omnis clericus ⁊ si specialiter nō p̄mittat: tamen per hoc ipsum q̄ doctor cōstituitur aliorū tacite p̄mittere deo videt in omnibus obediturum se deo. Et melior est laicus qui in prima facie secularē profitetur vitam: reuera aūt studet viuere spiritualiter q̄ sacerdos qui in prima quidē facie p̄fitet vitā spiritalē: reuera aūt complectitur vitam carnalem. Et melior est laicus ante deum penitentiā agens q̄ clericus permanēs in peccatis. Laicus aūt in die iudicij stolam sacerdotalē accipiet: et ideo in crismate sic vngūt omnes sicut in sacerdotio: sacerdos aūt peccator spoliatus sacerdotij dignitate quaz habuit erit inter infideles ⁊ hypocritas. Un̄ ⁊ modo secularis homo post peccatū facile ad penitētiā venit. Nā occupatus negligētia secularī dū scripturis nō satis attēdit semp q̄ in scripturis posita sunt nouo eiuidēt: ideoq̄ cū audierit aliq̄d de gloria sanctorū: aut de pena peccatorū q̄si nouū aliq̄d audiens expauescit: ⁊ dū bona cōcupiscit: aut mala timet cōpunct⁹ ad penitētiā cito recurrit. Nihil aūt impossibilius: q̄ illū corrigere q̄ scit oīa: nō cōtēnēs bonū diligit malū. Oia em̄ q̄ sunt in scripturis p̄p̄ meditationē quotidianā añ oculos ei⁹ inueterata ⁊ vilia estimant. Nam ⁊ q̄d terribile est vsu vilescit. Propterea clericus q̄ semp meditat scripturas aut oino obseruatur⁹ est: ⁊ erit p̄fect⁹: aut si semel ceperit illas cōtēnere nūq̄ excitat in illis vt timeat. Quis aliq̄n vidit clericū cito pniam agentē? Et si deprehensus hūiliauerit se nō ī̄o dolet qz peccauit: ſz cōfundit qz p̄didit gloriā suā. Putasne dñs q̄si crudelis clericis pniam denegauit dicēs: si sal ifatuatū fuerit in q̄ saliet? Sed q̄si naturale esse cōsiderās: qz nō est qui doceat illū errantē: q̄ errantes alios corrigebat. Jō nō dico populares: qz p̄m rationē verbi vitā suā dispēsant: sed publicani ⁊ meretrices qui desideriis mundialibus: ⁊ voluptatibus carnalib⁹ seipsos mācipauerūt precedēt vos in regno dei: qz illi cōuersi desinunt esse q̄d erāt vos denegatis in ope q̄d videmini p̄fiteri in ⁊bo tāq̄ arbores folia sine fructu hītes: nō

Hiero. Sanctitas simulata.

Orige.

Chriſo. Uiroz̄ ⁊ mulierū p̄cipua peccata.

Amoris causa.

Amoris descriptio.

Laici et clerici.

Chriſo.

Seculariū facilis ad penitentiā cōuersio clericorum difficilis.

pascetes dñz suũ: sz deludẽtes. hec Chri. Per primũ etiã filiũ qui primo renuit patris precepti: sed postea fecit significant pcõres q̃ male viuẽdo deo seruire negãt: sed postea penitentes viriliter operant. Per scõm vo filiũ q̃ facere volũtatẽ patris ꝓmisit ꝛ nõ fecit: significant illi qui operari virtuose ꝓmittunt: sed nõ faciunt: de q̃bus sunt multi religiosi ꝓfitẽtes seruare magna sz euãgelica cõsilia: cum tñ non seruent etiam precepta: propter quod seculares etiam peccatores tñ postea penitẽtes eis coram dño preponuntur cum dicit [q: publicani ꝛ meretrices precedẽt vos in regno dei] Nullus ergo peccator diffidat: nullus iustus presumat cũ peccatores per penitẽtiã qñq̃ alios in regno dei precedant. ¶ Oratio.

OOmine iesu xp̃e doctor bone da mihi veritatez corde credere: ꝛ ore atq̃ opere ꝓut oportet cõfiteri: maligno ruz spirituũ ꝛ hoim cautelas ꝛ astutias sapiẽter declinare. Da mihi legis naturalis cordib⁹ nostris impresse et legis scripte in libris nobis date iusticiam facere ꝛ tuã in oibus voluntatẽ adimplere vt non cum secũdo filio penam: sed cuz primo miam apud te merear consequi: ac cum vere penitentibus gratiam in ecclesia militante: ꝛ gloriã in triũphante misericorditer inuenire. Amen.

¶ De locatione vinee ꝛ sanguinarꝫ vinitoribus. Capitulum. xxxiij.

A mat. xxi Mar. xij. et. Lu. xx.



Ad idez ꝓposuit eis aliam parabolaz de homine patrefamilias [q̃ plãtauit vineã: ꝛ circundedit ei sepem: ꝛ fodit in ea torcular et edificauit turriz: ꝛ locauit eam agricolis] seu colonis [ꝛ peregre profect⁹ est.] Illi aũt seruos suos ad recipiendum fruct⁹ missos male tractauerũt ꝛ occiderunt: ꝛ nouissime filiũ missum heredẽ cognoscentes ꝛ hereditatẽ habere volentes apprehenderũt: ꝛ extra vineã eiẽcientes etiã occiderunt. Et [interrogati q̃d faceret dñs vinee colonis illis dixerunt [Malos male pdet ꝛ vineam suã locabit alijs agricolis q̃ reddãt ei fructũ tẽporibus suis: q̃bus ipse dixit: q: auferet ab eis regnuz dei ꝛ dabit genti facienti fruct⁹ ei⁹.] In hac parabola describit multiplicit̃ maliciã ꝛ ingratitudinẽ iudeoruz q̃b⁹ de⁹ pater familias qui natura dñs benuolẽtia pater: hõ mansuetudine: nõ natura similitudine: nõ veritate multa bñficia cõtulit: q: domus israel: synagoga vinea est ex electis psonis patriarcharũ ꝛ ꝓphetarũ: sicut ex vitibus optimis quã de egypto trãstulit: ꝛ in terra promissiõis [plantauit] cui [sepẽ circũdedit] custodiã quidẽ triplicẽ sz angelicaz sup muros hierl'm: ꝛ humanã sz ꝓtectionez bellicorum virorũ: ꝛ terrenã sz munitionẽ murorũ [ꝛ fodit in ea torcular] i. legẽ iusticie timorẽ cõprimẽtẽ ꝛ malos torquẽtem: ꝛ hoc fodit signis: minis: ꝛ ꝓmissis [ꝛ edificauit turrim] sz tẽplum ad cultũ dei: q̃õ dr turris propter altitudinẽ edificij: propter securitatẽ refugij: ꝓpter dignitatẽ ꝓuilegij respectu aliarum nationũ [ꝛ locauit eaz agricolis ꝛ operarijs] sz sacerdotib⁹ ꝛ principibus qui debent extirpare vitia tanq̃z spinas: ꝛ inserere virtutes tanq̃z bona semina: ac seruare cultũ diuinũ ꝛ iusticiã in hoibus [ꝛ peregre ꝓfect⁹ est] nõ loci mutatione: q: de⁹ est vbiq̃: sed q: vinitorib⁹ liberũ arbitriũ reliquit: vel ꝓpter longanimitatem quã inexpectando vt a pctis cõuerterentur habuit: vl' ꝓpter ipsorũ negligẽtiam. q: ꝛm Ambro. Qui vbiq̃ presens est: diligẽtib⁹ p̃sentior: ꝛ negligentibus absentior. [Cũ aũt tps fructũ appropiquasset] q: post legem susceptã debebãt facere fructũ bonoꝝ operũ [misit seruos suos]. i. primos ꝓphetas [ad agricolas]. i. ad reges ꝛ sacerdotes principaliter: ꝛ ad alios subiectos eis cõsequẽter [vt acciperent fructus] p p̃dicationẽ suaz eos ad fructũ bonoꝝ operũ reducẽdo [ꝛ agricole apprehẽsis seruis] q: multi reges ꝛ sacerdotes ꝓphetas sibi missos a dño turpiter cõ phẽdẽtes [male tractauerũt et occiderũt. Iterũ misit alios seruos plures priorib⁹] multiplicãdo sz ꝓphetas ad populi correctionẽ [ꝛ fecerũt eis simil'r] q: ipsi ingrati deũ inhonorauerũt: ꝛ similit illos ꝓphetas ꝓsecuti sunt ꝛ interfecerunt. [Sz nouissime]. i. in vltimis tpibus [misit filiũ suũ] pro nobis incarnatuz quẽ heredẽ vniuersoꝝ ꝛ principem cognoscentes [eiecerũt extra vineã] negando: vel q: extra portã hierosolymorum occiderunt crucifigendo [volentes habere hereditatẽ] temporalem. s. possessionẽ [cogitabãt eñ intra se] si istũ ꝓp̃s habeat dñz: necesse est vr amittam⁹ cõsuetudinẽ hostiaꝝ q̃ ad nostruz parata est lucrũ: si aũt occidam⁹ eũ sic semꝑ tenebit̃ consuetudo offerendaꝝ hostiaꝝ: ꝛ sic fiat nr̃a possessio: ꝛ erit nostra hereditas. Uenit aũt dñs ad iudicandũ et istud factũ vindicãdũ: q̃n ex eius ordinatione venit p̃ eos ie exercitus romanorũ: ꝛ malos male pdit q̃n ciuitatẽ ꝛ tẽplum ꝓ romanos destruxit ac populũ occidi ꝛ captiuari fecit. Uel hereditas xp̃i est ecclesia quaz iudei p̃cipue moliebant̃ duz fide eius extincta iusticiã que ex lege est persuadere gentib⁹ conabãt. Hec fecerunt vt sic ingrati mali male perdant̃: ꝛ merito dãnent̃: ꝛ ab eis regnũ dei: sz xp̃s scriptura sacra seu scripturarũ intelligẽtia: fides: ecclesia ꝛ vita eterna auferatur. ꝛ h̃ ptinet ad iudeoꝝ reprobationez: sed q̃ũ se quit̃ ptinet ad gentiliũ cõuersionẽ: ꝛ vinea ecclesie locet̃ alijs agricolis: q: ecclesiã suã xp̃s regendã tradidit ap̃lis ꝛ alijs discip̃lis [qui

Judeoꝝ ingratitudo et malicia

Ambro.

Ecclesia

reddāt ei fructū tpibus suis] qz ad p̄dicatiōnem eoz credidit mꝝtitudo gētiū: vt regnū celoz dꝛ alijs: scz gētib⁹ ab oriēte z occidente: ab austro z aquilone venientib⁹ qui faciēt fructum cordis credendo: z oris cōfidēdo: z opis seruiēdo: z corporis patiēdo: z recumbēt cuz abrahā: ysaac z iacob in regno dei: z ipsi iudei B Mystice Ecclesia ejicient in tenebras exteriores. ¶ Mystice totū p̄t exponi de eccl'ia hoc mō: qz [hō]. i. xp̄s [plātauit vineā]. i. eccl'iā sanguie suo: z de latere suo formatā: in q̄ tot sunt differētie palmitū quot differētie hoim [z circūdedit ei sepem]. i. euangelicā doctrinā: vel angelorum custodiā [z fodit in ea torcular]. i. crucē xp̄i: vel martyrū patiētiā [z edificauit turrim] scz matrē xp̄i: vel cōtēplationē xp̄i cōfessorum z doctorū: vel fidez de q̄ eccl'ia se defendit ꝯ hostes [z locauit eā agricolis]. i. prelatis quoꝝ vaꝛijs ministerijs regitur z gubernat [z pfectus est] vt supra exponitur [z misit seruos] id est bonos ad arguēdū malos [z aliquos ceciderunt: et alios occiderunt] vt patet de multis. Deide mittit xp̄s filius inuisibil'r a patre q̄n aliquē instigat ad bonū: sz aliqui sunt ingrati ei⁹ instinctū non solū repellētes: sz etiaz pessime agentes ꝓpter qđ quātū in eis est occidūt Heb. vj. eū: de quib⁹ dicit Ap'ls. Rursum crucifigētes filiū dei: z sic ex dei iusticia perdūtur: z vineā alijs locat Anima. cum eoz loco boni. subrogant. P̄t etiā p vineā istā intelligi alia rationalis hoi per deū locata: qz ad hoc ifunditur corpori vt ipso mediāte fructū bonoꝝ opeꝝ faciat: z multa merita acquirat q̄ bona facta p holez sunt tanq̄z vites. Et in quolibet bono hois siue sit bona cogitatio: vel bona opatio: vel locutio crescunt quinq̄ vue: quaꝝ quatuoꝛ remanent hoi: quinta ꝯo debet deo: quevue sunt cordis iocūditas: culpe remissio: eterne mortis vitatio: eterne glie acquisitio: quinta vna ē gloria dei: ista nō nobis: sz deo dare debem⁹. P̄t in Religio sup exponi de religiōe cui⁹ fundatio est maxime in triplici voto ꝛ diuina plātatio: sepes regula: z cōstitutiones: torcular: lectio z studiū scripture: turris p̄dicatio: agricolaꝝ locatio: prelatoꝝ perfectio est: felices qui bñ colunt z nō negligūt: augēt z nō diminuunt: cōseruāt z nō destruunt. Quilibet aūt nostrū de populo est vinea: z idem est etiā cultor: quilibet ei nostrū colit seipm. vñ Hiero. Hiero. Locata est autē nobis vinea: z locata est ea cōditiōe vt reddamus fructū dño: pib⁹ suis: z scias⁹ vnoquoq̄ tpe q̄d oporteat nos vel loq̄ vel facere. [P̄rincipes aūt sacerdotum z scribe z pharisei] cognoscētes q̄ de ipis dixerit parabolam istaz [voluerūt eū] quasi mēdacē [tenere] ad occidendū: sed diuine reuerentie hūanū timoꝛez preferentes [z timētes turbas] nō ꝓcesserūt in factū [qm̄] turbe [sicut ꝓphetā habebant eū.] Sed quē nūc turbe quasi ꝓphetā habēt z colūt: postea ꝯ ipsum crucifige: crucifige eū.

clamat: qz turba mobilis est nec in proposita ¶ Chriso. Malidum crucifigunt. voluntate p̄sistens. Ubi Chrisost. Omnis hō malus q̄z̄ū ad voluntatē suaz z manus suas mittit in deū: z occidit eū. Qui em̄ deū ad iracundiā excitare nō dubitat q̄ precepta ei⁹ cōculcat: qui nomē eius contemnit: qui blasphemat: qui murmurat cōtra deū: z turbato vultu aspicit contra celum qui in ira sua manus audacter subleuat cōtra eū: nonne si poterit fieri manus mitteret in deū: z occideret eū vt iam licēter peccaret? Vide nūc obstinationez pōtificū z maioꝝ i malo: qz audiētes doctrinā xp̄i nō fuerūt contriti: sed magis ex hac indignati z ad occidēdum eū incitati. Multi sunt Corrigi nolētes. tales hodie qui indignantur q̄n reprehendū tur: quia pauci sunt qui veritatem sue correctionis velint audire: immo z persequuntur reprehendentes eos ꝓ ipsoꝝ salute. Vide etiam quomodo pontifices z maiores retrahebantur a malo propter populū: cū tñ debeꝛet esse per contrariū. Hec plebs quasi asina Num. xxij. balaā fuit: q̄ ipm errantē corripuit. Hoc quoq̄ tidie geritur in eccl'ia cū quilibet solo noie fatetur eā quā nō diligit ecclesiastice fidei: z patis vnitatez: sed erubescit vel timet impugnare ꝓpter bonoꝝ multitudinez. Sed licet ab occidendo dei filio ad modicuz donec veniret hoꝛa ei⁹ timoꝛe humano potuerunt retardari: nunq̄z tñ diuino amoꝛe voluerūt cohiberi. Predicationē em̄ xp̄i contēnentes ꝓpter cupiditatē tpaliū cōspirauerūt in ipsi⁹ mortē ne pderēt ciuitatē z templū: in quo quidez tēplo hauriebant pecuniā populi sub obtentu cultus diuini. Unde occiderūt filiū vt haberent hereditatem z pacifice possiderent templū et ciuitatem: ne occasione eius romani venirēt: z eis locū z gentem auferrent: contrarium tñ eis accidit: qz in vindictam mortis xp̄i z locū z gentem perdiderunt. vbi Chriso. Quādoq̄ Chriso. igitur detent⁹ per medios eos transijt nō apparens: quādoq̄ aūt apparens dolentē eoꝝ cōcupiscentiā detinet: hi autem neq̄ sobrij fiebant: neq̄ verecundabant: ita simul eos dilectio ꝓcipatus z vane glorie replenit cupido Terre-noꝝ cupiditas z ꝓsentia petere. Nihil ita aduersus proximum caput impellit z in precipitationes fert z nihil ita facit a futuris excidere sicut affixū esse temporaneis. Nihil ita facit z his potiri sicut omnibus illa ꝓhonorare. Querite ei ait Mat. vj dñs regnum dei: z ola adijciētur vobis. Neq̄ ita solicitus sis de tuis: sed dimitte ea deo. si em̄ tu inde solicitus fueris vt homo solicitus eris. Si autem deus prouiderit ne solicitus sis de eis dimittēs spūalia q̄ maiora sunt quia ipe non valde eis prouidebit vt igitur valde eis prouideat ei soli ola concede. Si eniz z ipse ea tractaueris dimittens spūalia nō multaz ipse teoꝝ faciet prouisionē. Ut tibi igitur hec dñ ola dispositā sint z a solicitudine eripiaris vniuersa adhereas spūalibus.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Despice secularia. Ita em̄ et terrā habebis cū celis ⁊ futuris bonis ptic̄pabis. hec Chri. hec p Chri. iā dicta maxime ⁊ p̄cipue ad monachos spectant de quorū vita idē Chrisb. hoc loco narrat: eāq; ad secularium vitā cōparat dicens. Quevidek ita onerosa esse vita ⁊ difficilis eā que monachorū est dico ⁊ crucifixorū multum hac que videtur esse mitis ⁊ mollis dulciorq; est ⁊ delectabilior: ⁊ tantū est medium ⁊ta est portus: ⁊ pelagi cōtinue a vēto pcussi differentia. Intuere aūt a conuersationibus ⁊ festim primordia tranq̄llitatis. Fores enim ⁊ ciuitates: ⁊ eos q̄ in medio sunt tumult⁹ fugientes vitā q̄ est in mōtibus elegerunt: q̄ nihil hz cōmune ad p̄sentia: ⁊ iam que sunt regni illius meditant in silentio ⁊ quiete multa ⁊ cū oībus his deo sunt cōiūcti: qm̄ opus monachorū habebat Adam añ inobedientiam: opus est eis id qō erat ⁊ a de añ peccatum qm̄ gloriā illā indutus erat: ⁊ deo cū libera p̄senta copulabatur: ⁊ regionē illam que multa erat plena puritate habitabat. Quo em̄ hi deterius illo sunt dispositi qm̄ añ inobedientiā positus est opari paradisum. Nulla cura erat ei secularis: sed neq; his. Deo loq̄bant cū pura cōsciētia hic ⁊ hi: ⁊ multo ampliorem habēt liberā p̄ntiā illā quāto ⁊ maiori potiūtur gratia p dei largitionē: hi orbis terrarū luminares surgentes a lectulo clari ⁊ letantes: ⁊ chorū vnū statuentes in preclara cōsciētia p̄sonāt vniuersi: sicut ex vno ore hymnos ad vniuersorū canunt deū laudantes eū: ⁊ ei gratiā p oībus soluentes p ꝓpijs ⁊ cōibus bñficijs. Quare sividenk Adā dimittentes interrogam⁹ quo ab angelis hic distat chorus
Luce. ſ. q̄ in terra cantant ⁊ dicunt. Gloria in excelsis deo: ⁊ in terra pax hoibus bone voluntatis. Deinde post̄q cantica illa dixerūt genua flectentes deū quē hymnis laudauerūt: rogant et petunt p̄sentiū quidē nihil. nulla em̄ eis hoz est cura: stare aūt cū libera p̄ntia añ terribile tribunal cū venerit iudicare viuos et mortuos vnigenitus filius dei ⁊ nullū audire illā terribilē vocē que dicit. Nescio vos. et cū pura cōscientia: ⁊ multis directionibus laboriosam hanc expleant vitā ⁊ difficile nauigēt hoc pelagus cū tranq̄llitate. Deinde surgētes ⁊ p̄ficiētes iā sanctas illas et cōtinuas orationes orientē radio ad opus addit vnusquisq; multū stipēdiū egentib⁹ hinc cōgregā
Meū et tuum. tes. Magnus est illic q̄ ville opus rapit. Nō est ibi meū ⁊ tuū: sed abiectū est inde hoc verbū qō decē miliū est causa preliorū. In nullo eorū tabernacula deteri⁹ celis dispositā sunt: etenim angeli descendunt ad eos: ⁊ angelorū dominator. Et mensa apud eos est ab omni auaricia munda ⁊ philosophia plena. Non sanguinū torrentes sunt apud eos: neq; carniū incisiones: neq; dulcamina: neq; vapor coctorū indecenter implēs adoratū: neq; fumꝰ incōueniēs: neq; cursus ⁊ tumultus: ⁊ turbationes: ⁊ clamores aggrauātes: sed panis et aqua: hec quidē ex fonte puro: ille aūt a laboribus est iustis. Si aūt ⁊ aliq̄d munificentiꝰ comedere voluerit extremitates arborū: hec munificētia fit: ⁊ maior hec delectatio q̄ in regalibus mensis. Angelorū est hec mensa ab omni turbatione eruta. Et sedile eis fenum simpliciter supponit sicut in heremo p̄decēs xp̄s fecit. Multi aūt neq; tegmē hic faciunt sed p tecto celū habēt: ⁊ lunā p lumine lucere nō indigentes oleo neq; ministro sol desuper ipse digne lucet. Hanc ⁊ angeli mensam de celo contēplantes letant ⁊ exultant: hec igitur scientes ⁊ deponentes auariciaz vniuersam inuadam⁹ supius cū studio vniuerso regnū rapiētes: vt ⁊ futur̄ fruamur bonis. ꝯ Chris.

¶ Oratio.

Omine deꝰ paterfamilias oēs q̄ vinea ecclesie tue p̄latis locasti ad colēdū: vt vitia tāq̄ spinas extirpando: ⁊ tutes tāq̄ bona semina iserēdo fructum in se ⁊ in subditis facerēt bonoz operū: da ꝓpitꝰ oībus ⁊ prelatis ⁊ singulis subditis vt fructū cordis: oris: et operis tibi reddāt: ⁊ vbertate fructuū maiestati tue placeant: ac tandem post laborem presentis vite cū electis tuis quibū ⁊ fideliter laborauerūt in regno tuo te miserante requiescāt. Amen.

¶ De inuitatis ad nuptias et non habēte vestē nuptialē. Cap. xxxiiij.



Et q̄ maiorē sibi deorū intelligētes de se dici parabolas q̄rebāt dñm tenere et occidere: hanc eorū sciens voluntatē: nihilominus increpat seuientes nec timore superatur quo minꝰ arguat peccatores. Hinc habes argumentū q̄ si predicatio tua nō fuerit semp cōsecuta effectū non ideo desistas a p̄dicatione ⁊ redargutiōe: maxime si spes est tibi de eorū quibus predicas correctione. Quia igitur ostēderat q̄ regnuz auferetur a iudeis: ⁊ dabitur gēti facienti fructus eiꝰ: ideo subiūgit nūc parabolā de inuitatis ad nuptias regis: quas fecit filio suo: q̄rū quidā venire neglexerunt: quidā vero seruos missos cōtumelijs affectos occiderūt: et de alijs bonis ⁊ malis vocatis q̄ venerūt: et ad nuptias intrauerūt. Hāc parabolā induxit vt deil̄ōganimitatē: ⁊ patiētiā m'tā ad iudeos oñdat q̄s p̄ceteris honorauit: ⁊ p̄mo ad nuptias filij sui vocauit cui carnē nām ⁊ eccl'iam desp̄sauit: ⁊ vt reprobationē iudeo rū ⁊ vocationē gētū demōstraret. Q̄ em̄ iudei, ad fidē vocati venire noluerūt merito ipsis reprobatis alij introducti sūt: ⁊ impleta sunt que dixerūt. A Math. xxij. et Luce. xiiij.

Judei ad nuptias regis nostre non venire nolue rūt.

nuptie discūbentiū: qr fides catholica diffusa est p orbē vniuersum. [Simile ē regnū ergo celoꝝ homini regi]. i. negociū p̄sentis eccl'ie: seu factū i ecclesia militāte circa xp̄m: simile est negociū qđ potuit fieri p hoiem regē in celebratiōe nuptiarū. Iste hō rex est deus p̄: q̄ dr rex: qr regnat in celo p gloriā: in mūdo per gratiā: in inferno p iusticiā. Et dicitur homo propter cōformitatē que est inter deū z homi-
De⁹ rex nem. [Qui fecit nuptias filio suo] triplices.
Nuptie triplices Primas celebrauit in virginis vtero in copulatione diuine nature z humane: de quibus
Grego. dicit Grego. q nuptiarū thalamus fuit vter⁹ ꝑginalis. Scōas fecit in mūdo in cōiunctiōe
Ephe. v xp̄i z eccl'esie. de q̄bus ap'ls. Sacramētū hoc magnū est: ego dico i xp̄o z i ecclesia. Tertias
Ozee. ij fecit in fideli amico in cōiunctione gratie z fidelis aie. de quibus Ozee. Spōsabo te mihi in fide. Alie sunt nuptie celestes in quibus z
Augu. multa fercula apponent ꝑm Augu. s. vita: salus z virt⁹: z copia z gloria: honor z pax z oīa bona. [Et misit seruos suos] precedentes. s. ꝓphetas [vocare inuitatos ad nuptias] per scripturas legis in qua est ꝓmissio de incarnatione xp̄i. s. ipsos iudeos [ad nuptias]. i. ad fidē incarnatiōis xp̄i ꝓmissam in patriarchis: figuratā in lege: p̄dicatā in ꝓphetis. p phete nāq; clarius denunciauerūt ea de xp̄o que obscurius posita erāt in lege: hortabant em̄ populū iudaicū expectare xp̄i aduentū: ac per fidē z opera tēdere ad ip̄m: z nolebāt venire credendo scripturis inuitantib⁹: obediendo seruis vocantibus: cōgaudendo nuptijs regalibus. [Iterū misit alios seruos] sequentes. s. Johannē baptistā et apostolos [dicens: dicite inuitatis]. s. iudeis vocatis a tpe abrae. [Ecce prandiū meū parau]. i. misteriū incarnationis impleui: ac sacramēta eccl'esie z doctrinā xp̄ianā quib⁹ reficiatur aia dispositi [thauri mei]. s. p̄res veteris testamenti qui sub iugo legis laborabāt: z inimicos cornib⁹ vētilabāt [z altilia] q̄si altilia ab alendo dicta. s. patres noui testamēti pinguedine charitatis saginati: pennis virtutū alati ad superna mēte erecti [occisa sunt] qr sancti occidūt ꝓ salute populi [z oīa parata sunt] qr q̄cq̄d q̄rit ad salutē iā adimpletū est in scripturis: vel oīa q̄ pertinent ad misteriū nostre redēptiōis: vel introitus regni est per fidē mee icarnatiōis aptus q̄ añ fuerat clausus [venite ad nuptias] credēdo: diligendo: operando. [Illi aūt neglexerūt [qr iudei p̄dicationē xp̄i z apostolorū cōtēpserūt: nā pauci ꝓparatiue de iudeis crediderūt. Neglexerūt quidē qr dñm nō timuerūt: q̄ em̄ dñm timet nihil negligit. [Et abierūt alius in villā suā: z alius in negociationē suā] ambitione seculi tāq; ville dño detēti: z ob pecunie cupiditatē negociatione occupati. vbi Chrisosto.

B Chriso. Wunda O miserrimus mūdus: miseri q̄ eū sequunt: semp em̄ mūdialia opera hoies excluserūt a nostrū mi vita. [Reliquiverō tenuerunt seruos eius z serta. cōtumelijs affectos occiderunt] qr iohānes baptista est ab eis incarceratꝰ z occisus: necnō stephanus z iacobus z alij discipuli: z sil'r multi in testamento veteri: qr qđ est grauius nōnulli vocati gratiā nō solum respuunt: sed etiā persequunt. [Rex aūt cū audisset iratꝰ est] q. a domino merito ꝓ talibus sunt puniti [et missis exercitib⁹ suis. s. romanorū sub principib⁹ tyto z vespasiano q̄ ex diuina ordinatione venerūt cōtra hier'm. xlij. anno. post xp̄i passionē [perdidit homicidas illos] q̄ in vltionē sanguinis xp̄i z suorū discipulorū ab exercitu romanorū sunt trucidati z captiuati [et ciuitatē illorū succendit] qr tunc hierusalem est succensa: z tēplū in ea.] Tunc ait seruis suis]. s. ap'lis z discipulis per diuinā reuelationem [nuptie quidē parate sunt]. i. misteria xp̄i impleta sunt: z omne sacramētū incarnatiōis: z humane dispēsationis iā pactū est z cōpletū vt natiuitas: p̄dicatio: passio: et hmōi [z qui inuitati erāt] ꝓ legē: ꝓ ꝓphetas per apostolos. s. iudei [nō fuerunt digni] ꝓpter suā incredulitatē. [Ite ergo ad exitus viarū]. i. ad gentiles extra viā errātes: et dispersiones gētiū [z quoscūq; inueneritis]. i. cuiuscūq; sexus vel etatis: cuiuscūq; status vel dignitatis: cuiuscūq; pfessiōis vel conditionis sine acceptiōe psonarū [vocate ad nuptias]. i. ad fidē incarnationis: qr nullus volens fidem xp̄i recipere est repellendus. [Et egressi serui cōgregauerūt oēs quos inuenerūt malos et bonos] qr in eccl'esia militante admixti sunt mali cū bonis [et implete sunt nuptie discūbētiū] qr vt p̄dictū est fides catholica diffusa est p orbē vniuersum: vel [implete sūt] z q̄ntū ad numerū: z q̄ntū ad meritū z q̄ntū ad ꝓdinationē diuinā qđ erit in fine mūdi qñ cōplebit numer⁹ electorū. [Intrauit aūt rex]. s. deus ad iudiciū: tota em̄ trinitas iudicabit. i. reddet vnicuiq; ꝓ meritis [vt videret discūbentes]. i. in fide q̄escentes attendendo. s. vitā fideliū: z discernendo merita et demerita eorū. fideles em̄ ptinēt ad iudiciū: nā q̄ nō credit iā iudicat⁹ est. Intrat autē dupliciter. s. gñaliter in futuro iudicio: z spāl'r in morte cuiuslibet hois. Et nota q̄ discūbere est nuptijs xp̄i est sacramētis eccl'esie ꝓticipare: fidē xp̄i habere: et bñficijs dei atq; gratijs ei⁹ pfrui. [Et vidit ibi hoiem]. i. totū cetū malorū q̄ in malicia sociati sunt in vnum [nō vestitū veste nuptiali]. i. habentē fidem C xp̄i nō opa. Nā ꝑm Hiero. Uestis nuptialis Hiero. p̄cepta sunt dñi: z opera que cōplent ex lege: Uestis euāgelio nouiq; hois efficiūt vestimētū. Iste nuptias homo habens fidē sine opibus ad nuptias lis. eccl'esie portat os z dentes obmittēs vite compositionē z mores. Uel [nō vestitum veste nu Chari ptiali]. i. habentē fidē sine charitate. Dr gu tas.

tem charitas ⁊ vestis nuptialis: q̄ tegit turpitudinē pctōr: q̄ ptegit a frigore tētationū q̄ ornat munere donoꝝ ⁊ virtutū. Et vt dicit Augu. Augu. Diuidit inter filios regni ⁊ pditionis. vbi Greg. Recte charitas nuptialis vestis vocat: q̄ hanc in se cōditor noster habuit dū ad sociāde sibi ecclesie nuptias venit. Qui ergo per charitatē venit ad homes: eandem charitatē innotuit vestē esse nuptialem. Sciendū ꝯo est q̄ sicut in duobus lignis superiori videlicet et inferiori vestis texit: ita in duobus preceptis charitas habet: in dilectiōe scz dei ⁊ in dilectione ꝓximi. Duo ergo necesse est vt charitatis ꝑcepta custodiat: q̄squis habere i nuptijs vestē nuptialē curat. Quatenus nec ex cōpassione ꝓximi cōtēplationē relinquat dilectio dei: nec plusq̄ debet inherens contēplationi proximi dei cōpassionē abijciat ꝓximi. Sciendū quo q̄ est q̄ ipsa dilectio ꝓximi in duob⁹ preceptis subdiuidit: cū q̄dā sapiens dicat. Oē q̄ tibi oderis fieri vide ne alteri facias: ⁊ p semetipsam veritas ꝑdicat dicens: quecūq̄ vultis vt charitas faciāt vobis homes: ⁊ vos eadem facite illis. vera. Charitas aūt vera est cū ⁊ deo diligit amicū ⁊ ꝓpter deū diligit inimicū. Magna sunt hec: alta sunt hec: ⁊ multis ad exhibēdū difficilia sz tñ ista est vestis nuptialis. Quisq̄s hāc recumbēs nō habet: iaz solicitus metuat ingredīete rege q̄n mittit foras. hec Greg. [Et ait illi] vnūquenq̄ hoīem in iudicio particulari cū morit vniuersorū iudex interrogat quō in Amicꝰ ip fide xp̄iana se habuerit: sz i fine mūdi loquet naturaz toti humano generi [Amice] fidei participatione: sz nō operatiōe: debiti obligatiōe: sz nō solutiōe: note nō re: vocat ergo pctōr amicus ꝓpter fidē informē: que noticia quedam est ⁊ dei donum: licet nō sufficiat ad salutē. Uocat etiam amicus ꝓpter naturā qua ad ymaginem dei est factꝰ: vel q̄ fuit inuitatus. [Quō huc intrasti] inter congregationē: scz fideliuz sacramēta ecclesie suscipiendo: fidē ecclesie cōfitendo [nō habēs vestē nuptialez] scz opera sine quib⁹ fides est mortua: vel [vestē nuptialem] scz charitatem: q̄ absq̄ tali veste nemo ad cōmunionem fideliuz debet accedere: q̄m D dignum est vt conuiuantes ipsi sponso in habitu sint conformes qui vestem induit charitatis. Charitas dicitur vestis: tū q̄ operit delicta: tū q̄ calefacit desideria: tū q̄ sine ea nō placēt deo opa nr̄a. Dicitur aūt nuptialis: q̄ matrimonia fiunt ꝓpt amicitiā reformādā: cōfirmādā: ⁊ augendaz. In matrimonio igit filij dei q̄ fecit cū natura humana amicitia Indumenta inter deū ⁊ nos est reformata: ꝑpetuo cōfirmata: ⁊ etiā augmētata. Et nota q̄ existentiū in pctōruz. nuptijs xp̄i plurimi sūt induti sacco auaricie aliq̄ sunt induti purpura superbie: aliq̄ auro inanis glorie: aliqui pellib⁹ ouiuz simulate iusticie: aliq̄ armis iracundie: aliqui habent vestimentū sordidū pctō luxurie: aliqui laceratū dissecatiōe inuidie: aliq̄ icōpositū negligentia accidie: aliq̄ molli intuitu cōplacētie: aliq̄ nimis affluētes voracitate gule. De q̄bꝰ oibus in sophonia dr. Uisitabo sup oēs q̄ in- Soph. i duti sunt veste peregrina [At ille obmutuit] ꝓpter timorē accusatiōis: ꝓpter erubescētiā iniq̄tatis: ꝓpter ignorantiā excusationis: prec̄ofusiōe nō habēs q̄d responderet: q̄ deo nullus respōdere pōt: sz ꝓpria arguēte cōsciētia cōuincit: ⁊ mutꝰ efficit. ꝑ hoc q̄ ille obmutuit monstrat q̄ i illo vltimo examine oē genꝰ Obmutuit. excusationis cessabit. [Tunc dixit rex ministris] i. ag̃elis diuine iusticie executorib⁹ vt isti ministri sunt maligni spiritus q̄ deputati sunt ad penā dānatoꝝ. q̄ ꝑm Origenē. Meri Origenes. to ipsi sunt pene autores q̄ fuerūt culpe suggestores [ligatis manib⁹ ⁊ pedib⁹]. i. ablata potestate bñ operādi: ⁊ ad salutē reuertēdi: ac gratiā recuperādi. Uel pedes sūt facultas liberi arbitrij: manꝰ ꝯo sunt potētia opis: et vtrūq̄ est ligatū in dānatz [mittite] ⁊ p̄icite eū sic ligatū [in tenebras exteriores] a visiōe E dei: ⁊ q̄ sunt extra oēm diē: ⁊ extra ābitū diu Tenebre exte ne misericordie. Uel [exteriores]. i. corporales: ⁊ localiter extra ipm positas: q̄ habuerat i seipso dū hic viueret iteriores. i. mētales. Tenebre ei ignorātie ducūt ad tenebras culpe: ⁊ he ad tenebras pene. vñ ꝑm Greg. Inter ſores tenebras dicimꝰ cecitatē mētis: exteriores ꝯo Greg. tenebras eternā noctē dānatiōis. Qui ḡ nunc in vitio ligant sponte tūc in supplicio ligabū tu iuite: ⁊ ligabit ibi pena q̄s hic a bonis operib⁹ ligauit culpa. Et q̄d ibi sustinebit q̄ hic bñ viuere cōtēpsit: subiungit dicēs. [Ibi erit fletus] scz oculoꝝ per illicitas cōcupiscentias ⁊ i vanitate mundi hic vagātiū [⁊ stridor dentium] in edacitate modo gaudētiū: quatenus singula mēbra supplicio subiaceant q̄ hic singulis vitijs subiecta seruiebāt. Uel [fletus ⁊ Stridor stridor]. i. dolor mētis ⁊ corporis ad q̄ reduci dētium. tur ois pena ifernalis: fletꝰ ei a tristicia originat: ⁊ stridor dentiū causat a cōtrarijs causis scz ex ardore ignis: ⁊ frigore infernali. Uñ dr in Job. Ad nimium calorē transibit ab aquis niuiū. In fletu etiā ⁊ stridore magnitudo tormēto: ū: ⁊ doloris immensitas significat. Uel certe stridor dentiuz prodit indignantis affe Job. xx. ctū eo q̄ sero vnumquēq̄ poeniteat: sero ingemiscat: sero sibi irascat q̄ tā parunicaci iprobitate deliquerit. Et q̄ in conuiuio nuptiali nō initiū: sz finis querit: cōsequēter repulso vno in quo oē malorꝝ corpus imprimit generalis sententia ⁊ parabole cōclusio infert. [Multi aūt sunt vocati] ad fidez catholicā [pauci ꝯo electi] ad gloriā scz comparatiue respectu illorꝝ q̄ vocati sunt ad fidē: q̄ inter multos fideles habentes fidē pauci sunt electi qui habēt fidē formatam. Rursus oēs homes vocātur ad fidem: sed pauci sunt electi: q̄ pauci sunt fideles respectu infideliū. Tale ē q̄d dicat. Nō vn⁹

Fm de vocatis electus ē de nuptijs: sz intelligē-
Vn⁹ electus nō tas multos. dum est de multis: qz p illū vnū intelligit vni
uersitas malox q̄ habēt fidē sine opib⁹ chari
tatis. Nā fm Aug. hō ille q̄ indet pect⁹ est nō
Augu. vnū hoiez signat: sz multos: qz ille vnū corpus
malox est. vñ alibi ōr. Lata est via q̄ ducit ad
pditionē z multi sunt q̄ ingrediunt p eā: z ar-
cta est via q̄ ducit ad vitā: z pauci sunt q̄ inue
niunt eā. Et hoc multū deberet nos terrere: z
Timendū cuiqz Grego. ad humilitatē monere: qz est nobis incertum
vtrū sim⁹ de illo paruo numero electox. vnde
Grego. Tanto ergo sibi vnusq̄qz metuat: z in
hūilitate se deprimat q̄sto si sit elect⁹ ignorat:
qz qō sepe dicēdū est z sine oblitione retinen
dū: multi sunt vocati pauci vo electi. ℌ Grog.
Fletus z stridor septies dicta. ¶ Et notādū q̄ hoc ꝟbū ibi erit fletus z stri-
dor dentiū in septem locis euāgelij legitur: et
hoc ꝫ septē vitia maxime prelatorū fm q̄ vbi
qz i precedēti litera reddit causa. Prima cau
sa est: qz male intrauerūt sez p nūmū non per
deū: p cupiditatem nō per charitatē. Et ōr hic
[quō huc itrasti nō habēs vestē nuptialez] z
sequit [ibi erit fletus z stridor dētiū] Secun
da qz male virerunt nō sicut pastores: sz sicut
predones: nō sicut episcopi: sed sicut epicuri.
mat. xiij Vñ supra de sagena malos autez foras mise
rūt: z sequit: ibi erit fletus z stridor dentium.
Tertia qz alios scandalizauerūt sicut lapis
subito occurrēs pedi facit ipsuz cespitare z of
fendere. Vñ supra et colligēt de regno ei⁹ oia
Ibidem scandala: et sequitur: ibi erit fletus et stridor
dentiū. Quarta qz in docendo z regendo inuti
les fuerūt. vñ infra. Seruū inutilem proijcite
Eiusdez xxv. in tenebras exteriores. z sequit ibi erit fletus
Mathei xxiiij. z stridor dentiū. Quinta qz subditos z supbia
ꝟbi z auaritia facti oppresserūt. vñ infra. Si
dixerit seru⁹ malus morā faciet dñs meus ꝛc.
partē suā ponet cū hypocritz sequit ibi erit fle
tus z stridor dētiū. Sexta qz magna de se pre-
sumpserūt credēdo: z maiora iactādo. vñ su-
Lu. xiij. pra. Nonne manducauimus coram te z bibim⁹
ꝛc. et sequitur: ibi erit fletus et stridor dentiū.
Septima qz nō penituerunt: elatio em̄ super
bie repugnat humilitati penitētie. vñ supra
de centurione. Filij aūt regni eijcientur foras in
mat. viij tenebras exteriores. z sequitur ibi erit fletus
z stridor dentium. Has ergo xpi z ecclesie nu-
ptias tota mēte diligam⁹: harū gaudijs celes-
tib⁹ indefessa bonox intētione iūgamur: has
qz p fidem vocati intrauim⁹ mūdo dilectiōis
habitu celebrare curemus: nostreqz actionis
simul et cogitatiōis maculas āte diē extremi
discriminis ipsi solicit⁹ examinādo diluam⁹:
ne forte tūc ingrediens rex si viderit nos nu-
ptialē charitatis vestē nō habere eijciat nos
z ligatis a facultate bñ agendi manibus nr̄is
ac pedib⁹ i tenebras mittat exteriores. Si qs
ei itēpore iudicij fuerit inuētus sub nole xpia
no non habens opa xpiani statiz corripiet: et
audiet istud a rege sibi dici [amice quō huc
itrasti nō habēs vestē nuptialē?] q.d. Utqđ
xpianus es effect⁹ cū opa tua nō sint xpiani.
Nullus itaqz de vocatiōe presumat donec de
adeptione finis securus existat. Oēs quidez
Vocat. oēs de. vocat de⁹ volūtate añcedēte fm quā vult oēs
hoies saluos fieri [et pauci sunt electi] quia
pauci beatitudinē cōsequunt respectu eox q̄
cōdemnant. Nōnulli q̄dē vocati nec incipiūt:
nōnulli vo in bonis q̄ inceperūt minime per si
stūt: z multi fidē pcipiūt: sz respectu malorum
pauci sunt q̄ in gra vsqz in finē pseverāt. Ne
mo aūt xpianū se iudicet nisi q̄ xpi doctrinaz
sequit z imitat exēplū. Qui male viuūt z xpia
Augu. ni vocant iniuriā xpo faciunt. vñ Augu. Ne-
mo sine causa quo dcūqz nomē sortit. Sutor: vt
dicat necesse est vt calciamēta cōficiat. Uocet
quis faber aut ali⁹ artifex artis peritia fiat.
Hmōi exēpli cognoscim⁹ nulluz sine actu no-
men: sed oē nomē ex actu xpiani: ergo nomē
ille frustra sortitur q̄ xpm nō imitat. Quid ei
tibi pdest vocari qō non es: z nomē vsurpare
alienū? Sz si xpianū te esse delectat q̄ xpiani-
tatis sunt gere: z merito tibi nomē xpiani as
sume. Tu ergo quō christian⁹ diceris in quo
nullus xpiani est act⁹. Christian⁹ iusticie bo-
nitatis: integritatis: patiētie: castitatis: pudi
citie: pietatz: humilitatis: z inocētie est nomē
z tu istud nomē quō tibi defendis etyēdicas:
cui de taz plurib⁹ rebus nec pauca subsistūt?
Xpianus Christian⁹ ille est qui non nole tm̄: sed opere
est: qui viā xpi sequit: q̄ xpm in oibus imita-
tur sicut scriptū est. Qui dicit sese in xpo ma
nere debet sicut ille ambulauit z ipse ambu-
lare. Christian⁹ est q̄ die noctuqz deo deseruit
qui indesinēter ei⁹ p̄cepta meditat et cogitat
qui paup mūdo efficit: vt deo locuples fiat: q̄
inter hoies habetur inglorius: vt corā deo et
angelis gloriosus appareat: qui in corde suo
nihil simulatū videt habere nec fictū cui⁹ sim
plex et immaculata est aia: cui⁹ cōscientia fi-
delis z pura est: cui⁹ tota i deo mens: cui⁹ ois
spes in xpo est: qui celestia potius q̄ terrena
desiderat: qui hūana spernit: vt possit habe-
Leo pa pa. re diuina. hec Augu. vñ et Leo papa. frustra
appellamur xpiani si imitatores nō sum⁹ xpi.
Qui iō viāse esse dixit vt cōuersatio magistri
esset forma discipulis: et illaz hūilitatem eli-
gere t seruus quā sectat⁹ est dñs. vñ et Cypria
Cypan⁹ nus. Xpianus nemo recte ōr nisi q̄ xpo mori-
bus coequat. vñ etiā Anselmus. Inter infide
anselm⁹ les cōputant qui qō vouerūt nō impleuerūt.
Quicūqz etiā xpm nō sequit nō solū xpiani no
antixpi qui. men amittere: sed z antixps dici meret. vnde
Augu. Augustī. Quisquis factis negat xpm antixps
est: magis mēdax est antixpo qui ore profitet
xpm et factis negat. Ideo mendax: qz aliud
loquit et aliud agit. Quis est qui non credit
q̄ iesus sit xps? Qui nō viuit quō p̄cepit xps.
Multi enim dicūt credo sz fides sine operib⁹
non saluat. Et iterum. Oēs negant christum

in carne venisse qui violāt charitatē iesu. nō
Job. xv eñ opus erat vt veniret nisi p charitatē. Ma
iorē hac dilectionē nemo hz q̄ vt aliaz suā po
nat p amicis suis. Quisquis violat charita
tē q̄dlibet dicat lingua: vita ipsi⁹ negat xp̄m
in carne venisse: ⁊ iste est antichristꝰ vbicūq̄
fuerit quocūq̄ itrauerit. hec Aug. In hoc g̃
maxie nos xp̃iani gentiles iscādalizamus: qz
charitatē et vitā ꝑtuosam nō habem⁹. vnde
℟ Chriſo. Scāda lizatio gentiliū per nos Amoris virtus.
Chrisˢ. Nihil aliud ē qō scādalizat gētiles q̄
p nō amoꝛ ē: cū eñ multiplicata fuerit iniq̃
tas frigebit amoꝛ. Uitā aūt nihil ita facit cla
rā vt amoꝛ. Nihil ita cōuertit gētiles vt vir
tus animi: nihil scādalizat vt malitia. Cum
eñ viderit anaritia vtētē rapiētē eū qui ℟ria
iubet: ⁊ his q̄ eiusdē sūt trib⁹: vt foris vtentē
eū q̄ iubet inimicos amare: deliratiōnē dicit
ea q̄ dicta sunt. Cum aūtē viderit trementes
mortē qualiter suscipiet eos q̄ de imortalita
te faciūt sermones. Cū viderit diligere prin
cipatū et alijs seruientē passionibus firmus
in suis manet dogmatib⁹ nihil magnū ima
ginās. Nos eñ sum⁹ causa manēdi eos i er
roꝛe. Nā dogmata q̄dē q̄ apud seipsos sunt
olim contēpsissent: sz nr̄a silr admirarent: ex
vita aūt nr̄a phibent. Nā pᷣba q̄dē philoso
phari facile est. Multi eñ ⁊ apud eos ℏ fece
rūt. Indrūt aūt eā q̄ fit p opa ꝺmōstratiōez.
Oñde ei mihi fidē tuā ait p opa tua. Cū aūt
magz ꝑba diuellim⁹ prioꝛ substātias iactrā
nos vocāt orbis terrarū. Quare et nos horū
vidictā dabim⁹ nō p q̄b⁹ male agim⁹ solū: sz
p q̄b⁹ blasphemat nomē dei vsq̄q̄ pecuniꝭ
⁊ voluptati: ⁊ alij sum⁹ alligati passiōib⁹. De
sistam⁹ igit̄ de reliquo ⁊ virtutē capiam⁹ oēz:
⁊ futuris fruamur bonis. hec Chriſ. ¶ Ofo.

Omine Jesu xp̃e rex celestis gl'ie q̄
nos p nūciostuos. s. p sacrā scp̃turā
infirmitates piculū viuēdi: mutatio
nē fortune ꝛ gratuitā volūtatē ad nu
ptias tuas vocasti da nobis charitatis vestē
nuptialē ne a cōfessiōe peccati: ⁊ a laude dei
vnq̄ obmutescam⁹: ne a resurrectione spiri
talis gaudij sz pace et securitate sepemur:
et da nobis vestem pietatis ⁊ bone operatio
nis: ne ligatis manib⁹ ⁊ pedibus in tenebras
exteriozes mittamur. Amen.

¶ De q̄stiōe sup tributo soluēdo ⁊ de muliere septē viros hñte. c.xxxv

℟ Math. xxij.



Tūc scilicet post
dicta ⁊ eadē feria tertia
[abeuntes pharisei] ad he
rodianos [cōsiliū inierūt]
vt ex collatione cōmuni me
lius perpēderēt qualiter ie
sum decipere possent ⁊ [eū]
quē capere non poterant in
malo opere [caperēt in ser
mone] quia facilius capitur homo in verbis
q̄z in factis. [Et miserunt discipulos] de se
cta sua [cū herodianis]. i. ministris herodis
qui ex parte cesaris preerat tributis vt disci
puli caperent in sermone ministri raperent
eum ad puniendū in coꝛpoꝛe. ꝺm Chriſo. Ne Chriſo
forte pharisei xp̃o noti ⁊ suspecti circūuenire
eū non possent: qz corā eis sibi in verbis cave
ret mittūt discipulos quasi ignotos vt facili⁹
deciperent: ⁊ minus erubescerēt deprehēsi: ⁊
ꝓpter hoc eos ⁊ herodis ministros simul mit
tunt vt quodcūq̄ dixerit reprehendat. Et cir
cūdant eum sicut apes mel in oꝛe: ⁊ aculeum
in tergo portātes: et adulatoꝛie cōmendāt in
eo triplicē veritatē dicētes. [Magister scim⁹ Veritas
quia verax es] quātum ad vitam non hypo triplex
crita. ecce veritas vite [et vitā dei] qua itur in xp̃o.
ad deū [in veritate doces] quātum ad sanā
doctrinā. ecce veritas doctrine [⁊ non est tibi
cura]. i. timoꝛ vel fauoꝛ [de aliquo] quantū
ad iustitiā. i. non attēdis aliquē vt accipias
psonā. vñ exponēdo subiungit. [nō eñ respi
cis psonas hominū] sed indistincte dicis ma
ioꝛibus et minoꝛib⁹ veritatē. ecce veritas iu
stitie. Sed ecōtra multi moderni faciūt qui
pauperes delinquētes publice arguūt ⁊ con
fundūt sed diuitib⁹ maioꝛa peccātib⁹ nec nu
tum faciunt. ꝺm Chriſo. Inter oia peccata sa
cerdotū maximū est q̄ personas respiciūt et
non causas. Et ideo iustos ⁊ pauperes despi
cientes iniquos et diuites ꝓmouent ⁊ exal
tant. vt aūt dicit idem Chriſo. Magistrū ℣eꝛ B
vocāt ⁊ veracē magistrū vt quasi venerando Chriſo
eum deciperēt: ⁊ vt quasi honoraᵗ⁹ ⁊ laudaᵗ⁹ Perso
misteriuz sui coꝛdis simpliciter eis aperiret narū a
tanq̄ volens eos habere discipulos. Hec est ceptio
eñ hypocritarū prima simulatio: laudatio. summū
laudant eñ quos perdere volūt: vt per dele sacerdo
ctationē laudis paulatim coꝛda hominū ad tū malū
simplicitatē benigne cōfessionis inclinēt. hec Hypocr
Chriſo. Istis similes sunt qui holbus in pre te detra
sentia adulātur ⁊ in absentia detrahūt. O q̄ ctores.
plenus est mūdus his ⁊ illis pestiferis hoi
bus a quibus custodiat suos deus. vnde ꝺm
Augu. Duo sunt genera persequētiū. s. vitu Augu.
perantiū ⁊ adulantiū: et plus persequit lin
gua adulatoris q̄z man⁹ interfectoris ⁊ mel
licis verbis eū interrogare volētes subiun
gūt. [Dic ergo nobis q̄d tibi vidēt:] qz cer
ti sumus q̄ nō dimittis ꝓpter maiestatē cesa
ris vel timoꝛē aut fauoꝛē cuiuscūq̄ hominis
q̄n veritatē dicas: ⁊ iuste quod verū est diffi
nias: ⁊ interrogāt eum dicētes. [Licet cēsuz
cesari dari an non:] hāc questionē apud iu
deos ortam xp̃o malicioſe ꝓposuerūt vt si tri
butū negaret ⁊ diceret non esse licitū caderet
in manū presidis ⁊ statim caperet tanq̄ con
trari⁹ imperatoꝛi. Si aūt tributū concederet
et diceret esse licitū caderet in manuz popul
tanq̄ contrarius eoꝛū libertati ⁊ diuino ho-

noxi: ꝛ sic totum eoꝝ artificiū erat vndiq; habēs ꝓcipitiū. Dicebāt q̄dā qz romani pro republica militabāt eos in securitate ꝛ q̄ete tenētes q̄ licebat dari tributū. Sz ecōtra pharisei asserebāt q̄ ꝙ seruiebant summo deo: ꝛ sibi oblatiōes ꝛ decimas reddebāt: nulli hoi tributa soluere debebāt. Sz sapiētie fons deos eoꝝ fugit. sic em̄ respōdit vt deo ꝛ cesari sua iura seruarēt. Unde [cognita] ꝛ depheſa [nequitia] ꝛ dolositate [eoꝝ] nihil em̄ latet deū q̄ scrutat renes ꝛ corda laudes ipsoꝝ respuit: ꝛ dure eis rñdit dicēs. [Quid me tētatis hypocrite?]. q. v. Nō queritis veritatem addiscere: sz me verbis capere: et ꝓpter hoc eos hypocrytas vocat qz aliud ꝓtendebāt: ꝛ aliud intendebāt. fm Chriſ. Respōdet nō fm verba eoꝝ blande: sed fm conscientias eoꝝ aspere: docēs: nos dure refellere adulātes. ꝛ fm eūdē. Pharisei blādiebant, vt pderēt: iesꝰ aūt cōfundebat vt saluaret: qz vtilior est deꝰ homini iratus q̄ hō ꝓpitiꝰ. Et subiūgit. In hoc aūt q̄ rps laudes respuit dat itelligere q̄ nullus dz velle laudari: et in hoc q̄ adulatores suos dure reꝓhendit docemur vt adulatiōes vitemꝰ [Ostēdite mihi nūmisma cēsus]. i. denariū q̄ ꝓ cēsu datur ānuo: ꝛ erat de argēto: vocabaturq; denarius: qz valebat decē nūmos vsuales: ꝛ habebat imaginē cesaris ꝛ nomē eiꝰ. Proprie tamē nūmisma est ipa inscriptio imaginis: ꝛ nūmus est cui inscribit. Et illis offerētibꝰ ei denariū cēsualē [ait. Cuiꝰ ē hec imago?] q̄stū ad figurā [et inscriptio] q̄stū ad scripturā. Nō de ignorātia interrogat: sz vt cōpetēter ad eoꝝ ꝛba respōdeat. volnit dñs videre materisz q̄stionis vt nos tacite informaret ne simꝰ ꝓcipites i sententiādo: sz mature inquiramꝰ ꝛ prius eraminemꝰ añq; diffiniamꝰ [dicūt ei cesaris] scz tyberū ꝓuigni augusti cesaris sub q̄ augusto natꝰ est dñs [Tūc] ex ꝓmissis, inferēdo q̄stionis determinationē [ait illis. Reddite ergo q̄ sūt cesaris cesari] scz tributuz ꝛ pecuniā: p quam cōtemini vos illi subiectos. Ubi fm Chriſ. Illa dicit solū que nō nocēt pietati: qz si aliq̄d tale est nō cesaris: sz diaboli est vecti gal [ꝛ q̄ sūt dei deo] scz fm Hiero. Decimas primitias: oblatiōes: ꝛ hostias. Sicut ꝛ ipse reddidit tributa ꝓ se ꝛ petro ꝛ deo reddidit q̄ dei sunt patris faciēs volūtatē. Uel debemꝰ reddere mūdo suos honores eos despiciendo: suas delitias eas abhorrēdo: ꝛ suas diuitias eas ꝓtēnēdo: deo aūt decimas ꝛ oblationes: vl fz Ambꝝ. Sicut cesar exigit ipressionē sue ymaginis: sic ꝛ deꝰ aiam lumine vultus sui insignitā: sicut em̄ denariꝰ ymagine regis: sic signat hō ad ymaginē ꝛ similitudinē dei quā peccādo corrūpit. Et iterum. Cū alia sit ymago dei: alia mūdi: si nō vis esse obnoxiꝰ cesari noli habere q̄ sūt mūdi. Si vis terreno regi nihil debere oia tua relinq̄ ꝛ xp̄z seq̄re.

Nūmisma. Chriſo. Hiero. Ambro.

Et bene prius q̄ cesaris sūt reddenda decreuit: neq; em̄ pōt esse q̄s discipulꝰ dñi: nisi puꝰ renūciauerit mūdo. Sz oēs renūciamꝰ verbis: nō renūciamꝰ affectu. Nā cū sacramēta recipimꝰ renūciamꝰ. Quā grauia sunt vincula ꝓmittere deo ꝛ nō soluere? Maior est hꝰ fidei q̄ pecunie. Redde ꝓmissum duz in hoc corpore es priusq; veniat exactor: ꝛ mittat te in carcerē. Uñ Hiero. Nūmū habētē cesaris imaginē reddite coacti cesari: vosmetipsos libēter deo. Signatū ē em̄ lumē vultꝰ dei super nos: nō cesaris. hec Hiero. Relictis g̃ō mundi sūt corpꝰ: aiam: itellectū: volūtatē: rōnē et oia q̄ i nobis sūt deo a q̄ accepimꝰ nō dico debemꝰ: sz tāq; dgbitū reddamꝰ: vt nō ꝓpati bstūs: sz rōnabiliter i oibꝰ ꝓcedamꝰ. Qz fz Hyla. Cōdignū est vt ei nos totos reddamꝰ cui debere nos recolimꝰ ꝛ originē ꝛ ꝓfectū. Nō ē itaq; incōueniēs nec ꝑdictio q̄ hō sit subditꝰ homini in tpalibꝰ: ꝛ deo imediate i spūalibꝰ: vtrūq; em̄ bñ se cōpatit: nec alterū alteri ꝓiudicat. Sz magis felix est ꝛ btūs q̄ a tpalibꝰ ꝛ a pniciosa seruitute eoꝝ ē erutꝰ: ꝛ deo soli subiectꝰ: qz hic marie est liber ꝛ princeps ꝛ regibus regalior: ꝛ neq; diuitiaꝝ timet tyrānidē: neq; ꝓncipatꝰ timorē. ¶ Mystice aūt deo debemꝰ reddere triplex tributū: siue rōnē quā postulat. s. de corde pfectā dilectionez: de ore feruētē ꝛ frequentē gr̃arū actionē de corpore volūtariā vitioꝝ mortificationē. In ōmissis etiā tria mystice notant. Prio querit ostēsio denarij. Scōo interrogat supscriptio oblati. Tertio sequit diffinitio cui debeat reddi in denario sūt tria materia: pōdꝰ: et supscripto cū imagine. Materia ē opatio bona vel mala: argētea vel stānea. Pōdꝰ est intētio recta vel prava. Imago attēdit in affectu iteriori ꝛ supscriptio in effectu exteriori. Imago em̄ diaboli ē culpa: imago dei gr̃a: supscriptio ē exterior cōuersatio: ꝛ hūilis ad imitationem xp̄i: vel supbia ad imitationē diaboli. Huius denarij ostēsio fit i morte. O q̄ metuēda questio: ostēdite mihi nūmisma cēsus: hominē. s. interiorē sacco carnis velatū: exteriori simulatiōe obūbratū: diu ad penitētiā expectatū: felix q̄ poterit dicere cōcidisti saccū meū ꝛ circūdedisti me cū letitia. Sz interrogatio fiet in iudicio de imagine. O q̄ horrenda interrogatio: imo increpatio malorū cuiꝰ est imago hec ꝛ supscriptio. Quilibet portat imaginez eiꝰ cuiꝰ hz opa scz vel dei: vel impatoris mundi ꝛ diaboli. Sz diffinitio fiet in retributione [reddite g̃ que sunt cesaris cesari: ꝛ que sūt dei deo] qz ibunt hi in supplicīū: illi in gaudiū [Et] qui missi fuerāt a phariseis audiētes sapiētissimā respōsionē dñi [mirati sūt] qz calliditate ꝛ insidijs ꝓualere nō potuerunt [relicto eo] sicut ꝓfusi [abierūt] vñ Hiero. Qui ad tantā credere sapiētiā debuerāt mirati sunt q̄ calliditas eoꝝ insidiādi locū nō

C Mystice Tributum deo reddendum. Imago cuius. Hiero.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

inuenisset:⁊ relicto eo abierūt infidelitatem pariter cū miraculo reportantes. Deinde cū abūssent pharisei [accesserūt ad eū saducei] vt qr rōne eū supare nō poterāt saltē p ipsam frequentiā sensum ei⁹ subuerterēt:⁊ tedio eū superarent. Tres erāt secte inter iudeos ab alūs differētes. ſ. pharisei q̄ erāt ab alūs diuisi ꝯtū ad habitū:⁊ traditiones q̄ traditionib⁹ moysi traditiones suas p̄ferebāt: ⁊ ꝑm legē vocabāt pharisei. i. diuisi: a phares. i. diuisio dicebāt. alij erāt saducei q̄ ab alūs differebāt quātū ad doctrinā qr ipsi sibi iusticiā ⁊ qō nō erāt vendicabāt. vñ ⁊ iusti ꝑpter exteriorē sanctitatē appellari sunt: ipsi em̄ resurrectionē negabāt aiam mortalē esse ⁊ cum corpore interire dicebāt: ac neq̄ angelū: neq̄ spm̄ esse credebāt: ſz libros moysi recipiebāt.

Alij erant essei q̄ ab alūs differebant in vita ⁊ mō viuēdi: qr vere monasticā vitā ducebāt: cōiugia vitabāt: oia in cōmuni habebant. de duabus aūt p̄mis sectis hic dicit. Saducei ḡ accedentes ad iesum quandā fabulā fictā de muliere q̄ septē viros habuerat ei ꝓponebāt querentes eū cui⁹ esset in resurrectione: per quā oñdere volebāt resurrectionē nō esse. Putabāt em̄ q̄ si futura esset resurrectio tunc celebrāde essēt nuptie sicut mō: ⁊ qr incōueniēs videt q̄ deū oibus septē simul: qr vni mulieri nunq̄ licuit plures viros hr̄e: sed bñ ecōuerso ꝑpter fecūditatē: vel qō deū alicui eorū determinate: qr qua rōne esset vnius eadē rōne esset ⁊ alterius: intendebāt cōcludere resurrectionē nullā esse. Quā questione eis soluēdo euacuat dñs eorum opinionē: ⁊ ostendit errorem dicēs. [Erratis] in hoc. ſ. q̄ resurrectionem negatis [nescientes scripturas] que resurrectionē asserunt: ac modū resurrectiōis instruunt ⁊ ostendūt. vñ etiā sequit q̄ nesciāt [virtutē dei] q̄ poterit corpa suscitare: ⁊ post mortē viuificare: qr potuit oia de nihilo facere. Errabant ḡ qr ⁊ scripturis contradicebāt ⁊ virtuti dei derogabāt. [Erratis] etiā putātes ibi celebrandas esse nuptias. [In resurrectiōe em̄] generali [neq̄ nubent]. ſ. viri. i. non accipient vxores [neq̄ nubentur]. ſ. mulieres. i. nō accipiētur a viris. vt dicit Hiero. Latina consuetudo. hic greco idiomati nō respōdet. Nubere em̄ proprie dicunt mulieres ⁊ viri vxores ducere: sed hic simpliciter intelligamus q̄ nubere de viris: ⁊ nubi de mulieribus dictū sit. vñ nō erit carnalis ſz spūalis cōuersatio: ⁊ hoc est qō subdit [sed sunt sicut angeli dei in celo] nō in natura angeli: sed sicut angeli in ꝓprietate spiritualitatis ⁊ immortalitatis icorruptibiles. ſ. ⁊ igenerabiles nō q̄ sint spūs: sed q̄ sint spūales: ac vitā ⁊ cōuersationē spūalē habentes: ⁊ sine labe corruptiōis visiōe ⁊ fruitiōe dei viuētes. Cessante em̄ causa cessat effectus: nuptie aūt ordinate sunt ad procreationē filiorū educandorū ad cultū dei: quousq̄ numerus p̄destinatorū sit cōplet⁹: q̄ cōplet⁹ erit in resurrectiōe ⁊ ꝓpter hoc tūc erim⁹ sicut angeli semp cōtēplationi vacātes: ⁊ hoc est q̄ dz corda mouere ad deuotionē videlz ꝓsideratio illi⁹ beate vite quā post modicū expectam⁹. Scōm Bedaz misti- Beda.
ce per septē viros repr̄obor̄ vniuersitas designat quorū vxor est mūdana cōuersatio qui viri. Septē
descedūt sine liberis: qr tota hac vita q̄ septē dieb⁹ agit sterilis sūt a bonis opib⁹ q̄b⁹ mor
te misera p̄raptis ad vltimū: ⁊ ipsa mūdana cōuersatio quā illi sine vitali ope trāsegerāt q̄si vxor ifecūda trāsibit. ¶ Pōt ēt noie hui⁹ mulieris intelligi eccl'ia q̄ viro despōsat q̄n Eccl'ia.
prelato cōmittit: septenari⁹ aūt virorū. nō generātiū. ex eccl'ia filios significat vniuersitatē maloꝝ platoꝝ vel clericorū ꝑm differētias septē ordinū eccl'iasticorū: quoꝝ primus est ostiariorū: scōs lectoꝝ: tertiꝰ exorcistaꝝ: quartus accolitorū: quint⁹ subdiaconoꝝ: sext⁹ leuitarū: septim⁹ sacerdotū. Hi filios nō generant: qr in eccl'ia dei fructū non querunt: ⁊ iō demoniū eos occidit. Mulier quoq̄ ita moraliter loquēdo pōt dici peccatrix alia septez capitaliū vitioꝝ vniuersitati despōsata. Resurrectio autē spūalis ē a mortē culpe ad vitā gr̄e q̄ ē ara gl'ie: ⁊ iō q̄n hec resurrectio firmata est p ꝓpositū cauēdi recidiuū firmarū ꝓfessione religiōis: ⁊ etiā obseruatū tūc ē similitudo ad angelicā vitā: qr p castitatez fit ꝓformitas angelice puritati. Angeli quoq̄ si militer nihil possidēt in hoc mūdo: ⁊ obediūt ꝑtinue ipsi deo. Mali ergo sunt desides q̄ ex suis operibus bonis nō reliquerūt semen: et aliq̄d memoria dignū: ⁊ adhuc peiores sūt q̄ memoriā sui de malis opib⁹ suis reliquerūt.

Postq̄ aūt dñs respōdit ad eoꝝ interrogationē: ⁊ ipsorū ꝓfutauit errorē: statim subdit de resurrectione ꝓfirmādo veritatē resurrectionis autoritate scripture. Probatur⁹ ergo resurrectionē corporuz inducit autoritatem de exodo sumptam: ⁊ ꝓbat prio pennitatē animarū quā illi negabāt: qua probata ꝓsequēter probat resurrectionē corporū: que cū animabus bona mala ve gesserūt. Dicit em̄ in exoddo [a deo. Ego sum de⁹ abraam: ⁊ deus isaac: ⁊ de⁹ iacob] Qñ hoc deus dicebat: iam illi mortui erāt [deus em̄ non est mortuoꝝ] id est oino nō existentiū [sed viuentiū] ⁊ existentiū: ergo ipsi viuūt ⁊ existūt. [Ratio talis Alias nō
est: de⁹ non dicit dñs rerum non existentium mori ꝓ
vel eorum que sunt nihil: qr creature ad deū bat.
est realis relatio: q̄ nō pōt fundari in nihilo
sed deus or abraam: ⁊ de⁹ ysaac: ⁊ deus iacob
q̄ mortui sunt: ergo ipsi existūt: non em̄ dixit
ego fui: ſz ego sum tāq̄ illi pñtes existāt: sed
nō corpe ergo aia: ⁊ iō aia nō mort̄ cuz corpe Resurre
ſz ē eterna. Et p h̄ ꝓbat resurrectionē corpoꝝ ctionem
ex veritate iustitie. Nā cū dicat se deū abraā corporuz
⁊ alioꝝ qui seruierunt ei in corporibus suis probat.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

iustū est vt remunerent cū corporibus ipsis in q̄bus meruerūt. Et vniuersaliter oīm corpora ꝛ aie bona vel mala sīl recipiēt q̄ simul meruerūt. Qr em̄ hō meruit vel demeruit aia simul ꝛ corpe tō in futuro punietur: vel remunerabit simul in vtroq̄. Hoc aūt nō pōt fieri ni si fiet resurrectio corporū. Et tō cōstat futurā esse corporū resurrectionē. Unū ergo probat dñs expresse. ſ. q̄ aie semp viuāt: nec cū corpibus intereant alterū p cōsequens. ſ. q̄ corpora resurgant. Item ꝓpter naturalē appetitū et inclinationē aiarū ad corpora sua: qr naturale est aiabus desiderare sua corpora: vt cū ipsis glorificentur cū quibus meruerunt: ꝛ iō ne a suo desiderio fraudent necesse est vt eis sua corpora reddant: qr aia nō potest esse pfecte quieta nec beata nisi vniat cū corpe ad cuius vnionē habet inclinationē naturalem Hiero. ꝛ ita corpa resurgēt. vbi Hiero. Cū aūt dicit deus abraam: deus ysaac ꝛ deus iacob ter deū nominando trinitatē intimauit. cū autē dicit nō est deus mortuorū vnū deū iterans: vnā substantiā significauit. [Et audientes turbe mirabant in doctrina eius.] vñ Rem. Non quidem saducei: sed turbe mirantur. Hoc etiam quotidie agitur in ecclesia. Cum enim diuina inspiratione aduersarij ecclesie superātur: turbe fideliū letantur. ¶ Oratio.

OOmine iesu xp̄e doce me altitudias seductorū intelligere ꝛ cauere necnon veritatem vite ac doctrine ꝛ iusticie emp custodire. Da mihi insigniri tua imagine non inimici: vt ea q̄ mundi sunt relinquendo: ꝛ tibi soli adherēdo reddā tibi ea que de tua gratia a te precepi in ipsis tibi fideliter seruiendo: presta etiā mihi vt carnalē ꝛ mundanā cōuersationē que sterilis est fugere: ac spiritualē ꝛ celestē sectari valeam: ꝛ gloria resurrectionis innouatus cū angelis dei in celo immortalitate frui merear ꝛ ppetua tui visione. Amen.

¶ De primo et magno ac secundo ꝛ simili legis mādato. Capi. xxxvj.

A Math. xxij.



Pharisei vo audientes ꝛ gaudētes [q̄] sapienti responso iesus [silentiū iposuisset saducei] non habentibus quid amplius dicerent contra responsionē eius [conuenerunt in vnū] ad ipsum alio modo inuadendū: ꝛ venerūt in magna multitudine ad magis eū terrendum. vnde Chriso. Chriso. Cōuenerunt vt multitudine vincerēt quē ratione superare nō poterāt a vitate nudos se esse ꝓfessi sunt qui multitudine se armauerūt. hec Chri. Recedentibus pharisei venerūt saducei. ꝛ iterū. Recedētib⁹ saducei venerunt pharisei tentantes eū frequēti cōgressu fatigare ꝛ subuertere. licet em̄ cōtrarij essent in opinione de anime immortalitate ꝛ mortuor resurrectione: tñ cōueniebāt in xp̄i psecutione. vñ Hiero. Qr de herode pontio pilato legim⁹ dñi nece eos fecisse ꝓcordiā etiā nūc de phariseis cernim⁹: et de saduceis qui inter se cōtrarij sunt: sed ad tētādū iesuz pari mēte cōsentiūt. [Et vnus ex eis] scriba ꝛ [legisdoctor accessit tētās] iesuz cape in sermone dixit. [Magister q̄ō est mādatum magnū in lege]. i. p̄cipuū. Interrogauit tentās nō scire desiderās: nō vt disceret: sz vt decipe Chrilo; ret. vñ Chri. Magistrū vocat cui⁹ nō vult esse discipul⁹. De mādato magno iterrogat qui nec minimū obseruat. Ille em̄ dr iterrogare de maiori iusticia q̄ iā minorē cōpleuit. hec Chri. De q̄ aūt iterrogauit: qr circa hoc erāt opiniōes. quidā em̄ dicebāt sacrificia ꝛ oblatiōes magis placere deo q̄z opa charitatis. Alij dicebāt p̄cepta q̄ magis ē verū. [Et ait illi ihesus. Diliges dñm deū tuū] vt dicit Chri. Precepti ma gnum. Chriso. Nō dicit time: sz dilige. timere inq̄t ē seruor diligere filiorū. Nō dicit etiā cognosce: sed dilige. Cognoscere inquit deū ꝓpriū est humane nature: diligere aūt religiosi cordis et recti [Diliges inquā dñz deū tuū ex toto corde tuo]. i. ex toto intellectu sine errore: vt nullū in cōfessiōe diuinitatis locū erroꝛ relinq̄s [ꝛ in tota aia tua]. i. tota volūtate sine p̄rietate et cōtradictiōe vt nihil contrarij ei velis [et in tota mēte tua]. i. tota memoria sine oblitione: nihil reminiscēs quo min⁹ de deo sentias [ꝛ ex tota virtute] seu fortitudine [tua] vt vires tue: ꝛ totū posse sibi seruiāt: ꝛ ad ipB sum expēdant. vñ Aug. Deū ex toto corde diAugu. ligere preceperis vt oēs cogitatiōes tuas ex Dilige re ex to to corde ꝛc. tota aia: vt oēm vitā tuā ex tota mēte tua: vt omnē intellectū tuū in illū cōferas a quo habes ea que cōfers. Nullam ergo vite nostre partem reliquit que vacare debeat: et quasi locum dare vt alia revelit frui: sed quicquid aliud diligēdū venerit in animū illuc rapiatur quo totus dilectionis impet⁹ currit. Tūc est enim optimus homo cū tota vita sua pergit in incōmutabile bonū. vñ Chri. Quid est Chriso. diligere deū ex toto corde. Ut cor tuum nō sit inclinatū ad vllius rei dilectionē amplius q̄z deo. Pro quanta em̄ parte cor tuum fuerit ad aliquā rem pro tanta min⁹ est ad deū. Quid est in tota anima diligere deum. i. certissimū animū habere i veritate ꝛ firmū esse in fide. Qui enim credit apud deum esse omne bonum: et nihil boni esse extra ipm̄ hic ex tota anima diligit deū. Quid est ex tota mēte diligere deū. i. vt oēs sensus tui qui pertinēt ad mentē deo vacent. Cuius em̄ intellectus deo ministrat: cuius sapientia circa deū est: cui⁹ cogitatio ea q̄ dei sunt tractat: cuius memoria que bona sunt recordat tota mēte diligit

Bern. euz. hec Chriso. fm Ber. Toto corde. i. sapiē ter cōtra suggestiōes diaboli ne seducamur. tota alia dulciter ꝫ delectatiōes carnis ne alliciamur. tota mēte: fortiter cōtra pressuras mūdi ne opprimamur. Hec eē sunt tria q̄ p̄cipue retrahūt ab amore dei: diaboli⁹ ⁊ caro ⁊ mūdus. Et subiūgit [hoc est maximū ⁊ primū mādatū.] Maximū dignitate: qz de maximo. s. deo diligēdo. primū ordine: qz p̄ceptū de diligēdo deū precedit preceptū de diligendo proximū. Et vere istud est magis nobili⁹ ⁊ vtilius inter ola mādata. In hoc eē oīa mādata implent: hoc etiā mandatū diligēdi deū est magnū: qz mandat hoc lex naturalis in mēte ois creature rōnalis diuinit⁹ indelebiliter exp̄essa. Mai⁹ qz remādat ⁊ repetēs iterū mādat hoc lex mosayca a deo iterū data et p angelos ordinata. Maximū qz cōfirmat illud lex euāgelica p ipm filiū dei tradita. Et primū mādatū intētione inbētis. finis eē in quolibet ea q̄ ad finē sunt in intētiōe p̄cedit. §. Ti. §. vñ Ap̄ls. Finis p̄cepti est charitas: finis nō terminās vel cōsummās ad quē oē preceptū ordinat. Et iterum. Plenitudo legis est dilectio. Et ps. Ois cōsummationis vidi finē latū mandatū tuū nimis. Uel primū in necessitate obseruationis. Ad hoc aūt q̄ istud mādatū possit pfecte impleri quatuor requirūtur. Primū est diuinoꝝ bñficioꝝ rememoratio. qz eē que habem⁹ siue exteriora: siue corpus et animā ola a deo habem⁹: ideo opz q̄ sibi de olbus que habem⁹ seruiam⁹ ⁊ eū corde pfecto diligam⁹. Nimis eē ingrat⁹ esset qui cogitās alicuius bñficiū eū nō diligeret. Scōm est diuine excellētie cōsideratio. deus enim maior est corde nostro: ⁊ ideo si toto corde ⁊ olbus viribus ei seruiam⁹ adhuc sufficiētes nō sum⁹ nec satisfaciam⁹. vñ in eccl. Glorificate dñm quantū potestis supualebit adhuc. Maior est eē oi laude. Tertiū est mundanoꝝ et oīm tpaliū abdicatio. Magnā eē iniurīā facit deo qui aliq̄d ei adequat: qđ fit q̄n res tpales ⁊ corruptibiles simul cū deo diligim⁹. Nihil eē aliud vult q̄ diligamus ꝫ eū: qz ipse solus sine consortio vult possidere cor nostrū. vñ dicit Aug. Dñe minus te amat qui preter te aliquid amat. Et hier. Nimis est auarus cui nō sufficit de⁹. Quartū est oīmoda pctoꝝ vitatio: qz nullus pōt deū diligere in peccato existēs scz mortali. ideo dr. Nemo pōt duobus dñis seruire. Unde si in pctō manes deū nō diligis. Nō diligit dēū superbus vel amator vane glorie qui pulueē vane glorie que nihil est deo preponit. Nec voluptuosus q̄ p momētanea delectatione eū deserit: nec auar⁹ qui p nūmo vel nihilo euz amittit. Deinde addit. [Scōm aūt simile est huic] non equale sz simile: qz est de actu simili deo. s. de homine q̄ ad similitudinē dei fact⁹ est. s. [diliges primū sicut teipm.]. i. ad id ad qđ teipm scz ad iustitiā ⁊ salutē: ad gratiā in p̄senti: ⁊ gloriā in futuro: ⁊ ad eandā beatitudinē ad quā diligis te. Uñ ly sicut nō denotat equalitatez gradus qz primo ⁊ plus tenetur homo se diligere ꝫ primū ceteris paribus: sed denotat similitudinē boni optati ⁊ vt velit primū sicut se esse in gratia ⁊ amore dei. Et cū dr secūdū nō est ordo nisi quantū ad materiam que est de⁹ ⁊ prim⁹. Unū eē est p̄ceptū de dilectione vel etiā est ordo causalitatis: qz amor proximi causat⁹ ex amore dei. Et ideo dicit ap̄ls. Qui diligit primū legē implenit. Qz causa intelligit ꝫ causato nō e cōuerso. Dilectio igit in deū origo ē dilectiōis in primū: ⁊ dilectio in primū cognitio ē dilectiōis in deū ac etiaz nutrimētū. vñ Greg. Per amorē dei amor proximi gignitur: ⁊ p amorē primi amor dei nutritur. hec Greg. Et similiter dilectio in seipz p̄cedere dz dilectionē in primū. vñ Aug. Uide prius si iam nosti diligere teipm: ⁊ cōmitto tibi primū quē diligas sicut teipsum. Si aūt nōdū nosti diligere te timeo ne decipias primū sicut te. Et iterū. Manifestū est autez omnē hoiem primū esse deputādū: qz ergo neminē operādū est malū. Qui aūt amat homines aut qz iusti sunt: aut vt iusti sint amare dz. Sic eē ⁊ seipsum amare dz: aut qz iustus est: aut vt iustus sit. Sic eē diligit primū sicut seipm sine vllo periculo. hec Aug.

¶ Unde modus diligēdi primū attendit fm quatuor causas. Primo fm finalē scz vt diligatur primus ppter deū. Scōo fm materialem: scz vt diligat bonuz non malum. Tertio fm formalē: scz vt ordine debito circa deū et supra tēporalia. Quarto fm efficientez siue mouentē: qz vt hō: nō qz pater tm vel fili⁹ vel domestic⁹ vel amic⁹ ⁊ his modis debet homo diligere seipm. Et nota fm Aug. q̄ primo diligēdus est de⁹. Scōo ala ppria. Tertio ala primi. ¶ Nota etiā q̄ amor primi falsus ē p hec seu huiusmodi: vcz si impēdit amorem dei. Si aliq̄d fiat ppter amorez primi qđ sit cōtra amorē dei. Si aliquis dissimulet in eo quē diligit plus ꝫ in eo quem non diligit sic. Si aliq̄d in eo placeat qđ in alīs displiceat. Si patiēter nō sustinet q̄ alii sicut se vel pl⁹ diligat. Et infert [in his duob⁹] . s. mādatis dilectiōis [tota lex pendet ⁊ prophete] quia tot⁹ decalog⁹ ⁊ monitiones siue cōminatiōes hic finem habent: hoc eē vt charitas introducatur intendūt. Tota quippe scriptura legis ⁊ prophetarū ad dilectionē dei ⁊ proximi ordinat. quicquid eē p̄ceptū est in lege ⁊ p̄phetis hoc fine preceptum est vt deus ⁊ proximus diligatur. Et propter hec omnia mādata ⁊ scripta legis ⁊ p̄phetaꝝ non sunt nisi quedā explicationes istoriū duorum mādatoꝝ quia omnia ad hec duo sunt ordinata. Item ola precepta ad hec duo referuntur. primū

Roma. xiij. Psalmo cxviij. C Primo mādato iplendo iij. necessaria Ecclē. xliij. Augu. Hiero: D Secūdū mādatū

Sicut. Ro. xiij. Grego. Augu. Proximus q̄s sit. E Modus diligēdi primū. Augu. Amor p̄rimi p q̄ falsus est.

eñ preceptū: scz dilectionis dei ambit z iplet oia mādata prime tabule: qz in ea cōtinētur tria mādata de dilectione dei ñ scripta erant in vna tabula: et scōm preceptū scz dilectiōis primi ambit z implet oia mādata secūde tabule: qz in ea cōtinent septē alia mādata de dilectione primi q̄ in scōa tabula erant scripta. Nā qui deū diligit idola spernit: dei nomē inuanū nō assumit: z diē sabbati sanctificat. Et qui primū suū diligit honorat patrē z matrē: nō occidit: nō furat: nō mechat: non falsum testimoniū dicit: nec vxorē primi vel aliā rē eius cōcupiscit. Nā ſm Chriſo. Sicut odiū facere suggerit oē maluz: sic dilectio oē bonū. In trib⁹ aūt dilectio dei extēdit vt oēs cogitationes: oēs affectiones: z ois rō humana qua intelligim⁹ et discernim⁹ in deū referātur z diuinis reb⁹ occupētur vt nihil remaneat in hoie qō nō diuine dilectioni subdat. Item duo sunt erga primi dilectionē seruāda vt z bñficij impēsione faueat: z nulla malitia ledatur: vnū affirmatiuū. de quo Mat. vij. Quecūq; scz licita decētia expediētia vultis scz voluntate rationali ratione distinguēte inter debita z indebita vt faciāt vel dimittāt corde ore z opere vobis vel pro vobis homines inquātū hoies non brutaz vos facite illis in simili casu volūtate ope z pleno affectu. Scōm hāc regulā dilectio primi causat et efficit imperādo omnes motus omniū virtutū tendentes ad proximū interiores z exteriores. Aliud negatiuū. de quo Thobie. iiij. Qō ab alio oderis rōnabil'r fieri tibi corde: ore: ope: vide ne alij feceris volūtate vel ope affectu vel effectu. Scōm hāc regulā dilectio primi causal'r reprimit z cohibet oēs motus z actus vitioz respectu ei⁹. Licet igit diuersa sint p̄cepta quib⁹ aut vtiliter q̄ appetenda sunt cupim⁹: aut q̄ vitāda sunt vtiliter p̄cauemus: vnuz tñ sunt in radice charitatis: quia oia in dilectione dei z primi facere debem⁹. Recte itaq; dicit legem z pphetas referri ad duo mādata charitatis: qz ex hac depēdēt et ibi finem habēt. O charitas regula ordinis electoz: lex vniuersalis vniuersos ligās: virtus virtutū: canon canonū: lex legū: nō cōstitutio ppl'i: sz principis placitū: sanctio regis regū: quam non solū ediditvel condidit iubēdo: sed z edirit z pmulgauit psonaliter docēdo: z adiplenit seruādo. Ecce lex dñi conuertens alas mater z origo legū diuinarū magistra z dña humanarū rationabiliū z equarū hostis et inimica iniquarū. Cui⁹ obseruatio p gratiā in hac vita initiat et cōtinuata vsq; ad mortē in alia cōsummat. Et qz vt ait Chriſo. Judei estimātes xp̄m hoiem purū esse tēnebāt eū: neq; tētassent si deū filium credidissent: ideo volens xp̄s eis ostēdere quia deus erat: talē interrogationē eis pposuit vt ipsa interrogatio eis ostēderet quis esset. Qz eñ ad passiuaz venturus erat opinionē falsam indeoz corrigit qui xp̄m filiū dauid nō dñm ei⁹ esse dicebāt. Et vt dixit Hiero. Palā eis oē se loquit vt inexcusabiles sint. [Cōgregatis q̄ pharisei⁹] qui ad tentādū venerāt [interrogauit eos ihesus.] Quasi eis diceret hucusq; q̄stionib⁹ vestris satisfeci: tp̄s est vt i aliquo respondeatis mihi. Interrogat q̄ de illo quē credebāt esse vēturū: qz pñtē credere nolebāt cui⁹ fili⁹ debeat esse dicens. [Quid vobis videtur de xp̄o]. i. messia in lege pmisso quē vēturū creditis. [cui⁹ filius est.] Dupl'r errāt iudei circa xp̄z. Primo quidē circa psonā. nō eñ credūt eū fuisse xp̄m q̄ venit in mūdū natū ex virgine: sed adhuc expectāt eum. Itē errāt circa ei⁹ naturā: qz nō credunt etiā quē expectāt esse deū sz purū hoiem. De isto scōo errore eos interrogat cui⁹ fili⁹ sit: et hoc iō forte q̄rit: qz ex quo totā legē dire rerat ad duo mādata dilectionis tanq̄ artificiosus legislator vult ostēdere xp̄s hec duo mandata reduci in vnū diligibile qō est xp̄s. Nihil eñ diligit tanq̄ de⁹ et prim⁹ nisi ipse xp̄s. [Dicēbāt ei dauid.] scōm istud p̄s. De fructu ventris tui ponā sup sedē tuā. Credebant illū fore purū hoiem de gñe dauid. Unde dicūt dauid solū sz diuinitatē negādo. [Ait illis] arguēdo in cōtrariū. [Quō g̃] si xp̄s est purus hō vtvos creditis [dauid] cui occulta sapiētie diuine manifestata sunt [in spū] sz i sctō z pphetico: nō de corde suo pp'rio [vocat eū dñm suū] qō nō liceret si esset fili⁹ ei⁹ [dicēs. Dixit dñs dño meo]. i. pater filio. Ipsi aūt sic exponunt [dixit dñs] creator celi et terre [dño meo]. i. messie. Qz g̃ iste messias nō sit purus homo probatur tripliciter ex hoc verbo. Primo ex eo q̄ dauid vocat eum dñm: et hoc sic. Nullus pater filiuz suum qui trahit naturā suā ab ipso testatur dominū suū: sed dauid spiritu sancto inspiratus testatur dominū suum christū: ergo nō solum habet naturam quam traxit ab ipso: sed altiorem ſm quā dicitur dñs eius sz diuinā: quia nō est homo filius z dñs alteri⁹ ſm eandē naturā: ergo est alia natura ſm quā est fili⁹: z hec est humana: alia ſm quā est dñs: z hec est diuina. Scōo probat idem sic: quādo dauid hoc dixit: nōdum messias homo erat: quomodo ergo dñs eius erat qui nondū erat: et qui nō ante eum sed post extitit: ergo oportet ponere aliam naturā ſm quā ante eū erat. Tertio probatur idez ex hoc qō sequitur. [Sede a dextris meis.] impossibile est enim puruz hominez sedere a dextris dei. Dicat g̃ dauid [dixit dñs] scz deus pater [domino meo] id est christo filio suo: cuius dicere est equalem sibi filium generare: ergo [dño meo] nō ſm q̄ temporaliter homo fact⁹ est: sed ſm q̄ patris eternus fili⁹ sede quiete regni potit⁹ [a dextris meis]. i. in equalitate mea ꝑz q̄ dx̄:

If Chriſo. Dilectio dei ad tria.

dilectio proximi vult duo

Charitatis excellētia.

Chriſo.

Hiero.

Chriſtū nō noue runt iudei.

S Duoruz p̄ceptoz in vnum suppositū reductio. Psalmo cxxxj.

Chriſtū seu messiā nō eē purū hominem.

vel in potioribus bonis ſm q̄ homo. qz vt ſic in gloria preeſt angelis [donec ponam] inclu ſiue: nō q̄ poſtea non ſedeat: quia ſemper ſe debit [inimicos tuos] et inobedientes tibi [ſcabellū pedum tuorum]. i. donec homines rebelles tibi ſubiugauero: vel bona z volun taria ſubiectiōe. ſ. vt credant te verum deum z hominem ſpōte vel coacte ſubiectione: vt in die iudicij puniant z credant inuite: ita vt ve lint nolint ſubiecti ſint tibi ſicut ſcabellum pedibus eſt ſubiectum. Hec enim ſubiectio complebitur in iudicio quando omnia perfe cte ſubijcient homini chriſto. Si ergo dauid vocat eū dominū ſm veritatē qūo filius eius eſt. ſ. tm̄ cum filius propagatione ſubiectus ſit patri: et maxime ſm cōſuetudinem patrū antiquorum. Potius enim parentes ſunt et dicuntur domini filiorū q̄z filij domini paren tū: filius enim debet eſſe ſubiectus patri z nō dominari. Quaſi diceret. Cum ſm naturam humanam ſit filius dauid: et per conſequēs eo inferior oportet ponere in eo aliam natu ram per quā ſit dñs eius et eo ſuperior: z hec eſt diuina: ergo in xpo ſunt due nature. ſ. di uina z humana. Eſt itaq̄ filius dauid z dñs: ſed filius inq̄tū homo: dñs inq̄tū deus: et ſic reſtat q̄ xps eſt homo z deus. Nō ergo erra bant nec reprehendunt qz xpm filiū dauid di cunt: ſed qz ipſum purū hoīem et nō dei filiū credunt: xps aūt nō tm̄ dauid ſed z dei filiū ſe eſſe ꝓbauit z per autoritatē dauid eos conui cit. [Et nemo poterat ei reſpondere verbū] qz nō poterant ſcripturā negare: z irrefraga bile erat argumentū [neq̄ auſus fuit quiſq̄ ex illa die eū amplius interrogare] qz plane teſtimonio z ratione erant cōuicti. vñ Hiero. Ideo confutati ſermonibus vltra nō interro gant: ſed apertiſſime cōprehenſum romane tradunt poteſtati. Ex quo intelligimus vene na inuidie poſſe quidem ſuperare: ſed diffi cile poſſe quieſcere. ¶ Oratio.

Omine deus ſanctificator meus: mi ſiſti mihi legem tuam: vt toto corde: tota anima: tota mente: et ex omni bus viribus meis te diligaz: ſed nec hoc valeo niſi tu dederis mihi cuius eſt om ne donum bonum z omne datum optimum. Jubes te diligi. Da quod iubes z iube quod vis. Da etiam mihi diligere proximum ſi cut meipſum: vt hic gratiam et ibi gloriam conſequamur in idipſum. Da inſuper mihi bone ieſu vt te chriſtum nobis miſſum deum et hominem corde credā: ore confitear et ope re conteſter: vt tibi nunc ſubiectus ſpōte tecū gaudeam ſine fine. Amen.

¶ De ſcribis z phariſeis in doctri na audiendis: ſed non in vita imi tandis. Capitu. xxxvij.



Confutatis aūt et tacētibus ſcribis z phari ſeis q̄ doloſe interrogabāt dñm vt tētarēt eū ne plebs et alij idonei ſine pane do= ctrine euaneſcerent [locut⁹ eſt dñs] eadem feria tertia [ad turbas] ſcilz ad ſimpli ces z imperfectos z ad diſci pulos ſuos magis doctos et perfectos. vnde Chriſoſt. Poſtq̄ dñs ſacerdotes reſpōſione proſtrauit et incorrigibilē conditionē eorum oſtendit ſicut z clerici ſi male fecerint inemē dabiles ſunt: laicis vo delinquētes facile emē dantur: tūc conuertit ſermonē ad populum. Infructuoſus nāq̄ eſt verbū in quo ſic alter confunditur vt alter non erudiatur. Locut⁹ eſt ergo ad eos inſtruens z docēs ſcribarum et phariſeorū doctrinam audiendā: ſed eorū vitam non imitādā: et nihilominus hortās eos ſubijci illis ꝓpter ſacerdotij z nois dignitatem: non opera ſed doctrinā cōſiderantes. Multaq̄ eorū crimina annumerans z alios ab eis dehortās. vñ dicit. Super cathedram moyſi]. i. auctoritate docēdi z iudicādi [ſederūt] ſcz idigne [ſcribe z phariſei.] Cathedra doctorum eſt: z ideo dicūtur ſedere ſuper ca thedram moyſi qui docent quod docuit moyſes. vbi Chriſo. Multi ſacerdotes z pauci ſacerdotes multi in noie z pauci in opere. Uidete ergo quō ſedeatis ſuper eam: qz non ca thedra facit ſacerdotē: ſed ſacerdos cathedram. Non locus ſanctificat hominē: ſz homo locuz. Non omnis ſacerdos ſanctus eſt: ſed oīs ſanct⁹ ſacerdos. Bene quidē docēdo et male viuendo deū inſtruis quō debeat te condēnare. Ut autem dicit idem Chriſo. Ne aliquis dicat qm̄ ꝓpter hoc deſidioſ fact⁹ ſuz ad agendū: qz malus eſt doctor: ideo hāc deſtruit occaſionē cū ſubdit. [Oīa ergo] ad ca thedrā pertinētia [quecūq̄ dixerint vobis] i. ad veſtrā vtilitatē [ſeruate] corde [et facite] opere. i. doctrina. Nō tm̄ ſimpliciter quecūq̄: ſed illa tm̄ q̄ moyſi cathedre doctrineq̄ conueniūt: z que a vera fide non diſcrepant: neq̄ diuinis repugnant mandatis. vñ Chri. Oīa ait que corrigunt mores et meliorem faciunt vite modū: z nouo teſtamēto concordāt legibus z nō dimittūt de reliquo ſub iugo legis eſſe. hec Chriſ. Ex quo ꝓz q̄ etiā malis ꝓlatis z doctorib⁹ bona docētib⁹ eſt honor obedientie exhibēdus niſi in his que manifeſte ſunt cōtra deū: z ſunt habēdum reuerētia q̄dū toleranē in officio ſuo: qđ patet per exēplum dauid qui venerabat ſaulē: licet ſciret eū malū z a deo reprobatū: et ꝓ hoc auditoribus tollit excuſatio nō bene agēdi. Nā obediendo malis ꝓlatis et doctorib⁹ de⁹ in eis honorat: cuius ꝓnā gerunt. nō eīm ſua ſed

Ꝟ Parentes filiorū dñi.

Hiero.

Chriſo.

Chriſo.

Chriſo.

Chriſo.

Cathedra moyſi

A Math. xxiij. Mar. xij. Lu. xx

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

que dei sunt dicūt. [Scōm vero opera eorū] que preter id quod oportet nequiter faciunt [nolite facere] qz nō sunt imitandi in malis
Chriso. sed tm̄ in bonis. vbi Chriso. Si bene vixerint eorū ē z lucrū: si bene docuerint vestrū. Accipite ergo qō vestrū est: z nolite discutere qō alienū est. hec Chriso. [Dicunt em̄ z non faciunt] qz vita doctrine nō cōcordat. Dicebāt em̄ bene viuere ꝑm legis precepta: z ipsi per preuaricationē legis maleviuebant. Contra
Augu. quos dicit Augu. Bene docere z maleviuere nō est aliud q̄ se sua lingua dānare. de talib⁹ em̄ qui dicunt z non faciunt potest dici illud
Gene. xxvij. Gene. Uox quidē vox iacob est: manus autē manus esau. vbi Chriso. Maxime accusatio
Chriso. ne dignus ēst qui doctrine auctoritatē habēs legē trāsgredit. primo quidē qz ꝓuaricat qui alios corrigere dz: deinde qz peccans maiori pena dignus est ꝓpter honorē: tertio qz plus corrumpit velut in ordine doctoris peccans. [Alligant aūt onera]. s. suarū traditionum z legū: vt sit quasi fascis importabilis. vnde subdit [grauia] q̄tū ad effectum [z importabilia] q̄tū ad effectū [z imponunt in humeros hoim] nō in suos per coactionē obseruātie preceptorū: qz supra legis precepta constituerunt ex suis traditionibus multa q̄ erant subditis grauia z importabilia [digito autē suo]. i. leui motu vel tactu [nolunt ea mouere] z tangere. Ecce qualiter eorū reprehēsionē aggrauat: nō em̄ dixit non ꝓnt sed nolunt nec dicit pleno operis manu: sed digitorum modico tactu: nec dicit portare sed mouere. i. neq; ꝓpe fieri neq; tangere: qz modicū conatū ad agendū talia nolebant apponere z nec minora eorum q̄ ipsi precipiebant nolebant opere adimplere. hec Chriso. Scōm consequentiā aūt tales sūt etiā sacerdotes q̄ omnē iusticiā populo mandant et ipsi nec modicā seruant videlicet nō vt faciendo sint iusti: sed vt dicēdo iusti. Tales sunt z qui graue pondus venientibus ad penitentiā imponunt: ipsi autē nec minimā faciunt. Et sic dū pena ꝓntis penitentie fugit contēnit pena futuri iudicij.
B Chriso. Contra onera grauia imponantes. Si em̄ fascē sup humeros adolescētis quem nō potest baiulare posueris necesse habet vt aut fascē reiiciat aut sub pondere cōfringat. Sic et homini cui graue pondus penitentie imponis necesse est vt aut penitentiā suam reiiciat aut suscipiens dū ferre nō potest scādalizetur z amplius peccet. Deinde z si erramus modicā pniam imponentes nonne melius est ꝓpter miam dare rationē q̄ ꝓpter crudelitatē. Ubi paterfamilias largus est dispensator nō dz esse tenax minister. Si deus benignus vt q̄d sacerdos est austerus? Uis apparere sanctus: circa tuā vitā esto austerus circa aliorū aūt benignus. Audiant te homines parua mandantē videant grandia facientē. Talis est autē sacerdos qui sibi indulget et alios exigit quē admodū malus descriptor tributi in ciuitate qui se releuat z onerat imponētes. Et iterū. In quo duplicem eorū malitiā ostendit: vnā quidem in hoc q̄ sine venia expetūt a subiectis summā diligētiam vitet aliā vo in hoc q̄ sibīpsis multaz concedunt licentiā. Oportet aūt bonū principē ecōtrario se habere in his q̄dē q̄ ꝑm seipm sunt grauem iudicē esse: in subiectis aūt māsuetum.
Chriso. Penitētia modica ipo nenda. hec Chriso. Imponendo q̄ modicā penitentiam melius est alias mittere in purgatoriū q̄ in infernū: sed tm̄ in quib⁹ tenent saltē est eis innotescendum. Igitur vt ait Hiero. hoc generaliter ōr aduersus oēs magistros qui grandia iubēt z minora nō faciūt. Hec ē aūt quedā causa nō modica q̄ hodie mouet subditos contra maiores z prelatos qz dicunt et nō faciunt. Imponūt onera alīs z ea digito nō tangunt. Parū talū verba apud subditos ꝓficiūt qñ in eis nō vident que docēt z ꝓcipiūt. Quicunq; ergo proximoꝝ animabus vtilis esse desiderat: studeat pri⁹ in se habere q̄cq̄d alios docturus est: alioquin parum proficiet. Nā ei⁹ verbū inefficax erit nisi pri⁹ hoies in eo cōperiāt esse ea que docet. Et premissis patet q̄ ille qui legē aliquā constituit licet non sit subdit⁹ legi q̄tū ad hoc q̄ ꝓ hominē puniat si cōtrariū fecerit tamē obligatus est ad legē implendā z grauius puniet a deo si fecerit contrariū: qz trāsgressio eius est grauior ꝓpter scādalum. Propter qō dicit
Catho. sapiens. Patere legē quaz tuleris. z vt alibi dicit qō quisquis iuris in alterū statuit ipse eodē vti debet. Patet ergo ex ꝓdictis q̄ illi q̄ statū ecclesie in generali seu aliquez statum eius in spāli regūt z subditos onerāt grauibus statutis sine magna et euidenti necessitate abutūtur sua potestate sicut faciebant pharisei z scribe. Prelatoꝝ em̄ tot sunt inhumane sententie z mādata linguaq; vetita q̄ vix possit aliquis trāsire ꝓ huius mūdi vmbram quin incidat in pctm̄ z offensam. vñ ait
Augu. Aug. loquēs de religiōe xp̄iana. Ipsam religionē nr̄az quā dñs noster iesus xp̄s in paucissimis sacramentoꝝ celebrationib⁹ voluit esse liberā quidā seruilib⁹ premūt oneribus adeo vt tolerabilior sit cōditio iudeoꝝ q̄ non hūanis presumptionib⁹ sz diuinis subiiciunt institutis. Deinde ꝑm Chriū. Postq̄ dñs ar-
Chriso. C guerat scribas z phariseos crudelitatis z nequitie cōsequēter arguit eos inanis glorie
Uana gl'ia scri ptorū. que fecit: eos a deo recedere: z ꝓpter quaz nō gl'ia scribi possunt xp̄o credere. vñ subdit. [Omnia vo opa sua faciunt] ea sez intētione et eo fine] vt videātur ab hominib⁹] z sic habeāt gloriā inter hoies. i. ꝓpter gl'iam humanā: qz videri in bonis ꝓpter gloriā diuinā nō est malū: sz magis meritorū. Nō aūt pōt credere xp̄o celestia predicāti qui gloriā terrenam querit z eā celestibus preponit. Nō solū ergo hesides

ꝛ remissi erant ad bñ operādū: sed etiā vane glorioſi ꝛ in ſuis operibus laudē appetētes hoim vt eſſent in reuerentia et honore apud populū. Tales aūt nullā mercedē de opibus ſuis recipiūt: qz nō ſtudent vt deꝰ glorificet: ſz vt ipſi in his q̄ agūt laudent et remunerent. Et iō nō ſolū nullā mercedē: ſz etiā penā recipiūt q̄ de bono malū faciūt. vñ Chri. Quēad modū vermis de ligno naſcit: et lignū a verme cōſumit et tinea de veſte a qua corrodit: ſic diabolus inſidiat ꝛ occaſionē q̄rit vt q̄ cogere hoiem ad malū nō pōt ſtudeat vt ex bonis opib⁹ malū inanis glorie naſcat: ꝛ qō bonum erat ex inani gloria ſit malū. Jgit vt ait Hiero. q̄cūq; ita facit qōlibet vt videat ab hoibus ſcriba eſt ꝛ phariſeus. Deinde quod dñs gñaliter dixerat. ſ. opa ſua faciunt vt videant: cōſequēter in ptes diuidit dicēs. [Dilatant em̄ philactheria ſua ꝛ magnificāt fimbrias ꝛ volūt ambulare in ſtolis.] Circa hec ſm Hiero. eſt ſciendū q̄ dñs cū dediſſet mandata legis p moyſen: ad extremū itulit dicēs ligabis ea i manu tua ꝛ erūt ſemp añ oculos tuos. Et ē ſenſus. Precepta mea ſint tibi ſemper in ope: ſemp in meditatiōe: ſint in manu tua vt ope cōpleant: ꝛ ſint añ oculos tuos vt die ac nocte mediteris in eis: qz ſpūal'r p manus eſt itelligēda opatio ꝛ p oculos iugis meditatio. Sed hec phariſei male interptantes ſcribebāt in mēbranis et chartis decalogum moyſi. i. decē legis ẏba ſiue p̄cepta cōplicteſq; ea ꝛ q̄ſi coronā capiti facientes ligabāt in fronte vt ſemp añ oculos moueren̄t. Et ſimiliter in ſiniſtro brachio circunligabāt vt ſemp in manu haberent. Et dilatabant has mēbranas. i. eas latiores faciebant ꝛ decalogū in eis de groſſiori litera ſcribebāt. Et hec oia faciebant in ſignū religionis vt p hec religioſi apparerēt ꝛ recordatores ꝛ obſeruatores decalogi ab hoib⁹ viderent̄. Et he charte dicebant philactheria a phylare q̄ eſt ſeruare ꝛ theria q̄ eſt lex q̄ſi ꝓſeruatoria legis qz erāt q̄dā ſigna ſeruande legis eo q̄ q̄cūq; ea habuiſſent q̄ſi ob cuſtodiā ꝛ munimētū ſui haberēt. Juſſerat etiā moyſes vt in q̄tuor angulis palliorū iuxta pedes facerēt fimbrias tacinctinas ad populū iſraeliticū diſcernēdū a ceteris pp̄ris in habitu exteriori ſicut erāt religione diſcreti ꝛ ponerent in eis vittas tacinctinas q̄ etiā cū filis apponebant vt videntes eas recordarent̄ mādatorū celeſtiū a cvana ꝛ inutilia nō cogitarēt. Sunt igit fimbrie legis mādata: vitte vero tacinctine ſancte cogitationes q̄ ſi ſimul iuncte fuerint ab omni vanitate oculos auertunt: ꝛ tota mente ad celeſtia dirigūt. Uidētes em̄ tacinctū celi recordamur: qz vnius coloris ſunt celū ꝛ tacinctus. Jſtiuſmodi erat fimbria breuis et parua ex lege p̄cepta quā mulier ſanguine fluens tetigit in pallio dñi ꝛ ſtatim eſt ſanata. Per hmōi etiā fimbriā credit ſamaritanā. cognouiſſe dñm ẏ indeus eſſet. Superſtitioſi ẏo magiſtri gloriā ab hoibus captātes ꝛ lucra ſectātes: ꝛ ad oſtentatiōē maiores fimbrias alijs i pallijs ſuis faciebāt ꝛ acutiſſimas in eis ſpinas ligabāt: vt videlicet eūdo vel ſedendo eis pungerēt: ꝛ q̄ſi ſic cōmoniti memores mādatorū ꝛ beneficiorū dei eſſēt: ꝛ hac cōmonitiōe ad officia dei ꝛ ad miniſteria ſeruitutis eius traherentur nō intelligentibus eis q̄ hec in corde portanda ſint nō in corpore alioquin ꝛ armaria ꝛ arche libros habent ꝛ noticiā nō habēt. Pro tanto aūt hec faciebant: qz hoib⁹ viderēt opiniōe ſanctitatis ab eis honorari ac lucra habere cupiebāt. ı [Et volebant in ſtolis ambulare]. i. cultioribus veſtimentis ad publicū p̄cedere vt p hoc honorabiliores viderent̄ ꝛ magis venerarent̄: qō in diuite reprehenditur q̄ byſſo ꝛ purpura induebat. Stole erant camiſie linee lōge q̄bus ſcribe vtebant̄ vt ſanctiores apparerent: ꝛ dicebant ſtole a thelon qō eſt longū: qz vſq; ad pedes deſcendebāt. Hē ſtole adhuc hodie multas ſimulationes ꝛ hypocriſes faciūt ac pleroſq; incautos decipiunt. [Amabāt quoq; primos recubitus et ſedes in cenis ꝛ cōuiuijs] ꝛ hoc duplici de cā ſ. rōne gule: qz ibi primo ſeruit ꝛ fercula meliora ponunt ꝛ rōne ſupbie vt ſic in loco honorabiliori poſiti p̄cipaliores ꝛ maiores dñi viderent̄. [Ac p̄mas] ꝛ digniores [cathedras in ſynagogis] ꝛ cōgregationib⁹ vbi cōuenie-bāt hoies ad audiendū verbū dei [ꝛ primas ſalutationes in foro]. i. loco patenti: p̄mas q̄dē tēpore ac factas alta voce [et] inclinato capite [vocari ab hoibus rabbi] .i. magiſtri vt dicit Chri. Uocari volūt nō eſſe: nomē appetunt: ꝛ officiū negligunt. Et notandū ẏ tripliciter cōuenit hoies vel tractanda carnalia ſicut in cenis: vel ſpiritualia ſicut in ſynagogis: vel tēporalia ſicut in foro ꝛ vbiq; volebant principatū habere et gloriā in publico querebant ſibi exhiberi. Ecce g̃ quatuor generaliter in hac ſerie: q̄ reprehendunt in magiſtris ꝛ p̄latis in quibus nō ſunt imitandi. Primū eſt defectus bone opationis: qz [dicūt ꝛ nō faciunt.] Secūdū auiteritas p̄lationis qz [onera grauia alijs nō ſibi imponūt. Tertiū oſtentatio ſingularis actionis qz oia opa faciūt vt videant̄ ab hoibus.] Quartū affectus ambitionis ꝛ laudis qz [amant primos recubitus ꝛ p̄mas cathedras ꝛ ſalutatiōes] Et nota ſm Bedā ẏ dñs nō arguit ꝛ vituperat eos quibus hec ex officij ordine cōpetunt ꝛ fiunt: ſed illos qui hec habita ſiue nō habita indebite amant ꝛ appetunt animū videlicet nō gradū redarguens: ꝛ ad voluntatē nō ad factū vituperationē referens. Sine cauſa em̄ ſibi loco ſe hūiliat q̄ corde ſe p̄fert ꝛ exaltat. vñ nō p̄hibet magiſtros p̄mo cedere nec doctrinā ſup cathedrā nec ſalutationes in foro

Uane glie mallum.

Chriſo.

Hiero.

Decalogi porta tio.

D Philacteria.

Uitte.

Fimbrie

fimbria domini.

fimbrijs ſuperſtitioſorum.

Chriſo.

E Magiſtrorum vitia.

Beda.

nec nomina magistri vel patris. s. ambitionē
z vanā gloriā ne quis hec appetat vel glorieť
Chriso. in eis. Si aūt dicit Chriso. diligere talia est
incusatio q̄ malū est studere vt his aliquis
Beda. potiař. vt ait Beď. Ue miseris illis ad quos
phariseorū vitia transierunt qui p breue cur
riculū vite sue quo peccata plāgere debuerāt
A vane pro priorātu certare nō metuunt. Et sciendū
glorieeu fm eundē q̄ duplici ratione a vane glorie cu
pidis at pidis attendere iubemur: ne. s. eorū vel simu
tendēdū latione seducamur: estimātes bona esse que
faciunt: vel emulatione ad imitandū inflam
memur frustra gaudentes in bonis laudari
que simulāt. Deinde reuocat discipulos ab
hac supbia z ambitiōe di. [Uos autē nolite]
i. non velitis et affectetis [vocari rabbi] nec
vocemini. i. nec appetatis vocari magistri p
pter inanis glorie ambitionē [et patrē nolite
vocare vobis sup terrā] ppter adulationē.
Non honorē vel nomen magistri aut patris
inhibet: sz ne quis indebitū vel indebite sibi
vsurpet vel alteri attribuat [vnus est em̄ ma
gister] z pater p̄ncipalis omniū singulariter
z per excellentiā [qui est in celis] cui est cura
de omnibus: licet aliquis posset vocari pater
vel magister in terra ratione generationis
doctrine vel etatis: tñ solus deus nature au
tor est pater et magister principalis: q̄ ab eo
F habemus q̄ sumus z scimus. vbi Chriso sto.
Chriso. Uos aūt nolite vocari rabbi ne quod deo de
Rabbi betur vobis presumatis. ¶ Nolite z alios vo
vocari. cari rabbi ne diuinū honorem hominibus de
feratis. Unus est em̄ magister oīm q̄ oēs ho
mines naturaliter docet. [Et patrē nolite vo
care vobis sup terrā] q̄ non estis filij terreni.
Ex eo em̄ celestē te pfessus es hr̄e patrē ex q̄
patrē tibi vocasti de celo dicēs. Pater noster
qui es in celis. Ex quo em̄ celestē te pfessus
es habere patrē vocando patrē deum: turpe
est vt iterū te profitearis terrenū tibi patrē
vocādo sup terrā. Et iterū [ne vocetis patrē
in terra] nō vt dehonores eos q̄ te genuerāt:
sed vt omnibus illis p̄pones eū qui te fecit z
inscripsit te inter filios suos. hec Chriſ. [oēs
aūt vos fratres estis] q: filij dei per creatio
nem z gratie adoptionē ad vnā vocati here
Hiero. ditatē. s. ad regnū celorū. fm Hiero. Omnes
xp̄iani fratres vocantur specialiter z omnes
homines ex vno patre deo nati cōmuniter: nō
solū aūt dns primatus cupere prohibet: sed
ad cōtrariū auditorē inducit. vñ vt in amorē
humilitatis discipulos ducat: ostendens for
mā humilitatis subiūgit. [Qui maior est ve
strū] vel merito sanctitatis vel officio digni
tatis [erit z sit minister vester] z alios prene
niat obsequendo nō supbe dominādo parat⁹
ad officia hūilitatis fm decētiā dei sui stat⁹.
vñ z papa vocat se seruū seruorū dei. Bñ agē
tibus p hūilitatē sit soci⁹: cōtra delinquentes
zelo iusticie sit erect⁹. [Qui aūt se exaltaue
rit] in p̄nti per elationē z arrogantiam [hūi
liabitur] in futuro per dānationē z penā [et
qui se humiliauerit] in presenti nō nequiter
sed veraciter [exaltabitur] in futura gloria
mirabiliter. Et notandum q̄ ppter triplicē
gradum humilitatis hoc verbum ter ponit
in euangelio. s. supra vbi monet: vt imitati
recūbent in nouissimo loco: z iterū de phari
seo et publicano orantibus in tēplo: et tertio
in hoc loco. Est em̄ triplex hūilitas. s. cordis:
operis z oris: quā tria nutriunt z custodiunt.
Primā assiduitas cordialis subiectiōis quā
nō habuit lucifer. Secūdā consideratio pro
prie fragilitatis quā nō habuit adā. Tertiā
benignitas orationis quam non habebit an
tichristus.

¶ Oratio.



Omine ieſu xp̄e pie aufer a me de
fectum bone operatiōis: vt merear
bona non solum docere z dicere: sed
etiam facere z operibus adimplere
remoue a me austeritatē ac crudelitatem ne
grandia iubendo z minora non faciendo me
releuare videar z alios onerare exclude a me
gloriam inanem et ostentationem ne opera
mea vt ab hominibus videar faciam: z glo
riam humanam in eis nō queram. Elonga
etiā a me ambitionis z laudis affectū ne pri
ma loca et salutationes amem vel magistri
nomē: vt me sic humilians in hoc seculo me
rear a te exaltari in futuro. Amen.

¶ Quibus debetur ve eternum. Capitulum.xxxviij.



Post hec domi- A
nus qui legi z preceptis euā Mathe.
gelicis obedientib⁹ dat bñ- xxiij.
dictiōes: ipsis scribis z pha
riseis inobedientibus cōmi
natur ve maledictionis z in
omnibus effectibus hypo
crisis ipsorū: hanc dictionē
ve preponit q̄ maledictionē
significat. Ue q̄ppe in scriptura sacra notat
eternā dānationē: z gehēne supplicīū: sz hu- Ue.
ius⁹ seculi pegrinationē z pñs exiliū. vñ fm
Origē. Sicut i veteri lege ponūť bñdictiōes Origeñ.
obseruātib⁹ legē z maledictiōes trāsgredieti
b⁹ eā: ita i euāgelio ponūť beatitudines re
spectu iustorūm vt habitū ē supra i fmone dñi
in monte. et hic e3rio ponunť maledictiōes
3 hypocritas falso iusticiā simulātes. Et po
nit octo ve iuxta octo in q̄bus ipsorum hypo
crisis z fictio ptz ad oñdēdū q̄ in eis cauēda Mat. v.
esse docet. In p̄mo redarguit eos de supbia z ve octies
auaricia: q: regnū celoꝝ claudebāt añ hoies positum
z nec ipsi intrabāt nec intrare sinebant volen ve de su
tes. vñ dicit [ve]. i. eterna dānatio [vobis] perbia z
imminet [scribe] q̄ putatis vos peritos in le
ge [z pharisei] q̄ dicitis vos p̄latos in sancti-

tate [hypocrite] simulātes qō non estis [qui claudit regnū celoꝝ āte hoies]. i. q̄ vestris prauis expositionib⁹ veritatē scripturarū absconditis vel malo exēplo alios scandalizat̄ [vos aūt nō intratis] qz intelligere z credere nō vultis [nec introire volentes] id est credere cupiētes [sinitis intrare] imo facitis errare. Dupliciter em̄ impedit ingressus alicui⁹ in domū. vno mō q̄n clauis tollit: alio mō q̄n obstaculū ponit. Spiritual'r autē ꝟm Chriſo. regnū celoꝝ sunt sacre scripture: qz in eis regnū celoꝝ est insertum. Iste ergo claudit hoc regnū alteri q̄ clauē portat z nō aperit. s. qui habet scientiā z docere cōtemnit vel negligit: iste ꝟo obstaculum ponit qui p malū exēpluz alios ipedit ne intrent vel intrare velint: ꝙuis ergo scribe z pharisei per scripturas cognoscerēt z scirent xp̄i aduētū: tñ ipsi cōsiderabāt q⁹ si xp̄s credit⁹ fuisset consuetudo sacrificiorum z oblationū cessaret: z sic ipsi oblatiōib⁹ sacrificiorū fraudarent: z ideo prava expositione z peruersa interpretatione añ cōspectū populi claudebāt ianuā legis z prophetarū qui de aduētu xp̄i manifestissime locuti fuerant: vt a fide xp̄i hoies retraherent. Malis quoq̄ operibus et exemplis simplices a fide auertebant: z sic eos scandalizantes: regnum celorū ante illos claudebant. Primo quidem ipsi cognitionē de xp̄o habuerunt: sed postea p inuidiam cecati perdiderunt z in errorē cōuersi sunt z multos alios errare fecerūt. Uel ꝟm alios regnuz celoꝝ hic accipit pro eterna beatitudine: ostiuz per qō intratur ad ipsam xp̄s est ꝟm qō ipsemet dicit. Ego sum ostium: per me si quis introierit salu abit: clauis est doctrina: z iō per sanā doctrinam aperit hoc ostiū: z per falsam doctrinaz claudit. Igit̄ qz pharisei z scribe auctoritates q̄ sunt in lege z ꝓphetis de xp̄o corrum pebant: iō regnū celorū ante hoies claudebant: eos a fide z noticia xp̄i veri auertendo et in errorem mittendo. Ipsi nō intrabāt: qz a cognitione quā de xp̄o habuerūt p odium z rancorē in errorē cōuersi sunt [nec introeuntes]. i. intrare volentes [quales erant simplices populi] nō sinebāt intrare: qz per eos fuerūt decepti z a fide xp̄i pro maiori parte auersi. In scō redarguit eos de gula z gastrimargia: qz sub specie cultus diuini z religionis [oꝛone lōga]. s. in verbis: sz breui in affectu z sententijs [orantes] vt sanctiores apparerent z maiora dona reciperent comedebāt substantiā paupeꝝ scz [domos viduarū] affectū pietatis ad eos habētiuz bona earū sibi attrahentes z cōsumētes sub simulatione et falsa specie sanctitatis: qz sua supstitiōe nihil intendebāt nisi vt predaz de subiecta plebe facerēt z magis de viduis q̄ facile decipiunt nō habētes virū qui cōsulat: z habētes dandi libertatē qō volūtas suggerit. Et ex hoc factū eoꝝ aggrauat: qm̄ nō a viduis ventrē implebāt z illaꝝ inopiā attrahebāt quaz emēdare oportebat. vbi Chriſo. Dum iudaicos sacerdotes cōfundit xp̄ianos sacerdotes monet non pmanere cū viduis ãplius ꝙ cū ceteris: qz z si voluntas mala nō est suspitio tñ mala est. Deinde z huius rapine modus erat grauior. vt enim dicit Chriſo. Qui malū facit dignus est pena: sz q̄ a religiōe causam accipit: malicie grauiori ē obnoxius pene. vñ sequit. [Propter hoc] scilz nō solū ꝓpter rapinā: sed etiā ꝓpter veltram simulationē [amplius accipietis iudiciū] et maiorē dānationē. vbi Chriſ. Primū quidē p eo q̄ figmētū sanctitatis assumitis: auariciā em̄ vestrā religionis colore depingitis z quasi diabolo p̄stat̄ arma dei: vt armet iniquitas dum pietas estimat. vñ ꝟm Bedam. Nō tm̄ ait accipiēt dānationē: sed adiunxit maiorez vt insinuet illos qui orant vt videant ab hoibus dānationē merert: sed eos qui hec plixi⁹ quasi religiosiores agēdo nō solū laudes ab hoib⁹ sz z pecunias querūt ꝓlixiori dānatiōe plectendos. Istoꝝ ergo oꝛo fit in pctm̄: vt nō solū p alijs intercedere nō possint: sz nec sibi ad salutem proficere: imo pro ipsis oratiōib⁹ magis dānabunt. vñ z Isido. Dupl'r dānant hypocrite vel p occulta iniquitate vel p apta simulatione. Ex illo em̄ cōdēnantur qz iniqui sunt: ex isto qz ostēdūt qō nō sūt. vñ ꝟz Grego. Simulata equitas nō est equitas: sed duplex iniquitas: et ideo plectenda maiori pena. Intertio redarguit eos de inani labore z nequitia: qz multi eorum circūeunt [mare z aridā] ciuitates z villas lustrātes orbem [vt] ex gētibus [vnum ꝓselitū faciāt]. i. aliquē de gentilitate ad iudaismum trahāt z cōuertant: et nō ꝓpter miaz vt eos saluēt: sed aut propter vanā gloriam vt pietate fidei z cultui xp̄iane religionis obsistant: aut ꝓpter auariciam vt additis in synagoga iudeis sacrificioꝝ oblatio adderet eis. Proseliti dicūtur q̄ relicto gētilitatis errore ad iudaismū cōuertūtur: quorū raritas per vnū significatur. Ubi patet labor vacuus: qz pro vno circūeunt mare z aridaz multi: sed vnus de mille xp̄s circuit ciuitates z villas z sequunt̄ euz turbe multe. Patet etiā nimia eoꝝ nequitia: qz p quo laborāt: vt ad se trahant deteriorē se faciūt [z gehēne] seu ꝓditionis [filiū] duplo ꝙ seipsos. Quia añ dñm ethnicus erat simpliciter errabat et semel filius gehēne erat: sed postea videꝫ eorū vitia z corrupt⁹ in moribus per malā eorū vitā reuertit ad gētilitatē: z sic preuaricator z apostata a lege quā seruare ꝓmiserat i moribꝰ z i fide peccat: z maiori pena dign⁹: qz melius esset illi ꝟitatē nō agnoscere ꝙ post agnitā retrorsuz cōuerti. Sil'r faciunt illi q̄ multū laborant ad hoc q̄ possint aliquē ad religionem adducere: z cū adductus est p mala exēpla faciūt eū apostatare z fiunt nouissima eiꝰ

Ingressus impeditur Chriſo.

Regnuz celoꝝ ꝓ scriptuꝛi.

Pro beatitudine

B Ue de gula.

Chriſo.

Fictio sanctitatis.

Beda.

Isidor

Grego.

C Ue de inani gloria.

Proseliti.

Ethnici conuersi grauius dū retrocedunt peccant.

Hiero. De fraudulēta stulticia.

peiora priorib⁹. qrvt ꝯ ait Hiero. nō eo studio seruam⁹ q̄ sita quo querim⁹. In quarto redarguit eos de stulticia z fraudulēcia: qrvt ppl'uz ad dādum z offerendū inuitarēt ea q̄ erāt pro pter templū z altare p̄ferebāt in honore z sanctitate ipsi tēplo et altari sanctiora: dicētes q̄ si q̄s iuret p templū vl' altare nihil est. i. nihil debet nec obligat isto iuramēto z cōuict⁹ mēdacij non tenetur reus periurij nec est obligat⁹ in aliquo [si autē iuret i auro tēpli]. i. i pecunia q̄ offerebatur sacerdotib⁹ in tēplo [vel in dono] et oblationib⁹. i. in hostia z victimis q̄ offerūtur deo sup altare [debet]. i. obligat z cōuictus statim illud in quo iurauit teneat exoluere: z hoc studiosissime solebāt repetere.

Iuramentuz per creaturas.

Sanctio ergo istoz erat talis q̄ iuramētum p creaturas nō erat obligatoriū: nisi solū cuz iurabat p aurū z dona tēpli: et altaris in quo nō attēdebant dei timorē: sed suā cupiditatē. Uñ decipiebāt pplm dicentes aurum z dona sanctiora esse q̄ tēplum z altare: vt hoies p̄ optiores fierēt ad offerēda dona: sz errabant: qz maⁱ⁹ est qđ sanctificat q̄ qđ sanctificat: g̃ z tēplum maius est q̄ aurū: z altare maius q̄ donū: qz tēplū z altare quodā modo sctificant in eis oblata: qz erāt deo dicata: g̃ z iuramentuz p tēplū z altare maius est q̄ p aurū tēpli vel donū altaris. vñ vocat eos cecos duces: qz in errore erāt z alios i errorē ducebant: z iste error maxime ex cupiditate p̄cedebat. Itē cōuincit eos alia rōne: qz in iuramēto qđ fit per tēplū vel altare cōtinet iuramētū p aurū vel per donū q̄ em̄ iurat p altare ex quo deriuat oblatoz sanctificatio iurat etiā in cōtētis in illo: z qui iurat p tēplū iurat etiā in habitāte in ipso z iō iuramētū p templū vel altare magis est obligatoriū q̄ p dona tēpli vl' altaris. Sil'r qz iudei cōsuetudinē habebāt p celū iurare: iō ad reprehensionē eorū subdit. [Et q̄ iurat p celū iurat in throno dei: z in deo q̄ sedet sup eū]. Nō g̃ sicut arbitrant deuadūt piculū ex eo q̄ nō iurant p deū sz p thronuz dei scz celū. Qui em̄ per subiectam creaturā iurat iplicite iurat p creatorē creature p̄sidentē: z iō iuramētū p creaturas licitū est obligatoriū. Adhuc multi insipientes xp̃iani eodem vitio z simili errore laborāt q̄ putāt maⁱ⁹ esse iurare p euāgeliū q̄ p deū z cū p euangeliuz iurare timeāt: p deū tñ frequēter ex vsu vitioso iurare nō formidāt: cū tñ tota sctitas euangelij a deo veniat. Scripture ei ꝑpter deū facte sunt nō de⁹ ꝑpter scripturas: z iō maior ē de⁹ q̄ sanctificat euāgeliū q̄ euāgeliū qđ sanctificat ab eo.

Iurare per euā gelium.

De ignauia circa salutaria.

In quito redarguit negligētiā z segnicie quā habebāt circa magna z vtilia ad salutē alioz ptinentia gerentes magnā solicitudinē z diligentiā circa minuta et tpalia: qz decimabāt oē olus z minimas res: sz in iudicijs iusticiā: in pauperes imiaz: z in deū fidē, q̄ magna sunt ptermittebāt. Fides iportat debitū ordinē hoīs ad deū: iudiciū aūt impor tat debitū ordinē hoīs ad primū in his q̄ habēt rationē debiti: misa aūt in his q̄ habēt rationē doni z in his trib⁹ intelligunt oia illa q̄ ad salutē sunt multū necessaria. Qđ aūt dicit [decimatis] pōt dupliciter intelligi. Uno mō respectu sui: qz licet ministri receperunt decimas a ppl'o: tñ de illis acceptis a ppl'o et de his q̄ habebāt ex labore suo decimas reddebāt sacerdoti summo. Ad simulationē q̄ppe sctitat z reddebāt eis decimas de minimis et rōne cupiditatis vt p exemplū sui inducerēt ppl'm ad reddēdū sibi decimas de oibus vsq̄ ad minima. Aliter pōt intelligi respectu aliorū quos ad stricte soluēdū decimas iducebāt quas ab eis vsq̄ ad minima extorq̄bant. Et ne aliq̄s crederet q̄ de minimis reb⁹ nō essēt decime dāde subiungit q̄ principali⁹ oportet facere hec maiora sz iudiciū z miam ac ea q̄ sunt fidei agere tanq̄ magis necessaria [et illa] scz maiora z decimationē minimaz rerū [nō obmittere] tanq̄ bona minora: qz precepti⁹ dei est de oib⁹ tā minorib⁹ q̄ maiorib⁹ decimas dare: z oia precepta legis tā maxima q̄ minima oportet iplere. ¶ Deide has simulationes eoz arguit: qz erant duces habentes regere pplm ceci peruertētes intellectū scripturarū [colantes] z purgātes [culicē]. i. minora cū diligētia diſq̄rentes z tractātes [camelū aūt glutiētes]. i. maiora subticētes z p nihilo reputādo, obmittentes.

Decimare.

Culex.

Culex aial paruū est ab aculeo dictū. habet ei in ore fistulā ad modū stimuli quo pungit carnē z sugit sanguinē p qđ minor trāsgressio itelligit.

Camel⁹

Camelus ꝟo est aial magnum z deforme per qđ maior preuaricatio designat.

Chriso.

Ubi Chri. Quoniā scribarū z pharisеorum ad quos loquebatur quidā erāt sacerdotes quidam aūt populares: non est incongruuz vt duplicē hui⁹ loci faciamus traditionē vtvna pertineat ad populares q̄ decimas dāt: alia aūt ad sacerdotes q̄ decimas accipiūt. Etem̄ ipse sermo dubi⁹ē q̄ dicit [Uevobis q̄ decimatz] qz z qui accipit decimas recte decimare ꝺr et qui dat. Scribe g̃ z pharisei minimoz olerū decimas dabant vt p'hocvidētes, eos dicerēt: hoīes. putas quō oim rez suaz decimas offerre nō ptermittūt vt ēt: cōtēptibiliū olez ꝺcimas dare non negligant. Putas quō oia precepta dei vita eoz cōsumat vt nec in modicis his negligere acq̄escant qđ nō erat verū. Nā minoz qui dē rerū decimas offerebant ostentande religiōis gratia: in iudicijs aūt erant iniusti: in fratribus sine mia: in deū semp incredul liquētes culicē: camelum aūt glutientes qm̄ a modicis quidē delictis se abstinebant: magna aūt alacriter cōmittebāt. Nūc veniam⁹ ad sacerdotes. Hi g̃ auaricia pleni si q̄s ꝺ populo decimā alicui⁹ rei vel minime nō obtulisset ita eū corripiebāt q̄si magnū crimē fe-

cisset. Si ḡs aūt in pp'o aut in deū peccabat aut alterū ledebat: aut aliqd tale faciebat: nemo curabat corripere eū q̄si nullā culpā fecisset. ¶ De suo q̄dē lucro solicite agebāt: de gloria ꝝo dei ꝛ salute hoim negligebāt. Sic ꝛ mō fit. Qz oēs de suo honore soliciti sūt: de honore aūt dei null⁹. Et portiones quicq̄ suas vigilanter aspiciūt: defendūt: ſz circa obsequiū eccl'ie curā ipēdere nō attēdūt. Si pp'lis dec⁹ mas nō obtulerit: murmurāt oēs: ꝛ si peccātē populū viderint nemo murmurat ꝛ eos. Ipsi sunt q̄ docēt pp'm suo exēplo liquare culicē ꝛ camelū glutire. i. a modico peccato se cōtinere: maiora aūt cōmittere. hec Chri. O q̄ztū adhuc hodie cecitas scribarū ꝛ pharisęoꝝ regnat pcḧdolor in p̄latis tā religiosis q̄ secularibus q̄ solicite curāt de solutiōe decimarū ꝛ sensuū q̄ eis debent: ꝛ parū curāt si subditi in maioribꝰ involuant criminibꝰ: q̄ minora subtiliter discutiūt ꝛ maiora subticent: ac magnā in minimis: sed paruā vel nullā i maximis diligentiā adhibent: puta si quēpiā de clericis suis vel monachis deprehendūt in cerimonijs exterioribꝰ offendere aspere redarguunt: ꝛ si superbus est aut inuidus vel detractor vel seminator discordie: ꝛ turbator pacis sub silentio p̄tereūt: plus punit aliq̄s p omissione vni⁹ cōstitutionis vel admonitionis: ac de trāsgressiōe decretaliū ꝛ p̄stitutionū hominis q̄ euāgeliorū ꝛ mādatorū xp̄i. Curā aliaꝝ negligūt ꝛ negocia exteriora agūt: nō curant fructū aliarū: sed excrescētiā diuitiarū: p mūdū discurrunt: gregē sibi cōmissum nō custodiūt. Custodiat eū q̄ custodit israel. In sexto arguit eos simulationis ꝛ mendacij: qz plus curabāt lauare sordes exteriores q̄ interiores: plus corporū ꝛ vasorū q̄ morū ꝛ vitiorū. Phariseī em̄ qñ debebāt ascendere in tēplū ad oīm ōnationē mūdicie: p̄mo lauabāt vtēsilia dom⁹ ac vestimenta ꝛ cōsimilia ꝛ parū curabant de interiori mūdicia intrinsec⁹. Sic etiā foris oīndebāt hoib⁹ sanctitatē in habitu: in sermone: in philacterijs: in fimbrijs: i ofonū lōgitudine ꝛ ceteris hmōi: intrinsec⁹ aūt in cōscientia ꝛ mēte erāt [pleni rapina] p affectū ambitiōis [ꝛ immūdicia] p voluptatē carnis vel [rapina]. i. auaricia [ꝛ immūdicia]. i. sordib⁹ vitiorū: qz q̄ bibebāt: ꝛ mādducabāt alijs auferebāt: ꝛ p hoc cib⁹ et pot⁹ eorū immūdiciā pctōrū habebat. In hoc ꝝo multū errabāt et magna cecitas eorū erat: qz pl⁹ curādū est de mūdicia interiori q̄ exteriori: qz exterior nō ē deo accepta nisi p interiorē. Tales sūt: et mō multi q̄ sūt sicut fimus nisi dealbat⁹ exteri⁹ decorat⁹: intus iniq̄tate pleni. Vñ si q̄s interiora exteri⁹ evolueret multū ferorē multāq̄ sanie inueniret. vñ in Ezech. Fili hois fode parietē ꝛ videbis abominationes: mūdādū ē ḡ q̄ intus est calicis ꝛ parapsidis. i. cor purgādū est a vitijs: qz p interiora [calicis ꝛ parapsidis] intelligit metaphorice interiora mētis: ex cui⁹ mūdicia dependet bonitas mūdicie exterioris. ꝛ iō sequit [vt fiat q̄ deforis ē mūdū]. i. vera sit ostēsio sanctitatis nō malicia dissimulatiōis. vñ Orige. Hic sermo nos instruit vt festinem⁹ eē iusti nō apparere. Qui em̄ studet vt appareat iust⁹ q̄ a foris sūt mūdat: ꝛ q̄ vident curat: cor aūt ꝛ cōsciētiā negligit. Qui aūt studet ea q̄ intus sunt. i. cogitationes mūdare: cōsequēs etiā est vt ea q̄ a foris sunt faciat mūda. Et notādū q̄ in triplici ve positū est nomē cecitatis eo q̄ triplex cecitas arguat in eis. Primo in docēdis. s. in ve q̄rto. scdo in corripiēdis siue in eligēdis. s. in ve quinto: tertio in agēdis: vt hic in ve sexto. In septimo demōstrat hoc idē p exēplū sepulchrorū: vt q̄o sepulchra dealbata calce leuigata sūt forinsec⁹ ꝛ ornata marmoribꝰ: ac distincta auro ꝛ coloribꝰ [intus aūt plena sunt ossib⁹ mortuorū] ꝛ iō horribilia ꝛ omni spurcitia. s. putredie ꝛ fetore: ꝛ iō abominabilia. vñ & sepulchrū q̄si semi pulchrū: sic ꝛ ipsi mūdicia ꝛ iusticiā in habitu vestis ꝛ hūilitate ꝝborū oīndentes exterius dealbati sūt ꝓpter boni simulationē: intus aūt pleni sūt hypocrisi i. amore vane laudis q̄ztū ad intentionē simulationis ꝛ iniquitate. i. odio ꝝitatis q̄ztū ad affectionē malignitatis. Exterius habēt cōuersationē honestā vt cooperiāt malicia occultā. Isti significāt p bel q̄ exteri⁹ erat: ere⁹ ꝛ intus lute⁹. vbi Chri. Merito q̄dē iustorum corpa tēpla dicunt: qz in corpe iusti alia dñat ꝛ regnat q̄si de⁹ in tēplo: vel certe qz ipse de⁹ i corpibus habitat iustis. Corpora aūt pctōrū sepulchra dicunt mortuorū: qz alia mortua ē in corpore pctōris: nec em̄ viuens putāda est q̄ nihil viuū aut spiritale agit in corpore: vel qz mors ipsa in corpibus habitat pctōrū. Sicut ḡ sepulchrū q̄ztū claūsum est pulchrū videt a foris: si ꝝo aptū horribile: sic simulatores bonorū q̄ztū nō cognoscunt laudabiles sunt: cū aūt cogniti fuerint inueniunt abominabiles. Dic hypocrita si bonū est esse malū vt q̄d nō vis apparere q̄ vis esse? Si bonū aūt est esse bonū vt q̄d non vis esse q̄ vis apparere? Nā q̄ turpe est apparere turpi⁹ est esse: q̄ aūt formosum est apparere formosi⁹ est esse. Ergo aut esto q̄ appares aut appare q̄ es: qz manifestū malum a sapientibus nō reprehēdit dū insania estimat. hec Chri. vñ ꝛ Ber. Quē dabis de filijs adā q̄ q̄ est nō dico velit: sed vel patiat videri. In octauo arguit eos filios esse homicidarū: qz ꝓpter opinionē bonitatis ꝛ glorie in populo vt iusti viderent sepulchra ꝛ memorias ꝓphetarū ꝛ occisorū ambitione edificabāt: magnifice ornabant quos maiores eorū interfecerūt: ꝛ dicebant q̄ si fuissent in diebus patrū suorū non essent socij eorū in sanguine ꝓphetarū. i. ad effundendū sanguinē eorū: nec fecissent ea q̄

Minora vitia et nō maiora castigantes.

Ve de simulatione et mēdacio.

Ezech. viij

Ve de homicidarū.

Oriḡen.

Cecitas triplex.

Sepulchrum.

Chrisō.

Berñ.

pfes sui fecerūt: in q̄ testant se eē filios eorū qui pphetas occiderūt. Scelera patrū ppter speciē sanctitatis verbo suo reprobāt: z psequē do sanctos vt xp̄m z suos eadē scelera faciūt z sic facto approbāt q̄ filij sunt nō solū carne sed etiā imitatione: nō solū xp̄ū ad naturā: sz etiā xp̄ū ad mores. Nō em̄ eos incusat qm̄ se pulchra edificāt: sed intentionē eorū reprehē dit: q̄ nō ppter honorē eorū q̄ occisi fuerant: nec ppter amorē pietatis z veritatis hoc fece rūt: sed ppter amorē vane laudis quā in hoc q̄rebant. vñ Chri. Qui martyrū ecclesias edi ficant z ornant: bonū opus facere videnť: sed Chriso. Tēpla sīq̄dē z alms iusticiā dei custodiūt: si de bonis nō sūt ex eorū pauperes gaudēt: si alioꝝ bona p violē male ac tiā nō faciunt sua: scito q̄ ad gloriā dei edifi quisitis cāt. Sinaūt q̄s nō intelligat quinon ad gloriā faciēda. dei faciūt edificia illa: sed ppter estimationē humanā edificāt altaria martyrū vbi pau peres passiviolentiā ab eis interpellāt cōtra eos. Non em̄ gaudēt martyres q̄n ex illis pe cuniis honorant in quib⁹ pauperes plorabāt. Qualis est ista iusticia munerare mortuos z spoliare viētes: z de sanguine miserorū tol lere z deo offerre. Illud nō est deo offerre: sz velle violētie sue socij facere deū: vt cū obla tā sibi pecuniā de pctō libenter acceperit cō sentiat i peccato. Vis domū dei edificare: da fidelib⁹ paupibus vnde viuant: et edificasti rationabilē domū dei. In edificijs em̄ hoies habitāt: deus aūt in hoibus sanctis. Quales q̄ illi sunt q̄ hoies spoliāt z edificiū martyrū facīūt habitationes hoīm cōponūt z habita tores dei disturbāt. Que est aūt iusticia san Scritas ctos colere z cōtinere sanctitatē. Primus gra añ san dus pietatis ē sanctitatē diligere: deide san ctosfuit ctos: q̄ nō sancti añ sanctitatē fuerūt. sz san ctitas añ sanctos. Sine causa q̄ iustos hono rat q̄ iusticiā spernit. Nō pñt sancti amici eē illorū quib⁹ deus est inimic⁹. Dicebāt apud se. Si bene fecerimus pauperibus: q̄s illud videt: Et si viderint nō multivident: z si mul te viderint: pro tpe vident. Transit tps et cū tpe transijt beneficij memoria. Melius est q̄ edificia facere q̄ aspiciāt oēs: non in hoc tpe solū sed etiā in posterū. O insipiēs homo q̄d pdest tibi post mortē ista memoria si vbi es torqueris z vbi non es laudaris. hec Chriso. ¶ Deinde probat q̄ sint filij homicidarum et ostendit eos nō solū genimina viperarum quo ad maliciā in imitatione malorū ac pa terne nequitie imitatores: sed etiā parētib⁹ deteriores: z q̄ fictio erat hoc q̄d dicebāt. s. q̄ nō cōmunicassent operibus eorū si in tēpore illo fuissent. vnde dicit [Et vos implete]. i. implebitis [mensuram patrum vestrorum] Chriso. sm Hiero. z Chriso. Non iubet vel precipit: Mēsurā sed quod futurum erat predicit et ostendit. patrum Mensuram enim patrum suorum implere implere cupiebant z iam impleuerūt: quia quod illis defuit isti suppleuerunt. Nec solum impleue runt: sed mensuram multū excesserunt: quia illi occiderunt hōmines. Isti dei filium: illi seruos: isti dominum: illi ministros: isti regē illi membra: isti caput: illi prophetas: isti pro phetarum magistrum qui a prophetis p̄dic tus est. s. christū. ¶ Deinde postq̄ ostēdit in phariseis multiplicē culpam: ostendit conse quenter penā dicens. [Serpentes] venenū inuidie habentes [genimina viperarum] q̄ venenum malicie a patribus traxerūt [quo modo fugietis a iudicio gehēne]. q. d. nullo modo: quia erant in malicia obstinati. Non solum autem hanc penam meruerunt ppter mortem christi sed etiam propter occisionem apostolorum et discipulorum eius et propter hoc sequitur [ideo] scilicet q̄ dicitis nō esse mus socij eorum id est homicidarum vt osten dam vestrum mēdacium. [Ecce ego mitto] seu mittā [ad vos] instruendos et reuocan dos ad me [prophetas z sapientes z scribas] scilicet apostolos qui spiritu prophetico ple ni erant: z corda sapientia diuina erudiebāt et tanq̄ scribe docti de thesauris suis nous et vetera proferebant [et ex illis occidetis z crucifigetis et flagellabitis in synagogis] et congregationibus [vestris et persequimini de ciuitate in ciuitatem] quod et fecerunt et quos illi ideo: quia non viderunt non occide runt. Isti videntes eorum desiderium imple uerunt: et sic mores patrum iniquorū sequen do se filios eoꝝ eē testati sunt. Deinde vt ostē dat quoniam non impune hoc facīūt timorē eis ex his incutit dicens. [Ut veniat] conse cutiue: quia est consecutio equitatis [super vos] id est generationem vestram et omnū malorum vobis consimilem [omnis sanguis iustus] id est debita vltio pro omni effusione sanguinis iustorum [a sanguine abel iusti] cuius munera narrant a deo accepta [vsq̄ ad sanguinem zacharie filij barachie] id est iotade sacerdotis qui propter suam iusticiā dictus est barachias: qui interpretatur bene dictus dñi [quē occidistis]. i. vestra genera tio vobis similis occidit [iter tēplū z altare] s. holocaustorū qō erat extra tēplū. s. in atrio ipsius templi. Sed licet multi post z ante ab hac generatione sint occisi: tñ poti⁹ nominat istos duos q̄s alios vt i vno laici. s. in abel qui fuit pastor ouium z in campo necatus: in alio clerici. s. in zacharia qui fuit altaris officio mancipatus z in atrio templi occisus intelli gantur: z per hos duos oēs sancti martyres laicalis. s. z sacerdotalis ordinis designant. [Amen amen dico vobis venient oia]. s. sce lera z sceleꝝ punitiones [super generationē istā]. s. vestrā z oim malorū: z si non oēs sint vno tpe: tamen oēs sunt vnū corpus diaboli. Deinde conuertit sermonē specialiter ad me tropolim ciuitatem hierusalem in qua erant

R zacha rias ba rachie.

magis culpabiles eā pñ patris affectu plangēdo: z ex hoc auditores eruditendo dicens.

Hier'm [Hier'm hierusalē.] Hier'm vocat habitatores nō edificia ciuitatis ponendo cōtinens p cōtente: z alloquitur hic populū iudaicuz sub nomine ciuitatis metropolitane. Seminatio vero huius verbi hier'm miserētis est z miserīā vocantis ac valde diligentis. Uel gemit propter vehementem reprehēsionez z matorē exprobrationē. Uel qz sanctos affligebāt dupliciter z corporaliter z spūaliter. [Que occidis prophetas] dñm etiam occisura ppheturuz [z lapidas eos qui ad te] id est ad tuā vtilitatem z instructionez z ad increpandum scelera tua [missi sunt]. Ideo incurabilis est plaga tua: qz eos abijcis qui tibi salutem offerunt. vñ Chriso. Quō saneris que nullū ad te medicū puenire pmittis? Sanctis meis nō peperci: vt tibi parcerem peccatrici. Illorum vitam neglexi ne mortem tuam viderē. Oēs medici spiritales in te defecerunt z tu curata nō es. Si de morte tu anguisus fuissem nūq̄ ad te misissez pphetas. Si te perdere voluissem nūq̄ ad te ipse venissem: ego quid faciā si tu ipsa viuere non vis? hec Chrisost. [Quotiēs volui] ego qui mortem peccatoris nolo: ego qui oēs pctōres saluare volo: nō quidem semel vel bis: sed multotiens. Primo p legez nature: scōo per legē scripture: tertio p legez gratie. Itē in mane pueritie: in tertia adolescentie: in sexta iuuētutis: in nona senectutis in vespere decrepite etatis [cōgregare] sub cultu vni⁹ dei per fidē z charitatē [filios tuos] scz iudeos p̄dicationibus pphetarū z miraculis: z te mihi adungere z meis. Multi sunt dispsores: sed pauci ad bonū congregatores:

Dispsores multi. dispergit em̄ diabolus: dispergit mundus dispergit carnalis affectus: dispergūt tentatores. Sed dñs vult cōgregare i vnitatē fidei: i vnitatē charitatis: in vnitatē supne ciuitatz. Sequit [quē admodū gallina cōgregat pullos suos sub alas] ponit exemplū de gallina ad ostendēdū affectū suū ad populū: qz inter alias aues videt magis affici ad nutritionez z cōseruationē pullox: tā magnū em̄ affectuz in filios hz: vt eox ifirmitate affecta infirmet z ipsa: z eos alis protegens ꝫ miluuz pugnet. Sic z dei sapientia p carnis susceptionē infirmata ptegit nos z defendit a diabolo: ac nutrit z cōseruat sua gratia. [Et noluisti] q̄nimmo negleristi: z tradidisti: impediuisti. qz prophetas a deo missos: postea. Johannē baptistam: z vltimo dñm nostrū Jesum xp̄m z eius discipulos cōtempserunt: immo z occiderunt ac si diceret. Ego volui: ꝫ tu noluisti. Ego qō meum est feci: sed tu quod tuum erat non fecisti. Ego p tua salute prophetas ad te misi: sed tu eos interfecisti. Ego ad te ipse veni: et tu me recipere noluisti. Tibi ergo iputādum z tue malicie: nō mihi. O quotiēs monet nos deus: modo blandit̄ꝫ: mō increpationibus: z nūc sic nūc sic. Et pax aduertim⁹. Et iō valde timenda est nobis pena que sequitur. ¶ Tādem enim ex multiplici eorum culpa multiplicem eis cōminatur penam. Primo temporalem quaz plus timebāt z semp formidabāt subuersionem ciuitatis z templi desertionez dicens. Ecce relinquet̄ vobis a deo dom⁹ vra. s. templum z ciuitas deserta: qz perromanos fuerunt destructa: deserta quidem z nudata auxilio xp̄i: qz habitatorez xp̄m reliquerunt ac pdiderūt: z hereditatē pretipere gestiētes heredez occiderūt. Ergo xp̄s erat qui antea eis presidebat z eos manu tenebat ac gubernabat: z ab hostium manibus eripiebat. Itē deserta angelorum custodia: quia audita est vox in tēplo transeamus ab hīs sedibus. Mystice etiā domus indeorū deserta z vacua derelicta est: id est idigni habitudine sanctis spiritus remāserunt: quia in incredulitate perseuerantes xp̄m hospitez nō susceperunt: vbi Chriso. Deserta est a sanctis: deserta a sanctitate: a fide: a charitate: a gratia z spū: deserta deniqz ab ipso deo et a bonis oib⁹ que sūt dei. vbi z Orige. Semp etiaz eis q̄ noluerunt congregari sub alas ei⁹ cōminat̄ xp̄s: ecce relinquetur vobis domus vestra deserta. i. anima z corpus. Deinde cōminatur eis penā eternā que est carentia sue visiōis: nisi a suis cōuertantur nequitijs dicens: Dico em̄ vobis. Nō me z faciem meam videbitis amodo ab hoc. s. tpe passionis mee donec dicatis: benedict⁹ qui venit in noīe domini. i. donec eriaz inuiti confiteamini me esse xp̄m benedictū filiuz a patre missum: a pphetis predictuz: qō erit in aduētu claritatis ad iudiciū. vñ Zach. Aspiciēt ad me quē cōfixerūt. Reuera em̄ post passionē suā visus est a discipulis z amicis suis: sed nō a iudeis. Uel nō videbitis me. i. nisi dicatis penitēdo z me dei filiū p fidez cōfitēdo: [bñdict⁹ q̄ venit i noīe dñi]. i. hic ē benedict⁹ q̄ venit i mundū p incarnationē missus a patre in quo innuit cōuersio reliquiarū ante aduētū ad iudiciū: tunc em̄ iudei qui in fine mūdi crediturī sunt in xp̄m laudabunt z p̄fitebunt ipsum. Et his dictis exiens dñs Jesus de tēplo cū discipulis recessit a iudeis. vbi Orige. Sed z vnusquisqz cū sit tēplū dei ppter spiritū dei inhabitantē in se: ipse fit causa sue desertiōis vt egrediatur xp̄s ab eo. ¶ Oratio.

OOmine iesu xp̄e qui legi z preceptis tuis obediētib⁹ das benedictiones: z inobediētib⁹ maledictiones: da mihi de tua largitate ipsis tuis p̄ceptz semp obtēperare z errores hypocritarum in omnib⁹ euitare: da mihi tuis monitionibus z beneplacitis sine tedio acq̄escere: z me sine negligentia z emendare vt tandem in aduentu claritatis tue iudicium te benedictum ad plenā nr̄am redēptionē: hoc est p̄fectā corpo-

Deserta hier'm. a deo.

Ab angelis.

C hriso

Orige.

Zach. xij

Orige.

ris z aie libertate manifeste veniēte let⁹ aspi
ciā: z cū electis tuis te sine fine bñdicā. Amē.

De signis aduentus dñi z cōsummationis seculi. Capituluz. xxxix.

A Mat. xxiij mar. xiij Lu. xxj.



Et cū dñs Jesus eadem feria tertia egressus esset de templo ipso egressu discipuli ei⁹ ostenderūt ei edificatiōes tēpli] nō ignotas: sed tanq̄ admirādas vt propter nobilitatē z magnificentiam edificiorum q̄ ad diuinū cultū facta erant flecteretur ad misericordiā: z mitigaret penā cōminatā. Videbatur etiā eis q̄ nec rapi nec euerti posset vel dirimi. Nō respiciebāt ad tēpli sanctitatē: sz ad edificiorū pciositatē z fortitudinez: sic hodie multi plus attendunt ad cultum ecclesie corporalē q̄ spiritualē. vñ Bern. Sēmis altaria fulgent z ministrorū dei nulla electio est. Sed Jrūm fuit in primitiua ecclesia: q̄ maiorūis fiebat in ornatu spirituali q̄ in materiali. Unde Augu. Olim erant parietes ecclesie viles z viri pciosi: mō ecōuerso. Ecclesie q̄ppe ornat⁹ nō est in edificijs z redditib⁹: sed in humilitate: hospitalitate z pietate. Et respondēs iesus dixit. Nō solū⁹ hec destruenda fore: sed z q̄ in eis nō relinqueret lapis sup lapidē qui non destrueret z ꝓminueret: q̄tūcūq̄ pciosa et fortia viderent: hoc aūt factum est a romanis xlij. anno post passionē dñi. Similiter erit de magnis z sumptuosis palatijs: q̄ [ñ reliquet lapis sup lapidē] in eis ꝑm Beda. Diuinit⁹ pcuratū est z prouisuz vt patefacta euāgelica grā⁹ orbē: tēplū ipsum cū suis ceremonijs tolleret: ne q̄s adhuc parulus z infirm⁹ in fide si viderit illa permanere q̄ a deo sunt ista uta a sinceritate fidei ad iudaismuz laberet. Auferet g̃ vmbra z palmam tenet veritas per orbem declarata. Dis em̄ cōpositio mandatoꝝ sic est destructa vt iudei nihil impleant: z capite sublato mēbra inter se pugnēt. vñ Chri. Illa hierl'm figuralis typū gerit hierl'm spiritalis id est eccle. Naz nisi templū istud destructū fuisset obseruātia legis nō facile fuisset cōpescēda. Jō aūt destructū est vt si velit iudei post modū seruare legē ñ possint aut ō pascha aut ō sacrificijs aut de ceteris festiuitatib⁹. Ceciderūt corpalia z figuralia vt surgerēt spiritalia z vera mysteria. hec Chriso. Et vadēs dñs ipsa die cū discipulis i montē oliueti z sedens ibi [ꝑ tēpluz] in loco vbi postea cōstructa est ecclesia: interrogatur ab eis de tēpore destructionis hierl'me tēpli: z de signo aduētus sui z cōsummationis seculi: q̄ putabant seq̄ statim destructionē ciuitatis z tēpli. Iste q̄stiones fuerūt ei facte in mōte oliueti: et hoc rationabiliter: q̄ ex illo loco tēplū z ciuitas clarissime vident: z occasione hui⁹ destructio ibi q̄ritur. Silr z iudiciū extremū futurū est circa illū locū: ideo cōuenienter fit ibi questio de futuro iudicio. Et respondēs iesus dixit eis signa p̄dictorum: z eos circa quodlibet in necessarijs z vtilibus instruxit: nec dicebat q̄ eos scire nō expediebat. De signis docet: de tpe intimādum nō putat: quia incertitudo tpis inducit terrorē: z ita preparationem: sed ignorātia signorū posset inducere in errorez. Et q̄uis plura ex his signis possint referri simul ad euersionē vrbis z tēpli z ad xp̄i aduē tū ante cōsummationez seculi. ꝑm em̄ Dñs nō separatim q̄ signa pineāt ad hoc vl' ad illud ponit: vt eadē videantur ad vtrunq̄ pertinere: q̄ tñ euersionem vrbis z templi iā cōpletā z p̄teritā dinoscimus: ideo ad instructionē nostrā oia ad ea que restāt referam⁹: q̄ possunt oia de aduentu xp̄i z cōsummatiōe seculi intelligi: z p apl'os olim credentiuz persone signari. Nā dicit ḧ discipulis non tanq̄ eis qui durare deberēt in vita ista vsq̄ ad finē mundi: sed in psonis eorum dixit hec oib⁹ posteris eorum credituris quasi vnū corpus existentib⁹ cum ipis. Sed anteq̄ eis ad interrogata: respondeat mētē eoꝝ: vt nō seducātur cōfirmat. vñ Chrisp. Neq̄ em̄ de hierosolyme destructione: neq̄ de scdo suo aduentu statim respondit: sed de malis q̄b⁹ statim obuiāduz erat. Premunit ergo dñs fideles ne seducantur. i. seorsum a vitate fidei ducātur. [Multi em̄] pseudo xp̄i z pseudo pphe. i. simulati et falsi [venient] ascribētes sibi nomē xp̄i ex p̄sumptiōe [z dicētes se xp̄z esse z seducēt multos] per falsam doctrinā q̄ simulatā vitā: per signa mirabilia. vñ Athanasius dicit. In vna quaq̄ hereſi diabolus figuratus dicit. Ego sum xp̄s z apud me est veritas. Multi etiā vident hoc dicere facto: q̄ statuta sua districti⁹ faciūt obseruari: q̄ p̄cepta deivolētes magis sibi q̄ deo obediri. Sed nō est venturus xp̄s nisi p̄cedāt signa ab eo p̄dicta. Que ideo nobis dñs prenūciat: vt nos ab amore mūdi cō pescat z timorē nobis incutiat: ac q̄ semp vigilātes z paratos nos inueniat: q̄ min⁹ tacula ferūt q̄ āte preuisa sunt. Et premittit dñs primo in generali signa priora. s. p̄lia q̄tū ad hostes extraneos: z seditiones q̄tū ad domesticos. Deinde subdit in speciali eorum multitudinez tangens mala septem que sunt inimicitie populoꝝ quia surget gens cōtra gentem: discordia principum: quia regnum aduersus regnum: commotio locoꝝ per loca: infectiones morborum: quia pestilentie: defectus victualiū: q̄ fames: terrorez celestiū impressionū: q̄ terrores de celo: nouitas euentuum

A Ornat⁹ templi. Bern. Augu. Beda. Destrucō tēpli Chriso. B Chriso. Signoꝝ cōfusio. Chriso. C Mala septem.

mūdanorū:qz signa magna erūt. Per hec au tē septē q̄ hic tangunt possunt intelligi septē mala q̄ hodie ecclesia dei patit: quoz primū est discordia ecclesiarū: scōm impugnatio he reticoz tertiū turbationes secularīū:quartū exēpla maloz:quintū defectus doctoz:sextū fulminationes sentētiarū: septimū mōstruo sitas ordinationū ecclesiarū. Multa ḡ mala precedent:ita vt impleat qđ dr. Pugnabit p eo orbis terrarū cōtra insensatos: vt q̄ cōtra auctorē oim ꝓciter pugnauerūt:iusto tunc dei iudicio ab oibus oppugnent:⁊ qui in cūctis deliq̄rūt in cūctis feriātur. [Oportet] et cōuenies est [primū hec fieri] tanq̄ a deo ordinata:malicia hoim exigēte ⁊ deo bonū inde eliciēte scz ad ꝓbationē ⁊ vtilitatē bonoz: ⁊ ad destructionē ⁊ perditionē maloz:qz [hec oia initia] ⁊ quasi preconia [sunt doloz] futuroz [sed nondū statim est finis] ⁊ consummatio eoz:qz ista sunt signa remota nō ꝓpinqua:vel qz ista sunt tpalia: sed cōsummatio doloz erit eterna. Magnitudo em̄ maloz in diciū generale p̄cedētiū est figura sequētiuz incōparabiliter grauioz. Nāvt dicit Grego. q̄ crebra mala q̄ preueniūt indicant mala ꝓpetua q̄ sequūtur:qz multa debēt mala p̄currere:vt malū valeāt sine fine nūciare. Spūaliter ꝑm Ambro. sunt ⁊ alia bella que viri sentit xp̄ianus:scz diuersarū prelia cupiditatū: studioz cōflict⁹:multo etiam grauiores sunt hostes domestici q̄ extranei. Et ꝑm Chriso. Spūaliter in ecclesia pestilentie carnaliū vitioz fames verbi diuini: terremot⁹ tribulationū erūt: qz eccl'ia multū in fine tētabitur. Deinde subdit quo merito hec oia cōtingēt: qz ante hec oia. s. hec p̄dicta erūt psecutiones sanctoz quib⁹ injicient man⁹ ad capiendum quicq̄ tradentur ad tribulationes et mortem etiam a ꝓpinquis ⁊ amicis:et erūt odio oib⁹ hoibus humū ⁊ terrā:seu humana non diuina sapiētib⁹. Amic⁹ em̄ dei inimic⁹ est mūdi: ⁊ in tali odio erūt ꝓpter nomē xp̄i ac cōfessionē huius nois ⁊ assertionē veritatis qđ quidem iocundū ⁊ gloriosum est sanctis:qz felix est iniuria cū deus est in causa: qz ad hāc sequit magnū premium ⁊ gloria immēsa. Qui etiā post dura q̄ predicunt de afflictione mortis ꝓtinus cōsolātur de gloria resurrectiōis: qz etiā capillus minim⁹ de capite eoz nō peribit:⁊ ideo multo magis cetera maiora non peribūt:⁊ hoc addit ad declarandū veritatē future resurrectiōis. nā quicq̄d siue ad substantiā siue ad decorē corporis facit in resurrectione redibit. Scōm sensum spūalem capillus de capite dr:nō perire:quia nec minima mētis cogitatio bona manebit irremunerata. vnde Beda. Non solū ossa nostra. i. fortia gesta vel dicta remunerant: sz etiā capilli. i. minutissime cogitatiōes bone:q̄ de corde quasi capillus de cerebro exeunt apud iustū iudicē digna mercede donabunt. vñ ꝓpheta. Reliquie cogitationū die festū agēt tibi. Similiter nec cogitatiōes male remanebūt impunite. Et qz grauia sunt q̄ sancti in persecutionib⁹ pati habebūt: ideo cōsequēter ad tolerantiā cōfortant. in p̄dictis em̄ maxime necessaria est patiētia:q̄ in patiētia possidebūt i. custodiēt alas suas. Custos em̄ oim virtutū patiētia est:in qua alas que corpus possident possidem⁹ cū ipsas alas ad patiēdū ratione regim⁹. Qui aūt impatiēs est alaz suā nō possidet:qz animi sui furoꝛē et irā cohibere non pōt. vnde Beda. Sic em̄ conditi mirabiliter sum⁹ vt ratio animā: et aia possideat corpus. Jus ꝛo aie a corpis possessione ꝓpeditur si non ꝓius aia a rōne possidet. Custodem igit cōditionis nostre patiētiā dñs esse mōstrauit:qz ipsa nos possidere nosmetipos docuit. hec Beda. Magna igit est virtus patiētie sine qua alia perdit⁹ per quā possidet. Qui em̄ patiēter suffert tētationē accipiet coronā:sed qui perdit patiētiā pdit ⁊ coronaz. vñ ⁊ Greg. eā cōmēdās dicit. Ego ꝛo virtutē patiētie signis ⁊ miraculis esse maiorē puto. ⁊ Salomō. Melior est patiēs viro forti:⁊ qui dominat aio suo expugnatore vrbiū. vñ ⁊ Seneca. Tormēta patiēter ferre notabile est. hoc em̄ fortitudinis pars est. Nō em̄ pati tormenta optabile est:sed pati fortiter qđ est virt⁹. Cū aliquis tormēta fortiter patit:oibus virtutibus vtitur fortasse cū vna in ꝓptu sit ⁊ maxime appareat patiētia illic est individuus comitat⁹ virtutū. Quicq̄d honeste fit vna virtus facit:sed ex cōsilij sūia. hec Sene. Jgit vt ait Chriso. Injurie hoim nullū faciūt dānū: sed magis patiētie lucrū. Quia ꝛo tot terroribus auditis sancti turbari potuerūt:timētes quid tūc respōdeāt: cōsolationē supponit de dādo eis in ꝓmeditatis os ⁊ sapiētiā: ac dicēdi ⁊ respōdēdi materiā:quib⁹ nullus poterit resistere vel cōtradicere:qz nō ex ingenio vel arte eoz ꝓcedēt verba:sed ex spūssancti gratia. Tunc multi scādalizabūtur. i. discedēt a fide ⁊ ruent in errores timore vel immanitate tormētoz aut poztētis seu munerib⁹ seducti. [Et qm̄ abundabit iniq̄tas] ⁊ malicia in falsis xp̄ianis: ideo [refrigescet] et deficiet [charitas]. i. vera dilectio erga deū et proximū:in multis alijs ab igne diuini amoris:sz totaliter nō cadat i eis. Ex abūdātia em̄ iniquitatis oritur tepiditas charitatis ꝓ tribulatione que calere videbat ante tribulationē ⁊ in pace. Deniq̄ vt ait Ambro. Tūc iust⁹ in deserto:iniqu⁹ in regno. Uel in eisdē in q̄b⁹ abūdat iniq̄tas refrigescit charitas. Nā vt ait Remigi. q̄sto magis ab vno quoq̄z iniq̄tas sumpsit: tāto ampli⁹ in corde ipsi⁹ ardoz charitatis extinguit. [Qui aut̄ pseuerauerit] in fide vitatis:in amore bonitatis [vsq̄ in finē] ⁊ terminū vite pūtis q̄cūq̄ tpe incipiat:et quo-

Psalm lxxv.

Patientie laus

Beda.

Grego.

Prouer. xvj.

Seneca

Chriso.

Ambro.

Remig.

Sap. v.

Malorū magnitudo.

Grego.

Ambro.

Chriso.

D Capill⁹ nō peribit.

Beda.

cūq; tpe reincipiat [hic salu⁹ erit] q; non cessasse: sz psistere ꝑtutis est: et nō inchoatio tolerātie: sz pseuerātia coronat. De hac materia psecutionū habes lati⁹ supra post missionē apl'oꝝ. Sz hec p̄dicta more insolito z multo violēti⁹: tūc fiāt cū euenire soleāt: ita vt pro signis habeant. [Et p̄dicabit hoc euāgeliū regni in vniuerso mundo.] Predicatio noui testamēti ōr euāgeliū rōne sue pfectiōis z bonitatis: videlz q; bonū honestū: q; bonū tocū dū: q; bonū vtile: ꝛōr euāgeliū regni rōne sue dignitatis: vel finaliter: q; ad regnū ducit qō lex nō faciebat: vel causal'r: q; reges facit. vl' materialiter: q; de regno ꝺscrit: z hoc [in testimoniū oīb⁹ gētib⁹]. i. in accusationē his q̄ nō crediderūt: quiāꝫ crediderūt testabunt aduersus eos qui nō crediderūt z eos cōdēnabūt [z tūc veniet cōsummatio] cū ad fines orbis terre sermo pietatis puenerit: ne aliquis excusare se possit. ſm Aug. Predicatio euāgelij in toto mūdo cuius fuerit cōpleta q̄ ad oēs mūdi partes: nō tn quo ad oēs homines in oībus partib⁹ mūdi existētes. Unde in oēz terrā: sed nō in oēs: omnis terre exiuit son⁹ eoꝝ: nisi forsitan per cōem in gñali relatum alioꝝ: z q; nondū in oībus fuerat cōpletū expectat cōplēdū. vñ z Hiero. Signū dñici aduētus est in toto orbe euangeliū predicari vt nullus sit excusabilis q̄ aut iā nūc est cōpletū: aut in breui credim⁹ esse cōplēdū. Nō em puto aliquā remānsisse gētē q̄ xp̄i nomē ignoret: z cū nō habuerit p̄dicatorē: tn exvicinis natiōib⁹ opinionē fidei nō pōt ignorare. hec Hiero. De p̄dictis signis sic dicit Chrys. Est quippe res ista prorsus ambigua: z oino nescimus: an etiā nostra etate hec oia finiātur et dies ille metuēdus aduenīat atq; horribile illud nobis ostendat tribunal. Nā z signa multa prorsus impleta sunt: z euāgeliū toto iā fere orbe pconuit: et plia terraꝝ tremores z fames: vt p̄dictū fuerat acciderūt: nec grāde iā mediuz est q̄ oia cōsiderātes ad eā nos q̄ hic abscessuri sum⁹ pfectionē parem⁹. Nā lz cōis illi⁹ finis nōdū instet dies peculiaris: tn iste vniuscuiusq; nr̄m finis in ꝓtio est. Et si em̄ senex sit alicꝫ z si adolescēs: morti tn̄i qualibet etate vicin⁹ est. hec Chri. Cā ꝺoz radix olim maloꝝ in mūdo est supbia z presumptio. Ppl's em̄ ℑ regē erigit: clericus ℑ sacerdotē: monachi ℑ abbatē: filij ℑ parentes: iuuenes ℑ seniores supbiēdo diuersa sentiunt. Malū ergo supbie q̄ supnā angeloꝝ curiaz corrūpendo destruxerat: pñs q̄z seculū inordinate puertēdo destruet. vñ Petr⁹ damian⁹ cuidaz de fuga mūdi cōgratulādo sic scribit. Magnas deo gr̄as debes q̄ te hoc tpe de mūdo elegit q̄ i eo difficile q̄s saluat. Iā sterile aratrū: plitr⁹ ducit arenosuz. Iā illud pphe ticū videt impletū. Nō est veritas: nō est misericordia: nō est sciētia dei in terra. Maledictum: z mēdaciū: z homicidiū: z furtū: z adulteriū inundauerūt. Et illud. Omne caput lā guidū z omne cor merens a plāta pedis vsq; ad verticē nō est in eo sanitas. Nō est huius tpis: vt qui puritatis z innocētie tramitē tenere desiderat: ecclie baculare regimē accēscat: cū videlz oēs pene p vitioꝝ abrupta precipites z tanq̄ furētes equi p voluptatū sua rū cāpos ferūtur effrenes. Claustra vacant: euāgeliū claudit: z p ora ecclesiastici ordinis forēsia iura decurrūt. Pauci sacrarū meditā tur eloquia scripturarū: sed oēs scita legū z forēse litigiū. Et reuera tā immanis p̄ssura incūbit ecclesijs: vt tanq̄ babylonice legiōis acies circūfusa et hier'm cū ciuibus suis videat obsessa. Iā nō oculū pro oculo iurta legē: sed referūt cū fenore lesionē: et disciplina vindicte q̄ sub gētili duduz seruabat iperio: nunc euāgelio pena terribiliter intonāte nascit. Ideoq; p ꝝga taurea: p sentica clauā: p ꝝbo ferrū, pvecte adhibēt gladiū. Erubescūt nūc nō excedētē iniurie vicē dedignant illati discriminis eq̄tē videri victores atq; terribiles ambiūt: triūphalis glorie titulos cōcupiscūt. Sic itaq; dūvn⁹ parūper ira scit: alter ad insaniā puocat. Et q̄d aliud inter hec tot flagitiorū mala ppēdim⁹ nisi q; vēturo citi⁹ antixp̄o via iā sternit: p quā i offensis neq̄tie sue vestigijs gradiat. Nā sicut ōr apl'us. Mysterioꝝ iā opat iniq̄tatis. hec Petr⁹. ¶ Oco.

Antixp̄i aduēt⁹. ij. the. ij

Omine Jesu xp̄e iudex oīm vēture: da mihi cōstātiā in fidei veritate ne seducar a simulatis z falsis hoibus nec succūbā in tribulationib⁹: sed in cōfessione tui nois et assertione veritatis: valeam fortiter psistere: z pro hac odia hoim et aduersa gaudenter sustinere. Tribue mihi ꝝtutē patiētiez vt abūdāte iniquitate nō refrigescat in me ardor charitatis: sed vsq; in finem vite presentis perseuerē in fide veritatis z amore bonitatis quatenus te miserāte saluus fiam dñe deus salutis mee. Amen.

¶ De aduentu z persecutione antichristi. Capitulum.xl.



Post prelia aūt et seditiones z alia que premissa sunt sequit aduēt⁹ antixp̄i: q; vt par pcessit xp̄m: ita discordia pcedet ātixp̄z. Et vt ait Chrys. Sicut ante ignē fum⁹ pcedit: z añvicto riā pugna: sic z añ gl'iaz xp̄i tētatio antixp̄i. vnde subiūgit. [Cū videritis] scz oculis corpis i successoꝝ vestr⁹ [abominationē desolatiōis: q̄ dicta]. i. p̄dicta [est a Daniele ppheta] dicente. Erit i tēplo abominatio desolatiōis [stā te i loco sctō]. i. i tēplo dei [qui legit]. s. dictā

A Matth. xxiiij. Mar. xiij. Lu. xxi z. xviij. Chryso.

Daniel. ix.

pphetiã [intelligat] eã tũc impleri ⁊ cõsummationẽ instare. Nã ibi dẽ dr. Et vsq; ad consummationẽ ⁊ finẽ pdurabit desolatio: hoc impletũ est qñ Elius adrianus imaginẽ suã statui fecit vbi steterat archa testamenti: et hoc fuit signũ destructionis ⁊ desolationis ciuitatis et tẽpli: hoc etiã de abominabili antixpõ põt intelligi q̃ dr abominatio rõne superbie qua se cõfert deo ex hoc q̃ aduersus deũ veniens honorẽ dei sibi vendicat: ⁊ dicit desolationis q; tunc erit maxima electorũ desolatio qñ cultus dei destruet: vel q; terra ⁊ cultꝰ dei ꝑ ipm desolabit. Tũc em̃ (vt ait apls) reuelabit. i. manifestabit hõ peccati: filius pditiõis q̃ aduersat ⁊ extollit supra. i. cõtra omne qđ dr deus: aut qđ collit: ita vt in tẽplo dei sedeat ostendens ⁊ ostentans se tanq̃ sit deꝰ. In loco em̃ sanctificationis stabit: vtvbi sanctorũ ꝑcibus deus inuocabat: ibi ab infidelibus receptus dei honore venerabilis dignus videat. Cuius species iã ꝑcedit: q; iã misteriũ iniq̃tatis opat in mẽbris suis. ¶ Mozal'r ꝑlatus malus est idolũ abominatiõis ⁊ desolatiõis. vñ in zachar. O pastor ⁊ idolũ derelinquens gregẽ. Dr aũt abominatio ppter fastidiũ respectu dei: abominabilis em̃ ẽ deo ppter prauitatẽ cordis: ppter impietatẽ opis: ppter indignitatẽ oblationis. ⁊ vñ totus est abominabilis. Sed addit desolationis ppter dispendiũ siue dãnũ respectu primi. Desolat ei populũ vel pnegligẽtiã officij: vel ꝑ corruptionẽ exẽpli: vel ꝑ subtractionẽ tpalis subsidij: sed stat in loco sancto ppter mõstrũ respectu officij: est em̃ figura antixpi q̃ sedebit i tẽplo dei ⁊ iõ iã antixpi sunt multi. Tunc [q̃ legit intelligat] vcz ecclesie destructionẽ: ꝑlati dãnationẽ: populi periclitationẽ. vbi Beꝺ. Juxta ꝺo sensus spiritales cũ viderim⁹ abominationẽ desolationis stare vbi nõ debet: hoc est hereses ⁊ flagitia regnare inter eos qui celestib⁹ misterijs videbant esse consecrati: cũ operãtes iniquitatẽ loquẽtes mendaciũ viros sanguinũ ⁊ dolosos quos abominabit dñs pacẽ fideliũ turbare perpẽderimus: tunc quicũq; in iudea: hoc est in cõfessione vere fidei perstimus: nõ terrenis infimisq; actibus mancipari: sed tanto altius virtutum culmen debemus ascendere: quãto plures ampla ⁊ errabũda vitiorũ sequi itinera videm⁹. hec Beꝺ. Vñ cõsequẽter monet vt [tũc]. s. veniente antixpo [q̃ in iudea sũt fugiãt] q; iudei eũ ꝑmitus suscipient: ⁊ ibi ppter corpalẽ antixpi ꝑsentiã maior ꝑsecutio erit. [fugiant inq̃ ad montes]. i. ad loca secreta ⁊ deserta vbi latitare possint. vñ Hylarius. Judeã deseri monet ⁊ transfugi in montes ne admixtione plebis illius q̃ creditura est antixpo vis aut cõtagio afferat. [Et q̃ in tecto sũt]. i. in eminẽtia ꝑfectionis [nõ descẽdãt aliq̃d tollere de domo sua] ꝑ cupiditatẽ rerũ secularium: ppt quas sepe etiã ꝑfecti deijciunt a culmine perfectionis tpe ꝑsecutiõis. Hec Hyla. [Et qui in agro sunt] laborãtes pro fructu bonorũ operũ quãtũ ad actuos [nõ reuertãtur tollere tunicã suã]. i. nõ redeãt ad occupatiões seculi peccatũ implicãtes que intelligũtur per tunicã. Ad literã vult ostẽdere q; ppter instãtiam tribulationũ ⁊ malorũ ꝑsentiũ: ac propter expectationẽ iudicij ⁊ malorũ futurorũ nõ vacabit alicui intẽdere negocijs tẽporalibus: sed melius est q; saluet vitaz suã q̃ rem possessam: ⁊ cogitet qnõ occurrat iudicis conspectib⁹. Mystice aũt distingui possent predicta tria ꝑ tres statꝰ hoiz. Per eos q̃ in iudea sunt intelligi potest status incipiẽtiũ qui tm̃ in cõfessione fidei manent ꝺm illud apli. Corde creditur ad iustitiã. Per illos qui in tecto sunt status ꝑficiẽtiũ qui iaz supra carnẽ que est domꝰ alie: supra mũdũ qui est domꝰ hoim supra aerem qui est domus demonũ ascẽderunt. ꝺm illud psal. Et factꝰ sum sicut passer solitarius in tecto. Per illos qui in agro statꝰ perfectorũ qui in se ꝑfecti iam alios ꝑficere conãtur. ꝺm illud Cãti. Egrediamur in agrũ. Scõm hec triplex est consiliũ ammonitionis. Primus em̃ datur cõsiliũ ascẽdẽdi ad montes sic et qui in iudea sunt. i. in cõfessiõe fidei: lz imperfecti: in dea em̃ cõfessio interꝑtat [fugiant ad mõtes] et nos. i. ad scripturas aploz ⁊ pphetarũ: vel ad culmina virtutũ: vt illuminẽt a deo. vñ ps. Illuminãs tu mirabil'r a mõtib⁹ eternis. Secũdis dat cõsiliũ nõ descẽdẽdi: sic ⁊ qui in tecto. i. qui alio excedit carnẽ ⁊ mundũ per celestẽ cõuersationẽ nõ descendat tollere aliq̃d de domo sua. i. nõ inclinet se ad carnalia desideria: nec redeat ad actus pristine cõuersationis mũdane. ꝺm illud apli. Carnis curã ne feceritis. Tertijs dat consiliũ nõ reuertẽdi sic [⁊ q̃ in agro]. i. qui operat in eccl'ia sicut bos in agro dñi nõ reuertat tollere tunicã suã. i. rẽ aliquã tpalẽ qua se exuit: vt nudus nudũ xpm seq̃ret. ꝺm illud Canti. Expoliauit me tunica mea. ꝺm Aug. In tribulatiõib⁹ cauẽdũ est ne q̃sq; denict⁹ ad carnalẽ vitã de spũali sublimitate descẽdat: aut q̃ ꝑfecerat in anteriora se extẽdẽs deficiẽdo i posteriora respiciat. Et bñ dixi q̃ nõ est reuertẽdũ retro ꝑ tectũ ꝑseuerãtie in bono: et vt hoc facilius faciatis memores estote vxoris loth: q̃ q; retro respexit nature sue mun⁹ pdidit. Fugiẽs ei sathanã ⁊ soꝺomã per intẽperantiã respexit ea ⁊ mortua Uxor statua salis seu colũna est effecta. ꝺm Aug. loth. Hec vxor loth significat eos q̃ in tribulatiõe retro respiciũt ⁊ a spe diuine promissionis se auertũt. Et ideo statua salis facta est: vt exẽplo ammonẽdi hoies ne sic'ia faciãt: tanq̃ cõdiatz eruditat cor eorũ ne fatui fiant. Querit Aug. ꝛre mulier ista fuit punita respicẽdo retro videndo sodomitas: non aũt abraã. Et rñdet

Elius adrianꝰ

Abominatio. antixps

ij. tim. ij

Mozal'r

zacha. ij

Beda.

B

Fuga a facie antixpi.

Hyla.

Mysti-ce.

Rom. x.

ps. cj.

Cãti. vij

Psalmo lxxv.

Ro. xiij.

Cãti. v.

Augu.

Augu.

Uxor

loth.

Gen. xix

C

Retro

abraã.

q abraã respiciebat dei sentẽtiã approbãdo tista aũt in peccatis eorũ delectãdo. Et ne homines in psecutione retro aspiciãt fidẽ negãdo vitã bonã deserẽdo: vt vitã corpalẽ saluẽt cõsequenter ammonendo inducit q quicũq; ꝺ fierit sic aiam suã. i. vitã corpalẽ saluã facere timore mortis deficiẽdo in antixpi tribulatione. s. xpm negãdo vel bona deserẽdo z retro ad mala eũdo pdet illã incurrẽdo dãnationẽ eternã. [qcũq;] pmanẽs fortis in confessione fidei z tribulatiõe [perdiderit aiam suã]. i. vitã corpalẽ: estimãs eãvt occisionis ouẽ z preeligens mori ꝙ cadere a fide z virtute [vinificabit eã]. i. vita eterna eã dignã faciet quã inde merebit z in pmiũ recipiet. Ue aũt pgnantibus z nutrientibus in illis diebꝰ q ad literã pregnãtes nõ possunt bñ fugere aggrauante põdere: nec similiter nutrientes ppter curã qua circa pullos sunt occupate.

Pregnãtes. Mistice pregnantes sunt q fetũ mali pposiți cõceperunt: z nutriẽtes qui partum mali operis fouent z nutriunt: z sic notaꝫ in conceptione peccatũ in corde: in nutritione peccatũ in opere. Uel pgnãtes sunt q bona pposita que cõceperunt nõ impleuerũt: nutrientes q peccata sub spe longioris vite vsq; ad mortẽ deduxerunt. vel ꝑm Aug. Pregnãtes sũt auari

Augu. qui aliena cõcupiscũt z spẽ habẽt adipiscẽdi: sicut mulier pregnãs in spe est plẽ habendi.

Nutriẽtes. Nutrientes vero sunt qui qõ concupierunt possident z possessa nutrire student ea detinẽdo z augendo: et sic aie cupide temporalium pregnantes sunt in acquirendo: z nutrientes in possidendo. ¶ Et nota ꝑm Augu. q q̃druplex est charitas. s. incipiens que nascitur: proficiens q̃ nutriꝫ: perfecta que roboratur: perfectior q̃ mortẽ desiderat. Pregnantes g̃ sunt q̃ bonũ opus cõceperũt sed nõ fecerunt: nutriẽtes q̃ facere ceperũt: ſz nõ pfecerũt. Istis aũt pregnãtibus z nutriẽtibꝰ ve: q; cito scãdalizabunt in antixpi psecutiõ evel amore male inflãmãte: vel timore male humiliante: vel mõ vtroq;. Deinde hortaꝫ vt oremꝰ [ne fiat fuga nr̃a hyeme vel sabbato]. i. ne aut in frigore pctõrũ aut otio bonoꝝ operũ replamur: vtrũ q; eñ multũ impedit hoiem a fuga antixpi: immo magis facit approximare sibi sicut eꝫ rio diuertẽdo a malo z faciẽdo bonũ hõ approximat deo. Spũaliꝫ signaꝫ hic duplex ꝛefectꝰ. s. charitatis in hyeme: z bone opatiõis in sabbato. In hyeme ẽ gelicidiũ amoris: i sabbato cessatio boni opis. Uel ne tũc incipiamꝰ pctã nr̃a fugere z pniam facere: qñ iã nõ licet ambulare z bñ agere. Ambulare eñ longiꝰ sabbato nõ lz: hyems ꝺz ad ambulãdũ impedimẽtũ est. [Erit eñ tũc tribulatio magna q̃ lis nõ fuit ab initio mundi vsq; mõ neq; fiet] Tribulatio sub vltimo talis tribulatio. Tũc eñ oẽs plecutio antichristo vbi. tyrãnorũ z falsorũ fratrũ. Hi sunt q̃tuor venti et quatuor bestie pugnantes in mari. Tunc creberrima et acerrima tormẽta lõge lateq; inferunt fidelibꝰ: ſz in illis regionibꝰ tũc fideles sunt verãdi vehemẽtiꝰ vbi dñs fuit crucifixus. Et vt dicit Haymo sup Apoc. Illa tri- Haymo bulatio non p ptes ſz simul totũ examinabit mundũ. soluent eñ tũc demones q̃ mõ ligati sunt ne possint nocere xpiãnis tũ vellẽt. Sicut autẽ antixps crudelior erit oibus psecutoribꝰ: ita sancti tũc fortiores erũt oibꝰ martyribꝰ. Illã ẽo tribulationẽ dñs scies infirmitatẽ humanã abbreuiabit ppter electos ſz moderamẽ sue eterne sapiẽtie z effectũ sue misericordie: ne mora tẽpoꝝ fides pcutiaꝫ credẽtiũ z malicia mutet intellectũ: qz nõ durabit nisi p tres annos cũ dimidio. Ut eñ dr in Daniele. Dura- Dura bit p tps z tpa z dimidiũ tpis. i. tribꝰ annis z tio pse dimidio in qbꝰ regnabit antixps xpiãnis tũ et põdi cutiõis. cault xps. Et iteruꝫ in Daniele. Dies mille Danie. ducẽtinonaginta. i. tres annos z dimidiũ. Et vñ. in Apoca. dicit q̃ data est ei potestas facere Apoc. xi mẽses quadragintaduos. i. tres annos cũ dimidio. Et nisi abbreuiati. i. breues a deo pẽsiti fuissent dies alli qbꝰ. s. opabit antixps non fieret salua oĩs caro iusti. i. hõ: qz nisi ꝺ esset rarus: aut nullus pressuras sustinere z ꝑpatientiã saluari posset: qz infirmitas humana diu tribulationẽ sustinere nõ põt: sed ppter electos breuiabunt: ne ex tribulationis magnitudine cadãt a veritate. Breuiabunt aũt Breuiatio diex nõ mẽsura ſz nũero: qz breuiati dies non breues dies sunt intelligẽdi: sed pauci. Uñ dies accipiunt ꝑ tpe: qz tps illiꝰ psecutionis erit breue. Que g̃ spes electis nisi gratia dei que dat patiẽtiã pũs z citius demit potentiã impũs? Quãto eñ erit hec tribulatio ceteris q̃ precessere pressurarũ põdere grauior: tanto erit tpis breuitate moderatior: vt salui fiant electi q̃ soli i horreo celesti sunt reponẽdi. vñ dicit Raba. q̃ talis tribulatio tũc erit in cir- Raba. cuitu aree dñi: vt omnibꝰ velut cribro examinatiõis paleis seq̃stratis solũ frumẽtũ i horreis dñi remaneat colligẽdũ [Tũc]. s. tpe antixpi z i illa pssura [si qs vobis] imitatoribꝰ meis dixerit [Ecce h̃]. i. i hac pria vl natiõe vel secta: vel psona [ẽ xps: aut illic]. i. i alia a pdictis [nolite credere] nolite ire pede intellectꝰ eoꝝ doctrine credẽdo: neq; sectemini pede affectus eorũ vitam imitando: qz multi discipuli antixpi venient ad seducendũ populum dicentes q̃ ipse sit vere xps in lege z pphetis pmissus. [Surgẽt eñ pseudo xpi] q̃ Pseudo se eum qui est xps esse mentiẽtur: sed revera xpi. erũt antixpi. i. falsi xpiani [uertẽtes doctrinã xpi: et mẽtiẽtes de xpo [et pseudo pphe] et puertẽtes doctrinã legis z prophetarũ vel vsurpãtes sibi diuinas reuelationes: sꝫ antixps z discipuli eius q̃ sunt mẽbra eiꝰ [et dabũt signa] aliquid magnũ signãtia [z prodi Prodi gia gia] hoibus admiranda: que digito produn

tur ꝛ ꝓpter admirationē demōstrant: vel sig-
na q̄ aliq̄d significāt de p̄sentib⁹:et ꝓdigia
q̄ aliq̄d ꝓdūt ꝛ manifestāt de futuris:qz ꝧtu
te demonuz multa miracula fieri ꝓssent qñ
de⁹ ꝓmittit:ita vt in errorē ducant si fieri pōt
etiam electi ꝛ p̄destinati.i.si aliquo mō fieri
posset vt dei p̄finitio mutaret. Sz nō seducū-
tur:qz perire nō possunt quos de⁹ ad vitā p̄-
Grego. ordinauit. vñ Greg. Qz electoz cor ꝛ trepida
cogitatiōe ꝓcutit:nīñ eoz cōstātia nō mouē-
tur vna sentētia dñs vtrūq̄ ꝓplex⁹ est:quasi
eñ iā errare est in cogitatiōe titubare. Sed
si fieri pōt subiūgit,qz fieri nō pōt vt in erro
rem electi capiant. Hec tpibus antixp̄i ꝓprie
Cōcus- cōgruūt. Cui⁹ eñ nō paueat ꝛ ꝓcutiat fides:
sio fide- qñ nō solum tormēta crebriora ꝛ acerbiora q̄s
lium. prius cōsueuerāt inferent fidelib⁹: sz qō gra
uius est signoz q̄z operatio eos qui tormēta
ingerēt nō eos qui sustinebūt cōcomitabit: ꝛ
ꝓsecutoz ꝧtatis erit opatoz ꝧtutis:idēq̄ ipe
q̄ tormētis seuit: vt xp̄s neget ꝓuocat mira-
culis vt antixp̄o credat. Nec mirū si ista tunc
mali operātur qñ a deo ꝓmittunt. Soluetur
Augu. eñ vt ait Augu. tūc sathanas ꝛ ꝓ antixp̄m in
oi ꝧtute sua:mirabiliter quidē:sz mēdaciter
Grego. opabit. vñ Grego. Pēsem⁹ que erit humane
Marty- mētis illa tētatio qñ pius martyr ꝛ corp⁹ tor-
rū tenta mētis subiicit:ꝛ tñ ante oculos eius miracu
tio. la tortoz facit. ꝛ Chrys. Sicut i aduētu xp̄i añ
Chryso. illū ꝓphete ꝛ cū illo apli in spiritu sancto fa-
ciebāt ꝧtutes sic ꝛ in aduētu antixp̄i pseudo
xp̄iani ꝛ ante illū ꝛ cū illo in spū maligno fa-
cient ꝧtutes. Et subiūgit. [Uos ergo videte
ecce p̄dixi vobis oia] vt p̄cij vigiletis:qz mo
niti estis.q̄si diceret. Ad hoc ista predico nūc
vt caueatis protūc ꝛ pricula sequētia p̄uideā-
tis qz p̄moniti estis:ꝛ vt minus noceāt vobis
Chryso. tacula q̄ p̄uidistis. vñ Chrys. Propterea dixit
ecce p̄dixi vobis vt excusationē ignorātie tol
lat ab omnibus: ꝛ precedens cōtestatio pre-
uidere faciat penā sequētē. Misericordia ei
est mādatis preuenire periculū. Nō vult eñ
Tēpus quēq̄ perire [qui oibus monstrat ꝓditionis
ignorat aduentū. hec Chrys. Nō est igitur credenduz
alicui vel de ꝑsona vt ipse sit xp̄s: vel de tem
pore futuri iudicij neq̄ fides adhibēda his
qui calculāt ꝛ certū tēpus determināt qñ de⁹
venturus sit qz hoc a nemine pōt scirivel ob-
seruari. Uñ interrogat⁹ dñs de aduētu regni
dei:respondit. Nō venit regnū dei ꝛ dies iu-
Lu.xvij dicij cū obseruatiōe.s.tēporis neq̄ ab ange-
Regnuz lis neq̄ ab hoibus pōt obseruari qñ veniet.
dei ꝛ ei⁹ Per aduētū regni dei intelligit aduētus ad
aduēt⁹. iudiciū:qz veniet tanq̄ rex ad iudicādū:ꝛ qz
tūc manifestabit dei regnū:ꝛ cessabit omne
aliud regnū. Et addit. [ecce eñ regnū dei in
tra vos est] qz donū [gratie est in mente:ꝛ re-
gnum gratie intra nos est:quādo oēs vires
ꝛ motus in nobis diuine gubernationi obe-
diunt secus quando rebellant. Ac si dicat.

Nō curetis scire quando veniat regnū dei et
omittite questionē de regno glorie: quia ei⁹
aduēt⁹ sciri nō pōt:sed querite regnū gratie
qō intra vos esse potest et parate vos intra
vos p fidē in dilectione operātē:qz intra vos
est regnū dei. Nā in nobis cuz dei gra est vt
regnū dei capiam⁹:nisi nos obicez ponam⁹.
¶Ubi nota q̄ triplex est regnū dei. Primū ē F
circa nos vel in quo nos: scz regnū militātis Regnu
ecc'lie. Scōm intra nos.s.regnū gre quo vide dei tri-
licet de⁹ regnat in aia. Tertiū est regnū gl'ie plex.
quo de⁹ regnat cū sctis in gl'ia. Uel regnum
dei dicit seip̄m in cordib⁹ fideliū regnantem.
vñ Beda. Dicit regnū dei intra fideles posi- Beda.
tum:qui eñ quādoq̄ venturus est in dex oim
nunc etiā regnat in cordib⁹ fideliū. vñ ꝛ An- Ansel.
selmus. Qui vere iustus est deū in se manen
tem habet. Tēpuz eñ dei sanctū est qō estis i.cor.iij
vos vt ait Ap'ls. Summa igit diligētia cōsi-
derādū est cūquāta rōne ꝛ reuerētia sensus
nostros et mēbra corporis nostri monere de-
bemus quib⁹ diuinitas ipsa p̄sidet. Dem⁹
igitur vt dignū est tanto inhabitatori omne
imperiū cordis nostri: vt nihil ei repugnet i
nobis: sed oēs cogitationes ꝛ volūtatū mot⁹
omnia verba ꝛ vniuersa opera nostra illius
nutū attendāt,eius volūtati deseruiāt: ad re
ctitudinis eius regulā dirigātur. Sic eñ ve
re regnū eius erimus:ꝛ ipse in nobis mane-
bit:ꝛ nos in illo manētes bene viuem⁹. Uos
estis (ait apostolus) corp⁹ xp̄i ꝛ mēbra de mē i.co. xij
bris. Serua igitur corp⁹ ea dignitate qua de-
cet. Oculi tui oculi xp̄i sunt. Nō igit licet ti-
bi oculos xp̄i ad aliquas vanitates cōspiciē
das dirigere. Os tuū os xp̄i est. Nō ergo li-
cet tibi os xp̄i nō dico ad detractiones:nō di-
co ad mēdacia: sz neq̄ ad ociosos sermones
aperire:quod ad solas laudes dei: ad edifi-
cationē primi debes paratū habere. Sic de
ceteris xp̄i mēbris tue custodie cōmissis itel
lige. hec Ansel. Deinde subiūgit. Si ergo di S
xerint vobis:ecce in deserto est xp̄s:sz tanq̄ Christ⁹
hō religiosus in loco deserto quasi sub spe- ali⁹ nō q̄
cie sanctitatis vos decipere volentes [nolite rēdus.
exire] a vestro loco ꝛ ꝓposito ad videndū eū
vel ad sequēdū p operis imitationē. Et si di
xerint ecce in penetralib⁹ et in locis occultis
est sub specie cognitiōis diuinoz archanoz
malicia ei⁹ palliātes ꝛ vos decipere volētes
[nolite credere] vel ym Hiero. Si q̄s ꝓmise Hiero.
rit vobis q̄ in deserto gētiliū ꝛ phariseoz do
gmate xp̄s moret: aut i hereticoz penetrali
bus ꝛ occultis seu obscuris cōuēticulis q̄ dei
pollicent archana nolite credere. Nō ei de⁹ i
scō aduētu in deserto vagabit:nec in pene-
tralib⁹:aut in aliquo angulo terre:vel in oc-
culto loco seu in aliq̄b⁹ obscur; latitabit:sz de
celo venīs manifeste oib⁹ vbiq̄ appebit: qz
sz aduētus xp̄i in carnē fuerit occult⁹,: tñ ad-
uēt⁹ ei⁹ ad iudiciū erit:ita manifest⁹ q̄ nō po-

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

terit aliquē latere tanq̄ incognit⁹. In primo eſn aduētu venit in humilitate z a paucis cognit⁹ z a multis deſpect⁹ z reprobat⁹: ſz i ſcō aduētu veniet manifeſt⁹ z glorioſus in ptāte orbē iudicatur⁹. nāvt ait Aug. Occultū oportebat eū venire vt iudicaret: manifeſtus aūt veniet vt iudicet. q. d. Nolite ei credere: quia dies aduētus mei ita clara erit q̄ nullus de ea dubitare poterit. Ad quod ſil'itudinē fulgoris introducit. [Sicut eſn fulgor] z ſplēdor ſolis [exit ab oriēte z] ſubito [apparet] vbiq̄ [vſq̄ i occidētē] oculis. ſ. oīz manifeſt⁹ z nō in vna parte videt z fulget: ſz in oīb⁹: nec annūciāte vel precone indiget: ſz in inſtāti momēto tpis in orbē terrarū vniuerſuz apparet [ita aduent⁹ filij hoīs] ad iudiciū gñale erit ſubditus z choruſcus z manifeſt⁹ oībus: z ita patēs z clarus q̄ nullus dubitare poterit: et nō hic vel illic: ſz ſimul vbiq̄ ꝓpter effuſionē z ſplēdorē gl'ie apparebit. Stultū eſt g̃ eū credi eſſe: vel q̄rere in paruo loco z in abſcōdito qui toti⁹ mūdi lumē eſt. vñ Ambro. xp̄s ſicut fulgur choruſcās p vniuerſum mundū lumi nis ſui globos ſpargit. Et ideo nec i deſertis vagat nec aliq̄b⁹ locis claudit: q̄ celū z terrā ego impleo dicit dñs. Sed luce fulgoris fulget: vt in illa nocte reſurrectionis gloriā videre poſſim⁹. Et vt dicit Chri. Sicut fulgur ſm qualitatē fulgoris ſui nō digne aſpicit: ſic et cū venerit xp̄s ſm mēſurā glorie ei⁹ nō poterūt eū ſufficiēter aſpicere. Et ſicut iā inſtruxit diſcipulos de mō apparitiōis ſue: q̄ ſicut fulgur manifeſte veniet: ſic nunc cōſequēter inſtruit eos de loco in quo vētur⁹ eſt. vñ ſubiūgit. Ubicūq̄ fuerit corpus. i. xp̄s in humanitate: q̄ iudicabit in forma humana ſcz gloriōſa [ibi congregabūtur z aquile]. i. ſancti occurrētes obuiam xp̄o ad iudiciuz veniēti: quibus innouata eſt iuuētus vt aquile. Chriſtus dicitur corpus ad denotandū carnis veritatē z oſtēſionis ſpeciē in qua videbit eum omnis oculus. Electi ꝓ dicūtur aquile propter reſurrectiōis innouationē z viſionis ſubtilitatē qua ſolē iuſtitie irreuerberatis oculis videbim⁹. q. d. ſm Chri. Dū in gl'ioſo corpore aduenerit fili⁹ hoīs nō oportet in angulis eſtimare eū eſſe: q̄ tāta erit obſequentiū ſibi ſanctoruz multitudo: vt vnicuiq̄ pateat q̄ ipſe eſt chriſtus dñs caput totius eccleſie: et ſuper omnē principatū z virtutem: z ſuper omne quod noīatur in hoc ſeculo et futuro: per aquilas eſn multitudinē angelorū z ſanctorum vniuerſorū oſtēdit. Ideo enim ſancti aquilis aſſimilant: q̄ ſicut filij aquilarū adſolē ꝓbantur vt ſiquidē recto aſpectu intēdere potuerint cōtra radios ſolis intelligātur eſſe legitimi: ſi aūt nō potuerint cognoſcant adulterini: ſic z filij dei ad xp̄i iuſtitiā ꝓbantur. Si eſn potuerint pleno corde iuſtitie ei⁹ ꝓba ſuſcipere intelligunt eē legitimi: ſi autē nō potuerint cognoſcunt de diabolo eſſe nati. hec Chri. Quia g̃ aduēt⁹ xp̄i erit ita publicus z manifeſtus: z quātū ad modū q̄ſi ad locū ideo ipſe nō indiget preconib⁹ z nunciis talib⁹ qui vobis annūciēt dicētes hic vel illic eſt xp̄s. Igitur nolite talib⁹ credere. ¶ Oro.

Augu.

Chriſo.

Ambro.

Chriſo.

Aquilis aſſimilā tur ſcti.

OMnine Jeſu xp̄e pie da mihi viſis mūdi abominationib⁹ z ſeuiētibus tribulationib⁹ ad mōtes et culmina virtutū fugere z in celeſtib⁹ conuerſando de ſpūali ſublimitate ad carnalia deſiderta z actus priſtine cōuerſatiōis mūdane nō deſcēdere: vel me inclinare z in anteriora me extēdendo: et ꝓ fructu bonoꝝ operū labōrādo: in poſteriora z ad tpalia quibus me exui nō reſpicere. Da etiā mihi vt nullis ſeductorib⁹ credēs regnū gratie qō intra nos pōt eſſe q̄rā: z ad regnū gl'ie puenīā. Amen.

¶ De remedijs cōtra ſpūales noviſſimi tpis tentationes z exercitiomentis in deum. Capi. xlj.



ET quia vt dictū A
eſt ante aduētū dñi venient Reme multi pſeudo xp̄i et pſeudo dia ꝫ tē pphete. i. ſimulati z falſi et tatiōes ſeducēt multos qui antevi: ſpūales debant etiā pfecti: ideo hic ꝫñr ponuntur aliqua remedia ꝫ q̄ſdā tētationes ſpūales q̄ iſto tpe abūdāt ad p: bādū et purgādū electos q̄ etiā in cordib⁹ q̄: rūdā ſeminant a diabolo: ꝓparāt locū antixp̄o. Dupl'r aūt veniūt p̄dicte tētatiōes. Primo p ſuggeſtionē et illuſionē diabolī q̄ decipit hoīem i regimine q̄ō dz habere erga dēū: z i hoc q̄ō eſt dei. Scō p corruptā doctrinā: z modū viuēdi alioꝝ q̄ iā venerūt p tētatiōes hmōi: ꝓpter q̄ō oſtēdēdū eſt ꝓmo q̄ regimē debes habere apud deū: z ad id q̄ō dei eſt: et poſt quō debes regi erga alios quātū ad doctrinā z modū viuēdi eoꝝ. ¶ Primū remediū ꝫ tētationes ſpūales iſti⁹ tpis q̄s ꝓcurat diabolus in cordib⁹ illoꝝ q̄ volūt ſe dare deo p oſonē z contēplationē: vel p alia opa pfectionis eſt iſtud: vt nō deſideres viſiones aut reuelatiōes vel ſentimēta que ſunt ſupra naturā z ſupra curſum illoꝝ q̄ deū diligūt: z timēt p veriſſimū amorē: q̄ iſtud deſiderū eſſe nō pōt ſine radice z ſine fundamēto ſupbie: z pre ſūptiōis: vel ſine ītētiōe alicui⁹ vane curioſitatis circa ſecreta dei: vel ſine fragilitate et defectu fidei ꝓpter q̄ iuſtitia dei dimittit aliq̄ hz deſiderū hmōi z venit q̄nq̄ talis in tentationē z illuſionē diabolī. Per hūc modū ſeminat diabol⁹ maiorē partē tētationū ſpūaliū iſti⁹ tpis: z radicat i cordib⁹ illoꝝ q̄ ſūt nū cij antixp̄i: ꝓut videre poterꝫ i ſubſequētib⁹.

Primū remedium.

Reuelationes vere.ª Uñ debes scire q̄ vere reuelatiões z sentimẽta spūalia secretorū dei nō veniūt p añdictū desideriū: neq̄ p aliq̄ conamẽ vel studiū q̄ aia habeat in se: sz tm̃ veniūt p purā bonitatẽ dei in aiam q̄ est in magna hūilitate z magno timore ac reuerẽtia dei. Itẽ scias q̄ exercitare se i magna hūilitate ac timore magno ac reuerentia dei: ꝓpter hoc vt hō habeat visiones ac reuelationes z sentimenta supradicta: est hr̄e in se radicẽ z fundamẽtū ac finalẽ intentionẽ quã hz añdictū desideriū: z ex hoc in eodem delicto venit homo in quo: est per dr̄e desideriū supradictū.

B Scōm remedium. Scōm remediū est q̄ in tua or̄one vel cōtẽplatione nō sustineas i aia tua aliquã cōsolationẽ magnã vel paruã ex quo tibi videt q̄ fundant se in p̄sumptione z estimatiõe supbie tuiꝰ p̄prij: z postq̄ ducit te in ambitionẽ tui ꝓprij honoris vl̃ glorie: siue istius vite siue alteriꝰ. Qz aia q̄ se sentit in tali cōsolatione venit in plures errores z malas ꝺe⁹ p suū iustū iudiciū ꝑmittit diabolo posse augmẽtandi z accelerãdi p̄dictã cōsolationẽ z imprimit cū illa in aia falsissimas z periculosissima sentimẽta z alias illusiones q̄s aia ibuta dicta cōsolatione credit z reputat eẽ veras reuelatiões. O quot p̄sone p istū modū sunt decepte. Et ꝓpter hoc caueas q̄ in tua or̄one vel cōtẽplatione nō sustineas aliquã consolationẽ: nisi illã q̄ venit p perfectã noticiã: z cõpletū sentimentū tue nihilitatis z imꝑfectionis: z q̄ facit p̄seuerare dictã noticiã: sentimẽtum tui in te: ac magnitudinẽ et altitudinem dei p altã reuerentiã z cum magno desiderio honoris z glorie dei: sic q̄ antedicta consolatio fundet z totaliter sit in his p̄dictis vel similibus aut equalibꝰ. Et idẽ q̄ dictū est de diuina consolatione intellige etiã de feruore et ardore pfectionis q̄ possunt esse in eisdem modis.

C Tertiū. Tertiū remediū est q̄ omne sentimẽtū q̄tūcūq̄ altū z ois visio q̄tūcūq̄ secreta tibi appareat: quecūq̄ etiã sit si ducit cor tuū in opinionẽ cōtra aliquẽ articulū fidei vel cōtra bonos mores: et maxime contra humilitatem vel contra honestatem: fugias eam et horreſcas: q̄ sine dubio ex pte diaboli venit. Et si appareat tibi aliq̄ visio de q̄ sis certꝰ q̄ venit ex parte dei z q̄ illud q̄ inducit visio est placitū deo: noli te firmare in dicta visiõe.

D Quartū Quartū remediū est q̄ ꝓpter altã vitã: vel ꝓpter magnã deuotionẽ: aut ꝓpter preclarum intellectū: seu ꝓpter aliquã aliã sufficientiã quã vides in aliquibꝰ personis nō sequaris eorū consilia vel modos: ex quo cognoscis clare z rõnabiliter q̄ eorū p̄filia nō sunt ſm deū z verã discretionẽ p viã iesu x̄pi z sanctorum monstratã z pfectã scripturã in dictis sanctorum notificatam. Nec propter hoc timeas q̄ spernendo talia consilia dictarū p̄sonarū pecces per superbiam et presumptionem solum q̄ facias propter zelum z veritatis amorem.

Quintū remediū est q̄ fugias et vites familiaritatẽ illarū p̄sonarū q̄ dictas tẽtationes seminãt z diffundũt: z illas p̄sonas q̄ eas dẽ sustinẽt z laudãt: z noli eoꝝ verba vel etiã collocutiones audire: neq̄ eoꝝ modos velis videre: q̄ tibi demõstrabũt magnũ signũ pfectionis i plurib⁹ verbis z modis p q̄ vis accipere: z eos tanq̄ diuinales seq̄ veniens in picula z p̄cipitia erroꝝ z inhonestorū morũ eorũdem. Post hec vide remedia q̄ debes attẽdere circa aliquas p̄sonas que p suã vitã et doctrinã seminãt dictas tentationes.

F Primū remediū ꝓtra seminatores. Primū remediū est q̄ nō habeas magnã estimationẽ visionū aut sentimẽtorū vel raptuū eorũ: immo si ducunt te in aliquid q̄ sit cõtra fidez: vel cõtra scripturas sanctas: aut contra bonos mores: vel ꝓtra vitas sanctoꝝ: seu verba eoꝝ sane accepta abhorreas eorũ visiones z sentimẽta tanq̄ stultas demẽtias: z eorũ raptus sicut rabiamẽta. Tamẽ si ducũt in hoc quod est ſm fidẽ: et ſm scripturã: z ſm sctos: et ſm bonos mores noli spernere: quia forsitã sperneres hoc q̄ est dei. Nõ tñ totaliter p̄sidas: q̄ sepe z maxime in tẽtationibꝰ inducit seu abscõdit falsitas sub specie veritatis: et malicia sub similitudine bonitatis: vt diabolus possit melius z sepe mortalẽ errorẽ diffundere. Et ideo videt plus placere deo q̄ visiones z sentimẽta ac raptꝰ q̄ scōz q̄ dictũ ẽ hñt similitudinẽ veritatis et bonitatis dimittas ire p tãto quãtũ valẽt nisi cõtingat aliq̄bus p̄sonis rõne sctitatis z humilitatis eoꝝ probate certissime z manifeste de quibꝰ esset certum z manifestũ q̄ non possent decipi p illusiões vel ingeniũ diaboli. Et tũc q̄uis sit piũ visionibꝰ z sentimẽtis taliũ personarũ cõsentire: tñ securũ est nõ totaliter per rationẽ veridicã eis credere: sed solum q̄ concordãt cũ fide catholica z sacra scriptura ac bonis moribꝰ z vita z verbis sanctoꝝ: z cũ ratione fundata supra p̄dicta.

E Scōm. Scōm remediũ est q̄ nullam expositionẽ scripture z verborũ sanctoꝝ velis accipere nisi cõcordaret vite Jesu x̄pi z sanctoꝝ: quod tñ intellige quãtũ ad illos nobis ꝓpositos ad imitandũ nõ quãtũ ad imitandũ priuilegia z singularitates eorum. Et istud dicit cõtra aliquos nũcios seu discipulos antix̄pi qui palliãt z defendũt suos errores z periculosos modos viuẽdi: exponẽdo sacram scripturã ſm eorũ propriaz affectionẽ: ducẽtes in exemplũ aliquos excessus z singularitates quas aliq̄ sancti fecerunt.

H Tertiū. Tertiū remediũ est q̄ si per reuelationẽ vel sentimẽtum: vel per aliũ modũ cor tuũ moueat ad faciendũ aliq̄ opus: z maxime opus graue vel notabile z nõ tibi consuetũ de quo non habeas certitudinẽ an deo placeat immo z rõnabiliter dubitas cõtra has mortã ad faciẽdũ dictũ opus ꝑsq̄quo inſperexeris oẽs circũstantias z maxime finales z cognoscas q̄ deo placeat:

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

nō tamen q̄ tu iudices per tuā opinionē: sed si potest per testimoniū certū scripture vel p exēplū sanctorū patrū imitabile. Et bñ dictū est imitabile. Quia ſm Grego. aliqui sancti fecerunt aliqua opa in quib⁹ nō debem⁹ eos imitari cū̄uis essent in eis bona: sz debem⁹ eos habere in reuerentia. Et si p teipsum nō pōt venire in noticiā an deo placeat vel nō petas cōsiliū a pbatis psonis in vita et doctrina et cōsilio ꝫitatis. Quartū remediū est q̄ si tu es immunis a p̄dictis tentationib⁹ sic q̄ nunc̄ eas habueris: vel c̄tūcūc̄ eas habueris liberatus fueris dirige cor et intellectū ad deū recognoscendo humiliter gratiā tibi factā et quā tibi multotiēs sup hoc facit. Et caueas tibi ne hoc q̄ p purā gratiā et bonitatē dei habes velis ascribere tue ꝫtuti vel sapiētie: seu merito tuo aut bonis morib⁹ tuis: nec̄ q̄ō factū fuerit a casu seu a fortuna: q̄ vt dicūt scti hoc est p̄incipalius p q̄ deus bñficiū sue gr̄e aufert et subtrahit homini: pmittit eū subiici tentationibus et illusionib⁹ diaboli. Quintū remediū est q̄ te seu tuo corde existente in tētatione spūali p quā es in dubio nō incipias tua ꝓpria voluntate aliq̄d notabile tibi incōsuetum añ: sed tuum cor et tuā voluntatem refrenando expectes hūiliter cū timore et reuerentia dei vsq̄ quo deus cor tuū clarificet: q̄ si existendo in dicto dubio inciperes ex tua ꝓpria voluntate aliq̄d notabile tibi incōsuetū nō posses exire ad finē bonū. Sextū remediū est q̄ ꝓpter tētatiōes añdictas si habeas nō dimittas aliq̄ bonū q̄ tu incepisti dū in tētationib⁹ illis nō eras: et maxime non debes dimittere orare aut ꝓficere vel opa facere humilitatis: lz ꝓsolationē nō inuenias in ipsis. vñ scriptum est. Mane. s. ꝓsperitatis et gratie semina. s. opus bonū et vespere. s. aduersitatis et tentationis: ne cesset manus tua. s. a seminādo. Septimū remediū est q̄ oēs imaginationes et errores q̄ te venire faciunt q̄si in dubiū alicuius veritatis expellas a corde tuo et a memoria tua cū summo studio et conamine tm̄ cor et intellectū cōuertēdo in puritate et veritate radicū nostre fidei: et in vita sanctorū: et inveritate sanctarū scripturarū de quibus si hūiliter et discrete ad easdē cōuersus fueris: poteris lumē extrahere ad certe cognoscēdū hoc: in quo prius dubitaueras. Et istū modū debet⁹ hō tenere in tentationib⁹ spūalibus q̄ nō sunt de principalibus fidei articulis: sz de aliquib⁹ veritatib⁹ ipsi fidei ꝓmis. Octauū remediū est q̄ te existente in añdictis tentatiōibus habeas firmā et certā spem q̄ de istis tētationibus deus te ad aliquod bonū adducet: et cor tuū clarificet et credas firmiter q̄ de⁹ pmittit te venire in p̄dictas tētatiōes ꝓpter exercitiū tue virtutis: et vt te hūilies. Attamē ita se habeat spes supradicta q̄ negligentia nō includat in ea: sic q̄ tuū posse facias de expellēdo a te tētationes p̄dictas. Et sil̄r sic se habeat crudelitas p̄dicta q̄ supbia nō includat: sz q̄ dubites q̄ ille tētationes veniāt ꝓpter tuam culpā. Nonū remediū est q̄ si habeas antedictas tētatiōes multū abscōsas et secretas nō eas teneas: imo eas reueles tuo sapiēti et discreto ꝓfessori: et aliq̄b⁹ singl̄aribus psonis: sz nō multis de q̄b⁹ ꝓpēdere possis q̄ rōne experiētie tentationuz quas habuerūt vel rōne luminis sapiētie et sctitatis possunt tibi dare ꝓsiliū et auxiliū ac cōsolationē. Istō remediū cōmēdāt multi scti: q̄ narrat in vitis patrū q̄ quidā monachi q̄ p magnaz vitā erāt alti: q̄ cōtēnebāt cōsiliū et auxiliū sctōz patrū sup tentationib⁹ eoz̄ veniebāt ad finē malū. Et contigit aliq̄b⁹ aliis q̄ deo volente ꝓdebāt tētationes ꝓpter eoz̄ simplicitatē et humilitatē quā habebāt in petēdo cōsiliū et auxiliū sup tētationib⁹ suis finē salubrē habebāt et citi⁹ liberabant. Decimū remediū est q̄ si antedictas tētatiōes habeas: leua cor tuū ad deū: q̄rendo humil̄r hoc q̄ō ei fuerit honorabili⁹: et tue aie salubri⁹ super tua tētatione subiiciēdo tuā volūtatē volūtati diuine sicut si sibi placet q̄ pseueres in tētatione: sil̄r et tibi placeat solūt deū nō offendas. Undecimū remediū est q̄ nisi p aliā viā possis euadere ep̄dictas tētatiōes debes eas obliuisci: et p quādā negligentiā fugere et dimittere ꝓsiderās q̄ nō sunt tentationes per diabolū ꝓcurate: sed passiōes et fragilitates seu debilitates q̄ sunt cōes statui hui⁹ vite. Et q̄ supra et in sequētib⁹ multis modis hortatur dñs vt vigilem⁹ et ad incertū ei⁹ aduentū nos ꝑparem⁹: ideo vt cōtinue ad opa virtutū ascendas: vel saltē vehemēter ascēdere desideres. Ponūt hic ꝓsequēter aliq̄ rōnes p quas poteris sentire pigriciā et nihilitatē bonī quod incepisti: et cor tuū excitare et mouere ad maiores perfectiōes omnimode virtutis tiū meq̄ā non incepisti. Prima ratio est: q̄ si aspicias quō deus dignus est amari et honorari ſm suā bonitatē et sapiētiā et alias suas nobi les ꝓfectiones que sunt in eo sine numero et sine termino videbis q̄ hoc q̄ō credidisti facere multū et magnū ad honorē dei et ſm suā volūtatē est minimū et quasi nihil in respectu q̄ō deberet esse ſm q̄ de⁹ est dign⁹. Ista ratio idcirco primo ponitur: q̄ principaliter debemus attēdere in oibus operibus nostris honorem et reuerentiā et amorē dei: quia in se dignus est amari et honorari per oēz creaturā. Scōa ratio est: q̄ si attendas quot defect⁹ et vituperia: quot egestates et penurias: quot dolores et passiones sustinuit fili⁹ dei amore tui: vt ames deū et honores: cognosces q̄ parū ē q̄ō feciſti ad deū amādū et honorādū ſm hoc q̄ō facere deberes. Ista ratio est altior et perfectior q̄ꝫ aliqua sequētiū: et ideo ponitur secūdo. Tertia ratio est q̄ si cogitas innocē-

Grego.

Quartū

Quintū

Sextū.

Septimū

Octauū

Nonū.

Decimum.

Undecimum.

Prima ratio.

Scōa ratio

Tertia ratio.

tiã z pfectionem quã deberes habere ſm dei mandatũ p qđ teneris eſſe abſq; omni vitio sine omni culpa z in plenitudine totius ꝟtutis ſicut eſt qđ deberes amare deũ ex toto cor de tuo z ex oi mẽte tua et ex totis viribꝰ tuis videbis manifeſte infirmitatẽ z diſtantiã in qua es a predicta innocentia et perfectione.

Quarta ratio. Quarta rõ eſt qz ſi cogitas multitudinẽ z largitatẽ beneficiorũ dei z gratiarũ corpaliũ et ſpiritualiũ cõmuniũ tibi z alijs : vel q̃ ſinguliariter tibi ſunt date: ſenties q hoc qđ facis ꝓpter deũ eſt nihil ad recõpenſandũ dicta beneficia z gratias dei z maxime ſi dei liberalitatẽ attendas z bonitatẽ.

Quinta ratio. Quinta rõ eſt qz ſi cogitas altitudinẽ z nobilitatẽ remunerationis z glorie ꝓmiſſe z parate illis q̃ faciunt opa ꝟtutũ ad honorẽ dei q̃ gloria tãto maior dabit quãto opera erũt ꝟtuoſiora z maiora cognoſces p tanto tuũ meritũ nihil eſſe in ꝓportione tante glorie z deſiderabis facere opa ꝟtuoſiora q̃ añ feceras.

Sexta ratio. Sexta rõ eſt qz ſi attendas pulchritudinẽ z gratioſitatẽ quã habent virtutes in ſe z nobilitatẽ quã alia recipit p ipſas virtutes : ſi attendas etiã vilitatẽ z turpitudinẽ quã in ſe habent vitia z pctã z nihilitatẽ quã alia recipit p ea: conaberis ſi ſapiens es ad amplius acquirendũ virtutes z amplius fugere vitia z peccata q̃ vnq̃ conatus fueris.

Septia ratio. Septima rõ eſt qz ſi attendas altitudinẽ z pfectionẽ vite ſanctorũ patrũ vel eorũ multas z pfectas virtutes cognoſces imperfectionẽ z infirmitatẽ vite tue z operũ tuorum.

Octaua ratio. Octaua rõ eſt qz ſi cogitas magnitudinẽ z multitudinẽ offenſarũ quas feciſti cõtra deũ cognoſces q olia opa q̃ facis quantũcũq; bona: nihil ſunt ad ſatisfaciẽdũ pviã iuſticie offenſis dei .

Nona ratio. Nona rõ eſt qz ſi ſpeculeris diuerſitatẽ z periculũ tentationũ carnis mundi et diaboli conaberis ad aſſumendũ maiorẽ firmitatẽ z altitudinẽ in omni virtute q̃ vnq̃ feceris vt poſſis eſſe in maiori ſecuritate contra dictas tentationes.

Decima ratio. Decima rõ eſt qz ſi cogitas diſtrictũ iudiciũ dei finale z cũ quo apparatu bonorũ operũ et cũ qua ſatiſfactione de offenſis dei debes venire ad dictũ iudiciũ videbis q parũ eſt qđ feciſti p bona opa vel per miam ſm q facere debuiſſes.

Vndecia ratio. Undecima rõ eſt qz ſi cogitas breuitatẽ vite tue z neceſſitatẽ tue mortis dubie: poſtq̃ nõ habebis ſpaciũ faciendi opa meritoria vel penitentiam : cognoſces q cũ maiori corde z ſtudio deberes facere bona opa et penitentiã q̃ nunc facis.

Duodecima rõ Duodecima rõ eſt qz ſi aduertas q̃lr ſi inicias bonã vitã in quouis gradu ſine conamine z deſiderio aſcẽdẽdi in maiorẽ z altiorẽ vitã nõ põt eſſe ſine fundamento preſumptionis z ſupbie huius qđ incepiſti : nec põt eſſe ſine incluſione magne tepiditatis z negligentie: z ex quo hec duo mala includunt nõ põt eſſe ſine magno periculo veniẽdi in multa ſpiritualia vitia: non dubium q ſi velis dictorum maiorũ eſſe liber z immunis quãtũcũq; altã vitam inceperis tu conaberis ad aſcendendũ ad altiorẽ vitã z perfectiorẽ.

Decima tertia rõ Tredecima rõ eſt qz ſi cogitas abyſſalia iudicia dei facta ſuper aliquos qui diu perſeuerauerãt in magna ſanctitate z perfectiõe ſic q deus eos deſerebat ꝓpter aliqua occulta vitia que non credebant habere: non dubium q quãtũcũq; altam vitam inceperis omni die eleuabis tuas affectiones z intentiones deſerẽdo omne vitium plus q̃ feceras ante appropin quando ad perfectam z integram ſanctitatẽ timendo ne forte ſit in te aliquod vitium occultum ꝓpter quod ſis dignus deſeri a deo.

Decima quarta rõ Quartadecima rõ eſt qz ſi recogitas penas infernales damnatorum paratas peccatori q̃rta rõ. bus cunctis credo q leuis erit tibi omnis penitentia: et omnis humilitas paupertatis vituperium : et omnis labor quem in vita iſta ꝓpter deum poſſis ſuſtinere vt euadas penas ſupradictas z conaberis cõtinue ad tenẽdum altiorẽ z pfectiorem vitam timendo periculũ veniendi ad penas illas.

Predicte quatuordecim rõnes plus in breui tacte ſunt q̃ explicate vt addiſcatis in paucis magna cogitare: ſic q quelibet rõ ſit tibi materia cõſiderationis ſpacioſe. Attamẽ ſcias q ſi velis proficere cũ dictis rationibus debes eas formare nõ ſolũ p intellectũ: imo eſt neceſſariũ q p affectionẽ moneas tuã voluntatẽ ad hoc quod dictant ipſe rationes. Et nota q cõcluſio cuiuſlibet rõnis dz eſſe in duobus. Primo in ſentimẽto proprie imperfectionis z nihilationis deinde in deſiderio z conamine veniẽdi in altiorẽ vitam z maiorẽ perfectionẽ: ſic q non ſit ſentimentũ proprie imperfectionis et nihilationis ſine deſiderio z conamine maioris perfectionis z vite altioris: nec maior pfectio z altior vita ſine ſentimento proprie imperfectionis z nihilationis.

¶ Oratio.

O Domine ieſu chriſte mitis z humilis corde funda cor meũ in vera humilitate z exclude a me omnem motum preſumptionis et ſuperbie vt nũq̃ viſiones deſiderem aut reuelatiões: nec per aliquas tẽtationes ſeducar ſpirituales que me ducere quoquo modo poſſent in errores. Fac me domine pijſſime quotidie ad opera virtutum aſcendere et ſemper in bono proficere ac continue in altiorem vitam tendere z ſuſpirare vt ſic vigilando et ſolicite agendo ad incertum tuum aduentum me valeam ꝑparare. Amen.

¶ De orando et expectando aduẽtum dñi et de poſteriorib⁹ ſignis aduentus eius z conſummationis ſeculi. Capitu. xlij.

A Lu. xxij 2. xxi. Mathe. xxiiij. Paral. xx.



Postq̃ ergo dominus erũnarũ 2 periculoꝝ meminit: ꝓñr horũ remediũ subdit quod est oño pre meditata ac iugis 2 assidua. vñ in libro Paral. Cum ignoramus q̃d agere debeam⁹ hoc solũ residui habem⁹ vt oculos nostros dirigam⁹ ad te. Quia em̃ dixerat dñs de suo futuro aduentu qui subito veniet: 2 cui⁹ tp̃s certũ latet: solicitos nos vult eẽ 2 dispositos ne dies illa nos inueniat impatos. Inter cetera aũt q̃ nos ꝓparãt vt secure 2 digne aduentũ dñi expectemus est oronis sedulitas 2 assiduitas vt iusti iudicis miam implorem⁹ 2 orãtis hũilitas vt iudicẽ p hũilitatẽ flectem⁹: et ei⁹ rigorẽ tẽperemus: qr ei semp humiliũ placuit oño. vñ in ecclesiastico. Oño humiliãtis se nubes penetrabit 2 donec appropinquet nõ cõsolabit. et nõ discedet donec aspiciat altissim⁹. Oño aũt supborũ exaudiri nõ merẽt: orãs em̃ defectũ ꝓpriũ cõfitet q̃ supbie repugnat qr defectũ suũ magis celare q̃ prodere affectat: docet g̃ dñs q̃m opz iugiter 2 semp orare: et ab oone nõ deficere: qr multũ valet oño iusti assidua.

Oronis virtus.

Orare semper.

Sed q̃s potest semp orare. Ergo hoc intelligendum est de quotidianis horis canonicis iuxta ritũ ecclesie cõstitutis oremus semper s. ꝓ tpe horis debitis: 2 sic semp nõ importat ꝓtinuitatẽ tpis: qr opz interrũpi tpe dormitionis 2 quarũdã necessitatũ corpis: sed importat instantiã oronis tpibus 2 horis ad hoc cõgruis. Aut certe q̃cq̃d iustus facit 2 dicit fm deũ ad oronẽ est reputandũ. Nã semp orat q̃ semp bñ facit seu in bono pseverat: nec desinit orare: nisi cũ desinit iustus esse. Orat em̃ non solũ lingua: sed 2 cor 2 cogitatio desideriũ: sensus: manus: oculi 2 ois opatio bona. Hec em̃ si orare cessauerint ois lingue oño inutilis ẽ. Et hoc modo semp 2 sine intermissione possumus orare: 2 ab oone nõ deficere. vñ Augu. Qui deũ laudat lingua nõ semp põt: qui moribus deũ laudat semp põt. Multũ aũt valet apud deum oratio cũ lachrymis: qr hãc deus magis diligit 2 citius exaudit. vñ ãgelus ad Thobiã. Quando orabas cũ lachrymis ego obtuli orationẽ tuã dño: Et dñs per Esa. ad Ezechiã. Audini oronẽ tuã: vidi lachrymas tuas. Nã vt ait Hiero. Oratio deum lenit: lachryma cogit: hec vngit: illa pungit. vnde Berñ. O humilis lachryma tua est potentia tua est regni gloria: ante faciẽ iudicis sola intrare nõ vereris: q̃cq̃d petieris impetrabis: accusatori silentiũ imponis: et q̃nq̃ sentẽtiã ab ore iudicis rapis: vincis inuincibilem: ligas omnipotentẽ. Et ad probandũ efficaciã orationis assidue ꝓponit parabolã de perseuerantia in oratione 2 de eius exauditione:

Augu.

Thob. xij. Esaie xxxviij. Oratio lachryma. Hiero.

inducens exemplũ de iudice [qui deũ non timebat] offendere [2 hominẽ nõ reuerebat] publice scandalizare: nec diuino timore mouebat nec humano pudore: 2 de vidua petẽte vindicari de aduersario suo. s. vt faceret sibi iusticiã de eo quã tandẽ ob solã ipoꝝtunitatem precũ suarũ exaudiuit: ne eũ suggillaret i. suggerendo sua importunitate offenderet: et fecit victus tedio quod nolebat facere bñficio motus ad faciendũ iusticiam: nõ ꝓpter amorẽ iusticie: sz ad euitationẽ sue molestie. Ex quo patet aliquos hodie peiores isto esse qr nec dei timore: nec hoiz pudore: nec aliqua importunitate volunt grauatis iusticiã facere. Hanc parabolã dñs ideo ꝓposuit vt ostẽdat quãto certiores de exauditiõe eẽ debeãt q̃ deũ fontẽ iusticie 2 mie pseverãter roganti: cũ apud iniquũ iudicẽ valuerit pseuerantia deprecãtis ipm: qr p importunitatẽ p̃cũ obtinuit petitionis effectũ. Sic em̃ multo fortius [deus] q̃ est bon⁹ 2 iust⁹ exaudiet p̃ces [2 faciet vindictã electorũ suoꝝ] in pressura 2 tribulatiõe existẽtiũ 2 [clamãtiũ ad se die ac nocte]. i. orãtiũ instãter ꝓ sua liberatione 2 declaratiõe diuine iusticie. Aduertẽdũ tñ q̃ scti viuentes in terra nõ petũt a deo de aduersarijs vindictã p gehẽne penã: sed q̃ querũt ad iusticiã designãt eẽ mali fm illud in Prouer. Uerte ipios 2 nõ erunt. s. impij. vel q̃ amissa ptãte quã nũc habẽt designãt iustos pequi: vel qr ad bonos ptinẽt bona spũalia 2 eterna suis psecutoribꝰ optare: 2 hoc mõ ꝓ eis orare sz qr pene tpales sũt q̃dã medicinez valẽt ad emẽdationẽ vite 2 ad declarationẽ diuine iusticie: nõ ad sanctos bñ ptinet petere a deo: h̃ mõ vindictã de suis psecutoribꝰ: nõ ex motu ire: sz zelo iusticie: 2 sic nõ est ꝛ illud q̃ dicit. Orate ꝓ psequẽtibꝰ vos ꝛc. Deinde post oño Mat. v. nẽ subiũgit dñs de fide interrogationẽ dicẽs. [Uerũtñ cũ venerit filiꝰ hois]. s. xp̃s ad iudicũ [putas inueniet fidẽ sup terrã?] q. d. parũ inueniet ꝟspectiue loq̃ndo de fide formata charitate. De fide post oronẽ interrogat: qr si fides deficit oño perit. Quo et iuo cabũt in quẽ nõ crediderũt? Ergo vt orem⁹ credam⁹ 2 vt ipa fides qua oram⁹ nõ deficiat orem⁹. q̃ aũt q̃rit dñs an i aduẽtu suo inueniat fidẽ: nõ fac̃ dubi tãdo q̃ ola nouit: sz q̃rit arguẽs 2 increpãs ifidelitũ multitudinẽ: qr i aduẽtu suo mltos ab antixpo seductos reperiet a fide cornisse respectu q̃ũ paucos inueniet in vera fidei confessione pstitisse. tũc em̃ fm Bed. tãta erit charitas electorũ vt nõ tã ob clamorẽ infidelitũ q̃ ob torporẽ aliorũ totiꝰ iã mũdi sit accelerãda ruina: qr em̃ abũdauit iniq̃tas refrigescet et deficiet charitas mltorũ. Et qr ꝓmunuit dñs fideles ꝛ aduentũ antixpi 2 suoꝝ pseudo ꝓphetaꝝ ac isup monuit eos orare semp i tãtis malis ad expectãdũ aduẽtũ sui: nũc cõsolat eos p suũ ꝓpinquũ aduẽtũ. Ubi sciẽdũ q̃ eũ

Oronis virtus.

Orare semper.

B Sancto rum petitio.

Augu.

Rom. x.

Bede.

Bede.

C Aduēt⁹ dñi triplex.

triplex ſit aduēt⁹ dei ſaluatoris noſtri: videlz i carnē: in mētē: in iudiciū: primi duo ſunt amoris: tertij⁹ eſt timoris: tertiū celebram⁹ ꝓpter primū: primū ꝓpter mediū. De aduētu eīm ad iudiciū mētio fit ipo tpe i officio: vt timore nobis imiſſo adueniādā futurā feſtinitatē natalis dñi i carnē nos ſolicitius ꝓparem⁹. De aduentu in carnē: iō feſta recolim⁹ q̄ten⁹ p ea ℣bū eternū mētal'r cōcipe mereamur dū ipa mētalis ꝯceptio eſt maxima gra oīm donoꝝ q̄ in hac vita ꝑm legē cōez alie ꝛuote p gratiā ꝯferunt. vñ dicit Augu. q̄ beatior fuit maria ꝯcipiēdo xp̄m mēte q̄ carne. Et q̄ dicit idē Aug. q̄ timoris eſt ꝓpare locū ⁊ q̄ introducit charitatē ſicut ſeta filū: iō eccleſia celebrās aduētū dñi in carnē pariter ⁊ in mētē q̄ ſunt aduēt⁹ amoris ſimul mētionē facit i officio de aduētu ei⁹ ad iudiciū q̄ eſt aduēt⁹ timoris: vt videlz p timorē introducat: ac p hoc nos moueamur ad amoroſam nr̄i ho ſpitij ꝓparationē q̄tenus ℣bo eterno mētal'r in nobis ꝯcepto dicam⁹ cū ꝓpheta. A timore tuo dñe ꝯcepim⁹ ſp̄m ſalutis Cōſolat̄ ḡ eos dñs de ſuo aduētu ꝓpinq̄: q̄ ſtati nō imediate: ſz paruo tep elapſo poſt tribulationē antixp̄i ⁊ ſpeudo ꝓphetarū q̄ durabit p tres annos cū dimidio: ⁊ etiā poſt mortē ipſius antixp̄i apparebūt ſigna manifeſta ꝓpinq̄ iudicij: quia poſt tribulationē illā anteq̄ appareāt ſigna iſta erit tps breue. ſ. quadragita dieꝝ: vt cica ad refrigeriū bonoꝝ ad penitētiā maloꝝ quo penitere poterūt illi q̄ p antixp̄z fuerūt decepti. ¶ Et ſciēdū q̄ appropinquāte finali iudicio oi creature apparebit turbatio. Uniuerſitas aūt creaturarū reduci pōt ad q̄tuor genera videlicet ad naturā celeſtē elemētarē rationalē ⁊ intellectualē. Primo ḡ deſcribitur

D Turbatio vniuerſalis

turbatio in natura celeſti videlicet [i ſole: luna: ⁊ ſtellis] in q̄b⁹ erūt aliqua apparētia iſolita: ⁊ nature ſue repugnātia: ↄ iō dicūt ſigna q̄ in eis erūt. [Sol eīm ⁊ luna obſcurabunt et

Turbatio celi.

Stellaꝝ caſus.

ſtelle cadēt de celo] nō a ſitu ſuo q̄ natural'r ipoſſibile eſt fieri cū terra nō ſufficeret earuꝝ magnitudini et corpa celeſtia maneāt in natura ſua integra: ſz ꝓpē nimiā ſcintillationez q̄ erit i aere cadere videbūtur a ſuo lumine: nō q̄ eo priuent cū ſit eis naturale: ſz q̄ vincūtur a maiori lumine. Hec ei luminaria obſcurari et cadere dicunt cōparatiōe maioris lucis ſupueniētis: q̄ i glorioſo xp̄i aduētu apparente vere gloria lucis: ↄ ꝛa mūdi lumina tenebris cōparant et vmbris ſicut ſtelle non apparēt ſole oriente: et lumen candele nō lucet i

Beda.

die. vñ Beda. Sydera in die iudicij videbunt obſcura: nō diminutiōe ſue lucis accedēte: ſed ſupueniēte claritate veri luminis ꝙ ē ſummi iudicis cū venerit in maieſtate ſua ⁊ patris ⁊ ſctoꝝ āgeloꝝ. Quānis nil prohibet intelligi ℣aciter ſolē: tūc ⁊ lunā cū ſyderib⁹ ceteris adtēpus ſuo lumine priuari quō de ſole factum cōſtat tēpore dñice paſſionis: luna ei tūc ꝑcū eſſet. plena ſub abdito terre latebat. Ceterū pacto die iudicij ⁊ clareſcēte future gloria vite cū fuerit celū nouuz ⁊ terra noua: tūc fiet q̄d Eſaias ꝓpheta dicit. Et erit lux lune ſicut lux ſolis: ⁊ lux ſolis ſeptēpliciter ſicut lux ſeptē dierū. hec Beda. Myſtice eccleſia ſpeciosa vt luna electa vt ſol ⁊ q̄ noctē mūdi illuminat vt ſtelle: tunc nō apparebit ipijs vltra modū ſeuiētib⁹: accedēt pſequētib⁹: ac cadēt multi q̄ gratia fulgere videbant: ↄq̄dā fideles firmiſſimi turbabunt. ¶ Moral'r ℣o p ſolē ſtat⁹ perfectoꝝ de ſignat: eoꝝ ei eſt ad modū ſolis influere alijs ⁊ illuminare. Per lunā ſtat⁹ proficiētū ſignificat ad quos ptinet exterioribus exercitijs virtuoſis q̄ ſunt circa mutabilitatē hūanoꝝ actuū inſiſtere: ad ſimilitudinē lune q̄ iter planetas ſpecial'r habet influentiā ſuper mutabilitatē iſtoꝝ inferiorū. Per ſtellas ℣o ſtat⁹ incipiendū accipit ad quos ptinet p̄terita pcā deplangere ⁊ a futuris cauere: ſtelle eīm emiſſiōe radioꝝ aerē ipurū depurant: ⁊ earū virtute aufert a mūdo inferioꝝ peſtilentie corruptela. In q̄libet iſtorū ſtatuū: vt ℣bū eternū cōcipiat i mēte: debēt certa ſigna p̄cedere. In ſole nāq̄ legim⁹ accidiſſe ſignum ſtationis: ſignū retrogradatiōis: ⁊ ſignū obſcurationis. Et in ſole q̄tū ad pfectos: primo dz eſſe ſignū ſtatiōis: ⁊ ꝙ per mētis in deo ſtabilitatem ne varijs cogitationib⁹ euageť: ꝑm illud pſal. Jacta cogitatū tuū in dño. Scdo i ſignū retrogradatiōis p ꝓtēplatiōis ⁊ actiōis alternationē. ꝑm illd Ezechielis. Animalia ibant ⁊ reuertebant. Animalia eīm id eſt ſectatores euāgelice pfectiōis vadūt ad vitaz cōtēplatiuam in qua q̄ diu imorari nō ꝑualent reuertunt ad actiuā. Tertio ſignū obſcuratiōis p propriā glorie exinanitionē: vt in ſuis oculis nihil ſe eſſe reputēt. Sic ſemetipſuz obſcurauit apl's dicēs. Ego ſuz minim⁹ apl'oꝝ. Et ſequit. Gratia dei ſum id q̄d ſum. In luna q̄tū ad ꝑfectē tes debet apparere ſignum cōuerſiōis in ſanguinē p paſſiōis iugē recordationē. vñ eis dicit xp̄s in Treñ. Recordare pauptatis mee et abſinthij ⁊ fellis. Et reſpōdere debet hō illud q̄d ibi ſequit. Memoria memor ero ⁊ tabeſcet in me aia mea. In ſtellis ℣o q̄tū ad inſipientes ōbet eſſe ſignū caſus ⁊ p̄ruie deiectionis p defectū multiplicij hūilē recognitionē. De q̄ caſu exponi pōt illud. Proverbio. Septies in die cadet iuſtus ⁊ reſurget. Juſtificat⁹ eniz p gratiā dei oi tēpore q̄d per ſeptenariuz numerū innuit: debet cadere p ꝓpriā recognitionē: et tūc ſemp poſt lapſum reſurgit: p diuine miſeratiōis ſubleuationē: quotiens eīm quis p̄o ſuis defectib⁹ ingemuerit totiens diuine ꝓpiciatiōis gratiā ſibi amplius cumulabit: Hec aūt ſigna facere in quolibet ſtatu nō eſt ex nobis: ſed ex ſupereffluentia diuine bonitatis. Jō ſapiens orat: Miſerere noſtri deus

E Signa pfectoꝝ in ſole. ps. xiij.

Ezech. j

ſ. Cor. xv.

Signa in luna ⁊ treñ. iij.

Pre. xxx iij.

Eccl. xxxvj.

omniū: ⁊ ostende nobis lucē miserationū tua rum. Et subdit. Innoua signa et imuta mira bilia. Secūdo describit turbatio in creatura elemētari cū dr. [Et in terris pressura gētiuz pre cōfusione sonit⁹ maris ⁊ fluctuū]. Nā ex impressiōe corpoꝝ celestiū fiet cōmotio elemē torū. Terria em̄ cōmotione cōmouebitur ⁊ in aere caligo ⁊ venti tonitrua ⁊ fulgura corru scationes ⁊ varie tempestates generabūt. In mari quoq; ⁊ fluctib⁹ generabunt spirit⁹ pro cellaꝝ: ⁊ ab intus ⁊ ab extra concutiētes ma re ⁊ fluct⁹: ex quoꝝ cōfractione generabit ma ximus ⁊ horribilis sonus: ⁊ pre nimia aquaꝝ hincinde agitatione absq; ordine: quasi son⁹ cōfusionis apparebit. Et insup aderit etiā in cendiū ignis q̄ precurret faciez iudicis ita vt mare ⁊ ola credant cōsumi olno dicēte petro. Elementa calore soluent: ⁊ terra ⁊ ola q̄ in ea sunt opera exurent. Ex q̄b⁹ olb⁹ corda hoim nimio terrore ꝛcutient ⁊ hoies attoniti quasi fugere volentes ⁊ ꝓpter tenebras horrendas se mutuo videre nō valentes discurrēdo se in uicez premēt ⁊ ipingēdo cōprimēt vt fiat pres sura gentiū ⁊ ruat vn⁹ sup alium ex concursu multoꝝ timētiū ab aḡs absorberi: ⁊ ab igne tēpestatib⁹ cōsumi: ⁊ ꝑm hoc ꝓprie dr pressura quasi p̄mens surā. Maxime autē huiꝰ pressu re cā est sonit⁹ maris ⁊ fluctuū: q; mare inusi tato mō terribiliter fremet: et litꝰ maris ve hemētius agitabit tēpestate. Tertio describi tur turbatio in creatura rōnabili. i. hoie cum subdit [Arescentib⁹]. i. deficiētib⁹ [hoib⁹] a vigore sue corporalis virtutis ⁊ colore: i dieb⁹ em̄ illis efficient hoies aridi ⁊ stupidi: ⁊ palle scentes ⁊ velut amētes ⁊ cōtabescēt in seipsis ita vt alter alterū nō alloquat: vel audiat seu attēdat [pre timore]. s. maloꝝ p̄sentiū [⁊ expe ctatōe] maloꝝ adhuc restātiū [que] icēs timor ⁊ expectatio [superuenīet vniuerso orbi]. q. d. nec natio nec prouincia excludit ab his angu stijs. De his aūt sic dicit Esa. Eritq; repēte ⁊ cōfestim visitabit a dño exercituū in tonitruo ⁊ cōmotiōe terre ⁊ voce magna turbinis ⁊ tē pestat⁊ ⁊ flāme ignis devorātis. Et sic iplebit qd̄ dicit dauid de ipio. Quesiui eū ⁊ nō est inue tus loc⁹ ei⁹. q. d. Quesiui ipio locū in mūdo ⁊ nō ineni. Nā iudicio imminente celū tonitruis ⁊ fulgorib⁹ repellet impiū: aer depellet p tur binē: mare p tēpestatē: terra eū excutiet p cō motionē: vt in toto mūdo locū nō inuenies se peliat in flāma ignis devorantis in inferno. Quarto ponit turbatio i creatura itellectua li cū inferi. Nā virtutes celoꝝ. i. angelice po testates mouebunt. Ille aūt mot⁹ erit multi pliciter: q; mouebunt quodā motu āmiratio nis videtes inusitatos effect⁹ accidere preter ordinē naturalē. Itē mouebunt ex diuina vo lūtate ad faciēdū miraculosas transmutatio nes in elemētis ad incutiēdū hoib⁹ terrorem iudicis veniēt̄. Itē mouebunt ad pctōꝝ vidi ctā ⁊ separationē expetēdo ab eis vltionez: q; separabūt malos de medio iustoꝝ et mittent eos i caminū ignis. Itē possunt dici moueri ex magno timore. videbūt ei totū orbē iudica ri ⁊ lucifeꝝ q̄ eoꝝ ꝓnceps fuit. Uñ dicit Chri. Chriso. q; valde decēter cōmouebunt ⁊ ꝛcutient videl tes tantā trāsmutationē fieri ⁊ cōseruos suos puniri: ⁊ orbē terraꝝ terribili assistētem iudi cio. Est aūt in angelis timor cuiusdā reuerē tie ⁊ admiratiōis respectu dei: q;. s. admirant dei maiestatē eis incōprehēsibilē ⁊ ad modū tremētiū se habebūt. De tali timore dr i Job. Job. xxvj. Colūne celi cōtremiscūt: ⁊ pauēt in aduētu ei⁹. Quid g̃ faciēt virgulta deserti vbi timore con cutit cedr⁹ libani paradisi? Uñ nō est miruz si hoies q̄ in natura ⁊ sensu sunt terrestres are scēt: cū etiā ag̃elice ptātes q̄ de se secure sunt mouebūt. Mozalr celoꝝ noie p̄nt itelligi aie sctē in q̄b⁹ de⁹ p gr̃am cōcipi dignat ⁊ habita Mozalr re. de q̄b⁹ dr. Celū mihi sedes est. aia em̄ iusti esa. xlvj sedes est sapiētie. Hui⁹ celi virtutes sunt aie vires: sicut aūt in aduētu in iudicio virtutes celoꝝ corpalio mouebunt: sic in aduētu verbi eterni i mētē oēs virtutes ⁊ potētie aie moue bunt ad opatiōes sup excedētes: supioꝝ in ferior portio ratiōis mouebūt de exercitio bo ne opatiōis ad studiū ofonis ⁊ cōtēplatiōis. Iudicio diuino p̄cedēt signa ⁊ mirabilia trā dei in pctōres designātia: ⁊ ad ostendēdā dei paratā ꝛ eos vindictā. Et sicut offēso dño tur bat ei⁹ familia ꝛ offendentes sic creatura dei turbat cōtra pctōres. Et ꝑm Bedā qūo ipulse Beda. ad casum arbores fragores motusq; sui p̄mit tere solēt indicia: sic termino mūdi appropin quāte q̄si pauētia mutāt ⁊ gemūt elemēta et ois creatura. ⁊ vt dicit Chri. sicut hō cū morit Chriso. patit fātasias et turbatiōes maximas q̄ ē mi crocosm⁹: sine minor mūdus: sic macrocosm⁹ sine maior mūdus deficiēs. tot⁹ cōturbabitur. Modum em̄ deficiēdi in maiori mūdo ex mi nori oportet accipere. Nota hic dñz breuiter q̄dā tetigisse signa diē iudicij p̄cedētia. Dr aūt in schola. histo. q̄ Hiero. in ānalib⁹ libris hebreoꝝ iuenit signa. xv. dieꝝ añ diē iudicij: sz vtq; dies illi ptinui futuri sint an interpolati nō exp̄ssit: ꝛ aūt multā habet dubietatē. Pria die eriget se mare. xl. cubitis sup altitudinez mōtiū stans in loco suo quasi murus. Scda i tantū descēdet vt vix videri possit. Tertia ma rine belue. s. baleue ⁊ hmōi apparētes super mare dabūt rugit⁹ vsq; ad celū. Quarta arde bit mare ⁊ aq̄ oēs. Quita herbe ⁊ arbores da būt rore sanguineū. Sexta oia ruent edificia Septia petre adiuicē collidētur. Octaua fiet gñalis terremot⁹. Nona eq̄bit terra. Decima exibūt hoies de cauernis: ⁊ exibūt velut amē tes nec mutuo poterūt loq̄. Undecima surgēt ossa mortuoꝝ et stabūt supra sepulchra sua. Duodecima cadēt stelle ō celo ꝛ quosdam q̄ ad apparētiā. Tertiadecia morietꝰ hoies vinē

Ff Terre ⁊ maris signa.

Hoim turbatio.

esa. xxix

ps. xxxvj.

Uirtutū celestiuz motus.

Signa xv. iudicij futuri.

tes vt cū mortuis resurgant. Quartadecima ardebit celū ⁊ terra. i. supficies aeris ⁊ terre. Quintadecia fiet celū nouū ⁊ terra noua ⁊ oēs hoies resurgēt. O cor nec̄ si ad hec audita nō mollieris: nec ad pniam puocaris duri⁹ es lapide: duri⁹ adamāte. Hec em̄ signa terribilia q̄ pcedūt terribili⁹ iudiciū q̄ sequt oñdūt. vñ

Chriso. Cōpunctio. Chri. Terribile ē illud iudiciū ⁊ ineuitabilis est pena ⁊ intolerabile illud tormētū. Si aūt vis nec̄ hic dare vindictā decerne de teipo: ⁊ expete a teipo noxas. Audi paulum dicētē. Qm̄ si nosmetipos iudicarem⁹ nō vtiq̄ iudicaremur: si hec feceris viā p̄uenies ⁊ ad coronā p̄ uenies. Et q̄l'r expetem⁹ vindictā a nobis ip-

Bern. sis ait Ber. Luge igemisce: amare: humilia teipm̄: vitupera te: rememora pctōrū p̄m̄ speciē. Qui ei facit hec ita ꝓpugnet: vt nec̄ vita dignū seipm̄ eē estimet: q̄ aūt hec estimat cera oi mollior erit. Nec̄ igit̄ pua hec estimes eē: iz ꝓgrega oia ⁊ sic vt i lib. scribe. Si em̄ tu scripseris de⁹ delebit sicut si tu nō scripseris de⁹ ⁊ inscribet ⁊ vindictā expetet. Multū igit̄ meli⁹ est a nobis iscribi ⁊ diuini⁹ deleri cū ei⁹ nobis obliuiōe tradētib⁹ deū ea añ oculos nostros offerre p̄m̄ die illā. Ut igit̄ hec non fiat oia cū diligētia recogitem⁹ et inueniem⁹ multis nosipsos obnoxios. Qualiter igit̄ est saluari ais. Cōtraria his formata imponētes. Attēdamus igit̄ ⁊ per oia vulnera expurgemus. Ita em̄ poterimus ⁊ inocentia delictorū potiri et p̄missis pfrui bonis. hec Chri. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̄e da mihi imitari signa in sole luna ⁊ stellis hec est bonox operū exēpla in te sole iusticie ⁊ mfe ꝯgine ⁊ in oib⁹ sctis tuis vt fiat i terra carnalitatis mee p̄ressura gētiū. i. motuū in circūcisorū p̄ cōfusiōe sonit⁹ cōfessiōis ⁊ maris cōtritiōis ⁊ fluctuātiū afflictionū a resceti b⁹ in me hūanis ꝓcupiscētijs p̄ timore gehēne ⁊ expectatiōe gl'ie q̄ subueniēt vniuerso or bi qñ vnicuiq̄ fz opa sua dabis ꝯtutes: etiā celorū. s. potētie aie moueant de ꝯtute in ꝯtutē vt parat⁹ inueniar in aduētu tuo. Amen.

¶ De aduentu christi iudicis. Capitulum. xliij.

A Mathe. xxiij.



Et tunc scilz post predicta signa p dñm tacta [apparebit,] hora q̄ nō putat. Hora em̄ iudicij ignorat⁹ signū filij hois. s. signuz crucis in celo: hoc ē i aere q̄ aliqñ i scriptura celū vocat: vt passus i hūilitate ignominiam crucis oñdat in suaveniēs maiestate salutarē fructū ⁊ dignitatem eius dē gloriose crucis. Filiū hois nō filiū dei se hic appellat: qr nō i forma dei: sz hois iudi-

Chriso. cabit. p̄m̄ Chri. Crux apparebit sole lucētior existēs: nō sit necessitas accusationis cū videri crucē: sz p se sine excusatiōe cōdēnabile eorū efficiat pctm̄ quēadmodū si q̄s lapide vulnerat⁹ ipm̄ oñdit lapidē vel vestimenta sanguine madefacta. ⁊ p̄m̄ eūdē Chri. Non erit crux lignū in q̄. s. passus ē dñs: sz lux in modū crucis splēdidior sole. Per hec aūt signū crucis intelligi p̄nt etiā alia signa ⁊ instrumēta sue passionis ⁊ mortis: vt claui lācea corona ⁊ flagella q̄ q̄si vexilla triūphi ⁊ victorie in iudiciū deferent. Quidā aūt p hoc intelligūt cicatrices seu stigmata ⁊ testimoniū passiōis i carne iesu: vt impleat illō zacha. Videbunt in quē trāsfixerūt. vñ Hie. Signū aūt hic crucis itel ligam⁹ vt iudei videāt i quē cōpūxerūt: antve xerūt fidei victoris triūphātis. p̄m̄ Chri. Quēadmodū igrediēte rege i ciuitatē exercitus añcedit q̄ signa atq̄ vexilla regalia p̄ferens annūciat regis introitū. Ita dño descēdēte ⁊ celis p̄cedet exercit⁹ angelox ⁊ archāgelorū q̄ signū crucis vt triūphale vexillū p̄ferētes diuinū regis celestis ingressum terris tremēti b⁹ nūciabūt. [Et tūc]. s. cū triūphale vexillū videbūt plāgent se incōsolabiliter sero accusante cōsciētia oēs trib⁹ terre. i. aliq̄ de oibus tribub⁹ ⁊ nationib⁹. s. mali vel oēs trib⁹ terre i. oēs hoies terreni ⁊ iniq̄ q̄ terrena dilexerūt ⁊ ea deo ꝓposuerūt q̄ cū terrena volūtate decesserūt q̄bus grauis ⁊ tristabilis erit aduentus iudicis quē terrenis postposuerūt. Et recte dicit trib⁹ terre qr vt dicit Hiero. Hi plan-

Hiero. gēt q̄ municipatū nō habēt in celis: sz scripti sunt in terra. vbi Chri. plangēt iudei: plan-

Chriso. gent gētiles: plāgēt xp̄iani q̄ magis dilexerūt mūdū q̄ xp̄m. Nō sic trib⁹ dñi. Illuc em̄ ascē-

B Planct⁹ derūt trib⁹ trib⁹ dñi: ad cōfitēdū nomini dñi. terren a plangent aūt se. i. suā culpā quā cōmiserūt: amātiū suā stulticiā quā nō cognorerūt: suā gloriā quā amiserūt: suā penā quā incurrerūt. Et iterū. [Tūc plāgēt se oēs trib⁹ terre] q̄ magis dilexerūt mūdū q̄ xp̄m cū audierint eū hec ꝯba dicētē ad se. Ego ꝓpt̄ vos hō fact⁹ sum: ꝓpter vos alligat⁹ ⁊ delusus ⁊ cesus ⁊ crucifix⁹: vbi est tantarū iniuriarū mearū fruct⁹? Ecce premiū sanguinis mei quē dedi p redēptiōe animarū vrarū: vbi est seruit⁹ vra quā mihi p p̄cio sanguinis mei debetis. Ego sup gloriā meā vos habui cū essem de⁹ apparēs hō ⁊ viliorē me oib⁹ reb⁹ vris fecistis. Nā oēm rē vilissimā terre ampli⁹ dilexistis q̄ iusticiā meā ⁊ fidē. [Tūc plāgēt se oēs trib⁹ terre] qr nec resistēdi ꝯr⁹ ē ⁊ eū nec fugiēdi facultas añ faciē

Planct⁹ iusti rō. ei⁹ nec penitendi est loc⁹: ex angustia em̄ oim rex nihil eis remanet p̄ter luct⁹. Merito plāgēt se: qr tūc nec̄ pecunie diuitib⁹ p̄sunt ad elemosynā faciēdā: nec̄ parētes iusti p filijs intercedēt: nec̄ ipsi angeli p hoib⁹: sicut solebant facere ꝯbū: qr nō recipit natura iudicij miam: sicut nec tp̄s mie iudiciū dicēte ꝓphēta. Miam ⁊ iudiciū cātabo tibi dñe: miam in

priori a duētu: iudiciū in scō. hec Chri. vnde
Effrem. et Effrem. Utiq; si scirem⁹ q̄d immineat vel
incūbat o fratres iugiter plāgerem⁹ deū ob-
secrātes. Si em̄ oīs creatura ꝓtremiscet ꝛ ipa
agmina sctōrū āgelorū expauescēt in aduētu
Bñficio ei⁹ q̄d tūc dicem⁹ si hoc quo tpe negligēter ac
rū dei ex segniter vixerim⁹? Ipse nāq; ꝓ hac negligen
ꝓbra- tia nr̄a rōnē a nobis exq̄ret ac diceret: ꝓpter
tio. vos incarnat⁹ sum: ꝛ in terris palā cōuersat⁹
ꝓpter vos flagellat⁹ sum: cōsput⁹: palmis ce
sus: crucifixus: aceto potat⁹: paradisū vobis
aperui: regnū celorum vobis obtuli: spm̄sctm̄
vobis misi: q̄d vltra debui vobis facere ꝛ non
feci? hūilē volūtatē vestrā solū mō q̄siui: non
vos coegi: ne cā vr̄e salutis esset occasio ne-
cessitatis. Dicite mihi pctōres fz carnē passi
biles ac mortales q̄d passi estis ꝓpt me dīa
torme vr̄m q̄ ēt impassibilis ꝓ vobis passus
sum. hec Effrē. Et tūc videbūt oculis corpali
C bus: tā fideles q̄z infideles filiū hois i specie
Augu. hūana q̄ in forma hois iudicabit. vñ Augu.
Uidēd⁹ Uisio q̄ppe filij hois exhibet ꝛ malis: nā visio
xp̄s. forme dei nō nisi mūdis corde: qm̄ ipsi deū vi
debunt. Et q̄ filiū dei ꝑm id q̄ō in forma dei
equalis est patri videre iniqui nō p̄nt: opor-
tet aūt vt iudicē viuorū et mortuorū cora quo
iudicabunt ꝛ iusti videāt ꝛ iniqui: iō oporte-
bat vt fili⁹ hois acciperet iudiciariā ptātem.
Beda. vñ ꝛ Beda. Ea forma electis apparebit q̄ in
mōte apparuit: reprobis ꝙo in ea forma qua
in cruce pepēdit. Uidebūt inq̄z eū venientē ad
iudiciū in nubibus celi sicut i nube ascēdit. s.
Chriso. in aere sup locū vnde ascēdit. vñ Chri. Q̄ em̄
sicut in act. ap̄lorū legit nubes suscepit illum
ab oculis eorū et illic dictū est ab angelis: sic
veniet quēadmodū vidistis eū ascēdētē in ce
lū merito credend⁹ est nō solū in eodē corpore
quo ascendit verūetiā in nube ventur⁹. vnde
Orige. et Orige. Sicut eo ascendente in celū nubes
eū tulit ꝓpter honorē ascendentis: ita eū de-
feret ad iudiciū: veniet aūt cū potestate ma-
gna. Primus em̄ xp̄i aduentus fuit in ostēn-
sionē infirmitatis. Secundus erit in ostensio
nē potestatis ꝛ maiestate. i. gloria: tunc enim
tot⁹ xp̄s cū mēbris gloriosus apparebit indu
tus lumine sicut vestimēto: veniet inq̄z cū vir
tute multa ꝛ potestate ꝫ inimicos ad punien
dū ꝛ deprimendū eos ac gloria magna ꝛ ma-
iestate ꝓpter bonos ad p̄miandū ꝛ glorifican
dū ipsos vt q̄ in ꝓmo aduētu venit vt seruus
cū infirmitate ꝛ humilitate: in scō veniet vt
Cyrill⁹. dn̄s cū fortitudie ꝛ regia maiestate. vñ Cyril.
Aduēt⁹ Prima em̄ apparitionē ꝓsecutus est cū infir
terribi- mitate ꝛ hūilitate nostra: sed scōam celebra-
lis. bit cū ꝓpria ptāte ꝛ maiestate. vbi et Grego.
Grego. In ptāte ꝛ maiestate visuri sūt quē i hūilitate
positū audire noluerūt vt ꝓtutē ei⁹ tāto tunc
districti⁹ sentiāt quāto nūc cernicē cordis ad
Chriso. ei⁹ patiētiā nō inclināt. vbi ꝛ Chri. Si q̄n̄ rex
terren⁹ ꝓcessum aliquē aut expeditionē mā-
dat in populo dignitates oēs mouenk ꝛ exer
cit⁹ exercitat⁹ tota ciuitas feruet: q̄sto magis
rege celesti exurgente iudicare viuos et mor
tuos: ꝓtutes angelice cōmouebūk terribiles
ministri: terribiliorē dn̄z ꝓcedētes. Ante ipm̄
ꝓ cādelabris fulgura viua ꝓcedēt: ꝛ ꝓ tubis
horrēda tonitrua vociferabūt. Qualis rex ta
lis est ꝓparatio regis. hec Chri. Fili⁹ q̄ hois
in iudicio apparebit: q̄ dignū est vt ipse fili⁹
dei q̄ i forma hois iuste iudicat⁹ ē i eadē for
ma hois i iudicio iuste iudicet. Et i ea carne
ei⁹ videbunk cicatrices vulnerū vt videāt re
probi in quē pupugerūt. vñ Chriso. Uulnera D
seruauit vt i die iudicij ꝓficiāt ad testimoniū Chriso.
passionis ꝫ iudeos ꝛ oēs q̄ denegātes filiū dei Uulnera
crucifixū in corpe iudaizant. Et tunc viui ra seruādo
piēt aliq̄ cū dn̄s venietvt dicat. iudicare vinos rum cā.
ꝛ mortuos ac iudex viuorū ꝛ mortuoꝝ. Et ꝑm
Aug. Aug. Illic tūc morient ꝛ i momēto resuscita- Augu.
bunk: q̄ statutū est hoib⁹ semel mori. Et ꝑm Heb. ix.
Ap̄lm oēs resurgem⁹: et q̄ oēs mutemur. vt 1. cor. xv
em̄ ait Augu. Erit resurrectio mortuoꝝ o im
hoim: fz vna ꝛ ītīmul: nō ꝓma iustorū ꝛ pctōꝝ
scōa. Et tūc. s. añ resurrectionē cōmunē mit- Tuba
tet angelos suos cū tuba ꝛ voce magna. i. tā preuia.
aptaz tā itēsa voce q̄ a mortuis audiak vbiq;.
vñ Rem̄. Hec aūt tuba nō reuera corporea est Remig.
itelligēda: fz āgelica vox q̄ adeo magna erit
vt ad clamorē illi⁹ oēs mortui de terre pulue
re ꝓsurgāt: vl̄ tuba ē ptās suscitādi mortuos
ꝛ vox ē vox xp̄i vocātis mortuos ad iudiciū ex
cui⁹ ꝓtute suscitabūk ꝛ vt in iudicio sint oēs.
vbi Chri. vere magna vox tube terribilis cui Chriso.
oīa obaudiūt elemēta: q̄ petras scidit: iferos
aperit: clausuras tenebraꝝ pertrāsit: portas
ereas ꝓterit: vectes adamātinos ꝓfringit: vi
cula mortz dirūpit: ꝛ de ꝓfundo abyssi alas li
beratas corpib⁹ assignat. hec oīa citi⁹ ꝓsūmat
in ope q̄z sagitta trāsit i aere dicēte ap̄lo. In 1. cor. xv
momēto in ictu oculi i nouissima tuba: canet
ei⁹ tuba: mortui r̄surgēt icorrupti. In illa voce
pulueis iā dissolut⁹ corpoꝝ mortuoꝝ in noua
mēbra cōstringik. In illa voce q̄si vna ꝑsona
obnoxia totū maredisc utik vt si q̄d apōse reti
net de hūanis ossib⁹ sine ꝫdictiōe restituat. h̄
Chri. Et ꝓgregabūt āgeli ad iudiciū electos
spāl̄r ab vniuersis regiōib⁹ ꝛ locis: in q̄b⁹ pu
trefactiōe resoluti sunt vt triticū vētilatū de
area tot⁹ terre ꝛ orbis q̄ spāl̄r adducent mi- E
nisterio āgeloꝝ: q̄ erūt ꝓciues eoꝝ. Et nō so Congre
lū ꝓgregabūt electos q̄ū corpa leuia: fz ēt re gatiocor
probos q̄ corpa pōderosa habebūt: ꝛ tō sicut gat⁹ ocor
āgel⁹ abachuh sic eos portabūt. Sed electos porum.
ꝓgregabunt ad gloriā: reprobos ad dānatio
nē. Et electi occurrēt dño ad iudiciū veniēti.
Reprobi ꝙo venient: fz i magna distātia. vt ait
Rem̄. ꝛ fz Chriſ. Prio resurgēt ꝛ resuscitatos
angeli cōgregabūt: cōgregatos aūt rapient Chriso.
nubes: et hec oīa in instanti momento fient.
In valle aut̄ iosaphat. s. in aere iudicabit Judicij.

ois homo: qz iudicū discremē erit i aere dicē
Locus. te apto. Simul rapiemur cum illis in nubi-
j. cor. xv bus obuiam xp̄o in aera. De hac die sic dicit
Chrisо. Chrisо. Heu mihi de illa die terribili cū dece
Terribi ret nos letari cū hec audiamus: sed dolem⁹ et
litras iu- tristes sumus. Qualiḃ⁹ ergo videm⁹ xp̄m ocu
dicij. lis. Si eñ patrē aliquis nonvnqz ferret vide
re cōscius sibi peccati in ipsum patrē infinite
māsuetum qualiter respiciemus eū tūc: qua-
liter sustinebim⁹? Etenim representabunt tri
bunali xp̄i et oim diligens erit inuestigatio.
Judicij hec Chrisо. In oi aūt tentatione multū valet
recorda illā diez resurrectiōis ꝛ iudicij: ꝛ nobis ꝛ alijs
tio. ad mentē reuocare: qz hoc precipue cōsueuit
Chrisо. aiam curare. vñ Chrisо. Si auari esse voluerim⁹
zsi rapez si icōueniēs q̄d agere pfesti diē
illā i mentē mittamus ꝛ iudicij subscribam⁹
ꝛ oi freno vehemētius detinebit incōueniētez
impetū hec cogitatio ꝛ dicam⁹ ad nosipsos re
surrectio est ꝛ iudicium nos expectat terribi-
le. Et si viderimus aliquā elatū: ꝛ in presenti
bus bonis inflāmatū: idē semp dicam⁹ osten
dētes: qm̄ oia hic manent. Et si aliū dolentez
viderim⁹ ꝛ contristātē: ꝛ ad illū idē loquamur
ostendētes qm̄ finē habebunt tristia. Et si pi
gritantē ꝛ dissolutū rursus idem superincante
mus ostendētes et: qm̄ necesse est pigritie no
xas dare. Sufficiens est hoc verbum oi ferra
mēto magis nostrā curare animam. Et ei est
resurrectio pre ostijs nō longe: neqz procul: ad
huc aūt parum q̄tuluncunqz q̄ venit: veniet ꝛ
nō tardabit: ꝛoēs nos manifestari oportet añ
tribunal xp̄i ꝛ bonos ꝛ malos: hos quidez vt
ante oēs verecundētur: eos vero vt ante oēs
clariores efficiañ: hec igit̄ ꝑm vnāquāqz sub
scribam⁹ nobis diē. Si hec semp reuoluimus
nulla solicitudo p̄sentiū nos mordere poterit
rerū etem̄ q̄ videñ tpanea sunt: ea ꝙ q̄ nōvi
denñ nō tpanea sunt. Cōtinue igit̄ ꝛ ad ipsos
loquamur: ꝛ ad inuicē resurrectio ē ꝛ iudiciuz
Wat. x. ꝛ nore eoꝝ que gesta sunt. Et ne irritem⁹ deū
sed audiam⁹ eū dicentē. Timete eū q̄ pōt ꝛcor
pus ꝛ aiaz perdere in gehennam: vt ꝓpter ti
morē facti molliores: ꝛ p̄ditione hac eruti di
gni efficiamur regno celoꝝ. hec Chrī. ¶ Oro.



Omine tesu xp̄e qui ad iudicandu
cū pōtate ꝛ maiestate magna es ven-
tur⁹ angelis signū glorioſe crucis tā
q̄ vexillū triūphale preferētibus tu
aiam meā hui⁹ sctissime crucis impssione con
signa: tu me huius ꝙrute purifica: ꝛ p̄ hāc me
totum sic vendica tibi vt nihil aduersarij va
leāt in me reperire: quatenus te ad iudiciū ve-
niēte ego hoc venerabili inueniar signat⁹ sti-
gmate vt tibi crucifixo ꝛfigurat⁹ in pena con
sors fieri mereaꝛ tui resurgētis i gl̄ia. Amē.

De electorū cōsolatiōe ex appropi-quāte redēptione: ꝛ de similitudine ficulnee. Capitulum. xliij.



Deinde post pre-
missa cōtra reprobos dicta A
mor ad electorū consolatio- Lu. xxi.
nem dñs cōuertit ꝙba: qz di Mat. xx
es iudicij ꝛ in reprobis sit iiij.
terribilis: tñ electis ꝑbet eē mar. xiij
cōsolabilis: tūc ei ad gloriā
transferētur optatā. Unde
hortat eos dicens. [His au
tem] scz signis predictis fieri incipiētib⁹ ꝛ ap
parentib⁹ scz cū plage mundi crebrescent: cuz
terror iudicij cōmotis virtutib⁹ ostēdetur cū
pctōres tabescent pre timore et ex pectatione
malorū vos electi respicite p fidē. i. diligenter
attendite: ꝛ mentis oculos aperite credēdo ꝛ
nullaten⁹ dubitādo: ꝛ leuate per spem capita
vra. i. mentes vestras a terrenis ad celestia
expectatiōe gaudiosa: erigite ꝛ corda vra ex-
hilarate ac gaudete cū leticia qui in tristicia
fuistis: qm̄ post tribulationē hoꝝ dieruz post
pssuras ꝛ terrores malorūz appropinquat re
demptio vra plena ꝛ pfecta quā expectatis: qz
dū finit mūdus cui⁹ amici nō estis ꝓpe est re
demptio quā q̄stis: redēptio inqz̄ vra. i. san-
ctoꝝ: sz ecōtrario appropinqbit pditio malo-
rū. Hec aūt redēptio erit plana ab oib⁹ malis
liberatio: ꝛ tūc ei ab oib⁹ seruitutib⁹ scz pctōrū
alligatione: fomitis infectiōe: sensuū illectiōe:
passionū infestatiōe: demonū tētatione: malo
rū hoim pfecutione: necessariozqz solicitudine
et ab oibus hmōi erimus liberi q̄n ponemur Roma.
in libertatē glorie filioꝝ dei. Hec ei redēptio viij.
nō est aliud nisi pfecta libertas aie ꝛ corporis Apo. v.
vt tūc iusti dicere possint xp̄o illud Apo. Occi
sus es ꝛ redemisti nos deo nr̄o i sanguine tuo
ꝛ fecisti nos deo nr̄o regnū. Hoc q̄ppe ad cōso
lationē electoꝝ cedit ꝙ videāt xp̄m venire vt
eis premia largiat̄ q̄ suis promisit. Sz vero-
bis ambitiosis q̄ primas cathedras diligitis
scilz q̄ ad dignitates diligitis accedere: vel in
ipsis dignitatib⁹ diligitis pseuerare: qz tunc
nō erit vobis pars neqz sors in sermone iſto:
nec cū electis cōsolatio: nā xp̄m iudicē venien
tē nō libēter: nec gaudēter videbitis: q̄ nūc p̄
esse ꝛ iudices esse diligitis. Qō bñ Grego. in B
moralib⁹ attestat dicens. Nā cui esse nunc in Grego.
dicem libet huic videre tūc iudicem nō libet. Leticia
Nō dicit qui iudex est: sz cui esse iudicē libet iustoꝝ ꝛ
animū videlicet nō gradū redarguens: ꝛ ad tristicia
volūtatē nō ad factū vituperationē referēs. reprobo
Quis autem cogitare vel dicere valeat q̄ tūc rum.
leticia bonis: ꝛ q̄ tunc tristicia malis erit? vñ Grego.
Greg. Qui deū diligūt ex mūdi fine gaudere
atqz hilarescere iubētur qz videlicet eū quem
amāt mox inuenīūt dū trāsit is quē nō amaue
rūt. Absit eiui fidelis q̄sqz q̄ deū videre desi
derat de mūdi pmissionib⁹ lugeat quez finiri
eisdē pfectiōib⁹ suis nō ignorat. Scriptum
nāqz ē. Quicūqz voluerit amic⁹ esse hui⁹ seculi iaco. iiij

inimicꝰ dei cōstituet. Qui ꝯ appropinquante mūdi fine nō gaudet amicū se illiꝰ esse testat: ac p ꝟ inimicꝰ dei esse cōuincit. Ex mūdi ei destructiōe lugere eoꝝ est q̄ radicē cordis i eiꝰ amore plātauerūt q̄ sequētē vitā nō q̄rūt. hec Greg. Dicit autē hec ad discipulos nō tāꝯ ad eos q̄ durare deberēt in vita ista vsq; ad mūdi terminū: ꝛ q̄si vno corpore existēte ipsie et nobis ꝛ posteris vsq; ad cōsummationē mūdi crediturī in xp̄m. Quāuis ꝯ diem illam nemo sciat prima tñ esse dubitate nō poterit postꝯ tātaꝛ talia signa fieri icipiēt. Cuiꝰ rei gr̄a subdit parabolā. i. similitudinē ad ꝓpositum cōgruū de ficulnea ꝛ alijs arboribꝰ. Sicut ei ex pullulatiōe ꝛ fructu folioꝝ ꝛ florū in arbore prope eē estas agnoscit: ita ex ruina mūdi q̄ fructus eiꝰ est: ꝛ signis p̄dictis ꝓpe esse cognoscit aduētꝰ iudicis: ꝛ regnū dei q̄ estas erit iustis ex hyeme: ꝛ pctōribꝰ hyems ex estate ꝟ Chrisus. Plus de ficu q̄ꝯ de alia arbore similitudinem ponit: qr pene post oēs arbores ꝟnat: ꝛ sic magis e vicino estatē nūciat. Uel similitudinē a ficu sumit: qr illa si mala ē mala est valde: ꝛ si bona ē bona ē valde: sic iudiciū valde malū ē malis ꝛ valde bonū ē iustis. Uel qr dulcedo ficus dulcedinē futurorū significat gaudioruꝫ hac similitudine. ꝟm Greg. Despiciēdus mūdus ostēdit cuiꝰ fructꝰ ruina ē: qr ad ꝟ crescit vt cadat: ad ꝟ germinat vt q̄cūq; germinauerit cladibꝰ cōsumat. Moraliꝛ hō arboribꝰ in ꝟ assimilat: qr sicut arbores post ꝟyemē fructificāt: ꝛ estate fructꝰ colligit: sic hō post tribulationē fructū hz. q̄ p tolerātiā passionū. acq̄rit ꝛ hic fructꝰ i estate claritatis eterne colligit. Et cōueniēter regnuz dei cōparat estati: primo qr estas est tp̄s lucidū sic regnū celoꝝ: secdo qr estas est tp̄s fructiferū sic in regno celorū: tertio questas ē tp̄s tocūdū sic regnū celorū quarto qr est tp̄s trāquillū sic i regno dei cessabit iubilū tribulationū. Et ꝓfirmās p̄missa assertione certificatoria subiūgit [Amē]. i. ve [dico vobis: qr nō p̄teribit gn̄atio hec]. i. nō deficiet: hec sexta etas oim hoim malorū ꝛ bonoruꝫ: hoc est genꝰ hūanū vel spāliter gn̄atio ꝟ scz iudeorū q̄ nō deficiet ex toto: qr pōt oppimi ꝛ dispgi: nō tñ destrui ꝛ annihilari ob memoriā crucifixi: vel generationē xp̄ianorū dicit ecclesia volēs discipulos cōsolari ne crederēt q̄ in illis tp̄ib⁹ fides deficeret donec oia q̄ circa xp̄i aduētū p̄dicta sunt fiāt: ꝛ fuerint cōsummata vt ꝟ Chrisus. Donec ipleat oē mysteriū vocatiōis sctōrū: qr quātūcūq; fideles opprimant tpe antixp̄i tñ aliq̄ p manebūt i fide stabiles vsq; ad finē mūdi. Ubi de p̄dicta die aduētꝰ dñi nos q̄si p̄monēdo sic dicit Greg. Il luz ꝯ diē fratres charissimi añ oculos ponite ꝛ q̄cq̄d mō graue credit i ei⁹ cōparatiōe leue gat. Illū diē tota ītētiōe cogitate vitā corrigite: mores mutate: mala tētātia resistēdo vincite ꝓpetrata flētib⁹ punite. Aduētū nāq; eterni iudicis tanto securiores q̄q; videbit q̄ quāto nūc districtiōez illiꝰ timēdo p̄uenit. ꝟ Greg. Celum Et addit q̄ꝯ dā ꝓtestationē ad assertionē p̄miss aereuz. sorū dicēs. [Celū] scz nō ethereū sydereū: sed aereum a quo ꝛ aues celi: ꝛ nubila celi cognominant: ꝟ est tania: hec ꝛ nubiloſa vētosi aers spacia [ꝛ terra transibūt]. i. suo mō mutabūt scz quo ad mutationē q̄litatis: ꝛ eiꝰ quā nunc habēt imaginis nō quo ad destructionē substātie ꝟz quā subsistēt sine fine qr quo ad q̄lita tē in meliꝰ cōmutabunt: ꝛ forma priori deposita inouabunt: vt dicat celū nouū ꝛ terra noua ꝓteriit ei huiꝰ mūdi figura: ꝟz q̄ ad substātiā ꝛ essentiaz semp manebūt immobilia. Uerba aūt mea fundamētū eterne veritatiſ habētia: hoc est ꝟborū sentētie nō transibūt sine affectu impletionis: sed sicut dicunt: sic sine vlla diminutiōe iplebunt. Ac si diceret. Ecce quā: ta ē stabilitas ꝟborū meoꝝ: qr facilius ē ea q̄ videdētur eē valde stabilia et durabilia destrui q̄ꝯ verboꝝ meoruz que videtur per ꝓlationē trāsire aliq̄ decidere. Facilius est q̄ tota natura subuertat q̄ꝯ q̄ intellectus verborū meorū affectu compleatur. Plus eſt repugnat diuine ꝟitati a veritate ꝟba sua deficere q̄ꝯ q̄cunq; creatū i nihilū redigi. Aug. distinguit triplex celum. Primū aereū in quo aues volitāt. Secundū ethereū in quo sydera stant. Tertium empyreū in quo deus ꝛ sancti habitāt. primum Celoruz trāsibit nō q̄dē ꝟm substātiā: ꝟz ꝟm qualitatez transit. qr innouabit ꝛ depurabit p ignē: scōm etiam trāsibit: qr a motu cessabit: ꝛ habebit claritatē quā habet sol ꝛ soli dabit alia claritas alu ne simil'r. Cessabit ergo motus celi ꝛ trāsmutatio in elemētis: qr ista ad cōplendū numerū electorū sūt ordinata ꝛ iō isto cōpleto i iudicio cessabunt: sicut ea q̄ sunt ad finē habito fine cessabūt. ¶ Moraliter circa hoc nota q̄ qr mūdus iste q̄tum ad oē sui appetibile transit qr j. Jo. ij. ꝟm Johānē. Mūdus transit et concupiscētia ei⁹: hinc est q̄ quicūq; his mūdanis adheret: ille est in cōtinuo transitu cum ipo mūdo. Et precipue triplicem facit transitū miserabilez. primo a culpa in culpam. Secundo de culpa in penam. Tertio de pena in penaz. Boni au deototem fugientes mundum ꝛ ea q̄ in mūdo sunt faciunt triplicē trāsitū cōmēdabilem. Primo q̄dē transeūt a culpa ad penitētiam. Secdo a penitētia ad sapiētiā. Tertio a sapientia ad vitā eternā. Qui hūc triplicē facit trāsitū ille est verus hebreus: ꝛ hic celebrat verū pascha vl' phase q̄ꝯ est transitus dñi. Moraliter etiā nota q̄ sicut trāsitus celi ꝛ terre corporalis ponitur in argumētū aduentus xp̄i ad iudiciū: sic trāsitus celi ꝛ terre spiritualis est argumētum aduentus ꝟbi eterni in mētē. Unde sciēdum q̄ per celū ꝛ terrā q̄ sunt extrema mūdi corpora possunt intelligi anima rationalis ꝛ corpus que sunt duo extrema scz spūalis ꝛ corpalis natura. Igit aduenientē ꝟbo eterno in

Celum. Et addit q̄ꝯ dā ꝓtestationē ad assertionē p̄miss aereuz. sorū dicēs. [Celū] scz nō ethereū sydereū: sed aereum a quo ꝛ aues celi: ꝛ nubila celi cognominant: ꝟ est tania: hec ꝛ nubiloſa vētosi aers spacia [ꝛ terra transibūt]. i. suo mō mutabūt scz quo ad mutationē q̄litatis: ꝛ eiꝰ quā nunc habēt imaginis nō quo ad destructionē substātie ꝟz quā subsistēt sine fine qr quo ad q̄lita tē in meliꝰ cōmutabunt: ꝛ forma priori deposita inouabunt: vt dicat celū nouū ꝛ terra noua ꝓteriit ei huiꝰ mūdi figura: ꝟz q̄ ad substātiā ꝛ essentiaz semp manebūt immobilia. Uerba aūt mea fundamētū eterne veritatiſ habētia: hoc est ꝟborū sentētie nō transibūt sine affectu impletionis: sed sicut dicunt: sic sine vlla diminutiōe iplebunt. Ac si diceret. Ecce quā: ta ē stabilitas ꝟborū meoꝝ: qr facilius ē ea q̄ videdētur eē valde stabilia et durabilia destrui q̄ꝯ verboꝝ meoruz que videtur per ꝓlationē trāsire aliq̄ decidere. Facilius est q̄ tota natura subuertat q̄ꝯ q̄ intellectus verborū meorū affectu compleatur. Plus eſt repugnat diuine ꝟitati a veritate ꝟba sua deficere q̄ꝯ q̄cunq; creatū i nihilū redigi. Aug. distinguit triplex celum. Primū aereū in quo aues volitāt. Secundū ethereū in quo sydera stant. Tertium empyreū in quo deus ꝛ sancti habitāt. primum Celoruz trāsibit nō q̄dē ꝟm substātiā: ꝟz ꝟm qualitatez transit. qr innouabit ꝛ depurabit p ignē: scōm etiam trāsibit: qr a motu cessabit: ꝛ habebit claritatē quā habet sol ꝛ soli dabit alia claritas alu ne simil'r. Cessabit ergo motus celi ꝛ trāsmutatio in elemētis: qr ista ad cōplendū numerū electorū sūt ordinata ꝛ iō isto cōpleto i iudicio cessabunt: sicut ea q̄ sunt ad finē habito fine cessabūt. ¶ Moraliter circa hoc nota q̄ qr mūdus iste q̄tum ad oē sui appetibile transit qr j. Jo. ij. ꝟm Johānē. Mūdus transit et concupiscētia ei⁹: hinc est q̄ quicūq; his mūdanis adheret: ille est in cōtinuo transitu cum ipo mūdo. Et precipue triplicem facit transitū miserabilez. primo a culpa in culpam. Secundo de culpa in penam. Tertio de pena in penaz. Boni au deototem fugientes mundum ꝛ ea q̄ in mūdo sunt faciunt triplicē trāsitū cōmēdabilem. Primo q̄dē transeūt a culpa ad penitētiam. Secdo a penitētia ad sapiētiā. Tertio a sapientia ad vitā eternā. Qui hūc triplicē facit trāsitū ille est verus hebreus: ꝛ hic celebrat verū pascha vl' phase q̄ꝯ est transitus dñi. Moraliter etiā nota q̄ sicut trāsitus celi ꝛ terre corporalis ponitur in argumētū aduentus xp̄i ad iudiciū: sic trāsitus celi ꝛ terre spiritualis est argumētum aduentus ꝟbi eterni in mētē. Unde sciēdum q̄ per celū ꝛ terrā q̄ sunt extrema mūdi corpora possunt intelligi anima rationalis ꝛ corpus que sunt duo extrema scz spūalis ꝛ corpalis natura. Igit aduenientē ꝟbo eterno in

Ficulnee similitudo. Chrisso. Grego. Fructꝰ mundi. Moraliꝛ Chrisso. Grego. Dies iudicij. Verboꝝ dei stabilitas. Augu. Celum triplex. Celoruz Moraliꝛ Moraliꝛ Moraliꝛ

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

mentē [celū ꝛ terra trāsibūt]. i. vltra ibūt: qz
scz extra vel supra cōem hoim statū eleuabū
tur ꝛ innouabunt. hoc em̄ efficit ei⁹ aduēt⁹ in
nobis q innouabimur tā ꝑm aiam q̄m ꝑm cor
pus vt exuētes veterē hoiem cū actibus suis
ex eph. iiij. induam⁹ nouū hoiem qui ꝑm deū creat⁹ est.
Renouabit aūt homo ꝑm aiaz p reformatio
nem imaginis deformate vetustate defectū
culpabiliū ad quaz reformationē imaginis
deformate aia puenit triplici trāsitu. Nā pri
mo trāsibit ab oblitione memorie ad acqui
Anime trāsitus rēdā x̄pi eterni pñtiā p iugē memorie recor
datione. Scōo trāsibit ab obfuscatione intel
ligētie ad cōtēplādā sapiētiā p luculētā intel
ligētie pscrutationē. Tertio trāsibit a corpe
ignauie ad degustādā eccl̄ie dulcedis affluē
tiā p ardētē amoris inhesionē. Scōm corp⁹ ēt
Corpo ꝛ hō innouabit triplici trāsitu. Prio corp⁹ trās
ris trās- ibit a carnalīz oblectatiōe ad sensualitatis
itus. debitā supp̄ssionē: vt videlz corp⁹ q̄tū ad ap
petitū aialē ꝛ sensitiuū sit subiectū impio rō
nis. Scōo transibit a sensibiliū diuagationē
ad similiū corpaliū ꝛ specierū imaginabiliū
quietationē. Tertio trāsibit a passionū mo
lestatione ad penalitatū ꝛ afflictionū equa
nimē tolerationē. Jgit̄ q̄n sic celum ꝛ terra in
nobis trāsierūt certissimū argumētum est q
verbū eternū nullate⁹ nos trāsiuit: sz amo
rose in mentē nostrā declinauit. Jn quocūq
em̄ hoie celū ꝛ terra. i. aia ꝛ corp⁹ trāsierint p
gr̄e innouationē illud verbū eternū nō trās
ibit: immo ad deū venit p mentalē ei⁹ conce
ptionē. Et q ad p̄cauēdū tāta mala supra ta
cta necessaria est digna p̄paratio: ideo gene
ralē subdit ammonitionē dicens. [Attēdite
vobis]. i. diligēter cauete [ne grauētur cor
da vestra]. i. deorsuz p̄manḡ a vitia ita q le
uare nō possitis capita vr̄a in crapula ꝛ ebrie
tate: ꝛ curis hui⁹ vite. i. ex supfluitate cibi et
pot⁹: ꝛ supflua terreno⁹ solicitudine: cra pu
la em̄ sensum ligat cura secularis sensum di
strahit [ꝛ suffocat: ꝛ supueniat in vos repēti
na dies] illa. s. iudicij: ꝛ repēti⁹ interit⁹ vos
auferat nesciētes: ꝛ ideo hec vitāda sunt ꝛ ca
F Laque⁹ uenda. Tanḡ laque⁹ em̄ scz insperat⁹ q̄ eua
pctōr. di nullo mō poterit ꝛ ꝑpetuo retinens q̄ō se
mel ceperit supueniet in oēs qui sedēt sup fa
ciē ois terre. i. q̄ delectabiliter ꝛ p amorē q̄e
scunt in terrenis ꝛ hmōi illecebris. Pctōr em̄
primo capit̄ laqueo culpe: sed tandez capiet
laqueo pene. Sancti quidē trāseūt sup terrā
tanḡ hospites ꝛ peregrini: sed mali sedent ꝛ
Theo. quiescūt in terra tanḡ cives ꝛ domestict. vñ
Theo. Capiet em̄ dies illa sedētes in super
ficie quasi impremeditatos ꝛ inertes. Quot
quot x̄po sunt solertes ꝛ agiles ad bonū nō se
dētes ꝛ ociātes i terrenis: sz surgētes ab eis
sibi dicētes surge vade q̄m nō est hic tibi re
quies: talib⁹ nō est illa dies vt laque⁹ ꝛ discri
Beda. mēi sed vt dies festiuus. vñ Beda. O stultam

presumptionē cordis humani q̄ lamentabilē
finē cupiditatis ebrietatis ꝛ crapule: nec ip̄o
iudice cōstāte p̄ideat: sz edictū regis eterni
in more serui neḡ postḡ didicerit spnat. Et
certe si q̄s nobis perit⁹ ac sapiēs medic⁹ p̄ci- Creden
peret attēdite inquiēs vobis ne q̄s: x̄pi gra dūdeovt
tia: de illi⁹ herbe succo auidi⁹ sumat: qō si fe medico.
cerit repētin⁹ ei supueniet interi⁹ quāto q̄q
studio p̄monētz medici mādata seruaret ne
videlz vetitū gustādo piret: ac nūc aiarū sit ꝛ
corpoz saluator ac dñs iubet ebrietatis her
bā ꝛ crapule vitādā: ne cnōr curarū scl̄ariū so
licitudines vt mortiferos succos esse cauen
dos: ꝛ quāti tñ nr̄m his nō solū sauciari: sz ēt
cōsumi nō timēt. Nulla credo alia cā: nisi q
fidē quā medici p̄bēt dictis deo p̄bere contē
nūt. Si ei credidissent credēdo vtiq timerēt
timēdo aūt imminēs periculū cauerēt. vñ et
Chriso. Chriso. Si dixero tibi abstine te a delitijs et
ieiunia nō facis: qz nō credis. Si egrotāti ti
bi medic⁹ dixerit abstine te ab hoc obaudis:
qz credis te saluādū si seruauerz. Et frequē
ter illud amas qō manducare vetaris: ꝛ vin
cis desiderū vētris ꝑpter desiderū sanita
tis. Multo magis ieunare poteras si crede
res iocūditatē illā futurā. hec Chriſ. Maior
insania nō p̄t eē q̄m mortē aīe nō formidare. S
qz vt ait Chri. Quāto p̄cios⁹ ē aia q̄m corp⁹: Chriſo.
tāto miserabilior p̄ditio aiaz q̄m corpoz. Dei Anime
de monet oēs dicēs. Uigilate itaq oi tpe nō mors
vigilia sensus: qz nullus p̄t hoc sustinere: sz formi-
vigilia intellect⁹. de qua i cāticis dr. Ego dor dāda.
mio ꝛ cor meū vigilat: ꝛ oi tpe orātes: non q
oro sit sp ptinua: qz opz eā sepe iterrūpi som
no ꝛ alijs necessitatib⁹ corpis: sed cōtinuitas
intelligit̄ q nō interueniat mortale pctm̄ im
pediēs ipsi⁹ effectū ꝛ opus bonū: et ideo sub
dit vt digne habeamini fugere. i. cauere sa
lubriter oia ista q̄ ventura sunt ꝛ stare securi
in iudicio ante filiū hois sedētis. s. ad iudicā
dū. i. corā x̄po i forma hūana iudicāte: qz illi
q̄ tūc inuenient̄ sine pctō mortali erūt saluī:
vt dicit glo. Hec est summa beatitudinis. s. i
pñtia iudicis securū consistere. Mali aūt ca
dēt ante eū ita q ampli⁹ nō resurgēt: qz penā
quālibet mallēt sustinere q̄m ip̄m videre. vbi Augu.
Aug. Hec intelligit̄ illa fuga q̄ nō dz fieri in
hyeme vel in sabbato. Ad hyemē ptinent cu
re huius vite q̄ tristes sunt velut hyems. ad
sabbatū x̄po crapula ꝛ ebrietas q̄ carnali leti
tia luxuria q̄ cor submergit atq obruit quod
malū sabbati note signat: qz illo die iudei de Augu.
litijs affluūt dū spūale sabbatuz ignorāt. Et Uigilan
ꝑm eūdē Aug. Oi tpe op⁹ est vigilia mētz aī dū esse.
mortē corpis vt in pñtia summi iudicis consi Beda.
stam⁹. Hoc em̄ est nr̄a beatitudo. vbi Beda.
Qui aī filiū hois stare eiq iuxta Apoc. Jo
hānis. die noctuq in tēplo ei⁹ fuire ꝛsiderat
nec ab eius aspectib⁹ in ignē eternū maledi
ctus abijci: nō solū ab illecebris secularibus

castigari: sz z orare z vigilare: z ḣ nō q̄buscdā dieb⁹: sz oi tpe fieri dz iuxta q̄ ps̄ ait. Bñdicā dñm in oi tpe: sp laus ei⁹ in ore meo: sic nāq̄ merebiť habitare in domo dñi: et in scl'm scl'i laudare illū ḣ Beda. Cur aūt monuit vt vigilem⁹ z solicitī sim⁹ ōclarat, ptin⁹ cū subdit. Ne scirz ei qñ tps sit. s. iudicij siue mortz p̄pe. Et q̄ dixerat dñs aduētū: regnū suū ,ppe eē ne discipli estimarēt q̄ ex signis p̄dictis posset dies z hora sciri determinate subiūgit. De die aūt illa z hora. s. qñ ad iudiciū veniet nemo i eccl'ia. i. nulli⁹ hoiz sit determinate: neq̄ āgeli celoz sciūt: q̄ nō ē de ptinētib⁹ ad bitudinē: neq̄ filius scit nisi sol⁹ pr̄ sm pl'es doctores itelligēdū est q̄ hō vel angel⁹: neq̄ sibi nec alijs scit die iudicij: sed filius in patre scit sibi q̄ius alijs nesciat. i. nullū scire faciat. Pater aūtē sol⁹ scire dr: q̄ sol⁹ facit filiū scire. ¶ No. q̄dē ē hec regula loquēdi: vt ibi. Tēta vos de⁹ vt sciat. i. scire vos faciat si diligitis deū. et ibi. Nūc cognoui qñ times deū. i. nunc feci vt cognosceres. Ut eñ dr dies let⁹: q̄ letos facit z frigus pigrū: q̄ pigros reddit: sic dr filius ne scire vel scire nobis quib⁹ missus est q̄ scire vl' nescire nos facit: sic itaq̄ in se z sibi nō nobis. vñ p hoc q̄ dr. Nisi solus pr̄ a quo fons otis cognitiōis est nō excludit filius vel spūssanctus q̄ in eodē fonte habitāt: sz magis includunt: q̄ vna est trium p̄sonarū notitia. Sicut q̄ principiū mūdi a solo deo fuit p̄cognitū: q̄ mūdus imediate ab ipso fact⁹ est ita et finis mundi soli deo est cognit⁹ z hoi xp̄o reuelat⁹ ad quē ptinet iudicare de oibus. Nobis aūt hoc vult esse celatū: q̄ sm Hiero. Nō expedit nob⁹ imo nec expediebat ap'lis scire die z horā illā iudicij ne pigriores sim⁹: sz semp incerti de tpibus futurz z aduētu iudicis: sic quotidie vinam⁹ cū timore: z semp vigilem⁹ solicīti quasi in p̄mo: z altera die iudicandi sim⁹ ac pēdule expectatiōis incerto sp eū credam⁹ futurū quē ignoram⁹ qñ vēturus sit. Signa q̄dē appropinquatiōis aduent⁹ ei⁹ scire possum⁹ z debem⁹: sz die p̄cisum nescim⁹. vbi Chrisostomus. ecce senectutis signa cognoscim⁹: die aūt vltimū ignoram⁹ sicz labētis seculi signa scimus finē eius nō agnoscim⁹. Sicut eñ qñ videm⁹ hoiem senē scimus: q̄ ,ppe morit⁹ est: qñ aūt nescimus: sicz cū mūdū prurbatū videmus casurū cognoscim⁹: die aūt ignoramus. vñ z Aug. Finis q̄dē sc'lor ē etas sexta mūdi videlz ab aduētu dñi vsq̄ ad finez sc'li. Senect⁹ ,no tm̄ tpis solet tenere q̄ctū oēs etates cetere. Nā cū anno. xl. senect⁹ dicať incipere z hois vita possit vsq̄ ad ānos. cxx. puenire manifestū est sōlā senectutē taz lōgā q̄ oēs etates priores eē posse: frustra igiť annos q̄ remanēt huic secl'o conaremur diffinire: oim eñ de hac re calculātiū digitos z peritiā numerādi resoluit z q̄escere iubet q̄ ait. Nō ē vr̄m nosse tp̄a vel momēta q̄ pr̄ posuit in sua ptāte. ḣ Aug: Nō ē q̄ppe nr̄z nosse tpa vel tra q̄ reuelať vel tradiť p scripturas: q̄ ḣ est p̄sūptiōis. Sz sm scripturas nosse ē eruditionis: q̄uis g̃ reuelatū forte fuit alicui tps aduēt⁹ anti xp̄i: nō tm̄ seq̄ť vt sciat de die iudicij. Nesciť ei q̄to interstitio post anti xp̄z futurū sit iudiciū. Q̄: lz scriptū sit q̄. xl. dies dabunť sctis ad penitēdū post anti xp̄z: nesciť tm̄ vtrū statim post illos dies. xl. futuruz sit iudiciū. Credit tm̄ q̄ nocte resurrectiōis dñice erit generalis resurrectio. s. in nocte pasche. Jō sm Jsiō. In primitiua eccl'ia fideles tota nocte illa vigilabāt q̄m iudicē expectātes. Quo aūt āno dies iste vēturus sit penit⁹ ignoram⁹. Jsiō ,no q̄ hic ad lr̄az exponiť de die iudicij g̃nalis mortal'r pōt itelligi de die iudicij p̄ticular z q̄ ē dies mortz cuiusz hois: die eñ mortz sue null⁹ scit nisi de⁹ sibi reuelauerit: z iō ē nobis vigilādū de hac die sicut de illa solicite cogitandū: q̄ q̄lis q̄scz exierit de hoc mūdo talis p̄sentabiť etiā in futuro iudicio. ¶ Oratio.

OMine iesu xp̄e veni ad me in nubibus pnie z cor meū in pluuiā lachrymarū resolue: eijce i p̄sentitionz demonia z maiestate i me regna. Fac me o nostra redēptio ad te respicere interioribus oculis z leuare caput mentis: da mihi videre ficulneā sentire scz tue charitatis dulcedinē vt oim virtutū arbores ,pducāt in me fructū bonorū operum z mihi prope sit etas regni celoz: presta mihi cauere oia vitia z vigilare in oīone ,tinua: vt merear mala vētura fugere z i iudicio añ te secur⁹ stare. Amē.

¶ De die dñi iuxta exēplum Noe vel loth subito venturo: ac de vno assumpto z alio relicto. Cap. xlv.



POst hec declarat incertitudinē diei dñi introducēs terroze ispirati diluuij z hortās vt vigilem⁹ et nos p̄parem⁹ bene operādo ne dies dñi inueniat nos i-patos. In hac aūt cōparatione tpis iudicij z ipsi⁹ diluuij iplicāť duo iudicia g̃nalia: vnū q̄ p̄cessit. s. p aquā i diluuio: aliū q̄ futurū est. s. p ignē in g̃nali iudicio. Ponit g̃ cōparatio q̄ctū ad incertitudinez vtriusq̄ q̄ ad tps determinatū: z ēt q̄ ad incredulitatē multoz carnaliū [Sic ei i dieb⁹ noe] eo fabricāte archā: et p̄dicāte diluuiū futurū [erāt hoies cōedētes z bibētes] ac mr̄imonia faciētes. i. gulez ebrietati: ac luxurie ōditi: z sine timore lasciuiētes securi: z eis credere nolētib⁹ acvanitatib⁹ vacātib⁹: z nihil timētib⁹ subito vēiēs [diluuiū] submersit z p̄didit oēs preter noe z cū eo in archa existētes: sic z circa die iudi-

A Matth. xxiij. et Lu. xvij

Judiciū p aquaz z ignē.

cũ hoĩb⁹ vacãtib⁹ voluptatib⁹ ꝛ vanitatibus: ac in securitate existentib⁹: ꝛ de nullo timentib⁹ aduẽt⁹ xp̃i subitor insperate veniet: ꝛ oẽs quos reperiet extra archã. i. ecclesiam pdet ꝛ condẽnabit: sed in ecclesia p fidẽ et opationẽ existẽtes custodiet ꝛ saluabit. vt dicit Beda.

Beda.

Licitorũ immoderat⁹ vs⁹

Nõ hic cõiugia vel alimenta dãnant: sed immoderat⁹ licitorũ vsus arguit. Neq; em̃ quia hec agebãt: sed qz his se totos dedẽdo dei iudicia contẽnebãt aqua perierũt. hec Beda.

damnat

Interitus q̃dẽ illorũ erat subitane⁹: nõ qz añ minime nunciat⁹: sed qz a nullo credit⁹. vnde

maxim⁹

Maximus eps. Noe ꝛ si tacebat voce opere loquebat: si silebat lingua fabricatione clamabat. Nã vtiq; cũ operaret opus nouum ꝛ nulli aliq̃ cõpertũ ãmonebat cũctos nouis piculis noua tabernacula ꝓparari: loq̃bat ꝙ operi dicebat illud euãgelicũ dñi dictũ. Si mihi nõ creditis opib⁹ credite. hec maxim⁹. Sz puersi hoies archã in tot ãnis cõstructã videntes sine dolore letabant nihil futurorũ ꝓuidentes ꝛ iudicia dei cõtẽnebãt nõ euigilãtes: sed in malicijs dormitãtes ꝛ subito a diluuio absorpti sunt: ꝛ repẽtin⁹ interit⁹ tulit oẽs in magna securitate existẽtes ꝛ nihil timentes. Sic dño fabricante archã ecclesie extra quã non est salus ꝓdicat aduent⁹ dñi ad iudiciũ inopinatus. Multi q̃z hoc tpe penitẽtiã agentes: ꝛ exẽpla pñe alijs oñdentes: ꝛ si tacẽt voce: tñ

Johã. x.

cũ noe loquunt ope dicẽtes. Si nobis nõ creditis vel opib⁹ credite. Sed reprobi contẽntes lasciuiũt: ꝛ in die q̃ nõ putãt veniet dñs et pdet eos. Et cũ dicẽt pax ꝛ securitas q̃si securi existentes: ꝛ de nullo timẽtes veniet super eos repẽtin⁹ interit⁹ ꝛ nõ effugiẽt tribulatiõ

Beda.

B

Archã q̃si lignis leuigatis adunãdo cõstruit: quã p

noe fabricat.

fecte cõsummatã ingredit: cũ hãc in die iudicij pñtia sue visionis eternus habitator illustrat. Sed cũ archa edificat iniqui luxuriant cũ vero intratur intererũt: qz qui sanctis hic certãtibus insultãt eis illic coronatis eterna dãnatione plectent. hec Beda. Sic multi de morte sua nõ cogitant q̃uis certitudinaliter sint morituri: ꝛ frequenter venit mors q̃n nullũ timet piculũ: subitus em̃ erit aduent⁹ filij hois ad iudiciũ generale vel ꝑticulare veniẽtis. vñ Chri. Et q̃d mirũ si periturũ mũdum

Chriso.

audiũt: nõ credũt. Ecce morituros se esse q̃ti die audiunt hoies quotiẽs mortuos alios vident ꝛ tñ nõ credunt se morituros. Si em̃ crederẽt se morituros nõ facerẽt ea ꝓ quib⁹ moriunt morte digna. Si ꝙ illud qđ q̃tidie fieri vident in alijs in se futurũ esse nõ credũt quõ illud credẽt futurũ qđ adhuc nũq̃ factũ est.

C

Simili tudo de facti i die⁹ loth. Similiter em̃ sicut tũc factũ

Hec Chri. Hoc idẽ etiã oñdit ex similitudine

lothsum pta.

est. s. q impij igne ꝛ sulphure perierũt: sic impij in die aduentus christi peribunt. Quia hoies illius tpis edebãt ꝛ bibebãt: ecce pctm̃ voluptatis: emebãt ꝛ vendebãt: ecce pctm̃ cupiditatis: plãtabãt ꝛ edificabãt: ecce pctm̃ nimie securitatis: ꝛ in securitate erãt vsq; i die illaz qua [exijt loth a sodomis] q̃ dñs [pluit ignẽ] ꝓtra immoderatũ ardorẽ [ꝛ sulphur] cõtra fetorẽ [de celo]. s. aereo [ꝛ pdidit oẽs] illos ꝛ adiacẽtes ciuitates. vbi Beda. Preter misso dñs illo maximo et infando sodomorũ scelere sola ea q̃ vel leuia vl̃ nulla putari possunt delicta cõmemorat vt intelligas illicita ratus qua pena ferianť illicita et ea sine quib⁹ hec vita nõ ducit̃ immoderati⁹ acta igne ꝛ sulphure puniunt. hec Beda. Sic q̃n fili⁹ hois reuelabit̃ qui mõ occultat. s. in aduentu suo futuro erũt hoies i securitate nihil timẽtes de futuro iudicio vsq; ad tps illud q̃ xps in humanitate gloriosa videbit̃ veniẽs ad iudiciũ: veniet em̃ q̃n hoies non aduertẽt periculũ. ꝑm Chri. Hoc totũ dixit ostẽdẽs qualiter repẽte veniet ꝛ inopinate ꝛ plurib⁹ lasciuiẽtib⁹ ꝛ sine solicitudine existẽtib⁹. vbi Beda pulchre dicit. Reuelabit̃: qz qui interim nõ apparẽs oia videt: tũc apparẽs oia iudicabit: apparebit a cũt iudicatur⁹ eo marie tpe quo cunctos iudicio⁹ ei⁹ oblitos huic seculo ꝓspexerit eẽ mãcipatos: qz lz mũdi terminis olim ꝑfinito sit vẽturus in tpe frigẽte: tñ circa finẽ charitate multorũ tanta crebrescet humani gñis iniquitas: vt merito debeat cũ ipo quẽ inhabitat orbe deleri. Nãz nũc quidẽ innumeros adeo comessationi: ꝛ ebrietati: emptioni: ꝛ vẽditioni: ceteriscq; mũdi reb⁹ inhere revidem⁹: vt palã districti iudicis irã eos ꝓuocare non lateat. Sed tñ qõ sine graui merore sapiens q̃sq; saltẽ cogitare non valet pectora tamiãq; supnẽtura formidam⁹: qõ em̃ devna quondã peccatrice gẽte dolẽda dictũ est necdũ cõpleta sunt pctã amorreorũ de tota proculdubio prauoꝝ massa dãnanda ꝓstat esse sentiẽdũ.

Chriso.

Beda.

Mistice ꝑm Bedã. Loth qui interptat̃ declinãs est ppls electorũ qui dũ in sodomis. i. in tra reprobos: vt aduena morat̃ q̃tũ valet eorũ scelera declinat. Exẽte aũt Loth de sodoma perit: qz ꝑm Chri. Quãdiu sunt hoies fideles stat iste mũdus: ꝛ cũ sancti de mũdo desiciũt est vtiq; casur⁹: sic etiã egredientib⁹ israelitis de egypto exterminat⁹ est egyptus. hec igit̃ ꝓdicta audientes timeam⁹ actus nr̃os: ꝛ ab ocio ꝛ lasciuijs ammodo abstinẽtes: ꝛ de pteritis penitẽtiam agentes ad illã diẽ dñi nos sine cessatione preparem⁹. Deinde post certitudinẽ tpis iudicij ostẽdit incertitudinẽ salutis iudicãdoꝝ ne q̃s de suo statu ꝑsumat vel tio incertitudine eleuet: qz in oi statu erũt aliqui electi: ꝛ aliqui reprobi. [Tunc] em̃ in illa nocte tribulationis: qz antixps hora tenebraꝝ est: ꝛ sicut est in nocte mortis [duo erũt in agro]. i. in agricultura prelatiõis q̃ presunt ecclesijs ꝛ operãtur in ecclesie ministerio tanq; in agro dei

D

Mistice Loth.

Chriso. Mundi casus.

Salua

De vno assumẽdo.

vt surgat: pficiat messis hui⁹ agri dñici [vn⁹ assumet]. s. ad gloriā vt plat⁹ bon⁹ z vtilis: alter relinquet [ad penā]. s. plat⁹ malus z inutilis. Itē due erunt molētes in mola. i. in exercitio actiōis q̄ in modū molevoluit solicitudinib⁹: z ptinet ad populos q̄ feminarū nomine designant: qr tāq̄ infirmi a ꝓpositis regunt: vnus assumet ad gloriā. s. iustus: alter linquet ad penā. s. iniustus. Itē duo erunt in lecto. i. in q̄ete contēplationis q̄ otiū z quietē eligūt: z neq̄ negocijs ecclesiasticis: neq̄ secularib⁹ occupati: sed velut ad hec infirmi secedunt ad otiū z q̄eti esse diligūt nō se magnis actionib⁹ cōmittentes et quodā mō in stratu infirmitatis deū rogātes: vnus. s. bonus assumet ad salutem: alter. s. malus relinquet ad dānationē. In quolibet g̃ istorū statuū oñdit aliquos esse electos: z aliq̄s reprobos: in quolibet eñ sunt boni z mali. Qr ꝑm August. In omni cōditione z gradu optimis mixta sunt pessima. Et q̄ boni fuerint assument ad gaudia eterna vbi est xp̄s qr vbi est corpus. i. dñs in corpore. s. xp̄s q̄ est hō corporeus z aq̄lārū i. alarū sanctarū ꝑda ibi cōgregabunt z aq̄le spūales in corpe. s. sancti z electi q̄ ei⁹ passionē humilitatēq̄ imitando tāq̄ de eius carne saturant quorū ꝑ resurrectionē vt aq̄le iuuētus renouabit: mali vo cū diabolo ad penā eternā relinquent. Et iō vt dr in Osee. Cōsolatio abscondita est ab oculis meis. qm̄ ipse inter fratres druidet. Cū g̃ dr q̄ de agro: z de mola z de lecto vnus assumet z alter relinquet: non de duob⁹ hoib⁹ dictū est: sz de duob⁹ generib⁹ affectionū. Nec alia vident esse genera hominū q̄b⁹ ꝓstat eccl'ia q̄ ista tria hñtia binas differētias ꝓpt assūptionē z relictionē. vnde Chri. Qñ iusti q̄dē assumunt: pctores aūt relinquunt: oēs iusti in vno hoie figurāt: z oēs pctores i vno. Uideat vnusquisq̄ mō q̄lis sit: talē se faciat q̄ debeat assumi: z nō relinq̄: qr boni tm̄ assument: malū vo relinquent. Hi ergo ordines tē tres ordines quo ad saluādos significant saluādos ꝑ tres viros qui saluauerunt animas suas: rū tres, z quos solos liberādos. Ezechiel ꝓpheta pre Noe. nunciat. s. noe qui significat statum prelatorū per quos ecclesia regit sicut per illum in aq̄s archa gubernata est: que figurā ecclesie gestabat. Et Job. per quē significat status actuorū qui vxorē z filios z amplas terrenarum copias habuit: z curā domus ꝓprie exercuit. Job. Daniel z Daniel vir desideriorū ꝑ quē significat status cōtēplatiuorū q̄ nuptias cōtēpsit: z celibē vitā eligit: z in aula regia abstinentie dedit⁹ Clerici fuit. De clericis vo q̄ negocia secularia z causas ciuiles tractant dubitari pōt: sub quorū negocia tores. statū cōprehendi possint z debeant. Et quia (vt dictū est supra) incerta ē dies dñi: z de die illa nemo hoim sit: z vt iam visum est incertitudo est salutis in quocūq̄ statu quis fuerit. Jdeo ex premissis cōcludit ne torpeamus in pctis dormitādo: sz soliciti simꝰ z vigilemꝰ ꝝ mortis incertitudinez bonis opib⁹ iugiter insistendo dicēs. Uigilate g̃ z semp i solicitudine sitis: qr nescitis q̄ hora: vel in mane pueritie: vel in tertia iuuētutis: vel in sexta senectutis: vl' in sero senij dñs vester vēt⁹ sit: ad iudiciū particulare in cuiuslibet morte: siue ad iudiciū gñale ire surrectiōe: ne cū venerit subito z ex inspato dormiētes nos inueniat z imparatos. vñ Eccle. Nescit homo finē suū: Eccl. ix. sed sicut pisces capiūt hamo z sicut auis cōprehendit laqueo: sic hō capitur in tpe malo. vñ et Bern. Nihil morte certi⁹: z nihil hora mortis incerti⁹. Nā nescim⁹ quō: aut qñ: aut vbi moriemur: qñ mors vbiq̄ expectat nos. Jdcirco debem⁹ esse parati: vt cū corp⁹ reuertet ad terrā de q̄ sumptū est: spūs redeat ad deū perat. q̄ misit illū. vñ etiā Greg. Nemo in hui⁹ vite itinere torpeat ne in patria locū ꝑdat. Qr eñ adhuc hodie lz bene agere scim⁹: virū cras liceat ignoram⁹. vnde z Chri. Qua ratione ab vnoquoq̄ hoie absconditus est dies mortis ipsi⁹ videlzt semp bñ faciat: semp morte suā sperās eadē ratione: z ab oib⁹ hoibus abscōditus est dies aduētus xp̄i: videlzt non vna generatio saluet scies aduentū eius: sed oēs dum in singulis q̄busq̄ gñationib⁹ aduētus eius sperat. hec Chri. Quia ergo tps iudicij etiā mortis est incertū: ideo debem⁹ semp eē parati ad ipm̄ expectādū: z semp esse in cōtinua solicitudine ne improuisi inueniamur' i morte. vñ Ber. Cōtra negligētes se parare. Miser quare oi hora te nō disponis. Cogita te mortuū quē scis de necessitate morturū: distingue qualiter oculi vertent in capite: vene rūpent in corpe: z cor scindet dolore. hec Ber. Habeam⁹ igit i memoria: qr mūdus fallax: vita breuis: finis dubi⁹: exitus horribilis: iudex terribilis: pena interminabilis: z hec sp nos terreāt et ad vigilādū inducāt. vñ Basi. Basili⁹. Semp ante oculos tuos versēt vltim⁹ dies. Cū diluculo surrexeris ne ad vesperā te cōsidas puenire: zcū quie scēs lectulo mēbra tua cōposueris: de lucis nō ꝑsidas aduētu: z facillime poteris refrenari ab oib⁹ vitijs. Sēp cor tuū celestia ꝓmissa meditet: vt ipa te ad virtutis viā ꝓuocēt. Esto nūc talis in opib⁹ tuis qualē te vis futurū postmodū. hec Basi. Hec itaq̄ sciētes z illā diē semp suspectam habētes: faciam⁹ nunc de nobisipsis iudiciū ꝓoccupādo faciē dñi in confessiōe: z iustitia ꝑficiēdo dignos fruct⁹ pnie: vt deū nobis ꝓpitium inueniamus z benignū. vñ Bernar. Si nosmetipsos dīudicauerim⁹ nō vtiq̄ iudicabimur. Bonū iudiciū q̄ me ab illo districto diuinoq̄ iudicio subducit: z abscōdit prorsus horreo incidere in manꝰ dei viuētis volo vultu ire iudicat⁹ pntari nō iudicād⁹. Judicabo, pide mala mea iudicabo: z bōa. Wala meliorib⁹ curabo corrigere actib⁹ diluere lachry

F Dīudicare nos ipsos debemus. Bern.

mis: punire ieiunijs: ceteriscꝫ sctē laborib⁹ disciplīe. In bonis de me humiliter sentiā: ꝛ iuxta preceptū dñi seruuꝫ inutilē me reputabo. qui qđ facere debui tm̄ feci. Scrutabor ego vias meas ꝛ studia mea quo is qui scrutatur⁹ est hierꝫ in lucernis nihil inscrutatū i me siue indiscussum inueniat. Neꝫ em̄ iudicatur⁹ est bis in idipm̄. vñ ꝛ Chri. In ppijs pctis non erubescam⁹ hoies: sed timeam⁹, vt opꝫ deū qui ꝛ nūc videt que fiūt: ꝛ tunc punit eos qui nō pniam hīc agūt. Qui em̄ verecūdiam hoim inspicit nūc solū: deo aūt inspiciēte nō verecūdat agere aliqđ icōueniēs: neꝫ vult penitere ꝛ trāsmutari in illo die vniuerso orbe terrarū ꝑsiderāte exēplificat. Ois ei vt in imagine tūc stabūt ꝑm oculos nr̄os vt p se cōdēnat⁹ vnusquisqꝫ sit. De reliquo igitur si nonvult ꝙs diuulgari q̄ sua sunt in illa die sanet tā vulnera: instat ei de reliquo noxarū tps. Sim⁹ semp parati: nō semp horū ptātez habebim⁹. Quocirca hic peniteam⁹ vt ita ꝑpitiū deū inueniam⁹ ꝑm futurā diē: et multa potiamur eius clemētia. hec Chri. ¶ Ofo.

Chriso.

Omine Jesu xpe da mihi incertitudinē diei aduētus tui vigilādo ꝛ bñ operādo ꝓuenire. ne voluptatib⁹ et vanitatib⁹ vacās subito iparat⁹ inueniar illa die: ꝓsta mihi vt tūc inter electos tuos merear tua gratia ꝓnumerari ꝛ cū ipis ad gaudia eterna misericorditer assumi: et sic cum eisdē electis ꝛ sanctis tuis quoꝫ per resurrectionē renouabitur vt aquile iuuent⁹ ego te miserāte vbi tu in corpore glorioso es cōgregatus de tua satiari merear visione: et exultās te iugiter laudare sine fine. Amen.

¶ De vigilia patrisfamilias custodiētis ꝫ furē domū suā. Cap. xlvj.

A Math. xxiiij. Lu. xij.



Deide probat p exemplū q̄ sit vigilandum. Magis em̄ vigilandū est ꝓ eternis q̄ꝫ pro tēporalib⁹: ꝫ paterfamilias hora suspecta de aduētu furis vigilaret ꝓ corporalib⁹: ergoꝫ nos oi hora: qr oīs hora est suspecta debem⁹ vigilare pro spiritualib⁹ ꝛ semp esse soliciti: vt in morte inueniamur parati. Si ergo paterfamilias solicit⁹ est de domo custodiēda: multo forti⁹ nos debem⁹ esse soliciti de vita eterna ne ꝓdam⁹ eā qđ erit si inueniamur ꝓ gratie carētiā. ꝑm Chriſ. Cōfundit hic desides: qr nō tm̄ studiū faciūt ꝓ aīa q̄ꝫ tū alij ꝓ pecunia q̄ fures expectāt ne ꝓdāt. illi em̄ vigilāt vt resistāt furi hi aūt nō vigilant vt inueniātur parati. Exponit aūt hec similitudo ꝑm Chriſo. dupliciter. Primo modo vocat furez diabolū: domū mentē quē si intrauerit per negligētiā iantoris rōnis spoliat domū illā vestimentis institie: auro, sapiētie: argēto ino cēne. Domū ergo suā quis sinit ꝓfodi cū suggestione consentiēs virtutibus spoliatur: et virib⁹ ledit. Scd̄m hanc viā notantur tria de patrefamilias: videlꝫ scire: vigilare: ꝛ non sinere. debet ergo scire insidias furis. i. cognoscere: prudēter vigilare ad sui custodiā. i. cauere solerter: non sinere. i. resistere fortiter ne ꝓfodiat dom⁹ fossorio diaboli: qui primo ꝓcutit suggestiōe: scdo fodit delectatiōe: tertio ꝓdit cōsensu. Primū vix pōt caueri. secūdū magis. tertiū maxime. Alio mō exponēdo vocat furem mortis diē: qr occulte sicut fur domū corpus ianuā os ꝛ aures: fenestras: oculos. Et ē sensus. [Quia si sciret paterfamilias qua hora fur veniret]. i. mors q̄ fur dr: ꝛ merito vel ꝓpter improuisuꝫ aduētū ꝛ occultū introitū: vel ꝓpter scrutiniū ꝛ spoliationē rerū oīm [vigilaret vtiqꝫ] ne mozerek in pctō ꝛ culpa: quia mors peccatorū pessima [et non sineret domū suā ꝓfodi]. i. cum violētia animā a corpore extrahi: sed sponte exire. vñ Chriſ. Qm̄ anime peccatrices ꝛ corpore quasi in proprio domicilio delectātur veniēs cum sentētia dei angelus mortis ꝓfodit corpus: ꝛ aīam violēter auellit ab eo. Anime aūt iuste q̄ non delectātur in corpore: sed quasi in exilio ibi sunt veniēte sentētia nō ꝓfodiūtur nolētes: ſz vocantur gaudētes. vñ ꝛ Greg. Nesciēte patre familias fur domū perfodit: quia dum a sui custodia spūs dormit ꝓuisa mors veniēs carnis nostre habitaculū irrūpit: ꝛ eū quem dñm domus dormiētez inuenerit necat: quia dū vētura dāna spiritus minime ꝓuidet hūc mors ad supplicū nesciētē trahit. Furi aūt resisteret si vigilaret: qr aduentū iudicis qui occulte a ias rapit precauens ei penitēdo occurreret ne ipenitēs periret. Et iterū. Hora vo vltimā dñs noster idcirco nobis voluit eē incognitā: vt semp possit eē suspecta: vt dū il lā ꝓuidere minime possum⁹: ad illā sine iter missiōe ꝓparemur. ℔ Greg. Deide ꝓcludit ex ꝓdictis ꝛ āmonet nos vt parati sim⁹ qr si tāta adhibet diligētia ꝓ custodia rei parue: multomagꝫ adhiberi debet ꝓ custodia aie. vñ dicit. [Jō ꝛ vos estote parati] sine macula cordis oris ꝛ opis [qr q̄ hora nō putatis]. i. isperate [filius hois ventur⁹ est] ad iudiciū ꝓculare in morte: vel ad iudiciū gñale i mūdi fine. Jgit qr nescim⁹ diem vel horā illā vnā: qñ occulte ꝛ furtiz ventur⁹ sit dñs: vigilemus nō vna die vel vna hora: ſz semp oib⁹ dieb⁹ ꝛ horis quasi semp sit ventur⁹ ne in illa die ꝛ hora dormiētes ꝛ imparati inueniamur. O q̄ꝫ felix qui nouissima ꝓuidet q̄ sibi a pctis cauet qui seipsuꝫ nō negligit: q̄ se oi tēpore ad mortem ꝓparat ꝛ disponit: vt qñcunqꝫ mors venerit paratum euꝫ inueniat: gaudēterqꝫ ipsum recipiat q̄ſi liberatoris sui aduentū desideratū

Chriſo.

Psalmo. xxxiij.

Chriſo.

Grego.

B Hore vltime incertitudo.

Nouissima ꝓuidentia.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

expectat dicēs cū apl'o. Cupio dissolui ⁊ esse cū xp̄o. Deinde generaliter subiūgit [q̄ aūt vobis dico: oib⁹] scz pn̄tibus⁊ futuris tā rectoꝛib⁹ ecclesie q̄ subditis [dico vigilate] per solicitudinē quā sibi quilibet impēdere dz: vt cōe olim preceptuz nouissimi p primos audiāt. Ubi ostendit q̄ nō loquebat tm̄ discipulis: sed pro oibus fidelibus pn̄tibus ⁊ futuris. Quānis em̄ dies illa nō oēs inuēturus sit in hac vita: tm̄ ad omnes quodā modo pti net: videlz quia tunc vnicuiq̄ dies illeveniet cū venerit ei dies: vt talis hinc exeat qualis illo die iudicādus est. Talis em̄ presentabit iudicio: scz in parte electoꝛ vel dānādoꝛ qualis inueniet in morte quātū ad gratiā ⁊ meritū vel culpā ⁊ demeritū. In q̄cūq̄ statu quēq̄ inuenerit suus nouissimus dies in eo cōprehendet eū mūdi nouissim⁹ dies: qm̄ qualis in die isto quisq̄ capit et morit: talis in die illo pn̄tabit ⁊ iudicabit. vñ Aug. Nemo q̄rat nouissimū diē q̄ futurus sit. Sic vigilem⁹ oēs bene viuēdo ne nouissim⁹ dies cuiuscūq̄ nostrū inueniet nos iparatos ⁊ qualis q̄sq̄ hic exierit suo nouissimo die talis inueniat in nouissimo seculi die: et ideo vigilare dz aio oīs xp̄ianus: ne imparatū eū inueniat dn̄i aduētus. Imparatū aūt inueniet dies ille quē imparatū inuenerit sue vite huius vltim⁹ dies. Ubi inueniemur: ibi iudicabimur. hec Aug. Qualē g̈ dn̄s in morte quēq̄ inuenerit talem illo die iudicabit: q̄ etiā in morte iudicū suū cognoscit. Unusq̄sq̄ em̄ xp̄ian⁹ in morte xp̄m videbit: ⁊ tunc cognoscet an de electis vel dānatis sit. vñ Lotharī⁹ qui postmodū Innocētius tertī⁹ est dict⁹ in libro de miseria cōditionis humane sic ait. Uideat g̈ tā bon⁹ q̄ mal⁹ anteq̄ alia egrediat a corpe xp̄m in cruce positū. Malus videt xp̄m ad erubescētiā ⁊ cōfusionē: vt erubescat se nō esse redēptū sanguine xp̄i sua culpa exigēte. vñ de malis dr. Uiderūt quē pupugerūt: qđ intelligit de aduentu xp̄i ad iudiciū: ⁊ de aduētu ad diē mortis. Bon⁹ vo videt ad exultationē. vnde ⁊ xp̄s de Johāne euāgelista ait. Sic eū volo manere donec veniā ad obitū ipsi⁹. Quatuoꝛ g̈ legūtur aduēt⁹ xp̄i ad hoies: duo. s. visibiles duo inuisibiles prim⁹ aduēt⁹ visibilis fuit i infirmitate corpis. s. in carne. ali⁹ aduēt⁹ visibilis erit in maiestate dei. s. ad iudiciū. Prim⁹ aduēt⁹ inuisibilis fit in mēte iusti p grām. Scūs aduēt⁹ inuisibilis est i obitu cuiuscūq̄ fidelis. vñ dr obit⁹: qr obuiā venit xp̄s. Hos. iiij. aduēt⁹ repsentat eccl'ia in quatuoꝛ dn̄icis de aduētu nō solū numero dierū: sed etiā rōne officioꝛ. hec Lotharius. Eya ergo aduocata nostra illos tuos misericoꝛdes oculos ad nos cōuerte: ⁊ iesum benedictū fructū vētris tui nobis post hoc exiliū ostēde benignū. O clemens o pia: o dulcis maria. Postq̄ g̈ dn̄s in cōmuni nos ad indefessam vigilantie curam ammonuit p̄ñr spālē rectoꝛib⁹ ⁊ principib⁹ in expectatione ⁊ aduētu suo solicitudinē mādat: et qđ vigilādū sit ostēdit p scūz exēplū de seruo pn̄fami. q̄ solicit⁹ est regere domū sibi p̄missaz: nō solū in pn̄tia dn̄i: sz etiā i absentia ei⁹: ⁊ sic veniēs dn̄s eū remuneret: si aūt in p̄ijs actib⁹ ip̄m inueniat eternal'r puniat. vñ dicit. [Quis putas est fidelis] intētiōe dn̄o ppter dn̄m seruiēs: oues xp̄i nō ad lucrū tpale: sz p amore xp̄i pascēs [seru⁹]. i. hūilis affectiōe: nō suā: sed dn̄i gloriā q̄rēs [⁊ prudēs] i officij executiōe qui subditoꝛ capacitatē virā ⁊ mores discutiat [quē p̄stituit dn̄s] q̄. s. sit vocat⁹ a deo: ⁊ ipse nō se igesserit [sup familiā suā] regēdā ⁊ pascēdā [vt det illis] nō subtrahat negligēter pigritia vel occasiōe alia: nec vēdat symoniace: nūmo. s. cupiditatis terrene: vl' laudis hūane: det inq̄ [in tpe oportuno] scz necessitatis et tribulatiōis. i. habita tpis oportunitate nō indiscrete [tritici mēsurā]. i. cibū alez corpis. s. diuinū. vbi vl' exēpli: vl' tpalis subsidij electū adversuz hoiz ⁊ mēsuratū p q̄litate auditoꝛ ⁊ indigētiā. Qđ aūt dicit q̄rēdo q̄sputas non est ignorātis: nec signat hec interrogatio ipossibilitatē pficiēde ⁊ tutie: sz difficultatē ⁊ rei raritatē: rar⁹ em̄ est talis et difficile est ista in vno inuenire: nō aūt ipossibile. vñ Theo. Sicut em̄ in dispēsatiōib⁹ facultatū siue aliq̄s incaut⁹ sit fidelis dño existēs: siue ēt prudēs sit⁊ infidelis dispereūt res dn̄i: sic⁊ in reb⁹ diuinis op⁹ est fidelitate⁊ prudētia. Duo ergo p̄m Chrīs. expetit ab hmōi seruo. s. fidelitatē vt nihil qđ dn̄i sui est sibi p prīā furādo faciat: aut vane p̄sumat: ⁊ prudētiā: vt ad id qđ opz q̄ data sunt dispēdet. Dz autē familiā dn̄i pascere magis q̄ se: ⁊ dare eis cibū triplicē p̄dictū scz mēsurā⁊ capacitatē singuloꝛ ⁊ hoc i tpe: qr p̄dicatio neq̄ dz eē assidua ne vilescat: neq̄ nimis rara ne subdi ti isolescāt. Idē etiā panis esurienti q̄dē appetibilis est: saciatio aūt nō multū vtilis. Prelatis g̈ incūbit vigilare sup se ⁊ sup gregē suū ⁊ cuilibet fideli p modulo suo. [Beat⁹ em̄ ille ser⁹ quē dn̄s] i suo aduētu [cū venerit] i morte ipsi⁹ q̄rēs futuꝛ rōnē [inuenerit ita faciētē] i. bona spūalia ⁊ corpalia fideli⁊ prudēter: ac bñ ministrātē: hoc est in actib⁹ charitatis se exercētē: ac p se ⁊ sibi cōmissis vigilātē: qr p talia mereī etnā btitudinē. Nā [sup oīa bona sua]. i. sup oīa celestz regi gaudia ⁊ in dei gl'iaz vltra nihil meli⁹ est p̄stituet eū: qr i btitudine eterna p̄sequeī bonū infinitū qđ includit oīa bona: btitudo em̄ est stat⁹ oīz bonoꝛū aggregatiōe pfect⁹. Bona q̄ppe pn̄tia sūt pticularia: sz bona celestia sunt cōia ⁊ pfecta qr nūc ex pte cognoscim⁹: ⁊ ex parte diligim⁹: sz tūc pfecte. Cōstituet aūt sup oīa nōvt sol⁹: sz vt pre ceterz possideat p̄mia ⁊ gaudia eterna: tū pro sua vita: tū p sue gregis custodia. Nā p̄m Chrī. Ex p̄prijs meritis habebit au

D Fidelis dispēsā. tor.

Theo.

Chrīso.

Bona dn̄i.

Qualis q̄sq̄ morit talis iudicabitur.

Nouissim⁹ dies.

Augu.

C Christ⁹ in morte cuiuslibet videtur.

Innocētius tertī⁹ zacha. xij.

Jo. xxi. Aduēt⁹ xp̄i ad hoies quatuoꝛ

Corona reã: ꝛ ex aliorũ acq̃sitione aureolã. ꝑmum qꝛ bene vixit. scõm qꝛ alios bñ viuere docuit. vñ j. tim. v. apl's. Qui bñ ꝑsunt duplici honore digni habeant maxime q̃ laborãt in ẏbo et doctrina. vñ dicit Augu. Qõ apud deũ nihil beatꝰ eꝑi vꝛ presbyteri aut diacoi officio si eo mõ militeꝛ quo nr̃ impatoꝛ iubet. Iste seruus de quo hic ꝺr ẽ q̃libet xp̃ianꝰ q̃ est dispẽsatoꝛ dñi sui qõ tripl'r intelligi põt. Uno mõ in dispẽsatione spiritualiũ qõ ꝑpe ptinet ad ꝑlatos. Alio mõ in regimine tpaliũ qõ ptinet ad ꝑncipes seculares et iudices. Tertio mõ in bono vsu gr̃arũ a deo sibi collatarũ vt q̃ aliq̃s in quo rõ vires inferiores debito mõ regit: vitã virtuose peragit: ꝛ hoc ptinet ad oẽs. Cũ g̃ ꝺr q̃s putas ẽ fidelis seruus ꝛc. põt rñderi hic est bonus ꝑlatus: vel bonus ꝑnceps ꝛ iudex: vel etiã bonus simplex xp̃ianus: qꝛ vt ꝺr in ecclesiastico. Cuilibet mãdauit deꝰ de primo suo vt det illi cibũ. i. auxiliũ i tpe necessitatis ad qõ q̃libet ꝑdictorũ tenet̃. vñ Chri. Hec aũt nõ de pecunijs dicta sunt solũ: sed ꝛ de sermone ꝛ de virtute: ꝛ de pecunijs: ꝛ de omni dispẽsatione q̃ vnicuiq̃ cõmissa est: hec ꝛ ad ꝑncipes seculares aptabit̃ vnicuiq̃ parabola. Unũquẽq̃ ei his q̃ hꝫ ad cõmunẽ vtilitatẽ vti opꝫ: ꝛ si sapiẽtiã habuerit: ꝛ si ꝑncipatũ: ꝛ si diuitias: ꝛ si aliq̃d aliud qõcuiq̃ nõ ad nocumentũ cõseruoꝝ neq̃ in ꝑditionẽ suij ꝑsius. hec Chri. Deinde fm Chriso. Nõ solũ ab honore quo numerat bonos: sed etiã a pena qua minaꝫ malis erudit auditorẽ cũ subdit. Si aũt seruꝰ. i. hõ malꝰ nihil cogitãdo de dñi aduẽtu i morte vel iudicio ꝛ ꝑmittẽdo sibi lõgã vitã dixerit i corde i. ꝑsumpserit: ac si in corde suo diceret moꝛã faciet dñs meꝰ venire. i. iudiciũ: aut mors lõge ẽ a me. Hoc q̃ppe dicũt illi q̃ nõ cogitãt de morte ꝛ ceperit: quãto magis si ꝑseuerauerit voluptatibꝰ ꝛ illecebris: ac malis opibꝰ charitati ꝺñs occupari: ꝛ cõseruos q̃s fouere ꝛ defendere debuit ꝑcutere. s. iniurijs lacescẽdo vel prauo ẏbo ꝛ exẽplo corrũpẽdo ꝛ peccare faciẽdo: sicq̃ cũ securitate vixerit puerse veniet dñs fui illiꝰ. s. in morte vbi ẽ iudiciũ ꝑticulare vel i extremo examine vbi erit iudiciũ gñale in die q̃ nõ sperat: ꝛ hora q̃ ignorat. de die eñ ꝛ hora illa nullꝰ hoim scit. Et sic exprimit malorꝝ ꝑlatorꝝ q̃ in hoc seruo intelligunt̃ vitã ꝛ demeritũ in sex q̃ sũt ꝓpria eorũ. s. ꝑsũptio: miorũ oppressio: gastrimargia: luxuria ꝛ ꝑtꝰ negligẽtia: ꝛ diuidet eũ sepando aliaꝫ a corꝑe in morte: ꝛ a cõsortio sctorũ i examine ponetq̃ ꝑtẽ eiꝰ duplicem. s. corꝑus ꝛ aiam vel ꝑtẽ. i. retributionẽ cũ hypocritis. i. falsis xp̃ianis in agro vel in mola: ꝛ in lecto derelictis ꝛ cũ ifidelibꝰ q̃ nec fidẽ habuerũt separãdo eũ a beatis: ꝛ cõiungẽdo eũ dãnatis: ꝛ potius dicit cũ hypocritis q̃ cũ alijs: vt similitudo pene rñdeat similitudini culpe. hypocrita enim aliud ẽ ꝛ aliõ oñdit: sic q̃ in agro: vel in mola seu in lecto erant: ꝛ idẽ facere ac boni esse videbant̃: sed erit ꝰ diuersę voluntatis apparet cũ derelinquũtur: ꝛ cũ dãnatis sociãtur. Ecce malorꝝ seruorũ remuneratio scz eterna dãnatio. vbi Chri. Diuidet eũ de cõsortio xp̃ianorũ vt neq̃ cũ sanctis glorificet̃: neq̃ cũ his qui mediocriter deliquerũt: mediocriter puniat̃. Et iunget eũ hypocritis infidelibꝰ: vt quorũ imitatus est mores ipsoꝝ puniat̃ in eritu. Qñ sacerdos quẽadmodũ sup oẽm populũ glorificat̃ si bene fecerit: non solũ ꝓpter suã iustitiã: sed ꝛ ꝓpter oim: qꝛ causa est ipse iustitie vniuersorũ: ita ꝛ peccãs sup oẽs punit̃: non solũ ꝓpter suũ pctm̃: sz ꝓpter oim: quia ipse causa fit oim ad peccãdũ. hec Chriso. Deinde de pena eoꝝ subdit dicens. [Ibi erit fletꝰ] ex vehemẽtia caloris [ꝛ stridor dẽtiũ] ex vehemẽtia frigoꝝ. vnde Job. Maledicta pars eiꝰ in terra ad calorẽ nimiũ trãseat ab aquis niuiũ. De hac pena latius habes supra eadem feria tertia de non habẽte vestem nuptialem. Attende ergo hec o serue male ꝛ te emendare stude: quia nunc est tempus emẽdationis ꝛ laboris: postea erit retributionis ꝛ mercedis. Chriso. Serui mali pena. Chriso. Job. xxiij.

¶ Oratio.

DOmine Jesu xp̃e da mihi incessabiliter diem trãsitus mei: ꝛ diem iudicij cogitare: ac nouissima ꝓuidere vt vigilem solicite pro spũalibus et eternis mihi cauẽdo a peccatis: ꝛ insistendo operibus bonis: neq̃ ipm non negligã: sed omni tempore ad mortẽ me preparẽ et disponam. Presta dñe vt mihi quotidiano actu ꝓuideam ꝛ procurem cõsummationẽ: ꝛ vt tota vita mea talis sit in cõuersatiõe vt liber merear esse in fine: teq̃ in morte vel iudicio venientem gaudẽter recipere: et tecum sine fine gaudere. Amen.

¶ De lumbis precinctis: ꝛ lucernis ardentibus. Capi. xlvij.



Et qꝛ ad vigilandum multipliciter dñs monuit: cõsequẽter q̃dã ad vigilandũ nos ꝓparãtia seu advigilãtes ptinẽtia describit monẽs vt [sint lũbi] nostri tã mẽtis q̃ carnis [precincẽdi. cincti] cingulo castitatis [ꝛ lucerne ardẽtes i manib⁹] et opib⁹ nostris. lũbi mẽtis sunt volũtas: seu affectꝰ ꝛ intellectꝰ: ex quib⁹ ꝓcedũt cogitationes male ꝛ desideria prava: lũbi vero carnis sunt ex q̃bus ꝓcedũt carnales cõcupiscẽtie ꝛ opera ipudica: et vtriq̃ lũbi sunt precingẽdi. i. coartandi ab illicitis cogitationibus ꝛ operibus. Cinctorũ primoꝝ est diuine legis meditatio assidua que fit ꝑ studiũ sacre scripture. Cinctorũ secũdorum est iustitia que fit ꝑ A Lu. xij. Lũbi ꝓ cingẽdi.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

rigorē disciplīe: ⁊ ita per primū fluxus cogitationū ⁊ desideriorū inutiliū reprimīt in mēte. p scōm fluxus cōcupiscentiarū carnaliū et operū restringīt in carne. Lucerne ardentes sunt doctrine clare ⁊ lucide: ⁊ exēpla bona ex charitate q̄ debēt eē in manib⁹ nr̄is vt imitemus ope: lucerne g̃ p bonorū sermonū ⁊ operū euidentiā ardētes p eterne charitatis feruorē: ⁊ lucentes p sancte cōuersationis splendorē sint in manib⁹ nr̄is. i. in opibus bonis sicut iohānes erat lucerna ardēs ⁊ lucens. vbi

lucerne ardētes

Grego. Grego. Lumbos p̄cingim⁹ cū carnis luxuriā per cōtinentiā coartamus: lucernas ardētes in manibus tenemus: cū p bona opa primis

Fulgentius. nostris lucis exēpla mōstram⁹. ⁊ Fulgētius. Jubēs dominus vt sint lūbi nostri precincti: mandat vt mala desideria atq; opera fugiamus: iubens vt sint nostre lucerne ardentes monet vt bona diligam⁹ ⁊ faciamus. Primus g̃ precinge lūbos: ⁊ tunc accende lucernā: primus declina a malo: ⁊ tunc fac bonū: primus quiesce agere puerse: ⁊ tūc discе bñ facere. Nā vt ait

Augu. Augu. Non nobis infert deus bona sua: nisi mala auferat nostra: ⁊ in tantū illa crescunt inq̄tū ista minuunt: nec illa pficient nisi ista finiant. Itē monet vt tā q̄ fideles ⁊ prudētes: ac de nostra custodia soliciti ⁊ vigiles dñm a nuptijs in celo p copulationē ãgelorū factis reuertentē. i. aduentū eius ad iudiciū particulare in morte: vel generale in resurrectiōe cū timore ⁊ amore expectemus: sicut antiqui patres expectabant eū vēturū in carnē. Quē bñ expectamus dū in eius aduentū in oībus nosmetipsos p̄paramus [vt cū venerit ⁊ pulsauerit cōfestim ei aperiam⁹] ⁊ ip̄m suscipere parati simus. vbi

Grego. Nuptie domini. Grego. Ad nuptias q̄dē dñs abūt cū resurgēs a mortuis ⁊ ascēdēs in celū supnā sibi angelorū multitudinē nouus hō copulauit. Qui tunc reuertīt cū nobis per iudiciū manifestab. Uenit quippe cū ad iudiciū pperat: pulsat vero cū tam p egritudinis molestias mortē esse vicinā designat. Cui cōfestim aperimus si hūc cū timore suscipim⁹.

Aperire domino Aperire etē iudici pulsanti nō vult q̄ exire de corpe trepidat: ⁊ videre eū quē contēpsisse se meminit iudicē formidat. Qui autē de sua spe ⁊ opatione securus est pulsanti cōfestim aperit: q̄ letus iudicē sustinet: ⁊ cū tēpus p

B Phil. f. Felicissimus. pinque mortis agnouerit de gloria resurrectionis hylarescit. hec Grego. Talis q̄ppe potest dicere cū ap̄lo. Cupio dissolui et esse cum xp̄o. Qui eiusmodi est omnibus huius mundi felicib⁹ est: felicior: et regalibus regalior. vñ

Ansel. Anselmus. Hoc vnū dico oībus huius mūdi p̄stare delitijs: honoribus: atq; diuitijs si ob cōscientie serenitatē: fidei firmitatē: spei certitudinē mortē nō timeas. Quod ille poterit

Mortez nō timere. maxime experiri: q̄ aliquo tpe sub hac seruitute suspirās ad liberioris conscientie auras euasit. Me sūt future beatitudinis tue p̄mitie salutares vt morte supueniēte naturalē horrorē fides superet: spes tēperet: cōsciēna pura repellat. hec Ansel. Sed hoc solis pfectis cōuenit: nunq̄d g̃ impfecti qui vitā habēt in desiderio: ⁊ morte in patientia dānabuntur? Absit. Multi enim saluādi sunt in charitate impfecta q̄ scz edificāt lignū: fenū: stipulā: et de corpore exire timēt ppter crem abilia q̄ secum ferūt. Sed q⁹ deū istis ip̄alib⁹ quib⁹ adherēt p̄eponūt de vita eterna certi sunt. Sz de his lz sint saluādi nō loquīt hic: sed de pfectis qui vitā habent in patiētia: ⁊ morte in desiderio. Deinde subiūgit p̄mū ⁊ retributionis magnitudinē: q⁹ vigilātib⁹ promittit beatitudinē. [Beati em̄ serui illi] in p̄ti beatitudine spei: ⁊ in futuro btitudine speciei [q̄s cū venerit dñs] in eor⁹ morte vel in extremo examine [inuenerit vigilātes] in statu gr̃e: ⁊ nō dormiētes in statu culpe. vbi Grego. Uigilat qui ad aspectū veri luminis aptos mētis oculos tenet. Uigilat qui seruat operādo q̄ credit. Uigilat qui a se corporis ⁊ negligētie tenebras repellit. hec Greg. Sed veniēs dñs quid vigilātib⁹ seruis exhibeat audiamus. [Nā precinget se]. i. ad retributionē p̄parabit [⁊ faciet vigilātes discūbere]. i. in eterna quiete refoueri et quiescere vt edant supmensam suā in regno suo [⁊ trāsiēs]. i. de iudicio ad regnū rediēs [ministrabit illis] q⁹ sue lucis illustratione ⁊ diuinitatis contēplatione fideles satiabit'. quē em̄ in humanitate in iudicio cernem⁹ etiaz in diuinitate post iudiciū videbim⁹ [ministrabit illis] lac humanitatis: ⁊ vinū deitatis: ⁊ manna dulcissimū q̄ in cor hois nō ascēdit. Faciet itaq; illos discūbere quasi fessos refocillās: ⁊ ministrabit illis spūales delitias apponēs. vnde Dionysi. Discubitū eniz opinamur quietē a multis laboribus ⁊ copiosam donationē oim bonor⁹: hoc est em̄ q⁹ iesus facit eos recūbere dans eis ppetuā quietē: ⁊ distribuens eis bonor⁹ multitudinem. Moraliter pulsat dñs hois animū cū eū inducit ad melius ppositū cui cōfestim aperit p bonū cōsensum ⁊ sequētem effectū: ⁊ tali seruo ministrat dñs gr̃am in p̄nti: ⁊ gloriā i futuro. Me lectab q̄ppe dñs esse cū hoib⁹: ideo querit vbi mā sionē apud eos inueniat. Pulsat g̃ ad ostia cordiū multipliciter: vt si pro vno nō: aperiab. ei saltē p altero. Pulsat p doctor⁹ v̄ba: p bonorū exēpla: p collata beneficia: p illata flagella: p p̄missiones premior⁹: per minas tormētor⁹ p passiones suas ⁊ sanctor⁹. Quidā aūt sunt q̄ pulsanti dño rūdere nolūt. Quidā humiliter respōdēt: sz tñ eū abire facīūt. Quidā aperīūt: sz diu apud se q̄escere eū nō p̄mittūt. Quidā lz aperiāt ⁊ eū recipiāt: tñ supueniētib⁹ alijs hospitib⁹ eū quasi pauperē ejiciūt: aut q⁹ domus plena est vt ē filib⁹ nō inuenit vbi caput reclinet. Quidā aūt dñm pulsantē recipiūt ⁊

Uita in patiētia

Mors i desiderio.

Uigilās

C Discubitus celestis.

Dionys.

Moraliter Pulsatio dñi.

Aperiētes dño.

alios hospites excludũt: ⁊ insuper ei delectabilẽ ꝑparant mãsionẽ vt a nullo inquietet: ⁊ illi multa bona per talẽ hospitẽ cõsequunt. Primi sunt qui ita sunt duri vt ad nullã ꝑdicationem vel bñficiũ cor eorũ valeat aliqualiter molliri. Secũdi sunt qui se peccatores humiliter cõfitent: sed adhuc nõ habent voluntatẽ deserendi peccata. Tertij sunt qui in aliquo se emendãt ⁊ in aliquo nõ: vt qui vsuras ⁊ res alienas amplius accipere nolũt: sed acceptas refundere recusant. Quarti sunt qui ꝑ tpe cõpungunt vel se emendãt: sed cito reciduãt: vt faciunt q̃ alijs hospitibus supueniẽ

hospites tibus pauperes hospites ejiciunt. Hospites supuenientes sunt delectatiões carnis mũdi ⁊ hmõi: varia vtensilia sunt occupationes superflue que cordis libertatẽ angustant: ⁊ spiritũ sanctũ extinguũt. Sed vt ꝺr turpius ejici tur ꝯ nõ admittitur hospes. Quinti ⁊ vltimi sunt qui bona inchoant ⁊ ad finẽ ꝓficiendo ꝑducunt. Apud istos mãsiones dñs facit ⁊ eos valde diligit. In nocte q̃ huius seculi semper debem⁹ vigilare ⁊ ꝯ hostes soliciti esse ac expectare iudicẽ ⁊ dñm oibus in qualibet etate paratis lucẽ ꝑpetuã ministraturum. Et ideo si in prima vigilia ⁊ etate negligentes fuim⁹: nec sic desperare ⁊a bono ope cessare debem⁹.

Ꝺ Uigilie tres. Nã longanimitatis sue patiẽtiã insinuans dñs subdit. [Et si venerit in secũda vigilia] et etate [⁊ si in tertia vigilia] ⁊ etate venerit in morte: vel iudicio [et ita inuenerit] eos. s. vigilantes: ⁊ in bono ꝓseuerãtes [beati sunt

Grego. serui illi] nũc in spe: ⁊ postea i re. vbi Grego. Prima vigilia primeuũ tẽpus est vite nostre i. puericia. Secũda adolescentia vel iuuẽtus. Tertia aũt senectus accipit. Qui q̃ vigilare in prima vigilia noluit custodiat vel secũdã: ⁊ qui in secũda noluit tertie vigilie remedia nõ omittat: vt q̃ cõuerti in puericia neglexit saltẽ in tpe iuuentutis: vel in senectute resipiscat. Sed vt ait idẽ Grego. Nemo hanc longanimitatẽ dei negligat: qr tanto districtiorẽ iusticiã in iudicio exegerit quanto lõgiorẽ patientiã añ iudiciũ ꝓrogauit. vñ Alchuinus.

Alchui. Satis est alienus a fide q̃ ad agẽdã ꝑniam tps senectutis expectat. timẽdũ est em̃ ne dũ expectat miam incidat in iudiciũ. Sed heu hodie hoies florẽ iuuentutis in vanis consumunt: ⁊ fecẽ senectutis in agendo penitentiã

Seneca vix expendũt. vñ Seneca de talibus loquens sic ait. Quẽ admodũ ex amphora ꝑmũ qd̃ est sincerissimũ effluit: grauissimũ quoq; turbidũq; subsidet: sic in etate nr̃a qd̃ est optimum in ꝑmo est idq; exhauritur: in alijs post⁹ patimur: vt nobis fecẽ seruem⁹. Uigilias hic vocat a similitudine excubãtiũ i nocte: qr in hutus mũdi nocte semp debem⁹ soliciti lucẽ vẽturã. i. aduentũ iudicis expectare: qr nescim⁹ qñ dñs veniat an mane. i. in iuuẽtute: an gallicantu. i. in virili etate: an media nocte. i. in senectute: an sero. i. in senio. Et qr i q̃libet horũ statuũ aliqui moriunt: ⁊ dñi aduentus est nobis incertus: iõ in q̃libet statu: oibus etatibus vigilare debemus: ⁊ parati esse ꝑ iusticiã ad recipiendũ mortẽ: vt in morte dñm venientẽ recipiamus ꝑ bonã voluntatẽ. Et ne q̃s cõfidat de status dignitate aut scietie claritate si male seruierit subiũgit ꝙ [seruus] vt nõ sit discretio in genere [q̃ cognouit volũtatẽ dñi] bonã: ⁊ ad implendũ obligãtẽ [⁊ nõ se ꝑparat] ad bonũ [nec facit et⁹ voluntatẽ] ipam in ope adimplẽdo: ⁊ etiã in ope potissimo ac magis bñplacito dño [plagis vapulabit]. i. punietur [multis] qr peccauit in multis qr cõtẽpsit nõ faciẽdo q̃ faciẽdũ sciebat. talis ei nõ ignorãtia: sz ex certa sciẽtia peccat ⁊ scienter peccans magis dñm contẽnit et pl⁹ offendit ac vinus in infernũ descendit. Ecce ꝙ scientia aggrauat culpã. vñ Grego. vbi donũ maioris sciẽtie ibi trãsgressor maiori sub iacet culpe. ⁊ Chrı. Leuior culpa est ignorãtiã nõ appꝛehẽdere ꝯ contẽnere appꝛehẽsam. Nõ em̃ sil'r in oibus ola iudicant: sz maior cognitio fit maioris pene occasio. Uñ sacerdos eadẽ peccãs cũ pplo multo grauiora patietur.

Grego. Sciẽtia culpam aggrauat.

Chriso. [Seruus aũt q̃ nõ cognouit]. s. volũtatẽ dñi sz scire potuit si negligẽs nõ fuisset [⁊ fecit] petã [digna plagis] ⁊ punitione [vapulabit paucis] et min⁹ punietur ceteris paribus ꝯ q̃ scienter peccat ⁊ ex certa malicia: qr talis peccat ex ignorantia q̃ diminuit de peccato nisi fuerit affectata. sicut cũ alicꝙs vult ignorare illud qd̃ tenet facere vel vitare vt licentiꝰ possit peccare. Ex magna em̃ libidine peccandi ꝓuenit cũ alicꝙs vult illũ ignorare cuius sciẽtia posset eũ a peccato ꝓpedire vel retrahere. multi q̃dẽ estimãtes se minus vapulaturos si nesciãt q̃d opari debeant: auertunt aurem ne ꝟbũ dei ⁊ veritatẽ audiãt vel intelligãt: sz cũ possent scire si studiũ vellẽt adhibere non vt nescientes: sed vt contẽptores iudicabunt: qr nõ cognoscere dicẽdus est q̃ appꝛehẽdere vult: sed nõ valet. In talũ ꝑsona dicit i Job q̃ dixerũt deo. Recede a nobis scientiã viaꝝ tuarũ nolumus. vñ Beda. Multi hãc sententiã male intelligentes nolunt scire q̃d faciãt et q̃si minus se vapulaturos estimant si nesciant q̃d opari debuerant. Sed aliud est ne scisse: aliud est scire noluisse: nescit nãq; qui appꝛehẽdere volet ⁊ nõ valet: q̃ aũt vt nesciat aurẽ a voce ꝟitatis auertit iste nõ nescies sz contẽptor ꝺr. vñ ⁊ Chrıs. Nõ est eis excusatio condẽnationis ignorantia ꝟitatis q̃bus fuit inueniẽdi facultas si fuisset q̃rendi facultas nã ꝟitas: salus ⁊ vita cognoscentiũ se magis ꝺz q̃ri q̃ q̃rere. vñ etiã Ber. Multa sciẽda nescium aut sciẽdi incuria: aut discẽdi desidia aut verecũdia inq̃rẽdi: ⁊ q̃dẽ hmõi ignorantia nõ hz excusationẽ. Et iterũ. Frustra sibi de infirmitate vel ignorantia blandiunt: qui

Job. xxj

Beda.

Chriso.

Bern'.

vt liberi⁹ peccēt libenter vel ignorāt vel infirmank. hec Ber. Sed pauci p ignorātiam excusank. qvt ait Leo papa. Intonante quotidie
Leo pa. auribꝰ nostris eloquio dei ois hō q̄d diuine
Beda. iustīcie placeat scire cōuincīt. vñ z Beda. Nemo igīt ex eo qō dictū est seruū nescientē voluntatē dñi vapulare plagis paucis interpretandū de remedio nesciendi presumat qui vt alia taceam ex eoipso q hō est nec mala que caueat: nec bona pōt iguorare q̄ appetat. Ut aūt dicit hic glo. Inter oēs penas mitissima est eorū q̄ pter originale pctm̄ nullū addiderunt: minor postea eorū q̄ ex ignorātia peccauerūt postea eorū q̄ ex infirmitate tm̄ sciēter. postea eorū q̄ ex malicia. Et nota q licet gra
F Ex ignorantia peccāt periculosius. uius sit peccare ex certa scientia: piculosius tm̄ est peccare ex ignorātia. Deide reddit causam iam dictorū qz ab [oi cui] plus dāt: z cui plus ꝓmittīt de gratijs plus exigēt z q̄rēt in hoc tpe: vt nō solū sibi: sed ēt z alijs proficere conet: z in die iudicij q̄m de oibus cōmissis rō exigēt. Quāto em̄ dñs plura dona z bona homini cōfert: tanto magis z maiore contēptu dñm offendit cū peccat: z iō magis puniēt: qz potētes potēter tormēta patient: z fortiorib⁹ fortior instat cruciat⁹. Et g̃ merito cognoscēs plus: z nō cognoscēs minus vapulabit: qz ist plus illi minus est cōmissum: hoc spāl'r pōt intelligi de his q̄ data sunt p̄latis ad regimē aliorū: vel gn̄al'r de his q̄ data sunt vnicuiq; ad regimē ꝓpriū z hoc siue sint bona nature
Beda. siue fortune: siue gratie. vñ Beda. Multū sepedak etiā q̄busdā priuatis q̄bus etiā cognitio dñice voluntatis z exequendi q̄ cognoscīt facultas impedīt: multū aūt cōmēdak ille cui cū sua salute dñici quoq; gregis pascendi cura ꝓmittīt: maiori g̃ gr̃a donatos si deliquerint maior victa sequēt. vñ Chriso. Quādo
Chriso. em̄ maius alīq̄s bñficiū accipit tanto magis est obnoxius pene ingratus existens: z neq; honore melior effectus ꝓpter hoc vtiq; z diuites pauperib⁹ magis puniunt mali existētes: qm̄ neq; i copiositate facti sunt māsueti. Hec Chri. Et nō tm̄ reddemus rōnē de his q̄ accepim⁹: sed etiā de his q̄ accipere potuim⁹ si p nos nō stetisset qō intelligētes et desides valde terrere deberet. ¶ Oratio.



Omne iesu xp̃e q̄ iussisti z lūbos restringere: z lucernas ardētes tenere tuipse lūbos nr̄os precinge vt nulla nobis dominet iniqtas et ad nullū declinemus pctm̄: lucernas nr̄as tuipse fac ardere: ardentesq; custodi vt nō refrigescat nr̄a charitas: ꝫ semp ad tuā iusticiā faciēdā ois nr̄a cogitatio: locutio z opatio dirigatur. Fac me dñe vigilāter z solicite aduentū tuū expectare: vt letus te suscipiens ad gaudia eterna valeā te miserante puenire. Amen.

¶ De decē virginibus. Ca. xlviij.



A mat. xxv Postq̄ dñs oēm dit q̄dā āncedentia iudiciū et monuit ad vigilandū: cōsequēter describit ipsam universalem iudiciū: z qz vniuersitas iudicanda distinguīt in tres status tres. ꝫ tus. s. actiuoꝝ: cōtēplatiuoꝝ z p̄latoꝝ: iō tres ponit parabolas ad ist as tres ptinentes. Prima est de decē ꝟginib⁹ z ptinet spāl'r ad cōtēplatiuos: ꝟginitas em̄ vitā cōtēplatiuā sīgt qz castitas mētē a carnalib⁹ eleuat: et sic ad cōtēplationē ꝟitatis disponit: numer⁹ aūt denarius vniuersitatē cōtēplatiuorū sīgt qz numeri solūvsq; ad decē ꝓcedunt: vel decē ꝓpter operū legis obseruantiā. Nihilomin⁹ tm̄ ad oē gen⁹ hoim̄ pōt hec parabola referri Et primo circa vitā cōtēplatiuā: z ꝓnr etiam aliorū ponit meritū z demeritū: secundo examinationis iudiciū. Optat q̄ppe dñs vt nos cū venerit inueniat ꝓparatos: et cū eo ianuā celestis regni intremus: z ne excludamur in puidētia fatuitatis z claudat ianua spōsi celestis. vñ vigilare opz qz nescim⁹ qñ sponsus veniet. Et cur sit opus vigilare docet: z ad h̄ parabolā de decē ꝟginib⁹ inducit. [Simile ē regnū celorum]. i. pñs ecclesia militās spāl'r ꝗtū ad statū cōtēplantiū: nihilominus ꝗtū ad statū aliorū [decē ꝟginib⁹] cōtinentibus quarū [q̄nq; erāt fatue] qz vanitati q̄nq; sensuū seruierūt z opa sua bona de genere non ad finē debitū ordinantes ꝓpriā gloriā et fauorē seu laudē hoim̄ vel questū principaliter in eis intenderūt [z q̄nq; prudentes] qz veritati p̄ eternis seruierunt z opa sua bona ad finē debitū. s. ad gloriā dei principaliter: z ad perfectionē sui: z ad edificationē ꝓximi cōsequenter ordinauerūt. Vis recte ecclesia similis phibēt: qz in ea boni z mali religiosi: z superstitiose cōuenientes pmixtim continent: qui p quinq; prudentes z p quinq; fatuas ꝟgines: p q̄nq; partitā sensuū cōtinentiā a carnis illecebris z voluptatib⁹ significātes intelligunt. Quicūq; em̄ opa sua bona ꝓ vana gloria vel questu faciunt fatui quidē sunt z si prudētes esse videant. Inde em̄ et virgines dicunt: qz bona operant: z boni ab hominibus vident. Sunt em̄ in actione ꝟgines: z intentione corrupti: qz bona q̄ agūt nō castā sincera ītētiōe facīūt: z merito dicunt ꝟgines fatue: qz bonū opus de genere pdūt ꝓpter defectū intētiōis recte: magna quippe fatuitas est difficilia et ardua aggredi z sustinere sine fructu vtilitate: magna em̄ fatuitas ē ieiunare: vigilare: carnē affligere: orare z similia facere: z nullā aliā mercedē nisi vanā gloriā expectare. Dc talib⁹ et dñs ait. Recepert mercedē suā: prudentes ꝟo totā ītētionē ad deū refert: z ꝓ opibus suis a dño cui soli placere cupiūt mercedē reci

Virginibus similis ecclesia

Virgines duplices. Hiero.

pñt prudētia ꝙppe magna est ex modic.o magna ꝛ ex tpalib⁹ acꝙrere sempiterna. Et i his diuidit tot⁹ mūdus:ꝛ tota fidelium multitudo qꝛ vt dicit Hiero. Sācta ecclesia virgines prudētes habet pro deo bñ operātes ꝛ fatuas vana gloria laborantes: videat ḡ vnusquisq; vt bonū opus bñ ꝛ bona intētione faciat: qꝛ non bonū facere: sz bñ facere laudabile est: nō em̄ ꝙbis meremur: sz aduerbijs. i. nō in eo ꝙ aliquid facim⁹. hec Hiero. Oēs ꝙo accipientes lampades suas. i. opera bona de genere [ex ierūt obuiā sponsoꝛ sponse] ad ḣ em̄ debet oꝛ

C Oleū lāpadum.

dinari exercitiū vite nr̄e: vt hō possit secure ꝛ decēter xp̄o ad iudiciū venīēti obuiare. [Sz ḋnq; fatue acceptis lampadib⁹]. i. opib⁹ suis [nō sumpserūt oleū secum]. i. nō habuerunt spūale gaudiū qō oriꝛ ex operib⁹ bonis ꝓpt deū factis: ꝛhoc ꝓpter defectū recte intētionis. vt em̄ dicit. Aug. Qui nō ꝓptera gaudet: qꝛ intrinsecus deo placet nō habet oleū secū [prudētes ꝙo acceperūt oleū in vasis suis]. i. ītra cōscientias [cū lampadibus]. i. cū bonis operibus: hoc est vt dicit Aug. Leticiā bonorū operum in corde atq; cōscientia posuerūt: qꝛ propter rectitudinē intentiōis gaudēt in dño de suis opibus bonis: ōr aūt gaudiuz illud oleū qꝛ nutrit ꝛ fouet charitatis ignē: ex hoc em̄ ꝙ aliquis delectaꝛ in ope fortius ꝛ melⁱ operaꝛ ꝛ ꝙ cōsequēs disponitur vt ei maioꝛ charitas infundaꝛ. ꝙes quippe virgines tam fatue q̄ꝫ prudentes acceperunt oleū in vasis cuz lam-

Aug.

Augu.

Augu.

Oleū in lampadib⁹ ꝛ in vasis.

padib⁹: fatue aūt solū in lampadib⁹ nō in vasis: ita ꝙ vasa habuerūt vacua: sic in ecclesia quidā accipiūt oleū i lampadib⁹ quasi videātur ab hoib⁹ boni: interius aūt sunt bonitate vacui ꝛ mali. [Moraz aūt facīēte sponso]. i. xp̄o differēte iudiciū icz donec impleaꝛ numerus electoꝛ [dormitauerūt oēs] q̄ꝫtuz ad languoꝛē coꝛporis [ꝛ dormierūt] q̄ꝫtū ad somnuz mortis: vel dormitauerūt ꝓ inertiā ꝛ neligentiā. vñ Chryso. Tardāte cōsummatiōe seculi nō solū pcōres: sz iusti ꝛ spūales ad negligētiā sunt deuoluēdi: ꝛ ad carnalia delectamenta trāsituri: vt ipleaꝛ illud p̄s. Saluū me fac deꝰ qm̄ defecit sctūs qm̄ diminute sunt veritates a filijs hoim. Et bñ cōpaꝛat mors somno qꝛ a morte erit advitā excitatio. Deide ponit examinatiōis iudiciū circa p̄dicta opa cōtemplātiū ꝛ aliox cū ōr [media aūt nocte]. i. subito nullo scīēte aut spectante: qꝛ dies dñi sicut fur ita in nocte veniet. nā qꝛ tp̄s iudicij est nobis occultū iō signaꝛ ꝓ mediā noctē: qꝛ illa q̄ fiūt nocte media sūt hoib⁹ occulta [clamoꝛ factus est] tubātiuz āgelox excitās mortuos et cōuocās ad iudiciū. Oꝛtus clamoꝛ: qꝛ nō erit

Dormitare.

Chryso.

p̄s. xl.

Clamoꝛ ad iudicium.

aliꝰ: ita alte in celo: nec ita ꝓfunde in iferno: nec corpus i sepulchro ḋn audiat hūc clamorē ꝛ tremiscat. ad literā media nocte fz q̄sdā flet iudiciū q̄ āgelus egyptū deuastauit ꝛ dñs infernuz spoliauit: ea dēq; hoꝛa electos suos de hac mūdo liberabit: sz fz alios de die celebrā dū ōr qꝛ nox illa sicut dies illuminabit. [Tūc surrexerūt oēs ille virgines] fatuer ꝓdētes qꝛ sz boni ꝛ mali resurgēt: vt i iudicio appareāt: ꝛ ornauerūt lāpades suas. i. aptauerūt rationes operū suox reddēdas cogitādo enumerādo apō se opa sua pro q̄b⁹ expectabāt remunerationē: iste em̄ ornatꝰ ñ ē aliō nisi recursus ad mētē cogitādo de iusticia operū suorū ꝛ bonitate circūstātiarū ac reddēdā rationē eorū: hoc em̄ cōmune est fatuis ꝛ prudētib⁹ sz in fatuis est vana fiducia: in prudentib⁹ ṽa. Ad ṽitatē ꝙppe ornatꝰ lāpadis tria exigunt: videlicet claritas vitri: in q̄ significat puritas quo ad seipsuz: plenitudo olei in q̄ misericordia ad ꝓximū: inflāmatio ignis: in q̄ fides cū dilectiōe ad deū: q̄ oia in prudētib⁹ iunt: ꝛ i fatuis deficiūt. Sz fatue sua fiducia decepte dicunt sapiētibus [date nobis de oleo vr̄o]. q. d. Justicia vr̄a sufficiēs est vos glorificare: et nos excusare: excusetis ḡ nos vel feratis testimoniū de opibus nr̄is que vidistis: qꝛ cōtinet ꝛ fideles [qꝛ lāpades nr̄e extinguunt]. i. opa nr̄a q̄ videbant nobis lucere: ꝛ clara hoibus fortis apparere in aduentu iudicis tius obscurant: qꝛ oleo vere glorie ꝛ intētiōis recte ptiuant. Nā ꝛm Aug. quox facta aliena laude fulciūt eadē subtracta deficiūt. [Respōderūt prudētes dicētes. Ne forte nō sufficiat nobis ꝛ vobis]. Ista petitio vana: ꝛ respōsio negatiua signāt ꝙ nullus tūc ad aliū quātūcunq; iustū poterit ꝓ auxilio habēdo accurrere: nec aliq̄s quātūcūq; iustus poterit aliū iuuare: sz vir sibi soli sufficit sua iusticia. vñ Aug. Unusq̄sq; ꝙ se rationē reddet nec alieno testimonio q̄sq; adiuuabit apō deū ꝛ vir sibi q̄sq; sufficit vt ei testimoniū ꝓhibeat cōscientia sua. vñ ꝛ Hiero. ḣ nō ō auaricia sz de timore dicit: qꝛ vnusq̄sq; de opib⁹ suis mercedē accipiet: nec possunt i die iudicij alioꝛ virtutes alioꝛ vitia sublenare [ute potius ad vēdētes ꝛ amite vobis]. q. d. ꝛm Aug. crimē eoꝛ cōmemorādo videam⁹ nūc qō vos adiuuēt q̄ vobis laudes vēdere ꝙsueuerūt ꝛ vos in errorē inducere vt non coꝛā deo sz ab hoib⁹ gloriā q̄reretz. Exprobratio ē fatuitatz ꝓterite i ḣ ꝙ bona opa de genere dederūt ꝓ fauoꝛe laudis hūane: qꝛ vēditores sunt adulatores. q. d. eis. Cōsiderate q̄d valuit vobis pro tali fauoꝛe ꝙtinēter viuere. [Dū aūt irēt emere] tropice loq̄t. i. si adhuc viuerēt ꝛ inuenirēt irēt emere in q̄ ipli caꝛ ꝙ remanet affectꝰ ꝛ habit⁹ vanitatis ꝓterite. i. ꝛm Aug. dū inclinarēt se in ea q̄ fortis sunt ꝛ soluta gaudia req̄rerēt [venit spōsus]. s. ille q̄ iudicat. i. xp̄s: vt remunerationē bonox faciat [ꝛ q̄] ꝓ opa charitate formataparata erāt. s. prudētes virgines q̄b⁹ fz Aug. Bonū testimoniū coꝛā vo cōscīētia ꝓhibebat ītrauerūt cū eo ad nuptias. s. ad celestz regni gl̄iā ꝛ fatuis exclusis ꝛ ad penā relictz [clausa ē ianua]. i. adu⁹

Reſurrectio olim.

D Lampadis ornatus.

Augu.

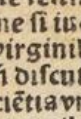
In iudicio non erit patrocinū Augu.

Hiero.

Augu.

Augu. virginū prudentia.

ad regnū celoꝝ q̄ nō est alicui possibilis post
indiciū. Janua inq̄ triplex est. s. mie ad idul
gēdū q̄ mō oīb⁹ aperit: gratie ad merēdū que
mō oībus offert: glorie ad intrādū q̄ mō oīb⁹
penitētib⁹ reserat: ꝙ clausa est exclusis repro
bis: inclusis: electis: opib⁹ cōsummatis. Nō em̄
Augu. vt ait Aug. post iudiciū patet precū aut meri
Chriso. toꝝ locus. vñ z Chri. ita est terribile illō iudi
Timor oim̄ i iu dicio vbi nulla inter cessio. ciū vt nec innocētia sibi ꝓfidat. Tāt⁹ timor erit oim̄ etiā sanctoꝝ vt nemo speret se iustū inue niēdū: ſz adhuc timeat ne forte reus existat. Quō ꝙ p⁹ pctōrib⁹ tūc intercedāt sancti cuz ti meāt ipsi de se? Nā sicut tps mie iudicium nō recipit: sic z tps iudicij mia non recipit: vbi aūt locū mia nō habet nec intercessio valet. vbi
Grego. etiā. Greg. O si sapere in cordis palato possit q̄d āmirationis habet qō ꝺvenit spōsus: q̄d dulcedinis [intrauerūt cū eo ad nuptias] q̄d amaritudinis z clausa est ianua? Tunc regni ianua lugētib⁹ claudit q̄ mō quotidie penitē tib⁹ aperit: qz nequaq̄ tūc veniā inuenit q̄ mō tps venie aptū ꝓdit. Jbi a dño non pōt mereri qō petit q̄ hic noluit audire qō iussit. hec Greg. [Nouissime] p nimis tardā z infructuosam penitentiam [venīt z relique virgines dicē tes. Dñe dñe aperi nobis] p hoc q̄ vocāt euz
Chriso. dñm significat q̄ crediderūt in xp̄z. vñ Chriſ. Egregia q̄dē i dñi appellatiōe cōfessio idēq̄ repetitū iudiciū fidei est. Sz q̄d ꝓdest voce in nocare si opib⁹ neges? non humanis ꝟbis hec agunt: ſz cōscientie sibi loquunt: zq; fides eaꝝ fuit informis. z ſz Aug. Magna ei⁹ seueritas post iudiciū cui⁹ ante iudiciū ineffabilis mia
Nescio vos pierogata est: iō [respodēs ait Amē dico vo bis nescio vos]. i. non cognosco. s. noticia ap probatiōis q̄ soli electi a deo cognoscunt. q. d.
Augu. Jō vos desero qz vite meritū i vobis ñ cogno sco. Nescit eas z repellit: qz ſz Aug. nō itreat in gaudiū ei⁹ q̄ nō corā deo ſzvt ptaceāt hoib⁹ visi sunt aliq̄d ſz ꝓcepta ei⁹ oparī. Jn fine aūt intentā cōclusionē infert ad nostrā instructio nē di. [Vigilate itaq̄] ad habēdū fidē charī tate formatā z vos ad mortē z iudiciū solicite parādo āteq̄ veniat sponsus vos ad ꝟ subito vocādo [qz nescitis diē neq̄ horā] mortis vel iudicij ſz de vtroq̄ incerti estis. Ecce q̄ para bola tēdit: vt qz ignoram⁹ diē iudicij z etiā mor tis nr̄e dubie solicite testimoniū bone cōsciē tie nobis ꝓparem⁹ ne si iudex nos inueniat im
F Cōscien tie testi moniuz. Hiero. paratos cū fatuis virginibus foris remanea mus. Singuloꝝ em̄ discutient. actus accusan te vel excusante ꝓscientia vnūquēq̄. vñ Hiero. Ex hoc aūt q̄ infert vigilate itaq̄ qz nescitis diē neq̄ horā: itelligunt vniuersa q̄ dicta sunt esse p̄missa: vt qz ignoram⁹ iudicij diez soliciti nobis lumē bonoꝝ operū ꝓparem⁹ vigilia ei opus est mētis ante mortē corporis. Ut aūt di cit Aug. nō solū illius vltimi tps quo ventur⁹ est sponsus: sed sue quisq̄ dormitionis diem z horā nescit. Quisquis aūt paratus est vsq̄ ad mortē q̄ oīb⁹ debet parat⁹ inueniet etiā cū illa vox media nocte sonuerit qua oēs exigi laturi sum⁹. Jtaq̄ vt dicit Chriſ. reuocem⁹ ad Chriso. memoriā exēplū qō de virginibus refert q̄ ex cluse sūt a thalamo ipsi ꝓpter olei defectuz. Ponam⁹ nosmetipsos in illis q̄ excludunt et inde q̄s doloz q̄ pena sit si cogitem⁹ posse etiā nos eadē pati cuz negligim⁹. Est ne aliq̄s ita Exhor lapideus q̄ hoc exēplo ñ moueat et timeat ne tatio. sil'ia incurrat? hec Chri. Igit vigilemus z opa lucis agētes i vigilia hui⁹ vite ornem⁹ lampa des nr̄as z opa: vt habētes oleum ac gloriā z gaudiū in cōsciētijs nr̄is ꝓparati intrem⁹ cū sponso ad nuptias regni celestis. vñ dicit hic Chriso. q̄ iudei exituri de egypto expediti z Chriso z ꝓcincti agnū iussi sunt māducare z ad eūdez parati: ostēdētes nobis qm̄ q̄cūq̄ nr̄i agni eu charistiā māducāt: ita debēt esse expediti q̄si quotidie exituri de mūdo. Ad hoc ꝙ tēdit pa Parabo rabola vt ad futura oculos cordis aperiam⁹ le itētio. mala eu adamus deserēdo culpā: bona ꝓme reamur sectando iusticiā: z cū oī diligētia q̄ti die expectemus dñi aduētū cuius nesciam⁹ diē neq̄ horā. vbi Greg. Qz post pctā deus penitē tiaz suscipit: si sciret q̄sq̄ de ꝓsenti seculo quo Grego. tpe exierit aliō tps voluptatib⁹ atq̄ aliud pe nitētie aptare potuisset. Sz q̄ penitēti veniā spōdet peccātī diē crastinū nō ꝓmisit. Semp ergo extremū diez debem⁹ metuere quē nūq̄ possumus ꝓuidere. Jlla hora ē nr̄i exitus sp intuenda: ista redēptoris āmonitio āte men tis oculos est semp ponēda qua ait: vigilate qz nescitis diē neq̄ horā. hec Greg. Jlli ergo q̄ expectāt vt i vltima hora cōuertant falli pos sunt: q̄ ꝟo in bono pseuerāt falli non possunt. Oīs enim hō in eo iudicat in quo inuenit: z q̄ nunq̄ nisi in bono iudicātur q̄ sp in bono in ueniunt. Igit vt ait Richar. debet aia pfecta Richar. z assidue summoꝝ cōtēplationi dedita oī hora peregrinatiōis sue terminum z ergastuli hui⁹ egressum cū suo desiderio expectare z ad illud diuine cōtēplatiōis spectaculū qō in futura vita speramus animū suū suspēdere z i eiusmodi expectatione vehementi desiderio āhelare: vt id qō iteri videt p speculū z i enig mate mereat facie ad faciē videre. ¶ Oro.



Omine iesu xp̄e sponse bone da mi hi cuz prudētibus virginibus bona opa z intentiōe recta facere aci eis vigilāter pseuerare vt paratus in uētus ad nuptias tuas valeā gaudēter intra re peto dñe vt notū facias mihi finē meū an teq̄ veniat: z ne me āte finiri sinas q̄ peccata mea dimittas: vt in hora exitus mei vltio di uina super me non veniat: z potestas: tenebra rum mihi non occurrat nec noceat sed talem me dies examinationis reddat: qualem me fons regenerationis exhibuit. Amē.

De talentis et bonis a dño seruis

traditis. Capitu.xlix.

A Mathe. xxv. ca. xix.



Subiungit secū dam parabolā de talentis q̄ spāl'r ptinet ad plātos: qz ly oēs maxie tñ plātos inducit vt vigilātes gratijs ꝛ donis a deo receptis bñvtāt ad dei gloriā ꝛ sui pfectionē ꝛ primi edificationē: ꝛ fructū afferāt exēplo seruorū q̄ de talentis lucrati sunt: ꝛ a dño veniente remunerati: nec abscondāt in terra vel sudario p̄dictis vtēdo ad mūdi gloriā vel tpale lucrū seu carnale cō modū: ne vt seruus piger ꝛ torpens dānet ac foras extra cōuentū sanctorū in tenebras exteriores et infernales ejciant. Et p̄mo circa statū plātorū spāl'r ꝛ nihilominus aliorū describit meritum ꝛ demeritū p̄pe actiōis: scdo iudiciū discretiōis: tō dicit dico vobis vt vigiletis bñ faciēdo ꝛ in bonis pseuerādo: qz nescitis aduētū spōsi ꝛ iudicis: sicut hoīs pegre pficiscētis incert⁹ est reddit⁹ seruis suis: spō sus em̄ p̄dict⁹ [sicut hō pegre pficiscens] ꝼm corp⁹. s. ad celestē patriā carnē nostrā portās pegrinatio em̄ fuit celū carni: vel qz a nobis nō videt in p̄nti [tradidit bna sua]. s. v. talēta: duo ꝛ vnū ad fructificādū [vnicuiq; ꝼm ppriā ꝟtutē]. s. susceptiuā ne quē grauaret nec cuiq; dēficeret. Et est argumētū ide q dē⁹ nō p̄cipit impossibile [ꝛ pfect⁹ est statim] liberā eis ptātē operādi pmittēs [abūt aūt] p affectū volūtatis [q̄. v. talēta acceperat]. i. donū. v. sensuū ꝛ exteriorē sciētiā. v. sensibⁱ ac q̄sitā [ꝛ opat⁹ est in eis] p exercitiū exteriorīs opis [ꝛ lucrat⁹ est alia. v.] qz merita sua multiplicauit ex creaturis creatorē: ex corpalib⁹ spūalia: ex tpalibus eterna cognoscēs: ac fructū edificatiōis in p̄ximis faciēs [sīl'r q̄ duo acceperat]. s. intellectū scripture ꝛ opationis [lucrat⁹ est alia duo]. s. bonū sapientie a se diffundēdo in p̄ximū p ꝟba p̄dicatiōis: ꝛ bonū opatiōis: p exēplū edificatiōis [q̄ aūt vnū acceperat]. s. solā itelligētiā scripture [abiēs fodit in terra] curuitate terrene intētionis ꝛ carnalis actiōis [ꝛ abscōdit pecuniā dñi sui]

Impossibile nō p̄cipit

Talētū sine edificatiōe p̄rimi. Grego. Talētū i terra abscōdere est acceptū ingeniū i terrenis actibus ꝛplicare ꝛ nō lucrū spūale q̄rere.

Hoim triplex genus.

Jn his ḡ trib⁹ seruis significāt oīa gña hoīm q̄b⁹ cō petit negociatio actiue vite. s. impfecti ꝛ mali pfecti: ꝛ impfecti qz plurib⁹ indigēt designāt i illo q̄ accepit. v. pfecti in illo q̄ accepit duo: mali in eo q̄ accepit vnū. Jlli aūt duplicāt talenta q̄ ex eis faciūt opa bona: illi ꝟo abscondūt q̄ otiose viuunt⁹ ex eis tpalia tñ lucra q̄runt. Examinatiōis iudiciū circa p̄dicta ponit cū dr [post multū tpis]. s. in scdo aduētu [venit dñs seruorū illorū] req̄rens a singulis de cō misso rōnē exquirens merita ꝛ exigēs quod tradidit cū vsura. Quid quisq; accepit cōsideret: ꝛ qō lucrum de acceptis reportet penset. [Et accedēs q̄. v. talenta acceperat. i. preparans se ꝛ cōfidēs de reddenda rōne [obtulit alia. v. talēta: ꝛ q̄ duo acceperat obtulit alia duo] multiplicata em̄ talēta sunt multiplicata merita q̄ offerunt cū a deo acceptant [obtulit inq̄t dñe q̄nq; vl' duo talēta trs didisti mihi] cōfitet gratificē ꝛ totū et deputat: qz ab ipso accepit [ecce alia. v. vel duo suplucratus sum. i. multiplicata sūt merita ex gr̄a tua cū vsu liberi arbitrij. [Et ait illi vtriq; dñs ei⁹. Euge] qō ē interiectio gaudētis. i. sm Chri. Chriso. Bñ sit tibi serue p ppriā hūiliationē quo ad te p̄m: bone p diuinā assimilationem quo ad deū ꝛ fidelis p vtilē dispensationē quo ad p̄ximū: vel [bone et fidelis] q̄rens in actibus suis gloriā dñi sui nō suā [qz sup pauca fuisti fidelis]. s. sup bona vite p̄ntis [supm̄ta te cō stituā]. s. bona vite sequentis de q̄bus p̄s. di. Quā magna multitudo dulcedinis tue dñe quā abscōdisti timentib⁹ te. vñ Chri. Pauca sūt q̄ in hoc seculo nobis p̄stāt: multa q̄ i illo seruāt. Et Hiero. Oia q̄ in p̄nti habem⁹ licet magna videant ꝛ plurima: tñ cōparatiōe futurorū parua ꝛ pauca sunt [intra in gaudiū dñi tui] ꝛ suscipe q̄ nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit. ꝛ bñ dicit [intra] vt ex oī pte gaudiū sursum: ex visiōe dei deorsum: ex cōsideratione inferni interius: ex gloria cōsciētie exteri⁹: et decore oīs creature. Gloriose cōsummatio cursu certaminis in gaudiū dñi sui intrabit q̄ centū milib⁹ p̄dicans vel vnā aiam lucratā dño suo reportauerit: nec iō min⁹ gloriose si nullā dū mō fideliter p posse faciat qđ faciendū est: p salute nēpe miles strēnuus in certamine emendat si cōstanter ꝛ legitime certauerit etiā si dño suo trūphū nō obtinuit: sic ꝛ doctor gentiū reposita sibi habere coronā iusticie gloriabat nō min⁹ q̄ si oēs q̄s cōuerterat in vera fide ꝛ vnitate sancte matris ecclesie pstitissent. [Accedēs aūt q̄ vnū talentū accepat ait. dñe scio qz hō durus es] grauiter puniens deliquentes [metis vbi nō seminasti ꝛ congregas vbi nō sparsisti.] Seminat dei noticiā: in p̄dicatione veritatis: spargit virtutes in exemplo bonitatis: metit ḡ vbi semē legis vel euāgelij nō ministrauit ꝛ colligit vbi bonitatis exēpla in patrib⁹ veteris vel noui testamēti nō sparsit. Jn plātis etiā ecclesie nō solū req̄rit bona in p̄sona ppria: sed etiā in aliena. s. in subditis eorū: qz eorū officiū est alios ꝛ maxie subditos inducere ad bonū [ꝛ timens]. s. aggredi altioris vite statū ne ipse piclitaret q̄rens salutē aliorum [abscondit talētū tuū in terra [hoc est nō sum vsus noticia mihi data ꝑ eterna: sz ꝑ terrena [ecce habes qđ tuū ē] q. d. sufficit mihi qz tenui qō habui nec aliꝫ

Chriso.

ps. xxx.

Chriso.

Hiero.

B Gaudiū saluatorum.

Pusillanimitas Christo.

ministraui. Iste timor serui pigri non est nisi pusillanimitas bñ agendi. vt aūt dicit Chri. Et si talentū nō perdidit reus tñ est dānti: sicut q̄ cā seminādi semē accipiēs tpe seminationis nō seminauerit dño suo dānū fecit: z si semē nō pdidit ꝯtū poterat lucrum facere si oportuno tpe seminasset. [Rñdēs aūt dñs dixit ei serue male] ppter calūniā respectu dñi [z piger] in multiplicatione respectu ꝓximi [sciebas q̄ meto vbi non semino] multo magis vbi semino [z cōgregovbi nō sparsi] multomagis vbi sparsi. q. d. p omissione ꝛitatis z ꝛtutū iudico illos q̄bus nō p̄dicaui nec exē plū bonitatis ꝓposui: ergo multo magis te cui talētū noticie mee ad negociādū cōmisi et ex hoc te accuso q̄ te excusas. [Oportuit g̃] ad tuū meritū et ad aliorū cōmodū [te pecuniā meā]. i. sermonē vel legē dare gratis ad mensam. i. ad aliorū refectionē internā [z cōmittere nūmularijs]. i. auditoribus q̄ qō audiūt operāt: vel potiꝰ docere alios q̄ postea alijs ministrarēt [z ego veniēs] ad discutiendū merita [recepissem qō meū est cū vsura] i. te z ipos quos mihi acq̄siuisses: hec em̄ est vsura spūalis. s. lucrū aiaꝝ q̄ maxime placet deo. [Tollite itaq; ab eo talētū]. i. donū sibi traditū. s. naturalis ingenij vel noticie z loq̄tur pmissiue: q̄ dñs auferri pmittit intelligēdo tiā vel p vitia vel p demones qñ hō infatuat in eligendo malū vel infatuat ppter sciētie abusum vel nō recipit mercedē: sed penā: q̄ bona diuinitus collata nō cedēt male operātibus vel otiosis ad gloriā: sed magis ad confusionē [et date ei q̄ hz. x. talenta] q̄ dānatio reproboꝝ cedet ad gloriā electoꝝ ꝛm illō. Letabit iustus cū viderit vindictā: ex quo patet q̄ nō pmittit deus fieri malū: nisi inde eliciat aliquod bonū: iussit aūt potius dari illi qui habebat. x. ꝯ illi q̄ habebat. iij. q̄ minꝰ habuit qui. v. acceperat ꝯ q̄ duo: p. v. em̄ significat exteriorū scientia ꝛm. v. sensus: sed p duo opatio volūtatis z intellectus: oportuit ergo illi q̄ habuit exteriorū scientiā z administratione dari intellectū interiorū q̄ p vnū intelligit talentū [oi em̄ habēti] z bñ vēti [dabit] incrementū eius qō hz [z abūdabit] habēti elisolicitudinē ministrādi ꝛbū dei dabit gra [z abūdabit] in efficaci doctrina. Itē [habēti] charitatē [dabit] augmētū charitatis [z abūdabit] vsq; ad pfectionē. Itē habēti meritū dabit ꝓmiū z abūdabit: q̄ remunerabit supra cōdignū. Augebit em̄ gra ei q̄ laborat in eā: nā laborando merebit augeri: z ei qui reperit in gratia dabit gloria z abundabit: nō solū de sua z aliorū glorificatione: sz etiā de impletione iusticie in malorū reprobatiōe. [Ab eo aūt q̄ nō hz] studiū vel charitatē et bonū doni collati vsuz [z qō videt habere] naturali ingenio vel studio lr̄arum ac donū sibi collatū [auferet.] Item ei qui nō hz fidē: vt in deo nō credenti etiā qō videt habere. s. legis scientiā auferet ab eo. Itē ei qui in morte nō inuentus fuerit in gratia bona nature z grē cedet ei ad penā. Ut aūt dicit Augu. Ois res que dāda nō deficit si habeat z nō dat nō habetur quo habēda est: z vt ibidē dicit dare habēti fuit mie auferre nō habēti iusticie: prudenter ergo z fideliter laborantē ad bonū vsum in dei munere habentē ampliori gratia dñs donat z otia sectantē ac munere dei nō bene vtentē eo q̄ dederat priuat. vñ dicit Grego. q̄ quisquis charitatē hz etiā alia dona percipit: quisquis charitatē nō hz etiā dona q̄ percipisse videbat amittit. Deinde inutilē seruū talento priuatū iubet mitti in tenebras exteriores. i. corpales: q̄ vt ait Hiero. Dñs lumē est qui ab eo foras mittit caret lumine. Exteriores tenebre sunt corporis: interiores sunt male ale. vñ Grego. Interiores tenebre sunt cecitas mētis: exteriores eterna nox dānationis: qui ergo hic sponte cecidit in cecitatē mētis illic ꝓcieī i noctē dānatiōis. vñ z Raba. p penā in exteriores tenebras cadit q̄ per culpā suā sponte in exteriores cecidit: ibi coactꝰ patit tenebras vltionis qui hic libenter sustinuit tenebras voluptatis. ℔ Raba. [Ibi erit fletus] pueniens ex fumo caloris [et stridor dentiū] ex passione frigoris: vel [fletus z stridor dētiū]. i. dolor mētis z corporis: z ad ista reducit ois pena infernalis: ecce q̄ nō solū q̄ mala operāt: sed z q̄ bona nō facit vltima pena punit: pñt etiā p. v. talēta intelligi bona nature: bona gratie: bona sciētie: bona potētie: z bona opulentie: z dicunt talenta: q̄ per bonū vsum talij pōt hō sibi acq̄rere celeste pmiū: z alij habēt ois ista a deo collata: alij plura istoꝝ: alij vnū tñ: aliqui etiā sunt qui talenta multiplicant z geminant bñ vtēdo p dictis ad sui pfectionē z ꝓximi edificationē: alij abscondūt in terra q̄ vtunt ad mūdi gloriā z lucra tpalia. De eodē q̄z Luc. ponit parabolā de hoie nobili. s. xp̃o. q̄ nō solū ꝛm diuinitatē verū etiā ꝛm humanitatē ex nobili genere ortus est: q̄ ꝛm diuinitatē dei patris z ꝛm hūanitatē dauid regis filiꝰ [q̄ abūt i regionē lōginquā] ascēdēs i celū empireū [accipe sibi r̄gnū] sup ordines āgeloꝝ [ac reuerti]. s. ad iudiciū generale in mūdi fine z etiā ad iudiciū ꝓticulare in cuiuslibet hois morte z prius q̄ illuc ascēderet [vocatis] p electiōis gr̄am [decē] ppter decalogi obseruātiā [seruis suis] ppter obediētiā oimodā: vel [decē seruis suis]. i. xp̃ianis z fidelibus vniuersis q̄ū vniuersitas numero denario designat p pter pfectionē denarij [dedit illis] gratis decē mnas]. i. talēta seu libras. s. spūalē decalogi itellectū ad negociādū donec veniat ad iudiciū: q̄s veniēs exiget cū vsura z excrescētia. ꝛm Beō. Mna. x. dragmis appēdit decē ergo mne cētū dragmas, i, centū libras faciūt q̄ nu

C Talētū malis creditū.

Habēti dabitur

Augu.

Grego.

Charitatis laus

D Hiero. tenebre exteriores res.

Grego.

Raba.

Grego.

E Hois nobilis parabola.

Beda.

Mna.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

merꝰ pfectoꝝ designaꝫ ꝛ sacre scripture ꝓmo
qꝛ vite celestis pfectionē suggerit q̄si numeri
mnas. ꝛ cētenarij pōdere fulgescit vꝫ p. x. mnas itelli
gi kvniuersitas donoꝝ dei ꝓpꝫ pfectionē ipsiꝰ
ōnarij: mutuanit ꝝ nobis deꝰ aliq̄ dona ad ne
gociādū ꝛ multiplicēꝫ p fructꝰ bonoꝝ opeꝝ: qꝛ
tps meriti currit vsq̄ ad iudiciū de qb⁹ q̄rit lu
crū meritoꝝ redditurꝰ cumulū ꝑmioꝝ: h̄ ꝓfec
Grego. to negociū vt ait Greg. Tūc vere nos agimꝰ
si vidēdoꝝ loquēdo ꝓmoꝝ alias lucramur si
ifirmos q̄sq̄ celestis regni gaudia ꝑdicādo i
superno amore roboramꝰ: si ꝓternos ac tumi
dos geh̄ne supplicia terribiꝫr ꝛsonādo flecti
mus: si nulli ꝛ fitatē parcimꝰ: si supnis ami
Usura citijs dediti h̄uanas inimicitias nō timeamꝰ
quid. hec Greg. Usura q̄ppe est qō ex mutuo vltra
sortē accipiꝫ. Et certe dñs dādo nobis pecu
niā sue gr̄e ꝛ doctrine exigit eā cū vsurꝫ ꝛexerce
scētia: ꝓio vt cū tributi doctrinā fidei ad cre
dēdū exigit vt qō credis ore ꝓfitearis: scōo vt
qō ꝓfiterꝫ ope ꝓpleas: tertio vt ex auditꝫ i lege
dñi meditādo ꝛ legēdo ꝛ orādo ēt alia intelli
Grego. gas: q̄rto vt qō cōpleueris docere nō cesses:
his ei ptib⁹ denariꝰ vite fūdat h̄ ne. vñ Greg.
Inquātūvos ꝓfecisse pēsatis ēt alios traher
vobiscū satagite i via ōi h̄ꝛe socios ōsiderate
ꝛ si ad deū tēditꝫ curate me ad eū soliveniatꝫ.
h̄ic ei scriptū ē. Qui audit dicat veniꝫt q̄ i cor
de vocē supni amoris suscepeꝛit foras ēt ꝓxi
mis vocē exhortatiōis reddat. h̄ Greg. [Acce
F pto aūt regno] dñs ꝟnorū illoꝝ rediēs [iussit
Retribu eos vocari] ad se vt sciret quātū q̄sq̄ negotia
tio. tus eēt. Et cū ꝓimꝰ veniens cū mna sua alias
decez: ꝛ alter cū mna sua alias q̄nq̄ acq̄sitas
obtulisset: cōgratulās ei dñs dixit ꝓio [eris
ptātē h̄abēs sup decez ciuitates] alteri ꝟo [ꝛ
tu esto sup q̄nq̄ ciuitates]. i. gaūdebis. s. tu
vter q̄ de felicitate oim q̄ p tuā doctrinā vꝫ vi
te tue exēplū ꝓuersi sunt ad bonū. seruis aūt
bonis mnas cū lucro reportātib⁹ piger seruꝰ
mnā suā sine lucro obtulit: quā in sudario li
gatā habuit: qꝛ molliter ꝛ delicate viuēdo doc
trinā commissaz nō enumerauit ac gr̄az sibi
datā i hac carne laborib⁹ ꝛ fatigatiōib⁹ tradi
tā torꝑescēs ꝛ p̄cepta dona sub otio torꝑoris ꝛ
ignauie absc̄odit: ꝛ sic ipsaz mnā sine opib⁹ tā
q̄ mortuaz ꝛ sepultā in sudario habuit: suda
riū ei est pān⁹ i. q̄ involuunt corꝑa mortuoꝝ
ꝛ iō mna in sudario reposita signat donū dei
a bonis opib⁹ otiosuz tāq̄ mortuū: illis ꝝ q̄ de
donis suis bñ operādo lucrū fecerūt cōmēda
tis a dño ꝛ remuneratꝫ pigrū q̄ i bonis opib⁹
torꝑēdo mnā suā in sudario ligauit reprobat
dñs ꝛ dānat vario tñ mō ꝟz q̄titatē meriti vꝫ
delicti: qꝛ gradꝰ sūt ꝛ gaudijs ei tormētꝫ. Iste
[hō pegre ꝓfectꝰ]. s. xp̄s ad patrē ascendēs
ꝑm mar. [reliq̄t] corꝑoraliꝫr [domū suā]. i. ec
clesiā quā tñ nūq̄ diuine potētie p̄sidio desti
tuit [ꝛ dedit seruis potestatē cuiusq̄ opis] qꝛ
dās fidelib⁹, viij. talꝫ ꝑm matt. ꝛ. x. mnas ꝟz lu
cā: tribuit eis facultatē insistēdi opib⁹ bonis
dimittēs eos agere ꝟz libertatē sue volūtatis
[ꝛ ianitori] q̄ ducit in domū celi. [ꝓcepit vi
gilare] ei. s. q̄ p̄dicat ꝛ ꝓeest cui dr. Si nō ānū Eze. iij.
ciaueris iniq̄ iniq̄tatē suā: sanguinē eiꝰ ꝟ ma
nu tua req̄rā. vñ Beda. Janitori aūt p̄cepit Beda.
vt vigilaret qꝛ ordini pastoꝝ ꝓmisse sibi eccle
sie: iubet curā ipēdere nō solū aūt rectores ec
clesie ꝟz oēs vigilare p̄cipimur ianuas cordiū
custodientes ne antiq̄ hostis mala suggestio
itret ne nos dñs dormiētes iueniat. h̄ Beda.
Janitori etiā est ratio q̄ debet eē vigil ad clau Janitor
dendū ostiū cōsensus diabolo ꝛ ad aptendum
xp̄o q̄ ad ostiū pulsat qñ ad bonū inuitat: ne
gociemur ꝝ fideliꝫr de bonis nature gr̄e ꝛ for
tune nobis datis: qꝛ deinde reddendi rationē
Fugiamꝰ pigritiā: qꝛ piger locū diabolo ꝑpa- Piger.
rat ꝛ otiosus q̄si puluinar est diaboli in q̄ re
q̄escat: oib⁹ q̄z modis q̄bus possumꝰ nosmet
ipsos emēdādo vel alios admonādo talentum
dñico erogare ꝛ erogando multiplicare: stu
deamꝰ vt pote de q̄ in districto iudicio ratione
redditurꝰ sumꝰ: nec se aliq̄s ab hac negocia
tiōe excusare poterit: qꝛ nullꝰ est q̄ talentū nō
acceperit. vñ Greg. Sciēdū ꝟo est q⁹ nullꝰ pi- S
ger ab hac talēti acceptiōe securꝰ est: nullꝰ nā- Grego.
q̄ est q̄ ꝟacuer dicat: talēta minime accepi: Talenti
nō est vñ ratione ponere cogar. Talēti ei nolē exactio.
cuilibet pauperi etiā hoc ipsuz reputabiꝫ qō
vel minimā accipit: aliꝰ nāq̄ accepit intelligē
tie donū p̄dicatiōis ministeriū debet ex talen
to: alius terrenā substantiā accepit erogatio
nez talenti debet ex rebꝰ: aliꝰ didicit artē qua
pasciaꝫ ipsa ars ei in talenti acceptiōe repu
taꝫ aliꝰ familiaritatis locū apō diuitē meruit
talētū ꝓfecto familiaritatis accepit: habens
igiꝫ intellectū curet oino ne taceat h̄abēs rerū
affluentiā vigilet ne a misericordie largitate
torꝑescat: habēs artē qua regiꝫ magnopere
studeat: vt vsuz atq̄ vtilitatē illius cū ꝓximo
partiaꝫ: loquēdi locū apud diuitē h̄abēs ꝓ
pauperibus intercedat. Tm̄ q̄ppe ab vnoq̄z no
strū vēturus iudex exigit q̄tū dedit. Conside
remꝰ ergo q̄ accepimꝰ atq̄ in eorū errogatiōe
vigilemꝰ nulla nos a spūali ope terrena cura
impediat: ne si in terra talentū absc̄ōdiꝫ talē
ti dñs ad irā ꝓuocet. vñ Aug. Unusquisq̄ qō Augus
h̄abet p̄stet alteri: q̄cq̄d plus h̄abet largiaꝫ
inopi: alius h̄abet pecuniā pascat pauperez:
vestiat nūdū: edificet ecclesiā: opeꝫ de pecunia
quicq̄d boni pōt: alius h̄abet cōsiliū regat ꝓ
ximū: pellat tenebras dubitatiōis luce pecto
ris: alius h̄abet doctrinaz eroget de cellario
dñi: ministret ꝓseruis cibaria: ꝓfortet fideles
reuocet terrā: q̄rat p̄ditos q̄tuz pōt faciat: est
qō sibi erogent paupes: aliꝰ claudo pedes ac
cōmodet: aliꝰ ceco suos oculos duces p̄hebeat
alius visitet infirmū: alius sepeliat mortuos
sunt ista in oibꝰ vt prorsus difficile inueniaꝫ
aliquis q̄ non h̄abet vñ aliquid alteri p̄stet

ꝛ illud extremū ꝛmagnuz qđ ait apl's inuicez
Chrisо. onera vſa portate ꝛc. vñ etiã Chrisо. Oia ifer-
am⁹ ad ꝓmouẽdã vtilitatẽ: talẽta em̃ hec sunt
vnicuiuscq; ꝯtus siue in ꝓeeminẽtia siue in
pecunijs: siue doctrina: siue in qualicũcq; tali
negocio: null⁹ dicat qm̃ vnũ talẽ habeo ꝛ ñ pos
sum facere: põt ꝛ pynũ approbat⁹ esse: nõ ei es
vidua illa pauperior. nõ es petro ꝛ iohan. ru
sticior q; ꝛ ideote ꝛ illiterati fuerũt: sz tñ qm̃ de
sideriũ monstrauerũt: ꝛ ad cõem vtilitatẽ oia
fecerũt celos appꝛehẽderũt: nihil eniz est ita
deo amicũ: sicut ad cõem vtilitatẽ viuere: ꝓp
hoc sermonẽ nobis dedit de⁹ ꝛ man⁹ ꝛ pedes ꝛ
corꝓris virtutẽ ꝛ intellectũ ꝛ sensum: vt oib⁹
his ꝛ ad nostrã ipsoꝝ salutẽ ꝛ ad ꝓmoꝝ vti
litatẽ vtamur: nõ opus est multis hic nobis
sermonib⁹ neq; longa circuitiõe. Instat enim
Phil. j. beat⁹ Paulus ratociniũ ferens ꝛ dicẽs. Dis
solui ꝛ cũ xp̃o esse meli⁹ est: manere aũt in car
Cuz xp̃o ne magis necessariũ est ꝓpter vos ꝛ ei qui ad
esse. xp̃z erat discessiõi ꝓposuit ꝓmi edificatio-
nẽ: ꝟ ei maxime est eẽ cũ xp̃o volũtatẽ ei⁹ face
re: volũtas aũt ei⁹ nihil est: ita sicut qđ expe-
dit ꝓmo: si em̃ in secularib⁹ nullus sibi ꝓpi
uuit: sz ꝛ artifex ꝛ miles ꝛ agricola ꝛ negocia
tor ad id qđ cõiter expedit sunt ꝛ ad qđ ꝓmo
pdest cõficiũt vniuersi: multomagis inspũali
bus ꝟ oportet facere: hoc em̃ maxime est viue
re q; sibi ꝓpi vuit solũ ꝛ oẽs despicit supflu⁹ẽ
ꝛ neq; hõ neq; generis nr̃i. hec Chr̃i. Ex predi
ctis videt q; alijs fidelis in charitate manẽs
ꝟ Utilis q; absq; suo scandalo vtilis est vel esse põt pro
alijs an rimis q; ad vitã eternã; peccat mortaliter: si se
monasti transfert ad heremũ vl' monasteriũ vbi alios
cã vitam nõ istruit ꝟbo vel exẽplo nec curã quã posset
accipiet ꝛ deberet circa ꝓmos gerit: qr ita abscondit
talenta ꝛ est seruus piger: qr i eis est
turũ fugere ꝓsortiũ ꝓstuꝝ ꝛ laqueos diabo
li. Sz ecõtra videt: qr prevalet actiue cõtẽpla
Luce. x. tiua: dñs ei dicit marthe. Maria optimã par
Hiero. tẽ elegit q; nõ auferet ab ea. ꝛ Hiero. in pluri
bus locis epl'arũ suarũ vsq; adeo prefert ac-
tiue cõtẽplatiuã vt viros religiosos ꝛ multis
vtiles vocet ad heremũ q; si nihil boni i mũdo
ageret habito respectu ad vitã monachoꝝ et
anachoritarũ. In his ergo videt necessariuz
vt quisq; vires suas consideret ꝛ ad qđ opus
ipse sit aptior ꝓnset: si ei ad cõtẽplatiuã abi
lior ꝛ ad oratiõ̃ deuotior tute se transferat ad
heremũ oraturus ꝓ se ꝛ alijs: ꝛ ita plus ꝓdes
rit eis i heremo ꝓ ipsis oratiõe q; in mũdo eis
ꝓdicãdo: nec abscõdere pecuniã dñi sui in ter
ra: sz i dño: licet nõ ꝓdicet: qr talenta oratiõis
ꝛ deuotionis in quo amplius valet meliorẽ se
sentit: oibus erogat: nec piger dici debet q; to
tus in sancta deuotiõe ꝛ oratione ieiunio vigi
lia ꝛ fletu ẽ: verũm si q; videret gregis sibi
cõmissi piculũ iminere ꝛ nullũ idoneũ in curã
gregis sibi successurũ periculũ eẽt gregẽ de-
serere ꝛ ad heremũ se trãsferre: licet habilior
ad oratiõ̃ sit: dũmodo de suo scãdalo non ꝓsu-
mat: ꝓbatus q; idone⁹ est ad predicandũ ꝛ
plures instruere põt: ac sibi ꝛ alijs in tali offi
cio vtilis ẽ: talis fraternã charitatẽ nõ obser
uat si pplm̃ sibi cõmissuz relinqueret: ꝛ se ad
heremũ transferret cũ vtilior in agro ꝓdica-
tionis q; in heremo esse possit: in his ꝟo quẽ
q; in charitate manente spũssctũs intus doce
bit: quid ei meli⁹ faciẽdũ sit ꝛ soliciti circa hec
inquisitoris questioni satisfaciet. ¶ Oratio:

Omine iesu xp̃e qui nobis tua dona
miser icorditer tradidisti monẽs vt
vigilãter ꝛ solicite agẽtes ex eis fru
ctũ afferamus: da mihi indigno fuo
tuo de dõis a te receptz vigilãter negociari ꝛ
ea ꝓ fructus bonoꝝ operuz multiplicare eisq;
ad tui gloriam ꝓximi edificationez: ꝛ mei
perfectionem: sic bñ vti vt cum seruis tuis bo
nis ꝛ fidelibus merear remunerari ac te iubẽ
te intrare gaudium felicitatis eterne ꝛ susci
pere q; ꝓparasti diligẽtib⁹ te bone iesu. Amẽ.

De ventilatiõe aree in extremo iudicio. Capitulum.l.



Postremo ponit A Mat. xxv.
tertiã pabolã que ptinet ad
actiuos quoꝝ ẽ se ꝛercere i
actib⁹ misericordie pro quo-
rũ exercitio vigilantes in ta
lib⁹ remunerabunt: desistẽ-
tes aũt a talib⁹ cõdemnabũ
tur ꝛ describit vẽtilationem
aree q; fiet in extremo iudi-
cio ad modum ipsius diuini iudicij. De hoc
in euãgelio dicit Aug. Si quis esset q; de tota Augu.
sacra scriptura nihil aliud sciret nisi solũmõ Euãge-
lectionẽ istã presentem hoc solũ sibi sufficeret lij huius
ad salutẽ: qr continent hic merita ꝛ demeri- vtilitas
ta premia ꝛ supplicia bonoꝝ ꝛ maloꝝ: condi-
tiones aũt iudicis in hoc aduẽtu scõo ponit Aduẽt⁹
ꝓ oppositũ cõditionũ ei⁹ in aduẽtu primo. Ue duplicis
nit em̃ ꝓmo in humilitate apl'oꝝ pauperũ so discre-
cietate: ꝛ propria ifirmitate. scõo veniet in ma tio.
iestate ãgeloꝝ societate: ꝛ iudicis dignitate
[venit ergo fili⁹ hois] sc̃z ꝟginis: ad iudicium
[in maiestate sua] qr tũc iudicat⁹ appare-
bit i forma hois gl'iosa q; in ꝓmo aduẽtu iudi
cãdus apparuit in forma passibili ꝛ infirma.
vñ Remig. In maiestate deitatis iudicat⁹ Remig.
aduenier qui i humilitate serui iudicandus
apparuit: itaq; tradẽdus in ꝓmo cruci ꝓ-
mittit gloriã triũphãtz: vt secutura scandala
hac ꝓmissione cõpẽiaret: ꝛ vt meli⁹ illa pate-
rent discipuli ꝛ libenti⁹ sub tãte glorie expecta
tiõe. vñ ꝛ Chr̃i. De⁹ manifeste veniet: manife- Chrisо.
ste iqt nõ iã celatus in corꝓe sicut ante aut vir ꝑs. xlix.
eum etiã boni cognoscerẽt: sed manifestus in
gl'ia: vt etiã mali eũ cõfiteãtur inuiti: et q; cõ-

tẽpserũt eũ in hũilitate: cognoscãt eũ in ptã-
te: z q̃ scire noluerũt q̃ dulcis est mia ei⁹ sen
nãt q̃ grauis est ira ipsi⁹. hec Chriso. In for
ma ḡ humana veniet vt ab oib⁹ videri possit.
si em̃ in forma diuina veniret nõ posset vide
ri a malis: qz talis visio nõ est sine delectatio
ne maria q̃ tũc nõ cõpetit eis: z iõ dicit [cũ ve
Angeli cũ dño venięt. nerit filius hois] in famulatu aũt ei⁹ venient
oẽs angeli ei⁹ cũ eo ꝓpter iudicis honorẽ et
tãq̃ testes actuũ humanoꝝ z executores sen
Chriso. tẽtie ferẽde p ipm. vñ Chrisost. Oẽs em̃ angeli
cũ ipso aderunt testãtes et ipsi q̃tũ adminis-
trauerũt missi a dñatore ad salutẽ hoiũ [Tũc
sedebit sup sedẽ maiestatis sue]. i. in eccl'ia
i qua apparebit cũ oipotẽtia sua: p qõ signi-
ficat ptãtem iudiciariã q̃ xp̃o hoi est data [z
tũc cõgregabunt ante eũ] tanq̃ ante iudicẽ
suũ [oẽs gẽtes] ois tpis: ois cõditionis: ois
etatis: qz nullus poterit tũc latere vel se ab-
Chriso. scõdere. vñ Chriso. Ubi illuminatio euãgelij
ad oẽs gẽtes p̃dicata puenit: tũc oẽs gentes
B inexcusabiles facte sunt: z nõ tũc iuste ad iu-
Separatio bonorũ z malorum. diciũ cõgregabũtur oẽs. [Et separabit eos ab
inuicẽ]. s. bonos a malis [sicut pastor segre
gat oues ab hedis [de die sunt simul in pa-
scuis oues z hedi: ꝛ vespe pastor eos segre
gat: sic in vita pñti sunt in eccl'ia simul boni z
mali: ꝛ i vespe mortis seu mũdi separabit xp̃s
bonos a malis: sicut oues ab hedis. Sepa-
bit iquã merito oia merita discernẽdo loco:
loca varia assignãdo: vocabulo diuersis noi-
bus appellando hos hedos illos oues. In
Oues. Hedi. ouib⁹ intelligit̃ inocẽtia bonoꝝ ꝓpter simpli
citatẽ: mititatẽ: fecũditatẽ. In hedis intelli-
git̃ puersitas maloꝝ ꝓpter feditatẽ: ipetuo
Chriso. sitatẽ: sterilitatẽ. vñ Chri. Deinde a noibus
vniuscuiusq̃ modũ oñdit hos q̃dẽ hedos vo
cãs: hos aũt oues vt horũ quidẽ infructificatio-
nẽ ostẽdat. null⁹ em̃ ab hedis fruct⁹ fit: ho
rũ aũt multũ q̃stũ etiam̃ mult⁹ omũ est q̃stus z
a lana lacteq̃: z ab his q̃ pturiũtur a q̃b⁹ vni
uersis deser⁹ ẽ hedus. Et iterũ oues hoies
iusti ꝓpter mãsuetudinẽ: qz ipi neminẽ ledũt
z ꝓpter patiẽtiã: qz cũ ab alijs lesi fuerint su
stinẽt: hedos aũt hoies pctores dicit: qz in ca
pris hec natural'r sunt vitia libido prie ceteri
alia lib⁹: supbia: ira: inuidia: cõcupiscẽtia gu
le: et clamorib⁹ sup oia guarrule: in oib⁹ his
vitijs pctores abũdãt: z ideo hedis sunt assi
milati. hec Chriso. [Et statuet oues] seu bo
nos [a dextris] suis [hedos aũt] seu malos
[a sinistris] i ipa positiõe dextre z sinistre: nã
extũc vtraq̃ ps cog̃scere poterit cui miã z cui
Chriso. miseria imineat. vñ Chri. iustos q̃dẽ ad dex-
Dextera z sinistra. terã cõstituet: pctores ad sinistrã vt vnusq̃sq̃
meritoꝝ suoꝝ cõditionẽ ex ipsi⁹ loci qualita
te cognoscat merito iustos ad dexterã collo-
cabit: qz nũq̃ cognouerũt sinistrã: merito im
pios ad sinistrã: qz nunq̃ cognoscere volue-
runt dexterã partẽ. vias em̃ q̃ a dextris sunt
nouit dñs: puerse aũt sunt q̃ ad sinistrã sunt:
z iterũ a sinistris sunt q̃ q̃rũt ipalia a dextris
q̃ q̃rũt eterna. vñ Remigi. In dextris eterne Remig.
btitudinis ꝓfirmabunt̃ q̃ amauerũt eterna i
sinistris eterne miserie q̃ cupierũt pñtia. nã z
ipa trãsitoria dei dona respectu eternoꝝ dñr
eẽ sinistra: eterna ꝙ dextera: qz sunt potio
ra hinc est illud: cor sapiẽtis in dextera ei⁹: z
cor stulti i sinistris illi⁹. [Tũc dicet rex his q̃ Rex xp̃s
a dextris ei⁹ erũt]. i. bonis: hic nõ dicit fili⁹
hois sicut supra: sz rex ad cui⁹ apicẽ pertinet
subditos regere: leges cõdere: trãsgressores
legis punire: z obstuatores p̃miare qõ tũc ap
pebit manifeste. Tũc nõ q̃ret pilat⁹ ḡ rex es Jo. xix.
tu: tũc nõ dicẽt iudei non habem⁹ regẽ nisi ce
sarẽ. Dicet iq̃ rex [venite bñdicti p̃ris mei] Bñdicti
i. a p̃re meo q̃ a p̃re bñdictiõez gr̃e accepisti:
qz nõ nisi bñdicti. prio p gr̃az meritũ vocant̃
ad btitudinẽ eternã z p̃miũ. nõ dat ei dñs pa
cẽ eternitatis nisi supra pacẽ pectoris. vel sz
Raba. Raba. dñr bñdicti q̃b⁹ ꝓ bonis meritis debet̃
eterna bñdictio [possidete] z eternal'r tenete
[patũ vobis regnũ celoꝝ] locũ sctõꝝ [a ꝓsti
tutiõe mũdi] vbi Chri. Añq̃ em̃ vos nascere Chriso.
mini ait: hec vobis pata sunt z ꝓpata: qz vidi Locutio
vos tales futuros. sm Remig. Rex regũ si- iudicis.
ne strepitu voꝝ loquet̃. i. mãifestabit ꝓscie- Remig.
tias z merita: dicetq̃ p collationẽ gr̃ie: venite
bñdicti p̃ris mei pmoti ab obtinendũ regnũ
vite p̃destinatũ vobis a ꝓstone mũdi. h̃ Re-
mig. Añ mũdi ꝓstitutionẽ patũ fuit p p̃desti Paratũ
nationẽ: a ꝓstone mũdi p creationẽ: ab ascẽ- ante cõ
sione p apparitionẽ: attẽde hic dulcissimã in- stitutiõz
uitationẽ dñi cũ dicit: venite bñdicti patris mundi.
mei. O q̃ felices z bti q̃ hoc dulce inuitatoriũ
ad se directũ meruerint audire z a dño inui-
tati regnũ ei⁹ pcipere: frequẽtem⁹ ḡ nũc z cã-
tem⁹ deuote inuitatoriũ eccl'ie di. Uenite exul
tem⁹ dño: vt tũc cũ electis mereamur audire i
uitatoriũ dñi z regnare sine fine cũ eo. Et cõ C
memorabit dñs sex opa mie in se capite z in Opera
mẽbris suis ꝓpter eũ facta que sunt pascere mie.
esurientẽ: potare sitientẽ: collocare hospitẽ: ve
stire nudũ: visitare infirmũ: consolare vincu
latũ: et p hec intelligit̃ septimũ qõ est in tho-
bia. s. sepelire mortuos. Uñ ysus. Uisito: po
to: cibo: redimo: tego: colligo: condo. Et sm
quosdã nõ erit aliõ hec cõmemoratio: nisi q̃
oẽs scient merita sua p q̃b⁹ saluabunt̃: vl' etiã
dãnabunt̃. vbi Chriso. Putas q̃to gaudio ex Chriso.
tollunt̃ sancti qñ in cõspectu oim angeloꝝ qõ fe
cerũt hoibus fatẽ se accepisse: nã tale videt̃
opus eorũ nõ quale datũ est: sz qualis psona
illi⁹ est q̃ accepit. hec Chri. Sz iusti quasi lan
dẽ fugientes interrogabũt qñ hec sibi fecerit.
sm Remig. In cõscientijs suis ita rñdebũt nõ Remig.
dubitãtes vl' diffidẽtes de ꝙbis dñi: sz vel stu
pẽtes p magnitudine maiestatis regis: vel
qz parũ videt̃ eis oẽ bonũ qõ fecerũt: ꝓpatio
ne pmij. vñ apl's. Nõ sunt cõdigne passiones Ro. viij

huiꝰ tpis ad futurā glīaz q̄ reuelabit̄ i nob.
Chrisō. vñ Chri. O hūilitas q̄ nec post mortē dēficies
Hō em̄ malꝰ etiā falsis honoribꝰ delectat̄: vir
aūt bonꝰ etiā sibi debitā laudē fugit: sic z scti
debitā sibi laudē repellētes dicēt: qñ tevidi-
mus esurientē. hec Chri. [Et rñdēs rex dicet
illis. Amē dico vobis q̄diu].i. eo et q̄sto tpe
[fecistis].i. opa mie exhibuistis [vni de his
frib⁹ meis minimis mihi fecistis] frēs sunt:
qz fecerūt volūtatē pr̄is: minimi ꝺo qz fuerūt
Chrisō. hūiles z abiecti. vbi Chri. O bonitas xp̄i q̄-
Bonitas diu i corpe cōtēptibili erat i mūdo: fueratveri
xp̄i etiā sil'is rō: vt ꝓpter sil'itudinē visiōis frēs suos
Iudicio hoies appellaret: q̄d aūt dicam⁹ q̄ i illa gl'ia
ꝓstitut⁹ adhuc cōtent⁹ est eos dicere frēs q̄b⁹
sufficeret ad laudē si vel bonos suos illos vo
Fratres caret. Et iterū. ꝓpter h̄ em̄ sunt frēs qz humi
xp̄i. les: qz abiecti z cōtēptibiles. hos ei tales ma
Augu. xime in fraternitate vocat. vñ Aug. Minimi
minimi g̃ q̄ sunt xp̄i: hi illi sunt q̄ oīa sua dimiserūt z
xp̄i. secuti sunt eū: z q̄cq̄d habuerunt paupib⁹ di
stribuerūt vt deo sine seculari cōpede expedi
ti fuirēt z ab onerib⁹ mūdi liberos velut pē-
natos sursuz humeros tollerēt: hi sunt mini-
ni: q̃re minimi: qz hūiles: qz nō elati: nō sup-
bi. Appēde minimos istos z graue pōd⁹ inue-
nies. hec Aug. Xp̄s itaq̄ in esurientib⁹ esu-
rit: in sitientib⁹ sitit: i infirmis egrotat: z i alijs
sil'r patit̄: magna g̃ reuerētia suscipiēdi sunt
minimi z pauper xp̄i cū magna veneratione
seruiēdū est eis: siquidē xp̄s in eis suscipit̄ et
Grego. honorat̄. vñ Greg. Ad tribuendū g̃ pigri cur
D estis: qñ hoc q̄ō facēti i terra porrigitis sedē-
Opera ti i celo datis? hec premissa sunt opa mie ad
mie ad corpis miserias ptinētia. Ad aias ꝺo spectat
miam p vt esurientē z sitientē iustitiā pane verbi dei
tinētia. reficias: z potu sapiētie refrigeres: errātem
per here sim vel per pctm̄ in domū m̄is eccle
sie dei reuoces: innocētē a malis ptegas: nu
dū a bono ope virtutib⁹ ornes: infirmū in fide
corrobores: tribulatione seu carcere tristitie
opp̄sso subuenias cōpatiēdo vel cōsolādo. q̄
em̄ hec facit verā dilectionē z charitatē adim
plet: hec maiora sunt q̄ alia p̄missa. qz vt ait
Grego. Greg. Plus est ꝺbi pabulo victurā in ppetū
mētē reficere q̄ vētrē momture carnis terre-
Chrisō. no pane satiare. vñ Chri. Si hec oīa corpal'r
corpib⁹ xp̄i ministrare magne bītudinis est
q̄ oīno post modicū fūt pitura: putas quāte
bītudinis est h̄ oīa spūal'r aiab⁹ piclitātib⁹
ministrare: q̄b⁹ viuificate possint viuere i eter
Consor- nū quāto melioz est aīa q̄ corp⁹ tāto meliora
tiū dia- sunt que ad salutē aiarū q̄ que ad sustētatio
bolicū. nē corporū ministrātur. [Tunc dicet rex his
q̄ a sinistris erūt].i. reprobis q̄ sinistra.i.
tpalia q̄diu vixerūt ardēter amauerūt. [Di
Discessio a ꝺo scedite a me] o infelix discessio o dura separa
tio: o miserabilis conditio: qz a me fonte vite
indeficiētis: a me lumine glorie beatificātis
a torrēte voluptatis inūdantis: a me plenitu
dine vbertatis inebriātis [maledicti] primo
maledictiōe culpe: sed modo maledictiōe pe
ne eterne [in ignē eternū] sine fine vos arsu
rū [qui paratꝰ est diabolo z angelis eius] vt
quibꝰ colligati fuistis in culpa sociemini i pe
na: o cōsortiū malū: horribile quidē ad ima- Consor-
ginādū: horribile amplꝰ ad videndū: sed ad- tiū dia-
huc horribilꝰ ad cohabitādū: non portastis bolicū.
inq̄t clauē crucz: nō in regnū nō intrabitz: nō
nauigastis in naue crucz: iō ad portū nō pue
nietis: sz penā dāni z sensus habetz dū mali
pmixti sunt bonis videtur esse cū deo: sed tā-
dem discedēt ab eo z mittētur in ignē eternū:
nec videbit impiꝰ gloriā dei [discedite] inq̄t
qui adhuc cōmixti fuistis bonis in mundo a
mea facie ab oi mea mia ab oi gl'ia [maledi
cti] sz nō addit p̄is mei: qz ex patre est bndi
ctio: ex nobis ꝺo maledictio. vbi Chri. quasi Chrisō.
qui nō sufferat p̃nīā illoz vel aspicere sic di
cit [discedite a me] nā deꝰ qui in sctitate dele
ctat̄ aiarū peccatrices alas aspicies q̄si gra-
uat⁹ nō suffert: tanq̄ si dicat eis: quasi putre
do z spurcitia estz: nec tādiu vos sustineo q̄-
diu statis in iudicio meo. Et iterū [ite male-
dicti] non a p̄re meo neq̄ ipe eos maledixit:
sz ꝓpria opa [in ignē eternū qui paratꝰ est]
nō vobis sz [diabolo z angelis eius] quia ꝺo
vosipsos i ignē misistis vobisipsis reputate:
sed nevnq̄ hec patiamur o vnigenite fili dei
s. facie illā māsuetā videre auersam a nobis
z trāquillū illū oculū nō ferētem videre nos:
neq̄ accipiam⁹ aliquā experientiā illiꝰ pene
incurabilis. s. excidere a regni gloria z cōbu-
ri in gehēna. De hac etiā exclusiōe z separa
tiōe sic dicit idē Chri. Ponam⁹ illud ante ocu
los q̄ti doloris est excludi z p̄ici a regno ce- Chrisō.
loz qō vt mihi videt ipsa graui⁹ est gehēna:
nā z si ille ignis nō arderet et immortalis illa
pena nō eēt pata hoc solū q̄ alieni efficimur
a xp̄o z excludimur a bonis eternis: z nōne oi
pena cruciabilꝰ diceret? hec Chrisō. Et cōe Dolor
morabit iudex opa mie p̄dicta ab ipis repro ex sūis
bis sibi nō facta: sz reprobi q̄si se excusantes indicis.
respōdebūt z interrogabūt q̄ñ hec sibi nō fe-
cerūt. Uerū vt ait Raba. z si se excusare sata
gūt: tm̄ deū fallere nō possunt. vnde respōdit Raba.
illis dicens q̄diu non fecistis vni ex mininis
his nec mihi fecistis.] Aug. xp̄s caput est ec Augu.
clesie: corpꝰ eiꝰ eccl'ia: in nr̄o corpe caput sur- Quomō
sum est: pedes in terra. In aliq̄ cōstipatione christꝰ in
hoiz: q̄ñ aliq̄s tibi pedē calcat: nōne dicit ca- mēbris
put calcas me: quo g̃ lingua quā nemo tāgit sit.
dicit calcas me: sic xp̄s caput quē nō calcat
dicet. Esurivi z nō dedistz mihi māducare etc.
vbi Chri. Et vide qual'r lenia inflīgit. nō em̄
dicit i carcere erā: z nō eripuistis me: infirmꝰ z Chrisō.
nō curastis me: sz nō visitastis z nō venistz ad
me in esuriēdo etiā nō petit mēsam p̄ciosam In dete
sed necessariū cibū. Oīa g̃ sufficiētia sunt ad stationē
penā primo quidē facilitas petitiōis: panis quaroꝝ

eñ erat. secūdo miſericordia ei⁹. paup enim erat q̄ petebat. tertio comparatio nature: hō eñ erat. quarto deſideriū ꝓmiſſionis: regnū eñ ꝓmiſit. quinto dignitas ei⁹ q̄ accipiebat: deus eñ erat qui per pauperes accipiebat. ſexto ſuper abundantia honoris: qñ dignatus eſt ab hoibus accipere. ſeptimo iuſticia dationis: ex ſuis eñ a nobis accipit: ſed contra vniuerſa hec hoies p auariciā excecanť. hec Chriſoſt. Et reuera p auariciā hoies ad opa mie excecanť: z ad ea duri z q̄ſi inſenſibiles reddunť ſicut eñ charitas q̄ directe opponit auaricie vult oībus ſubuenire z bñfacere: ſic auaricia ſuadet a talibus abſtinere: z nō opib⁹ mie intendere: ſuggerit eñ quaſi conſulēdo ipſi miſero quē poſſidet: vt de talibus nō curet: qz tñ cōſtaret z tñ dānū inde reciperet. Hic ſiſte tu miſer auare q̄ alijs in neceſſitate poſitis nō curas ſuccurrere: z maxime tu crudelis p̄ſidens ſeu p̄late z ſpāl'r religioſe q̄ infirmis tibi cōmiſſis de miniſtris z cuſtodibus vel quibuſcūq; alijs neceſſarijs nō ſtudeas ꝓuidere attēde: z vide: qz hoc terribile iudiciū in quo de operib⁹ mie diſceptatio fit tibi ſpāl'r imminet: qz p̄cipue miſericordes arguet iudex z puniet: tunc audies correptiones duriſſimas quibus nō poteris cōtradicere q̄ mō abijcis monitiones molliſſimas quibus nō vereris repugnare tunc erit hora tua qua tibi inſtabit horrenda miſeria: vt cū maledictis eas in ignē eternū diaboloz angelis eius paratū. Illuc pges derelict⁹ a cura z cuſtodia diuina q̄ hic tuos infirmos dereliq̄ſti ſine cura z cuſtodia humana: z tūc nullus eorū q̄ ℨ charitatē ſeruaſti z neceſſitatib⁹ indigētiū crudeliter ſubtraxiſti te a miſeria liberabit: ſed tua crudelitas te ſine fine immaniter cruciabit: tūc boni poterūt ℨ te ſumere pabolā z dicere ad exaggerēdā tuā miſeriā. Quo ceſſauit exactor q̄euit tributū ceſſauit exactor. q̄ alijs neceſſaria ſubtrahēdo q̄ſi exactionare eos videať: q̄euit tributū q̄ō alij defectū patiēdo q̄ſi ſoluere cogebāť: q̄d tibi miſer tūc ꝓderit tua crudelitas z auaricia, p qua habebis pati tāta z talia ſine fine manſura? tūc p penā ſz nimis tarde aperient ocłi tui q̄ mō p auariciā ℨ opa mie ſūt excecati z tūc ſola veratio dabit itellectū: q̄ mō circa veratos habes cor induratū: hec pauca o auāre: ipie crudelis z dire tyrāne diligēter attēde: z dum adhuc vales te emēdare ſtude vt mala ꝓpetua poſſis deo auxiliāte euadere. amē. Sufficiētia aūt p̄dictorū operū mie hoc mō accipitur: hō eñ in vita p̄ſenti ꝓmo indiget ex parte corꝑis alimēto ſine quo non pōt eſſe. ſ. cibo et potu: z ſic eſt duplex opus mie. ſ. paſcere eſurientē z potare ſitientē. Secūdo indiget alimento ſine quo nō pōt bñ eſſe. ſ. indumento z domicilio z ſic iterum eſt duplex opus mie. ſ. veſtire nudū z colligere vel recipere hoſpitē. Tertio indiget poſt vitā iſtā ſepulturā: z ſic ē quintū op⁹ mie: ſcilz ſepelire mortuos: iſta aūt quinq; p̄dicta ſunt oībus cōmunia. Alia ſunt duo opa mie q̄ impendunť alicui ex aliquo accidēte ſupueniēte: vt ſi aliquis incurrat infirmitatē vel capiať ab hoſtib⁹: z ſic accipiūtur duo opera mie que ſunt viſitare infirmos z redimere captiuos. Et nole redemptionis intelligi oē beneficiū eis impēſum. Iſta aūt ſeptē impēſa fidelib⁹ ꝓpter xp̄m reputat ipe xp̄s ſibi facta: et ecōtrario fidelib⁹ denegata: qz ſibi reputat denegata: fideles ſunt eius mēbra ꝓpter q̄ faciētibus opera mie reddit vitā eternā: denegātibus aūt ea reddit penā. Aduertendū tamē q̄ cū dicitur [dñe q̄n te vidimus eſurientē] ꝛc. nō eſt queſtio ꝓcedēs ex ignorātia: qz iuſti cognoſcent q̄ opera miſericordie facta mēbris xp̄i ipſe ſibi reputat fieri z pro talib⁹ ſe ſaluari: z ſil'r mali ſcient ſe pro cōtrario damnari. Sed eſt queſtio admirationis ꝓ magnitudine gr̄e q̄ fiet electis et ꝓ magnitudine miſerie q̄ infliget reprobis. Sic itaq; iudiciū ſine mia fit ei qui nō fecit miſericordiā: q̄d ergo merentur qui aliena rapiūt ſi eternaliter damnātur: qui de ſuo nō dederint? ſi talia ſuſtinebūt immiſericordes qualia paſſuros putamus crudeles? vnde Chriſ. Ex hoc loco ſciendū eſt q̄ non tñ p eo q̄ peccauerūt hoies cōdēnandi ſunt: ſed etiā p eo q̄ bene nō faciūt: ſi aūt p eo q̄ bene nō faciūt ſic cōdēnanť putas quales penas exoluēt p eo q̄ peccant? Et digne. De⁹ eñ hoiem ideo fecit vt benefaciat et ad gloriā dei pertineat: nō ideo tñ vt nō peccet: nā ſi nō faciat bonū: nec eſt cauſa qua creat⁹ eſt ſine dubio: nā ſi creatus non fuiſſet peccatū nō fieret ſup terrā: nā qui intelligit miſteriū diuine diſpēſatiōis quare fact⁹ eſt homo cognoſcit: qz merito quaſi peccās cōdēnet q̄ iuſtitiā nō facit. hec Chri. Sicut aūt melius eſt opa mie circa alaz q̄ circa corpus facere: ſic peius eſt ea circa alaz q̄ circa corp⁹ negligere. vnde Chriſ. Si hec corporal'r corporib⁹ nō p̄ſtare impietatis eſt q̄ ſi z accipiūt ea nō poſſunt viuere ſemp putas quāta ipietatis eſt hec ola ſpūaliter alabus periclitātib⁹ nō miniſtrare q̄ poterāt viuere in eternū: ſi hec eis miniſtrata fuiſſent. quātū eñ melior eſt alia q̄ corp⁹ tanto grauio⁹ eſt petñ alab⁹ laborantib⁹ ſpiritales elemoſynas non p̄ſtare q̄ corporib⁹ corpales. In eccleſia g̃ nō ſolū ſunt pauperes corꝑal'r eſurientes aut debiles corporal'r: aut peregrini ſm corp⁹: ſz etiā ſpūal'r paupes: ſine cibo iuſtitie: ſine potu agnitionis dei: ſine veſtimēto xp̄i: maxime tal'r pauperes ſunt q̄ corꝑal'r videtur diuites eſſe: qñ plerūq; i abūdātia rerū inopia iuſtitie inuenit. Sūt pegrini i hoc mūdo: ſūt debiles aior ſunt mēte ceci: i obediētia ſurdi: z ceterꝫ paſſiōib⁹ ſpiritalib⁹ egrotātes q̄rū aie oēm eſcā ſpiritalē abominātes appropiquauerūt vſq; ad portas mortis. Qui g̃ nō ħz vñ faciat ele-

Contra auaros

Auaricta excecat.

Queſtio admiratiōnis.

Chriſo. Dānatio ꝓpt omiſſionem.

Omiſſio operū mie in aiam Chriſo.

Pauperes i eccleſia.

Sufficiētia operū mie.

mosynas corpales faciat spūales ex gr̃a ꝫ vbi quā accepit a dño: inuenit retributionē dignā a xp̃o: q̃ oia tā corpalia q̃ spiritalia data q̃si in se facta cōmemorat q̃ cū hoīb⁹ fiūt. Hec dixim⁹ vt sciant doctores z q̃tū beatitudinis sibi acq̃rant si diligentes fuerint circa ꝓbū: z q̃tū damnationis si fuerint negligentes. hec

Chryso. Chryso. [Et ibūt hi]. s. reprobi [in suppliciū eternū [iusti aūt in vitā eternā.] vñ Chryso. ꝓpter hoc vtiq; z hi iuste puniunt et illi coronant: et si. x. milia bona fecerint: gr̃e em̃ hec est munificētia p tā paruis z vilib⁹ celū tātū z regnū z tā magnū eis dari honorē. ℔ Chri.

Eterna retributio. Eternū est g̃ suppliciū malorū z sil'r p̄miū bonorū: sicut em̃ peccata actualia trāseūt actu remanēt reatu: ita bona opa trāseunt actu z

Hiero. remanēt merito. vñ Hiero. Prudēs lector intende q; z supplicia eterna sint: z vita perpe-

Cur de tua metum deinceps nō habeat ruinarum. opibus mie disq̃ritur. ¶ Et notandum q; potius fit disceptatio de opibus mie q̃ de opib⁹ iusticie: cū tñ magis teneamur ad opa iusticie: q; opera mie faciliora sunt quia natura ad hec inclinat: z ideo magis arguēda vbi deficiunt: z minus remunerandavbi assunt: ergo si ista remunerantur z alia. Itē potius arguit de obmissiōe q̃ de cōmissione: cū tñ maioris criminis sint cōmissa: z iō magis arguenda: q; puniendo q̄ minus est innuit ap̄lius faciendū de maioribus. Si em̃ omissa arguit multo pl⁹ cōmissa. Item magis arguit de peccatis in primū q̃ in deū: q; si peccata in primū cōdēnāt multo magis peccata in deū: vt blasphemia z idolatria. Itē cū septē sint opa mie: vnū. s. sepultura mortuorū de qua intantū Thobias cōmēdat omittit: q; minus est necessaria inter cetera opa mie. Item cū sit mia corpalis z spiritualis potius defectū arguit operū corporaliū q̃ spiritualiū: q; opa corpalia sunt euidētiora: vel p hoc etiā significāt illa. Potest aūt q̄ri vtrū illa disceptatio, z sentētia erit vocalis vel mētalis tñ: z videt q; vocalis: q; vt dicit Augustī. per quot dies hoc iudiciū tendat incertū est: sed si mentaliter fieret tñ statim expediret. Econtra quidā dicunt q; iudicium erit mentale z nō vocale aliter multo tempore protenderet. vnde Sapi. Disrumpet illos inflatos sine voce. alij dicunt quia et mētale erit interius z vocale exterius quia indicabit xp̃s non tātū vt deus: sed vt homo: ideo eius iudicium erit non diuino modo tantū sed humano: ex hoc autē maius gaudium sensibile bonorum z maior dolor sensibilis reproborū erit. vnde nō frustra erit hoc sed vtiliter sicut et corporalis apparitio hominū huic opinioni adherendo dicendum ad obiectū q; disrūpet illos sine voce excusationis sufficientis vel appellationis: sed non sine voce discepta-

Augu. tionis generalis. vnde Augu. Quere causas vel tante mercedis vel tanti supplicij pcipite regnū z ite in ignē eternū: quare illi pcepturi regnū: esuriui em̃ et dedistis mihi māducare: quare isti ituri in ignē eternum: esuriui et non dedistis mihi manducare: quid est causę hoc rogo: videō de his qui pcepturi sunt regnū: q; dederunt tanq̃ boni z fideles xp̃iani synarū qui verba dñi nō contēnētes z cum fiducia p̄ missa sperantes fecerunt hoc: q; si non fecissent vite iporz bone sterilitas ista nō vtiq; cōueniss̄et. forte em̃ casti erāt nō fraudatores: nō ebriosi: abstinētes se ab operib⁹ malis: si hoc nō adderēt sterile remanerēt: fecissent em̃ declina a malo: non fecissent et fac bonū. Scriptū est sicut aqua extinguit ignez sic elemosyna pctm̃. Itē scriptū est include elemosynā i corde paupis z ipa p te depcabit dñz: z alia multa sunt diuini eloquij dogmata q̃bus oñdit multū valere elemosynaz ad extinguēda z delēda pctā: pide illis q̃s dānatur⁹ imo pl⁹ illis q̃s coronatur⁹ e solas elemosynas iputabit: dicēs. Difficile ē vt si examinē vos et ap̄hendāt et scruter diligētissime fctā vīa nō inueniā vñ vos dānē: sz ite i regnū. esuriui ei z dedi. mi. māducā. nō g̃ itis i regnū: q; nō peccastis: sz q; pctā vīa elemosynis redemistis. Rursus z illis. ite i ignez ꝛc. sine dubio videbūt se iuste dānari p scelerib⁹ suis z q̃si eis diceret nō inde vñ putatis: sz q; esuriui et nō dedistis mihi māducare. Si em̃ ab illis oib⁹ vestris factis auertit ad me cōuersi illa oia crimina atq; pctā elemosynis redemissetis ipse elemosyne mō liberarētvos z a reatu tantorū criminū absoluerēt. Beati em̃ misericordes: q̃m ipsis mia p̄stabit. Judiciū sine mia ei qui nō fecerit miam: sicut g̃ boni quib⁹ paratū est regnū a p̄stitutiōe mūdi anteq̃ fierent ad vitā eternā erāt p̄destinati sic mali qui mittētur in ignē paratū diabolo et suis a cōstitutiōe mūdi anteq̃ fierēt ad mor̄ tē erāt p̄sciti. Est differētia inter p̄destinatio nē z p̄scientiā: q; p̄destinatio est p̄cognitio bo z prescię noz̄ cū causalitate eorūdē: sz p̄sciētia dicit p̄ cognitionē respectu malorū sine causalitate q̃ potⁱ⁹ residet penes liberū arbitriū: fit aūt cōditional'r p̄destinatio dei: nihilq; sine aliq̃ ꝓditione p̄destinatū est. Predestinatū est em̃ vt saluaret mūdus sz p aquā baptismatis et mortez filij dei predestinati sunt oēs boni ad gloriā ea tñ cōditiōe si fidē tenuerint si charitatē: si humilitatē: si patiētiā: si miam: si pietatē: et his sil'ia habuerint. tales em̃ eos futuros prenidit quos de⁹ ad vitā p̄destinauit: et quasi p̄destinādo eis diceret. Ego q̃dē ad vitā vos p̄destinaui: si tñ tales z tales fueritis: si mādata mea custodieritz si fidē z miaz habueritis: z si in bono tandem inuēti fueritis: qui ergo talis esse nō vult q̃ mādata dei custodire nō nititur: ideo nō venit ad p̄destinationē: q; nō seruat cōditionē. Noli igit attendere ad p̄destinationē dei quā ignoras: at tende ad ꝓba q̃ audis z itelligis. sicut em̃ predestinatiōe sua ver⁹ est de⁹ z mutari nō pōt

Retribuere.

Psalmo xxxvj.

Eccli. iiij.

Eccli. xxix.

Tobie.

Sapi. iiij.

Matt. xxv.

Predestinatio.

In alia litera sz augustī.

ita verba ei⁹ vera sunt ⁊ mutari nō possunt: sed audiam⁹ que sint hec ꝟba. Pctō: inquit quacūq; hora cōuersus fuerit et ingemuerit vita viuet⁊ nō morie⁊.⁊ iterū. Si volueritis⁊ audieritis me bona terre cōedetis: qō si nolueritis gladi⁹ devorabit vos. sil'r in euāgelio inq;t. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit⁊c. ⁊ iterū. Si dimiseritis hoib⁹ pctā eox dimittet vobis pater vester celest; ⁊c. Nec queras aliā predestinationē. in his em̄ verbis ois et vite ⁊ mortis p̄destinatio ⁊ p̄sciētia cōsistit: si hec feceris esto securus et crede indubitanter: qz ad vitā eternā p̄destinat⁹ es. Qō si indurato corde hec facere nolueris:⁊ i hac malicia pseueraueris: p certo scias te ad mortē p̄scitū. cuius em̄ nullus hō ad pcm̄ sit p̄destinatus: ois tm̄ hō aut ad gloriā aut ad supplicū est p̄uisus. Nullus g̃ dicat frustra se orare deū ⁊ alia bona facere: qz p̄destinatio diuina q̄ est p̄patio gr̃e in p̃nti:⁊ glorie in futuro cū sit eterna sicut ab eterno predestinauit aliquē ad beatitudinē: ita p̄ordinauit modū p quē daret sibi illā btitudinē. s. p merita sua ⁊ oratione. Predestinatio em̄ taliter est instituta: vt precib⁹ ⁊ laborib⁹ obtineat:⁊ ideo nō frustra orat deū: qz oratio est illud p qō ex ordinatione diuina dz cōsequi gratiā ⁊ gloriā: et eadē rō est de oibus alijs bonis: qz cadunt sub ordine diuine p̄destinatiōis. vñ sicut de⁹ aliquē saluādū p̄uidet: sic ⁊ modū quo saluari debeat ꝓpter hoc stult⁹ est q̄ dicit volo facere qō mihi placuerit: qz si saluari debeo saluabor: vel si dānari debeo dānabor: sicut stultus esset infirm⁹ q̄ diceret volo cōedere⁊ bibere qō mihi placet: qz si curari debeo curabor: ⁊ si mori debeo moriar. Sic em̄ inutiles essent medicine sane: si de⁹ dimittit liberū arbitriū qō se hz ad vtrūlibet in malū cadere: hoc nō pmittit nisi iuste: rursus si pueniat p gratiā nulli facit iniuriā. vñ s̄m Aug. Liberū arbitriū est libertas eligēdi bonū vel malū:⁊ hoc i padiso hō habuit: nūc ꝟo captiuū: qz bonū nō vult nisi gr̃a dei p̄ueniat: nec p̄t nisi eū se quat. Cū g̃ malos dānat ⁊ reprobat opat s̄m iustitiā: qñ ꝟo p̄destinat⁊ saluat agit s̄m gratiā ⁊ miam q̄ nō excludit iustitiā. Nulla aūt necessitatē infert p̄uidētia dei rerū euētib⁹. sed sicut se habēt res advtrūlibet. s. fieri⁊ nō fieri: sic se p̄uident h̃re q̄ p̄uidētia seu qō idē est p̄sciētia dei. Ex sua sapientia p̄sciētis oia añq; sint oino ineuitabilis est: ⁊ nullo mō p̄t falli: et ideo oia p̄uisa a deo necesse est fieri: qz nō p̄t simul esse q̄ p̄uisa sint⁊ non fiant: sed nō sequit q̄ necessario fiāt. Sic q̃z dicimus me vidente te currere: necesse est vt curras: hoc est non p̄t simul fieri vt videā te currere ⁊ nō curras:⁊ ex hoc nequaq; p̄uenit q̄ necessario curras. Vñ Boetius. Due sunt etem̄ necessitates: simplex ⁊ vna veluti q̄ necesse est oēs hoies esse mortales: altera ꝟo cōditiōis: vt si aliquē ambulare facias eū ambulare necesse est. Hāc etiā necessitatē nō facit ꝓpria natura: sz cōditionis obiectio. Nulla em̄ necessitas cogit incedere volūtate gradiētē: cuius eū tūc cū gradit necessariuz sit: q̄ igitur cū fiūt carēt existēdi necessitate eadez p̄iusq; fiāt sine necessitate futura sunt: nam sine sciētia p̃tiū rerū nihil his que fiūt: ita p̄sciētia futuroz nihil his q̄ futura necessitatis iportat. Eodē mō si q̄d ꝓuidētia p̄sens videt esse necesse est: tāetsi nullā nature habeat necessitatē. hec Boe. Et ideo hec dupler est. Si de⁹ p̄uidet hoc necessario euenire opz: qz cōiūctim vera: diuisz est falsa:⁊ est ibi necessitas cōsequētie⁊ nō cōsequētis. Exēplum habem⁹ Boetij. si aliq̄s videat aliquē faciētē rotā necesse est q̄ ille faciat rotā: nec tamē visus ei⁹ causa est illius factionis. Sic deus p̄uidet mala istius opa: nec tñ cā est quare iste male operet: verūm̄ fiet sicut p̄uisuz est. Quādo aūt de⁹ facit aliquā rē non fit in ipso deo mutatio: sed in re certa quā operat. Vñ qñ fecit predicari subuersionē niniue⁊ predicti mortē ezechie: quoz neutrū accidit in talibus nō mutauit de⁹ cōsiliū qō ab eterno secū fuit: sed sniam que respectū ad ipsa negocia habuit: qz niniue subuertēda erat s̄m merita:⁊ ezechias moriturus erat s̄m causas inferiores: vel etiā s̄m merita: sed hec non impo suerūt necessitatē diuine potētie. Predestinatio igit licet certa sit: libertatē tñ arbitrij nō tollit. vñ bonoz saluatio est necessaria necessitate p̄sequētie vel cōditionata: nō necessitate cōsequētis vel absoluta. Jsta em̄ ꝓpositio p̄destinat⁹ p̄t dānari: falsa est in sensu cōposito: est tñ ꝟa in sensu diuiso. Sic g̃ exclusum est sophisma qō multos i errorē ducit: vt oia ex necessitate fieri putarēt: si ergo dicis quid adhuc faciēdū est? Rñ. qz hoc solū supest cōsiliū vt curramus⁊ cōtendam⁹ placere ei qui nos vocauit. dicit em̄ Aug. si preordinata est diuina p̄destinatio: vt ad eā p bonoz operū pseuerātiā pueniam⁹. hic Bern̄. ipsa celestis regni p̄destinatio: ita ab oipotēti deo p̄ordinata est: vt ad hoc electi ex labore pueniant: quatenus mereant p̄cib⁹ obtinere qō ipe oipotens de⁹ ante tps disposuit donare. ¶ Ubi nota exēplū vtile ⁊ aptū ad ꝓpositū. Fuit in quodā monasterio frater quidā religiosus⁊ devot⁹ cui sepe reuelatiōes fiebāt diuinitus qō q̄dē alter eiusdē monasterij frat⁹ scies isti tit apud eundē vt deū oraret: quatenus sibi dignaret ostēdere si ipse de numero saluādoz esset:⁊ cū illevix p̄cib⁹ victoriosi instādo hoc a deo postularet ostensum est sibi q̄ ille frater de nūero dānādoz esset:: vñ timēs fratrē alū turbare p aliquot dies hoc sibi celauit: sz tādē e idē rēgrēti(lz inuit⁹) aperuit: ille aūt hoc audiēs ⁊ scripturas intelligēs statim respōdit benedict⁹ de⁹: nec tñ sic desperabo: sed

Esa. f.

mar. vl. Mat. vj

Oram⁹ non frustra.

Libertas arbitrij. Augu.

Prouidentia dei non cogit.

Boeti⁹. Necessitas duplex.

Mutatio nō cadit i deū Jone. iij Esaie xxxviij.

Predestinatio nō tollit libertatem arbitrij.

Bern̄.

Exēplū p̄sciti⁊ saluati.

penitētiā quā p ingressum religionis assum
psit de cetero duplicabo et triplicabo donec
gratiā et misericordiā apud deū altissimū q̄
pius est inuenīā: post multos dies iterū fra
tri predicto diuinit⁹ reuelatū q̄ ille frater de
nūero saluādo⁹ eēt: qō cū e idē fratri retulis
set ille let⁹ effect⁹ de reuelatiōe fortior fact⁹ in
ope⁹ et viril'r agēs et de virtute in virtutē quo
tidie pficiēs pseuerauit in bono sine cessatio
ne: vtinā multi alati hoc exēplo manū suam
ad fortia mitterēt et nō desperarēt vel defice
rent: q̄ sic agēdo et in hoc perseuerādo deum
sibi propitiū vtiq̄ inuenirent. ¶Oratio.

O Omine iesu xp̄e iudex viuorū et mor
tuorū i extremo iudicio me a dextris
collocare digneris: et tūc auditā fac
mihi illā dulcissimā vocē tuā quam
pmisisti electis tuis dicens venite benedicti
patris mei percipite regnū: et facvt nō timeā
ab auditiōe mala quā cōminat⁹ es reprobis
dicens: ite maledicti in ignem eternū ovnige
nite fili dei miserere nostri: ne vnq̄ illā penā
incurabilē experiamur: sed excidere a regni
gloria et contribui in gehēna deus meus mi
sericordia mea. Amen.

¶De pascha et diuersis huius nominis acceptionibus. Capi.lj.

A Pascha dñi.



Nūc sm Hiero.
aspergamus de sanguine li
brū nostrū et limina domorū
et funē circūdemus coccineū
domui oratiois nostre et coc
cuz in manu nostra vt zara
ligemus: vt vaccam ruffam
i valle occisaz enarrare pos
sim⁹: tā em̄ instat vt ad pas
si onem dñi veniamus quā et ex affectu aspi
cere: et in effectu imitari debem⁹. iuxta illud

Exodi xxv. Exo. Inspice et fac sm exemplar quod tibi in
mōte monstratū est: xp̄s est tanq̄ liber exem
plaris ad cui⁹ exēplar totā vitā nostrā duce
re et corrigere debem⁹. Et si xp̄s sepius in scri

Christ⁹ mors. ptura dicat mōs rōne summitatis siue excel
lentissime pfectionis: maxime tamē exaltat⁹
in cruce mōs ōr rōne sublimitatis meriti sue
sacratissime passionis: in hoc q̄ mōte xp̄o. s.
crucifixo monstratū est nobis exemplar dili
gēter inspiciendū et efficaciter imitandū: non
em̄ sufficit xp̄iano xp̄m passum inspicere: nā
et hoc fecerūt iudei et gētiles sui crucifixores:
sed exigit etiā sm exēplar monstratū opari et
facere. Et hoc est q̄ indicit cuilibet fideli in
verbis ꝓpositis inspice et fac. q. d. inspice exē
plar dñice passiōis ipsam tibi per intimā cō
passionē viscerali ter in corpōrādo et fac sm il
lud exēplar ip̄z efficaciter imitādo. Et vtrū

Pe.ij. q̄ horum docet beat⁹ Petrus. xp̄s inquiēs p
nobis passus est: ecce primū quod est diligē
ter cordis oculo inspiciendū vobis relinquēs
exemplū vt sequamini vestigia eius: ecce se
cūdū quod est efficaciter in facto imitādum.
¶Circa primū sciēduz est q̄ si nos omnia que passus
christus in mundo passus est vellemus enar est xp̄s
rare innumerabilia vtiq̄ essent. presertiz cū innume
tota vita xp̄i in terris quedam passio fuerit. rabilia.
Nimirū cū etiā tota vita cuiusl'bet christia
ni: si sm euangeliū viuat quedam crux atq̄
martyrium sit. vt Augu. dicit: quāto magis Augu:
hoc indubitabile est de ipso dño christo qui
euangeliū condidit: et in seipso perfectissime
adimpleuit. Exordiēdo em̄ a primordio na- Vita to
tiuitatis sue inspice q̄ paup nat⁹ fuit: q̄ nec ta passio
domiciliū nec vestes habuit: sz in vili diuer- et paup
sorio natus in presepi super feno exiguo an- tas.
te bruta animalia reclinatus: pānis vilibus
inuolutus fuit: octauo die circūcisus fuit: et
iam sanguinē suuz pro nobis fundere cepit:
deinde persecutionē herodis fugiēs in egy
ptum deportatus: et inde rediēs per totā pue
ritiam et adolescentiā suā parentib⁹ subiect⁹
et non dubiū in magna paupertate educat⁹
fuit: dehinc aduenīēte tēpore ostēsionis sue:
inspice quomodo tēpore magni frigoris ba
ptizat⁹ in aq̄s frigidis mergi voluit: et quo
mō tpe ieiunij. xl. dierū continuato macerat⁹
fuit: et quātas tunc a diabolo tentationes su
stinuit: quātas etiam iniurias et cōtumelias
a iudeis frequenter passus fuit: nunc dicen
tibus ipsum a demone obsessum: nunc sama
ritanum: nunc voratorē et vini potatorē: nunc
de fornicatione natum: nunc blasphemū: nūc
populi seductorē: et alia multa blasphemia
dicentes in eū: nihilominus ad facta iniurio
sa sepe attētabāt ꝓcedere nūc volētes eū la
pidare nūc de supcilio mōtis ꝓcipitare: inspi
ce etiā cū quanto labore vixerit: q̄ quotidie
erat ꝓdicās in tēplo et in synagogas de ciuita
te in ciuitatē: de terra i terrā pambulauit: in
ofone sepe pnoctauit: infirmos multos cura
uit: obsessos a demonijs liberauit: mortuos
suscitauit multitudinē esurientē pauit: et nihi
lomin⁹ in his oib⁹ nature legib⁹ subiect⁹ fa
me, siti et ceteris infirmitatib⁹ hois absq̄ tñ
pctō exposit⁹ fuit ecce quō tota vita sua in la
boribus et passiōib⁹ fuit: sz oib⁹ talib⁹ passionē
de q̄ nūc tractādū ē añcedētib⁹ omissis ispice
diligēter quid in hac sustinuit et ꝓcipue arti
culos et pūctos passionis in q̄b⁹ singulis xp̄s
notabil'r passus fuit. Circa scōz est sciēdū q̄ B
sm Aug. nō solū q̄cq̄d boni xp̄s in terra ges- Augu.
sit: sed et quicq̄d mali sustinuit totū disciplina Uita xp̄i
moz fuit. vnde passio dñi in se cōplectit oēm tota do
pfectionē hoim in hac vita possibilē: q̄m ois ctrina ē.
opus pfectionis q̄ xp̄s vnq̄ in euāgelio docuit
ipse in semetipso in sua passione pfectissime
adipleuit: itaq̄ in cruce dñi est finis legis et
scripture: i passiōe ei⁹ summa ois pfectiōis: i
morte ipsi⁹ est cōsūmatiōis sm̄onis. vñ apls

1.cor.ij. dicit. Nō iudicaui me aliq̄d scire iter vos: nisi iesum xp̄m ꝛ hūc crucifixū. Nēpe qz hoc scire est oīa scire q̄ ad salutē spectant. Nā si de

Paupertas xp̄i. pauptate volūtaria agit̄ ds vnc̄ꝫ pauperior xp̄o nudo pēdēte i cruce: qz nec habebat vbi caput suū reclinaret: si de obediētia et hūilitate loquimur ds vnc̄ꝫ intantū se hūiliauit ꝛ exinaniuit sicut xp̄s q̄ factus est obediens vsq̄ ad mortē crucis tanta vilia ꝛ magna opprobria

Castitas xp̄i. sustinuit ꝓ nobis. Si de castitate ꝛginali mētio fiat ds castior eo cui⁹ mater virgo est: cuius pater feminā nescit. si de charitate sermo

Charitas xp̄i. fuerit: ds vnc̄ꝫ maiorē vel tantā charitatē habuit c̄ꝫ xp̄s q̄ in passiōe sua posuit aiam suā ꝓ omnib⁹ suis: ꝛ tā horrenda supplicia pativoluit ꝓ nobis: cū tñ liberare potuisset solo nutu voluntatis. In passione ḡ dñi relucet exē-

Exemplar ꝛ tutū plar ꝓfectionis oim ꝛtutū ꝓut iā supra est tactū: itē in ea relucet ꝓfectū remediū ꝛ antidotū vitiorū in passione dñi. Dotū ꝫ oēm spūalē morbū. nā ꝓ hoc q̄ pativoluit mortē exprobratissimā habem⁹ remediū ꝫ superbiā: q̄ latronibus se associare voluit remediū p̄bet ꝫ inuidiā: q̄ ꝫ ip̄m blasphemantes obticuit: remediū p̄bet ꝫ irā: q̄ in cruce distendi ꝛ clauis cruci affigi voluit: p̄bet remediū ꝫ accidiā q̄ non sinit amplecti pnie crucē. Per eius ꝰo nuditatē ꝛ pauptatē habemus remediū ꝫ auariciā: per fellis ꝛ aceti degustationē habemus remedium ꝫ gulā: ꝓ vulnerū inflictionē ꝛ summi doloris afflictionē habemus remedium ꝫ luxuriā: ꝛ hec sunt. vij. sigilla libri vite cōsignantia: que xp̄s nobis in passione aperuit: et postea nobis vite aditū reseranit: p̄dicta ḡ in passione xp̄i adimpleta videmus: deniq̄ si de patientia agit̄ tota passio excellētissimā xp̄i patiētiā demōstrat.

Patientia xp̄i. Si de cōtēptu mūdi ꝛ abstractione a reb⁹ mū dialibus loquimur ds vnc̄ꝫ elongatior ꝛ abstractior ab oibus terrenis c̄ꝫ xp̄s in cruce sua

Cotēpt⁹ mūdi. pra terrā ꝛ sup oīa terrena elenat⁹ et abstractus. Si de abstinentia et ieunio seu victus

Abstinētia ꝛ ieiunium inedia mētio fiat xp̄s nil in passione sua nisi fel ꝛ acetū velvinū myrrhatū gustauit. Si de

Castigatio corporis. corporis castigatione agit̄ cuius vnc̄ꝫ corpus intantū castigatū fuit: c̄ꝫ ip̄ius corpus dñi in cruce. Si de efficacia oronis sermo fiat ds vnc̄ꝫ

Oronis efficacia efficatius xp̄o oranit: q̄ ex vehemēti attētiōe oronis guttas sāguineas sudauit. Si de ele

Elemosynaruꝫ largitio mosynarū largitione ꝛ alijs mie opibus loq̄mur: ds vnc̄ꝫ maiorē elemosynā dedit c̄ꝫ ipse xp̄s q̄ ꝓprium corpus suū in cibū ꝛ sanguinem

ꝛ cetera mie opa suū in potū nobis paupibus in elemosynā petuā dedit: infirmos etiā visitauit dū infirma discipulorū corda cōfortauit ꝛ egros multos curauit: captiuos multos in limbo redemit: mortuos de sepulchris suscitauit. Si de

Dilectio inimicorum. dilectiōe inimicorū agit̄ i cruce pēdēs ꝓ suis crucifixorib⁹ oranit. Si de

Dimissio offensaꝝ dimissiōe offensaꝝ loq̄mur ds vnc̄ꝫ liberali⁹ dimisit debita debitorib⁹ suis c̄ꝫ xp̄s q̄ latroni nō solū debita dimisit: sz ꝛ padisum sibi ꝓmisit: ꝛ sic de sīli inducēdo p singula opa superogatiōis q̄ oia in passiōe xp̄i si dñ aduertim⁹ superogāter ad impleta inuenim⁹. Sīlr ꝛ nos si pfecti imitatores xp̄i esse volum⁹ adimplere vel in facto: vel in desiderio: vel in misterio debem⁹. Nā sicut dicit Hiero. Singula ea q̄ circa dñm in passiōe gesta sunt: c̄ꝫ uis iudei ꝛ alij q̄cūq̄ fecerūt alia mēte fecerūt: nobis tñ credētibus mistica afferūt sacramēta. Sic etiā cayphas qñ dixit vnuꝫ hoiem mori ꝓ pp̄lo nesciuit q̄d diceret: ꝛ tñ ꝓphetauit: sīlr est de singulis gestis passiōis dñice q̄ nos inspicere debem⁹ et ꝑm exēplar illoꝝ facere. [Cū itaq̄ cōsūmasset iesus sermones]oēs p̄dictos de scō aduētu vbi se vēturū ad iudiciū i claritate p̄dixit: p̄nr se passurū ostēdit: vt sacrm crucis admixtū esse gl'ie eternitatis admoneat q̄si qui cōpatiꝫ crucifixo nō timuit de iudicio. cōiuncta esm sunt vt cā finalis ꝛ effect⁹ gl'ia eternitatis ꝛ meritū passionis post aduētū: ḡ maiestatis subdit humilitatē passiōis vt cāz illi⁹. passiōis esm effect⁹ vel cā finalis est gl'ia eternitatis. vñ apl's. Xp̄s fact⁹ est obediēs vsq̄ ad mortē: ꝓpter qō de⁹ exaltauit illuꝫ. Incipit ḡ narrationē de paschaꝝ sua passione qua xp̄s ipse paschā nostrū fuerat imolādus: ꝛ eadē die. s. feria tertia in sero: vbidē. s. in mōte oliueti [dixit discipulis suis. Scitis qz post biduum]. i. feria. v. ad vesperā [paschaꝫ fiet]ꝛ agn⁹ paschalis imolab̄. Et ego addo qō nescitis. s. q̄ tūc [etiā filiꝰ hois]. i. virginis [tradet vt crucifigat]ꝛ paschā faciet trāseundo. Ex quo ptz q̄ nō fuit ex ignorātia traditꝰ: sz ex sua p̄sciētia ꝛ volūtate. bene aūt dicit [filiꝰ hois] qz ꝑm formā humanā tentus et crucifixus est: non ꝑm diuinā in qua semp immortalis est: ꝛ bene impsonaliter posuit [tradetur]qz vno traditionis verbo diuerse volunt

C Tradētur dicuersevolūtates.

ates exp̄imunt: nā de⁹ pater tradidit filiuꝫ ꝓpter charitatē ꝛ generis humani vtilitatē: econtra iudas iudeis ꝓpter auariciā ꝛ lucri sui cupiditatē. item spūsanct⁹ ꝓpter suā benignitatē: ecōtra iudei pilato ꝓpter inuidiā ꝛ malignitatē. itē filius seip̄m vt impleret beneplacitū diuinū: ecōtra pilat⁹ crucivt satisfaceret puerse volūtati iudeoꝝ. Itē diabol⁹ ꝓpter timorē ne per xp̄i doctrinā ꝛ miracula euelleret gen⁹ humanū de manu sua nō aduertēs: qz magis erat p ipsi⁹ mortē eripiēdū c̄ꝫ fuerat p doctrinā ꝛ miracula ereptū. Ecce opus cōe: sz volūtates diuerse valde: ḡ pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūsanct⁹ nō solū amādi: sz etiā glorificādi: iudas aūt et alij nō solū detestādi: sed etiā condēnādi sunt: qz qō ꝑ ꝛ filiꝰ ꝛ spūsanctus bona hoc illi mala intētione fecerūt: p̄ dicit aūt discipulis se tradēdū ꝑmuniēs eos nō prius c̄ꝫ audiāt que euētura fuerāt subito vidētes tradi ad crucē magistrum obstupescāt. Et qz hoc nomē paschā in diuersis lo

Hiero.

Math. xxvj.

Phil. ij.

cis reperiꝛ et diuersa ꝑ ipsum significanꝛ: iō ne in equinoco erremus diuersas eius acce ptiones videamus. Sciendū ergo ad solutio nē multarū contrarietatū ꝙ pascha appella tur primo tota septimana seu septē dies azi morū quib⁹ iudei panes azimos hoc est sine fermento comedebāt: nā a sine z zima fermē tū significat. vñ in actibus volēs post pascha ꝓducere eū populo. Primus et vltimus dies illius septimane magis solēnes erant ꝗꝫ me dij. Secūdo ōr hora immolationis agni. ſ. ve spera qua agnus immolabaꝛ q̄ est initiū pri mi diei azimorū q̄ solēnior eratvt hic. scitis qꝛ post biduū pascha fiet. vñ cātat ecclesia. xiij. die ad vesperā pascha dñi est ꝛc. Dies aūt p cedens illā horā: nec pascha dicebaꝛ: nec solē nis erat. Tertio ōr primus azimorū q̄ erat ce leberrim⁹. ſ. xv. luna p̄mi mēsis qñ egressus populus israel est de egypto vt ibi. Appro pinquabat dies festꝰ azimorū q̄ ōr pascha. et ibi. Añ diē festū pasche. Quarto ōr festiuitas epule paschalis. vt i paraꝛ. Non fuit phase simile huic in israel. Quinto ōr agn⁹ pascha lis q̄ paratus comedebaꝛ vt ibi. Ubi vis pa rem⁹ tibi comedere pascha. z ibi. Uenit dies azimorum in quo necesse erat occidi pascha. Sexto panes azimi vel quicūq; cib⁹ pascha lis vt ibi. Nō introierūt ꝓtorū ne cōtamina renꝛ: ſz māducarēt pascha. i. panes azimos seu paschales: qꝛ ad comedēdū azima septē diebus oportebat eos mūdatos esse: z iō q̄li bet septē dierū nō poterāt in ꝓtorū introire. Septimo ōr ipse xp̄s ꝑ agnū paschalē signa tus vt ibi. Pascha nostrū immolatus est xp̄s ipse eñ est verū pascha nostrū. De predictis pasche acceptionib⁹ sunt isti versus. Hebdo mada: hora: dies epule. Agnus z azima xp̄s pascha solent dici velut exēplis patefeci. Cō muniter tñ pascha vocaꝛ dies in qua immo labaꝛ agn⁹. Declinaꝛ aūt pascha pasche vel paschatis. z ōr pascha ñ a passiōe ſz a trāsitu pria eñ origo huius vocabuli pasche ex he breo habeꝛ: qꝛ pascha ōr q̄si pahse qō in he breo idē est qō trāsitus. Dicebaꝛ aūt pascha iudeorū transitus ꝑpter duo: qꝛ ea nocte qua immolatus est agnus āgelus exterminator videns sanguinē agni in foribus israelitarū ꝓtransiuit nō ꝑcutiens eos: z qꝛ filij israel fu gientes illa nocte de egyptiaca seruitute ma re rubrū trāsierunt: z deinde ad terrā ꝓmisse olim hereditatis z pacis venerūt: et iō festū istud bñ pascha vocaꝛ: quo trāsitu ꝑfigurat⁹ est etiā trāsitus xp̄i de hoc mūdo ad patrē: z transitus noster deuitꝫ ad virtutes z de ter renis ad celestia. Et iō similiter pascha xp̄ia nostrū mistice ōr trāsitus: qꝛ in eo dñs ꝑ mortē transiuit de hoc mūdo ad patrē: et significat ꝙ ei⁹ exemplo fideles xp̄m sequentes peni tentiā z martyriū assumēdo. ſm illud. Trāſi mus ꝑ ignē z aquā. vel mētis desiderio ad celestia anhelando. ſm illud. Trāsite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me. trāsituri sunt ꝓ xp̄i sanguine fuso ad patrie celestis ꝓmissionē. Sanguis eñ xp̄i debet poni supervtrūq; po stem: scz sup intellectū deuote recogitādo: et super affectum deuote ꝑ penitētiā imitādo. vñ ſm Aug. Signum crucis a nobis repellit exterminatorē: si tñ cor nr̄z xp̄z habeat inha bitatorē: cuius sanguine illinitis postib⁹ nō stris. i. cuius crucis signo signatis frōtibus nostris a ꝓditione huius seculi tāq; a capti uitate egyptiaca liberamur z agim⁹ salubber rimū transitū cū a diabolo trāsim⁹ ad xp̄m: z ab isto instabili seculo ad ei⁹ fundatissimuz regnū. ſm Bedā qꝛ pasche dies i azimis pa nibus est celebrari precept⁹: et vno die agno immolato ad vesperam septē ex ordine dies sequūtur azimoꝝ Jesus semel ꝓ nobis pas sus est: z dꝫ hoc mūdo trāsiens ꝑ oē nobis hu ius seculi tp̄s: qō septē dieb⁹. agiꝛ in azimis sinceritatis z veritatis ꝓcepit esse viuendū: z q̄si pascha ꝓpetuū faciēdo sp ex hoc mundo transeūdū totoq; sp nisu desideria sch̄i quasi egypti retinacula fugere z quasi a mūdana ꝙersatiōe secretā solicitudinē iter nos am monet subire virtutū. Post hec dñs iesus re diit cū discipl⁹. xij. in bethaniā z māsit apud lazarū z martham z mariā sorores eius docēs eos more solito z cōfortans. Et deinde nō ve nit in hierl'm sicut ante fecerat vsq; ad diem cene: z sic iudei locum suū habebant tractan di liberius de sua morte. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̄e q̄ die, tertia āte tp̄s passiōis z mortis tue discipl⁹ tuis pascha z trāsitū tuum ex hoc mūdo ꝓdiristi: da mihi per omne tp̄s vite mee in azimis sinceritatis z veritatis viue re: meq; de hoc mūdo trāsire non permittas anteq; ꝑ triduū pnie. ſ. cordis cōtritionē: oris ꝓfessionē: z operis satisfactionē: pctā mea oia deleas donās mihi sacratissimi corpis z san guinis tui cōsionē: olei sacri vnctionē: ac in oi bus perfectā cōsummationē: z me tādem fe liciter cōsummatū transire facias ad te dul cissimū dñm meū sup oia benedictū. Amē.

¶ Qua die et cur Judas vendidit dominū. Capitulum.lij.



Tunc scz quarta feria sequēti pricipes sacer dotū qui audierāt iesum di cisse nō me videbitis āmo do videntes eū abijsse z pu tātes ip̄m velle ab eis fuge re [cōgregati sunt cū senio ribus ppli] qui erant iudi ces ordinarij [i atriū] cay phe [z querebāt cōsiliū vt eū dolo tenerent z occiderēt] qꝛ nullā mortis causaz in eo inue-

A Matth. xxvi. Marci xiiij. et Lu. xxij

Cōsiliū nire poterāt: nisi eā dolose cōfingerēt. Prius
iudeoꝝ. quidē determinauerant ipsum interficere et
deliberauerāt de facto: sed tunc q̄rebāt consi
liū de faciēdi mō: ꝛ q̄'r possent facere occulte
ꝛ sine populi seditione q̄ se debuerāt parare
ad paschalē agnū ꝛ ꝑm ritū legis purificari
vt esu agni digni fierēt ꝫ verū agnū magis ꝛ
potius se armant: ꝛ hoc faciunt ex dolo ꝛ cōsi
lio timētes ne eis auferet populi auxilio. Uñ
dicūt habito cōsilio. [Nō in die festo]. s. azi
morū. i. in solēnitate paschali imminenti de
primo supple est capiendus ad occidēdū qō
nō dicebāt ꝑpter reuerentiā festi: sed [ne tu
mult⁹ fieret in populo] ꝑpter diuersa studia
ipsius populi. s. diligētis xp̄m ꝛ odientis: cre
dentis ꝛ nō credētis. Multi em̄ ꝑpter solēni
tatē pasche venerāt in hierl'm ꝛ qz aliqui re
putabāt iesum eē verū xp̄m timebāt si dura
te solēnitate paschali in eū manus mitterent
ne ppl's q̄ eū diligebat illis ꝛ surgēs inocētē
defenderet: et sic ipse manus eoꝝ euaderet.
Timebāt q̄dē plebē nō vitātes scandalū: sed
ipetū nec seditionē metuētes ſz ne de suis ma
nibus tolleret cauētes ꝑpter qō cōsulebant
mortē suā differrt vsq̄ post festū: postea tamē
mutauerūt istud cōsiliū qz inuenerūt oportu
Maioꝝ nitatē capiendi eū secrete p discipulū. Attēde
malicia hic qz maiores p̄ncipaliter q̄rebant iesum p
dere: a p̄ncipibus em̄ senioribus egressa est
iniq̄tas i babylone. Sic ꝛ hodie maiores pre
ceteris ꝫ eū insurgūt ꝛ maiora scādala q̄ ce
Bern. teri facūt. vñ Ber. O bone iesu totus mūd⁹
B videt ꝫ te ꝑiurasse: ꝛ hi in psecutiōe tua ꝑmi
Introi- sūt q̄ vident regere ppl'm: dirigere p̄ncipatū
t⁹ satha [Intrauit aūt sathanas in iudā]. i. in iude
ne i ani- am q̄ scarioth est dict⁹: qz de hac villa fuit
mā iude oriund⁹: intrauit inq̄ nō impellēs: ſz patulū
inueniens ostiū: nā oblitus olim q̄ viderat ad
solā auaricīā dirigebat intuitum. [Intrauit
Augu. aūt] nō p essentiā ꝛ essentialiter in aiam illa
bendo. qz ꝑm Augu. Sic solus deus intrat in
aiam q̄ creauit eā: sed intrauit p effectū sug
gestionis venditionē ꝛ traditionē xp̄i sugge
rendo: ꝛ scōo post buccellā p effectū plenioris
possessionis eū sue seruituti subiugādo. Ex
quo ꝑz q⁹ in oi peccato mortali diabolus in
trat holem vt ipsum denuovel amplius q̄ añ
possideat. Judas q̄ audiēs eos congregatos
ad tractandū de xp̄i morte q̄ etiā audierat a
xp̄o se tradēdū vt crucifigeret in pascha: tūc
instanti ꝛ apud se cogitās ꝛ dicēs in corde in
primo mortet hō iste ꝛ ad lucrū meū possum
eū tradere [abijt] a xp̄o ꝛ facta societate nō
tm̄ corpe: ſz etiā mēte recedēdoꝝ apostatādoꝝ
veniēs ad cōsiliū ꝑditoꝝ dixit eis. [Quidvul
tis mihi dare ꝛ ego vobis eū tradā] occulte. s.
sine strepitu. [Et gaudisi sūt] qz ille mod⁹ ca
piēdi xp̄m p suū discipulū videbat magis cō
ueniens ꝛ secretus ꝑpter qō mutauerūt cōsi
liū p̄dictū. s. differendo mortē ei⁹ vsq̄ post fe
stū. Qz ei traditorē, luenerūt i ipa festinitate
xp̄m occidet. ꝫ ſz Leo. pa. diuino itelligim⁹ Leo pa.
disposītū fuisse cōsilio. Oportebat em̄ vt ma
nifesto implerēt effectu q̄ diu figurato fuerāt
ꝑmissa misterio. Et pepigit iudas cū eis de Preciū
xp̄o tradēdo p. xxx. argēteis eodē p̄cio quo ioseph.
ioseph venditus est a fratrib⁹ suis. in vendi Geneſ.
tiōe em̄ ioseph p̄figurata fuit vēditio xp̄i. Ju xxxvj.
das ad cōgregationes iuit vbi xp̄m vēdidit.
sic multi ad spectacula vadūt vbi xp̄m ꝑ mo Argētei
dica tētatiōe ꝛ modico p̄cio vēdūt. Ipse dedit tm̄. xxx.
p. xxx. argēteis ſz peccatores dāt sepe ꝑ p̄cio
minori. vbi dicit Leo pa. q⁹ ala lucri cupida Leo pa.
etiā ꝑ exiguo perire nō metuit nullūq̄ i illo
corde ē iusticie vestigiū in quo sibi auaricia
fecit habitaculū. Infelix mercator iudas qui Jude in
tātū dedit p tāto: tū ꝑ nummo: verū ꝑ vano felicitas
eternū ꝑ trāsitorio. Qz em̄ audierat dñm ter
tia die morituꝝ ꝛ eū in morte detineri puta
uit mortē imminētē lucratiuā sibi facere vo
luit. Cū ei esset fur ꝛ loculos habēs vt videret
vnguentū sup caput ꝛ pedes dñi effusum qō
putauerat esse vendendū ꝛ p̄ciū sibi traden
dū qō ꝑdiderat in effusione vnguenti voluit
recuperare in venditiōe magistri. Illi q̄ppe
xxx. argētei valebāt trecētos denarios vsua Argen
les. q̄libet em̄. x. valebat: ꝛ ita in vēditiōe xp̄i teoꝝ. xxx
recuperauit valorē vnguēti p̄dicti et recōpē valoꝝ.
sauit dānū trecentorū denariorū de quo dixe
rat q̄re hoc vnguētū nō venūt trecentis dena
rijs ꝛ datū est egenis? Et forte hec causa fuit
q̄re math. hic factū marie recitauit: vt. s. con
gruēter factū iude q̄ dñz vēdidit narraret tā
q̄ ꝓtinuās effectū ad causā: qz hoc factū fuit
occasio vēditiōis xp̄i: iudas itaq̄ vn⁹ de. xij.
numero nō merito: nole nō munere: corpe nō
alo a p̄ncipib⁹ nō inuitat: non cogit: nulla ne
cessitate cōstringit: ſz ꝑpria spōte ꝑcessit. ꝛ ꝑ
pria malignitate cōsiliū scelerate mētis inijt
nec in vēditiōe magr̄i certā postulauit sūmā
vt de re chara fieri solet: ſz q̄si vile tradens et
venale exponēs mācipiū in ptāte emētiū po
suit q̄stū dare vellent. Cū em̄ vilia exponunt
solet q̄rere vēditor ab ēptore q̄stū dabis: cum
aūt chara econuerso dicit tm̄ dabis. Mistice
aūt ꝑ iudā significant iudices ac p̄latiꝛ sacer
dotes: q̄ iudicia ac bñficia ꝛ sacramēta vēde
re nō cessant dicentes sepe. ꝛ si non ꝙbo tm̄ fa
cto. [Quid vultis mihi dare: ꝛ ego vobis eum
tradā.] vñ Bern. Quāti hodie de his q̄ alas Bern.
regere susceperūt: qō sine miserabili gemitu
nō est dicēdū xp̄i opprobria: flagella: clauos
lanceā: crucē: mortē in fornace auaricie ꝓflāt
hoc solo a iuda differētes q⁹ ille olim horum
emolumētū denariorū numero cōpēsauit: isti
voratoria ingluuie lucrū infinitas exigūt pe
cunias: his inhiant: timent ne amittāt: in ha
rū amore ꝺesecūt: alaq̄ apud eos nec casus re
putāt nec salus cū sint de patrimonio xp̄i ni
mīū impinguati incrassati dilatati non cōpa

tiunt sup ꝓtritione ioseph. hec Ber. Propter auariciā ꝙ iudas factus est talis. qz vt Leo papa di. Anima lucri cupida ꝛc. vbi supra.

C Uenditio xpi cōmittit

Beda.

Jo. xiij

ſ. Jo. iij

Hiero.

Origē. Cōsiliū vendēs deū vendit.

Simonia tā in emēte q̄ vendēte

Neq; vē dētis ne q̄ emen tis ē xps sed nr. Raba.

C Uēdi de bem⁹ ꝑ xpo.

C Ex hoc sūt articulo vēditionis xpi tria tra hunt notabilia documenta. Primū est vt nobis caueam⁹ ne ꝛ nos tā detestandū facin⁹. ſ. venditionis xpi vnq; perpetrem⁹ qđ vtiq; diuersis modis incurrim⁹. vñ Beda. Multi hodie iude scelus q̄ dñm et magistrū deūq; suū pecunia vēdiderit velut immane ꝛ nepharium exhorrent: nec tñ cauent. Nā cū ꝑ muneribꝰ falsum ꝺ quēlibet testimoniū dicūt ꝓfecto qz veritatē ꝑ pecunia negāt: dñm ꝑ pecunia vē dūt: ipse em̄ dixit ego sum ☧itas. Cū societatē fraternitatis discordie peste ꝛmaculāt dominū ꝑdunt: qz deus charitas est. Qui etiā si nullus pecuniā det dñm argēteis vendūt: qz ꝓncipis seculi imaginē. i. exēpla hostis ātiq; neglecta conditoris ad quē creati sunt imagi nē sumūt. nā ſm Hiero. Sicut iohānes bap. q̄ nō ꝑ xpi cōfessione: sed ꝑ defensione veritatis occubuit: iō tñ ꝑ xpm: qz ꝑ veritate martyriū suscepit: ita ecōtrario q̄ charitatis ☧itatis iura spernit xpm vtiq; q̄ est ☧itas ꝛ charitas ꝑdit. Immo vniuersaliter sicut dicit Origē. Oēs q̄ ꝑ tpalibus ꝛ mūdialibꝰ rebꝰ iusticiā deserūt deū q̄ est iusticia vendūt. Similiter deū vēdit q̄ iusticiā vel cōsiliū vēdit: quia ipse est iusticia ac spiritus ꝛ angelus consilij Ille etiā dñm vendit q̄ eius timore et amore neglecto terrena ac caduca: immo etiā crimi nosa pl⁹ amare ꝛ curare cōuincit. Dñm etiā ꝑ tpali pecunia vēdit q̄ bona sua ꝑ vana gloria expendit. Itē deū vendūt simoniaci qui gratiā dei q̄ est in sacramentis et in alijs sacratis ꝛ spūalibꝰ rebus cōmutant. Et qz simonie pctm̄ est tā in dante q̄ in recipiente: ideo nō solū peccauit iudas in vendēdo xpm: sed etiā iudei in emēdo xpm. Emit aūt a me xp̄z q̄ dando mihi aliq̄d tpale aufert mihi xpm: verbi gratia: si adulator dat mihi laudē falsam ex qua cor meū extollit aufert mihi xpm ꝛ ego consentiens ꝑ vana laude vendo xpm. Itē dans mihi pecuniā q̄ allicit me ad pctm̄ mortale aufert mihi xpm et ego cōsentiendo vendo xpm. Nec tñ ille emendo retinet sicut nec ego: ſz nec mihi nec tibi. Sic fuit de iudeis ne ꝛ iudeis q̄rū neuter xpm retinuit: sed acquisiuit. Et si qs te mino ris valoris i corde suo ꝛ factis estimet q̄ forte sis nō turberis: maxie in cā dei. Si em̄ ipe dñs ꝛ saluator nr̄ q̄ est summū bonū ꝛ infinite bonitatis in q̄ sūt oēs thesauri recōditi dignat⁹ ē ꝑ nobis tā ꝛvili exiguo ꝑcio estimari ac vēdi ꝛ vilipēdi iniuste: nos q̄ veraciter viles ꝛ ob hoc vilipēsibiles sum⁹ si cōditiōis nr̄e miseriā aspicere volum⁹ cur nō ꝑ xpo vilipēdi: immo nihilipendi patiamur iuste. vñ ps. Ego ꝓpter te sustinui opprobriū. Tertiū documētū est q̄ hō ꝺz vendere seipm̄ ꝑ regno. Uēdidit Si ei regnū celorū venale est ꝛ tm̄ valet q̄tū bem⁹ ꝑ habes: sed tu nihil habes meli⁹ teipso. Uēde celo. q̄ teipm̄ ꝑ regno celorū sicut xps voluit vēdi vt nobis acq̄reret regnū celorū. Jn recolēdo istū articulū recogitet hō vilitatē suā: qz si in tanto ꝑcio estimari deberet vir vnū obolū vale ret: immo nihil in ꝓparatiōe xpi q̄ tā exiguo ꝛ vili ꝑcio vēdit⁹ ē. Itē recogitet an ipse vnq; xpm vendiderit ipm̄ ꝛ mādata ei⁹ ꝑ re tpali vel ꝑ delectatiōe trāsitoria deserēdo. Itē recogitet q̄l'r ipse xpm sic vēditū gratis sua mera bonitate acq̄siuit. Itē qz xps adhuc hodie venalis est: iō sicut iudas neq̄ter vēdidit xp̄z Emēdo sic tu p̄ꝛiū cū elemosynis eme ipm: vl' si aliō xps. nō habes da ꝑ eo cor tuū: hoc em̄ desiderat ꝑ oīe mūdi. iuxta illō sapientis. Prebe fili cor tuū mihi. Itē q̄libet quātūcūq; ꝓfectus nō ꝑsumat de se: cū audit xpi apl'z magistrū ꝛ dñz suū: immo deū ꝛ creatorē oīm ꝓdidisse. Et qz quarta feria dñs fuit vendit⁹: sic sexta feria fuit crucifixus: iō in memoriā huiꝰ vēditiōis iiij. ieiunij p totū annū ieiunēs penitentialibꝰ feria iiij ꝛ ab q̄rta: scōm post sextā tenet locū. Hinc est etiā stinētes q̄ multi q̄rtis ꝛ sextis ferijs ieiunare ꝓsueuerūt: multi ꝺz abstinent a carnalibꝰ q̄rta feria da. qz tūc caro xpi fuit vēdita. Extūc etiā post feriā q̄rtā illā q̄ fuit vēdit⁹ tribꝰ diebꝰ sequētibꝰ initia ꝛ fines horarū omittim⁹ q̄si nobis ablat⁹ sit alphaꝛ ozꝛ impijs tradit⁹. Facta igit̄ pactiōe q̄rebat opportunitatē. ſ. loci ꝛ tpis ꝛ societatis vt traderet eū occulte ꝛ sine turbis. ſ. qñ ppl's nō erat circa eū: ſz secret⁹ erat cū discipulis qđ ꝛ fecit tradēs eū post cenā ꝛ de nocte cū in horto esset cū eis ne ꝑ cōcursum et impetū populi tolleret q̄ de die eū sequebat. Cōsidera nūc qđ dñs iesus toto vite sue tpe vsq; hodie ꝑ iudeis laborauit: sed ipsi tāq; ingrati mala ꝑ bonis dño reddiderūt: ꝛ post multas cōtumelias vsq; ad ipsius ēptionē ꝛ mortē seuierūt. vñ Ansel. Demum venisti domine ad oues q̄ perierāt domus israel diuini ꝙbi lādē palē extollens ad illuminationē orbis terre. ꝛ regnū dei annūciās cūctis obtēperāti bꝰ ꝙbo tuo sermonē sequētibꝰ signis cōfirmasti: ꝛ ꝙtutē diuinitatis tue oñdisti in cunctis male habētibꝰ oīa obus gratis exhibēs que saluti ipoꝝ congruebat vt oēs lucrifaceres. Sz obscuratū ē insipiēs cor eorū dñe ꝛ piecerūt sermones tuos retroꝛsum: nec attēderunt ad oīa mirabilia q̄ opatus es in eis exceptis paucis nobilibꝰ athletis quos inter infirma ꝛ abiecta mūdi elegisti vt ꝑ ipsos fortia ꝛ alta mirifice expugnares nec solū igrat gratuitꝫ tuis bñficijs extiterunt: sed etiā contumelijs

Psal. lxviij.

Medita tio passionis.

Ansel.

affecerūt te dñm dominātiūz fecerūt in te q̄cū
q̄z voluerūt. Te em̄ faciēte opa in eis q̄ nemo
alius fecit qui dixerūt nō est hic hō a deo. In
principe demoniorz eijcit demonia dmoniū hz.
Seducit turbas vocat ē potatorz vini amicꝰ pu
blicanorz z pctōrz. Quid fles q̄d suspiras o hō
di dū sustines ꝟborz iniurias? Nō audis quā
ta ꝓpter te in dñm deuz tuū ceciderūt oppro
bria? Si patrem familias beelzebub vocaue
runt quātomagis domesticos ei? Hec q̄dē et
his similia blasphemātes z aliquotiēs de la
pidib⁹ ipetentes iesu bone patiēter sustinui
sti z factꝰ es cotā eis sicut hō nō audiēs et nō
habēs i ore suo redargutiōes. Nouissime aūt
iustū sāguinē tuū bone Jesu a discipulo tuo
filio ꝓditiōis. xxx. argenteis appreciati sunt
vt p̄cipitarēt animā tuā in mortez sine causa.
hec Ansel. Uere magna deberet nobis esse cō
fusio q̄ patiētiā in aduersitatib⁹ nō habem⁹.
Jesus inocēs tot z tāta ac ēt passionē z mortē
patiēter ꝓ nobis sustinuit z nos pctis aggra
uati z ira dei digni non possum⁹ paruas iniu
rias z granamina modica sustinere z multo
tiens nec ꝟba leuia ꝓ ei⁹ noie tolerare. vnde
Chriso. Chriso. Christus exprobrat⁹ cōtumelias fert:
tu ꝟo vbiq̄ honorari vis z nō fers opprobriuz
xp̄i. Cōsidera ēt hic q̄z piculosuz sit pctis locū
dare ac p̄ncipia z introit⁹ eoz nō repellere: q̄r
freq̄nter a minorib⁹ diabol⁹ incipit vt ad mato
ra mala iducat. Si ei iudas cupiditate z aua
ricia ac iudei vane glorie z iuidie restitissent
nūq̄z ille ad ꝓditionē: nec isti ad ei⁹ occisionez
puenissent: sz q̄r minora cōtēpserūt: iō ꝓseq̄nt
ad matora deciderūt: vt ei Ecclesiasticus ait.
Eccle. xix. Qui spnit modica paulatim decidit. ¶ Ofo.
Jesu clemētissime q̄ labores in p̄di
cādo: fatigatiōes in discurrēdo: cōuitia z opprobria: iniurias z āgustias
ꝓ nr̄a salute ptulisti: ac tādē ab vno
discipulorū tuoz vendi z a iudeis appreciari.
xxx. argeteis sic q̄z vili p̄cio vēdi voluisti: da
mihi tante patiētie z hūilitatis exēplū imita
ri atq̄z opprobria iniurias z oia q̄ mihi illata
fuerint patiēter tua gratia tuoq̄z cōsilio supa
re: z pro nulla re transitoria te nequiter ꝛmu
tare vilipensiōes q̄z meas z angustias pro tui
nominis gloria equanimiter tolerare. Amē.

¶ Meditatio i primis vesperis de cena domini. Capitulum. liij.

A Lu. xxij Mat. xxvj. Mar. xiiij. ſ. Pe. ſ.



Adueniente iaz z iminente tpe miserationū et miaruz dñi quo disposuerat plebē suā saluaz facere z eā non corruptibilibus auro et argēto: sz precioso sanguine suo redimere voluit cenā fa cere cū discipulis suis nota bilē āteq̄z ab eis ꝓ mortē di scederet in signū z memoriale recordationis: z vt mysteria q̄ restabant cōpleret. Hec autez cena ꝓfigurata fuit in panib⁹ quos abime lech dauid porrigebat z magnifica valde fuit cena te p̄sentē cū attētiōe summa exhibeaz si h̄ digne z vigilāter feceris nō patiet benignus dñs te ieiunū redire. Circa ipsaz igit cenā pri cipal'r. v. que ibi notabil'r facta sunt meditā da occurrunt. Primo ipsa corporalis cenatio. Scōo pedū discipulorz per dñz Jesuz ablutio. Tertio charitatiua ꝓditorz correptio. Quar to sacratissimi sacri institutio. Quito pulcher rimi sermonis per ipm̄ cōpositio. Circa p̄mū attende q̄ [prima die azimorz]. i. eadē die in cui⁹ vespa erat agn⁹ imolandus et cū azimis edendus scilz. xiiij. die seu luna mensis. j. que erat feria. v. z pasche vigilia dñs Jesus req̄ situs a discipulis suis vbi vellet sibi iuxta le gem parari pascha id est paschale agnū: pre misit ad hoc faciendū petrū z Johannem ad amicū suū in monte syon vbi erat cenaculum grande stratū iubens vt pascha pararēt ibi: z per oia manifestans q̄ vsq̄ ad extremū vite nō est aduersatus legi: per petrum signatur actio bona. per iohānē cōtēplatio deuota que preparāt pascha. i. disponunt ad corpus chri sti sanctum debite sumendū. Preparant autē in cenaculo. i. in hoie per deuotionez eleuato grandi longitudine longanimitatis lato lati tudine charitatis: strato varietate virtutis.
Mittēs aūt discipulos dixit eis. [Jte i ciuita tem z occurret vobis hō āphorā aq̄ portans.] Aq̄ am phora.
Ad litterā tulit amphorā seu lagenā aque vt in tanto festo haberet apud se aquā expiatio nis qua mūdaret se: z significat q̄ vbi x̄ps ce natur⁹ est lagena aque lachrymarū in expia tione debet p̄cedere: per aquā em̄ viuifici fon tis baptisma designatur. vñ Beda. Paratur Beda.
pascha hō amphoram aque portans occurrit vt ostendatur mysteriū pasche dñi celebrandū ꝓ ablutione mundi. Aqua lauacrū gratie lagena fragilitatē designat eoz per quos ea dem erat gratia mūdo ministranda. Et subdit [Sequimini eū i domū quā intrat z dicite dño domus magister dicit. T̄ps meus] sz pa tiendi [prope est apud te faciet pascha] dicit magister. q. d. volo parari apud te q̄ exigunt ad comestionē agni paschalis: z iō ꝓuide mi hi de loco z cibo. vñ credit q̄ ille erat discipu lus x̄pi: sz occult⁹: iō ꝓuidi t de loco et agno z alijs necessarijs i cōuiuū celebratiōe pascha lis. In quo apparet maxima pauptas x̄pi: q̄r Pauper tas x̄pi.
ita pauper erat q̄ nec domicilū nec suscepta culū habebat: nec vñ paschalem cibuz emere posset: z iō discipuli interrogabāt vbi pascha parare deberēt. Audiant hec z erubescāt q̄b⁹ cura est i edificandis magnis domibus z am bitiosis palatijs z cōgregandis thesauris co gnoscant x̄pm olim dñm: quia locum vbi cena:

ret vel etiã caput reclinaret. aut cibũ quẽ ac-
ciperet: vel pecuniã vñ emeret non habebat.
Attẽdãt se parũ distare ab infidelibus idola
z opa manuũ hoim colentibus. Studiũ ei po
nere z delectari i magnis z pulchris edificijs
vel in thesauris q̃d aliũ est q̃ colere ligna vel
lapides vel argẽtũ z aurũ cũ gentib⁹: [Exeũ
tes aũt discipuli inuenerũt sicut dixerat illis z
parauerũt pascha]. i. refectionẽ pasche i mõ
te syon z cenaculo ostẽso eis. Ibi pascha man
ducauerũt: ibi post resurrectionẽ dñi discipli
ppter metũ iudeorũ latuerũt: ibi spiritũsanc-
tũ i die pẽthecoste receperũt: ac multa z ma-
gna ibidẽ per dñm facta sunt. Hic mons syon
Ps. lxvij. mons coagulat⁹ mons pinguis: mons i q̃ bñ-
placitũ est deo habitare i eo: z multa ac mira
opari q̃si fauus distillãs dulcedinẽ z flos re-
dolẽs suauitatis odorẽ pias mẽtes sui recor-
datiõe afficit cõfortat z reficit ac sctitatis sue
p eminẽtia consolat z pascit. Appropinquãte
aũt vespera ipse dñs cũ aliis discipulis ciuita
tẽ intrauit z ad ipsum locũ pueniẽs advespe-
B Hora ve sptina agno paschali apta. ram illius diei pascha celebrauit: qz illa hora
agn⁹ paschalis comedi z̃ solebat. Hora q̃ppe ve
sptina debebat agn⁹ paschalis imolari z h̃ in
figura z signo q i vespa mũdi z i fine seculoz
imolãdus esset ver⁹ agnus. s. xps. Solẽnita-
tes etiã iudeoz incipiebãt a vespa z termina
bant in vespa: qz ipsi sm lunã q̃ de sero primo
apparet dies numerabãt z eos de vno sero i
aliud cõputabãt. Sic g̃ aliq̃d factũ in vigilia
festi põt dici i festo factũ: quẽ q̃dẽ modũ tres
euãgeliste seruãtes dixerũt cenã esse factam
p̃ma die azimoz: qz facta fuit die p̃cedẽti ad
vesperã q̃ tã ad p̃mã diẽ azimoz ptinebat i q̃
s. vespa fermẽto de domib⁹ suis abiecto iudei
agnũ imolare. i. occidere solebãt. iohãnes h̃o
accipit diẽ festũ pasche nõ p illo cui⁹ festũ solũ
celebris erat q̃ erat dies p̃cedẽs: sz p illo die q̃
tot⁹ celebris erat: z iõ dicit cenã factã ãte diez
festũ pasche illa: aũt vespa q̃ comedebat agn⁹
Corpus dñicũ de azimo factum. paschalis cũ azimis cõfecit xps corp⁹ suũ: ex q̃
patet q cõfecit de azimo z nõ de fermẽto cum
tũc nõ eẽt fermẽtatũ in domib⁹ iudeoz: qz tũc
tenebant vesci panib⁹ azimis. s. a vespa. xiiij.
diei s. mẽsis vsq̃ ad vesperã. xxj. diei eiusdez
mẽsis vñ patet q iohãnes nõ d̃icit aliis: sed
magis cõuenit cũ ipsis. Quãuis aũt typicus
agn⁹ figurã veri agni gestabat: illa tñ nocte q̃
imolabat agn⁹ typic⁹ nõ fuit xps ver⁹ agnus
imolat⁹. Ipse em̃ legalia voluit obseruare ne
legi d̃ius videret: z iõ voluit more iudeorũ
pascha celebrare z nocte illa agnũ comedere
anteq̃ moreret. Precessit g̃ imolatio agni ty-
pici imolationẽ agni verit sic xps q̃ est agn⁹
ver⁹ imolaret p nobis imediate post imola-
tionẽ agnis figuralis: z sic h̃itas figure succe
deret z respõderet. Qui etiã licet die sequẽti
crucifixus fuerit: hac tñ nocte q̃ agnus imola
bat mysteria corporis z sanguinis sui celebrã
da discipulis tradidit z a iudeis tẽtus z liga
tus: est z sic ipsius imolationis. i. passiõis sue
exordiũ sacrauit. Qñ aũt xps verus agn⁹ fuit
imolatus. s. i parasceue sancta tlc apud nos
ẽ tps nõ gaudij sz meroris ppt xpi passionẽ:
z iõ ecclesia illa die nõ solennizat pascha sz dif
fertvsq̃ ad diẽ resurrectiõis: qz sicut ait apls. s. cor. v.
Pascha nr̃m imolat⁹ est xps. Aspice igit nunc
dñm Jesum in aliqua parte domus manẽtez
z cũ discipulis salubria colloquẽtẽ. Et interiz
in cenaculo parabat pro eis per aliquos [ex
lxxij. discipulis. Legit enim q btũs martialis
lemouicarũ apls cũ aliq⁹ aliis ex. lxxij. fuit Martia
ipso sero ibi ad ministrandũ dño Jesu z. xij. lis.
recũbentibus. Sed z aquaz portauit ipsi dño C
iesu qñ lauit pedes discipuloz. Cum aũt oia ad agnũ
essent parata in cenaculo: intrauit cenaculuz pascha
dñs iesus z discipuli cũ eo. Oñs lauãt man⁹ lem⁹ ne-
z deferẽt eis agnus paschalis assus bñdictio- cessaria.
neq̃ facta per dñm comedũt eũ cũ succo lactu
carũ agrestiũ. In solennitate q̃ppe paschali
quatuor erãt: agnus paschalis: panis azim⁹:
vinũ z ius lactucarũ agrestiũ. nõ em̃ nisi cuz
amaritudine z cõpunctione cordis digne acce
ditur ad verũ agnum. Dicit autẽ comestor in
scholastica hystoria q nunq̃ legit dñm come- Carnis
disse carnes nisi agni paschalis: qõ tñ fecit i come
typo z figura. Discũbebat g̃ iesus cũ. xij. disci stor ra-
pulis suis: dñs cũ seruis: magister cũ discipu ro xps.
lis: pater cũ filijs: q̃si cũ socijs: q̃si cuz amicis. p̃s. cxx-
vñ in p̃s. Filij tui sicut nouelle oliuarũ in cir- vij.
cuitu mense tue. Hec refectio significat refe-
ctionẽ eternã in vespere. i. i fine mũdi futurã.
O q̃ felices illius recubit⁹ cõmensales. C Sz
quõ discũbentes cenabãt cũ lex p̃ceperit q stã
tes erecti pascha comedere deberẽt? põt dici
sm Theophi. q p̃us mãducauerũt pascha et Theo.
fecerũt vt lex mãdabat. Deinde fzicõem vsuz
discubuerũt mãducãtes quosdã alios cibos.
vñ õr postea q iesus surrexit a cena. Et edẽti
bus illis dixit dñs [Desiderio desideraui.] Desides
i. valde desideraui [hoc pascha]. s. typicuz et riũ dñi.
legale [mãducare vobiscũ anteq̃ patiar]. i.
moriar. geminatiõe h̃bi notat intẽtionem du
plicis desiderij. s. vt finiat vetus testamentuz
z inchoet nouũ qõ erat, sibi in desideriũ. C Co
gita q̃ longo tpe hoc desiderium dñi fuerit pro
telatũ z noli deficere si q̃q̃ ad tps tuũ differ
tur desideriuz. Ipse ẽt oib⁹ dieb⁹ vite sue post
nos cucurrit in siti feruentissimi desiderij sa-
lutis nr̃e. Et nos si q̃q̃ nõ valem⁹ habere de
sideria bona: saltẽ habeam⁹ voluntatẽ habẽ-
di desideriũ iuxta illõ: cõcupiuit aia mea de-
sideriũ iustificatiõis tue: z tũc acceptabit volũ
tatẽ p facto. Dicit aũt hoc dñs vt se volũtarie
pati ostẽdat cui⁹ passionẽ imolatio agni typi
ci z pascha iudaicũ prefigurabat: z vt demon
stret affectũ quẽ habet vt legalia cessent z h̃i- Beda.
tas euãgelij currat. fz Bedã Desiderat prio
typicũ pascha cum discipulis mãducare z sic

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

passiōis sue misteria mūdo declarare: q̄ten⁹ z legalis pasche ꝓbator existat: z hoc figurā veri paschę fuisse docēdo vetet vltra carnali ter exhiberi. In cui⁹ rei figura defecit mana postq̄ comederūt filij israel de frugib⁹ terre ꝓmissionis nec vsi sunt vltra cibo illo. ¶ Uñ subdit. [Ex hoc]. s. tpe [nō māducabo illō] s. vetus z legale pascha [donec] sacramētum dñici corꝑis z sanguinis in hoc veteri pascha spūal'r intellectū [in regno dei]. i. in ecclesia militante [impleat]. i. institua t vel institutū celebret. q. d. nō comedā vel celebrabo āpli⁹ in figura z signo: sed in ꝟitate z signato. Jp̄e em̄ postea sumpsit verū corp⁹ suū sub sacramento z nihilominus hodie in ecclesia vet⁹ et figurale pascha impletū māducat: qz ea que lex rudi populo carnal'r obseruāda precepit ipse i mēbris suis hoc ē i ipsa ecclesia spūal'r exercet. In hoc igit̄ regno comedit corp⁹ suū i. nos illō in eo comedere facit sicut postulat ꝓ nobis. i. postulare nos facit. Sacramētū ei eucharistie qō nos ꝓ fidē spūal'r māducam⁹ z ipse māducat nobiscū incorporādo nos sibi

Augu. ꝓ istud sacramētū: qō alloquēs Augu. dicit.

D Donec. Cibus es grādiū: nō mutaberis in me: sz tu me mutabis i te. vñ donec nō ponit̄ hic exclusiue: sz inclusiue. [Et accepto calice]. s. vini q̄ ad pascha iudaicū [gr̄as egit z dixit accipite z diuidite inter vos] gr̄as egit: qz instabat cōpletū desiderīū vt post immolationē agni typici seq̄ret̄ imolatio agni veri. s. xp̄i: z qz vetera trāsibāt z noua fiebāt oia dū vinū z azima in corp⁹ z sanguinē dñi eius bñdictiōe trās substantiabant. vñ ait. [Nō bibā amodo de genimine vitis]. s. materialis. i. de vino qō gñat in vite. s. typicū potū [donec veniat regnū dei] qō itelligevt supra de cibo est dictū.

Beda. vñ Bēd. Sicut supra typicū agni esum sic ēt potū paschę typicū negat se vltra gustaturū donec oñsā z manifesta resurrectiōis sue gloria regni dei fides mūdo aduenīat: vt ꝓ duo maxima legis edicta esumvcz potūcz paschę spūal'r immutata discerēs oia legis sacramenta vel iussa q̄ carnal'r sonare videbantur ad spiritalē iā obseruātiā fuisse trāsferēda.

Augu. Et sic ꝑm Aug. Lucas de duplici calice mētionē facit. Primo de calice vini p̄dicto q̄ ad paschā iudeorū. Secūdo de calice sanguinis sui

Calix. de q̄ infra est dicēdū. Calix dñi argēte⁹ duas hinc et inde habens ansulas sextarij gallici mēsurā capit: legale igit̄ pascha cessauit z impletū fuit in regno ecclesie q̄n diuina sapientia parauit mensam̄ noui sacramenti vbi posuit panē corꝑis z misc uit vinū sanguinis sui.

legaliā. Legalia em̄ habuerunt cursum suū z obligationē vsq̄ ad xp̄i passionē in qua oblatū est vnū ꝓfectū sacrificiū euacuatiuū legaliū: z iō vsq̄ tūc xp̄s legalia seruauit z sil'r alijs seruāda mādauit. vñ dicit Augu. q̄ legalia tm̄ fuerunt añ passionē dñi viua: post passionē mortua: sed postq̄ claruit veritas euangelij per mundū sunt sepulta. Nostra vero sacramenta vsq̄ ad finē mundi in suo vigore manebūt.

¶ Et nota q̄ in exodo determinant̄ multa q̄ requirunt̄ ad esum agni typici: z adhuc req̄runt̄ ad esum agni veri. Debet em̄ comedi verus agn⁹. s. xp̄s ꝑmo a circūcisis ꝓ veteris cōuersatiōis depositionē. Secūdo cū lactucis agrestibus ꝓ amarā de peccatis oib⁹ cordis cōtritionē. Tertio sine fermento peccati cum panib⁹ azimis ꝓ cōscientie sinceritatē. Quarto renib⁹ accinctus ꝓ castitatē. Quito pedib⁹ calciatis ꝓ affectionē a terrenis elongationē cuius signū pōt esse q⁹ de⁹ prius lauit pedes discipulorū cū̄ daret eis h̄ sacramētū. Sexto cū baculis in manibus ꝓ suij ꝑsius custodiā diligentē. Predicte cōditiones requirunt̄ ad declinationē mali. Sed cū̄ tū ad operationē boni requirit̄. Primo q⁹ in domo vna comedatur ꝓ ecclesiasticam vnitatē. Scōo q⁹ a vicinis ꝓ fraternū amorē z concordiā. Tertio q⁹ nō crudus sine amoris igne: nec coctus aqua sine deuotionis sapore: sed assus igni per deuotionis feruorē precedentē. Quarto q⁹ festinanter ꝓ spūalē auiditatē z delectationē comitantē. Quinto q⁹ total'r ꝓ fidei integritatē vorādo caput cū pedib⁹ z intestinis. i. ꝓ verā fidē incorporando et credendo in xp̄o diuinitatē q̄ est caput ei⁹ z hūanitatē. s. carnē que tāc̄ pes ei⁹ est ifima i ipsa natura: z aiam q̄ ē media sic̄ ei⁹ itestina. Sexto q⁹ sine ossiū cōminutione ꝓ simplicē sacr̄i venerationē. Oro

Exo. xij Agni sumēdi cōditiones.

O Omine iesu xp̄e q̄ hora vespertina cenā vltimā cū discipulis in cenaculo grandi strato fecisti z eos sacratissimo corꝑe z sanguine tuo cibasti: fac pectus meū cenaculū grande stratū: amplifica spē z charitatē in corde meo: magnifica lōganimitatē: spē z charitatē: patiētiā z humilitatē: da mihi vt te quē celi z terre nō capiunt ꝓ modulo suo capiat cor meū cōtritū z humiliatū: vt ꝓ inhabitātē gratiā tuā oia tibi placentia cogitē z pficiā: z oia ꝟba odiē da declinē: z sic ꝑseuerando vsq̄ in finē cōsequar tūc dignam sacrosancti corꝑis z sanguinis tui perceptionem. Amen.

¶ De ablutione pedū. Capi. liiij.



Circa scōm vero diligēter attende. Premissis nāc̄ ita se habēt⁹ [sciens iesus qz venit hora eius] nō fatalis: sz impletionis sacramentorū a deo patre ordinata [vt trāseat ex hoc mundo ad patrē] nō ꝓ loci mutatione: sed sicut dr a p̄e venisse assumēdo naturā nostrā mortalem: ita dicit ad patrem redijsse faciēdo ip̄am per immor-

A Jo. xiij. Hora iesu.

talitatē in sua resurrectiōe paterne glorie cō
sortē [cū semp dilexisset suos q̄ erāt i mūdo]
nō suos sola creatiōe: sz suos etiā dilectiōe. s.
discipulos [in finē dilexit eos]. i. in fine spe-
cialia z maiora signa dilectiōis: z q̄sto amore
dilexit eos ostendit ponēdo alam suā p eis.
In finē diligere Uel [in finem]. i. pseueranter z in mortē: nō
q̄ morte terminarēt dilectio: sed in tm̄ dilexit
q̄ vsq̄z ad mortē dilectio eū pdurit: in quo exē
plum dedit vt oēs in dei z proximi charitate
vsq̄z in finē permaneant: vel [in finem]. i. in
xp̄m qui est finis perficiens z consumens [di
lexit eos] vtiq̄z vt z ipsi de hoc mūdo vbi erāt
ad caput suum q̄ hinc transisset eius dilectio
ne transirent. Per iesum q̄ salus interpretat
bonus prelatus significat: finis vero vltim⁹
est beatitudo vera q̄ cōsistit in clara dei visio
ne z fruitione pfecta. Licet aūt ois homo de-
beat ad hunc finē proximū diligere: prelatus
tamē qui est xp̄i vicarius specialiter tenetur
erga suos subditos hec facere: [Et cena fa-
cta]. s. agni paschalis [cū diabolus misisset
in cor]. i. in voluntatē iude nō directe tāq̄z vo
luntatē mouens: sed indirecte tanq̄z ei sugge
rens [vt traderet eū]. s. iesum cōsentiēs iniq̄
tati: die em̄ precedenti eū vendiderat sugge
B Diabo- stione diaboli. Diabolus q̄ppe nō est immis
lus non sor cogitationū malarū: sed intentor q̄ tenta
immittit tio prava ex hoie est quā diabolus nō immit
sed intē- tit: sed immissa ab hoie magis intendit z ac-
dit cogi cendit tētatione hois pcepta p aliqua signa
tatiōes exteriora. Aliter em̄ nō pōt hoiem deijcere ni
malas. si hō seipsum deijciat z hosti arma reddat. i.
nisi suggestioni cōsentiat. nā ām Augusti. per
diabolū suggestiōes immittunt et humanis
cogitatiōibus miscentur: his ergo ita factis
[sciens] iesus vt deus [q̄ oia dedit ei pater
in manus]. i. in potestate etiā ipsum tradito
rem z persecutores: ex quo patet in xp̄o pleni
tudo scientie z potestatis [et q̄ a deo exiuit]
i mūdū veniēs nec patrē deserens [z ad deū
vadit] omniaq̄z acquisiuit patri reducens et
nō nos relinquens sciens se esse regē regum
z dñm dominantiū: nec oblitus se esse dei filiū
naturalē: z nō ignorans suam sublimitatem
q̄uis talis esset z talē se sciret: tamen in ma-
gne sue pietatis iudiciū in magne nostre exē
Humili plū humilitatis nō dei dñi sed hominis seru
tas dñi i implet officiū: humiliat se vt ministret: quia
Lauādis venit ministrare z non ministrari: ac [surgit
pedib⁹. a cena] volens lauare pedes discipulorum.
Ex q̄ vniuersum cōculcat tumorē dū is q̄ exit
a deo et ad deum vadit pedes lauare voluit.
Locutus quippe euāgelista de tanta dñi hu
militate prius eius celsitudinem voluit com
mendare ad exaggerandā ipsius domini hu
militatē z ad ammonendum nos vt q̄sto ma-
gni sumus humiliemur in omnibus z de do-
nis dei nūq̄z superbiamus. Ac si per hoc dica
tur homini. Si ille qui filius dei erat z patri
equalis suā a deo inclinauit maiestatē vt hu
miliaret se ad pedes hois quid debet facere
miser hō q̄ est terra z cinis: surgūt etiā statim
z discipuli ignorantes quo velit ire. Ipse aūt
descendit cū eis in aliū locū inferius in eadē
domo subtus cenaculū. Nā in supiori pte do Cenacu
mus palestini faciebant cenacula: z inferius la pale-
cubicula. Sunt aūt in mōte syon due capelle stinoꝝ.
vbi erāt canonici regulares cū abbate ām re Capelle
gulā beati Aug. dño ministrātes: vna supior syon.
vbi cena facta fuit: z spūssanctus sup discipu
los descēdit: alia inferior vbi xp̄s pedes disci
pulis lauit et eis ianuis clausis aperuit: cui
est cōtiguū cimiterium qō ōr bonorū virorū pos
sessio: vbi sepultus fuit beatus Stephanus:
Nicodem⁹: Gamaliel z Abiba cū alijs viris
sanctis: vbi etiā est sepulchrū dauid: z salomo
nis z aliorū bonorū regū iuda et hier'm. Ue-
niēs q̄ dñs inferius cū discipulis oēs ibi sede
re fecit: aquā sibi afferri iubet: deponit vesti
mēta vt conuenienti⁹ hoc misterium exhibeat. C
Ubi nota q̄tuor dispositiōes vestiū xp̄i. In ce Uestes
na deposuit eas z resumpsit: ad colūnā nuda q̄ter de-
tus est z reindut⁹: in illusiōe militū nudatus posite z
est z reindut⁹: sz ab herode nō legit nudatus: xp̄o.
ad crucē nudat⁹ est nec reindut⁹. Prima spe-
ctat ad ap'los q̄s i breui resumpsit. Scōa ad
illos q̄ resūpti sūt in die pēthecostes z paula
tim resumunt. Tertia i reliquias q̄ resumēt
in fine. Quarta ad puersam medietatē nr̄i
xp̄is q̄ nūq̄z resumet. Depositis igit restimē-
tis suis [lintheo se p̄cinxit] disponēs se ad la
uandū z nihil obmittēs de his q̄ ad istud re-
quirunt officiū [deide mittit aquā i peluim]
lapideā, pprijs manibus nō p aliorū ministe
riū z tā charitatiue: tam honeste: tā officiose
preparat⁹ venit lauare pedes discipulorum
lutosos: q̄ discalciati incedebant [et tergere
lintheo quo p̄cinctus erat] vt pos humilita
tis officiū impleret. Et quid mirū si hoc fecit
qui multo maiora facere dignatus est. vnde
Augu. Potuit aūt vestimenta sua qui cum in Augu.
forma dei esset semetip̄m exinaniuit: p̄cinxit phi. ū.
se lintheo qui formā serui accipiēs habitu in Ibidē.
uent⁹ est vt hō: misit aquā in peluim vt laua
ret pedes discipulorū qui in terrā sanguinē
fudit quo immūdicia diluerent peccatorū lin-
theo quo erat p̄cinctus pedes quos lauit ter
sit: q̄ carne qua erat indut⁹ euāgelistarū vesti
gia cōfirmauit. Et lintheo quidē vt se p̄cinge
ret posuit vestimēta q̄ habebat: vt aūt formā
serui acciperet qñ semetip̄m exinaniuit: non
qō habebat deposuit: sed qō nō habebat acce
pit. hec Aug. Et vt oia rōne z ordine faceret
z faciendo nos instrueret [venit] ministeriū
inchoando primo ad symonē petrū] ipe em̄
inter alios maior erat: z ideo ab ipso inchoa
tio fuit. Et tūc petrus ex consideratione diui Petrus
nitatis z maiestatis xp̄i territus qō etiā q̄li- lotionez
bet eorum expauisset: expauit z totus stupe- refugit.

fact⁹ recusat z rem sic suo iudicio indecentem declinat. Nō decet inquit nō cōuenit [tu] dñs ego seru⁹: tu deus ego hō: tu creator: ego creatura z [tu mihi] misero pauperrimo hūilimo piscatori [lauas pedes] sordidos z infimū in corpore membrū manibus his q̄b⁹ cecis oculos aperuisti: leprosos mūdasti: z mortuos suscitasti. i. vis lauare pedes mihi pctōri tu qui es filius dei. q. d. hoc indecens est z nullo mō sustinendū. Sic verbū dixit in principio cōuersiōis sue. Ext a me qz hō pctōr sum dñe. Sicut est dñs humilis ad seruiēdū: ita seru⁹ non suscipiēdo seruitiū. q. d. ꝟz Bedā. Tu de⁹ deo⁹ tu rex angelo⁹: tu fili⁹ altissimi z speculū sine macula maiestatis dei: tu quē adorāt āgelice potestates tu deus eterne mihi vermiculo lauas pedes: tu ante me curuaris ante quē curuent q̄ portant orbē: tu ante me flecteris ante quē flectit oē genus celestiū terrestriū z infernoꝝ. Et in hoc petr⁹ significat discipulū ignorantē z idiscrete loquētē de facto supioris sui cui⁹ ignorat rationē. frequēter em̄ cōtingit q̄ aliq̄d iudicat irrationabilissimū ab ignorā te causaz q̄ tm̄ rationabilissimū est ꝟz ꝟritatē ꝑpter q̄ dixit ei iesus. [Q̄ ego facio tu nescis mō] hoc meū factū exēplū est z mysteriū: exēplū quidē hūilitatis exhibende: mysteriū aūt interioris mūdationis. Dupliciter ꝑ pōt itelligi. vno mō [q̄ ego facio]. i. quō ego facio, exemplū [tu nescis mō]. i. nō intelligis [scies aūt postea] tunc. s. q̄n exposuit eis dicens scitis q̄d fecī vobis ꝛc. ¶ Aliter ei nō potuit supbie nr̄e tumor curari: nisi p maximaz humilitatē redēptoris nostri: z tm̄ post totum istud adhuc cū lucifero superbiūt multi vicarij z successores xpi. Alio mō pōt intelligi [q̄ ego facio tu nescis mō]. i. hoc mysteriū est et secretū z significat interiorē mūdationē q̄ nō pōt fieri nisi p me q̄ ñ itelligis mō [scies aūt postea] tunc. i. cū spiritū sanctū accipies. Res em̄ est sacramentalis ad instructionē ecclesie z fiet tibi manifesta oportuno tēpore. Et i hoc docemur bñ iudicare z loq̄ de factis superioris boni nisi deo permittente erraret manifeste. Petrus aūt de tanta filij dei inclinatione perterrit⁹ z vsq̄ ad suos pedes humilez xpm videre nolens in eadē adhuc voluntate persistit nō ex obstinatiōe ꝟz ex humillima quā ad xpm habuit reuerētia di. [Nō lauabis mihi pedes ineternū]. i. nūq̄ lauabis: nūq̄ hoc patiar. hoc em̄ ineternū nō fit q̄ nunq̄ fit. Ac si diceret absit a me q̄ sustineā hoc a magistro a dño z deo meo: licet aūt petr⁹ bono zelo ꝟ faceret: tm̄ idiscrete faciebat: qz cū xp̄s nō posset errare nō debebat volūtati ei⁹ aliquo mō resistere. Et iō cōminat ei dñs dicens. [Si nō lauero te]. i. pedes tuos [nō habebis partē mecuz] in beatitudine. Siue ꝟ intelligat de lotiōe mystica z interioris macule ipsius affect⁹ q̄ qz necessaria est iō precipit: siue de lotione materiali z corporali ipsi⁹ petri q̄ ecōuerso tō est necessaria: qz p̄cipit nō potuit i petrū amplius intonare q̄ vt minaret repulsam. Et iō petr⁹ audita cōminatiōe xpi ad tante cōminationis terrificū ꝟbū expauescēs sapiēter mutat cōsiliū in melius di. [Dñe non tm̄ pedes meos]. i. affect⁹ [ꝟz z man⁹]. i. opa [z caput] i. cogitatiōes mentis. q. d. nō ex proteruia recusaui: ꝟz q̄ cōsideraui opa tua te expaui: pedes sunt pars corporis inferioris: man⁹ mediat z caput superioris: z iō p expressionē istarū partiū intelligit totū corpus. Territ⁹ petr⁹ de periculo salutis ex dñi rūsione ac pturbat⁹ amore et timore plus expauit xpm sibi negari q̄ vsq̄ ad suos pedes humiliari: z se totū offert abluēdū. Si tibi inq̄t placet: si aliter fieri nō pōt seru⁹ tu⁹ ꝟz totū me tue volūtati subijcio z [nō pedes tātū: ꝟz z man⁹ z caput] ad lauandum tibi offero z p̄ius sustinerē a te p totum corpus lauari q̄ a te separari. Nō mihi neges capiēdā tecū partē cū nullā tibi negē abluendā mei corporis partē. Quāuis em̄ durū esset petro sustinere seruitiū magistri grauⁿ tm̄ erat ei ab ipso separari. ꝑm Aug. Tot⁹ hō abluit in baptismo z errauit petr⁹ ne nos errarem⁹ cū se totū deo obtulit abluēdū quē de⁹ correxit ostēdēs semel baptizatū ñ eē rebaptizandū. vñ [dixit ei. Qui lot⁹ ē [. s. p baptismū [nō indiget nisi vt pedes lauet] i. affectus z mot⁹ sensualitatis inordinatos [ꝟz est mūdus totus]. s. preter pedes q̄b⁹ terrā tangit quos lauare opus ꝟz. Ex q̄b⁹ ꝟbis itelligim⁹ aplos baptizatos z si nō legim⁹ q̄s baptizauit eos. Erāt aūt baptizati baptismo xpi q̄ licet non baptizauit turbas: baptizauit tm̄ discipulos suos sibi familiares z domesticos vt haberet baptizatos suos p quos baptizaret ceteros. Sz cū baptism⁹ abstergat etiā sordes pedū videt q̄ q̄ lot⁹ est id est baptizat⁹ non indigetvt pedes lauet: ad hoc dicēdū q̄ si stati post baptismū de hoc mūdo transiret nō vtiq̄ hac ablutiōe indigeret: qz cū sit mūdus tot⁹ statim euolaret. Sed qui post baptismū viuit in hac vita mortali nō pōt ad tantū culmē perfectionis ascendere quin etiā inordinati mot⁹ sensualitatis de affectibus terrenis insurgant: z ideo oportet q̄ pedes lauet: vel p martyrium q̄ est baptismus sanguinis vel p penitentiaz q̄ est baptismus flaminis: vt euolare possit. Ubi nota q̄ iterioris hois caput est ratio superior qua anima ē cōiūcta deo siue pars cōtemplatiua que intendit superioribꝰ z eternis manus sunt ratio inferior que vacat operibꝰ actiue vite: pedes ꝟo sensualitas z sensus corporis ac mentis z anime affectiones inferiores: ipsi em̄ nos fecerunt extra nos: z ipsi frequēter sicut pedes maculātur nobis post baptismū in quo totus hō abluitur: qz ex conditiōe mortalis vite sepe maculas contrahūt ex terrenis z tēporalibus: z ideo lauandi sunt se

Luce. v. Beda.

Lauādi sumus a christo.

D Augu. Tot⁹ hō lauād⁹ i baptismo.

Baptizati erāt apli.

Ratio interioris hominis caput.

pius. vñ necesse est vt crebra ablutiõe cõfessionis & lachrymarũ emũdent pedes affectuũ de terrena cogitatiõe terrenoꝝ i cogitatu & amore eoꝝ. Quilibet non lauat post baptismũ penitentiã nõ habet cũ Jesu partem. vñ dicit
Augu. Aug. q̃ humani affectus sine q̃bꝰ in hac mortalitate nõ vinit quasi pedes sunt vbi humanis rebꝰ afficimur: vt si diuerimꝰ q̃m pctm̃ nõ habemꝰ nosipsos decipimꝰ. Sciebat ergo dñs apostolos mũdos quo ad caput: qr deo cõiuncti erant per fidẽ & charitatẽ: & q̃tũ ad manꝰ: qr eoꝝ opa erant sancta: sed tm̃ q̃tũ ad pedes affectꝰ aliquos terrenorũ ex sensualitate habebãt: & sordidi erãt: & iõ q̃tuz ad illos lotione
Bern. indigebãt. vñ Bern. Qui lotus est nõ indiget
Lotꝰ qui nisi vt pedes lauet. Lotus em̃ est qui grauia pctã nõ habet cuius caput id est intẽtio & manus id est operatioꝝ cõuersatio mũda est: sed pedes q̃ sunt anime affectiões dũ in hoc pluuere gradimur ex toto mũdi esse nõ possunt quin aliq̃n vanitati: aliq̃n voluptati: aliq̃n curiositati plus q̃ oporteat cedat animꝰ vel ad horã. In multis em̃ offendimus oẽs. Uerum tamẽ hec cõtemnat aliquis: qr impossibile est
Ja. iij. cũ eis saluari: & impossibile est ea dilui: nisi p xp̃m & a xp̃o: qr si nõ lauerit ea xp̃s non habebimꝰ partẽ cuz eo. Nemo tm̃ pro eis desperet: qm̃ si viderit nos dñs humiliter ꝓpeis esse so-
E Minora pctã cur nõ penitus auferant. licitos ignoscet facile: imo & libẽter. De minoribus enim, istis pctis pia dispensatione nobiscuz agit: vto nn penitus auferant: sed in illis nos erudiat deus: & cũ minora, cauere nõ possumꝰ certi sumus q̃ nõ nostris viribꝰ maiora superemus semper timorati & omnino solicitissimus quõ eius gratiam nõ amittamꝰ quam nobis tãtopere & tã multipharie necessariaz esse sentimꝰ. hec Bern. Deide dñs subiungit.
Augu. [E]Uos mũdi estis] qr a me mũdati. fz Aug. Erãt mũdi q̃tũ ad manus & caput: nõ q̃tum ad pedes. Et sequit [sed non oẽs.] Duo enim sunt precipua quibꝰ hõ a pctis mundat: scilz elemosyna & charitas. Contra primum iudas erat fur: ꝯ scõm xp̃i proditor: & iõ nõ mundus erat. Sic ergo p peduz ablutionẽ designauit dñs mũdiciã spiritualium pedum que marime requiritur ex eucharistie perceptione. Et ideo voluit lauare pedes discipulorum suorum anteq̃ daret eis sui corporis sacramẽtũ ad designandũ q̃ spiritualis mũdicia requirit ad
Ansel. ipsum percipiendum. vñ Ansel. Corpus & sanguinẽ suũ discipulis suis in cena mystica tradens: eorum pedes humiliter lauit: docens sacrosancta mysteria mũdis operibꝰ & pia mẽte
Mystice humilitate celebranda. Mystice etiaz significatur, eius, sanguinis effusio per hoc q̃ misit aquã in peluim: et peccatoꝝ nostroꝝ ablutio p hoc q̃ incepit lauare pedes discipuloꝝ: ac penarũ nostrarũ in seipso susceptio p hoc q̃ tersit pedes lintheo: scz corporis sui: qr peccata nr̃a pertulit in corpore suo super lignum.

¶ Alij aũt discipuli audita reprehẽsiõe petri de hoc q̃ recusauerat huiusmodi lotionẽ non fuerũt ausi vltra aliquat̃r recusare eã. Cõsidera nũc bñ singulos actꝰ i hac benignissima lotione pedũ oi dilectiõe & humilitate plena: & cũ admiratiõe cõspice q̃ gerunt: qr sunt deuota. Inclinat se summa maiestas & hũilitatz magisterq̃ ad piscatoꝝ pedes. stat icurua tus & genibꝰ flexis coram ipsis sedentibꝰ: lauat ꝓprijs manibꝰ & abstergit: ac deosculat pedes olim. Sic ergo vsq̃ ad pedes discipulorum dñs olim seipsum hũiliat & supplex hũilitatis ministeriũ exhibet ꝓpter hũilitatis formã: nõ solũ ꝟbo: sz exẽplo cõmendandã & docẽdã. Sed
Inde pedũ lotio. & illud superaltat hũilitatẽ: & ad maximũ cumulũ hũilitatis accedit: q̃ et ipsi ꝓditori suo eadẽ obsequia prebet: & illi non dedignatꝰ est pedes lauare cuiꝰ manus iã ꝓuidebat polluẽdas in scelere: in quo dñs infirmitatẽ nostrã cõsolat: vt si q̃n cõtingat nos ab amicis prodi vel a famulis aut aliq̃bꝰ viliorib⁹ malũ aliq̃
F Cõtra superbiaz pati nõ scandalizemur respicientes inde exẽplum, qui infinitis potitꝰ bonis inꝫriũ remunerauit bñfactorẽ ac dñm & magistrũ. Sed o cor neqũ et ipsa duritia durius si sic ad tantaz hũilitatẽ nõ molliris: si sic dñm maiestatẽ nõ vereris: si sic vsq̃ ad ipsius sempr tibi bñficij sempq̃ innocẽtis interituz senis. Sed ve tibi miser. Tu quidẽ obduratus qõ cõcepisti parturies nõ tm̃ ipse: sz tu peribis. Admirãda est igit tanta hũilitatis & benignitatis ꝓfunditas dñi iesu. vñ Ansel. Et te q̃dẽ ꝓditissimi ꝓ
Anselmꝰ ditoris tui perfidia nõ latebat: q̃n in hac cena ablutiõis etiã, coram ipso genu flexo, procumbens maledictos pedes, ei⁹ veloces ad effundendũ sanguinẽ tuuz sanctissimis manibus tuis attrectare: lauare: & extergere dignatus es. Et tu adhuc extento collo ambulas. O terra & cinis adhuc superbia te eleuat: adhuc impatiẽtia te exagitat. Intuere hũilitatis & mãsuetudinis speculũ vniuerse facture creatorẽ & tremebundũ iudicẽ viuorũ & mortuoꝝ ante pedes hois etiã traditoris sui genua curuantem disce ab eo qui mitis est & humilis corde. Cõfundere in superbia tua: erubesce in impatientia tua. Et iterũ. Cuz aũt surgens a cena lintheo se precinxerit misitq̃ aquã in peluim cogita q̃ maiestas: que potestas hoim pedes lauit et extersit: q̃ benignitas ꝓditoris vestigia sacris manibꝰ tangit. Specta & expecta et vltimo olim tuos ei⁹ prebe pedes abluendos: qm̃ quẽ nõ lauerit nõ habebit partẽ cuz eo. ℞
Amictꝰ aptatus. Ansel. ¶ Hoc autẽ expleto ministerio qõ ad hũilitatẽ ptinebat obsequij & ad purificationẽ cene corpis sui [reaccepit vestimẽta sua] sumptis & redijt ad locũ cene: qr mutat officiũ mutat & habitũ: ad seruiẽdũ vestimenta deposuit: ad docendũ resumit & sedet. vt em̃ ꝺr in Ecclesia
Eccle. stico. Amictus hominis enunciat de illo. hoc aũt ostẽdit: q̃ superior post actuz humili-
xix.

tatis debet resumere debitū officiū auctori-
mystice tatis. ¶Mystice aūt ꝑm Alchuinū ipleta re
Alchui- dēptiōis nr̄e purgatiōe p sanguinis sui effu
nus. sionē accepit vestimenta sua. tertia die de se-
pulchro resurgēs z eodē corpore iaz imortali
vestit⁹ ascendēs in celū in dextera paterne
diuinitatis recūbēs inde vēt⁹ est ad iudi-
candū. Et cū recubuisset iterū ad cenā corpo-
ris sui faciendā docuit eos quare hoc fecerit
in exemplo: scz mutuo sibi seruiendi. vñ dicit
[Scitis q̄d fecerim vobis?]. i. cr̄tā humilita-
tē exhibuerim vobis. Interrogat vt eos attē
tos reddat. Deinde eos ad imitādū suū exē
plū cōfortat dicens. [Uos vocatis me magi-
ster z dñe bene dicitis] qz verum est qđ dici-
tis [Sū etēm] magister et dñs: qz dei virtus
Magi- dei z sapiētia. Magister inq̄ ꝓpter sapiētiā
ster. quā doceo vos: dñs ꝓpter potētiā quā ostē
Lauda do mir aculis. Quia dicit magna de se nō est
re se. arrogātia: sed veritas q̄ ꝓdest auditorib⁹ si-
Augu. cut facit z paul⁹. Aug. Utupabile est q̄ q̄sq̄
se cōmēdet ꝓpter periculū supbiēdi. Nā pe-
riculosum est sibi placere cui cauēdū est sup-
bire: vbi g̃ nō imminet periculū supbiēdi nō
est vituperiū ꝓpria cōmēdatio. In xr̄o autē
hoc piculū non timebat. ille em̄ q̄ sup oīa est
quantūcūq̄ se laudet nō se extollit excelsus.
Itē qz aliq̄n laudabile est q̄ hō se cōmendet:
q̄n. s. cedit advtilitatē fideliū: z sic ap̄s cōmē
ij. Cor. dauit se. Sed valde est nobis vtile et necessa
xj. rium vt cognoscam⁹ deū: vñ expedit nobis q̄
magnitudinē suā nobis reuelet: rideo opz q̄
ipse se nobis laudet: nō est igit̄ vitas q̄nq̄ ta
Grego. cēda ꝓ vitāda iactātia. Grego. Incauti sunt
Nō ē vt humiles q̄ se mēdacio illaqueāt dū arrogan
hūiles: tiā vitant: qz cōtra veritatē se exigūt quā re-
videa- linquūt. Qui em̄ necessitate cogētevera de se
mur mē bona loquit: tanto magis humilitati iungit
tiendū. quāto veritati sociat. Tūc arguit a minori.
Magi- [Si g̃ ego laui pedes vr̄os dñs et magister]
ster z do de quo minus videt: z qđ min⁹ erat debitū [z
minus. vos] sibimet discipuli multo forti⁹ [debet̄]
hoc exēplo ꝓuocati [alter alteri⁹ lauare pe-
des] et ad oē obsequiū hūiliari: qz magister
sum: meā doctrinā recipite. Et qz dñs meum
mandatū custodite. Hic p vnū obsequiū acci
piunt sinecdoche oīa alia obsequia paterna.
q. d. Debetis vobis mutua obsequia humili
tatis z charitatis exhibere: scz inuicem mini
strare: inuicē iiurias dimittere: ꝓ inuicē ora
Chriso. re. Chrisō. Nō in lauādo pedes hāc legē scri-
bit solū: scz in alijs oibus q̄ circa nos mōstra
uit. [Exēplū em̄ dedi vobis vt quēadmoduz
ego feci vobis] hūiliādo me sub vobis. [Ita
z vos] iferiores [faciatis] vobi sinuicē z ma
xime in casu necessitatis. q. d. Nō solū hoc fe
ci ꝓpter pedū corpaliū emūdationē: scz ꝓpter
Chriso. hūilitatis eruditionē: z ad hoc feci vt oñderē
vos ad hoc teneri. ꝑm Chrisō. Xpiana religio
poti⁹ attēdit modū q̄ opus: qz dñs nō atten-
dit cr̄tū: scz ex quāto. i. potius hoc cr̄ illud. Et
bene docuit hūilitatē exēplo. Nā in mortali- 6
bus z ī actib⁹ hoim plus mouēt exēpla q̄ ver- Facta
ba: illud em̄ hoc agit z elegit qđ sibi videtur plus
bonū. vñ magis ostēdit q̄s illud esse bonū qđ ꝙba m
ipsemet elegit q̄ qđ docet. Et inde ē q̄ qñ q̄s uent.
docet aliq̄d: z aliud facit magis suadet alijs
qđ facit q̄ id qđ docet: et iō marie necessariū
est ex ipo facto dare exēplū. [Nō ē seru⁹ ma
ior dño suo: neq̄ ap̄s] id est missus seu nun
ci⁹ [maior eo q̄ misit illū] z iō sicut ego dñs z
magister et mittēs me hūilio vobis ita z vos
hūiliare debetis' z facere equalib⁹ vestris qđ
me vobis minoribus facere. vidistis. q. d. ꝑm
Chrisō. Si a me hec facta sūt multo magis a Chriso
vobis opz hec fieri. debitores em̄ nos consti-
tuit de⁹ ipe incipiēs. Qui sedet sup cherubin
pedes lauit ꝓditoris. Tu xo hō terra z cinis
existens z puluis z lutum extollis teipsum et
magna sapis. Ecce cr̄to exēplo z ꝙbo eos ad
hūilitatē inuitauit z doctrine sue de humi
litate factū: z exēplū humilitatis ꝑmisit: z in Act. ſ.
hoc cōueniētē, modū docēdi ostēdit fz illud.
Cepit iesus facere z docere. Hic etiam appa Augu.
ruit in hoc q̄ petro dixit. Sciens aūt postea
Aug. Hoc est beate Petre qđ nesciebas cū ti
bi lauare pedes nō sinebas. hoc tibi postea
sciendū ꝓmisit: qñ vt sineres terruit te magr̄
tu⁹ et dñs tuus lauās pedes tuos. Didicim⁹ Humil
fratres hūilitatē ab excelso: faciam⁹ inui- tas xp̄i
cez humiles qđ humiliter fecit excelsus. hec imitan
Augu. Et ad literā z ad misticū sensum hoc da.
mādatū dñi debet impleri: ad literā quidez:
vt per charitatē seruiamus inuicē: non solū
in lauādo pedes fratrū: sed et in oib⁹ necessi
tatib⁹ adiuuādo et opera mie exercēdo. Qđ
si non fiat ad literā scz manu: saltē faciamus
corde: vt in illorū numero simus quib⁹ dicit.
Benedicite sancti et humiles corde dño. Au-
gust. Multo melius est z sine cōtrouersia ve-
rius: vt etiā manib⁹ fiat ne dedigneť qđ fecit
christus facere xp̄ianus. Cū enim ad pedes
fratris inclinať corpus etiā in corde ipso vel
excitať: vel si iam inerat cōfirmať ipsius hu
militatis affect⁹. hec Augu. Sed excepto isto Augu.
mortali intellectu: nihilomin⁹ hoc etiā ad mi
sticū intellectū z spūaliter facere debem⁹. In
lotione em̄ pedū datur intelligi ablutio ma-
culārū. Tūc ergo spūaliter lauas pedes fra
tris tui cū xp̄m imitādo abluis quātum in te
est maculas ei⁹. Hoc aūt fit tripliciter: remit
tendo scz ei offensam: sicut ille nobis penitē-
tibus pcta dimittit. Itēq̄ orādo ꝓ pctis eius
sicut ille lauit nos a pctis interpellando pa
trē ꝓ nobis: z iste duplex lauandi modus cō
munis est oibus fidelib⁹. tertius modus pti-
net ad prelatos qui lauare debēt remittēdo
pcta auctoritate clauiū. Nostrū est g̃ donāte
dño ministeriū charitatis z humilitatis ad-
hibere: illius est exaudire: ac nos ab oi cōta

minatione pctōz mundare. Deinde q̄ dixit sequēti p̄mio cōfirmat dicēs. [Si hec scitis] q̄ feci z doceo [beati eritis] hic in spe z in futuro si re [si feceritis ea] q̄z vti q̄ audiūt verbū dei z custodiūt illud z intellect⁹ bonus faBeda. cientib⁹ ea. Beda. Q̄z scire bonū z nō facere: nō pertinet ad beatitudinē: sed ad condēnaIac. iiij tionē. p̄m illud. Scienti bonū et nō facienti pecChryso. catū est illi. vñ Chryso. Beatitudo nō copulatur cū scientia: sz cū ope z lumine scientie. Ora.



Mitis iesu z vere humilitatis exemplum qui lauasti pedes discipulorū uoz peto et obsecro domine purga neos affect⁹ vt vtroq̄ pede gemina videlz charitate purgat⁹ z accessus ad te puri ficatorē meū accedā securus. Purifica me in finem dierū z emūda ab omnib⁹ maculis pectoz: vt dimissis negligētijs z peccatz meis inimici die mortis confusi abscedāt qui meū calcaneū obseruabūt. Dirige domine pedes meos in viā pacis: vt de manib⁹ oim inimicorum liberatus benedicā te cuz electis tuis omnibus in secula seculorum. Amen.

De charitatiua correptiōe proditoris z egressu eius. Cap. lv.

A Circa tertiū aūt
Io. xiij. dolēs z mest⁹ auscultа. [Cū
Matth. ei hec dixisset iesus turbat⁹
xxvj. i. ptristat⁹ est nō carnal'r: sz
Marci [spū]. i. spūal'r et exiperio
xiij. rōnis: qz ipe spū suo z ptāte
Luce fecit i se istā ppassionis tur
xxij. bationē: z hec turbatio i pte



sensitiua existēs nō erat ꝟria rōni: sz magis q̄uenies ei. virtuosum em est contra vitia turbari: spūalis turbatio ad pietatē et miam spectat: sed carnalis furorē et irā excitat: spiritu igitur turbatur iesus z misericorditer siue cōpatiēdo discipulo q̄ eū tradit z tradēdo perit: siue vt nos doceat q̄d agere debeam⁹ qñ in magnū facinus aliquē hoiem ruere videm⁹: sicz scit misericorditerz ex charitate turbarī cū vigeteos iā zizania Moraliter a tritico ante messes separare. ¶ Moraliter Ecclīa & instruit p̄latos nō debere cr̄tūcūq̄ etiā flararo gitiosos: nisi cū magna cōpassiōe z dolore a liminib⁹ sctē mris ecclie separe. vñ Aug. Turbet plane xp̄ian⁹ nō miseria: sed mia: timeat ne pereāt hoies: cōturbetur cū perit aliquis xp̄o. Cōcupiscat hoies acquiri xp̄o: letet̄ duz acquirit aliquis xp̄o: timeat z sibi ne pereat xp̄o: ptristet̄ se peregrinari a xp̄o: cōcupiscat regnare cū xp̄o: letetur cū sperat se regnatu rū esse cū xp̄o. [Et edētibus illis dixit. Amē dico vobis q̄z vn⁹ exvobis]. xij. q̄ vbiq̄ mecū estis quorū pedes laui quib⁹ tāta p̄misi [tradet me] dñm me magistrū: me saluatorē: vn⁹ ex vobis numero nō merito: corpore nō aio: spe non virtute. Maxima ingratitudo Jude fuit tradere suū cōmensalē: immo dñm z nutritorē: vñ z ali⁹ euangelista sic dicit [ecce manus tradētis me mecū est in mēsa] hoc idem B posset dñs hodie dicere de sacerdotib⁹ multis Contra q̄ mēsaz dñi indigne attingere p̄sumūt q̄ rur sacerdo sum cr̄tū in se est merito pctōz filiū dei cruci tes scelefigēdū tradūt. Per hoc em̄ q̄ in mēsa denunstos. ciauit suū p̄ditorē designauit q̄ multi p̄ditorie venīūt ad suā mēsam. Mal⁹ aūt pctm̄ est tradere xp̄m regnātē in celis pctōrib⁹ mēbris cr̄ ambulantē in terris pctōrib⁹ iudeis. vnde Beda. Sz hodie q̄z i sempiternūve hoi illi Beda. q̄ ad mēsaz dñi malign⁹ accedit: qui insidijs mēte cōditis: q̄ precordijs aliquo scelere pollutus mysteriorū xp̄i secretis participare nō metuit. Et ille em̄ in exēplu z iude filiū hois tradit: non q̄dē iudeis pctōrib⁹: sz tñ pctōrib⁹ mēbris videlz suis quib⁹ illud inestimabile z immolabile dñi corpus violare p̄sumit. Ue inq̄ illi hoi de quo iesus qui altarib⁹ sacrosctis iter immolādū: vtpote pposita cōsecraturus adesse nō dubitat astantib⁹ sibi ministris celestib⁹ cōqueri cogit: ecce inq̄t manus tradētis me mecū est in mēsa. hec Beda. Et vt dicit Orig. Tales sunt oēs in ecclīa q̄ insi- Origē. diant fratrib⁹ suis cū q̄b⁹ ad eādem mēsam corporis xp̄i frequēter fruūt. Predixit autē predicē de p̄dī dñs de p̄ditore: et sic eū quodā mō reuelauit tionis. triplici de cā. Primo vt sic ostenderet se deū q̄ futura cōtingētia p̄uidebat. Scōo vt ostēdecause. ret se spōtanee pati: qz p̄cauere poterat morte quā p̄sciebat. Tertio vt p̄ditor peniteret q̄ se nō latere audebat. vñ Hiero. q̄ de passiōe Hiero. p̄dixerat z de p̄ditore p̄dicit dās locū pnie vt cū intellexisset sciri cogitatiōes suas z occulta cordis ? filia penitteret eū facti sui: z tñ nō designat euz spāliter ne manifeste coargut⁹ imp: rudētior fiat: sed mittit crimē in nūero vt C cōsci⁹ pniam agat. hec Hiero. ¶ Et notāduz Retrac⁹ q̄ a mali ppetratiōe solet aliq̄s quatuor mo ctio a dis retrahi q̄b⁹ ex magnitudine mie sue ten malo q̄druplex tauit dñs p̄ditorē discipulū a tāto scelere ppetrando ad pniam reuocare. s. pudore cū dicit [vn⁹ exvobis tradet me: z man⁹ tradētis me mecū est in mēsa] tumore p cōminationē sup plicij cū dicit [ve autē hoi illi p quē filius hois tradet̄] vt q̄ pudore nō vincit tumore corrigatur: bñficij exhibitiōe cū illū ad mēsaz suā recipit z ei pedes lauat: affect⁹ ostēsiōe in blanda allocutione cū dicit [amice ad q̄d venisti] Sic exēplo xp̄i bon⁹ p̄lat⁹ subditis etiā malis dz exhibere bñficia vt cr̄tū in se est eos a sua reuocet vita mala. Sz iudas nullo horuz frāgit ne hoiez tradat quē dei filiū nouerat. Passionē q̄ iesu xp̄i pie cōsiderare volēti occurrit primū pfidia p̄ditoris q̄ tāte fuit fraudis veneno replet⁹ vt magistrū z dñm prodere ris venet̄ cupiditatis flamma succensus vt deū num. argēto venūdaret: z precioſuz christi sangui-

nemvilis mercedis ꝓcio cõpensaret: tãte denigz ingratitudinis vt eũ q̃ oia sibi cõmiserat z ad culmẽ apostolici honoris ꝓuexeratvenũ daret ad mortẽ:tãte duricie:vt nec familiaritate cõuiuij:nec humilitate obsequij:nec suauitate colloquij:nec mulcedritate oscũl a cõcepta malicia potuit reuocari. O mira begnitas xp̃i in discipulũ durũ: dñi in seruũ neq̃ssimũ. ¶ Uerũ licet inexplicabilis fuerit ꝓditoris impietas in imẽsum tñ eã exuperat agni dei dulcissima mãsuetudo in exẽplũ data mortalib⁹:vt iã nõ dicat ab amico exuperata humana infirmitas si inimic⁹ me⁹ maledixisset mihi sustinuissemvtcz:qz ecce hõvnanimis q̃ dux videbat z not⁹ q̃ panes xp̃i edebat et in sacra illa cena dulces capiebat cibos magnificabat sup eũ supplantationẽ z leuauit calcaneũ suũ ꝑ eũ:qz conabat suppeditare ipsum. Sic hodie multi prelati:clerici z religiosi qui laute viuunt de patrimonio crucifixi: leuant calcaneũ ꝑ xp̃m in mẽbris suis supplantãtes ea z affligẽtes calũnijs:z exactionib⁹ iniustis.

ps.xl.

Unus vestrum me tradet.

Cũ aũt iesus dixit eis vnus ex vobis me tradet hec vox in corda ipsorũ vt gladius acutus intrauit luctuscz intolerabilis chorũ illũ sctm tũc assũpsit z tristati comedere cessauerunt z inspiciebãt seipsos inuicẽ q̃si nouo stupore ꝓcussi hesitãtes de q̃ diceret. Nõ solũ ꝓpẽ mortẽ magistri sui futurã sunt cõtristati:sed qz q̃libet timebat de se ne esset ille q̃ debebat eum tradere. Erant ꝙ ammirati:qz q̃libet eorũ ꝑter indã sentiebat se totaliter firmatũ in contrariũ dicti ipsius xp̃i:et sil'r de suis socijs sicut de se cogitabat:verũtñ ꝓpter firmitatem verborũ xp̃i magis ei⁹ dicto q̃ suis cõsciẽtijs credebãt z nõ hesitabãt de euẽtu rei:sz de illo ꝑ quẽ hoc eueniret. [Cõtristati ꝙ valde ceperunt singuli dicere] vnusquisq̃ ꝑ se. [Nũq̃d ego sum dñe]. s. q̃ tradet te. Et certe nouerãt xi. apli q̃ nihil tale contra dñm cogitauerãt sed plus magistro q̃ sibi credebãt:z timẽtes fragilitatẽ suã tristes querunt de peccato cuius nõ habẽt consciẽtiã: vt dicit in ps. Delicta quis intelligit. Quilibet etiã dz sibi time re de futuro q̃tũcũq̃ sit sanctus. [Et rñdens ait. Qui intingit mecũ manũ i parapside seu cathino hic me tradet.] Ecce humilitas xp̃i z patientia qua ꝓditorẽ ad mẽsam z scutellã admittit. z ꝙ Hiere. In hoc mira apparet dñi patiẽtia:qz primũ dixerat vnus ex vobis me tradet: ꝓsenserat ꝓditor in malo manifestius arguit. z tñ noie ꝓꝓrio nõ designat. Uñ per hoc verbũ xp̃i nõ potuerunt determinate perpẽdere quis esset:qz oẽs.xij. de eodẽvase in circuitu cũ dño edebant:minores aũt discipuli seorsum in alia mensa comedebant. q. d. vnus ex. xij. me tradet. Et ex hoc satis ꝓpparet q̃ alij discipuli ꝓsentes erãt. Quod aũt math. [parapsidem] marcus [cathinũ] dicit vnus quadraturã vasis: alter ꝙ esset fictile opus designat. Est enim parapsis vas quadratũ habẽs pares apsides. i. latera z extremitates. Cathinus vo vas fictile seu luteum ad immittẽdũ liquorẽ et ad plura alia aptum. Cathi⸗ Aspice nunc bene discipulos z cõpatere tam nus⸗ dño q̃ eis:quia in magno dolore sunt positi. Ille autem proditor ne ꝙba hec ad eũ ꝓpinquare videretur cõedere nõ cessauit. Ceteris em̃ Audacõtristatis ac retrahẽtib⁹ manus z interdicẽtibus cibos ori suo iudas temeritate z impudẽtia qua proditurus erat magistrũ manuz cũ eo mittit in parapsidẽ: vt audacia bonaz Mensa cõscientiã mẽtiret. Et debes scire q̃ ipsa mẽsa erat in terra z more antiquo in terra sederunt ad cenã in cenaculo strato quasi tacẽdo recumbẽtes. Erat aũt vt creditur quadrata: de plurib⁹ tamẽ tabulis facta. Et prout narrauit ille qui eã rome in ecclesia Lateranẽsi mẽsurauit in vno quadro est duoz brachioz z triũ digitorũ: z in alio duoz brachioz z palmi:ita q̃ licet stricte z arcte: tñ vt credit tres discipuli in vno quadro sedebãt: z dñs humiliter in angulo et Johãnes iuxta eũ erat:ita q̃ oẽs de vnovase comedere poterãt: vbi aduerte cõuiuiũ humilitatis z charitatis:qz cũ pauperib⁹ illis discipulis et iuda ꝓditorem eadẽ mẽsa:eodẽ cibo z potu: eodẽ cathino et calice magister z dñs participat. Non sic hodie multi religiosi faciũt q̃ dissimiliter a fratrib⁹ refici nõ erubescũt. Et addit iesus pdicẽdo penã dãnatiõis traditoris. [Filius quidẽ hois vadit] ad passionẽ volũtarie [sicut scriptũ est de eo] oblatus est: qz ipse voluit. [Ue autẽ hoi illi per quẽ filius hois tradet.] Ue. i. eternal'r peribit:qve in scriptura sacra eternã dãnationẽ notat. Licet em̃ iudas post factũ penituerit:hoc tñ inutil'r fuit:qz ꝙ desperationẽ se suspẽdit. Hier. Judas aũt nec primo nec scõdo correptus a ꝓditiõe retrahit pedẽ: sed patiẽtia dñi nutrit impudẽtiã suã:z ideo pena ꝑdicit vt quẽ pudor nõ vicerat corrigãt denunciata supplicia. Et ne minutissimã penã ei⁹ intelligerem⁹ adiũgit [bonũ erat ei si nat⁹]. s. in vtero [nõ fuisset hõ ille] totz tãtis criminib⁹ fedat⁹ qui patrẽ occidit:matrẽ stuprauit:xp̃m ꝓdidit:seipm suspẽdio iteremit: qz ꝑm Hiero. Meli⁹ erat ei nõ esse q̃ ad tormẽta esse. multo em̃ melius est nõ subsistere q̃ male subsistere. bonũ em̃ accipit hic ꝓ minus malo. Min⁹ aũt malũ est nõ esse simpl'r q̃ esse dãnatũ: qz z si nõ sit minus malũ ratione pene adiucte q̃ nõ priuat totũ esse creatũ: tñ minus malũ est rõne culpe mortalis q̃ inseparabiliter adheret dãnatis:z ipa non solũ priuat q̃ddã eẽ creatũ sicut pena: sz etiã priuat bonũ infinitũ: scz diuinũ ꝓpter qõ eẽ miserũ miseria culpe mortalis eternal'r hoc est pei⁹ q̃ sit nõ esse simpliciter. Et qz ceteri discipuli eũ tristes interrogauerãt: interrogat eum z ipse quẽ consciẽtia remordebat ne tacendo

Esa. liij

Hiero.

Judee scelera. Hiero.

D Nõ esse ꝓstat sz hunc q̃ dãnatũ esse.

se z crimē suū ꝓderevideret. Si eñ ipse alijs de hoc q̄rētibus tacuisset suspectū se eis red
cur rab- didisset. vñ dixit. [Nunq̄d ego sum rabbi?]
bi z non nō vocat eū dñm sicut alij: qz iam a se excusse
domine rat iugū dñi alijs sub ei⁹ iugo remanentib⁹.
dixit. et ꝑm Piero. Nō dñm: sed magistrū vocat q̄si
Piero. excusationē habeat si dño denegato saltē ma
gistrū ꝓdiderit. [Et ait: tu dixisti]. q. d. ꝑm
Raba. Rabanū. Tu ꝓdidisti te nō ego. Eadē rōne
cōfutat⁹ est ꝓditor: qua pilat⁹ iniquus iudi
cator. Nōdū cor̄ā eis eū exprimit: nec delictū
suū in hoc alijs publicauit: sed cōsciētie inde
se eius delictū scire significauit. poterat enim
per hoc ꝙbū mentē inde sic mouere q̄ alios
latebat. vñ pōt sic intelligi. Ego nō dico: sed
tu dicis: vel pōt exponi de assertione cordis.
q. d. Ore interrogas q̄si nescius: sed corde di
cis z ratū habes te esse ꝓditorem. Ecce miser
hō vides dñm oia scire: nec tuā conscientiam
arguēdi eū latere: cessa igit̄ z confitere. Hic ammone
forma. mur vt peccantē ꝑmo cū mānsuetudine argua
mus: post si peccauerit grauius ad vltimum
grauissime. Hanc eñ formā nobis dñs relīq̄t
qui ꝑmo dixit [vnus ex vobis me tradet] se
cūdo [qui intingit mecū manū in parapside
hic me tradet] tertio [tu dixisti] [erat autē
iohānes recūbens]. i. reclinatus sermonib⁹
istis territus z seipsum sustinere nōvalēs eo
q̄ terrore erat resolutus [in sinu] siue supra
pectus [iesu] qz inclinate q̄si añ pectus z ꝑpe
os eius appodiauit se sup dñm sicut innixus
sup dilectū suum: z sic erat idonee positus ad
interrogandū aliq̄d secrete ab eo audiēdū.
Cum ergo ista questio a singulis fieret [in
nuit illi petrus z dicit ei q̄s est de quo dicit]
i. nō verbis z sonando: sed tm̄mō nutu corpo
ris z innuendo dixit ei vt secreto q̄reret a do
mino q̄s esset de q̄ dixerat. Uel ꝑmo [innuit]
z deinde nō contētus nutu dixit. ¶ Nota pe
tri reuerentiā propter quā licet maior z prin
ceps apostolorū nō interrogat dñm per se sz
per minorē. Et cū iohānes submissa voce hoc
quereret dñs iesus familiariter et tanq̄ sin
gulariter dilecto submissa voce aperuit z ꝑ
ditorē suū tacite expressit ne alij audirēt [cui
s. panē intinctū porrigeret.] Johanni igit̄ vt
secretario suo expressit aperto signo: non tm̄
nomine nec oībus in hoc nos instruens nō de
bere crimina primorū ꝑpalare alijs. Jō eñ
E Chriso. ꝑm Chri. Noluit xp̄s iudā ꝑpitorē publicare
Proden vt nos doceret q̄ peccata occulta aliorū pu
da non blicare nō debemus: qz sicut est mortale pec
sunt oc catū innocenti falsum crimē imponere: sic ve
culta sce rū crimen occultum alijs reuelare. Et statim
lera. buccellā tm̄ intinctā nō cōsecratā iude porre
Eucha- xit q̄ corpus suū nō erat: qz qui verū panē de
ristia nō celo tradere insidiose studebat nō illo sz alio
est tradi intincto reuelari merebat. Et iō statutū ē q̄
ta iude i eucharistia intincta nō dek fidelib⁹ z etiā pro
buccella hereſi tollenda q̄ dogmatizauit totum xp̄m
subtraq̄ esse neutra tm̄ forma. Dñs ꝑ buc
cellaz intinctā suū exprimit traditorē: fortas
sis per panis intinctionē illius significās fic
tionē: quia sicut panis intinctus habet colo
rem z saporē in superficie alium q̄ interius: t
ita iudas simulabat se exterius xp̄i discipu
lum z diligere magistrū: cū tm̄ interius prodi
tor ei⁹ esset z ꝑditionē tractaret. Johes aūt
stupefact⁹ z cordialiter gladiat⁹ versus dñm
magis se inclinauit z supra pectus eius recu
buit. Petro aūt dñs non dixit nec ipe iohes
q̄uis ad nutū ei⁹ quesisset: quia erat ita fer
uidus q̄ statim in proditorem insurrexisset z
eū interfecisset. Sed hoc noluit dñs ne dispē
satio cōsilij diuini impediret: qō aūt petrus
iohānī interrogationē cōmittit: habet etiam
rationē mystică. Per petrū eñ designatur vi
ta actiua: per iohannē contēplatiua: petrus
ergo per iohannē a xp̄o instruitur: qz actiua
vita de diuinis per contemplatiuā informa
tur. Unde habes hic argumentū et figurā q̄ Cōtem
cōtēplatiu⁹ nō intromittit se de actib⁹ extrin platiui
secis vindictā etiam non expetit de ipsis dei officiū.
offensis: sed inde inter⁹ gemit z per oratio
nē ad deū se cōuertit: ac fort⁹ per cōtēplatio
nē approximās eiq̄ adherēs oia sue dispōsi
tioni cōmittit: et hoc de tpe vacationis intelli
ge cū copiam spōsi habet apud se. Nā aliq̄n
ipse contēplatiuus ex zelo dei z animarū vel
rōne officij imminētis exterius exit: et simili
ter q̄n sponso vt reuocet auidius z teneat fo
tius ad tp̄s recedēte non sentit solitas conso
lationes in actiuā se reducit: vt vel sic spōso
fructificet. Nō eñ decet contēplatorē esse de
sidiosum. Hinc etiā potest colligere q̄ contē
platiu⁹ secretū dñi nō debet reuelare nisi for
te fraterne salutis vigeret zelus vel supne re
uelationis dictaret instinct⁹. Nūc ergo cōspi
ce dñi benignitatē quō dilectū suū discipulū
in sinu supra pectus suū retinet: in quo z ma
gna humilitas ei⁹ claret. O q̄ tenerrime se- Johis
inuicē diligebāt: z ideo de pectore z sinu. i. se- christo
creto sapiētie dñi sacramētū diuinitat̄ z spe amor.
cialiter euangelij qō scripsit hauriebat z bi- F
bēs inebriat⁹ est. vñ Ansel. Quisnā ille est ro Ansel.
go te q̄ supra pect⁹ ei⁹ recubuit: z in sinu eius
caput reclinat. Felix quicūq̄ es. O certe ecce Johis
tā video iohes est nomē ei⁹. O iohānes q̄d ti felici
bi dulcedinis: quid gr̄e suauitatis: quid lu tas.
minis z deuotionis hauriebas ab illo fonte.
Ibi certe oēs thesauri sapientie z sciētie dei
absconditi sunt. Ibi fons mie. Ibi domicilū
pietatis. Ibi fau⁹ eterne suauitatis. vñ tibi
o iohes oia ista? Nūq̄d tu sublimior petro:
andrea sanctior: aut certe oib⁹ aplis gratio
sior? Spāle hoc priuilegiū virginitatis: quia Virgini
virgo es elect⁹ a dño atq̄ inter ceteros magꝭ tatis pri
dilect⁹. Jam nunc exulta virgo accede ꝑpius vilegiū.
et aliquā huius dulcedinis portionē vendica
re nō differas. Si potiora non potes dimitte

Johāni pect⁹ vbi se cū vino letitie in diuinita
tis cognitiōe inebriat: tu currēs ad humani-
tatis vbera lac exprime q̄ nutriaris. hec An
sel. Cōspice etiā alios discipulos multū me-
stos ad predictā vocē dñi non comedentes. se-
secz inuicē aspiciētes: z sup his consiliū cape
re nescientes. Cū ergo iesus panē intinctū in-
de dedisset [post buccellā] p quā vidit eū de-
signatū [intrauit sathanas in eum] non tūc
primo z de nouo cum iam xp̄m prius vēdidis-
set: sz ad amplius quasi proprīū ac sibi iam
traditū plenī⁹ possidendū z sue seruituti sub
iugādū: z ad quecūcz vellet noxia agēda tra
hendū in quē ante introiuerat quasi alienū
ad tentandū z decipiendū. Intrauit in eū vt
totū eum occuparet: z quem malignis cogi-
tationib⁹ obligaret iam ipso impietatis ope
posside ret. Ingratus em̄ beneficiorū xp̄i fa-
ctus est in potestate dæmonis magis q̄z ante:
sicut apl's qui iam post resurrectionē accepe
rant spūm sc̄m insufflante dño: postea iterum
ip̄m plenī⁹ acceperūt die pēthecoste. ¶ Ubi
sciendū q̄ sathanā intrare hoiem pōt dupli-
citer intelligi: qz vel intrare in corpus hois:
sicut patet in dæmoniacis: z sic pōt essentialr
intrare in hoiem: vel intrare in mentē ita q̄
mēti essentialiter illabat: z sic nullus pōt in-
trare in hoiem nisi solus deus. Alia em̄ rōna
lis non habet dimēsiones quātitatis: vt ali-
q̄d in ea esse dicat quasi infra dimēsiones ei⁹
contētū: z sic nihil pōt in ea esse: nisi q̄ ei dat
esse q̄ est ibi per virtutē suā: vbi aūt est vir-
tus dei ibi est z essentia dei. in deo em̄ idē est
virtus z essentia: z ideo deus essentialiter est
in aia: cuius solius est implere naturā siue
substātiā ab eo creatā. ōz tamen sathā illabi
menti humane p affectū et effectū malicie. s.
inquātū homo ab eo seduct⁹ sequit eū ad p-
petrandū malum q̄ suggerit: z sic per frau
dulentā deceptionē et malicia habitare dicit
in eo quē implet: z hoc modo intrauit in iudā
vt plenius possideret z ad perpetrandū ma-
lū induceret. In cui⁹ cor pri⁹ miserat vt deci-
peret: z ad prebendū assensum malo induce-
ret. Assimili quādo ostiuz ē ita forte q̄ latro
nec violēter nec latēter pōt intrare: tūc q̄ñcz
latrūculū per fenestrā submittit: qui postea
ostiū latroni aperit: z sic latro intrat. Latro
est diabolus: dom⁹ fortis volūtas: latrūculus
mala cogitatio vel delectatio. Quando ḡ dia
bolus pōt intrare per aliquā cōplacētiā: hic
aperit ostiū cōsensus: z sic diabolus intrat et
spoliat aiam bonis suis. vñ Orig. Cauēdum
nobis est ne diabolus intrudat in cor nostrū
aliquid ignitoz telorū suorū: nam si introdu
xerit insidiatur: deinde vt z ipse introeat. In
hoc aūt q̄ buccella sumpta ampli⁹ introiuit
sathanas in iudā perpēde quātū est malū cō
mēsalē alicui⁹ post esse ingratū z bñficij ime-
morē. Deinde ponit ꝓditoris pmissio, nō em̄
poterat aliq̄d facere nisi xp̄o pmittēte. Ideo sic ꝓdi
dixit ei [qō facis]. s. volūtate [fac]. i. facies toris.
[citi⁹] Et bñ dicit [qō facis] qz volūtatis cri
mē p facto reputat. Festinat dñs in bonū sa-
lutz fideliū qō iudas operat: sz nō sibi. Mul-
ti quippe bonū vt iudas faciūt: sz oīno nihil
eis ꝓficit: qz bonū facere nō intēdūt. Non tñ Bonum
dñs impellit iudā ad ꝓditiōis culpā: sz ostē- nō sibi:
dit se sitire salutē nostrā. Unde nō dicit ḥ pre sz alijs
cipitēdo facin⁹ vel cōsulēdo: qz preceptū diui- faciētes
nū vel consiliū nō pōt esse de faciēdo malū: sz
tm̄ predicēdo et pmittēdo dans in se ptātē: qz
vidit eius aim̄ pre nimio desiderio iplēdi qō
ceperat acceleratū nō posse quiescere: sz iple
re non poterat: nisi ipse dñs pmitteret. Dicit
etiā hoc dñs crimē ꝓditionis exprobrādo: vt
ostēderet q̄ dū ipse bñficia cōferret ille mor-
tē intētaret. Dicit insup hoc ad opus nostre
redēptionis anhelādo: nō tā in pniciē perfi-
di seuiēdo q̄z ad salutē fideliū festinādo [Cū
ergo] iudas [buccellam] de manu dñi [acce
pisset: exiuit ꝓtinuo] ad querendū cohortē q̄
xp̄m caperet in quo significat q̄ sacerdos su
mēs corpus xp̄i indigne magis elongatur a
deo: qz em̄ bono male vsus est hec p̄sumptio
pctm̄ auxit: vt ingrat⁹ beneficijs dñi aperte
ab eo recederet. [Erat aūt nox] qō expressit
euāgelista ad ostendēduz opportunitatē tpis:
ad peragendū proditionē: et ad denotādū in
iuda mētis tenebrositatē. Unde cōgruit hoc
bene sacramēto. erat em̄ qui exīt fili⁹ noctis
faciēs opa tenebrarū: ibatq̄ i noctē seu tene
bras z mortē: qz ergo iudas ex bonoz⁹ societa
te nō profecit ob hoc maiori pena dign⁹ fuit.
vñ Chrisо. Sicut boni z pfecti duplici sunt di Chrisо.
gni honore: qm̄ z benigni sunt facti et nihil a
malis nocumēti senserunt: sic et mali duplici
sunt digni pena: z qz mali facti sunt cuz pos-
sint effici boni qō ostendūt qui facti sunt bo-
ni: z qz nihil a bonis lucrati sunt. [Cuz ergo
exisset] iudas [ad procurandū xp̄i mortē] di Ḥ
xit iesus. [Nūc clarificatus est fili⁹ hois]. i. Egres-
electo tenebroso remāserūt soli mūdicuz suo sus, inde
mūdatore. Nunc inquit qz caligo noctis z te-
nebrarū recessit a discipulis meis: nūc filius
hois clarificat⁹ est in eis: nūc nihil caliginis
et tenebrarū sentit in ipsis. vñ Ansel. Hoc q̄z Ansel.
erat māsuetudinis tue dñe iesu q̄ pfidū illū
in cetu fratrū, palā detegere z cōfundere no-
luisti: sed leuiter admonitū accelerare iussi
sti qō parabat. In oib⁹ his non est auersus
furor ei⁹ malign⁹ a te: sz egressus foras sata
gebat circa frequēs maleficiū. Tūc clarifica
ta est familia tua xp̄e in modū societatis an
gelice. hec Ansel. Possunt etiā hic res signifi
cātes tanq̄z ille q̄ significātur accipi. [Nunc
inquit clarificat⁹ est filius hois] in se in cau-
sa non in effectu: qz modo inchoata est tradi-
tio passionis cuius merito ex congruo dat et
claritas resurrectionis z ascēsionis. Sic z in

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

corpore mystico est clarificat⁹ quia inde exit⁹ malorum a bonis signat segregationē [⁊ de⁹ clarificatus est in eo] quia .s. nō quesiuit nisi
Sepa- gloriā patris. Hoc ergo facto separatiōis iu-
tio inde de a societate xp̄i ⁊ ap̄lor̄ p̄figurata fuit re-
probor̄ separatio tpe iudicij a cōsortio xp̄i et
electorū: qz tūc apparebit gloria magna xp̄i
mēbrisqz adherebūt capiti ⁊ palee amouebū
Augu. tur cōcremēde igni inextinguibili. vñ Augu.
Ereūte in mūdo oēs mūdi cū suo mūdatore
māserūt. Tale aliquid erit cū zizanijs a triti
co separatis: iusti sicut sol fulgebunt in regno
patris sui. Hoc futurū preuidēs dñs discedē
te iuda tanqz zizanijs separatis remanētib⁹
tanqz tritico ap̄lis sanctis nūc inquit clarifi-
catus est fili⁹ hois: tanqz diceret. Ecce in illa
mea clarificatione quid erit vbi malor̄ nul-
lus erit: vbi bonor̄ nullus peribit. ¶ Oro.

OMine iesu xp̄e pastor bone qui di-
scipulū tuū a suis errorib⁹ ad pniaz
multis modis reuocare voluisti: re-
uoca me ab inuijs ⁊ erroribus meis
vniuersis. Da mihi saluator meus potesta-
tem ⁊ fortitudinē vincēdi diabolū cōtinue vi-
gilātē ⁊ ꝫ me dimicātē: ne me fraude sua ne-
qssime trahat ad tenebrarū foueā sz tuo ad-
iutorio suffult⁹ peruenia ad claritatis gloriā
vbi iusti i modū societatis angelice clarifica
ti fulgebūt sicut sol i regno patris sui. Amē.

¶ De institutione sacramenti eucharistie. Capitulum.lvj.

A Math. xxvj. Marci xiiij. et Lu. xxij



Circa quartum xo meditādo obtupesce illā charissimā dignationē ⁊ dignissimā charitatem qua nobis tradidit⁊ reliquit semetipm. .s. sacratissimū corpus ⁊ sanguinē suū vere in cibū⁊ potū vt qō erat futurū in primo sacrificiū deo placens ⁊ redēptionis nostre impreciabile p̄ciū esset viaticū nostrū ⁊ sustentamētū: qz hoc sacramētū qō per excellētiā dicit eucharistia:
Eucha- id ē bona gratia qz quotidie reficit ⁊ renouat
ristia. feruētis cordā⁊ deuota. Uolens ergo dñs ie-
sus finem dare legalibus sacrificijs et nouū
incipere testamētum seipsum nostrum facit
sacrificiū: et post cenam legalem mox spiri-
tualem cenā xp̄ianor̄ preparat: vt de lege ad
euāgeliū: de veteri ⁊ trāsitorio testamēto ad
nouū ⁊ eternū testamentū: de figura ad veri-
tatem: de carnalibus ad spiritualia trāseat.
Beda. Beda. Finitis veteris pasche solēnijs que in
commemoratione antique de egypto libera
tionis agebātur trāsit ad nouū quod in sue
redēptionis memoriā ecclesiā frequētare de
siderat pro carne⁊ sanguine agni sue carnis
et sanguinis sacramētū in panis ⁊ vini figu-
ra substituens sacerdos in eternum fact⁹ sm
ordinem melchisedech. [Et cenantib⁹ illis]
i. cenā agni typici perficiētibus et cōsummā
tibus vel post esum agni typici adhuc in ce-
na residētib⁹ anteqz surgerent de cena [acce
pit iesus panē] azimū non fermentatū [et]
oculis ad patrē eleuatis [gratias agens] p
veterib⁹ terminatis ⁊ nouis inchoādis [bñ-
dixit] dicēdo illud qō sequit. .s. [hoc est corp⁹
meū ac fregit]. .s. post consecrationē [deditqz
discipulis suis dicens]. .s. prius qz frangeret
vel simul quādo frangebat [accipite] scz [ex
hoc omnes hoc est corpus meū qō pro vobis
tradet] Ecclesia addidit enim⁊ ideo semper
est dicendū. [Et sim̄ accipiēs calicem] nō ve
terem vt prius sed nouū [et itē gratias agēs
benedixit ac dedit eis dicēs. Accipite⁊ bibi-
te ex eo oēs hic est sanguis me⁹ qui p vobis
effundet.] Quibus verbis hoc sacramētum
instituit ⁊ tacite premissum destituit. vñ cre-
dit cū dñs dixit [hoc est corp⁹ meū: hic est san
guis meus] mutasse panē ⁊ vinū in carnē et
sanguinē: et tunc eadē vim contulisse illis in
posterum: ⁊ ideo cū proferūtur in canone ex
virtute eor̄ fit trāssubstātiatio: qz verba cōse
crationis efficiūt qō figurāt. Si em̄ verbum
xp̄i tante est virtutis qz fecit de nihilo omnez
creaturā: nō est mirū si vnā creaturā conuer
tat in aliā. Chrt. Sicut illa vox que dixit cre-
scite⁊ multiplicamini et implete terrā semel
quidē dicta est: sed omni tpe sentit effectū ad
generationē operante natura: ita et vox ista
semel quidē dicta est: sz per oēs mūdas eccle-
sie vsqz in hodiernū diem⁊ vsqz ad eius aduē
tum prestat sacrificio firmitatē. Hec Chrisо.
Est aūt ibi altare vbi dñs ordinauit sacramē
tū eucharistie. Ob cui⁹ institutionez est qz in
hac die cuz oēs hore sint flebiles sola missa cene die
est solēnis tanqz in suo natali: scilz in die sue solenni-
institutiōis. Eadē qz die chrisma cōficit quo tas.
frontes liniunt: qz eadē die postes agni san-
guine liniebant. Aspice nūc bñ quō diligēter
ac fideli⁊ ⁊ deuote dñs predicta facit ⁊ ppijs
manib⁹ illā dilectāz bñdictā familiā suā cōi-
cat. Nō em̄ est itelligēdū qz discipuli sumptū
corp⁹ de manu dñi sibi ministrarēt: sed q̄ con
secrauit ipse ⁊ ministrauit. In cui⁹ signū oēs tio⁊ disci
religiosi deberent in die cene recipere corp⁹ pulor̄ p
xp̄i de manu prelati sui. Sumpsit etiā ipe sa manus
cramētū corporis ⁊ sanguinis sui: non ppter dñi.
sui indigētiā: ⁊ vt aliquē a sacro cōsequetur xps sui
effectū: sz gra exēpli: scz vt alijs daret mādu corpus
candi exēplū. Sūpsit aūt mō illud sacramen sumpsit
tali tm̄ nō spūali: p hoc aūt qz xps morti pro-
pinquo: nō solū agnū typicū: sz etiā corp⁹ suū
verū sacramētū taliter cuz ap̄lis māducauit
ostēdit qz q̄libet xpian⁹ periculo mortis im-
minēte dz si pōt sacramētaliter cōicare: et si
nō pōt cōicet saltē fide p̄m illud verbū Augu. Augu.
Crede ⁊ māducasti. Attēde etiā sacramēti di

B

Eſt non omitten dū in cō secratio ne.

Uerbi xp̄i effi cacia.

Chriſo.

gnitatē ꝛ reuerētiā ordinē circa ipm: qm̄ prio
gr̄as egit pro tāto mysterio circa qđ diuta vir
tus opaī secretius ꝛ p tāto bn̄ficio: vt corpus
ꝛ sanguinē suū det nobis et p hoc oñdit q in
sumptione et añ sumptionē hui⁹ sacramenti
ꝑexigīt deuotio ꝛ ofo ac mentis in deū eleua
tio. In hoc etiā tribuit nobis exēplū glorifi-
Beda. candi deū in omni bona inchoatione. Beda.
Et sicut de veteribus terminādis egerat: sic
ꝛ de nouis incipiēdis gratias agit nobis pa
riter exēplū tribuens in oi boni opis inchoa
tione vel pfectiōe patrē q̄ in celis est esse glo
rificandū. Deinde [bn̄dixit] dicendo verba
q̄ sequunt [hoc est corpus meū] hoc. s. qđ sub
specie panis videtis qđ nūc do ꝛ qđ nūc sumi
tis qđ p vobis ꝛ vestri redēptione tradet ad
Hoc qđ demon stret. flagellandū ꝛ crucifigendū. Ex quo videt q
ly hoc nō demōstrat speciē panis simpliciter
nec corpus xp̄i simplr: sed corpus xp̄i sub spe
cie panis apparēs. Uñ et videt q nulla alia
intelligat bn̄dictio ꝯ sacrorū ℣borū ꝓlatio.
Transmutatio aūt fit in vltimo instāti ꝓlate
ofonis. Uñ ly hoc demonstrat corpus xp̄i nō
pro tpe pro quo ꝓfert: sed cōpleta ofone: vt
cū dicit hoc est bonū verbū deū time. Et tunc
Beda. fregit. vt ꝑm Bedam ostenderet corporis sui
fractionē. i. passionē: nō sine sua sponte ꝛ ope
futurā frangimus ꝛ nos in signū qđ fregerit:
sed nihilomin⁹ integer post manet: pane em̄
in corpus xp̄i transubstantiatio frangi dicit
nō q est corpus xp̄i qđ integrū sub qualibet
parte manet frangatur: sed accidentia sub
Fractio in tres partes. quibus corpus manet frangūtur. Debet au
tem fractio fieri in tres partes: in signum q
fractus est tripliciter xp̄s. s. flagellis añ pas
sionē: clauis in passiōe: lancea post passionē.
Itē ꝓpter tres partes ecclesie. nā ꝑma pars
notat sanctos in celis: scōa saluandos q̄ sunt
in penis: tertia tincta vinos quos adhuc hec
vita sustentat in terris. [Deinde dedit disci-
pulis suis] ad vsuz vt ad se panis species cō
Augu. uerterēt: ꝛ ipsi in xp̄m ꝓuerterent. vñ Augu.
Dictū est a dño. Nec tu me mutabis i te sicut
cibū carnis tue: sed tu mutaberis in me. Et
Psal. xxxiij. ait. [Accipite ꝛ comedite] Ubi vtrāq; huius
sacramenti innuit comestionē sacramentalē
ꝛ spiritualem: vt accipiāt mētes corpore ꝛ co-
medant fide ꝛ ore: ac gustent ꝛ videant deuo-
tione: qm̄ suauis est dn̄s. Est enim manna in
sapore habens omne delectamentū ꝛ omnis
saporis suauitatē ac sibi incorporent recogi-
tatione seruantes in corde preciū redēptiōis
Fractio sue. Non est ergo sic intelligendum q ꝓius
post con secratio nem. frāgeret ꝛ daret discipulis ac postea diceret
verba cōsecrationis: sed magis ecōuerso: qz
xp̄s dedit corpus suū consecratū apostolis: et
ideo ꝓius dixit verba consecrationis per ie
sum q̄ salus interpretat bonus ꝓlatus xp̄i
vicarius: ꝛ de sua subditorūq; salute solicit⁹
intelligitur. Hic accipit panem cū diligenter
studet sacrā scripturā: gratias agit ꝛ bn̄di-
xit qm̄ deo attribuit: ei⁹ diligentiā. Frāgit au
tē ꝛ dat deuote ꝑdicēdo eā. Ecōtra de ignoza
te ꝛ negligēte ꝓ i Trenis. Paruuli petierūt Treno.
panē ꝛ nō erat qui frāgeret eis. [Et accipiēs
calicē] cū vino aqua mixto passionē suā pre-
signātē [gratias egit] p redēptione hūano
generi collata p illā: necnō in aduersis et p
aduersis q nō p se: sed p nobis hec tulit mō
strās in hoc vt dn̄m laudem⁹ qñ flagella vi-
dem⁹: et gratias agam⁹ in omni tribulatiōe C
que significat in noie calicis. vñ Chrīs. Gra- Chriso.
tias egit docēs nos qualiter oportet hoc my Laudā-
sterīū pficere ꝛ erudiēs nos quodcunq; pati- dus in
mur cū gratiarum actione ferre. vñ ꝛ Beda. tribula
Qui nihil dignū pcussione exhibuit hūiliter tiōe est
in pcussione bn̄dicit vt hinc vez ostēdat quid dñs.
vnusquisq; in flagello culpe ꝓprie facere de- Beda.
beat si ipse equanimiter flagella culpe alie-
ne portat vt hinc etiā oñdat q̄d in correptiōe
faciat subdit⁹: si in flagello posit⁹ patri gra-
tias agit equalis. Deinde [bn̄dixit: dicens
hic est sanguis me⁹ [q̄. s. sub specie vini ap-
paret [noui testamēti]. s. ꝛ ad noui testamē-
ti cōfirmationē: qz sicut vet⁹ testamētū cōfir-
matū est in sanguine aialiū immolatorū ita
nouū testamētū sanguine christi est cōfirma-
tū in quo apparet excellentia noui testamē-
ti respectu veteris. Et addit [qđ p vobis et
multis] redimēdis ꝛ in celestē hereditatē in
troducēdis [effundet in remissionē pctōz.]
Dicit aūt p multis efficienē sz p oib⁹ sufficiē Pro mul
ter: qz sanguis xp̄i p oibus effusus fuit ꝯtū tis.
ad sufficientiā: sz nō fuit effusus p oibus ꝯ
tū ad efficientiā: qz nō oēs emūdat ꝯtus oēs
emundare sufficeret si fide ꝛ dilectione ac sa
cramentoz perceptione virtutes ei⁹ attinge
rēt. Deinde [dedit eis dicens. Bibite ex hoc
oēs] vt sitis passiōis mee representatores. i. ij. Ti. ij
imitamini meā passionē: qz nisi cōpatiami-
ni nō cōregnabitis. Bibit aūt ipe primo san-
guinē suū inducens eos etiā ad bibendum.
Et notādū q sicut tunc ita ꝛ in primitiua ec-
clesia hoies qui misse intererāt sumebāt sa-
cramētū vnitatis: nūc aūt qz non possunt om
nes digne sumere: sumunt aliud salte signū
vnitatis: id est oscūlū pacis qđ tradēs sacer- Pacis
dos ꝛ di. Accipite vinculū pacis idē est ac si di osculū.
ceret [sumite ex hoc oēs] vel [Accipite ꝛ dini
dite inter vos]. Per calicē pcessio signatur Calix
in scriptura. Hic calix sumitur patienter to- quid.
lerādo ꝛ datur alijs ad simile exhortādo. Ad
uertēdū aūt q istud sacramentū sub duplici Cur sub
specie sz panis ꝛ vini est institutū: quia ordi duplici
natur ad corporis ꝛ aie salutē: vel ad signifi specie i
candū perfectaz anime refectionem sicut ex stitutū.
cibo ꝛ potu fit pfecta corporis refectio. Sepa
ratim tn̄ fit corporis ꝛ sanguinis consecratio
qz in passiōe fuit sanguis separatus a corpo
re. Hoc aūt sacremētū institutū est ꝙsi quod-

memoriale illius passionis: z ideo ꝓsecratio corporis z sanguinis fit sub speciebus distinctis. Considerandū tamē ꝙ subvtraqꝫ specie est totus xp̄s indiuisus. s. corpus et sanguis ac aīa z deitas: ac per hoc vtrobiqꝫ est vnum z simplicissimū sacramentū aliter tñ et aliter. Sub specie nāqꝫ panis est tantū corpus exvi conuersionis vel sacramenti: cetera aūt sunt ibi ex cōcomitantia reali seu naturali z inseparabili: qz sanguis est ibi p cōnexionē z aīa per coniunctionē: z deitas p vnionē. Ista em̄ quatuor nō pñt diuidi nec abinuicē seperari Similiter sub specie vini est tm̄ sanguis exvi cōuersionis z sacramēti: cetera aūt ex concomitantia sunt ibi. Et licet in primitiua eccle sia populus sub vtraqꝫ cōicaret: postea tñ p uide ordinatū est vt nō cōicaret sub specie vi ni ꝓpter periculū effusionis: et qz sub specie panis quodā mō sanguis accipiť inq̄tū ibi cōtineť. Eucharistia itaqꝫ formal'r z pfectissi me est vnū sacramentū: material'r ꝫo plura qz ibi cōcurrūt duo. s. cibus z potus: et ꝓpter hoc qñqꝫ exprimiť pluraliter sicut i collecta. Purificent nos q̄s dñe sacramenta q̄ sumpsi mus. z subdiť post singulariter: z p̄sta vt hoc tui corporis sacramētū ꝛc. Panis q̄ppe sacramentū est corporis: z vinum sanguinis: aqua vero q̄ apponiť notat similitudinē: vel illius aque que fluxit de xp̄i latere vel fidei ecclesie vt neqꝫ xp̄s sine ecclesia neqꝫ ecclesia sine xp̄o sit: sed eius carni z aie vniať et conformetur. Et ideo vinū aque mixtū offerť vt ostendať qz caput z mēbra. i. xp̄s z ecclesia vnū corpus sunt. Sunt aūt tria in sacramento isto considerāda: vnū qō tm̄ est sacramētū. s. species visibilis panis z vini: alterū qō est sacramentū z res. s. caro xp̄i ꝓpria z sanguis: tertiū qō est res z non sacramentū videlicet mistica xp̄i caro. s. ecclesie vnitas. Res ergo significata z contēta in hoc sacramento est verum corpus xp̄i qō traxit de virgine: res nō cōtēta sed tm̄ significata est corpus xp̄i misticū qō cōiungi tur capiti p charitatem. De hoc corpore xp̄i mistico. s. vnitate ecclesie dictum est supra de verbis dñi ꝙ quibus quidā retro abierunt. Est etiā corpus dominicū sacramentū incarnate diuinitatis. Aug. Illud corpus visibile z palpabile: sacramētū est inuisibilis forme i. panis celestis quo viuunt angeli. Cum em̄ nihil gessit in corpore aīa xp̄i nisi q̄tū verbū cui vnita est inspirabat: quis non iudicet corpus esse sacramentū inhabitantis diuinitatis. Et iterum. Xp̄i visibilis forma nobis mō inuisibilis res est visibilis sacramenti altaris z inuisibilis forma celestis panis quo viuunt angeli res est visibilis z palpabilis forme xp̄i. Est ita xp̄s z sacramentū z res sacramenti. Multa mirabilia sunt in hoc sacramēto. Primū ꝙ ibi est corpus xp̄i in tanta q̄titate sicut fuit in cruce: z sicut iā est in celo: nec tm̄ excedit illi⁹ parue forme terminos vel quāti tatē. vnde mirū est quō sub tam modica specie tātus hō lateat. Scōm est ꝙ ibi sunt accidētia sine subiecto: qz em̄ in deū nō cadit accidens: ideo accidētia q̄ pri⁹ erāt in subiecto. s. in pane postea sunt sine subiecto. Tertiū est ꝙ panis ita conuertitur in corpus xp̄i: qō tm̄ nō est materia corporis nec etiā aīe. Quartū est ꝙ corpus non augeť ex multarū hostiarū cōsecratione: z ecōuerso nō minuitur ex earū sumptiōe. Quintū est ꝙ idē corpus simul in pluribus locis. i. sub oībus hostijs consecratis est. Deo em̄ cōuenit esse vbiqꝫ simpliciter z ꝓprie: creature ꝫo in loco vno tm̄ esse: corp⁹ ꝫo xp̄i medio mō hz se. Cum em̄ sit creatura nō dz coequari creatori in hoc ꝙ sit vbiqꝫ: cū ꝫo sit vnitū diuinitati dz in hoc alia corpora excellere: vt simul z semel possit in plurib⁹ locis eē sub isto videlz sacramēto. Sextū est ꝙ cū diuidiť hostia non diuidiť xp̄i corp⁹: sz sub qualibet parte tot⁹ est xp̄s. Unde hec fractura in forma est panis non in xp̄i corpe: qz tot⁹ xp̄s indiuisus sumiť sub qualibet pte. Sicut integro speculo tota z vnica forma relucet in tota z in fracto speculo fit vnius z eiusdē forme numero: z totius integre forme ad quālibet speculi fracturā reflexio. Septimum est qñ teneť hostia in manib⁹ z videť oculis corpus xp̄i: nec tangiť manib⁹ nec videť oculis: sed hoc totū tantūmō circa species agiť sicut z qñ diuidiť. Octauū est ꝙ cū nō sit ibi panis vel vinū: tñ accidētia eūdē habēt affectū quē prius: vt satiare: inebriare: z hmōi. Nonum est ꝙ statim cū desinūt ille species: tūc etiam ibi desinūt esse corp⁹ xp̄i z sanguis. Hugo q̄: diu sensus corpalis afficitur corporalis p̄sentia nō auferť: sed deinceps xp̄s trāsit de ore ad corpus et manet virt⁹ ac p̄ntia spālis tm̄. Et licet post sumptionē designat ibi esse corpus z sanguis christi: cauere tñ dz cōicās ne post cōtionē spuat: maxime ante comestionē in loco immūdo: velybi possit sputū pedibus cōculcari: z hoc ꝓpter periculū z ob reuerentiā tanti sacramēti. Tādez q̄z dñs in amoris recordationē subiūxit. [Hoc] scz sacramētuz [facite]. i. cōficite vel celebrate accipite: z date [in meā]. i. in passionis mee [cōmemorationē] qz eucharistie cōsecratio ē quedā dñice passionis rememoratio. Hoc exponit ap'ls dicēs. Quotiēscūq̄ māducabitis panē hūc z calicē bibetis mortē dñi annūciabitis donec veniat. s. ipse dñs ad iudiciū. Pascha em̄ legale fuit in prefiguratione pasche futuri: sz euāgelicū fit in cōmemoratiōe p̄teriti. s. passionis xp̄i. In memoriā ḡ illi⁹ bñficij inexp̄ssibilis xp̄s istituit sacr̄m altaris dicēs: itaqꝫ [hoc facite in meā cōmemorationē] ordinauit eos in sacerdotes. Et dedit eis potestatē cōficiēdi sacr̄z corpis z sanguinis sui: hoc igiť colit eccl'ia passumqꝫ xp̄m retractat cū illud

Curnon ampli⁹ subvtraqꝫ cōicemus.

D Aque significatio. Tria in hostia.

Hugo.

Augu.

E Xp̄s sacramentū z res. Mirabilia in eucharistia

ſ. corp. xp̄i

leuatio hostie.

Monumētum seu memoriale dñi.

Idē est i eucharistia xp̄s q̄.

Hiero.

F Instruēdi sacramēti cāe

Recipiēti necessaria.

receptio an frequētanda.

Sūptio ⁊ cōestio triplex.

leuatio corp⁹ dñi p̄secrat: et sacerdos cū leuat corpus dñi repsentat q̄ xp̄s in cruce sit leuat⁹. Illud em̄ corp⁹ ē qđ ⁊ ipse sacrauit: qđ crucifixū est ⁊ mori sustinuit. Hoc ē illud memoriale q̄ alias gratā cū ipm̄ suscipit manducādo ⁊ bibendo vl̄ etiā fideliter meditādo dz totā ignire ⁊ ie: briare: ⁊ in ipm̄ dñm p̄ amoris ⁊ deuotiōis vehemētia total̄r trāsformare. Nihil em̄ magis chari⁹ dulci⁹ vel vtili⁹ nobis relinq̄re potuit q̄ seipm̄. Ipse nāq̄ quē in sacrāmēto alt̄aris hodie p̄ eū institutū sumim⁹ ille idē est q̄ de v̄gine incarnat⁹ ⁊ nat⁹ vbera ei⁹ surit q̄ p̄ te crucifixus mortē sustinuit ⁊ q̄ resurgēs ⁊ ascēdēs: sedet a dextris dei. Ipse est q̄ creauit celū ⁊ terrā: q̄ gubernat ⁊ moderat vniuersa. Ipse est a quo depēdet sal⁹ tua in cui⁹ volūtate ⁊ ptāte est tibi dare paradisi gl̄iam. Ipe in tali hostia modica sic oblat⁹ tibiq̄ exhibitus: ipse dñs iesus de q̄ loq̄mur fili⁹ est dei vi ui. Uñ excellētior eucharistia. i. bona gr̄a dr̄ q̄ in hoc sacrāmēto nō tm̄ mō augmētū ē v̄tutis ⁊ gr̄e: sz ipse tot⁹ sumit̄ q̄ est fons ⁊ origo totius gr̄e. Hiero. Hāc vltimā memoriā nobis reliq̄t quēadmodū si q̄s pegre p̄ficiscens aliq̄ pign⁹ ei quē diligit relinq̄t vt quotiēscūq̄ illō viderit possit ⁊ ei⁹ bñficia ⁊ amicitias memorari. Quē si ille pfecte dilexerit sine igēti illud desideriovel fletu nō pōt videre. Jō hoc saluator tradidit sacrāmētū vt p hoc semp cō memorem̄: q̄ p nobis mortu⁹ est. Nā et iō cū accipim⁹ a sacerdotib⁹ cōmonemur: q̄ corpus ⁊ sanguis est xp̄i: vt nō sim⁹ ingrati tātis ei⁹ bñficijs. Hiero. Institutū est igit̄ hoc sacramētū altaris: p̄mo in recordatiōnē dñice passiōis ⁊ liberatiōis: scdo in signū p̄cipue dilectiōis ⁊ imitatiōis: tertio in robur cōfirmatiōis q̄ lapsus hūane infirmitatis: q̄rto i purgationē spūs hois ⁊ nutrimentū vite spūalis q̄nto in viaticū p̄ntis pegrinatiōis: sexto i pign⁹ ⁊ arrā habēde hereditatis: septio i remediū satisfactiōis p peccatis. Uñ sanguine xp̄i corpus ⁊ aiam linim⁹: q̄ sanguis agni super vtrūq̄ postē dom⁹ liberauit hebreos ab āgelo exterminatore. In hoc aūt sacrāmēto duo req̄runt ex pte recipiētis. s. desideriū coniunctiōis ad xp̄m qđ amor facit: ⁊ reuerentia sacrāmēti q̄ ad donū timoris ptinet: p̄mū ad q̄tidianā hui⁹ sacrāmēti frequētationē inuitat sz scōm retrahit. vñ si aliq̄s experimētal̄r cognosceret ex q̄tidiana sūptione feruorē amoris augeri ⁊ reuerētiā nō minui talis deberet q̄tidie cōicare: si aūt sentiret p q̄tidianā frequētationē reuerētiā minui ⁊ feruorē nō ml̄tū augeri talis deberet interdū abstinere vt cū maiori reuerētia ⁊ deuotiōe post modū accederet. vñ q̄stū ad h̄ vnusq̄sq̄ est suo iudicio relinquēd⁹. Mod⁹ aūt sumendi tripl̄r diuidit. Comestio em̄ alia fit ore ⁊ est sacramentalis: alia fit corde: est realis: alia fit ore ⁊ corde. in altero sacramentū: in altero res sacramenti. Sola sacramētalis tm̄ malorū est q̄ ⁊ si sub visibili specie alimētorū corp⁹ xp̄i accipiāt: tm̄ q̄ nec vere credunt nec diligunt pani celesti coniuncti nō p̄nt. Sola realis tm̄ bonorū ē q̄ si sub visibili sacrāmēto carnē xp̄i nō sumāt tm̄ fide ⁊ dilectione panē celestē māducāt ⁊ ei coniunct̄. Augu. Quid paras dētes ⁊ vētrem: Crede ⁊ māducasti. Realis ꝺo ⁊ sacrāmēta lis comestio iungunt̄ cū accipientes in pane qđ pepēdit in ligno: accipiētes in calice quod manauit de latere ptingūt mēte vsq̄ ad esum panis viteriotis inq̄ p̄ceptio et incorpatio sacramētū est comestionis cordis q̄ māducam⁹ cū dño carnē suā ⁊ bibim⁹ cū eo sanguinē suū hoc est p̄ efficaciā carnis sue ⁊ sanguinis sui manemus in eo ⁊ ipe in nobis. Itaq̄ alij accipiunt corp⁹ dñi ad mortē: q̄ nō attingūt panē vite: alij accipiūt ad vitā: q̄ aduniūt cū v̄bo. Chri. Credim⁹ itaq̄ q̄m ⁊ nūc illa cena est in q̄ ⁊ ipe recubuit: nihil em̄ illa ab hac differt. Neq̄ em̄ hāc q̄dē hō opat: illā aūt ipe: sz hāc ⁊ illā ipe. Cū g̃ sacerdotē dātē tibi videris nō sacerdotē estima eē q̄ hoc facit sed manū xp̄i esse q̄ extēdit. Sicut igit̄ cū baptizaris nō ipe sacerdos baptizat sed de⁹ est q̄ detinet tuū caput inuisibili v̄tute ita ⁊ nūc. Null⁹ itaq̄ iudas assit: null⁹ auar⁹: null⁹ inhūan⁹ accedat: null⁹ crudelis: ⁊ misericors: null⁹ vniuersal̄r inūd⁹ si q̄s nō ē discipul⁹ discedat. Nō recipit eos q̄ nō sūt tales hec mensa: cū discipulis em̄ meis ait facio pascha: hec ē illa mēsa ⁊ nihil min⁹ illa hz. Hoc illud est cenaculū vbi tūc fuerūt hinc ad mōtē oliuarū exierūt. Exeam⁹ ⁊ nos in manus pauperū. Hec em̄ regio mons est oliuarū: oliue em̄ sunt plantate i domo dñi. i. pauper⁹ multitudo stillat oleū qđ hic est vtile nobis. Ita em̄ ⁊ deū propitiū habebim⁹ ⁊ multā assumem⁹ mercedē. hec Chri. ℞m Bedā si quē monet cū cenat⁹ saluator apl̄is suū corp⁹ ac sanguinē tradidit q̄re nos ieiuni eadē sacrāmēta p̄cipiam⁹ audiat q̄ tūc necesse erat typicū pascha p̄us consummari ⁊ sic ad verū pascha, trāsire acvere pasche sacrāmēta substitui: nūc aūt in honorē ⁊ p̄ reuerētia tāti sacrāmēti placuisse magistris ecclesie p̄mo nos dñice passionis ptic̄patiōe muniri ⁊ spūalibus epulis satiari: deinde terrenis dapibus corp⁹ refici. Sunt aūt tria sacrificij g̃na: vnū dñici corpis: alterū cōtriti cordis: tertiū mortificate carnis. Oportet g̃ sacrificiū hūilitatis p̄cedere in mēte afflictiōis in carne vt deuotio habeat̄ in dñici corpis cōsecratiōe ⁊ receptione. Appropinqua nūc ⁊ tu ad hanc cenā mēdicās vt elemosynā inde accipias ad qđ te hortat Ansel. di. Jā nūc ascēde cū eo in cenaculū stratū grande ⁊ salutaris cene interesse delitijs gratulare. Uincat verecūdiā amor timorē excludat affect⁹ vt saltē de micis mense illi⁹ elemosynā p̄beat mēdicanti: vel a longe sta ⁊ q̄si paup attēdēs in diuitē vt aliq̄d acci:

Sumentes ad mortem Chriso. Cena dñica representatur.

S Beda. Cur nos ieiuni cū apl̄i post cenā cōicati sint.

Ansel.

pias:extende manū:famē lachrymis prode.
Cene figura in māna. Cene fi: hec Anſel. Cena dñi olim in māna p̄figurata fuit qđ de⁹ filijs israel in deserto dedit. Dedit iudeis figurā veri panis. ſ. panē materialē z tpalē:nobis aūt ꝟitatē. ſ. ſupſubſtantialē et eternalē. Māna creatū fuit a dño i celo a patre sed panis nobis datꝰ. ſ. xp̄s descendit de celo vero.
Manna in agno paſchali
Cena dñi etiā prefigurata fuit in agno paſchali quē deꝰ p̄mo p̄cepit filijs israel mā ducare qñ decreuit eos de captiuitate egy: ptiaca liberare. Ita xp̄s ſacramētū eucharistie tūc p̄mū iſtituit qñ nos a diabolica ptāte eripere voluit. Qñ filij israel agnū paſchalē māducabāt ſuccincti erāt: baculos i manibꝰ tenebāt z ſtabāt. Ita cōmunicantes debēt eē ſuccincti p mētis z corpis caſtitatē:z tenere baculos p recte fidei firmitatē. Debent etiā erecti ſtare in bona vita quā inchoauerūt z non ſe iterū reponere in lutū de q̄ iā ſurrexerūt.
Agni ſumē dimodus.
Agnus comedebaꝫ cū lactucis agreſtibus q̄ ſunt amare:z nos debemꝰ corpus dñi mandu care cū amara cōtritiōe. Qui cōedebāt agnū tenebanꝫ pedes ſuos calciare: ſic cōicantes debēt pedes ſuos. i. affectus z deſideria cuſtodire cauēdo ne aliqua maculenꝫ ſorde. Agnꝰ paſchalis nō fuit coctus aqua:ſz aſſatꝰ igne: z manducās dz eſſe ignitꝰ charitate. Xp̄s rex z ſacerdos verꝰ euchariſtiā ſub ſpecie panis z vini dedit:z hoc ſacramentū inſtituit quod olim melchiſedech rex z ſacerdos dei altiſſimi figurauit: quapropter xp̄s ſacerdos ſm ordinē melchiſedech appellaꝫ: qz hoc ſacramentū in oblatiōe melchiſedech p̄figurabaꝫ [Facta eſt aūt z cōtētio]. i. diſquiſitio [inter diſcipulos q̄s eorū videreꝫ eſſe maior.] Ubi ſciendū q̄ cū apoſtoli audierunt xp̄m p̄dicētē traditionē ſui ad mortē:ceperunt q̄rere inter ſe [q̄s eorū eſſet maior]. i. aptior z cōuenientior ad p̄cedendū alios loco xp̄i z ad tenendū eius locū. Et iō xp̄s de hoc eos docuit vcz q̄ ille eſſet ad hoc aptior q̄ eſſet vere humilior reuocando eos ab affectu ſupbe dñationis z p̄matus exēplo regū gentiū:z p cōtrariū dño rū terrenoꝝ. [Gētiles ei z terreni dñi appetūt p̄matū dominaꝫ ſubiectis z [beneficivocanꝫ] qz blandi ſermones a ſubditis eis offerunꝫ. Uñ dñs nolēs diſcipulos ſuos imitari ſubiūgit [vos aūt nō ſic] facere debetis [ſed q̄ maior eſt in vobis]. ſ. p virtutū excellentiā [fiat ſicut minor] p humilitatē [z qui preceſſor. ſ. dignitate vel etiā ſanctitate [fiat ſicut miniſtrator] humilt ſui reputatione vel humilis officij executione z exhibitione p loco z tpe.
Gentiū imitatores.
Sed heu hodie multi habētes nomē xp̄iano rū gentiles imitanꝫ: appetētes p̄matū habere z ſubiectis dñari:ſeq̄ ab eis ſuperuacuis laudibꝰ extolli z bñfici vocari. Spāl'r aūt in eccleſia fit frequēter cōtētio p dignitatibus obtinendis:z nō ſolū inter ſeculares:ſed etiā inter religioſos: ſicut canes cōtēdūt ad obtinēdū os carnibus plenū z medullis ꝓpter qđ viliores canibus videnꝫ quidem religioſi q̄ contendunt pro officijs preſidendi cum tamē nihil habeāt annexum niſi miseriā z laborē. Et qz monuit diſcipulos ad hūilitatē: ſupbiā ſecularē diſſuadendo: conſequēter facit hoc eos ad ſui exemplū inuitando. Nam ſm iudicium humanū [maior eſt qui recumbit q̄ qui miniſtrat] licet ſm iudicium dei ſepe ſit aliter: ipſe aūt cōtrarius eſt mūdo [in medio] eorum eſt [ſicut qui miniſtrat] q̄uis maior ſit eis: vt etiā iā in lotione pedū ipſorū oſtenderat: et ideo eſt imitandus. Et ex hoc intendit concludere q̄ ille eſt aptus ad ſuccedendū ſibi in regimine eccleſie qui eſt fundatus in vera humilitate. Ut eñ humilitate ſupbiā curaret ipſe deus ad nos deſcendere et hūilis fieri voluit: oñdēs exēplo q̄ merito eū imitando humiliari habeat z hō. vñ Augu.
Augu. Contra ſupbiā.
Quid ſupbis hō:ꝰ deus ꝓpter te hūilis factꝰ eſt. Puderet te fortaſſe imitari hūilē hoiem ſaltē imitari humilē deū. hec Aug. Humilieris ergo miniſtrando z abiectiora miniſteria z q̄ alij dedignanꝫ letanter cū opus eſt ſuſcipiēdo. [Ait ieſus oēs vos ſcandalū patiemini in me] ꝛc. Predixit qđ paſſuri ſunt: vt cum paſſi fuerint ne deſperent ſalutē: ſed agētes pniam liberenꝫ. Scandalū eñ dubitationis paſſi ſunt dū quaſi impotentē teneri ligari et duci viderent. Et ſignanter dicit in nocte: qz q̄ ſcādalū patiunꝫ in nocte z in tenebris ſuſtinent z ipſi apoſtoli in aduerſitate dñm reliq̄runt. [Petrus aūt] qz ceteris feruētior erat quod ieſus p̄dixit preuidendo ipſe denegat amando. [Et reſpondens ait. Et ſi oēs ſcandalizati fuerint in te ego nūq̄] ꝛc. Infirmus voluntate iactat ſuā voluntatē: ſed nō vires cognoſcēs gl'ie cōſcius. Petrꝰ p̄ſentis affectꝰ ſed neſcius futuri caſus: nō credidit ſe ab eo nō poſſe deficere. Intantum petrus affectu z charitate xp̄i efferebaꝫ vt z imbecillitatē carnis ſue et fidē verboꝝ xp̄i non contueretur.
Petrus nō mēnt falſum dicens.
Sed nō mentiꝫ: quia credit verū eſſe qđ promittit: z ſic in mente habet: mētiꝫ autem qui falſum voce ſignat cū voluntate z intentione fallendi. Dixit tamen falſum: qz accidit contrariū. Cōmuniter eñ accidit q̄ illi qui alijs in virtute ſe preferunt turpius alijs cadunt.
Hiero. Cōfidentia dāna tur.
[Reſpondit ei ieſus. Amē dico tibi: qz tu hodie in hac nocte priuſq̄ bis gallus vocem dederit ter es me negaturus.] Hiero. Petrus de ardore fidei p̄mittebat z ſaluator q̄ſi deus futura nouerat. hec Hiero. Nemo ergo in ſe nemo in viribus ſuis confidere poteſt: qz ois conſtantia ois virtus z fortitudo nō hois: ſed dei eſt. Beda.
Beda.
Qui ſolus nouit quid ſit in homine ne quis fidelium ſuo vel de ſtatu incaute confidat vel de caſu incautius diffidat q̄ſi deus modū tempus ac numerū negationis eius predicit. vñ et Remi. Moraliter inſtrui:
Remig.

mur: vt xp̃m cõfidimus de ardore fidei tantũ timeam⁹ de carnis fragilitate. Istud ꝟbum dñi de negatione petri marcus (vt premissum est) plenius ceteris expressit. Post primã eni negationẽ petri statim gallus cantauit: nãte scõz gallicãtũ bis iterũ negauit z ita trina negatio petri ante primũ gallicantũ est inchoata: z ante secũdũ cõpleta. Alij ꝟo euangeliste dicẽtes [pri⁹ xp̃s gall⁹ cantet ter me negabis] de inceptiõe trine negatiõis agũt id est trinã negationẽ inchoabis: sz marcus de cõpletiõe ei⁹ scripsit. [Et ait illi petrus. Etiãsi oportuerit me mori tecũ nõ te negabo.] Intellexit ei ꝙ timore mortis p̃diceret eũ esse negaturũ: z ob hoc dicebat ꝙ licet periculũ mortis imineret nullo tñ mõ ab ei⁹ fide diuelli posset. [Similiter] id est eodẽ amore z feruore [z oẽs discipuli dixerunt] ac feruorẽ intrepidũ ostẽderunt z per ardorẽ mentis damnũ mortis non timuerũt sz nõ perseuerauerunt: qz vana fuit presumptio humana sine protectiõe diuina.

Negationes petri qñ facte.

Chriso.

Petri causs rõnes.

Chriso. Hic ergo magnũ discimus dogma ꝙ nõ sufficit desiderũ hois nisi diuino aliquis potiat auxilio. Et nota ꝙ multiplex est ratio ꝙ de⁹ permisit petrũ cadere. Prima vt nullus de se presumat: secũda vt plus xp̃o xp̃s sibi q̃sq credat: tertia vt cõprimeret ei⁹ audaciã: quarta vt alij exẽplo eius instruerent humanam fragilitatẽ excogitantes z dei veritatẽ. quinta vt petr⁹ alijq̃ prelati discerent qualr subditi cõpati deberent in exta vt error hereti cor cõfunderet dicẽtiũ ꝙ charitas semel habita nõ amittit nec amissa iterũ haberi põt: cuius cõtrarium omnino in petro patuit. ¶ Oratio.



Pie ihesu qui trãsiens de hoc mundo ad patrẽ postq̃ cenasti corpus tum z sanguinem discipulis ob tui memoriam dedisti z nobis sumendum reliquisti: placuitq̃ tibi vt tuo refecti corpore et potati sanguine essemus os de ossib⁹ tuis et caro de carne tua. Peto ergo dñe z obsecro p virtutem huius ineffabilis sacramenti vt dignum me facias gratia tua z tanta redẽptione nõ fraudes: z fac me tãti mysterij tua miseratione participem: vt per participationẽ veniam merear peccatorum optatam z gratiaz proficiendi in fide spe z charitate percipiam z ad gaudia sempiterna pertingam. Amen.

¶ De ꝟmone dñi i cena. Capi. lvij.

A Jo. xiij. xiiij. z. xv. xvj. xvij. z. xviij. Mat. xxvj. Mar. xiij.



Circa quintũ ꝟo ad omnem cumulum superfluentem attende alia dilectiõis isignia. Post egressuz eñ iude cũ. s. mũdi cum mũdatore remãsissẽt z post alia supradicta dñs Jesus discipulos cõsolando fecit eis sermonẽ pulcherrimuz ignitis plenũ carbonibus dulcedinis z amoris. s. verbis dulcissimis de celi melle mellitis z de dei lumine luminosis quez scripsit iohannes specialiter adeo dilectus et his potatus. Ansel. Tunc demum diuinissimi eloquij vberrima inundatione conuentus ille sacer exore tuo domine potatus est. Si quidem corruptus ille vter foras missus fuerat quem huius limpidissimi liquoris infusione sciebas indignũ.

Ansel.

cur post inde abi tũ sermo habitus Filioli.

¶ Ex huius autem sermonis ornata ac venerada z vtili magnitudine quinq̃ meditanda principaliter assume. Primum qualiter predicens discipulis discessum suum confortat eosdẽ: Dicebat nãq̃. Filioli adhuc modicum vobiscum sum], i. modico tpe. s. vsq̃ ad captionem vel mortez qz tunc futureis subtractus: vel p̃m quosdam vsq̃ ad ascensionem qz vsq̃ tunc apparuit eis corporaliter. Dicens autez filioli ostendit teneritudinem amicicie z dilectionis ad eos. Diminutiua ei p̃m Prisci. aliquando pro familiaritate z amore dicũtur. Sic ergo nunc eos vocat pie amoris teneritudine: quia cum amici ab inuicem recedũt affectu amoris maxime inardescunt. Et iterũ [Adhuc modicum]. s. tps erit [z mundus me iam non videt]. i. amatores mũdi. [Vos autem videbitis me] z boni quidem ceteri quia solis bonis post resurrectionem apparuit in carne. Et iterum. [Non turbetur cor vestrũ] scilicet de meo recessu per mortem cum sit ad meam glorificationem z spũssancti missionẽ. Et in hoc docemur nõ turbari de nostris amicis in confessione fidei decedentibus: nam est via ad eorum glorificationem z nostraz subuentionem: quia amici nostri existentes cum deo multo plus nos iuuare possunt xp̃s viuentes in mundo. [Nõ turbetur inq̃ cor vestrũ] quia dixi me morituru sed stabiliatur fide credẽtes me resurrecturum [neq̃ formidet] propter tribulationum instantiam ne dimittatis fidei constantiaz sed perseuerate fortes vsq̃ in finem. Dominus intendebat alios discipulorum confortare contra duo scilicet contra vnum quod imminebat in presenti quod erat eius passio: z aliud quod timebatur futurum scilicet superuẽtura eius tribulatio. vñ dicit eis. [Non turbetur] z tristetur [cor vestrum]. s. de malo presenti xp̃tum ad primum [neq̃ formidet] z timeat: sz de futuro xp̃tum ad scõm [Creditis in deum z in me] per consequẽs [credite] qui suz de⁹ z quẽ etiã cõfessi estis deum. Unu supponit. s. fidẽ eorũ in deũ: hac eñ tam instituti erãt per eum z aliud precipit sz vt credant in ipsum qz est deus z non homo tñ p̃m Augu. Ne morte xp̃i tanq̃ hois timerent z ideo turbarentur: consolatur eos etiã se deum esse contestans qui possit holem suscitare. [In domo pr̃is mei mansiões multe sunt]. i. diuerse participationes bitudinis: quia p̃m dr̃as meritorum sunt etiã distinctiones premioꝝ. q. d. Jam certi estis de passione

Turbãdum nõ est de morte fidelis.

Augu.

Augu. mea ⁊ tñ a me expectate vitã eternã. ℔z Aug. Merito turbabant qñq̃dẽ fidẽtiori dictũ erat q̃ negaret dñm ſz cũ audiũt de mãſiõib⁹ celi a pturbatiõe recreãt certi⁹ poſt pericula ſe ap ꝺ dñz mãſuros qꝺ ſignificãt multe mãſiões. Et iterũ [Uado parare vobis locũ] tã pulchꝝ tã delectabilem moꝛiẽdo: reſurgẽdo: in celos aſcẽdẽdo. Et [iterũ venio] in iudicio apparẽ do [⁊ accipiã vos ad meip̃z] ad btitudinẽ coꝛ pis ⁊ aie [vt vbi ego ſuꝫ vos ſitis]. ſ. i eterna beatitudine. ℑã vt dixerat parate erãt man ſiones. ſ. in p̃deſtinatiõe: ſz tñ adhuc parãde erãt ab eo redẽptionis ope ⁊ ab ipſis merito ria opatiõe: o dñe para qꝺ paras nos. ſ. tibi ⁊ te nobis vt ſit multitudo mãſionũ ꝓ diuerſita te meritoꝝ. Alius plus ⁊ alius min⁹ ꝓticipes tui erim⁹. Et iterũ [nõ reliquã vos oꝛphanos] in quo indicat ſe eẽ patrẽ illis [vado ⁊ venio ad vos] ſp̃m. ſ. mittẽdo: hoc aũt dicit ne putaret ſp̃m mittere ſine ſe. Et iterũ. Pacez. ſ. pctõris reliquo vobis q̃ triplex eſt i hoie. ſ. ad ſeip̃m ad deũ ⁊ ad ꝓximũ: pacẽ meã. ſ. eternitatẽ: do vobis ſi i pace ꝓria pſeuerauerit⁹. ℌm Aug. Pacẽ nobis relinq̃t in h̃ ſeculo qua hoſtẽ vin cam⁹ ⁊ q̃ nos inuicẽ diligamus. Pacẽ ſuã da bit nobis i futuro qñ ſine hoſte ⁊ ſine diſſen ſione regnabim⁹. Et dñs dicit [pacez meã] ad diſtinguẽdũ pacẽ ſctõꝝ a pace mũdi q̃ eſt ma gis apparẽs ⁊ ficta q̃ ℞a. Uñ ſubiungit [non quõ mũdus dat ego do vobis] qꝛ mũdus dat carnaliꝛ: ego ſpũaliter: mũdus tpaliꝛ ego eter naliꝛ: mũdus exteri⁹ ego interi⁹. Et itez [ſi di ligeretis me gauderetꝫ vtiq̃] de receſſu meo [qꝛ vado ad] exaltationẽ meã. ſ. [qꝛ vado ad patrẽ q̃ maioꝛ me ẽ] Aug. Qꝛ nature hũane gratulãdũ eſt eo q̃ ſic aſſumpta eſt a ℣bo vni genito vt imoꝛtalis cõſtitueret in celo: atq̃ ita fierer tetra ſublimis vt icoꝛruptibilis puluis ſederet ad dexterã patris q̃s ñ hic gaudeat q̃ ſic diligit xp̃m ⁊ ſuã naturã tã imoꝛtalẽ gratu letur in xp̃o atq̃ ipſum ſperet futurum eſſe xp̃m. Et iterũ. [Expedit]. i. vtile ẽ [vobis vt ego vadã]. ſ. ad patrẽ aſcendẽdo vt ſpiritua liter me cognoſcatis ⁊ carnaliꝛ iam me noſſe deſiſtatis: ne ℣bo carnẽ facto quaſi lacte con tenti ſitis. Et vere expedit [ſi eim̃ non abiero paraclit⁹ nõ veniet ad vos. Si aũt abiero mit tam eũ ad vos.] Si hanc carnalẽ dilectionẽ a vobis abire non fecero nõ eritis dignivt para clit⁹ veniat ad vos: q̃ diu ei ꝺ me carnaliꝛ ſen tietꝫ ñ eritꝫ idonei vt ſpiritũ ſanctũ recipiatis. Nõ q̃ poſitus i terra nõ poſſet dare: ſz qꝛ illi nõ ſunt idonei accipere niſi eũ ℔z carnẽ noſſe deſiſtãt quo magis ſpirituales affecti magis ad celeſtia in ãplectẽda ei⁹ deitate anhelant Jn tñ ei mũd⁹ eſt ſpũs q̃ in nullo q̃eſcit niſi in eo q̃ o ino eſt ſpũalis: nullo carnali ſolatio ipeditus. Berñ. Delicata eſt diuina ꝓſolatio ⁊ nõ dat admittẽtib⁹ alienã. Hug. Jdcirco ni mirũ dñs ieſus diſcipulis ſe ſubtraxit coꝛpo raliꝛ vt eũ diſcerẽt amare ſpũaliter. Aſcendit ſiq̃dẽ i celũ vt corda poſt ſe traheret ⁊ dilectio pgeret poſt dilectũ. Sz ⁊ vſq̃ hodie xp̃s ami cos ſuos q̃ſi quadã coꝛporali p̃ſentia cõſolat in ſcriptura ſacra ⁊ eccle ſacramẽtis atq̃ aliis viſibilibus exercitijs virtutũ quoꝝ aliq̃ñ di ſpenſatoꝛie ſubtrahit vſuz: vt ſpũalis amoꝛis dulcedinẽ tanto puriꝰ percipiant quo nihil foꝛtis habẽt etiã in ope virtutis ad qõ mẽtem ſuã p̃ intentionẽ effundãt. hec Hug. Pẽſandũ q̃ eſt: qꝛ ſi p̃ntia carnis filij dei ipedit ſpũs re ceptionẽ q̃ tomagis carnalis affect⁹ in nobis ipediat eãdez. Hec ⁊ his ſimilia eis dicebat q̃ coꝛda ipſoꝝ totaliꝛ penetrabant: nõ ei de ſuo diſceſſu aliq̃d pacifice tolerare poterãt. Scõo circa ſermonẽ mediteris q̃liter coꝛdialiꝛ ⁊ in ſtãter dñs ieſus inſtruxit diſcipulos plurib⁹ vicibus i charitate ſeruãda dicẽs. [Manda tũ nouũ do vobis] quo ſcz diſpoſiti ad meam ſeq̃lã eritis: vez [vt diligatis inuicẽ ſicut di lexi vos] hac eim̃ via ſequẽdus eſt dñs. Nõ oꝛ nouũ q̃tũ ad ſubſtantiã: qꝛ fuit datũ in vete ri lege q̃ etiã p̃cipit ꝓximos diligere nõ tñ ꝓ eis moꝛi: ſz oꝛ nouũ q̃tũ ad mãdati formã ſi cut ipſe dilexit nos q̃ ẽt moꝛi dignat⁹ eſt ꝓ no bis. Uñ mod⁹ renouandi vinũ vet⁹ eſt q̃ñ ami ſit colorẽ ⁊ ſapoꝛẽ ponẽdi ipſuz cũ vino nouo ⁊ foꝛti: qꝛ ibi recipit coloꝛẽ ⁊ ſapoꝛez ex feruoꝛe vini: ⁊ ſic oꝛ renouari. Mandatũ de dilectiõe fuit valde antiquũ ⁊ iã quaſi nulli ſapiebat: iõ paſſio xp̃i i qua fuit maximus feruoꝛ: dile tionis quaſi vinum foꝛtiſſimum illud] mãda tũ renouauit: oꝛ etiã nouũ mãdatũ: ab effectu qꝛ aiam renouat ⁊ hoiem nouũ facit: dilectio eim̃ talis cõfert nouitatẽ ⁊ aufert vetuſtatem. Et iterũ [in hoc]. ſ. ſigno quaſi in meo ꝓpꝛio caractere [cognoſcent] oẽs apte [qꝛ mei eſtis diſcipuli] diſcipulis meis imbuti et de ſchola mea inſtructi: nõ ſi demonia eũciatis vel alia ſigna faciatis: ſed ſi dilectionem habueritis adinuicẽ hoc eſt ei qꝺ maxime deſiderat: dñs Quicũq̃ cõnumerat militie alicui⁹ regis de bet poꝛtare inſignia eius. Jnſignia autẽ xp̃i ſunt inſignia charitatis: quicunq̃ ergo vult ãnumerari militie xp̃i debet charitatis ca ractere inſigniri. Aug. tãq̃ dicẽs. Alia mune ra mea habẽt: vobiſcũ etiã nõ mei nõ ſolũ na turã: vitã: ſenſuz: rõnẽ ⁊ eã ſalutẽ q̃ hoib⁹ peco ribuſq̃ cõis ẽ: verũ ẽt ſacramẽta ꝓphetiã: ſciẽ tiã: fidẽ: diſtributionẽ rer̃ ſuaꝝ pauprib⁹: ⁊tra ditionẽ coꝛporis ſui vtiq̃ habeãt: ſz q̃ñ charitatẽ nõ habent vt cymbala concrepant nihil ſunt: nihil eis ꝓdeſt. Hic ẽ fons cui nõ cõmunicat alienus. i. dilectio ſola diſcernit iter filios dei ⁊ filios diaboli. Signẽt ſe omnes ſigno crucẽ xp̃i reſpondeant oẽs amen: cantent oẽs alꝛia baptizentur oẽs: intrẽt eccl'ias: faciant parie tes baſilicaruz nõ diſcernunt filij dei a filijs diaboli niſi charitate. Quicq̃d vis habe hoc ſolum ſi non habeas nihil tibi prodeſt. Alia

B Pacẽ relinq̃t xp̃s

Augu. Hũane nature felicitaſ ex incarnatione dñica.

Amoꝛ terren⁹ amouendus eſt.

Diuina conſolatio.

Berñ. Hugo.

Pñtia carnis xp̃i ipediebat.

C Wãdatũ nouũ quõ.

Inſignia militum chriſti.

Augu.

si nō habeas hoc habe z implesti legem. hec Augu. Et iterū. [Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inuicē sicut dilexi vos]. i. vt diligatis ope vt qō tibi vis fieri facias alteri: z qō tibi nō vis fieri nec tu alteri facias. Ubi notādū q̄ tripl'r dilexit nos xp̄s. Gratuite q̄ in dilectiōe nos p̄uenit: ipse em̄ incepit nec expectauit q̄ nos inciperem⁹ diligere. Sic g̃ z nos debemus p̄us diligere primos nō expectantes p̄uenire seu bñficiari. Et multo magis debemus deum rediligere. quia ꝑm Augusti. nulla est maior ad amorē inuitatio q̄ p̄uenire amādo z nimis durus est animus q̄ dilectionē z si nolebat impendere nolit rependere. Dilectio g̃ dei causa est dilectionis nr̄e sed nō ecōuerso: nō em̄ q̄ nos diligimus deū diligit nos: sed q̄ diligit nos diligim⁹ eū z q̄ eū z p primū. Et q̄ p charitatē xp̄s ad nos redimendos venit sectemur charitatē vt p hāc qua ad nos xp̄s descēdit dilectionis viā: etiā nos ad ipm possimus ascēdere. Itē efficaciter quod patet p opus dādo seipm z ponēdo aiam pro nobis: q̄ pbatio dilectiōis exhibitio est operis. Nos g̃ hoc exēplo efficaciter z fructuose inuicē diligamus. ꝑm illud Johā. Nō diligamus verbo neq̄ lingua sed ope z vitate. Et multo magis deū diligamus: vt sermonē et mandata eius seruem⁹. Itē recte q̄ hanc dilectionē ad nostrā beatitudinē ordinauit: et vt ad deū nos traheret nō sicut homines seseinuicē carnal'r z p̄ cōmodo terreno diligētes. Sic g̃ et nos in p̄mis. non qō bñficij est seu dilectionis: sed qō dei est debem⁹ diligere et inuicem ad hoc vt deū habeamus. Sūt em̄ amici nature z sunt amici fortune et sunt amici gr̃e z hi vltimi soli approbant a deo. Licet em̄ in dilectione p̄mi includat dilectio dei tanq̄ p̄ncipalior: q̄ primus nō est diligendus nisi ꝓpter deū: tm̄ saluator hic magis facit mētionē expressam de dilectione p̄mi q̄ dei cū dicit inuicē: q̄ intendebat apostolos inducere ad edificationē z cōsolationē fideliū z ad p̄ferendas tribulatiōes p̄secutorū ad qō necessaria est charitas p̄mi q̄ tm̄ (vt dictū est) includit charitatē dei. Et iterū. [Maiorē hac dilectionē nemo hz vt aiam suā ponat quis pro amicis suis.] Dilectionē vocat hic signum z pbationē dilectionis. i. exhibitionē operis transferēs de causa ad effectū. Et quidē nullū maius dilectionis argumentū est q̄ ponere aiam ꝓ amicis: hoc em̄ est vltimū signum amoris vltra qō nō est aliud inuenire. Amor nāq̄ p q̄tuor signa pōt manifestari. Primo p verba: q̄n enim cor abūdat in amore tunc os abundat in sermone: q̄ ex abundantia cordis os loquit. Secundo p collata bñficia et istud est maius signū q̄ p̄mū: q̄ multi seruirent de verbis suis qui non seruirent de suis rebus. Tertio p obsequia p̄sonalia: istud est adhuc maius signū q̄ primū vel secūdū. multi enim seruirent de sua substantia qui nō seruirent de sua p̄sona. Quarto p aduersa: q̄n. s. q̄s pro amore amici se exponit morti. multi ei darēt p̄sonā ad seruiendū q̄ nō darēt aiam suā ad moriendū. In hoc g̃ q̄ xp̄s p nobis crucifigi z mori voluit infinitā nobis charitatē oñdit. Greg. Mori etiā p inimicis dñs venerat: z tñ positurū se aiam p amicis dicebat: vt nobis oñderet q̄ eū diligēdo lucrū facere de inimicis possumus: etiā ip̄si amici sunt qui persequunt. Consequens g̃ est vt quēadmodū xp̄s bem⁹ p aiam p nobis posuit: sic z nos aias p fratri fratrib⁹ bus ponamus. Quatuor em̄ sunt diligēda p ordinē ex charitate. s. deus: aia: prim⁹ z corp⁹. da q̄tuor et iō cū charitas sit ordinata p ipso deo q̄ est p̄mū z maximū diligibile ex charitate debēt alia tria exponi sicut minus p maiori: p aia vero p̄pria dz primus z corpus p̄prium cōtenti et p salute primi dz vita corpalis exponi. Et iterū. [Hec mādo vobis vt diligatis inuicē] q̄ aliter nullū solatiū habebitis nisi invobis inuicē habeatis: sed absq̄ dilectiōe solatiū z consolationē in vobis inuicē habere nō potestis. P̄ceptū dilectiōis semper inculcat et tanq̄ sola dilectio p̄cipienda sit eā semper cōmendat. Et reuera ille qui ait habe charitatē z fac quecūq̄ vis q̄si solā charitatē visus est p̄cepisse z merito: q̄ ipa valet sine vsibus multarū virtutū: sed cetera oia nō valēt sine ea. rñ. ꝑm Greg. De dilectiōe q̄si de singulari mādato dñs loquit: q̄ omne mādatū de sola dilectione est z oia vnū p̄ceptū sunt. Quicq̄d ei p̄cipit in sola charitate solidat. Multa sūt p diuersitatē operis vnū in radice dilectiōis. Et plura alia hmōi ad dilectionē incitantia dñs dicebat: q̄ iohānes hic cōscripsit. De dilectione fraterna nullus apostolorū tm̄ loquit q̄ iā senex effect⁹ portabat ad ecclesiā a discipulis suis vt fideles instrueret q̄bus hoc tm̄ dicebat. Filioli diligatis inuicē: z in hoc est p̄fectio discipline xp̄iane. vñ dr̄ spāl'r a deo dilectus nō solū ꝓpter p̄uilegiū virginitatis sz etiā ꝓpter spāl'itatē charitatis. Tertio circa sermonem mediteris q̄o monuit eos ad obseruantiā mandatorū suorū di. [Si diligitis me mandata mea seruate] implēdo ea facto z ope. q. d. nō oñdatis amorē quē habetis ad me fletu solū: sed in obedientia mādatorum. In hoc em̄ mūdo huius potestates suos amicos z fideles ꝓbant z cognoscūt si eis obediūt z eorū mādata custodiunt. q̄ ꝑm Grego. pbatio dilectionis exhibitio est operis. Et iterū. [Qui habet mandata mea et seruat ea' ille est q̄ diligit me]. s. opere vitate z nō tm̄ lingua z sermone hoc est ille hz verā dilectionem ad me. Augu. Qui hz in memoria z seruat i vita q̄ hz in sermonib⁹ et seruat in moribus. Qui hz audiēdo z seruat perseuerando [ipse est] inquit [q̄ diligit me.] Opere est demōstrāda

D Dilexit nos xp̄s tripl'r. gratuite

Augu.

Efficaciter.

Recte.

Amici triplices

E Dilectio summa.

Amoris signa q̄tuor.

Grego.

Mori de bem⁹ p fratrib⁹

Dilectionis ordo.

Charitatis excellentia.

Grego.

F Dilectio a iohanne prece pue precipitur.

Grego.

Augu.

dilectio ne sit infructuosa nois appellatio. Unꝛ iohānes qui dicit qui diligit deū ꝛ māda ta eiꝰ nō custodit mendax est.ꝛ iterū. [Si qs diligit me].i.dilectionez in me tendit. [sermonē meū seruabit].i.mandata mea ad faciendū ea:qꝛ obediētia ꝓcedit ex amoꝛe q̄ est in coꝛde. Sermonē g̃ et ꝛba dei tūc seruamꝰ qñ facimus q̄ precepit ꝛ diligimus q̄ ꝓmisit. Qui aūt ꝛba tenet ꝑ memoriā ꝛ non coheret illis per obedientiā nō sunt ei in beneficium sed in dānatiōis testimoniū. Grego. Uere diligimus si mundata eius seruamus:vere diligimꝰ si a nr̄is nos voluptatibꝰ coartamꝰ. Nā q̄ adhuc ꝑ illicita desideria defluit profecto deū nō amat:qꝛ ei i ſua voluptate ꝯdicit. Ille g̃ vere amat cuiꝰ vez mentē delectatio prauа exꝓsensu ñ supat. Nā tāto q̄sq̄ a supno amoꝛe disiungit̄ q̄nto inferiꝰ delectat.hec Grego.

Et iterū. [Si ꝓcepta mea seruaueritis manebitis in dilectiōe mea].i.ex hoc scietis vos dilectos a me ꝛ q̄ in dilectione mea qua vos diligo ꝛ i gr̃a mea manebitis si ꝓcepta mea seruaueritis. Seruatio eñ mādatoꝝ est effectus ꝛ signū diuine dilectionis:nō solū eius q̄ nos diligimꝰ:sed ꝛ eius q̄ ipe diligit nos ex hoc eñ q̄ ipse nos diligit monet nos ꝛ adiuuat ad implendū eiꝰ mandata q̄ impleri non pñt nisi ꝑ gratiā. Ostendit ergo ꝑm Augusti. Nō vnde dilectio generet:sz vnde mōstraret vt nemo se fallat dicendo q̄ deū diligat si eiꝰ ꝓcepta non seruat. Nā in tm̄ deū diligimꝰ in q̄ntū eius ꝓcepta seruamus: inq̄ntū aūt minꝰ seruamꝰ minus diligimus. Nemo ꝓcepta seruat q̄ nō diligit: ꝛ nemo diligit nisi q̄ seruat. Nec ꝑus seruamꝰ ꝓcepta vt nos diligat xp̄s sed nisi nos diligat ea seruare nō possumus.

Et iterū. [Uos amici mei estis si feceritis q̄ ego ꝓcipio vobis].i. si opa ostenditis amicitie ꝛ dilectionis:qꝛ impletio preceptoꝝ est signum dilectionis:ꝛ ꝓceptū est signū fue volūtatis:et ideo si ea q̄ precepit nō facerent volūtates nō cōsonarent:ꝛ sic amici nō essent. ꝑm Grego. Amicus quasi animi custos dicitur. vnde nō immerito qui voluntatē dei in preceptis eius custodire dicitur illius amicus vocat.ꝛ ꝑm eūdē. Magna est mia redemptoris ꝛ dignitas hoim esse amicos dei. Sz audisti gloriā dignitatis cū ꝺr [vos amici mei estis] audi ꝛ laboꝛē certaminis cū subdit [si feceritis q̄ ego ꝓcipio vobis] vñ vt ait Augu. Cum seruus bonꝰ esse nō possit nisi ꝓcepta dñi sui fecerit hinc amicos suos voluit intelligi vnde boni serui pñt ꝓbari. O magna bonitas dei Cū ei ꝑ cōditione reddere debeamꝰ obsequa vtpote serui dño famuli deo subiecti potēti: mācipia redēptoꝝ:amicitiaꝫ nobis ꝓmia ꝑ mittit vt a nobis obsequa debita seruitutis exoꝛq̄at vt quos nolle,seruire ꝓspicit spōte suoꝝ bñficioꝝ possit promissionibus inuitare. hec Augu. Nullus ergo sine operis attestatione credat se deū diligere.sed vt ait Grego. de dilectione cōditoꝛis lingua mēs ꝛ vita requirat. Nunq̄ est dei amoꝛ otiosus:operat̄ nō ē otio eternā magna si est:si vero opari rēnuit amoꝛ suus nō est. Nemo itaq̄ ꝺz credere q̄ deū diligat q̄ eū sepe coꝛde nō cogitat:q̄ eū sepe oꝛe nō laudat:q̄ eiꝰ mādata ope non seruat. Grego. Si ab aliq̄ q̄rat vtrū deū amat libere rñdet ita sed cōstat:vt ipse dicit q̄ ꝓbatio dilectiōes exhibitio est operis:g̃ si vere deū diligis q̄rēdū est a coꝛde:ab oꝛe:ab ope.ꝑmo a coꝛde: qꝛ qō amat de eo sepe cogitat. Uñ luxuriosi sepe cogitāt de delitijs carnis:auari de diuitijs:superbi de eminētijs:ꝛ virivere spūales de diuinis. Si g̃ nō sepe de deo cogitas nō credas revere amare eū. Itē hō maxime de eo cogitat qō ꝑ ceteris amat: g̃ si de mūdo magis q̄s de deo cogitas:mundū magis q̄s deū amas. Scō si deū diligis a lingua tua requiras qꝛ ex abūdātia coꝛdis os loquit. Nā idē ē ꝛbū coꝛdis ꝛ oꝛis:sz in coꝛde est nudū:in oꝛe vestitū:ligua g̃ libenter illū notat quē coꝛ amat:ꝛ ō si plus de mūdo q̄s de deo fat magis mūdū q̄s deū diligere quinit. Tertio an cū diligas ex opere tuo reqꝛas:nō ei pōt ignis eē ꝛ nō ardere. Si g̃ ignis diuinꝰ est in coꝛde tuo nō poteris vacare otio:sed si otio vacas ignē nō habes:qꝛ(vt dictū est)charitas nō est otiosa.opat̄ eñ si est si opari rēnuit charitas nō est. Adh g̃ q̄ ds xp̄m veraciter diligat necesse ē vt deo amādo nihil ꝓponat: ꝛ primū suū sicut se diligat ac dilectionē coꝛde:oꝛe ꝛ ope oñdat:hoc ēt gō dictū est.[Uos amici mei estis]dupl'r pōt itelligi sz q̄ amicus dupl'r ꝺr.s.q̄ amat ꝛ q̄ amat ꝛ ꝑm vtrūq̄ verū est qō subdit [si feceritis q̄ ego ꝓcipio vobis]Qꝛ ꝛ q̄ deū amāt mādata eiꝰ seruāt:ꝛ quos deꝰ amat:mādata illiꝰ fuāt inq̄ntū ꝓferēdo eis gratiā suā adiuuat ad seruandū. Sed vt visum est mādatoꝝ obseruatio nō est diuine amicitie cā:sz signū.s. q̄ deꝰ diligat nos:ꝛ q̄ nos diligamus eū. Et plura alia hmōi dñs tūc dicebat. Quarto circa sermonē mediteris q̄'r dādo eis cōfidentiā circa pīssuras quas eis ꝓdixit esse venturas ꝑmunit ꝛ hortat ipsos ad patiētiā ne deficiāt i tribulationibꝰ di. [Si mūdus vos odit].i.mundani ꝛ amatoꝛes mūdi q̄ diuitijs delitijs ꝛ honoꝛibꝰ sūt dediti [scitote] ad cōsolationē vr̄aꝫ [qꝛ me ꝓ vobis odio habuit.] Uñ scriptū est. Odio habuerūt me gratis.q.d. ꝑm Chri. Scio hoc est durū ꝛ difficile: sz ꝓpter mē patiamini:ꝛ iō nō dolere sed et letari oporteꝛet sufficit vobis in cōsolationē ꝓpter me hec pati:grādis cōsolatio mēbris ex capite:qꝛ nō debent conditionē capitis refutare. vñ Augu. Cur se mēbrū supra verticem extollitur. Recusas esse in coꝛpoꝛe si non vis odium mundi sustinere cū capite. Deinde ostendit cur odit eos mundus.s.qꝛ nō sunt de mundo.i. parte eius:nihil eñ cōmune cū terra est eis sed ce-

Grego. Mādatoꝝ ꝛseruatio.

Augu.

Grego. Amicus quis.

Augu.

Grego.

Grego.

Augu.

Chriſo.

Augu.

Odia mūdi tolerāda

H Diligere veraciter ꝛū

Patientie cōmē datio.

Chriſo.

Augu.

lestium facti ciues: z ppter hoc mūdi odium
Chriso. patienter est sustinendū. vñ Chrisost. Hoc est
virtutis augmentū a mundo odio haberi vñ
dolere oportet si a mūdo diligeremini. hoc ei
Grego. esset malicie vestre ostensiuum. Grego. Nam
peruersoꝝ derogatio vite nostre approbatio
est: qz tam ostenditur nos aliquid iusticie ha
bere si illis displicere incipim⁹ qui nō placēt
deo. Et qz exemplo sui quo aliud maius z me
lius nō est monuit ad ferēda odia mūdi sub
dit q̄re eū debeāt imitari qz ille dñs ipsi serui
[memētote inq̄t sermōis mei quē dixi vobis.
Nō ē seruus maior dño suo. [Si] pro qz [me
psecuti sunt] qz sum dñs [z vos psequētur [q̄
serui estis psequentur vos in quib⁹ ego sum
z p cōsequēs me in vobis. Nō pōt placere ser-
Chriso. uus q̄b⁹ displicet dñs. Chriso. q.d. Nō vos tur
bari oportet si cōicabitis meis passionib⁹: qz
vos nō estis me potiores. Et iterū. [Mūdus
quidā]. i. mūdani in delitijs z ābitio
ne viuētes [gaudebit] tāq̄ de me triūphaue
rit: qz in triduo mortis xpi iudei mundo dedi
ti sunt gauisi credētes extinxisse totā sectam
xpi [vos aūt contristabimini] de mea morte
z absentia [sz tristitia vestra vertet i gaudiū]
in resurrectione z apparitione seu p̄sentia et
ascēsiōe z maxime i spūssancti missiōe. Cōtri
¶ Tristi- stati em̄ sunt de morte dñi sed mox de resurre
cie libē- ctione letati. Nā post lachrymationē z fletuz
ter susti- infudit deus exultationē z gaudiū. Ubi notā
nende. dum q̄ si cui p̄mitteret ab eo qui esset verax
z potens facere p̄missum q̄ oēs illi⁹ lapides
verteret in aurū vtiq̄ ille congregaret hincin
de lapides q̄q̄ posset plures z maiores. Nunc
igit̄ p̄mittit nobis ab ipso q̄ vitas ē z potēs
sup oē qō est q̄ tristicia nr̄a vertet in gaudiū: iō
multū libenter debem⁹ sustinere tristitias et
pressuras huius mūdi in augmētū nr̄i gaudij.
vñ nō dixit post tristiciā vr̄am vobis erit gau
dium: sed ait [tristicia vr̄a vertet in gaudiū]
ita q̄ hoc ip̄m qō est tristiciā habere in cumu
lū gaudij cōuerteret. Ad ostendēdā aūt z me-
rotis z gaudij imensitatē inducit similitudinem
declarādo qō dixerat p exēplū mulieris i do-
lore part⁹ tristiciam habētis: sz in natiuitate
pueri gaudiū supueniēs absorbet in ea oēm
tristitiā p̄cedentē. Deide hoc paradigma qō
de mulier⁹ p̄posuit dñs exponit z similitudinē ad
aptat dicēs. [Et vos igit̄ nūc q̄dē tristiciā ha
betis]. s. tpe mee passiōis z mortis q̄si iā par
turiētes [iterū aūt videbo vos z gaudebit cor
vestrū]. s. post meā resurrectionē [z gaudiuz
vestrū nemo tollet a vobis [qz vita xpi q̄ fuit
materia hui⁹ gaudij erat deinceps imortalis
nō āplius auferēda p mortē. Tristiciā em̄ ha
buer ūt passo dño: sz post resurrectionē gauisi
sūt viso dño z gaudiū eoꝝ non tollebat ab eis
qz z si postmodū psecutiōes z tormenta p xpo
passi sunt: spe tñ resurrectiōis z visiōis illi⁹ ac
censi libēter aduersa q̄q̄ ferebāt imo gaudiū
existimabant cū in tentatiōes varias incide-
rēt. P̄n aūt hoc ita intelligi vt in discipulis
vniuerse loquat dñs ecclesie velut etiā ibi: ec-
ce ego vobiscū sum vsq̄ ad cōsummationē secu
li. Mūdi em̄ amores gaudēt: qz in p̄sentib⁹ de
lectant nulla alteri⁹ vite gaudia sperātes: sed
boni in erūnis hui⁹ vite tristant z plorāt pro
pctis propr̄ijs z alienis p hui⁹ mūdi incolatu
z dilatiōe regni celestis: z p hui⁹ vite tribula-
tiōes z angustias ad eterna cōtēdunt gaudia
celi: qz p multas tribulatiōes oportet nos itra
re in regnū deū. Dicens ergo dñs [iterū aūt
videbo vos] scōm promittit aduentū quo ad
vniuersam videlicet ecclesiā ad remunerādū
ex integro. Ac si diceret iterū videbis appare
bo: vos eterna visione eripiā: vos ab aduer-
sarijs assumā vos ad meipsuz coronabo: vos
victores p̄babo me semp vidisse vos decertā
tes. Alchuin⁹. Mulier aūt sancta ecclesia est Alchui-
ppter fecūditatē bonoꝝ operū: z qz spiritua- nus
les deo filio generat h̄ mulier dū parit. i. dū i Mulier
mundo virtutū p̄fectib⁹ insistit: dū vndiq̄ ten pariens
tat z affligit tristiciā habet de h̄: qz venit ho- ecclesia
ra vt patiat: qz nemo carnē suā odio habuit. est.
Sed cū peperit. i. cū deuicto laboris certami-
ne ad palmā puenerit iā nō meminit p̄ssure Nascit
p̄cedēt̄ ppter p̄cepte gaudiū retributiōis: qz qui in c
nat⁹ est hō in mūdū. Sicut em̄ mulier nato in lum mi
hoc mūdo hoie letat: ita ecclesia nato in vitā grat.
eternā fidelū pp̄lo exultatiōe replet. Beda. Beda.
Nec nouū debet videri si nat⁹ dicatur q̄ ex hac
vita migrauerit. Sicut em̄ cōsuete nasci ōr cū
quis de vtero m̄ris procedēs in hanc lucē pro
gredit: ita pōt nat⁹ appellari q̄ solut⁹ a vincu
lis carnis ad lucē eternā sublimat. vñ sct̄oꝝ
solēnia nō funebria: sz natalitia vocāt. ¶ De
inde cōcludit cōclusionē principal'r intēta. ad
hoc em̄ dixit p̄dicta ola vt firmarent̄ p̄ tribu-
lationes eis iminētes z aduersa. vñ ait [hec
ola] q̄ dixi in sermone isto [locut⁹ sum vobis]
sz ad hunc finē [z iō vt in me pacē habeat̄z]
aduentientib⁹ tribulationib⁹ futuris: qz sicut
graue quietat i loco p̄prio: ita cor humanuz
in deo. Et inde est q̄ homines mūdani qui deo p
amorē nō sunt cōiuncti habent tribulationes
absq̄ pace: sz sancti qui deū p amorē habēt i cor ℟
de z si ex mūdo habēt tribulatiōes in xpo ha Pacis
bēt pacē. Hic finit sermonē suū vt pius pater commen
vtiliora ponēs in fine sz de pace ad quā oēs datio.
conat inuitare. vñ gl. Nō solum q̄ in cena sed
etiam q̄ ab initio p̄dicationis sue z maxime
q̄ i cena hac de causa dicit: vt i illo pacem ha-
beāt: pacem pctōris in p̄senti: pacem eternita
tis in futuro. Hec pax est pro qua xp̄iani facti
sum⁹: p qua sacramētis ibuimur: pro qua fla
gellis z alijs modis erudimur: pro qua spūs
pign⁹ accepim⁹: p qua in eū credim⁹ z spera-
mus z amore ei⁹ accendimur. Hec in est p̄ssurz
p̄solatio z liberatio: vt hac i fine feliciter re-
gneem⁹ cum xpo. In hoc g̃ sermonē conclud it

Augu. qz ipse ē cōsummatio vie z btitudo pfie. Aug. Hec pax finē ipis nō habebit: sz ois pie nře i tētiōis actionisqz finis ipsa erit. Et subiūgit. [Inimūdo pssurā habebitz]. s. ab hūanis hoi
Grego. bus vos psequētib⁹: i me aūt pacē. q. d. hz Gre. Sit vobis de me interi⁹ qō ꝓsolādo reficiat: qz erit de mūdo exterius qō seuiēdo grauiter ꝑ mat. Sancti em̄ viri nō habent tribulationes puras: qz habēt cōsolationē dei admixtā: sed
ualt habēt eas puras nō habētes ꝓsolatiōez istā [Sz confidite]. i. fiduciā in me habete: qz ego ꝓvobis vici mūdū z nō ꝑualebit. q. d. re-
curratis ad me z habebitz pacē in me: xps vi
j. ioh. ij. cit mūdū diripiēdo z auferendo arma ei⁹ qb⁹ ipugnat: hec aūt sunt ei⁹ cōcupiscibilia. Nam oē qō est i mūdo aut ē ꝓcupiscētia carnis quā destruxit p afflictionē z laborē: aut ꝓcupiscentia oculoz quā destruxit p pauptatē: aut sup bia vite quā destruxit p hūilitatē. In hac victoria xpi debēt ꝓfidere scti: qz ꝓsideratione ei⁹ armati z virtutib⁹ muniti facilr superāt tē tatiōes mūdi ꝓpter qō dicit petr⁹ xpo i carne passo z vos eadē cogitatione armamini. Qui ergo sicut xps istā cōcupiscibilia vincit: vincit mundū. z hoc fm Jo. Facit fides nřa: qz cū sit substātia sperandoz q̄ sunt bona spiritualia z eterna facit nos cōtēnere bona corporalia et trāsitoria. Et alia plura his similia tūc dicebat. Quito circa fmonē mediteris qualr ipse
Beda. dñs Jesus eo q̄ erat ad discipulos sermone finitor de q̄ fm Bedā in cena locut⁹ est vsqz ibi surgite eam⁹ hic. Deide stādo vsqz ad hymni finē, cui⁹ hoc initiū est: tandē [subleuatis oculis] aspiciēs in celū se ad patrē cōuertit z verba ad ipsum dirigens orare cepit. Xps nō tm̄
Orandi orauit ad aliq̄d ipetrādū: sz etiā ad dandum
rōm xpo nobis orādi exēplū: z iō oratio sua hic describitur optimis circūstantijs dispositā. Primo respectu p̄cedentiū: qz post sermonē z discipulorum instructionē conuertit se ad orationem ad ostēdēdū q̄ cōplementū boni operis est a deo requirendū: z vt quos instruimus verbo iuuemus orationū suffragio qz sermo diuin⁹ maxime habet effectū in cordib⁹ audiētiū cū fulcit oratione ꝑquam diuinum implorat ur auxiliuz: ziō finis sermonis nři debet ad oro nē terminari. Sc̄do respectu presentiū: qz orā do principalr oculos leuauit ad celum ad de notādū q̄ in oratiōe mēs debet eleuari i deū qz hz damas. Oro: ē ascēsus mētis in deū. Jnē
Dama. alias aūt ptes corpis dispositio iterior mētis
Oro q̄d maxime relucet i oculis. vbi em̄ amor ibi ocu
Chryso. lus. Chryso. ꝓpter hoc in celū oculos eleuauit
Oculoz vt stātes sursum aspiciam⁹: nō oculis carnis
leuatio. solū sz mētis. Sancti ergo q̄nqz erecti, z eleuā tes oculos ad celū orant nō vt superbi sed vt
ps. cxxij humiles orationē ad deū dirigendā z celestia tm̄ petēda eē ostēdāt. vñ ps. Ad te leuaui oculos meos q̄ habitas in celis. Et nō solū oc'os sz r opationes nostras i deū referre debemus fm illud Treñ. Leuem⁹ corda nřa cū manib⁹ Treñ. iij ad deū in celis: ꝑ man⁹ ei designant opatiōes tertio respectu sequētiū: qz articulo passionis sibi iminēte z pssuris discipulorū ꝑdictis orauit ad patrē suū ad designādū q̄ pressuris et tribulatiōib⁹ iminētib⁹ debet hō p oronez re currere ad deū: sicut moyses: susāna z alij plures clamauerūt ad dñm cū tribularent z libe Orauit rauit eos. Orat aūt xps primo p se: deinde p xps p se
mēbris. Pro se orat tū fm humanā naturā: tū z suis. fm diuinā fm humanā naturā p clarificatio Pro se.
ne in passiōe: p clarificatiōe resurrectiōis: p clarificatiōe ascēsionis: p clarificatione iudi cij quā habebit i eo post illō. Sc̄oz diuinā na turā orat p noticia z manifestatiōe claritatz patris z filij in q̄b⁹ itelligit nexus z amor am boz. s. spūssctūs: qz mediū sepe intelligit i extremis. Horū triū eadem est claritas natura essentia: eadē potētia: sciētia: bonitas. Postulat ḡ ipse xps claritatē suam ab eterno patre habitā ad humanā cognitionē z noticiā dini nā ne ipm̄ purū hoiem arbitrātes de passiōis ignominia verecūdiā recipiant: ac de resurre ctiōis gloria desperātes a fide deficiāt. Pro mē Pro mē
mēbris dupliciter orat. primo p mēbris credēti bus. bus: z tam capiti adherētib⁹: sc̄do p creditu ris p verbū iā credētiū. Orat ergo p discipulis z mēbris iā credētib⁹ z recōmēdat eos pri dicēs [pater sctē tua eos] cōseruando a malo z custodiēdo in bono [i nomine tuo]. i. in fide ac cōfessione z veritate z virtute nominis tui [quos dediſti mihi] p fundamēto ecclesie p eos fundande: p specialē amicitiaz eos mihi cōiungendo [vt sint vnū] ꝑ vnitī p charitatez [sicut z nos] sum⁹ vnū p naturā: ita q̄ ly sicut nō importat equalitatē: sz quādā sīlitudinē z imitationē longinquā. Sū ego fili⁹ tu⁹ per na turā sicut z illi filij tui z fratres mei p gratiā Augu.
vel fm Aug. Ut quēadmodū pr̄ z filius nō tm̄ Unuz eē
equalitate substātie: sz etiā volūtate vnū sunt cuz deo.
ita z hi nō tm̄ per hoc q̄ eiusdē nature sunt: sz M
etiā per eandē dilectionis, societatē, vnuz sint. Cuiuscunqz perfectio nihil aliud est q̄ ptici patio diuine similitudinis: intantuz em̄ boni sum⁹ inq̄tū deo assimilamur. [Ego ꝓ eis ro Oro pro
go] quo ad efficaciam [qz tui sunt] p eternaz apl'is.
p̄destinationē [non p mūdo]. i. mūdi dilectoribus z pditis fm tuā p̄scientiā hoc dicit: qz efficacia sue oronis tm̄ nō ad electos se extendit. Quāuis ei in se sit efficax ꝑ oib⁹: tm̄ mali ponūt sibi impedimētū ne sint pricipes ipsi⁹. Et licet iā nō essent de mūdo: adhuc tm̄ necessariū erat eos esse in mundo: iō subdit [nō ro go vt tollas eos de mūdo] vel ꝓpter alioz salutē: qz adhuc sunt mūdo necessarij: vel ꝓpter eoz vtilitatē: qz i meritis nō sunt ꝓsummati. Beda.
vbi Beda. q. d. iaz iminet tps vt ego tollar de mūdo: iōqz necesse ē vt isti nunc nō tollant de mūdo: vt te z me p mū annūciēt mūdo. [Sed vt hues eos a malo] z defectu in pssuris eri-

piēdo a periculis ꝛ dādo eis pmanētiā in fide ꝛ cōstātiā in tribulationib⁹ iminētib⁹. Hic habes qꝫ scti nō debēt rogare vt transeāt de mūdo si adhuc eis cōueniēs non est: sicut nec istis cōueniēs nō erat [sctifica eos]. i. confirma [in ẏtute] fidei catholice: ac vite ꝛ doctrine. Sctm̄ em̄ vno mō significat idē qđ firmū.

Oratio p ceterꝫ fidelib⁹

Ista aūt ꝓfirmatio apl̄oꝝ facta est a deo patre. qñ in die pēthecostes misit eis spm̄ sctm̄.

¶ Deide orat p toto fideli ppl̄o dicēs [Nō p eis rogo tm̄: sz ꝛ p eis] q̄ p totū orbē [crediturisunt in me] p ẏbū eoꝝ. i. p ẏbū fidei ꝛ euāgelij qđ pdicauerūt p qđ oēs in xp̄m credidērūt q̄ fidē illā habuerūt quā apl̄i pdicauerūt. Qđ ẏbū ōr eoꝝ nō q̄ p eos tm̄ sit pdicatū: immo ꝛ p paulū ꝛ alios quoslibet pdicatores: sz eis prio ꝛ pncipal'r cōmissuz est ad pdicādū ꝛ ab ipsis est primit⁹ ac pcipue pdicatū: ẏ est ẏbū fidei pdicatū: ẏbū dei inspiratū p qđ credidit latro: credidit paul⁹ ꝛ q̄cūq; vnq̄ credidit in xp̄m. vñ ꝑm Aug. Oēs suos ibi intelligi voluit: nō solū q̄ tūc erāt in carne: sz etiā q̄ futuri erāt. Quotquot em̄ postea crediderūt in eū p ẏbū apl̄oꝝ sine dubio crediderūt: vsq; dō nec veniat crediturī sunt. Per hos euāgelū ministratū ē: ꝛ añq̄ scriberet ꝛ vtiq; q̄sq; i xp̄m credit: euāgelio credit. ẏ Aug. [Ut oēs vnū] vnitate [sint] fidei ꝛ charitatꝫ [sicut ꝛ tu pater in me ꝛ ego in te vnū sum⁹] in vnitate nature ꝛ substātie [vt et ipsi in nobis vnū sint] fide ꝛ charitate. vel ꝑm Augu. pōt referri ad vnitatē amoris sic. [Sicut tu pater es in me ꝛ ego in te] p amorē [ita ꝛ ipsi sint vnū in nobis] p amorē: qꝫ charitas facit vnū eē cū deo q. d. sicut pater diligit filiū ꝛ ecōuerso filius patrē: ita et ipi diligāt filiū ꝛ patrē. Fruct⁹ aūt vnitatis est [vt mūd⁹] tot⁹ pdicatiōe eoꝝ cōuersus [credat] et cognoscat [qꝫ tu me misisti] et q̄ doctrina quā dedi eis sit a te. sic em̄ oēs vnū erūt. Nā p nihil aliō manifestat veritas euāgelij: sicut p charitatē fideliū. vnde Chrisostomus Chrisostomus. Nihil em̄ scādalizat oēs vt ab inuicē diuidi q̄ credētes fiāt: vnum hoc edificat ad fidē. [Et ego claritatē quā dedisti mihi dedi eis] qꝫ potestatē miraculoꝝ p quā declarata est diuinitas xp̄i dedit apl̄is. vñ Chrisostomus. Claritatē dicit gloriā q̄ est p signa ꝛ dogmata: ꝛ vt vnanimes sint. vñ subdit. [Ut sint vnū sicut ꝛ nos vnū sum⁹]. i. vt sint in vera vnitate eccl'ie absq; scismate. vñ Chrisostomus. hec em̄ gloria vt sint vnū etiā signis maior est. Ego in eis p gr̄am ꝛ charitatis spm̄: ꝛ tu in me p vnitatē nature ꝛ substātie: ꝛ p oēs etiā tu in eis p eādē spm̄. vel ꝑm Hyla. Ego in eis. s. sum p vnitatē nature humane quā eandē habeo cum ipsis: ꝛ etiā qꝫ do ipsis corp⁹ meū in cibū sacramētalem: ꝛ tu in me p vnitatē essentie: vt sic sint cōsummati. i. pfecti in vnū: qꝫ p vnionē humanitatis xp̄i ad deū facta est vnio totī⁹ creature. Ut sint inq̄t consummati in vnū in p̄nti in vnitate, charitatis ꝛ gratie p fidē: ꝛ in futuro in vnitate gl'rie: ꝛ fruitionis diuine p spez. Ad hoc ei tota tēdit oō in qua pluries inculcat orādo vt sint vnū. Sic oēs orare debēt p vnitate gratie in via ꝛ p cōsummatiōe gl'rie i patria vt hic habeāt vnitatē charitatis ꝛ gr̄e p fidē ꝛ ibi vnitatē fruitiōis et gl'rie p spem. In vnione charitatis cōsistit pfectio xp̄iane religionis: qꝫ p hec mēbra eccl'ie cōiūgunt adinuicē ꝛ capitihoi xp̄o vltim⁹ ipi tō: qꝫ q̄ adheret deo vn⁹ spūs est: ꝛ sic p oēs primū principiū qđ est de⁹ cōiūgit hoi q̄ est quodā mō ois creatura. Finis aūt vnitatis est [vt cognoscat] tūc p spē [mūdus] ex inimico amic⁹ effectus. i. credentes [qꝫ tu me misisti] ꝛ dilexisti eos sicut ꝛ me dilexisti. vñ Aug. In filio q̄p- Augu. pe p̄ nos diligit: qꝫ in eo nos elegit. Cū igit eoꝝ q̄ fecit nihil oderit q̄s digne possit loqui xp̄ūm diligat mēbra vnigeniti sui: ꝛ xp̄to āpl⁹ ip̄m vnigenitū. Deinde petit cōiūctionē mē- Unita cū capite. brorū ad caput dicēs [p̄ q̄s dedisti mihi] p verā fidē i tua pdestinatiōe ab ēterno [volo] i. oro et desidero [vt vbi ego sum] cito futur⁹ [ꝛ illi sint mecū]. i. i eterna btitudine. i qua etiā iā erat xp̄s actualiter xp̄ūs ad aiam q̄ est ps pncipalior hois [vt videant claritatē meā quā dedisti mihi]. i diuinitatē meā vel claritatē corporis mei glorificādi. vtrāq; em̄ claritatē ꝛ ꝑm diuinitatē ꝛ ꝑm ẏpostatē sancti in gloria videbunt [qꝫ dilexisti me] essentiali dilectiōe [añ mūdi cōstitutionē] ꝛ ab eterno hoc ptz xp̄ūs ad xp̄i deitatē: sil'r xp̄ūs ad ẏpostatē incp̄ūs deus pater eternaliter pdestinauit ipsam ad hāc gloriā ꝛ exaltationē. In ipo ēt dilexit nos ante mūdi cōstitutionē pdestinatione: qꝫ mēbra es⁹ sum⁹ et diligimur in illo q̄ tot⁹ diligit. i. caput ꝛ corpus. Est em̄ in nobis tāq; in tēplo suo: nos aūt in illo ꝑm q̄ caput nostrū est. vbi Aug. In magnā spem dñs ie- Augu. sus suos erigit q̄ maior esse nō possit. Audite et estote in spe gaudētes vt esse possitis in tribulatiōe patiētes: audite inq̄t ꝛ quo spes nr̄a leuet attēdite. Xp̄s iesus dic audite: credite: sperate: ꝓsiderate qđ dicit. [Pater inq̄t quos dedisti mihi volo vt vbi ego sum et illi sint mecū.] Qui sunt isti quos ait a patre datos sibi? Nōne illi de quib⁹ alio loco dicit: nemo venit ad p̄fez: nisi p̄ q̄ misit me traxerit eū. Et iterū. Quapropter oīb⁹ mēbris suis p mittit hoc pmiū vt vbi est ipe ꝛ nos cū illo simus. Nec poterit non fieri qđ oipotēti patri sevelle dixit oēs filio. hec Aug. vñ ꝛ Ansel. In ter hec cū discipulos sacratissima illa oone ꝓmēdās p̄ dixerit: p̄ serua eos in nōie tuo: inclina caput tuū vt merear audire: volo vt vbi ego sum ꝛ illi sint mecū: bonū est tibi hic esse sz exeūdū est. hec Ansel. O q̄ dulcissima oronis ẏba antidotū et remediū ad oēm aduersitatē ꝛ pctm̄ cui⁹ dulcissime oronis pncipiū et finis in pace ꝛ dilectiōe, cōsistit: ad quā

Dati xp̄o a patre. Jo. vj.

Ansel. Oronis dulcedo

Chrisostomus. Charitas. Hyla. Augu. Unū eē.

ꝑcipue vt dictū est tendit. Et multa alia dñs iesus discipulis dicebat q̄ vere corda deuota scindebāt. Si g̃ i ꝓmone q̄ dicta attēte sunt discusseris z diligēter meditādo ruminaueris in eoꝝ dulcedine reꝛescēs merito inardescere poterꝫ ad tātā dignationē: benignitatē: ꝓuidētiā: diligētiā z charitatē: z circa alia per dñm hoc sero gesta. Et q̄b⁹ poteris colligere fasciculū ꝫ oēm tētationē z aduersitatē salubre cōsolationis remediū. Inter oia em̄ mortalia xp̄i ꝑcipua recordatiōe cōstat eē dignissimū finale illud sacratissime cene cōuiuiū in quo nō solū agn⁹ paschalis ꝓponit ad edēdū: verūetiā agn⁹ imolat⁹ qui tollit pcā mūdi sub specie panis p̄bet i cibū. In q̄ q̄dē cōuiuio mira dulcedo bonitatis xp̄i refulsit: qñ cū pauculis illis discipulis a iuda pdito re eadē mēsaꝫ scutella cenauit. Mirū claruit humilitatis exēplū dū pedes piscatoꝝ ꝓdi toris sui rex gl'ie precinct⁹ linteo studio sissime lauit. Mira patuit munificētie largitas dū sacerdotib⁹ illis primis: z ꝑ ꝑnās toti eccl'ie z orbi terrarū corpus suū sacratissimū z sanguinē vere in cibū dedit z potū. Mirus tādē emicuit dilectiōis excessus q̄n in fine diligēs suos tā dulci exhortatiōe cōfortauit in bono: petrū spāliter premonens ad fidem z robur z iohanni conferēs pect⁹ ad recubitū dulcē et sacrū. O q̄ mira sunt hec oia repleta dulcedine illi dū tarat ale que ad taz celebre vocata cōuiuiū: tāto mētis currit ardore: vt posset illud ꝓpheticū cātare. Quēadmodū desiderat ceru⁹ ad fontes aquarū ꝛc. Cōspice g̃ dñz dū loquit quō efficaciter deuote z delectabiliter loquēs imꝑmit discipulis suis q̄ narrat z paschalis in amenitate aspect⁹ z ỹboꝝ ei⁹. Cōspice etiā discipl'os quō sunt mesti lachrymātes z suspiria dātes. Pleni em̄ sunt tristitia vt de hoc ipsa veritas testimoniū fert dicēs. [Qz hec] scz de recessu meo locut⁹ suz vobis tristitia impleuit coꝛ vestrū et doletis me corporalib⁹ subtrahi oculis. Inter alios aūt cōspice iohānē eidē familiari⁹ coherētē qualiter attēte z diligēter h̄ūc dilectū suū ꝑspicit et teneri⁹ anxiat⁹ oia ỹba ei⁹ recolligit. Ipse em̄ solūmodo ea describēs tradidit nobis benedict⁹ ipse Johānes q̄ supra pect⁹ dñi recūbēs hec potauit et memoꝛiter retinēs: nobis ea scripsit. Nullus sic fideliter z familiariter dño adhesit vt iohānes. In cena iurta eū sedit: lz esset iunior alioꝝ: z qñ capt⁹ fuit secut⁹ est eū in atriū p̄cipis sacerdotū: z nec in crucifixiōe: nec in morte: nec post mortē eū dimisit: quousq̄ sepult⁹ fuit. Et q: dñs videbat discipulos formidare z timere: tū rōne tpis: qꝛ nox erat: tū rōne loci: qꝛ i ciuitate manifeste sistebāt: ita vt frequēter circūuoluerēt oc'los ad ostiū dom⁹ quasi imaginātes z expectātes inuadi z capi ab hostib⁹: z ꝓpter h̄ min⁹ intēdētes his q̄ dicebat: iō vt mel⁹ ỹba q̄ dictur⁹ erat intelligerēt: z vt ad locū vñ tradēd⁹ erat veniret inter alia eis discūbētib⁹ dixit. [Surgite eam⁹ hinc]. s. ad locū aliū magꝫ securū z secretū vbi estimātes vos securos attēti⁹ audiatis verba mea et meli⁹ atēdatis ad ea q̄ sunt vobis dicēda ad locū vnde tradēd⁹ sum ad mortē ad sepationē a vobis corpal'r i hoc mūdo ad angustiā z passionē meā z q̄cūq̄ voluerit post me venire abneget semetipm̄ z tollat crucē suā z sequat me. Et oza eū vt nō sinat te a suo latere separari: sz cōcedat tibi secū ire z eū seq̄ siue ad mortē siue ad vitā. O q̄⁹ pauoꝛ in discipulos itrauit nesciētes quo vel qual'r ire deberēt z de ipsi⁹ sepatiōe plurimū formidātes. Merito aūt de tāto cōuiuio gr̃e reddēde erāt deo: z iō post cenā ỹmnū. i. cāticū diuine laudis dixit z gr̃as egit sicut z añ cenā fecerat: vt. s. addiscas z añ cibū z post cibū gr̃az reddere actiōes. vñ Chꝛi. Audiāt q̄ cūq̄ veluti porci simpl'r māducātes cū ebrietate surgunt cū deceret gr̃as agere z ỹmnū cōcinere z mēsam desinere: audiāt q̄cūq̄ vltima oſonē i sacris mysterijs nō expectāt: vltima em̄ oſo misse illi⁹ ỹmni est signū. Gr̃as g̃ egit añq̄ sacra mysteria discipl'is daret vt nos gr̃as agam⁹ ỹmnū dixit postq̄ dedit vt z nos hoc ipm faciam⁹. hec Chꝛi. vbi Beda. Simul ēt z hoc ostēdit q̄ ãplectibile erat sibi p nobis morꝛi: qꝛ cū tradēd⁹ erat deū laudare dignat⁹ ē: docet z nos cū i angustias icidim⁹ ppt̄ multoꝝ salutē nō cōtristari: sz deo gr̃as agere q̄ i nr̃a tribulatiōe opat̄ multoꝝ salutē. Tādē cūctis cōpletis mysterijs et ỹmno dicto p sacramēti institutione z noue vite denūciatiōe hora cōpletoꝝ egredit de loco cene cum discipulis suis ad locū ex̄ ciuitatē ad montē olyueti⁹. quē sciebat vēturū proditoꝛē vltro se offerēs passiōi vt ostēderet se volūtarie subire mortē et desiderare nr̃az redēptionē. Ille em̄ locus erat apt⁹ ad capiēdū xp̄m: qꝛ erat a ciuitate remot⁹: z ipi q̄rebāt capere eū sine strepitu turbarū. Precedit ipe tu eū seq̄re z cōspice discipulos eūtes post eū z cū eo: quō q̄libet q̄ magis pōt magꝫ eidē approximat: z cōgregatiz pgētes sicut moris est pulloꝝ pgere post galinā ipellūt eū mō vn⁹ mō ali⁹ ex desiderio appropinquādi z audiēdi ỹba ipi⁹. Ipe vo libēter z patiēter sustinebat ab eis: z tūc locut⁹ est eis cōplēdo sermonē eūdo per viā z in horto.

¶ Et iuit cū illis versus oriētē [trās torrētē cedrō] z vallē iosaphat q̄ est inter hierl'm et mōtē olyueti a septētriōe haustrū porrecta: p cui⁹ vallis mediū currit idē torrēs cedrō. Est aūt cedrō gtūs p'is q̄ latine cedroꝝ ỏr de q̄b⁹ arboꝛib⁹ copia ibi erat in ripis torrētis eiusdē vñ sic appellat. In hac valle est parua cāꝑi planicies irrigua z nemoꝛosa plenaq̄ deliciis: vallis ỹo nomē accepit a rege iosaphat ibi sepulto vbi a pte mōtis syō in pede mōtis oliueti in ipsaz vallē descēdēdo est turris se-

Cene excellētia.

Miranda in cena.

ps. xlij.

Johāni benedicit.

Oſonis dulcedo

ỹmn⁹ dicēdus

Chrisо. Gratie post cibū agē de.

Beda.

Egressione pletoꝝ.

Cedron gtūs.

pulchrum eius continens. Cuius ad dexterā de rupe montis olineti excisa ⁊ separata domꝰ duo cauata hꝫ sepulchra. ſ. symeonis senis ⁊ Joseph spōſi marie virginis. Et [venit cū illo in villā que dicit gethsemani] ad radicē seu pedē montis olineti iuxta cāpū q̄ gethsemani dicebat. vñ ⁊ villa sic vocat vbi est ecclesia adherens rupi sub qua apostoli erāt somno pregrauati. ⁊ intra erant canonici regulares cū abbate ſm regulā beati Aug. dño seruientes. Et intrauit cū ipſis in hortum qui in fine ville erat ⁊ ad villā ptinebat vbi traditorē suū ⁊ armatos expectabat sciens oia q̄ venitura erant sup eū ſm altissime dispositionis archanū. Et q̄ psecutores suos ⁊ oia in manu sua accepisse se nouerat: qz oia dedit ei pater in manus spōte in manus psequētiū se ponebat. [Sciebat aūt ⁊ iudas traditor locū qz frequēter iesus cū discipulis suis illucvenire cōsueuerat cā orādi secretius extra tumultū ciuitatis ⁊ cā secretiꝰ loquendi cū discipulis familiariter iſtruēdis. Itaq; tradēdꝰ a discipulo cōſueti ſeceſſus locū ⁊ inde notū adūt q̄ facilime reperiri posset manifestū se dās ad capiendū ne mortē timere vel inuitꝰ crucifigi putaret. Uñ bñ dꝛ q̄ [hymno dicto exierūt] ſm cōſuetudinē [in mōtē olineti]. i. versus montē olineti: qz cōſuetꝰ erat illuc ire ⁊ morari de nocte causa oīonis. Nā ſm Chri. cōſueuerat frequenter extra in oīone pnoctare ⁊ stratus mollicie declinare. Et ſm eūdē ꝓſuetudo xpi erat: vt maxime in ſolēnitatibꝰ post cenā discipulos ſeorſum ducere ⁊ purū a tumultibꝰ locū inquirere ne mēs impediret ab auditiōe ⁊aliqua sublimia de festo docere que nō erat phas alios audire. Cōpletoriū pōt dici qz in ipso ꝓpleꝛ cursus diei. Siꝛ dñs nr̄ iesus xps cōpleto cursu p̄dicatiōis: ⁊ cena illa singulari tā glorioſissime celebrata ⁊ facta cū discipulis suis de q̄ cena ⁊ de sacratissimo dono corpis ⁊ sanguinis eiꝰ ibi tradito debes frequēter deuotissime cogitare: ⁊ q̄ lotis discipulorū pedibꝰ ac facto sermone ⁊ dicto hymno. i. gratiaꝝ actiōe exiuit cū discipulis suis ℣sus mōtem olineti vbi capiendus erat: ⁊ ab amicis separandus. Et q̄n complendū erat q̄d propheta dixerat: percutiā pastorem ⁊ dispergent̄ oues gregis. Uade ⁊ tu semp cū eo ⁊ noli eū desere ne ⁊ ipse deserat te. ¶ Mistice egressus est iesus iuxta ciuitatē: vt nos egressuros de mūdanis ⁊ mūdi habitatione significaret q̄n sacrificiū deo offerre volumꝰ ⁊ vt tumultū hoīm fugere doceret: q̄n orare vel familiaria cū nostris tractare intendumꝰ. [Egressus aūt iuit trās torrētē cedron] q̄ interpretat tristis me ⁊ significat viā passionis quā xps pambulare voluit: qz sicut torrens terroꝛe caloꝛis solis cū impetu descendit: sic xps caloꝛe charitatis ⁊ luceveritatis succensus fluctus passionum impetu proprie voluntatis sustinuit. Per hoc ergo q̄ xps iuit illuc imminēte ſua passiōe significat q̄ xp̄ian⁹ ire volēs ad martyriū dꝫ imminēs supplicū p̄cogitare ⁊ p patientiā se armare: qz ſm Greg. Minꝰ feriunt iacula que p̄uidētur: et tolabiliora sunt mala q̄ p̄sciūtur. [Et venit in villā gethsemani] q̄ interp̄tat vallis pinguedinis: q̄ interp̄tatio ostēdit q̄s hūilis q̄s deuota fuit xpi oratio quā ibi fecit. in valle em̄ hūilitas ⁊ in pinguedine deuotio notat. ſm Remig. Dñs ap propinquās passiōi in valle pinguedinis orauit vt demōſtraret: qz p vallē humilitatis et pinguedinē charitatis p nobis mortē suſcepit. humiliauit em̄ se vsq; ad mortē ⁊ ex charitate posuit p amicis aīam suā. Jn horto ēt orauit ⁊ capi voluit vt ostēderet q̄ satisfacere venerat p pctō primorū parētū cōmisso i hoꝛto. i. in terrestri paradiſo: vel q̄ p passionē suā rauit et nos in hortū paradiſi coꝛonādos introducit. capt⁹ est Dicit etiā post cōionē in montē olineti exisse et orasse qđ repſentat ꝓcessio fratrū q̄n post suā refectionē exiuit in oratoriū ad gratias agendum. Per quod etiā datur intelligi q̄ virtute dñici sacramēti ascēditur ad culmē gratie ⁊ glorie. Signāter aūt ſm Origen. hymno dicto exierūt i mōtē oliuarū: per hoc designās q̄ post ꝓceptionē tanti sacramēti fidelis homo nihil debet agere in cōualle: nec circa aliquod terrenū se occupare. sed ſm Hiero. debet ascendere in montē olineti. i. in virtutum sublimia vbi est laboris refectio ⁊ doloris solatiū ac veri luminis noticia apprehēditur. Orauit ḡ dñs in mōte olineti siue in horto ad radicē eiusdē montis quod totū vnū est ⁊ plenum figuris. cū em̄ in mōte orat sursum nos ⁊ pro celestib⁹ habere coꝛ in oīone ⁊ sublimia tm̄ orādo inquiri debere docet: cū in valle et hoc in valle pinguedinis docet nos in oīone humilitatē ⁊ interne deuotionis ac dilectiōis pinguedinē seruare: ⁊ vt nō gestemus coꝛ ari dū a charitatꝫ pinguedine. Merito aūt pasurus dñs ascendit in illum montē vnde erat ascensurus incelū vt per hoc ostenderetur q̄ per tolerantiā passionis ascenditur ad quietem celestis mānionis. vñ Hiero. Jn mōte q̄dem olineti iesus vigilat ⁊ orat teneꝛ ac ligatur ac inde ad celos ascēdit vt nos sciam⁹: qz inde ad celos ascendim⁹ vnde vigilam⁹ ⁊ oramus ligamur ⁊ non repugnam⁹ in terra. Hic mōs olineti oīni acceptione est dignꝰ in quo dñs frequēter morari et orare ac multa ⁊ mira opari est dignat⁹. Est aūt in hoc mōte ecclesia i qua cū abbate nigri monachi esse solebāt. pōt aūt meditari q̄ dñs iesus dedit nobis in isto sero exēplū q̄nq; magnarū virtutū. ſ. humilitatis in lauādo pedes discipulorū: charitatis in sacramēto coꝛpis ⁊ sanguis sui: ⁊ i sermone q̄ est monitis charitatis plenus: oratiōnis in orādo in horto trib⁹ vicib⁹: patientie in sustinēdo proditoꝛē suū ⁊ multa

Joseph sepulchrum.

Introiuit i hoꝛtum.

Q Chriſo. In oīone pnoctare solitꝰ erat.

Cōpleto riū vnde dictum.

Mistice

Hiero.

Hiero.

Olineti mōs dignitas.

Quinq; virtutū exēpla.

opprobria qñ fuit captus et ductus vt latro: obedientie in eundo ad passionē et mortē ex pris pcepto. In his g virtutibus z alijs eum pro posse imitari coneris. ¶Oratio.

GEnignissime iesu q pro credentibus et credituris in te añ tps passionis patrē suppliciter exorasti rogo dne tuā clemētiā z miam p illis et p me et p oibus mihi consanguinitate: affinitate: familiaritate: bñficio: ofone: recōmendatione: vel quocūq cōiunctis seu cordi meo insertis z vniuersaliter p oibus fidelibus tāviuis q defunctis. Ut nobis viuis z gratiā in pñti et gloriam in futuro exhibeas: ac defunctis miam z requiē eternā indulgeas: z tu q oim redēptor es ēt eorū saluator te oñdas. Amē.

¶De passione domini nostri. Capitulum. lviij.

A



Occurrit nunc vt passionē dñi nostri iesu xpi tractem⁹ de qua ad minus septies in die recordari deberet christian⁹. vnde dicit Ber. Q̄d quotidiana lectio christiani dz esse recordatio dñice passiōis: z qō nihil ita accēdit cor humanū quēad modū sepe z sedulo recogitata passio z humanitas saluatoris. Qui ergo in crucez passione dñi desiderat gloriari sedula meditatiōe dz in ea pistere q̄ pcipue iter cetera dz cordi nr̄o esse infixa: vt sicut in suo corpe cicatrices z vulnera semp tenet z de eius corpore nō delētur: ita z in corde nostro p memoriā nr̄i tenere z nūq̄ de eo deleri dz. Cuius quidē passionis misteria z q̄ circa eū facta sunt si toto mētis intuitu pspicerent in nouū itaq̄ statū meditantē adducerent. Nā ex pfundo corde et totis viscerū medullis eā perscrutanti multi passus insperati occurrerēt: ex quibus nouā cōpassionē: nouū amorē: nouas cōsolationes z p pñs nouū quēdā statū dulcedinis susciperet q̄ sibi presagia z participalia glorie videren. Uñ quedā monialis deuota intantū circa passionē xpi erat affecta: vt nūq̄ crucifixi imaginē inspicere posset nisi cadens in terrā q̄si total'r absorpta a se deficeret. Oportet g q̄ qs pñtē se exhibeat affectuose diligenter z morose oibus z singulis q̄ circa dñicā passionē cōtigerunt: z p illuc totā mētis aciem vigilātibus oculis cordis oblitisq̄ alijs curis z solicitudinibus exterioriḃ⁹ dirigat pseuerāter. Et scias q̄ si i hac sciētia q̄ sup oēs alias sciētias est voluerit pficere cū magno studio oportebit te a cibo z potu delicato abstinere: et ad necessitatē tm̄ parce de vtroq̄ sumere. Cena q̄z nocturna siue potus multū impedit oratiōē et contemplatiōē: quapropter esset p posse abstinnedū. A vestib⁹ quoq̄ ac lectis mollibus delicatis abstineas: z in vestitu sicut et in victu humilieris grossioriḃ⁹ vtendo et vilioriḃ⁹. Oportet etiā q̄ caueas a multiloquio ac letitia vana z inepta: quia non decet eū qui vult xpi dolorē sentire in verbis risib⁹: lusib⁹ z gaudio vano se inutiliter occupare. Necessariū em̄ erit vt aliq̄n ita cogites te p̄sentē cogitatiōe tua ac si tūc tpis ibi presens fuisses qñ passus fuit: et ita te habeas in loquēdo: in viuēdo: in dolēdo: ac si dñm tuū corā oculis tuis cerneres patiētē. Ita em̄ z ipe dñs in spū tibi presens erit sicut a te cogitabitur p̄sens esse z accipiet tua vota z accepta bit tua facta. Et vt breuiter dicā oportebit te a delectatione z cōsolatione carnali cum magna diligētia elongari: z vt amara et dura ti bi dulcescāt z suauia fiāt si in xpi doloribus z passione cōsolationē: et dulces anime tue da pes cupis inuenire. Nō em̄ bene conueniūt consolatio carnis z contēplatio dñice passionis: sed cōtraria quasi noia sortiunt: nec possunt simul' caroz spūs delectari: imo fm ap'm sibi ad inicē aduersant. vñ Ber. Crux xpi vo luptati aduersat z voluptas cruci et quomō possunt excusari voluptatū amatores: vt non sint xpi psecutores? Rei ei fiūt mortis xpi z si nō vt psecutores: tñ vt tāte rei ptēptores. Et iterū. Mihi absit gl'iari nisi in cruce dñi mei iesu xpi p quē mihi mūdus crucifix⁹ est z ego mūdo. Nō solū inquit mortu⁹ mūdo: sed z crucifixus qō est ignominiosissimū gen⁹ mortis. Ego illi z ipse mihi. Oia que mundus amat crux mihi sunt: delectatio carnis: diuitie: honores: vane hoiz laudes. Que vo mūd⁹ reputat crucē illis affixus suz: illis adhereo: illa toto āplector affectu. Quāuis i his ap'li vbis illud q̄z nō incōgrue possit intelligi crucifixū z mūdū reputatione: ipm vo mūdo crucifixū cōpassione. Crucifixū em̄ videbat mūdū obligationib⁹ vitioz z ipse crucifigebat ei per cō passionis affectū. Hec Bern. Et quia vt dicit Grego. Grego. Sine delectatione aia nunq̄ pōt esse. Delecta Nā aut infimis delectat aut summis. Ideo tione nō heu multi consolationē diuinā non inuenien vacat, tes ptinus inhiāt ad aliā: z sic sibi iuste subtrahunt diuinā. vnde Bern. Renuit cōsolari Bern. anima tua in alijs sivis in dei memoria dele Cōsolactari. Cui⁹ ad alias cōsolationes mēs inhiat tio diui: et non penitus in caducis z trāsitorijs renuit na nō cō solari ipe sibi pfecto celestis subtrahit gra patitur tiā cōsolatiōis: quā si digna deuotiōe pleno affectu de sideriove hemēti petere: q̄rere: pulsare: satageret sine dubio: petēs acciperet q̄rēs inueniret pulsanti aperiret. Nō ergo q̄ras cōsolationē aliā si cupis habere diuinā: q̄ vt idē dicit Bern. Delicata est diuina pso latio q̄ nō datur admittētib⁹ alienam: nec duplici via vel duplici affectu queras diuinā cōsolationē: q̄ indignū te redderes ad eādē. vñ

Bern. Passionis dñice recordatio.

Monialis deuotio.

Passionis intētio.

Profice re volēs i passionis dñice scientiaq̄d faciat.

B

Cōsolatio carnis non cōgruit passioni xpi.

Bern: Hab. v i.

Brego.

C

Compatiēdum xpo.

Berñ.

Ambro.

Canti. viij.

Ibidem.

Crucis locatio z ei⁹ signi catio. Demonstra pas: sionis.

Bern. Repulsa dignº Manne defectº.

iterū Bern. Indignus bñdictione celesti cōuincitur q̄ dubio q̄rit affectu duplici perit intentione: aliud sibi refugiū parās si forte eū non obtinere cōtingat. hec Bern. ¶ Manna defecit filijs israel postq̄ comederūt de frugibº terre p mana qō habebat i se oē delectamentū: z ois saporis suauitatē significat suauitas iesu q̄ deficit filijs israel. i. claustralibº cum incipiūt comedere de frugibº terre. i. dare se terrenis cōsolationibº. vnde Augu. Si animº hz vnde delectat extrinsecus sine delectatione manet intrinsecº. Ideo vir sanctº dz dicere cuz ppheta. Renuit cōsolari aia mea: scz exteriº: z ideo ibi sequit: memor fuidei et delectatus sum. vñ Richar. Nunq̄ intellectº ad celestiū contēplationē pfecte attrahit nisi caro in necessarijs fortiter retrahat. vnde et Grego. ¶ Greg. Si a carne hoc quodlibet abscindimº mor in spū qō delectet inueniemº. Cōpatiaris igit saluatori nr̄o iesu memoriā passiōis et vulnerū eiº in corde tuo habēdo certissime cōfidēs q̄ eiº cōsolationis sociº in futuro efficieris si eius tribulationis in pñti socius inueneris. Nec em̄ p ipso pie lugētibº gloriaz suā negabit: qui nec magdalene dolētis ipm q̄rēti resurrectionē suā occultari voluit. Qō bene ppheta innuit dicēs. Qui seminat in lachrymis: in exultatiōe metet. vñ apls. Si tñ cōpatimur: vt z simul glorificemur. vñz Ber. Qui māducat carnē meā z bibit sanguinem meū hz vitā eternā: hoc est si cōpatimini z cō regnabitis: sed nō solū corde: verūetiā corpore cōpatiendū est xpō. vñ Ambro. Qui aūt cōpatitur nō pfunctorie cōpatiatur: sed vt tribulationes xpi in corpe suo impleat sicut implebat z paulus. vñ z in Cāticis. Pone mevt signaculū sup cor tuū diligēdo. s. me per affectū: z mihi te cōformando per affectionē dilectionis: z vt signaculū sup brachiū tuū diligēdo etiā me p affectū z mihi te cōformādo per amorē opatiōis. signaculū em̄ formā suā imprimit rei q̄ sigillat. Et merito debes me diligere vtroqz mō: qz fortis est vt mors dilectio: hoc ē tā fortiter te dilexi q̄ p amore tuo mortuus sum: z dura sicut infernº emulatio: qz in nullis tētamētis hostiū a nostre salutis cura reuocare potuit sicut infernº nullus miserorum cruciatibº mitigat. Per multas ergo tribulationes opz nos intrare in regnū celoruz qō bene figurat p hoc q̄ crux ponit inter chorū z rūz cācellos ecclesie: vt qui chorū itrare volunt vadāt sub cruce: qz ab ecclia militāte ad triūphantē nemo nisi p crucē potest intrare. Multū q̄ppe placet deo q̄ hō memoriā passiōis z vulnerū eiº portet in corde suo. ¶ Narrat em̄ q̄ cū quidā heremita sctissime vite instāter dñz oraret vt sibi ostēderet qō sibi iter cetera seruitia magis acceptaret vidit hominē nudū trepidantē frigore z crucē magnam sup se baiulantē z sibi quis esset, interrogāti dicentē. Jesus xpūs ego sum. Rogasti em̄ me vt tibi ostēderē qō inter cetera seruitia mihi magis cōplaceret: z nunc tibi dico q̄ hoc. s. q̄ qs hō iuuet me portare crucē meā z vulnera z passionē i corde suo. z ꝯ dicēs euanuit. Crucē dñi debemº baiulare z iuuare eū portare: et hoc in corde p recordationē z cōpassionē: in ore p crebrā z deuotā gratiarū actionē: in corpore p flagellationē z castigationē: vt saluatori nostro corde: ore: z ope: gr̄as agamº. Cuidam etiā seni matrone recluse multitudinē z numerū olim vulnerū xpi scire cupiēti et pro hac re flebiliter deū orāti vox c. . ca missa dixit. Quinq̄ milia quadringenta nonaginta vulnera mei corporis extiterūt: q̄ si venerari volueris oronē dñicā cū salutatiōe angelica q̄ndecies quotidie in memoriā passiōis mee replicabis: sicq̄ anno reuoluto vnūq̄dq̄ vulnus venerabiliter salutabis. Hec oro valde placet deo prout postmodū reuelatū fuit cuidā solitario. Et accipit hic numerº fm annū bisextilē vt semp sufficere possit: qz minor numerus quē quidā ponūt. s. quinq̄ milia quadringēta septuagintaq̄nq̄ alijs annis tm̄: sz non hoc anno sufficit. De nūero vulnerū xpi sunt versus isti. Mittit vt legit olim vox celica lenis. Cor refouēdo senis flebilis vt seq̄tur. D. duc vndecies. x. dempta simplice xpi. Vñ reuixistivulnera cūcta scies. Tot quippe q̄ vndefuerūt vulnera xpi accipiendo: videlz quāliter nobet plagā flagellationis p vulnere vno: apū tātūrā cuuslibet spine p vno. Cuiº quidē numeri partes singule ꝯgruūt mysterio passionis dñice. Millenariº enīz q̄ est vltimº limes numeroz vltimā z suprēmā pfectionē in hac vita hoi possibilē insinuat: quaz vnq̄ xpūs in sua passione et summe adimplenit. Quinariº aūt ad q̄nq̄ sensus refert: in quibº oibus xpūs passus fuit: vt sensus nostros nr̄is pctis corruptos reintegraret. Cētenariº etiā perfectionē notat. Et ideo p. cccc. perfectio noui testamēti qō in quatuor euāgelijs cōsistit accipi pōt: qō quidē testamētuz in sanguine passionis xpi dedicatū est. Nonagenariº ꝯo qui ꝯstat ex ductu denarij i nouenariū designat nouē ordines angeloz. Inter quos ducimur p obseruātiā pceptoz decalogi: z hoc nō nisi p meritū passiōis xpi. Multa quidē z magna bona ꝓuenīūt hoi passionē xpi frequētanti z se circa eā sedulo occupāti. Si em̄ ad diuinitatis cognitionē puenire desideras restat vt p assumptā humanitatē z hūanitatis passionē tanq̄ p viā regiā gradatim ascendere ad altiora discas. Quia nō dat puenire ad diuinitatis altitudinē vel inusitatā dulcedinē nisi tractz pio quodā fidei ad dilectiōis effectū p. humanitatis xpi amaritudinē. Et quanto hac neglecta quis ascēderit altiº tanto cadit ꝓfundiº. Hec est via p quā itur. Hec est porta p quā introit ad desideratū finē cōcedit.

Crux domini nostri Jesu Christi nūerus. D. notat. cccc. Uñ cies nobet plagā tāt. m. dñi tur. x. i. decem. Nūeri myste. Bona ex meditatione passiōis

per fructiferā nāq; ac venerabilē xpi passiō
nē cunctoꝝ nobis spūaliū bonoꝝ materia co
piosissime ministrat: vbi eīn est gloriatio no
stra: vbi spes ⁊ letitia cordis nostri? Reuera
in xpo vno summo ⁊ vero bono et pcio sissimo
eⁱ⁹ passionis thesauro. Et ideo tā impciabi-
lem thesaurū delectat iugiter in corde retine
re: ⁊ cōtinue de ipso loq; ac oi tpe mēte ⁊ corpe
cū ipso occupari: vtinā q̄z ⁊ in cordib⁹ nunq;
marcescat: ⁊z semp rediuiua pullulatione no
uus existat. Felix pinde tuo glorioſissimū lu
mē eccl'iarū q̄ archanū diuinitatis attingēs
abyssuz claritatis diuine oculis purioribus
intuēdo introisti: ac verba q̄ nō licet hoi loq̄
audisti: ⁊ tū ad yma descēdēs affectu quoda
mellico passiōis huⁱ⁹ ob pconiū de cordis the
f. Co. ij. sauro in mediū eructasti dicens. Nihil arbi
trat⁹ sum me scire inter vos: nisi ie sum xpm ⁊
hunc crucifixū. O verbū melliſluū dulci⁹ sup
mel ⁊ fauū deuotis mētib⁹ iugiter ruminan-
dū: de quo liquor emanat qui miserz lagiter
gaudia salutis ppinat. Ceterū quicūq; eter
nā salutē ⁊ premioꝝ magnitudinē desiderat
habere: arcē q̄z cūctarū virtutū optat cōscēde
re: sciētiā etiā atq; sapiētiā obtinere: inter p
spera ⁊ aduersa equanimiter stare: et securā
viā ambulare: necnō amaritudinē passionis
xpi eiusq; pſolatiōis potū suauissimū deside
rat pregustare dz ie sum xpm inq; crucifixū iu
giter in suo corde portare. Frequēs passiōis
Passio xpi doctū effi cit. huⁱ⁹ memoria indoctū quēq; reddit doctissi-
mū ac iperitos ⁊ ideotas facit pficere in ma
gistros: magistros inq; nō sciētie q̄ inflat: ⁊z
charitatz q̄ edificat. Ipa est velut q̄dā liber vi
te in quo oia saluti necessaria iueniunt. Hic
liber de oib⁹ docens mellea quadā dulcedine
punct⁹ sentit. Felix qui eⁱ⁹ studio seriose in-
tēdit: qz contēptu mūdi ⁊ in amore dei pficiet
cūctarūq; virtutū ac gratiarū incremētū su-
met. Memoria passionis xpi dz fieri nō pfun
Passio nis me morāde modus. ctorie nec cū festina acceleratiōe: maxime cū
tps aderit sufficiēs ⁊ oportunū: ⁊z cū matura
⁊ morosa ac p̄cordiali rememoratiōe ⁊ flebili
q̄dā cōpassiōe. Nisi eīn hoc dulcissimū lignū
dētib⁹ affectuose discretiōis masticatū fuerit
sapor eⁱ⁹: ⁊z imēsus nequaq; mouebit. Qō ⁊
Deuo tiōis ex citande modus. si q̄dē flere cū flēte: aut dolere cū dolēte: non
potes saltē affectu deuoto de tātis bñficijs ti
bi per eā gratuito exhibitis gaudere ⁊ gr̄as
agere debes. Qō si nec affectu ꝑpassiōis: nec
gratulatiōis desiderio moueris: ⁊z dura q̄dā
affectiōe te in eⁱ⁹ recordatiōe dep̄mi sentz: ni-
hilomin⁹ i duritia cordis tui ad laudē dei me
moriā huⁱ⁹ salutifere passionis q̄lutercūq; p-
curre: ⁊ qō a te hr̄e nō potes ip̄i⁹ manib⁹ pijſ-
simis cōmitte. Percute bis silicē interiori vide
⁊z recordatiōe ⁊ corpali nihilomin⁹ labore te
exercēs ad pietatē per extēsionē manuū seu
oculoꝝ ad crucifixū subleuationē vel pctōris
tōsionē aut genuflectiōes deuotas seu disci-
plinas ⁊ flagellatiōes vel cetera siⁱlia pieta-
tis officia cōtinuādo donec egrediant aq̄ la-
chrymarū largissime vt ⁊ rō bibat deuotiōis
aquas ⁊ corp⁹ ale eⁱ⁹ experiētia accēsuz ad
gr̄am habilitet. Porro passiōis xpi frequētē F
meditationē iter alia innūerabilia ad q̄tuor Solatia
p̄cipue tibi noueris pdesse solatia: videlz ad ex passi-
tria pncipalia vitia q̄ in mūdo sunt repellen- ne q̄tuor
da: ad tribulationē ⁊ pniam mitigādā: ad tri
stitiā inordinatā repellēdā: ⁊ad penā purga
torij diminuēdā. De pmo ptz in Trenis vbi Tre. iij.
dr. Recordare pauptatz mee trāsgressiōis. i.
vilitatis trāsgredientis oēs alias vilitates et
fellis. Cōcupiscētia ḡ carnis dz crucifigi per
crucifixi amaritudinē. Cōcupiscētia oculoꝝ
p eⁱ⁹ pauptatē: supbia vite p eⁱ⁹ vilificationē.
Sed voluptuosi cōtrariant cruci xpi: qz xps
in ea sustinuit amaritudinē. Itēvane gl'iosi:
qz xps in ea sustinuit ignominiā. Itē auari:
qz xps in ea sustinuit pauptatē. De scō etiā
ex hoc apparet: qz cⁱ⁹ aliq̄n de se insipidus
p salsam appositā vel cōdimētū fit sapidus:
sic tribulatio ⁊ pnia de se sunt insipida: ⁊z ap
posita salsa passiōis xpi q̄ fuit amara efficiū
tur dulcia ⁊ sapida. Tertiū autē scz qualiter Exēplū
dolorē animi expellat exēplo tibi potⁱ⁹ q̄ver doloris
bo mōstrabo. Erat nāq; quidā q̄ circa cōuer pellēdi.
siōis sue initia quedā tristitia inordinata le
taliter oppressit: itavt nec legere: nec orare: nec
q̄cq; boni p tūc facere posset. Qui dū die q̄dā
in cella residēs ab hac passiōe grauiter vige
ret ⁊ incredibili dolore affligeret facta est ad
eum desup q̄si vox intellectualis di. Quid hic
sedes ociosus ⁊ i teipo tabescēs? Surge nūc
⁊ meā deuote pertracta passionē ⁊ in amaritu
dine tuū deuinces dolorē: quo audito ille fra
ter surrexit ⁊ se ad meditandū passionē cōtu
lit ⁊ extūc medicina ac salutari sanat⁹ p eius
cōtinuā replicationē nequaq; plus de cetero
talē vnq; sensit animi passionē. Quartū vo. s. S
q̄r hec vtilissima meditatio penā purgato- Purga
rij relazare habeat tibi indicabo. En auctor torij re
nature nil inordinatū in sua natura relinq̄t: laxatio
sz nec diuina iustitia q̄q; impunitū dimittit p passio
qō nō aut hic aut in futuro debite correctiōi nē xpi.
subiaceat. Qñ igit̄ putas q̄ finē habitura es
set pena alicui⁹ pctōris q̄ multz criminib⁹ ob-
noxi⁹ cōdignā satisfactionē p q̄libet mortali
p millesima pte nō ipleuisset quā exoluere i
locz purgatorij decedēs cogeret vsq; ad mini
mū q̄drātē. O nimis lōga misere aie expecta
tio: o diutina ⁊ acerba nimiū cruciatio: dolor
pseuerās ⁊ imēsus pnia grauior oi terrestri
cruciatu. Szvide q̄ hāc penā leuissimā ⁊ bre-
uissima satisfactione compēsare posset qui-
cūq; ipsam de thesauro passiōis agni imma
culati recipere sciret. Hic nāq; thesaurus pre
cioſissim⁹ propter charitatē maximā perso-
nāq; dignissimā ac dolorē immēsissimū suffi-
cies ē ⁊ supabūdās. Et ideo taliter posset se

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

homo ad hūc applicare: et de eius merito et satisfactiōe tā deuote ad se trahere: vt si Mille ānis purgari deberet in breui de toto libera ret. Si ḡuis penā purgatorū lōgā acerbā in tpalē breuē et leuē cōmutare studeas hec face re: ꝓmo oīm debes corde cōpuncto et spū cōtribulato cū gemitu cordis enormitatē pctōrū tuorū grauissime pōderare: cōfitendo aduersum te iniusticiā tuā dño: amarissime recogitādo qđ feceris: quē offenderis: qđue mereris: peccauī inquiēs dñe sup numerū arene maris. Deinde debes teipm corā oculis eterni iudicis humiliter despicere et vilē estimare ita vt cū publicano oculos immūdos nec audeas ad celum leuare: nec labijs pollutis nomē illud gloriosum notare: sz neqꝫ teipm hominē: sed vermē immūdū estimare et opa tua satisfactoria q̄si nullī momēti sint annihilare: et sic miser et miserabilis añ fores gratiā iudicis et cū pfundo gemitu cordis tui petere et
Luc.xv. dicere. Pater mi peccaui in celū et corā te et nō sum dignꝰ vocari filius tuus: fac mihi sicut vni ex mercēnarijs tuis. Postea meritū passionis xp̄i debes cū summo affectu extollere et magnificare cogitando: qm̄ apud eū copiosissima est redēptio: et q̄ minima gutta p̄ciosissimi sanguinis q̄ p oēs ptes corpis sui vulneribꝰ repleti largiter effluxit ꝓ redēptione et satisfactiōe totiꝰ mūdi suffecisset: sed copiose ipz effundere voluit i argumētū magni amoris et supfluentissime pietatis in solamē oīm miserorū. Tādē debes humili q̄dē sed feruido affectu manū auxiliatoris q̄rere et misericordissimi redēptoris meritū infinitū in subsidiū postulare nihil hesitās: q̄ ꝓnior est fons ille pietatis iugiter scaturiēs ad miserēdum q̄z tu ad petendū. O ybū gratiosum et p̄cipuū miseris pctōribꝰ cū summa exultatione suscipiendū eo q̄ in xp̄i passione sic in p̄optu inuenimꝰ vnde possimꝰ pctā abluere: penas delere gratiā inuenire: et gloriā sempiternā ꝓmereri. Memoriā igit passionis xp̄i semp debes in corde tuo habere: et oēs tribulationes et aduersitates quas pateris ad ipam referre: ipsiusq̄ similitudinē q̄tū possibile est induere. Et cū ex occulta dispēsatione tibi cōsolatio interna subtrahit: et desolatꝰ relinq̄ris debes instar veri crucifixi nō aliunde cōsolationē q̄rere sz patiēter expectare: et sursum ad patrē q̄ in celis est respectū h̄re teipm derelē dorem cogitatū tuū i ipm iactādo. Tūc sine dubio q̄to fuerit maior hois exterioris p̄ssura et desertio hois interioris cū volūtate deovnita: tāto sublimior crucifixi oz amabilior p̄z pamādo eris q: reuera h̄ est pūctū aduersitatis ꝓ qō milites ꝓbatissimi in acie xp̄i cōstituti strictissime examinant. Itē oīa infortunia et cūcta tristabilia clemētie dei debes ꝓmittere: et sic te libere in oī facto tenere: q̄si hō q̄ in pcinctu migratur est de hoc mūdo. Refugiū q̄z ꝓtinuū i vulnere lateris iesu xp̄i debes q̄rere tāq̄ colūba in foraminꝰ petre: q: in h̄ loco sp iueniet copiosissimā pctōr remissionē et grāz plenitudinē et a cūctis malis iminētibꝰ securā ꝓtectionē. ¶ Ad narrationē itaq̄ ꝓposi ti accedam. Si igr vigilāter attēdisti p̄missa q̄ devita xp̄i sūt dicta h̄ mystice vigilāti totū apponas aīm totā ꝑtutē: q: h̄ marie appetit illa eiꝰ charitas q̄ corda nr̄a deberet totalr cōcremare. Nō solū aūt illa pēalis et mortalis crucifixio dñi: sz et ea q̄ eādē p̄cesserāt sunt vehemētissime cōpassiōis et amaritudinis et stuporis. Quid em̄ ē cogitare q̄ ipe dñs nr̄ sup oia benedictꝰ deꝰ ab hora qua de nocte cū facibꝰ et armis tāq̄ latro q̄sitꝰ fuit et captꝰ vsq̄ ad sextā crucifixiōis sue. s. horā fuit i bello ꝓtinuo doloris magnis opprobrijs et tormētis. Nō ei sibi dat vel modica reqes: sz i quolibet bello et cōflictu audit et vide. Alī eū tradit: alī cōprehēdit: alī ligat: alī ducit: alī ipellit: alī exclamat: alī insurgit: alī vexat: alī circūuoluit: alī interrogat: alī ꝑ eū falsos testes inquirit: alī inqrentē associat: alī falsuz testimoniū ꝑ eū dicit: alī accusat: alius deludit: alī blasphemat: alī in eū expuit: alius oculos velat: alī in faciē cedit: alī colaphizat: alī veste alba iduit: alī spernit: alī illudit: alī ad colūnā eū ducit: alius dū ducit pcutit: alī vociferat: alī eū insultāter ad vexandū suscipit: alī in eū impetū facit: alī expoliat: alī eū ad colūnā ligat: alī flagellat: alī eū purpura in cōtumeliā vestit: alī spinis eū coronat: alī arūdinē in manu eiꝰ ponit: alī furibūde reaccipit vt spinosū caput feriat: alī nugatorie genuflectit: alius vt regē salutat. Hec et multa silia nō solū alijs: sz alij plurimi intulerūt. Ducit et reducit de iudicio in iudiciū: de opprobrio in opprobriū: de supplicio i supplicium: spernit et reprobat: volvit et circūflectitur huc atq̄ illuc tanq̄ stultꝰ et imbecillis: sed tanq̄ latro et impijssimꝰ malefactor: mō ad annā: modo ad cayphaz: modo ad pilatū: modo ad herodē: et iterū ad pilatū: et ibi dē: mō intꝰ: mō foris. Deꝰ meꝰ q̄d ē hoc? Nōne hoc tibi videt durissimū amarissimū et cōtinuū bellū? Sed expecta parūper et duriora videbis. Astant contra eū cōstanter viuacissime principes scribe et pharisei et milia populi. Acclamāt ab oibus vnanimiter vt crucifigatur. Crux humeris suis tā fractis et lacerat imponit in qua crucifigat. Cōcurrūt vndiq̄ cives et aduene tā maiores q̄ etiā vilissimi ribaldi vinicq̄ potatores nō ad cōpatiēdū: sz ad deridēdū. Nemo est qui eū recognoscat: sz luto et immūditijs eū impetūt et affligūt. Et dū suā portat ignominiā factus est illis in parabolā. Contra eum loquebātur qui sedebant in porta: et in eū psallebāt qui bibebāt vinū. Impellit et anxiatur: trahitur et acceleratur: et sic fatigatꝰ: flagellatꝰ: cruciatꝰ: totusq̄ ma-

Hy Narratio hystorie passiōis

Passio ī gñali.

Psalmo lxviij.

ceratus z opprobriȝ saturat⁹ vsq; ad summū nō sinit requiescere: non esse in otio. Uir pōt refocillare spiritū quousq; ueniat ad caluarie locū. Et hec omnia cū impetu z furore fecerunt. In ipso aūt loco finis z quies negotio de quo tractamus imponit. Sed que est illa quies? Crucifixioz lect⁹ doloris. Ecce qualis. Asperior bello est. Uides g̃ q̃o vsq; ad hor̃ā sext̃ā passus est longū et durū bellū. Uere in trauerunt aque vsq; ad aiam suā z vere circūdederunt eū canes multi z feroces z terribiles q̃ dire z vt gladiū bisacutū eracuerunt in eū linguas z manus suas. Psal. lxviij. ps. xxj.

I Tria p̄n cipalia i passiōe partes pnie cōcernētia Femoralibus ca ruit xp̄s in cruce

Tria in xp̄i passione aut̃e xp̄i tria fuerunt in summo ad que redigunt cetera oia z in quibus pnie summa exprimit z vere patientie pfectio experit. Primū est rerū ablatio z nudatio. Secūdū contēptus z irrisio. Tertiū penaz corpalis afflictio que oia in xp̄o dño fuerunt in summo. Nudatus est a crucifixoribus: ita vt nec femoralia in eo remanerent q̃ō nulli vnq; latronū factū fuisse legimus z pāniculis a pia matre sua nō incōgrue credit inuolutus. Nudā g̃ crucē ita nudus ascendit: vt si p sepulchrū illius terram matrē oim corporū velimus intelligere: recte posset ei z ad literā cōuenire: q̃ō sanctus Job ait. Nud⁹ egressus sum de vtero matris mee et nud⁹ reuertar illuc. vñ Ambro. Restat igit cōsiderare crucē dñs q̃lis ascendat. Nudū video. Talis g̃ ascendat q̃ seculū vincere pensat: vt seculi adiumēta nō querat. Uictus est adā q̃ vestimenta q̃siuit: vicit ille q̃ tegumēta deposuit. Et talis ascendit quales nos autore deo natura formauit. Talis i paradiso hō primus habitauerat: talis ad paradisum hō secūdus intrauit. hec Ambro. Sed q̃s narrare sufficiat q̃lia z quāta ludibria q̃lis z quāt⁹ a quibus z a q̃libus passus sit. Hec em̃ a pte patientis z a parte inferentis z a parte illatorū pensanda sunt: nec aliter z vtinā vel sic digne pensari possint. Uide q̃lia passus est. Et em̃ cū gladijs z fustibus tanq; ad latronē exierunt cōprehendere eū: traditus: captus est: ligatus: velatus: cōsputus: alapis z colaphis cesus: accusatus: in veste alba illusus: flagellatus: purpura in opprobriū indutus: spinis cozonatus: arūdine p̄ septro insignit⁹ z capite percussus: derisorie adoratus z salutatus: ac multis alijs illusionibus z cōtumelijs affectus: z demū cruci est affixus. Ad consummandā quippe hois humilitatē vniuersa in eū cōtumeliarū genera exercebāt. Sed quis nouit quanta passus est. Credimus em̃ sanctos euāgelistas breuitatis causa irrisionū tm̃ spēs nō etiā numerū expressisse. Quis em̃ scire quis narrare sufficeret quot z q̃tiēs in tāta multitudie q̃ tūc ibi erat eū irriserūt? In augmentū etiā irrisionis z verecūdie confusionis z ignominie accedit: vbi z q̃n passus est. Ubiq; inter cognatos z notos i hier'lm i ciuitate regia famosa z populosa extra portā in loco punitionis sceleratoz. s. in loco cal uarie fetido z immundo vbi occidebātur homicide et latrones. Ubi in medio latronū in cruce quasi ad spectaculū eleuabat flentib⁹ amicis z insultantib⁹ inimicis. Quādo in p̄ci pua solēnitate iudeorū ad quā p̄pter reuerē tiam templi z pulchritudinē: z p̄propter ipsam festiuitatē confluebāt non solum ex iudea verūetiā ex diuersis gentiū nationib⁹ maxima multitudo: z q̃ maxime illa die ad tm̃ spectaculū cōcurrebat cozā q̃b⁹ dñs noster ludibrio expositus oibus spectaculi est fact⁹. Sed de afflictione corpali q̃d dicturi sum⁹. Caro em̃ xp̄i beatissima atq; mundissima q̃to natura purior tāto ab oi pcti labe sincerior fuit: tāto vtiq; passibilior extitit ad tormēta. Un̄ in p̄sona ipsius Hieremias lamētabat dicēs. O vos oēs qui transitis per viā attēdite z videte si est dolor sicut dolor me⁹. q. d. nō. Quāuis em̃ multi martyres multa z magna tormēto rum passi sunt genera: nullus tm̃ in carne ex pctō corrupta tā sensibilis esse potuit ad tormenta: q̃netiā cū ipse martyres suos in passionib⁹ non solū roborauerit: verūetiā ipsuz dolorem mitigauerit aut certe in refrigeriū z oblectamentū frequēter cōuertit. Et q̃uis hec martyrib⁹ suis xp̄s ex potētia diuinitat̃ cōtulerit bn̄ficia: pie tm̃ credimus z fiducialr confitemur eum nō sibi hoc est sue humanitati bn̄ficiū h̄ p̄restitisse: sed in carne illa mū dissima quantū dolorē naturaliter sustinere potuit tātūvsq; ad exitū aie sustinuisse z vim doloris ꝑtute patiētie toleraſſe. Ecce qualia z q̃ta passus sit vidimus. Sed iā qualis z quāt⁹ sit qui hec passus est videam⁹. Nōne ipse est innocens manib⁹ z mundo corde qui peccatū nō fecit nec inuētus est dolus in ore ei⁹? Nōne ipse mit̃ est z humilis corde? Nō ne ipse est qui fecit celum z terrā mare et oia que in eis sunt? Nōne ip̄e est qui cuncta que fecit tenet: regit: gubernat: z ꝓtegit? Nonne ipse est qui intuet abyssos cui⁹ oculis oia nuda sunt z apta q̃ nouit oia anteq; fiant? Nōne ipse est qui nouit cogitationes angelorū z sanctorū omniū et quas ipse ne c inspirat nec informat demonū z horū puersoꝝ? Nōne ip̄e est qui vult oēs hoies saluos fieri z ad agnitionē veritatis venire? Ip̄e quippe est dei filius: deus verus: summe potēs: sapiēs z bonus. Uideam⁹ etiā a q̃b⁹ z a qualib⁹ hec oia passus sit. In augmentū em̃ doloris z dedecoris nō hec ab extraneis: s̃z a domesticis passus est: nec a quibuslibet vicinis z notis: sed a filijs z fratrib⁹: de quib⁹ ip̄e dixit: nō est bonum sumere panē filioꝝ z mittere canib⁹: iudeos vtiq; filios vocās z gentiles canes: z david in p̄sona ipsius loquēs ad patrē: narrabo inquit nomen tuū fratrib⁹ meis. i. iudeis ex q̃b⁹ erat ſm̃ carnē. Qui etiā filij z fratres

Locus passiōis

Tēpus passiōis

Passionis gratuitas.

Treñ. j.

Wat. xv

ps. xxj.

K Passiō nō tota scripta.

L Quis et qualis xp̄s qui passus est.

Aquib⁹ passus z

Esa.j. qles fuerint oñdit in Esa.vbi ait. Filios enutriui z exaltaui: ipsi aũt spreuerunt me. et in
Cāti.j. Canti. Filij mris mee pugnauerũt ꝫ me. Cõtra qs in euãgelio sepe inuehit zve eterne dã natiõis eis cõminat. Ecce qlis et qstus: qlis et qstus: a qb⁹ et a qlib⁹ passus est dñs vt ex oib⁹ aduertam⁹ qstũ ipsi dño q ꝓ nob nequ mãci pijs hec oia volũtarie passus est vnusqsq; debeat xpian⁹. Letali duritia laborat qui talr

Sapo- amantẽ nõ amat. Ad intrandũ aũt ad saporẽ
ris dñi- dñice passionis z ad cõpatiendũ dño nro iesu
ce passio crucifixo hoc attẽde. ꝑmo studeas qstũ potes
nis exci- te vnire illic ꝓ feruẽtẽ amorẽ: nã qsto feruẽti⁹
tatiua. eũ diliges tãto magis sue passiõi cõpatieris: et qsto pl⁹ ei cõpassus fueris tãto pl⁹ erga eũ tu⁹ affect⁹ accẽdet. Uñ sic se mutuo augebunt dilectio z cõpassio donec ventas ad pfectionẽ: nisi hoc remanserit ꝑ aliquã tuã miseriã z ꝑcipue studeas abijcere oẽm ꝑsũptionẽ diffidentiã z negligẽtiã. Debet eñ hõ tã nobile op⁹ aggredi hũilr: cõsidẽter z instãter z cum qsta põt mũdicia cordis. Et quis hõ sibi videat indign⁹ tñ nequaq; desistat: qr ipse xps ꝓ pctoꝛib⁹ crucifixus est. ꝑmo igit sicvnaris sibi amore: vt cor tuũ intret in ipm totalr z extra ipz reputa nihil eẽ ac de re extra ipz tãq; de nihilo curabis. Tota cura tua ad hoc tendat ad pñs circa dñm tuũ passũ: nec de te aliqd exhibeas alteri. nã ei⁹ es qcqd es. Sic g totalr trãsformat⁹ in ipm nõ possũ credere qn ei⁹ vulnerib⁹ vulnereris z pfundaris ei⁹ ꝓtumelijs illusionib⁹ z opprobrijs. Et ad hec oia addas oronẽ vt qsi cõtinue depcaris dñm iesũ xpm vt suis vulnerib⁹ vulneret mentẽ tuã z ad ipa vulnera qsi semp dirige cordis affectũ vt per tuã nimiã ipoꝛtunitatẽ a sua mia ipetres qõ intendis. ¶ De modis aũt exercitij passionis iesu

W Modus exercendi se in passiõe. xpi scire debes q circa passionẽ dñi põt hõ se hre sex modis. Cõsideret eã ꝑmo ad imitãdũ scõo ad cõpatiendũ: tertio ad mirandũ: qrto ad exultandũ: qnto ad resoluendũ: sexto ad descendũ. Primo ad imitãdũ cõsideret. nam imitatio xpi ẽ summa z pfecta religio pfecti. Hec est regula z exẽplar pfectiõis oĩs vite et ꝛtutis. s. xpm imitari in passione z in morte. Sit g nra regula viuendi passio saluatoris: nã tãto ãplius desolamur qsto ab hoc exẽplari z regula ãplius elongamur. Semp g qstũ in nobis est velim⁹ ab oib⁹ cõculcari: dejci et vilipendi: illudi: psecutionẽ pati: flagellari: z ĩ diuinis obsequijs ab oib⁹ exprobari. Sim⁹ nudi cũ nudo z nihil penit⁹ cupiam⁹ hre: imo hre aliqd sit nobis grauissima pena et dolor intẽsus. Abhorream⁹ delectabilia z dulcia degustare z poti⁹ velim⁹ vilib⁹ z amaris cibari qr ipe fuit felle z aceto potat⁹. Et vt breuiter dicã cõsideremꝰ q ꝓ nobis sustituit z qlr se in passionib⁹ habuit z nos ꝓ modulo nro qstum possum⁹ cõformemur eidẽ. Secũdo debem⁹ cõsiderare eã ad cõpatiendũ. Debem⁹ eñ cõ

Consideratio ꝑma.

Scõa. siderare ipsi⁹ flagella: illusiones z opprobria z in corde nro ruminare et imaginari qsta sit dejectio z cõtẽpt⁹ erga dñm nr̃m: qstus dolor qsta ve afflictio ĩ corde z corpe suo: z q rõ passionis z cõpassiõis sue peccata nra sint. Magnã habem⁹ materiã flẽdi z causam lugẽdi si intime cogitem⁹ q sum⁹ occasio necis vnigeniti filij dei rei lese maiestatis ei⁹. Cõsidere m⁹ qsta tũc amaritudine repleꝰ erat ãgelor dulcedo qstũ ẽt aggrauabat eũ nõ tm pene illatio z nra ingratitudo: sz ẽt assistẽtis mris afflictio quã sic diligebat: qsi deficere ꝓ passiõis dolore videbat. Jã g trãsfigãt cordis nri intima ei⁹ cõuitia flagella et vulnera: nec in nobis sit qd nõ pfundat ex ꝓpassiõe z nõ affligat dolore imẽso. Tertio cõsideremꝰ qs q z ꝓ Tertia. qb⁹ passus est z multũ mirari debem⁹. Quis s. dei filꝰ de⁹ ver⁹ sũme potẽs sapiẽs et bon⁹. Sz q pegrinationẽ: fugã: famã: sitim: frigus: calorẽ: tẽpestates: horrores: psecutiões: observationes: vincula: flagella: illusiones z dolores. Cõspuit gloria: cõtẽnit iusticia: iudex iudicat: innocẽs infamat de⁹ blasphemat: xps ꝓculcat: vita occidit: sol obscurat: luna denigrat: sydera dispgũt. Sz ꝓ qb⁹ hec patit? ꝓ sceleratissimis inimicis: ꝓ neqssimis mãcipijs: ꝓ cõtẽptoꝛib⁹ diuine maiestatis: et ꝓ ingratis diuine pietati. Ergo talis z tãt⁹ talia z tãta ꝓ tã vilissimis z abiectis passus est. Sz a qb⁹? a spãlr dilectis qb⁹ oẽm benignitatẽ oñdit z avilissimis: a stultissimis: ab impijs maxim⁹ sapientissim⁹ sũme pius: za sanie fetidissima splẽdor etern⁹. Et ĩ his oib⁹ in diuine pietatis ãmiratione eleuemur. Quarto cõsideremꝰ eã ad exultãdum. Quarta Exultare in ea debem⁹ de redẽptione hũana restauratiõe angelica z clemẽtia diuina. De redẽptiõe hũana sine dubio nimis gaudere debem⁹ facta ꝓ xpi passionẽ z morte. Quis qso nõ exultet z gaudeat cũ cernat se ꝓ hãc redẽptũ a dãnatiõe eterna: a culpe ignominia: a ptate diabolica. Exultem⁹ ẽt q ꝓ xpi passionẽ restaurata est ãgelica ruina. Magna ꝑcio sitas dz eẽ nobis cũ videm⁹ ꝓ xpi morte tã nobile collegiũ repari de nobis vt fiat vnũ ouile z vn⁹ pastor z sim⁹ vnũ de vno. Precipue aũt exultare debem⁹ cernẽtes in ꝑdictis oib⁹ summã dñi nri clemẽtiã. Ubi qso magis apparet benignissima dñi nri clemẽtia qstin passione sua vbi tã turpia z grauia sustinere voluit ꝓ inimico suo liberãdo z glorificãdo q puniẽd⁹ erat qdã morte eterna. Quinto cõsideremus beatissimã xpi passionẽ ad cordium nrorũ resolutionẽ in xpm hoc est ꝓ pfectã trãsformationẽ in ipm qõ fit qñ nõ solũ imitat: cõpatit: admirat z exultat: sz ẽt tot⁹ hõ quodã mõ cõuertit in ipm. s. dñm iesuz xpm crucifixũ vt tã qsi vbiqz z semp sibi crucifixus occurrat: imo tũc vere in ipsum resolut qñ ex se exiens hõ z supra posit⁹ vniuersa: imo tot⁹ supra se totũ

Quinta

abstract⁹ ab oib⁹ tot⁹ est cōuersus in dñm suū passum: vt nō videat sentiatq; intra seipz nisi xp̄m crucifixū: illusū: exprobratū: z passum p nobis. Sexto cōsiderem⁹ illā btissimā passionē ad q̄etē dulcoris qō fit cū iā resolut⁹ vt dixit sitibūd⁹ eā dē passionē ruminare nō cessat intrās fz posse in illū passiōis thesaurū: hūiliter z deuote z liq̄fit amore deuoto z feruida deuotione deficit a se z q̄escit in xp̄o crucifixo. Sed q̄to pl⁹ deficit a se amore z deuotiōe tāto pl⁹ eidē dilecto p se mortuo inheret z pl⁹ requiescit in ip̄o. Et sic mutuo se auget adhesio z amoris deuotio donec tot⁹ deficiēs absorbeat ab illo camino amoris passiōis dilecti.

Sexta.

Canti. ij Sicut in ap̄lexib⁹ spōsi spōsa q̄escit q̄ clamat z dicit. Adiuro vos filie syon ne euigilare faciatis dilectā donec ip̄a velit. Sic circa passionē dñi dz esse imitatio ad purgationē z directionē: p passio advntionēz amorē: admiratio ad mētis eleuationē: gaudiū et exultatio ad cordis dilatationē: resolutio ad p̄fectā cōformationē: q̄es z pausatio ad deuotiōis cōsummationē. Docet aūt passio xp̄i tria. s. q̄ odiosa sint vouitia: q̄ lachrymosa inferni suppliciа: q̄ gratiosa celi gaudia. Xp̄s em̄ passus ē p culpis delēdis: p supplicijs nobis auferendis: z p gaudijs celi q̄ferēdis. Hec in quadā gñalitate sunt dicta sed videam⁹ diligenter singula. Nō em̄ nos decet tedere illa cogitare q̄ xp̄m dñm non teduit tolerare. Et q̄uis dz nō solū semel p oibus hec tolerare: sed etiā iterato p pctōrib⁹ singulis si necesse esset oia sustinere deliberauit z parat⁹ fuit. O d⁹ me⁹ mia mea. Quid est hoc? Quis ad tātā pietatē nō obstupescit? Uñ sanctus vir carpus dicebat se aliq̄n cōtristatū a quodā infideliū q̄ quēdā bonū ab ecclesia seduxerat. Cūq; staret in diuino colloq̄o indignat⁹ nō esse iustuz dicens: si viuerent impij subuertētes rectas vias dñi petijt a deo igne celesti vtrūq; imisericorditer cōsumi. Et vidit subito in visione iesum humani formiter in dorso celi angelis ipsi astātibus dicētē sibi. Carpe carpe paratus sum p hominibus resaluandis iterum pati.

Tria q̄ passio docet.

Carpi visio.

¶ Oratio.

OUlcissime dñe iesu infunde obsecro multitudinem charitatis tue mihi peccatori vt nihil terrenū vel carnale cōsiderē: sed te solū sup oia diligā vt penitus renuat consolari anima mea: nisi in te deo meo dulcissimo. Scribe digito tuo in tabulis cordis mei eorum que pro me pertulisti memoriam vt ea semper pre oculis habeā et dulcescat mihi non solū illa cogitare: sed etiam si necesse sit pro meo modulo tolerare: et non solum tibi ex omnibus viribus obsequi: sed etiā propter te contumelijs affici aut certe morte turpissima q̄dēnari. Amē.

¶ De primo cōpletorio. Capi. lix.



REassume igitur a principio passionis meditationes istas z psequere p ordinē vsq; ad finē et attēde ad singula: ac si p̄sens esses Consp̄ice itaq; dñm iesum attente cū a cena exiens hora cōpletorij in hortū cū discipulis suis vadit. vltimo nūc ab eis associand⁹ itinere qūo affectuose socialiter ac familiariter eis loquit̄ z eos ad orationē hortat̄ z cū intrasset in hortū cū discipulis suis dixit. [Sedete hic]. i. expectate nō moueamini: sicut nec loco ita nec mēte [do nec vadā illuc z orē] z vos etiā orate ne intretis in tētationē p consensum ne. s. succūbatis tētationi. vt ait Hiero. separant in oīone qui separant in passione. z Chri. Cōsuetudo em̄ erat sine eis orare: hoc autem faciebat eruditens nos in oīonibus quietē constituere nobis ipsis z solitudinē multā q̄rere. vñ z Cyril. Semotim orat vt discas q̄ alo attento z corde quieto colloquēdū est cū deo sublimi: hec aūt dixit octo apostolis: q̄ tudas ibi non erat et tres secū duxit. s. petrū: iacobū z iohānē: per hoc q̄ xp̄s volēs orare assumpsit petrū iacobū z iohānē docet nos q̄ oīs volēs deuote orare dz habere tres comites. s. fidei firmitatem designatā in petro q̄ interpretat agnoscēs et tpaliū abdicationē ea sub pedib⁹ per contēptū ponēdo z nihil de tpalibus dū orat cogitando: hoc designat in iacobo q̄ dr supplātator: ac ponere se in statu gratie z habere gferuorē q̄ designat in iohāne q̄ interpretatur in quo est gratia. [Assūpto igit̄ petro z duobus filijs zebedei] spāl̄r tanq̄ de suis secretarijs z magis familiarib⁹ vt quibus in transfiguratione oñderat gloriam sue maiestatis eisdē reuelaret etiā tristiciā sue passionis: et q̄ viderāt gloriosa viderēt z hūilia [cepit] ille cuius sunt oia z in quo aduersari⁹ nihil habebat q̄ peccatū non fecerat morte sibi imminēte [cōtristari z pauere] q̄d q̄ nos oportet facere. vñ Hierony. In hoc pauere z tristari docemur añ iudicū mortis q̄ nō possum⁹ p nos dicere: nisi p illū venit princeps mūdi huius z in me nō hz q̄q̄. Hec aūt tristicia dñi maxima fuit: q̄ tūc [ait illis tristis ē aia mea vsq; ad mortē.] Usualiter dictū est. i. mltū tristis est aia mea: q̄ tristicia tm̄ intēsa erat quātū esse poterat: vel tristis est vsq; ad timorē mortis z p timore mortis: q̄ mortē naturaliter timebat: vel vsq; pōt esse exclusiuū: tristabat em̄ donec se z suos morte liberaret: mors q̄pe corporis absolutio est doloris in xp̄o suis vel potest esse inclusiuum scilicet donec post mortem suam redirent apostoli ad eius fidem. vnde Anselmus. Dato autem charitatis z patiētie salutari mādato z disposito fra-

A Mathe. xxvj. Marci xiij. Lu. xxij

Hiero. Chryso. Orādū in secreto. Cyrill⁹.

Orationis comites.

B Hiero. Pauor et tristicia dñi.

Ansel.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

trib⁹ regno patris tui ad locuz proditorio tuo notū cū illis diuertisti sciēs oia q̄ vētura erāt sup te. Ibi anime tue tristiciā quā eximinēte passiōe sponte assumpsisti sicut z cetera q̄ passus es in auris⁹ fratrū ꝓfiteri nō erubuisti dicens: tristis est aia mea vsq̄ ad mortē. Et iterum: p̄cedit ipe ad montē oliueti tu eū seq̄re. Et licet [assumpto petro z duobus filijs zebedei] ad secreta secesserit vel a longe intuere quō in se nr̄am transtulerit necessitatē. Uide quō ille cui⁹ sunt oia [pauere cepit z tedere] tristis est ingens aia mea vsq̄ ad mortez. vñ h̄ de⁹ me⁹. Ita cōpateris mihi exhibēs hoiem vt quodaz mō videaris nescire q̄ de⁹ es. hec Anſel. Assumpsit aūt xp̄s istū pauorē z tristiciā ꝓpter plura. Primo ꝟz Hiero. vt veritatē assumpti hois ꝓbaret. Naturale ei ē hoi timere mortē. Ex hac naturali tristicia vere cōtristat⁹ est dñs. Sed sciēdū q̄ quedā est tristicia z quidē timoz rationē submergēs z hoiem cōtempto dei p̄cepto in pctm̄ ducens: sicut petr⁹ timore negauit xp̄m: de huiusmodi loquūtur expositores q̄ñ dicunt xp̄m nō timuisse: q̄ppe qui ad hoc venerat vt pateret et petrū temeritatis arguerat cū eū vellet auertere a passiōe dicēs. Absit a te dñe nō erit tibi h̄. Est z ali⁹ timoz moderat⁹ q̄ natural⁹r in est oi hoi z est sine pctō sicut z fames z sitis: z tales passiones fuerūt in xp̄o. Uñ ipse natural⁹r horruit mortē. z penas acerbissimas quas p̄sciuit se passurum de ꝓximo. Aliter tñ huiusmodi passiōes fuerūt in xp̄o q̄z in nobis. In nobis eñ plerūq̄z huiusmodi passiones p̄ueniunt iudiciū rationis z iperiū volūtatis. In xp̄o aūt sp sequebant rationē z volūtatē. vñ volēs esuriuit z sitiuit: volēs timuit: z volēs cōtristat⁹ est. Nihil eñ coactū in xp̄o cōsiderat: ꝟz oia voluntaria credunt. Ista ergo tristicia ita fuit naturalis q̄ tñ fuit volūtaria z rationalis. Et iō signanter dicūt hic euāgeliste q̄ cepit cōtristari z q̄ cepit pauere: nō dicunt fuit cōtristatus vel pauefact⁹: q̄z ipse mor⁹ tristicie nō ei dominatus est: ꝟz ipse statim eū assumpsit z volūtati diuine subiecit. Aliud est ei cōtristari: z aliō incipere cōtristari. Uñ contristat euz ꝓpassio sed passio nō dominat ei⁹ animo. Propassio eñ dicit inceptionē: sed passio cōtinuationē. Quia ergo timoz tristicia inceperūt surgere in parte sensitiua: ꝟz nōdū peruenerūt ad ei⁹ animū siue mentē: iō dixit: [tristis est anima mea vsq̄ ad mortē] vbi anima sumit ꝓ parte sensitiua in qua sunt passiōes: nō aūt in ratione sicut etiā alibi dixerat: nunc aia mea turbata est. Poterat quidē xp̄s natura non mori sicut adā potuit nō mori ante pctm̄. in eo enim nullum culpe debitū nulli⁹ peti fuit vestigiū. Sed sicut veram humanitatē ita z humanas infirmitates nr̄as assumpsit que a deo nō separant velut ecōtra ignoratia: impotētia: cōcupiscētia: z hmōi faciūt. Et nota q̄ cōpassio turbans pōt in aia tripliciter accidere. aut ꝓpter imperiū z iudiciū rationis: vt motus subitus qui appellat ꝓpassio: aut ꝟ imperiū z iudicium rationis: vt motus ꝓgressiuus vsq̄ ad perturbationē rōnis: vel a sua rectitudine vt in malis: vel a sua tranquillitate vt in bonis impfectis: aut ꝟm iperiū z iudiciū rationis: vt mor⁹ a rōne imp⁹ z ordinat⁹ vt turbatio penitētis et cōpatiētis. Primo mō passiōes sunt in oib⁹ puris hoib⁹ etiā pfectis. Secundo mō in impfectis solūz. Tertio mō in xp̄o: q̄z in eo total⁹r subdita erat sensualitas rationi z ratio inferior superiori z superior deo: nec tñ vna potentia impediebat aliā in ope suo naturali. Contristabat ēt xp̄s ꝟz Hiero. Nō solū timore imminētz mortis q̄ ipsa natura abhorret. z recusat: ꝟz ꝓpt infelicitatē inde z scandalū discipulorū z dejectionē iudeorū z euersionē hier⁹lm miserat⁹ his et cōpassus. Et possum⁹ etiā addere q̄ ī tristabat: q̄z p̄sciuit q̄ tam acerbe passiōis sue flagella et vulnera z mors amarissima in multis adhuc hodie miseris z obstinatis pctōrib⁹ frustrari deberēt. Secūdo assumpsit pauorē z tristiciā ꝓ nobis mēb⁹ suis vt ipse nr̄as tristicias in se vinceret sicut z mortem nostrā sua morte destruxit: z sicut suscepit tentationē z passionē vt nos a tentatiōe z passione liberaret. Tertio quoq̄z hmōi pauorē z tristiciā assumpsit nobis in exēplū z doctrinā moralez vt sequit: ex hoc ei articulo q̄ ē pauoris z tristicie assūptio plura habem⁹ documēta. Primū est vt nos exēplo xp̄i discam⁹ timores z tristicias ac passiones alias i nobis insurgētes freno rationis cohibere ne vsq̄ ad aiam ptingant sed in inferiori parte a te subvolūtatis imperio cōstringant vt dictū ē de xp̄o. Scōz est vt ei⁹ exēplo discamus nos desperare nō debere si aliq̄ñ nobis surripiat tristicia timoz: vt pusillanimitas in obsequio z ope diuino. Uñ Aug. Moritur⁹ tristat⁹ est xp̄s vt doceret martyres suos nō debere desperare si in hora passiōis surripiat tristicia quā tñ vincāt. Tertiū est vt nos discam⁹ cōtristari ꝓ primis z necessitatibus eoz sicut xp̄s tristatus fuit nō ꝓ se sed ꝓ alijs vt dictū est ꝟm vnū itellectū. Quartū documētū est vt exēplo xp̄i discamus tristicias z turbatiōes nr̄as ad deū cū oratione referre sicut fecit z ipse. Nā statī vt dixerat tristis est aia mea iuit ad orandū. Quintū documendū est q̄ deuote orare volētes nos debemus secedere ab hoib⁹ ad aliquē locū secretū sicut fecit xp̄s dās nobis exēplū. Sextū est q̄ oēs tristicias, tribulationes penas aduersitates z infirmitates nr̄as ēt si petam⁹ ab eis liberari sicut xp̄s fecit sp post oronē ꝓmittam⁹ volūtati diuine: ac ꝓ h̄ eas q̄si in cor xp̄i reponamus orātes vt ipse eas i vnione sue passiōis ꝓficiat z offerat eas deo p̄ri ad laudē z gloriaz suā. Et ex h̄ nr̄e tribulatiōes z passiōes multum nobilitāt. Nā sicut passio xp̄i in ceto z in

C Passi turbans accidit tripliter in aia.

Hiero. Pauor. Pauoris assumendi cause. Timor dupler. mat. xvj Passiones non vitiose q̄ nos preueniunt sequebā tur xp̄z.

Propassio.

Jo. xij. Sō mortinatura poterat xp̄s.

Hiero. tristicie xp̄i cause.

D documē tū ex pauore xp̄i Primuz

Scōm.

Tertiuz

Quartū

Quintū

Sextuz.

terra ifinitū attulit fructū: sic penez q̄cq̄z tribulatiões nr̄e hoc mō xp̄o cōmisse in vnione passiōis sue tā fructifere erūt vt ag̃elis in celo gloriā: iustis in terris meritū: petōrūb⁹ veniā: purgādis animabus cōferāt releuamē.

Cōtristemur cuz christo.

¶ In recogitādo istū articulū studeat hō semetipsum cōtristare cū gemitib⁹ cōpatiendo xp̄o de sua tristicia ꝓpter nos assumpta: z si aliqua turbatiōe vel aduersitate sitvniat illā cum tristicia z aduersitatib⁹ xp̄i: vt ex vnione ipsarū dulcescāt z deo i summa patiētia redoleant. O dñe Jesu xp̄e q̄ tristari ꝓ me misero voluisti da mihi oēs tristicias meas ad te iugiter sufferre tuq̄z eas in vnione tue tristicie mecū digneris sufferre. Deide dñs Jesus volēs se etiā seq̄strare a trib⁹ ap̄lis secū assūpt̄z dixit eis [Sustinete hic] expectādo [z vigilate mecū] nō cū diabolo vel cū mūdo tā q̄z amici speciales preceteris q̄ debēt in ag̃ustijs assistere amicis. Sustinete pōdus tētatiōis vigilātes a somno infidelitatis z torpore mētis ne ingrauāte diabolo obrepat vobis. Ceter̄z q̄dē iussi sedere ibi q̄si iferiores ab agone isto seruans eos securos: vos autē q̄si firmiores vsq̄z huc adduxi vt collaboretis mecū invigilijs et oōnib⁹: sz nolo vos ꝓgredi vlteri⁹ nondū em̄ potestis. Propter h̄ manete hic vigilātes sicut z ego vigilo: z vnusq̄sq̄z in gradu sue vocationis consistat: qz z ois gr̄a q̄z huius magna fuerit supiorē habet. [Et ꝓgressus est ab eis pusillū [s. q̄z tū iact⁹ est lapidis] z positis genib⁹ p cidit in faciē suā] sup terrā vt humilitatē mētis ostenderet habitu corporis z orabat corde [dicēs] ore. [Abba pater si possibile est] salua cōgruētia redēptionis h̄uane: z si moritur mors me fm carnē nō moriēte [trāsfer calicez h̄uc] id est expimētū passiōis [a me] q̄si diceret. Si possibile ē sine morte mea tpali⁹ salvari gen⁹ h̄uanū trāsfer calicē amare passiōis a me. Per orationē offerebat spm̄ deo patri: q̄ q̄dē oō ex plurib⁹ ostendit pfecta. Primo qz solitaria erat: est em̄ oō eleuatio mētis i deū qō meli⁹ fit qñ hō est seq̄strat⁹ ab alijs. Secūdo qz hūilis cū in faciē suā procidit. Tertio qz deuota cū ad deū patrez recurrit. Quarto qz recta cū voluntatē suā volūtati diuine submittit. Quinto loqz charitatiua cū interim dulciter discipulos visitauit. Quia dicit [abba pater] vtriusq̄z populi patrē z saluatorē deuz esse innuit z ostendit. Jdē em̄ significat abba qō pater: sz abba ē hebreū: pater vo grecū z latinū. Ergo vtroq̄z prim⁹ ipse inuocat vt vtrunq̄z populū in eū creditur̄ū z ab vtroq̄z eū inuocādū esse doceat: qz non est distinctio iudei z greci. Quia aūt dicit [si possibile est [ad potentiam dei pariter z iusticiā refert. Qm̄ q̄z tū ad iusticiā ei⁹ qui nō solū potēs est: sz etiā iustus non sunt possibilia nisi ea q̄ iusta sunt. Un̄ vter⁹ hō horrebat mortē z volūtatem sensualitatis vellet nō mori si de iusticia posset fieri. Habebat aūt iusticia patris vt xp̄s pateret z a constitutiōe mūdi hoc nr̄e salutz sacramētū erat ab eo preostēsum. Angustia ergo mortis z tolerātia passiōis non placebat xp̄o p se z tanq̄z finis q̄ p se appetit: ideo simpliciter loquēdo pati nolebat: sz ꝓpter obediētiā patris z salutē h̄uani generis passionē z mortē volūtarie sustinebat: sicut infirm⁹ volūtarie recipit potionē amarā nō ꝓpter potionē: sed ꝓpter sanitatē cōsequēdā. Hec volūtas non moriendi gl̄iosos martyres facit. Non em̄ vult sensus carnis nisi qō delectat. si aūt delectaret eos mori nō inde viderent mereri. Sz qz hāc volūtatē nō moriendi deo subijciūt z qō naturaliter fugiūt ꝓpter deū volunt: iō merent. vñ z xp̄s subdit di. [Uerūtm̄ nō qō ego volo] h̄uano affectu: [sed qō tu]. Qō ei ex h̄uana infirmitate trepidanter renuerat reuertēs i seipsum per obedientiā z fortitudinē mētis cōfirmat. Nō inquit hoc fiat qō h̄uano affectu loquor: sz ad qō missus sum z ꝓpter qō ad terras tua volūtate descendi. vñ alibi. Nō veni facere voluntatē meā. s. quā tēporaliter sumpsi ex virgine sed voluntatē ei⁹ qui me misit quaz videlicet cōmunē habui eternus cuz patre z quā semp approbo anime ratiōe. Nō meā nō ꝓpriā: nō meā nō filij hois: nō meā que resistat deo. Martiꝝ gloria. Jo. vj.

Et vtiq̄z voluntas xp̄i nō erat ẽqua voluntati patris sz qui venerat obedientiā docere non inueniret obediēs si ꝓpriā faceret voluntatē. Quāto ergo magis nos non iudicabimur obedientes si facim⁹ ꝓprias volūtates. Un̄ Aug. Filius vnicus dicit nō quero volūtatez meā z hoies volūt facere voluntatē suaz. Jlle tm̄ se h̄umiliat qui est equalis patri: z tm̄ se exaltollit qui in imo iacet: z nisi man⁹ ei porrigat nō surgit. Et iterū. Trāsfigurat in se suos: z q̄ nihil aliud vult q̄z pater docet eos p̄uatā volūtatē corrigere et dirigere iuxta diuinā. Un̄ et Hiero. Usq̄z in finē nō cessat docere nos patribus obedire z volūtatē eoz volūtati nr̄e preponere. Ostēdit itaq̄z sz Bedā dñs Jesus vt cū mors vel aliud qō fieri nolum⁹, imminet sic p infirmitatē petamus vt nō fiat quatenus per fortitudinē parati simus vt volūtas cōditoris nr̄i etiā ẽ nr̄a voluntatē fiat. Nā sicut multū ꝓfidere nō debem⁹ ne nr̄az ꝓtutē videamur ꝓfiteri: sic multum pusillanimiter agere z diffidere non debemus ne dei adiutoris nr̄i impotentiā videamur ꝓnunciare. Et iterum. Multi adhuc infirmi cōtristant futura morte: sed si habeant rectū corvitent mortē q̄tum possunt: sed si nō possunt dicant qō dñs dixit [pater si fieri pōt transeat a me calix iste] ec ce habes voluntatē humanā vide iam recturz cor [sed nō qō ego volo sed quod tu]. Hec Beda. [Et rediēs] de loco i quo orauerat [ad] tres [discipulos suos]. s. Petrum: Jacobum z Johannem [inuenit eos dormientes] Jam vicina tētatiōe incipiebāt oculi eoz langue-

Ex oō xp̄i

Perfectio orationis christi.

Abba pater.

Possibilia apud deum.

Uolūtas christi.

Augu.

Hiero. F

Beda.

Petendi a deo forma.

scere: qz dormitio erat q̃si p̃figuratio negatio
Beda. nis z fuge. vñ Bed. Sõnus corpis p̃figuratio erat q̃ in primo grauandi erãt somno infidelitatis. Et petro yronice dicit sic. [Symõ dormis] q̃si diceret. Sic erat faciendũ vel sic imples qõ pmiseras. [Nõ potuisti vna hora vigilare mecũ] q̃si diceret. Qui vna hora nõ potuisti vigilare mecũ qũo mortẽ spnes tu q̃ spõdes mori mecũ? Non oñdis tñ feruorẽ facto q̃tũ ỹbo. In hoc appet tua infirmitas p hoc q̃ dicit vna hora oñdit q̃ breuis est molestia tentationis respectu remunerationis. Ut q̃ dicit Tullius. Ola q̃ breuia sũt tolerabilia de-
Petri increpãdi causa. bẽt eẽ ẽt si magna sint. Quãuis aũt oẽs dorm irẽt petrũ tñ potiꝰ increpabat: qz eñ pre ceteris fuerat gloriatꝰ: iõ pre ceteris erat increpãdꝰ. Itẽ qz inter eos pncipalis erat iõ i ipo alios reprehendebat. Itẽ qz in eodẽ defectu platꝰ magis est increpandꝰ q̃ alij ceteris paribus. Qui etiã iã infirmitate cepssus nõ petrꝰ vel cephas: sz ãtiquo nole symõ a dño hic vocat. [Uigilate] attente oculis mẽtis z corpis [z orate] deuote ỹbis cordis z oris [vt nõ intretis in tẽtationẽ] negãdi me z recedendi a me nõ dicit ne tẽteminiꝰ: qz ipossibile est hoiez nõ tẽtari: sed [ne intretis in tẽtationẽ] z incidatis in eius pfundũ. i. ne tẽtatio vos superet z includat p cõsensum vel opus: tẽtatiõis eñ initium est suggestio mali: mediũ cõsensus in delectationẽ vel opus: cõ summatio est opus ipsum. Ad euitandũ aũt tẽtationẽ z ad
Oronis virtus. resistendũ eidẽ recurrẽdũ est ad oronẽ. Oro eñ est eleuatio mẽtis in deũ: quãto aũt mẽs in deũ eleuat tãto facilius tẽtatio ab ea separat. Et sicut fur audito clamore fugit: vicini veniũt ad succursuz: ita clamor oronis diabolũ fugat z sanctos ad succurrẽdũ excitat. Uñ
Isido. Isido. Hoc est remediũ eius q̃ vitiorũ tentamentis estuat vt quotiẽs q̃libet vitio tangit totiẽs oones fundat: qz frequens oro impugnationẽ vitiorũ extinguit. Et sicut seruus q̃ sentit furẽ in domo z nõ clamat fauet furi z predit or est dñi sui: sic q̃ scit tẽtationẽ esse in corde videt xp̃m pdere et diabolo cõsentire nisi statim p oronẽ exclamet. Et iõ qz diabolus semp tentat semp debemus orare z nũq̃ desistere. Sed oro dz ordinari nõ ad hoc vt nõ tẽtemur: sed ad hoc q̃ nõ intremus in tẽtationẽ. Multũ aũt valet ad expulsionẽ tẽtationis
Augu. Timor mortis eterne. cogitatio z timor eterne mortis. vñ Augu. Timor de futura morte mentẽ cõcutit et q̃si confixis affigit. [Spũs q̃dẽ] de se et natura sua [promptus est] in me z in vobis ad cõfitẽdũ [caro aũt infirma] in vobis: non aũt in me ad tolerãdũ: qz caro corrupta semp deprimit
Prõptitudo spiritus petri. z aliq̃n vincit spm̃: z iõ est orandũ. Nã quasi prõptũ habuisti spm̃ in pmittendo mori ẽt p me: sz nũc piz carnis infirmitas ad sustinẽdũ imminentẽ tentationẽ qz ipsa dormitio corpa
lis indicitũ est z q̃si p̃nũcia vestre infirmitatis nõdũ eñ ỹtute ex alto induti estis. vbi Hie. Hyero. Hoc aũt aduersus temerarios dictũ est quid q̃q̃d crediderint putãt se posse sequi posse. Itaq̃ q̃tũ de ardore mẽtis pfidimus tãtũ de fragilitate carnis timeamus. hec Hiero. Tu dñe q̃ mandasti q̃ vigilemus z oremus da nobis gratiã ad hoc faciẽdũ: qz lz spũs prõptissimꝰ sit caro tñ infirma est z tota pigra z tota somnolenta: nec põt sustinere: vt vir p vnã horã pfecte tecũ vigilet z tecũ oret ne cadat in tẽtationẽ. Deide [iterũ scõo abijt z orauit dicẽs. Pr̃ mi: si nõ põt hic calix trãsire nisi bibã illũ fiat volũtas tua.] Oñdit hic vt ait Chri. Qm̃ Chrisost. valde cõcordat volũtati dei z qm̃ vbiq̃ hanc sequi oportet z hãc ingrere. Uellet q̃dẽ trãsire calicẽ qz hõ est: sz pficit dispẽsationẽ: qz pr̃i obediẽs est. vñ z Leo pa. Hec vox capitis salus est totiꝰ corpis. hec vox oẽs fideles instruxit: oẽs cõfessores accẽdit: oẽs martyres coronauit. Nã q̃s mũdi odia: q̃s tẽtationũ turbines: q̃s posset psecutorũ supare terrores: nisi xp̃s in olbꝰ z p olbꝰ pr̃i diceret fiat voluntas tua? Discãt igit̃ hãc vocẽ oẽs eccl̃ie filij: vt cũ aduersitas violentie alicuiꝰ tẽtatiõis incũbit supato tremore formidinis accipiãt toleran tiã passionis. Et reuersus denuo inuenit eos dormiẽtes pre tristicia [erãt ei ocli eorũ grauati] z depssi: interiores q̃dẽ lãguore terroris z tristicie: exteriores ỹo vigiliarũ longitudine: nã tristicie magnitudine somnũ non poterant vincere timẽtes: tũ p capite: tũ p se: sed sicut dormiebãt mẽte: ita z corpe: qz ex corpe aie q̃q̃z puenit sõnꝰ nature [zait illis. Quid dormitis]. s. in tãtis cõstituti periculis cũ sit tps vigilãdi ppter instãtiã grauissime tẽtationis vobis imminẽtis. [Surgite] a torpore mentis [vigilate] animi vigilantia [z orate ne intretis in tẽtationẽ]. s. p consensum. i. ne tẽtatio vos supet z intra suos classes teneat.
Oones iterãde. [Et abijt iterũ z orauit tertio dicẽs eũdẽ sermonem oronis. s. [pater mi ꝛc.] Tertio xp̃s idẽ orauit vt oronis frequẽtiã ostẽderet z nobis spei longanimitatẽ exhiberet. Iterat oratione oñdens q̃ oro dz esse cõtinua. Silr iterat visitationẽ discipulorũ suorũ: qz opa charitatis debẽt orationi esse cõiuncta. Et sic prelatũ instruit z sibiz gregi intendere: z nũc cõtẽplatiuã: nũc actiuã vitã exercere. Huic nobis obstat qõ dz in ecclesiasti. Nõ iteres ỹbũ Eccl. vj in oronẽ tua: qz illa autoritas sic intelligẽda est: non iteres. i. ita sis diligens in pferendo integre z deuote verba oratiõis tue: vt postea ppter omissionẽ vel negligentiã nõ oporteat iterare: sed tñ iterare ppter deuotionẽ vel instantiã bonũ est. Sic z eundẽ sermonẽ in pdicando diuersis bonũ est q̃q̃z iterare. Cũ aũt oraret z anxiareꝰ dñs iesus [ecce angelus
Angelꝰ cõfortãs pnceps michael astitit cõfortans in eo motũ sensualitatis ẽm quã minoratꝰ est paulominꝰ

ab ãgelis illũ. s. motũ qui exhorrebat mortẽ: Statim postq̃ xps se voluntati patris submisit angelus eũ ꝓfortauit. In quo innuit ꝙ licet qñq̃ nõ fiat qõ petit: qr forte nõ expedit semp tñ oranti mẽtalis cõsolatio conferẽ. Et

Theo. ſm Theo. vt nobis innotesceret oſonis ꝟtus q̃tenus eã in aduersis ꝓponamus orãs dñs ab angelo confortat. Et humilis dñs reuerẽter ꝛ humiliter suscipit hanc cõfortationẽ ẽt a sua creatura considerans se esse minoratũ

ps. viij. paulominus ab angelis dũ est in hac lachrymarũ valle: ꝛ sicut cõtristabat vt hõ sic exverbis angeli fuit cõfortat⁹ vt hõ. Nec putãdũ

℟ Angelũ non habuit deputatũ. mat. iij Angel⁹ in forma hũana. ꝙ hic ãgelus vel alius fuerit in ei⁹ custodiã deputat⁹: qr hoc nõ decuit ꝛ xps nõ indiguit. ſm Bedã. Alibi ꝙ angeli ei ministrauerint hic ꝙ ãgelus eũ cõfortauerit ꝟ vt vtraq̃ natura designet. Nã diuine nature angeli ministrãt: humanã ꝟo cõfortãt. [Apparuit aũt ei angelus] visiõe corpali in assumpto corpe humano cõsolans eũ per modum seruientis nõ ꝓpter ſez sui indigentiã: sed magis ꝓpter discipulorũ assistentiũ consolationẽ ꝛ ad confirmandũ fidẽ in eis ꝙ xps sit maior angelis ratione deitatis: ac ꝓpter nostrã instructionẽ ad ostendendũ. s. ꝙ angeli assistunt nobis orantibus confortantes nos in oratione ꝛ vt ex sua post tristiciã cõsolatione sciremus ꝙ tribulatis ꝓ xpo nõ deest diuina consolatio

ps. xciij iuxta illud ps. Scõm multitudinẽ dolorum meorũ in corde meo consolationes tue letificauerũt aiam meã. Nã ſm Bedã. creator nõ

Beda. indigebat creature subsidio sed hõ factus sicut nobis ꝛ ꝓpter nos est contristatus: sic nobis ꝛ ꝓpter nos est confortatus. Sed et ipse dñs ratione se confortabat dicens ad patrẽ. Nõ sicut ego volo sed sicut tu. Aiunt autem quidã. Michael astitisse orãti ꝛ dixisse se pr̃i

Michaelis ſmo. orationis tenorẽ retulisse omnesq̃ pcidẽtes angelos ꝓ hoc ipso orasse ꝛ respõdisse patrẽ nouit dilectus filius meus ꝙ humani generis redẽptio quã si optamus sine sui sanguinis effusione decenter fieri nõ põt. Angelus aũt post hec cõfortauit eũ vel de sui p̃sentia sicut amic⁹ de sua presentia confortat amicũ.

Confortatio angeli q̃lis Unde confortauit. i. ad modũ cõfortantis se habuit. s. et assistendo vel forte aliqua verba consolatoria dicendo: qr. s. hic vincẽ lucifer sicut victus est in celo: vel qr magnanimũ magna sustinere deceret: vel qr passio cito transiret et eius fructus esset ꝓpetuus. s. redẽptio humani generis ꝛ restauratio angelice ruine vl̃ aliquod simile. Uel ſm quosdã (vt dicit

Theo. Theo. ista angelica cõfortatio fuit xpi glorificatio. dicebat em̃ angelus glorificans eum. Dñe tua est virtus tu potes ꝟ mortẽ ꝛ infernũ genus liberare hũanũ ꝛ similia. Jesu qui in oſone positus ab angelo cõfortari voluisti da mihi ꝓ virtutẽ oſonis tue vt oranti mihi semp assistat angelus tuus me confortans.

hic animaduerte ꝓtra impatientiã nostram qr dñs iesus pluribus vicibus orauit añq̃ a patre acciperet responsionẽ ꝛ confortationẽ. ℣ Ter ora uit ꝛ ter tẽtatus fuerat. Sicut aũt ter fuerat tẽtatus in tribus locis sic ter orauit nõ in eodẽ loco: sed in tribus diuersis locis distantibus abinuicẽ ꝓ iactũ lapidis. Et vt dicit adhuc in ipsis locis vestigia ecclesiarũ sunt q̃ ibi facte fuerũt. [Et factus in agonia ꝓlixius orabat] ofidens ꝛ docẽs ꝙ nos in agonia vel quacũq̃ necessitate cõstituti debem⁹ ad oſonẽ cõfugere ꝛ in magnis periculis ac maiori necessitate magis ꝛ instãt⁹ oſoni insistere. Agonia ista põt dici certamẽ ℟ Agonis xpi. ꝟ mortẽ: vel mortis anxietas quã q̃si presentẽ põidebat: ꝛ ideo dicit tũc fuisse in agonia: sicut infirmi in extremis laborantes dicunt esse i agone: vel põt dici certamẽ ꝛ reluctatio sensualitatis ac rõnis qr agonizabat ꝛ certabat in eo mirabili pugna: sensualitas natural⁹ mortẽ horrẽs ꝛ recusans ac rõ voluntati diuine obtẽperãs ꝛ ipsam mortẽ ꝓ salute hũana zelãs qr ꝟtute diuina q̃libet pars ꝓmittebat agere vel pati qõ ꝓpriũ erat sibi. Jam tñ vincebat mortẽ alo dũ etiã mori volebat quã postvicit actu ipso. s. resurgẽdo. Sed heu colluctatio carnis ad spm̃ sine sensualitatis ad rõnẽ quosdã hominũ facit retroire vel exorbitare vt illos q̃ peccant mortal⁹ ꝛ quosdam lente incedere sine in via morari vt illos qui peccant venial⁹. Uñ in hmõi pugna ꝓlixius ℟ Orandũ ꝓlixius est orandũ vt oratio sit recta ꝛ volũtas cõstãs ac sensualitas recte rationi ꝛ rõ diuine volũtati nõ obsistat: sed obediat ꝛ dicam⁹ nõ mea ℣ sed tua voluntas fiat. In statu mortis distri ℣ Morien ctũ iudiciũ et ea q̃ hõ nunq̃ antea recoluit ei ti subuenit in aim. In cuius figura xps appropin nientis. quãte morte factus est in agonia. vñ Grego. ℟ Grego. Appropinquãte etiã morte nostre mentis in se certamẽ expressit q̃ vim quãdã terroris et formidis patimur cũ ꝓ solutionẽ carnis eterno iudicio appropinq̃m⁹. Nec immerito tũc ala terret qm̃ post pusillũ hoc inuenit qõ in eternũ mutare nõ possit. Si em̃ cõsideremus ꝙ viã vite ꝓtis ñequaq̃ sine culpa transire poterim⁹: ꝛ ꝙ nec hoc ipm̃ sine reatu nr̃o est ꝙ laudabiliter gessim⁹ si remota pietate iudicemur merito in agonia cõstituimur. Et cũ ℟ Sudor sanguinis xpi. dñs plixi⁹ oraret interiz sudor feruẽtissim⁹ in modũ sanguis erũpẽs i hac agonia siue certamine vsq̃ in terrã abũdãter currebat. Ex feruore ei orãdi ꝛ ex apꝓhẽsione iminẽtis periculi acvehemẽti ãxietate sensualitat⁹ q̃ ꝓmitebat agere ꝛ pati qõ erat ꝓpriũ sibi inflãmabat cor ꝛ corp⁹ vt aptis poris efflueret sudor rubicũd⁹ ꝛ sanguine⁹. Iste sanguis fuit ver⁹ ꝛ naturalis q̃tũ ad ꝟitatẽ sue exist̃tie: ꝛ de purissima xpi carne: sz miraculos⁹ ꝛ nõ naturalis q̃tũ ad modũ pfluẽtie. qr ſm Bedã ℟ Beda. ꝟ natura est sanguinẽ sudare. Sic ẽt oportet dicere ꝛ sanguinem aquam lateris xpi iã mortui ꝙ

fuit ver⁹ sanguis: ⁊ va aq̃ sz miraculose efflux
rũt de mortuo corpe. Ad hũc suauissimi sudo
ris balsamũ egrotis ꝓficuũ festina ne tarda-
Ansel. neris vt ide sanari merearis. vñ Ansel. Quid
stas accurre ⁊ suauissimas illas guttas lãbe
⁊ puluerẽ pedũ illi⁹ linge: noli dormire cũ pe-
tro ne merearis audire sic nõ potuisti vna ho
ra vigilare mecũ. hec Ansel. Surgit igit ter-
tio ab oone i q̃ stabat flexis in terraz genib⁹
tot⁹ sanguine madefact⁹: quẽ cõspice tergẽtẽ
sibi vultũ vel forte etiã in torrente lauãtẽ totũ
q̃ afflictuz reuerenter cerne ⁊ cõsidera quãta
tũc fuerit aie sue ãgustia cui⁹ testes sũt gutte
N sãguinee de currẽtes i terrã: ei intime ꝑpate
Dolor reiqt nõ sine ingenti acerbitate doloris ꝗ sibi
passiõis potuit cõtingere. Nũq̃ em aliq̃s mortalium
dñice. ob mortẽ horroꝛẽ audit sudoꝛẽ fudisse sangui
neũ. Uñ patet ei⁹ nũq̃ simile fuisse doloꝛẽ. In
hoc quidez apparet quãta fuerit amaritudo
passiõis xpi cui⁹ sola cogitatio tãtũ naturam
imutauit q̃ ãgustia sanguinẽ sudare cogit.
Hec pugna ei⁹ ⁊ anxietas martyrũ certamina
⁊ agones significãs plurimũ cõsolat ⁊ ꝓfortat
pusillanimes: ⁊ infirmos ⁊ ad amoꝛẽ icitat tepi
Ansel. dos ⁊ ingratos. vñ Ansel. Positis q̃z genib⁹ in
terra ꝓcidisti in faciẽ tuã adorãs: in agonia ⁊
dicẽs. Abba pater mi si possibile est trãseat a
me calix iste. Et angustias q̃dẽ coꝛdis tui dul
cissimi certissime idicabat sudoꝛ ille sãguine⁹
q̃ oonis tpe de sctissima carne tua guttati de
currebat i terrã. Dñatoꝛ dñe Jesu vñ aie tue
tãvehemẽs tristicia vñ tãta sudoris anxietas
⁊ tã anxia supplicatio. Nõne volũtariuz oino
sacrificiũ deo pri obtuliste ⁊ nihil inuit⁹ ptuli
sti vtiq̃ dñe. Arbitramur aũt q̃ ⁊ ꝗ q̃z ad con
solationẽ infirmoꝛ mẽbroꝛ toꝛ assumpsisti ne
forte desperet q̃s: si caro infirma remurmuret
vbi ad passionẽ ꝓpt⁹ est spũs. Nimirũ et vt
maiores erga te amoris ⁊ gratitudinis stimu
los haberem⁹ naturalẽ carnis infirmitatẽ eiu
sce modi indicijs i te expssisti q̃b⁹ docemur q̃
vere lãguores nros portasti: ⁊ nõ absq̃ sensu
doloris passionũ sentes pcurristi. Uox ei illa
Sanguinẽ sudãdi rõ. vox carnis fuisse videt: nõ spũs eo q̃ subiũxi
sti. Spũs q̃dẽ promptus est: caro aũt infirma. ꝗ
Ansel. Uoluit aũt dñs sanguinẽ sudare pluri
Augu. bus rationib⁹. Prima est ꝑm Aug. ad figurã-
dum q̃ de coꝛpore suo toto q̃ est ecclesia san
guis effundẽdus ⁊ emanatura erãt sanctoꝛuz
Beda. martyria. Secũda est ꝫ Bedã: vt ꝑ terrã san
guine irrigatã declararet terrenos hoies san
guine suo redimẽdos ⁊ mũdandos. Tertia ẽ
ꝑm glos. vt totũ mundũ pctis mortuũ ad vitã
Bern. resuscitaret: tõ sudoꝛez suũ sanguineũ ad ter-
ram decurrere volebat. Itẽ ꝑm Bern. nõ solũ
oculis ꝫ quasi mẽbris oib⁹ fleuisse videt vt to
tũ coꝛpus ei⁹ q̃ est ecclesia totius coꝛporis la
chrymis purgaret. Insup ẽt sanguis decurre
bat in terrã ad ostẽdẽdum q̃ ꝑ terra. i. eccle-
sia adhuc militãte in terra oꝛabat ⁊ sanguinẽ
suũ fundebat ⁊ ipsam suo irrigatã sanguine
fecũdabat. In sudoꝛe aũt notat feruoꝛ: in san
guine preciũ: in decursu abundãtia: in guttis
particularis efficacia q̃nis esset vniuersalis
sufficiẽtia. Ex isto articulo q̃ est sudoris san-
guinei defluxio habet documẽtũ salutifez q̃ Docu-
⁊ nos in oone debem⁹ ita esse itẽti et feruidi: mentum.
vt ex vehemẽtia intẽsiõis ⁊ feruoꝛe deuotiõis
sudem⁹ q̃si sanguinẽ ꝑ cõfiguratiõnẽ passiõis
xpi ⁊ ardoꝛẽ dilectiõis ad deũ. Q̃ fit duz quis
oras in tãto ardoꝛe deuotiõis accendit q̃ ꝓ
amoꝛe dei si oportet sanguinẽ suũ fundere: nõ
veret: ⁊ talis sic icalescit spiritu vt tot⁹ sãguis
in coꝛpore q̃si spiritui alludẽs ꝓnũ ⁊ promptũ
se exhibeat ad excludendũ: q̃ vo caro ex infir
mitate sua tã vehementẽ ardoꝛem deuotiõis
sufferre nõ prevalet: iõ sudoꝛẽ q̃si sanguinem
eua ꝓrat: vt saltẽ ꝑ sanguine ardẽtes lachry- Effica-
mas ꝑ oculos effundat. Et q̃m nos tã vigoro- cia ora-
sam oonez effundere nõ valemus adiũgam⁹ nis ex
oonẽ nostrã orationi xpi q̃ est aduocatus no oratione
ster apud patrẽ ⁊ ipse interpellat ꝓ nobis, im christi.
mo orat nobiscũ. Et illa oratio ẽ efficacissima Q̃o cuz
⁊ deo patri accepta q̃. s. i vnione oonis xpi of lachry-
ferẽ. Quã efficaces etiã sint lachrymẽ oonis mis cõ-
⁊ maxime ille que in recoꝛdatiõe passiõis xpi passiõis
fundunt patet ex quadã reuelatiõe facta cui
dã psone de qua legit q̃ apparẽs ei dñs i spũ
ait. Si quis in recoꝛdatiõe mee passionis la-
chrymas cũ deuotiõe fuderit suscipe volo ac si
ipse ꝓ me passus sit. In recolendo istũ artis-
culũ ꝓcidat hõ in faciẽ sup terrã oꝛando intẽ
te: ⁊ cogitet angelicã ꝑsentiã sibi tũc adesse: re
cogitet etiã agonẽ suũ ⁊ conet q̃ntũ pot habe-
re lachrymas ex cõpassione ⁊ amoꝛe xpi: quas
si habere nõ pot ꝑ oculos fundat saltẽ lachry
mas coꝛdis. Et sicut xps dei filius iminẽte sibi
passiõe hoꝛrẽda cũ pre angustijs supueniẽtu
re mortis guttas sanguineas in terrã funde
ret: nihilomin⁹ tñ libere volũtatẽ suã volũtati
patris cõmisit: ⁊ qõ ceperat deuote pfecit: sic
q̃libet deot⁹ in oi aduersitatis pressura: ⁊ tri
bulatiõis angustia licet forte naturã reluctã
tem habeat. se paterne voluntati committat: ⁊
hoc q̃ occurrit deuote suscipiat. O pie Jesu
qui fact⁹ i agonia guttas sanguinis mirabili
ter desuduisti da mihi vt recoꝛdatiões tue pas
siõis accensus lachrymarũ guttas ꝑ sangui
ne in cõspectu tuo merear dulciter desudare.
¶ Respice nũc qualiter iacebãt discipuli doꝛ Contem
mientes ⁊ qualiter dñs ostẽdit eis modũ oꝛã platio.
di in gestu coꝛporis: ⁊ in ẏbo pio: ⁊ per ange-
lum ibi apparentẽ quem modum ⁊ tu tenere
debes. s. te ꝓsternendo: ac ꝓpriũm defectuz ⁊
fragilitatẽ recognoscendo: ⁊ cadẽdo in faciez
tuã ñ post faciẽ vt ea q̃ rogas coꝛã te habeas
⁊ in mente teneas: nõ retro vt vnũ oꝛe dicẽdo:
⁊ aliud coꝛde cogitãdo: ⁊ vt humilitatẽ mẽtis
ostẽdas habitu coꝛporis: casus eni in terram
docet nos magis humiliari si posset fieri: et

ꝓ volūtas pr̄is semp̄ p̄cedat: z ꝙ nō tepide sed cū magno feruore ores sicut dñs fecit: zꝙ nō parū sed plixe z distincte: nō sicut illi q̄ festināter horas soluendo z si nō verbo: facto tñ dicunt expediam⁹ nos de istis qz habem⁹ facere alia magis necessaria quasi festinātes ad vtliora et maiora. Et vide quō statim aderit tibi angelus q̄ te adiuuet z cōfortet: z orationē tuā deo p̄sentet: ꝓpter exēplū eiꝰ nr̄m ille angelus apparuit cōfortās dñm. ¶ Et non semel: sz frequēter est orādū sicut ipse ostēdit nobis p̄ trinā orationē suā docēs vt nō deficiamus: sed in oratiōe permaneam⁹ donec impetrem⁹ ea qne postulare iā cepim⁹. Et tu ora p̄ mortuis: p̄ viuis: tam p̄ctōribus: q̄ iustis. Ut orauit ter vt z nos de p̄tis p̄teritis veniam de p̄sentib⁹ emēdationē: z de futuris cautelam a deo postulem⁹. Uelvt hec tria. s. veniaz gratiā: z gloriā in oratione petamus: velvt ꝫ trinaz cōcupiscentie seu cupiditatis tēptationē oratiōis clipeo tueamur: vel; vt ad trinitatē. s. patrē: z filiū: z spiritū sanctū orationem diriga mus. Per hoc etiā docuit nos orare perfecte: qz pfectio cōsistit i trib⁹. s. i principio: medio: z fine. Cōpatere nunc dño z admirare ꝓfundissimā humilitatē suā: qz cū sit deo patri suo coequalis z coetern⁹: ꝓstrat⁹ tñ deū orat ⁊ q̄ libet de populo homunculus. Orare q̄dem patrē ꝓuenit xp̄o rōne humanitatis i qua est minor patre: non aūt rōne deitatis in qua est equalis patri vt hō rogat patrem q̄ vt de⁹ est vn⁹ cū patre. Cōsidera ēt pfectissimā ei⁹ obediētiā. Qz em̄ pater vult q̄ moriat: ipse hanc obediētiā reuerenter suscipit z requirit. Uide tertio idicibilē ad nos charitatē tā patris q̄ filij: p nobis em̄ hec mors indicit z sustinet ꝓpter nimiā ipsoꝝ charitatez quā ad nos hñt [Uenit autē] post hec dñs Jesus [ad discipulos suos] z quasi cōpatiēs eis ꝓpter tēptationez de primo eis imminentē [dixit eis. Dormite iā z requiescite]. q. d. Parum i potestis hoc facere. Qui ibidē aliquātulū dormierūt. Jubet eos dormire vt ostēdat suā ad eos cōpassionē qz grauati erant: vt cognoscāt suā infirmitatē qz cū ip̄o vigilare nō poterāt: vt somno recreati: fugere possent de manibus eo q̄ statiz xp̄m erāt capturi: z in figura q̄ i primo infidelitatis somno erūt grauandi. Cōsidera in xp̄o māsuetudinē piā. quāto ei magis appropinquat ad mortē tāto magis ostendit cordis sui dulcedinē. Bon⁹ pastor vigilabat sup custodia pusilli gregis sui. O grandis amor. Uere bon⁹ z pius est hic pastor. Uere in finē dilexit eos cū in tanta agonia positus illo modico tē pore q̄tē eoꝝ p̄curat: ñ sic hodie multi pastores faciunt q̄ subditis vigilantibus z in agonia positis dormiūt suauiter z quiescūt. Dum ergo videbis discipulos dormiētes in tāto periculo z dñm vigilantez si deuot⁹ es multa inuenire poteris q̄ dicas taz dño tuo q̄ discipulis suis. Uidebat tandē a longe aduersarios suos venientes cū facib⁹ z armis: nec tñ discipulos excitauit: nisi cuz ꝓpe z q̄si iuxta eos fuerāt. Tunc aūt euigilans discipulos dixit eis. [sufficit]. s. qz iā quieuistis z satis dormistiz: q̄ parū est dormiēdū. Uñ quidaz patres nō nisi stādo vel sedēdo somnū capere cōsueuerūt p̄modicū. Ter discipuli dormiūt: ter dñs orans suscitat: q̄ trina dormitio z suscitatio tres mortuos quos dñs suscitauit significat. Et subiūxit. [Uenit hora z filius hois tradet in manus Origenes p̄ctōz] vbi Origenes. Sed z nūc iesus in manus Tradi t p̄ctōz tradit q̄n hi q̄ videntur in iesum crede manus re habēt eū in manib⁹ suis cū sint p̄ctōres: sz z p̄ctōrum quotien scūq; iustus habens i se iesum in potestate fact⁹ fuerit p̄ctōz: iesus est traditus in manus p̄ctōruz. hec Origenes. [Surgite eamus]. s. obuiā inde proditori etiā suis cōplicib⁹ ecce q̄ me tradet ꝓpe est] quē nolo declinare q̄uis possem h̄ facere: ac si diceret. Nō nos inueniant latētes ac quasi timētis z retrahētes vltro eamus eis obuiā z pergam⁹ ad mortē: vt passuri confidentiā z gaudium videāt z passionē oīno volūtariā sciāt vltro nos debemus offerre q̄n nō expedit mortē effugere vbi ostēdit xp̄i desiderū ad nr̄am redēptionē: qz nō solū proditorē cū turba venientē expectauit sed etiā eis occurrit vbi etiā docet: vt si tribulari eos oportet cū gaudio z confidentia sustineant⁹. ¶ Moraliter q̄z monet nos ad tria. Prio ad tēptationes nos ꝓparare cū vi[gilate.] Secūdo in bonis operibus ꝓficere cū subdit [eamus.] Tertio oī hora qua si tentationem Jude ad primā expectare cuz addit [ecce ꝓpe ē]. [Et uentus adhuc eo loquēte cū discipulis suis. Ecce iudas] mercator pessimus [vnus de duodeciz] sez numero nō merito: qō dixit ad ostēdēdū i mane facinus illius q̄ de apostolica dignitate ꝓditor fuerat factus [accepta a p̄side cohorte militū] gentiliū quoꝝ intererat capere malefactores cū tribuno q̄ ꝑat eis acturba plurima indeoꝝ ministroꝝ accepta a pontificibus z principibus sacerdotum crudeli vtiq; z pessima societate ipiorū tanq; ad tenēdū reū añcedebat eos tanq; ductor eoꝝ qui volebāt cōprehendere iesum z venerūt illuc [cū laternis et facib⁹] vt si in tenebris latere vellet his quereret: nec nō [cū gladijs fustib⁹ z armis] vt captionē eius impediret volentibus his resistere tur. ℣m Hiero. Incumbit virtuti seculi qui desperat de adiutorio dei: habebat vtiq; fulcimentū ab vtraq; curia. s. imperatoris z pōtificis quasi seruato ordine legitime ptātis: vt nemo tenentibus auderet obsistere: cū hic milites p̄sidis inde ministri phariseoꝝ qui i lege summi z iudices videbātur illū tenerent vel etiā si quis auderet contra tot non posset: timebant em̄ plebem ne per hanc defenderet contra eos: z ideo etiam nocte traditur vt sine turbis que in die frequenter propter instru-

ꝓ Orāduz frequenter.

Ter cur orauit dominꝰ.

Orare q̄ nō xp̄o conuenit.

Q Dormire cur p̄misit p̄los.

Vigilia xp̄i.

Moraliter

Hiero.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

etionẽ aderant inuenirẽt. Anteꝯ aũt iudas cũ turba veniret ad ortũ vbi iesus cum discipulis erat dedit eis signũ dicens. [Quẽcũq; osculat⁹ fuero ipe est] scz cauẽdo a pplo ne eũ devestris manib⁹ eripiat. Ppls em̃ cõis devotionẽ ad eum habebat: hoc aũt fecit iudas z ꝓpter romanorũ milites q̃ xp̃m nõ cognoscebãt: z propter alios ne loco xp̃i caperẽt iacobũ minorẽ q̃ in facie xp̃o simillim⁹ erat ꝓpter qõ spãliter frater dñi dicebat: z qz timebat ne se trãsformaret z de manib⁹ eoꝝ elaberetur: qz pluries detẽtus ab ipsis ptrãsijt nescientib⁹ eis: z ideo osculari eũ voluit: vt in osculãdo tenere tur ne euaderet. Et cũ vẽissent ad ortũ [tunc iesus sciẽs oĩa q̃] ex dispositiõe diuina [vẽtura erãt sup eũ ꝓcessit] vltro [in occursuz illorũ] sicut parat⁹ ad passionẽ: ex quo ptz volũtarie eũ captũ fuisse z passum: discipuli q̃z sequebãtur eũ timẽtes sed ipse cõfortabat eos ne timerẽt. vñ Anfel. Quã pr̃optus bone iesu spũs tu⁹ ad passionẽ fuerit euidẽter ostendisti qñ venientibus vna cũ ꝓditore tuo viris sanguinũ et querẽtibus animã tuã cũ laternis z facib⁹ z armis per noctẽ vltro occurristi. [Et dixit] iesus occurrẽtib⁹ offerẽs se voluntarie eis. [Quem queritis.] Nõ interrogat quasi ignarus voluntatis eoꝝ sz mori parat⁹ interrogat vt sciãt esse eũ quẽ querebãt. [Respõderũt ei iesum nazarenũ.] Nõ erat ḡrendus ad mortẽ quẽ ꝓfitent esse salutis auctorẽ: nec erat psequẽdus quẽ dicũt esse florẽ honoris z honestat̃. [Dixit eis iesus] semetip̃z manifestãs z offerẽs. [Ego sum]. s. quẽ q̃ritis. q. d. Quid ꝓ signo sumitis osculũ ꝓditoris: q̃d q̃si latẽtẽ me q̃rit̃z cũ facib⁹ z laternis [Ego suz.] Nõ se occultauit nec se abscõdit: sed magis querẽtib⁹ obuiã uit et se ostẽdit. vbi Chri. Fecit aũt hoc iesus ostẽdẽs: qm̃ nõ solũ cõprehendere eũ nõ possent: sed nec videre in medio existentẽ: nisi ipse cõcederet. hec Chri. Virtute em̃ diuina factũ est vt venientes ad capiendũ eũ prio nõ cognoscerẽt: etiã su⁹ discipulus qui venerat ad tradẽdũ: quod maxime est potentie eius ostensiuũ: vt ꝓ hoc secũdo ostẽderet q̃ de volũtate sua caperet: quia incognit⁹ ab eis recedere poterat si voluisset. Sed z manifesti⁹ ptz ꝓ hoc qõ subdit: qz audito ꝙbo ꝙtutis z diuinitat̃z qõ est ei cũ pr̃e z spũsctõ cõe a voce tonitrui hui⁹ formidãtes [abierũt retrorsum z ceciderũt i terrã] resupini tã iudas q̃ alij potẽtia diuinitat̃z ip̃i⁹ delecti: ita erat eis importabile qõ dicebat. Itẽ ideo vt etiã q̃tũ in se est daret iudeis materiã cõuersiõis viso potẽtie sue miraculo: et tõ cũ statim ad ostẽtionẽ sue potẽtie cõuersi nõ fuerũt se eis capiẽdũ spõte obtulit. [Ceciderũt retrorsuz] z resupini sicut cadũt iniq̃ nõ ante z in facie sicut cadũt iusti: q̃ aũt ante se cadit videt q̃ cadat: q̃ aũt retro cadit nõ videt sui casus periculũ. Iniqui ḡ retro cadũt: qz nõ vidẽt sui casus miseriã z qõ eos sequat iusti ꝙo q̃ in istis visibilib⁹ semetipsos spõte deijciũt: vt i inuisibilib⁹ erigant in facie suã z añ cadere dicunt: qz casum vidẽt z timore cõpũcti humiliant. Hinc ḡ pẽsandũ est q̃ aspera erit vox irati: cui⁹ ꝙba dulcia pati nõ poterũt: hoc aũt factũ ẽ ex diuina ordinatiõe: vt ꝓ hoc declararet virt⁹ sue diuinitatis. vñ Augu. exclamãs ait. Ubi nũc militũ cohors z ministri principũ ac phariseoꝝ vbi terror et munimẽ armoꝝ. Nẽpevna vox dicẽt̃z. [Ego suz] tãtã turbã odij⁹ ferocẽ: armisq; terribilẽ sine telo vllo pcussit: repullit: strauit virtute diuinitatis latẽtis. De⁹ em̃ latebat in carne q̃d iudicatur⁹ faciet qui iudicãdus hoc fecit: q̃d regnaturus poterit q̃ moritur⁹ hoc potuit? hec Aug. Poterat xp̃s oẽs hostes suos destruere si vellet se defendere: sz noluit nisi ad modicũ eos ꝓsternere: hoc iõ fecit vt ostẽderet se mortẽ volũtarie sustinere et si vellet reniti nõ possent eũ capere vel tenere. Hec hostium xp̃i victoria fuit olim in samsone: z sagar: z dauid p̃figurata. Sãson cũ mãdibula asini strauit mille viros: z sagar cuz vomere interfecit viros sexcẽtos. z dauid vno impetu occidit viros octingẽtos. Sed si isti dei adiutorio tot hostes ꝓstrauerũt nõ est mirũ q̃ coram xp̃o oẽs hostes corruerũt. Et cũ tremuli surrexissent [iterũt eos interrogauit quẽq̃ritis] q̃stionẽ iterat vt fideles sua passione liberãdos ostendat. [Illi aũt] adhuc in malicia sua pseuerãtes [dixerũt. Jesum nazarenũ] nõ em̃ cognoscere vel capere poterãt eũ donec ipse vellet: ꝓpr̃ hoc subdit. [Dicit eis iesus dixi vobis qz ego sum] quia volũtarie me offero: z tũc habuerũt ipsi⁹ notitiã et capiẽdi licẽtiã ꝓpter qõ sequit. [Si ḡ me q̃ritis] scz cõprehẽdere faciat̃z id qõ intẽditis: sz tñ [sinite hos] scz discipulos meos [abire] qz non est tps mõ q̃ tollant de mũdo. In quo ptz q̃ ip̃e edit eis ptãtẽ capiẽdi eũ: nã sicut ex sua potẽtia discipulos suos seruauit: ita z multo magis seip̃m seruare potuisset. q. d. Si dovobis ptãtẽ me capiẽdi: vt tñ meis discipulis nõ faciatis aliq̃d malꝝ. Hoc dixit qz seruãdi erãt discipuli: vt verbũ salut̃z p eos diuulgaret vsq; ad vltimã horã eius quã ad eos habuit dilectiõis cõseruãtiã demõstrauit: p hoc ostẽdit q̃ supiores debẽt suos subditos fideliter adiuuare z ꝓ eoꝝ defensione se mortis periculo exponere. vt ait Aug. Faciũt qõ iubẽt sinunt eos abire q̃s nõ vult pire: et ipse q̃ dixerat [qz q̃s ex eis dedisti mihi nõ pdidi ex eis quẽq;] Tũc [accedẽs] ille ne q̃z z dñz suũ subdole salutãs [dixit. Aue rabi z osculat⁹ ẽ eũ] Accessit tãq; domestic⁹: sz fur erat: salutauit tãq; discipulus: sz insidiator erat: osculat⁹ est tãq; amic⁹: z inimic⁹ erat. Dicit q̃ erat cõsuetudo iudeoꝝ in aduẽtu suo osculari ad signi tudo.

Jacobi minoris similitudo ad xp̃m

Anfel.

Obuiatio xp̃i. Christi.

Resupinus captiuantiũ casus.

Casus retrorsum.

Verbi xp̃i virt⁹

Augu.

F Figure victorie xp̃i.

Jud. xv

Jud. xvj

ij. Reg. xxiij.

Capivoluit se nõ suos

Augu.

Accessus

Osculãdi cõsuetudo

ficandū q ingressus erat pacific⁹ et q moris erat dñi iesu discipulos q̄s emittebat in oscu lo pacis recipere redeūtes: z ꝓptera ꝑditor illis osculū in signum dedit: z alios tanq̄ dux exercit⁹ z ductor ad malū p̄cedēs: cū osculo fic to redijt. q. d. Nō sum ego cū istis armat⁹: sz rediēs more solito te osculor: z dico ave rabi. Jude si miles. overe ꝑditor. Huic sīles sunt multi p̄lati qui ꝙ vel facto alios scādalizādo: z post se tra hēdo antecedūt ad malū: z iō etiā antecedūt ad infernū. Judas dñificijs xp̄i abutens ma la ꝑ bonis reddebat: cui etiā sīles sūt q̄ sīlia Beda. facere nō erubescūt. ꝯz Bedā. Suscepit oscu lū dñs nō q̄ simulationē nos doceat: sz ne p̄ditorē fugere videret: z plus afficeret ꝑdito rē cūctamoris officiū nō negaret simul. z illud Psalmo xxix. ps. ꝙplēs. Cū his q̄ oderūt pacē erā pacific⁹. Amicus dict⁹ iu das. [Et] suscepto osculo [dixit illi Jesus: amice ad q̄d venisti:] Uocat eū amicū ꝑm statū pri stinū amicabilr em̄ fuit elect⁹ a dño in ap̄l̄z: ac si diceret. Ad q̄d scelus dilapsus es: vt di scipulus traderes magr̄z: z dū esses ap̄l's fa ctus es traditor: vide q̄d fecer̄z z ꝙsidera finē tuū malū: vl amice: q: diligo te: ꝯz inimice: q: me tradis: vel vocat eū amicū ironice ꝓpe rās simulatiōes. Tāq̄ ꝑm Aug. dicētē. Oscu lar̄z z insidiaris: noui q̄ reveneris amicū finḡz cū ꝑditor sis: oñdis amicitiā signo z agis p̄ditionē ō fctō. Amicitie signis ꝑditores vtūr vt eor̄ dol⁹ latēti⁹ pagat. vñ aperti⁹ ei dicit. [Juda osc'o filiū hois tradis]. i. signū cha ritatis ꝑditionē homicidij facis. Infelix si gnūvbi p̄ pacē bellū: p osculū homicidiū: p sa lutationē ꝙdēnatio ꝓcurat. vbi Amb. Illud pl⁹cōfutat ingratū q̄ eū tradiderit q̄ cū esset dei fili⁹ ꝓpter nos fili⁹ hois eē voluisset. q. d. ꝓpē te suscepi ingrate q̄ tradis ꝯypocrita. Et ꝑm eūdē q̄si amātis affectu corripuit ꝑdi torē: z iō et ꝑm Chri. Proprijū nomē posuit q̄ magz dolētis erat z revocātis q̄s ꝓuocati ad irā. vñ Ansel. Signo q̄ acceperāt a duce fla gitij teip̄z manifestati. Nā accedētē ad oscu lū sctissimi oris tui cruentē bestiā aduersat⁹ nō es: ꝯz os i q̄ dol⁹ iuēt⁹ nō ē: ori q̄ abūdauit malicia dulcit applicuisti: o inocēs agne dei q̄d tibi z lupo illi? Que ꝙuētio xp̄i ad belial? sz z ꝯ benignitatis tue erat dñe vt ola illa ex hiberes q̄ ꝓraui cordis sui ꝓtinaciā emollire potuissent. Nā z veteris amicitie illū cōmo nuisti dicēs. Amice ad q̄d venisti? Et horro re sceleris sui cor impiū ferire voluisti cū dice bas. Juda osculo filiuz hois tradis. hec An sel. hoc idē pōt dici indigne sumētib⁹ corpus xp̄i. s. [Juda osculo filiū hois tradis.] ¶ Wo raliter iudas est mūd⁹ q̄ qñ ad libitū dat di uitias: tūc ridet qñ dat solatia: z delitias tunc osculat: qñ dat honores tūc amplexat: sz oib⁹ ist̄z modis nos ꝺcipit: z morti eterne nos tra dit. Teste bto Job qui dicit. Ducūt in bonis dies suos z in pūcto ad infernū descēdūt. Ui de hic maximā māsuetudinē dñi: q: osculū ꝑ ditori suo dedit: z ꝙbis blādissimis alloquēs amicū ip̄m vocauit. O quot sunt hodie tales qui vident amici esse dñi z nō sunt ei⁹ amici. Amici Amicis em̄ suis ola nota facit sc̄z mūdū cōtē fraudu nere: carnē domare: z diabolū cū suis tētatio lēti. nib⁹ vincere. Sed multi abeuntes retro post cōcupiscētias suas cuz inda ꝑditore abierūt ad penas. Quot sunt etiā hodie q̄ inter se vi dent amici: sed sunt ficti z peiores q̄s inimici apti. Inimic⁹ em̄ manifest⁹ melior est q̄s ami cus fict⁹. Ille dū timet facile vitat: iste ꝓua- U let dū nō cognoscit. In isto articulo traditio Tradi z nis exprimunt tria q̄ spāliter traditionē istā tionis reddebāt xp̄o multū dolorosam z factū inde tria a aggrauabant valde. Unū est q̄ fiebat a suo mara. seruo: a suo discipulo z vno ex duodeciz de to to mūdo ad tantā dignitatē apostolat⁹ spāli ter elect⁹ ab eo. vbi ꝑm Ambro. Seru⁹ dñz: di Ambro. scipul⁹ magr̄m elect⁹ auctorē ꝑdit. Scōm est q̄ signo pacis z amicitie. s. osculo tā fraudu lēter z dolose tradebat. vñ Amb. Amoris pi Ambro. gnorevuln⁹ ifligis: z charitatz officio sangui nē fundis: z pacis instro mortē irrogas. Ter tiū est q̄ illud fedū os ꝑditoris: vtpote cui⁹ cor sathanas et ol spurcitia eū repleuerat tā amoroſuz z mellifluū os ꝙbi eterni ꝓtingere audebat. Et tūc ꝑm Chrys. Agno miti basia Chryso. lup⁹ dedit venenosa. Ex hoc articulo tria ha Docu bem⁹ documēta. Primū est vt caveam⁹ ne et mēta. nos xp̄i ꝑditores efficiamur. q: vt dicit Orig. Orige. Oēs ꝑditores ꝙitatis amare ꝙitatē fingētes osculi signo vtunt: oēs ēt heretici sicut iudas iesu dicunt ave rabbi. Itē xp̄m q̄ dolose salu tat: z tradit osculo i. prio: vel ēt i seip̄o. In p rimo q̄dē dū q̄s primū diligere se simulat: z malū ꝯ eū machinat quā traditiōez sibi xp̄s assumit. iuxta illō. Q̄ vni ex minimis meis Wath. fecistis mihi fecistis. Itē xp̄m dolose cū iuda xxv. salutat z osculat q̄ prio suo ꝓmittit z nō ser uat: vel fraudulēter adulat: i seip̄o ēt deū sa lutat: z osculo tradit q̄ ore dicit se nosse deū: z credere i eū: factz aūt negat. Itē cū iuda dñz salutat et osculo tradit q̄ cū mortali ad corp⁹ dñi accedit. Scōm est vt discam⁹ patiēter fer re malor̄ hoiz fraudulētias: sicut xp̄s patiē ter sustinuit ꝑditoris sui fallacias. Tertiū ē vt calūniatores nobis malū imprecātes non odiam⁹: sz amātz affectu exēplo xp̄i eos corri Medita piam⁹. In recolēdo hūc articulū: ō falso oscu tio. lo iude poterit hō ꝑ ꝯiū cuz sincera fide z de uotiōe osculari pedes crucifixi idignū se re putās osculo oris ad q̄ ille infelix iudas ac cedere p̄sūpsit: q̄ si imaginē crucifixi ante se nō hēat osculet terrā repūtādo hoc idē: z ali ter ꝑut de⁹ ispirabit: o dñe iesu q̄ a iuda oscu lo tradi ptulisti da mihi nūc̄ꝑ in primo vel in memetipo te tradere: z calūniatorib⁹ meis z insidiatoribus fraterni amoris officiū nō ne gare. ¶ Jsta iniqua salutatio xp̄o facta oliz

Figura pditorij osculi. j.Re.xx

fuit in ioab z amasa pfigurata. Joab amasam salutans dolosa mēte fratrē vocabat: et iudas xp̄m salutās iniqua intētione magr̄m appellabat: ioab dextera mētū amasi quasi deosculās tenebat: z in sinistra gladiū educēs ipm timebat: sic iudas q̄si dextra mētū xp̄i tenuit aue rabbi blāde sibi di. Et q̄si sinistra gladiū eduxit: z ip̄z pfodit insidias sub ȳbis blādis occultās. Judāz iudeos malū p bono reddētes olim saul pfigurauit: q̄ genero suo dauid malū p bono reddidit. Dauid hostē saulis. s. goliā supauit: z i multis eiutilis fuit sed saul sibi tā q̄z hosti insidias parauit: et ei mortē inferre affectauit. Sic deus pharaonē z inimicos iudeorū sepe deuicit: z semp eis p

Sen. iiij

fuit nūc aūt in mortē ei⁹ arma parāt: z ad occidēdū eū se armāt. Similes etiā sunt cayn q̄ fratri suo sine causa iuidit: z ip̄m q̄ nihil mali sibi fecerat occidit. Cayn eduxit fratrē suū ȳbis blādis z eductū crudeliter interfecit: sic z iudas ȳbis blādis xp̄m fratrē nr̄m z patrē salutauit: z hostib⁹ ad interficiendū nequiter p̄sentauit. Et cū petrus ceteris ardentior seruo pōtificis cui nomē erat malchus q̄ ad xp̄z capiendū magis de ppe se ingerebat: z ferocius instabat auriculā dextrā ob zelū amputasset: putās eū magis ledere z grauiter vulnerare: vel ei caput amputare z interficere: sz diuina dispositione ict⁹ declinauit: z relapsus est ad aurē dñs eū a lesione aduersarioz cōpescuit dicēs [q̄uerte gladiū tuū in locū suū] seu [vaginā] q̄si nō esset locus defensiōis: sz patientie: nec ei licitus vsus gladij materialis. q. d. Noli eo vti ad defensionē meā: q̄ nō licet viris aplicis vti gladio materiali. Ubi

Chriso.

cōsiderandū ꝑm Chriso. q̄ licet xp̄s petro et alīs discipulis prius p̄cepit dicens. Si q̄s te pcusserit in vna maxilla: p̄be ei z aliā. ex ꝑmone tñ xp̄i quē fecit post cenā petrus in tātum amorē exarserat: q̄ de illo p̄cepto nō recolēs solū magistri sui defensionē intendebat. Ex hoc aūt q̄ xp̄s defensionē phibuit ostēditur

Defensionē sui phibet. Raba.

pōptitudo ei⁹ quā ad patiēdū habuit: recōdi gladiū p̄cipit vt patiētiā non vindictā doceat. vñ Raba. Oportuit vt autor gr̄e fideles patientiā suo doceret exēplo: z poti⁹ ad sustinendū aduersa fortiter instrueret q̄z advindi candū puocaret. Prohibet ḡ dñs defensionē armorū ne clericus armis pugnare p̄sumat.

Ambro.

vñ Ambro. Arma mea sūt lachrymez orationes aliter nō possum nec debeo resistere. Sed hoc hodie plati parū attēdūt q̄ regalia a regib⁹ ad pugnādū accipiūt: cū poti⁹ reges ab eis cilicia ad penitendū accipe deberēt: z adiecit dñs. [Omis ei q̄ accepit gladiū]. i. vsus fuerit gladio. s. ppria autoritate: z nulla superiori: aut legitima ptāte: vel iubēte: vel p̄cedēte: seu iniuste: z p crudelitate vidicte nō iuste z amore iusticie [gladio pibit]. i. ipsa vindicta erit ei cā perditiōis: q̄ dign⁹ est gladiari. Quicūq; molitur ledere aliū seip̄m ppio iaculo p̄cussit: z incidit in foueā quā fodit: z subdit dñs. [An putas q̄ nō possum rogare patrē meū z exhibebit mihi plus q̄z duodeciz legiōes angelorz] tanq̄z sibi dicat p aliā viā possum euadere si vellem: nō indigeo auxilio duodecim ap̄lorz q̄ possent si vellē habere duodecim legiones angelorū. Cū ergo posset accipere legiones nolebat accipere: vt p patiētiā ei⁹ implerent scripture ppheticē de ipso: qm̄ ita eū pati cōueniebat ad nostrā redēptionē: q̄ z si nr̄e liberatiōis ali⁹ modus fuisset possibilis: nullus tñ ita cōueniēs: z ideo nō erat locus defensionis z resistētie: sed magis patiētie. Nō solū aūt minis eū cohibuit: sz z aliter cōsolat eū dicēs. [Calicē quē dedit mihi pater non bibā illū?]. q. d. Si recte sapis debes voluntatē tuā diuine volūtati cōformare. aliter em̄ eris sathanas nō sapiens q̄ dei sunt. ꝑm Chriso. In eo q̄ ipsam mortē calicē dicit q̄z sit grata z acceptabilis p salute mortaliū morz: vt videl. edisserit. Jesus aūt seruū sanauit auriculā eius tangēdo: z ei restituēdo: vt adipleret q̄ ꝑdixerat. Benefacite his q̄ oderūt vos. In quo maxia xp̄i saluatoris charitas z pietas apparet: z bñficia ȳtutis ei⁹ oñdit quā exhibet hostē suū q̄ ad ip̄z cōprehēdēdū venerat sanādo: z p hoc inimicos eū pl̄sequētes ad fidē admonēdo: z insup discipulos in fide cōfirmādo: z nos q̄ nolunt quēq̄z ppter se ledi: et vt inimicis nr̄is beneficiam⁹ instruēdo. In quo etiā suā virtutē z ptātē revelat q̄ nō de necessitate: sz volūtarie capt⁹ esset. vbi Beda. Nunq̄z em̄ pietatis sue dñs obliuiscit q̄ etiā hostes suos nō patit vulnerari. Illi iusto mortē inferūt: iste pl̄sequentiū vulnera sanat mystice docēs: z ipsos si cōuertant posse sanari q̄ in sue sunt mortis cōsentione vulnerati. Tūc iesus cōuertit se ad turbā nō ipatiēter: sz rōnabiliter eā alloquēdo dicēs lamētabiliter z quasi ad lamentū auditores puocādo. [Tanq̄z ad latronē existis cum gladijs et fustib⁹ cōprehēdere me]. q. d. sine cā feciſtis hoc. Cuius rōnē assignat dicens.

Beda.

Quotidie

[apō vos erā docēs in tēplo] i loco vbi ptātē habetis: z tunc sine violētia armorz me cōprehēdere potuistis [sz nō me tenuistis] tūc nec cepistis: q̄ nolebā: sz nec nūc posse tis nisi p̄mitterē: z me spōte vr̄is manib⁹ subijcerē. vbi Remi. acsi diceret. Latronis offm̄ ē nocere z latitare: ego ȳo nemini nocui: sz p̄les sanaui z in synagogz sp docui. vbi Hiero. Stultū est inquit eū cū gladijs z fustib⁹ q̄rere q̄ultro se tradebat vr̄is manib⁹: z i nocte q̄si latitātē: z vr̄os oculos dediclinātē p ꝑditorē inestigare q̄ quotidie in tēplo docebat: ideo aūt vt dicit Chri. Eū i tēplo nō tenuerūt: q̄ nō ausi erāt ppter turbā: ppter q̄ et dñs foras exiuit: vt ex loco z tpe daret aptitudinē se capiēdi. hic

Remig

Hiero.

Chriso

Chriso. Calix p morte.

Wat. v

Ansel. ſm Ansel. Mansuetudo dñi notāda est q̄ tam dulciter pſecutores ſuos allocuta est: tā dulci allocutiōe redarguit: vt ipōrū neq̄tiā cōpesceret: z nos ad imitationē ſue benignitatis vtiliter inuitaret. Et ſubdit dñs [ſz hec est hora vr̄a]. i. vobis cōcessa ad me cōphēdēdū [z potestas tenebrarū harū] q̄ diabol⁹ ꝓnceps tenebrarū incitabat eos ad hoc faciēdū: et hec ptās est tenebris data. i. diabolo z iudeis insurgēdi in xp̄m. Et tō aduersuz me i tenebris congregamini: z ptās vr̄a q̄ ℨ lucē armamini i

Theo. y Captio christi. tenebris ē. Ut aūt ait Theo. Peractis cūctis q̄ sufficiēter se habebāt ad phibēdū iudeos cū illi hoc nequaq̄ discernerēt: tūc duci se permisit. Uñ ōr [cohors ḡ militū z tribun⁹] q̄ eis p̄erat [z ministri iudeorū] accesserūt sicut lupi ad agnū vnanimiter z ipetuose: et manus sacrilegas iniecerūt in iesum oim saluatorē irreuerēter z idebite: z tenuerūt eū ipso pmittēte: qñ em̄ voluit tētus ē z nō añ: z sic fuit captiuat⁹ ꝓpria volūtate. Nā (vt dicit Rem̄.)

Remig. Freq̄nter eū cōphēdere voluerūt: sz nō potuerūt: sicut nec nūc potuissent: nisi ipse voluisset Sicut ei eos solo v̄bo ꝓstrauit: sic solo v̄bo eos fugare vl̄ anihilare potuisset si voluisset Ex quo ptz obstinatio eoz: q̄ nō fuerit auersi a suo malo visis p̄dictis signis: sz magis attribuebāt artibus magicis. Cogita hic q̄ si penale est cuilibet hoi capi ꝓ eo q̄ p captiuitatē admittit hoi libertas tā cōditiōis: q̄ redigit in seruitutē captiuatoris ſz leges ciuiles q̄s actiōis: q̄ captꝰ nō pōt facere q̄ vult. q̄to magis penale fuit xp̄o q̄ ē dñs celi z terre: z quē celi z terra capere nō poterāt violētorū quātū ex pte ipsorū erat manib⁹ capi z teneri. Ex hoc articulo habem⁹ mōrale documē

Documē tū mōrale. tū q̄ sicut xp̄s amore nr̄i semetipm volūtarie tradidit captiuū iudeis: sic z nos p eiꝰ amore nosipsos. i. oēs sensꝰ nr̄os debemꝰ captiuare in obsequiū xp̄i: vez vt oc'li captiuēt ab illicito visu: aures a nocio auditu: lingua ab otiosis z nociuis locutiōibꝰ: manꝰ a malis opibꝰ: pedes a vano z vago incessu maxime ad peccādū: sicut em̄ xp̄s fuit captiuatus ne q̄ vellet posset abire: sic hō seipm dz captiuare ne seq̄tur ꝓcupiscētias carnis z sensualitatis appetitū ad nociua trahētē. Cor ēt captiuet a malis cogitationibꝰ: intellectꝰ ab erroneis sensibꝰ z falsis dogmatibꝰ: volūtas ab oibꝰ a di

ij. cor. x. uina volūtate discrepātibꝰ. vñ Apl's. In ca-

Capi de bemus christo. ptiuitatē redigētes oēm intellectū in obseq̄ū xp̄i. vbi p oēm intellectū pñt oēs sensus z vires anime ad operationē intellectus deservientes accipi. ¶ Aliud documentū est huic cōnexū q̄ hō libēter debet esse captiuus xp̄i: vt morte euadat eternā. Sicut enim homo in belli periculo constitutus libenter dat se alicui nobili z benigno domino captiuum ne ab alijs ferocibus occidatur: sic nos in hac vita sicut in bello constituti: quia militia est vita hois sup terraz: tradamus nos benigno dñe xp̄o captiuos q̄ nō est dñs mortuoꝝ ſz vinoꝝ: ne ab hostibꝰ eterna morte ferociter occidamur. In recolēdo hūc articulum recogitet hō q̄si se i cāpo bellico cū hostibꝰ ꝓclusū: nec posse euadere potētiā aduersarioꝝ. i. demonū: nisi se tradat xp̄o benignissimo dño i fruitutē captiuū: z sic aliq̄ gestu corpis tradat se totū xp̄o captiuū clamās z dicēs ad eū. Jesu q̄ a iudeis sponte capi z teneri voluisti: da mihi oēs sensus vires q̄ i obsequiū tuū iugiter captiuare: vt a morte ꝑpetua benignitate tua merear ꝑseruari. ¶ Deosculatio z ꝑphēsio xp̄i

ij. Reg. xx. ꝑfigurata fuit i Joab q̄ amasam deosculās i terfecit. Tenētes aūt iesū dulces illas manꝰ suas vinculis strinxerūt: z ligauerūt eū ignominiose q̄si latronē z morte dignū a q̄ potius solui velle debuerūt: q̄ olim venerat absolvere vincula infirmitatū z pctōꝝ ac mortis z inferni. Et erāt forte i eis q̄ postea liberati ab eo dixerūt. Dirupisti dñe vincula mea. Ecce adest

ꝑs. cxv. ioseph ligatꝰ venditꝰ a fribꝰ: z sansonvinctꝰ a dalida. i. a synagoga. vñ Ansel. Sz ecce tā ꝓ

Ansel. ditorē ꝑcutē ipioꝝ turba ꝓsequit z osculū ꝑbē tenuda manꝰ injicit i iesum. Dñs suū tenēt ligatū z illas dulces manꝰ vinculis stringūt. q̄d fecerat? Scio occupat nūc cor tuum pietas: ola viscera tua zelꝰ inflāmat. Sine rogo patiat q̄ ꝓ te patit. Quid optas gladiū? q̄d ires? Ligādi xp̄i cau se tres. ceris? q̄d dignarz? Si iſtar petri cuiuslibet auricula abscidere. Si ferro brachiū tulerz: si pedē trūcauerz ipe restituet ola q̄ ēt si quē occideris absq̄ dubio suscitabit. hec Ansel. Ligauerūt aūt eū ꝓpter tria. ¶ Prio ne manꝰ eoꝝ effugeret. dixerat em̄ eis iudas q̄ eū tenerēt z caute ducerēt. ¶ Scōo vt eū morte dignū oñderēt: q̄ mos erat iudeis: vt quē morte dignū iudicarēt vinctum p̄sidi traderēt. ¶ Tertio ꝓpter mysteriū: ſz ipsi hoc ignorarent: q̄ em̄ xp̄s nos p̄ctis ligatos: et in limbo vinculatos soluere debebat: tō ipm ꝓ nobis ligari oportebat: cuiꝰ vinculis liberati sumꝰ. Voluit q̄ppe xp̄s tāq̄ latro cōprehēdi z ligari. Adā em̄ cū latrocinio furtū cōmisit q̄n pomū sibi vetitū attractauit. Nā furtū est ꝓtre ctatio rei aliene inuito dño: z hui⁹ rei cā totū genꝰ humanū a diabolo cōprehēsuz tenebat ligatū ꝓ cuius satisfactiōe iesus tanq̄ latro voluit ꝓprehēdi q̄ icōprehēsibilis est: z ligari qui ligatos venit soluere: z vincula eoꝝ dirūpere. Et nota q̄ xp̄s filius dei tanq̄ latro cū latrone scz barraba ē captꝰ: inter latrones crucifixꝰ: a latronibꝰ occisus: ꝓpt latrones passus soluēs q̄ nō rapuit. ¶ Legit aūt dñs ter ligatus. primo statim cū captus esset et duceretur ad annā. secūdo cū de anna duceret ad caypham. tertio cuz duceret ad pilatū. Nā ſm Bedā potuit fieri vt ad horā solueret quatenus discuteret: z post hec discussus iterū ligaret. Quarto pōt addi q̄ etiā ligatus fuit ad

Latro nibꝰ assocciatus xp̄s. Ligatꝰ ter. Beda.

colūnā cū flagellaret: lz in hoc euāgelio non exprimat. Insup i cruce clauis fuit victꝰ: z sic etiā ligatꝰ. ¶ Ex hoc articulo trahūtur plura documēta salubria. Primū ē: qz sicut dictū est dñs ligari voluit: vt ipse pctōz nrōz vincula solueret: ideo nos debemꝰ esse grati de solutiōe nra: z cauere ne rursus eū nris pctis ligemꝰ qđ fit quotiēscūqz mortaliter peccamꝰ. Manꝰ etiā xpi vident cū funibus pctōz colligare q nō credūt deo q possit eis necessaria sua dare. Scōm ē q xps ligari voluit: vt nos sibi alligaret vinculo charitatis. vñ studeamus z nos sibi tā fortiter charitate astringi: ne leuiter ab ipo possimꝰ separi. ipsa em̄ charitas est vinculū in quo aīa deo alligat. Tertiū documētū est: vt nos ligemꝰ oia mēbra nostra et ipsam linguā funibꝰ preceptoz dei ne laxent ad aliqua ptraria diuinis p̄ceptis: vel diuine volūtati: vt nihil opemur aut loq̄mur quo deꝰ vel primus offendat. Quartū est: vt simꝰ vinculo fraterne charitatis primis colligati: ita vt oēm gratiā diuinitꝰ acceptā studeamꝰ eis ipartiri: sicut apli oēs fideles hoc viculo sibi colligatos habuit: eosqz socios sui gaudij esse cupiuit. Quintū est q nos volentes seq̄ xpm debemꝰ nosmetipsos ligare vinculo pfessiōis obediētie ppter eū q p nobis voluit ligari: ita vt āpliꝰ p nro velle nos moueri non possumꝰ: z sic cū ysaac colligati: z in altari mactatiōis ppie volūtatis positi q̄tidie in holocaustū viuū deo imolamur. ¶ Ad pformādū se huic articulo recogitet hō qualiter dñs ligatꝰ fuit ppter vincula pctōz nostroz soluēda: z vt vinculo charitatis nos sibi alligaret z poterit in recōpēsam aliquā seipz deo ligare aliquo bono ppōsito: vel etiā voto. Quo si iā ligatꝰ sit i religiōe. vl alis desideret a deo adiuuari ad pficiēdū hmōi obligationē ad laudē suā. O iesu q iniquoz manibus ligari voluisti absolue q̄so. nroz vincula pctōz: atqz ita charitatis vinculo: p̄ceptoz tuoz funibꝰ me cōstringe: ne vnq̄ mēbra corporis aut vires ale mee laxent ad q̄uis ꝛria tue volūtati. Capto aūt z ligato dño [discipuli oēs] pterriti [relinquētes eū fugerūt] magistrū suū sicut latronē advictimā deducūtes miserūt sicut p̄dixerat eos scādalū i se passuros. Cōprehēso pastore dispgunt oues capto magistro fugiūt discipuli. vñ Beda. Implet est sermo dñi quo dixerat q oēs discipuli scādalizarent in illo in ipsa nocte. z Hiero. Tūc adimpletū est. Et elōgasti a me amicū z primū z notos meos a miria. vt aūt dicit Theo. Remig. Permisit dñs eos cadere: vt nō in seipsis cōfidāt. vñ Remig. In h̄ facto demōstrat fragilitas apl̄oz. Qui em̄ de ardore fidei promiserant se mori cū eo tūc fugiūt immemores sue pmissiōis. Qđ etiā videmꝰ impleri i his q̄ p amore dei magna se pmittūt facturos: z post modū nō implēt: nō tn desperare debēt: sz cū apl̄is resurgere: z p pniam resipiscere. vbi z Raba. Mystice aūt sicut petrꝰ q culpā negationis pnie lachrymis abluit recuperationē eoz ostēdit q i martyrio labunt: ita ceteri discipuli q articulū cōprehēsiōis fugiēdo p̄nenerūt cautelā fugiēdi docēt eos q se minꝰ idoneos ad tolerāda supplicia sentiūt: qbꝰ tutiꝰ est latere q̄ se discrimini certaminū exponere. Sz q̄re nō cōprehēderūt apl̄os: z maxie petrū q̄ p cussérat cū gladio? Dicēdū q nihil eos detinuit: nisi vtꝰ diuina q̄ etiā pstrauit eos resupinos. Tūc oēs discipuli peccauerūt: z i fide p illud triduū extincti fuerūt: p̄ter beatā virginē in q̄ sola fides eccl'ie incōcussa pmansit. Ob cuiꝰ repūtationē i matutinis illi triduoēs candele extinguūtur: excepta vna sola q̄ remanet accēsa. In huiꝰ signū ēt denudātur altaria: qz xps p altare designatꝰ relictꝰ fuit ab apl̄is signatz pornamēta. In illo etiā triduo officiū nocturnū alte cāt̄ p qđ pphetie de xpo signant. Diurne vo hore sub silētio dicunt: qz apli tūc p̄dicare nō audebāt: vñ z cāpane nō pulsant: qz tūc sonꝰ p̄dicatiōis cessauit. A pte mōtis syon in vallē iosaphat descēdendo sunt cauerne apl̄oz vbi latuerunt tpe passiōis xpo relicto. [Adolescēs aūt q̄dā seq̄bat iesum amictꝰ sindone]. i. linea veste q̄ inocētiā significat [sup nudo]. s. corpe qz nō habebat aliud indumētū supra tunicā et ab extra q̄ solā sindonē q̄ dr fuisse ioh̄es. vñ Beda. Iuuenē istū nūlvetat intelligi fuisse ioh̄ānē: cuiꝰ lōga post hec i carne vita indicio est. Hic cū teneret ab ipis relicto vestimēto elapsus manibꝰ tenētū nudꝰ pfugit ab eis q̄rū s. z pntiā detestabat z fctā nō aldōnio: cuiꝰ amorē etiā absens corpe fixū seruauit i mēte: nōdū fuit in eo pfecta charitas q̄ foras mittit timorē sz p tāto plus alijs de amore habuisse videt: qz plus ceterꝫ magistrū seq̄bat. In facto aūt suo ꝑm Bedā designat illos: q̄ vt securiores ab incursibꝰ hostiū fiāt q̄q̄d i hoc mūdo possidere vident abijciūt: ac mūdi potius dec familiari q̄ adherēdo mūdi rebꝰ materiā tētādi z a deo reuocādi aduersarijs dare didicerūt iuxta exēplū beati ioseph q̄ relicto i manibꝰ adultere pallio foras exiluit: malēs nudus deo q̄ indutꝰ cupiditatibꝰ meretricis seruire. Sic paulus p̄mꝰ heremita videns alios deficere i exq̄sitis tormētis fugit: z ad solitudinē se trāstulit. Et tu nudus euola ad vexillū crucis potiꝰ q̄ diuitijs alliciarꝫ: z detinearis a mūdo: quo minꝰ xpm imiteris. vñ Hiero. Qui vult effugere manꝰ iniquoz relinquēs mēte q̄ mūdi sunt fugiat post iesuꝫ. Ioh̄es vo mox recupato z resūpto vestimēto redijt z dñm vt priꝰ seq̄bat. Potuit em̄ fieri vt sub dubia noctꝫ luce sese turbis ducētiū iesuꝫ quasi vnꝰ ex ipis imiscuit donec ad atriū pōtificis cui notꝰ erat pueniret: ioh̄es sudario simplici z tenui erat supuestitꝰ: isz nūc vestes

Documēta ex ligatiōe dñi.

Confoꝛmatio.

AA Fuga discipulorum.

Beda. Hiero. Psalmo lxxxvij. Theo. Remig.

Raba.

Apostoli cur non cōprehēsi.

Fides sola manet.

Candelarū extinctio.

Beda.

Ioh̄es iuuenis

Fuga ioh̄is.

Beda.

Paulus primꝰ heremita

Hiero

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

BB Documenta ex fuga aplor. Fugere a xpo.

Confortatio.

Cōtemplatio.

CC Ducēdi xpi forma.

Ducēdi pmo ad annam cause.

pōtificū officio.

Annas et cayphas.

ertendim⁹ in particis ꝛ plicam⁹ in capsis: ac amaritudiē vt maluerit mori q̄ viuere: cogi-
vestiū ꝓportādarū habem⁹ summarios qua tare potes si dña mr̄ sua ibi fuisset q̄d fecis-
drigas ꝛ currus: ꝛ etiā eaꝝ caudas post nos set: O dña mea q̄ mala et q̄ amara erit tibi
trahim⁹ vel portari facim⁹. Ex h̄ articulo scz dies crastina qñ audies: ꝛ qñ videbis tā cru-
fuga discipl'oꝝ trahunt quatuor documēta. dele spectaculū. O dñe iesu q̄ alta h̄ cogitans
¶ Primū est q̄ nos caueam⁹ ne ꝛ nos vnq̄ a pōt sustinere q̄ nō rūpat pre dolore. Cōspice
xpo fugiam⁹. Fugit aūt a xpo q̄ ꝑpter timo igit eū quō ducit ab illis neq̄ssimis ō torrēte
rē hūanū vel ex tētatiōe diabolica: vel alis ꝑ sursuz ꝟsus hierl'm festināter: ꝛ cū ipetu ma
pter quancūq̄ passionē seu affectionē corru- nib⁹ retro e regiōe dorsi ligatis: ꝛvt ōr catena
ptā relinq̄t iustitiā aut veritatē: nā xps ē iu- collo suo iposita exclamidat⁹ tunica nō curio
stitia ꝛ vitas. Et vl'r in oi pctō mortali fugit se succinct⁹ capite discoopt⁹: ꝛ curu⁹ ex fatiga
hō a deo. ¶ Scōm est q̄ si nos aliq̄n ex fragi tione ꝛ vehemēti acceleratiōe incedēs: et quō
litate ad horā a xpo recedam⁹ peccādo: nō tō agn⁹ innocēs iter lupos ibat mordaces. O q̄
debem⁹ desperare: sz cū apl'is resurgere: et p violēter eū ipellebāt ꝓvall'ioſaphat mediū ꝛ
pniaz resipiscere. ¶ Tertiū est: qꝛvt supra di ad mōtis ascēsuz: q̄ fatigat⁹ ꝛ molestijs affli
ctū est ex fuga ceteroꝝ discipuloꝝ docet cau ctus trāsijt p torrētē cedron vt adipleret scri
tela fugiendi min⁹ idoneis ad tolerāda sup- ptura q̄ dic̄ de torrēte amare. s. passiōis i via
plicia ꝛ aduersa: sicut ex pnia petri ostendit bibet. Et sic cū ipetu tāq̄ ꝛ latronē stridētes
repatio lapsoꝝ i martyrio ꝓpt illa. ¶ Quar ꝛ eū pcutiētes durerūt eū p portas aureas p
tū est si interdū hi qui videtur amici nostri et q̄s i die palmarū itrauerat q̄ mō clause sunt
primi recedāt a nobis tpe necessitat⁹ vel ad- [et adduxerūt eū] ligatū tanq̄ morte dignū
uersitat⁹ equanimiter hoc feram⁹ memores [ad ānā ꝑmū]. i. prio. Pl'ib⁹ aūt ō causis du
q̄ ꝛ apl'i recesserūt a xpo his incūbētib⁹. In cebāt eū prio ad ānā. Quaꝝ vna est: qꝛ dom⁹
conformādo se isti articulo recogitet hō q̄tū āne poꝛ eis ivia occurrebat: ꝛ iō turpe ei erat
se elōgauerit a deo peccādo ꝛ ruminet illud cōtēpt⁹ videret si domū suā ātepositā pteris-
ps. Qm̄ q̄ elōgāt se a te peribūt: pdidisti oēs sent: vel forte illuc diuertebāt ne i via lōgiori
q̄ fornicātur abs te: mihi aut̄ adherere deo tumult⁹ i pp'lo fieret: vel mistri faciebāt h̄ de
bonū est: ac oret deū dicēdo. Jesu q̄ electos di volūtate cayphe volēs ānā socerū suū hono-
scipl'os tuos oēs a te fugere pmisisti suscipe rare vt dino iudicio q̄ erāt affines sanguine
me fugitiuū seruū tuū: ꝛ te ne virtute oipotē sociarent i scelere. Itē qꝛ ānas senior fuit q̄
tie tue nec sine me abs te ꝓprie volūtatis ar cayphas: iudiciū āt prio referebat ad senio-
bitrio euagari. Attēde nunc diligēter ꝛ vide resvt magz iustū apperet corā hoib⁹: nō fecit
quō dñs iesus patit se capi ꝛ ligari et a disci eū anne prio pntari vt excusabilior eēt si ab
pulis derelictū duci ad mortis supplicium ac si ānа cōdēnatū ipse postmodū cōdēnaret. Itē
esset malefactor ꝛ oino ipotēs ad se defendē- qꝛ hi duo sacerdotiū vicissiz a gētib⁹ emebāt:
dū. Cū q̄to clamore putas man⁹ in eū iniece ꝛ sibi p ānos vicissiz succedebāt: ꝛ vtilitatē in
runt: q̄ crudel'r eū ligauerūt: q̄ dire strinxe- cōi hēbāt: ꝛ iō fecit eū pntari āne: tāq̄ cōiudi
rūt: ꝛ q̄ irreuerēter traxerūt: ꝓsidera ēt quō ci ad quē scire de iudicio ꝓtiebat: ꝛ vt xps ma
discipulis suis fugiētib⁹ ꝛ errātib⁹ cōpatit: gis dign⁹ morte: ꝛ p q̄s ipse cayphas mino-
ꝛ q̄s fuit dolor quē discipl'i amātissimi habue ris culpe videret si alter⁹ q̄z ꝓsacerdotis sui
runt qm̄ oportuit q̄ a magro suo dilectissimo snia: ꝛ corā iudicib⁹ pl'ib⁹ xps ꝓdēnaret. Et lz iurisdi-
separent. O q̄ inuiti: o q̄ tristes: o q̄ desola ctio.
ti: o q̄l'r plorātes: o q̄les voces ꝛ clamores ge- isti pōtifices iudeoꝝ nō haberēt iudiciū san
mit⁹ ꝛ suspiria dantes sicut orphani ꝛ timore guinis: hēbāt tn̄ iudiciū examinis: qꝛ ipi exa
pterriti recedebāt. Et ꝑpēdere potes q̄ rece minabāt cās ad rit⁹ iudeoꝝ spectātes: ꝛ post
dētes dicebāt. O mgr̄ bone: o dulcz pr̄: o beni ea miserūt ad p̄sidē cesaris cās istructas ꝑm
gne dñe quō ita sepemur a te: quō pr̄ sctē filij legēvn⁹ summ⁹ sacerdos p totā suā vitā offi-
tui fugiūt a te: q̄ ibim⁹ dñe h̄ ꝛ m'lta alia dice- cio pōtificij fungebat cui post mortē fili⁹ suc
re poterāt. O q̄tiēs retro respiciebāt videtes cedebat vt gnātiōis in sacerdotib⁹ series texe
q̄l'r dñs su⁹ ligat⁹ et sine honore trahebat. O rēt. Postmodū ꝟo iudicia et ābitiōe principū
q̄tiēs se i terrā ꝓsciebāt ꝛ ad celū clamabāt. crescēte nō solū pr̄i nō succedebat fili⁹: sz nec
Ex h̄ em̄ magis ꝛ magis eoꝝ dolor augebat: vltra annū q̄s officio fungebat pōtificat⁹ ꝛ h̄
qꝛ videbāt magistrū ꝛ dñm suū sicvilit trahi: ipz pecunia ꝓcurabat a romanis. Uñ hi duo
et canes illos pessimos mordētes: ꝛ ad victi- s. ānas ꝛ cayphas p̄cipes sacerdotū erāt: lz
mā eū trahentes q̄si agnū māsuetissimū sine de tribu leui nō essent: ꝛ ꝓvices ānuas alter-
clamore ꝛ resistētia seq̄. Quis em̄ tūc doloris natiz sacerdotiū ministrabāt qō q̄libet anno
acule⁹ discipuloꝝ corda penetrauit qñ vide- ꝓ suis vicib⁹ ab herode emebāt: ꝛ erat tūc an
bāt dilectissimū magr̄m ꝛ dñz suū tāq̄ male- nus cayphe cū passus ē dñs: qꝛ [erat pōtifex
factorē duci ad mortē cū ꝛ ille ipissim⁹ iudas āni illi⁹]. i. administrationē āni illi⁹ habebat:
pnia duct⁹ tāta postmodū fuerit ex h̄ replet⁹ cuius iudicij ꝛ vtilitas iudicij cōiter amboꝝ
eēt. Nō g̃ mirū si iniq̄ pōtifices iiq̄ iudicaue

rũt: z officiũ põtificat⁹ tã neg̃ter adepti rẽ sic nepharią gesserũt. Sepe em̃ qui p auariciã vel ambitionẽ ad sacerdotiũ z dignitatẽ accedit p iniusticiã i eis seruat: z sceleratũ initiũ funesto fine cõsummat. Vide simoniaca ambitione z schismare sacerdotiũ synagoge deperisse: caueat ꝫ eccl'ia ne sibi ꝓtingat sil'e. Circa hũc articulũ. s. ductionũ xp̃i est ꝓsiderãdũ q̃ xp̃s in ꝓcessione passiõis sue nonies hodie duct⁹ fuit. Prio et mox vt captus fuit z ligat⁹ duxerũt eũ ad ãnã. Secũdo ab anna ad cayphã. Tertio a caypha ad pilatũ. Quarto a pilato ab herodẽ. Quito ab herode reduct⁹ est ad pilatũ. Sexto milites duxerũt eũ intro in atriũ ꝓtorũ vbi illuserũt ei. Septimo pilat⁹ duxit eũ foras de ꝓtorio portãtẽ coronã z vestẽ purpureã. Octauo duxit eũ foras ꝓtoriũ ad locũ vbi sedit p tribunali. Nono duxerũt eũ ad crucis patibulũ: z in q̃libet istaꝝ ductionũ semp singulares penas z ꝓtumelias pass⁹ est sicut de singulis i suis locis patebit. Has nouẽ ductiões vsq̃ ad meridiẽ factas repñtãt fideles q̃ hodie vsq̃ ad nonã circuiẽtes visitãt nouẽ eccl'ias in memoriã q̃ xp̃s post q̃ caput⁹ fuit duct⁹ est ad nouẽ loca. Et merito fideles hodie sanctoꝝ eccl'ias visitãt: vt ab ip̃is bñficia obtinere valeãt: nã hodie festivalde liberales eẽ debẽt: q; hodie de carcere fuerũt liberati: z in celeste ꝓperiũ sublimati. Si q̃s em̃ de carcere liberare z in impiũ sublimare tur illã diẽ multũ diligeret: z in illa die multũ liberalis eẽt: sicz de sctis credẽdũ est. Fuit ãt ductio xp̃i violenta: q; manu armata z cũ turba fuit z ignominiosa: q; ducebat vinct⁹ sicut malefactor z morte dign⁹. Fuit ẽt dolorosa: q; q̃tũcũq̃ ip̃e volũtarie cũ eis iret: tñ i fune eũ trahebãt ac ꝓpellebãt z ꝑcussuris obruebãt: ita vt dicere posset illd̃ Parali. Ex oi pte ãgustie me p̃mũt. Ex hoc articulo habent q̃tuor documẽta. Primũ est q; fideles in die pasceues visitare debẽt nouẽ eccl'ias z nouẽ ductiones. In p̃ma eccl'ia rememorari debẽt q̃d xp̃s passus fuit coꝝ ãna. In scda q̃d caypha. In tertia q̃d coꝝ pilato: z sic deinceps vt videre potes in ordine supradicto. Scd̃m ẽ q; si q̃n fortitã cã dei ducamur ad penã cũ patiẽtia tolerem⁹ amore et exẽplo ei⁹ q̃ p nobis duct⁹ est innocẽs sicut ouis ad occisionẽ. Tertiũ est q; lz nos aliq̃n ducamur ad malũ pene: nũq̃ tñ patiamur nos duci ad malũ culpe: q; talibus ductionib⁹ nullaten⁹ cõsentire debem⁹: imo nec ad hm̃oi inuiti trahi vel duci possumus: ẽ si q̃n inducamur ad tẽtationẽ: nequaq̃ tñ ducamur in tẽtationẽ p ꝑcti cõsensum. Quartũ est vt nos simus de facili ducibiles ad viã iusticie sicut xp̃s valde faciliter: imo desiderãter ducebat ad passionẽ nõ repugnãs nec renitẽs nec remurmurãs: z sicut ouis os suũ nõ apiens. ¶ In cõformãdo se isti articulo recogitet hõ q̃ exprobrabiliter sicut fur vel latro xp̃s ductus fuit: z poterit etiã mentaliter visitare nouẽ eccl'ias sicut ꝓuotio dabit. Itẽ formet sibi hõ ꝓpositũ se velle cũ gr̃a dei ducibilẽ esse ad oẽ diuinũ beneplacitũ z oret dicẽs. Jesu q̃ vinct⁹ velut malefactor ab iniq̃s de loco ad locũ exprobrabil'r duci voluisti: da mihi ꝯtutẽvt ad nullũ a spũ maligno vl' hoie malo seducar ꝑtm̃: sz spũ tuo bono ducar ad oia tue beneplacita volũtati. [Seq̃bat autẽ petri et iesuz symõ petrus z ali⁹ discipulus] scz iohã Jo. seq̃nes: sed a lõge ex timore. Licet em̃ isti sicut z ali⁹ ꝓmo ex timore fugissent: postea tñ ex deuotiõe iesum secuti, sunt: q; feruẽtiores alijs erant: z ꝓ ceteris xp̃m diligebãt: z quia maior eos ad inuicẽ vis dilectiõis vniebat q; iohãnes z petr⁹ dñm ad passionẽ euntẽ sequũtur significat eccl'iã de iudea et gentib⁹ dñi passionẽ secuturã. i. imitaturã: sed a longe z differẽter. eccl'ia em̃ ꝓ se patitur: sed ille ꝓ eccl'ia: z passio sanctoꝝ a lõge imitatur passionẽ xp̃i: quia non est dolor similis dolori eius. Mystice p hos duos discipulos due plex. vite intelligũtur qui xp̃m sequũtur: scz actiua que per petrũ: z contẽplatiua que per iohannẽ significat: z actiua quidẽ seq̃tur christũ obediẽdo: contẽplatiua xo cognoscẽdo z contẽplando. Et q; [iohãnes erat notus põtifici introiuit cũ iesu in atriuz pontificis] q; Jo. cur ꝑpter notitiã pmissus est intrare cum alijs. not⁹ pon Causa aũt sue notitie hec esse poterat: q; fortifici. te missus a patre suo pisces ad domũ pontificis pluries portauerat: vel forte q; aliq̃s de cognatione eius ibidẽ seruiebat: vel ꝑm aliquos de dauid descenderat q̃s genealogias sacerdotes habebant. [Et dixit iohes ostiarie z fecit introduci petrũ] qui ex timore stabat foris ad ostiũ quasi ꝓsagiẽs future negationis factũ. vñ in psal. Qui videbant me foras fugerũt a me. ¶ Mystice aũt iohãnes intrauit cũ iesu q; vita ꝓtẽplatiua est z familiaris: sed petrus foris stabat: quia actua vita circa exteriora occupat: per hoc aũt q; iohãnes fecit introduci petrũ mystice intelligi datur q; per contẽplatiuã introducit ad xp̃m vita actiua: sicut em̃ ratio inferior dirigitur per superiorẽ: ita actiua per contẽplatiuaz. Seq̃re z tu eũ vsq̃ ad atriũ principis z intra cũ eo si poterz vt singl'a q̃ fiũt videre merearz. ¶ Atrium triũ vocabat platea sub diuo iter p̃mã portã z scdãz vbi erat mistri ꝓncipis circũsedẽtes ad ignẽ inter q̃s stabat petr⁹ calefaciẽs se. Int⁹ aũt erat i cõsilio ꝓncipes sacerdotũ z scribe z seniores et dñs cũ eis sicut agn⁹ inter lupos. Hic trina negatio petri fuit inchoata: sz post ea i domo caypheꝫ cõsummata: et ideo ꝑ ꝓtinuationẽ materie simꝫoẽs tres infra sunt tri ꝓpositi. Ibidẽ ergo dño iesu in bello z conflictu duro et aspero permanẽte: tu aliq̃tulũ nõ sine cõpassione z gemitu dormitabis z quiesces: si tñ poteris hoc facere. ¶ Oratio.

Ductus est xp̃s nonies.

Visitatio. ix. tẽplorum.

DD s. para. xij. documẽta q̃tuor

Conformatio.

Negatio petri tiõis pe ꝓtinuationẽ materie simꝫoẽs tres infra sunt tri ꝓpositi. tium.

O mine ieſu xp̃e qui in agonia ſanguinem ſudaſti da mihi in erumna peregrinatiõis hui⁹ tecũ ſudare vt otioſa nõ marceſcã requie: ſed in ſudore vultus mei veſcar te pane viuo: tuiq̃ ſudoris ſanguinei balſamũ me egrotũ ſanet et celeſti curie locũ reꝑſentet: ꝛ q̃ inde oſculo te tradi in manus impioꝝ: et ligatũ adduci ad annã pmiſiſti: ac vincula mortis eterne no bis abſtuliſti nõ pmittas me tradi in manus crudelium: ꝛ rumpe vincula conſcientie mee male vt ſecurus decãtẽ: dirupiſti vincula mea tibi ſacrificabo hoſtiam laudis. Amen.

De matutinis in paſſione dñi. Capitulum. lx.

A Mathe. xxvi. Marci xiiij. Lu. xxij ꝛ Joh̃. xviij.



Hora matutina li excitaberis a ſomno tuo plenus lachrymis et dolore cõfectus ꝓpter ea q̃ poſt cõpletoriũ cogitaſti ꝛ tunc meditaberis: ꝛ in ſpiritu tuo videbis qualiter dñs tuus ſedet inter inimicos ꝛſpect⁹ ꝛ inhonorat⁹: ꝛ a ſuis diſcipulis ꝛ amicis derelictus: ꝛ tot malis hominib⁹ ſociatus. O dñe ieſu qũo ita ſedes tã contemptus ꝛ deſolat⁹: vbi ſunt diſcipuli tui ꝛ amici. o vnicũ bonũ meũ: o ſingulare gaudiũ meũ quid faciã cũ te ſic videã? Certe dñe ſedebo in terra tecũ ꝛ aſſociabo te: q̃ nõ video hic q̃ diligat te: ſz potius inimicos tuos inſanos ꝛ dementes q̃ odiũt te. Jeſu ergo ſtatuto ꝛ ſtante ligato añ annã pontificẽ [interrogauit] doloſe. [Jeſum pontifex de diſcipulis ſuis] fortaſſis vbi eſſent: et cuius gratia eos collegit vt videret ſi poſſet eũ deprehendere q⁹ ab eo ſeducti fuiſſent [ꝛ de doctrina eius] nõ cognoſcendeveritatis amore: ſed advidendũ ſi poſſet ibi falſitatẽ vel calũniã et aliq̃d dictũ contra legẽ inuenire: ꝛ ſic cauſam haberet q̃ poſſet accuſare eũ et tradere romano preſidi ad dãnandũ. Duo eñ imponebañ xp̃o a iudeis. ſ. falſa doctrina ꝛ noua ac ſeductio ꝛ attractio hoim ad ſe: et tõ pontifex examinat eũ de vtroq̃: vcz ſi eſſet ſeductor hoiz: ꝛ doctor falſe doctrine: ꝛ ꝑmo de diſcipulis eius quos videbañ ſeduxiſſe. Secũdo de doctrina eius q̃ſi notans eã falſam eſſe: dicẽ añt annas põtifex nõ q⁹ tunc actu eſſet ſed q⁹ añ fuerat: et poſt eſſe ꝛebebat. Jeſus ꝙo de diſcipulis oĩno tacuit: q⁹ tunc de ipſis nil boni dicere potuit: qui iã fugerũt dans nobis exẽplũ q⁹ malũ ꝛ alijs nõ debem⁹ dicere: nec peccatũ alterius ꝓpalare. Sed de doctrina ſua reſpondit oſtẽdens q⁹ nõ mala vel ſuſpecta ſed bona ꝛ ſana erat q̃ declarat ex loco ꝛ auditorum teſtimonio dicens. [Ego palã locutus ſum mundo] i. in publico ꝛ multis audiẽtibus [ego ſemp docui in tẽplo et ſynagoga] indeoꝝ locis publicis ꝛ iudeis pñtib⁹ [ꝛ in occulto locut⁹ ſum nihil] ſcz ideo vt occultarẽ ꝛ nõ innoteſceret multis [q̃d me interrogas?] a quo ꝙitatẽ audire non deſideras? [interroga eos q̃ audierũt] de quoꝝ dictis non habeas inuidiã vel ſuſpitionẽ. q. d. parat⁹ ſum teſtimoniũ eorũ ſubire q̃ tibi magz q̃ dictũ meũ eſt credibile. vñ Chriſ. Quid ait me de diſcipulis meis interrogas? Interroga inimicos meos q̃ inſidiañ mihi hi dicãt. Hec eñ eſt veritatis i altercabilis ꝛmõſtratio cũ inimicos q̃s eoꝝ q̃ dicit inuocat teſtes iꝑos: ita dñs rñſionẽ tẽperauit vt veritatẽ taceret ne ſe defenderet videret dans nobis formã tẽperate reſpõdẽdi hoſtib⁹: ita vt nec veritatẽ celem⁹: nec eos cõtra nos dictis ꝓnocem⁹. Tũc vn⁹ miniſtrorũ põtificis q̃ dr fuiſſe Malc⁹ cui⁹ ſanauerat auriculã ingrat⁹ accepti beneficij [dedit ieſu alapã] reꝑſentãs puerſos q̃ beneficijs impẽſis mala repẽdũt et dixit [ſic reſpõdes põtifici?] Jlle eñ miniſter ſceleris accepit reſpõſionẽ ieſu quaſi notaſſet põtificẽ de ſtulta interrogatiõe ꝛ dãs ſibi alapã ad improperiũ voluit vindicare q̃ placabiliter nõ reſpõderat põtifici plane cõfitẽdo vel negãdo: q⁹ alapa vt plurimũ ꝓ vindicãdis offenſiõib⁹ verboꝝ ſolet dari. Jn hac alapa impleta eſt ꝓphetia illa. Dabit percutiẽti ſe maxillã. Eſt eñ alapa ꝓcuſſio in maxillã: ſicut colaphus eſt percuſſio in collũ. Jpſe ꝙo dñs longanimis ꝛ patiẽs malũ ꝓ malo non reddidit: ſed hãc cõtumeliã ſicut multas alias q̃ ſequunt ꝓ nobis cũ oi patiẽtia ꝛ manſuetudine tolerauit ꝛ patiẽtiã docuit humil⁹r vultu placido ꝛ ſubmiſſo ſermone modeſte rñdẽdoꝝ veritatẽ oſtẽdẽdo ac miniſtrũ cui quãlibet penaz ſolo iuſſu irrogare poterat blande ꝛ charitatiue corripiẽdo. [Si inq̃t male] et ꝙ veritatẽ [locutus ſum] ꝛ habes reꝑhẽdere q̃ dixi demõſtra [et teſtimoniũ ꝓhibe de malo] et ꝓba me mẽdacem. [Si aũt bene] ꝛ nõ habes reprehẽdere [quid me cedis] iniuſte. Quid iſta reſpõſione veri⁹? manſuet⁹: ꝛ iuſti⁹. Hinc colligimus nos poſſe increpare nobis iniuriantes et arguere: ita tñ q⁹ moderate et pacate. Rñdẽdũ eſt eñ q̃q̃ ſtulto iuxta ſtulticiã ſuaz ne ſibi iterdum ſapiẽs videatur. O verax ꝛ pie ieſu q̃ nã aia licet tibi deuota hec cernẽs ꝛ audiẽs valeat ſe cõtinere a lachrymis ꝛ doloꝛe occultare interne paſſionis. vnde Chriſo. Unus dedit alapã ieſu hec dicẽti. Quid hoc fiet vtiq̃ ſtultius horreas celũ excelſuz mẽtis patiaris in terra dominatoris lõganimitate: ꝛ ſeruoꝝ indeuotione. vñ Aug. Si cogitemus q̃s accepit alapã nõne vellemus eũ qui ꝓcuſſit aut celeſti igne cõſumi: aut terra dehiſcẽte abſorberi aut coꝛreptũ demonio volutari: aut aliqua hmõi q̃libet pena: vel etiaz grauiore puniri? Quid eñ hoꝝ per potẽtiã iubere nõ potuiſſet per

Impoſita xp̃o.

Chriſo.

Veritatis demõſtratio.

B

Alapaz accipit xp̃s.

Tre. iij. Alapa. Colaphus.

Jnere pare in

Prouer. xxvi. Chriſo.

Augu.

C Patientiam voluit docere dñs. Actuũ. ſ Maxillam aliã cur non prebuit.

quẽ factus est mundus nisi p patientiã nos maluisset docere qua vincitur mundus? hec Aug. Sz ꝑm eũdẽ aug. dicet forte aliq̃s. Q̃ cepit iesus facere? docere: cur nõ fecit qõ docuit ꝓbẽdo alterã maxillã? Dicẽdũ q̃ dicta ꝓcepta sacre scripture ex factis xp̃i sanctoꝝ debẽt interpretari: sic g̃ sacra scriptura interpretãda est ꝑm q̃ xp̃s & sancti eã seruauerũt: xp̃s aũt q̃ vtiq̃ ꝓcepta, q̃ docuit ꝓfus impleuit & in hoie quẽ suscipere dignat⁹ est viuẽdi nobis exẽplũ tribuit: nõ ꝓbuit isti aliã maxillã nec paulus vt in actib⁹ legit. Hoc fecit oñdẽs pcutienti maxillã non actu ipso ꝓbendã esse alterã: sed aio paratã esse ad patiẽdũ si op⁹ sit. Fieri em̃ põt vt alterã maxillã visibiliter hõ ꝓbeat & iratus. Sed beatus est q̃ in oib⁹ que iniuste ꝑ iusticia patit põt veraciter dicere.

ps.lvſ. Paratũ cor meũ de⁹ paratũ cor meũ. Uñ isto

Precepta non ꝑm literã intelligenda

xp̃i ꝓceptũ de ꝓbẽdo maxillã aliã & sil'r de nõ resistendo maloꝝ plura alia nõ dant & intelligunt absolute ad literã: sz magis ꝑm animi preparationẽ vt hõ habeat aim ꝑparatũ ad hec facienda vbi viderit expedire ad dei honorẽ & ecclesie vtilitatẽ alꝫ non: & hoc dñs seruauit q̃ parat⁹ erat dare aliã maxillã si opus fuisset pcutiẽti qz totũ corpus suũ penis acerbissimis ꝓbuit, & occisioni: imo aliq̃n expedit iniuriatib⁹ rñdere ad ipsoꝝ & aliorũ instructionẽ sicut fecit hic xp̃s. Et vt in actib⁹ legit paulus. & aliq̃n etiã facto resistere ne det occasio agẽdi male. Sic g̃ excusatio dñi qua sic rñdit vtilis ad instructionẽ fuit. Et multis

D documẽta ex alapizatiõe christi.

alijs cõuitijs ibidẽ forte eũ affecerũt de q̃b⁹ euãgeliste tacẽt. ¶ Ex hoc articulo alapizationis habent tria documenta. Primũ est qz xp̃s ꝑ nobis alapizari voluit vt nos ora nr̃a cõpescamus ne q̃d ꝏ diuinũ honorẽ loq̃mur: & etiã vt ad bonũ loquẽdũ vel agendũ excitemur: sicut aliq̃n aliq̃s pcutit vt a torpore excitet. Scõm est vt & nos discam⁹ in iurijs & cõtumelijs nobis illatis patientiã hr̃e: imitatione dñi q̃ in hoc spãl'r exẽplũ magne patiẽtie dignat⁹ est nobis ꝓbere. Et sicut xp̃s eadẽ nocte oẽs illusiões & verecũdias ab iniq̃s sibi factas patiẽter sustinuit: sic hõ contumelias & opprobria: ac cũcta mala in verbis seu factis ab importunis hoib⁹ sibi illata patienter ferat amore sui redẽptoris sil'ia; et multo maiora ꝓpter ipm̃ patiẽtis. Tertiũ est q̃ cõsilia euãgelica nõ semp opz seruare ad lr̃am sz aliq̃n ꝑm animi ꝓparationẽ & maxime vbi

Cõformatio.

de hoc ex factis xp̃i & sanctorũ informationẽ habem⁹ & autoritatẽ. ¶ Ad cõformãdũ se isti articulo poterit hõ sibi ꝓpsi dare alapã moderatã ad representãdũ alapã xp̃i ꝑ oibus verbis suis otiosis vel etiã prauis & mendosis & orare dicẽs. Jesu q̃ ab ãne ministro cedi alapã voluisti: da mihi q̃so gr̃am tuã q̃ me a tua laude nũq̃ cessare faciat: & ab otioso sermone cõpescat. [Et misit iesum annas ligatũ] q̃si reũ & morte dignũ et iã coram eo condẽnatũ [ad caypham pontificẽ] qz xp̃i examinatio ꝑtinebat ad ipz [& quenerũt oẽs sacerdotes]. i. ꝓncipes sacerdotũ [& scribe]. i. legisperiti [& seniores]. i. iudices ordinarij ad examinãdũ xp̃m & iudicãdũ: & ad tractãdũ de ipsius cõdẽnatione & morte. Cũ aũt pñtat cõsilio malignantiũ aduersus eũ illi q̃si leo capta ꝓda exultãt. Bñ potes cogitare q̃ male eũ receperũt & quo sine honore forte in terra viriliter & coram ipsis sedere fecerũt. [Petrus aũt] & hic [vsq̃ i atriũ]. i. vsq̃quo puenit ad atriũ [ꝓncipis sacerdotũ seq̃bat eũ] ex deuotiõe & amore q̃uis a longe ꝓpt timorẽ. Quã charitas trahebat timor retrahebat. verũ fz Bedã in hoc maxima nobis ẽ admiratiõe venerãd⁹ q̃ dñm nõ reliq̃t ẽt cũ timeret. [Et ingressus itro]. s. i ipm̃ atriũ deduct⁹ ꝑ ostiariã sil'r vt supra [sedebat cũ ministris ad ignẽ qz frigus erat] sicut solet eẽ in martio post mediã noctẽ [vt finẽ] negocij [videret] & q̃d pontifex de dño iudicaret. [Princeps autẽ sacerdotũ & oẽ cõsiliũ] qz verũ [testimoniũ] inuenire nõ poterãt [falsũ q̃rebãt] ꝓcurãdo & subornãdo [& nõ inuenerũt] vñ eũ rãq̃ morte dignũ coram pilato accusare possent: fz multi falsi testes ad id ꝓcurandum accessissent, quoꝝ testimonia nõ erant cõueniẽtia & sic defecerũt scrutantes scrutinia: mentita est em̃ iniq̃tas sibi vt regina aduersus ioseph & sacerdotes aduersus susannã: qz ignis sine materia deficit vbi Orige. Falsa em̃ testimonia tũc locũ hñt q̃n cũ colore aliquo ꝓferũt: fz nec color inueniebat q̃ posset ꝏ iesum adiuuare mendacia q̃ maximã laudẽ exhibet iesu q̃ sic oia irreprehẽsibiliter dixit. & fecit vt nullã verisimilitudinẽ inueniret in eo reprehensionis mali et multi astuti. hec Orige. Sed de oim testimoniis solũ duoꝝ testimoniũ exprimit: de q̃bus subiungit. [Nouissime aũt]. s. post multoꝝ falsa testimonia [duo falsi testes dixerunt. Nos audiuim⁹ eũ dicẽtẽ. Possum destruere tẽplũ dei hoc manufactũ: & post triduũ aliud non manufactũ edificare.] Ex hoc aũt conabant ꝓbare q̃ ipse diuinã potẽtiã q̃si de⁹ sibi vsurparet: sed falsi testes erãt: qz & sensum et ꝟba xp̃i mutabant: ad q̃ xp̃s nihil rñdit: qz mentiebant apte: nõ em̃ dixerat de hoc tẽplo salomonis: sz ꝓprij corpis. vñ Hiero. Falsus testis est q̃ nõ eo dẽ sensu dicta intelligit quo dicunt: dñs em̃ dixerat de tẽplo corpis sui: sz in ꝟbis calũniant & paucis additis vel mutatis q̃si iustã calũniã faciũt saluator dixerat: soluite hoc tẽplũ: illi cõmutãt et aiũt: possum destruere tẽplũ dei vos inq̃t soluite: non ego qz illicitũ est vt ipsi nobis manus inferamus deinde illi euertũt: & post triduum edificabo illud vt ꝓprie de tẽplo iudaico dixisse videat dñs aũt vt oñderet aiale & spiritãs tẽplũ dixerat et ego in triduo suscitabo illud: aliud est

E Hiero. Falsus, testis.

suscitare: aliō ē edificare. hec Hiero. Dicēs aūt dñs soluite: nō dicit p̄cipiēdo: sz p̄dicēdo eis q̄d essent facturi p̄dicēs mortē suā in qua corp⁹ ei⁹ qō erat tēplū deitatis solutū est. Uñ sensus est: soluite. i. soluetis corp⁹ meū p mortē quā mihi inferetis: z i trib⁹ dieb⁹ excitabo excitare illud. Excitare est em̄ a somno mortis reuocare qō ꝓprie cōpetit tēplo spūali. s. suo corpi sed reedificare ꝓprie ꝓperit tēplo materiali. Nō maius tñ miraculū erat tēplū manufactū in trib⁹ dieb⁹ reedificare q̄m seipsum post mortē die tertia resuscitare. Itē possent dici falsi testes ex falsa intētione: q̄ intendebant

Documēta de falso testimonio.

mortē innocētis ꝓcurare. Ex hoc articulo. s. de dilatiōe falsi testimonij sumunt tria documenta. Primū est q̄ nos falsum testimoniū: immo oēm falsitatē z mendaciū summe detestemur: q̄ mēdacijs z fallacijs xp̄s mortē est addictus: z nos quotiēscūq; falsum testimoniū z mēdaciū ꝫ primū ꝓferim⁹ xp̄m q̄tū in nobis est morti addicim⁹. vñ q̄ detestabile sit

Jsido.

istud crimē oñdit Jsido. dicēs. Testis falsidicus tribus psonis est obnoxius. Primū deo

Testis falsidic⁹ trib⁹ obnoxius.

quē piurando contēnit: p̄ñr iudici quē mētiētē: vt iudicē [a dextris ꝑtutis]. i. maiestatis [dei p̄is]. i. in eq̄litate z plenissima ptāte patris. hoc est ꝑm Hiero. In vita regnātē sempiterna z ꝑtute diuina [z venientē]. s. ad iudiciū ꝑm formā hūanā [in nubib⁹ celi] sicut ascendit vbi videbit eū ois oculus z q̄ eū pupugerūt. Quasi dicat vos me vt purū hoiem contēnitis: z q̄si impiū cōdēnatis: sz tñ ꝓpter hoc me exaltatū sup oēs celos z iudicē videbitis. [Tūc p̄nceps sacerdotū] q̄ surre xerat in furoꝛe magis insaniens [scidit vestimēta sua] in rabie. q̄ ꝑm Bedā. Quē de solio sacerdotali furoꝛ excusserat eundē rabies ad scindēdas vestes ꝓuocat. Et i hoc facto cayphas ꝓphetauit q̄uis ipse nesciuerit. Bis em̄ nesciēs ꝓphetauit: semel ꝑbo q̄ dixit. Expedit vt vnus hō moriat ꝓ populo. Altera vice facto vt ptz in hoc loco: q̄ ꝑm Hie. Per hoc ostēdit iudeos sacerdotalē gloriā pdidisse. dū em̄ vestē sibi discidit ipm q̄ tegebat velamētū legis abiecit. vñ z Beō. Altiori aūt misterio factū est vt in passione dñi pōtifex iudeoꝝ vestimenta sua scinderet: hoc est ephot. cū tunica dñi nec ab ipsis q̄ eū crucifigere milit⁹ scindi potuerit. Figurabat em̄ q̄ sacerdotiū iudeoꝝ ꝓ sceleribus pōtificū esset scindēdū z a statu sue integritatis soluēdū z auferēdū cū soliditas eccl'ie seu fidei q̄ vestis dei solet appellari nūq̄ valeat scindi vel disrūpi. Hoc est tā oculis cernere q̄ videm⁹ iudeos sacerdotij gloriā pdidisse: z sedē a cerimonijs vacuā esse eccl'iā ꝑo z fidē ei⁹ q̄ supra petrā fundata est i sua soliditate ꝑmanere. hec Beda. Mos cut paul⁹ z barnabas scideruntvestes cū cul-

Hiero.

Ꞓ Prophetauit cayphas bis.

Hiero.

Scissio vestimēti.

Beda.

Scindēdi mos.

Confirmatio.

Beda.

Tacēdi ratio in xp̄o.

Qñ non tractandū: vel quibuslibet nō esse rndēdū cū rndēdū.

nulla secutura sit vtilitas: sed potiꝰ incōmodi tas. Quāto aūt magis iesus ad indignos respōsione eius tacebat: tāto magis pontifex furens eū ad rndendū ꝓuocabat vt ex ꝑbis eius occasionē calūniandi captaret. Tūc em̄ [p̄nceps sacerdotū] rursus interrogās dixit ei. [Adiuro te p deū viuū vt dicas nobis si tu es xp̄s fili⁹]. s. naturalis [dei benedicti] Qui ad eū capiendū q̄si latronē miserat: nunc de furto et vsurpatione deitatis examinat. Non tñ veritatē dei desiderat: sed magis calūniā parat: ad hoc aūt iesus respondit ꝓpter reuerētiā diuini nominis inuocati. [Et dixit illi. Tu dixisti q̄ ego sum.] Ueritatē eis rndit vt ie xcusabiles essent z ne nomē dei spnere videret. Et adiecit dñs iesus. [Uerūtn dico vobis. Amodo videbitis] oculis corporeis [filiū hoīs]. s. me quē mō contēnitis: z ignominiose tractatis in die iudicij [sedentē] vt iudicē [a dextris ꝑtutis]. i. maiestatis [dei p̄is]. i. in eq̄litate z plenissima ptāte patris. hoc est ꝑm Hiero. In vita regnātē sempiterna z ꝑtute diuina [z venientē]. s. ad iudiciū ꝑm formā hūanā [in nubib⁹ celi] sicut ascendit vbi videbit eū ois oculus z q̄ eū pupugerūt. Quasi dicat vos me vt purū hoiem contēnitis: z q̄si impiū cōdēnatis: sz tñ ꝓpter hoc me exaltatū sup oēs celos z iudicē videbitis. [Tūc p̄nceps sacerdotū] q̄ surre xerat in furoꝛe magis insaniens [scidit vestimēta sua] in rabie. q̄ ꝑm Bedā. Quē de solio sacerdotali furoꝛ excusserat eundē rabies ad scindēdas vestes ꝓuocat. Et i hoc facto cayphas ꝓphetauit q̄uis ipse nesciuerit. Bis em̄ nesciēs ꝓphetauit: semel ꝑbo q̄ dixit. Expedit vt vnus hō moriat ꝓ populo. Altera vice facto vt ptz in hoc loco: q̄ ꝑm Hie. Per hoc ostēdit iudeos sacerdotalē gloriā pdidisse. dū em̄ vestē sibi discidit ipm q̄ tegebat velamētū legis abiecit. vñ z Beō. Altiori aūt misterio factū est vt in passione dñi pōtifex iudeoꝝ vestimenta sua scinderet: hoc est ephot. cū tunica dñi nec ab ipsis q̄ eū crucifigere milit⁹ scindi potuerit. Figurabat em̄ q̄ sacerdotiū iudeoꝝ ꝓ sceleribus pōtificū esset scindēdū z a statu sue integritatis soluēdū z auferēdū cū soliditas eccl'ie seu fidei q̄ vestis dei solet appellari nūq̄ valeat scindi vel disrūpi. Hoc est tā oculis cernere q̄ videm⁹ iudeos sacerdotij gloriā pdidisse: z sedē a cerimonijs vacuā esse eccl'iā ꝑo z fidē ei⁹ q̄ supra petrā fundata est i sua soliditate ꝑmanere. hec Beda. Mos scindēdi vestimēta in signū di vestitoꝛis et detestationis criminis: cū aliquid mentiꝛis z quasi contra deū audiebant: si mos-

Ꞓ Iudē. s. m. Ꞓ Documēta. Ꞓ Uitāde blasphemiā. Ꞓ Blasphemia mul tipliciter fit. Ꞓ Blasphemia nec creatus re infertur.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

tm diuino se honorari videbāt. Hoc autē tam enorme petm̄ princeps sacerdotū iponebat xpō dicens exclamando [Blasphemauit]. s. attribuendo sibi qō dei est: blasphemia ei est attribuere creature qō soli⁹ dei est: vel deo qō soli⁹ creature ē [Quid adhuc egem⁹ testib⁹] Qua si diceret p nihilo laboramus q̄rendo testes: [Ecce nūc] id est in aperto z cotā oib⁹ [audistis blasphemiā] O miser z pnceps neq̄ non dixit xp̄s blasphemia: sz veritatē: tuipse blasphemas q̄ qō dei est deo nō attribuis: sz filiū dei purā creaturā credis: z ideo blasphemia tua tecū est in pditionē. Sicut ḡ xp̄s in mortis discrimine ad caypham ductus veritatē nō deseruit: sed cōstanter se dei filiū cū oi modestia cōfessus fuit: sic ver⁹ ipsius ser⁹ pter nullū tēporale periculū debet veritatez deserere: sz vsq̄ in mortē cōstans pseuerare. Ex hoc articulo ipositionis blasphemie sumit documētū q nos debem⁹ esse ab oi blasphemia puri: et imunes tā quo ad nos q̄ quo ad alios. Quo ad nos q̄dē vt nihil cōmittam⁹ vel dicam⁹ quo nomē dei blasphemat. Qō fit multipliciter vt siue q̄s exp̄sse maledicat deo vel sctis: siue q̄s blasphemet baptismū: vel alia ecclesie sacrameta. Blasphemat etiā ꝙbū dei qui cōtēnit: et spm̄ sanctū blasphemat q̄ sacris canonib⁹ derogat. Xp̄s igit licet nō soluz a blasphemia sz etiā ab oi pcto purissim⁹ fuerit: blasphemiaz tm̄ sibi imponi pmisit vt nos puros a blasphemia custodiamus. Quo ad alios etiaz vt nos alijs blasphemiā nō inferam⁹ ita q nos p os nostrū nūq̄ ꝙbum blasphemie vel maledicti exeat ꝫ aliquē etiā maledicto dignū sicut iste cayphas eoipso blasphemus fuit q̄ blasphemiā creatori iposuit: z potuisset xp̄s respōdere nō ego sz tu blasphemas: sed noluit dñs p os suū exire aliqō blasphemie verbū nobis i exēplū. De quo etiā pulchrā doctrinaz habemus in epla iude vbi dr q michael archāgelus cū altercaret cū diabolo de moysi corpore nō est ausus iudiciū blasphemie inferre diabolo: sz dixit impet tibi dñs. Sup quo ꝙbo dicit Hiero. Si michael non fuit ausus diabolo certe maledictiōes dignissimo iudiciū iferre blasphemie: quanto magis nos ab oi maledicto puri esse debem⁹. Merebat diabolus maledictū: sz p os āgeli blasphemia exire nō debuit. hec Hiero. Si igit diabolus sz volūtate mal⁹: in substātia tm̄ bon⁹ ab angelo non blasphemat: q̄ aliq̄d pferret aduersus bonā naturaz q̄ dei ē creatura: quāto magis ab hoib⁹ blasphemia est cauēda in quācūq̄ creaturā: z maxime in creatorē. Ad cōformādū se ist⁹ articulo p ꝫ: iuz benedicat hō deo dicēs illō. Sit nomē dñi bñdictū: ex hoc nūc z vsq̄ in seculū: vel aliq̄d hmōi. Jesu q̄ blasphemie crimē falso tibi iponi voluisti custodi ne vnq̄ p me nomē tuū ꝙbo vel facto blasphemet: nec per os meū blasphemia vel maledictū pferat. Cum aūt pnceps sacerdotū dixisset [ecce nūc audistis blasphemiā] adiecit. [Quid vobis] nūc ꝫm legē de hoc [videt.] Tūc illi oēs cōdēnauerūt eū z [respōdētes dixerūt: reus est mortiz] cū tm̄ veritatē dixisset eis. Jpsi erant accusantes: ipsi discutientes: ipsi sententiā proferentes. ꝫm Bedā. Sentētia sua se condēnant qui eū morti adiudicant quē z ois z operis sui testimonio deū esse cognoscere possunt. Et q̄dē in hoc vere respōdissent supposita veritate facti ois el'q̄ blasphemat nomē dei ꝫm legē reꝰ est mortis qz debet lapidari: sed qz factuz sup quo fundabatur questio fuit falsum ō rñsio fuit falsa: ac pphana: z iniqua. ¶ Ex hoc articulo condemnatiōis xp̄i ad mortē habemus duo documēta. Primum est vt caueamus ne vnq̄ illa vox iudeorū. Reus est mortis q̄ xp̄i auribus innocenter insonuit nostris mentalibus auribus insonet: z in nobis locum veraciter habeat: nā de quocunq̄ existente in mortali pctō verū est dicere: reus est mortiz. Scōz est vt si q̄n nos p̄opter xp̄m a p̄secutorib⁹ condemnemur ad mortē nō perturbemur: sz potius gaudeamus respiciētes ad mercedem. Ad conformandū se ist⁹ articulo recogitet hō qualiter ipse sepe p̄pter demerita sua reum mortis se fecerit sz dei mia sit hactenus cōservatus p̄o sua emēdatione vel al's p̄ut deus inspirauerit. ¶ Jesu qui p̄phanā impiorū vocem. s. reuz te esse mortis minime timuisti custodi me ne in oculis tuis eterne mortis reus inueniar. [Tunc] qui circūstabant oēs fece insimul irruerūt super dñm Jesum [z illudebāt ei. Alij spuebāt i vultū ei⁹] benignissimū tanq̄ in hoiem vilē z pestiferū et morte dignū scz cōfessum se esse deo equalē: vt cōpleretur qō dictū est. Faciem meā nō auerti a cōfusione sputorū. Propriū ei iudeorū erat in cōtēptū ac vituperiū z despectū spuere in faciē quem abijciebāt. Et tā horribiliter z incessanter in facies hoim spuebant. vt q̄nq̄ eos suffocarēt. ¶ Quid turpius? q̄d despectiꝰ? quid ignominiosius z vituperosius q̄ in faciē expuere: et maxime in illā faciē speciosissimā in quā desiderāt angeli p̄spicere? ¶ O q̄ ceca emulatio infeliciū iudeorum qui nō exhorruerunt turpissimis sputis suis maculare z deturpare faciez tuā amabilem. Et non tm̄ simplicibus saliue sputis: sz verisimiliter etiā excreationib⁹ tuis fetidissimis. vñ Mat. nō dicit spuerunt: sed [expuerunt] quasi exercando spuerunt. Marcus aūt dicit [cōspuerunt] qz nō tm̄ vn⁹ sed plures simul cōspuerūt. Et sic illa facies bñdicta facta est ita abominabilis quasi esset leprosa ex sputis z verberibus q̄ ei vt subditur [in faciem cuz palmis de derunt.] Hoc est cōtra illos qui adulterinis coloribus ornare suas nituntur facies. Ex hoc articulo cōsputionis in faciē sumuntur duo documēta. Primū est q nos diligēter caueam⁹ ne z nos vnq̄ tā

Condēnatio ad mortem

Beda.

I Documentuz.

Uitāde blasphemie.

blasphemia multipliciter fit.

blasphemia nec creature inferenda.

Jude. s.

Hiero.

Confor-matio.

I Spuere infaciē.

documē ta duo.

documē ta duo.

cū iudeis xpi faciē ꝓspuamus: qō modis plu
Hiero. ribꝰ fit. Primo nāq; ꝑm Hiero. Faciē xpi con-
spuunt q̄ cōscientiā suā sedis cogitatiōibus ⁊
actionibꝰ polluunt. Quia em̄ xps cōsciaz san-
ctā inhabitat in q̄ dei facies. i. imago relucet
hinc est ꝙ q̄ cōsciētiaz suā pctis polluit quasi
Hiero. sputū in xpi faciē ꝓiicit. Et ideo dicit Hiero.
ꝙ dñs noster i faciē suā ꝓspui voluit vt sputa
minibꝰ susceptis faciē aie nostre lauaret. Se
Raba. cūdo ꝑz Raba. Illi in faciē xpi expuūt q̄ ꝑsen
tiā gr̄e eiꝰ execrādis ꝓbis ex interna cece men
tis insania cōceptis, respuūt ⁊ eū in carne ve-
Grego. nisse negāt. Tertio ꝑm Greg. in faciē xpi con-
spuūt qui iustos ⁊ sanctos in p̄senti vita cōfu
tant: ⁊ in eoꝝ cōtumelias fluxa ꝓba q̄si fluen
tes saliuas mittūt. Quarto pōt dici ꝙ ad lit
terā xp̄m in faciē cōspuunt q̄ eucharistiā idi
gne sumūt. Quicūq; ei polluta ꝓscientia corpꝰ
xpi i os suū accipiūt hi saliua sua pctō ifecta
sacramētū cōtingunt made faciūt ⁊ deglutiūt
ac ꝑ hoc in faciē xpi cōspuūt. Quinto in faciē
xpi ꝓspuunt q̄ platos suos ꝓtēnūt. Itē sexto i
faciē xpi despectiue ꝓspuūt q̄ gr̄as deo de q̄li
bet sibi dato munere nō agūt. Scōm documē
Opprobria xpi tū est vt nos ista sputa turpissima ⁊ alia facta
Chriso. exprobrabilia passiōis xpi nobis ad magnaz
gloriā reputem⁹. vñ Chriso. Attende ꝙ euan
gelista cū summa diligētia ea q̄ videt esse ex-
probratissima exponit nihil occultās vel omit
tens aut verecūdans: iz gloriā existimās ma
xima dñatorē orbis terraꝝ ꝑ nobis talia su
stinere. Hec aūt legam⁹ cōtinue. hec nr̄e men
ti inscribam⁹ ⁊ in his gloriemur. hec Chri. Et
si q̄dē istud documētū possit referri a d̄ singu
la puncta dñice passiōis: precipue tñ ad istud
Conformatio. qō sic exprobratissimū fuit. ¶ Ad ꝓformandū
se huic articulo formet hō in mēte sua xp̄m tā
horribiliter sputis i facie deturpatū: ⁊ regra
tiet sibi ꝑ magna gloria nr̄a. Recogitet etiaz
quotiēs ipse faciē illā speciosissimā i ꝓscientia
sua polluit. Itē quotiēs indigne ꝓmunicādo
sputi sui cōtactu xp̄m sordidauerit. Jesu: q̄ i-
mūdis iudeoꝝ sputis pulcherrimā faciē tuaz
macularivoluisti: da mihi tue imaginis faciē
R in me nūq̄ meis sordidis actibꝰ aut cogitatio
Uelatio nibus inquinari. [Alij velabāt faciē eiꝰ] qō
faciei. velamē manetvlq; hodie sup corda eoꝝ: quia
ab eis faciē suaz abscondit. O insana cecitas
⁊ ceca insania infeliciū iudeoꝝ: qui illā deside
rabilē faciē quā aduēturā patres eoꝝ ⁊ proc
phete cū longo suspirio desiderauerāt ipsi in
felices cū p̄sentē habuerūt tā ignominiose
Beda. velauerunt. Uelauerunt inq̄. (vt ait Beda.)
Nonvt ipse illoꝝ scelera nō videat: sz vt a se
ipsis faciē ⁊ gratiā cognitiōis eiꝰ absc̄derēt.
Ostenderūt ꝑ hoc etiā nesciēter ꝙ in faciē xpi
nullus infidelis ⁊ auersus a deo intueri pōt:
qz est ab eis velata. Et similis ratio est de fal
sis xpianis. Sz sicut dicit apl's. Cū q̄s conuer
ij. cor. iij sus fuerit ad deū tūc auferet velamen. ¶ Ex

hoc articulo velatiōis faciei habēt plura do- Docu-
cumēta. Primū ꝙ nos summe caueamus ne menta
velamen ante xpi faciē ponam⁹. Sz heu mul- plura.
ti xpiani velamē ante xpi faciē ponūt quales Uelamē
sunt q̄ in fornice peccant quasi deꝰ eos non vi ponere
deat: quales etiā sūt q̄ sub velamine cuiusdā ante fa
libertatis libere peccant. Itē velamē āte xpi ciem xpi
faciē ponunt qui imaginē dei in se velamine
culpe ⁊ ignorantie obtegunt ⁊ obscurāt. dicit
em̄ Hiero. ꝙ iō xps pro nobis velari voluit: vt Hiero:
velamine faciei sue velamen culpe ⁊ ignoran
tie a cordibꝰ nr̄is auferret. Insuper faciē xpi
velāt qui a seipsis gratiā cognitiōis eius ab
scondunt. Item oculos dñi oia videntis velāt Oculos
qui malū pro bono dant vel vendunt. Itē hic velare.
est documentum ꝙ ⁊ nos debemus interdum
facies nr̄as velare ne oculi nr̄i videāt vanita
tem vel saltē oculos habere defixos in terrā:
⁊ sic faciē q̄si habere velatā ne capiatur in ex
teriorꝝ aspectu ⁊ cōcupiscētia. Ad cōformādū Confor-
se huic articulo recogitet hō quō oia nuda et matio.
aperta sunt oculis dei vt ex hoc trahat a pec-
cādo. Item memoret quō ipse luminosam fa
ciē imaginis dei i se obtexit ⁊ obscurauit pec-
catis. Jesu qui faciē tuā gratissimā velarivo
luisti: illustra q̄so faciē tuā sup me indignum
serū tuū: ⁊ imaginē tuā in me non sinas ob-
scurari velamen q̄z culpe ⁊ ignorantie a corde L
meo digneris auferre.] Alij colaphis euz ce Cola-
ciderunt]. i. in collo pcusserūt. Solēt in collo phizatio
pcuti fatui et despectibiles persone. Uñ i hoc
ꝙ iudei xp̄m colaphisabant nō tā attenditur Docu-
leso pcussionis q̄ maxima cōtumelia despe- mentuz.
ctiōis. Ex hoc articulo colaphisatiōis tale ha
bet documentū ꝙ caueamus ne ⁊ nos aliquā
do xp̄m colaphisem⁹ ꝑm Bedā oms falsi xpiā Beda.
ni ipm colaphisant qui ore confitent xp̄m: fa- collaphi
ctis aūt negāt. Colaphꝰ datur a retro. Illi q̄z antes.
colaphisant dñm xp̄m qz ei blandiuntur: ore
eū cōfitentur sz retro quo deberent eū seq̄ per
bonā vitā colaphisant eū malis operibꝰ xpo
ꝺicendo. Item ꝑm Aug. Colaphis xp̄m ce- Augu
dunt: qui ei honores preferūt. Itē a tergo xp̄z Docu-
colaphis ꝓberat q̄ ꝓximū post tergū suū in- mentuz
famat. Itē est documētū ꝙ sicut xps ꝑ nobis
est colaphisat⁹: sic ⁊ nos colaphisatiōes suas
spūales quas plerūq; nobis infligit: nō solū
patienter sz ⁊ prudenter portemus: sicut fecit
apl's qui dicebat: Datꝰ est mihi stimulus car ij. co. xij ⁊
nis mee angelus sathane qui me colaphiset Confor
ꝛc. Ad conformanduz se huic articulo poterit matio.
homo sibi ipsi dare colaphū in memoriā cola M
phorum xp̄i ⁊ sic orare. Jesu qui a iudeis: cola- Percus
phisari voluisti: da mihi sic te ore cōfiteri: vt sio in fa
cōtrarijs operibus nullatenus colaphisem. ciem.
[Alij palmas in faciē ei dederunt] ⁊ faciem
eiꝰ pcusserunt: ꝺr aūt palma ꝑm papiā manꝰ
extensa vel applicata: sicut pugnus ꝺrmanꝰ
complosa. Manibus ergo extensis ⁊ palmis
eū in faciem: percusserunt: ex qua percussiōe

plus affligit homo q̄z de pcussione in collo. ¶ In facie em̄ sunt oēs sensus et sunt ibi mēbra tenera facile lesibilia. Uñ veriſile est q̄ ex tali passiōe fluxerit sanguis p nares z os Iz hoc ab euāgelistis nō exp̄mat. O q̄z horrē dū scelus impijssimorū iudeorū q̄ faciē tam formosam tam crudeliter ꝟberib⁹ affecerūt.

Hiero. ſm Hiero. voluit alapis expalmarivt nos ei in laudē nostris manibus. ſ. opibus z labijs

Documenta plura. applauderem⁹. ¶ Ex hoc articulo pcussiōis in facie habent plura documenta. Primū est q̄ nos exēplo xp̄i discam⁹ patiēter sustinere si q̄s in faciē nos cedat sicut ap'ls quosdam in hoc cōmēdat. Qđ nō solū accipiēdū est ad literā sicut i ꝓposito xp̄s ad literā cesus fuit i faciē Iz etiā mystice: q̄ sicut dicit glo. ibidē in faciē cedit in cuius os iniuria irrogatur. Nā z isto mō xp̄s in faciē cesus fuit ꝓ quāto multas iniurias z ꝓperia in factis obiecerūt. Sicut g̃ dñs nr̄ ab oibus talib⁹ increpationibus blasphemijs pcussionib⁹ z sputis faciē nūq̄z auertit quinimmo volūtarie ad oia illa faciē suā eis ꝓ nobis obtulit: sic z nos casu ingruēte sustinere si'lia ꝓ xp̄o nō recusem⁹

Percutientes in faciem chusti. Scōm documentū est: vt caueamus ne z nos demus palmas in faciē xp̄i. q̄ ſm Augu. illi palmas in faciē xp̄i dāt q̄ ꝓfidia cecati eū in carnē nō venisse affirmāt tanq̄z p̄sentiā eius exterminātes z repellētes. Itē in faciē xp̄i illi

Augu. sacerdotes palmas dāt q̄ pollutis manib⁹ corpus xp̄i tangūt z ꝛctant. Item faciē xp̄i alapis cōtundit q̄ primū in p̄tia sua cōfundit.

Confirmatio. ¶ Ad cōfortandū se huic articulo recogitet hō q̄tiēs ipse imaginē dei in se offenderit: et parat⁹ sit ſm ꝓparationē animi ꝓ xp̄o libenter velle in faciē cedi: nō solū ꝟbaliter: Iz etiā realiter casu oportuno. Item recogitet sacerdos q̄tiēs manus suas pollutas in faciē xp̄i iniecerit corpus suū indigne tractādo. Jesu q̄ iudeorū manib⁹ faciē tuā speciosissimā cedi voluisti da mihi imaginis tue faciē in me semp illibatā illesamq̄z cōseruare ne q̄n iniq̄tatū mearū sceleratis manibus meis violet. [Et ministri alapis eū cedebant] hoc est in maxillas eū pcutiebāt de q̄ poteris meditari sicut dictū est supra de alapisatione corā ānapontifice facta. [Percutientes aūt eū in capite iterrogabāt eū di. [Prophetisa nobis xp̄e

Prophetisationis expetitio. q̄s est q̄ te pcussit?] Iz in quanā parte capitis pcusserunt eū: tūc q̄n hec dicebāt hoc euāgeliste diuersimode loquunt. Uñ pōt dici q̄ cū velassent faciē et⁹ q̄libet eorū pcussit eū vbi voluit. aliqui in collo: alij in faciē: alij in maxillas: z sic [pcutientes interrogauerūt eum dicentes. Prophetiza nobis xp̄e q̄s est qui te pcussit?] Et hoc derisorie dicebāt q̄si in cōtumeliā eius qui se ꝓphetaz a populo haberi volebat: z quē populus magnū ꝓphetā reputabat: ꝓ hoc em̄ designabāt q̄ falsus ꝓpheta esset: et q̄ ignoraret quis eū percussisset, vñ Theo. dicit q̄ dñs ꝓphetaz vt pseudo ꝓphe ta deluditur. Et q̄n ipsi eū illis verbis irridebant: z quasi ludibriū de eo faciebant: idcirco eis nihil rñdebat. vt em̄ dicit Hieron. Hiero. Stultū erat verberantibus rñdere z ꝓpheta recedentē cū palā pcussientis insania videretur. ¶ Ex hoc articulo ludibriose expetitio nis ꝓphetandi habent quatuor documenta. Documenta tiij. Primū est q̄ nō illudamus xp̄o putantes mala nostra nō videri ab eo. Nam ſm Bedam. Beda. Quicūq̄z reprobis actibus eā exercebant dū suas cogitationes et opera tenebrarū ab eo videri nō putāt quasi illudentes dicunt quis est qui te percussit. Secundū est q̄ consideremus nosmetipsos sīvnq̄z manu praui operis xp̄m pcusserimus: qđ si nescimus expectam⁹ pia fide a xp̄o qđ iudei irrisorie ab eo exegerunt vt prophetizet nobis docēdo nos cognoscere culpas nostras. Tertiū est q̄ nos cauere debemus ne a xp̄o ꝓphetiā vel miraculū tentatiue expectem⁹. vñ Augu. Quātis mecū Augu. suggestionū machinationib⁹ agit inimicus: vt signū aliq̄d petā. Iz obsecro te dñe vt quēadmodū a me lōge est ista ꝟsensio: ita sit semper longe atq̄z longius ipsa cogitatio. Quartū est q̄ indignis nō est effundēdū donū dei. Indignis nō sunt dona dei p fundēda Uñ licet xp̄s esset verus ꝓpheta noluit tñ ꝓphetizare irrisoribus suis. Sic z doctores ꝓ tpe z loco debent verbū dei subtrahere auditoribus indignis. ¶ Ad cōfirmandū se huic articulo recogitet hō quātā irrisionē z infatuationē dñs nr̄ in hoc facto est passus: z qđ io iudei ludū q̄si puerorū fecerūt de eo z oret dicendo. Jesu q̄ ludibriis iudeorū percussus in corpe ꝓphetizare exactus fuisti: ꝓphetiza tu mihi obsecro xp̄e vt cognoscā quis et qualis ego miser sum: q̄ totiens manu praui operis prochdolor: te pcussi. Insuper potes etiā meditari q̄ alij manu reuersa dulcissimū z melifluū os eius pcutiebāt: alij pugnis eū cedebant: alij sanctissimā barbā eius euellebāt: alij ꝓ suos venerabiles capillos ipm trahebant: z viliter inter pedes cōculcabant: ac sine reuerentia z pietate aliqua dñm angelorū male tractabāt. Et nihilominus alia multa blasphemātes dicebāt in eū z faciebāt. Cū ei crudelissimi z sine mia essent oia mala z vituperia q̄ poterāt ei faciebāt: alij ex sua mala voluntate ad hoc moti: alij vt placerēt maiorib⁹ q̄ erāt immanissimi. Quid g̃ tu faceres Contemplatio. si hec videres: nunq̄d nō te p̄ſiceres sup ipm dñm dicēs. Nolite iā nolite facere tātū malū dño meo: ecce me facite mihi: ecce pcutite me z dño meo tantas iniurias irrrogare nolite. Et tūc ap̄lexareris flexis genib⁹ dñm z magistrū tuū: z sic susciperes libēter sup te pcussiones ad tuendū ipm. Qđ ita mēte facere recogites: z totū sicut si pñs esses te facturū estimes. Cōspice igit singula qđo illi maledicti dñm vexant: falsos testes pcurāt: ipm exami

nāt: ⁊ vitatē. s. se filiū dei eē ꝓfessū q̄si blasphemū cōdēnāt: ⁊ quo opprobrijs vexat⁹ in oīb⁹ patiēter se hz: ⁊ cōpatere sibi: qz ꝓ te oīa sustinet iugiterq; lachrymas fundēs speciosissimā faciē ei⁹ quā illi imprudēter suis illiniūt sputis: tu renerēter tuis laua lachrymis: q̄s eñ audiēs vl mēte ptractās quo fuit fact⁹ opprobriū hoim: ipe dñs ⁊ gloria āgelorū ⁊ abiectio plebis filij⁹ dei ꝓtis poterit se continere a lachrymis. vñ Ansel. Cōsiliū malignātiū aduersū te pōtificū pñtat⁹ es ⁊ vitatē put oportuit ꝓfessus q̄si de blasphemia adiudicat⁹ es morti. Amantissime dñe iesu quāta illic indigna a ꝓpria gente ptulisti. Ultū tuū honorabilē in quē desiderāt angeli ꝓspicere qui oēs celos adimplet leticia: quē deprecāt oēs diuites plebis pollutis labijs ⁊ sputis ingnauerūt: sacrilegis manib⁹ cecederūt: velo operuerūt in derisionē: ⁊ te dñm vniuerse creature tanq; seruū contēptibilē colaphizauerūt. Sed vt ait Beda. Jpo dispēsante q̄ patit oīa ꝓ nobis fiunt: vt sicut petr⁹ hortat xp̄o in carne passo nos eadē cogitatione armemur atq; ad tolerāda ꝓ noie eius irrisionē opprobria preparem⁹. Judei qui xp̄m deluserunt olim in philisteis hostibus sampsonis ꝓfiguratī fuerūt. Sampson eñ quadā vice voluntarie se ligari fecit quē philistei captum excecauerūt: ⁊ ei illudentes in derisionē ipsum habuerunt. Sic xp̄s sponte a iudeis ligari: velari: illudi voluit ⁊ derideri: quadā aūt vice dum sampsoni placuit: tunc se de inimicis horribiliter vindicauit. Sic in fine seculorū de inimicis xp̄i erit cū ipse in maiestate ⁊ ptāte ad iudiciū venerit. Conspice igit iesum pre cūctis merito honorandū indigne ⁊ viliter tractari ⁊ eū in imitando disce humiliari: gratiāq; honoris spernere ⁊ laudē humani fauoris contemnere. Cū ergo hō foris videns reputat te vilē in oculis suis: tu vilē te reputa in oculis dei: nec murmures vel indigneris si corā hominibus villis reputaris: sed magis in oculis dei qui oīa nouit occulta confundaris. Et caue ne malorū exemplo corrupt⁹ dñm poti⁹ exhortare videaris q̄ imitari: qui eñ tunc exhortatus est blasphemijs iudeorū ⁊ infidelium etiā nunc exhortat vesanis opprobrijs falsorū xp̄ianorū ⁊ noietenus fidelium put supra in articulis illusionū hmōi est tactū. Cogita etiā qualiter dolebant petrus ⁊ iohānes hec ꝓcipientes vel forte videntes. Et qualiter petrus iam torpens frigore infidelitatis [sedet calefaciens se] exterius cui calor charitatis ⁊ verus ignis extinguebat interius: ⁊ negat ter dñm suū timore perterritus. Nec mirum ꝓ si accidit ad eū tētatio q̄ se elōgat a xp̄o. Primo quidē in atrio ab ancilla ostiaria ꝓpellit ter ⁊ negat. vñ Grego. Unius ācille voce pcussus petri⁹ dū mortē timuit vitā negauit. Sed cur ab ancilla prius ꝓdat petrus q̄ a viris. Una ratio est ad cōfutationē ꝓsuptiōis: qz a muliere nō a viro: qz ab ācilla nō a libera primo victus est. Scōa ratio est vt ostendat ois seruus ⁊ cōditio in dñi peccasse necē: et redimi per eius passionē. Deinde post negationē timens petrus inter iudeos diu stare [exiuit foras añ atriū ⁊ gallus cantauit.] Exeundo aūt animaduertit [eū alia ancilla] ⁊ dum foris esset [dixit ministris] qui se calefaciebant [et hic cū iesu erat] sed postq; redijt q̄ dictū fuerat vnus de circunstantib⁹ ꝑm Lucā: sed plures de eis ꝑm Johānē ei idē direrunt ⁊ negat cū iuramēto. Ecce argumentū q; exuno pctō hō ruit in aliō grauius. Uñ Raba. Mora in peccato dat incrementū scelerum. ⁊ Grego. Pctm̄ in quod penitentia non diluit mox suo pondere ad aliud trahit. Et timēs petrus iterū foras exiuit. [Et interuallo facto q̄si hore vnius reuersus iterum.] ꝑm Mat. ⁊ Mar. a multis: ⁊ ꝑm alios ab vno qui cognatus malchi erat cōpellit ⁊ negat cū iuramento ⁊ detestatione [et statim gallus] secundo [cantauit.] Pōt esse q; multi tumultuantes ibi stantes petro hoc direruntvelvnus eorū ꝓ olbus ⁊ quasi in ꝑsona oīz exp̄ssius ⁊ acri⁹ dixit ei. Et sic semel negauit añ primū gallicantū: bis añ scōm. Nō eñ solū negat xp̄m q̄ dicit eū nō esse xp̄m ꝑz ēt q̄ cū sit negat se ei⁹ discipulū vl mēbrū: vl q̄ negat se eē xp̄ianū: dñs eñ nō ait petro discipulū meū te negabis: ꝑz me negabis. Negauit ergo petr⁹ xp̄m: cū se negauit ei⁹ discipulū. Et isto modo se etiā negauit xp̄ianum. vbi Augu. Ecce medici completa est cōditio egroti conuitia est ꝓsumptio. Non eñ factū q̄ iuste direrat alaz meā ꝓ te ponā: ꝑz factū ē q̄ille p̄direrat ter menegabis. Et grauat ī petro culpa: ⁊ exaggerat crimē ꝑz pcessum negationū: qz p̄mo simpliciter negauit ⁊ scōo negationi piurij addidit: sed tertio adiecit piurio detestationē [et cepit anathematizare]. i. maledicere sibi ꝓsi maledictiōi se obligare si cognouisset iesum. Anathematizatio eñ sigt iurationē q̄ est ꝓ execrationē ⁊ cū imprecatione maledictionis. s. q̄n aliq̄s imprecat sibi ꝓsi malum pene ⁊ obligat se maledicto si ita sit sicut imponit ei: vel nisi illud q̄ dicit sit verū. Quidā dicūt totā trinā negationē factā in atrio āne: ⁊ q̄ dicta sunt inde post missum Iesum ad cayphā recapitulādo dicta Alij vo dicūt in atrio cayphe totā factā: ⁊ ꝑm hoc iohānes āticipauit p̄mā. Sed cōmunior opinio est q; trina negatio icepit in atrio āne ⁊ cōpleta ē in atrio cayphe. Et h̄ videt patere ex textu iohānis: q̄ cū nō faciat mentionē de cayphā ꝑz solū de āna: ponit p̄mo vnā negationē: deide ea q̄ ānas interrogauit de xp̄o: ⁊ tādē ꝑseq̄t alias duas negatiões q̄ facte fuerūt postea i atrio cayphe. Et potuit eē q; iohānes esset not⁹ vtriq; pōtifici: ⁊ sic introduxit petrū i domū vtriusq; put supra patuit vbi an

Anselmus.
Beda.
Figura illusionis xp̄i. Jo. xvj.
Mora in pctō. Raba. Grego.
Augu.
Anathematizatio.
Negationum locus.

Cōtēplatio. Q Conuersio dñi ad petrū

Leo papa.

Augu.

Recordatō petri.

Chrisō. Beda.

Fletus petri.

Flēdi cō suetudo

Chrisō.

Ambro. Negādi locus. Hiero.

nas Jesus ad cayphā misit. Cogita etiā quō dñs benignꝰ magister quersus a tristicia ad mias respexit diuinitꝰ petrū dilectū discipulū i tertia vice respectu miserationis et gre: qz mia ꝓuocat ad pniam: est necessaria ad eā. Conuersio q̄dē ista et respectꝰ fuit interior et spūalis: nō exterior et corporalis. qz dñs erat intꝰ i auditorio et superiꝰ cū p̄cipib⁹: petrꝰ aūt foris in atrio et inferiꝰ cū ministris: et vnꝰ aliū videre nō poterat oculis corporalibꝰ. vñ Leo papa. Dñs aūt Jesus q̄ intra pōtificale ꝑcilii corpore tenebat trepidationē discipuli foris positi solo diuino intuitu vidit pauētisq; aīm mox vt respexit erexit: et i fletū penitudinis cōcitauit vñ ꝙ Aug. diuina petri respectio nihil aliud fuit nisi traditio i mēte eiꝰ q̄tēꝰ tā dñm negasset: et ꝙ qō dñs ei p̄dixisset atq; ita misericordi ter dño eū respiciēte peniteret et fleret sicut solemꝰ dicere dñe respice me et respexit eū dñs q̄ absq; piculo diuina mia liberatꝰ est. Hec aūt recordatio fuit initiū pnie eiꝰ: qz sm Chri. nihil ita curat delictū vt memoria dñi cōtinua. vñ et Beda. Respiciēte dño petrꝰ ad cor reuersus maculā negatiōis pnie lachrymis tergit: qz nō solū cū agit pnia: verūetiam vt agat dei misericordia necessaria est. vñ ps. Usq; q̄ exaltabit inimicꝰ meꝰ sup me respice et exaudi me dñe deꝰ meꝰ. i. miserere et adiuua. ꝙ Beda. [Petrus aūt] cognoscēs q̄ dñs eū audierat et respexerat et ꝙ respectu cōmonit⁹ et ad amaras lachrymas ꝓuocatꝰ [stati exiuit foras] ō medio maloꝝ iter quos eū negauerat [et] fugiēs in caueā seu foueā q̄ mō gallicātus appellat [fleuit amare]. i. ex cordis amaritudine: et fletu cōtritiōis q̄ amarꝰ est. Fletꝰ aūt deuotiōis est suauissimus intātū vt p cibo reputet. sm illō ps. Fuerūt mihi lachryme meepanes die ac nocte. In ipso aūt loco vbi post negationez fleuit et pniam fecit in memoriā amari fletꝰ et pnie eius edificata est ecclesia scti petri q̄ locus est iter montē syon et ciuitatē hierlm. Exinde tūc petrus traxit in cōsuetudinē vt singulis noctibꝰ surgēs a prio gallorꝝ cātu vsq; ad horā matutinā staret i oratiōe flens p ista negatiōe ita q̄ facies eiꝰ videbat aduста ex fluxu lachrymarū semp i sinu suo sudarū portabat: q̄ crebro fluentes lachrymas tergebat qz qñcūq; gallum cantantē audiebat et qñcūq; denegationē xpi recolebat amarissime flebat tā p̄o pctō negatiōis q̄ p dulcedine amoris dñi. vñ sm Chri. Flebat nō ꝓpter penā sed q̄ dilectū negauerat qō ei q̄libet supplicio molestius erat. Attende nūc vbi petrus negauit et fuge oēm locū qui occasionē peccandi inducit. vñ Ambro. Ubi tñ negauit petrus nō in monte: nō i templo: nō in sua domo: sed in pretorio iudeorū: in domo p̄incipis sacerdotū. Ibi negat vbi Jesus ligatus est: vbi veritas nō est. vñ et Hiero. In atrio cum ministris calefacit se ad ignē. Atriū sacerdotis circūitus est secularis ministri: demonia sunt ignis desideriū carnale: cū q̄bus q̄ manet flere pctā non pōt. hec Hiero. Hinc nota q̄ malum est cōuersari in curijs magnatū: petrus em̄ semel curiam intrauit: et ibi animi vigorem perdidit et xp̄m negauit. Quid si diu ibi mansisset. vñ nō ibi: sed foris penituit. Sic stella a magis in curia herodis disparuit: q̄bus ide egressis reapparuit. Exiuit itaq; petrus de atrio p̄ncipis vt liberū locū flendi haberet qz inter impios penitētiā agere non valebat: et cū vellet flere egressus est foras: qz palā flere non audebat ne sez ab alijs videret: et a lachrimis depriēhē deretur. In quo et nos instruimur vt volētes insistere lachrimis secretū locum queramus. vñ Beda. q̄s nocua sane alloquia p̄fidorū, petrus inter iudeos vel hostem se nosse negauit quē inter cōdiscipulos dei filiū cōfessus erat. Sed nec in atrio cayphe retentꝰ poterat agere pniam egreditur foras: vt ab impioꝝ cōsilio secretus pauide negatiōis sordes liberis fletib⁹ abluat. hec Beda. Sic hodie multi in atrio magnoꝝ introducti xp̄m malis opibus negāt: et vix aut nūq; dā ibi sunt penitēt: qz in magnatū domib⁹ non est cōgruꝰ pnie locus: et ō qui vult pctā vitare et mala q̄ fecit emēdare debet egredi de mala societate. vñ Bern. Periculosum est valde si q̄s velit iter turbas seculi pniam agere vbi inimicū alij venenatis psuasionib⁹ talij vndiq; exēplis peiorib⁹ ad peccādū alliciūt: alij adulatiōibus ivanā gloriā trahūt: alij detractiōibus in ipatiētiaz deijciūt. hec Bern. Imitare q̄ petrū q̄ volūtate ꝙbo vel facto ꝑcaciter negasti xp̄z p te passum. Cognoscit petrus reatū suū: dolet et penitet: egredit foras: relinq̄t cōcilū malignātiū: locū petit secretū: lachrymis et pnie amicū flet amare: certissime intelligēs sacrificiū deo est spiritꝰ ꝙtribulatus cor cōtritū et ꝙhumiliatū deꝰ nō spernit. Tu q̄z rememorās passionem dilectissimi magistri: et tuū reatuz foras cū petro egredere vt teipsuz defleas amarissime si q̄ñ te respiciat q̄ petrū lachrymātē respexit: ꝙ est pnie mondus. Peccasti: q̄esce: dole: et lachrymare: et disce cū petro flere amare: et si vis meri veniā dilue lachrymis culpā tuā. Semine q̄z amarificatiōis. s. ꝙtritiōis p te et ꝓpassionis ad xp̄m iebteris absinthio vt exp̄iatus cū petro a reatu sceleris replearis cū petro spū sctitatis. Qz ꝙo dicit Ambro. De petro nō inuenio q̄ dixerit inuenio q̄ fleuit: eiꝰ lachrymas lego: satisfactionē nō lego. Uidet ex ꝙ q̄ tāta fuit eius ꝙtritio: q̄ sufficiebat p eius fatisfatiōe. vñ Leo papa. Felices o apostole lachryme tue q̄ ad diluēdā culpā negationis virtutē sacri habuere baptismatis. Inde est argumētum q̄ cōtritio pōt esse tanta q̄ tollat oēm penā. ¶ Et nota ordinē pnie petri. Prio gallus cārauit: deinde dñs petrū respexit: tertio petrus flere cepit: et tūc egressus foras ama:

Curie magnatum.

Exitus petri de atrio.

Beda.

Atria magnorum.

R Bern. Pnie locus.

Petrus imitandus i penitentia

Ambro. Fletus petri efficaciar Leo papa.

Ordo pnie in petro.

Gallicā tus.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

re fleuit. Sic hodie fit. nã ꝯ Greg. Tũc nobis gallus cãtat qñ ꝓdicator ꝙscꝫ corda nr̃a ad cõ punctionez excitat. Sed cant⁹ galli nõ sufficit nisi dñs oculo pietatꝫ pctõr̃ respiciat: qr opor tet vt miser in tenebris ꝓmaneat ꝙdiu eũ lux mũdi nõ illuminat. Tũc aũt tertio ſm Greg. incipim⁹ flere qñ ignimur intus ꝑ scintillã cõ scientie. Et tũc foris eximus cũ extra qõ fuim⁹ egredimur. vñ et Beda. Petr⁹ q̃ media nocte negauit ad gallicantũ penituit: z qõ in tene bris obliuionis errauit sperate iã lucis reme moratiõ e correxit. Hũc opinor gallũ aliquem doctorẽ intelligẽdũ qui nos iacentes excitat z somnolẽtos increpat dicẽs. Euigilate iusti et nolite peccare. hec Beda. Cogita nũc qualiꝫ petrus pro dño suo z pro pctõ suo plãgebat: z quõ recogitabat bona q̃ sibi dñs fecerat z q̃li ter ipse eũ negauerat. Dñs quidez ituitu suo spirituali ꝓuocauit petrũ ad lachrymas: nec mirũ: oculi eñ dñi velut flãma ignis: petri vo vt glacies erãt: z iõ intuitu suo resoluerũt il los sicut ignis glaciẽ resoluere solet: nec pote rat in negatiõis tenebris permanere quẽ lux mũdi respexit. O beati oculi tui dñe Jesu qui ita calefaciũt cor frigidũ z accendũt in amorẽ tuũ: z illuminãt vt videat hõ creatorẽ z errorez suũ. O ꝙ cito gelicidiũ pctõris liquefaciunt: z in aquas amaritudinis z denotiõis cõuertũt. vñ Ansel. Intuere ꝙ pijs oculis: ꝙ misericor diter: ꝙ efficaciter tertio negantẽ respexit pe trũ qñ ille ꝓuersus z in se reuersus fleuit ama re. Utinã bone Jesu tuus dulcis me respiciat oculus q̃ totiẽs ad vocẽ ancille procacis car nis. ſ. mee prauis opib⁹ affectibusꝙ negaui. hec Ansel. ¶ Moraliꝫ ꝑ primã ancillam ostia riã q̃ petrũ negare cogit designat cupiditas ꝑ scõam carnalis voluptas ꝑ vnũ seu plures qui astabãt intelligunt demones: his em̃ ad xp̃i negationẽ trahunt homines. Prima ancilla scz auaricia que hodie in domib⁹ multoꝝ pri cipũ est ostiaria quasi oẽs intrare facit: qr si cut ostiarius intromittit quos vult: sic z aua ricia idẽ facit. vñ in Prouer. Donũ hois dila tat viã ei⁹ z ante principes spaciũ ei facit timẽ dum est ne expulsa charitate a domib⁹ ꝑlato ruz tanꝙ domina incipiat principari ancilla qr charitas expellit dum cupiditas ingredit naz venenũ charitatis est cupiditas. ¶ Huic carnalis delectatio z demones adherent qui xp̃m negare suadent. Per petrũ aũt qui iter pretatur agnoscens intelligi põt clericus qui a longe sequitur dñm qr forte nõ ꝓpter se sz ꝓpter sua qui multotiens cupiditate deuict⁹ negat xp̃m. O quot sunt hodie miseri curias principũ sequẽtes vix aut nũq̃ penitent duz sunt ibi. Ex hoc articulo negatiõis petri plu cra habent documẽta. Primũ est q̃ prelat⁹ ec lesie debet esse talis q̃ infirmitatib⁹ subditoꝝ cõpati sciat. qr ſm Greg. ideo dñs petrũ cade re permisit: vt fortius post casum resurgeret z vt is q̃ futurus pastor ecclesie erat i sua cul pa disceret qualiꝫ alijs misereri debuisset: et ex sua ifirmitate cognosceret ꝙ misericordiã aliena infirma toleraret. z ſm Chri. Christ⁹ ꝑ misit petrũ labi vbi prelatis exẽplũ preberet fragilitati subditoꝝ melius cõpatiẽdi. Nam ſm eũdez: nõ angelis nõ est cõmissa sacerdotũ potestas: ne cũ ipsi minime peccarẽt de sua i nocẽtia ꝑsumẽtes alios sine misericordia in dicarẽt. ſz potius est collata hoi fragili z pec canti vt circa alioꝝ lapsum se mitẽ prebeat et benignũ. Secũdũ est q̃ nullus debet se iacta re z extollere: aut de sua virtute z viriꝫ ꝑsume re. Unde Leo papa. Ob hoc Petr⁹ hesitare per missus est vt in ipso ecclesie ꝓncipe conderet remedium penitentie z nemo auderet de sua ꝓsum ꝑtute cõfidere qñ mutabilitatis periculũ nec vi ille tant⁹ potuisset euadere. vñ Chri. Qõ euã geliste scripserũt nos erudire volentes ꝙ tuz malũ sit nõ deo totũ cõcedere: ſz in seipo cõfi dere. vñ etiã Ambro. hec autẽ iõ scripta sunt vt sciam⁹ neminẽ se iactare debere. Nã si pe trus lapsus est qr dixit z si alij scãdalizati fue rint in te ego nõ scandalizabor q̃s ali⁹ iure de se ꝓsumat? Deniq̃ z dauid q̃ dixerat. Ego di xi in abũdãtia mea nõ mouebor in eternũ: eã sibi iactantiã obfuisse ꝓfitet dicẽs. Auertisti faciẽ tuã a me: z fact⁹ sum cõturbat⁹. Tertiuz est q̃ in principio obstandũ est pctis qr vnum semp trahit ad se aliud grauiꝰ. Sicut in ꝓpo sito ꝓmo fuit nuda negatio scõo negationi ac cessit ꝓiurij: tertio periurio accessit maledi ctio. Uel sicut dicit Hiero. Pria ancilla tuba tio: secũda cõsensio: tertia vir actꝰ est. Hec est trina negatio quã abluit ꝑ flet⁹ vbi xp̃i recor datio. Quartũ est q̃ si nos qñq̃ ex fragilita te peccem⁹ nullo mõ in pctõ ꝑseueremꝰ: qr ſm glo. Perseuerare i pctõ dat incremẽta sceler: z qui spernit minima cadit in maiora. Et ſm Greg. Peccatũ q̃ penitentia nõ diluit mox ad aliud trahit. Ecce em̃ beatũ petrũ ad primaz negationẽ ipulit vna tm̃ ãcilla: ad scõaz duo. ſ. ancilla z vir: ad tertiã plures. Quintũ est q̃ nullus pctõr debet desperare ꝙtũcunq̃ pctã sint grauia: ſz debet ꝑ pctis suis flere exẽplo bti petri q̃ culpã negatiõis abluit lachrymis penitẽtie. In hoc em̃ remediũ nobis penitẽ tie ostẽdit z in maximis excessib⁹ veniã spera re concedit: cũ petrus post tantũ pctm̃ fact⁹ sit ianitor celi ac oibus norma z regula penitẽdi. Sextũ est q̃ nos caueam⁹ ne vnq̃ xp̃m nege mus. Christũ nanq̃ negat quis in oi mortali pctõ: qr cõsentiendo diabolo abnegam⁹ xp̃m z recedimus ab eo. In cõformãdo se huic arti culo cogitet hõ ꝙ pie ipm deus respiciet: z tũc instar beati petri rememoret pctã sua breui ter z summarie: z ea ꝙtũ potest lachrymis sal tem cordis defleat Jesu q̃ a beato petro apo stoloꝝ tuoꝝ principe ter negari z pertulisti: quiq̃ eũ misericorditer respiciens reatũ suuz

Beda.

Oculi christi.

Anſel.

S Moraliꝫ Ancille.

Prouer. xvij.

documẽ ta plura

Greg.

Caſus Petri.

Chriſo.

Leo papa.

Præſumptio vitanda.

Chriſo.

Ambro.

Anſel.

Contemplatio.

Princi pijs obſtandũ.

Hiero.

Greg.

Chriſtũ negare.

Confor matio.

amare flere feciſti reſpice q̄ſo me oc̄lo clemē
tie tue: z cōcede me ꝓbis vel factis te nūq̄ ne
gare: z pcā mea digne deflere. Tādē fatiga
ti pncipes iudeox̄ miſtri iniq̄tatis et ceteri
iudei receſſerūt eūtes ad dormiēdū z mitten
tes dñm ieſuz in quēdā carcerē ibi ſubt⁹ ſola
riū cui⁹ adhuc videri pōt veſtigiū ligauerūt
eū ibi ad quēdā colūnā lapideā: cui⁹ ps ibi-
dē mutata fuit: z adhuc vt ōr appet. Dimiſe
rūt nihilomin⁹ cū eo alios armatos ad tutio
rē cuſtodiā q̄ eū vexauerūt. p totā noctē reſi-
duā q̄ſi nō ſufficeret dies ad ꝓplēdū maliciā
ſuā: deriſiōibuſq̄ z maledictiōib⁹ vacātes cō
uiciabant ei dicētes. Putabas eē prudētior
pncipib⁹ z melior phariſeis. Nūc tua ſtulti-
tia appet: mō ſtas vt cōuenit: z morte crude-
liſſima cito morieris. Intuere igit̄ qual'r illi
audaces z peſſimi cōuiciant eidē z inſultāt: z
mō vn⁹ mō al⁹ ꝓbis: et forte etiā factis ꝛ eū
inſurgūt. Tanta em̄ dicūt z faciūt z irreuerē
ter hmōi mercēnarij: z vilisſimi quāta pāt. vñ

Anſel. Anſel. Nox inſomnis tota ducebat: nulla pa
ſus reḡes Jeſu p̄ſtabat: miſtrox̄ ipia plebs

Contem iniuriat alapis z colaphis innocēs mactat.

platio. Intuere nūc opprobrijs dñm verecūdū in tot
mētis ꝛo patiētē z vultū ſp ad terrā habētē z
ſilētē ad oia tanq̄ vere eſſet deꝑhēſus in cul
pa: mira cordis cōtritiōe cōpatere creatori.
hec Anſel. Et ſic ſtat dñs rect⁹ ad iſtā colūnā
ligat⁹: z ſaturat⁹ opprobrijs vſq̄ mane affli-
ctus nimis frigore z labore: qr hyems erat z
noctes lōge. Tu g̃ ibis ad eū z vehemēter ſi-
bi cōpatiēs dices ad ipz. O dñe ad quox̄ ma
nus veniſti. Quāta ē patiētia tua. Vere iſta
eſt hora tenebrax̄. Et tūc deuotiſſime oſcula
beris man⁹ z pedes ei⁹ venerabiles: z vincula
illa duriſſima: z ſedebis ibi ad pedes illi⁹ do
lēs z lugēs z dices. O dñe ieſu ſaltē reḡeſcat
caput tuū ſup humerū meuz ex q̄ te liberare
nō poſſum. Et tūc recōmendabis te ei et oēs
amicos tuos z totū abſq̄ dubio concedet tibi
q̄cq̄d rogaueris z petieris ab eo. Et dices ei.
O dñe q̄ddicā l craſtinū digniſſime mſr tue:
z ſic ad pedes beatiſſimos aliquātulū dormi
tabis z quieſces: ſi tamē dormire potes in ta-
li ſtatu dominū tuum videns. ¶ Oratio.



Omie ieſu xp̄e q̄ hora matutina co-
rā anna a miſtro alapā ſuſcepiſti et
te ligatū ad cayphā duci pmiſiſti: et
tota nocte multa opprobria z icōmo
da ptuliſti: tribue q̄ſo mihi pctōri vt ſiria pa
ti gaudeā p gr̄ia tui noīs z gaudijs pfrui me
rear eternis. Illis q̄z tue pietatis oculis q̄b⁹
tunc petrū reſpexiſti me miſerū frequēter re
ſpicias q̄ te totiēs prauis cogitatiōib⁹: locu-
tiōib⁹: opib⁹: negligētijſq̄ neganiv tvaleā defec
t⁹ meos cognoſcere z inde penitere: ac ve-
niā z gratiā merear apud te inuenire. Amē.

¶ De prima. Capitulum. lxj.

Hora prime cor de doloroſo z meſto medita
beris q̄liter [mane q̄n dies eſt factus] tē peſtiue [cōue-
nerūt] apud cayphā [pnci pes ſacerdotū]. i. pōtifices
qui pcellebant reuerētia dignitatis [ac ſeniores po-
puli] qui p̄cellebāt reuerē-
tia etatis [et ſcribe] qui p̄cellebāt reuerētia
doctrine legalis [ad ꝓſiliū aduerſus ieſum:
vt traderent eū morti] z fecerūt dñm tuū dul
cem ieſum nimis afflictū ibi adduci. Hic eſt
cōuētus malignātiū cuius prior ſiue abbas
erat cayphas qui erat pōtifex anni illi⁹. Cū
aūt volūt eū de domo ducere dicūt ei. Jeſu q̄d
facis ibimus an nō? Veni qr pncipes et ſa
cerdotes mādant q̄ ducaris ad cōſiliū vbi te
expectāt cū pp̄lo volētes te tradere pilato vt
morīaris. Tu aūt ſi adhuc cogites te cū ipſo
eſſe dices cuz magna cōpaſſiōe. Heu dñe mi:
heu magr̄ bone: qr iā volūt te pdere. Jam vo
lunt te morti tradere. O dñe q̄d ego miſer fa
ciam. O q̄z crudeles z q̄z doloroſi rumores. O
dñe q̄z lugubrē viſionē hēbit tua mr̄ dulciſſi-
ma: q̄z amaros rumores audiet tā ipa q̄z oēs
qui te diligunt cū ea. O dñe q̄d ego miſer fa
ciam. Jbo tecū dñe: vel ibo nūciare et dicere
dñe mee benigne matri tue vt veniat ad te.
Poſtea videbis quō ducunt eūtanq̄ agnum
manſuetū qui portat advictimā z quō intrat
ligatus et afflictus: z oēs in eū reſpiciūt z in-
ſultantes ei dicūt. O bone Jeſu hic es. Quō
ſi ꝓpheta eras iſtud nō p̄uidebas. Talia e
multa ſiria poterant ei dicere illi maledicti.
Cōſidera mō quātū iudei ſitiebāt ſanguinē
ieſu xp̄i qui ſummo mane querebāt ſentētiā
de morte ei⁹ dari. Nam tāta erat eox̄ neq̄tia
vt nulla mora interponeret qui occidendus
pilato traderet. Et ſic bis fuit conſiliū ipio-
rum aduerſus ieſum. p̄mo ante gallicātū vt
viſuz eſt ſuperi⁹. ſecūdo mane q̄n dies eſt fa-
ctus. Qr em̄ ex teſtimonijs prehabitis nō ha
bebāt aliq̄d vnde corā pilato ſicut re⁹ mortis
accuſari poſſet: ideo vlteri⁹ cōſulebāt qual'r
eū morte dignū accuſarēt. Et tūc dixerūt ei.
[Si tues xp̄s]. i. rex et vnctus [dic nobis.]
vbi Beda. Nō veritatē deſiderabant: ſz calū
niā preparabāt. Si quidē xp̄m hoīem tm̄m nō
de ſtirpe dauid vēturū ſperātes hoc ab eo q̄-
rebāt: vt ſi diceret ego ſuz xp̄s calūniarēt q
ſibi regiā poteſtatē arrogaret: z ob hoc a re-
ge puniēdus eſſet. Et ait illis. [Si vobis di-
xero] ſcz q̄ ſim xp̄s [nō credetis mihi] ſicut
z al's nō credidiſtis nec ꝓbis meis nec fact̄.
[Si aūt interrogauero vos nō rñdebit̄ mi-
hi] ſicut nec al's rñdiſtis cū interrogarē quō
xp̄s fili⁹ dauid eſſet [neq̄ dimittetis. ſ. me] q̄
in ſum innocens. [Ex hoc aūt] ſcz ipe. i. poſt

Apoſen Zillo

Luc. xxi et. xxiij Math. xxvij.

Conue tus ma lignan tium.

Confo matio.

Cōſiliū impio bis fa ctum.

Beda.

tps passiōis ꝛ ascēsionis [erit filꝰ hois sedēs a dextris virtutis dei].i. i potiorib⁹ bonis patris ſm hūanitatē: ſz i equalitate pris ſm diuinitatē. Uñ Bene dixit [filꝰ hois] qz inchoātū filꝰ dei semp fuit equalis patri ꝛ sedens ad dexterā patris. q.d. Ero in vita regnās sempiterna ꝛ virtute diuina cū hic infirmꝰ coram vobis appareā. vbi Theo. q.d. Nō est vobis decetero tps sermonū ꝛ doctrine: ſz deinceps iudicij tps erit cū videbitis me filiū hois sedētē a dextris ꝟtutis dei. Tūc [dixerūt oēs. Tu g̃ es filꝰ dei]. ſ. naturalis [Qui ait. Uos dicitis qz ego ſuz]. q.d. Ego nec dico nec nego: sed vos dicitis cuius non credatis. Sua g̃ sentētia condēnant. vbi Beda. Ita respōsionē suā tēperat: vt ꝛ verū dicat ꝛ sermo eius calūnie nō pateat. Maluit em̄ se xp̃m filiuz dei ꝓbare q̃ dicere vt cōdēnandi cā tolleret his qui qđ obij̨ciūt hoc ipsi fatētur. Quā tamen respōsionē ipsi blasphemiā reputātes [dixerunt. Quid adhuc desideramꝰ testimoniū?] ſz ad probandū q̃ se xp̃m dicat et dei filium. Hec duo grauiꝰ ponderabāt: ſz q̃ se xp̃m et dei filiū dicebat eo q̃ vnū videbat esse cōtra deum: reliquū cōtra romanū imperiū. [Ipsi em̄ audiuimꝰ de ore eiꝰ.] O insensati exceca uit vos malicia vestra. Audistis ex ore eius dei reuerētiā qua erat colēdus ꝛ nō blasphemiā qua esset crucifigēdꝰ. Ergo vt ait Beda. Sua sel̃nia cōdēnant q̃ eū morti tradūt: quē et oris et opis testimonio deū esse cognoscūt. Et post multa que cōtra eū fecerunt vt estimo sicut in nocte fecerāt [adduxerūt eū vinctū] a domo cayphe pōtificis ad domū pilati presidis romani ptātis: ad quē ptinebat iudiciū in causa sanguinis: vt. ſ. pilato totū imponeret et ipsi immunes reputarētur: duxerunt inquā eū vinctū manibꝰ post tergū ligatis ꝛ cū multis cōuitijs ac cōtumelijs: et vt ōr catena in collo eius posita: que postea ostendebat in hierusalē peregrinis ꝓ deuotione magna q̃ et ipsi ſubmittebāt in ea colla sua. Cogita nūc cuz quāto opprobrio ducit ꝓ mediū ciuitatis hierl'm ꝓ iudicātib⁹ principib⁹ sacerdotū ꝛ phariseis atq; dicētibus. Ueni nobiscū latro ꝛ deceptor ppli: nūc tua maleficia finē habebūt in breui. Horrēda ꝓrsus impietas q̃ tātis iniurijs satiari non potuit q̃n potius ferali rabie fremēs impio iudici tanq̃ rabido cani aiam iusti deglutiēdā exposuit. [Tūc vidēs iudas q̃ iesus dānatꝰ esset] cōsilio sacerdotū ꝛ seniorū. i. dānatiōi ꝛ morti adiudicatꝰ. Consuetudo em̄ erat iudeoꝝ vt quē reū mortis iudicassent vinctū p̄sidi traderēt: vt dū p̄ses vinctū teneret morti addictū intelligeret [pnia ductus] infructuosa tñ: qz sine spe venie erat [retulit p̄cū] scz triginta argēteos [principib⁹ sacerdotū et seniorib⁹ ppli] a quib⁹ male acceperat quasi i sua ptāte eēt ꝓsecutorū sniam mutare et quasi eodē precio quo xp̃m dñm vēdidit posset eum redimere. Multi em̄ possunt alicui mala persuadere: q̃ tñ pnia ducti post nō poterūt dissuadere vel in bonū cōuertere. Si g̃ iudas restituit pecuniā male acq̃sitā quō vsurarꝰ tenet vsurā et quotes simoniacꝰ pbēdā vel quicūq; rē alienā. Credibile est q̃ lata snia cōtra xp̃m illi q̃ principales fuerūt in morte xp̃i redierūt ad tēplū: et tuncvenit iudas [penitētia ductus]. i. angustia quadā ꝛ tristitia tactus que tñ nonvaluit: quia nō propter amorem dei: sed ꝓpter enormitatem rei tristis fuit [ꝛ retulit argenteos dicēs. Peccaui tradēs sanguinē iustū.] Non valuit iude ista cōfessio: qz deerat spes venie ꝛ salutis. vbi Chrisо. Uide veritatē vndiq; fulgentē ꝓditoꝝ de seipso dat testimoniū ꝛ eoꝝ qui cōdēnauerūt oppilat oꝛa. [At illi] deridētes eū [dixerūt q̃d ad nos] scz de pctō tuo qui nō sumus rei in hoc facto. [Tu videris] ꝛ senties te peccasse: sed nihil ad nos pti net: ꝛ nobis de hoc nō est cure. Professio hec audax est atq; ceca. Emisse se iusti sanguinē audiūt: ꝛ tñ extra reatū se esse credūt: ꝛ in vēdēte, scelus cōstituūt. vñ ſm Chrisо. Accusatio sacerdotū est q̃ nō egerūt pniam etiā iuda penitēte. [Et] vidēs iudas q̃ eū deridebāt lapsus i desperationē [ꝓiectis argēteis in tēplo] vñ recepti erāt [recessit ꝛ abiēs laqueo se] ex desperatiōe [suspēdit] ex q̃ piꝛ q̃ cupiditas sua nihil sibi valuit. Maluit se q̃ denarios ꝓdere: denarios tēplo seipm diabolo tradidit et laqō. Hic habemꝰ duo exēpla. Primū est q̃ auaricia nō ē aliō q̃ q̃dā laqus diaboli p quē suspēdit auaros. Scōm exēplū est q̃ crudelitas p̄sidētis est occasio desperatio queuis nis pctōris. Judas em̄ retulit pecuniā pnia ductꝰ ꝛ pctm̄ suū est confessus: ſz qz principes dure rñderūt sibi dicētes [q̃d ad nos tu vide ris] desperatꝰ [abiēs laqueo se suspēdit] sic ditorum frequēter circa pctōrē accidit. Judas laqō se suspēdit in terre mediculio indignꝰ hoim et angeloꝝ cōsortio. ¶ Indignꝰ colligi inter angelos q̃ in celis sunt: indignꝰ etiā colligi iter hoies qui in terra socius factus dēmonū q̃bꝰ deputatꝰ est aer iste caliginosus in carcerem vsq; ad iudicij. ¶ Sunt aūt tres rōnes quare tali morte decuit ꝓditorē interire. Prima vt eleuatꝰ in aere socij̨ se ostēderet demonū in hoc aere caliginoso habitātiū. Scōa qua pacisc endo locutꝰ fuerat in gutture punirī vt arterie q̃ vocē ꝓditionis emiserāt punirent: qz per que peccauit quis p hec et torquetur. Tertia vt celo ꝛ terre exosus ostēderet: qz nō solū proditionis culpā emēdare nequiuit: ſz etiā homicidij̨ proprij̨ scelus addidit. Mirabilis duricia iudeoꝝ q̃s nec cōfessio pcti: nec restitutio precij: nec operatio ꝓprij̨ suspēdij emollituit: qz nec penitētia nec proficiēti: nec suspendenti iude crediderūt. Cū iuda quippe seipsos suspēdūt: qui venīā petere et satisfa-

Theo.

B Respon sum xp̃i Beda.

Beda.

Addu ctio ad pilatū.

C Consue tudo dā nati.

Chrisо.

Profes sio Iudeorum audax ꝛ ceca.

Chrisо.

Auaritia laqueus diaboli.

Desperatio subditorum

Iude

D Mortis tales in iuda ra tiones.

Iudeoꝝ

Cur me di⁹ credpuit.

ctioni intēdere nolūt. [Et crepuit medius] effusis viscerib⁹. rupto em laqueo putaꝝ ceci disse ꝛ crepuisse: an hoc quodā mō delatū est ori ꝙ osculat⁹ dñm fuerat ne p os dānata aia exiret: nō em tāviliter inānari debuit ꝙ tam gloriosum. ſ. os xpi cōtigerat. Dignū ei erat viscera q̄ ꝓditionē cōceperāt rupta caderent ꝛ guttur ꝙ vox ꝓditiōis exierat laqueo arcta reꝛ. Sepe ei mod⁹ pene exp̄mit modū culpe. Ue iude: qz ad fontē mie p spēvenie nō redijt ſz ꝓpriū sceleris imanitate pterrit⁹ desp̄auit.

Hiero. Et iō dicit Hie. ꝙ magis iudas offendit deū qñ se suspendit q̄ in hoc ꝙ eū ꝓdidit. [Dixe rūtq̄] sacerdotes [qz nō liceret] ipsos argen teos [mitti]. i. remitti [in corbanā]. i. in ga zophilatiū vnde eos tulerāt [qz p̄ciū sangui nis ꝛ mortis erat] qđ ibi mittere noluerūt: ca uentes. ſ. ne sacros loculos pecunia cruenta polueret. ſm Hiero. Uere culicem liquētes et camelū glutientes.

Corba ne mun dicies et cordis i mundi cies.

Hiero. Si em iō pecuniā: qz p̄ciū sanguinis est in corbanā hoc est in gazophi latiū: ꝛ inter dona dei nō mittūt cur ip̄m san guinē fundūt. vñ ꝛ Aug. Qualis illa innocen tie simulatio fuit pecuniā sanguinis nō mit tere in archā ꝛ ip̄m sanguinē mttere in con scientiā. [Et cōsilio] inter se [habito emerūt ex eis agrū] cuiusdā [figuli in sepulturam] mortuorū. ſ. [pegrinorū] q̄ nō habebāt sepul chrū ꝓpriū q̄ dic⁹ē [acheldemach. i. ager san guinis] i detestationē ꝓditoris inde ꝛ memo riā passionis iesu xp̄i: qz em p̄ciū mortis fue rat in ꝑsum mortuorū: hoc pegrinorū eos tra diderūt. Quod fecerūt nō in miam: sed in sal uatoris infamiā simulando pietatē ꝛ intēdē do iniquitatē vt longe lateq̄ diffamareꝛ em ptio: ꝛ ꝓp̄ hoc addita est ipositio nois ꝛ voca t⁹ est [ager sanguinis]. i. empt⁹ p̄cio sangui nis vt esset freq̄ns rememoratio facti in dete stationē nois xp̄i. A pte mōtis syon i vallē io saphat descēdēdo iuxta natatoriā: syloe ꝓxima austrū ad iactū lapidis vltra vallē est ager acheldemach: vbi est sepultura pegrinorū: vbi fuit monasteriū seu eccl'ia olim sctorū. In hoc ꝙ de p̄cio sanguinis emerūt agrū i sepul turā pegrinorū. Mystice dat intelligi ꝙ xp̄s p suū sanguinē nobis pegrinis emit q̄tā p petuā ꝛ gaudiū padisi. vñ glo. Magnū sacra mētū latet i factis iniq̄tatis. Figul⁹ est de⁹ in cui⁹ manu ē ex eodē luto facere aliō vas i ho norē aliud in cōtumeliā. Ager ei⁹ ē seculū qđ vniuersū p̄cio sanguinis ei⁹ emit: vt ei cōmor tui sepeliant pegrini nō vtiq̄ isr'l: ſz alieni q̄ i p̄cio sanguinis ei⁹ sepulti eternā requiē sor tient. vñ ꝛ Hiero. Nos g̃ q̄ pegrini eram⁹ a le ge ꝛ ꝓphetis ꝓcaua iudeorū studia in salutē suscepim⁹ ꝛ in p̄cio sanguinis xp̄i reꝛescim⁹.

Emendi acheldemachrō

Mistice

Hiero.

Augu. vñ ēt Aug. Peregrinis inq̄ q̄ sine domo ꝛ pa tria ꝛ toto orbe exules iactabant requies xp̄i sanguine, puideꝛ. Istos aūt pegrinos dicim⁹ esse deuotissimos xp̄ianos q̄ renūciātes scl'o et nihil possidētes in mūdo in xp̄i sanguine reꝛescūt. hec Aug. Cū aūt p oēs plateas hie rusalē diceret ꝙ dñs iesus capt⁹ eēt: ꝛ quō iu dei eū crucifigere vellēt ꝓcipiens hos rumo res terribiles dolorosa mater ei⁹ q̄ tñ cū ꝓio caperetur hoc in spū: vt ō: cognouerat ducta est cū inestimabili lamēto ꝛ fletu ꝛ planctu a sororib⁹ suis ꝛ alijs q̄si mortua. Et venit ad vi dendū filiū suū dilectū plorans inceſſanter p ciuitatē hierl'm ꝛ dicens. Heu me vbi est nūc amātissim⁹ fili⁹ me⁹? Ubi es dulcissime fili? Ubi te inueniā? q̄s te cepit charissime? Qua re te mihi abstuleꝛt benignissime? Hec ꝛ his silia poterat dicere ꝛ multo magis mouētia mētes audientiū etiā ifideliū ad deuotionē ꝛ cōpassionē. Estimo ꝙ oēs qui viderūt eā di cerēt. O q̄ male est isti bone mulieri. Sividi stis parē dolorē. Et cū ipsa ac sorores eius et alij qui secū venerāt viderēt eū sic ligatū: af flictū: conſputū: ab oib⁹ despectū: a discipu lis derelictū: ac omni solatio ꝛ auxilio destin ctum: nō loquentē: nō se excusantē sic vitupe rabil'r ꝛ sic enormiter a tāta multitudine ar mato ꝛ crudeliū duci ad sistēdū tribunali iu dicis iniqui: ꝛ condēnandū eū morti quanto sunt dolore ꝛ amaritudine repleti: non posset dici vel sermone explicari. Credo ꝙ q̄si mor tui in terrā ꝓsternebātur coā eo. Dñs etiaꝛ videns matrē ꝛ alios in tāto dolore valde do lebat ꝛ ipse: multū em afflige bat ex cōpassio ne quā ad suos ꝛ maxie ad matrē habebat: sciebat em ꝙ ꝓ ipso vsq̄ ad euulsionē ani me ac corpe dolebant. Et sic dñovbiq̄ ꝛ semp dolor multiplicabat nō modicū: dolorē enim matris ꝛ suorū reputabat suum: in illo ergo mutuo cōspectu magn⁹ valde dolor fuit vtri q̄. Sequūtur ꝛo a longe: quia nō possunt ap ꝓpinquare. Cōsidera ꝛ intuere ista diligē ter per singula: quia multuꝝ sunt cōpassiua. Cogita si potes tātam amaritudinē si piam habes animā: quia lōgū est cogitare anime habēti deuotionē. Sicut ergo dulcissima ma ter filio suo sic angustiato viso valde doluit ac ei ex intimis ꝓpassa fuit ꝛ amarissime fle uit: ꝛ sil'r dñs matri ꝛ alijs cōpassus etiā mul tum doluit: sicut fidelis amic⁹ suo amico ꝛ ꝓ ximo mala patiēti cōpati et condolere debet [Et adduxerunt iesum vinctū et eum pilato presidi], incircūciso cani glutiēdum tradide rūt [in pretoriū] qđ erat in domo pilati loc⁹ q̄dā vbi iudicabat ꝛ ꝓtoris seu iudicis sedē ꝛ locū tenebat. Unde Beda. Pretoriū em ō: se des ꝓtoris: ꝓtores aūt dicunt⁹ ꝓfecti siue p̄ce ptores eo ꝙ ciuib⁹ precepta donēt. Tradide rūt eū ptāti romane vt eo mō alienos se ostē derēt ab ei⁹ interfectiōe: in quo nō eo ꝛ inno cētia sz magis ꝛ nōstrat insania. [Et] ipi q̄ ducebāt eū [nō introierūt in pretoriū ne con taminarētur] intrando domū gētilis [sed vt māducarēt pascha]. i. azimos panes quos

Hi Maria respiciēt filiū ca ptum.

Contē platio fi lij ꝛ ma tris do lorum.

Beda. Preto res.

Pascha

nō licebat comedere nisi pſonis mūdis: dies em̄ agere ceperūt azimorū q̄b⁹ dieb⁹ cōtaminatio illis erat in alienigene intrare habitaculū. Timebāt cōtaminari ex ingressu dom⁹ hois gētilis z nō timuerūt inq̄nari ex pcuratione mortis xp̄i innocētis: ex q̄ ptz supstitio eorū vana sicut in multis alijs. vñ Augu. O impia cecitas. Habitaculoz cōtaminarent alienoz nō cōtaminarent scelere ppio. Alienigene iudicis p̄torio cōtaminari timebāt et fratris innocentis sanguinē effundere nō timebāt. hec Aug. Isti sūt sil'es q̄ cōsciētiā magnā de minimis faciunt z multo grauiora cōmittūt. Cū g̃ ihesus esset in pretorio [pilatus] obseruātijs iudeorū q̄ domū ei⁹ ingredi non audebāt deferēs [exiuit ad eos foras] de p̄torio. Ipse em̄ erat q̄si medi⁹ hinc inde discurrēs z q̄rebat quā accusationē aduersus eum in iudicio afferrēt quē reū mortis iudicabāt. Uidebat em̄ eū in signū dānationis ligatū et a tot ductū ad dānandū: z iō de causa ab eis q̄rebat volens modū tenere romanorū a q̄b⁹ missus erat q̄b⁹ cōsuetudo erat nullū cōdēnare nisi p̄us accusationē suā audirēt: ille locū defendendi haberet. [Et dixerūt ei. Si non esset hic malefactor] quē de⁹ i lege p̄cipit nō pativiuere [nō tibi tradidissem⁹ eū] nos qui sum⁹ tāte religionis z autoritatis. Quasi dicerēt. Nos sum⁹ tante ꝟitatis z iusticie q̄ nobis deberet credi simplici ꝟbo sine aliqua disquisitione: nos em̄ factū diligēter examinauim⁹ z eū dignū morte inuenim⁹: z iō iā cōdēnatū tradim⁹ eū tibi puniēdū: nec opz aliā facere examinationē: sic hoies malicioſi coram iudicib⁹ se iustificāt vt innocēti magis nocere valeāt. Miseri iudei dicunt deū esse malefactorē q̄ ptransiuit bñfaciendo z sanando oēs oppressos a diabolo. et faciūt ꝑm illud q̄ de eis p̄ pphetā iā ipse p̄dixerat. Retribuebāt mihi mala p bonis. [Et pilat⁹] q̄si indignat⁹ ex eorū rñsiōe: q̄ sciebat eos p inuidiā ip̄m tradidisse [dixit eis. Accipite eū vos z ꝑm legē vestrā iudicate eū] q̄si diceret. Si sufficit vestra examinatio sufficiat vr̄a sentētia ego neq̄q̄ talis iudex efficiar. Per quā rñsionem mortē xp̄o inferre ihibeat q̄ romani aliqua minora iudicāda iudeis dimiserāt: sed cām sanguinis z altā iusticiā sibi retinuerāt. Uñ [dixerūt iudei. Nobis nō lz interficere quēq̄] s. ppter ptātē ad alios translatā. Tamē ꝓpria cōtra se rñsio. seipsos dicebant: q̄ interficiebāt quē iniuste interficiendū offerebant: z sanguinē innocentē fundebāt quē fundendū alteri tradebant. Argumentū contra sentientes. vel pcurātes aut simulantes fraudē inferendā p̄imo cū possint obuiare malo: q̄ tales sil'es sunt iudeis hec dicentib⁹: z sub p̄textu iusticie vel cu Clerici iuscūq̄ cause suā neq̄cią defendētib⁹. Multi iudeis si etiā mali clerici sic dicūt. s. nobis nō lz interfi miles. cere quēq̄ intelligētes de morte corpali: q̄ tñ p modico habēt multos interficere suo malo exēplo morte spūali q̄ peior est interfectione corpali. Uel dixerūt iudei sibi non licere illis dieb⁹ ppter festi solēnitatē z scitatē qō celebrare iā ceperāt: ppter qō de igressu etiā p̄torij ꝓtaminari metuebāt. vñ Aug. Si malefactor est cur nō lz interficere? Si ppter festū nō licuit interficere: cur crucifige crucifige eū clamastis? vel q̄ crucifigi eū vt etiā mō mortis infamarēt cupiebāt z ꝑ eis ꝑm legē nō licebat: lz alio mō possēt blasphemos interficere qualē xp̄m reputabāt: vt patuit in stephano ab eis lapidato. Hoc aūt factū est [vt sermo iesu ipleret quē dixit significās qua morte esset moritur⁹] i. a quib⁹. nō em̄ morte crucis hic significat: lz q̄ a gētib⁹ esset morit⁹: z q̄ iudei eū fuissent gētib⁹ tradituri ad illudēdū z flagellādū et crucifigēdū: hec em̄ tria dñs a gētib⁹ est passus. Q̄z em̄ p̄ius manibus noluerūt eū interficere: vt sic qui magis peccabāt quasi alieni essent a scelere: ipler⁹ est sermo iesu quē de sua morte p̄dixit vt a iudeis tradit⁹ occideret a gētib⁹. [Et cepēr ac cusare eū falce in multis] de q̄b⁹ solū tria exprimunt q̄ lucas ponit dicēs. [Hūc inuenim⁹ subuertētē gētē nostrā] scz iudeoz a cultu legis falsaz doctrinā seminādo [z ꝓhibētē dari tributū cesari] et sic quasi ꝺ ip̄m seditionē faciēdo [z dicētē se xp̄m regē eē] quasi volēs sibi regnū iudeoz vsurpare. Noie xp̄i reges iudeoz appellabant ppter vnctionē: lz addebāt regē dicēdo xp̄m regē gr̃a explanatiōis: q̄ pilat⁹ gētilis erat. Gētiles ño reges suos nō vngebant sicut iudei faciebāt: z ideo si ei quod est xp̄m. i. vnctū non addidissent regez pilatus nō intellexisset: sed falsē erāt accusationes. Unde non bene dicebāt inuenim⁹: q̄ quod ei imponebāt non erat rei veritas: sed humana fictioz adinuētio. Nō em̄ subuertit gentē a lege: q̄ non venit soluere legē lz adimplere: nec subuertit: sed cōuertit quos docuit ꝟitate. Nec ꝓhibuit tributa cesari dari. Sed dixit. Reddite que sunt cesaris cesari: z que sunt dei deo: z liber a tributo ne scandalizaret soluit tributū pro se z petro. Dicēs q̄z se xp̄m regē esse verū dixit: lz regnū in hoc mundo habere nollet: quia cū ipsi vellent eū regez facere fugit z regnū respuit. Igitur vt ait Beda. Arguunt impietatis iudei q̄ accusantes saluatorem et falso quidē nec aliquid veri simile quod ei obijcere possint inuentū. ¶De ꝓria igit̄ accusatiōe tāq̄ frīola et ad eū non spectāte pilatus parū curabat: q̄ em̄ erat hō gentilis nō curabat de obseruatiōe seu violatione mosayce legis et secūdā tanq̄ falsam z mēdosam parūpendēs nullā reputabat: q̄ forte p reuelationē audierat iesum dixisse aliq̄n reddite q̄ sunt cesaris cesari: z q̄ sunt dei deo. Unde transit ad tertiā q̄ magis tangebat eū z romanū imperiū z videbatur

Romanoruz in cōdēnādo mos.

Judeoz

ℳ Christi regesiudeoz.

Inuentim⁹ caute interptatū. i. excogitauim⁹.

Math. xxij.

Eiusdē xvij.

Beda.

Pilati accusationum examinatio.

cōtra impatoris honorē. ſ. qđ dicebat ſe eſſe xp̄m.i.vnctū ſiue regē:nā directe ꝺ impatorē erat q̄ aliqs ſe eſſe regē iudeoꝝ diceret q̄ impatori romano ſub tributo i ſignū ſubiectionis ſeruiebat. Propē qđ romani nomē regiū ab eis abſtulerāt: vt eoꝝ ſupbiā frangerēt ⁊ rebellādi occaſionē tollerēt:et itrās pilat⁹ in p̄toriū vt ibi xp̄m magꝫ pacifice ⁊ exq̄ſite examinaret extra tumultū ⁊ ſtrepitū iudeoꝝ qui nō audebāt intrare p̄toriū [interrogauit eū dicēs. Tu es rex iudeoꝝ].q.d. Eſt hoc verū qđ tibi imponit:ſcz q̄ velis tibi vſurpare regnū: vel q̄ ſis rex iudeoꝝ ꝑm q̄ accuſant te. Querebat vtrū eſſet rex de iure: qr de fctō cō ſtabat ipm regē nō eſſe. Et ꝑm Theo. ꝙ interrogauit pilatus cōtēptū obiecti criminis:et accuſationē iudeorum ſubſannādo.q.d. Tu paup ꝙūilis nud⁹ cui nullus adiutor accuſaris de regni ābitiōe ad qđ op⁹ eſt multoꝝ adiutorū ⁊ ſumptuū. Et [rñdit ieſus. A temetipſo hoc dicis] hoc eſt qđ tu eſtimes q̄ nunq̄ me vidiſti talib⁹ itēdere [an alij tibi dixerūt de me.] Et tūc cognoſce radicē dicti ex q̄ nullū ſignū talis accuſatiōis in me vnq̄ vidiſti. [Reſpōdit pilat⁹. Nunq̄d ego iude⁹ ſum?] Quaſi diceret nō ſum iude⁹ ⁊ ideo dē iſtis q̄ſtionibus a meipſo nō loquor ⁊ p meipm hec ſcire nō valeo: ſz [gēs tua ⁊ p̄tifices] qui te ab alienigenis deberēt defendere [tradiderūt te mihi] p malefactore. Tu g̃ dic [Quid feciſti?] Interrogat⁹ itaq̄ ieſus de regno reſpōdit pilato eū erudiens ⁊ ad altiora reducēs. [Regnū inq̄t meū nō eſt de ꝙ mūdo].i. ꝑm Chriſoſt. Poteſtas mea ⁊ auctoritas mea qua ſum rex nō hz originē ⁊ principiū ex cauſis mūdanis ⁊ hoim electione:ſz aliūde ſcz a pre.q.d. Rex ſum nō q̄dē talis qualē ſuſpicaris:ſz multo maior ⁊ clarior. Tēporale q̄ppe regnū fugi:⁊ nullū de hoc ſignū oſtēdi. vnde Chri. Nihil deniq̄ mōſtrauit tale. Neq̄ em milites:neq̄ principes:neq̄ equos: neq̄ multoꝝ iugū:neq̄ aliō qđ tale habebat circa ſemetipm:ſz humilē hāc ⁊ inopē vitā p̄tāſibat duodecim viles hoies ſecū circūferens. Hec Chriſo. Scōm diuinitatē oīa ſunt ſubiecta xp̄o: tñ q̄ſtū ad humanitatē in primo aduētu ſuo nō venit ad dñandū tpaliter ⁊ regnandū: ſed magis ad ſeruiendū ⁊ patiendū. Unde non negat ſe eſſe regē ſz magis cōcedit:qr ꝑm veritatē ipſe erat rex regū. Uerūtamē ad tollendū occaſionē euadēdi tēperat ſuā reſpōſionē dicēs q̄ non querit hui⁹ mūdi tēporalē dominationē:qr regnum ſuū non eſt de hoc mūdo q̄ſtū ad tpalia iſta q̄renda ⁊ habēda. Et g̃ regnū ei⁹ neq̄ iudeis neq̄ romanis aduerſum erat, nec dñationē eorū impediebat:qr ipſi tñ de regno terreno quod de hoc mūdo eſt curabant.q.d. eis decepti eſtis nō impedio dominationē veſtrā i hoc mūdo ne vane timeatis ⁊ ſeuiatis: ſz ad regnū celeſte qđ nō eſt de hoc mūdo venite credēdo ad qđ vos inuito ꝑdicādo. Xp̄s dixit [regnū meū nō eſt de hoc mūdo] ſz tñ multi ꝑlati q̄ ſunt ei⁹ vicarij ꝓtrariū vident dicere facto in pōpis ſe principib⁹ terrenis equātes vel etiā eos excedētes. Et ſubiūgit [Si ex ꝙ mūdo eēt regnū meū] tūc [miniſtri] regni [mei] terreni: vñ poſt regē etiā regnum tpale habet firmitatē [vtiq̄ decertarēt] ꝺ aduerſarios [vt nō traderer iudeis] per qđ ptz q̄ non eſt mūdanū regnū meū. vñ ſeq̄t. [Nūc aūt regnū meū nō eſt hic].i. de ꝙ mūdo: eſt tñ hic: qr vbiq̄ attigit a fine vſq̄ ad finē. vñ Augu. Nō dicit nō eſt hic. hic eſt em regnū ei⁹ vſq̄ in finē ſeculi habēs in ſe cōmixta zizania vſq̄ ad meſſem: ſz tñ nō eſt hinc: qr pegrinat in ꝙ mūdo. vñ ⁊ Theo. Nō dicit nō eſt hic: ſz nō eſt hinc: nā regnat in mūdo ⁊ vtiq̄ illi⁹ ꝓuiſiōes iuxta votū cūcta diſpoſuit. Nō eſt aūt ab infimis cōſtitutū: regnū ei⁹ ſz celit⁹ ⁊ ante ſecula. vñ etiā Chriſo. Sz cū dicit regnū meū nō eſt hinc: nō ꝓuat mūdū de ſua ꝓuidētia ⁊ ꝓlatiōe ſz oſtēdit regnū ſuū nō eē humanū neq̄ corruptibile: qm̄ deſup hz principatū: qr nō eſt human⁹ ſz multo maior ⁊ clarior [Dixit itaq̄ ei pilat⁹. Ergo rex es tu] ex q̄ alibi eſt regnū tuū. [Rñdit ieſus. Tu dicis qr rex ſum ego].q.d. Ego non nego nec affirmo: ſed tu dicis: nō tñ aſſerēdo: ſz interrogādo. Eodē verbo preſidi quo ⁊ principibus ſacerdotū reſpōdit: vt ꝓpria ſnīa condēnētur. Noluit dicere non ſum ne falſum diceret: noluit etiā dicere ego ſuz: ne calūnie occaſionē daret. Unde ſic tēperauit rñſionē: vt ⁊ verū diceret: ⁊ ſermo eius calūnie nō pateret: ⁊ peni tus nulla culpa in eo cognoſceret. ¶ Deide determinat ſui regni cōditionē dicēs [ego in hoc nat⁹ ſum] tpaliter [⁊ ad hoc veni in mundum] p carnis aſſumptionē [vt teſtimoniuz ꝓhibeā veritati] dicēdo ⁊ radicādo veritatē de diuinis in cordib⁹ fideliuz. Et ideo [ois q̄ eſt ex veritate] prima que deus eſt: nō ſolum p creationē: ſed etiā p imitationē ⁊ ſubiectionē [audit ꝟba mea] credēdo ⁊ ope adimplēdo: ⁊ per ꝙñs in talib⁹ ſpūaliter regno.] Dixit ei pilatus. Quid eſt veritas?] Et huius queſtionis reſpōſum nō expectauit: qr iudeorū malicią ⁊ xp̄i innocētiā percipiēs ad ei⁹ liberationē feſtinauit: vel queſtionē deveritare tñ facere potuit: ſed reſpōſuz finale audire nō meruit: qr iudiciū ſuū a ꝟitate inchoauit ⁊ nō in ꝟitate: ſz in puerſitate finiuit. Legit tñ in euangelio nazareoꝝ: ⁊ etiā videt di cere Auguſtin⁹ q̄ xp̄s rñdit q̄ veritas eſt de celo: ⁊ nō erat in terra: ſed pilat⁹ nō audiuit: vel qr exiuit ad iudeos: vel ꝓpter tumultum clamantiū. Pilatus queſtionē de veritate fecit: ſed dē reſpōſione nō curauit. Ueritas em eſt ſicut aqua benedicta ad quā oēs currūt: qua bñ tñ manus faciei apponūt: ne ſup faciē aqua dicta v cadat. Sic multi q̄rūt de veritate: tñ nolūt q̄ tatur.

Interrogatio pilati irridēdi cā. Theo.

I Chriſo. Regnuz xp̄i non ē de hoc mūdo.

Chriſo.

Xp̄s rex

Regnuz xp̄i nulli in mūdo ꝙiū.

Augu. Hinc et hinc.

Theo.

Chriſo

R Eſſe ex ꝟitate.

Ueritas ꝟbi.

Ueritas vt aqua

eis veritas de suis defectib⁹ dicat etiã ꝓ eoꝝ salute. [Et cũ hec dixisset] q̃rẽdo q̃d est veritas [iterũ exiuit ad iudeos] vt ꝓ innocẽtia dñi loq̃ret et dixit ad eos. [Ego nullã in eo inuenio cãm]. s. morte dignã. Qz em̃ pilat⁹ z impator dñs su⁹ nõ curabãt nisi de regno terreno: tõ pilat⁹ habuit iesuꝝ excusatũ dicẽs se nihil criminis inuenire i eo. Ergo iudei inuidia stimulati sunt q̃ iustũ mẽdaciter dãnare laborauerũt. Sz sic est mod⁹ malorꝝ q̃ ꝓ mendacia q̃rũt condẽnationẽ iustorꝝ. Ex hoc etiã patet q̃ aliq̃n iustius agit in curia laicali q̃ clericali. ꝓncipes em̃ sacerdotũ xp̃m cõdẽnauerũt tanq̃ mortis reũ quẽ pilatus ꝓnũciat innocẽtẽ z iustũ. Sic z hodie fit in plurib⁹ locis q̃ malefactores q̃ ꝓ secl'ares iudices punirent ꝓ eccl'iasticos viros in magnũ scãdalũ ppl'i tuent. Judei ꝙo cũ nihil aliõ facerẽt calũnie eoꝝ recurrebãt ad subsidia clamoꝝ. Uñ qz deficiebãt rõnib⁹ [inualescebãt] vocib⁹ [dicẽtes. Cõmouit ppl'm docẽs ꝓ vniuersam iudeã z incipiẽs a galilea vsq̃ huc]. q. d. Peruertit ppl'm z turbauit pacẽ cõem: nec in vna parte tm̃: sz a galilea incepit et hucusq̃ puenit ꝑm Bedã. Hic accusantiũ sermo magis z eiũq̃ accusat docet innocẽtiũ et eos q̃ accusant docet eẽ puersos. docuisse em̃ ppl'm nõ criminis sz virtutis cõstat esse indiciũ: nec cõmouit ppl'm q̃ pacis cõdidit testamẽtũ. ¶ Mystice cõmouit ppl'm salubri cõmotione viã ꝙitatis docẽdo. de qua motiõe dz in psal. Cõmouisti terrã z cõturbasti eã: sana cõtritiones ei⁹: qz cõmota ẽ. Clamorib⁹ igit inualescebãt q̃ i rei veritate deficiebãt: vt sic clamorosa nõ iusta accusatio: qz ꝓ clamorẽ voluerũt obtinere qõ non poterãt ꝓ rõnẽ habere. Sic faciũt maligni q̃rẽtes obtinere ꝓ verba z contẽtionẽ qõ nõ possunt ꝓ iustitiã z veritatẽ. Nũc cõsidera inquãtũ se hũiliauit iudex tot⁹ creature cõstitut⁹ a pfe: vt acquiesceret stare ante iudicẽ terre iudee. Et sicut xp̃s cũ ante p̃sidẽ stat̃ueret z iniq̃s accusatiõib⁹ falsevrgeret oẽm mansuetudinẽ z patientiã ostendit: sic verus xp̃i imitator nõ murmuret aut reclamet nec ꝓtradicat cũ indebite ab emulis leditur aut impugnat. Ex isto articulo accusationis xp̃i de falsis datur documentũ q̃ caueamus ne z nos de falso vel false accusem⁹ xp̃m. Isti em̃ accusant xp̃m de falso qui sibi falsum imponunt: sicut iudei pagani: z heretici: ac consules qui de ipso xp̃o aliter q̃ debent sentiunt. Sunt z alij qui accusant eũ de vero: sed false sicut mali xp̃iani qui retorquẽt peccata sua in deũ dicẽtes: deus hoc voluit vel stelle fecerunt me peccare: de⁹ aũt fecit stellas z sic de⁹ fecit me peccare. ¶ False imponis pctm̃ tuum deo. Uerũ quidem est q̃ deus fecit z te z stellas z hec omnia bona: sz q̃ deus creauit non te cogit ad peccandũ: sed malicia voluntatis tue: ergo imputãdo deo peccatũ tuũ tu accusas deũ false. Item alio modo quidam accusant deũ false mali. s. xp̃iani: habẽtes quidẽ fidẽ verã sed informẽ qui cognoscũt xp̃m per fidẽ: sed nõ glorificãt eum per vitã. Ad cõformandũ se huic articulo recogitet homo quõ ille qui est ipsa veritas ꝓpter nos falsitatib⁹ calũniari dignat⁹ est: vt nos in veritate fundaret et sic oret. Jesu q̃ cotã pilato de multis falsis accusari voluisti: doce me iniquoꝝ fallacias euitare z fidẽ xp̃ianã bonis operibus veraciter ꝓfiteri. [Cũ autẽ pilat⁹ audisset q̃ iesus hõ galile⁹ z ed herodis] tetrarche [p̃tẽ erat] q. i galilea nutrit⁹ z multũ quersat⁹ fuit hñs occasionẽ dimittẽdi eũ: misit eũ ad herodẽ ꝓpositũ galilee [q̃ tũc etiã erat hierosolymis] ꝓpter solẽnitatẽ paschalẽ: qz iudeꝰ natus erat. ꝓ em̃ sup⁹ amoꝝ exoris sue q̃ iudea erat trãsiẽs ad ritũ iudaismi se circũcidi fecerat. Misit inq̃ eũ volẽs herodi honorẽ deferre vt ipe dñs galilee hoiez galileũ vl' absoluere vel dãnaret: dans exẽplũ ne q̃s falcẽ in messez ptãtẽ alteri⁹ etiã inimici immittat: z qz credebat q̃ libẽter hoiem de terra sua z maxie innocẽtẽ liberaret z ne ꝺ eũ quẽ insontẽ z ꝓ inuidiã traditũ cognouerat sniam dare coact⁹ esset. Et dũ mittit fit cõcursus magn⁹ populoꝝ eũ sequẽtiũ. O dña qual'r ibas vel q̃s te iuuabat vt ires i tãta pressura. Certe exẽplũ doloris eras oibus xp̃z amãtib⁹. Tu aũt charissime cogita q̃ libẽter iuuares eãz asso ciares sic tristẽ z mestam. [Et viso iesu gaudens est herodes] ex multo em̃ tpe. s. ex tpe de collationis Johãnis baptiste [iesum videre cupiebat: qz multa] de miraculis z doctrina ei⁹ [audierat: z sperabat aliq̃d] ꝛc suis miraculis [videre] et ab eo q̃dã insolita audire. [Interrogabat aũt illũ multis sermonib⁹] nõ sicut studiosus: sz sicut curiosus: non sicut veritatis amator: sz sicut tẽtator: nõ tanq̃ lucratiu⁹ aliquã vtilitatẽ: sz patiẽs nouoꝝ cupidinẽ [z] ꝓpter hoc [nihil rñdit] nec etiã signũ aliq̃ cotã eo fecit. Stãs q̃dẽ iesus sicut agn⁹ mãsuetissim⁹ ligat⁹ cotã eo inq̃sit⁹ tacuit z expectat⁹ miracula adhibere cõtẽpsit: qz et herodis incredulitas z curiositas diuina nõ merebat audire vel videre: z dñs suã iactantiã et ostentationẽ declinabat suãq̃ nolebat passionẽ ipedire. Uñ sz glo. qz herodes nõ reputabat xp̃z saluatorẽ sz icãtatorẽ: nõ nõ erat dign⁹ nec ꝙ bis nec miraculis xp̃i. Et sz Amb. Herodes ex quadã curiositate miracula fieri petijt qõ xp̃s renuit docẽs nos ꝓ hoc iactãtiã ꝛcliare. Per h̃ q̃ xp̃s cotã herode icestuosoꝝ homicida noluit miracl'a facere nec suis interrogatiõib⁹ rñdere significauit q̃ tales et oẽs ipũ nõ sunt digni opa diuina videre nec ei⁹ respõsa habere. Ex hoc articulo dertiõis habẽt documẽtũ ꝑm Greg. vt quotiẽs audito res nostri nr̃a volũt quasi laudãda cognoscere: nõ aũt sua puersa mutare oino taceam⁹: z

Clericorũ iudicium.

Beda.

Cõmotio ppl'i ꝓ xp̃m. ps. lix.

Humilitas xp̃i.

Documẽtũ accusationis xp̃i.

Accusatores deũ de falso.

Confortatio.

Herodes iudaizãs.

Marie in p̃ssura eũdẽ laborã.

Herodis iterrogãdi intẽtio.

Herodis de christo opinio. Ambro.

Documẽtum. Greg.

ne si ostentationis studio ꝟbū dei loq̄mur: et eorū q̄ erat culpa esse nō designat ꝛ nostra q̄ nō erat fiat. Multa aūt sunt q̄ audiētis aim ꝓdunt maxime si auditores nostri ꝛ semp laudant qđ audiunt: ꝛ nunq̄ qđ laudāt sequunt.

Confor-matio. Ad ꝓformandū se huic articulo rememoret homo factū articuli ꝛ oret dicēdo. Jesu q̄ ab herode derisorie multis interrogari sermonibus voluisti: nec ei ad vllū verbū rn̄dere curasti: da mihi amore tuo q̄n oportet semones derisorios patiēter audire: meāq̄ iactātiam cū silētio declinare. [Stabant aūt ꝛ pn cipes sacerdotū ꝛ scribe constanter accusantes eū] coram herode. De quibus vero ibi eū accusauerūt euāgeliste nō exprimūt: ꝫ forte de eisdē trib⁹ de quibus coram pilato eū accusauerant maxime hoc coram herode aggrauātes qđo cōmouisset vniuersum populum incipiens a galilea. s. dn̄o herodis vt ex hoc magis sibi alio assumeret: qr in suo dn̄io cōmotionē suscitasset. vn̄ ad istas accusatiōes xp̄s nihil respondit nec herodi nec accusatoribus: sed tacuit: nō concedendo eorū accusationes taciturnitate: sed despiciēdo tanq̄ indignas responsione: ad cōmēdandā quippe patientiā tacuit: ꝛ nihil respondit. ꝟm illud Esaie. Quasi agnus coram tondente se obmutescet.

Accusatio xp̄i coram herode.

Documentū. Ex hoc articulo accusationis trahit̄ documentū q̄ nō omni loco ꝛ tēpore ꝛ coram quibuslibet veritas est manifestanda: sed plerūq̄ silētiū diuinū est.

Confor-matio. Ad cōformādū se isti articulo memoret hō grauitatē articuli ꝛ oret dicēs. Jesu qui coram herode cōstitutus falsas incriminationes nec verbo refellere voluisti: da mihi iniquorū nō frangi iniurijs nec sacra misteria ꝓpalare indignis. Uidēs aūt [herodes] q̄ xp̄s nullū signū faceret: nec ꝟbū aliq̄d ad interrogata rn̄deret: nec ꝫ accusatores suos aliq̄b⁹ rn̄sionib⁹ se defenderet: reputauit eū ideotam ac fatuū ꝛ nō sane mētis: ac per hoc [sprenuit eū] ipse [et] fil'r [exercitus eius] vt oēs in eadē culpa mōstrarent̄ eē pares. Sic hodie sectatores xp̄i a malis hoib⁹ spernunt̄ ꝛ ab eis fatui reputāt: iesum hodie multi cū herode spernūt q̄ signa fieri querūt cōquerētes q̄ mō miracula ab eo nō fiunt cū mō non sit xp̄s signorū sed operū. vn̄ dn̄s. Habēt moysen ꝛ ꝓphetas audiāt ipsos: mō aūt ꝑter hec habem⁹ ꝛ euāgeliū ꝛ apostolū ꝛ adhuc signa querimus: nō euāgeliū implemus: sed spernimus.

O Spretio xp̄i ab herode.

Lu. xvj.

Documentū. Ex hoc articulo despectionis trahit̄ documentū q̄ nos potius velle debem⁹ a malis despici ꝙ ab adulatoribus laudari sicut

Laudari a malis.

dn̄s n̄r (vt ait Grego.) Magis eligebat apte a supbientibus despici: ꝙ a nō credentibus

Grego.

vacua voce laudari. Jesu q̄ ab herode ꝛ exercitu suo sperni nō sprenuisti: da mihi mūdanū fastū despicere ꝛ iniquorū despect⁹ p iustīcia nō curare: nō solū aūt herodes eū sprenit: ꝫ etiam illusit induendo veste alba: et hoc in derisionē ꝛ signū illusiōis sicut fatui solēt aliqua veste ludicra idui q̄ cognoscant̄ ab alijs ꝛ forte tunc ꝑpis derisorū fuit portare desup veste albā eo q̄ sic illuderet tūc fatu⁹: hec aū tē vestis erat vt ōr ad modū scapularis religiosoꝝ sine caputio depēdēs a collo antē retro. Forte subito petiā panni albi accipiētes foramē in medio ei⁹ fecerūt: ꝛ sic collo suo imposuerūt. Sz ꝙtūcūq̄ herodes ꝟ illusiōib⁹ fecerit: nō tn̄ a mysterio vacat sicut ꝛ oia alia circa xp̄i passionē gesta. In veste em̄ alba innocētia ꝛ castitas assumpte hūanitat⁊ ꝛ gl'ia regni imortalitat⁊ quā p passionē accepit designat̄: ꝛ q̄ p pctis tot⁹ mūdi in carne casta ꝛ innocēte imaculat⁹ agn⁹ est passus. Tu q̄⁊ nō nisi in veste alba: sez sine macula ꝛ cā illudaris ꝛ spernaris: alioq̄n illusio erit tibi pena pcti ꝛ magis dolendū de cā ꝛ materia irrisionis ꝙ de irrisione ipsa. Designauit ꝙ herodes suo facto. Nesciēs forte q̄d agebat q̄ xp̄s albedine puritatis et innocētie indutus erat. Un̄ Amb⁹. Nō ociosum q̄ veste alba induit̄ ab herode immaculate tribuēs indicia passiōis q̄ agn⁹ dei sine macula cū gl'ia pctā mūdi susciperet. Hanc aūt vestē albā repzesentat hodie alba sacerdotalis. Un̄ mystice notandū q̄ pōtifex noster in sua passione habuit oia pōtificalia. Amictū suscepit cū velatus est coram caypha a iudeis. Albam habuit cū veste alba indut⁹ est ab herode. Casulam accepit cū milites circūdederūt ei purpureū vestimētū coram pilato. Et ne q̄d sibi desit cingulū habuit cū ad colūnā ligat⁹ est. Stolam habuit q̄n ad collū ligatur. Manipulum habuit quādo cuz fune manus eius liganerūt: sed hunc soluerūt quādo ei arūdinem in dextera dederūt: ꝛ funis mansit pendēs in sinistra ad qđ designandū manipulus ponit̄ in brachio sinistro. Coronā spineam sup caput habuit ꝓ mitra pōtificali: ꝛ arundinē in manu pro baculo pastorali. Chirotecas aūt habuit ꝛ sandalia cū man⁹ eius ꝛ pedes toti fuerūt sanguine rubricati: ad qđ designādū sandalia debēt habere aptura cū aliquo rubro sericeo pāno: chirotece etiā habēt desup aliqđ monile rotundū qđ debet similiter habere aliquid de rubro ad designādū stigmata xp̄i. Hec oia sunt insignia pōtificalia q̄ in memoriā passiōis xp̄i gestat pontifex in cōsecratiōe eccl'ie vel altaris: in cui⁹ etiā memoriale cōficit̄ sacramentū altaris. Patet ergo ex dictis q̄ illusus fuit dn̄s in oñi veste ꝛ ornamē to'taz sacerdotali ꝙ pōtificali: ꝛ quod peius est hodie illudit̄ in oibus vestibus predictis nō minus ꝙ tūc: qr ꝛ a maiori multitudine et longiori tēpore et modo fraudulētiori: qr isti vere illi quasi figurate. Illa enim multiplex illusio q̄ facta fuit extunc figura erat ꝛ signū illusionis future q̄ a multis implet̄ nūc. Notis quatādū etiam q̄ ille qui eis ytitur debet ea ha-

Uestis alba.

Mysterium.

Ambro.

Pontificalia xp̄i indumēta.

Illusio dn̄i in ornamēto sacerdotali.

Utētes

lib⁹ xp̄s.

bere in intellectu p meditationē: in memoria per recordationē: in affectu per ꝑpassionem: et se dño pro posse in apparatu conformare: cum em̄ aliquid talium accipit nihil aliud p testat̄ facto suo q̄ꝫ si ꝟbo diceret ita credo dominū nostrū fuisse induitū ⁊ in talib⁹ illusum in cuius signū ⁊ memoriā sic induo meipsum ⁊ vt in me sentiā quod et in xp̄o iesu. Qui ergo talia ferunt exterius nihil sentientes vel compatientes interius profecto xp̄o illudūt. faciūt em̄ ac si dicerent signo tibi cōpatimur ⁊ tuas illusiones in nobis oñdimus sed in nullo tibi cōpatimur. Moraliter amictus capitis significat spē quā apostolus vocat galeā salutis: spes aūt eternorū facit contēptū terrenorū. Cū ergo sacerdos se velat amictu oñdit se terrena cōtēnere: ⁊ si ita nō est xp̄o illudit. Alba aūt longa ⁊ lata mentis ⁊ corporis significat castitatē. Cingulum vero ⁊ Stola ⁊ Manipulus ⁊ hm̄oi ligamenta precepta et cōcilia et religionem cui se obligat qui tales ordines assumit obligatos se ostēdūt q̄ talia induunt. Casula desup tegēs per totū ⁊ cetera supereminens ornamētis charitatē significat quā apostolus supereminentiorē viāvocat: ⁊ ideo qui non diligit deū plus q̄ꝫ sua vel suos vel se nō est dign⁹ tali officio. Mitra ꝟo ep̄i significat ipsum habere scientiā duorum testamentorum propter duo cornua quā inq̄ꝫ scientiā debet habere: nō tm̄ in corde per habitū: sed etiā in ore et manu p visum. vñ due lingue dependentes a mitra sup humeros significant ipsum ep̄m debere habere duplex documentū. s. verbi ⁊ exēpli. Baculus ꝟo pastoralis in manu significat executionē officij pastoralis q̄ cōsistit in tribus que significantur p triplicē partē baculi. Primū est vocatio peccatorū. Scōm directio vocatorū. Tertium est exhortatio directorū. vñ est versus. Attrahe p primum: medio rege: punge p ymū. Sic itaq̄ vides q̄ir dñs non solū malefactor:: sed etiā stultus est reputatus. Ipse aūt oia patientissime tolerabat. Patientiā g̃ habeas et tu si malefactor vel stultus iniuste fueris reputatus. Nā sicut diuina sapiētia tāq̄ꝫ fatuꝰ spernit ⁊ irridet: sic oēs irrisiones q̄ solēt a vanis mundi huius hoib⁹ deū pre oculis nō habentibus hoi spūali irrogari debēt patiēter sufferre. Ex hoc articulo illusionis sumūtur tria documenta. Primū est q̄ oēs q̄ pie ⁊ innocēter volunt viuere ꝺm nouū hoiem abhis q̄ viuunt ꝺm hoiem veterē illudunt ⁊ ab eis p fatuis habent. Sz ꝓpter hoc nō debēt turbari viri spūales: immo potiꝰ gaudere: q⁊ nouus hō saluator nr̄ xp̄s indutꝰ alba veste q̄ innocentiā sigt illusus ⁊ derisus est a filijs huiꝰ seculi apud quos alba vestis exprobrabilis est: sed sicut crux añ passionē xp̄i exprobrabilis fuerat: q̄ postea facta ē honorabilis ita vt etiā portet in frontibus regū: sic alba vestis post xp̄i passionē facta est valde honorabilis ⁊ innocētie signū. Unde quilibet post baptismū renouatus induitur veste alba in signū innocentie quā confert baptismꝰ: in cuius etiā signū xp̄o passo angeli investimētis albis apparuerūt in eius resurrectione: ⁊ similiter in eius ascēsione. Scōm documētum est q̄ ꝓ tpe ⁊ loco expedit stultitiā simulare. Unde q̄ dñs ipse fons sapientie coram herode ꝓ stulto haberi dignatꝰ est ex incōprehēsibili sapiētia sua processit: quia si sapientē veris vel factis se ostēdisset herodes vtiq̄ passionē eius impediuisset. Tertiū est q̄ hō nihil querat in vestib⁹: non ornatū: non pretiosita tem: sed solū necessitatē: q⁊ saluator noster in veste velut fatuus est illusus. Ad cōformandum se huic articulo regratiet̄ homo deo q̄ ipse nobis cū sua illusione vestem innocētie ꝓferre dignatꝰ est. Itē recogitet qualiter ipe cādidā vestē innocētie baptismalis quā christus nobis p̄tulit sepe pctōꝝ malis denigrauit ⁊ oret dicens. Jesu q̄ veste alba indui et vt stultꝰ ab herode illudi voluisti: da mihi mundi huius prudētiā q̄ stultitia est apud te cautius declinare ⁊ ad te qui vera es sapiētia p-uenire. ¶ Herodes aūt cū non inueniret in xp̄o causam mortis illusum [⁊ indutum veste alba remisit ad pilatū] vt eum honorare sicut pilatꝰ sibi detulerat. In quo ipse ꝑbat in necez dominī: consensisse: quia enim fuit sibi missus tanq̄ꝫ hō sue ditionis: cū non inuenit in eo causam debuisset eum absoluere ⁊ non alieno iudici remittere. Remisit g̃ eum herodes pilato. q. d. fac de eo q̄cq̄d volueris. Et forte sil'ia ꝟba sibi remādauit. Et sic dñs cū nota illusionis portādo veste albā redijt ⁊ herodis cōsensuz de sua nece secū detulit. Hic aūt cōsensus apparuit signo ⁊ facto: signo q̄dē in vestis albe illusione: facto in amicitie cōfederatione: nā ⁊ ipsa die facti sunt amici herodes ⁊ pilatꝰ ꝓpter mutuā reuerētiā sibi inuicē factā. Antea q̄ppe inimici erant adinuicē ꝓpter necē galileoꝝ q̄ de herodis p̄positura ⁊ dñio erāt quos pilatꝰ occiderat miscēs sanguinē eoꝝ cū sacrificijs q̄ offerebāt: sz nūc sup hoc recōsiliatꝰ est pilatꝰ herodi: q⁊ ꝓ bono habuit herodes q̄ pilatus sibi detulerat mittēdo sibi hoiem sue iurisdictionis: ⁊ pser tim talē hoiem qnē ipse videre diu desiderauerat. Sic multi frequēter amici et cōcordes in cōdēnatione vel nocumēto innocētiū fiunt q̄ antea sibīnuicē cōtrarij fuerunt. Hec aūt amicitia pilati ⁊ herodis fuit signū q̄ iudei ⁊ gētiles cōuenirēt in psecutiōe xp̄ianoꝝ. vñ Beda. Hoc nephādissimū herodis ⁊ pilati fedus q̄ in occidēdo xp̄o pepigerūt: hactenus eoꝝ velut hereditario iure successores custodiūt q̄ñ gētiles ⁊ iudei sicut gñe ⁊ religione: ita etiā mēte dissidētes: i xp̄ianis tñ psequēdis xp̄iq̄ꝫ in eis fide perimēda cōsentiūt. Hec

Q Moral'r De idumētis sacerdotū

Amict⁹ capitis. Alba. Cingulū Stola. Manipulus. Casula.

Mitra.

Bacul⁹ pastoralis.

Patientia dñi.

documēta tria.

R Stultitiā simulare.

In vestibus q̄rēda. Conformatio.

Remissio xp̄i ab herode ad pilatum.

Amicitie cōfederatio

S Amicitia pilati ⁊ herodis. Beda.

Beō. pōt aūt hec amicitia in bono accipi p cōcordiā herodis ⁊ pilati cōcordia ppli iudaici ⁊ gentilis significari. Sicut em pilat⁹ primo misit iesum ad herodē ⁊ herodes postea ei remisit: sic ꝟbū salutis primo recepit ppls gentilis ⁊ annūciauit iudeis: in fine aūt mūdi iterū iudeus remittet ad gentilē qñ per Helyam ⁊ Enoch multi quærent. Isti duo populi ante mortē xpi erāt inimici sibiīnuicē ⁊ discordes: sed post mortē xpi facti sunt amici ⁊ cōcordes in fide eius: qr ipse est pax nra q̄ fecit vtraq; vnū. vñ Ambro. In typo etiā herodis atq; pilati q̄ amici ex inimicis p iesum xpm facti sūt plebis israel ⁊ ppli gētilis figura seruat q; p dñi passionē vtriusq; sit futura cōcordia: ita tñ vt ꝑus populus nationū capiat dei ꝟbū ⁊ ad ppl'm iudeorū fidei sue deuotionē trāsmittat. hec Ambro. O cēta humilitas ⁊ patiētia dñi iesu q̄ de se q̄si de fatuo pmittebat malos ludere: mittere se ⁊ remittere ⁊ qō volebāt facere. Hanc aūt missionē ⁊ remissionē ipe dñs fieri voluit ad maiorē ⁊ euidentiorē sue innocētie oñtionem. Intuere eū. nūc bñ dū ducit ⁊ reducit demisso vultu ⁊ verecūde incedētē ⁊ olim clamores cōuitia ⁊ subsannatiōes audiētē ⁊ forte lapidū pcussiones ⁊ imanitatū suscipiētē. Et cogita qlio habebat illos pedes sāctissimos ꝓfractos: qr cū magna festinatione duxerūt ⁊ reduxerūteū nudis pedibus incedentē. Intuere etiā matrē ⁊ suos cū indicibili merore a longe sequētes ⁊ ista vidētes ⁊ cogita cēta libēter tu iuuares ⁊ associares sic tristes ⁊ dolētes. ¶ Ex hoc articulo habeī documētū q; tāta vim hz natura boni q; respectu sui cōfederat ēt malos. Inimicitia em respectu boni parit amicitiam inter malos: non timeat ḡ iustus si viderit malos ꝛ se colligari: qr hoc testat in eo aliq̄d esse boni: ⁊ p hoc ipe cōformat xpo ꝛ quē oēs cōuenerūt in vnū ēt inimici. Ad cōformandū se huic articulo recogitet hō si habeat inimicitiā cū aliquo ⁊ dimittat eā de corde amore xpi q̄ p nobis in sua passiōe etiā malos aduersum se cōcordauit. Iesu q̄ ꝛ te iter herodē ⁊ pilatū amicitiā fieri voluisti: da mihi iniquoz aduersum me colliganti nō timere: sed eorū potiꝰ exercitatiōe me ꝓficere ēten⁹ tibi merear cōformari. Considera nūc cēta fatigatio fuerit xpo sic duci ⁊ reduci de iudice ad iudicē: qr magna pena ē cuilibet hoi mitti de vno iudice ad alīū. Fuit em primo pñtatus āne. Scdo cayphe. Tertio ducī⁹ ad pilatū. Quarto missus ad herodē. Quinto remissus ad pilatū q̄ oia ad vnū pñt reduci articulū: ex quo plura sumūt documēta. Primū est q; non debem⁹ formidare ptāti tpali vel ad malos iudices trahi ꝓpter xpm qr cēto ptās iniquior ⁊ iudices nequiores tāto faciūt martyres gloriosiores. Scdm est q; nos oēs act⁹ volūtates ⁊ desideria nra añq̄ ꝓficiam⁹ debem⁹ ad exame recte rōnis q̄ per iudicem intelligīt pñtare ⁊ nihil p̄cipitanter agere oia quoq; mala q̄ fecim⁹ debem⁹ cōspectui cōscientie nostre pñtare: ⁊ sic eā corā xpo iudice examinandā statuere. Tertiū est q; religiosi q̄ spāl'r debēt esse imitatores xpi non debent turbari si interdū sub obediētia mittant de loco ad locū: de ꝑlato ad ꝑlatū: qr xps ꝓpter nos sub obedientia patris dignat⁹ est mitti de iudice ad iudicē. Itē sicut xps stabat añ iudices ⁊ nullū irreuerentie verbū est locutus: sic ⁊ nos cū reuerentia stare debemus corā ꝑlatis nostris ⁊ iudicibus etiam malis. Ad cōformādū se isti articulo formet sibi hō imaginē xpi in mente sua. Statuens corā eo cōscientiā suā misericorditer examinandā p eo q; xps corā iudicib⁹ malicioſe fuit examinat⁹. Recogitet etiā hō qlio oportet nos oēs exhiberi añ tribunal xpi ⁊ idcirco ipse pius ꝓ nobis impijs exhiberi voluit añ tribunal iniqui iudicis vt nos iniusti añ tribunal iusti iudicis fiducialiter cōparere possem⁹. Iesu q̄ de iudice ad iudicē mitti ⁊ corā eis examinari voluisti da mihi amore tui nois malorū iudicū versutias nō metuere ⁊ i cōspectu tuo me tuta cōscientia cōparere: ac bono alio malorum imperijs me subdere et alacri corde ad obediētiā sine mora cōcurrere. ¶ Oratio.

Tertiū. Religiosorū trāsmissio.

Confortmatio.

Documentū.

Confortmatio.

Considerratio de fatigatiōe xpi.

Documenta plura.

Primū.

Scdm.

OMine iesu xpe qui hora diei prima permisisti te ligatū adduci in consiliū iudeorū: ac post multas iniurias ⁊ conuitia de caypha duci ad pilatū vbi a iudeis reus mortis ⁊ malefactor fuisti iudicat⁹ ⁊ in multis falsе accusatus: ac deinde a pilato ad herodē te mitti ⁊ ibidē accusari ⁊ fatu⁹ reputari: ac spni ⁊ investe alba illudi ptulisti: tādēq; sic illusus ⁊ investe alba indutus ad pilatū es remissus fac me q̄so iniurias ⁊ quitia patiēter et gaudēter ꝓ tui nois gl'ia tolerare ⁊ i ꝓspectu tuo cū gaudio apparere ac vultum tuum desiderabilem semper respicere. Amen.

¶ De tertia. Capitulum. lxij.



HOra tertia cogitabis mestus ⁊ tristis q̄l'r reducto dño ad pilatū illi canes letantes de federe herodis ⁊ pilati cū audacia magna ꝓsequunt accusationes suas: q̄uis neq; pilat⁹ neq; herodes diligenter eū interrogando ⁊ examinando inuenirent in eo causam mortis. Uñ ad exprobrandā duritiā iudeorū ⁊ gentiliū pilatus fatet nec se: nec herodē: neq; in occidendo neq; in illudendo in xpo causam seu aliq̄d dignū morte inuenisse. Ubi Beda. Hoc dicēdo pilatus absoluit quidē iesum quē ꝓbauit insontē: sed quē absoluit iudicio crucifigit ministe

A Mathe. xxvij. mar. xv Luce xxiij. Johan. xviij. et xix.

Innocētia xpi.

Beda.

rio. Audi cece iudee: audi crudelis pagane. Pilatus ipse fatet neq; se neq; herodē dignū quid morte in xp̄o reperisse: sed tm̄ in occidēdo vel illudēdo in norio aliene crudelitatis obtēperasse clamorib⁹. hec Beda. ¶ Magnū dimittēdi iesum studiū gerebat pilatus. Sz quāto curiosius dimittere q̄rit tāto crimino siores ad mortē eū inuenit. [Et cū accusaret] dñs mendaciter [a p̄cipibus sacerdotū z seniorib⁹ nihil rñdit] nec ad sui excusationē nec ad dictorū refragationē: nec ad dicentiū improperationē: sed magis accusatiões viriliter sustinuit z tacuit. Et [tunc] cū sic accusaret ab eis [dixit illi pilat⁹. Nō audis quāta aduersum te dicūt testimonia] sm̄ Chrys. Jō hoc dicebat q; volebat liberare eū dū se excusando rñderet. [Sed dñs nō rñdit ei ad vllū verbū ita vt miraret p̄ses vehemēter] de eius patientia z cōstantia q̄ ille quē in lege peritū z ad oia rñdere potētē audierat nihil rñderet: z q; exhibit⁹ ad criminale iudiciū z stās añ mortē q̄ apō oēs hoies estimat terribilis ipse imperturbabilis remaneret. In hoc aūt docet accusationes z criminationes patiēter esse sustinendas: hoc em̄ magis mirabilē facit sanctorū patientiā q̄ defensio. vñ Ambro. Accusat dñs z tacet: q; defensione nō indiget nec accusationē tacendo cōfirmat: sed despicit nō refellendo. Ambiunt defendi q̄ timent vinci. Melior est causa q̄ nō defendit z p̄bat. Susanna tacuit z vicit. hec Ambro. Juder q̄ olim añ tribunal iudicis vilis z indigni: manuetus z tacit⁹ stetit z accusatus nihil rñdit. Sunt aūt quatuor rōnes huius silentij z taciturnitatis xp̄i. Tacuit em̄ xp̄s primo iuste: q; p̄pter falsitatē accusationū z corruptū iudiciū indigni erant audire. Secundo miseriorditer ne. s. ex rñsione sua peiores fierent si sibi nō crederent vel nō obedirēt. Tertio dispensatiue ne si se excusaret dimitteret z crucis vtilitas. s. nostra salus z redēptio differretur. Quarto exēplariter: vt daret nobis patientie exēplū et impleret illud de se scriptū: Esa: liij sicut agnus coram tondente se obmutescet z nō aperiet os suū. Jgit vt dicit Ansel. Uide attē Rñdet z te q̄o stat añ p̄sidē inclinato capite demissis nō rñdet oculis: vultu placido: sermone raro: paratus ad opprobria prompt⁹ ad verbera q̄nq; dñs rñdet: q̄nq; nō rñdet. Ubi rñdet q̄si pastor bonus docet z p̄ creditis sibi ouibus ꝛ luporum latronūq; insidias pugnat: vbi vero nō respōdet q̄si agnus p̄ toto grege immolandus silet z patiētiā p̄stat: z vtinā mō innotesceret q̄n q̄si agnus et q̄si pastor quinis esse deberet vt. s. q̄n tacere et rñdere haberet. Quāuis ergo q̄busdā interrogationibus sepe rñderit: q̄n tm̄ rñdere noluit nō sicut reus z male sibi cōsciꝰ qui de peccatis cōuincebat suis: sed sicut innocēs z māsuet⁹ q̄ p̄ peccatis imolabat alienis. Et iō similitudo de agno data ē vt in suo silentio nō reus: sed innocēs haberet. [p̄ C
die aūt festū] pasche [cōsueuerat p̄ses vnū Liberā-
vinctū dimittere populo]. i. ad petitionē popu- di.
puli [quē volebāt] sine meritorū discretione Malefa
in memoria liberationis filiorū israel de egy ctorus in
pti aca seruitute cuius beneficij memoria in stitutio.
solennitate paschali fiebat q̄ ea die de seruitute pharaonis egressi erant: in alijs aūt festis non sic fiebat. Quia em̄ in nocte pasche angelus dñi saluauit hebreos z p̄cussit p̄mogenita egyptiorū: ideo ad hoc representandū z in memoriā huius beneficij in hac solennitate saluabāt vnū morti p̄pinquū et aliquos interficiebant de vinctis q̄ custodiebant ad occidendū. Uel hoc faciebant in memoriam transitꝰ maris rubri: in quo filij israel fuerūt liberati z egyptij submersi. Et istā cōsuetudinē eis cōseruari impetrauerāt ab imperatore romanorū sicut fuerat obseruata añq; iudea esset romanis subiecta. Si adhuc singulis ānis aliquē occidūt de⁹ scit z ipsi sciūt. Pilat⁹ q̄ sciēs eos cupidos de obseruāda illa cōsuetudine: ex altera parte q̄ barrabas erat pessim⁹ z populo odiosus p̄posuit eis sub distinctione optionē dicēs q̄ ad honorē festi liberaret eis barrabā vel iesum et nullū aliū: p̄ hoc subtiliter credēs liberare iesum de cōsensu eorū: q; nō credebat aliquo mō q̄ peterent liberationē barrabe q̄ erat homicida et seditiosus ac pessim⁹ z insignis nō nobilitate generis: sed ex famositate sui criminis: quia erat latro public⁹ z in malicia vulgat⁹ et famosus: z iō credebat merito iesum eē peligē dū sciēs eū innocentē z p̄ inuidiā traditū: q; publice arguebat vitia eoꝝ. Magnā (vt dictū Diligen
est) diligētiā pilatus oñdit vt xp̄m liberaret. tia pila-
primo p̄ innocentiā: q; manus herodis eua- ti ad li-
serat. Secundo p̄ consuetudinē: q; eū p̄eli- berādū
gendū credebat in quo datū est exemplū la- xp̄m.
borandi ad liberationē innocentiū. Uñ Chri. Chryso.
Et intuere sapiēter: nō em̄ dixit: q; peccauit:
z dignus est morte donari eū ex festo: sed primū eū excusans z eruens a causa omni tm̄ ro-
gat ex superabundanti vt si nollēt innocium dimittere saltē vt obnoxiū donarent festo vel tē D
pori. [Tunc misit ad pilatū p̄ tribunali sedē Uxoris
tē vxor sua] noie procula dicēs [nihil tibi z iu pilati vi
sto illi] sit cause vel cōtra iustū illū. q. d. nihil sum. ri
habeas cause nec intromittas te ad inteficiē
dū hoiem illū: q; iust⁹ est [multa enim passa
sum hodie p̄ visum] in somnijs [p̄pter eū.]
Uxor itaq; gētilis viri hoc in visionibus z in
somnijs intellexit q̄ iudei vigilantes nec credere: nec intelligere voluerūt. Diabolus q̄p Christū
pe apparuerat et mouens eā terroribus ad agnouit
liberationē xp̄i. nunc em̄ demū diabolus in- diabol⁹.
telligens p̄ xp̄m sua spolia sine in mūdo siue
in tartaro se amissurū penituit q̄ fecerat cōprehendi eū: z iō immisit visiones huic mulieri: vt per eā impediret mortē xp̄i: z sicut prius

Chryso. Miratio pilati de christo. Cur accusatus tacuit. Ambro. Danie. xij. Taciturnitatis xp̄i cāe. Ansel. Beda. Judeis tua per manet penitentia. Augu. Barrabe p̄ electio. Chryso. Augu. Ansel.

per mulierez intulerat mundo mortē: ita mō satagit xp̄m de manibus iudeoꝝ liberare p mulierē ne p xp̄i mortē mortis amittat impe riū. Jā q̄dē ꝺi nutu virtute poterat mysteriū crucis cognoscere: z ꝺo laborabat ne xp̄s mo reretur. Forte tā sancti in inferno gaudebāt vñ hoc nouerat. Nam vt ait Aug. aīa lazari reuocata ad superos aīe in inferno cognoue runt ꝺn̄m de proximo descensurū ad inferos vñ extūc letabant z maxime diabolus hoc co gnouit cū ꝺn̄s clamore valido aiam exhala uit. Uel etiā per scriptur arū impletionē hoc perpēdit: q; i ꝺño eas ipleri vidit: q; g̃ vxor pi lati z ipse pilat⁹ tm̄ fecerunt p liberatiōe xp̄i totū putat fuisse ex instinctu diaboli q̄ p pila tum z ei⁹ vxorē nitebat impedire nr̄am redē ptionem sicut olim p Adā z Euā fecit nr̄az dā nationē. ¶ Pilat⁹ ergo querebat ab eis quez vellent ꝓpter honorē festi sibi dimitti de duo bus p̄dictis z quasi exhortatiue expressit xp̄z querens si vellent dimitti regē iudeorū. Jpsi ꝟo nimio odio ꝺ̄ xp̄m mori z obstinato corde in malicia pdurātes: ne xp̄s liberaretur pre elegerūt z petierūt barrabā hoiem pestiferū dimitti z liberari: xp̄m ꝟo innocentez tolli de medio z crucifigi. Putabant em̄ vt dicit Chri. hoc se posse astruere q; Jesus deterior eēt la trone z adeo neq; vt neq; festi prerogatiua de beret liberari. Jn quo facto eoꝝ ostendit fu ture infidelitatis archanū. s. ant xp̄m xp̄o p̄ferendū. Latrones latronē petierunt z homi cidā auctori vite pretulerūt. Q̄ō impropērās eis beat⁹ Petrus postea dicebat. Uos sanctū z iustū negastis z petistis virū homicidaz do nari vobis: auctorē ꝟo vite interfecistis O q̄s ta infelicū iudeoꝝ iniquitas et malicia q̄ ad procurandū xp̄i mortē petierunt latronis pu bli ci liberationē ꝺ̄ bonū publicū et iustīciam mortē vite tenebras luci filiū diaboli filio dei tā stulte q̄s ipie preferētes. vñ Aug. O cecitas iudeoꝝ: o furia freneticoꝝ [noli dimittere hūc sz barrabā] q̄d fuit aliō dicere q̄s occida tur ille q̄ suscitauit mortuos z dimittat latro vt iterū occidat viuos. Unde Ansel. Adhuc aūt z aiaz tuā circuncisa cani glutiendā tradide runt: vinctū siquidē ante faciē pilati presidis te pduxerūt postulantes supplicio crucis in terimere q̄ petm̄ non feceras z virū homicidā donari sibi agnū lupo auxiluto ponētes. O indignū z infelix cōcābiū. vñ etiam Beda. Heret aūt iudeis vsq; hodie sua petitio quā tāto labore ipetrauerūt. Qr ei data sibi optio ne, p iesu latronē: p salvatore inter ēptoreꝝ: p datore vite eligerūt perēptorē: merito salutē vitāq; pdiderūt z latrocinijs se ac seditionib⁹ itātū submerserūt vt z patriā regnūq; suū q̄ō pl⁹ xp̄o z manere pdiderūt z hacten⁹ eā quā vendiderevel aie vel corporis libertatē recu pere nō meruerint: atq; ꝺ̄ iudei pacē habere nō possunt: q; seditiosum principē id est dia bolū q̄ vsq; hodie regnat in eis magis q̄s ꝺn̄z eligere maluerunt. hec Beda. Simil⁹ adhuc hodie aliq̄ magis nituntur saluare z etiā ꝓmo uere malos hoies q̄s bonos z in multz electio nib⁹ ac ꝓuisiōibus Jesus id est vir bonus ac dignus z dei amicus q̄ se z alios saluare vel let reprobat z barrabas latro insignis id est malus ac indign⁹ xp̄i hostis qui se z alios in aia perimit eligit. Uñ qui in talib⁹ promotio nibus faciēdo vel cōsentiēdo culpabiles sunt ipso suo facto vt cōsensu cōdicunt iudeis [nō hunc: sz barrabā] Jesus ꝟo ad oia tacet patiē ter canes oblatrātes tolerās z sua patientia nos armās. Cōsidera hic q̄s tū xp̄i animū sau ciare potuit q; tā scelerat⁹ z vilis hō p̄fereba tur sibi hoi deo intantū vt peterent illius vitā z istius mortē: peccauerunt aūt i duobus sz q; reū petebant liberari z innocentē dānari. vñ in Prouer. Qui iustificat impiū z condemnat iustū vterq; abominabilis est apud deuz. Ex isto articulo trahunt duo documenta. Primū est q; nos equanimiter tolerem⁹ si aliq̄n ꝓ ferant nobis pſone infimiores z hūiliorīs con ditionis: q; latro xp̄o fuit prelatus: Secū duz est q; caueam⁹ ne z nos barrabā xp̄o p̄feram⁹. Multi em̄ adhuc hodie desiderant barrabaz sibi solui z xp̄m vinctū esse. q; vt dicit Origē. Oēs q̄ iudeis sunt similes siue in dogmate si ue in vita barrabā sibi solui desiderāt. quicū q; em̄ male agit solutus est in corpore et⁹ bar rabas xp̄s aūt vinctus: q̄ aūt bonū agit xp̄m habet solutū: barrabā vinctū: z ꝺ̄ sicut iudei postq̄s p xp̄o elegerūt barrabā latronē latro cinijs z seditiōibus sunt submersi: sicut z nūc q̄cūq; alia preelegit barrabā illa semp latro cinijs diabolicis exterminat: vbi enim nō est Jesus ibi lites z prelia sunt: vbi aūt est Jesus ibi sunt oia bona z pax. hec Origē. Spiritual⁹ hō vinctus est per petm̄ positus in carcere p̄z corpus z aiam: ita q; sint duo vincti corpus z aia: sed de his vn⁹. s. aia poterit liberari: si tm̄ corpus penitentie z flagellis exponat q; sicut aiam a culpa et a pena liberabit. Si ꝟo corpus liberet adhuc manebit vincta aia z supplicijs ac flagellis exponet eternis: z ꝺ̄ melius est q; aia liberet q̄s corpus: q; si corpus suspendit in cruce pnie: tunc aiam liberabit a morte. vnde Grego. Si magne mercedis est eripere a morte carnē morturā quanti meriti est liberare aiam in celo sine fine victurā. Ad cōformādū se huic articulo recogitet homo si ipse vnq̄s barrabā xp̄o pelegit z doleat ac oret dicēs. Jesu q̄ nō dedignat⁹ es a iudeis repro bari petentib⁹ sibi barrabā latronez dimitti te ꝟo auctorē vite crucifigi: da mihi te creatorē meū semp eligere ꝑ oib⁹ z p nulla re creata te vnq̄s reprobare. Pilatus aūt volens dimitte re Jesum iteruz locutus est ad illos querens quid faceret de Jesu rege iudeoꝝ z q̄d ma li fecisset: z asserens q; nullā causam mortis

Augu.

Barra be pre electio.

Chriſo.

Actuuz. iij.

Augu.

Anſel.

Beda. Judeis ſua per manet petitio nocina.

Prouer. xvij. documē ta duo.

Barra bā ſolu cupiēte Origē.

Spūal⁹

Grego. Liberā da aia. Confor matio.

in eo inueniret: sz ꝯto plus videbāt q̄ xp̄m liberare vellet tantomagis iterū ⁊ iterū clamabant vocib⁹ magnis: instabāt postulantes: vt crucifigeret eū ⁊ inualescebāt voces eoꝝ. Mala fuit barrabe preelectio: sz peior hec sentētiatio. [Uidēs aūt pilatus: q̄ nihil ꝓficeret] ad liberationem xp̄i saluo fauore populi [sz magis tumultus] ⁊ strepitus [fieret] populi clamantis ad ꝺ̄riū per seductionē sacerdotuz volentiū per clamorē ⁊ tumultū populi obtinere q̄ nō poterāt per rationē habere: ⁊ volens populo placere ⁊ satisfacere [dimisit illis barrabā] quē petebant ꝯtra quis xp̄m ꝓferendū nō dubitaret. Ecce q̄ xp̄s innocēs damnat ⁊ barrabas latro liberat. Ita cōtingit hodie in curijs principū ⁊ prelatoꝝ q̄ innocētes dānant ⁊ peruersi pctōres liberant: minora puniunt: sz maiora dissimulant: puniunt transgressores decretaliū ⁊ statutoꝝ ⁊ dimittuntur ipuniti trāsgressores diuinoꝝ mandatorum. [Et] vt iudei de morte Jesu totū pctm̄ sup se acciperent ⁊ ipse immunis esset pctō [accepta aqua lauit manus suas coram populo dicens. ¶ Innocens ego sum a sanguine]. i. sanguis effusione [iusti hui⁹] ⁊ sicut lauo manus: sic ⁊ cōscientiā: q̄ ego volui liberare innocentez et solū ministeꝛ legis sum [vos videritis] q̄d cōtinget vobis ꝯtū ad supplicīū ꝓ culpa quam cōmittitis: q̄ vox vr̄a sanguinē iusti fundit. vñ penaz sentietis. Mos ei erat apud antiq̄s vt cū quis vellet se ostēdere imunē a crimine aliquo accepta aqua lauaret man⁹ suas coram populo. Lauit ergo man⁹ coraz populo vt q̄s nō poterat mouere suasione moueret significatiōe qua significabat iniquā mortē xp̄o inferre ⁊ se innocentē a tāto scelere. Lauit man⁹ suas ponens pctm̄ de morte xp̄i iudeis ipsis hoc recipientib⁹ ꝯtra quis nō esset ꝓ hoc ꝑm veritatē excusatus: q̄ nō totus fuit aqua su⁹ reatus: mentiebat ergo dicēdo se innocentem: q̄ [sciebat q̄ per inuidiā euz tradidissent [⁊ q̄ iustus ac innocens erat: ⁊ vt met cōfitebāt eū liberare poterat. Particeps ḡ erat criminis: sed innocentior illis. vñ Leo papa. Excessit ḡ pilati culpā facin⁹ iudeoꝝ: sed nec ipse euasit reatū qui reliquit proprīū iudicīū ⁊ in crimē transtulit alienū. Huic pilato similes sūt excusantes se a criminis cōsēsu cū possint reclamare cū effectu [Et respōderūt oēs. Sāguis ei⁹] id est culpa ⁊ pena: seu vltio ⁊ vindicta effusiōis sanguis ei⁹ [sup nos ⁊ super filios nostros]. Optimā hereditatē reliquerūt iudei filijs suis: pseuerat ei vsq̄ hodie sup iudeos hec imprecatio pene ⁊ criminis ⁊ sanguis: xp̄i nō auferē ab eis. vñ in singulis lunatiōibus: vt ōr: fluxū patiūtur sanguinis. Percussit em eos dñs i posteriora ⁊ opprobriū sempiternū dedit illis: suntq̄ vagi: ⁊ pfugi sub seruitute: ⁊ nisi lauerint man⁹ suas p baptismū ab isto sanguine penā criminis sustinebūt cōtinue:

F Iniuste dānationes iudeoꝝ in curijs principum.

Lauandarum manuuz mos.

Leo papa.

Sanguinis fluxum patiuntur.

vt aūt dicit Hiero. ꝺ̄bū optimū ⁊ salutiferum respōderūt iudei: sz intētione pessima. Optādum est ḡ vt sanguis illeveniat sup nos: scz in ablutionē ꝑm illud Apoc. Lauit nos a pctis nr̄is in sanguine suo. Pilatus itaq̄ causam mortis i eo nō inueniēs nitebāt eū dimittere nō em̄ in eo: sz in nobis causa mortis ei⁹ fuit: passus est ꝓ nobis nō pro se nō habēs culpā ⁊ sustinens penā vt ⁊ culpā nr̄am solueret ⁊ penā. vñ Bern̄. O pijssime iesu q̄d tibi et morti: nos peccauim⁹ ⁊ tu luis: nos debuim⁹ ⁊ tu soluis. Nullā itaq̄ causaz mortis in eo inuenēs dixit illis [Corripiā ergo eū]. s. flagellando vt siqua in vr̄is cerimonialib⁹ cōmisit vel in aliquo deliquit ꝓ ipsis correptus emendet: et sic emendatū ⁊ disciplinatuz dimittā a morte latiodñi liberū. Flagris ⁊ ludibrijs eū afficiā quantuz ipsi iuberis dūmō inoxius sanguinē nō sitiatis vel fundatis. Uidens em̄ ex clamore eoꝝ q̄ nullo mō poterat dimittere iesuz oīno libe rū cū pace ipsoꝝ ⁊ ex altera parte durum sibi erat interficere innocētē: nō ad satisfaciendū eis fecit xp̄m flagellari ⁊ illudi vt videtes eū sic punitū ⁊ illusum vltra cōdignū penis eius ⁊ opprobrijs crudelitas eoꝝ satiaret ac mitigaret: ⁊ sic sufficere sibi estimantes vltra seuire desisterent ⁊ morte eius nō sitirēt. vñ Aug. Nō ꝓsequēdo dñm flagellauit: sed illoꝝ furori satisfacere volens vt vel sic iā mitescerent ⁊ sisterent et desinerent velle occidere eū quem flagellatū viderent. hec Aug. Uñ etiā ꝓpter hoc cohortē suam ei illudere permisit aut forte iussit vt eoꝝ irā molliret ⁊ a morte ei⁹ desisterēt. Naturale em̄ est vt ira quiescat si eum ꝺ̄ quē irascitur humiliatū ⁊ punitum videat. Q̄ō q̄dez verū est in ira que cū mensura q̄rit ꝓrimi nocumentuz sz nō in odio q̄ō totaliter q̄rit ei⁹ q̄ odio habet exitiuz. Jsti aūt ex odio mouebant ꝺ̄ xp̄m ⁊ iō flagellatio eius nō sufficiebat nisi viderent ⁊ eius interitū. O pilate pilate tu vis dñm castigare. Nescis quid agis: q̄ nec flagella merē sicut nec penā mortis. Rectius ageres si te ad suū nutū corrigeres. vñ intentio non excusat pilatū in toto: q̄ nullū per se malū pōt ꝓpter bonā intētionem effici totaliter bonū: nec facienda sunt mala vt veniāt bona. affligere autē innocentē ⁊ precipue dei filium est maxime maluz: ⁊ iō nulla intētione est excusabile: ⁊ cū iudex esset nō debebat ei quē innocētē sciebat etiā minimā inferre penā. Ob hoc etiā ꝑm Hiero. eū flagellari voluit vt romanis legibus seruiret quib⁹ sancitum erat vt crucifigēdus flagellaretur prius forte ad extoꝝquendū ab eo socios scelris: ⁊ sic xp̄s si crucifigi deberet iam flagellatus esse. Ipse quoq̄ ꝺ̄ns flagellari voluit vt Flagel quia scriptuz est. Multa flagella peccatoris lari vo nobis parceret ⁊ nos suo flagello a ꝓpetuis luit. flagellis liberaremur sicut pia mater quādo pz. xxxi. videt patrem velle flagellare aliquē de filijs

Hiero.

Apoc. 5

Aug.

Walū p se nō excusat in tentio.

Flagellandi causa. Hiero.

suis extensis occurrit brachijs z eū ꝓtegit ex ponens se ꝓ eo flagellis: hō em̄ deū offende rat: et iō disciplinari debebat xp̄s ḡ disciplinari voluit z sic deū placauit: et iō dr disciplina pacis nostre sup eum. Et si tā grauiter flagellat⁹ est innocēs ꝓ peccatis alienis q̄z graiter putas noxios nisi se correxerint flagellandos ꝓ peccatis ꝓpꝛijs: cū ergo dñs flagellari iubeat spoliar̄ p milites apparitores p̄sidis z vestibus quibus indutus erat exuitur z corā oibus denudar̄. Est aūt intelligē dū q̄ sicut remiss⁹ fuerat ab herode cū alba veste sic remansit in eadē veste vsq̄z ad hor̄ flagellationis: z tunc exuerūt eū hac veste et suis.

Esa.liij. Exutio vestis albe.

Documenta duo. Nuditas vitanda.

Ex hoc articulo exuuionis vestiū habem⁹ duo documēta. Primū est vt caueamus nos a nuditate tā corpali q̄z spirituali ne fortevnq̄z nudi appareamus corā deo z angelis z hoibus. Nuditatē nā et si hō interdū nō videat ab hoibus erubescat tñ nuditatē suā corā deo z angelis. vñ primi parentes erubuerūt a facie dei q̄vbiq̄z apud nos est cū ăgelis suis. De nuditate ꝛo spirituali est illud apostoli si tñ vestiti ei non nudi inueniamur. Itē est illud Apoc. Vestimentis albis indnaris ne appareat cōfusio nuditatis tue. Vbi p vestimenta alba intelligit̄ candor sancte conuersationis q̄ instar vestimenti multis dr esse cōtexta filis: his vestimentis semp induta dr esse aia fidelis ne cōfusio nuditatis eius a virtutibus appareat corā deo et angelis z hoibus. Secundū documentū est q̄ sicut exutus fuit vestimētis suis sic z nos exuamur veterē tunicā z nudemus cōscientias nostras corā deo p nudā z purā cōfessionē peccatorū deponētes omne palliū excusatiōis: q̄z nuda z aperta sunt oia oculis eius.

ij. cor. v. Apoc. iij

Conformatio.

¶ Ad cōformandū se huic articulo recogitet hō q̄z miserabiliter et cū quanta iniuria z verecūdia xp̄s fuit exutus vestib⁹ suis z denudatus ꝓ nobis vt nos vestiret virtutibus z ad flagella nudari voluisti. Da mihi nuda peccatorū meorū cōfessione veterē hoiem cū actibus suis exuere z in conspectu tuo nudū a virtutibus me nequaq̄z apparere. Deinde dñs ad colūnā durissime ligatus ille q̄ solure cōpeditos solet: z plena deo mēbra verberibus subdēs immanissime flagellar̄ z vndiq̄z flagellis atterit̄ verberibus cruciatur. Stat nudus corā omnibus amantissimus iuuenis elegans z verecundus z silet ad oia q̄si agn⁹. Speciosus forma ꝓ filijs hoim suscipit dura aspera: dolorosa: flagella: spurcissimorū. Caro illa innocentissima: et tenerrima: mundissima z pulcherrima: flos oīs carnis et totius hūane nature replet plagis liuoribus z fracturis vulnerat̄ p totū corpus illud sanctissimū a planta pedis vsq̄z ad verticē et⁹ nō remanet sane partis vestigiū z totū fit rubrū vestimentū suū. Fluit vndiq̄z regius et ꝓciosissimus sanguis de oīsbus partib⁹ corpis: z eius corpus cādidissimū cruore ei⁹ roseo rubricat̄ p totū. Supaddit reiterat̄ z spissat̄ plaga sup plagā: liuor sup liuorē: fractura sup fracturā sanguis sup sanguinē quousq̄z tā tortorib⁹ q̄z inspectoribus fatigatis solui iubet̄ a colūna cui fuit alligatus. Cui⁹ colūne aliqua pars oñdit̄ Rome in ecclesia sancte prꝛaxedis: maior aūt pars fertur esse i ecclesia mōtis syon in loco vbi ꝓnunciat̄ eu angeliū. q̄ sm Bedā. dominici cruoris vsq̄z hodie cernentib⁹ vestigia certa demōstrat. Quot aūt z quāte plage vel vulnera in hac flagellatione sibi inflige bant̄ p certo sciri nō pōt: nisi p reuelationem (vt supra dictū est) sed oportuit ea esse quasi innumerabilia. Si em̄ vt dicit in Deut. ꝓ mēsura pcti erit plagarū mod⁹. xp̄s aūt flagellabat̄ p peccatis nr̄is q̄ vtiq̄z sunt innumerabilia quare plage innumerabiles. Et hoc est qđ dr in Esa. A planta pedis vsq̄z ad verticē nō est in eo sanitas. Tunc implet̄ est qđ ibidē dr. Nō est ei species neq̄z decor: vidim⁹ eū z nō erat aspectus z q̄si absconditus vult⁹ eius z despect⁹ z reputauim⁹ eū q̄si leprosum ꝑcussum a deo z hūiliatū. vñ Augu. De vultu illius pulchritudo efflu̇xerat oīs: z q̄ erat ꝓ filijs hoim speciosus videbat̄ omniū indecorus q: iniquorū liuor sacrū illius vultū fedauerat verberibus. Considera eū hic diligenter per longā morā z spaciose: z si hic ei nō cōpateris cor lapideū reputaste habere. Et tūc exclamabis O bone dñe iesu qūo tu denudaris q̄ nudos vestis: qūo tu ligaris q̄ cōpeditos soluis z ligatos a demonibus z ab infirmitatibus detentos liberas qūo tu flagellaris q̄ nos a flagellis eruis q̄ fuit ille tam audax q̄ ante spoliauit: quis tā temerarius qui ad colūnā te ligauit: q̄s tā sacrilegus q̄ te flagellauit? Sed tu sol iusticie tuos radios subtraxisti: z iō fūt tenebre ac tenebrarū ptātes oēs sunt te potentiores nobis debebant̄ flagella eterne afflictiōis: tu flagellari voluisti ꝓ nobis: vt nos misericorditer erueres ab illis. vñ Ansel. Et quidē nō ignorabat impi⁹ ille p inuidiaz oīa in te fieri: nec tñ abstinuit temerarias a te manus: sed amaritudine repleuit aiam tuā sine causa. Illudendū te misit herodi illusum recepit nudū in conspectu irrisorū stare te iussit: nec pepercit amarissimis verberibus virgineā carnē tuā diuellere plagas plagis liuores liuoribus infligēs. Elecre puer dñi dei mei quid tanta amaritudine? quid tanta cōfusiōe dignū cōmiseras? Prorsus nihil ego hō perditus totius contritionis: totius cōfusiōis tue causa extitit ego dñe vuā acerbā comedi z dētes tui obstupuerunt: q: q̄ nō rapuisti: tunc exoluebas. Amor tuus z iniquitas nr̄a sic te fecit imbecillem. Maledicta sit tanta iniquitas p q̄ sic afflixeris. In oīb⁹ his nō est satiata pfidor iudeor

Conte platio.

Colūne parsro me. Beda.

Deute. xxv.

Esaie. j

Augu.

Contem platio. q

Ansel.

Confortatio. impietas. hec Ansel. Uide, nūc z attēde quāta z qualia ab ipio pilato z suis sine causa dñs passus est p te z exēplo eius ad patientiā in laboribus z aduersitatibus cōfortare. Sicut em̄ xps verberatur z flagellis nodosis caro illa sanctissima: z mēbra delicatissima acerrime dilacerant: ac corpus ei⁹ formosum plagis liuet z sanguievndiq; rubet: sic miles xpi strēnuus dz corpus suū p asperitates z duritias debitas castigare ne inobedienter inciat recalcitrare. Flagellatio dñi pfigurata fuit p achior principē ligatū ad arborē. Achior ligatus fuit ad arborē p holofernis satellites xps ad colūnam per pilati milites. Achior ppter veritatē quē dixerat fuit ligatus xps ppter veritatē quā pdicauerat fuit flagellat⁹. Achior ligabat: qz noluit holofer no loqui placentia: xps quia reprehendit indeos cū eorū displicentia. Achior ligat⁹ est qz gloriā dei magnificabat. xps flagellatus est qz nomē patris sui manifestabat: flagellatio em̄ xpi in flagellatione hieremie pfigurata fuit quē phassur flagellauit. Soluto aūt dño a colūna ducūt eū sic nudū: sic flagellatū per domū p pannis suis colligendis q̄ sparsim p domū ab expoliatorib⁹ piecti fuerāt. Intuere bene eū sic afflictū: sic trementē ppter frigus qz hyems erat. Attende diligenter z cōsidera statum eius in actib⁹ singulis vt intime cōpatiaris ac simul pascaris. auerte aūt parū p oculos a diuinitate z eū purū hoiem cōsidera z videbis inuenē elegantē: nobilissimū innocentissimū z amātissimū: totū aūt flagellatū z sanguine liuoribusq; respersum pānos suos vndiq; sparsim piectos de terra recolligere: z cū quadā verecūdia z rubore se nudū coram illis semp ipsum deridētib⁹ se reuestire ac si foret olim infimus a deo derelict⁹ z omni auxilio destitutus. Intuere ergo eū diligēter ac pietate et cōpassione mouearis. Redeas postea ad diuinitatē z considera illā immensam eternā z incōprehensibilē z imperatoriā maiestatē incarnatā se flectentē: z humiliter ad terrā inclinantē pānos recoligentē: z se cū reuerētia z rubore sil'r reuestiente: ac si esset hō vilissimus: immo quidā seruus emptici⁹ sub illoriū dominio cōstitut⁹ z ab eis p aliquo excessu correptus z castigatus. Intuere z nūc eū diligenter ac humilitatem suā ammirare z p posse imitare. Secundū eandē etiā cōsiderationē intueri potes eūdē cū post coronationē purpura spoliat⁹ se vult reuestire. ¶ Ex h articulo flagellatiōis habent duo documēta primū est q nos flagella dei libēter debem⁹ sufferre vt vnusquisq; nostrū possit cū psal. dicere. Quoniā ego in flagella parat⁹ sum. Et merito qz si vnic⁹ dei filius paratus fuit suscipere in se nostra flagella ex obedientia pfis cur z nos adoptiui nō essem⁹ parati sufferre flagella eiusdē pfis q̄ ipe p se vel p ministros seu instrumēta sua media nobis misericorditer infligere dignat ad emēdationē nostrā. Nam fm sapientē. Quē diligit deus castigat: flagellat aūt oēm filiū quē recipit. ¶ Secundū est q diligenter caueamus ne et nos iterato xpm flagellem⁹ qō sit q̄tienscūq; mortaliter peccamus. Cū em̄ xps flagellat⁹ sit p peccatis nostris q̄cūq; peccamus tunc xpo vnū ictū flagelli quātū in nobis est incutimus sicut apostolus de q̄busdā dicit. Rursum crucifigentes in semetipsis filiū dei. Ad conformandū se huic articulo poterit hō flagello vel virga seipsum cedere si gratiaz hz vel saltē cōpatiendo flagellato xpm mentaliter se flagellet et sic oret. Jesu q̄ p nobis flagellari vndiq; voluisti: da mihi flagella tue paterne correptionis libenter suscipere z de peccatis meis nunq; denuo flagellare. Cum igit post flagellationē iesus reuestire se vellet contēdūt impijssimi quidā pilato dicētes. Dñe hic se regē fecit vestiamus z coronemus eū more regio. Miseri ad plenū sibi illudere volebant añq; eū morti traderēt. vñ Ansel. Nouissime aūt dñe iesu in manus incircunci sorū militū deuolut⁹ es morte turpissima condemnandus parū erat sacrilegis manibus suis crucifigere te nisi prius repleuissent illusionibus aiam tuā. [Et] consentiente pilato [congregauerūt ad hoc vniuersam cohortē in ptoriū] vbi sedebat pses z senatus vt oēs interessent tali spectaculo z vt magis ei illuderent in loco patenti z coram multitudine [z] eū vix reuestitū [exuentes vestimētis suis in duerūt eū veste] seu tunica [purpurea z circū dederūt ei chlamydē coccineā]. i. palliū siue mantellū nō cōsutū sed fibula infrenatū coccineī colloris q̄ est iter rubeū z purpureū in opprobriū regū nois qō ipe vt iudei asserebant indebite vsurpabat: z ad deridendū eū sicut regē falsum acceperūt purpurā z chlamydē nō nouā sed veterē in cōfusionis augmentū qz em̄ rex dicebat indūt eū vestib⁹ q̄b⁹ reges veteres vtebant. Xps illa die fuit indut⁹ triplici veste. s. alba: rubea z coccinea ad designā dū q̄ q̄ vult esse de xpi familia dz portare vestē albā innocētie: rubeā charitatis z obediē tie: z coccineā pnie: z sic ergo nūc purpura et chlamyde induerūt eū: z vnus euāgelistā expremit vnū. alius aliud: qz si tm̄ chlamydē ei circūdediss̄ent nō eū nudass̄ent: sicut nō legit nudatus añ herodē vbi iposuerunt sibi albā vestē. Et bñ cōueniebat vestis alba z rubea tali corpi vtpote toti sanguine rubricato ex flagellatiōe: vt ipleret illud Esa. Quare rubrū est indumētū tuū z vestimentū sicut calcātiū i torcular. z hec q̄stio fm glo. fuit ageloriū videntiū z mirātium q xpi corp⁹ qō de viro ginali tātū cādore habuit q̄tū fullo nō pōt facere sup terrā intātū fuit sanguine rubricatū, ad quā questionē ipsemet ibidem respon-

Flagellationis figura. Jud. vj.

Hie .xx.

Contemplatio.

Documenta duo.

Psal xxxvij.

Flagellātes ite rū xpm.

Confortatio.

Ansel.

Chlamys coccinea

Xps triplici veste vno die fuit indut⁹.

Esaie. lxiij.

Sit dicēs. Torcular calcaui solus. q. d. ꝫ glos. Ego solus sustinui ꝓssurā crucis ⁊ flagellorū ⁊ oim tormētoꝝ passiōes in q̄bus quasi prelo pressus sum: sanguine ꝓprio ꝙ totum corpus meū ꝓ salute mūdi a spersus. In purpureo ꝯ vestimēto caro eⁱ passiōibus obiecta significatur per hoc etiā significat passio martyrū q̄ totū corpus xp̄i id est ecclesia rubricat: ⁊ sic et purpura vestit cū de triūphis sanctoꝝ martyrū gloriat. ¶ Ex hoc articulo trahunt duo documenta. Primū est q̄ nos pctā nostra opire debemus operib⁹ charitat̄: vt sicut xp̄s nr̄oꝝ pctōꝝ flagellis cruentatus purpura cooperiri voluit: sic ⁊ nos opera nr̄a cruenta. i. pctā nostra cooperiamus purpura vernātis charitatis. qz vt ait Petrus charitas operit multitudinem pctōꝝ. Uel etiā per purpurā significatur memoria dñice passionis. vñ in canticis. Come capitis sponse. i. anime fidelis dicūtur esse sicut purpura regis: qz cogitatiōes mentis nr̄e que ꝙ comas capitis intelligunt ꝯsari debent assidue circa passionē redēptoris: vel etiā circa opa charitatis. Secundū documentū est q̄ ꝙ hoc q̄ dñs noster veste regali indui voluit. ꝫ Theo. docemur q̄ ⁊ nos habitu mētis veste regia induamur: ⁊ simus vere reges calcantes super serpentes ⁊ scorpiones: id est oia vitia suppeditantes. Uñ dicimur xp̄iani id est vncti quasi reges. Ad cōformandum se isti articulo ⁊ septem sequentib⁹ illusionū articulis recogitet hō factuz cuiuslibet articuli cū aggrauatiōib⁹ suis ⁊ oret sicut in quolibet articulo deuotio ministrabit. Jesu qui veste purpurea illusorie induvoluisti: da mihi tuę passiōis memoriā induere: ⁊ pctā mea charitatis purpura operire. Pro dyademate autē seu corona regali [plectētes] complicādo seu plicātes. i. cōponentes cōnectendo [coronaz] id ē sertū ad modū corone capitis [de spinis] hoc est de rūcis spinosis ⁊ aculeatz valde acutos angulos habētib⁹ [iposuerūt capiti eⁱ⁹] reuerēdissimo ⁊ tenerrimo: aculeis ad caput eⁱ⁹ versis: vt pena punctionis cumularet ꝓprio irrisionis: q̄ attētius cōsiderasse se dicunt spinas illas iuncos fuisse marinos asserunt: quoꝝ acies nō min⁹ dura et acuta aspera ⁊ pūgitiua: ac pene tratiua spinis esse dr̄ intantuz vt etiaz hoies calciat ⁊ de sup calcantes inde vulnerent. vñ poeta. Et acuta cuspide rūci. Suauissimū mihi cervical sit illa spinea corona dñe capitz tui sup quā dulciter caput meū requiescat. ¶ Ex hoc articulo tria habent documenta. Unū q̄ nos pctā nr̄a per recordatiōnē semp in mēte portem⁹ sicut xp̄s spinas peccatorum nr̄orum in suo capite portauit. qz ꝫm Bedā: In corona spinea quā portabat nr̄orū susceptio pctōꝝ ostēditur quoꝝ spinas removit ꝙ ipinas quas portauit. De his spinis dicit̄z erat primo hoi. Terra spinas ⁊ tribulos germinabit tibi: qz terra nr̄i corporis peccata germina q̄ suis aculeis cōsciētiaz nr̄am sicut spine pungūt. Has ꝯ spinas xp̄s suscepit portandas ꝓ corona victorie. Solent enī victores arma deuictoꝝ hostiū ꝓ signo victoriali gestare ⁊ de his gloriari. Arma diaboli sūt pctā nostra q̄b⁹ armat̄ ꝺ nos q̄ dñs in passiōe sua abstulit: ipse em̄ est agn⁹ q̄ abstulit pctā mundi. Idcirco spineā coronā: vt pote victorialem in suo capite gestare dignat⁹ est. In ista corona videre regem nr̄um desiderabile est oi anime amanti. Uñ ad hoc sponsa i canticis oēs fideles alias euocat dicēs. Egredimini filie syon⁹ videte regē salomonē in dyademate q̄ coronauit eū mater sua. s. synagoga ad litterā vl̄ mater sua. i. charitas ꝯtū ad tropū presentē. Aliud documētū est ꝫm Theo. vt ⁊ nos summus coronā spineā. i. festinem⁹ coronari vita arcta abstinētijs ⁊ puritate ꝙsciētie he ei sunt q̄dā spine ꝓp̄ austeritatē quā habēt. Tertiū documētū est vt ⁊ nos conemur coronari spinis tentationū. Quelibet em̄ tētatio nos impugnans est q̄si q̄dā spina caput mētis nr̄e pungens quā duz hō superat spina illa cedit sibi ad coronā. Uñ quot spinas tentationuz hō in hac vita sustinet ⁊ superat tot gemmas p̄cios las ad coronā suā cōparat. Jesu q̄ spinis coronari voluisti facime pnie spinis sic digne cōpūgi vt a te merear in celestib⁹ coronari. Pro sceptro q̄z i regali [dederūt arundinē in dexteram ei⁹ [deponestātes arūdine dexterā q̄ celuz regit ⁊ terrā: ⁊ p̄ h̄ signātes regnū q̄ sibi vsurpauit dicēdo se regē ad modū arūdinis eēvacuū ⁊ infirmū ac ipsum regno vacuū nō attendētes q̄ ipse dixerat regnū suū nō esse de hoc mūdo: ꝫ in alio mūdo. s. eternitatz vbi regnū est firmissimū. Ex h̄ articulo trahit documētū q̄ nos attēdere debem⁹: nos ex nobis eē infirmos ⁊ fragiles: ac oi bono vacuos: nisi dextera dī nos manu teneat sicut arūdo i se habet vacuitatē ⁊ ibecillitatē: ꝫ manu xp̄i apprehēsa firmat̄ vt dicit. Hyla. Idcirco ꝯ dñs noster arundinē in dextera tenere voluit vt ꝙ h̄ ostēderet se nos fragiles vacuos ⁊ infirmos munu tenere ⁊ oib⁹ bonis iplere. Itez arūdo siue calam⁹ est instrumētū scribendi: ⁊ idcirco ꝫm Hiero. Christ⁹ calamū in manu tenere voluit vt sacrilegū iudeoꝝ scriberet ⁊ ostēderet se illū esse q̄ electos suos scriberet in libro vite Jesu q̄ arundinē ꝙ sceptro i dextera tibi dari voluisti ibecillitatē q̄so meā dextra tue potētie sic sustētare digneris q̄ten⁹ in me regnū tuuz iugiter cōformet. Sic ꝯ tria instrumēta illusionis introducunt. s. vestis purpurea ⁊ coccinea: corona spinea: arūdo vacua: vestis corporis: corona capitis: arundo ꝙ sceptro manui ponit. Ad literā h̄ sūt tria regalia ifignia ꝙtumelio se ⁊ in derisiōez sibi ipēsa vt re⁹ ostendat̄ lese mieſtatis eo q̄ regnū vellet sibi vsurpare: nec posset obtinere. Mozal'r sicut xp̄s illusus fuit tripliciter sic tripliciter alia frequenter illu-

Trophe um.

Corone spinee causa.

Cāti. iij

Theo.

W Ar und nis i, de teram datio.

Docu= mentuz

Hyla.

Re'ag maiest tis les Mozal

Documē ta tria.

Beda.

Gen. iij.

Junci marini'

Confor matio.

Theo.

Cāti. vij

Documē ta dño.

W Corona tio xp̄i.

Illusio triplex xpi.

dit & per petm capit. Primo in ostentatione humane potētie q̄ significat per vestem purpuream & coccineā q̄ est vestis regū potentum. Secūdo in cupiditate affluentis opulētie que notat p coronā spineā: diuitie ei spinis & curis sunt plene. Tertio in vanitate mūdane sapiētie q̄ significat per arundinē que pulchra: sed vento plena & vacua est: mūdana em̄ sapiētia in qua confidunt hoies & qua quis nō ad dei laudē: sed ad gloriā suā vtitur: est q̄si baculus

Obediē cia xpi.

arundineus & cōfractus. Vide hic quō xps in oībus nō tm̄ patri sed suis etiam illusoribus obedit. Purpurā suscipit: caput corone parat arūdinē manu tollit. Sicut ergo xps rex glorie spinea corona coronatur: purpura ac sceptro subsannatorie deludit sic etiā cū seruus xpi in hoc mundo vilipendit & velut ol honore indignus abūcitur: & a presumptuosis despicitur & illusionib⁹ molestat cogitet q̄ seru⁹

O flexio genuuz.

nō est maior dño suo: nec pro malo habeat si patiatur similia regi summo. Deide cū signa regalia ei adhibuissēt flectebāt genua coraz eo ac derisorie eū vt deū adorātes [et] vt regē salutātes [illudebāt ei] tanq̄ regnare volēti & nō valenti: ac irridētes [dicebāt ei. Aue rex iudeorū] quasi dicerent. Voluisti regnare: sz nō potuisti. Regē iudeorū eū vocantes veruz

Beda.

dicunt etiā nolētes & irridētes & sic fz Bedā. Adorabant eū quasi qui deum seipsum falso dixisset & salutabāt euz tanq̄ q̄ seipsum falso regem fecisset. Quod fecerunt vt eorū illusio responderet indeoruz accusationi: qz de vtroq̄ accusabatur a iudeis: detestabilis mentis affectu: hec faciunt: qz cōpungentes coronant

Genua nō flecti p iudei Chriso. Augu.

ac illudētes adorāt & salutāt. Et licet gētiles hoc facerent: tm̄ iudei hoc luunt qui tanti criminis auctores erant: & ideo in parasceue cuz pro perfidis iudeis orat genua nō flectimus cū: forte iudei hoc agebant cuz gētilibus. Ubi Chrisost. dicit q̄ milites pecunia corrupti hoc ad gratiā iudaicam faciebant. Augu. autem dicit hoc esse factū mandato vel permissione

Docu mentuz. adorare falso.

presidis: vtsz magis indeoz odia saturarē tur & facilius eū eriperet. Ex hoc articulo habet documentū q̄ nos caueamus ne xp̄m falso adoremus vel salutem⁹. Mystice falso xp̄z adorāt & salutāt q̄ in eū credūt: sed peruersis actib⁹ despiciūt: ore eū cōfitentur: sz factis negant. Itē falso adorant vel salutant q̄ interādū aliquid q̄ō est ꝫ diuinū honorē mēte p tractant. Itē qui in ecclesijs signa deuotiōis ostendūt: & postea iniurias xps graues in mēbris suis faciunt. Itē falso xp̄m adorant & salutant oēs pseudo xpiani. Jesu qui irrisorie adorari & salutari voluisti: da mihi te deū meū verū adorare in spiritu & ☧itate & te solū verū regē venerabiliter salutare. [Et] vt illuderēt factis sicut illuserant signis & verbis [dabāt ei alapas] in augmentum illusionis: et hoc ideo vt ipso opere ostenderent illusoriū esse

P Alapsatio a multis. Documenta.

q̄ ei talez honorem exhibebant. In hoc enim illusionem suam magis despectiuam fecerunt q̄ velut adorantes deum & salutātes regē eū alapisauerūt. Et differt illa alapisatio ab illa q̄ in domo anne erat facta: qz ibi vna alapa a vno ministroz. hic aūt plures alape a diuersis dabant: & illa dabat causa vitiōis iste causa illusiōis. Documenta autē possunt hic accipi: ibi Jesu q̄ alapis cedi voluisti fac me ore & vita tibi semp plaudere & aliox opa licet mala sint in bonum coopari cōcede. [Et erpuebāt in faciem ei⁹] sicut psone viles & cō tēptibiles. O q̄z vilis actus militū. Ex hoc apparet q̄ isti dicunt milites nō sm̄ nomē militie p̄sentis tēporis quo generosi & nobiles qui eq̄tes nominant de calcarib⁹ deauratis: tales em̄ nobiles psone nō illuderent: nō cōspuerēt nec crucifigerent: nec vestes crucifixi sibi diuiderent: qō ad carnifices potiꝰ ptinet. Sz dicuntur milites sm̄ antiquā cōsuetudinē stipēdiarij & seruientes pedites. Sicut patet in gestis Julij cesaris. Ubi milites ab eq̄tib⁹ distingūtur. Et in actib⁹ apl̄oz: vbi ōr. Quod paul⁹ cū militibus ducentis & equitib⁹ septuaginta de hierl'm missus est cesaream. Ergo milites i hoc loco intelligimus viles stipendiarios carnifices. Quales nullā p horrescunt insolentiaz q̄ dicti sunt milites nō a nobilitate: sed a fortitudine: erāt em̄ robusti corpore & ad oē malū expositi: vt dicit Chri. De q̄b⁹ dicit Theophi. q̄ listis illusionib⁹ militarib⁹ vana gloria sp inordinatis gaudens opprobrijs sibi propria ostendebat. Documenta hic possunt sumi sicut supra de cōspuitiōe i domo cayphe facta. Jesu qui in delitiosissimā faciē tuā cōspui voluisti da mihi faciez tuā in sacramenti eucharistie sumptiōe indigna nō polluere & cōscientiā meā immūdis cogitationibus nō fedare. Et accipiebant arundinē de manu ei⁹ [& percutiebant] sacrū [caput ipsi⁹] & ratione doloris infligendi: vt aculei spinarū forti⁹ infigerent capiti & ratione contēptus insignū vacuitatis & nihili. nō em̄ tantū causa ledendi eū per puncturas spinarū: & per ictus baculi quātū causa illudendi & vilificandi hoc fecerunt. nā viles persone baculis sicut bestie percuti cōsueuerunt: q̄si dicerent ad eū. O tu hō vilis: vt q̄d te regem facis. In hoc fiebat ei sicut furi qui fune capiti circūposito torquet vt recognoscat mala q̄ fecit: et sicut funis ꝫstringit: vt se amplius ꝑfundet vel grauet: sic ꝑcussum coronatū arundine percutiebāt. Percutiebāt arundine caput pauendū demonib⁹ tremendū ac reuerendū cunctis celoz virtutibus et venerandū sanctis oībus: caput būdictum in secula a quo oīs benedictio nō solū in barbā verū etiam in oram vestimēti totiꝰ eccl'ie manat. O miseri quomodo vobis adhuc tremendum apparebit caput illud quod nūc sic percutere non formidatis. Et tunc sanguis per

Milites Actu. xxiij.

Q Arūdinis incussio.

Chriso. Theo.

aculeos corone de capite extract⁹ et largiter fluens tinxit caput ꝛ genas eius: ita vt apparet quasi leprosus: qꝛ sanguis et sputa apposita faciebant eū leproso similē. Tinxit ergo sanguis totū caput ei⁹ sicut cruor flagellis extract⁹: et sudor sanguine⁹ tinxit omnes alias partes corpis: vt non tm̄ man⁹ ꝛ pedes ꝛ latus dicamus sanguine respersa: sed tota veste tincta xp̄m ascendisse de bosra. Cerne igitur eū cū cordis amaritudine in singulis suis afflictionib⁹: qꝛ oia sustinet que ipsi volunt: quasi eorū seru⁹ ꝛ ad omnia tacet quasi mutus. Et maxime cerne eū cū caput ei⁹ spinis plenū arūdine graviter et sepe pcutitur quō depresso collo patiēter cum dolore: tñ magno acerbos ictus suscipit et patit. Perforabāt nāq; caput sacratissimū acerbissime ille spine ac totū madefaciebāt sanguie. Ex isto articulo trahit documentū q; caueam⁹ ne et nos caput xp̄i cū arundine pcutiam⁹. Caput quidē xp̄i pcutiūt qui diuinitatē eius impugnant ꝛ eū deū esse verū denegant. Nam ꝑm apl'm. Caput xp̄i est deus. i. diuinitas creās est caput creature assumpte. Arundo aūt vel calam⁹ significat scripturā diuinā calamo spi rituſſcti scriptā de qua in psalmo ōr. Lingua mea calam⁹ scribe. Calamo igit vt dicit Beda. Caput xp̄i pcutiūt qui diuinitati ei⁹ contradicētes errorē suū aucte sacre scripture q; calamo scribit cōfirmare conantur. Quales sunt qui eū purū hoiem fuisse dicūt. Itē arū dine caput xp̄i pcutiūt qñ ꝓpter aurū mūdani fauoris q; p arūdinē significat de⁹ offendi tur. Itē caput xp̄i calamo pcutiūt qui ex scriptura diuinitatē plus q̄ opz inuestigare satagūt: vñ et interdū sanguinē erroris eliciūt. Itē cū arūdine xp̄m in capite pcutiūt q; p vacuā. i. ociosam vitā xp̄m offendūt qui est caput nostrū a quo in oēs sensus nr̄os vitales operatiōes defluūt: qui ꝛ operū nostroꝝ exēpla nobis ꝑbuit. Uñ in quolibet ocio cuz adest nobis opportunitas bonū faciēdi hō ociosus xp̄m q̄si i capite pcutit: itavt ex tali pcussiōe et spinarū pūctiōe sanguis de capite xp̄i emūgat: hoc est qꝛ xp̄s dolet ꝛ pungit vsq; ad sanguinē de ocio nr̄o: qꝛ videt q; exempla sua nō fructificāt in nobis. Jesu q; nobile caput tuū arūdine pcuti voluisti: da mihi te caput nostrū p inanē vitā nō offendere: sed tibi placitis moribus deseruire. Coronatio et illusio xp̄i ac ei⁹ patientia ꝑfigurata fuit in rege da uid qñ ab inimico semey tāta mala patiēter tolerauit. Semey iecit sup̄ dauid lapides: ligna: ꝛ lutū: sic synagoga iniecit in xp̄m palmas spinas et sputū. Semey dauid virū sanguinū et virū belial vocauit: synagoga xp̄m seductorē ꝛ maleficū appellauit. Sed abysai cū voluisset Semey occidere dauid ꝓhibuit: vt angeli occidissent derisores xp̄i: ꝛ ipe non ꝓmisit. Xp̄m etiā prefiguraverūt nūcij regis dauid: quos amō rex amonitarū tā turpiter dehonestauit. Dauid misit amon nūcios ad pacē instaurādā quoꝝ vestes ipse p̄citus q; ad nates: ꝛ radi fecit mediā barbā: sic de⁹ filiū suū ad pacē faciēdā i mūdū misit quē synagoga nudās vestib⁹ barbā ip̄i⁹ spuris maculauit. De p̄missis dñi cōtumelijs dicit Augu. Sic em̄ ip̄lebant que de se dixerat xp̄s: sic martyres informabant ad oia q̄ pſecutores libuisset facere pferēda: sic paulisp occulta ta tremēda potētia cōmēdabat pr⁹ imitāda patiētia: sic regnū qō de ꝟ mūdo nō erat superbū mūdū nō atrocitate pugnādi: ſz patiēdi humilitate vincebat: sic illō granū multiplicādū semiabat horribili ꝓtumelia: vt mirabili pullularet in gr̄a. hec Augu. Ue igit: semel: veve bis: ꝛ ve iterū his q̄ post tā p̄clarū hūilitatis speculū supbia tollunt in altū: oppobria refugiūt et ad honores aspirāt rursus cōtēptui habētes dei filiū quē tāto ab hoib⁹ ampli⁹ oi cōstat honorificētia dignū q̄to pro hoib⁹ indignioza sustinuit. vñ Chri. Tot aūt ꝛ talibus factis ipse instabat silēs: tu ꝙ audiens hec in mēte habe cōtinue ꝛ regē orbis terrarū ꝛ angelorū dñm vidēs cōtumeliā patientē et oia ferentē silētio imitare. Et iterū. Que igit erit nobis cura decetero si cōtumelias ab aliq̄ patiat post̄q̄ hec xp̄s passus est Etem̄ qō fiebat in xp̄o vltim⁹ contumelie terminus erat: nec vna particula tm̄: sed vniuersum corp⁹ patiebat iniurias: caput p coronā ꝛ arūdinē ꝛ colaphos facies: qꝛ cōspuebant: gene: quia alapis cedebantur corpus totū p flagella. Et qꝛ denudatum est: ꝛ per circūdationē chlamydis: ꝛ per fictaz adorationē manus p arundinē quā dederūt ei pro sceptro: ac si timerent ne pretermitteret aliquid gravissime presumptionis. vnde Ansel. Regali purpura induit: sed plus in ea despicitur q̄ honoret. Septrū in manu gestat: sed eoipso reverendū caput eius feritur. Adorant corā ipso positis genibus in terra et regē conclamant et cōtinuo ad cōspuendū amabiles ei⁹ genas subsiliūt: maxillas palmis cōcutiunt et honorabile colluz exhonorant. hec Ansel. Oēs ꝙ iste illusiones militū ꝛ cōtumelie in deorū xp̄o illate nobis tribuunt mysteria: ſz alia intētione ab eis sint facta: prout sepi⁹ta ctum est supra. hec aūt ꝑm iohannē ante sentētiā pilati facta sunt: sed Matthe⁹ ꝛ Marcus post sentētiā ea q̄ omiserāt recordādo ponunt: sic ergo vt dictuz est martyres informabāt ad perferēda oia que a pſecutorib⁹ inferebātur. Qō em̄ in veste duplici. ſ. alba et rubea xp̄s illusus esse ꝓhibetur in vno puritas sue hūanitatis: i altero veritas passiōis exprimit: hoc etiā significat duplex martyriū genus quo in passionib⁹ eccleſia adornat: vt sit candida virginitate ꝛ rubicūda sanguine. Et ipsa eccleſia partis mēbroꝝ suoꝝ floscu-

Cōtemplatio.

Documentū. Caput xp̄i pcutere.

Beda.

Occij detestatio

Corona tionis ꝛ uid qñ ab illusiōis figura. ij. Reg. xvj.

ij. Re. x.

Augu.

Superbie execratio.

Christo. Penitentie laudatio.

Corpis tot⁹ contumelia

Ansel.

Mysteria illusionū.

Uestiū colores.

lis vernans in pace lilia gignit: in bello ro-
Cāti. v. sas. Uñ dicit admirādo. Dilect⁹ me⁹ cādid⁹ z rubicūdus: cādidus. s. actione z in pace lilia virginū ac rubicūdus sanguine z in bello rosa martyrum. Invtroq; ḡ habitu dñi pōt ois multitudo electoꝝ intelligi. alba em̄ veste induunt virgines z cōfessores: z rubea martyres. Uñ z dñs alba veste induit cū mūda iustoꝝ pfessiōe circūdat rubea vestit cū in triū phis victoriosoꝝ martyrū gloriat. Si autē te nudū absq; his vestib⁹ inueneris veste xp̄i rubea induere: z totis xp̄i passiōib⁹ adornare: sz nec illis sufficiebat q̄ ad maiorē illusionē totā cohortē militū cōgregauerāt: sz z pilato tubēte corā ipoz toto ppl'o iudeoꝝ fores expectāte q̄ ppter festū nō introibāt in p̄torū adduxerūt foras iesum sic illusum z ad derisionem z cōfusionē paratū oibus demōstrādū. [Exiuit ḡ iteruz pilat⁹] de pretorio [foras] ad iudeos [z dixit eis. Ecce adduco vobis eū foras] postq; diligenter examinaui z puniui ad vobis satisfaciēdū [vt cognoscatis q̄ nullā in eo cām] sez mortis [inuenio] sz afflictus z illusus sit: z hoc ad volūtatē vestra innocēti fecisse sufficiat. In eo habitu illū ostēdit in q̄ illusus est a ministris: vt saltē sic q̄escāt videntes eū plenū opprobriis. [Exiuit ḡ iesus] ex
S Corona ti ingressio. p̄cepto pilati [portās spineā coronā z purpureā tunicā] z chlamyde coccineā turpē vestē: ac sceptrū arūdineū. Ecce q̄s lamentabile spectaculū. Incedebat quasi in habitu regali: sz patebat vndiq; despectui. Ecce quō rex z dux tu⁹ cōfusiōe replet z humil'r sustinet: vt te ab eterna cōfusiōe eripet: z a supbie peste sanaret. Hic ḡ instruimur vt opprobria ola p̄ noie iesu xp̄i sustinere pati simꝰ: z in oib⁹ humiliari studeam⁹. vñ Anselmus. Attēde ala mea q̄s est iste q̄ ingredit habens imaginē quasi regis z nihilominꝰ serui despectissimi cōfusione replet⁹ est: coronat⁹ incedit: sz ipsa et⁹ corona cruciat⁹ est illi z mille pūcturis speciosuz eius verticē diuulnerat. hec Anselmus. [Et] tūc quasi despectiue loquēdo vel eos ad miam p̄
Ecce hō uocādo [dixit eis pilatus ecce homo] ecce de quali hoie creditis q̄ vellet sibi regnū vsurpare: z.q.d. si in aliquo male egisset: iñ vltra condignū punit: z ideo sufficere vobis deberet: videte caput et⁹ p̄forati: totū corp⁹ lacerati: facie cōsputā: z p deo cōpatiamini sibi: q̄ frater vester est. volebat em̄ pilat⁹ vt sensibiliter videret qualiter fuisset punit⁹ z illusus: vt sic moueret ad cōpassionē: q̄ alio liberādi eū fecit hāc ostēsionē. vñ Chrisostomus. Chriso. Propterea coronatū iesum eduxit ad eos: vt cōuictū q̄ a militib⁹ factū erat in eū videntes parū respirent a passione z vomātvenenū. vñ z Augustinus. Augu. Hinc apparet nō ignorāte pilato hec a militib⁹ facta siue iusserit ea: siue p̄miserit illa sz cā vt hec eius ludibria inimici libētissime viderēt: et vlterius eius sanguinē nō sitirēt.

Egredit ad eos iesus portās spineā coronā z purpureū vestimētū: nō clarus imperio: sed plen⁹ opprobrio: spinis punctus: sputis illusus: flagellis afflict⁹. Et d̄r eis ecce hō. q.d. Si regi inuidetis iā parcite: quia delectū videtis: flagellatus est: spinis coronat⁹ est: ludibriosa veste amictus est: amaris conuitiis illusus est: alapis cesus ē: feruet ignominia: frigescat inuidia. Sz nō frigescit inardescit potiꝰ z increscit. hec Aug. Ex h̄ articlo sumit documentū q̄ nos xp̄m illusum ante mentis nostre oculos habeamus: z in vestitur in exteriori apparatu nō vane gloriemur: q̄m dñs noster in vestitu illusus est. Et marie in hoc seq̄ xp̄m debēt religiosi z monachi q̄ xp̄m illusum repñtāt in habitu tōsura z ferulis: habitus em̄ monachalis despectibilis est z quasi illusorius hoibus mūdanis: corona aūt capitis monachalis repñtat coronā spineā: baculi seu ferule quos antiquitꝰ monachi portare p̄sueuerāt repñtant arūdinē. Et sicut xp̄s nō dedignabat habitu illusorio ppl'o iudeorū ostēdi sic nō erubescāt monachi z alij mūdi p̄ceptores q̄ fm apl'm spectaculū facti sunt mūdo in habitu cōtēptibili et insignijs regalib⁹ illusorijs predictis xp̄m regē imitari. Item est hic documētū q̄ istā ostētationē xp̄i repñtio hostat sacerdos in eleuatione hostie. q.d. ipse. stie. [Ecce homo.] Quia em̄ sacramentū altaris est memoriale dñice passionis: z xp̄s est passus fm humanitatē: fm diuinitatem vero est impassibilis: ideo sacerdos ostēdēs ibi xp̄m cōgruētius dicit. ecce hō q̄ ecce deus: sz ipse sit z homo z deꝰ: sed homo patens fuit in illa ostensione z deus latens. Item est documētū Documē mētū. q̄ nos debeamus cū eisdem insignijs mysti ce acceptis put dictū est suis locis ante p̄spectuz xp̄i regis nostri in iudicio apparere cū quib⁹ ipse dignat⁹ fuit iudeis ostētari. Jesu qui cum illusionis insignijs iudeis ostētari voluisti: da mihi ostētationē vane gl'ie deuitare. Et cū eisdē insignijs mysticis ante conspectū tuū in extremo iudicio cōparere. Sed licet pilatus hec agat: iñ insatiabilis sacrile T pertina gox furor nō cessat: sz magis instat. Ecce magna ptinacia iudeorū in p̄curādo mortē xp̄i: cia iunam obstinata nequitia nō emollitur miseri deorū. cordia. Tunc em̄ illi iudei filij diaboli cū vidissent eum sic punitū z illusuz z cognoscerēt q̄ pilatus sic volebat dimittere eum in nullo cōpatiētes ei ac punitionis correptōe z illusionum opprobrio non contēti nec pilati expulsatione placati [clamabant] tumultuose et alios ad clamādū excitabāt [dicentes: cruci Crucifige. fige crucifige eum] q. d. hec pena nullo modo nobis sufficit: sed petim⁹ q̄ moriatur. Uidētes eū magis cōmouebant: q̄ ex aspectu et⁹ qui odio habetur magis p̄ra eū cor odiētis inflāmatur. Ingeminat aūt crucifige p̄ter desiderij vehementiam: z quia volūtate

Penā cū ēt ope crucifixerūt eū. ¶ Magna crudelitas sanguie qz nō sufficit eis alterū.s. vel flagellare vel occidere: sed vtrūq; nec contenti sunt quacūq; Poscunt morte: sed turpissima & durissima.s. crucis desiderant occidere. Clauis affigi ad lignum querunt ne dolor citius finiat: sed morte producta moriat & vt in cruce diutius videatur: Chriso. & modo mortis diffamet.& ꝑm Chriso. Formidantes ne aliqua eius post ipsum fiat memoria studēt: ad suppliciū ducere maledictū.

Raba. Uerū vt dicit Raba. iudei de morte pessima Crucis cogitabant: sed a dño nō intelligentibus eis suppli- electa erat. Ipsum em̄ crucē diabolo superacio a dño to erat tanq; tropheū in frontibus fidelium et a iu- positur⁹. Cerne etiā nūc qūo sic ꝓtumelioseꝫ de- vestibus et coronatus: & cū sceptro incedit: et is ele- qūo facie demissa stat cora tāta multitudine ctum diuer simo vociferante & clamante crucifige crucifige: ac de. semp eū deridente & sibi insultante q̄si sapientiores eo fuerūt: & sic nō solū dolores & penas sed etiā cōtumelias & terrores recipiebat ab

Docu- eis. Ex hoc articulo q̄ in clamore consistit tra mētum. hitur documentū q; nō refert ad culpe intentionē occidere hoiem lingua vel gladio. Uñ

ꝑs.lvj. Psal. Lingua eorū gladius acutus. & loquit ad literā de iudeis clamantib⁹ crucifige. sup

Augu. quo Augu. Noli attendere inermes manus sed os armatū inde gladius ꝓcessit quo xp̄s occideret. Caueant ergo sibi detractores & ꝓximorū infamatores ne exacuāt vt gladiū linguas suas qz sicut gladio corpus: sic lingua

Prouer. fama hois perimit. vñ ꝺr in Prouer. Mors & xvij. vita in manibus lingue. Itē est documētū q;

Confor- nō est rndendū. Ad conformandū se huic armatio. ticulo recogitet hō q̄ terribiles fuerunt illi clamores iudeorū & rememoret an ipse vnq; iniquis hoim iudicijs: aut oblocutionibus seu detractionibus cōtra ꝓximū ꝓ cōsensum cōclamauerit: vel alīs ꝓut deus dederit: & sic oret. Iesu q̄ terribiles iudeorū voces crucifige crucifige clamantiū audire minime expauisti: da mihi inimicorū tuorū verbis execrabilib⁹ nō terreri: & lingua mea nocumentū ꝓximo nō inferre. Sz pilat⁹ videns xp̄i innocentiā & iudeorū maliciā ipellentiū ad rē illicitā

Pilati & recusans crucifigere ieſu dixit eis. [Accipi resisten- te eū vos & crucifigite] q̄ sine cā cōsueuistis intia. nocentes cōdēnare [ego em̄ nō inuenio in eo causam].s. crucifigendi & dandi talē sniam:

ſ.Pet.ij verū dixit pilat⁹: qz xp̄s peccatū nō fecit: nec inuentus est dolus in ore ei⁹. vñ bene dicit in eo: qz causa mortis xp̄i nō fuit in eo: sed in no-

Bern. bis. & ideo dicit Bern. O pijssime ieſu q̄ tibi Causa et morti nos peccauimus & tu luis: nos debui-mortis mus & tu soluis: ac si diceret pilat⁹ mihi nō xp̄i nō licet crucifigere innocentē: vos crucifigite si eo sed in vultis. Deriſorie & indignanter hoc dixit: qz nobis. nō habebant potestatē iudicandi aliquē ad

Chriso. mortē. vñ ꝑm Chriſ. q; dixit crucifigite execrā tis fuit hoc ꝓbū & ad rem non concessam illis ipellētib⁹: videtes aūt iudei q; pilat⁹ clamoribus eorū nō acq̄escere ceperūt allegare rōnes alias q̄s supra allegauerāt et accusabāt eū: qz ꝺ legē dei filiū dei se fecit: & ideo vt blasphem⁹ ꝑm legē q̄s habebāt mori deberet. Erras o iudee: qz se dēū nō fecit: sz pr̄ eū genuit deus deū: & ergo filium dei se dicēdo nō blasphemauit: sz veritatē dixit. vnde Aug. Ecce altera maior ē iuidia. Parua quippe illa videbat velut affectate illicito ausu regie ptātis: & tñ neutrū sibi iesus mendaciter vsurpauit: sz vtrūq;.s. quia erat rex & filius dei verū est & vnigenit⁹ est dei fili⁹: et rex a deo cōstitutus sup syon mōtē sanctū ei⁹: & vtrūq; nūc demōstraret: nisi quāto erat potētior tāto mallet esse patiētior. hec Aug. [Tūc g̃ pilat⁹ magis timuit] ne forte verū esset q; esset dei fili⁹ & sic factū enorme fecisset ip̄m puniēdo & illudendo & ne videret iniq̄ agere occidēdo. Illi ꝺo hoc dicētes nō horruerūt: sed interficiunt eū ꝓ quib⁹ oportuerat adorare. ꝑm Aug. pi- Augu. lat⁹ nō timuit legē eo ꝓ vt occideret: qz alienigena erat & legē nō obseruabat: sz magis timuit filiū dei ne occideret. Pr̄i⁹ timuit occidere innocētē: nūc magis timet occidere dei virtutē. Et ideo volens de hoc secretius inquirere: nō ampli⁹ interrogauit quid feciſti [sz ingressus est iterū in pretoriū] cū ieſu vt veritatem magis posset cognoscere extra tumultū iudeoꝝ [et dixit ad eū vñ es tu].i. vñ duxisti originē: per hoc querebat vtrū esset deus originem habēs diuinā: vel homo habēs originē terrenā. [Jesus aūt nō dedit ei respōsum] implens illud ꝓphetic̄ū. sicut ouis non aperuit os suū: vt nobis daret patientie exēplū. Esaie liij. Quia em̄ pilat⁹ altam quesiuit questionē nō auduit responsionē: nam diuina generatio infideli & incredulo explicāda nō erat: & quia suā passionē impedire nolebat cū ad hoc venisset q; ꝓ nobis pati vellet. [Dixit ergo ei pilat⁹] procurās eū ad respōsum aliqd̄ ꝑ qd̄ illa accusatio excludi posset. [Mihi nō loq̄ris?] Mirabatur de eius taciturnitate cum esset in puncto liberationis vel cōdēnatiōis sue. Ideo sequitur. [Nescis qz ptātē habeo crucifigere te: & ptātem habeo dimittere te?] quasi diceret mihi saltē deberes respōdere. Tua pilate voce cōstrigeris: tua sentētia dānaris. Si em̄ in te totū est positū: quare innocentē in quo nullam causam inuenis nō absoluis ꝑ potestate: ergo nō ꝑ equitate crucifigendū dñm tradis: ꝑ ptātem latronē absoluis: auctorē ꝺo vite interficis et qz gloriat de sua ptāte: ideo respōdit] iesus ad reprimēdā eius iactātiā & tumorem dicens [nō haberes potestatē aduersum me vllam] quātulācūq; ptās pi habes [nisi] hoc ip̄m quicquid est [tibi esset lati vñ. datum] et concessum [desuper] scilz a cesare & ulterius pmissum a deo qui est potestas superior & a quo est oīs potestas: & ex hoc ar-

U Filium dei se fecit. Augu.

guit eius peccatū: qz nō acceperat ptātē a cesare z a deo condēnandi innoxios: sed magis liberandi eos: z qz pilatus gentilis erat z superioris potestatis timore angebaꝫ: dicit eū minus peccare q̄z iudeos q̄ legē nouerant et
Augu. inuidia mouebanꝫ. vñ Augu. qz plus peccat q̄ potestati innocentē occidēdū liuore tradit: q̄z potestas ipa si eū timore alterius maioris potestatis occidit: nec timēdo quidē p̄sertim innocentē hoiem hō dz occidere: sed tñ id zelando facere multo magis malū est q̄z timen
Augu. do. hec Augu. Et sic̄r traditor plus peccauit q̄ p̄ questu eū iudeis tradidit. Maius ergo erat peccatū iude z iudeorū q̄z pilati: qz ad occisionē xp̄i iudas fuit mot⁹ cupiditate: iudei aūt rancore: ꝫ pilatus humano timore. [Et ex inde]. i. ex hac causa: z ꝓpter hoc. s. ne peccaret z peccatū haberet occidendo innocentē et dei filiū [querebat pilatus dimittere eū] absolutū q̄uis minus esset peccans q̄z alij q̄ tradiderunt illū: nō q⁹ tunc primū cōciperet: sed si prius volebat modo querebat. Supra eñ tentabat eū dimittere: sed extūc omnino z cōstanti animo querebat hoc facere. Judei aūt nō valentes p̄ falsas accusationes circūuenire iudicē nituntur ei de iniuria cesaris ingerere timorē: et ideo de hoc magis q̄z de
x oibus superius dictis eum terrere putantes
Cesaris amicus [clamabant dicentes. Si hunc dimittis] qui se regē facit [nō es amic⁹] z fidelis minister [cesaris]. i. nō zelas p̄ honore et statuto dñi tui custodiēdo: z ideo amicitiā eius amittes. [Omnis qui se regē facit] vsurpando potestatē sibi [cōtradicit cesari.] Jmpatores eñ romani abstulerant a iudeis regiā dignitatē: et ideo qui inter iudeos dicebat se regem videbatur facere contra imperatoris ordinationē: sine cuius consensu nō solebat quis titulo vti regio: hec eñ ptās ē terrena natura q⁹ vna est impatiens consortij aliarū. vñ et iō
Chriso. cesar nō patiebaꝫ alīū dominari. vbi Chriso. Et vnde habetis demonstrare hoc a purpura: a diademate: a curia: a militibus: nonne solas semp cū discipulis incedebat: p̄ omnia viliter transiens et cibū: et scholam: z habitationē. hec Chriso. [Cū aūt pilatus audisset] minas sibi inferri a populo de indignatione
Augu. cesaris: adhuc plus timuit. Nā ꝑm Augusti. Non sic potuit pilat⁹ contenere cesarē autorē potestatis suę: quē admodū legē gētis alterę. Timens ergo cesarē: z nō audens etiā ꝑm minimā apparentiā facere contra eius honorē [adduxit ieſus foras] extra pretoriū [z sedit
Pro. p̄ tribunali]. i. añ tribunal: vel in tribunali.
Tribunal. Nā apud grecos hec ꝓpositio pro idē est qđ
Thron⁹ Solium Cathedra. antevel in: hoc est sedit in loco sedis iudicare seu ad iudicandū qđ est officiū sedētis in tribunali. Est eñ tribunal sedes iudicum sicut thronus vel solū regū: et cathedra doctorū. Et dicit tribunal qz apud romanos tribunicās particulares discernebāt dicti a tribub⁹ q̄b⁹ preponebātur. Sedit ꝙo [in loco qui dicitur grece lychostratos]. i. lapidū stratura seu pauimentū varietate lapidū stratum dictū a lycos qđ est lapis z stratos qđ stratura stratos. seu pauimētū: qz ille locus diuersis lapidib⁹ erat pauimētatus z erat ante domū pilati. z idem loc⁹ dicitur [hebraice gabatha]. i. collis siue sublimitas ex coacerūatiōe lapidū: quia locus fuit sublimis vario lapide strat⁹ in quo tribunal erat. [Erat aūt parasceue]
Lycho
Paraſce ne.
i. preparatio pasche [hora quasi sexta.] Siccis admixti iudei grecis crebro vtebātur vocabulis. Parasceue aūt grece dr preparatio latine. Sic dicebatur feria sexta: qz in ea preparabāt necessaria p̄ sabbato in quo aliqđ decoqui vel operari nō licebat: sicut z i deserto dupler manna feria sexta ꝓpter sabbatū colligebāt: dr etiā feria sexta ꝑparatio: qz iudei preparabāt se mundādo. Et congrue sexta die crucifigitur dñs: quia per crucē repa
Y Sexta die congruecrucifixus xp̄s. vi. hora. Hiero.
rauit hominē qui sexta die a deo est factus. Sexta etiā hora dñs pro hoie est crucifixus: quia sexta hora hō in peccatū est lapsus. Nā vt dixit Hiero. Qua hora primus adā mortē peccādo induxit: eadē hora secūdus adā mortē moriēdo destruxit. Sexta ꝫ hora qua maior feruor diei est crucifigi voluit ad ostēdendū qđ ex magno feruore charitatis passus sit. Tunc pilat⁹ iussit ieſum sisti iudicio [et] allegās pro ei⁹ liberatiōe [dixit iudeis] quasi eos subsannādo [ecce rex vester] pri⁹ dixerat. Ecce hō ignominiā suā demonstrans: vt eos ad miserēdū moueret: nūc ꝙo vt eos magis moueat ꝓnice eis insultat dicens [ecce rex vester.] Primo conabaꝫ eū liberare per xp̄i ludibriū. Secūdo per iudeos opprobriū quasi dicat eis. Mirū est q⁹ hunc hominē flagellatū: illusum: z abiectum dicitis vsurpare sibi regnū. Talis hō est q⁹ regnū inuadere vel captare nō possit. Unde erubescere debetis q⁹ eū esse regē formidatis. Cōpatiamini ergo illi qz de eo timere non opz vel tale quid suspicari. Et tñ pilatus sup hoc timet ab eis apud cesarez accusari: z sua potestate priuari. vbi Chriso. Et nimirū que dicta sunt erāt
Chriso. sufficiētia vt facerēt eos decetero ab ira cessare: sed trepidabāt ne dimissus rursus turbam ducat: z omnia pro hoc agebant. Amor enim principatus versutum quid est: et animā sufficiens perdere: ꝓterea magis insistunt. hec Chriso. Unde iudei sicut furibūdi
Princi patus amor. [clamabāt] z ex abūdantia malitie in gemi
nando dicebāt. [Tolle tolle] scz ad mortē et nō quācūq; sed turpissimā. Et explicātes genus mortis addiderunt [z crucifige eū.] Interficere ei eū conabanꝫ z morte exprobratissima formidātes ne aliqua eius post ipsum fiat memoria. q. d. Tolle eum a nobis ex cōspectu nr̄o grauis. eñ est nobis ad vidēdum

nec possumus eum videre: auferq; eū de medio z interfice. Quāto plus audiebāt q; pilatus vellet liberare eū: tāto magis clamabāt in cōtrariū. vbi Beda. Qz totam accusationē quā aduersus dñm detulerāt crebra z solicita pilati; interrogatione videbāt euacuatā: tandē impudici ad solas se p̄ces cōuertūt: vt qđ criminādo z quasi rōcinādo nequerāt: iā postulādo; et vociferādo pficiāt. Quē exinde ordinē seruēdi: etiā beatoꝝ martyrū psecutores tenuisse satis ecclesiastica demōstrat hystoria. hec Beda. dulcissime iesu q̄s tā durus z impi⁹ erit vt clamores illos horribiles [tolle tolle crucifige eum] sine gemitu z clamore spūs aure corpis valeat audire: seu mēte tractare. Pilatus ꝯo terrorē quē de cesare ingerunt adhuc superare conat: z volēs de ipsoꝝ ignominia eos frāgere: quos de xp̄i ignominia nō potuit mitigare: allegāsq; in xp̄i crucifixione eoꝝ verecūdiā dixit eis quasi subsānādo [regē vestrū crucifigā?] qđ redūdat in vr̄am ignominiā. q.d. Ex quo eū regnare formidatis: z iam de hoc fama magna fuit non est honor vr̄ q; rex vester ꝑdēnet: z erit vobis verecundia si morte sic abiecta moriatur. Et ideo si nō moueamini ab eius humilitate dz vos mouere vestrū opprobriū: qđ esset si crucifigerē eum. Sed illi se a libertate regni dei et xp̄i excludētes iugū diaboli sumpserūt: ac perpetue seruituti z tyrānidi se subiacerunt dicētes [nō habem⁹ regē nisi cesarē] Ex quo ptz q; extūc perpetue romanoꝝ se obligauerūt subiectioni renūciātes oī alteri regie dignitati: ptz etiā eoꝝ obstinatio ad procurandū mortē xp̄i: cū p̄to eius ꝓcuratione cōfessi sunt impetuū seipsos subiectos fuituri. vñ Chriso. Chriso. Abnuerūt dei regnū z traditi sunt regno romanoꝝ: qz quod habebāt nō intellexerūt: et ideo quod petierūt acceperūt. Hoc idē etiam facto clamāt nostri pontifices z prelati seu curati q̄ suas ecclesias dimittētes ingerunt se negocijs tēporalibus principatus vel regni. Per hoc autē iterū iudei timorē pilato ingerebant. Ut enim dicit Aug. Apertissime contra cesarē venire videret si regē esse nō p̄fiteret⁹ alīū regē vellet ingerere dimittēdo impunitū: quez ꝓpter hos ausus ei tradiderāt occidēdū. Ex q̄ articulo adductionis xp̄i ad tribunal habenē duo documēta. Primū q; nos debem⁹ tribunal in mēte nostra cōstituere: et ibi iudicio astare sicut xp̄s stetit añ tribunal ꝓpter nos: vt nos districtū dei iudiciū possimus declinare. Iurta illud ap̄li. Si nosmetipsos dīudicarem⁹: nō vtiq; iudicaremur. Secūdū est q; tpe aduersitatis iudiciū dei cū patientia subeamus sicut dñs noster p nobis ductꝰ ante tribunal hois obmutuit: z nō aperuit os suū cū oīi patientia subiēs iudiciū: nos quippe tempore aduersitatis quasi ante tribunal dei sistimur. Unde

Beda.

Pilati diligentia.

Judeoꝝ subiectio.

Chriso.

Augu.

Documenta duo.

1. Co. xj

Ibidē.

ap̄ls postꝝba preallegata subdit. Cū aūt iudicamur scz tpalib⁹ penis a dño corripimur: qz vt dicit glo. Pena ipsa nobis ꝓpa est purgatio: vt nō cū hoc mundo dānemur. q.d. Ideo est bonum hic per punitionem temporalem iudicari a deo: vt hic correpti nō dānemur in iudicio futuro. Ad conformandū se huic articulo attendat homo documenta iā premissa z oret mēte deuota. Jesu qui āte tribunal pilati adduci et in iudicio sisti voluisti. Da mihi ante tribunal mentis mee conscendere: et meipsum de culpis meis conscientie testimonio districtius iudicare: iudiciū quoq; tuū in aduersis tam patienter hic subire: vt iudicio tuo extremo valeā securꝰ astare. Sz pilat⁹ timore mox vincit: z a tramite veritatis z iustitie detorquet. Petēte em̄ tota indeorū multitudine vocib⁹ magnis: vt crucifigeretur tandē miser preses pilat⁹ mot⁹ timore impatoris z fauore iudaici ppli cui ipse preerat: z a quib⁹ pecunias sperabat leuare cōtra iustitiā et cōtra cōsciētiā qua xp̄m innocētē nouerat z in quo nulla cā erat dedit sniam crudelissimā de morte innocētis [z] p sniaz diffinitiuā [tradidit iesuz vt crucifigeret] iudicio z ptāte p̄sidis: nō dixit euāgelista vt crucifigerēt eū: sz vt crucifigeret p p̄sidis iudiciū. Sz iō illis traditū dixit vt eos crimine iplicatos a q̄ alieni esse consbant ostēderet. nō em̄ pilat⁹ hoc faceret: nisi vt id qđ eos cupe cerebat ipleret. Itaq; pilat⁹ ambitiosus nolēs tio pila amittere principatū: quāq; ꝓnunciasset xp̄m ti. innocētē ac per eū dimittēdū: volēs tñ ad cōplacendū clamorib⁹ pp̄li satisfacere. i. eorum volūtatē facere: z nō qđ erat placitū deo z iustitie: timensq; ne accusaret de cesaris rebellione cū hoc nullū suspicans periculū si innocētē pauperē morti adiudicaret: maxime qz cōtradictoꝝ aliq̄s nō apparebat: ptulit sniaz z iudicauit eum ob culpā affectati regni esse crucifigendū: qz em̄ iudei cesarē regē et dñm professi sunt: videns q; sic se potestati romanoꝝ subiecerūt cōdēnauit iesum qua si vsurpantē cesaris potestatē [z tradidit eū voluntati ipsoꝝ] ad crucifigendū. Que autem fuerit forma sentētie non est expressum ab euangelistis: in euāgelio tamē nichodemi scribit q; pilatus protulerit sentētiā sub his verbis Sens tua cōprobauit te regē: propterea precipio te primū flagellari p̄m principū statuta. deinde in cruce alleuari. Peccauit pilat⁹ z non excusatur: quia cum iudex esset tenebat ex officio seruare iustitiā: et nec timore cedere debuit: nec amore vt faceret contra eā qui si omnino voluisset quem iustum pronunciauerat: eripere potuisset. Min⁹ tamē peccauit q̄s iudei: instetit em̄ quātum potuit vt illum ex eorum manibus liberaret: z eius motiuū fuit minus malū: quia iudei ad occidendum xp̄m moti sunt per rancorem z odiū: pilatus

Conformatio.

Judiciū pilati.

Ambitio pilati.

Snie pilati contra xp̄m forma.

Pilati pctm.

vero ꝓpter timorē cesaris z fauorē iudeorū. Sic ergo eis cōsensit: quia cum effectu furori eoꝝ obuiasse potuit: cōsentit em̄ qui cū pōt arguere nō arguit nō consentit etiam consensu pleno ꝫ coacto. Sicut aūt tūc pilat⁹ sic hodie faciūt multi iudices timore vel fauore a veritate iudicij declinātes: z iustitiā subuertētes: ecce quomodo innocētissim⁹ agnus vt te a iudicio z lamento iuste z eterne dānationis eriperet iniuste ꝓpter te iudicio dānari ꝓelegit: ecce que nō rapuit ꝓ te soluit: z tu aia mea nequā et impia: nec deuotionis soluis pinguedinē: nec compassionis refundis affectum. Cogita quantū amici eius clamauerunt quando illam sentētiam audiuerunt. Sed maledicti gaudēt z exultant ꝙ intentū suū prauum habent z rident: z eū qui est verus z eternus deus deridentꝫ et⁹ mortem quantū possunt accelerant: nō beneficiorum z operum eius recordātur: non ꝓpter innocentiā eius mouētur: z quod crudelius videtur non ꝓpter afflictionē quā in eo vident z retrahūt. Et sic hora tertia crucifixus est dñs linguis iudeoꝝ: z sexta manibus militum. vnde Aug. Cum iudei facin⁹ interfecti xp̄i a se in romanos: id est pilatū z eius milites transferre conati sunt: ꝓpterea marc⁹ ea hora qua xp̄s a militib⁹ crucifixus est q̄ agi sexta iam ceperat ꝓtermissa: tertiā potius horā recordatus expressit qua hora intelligū tur clamare potuisse crucifige crucifige: vt nō illi tm̄ reperiant crucifixisse iesum. i. milites q̄ eū ligno sexta hora suspenderūt: verū etiā iudei qui vt crucifigeret hora tertia clamauerūt. Et iterū appitores ptātis hora sexta crucifixerūt p̄uaricatores legis hora tertia clamauerūt. Quod illi manib⁹ hora sexta hoc isti lingua hora tertia. Rei magꝫ isti qui clamādo seuiebāt ꝫ illi qui obtēperādo administrabāt. Hec Augu., Alij dicūt ꝙ in hora tertia dñs iā condēnatus sit: z in hora tertia incepta est crucifixio eius: z occupatis eis in crucifixione fluxit tp̄s vsq̄ ad sextā: z in hora sexta crucifixio fuit cōsummata: z ideo qō ōr de tertia verū est de crucifixionis principio: z qō ōr de sexta intelligit de crucifixiōis ꝓsummatione: sm̄ veritatē poterit esse mediculū horarū: z hora media inter sextā z tertiā: z qz mediū denominat ab vtroq̄ extremoꝝ: ideo ab euāgelistis quādoq̄ dicit tertia: aliquando dicit sexta. Unde etiā in signū hui⁹ ecclesia cōiter inter tertiam et sextā celebrat missas solēnes: quia missa in memoriā celebratur passionis. Ex hoc articulo condēnatiōis xp̄i ad mortē per sententiā trahitur documētum ꝙ nos caueam⁹ nevnq̄ iustā mortis sententiā aie vel corpis mereamur. Itē sicut saluator noster sustinuit ꝓ nobis iniquam ab hoie contra se ferri sentētiā: sic z nos ꝓ deo curare nō debem⁹ iniqua hoim iudicia. vnde ap'ls. Mihi inquit ꝓ minimo est vt a vobis iudicer: aut ab humano die. Ad cōformāduz se huic articulo oret hō dicēdo. Jesu q̄ sntiam cōdēnationis ad mortē: mortē aūt crucis ino cēter subire voluisti: fac me iustā mortis sentētiā siue in corpe: siue in aia nō mereri: z tui amore iniqua hoim iudicia nō timere. Data aūt sntia reducit dñs int⁹ et spoliat [chlamyde z purpura] quib⁹ fuerat ab illis indut⁹: z adhuc nudo corā eo existēti vt dat sibi licentia vestiēdi. Intuere z hic dñm sm̄ consideratione supra de flagellatiōe positā. tandē [vestimētis suis] quib⁹ eū spoliauerāt [reindue rūt eum] vt duct⁹ ad mortē magis cognosceret investe, ꝓpria q̄ in aliena: z cū eet vestimētis suis reuestit⁹ ducūt eū foras: quāto citius ne mortē eius differant amplius vbi ligātes funem an⁹ et collū ipsius iudicij sue mortis ei imponūt: z ip̄m tanq̄ malefactorē extra p̄ priā ciuitatē ejciūt. Nam venerabile lignū crucis longū z grossum z multū graue ponūt super humeros suos delicatissimos vt portet ip̄m ad locū vbi erat crucifigēdus. Ut em̄ ōr in hystorijs opinio est crucē q̄ndecim pedes habuisse in longitudine. Et qz lignū illud reputabat ꝓphanūz imūdū: z mors crucis ignominiosa. qz vt ōr in Deut. Maledict⁹ qui pendet i ligno: ideo eoꝝ lignū illud nedū portare: sz nec tāgere voluit: et ideo imposue runt illud iesu vt iā dānato: agn⁹ aūt māsuetissim⁹ patiēter suscipit: et portat patibulum suis humeris in angariā mortis tēdēs ad locū passionis. vñ Aug. Hic adipleť illud Esa. Cuius principat⁹ sup humerū et⁹. Principatus em̄ xp̄i est crux et⁹, ꝓpter quā (sm̄ ap'lm) de⁹ eū exaltauit: et sicut signū dignitatis alij baltheū: alij mitrā portāt sic z dñs crucē: et si inquiras inuenies nō aliter in nobis regnare iesuz: nisi ꝑ asperitates quo fit vt delitiosi inimici sint crucis. hec Aug. Cōpleť etiā nūc figura isaac obedientis: z ad patris iussum lignum ꝓ sui imolatione portātis. z sm̄ Chrisо. Quō isaac dimissus est z mactat⁹ aries: sic z hic diuina natura manet ipassibilis: sed mactata est hūanitas herēs comib⁹ iter vepres i. inter retinacula pctōꝝ quib⁹ natura humana detinebať: hic etiaz cōpleť vidue sarepta ne figura q̄ collegit duo ligna. vñ Ansel. Uide aia mea q tō ꝑ oia vir iste coartať et sperniť. Sub crucis onere dorsuz incuruare iubetur. z suū ꝑsius portare ignominiā. O spectaculū vides ne? Ecce principatus eius sup humerū et⁹. hec est virga equitatis virga regni sui. vñ z Hiero. Hic educit abel in agrū a fratre vt perimatur. Hic adest isaac cuz lignis: et abraam cū griete, veprib⁹ herēte hic adest ioseph cū gramineo fasce somniato: z tunica talari sanguīe lita. hic adest moyses cū ẏga z serpēte suspēso in ligno. hic adest botr⁹ in ligno portat⁹. hic adest elyseus cum ligno ad vs.

Pilati imitatores.

Judeoꝝ accelleratio.

AA Crucifixus lingua. Augu. Hora crucifixionis.

Hora misse celebrāde Documentū.

BB Lignuz crucis. Lōgitudo crucz

Deu. xxj Crucem portat humerus.

Esa. ix. Phil. ij.

Hene. xxij. Chrisо.

iij. Reg. xvij. Ansel.

Hiero. Sen. iiij Se. xxij Gene. xxxvij. Nu. xxj Nu. xiij iij. Re.

Confor matio.

querendam securim q̄ in imo demersa erat: a
narauit ad lignū. i. gen⁹ humanū qō a ligno
vetito in infernū decidit: p lignū crucis xp̄i a
baptismū aque ad paradisum natauit. hic
Jone. ſ. a. ij. adest Jonas de ligno forti in mare ventrēq̄
ceti triduo missus. vñ etiā Aug. Grande spe-
Augu. ctaculū. Si spectet impietas grāde ludibriū.
Crucem portātis spectaculum. Si pietas grande misteriū. Si impietas spe
ctet grande ignominie documētū. Si pietas
grande fidei munimentū. Si spectet impie-
tas videt regē p virga regni lignū sui porta
re supplicij. Si pietas videt regē baiulantē
lignū ad seipsum figendū: qō fixurus fuerat
etiā in frontibus regū in eo spernendus ocu
lis impiorū in quo erāt gloriatura corda san
Gal. vj. ctorū. Dicturo em̄ paulo. Mihi aūt absit glo
riari: nisi in cruce dñi nr̄i ihesu xp̄i: ipsam cru
cē suā gestans humeros cōmēdabat a lucer-
ne arsure q̄ sub modio ponēda nō erat cande
labrū ferebat. hec Augu. Portat aūt xp̄s cru
cē vt rex: sceptrū in signū glorie q̄ est vniuer-
sale rerū oim dñiū. Itē vt victor tropheū a si
gnū sue victorie quo principat⁹ a ptātes expo
liando triumphauit. Itē a doctor portat can-
delabrū in quo ponenda erat lucerna sue do
ctrine: qz signū crucis fidelib⁹ est virtus dei.
Figure. Et sicut sūmus sacerdos qñ ibat ad taberna
culū vt intraret sancta sanctorū portabat cla
uē sup humerū suū: sic xp̄s vadens ad taber
naculū scti sctorū: a volēs nobis aperire por-
gen. xxij tauit clauē. ſ. crucē super humerū. Baiulatio
crucis prefigurata fuit in isaac filio abrae.
Isaac em̄ ligna proprijs humeris ferebat in
quibus eū pater suus immolare volebat: sic
xp̄s proprijs hūeris crucē baiulabat in qua
ipsum gens iudeorū suspendere affectabat.
Isaac ad obediendū patri sevoluntariū exhi
buit: sic fili⁹ dei patri suo celesti vsq̄ ad mor-
tē obediuit: duo aūt populi iesum ad interfi
ciendū eduxerunt: videlicet iudei q̄ corde et
Nu. xiij gētiles q̄ ope hoc fecerūt. Isti oliz p duos ex
ploratores p̄figurati erāt q̄ botrū de terra p
missionis ad desertū afferebant. p botrū p̄fi-
gurabat filius dei iesus xp̄s qui p hos duos
populos de hierl'm i locū caluarie est ductus
per botrū illū pbabant filij israel terre p̄mis
sionis bonitatē: p doctrinā xp̄i possumus cōsi
derare patrie celestis suauitatē. Eduxerunt
aūt eū extra ciuitatē: quorū em̄ animalium
sanguis inferebat in sancta sanctorū: horum
corpora educebant extra castra cū cremabā
tur a immolabant. Baiulans vero crucē per
Mathe. xvi. hoc nos inducit ad sui sequelā sicut añ dixe-
rat monēdo ad eā. Si q̄s vult venire post me
abneget semetip̄m a tollat crucē suā sequat
me. Sicut em̄ xp̄s autor vite sententia mortis
sup eū data crucē sibi baiulans confestim ad
locū supplicij foras educitur tāq̄ malefactor
qui huius mundi vita indignus estimat: sic
verus xp̄i imitator seip̄m abneget crucē suā
tollēdo: a extra castrū secū improperia ei⁹ por
tādo tanq̄ purgamentū hui⁹ mundi factus
sempq̄ mortificationē iesu in corpe suo circū
ferat: vt et vita iesu in corpe suo tādē manife
sta fiat. ¶ Et nota q̄ hec tria. ſ. qz exuerūt eū Ecclesie
veste regia [a iduerūt eū vestimētis suis a du sub anti
xerūt eū vt crucifigerēt] figuratiua sunt pas- xp̄o p̄fi-
siōis in corpore mystico. ſ ecclesia: a maxime guratio
tpib⁹ anti xp̄i. Exutio regie vestis est spolia-
tio terrene ptātis: indutio ppie vestis est re
uersio pristine paupertatis: ductio ad crucifi
gēdū est violētia psecutionis finalis. Cū igit CC
xp̄s pilato imperāte p̄cone clamāte baiulās Xp̄s ad
sibi crucē traheret ad supplicū: tūc eū ducen supplici
do a accelerādo et opprobrijs saturādo fact⁹ tra-
est cōcursus ppl'oz post ip̄m euntiū: alij sup hitur.
ip̄m plangebāt: alij illudētes irridebāt. alij
lutū a immūdicias in caput a in faciē ei⁹ p̄j-
ciebāt. Sed ip̄e quasi agn⁹ innocēs: a vt ouis
coram tondēte se inclinato capite incedēs ad
ola tacebat: qm̄ tanq̄ ouis ad occisionem: et
quasi agnus ad immolandū duct⁹ est: a non
aperuit os suū. Et sequebatur eū triplex tur
ba. Prima carnificū que eū premebat. Secū Turba
da indeorū que eum irridebat. Tertia ami- tripler
corū q̄ anxie lugebat. Et insup quarta illorū xp̄m se-
qui advidendū spectaculū veniebāt: vnde nō cuta.
eadem mente sequebantur: sed quidā vt leti
morientē aspicerēt quem viuentē oderāt: alij
vt morientē plangerēt quem viuentē dilexe-
rant: ductus est autem cū socijs duobus vtiq̄
latronibus per mediū vrbis vbi eius cōfusio
patebat singulis ad ostia a fores cōfluētib⁹:
hec est societas sua. O bone iesu quantā tibi Uereců-
verecūdiam isti facīūt: latronib⁹ te associ- dia xp̄i.
sed a deterius tibi faciunt: quia crucem por-
tandā imponūt quod de latronibus nō legi-
tur: vnde nō solū cū iniquis deputat⁹ es: sed
a iniquoz iniquior. Indicibilis est dñe patiē
tia tua: hoc ad literā procuratū fuit per prin
cipes iudeorū vt xp̄s infamaret societate la-
tronū: a a vulgaribus videretur in crimini⁹
eorum participasse: a sic ip̄si viderētur iuste
mortem eius procurasse. Sic a hodie frequē
ter maligni faciūt qui suā nequitiaz per bo-
norum infantiā operire querunt: per iustitie
etiā subuersionē hodie in multis locis depu
tantur iusti cū iniquis. Christus aūtē p̄misit
hoc fieri vt ostenderet q̄ pro peccatorib⁹ vel-
let pati. vñ Beda. Sed ille cū iniquis ꝓputa Beda.
tus est in morte vt iniquos iustificaret in re-
surrectione. qui cū in forma dei esset propter
hoies homo factus est vt hoibus potestatem
daret filios dei fieri. hec Beda. Occurre igit Contē-
nūc alia mea: vide amatorem tuū et dominū platio
pro te crucē baiulantē: et ab patibulum pro-
perantē: ac tua crimina suis penis expiātē.
Cerne euz quomodo sub onere crucis curu⁹
incedit a vehemēter anxius anhelat. Cōpa-
tere ei q̄tū potes in tot angustijs a ludibrijs

rū renouationibus posito. Certe bñfaceres si iuuares dñm deū tuū: z diceres date obsecro mihi crucē dñi mei: z ego portabo eā. Qz
Marie occurs. ꝙo mesta mater z merore cōfecta ꝓpter multitudinē populi appropiquare ei nō poterat nec eū videre iuit celeriter per aliā viam breuiorē z cōpendiosam cū sociabus suis z iohāne: vt alios precedens valeret eidē approximare. Cū aūt extra portā ciuitatis in cōcursu viarū eū obuiū haberet: cernēs eū sic oneratū ligno tā grandi qō añ nō viderat semimortua facta est: z pene exanimata pre angustia: nec ei verbū dicere poterat: nec dñs sibi acceleratus ab his qui eū ducebant. O q̄z tristes z dolentes: q̄z clamantes z ploratēs ibāt mulieres sancte sustentantes dominā nostrā matrē eius nō valentē se sustentare vel sustinere: immo ꝛ in terrā corruisse. Credo ꝙ ipa libēter crucē portasset si potuisset: z q̄uis nō
Ansel. posset libēter accepisset. vñ ꝛm Ansel. Hac voce vt reor sequebat dicens. Uadis ꝓpitiator solus ad immolandū ꝓ obus: nō tibi occurrit petrus q̄ dixit ꝙ te moriar. Relict te thomas q̄ ait. Cū eo oēs moriamur: z nullus de his nisi tu solus duceris: q̄ me castā cōserua sti filius meus et deus meus. Uerū hec ꝙba ex magne pietatis affectu producta: ita ad ħ memorasse sufficiat: vt oculus ea pietatis attendens: dū tante matris gemebundis affectibus cōpatit fructu pij amoris illius aliqñ remunerari mereat. hec Ansel. Ulterius autē dñs ꝓcedens parū post vertit se ad ipsas
DD Respectus dñi in filias hier'm. mulieres sequētes z flentes. Quia em̄ nouit dñs qui sunt eius ꝓtermissa furentis populi turba ad amantes z plangentes se feminas oculos z ora cōuertit: suos em̄ dñs libenter respicit z dixit eis. [Filie hier'm nolite flere super me] nec lamētamini me morituū cuius cito resurrectio mortē soluere pōt: cui⁹ mors z oēm mortē z ipsum mortis autorē destruet. Non em̄ oportet flere eū qui propria patitur sponte: sed magis eis applaudere: vbi cū filias hier'm appellat dat intelligi ꝙ nō solū mulieres de galilea eū secute sunt: sed etiam aliquē mulieres eiusdē vbis ꝓ deuotionē ei adheserunt. Typū gerebāt iste mulieres eorū q̄ alijs cōpatiunt z miserent: sz nō sibi aliorū peccata deplorāt z accusant: sz de suis mo
eccl'. xxx ribus nō curant: cōtra qō ꝛ in Ecclesiastico. Miserere aie tue placēs deo. Non ꝙ phibet dñs ꝓpassionē: sz ꝓdicit aliā luctus causam. vñ subiungit. [Sed supvosipsas z sup filios vestros flete] z sup imminenti excidio vbis z gentis vestre vosq̄ ipsas et vestrā pgeniē dignis lachrymis ꝓfletib⁹ablute ne invltionē mee mortis dānemini ēt cū pfidis. Scōm sensum literalē flet⁹ ad quē induxit xps mulieres fuit ꝓpt miseriā p romanos sup iudeos venturā: z illa miseria figura fuit miserie super incredulos ꝓ spūs malignos venture: ꝓ cui⁹ euasione flendū est z orādū ante terminū huius vite. [Qm̄ ecce dies veniēt] sz quadragesimo anno post passionē xpi [in q̄b⁹ steriles q̄ non genuerūt z lactauerūt dicētur beate,] qz agiliores erūt ad fugiēdū q̄z grauide z ꝓ se solū anxie. In die q̄z iudicij parētes dicēt filijs se esse dānatos ꝓpter amorē nimiū filiorū: z ecōuerso filij dicēt se esse dānatos ꝓpter amorē z seqlā parētū. [Tūc incipiēt dicere mōtib⁹ cadite sup nos: z collib⁹ operite nos] quia aliqui pre horore miserie: tūc dicebāt: vtinā montes caderēt sup nos z colles operirēt nos. Similiter in die iudicij hoc dicēt reprobi optātes abscōdi a facie dñi. [Qz Lignuz viridie. si in viridi ligno hec faciūt in arido q̄d fiet.] Christus hic ꝛ lignum viride faciēs fructū: z per consequēs indignū absciſione per mortem. Populus aūt iudaic⁹ lignū aridū infructuosum: z p consequēs dignū absciſione per mortē. Uiride etiā lignū et fructiferū sunt iusti z electi: sed aridum infructiferuz pctōres z ipij. [Si ergo in viridi ligno] .i. in xpo oim virtutū viroze virenti [hec faciunt] .i. tot tot mēta inferunt [in arido] .i. in populo iudaico z pctōre ab omni honore gratie destituto z arefacto [quid fiet.] Certe grauiꝰ puniētur. Quasi omib⁹ diceret. Si ego qui peccatū nō feci et fructuosus sum sine igne passionis demūdo nō exeo: que tormēta manēt pctōribus z impijs qui fructib⁹ sunt vacui. Certe dñe ie su verum est: quia si tu arbor sancta lignū vite fructuosum z benedictū tāta pateris: z ramis tuis spoliaris q̄d erit de nobis miseris q̄ sumus lignū infructuosum et siccū: aptum pro igne z gehenne incēdijs. Si ergo incipit iudiciū de domo dei: z oēs qui volūt pie viuere in xpo persecutionē patiuntur: quis finis eoꝝ qui non credunt dei euāgelio: z impievi uūt? vnde Aug. Si hinc sine flagello nō exūt qui huc sine peccato venit quomodo flagellis digni nō sunt qui huc cū peccato venerūt? vnde z Greg. Quotiēs mortē saluatoris attēdor patientiā Job: z mortē baptiste cōsidero dico tibi o pctōr hic cōsidera q̄d passuri sunt illi quos reprobat: si tanta passi sunt quos amat. hec Grego. Bonū esset de his cogitare vt cogitatio tāte āgustie nobis timorē incuteret: et timor incussus a nobis peccatū ppetratū expelleret: vel a ppetrādo arceret exēplo Hieronymi dicētis. Siue comedā: siue bibā: siue aliquid aliud faciā semp videt auribus meis insonare illa vox terribilis. Surgite mortui venite ad iudiciū. ¶ In p̄dictis duobus locis que mō sunt in ipsa ciuitate: sz extra ecclesiā sepulchri. s. vbi xps obuiauit matri: z vbi severtit ad mulieres adhucvt ꝛ apparēt vestigia ecclesiarū q̄ ibi facte erāt i horū memoriā. Cū ꝙ dñs vlteri⁹ ꝓcessisset et ita fatigat⁹ ac fract⁹ z ex afflictione ꝓcedēti debilitat⁹ esset ꝙ lēto gradu incederet: et ampli⁹

ꝙ. Ti. iij Persecutio obus tolerāda. Augu.

Grego.

Cogitatio de iudicio. Hiero.

crucē portare nō posset deposuit eā vt aliquā tulū pausaret ꝛ respiraret. Illi autē pessimi nolētes differre mortē eius timentes ne pilat⁹ sniam reuocaret: qz voluntatiē dimittendi eū

Symon cyrene⁹ cur crucē porta re cogit.

oñderat [coegerunt Symonē cyreneū] dictū a cyrene ciuitate libie [patrem alexandri et ruffi] discipulorū dñi [de villa ventētē] ꝛ ad ciuitatē eundo eis occurrētē [vt portaret crucem] post iesum vsqz ad crucifixionis locum. Hoc aūt nō fecerūt ex cōpassione ad xp̄m sed vt citius ducerēt ad crucifigēdū. Itē vt oñderent eū esse hoiem fatigatū ꝛ infirmū: ꝛ sic nō

Augu. crederet dei filius. Ut aūt ait Augu. Nullus aliorū acceptabat crucē baiulare eo qꝺ lignū detestabile putabat: ꝛ tō Symoni cyreneo q̄si in quādā iacturā imposuerūt crucē portādā: quā alij recusabāt. Qui portauit eā corpaliter ꝛ inuite: nō spūaliter ꝛ volūtarie: tū qz hoc erat

Hiero. turpe: tū qz forsitā erat iesu discipulus Iz occultus. Et vt dicit Hiero. Nomē istius symonis hic exprimit rōne filiorū suorū q̄ erāt xp̄i discipuli. Crucē iesus diu portare nō poterat qz ex afflictionib⁹ p̄cedentib⁹ fatigat⁹ erat: et tō indei crucē symoni portare post iesum im

Documentū. ponebant. In quo docemur qꝺlibet dz portare crucē pnie q̄diu pōt: sed cūvlterius nō pōt tūc placet christo qꝺ alius pro eo portet. Iste

Misteriū in symone cyreneo.

symon p̄m quosdā nō fuit hierosolymita: sed pegrin⁹ ꝛ aduena: qz fuerat gentilis: ꝛ factus fuit p̄selitus. Et Iz ipsi tanq̄z cōtēptibili ipo fuerūt crucē iesu: hoc tñ nō vacat a mysterio. Significabat em̄ qꝺ gentilitas ab ipsis hūeris imediate crucē susceptura ad redēptionē erat q̄ ꝛ tenebras ignorantie idolatrie extirparet: qō alexander interp̄tat: ꝛ totā ecclesiā de gentib⁹ sanguine suo decoraret qō signat ruffus: ꝙ ola merorē gētiū p obedientiā deponeret qō interp̄tat symon: ꝛ heredes regni faceret qō interp̄tat cyreneus: ꝛ crucē xp̄i in altū p patientiā extolleret qō sustollere crucē xp̄i sigt: ꝛ ad hoc cōpellerēt iudei p hoc qō verbū crucis reiecerūt qō sigt āgaria. Ipse ergo xp̄s p̄m⁹ passionē crucis sustinuit: ꝛ postmodū alij ꝛ maxime aduene ꝙ gentiles eū imitādo. Sapiētia em̄ diuina ordinauit vt ipse dominus crucē primo portaret: ꝛ portādo nobis portandā p̄beret. vñ Hyla. Indignus em̄ iudeus erat xp̄i crucē ferre: qz fidei gētiū erat in reliquū: ꝛ crucē accipere ꝛ cōpati. vñ ꝛ glo. Ecce nō hebreus: sz alienigena ꝛ pegrin⁹ op probrio xp̄i subdit vt plenitudo sacramētorū transire a iudeis ad gentes oñdat. Symon q̄ppe obediens interpretat: cyreneus heres. Uñ bñ p ei designātur xp̄iani ex gētibus cōuersi q̄ quondā pegrini erant testamentorū dei: sed nunc credendo ꝛ obediendo diuinis mādatis facti sunt ciues sanctorū ꝛ domestici atq̄ heredes dei: coheredes aūt xp̄i. hec glo. De villa ꝙ symon egrediēs crucē portat post iesum cū populus nationū paganis ritibus derelictis vestigia dñice passionis obediēter amplectitur. Villa em̄ grece pagos vocat a qua pagani nomē trahunt. Uñ paganos appellamus eos quos a ciuitate dei alienos videm⁹. Uñ Theo. Ille tollit crucē suā q̄ venit a villa. i. q̄ dimittit hunc mundū ꝛ opa ei⁹. in hierl'm. i. in supnā ciuitatē tendens. Ex hoc articulo baiulationis crucis sumunt duo documēta. Primū est qꝺ nos xp̄iani crucē portare debemus post iesum: qz xp̄s passus est pro nobis relinquens nobis exēplū vt sequamur vestigia eius. vñ glo. Prior dñs crucē portat q̄ prior passus est: postea imposita ē symoni cyreneo post xp̄m portanda: qz debemus seq̄ vestigia ei⁹. vñ vt dicit Ambro. Nō p̄cessit symon sed sequebat. Hunc dñs in euāgelio. Si q̄s post me vult venire tollat crucē suā q̄tidie ꝛ sequat me. ¶ Ubi tria innuit necessaria portandi crucē post iesum. Uidelicet qꝺ portet eā voluntarie: ꝛ nō angariatus sicut symō iste. Uñ dicit: si q̄s vult ꝛc. Itē qꝺ portet crucē suā s. ppriā nō sicut iste symō alienā. vñ dicit crucē suā. Itē qꝺ portet crucē non p inani sed dei gloria. vñ dicit: ꝛ sequat me. Notādū aūt p̄m Augu. qꝺ crux dñi nō tm̄ illa dr q̄ tpe passionis xp̄i ligni affixione cōstruct: sed ꝛ illa q̄ totius vite curriculo cuctarū disciplinarū virtutib⁹ coaptat. Intelligendū ꝙ crucē nō ligni patibulū: sed vite: virtutisq̄ p̄positū. Tota igit vita xp̄iani hois si p̄m euāgeliū viuat crux atq̄ martyriū est. hec Aug. Et ista est crux q̄ quotidie est portanda. Hanc aūt q̄dā portāt voluntarie vt viri pfecti imitatores xp̄i: q̄dā inuite sicut qui cū murmure ꝛ coacti alicui se districtioni subij ciunt vel bonū faciūt. Quidā etiā portant crucē alienā nō suā: sicut q̄ abstinentiā ꝛ districtionē sanctorū p̄dicāt: sed in se nō seruant: vel q̄ sub regula arctissima se militare gloriant: sed p ei⁹ obseruātiā nō mortificant. Quidā insup crucē portāt: sed xp̄m non sequunt: vt q̄ p laude hūana laborāt: Iz adhuc dei dilectiōe nō trahunt. Uñ ꝛ sicut symō crucē portāt: Iz nō moriunt: qz corp⁹ q̄dē p laborē affligunt: Iz p desiderū glorie mūdo viuūt. Primi figurant in dñoz faciūt pniam meritoriā. Alij figurant in symone ꝛ hi faciunt pniam: Iz nō meritoriā. vñ Ber. Ue semel vel iterū crucē portantib⁹ ꝛ nō sequētib⁹ xp̄m: ve portantib⁹ crucē nō sicut saluator suā: sed ad angariā sicut cyreneus alienā. Si crucē portas cū crucifixo cur nō morieris mundo? hec Ber. Spōte igit ꝛ xp̄i amore crucē tuā porta post iesum quotidie: ꝛ semp oculū mentis in eū dirige: ꝛ lenius portabis quecūq̄ pateris. vñ Aug. Quātūcūq̄ ppinat nobis p̄nis tpis tribulatio parua patimur si recordamur q̄s p nobis uerit ad crucis patibulū: q̄s nos in uitat ad gloriā. Caue ēt ne vnq̄z crucē xp̄o fabrices: vel dorso ei⁹ imponas. Crucē em̄ xp̄i ad crucifigendū ipm̄ p̄hibet carpētare q̄ ad

Villa. Pagos. Theo. ℰℰ Documenta duo. ſ. Pet. ij Crux portāda cuiq̄. Ambro. Luc. ix. Augu. Crux domini. Crucē portātes. Augu. Crucem xp̄o fabricare. Berñ.

perpetrandū mala conat cōsiliū z auxiliū p̄stare z dorso xp̄i crucē baiulandā imponit q̄ petm̄ suū diuine ordinationi attribuit. Scōm
Theo. documētū est ꝑm Theo. ꝙ q̄ ad modū xp̄i magister est dz ipe p̄mo tollere crucē z timore dei ꝓpriā carnē crucifigere et sic subditis z obedientibus salutari eam angaria imponere.
Conformatio. Ad cōformandū se huic articulo rememorer hō q̄sta charitate xp̄s crucē portauit: z quāti ponderis illa crux fuerit cui oia pctā mundi imposita erāt q̄ oia agn⁹ imolandꝰ in hūeris suis portauit. Poterit ēt hō p imaginē recolere q̄si ipse portet crucē post iesum: z cū iesu instar symonis cyrenei vel alt⁹ ꝓut deuotio ministrabit. Jesu q̄ crucē tuā ꝓpriis hūeris baiulare voluisti: fac me crucē arctioris cōtinētie spōte apprehēdere: eāq̄ post te q̄tidie baiulare. Et nota ꝙ q̄tuor portauerūt crucē etiā
Crucem portātes q̄natuor materialē. s. latro sinister: q̄ sīgt impenitētes q̄ de cruce p̄nis penalitatis trāseūt ad crucē eterne calamitatis: latro dexter q̄ sīgt vene penitētes symō q̄ sīgt de pnia murmurātes: xp̄s q̄ sīgt innocētes aliorum pctā portātes. Primi sustinent penā: sz nō faciūt pniam. Secūdi faciūt pniam meritoriā et ꝓpriā. Tertij faciūt pniam sz nō meritoriā. Quarti faciūt pniam nō ꝓpriā: sz meritoriā. Primo itaq̄ iesus crucē suā q̄diu poterat baiulauit postea imposita est symoni cōgruo ordine misterij.
FF Ductio xp̄i ignominiosissima. [Jesum aūt] sic exoneratū: sz vt latronē ligatū [duxerūt in golgata qō interp̄tat caluarie locus ad crucifigēdū] clamātes z vociferātes post ip̄m: ista ductio fuit exprobriosior: z penosior inter oēs. de q̄b⁹ dictū est supra pluribus de causis. Prio rōne ignominie: qr valde ignominiosum est duci ad patibulū. Scdo rōne societatis: qr [ducebāt cū eo z alū duo nequāt interficerent] qō spāl'r factū est ad maiorem suā cōfusionē vt nō videret distictio iter xp̄m z alios nequā. Tertio rōne multiplicis comitiue z turbe q̄ eū sequebant: sz nō vna eadēq̄ mēte. Quarto rōne loci ad quē deduxerūt eū
documē tat tria. q̄ horrorē p̄stabat pariter z fetorē. Ex isto articulo deductionis in golgata ad crucifigēdū tria trahūt documēta. Primū est ꝙ sicut xp̄s volūtarie ductꝰ ē ad patibulū tāq̄ ouis advictimā: sic nos volūtarie ducamur ad obediētiā mādatoꝝ dei z p̄latorū vice dei qua ꝓpria volūtas mactat. Secundū est ꝙ nos seq̄ debem⁹ xp̄z eūtē ad locū sue passiōis sup nosipsos flentes cū mulierib⁹ miseriā nr̄e fragilis
Theo. conditiōis. qr vt ait Theo. Mēs infirma q̄ significat p feminā si sūpta cordis cōtritiōe p
Processio letania. penitentiā flet sequit xp̄m. Un hāc p̄cessionē plangētiū z lugētiū post dñm representam⁹: qñ p̄cessiōes z letanias p aliquib⁹ iminētib⁹ periculis facim⁹ sequētes crucē q̄ añ p̄cessionē baiulat q̄si dicam⁹: ecce am⁹ ad eū extra castra improperiū ei⁹ portātes: z sic iuxta mandatū dñi plangim⁹ sup nos: z sup filios nr̄os. Similitudinē q̄ p̄cessiōis illius amarissime quā xp̄s cōdēnat⁹ fecit: dū ad locū passionis educeret exēplo alo doleti cōqueraris crucifi xo: ꝙ affectū tā feruidū ad suā passionē: put dignū est nō habeas nec hactenus habuisti. Tertiū ē ꝙ pegrini ꝓ pnia: z religiosi ꝓ obedientia p vias euntes si aliqñ lassant rememorari debent istius itineris xp̄i quo ad patibulū ducebat qm̄ ita lassus fuit ꝙ crucem p se amplius ferre nequiuit nimiꝝ cū p totam noctē z die illā multipliciter fatigatus fuerit. Si igit̄ saluator noster tantā lassitudinē cum tanta ignominia ꝓ nobis sufferre est dignat⁹ cur z nos ꝓpter eū modicū laborē vie: z cum nostro honore nō sustinem⁹. Ad cōformandū se huic articulo recogitet hō cū quanta ignominia dñs nr̄ ducebat ad patibulū ꝓ nostra magna gloria z fleat cū sanctis mulierib⁹ fundendo lachrymas saltē cordis z sic oret. Jesu q̄ ad crucifigendū in golgota ducivoluisti: deduc me in semita mandatorū tuorū vt cū sanctis mulierib⁹ tue sequar vias passionis: et sup meip̄m fleā miseriā ꝓprie cōditionis. Ui des itaq̄ quō hec q̄ in hora cōpletorij: matutinali: prima z tertia passus est dom⁹ absq̄ aliqua crucifixione vehemētissimi z amarissimi doloris sunt: z horroris valde stupēdi. Cū em̄ in manus impiorū devolutus esset mortis pissima cōsumēdus parū erat sacrilegis illis crucifigere eū nisi prius dolorib⁹ z illusionibus alam eius replenissent. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̄e q̄ hora diei tertia ꝓ nobis flagellari voluisti: libera me ab eterne ire flagellis q̄ merui: ꝓ sacratissime capitis tui p̄ctiōes p̄ge mētē meā vt noxias delectationes vitare p̄ualeā: z da mihi post pniam pertingere ad coronā. Qui etiā multipliciter derisus: tādē sentētialiter cōdēnatus es ad mortē: fac me euadere diabolicā derisionē z mortē eternā. Portasti tibi crucē dñe: da mihi tollere crucē meā z sequi te: meā vtiq̄ que debeā peccatis meis: meam etiā spontaneam z devotam vt per hanc perveniam ad gloriam. Amen.

¶ De sexta. Capitulum.lxiij.



Hora sexta cogi tabis dolens z tristis qūo dominus iesus p̄recone clamā te z vituperabiliter ductus extra portam hierusalem p tabis dolens z tristis qūo dominus iesus p̄recone clamā te z vituperabiliter ductus extra portam hierusalem p

Mathei: xxvij. Luce xxiij. Jo. xix

venit ad locū caluarie vtiq̄ fetiduz: hebraice golgotha z dictum: et latine decollationis interp̄tatum: vbi malefactores puniebātur z publicū erat patibulū. Est aūt caluaria testa capitis pilis z pelle denudata: z qr ibi decollabant z suspendebāt ria. tur rei: et sparsa erant multa ossa corporum

Caluaria.

humanoꝝ ⁊ maxime capituꝫ ī: dicebaꝫ locus caluarie seu caluariarū. Et idcirco Jesus p oium salute in loco pcīoꝝ est passus: vt ostenderet pati pro pcīoꝝ: vt vbi prius erat area dānatoꝝ: ibi erigerentur vexilla martyrum ⁊ vbi abundauit pctm̄ supabūdaret ⁊ gratia dei: ⁊ in hoc ostenderet q̄ per tolerātiaꝫ supplicij peruenit ad coronam martyrij. Ibi xps decaluat id est a carne sua. s. carnali iudea se parat. Et sic patet mortis xpi turpitudo ex cōditione loci: qz in loco vbi puniebant malefactores ⁊ rei: ⁊ ex mō mortis: qz crucifixio erat turpissimū genus mortis: ⁊ ratiōe societatis. qz inter duos malefactores quasi noxius est crucifixus p qō iudei intēdebant inducere suspitionē populo q̄ Jesus esset particeps ⁊ principalis in eoꝝ malefactis: qz eū vilificare intendebant in oibus. Cruxo que tūc erat supplicīū latronūꝫ multe ignominie: nunc a locis supplicioꝝ fecit transitū ad frontes imperatorū: ⁊ est immense glorie. Tēpus etiā passionis xpi erat ips solenne: ⁊ iō tēpus gaudij et misericordie: ⁊ per cōsequēs maior fuit dolor tantā crudelitatē ⁊ afflictionē tali tempore sustinere. Extra aūt ciuitatē passus est. Primo vt ostenderet virtutes passionis sue non esse includentā itra terminos gētis iudaice. Uñ Chrisō. Nō aūt voluit dñs pati sub tecto: nō in templo iudaico ne putares pro illa tm̄ plebe oblatū: nō foras ciuitatē foras muros vt scias sacrificiū esse cōe qō totius terre est oblatio. qō cōmunis est purificatio. Secundo vt ostēdat q̄ quicunq̄ sequi volunt passionis fructū debent exire mundū saltez per affectū. Quia ergo xps extra portā passus est sequamur eū ⁊ exeamus ad eū extra castra ⁊ mundanā conuersationē ip̄roperia ipsius ⁊ penā portātes. vñ Ber. xps extra portā passus ē ad quē egrediamur mūdane cōuersationis contēptu qō est egredi de ciuitate hui⁹ mūdi: ⁊ hoc tribus modis: affectu vt mūdū non diligam⁹: effectu vt eū mēte ⁊ corpore funditus deseram⁹: pfectu vt cuz dño spūs vnus fieri anhelem⁹ qz vt ait Greg. Tātoquis deo est proximus q̄to ab amore mūdi ē alien⁹ hic locus seu mōs caluarie sctūs magnā inter loca sancta obtinet dignitatē: ⁊ maximā ob memoriā dñice passiōis habet cōpunctionis virtutē: i quo dñs noster magna ⁊ stupenda opari dignat⁹ est quib⁹ ad memoriā reductis Cor cōtritū ⁊ humiliatuz cōpungit: ⁊ quasi torcularī passiōis lachrymē cōpassionis exprimunt. De hoc ḡ monte seu loco ⁊ his q̄ ibi fiebant debes sepe ⁊ maxime in tētationib⁹ recordari: ⁊ qñ tibi extinctus est ignis deuotiōis perge illuc ⁊ collige de lignis crucis: ⁊ p hec ignez hmōi iterum suscitabis.

Turpitudo mortis xpi ex multis.

Cur extra ciuitatem passus.

Bern.

Greg.

Medita tio.

B

Mons caluarie

Mons aūt caluarie in quo crucifixus est dñs prope quē ad quinquaginta passus est sepulchrū ei⁹ erat extra ciuitatē ad aq̄lonē dñs em̄ passus ⁊ sepult⁹ est extra portā quē monstrant locū sepulture dñi. Helius impator. Adrian⁹ inclusit infra vrbē ap̄lias eā versus aq̄lonē: ⁊ a capite vsq̄ ad pedes muro cingens eādem. In q̄ loco postea xp̄iani ecclesias duas: sub vno tm̄ tecto cōstruxerūt: montē q̄ caluarie et locū sepulture: ⁊ multa sacra loca ifra eas cōcluserūt. A mōte em̄ caluarie ihesus occidentē descēdēdo ad duas cānas est golgota siue caluaria vbi est eccl'ia oblōga i q̄ apparet rupis illa in q̄ crux sancta cū portaret dñm erat fixa patēte adhuc foramine i rupe ipsa: q̄ loc⁹ crucis distat trib⁹ cannis vel circa. s. xvj. gradib⁹ a sup̄ficie terre hoc est a pauimento ecclesie. Est etiā ibi alia grādis scissura p totā petrā q̄ testimoniū ꝓhibet p suā scissurā sanguinez fuit fabricatoris se sustinere nequaq̄ potuisse Ipsa vo petra altior ē q̄ pauimētū vsq̄ ad genua circunstātiū. Deide ad q̄nquagita passus vel circa ē sepulchrū dñi: vbi est eccl'a sancti sepulchri: seu resurrectiōis dñice rotūda: ⁊ chorus p̄tēdit in lōgū cū sanctuario i quo est summū altare ⁊ sustētat duodeci colūnis: ⁊ vtraq̄ eccl'a. s. ista et golgata vno tecto ē tecta. Uñ q̄dā ⁊ hanc illā vnā dicūt esse nominātes eaz ecclesiā sancti sepulchri: seu resurrectiōis dñice. Locus aūt crucis p̄dict⁹ talis est: vt posit⁹ in medio terre ad capescēdā dei cognitionem oib⁹ gētibus esset equalis. Uñ sup̄ hūc locum scriptū est grece. Hic de⁹ noster āte secula opatus est salutē in medio terre. Tradūt aūt iudei vt Hiero. ait q̄ in hoc montis imolat⁹ est aries pro ysaac. vñ Aug. Hiero. p̄s byter scripsit ab antiq̄s ⁊ seniorib⁹ iudeis se certissime cognouisse q̄ ibi imolat⁹ sit ysaac: vbi postea xps crucifixus est. Sub isto loco est loc⁹ carceris xpi vbi stetit ligat⁹ qñ p̄parabaꝫ crux im̄q̄ debebat affigi. Et nota q̄ hier'm ciuitas dei summi dña mūdi de q̄ dicta sunt ⁊ dicunt gloriosa: sita ēm declui latere mōtis duplicit ⁊ ab austro videlicet ⁊ ab occidēte. Ab austro q̄dē sita est in latere mōtis syon: ⁊ inde descēdit lōgitudo eius ꝫ aquilonē: ⁊ ab occidente habet montē syon ⁊ dependet ab ipso et⁹ latitudo ꝫ orientē vsq̄ ad torrentem cedron sine vallē iosaphat. Sit⁹ q̄ ciuitatis ab austro est eleuat⁹ simil'r p totū latus occidētis: ⁊ i parte orientis oino est demissus: ita vt sordes ciuitatis tēpore pluuie descendāt p portā sterquilinij i torrentē cedron. Nūc ergo cōspice oparios malos vndiq̄ neq̄ter opari. Intuere diligenter singula q̄ fiunt ꝫ dñm tuū ⁊ q̄ dicuntur: ⁊ q̄ fiunt ab ipso: ⁊ p ipm: ⁊ his toto mentis intuitu exhibe te p̄sentē. Uideas igit oculis mētis alios cuz vidissent eū fatigatū sibi dare vinū myrrhatū: siue cū felle mixtū: i hoc etiā interiora dulcissimi dñi amaricare volentes: ⁊ suā amaritudinem declarantes qō sm Mat. Cuz gustasset nolut bibere: qz vt dicit Chri. Nihil dulcat simpliciter gustare ⁊ nō bibere: iz vnū quidez ⁊ idem significant. Et sm

Contemplatio.

Chrisō.

Marcū nō accepit. i. nō bibit: vel non. s. perfecte vt biberet: qō em̄ gustam⁹ nō accipim⁹: qz nō trāsijcimus illud i corpus: sz statī reijcim⁹. Aliquid ergo accepit ad gustandū modicū vt qō scriptū erat ipleret. s. Et dederūt in escam meā fel: z in siti mea potauerūt me aceto: z qz illud qō modicū est q̄si nihil reputat: iō hic dr q nō accepit. s. ad perfecte bibēdū: qz felle am amaritudinē hoib⁹ dulcis z rect⁹ dñs nr̄ic ac ceptauit. Uel cum gustasset. i. ori apposuit no luit bibere ꝓpter duo. Prio vt ostenderet int̄ q̄tas talē potū ꝓpinātium. Secūdo vt signi ficaret velocitas resurrectiōis ipsi⁹. Vñ Gre. Gustauit vinū sz noluit bibere: qz mortz ama ritudinē quā gustaturus erat momentaneā z cito in dulcedinē conuertendā significabat: qz tertia die resurrectur⁹ erat. vñ et Hiero. Hoc aceto, succus letalis pomi abstergit: z nō acce pit id ꝑ quo patit. vñ de eo dr. Que nō rapui tunc exoluebā. Uinū myrrhatū dño ꝓpinat q̄ hereses sub pallio veritatis docet. Acetū cum felle mixtū dño ꝓpinat q̄ de male acquisitis dño sacrificat. Hoc etiā facit q̄ mēbra ei⁹ ama ritudinibus afflixit. Et vniuersaliter vinum myrrhatū vel cū felle mixtum est bonū opus cū culpa factū: qz sicut modicū myrrhe vel fel lis bonū vinū corrumpit: sic modicum culpe mortalis totū bonū opus destruit. Uideas et alios quecz ad hoc opus necessaria dispone re: z alios ipsum spoliare. Spoliat itacz suis vestibus: z ad pudoris tumultū etiā femoralī bus vtentis z frigori exponat nudus. Spo liatur aūt cū maximo dolore z renouāt in eo fracture: qz vestis interior ꝓpter sanguinem flagellationis fortiter corpori adherebat. Et tunc corpus ei⁹ tam elegāter formatū appa ruit totū cruentatū z liuorib⁹ repletuz. In hoc etiaz apparuit passionis ei⁹ ignominia q̄ nu dus est crucifixus: qz hoc non fit nisi personis abiectis z vilib⁹. O q̄tus dolor erat tibi ma ter sanctissima cū oculis tuis aspiceres ista? Nunc em̄ primo cōspicies mater sua filiuz sic vulneratū z dispositum dolore mentis nimio afflixit. Tristatur aūt supra modum qz eū vi det, sic nudatū. Accelerat igitur mater z filio suo approximat ac velo capitis sui eū cingit z velat. O in quanta amaritudine est nūc alia sua. Nō credo q̄ verbū facere potuisset. Dif fert aūt iste articulus expoliatiōis ab articu lo exutiōis in flagellatiōe: qz ibi exuebatur i pretorio coꝝ p̄side z suis ministris: hic aūt in publico coꝝ oīni populo. Itez ibi exuebatur reinduendus: hic autē nunc̄ reinduēdus: et ideo signāter dictū est q̄ exuerunt eū. hic aūt dicitur q̄ expolianerūt eum quasi nunc̄ am plius vestes rehabituruz. ¶ Ex hoc articulo documenta p̄nt accipi sicut ex illo. Itē est do cumentuz q̄ nos debemus nudari ab oibus rebus z actibus mūdanis saluti nostre ihū. vt ꝯm Hiero. Nudā crucem nudi sequamur.

Itē est documētuz q̄ si quē xp̄ianū contingat a predonibus vestibus suis spoliari recordet z xp̄m a suis crucifixoribus spoliatū: z erit sibi materia patientie. Ad cōformandum se huic articulo rememoretur hō substantiam actus articuli z oret dicendo. Jesu qui ante crucem vestibus expoliari et nudari voluisti: fac me ab oibus mūdanis rebus inquantū ꝫ salutē meā sunt denudari quatenus nudū crucifixū z nudam crucem nudus sequar. ¶ Deide eri pit fili⁹ de manib⁹ matris morbunde nō sine magnis doloribus: gemitibus: z suspirijs: et ducitur ad mortē crucis. Et nudus sup lignū crucis que in terra erat posita dire projectus crudeliter expansus: tractat⁹ strictissime in modum pellis hicinde est extensis. Dicit em̄ q̄ foramina fecerunt prius in cruce: z qz bra chia z pedes xp̄i non poterant foramina at tingere: ideo ligatis funibus in brachijs z pe dib⁹ tantū traxerunt ac dulces man⁹ z pedes ita atrociter extenderunt q̄ oēs iuncture os sium dinumerari potuerunt: iuxta illud ps. Dinumerauerunt oia ossa mea. i. dinumera bilia fecerunt: vbi sm Aug. Ad litterā descri bitur extensio corporis xp̄i in ligno: nec pote rat melius describi huius extēsio. Hec aūt extēsio multū penosa fuit: z maximā penā xp̄o intulit. Un legit q̄, cū q̄dā deuota psona in quadā re uelatiōe interrogaret a dño q̄d i oib⁹ q̄ ꝓ nobis pertulit maxime doluisset rn̄dit q̄ in cruce ex tēsus fuit ita q̄ oia ossa mea numerari pote rāt: z q̄cūq̄ ꝓ illo dolore mihi gr̄as egerit: ita gratū obsequiū mihi p̄stabit: ac si oia vulne ra mea vnguento suauissimo deliniret. ¶ Er isto articulo extēsionis in cruce sumunt duo documenta. Primū est q̄ z nos oia mēbra z or gana corporis nr̄i extendere debem⁹ in obse quiū xp̄i: manus videlicet z brachia ad opa tionē: pedes ad ābulationē: genua ad oratio nē: oēsq̄ sensus ad suoꝝ actuū sanctā z castaz exercitationē vt possim⁹ dicere cū ps. Omnia ossa mea dicēt. dñe q̄s similis tibi? vñ Cassia nus in collationib⁹ patrū docet q̄ religiose z deuote persone debent oīm mēbroꝝ suoꝝ pri mitias dño offerre. Mox ei vt a somno excita ti de lectulo surrexerint dño ipsi primo oīs z lin gue motu oratio laudes deo offerre: z prius q̄ aliquo suo fungant officio circa curā rei familiaris debent eas ad diuina obsequia extendere: caput z faciez cū oib⁹ sensib⁹ ad celū leuādo: man⁹ ad deū in oratiōe eleuādo: brachia in modū crucis expandendo: genua adorōnē iterruando: totū corpus nunc stando nunc in terrā ad veniā prosternēdo: cū reue renti z honesta oīm mēbroꝝ z virtū totius cor poris extensione z spiritualium virtū inten tione in sacrificiū iustitie deo offerēdo. Scōz documētū est q̄ cordis oculis aspiciam⁹ salua torē nostruz in cruce expansis manibus exten suz quasi paratū nos recipere ad amoroſuz

Ps. lxviij. Bibere cur noluit. Grego. Hiero. Ps. lxviij. Spoliatio xp̄i ante crucem. Nudus crucifix⁹ Marie dolor. Documenta. Jte. Cōformatio. D Crucifixio xp̄i. Ps. xxj. Aug. Extēsio christi carne. Documentum. Contemplatio.

Augu. amplexū suū. vñ Augu. Xps extēdit brachia sua in cruce: ⁊ expandit manꝰ suas paratas in āplexibꝰ peccatorū. Inter brachia saluatoris mei ⁊ viuere volo: ⁊ mori cupio: ibi securꝰ
ps. xxix. decātabo. Exaltabo te dñe qm̄ suscepisti me.
Conformatio. ¶ Ad cōformādū se huic articulo poterit hō brachia ⁊ oia mēbra sua siue stando: siue procūbendo in modū crucis etiā corpaliter: ⁊ vires spūales intentionaliter ad laudē dei extēdere rememorando illos amorosos āplexus extēsiōis xpi cū augustino. Jesu q̄ in cruce extēdi voluisti: ita atrociter vt oia ossa tua possent numerari: fac me oia mēbra vires q̄ corporis ⁊ aie mee ad laudē tuā extēdere: et ad
Cruce crucifigi voluit amorosos amplexus tuos dulciter aspirare. Ipse aūt dñs nr̄ non solū dignatꝰ est in cruce extendi: sed voluit cruci affigi: vt cōmendaret nobis indissolubilē charitatē suā q̄ salutē nostrā firmauit. Extensis g̃ neruis ⁊ venis ac ptensis ossibꝰ ⁊ iuncturis violenta extētione affixus est cruci in manibꝰ ⁊ pedibꝰ durissime pforatis ⁊ sauciatis cū clauis grossis ⁊ durissimis cutē ⁊ carnē neruos ⁊ venas: ac cōpages ossiū dissipantibꝰ quorū stimulis excitatꝰ manꝰ ⁊ pedes tuos ad oē bonū opꝰ. Quia
Ade conformitas. em̄ ꝓmus hō ad lignū ꝓuaricationis manus extendendo et pedibꝰ accedēdo cyrographū dānatiōis nr̄e diabolo cōfecerat: tō saluator nr̄: vt cyrographū illud deleret manibꝰ ⁊ pedibus ligno salutifere crucis affigi voluit clauis inuictissime charitatis delens p hoc cyrographū decreti qđ erat cōtrariū nobis: ⁊ ipm tulit de medio affigens illud cruci. O q̄s libēter crucē ascēdit: ⁊ quāto amore oia p nobis sustulit. O q̄ta patientia obediuit et q̄tū pr̄ in ipsius obediētia delectatus fuit. O quāte voces ac tristes vlulatꝰ ⁊ gemitus ibi ab amicis suis: ⁊ p̄cipue a matre sua mestissima audiunt cū sic crudeliter extēdit: clauat ⁊ fodit: et toto corpore dissipat. O stupor: o pietatis abyssus: o charitatis incendiū: o mira circa
Clauos xpo fabricare aut ipm crucifigere. nos tue pietatis dignatio: o inestimabilis dilectio charitatis. Sed cane ne tu clauos crucis xpi fabrices: vel manꝰ aut pedes dñi eis vulneres: aut cōfigas. Clauos em̄ crucis xpi fabricat q̄ inter ꝓmos discordias seminat. Manus ꝛo dñi videt clauis vulnerare ⁊ cōfigere q̄ de bonis a deo datis nō vult elemosynas erogare. Pedes autē xpi clauis ferreis
Documētum. pforat q̄ theatra seu spectacula et tabernas magis q̄ ecclesias visitat. Ex hoc et articulo crucifixionis trahit documentū q̄ ⁊ nos cruci figere debemꝰ carnē nostrā cū vitijs ⁊ concupiscentijs: vt simus fixi clauis. i. p̄ceptis iusticie: sicut xps clauis cōfixus fuit in cruce. Sic fecit ipe apostolus q̄ dicebat Christo. p fixus sum cruci. i. crux xpi extinxit in me ardorem peccati timore dei q̄si clauis affixas habens
Conformatio. carnes. Et hoc est qđ orat ꝓpheta. Confige clauis a timore tuo carnes meas, ꝑm translationē qua vtit Augu. Ad cōformandū se huic articulo memoret homo continentiā eius et sic oret. Jesu qui durissimis clauis cruci affigi voluisti: ac p hoc cyrographū peccatorum nostrorū ⁊ mortis eidē cruci affixisti. Confige q̄so timore tuo carnes meas vt p̄ceptis tuis firmiter inherens semper tibi confixus sim
Elevatio de cruce cruci. Cum ergo crucifixio facta esset cruce in terra iacente: postea xp̄m affixum leuauerūt cū cruce. Et hoc videt sentire Hiero. ⁊ in quadam oratione expresse hoc dicit innocentius papa tertius. Et hoc forte representat eccl̄ia in eo q̄ in die parasceues crux deosculādo iacet ad terrā appodiata. Ista aūt leuatio non dubiū quin maximi doloris fuerit eo q̄ tunc lacerabant vulnera manū ⁊ pedū ex ponderositate corpis: p fluxerūtq̄ copiosi riui sanguinis vndiq̄ ex illis magnis scissuris ⁊ fontibꝰ saluatoris. In alto aūt ꝑm Augu. Eleuari ⁊ nō sub tecto pati dñs voluit vt etiā ipsius aeris natura mundaret. s. a demonibus ⁊ infectione peccatorū: sed ⁊ terra per sanguinem
Augu. Theo: decurrentē similiter mūdabat. Et ꝑm Theo. vt sanctificaret aerē q̄ sanctificauerat terrā
Chriso. ambulando in ea. ⁊ ꝑm Chriso. Ut a demonibus expiaret aerē ⁊ ascensum nobis pararet in celū. Jdeo etiā sic eleuari voluit vt in cruce pēdens in aere se inter deū ⁊ hoīem mediatorē oīderet: ⁊ p passionē crucis eiꝰ cū elevata fuerit vna pars ad celū: alterā ꝑro in terram
Ansel. respicit humanā naturā ad q̄s ortiū angelos q̄ reuocaret. vñ Ansel. Mediator dei ⁊ hoīm inter celū ⁊ terrā medius pēdens ima superis
Documentū. vnit: celestibus terrena ꝓiungit. Ex hoc articulo leuationis in cruce habet documentū q̄ nos passionē dñi recollentes debemꝰ exaltari a terra. i. a terrenis affectibus: vel etiā a terrena cōuersatiōe saltē quo ad mētalē abstractionē: vt vel sic a terra sursum trahamur ad xp̄m in cruce pendentem quatenus simus de illorū numero de quibus ipse pollicens dixe
Conformatio. rat. Omnia trahā ad meip̄m. Ad cōformādū se huic articulo poterit hō ex denotione sua mentē sursum erigere quasi xpo corā eo pendente in cruce: ⁊ poterit hoc etiā aliquo gestu corporis representare ⁊ sic orare. Jesu q̄ in cruce leuari ⁊ sic a terra exaltari voluisti: fac me
Minutio xpi. queso a terrenis affectibꝰ subleuari: et mēte in celestibus cōuersari. O q̄s male prouisum fuit iesu in sua minutione: fuit em̄ in sua minutione vsq̄ ad sudorē calefactus: firmiter ligatus ꝓfundevulneratꝰ sed male ꝓcuratus.
Minuto rū prouisio. In tribus nāq̄ puidet minutis. s. in alimonie recreatione: in quieta pausatione: ⁊ in lusio. minis abscōsione. Sed dulcis iesus p recreatione habuit fel et acetū: p quiete vexationē corporis ⁊ afflictionē alte: p luminis tempera
Contemplatio. tione splendorē meridianū. Hic siste aia mea hic siste xpi sanguine redēpta. Ecce abel occisus a fratre. Ecce ysaac ligatꝰ a patre. Ecce

serpēs eneus in deserto exaltatus a moyse. Ecce agnus immolatus in lege. Ecce de⁹ occisus ab hoie. Ecce iesus crucifixus i carne. Ecce rex tu⁹ suspēsus in cruce. Ecce dñs tuus condēnatus morte. Ecce hō mitis et innocēs inuolutus sanguine. Ecce homo vita tua q̄si pendēs añ te. Fixis in illa vulnera oculis interna pietate considera illud corpus teneru: corpus illud innocens: corpus immaculatū: graui crucis extensione grauiter laceratū. Attende ꝛ vide si est dolor sicut dolor eius. Et licet non ignores quid boni illa passio contulerat mundo: tñ si qua sunt i te pietatis: si qua charitatis: si qua cōpassionis viscera: pietatis affectu cōpatere: ꝛ emitte lachrymas clama ꝛ dic. Flecte ramos arbor alta: tensa laxa viscera ꝛ rigor lentescat ille quē dedit natiuitas: vt supni mēbra regis mitti tēdas stipite. Sic em̄ crucifixus est dñs iesus ꝛ in cruce extensus q̄ dinumerari possent oia ossa ei⁹: et sic angustiat⁹ vndiq̄ q̄ se mouere non posset nisi in capite. In hora em̄ ꝛ in tpe illo flebili: spaciosa terre latitudo sibi defecerat: ita vt nō haberet vbi caput miserius fessum reclinaret: ſz inclinatū depēdebat. Clauī ferrei sustinēt totū pōd⁹ toti⁹ corpis ei⁹. Dolores accerrimos tollerat: ꝛ vltra q̄s dici vl̄ cogitari possit affligit. Uide cū quanto labore ꝛ dolore dñs stat in cruce ꝛ nō tedeat te in seruitio suo stare. Qz vt ait Petrus damian⁹. Quo laborio sius in cōspectu supne maiestatis se cōspicē tis: q̄s assistit eo suau⁹ dulcedinē intime q̄ tis acq̄rit quātoq̄ difficili⁹ sui corpis grauedinē tolerat tāto copiosius eū ad dei meritū leuat. Stat etiā dñs nud⁹ corpe ac vento ꝛ frigori exposit⁹: ſz vestit⁹ amore: ꝛ amoris calore inflāmat⁹ a plāta pedis vsq̄ ad v̄ticē. a leua in dexterā int⁹ ꝛ exter⁹ cruciat⁹. Crux q̄ppe a cruciatu d̄z vbi dolores acerrimi exagitant: vbi diu viuit ꝛ mors ipsa p̄tendit: ne dolor citius finiat: qō gen⁹ mortis intantū durissimū ac turpissimū apō. iudeos erat: vt nō solū ipse vituperabilis esset quē crucifigi cōtigisset: ſz etiā tota dom⁹ eius domus crucifigi appellaret. Ut ḡ dñs a turpissima ꝛ durissima morte nos liberaret nō solū durissima sed etiā turpissima morte se cōdēnari p̄misit: ꝛ vt maledictionē quā incurrim⁹ supportaret maledictā mortē. ſ. crucis suscepit. p̄m illō. Maledictus q̄ pēdet in ligno. vñ ap̄s ait. Fact⁹ maledict⁹ vt nos a maledictione liberaret. vñ Augu. Illa morte nihil peius fuit. Inter oia genera mortis elegit extremū: ꝛ pessimū gen⁹ mortis. Qui olim fuerat ablatur⁹ morte d̄ morte pessima occidet olim morte. hec Aug. Hāc aūt crucifixionē xp̄i esayas p̄figurauit quē gens iudaica serra lignea p medium secauit. Judei em̄ cū serra lignea xp̄m p mediū diuiserunt: qz aiam ꝛ corpus eius p crucē abinuicē separauerunt. Cōgrue aūt dñs tale genus passionis elegit qō prime prenaricationis reatum absolueret: vt q̄ p lignū vetitū ceciderames: p lignū sancte crucis resurgerem⁹: ꝛ q̄ p lignū p̄uaricationis mortui iacebam⁹: p lignū recōciliationis ad vitā reuocaremur. In cruce ḡ xp̄s mori: ꝛ sic genus humanū saluare voluit vt morbo cōuenienter medela rñderet: vt videlicet. Unī mors orierat inde vita resurgeret: et diabolus q̄ in ligno vincebat: in ligno quoq̄ vinceret p xp̄m. Per lignū em̄ p̄uaricationis mors inducta fuerat: ꝛ necessariū erat vt p lignū passiōis pelleret: ꝛ de ligno crucis ꝛ cruciatus lignū cōcupiscentie excluderet: ꝛ vt dñs p ligni dolores inuictus transiens delectationes ex ligno p̄uenientes confutaret. Expandit in cruce immaculatas manus pro manibus incōtinenter extensis. Pro suaui cibo arboris vetite escā fellis accepit: ꝛ in se suscipiēs mortē nostrā mortalitatē abstulit. vñ Bern. Quid cōmisisti dulcissime puer? q̄d fecisti amantissime inuenis: q̄ tua nora: q̄ tua causa dānationis? Ego certe tui sua cā doloris: qō perpetrauit servus: dñs soluit: qō cōmisit iniustus: soluit iustus. O nate dei quo tua descendit hūilitas q̄ factus es obediens p me deo vsq̄ ad mortē: mortē aūt crucis. Me ad illicita traxit cōcupiscētia: te p me sanctā charitas traxit ad crucē. Ego pomū accepi: tu clauis laniaris. Ego pomi dulcedinē: tu fellis gustas amaritudinē. Mihi misero congaudet eua: tibi crucifixo plorans compatit maria. hec Ber. Quis det mihi vt tot⁹ totaliter carne ꝛ spū trāsfigar cruciq̄ affigar patibulo cū dilecto: vt nec aliq̄d sentiā nisi iesum et hūc crucifixū: ꝛ clamabo toto corde. Quis mihi det vt ego p te moriar de⁹ me⁹? Dulcis mihi lect⁹ sit illud lignū crucis tue dñe: vt ego p te moriar in quo dulciter requiescā. Manus tue q̄ me fecerūt exposite sūt clauorū aculeis placeat tibi vt nō ertēdā vltra ad iniquitatē manus meas: ſz p sanguinē q̄ de manū tua rū plagis exiuit: purifica man⁹ ꝛ opa mea: vt sine ira ꝛ immūdicia leuē eas ad te ꝛ ad opa pietatis. Sana dñe vulnera cōscientie mee q̄ inflixi mihi manib⁹ p̄priis in optib⁹ voluptatū. Beatos pedes tuos q̄rū scabellū terra est ligno crucis passus es clauis affigi: durissimis: p hoc te obsecro dñe dele errata peduz meoꝝ: ꝛ pfice gressus meos i semitis tuis: vt nō moueant vestigia mea: ſz semp sint stabiles i ope sctō. [Scripsit āt pilat⁹] i q̄dā charta tabule affixa [titulū] ꝛ posuit tabulā cum cauilla [sup crucē] vt eminēti⁹ appareret: in titulo cā mortis ei⁹. [Jesus] in quo exprimit p̄priū nomē ei⁹ [nazarenus] quo ad patriā: qz ibi fuit nutrit⁹ [rex iudeoꝝ] in q̄ exprimit causa mortis ipsius q. d. Jō crucifixus est: qz erat rex iudeoꝝ. Mos ei erat romanoꝝ sup lignū crucis ponere cām mortis crucifixoꝝ. Jp̄e aūt accusat⁹ fuerat q̄ sibi regnū iudeoꝝ

F Crux vnde.

Crucis mortem cur elegit. Bal. iij.

Augu.

Figura.

Crucis lignū reāptum.

Contemplatio.

Bern.

Petrus damianus.

S Tituli scriptio

Causa mortis.

vsurpare volebat. Pro hac ꝙ causa iudei eum pilato tradiderāt: z pilat⁹ eū ad mortē ꝺdēnauerat. Et qz iudei ꝫ voluntatē pilati petierūt xp̄m crucifigi: iō volens se vindicare de eis p talē modū scripsit titulū vt redūdaret in verecūdiā ipsoꝝ. vñ Chri. Sicut in tropheo littere ponunt victoriā ostēdentes ita pilatus titulū cruci xp̄i inscripsit. Simul q̄dē ꝓ xp̄o respondēs vt eū a cōmunione latronū discerneret simul aūt z de iudeis vlciscens ostēdēs. s. ipsoꝝ malitiā dū i suū regē insurrexerūt ꝑm Theo. Iudei ꝓcurabāt scribi titulū: z intēdebāt per hūc illusorie vituparе opinionē eⁱ⁹ q̄ regē faciebat seipsuz vt sic ꝓtereūtes sui miserеri nō valerēt: ſz magis ei tāq̄ tyrānо iꝓperarēt. Sz pilat⁹ nō scripsit sicut volebāt. vñ z Hiero. Iudei illudētes z irridētes ꝟ fecerūt: ſz in itētione pilati aliꝰ fuit. Opabat enī ꝑm glo. diuina vis in corde nesciētis. Diuinit⁹ nāq; ꝑm Remi. hoc ꝓcuratū fuit vt talis titul⁹ sup caput eⁱ⁹ poneret: vt ꝓ ꝟ iudei agnoscerēt ꝙ eū occidēdo nihilomin⁹ regē haberēt. vñ z Beda in quo monstrabat iā tunc regnū ipsi⁹ nō vt ipsi putabāt destructū: ſz poti⁹ augmētatū. Titulus enī posit⁹ sup crucē ei⁹ illud ostēdit: qz nec etiā occidendo efficere potuerūt vt eū regē nō haberent q̄ eis ꝑm opa sua redditur⁹ est. Hec aūt tria ꝟba. s. Jesus nazarenus rex iudeoꝝ satis cōueniunt ad crucis mysteriuz. Nā hoc ꝙ dicit Jesus qđ iterpretat saluator cōuenit ad virtutē crucis ꝓ quā facta est nobis salus hoc ꝟo ꝙ dicit nazaren⁹ qđ interpretat florid⁹ pertinet ad patientis innocentiā q̄ est flos q̄ de radice iesse ascendit: ſz hoc qđ dicit rex iudeorū ꝓtinet ad patientis potestatē et dñium qđ ex passione promeruit: qz propter hoc de⁹ illū exaltauit. Sed licet ipse per crucē sit: non solū rex iudeoꝝ: sed z gentiū: tñ scripsit rex iudeorū tm: quia ipsi gentiles conuersi ad fidez spiritualiter iudei dicunt id est cōfitentes nō circuncisione corporis: ſz xp̄i: z iō per hoc ꝙ dicit rex iudeorū intelligunt etiā gentiles conuersi. vt aūt dicit Beda. Pulchre titul⁹ q̄ xp̄m regē testetur nō infra: sed supra crucē ponit: quia licet in cruce ꝓ nobis hois infirmitate dolebat super crucem tñ regis maiestate fulgebat. Uñ z Ambro. Merito aūt supra crucē ponitur titulus: quia nō humani corporis ſz diuine potestatis est regnum quod habet xp̄s Scripsit aūt titulū illum nō in vna lingua: ſz in tribus linguis famosis. s. [hebraice: grece z latine] z in qualibet lingua integre: vt diuersarū linguarum hoies qui ad diē festū cōuenerant legere z intelligere possent causam mortis ipsius z vt ois lingua confiteret qz dñs Jesus xp̄s est rex regum: z dñs dominātium in gloria dei patris: z vt ois lingua cōmemoret perfidiam iudeorū: z ad ostēdendū ipsum pati ꝓ populo ois lingue z eis dominari in perpetuū: Cuius signū est ꝙ pilatus titulum

Xp̄i a latrōib⁹ exēptio.

Theo.

Tituli misteriū

Hiero.

Remi.

Beda.

Tituli conueni entia.

H

Beda. Tituli sup crucem positio.

Ambro. Cur tribus linguis.

delere noluit vel mutare: licet iudei hoc peterent: qz videbant ꝙ in verecundiā eoꝝ redundabat eo modo quo ipse scripsit. Uñ pontifices iudeoꝝ volentes titulū corrigere: dicebāt pilato. [Noli scibere rex iudeoꝝ: sed qz ipse dixit rex suz iudeoꝝ.] Nā in hoc ꝙ ponit rex iudeoꝝ ostenditur xp̄i preconium: z iudeoꝝ opprobrium: qz cōtumelioſum erat iudeis ꝙ crucifigi fecerunt regem suum. Sed si poneretur [qz dixit rex suz iudeoꝝ] hoc redundaret in xp̄i opprobrium z indicaret eius culpam: z hoc ipsi intendebant: vt. s. crucifixi famaz auferrent: qui iam vinovitam abstulerāt. Pilatus vero magis confirmauit dicens. [Quod scripsi scripsi] id est immobiliter z indelebiliꝝ scripsi: quasi dicat hoc est verū qđ scripsi: ideo nō mutabo. Non corrumpo veritatez: z si vos diligitis falsitatem. Iteratio verbi confirmatio est tituli et regni xp̄i. Immobilitas tituli immobile regnum significat xp̄i. Fuit autem ꝑm Aug. titulus iste immutabilis: non qz pilatus scripsit: sed qz veritas dixit. Rex inquit sum iudeoꝝ. vñ exclamat idez Aug. O ineffabilem vim diuine operationis: etiā in cordib⁹ ignorantium. Non ne occulta quedā vox pilato intus quodam (si dici pōt) clamoſo silentio personabat quod tacito ante in psalmorū litteris prophetatum est ne corrumpas tituli inscriptionem. Ideo enīz pilatus quod scripsit scripsit: quia dñs qđ dixit: dixit. ꝟ Aug. Cōmēdauit autem euz pilatus licet nesciens in hoc titulo a tribus. ¶ Mors enim xp̄i causa erat remissionis culpe quia Jesus collatiōis gratie: qz nazarenus adeptionis glorie: qz rex iudeoꝝ in quo omnes erimus reges. Tres ꝟo lingue predicte ad principatum in crucis titulo sunt consecrate: quia ille pre ceteris eminebant z principales erāt: hebrea propter religionē z iudeos in lege dei gloriātes: greca ꝓpter sapientiā z gentiū sapientes: latina propter potetiam z romanos: multis ac pene oībus tā tunc gentibus imperantes: ac si diceretur. Hic ē rex totius religionis: toti⁹ sapientie totius potentie. ¶ Hec ergo tres gētes: vt ait Aug. sibi dignitatezin cruce xp̄i vendicant in quo signatur ꝙ per crucem xp̄i subiugari z cōuerti deberent deuoti z religioſi qui signātur per linguam hebreā: sapientes qui per grecam: z potentes qui per latinā. Uelint nolint ergo iudei diuerſe lingue: omne mūdi regnū omnis mūdana sapiētio: omnia diuine legis sacramēta testātur: quia Jesus rex est iudeorū: hoc est imperator credentium z cōfitētium deū. Et notādū ꝑm Hiero. ꝙ triplex distingui tur titulus. Memorialis quando scilz aliqua scribūtur ad memoriam facti: maxime mortuoꝝ: sic fit inscriptio sup sepulchra eoꝝ. Preconialis q̄ scz inscribitur in preconiū z laudez viuoꝝ: sic fit in portis domorū vel ciuitatū qñ res actu describitur. Triumphalis qui scilz

Xp̄i causa mortis.

Lingua rū triuz excellentia.

Augu.

Hiero. titulus triplex.

cōtinet causaz z ordinē alicui⁹ triūphi. z talis fit hic titulus de quo nūc ōr. Post victū enim diaboluz sup caput ei⁹ fuit scriptū: hic est rex iudeoz. s. corde circūcisoz spiritu nō litera: z per hoc q etiā i morte ōr rex iudeoz ostēditur q nec in morte perdidit regnū iudeoz: sz magis acquisiuit veroz. s. iudeoz ipsum corde oze: z ope cōfitentiū. Ex isto articulo superscriptiōis tituli habeꝫ documentū q qñcunq; tmpugnamur a demōe opponamus sibi titulum istū. Jesus nazarenꝰ rex iudeoz. Qui iō titulus triūphalis ōr: qz triūphū xpi ꝫ diabolum euidenter exprimit. Qō sentiēs diabolꝰ mox affixo titulo cruci iudeos instigauit vt a pilato tituli mutationē peterēt sz pilatus diuino instinctu in hoc facto motꝰ imutabilē eē titulum asseruit. Jn oi ergo ipugnatione diabolica xpianus hunc titulum in corde z ore vl etiā in scripto gerat: qz inter oia arma passionis dñice diabolus hunc titulū triumphalez maxime perhoꝛrescit: putmetipse diabolus cuidā persone deuote invisione quadā exactꝰ asseruit. Ad cōformandū se huic articulo qui illusorius fuit ex intentione iudeoz attendat hō documentū: z sic oret. Jesu qui tituli triumphalis subscriptione lusorie diffamari voluisti: da mihi sub eodem titulo tuo sic strennue militare: vt trophęo tuo hostꝫ perterritꝰ mihi nō audeat ꝓpiquare. Ad litterā nota q crux nō habebat aliquid sup lignuz transuersum habens tria brachia ad similitudinez littere than: sed loco quarti brachij pilatꝰ supposuit caulā z tabulā simiꝛ ad modū than ei affixā in tabula scri ptꝰ erat titulꝰ. Credit aūt crux dñi quindecim pedes habuisse in altū z tabula suppositā pedem z dimidiū. Dicunt quoq; in cruce dñi fuisse quatuoꝛ ligna diuersa: z generū diuersoz. s. stipes siue truncus in rupe defossus: cui crux erat infixa de cedro. Palus siue lignū erectum de cypresso. Transuersale siue lignum transuersum de palma. Tabula superpo sita de olina. Uñ est iste ℣sus Ligna crucis palma: cedrꝰ: cypressus: olina. Signat autē cedrus altitudinē contēplatiōis: cypressus famā bone opinionis: palma fructū iusticie: olina leuitatez misericordie. Crux ℣o quadripartita quadrifariā partē mūdi designat nā si recte iacēdo in terra proiiciat alia pars eius ad orientē: alia ad occidentē: alia ad meridiem: alia ad septē trionē respicit. Cū ergo dñs huiꝰ genus mortis sustinere voluit ostendit: quia quadrifidum mundum saluaturus erat z ex quatuoꝛ mūdi ptibꝰ electos ad suaz fidez collecturus erat: z q virtus passionis z crucifixiōis sue ad has plagas mūdi p crucē expandi debebat. Siue etiā tale genꝰ mortiꝫ sustinere voluit vt ostenderet pro quibus restaurandis patiebatur: scilicet pro supernis angelorum ruinis replendis pro iustis de limbo educēdis pro amicis colligendis z adnandis. z p inimicis reconciliandis. Primū designat p brachiuz superius: secūdū p inferꝰ: tertiū p dextrā: quartū p sinistrā: z ꝫ Chriso. Chriso. In cruce etiā expansis manibꝰ mortiꝫ: vt alte- Cur exra quidē manu veterē populū altera eos qui pansis sunt ex gentibꝰ trahat vtroq; sibi coiūgens. manibꝰ. Moralē ℣o sacro sancte crucis figurā describit apl's: vbi dicit. Jn charitate radicati: z fundati: vt possitis cōprehēdere cū oibus sanctis que sit longitudo: z latitudo: altitudo z ꝓfundū cognoscere: et sup eminētē sciētie charitatem xpi. Ubi ostēdit q hi qui carnē suā cuz vitijs z cōcupiscētijs crucifigunt latitudinē debent habere in bona opatione: lōgitudinē in bona. ꝓseuerātia: altitudinē in spe celestium premioz: profundū in cautela inscrutabiliuz iudicioꝛ dei. ſm Aug. eſſ in latitudine crucis bonaopa in latitudine charitatis facta signi ficātur: qz charitatis opa sunt generaliꝛ extendo crudenda: z hoc est in ligno transuerso: quo extē dunt manus ꝓpter operū significationē: per manꝰ eſſ opa intelligimus: p latitudinē hylaritatez operātis: qz tristicia facit angustias. Lōgitu Jn longitudine ꝓseuerantia boni operis z cte do. cōuersatiōis: que in tota longitudine tēporis est habenda vsq; i finē z hoc est i ligno a trāsuerso vsq; in terrā vbi corpus crucifixū stare videt: qō significat persistere: hoc est longanimiter pmanere. Jn altitudine spes celestium altitudo premioz: z intentio recta qua in deū tāq; finē vltimū cūcta bona opa referunt: z hoc ab ipso ligno trāsuerso sursū ℣susq; ad caput eminet ꝓpter expectationē supnoz nemilla opa bona atq; ei⁹ ꝓseuerātia ꝓpter tpalia dei bñficia credant faciēda: sz potiꝰ ꝓpt sempiterna speranda. Jn ꝓfundo inscrutabilia iudicia dei. Profun- Uñ ista gratia dei in holes venit: z hoc est in ditas. illa pte ligni q terre abdito defixa latet: sz ide cōsurgit illud qō eminet: qz cūcta eis apparētia z eminētia ide cōsurgūt: sicut bona nr̄a de ꝓfunditate gr̄e dei q ꝓprehēdi ac iudicari nō pōt vniuersa ꝓcedūt: qz ex occulta dei volūtate vocaꝫ ad participationem tante gr̄e: alius hō sic: alius aūt sic. Supeminentē ℣o scientie charitatē xpi eaz ꝓfecto dicit: vbi pax illa est q̄ precellit omnē intellectuz. ſm Bern. Xps in Bern. cruce patientiā exhibet: obedientiaz implet: Uirtutū humilitatē cōmendat: z charitatē ꝓficit. Dis opatio i ergo quatuoꝛ ℣tutuz gēmis quatuoꝛ brachia crucē a crucis decorant. Supeminens est charitas: a chriſio. dextris obēdiētia: a sinistris patiētia: in profundo radix oium ℣tutū hūilitas. hec Bern. i quatuoꝛ etiā brachijs crucis notāt quatuoꝛ Crucis crucis bñficia. Signat eſſ pars supioꝛ ianue bñficia celestiꝫ apertionē: iterioꝛ iferni destructionē: a quatuoꝛ dextris gratie collationem: a sinistris peccatoꝛum remissionem. [Crucifixi autez sunt cū Latro- tesu duo latrones] ꝓpter scelera damnati num cru [vnus: a dextris] qui in fine penituit z alius cifixio. a sinistris qui ī pertinacia permansit: tesus

Documentuz.

Titulꝰ i corde habendus

Conformatio.

℟ Crucis forma.

Ligna crucis tq̄ drupli cia. Cedrus Cypſſus Palma. Olina.

Mortuꝰ p q̄dru pticibꝰ.

in medio qui mediator ad recõciliãdũ fuit. Sed hoc cẽtũ ad intentionẽ iudeoꝝ factũ est ei ad ignominiã ꝛ opprobriũ: vt scz cã mortis eius similis iudicaret cause mortis latronũ ac particeps in malefactis eoꝝ videret ꝛ eoꝝ ruz societate infamaret. Sed si ad mysteriũ attendatur hoc ad claritatẽ xpi pertinet: nã p hoc ostẽditur q per passionẽ suã merebat iudiciariã potestatẽ. mediũ em̃ tenere ꝓprie ptinet ad iudicẽ. vnde ꝛ Chriso. Pariter crucifigũt latrões nõ tanꝯ inimici latronũ: participes em̃ erant sceleris eoꝝ: sed vt infamarent dñm suũ q nõ sine causa crucifixus sit: sed quasi q̃ facinorosus inuẽt⁹ sit. vñ ꝛ Amb. Wꝯ execrabilis i facto iniq̃tas iudeorũ: vt q̃si latronẽ crucifigerent olim redẽptorem. Ipse ꝟo hoc permisit: ꝛ cũ peccatorib⁹ voluit crucifigi vt ostenderet se ꝓ peccatorib⁹ pati ꝛ mori: ꝛ vt ipleret scriptura Esaie q̃ diu ante dixerat. Et cũ sceleratis reputat⁹ est. Cũ iniq̃s ergo reputat⁹ est in morte: vt iniquos vinificet in resurrectione. hec Ambro. Pẽdet ergo dñs inter duos latrones quasi dux et magister criminũ in medio locat⁹. In hoc aũt mysteriũ finalis iudiciũ designat qñ veniet filius hois ꝛ iudicãdos statuet hos: scz agnos a dextris: ꝛ alios. s. hedos a sinistris. vñ Hiero. Cũ iniq̃s veritas deputata: vnũ reliquit sinistrũ: alterũ assumpsit dextrũ: sicut i die iudiciũ faciet. Cõfessio breuis vitã acquisiuit longã et blasphemia finita pena plectit eterna. vñ ꝛ Aug. Ipa crux si attẽdas tribunal fuit. In medio em̃ iudice cõstituto vn⁹ latro q̃ credidit liberat⁹: alter qui insultauit dãnat⁹ est. Jam significabat quid facturus est de vivis ꝛ mortuis: alios positurus est ad dexteram: alios ad sinistrã. Judicabat ꝛ iudiciũ minabat. Ex hoc articulo crucifixiõis latronũ cũ xpo trahit documẽtũ q et nos cũ xpo crucifigi debem⁹ in medio latronuz. Nam sicut ibi sunt tres crucifixi: duo latrões ꝛ medi⁹ iesus: sic in nobis moraliter crucifigẽda sunt tria: scz caro ꝛ mũdus q̃ p duos latrones ꝛ spirit⁹ noster qui per iesum designat. Caro crucifigẽda est sicut latro dexter: vt spũi subiciat ꝛ ei consentiat. ſm illud apli. Qui aũt sunt xpi carnẽ suã crucifixerunt cũ vitiis ꝛ cõcupiscentiis: mũdus sicut latro sinister: vt bono insultans relinquatur. ſm illud eiusdez apostoli. Mihi mũdus crucifix⁹ est: ꝛ ego mũdo. Jstis latronib⁹ in nobis crucifixis: spũs in medio crucifigat cum xpo: vt dicat cũ apło. Christo ꝓfixus sum cruci: viuo aũt iam nõ ego: vivit ꝟo in me xpus. ¶ Est aũt sciendũ q latro sinister crucifixus quidẽ fuit: nõ tñ salvat⁹: ſz p mansit in pfidia sua: sic mũdus ſz crucifigatur: remanet tamẽ inimicitia sua: caro aũt crucifixa salvat cum spũ: qrin resurrectione sua glorificabitur. vnde latroni dextro dixit iesus [hodie mecũ eris i paradiso.] Ad mazorẽ aũt euidẽtiã ꝓdictorũ est sciendũ q crux carnis est rigor discipline cui⁹ quatuor sunt brachia scz vigilia: abstinẽtia: asperitas vestiũ ꝛ disciplineverberũ. Crux aũt qua mũd⁹ crucifigit est pauptas spũs: cuius etiã sunt quatuor brachia. s. ꝓceptus glie pecunie: patrie ꝛ parẽtele. Crux ꝟo spũs est feruor deuotionis cui⁹ siłr sunt quatuor brachia. s. amor: spes: timor: ꝛ dolor. Spes sursum: timor deorsum: amor a dextris: dolor a sinistris. Radix aũt ex q̃ oia ꝟ pullulãt est charitas. vñ apłs. Eph. In charitate radicati vt possitis cõprehẽdere cũ oib⁹ sctis q̃ sit latitudo: lõgitudo: sublimitas: ꝛ pfundũ. Ubi figurã crucis ꝛ ei⁹ mysteriũ apertissime exprimit apłs. ſm Augu. et glo. ¶ Ad cõformandũ se huic articulo recogitet hõ quõ xps pendebat in medio latronum ꝛ reuoluat mente documentũ ꝛ oret iesu qui inter duos latrones crucifigi ꝛ cũ sceleratis reputari voluisti: da spiritũ meũ i medio carnis ꝛ mũdi crucifigi quatenꝰ extremis mihi crucifixis in te medio cõquiescam. Nec tñ xpo sic angustiato a cõuitijs parcunt: sediq̃ pena peius est passuz subsannãt. Undiq̃ pene vndiq̃ opprobria: vndiq̃ cõuitia. Quidã scz [milites] quatuor qui eum crucifixerant [acceperũt vestimẽta eius] excepta tunica: ꝛ iuxta numerũ personarũ diuiserũt sibi ea in quatuor partes in pñtia sua. Et tunicã superiorẽ siłr acceperũt circa ptes ꝓdictas quaz nisi scinderet parturi nõ potuerũt: ſz vtiliter ꝛ cõmode scindi nõ potuit: qr [erat icõsutilis] i. sine sutura ꝛ reticulato ope facta qualibus indumẽtis paupes in palestina vti cõsueuerũt: ꝛ iõ ne scinderet ad vnũ eã integrã puenire sortione maluerũ. Dicit aũt q ad modũ cirotheçarũ seu bireto ꝛ quorũdã cilicioꝝ quodã ope textili facta fuit: ꝛ q beata virgo ꝓpꝛijs suis manib⁹ eã fecerit: ꝛ q cũ iesu crescẽte paulatim etiã creuerit. [Et erat desup cõtexta p totũ] qr vt ꝟ ab extra p totũ de pãno aliquo erat appositũ ad eã fortificãdũ magis ꝛ cõseruãdũ. vñ ſm Chriſ. Hoc dicens euãgelista occulte vestis vilitatẽ insinuat. Nã in palestina est quoddã genus vestiũ ꝓpter paupes ex multis pãnis cõtextũ quasi vnus pãnus sup aliũ. [Hoc aũt factũ est vt adimpleret] cõsecutiue. ad ꝟ et ex hoc adipletũ est [qõ dictũ est p ꝓphetã] ex ꝑsona xpi. [Diuiserũt sibi vestimẽta mea] scz alia a tunica [ꝛ sup vestẽ meã] scz tunicã icõsutilẽ [miserũt sortẽ.] ſm Aug. Quadripartita vestis dñi ie quadripartitã figurauit ei⁹ eccleſiã to partito orbe: scz qui quatuor ptib⁹ cõstat terra ruz vestis diffusaz: ꝛ in oibus eisdẽ partib⁹ equaliter. i. eccleſiã cõcorditer distributã: ad quas viri⁹ crucifixi expandit ꝓ quatuor ptes crucis. Tunica ꝟo illa sortita olim ptiũ significat vnitatẽ: q̃ charitatis vinculo cõtinet. Si em̃ charitas supereminet et sup oia precepta est merito vestis

Wyste-rium. Chriſo. Ambro. Judicij signifi-catio. Hiero. Confes-sio latro-nis. Augu. Docu-mentũ. Sal. v. Sal. vj. Sal. ij. Latro sinister. Crux carnis. Crux mũdi Crux Augu. Confo matio Diuiſ vestim tor xpi Tunic inconſ tilis.

qua significat desup cōtexta phibet. Et addidi per totū: qz nemo ei⁹ est expers qui ptinere inuenit ad totū a quo tota catholica vocatur ecclesia. Incōsutilis aūt dicitur ne aliquando dissuatur. Et ad vnū peruenit: quia in vnū oēs colligit. In sorte aūt dei gratia cōmēdata est: qz cū sors mittit nō pſone cuiuscp̄ vel meritis: sed occulto iudicio dei in vnitate fidei concedit. ſm Hiero. Uestimēta xpi sunt quib⁹ tegit corp⁹ ei⁹: scz ecclesia. Quatuor milites quibus diuisa sunt quatuor genera hominū quib⁹ data sunt precepta scz coniugati: viduati: prelati: religiosi: seu continētes. Hi oēs dicūtur milites: quia debēt militari xpō per obedientie perfectionē: non mūdo per tēporaliū amorē: nō diabolo per pctōz ppetrationē. Tunica incōsutilis et indiuisa est vnitas ecclesiastica vsq̄ in finē duratura. Sors q̄ hāc tunicā vni assignat: nō alij. s. fideli: nō infideli est gr̄a dei q̄ etiā huius vnitatis integritatē cōseruat. Xpi ergo tunica partita nō fuit: sed heu hodie pctis exigētibus xpi tunica incōsutilis. s. ecclesia militās praue scindi tur: dissuit: z sortit. Quod gētiles facere noluerūt hoc phdoloz xpiani facere nō verent. Scindūt eā hereticī cōtra ipsaz diuersas sententias inducēdo: scindūt eā laici affligēdo. Eandēq̄ inter se clerici sortiunt z cui⁹ erit eā dolo z fraudib⁹ partiunt. Unus dicit hic est: ali⁹ hic est. O xpi tunica q̄ pessima est diuisio tua. Uestimēta etiā xpi diuidit q̄ ecclias spoliare vel res primoz distrahere p̄sumit. Uides q̄ quō vestes xpi dātur in predā militibus sicut vestes interfectorū dari solent toztoribus. ¶ Ex quo apparent duo documēta primū passionis xpi ignominia in hoc q̄ nudū eū crucifixerūt: qō nō fit nisi vilib⁹ personis. Scōm crucifigentiū auaritiaz: qz vestes xpi q̄uis parum valerent: omnes tamē sibi rapuerūt. vnde Chriſo. Diuiduntvestimēta quod invalde vilib⁹ z abiectis cōdēnatis fit: z nihil aliud habētibus. Quasi em̄ in dehonoratū z abiectū oim vilissimū hoc ita audebāt in latronib⁹ quippe nihil tale opari sunt sed in xpo oia ausi sunt. Dicit etiā Theo. q̄ forsitan plures eorum egebant vel forte magis ad opprobriū z ex quadā lasciuia hoc faciebāt quasi subsannatiue dicerēt. Qz iste dixit se regē habeamus singuli aliq̄d de regalibus vestimētis suis. Est aūt mirāda patiētia z dispēsatio mie saluatoris qui sicut agn⁹ tondentē z occidentē se suo vellere vestit: ita se tōdētes seu spoliātes z occidētes suo vestitu vestiuit: ostēdēs q̄ nisi suis exēplis vestirētur ignominiose nuditas eoz esset coram oculis dei z angelorū apparens. Ex isto articulo diuisionis vestimentoz xpi plura habētur documēta. Primū est q̄ libēter debemus participare exēpla sanctorum que per vestimenta dñi designant. Itē est documētum ſm Hier. q̄ obseruātia mādatoz dei q̄ etiā pvestimenta signant est diuidēda inter xpianos ſm diuersos hoim stat⁹. Itē est documētū q̄ bonū est diuidere reliquias sctōz p devotione ad eoz honorē ampliādū. Qō em̄ isti milites pagani fecerūt xpo in opprobriū z derisionē hoc boni xpiani cōuertere debēt ad xpi z sanctorū preconiū z honorē: sicut multos ritus paganicos xpiani cōuertūt ad cultū dei. Itē est documentū q̄ charitas q̄ ſm Aug. significat p tunicā incōsutilē diuidi nō pōt cuz ipsa ceteras virtutes connectat. Itē q̄ nemo debet scismate dissuere vnā sanctā catholicā ecclesiā que in vnū oēs colligit: que etiā per tunicā inconsutilē significat: propter qō etiā ſm Chriſo. Non caput ei amputat vt iohānis nec⁹ sect⁹ est: vt Ysaias vt corp⁹ integrū z indiuisibile morti seruet z non fiat occasio volentib⁹ ecclesiā diuidere. Ad conformandū se huic articulo imaginetur homo exēpla xpi z sanctorū quasi quedā preciosa vestimēta que participare quātum possumus studeam⁹: et sic oret. Jesu qui vestimenta tua inter crucifixores tuos diuidi sup tunicā aūt tuā incōsutilē sorte mitti voluisti: da mihi sanctoz tuorum exēpla cū mādatoz obseruātia participare z charitatē semp integrā cōseruare. Et sedentes iuxta crucē obseruabāt eū quādo expiraret z ne euaderet: vel ne aliquis eum de cruce vnū deponeret. Et sic volebant suā impotentiā ostēdere: ac si impeditus a custodibus non posset se iuuare. vbi Hiero. Diligētia militū z sacerdotū nobis proficit vt maior z apertior resurgēt⁊ virt⁹ appareat. Illudebatur quippe z deridebat in cruce a pluribus z diuersis vicibus. Unde nota in serie li tere quatuor differētias illudētiū xpo in cruce. Prima est sedentiū qui eum obseruabāt. Scōa pretereūtiū qui eum blasphemabant. Tertia stantiū sacerdotū z seniorū. Quarta xpi abpendētiū latronū. Per hos significātur quatuor genera hominū virtutē eius abnegantiū. In sedētib⁹ delitiosi z accidiosi q̄ delitijs carnis intēdūt. In pretereūtib⁹ cupidi z auari qui pretereūtia sequūtur z viā iustitie pretergrediūtur. In stantib⁹ superbi z elati qui stant per appetitū excellētie. In pendentib⁹ impatiētes z querulosi de aduersitate. Quibusdā ergo sedentib⁹ z eum obseruātib⁹ alij pretereūtes iuxta perviam hoc est vulgares hoies circa locū crucis trāseuntes z cōcurrētes blasphemabāt eū mouentes capita sua in signū irrisionis et dicētes improperando. [Uah] qō est interiectio insultātis seu derisōtis z subsannātis [q̄ destruis tēplū dei] sicut dixisti [z i. triduo illud reedificas ſtute tua q̄ apparet nūc: tñ infirma. Repetūt dicta falsorū testiū z eis cōcordāt qui sibi imponebāt q̄ hoc dixerat: sed hoc falsum erat. [Salua tuū fac teipm] ſtute quā de te p̄dicasti i pote

Hiero.

Augu.

Chriſo.

Confortatio.

Hiero.

Illuden tiū xpm in cruce differentie. iiij.

Uirtutē xpi abnegātes

Uah.

state reedificã di tẽplũ [descẽde de cruce] q̃ p mittebas te i triduo tẽplũ reedificare. Et iterũ dicebãt. [Si filiꝰ dei es descẽde de cruce] i. si potes ãmoue dolores quos sustines. q.d. nõ potes ex q̃ falsitas tua ptz: sz mẽtita ẽ iniquitas sibi. plus eñ fecit de sepulchro resurgẽdo q̃ fecisset de cruce descẽdẽdo. vñ Greg.

p Grego. Cur de cruce nõ descẽdit

Si tũc de cruce descẽdisset: nimirũ insultanti bꝰ cedẽs ꝓtutẽ nobis patiẽtie nõ demõstrasset Sz expectauit paululũ: tolerauit opprobria irrisiões sustinuit: seruauit patiẽtiã: distulit admirationẽ. Et q̃ de cruce descẽdere noluit de sepulchro resurrexit: plꝰ igit fuit de sepulchro resurgere q̃ de cruce descẽdere. Plꝰ fuit mortẽ resurgẽdo destruere: q̃ vitã descẽdẽdo

Augu. seruare. Unde ẽt ꝑm Augu. in ꝓbis istis vocẽ filiorũ diaboli qũo imitãt vocẽ paternã. Diabolꝰ dicebat si filiꝰ dei es mitte te deorsum. et iudei dicũt [si filius dei es descẽde de cruce. Sic r principes sacerdotũ illudẽtes cũ scribis] i. legisperitis [r seniorib⁹]. i. iudicib⁹ ordinãtis [dicebãt] ad alterutrũ irridẽdo. [Alios saluos fecit] r vtiq̃ tam spũal r q̃ corpal r [se saluũ faciat]. i. supplicio crucis eruat [si hic est xps]. i. rex siue messias [dei electꝰ]. i. dei

Beda. filiꝰ. vñ Beda. Immo se saluũ facere de cruce descẽdẽdo noluit: qr ipse est xps dei electus. Nam q̃ ideo venit vt ꝑ nobis crucifigeretur: ideo seipsum saluare de cruce descendẽdo neglexit: qr cũ ceteris peccatorib⁹ etiã illos qui eũ crucifixere saluare moriendo curauit. Et iterũ dicebãt. [Alios saluos fecit seipm non

Hiero. põt saluum facere.] vñ Hiero. Etiã nolẽtes ꝓfitẽt scribe r pharisei q̃ alios saluos fecerit. Itaq̃ vr a vos cõdẽnat sentẽtia. Qui et alios saluos fecit vtiq̃ si vellet et seipsum saluare poterat. Et itez dicebãt. [Si rex israel ẽ] nõ quicũq̃ sed messias ꝑmissus in lege sicut ipe dicebat de se [descẽdat nũc de cruce] vt videamus. s. virtutẽ ipsius: qr alij reges nõ põt talia facere [r credim⁹ ei] sed mẽtiebant dicẽtes: credim⁹. vñ Hiero. Fraudulẽta ꝑmissio.

Hiero. Descendendi de cruce diabolica imissio.

Quid eñ est plus de cruce viuẽtẽ descendere an de sepulchro mortuũ resurgere? Et surrexit r nõ creditis ei: q̃ etiã si de cruce descẽderit sil r nõ creditis ei. Sed mihi videt hoc demones imittere. Statim eñ vt crucifixus est dñs senserũt ꝓtutẽ crucis r intellexerunt fractas esse vires suas: r hoc agunt vt de cruce descẽdat ne faceret salutẽ quã inchoarat. Sz dñs sciens aduersariorũ insidias ꝑmanet in patibulo: vt diabolũ destruat. hec Hiero. Tñ in

Tho. vi Diabolus supra crucẽ stetit. Jo. xiij Thobiã sup exenteratiõe piscis legit: demonẽ stetisse sup brachiũ crucis r cõsiderasse an xps aliquã maculã peccati haberet. Uñ discipulis in cena dicebat. Uenit eñ ꝓnceps mundi huius. i. amator mundi. s. aduersum me: sed in me nõ hz quicq̃ quod ad se pertineat. Et q̃nis peccatum nõ haberet: et ideo morti obnoxius non esset: mori tamen voluit: quia pater mandauit: r ideo subiecit: sz vt cognoscat mũdus: qr diligo patrẽ: r sicut mandatũ dedit mihi pater sic facio: scz pro oib⁹ morien do. Cõsidera mõ quid in aliorũ exitu demon facit qui cõtra ipm mũdi salutorẽ et dñm venire presumpsit. vnde Greg. Curandũ nobis est r cũ magnis quotidie fletibus cogitandũ q̃ seuus q̃ terribilis sua in nobis opa req̃rens: in die nostri exitus princeps hui⁹ mundi veniat: si etiã ad deũ in carne morientẽ venit r in illo aliquid q̃sinit in quo inuenire nihil potuit. Prius ꝙo eũ in miraculis deuz cognouerat: sz de cognitione sua ad dubitationẽ cecidit: qñ hũc passibilẽ vidit. hec Grego. In cruce ergo tanq̃ in decipula captꝰ est diabolus r victus. vnde Aug. Ipsa morte xpi est

Grego. Lustium dus. Augu. Muscipula diaboli.

diabolus victꝰ tanq̃ in muscipula escaz accepit. Muscipula diaboli crux xpi esca qua caperet mors dñi. Et iterũ dicebant. [Confidit in deo: liberet eum nũc si vult. Dixit eñ quia filius dei sum] quasi dicerent. Si veruz dixit liberationẽ suaz a deo statim impetrabit: qr pater filios libẽter liberat. Itẽ [Illudebãt ei et milites accedẽtes] prope crucẽ corpore: sed longe recedẽtes mente [et acetuz offerentes illi] scz postea quãdo dixit [sitio. dicẽtes. Si tu es rex iudeoz] sicut dixisti [saluum te fac] scz a morte liberando. O miseri: r rex iudeorũ. i. credentiũ r deũ confitẽtiũ est: r se salũ faceret de cruce descendendo si vellet. Miseri r ceci deberẽt supplicare: saluos fac nos qui indigem⁹: non saluũ te fac: cum ipe esset r saluus r salus. Sed dñs iesus non acq̃euit

Documẽtũ de tribulatione. docẽs nos in tribulatione habere pseueratiã: vide quõ nõ iudeis suffecit r alijs q̃ xpm crucifigerẽt sz etiã crucifixũ eũ diuersimode deriserũt. Ita multis nõ sufficit xpm crucifigere peccãdo: sed etiam deridẽt crucifixum pctã iterãdo: vel de peccatis se iactãdo. Dñz etiam deridet r subsannat qui pro laude humana orat: vel elemosynas dat seu q̃dcunq̃ bonũ facit. ¶ Ex hoc articulo illusiõis crucifixi habetur documẽtũ q̃ nos qñ fuerim⁹ in

Documẽtũ nõ frãgẽdi illusionibus. sublimi cõtemplationis vel sacre actiõis aut sancte religionis positi nõ debem⁹ ad verba subsannãtiũ descẽdere ad mũdanas occupationes: sed potius sustinere puersoz subsannatiões: sicut xps ad iudeoz insultationẽ r tẽtatiõnã exprobrationẽ de cruce descendere noluit: sed ibi vsq̃ ad mortẽ pseuerauit. Unde

Jud. ix. dicebat vitis. Nũquid possum deserere vinũ meũ qõ letificat deũ r homes: r inter cetera ligna promoueri. Similiter r oliua r ficus dicebãt: sic est in ꝓposito. Cum aũt tempus sit crucis q̃diu exterior homo corrũpitur: vt p eam interior homo renouetur: r eua. uel corpus peccati: quidam tamẽ pro modica cõtumelia descendũt de cruce patiẽtie: alij de cruce macerationis carnis et penitentie pro lenticula ruffa r cibo delectabili: alij de cruce cõ

passionis p auaricia: claudentes viscera sua cũ vident primũ suũ necessitatẽ habere. De cruce sanguinis z martyrũ nõ descendimus: qz nec eã ascendere volumus. Petitionẽ vero predictam sepe facit diabolus penitenti. s. vt descendat de cruce: qz hõ cadit facilius descẽdendo: et iõ vult diabolus vt descendat de cruce penitentie eã deserendo. ¶ Uñ quidã nouitius parrhisiensis matri sue volenti eũ de religione extrahere sic legit respondisse. Christus ꝓpter matrẽ suã nõ descẽdit de cruce: sic nec ego ꝓpter te deserã crucẽ penitentie. Ad confortandũ se huic articulo rememoret hõ sensum documenti z oret. Jesu q̃ in cruce positus exprobrabilib⁹ verbis illud voluisti: da mihi p nulla diabolica vel hũana suggestione de sublimi sancte religionis z cõuersatiõis descẽdere: sed in tui amoris amplexu firmiter pmanere. Itẽ latrones cũ xp̃o crucifixi illudẽdo idipm sil'e improperiũ seu verba improperij p̃missa improbabant ei z cõuitiabant blasphemãtes. ſm Augu. Duo dicunt p vno: z pluralis p singulari. vel ſm Hiero. primo vterq; blasphemauit sed visis signis in elemẽtis z reb⁹ insensatis vnus in xp̃m credidit: z priorẽ negationẽ sequẽti cõfessiõe emẽdauit. vñ cũ vnus q̃ iudeos fidẽ respuẽtes signat blasphemãdo diceret [si tu es xp̃s]. i. rex siue messias [saluũ fac temetip̃m z nos] s. saluti corpali z a morte liberãdo: nõ ei curabat de salute spũali vel aie cõmodo: alter qui gentes fidẽ sequentes signat increpabat eũ dicẽs. [Neq; tu times deũ q̃ i eadẽ dãnatiõe es]. s. mortis z pene similiq. d. licet homines nõ timueris: tñ deũ timere deberes maxime in articulo mortis in quo nũc es. Et nos quidẽ iuste in hac dãnatiõe sumus. [Nã digna factis supplicia] ꝙm factorũ nostrorũ exigẽtiã [recipimus.] Ecce cõfitet culpã suã: vt dicat iniq̃tatẽ meã ego cognosco: z iõ meret miam Cõfitet etiã xp̃i innocẽtiã dicẽs [hic vo nihil mali gessit] qz peccatũ nõ fecit: z sine peccato conceptus fuit. vbi querit Aug. Quis inquit illũ docebat. nisi q̃ iuxta illũ pẽdebat: Erat em̃ illi fixus in latere: sz herebat in corde. Uñ cõuersus ad iesũ q̃ nouit p̃cordia dixit. [Memẽto mei dñe dũ veneris in regnũ tuũ.] Manifeste patet q⁹ nõ loquebat de regno tpali sz eterno non de p̃nti sz de futuro. Magna fides huius latronis fuit: qz nõ timore iudeorũ astãtium nec ꝓprij doloris acerbitate nec socij sui blasphematiõe: nec carnis xp̃i apparẽte infirmitate: nec apostolorũ fuga z negatiõe retraxit a veritatis seu vere fidei cõfessione. vñ fuit ei remissio culpe z totius pene. Apparet quidẽ hic illius quersio q̃ ad plura. Prio q̃ ad pfectũ charitatis quã vivaciter in morte sua tenuit fratrẽ z cõlatronẽ p simili scelere morientẽ de iniq̃tate sua redarguẽdo z ei vitã quã cognouerat p̃dicãdo. Scõo quo ad fidei z vere confessionis sinceritatẽ eũ quẽ secũ pariter morientẽ vidit deũ z dñm regnaturũ credẽdo z publice p̃dicãdo. Tertio quo ad iustitie z veritatis ꝓpalationẽ humil'r verus penitẽs reatũ suũ fatẽdo. vñ q̃ ficte cõfitet vel in cõfessiõe mẽtit dñm cũ sinistro latrone subsannare videt. Quarto quo ad spei firmitatẽ regni dei aditũ z ꝑsortiũ postulãdo: nec ꝓpt. p̃ctoꝝ suoꝝ magnitudinẽ vel multitudinem desperãdo. Iste latro de nullo nisi de corde lingua seiuuare poterat q̃ xo total'r offerre curauit: corquidẽ in cõtritione z intima cõpassiõe: qz ſm glo. plus videbat affligi ex xp̃i cõpassione q̃z ex sua ꝓpria passione: imo plus plãgens xp̃i suppliciũ q̃z suũ ꝓpriũ: z linguã vt dictũ est in veritatis cõfessione. vñ Greg. In cruce clauman⁹ pedesq; ligauerãt. nihilq; em̃ a penis i eo liberũ nisi cor z lingua remanserat. Inspiráte deo totũ illud ei obtulit: qõ in se liberuz inuenit: z iuxta hoc qõ scriptũ est corde creditur ad iustitiã ore confessio fit ad salutẽ. vñ Beda. Quis huius latronis aiam non miret: immo iunãtis dñi gratiã: quis digne miret: digna gratiarũ actione veneret. Ille q̃ talis ad crucem venit ex culpa: ecce qualis a cruce recedit ex gr̃a. Confitebat dñm quẽ videbat secũ hũana infirmitate morientẽ: qñ negabãt ap'li eũ quẽ miracula viderãt diuina virtute faciẽtem. hec Beda. Obsecro te dñe da mihi primo cũ latrone isto cognoscere: z deinde cognoscere te me sicut vere pctõrẽ cõfiteri z magnificare te: q̃ sine culpa passus es iustus ꝙ iniustis. Desiderẽ q̃so dñe petãr ꝙ petrẽ eisdẽ vbis cũ eodẽ: memẽto mei dñe dũ veneris in regnũ tuũ. Per istos duos latrones significãtur illi q̃ ꝓ pctis suis expiãdis cũ xp̃o crucifigunt⁹ p̃fessionẽ in religiõe factã: sz aliq; reuertuntur actu: si nõ habitu ad secularẽ vitã de q̃b⁹ dicit ap'l's. Nomẽ dei blasphemat p vos inter gẽtes: qm̃ scãdalizãt seculares: z isti signant⁹ p latronẽ blasphemantẽ. Alij vo ꝓfessi crucẽ pnie sustinẽt deuote p patiẽtiã: z isti signant⁹ p latronẽ xp̃m cõfitẽtẽ. vñ Beda. Mystice latrones q̃ cũ dño hicinde sunt crucifixi: significãt eos qui sub fide z cõfessione xp̃i vel agonẽ martyrũ vel quelibet cõtinẽtie seu discipline arctioris institutã subeũt. Sz q̃t quot hec ꝓ eterna solũ celestiq; gloria gerũt. Hi ꝓfecto dextri latrõis meritoꝝ fide designãtur. At q̃ vel hũane laudis inuentu vel qualibet⁹min⁹ digna intẽtiõe seculo abrenũciãt: nõ imerito blasphematoris z sinistri latrõis mẽtẽz act⁹ imitant⁹. Quidã duos latrones cũ dño crucifixos duob⁹ baptizatoꝝ generibus coaptant. Quicũq; em̃ baptizati sum⁹ in xpo iesu: in morte ipsi⁹ baptizati sumus. Ambo nãq; sil'es crucifixi: sz vnus in cruce blasphemus peior. alter est cõfessiõe martyr effect⁹: quia ꝓ baptismũ quo cũ peccatores essemus abluimur. Alij dũ deũ in carne passum fide:

Religiosi parisien. rñsio ad matrem Confortatio.

Q Latro ad latronem. Augu. Hiero.

cõfessio latronis boni. Augu.

Fides latronis

Conuersio latronis per charitatem. Fidem z

cõfessio. Nem.

Justitiã

Spem.

Satisfactio latronis.

Siego.

Beda.

Beda.

Rom. ij.

Beda.

Mystice.

spe charitate laudant: coronãtur. alij dũ aut fidẽ aut opa baptismatis habere renuũt: dono qđ accipere priuãtur. hec Beda. Qđ et laz alter latronũ murmurabat aliter nõ significat q tribulationẽ alij patiẽter sustinẽt et corona merẽtur: alij nõ sustinẽt patienter z dãnationẽ cõsequũtur. vnde de impatiẽtib⁹ ait Hugo. Dicũt hoies qñ penã sustinẽt. Si meruissem⁹ non erubescerem⁹: nunc aũt iniuste pati z sine culpa nobis ignominiosuz est: immovero si pro culpa pateris erubesce: si sine culpa gloriare. Latro magis vis esse q̃ xps: z forte siniſter et blasphemator non cõfessor. Tu em̃ p culpa pateris z culpã agnoscis z iudicem nõ veneraris. Cõsidera nũc q̃ magni despect⁹ fuit illusio latronis siniſtri eo q taz vilis z scelerat⁹ homo etiã ad mortẽ dãnat⁹ z mor p suis vulnerib⁹ moritur⁹ insultauit vite auctori. Ex hoc articulo illusiõis latronis habet documentũ tale q discam⁹ exẽplo xpi calũnias etiã avilib⁹ psonis patiẽter supportare. Itẽ ẽ documẽtũ i latrone dextro q iniurias dei nullaten⁹ tolerare debem⁹: sed reprẽdere sicut fecit latro iste. Item documẽtuz quantũcũq̃ simus scelerati pctõres de dei tñmia nullaten⁹ desperem⁹ exẽplo isti⁹ pctõris qui vt dicit Aug. p vnũ verbũ fact⁹ est heres paradisi. Ad cõformandũ se huic articulo attendat hõ documẽta z oret dicẽdo. Jesu q̃ tibi ab vno latronũ exprobrari: z ab alio venerabiliter confiteri voluisti: fac me pro tui nominis gloria malignoz impropria equanimiter sustinere z cũ illo latrõe venerabili padisi gaudia possidere. Et multa alia conuitia dicebãt tũc maledicti q̃ aderãt ibidẽ dño iesu z faciebãt. Ipse vo docẽs nos in tribulatione habere patiẽtiã z pseuerãtiã: nihilomin⁹ pseuerabat et pmanebat in cruce vsq̃ in finẽ: vt diabolũ ꝓtus destrueret: z spolia sua ei auferret. Oia aũt ista dicunt z fiunt mestissima matre sua pñte q̃ stabat iuxta crucẽ cũ sororibus suis z maria magdalene z iohãne cuius mẽs passio multũ augmẽtabat filio passionẽ. Et ecõuerso ipsa cũ filio in cruce pẽdebat mẽtali dolore: z poti⁹ elegisset cũ ipso mori q̃ ampli⁹ viuere. vñ Bern. O bone iesu magna pateris exteri⁹ in corpe: sz multo maiora interius in corde ex cõpassione matris oia tecuz participãtis. hec Ber. Undiq̃ sunt angustie vndiq̃ tormẽtaz pene. Sentiri potuerũt: narrari nõ possunt. Stabat maria cũ ceteris iuxta crucẽ corpe: sed in cruce tota migrauerat mẽte. Nõ auertebat oculos a filio angustiabaz vt ipsez toto corde orabat patrẽ p eoz filius sil'r orabat p matre. vñ Ambro. Fugientib⁹ apl'is maria ante crucẽ stabat z pũs spectabat oculis filij vulnera: qz expectabat nõ pignoris mortẽ: sz mũdi salutẽ. Aut fortasse qz cognouerat p filij mortẽ mũdi redẽptionẽ aula regalis putabat se z sua morte publico muneri aliq̃d additurã. Sz iesus nõ egebat adiutore ad oim redẽptionẽ. vñ z Chrisо. In passiõe xpi duo videbis altaria: vnũ i pectore marie: aliud i xpi carne: xps carnẽ marie secũdo immolat aiam. Optat quidẽ ipsa ad sanguinẽ filij addere sanguinẽ carnis sue: et cũ dño filiũ offerre. Jesu corpali morte redẽptiõis nre cõsummare mysteriũ. Sed hoc soli⁹ summi sacerdotis erat ꝓuilegiũ: vt cũ sanguine intraret in sctã sctoz. Ideo nec virgini nec ãgelo nec vlli hoi potuit in repatiõe hois esse cõis auctoritas. In hoc aũt grauissime patit pia mater: quia qđ filij⁹ et⁹ corpe ipsa sustinet corde. hec Chrı. Et qz iohãnes crucifixiõi astitit: ideo ea die linum. passio sm ipz legit: lz etiã merito postrem⁹ legat: qz postrem⁹ scripsit. Oẽs igit et maxime lene flebãt: nec cõsolari de suo dilecto dño z magistro poterãt. Cõpatiebãt dño et etiã dñez sibi pis. Sepe eis dolor renouabat: qz sp passio dñi sui vel in conuitijs vel in factis augebat. [Stabãt a lõge] aspiciẽtes z a nullo cõsolabant. O quãte voces et tristes vlulatus iuxta stãtes. dicit [iuxta crucẽ] z alij euãgeliste dicũt aliõ fuge mulieres stetisse intelligẽdũ est sm Aug. q eo interuallo erãt: vt z iuxta dici possent: qz in cõspectu ei⁹ pñto aderãt: z sic ꝓpe q verba xpi audire poterãt: et⁹ lõge in cõparatione turbe cõprimẽtis ꝓpinqui⁹ circũstãtis cũ centurione z militib⁹. Uel erãt lõge respectu militũ xpm crucifigẽtiũ z custodiẽtiũ: sz ꝓpe respectu aliorũ astantiũz aspicientiũ. Sic ergo pñt dici longe z ꝓpe stetisse diuersis respectibus. Uel prio erãt ꝓpe crucẽ z post cõmẽdationẽ matris abierũt: vt a diuersitate turbe se eruerẽt: z cetera q̃ facta sunt lõgi⁹ intuerẽtur: vt euãgeliste q̃ post mortẽ dñi eas cõmemorauerũt z longe stãtes cõmemorarẽt. Qđ aũt mulieres stabãt iusta crucem discipulis fugiẽtib⁹ cõmẽdat deuotã cõstantiã in mulierib⁹. vñ Chrı. Mulieres astiterũt cruci fugiẽtib⁹ discipulis: z qđ imbecili⁹ gen⁹ est virili⁹ appuit: tũc g̃ siẽ nec a salute: ita nec a mysteriis cõmrio crucis z sciẽtia resurrectiõis excludunt z mendacio repellunt mulieres. ¶ Et nota q btã ỽgo nõ tio. stetit sub cruce ad aquilonẽ vt q̃dã fabulant Sit⁹ mas z sicut in picturis ponit: sz ꝓtra faciẽ filij ad occidentẽ: aliquãtulũ tñ declinãs ad austrũ. cruce. Monstrat em̃ iuxta montẽ caluarie q̃dã loc⁹ et a fidelib⁹ venerat: vbi ipsa cũ alijs mulieribus iuxta crucẽ filij sui stetit ploras z lamentãs eũ in quo loco est vna capella extra ecclesiã scti sepulchri: sz cõiũcta muro eiusdẽ eccle Iuxta sie. Sta z tu iuxta crucẽ cũ ea: z lamẽtare dñz crucẽ stã p te mortuũ. Juxta crucẽ libenter debemus dum. stare z poti⁹ mẽte q̃ corpore habẽdo memo- Crucis riã saluatoris sm statũ in quo fuit in cruce. memo- Utilis enim valde est nobis memoria talis. rie vtilis Ibi est nobis refugiũ ꝯ mala culpe: refrige tas.

Pati sine culpa xpi est cum culpa latronis.

Documentũ.

Augu. Confor- matio.

R Marie pñtia.

Bern.

Ambro.

riū contra mala pene: ibi erudimur circa bona gr̃e: ibi ostēdit nobis via ad bona glorie. Bonaꝝ desiderabilis est vmbra sua sub alis tesuvbi tutū ē fugiētib⁹ refugiū: gratū fessis refrigeriū. Una ala p̄t itelligi ptectio i p̃spe ritate: alia ptectio in aduersitate. Una ala ꝫ mala culpe: alia ꝫ mala pene. vñ Bern̄. Hac memoria absorptus ait. Dñe q̄cūq; iero sem per te in cruce video. Cōsidera nūc qualiter ipse est exaltat⁹ put predixerat sicut moyses exaltauit: scz sup palū serpētē in deserto: ita scz exaltari in cruce opz filiū hois. Ille enim serpēs ene⁹ in deserto exaltat⁹ figura fuit hu ius exaltationis: qz sicut ille serpētis quidē similitudinē habebat: serpentis autem venenum non habebat: quia eneus erat: sic x̄ps cū iniquis deputat⁹: z inter latrones suspen sus carnis quidē similitudinē habebat: pec catū aūt nullū habebat. Et sicut qui mordebant a serpente inspiciēdo serpētem in palo exaltatum sanabātur: sic cōtra morsum z ten tationē diaboli nō est melior medicina q̄m in cruce p nobis passuz aspicere saluatorē. Si em̄ aspect⁹ illi⁹ serpētis enei saluauit a morte corpali: multo forti⁹ fides x̄pi crucifixi salvat a morte spūali: vide etiā dñm tuū stantē sup solium excelsum z paratum ad iudicandū: z ideo duo homines hincinde ponūtur quorū vnus saluatur: alter condēnatur. vide etiaz x̄pm qui est pontifex futuroꝝ: bonoꝝ qualiter extensis brachijsz manibus offert hostiā purā. s. carnē suā pretiosam p nobis sup altare crucis. Vide etiā magistrū tuū qualiter stat in altor p̄dicat. Dñs em̄ etiā in cruce pēdēs etiāvsq; ad exitū spūs nō fuit otiosus: sz faciebat z dicebat vtilia p nobis. vñ p̃m Augu. se habuit sicut magr̃ in cathedra z lignū pendētis factū est cathedra docētis: vbi. vij. ꝟba sacratissima q̄ dixit in cruce posit⁹ breuiter tibi nota z ea frequēter cū deuotione pertracta. Per hec aūt. vij. verba possum⁹ facere exclamatiōes nr̃as mō tenendo partē dñi nostri z causando cōtra iudeos: mō cōpatiēdo dño nr̃o: mō matri ei⁹: mō nobis miseris z i fine cuiuslibet ꝟboꝝ facere oronē. Quidā tñ ꝟba octo distinguūt z verbū tertiū in duo diuidūt: ita vt dixerit duo pro pctōrib⁹. i. [pater ignoscе illis] z [hodie mecū eris in paradiso] duo p bonis. s. [mulier ecce filius tu⁹] et [ecce mater tua] duo p vniuerso mūdo: scilz [sitio] z [cōsummatū est] duo p se ipso. s. de me⁹ vt q̄d dereliq̄sti me] et [pater in manus tuas cōmendo spūm meū.] Primū verbū fuit in ipso actu crucifixiōis cū p suis crucifixoribus inimicis crudelissimis ip̃m ad crucē fabricātib⁹ orauit dicens. [Pater ignoscе illis: qz nesciūt quid faciūt] scz bonū mihi z malū sibi. Reuera ita est: qz q̄ alteri malū facit nescit quātā penā z culpā sibi inferat: quātāq; gratiā z coronā alteri acquirat. Uel [nesciūt quid faciūt] ignorāt em̄ q⁹ filius tuus suz quē crucifigūt. vnde Chri. Quia dñs dixerat ora te p persequētib⁹ vos: hoc etiā crucē ascēdēs fecit di. pater dimitte illis. Nō quia nō poss set ipse relaxare: sed vt nos p p̃sequētib⁹ ora re doceret: nō solū verbo sed ope. Dicit autē dimitte eis si penituerint. fauet em̄ penitētibus si vellēt post tantā nequitiā reat⁹ p fidē diluere. hec Chriso. Cū ꝫ dixerit [qz nesciunt quid faciunt] ptz p̃m Bedam q⁹ non pro eis orauit qui p inuidiā z superbiā eū quē filiuz dei itellexerūt negātes crucifixerūt: sz p eis qui zelū dei habētes: sed nō p̃m sciētiā nescierūt quid fecerūt. Erant em̄ ibi aliqui simplices z illiterati a sacerdotib⁹ iudeorū decepti q̄ p̃sequebātur x̄pm zelo legis: et p ijs oravit x̄ps. Alij aūt erāt literati q̄ ip̃m esse x̄pm ꝓbabil⁹ nouerāt seu cognoscere debuerāt: sz ex odio et inuidia excecati fuerūt z x̄pm vsq; ad mortē p̃secuti sunt: z p illis non orauit p̃m Bedā. Nō frustra orauit: sz eis q̄ post ei⁹ passionē crediderūt ipetrauit. vñ dr̄ in Act̄. Nō conuersi sunt vna die tria milia: z alia die. v. milia. Nec dubiū quin hoc p̃uenerit ex virtute hui⁹ oronis x̄pi. Ad quā etiā vocē multi de turba iudeorū astantiū cōpuncti sunt corde z penituerūt. vt dicitur in euāgelio nazareor̄: et ponitur in glo. Esa. sup illo verbo z p trāsgressoribus exorauit. O q̄ dulcis in oratiōe x̄pi ad crucifixorū malleationē erat melodia de cui⁹ cōsonātia cōuersi sunt tot milia. Nec mirū: qz ipse tantā mansuetudinē seruās in cōtumelijs: tantā patientiā ostēdēs in tormētis: sic mirā benignitatē exhibens crucifixoribus euidēti⁹ declarauit se filiū esse p̃fis quē orabat. Quid em̄ maius miraculū hac benigna pietate: hoc quippe verbū magne patiētie z mansuetudinis: magni amoris z indicibilis bonitatis magni dulcoris z venie fuit. In quo triplex act⁹ charitatis maxime apparuit. prio qz pro crucifixoribus affectuosissime orauit. scdo qz oroni lachrymas adiūxit. tertio qz cū valido clamore et lachrymarū effusiōe p ipsis p̃ces obtulit. vñ Ber. X̄ps flagellis cesus: spinis coronat⁹: clauis p̃fossus: crucifix⁹ opprobrijs: saturat⁹ olim dolorꝝ inemor ait. pater ignoscе illis. Hic multe miserie cordis: hic multe mie cordis. O q̄ firmata est sup ipsos mia tua z q̄ magna multitudo dulcedinis mie tue q̄m potabis dñe dr̄sidērātes te torrēte voluptatis tue. hec Bern̄. Nō ꝫ desperet ammodo quisq; penitēs p pctis pensando copiā gr̃e saluatoris. vñ Augu. Quid aūt cōuerso nō ignoscitur si fusus christi sanguis cognoscitur? Quis homicida desperet si in spem reddit⁹ est: a quo etiā x̄ps occisus est? Per hoc verbū primum docemur petentes nō cito exaudire iniurias q̄ remittere z vindictas nō expetere: ac etiā p inimicis intercedere et orare eosq; diligere. Ad verbū igit-

Ps. xxi

Bern̄.

Nu. xxi

S Uerba x̄pi i cruce.

Uerba vij. vel viij.

Primus verbū.

Chriso.

Pro nesciētib⁹ orat. Beda.

Act. ij.

Esa. liij

Charitatis act⁹ triplex prio verbo.

Bern̄.

Miserie cordie abūdantia.

Augu.

Documētū.

tante pietatis emolliat cor nostrū: sicut dicit
ps.xciiij in Psal. Hodie si vocē dñi audieritis nolite
obdurare corda vestra: vt dimittamus offen
sas debitoribus z iniuriatoribꝰ nostris: z non
solū dimittamꝰ offensas: sed etiā p ipsis ore
mus intuitu eiꝰ q̄ patrē exorauit p plecutori
Augu. bus suis z crucifixoribꝰ. vñ Augu. Uide cha
Ignosce ritatis affluentiā z mirabilē patientiā p ini
re debe micis facit oīonē remittit: nō expetit yltionē.
mus. Cur igit formica festucā: cinis puluis z faul
la vindictā expetis remissionē ptrahis cum
videas regē glorie: dñmq̄ virtutū remittentē
minas: cōtumelias z blasphemias z cōdonā
tē crucis molestias: z reales iniurias. vnde z
Ansel. Ansel. Ad locū deductꝰ supplicij myrrha po
tat z felle. Ita in cruce leuat z dicit: pr̄ dimit
te illis q̄ nesciunt quid faciūt. Qualis est hic
q̄ in oībus pressuris suis: nec semel os suum
aperuit: vt aut q̄rele: aut excusatiōis: aut cō
minationis: aut maledictiōis ꝙbū aduersus
maledictos canes illos pferret: sz nouissime
ꝙbū bñdictionis quale a seculo non est audi
tū sup inimicos suos effudit. Quid hoc viro
mansuetius? quid benigniꝰ aia mea vidisti?
Et iterū. In oibꝰ his considera illud dulcissi
mū pectus quā trāquillitatē seruauit pieta
tis. Nō suā attēdit iniriā: nō penā reputat:
nō sentit contumelias: sz ipsis potiꝰ a q̄bꝰ pa
tit ille cōpatit: a q̄bꝰ vulnerat ille medet: vitā
pcurat a q̄bus occidit. Cū qua mentis dulce
dine: cū qua spūs deuotione: in qua charita
tis plenitudine clamat: pr̄ ignosce illis. Ecce
ergo dñe tue maiestatis adoratoꝛ nō tui cor
poris iterfectoꝛ: tue mortis veneratoꝛ: nō tue
passionis derisoꝛ: tue misericordie contēptoꝛ interpellat pro
me tua dulcis humanitas: cōmendet me pr̄i
tuo tua ineffabilis pietas. Dic igitur dulcis
dñe pr̄ ignosce illi. hec Ansel. O clemētissime
dñe quanta est patientia tua: semp insidiati
sunt tibi z psecuti sunt te z tuos proditiose te
ceperunt z maliciose te crucifixerunt z mō pe
Oratio. tis vt ignoscat illis. Domine iesu pater mise
ricordiarū oro te vt sicut tu pepcisti tuis cru
cifixoribꝰ z rogasti p eis: facyt amore tui par
cā ego cunctis mihi mala facientibꝰ z tu dñe
parcere digneris oībꝰ iniquitatibus meis et
patri tuo in cōspectu glorie tue me miserum
cōmendare: sepe eīm dñe te offendo: z ꝙtū in
me est peccatis meis crucifigo: tñ dñe tu scis
quia in te credo z te dñm meū z deū verū cōfi
teor a quo veniā peccatoꝛū postulo impartiri
mihi misero z indigno. ¶ Secundū verbum
Uerbū fuit ad latronē penitentē z confitentē cū dixit
secundū [mecū eris in paradiso.] Nō intellige de ter
Paradi reno paradiso vel horto voluptatis. vñ Adā
sus. est expulsus: nec de paradiso angelico vel ce
lo empyreo: quia ad illū ante xp̄m nemo ascē
dit: sed de limbo sanctorum et sinu abrae ad
quem anima christi et latronis descendit: vel
[in paradiso]. i. in fruitionis gaudio z frui
tione btā quē habuerūt scti patres in limbo
cū ad eos descendit xp̄i aia z eadē die descen
dit illuc aia huius latronis facta particeps
beate fruitiōis. Uel [in paradiso]. i. in regē Paradi
q̄ est esse cuz xp̄o: vel [hodie eris mecū] q̄ sus vbi
est esse [in paradiso] q: vbi est xp̄s q̄ est pa- deus.
radisus ibi est z paradisus: sicut vbi cūq̄ est pa
pa ibi oꝛ esse romana curia. vnde Ansel. Cre Ansel.
do dñe credo certe q̄ vbi tu vis z vbi tu es ibi
est paradisus z esse tecū: hoc est esse in para
diso: q̄m venerabilis ille cōfessoꝛ z gloriosus
martyꝛ tecū fuit per totū illud hodie z postea
oī tpe. O q̄ beatū est ee tecū: o q̄ beati sunt
illi qui tecū sunt. Illi ꝺo qui sunt in paradiso
vere sunt in regē qui tecū sunt fide z dilectio
ne. hec Ansel. Hoc etiā dicēs magnā consola
tionē dedit penitētibꝰ z peccata sua confiten- Penitē
tibꝰ: nā reuera hodie z quotidie ita accidit: tium cō
q̄ qui deuote z pure confitet pctā sua statim solatio.
cum dño est in paradiso per gratiā: z postea
erit per gloriaz: vel est in paradiso. i. in qua
dam requie z securitate sue cōscientie: q: se
cura mens quasi iuge cōuiuiū. Ecce q̄ libe
ralis: immo q̄ prodigus hodie factꝰ est xp̄s:
q: latroni regnū: crucifixo celū: dānato para
disum p breui petitiōe est largitꝰ. Mia obtu
lit q̄ miseria distulit. Hoc verbū fm magni
amoris z gratie ac consolationis fuit in quo
xp̄s nobis exemplū perfecte spei z fiducie re Desspe
liquit vt nullus deventa pctōꝝ q̄tūcūq̄ enoꝛ randū
mis necdū in vita: immo nec in mortis arti- nō est.
culo desperare debeat: cū iste latro qui nihil
boni fecerat: sz suo testimonio mortis supplī
cio dignus erat veniā cōsecutꝰ fuerit. Et hoc
rōnabiliter: nā ipse solū de corde z lingua in
uare se potuit quoꝛuz virūq̄ deo pfectissime
obtulit: coꝛ quidē in pfecta cōtritione linguā
in pura z vera cōfessione: z ideo nō mirū sive
niā impetrauit. Sed exēplo istius latronis Teme-
nullus dz suā pniam differre vsq̄ ad mortē: re cōfitē
q: priuilegia paucoꝝ nō faciūt legē cōem: et dū non
pauci sunt qui in morte vere peniteāt. Nam est.
sicut mōstruosū esset q̄ lupꝰ caudā ouis habe Latro
ret: ita mōstruosū videret q̄ vita mala bono nis me
fine claudat. Euolauit iste latro ꝓpter fidei ritum.
meritū z crucis quodāmodo martyriū ac no-
bis conuersionis z penitētie reliquit exēplū.
vnde Hiero. Xp̄s de cruce latronē in paradi- Hiero.
sū intulit: z ne quis aliquādo ꝓuersionē serā
putaret fecit homicidij penā martyriū. vnde Ambro.
et Ambro. Pulcherrimū autē dat affectāde
cōuersionis exemplum q̄ tam cito latronis ve
nia relaxat et vberior est gratia q̄ precatio.
Semper eīm plus dominus tribuit q̄ rogat.
Ille eīm rogabat vt memoꝛ sui esset dñs cum
venisset in regnū suū: dñs autē ait. Amē dico
tibi hodie ꝛc. Uita est enim esse cū xp̄o: q: vbi
xp̄s ibi regnuz. Cito igitur ignoscit domin⁹:
quia ille cito conuertitur. vnde etiam Aug. Augu.

Latroni ꝓmissio paradisi.

Dixisti latroni: hodie mecū eris i paradiso: vt desit locus desperationis q̄ parcis latroni vt oñdas fructū pñe: fontē mie celeritatem indulgentie. Tu eñ saluas latronē seipsum accusantē: teipsum excusantē miam inuocantē ⁊ blasphemantē sociū increpantem. vnde

Chriso. et Chriso. O res miranda nō abrae data est

Fides latronis ꝓmissio paradisi: nō patribus: nō ꝓphetis sed primo latroni dr hodie mecū ⁊c. Credidit abrā deo nō sub tali cōditione posito sed de celo loquenti. Credidit esaias sed sedēti sup solū excelsum ⁊ eleuatū. Credidit ezechiel: sz ei sup quē cherubin contemplatus est. Credidit moyses: sed de medio ignis loquenti. Sed iste vidit saluatorē nō in regali throno: sed in pena sociatū latronib⁹. Uidet in cruce pendentē: ⁊ orat q̄si in celis sedentē. Uidet cōdēnatū: innocat regē. O admirāda latronis cōuersio. Judei crucifigunt q̄ nouerunt legē ⁊ ꝓphetas: ⁊ tu latro vnde talia philosopharis? hec Chriso. Sed clemens oculus tuus o dñe iesu respexit sup eū: vocasti ip̄m interna vocatione ad penitētiā. Quis nō debet in te sperare: te laudare: ⁊ bñdicere ⁊ amare: cum ita de facili pepcisti ei qui tā male cōsumpserat vitā suā. Respira ergo nunc in spē venie quecūq; peccatrix aia: si tñ patientis pro te dñi tui nō horres sequi vestigia. Sed ne ꝑcrastines vsq; ad horā mortis exēplo hui⁹ latronis penitere ⁊ iuenire locū dño. Et si eñ optimū sit ⁊ salubre cōsiliū: de mia dei querere refugium totū: tñ holem ex ea pendere stultissimū est solatiū: qr mia ⁊ veritas in eo obuiāt

Oratio. sibi. O pater clemētissime rogo te ego miser dignus infernali supplicio: vt sis memor mei in regno tuo. Ego eñ dñe latro sum pessim⁹ qui me ⁊ multos in aia occidi: sed tu dñe misericors dissime memento mei in bonum. Ecce adoro te quē latro adorabat: et oro sicut ille orabat. [Memento mei dñe dū veneris in regnū tuū.] Recognosce in me dñe hanc oronē sicut recognouisti eā in latrone: suscipe hanc a seruo sicut suscepisti eam a famulo tuo: memento mei de regno sicut fuisti memor illius de ligno. Dic igit dic queso dñe: dic seruo tuo loquere ad cor meū: dic aie mee [hodie mecū eris in paradiso] ⁊ ego cōfortatus desiderabili tua ꝓmissione fideliter ꝑmaneā in tua fide ⁊ dilectione. In splendore fidei ⁊ cōfessiōis tue tecū sim ꝑ tuā gratiā spūs vn⁹: et sic tecū ero in paradiso si videlicet in terra amoris tui delitias gustē quibus in paradiso reficis spūs beatorū: vere eñ gustare de tuo amore est tecū esse: ⁊ fac me ita viuere vt aliqñ cū tue pietati placuerit dicas aie mee: hodie mecū eris in celo. ¶ Tertiū verbū fuit cū vt matrē

U Tertiū verbū. ⁊ discipulū inter angustias positos aliqualiter cōsolaret: cōmēdauit matrē solatio destitutā ac mestā ⁊ q̄si morientē discipulo ⁊ discipulū matriū dicēs matri. [Mulier ecce fili⁹ tu⁹] hoc est qui loco filij tui: tibi, dz obsequit ⁊ affectione cōiūgi. q. d. ei vsq; modo fui obsequiū tibi ⁊ tui curā habui: sz decetero istū de relinquo tibi q̄ erit loco mei: ⁊ discipulo [ecce mater tua] hoc est cui reuerētiā ⁊ seruitiū debes vt filius matri: quasi diceret ei deputo te ad eius obsequiū et curā loco mei. Hoc verbuz tertiū verbū xp̄i fuit maxime solicitudinis ⁊ solicitudinis pietatis eo q̄ in tantis doloꝛib⁹ constitutus dinis. matris mestissime curā gessit ⁊ ei de ministro prouidit. In quo docuit nos cōpati parētib⁹ nostris afflictis: ⁊ in necessitatib⁹ subuenire: ac eis quādo indigēt curā ⁊ debitū obsequiū impēdere: ⁊ in quocūq; statu simus parētes quātū bono mō fieri pōt honorare: qō prius mādauit dicēs: honora patrē et matrem: hoc nunc suo exēplo docuit ⁊ fecit quod faciendū ammonuit. Pro se eñ mīi quē morīēs relinquebat alterū quodā mō filiuz ad ei⁹ curā et obsequiū, puidebat. In hoc aūt q̄ iohānī matrē cōmēdauit magna ostēdit dignitas iohānis ⁊ quāto eū honore honorauit. Et vt dicit Johis dignitas. Hiero. Pudicitia virginis nulli discipulorū recti⁹ q̄s virgini cōmendata est vt esset adiuuicē grata societas et floridꝰ aspect⁹: necnon Hiero. est venustus cōuersandi vernās alternatim pudicitiarū splēdor decorat⁹. [Et ex illa hora] q̄diu vixit maria [accepit eā iohānes in suā] sz matrē ꝑm quosdā: sed cōgruēti⁹ subaudit in suā curā ⁊ solicitudinē quā decetero specialiter de ea gerabat: q; q̄d ei necessarium erat ad ip̄i⁹ curā ptinebat. Tradit dñs Cōmutatio ni qua. matri iohānē ꝑ iesu: seruū ꝑ dño discipulū ꝑ magistro: holem ꝑ vero deo ⁊ filiū zebedei: pro filio dei nepotē pro filio suo qui erat totum suū gaudiū: ac vita sua ⁊ solaciū. Que mutatio ip̄am int⁹ cruciat: ac matri amariorib⁹ doloꝛib⁹ corpee passiōis extitit ⁊ cetera corda hūana sz sarea: sz ferrea scindit. ¶ Quis eñ sine singultu audiet eū hec verba dicentē nō dixit ei mater sed mulier: ne matris dolo Mulier rē ampli⁹ excitaret. vñ Chriso. Hic mouendo Chriso. q̄stionē sic dicit. O bone iesu q̄ matrē tuā dulcissimā q̄ ita diligenter te nutriuit: reuerēter tractauit: ⁊ dulciter lactauit adeo indulciter Cur nō alloqueris. ¶ Sed vt dictū est: nō vocauit eā matrem matrē: sz cōi nole ne ꝑ materni nois se expri vocauit mereꝛ ⁊ vehemētis amoris teneritudine aggrauareꝛ ꝟginis animꝰ ac videꝛ filij passiōnē ⁊ audiꝛ mīis nomē doleret āpli⁹: tūc eñ nō erat ip̄s ip̄az dulciter alloq̄ndi: nec mīis nomē exprimēdi: qr si xp̄s dulci⁹ sibi locutus fuisset forte cor ꝟginis crepuisset. Stās autē Status marie sub crucē. dñs in cruce facie ⁊ versus occidētē tenebat: sz maria ⁊ iohes ꝑplus ouētē ad xp̄i faciē ꝑspiciētes iugiter lachrymas fundebāt. vñ nō stetit btā ꝟgo sub cruce ad aq̄lonē: vt q̄dā fabulātur: sz cōtra faciē xp̄i filij ad occidētē aliquā tulū tñ declinās ad austrū. Mōstrat eñ locꝰ ⁊ a fidelib⁹ veneraꝛ ybi cū alijs mulieribus

ipsa stetit. Contẽplare tu dñm tuũ vt moneaAnsel. ris ad cõpatiẽdũ. vñ Ansel. At tu cũ matre ꝛ iohãne accede ad crucẽ ꝛ pfusũ pallore vultũ iesu comin⁹ intuere. Quid ḡ. Tu sine lachry-mis amãtissime dñe tue lachrymas videbis. Tu siccis manes oculis ꝛ ei⁹ aiam ptrãsibit gladi⁹ doloris. Tu sine singultu audies dicẽ tẽ mr̃i mulier ecce fili⁹ tuus: ꝛ iohãni ecce mr̃ tua. Et iterũ mulier inq̃t: ecce fili⁹ tu⁹. O cõ-mutatio ꝑ eterno ꝛ incõmutabili deo purũ et corruptibilẽ hoiem: ꝑ naturali et vnico filio seruũ accepit i filiũ. O dña q̃ p̃cor cogitat⁹ in te: succedebãt cũ tã inestimabilẽ ꝛmutationẽ ab ipo quẽ sup oia diligebas tibi fieri audie bas. Uere tuã aiam ptrãsiuit gladi⁹ doloris qm̃ tibi amarior extitit oib⁹ doloꝛib⁹ cuiusuis Marie martyrium. corporee passiõis. Quicq̃d ei crudelitatis in flictũ est corpib⁹ martyrũ leue fuit aut poti⁹ nihil cõpatiõe ipsius tue passionis q̃ nimirũ Augu. sua imẽsitate trãsfixit tua penetralia tui be-nignissimi cordis. Hec Ansel. vñ ꝛ Augu. Mr̃i dñs in cruce iã animus oculis ꝛ vultu ãnuẽs de iohãne ait. Mulier ecce fili⁹ tu⁹. Ecce iohã-nes q̃ est nepos tu⁹ decetero reputabit tibi fi lius: ꝛ curã habebit tui ꝛ erit solatiũ tibi fide lissimũ. Inde intuitus iohãnẽ dixit. Ecce mr̃ tua: ei seruias ꝛ curã illi⁹ habe eã tibi cõmẽ do suscipe matrẽ tuã: imo magis suscipe ma trẽ meã. Dũ hec pauca diceret illi duo dilecti Maria et iohannes virgines et martyres. lachrymas fũdere nõ cessabãt. Tacebãt am bo illi martyres ꝛ pre nimio doloꝛe loq̃ nõ po terãt. Isti duo ỹgines audiebãt xp̃m voce lo quẽtẽ tãta ꝛ ip̃m videbãt paulatim moriẽtẽ. Amare flebant q: amare dolebãt: nã gladi⁹ doloris xp̃i aias vtroꝛũq; transibat q̃ magis amabat seueriꝰ flebat i matre. ꝛ iterũ. Eru ctauit etiã os tuũ ỹbũ bonũ cũ diceres. Mu-lier ecce fili⁹ tu⁹. Cruciat te dñe iesu crux tua Cruciat memoria matris. ſz nõ min⁹ mr̃ tua: cruciat te doloꝛ tuus: ſz nõ min⁹ doloꝛ ei⁹. Nõ est mirũ si doles ꝛ cõdoles si pateris ꝛ cõpateris bone fili in desolatiõe matris: in sepatione matris: in cõmẽdatione matris. Nũq̃ em̃ te deseruit nõ i infantia nõ in adolescentia: nõ in iuẽtute: nõ in passiõe tua. Nũq̃ defuit tibi ei⁹ solatiũ ſz nec ei⁹ obse-Marie obsequia. quiũ. Lactat infantẽ audit⁹ sequit̃ p̃dicantẽ videt ꝛ comitat̃ patientẽ: cõtẽplat̃ opprobria: intuet̃ vulnera: audit tua ỹba. Tu ỹo bone iesu quãq̃ esset doloꝛ intolerabilis: plaga in sanabilis in agonia mortis ꝛ vltimo spũ cõsti tu⁹ nõ obliuiscer̃is mr̃em tuã: caput iclinas ꝛ eã in matrẽ iohãni cõmẽdas ꝛ eũ sibi in filiũ adoptas felix depositũ singulare ꝓuilegiũ in signe solatiũ. Urgebat te siq̃dẽ dñe iesu p̃ce-ptũ impleꝛis honoꝛa patrẽ tuũ ꝛ matrẽ tuã ser-uitiũ q̃ ipsa exhibuit tibi exẽplũ posteris re-Marie dolores. liquẽdũ. Cõsiderare libet bona mr̃ ꝛ genitrix ꝛ nutrix ꝛ filia desolata q̃s sit doloꝛ tu⁹: ãgu-stia tua. Uides em̃ crucifixũ vnigenitũ tuũ: mutas filiũ magistrũ in discipulũ: regẽ in mi-litẽ: dñm i seruũ olpotẽtẽ i deficiẽtẽ. Reuera viscera tua penetrat gladi⁹: cõfigit aiam tuã lancea: ꝛ clauus laniat mẽtẽ tuã: spinarũ acu-le⁹ lacerat cor tuũ: filij tui amar⁹ aspect⁹ deest tibi: pre amaritudine lachryme desunt ỹba: deest fortitudo: marcescit pulchritudo. Uulne-ra filij tui sũt vulnera tua: crux filij tui ẽ crux tua: mors ei⁹ mors tua. Nutrix qũo dimittis alũnũ: mr̃ filiũ: ancilla dñm: vna die orbaris pr̃e filio. hec Aug. Cõpatiebat itaq; fili⁹ mr̃i cõpatiẽti sibi cõmota sũt q̃ppe oia viscera ei⁹ sup mr̃e, sua. Sciebat em̃ ipse angustias ma-terni cordis nouerat doloꝛẽ aie ei⁹. Et vt dicit Damasce. q: doloꝛes q̃s ipsa in sua nõ sense- Dams. rat parturitione nũc geminabant sibi in ei⁹ passione: tõq; ꝛ ipse geminũ doloꝛẽ patiebat ſ. crucis ꝛ mr̃is. ¶ Ad cõformãdũ nos huic ar- Confor-ticulo cũ passiones materni doloris medite- matio. mur q̃tus fuerit doloꝛ pie mr̃is ꝛ talis mr̃is ꝑ filio tali quẽ videbat tã crudeliter tractari ꝛ tã miseraliter mori. Pensem⁹ ẽt q̃tus fue rit doloꝛ ꝓ passinus filij ad matrẽ sibi cõpatiẽ tẽ: q̃tus amoꝛ filij ad matrẽ tã cordialiter eã discipulo cõmẽdãtis. Pensem⁹ insup q̃liter in illa cõmẽdatione cor virgineũ anxiebat cũ ei ꝑ filio alien⁹ et ꝑ hoie deo hõ pur⁹ dabat. O q̃s miserabilis cõmutatio? Quis itaq; ista de nota meditatiõe pẽsans poterit se ꝙtinere a lachrymis? Quis nõ cõpatit mr̃i toti⁹ pieta-tis? Quis nõ miserat mr̃i mie? Si ḡ q̃ ad hãc articulũ volum⁹ nos xp̃o ꝓfotmare ꝓpatiamur doliti mr̃i sue: q: cõpassus ẽ ꝛ ipe. Jesu q̃ in i cruce mr̃ne cõpassioni cõpatiẽs ipam tuo di lecto discipulo ꝛ ei discipulũ cõmẽdare cura sti: cõmẽdo me tibi i illa fide ꝛ dilectiõe q̃ eos ad inuicẽ ꝛmẽdasti: ꝛ supplico tibi: vt ꝑ tãte dilectionis pignoꝛa facias me ad amoꝛẽ tuũ veraciter puenire ꝛ me eoꝝ cõmẽda custodie vt inter hui⁹ vite discrimia ab oi aduersitate ꝛ in oi sanctitate ac puritate ꝛ castitate mẽtis ꝛ corpis vitã meã custodiãt: ꝛ post huius vite exitũ ad te: te miserãte pducãt. ¶ Hic nota ꝙ Exẽplũ erat q̃dã religiosus q̃ tãtã habebat deuotio- ꝓpassio nẽ in isto ỹbo. ſ. [mulier ecce fili⁹ tu⁹] ꝙ fere nis. ꝑ. xx. ãnos cõtinuauit lachrymas in tãta abũ dãtia ꝙ multũ de illis bibebat. Uñ q̃n incipie bat cogitare totã passionẽ dñi ꝛ veniebat ad locũ istũ tot⁹ in lamẽta ꝛ lachrymas dissolue bat ꝛ dicebat mr̃i. O mr̃ mea ecce q̃l'r pẽdet i cruce fili⁹ tu⁹: vide qũo derelict⁹ est ꝛ morit fi lius tu⁹. Itẽ dicebat filio. Ecce mr̃ tua lachry-mosa ꝛ dolorosa: vide qũo stat dilectissima mr̃ tua derelicta. Tu ḡ charissime frequẽter ita cogita ꝛ loq̃re ad filiũ ꝑ mr̃e: ꝛ ad matrẽ ꝑ fi lio vt gratiã obtineas vtriusq;. In hac aũt re cõmẽdatiõe intelligim⁹ nõ solũ iohãnẽ: sed ꝛ totã eccl̃iã ꝛ quãlibet fidelẽ aiam in iohãne beate ỹgini cõmẽdatã ac ei⁹ seruitioꝛ obediẽ tie subditã ipsam q̃ eã toti pplo xp̃iano vsq; ad finẽ mũdi ꝑ cõcilio ꝛ auxilio relictã vt ipa

nos habeat in filios diligẽdo: nosq; bonũ nostrũ pcurãdo affectu mr̃no: nos habeam⁹ eã in matrẽ dilectissimã ipaz semp amãdo: post deũ sup oĩa honorãdo. vñ Hugo de sctõ victo re. Er hoc loco vbi dictũ est ecce mr̃ tua itelligit q̃ ẏgo btã nõ solũ iohãnt in matrẽ tradit immo toti eccl'ie vniuersisq; pctõrib⁹ in mr̃em assignat cũ dr: ecce mr̃ tua. O pctõr despate ece mr̃ tua: o ẏbũ dulce: o ẏbũ solatiosũ: o ẏbũ gaudiosum: ecce mr̃ tua. Jpsa em̃ est mr̃ deiz hois: mr̃ ret z iudicis: nõ decet vt inter filios discordiã esse pmittat. Si em̃ o pctõr maria ẽ mr̃ tua: ḡ z iesus est frater tu⁹ z pr̃ ei⁹ pr̃ tuus ḡ z regnũ z hereditas tua: ḡ gr̃a marie quẽ inuenit apud deũ est thesaurus tuus. Ergo dilige eã z venerare tãq; pñtẽ tibi vbiq; z ãpli⁹ noli morari: sz ab hac hora accipe illã in tuã vt ipa tãdẽ recipiat te i gloriã suã. hec Hugo.

Sicut ḡ necessaria fuit nobis passio dñi ad saluãdũ: ita necessaria fuit hec recõmẽdatio ad nostrũ auxiliũ z pciliũ. Et ꝓpterea secure currendũ est ad eã p q̃cũq; necessitate z vtilitate. Jpsa em̃ mr̃ mie nulli cõsueuit miam denegare. vñ Ber. Sileat miam tuã ẏgo beata si q̃s est q̃ inuocatã eã in suis necessitatibus meminerit defuisse. Hec q̃ppe mia nobis mi seris est multũ necessaria. vñ idẽ Ber̃. Nos q̃ppe i ceteris ẏtutib⁹ congaudem⁹ tibi: sz in mia tua pot⁹ nobisipsis. Laudamus ẏgnitatẽ: hũilitatẽ miramur: sz mia miseris sapit dulci⁹. hanc ãplectimur chari⁹: recordamur septus: crebrius inuocam⁹. Ne timeas ad eã accedere: q; mitis z dulcis est valde. vñ iterũ Ber. Revolue totã seriẽ euãgelij z si q̃d aspe rũ si q̃d durũ inueneris i maria deinceps eã suspectã habeas z ad eã accedere verearis. Nos igit̃ studeam⁹ vt exẽplo iohãnis ẏginẽ beatã in matrẽ habeam⁹ si ipsam volumus hr̃e adiutricẽ. Cũ ei sit triplex stat⁹ hois. s. in vita in morte z post mortẽ: ipsa in hoc triplici statu adiuuat filios suos q̃ eã habẽt i mr̃em. Vñ cantat ecclesia. Maria mr̃ gr̃e mr̃ mie ꝛc. Adiuuat ḡ in vita: sz in vita q̃dã sunt iusti et istis impetrat pleuerãtẽ gratiã: nõ dr: mr̃ gr̃e s. datrix z cõseruatrix: alij sunt peccatores et istis impetrat peccatorũ veniã z dei miam: nõ subdit̃ mr̃ mie. S: ds status. s. in morte est periculosus: q; hostes. i. demones ad morientes accedunt: z si qd̃ ius habẽt exquirũt: sz beata ẏgo alias in morte ꝓtegit: z hostes expellit: nõ subiũgit̃ tu nos ab hoste ꝓtege. Terti⁹ stat⁹ s. post mortẽ z ale egressum sit̃ est piculosus q; ibi sunt demones rugientes aiam deuorare volẽtes: sed beata ẏgo alias in morte suscipit z in celũ deducit: nõ subinferturz hora mortis suscipe. O dñe iesu magister bone recõmẽdationẽ quã fecisti inter nos z matrẽ tuã cõseruа ineternũ z da nobis gratiã vt ei valeam⁹ taliter deseruire q̃ digne mereamur ei⁹ filij nuncupari z ipsa dignet̃ mater et dña nostra

Hugo Maria mr̃ ecclesie toti⁹.

Ber̃. Ber̃.

Maria in triplici statu nos adiuuat.

dici [A sexta autem hora facte sunt tenebre] visibiles [vsq; ad horam nonam super vniuersam terram.] Quia enim agnus innocẽs et verus sol iustic̃ie eclipsim patiebatur. sol iste visibilis clarissimum mundi lumẽ factori suo compatiens lucis sue radios retraxit et occultauit non valens intueri pendentem dominum ac mortis eius vilitatem et acerbitatẽ. vnde Chrisostomus. Sol obscuratus est: non enim ferre poterat creatura iniuriã creatoris. Retraxit radios suos: celauit in eum iubar ne videret impiorũ facinora. hec Chrisosto. Hoc autem factum fuit triplici ratione. Primo vt natura insensibilis christo cõpatiens corda lapidea ad veram christi compassionem emolliret. Secundo vt eclipsatio luminis solaris subtractionem veri luminis in cordibus iudeorum et militum christũ crucifigentium ostenderet. Tertio ne corpus christi nudum in cruce z mortem eius exprobratissimaz ab impijs cum gaudio viderivel eos sua luce frui permitteret. Non fuit ista eclipsis eclipsis naturalis quod patet ex ratione dum rationis: quia nunq; potest fieri naturaliter per tres horas. Secundo ratione temporis: quia impossibile est fieri eclipsim nisi in coniunctione solis et lune: sed tunc luna erat plena z e regione ad solem. Tertio ratione generalitatis: eclipsis enim nunq; potest esse super vniuersam terrã sicut dicitur hic: quia apud athenas hoc visum fuit. vnde Diony. Apud heliopolim tunc presens vidit hoc fieri per interpositionem lune inter terram z solem sicut fit in eclipsi solis: quia vidit lunam ab oriente ascendentẽ versus meridiem z se supponentem soli z transacta eclipsi luna redũt ad orientem: ita q; in vespere fuit in oriente sole existente in occidente: z sic orbes totum sunt ad pristinum statum restituti. vnde patet etiam defectũz repugnationem solis non ex eadem parte sed ecõtraria ꝑm dyametrũ incepisse. Jtem ille tenebre palpabiles erãt robscurez nigre sicut tenebre egypti sub pharaone: tenebre autẽ ex eclipsi solis naturali ferruginee sunt z aeree z aliquantulũ clare. Patet ergo q; illa eclipsis nõ potuit naturalis esse sed miraculosa et soli xp̃o q̃ est causa omniũ passibilis. Et q; tribus horis protense sunt tenebre: ideo has tres horas representamus tenebris trium noctiũ vel potius in memoriã triduane sepulture tribus noctibus celebram⁹ quasi triduanas exequias xp̃i mortui: q; nec alibi monachi nouẽ lectiones faciũt nisi hic z p mortuis. Et tũc etiã primat⁹ tenebrarũ insinuatus est: q; in illis dieb⁹ tenebre ceperunt diem precedere. Vbi etiã horis. s. a sexta vsq; ad nonã magis obtenebrant̃ hoies confessionibus z ebrietatibus vacando. O quãti et q̃les etiã religiosi his horis tenebris voluptatũ effrenate se immergũt: q; ea que

X Tenebre facte

Chriso. Causa tenebrarum.

eclipsis naturalis.

Dion. eclipsim vidit.

xp̃s tunc passus est tāq̃ ingrati parū cogitāt vt attendūt. Tibi dñe Jesu morienti ꝙ passus est sol: pinde precor z obsecro vt me quē ratio nalē condere dignat⁹es sic facias tua pietate cōpati tibi morieti z ꝓ nobis impijs in crucis squalore pendēti vt in vita mea nō gaudeā in luce glorie tēporalis neq̃ diē hoim desiderē: sed toto mētis ardore desiderē diē tuū. Quar tum verbū fuit qñ circa horā nonā pre nimia doloris anguistia clamans voce magna dixit [Hely helylamazabathani.] Et qđ hebraice dixit euangelista exponit dicēs [hoc est deus meus] cui⁹ sum filī⁹ pernaturā inquantuz de⁹ [deus me⁹] cui⁹ sum filius per vnionis gratiā inq̃tū hō: z sic geminatio duplicē ostendit naturā in eo [vt qđ dereliquisti me]. i. penis z morti exposuisti. Hoc nō loquit deitas q̃ passa nō fuit: qz diuinitas i xp̃i passiōe semp ille sa mānsit. Sicut si sole suplacente in ligno secu ris lignū incideret sol impassibilis ꝑmaneret multo magis ꝫbi diuinitas ꝫ ꝫposita sit ꝫ carni vnita carne pati entie permanet ipassibilis z illesa. Sed loquit hoc humanitas q̃ videbat derelicta z dolorez sustinuit: qz illa morti tradita z passa fuit. q. d. Pater intantū mūdū dilexisti ꝙ me ꝓ eo tradidisti z dereliq̃sti in deis z morti. Subtraxit em ꝓtectionē: sed non soluit vnionē. Hoc etiā dixit vt magnitudinē sue pene ostēderet. Ita em grauiter dolebat ac si nō dei filī⁹ sz inimicus esset. Et iō penit⁹ videbat derelict⁹ a deo nullū refrigeriuz vel

Y Dereli ctus cur dicatur christus

iuuamē recipiēs ab eo. Derelictū ergo se cla mat: qz licet multi multa ꝓpter deū passi sint oibus tñ de⁹ aliq̃d cōsolationis z refrigerij mi nistrabat. xp̃m ꝫo totaľ doloꝝ subiecerat: vt doleret q̃tū dolere poterat. Uñ nō est intelligendū q̃ diuinitas humanitatē deseruerit vľ ab ea separata fuerit: deū em quē inuocabat inseparabiľ semp secū habebat: qz nūq̃ desinebat esse deus siue alia cōiuncta corpori siue separata: nā z tūc alia illa erat de⁹ z corpus mortuū erat de⁹: sz qz tradit⁹ erat ita calami tatibus q̃ videbat a deo derelictus quasi ꝑm hūc sensum diceret. Ut quid tā immanibus z intolerabilib⁹ me exposuisti doloꝝb⁹ z penis: ac si me dereliq̃ris. Uehemētissimo ei dolore in carne sua tenerrima tenebat z amarissimo dolore ꝓ cōpassione sue matris z aliox in aia torquebat. Et tñ ꝓ bono nostro ipsemet vo luit hec transire: z si sustinebat vt nos aliquā do exemplo suo taliter patiamur ac si deo de relicti videamur. Siue qñ dñs vult nos ꝓ: o bare vt nosmetipsi volum⁹ nobis etiā aliquas penas inferre: vt sic dño nr̄o conformemur in pena: vt ei possimus cōformari in gloria. Uel se derelictū a deo patre dicit: qz tūc fere inuti lis videbatur eius passio: de toto em genere hoim nō videbatur aliquis redimi: nisi latro qui fere solus in euz credebat excepta beata virgine q̃ tunc etiā credidisse nō ambigit in

Quartū verbum

huiusmodi em ipsa semp excipit. O dña mea q̃to dolore tenebaris qñ filiū tuū sic clamātē audiebas. Et attende ꝙ in isto clamore non erāt adhuc tenebre: z iō qđ de tenebris ē dictū est ꝓ anticipationē accipiendū. ¶ Hoc quartū ꝫbuz xp̃i fuit magne acerbitatis: qz clamādo ostēdit magnitudinē sui doloris q̃ tātus fuit ꝙ pre ei⁹ acerbitate se clamat a patre derelictū z in acerbitate passiōis oi solatio destitutū. Que q̃dē acerbitas passiōis ex ꝫ apparet ꝙ ipse patiebat exteri⁹ in toto corpore et ei⁹ parte sensuū z ex oi genere tormentoꝝ: int⁹ ꝫo ex materna cōpassiōe q̃ oēs xp̃i dolores corporales in seipsa ꝓ materni cordis cōpassionem plenissime trani formabat z ex discipuloꝝ lapsu z execratiōe q̃ oēs tūc a fide exciderāt nec nō ex p̃cioſi sanguinis tā multiplici depditione qz cōsiderauit ꝙ preciū sue redēptiōis i tot hoibus ingratis annihilari debuit hoc. em ꝫ Bern. maiorē dolorem ei intulit q̃ oēs pene q̃s extrinsec⁹ ptulit. Uñ bis geminat de⁹ me⁹ de⁹ me⁹ vt ex hoc ostendat imensitas sui doloris: tā in carne q̃ in aia q̃tū ad vires inferiores corpori affixas: qz in superiorib⁹ viribus aie fruebat ꝑfecte: licet in inferiorib⁹ torqueret acerbissime. Clamauit etiā voce magna pcīn iclinā do qđ fuerat tante mortis z miserie causa: qz ꝑm Ambro. quoꝝ suscepit naturā horū plorauit miseriā: z duritiā humani affect⁹ ad sui ex citaret cōpassionē. Sciendū tñ ꝙ hō rationabiliter debet moueri ad cōpatiendū xp̃o tripli ci ratione. Prio ex motu creature insensibilis q̃ tota xp̃o morienti cōpassa fuit. Secundo ex cōditione sue ꝓprie nature: natura em tot mēbra ꝓuidit corpori hūano quot sunt dies i anno vt dicūt phīci: ad designandum ꝙ non sit dies vel momentū in quo hō bñficiū redēptionis affectuose z cū gratiarū actiōe nō debeat recordari. Tertio ex diuine vocis iprecatione qz ipse sponsus amaritudinē sue passiōis iubet sine intervallo ipsimi nr̄is mentib⁹ dicēs pone me sicut signaculū sup cor tuū. Cui voci alia deuota obtēperans respōdet. Fasciculus myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi inter vbera mea cōmorabit. De ꝫ clamore appropriate dici possunt ꝫba beati Aug. in sermone. Satagentis z soliciti ꝓ nobis in tribulatiōe positi ꝫba sūt ista: ꝫba quidē teneri tudinis z merois: ꝫba amaritudinis z doloris. Nā qui deuote consideraret ex q̃ anxio gemitu: ex q̃ alto singultu ex q̃ profundo luctu: ex q̃ amaro plāctu: hec vox in cruce prorumperit ab ore dñi Jesu null⁹ est si haberet pect⁹ ferreū quin molliret cōpūctiōe: si saxeū qñ scinderet cōpassiōe: si ligneū quin flecteret cōdilectiōe: si creū quin liquaret cōtēplatiōe. In hoc ꝫbo duplex natura in vna ꝓsona xp̃i clamauit ad duas personas i vna essentia deitatiō geminat ꝓsona sub eodez actu verbi deus me⁹ de⁹ me⁹ vt quid dereliquisti me. Clamabat ei in xp̃o affectio ratio-

Uerbuz acerbitatis.

Berñ.

Ambro. z Cōpatiē duz xp̃o triplici rōne.

Canti. viij. Cāti. j. Augu.

Duplex natura i christo

nalis nature ꝓpt zelū ardētissime ꝓpassiōis. Clamabat afflictio sensualis iacture ꝓpt tē lū acutissime passiōis. Clamat affectio rōnalis deꝰ meꝰ deꝰ meus vt q̄d dereliquisti me in tanto mētis suspirio ꝛ merore qui nō derelinquis clamātes ad te. Clamat afflictio sensualis deꝰ meus deꝰ meus vt q̄d dereliquisti me i tāto carnis supplicio ꝛ dolore q̄ nō derelinq̄s presumentes de te. Magnā em̄ patiebat exterius amaritudinē: sed longe plus cruciabat interiꝰ ꝓpter ingratitudinē. vñ Hugo inducit eū in cruce sic loquentē: Cerne hō q̄d ꝓ te patior: vide penas q̄bus afficior: vide clauos q̄bus cōfodior: ꝛ cū sit tantus dolor exterior intus tñ planctus est grauior taz ingratū dū te experior. Per hoc verbū quartū docemur ad deū in necessitatibꝰ clamare ꝛ in periculis ad orationē recurrere. vñ Aug. Insup addidisti deus meꝰ vt quid dereliquisti me vt ostēderes effectū oratiōis q̄ sicut scutū accipienda est ꝫ iacula tētationis in tpe tribulatiōis. Orauerat siquidē dñs Jesus in horto: orat ꝛ in patibulo: qz reuera oratio est subsidiū i periculo. ¶ Ascende igit̄ aia mea turrim ꝛ castrū orationis: ipsa ꝛ em̄ est vnguentū egrotorum: scutum infirmorū: odoramentū ciuiū supernorū. hec Aug. ¶ Ex hoc ꝙ articulo derelictiōis xpi a deo habetur documētum ꝙ in nr̄is tribulationibus debemꝰ ad deū recurrere: ꝛ eide solationē nr̄ā conqueri orando vt ipse tribulationē nr̄ā dignet respicere. Sicut xp̄s q̄ in angustia tribulatiōis posit̄ clamauit ad deū patrē dicēs [deus meus: deus meus vt quid derelinquisti me.] Q̄d ꝫ glo. nō solū fuit ꝫbū cōquestiōis sed ꝛ orōnis. Que q̄dē oratio hic subintelligit̄ et in psalmo illo ex quo xp̄s hoc assumpsit exprimit̄ vbi dr. Deꝰ deꝰ meꝰ respice in me quare me dereliquisti. Ubi hoc q̄ dr respice in me est oro ꝛ nō est in hebreo: ꝫ additū a septuaginta interpretibꝰ magis sensuz ꝙ ꝫba sequentibꝰ: q̄ ꝫo sequit quare me dereliquisti est cōquestio. In hoc ergo ꝫbo xp̄i fuit oro implicita: sed cōquestio explicita. De qua orone videt loq̄ ap̄s dicens de xpo. Qui in diebꝰ carnis sue preces cū clamore valido ꝛ lachrymis offerens exauditꝰ est ꝓ sua reuerentia: igitur ꝛ nos ꝓquerētes deo tribulatiōnē nr̄ā semp subintēdamus orones vt ipse in nos respiciat ꝛ adiuuet. Exprimit ergo hic dñs formā tentati ꝛ liberati q̄ dū est in tribulatiōe putat se quasi derelictū a deo cuz tamē ꝓpior sit dñs hoi in tribulatiōe posito iuxta illud ps. Cū ipso sum in tribulatiōe. Dereliquit quippe dñs amicos suos dū i tribulatiōibus eos exponit aditēpus vt misereat in eternuz. Dereliquit. i. ad modū derelinquētis se habet: q̄ ꝓtectionē suā subtrahit. Sicut enim deū penitere est ad modū penitētis se habere: ita hic deū aliquē derelinq̄re est ad modū derelinquētis se habere. ¶ Ad cōformādū se huic articulo meditet hō q̄ atrocibꝰ penis exposit̄ fuerat xp̄s q̄n sic clamauit ad patrē ꝛ recolligat oēs passiōes ꝛ tribulatiōes suas ꝛ cū queratur eas deo patri in vnione passionuz xp̄i clamans in toto corde simul cū xp̄o ꝫba hec: deꝰ meus deꝰ meꝰ respice in me vt q̄d me dereliquisti. ¶ Nec miret vel deficiat si tribulari permittit̄: q̄ sic suo capiti ꝓformat. Dñe iesu q̄ pendēs i cruce preces ad patrē cū clamore valido ꝛ lachrymis obtulisti: da mihi in oi tribulatiōe ꝛ āgustia mea ad te clamare nec tu me patiaris velut derelictū a tua mia reprobari: ꝫ exaudias de celo vocē meā ꝛ facias in tribulatiōe prouētū vt sentiēs me tua mia saluatū possiz cantare gloriā ꝛ laudē tuā dicēs. Uoce mea ad dñz clamaui: voce mea ad deū ꝛ itēdit mihi. [Quidā aūt illic stātes ꝛ audiētes] hoc ꝫbū dñi [dicebāt. Helyā vocat iste] hi ꝑm Hiero. romani milites ipsum custodiētes fuisse videntur: q̄ erant gentiles nō intelligētes hebreū ꝛ putātes ꝓpter sonū ꝛ quādā affinitatē vocabuli hely idē q̄ helyā sonare ꝛ helyā vocari. Uel fuerūt iudei dñm ibecillitatis i famātes ꝙ helye deprecaret auxiliū reputantes eū minorē fuisse helya. Uel forte ipsi iudei potuerūt hoc dicere non bñ intelligētes q̄ diceret ꝓpter tumultū obstrepentez circūquaq̄. ¶ Quintū verbum fuit cū [iesus sciens oia cōsūmata] q̄ lex ꝛ ꝓphete dixerāt de eo ꝛ q̄ erant scripta de xpo passuro: et que oportebat fieri antez ꝙ acciperet acetū ꝛ traderet spiritū vt hoc etiā consummaret q̄ in scriptura p̄dicta restabat ꝛ cōsummandū erat. s. in siti mea potauerūt me aceto [dixit. Sitio] acsi diceret. Hoc solū ex scripturis implēdū restat ꝓficere q̄ p̄dixit. Uñ cū dr [vt consummaret scriptura] ly vt nō ponit causatiue sed cōsecutiue: non em̄ iō xp̄s hoc fecit: q̄ scriptura hoc predixerat: nam tunc sequeret ꝙ nouū testamentū ꝓpter vetus ꝛ eiꝰ impletionez esset: cuz tñ econuerso sit; sed iō predictū est: q̄ per xp̄m cōsummanduz erat: ex hoc em̄ facto iplet̄ est scriptura prophetie: ꝛ sic i alijs suo mō intellige [dixit ergo. Sitio]. s. hominū salutē quia hanc desiderio cordiali sitiuit videlicet sitim sitiens. i. desiderans: vt nos sitirem⁹ fontem viuuz. Hoc quintū verbū fuit maxime cōsolatoriū oium totius ecclesie fideliū q̄n dixit sitio. s. salutē humanaz feruentissimo desiderio. In hoc em̄ ostendit eius ardēs desiderium de salute generis hnmani quivult oēs homines saluos fieri: nā vehemens desiderium exprimere cōsueuimus per sitim. vñ dicit ps. Sitiuit aia mea ad deum fontē viuū. vñ Bern. Sitio ait xp̄s non doleo. O dñe quid sitis. Fidez vestram: salutem vestram: gaudiū vestrū plus animarū vestrarū ꝙ corporis mei cruciatus me tenet: ꝛ si nō mei saltē vestri miseremini. Et iterum. O bone iesu coronam spineam sustines de tua cruce ꝛ vulneribus tuis taces ꝛ

Hugo i persona xp̄i nos alloquētis.

Documentuz. Augu.

Documentuz.

Hebre. v

Confor matio.

Dicētes

helyam vocat

Hiero.

A

Quintū verbuz.

Ut

Sitiz xp̄i

Uerbuz consolationis.

ps. xlj.

Bern.

sitis xp̄i

p̄ sola siti clamas dicēs sitio: q̄d g̃ sitis? Certe solā redēptionē hois ⁊ gaudiū humane salutis. Per hoc ꝟbū quintū docemur salutem nostrā desiderare: ⁊ vitā eternā appetere. vñ

Augu. Augu. Adiecisti etiā dñe iesu xp̄e sitio: q̄d sitis dñe iesu? vinū d̄ vite aut aquā d̄ flumine. Sitis tua salus mea: cibus tuus: redemptio mea. Siti igit̄ aia mea ⁊ desidera sicut desiderat cervus ad fontes aquarū illū videlicet q̄ sitiuit te: nōne tedet te aia mea intēperies aeris molestia carnis: cordis pugna cū vitijs varietas formē mutatio ⁊ icertitudo tpis expectatio ⁊ timor mortis. Cur igitur nō cupis dissoluiⁿ esse cū xp̄o. Cur te retardat vita mortalis ⁊ non ꝓuocat te vita vitalis: beatitudo fontalis: societas ⁊ leticia spūalis. Desidera igit̄ ⁊ cōsidera q̄ magna multitudo dulcedis tue: q̄ gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei vbi est lumē vite fons totī⁹ dulcedinis ⁊ beatitudo vtriusq; hois. hec Augu. In hoc ꝟbo dñi fuit magna cōpassio matris ⁊ sociarū eius ⁊ iohannis ⁊ maxima exultatio illis pessimis: nā ⁊ exponi possit q̄ sitiebat salutē: tñ ad literā estimare potes q̄ in ꝟitate multū sitiebat: qr̄ ꝓpter nimiū laborē ⁊ sanguinis emanationē totī⁹ desiccat⁹ int⁹ ⁊ arefact⁹ et adust⁹ erat: ⁊ ꝓpter hoc sitiebat supra modū: ⁊ talis sitis est maximū tormētū. Et cū illi maligni cogitare nō possent in q̄ ampliⁿ ei nocerēt ac ceperūt verādi materiā [⁊ dederūt ei in spongia] q̄ ꝓpter pozositatē de aceto multū imbiberet [arūdini imposita] vt sursum ad os p̄tingeret ac [ysopo circūposita] ⁊ circūligata vt p ysopū herbā amarā de spongia sugeret [acetū] seu vinū acetosum [cū felle mixtum seu myrrhatū] q̄le etiā sibi ꝓpinauerāt. Si g̃ bis potat⁹ fuit et ātebis et cā potationis ⁊ rō geminationis hui⁹. Dicūt em̄ q̄dā crucifixos citi⁹ mori si aceto potenⁿ: ⁊ iō potatus est iste ⁊ nō alij vt citius moreret: ⁊ hoc vel instinctu iudeorū q̄ captabāt maxime mortē xp̄i: vel ex tedio militū: vt citi⁹ a custodia ei⁹ absoluerenⁿ: qr̄ tedebat eos ibi morari. Cōpetit aūt mysterio gemina potatio ꝓpter gemi nā p̄sonā q̄ peccauerat gustato ligno vetito ex qua dānata erat g̃neris hūani ꝓpagatio.

Judeoꝝ puer sitas. In hoc etiā potu amaro amaritudinē sue p̄uerse volūtatis oīdērūt: qr̄ cū tū poterāt tātū ei nocuerūt. De quorū malicia sic dicit Chri.

Chrisо. Tu aūt mihi temeritatē eorū q̄ assistebāt cogita. Et si decē milia habuerim⁹ inimicorū ⁊ si insanabilia passi sum⁹ videtes eos interfici flectimur: hi vero neq; in his q̄ videbāt facti sunt māsueti: sz semebāt magis ⁊ insaniā intendebāt ⁊ spōgiā afferētes aceto potabant.

Remig. hec Chri. Uñ ꝑm Remi. ipsi iudei erāt acetū degenerātes a vino patriarcharūm ꝓphetaꝝ in acetū. i. in malicia ⁊ crudelitatē habentes fraudulēta corda q̄si spōgiā cauernosis atq; tortuosis latibulis. Ob hoc aūt signant fel cū aceto potre xerūt vt in oib⁹ sensib⁹ ipm amaritudine replerēt: ita em̄ velat⁹ fuerat oculis ꝟ ligni vetiti p̄cē visionē: ita maxillas eius pugnis attriuerāt ꝟ pomi vetiti masticationē: ita collū ei⁹ alapis ceciderant ꝟ cibi vetiti traiectionē: solū restabat os ⁊ nares affligere ⁊ iō nares xp̄i affligebāt tā cadauerū fetore q̄ aceti odore: os ꝟo affligebāt fellis amaritudie. At ipe acetū q̄dē accepit nō vt biberet: sz gustauit vt scriptura seu qō scriptū erat impleret. Et qr̄ hely hely clamauerat ceteri potū ei dātes dicebāt [Sine]. i. expecta [videamus] p̄ experimētū [an veniat hely as liberās eū.] Qr̄ ꝟo vocē dñi male intellexerant: nō em̄ helye: sed deo loq̄bat: iō frustra ⁊ nanimiter aduētū helye expectabāt. Ecce q̄lis cena dabat dño nr̄o: hora aūt illa cenādi: sz pre labore ⁊ dolore nō potūt aliud ꝓpter cena nisi potū: et filij diaboli dederūt ei ꝓpter cibo fel: ⁊ ꝓpter potu acetum. O nos miseri quid faciem⁹ q̄ aliter cenare ⁊ aliter potare volum⁹? ⁊ delitias q̄rim⁹. Certe si mille ānis hō viueret ⁊ q̄tidie i pane ⁊ aqua ieiunaret vnicā cenā illā sufficienter cōpēsare nō posset. Uerūm q̄ pōt cape capiat qr̄ dur⁹ est hic sermo ꝓpter carnalibus: ⁊ iō nō sapiūt: nō sentiūt: cū sapore q̄ dei sunt ⁊ cōsolationes internas amittūt. Qr̄ si acetū dño ꝓpinatū ad mentē reducerēt i cibo ⁊ potu quā tūcūq; vili saporē inuenirēt. vñ Bern. Nō est cib⁹ adeo arid⁹ q̄ nō efficiat sapid⁹ si illi⁹ aceti qō ꝓpinatū est cōdimēto fuerit tēperatus. Si g̃ cib⁹ ex defectu salis vel alia ex cā fuerit tibi insipid⁹ nō apponas ibi sal vel cōdimentū aliud: sz ꝓpter xp̄m fel ⁊ aceto potatū sensualitati resistas: cogitās q̄ ꝓ peccatis tuis in pane ⁊ aqua abstinere debes ⁊ q̄ multi paupēres sibi ista reputarēt ad delitias: ⁊ tunc vi debit tibi magna gr̄a aliq̄d adiecisse ad hec ipa. Ex hoc articulo potatiōis aceti trahunt plura documenta. Primū accipiendo ista mystice in bono sensu sicut iudei milites multa fecerūt mala itētione: q̄ tñ mysteriū boni nobis importāt. ⁊ ꝑm hoc docemur hic q̄ et nos vinū d̄uotiōis admixtū myrrha mortificationis carnis ⁊ felle amare cōpūctiōis xp̄o ꝓpinare debem⁹. Tale em̄ vinū myrrhatū ⁊ fellitū xp̄s a nobis sitit ⁊ oblatū libēter gustat: sz nō vult bibere ⁊ in se trahere: qr̄ ipse bonoꝝ nr̄oꝝ nō eget. Quid ei xp̄o de nr̄a deuotione mortificatiōe ⁊ cōpunctiōe accrescit? Sed talia ab eo gratanter gustata nobis relinq̄t q̄b⁹ oia illa quo operant in bonū imo ⁊ amara fiunt nobis dulcia merito sue passionis. Aliud documentū est accipiendo ista in malo sensu q̄ nos caueam⁹ ne vinū myrrhatū vel fellitū xp̄o bibendum offeram⁹: qr̄ sicut tunc iudei ita ⁊ hodie mali xp̄iani dāt deo bibendū amarū potū ⁊ xp̄o sitiēti salutē alarū offerunt amaritudinē petōrū. Quicūq; em̄ recte

Sensus oēs xp̄o passi.

Contra gulosos

Bern.

BB Documenta plura.

credunt sed male viuunt hi xpo dant bibere vinū cū myrrha z felle mixtū: qz vinū xpiane pfessionis vel deuotionis miscēt cū myrrha z felle scādalose cōuersationis mixtū male viuendo scandalisant ecclesiā q̄les sunt p̄cipue mali p̄lati sacerdotes z monachi z alie psone religiōis speciē ptendētes q̄ spāl'r se ad cultū dei deuouerūt. Qui p̄e ceteris xp̄ianis vinū deuotiōis: qō deū hoies letificat deo offerre deberēt: ꝫ p̄ suā scādalosam cōuersationem vinū suū myrrha z felle malorū exēplorū miscent. z hoc deo offerūt q̄b⁹ dñs exprobrat di. Hiere. ij Uinea mea electa ego te plātaui quo cōuersa es in amaritudinē. Alij sunt q̄ acetū in spōgia cū calamo dño offerūt q̄ extraneas z a veritate alienas sententias ex scriptura applicant xpo q̄si eas dicēti q̄les sunt q̄ singulares sensus a cōi ecclesie doctria extraneos ex scriptura trahere molīunt z sic in errores hoies mittūt. Hi em̄ spōgiā aceto implētes calamo scripturā imponūt z ori ei⁹ offerūt: z talis potus est xpo insipidus: nā [cū gustasset noluit bibere.] Ex quo etiā nobis dat documētū q̄ sicut xp̄s nō dedignat⁹ fuit p nobis acetū gustare: sed nō bibit: sic z nos suo exēplo discamus aridos p̄dictos hoies tā scādalosos invita q̄ supsticiosos i doctrina gustare q̄dē. i. pati z tolerare: sed nequaq̄ bibere z eorū vitā z exēpla nobis incorporare quēadmodum dñs nr̄ acetū non bibit: qz tales in corpus ei⁹ trāsici nō p̄nt. Itē est documētū p religiosis z penitentib⁹ q̄ si q̄n eis apponit cib⁹ vel pot⁹ penitentialis z minus sapidus recogitēt xp̄m Eccle. xviij. felle z aceto p nobis potatū. Post cōcupiscentias q̄ tuas nō abeas: sed eas viril'r frangas et tūc felle amaritudinis cū dilecto tuo potaberis. Conformatio. ¶ Ad cōformādū se huic articulo recogitet hō quāto desiderio saluator nr̄ salutem nostrā sitiuit p quā etiā acetū cū myrrha et felle accipere nō dedignat⁹ fuit ad oīendū q̄ nō salutē q̄ est vita eterna p̄sequi valeam⁹ nisi p̄us amaritudinē vite p̄nt̄is gustemus. Jesu q̄ nostrā salutē sitiēs aceto z vino myrrhato cum felle potari voluisti: saluame tua gratuita gr̄a in numero saluādorū z da mihi versa vice sitire te fontē vite z aque viue cor de diligēdo: ore laudādo: z p̄dicādo: z amorē ad te habitū op⁹ oīendendo fac me vinū deuotionis cū myrrha mortificationis carnis ac felle penitētialis p̄fectionis tibi digne offerre: z da mihi acerbitatē calicis tui nō horrere sed cū gaudio amplecti z bibere ad salutē: vt CC Sextū verbū. p amore tuo ale mee sitiēti amara dulcia videāt. Sextū ꝟbū fuit cū dixit. [Cōsūmatū ē] i. totū cōpletū est in ope etiā vsq̄ ad aceti potū q̄cq̄d de me lex z p̄phete p̄dixerāt: z q̄cq̄d de me scriptū erat z opus redēptiōis hūane z oē op⁹ meū q̄ō i mūdo facere debui: p̄sūmatū ē z pfectū ac ēt ois pena z ois pugna p̄sūmata ē z cōpleta: oisq̄ labor z dolor quē suscipeve nerā est finit⁹: tp̄s q̄z q̄ inter hoies esse debui ad honorē dei p̄tis z vtilitatē fideliū est cōplētū z obediētiā quā dedit mihi p̄ pfecte ꝓplere z q̄cq̄d oportebat fieri aliq̄ moderer factū est z nihil remanet nec q̄cq̄ iā restat q̄ō aliq̄ moriar adhuc fieri oporteat. Et hāc cōsūmationē etiā ipse p̄dixerat: cōsūmabunt incensoria q̄ scripta sunt per ꝓphetas de filio hois. Acetoso igit̄ et felleo poculo ꝓpinato intulit [cōsummatū est] tanq̄ si in gustu aceti z fellis tot⁹ amarissime passionis cōsūmata plenitudo p̄sisteret. Per ꝟ ei dilui⁹ p̄m⁹ ille male delectabilis gustus. Nā cū p gustū ligni suauis z vetiti tot⁹ nr̄e p̄ditionis cā extiterit p̄uaricator adā oportunū fuit z congruū p viā cōtrariā inuenire saluti nr̄e remediū. Et cū i singulis mēbris ipsius acutissimarū passionū militātes sagitte crebr̄escerēt q̄rū indignatio ebibebat spm̄ ei⁹ decebat vt cibi ꝟbiq̄ veniculū nequaq̄ maneret imune: vt verificare tur illō ꝓphete. Repleuit me amaritudine inebriauit me absinthio. ¶ Hoc ꝟbū sextum magne pfectionis fuit cū dixit [cōsūmatū ē] p hoc insinuās q̄ ois cōsūmauerat q̄ p salute hūana ip̄m xp̄m pati vl' agere oportebat. Et exēplariter. Nā sicut bon⁹ medic⁹ p̄mo p infirmo dietā tarat. Scōo sudorē p̄curat. Tertio si p̄dicta nō sufficiūt indicit minutionē p humorū correctiōe. Quarto ministrat potionē p male materie euacuatiōe: sic xp̄s vt nos a morbo pcti saluaret p nobis. Prio q̄dragin ta dieb⁹ ieiunauit. Scōo sudorē sāguineū p nobis exhalauit. Tertio p totū corp⁹ suū minutionē celebrauit q̄n p nobis totū sanguinē suū abūdātissime sine nūero z mēsura fudit: sic q̄ corp⁹ suū i cruce p̄dēs tāq̄ cremū exaruit. Quarto z vltio p̄dictis ātidotis nō cōtēpt⁹ potionē amarissimā sūpsit: q̄n p nr̄a egritudie fugāda felle z aceto se potari p̄mīsit: z iō rōnabl'r dixit [cōsūmatū est] innuēs p hoc q̄ ois ꝓpleuerat q̄ p nr̄a salute fienda erāt. Per ꝟ ꝟbū sextū docemur p̄niam inchoatā cō Doctrīsfūmare z vitā nostrā fine debito terminare: nasac ois opa nr̄a ad ꝟtutū pfectionē z debitā producere cōsūmationē. vñ Augu. Dixisti ēt dñe cōsūmatū est: ꝓsūmata etem̄ erāt vaticinia: pphetarū: figure hostiarū: acerbitas z diuersitas penarū: emēdatio culparū. Felix q̄ potest dicere cū iesu cōsūmatū est: cū iesu q̄ est alpha z o z sermonū cōsūmatio nō ē p̄mīū in inchoatione: sed in cōsummatione: nō dat denarius incipientib⁹: sed finientib⁹: z corona non curr̄etib⁹: sed q̄uenientib⁹. Inchoa igit̄ p̄niam z cōsumma vt ad crucem sicut xp̄s sicut latro curras ad p̄niam: nō descēdas de cruce vt salutē cōsequaris pseuerātia. hec Aug. Sciēdū aūt q̄ cōsūmare idē est q̄ simul summare. vñ Cōsumetunc aliq̄d cōsūmat q̄n ois sigillatim acta vel mare. passa simul summāt. i. i summa recolligunt. Sic fuit i ꝓpolito. Nā postq̄ xp̄s oēs penas

passiõis sue sigillatim ptulerit ꝛ nihil ãplius circa mortẽ patiẽdũ restaret: tũc demũ oia ꝓpessa: rememoriãs recolligit ea simul in vnaz summã ꝛ obtulit ea deo patri dicẽs [consũmatũ ẽ]. q.d. cõsummatũ est opus obediẽtie quã assumpsi: cõsummatũ est opus totiꝰ passiõis mee qõ tibi deo patri meo offero ꝓ salute generis hũani. vñ apl's. Cõsummatꝰ factꝰ est oĩbus obtẽperantibus sibi causa salutz eterne

Cõsummatio penosa.

Et aduerte q̃ hec ꝓsummatio nõ fuit sine notabili pena sicut q̃ ptransiuit multa pericula vl' grauia supplicia non sine magno horrore põt cogitare ea lz ex alia parte gaudeat ea in ꝓteritũ ptransiuisse: talẽ horrorẽ dolorosũ nõ dubiũ quin xp̃s habuerit in cõsummãdo oia ꝓpessa nec mirũ: qz talis cõsummatio ꝟtual'r vel etiã integral'r cõtinebat in se oẽs partes

Consummatũ ẽ.

passiõis quas simul i summa significabat cũ dicebat cõsummatũ est. Qõꝟbuz magne efficacie ẽ in piculis phibeꝯ ab exptis ꝛ spãliter ꝟ fluxuz valere ꝺt in imoderato fluxu sanguinis nari sãguinis bus si cũ eodẽ sanguine scribaꝯ idem ꝟbuz in fronte patientis. Et nõ mirũ si magne efficacie sit ꝟbũ istud in quo tota summa passionis xp̃i cõtineꝯ. Ex ꝟ articulo cõsummatiõis totiꝰ passiõis habeꝯ documẽtũ q̃ nos in fine cuiuslibet boni opis partes habẽtis debemꝰ faceꝯ sũmã vel epilogũ ꝛ sic i summa illuꝺ offerere deo ꝟbis gr̃a. Si q̃s ꝓ deo vadat romaz quenies ad terminũ oẽs passus ꝛ oia vestigia sua offerat deo ꝛ beato petro dicens cõsummatũ est. Simil'r si quis legat psalteriũ in fine oẽs psalmos versus ꝛ ꝟba totius psalterij in summa offerat deo: ꝛ sic de similibus. Ita etiã facimus i officio ecclesiastico qõ semp in fine cũ collecta cõcludiꝯ que ꝛ idcirco collecta dicit: qz in illa oꝝone tota vis illius officij quasi in summa est collectio. Eodẽ modo hocverbum

Documentuz.

Consummatiõis deo dicã de rõ. collecta.

cõsummatũ est fuit collecta totius passionis xp̃i circa mortẽ. Ad cõformandũ se huic articulo recolligat hõ breuiter in summa oẽs articulos passiõis prelibatos ꝛ agat ꝓ eis gr̃as xp̃o ꝛ deo patri dicens cõsũmatũ est: vel alias ꝓut ꝺuotio ministrabit. Jesu saluator noster ꝛ cõsummator glorioſi opis qõ accepisti a patre cõsummandũ qui incepisti opus tuũ cum multz laboribus: ꝛ consummasti cũ maximis doloribus ꝛ tandẽ consummationẽ totius passionis tue in summa deo patri obtulisti dicẽs [ꝓsummatũ est] bñdictũ sit dñe ex hoc nomẽ sanctũ tuũ: qz ad hoc cõsummasti vt nos simꝰ in bono ꝓsummati ꝛ inimici nostri oẽs cõsumpti: rogo te da mihi mãdata tua pficere: ꝛ in tuis virtutibꝰ proficere: ac oia per me te operante bñ acta ꝛ passa ad tuaz laudem cõsummare: cõsummata tibi ꝓ te deo patri offerre vt in hora mortis possim dicere: ecce dñe consummaui ꝛ perfeci opus qõ dediſti mihi vt faceꝝ. ꝛ nũc venio ad te magistrũ meum ꝛ dñm Jesum xp̃z: ꝛ tunc merear videre facie ad faciem ꝛ ois cõsummationis finem. ¶ Oratio.

Confortatio.

Omine iesu xp̃e qui hora diei sexta fuisti ante crucẽ vino myrrhato seu fellito potatus: ac denudatꝰ: et tuis vestibus spoliatꝰ in manibus quoq; ꝛ pedibꝰ clauis acutissimis ꝓforatus: ꝛ durissime cruci affixꝰ: i cruce aũt positꝰ: a multz blasphematꝰ ꝛ derisus ꝛ iterũ aceto seu vino aceto so potatꝰ: da mihi q̃ pctis meis crucem merui vt in te aspiciẽs totꝰ totaliter carne ꝛ spũ trãsfigar: oiq; iniuria ꝛ cõtumelia ac cõfusiõe cõtempta tecũ cruci affigar vt nec aliquid sentiã nisi te Jesum: te inquam crucifixum. Amen.

¶ De nona i passiõe dñi. Ca. lxiiij.



Hora nona cogitabis mẽte lugubri ꝛ deuota si piã habes aiam qual'r sic catur ipse fons vite ꝛ dulcedo cordiũ nostrorum Jesus dñs tuus amantissimus ꝛ oi gratiositate acceptissimꝰ venis iã ex sanguinis effusiõe exhaustis ꝛ viribꝰ deficiẽtibꝰ appropinquãs morti incipit oculos lãgueſcẽtes deprimere ꝛ facie pallescere. Et quõ incipit inclinare caput ꝟsus matrẽ suã q̃si dans ei aueꝝ vltimũ: aue inq̃ doloris ꝛ ois desolationis qõ nõ poterat ore ꝛ ꝟbo exprimere pre nimis passiõe ꝛ inestimabili dolore ꝛ q̃si cõmendans ei corpus suũ tã crudel'r fossũ ac laceratũ ꝛ dissipatũ vndiq;. Et etiã ꝟsus patrẽ suuz q̃si ostẽdẽs ex mõ moriẽdi q̃ moriebaꝯ ex obediẽtia pfis ꝛ nõ inolũtarie: ꝛ q̃si gratias agẽs eidẽ q̃ ipsum reuocabat ad se: docẽs nos sil'r gr̃as i aduersis agere ꝛ significãs se pvarias tribulatiões ad p̃mia seq̃ndũ et q̃si tradẽs ei suũ spiritũ. Etiã quasi declinare a crucis titulo se ostẽdẽs ꝛ vanã gloriã vitare nos docẽs: ac si diceret. Nolo ꝟ regnare nolo scribat aut noiet me regez pilatꝰ. Et etiã quasi me patri recõciliato nũciãs mihi pacẽ me saluteꝝ oscula mihi prebet: ꝛ aures meis precibꝰ que priꝰ nõ ꝓfecerũt ad exaudiendũ inclinat. ¶ Quo facto cõclusit: vltimũ verbũ. s. septimũ cũ clamore valido ꝛ lachrymis dicẽs. [Pater i manus tuas]. i. i potestate tua [cõmẽdo spiritũ meũ]. Per qõ voluit nobis declarare q̃ sanctoꝝ aie extũc in manꝰ dei ascẽdunt: nã priꝰ ab inferis oim aie tenebanꝯ donec venit qui captiuis redẽptionẽ p̃dicauit. vñ Cyrillus. Hec aũt vox edocet q̃ aie sanctorũ nõ deicepes in inferno claudunꝯ vt prius: sz apud deuz sunt huius rei facto xp̃o principio. Vñ et Anastasius. Cõmendat eñ patri ꝓ se vniuersos mortales in se vinificatos: nã iumus mẽbra eius ꝝ illud apli. O ẽs vnũ estis in xp̃o. Prius ꝙ dñs clamauerat. Hely hely ꝛ mõ clamat: pater in manus tuas. vnde q̃dã dicũt vt Hiero.

A

Wat. xvij. Mar. xv. lu. xxiij. Jo. xix Contemplatio xp̃i morientis

Uerbũ vij. ꝛ vl timum Animesctoꝝ celũ petũt nunc.

Cyrillꝰ

Anastasius.

Sal. iij

Hiero.

q̄ ab illo psal. De⁹ de⁹ me⁹ respice in me: vsq̄ ad istum ꝟsuz: in man⁹ tuas: vbi sunt psalmi decē z ꝟsus centū quinquaginta ;: xp̄s dixerit eos oēs primū videlicet z vltimū ꝟsum cū clamore: sz iter medios sub silētio. ¶ De isto clamore xp̄i sicut z de supiori videt loq̄ apl's cuz dicit. Qui in dieb⁹ carnis sue preces cum clamore valido z lachrymis offerēs exaudit⁹ est p sua reuerētia. Et ex hoc videt q̄ xp̄s taz in illis ꝟbis. Hely hely q̄ in istis pater in man⁹ tuas lachrymat⁹ fuerit. Alij ꝟo dicunt q̄ xp̄s totū psalmū de⁹ de⁹ me⁹ respice in me: z deinde psalmum. In te dñe vsq̄ ad ꝟsum in manus tuas cōclusiue decātauit. Cōmēdauit dñs Jesus pr'i'spiritū ñ q̄ egeret: sz vt nos istrueret. ¶ In hoc eñ septimo ꝟbo q̄ maxime deuotionis fuit exēplū multiplicis informationis nobis relict⁹ prout infra i documētis articuli patebit. Hoc aūt ꝟbo vltimo dicto [inclinato capite tradidit seu emisit spiritū] nō coactus z inuite: sed q̄n voluit z volūtarie sine coactione [expirauit]. i. spm̄ extra corpus sponte et ppria potestate misit nō alius extorsit. vnde Aug. quis ita dormit q̄n voluerit sicut Jesus mortu⁹ est q̄n voluit. Quis ita vestē ponit q̄n voluerit sicut ise carne exuit q̄n voluit. Quis ita q̄n voluerit obit quō cū voluit obijt: quāta sperāda vel timēda est ptās iudicātis si tāta apparuit morētis. hec Aug. Hic ḡ apparet q̄ xp̄s tradidit spm̄ clamādo orādo z lachrymādo. In primis duob⁹. s. i tradēdo spm̄ z clamādo diuinitas apparuit z deitatis sue potētiaz xp̄s declarauit. Tradere eī vel emittere spm̄ ppria virtute diuine potestatis indiciuz est z nemini nisi deo ꝙuenit. Et p hoc q̄ moriēs clamauit apertissime se deuz verū ostēdit. Nam homes alij morientes nō clamare sz vix spirare vel tenuiter loq̄ possūt. In alijs aūt duob⁹. s. i oīone z lachrymatiōe humanitas apparuit z miseratiōis affectū xp̄s manifestauit. Q̄n igitur mathe⁹ dicit [iesus autē emissa voce magna emisit spiritū] z. Marc⁹ [iesus aūt emissa voce magna expirauit] quid hac voce magna dixerit: Lucas apte designat dicēs [z clamans voce magna iesus ait. Pater i manus tuas cōmēdo spm̄ meū: hec inq̄t dicēs expirauit] Johānes ꝟo tacēs de hac voce scribit [cū ergo accepisset iesus acetū dixit: cōsummatū est: z inclinato capite tradidit spiritū] emissa tñ ꝑ⁹ voce p̄dicta. Fuit aūt vt ꝛ ita magnus z validus clamor iste q̄ vsq̄ in infernū audit⁹ fuit: celū terrāq̄ tremere fecit. Uox ergo illa nō fuit naturalis: sed miraculosa: q̄t hō magno z lōgo cruciatu afflictus: z ex tali afflictiōe morti sic ꝑimus nō posset sic clamare ꝟtute nature: ideo sequit q̄ vox illa esset formata dei ꝟtute. ¶ Hic nota q̄ eadez hora qua primus adā peccauit: scōs expirauit. Primus enim post meridiem peccauit: quia mox vt peccauit vocē dñi ambulantē ad aurā post meridiē audiuit: z tūc circa horā nonā secūd⁹ adā expirauit. Uñ qua hora prim⁹ adā peccādo mortē huic mūdo induxit: eadē hora scōs adā mortē moriēdo destruxit: z q̄ hora illi paradisus est ꝯclusus: eadē hora iste paradisuz aperuit: q̄t ꝛz Bedā. ordo poscebat vt eodē tē poris articulo q̄ ade peccandi obcluserat ianuaz paradisi: pāderet eā latrōi penitēti. Et ꝛz glo. cū sol a feruore tepefact⁹ est passionē cōsummat ostēdens se mori ꝑpter pctā quib⁹ a diuina luce et dilectiōe in hāc noctē cecidim⁹. Itē hac hora motu⁹ est: q̄t p̄ euz nouē ordines angelor̄ reparant. ¶ Notādū etiā q̄ sicut ꝛ in glo. thobie dño i cruce passo diabolus quo ꝑcurāte crucifixus erat aduenit querēs si q̄d pcti i ipo inueniret. Et dicit magister in hist⁹ rijs q̄ stabat supra brachiū crucis donec xp̄s exp̄irauit et tūc videns se ꝓfusū. recessit z venies ad tartara inuenit ibi ſ alam ſ xp̄i portas: z seras ꝓfringētē: z iustor̄ alas inde educētē. Et tūc mor̄ remotū est diuine visiōis impedimētū qō figurauit gladi⁹ flāmeus z ꝟsatilis positus ante paradisum. ¶ Sciēdū aūt q̄ inter oēs penas passiōis xp̄i ista pena mortis fuit acerbissima: q̄t inter oia terribilia terribilissi mū est mor̄: z ḧ est fm Damas. ꝑp̄ naturalē inclinationē ale ad corpus. Et fuit specialis ratio i xp̄o de tali aia z de tali corpore cuius q̄ diuinitas vnita fuit i vnitate suppositi. vñ oportuit q̄ illa sepatio eēt maxime penalis. Ex isto articulo expiratiōis seu mortis xp̄i habem⁹ plura documēta. ¶ Primū est q̄ nos debemus cōmori xp̄o moriendo: videlicet mūdo ꝛ ꝑctis si cū xp̄o i ecna vita viuere voluerim⁹. vñ apl's. Si cōmortui sum⁹ cū xp̄o z cōuiuem⁹. ij. tim. ij Et de talib⁹ idez apl's ait. Mortui eñ estis. s. mūdanis z caducis z vita vr̄a abscōdita est cū xp̄o in deo. ¶ Secundū est q̄ xp̄s in angustia mortis alta voce clamans ad patrē: z commēdans ei spm̄ suū relict⁹ nobis exēpluz intime deuotionis docēs nos in hoc ipe bonus magister q̄d nos in articulo tētatiōis z special'r in agone mortis positi facere debeam⁹. Semp ei debem⁹ auxiliū nostrū in deū ponere z eū inuocare: ac spūs nr̄os ei cōmendare: quor̄ corpa quotidie tēdunt ad mortē ꝛpenitus ignoram⁹ diē z horam. Et specialiter in hora z articulo mortis debemus hoc facere: q̄t maxime tunc est necesse z ꝑpter hostis: ꝛportunitatē maioꝛ rem: z ꝑpter nr̄e virtutis debilitationē. Reliquit etiā nobis exēplum pfecte fiducie paterne defensionis: p hoc eñ q̄ in manus patris celestis hō spiritū suū cōmēdat: ſecur⁹ esse debet q̄ diuina virtute ab incursu malignorum spūum defensat. ¶ Tertiuz documētū specialiter pro religiosis qui moriūtur mūdo in religionis ingressu est q̄ ipsi debēt spiritū. i. volūtatē z sensum suuz tradere in man⁹ spūalis patris. s. prelati sic q̄ āplius nō resumāt vsq̄ ad diem resurrectionis: exemplo xp̄i qui spi-

Hebre. v Lachry⁹me xp̄i in cruce

Uerbuz deuotionis.

B Emissio spūs xp̄i

Augu.

Tradet spirituz

Clamor xp̄isti validus

Hora mortis xp̄isti.

Beda.

C diabol⁹ sup bracchiū xp̄i

Gladius ꝟsatilis

mors penarum

Dama.

documēta plura

In articulo mortis faciēda.

Religiosi ingredientes

ritū suū quē moriēs in manꝰ patris cōmēda uerat vlteriꝰ nō nisi i resurrectiōe sua resum psit. Cōmēdans eñ spñ deo pr̄i exēplū pfecte obediētie ꝛ subiectionis reliqt qua q̄libet subditꝰ suo p̄lato spñ suū gubernādū et diri gēdū cōmittit. Uñ q̄libet subditꝰ voto obediē tie supiozi astrictꝰ hūiliter hꝫ dicere suo p̄la to: pater i manꝰ tuas cōmēdo spñ meū. Illi ḡ religiosi q̄ nūq̄ deposuerūt spñ suū vel an te resurrectionē resumūt: puta q̄ fm volūta tē suā facere ꝛ sensuz suū seq̄ volūt mēdaces sunt ꝛ resurrectionē p̄ueniūt: ꝛ iō ātixp̄i sunt.

Psalmo rū. x. ds xps ela- git le- ctio.

¶ Quartū documētū est q̄ valde utile ꝛ salu- bre est legere illos decē psalmos ds xps ora- uit in cruce: qz nulli dubiū q̄n deuotiōis affe ctū legēti eos pferāt salutarē. Et ōz q̄ spāl'r valeant ad expiationē negligētiarū in horis canonicis negligēter dictis. ¶ Quintū docu mētū est q̄ q̄stūcūq̄ aliq̄ sint iusti ꝛ scti: nūq̄ tñ se putēt securos de diabolo cū ipse nec xp̄z in cruce dimiserit q̄n eū obseruaret. Quid ḡ p̄sumere poterit hō miser et fragilis. Certe

Augu. de nullo nisi solū dr̄e de morte xp̄i. vñ Aug. Tota spes mea est i morte dñi mei. Moꝛs eiꝰ ē me-

Spes nostra i morte xp̄i. ritū meū ꝛ refugiū meū salꝰ vita ꝛ resurrectio mea. Nō possum terreri multitudine pctōꝝ meoꝝ si moꝛs dñi in mētē venerit: quia pctā mea illā vincere non possunt. ¶ Sextū docu

Diligen dus xps mētū est q̄ nos multū tenemur amare xp̄m q̄ p nob aiam suā posuit: ꝛ caput suū ad nos

Augu. in morte inclinauit. vñ Aug. Saluatoꝛ nr̄ ca put suū iclinauit i morte: vt oscula daret dile ctis suis. Et nos totiēs dñm osculamur quo-

Moꝛien ti ēs in eiꝰ amoꝛe cōp̄ūgimur. ¶ Septimū do cumētū ē q̄ q̄libet xp̄ianꝰ moꝛiēs dz illa q̄nq̄

ti seruā da. v. supradicta suare q̄stū poterit q̄ xps moꝛiēs seruauit. Jp̄e eñ oꝛauit: clamauit: plozauit: aiam patri cōmēdauit ꝛ spñ tradidit. Sic et nos in extremis positi debemꝰ oꝛare: clama re saltē coꝛde plozare p̄ pctis p̄ veraz pniam animā deo cōmēdare: ꝛ spñ tradere volūta rie: scz moꝛiēdo: ꝛ volūtatē nr̄az diuine volū-

Confoꝛ matio. tati tradēdo. Ad cōfoꝛmandū se huic articu lo recogitet hō quāto amoꝛe saluatoꝛ noster moꝛtē pertulit: vt nos viuificaret ꝛ q̄ cōditio nē moꝛtis subūt qui vitā vniuersis creaturis tribuit ꝛ moꝛtuꝰ est q̄ moꝛtuos suscitauit ꝛ re uoluat in mēte sua documēta p̄missa. Jesu qui i cruce moꝛiēs animā tuā patri cōmēda sti: da mihi i hac vita tibi spūaliter sic cōmoꝛi: quatenus tu in hoꝛa moꝛtis mee digneris animā meā miserā hr̄e cōmēdatā. Ego autē dñe in illas manꝰ tuas extēsas ꝛ pforatas et sacro sanguine respersas cōmendo spiritū ꝛ coꝛpus meū ꝛ supplico charitati tue vt in no uissima hoꝛa possim cū memoꝛia integra: fide pura: et spe firma animā meā in manꝰ tuas misericoꝛdissimas cōmēdare quas p̄ me sal uādo expādisti in cruce: ꝛ audire mereaꝛ verbū illud dulcissimū: hodie mecū eris in para diso. [Et] tunc hac voce [velū tēpli] qđ erat foꝛis ante faciēꝛ introitū tēpli p̄hibēs aspe-

Ueli scis sio. ctū sctōꝝ q̄ erāt intra tēplū [scissuz est in duo a summo vsq̄ deoꝛsum] nō illud qđ erat itra tēplū inter sctā ꝛ sctā sctōꝝ. vñ Oꝛigeñ. Duo aūt vela fuisse intelligunt. Unū qđ velabat sctā sctōꝝ: alterū exteriꝰ siue tabernaculi si-

Origeñ. Uela duo. ue tēpli. In passiōe ḡ dñi saluatoꝛis velū qđ erat a foꝛis cōscissum est a suꝛsum vsq̄ deoꝛ sum: vt ab initio mūdi vsq̄ ad finē cōscisso ve lamine mysteria publicent q̄ vsq̄ ad xp̄i ad uentū rationabiliꝛ fuerāt occultata. Cū autē venerit qđ pfectū est: tūc auferet etiā scōz ve lū vt videamꝰ ēt q̄ intꝰ sunt occultata: scz verā archā testamēti: ꝛ sicut ipsa se hꝫ natura vi-

Dete ctio cru cis ꝛ ce teroꝝ. deamꝰ cherubin ꝛ alia. hec Oꝛig. Per hoc er go signū figurabat reuelata esse mysteria ꝛ secreta sacramētoꝝ legis q̄ antevelata erāt: vt vniuersis p̄derent ꝛ ad gētes trāsirēt ꝛ im pletū esse veritatē q̄ in figuris latebat ꝛ celū aptū qđ ante clausum erat. Uñ ꝛ nos i passio ne dñi ꝛ cruces ꝛ reliquias ꝛ cetera sacra de tegimꝰ in eccl'is ꝛ patefacimus. Et in euāge

Chriso. Ueli sci si preci sitas. lio nazareoꝝ legit supliminare tēpli infini- te magnitudinis fracū esse: auditasq̄ voces in aere ꝛ virtutes angelicas p̄sides quondā tēpli: tūc pariter clamasse trāseamꝰ ex his se dibus. Ut aūt dicit Chriso. hoc velū scissum erat p̄cio sissimū de purpura ꝛ bysso: ꝛ cocco: ꝛ auro: ꝛ serico: ꝛ iacincto cōtextū: quod in die- bus celeberrimis suspēdebatur. Hac quoq̄ voce [terra mota est] quasi nō valens ferre dñm suū pendētē et non potens sustinere xp̄i mortē. Capax eñ huius mortui esse nō pote

Terra mota. Petre sciſſe. rat: ꝛ in signum q̄ indei de ea abiciēdi ꝛ de- struēdi erāt [ꝛ petre scisse sunt] in signū con uersionis gentiliū: ꝛ in signū q̄ coꝛda quātū cūq̄ dura deberēt cōpati chriſto moriēti. Di citur aūt q̄ adhuc apparent ibi scissure ꝛ de- ponūt ibi peregrini cruces suas. [Et monu

Monu menta apta sunt] ad denotādū q̄ moꝛtis clau stra erāt reserata: ꝛ q̄ resurrectio xp̄i ꝛ alioꝝ cū ipso resurgentiū erat p̄pinqua: ꝛ in signū resurrectionis q̄ expectāt futura. [Et multi

aperta Moꝛtuo rū resu scitatio sanctoꝝ surrexerunt a moꝛtuis] nō tūc quā- do monumēta apta sunt. s. hoꝛa moꝛtis xp̄i: sed quādo resurrexit: quia cū eo surrexerūt tanq̄ testes sue resurrectionis: ꝛ ideo nō an- te: sz cū eo debebāt resurgere: vt ipsum ostē- derent resurrexisse: ꝛ hoc est qđ subdit [ꝛ ex- euntes de monumētis post resurrectionē eiꝰ i. xp̄i [venerūt in sanctā ciuitatē] scz hierl'm [ꝛ apparuerūt multis] ad declarationē do-

Hiero. minice resurrectionis. vñ dicit Hiero. q̄ cum monumēta apta sunt: nō ante resurrexerūt q̄z resurgeret dñs vt esset primogenitꝰ resur-

Apoc. j. co. xv rectionis ex moꝛtuis. In Apoc. xp̄s dr̄ primo genitꝰ moꝛtuoꝝ: sed in epl'a ad Corinth̄. pri- mitie dormiētiū. Hec aūt magnitudo signoꝝ significat vt crucifixū dñm suū celū ꝛ terra et

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ota q̄ in eis sunt ꝛmõstrarēt. Uoce q̄ppe xp̄i mouētur elemēta et simul cū eo vult dissolui atq; finiri ois creatura. vnde Leo papa. Pē dente siquidē in patibulo creatore vniuersa creatura ꝓgemuit. Debebat hoc testimoniū suo mūdus actori: vt in eiꝰ occasu vellēt vniuersa finiri. hec Leo. Ecce quāta nūc appetei⁹ maiestas: cuiꝰ ante apparuit tāta ifirmitas. vñ Ansel. Et tā quidez infirma eius aia attēde z miraberis. Qualis est hic: q̄ celū et terra cōpatiunt ei: cuiꝰ z mors mortuos viuificat. vñ z Aug. Quāq; aūt tu iudicerꝭ vt malefic⁹ crucifigarꝭ: vt flagitiosus z impiꝰ q̄uis videaris a deo derelictꝰ nō desunt miracula: nō deest virtutū abūdantia. vnde etiā Chri. Intēde q̄ta signa fecit: hoc quidē e celo: hoc aūt in terra: hoc aūt in ipso tēplo: simul q̄dē angustiā suā demōstrās. Etenim ire dei magne erāt. q̄ fiebāt nō simplr signa ꝭ et furoris signa vniuersa erant tenebre scisse petre: velū mediū scissuz: terre cōcussio: z multe angustie supabūdātia erat. hec Chriso. O q̄tū pia mater eiꝰ tunc dolebat q̄n hec fieri videbat. vñ Aug. Cogitare libet quāt⁹ dolor tunc fuerit mr̄i cū sic dolebāt q̄ insensibilia erāt. Non lingua loq̄: nec mens cogitare valebit: q̄to dolore tenebaf tūc aia marie. hec Aug. ¶ Mystice hec signa predicta habēt fieri in resurrectione z cōuersiōe pctōus. Dei q̄ppe templū est fidelis aia cuiꝰ velū scindit q̄n velamē ypocrisis z cuiuslibet peccati dissipat. Sicut em̄ velū impediebat ne videri possent sctā tēplı: sic peccatū impedit ne videant sctā paradisi: q̄ō tñ q̄tū ad sufficiētiā fuit amotum ꝑ mortē xp̄i. Uelū em̄ templi scissuz fuit in signū q̄ ꝑ mortē xp̄i ablatū est impedimētum q̄ nos secreta gaudij paradisi ꝓhibuit cōtēplari sicut velū operiebat secreta tēplı. Terra mouet in peccati recogitatione z per timorem cōpunctionis interne: z q̄n per cōpassionē mortis xp̄i terrenū desideriū in amorē cōmutat celestiū. Terra em̄ tremuit pre horrore ignominiose mortis xp̄o inflicte, ad designādū q̄ corda terrena xp̄o cōpatiēti debent cōpatiri ei⁹ strictū iudiciū formidare. Q̄ō aūt tremuit i resurrectiōe hoc designat quoddā spāle tripudiū quo ois creatura ꝺz cōgaudere xp̄o resurgēti sicut etiā compassa fuit xp̄o morienti. Uñ primꝰ tremor designat metū z terrorē. Sc̄os aūt gaudiū et exultationē. Petre scindunt in cōtritione z per dolorē cōtritiōis in corde: z q̄n duritia cordis per pietatē emollitur cōpassiōis. [Petre em̄ scisse sunt] ad designandū q̄ corda lapidea z dura: per dolorē cōtritionis z intime cōpassionis scindi debēt. [Monumēta aperiunt] in cōfessionez p̄ pudorē ꝓfessionis in ore: z quādo fetor qui intus latet foras ꝓ os ꝓdit. [Mortui resurgūt] in spirituali viuificatione: z per laborē satisfactionis in opere: z q̄n ad boni operis exercitiū excitat somnus pigritie z apparēt in sctā ciuitate in aie illuminatiōe. In hora mortis tue dñe [velum templi scissuz est] rogo te aufer velamē ignorantie de corde meo vt videā voluntatē tuā z opere perficiā. [Terra ꝑtremuit] da mihi obsecro qui sum terra z cinis corā te stare cū casto timore z reuerētia filiali: z meā salutē cū timore z tremore opari. [Petre scisse sunt] da mihi vt lapideū cor tuo scidat timore z inhiās ardēter a terrore supne bñdictionis accipiat et tibi germinet fructū vite. [Monumēta apta sunt z mlta resurrexerūt corpa sctōꝝ.] Da q̄so dñe aie mee a sepultura resurgere pctōꝝ. [Uisis aūt his q̄ fiebant. s. tot z tā mirificis signis in passione xp̄i interque etiā fuit ꝙ voce magna clamās sic cito z spōte expirauit [cēturio] q̄ crucifixorib⁹ prerat [z] milites [q̄ cū ipso] cōstituti [erant] ad custodiēdū iesuz in cruce q̄uis expirasset [timuerūt valde] z diuine virtuti tot et tāta miracula ascribēdo [glorificauerūt deū] fidei cōfessiōe ac potestatē z veritatē diuinitatis i xp̄o cōfessi sunt] dicentes. [Uere hic hō iustus erat: vere filiꝰ dei erat iste] aliter em̄ tāta glia i eiꝰ morte nō appareret. Matheꝰ dicit [vere filiꝰ dei erat iste] Marcus [vere hic hō filius dei erat. Lucas [vere hic hō iustus erat.] Ibi resultat veritas deitatis: q̄ vere filiꝰ dei: ibi veritas humanitatis: q̄ vere hic homo: ibi veritas innocētie sue z sanctitatis: q̄ vere iustꝰ erat. Et hec tria necessaria erant ad redēptionē: scz hō q̄ deberet: deꝰ q̄ valeret: iustꝰ cui cōgrueret. Et ex istis aggrauat scelus iudeorū: quia occiditur deꝰ a seruis: hō a bestijs caninis: iustꝰ ab iniustis. Multū q̄dē istos ad fidē diuinitatis xp̄i disposuit ꝙ cū clamore magno sic potēter z dñatiue spm̄ dimisit. Uidebant em̄ ꝙ clamor ille supnaturalis z miraculosus fuit: q̄ ꝓpter defectū sanguinis z effluxum spirituū talis clamor fieri nō potuit ab hoie sic ꝓpinquo mortı: z ideo cōcluserūt ꝙ esset factꝰ virtute diuina supnaturali: z p cōsequēs ꝙ ipse esset filiꝰ dei. Q̄ō etiā ex hoc ꝓpenderunt: q̄ q̄n voluit: tunc spm̄ dimisit. vt em̄ dicit Hiero. Nullꝰ hz ptatē dimittēdi spm̄ nisi ille q̄ aiaꝫ ꝓditor ē. Et ꝑm Augu. cū post illā vocē cōtinuo tradidit spm̄: hoc maxie q̄ aderāt sunt mirati: longa em̄ morte crucia bātur i ligno suspēsi. De isto cēturione sic dicit Ber. Erat ille cēturio incircūcisus: sed nō aure q̄ ad vnā expirātis vocē sub tot ifirmitatū indicijs dñm maiestatis agnouit. Ideo nō desperit q̄ vidit: q̄ credidit q̄ nōdum vidit. Nō aūt credidit ex eo q̄ vidit: ꝭ ex eo q̄ audiuit: q̄ fides ex auditu: auditꝰ aūt ꝑ verbū xp̄i. z ꝑm Chri. cēturio vt q̄dā dicūt: nō solū cōfessor fuit: sed etiā corroboratꝰ: in fide martyriū suscepit. Per hꝰ ꝙ cēturio gētilis cōfessus fuit xp̄m tā clare signi

Leo papa.

Maiestas xp̄i in morte.

Ansel.

Augu.

Chriso.

Augu. Marie dolor.

Mystice.

S Timor crucifigētū.

Testimonia i christo.

Hiero. Animaz in ptāte habuit sol⁹ xp̄s. Augu. Berñ. Cēturio

Centio martyr.

ficata fuit gloriosa cõfessio gẽtiliũ in eorũ cõ-
uersione ꝛ duricia iudeorũ in infidelitate. vñ
Gentiliũ Hiero. Nouissimi aũt nũc primi efficiunt: qz
cõfessio. gentilis populus cõfitet et plebs iudaica ce-
Hiero. cata negat: vt fiat eis error nouissimus peior
priore. vñ ꝛ Beda. Quãta ꝝ cecitas iudeorũ q̃
Beda. tot ꝑ dñm ⁊ tutib⁹ factis tantis in morte eius
H apparentibus signis credere respuerũt ꝛ in-
Judeoꝝ censibiliores gẽtib⁹ deũ glorificare vel timere
cecitas. contẽpserũt: vñ merito ꝑ centurionẽ fides ec-
cle ste designat: q̃ velo mysteriorũ celestiũ per
mortẽ dñi reserato cõtinuo iesum ꝛ vere iustũ
hoiem ꝛ vere dei filiũ synagoga tacente cõfir
mat. vñ etiã Ambro. O duriora saxis pectora
Ambro. iudeorũ. Judex arguit: credit minister: prodi
tor sceler suũ morte cõdẽnat: elemẽta fugiũt.
terra cõcutit: monumenta reserant: iudeorũ
tñ immobilis duritia manet orbe cõcusso. hec
Ambro. Considera ꝝ tu hõ redẽpte ꝙs ꝛ quã
Contem tus ꝛ qualis est qui ꝑ te pendet in cruce: cui⁹
platio. transitũ ꝛ celũ luget ꝛ terra: ꝛ lapides duri q̃si
cõpassione scindunt: cuius mors mortuos vi
uificat: ꝛ quẽ ois creatura dñm suũ confitet.
O cor humanũ omniũ lapidũ duricia durius
si ad tanti rememorationẽ ꝓaculi: nec terro-
re concuteris nec cõpassione afficeris: nec cõ
punctione scinderis: nec pietate molliris. vñ
Hiero. Hiero. Omnis creatura xp̃o morienti cõpati
tur: sol obscurat: terra mouetur: petre scindũ
tur: velũ templi diuiditur: sepulchra aperiũ
tur: sed solus miser hõ nõ cõpatit: pro quo so
lo xp̃s patitur. vñ Berñ. Ascendit xp̃s in altũ
Berñ. vt ab oibus videretur: alta voce clamauit: vt
ab oibus audiret: clamou fletum admiscuit:
vt hõ compateret. Qui ad hanc vocẽ nõ con-
cutit: terra grauior ẽ: petra durior: sepulchro
fetidior. hec Ber. [Erãt aũt ibi] ad associan
Mulie dũ: ad cõsiderandũ: ad cõpatiendũ cũ matre
res stan dñi: iohãnes ꝛ magdalena ꝛ due sorores dñe
tes. s. maria cleophe ꝛ maria salome: ꝛ ꝓter istas
q̃ ꝑncipales erãt etiã plures alie [mulieres
a lõge stãtes] ꝛ videtes q̃ fiebãt [q̃ secute eũ
a galilea fuerãt] ex deuotione quã ad audiẽ
dũ ⁊ bũ ei⁹ habebãt [ministrãtes] eis necessa
ria vite de substãtia sua vt meterẽt eorũ cor-
poralia cui⁹ ille metebãt spũalia. Cõsuetudi
Predicã nis em̃ iudaice fuit vt mulieres de substãtia
tuz nu- sua victũ ꝛ vestitũ ꝑdicatorib⁹ ꝛ ꝑceptoribus
ritio. suis ministrarent: ꝛ in alijs: vt in ꝑparatione
cibi ꝛ i lotiõe vestiũ fuirẽt: qđ ꝛ dñs accepit vt
exemplũ daret ap̃lis eorũ ꝙsulẽs infirmitati
ꝛ vt euãgelio magis vacarẽt nec tũc hoc scan
dalũ erat. Paulus aũt superogauit q̃ cũ ha-
Pauli beret ptãtẽ circũ ducendi mulieres sicut alij:
supero- nõ tñ vsus est ea ꝑpter pseudo apostolos vt
gatio. eos a ꝑdicatione reprimeret ꝛ ꝑpter suspitio
nẽ remouẽdã ma rie inter gẽtes vbi talis con
suetudo nõ erat: et iõ scãdalũ facere poterat
Ministrabãt aũt dño carnalia ꝑ spiritualib⁹
non q̃ indigeret dñs creaturis: sed vt osten-
deret typum magistrorũ q̃ victu atq; vestitu
ex discipulis deberent esse contẽti. vbi Chri.
Hẽ autẽ mulieres considerabãt que gerebã
tur que maxime erant cõpassibiles: et q̃ seq̃-
bãtur ministrãtes vsq; ad pericula affuerũt
maximã fortitudinẽ ostendentes: quia dũ di
scipuli fugerũt ipse affuerunt. hec Chrisо. O Marie
qualiter tunc alia matris intimi doloris gla- dolor.
dio penetrata erat cũ sic penosum filiũ defi-
cere languere: lachrymari: clamare ꝛ mori: ꝛ
se in mũdo derelinqui in tãto dolore ꝛ anxie-
tate videbat: ꝛ qualiter clamauit: si tñ loqui
poterat et dixit. O fili mi dulcissime q̃d faciã
ego mestissima. Cui me miserã cõmẽdatã di
mittis? Fili mi memẽto meoꝝ ois familie tue
quã ita desolatã relinq̃s. Memẽto etiã hoiꝝ
q̃ seruierũt tibi: fili mi ꝛ ego in manꝰ tuas et
patris tui cõmẽdo meipsam ꝛ totã ecclesiam
nostrã. O pater sancte deꝰ omnipotẽs in ma
nus tuas cõmendo filiũ meũ: imo dñm meũ
ꝛ filiũ tuũ. Jam em̃ deficioꝝ ante filiũ meũ in
eius cõspectu mori ꝛsidero. Talia dicẽs esti
mo q̃ ꝑpter angustiarũ multitudinẽ vel ab-
sorpta erat: ꝛ quasi insensibilis vel semimor-
tua facta: ꝛ q̃ se sustinere nõ valẽs corruit in
faciẽ suã sup terrã. Nullus em̃ cogitare aut
dicere posset quãta mestitia patientẽ ꝛ mortẽ
tẽ suspirauerit et doluerit vnde ipsa sustine-
bat intꝰ qõ filꝰ tulit fortis: q̃d tũc iohãnes spe
cialiter ab eo dilectꝰ: q̃d magdalena fidelis
ꝛ dilecta discipla: q̃d ve sorores dñe faciebãt:
ꝛ q̃d facere poterãt? Replete erãt amaritu-
dine cõplete doloribꝰ: inebriate absintio ꝛ in- J
tollerabiliter flebãt. O charissime cogita et Plãgen
ꝙsidera quãto dolore ꝛ eiulatu oẽs amici eiꝰ tes pe
plorabant: q; etiã hi q̃ sibi nihil attinebãt: ꝛ ctora.
cũ eo nihil habere videbãtur multũ dolebãt
sicut cẽturio ꝛ alij milites q̃ Jesum crucifixe
rant ꝛ eũ q̃sq; expirasset custodiebãt [ꝛ ois
turba eoꝝ qui ad] videndũ [spectaculũ] cõue
nerãt ꝛ [simul aderãt ꝛ videbãt q̃ fiebãt q̃ pe
ctora sua] in signũ penitẽtie ꝛ lucꝰ [pcutien-
tes] cũ silẽtio [reuertebãtur] dolẽtes de xp̃i
psecutione ꝑm Bedã. q̃ pcutiebãt pectora: q; Beda.
penitẽtie ꝛ lucꝰ indiciũ põt dupliciter intelli
gi: siue em̃ eũ cui⁹ vitã dilexerãt iniuste occi-
sum dolebãt: siue cui⁹ mortẽ se ipetrasse me-
minerãt hũc in mortẽ ap̃lꝰ glorificatũ treme
bãt: primũ ptinet ad bonos: scõm ad malos.
Cõdolẽs ergo ploꝛa ꝛ tu cũ mulieribꝰ ꝛ alijs
si piã animã habes et viscera pietatis. vnde
Ansel. Stupet celũ: terra miratur. Quid tu? Ansel.
Nõ mirũ si sole cõtristato: tu cõtristaꝛ. si ter
ra cõtremiscẽte. tu cõtremiscis: si scissis sa
xis: cor tuũ scindit. si flentib⁹ iurta crucẽ mu
lieribꝰ: tu plachrymaꝛ. hec Ansel. Ecce igit
pẽdet dñs in cruce mortꝰ: recedit multitudo
tota: remanet mestissima mater cũ iohe ꝛ ma
gdalena cũ duabꝰ suis sororib⁹. Sz quid tũc Marie
mr̃ faciebat: leuabat manꝰ pre cordis desidegestus.

rio tangere cupiēs dilectū suū: vt vel sic dolori ꝛ amori meli⁹ cōsulere potuisset. Cūq; aliō solatiū nō haberet sanguinē fumātē ꝛ exvulneribus filij ad terrā vsq; stillantē nimia cū auiditate deosculabat: intantū ꝙ facies ei⁹ de cruore filij occisi sanguinolenta redderet.

Augu. Marie iuxta crucem stantis gestus.

vñ Augu. inter cetera sic ait. Iuxta crucē stabat maria considerans vultu benigno xp̄m pendentē in crucis stipite seuo. Pedibusq; nitens in altū manus leuabat ꝰplectēs crucē: ruens in oscula ei⁹. Ex qua pte sanguinis vnda crucē rigabat illic se ꝓtebat vt eā cōplecti valeret: ex quo sursum man⁹ extēdere nō valebat. Uolebat ꝰplecti xp̄m in altū pendentē sed man⁹ inde frustra reuerse in se redibant. Cōplexe se leuās a terra sursum erigebat ad xp̄m: ꝛ qz tangere illū nequibat male collidebatur ad terrā. Mortis pallor ei⁹ perfuderat vultum: tamen genis ꝛ ore xp̄i cruore rubea erāt. Cadētes guttas sanguinis ore sacro lingebat: terrā deosculās quā cruoris vnda rigabat: o q̄ male tūc illi erat. hec Augu. Tandē ponunt se oēs ad sedendum iuxta crucē cōtēplantur dilectum suum: expectant a deo auxiliū qūo ipsum deponere valeant ꝛ sepelire. Cōmorantibus igit ꝛ sedentibus eis ꝓpe crucē ꝛ aspicientibus sine intermissione dñm iesum sic pendentē in cruce inter latrones: sic nudū: sic deturpatū: sic afflictū: sic mortuum ꝛ sic ab oib⁹ derelictū. Ecce armati multi veniebant a ciuitate versus eos q̄ licētia pilati ꝯhabita mittebant a iudeis vt ipsis crucifixis crura frangerent: vt citius morerent: ꝛ aliter mortui tollerent de patibulis ꝛ sepelient: ne in magno die sabbati q̄ a vespera sexte ferie incipiebat: ꝛ ꝓpter ip̄m sabbatū ꝛ festum azimorū valde solennis erat corpa eorū in cruce pēdētia remanerēt: festum horrore diuturni cruciat⁹ fedarēt. Prima q̄dē dies pasche qua crucifixus est dñs solēnis erat apud iudeos. Scōa tn̄ dies ꝓ tūc fuit solēnior rōne sabbati apud eos qz die sabbati q̄ infra octauas occurrebat duplex festū erat: iō hoc faciebāt quia in lege ꝓceptū erat vt cadauera suspensoꝝ ꝓpter delicta vsq; mane nō essent suspēsa ne inde pollueret terra. vñ Theo. sic em̄ iubebātur in lege nō occidere solem in hois supplicio. sed ꝙm Chri. iudei hoc quidē in paruis diligentes sunt: sed in magnis cōtēpserūt: ꝛ cū tantā fuissent operati audaciā de die diligenter ratiocinantur colantes culicē ꝛ glutiētes camelū. Appropinquant ergo ipsi armati cū furore ꝛ strepitu magno ꝛ videntes latrones adhuc viuere frāgūt eis crura ꝛ occidūt ac ꝺ ponūt ꝛ in aliquā foueā ꝓiciendo ne obeant sepeliūt. Duo milites fregerūt crura vnius latronis ꝛ duo alteri⁹: ꝛ sic simul venerūt ad iesum q̄ erat medius. Redeūtib⁹ aūt illis versus dñm [vt viderūt eū iā mortuū] eo ꝙ acerbiora supplicia q̄ latrones ꝓtulerat: vt quia forte ante alios suspēsus fuit: vel qz potestatem ponēdi animā habuit [non fregerūt ei⁹ crura] qz hoc nō fiebat nisi ad hoc ꝙ enadere nō possent depositi de patibulis] vt impleret] consecutiue scriptura (qua dicit in Exodo.) [Os nō cōminuetis ex eo] scz ex paschali agno q̄ verū agnū dei: scz xp̄m ꝓfigurabat q̄ mortu⁹ iā coct⁹ ad esum fidelū erat. Ideo enim ordinatione diuina cōstitutū est vt ossa agni paschalis nō frangerētur: qz veri agni ossa in cruce fracta nō sunt: vt sic figura ꝛ veritas responderēt. [Sed] vt certificarent de morte ei⁹ [vn⁹ milituꝫ] lōgin⁹ noie tūc impi⁹ ꝛ superb⁹: post ꝙ cōuersus ꝛ martyr fact⁹ postrigens [lanceā] de longe sacrū [lat⁹ dñi] iesu dextrū vulnere grādi [aperuit: vt ꝓplerēt scriptura] qua ꝓ zachariā dr [videbūt i quez transfixerūt:] In qua ꝓphetia ꝙm Aug. ꝓmissus est xp̄s in ea qua crucifixus est carne vēturus. ¶ Et nota ꝙ iste miles fecit hoc ad cōplacētiā iudeoꝝ de morte xp̄i certificari volentiū. In quo etiā patet nimia ipsoꝝ crudelitas: qz nō satiati penis quas xp̄o viuēte inflixerāt etiā mortuū vulnerare conati sunt. Sicꝛ hodie xp̄m semel crucifixū conatur rursus vulnerare q̄ sine timore peccare p̄sumit vel ꝺ peccato se tactare. vñ Theo. Ut iudeis ꝓplaceāt lanceāt xp̄m circa corpus exanimē contumelias inferētes. vnde ꝛ Chriso. Aperuerūt eius costam lancea ꝛ mortuo corpore de reliquo conuiciātes ꝛ in mortuū cōuiciari corp⁹ militē multo deterius fuit q̄ crucifigi. Qui aūt eū lāceauit cū fere caligassent oculi ei⁹ pre senectute ꝛ casu: vel pot⁹ nutu diuino sicut ꝛ lanceauit lz nesciēs sanguine xp̄i per lanceā defluente oculos tangeret ꝛ continuo illuminatus in christū clare; vidit: ꝛ protinus illuminatus in christū credidit. Uñ ꝛ militie cedēs instruct⁹ ab apostolis i cesarea capadocie. xxviij. annis monasticā vitā duxit: ꝛ in omni sanctitate prmanens verbo ꝛ exēplo multos ad xp̄m conuertit. De eo quoq; dicit Isido. Lancea longin⁹ latus saluatoris aperuit: ꝛ nō tm̄ veniā inuenit: sed episcopatus honorē ꝛ martyrij coronā promeruit. Nō suffecit iudeis ꝛ alijs ꝙ xp̄m occiderunt: sed etiā post mortē diuersimode deriserūt. Istud olim fuit in absalon preostē ij. Reg. xviij. sum quē legimus in arbore suspensum ꝛ veniēs ioab tres lāceas in corde eius fixit: ꝛ armigeri ioab gladijs ip̄m crudeliter inuaserūt. Sic ꝛ xp̄s in cruce lancea militis ꝛ insup trib⁹ lāceis. i. trib⁹ doloribꝰ est cōfixus: quoꝝ p̄mū habuit ex ꝓpriarū penarū magnitudine. Scōz ex dilecte matris sue amaritudine. Tertiū ꝓpter pctōres quib⁹ suā passionē pre sciuit nō ꝓdesse: ꝛ isup sup ꝯ iudei inuaserūt eū gladijs linguarū suarū acutissimis. Hoc mō oēs volūtarij pctōres xp̄m inuadūt q̄ spōte peccādo iterato ip̄m crucifigūt. Plus peccant qui offendunt xp̄m regnātem in diuinis

die festo passus domin⁹.

Theo.

Chriso.

℟ Fractio crurum latronū

Lancee tres.

Lancee dolores

tate ꝙ qui crucifixerũt eũ cõuersantẽ in hũa nitate. Sz ꝓtumelia a iudeis illata in signũ prodijt: qz de corpe extincto sanguis verus et aqua pura miraculose manauit. vñ sequit. [Et cõtinuo exiuit sanguis z aq̃] ex q̃b⁹ hñt efficaciã ecclesie sacramenta. Hoc aũt factũ est ad ostendedũ ꝙ p passionẽ xp̃i plenã cõse q̃mur ablutionem. s. a pctis z maculis: a pec catis q̃dẽ p sanguinẽ q̃ est preciũ nostre redẽ ptionis. ꝑm illud petri. Nõ corruptibilib⁹ au ro z argẽto redẽpti estis: sed pcioso sangui ne. A maculis ꝥo p aquã q̃ lauacrum est nr̃e regñatiõis. ꝑm illud Ezech. Effundã super vos aquã mũdã z mũdabimini ab oib⁹ inq̃: namẽtis vestris. Uel põt referri sanguis ad preciũ et nostrã redẽptionẽ vt redimamur: a penis: aqua ad lauacrũ z pctõꝝ ablutionẽ: vt purgemur a pctis. Sanguine em̃ agni dom⁹ seruanꝫ a pcussiõe angeli: z aqua maris rubri extinguũtur inimici. Effusus est inq̃ ille ad redẽptionẽ: ista ad redẽpti ablutionẽ. Ille vt redimeret captiuũ: ista vt ablueret imũ dũ. Sz hic scõs sensus satz intelligiꝫ in pcio: qz vbi est plena a pctis ablutio: ibi sequit̃ z a penis redẽptio: z vbi ẽ a maculis ablutio ibi ꝓcedit z a pctis purgatio. Hoc etiã factũ ꝓpe tit figure: qz sicut de latere xp̃i dormiẽtz i. cru ce fluxit sanguis z aq̃ q̃b⁹ cõsecrat̃ eccl'ia: ita de latere Ade dormiẽtis in paradiso mulier q̃ ipsam eccl'iã figurabat est formata. Et fa ctum est hoc miraculose: qz de corpe mortui i quo statiz p mortis frigiditatẽ sanguis coa gulat̃ z in tabẽ cõuertit̃: nõ solet sanguis exi re: nec de aliq̃ aqua pura manare. Ille aut̃ sanguis erat ver⁹ z pur⁹: z aqua vera: z pura: et nõ vt q̃dã dixerũt humor aquatic⁹ seu fle gma. Cõsidera nũc ꝙta fuit malicia iudeoꝝ qui adhuc nõ fuerũt saturati penis z oppro briꝭ xp̃o in vita ei⁹ illatis: q̃uetiã eũ pseq̃rẽ tur mortuũ. Et ꝙuis etiã istud vuln⁹ lateris non senserit cũ corpus mortuũ fuerit: tamen per hoc cõtumelie z cõuitia sibi inferebanꝫ: quia oẽs cõtumelie z crudelitates illate moꝝ tuoꝝ corporib⁹ reputãtur: ac si viuis inferrẽ tur. Ex hoc articulo lanceationis lateris ha bentur tria documẽta. Primũ est ꝙ nos cum mortui fuerimus cũ xp̃o. s. mũdo z pctis: tũc debeam⁹ z lãceari cũ xp̃o cuspide videlz cha ritatis: sicut aia illa se lanceatã gloriabat̃ q̃ dicebat vulnerata charitate ego sum. Hac ẽt amoris lãcea coꝛ sup pfozari. Augu. petijt di cẽs. Rogo te dñe per illa salutifera vulnera vulnera tua q̃ passus es ꝓ salute nr̃a in cru ce ex q̃b⁹ emanauit ille ꝓciosus sanguis quo sum⁹ redẽpti: vulnera hãc animã meã pecca tricẽ: ꝓ qua etiã mori dignat⁹ es: vulnera eã igneo z potẽtissimo telo tue potẽtissime cha ritatis. Confige coꝛ meũ iaculo tui amoris vt dicat tibi anima mea charitate tua vulnera ta sum: ita vt ex ipso vulnere amoris tui yber rime fluant lachryme die ac nocte. Percute obsecro dñe hãc durissimã mẽtẽ meã valida cuspide pie dilectiõis: vt altius ad intima pe netret virtute potẽti. hec Augu. Scõm docu mẽtũ est ꝑm Chrisо. ꝙ nos ꝓcipere debemus sacramẽta ecclesie ea intẽtione ac devotione: ac si nobis de latere christi pfluerent. Uuln⁹ em̃ lateris xp̃i fuit ostiũ sacramẽtoꝝ: qz sicut de latere primi ade formata est eua: ita de latere secũdi ade formata est eccl'ia. vñ ꝑm Au gu. Uigilãti ꝥo euãgelista vsus est: vt nõ di ceret lat⁹ ei⁹ pcussit aut vulneravit: aut quid aliud: sz aperuit vt innuat ꝙ ibi quodãmõ ostiũ vite apertũ est: qz inde sacramẽta eccle sie manauerũt sine quib⁹ adverã vitã nõ in trat̃. ¶ Et nota ꝙ hoc qõ oꝛ sacramenta ma nasse de latere xp̃i spãliter intelligẽdũ est de duob⁹ preciputis sacramẽtis sine quibus non intrat̃ ad vitã: videlz de sacramẽto redẽptio nis z sacramento ablutionis. Quoꝝ primũ ptinet ad sacramẽtũ eucharistie: z significat̃ ꝙ sanguinẽ immo est ipse idẽ sanguis quem q̃tidie sumim⁹: z q̃ fluxit de latere xp̃i. Scõm ꝥo ptinet ad sacr̃m baptismatis qõ significa tur ꝙ aquã. vñ Aug. Ille inq̃t sanguis in re missionẽ fusus est pctõꝝ: aq̃ illa salutare tẽ perat poculũ: hec lauacrũ ꝓstat et potũ. Hoc prenũciabat ꝙ noe in latere arche ostiuz fa cere iussus est quo intrarent alia: alia que non erãt diluuio peritura quib⁹ prefigurabat ec clesia. De istis etiã sanguine z aqua dicit idẽ Augu. ꝙ credibile est ꝙ latro ille cui ꝑmisit dñs paradisum aspsus fuit aqua z sanguine de xp̃i latere exiliẽtib⁹: z tali sanctissimo baptis mate saluat⁹ sit cũ sine baptismate nemo sal uetur vel martyrio. Tertiũ documentũ est ꝙ nos oẽm volũtatẽ nr̃ã cõformare debem⁹ volũtati diuine: z ꝙ volũtas dei in oib⁹ z sup oia sit nobis accepta: eo ꝙ coꝛ xp̃i vulneratũ est amoris vulnere ꝑpter nos quatin⁹ nos p amorẽ reciprocũ intrare possim⁹ ꝓ ostiũ late ris ad coꝛ ei⁹: z tibi oẽz amorẽ nr̃m ad suũ di uinũ amorẽ counire: vt sicut ferrũ cãdens cũ igne invnũ redigat̃ amorẽ. Hõ em̃ oia: de side ria sua dz fundare et ordinare in deum amo re xp̃i: qz pedib⁹ p quos affect⁹ accipiunt̃ est crucifix⁹: z in oib⁹ bonis opib⁹ se exercere: ac cũcta mala opa deuitare amore xp̃i: qz man bus p quas opa accipiunt̃ crucifix⁹ est: hoc ẽm ꝥo volũtatẽ suã cõformare volũtati diuine ꝓ illo amoris vulnere qõ i cruce ꝓ hoie accepit cũ invincibilis amoris sagitta coꝛ suũ melli fluũ pforauit. Per istud vuln⁹ quasi p ostiũ amoris Aug. intrauerat cũ dicebat. Lõgius inq̃t aperuit mihi lat⁹ xp̃i lãcea: z ego intra ui: ibi reqesco secur⁹. Clani z lãcea clamant mihi ꝙ vere recõciliat⁹ sum xp̃o si eũ amaue ro. Ad cõformandũ se huic articulo rememo ret hõ ꝙ superexcellẽtissimũ amorẽ xp̃s i aptio ne lateris sui nobis ostenderit in quo nobis

Efficacia sacramẽtoꝝ. ſ. Pet. ſ.

Ezech. xxxvj.

Miraculũ aque et sãguinis defluẽtis.

Documenta tria.

Oꝛo bti Augu.

Chriſ

Augu.

Aperu

ſignan

ter di

ctum.

Sacra

mẽta ſ

luti ne

ceſſaria

Augu.

Beñ. v

Augu.

Latro

nis ba

ptiſmꝰ.

Augu.

W

Confoꝛ

matio.

aditū patulū ad cor eius dedit. Festinet ergo ho intrare ad cor xpi: ac recolligat oēz amorem suū z cognat amori diuino reuoluendo i mēte sua documēta pmissa. Recogitet etiā hō quāta charitate xps ex latere suo nobis profuderit sacramēta quib⁹ intrem⁹ ad vitā eternā: vel als sicut dns meditāti vel oranti deuotionē ministrabit. Jesu q̄ lat⁹ corpis tui mortui lācea apiri: z exinde sanguinē z aquā exire voluisti: vulnera q̄so cor meū lācea charitatis: vt tuis dign⁹ efficiar sacramētis q̄ de eodē sacratissimo latere pfluxerūt. In aptura lateris tui dñe apuisti electis tuis ianuā vite. Hec porta tua dñe iusti intrabūt in eā. Noli dñe q̄so imiq̄tatū mearuz recordari: vt ppter eas mihi claudas aditū istū quē petōrib⁹ z penitētib⁹ paradisi. Et lz istud vuln⁹ lateris nō senserit xps: qz mortu⁹: btā tn virgo mater ei⁹ bene sensit: cui⁹ felissimā aiaz crudelis illa lācea tūc trāsfixit. Tūc ipa deficiēs z quasi mortua cecidit inter brachia magdalene in terrā. Uides q̄tēs hodie mortua est. Totēs certe q̄tēs videbat ō filiū fieri nouitatē. Uñ nūc pfecte vificata est i ea symeonis pphetia q̄ sibi dixerat. Tuā inq̄t ipi⁹ aiam gladi⁹ pertransibit. Ex hac cordis xpi scissiōe a cui⁹ arcano tāq̄ a fonte pcū nre salutis copiose est effusum: merito etiā ad cōpatiēdū z amādū vulnerat cor nrm: qz hic maxie apparuit q̄ copiosa apud euz redēptio fuerit. vñ Ber. Ad cum ulū postremo pietatis tradidit in mortē aiam suā: z de ppio latere ptulit pcū satisfactiōis quo placaret patrē: per qō illū plane ad se versiculū traxit. Apud dñm mia z copiosa apud eū redēptio. Prorsus copiosa: qz nō gutta: sed vnda sanguinis largiter p quinq̄ partes corpis emanauit. vñ Ansel. Adhuc aūt attenti⁹ eundē intuere q̄ grādi z tenerrima cōpassiōe dign⁹ appareat. Ui de nudū z verberib⁹ laceratū: in medio latronū cruci ignominiose ferreis clauis affixuz: acetor felle potatū: z post mortē lācea in latere vulneratū: z copiosos sanguinis riuos ex quinq̄ vulneribus manuū: pedūq̄: z lateris effundentē. Fletū deducite oculi mei z liquesce aia mea igne cōpassionis sup contritione amabilis viri hui⁹: quē in tanta māsuetudine tātis vides affectū doloribus. hec Ansel.

Quinq̄ aūt vulnera sibi infligi pmisit vt humani generz quinq̄ sensus a diabolo captos vulnerū redimeret. Xps q̄ppe hodie p nobis sāguinē suū fudit pīssime: plenissime: z acerbissime.

Fudit pīssime fudit si consideret cā: nā causa effusionis sui pretiosi sanguinis fuit pīssima: qz ipm fudit ex charitate feruentissima ex qua voluntarie p nobis pati voluit: quod pulchre oītēdit Aug. in pſona xpi ita dicēs. O hō recogita qualiaz quāta p te passus sum: cū esses inimic⁹ patri meo recōciliaui te: cū tanq̄ ouis pdita oberrares q̄siui te: z in humeris meis portaui te: patri meo reddidi te: caput meū spinis opposuit man⁹ meas clauis obieci: sanguinē meū p te fudi: aiaz meā p te posui: vt tūgerē te mihi: z tu diuideris a me? Cōuertere ad me z ego suscipiam te. Plenissime fudit si cōsideret mensura: qz totū sanguinē effudit: ita vt vnica gutta in eo non remaneret. Jā sanguinē intercutaneū fudit i flagellatiōe: z q̄cq̄d sanguis habuisset in vertice z capite effusum fuit in spinarū pfossione: sanguinē ꝑo venarū z neruoz fudit in manuū z pedū cōclauatiōe: sz sanguinē q̄ remānsit i cor devel in mēbris interioribus effudit in lateris aptione: z ideo qz nihil i eo sanguinis remānsit nō erat ei species neq̄ decor. Acerbissime fudit si ꝑsideret natura quāto natura z pplexio est nobilior z delicatior tāto est sue lesiois pceptibilior: z p ꝑns pena inflicta: z ei⁹ sensibilitas ē acerbior: sz cōstat q⁹ cōplexio corpis xpi fuit delicatissima: qz spūssecti artificio de ꝑginis sanguine formata: z ḡ sui sanguinis effusio z penarū illatio fuit acerbissima: z iō dicit attēdite. s. mēta⁹ z videte sensibil⁹ si est dolor sil⁹ sicut dolor meus. q. d. nō. Surge ḡ amica christi esto sicut colūba nidificans in sūmo ore foraminis ibivt passer inueniēs domū vigilare non cesses: ibi tanq̄ turtur castiamoz pullos abscōde: ibi os apponevt haurias aquas de fontib⁹ saluatoris. Hic em est fons egrediēs de medio paradisi q̄ in corda deuota diffusus fecūdat z irrigat vniuersaz terrā. Ecce ostiū in latere arche q̄ intrāt aialia nō peritura diluuio. Ad hui⁹ ḡ petre foramina nō peritura diluuio. Ad hui⁹ ḡ petre foramina z macerie cauernā stude nūc z in die exit⁹ tui recurre: z in eis latitare vt ibi valeas pascua inuenire z ora leonū euadere. vñ Ansel. Festina ne tardaueriz cōede fauū tuū cū melle tuo: bibe vinū tuū cū lacte tuo. Sanguis tibi in vinū cōuertit: vt inebrieris: in lac aq̄ mutat vt nutriar. Facta sunt tibi in petra foramina: in mēbris ei⁹ vulnera: z i corpis ei⁹ macerta tua cauerna i q̄b⁹ instar colūbe latitās. z deosculās singula ex sanguie ei⁹ fiant sicut vitta coccinea: labia tua z eloquiū tuū dulce. vñ Greg. Per foramia petre vulnera manuū z pedū xpi in cruce pēdētis libēter intellexerim: cauernā ꝑo macerie vuln⁹ lateris q̄ lācea factū est eodē sensu dixerim: z bñ in foraminib⁹ petre z in cauerna macerie esse dr: qz dū in crucis recordatione patiētiā xpi imitatur: dū ipsa vulnera ppter exēplū ad memoriā reducit quasi colūba in foraminibus: sic simplex aia in vulneribus nutrimentū: quo conualescat inuenit. hec Greg. In his etiā vulnerib⁹ saluatoris securitatē z protectionē ac consolationē nō modicā reperies. vñ Bern. xpi q̄requedā deverbis Augu. Assumens sicait. Et dereuera vbi tuta firmaq̄ infirmis reqes nisi i vulnerib⁹ saluatoris. Tāto illic securior habito quāto ille potētior est ad saluādū. Fre-

Daria sit vulnus lanz xpi.

Ber.

Redemptio copiosa. Ansel.

Pleniss me.

Acerbissime.

Ansel.

Greg. Uulnera xpi.

In vulneribus

Ber.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

mit mūdus: ꝓmit corpus: diabolus insidiat: nō cado: fundat⁹ em̄ sum supra firmā petrā. Peccaui peccatū grāde: turbabit cōscientia: sed nō ꝓturbabit: qm̄ vulnerū dñi recordabor. Nēpe vulnerat⁹ est ꝓpter iniq̄tates nostras. Qui tā ad mortē q̄ nō xp̄i morte saluat? Si ḡ in mēte venerit tā potēs tāq̄ efficax medicamentū: nulla tā possum morbi magnitudine terreri. Ego vo fidēter q̄ ex me deest vsurpo mihi ex viscerib⁹ dñi: qm̄ mia affluūt: nec desunt foramina per que effluant. Foderunt manus et pedes latusq̄ lancea perforauerunt: ꝛ ꝑ has rimas lz mihi sugere mel de petra: oleūq̄ de saxo durissimo. i. gustare ꝛ videre qm̄ suauis est dñs. Patet archanū cordis per foramina corporis: patet magnum illud pietatis sacramentū: patent viscera mie dei nostri in quibus visitauit nos oriens ex alto. Quidni viscera ꝓ vulnera pateāt? In quo em̄ clarius ꝯ̄ in vulneribus tuis elucet q̄ tu dñe suauis ꝛ mitis es ꝛ multe mie? Maiorem em̄ miserationē nemo hz ꝯ̄ vt aiam suam ponat quis ꝓ amicis suis. Tu dñe maiorem habuisti qui aiam tuā etiā posuisti ꝓ abditis ꝛ dānatis. Meū ꝓinde meritū miseratio dñi. Nō plane sum meriti inops ꝯ̄ diu ille miserationū nō fuerit: q̄ si mie dñi multe multus nihilominus ego in meritis sum. Quid enim si multorū sum mihi cōscius delictorū? Nēpe vbi abundauerit delicta supabūdauit ꝛ gratia. Et si mie dñi ab eterno ꝛ vsq̄ in eternum ego quoq̄ misericordias dñi in eternū cantabo. Quanta in foraminib⁹ petre multitudo dulcedinis: plenitudo gr̄e: pfectio q̄ ꝓ tutum. hec Ber. O dñe sicut exiuit sanguis tuus copiosa redēptio nostra nō ꝓmittas me in hora mortis vel in die iudicij ꝑire cū ipsis: sed me tuo pio cruore redēptū aggrega cū electis tuis absc̄ dēdo me interim in foraminib⁹ petre ꝛ in cauerna macerie: ꝛ vulnerādo me charitate tua: vt amore lāgueā. Qui eivere te diligit ꝓ te vulnerat ꝛ lāguet: ꝛ donec te videat a mūdi actionib⁹ ē velut mortu⁹ alien⁹. Fortis est em̄ vt mors dilectio tua et dura velut infern⁹ emulatio. Cōsidera nūc bñ corpis xp̄i i cruce positi depositionē: q̄ ex ℞ in spē et fiducia ꝛ pieris maiorē. attestāte Ber. q̄ ait. Quis non rapiat ad spē ꝛ ad impetrandi ꝓfidentiā qui ei⁹ attēderit corpis dispositionē? Vide caput inclinatū ad osculū: brachia extensa ad āplexum: manus pforatas ad largiendū: latus aptū ad diligēdū: pedū affixionē ad nobiscū manendū: corporis extensionē ad se totū nobis impendendum. hec Bern.

Cātico. viij.

Ber.

¶ Oratio.

OOmine iesu xp̄e q̄ hora diei nona pēdēs i patibulo clamas voce magna in man⁹ p̄ris spm̄ cōmēdasti: ꝛ inclinato capite eūdē spm̄ emisisti ꝛ iam mortu⁹ vuln⁹ lateris de lācena militis suscepisti: dignare q̄so nūc ꝛ semp spm̄ meū tibi cōmēdatū h̄e ꝛ gladio charitatis cor meū trāsuerberare eiq̄ vl̄nera tui corpis ipr̄imere: ꝛ p ℞ cogitatiōes illicitas ab ipo repellere: ac tādē in fine vite mee spm̄ meū i man⁹ tuas cōmēdatū cū beatis spiritib⁹ collocare. Amē.

¶ De secundis vesperis in passione domini. Capitulum. lxv.



HOra vesperti- na meditaberis mēte lugubri ꝛ lachrymabili quō mater dñi ꝛ alij quatuor ponūt se iterū ad sedēdū ꝓpe crucem nescientes quid facere debeant. Corpus enim dñi deponere ꝛ sepelire nō possunt: quia nec vires sufficiētes habēt nec instrumēta quibus deponant. Recedere aūt eo sic manēte non audēt et diu manere nocte appropinquāte non valent: vide in quāta sint perplexitate et eis corde cō patere. Interim aūt [ioseph ab arimathia] ciuitate iudee decē leucis ab hierl'm distāte antiquitus dicta ramatha vnde fuerūt helchana ꝛ anna parētes samuelis [diues ꝛ nobilis gñe ꝛ decurio]. i. de ordine curie et officia curie imperij romanoꝝ administrās [vir bon⁹] in se ꝛ quo ad deū [ꝛ iustus] quo ad proximū [ac discipulus iesu] nō de. xij. vel. lxxij. sed de multis alijs credētib⁹: qr oēs credētes a principio discipuli vocabātur [sz occultus ꝓpter metū iudeoꝝ] ne de synagoga expelleretur [qui nō cōsenserat] neci dñi ꝛ [actibus ꝛ consilijs aliorū] xp̄m persequentiū [qui et ipe] sicut ꝛ alij discipuli [expectabat] sz certitudine spei [regnū dei] non tēporale et terrenū: sed celeste ꝛ eternū. i. regnū celoꝝ a xp̄o discipulis promissum [venit] ad sepeliendū xp̄m anteq̄ intraret sabbatū in quo talia facere nō erat licitū: qr em̄ erat discipulus dñi: ideo curā de corpe ei⁹ habere voluit: vt cū honore sepeliret ꝛ nō sicut dānati corpus ꝓiceretur. Hic virtute sanguinis xp̄i iā fusi roborat⁹ [audacter] oi timore deposito ꝛ cōfidenter [introiuit ad pilatū] nec iudeorū timens inimicitias nec pilati potestatē [ꝛ petijt] magno munere [vt] de eius licētia [tolleret corpus iesu] de cruce ꝛ sepeliret illō honorificet hoc p̄ferēs oi thesauro quātūlibet precioso. Petijt aūt hoc sibi cōcedi: qr ꝑm leges humanas corpora dānatorū nō debent sine licentia deponi vel sepeliri. [Et ꝓmisit pilat⁹] tū ꝓpter potentie reuerētiā: tum ꝓpter xp̄i innocētiā si notā: ꝛ qr plura in morte eius viderat miracula. In quadā hystoria dicit q̄ ioseph seruierat. v. annis pilato: et ꝓ seruitio petijt ꝛ obtinuit corp⁹ iesu ab eo. Fit aūt hic secula quō piris dignitatis ioseph mētio: nō q̄ euāgelista lato nohanc cōmēdet: sed qr ad presidē nisi talis ac tue.

Arimathia.

Ioseph

cedere nō poterat: qz ḡ diues erat valde insignis ac pilato not⁹ z familiaris potuit de facili ad pilatū intrare z ab eo ipetrare: qz vere bon⁹ z iust⁹ dign⁹ fuit ꝫ ministerio et meruit
Beda. corp⁹ ihesu sepelire. vñ Beda. Magne q̄dē ioseph iste dignitatis apud seculū: sed maioris apud deū meriti fuisse laudat: vt z p iusticiā meritorū sepeliēdo corpe dñico dign⁹ floret: z p nobilitatē potētie secularis idē corp⁹ accipere posset: non em̄ q̄libet ignotus aut mediocris ad ꝑsidē accedere z crucifixi corp⁹ pote-
Augu. rat ipetrare. vñ z Aug. Joseph fiducia digni
Joseph fiducia. tatis q̄ p̄dit⁹ erat familiariter itrauit ad pilatū iā min⁹ curās de iudeis q̄ꝫ antea in audiendo dño deuitaret inimicitias eorū. vñ
Grego. etiā Grego. Fuerat q̄ꝫ ioseph occult⁹ xp̄i discipul⁹: deniq; vicula timoris rūpēs feruētior fact⁹ dñicū corp⁹ turpiter pēdēs a ligno deposuit cōparās p̄ciosum margaritā ꝙ bonū modestia. Cōsidera nūc fortitudinē ioseph: qz nō solū audet corp⁹ xp̄i petere: sz ēt sepelire: sicut hō ptātē hñs pl⁹ ex ꝙtute q̄ ex adiutorib⁹. vñ
Chriso. Chri. Inspice aūt hui⁹ viri fortitudinē: i mortis em̄ piculū se tradidit inimicitiam ad oēs
Theo. assumens ꝓpter benivolentiā xp̄i. vñ Theo. Audet ausum laudabilē: nō ei excogitauit a diuitūs decidā z expelliar a iudeis si corpus petā ei⁹ q̄ est blasphemūs cōdemnatus. hec Theo. Qui ḡ ꝓpus ex imperfectione meticulosus z occult⁹ discipulus dñi fuerat ꝓpter metū iudeorū vitās tūc inimicitias eorū nūc exēplo mortis xp̄i aiat⁹: ac ꝙtute z vigore auctus manifestat se ac palā z facto fatet et oñdit se xp̄i discipulū petēdo ei⁹ sepulturā z exequēdo min⁹ curās de illis in hoc extremo officio. Cōcesso aūt sibi corpe vocauit ad se quēdā virū sapientē z legisperitū discipulū xp̄i sit⁹ occultū nicodemū noie. [Joseph igit mercat⁹ syn-
Syndonem. donē]. i. pānū lineū candētē z mūdū venit ad crucifixionis locū portans secū instrumenta quibus clauis euulsis corpus de cruce deponat z ipam syndonē q̄ inuoluat. Iste pānus mūd⁹ z candid⁹ innocētiā dñi z lilioſam significabat castitatē. Ut q̄ rubricat⁹ fuerat sāgui
Nicodemus. ne passiōis cādidaret syndone innocētissime castitatis. In canticis dilect⁹ me⁹ cādid⁹ z rubicūd⁹. [Uenit z cū eo nicodem⁹] se illi associās in q̄ dolus nō erat [q̄ ꝓpus] timidus [nocte ad iesum venerat ꝓmū]. s. añ passionem [ferens secū mirturā myrrhe z aloes libras q̄si cētū ad ipm̄ cōdiēdū] qz hec sua amaritudine arcēt vermes a corpib⁹ mortuorū q̄ꝫ plurimū ea cōseruant nec cito corruptiōi subūci ꝑmittunt. Iste añ passionē xp̄i sicut z ioseph erat discipul⁹ dñi occult⁹: sz post passionē manifestauit se sicut z ille: z fact⁹ est public⁹ sed nō dū hñs verā fidē de resurrectione: qz attulit myrrhā z aloes: q̄si corp⁹ ei⁹ muniri indigeret a putredine. Et iō licet ex deuotione istā vnctionē faceret videt tñ q̄ plenā noticiā de resurrectiōe xp̄i nō haberet: qz de eo scriptū erat: nō dabis sanctū tuū videre corruptionē ꝑ. xv.
ꝓpter qō nō indigebat vnctione; cōseruāde ꝫ putrefactionē. vñ Chri. Adhuc em̄ vt de nu- Chriso.
do hoie disponebant: sed tñ multā dilectionē demōstrabāt. De isto nichodemo legit in relatiōe corpis bti stephani ꝓthomartyris. Per ioseph q̄ interp̄tat accrescens significat
B
ꝑsona crescēs in virtutib⁹ q̄ corp⁹ dñi postulat Depositio xp̄i de cruce.
q̄n ꝓdigna receptiōe eucharistie deū suppliciter orat. Per nichodemū vo peritū significat doctor bon⁹ ferēs mixturā. i. doctrinā ex auctib⁹ sacre scripture cōfectā advngēdū corpus xp̄i mysticū ad ei⁹ salutē. In isyndone ēt mūda pauptas z castitas notant z in aromatib⁹ virtutū varietas designat. Felix talis cō sciētia cui nō defuit defunctio paupertatis ꝫ mundū: mūdicia castitatis: ꝫ carnē: fragrantia virtutū ꝫ diabolū. Cū aūt ioseph z nichodem⁹ fuerūt ꝓpe crucifixū: cōis locū genua flectētes adorauerūt dñm. Quos dū vidit mīvolētes deponere corp⁹ quasi de morte ꝙsurgēs paulul⁹ remixit spūs ei⁹. Et applicātes recepti fuerunt p eā reuerēter z parauerūt se ad deponēdū eū quib⁹ ipsa qō poterat ministrabat adiutorū. Unus clauos de manib⁹ trahebat: alius ne corp⁹ caderet exanime sustinebat. Stabat maria leuās brachia in altum: z dū tangere eū valuit caput z man⁹ ei⁹ dependētia trahebat supra triste pect⁹ suū: z ruens in amplex⁹ z oscula de dilecto suo satiari nō poterat: nec q̄s ipam desup corp⁹ attrahere valebat. Corpore igitur dñi in terrā ꝺposito dña suscepit caput cum scapulis suis in gremio. Magdalena vo pedes apud quos olim tātā gr̄am meruerat: alij aūt circūstāt z oēs
Ansel. planctū magnū sup eū faciūt. Oēs em̄ amarissime plāgūt eū quasi vnigenitū. vñ Ansel. Sed adhuc expecta donec nobilis ille decurrioniēs extractis clauis man⁹ pedesq; dis-
Cāti. s. solvat. Uide quō felicissimis brachijs corp⁹ amplectit: ac suo astringit pectori. Tunc potuit vir ille sctissim⁹ dicere. Fascicul⁹ myrrhe dilect⁹ me⁹ mihi inter vbera mea cōmorabit. Cerne ꝓterea q̄ꝫ dulciter q̄ꝫ diligēter beatissimus nichodem⁹ sacratissima mēbra eius tractat digitis fouet vnguentis. hec Ansel. Ueniasz tu charissime deuotis gressib⁹ et spūalibus accessib⁹ ad deponēdū dñm deū tuū de
Ambro. cruce z ad plangendū eū cū sua bñdicta mīre z alijs q̄ ibi aderāt ad sepeliēdū z alia faciēdum q̄ ipi faciebāt. vñ Ambro. Ueni z tu vel sero vel nocte: vel quacūq; hora. quacūq; em̄ hora veneris ie su⁹ inuenies ad suscipiēdū paratū nec minorez seruis venientibus mercedē pia largitate soluēte. Nā z qui hora sexta venit nō est mercede fraudat⁹: z qui vndecima plenitudinē mercedis accepit. hec Ambrosi. De⁹ me⁹ bone iesu cōcede mihi q̄ꝫ p omnē modū immerito et indigno: vt q̄ his cū mīe

tua ⁊ alijs q̄ tūc aderāt corpe interesse ⁊ ea facere nō merui: fideli tñ ꝯ eadē mēte ptractās illum ad te deū meū ꝑ me crucifixū ⁊ mortuū cōpassiōis affectū experiar que innoscēs mī tua arpenitēs magdalena in ipsa passiōis tue hora senserūt. Et sciendū q̄ q̄uis ista depositio dñi de cruce nō fuerit sibi in penā: qz corp⁹ erat exanime: nec fieret ei ꝓtumeliā: ſz potiꝰ in honorē ⁊ reuerētiā p̄sertim cū nō fieret a iudeis seuientib⁹: ſz a deuotis fidelib⁹ eū multū diligētib⁹: immo etiā iudeis ⁊ hoc dolētib⁹ q̄ cū tāta solēnitate deponebat: cōdiebat ⁊ sepeliebat: istud tñ factū depositionis in se valde miserabile fuit ⁊ lamētabile q̄ vez corp⁹ tāte nobilitatis tractabat tāq̄ cadauer vile: ſz in ꝟitate cadauer nō fuerit ꝓpter diuinū suppositū in q̄ corp⁹ illud ipustribiliter subsistebat: ⁊ sic corp⁹ illud nō sensit penā: btā tñ virgo q̄ ibi aderat penā in hoc facto sensit maximā.

Depositio ad miseriā refert.

Ex hoc articulo depositiōis dñi de cruce habent duo documenta. Primū est q̄ fideles cōmunicātes corp⁹ dñi de altari eq̄parant illis q̄ ip̄m deposuerūt de cruce. Peride em̄ est immo pl⁹ xp̄i corp⁹ sumere de ara altaris q̄ de ara crucis. Illi em̄ acceperunt eū in brachijs ⁊ manib⁹: ſz isti sumūt eū i ore ⁊ cordib⁹. Scōz documentū est q̄ ⁊ nos libenter debem⁹ xp̄m cū ioseph de cruce deponere. Quādiu em̄ peccator in peccatis est xp̄m in cruce distētū q̄tū in se est vinculat ⁊ crucifigit: peccata em̄ nr̄a fūt i cā q̄ xp̄s crucifix⁹ ē. Sz mor cū ꝑ pniam ad deū cōuertit ip̄m de cruce soluit ⁊ deponit ⁊ inter brachia sua eū recipit. Sicut fecit ioseph q̄ in deponendo xp̄m de cruce inter brachia sua eū cōplectebat. Uñ sicut q̄s cōplectēs aliquem inter brachia potēs est de eo facere q̄cq̄d vult maxime si illud non repugnet: sic pctor cōuersus ꝑ pniam constringens tā xp̄m brachijs amoris potēs est de eo oia q̄ voluerit obtinere. Nequaq̄ em̄ xp̄s repugnat penitēti: sed paratior est ad dādū gratiā q̄ iste ad recipiendū. Ad cōformādū se huic articulo recogitet hō q̄ lamētabile factū fuit q̄ tale corpus q̄ erat de⁹ sic tractabat ad modū cadaueris: cui corona glorie iacuit sic supina ⁊ pstrata in terrā q̄ē etiā plāctū tūc btā ꝟgo fecerit sup corp⁹ dilecti ⁊ dulcis filij suiꝟ alīs sicut dederit meditanti. Jesu q̄ de cruce nō vi uus descēdere: ſz mortuus deponi voluisti vt de morte resurgeres ad electorū iformationē da mihi de sacro altari tuo: ac si de ara crucis corp⁹ tuū verū digne suscipere: ⁊ vt de hac cruce quā suscepi in tui pfessione seruitij quousq̄ vixero nō descēdā: ſz cū tibi placuerit ab hoc corpusculo repetere alam quā dedisti: tūc te vocāte de cruce deponar: ꝛte iuitāte ad requiē paradisi p̄ducar. ¶ Post aliquā ꝟo mornlā rogat ioseph dñam vt pmittat corp⁹ dñi pungi ac lintheaminib⁹ inuolui ⁊ sepeliri. Ipsa ꝟo contēdebat di. Nolite amici mei tā cito mihi

Documenta duo.

Cōfortatio.

filiū meū auferre vel me secū sepelite. Illum adhuc paululū relinq̄te mihi vt faciē ipsius valeā cōtēplari ⁊ videdo aliquātulū inde consolari. Illi volebāt eū tradere sepulture ꝛ ipa volebat eū retinere ⁊ sic erat hec pialis ⁊ miserāda cōtēptio inter eos. Flebat illa lachrymis irremediabilib⁹. Ipsius lachrymarum tāta vbertas fluebat vt caro cū spū in lachrymis resolui putaret. Rigabat lachrymis faciē ⁊ extinctū filij sui corp⁹ ⁊ pfundebat vndiq̄ plagas ei⁹. Lapidē q̄z quo corp⁹ ei⁹ positū ⁊ locatū fuerat lachrymis madebat in q̄ eius lachryme adhuc appere dicunt. Qui nūc i ingressu eccl̄ie sc̄ti sepulchri esse memoratur. Lauit ⁊ tersit vulnera ei⁹ cruētata ⁊ osculabat ea ⁊ faciē ei⁹ sacratissimā. Aspiciebat vulnera corpis ⁊ vultū ei⁹ ⁊ caput videbat spinarū puncturas depilationē barbe faciē ex sputis ⁊ sanguine deturpatā. ⁊ de aspiciēdo ⁊ flendo nō poterat satiari. Uirginis dolores narrari nō pñt: qz male illi erat sicut eē poterat. Et iō quātas lamentationes vlulat⁹: planct⁹ ⁊ flet⁹ sup idē corp⁹ vnici filij sui tūc fecerit ꝟbis explicari nō posset. Credendum tñ est q̄ nullos planct⁹ irrationabiles fecerit: qz dolor ei⁹ ad rōnē superiorē nō ptigebat. Magdalena ꝟo pedes dñi quos alia vice lachrymis compunctionis rigauit nunc multo magis vndis lachrymarū cōpassionis largiter lauit. Aspiciebat pedes sic vulneratos ⁊ pforatos desiccatos ⁊ sanguinolentos ⁊ flebat amarissime: et pre dolore videbat deficere: sil'r flebāt vehementer ⁊ alij ac etiā āgeli pñtes ibi. vñ Aug. O quis angelorū vel archangelorū illic non fleuisset ibi contra naturā auctor nature immortalis de⁹ mortuus hō iacebat? Uidebant xp̄i corpus sic male tractatū ab impijs: sic laceratū tacere: mariā totā suo cruētatā i cruore: sic amarissime flere ⁊ nullo modo suas lachrymas poterāt refrenare. Sicut ei possibile fuit deū ꝑ assumptū hoiem mori: sic possibile fuit āgelos bonos in morte dñi sui dolere ꝟ Aug. plāge ꝛtu charissime amare ꝛclama cū Ber. dicente. O bone iesu q̄dulciter cū hominibus cōuersatus es: q̄ magna ⁊ abundātissima eis largitus es: q̄ dura ⁊ aspera ꝓ eis passus es dura ꝟba: duriora ꝟbera: durissima crucis tormēta. Hec Ber. Cōtēpleris etiā bñ dñm ⁊ saluatorē tuū gira ⁊ regira vol uez ⁊ reuolue: a latere i lat⁹: a plāta pedis vsq̄ ad ꝟticē ⁊ nō inuenies in eo sanitatē: sed vndiq̄ dolorē vbiq̄ cruorē. Nō em̄ est in eo mēbrū vel sensus corpis qui suā afflictionē ⁊ ifirmitatē vel passionē nō senserit. Uide quid in quolibet sensu: q̄d in qualibet pte sustinuit: In captte spinas: in auribus opprobria: i oculis fletū: in ore fel ⁊ acetū: in facie alapas et sputa: in collo colaphos: in naribus fetorē: qz in loco ex cadauerib⁹ corrupto fuit crucifix⁹ clauos in manibus ⁊ pedib⁹: flagella i dorso

Lachryme virginis.

Planct⁹ marie rōnabiles.

Augu.

Ber.

Contemplatio.

¶ Inuocatio dñi Ihū.

lanceā in pectore. Qz em̄ gen⁹ hūanū vulneri
Esaie i. bus pctōrū fuit plenū. Sm illō Esaie. Omne
caput languidū z oē cor merēs a plāta pedis
vsq; ad ⁊ticē nō est in eo sanitas: iō ihesus in
oi pte corpis sui plagas suscepit: vt p ei⁹ liuo
res in toto sanaremur. Hō em̄ erat infirmus
D Infirmi in capite. i. in intentione q̄ est caput aie: qz in
tas hūa his q̄ faciebat non sanā intentionē habebat.
ne natu- Erat infirm⁹ in manib⁹ qz faciebat opa mala
re p xp̄z vel remissa: erat infirmus in pedib⁹: qz habe
sanata. bat affectionē immūdā aut terrenā: pes em̄
aie est affect⁹ et amor ei⁹: qz sicut corp⁹ vadit
pedib⁹: sic aia vadit affectib⁹. Erat infirm⁹ in
corde: qz habebat cogitatiōes noxias z vanas
Erat infirmus in toto corpe: qz habebat totā
vitā mūdanā z cōuersationē vanā. Ut igit xp̄s
suis liuorib⁹ z vulneribꝰ nos sanaret: voluit
vulnerari in capite vt sanaret oēs nr̄as obli
quas intentiones: voluit vulnerari i manib⁹:
vt sanaret nr̄as malas z remissas opationes
voluit vulnerari i pedib⁹: vt sanaret nostras
immūdas z terrenas affectiones: voluit vul
nerari in corde vt sanaret noxias z vanas co
gitationes: voluit flagellari z vulnerari i toto
corpe vt sanaret totā nostrā vitā z cōuersatio
Berñ. nē. vñ Berñ. Meditare inq̄t positionē corpis
Omnia crucifixi: z vide si aliq̄d est in eo qđ nō possit
mēbra xp̄i p no p te ad patrē. Diuinū illud caput multiplici
bis orāt spinarū densitate depressat vsq; ad cerebri te
neritudinē cōfixū est. Ad q̄d hoc? Ne doleret
caput tuū ne tua vulneraret intētio. Caligā
uerūt i morte ocli sui zilla luminaria magna
q̄ illumināt orbē ad horā extincta sūt. Nōne
illis obtenebrātib⁹ tenebre facte sunt sup vni
uersam terrā: zilla duo luminaria magna cū
illis luminarib⁹ semota sunt? Hoc autē totū
factū est vt auerterent oculi tui ne viderēt va
nitatē: z si viderēt nō adhererēt. Aures ille q̄
in celis audiūt. Sctūs sctūs sctūs dñs de⁹ sa
baoht: audierūt in terra demoniacorū voces
crucifige crucifige: vt q̄d istō? Ne aures tue
obsurdescerēt ad clamorē paupis ne recipe
rent auditū vanū ne detractiōis vir⁹ apertis
portis vsq;quaq; susciperēt. Speciosa illa fa
cies speciosi forma pre filijs hoim sputis illi
ta est afflicta colaphis addicta delusionib⁹.
Quare hoc? Ut facies tua illuminaret: illu
minata cōfirmaret z diceret de te. Ulti⁹ ei⁹ nō
sunt ap̄li⁹ in diuersa mutati. Os illud qđ an
gelos docet: homines instruit: qđ dicit z factū ē:
felle potatū est z aceto. Sz hoc factū est: vt ve
ritatē z iudiciū loq̄ret os tuū z cōfiteret dñm
deū suū. Man⁹ ille q̄ fundauerūt celos extēse
sūt in cruce clauisq; trāsuerberate durissimis
vt man⁹ tue extēderent ad inopē. Pect⁹ illud
in q̄ sūt oēs thesauri sapiētie z sciētie dei ab
sconditi lancea militari pfossū est vt pect⁹ tuū
a prauis cogitationib⁹ mūdaret: mūdatū scti
ficaret: z cōseruaret sctificatū. pedes illi q̄rū
scabellū adorare debemus: qm̄ sctm̄ est dura

trāsfixiōe trāsfixi sūt ne pedes tui festinarēt
ad malū: sz currerēt viā mādatorū dñi. Quid
plura? Pro te carnē z aiam posuit: vt corp⁹ z
spm̄ sibi vēdicaret. Totū toto se te cōparauit
Hunc igit oēm vitā tuā. o hō vbes. qz vitā suā
p tua posuit et cruciat⁹ amaros sustinuit: ne
tu ppetuo sustineres. Cuiꝰo iusti⁹ vinā q̄ illi
q̄ si nō morerē ego nō viuerē. ⁊ Ber. Ad hoc
etiā faciēdū z debitū dño repēdēdū idē Ber. ℰ Berñ.
q̄si monēdo sic dicit. O hō respice oculo mēta Memo-
li q̄to remuneratiōis debito astrigaris dño ria pas-
patiēti. Recole sudorē sanguineū: triginta ar siōis ob
genteos: fictionis osculū: alaparū cōtumeliā remune
flagellorū instātiā: icti⁹ arūdinis: coronā spi- rationes
neā: sputi ludibria: crucis āgariā: patibuli su faciēdā.
spēdiū: oculos lāguētes: oris pallorē: fellita
cibaria: amara pocula: spongie obsequiū: ca
put inclinatū: lat⁹ pforatū: vlnas extēsas: ma
nus trāsfixas: pedes cōfossos: vocē lamētabi
lē: latrones altrinsecos: garrulatiōes irriso-
rias: titulū famosum: vestimēti sortē gemina
tū crucifige. Quid plura? Ulissimū mortis
supplicū z pbria nephādissima. Et iterū. Ui
de hō q̄ amore te dilexit dñs de⁹ tu⁹: vt vestī-
gia ei⁹ sequaris. Pro te ligat⁹: vt te a vinculis
pctōrū absolueret. Pro te flagellat⁹ est vt te a
flagellis eterne ire erueret. Pro te iudicat⁹ ⁊:
vt te a iudicio eterne damnatiōis liberaret.
Pro te coronat⁹ est spinis: vt te coronaret i ce
lis. Pro te vulnerat⁹ ē medic⁹: vt tu sanareris
egrot⁹. Pro te crucifix⁹: vt tuas cōcupiscētias
crucifigeret. Pro te mortu⁹ est: vt te a mortuis
suscitaret. Pro te sepult⁹ est: vt in tevitia sepe
liret. Hec Berñ. Multa igit p nobis sustinuit
dñs ihesus: sz nos miseri ad confusionē nostrā
vno sermone fatigamur: vnoꝰbo deiicimur.
Oia g̃ q̄ dñs ihesus passus est q̄ circa ip̄m ge-
sta sunt mente reuolue: diligēter ptracta z ex
his te ad patiētiā in oib⁹ aduersis q̄ pateris
accinge viriliter z arma. vñ Chri. Armemus Chriso.
nosmetipos aduersus oēm furorē: aduersus Contra
oēm irā: z si inflāmatū videris cor tuū signa irā pas-
pect⁹: ipone crucē. Cōuiciat⁹ est tibi aliq̄s re- siōis me
cordare oim q̄ in xp̄o gesta sūt z oia extinguē morta.
tur. Nō solū legam⁹ hec oia: sed z mente fera
mus ea. Sufficiētia em̄ sunt hec continue re
uolutavniuersam irā destruere. Et si ꝓtume
liā z si iniustitiā patiamur dicam⁹ cōtinuo nō
est seruus maior dño suo. Propterea em̄ hec
oia sustinuit: vt ⁊m eius semitā gradiamur z
nos cōtumelias feramus: qz maxime ꝓuitia
a mente abiciunt. Sed in ipse nō solum tulit
hec: sed oia egit: vt saluaret eos qui hec facie Grego.
bant. Hec z nos zelemur. vñ Grego. Nihil em̄ Amare
deū ita propitiū facit: vt inimicos amare et inimi-
his qui officiunt bene facere. Cū quis officit cos.
nō ad ipsum respicias: sed ad eū qui mouet
s. demonem: z irā vniuersam aduersus illum
eu acua: ipsius aūt z miserere q̄ ab illo moue
tur: Cum iniuriante videris excogita quonia

diabolus est q̄ mouet eū.nō em̄ xp̄ianoꝝ sunt iniurie · Cū igit̄ quis iniuriat⁹ fuerit memē-tote tui dñatoris qm̄ z pybat per res et detra hebāt z yroniā multā ostendebant:ipse ꝙo nō soluz nō vlciscebat:sz z hijs remunerabat in humilitate z mansuetudine:hunc itaq̄ z nos zelemur:ita em̄ poterimus z a conuitio eripi oi. Si ei nō doluerīs nō conuitiū patieris:q̄d em̄ doles? Si q̄dē iniuste cōuitiū pateris hoc maxime tristari nō oportet:sz illius misereri. Si vero iuste multomagis silere oportet neq̄ doleas i ꝙbis sz corrigas i rebus. Quare si vi gilaueris dupla lucraberis z propitiū facere deū silentio z actionē accipere ex his q̄ dicta sunt corrigere ea q̄ acta sunt z gloriā h̄ac humanā aspicere. Et ei hinc dolor nobis fit qm̄ multi ad insensatoꝝ suspitionez inhiant. Hec igit̄ vniuersa meditemur in opibus:si em̄ nō hec direxerim⁹ inaniter z vane in mundū venimus:magis aūt z in malo. Non em̄ sufficit fides in regnū ducere sz hec maxime cōdemnare habet eos qui vitā malā demonstrant. Qui em̄ sciuit voluntatē dñi sui z nō fecit:verberabit̄ in multis. Properem⁹ igit̄ nos ad exitum z em̄ multis nobis opus est viaticulis vt sufficiēcia eterne vite accipiētes viaticula vidam⁹ dñm nostrū Jesuz xp̄m. h̄ Chri. ℂ Oro.



Omine iesu xp̄e q̄ hora diei veiptina a ioseph de cruce deponi z inter brachia eius recipi voluisti a mīe quoq̄ ua mestissima et alijs amicis tuis placi tuisti:fac me q̄so ioseph crescentē in virtutib⁹ quotidie:z da vt pctā ꝓpter q̄ crucifix⁹ es z iterū q̄s in cruce ligaris plāgēdo z deponendo merear te de cruce deponere:teq̄ q̄si fasciculū myrrhe iter brachia amoris recipe vbi digneris dilecte mi semp cōmorari:z me a laqueis diaboli custodire ne vnq̄ vel hic ,vel in futuro valeam a te separari. Amen.

De secundo cōpletorio. Capi. lxvj.

A Wat. xxvij. mar. xv. Lu. xxiij. et Jo. xix.



Hora cōpletorij cogitabis dolorosus z tristis qualiter tardāte hora rogat iohannes dominā vt permittat aptari z sepeliri corpus dñi nostri anteq̄ intret sabbatū i quo nō licet talia operari:z eo q̄ ꝓpter nimiā moraz possent a iudeis pati cālūniā. Tandez domina tāq̄ grata z discreta z cogitans q̄ ipsi iohanni esset ꝑ filiuz cōmissa amplius cōtēdere noluit ac signans z benedicens corpus vt volebāt aptari permisit:tunc vnxerunt corp⁹ [z inuoluerūt in sindone munda]quā ioseph emerat [z ligauerūt illud lintheis]etiā alijs. s. sudario q̄ capiti adhibebatur z institis seu fascijs q̄b⁹ totū corpus al ligabat:que oia etiā de lino erant:z vt credit nicodem⁹ attulerat ac ēt [cuz aromatib⁹ sicut mos iudeis est sepelire]. s. personas venerabiles:hoc em̄ acceperūt a patrib⁹ suis z senioribus. Dña tñ semp tenebat caput ipsius in gremio suo q̄ sibi reseruauit aptādū:z magdalena pedes ap̄ quos misericordiā est cōsecuta:tādē ꝙo magdalena pedes lachrymis rigatos deuote abstergit:ap̄lexat:osculat:et inuoluit:z aptat fidel⁹ q̄ melius nouit. Sic q̄ aptato reliquo corpore respiciunt ad dñaz vt ipsa cōpleat z oēs planctuz reincipiunt. Oēs em̄ sic amarissime flebant vt vix q̄sq̄ eoꝝ loq̄ posset. Uidebant matrē oi solatio destitutā et sup illā dabant potius plāctū q̄ sup extinctū dñm suū. Reincipe etiā z tu planctū si forte dimiseras eū. Tunc dña videns q̄ amplius differre nō possit ponit vultū sup faciē filij z ex inundātia lachrymarum multomagis q̄ magdalēa pedes. abstergit aūt z deosculās os ei⁹ in quodā sudario ipsum inuoluit z diligenter aptat:z iterū bñdicit euz z signat. Et tunc oēs adorantes flexis genib⁹ z pedes ei⁹ osculātes accipiunt z portant eū ad monumētū quod a monte caluarie distat passib⁹ quinquaginta: domina tenebat caput z magdalena pedes: reliqui ꝙo erāt in medio. vñ Ansel. Sequere z tu preciosissimū celi terreq̄ thesaurū:z porta vel pedes vl̄ manib⁹:brachiaq̄ sustēta:terre defluētes minutati p̄ciosissimis sāguinis guttas curiosius collige:z pulueres pedū ei⁹ linge. Ansal.

Dolor marie i exequijs christi. ij. Reg. iij.

Doloꝛ quē. Maria in exequijs filij sui tolerauit olim dauid in exequijs abner p̄figurauit. Abuer a ioab fraudulēter interfectus erat: cuius interfectionē rex dauid feretrū sequēs deflebat. Dauid nō solū ipse super exequias eius plorabat:sed etiā alios ad plorandum incitabat: ita beata virgo et alij deuoti exequias xp̄i deplanxerunt:et corda sua intima cōpassione sciderūt. [Erat aut̄ ꝓpe locum crucifixionis hortus z in horto monumentuz nouū]ipsius ioseph sumptuose factū:z in petra excisum. i. in vno lapide ꝑm q̄titatē hois cōcauatū [in quo nōdū quisq̄ positus fuerat in quo q; iuxta erat ꝓpter parasceuē iudeorū sepelierūt euz]reuerenter z deuote:flexis genibus :z magnis singultib⁹ z suspirijs validis:z sic dñm vite dederunt sepulture mortis. Sepelierunt eū in loco propinquo:q; non poterant longe portare ꝓpter solenitatem sabbati imminentē. vñ Chriso. Quia ꝙo breuitate tēporis vrgebantur z vespera immine bat:ideo ponunt eum in proximū monumentum. z Aug. Acceleratam vult intelligi sepulturam ne adue sperasceret:q̄n iā ꝓpter parasceuem facere aliquid tale nō licebat. Tūc (vt ait Augusti.)illius exequias angelorum milia milium decantabant:qui omnes cōuenerant ad sepulchrū domini sui. Illi cantabāt laudes:sed Maria dabat gemitus z suspiria cordis. Dispēsatiue autez i nouo ponitur more unum.

B Monumētū dñi

Chriso:

Augu. Exeqe domini i Monumētum cu uno.

Inūgit z inuoluitur corp⁹ Jesu.

Ambro. numēto vbi nullus posit⁹ erat. vt ꝑm Ambro. q̄si pro clausura [ad ostiū monumēti] ne ip se
Chriso. ⁊ Chry. Nō alius q̄ cū eo iaceret surrexisse a loc⁹ bestijs eēt pui⁹. s. magnū q̄ nō posset de fa
Augu. pfidis diceret. vel ꝑ Aug. Sicut in Marie vir cili ⁊ sine multorum auxilio amoueri ne aliqs
Cur soli ginis vtero nemo āte illū nemo post illū cōce- veniēs posset rapere xp̄i corp⁹: qr ꝑ illō ostiū
dum. ptus est: ita in ꝯ monumēto nemo āte illū ne- erat ad sepulchrū ingressus. In q̄ patet virtus
Hiero. mo post illū sepultus est. ⁊ ꝑm Hiero. In mo- resurgēt̄ quē nō potuit retinere magn⁹ lapis
numēto exciso in petra cōdit⁹ est: ne si ex mul- ⁊ tollit ois in resurrectione ei⁹ suspitio: qr nec
tis lapidib⁹ fuisset edificatū: suffossis tumuli ab alio q̄ fieri potuit violentia: aut furtum: aut
Augu. fundamētis ablat⁹ furto diceret. ⁊ ꝑm Augu. fictio. vñ Aug. Si fuisset lapis paruul⁹ suppo Augu.
Cur alie Si ēt sepulchrū fuisset in terra dicere poterāt situs: dicere poterant dormientib⁹ nobis tule
num. suffoderūt terrā ⁊ furati sunt eū: q̄ aūt i alie- rūt eū. ⁊ Hiero. Saxū em̄ magnū appositum Hiero.
Theo. no sepulchro ponit pauptatez eius testat. vñ ostendit nō absq̄ auxilio plurimo⁹ sepulchr̄ Mystica
Theo. Attēde ēt abūdātiaz ꝑ nobis suscepte potuisse reserari. Mystice in actib⁹ ioseph et sepultu
pauptatis. Nāq̄ domū i vita nō habuit: post inchoademi signant plura req̄sita in nobis: si ra xp̄i i
Paup- mortē q̄z i alieno sepulchro recōdit: ⁊ nud⁹ exi xp̄s i corde nr̄o debeat sepeliri. Nā debet cōi corde no
tas dñi. stens a ioseph opit. vñ ⁊ Ansel. Paup ita fuit cans esse involut⁹ lintheaminib⁹ ꝑ mūdā affe stro.
Ansel. xp̄s vt nō in sua: sz in aliena domo nasceret: ⁊ ctionē ⁊ cōsciētie puritatē. In sindone ei mun
viuēs in hoc mūdo nō haberet vbi caput suū da iesum involuit: q̄ eū pura mente ⁊ puro cor
reclinaret: nec moriēs vñ nuditatē suaz tege- pore suscipit: decet nāq̄ nō solū pura aīa sz et
ret: nec mortu⁹ vñ involueret: nec sepulchruz corpore puro corp⁹ xp̄i suscipere. Involuere
aut locū vbi corpus suū poneret. Jō etiaz ꝑm aūt oportet q̄ mysteriū eius clausum ⁊ occul
Ambro. Ambro. ⁊ Aug. Saluator in aliena sepultura tuz est. Debet etiā vnctus esse aromatib⁹ per
Augu. ponit: qui ꝑ aliena moriebat salute. Ut quid feruētē deuotionē. Cū myrrha ei ⁊ aloe iesuz
illi propria sepultura: qui in se mortē ꝓpriaz involuit qui crucifixū in corde cū amaritudine
Ambro. nō habebat. Jtē ꝑ Ambro. ad ostēdēdū q̄ nō penitentie ⁊ cōpassionis recōdit. In nouitate
debuit detineri a morte. Nō em̄ ille sepulchrū vo. monumenti designatur q̄ cor debet esse p
mortis desiderabat q̄ de morte triūphuz q̄re- gratiā ⁊ puritatē innouatū: ⁊ ab oīni vetusta
Hiero. bat. ꝑ Hiero. aūt ⁊ Bedā ex simplici sepultura te peccati purgatū prius q̄ ad corpus xp̄i acce
Beda. dñi: ambitio diuitū ꝓdēnat q̄ nec mortui ⁊ i- dat in quo corde etiā ponit eum q̄n de ipso in
Augu. mulis pñt carere diuitijs. Sz vt ait Aug. Pō- giter cogitat: qr monumentū ōr quasi monēs
Pōpefu pa funeris: agmina exequiaꝝ: sumptuosa di mētē. Sumpturus igitur eucharistiā videat Eucha
nebres. ligētia sepulture: monumētoꝝ opulēta ꝓstru vt cor suū sit quasi monumentū nouuz in quo ristiam
ctio: viuoꝝ sunt quali acūq̄ solatia: nō aduito locetur: ⁊ quasi hortus in quo delecteture in sumptu
ria mortuoꝝ. hec Augu. Nō fuit in sepultura monumento suo alius posit⁹ sit vel circa hoc ro vidē
dñi aurū: nō gēme: nō sericū: sz lintheamē pu quicq̄ inutile excreuerit q̄ erit si bñ ꝑ penitē da.
Syndō. rū ⁊ nudū. Syndō Hiero em̄ pann⁹ seu tela de tiam mūda tū fuerit ⁊ innouatū: alioquin nō
lino est de q̄ etiā erāt instite q̄b⁹ corpus est al poterit in eo digne sepelire xp̄m. per monu-
ligatū: ⁊ sil'r capitis sudarium. vñ ꝑm Hiero. mentū aūt lapideū in petra excisuz designat
Possum⁹ intelligere q̄ corp⁹ dñi: nō auro: non cordis stabilitas q̄ doz i bono proposito eē fir
gēmis: nō serico sz: lintheamine puro obuluē- mum: ⁊ fidei soliditas in qua apud ecclesiam
silueſter dū sit. Uñ etiā q̄ in simplici syndone involu- sepultus est xp̄s hoc est fides xp̄i supra quam
Petrus tū est corpus iesu ī. Siluester papa instituit petrā edificata est ecclesia. Sed pro custodia
cantor. vt sacrificiū altaris nō in pāno serico vel tin- oim̄ ꝓdictoꝝ debet adhiberi longanimitas ꝑ
ornamē- cto vel auro textor: sz puro lintheo terreno et seuerantie vt mens corp⁹ xp̄i recipiens in ꝓdi
ta alta syndone mūda cōsecret ⁊ celebret. ꝑm Petruz ctis cōditionib⁹ intēdat finaliter pseuerare: ⁊
ris sint cantorē ex eo q̄ dr i syndone mūda ⁊ i monu- hoc designat per saxum ostio monumēti ad-
nona. mēto nouo colligi pōt pallas altaris dalma- uolutū. Ille etiaz sepulto xp̄o in corde suo ad Cordis
ticas: casulas albas: sicut nec syndonem fieri uoluit pro clausura lapidē magnū ad ostiuz clausu
debere de aliq̄ veste pri⁹i cōes vsus assumpta qui se claudit ne possit ingredi pctm̄: et ponit ra-
ꝓpt̄ reuerētiā tāti sacramēti: sz ex nona ꝑs diligens obstaculū ꝺ peccati recidiuū: ne xp̄s
nō iduta q̄ dño ꝓsecrata ñ debet ad cōes vsus eū deserat ⁊ relinquat donec ipsum a mortuis
assumi. Sz nōne corpus xp̄i ponit sepe in au resurgere faciat. vñ Ambrosi. Cui pulcherri Ambro.
reis ciphis. Jta sz mediantib⁹ pixidib⁹ nonis. me lapis admotus est ne pateret quicq̄ em̄
hec Pe. Sepulto aūt dño mater ei⁹ oīni corde in se humauerit xp̄m diligenter custo diat: ne
℄ aplexabat sepulchrū: ⁊ q̄ poterat voce bñdice eū perdat: ne pfidie sit ingressus. Uñ et Hyla Hylari⁹
Lapidz bat filiū suū. Ad sepulchrū sedens innixa illi rius. Et qr nil preter eum oporteat i pectora Cur in
super se man⁹ extēdebat ⁊ desup illud osculās amaro nra penetrare lapis ostio aduolit vt nihil monu
pulchrū nimis dñz singultu deplorabat. Accessit ioh̄ absq̄ eo inferat. Voluit aūt xp̄s in monumē mēto in
positio. nes ⁊ lugēs ipse multū leuauit eā lugētē ⁊ ex to iusti. s. ioseph sepeliri: ad ostēdendū q̄ nō sti sepul
eūtes oēs de monumento [posuerūt lapidē] requieſcit nisi in corde iusti: ⁊ q̄ nō ampli⁹ pec tus.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Ambro. D Sepulchri forma.

ceterū cōsortia volebat: qz amplius p ipsis nō moriturus erat. vñ Ambro. Mystice aūt iust9 xp̄i corp9 sepelit. talis est em̄ xp̄i sepultura: q̄ fraudē iniqtatēq; nō habebat. Just9 aūt corpus xp̄i operit syndone: vesti2 tu dñi corpus gloria sua vt2 ipse sis iust9. Bñ aūt in monumento condit iusti vt iusticie habitatione requiescat. hec Ambro. De monumēto dñi ferq; domus seu spelūca fuerit rotūda de subia cēte rupe excisa: erat em̄ lapis seu rupes grādis in horto: in cui9 latere erat monumētū excisum seu spelūca habēs octo pedes longitudinis: 2 totidē latitudinis: 2 tante altitudinis vt hō intus cōsistens 2 in eius pauimento rectus stās vix posset manu extēsa culmē attingere: introitū patulū habēs ab oriēte: cui lapis magnus aduolutus atq; appositus erat p ostio. In cui9 monumēti pte aq̄lonari sepulchrū dñi hoc ē loc9 dñici corpis de eadē petra est excisus septē pedes 2 mediū habēs longitudis: 2 a cetero pauimēto alti9 eminēs: tres palmos 2 mediū habēs altitudinis: eiusdēq; existens latitudinis cui9 est altitudinis. Qui vez loc9 nō desup: sed a latere meridiano p totū est patulus vñ inferebat corp9 vt esset q̄si sarcophagus suppositus fundamento et inclinat9 sup lat9 apertura habēs a latere 2 nō superius. Color aūt eiusdē monumēti ac loculi rubicūdo 2 albo vt esse pmixtus. Monumētū q̄ erat ad modū domūcule factū: intra qō erat sepulchrū xp̄i positū. Sic ei sepulchra iudeorū antiquit9: 2 maxime magnarū psonarū solebāt fieri vt eoz filij possent etiā ibi sepeliri. Propter hoc vt frequēter de regib9 iuda. Sepultus est in sepulchro dauid 2c. Est aūt ibi in eodē loco ob reuerentiā dñici sepulchri: artificioso ope forma rotūda: vno tm̄ foramine superius apto dñice resurrectiōis eccl'ia maxima pstructa: cōtinēs mōtē caluarie ac locū sepulchri: 2m'ta loca sacra in q̄ sepulchrū dñi est infra quādā cellā rotūdā pulchrus lapidib9 cōstructū. Hec si q̄dē eccl'ia dñici sepulchri est patriarchalis 2 hēbat canonicos regulares 2 pōrē p̄m habitū 2 regulā scti Aug. viuētes: q̄b9 loco abbatis patriarcha p̄erat cui sobedientiā pmittebāt. Hec ecclesia inter sctā 2 venerabilia loca nō immerito obtinet p̄nci patū: in cui9 loca tā magna 2 mira p dñm sūt facta 2 ostēsa. [Et dies erat parasceues]. i. p̄paratiōis. s. sexta feria in qua p̄parabant illa q̄ in sabbato comedi debebāt [2 sabbatū illucescebat] qz vespera ad sabbatū ptinens instabat: a qua solēnitas sabbati incipiebat vbi sciendū q̄ sicut hō sexta feria creatus est 2 peccauit: sic xp̄s sexta feria p hoie mortuus est 2 satisfecit. Vñ 2 dixit consummatū est: op9 s. recreatiōis sicut eadē die consummatū fuit opus creatiōis: 2 sicut sabbato requieuit ab omni ope suo: sic sabbato q̄euit in sepulchro: in signū q̄ i hac sexta etate p eo opari 2 pati debem9: vt in septimana cū ipo quiescam9: do nec in octaua veniente gloria resurrectionis cū ipso simul gaudio pfruamur. vnde Beda. Parasceue grece latine p̄paratio interpretatur quo nōie iudei q̄ inter grecos quersabāt sextā sabbati: q̄ nūc a nobis sexta feria vocat appellabant: eo q̄ in illo ab ope suo requieuit deus. Vñ 2 hanc sabbatū. i. requiē vocari p̄cepit: recte dñs eadē die sexta crucifixus humane reparatiōis impleuit archanū: sabbatū aūt in sepulchro reqescēs resurrectiōis q̄ octaua die ventura erat expectabat euentū. Vñ nostre simul deuotionis ac beate retributionis p̄lucet exēplū: quos in hac quidē sexta mūdi etate p dño pati: 2 velut mūdo crucifigi necesse est: in septima ꝛo etate. i. cū leti q̄s debitū soluit: corpa quidē in tumulis: alias aūt secreta in pace cum dño manere: 2 post bona oportet opa quiescere: donec octaua tandem veniēte etate: etiā corpora ipsa resurrectiōe glorificata: cū alabus simul in corruptionē eterne hereditatis accipiāt. vñ pulchre septima dies in genesi vesperā habuisse nō legit qz requies alarū q̄ in illo seculo nūc est nō cōsumēda merore: sz pleniori gaudio future est resurrectiōis adaugēda. hec Beda. Ubi etiā nota q̄ inter cetera mysteria q̄ hodie ecclesia facit hoc vnū est: qz hodie p oib9 orat. Cui9 rō est: qz xp̄s fuit hodie valde pius in pcendo q̄n dixit. P̄r dimitte illis: qz nesciunt q̄d faciūt: fuit valde liberalis i largiēdo: qz ad modicā petitionē dedit latroni regnū celoz̄: fuit valde largus in redimēdo: qz nō guttā: sed totū sanguinē p nr̄a redēptione dedit. vñ in psal. Qz apud dñm mia2 copiosa apō eū redēptio Jō ecclesia ad similitudinē xp̄i est hodie mult̄ liberalis in orādoz multū pia in parcēdo. Hodie, et fideles ecclesias oēs 2 altaria visitare cōsueuerunt cui9 triplex rō est. Pria est: q̄ illa visitatio representat visitationē apostolorū 2 sanctarū mulierū q̄ crebro visitabāt sepulchrū. Scda ē qz xp̄s hodie oēs sanctos q̄ fuerūt a p̄ncipio mūdi vsq; nūc: p̄ntia sua visitauit: dū ad limbū descēdit. Tertia rō est: quia sancti hodie debēt valde liberales esse: fuer em̄ hodie de carcere liberati 2 i celeste regnū sublimati. Si q̄s em̄ de carcere liberaret 2 in imperiū sublimaret illā die vtiq; multū diligeret: 2 in illa die multū liberalis esset. Merito igit hodie fideles sanctos visitant: vt ab ipsis de carcere liberatis: 2 in imperiū sublimatis: bñficia valeant obtinere. [Mulieres aūt] q̄ erāt xp̄o deuote fun9 [subsecute] quō 2 in q̄ loco corp9 dñi poneret diligēter curarūt respicere 2 notare: vt postea ei tpe ꝑgruo munus sue deuotionis possent offerre 2 offici9 funeri ip̄edere: ac corp9 ei9 inungere. Per hoc significat: qz aie deuote debēt mysteriū passionis xp̄i solicite cōsiderare: 2 eā p posse imitari. vñ Beda. Sed hactenus sancte mu

Sepulchri color.

Ecclesia sepulchri.

Sexte feriemysterium

Beda. parasceue.

Vespera sabbati nō lecta.

Oratio ecclesie in parasceue.

ps. cxxix Ecclesia rūz altariū visitandorū cause.

Mulieū circa sepulturā deuotio.

Beda.

lieres dies parascenes. i. ꝓparationis idē fa
ciunt: cum aīe humiles et quo maiores sibi
conscie fragilitatis: eo maioris saluatoris
amore feruentes passiōis eiꝰ vestigijs in hoc
seculo quo requies est ꝓparanda futura dili
genter obsequunt: et si forte valeant imitari
pia curiositate q̄ ordine sit eadē passio cōple
ta ꝓpēdūt. Qua lecta: audita: recordata: mox
ad parandū opa ꝟtutū: q̄bꝰ xp̄s delectet se cō
uertunt: vt finita p̄ntis vite parascene in re
quie beata expectent tpe resurrectiōis occur
rere xp̄o: cū aromatibꝰ spūalū actionū. hec
Marie Beū. Joseph aūt et nichodemꝰ inclinātes dño
ceteraꝙ et adorantes sepulchrū recesserūt: mariaꝙo et
cōstātia alij q̄ arctiꝰ amabāt remāserūt [sedentes ꝫ
sepulchrū] et lamentantes dñm et expectātes
eius ꝓmissum. In q̄ oñdit earū cōstātiaꝫ fer
uor dilectiōis erga dñm: qꝫ recedētibꝰ discipu
lis ac alijs notis adhuc remanebāt circa se
Hiere. pulchrū. vñ Hiero. Ceteris relinquentibꝰ dñz
mulieres in officio ꝑseuerāt: expectātes q̄ō
ꝓmiserat iesus: et iō meruerūt ꝓmo videre re
surgentē: qꝫ ꝑseuerauerunt vsq̄ in finē. vñ et
Raba. Raba. Alijs notis iesu ad sua redeūtibꝰ: sole
mulieres q̄ ardentiꝰ amabāt obsequiū fune
ris inspiciebāt: expectātes q̄ ꝓmiserat: et iō
post resurrectionē ꝓmo xp̄m vident btē mulie
res q̄ ministrauerūt viuēti: astiterūt morīēti
obsecute sūt sepulto: et sic cōgauise sunt resur
Chrisol. genti. vñ et Chrī. Vidisti mulierū fortitudinē
vidisti dilectionē: vidisti magnanimitatē q̄
vsq̄ ad mortē fuit. Imitemur has mulieres
nos viri neq̄ derelinquamꝰ in tētatiōibꝰ iesū.
hec Chrī. Per deuotionē q̄ppe harū mulierū
oñdit: qꝫ deuote ꝑsone mūdo mortue debēt cū
xp̄o ꝑ cōpassionē sepeliri: vt mereaūt resurre
ctiōis eiꝰ participes fieri. Lauā q̄ et tu lachry
mis corpꝰ eiꝰ sacratissimo sanguine aspsum:
et vnge ipsum vnguentis sancte oꝺonis: et po
ta brachijs charitatiue et humilis opationis
et sepeli cū aromatibꝰ bone cōuersationis: ac
bonis doctrinis et exēplis cū multis gemitibꝰ
ac planctibꝰ et lamentis: et cooperi sub amoris
et deuotiōis pauimēto ꝑ sciētie tue in sindone
et castitate mentis: ac sudario et labore pnie et
sedebis ibi iurta eū ad monumētū donec vi
deas ipz a mortuis resurgētē. Queso ne mor
tuū ꝓ te dilectū reūcias: ꝫ totis desideriꝭ in
sepulchro cordis recipias: stringas cādidissi
mis cogitationū et purissimis affectionū lin
theaminibꝰ roseas ꝑ spectosissimas amoroissi
mas eiꝰ plagas: donec te ducat in resurrectio
F nis sue leticiā mirabilibꝰ dotibus decoratam
Sepul- et in ascensionis sue excellētiā sup oēs celi or
tura la- dines eleuatā. Et nota q̄ ꝫ in hac sepultura
mētabi- xp̄s nihil passus fuerit: qꝫ mortuꝰ tñ ꝫ factū
lis. in se miserabile fuit et lamētabile: ꝓpter rō
Docu- nes et causas supra circa depositionem dñi de
menta. cruce tactas. Ex isto articulo sepulture tra
Theo. hunt plura documenta. Primū est ꝺm Theo.
q̄ nos simꝰ imitatores ioseph i ꝫ q̄ q̄n corpꝰ xp̄i
susceptū fuerit a nob et inuolutū: tūc debemꝰ
ipm ponere i monumēto nouo exciso i petra
i. in mēte nr̄a dei imagine ꝭsignita: renouata
et firmata in xp̄o q̄ ē petra vt dicat illud cāti.
Tenui eū nec dimittā. Scōm est q̄ sicut dñs Cāti. iij.
passus mortuꝰ et sepultꝰ: lamētatꝰ fuit: sic nos
lamētari eū debemꝰ ꝑ cōpassionē et verā ꝓpū
ctionē. Tertiū ē q̄ sicut xp̄s sepultꝰ custoditꝰ
fuit: sic et nos eū in mēte nr̄a sepultū firmiter
custodire debemꝰ ne latrūculi. i. demones se
pulchrū cordis nr̄i subintrēt et furent nobis
iesum. Quartū est q̄ et nos q̄ spūal'r mortui
sumꝰ pctis consepeliamur ēt cū xp̄o ita vt ab
scōdamur et q̄escamꝰ a pctis: sic q̄ vetꝰ hō in
nobis āpliꝰ nō resurgat. vñ apl's. Cōsepulti Rom. vj
ingt sumꝰ cū xp̄o ꝑ baptismū i mortē. vbi glo.
xp̄s in ꝑsona veteris hois habebat membra
ꝓfixa in cruce: ne ad p̄iores actꝰ mouerent a
q̄bꝰ ēt mortuꝰ et sepultꝰ q̄euit hūanis subtractꝰ
aspectibꝰ: p̄ ꝫ exigēs a nobis vt mēbra nr̄a cō
tinentie et iusticie clauis cōfixa habeamꝰ: ne
ad p̄ora mala redeamꝰ: a q̄bus ēt ita ꝑfecte
q̄escamꝰ: vt nec eoꝝ visio nec memoria habea
tur. Et sic veteri hoie in nobis crucifixo mor
tuo et sepulto: ad bona resurgētes in nouitate
vite abluemꝰ. ꝫ in glo. Ad cōformādū se huic Confor-
articulo imaginet hō q̄si cor suū sit xp̄i sepul matio.
chrū: et mihi ipm venerabl'r recōdat: recōditū
lamentabl'r defleat et diligenter custodiat ne
ipm amittat. Cōsepeliat se ipm in eodē sepul
chro cū iesu: et ruminet sensum documētoꝝ vel
al's sicut deꝰ ministrabit. Jesu q̄ i monumēto
sepeliri: lamētari: custodiri voluisti: da mihi
te in corde meo spūal'r sepelire: lamētari et di
ligēter custodire: vt et ego tibi consepultꝰ tecū
merear ad resurrectionis gloriā puenire: et q̄
positꝰ in sepulchro a visu hoim es segregatꝰ
in pace dormiēs abscōde interim me tuū tuū
in abscōdito faciei tue a cōturbatione hoim:
vt mūdo mortuꝰ tibi viuēs i te dormiā: et sua
uiter in te reqescā. Hic nūc videūdū est q̄l'r de- E Sepelie
bemꝰ cū xp̄o sepeliri. Sepulchrū āt istō i q̄ ꝑ dicū xp̄o
bemꝰ sepeliri: est ipa religio in q̄ ipse religio forma.
sus spūal'r dz mūdo mori et sepeliri. Assimila
ri aūt dz religiosus mortuo et sepulto ꝯtū ad
plura. Prio ꝯtū ad cēsuz rerū: qꝫ sicut mortuꝰ
et sepultꝰ nihil ꝓprū ḥz sic et religiosus nihil
ꝓprū hr̄e: sed oia i cōi diuidere dz. Scōo ꝯtū
ad sensum carnis et mortū: qꝫ sicut mortuꝰ ꝑua
tur sensu: nec sensibꝰ gaudet: sic et religiosus
dz esse mortuꝰ ꝯtū ad delectationes que ad
sensum carnis ꝑtinent: et sicut mortuꝰ mouēti
se nō ꝺicit: sic et religiosus ꝑlato se regēti nō
dz cōtradicere: sed in oibꝰ obedire. Tertio ꝯ
tuz ad domicilū: qꝫ sicut mortuus claudit in
sepulchro: sic et religiosus dz eē clausus i clau
stro: et sicut mortuus de monumēto nō exit ni
si ad iussionē dei. s. die iudicij: sic nec religio-
sus dz exire claustrū sine iussione ꝑlatus ꝯ

sicut mortuꝰ nõ murmurat qñ trãsfert de monumẽto i monumẽtũ: sic nec religiosus debet murmurare qñ trãsfertur de monasterio ad monasteriũ. Quarto ꝺbet assimilari maxime morti xp̃i: in morte em̃ xp̃i aia fuit a carne separata: tñ aia ꝛ caro fuerũt diuinitati vnite: sic in ꝯo religioso aia debet eẽ separata a carne vt. ſ. carni nõ cõsentiat in aliq̃ carnali amore: aia tñ ꝛ caro deo debẽt esse vnite: aia per amorẽ: caro p̃ corruptionẽ vt possit dicere cũ pphetaCor meũ ꝛ caro mea exultauerũt i deũ viuũ. Sepultura xp̃i olim filij iacob p̃figurauerũt: q̃ fratrẽ suũ ioseph i cisternã miserũt. Hanc etiã ionas p̃figurauit quẽ piectũ de naui i mare ceꝯ ꝺuorauit: ionas fuit p tres dies ꝛ noctes in ceto: ita xp̃s fuit vsq̃ ad triduum in monumẽto. Nunc recogita qualr dñs tuꝰ septẽ horis p̃dictis p te passus sit: ꝛ ausculta eũ q̃si te moneret ꝛ diceret. Cũ prio nocte surrexeris ob reuerentiã illiꝰ amoris quo mevinctum tradidi in manus malorũ ꝛ quo factus sum obediẽs vsq̃ ad mortẽ: dispones in corde tuo: obedire velle ad oia q̃ tibi iniungunt. Circa primã ob reuerentiã hũilitatis qua coram indigno iudice velut agnꝰ mãsuetꝰ steti subij cias te oi creature ꝓpter me ꝛ ad queq̃ vilia opa sis paratꝰ. Ad tertiã ob amorẽ q̃ ego conteptus: cõsputus: ꝛ opprobrio saturatꝰ fui teipsum cõtẽnas ꝛ vilipendas ꝛ opprobria sustineas. Ad sextã crucifigas tibi mũdũ teq̃ mũdo cogitãs qualr ego olim creator pro amore tuo crucifixus fuꝫ ꝛ tõ oia delectabilia mũdi sint tibi q̃si crux amara. Ad nonam moriaris mũdo ꝛ oi creature. ſ. vt amara mors intãtuꝫ corde tuo dulcescat vt oĩs creatura desipiat. Circa vesperã qua de cruce depositꝰ fuꝫ recolas in gaudio qualr post mortẽ ꝛ oẽs labores tuos felici requie pausabis in sinu meo. Ad cõpletoriũ memor sis vnionis illiꝰ q̃ spiritus vnus mecũ effectꝰ: me ipso in summa experiẽtia p̃ frueris: q̃ vnio hic in via incipit p̃ voluntatis mee ꝛ tue cõcordiã in oibus tã aduersis q̃ ꝓsperis: ꝛ i futuro cõplebit p̃ eternã gloriã in celis. Appropinquante aũt nocte dicit iohãnes dñe q̃ eis expedit recedere: qr nõ est conueniẽs ibi morari vel de nocte ad ciuitatẽ redire. Tũc dña prout põt surgit: ꝛ ad monumẽtũ genuflectit: ꝛ ipsuꝫ ãplectit ac bñdicit. Nã cruciata gemitibꝰ: fatigata doloribꝰ: afflicta ploratibꝰ: nequibat stare pedibꝰ. Tñ sicut poterat mulieribꝰ sanctis adiuta: cunctis plorãtibus simul cũ ea cepit recedere. Cũ aũt venerũt ad crucẽ: ibi ipsa genuflexit ꝛ crucẽ adorauit. Simiꝫr ꝛoẽs fecerunt. Cogitare nãq̃ potes q̃ ipsa fuit prĩa que crucẽ adorauit: sicut ꝛ prima q̃ filiũ natũ adorauit. Hec autẽ sancta crux post passionẽ ꝛ resurrectionẽ dñi per iudeos cũ crucibꝰ latronũ sub mõte caluarie p̃funde sub terra abscõdita fuit vbi ducentis annis ꝛ ãplius vsq̃ ad tẽpora cõstãtini ꝛ hele ne latuit: sed helena in lapide plus q̃ xx. passibus fodiẽs ipsas tres cruces inuenit q̃bus sublatꝫ crucẽ dñi ab alijs signo resurrectiõis mortui ꝓbauit ꝛ discreuit. Ipse aũt locus in quo crux inuenta est distat a loco caluarie de cẽ pedibꝰ ihesus orientẽ descẽdẽdo vbi in ecclesia q̃ cõtinet montẽ caluarie est scripta ꝓfunda: inferior pauimẽto. xl gradibꝰ vel circa: et sunt ibi quatuor colũne q̃ dicunt mortem dñi fleuisse. Deinde recedũt ihesus ciuitatẽ: ꝛ per viam sepe dña se vertebat retro aspiciens p cõpassionẽ. Intrantibus autẽ illis ciuitatem multi videtes dñaꝫ moti pietate super illius dolore ad luctũ conuertebant amarum ꝛ concurrunt vndiq̃ bone matrone ꝛ ihesus ambulantes post ipsam ꝛ associãtes eã per viã ꝛ cõsolãtes ac etiã lamentantes eã. Sed ꝛ boni hoies p quos trãsibat cõpatiebant eidẽ ꝛ mouebãtur ad fletũ. Undiq̃ fit ploratus magnꝰ ꝛ luctus. Nã dolor eiꝰ multos faciebat dolentes. Uix lachrymas cõtinere poterãt quicũq̃ eã plorantẽ videbãt. Flebat luctꝰ quocũq̃ trãsibat maria: plorabat ipsa: plorabant et oẽs ambulãtes cũ ea: plorabãt ꝛ multi venientes obuiã ei. Sic vtiq̃ deducit a plorãtibꝰ plorãs quousq̃ puentũ est ad domũ iohãnis. Cũ aũt venerũt ad domũ tũc ipsa ihesus dñas illas inclinauit se agens gr̃as. Ille ꝯo inclinãtes se eidẽ valedixerũt: ꝛ cũ lachrymis recesserũt. Intrauit ergo dña domũ: ibi resedit: ibi permãsit ꝛ eã iohãnes in sua cura ꝛ custodia retinuit: ac sup propriam matrẽ oi corde amauit. Flebat ꝛ plangebat valde cũ iohãne ꝛ magdalena ꝛ sororibꝰ suis. Soluebat dolori amaras lachrymas filij sui mortẽ nimis amarã i corde suo recolẽs ac passiõis loca et cũcta q̃ passus fuerat animo voluẽs. Tãdẽ iohannes hortãdo q̃ desisteret cõsolatꝰ est eã vt poterat. Tu q̃z experiaris vires tuas si scires eã cõsolari et ꝓfortare q̃ parũ comederet: alios comedere faceret: qr adhuc ieiuni sunt ꝛ refectiõe idigẽt ac eis parare, et ministrare coneris: et postea bñdictione ab ea et alijs singulis accepta recedere poteris. Hic nota q̃ hodie. ſ. die parasceues nõ cõsecrat hostia: qr vera hostia hodie est oblata. In hac etiã sexta feria in qua passus est xp̃s multa fũt facta diuersis annis et vicibꝰ de q̃bꝰ sunt isti versus. Salue festa dies: q̃ vulnera nostra cohercens. Angelus est missus est passus et i cruce xp̃s. Est adam factus: et eodem tempore lapsus. Ob meritũ ꝺcime: cadit abel fratris ab ense. Offert melchisedech: ysaac supponitur aris. Est decollatus christi baptista iohannes. Est petrꝰ ereptꝰ: iacobꝰ subit herode emptus. Tedet iã audire et recitare iudeorũ blasphemias. [Altera ei die q̃ est post parasceuẽ] iã incepta. ſ. cũ iã sexta feria trãsisset: et sero facto post solis occasuꝫ sabbatũ iã intrasset [cõueniunt iterũ sacerdotes et pharisei ad pila-

Sepulture figure. Gene. xxxvij. Jone. ij. ꝛ iij.

Memoria. vij. horaruꝫ dñicarũ

Prima.

Tertia.

Sexta.

Nona.

Uespere.

Cõpletorium.

Marie abductio a sepulchro

Crucem prima adorauit Maria.

Crucis abscõsio.

Crucis abscõse locus.

Cõsolari mõet mariaꝫ

I Sexte feie insignia.

Judeoꝝ blasphemia ꝛ p uersita

tum dicentes.] Dñe recordati sum⁹ :qz seductor ille dixit adhuc viuēs [post tres dies resurgā] Qō dicūt [illi] ex inuidia est q̄ etiā p̄ Proprij nominis exp̄ssio. seductio hiere. ex. priū nomē nō patit:z dicētes seductor hoc qō ipsimet erant dño iponūt. Nō sufficit seductoribꝰ scelus mortis:nisi z post lacerēt famā eiꝰ. Est aūt seductio duplex.s.bona z mala. Pria est seductio sanctitatis.s.a falsitate in ỽitatē de q̄ dicit Hiere. Seduxisti me dñe z seductus sum. Alia est seductio puersitātis.s.a ỽitate in falsitatē:z hāc iponūt iudei xp̄o. vñ Hiero. Principes aūt sacerdotū licet imensum faciūs i nece dñi ꝓpetrauerint:tñ nō sufficit eis nisi etiā post mortē eiꝰ cōcepte neq̄tie viꝰ exerceāt:famā eiꝰ lacerātes:z quē in nocentē sciebāt seductorē vocāt. Sicut aūt cayphas ignorās ante ꝓphetauerat dicēs expedit vnū hominē mori p populo z nō tota gēs pereat sic z mō:seductor ei erat xp̄s ñ a ỽitate i errorē mittēs:ſz a falcitate ad ỽitatē a vitijs ad ỽtutes a morte ad vitā ducēs. hec Hiero. [Jube g̃ custodiri sepulchrū:ne discipuli furēt eū:z dicāt alijs q̄ surrexit a mortuis] Stulti custodiaz petūt:q̄si i sepulchro teneri valeat:q̄ vbiq; est z oia ꝓtinet. vbi Ambro. Quāta malicia sacerdotū q̄ nō tm̄ magro :ſz ēt discipꝰlis detra hūc [rerit nouissimꝰ error] peior prioze vbi Raba. In h̄ aūt ignorāter verū dicūt. Peior ei fuit cō tēpius pnie in iudeis q̄ error ignorātie. Peior erat infidelitas resurrectiōis q̄ crudelitas passiōis. Cōfitent g̃ plane q̄ prius fuit error in nece dñi. vbi z Chri. Vide aūt qualr etiaz nolentes cōcertāt ad demonstrādam ỽitatē. Irrefragabilis em̄ demōstratio resurrectiōis facta ē p ea q̄ ꝓtenderūt. Qz ei custoditū ē sepulchrū:nulla fraus facta est. Si autē fraus facta non est:manifeste z irrefragabilr dñs surrexit. hec Chri. Pilatꝰ ỽo ziaz fatigatꝰ dixit eis. Habetis custodiā. i. do vobis licētiā ponē di custodes:z cōcedo q̄ accipiatis milites ad custodiēdū eū p vr̄a volūtate: [Jte z custodite sicut scitis] quasi dicat. Si debet resurgere male poteritis custodire:q̄ ipius z fatuꝰ erat pilatꝰ q̄ sicut xp̄m permisit occidi ita z custodiri eū morti adiudicauit:eis etiā custodes dedit. Uadunt illi z venientes illuc prio corpꝰ eiꝰ inspiciūt:z eū q̄ auctorvite claruerat i inferni claustris retētū se deprehendisse letantes sepulchrū muniunt:milites armatos custodes ponunt:lapidē q̄ erat i ostio monumēti. vñ accessus in sepulchrū erat sigillo p̄sidis. ac ēt sigillis suis signāt ne aliq̄s sine scitu eoꝝ ingredi possit:z diligēter oia faciūt. Et l. hoc apparet malicia eoꝝ:qz etiā i custodibꝰ nō cōfidunt:ſz insuper sigilla apponūt. Hoc aūt totum dñs voluit fieri ꝓpter maiorē certitudinē resurrectiōis sue:vt z ipi q̄uis nolentes sibi tm̄ testes sint dñm resurrexisse:z nullo modo sic positū furari potuisse. Non est enī cōsiliū nec sapiēcia nec fortitudo contra dñm. Et recte in tali loco dñs sepulturā suā elegit vbi nulla possibilitas fodiēdi erat quatenꝰ oēm occasionē ca chri soli lūnādi iudeis auferret:ne forte si i maceria ditas ca circūclusus esset vl̄ q̄libet pariete dicerēt ipsi lūniam discipulos illiꝰ furatos eū fuisse. vñ z Hiero. pellit. Nō sufficerat ꝓncipibꝰ sacerdotū z scribis et pharisēis crucifixisse dñz saluatorē nisi sepulchrū custodirēt:cohortē acciperent:z signarēt lapidē:z q̄ctū in illis est manū apponerent resurgenti:vt diligentia eoꝝ. nr̄e fidei ꝓficeret. Quāto em̄ diligēciꝰ seruāt tanto magis resurgentis virtꝰ ostēdit. vñ z Chri. Et in durissimo lapide fuerat excisum z grādis lapis positꝰ ē ad ostiū:z custodia ponit militum in circuitu vt quāto fortiꝰ seruāt ne furari posset tāto magis virtꝰ dei appareat cū resurrexerit. Si ei sepulchrū fuisset in terra dicere poterāt suffoderūt terraz:z furati sunt eū. Si fuisset lapis paruulꝰ positꝰ dicere poterāt. Paruulꝰ lapis: fuit:z dormientibꝰ nobis tulerūt eū. Et iteruz. Diligentia scribaꝝ ꝓdest fidei nr̄e. Seruate pharisei seruate:deꝰ includi nō pōt deꝰ i sepulchro teneri nō pōt:q̄ fecit celū z terraz:cuiꝰ in pugillo terra est z celū q̄ appēdit mūdū i tribus digitis. Qui g̃ appēdit mūdū : vno sepulchro nō pōt ꝓtineri. vñ etiā Hyla. Metꝰ furādi corpis:z sepulchri custodia atq; obstinatio stultitie atq; infidelitatis testimoniū est:cū prius ꝑcepto dñi ꝓspexissēt de sepulchro mortuū suscitatū. Pilatꝰ aūt ꝑdictꝰ postmodū in multis apō Tyberiū cesarē a iudeis accusatꝰ depositatus est i exiliū lugdunū. vñ erat oriūdꝰ. Herodes ỽo q̄ ꝓsensit pilato i nece dñi deportatꝰ est i exiliū apō lugdunū z mortuꝰ est ibi. Ofo.

Sepulchri custodia. Sigillorum signatio. Chriso. Raba. Ambro. Hilariꝰ Pilati exilium mors et patria. Jtē herodis.

O Domine iesu xp̄e q̄ hora cōpletorij aromatibꝰ vngi z cōdiri ac sindone et alijs lintheis inuolui z ligari matre q̄z tua z alijs amicis tuis lamētatibꝰ ad sepeliēdū portari z sepeliri voluisti:da mihi q̄sovt te aromatibꝰ vngā p feruētē deuotionē z bonā ꝙuersationē sindone z lintheaminibus te inoluā p mūdā affectionē z ꝓsciētie puritatē lamēter te lachrymis pniez ꝓpassionis portēq; brachijs charitatiue z hūilis opationis z sepeliā te i corde meo p iugē recordationē z memoriā. vt z ego tibi cōsepultꝰ ꝙuenire tecū merear ad resurrectionis gloriā. Amē.

Epilogus dominice passionis et de laude crucis. Capitulū.lxvij.



Consídera nunc a que p salute hominis omni tempore:z specialiter hodie passus est dominus:vt inde dñice. aduertas q̄ctum sibi debeat quilibet christianus:hec em̄ que pro nobis passus est super omnia que operatus est valde amabilem eum nobis

Epilogꝰ passiōis

reddūt z nos ad eum amandū fortius astrin innocens: sicut agnus ad sacrificiū: z sicut la
Bern. gūt. vñ Bern. Valde oino mihi amādus est: tro ad suspēdiū: z tñ non querit vindictā: nō
Amādi per quē sum: viuo: z sapio. Pro his g ita suz ostendit impatiētiā: immo arguit petrū am=
xpi rō= amās cētū possuz. Sz est qđ me plus mouet: putātē auriculā cū posset obtinere a patre le
nes. plus viget: plus accēdit. Sup oīa inquā red gionē angelicā duodenā. Ligat g sicut latro Ligat⁹
dit amabilē te mihi bone ieſu: calix quē bibi accusat vt latro: cōdēnatur vt latro: expellit
sti opus nostre redēptionis: hoc oino amorē vt latro: plectit inter latrones vt princeps la
nr̄m facile vēdicat totū sibi. Hoc inquā est qđ tronū. Ligaris dñe vt soluas vincula pecca=
nostrā devotionē z blandi⁹ allicit: z iusti⁹ exi torū: vt dissoluas colligatiōes impietatis: et
git: z arcti⁹ stringit: z afficit vehemēti⁹. Mul= faciſculos deprimētes. Pungeris bone Jesu Punct⁹
tum quippe laborauit i eo saluator: nec in oī spinis: clauis z lancea: vt sit in nobis recta in
mūdi fabrica tñ fatigationis auctor assum= tētio: discreta opatio: manifesta dilectio. Fla Flagel
pſit. Ille deniq dixit z facta sunt: mādauit z gellaris vt a me flagella tue ire cūdie ppul= latus.
creata: sunt. At vero hic: z in dictis suis susti= sares. Vulnerat⁹ es dñe ieſu ppter pcā nr̄a Vulne
nuit cōtradictores: z in factis obseruatores: attrit⁹ ppter scelera nostra: vt sint plage tue ratus.
z in tormētis illusores: z in morte exprobrato nostrorū vulnerū efficax medicina. Tps etiā
res. Et iterū. Memēto iā homo z si de nihilo dulcis Jesu tuā aggranat passionē. Passus Passus
Salutz te factū: nō tñ de nihilo te redēptū. Sex dieb⁹ eñ es tpe nocturno: diurno: frigido: estuo. in toto
nr̄e ope condidit oīa: z te inter oīa. At vo p totos tri= In matutinis castigat⁹: in mane accusatus: tpe.
ratio. ginta annos operat⁹ est salutē tuā in medio in tertia acclamat⁹: in sexta cōdēnat⁹: i nona
Ambro. terre. O quātū laborauit sustinēs. Hec Ber. cum clamore z lachrymis expirasti. Plange
Redem vñ z Ambro. Plus itaq mihi cōtulit de⁹ redi igit z dole: z satage aīa mea: z deducāt oculi
ptionis mēdo q creādo. Creādo q̄ppe me mihi de= tui lachrymas: z nō taceat pupilla oculi tui
bñficiuz dit: redimendo aūt z seip̄m dedit: z me mihi sup fratrez tuū decorū nimis z amabilē sup
mai⁹ est tradidit. Itaq si me totū illi debeo p me fa= amorē mulierū q̄vestiuit te coccino: et pbuit
q creā= cto: quid iā addā p me refecto. Nō eñ tā fa tuo cultui ornamēta. Dolebis eñ si conside=
tionis. cile sum refect⁹ q fact⁹. Si quidē de oī qđ fa ras lachrymas mulierz: lachrymas piscato
ctum est dixit z facta sunt. In me aūt reficien ris: lachrymas insensibiliū: si videas obtene
do: z dixit multa: z gessit mira: z pertulit du= bratione solis: vt celaret mēbra dñi patiētis
ra: nec tñ dura: sz etiā indigna. hec Ambro. terre motū: cōcussionē lapidū resurrectionez
Nō est aūt estimādū q passiōis sue pena in corpoz apertionē monumētoz z velū dissolu
ei⁹ solū captione z traditione fuerit inchoata tum: lachrymas patiētis: et lachrymas gen=
sz poti⁹ ab istātisue cōceptiōis ysqz ad mortē tricis. Dolet eñ beata virgo mater de prodi
eius durauit. Cū eñ mortē suā acerbissimā tione z captione: de cōdēnatiōe: de crucifixio
quā p salute nr̄a pati voluit firmissime pre ne: potissime in cōmēdatiōe z depositiōe. Lo B
scireti: et eā futurā ineffabiliter cognosceret: cus etiā tuam bone ieſu aggranat passionē. Loc⁹ ag
oportuit q i qualibet hora p ea naturaliter do Passus est eñ dñs ieſus in pſepio: i deserto: grauat.
leret: pſertim cū cogitaret tantā mortis acer in tēplo: in hospitio: i itinere: i orto: in atrio:
B bitatē z tantā doloris gñalitatē que per totū in pretorio: in loco crucifixionis. In pſepio in
Passa a corpus z oīa mēbra corporis: z per oēs vires digentiā: in deserto pugnā: in tēplo resisten
xpo plu inferiores aie diffundi debebat. Multa vero tiaz: in hospitio obseruationē detentoriā: in
rima. de his dñs passus est pro nobis q colligi pñt itinere fatigationē z molestiā: in orto sudorē
Augu. ex verbis Aug. dicētis. Attēde z intellige aīa sanguinis: verbū et osculū pditoris: vexatio
Passus mea tps beatissime passionis. Passus est ie= nē corpis cōprehēsionē z ligationē cohortz:
oi etate sus me⁹: amor me⁹: dulcedo mea: spes mea: in atrio interrogationē: alapaz afflictionē:
bitudo mea: psolatio mea: z in oī tpe: in toto trinam negationē: accusationē: in faciē con=
corpore z in oī suo ope. In tpe infantie angu cutiūt: insultādo: illudendo pphetā eū dicūt
stias vteri: paupertatē: asperitatē: z humili= in pretorio iniquitatē testiū: z accusationē infi Peruer
tatē presepij: persecutionē aduersarij: fugaz deliuz: amarissimū flagellū: iniquū iudiciū: sio rerū
egypti. In tpe adolescentie disputationē: pci illusionē psequentiū. Et vide peruersitatē ni
pitationē. In tpe inuētutz amarissimā z tur mia: iniquitatē maximā. Judicat iudex: de=
Passus pissimā passionē. Passus est etiā in toto cor= ridet rex: cruciatur pontifex. Vide iniquū iu=
in omni pore: in oculis effusionē lachrymarū: in auri dicū ex pte testiū: q nō cōuenīūt ex pte rei:
mēbro. bus auditū contumeliarū et blasphemiarū: in genis molestiā alapārū: in naribus fetorē q accusat innocēs. Defecit etiā in isto iudi=
sputi: in ore amaritudinē aceti z fellis: in ma cio rectitudo animi. sciebat eñ q p inuidiaz
nibus vincula: et in pedibus afflictionē pla= tradidissent eum. Defuit etiā iusta causa: q
garū: in toto corpore flagellationē. Et in ope nō culpa ppria sz aliena: iust⁹ ordo: q capit
detraxerūt predicationi: cōuersationi: mira= z ligat ante sniam. Admittit pilat⁹ accusatio
culorū operationi. Traditur z ligat iustus z nem falsam: condemnat innocentē ad crucis

ignominiam. Erubesce pilate iudex inique. Quō vinceris: superaris: subuerteris: seduceris: qui pr'eū eripere conabaris iure cōi: cōsuetudine loci: flagello corpis. Erubescite infideles: pfidi iudei qui magistrū vestrū dominū vestrū crucifigitis: et percutitis. Plectit in loco crucis rotio: patit nāqz dei filī': amor etern': sincer': dulcis: et suauis: in mulierib' plāgentibus: in iudeis infidelib': in latrone blasphemāte: in pplo acclamante: in matre lachrymāte. Attende etiā et intellige alta mea genus mortis sue. Illud em̄ gen' mortis fuit turpissimū: vilissimū: amarissimū: acerbissimū. Spoliatur em̄ vestibus expellit a ciuib': cruciatur cū latronibus illudit a militibus. Illuditur in domo herodis in veste cādida: in domo pricipis colaphis sputis et alapa: in pretorio iudicis: in veste purpurea: in corona spinea: in salutatione: in genuflectiōe irrisoria: in cathedra crucis: in titulo: in cōsortio: in mltiplici opprobrio. Fuit etiā amarissimū si cōsideres causalitatē: gnalitatē: diuturnitatem et acerbitatē. Causa em̄ nō est tua: sz mea dñe Jesu. tu enim solus fuisti absqz macula. Passus es generaliter. Ut videas igitur alta mea generalitatē hanc. Uide lectū spōsi nō est floridus: non est aure' vel argente' sed durissim'. nescit em̄ stramina: deest culcitra: linteamina coopertoria: puluinaria. Uide titulū famosum tripliciter a pilato cōscriptū: cōsidera cibum eius et potum comitatū eius. s. mulierum et latronum: verbā verbera vincula et flagella: coronā et lanceā. Passus est etiā in omnib' partibus corporis vt mia redēptoris amoueret transgressus preuaricatoris.

Acerbitatē etiā hz bone iesu passio tua et pter innocētiā ex parte tui: excecationē et ingratitudinē ex parte populi: et ppter complexionē ex parte corporis: compassionē ex parte matris: et tui dilecti collegū: et quia pateris in partib' magis passibilib' et sensitiuis: qō accidit ppter raritatē et tenuitudinē carnū: multitudinē ossium et collectionē neruorum. Pateris igitur domine deus me' dux meus et notus meus in latere manib' et pedibus: vt accelerares hoi origialis: actualī: et venialis criminis medicinā. Dedisti etenim dñe Jesu xp̄e sanguinē tuum in preciuz redemptiōis: et in potū fidelib' inebriationis: in lauachrū coinquinationis: in antidotuz curationis: in scutum presentis impugnatiōis. Fuit igitur bone Jesu lectus tuus durissim': cibus et potus amarissimus cruciat' singularis et acerbissimus: nec reuocat te: nec retrahit tenerrimus amor matris: aut timor turpissime mortis: nō pudor spoliati corpis: nō dolor singularis: aut fallacia spōsionis: qt indut' es vestimēto nuptiali: instructus lege legali: armatus armatura spūali. Egredere igit filia syon: et vide glorīā salomonis in eqtatura: in ramis in vestib' et laudib'. Quō igit emarcuit tā cito flos glorie tue vmbra honoris tui: nimirū quertūt honorē in opprobriū: dulcedinē i absinthiū. Portas em̄ crucē in humeris: spoliaris vestib' tuis: cruciaris flagellis: satiaris opprobriis: deridebe expelleris. Uide nostri sapiētiā salomonis a pte tpis. passus est etem̄ sexta feria hora sexta vt hodie lapsuz sexta hora et die p morte' suam reparet a parte medū. hoc em̄ opus nr̄e salutis ordo depoposcerat. Uide et patiētiā. ipse etem̄ tanqz agnus q portat advictimā: et sicut ouis ad occisionē ductus est. Uide ei' hūilitatē: qt dānat cū latronib'. Uide charitatē: qt indulget crucifigētibus. Uide et pauptatē. paup em̄ fuit et in laboribus. Pauptatē tuā ostēdit mihi paup iesu mr̄ tua: familia tua: dom' tua: dom' inqz p̄se pij: cenaculi: patibuli: et tumuli: in eqtatura asine et pulli. Ubi sunt insignia tua rex regū priceps pastor: vbi ē eqtatura tua: vestis purpurea: palatiū: sceptrū: solū et dyadema regni: vbi sunt ornamēta tua sacerdos in eternū et pōtifex futuroz bonoz: vbi sunt pciosa: anul' et gēma: bacul' et cappa serica: chirotece et sandalia: vbi sunt arma bellica fortis arma et miles noue. Nō defuit tibi in glia alapa vestis albe purpurea: nō defuit pugna: supasti latronē et mortē spoliasti ifernū oia spoliā tē. i funda vinculoz: in lapidib'. v. vulnerū: in baculo crucis: vbi sunt codices tui magr optime: liber tu': corp' tuū scriptū int' et fortis: script' spinis et clauis: illuminat' vnda et sanguine: ligat' vinculis: signat' clauis. Attēde et hui' mortis diuturnitatē et ppositiōes acerbitatū et pone sup caput tuū sicut signaculuz sicut antidotū intervbera tua sicut fasciculū sicut antidotū contra oēm morbū. Ascēde sup palmā crucis p cōpassionē meditationē imitationē vr'appte hēdas dulcissimos fructus ei'. Uade ḡo alta ad montē myrrhe et cōsidera altitudinē paupertatis: latitudinē charitatis: lōgitudinem acerbitatis: amaritudinē et doloz mortis: et affer ramū virētis olive ad archā tue cōscientie. Accipe etiā columba mea granū frumēti seminatū in incarnatiōe in terra v'ginis glīose: pcisuz in circūcisione: excussuz et flagellatū in passiōe: cādidū in mēte: rubicūdū in corpe diuisuz in latere: multiplicatū in morte: recōditū in horreo in ascēsiōe. Hoc sit tuū edulīū pulmentū et viaticū. Si aūt fastidit appetit' si laceseat interior gust' et dhibe agnū imma culatū: adiūgez piscē assatū i craticula crucis. Reuera bone iesu agn' es et ppter medicinā tuā patientiā et innocētiā atqz notitiā. Agnoscis quippe matrē tuaz in patibulo: virginē virgini: euāgelista euāgeliste cōmendās. Si aūt amplī' desideret gustus tu' si non quiescit appetitus fac pulmentū de pisce assato vt comedas. Piscis assat' xp̄s passus ē: nutrit' in aqs tribulatiōis: aperī' in latere: exqua-

Dortis en' turissimū

Amarissimū.

Lectus ponti rux.

Acerbitas passionis.

Salomoni cōste nuptiali: instructus lege legali: armatus armatura spūali. Egredere igit filia syon: et vide glorīā salomonis in eqtatura: in ramis

Salomon cō parat' xp̄s.

Virtutes xp̄i.

insignia regalia.

E Dortis diuturnitas.

Edulīū anime.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Crucis laus.

Arma ola i xpi cruce.

F matus in expoliatione: sallitus in sputorum multiplicatione: assatus in cruce. Huj⁹ felle piscis inunge oculos tuos: vt videas si est dolor sicut dolor ej⁹. Si ꝓtingat plerūq; stare in acie: accipe scutū militie: vexillū victorie: arcū glorie. Scutū hoc qđ miles ℣ hostes dz accipere: ꝓpter figurā: picturā: efficaciā: ⁊ materiā: crux dñi arbor salutifera est. Huius scuti cornua in manib⁹ crucifixi. Tria em̄ cornua tua exuperant ꝓlia: cornu em̄ pauptatis superat auaricie ꝓlium: cornu hūilitatis pugnax superbie: sed cornu aduersitatis lasciuiā voluptatis. Istud scutum fuit rubricatum ⁊ pictu ratū sanguine veri agni: istud scutū fuit pforatū lancea clauis ⁊ spina. Si aūt nondū bñ vales resistere vide arcū: benedic q̄ fecit illū. Iste arcus hz cordā ex corpe: lignū ex cruce. Iste arc⁹ pcussit latronē morte: ⁊ vulnerauit hostē serpentē antiquū. Sed ne inermis ⁊im parat⁹ appareas p̄cedat vexillum regis crux oñdat sanguis xpi militib⁹ vt in prelio acūtur ⁊ nō formidabit fortis armatus. Si insurgat flat⁹ elationis: ventus tribulatiōis: naufragiū suggestionis ascende in nauiculā scte crucis: bonis oibus refertā in dextero latere perforatā: ab hostibus violenter detractam: cathena vinculorū ligatā. In hac inuēies filiū dormientē: ventis imperantem: ⁊ omnino naufragiū ꝓpulsantē. Per hanc fugabis periculū: et appropinquabis ad portū optimū. Ipsa em̄ crux sancta est lignū exiguū per qđ factū est iudiciū ℣itatis. Si sit tibi clausa ianua padisi adhibe tibi baculū sancte crucis ⁊ pulsa ⁊ aperiet tibi. Si aūt ostiū clausum ē ⁊ iā dormiūt pueri in cubili: ⁊ nō habes qđ ponas añ amicū tuū: accede ad archā scte crucis: vt inde tres panes accipias quos apponas hospiti recūbēti: panē hūilitatis marie: panē patiētie: panē charitatis affluētissime. Si nō potes tibi thesaurū sapientie aperire adhibe clauē dauid q̄ aperit ⁊ nemo claudit. Si grauat longitudo itineris ⁊ cōcidit vultus tuus: ⁊ desperās de viribus: accipe ℣gā ⁊ baculū scte crucis: q̄ iordanē trāseas huj⁹ mūdi: et viaticū ligni vite ne invita deficias aut torpescas. Si viator in solitudine huj⁹ mundi ⁊ serpentes igniti ℣ te morsum ⁊ morte intentant aspice serpē tē eneū positū supra palū: ne antiq̄ serpētis vir⁹ inficiat aut irrepat. Si spūs mal⁹ quēcūq; accipiat arripiat citharā scte crucis: ⁊ refocillabit: leuiusq; habebit. Si inualuerit egritudo aut infirmitas spūalis: adhibe tibi huj⁹ pretiosi sanguinis medicinā. Si despas ex meritis ⁊ videas tua opa nequaq; tibi sufficere: de statera crucis accipe decorū p̄ciū alax. Et accipe in ara crucis hostiā immaculatā cōsciētiā ab opib⁹ mortuis emūdātē. Denicq; crux sancta: dñdicta ē in xpi corpe dedicata ⁊ ex mēbris ei⁹ tanq̄ margaritis ornata decorata regis purpura; q̄ meruit xpi mēbra tāgere q̄ sola digna fuit regē celorū et dñz sustinere. hec Aug. Unde beat⁹ andreas ductu⁹ ad crucē ⁊ vidēs eā ꝓrupit in laudē, cruces ⁊ salutauit dicēs. Salue crux q̄ in corpore xpi dedicata es ⁊ ex mēbris ei⁹ tanq̄ margaritis ornata anteq̄ in te ascēderet dñs timorē terrenū habuisti: mō ℣o amorē celestē obtines ꝓvoto susceperis: secur⁹ g̃ ⁊ gaudēs venio ad te ita vt ⁊ tu exultās suscipias me discipulū ei⁹ q̄ pependit i te: q⁹ amator tu⁹ semp fui et desideraui amplecti te. O bona crux q̄ decorē ⁊ pulchritudinē de mēbris dñi suscepisti diu desiderata solicitudine amata sine intermissiōe q̄sita ⁊ iā cōcupiscēti alo ꝓpata: accipe me ab hoib⁹ et redde me magro meo vt p te me ꝛcipiat q̄ p te me redemit. De laude etiā crucis sic dicit Chrys. Si nosse desideras charissime ℣tutē crucis ⁊ quāta sit vt possum ad ej⁹ laudez dicere. Audi. Crux nobis tot⁹ beatitudinis cā est. Hec nos a cecitate liberauit erroris. Hec a tenebris reddidi luci. Hec debellatos ḋeti sociauit. Hec aliēatos deo cōiunxit ⁊ lōge cōstitutos ꝓximos p̃tauit. Hec pegrinos ciues ostēdit. Hec discordie amputatio est. Hec pacis firmamentū. Hec oim. bonoz operuz largitio. Crux est clauis padisi: crux spes xpianoz crux resurrectio mortuoz crux cecoz dux crux errātiū via crux claudoz baculus crux ꝛsolatio pauperū crux refrenatio diuitū crux destructio superboz crux maleviuētiū pena crux aduersus demones victoria crux deuictio diaboli crux adolescētiū pedagog⁹ crux sustētatio inopū crux spes desperatorū crux nauigātiū gubernator crux periclitātiū portus crux obsessoz murus crux p̃ orphanorū crux defensor viduarū crux iustorū cōsiliar⁹ crux tribulatorū reḋes crux parvuloz custos crux virorū caput crux senū finis crux lumen in tenebris sedentiū crux regum magnificētia crux scutū ꝓtectū crux insensatorū sapiētia crux libertas seruoz crux imperatorū philosophia crux imperatorū lex crux ꝓphetaruz ꝓconsatio crux annūciatio apl̃oz crux martyz gloriatio crux monachoz abstinētia crux ℣ginū castitas crux gaudiū sacerdotū crux ecc̃lie fundamētū crux orbis terre tutela crux tēploz destructio crux idolorū repulsio crux scandalū iudeoz crux pditio impioz crux invalidoz viri⁹ crux egrotātiū medic⁹ crux emūdatio leprosoz crux palliatorū requies crux esurientiū panis crux sitientiū fons crux mundoz ꝓrectio hec Chrys. vñ et Raba. Quātos ⁊ quales fruct⁹ lignū scte crucis germine suo ꝓferat dignū est cōmemorare. Cui⁹ fruct⁹ etern⁹ est⁊ radix ꝓpetua. Cui⁹ odor mūdū replet⁊ sapor fideles satiat. Cui⁹ solē splēdor supat ⁊ cādor nitē offuscat. Cui⁹ cacumē polū excedit ⁊ cui⁹ infimū inferna penetrat. Cui⁹ ifirmitas hūilima exaltat. Cui⁹ potētia exaltata hūiliat. Oiz ei ℣tutū iocūdi

crux ape rit celū. crux oia cōfert in digenti.

Andree oco ad crucem.

S Chryso. De laude crucz

Ih' Raba. De laude crucz

tas p ipm̃e in ipo mũdo collata est: qz in ipso rerũ pfectio cõpleta est. In cruce insinuat a morte redẽptio: demõstrat sctã morũ quersatio intimat oim̃odtutũ pfectio: pmittit ad eternã vitã resurrectio: eterne btitudinis sperat adeptio: zvere felicitatz acq̃sitio. overe bona zve sctã crux xpi: q̃s te rite totã enarrare põt aut q̃s cõdigne digne laudare. Que celestiũ archanorũ pia es reuelatrix. Que mysteriorz dei sacra es conseruatrix: queqz sacramẽtorũ xpi idonea es dispensatrix. In te angeli gaudia sua accumulata cõspiciũt: in te hoies iura salutis sue cognoscũt: in te inferi iustã retributionẽ fraudis sue reciplunt. Omnibus es equa: oib9 bona: oib9 iusta: p̃terita renouas: pñtia illustras: futura p̃mõstras: pdita req̃ris: q̃sita inuenis: inuẽta custodis: lapsa restituis: restituta gradu munis: munita in viã pacis dirigis. Tu q̃dẽ eterni regis es victoria: z celestis militie leticia terrigenarũqz potẽtia tu pctõrũ es remissio: pietatis exhibitio: z meritorũ augmẽtatio. Tu infirmorũ remediũ: laborãtiũ auxiliũ: z lassorũ refrigeriũ tu insanorũ incolumitas: q̃etorũ serenitas: z fortunatorũ felicitas. Tu cura egrotos medicãs: tu gaudiũ mestos cõsolãs: tu sanitas dolentes letificãs: tu status credẽtiũ recte: tu firmitas operãtiũ bñ: tu btitudo pseuerãtiũ rite. Sctã: pia: bona: iusta: benigna: rõnabilis laudabil': venerabil': amabilis: fortz: suauis mitis: sapiẽs: patiẽs: potẽs. Quicq̃d ĝ corde digne de redẽptiõe nr̃a põt cogitari vel q̃cq̃d rite lingua loq̃ oia ad laudẽ tuã decentissime pñt aptari. Qz q̃cq̃d in te laudat: crucifixo in te xpo regi deputat: z q̃cq̃d xpo honoris dat ad reuerẽtiã summi pris cui9 ipse vnigenit9 fili9 est refert. Et iterũ. Stãdis cõsolatio fideliũ est spes sctẽ crucis z materiã tribuit laudis qz bonitatẽ nos facẽ scire creatoris. Crux xpi: via ẽ iustorz: ascensus ad celũ: rota de infimis ad supiora nos trahẽs: dux celi z ianua regni. hui9ps erecta diuinũ z trãsuersa pmẽ dat amorẽ fraternũ. Cui9 amoris integritatẽ xps nobis oñdit ac suo exẽplo nos istruxit: q̃ dilectã aiaz suã i cruce moriẽs p amicis suis posuit: z nos idẽ facere docuit. Hunc amorẽ o de9 semp laudabilis tu pone in me: z timor noxius atqz carnalis effect9 pcul recedãt a me vt gl'ia sctẽ crucis auctaz multiplicata i vera pmissiõe: dignaqz laude ieternũ psistat: ipaqz mihi carmine zamore venerabilis: semp laus ei9 i ore meo: z i corde exultatio sempiterna p maneat. Uos q̃z p̃cor celestes plebes angelorũqz aiasqz iustorũ q̃ in cõspectu diuine maiestatis veraciter exultatis: vt sicut alleluya sine cessatiõe z amẽ deo xpo in eternũ cãtatis: ita q̃z nr̃az sortẽ p̃cib9 adiuuare studeatis: q̃ten9 btitudinẽ verã quã tenetis iã pfecte tãdẽz nos p gratiã xpi mereamur accipere. h̃ Rab. cassiod. Uñ z Cassiodo. Crux est hũilitũ inuicta tuitio

supborz abiectio: victoria xpi: pditio diaboli: ifernorz destructio: celestiũ reformatio: morz infideliũ: vita iustorz. z vt ait Hiero. Ligno h̃ vehimur p mare vndosum ad terrã viuẽtiũ. Hiero.

De his ẽt q̃ passus est dñs q̃si cõcludendo cũ gr̃arũ actiõe z oone sic dicit Ansel. Exprgisce re nũc aia mea: excutere dr̃ pnluerez cõtẽplare attẽti9 virũ hũc memorabilẽ quẽ ecce i speculo euãgelici pmonis: q̃si pñtẽ intueris. Cognosce aia mea cog̃sce. Hic est dñs ihesus xp̃s creator z saluator tu9 vnigenit9 dei fili9: ver9 de9: ver9 hõ: q̃ sol9 sub sole sine macula iuẽt9 ẽ: z ecce qm̃ cũ scelerat9 reputat9 ẽ: z q̃si vir leprosus z nouissim9 virorz estimat9: z tãqz abortiuũ qõ ꝓiect9 est ab vtero z nẽo curat: sic ꝓiect9 est ab vtero mr̃is sue ihelicis synagoge. Iste formosus pre filijs hoim q̃si deformis pre filijs horz fact9. Si q̃dẽ vulnerat9 est ꝓpt̃ iniq̃tates nr̃as: attrit9 est ꝓpt̃ scelera nr̃a et fact9 est holocaustũ suauissimi odoris in cõspectu tuo p̃ eterne g'ie: vt auerteret indignationẽ tuã a nobis: z cõsedere sibi nos faceret i celestib9. Respice dñe sctẽ p̃ de sanctuario tuo: z de excelso celorz habitaculo: z intuere hãc sacrosanctã hostiã quã tibi offert magn9 pontifex nr̃ sctus puer tu9 dñs ihesus p pctis fratrũ suorz: z esto placabilis sup multitudinẽ malicie nr̃e. Respice dñe i faciẽ xpi tui q̃ tibi vsqz ad mortẽ obediẽs fact9 ẽ: nec recedãt ab oculis tuis cicatrices ei9 ippetuũ: vt memineris q̃tã ꝓ pctis nr̃is satisfactionẽ ab eo suscepereris. Utinã dñe appẽdas i statera pctã quib9 irã tuã meruim9: z calamitatẽ quã passus ẽ ꝓ nob inocẽs fili9 tu9. Certe h̃ grauior appendit z magz dignavt ꝓpt̃ ipaz effundas mlaz tuaz sup nos q̃s sint ista pctã: vt pro illis cõtineas i ira mias tuas. Gr̃as tibi dñe p̃ refert ois lingua sup ienarrabili abũdãtia pietatis tue q̃ vnico filio tuo nõ ꝑpeisti: sed pro nobis illũ tradidisti in mortẽ: vt tm̃ tanqz fidelẽ aduocatũ haberemus in celo corã te. Et tibi dñe iesu zelotes fortissime: q̃d gr̃arũ: q̃d retributiõis digne tribuã: ego puluis z cinis z vile figmẽtũ. Quid em̃ ꝓ nostra salute facere debuisti z nõ fecisti? Ab imo pedis vsqz ad summũ verticis te totũ i aq̃s passiõis dimersisti: vt me totũ de illis extraheres. Nã z animã tuã in mortẽ pdidisti: vt meã pditã mihi redderes. Et ecce me duplici debito obligasti. Nã z ꝓ eo qõ dedisti: z ꝓ eo qõ mei causa perdidisti debitor sum. Et pro aia mea q̃dez bis mihi a te data: semel in creatione: semel in redẽptiõe: quid magis tibi iuste reddã q̃z ipsam nõ habeo? Pro tua aũt ꝑciosa aia ita tribulata: q̃d ab hoie digne repẽdi possit nõ inuenio? Nã si celũ z terrã z oẽm ornatũ eorz possem repẽdere: certe nec sicvsqz ad mẽsurã debiti vllatenus attingerẽ. Et si idipm qõ et debeo et possibile mihi est tibi dñe retribuã: tuũ dñe totũ est. Diligẽdus igit mihi ex toto

Passio nis xpi meritũ.

Gr̃arũ actio ꝓ passiõis bñficio.

corde:tota alа:tota mēte: z tua mihi seq̄nda vestigia q̄ mori dignat⁹ es p me. Et quō fiet ḥ i me nisi p te. Adhereat alа post te: qz tota ꝟt⁹ ei⁹ pēdet ex te. Et nūc dñe redēptor me⁹ te vt verū deū adoro: i te credo: i te spero: et q̄b⁹ possum desideriis ad te suspiro. Adiuua ip fectionē meā. Ad tue passiōis gl'iosa isignia i q̄b⁹ salutē meā opat⁹ es: me totū iclino. Tue victorioſe crucz regale vexillū i noie tuo xp̄e adoro. Tuū spineū dyadema tuos rubentes sāguie clauos: tuo sacro lateri imersā lāceā: tua vulnera: tuū sanguinē: tuā mortē: tuā se pulturā: tuā victoriosaz resurrectionē z glori ficationē xp̄e adoro supplex et glorifico: horū viuifico: adoro spm̄ meū: a pcti morte resusci ta: hoꝛꝛtute ab astutiis sathane me custodi meqz ꝓfota: vt z iugū mādatoꝛ tuoꝛ suaue mihi fiat z onus crucz qō baiulare me iubes post te hūerz alе mee leue sit atqz portabile.

Crux domini fortitudo nostra.

Que em̄ fortitudo mea: vt iuxta p̄ceptū tuuz mūdi p̄ſuras tā multiplices inicto animo susti neā. Sz audi q̄so vocē meā z iclina sup seruū tuū suauē crucē illā q̄ lignū vite ē his q̄ app̄ henderit illā. Istā inq̄z diuinissimā crucē hu merz meis ipone: cui⁹ latitudo ē charitas su p oēz creaturā se extēdēs: cui⁹ lōgitudo eter nitas: cui⁹ sublimitas oipotētia: cui⁹ pfūdū iscrutabile ē sapiētia. Cōfige illi man⁹ meas z pedes meos: z totā passiōis tue formā vulo tuo imprime. Da obsecro mihi ꝓtinere ab opib⁹ carnis q̄ odisti: z facere iustitiā quā di lexisti: z i vtroq̄z tuā q̄rere gloriā z sinistrā q̄ dē meā clauo tēperātie: dexterā ꝯo clauo iu stitieq̄ illa sublimi cruce affixā arbitroꝛ. Da mēti mee iugiter meditari i lege tua: z oīde cogitatū iactare i te: z dextrū pedē meū eidē ligno vite clauis prudēte affigi. Da vt mini

Z Meditatiōnē a ptat passionis.

strā spūs mei sēsualitatē nō eneruet labēz vite ifelix felicitas. Nec ꝓturbet pennis vite preuia infelicitas: z siniſter q̄z pes meus cla uo fortitudis i cruce tenebit. Ut aūt spinaꝛ tui capiz aliq̄ i me sīlitudo appeat deꝰ obse cro mēti mee z salubris pnie cōpūctio: z aliе ne miserie ꝓpassio: z stimul⁹ zeli emulātz illō q̄ rectū est coīā te: z ad te cōuertar in erūna mea: dū triplex mihi ꝓfigit spina. Libet vt z spōgiā per arūdinē oti meo porrigas: z aceti amaritudinē gustui meo adhibeas: vt p scri pturas tuas rōni mee ꝓferas gustare z vide re: qm̄ flozēs ḥ mūd⁹ tāq̄z spōgia inanis est: z ois cōcupiscētia ei⁹ aceto amarioꝛ. Ita p̄ in me fiat: vt calix iste aure⁹ babylonis iebriās oēz terrā nec iani splēdore seducat nec falsa dulcedie iebriet. Tue q̄z viuifice mortz dñe ef figiē facies i me buū tuū: vt moriar q̄dē pctō ꝑm carnē: viuā aūt iustitie ꝑm spm̄. Ut aūt in tegraz crucifixi imaginē portare me gloriez: illi⁹ q̄z q̄ō post mortē tuā isatiabilis malicia ipioꝝ i te exercuit: hāc i me sīlitudiez exp̄me Vulneret coꝛ meū viu⁹ z efficax ꝑmo tu⁹: pene trabiliоꝛ oi lancea acutissima: z ptingēs vsq̄z ad iterioꝛa alе mee: ꝓducat ex ea tāq̄z a dextro latere meo vice sanguis: z aq̄ amoꝛē tuū dñe z fratrū meoꝝ. Postremo mūda sindone p̄me stole spm̄ meū iuolue in q̄ reqescā ingre diēs ad te i locū tabernaculi admirabilis: z absc̄das me donec ptranseat furoꝛ tu⁹. Die aūt tertio post diē laboris post diez simplicis gl'ie mane prima sabbati ꝓpetuo iter filios tuos me indignū resuscita: vt i carne mea vi deā claritatē tuā: z adiplear letitia vult⁹ tui. ḥ Ansel. Imaginē itaq̄z crucifixi ꝑz modū p̄ missū portās i te oraz conare: vt spūs tu⁹ iuol uat mūda sindone puritatz z inocētie i q̄ abs cōsus a mūdi vanitatib⁹ sepeliaris i secreto mētz tue: z ibi reqescas i meditatiōe passiōis dñice mortu⁹, q̄dē, mūdo z viuēs deo: z ḥ apte signatū ē: vbi dr q̄ p̄cio sanguis xp̄i empt⁹ ē eger figl'i i sepl'turā pegrinoꝝ: vbi dicit glo. q⁹ sepl'tura xp̄i nihil ē aliō q̄z reqes xp̄iani: z tūc coꝛ tuū dz sigillari sigillo passiōis xp̄i z clausū itenerī ac custodiri. Deide sic sepul⁹ i secreto mētz tue ab oib⁹ vanitatib⁹ gl'iosuz tri duū mortz xp̄i pagas. Quoꝝ p̄m⁹ dies affli ctiōis z pnie: vt p oib⁹ cōmissis vl' omissis de volūtarie satisfacias. Scōs dies ē q̄etiōis z gr̄e: vt i solo deo requiē mētis ponas: qz i eo solo pax inuenit z trāq̄llitas. Tertiꝰ dies est p̄miatōis z gl'ie vt ei⁹ cōiūctionē z amplexuz feruēti desiderio iugiter cōcupiscas. Quib⁹ trāsactis in mane p̄ma sabbati: hoc est in fu tura vita ꝓpetua: iter filios z electos dei glo rioſe resusciteris: z in carne tua videas glo riosaz hūanitatē xp̄i: in spū aūt beatifice con templeris inestimabilē charitatē dei: z p hoc adimplearis ꝓpetua letitia vult⁹ ei⁹. ¶ Oro.

W Triduū sepulture mysti ce.

Omie iesu xp̄e q̄ p redēptiōe mūdi miserias z āgustias opprobria z cō uitia: calūnias z iniurias: penas et afflictiōes: passionē z mortē patiēter ferre voluisti: tu per hec oia q̄ ꝓpter pctā nr̄a ptulisti a pctis oibus et vitiis ab oibus huⁱ⁹ seculi piculis z ifernalib⁹ penis: a subitanea mortez eterna me libera: z da mihi obsecro te oia q̄ p me toleraſti nō fugere vel obliuisci: sz pre oculis semp haberez ardēter amplecti vt laboris z doloris ꝓticipē etiā reqei z conso lationis tue mē velis esse cōsortem. Amen.

¶ De sabbato sancto. Cap. lxviij.



A Mane autē sab bati stabāt simul i domo ia nuis clausis dña et alie so cie cum iohāne afflicte z do lorose tanq̄z orbate et plene sociaꝝ i meroꝛe: memoꝛātes angu stias tribulatiōis hesterne. sc̄ō ex Sedebant simul aspicientes ercitū. se tm̄ adinuicem cū lachry-

Matth. xvj. Marie z sabbato

mis: sicut cōtingere solet magna pressura et calamitate grauatis. Successiue aūt venīūt discipuli plorantes z ipsi. Tandē cessantes a fletu loqui de dño suo incipiunt: z cū lachrymis discipuli se redarguūt q eū dereliq̄rūt. Et de his q̄ fecerat dñs iesus cū eis narrant adinuicē mō vn⁹: mō alius: et sic per ordinē. Intuere igitur eos diligēter z eis cōpatere: q; i magna sunt afflictione. Quid em̄ ē videre q dña mūdi z p̄cipes ecclesiarū z omniū populoz: ducesq; diuini exercitus sic timorosi et afflicti stant in quadā domūcula recluſi nesciētes quid facere debeāt nisi q conferūt z se cōfortant de verbis z factis dñi sui. Dña tñ sp mente trāquilla z pacata stabat: q; certissimā spem de resurrectiōe filij sui habebat: z in ea sola remāsit fides ecclesie in ipsa die sabbati: et ꝓpterea specialiter dies sabbati attribuit ei. Et ideo alijs luminaribus extinctis vna cādela in tenebris seruat accēsa: q; lumē fidei in sola remansit virgine maria. vñ Aug. Quē genuit virgo inuite mori dolebat: sperās aūt firmiter credēs ipm̄ 3m ꝓmissum tertio die morte victa resurgere. in hac em̄ sola interiit fides ecclesie in triduo illo stabat. Et dū vnusq̄sq; vacillādo hesitabat: hec que fide cōcepit fidē quā semel a deo suscepit nunq̄ pdidit speq; certissima resurrectionis gloria expectauit. hec Aug. Nō tñ poterat ipa dña gaudēter stare ꝓpter mortiā mortis filij sui passi iniuste. Et sabbato quidē siluerūt 3m mādatū legis. i. ab operibus quieuerūt: nā sabbatū custodire oportebat: z tūc neq; vēdere: neq; emere: neq; q̄d tale aliquid fieri licebat. Unde z ip̄z sabbatū requies seu intermissio est dictū. Magna est dignitas sabbati: q; in eo tota trinitas reqeuit. Nā p̄r requieuit ab opere creationis qō fuit magne potētie: filij⁹ ab ope recreationis qō fuit infinite sapiētie: spūssanct⁹ requieuit hodie in virgine qō fuit magne z infinite bonitatis: q; ipsa stabat ceteris. s. ap̄lis et mulierib⁹ a gratia spūssancti cadētibus. [Cum aūt trāsiisset sabbatū] sero facto z stellis patentib⁹ post solis occasum cū operari erat licitum [maria magdalene z maria cleophe z maria salome] vadūt emere aromata ꝓ faciendis vnguētis ad corp⁹ iesu sacratissimū perūgendū. Intuere igit eas diligēter z que faciūt quō eūdo z redeūdo mestis vultib⁹ more viduarū z orphanorū incedūt. Emūt aromata z redeūtes parāt se ad faciēdum cōtra corruptionē vnguēta quasi nesciētes illud ꝓphēticū: nō dabis sctm̄ tuū, videre corruptionē. vñ Theo. Neq; tñ fidē debitā adhuc habebant: sed ei quasi puro hoi aromata z vnguēta parabant more iudeoz qui talia exhibēt defunctis. hec Theo. Aromata dicuntur quasi aeromata: q; diffundebāt lōge lateq; odorē in aerē: z significāt virtutes quas in cōuersatione mulieres habebāt z famam crucifixi q̄ lōge lateq; diffundēda erat: deuote ergo mulieres ille z sancte que fuerāt viuēti obsecute: vt etiam mortuo pietate officiosa famulatū possent impēdere [emerūt aromata] z parauerūt vnguēta [viuentes] mane ex deuotiōe adūisitādū sepulchrū [vngerēt] corp⁹ iesu sacratissimū: neq; em̄ vespere sabbati ꝓoccupāte iā noctis articulo adire valuerūt monumētū. Cōspice nūc quō fideliter z deuote cū lachrymis z suspirijs pro dño suo laborant 3m q; meli⁹ sciūt. Et in hmōi operibus p totā noctē laborauerūt: z nihil vel parū quietis habuerūt. Dña ꝙo z apli aspicīūt z forte adiuuāt in quib⁹ possunt. Adiuua et tu eas si ꝓmitteris z potes. Uenit hic in cōsiderationē: q̄d fecerit dñs i triduo mortis sue. Corp⁹ q̄dē ei⁹ fuit in sepulchro: aia ꝙo cū sanctis patrib⁹ in limbo: z deitas vtriq; cōiūcta. Nā q; passio nō attingebat i xp̄o diuinā naturā sz hūanā: ideo in morte xp̄i facta est sictas non diuisio aie a carne: vt tñ salua esset vnio tam carnis q̄ aie cū diuinitate. vt em̄ ait Leo pa. Forma serui z forma dei que in vnitatem corpus et aiam cōuenerūt nec sepationē p̄nt h;re nec finē: dū ita sibimet inhesērūt: vt sine i oi potētia siue in cōtumelia nec diuina in xp̄o careāt huma nis nec humana diuinis. Tūc impletū est qō de seipo dixerat. Sicut fuit Ionas in vētre ceti trib⁹ diebus et trib⁹ noctib⁹: sic erit filius hois in corde terre. Sepultura enim xp̄i triduana in Jona qui triduo fuit in ceto prefigurata. hoc aūt de sepultura xp̄i. 3m Aug. Accipiendum est in synecdoche: scz accipiēdo partē p Triduū toto. Fuit em̄ dñs in sepulchro per extremā synecdochē partē parasceues per quā tota dies cum sua nocte iā preterita accipit: z per totū sabbatū quod integrā diē z noctē complectitur: et per primā partē diei dominice: scz per noctem sequentē sabbatū per quā tota dies dominica ad quam pertinet intelligitur: z sic sunt tres dies naturales: z quelibet noctem suā hz p̄cedētē: et tūc mutat⁹ est ordo dierū naturaliū: nō q̄ntū ad ordinē obseruatiōis: sz q̄ntū ad ordinē creatiōis. Nā aū ordo erat vt dies p̄cederet noctē: q; prio creata ē dies: et subsecuta est nox. Sed deinceps creator tēporū fecit vt nox precederet diem: q; nox qua surrexit ad lūcta est diei qua se ostēdit. vñ Augu. Sicut primo cōputabant dies ꝓpter hois cōditi lapsum a luce gratie in noctē culpe: ita nūc ꝓpter hois reparationē per passionē z resurrectionez christi a tenebris culpe in lucē gratie merito cōputantur. vnde z Beda. Dominus actor et ordinator temporū: qui in vltima nostris eiusdē resurrectionis luce festiuā z chorusca reddit. Siquidē hucusq; ab exordio mundane creationis: ita temporū cursus distingue bātur: vt dies noctem precederet iuxta ordi-

Marie spes z fides.

Augu.

Fides i triduo in sola maria.

Sabbati cessatio.

Sabbatū trinitatis.

Fides eēntiū aromatū.

Ꝺs. xv. Theo.

C

Augu.

Dierū cōputatio.

Beda.

Diei et noctis ordo.

Diuinū

nē: vcz prime cōditiōis. Hac aūt nocte tēporū ordo mutat⁹ est p mysteriū resurrectionis dominice. Nā qz nocte a mortuis resurrexit: die vero sequēti eius dē resurrectionis effectū discipulis oñdit z participato cū eis cōuiuio veritatē virtutis eius mirantib⁹ simul z gaudētib⁹ astruxit: rectissime nox illa sequētis diei luci pīugit ac sic tēporū ordo statut⁹ ē: vt dies nocte sequat. Et q̄dē aptissime quondā nox sequebat diē: qz hō a luce paradisi peccando lapsus in hui⁹ seculi tenebras erūnasq; decidit. Aptissime ẏo nūc dies sequit nocte qñ p fidē resurrectiōis a peccati tenebris z vmbra mortis ad lucē vite xp̄o largiente reducimur.

Petrus cantor. vñ etiā petrus cantor. In exordio cōditionis rerū cōputat dies cū nocte sequēti: qz in p̄maria creatione rerū p̄cessit dies nocte. Primo eñ facta est lux: postea vergente luce ad occasum facta est nox: z ita fuit vnus dies naturalis dies p̄cedēs cū nocte sequēti. In passione vero dñi facta est mutatio ordinis naturalis vt. s. cōputet nō p̄cedēs cū die sequenti p̄o mysterio nocz p̄cedat diē ac sup hoc dicatur

Ephe.v mystice fuistis: aliqñ tenebre nunc autē lux in dño: z nox p̄cessit dies aūt appropinquauit: hanc aūt cōmutationē naturalis cōputationis in artificalē voluit dñs p̄figurare in legitimis. Ideoq; p̄cepit obseruātiā sabbati z legaliū fieri a vespera in vesperā. hec petr⁹ Et sic vt visum est quidā dicūt hanc mutationem factam in parasceue vt nox. s. quinte ferie fuerit etiā parasceues. alij in nocte resurrectionis vt nox illa cōmunis fuerit sabbato z diei dñice sed totū ad vnū tendit sensum et

Descensus xp̄i ad inferos. effectū. Illa ḡ hora qua saluator nr̄ inclinato capite spiritū emisit corpore i cruce derelicto anima simul cū diuinitate ad inferna spoliāda descendit. Cū aūt ad inferos descenderet z chorus angelicus ante facie ei⁹ portas p̄ncipū tolli preciperet: sanctorū populus qui tenebat in morte captiuus voce lachrymabili clamabat. Aduenisti desiderabilis quē expectabam⁹ in tenebris vt reduceres vinculatos de claustris. Te nr̄a vocabāt suspiria: te larga req̄rebāt lamēta. Tu fact⁹ es spes desperatis magna cōsolatio in tormētis. Sed q̄s p singula dicere valeat quanta ibi leticia fuerit cū xp̄s sol iusticie eis apparuit z habitantib⁹ in regiōe vmbre mortis diu noue lucis expectata claritas radiauit. Et stetit dñs cū eis ibi z tūc fuerūt in gloria: nā visio dei p̄fecta ē gl'ia. Ibidē fuit: latro cui dñs dixerat: hodie mecū eris in paradiso. Nomine paradisi notat ibi dei fruitio z visio diuina: qz pacta passione tā ipe latro q̄z alij q̄ erāt i limbo viderūt

Figura descēsus Dañ. iij deū p essentiā. Istud q̄ xp̄s infernū introiuit z sctos letificauit p̄figuratū erat i trib⁹ pueris in fornace babylonis vbi ad ingressum āgeli ignis ẏsus est in suauitatē roris. Qui in fornace erāt. fuerūt pueri: sic i limbo nō erāt nisi innocētes z pueri. Qui eñ ante plenariā satisfactionē descēdebāt in purgatorio purgabant et tūc ad limbū ascēdebāt. Istud etiam p̄figuratū fuit per danielē in lacu leonuz cui dñs misit per abacuch p̄phētā. Dñs danielē illesum a leonib⁹ custodiuit: z p angelū refectionē sibi misit. Sic de⁹ patres in limbo a demonib⁹ defensauit: z tandē ipse veniēs diuina refectione eos pauit. Et sciendū q̄ nomē iferni sumit dupliciter. s. p pena z loco pene. Scōm primū modū ūr q̄ dēmones sp infernū secū portāt. Sed put infern⁹ p loco pene sumit sic quadrupl'r distinguit. Un⁹ infern⁹ dānatoz in quo est pena sensus z dāni. i. sensibilis pena z diuine visiōis carētiaz sunt ibi tenebre interiores. i. absentia diuine gratie et exteriores. s. corpales. Sup istū est limb⁹ puerox i quo est pena dāniz nō sensus: z sunt ibi tenebre interiores z exteriores. Sup hūc est loc⁹ purgatori⁹ in quo est pena sensus z dāni ad tp̄s: z sunt ibi tenebre exteriores z nō interiores: qz p gratiā habēt lucē interiorē. Supremus loc⁹ iter hec est limb⁹ sctoz patrū i quo fuit pena dāni z non sensus: z fuerūt ibi tenebre exteriores: sed nō tenebre interiores z priuatiōis gr̄e diuine. Ad hūc locū xp̄s descēdit z suos q̄ nō ppter reatū p̄sone: sz ppter reatū nature detinebant inde liberauit: z sic infernū momordit: qz partē ei⁹ abstulit z partē reliquit: mortez ẏo p̄strato mortis auctore q̄ ad electos penit⁹ destruxit vt ille q̄ nihil iurz habebat in capite qō inuasit p iniustitiā pl⁹ petendi etiā id pderet qō habere videbat in corpe qō decepit. Xp̄s eñ ſm naturā diuinaz impassibilis z immortalis fuit: qz passio vel mors pena est pcti: sed ipse sine pctō venit et absq; pctō vixit: ſm potētiā ẏo z mortalis voluit esse z passibilis. Mercedē q̄z sue mortis dedit hoi: pro quo ota sustinuit: pro passione impassibilitatē: p morte immortalitatē: p peregrinatione eternā patriam. vñ Leo papa. Perstitit iprob⁹ p̄do z auarus exactor in euz q̄ nihil ipsi⁹ habebat insurgere ab illo iniq̄tatis exigens penā in quo nullā reperit culpā z per iustitiā plus tori⁹ debiti summa vacuat. Fortis ille nectit vinculis suis z oē cōmētū maligni in caput ipius retorquet. Ligato mūdi p̄rincipe captiuitatis vasa reserāsi tur. vñ z Ansel. Uitā hō de⁹ cū ex debito mori non deberet: quoniā peccator nō erat sponte sua dedit ad honorē patris cū eā sibi auferri ppter iustitiaz permisit. Dedit itaq; hūana natura deo patri i illo spōtez nō ex debito qō suū erat: vt redimeret se in alijs: in quib⁹ qō ex debito exigebat reddere nō habebat. Sic hō ille redemit oēs alios cū quo sponte dedit deo computauit p debito quod illi debebāt. Quo p̄cio nō semel tm̄ homo a culpis redimitur: sz quotiēs cū digna penitētia redierit recipit. hec Ansel. Non tamen de⁹ diabo

Infern⁹ duplex.

Infern⁹ penarū quadruplex.

E Mortis inferni.

Mercedē mortz sue dedit hoi. Leo papa.

Flum fefellit aut fallere voluit: sed diabolus seipm in deū insurgēdo ꝛcepit. vñ idē Anselmus Cur bone dñe pie redemptor potēs saluator cur tantā virtutē operuisti tāta humilitatē: anvt falleres diabolū q̄ fallēdo hoiem eiecit de paradiso. Sz vtiqz veritas nullū fallit q̄ ignorat q̄ nō credit veritatē: ipse se fallit q̄ veritatē videt ꝛ odit vel cōtemnit: ipse se fallit veritas vtiqz nullū fallit. An ideo vt ipse diabolus se falleret. Sed vtiqz sicut veritas nullū fallit ita nō intendit vt aliqs se fallat ꝯtra hoc dicat facere cū pmittit. Nō ei assūpsisti hoiem vt te notū operires: sz vt ignotū aperires. Ue rū deū verū hoiem te dixisti et opib⁹ oñdisti. Res per se fuit occulta nō studiose occultata Nō sic est facta vt abscōderet: sz vt suo ordine pficeret. Nec vt aliquē deciperet: sz vt quēad modū oportebat fieret. Et si ōr occultata nō ē aliud ꝯ nō est oib⁹ revelata. Nā ꝛ si veritas nō oib⁹ se manifestat nulli tñ se negat. Ergo dñe nec vt falleres: nec vt aliqs se falleret sic fecisti: sz vt faceres qō ꝛ quo factēdū erat in veritate p oia pstitisti. Qui ꝝ se fefellit in tua veritate nō de te: sed de ppria querat falsitate. hec

Sinus abrae. Anselmus. Predictus quoqz locꝰ supremꝰ. s. limbꝰ patrū ad quē xps descēdit sinus abrae dicebat: qr ibi abraā fuit cū liberādis cui primo huiusmodi liberatio est pmissa: sed nūc celū empyreū sinus abrae est: qr ibi iā est abraā. A nullo aūt pdictorū locorū est trāsit⁹ ad aliū nisi de tertio ad q̄rtū: hoc ē de purgatorio ad limbū sanctorū. Uñ qñ cantam⁹ libera alas fideliū defunctorū de penis inferni sumit ibi infernus p purgatorio: sicut et ibi sumit pro limbo qñ xps dicit ad inferos descendisse vel

Grego. infernū destruxisse. Jgit ꝑm Grego. qō ante passionem promisit in resurrectione sua dñs

Joh. xij adimpleuit. Si exaltatꝰ inquit fuero a terra oia trahā ad meipsum: oia videlicet electa. Oia nāqz traxit q̄ de electis suis apud inferos nullū relict q̄s suos in fide ꝛ actib⁹ recognouit. Expansis in cruce manib⁹ exaltatꝰ a terra traxisti ad te oia: p̄cor obsecro te benigne dñe noli me dimittere i sceno cōcupiscentiaz trahe me ad te: vt crucifigar tibi z mūdo mortuus tibi viuā: viuā vo iā nō ego: vivat aūt in me xps. Cōsidera hic attēte quāta fuit

S Humilitas xp̄i benignitas i infernū descēdere: q̄ta charitas xp̄i i ritas: q̄ta hūilitas. Poterat eīm vnū ex angelis ad eos mittere et facere ipsos suos suos descēsu. liberari z sibi p̄tari prout voluisset si ꝯ suus amor ꝛ hūilitas sustinuisset. Per seipm ad inferna descendit ꝛ nō vt seruos: sed vt amicos dñs oim eos visitauit: ꝛ ibidē vsqz ad diē dñicā ppe auroꝛē cū eis stetit. Jubilauerūt sancti patres in suo aduētu ꝛ repleti sūt iocūditate

Sanctorum iubilatio. immēsa oi miseria pcul pulsa. Et pcidētes adorauerūt ꝛ surgētes stabāt in laudib⁹ ꝛ cānticis coꝛā eo cū reuerētia ꝛ ingēti exultatiōe. Et in huiusmodi laudib⁹ ꝛ canticis ꝛ iubilationib⁹ steterunt in limbo vsqz prope auroꝛā diei dñice: ꝛ in conspectu etiam multitudinis angeloꝝ ibidē exultātiū ꝛ iubilantiū cū eis. Assiste ꝛ tu: ac in vocē exultationis ꝛ iubilationis erumpe: sanctoꝝqz melodie tuas preces interpone. O ꝯ dulce ꝛ ꝯ iocūdū talib⁹ inter esse: vel saltē a longe talia contēplari. ¶ Tūc portis inferoꝝ confractis: ꝛ diabolo magno alligato accepit eos dñs cum exultatione ab inferis educēs: ꝛ āte eos cū gloria ꝛ triūpho letus pcedēs sanctoꝝqz exercitu comitante ad superos rediens posuit eos in paradiso delitiarū ꝛ voluptatis qui est ad orientē in extremis maris. Tūc verus sampson moriens hostilē exercitū prostrauit: ꝛ agnus sine macula in sanguine testamēti sui de lacu in q̄ nō erat aqua vinctos eduxit. Tūc quoqz āgelus loth cū suis de sodoma eripuit: ꝛ nepharios igne sulphureo involuit. Tūc etiā angelꝰ egyptū devastauit: ꝛ filios israel inde liberauit. Cū ergo fortis armatus. s. diabolus custodiret atriū suū: id est limbū: xps fortior supueniēs atriū suū intrauit: ꝛ ipsum p crucē suaz devincēs alligauit. Jtud Bananias oliz in figura demōstrauit q̄ ad leonē in cisternā in trans cū virga sua ipsum pstrauit. Sic xps intrauit ad diabolū in infernū: ꝛ p sanctā crucē prostrauit ipsum. Per fortissimū etiā sampsonē xps fortissimus designat: a quo infernalis leo ssz diabolꝰ superabat ꝛ poētia sua privabat: ꝛ tunc hō est liberatꝰ de captivitate diabolica q̄ oli fuit in captivitate egyptica prefigurata. ¶ Filij israel in gypto a pharaone oppressi clamauerūt ad dñm p sua liberatione: ꝛ misertꝰ dñs liberauit eos de captivitate. Ita genus humanū a principe tenebrarū detentū clamauit pro sua redēptione ad dñm: ꝛ misertus eius liberauit ipsum.

Hāc liberationez hominis deus p̄figurauit qñ abraā de vr chaldeoꝝ liberauit. Chaldei eīm vt hoc est ignē pro deo coluerunt: qō cum abraam reuerent ipsum in ignē proiecerūt. Deus aūt verus quē ipe coluit de igne eum liberauit: sic et sanctos de inferno redemit.

¶ Hāc etiā redēptionez hois de⁹ p̄figurauit: qñ loth cū suis de subuersiōe sodome liberauit. De sodomis tñ boni liberati fuerūt: mali aūt igne ꝛ sulphure interierūt. Sic xps bonos tñ de limbo liberauit: de inferno aūt damnatoꝝ neminē eripuit. Et iusti q̄dē cū tanta leticia liberāt. Sz q̄d putas idicibilis amaritudinis: ꝛ incōsolabilis doloris: imo extreme dānatiōis accidit: remanētib⁹ in igne inextiguibili: ꝛ vme imortali: tenebra palpabili: morte infinibili. ¶ Ue illis q̄b⁹ datū ē hoc pot⁹ experiri ꝯ credere vl timere. ¶ Aliqñ vomozula in paradiso facta cū eis: ꝛ etiā cū helya ꝛ enoch ipsum recognoscentib⁹ ꝛ exultātibus dixit eis: qr esset tēpus vt iret ad excitādum ꝛ reassumēdū suū corpus. Qui oēs pro-

Figure descen. s. para. xj. Judicū xiij.

Exo. ij.

Gen. xvi. Ur.

Gen. xix

H Dolor remanē tium in inferno.

cidentes adorauerunt rogantes vt cito rediret qz glorioſiſſimũ corp⁹ ſuũ videre plurimũ affectabãt. Da z mihi dñe benigniſſime corpus tuũ glorioſiſſimũ in ſecũdo aduentu tuo cũ gaudio videre: z de tua viſione eternaliter cũ electis tuis gaudere. Conſidera nunc qũo oia q̃ xp̃s p nobis pertulit p noſtra vtilitate

Hiero. pati voluit. vñ Hiero. Quidã ex his colligẽs ſic dicit. Opprobria aũt ei⁹ noſtrũ abſtulere opprobrium. Uincula eius nos liberos fecerunt. Corona ſpinea capitis eius diadema regni adepti ſumus: vulneribus eius ſanati ſumus. Sepultura eius reſurgim⁹ z deſcẽſu ad inferos aſcendimus ad celos. ¶ Oratio.

O Bone ieſu nec adhuc ſatiata eſt tue ineffabilis clementia pietatis niſi z inferni claustra penetrãs tuos captiuos redimas. Deſcẽdit igit illa felix tua z ſanctiſſima aia ad inferos educẽs vinctos de tenebris z vmbra mortis. Deſcendat z nũc ieſu miſericors p hãc ineffabilẽ pietatẽ tuã gr̃a z mia tua ſup aias famulorũ famularũq; tuarũ parentũ z ꝓpinquorũ meorũ familiariũq; bñfactorũ recõmẽdatorũ vt eas a penis quas pro peccatis ſuis merentur eripias et ad gaudia eterna perducas. Amen.

¶ De resurrectione dñi. Cap. lxix.

A Mathe. xxix. Hiero. Leticia paſchalis. Cãti. ij.



Nũc ſcõm hiero. Aromatibus redolentibus cũ ſponſa et adoleſcẽtulis q̃ currũt poſt eã cõſpergimus libriũ z cubiculũ mentis nr̃e. Nunc introducit nos rex in cellaria ſua. nũc ſurgit amica maria: hyems abijt: pluuia receſſit: flores viſi ſũt in terra nr̃a. Uox turturis audita eſt i terra noſtra. Uinee florentes dederũt odorem. Redit ſpõſus de vmbra ſub qua dormit in meridie. Radix amara crucis euanuit: flos vite cum fructib⁹ erupit: z q̃ iacuit in morte ſurrexit in gloria. Sol poſt occaſum oriẽ: aquile ad corp⁹ cõgregãt. Poſt ſabbata triſtia felix irradiat dies q̃ ꝑmatũ i dieb⁹ tenet luce ꝑma in ea lucescẽte z dño in ea cũ triũpho reſurgente z dicente. Hec dies quã fecit dñs exultem⁹ et letemur i ea. hec Hiero. vñ z Aug. Poſt illuſiões

Augu. z verbera poſt aceti z fellis pocula mixta poſt ſupplicia crucis z vulnera: et poſtremo poſt ipam mortẽ z inferos ſurrexit de ſuo funere caro noua redit ab occiduo latens vita et in morte ſalus reſeruata reſurgit pulchrior reditura poſt fun⁹. hec Aug. Uenies itaq; dñs

Reſurrectio dñica. ieſus die dñico z ſummo mane cum honorabili multitudine angelorũ ad monumẽtũ: et reaccipiens illud corp⁹ ſanctiſſimũ ꝓpria virtute reſurrexit z ex ipſo monumẽto clauſo p ceſſit. Nemo q̃ppe tã facile excitat z ſurgit a ſomno q̃m xp̃s ſurrexit a morte z ſepulchro: qz excitat⁹ eſt tanq̃m dormiẽs dñs q̃ etiã de ſe dicit: ego dormiui z ſopor⁹ ſum z exurrexi: qz dñs ſuſcepit me. Sicut aũt xp̃s exiuit clauſo virginis vtero ſic potuit clauſo ꝓdire ſepulchro: hoc tñ aliter fuit: qz in reſurrectione habuit corp⁹ glorioſum cui aliud nõ reſiſtit: ſed exit⁹ de vtero ſ̃ginis miraculoſus fuit: vt aũt ait Beda. Reſurrexit dñs mane de monumẽto in quo ſero tã facto erat depoſit⁹ vt adimpleret illõ pſal. Ad veſperũ demorabit flet⁹ z ad matutinũ leticia. [Et ecce terremotus] dño reſurgente [factus eſt magnus] cui⁹ ca ſubdit [angelus em̃ dñi deſcendit de celo] et virtute eius factus eſt terremotus: qz corpa lia obediũt angelis ad nutũ quãtũ ad motũ localẽ. Sicut in paſſiõe xp̃i terra mota eſt in ſignũ triſticie ſic in reſurrectione ei⁹ mota eſt in ſignũ leticie. vbi Beõ. Quod etiã terremotus reſurgente dño de ſepulchro: ſicut z ipſo moriente in cruce factus eſt magnus ſigt terrena prius corda p fidẽ paſſionis ac reſurrectionis ei⁹ fore cõcutienda ad penitentiã: z ſaluberrimo pauore permota ad vitã ſublimãdam perpetuã. vbi z Seuerianus. Si aũt ſic terra tremuit cũ dñs ad veniã ſuorũ reſurgeret: qũo contremiſcet cũ noxiorũ oim reſurget ad penã? Et qũo dñi preſentiã ſuſtinebit que angeli preſentiã ſuſtinere nõ valuit. Et notãdum q̃ legit terremotus factus in legis datione. vñ pſal. terra mota eſt: etem̃ celi diſtillauerunt a facie dei ſinay a facie dei iſrael. In xp̃i paſſione mota eſt: vt viſum eſt ſupra. In reſurrectione mota eſt: vt hic ỹr. In iudicio generali erit terremotus: vt infra patebit. Secundũ hec moraliter in terremotu ſignificat cõtritio q̃ prouenit ſm quatuor predicta: videlicet ex conſideratione diuinorũ mandatorũ: hoc eſt in legis latione: ex conſideratiõe paſſionũ xp̃i z dolorũ: z hoc eſt in paſſione: ex cõſideratione amiſſe vel dilate beatitudinis z hoc eſt in reſurrectiõe: ex cõſideratiõe penegehẽnalis: z ꝯ eſt in extremo examie. Merito aũt xp̃s exaltat⁹ eſt a deo vſq; ad gloriã reſurrectionis: qz ꝓpter obedientiã dei patris ſe humiliauit vſq; ad mortẽ crucis. vñ Anſel. Reſurrectionis ſacre gloria ſublimandus lu dibria pfidorũ: aſperitatẽ verberũ: crucis opprobriũ: fellis amaritudinẽ: et ad vltimum mortẽ ſuſtinuit: admonẽs ſuos: vt ſi poſt mortẽ ad gloriã peruenire cõtendũt vite p̃ſentis anguſtias: z labores: prauorũq; oppreſſiões: nõ ſolũ equo animo tollerent: ſed oia huius mũdi aſpera p premijs eternis amenti appetãt: z grataner ſuſcipiant. hec Anſel. Sicut ergo humiliatus eſt xp̃s per hoc q̃ mala ſuſtinuit moriẽdo vt nos liberaret a malis: ita z glorificatus eſt reſurgẽdo: vt nos ꝓmoueret ad bona. ſm illud quod ait Apoſto. Mortuus eſt propter delicta noſtra et reſurrexit ꝓpter iu-

Mora'r

B Exaltatio xp̃i merita. Anſel.

Resurrectio non fuit differenda

stificationē nostrā. Sustinuit eñ passionē ꝓ nobis vt nos a pena inferni liberaret: ꝛ resurrexit a mortuis: vt nos de morte ad vitā traheret. vñ bñ suā resurrectionē longi⁹ ꝯ vsq; in diē tertiū differre noluit: ita vt duab⁹ noctibus ꝛ vno die in sepulchro q̄esceret: nox eñ ad peccatū ptinet et natura q̄dē humana duab⁹ mortib⁹ tenebaꝫ astricta aie ꝓpter peccatū: carnis ꝓpter vindictā peccati. ¶ Quia ergo dñs sola carne mortu⁹ est: vt nos a morte aie ꝛ carnis liberaret: recte duabus noctib⁹ ꝛ vna die in sepulchro q̄escere voluit: q; videlicet lucem sue simple mortis tenebris duple nostre mortis adiunxit: ꝛ ꝓ suā simplā mortē nostrā duplā dānauit. Si eñ ipse vtrāq; suscideret nos a nulla liberaret: sed vnā misericorditer suscepit ꝛ iuste vtrāq; dānauit: simplā suā duple nr̄e cōtulit ꝛ duplā nr̄am mortē subegit. ¶ Due ḡ noctes significāt duas nostras mortes: dies ꝙo sig̃t suā mortē q̄ fuit lux nostraꝫ mortiū. Unā abstulit: alterā ad exercitū electis reliq̄t: quā denuo veniēs exterminabit.

Resurrectio xp̄i est cā nr̄e.

Resurrectionis que fit in presenti et q̄ fit in futuro. ¶ Resurrectio q̄ fit in pñti est nostra iustificatio et dicit resurrectio prima. vñ in Apocal'. Beatus qui hz partē in resurrectione prima. Resurrectio q̄ fiet in futuro est corpis resuscitatio: ꝛ dicit resurrectio scōa. vñ i Ozee. viuificauit nos post duos dies: ꝛ i tertia die suscitauit nos. Ad resurrectionē q̄ppe primā duo dies requirunt. s. ablatio ois culpe ꝛ collatio cōsummate gratie: nullus eñ resurget resurrectiōe seclida ad gloriā nisi prius resurrexerit resurrectione prima per gratiā. Mortuus aūt fuit xp̄s quadraginta horis: vt quatuor mundi partes que in decalogo legis mortue erant vinificaret. Prima quoq; die ebdomade surrexit vt ea die mūdū innouaret qua eū creauerat. In tertia ꝙo die passiōis surrexit vt eos qui tribus tēporib⁹. s. ante legē: sub lege: sub gratia i peccatis mortui fuerāt sublimaret: ꝛ nos qui factis dictis cogitationibus labimur ꝓ fidē sancte trinitatis resurgam⁹. ꝛ ꝑm Augu. Ideo post tres dies resurrexit vt in passione filij totius trinitatis mōstraretur assens⁹: triduū eñ legit in figura: q; trinitas q̄ in ꝓncipio fecerat hoiem ipa i fine hoiem ꝓ xp̄i reparat passionez. Jō etiā resurrectionē suam dñs sic accelerare voluit ne discipulos diu in mestitia cruciari ꝑmitteret. Unū Leo papa. Dñs nēpe xp̄s ne turbatos discipulos alios lōga mestitudo cruciaret denūciatā tridui morā tā mira celebritate breuiauit vt dū ad integrū ꝑm diē pars ꝓmi nouissima: ꝛ ps tertij ꝓma cōcurrit ꝛ aliquātulū de spacio tēporis decideret ꝛ nihil dierū numero deperiret. Resurrectio igit̄ saluatoris nec aiam in inferno nec carnē diu morata est in sepulchro et tā velox viuificatio fuit incorrupte carnis vt magis ibi esset soporis similitudo q̄ mortis. Qm̄ deitas q̄ ab vtraq; hominis substantia nō recessit qō potestate diuisit ptāte cōiunxit. hec Leo. Passionis igit̄ ꝛ resurrectionis exēplū xp̄s nobis prebuit: passionis ad firmandā patientiā ꝛ resurrectionis ad excitandam spem vt duas vitas in nobis ostenderet in carne. vnā laboriosam quā tolerare debemus: alterā beatā quā sperare debemus. Resurrexit aūt xp̄s cum corpore glorioso cuius dotes sunt claritas: agilitas: subtilitas ꝛ impassibilitas. Quāuis eñ aia xp̄i a principio sue conceptionis fuerit gloriosa ꝓ apertā visionē ꝛ perfectā fruitionē diuinitatis dispensatione tamē et dispositione diuina factū est vt gloria anime eius nō redundaret in corp⁹ vt sic corpus esset passibile et mortale ad implendū precū ꝛ mysteriū redemptionis hūane in sua passione. Et ideo peracto mysterio passionis et mortis aia xp̄i statim resumpto corpore in resurrectione in ipsum corpus suā gloriā dertuauit: ꝛ ita factū est corpus christi gloriosum. vt eñ ait August. Carnis quippe ille gerebat infirmitatē que infirmitas resurrectione consumpta est. Unde et Leo papa. Sicut ergo dicit apostolus. Et si cognouim⁹ xp̄m ꝟz carnē: sed nūc iam nō nouimus: eius nāq; resurrectio nō finis carnis fuit: sed commutatio: nec consumpta est substantia virtutis augmento. Qualitas transijt non natura deficit. Et merito dicit eius caro nesciri in eo statu quo nota fuerit: q; nihil in ea passibile nihil infirmū remansit et vt ipsa sit per essentiā ꝛ nō sit ipsa per gloriā. hec Leo. Interim igitur o anima mea deponam⁹ pūssimas tristicie querelas ac nubila meroris ꝛ in leticie respiremus serenū et qui funera redēptoris nostri prosecuti sumus cū lachrymis qui mortem nostram moriendo destruxit. De ipsius resurrectione ꝛ gloria iocūdemur qui vitā resurgēdo reparauit. Christus eñ resurgēs ex mortuis iā nō morit̄ mors illi vltra ñ dñabit̄. Induit eñ eum dñs pater stola immortalitatis ꝛ glorie ꝛ coronā pulchritudinis posuit super caput eius: iocunditatem ꝛ exultationem thesaurizauit sup eū. Totum igitur in eo plenum est gaudio: totū leticia cumulatum totū exultatione refectum. Caro enim christi flos ille pulcherrimus de radice iesse qui in natiuitate floruit: q; ex virgine sine peccato tāq; pulcherrimi floris singulare dec⁹ emicuit: in passione defloruit qñ neq; species neq; decor ei fuit: sic in resurrectiōe resumpto ēt sanguine fuso in cruce cū oibus que sunt deveritate humane nature per gloriaz refloruit: vt oim esset decor. Nam corpus illud gloriosissimum subtile agile ꝛ imortale tāre claritatis supuenit̄ est gl'ia: vt vere sit sole fulgēti⁹ exēplarē ꝑferens pulchritudinē suscitandorū corporū hūanorū de quibus ipse saluator ait. Tūc fulgebunt iusti

Exēplū passiōis ꝛ resurrectiōis

Augu.

Carnē nō deserēs xp̄s sed commutauit

Rom. vi

xp̄s plenus gaudio resurrexit

Mortui xp̄i cura tio.

Augu.

Resurrectiōis accelerātio.

Leo pa.

gebunt iusti sicut sol in regno patris. s. beatitudinis sempiterne. Q̄ si q̄libet iustus fulgebit vt sol quāt putas esse fulgoris ipsuz iusticie solē? Tanti inq̄ est. vt sit speciosior sole et sup oim dispositionē stellarū luci cōparat⁹ de cor p̄cipiū nō immerito iudicet. ¶ Tunc reno Figure varie. nata est vt aquile iuuent⁹ xp̄s. Tunc leo suū catulū suscitauit. Tunc fenix reuixit. Tūc ex eodez luto factis vasis fecit aliud vas figul⁹ sicut placuit in oculis suis. Tūc ionas deventre ceti illesus exiuit. Tūc vestitū est candelabrū auro. Tūc suscitatū est tabernaculum dauid q̄ cecidit. Tunc refulsit sol qui pri⁹ erat in nubilo. Tūc vuificatū est granū frumenti q̄ cadens in terra mortuū erat. Tūc ceruus resumpsit cornua. Tūc samson tulit portas ciuitatis z exiuit. Tūc ioseph educt⁹ de carcere tondet z cōstituet dñs egypti. Tūc cōcisus sacchus circundat letitia. Magna igit z solennis valde ē solemnitas paschalis: z ceteras p̄celluit solemnitates. Uñ oēs dies dñice octaue sūt huius festi: z in eo oia signa letitie ꝓponunt. Dñice diei dignitas. Dignitas q̄ppe dñice diei notat in hoc q̄ fuit prima dierū. Itē nox illam nō p̄cessit. Item vt dicit erit vltima dierū nox. Itē nox illi nō succedet. Itē celum z terra sunt in ea creata. Itē āgelus est in ea creat⁹ z ad deū cōuersus. Itē prio data sunt i ea filijs israel mādata. Item xp̄s in ea nat⁹ est. Itē xp̄s in ea surrexit. Itez spiritussanctus datus est in ea apostolis. Itē in ea oēs resurgemus atq̄ iudicabimur. Itē in ea cōtinuādū est ꝓpetuo in laude dei. vnde Grego. Greg. Hanc recte nobilitatē solēnitatis dicaz: q̄ solennitates ceteras antecedit. Sicut enim in sacro eloquio sancta sanctorum vel cantica canticorū pro sui magnitudine dicunt ita hec festiuitas recte dici pōt solēnitas solēnitatuz. Ex hac quippe solēnitate exēplum nobis resurrectionis datū est spes celestis patrie apta z facta superni regni iam p̄sumptibilis gloria. Per hanc electi qui q̄uis in tranq̄litatis sinu: tñ apud inferni claustra tenebāt ad paradisi amena reducti sunt. Que est g̃ ista solēnitas q̄ inferni claustra destruxit: et ianuas nobis regni celestis aperuit? vñ z Augu. Augu. Alacrior dies illa refulget nō deīsitatis solis circulis illuminata p̄clari⁹: iz de lumine agni resurgentis illustrata sublimi⁹. Hac em̄ die sol iusticie xp̄s ascendit ab inferis: z idcirco pulsem⁹ cytharā dauid canētes. Hec est dies quā fecit dñs exultem⁹ z letemur i ea Cōtēplemur hūc diē q̄ē noctē habuerit genitricē. Nox q̄ celū luminarib⁹ imitat imo i q̄ celūz terra letat nox bone parturitiōis: nox sanctere gnatiōis nox de q̄ ōr: z nox sicut dies illuminabit: z ab ipsa ē dies quā fecit dñs dies dñic⁹. Et recte Dies lucis dies ōr lucis in q̄ fugerunt tenebre cecitatis. Exclamauerūt q̄ erāt i regione vmbre mortiz qz lux orta est illis: letet terra: qz nouā lucem vidit. letent z angeli: qz p̄cōrib⁹ dñs claritatē dedit. Cōtremuerūt inferi sustinēdo splēdorē insolitū: z incuruatuz est oē genu xp̄o dño celestiū terrestriū: z infernoz. Oia g̃ nobiscum hodie triūphant: z angeli z archangeli: ceteriq̄ beatoz spirituū ordines nobiscū festa concelebrāt. ¶ Nos q̄z imitamur cantilenā cantantes cantica celestia q̄ adhuc humana cātare nō pōt lingua. Exultem⁹ g̃ in dño: sed in timore nō remissa securitate. Nā z beat⁹ Johānes precurs⁹ exultauit in vtero matris: sz vinuz nō bibit precepto angeli gabrielis. Nos aūt qui infirmi sumus sobrie bibam⁹: moduz nō excedam⁹: vt leticia nostra cū exultatione nullā sentiat corporis tēpestatez: sz per sobrietatis serenitatē portū intrem⁹ salutarē. Accepimus ieiunioz palmā festiuitatiz nō amittamus victoriā quā nobis tribuat dñs xp̄s adiuuando: qz vicit in nobis patiendo: vt digno carmine triūphem⁹ cātātes: absorpta ē mors in victoria alleluya. Ignitā quippe rumpheā illā z paradisi ianuā quaz nullus effringere potuit hac die xp̄s cū latrone reserauit dicēs ad angelos. Aperite mihi portas iusticie z ingressus in eas confitebor dño. Ex eo nimiruz tēpore quo passus dñs porta hec z clausa z reserata est. Clausa quidē incredulis z p̄cōrib⁹ reserata vero iustis z credentibus. Quō mater dñi Maria: inter oēs mulieres principatū tenet: ita z inter ceteros dies hec omniū mater est. Hec dies est vna de septē: z extra septē. Hec est dies que appellat octaua. vñ z in quibusdā sc̄ōz titulis sup scribit ꝓ octaua. Hec est dies in qua synagoga finit z eccl̄ia nascit. Hec est dies in cuius numero octo aie seruate sunt in archa Noe. Et quid mihi necesse ē infinita replicare. Dies mihi deficiet si voluero oē diei illi⁹ exponere sacramentuz. Hoc tñ dico q̄ vniuersa sabbati gratia z antiqua illa festiuitas populi iudeoz diei istius solēnitate mandata est. Illi in sabbato nō faciebant opus seruile: nos in die dñico hoc est in die resurrectiōis opus seruile nō facim⁹: illi de domibus sui nō egrediebāt z nos de domo xp̄i nō egrediamur. Illi nō accendebant ignez in die sabbati nos ecōtrario accēdam⁹ in nobis ignē spūssancti. De quo igne dñs ait. Ignem veni mittere in terrā z q̄d volo nisi vt ardeat? Lu. xij. Desiderat dñs istū ignē ardere in nobis spiritūsanctuz feruere vt nō refrigescat charitas dei. Iste agnus aut hic⁹: nobis xp̄s occidit: z Pro quib⁹ vniuersis fratres cōsona voce pariter cantemus hec dies quā fecit dñs exultemus z letemur in ea. Hinc ergo z a nobis alleluya decantetur q̄ latine laudate dominū interpretat. Laudem⁹ dominum fratres vita lingua corde z ore vocibus z moribus. Sic em̄ sibi dici vult deus alleluya vt non sit in laudā te discordia. O felix alleluya in celo vbi templum dei sunt angeli. Ibi em̄ concordia summa laudantiū: vbi nulla lex in mēbris repu- alleluia

Exultā dum cū tremore

rūphem amota paradi so.

Excellē tia diei resurrection is

gnat legi mētis vbi nō est rixa cupiditatis in qua piciter victoria charitatz. Hic g alleluya cātem⁹ adhuc soliciti vt illic possim⁹ aliqñ cā tare securi qñ. s. hoc mortale corp⁹ imortale et incorruptibile factū fuerit qñ tota tētatio pe rit. O felix illic alla: o vita secura: o sine ad uersario: o vbi nemo erit inimicus: nemo pe rit amicus: Jbi laudes deo z hic laudes deo: sed hic a solicitis ibi a securis: hic a morituris ibi a semp victuris: hic in spe ibi in re: hic in via ibi in patria. Modo g fratres mei can temus nō ad delectationē q̄etis sz ad solatiuz laboris. Qūo solent viatores cantare cāta et ābula z cantādo laborē cōsolare. Pigritiā no li amare sz ambula z in bono ꝓfice. Canta et ābula noli errare: noli redire noli remanere.

Beda. Hec Augu. vñ z Beda. Et qñ illa vita tota in dei laude gerit cessantibus cūctis languorib⁹ merito. l. diebus in memoriam huius nostre quietissime ac felicissime actionis crebrius ac festinius alleluya canere solem⁹: alleluya nāq̄ hebre⁹ sermo est. z interpretat latine lau date dñz. Deniq̄ in psal. vbi nos canim⁹ lau date dñm: p hoc ꝟbo apud hebreos semp ca nitur alla. Qō euangelista Johānes in apo calipsi sua celestiū agminaꝟtutū cantica se audisse perhibet. Sed et venerabilis pater Thobias intelligens qualis supnorū ciuium gloria quanta ipsius hierlm celestis sit clari tas hec mystica voce dicebat. Ex lapide p̄cio so z auro mūdo oēs platee ei⁹ sternent z per vicos ei⁹ alla cātabit. hec Beda. Resurge nūc aia mea cū xp̄o de sordido pcti sepulchro re spira iā in spem resurrectiōis z vite perennis p amore dei moriamur in presentivita vt post resurrectionē viuam⁹ i futura. Quia si p amo re xp̄i nunc mortuū corpus portam⁹: tunc in le tabundo gaudio cū ipso cōregnabim⁹. Sic g curemus interesse festis hoim vt mereamur etiā interesse festis angelo⁹. vñ. Greg. Ecce paschalia solennia agimus sz ita viuendū est nobis vt puenire ad eterna festa mereamur. Trāseunt cūcta q̄ tēporaliꝟ festiue celebrant Curate q̄ his solēnitatibus interestis ne ab eterna solennitate separemini. Quid ꝓdest i teresse festis hoim si deesse cōtingat festis an gelo⁹? Umbra venture solēnitatis est solēni tas presens. Jdcirco hāc annue agim⁹: vt ad illā q̄ nō est annua ꝓducamur. Cū hec statuto tēpore gerit ad illius desiderū memoria nra refricat. Frequentatione g gaudij tpalis ad eterna gaudia mens incalescat z feruea t vt ex veritate; leticia ꝓfruat in patria q̄ de vmbra gaudij meditat in via. hec Greg. Xp̄s resurre ctionē suā p sampsonem fortissimū olim figu rauit qui ciuitatē inimico⁹ suo⁹ introiuit: et ibidē nocte dormiuit. Et cū inimici portas ci uitatis custodirēt: vt ipsum mane comprehen derent z occiderent ipe media nocte surrexit z portā ciuitatis secū detulit. Sic xp̄us vrbem hostiū suo⁹: hoc est infernum potēter itrauit et destructo media nocte surrexit. Xp̄s etiam Jone. ij. p ionā resurrectionē suā prefiguraꝟit quē in ventre ceti p triduū viuū ꝓseruauit: z post tri duū cet⁹ ipm de ore in terrā viuū emisit. Fuit etiā resurrectio xp̄i prefigurata p lapidē quē reprobauerūt edificātes tēplū dñi. Qui cū ab eis ꝓpter ineptitudinē abiect⁹ esset tandē cō summato tēplo cuz lapis angularis poni de beret q̄ in se duos parietes cōplecteret mō est inuent⁹ lapis ad hoc apt⁹: nisi ille qui ab edi ficantibus erat reprobat⁹. Xp̄s erat lapis re probatus in sua passione z fact⁹ est ecclesie la pis angularis in sua resurrectiōe. ¶ Tūc ad ipleta est illa ꝓphetia dauid. Lapidē quē re- ps. cxvij probauerūt edificātes ꝛc. et iō ipsa cantat in festo resurrectiōis. Lapis iste duos parietes in tēplo dñi coadunauit: qz xp̄s de ppl'o gen tili z iudaico vnaz eccl'iam edificauit. In hoc edificio p cemento vsus est suo sanguine z p lapidib⁹ suo sacratissimo corpore. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̄e dulcorvnice q̄ rupti vinculis mortis glorificasti corp⁹ tuū in tā ineffabili gl'ia surrexisti: precor z obsecro te per tuā resurrectionem floridā da mihi vt a vitijs z a morte aie resur gens in virtutib⁹ semp floreā z in nouitate vi te ambulē: vt q̄ sursum sunt, q̄rā z sapiā non q̄ super terram. Per tue claritatis virtutē pur ga animam meam a tenebris peccatorum: z p eandem virtutem die vniuersalis resurrectio nis caro mea resurgat ad gloriam: vt tecum eternaliter in vtroq̄ gaudeam. Amen.

¶ De eo quomodo dñs iesus apparuit matri sue. Capitulum.lxx.



Eadē aūt hora. s. summo mane. Maria magdalene z maria iacobi mi noris mr̄ q̄ etiā appellat maria ioseph. s. mater qui fuit frater iacobi z vn⁹ de. lxxij. discipulis z ab apl'is cū ma thia statutus z quādoq̄ ma ria cleophe. s. filia appellat: z maria salome scz cet filia q̄ etiā mater filio rum zebedei vocat z cetere que cuz eis erant licentia pri⁹ petita a domina ceperūt ex deuo tione z fide quā ad dñm habebant ire cū vn guentis ad monumentū ad inungendū corp⁹ dñicum. Domina aūt remansit domi vacans interim lachrymis z oroni. Et pulchre he mu lieres vno censentur nomine: vt quibus vna erat voluntas parq̄ desideriū vnū esset voca bulū. Ubi sciendum q̄ tres sunt status hoim saluandorū quorum quilibet querit xp̄m z ex tra hos nemo saluatur: scz incipientium pro ficientium et perfectorum: siue penitentium actiuorum z cōtemplatiuorū. Et hi tres stat⁹

A Magdalene maria iacobi ioseph z cleophe: Maria salome z zebedei.

Status saluandoꝝ. ij.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

signant p tres marias q̄ q̄rebāt dñm quātū ad triplicē nois marie interpretationē. Stat⁹ penitentiū signat in maria magdalena que famosa peccatrix fuerat et penituit. Et licet alibi p ipsam accipiat vita cōtēplatiua: vt tñ marcus hic de ea loquit dī. Maria antē erat de qua eiecerat. vij. demones: sic inter penitētes reputat: immo ipsa in euangelio p̄micerria penitētiū fuisse dignoscit. Et p̄m ꝟ bñ cōuenit ei nomen maria ꝑ interpretat mare amarū p̄m ethimologiā latinā: vel ex derivatione hebraicā a vocabulo mara qđ latine ē amara. Unde Ruth. Non vocetis me noemi. i. pulchrā: sed vocate me mara. i. amarā: quia amaritudine valde repleuit me dñs. Quod ꝟificabat in maria magdalena qñ añ pedes dñi lachrymis lauit maculas criminis. Sic et petrus penitēs fleuit amare. Unde cuilibet aie vere penitenti dī illud Treñ. Magna ē velut mare contritio tua filia syon. Status ꝟo p̄ficientiū et actiuorū signat in maria iacobi que fuit mr iacobi minoris. Ad p̄ficiētes em̄ pertinet supplātare vitia et luctari in exercitio spirituali ꝟtutū. Cui cōuenit alia interpretatio marie ꝑ interpretat dña syriace. Qui em̄ p̄ficere volentes sunt in cōtinuo cōflictu ꝓpter pnitatē ad malū et difficultate ad bonum: necesse est p̄ficiētes dñari passionib⁹ p rōnē ne tentationib⁹ cedant ex qua lucta qñ vez rō p̄dominat sensualitati generant ꝟtutes: nam ꝟtus in infirmitate p̄ficit. Stat⁹ aūt p̄fectorū et contēplatiuorū signat in maria salome que fuit mr filiorū zebedei. s. iacobi maioris et iohānis: hec postulauit filijs suis regnū: sic p̄fecti et contēplatiui nō occupant nisi circa regnū dei: immo ipsi in se habent regnū dei et hic p̄regustant quodā mō regnū celorū. Unde etiā salome interpretat pacificans: nā in hac vita nulla pax est homini nisi in actu cōtemplationis. Et huic cōsonat tertia interpretatio nois marie ꝑ interp̄tatur illuminata. Unde aie contēplatiue dī illud Esa. Surge illuminare hier̄m qz venit lumē tuū. Quelibet istarū mariarū hz sua aromata et vnguenta. Penitentiū aromata sunt dolor contritionis: pudor cōfessionis et labor satisfactiōis: ex his cōficit vnguentū quo libenter vngit dñs. Cōficit aūt hoc vnguentū ex myrrha aloes et thure. Per myrrhā q̄ valde amara est significat amaritudo cōtritionis. Per aloes qđ etiam amarū est et valet cōtra retentionē mēstruor. i. pctōrū significat verecundia p̄fessiōis. Per thus cuius odor cū fumo ascendit significantur opa satisfactionis: que per rectā intentionē in deū dirigunt. Sed ex his tribus nō cōficit bene vnguētū nisi apponat oleū mie diuine sine qua ois penitētia est ineffica x: admixto aūt hoc oleo optimū vnguentū efficit: et tale fuit vnguentū marie magdalene que oēs ꝓtes pnie p̄fectissime impleuit assistente sibi mia saluatoris: vt patet i euāgelio. Jp̄a em̄ lachrymas copiose effudit ex amaritudine cōtritionis: cōuiuātes nō erubuit ex pia impudentia cōfessiōis: pedes dñi lachrymis lauit: capillis terſit: oscula bat: vnxit: et le tota xp̄i obsequio deuouit et impendit: et hoc ex immenso affectu satisfactionis. Proficientiū aromata sunt patientia: hūilitas: pseuerantia seu longanimitas: ex q̄bus cōficit vnguē tū actuorū. Et hoc vnguentū intrāt myrrha et gutta et cassia q̄ fluūt a veste vite xp̄i. Myrrha bona est in oi vnguēto: et iō ꝛ posita sit in vnguēto penitentiū: cōuenienter tñ ponit. Et in vnguento p̄ficientiū et ponet etiā in vnguēto p̄fectorū. Myrrha em̄ arcet vermes: sic patientia arcet vermes q̄ mordere solent cor patientis ne cōtra iniuriantē dolore mordeat. Et hac patiētia maxime opus est p̄ficere voluntatib⁹ exercitio spūali. qz p̄m Grego. ꝟtutes inter p̄ressuras passionū et p̄cturas tētationū crescūt. Per guttā aūt q̄ et aromatica dī significant hūilitas: qz gutta pellit oēs inflaturas et tumores: sic hūilitas curat cordis duricias. Hac etiā opus est p̄ficiētib⁹. qz p̄m Grego. Origo ꝟtutis est: et iō illa in nobis virtus veraciter pullulat q̄ in radice p̄pria. i. in hūilitate p̄durat: a qua si abſcidit arescit qz viuificāte se in infimis humore p̄dit. Per cassiam q̄ et fistula dī significat perseuerentia seu longanimitas: vt videlicet q̄s in exercitio spūali nō frāgat desperatione aut tedio nec statuat sibi terminū in p̄fectu sed semp tendat ad melius sine termino qz in spirituali p fectu nō est status. Cassia em̄ in aquosis nascit et crescit in imensum: sic bon⁹ p̄ficiēs aḡs diuinaz gr̄arū fecundat⁹ crescit in imensum de ꝟtute in virtutē et nūq̄ cessat donec videat deū deorū in syon. Sed et hec aromata nō bñ cōficiunt si nō apponat oleū leticie: vt videlicet hō leticiā spiritualē habeat in bonis opibus suis et illā ponat in corde atq̄ cōscientia sua nō in laudib⁹ hoim. Et istud est vnguētū marie iacobi q̄ habuit q̄tuor filios. s. iacobū q̄ interpretat supplantās. s. passiōes p patiētiā: symonē q̄ interpretat obediens p hūilitatē: ioseph q̄ interpretat augmentū: vel appositio p longanimitatē: et iudā q̄ interpretatur gl̄ificās. s. deū p spūalē leticiā. Perfectorū vel cōtēplatiuorū aromata sunt carnis oimoda mortificatio deifica cōuersatio et charitatis p fectio: ex q̄b⁹ fit vnguentū suauissimi odoris qđ intrāt myrrha cynamomū et balsamū. Per myrrhā ei accipit totalis mortificatio carnis q̄ cōuenit p̄fectis. Nā penitentib⁹ ꝙueniebat myrrha mortificās pctā p amaritudinē cōtritionis: proficientibus ꝙueniebat myrrha mortificans passiones vermē. s. remordentē ꝫ tolerantiā passionū: sz p̄fectis cōuenit myrrha mortificās carnē a petulātia rebellionis: ne videlicet caro in aliquo rebellet spiritui. Et

Aromata proficientiū.

Myrrhe virtus.

Grego.

Grego.

Cassia.

C Aromata p̄fectorum.

Cāti. v. hec est myrrha electa ꝑma et ꝑbatissima. de q̄ ōr i cāticis. Manꝰ mee distillauerūt myrrhā et digiti mei pleni sunt myrrha ꝑbatissima. Manus em̄. i. op a penitētiū et actiuoꝝ distil lant q̄dē myrrhā vt dictū est: sz digiti. i. subti les et spūales exercitationes contēplatiuoꝝ sunt pleni myrrha ꝑbatissima. Probata q̄p pe est myrrha penitentiū: ꝑbatior ꝑficientiū sed ꝑbatissima est cōtēplatiuoꝝ et ꝑfectoꝝ.

Cyna momū. Per cynamomū accipit deifica cōuersatio: cy namomi em̄ cortex cū frangit spiramētū visi bile reddit ad modū nebule vel pulueris et valet ad bonū odorē oris: sic ꝑfectꝰ si frangit vituperatiōe vel iniuria corpali molestia vel inedia laborū frequētia vel q̄cūq; accidūt ad uersa semp spirat visibl'r odorē deifice cōuer satiōis et emittit odorē dulcis rīsionis. Per

Balsa mum. balsamū charitas perfecta intelligit q̄ foras mittit timorē: et oē cū q̄ ipsa stare nō pōt. Bal samū em̄ purū et nō adulteratū corpa a corru ptione cōseruat: sicybi charitas pura et ꝑfecta

Augu. ibi nulla corruptio hois interioris. qr sz Aug. hꝰe oia sacramenta et malus esse q̄s pōt. hꝰe aūt charitatē et malus esse nō pōt. Sz ex istis ꝑfectoꝝ aromatibꝰ nō fit vnguentū sine ad mixtiōe olei diuine dulcedinis q̄ semp p̄dicta tria comitat q̄ oleū tegustauerat ꝓpheta cū

ꝑs. xxx. dicebat: q̄ magna multitudo dulcedinis tue ꝛc. Et istud est vnguētū marie salome q̄ fuit filia salome vxor zebedei et mr̄ iacobi maioris et iohānis. Per iacobū maiorē intelligit tota lis supplātatio vel mortificatio hois exterio ris: p salome itelligit deifica cōuersatio q̄ nō est nisi in hoīe bn̄ intra se pacificato: p iohān̄e charitas itelligit qr erat pre ceteris a xp̄o dilectꝰ: sz p zebedeū q̄ interp̄tat fluitio intelli gi pōt diuina dulcedo q̄ talis aia fluit et affluit delitijs internis. Itaq; q̄libet aia p statu suo dz istas mulieres imitari: et cū istis vnguētis

D Berñ. iesum q̄rere et vngere: vt. s. instanter pniam faciat. viriliter tentatiōes sustineat pacifice ad primū se habeat. Ista em̄ tria facit ap parere iesum cuilibet ꝑm statū suū ꝑm Ber. Moral'r

Moral'r p istas tres mulieres signāt in iusto q̄libet mens lingua manꝰ q̄ hñ valde p̄cio sa

Unguē ta tria mentis. vnguēta. Mētis vnguēta sūt tria: cōtritio: cō passio et deuotio. Primū. s. cōtritionis conficit ex vilissimis specieb⁹. s. ex pctis q̄ crescunt in nr̄o orto ꝓprio. Scōm. s. cōpassionis conficit ex amarissimis specieb⁹. s. ex primoꝝ mise rijs q̄ crescūt in horto alieno. Tertiū. s. deuo tionis cōficit ex p̄ciosis specieb⁹. s. ex xp̄i bn̄fi

Unguen ta tria lingue. cijs q̄ crescunt in orto dn̄ico. Lingue vnguēta sunt tria: oro deuota: cōfessio integra: p̄dica tio vera. Primū. s. oronis conficit ex herbis q̄ sūt: intentio recta: attētio firma: affectio pia. Scōm. s. cōfessionis conficit ex herbis q̄ sunt pudor cōmissi: dolor amissi: timor suppli cij. Tertiū. s. p̄dicationis cōficit ex herbis q̄ sūt: dei instructio: morū informatio: vitioꝝ incre patio. Manus vnguenta sunt septē mie opa quib⁹ est iteversus. Colligo: poto: cibo: re dimo: tego: visito: cōdo. Qui aūt vult p̄dicta aromata et vnguenta hꝰe opz ea emere. Ille em̄ q̄ emit dat de suoꝝ accipit de alieno: sic in opib⁹ virtuosis oportet aliq̄d ponere de nr̄o s. volūtatē: et aliq̄d recipere a deo. s. operandi facultatē: vel a deo recipimus gratiā p̄uenie tē: de nostro apponim⁹ volūtatē subsequētē. Quanuis ergo multe alie mulieres dn̄m seq̄ rentur: iste tn̄ precipue venerunt. qr xp̄o plus obligate erant ex eo q̄ plura beneficia ab eo receperant. Maria em̄ magdalena multum xp̄o tenebat: qr ab ea septē demonia eiecerat Maria antē iacobi et sīr maria salome xp̄o multū tenebant: tū qr nepos earū erat: tū qr filios suos cardinales. i. apl'os fecerat. Sed

E Maria cur ad monu mētū nō venit. mirū videt q̄ beata ꝙgo cū istis mulieribꝰ ad monumētū nō iuit: sz domi remāsit. Super hꝰ autē p̄nt tres cause assignari. Una qr mr̄ se pulchri filij sine magno dolore videre nō po tuisset et maxime recēter sepulti. Si em̄ sepul chri filij vidisset q̄si doloris gladius aiam eiꝰ pforasset. Et satis ꝑbabile ē q̄ si irevoluisset iohānes eiꝰ custos hoc nō pmisisset: imo etiā ceteri apostoli dixissent iohāni nullo mō illic eā ire pmittas: qr si ierit tm̄ ibi flebit et se ma ctabit q̄ fere se occidet. Scōa cā qr i parasce ue et sabbato tm̄ fleuerat et tm̄ se mactauerat q̄ etiā sustinere nō posset. Ut em̄ dicit Berñ. Berñ. Oportuit q̄ inter manꝰ discipuloꝝ tāq; semi nina de cruce ad domū ꝓpriā portaret. vñ et Augu. Augu. Illa pia mr̄ imani dolore eiulās et pe ctora delicata ꝓtūdēs ita viscera oia fatigaue rat et mēbra vt iā sensu deficiēs vix potuisset ad funus xp̄i puenire. Tertia cā ē qr p̄dicte mulieres putabāt corpꝰ xp̄i adhuc in monu mento esse et volebāt put antiquitus cōsuetu do erat ip̄m corpꝰ inungere vt cōseruaret a fe tore et a vermiū corrosione et ab incineratione sed erant decepte: qr corpus xp̄i erat deitate imbalsamatū: et iō si per decē milia annoꝝ in terra latuisset non potuisset putrefieri nec incinerari nec a vermibꝰ corrodi. Beata aūt ꝙgo scinit q̄ ibi nō erat: sz qr iā immortalis et incorruptibilis surrexerat: et iō illuc ire nole bat sicut nec poterat. Ipsa itaq; ex quo vnige nitū filiū suū teneri flagellari et crucifigi vi dit delicatis manib⁹ delicata pectora tundēs et se nimio dolore vigilijs q̄z ieiunijs affligēs: iam viribus pariter et spiritu attenuata ali cubi sola in secreto domus sedebat: et de his q̄ sibi acciderāt calamitatibus lamentabat et flebat. ¶ Dña igit orante et lachrymas dul

F Appari tio facta marie mr̄i dn̄i. citer emittente: ecce subito venit dn̄s iesus in albissimis vestib⁹ gl'ie et resurrectiōis nouita tis sue: vultu sereno: speciosus: gl'iosus et gau dens: ac matri desolate et merenti totꝰ festiuꝰ apparēs. ac illa a dorās et surrgens cū lachry mis p̄ gaudio eū ap̄lexat: tota acerbitas me

rozis in leticiā vertit. Postea cōsedētibus eis pariter curiose intuebat eūdē in vultu ⁊ cicatricib⁹: per totū diligēter querēs: si ois pena transisset ⁊ ois dolor ab eo discessisset. O quāto gaudio mater implet: cū ipsa natū impassibilem intuet: nō solū ineternū victurū: sed et celo ⁊ terre oicq creature parenti iure dominaturuz. Stant igit ⁊ colloquunt adinuicem gaudētes ac pascha delectabiliter ⁊ amanter ducentes. Et narrat ei dñs Jesus qualiter populū suū liberauit de inferno et q̄ fecit in illo triduo. Ecce igit nūc magnum pascha.

Appariti pria facta marie.

¶ De hac apparitione qua ante ceteros ꝟgini gloriose apparuisse creditur nihil in euangelio habet: sz iō ipsam posui ⁊ante alias p̄missi: qz sic plus est credere put in q̄dā legēda ō resurrectiōe dñi plenius cōtinet. Dignū nāq erat vt matrē pre ceteris visitaret ⁊ de resurrectione sua prius letificaret: q̄ pre ceteris plus dilexit ei⁹ amoris desiderio pl⁹ afficiebat: pl⁹ de ei⁹ morte doluit pl⁹ dolore afflicta ei⁹ resurrectionē expectauit. Et licet hoc ab euāgelistis subticeat pie tñ sic credit. Unde ⁊ romana ecclesia hoc cōprobare videt q̄ statiz ipa die apud sanctā mariā maiorē rome celebrat stationez p hoc innuens beate Marie primo factā apparitionē. Quid em̄ si euāgeliste hoc nō dīāt. Nō ei. vt ait Johā. oia ei⁹ facta scripta sunt. Nā si hoc iō nō credit qz nullus euāgelistarū testat cōsequēs est vt post resurrectionē nūq sibi apparuerit: qz vbi vel qñ null⁹ euāgelista edisserit. Sed absit: vt talē matrē talis filius tali ⁊tāta negligētia dehonorauerit: q̄ patrē ⁊ matrē honorari p̄cipit. Sed iō forsitan hoc euāgeliste subticuerūt: qz cōz fuit officiū solū modo resurrectiōis testes inducere: matrē aūt ad testificādū p filio eos inducere nō decuit. Si em̄ ꝟba extranearū mulierū deliramenta sunt visa: quō nō magis matrē p honore filij crederēt delirare? Hoc igit euangeliste scribere noluerūt: sz p cōstanti reliquerūt. Hoc etiā testat Ambro. di. Uidit Maria resurrectionē dñi: prima: vidit ⁊ credidit. Uidit maria magdalena q̄uis adhuc ista nutaret. vñ⁊ Ansel. At si aliq̄s q̄rit cur euāgeliste non referant ipsum pijssimū dñm a morte resurgētem huic dulcissime matri vt ei⁹ dolores mitigaret prio ac p̄cipue apparuisse. Dicim⁹ q a q̄dā sapiente de hocipso scisc̄itates audiuim⁹: ait g. Tanta scitur auctoritas narratiōis euāgeliste vt nihil in ea dep̄ēdens vel mane vel supfluū reperiat. Itaq̄ si matri: si dñe mūdi ipie filius ei⁹ ab inferno resurgens: scriberet sicut alijs apparuisse: eāq̄ de sua resurrectiōe docuisse quis nō tale scriptū supfluū diceret. Regina videliceticeli ⁊ terre omniscq creature coequaret illi vel illi q̄b⁹ apparuit viro aut mulieri. Spiritus ei⁹ plene ac perfecte in illa quiescebat: q̄ sibi ⁊ esse illius ⁊ oia facta ei⁹ ⁊ luce clarius reuelabat: ⁊euāgeliste scriberent: tūc vel tūc: illi talē vel talez semet exhibuisse. hec Anselm⁹. vñ etiā Sedul⁹. Semp virgo manens huic⁹ se visibus astans: luce palā dñs pul⁹ obtulit. Dicit etiā Jgnati⁹ q primo dñs apparuit matri sue post resurrectiōez ⁊ solabat eā ex q̄ tanto fuit repleta gaudio: q̄ oblita fuit ois doloris quē habuerat de sua passiōe. Q̄ ergo infra dicit apparuisse primo marie magdalene intelligitur inter eos quibus voluit suā resurrectionē probare. Matri em̄ virgini primo oiaz apparuit nō vt resurrectionē suā pbaret: sz vt eā de visu suo letificaret.

Sedul⁹

Jgnati⁹

¶ O Maria dei genitrix ⁊ virgo gratiosa omnium desolatoz ad te clamantiū cōsolatrix vera: p illud magnū gaudiū quo consolata es qñ cognouisti dñm Jesum die tertia a mortuis impassibilē resurrexisse: sis cōsolatrix alie mee ⁊ apud eundez tū ⁊ dei natū vnigenituz in die nouissimo qñ cū alia ⁊ corpore ero resurrectur⁹ ⁊ de singulis meis factis ratione redditur⁹ me digneris iuuare q̄ p petue dānatiōis sētētiā p te pia mater ⁊ virgo valeā euadere ⁊ cū electis dei oib⁹ ad eterna gaudia feliciter peruenire. Amē.

¶ Quō maria magdalena et alie marie ⁊ petrus ⁊ iohānes venerūt ad monumentuz. Capitulum. lxxj.

A Wat. xx ⁊ viij. Mar. xv lu. xxiiij ⁊ Jo. xx.



Uespere igit sabbati. i. nocte sequēte sabbatū: noie em̄ vesperis q̄ principiū noctz est: significat noctē. s. a parte totum: ⁊ iō mutat genus referēs ad sensuz nō ad nomen ⁊ ait [que]. s. nox [lucescit [id est lucere incipit [i prima sabbati] id est prima die post sabbatū seu prima die septimane q̄ apud nos dñica dicitur [valde diluculo ⁊ mane orto iā sole] id est ortu suo iā celum illustrāte: q̄uis nōdū appareret terris rarisadhuc tenebris existentibus: hoc est iā rubescente aurora ⁊ celo ab oriētis parte ob solis vicinitatē iaz albescente: aurora enim media est inter tenebras noctz ⁊ perfectā lucem diei ⁊ ideo tanq̄ mediū ab vtroq̄ extremo potest nominari [maria madalena ⁊ alie] due marie iuerūt ⁊ [venerunt ad monumētū cuz vnguentis] ex deuotiōe. Ubi sciendū q̄ sicut gētiles denominabāt dies totius septimane a nominib⁹ deorū suoruz. s. planetarū vt a luna diem lune: a marte diem martis: ⁊ sic de alijs ita iudei: quia dies sabbati apud eos solemnior habebatur sabbatū sic nominabant absolute ꝓpter reuerētiā illius diei: ⁊ ab eo tanq̄ a digniori oēs alios dies nominabant: ita q̄ dies immediate sequens sabbatū dicebat prima sabbati. i. pria post sabbatū: alia secūda sabbati: ⁊ sic cōsequēter: ⁊ q̄ hebrei ⁊ greci

Nūeralia ꝓ ordinalib⁹ Ben.j. lu.xviij.

noīb⁹ numeralib⁹ ꝓ ordinalib⁹ noibus vtunt iō vnū apud eos in ordine dierū significat primū. vñ i Ben.ōz. Factū est vespe ⁊ mane dies vn⁹. i. prim⁹ ⁊ iō cōsequēter ibi subdit secund⁹ ⁊ terti⁹: ⁊ sic de alīs. vñ Luc. dicit [vna sabbati]. i. ꝑma die post sabbatū: vel pria die septimane: qz ei sabbatū apud hebreos nō tm̄ diez principalem a quo septimana apud eos incepit sed etiā septimanā ex prerogatiua sabbati denoīat: vt ibi ieiuno bis i sabbato. i. i ebdomada: iō etiā cuz dicit prima vel vna sabbati pōt intelligi prima die septimane vel ebdomade: q̄ apud nos ꝓpter dñicā resurrectionē vocat dñica a qua etiā apō nos incipit septimana. Nobis em̄ celebritas veteris sabbati cōuersa ⁊ trāslata est in dñicā q̄ ceteris diebꝰ celebrior est ꝓpt dñice resurrectiōis sanctitatē: gaudiū: et reuerētiā. Latini ꝙo seu romani ⁊ ecclesia mō dies vocant ferias: diez dñicam vocātes feriā primā: diē lune secūdaz: ⁊ sic de alīs vsq; ad sabbatū. Et vocat feria a feriare qđ est cessare: vel a ferendis victimis: quia oī die feriare. i. a ꝑctō cessare ⁊ victimas ferre ⁊ offerre debemus. Mulieres ergo iste venerūt, ita mane q̄ [adhuc tenebre erāt] vt dicit Johānes: ⁊ ꝑm Lucā venerūt diluculo: que est claritas media iter noctis tenebras ⁊ diei claritatem qđ aurora appellari solet. Et ꝑm marcū: venerūt orto iā sole. Et potuit esse ad litterā q̄ valde mane cū adhuc tenebre essent venire ceperūt: diluculo aūt venerunt: sz orto iā sole ad monumētuz peruenerūt. ¶ Et nota q̄ non sine mysterio euangeliste sic diuersimode loquunt de isto mane sz oēs cōcordāt in ꝟ q̄ fuit mane. Nāvt patet ex premissis istud euangeliū mystice ꝓcedit secūdū tres status electoꝝ ꝑ tres marias significatos: q̄ em̄ Johannes dicit cū adhuc tenebre essent respicit statū incipientiū. q̄ ꝙo Lu. dicit diluculo: respicit statū ꝓficientiuz: sed q̄ dicit Mar. orto iā sole: respicit statū ꝑfectoꝝ. Debēt ergo fideles querētes xp̄m quilibet ꝑ statu suo mane venire qđ est ꝛ pigros. Debet etiā venire vna sabbatoꝝ: per qđ quies ⁊ pax cordis significat. sabbatū enim quies interpretat̄ qđ est ꝛ discolos ⁊ discordes. Debent etiam venire ad monumentū ⁊ ibi querere dñm. Monumētuz est mens humana ꝯtuz ad quēlibet statum. Nā cor penitentiū dicitur monumentū ratione luctus: qui circa monumenta fieri solet. et penitentiū est lugere ⁊ flere sup̄ seipsos. ꝓficientiū aūt cor dicit monumētuz ratiōe opis misericordie: qđ in sepeliēdo mortuos exercetur: ⁊ actiuorum est insistere operibus misericordie. Contemplatiuorum ꝙo cor monumentum dicit ratione quietis: dicunt em̄ corpora quiescere in monumētis: ⁊ quies maxime ad cōtemplatiuos nosc̄t pertinere. In tali ergo monumento: ꝑ quolibet statu recte queritur christus. Debet etiam obstacula impedientia remouere q̄ intelligūt ꝑ lapidē magnū ad ostiū monumēti aduolutū: ⁊ ꝑ āgelū vt statim infra patebit reuolutū. Nā in quolibet statu est aliquis lapis obstās ne ꝯs possit intrare in intima mētis: ⁊ exercere actꝰ suo statui cōpetentes. Lapis obstās penitētibꝰ est ꝓpitas ad malū: lapis obstans proficientibꝰ est difficultas ad bonū: sz lapis obstās cōtēplatiuis est materialitas specierū. Sed iste lapis ꝓ quolibet statu plerūq; remouet̄ ad soluz desideriū aie pie querētis ꝑ gratiā spiritus sc̄ti: Felix maria. i. aia que ad sepulchrū xp̄i venit videre ꝑ meditationē: plangere ꝑ cōpassionē vngere ꝑ deuotionem. Imitemur ergo ⁊ nos easdē sanctas ⁊ deuotissimas mulieres: vt sicut ille cū aromatibꝰ dñm toto corde ac desiderio q̄rebāt in sepulchro: qđ est ꝓpriꝰ mortuoꝝ locus ita ⁊ nos cū nr̄is aromatibꝰ. s. opatione bonoꝝ operū ⁊ odore ꝟtutū suauitateq; orationū toto affectu mētis ad deū: ꝑ sancta desideria ꝓficiscamur: ⁊ q̄ramꝰ eū nō i sepulchro sz in celo quo ipsum ascendisse credimus atq; nouimꝰ. vñ Greg. Sancte mulieres q̄ dñz fuerant secute cū aromatibꝰ ad monumentū venerunt: ⁊ ei quē viuentē dilexerant etiam mortuo studio humanitatis obsequunt. Et nos ꝯ in eū qui est mortuus credentes si odore ꝟtutū refecti cū opatione bonoꝝ operū dñm querimus ad monumentū ꝓfecto illius cū aromatibus venimꝰ. hec Greg. Mystice monumētū est corpus dñicum ad qđ accedere nemo debet: nisi vna sabbati. i. in pace ⁊ q̄ete pectoris ⁊ valde diluculo. i. cū feruore. Mane em̄ significat feruorē querendi vel diluculo. i. excessis vitioꝝ tenebris ꝑ diluce scētem gratiā portās aromata operatiōis ⁊ fame bone. qui aliꝫ accedit caueat sibi ne iudiciū māducet ⁊ bibat. vñ Beda. Qđ aūt valde mane venerūt mulieres ad monumētū: iuxta hystoriā q̄dē magnꝰ querendi ⁊ inueniēdi dñm feruoꝝ charitatis ostendit. Juxta intellectū ꝙo mysticū dat nobis exēplū illuminata facie decussisq; vitioꝝ tenebris ad sacrosanctuz dñi corpꝰ accedere. Nā ⁊ sepulchrū illud venerabile figurā dñici altaris habet in quo carnis eius ⁊ sanguinis solent mysteria celebrari. Aromata aūt que mulieres deferunt odorem ꝟtutū ⁊ orationuz suauitatez quibus altari appropinquare debemus significant. hec Beda. Mulier ergo q̄ prima in culpam nūc prima venit ad veniā q̄ prima perfidiam sumpsit i paradiso: festinat nunc prima fidez sumere de sepulchro: contēdit de morte rape vitaz q̄ de vita rapuit mortē. Qđ aūt dñs diluculo surrexit: huic consentit autoritas illa q̄ dicit dñz quadraginta horis fuisse mortuuz ⁊ totidē diebus aīa ascensionē post i terra moratū quia quatuor horis parasceues ⁊ triginta sex duarū noctiū ⁊ vnꝰ diei qđ ecclesia ꝑsentire videtur q̄ matutinas laudes celebrat ꝓ xp̄i resurrectione. Unde

Feria.

B Quō: tenebre diluculum et ortus erat sol. Tres status.

Monumentuz penitentium cor ꝓficiē tium.

Cōtēplatiuoꝝuz

Lapis obstās.

C Marie sunt nobis imitande.

Grego.

Mystice Corpus dñicum.

Beda.

Mulieri pria apparitio facta.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Diluculum. petr⁹ cātor. Valde mane dicit diluculo. Diluculū em̄ est inter tenebras noctis ꝛ diei claritatē in qua salus ḣūani gn̄is felicivicinitate ꝑuenit in ecclesia declaranda more solis qui prima luce cōsurgēs roseā ꝑmittit auroram vt tāt⁹ splēdor prepatis oculis possit intueri: quādo tps dn̄ice resurrectiōis illuxit: vt tunc scilz diluculo laudes xp̄i tota caneret exēplo sanctarū feminarū eccl̄ia qn̄ gen⁹ humanū exēplo sue resurrectiōis animauit qn̄ fidem p̄stitit ꝛ lumē credulitatis infudit. Ergo xp̄s mane ꝛ vicino ortu solis surrexit. Sm̄ Augu. qui dicit dn̄z tm̄ quadraginta horis quieuisse in sepulchro sexta hora pasceues passum ꝛ ita cū esset eq̄noctiū diluculo surrexit. Ecōtra Hiero. dicit dn̄m surrexisse media nocte. Legit em̄ in lib. iudicū tūc sampsonē asportasse portas gazevsq; in supciliū mōtis. Solutio aūt cōtrarietatis est q⁹ in tpe medio inter diluculū ꝛ mediā noctē surrexit. hec ꝑt. Dū ḡ mulieres ad monumētū eūtes eēnt extra portam ciuitatis revocabāt ad memoriā afflictiones ꝛ penas sui magistri ꝛ dn̄i ꝛ in oibus locis in quib⁹ contra ipsum notabiliter aliquid factū fuerat aliquātulū subsistebāt genuflectētes ꝛ osculātes terrā gemitus ꝛ suspiria dantes atq; dicētes. Hic obuiauim⁹ ei cum cruce super collum q̄n mater eius semimortua facta est: et hic se vertit ad mulieres hic crucē deposuit fatigat⁹: et sup isto lapide se parūper apodiauit. Hic fuit vbi sic crudeliter ꝛ fortiter eū impulerūt: vt velocius ambularet: ꝛ eū quasi currere coegerūt: hic spoliauerūt eū ꝛ nudauerūt: ꝛ hic eum crucis patibulo affixerūt: ꝛ tunc cum magno clamore ꝛ inundatione lachrymarū procidētes in facies suas adorauerunt ꝛ osculate sunt crucē adhuc pretioso sanguine rubricatā. Deinde surgētes ꝛ versus sepulchrū eūtes cū sex⁹ sui fragilitatē cōsiderarēt et magnitudinē lapidis recolerent qui taz magnus fuisse fertur: vt vix a viginti hoibus moueri posset [dicebāt adinuicē] ꝛ colloquētes se mutuo interrogabāt [q̄s revoluet nobis lapidē de ostio monumēti] vt. s. possim⁹ in illud ingredi. q. d. nō possum⁹ ꝑ nosipsas revoluere: q; erat magnus valde. Sed cūctis talia dicerēt: nō tm̄ ab accepto itinere cessabāt credētes dn̄o eē possibile q̄ humane fragilitati videbat ipossibile [ꝛ respiciētes viderūt revolutū lapidē] ꝑ angelū q̄ prebēs dn̄o suo obsequiū venerat ad manifestādū xp̄i resurrectionē iam factā et ipz angelū dn̄i sedētē sup lapidē extra monumētū. Monumentū pōt dici scriptura in q̄ dn̄s olim iacuit multis figuris occultat⁹: sed post resurrectionē āgel⁹ magni cōsilij scripture difficultatē aperuit. vn̄ sm̄ Bedā. Revolutio lapidis mystice revolutionē sacrāmētoz xp̄i q̄velamine lr̄e legalis legebat insinuat: lex em̄ in lapide scripta fuit: ꝛ iō ꝑ lapidē designat. Et sm̄ eūdē angel⁹ sedebat sup lapidē q̄ ostiū monumēti claudebat vt claustra sepulchri inferoz sua ipz dn̄z ꝛ virtute dr̄e iecisse doceret. Moral'r hic lapis designat pnie pōd⁹ ad q̄ō aspicientes incipientes ad deū cōuerti timere incipiūt: ne possint ichoatā pniam cōsummare: iō dicūt igemiscētes. [Quis revoluet nobis lapidē ab ostio monumēti]. i. a corde i q̄ xp̄s affectat sepeliri. Sz nō debēt diffidere ꝛ retrocedere: sz cū his mulierib⁹ comin⁹ ꝓcedere: ꝛ videbūt ꝯtoti⁹ lapidē revolutū. descēdet em̄ angelus de celo. i. gr̄a spūsancti q̄ lapidē amouebit: q; totū pōd⁹ pnie subleuabit. Ipse em̄ ait. Jugū meū suaue est ꝛ on⁹ meū leue. s. gr̄a dei. [Et itro eūtes] ab oriēte [i monumētū] i. intra claurā ꝛ domūculā rotūdam q̄ erat circa sepulchrū [viderūt] aliū āgelū [sedētē a dextris] sepulchri ie su [stola cādida coopt̄z obstupuerūt] pre gaudio ꝛ admiratione tāte visiōis. [Uiderūt em̄ iuuenē] ipso habitu corpis iuuenilis p̄cedētē immortalitatē resurrectiōis in q̄ renouat⁹ vt aq̄le iuuēt⁹ ꝛ nō se nescit [sedētē in dextris]. i. ad meridianā partē loci illi⁹ vbi corp⁹ positū fuerat: hoc q̄p pe in dextris ie su erat. Corp⁹ em̄ dn̄i q̄ō supinū iacēs habebat caput ad occidētē ꝛ pedes ad oriētē: dexterā manū necessario hēbat ad meridiē ꝛ sinistrā ad aq̄lonē. Ex quo tpe cōsuetudo excreuit xp̄ianoz ad hāc sit̄itudinē corpa sepeliri defunctoz. Uiderunt inq; sedētē i dextris [cooptū stola cādida]. i. alba cādēte ꝓpter gaudiū resurrectiōis [ꝛ obstupuerūt] pre āmiratiōe tāte visiōis [In dextris] ꝛ in albis angelus apparuit: q; dextera ppetuā vitā designat: ꝛ cādor vestis splēdorē solēnitatis denūciat. vn̄ Grego. In dextera sedebat q̄ stola cādida apparuit: q; ꝛ sue ꝛ nr̄e fe stiuitat̄z gaudia nūciauit. Illa em̄ dn̄i resurrectio ꝛ nos ad imortalitatē reduxit ꝛ āgeloz numerū restituēs celestis patrie dāna repa rauit. hec Greg. In stola etiā cādida angel⁹ appuit ad designādū puritatē vite quā post baptismum quisq; debet obseruare. Unde ꝛ cādida vestis alba in baptismo tradit̄ in signū gloriose resurrectionis: ad quā ꝑ baptismū p uenitur. Sic ergo duo erāt angeli ꝓpter testimonij sufficientiā: q; in ore duoz vel triū stat omne verbū. Jam quidem terremot⁹ factus erat dn̄o resurgēte ꝛ monumēto clauso egressus erat ie sus ante revolutiōez lapidis sicut ꝛit claus intrauit ad discipulos ianuis clausis: sz post so egressum accedēs angelus revoluēs lapidē mēto. vt sepulchrū vacū ostenderet: ac resurrexisse dominū ꝛ egressum eius iam factū indicaret. Non em̄ indiguit in resurrectione auxilio angeloz qui ꝓpria virtute claustra dissipauit inferoz. vn̄ Chriso. Cuius gratia igit̄ venit angelus ꝛ leuauit lapidē post resurrectionē ꝓpter mulieres. Jp̄e em̄ viderūt eū in revolutū sepulchro. Ut igit̄ credāt q̄n surrexit vident di ratio

Dū tēpus in sepulchro. Augu. Hiero. Tps resurrectionis.

Mulieres ad sepulchrum eūtes.

Monumētū.

Beda. Revolutio lapidis.

Sepeliri dorum mos.

Grego Stola cādida

Chriso lapidis

sepulchrū corpe vacuū ꝓpter hoc vtiq; abstu
eda. lit lapidē. vnde ꝛ Beda. Angelus reuoluit la
pidē: nō vt egressuro dño ianuā pāderet: sz vt
egressus iā facti hoib⁹ indiciū pstaret. Qui
em̄ mortalis adhuc clauso virginis vtero po
tuit nascēdo mūdū ingredi ipse iā facⁱ imor
talis clauso licet sepulchro potuit resurgēdo
exire de mūdo. ℍ Beda. Hoc tm̄ aliter ꝛ aliter
fuit: qz in resurrectiōe habuit corp⁹ gl'iosum
cui aliud nō resistit: sz exit⁹ de vtero miracu
losus fuit. Ubi no. q̄ cuidā monacho scī lau
rentij rome extra muros admirāti quō xp̄s
F clauso sepl'chro exire potuerit cingulo q̄ cin
rego. ctus erat resolut⁹ dilapsus est et vox in aere
Angel⁹ facta est. Sic potuit xp̄s clauso ꝓdire sepul
rvide chro. Igit vt dicit Grego. Mulieres angelos
ur. videt q̄ cū aromatib⁹ venerūt: qz ille mentes
Angeli spect⁹. supnos ciues aspiciūt q̄ cū virtutū odoribus
ad deuz p̄ sctā desideria ꝓficiscunt. ¶ Et de
scribit angel⁹ aspectu fulgureo ꝛ vestitu can
dido: vt aspectu malos terreat: ꝛ vestitu bo
nos mulceat ad credēdū xp̄i resurrectionē: ti
mor em̄ ꝛ amor debēt inclinare ad credēduz.
[Erat em̄ aspect⁹ ei⁹ sicut fulgur] qz facies
ei⁹ videbat ignea ad incutiēdū terroꝛē custo
dib⁹ [vestimēta ei⁹ sicut nix] ad dādū cōsola
tionē mulierib⁹. Fulgoꝛ enim terroꝛē timoris
denotat: cādoꝛ vo vestis gaudiū dñice resur
rectiōis denūciat. Unde vsus ecclesie hz vt eo
tpe in eccl'ia in albis pallāt: ꝛ cōsuetudo est
palle stinis dies festos celebrātib⁹ vt alba ve
stimēta induāt ꝓpter qō subdit. [Pre timore
aūt] ꝛ fulgore vult⁹ ei⁹ [exterriti sunt custo
des] ꝛ stupefacti istar mortuoꝝ iacētes. Ecce
Raba. quō malos terruit ꝛ eis dur⁹ fuit. vbi Raba.
Timoris ārietate sunt exterriti q̄ amoris fi
ducia nō habebāt [ꝛ facti sunt velut mortui]
q̄ resurrectiōis veritatē credere noluerūt. ꝛ
Seuer Seuerian⁹. Custodiebāt em̄ crudelitatis stu
ian⁹. dio: nō pietatis obseqo: stare aūt nō pōt quē
cōsciētia destituit: ipellit reat⁹. ¶ Hic nota q̄
Angeli in hoc cognoscit bon⁹ angel⁹ a malo a princi
boni di pio. Nam bonus angelus in p̄ncipio terret
cretio a ex suo fulgore: i medio cōfortat ex sua allocu
malo. tiōe: i fine letificat ex imissa ꝓsolatiōe. ¶ Ma
lus aūt angel⁹ ecōuerso: in p̄ncipio terret ex
sua horribili voce: i medio decipit ex fallaci
ꝓmissiōe: ꝛ in fine cōtristat ex subsecuta dece
ptiōe. [Et rñdēs angelus] mulierū trepida
tiōi ꝛ affectib⁹ [dixit eis. Nolite timere vos]
Grego. ac si ꝝ Greg. apte dicat. Paueāt illi qui no
amāt aduētū supnoꝝ ciuiū: ptimescāt q̄ car
nalib⁹ desideriis p̄esse ad eoꝝ societatē ptin
Uos aūt gere desperāt. Uos aūt cur ptimescitis q̄ ser
xp̄sit." uos ei⁹ quē q̄ritis et vos concives videtis?
S Ecce quō bonos mulcet ꝛ eis bland⁹ extitit.
Cps ter In quo etiā ostēdit qz dñs ieſus xp̄s q̄ est an
ribilis ꝛ gel⁹ magni cōsiliū dict⁹ in vltima et genera
blādus li resurrectiōe apparebit ꝛ terribilis repro
videbit bis quib⁹ dicet: ite maledicti in ignē eternū:
et blād⁹ iustis quib⁹ dicet: venite bñdicti pa
tris mei ꝑcipite regnuz. Sic moraliter p̄lat⁹
bonus qui angelus dñi exercituū est obstina
tos terret: ꝛ penitētes demulcet. Hic em̄ notā
tur due cōditiones que debent esse in angelo
sacerdote: ac p̄lato ꝛ p̄dicatore: qz debet pri
mo venenū peccati per terroꝛē extinguere: ꝛ
scō per honeste ꝙuersationis amoꝛē bonos
allicere. Et subūgit. [Scio em̄ q̄ ieſum] sal
uatoꝛē [qui crucifix⁹ est q̄ritis] in sepulchro
sicut mortuū. [Qui crucifixus est] addit ad
differētiā alioꝝ qui etiā noie ieſu vocabant.
Itē additur ad beneficij passionis cōmemo
rationē. vnde ap'ls. Recogitate eū qui talez
sustinuit a pctōribus aduersus semetip̄m cō Heb. xij
tradictionē. Itē addit ad cōmendationē mu Querūt
lierū q̄ ꝛ ieſum etiā crucifixū querebāt. Mul crucifi
ti em̄ ieſum querūt. i. saluatoꝛem: sed nō cru xū pau
cifixum: quia nō per crucē: cuz tm̄ illa nō nisi ci.
in ista inueniat. vñ Chrī. Multi libēter que Chriso.
rūt purpuratū: sed pauci q̄runt eū crucifixū:
vel flagellatū: sz anteqū inueniat purpurat⁹
prio q̄ri oz flagellat⁹. Marcus addit [naza
renū] ꝛ sic tangit nomē ac patriā ꝛ ꝓditionē.
Et subdit angel⁹. [Nō est hic]. s. p̄ p̄tiā car
nis ꝛ corpis qui nusq̄ deest per presentiā di
uinitatis ꝛ maiestatis. [Surrexit] em̄ ꝓ hūa
nitatē q̄ nullū casum patit in diuinitate. Et
addit [sicut dixit] vt reduceret ad memoriaz
ꝙba xp̄i dicta ante passionē suā: vt sic magis
crederēt resurrectionē ei⁹ iā factā. Impossi
bile em̄ est nō fieri qō ipse dixit. q. d. Et si mi
hi nō creditis memētote ꝙboꝝ illi⁹. Deinde
ostēdit eis locū di. [Uenite ꝛ videte locū] sz
vacuū [vbi posit⁹ erat dñs] hoc est corp⁹ dñi
cū. vñ Chrī. Corp⁹ dñi dñs dr. deitas em̄ nūq̄ Chriso.
separata fuit a corpe etiā mortuo. Ac si dicat
angelus. Uultis certificari de ei⁹ resurrectio
ne: ecce loc⁹ vbi posuerūt eū. Si verbis meis
nō creditz: visui ꝛ vacuo sepulchro credatis.
Propter hoc em̄ ꝛ lapidē reuoluerat vt locuz
ostēderet. Unde cū p̄ vniuersum mūdū fideli
bus dicat: surrexit dñs de sepulchro q̄ ꝓ no
bis pependit in ligno: soli canonici eccl'ie re
surrectiōis dñice spāli gaudēt p̄rogatiua di
cētes: ꝛ ad oculū demōstratione facientes: sur
rexit dñs de sepulchro. Sic'r in euāgelio pa
schali cū dicitur: surrexit non est hic: diacon⁹
qui legit eu angeliū digito demonstrat dñicā
sepulturā. Et subūgit. [Sz ite festināter di
cite discipulis eius] cōmuniter [ꝛ petro] spe
cialiter [qz surrexit ꝛ p̄cedet vos in galileaz
ibi eū videbitis sicut dixit vobis] ante passio
nē: ꝛ ideo seqmini eū ibidē. q. d. Nō cōcessuz
est vobis hoc gaudiū occulto cordis tenere:
sz sil'r amātib⁹ pādere. Nō dicit amatoribus
mundi: sz discipulis xp̄i. ꝝ Greg. ꝙo nō sunt Grego.
discipuli q̄ cū eo pascha non faciunt: nō sunt Disci
discipli q̄ retro aspiciūt quos curiositas vite puli xp̄i
detinet: illecebꝛa capit: ꝛ spine retrahūt scāda q̄ sint.

De marijs z petro z iohe ad sepulchrū pficiscētib⁹. Jo. ccclxxiij.

Hy lorū. Ibi eū videbitis in ppinqua regione: z
Cur in ppiquo tpe. Jn galilea p̄cessit: vt vbi fuit in
galileaz tū splēdoris gratie: ibi esset initiū splēdoris
p̄cessit glorie. Voluit etiā dñs spāl'r in galilea appa
rere: vt ꝟitas resurrectionis ꝓbaretur: qz ibi
plura miracula est opat⁹ z āplius cōuersat⁹:
Mulier z iō meli⁹ cognit⁹. Mulieribꝫ g̃ ōr ab angelo:
cur nun vt nuncient apostolis vitā resurgentē: qz sua
cia salu dente diabolo mors nūciata fuit ade p mulie
tis. rē. Uñ sicut fuit ꝓgressus in p̄ma tentatione
mortis a diabolo in mulierē: z a muliere in vi
rū: sic in p̄ma annūciatiōe vite fieret ꝓcessus
ab ãgelo in mulierē: z a muliere in viros. Dī
Cur et aūt spāl'r z petro: tū ꝓpter p̄ncipalitatē inter
petro di discipulos: tū ne desperaret de reconciliatiōe
xit. ꝓpter magnitudinē peccati apostasie: tū ne
ad p̄sentiā dñi quē negauerat: z ad discipu
Hiero. los venire trepidaret. Quia vt ait Hiero. Se
idignū iudicabat discipulatu dū ter negauit
Grego. magistrū. vñ z Grego. Si hūc angel⁹ notatim
nō exp̄imeret q̄ magistrū negauerat venire
iter discipulos nō auderet. Uocat ex noīe ne
Augu. desperaret ex negatiōe. vñ ſm Aug. z Hiero.
Hiero. Peccata p̄terita nō nocēt qñ nō placēt. Uidea
Quō in mus aūt ſm Augu. cur ab angelo z a dño di
galileā ctū est q̄ p̄cedet eos in galileā cū hoc sit post
p̄cessit multa cōpletū: z tñ sic mādatū vt aut ꝟ solū:
aut ꝟ p̄mū expectaret fieri debuisse. Et solui
ſm eūdē Aug. q̄ ꝟ ꝓphetice z significatiue ē
accipiēdū. Galilea nāq; iterpretat vel trāsmt
gratio vel reuelatio. Jn galilea ꝟo ſz trāsmi
grationis significationē intelligēdū occurrit
q: de pp̄lo israel trāsmigraturi erāt ad gētes
q̄ ap̄lis p̄dicātib⁹ nō crederēt nisi ipe dñs eis
viā in cordib⁹ hoīm p̄uenies p̄parāret. Et ꝟ
intelligit [p̄cedet vos in galileā. Ibi eū vide
bitis]. i. ibi mēbra corporis ei⁹ qō est eccl'ia
in his q̄ vos susceperint inuenietis. Scōm illō
aūt q̄ galilea interp̄tat reuelatio: nō iā in for
ma serui intelligēdū est: ſz i illa in qua eāl'is
est p̄fi quā ꝓmisit dilectorib⁹ suis z illuc nos
p̄cessit: vnde ad nos veniens nō recessit: z quo
nos p̄cedens nō deseruit. Illa erit reuelatio
tāq; vera galilea cū sil'es ei erim⁹ ibi eū vide
bim⁹ sicuti est. Ipsa ēt erit beatior trāsmigra
tio ex isto seculo i illā eternitatē si ei⁹ p̄cepta
sic amplectamur: vt ad ei⁹ dexterā segregari
Grego. mereamur. Et ſm Greg. Qz galilea trāsmi
gratio sctā interp̄tat: recte in galilea dñs vi
dēd⁹ nūciat: sine qz ipse de corruptiōe i incor
ruptionē: de mortalitate ad imortalitatē trā
siit: sine qz illi ad speciē ei⁹ p̄tēplādā p̄uenire
merebunt q̄ mō trāsmigrāt de vitijs ad ꝟtutes: de amore mūdi ad amorē dei: declinātes
a malo z facientes bonū: q̄rētes z sapientes nō
terrena sz celestia. Cum ōr [ibi eū videbitis]
Hiero. ſm Hiero. Breuis est ſnīa in syllabis: sed in
gens in quātitate ꝓmissio. Ibi est gaudij nr̄i
fons z salutis nostre eterne origo p̄pata. Ibi
cōgregant dispersiōes z sanant cōtriti corde
ibi inquit eū videbitis: sz non sicut vidistis.
hec Hiero. Mulieres ꝟo fraudate spe sua: qz Reuela
corpus dñi inuenire sperabāt nō attēdentes tio ad d
adverba angeli que audierāt cōterrite ex in scipl'os
solita apparitione angeloꝝ z gemētes: qz nō facta.
inuenerūt dñm redeūt ad discipulos dicētes
corpus dñi esse sublatū. Nūciāt discipulis vt
aut secū quererēt: aut secum dolerēt. De an
gelo quidēz ei⁹ verbis quib⁹ dñz resurrexisse
audierāt nihil eis dixerūt: hoc solū nūciātes
eisdē. s. dñm in monumēto non esse. [Et visa
sunt eis ꝟba ista sicut deliramenta]. i. qua- Delira
si fantastica z nō vera. s. q̄ dñs surrexisset a mēta d
mortuis: z ideo [nō credebāt illis] qz res no scipuli
ua erat z ꝟ ꝓsuetudinē q̄ mortui resurgerēt. visa.
Ut em aut Theophi. Est naturaliter incredi
bile mortalib⁹ resurrectiōis miraculū. [Pe- Theo.
trus aūt z iohes] hec audiētes tollūt moras I
z [currerūt ad monumētū] ex desiderio vidē Petri e
di factū. qz ignis materie ingestus nō nouit iohānis
moras. Jsti duo p̄ ceterꝫ currebāt: qz p̄ ce ad sepl'
teris xp̄m amabāt: z sicut familiares inuicē chrum.
se tenebāt ꝓpter qō in plurib⁹ locꝫ legunt si-
mul cōbinati. [Sed iohes citi⁹ p̄ecurrit pe Cursus
tro] qz erat iunior z agilior illo. [Nō tñ itro- ad sepl'
iuit] ꝓpter petri reuerētiā quaz expectauit: chrum.
qz ipso senior z inter ap̄los principalior erat.
Cōspice nūc bñ ipos. Currūt ipi. Currūt ma
gdalena z socie ei⁹ post eos: oēs currūt ad q̄-
rēdū dñm suū cor suū z alaz suā. Currūt mul-
tū fidel'r: multūq; feruēter: multū ārie: z ml-
tū studiose. Curre z tu post eos: siue poti⁹ cū
eis: vt cū eis cōsolari mereaꝛis. Cū aūt pue-
nirūt ad monumētū respicientes in ipso p̄xte
ri⁹ ostiū intrauerūt: vnio petr⁹: deinde iohes.
Et q̄dē ſm literā iohes q̄ primo p̄uenit nō in Johes
trauit ꝓpter reuerētiā petri cui p̄mū ingres- cur non
sum seruabat: ſz mystice ſm Greg. p iohānē intrauit
synagoga: p petrū eccl'ia designat. Uenit ſy Grego.
nagoga prior ad monumētū: ſz minime itra-
uit: qz si prio scripture sacramēta coguit: tñ
ad fidē passiōis dñice itrare distulit. Secuta
posterior eccl'ia gētiū introuit i monumētū:
qz xp̄m iesum z cognouit carne mortuū: z viuē
tē credidit deū. Sz post petrū intrauit iohā
nes: qz in fine mūdi ad redēptoris fidē etiā iu
dea colliget. Et introeūtes nō inuenerūt cor-
pus: sed [viderūt sola] scz sine corpe [linteā-
mina] q̄b⁹ corp⁹ erat inuolutū. [posita]. i. bñ
dispositā z plicata [z sudariū] capitis [nō cū
linteaminib⁹ positū] scz indistincte z confuse
[sed separatiz inuolutū] id est bene plicatū
[in vnū locum] ac si ex industria esset factuz
quod totū factū est ad ostendendū xp̄i resur-
rectionem iam factam: z q̄ corpus nō fuerat
sublatū [z crediderūt] verū esse q̄ mulieres
dixerant. s. corpus xp̄i de monumēto sublatū
esse: non aūt surrexisse [nondū enim sciebāt
scripturas] de xp̄i resurrectione loquentes:
qz nondū erat eis apert⁹ sensus: vt intellige-

Iohan. rent illas. Et recesserūt stupefacti et apud se
ista pe- mirātes euentū rei q̄r sola lintheamina de-
ri admi relicta fuere sine corpe puncto: vt q̄tā oppor
atio. tunitatē fur habuisset: vt hec seriatim inuolu
Resur- ta dimittēs pñtib⁹ militib⁹ corp⁹ auferret nō
rectiōis cogitātes de xpi resurrectione: nec intelligen
signum. tes nō esse sublatū: qz simul fuissent lintheamina asportata: z maxime qz ppter vnctionē erāt fortiter corpi adherētia iō p ꝫ q̄ sic panni relicti z dispositi fuerāt manifeste apparebat q̄ resurrexerat. Separatio ei lintheaminū a corpe dñi: z desertio eorū in sepulchro signū fuit dñice resurrectionis: nō trāspositionis. vñ Chrisō. Cōsiderāt lintheamina posita z sudariū separatim inuolutū invnū locū qđ erat resurrectionis signū. Neq; em̄ si trāspo suissent q̄dā hoc fecissent corpus denudātes: neq; si furati essēt hui⁹ rei soliciti fuissent: vt leuarēt sudariū z inuoluerēt: z ponerēt i vnū locū seorsum a lintheaminib⁹: sed simp̄r vt se habebat suscepissent vtiq; corp⁹. Propter hoc enim z iohānes ait: qm̄ cū myrrha sepult⁹ est: multaq; cōglutinat corpi lintheamina vt nō recipiatis ab his q̄ dicūt eū furto sublatū esse. Quid aūt est seorsum lintheamina tacere: z sudariū seorsū inuolutū. Ut discas qm̄ nō erat festinātū hec res. s. seorsuz q̄dē illa. Seorsum ꝼo hec z inuoluta esse. Non em̄ ita insensat⁹ esset q̄ furarē: vt circa rē supfluam tm̄ studiū cōsumeret. hec Chrisō. Moral'r monumētū in quo sunt lintheamina sola pōt dici claustralis in quo est vestis religiosa exteri⁹ tm̄ sine habitu interiori. Vñ legit in libro Regū. Cū venissent q̄ q̄rebāt Dauid inuentū esse simulachrū sup lectū ei⁹. Hec est tunica ioseph inuēta sine ipso. Hec est vestis ouina sub qua latet mēs lupina. hic ꝑm Grego. Diuine dispēsationis magnitudo pensanda est q̄ discipulorū corda: z accēdunt vt q̄rāt: et differunt ne inueniāt q̄ten⁹ infirmitas animi ipso suo merore cruciata purgatior ad inueniendū fiat. Et tātovalidi⁹ teneat: q̄to tardi⁹ inuenit qđ q̄rebat. Cōpatere igit discipulis ipsis z mulierib⁹: qz i afflictiōe magna sunt. Querūt dñm suū z nō inuenīūt: z nescīūt vbi eū ap̄li⁹ q̄rere debeāt. Igit dolētes et flentes discipuli z nō audentes diu manere iuxta sepulchrū ꝑpter metū iudeorū [abierūt ad semetipos]. i. ad hospitia sua z illucvbi habitabāt et p̄us latitabāt: z vñ ad monumētum currebant: nihil certi scientes de dñi resurrectiōe. Marie aūt ibidē remānserūt. Et dū mēte cōsternate. i. stupefacte essent de hoc q̄ viderant: qz z lapidē tam immense magnitudinis reuolutū stupebāt: z corpus tam eximie veneratiōnis nō inuentū dolebāt [respicientes in monumentū viderunt duos viros]. i. duos angelos in specie virorū [stantes circa illas inuestib⁹ albis] ad designandū gaudiū dñice resurrectionis. Angeli non solū verbo sed etiā fulgēti habitu gloriā annūciant trīū phantis. Apparitiōes ei angelo⁹ facīūt ad instructionē hoīm: z solēt per illuz modū apparere q̄ cōpetit rei de qua debent instruere: candor aūt vestis splendorē denūciat solēnitatis: z iō i albis appuerūt vestib⁹ ad denotā dū gaudiū dñice resurrectiōis. Apparuerūt aūt duo ad solēnius denūciandū xpi resurrectionē qz solēni⁹ denūciar ꝑ duos q̄ pvnū. vbi Beda. Quō autē posito in sepulchro corpore saluatoris angeli astitisse legunt: ita etiā celebrandis eiusdē sacratissimi corporis myste rijs tēpore consecratiōis assistere sunt credēdi monente ap̄lo mulieres habere velamen ppter angelos in ecclesia. Cūq; mulieres timerent ex visiōe angelo⁹ insolita: z declinarent vult⁹ in terrā ex verecūdia dixerūt āgeli ad illas cōsolādo eas benigne z instruēdo de xpi resurrectiōe. [Quid q̄ritis viuentē] z iā resuscitatū [cū mortuis] quasi dicerēt. Nolite cū mortuis hoc est in monumēto q̄ loc⁹ proprie est mortuo⁹ querere eū q̄ ad vitā iā resurrexit a mortuis. Uerūtn̄ multi querūt viuentē cū mortuis: vt illi q̄ licet sint boni: tn̄ libenter cōuersant cum malis: quib⁹ pōt dici illō sine. vt mortui sepeliāt mortuos suos. Et subiungit [Nō est hic] scz in sepulchro p̄sentia corporis qui tū nusq̄ deest pñtia deitatis [sz surrexit inde] scz ppria ꝼtute. Et addūt dicti sui cōfirmationē dicētes [Recordamini qualiter locutus est vobis] qz verax est z non fallit [cū adhuc in galilea esset dicēs q̄ oportet filiū hois tradi in manus peccatorū z crucifigi: z tertia die resurgere] q̄si dicerent diuinā p̄dixit hec oia: z ideo non miremini si mō auditis esse facta. Jubent verborū recordari vt p̄dicatione euent⁹ futuri cōfirment in fide tā facti. Quia ꝼo vt dictū est mulieres visis angelis timentes declinauerūt vult⁹ in terrā mystice cū celestibus mysterijs appropinquamus exēplū mulierū hanc vultū in terrā declinare debem⁹ nos terrā z puluerē eē recolētes. vñ Beda. Et nos ḡ exēplo deuotarū deo feminarū quotiēs ecclesiā intramus z mysterijs celestib⁹ appropinquam⁹: siue ppter āgelice pñtiā virtutis: siue ppter reuerētiā sacre oblatiōis cū oi hūilitate z timore ingredi debem⁹. Ad cōspectū quippe angelo⁹ vultū declinam⁹ i terrā: cū supnoz ciuiū que sint gaudia eterna contemplātes nos cinerē esse terrāq; recolim⁹: sicut beat⁹ Abraā. Loquar inquit ad dñm meū cū sim pulvis z cinis. ¶ Et notādū q̄ sctē mulieres astātib⁹ sibi angelis non in terrā cecidisse: sed vultū dicūtur in terrā declinasse. Unde mos obtinuit eccl'iastic⁹ vt in memoriā dñice, vel in nr̄e spem resurrectiōis z oibus dieb⁹ dñicis: z toto q̄nquagesime tpe nō flexis genib⁹: sed declinatis in terrā vultib⁹ orem⁹. ℔ Beda. Ille aūt mulieres nec tūc attēderūt ad ꝼba āgelo⁹: nec aliquā

Thrisо.

Moral'r

1. Reg. xix.

Genesis xxvij.

Grego.

Angelorū q̄lis apparitio.

Beda.

Declinādi vult⁹ in terrā causa. Beda.

Gen. xviij.

cōsolationē receperūt de visiōe eox: qz nō q̄rebāt angelos sz dñz angelox: imo ille due marie. s. iacobi z salome cōterrite z quasi absorpte ereūtes fugerūt de monumēto z elōgauerūt se inde aliquātulū et sedebāt dolētes [qz tremor z pauor]. i. stupor [eas inuaserat] p̄pter visionē angelorū z custodū: z nemini sz de custodib⁹ q̄cq̄ dixerūt: nec etiā angelis loquētib⁹ rñderūt. vñ Aug. Intelligam⁹ ipsis ag̃elis nemini ausas fuisse aliquid dicere. i. respōdere ad ea q̄ ab illis audierāt: aut certe custodib⁹ quos iacētes viderūt. ¶ Oratio.

Augu.

OOmine iesu xp̄e vnica p̄les summi dei q̄ dilectis tuis desideriū te q̄rendi indidisti: sz vt magis accēderent affectū inueniēdi distulisti: eosq̄ in galilea te visuros p̄ angelū certificare voluisti: da mihi misero ardēter te q̄rere: z gaudēter te inuenire: vt de vitijs ad virtutes: et de amore mūdi ad amorē tuū transmigrās merearpost hanc vitā ex isto seculo in illā eternitatē trāsmigrare: teq̄ deū deox̄ in syon z in galilea vera cum electis tuis gratia tua largiēte tunc videre. Amen.

¶ Quō dñs apparuit marie Magdalene. Capitulum. lxxij.

A Jo. xx. z Matth. xxviij.



MAgdalena vo amaritudine plena estuās amore z nesciēs quid aliud deberet facere: qz sine magistro suo non poterat viuere: nec ibi eū inueniebat et vbi eum quereret ignorabat [stabat] ex feruore z cōstātia: qz vis amoris nec sedere nec iacere sinebat [ad monumētū foris] z ab extra. s. in orto z ante domūculā in q̄ erat sepulchrū [plorās] z lamētās dñm suū. Tanto em̄ cordis ferebat incēdio: tanta pietatis afficiebat dulcedine tāvalidis trahebat vinculis charitatis vt femine infirmitatis oblita nec tenebrarū caligine nec persecutox im manitate retraheret a sepulchri visitatione quin potiꝰ foris stans z lachrymis monumētū irrigās recedētib⁹ discipulis nō recedebat p̄ eo q̄ divine dilectionis igne succēsa: z tam inualescēte vrebat desiderio z impatiēte vulnerabat amore vt nihil ei saperet nisi flere: posset q̄ illud p̄pheticum veraciter eructare.

Psalmo xxxj. Augu.

Fuerūt mihi lachrymē mee panes die ac nocte dū dr mihi quotidie vbi est deꝰ tuꝰ. Sm Augu. Feruētiox deuotior erat ad xp̄z alijs mulierib⁹ z nimiꝰ ardor amoris eaz solicitabat. Maria em̄ q̄ cōdoluit flēdo obtinuit. Flēdo obtinuit veniam pctox. Flendo obtinuit fratris resuscitationē de faucib⁹ infernox. Flēdo obtinuit cōsolationē de resurrectiōe. Lachrymas q̄ fudit cōpūctionis: cōpassionis et deuotionis. vñ Greg. Qua in re pēsandū est quid vo huius mulieris mentē. quāta vis amoris accēderat q̄ a monumēto dñi etiā discipulis recedētib⁹ nō recedebat. Uñ contigit vt eū sola nā. tūc videret que remānsit vt q̄reret: quia virtus boni opis p̄seuerātia est. vbi z Aug. Uirz em̄ redeūtib⁹ infirmior sexū in eodē loco fortior figebat affectꝰ z oculi q̄ dñz q̄sierāt z nō inuenerāt lachrymis iaz vocabāt amplius dolētes q̄ fuerat ablatꝰ de monumēto q̄z q̄ fuerat occisus i ligno. q̄m magistri tāti cuiꝰ ei vita subtracta fuerat nec memoria remanebat. Tenebat itaq̄ ad monumentū tā dolox iste mulierē. vñ z Orig. Audiuim⁹ fratres mariā ad monumētū foris stantē: audiuim⁹ mariā. plorantē. Amox faciebat stare dolox cogebat eā plorare. Stabat z circūspictebat si forte videret quē q̄rebat. Dolox renouatꝰ erat et: quia quē priꝰ doluerat defunctū: nūc dolebat ablatū. Et iste dolox maior erat: qz nullā p̄solationē amplius habebat. Prima g̃ fuit cā doloris: qz viuū p̄diderat: sz de hoc dolore aliquātulā cōsolationē habebat: qz mortuū. remanere videbat. Nūc aūt de isto dolore cōsolari nō poterat: qz nec corpꝰ defuncti inueniebat. Metuebat autē ne amox magistri sui in suo pectore refrigesceret quo viso recalesceret. Plorabat itaq̄ maria vehemēter q̄m dolox addit⁹ erat sup dolorem. ¶ Duos itaq̄ dolores eximios vno gestabat corde, q̄s mitigare lachrymis volegat sz nō valebat: ac iō tota posita in dolore mente z corpe deficiebat: z q̄d ageret nesciebat. Petrꝰ q̄dē z iohes timuerūt: z ideo nō steterūt. Maria nō timebat: qz nihil suspicabat sibi superesse p̄ q̄ timere debueret. Perdiderat ei magistrū suūq̄ ita singulr diligebat vt p̄ter ip̄m nihil posset diligere velisperare. Perdiderat vitā aie suez tā melix arbitrabatur. fore sibi mori q̄z viuere: qz forsitā mortēs inueniret quē viuēs inuenire nō poterat. Fortis nāq̄ vt mors dilectio q̄dnā aliud i maria faceret facta erat exanimis: facta erat insensibilis. Sentiēs nō sentiebat: videns nō videbat: audiēs nō audiebat: sz neq̄ ibi erat vbi erat: qz tota ibi erat: vbi magr̄ suꝰ erat: de q̄ tñ vbi esset nesciebat. Querebat em̄ eū z non inuenie bat: z ī stabat ad monumētū z plorabat: tota lachrymabilis z miserabilis. Certe iā nihil sapiebat maria nisi diligere: z p̄dilecto dolere. Oblita erat timoꝛ: oblita erat sui metipsam: oblita erat deniq̄ oia: p̄ter illū quē diligebat sup oia. Sēsus nullus in ea remāserat: oē p̄silij ab ea pierat: spes oīs defecerat: solūmō flere superat. hec Orig. [Dū g̃ fleret], p̄pter corpis xp̄i absentiā [inclinauit se] corpaliter [z p̄spexit i monumētū] qz semp sperabat ibi eū inuenire: vbi eū sepelierat: z amox inq̄sitione mltiplicabat. Sicut em̄ nos cū aliquā rē p̄dim⁹: cuius huc illuc q̄rēdo discurrim⁹: tñ ad eū locū sepe respicim⁹ vbi eā

A Declinā do vsq̄ in terrā

B Dolor gemin⁹ in magdalene.

Cāt. viij

Queren tiū mos

habuisse meminimus: itaz hec mulier ꝯuis huc illucq; corp⁹ dñi q̄reret: anxia tñ de eius absentia frequēt⁹ monumētum aspiciebat: vbi eū positū nouerat. vñ Greg. Amāti semel aspexisse nō sufficit: qz vis amoris intētionē multiplicat inq̄sitionis. Quesiuit g̊ pr⁹ z mi nime inuenit: pseuerauit vt q̄reret vnde contigit vt inueniret. Actūq; est vt desideria dilata crescerēt: z crescēdo caperēt qō inuenirent. Sctā em̄ desideria dilatione crescunt: si aūt dilatiōe ꝛcficiūt ꝛsideria nō fuerūt. Hoc amore arsit q̄sq; ad virtutē ptingere potuit. hec Greg. Quauis g̊ maria vidisset corp⁹ xp̄i abesse: volebat tñ adhuc videre si aliqō veniri gilū posset pcipere: z ideo non sufficiebat sibi semel respexisse. In hoc q̄ inclinauit se z respexit in monumētū: dat intelligi q̄ cū humilitate cordis debem⁹ pspicere mortē xp̄i: z in hoc q̄ uerū pspexit datur exemplū continue oculo mētis mortē xp̄i pspicere [z vidit] maria oculis corporis ipsos [duos angelos] pfatos [in albis sedētes] supra sepulchrū z locū corpis [vnū ad caput alīū ad pedes] ppt reuerētiā loci cōsecrati ex tactu corpis dñici ex feruore em̄ deuotionis quā habebat illaz visionē meruerat. Angelus ad caput est reuelans diuinitatis archana: q̄ caput xp̄i deꝰ est: angelus aūt ad pedes est docens humanitatis eiꝰ obsequia in redēptiōe nobis: ipēsa [qui dicūt illi: mulier q̄d ploras?] Angeli lachrymas phibebāt z futurū quodāmō gaudium nūciabāt: ac si dicerēt. Plorare noli nō habes cām flēdi: sz magis gaudēdi: ex resurrectiōe xp̄i nō est plorādū sed plaudēdū: hic dies leticie est non meroris letaventim⁹ nūcia re tibi: noli g̊ plorare: sz potiꝰ ad illuz respice q̄rit z desiderat: occultat se z manifestat: occultat se vt ardēti⁹ requirat: z req̄sit⁹ cū gaudio inueniat: et inuēti⁹ cū solicitudine teneat tēt⁹ nō dimittat. ꝑm Greg. Maria q̄ adhuc ꝛ dñi resurrectiōe dubitabat quersa est retrorsum vt videret iesum: q̄ videz per eandē dubitationē suā quasi tergū in faciem dñi miserat quē resurrexisse minime credebat. Sz q̄ amabat z dubitabat: videbat z nō cognoscebat: eūq; illi z amor ostēderat z dubietas abscondebat. Et [dixit illi iesus: mulier q̄d ploras? quē queris?] nō petijt quasi ignorās: sz vt eiꝰ rnsiōe cōueniētiꝰ eā instruat. ꝑm Greg. Interrogat doloris cā vt augeat desiderū quatenꝰ cū nominaret quē quereret in amorē eius ardentius estuaret. At illa eū adhuc nō cognoscēs putauit eū esse ortolanū cui in cubebat cura orti illius in quo monumētum erat eo q̄ mane primo eū in orto videbat: estimabat em̄ nullū circa loca illa occupari nisi eū qui illorū erat cultor. ¶ Bene autē spūaliter ortolanꝰ ei erat: q̄ sentes perfidie z vitiorum iā eradicauerat: ac virētia semina fidei et virtutū per amoris suavim in eius pectore et orto anime seminare et plantare curabat.

Greg.

C Timor magda.

Orige.

vbi posuerūt eū. Hec erat ei maior cā doloris z desolatiōis: q̄ nesciebat quo iret ad cōsolādū dolorē: z vbi eū inueniret. Maria q̄ vidit lapidē sublatū credidit xp̄m furatū et depositū. lapide ei sublato corpꝰ facilit̄ amouet ꝛ monumēto: qō fieri nō pōt ꝯdiu lapis suppositꝰ est: sic ꝯdiu lapis timoris dei in corde est xp̄s ab eo auferri non pōt: si aūt amouet cito ipm perdit. Cū aūt Maria sic ploraret nec de angelis aliq̄d curaret amoꝛ iuꝰ magister suꝰ ampliꝰ se tenere nō potuit dñs igitur iesus refert hoc matri sue et dicit q̄ vult ire ad cōsolādū eā: valedicēsq; matri venit imo mēto i ortuz vbi erat magdalena stat mulier z ploraꝛ. Adest iesus merētiū cōsolator z plas mulieris lachrymas intuet eiq; ab angelis se vertēti z retrorsuz cōuerse appere dignat. Per hoc ostēdit q̄ si q̄s xp̄z videre desiderat opz vt ad deū cōuertat: q̄ illi ad deū videndū pueniūt q̄ se totaliꝛ p amorē in eū cōuertunt. vbi Chri. Cur nō expectauit eoꝛ rnsuz: sz cōuersa est retrorsuz cū ad minus hoies multe reuerētie apperet. Dic q̄ cū maria illa diceret xp̄s aduenit cui angeli reuerētiā exhibētes assurrexerūt: qō magdalena admirans [cōuersa ē retrorsuz] vt videret ad q̄d assurrexerūt. [Et nō cognouit q̄ iesus esset] quiuidebat eū in specie non gloriosum quē angeli gl'iosuz videtes honorabāt. Ipsa em̄ nōdum habebat fidē de xp̄i resurrectiōe: z ideo talis apparuit in corpe qualis apud eā erat in mēte nō q̄ iuxta hereticos formā dñs vultūq; mutasset: vt p voluntate diuersus acvariꝰ videret: sz q̄ maria obstupefacta erat miraculo.

xp̄m videre volens Christo.

D Qualis visus est xp̄s magdale.

Berñ.

Greg.

Orige. Buda in mag dalene. p̄f.

Ortulanus cre ditꝰ est xp̄s.

£ Orige. Amantū mos

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Sicut em̄ ad ortolani officiū pertinet noxias herbas eradicare vt bone possint pficere: ita dñs de horto suo. i. de eccl'ia q̄tidie vitia eradicat vt virtutes pficere valeant. vñ Orige. O maria si queris ieſuz q̄re nō cognoscis? Ecce ieſus venit ad te quē tu queris z tu estimas ortolanū esse. Uerū quidē est qđ estimas: sed tm̄ in hoc errās: dū em̄ sic ortolanuz estimas: vt ieſum esse nō cognoscas. Et em̄ ieſus est et ortolanus: qz ipse seminat omne bonū semen in horto aie tue: et in cordib⁹ fideliū suorū: ipse omne bonū plātat et rigat in aiabus sancto rū: et ipse est ieſus q̄ tecū loquit. hec Origen. Marie etiā in specie ortolani apparuit: tale em̄ officiū: talis actus: tale exercitiū: taliscz nois interpretatio incipientib⁹ cōgruit: oportet em̄ vt penitens gerat modū ortolani. s. vt oīa nociua eradicet: z bona iserat: si ergo vis vt appareat tibi verus ortolanus: oportet te herbas nocuas eīcere z salutiferas inserere. Illa ẏo vt ebria rn̄dit ei sicut ortolano [dicens. Dñe si tu sustulisti eū dicito mihi vbi posuisti eū] q̄ mihi est singularis thesaur⁹ etiā mortuus [rego eū tollā] cū oi desiderio: z accipiam dñm vocat vt benuolētiā ei⁹ capter: nō dicit si tu sustulisti ieſum crucifixum loquendo determinate: z nominādo eū vel alīs designādo: sed dicit eū in generali nihil addendo: qz vis amoris z affectus cū desiderio querentis vel feruenter amantis hoc agere in alio solet vt quē ipse q̄rit vel cogitat oēs cogitare estimet z nullū aliū ignorare credat. Uñ q̄si de cognito loquit: z quem ipsa diligebat oēs scire cogitabat: nec putauit alteri icognitū quē sic ipsa cōtinue plāgit desideratū. Si g̃ tu ppter timorē iudeorū leuasti eū: hinc dicito mihi vt ego eū accipiā: timebat em̄ ne iudei etiā corpori inseuirent exanimi: z ī volebat in aliū locū incognitū illud transponere: mirabilis mulieris audacia quā mortui nō terret aspectus: z cuius valitudo ad graue mortui fun⁹ tollendū plus intētat q̄z possit. Ex ẏtute em̄ amoris credebat se posse tm̄ corp⁹ ēt mortuū portare qz feruenter amanti nihil videt difficile: cū em̄ sexus femineus fragilis ad onera deferenda: et pauidus ad mortuorū corpora baiulanda q̄cqđ alīs impossibile est: hec pter magnitudinē amoris leue z possibile arbitrat. vñ Orige. Joseph timuit z ausus non fuit tollere corp⁹ de cruce nisi in nocte: et nisi hoc erpetijsset a pilato. Maria aūt noctē nō pīstolat: nō postulat nec verec̄: sed audacter p mittit dicēs: ego eū tollā. O mirabilis mulieris audacia: o mulier iā nō mulier. Nullū locū excipit: nihil añ ponit: sine timore dicit absolute pmittit: dicito mihi vbi posuisti eū et ego eū tollā: o maria magna est cōstātia tua: magna est fides tua. hec Origen. Hic g̃ oñdit magna marie deuotio: z dilectiōis feruor: z iō meruit quē mortuū q̄rebat, viuū videre z audire: respice bene eā quō lachrymabili vultu supplicit̄ z deuote ipm exorat: vt sibi illū quē q̄rit ostēdat: sp em̄ sperabat audire aliq̄ noua de suo dilecto sup oīa. ¶ Postcz aūt vt ait Grego. Eā cōvocabulo appellauit ex se xu z agnit⁹ non est: vocat ex noie pprio: vt eā magz intētā faciat: z talē se exhibet: vt cognoscat dicēs [maria] desiderū ei⁹ vlteri⁹ affligi nō sinēs p vocationē nois apertā sui declarat recognitionē: ac si aperte dicat. Recognosce eū a quo recognosceris. Cū em̄ apud deū cert⁹ sit numer⁹ electoz magna gr̄a aliq̄bus dar qñ pprijs noib⁹ deo noti esse mōstrātur: pprio g̃ noie vocat mariā vt designet spālem quā ad sctōs hz notitiā [illa ẏo cōuersa] corde z oculis mētis sicut ante erat cōuersa corpore z oculis carnis: mox vt se suo noie vocari audiuit eū in voce: sicut ouis bona pastorē recognouit. Pri⁹ em̄ cōuersa corpe ieſum esse qđ nō erat putauit: nūc conuersa corde qđ erat agnouit: ac q̄si reuiuiscēs z adorans eū indicibili gaudio [dixit rabboni]. i. magr̄ sic em̄ añ passionē eū vocare psueuerat: qz doctores apud iudeos vocant magr̄i. Tu es quē q̄rebā: q̄re tādiu te mihi celasti: qz g̃ psueranit vt q̄reret cōtigit vt inueniret. vñ Greg. Maria qz vocat ex noie recognoscit auctorē atcz euz ptin⁹ rabboni. i. magistrū vocat: qz z ipe erat q̄ q̄rebat exteri⁹: z ipse q̄ interi⁹ vt q̄reret docebat. vñ z Orige. O mutatio dextere excelsi cōuersus est dolor magn⁹ in gaudiū magnū: mutate sunt lachrymę doloris in lachrymas amoris z exultatiōis. Ut g̃ audiuit hoc verbū maria [sic em̄ cōsueuerat illam vocare magr̄ su⁹ ptesensit in ipso noie quādā singularē vocationis dulcedinē: z p eā cognouit ipz a quo vocat eū eē magistrū suū. vñ etiā Ansel. Noli magdalene deserere comitatū: sed pactis aromatib⁹ cū ea dñicū sepulchrū visitare meměto. O sicut illa oculis tu in spū cernere mearis: nūc sup lapidē reuolutū ab ostio monumēti angelū residētē: nūc intra monumētū vnū ad caput: alīū ad pedes resurrectionis gl'iaz p̄dicātes nūc ipz xp̄m mariā flētē z tristē tā dulci oculo respiciētē: tā suaui voce dicētē maria. Rūpunt ad hāc vocē oēs capitis catharacte: ab ipis medullis eliciunt lachrymę singuli⁹: atcz suspiria ab imis trahunt viscerib⁹ maria. O btā qđ tibi mentis fuit: qđ animi cū ad hāc vocē te piternēs z reddēs vicē salutāti clamares rabboni q̄ rogo affectu q̄ mētz desiderio clamasti rabboni? Nūc plura dicere lachrymę phibēt cū vocē excludāt affect⁹: oēicz z aie z corpis sensus nimi⁹ amor absorbeat. Et iterū: noīat dñs cōsuetū ancille nomē: z cognoscit ancilla cōsuetā dñi vocē. Puto vel certe affirmo qz sensit solitā suauitatē qua vocari cōsueuerat maria: o vox delectabilis: o q̄tū blandimēti: q̄tū sapuit amoris: nec celeri⁹ hoc exp̄ mi potuit: scio q̄ scis: z

Orige. Ortolanus est xp̄s.

Amantiū mos

Orige. Audacia magdalene.

Grego. Noie p prio facta cōpellatio

Grego.

Orige.

Agnitio ex noie facta.

Ansel.

Magdalena pre gaudio elinguis ad ipsos.

q̄ velis. Jlico mutate sūt lachrymę: nō em̄ credo mox esse restrictas sed quas cōtritū cor se torquēdo p̄us exprimebat: eas postmodū cor gaudens effundebat: o q̄ dissimilia sunt rabboni: z si tu sustulisti eū dicito mihi: o q̄ dissona sunt tulerūt dn̄m: z nescio vbi posuerūt eū z illō: q: vidi dn̄m z hec dixit mihi. hec Ansel. Et currēs ac p̄cidēs maria ad pedes ie su vestigia ei⁹ adorādo statim voluit ex deuotione ap̄lecti vestigia ei⁹ quē recognouit: ac pedes tāgere z oscularj vt cōsueuerat: o amor fortis z impatiēs: nō em̄ sufficiebat ei videre iesum z cū iesu loq̄ nisi etiā tāgeret iesum. sciebat ei q: virtus de illo exibat z sanabat oēs. Ipse ꝙ volēs fidē in corde illi⁹ vt hortolan⁹ seminare

¶ Nolime tāgere. et alam ei⁹ ad celestia eleuare [dixit noli me tangere]. s. manib⁹ corporis quē nondū tetigisti fide cordis. q. d. pot⁹ volo vt tāgas me tactu mētis credēs me p̄ri eq̄lē q̄ tactu corpis credēs me hoiez purū: z patre minorē. adhuc em̄ carnal'r in eū credebat quē sicut hoiem flebat. Prohibita est g̃ q: ꝓpter defectū fidei in

Ascēde ad p̄rez. digna erat: z iō subdit. [Nondū ei ascēdi]. i. eleuat⁹ sum. s. in corde tuo [ad patrē meū]. i. ad equalitatē p̄ris: q: nō credis me pueniss̄e ad equalitatē ei⁹: ac me filiū eq̄lē et coeternū patri q̄ me suscitasset a mortuis: z esse sublatū tāq̄ cadauer purū: ac si diceret. Q: me tāq̄ mortuū in sepulchro q̄ris: z resurrexisse nō credis: iō viuentē tāgere nō mereris: tibi em̄ nōdū ad patrē ascēdi quē viuentē cū mortuis q̄ris: cū tibi ascēdero ad patrē tūc mereberis

Ansel. me tāgere p̄ri eq̄lē. vñ Ansel. Sz o dulcis iesu cur a sacratis ac cōsideratissimis pedib⁹ tuis sic arces amantē: noli inquis me tangere: vt q̄d dñe q̄re nō tangā illa desiderata vestigia tua ꝓ me pforata clauis pfusa sanguine non tāgā nec deosculabor an inimicicior es solito q: gl'iosior? ecce nō dimittā te: nec recedā a te nō parcā lachrymis pect⁹ singultib⁹ suspirūs q̄ rūpet nisi tangā. Et ille inq̄t. Noli timere nō auferet tibi ꝯ bonū: sz differt. hec Ansel.

Nō tangendus ab imū ctitatē Sic g̃ maria dubijs plena: luctu inq̄eta ꝓpa ratione. indiguit añ q̄ ad tangēdū tantā sanaccederet. Si aūt illa q̄ dn̄m resurgētē

dis dñs. p̄ria post matrē ei⁹ videre meruit q̄tm̄ dilecta est a dño: z tota ei⁹ mācipata obsequio ab oi peccato ab eo liberata a tactu pedū ei⁹ ē phibita q̄ magis pollut⁹ vitijs ne eū totū tangat cōficiendo vel sumēdo: sz [vade] iā letificata [dic] z nūcia [fratrib⁹ meis]. s. ap'lis: q: surrexi z [ascendo]. i. ascēdā [ad p̄rez meū] p gnationē z naturā [z patrē v̄m] p adoptionē z gratiā [deū meū] q: me hoiem creauit: z sub q̄ ego hō sum p̄m hūanitatē [z deū v̄m] q̄ vos creauit: z ab errore liberauit: iter quos

¶ Fratres z ip̄m ego mediator suz. q. d. In proximo ē vt cur vocet videant ascendētē. Loquit in ꝓposito inq̄tū ap'los. hō: q: ascēdere nō cōpetit ei p̄m diuinā naturā q̄ est altissima: qō etiā patet ex ꝯ q̄ vocat ap'los fratres ꝓpter sil'itudinē z cōformitatē hūane nature z ꝓpter spūalitatē amicitie: et etiā ꝓpter adoptionē gr̃e: q: ei⁹ p̄ris sunt filij odoptiui cui⁹ ipse est fili⁹ naturalis. vnde Seuerian⁹. Uocat frēs quos corpis sui fecit esse germanos: vocat frēs quos p̄ri suo adoptauit in filios: vocat fratres quos benign⁹ iesus sibi p̄stitit coheredes: vocat frēs ꝓpter specialitatē amicitie quā habuit ad ipos. vñ z Amb̄. Descēdisti quidē fili⁹ hois nec patri cū descēderes abfuisti: sz descēdisti nobis vt te oculis ac mētibus videremꝰ: vt in te crederemꝰ: g̃ z accēde nobis vt te sequamur mētibus quē oculis videre nō possumꝰ. hec Amb. Stāt g̃ dilecti cū iocūditate z gaudio magno loquētes adinuicē sicut amicus cum amico. Ecce igit̄ et hic similiter magnū pascha. Sic itaq̄ dn̄s a matre rediēs apparuit p̄rio marie magdalene q̄ ip̄is ap'lis vel aliq̄b⁹ alijs. vñ Hiero. Marie magdalene p̄rio ostēdit ꝛ Hiero. q̄ eiecerat septē demonia: q: meretrices et publicani p̄cedēt synagogā in regno ꝛ vt latro p̄cessit ap'los. Loc⁹ aūt vbi dn̄s appuit magdalene distat. xv. passib⁹ a sepulchro. Hāc igi tur mulierē q̄ mane surrexit amare flenit, ardētissime dilexit: diligētissime q̄siuit: z iō pre ceteris inuenit z nos imitemur: eiusq̄ exercitiū gerētes cū lachrymis z perseuerātia dn̄m q̄ram⁹ vt simul cū ip̄a dn̄m inuenire: z ab eo cōsolari mereamur. vñ Orig. Sequamur g̃ Orige. fratres charissimi hui⁹ sctē mulieris affectū vt perueniam⁹ ad effectū. Ploret vnusquisq̄ ad iesum z q̄ret fideliter iesum: q: nō deesset aie q̄rēti illū: disce g̃ o homo o peccator a muliere peccatrice: cui tñ dimissa sunt oia peccata sua. Disce pct̄or homo plorare dei absentiam: ac intime desiderare ei⁹ p̄sentiā. Disce a maria iesum amare z iesum sperare: ie suz indesinēter querere: z querēdo inuestigare nulla aduersa formidare: nullā cōsolatio nē extra iesuz recipe: oia ꝓter ip̄m cōtēnere. Disce a maria q̄rere iesuz in monumēto cordis tui reuolue lapidē ab ostio monumenti dei: amoue oēm duriciā: z repelle oē obstaculū a fide tua: tolle g̃ oēm cōcupiscētiā z omnē immūdiciā a corde tuo z diligēter pscrutare si sit iesus in eo: si aūt non inueneris in te iesum sta foris z plora z pmane i fide: z respice foris: ad alios si forte alicubi inuenies z videas in aliquo eū: z plorādo ora iesum: vt dignet intrare ad te et habitare in te. ¶ Et ne

Querēdus xp̄s est.

humil'r q̄rēdus est. forte erecta ceruice repellas eū a te humiliādo inclina te: z iterū p̄spice in monumēto ꝛ q̄ debet esse in te: z si ibi videris duos angelos: vnū ad caput: z vnū ad pedes. i. si cognoueris in corde tuo quasi celestia desideria tā ad cōtēplatinā vitā q̄ ad actiuā ptinētia per que adhuc nō possis iesum videre: nec iesum habere: noli his cōtētus esse noli adhuc defi ciēdo quiescere: sz ploza z q̄re iesum in te do-

nec inuenias: z si forte aliquo mō tibi apparuerit: z desiderio tuo se repsentauerit: noli p̄ sumere de te tāc̄ ex tuo desiderio: vel merito tibi apparuerit z tāc̄ eū agnoscas: sed bonitati pietatiq; ei⁹ attribue z interroga illū: z ora vt indicet tibi seip̄m. audeo eīm tibi cōfidēter p̄mittere si in fide ad monumentū cordis tui steteris: si plorādo iesum q̄sieris z q̄rēdo pse neraueris: si cū hūilitate te inclinaueris si exē plo marie nullā aliā cōsolationē de iesu: nisi ip̄m recipe volueris ipso reuelante ip̄m sine dubio inuenies: z ip̄m agnosces: ita vt nō sit tibi necesse q̄rere ab alijs: vbi est iesus: sz tu magis indicabis eū nūciās q; vidi dñm. z hec dixit mihi. hec Ouge. post aliquātulā ꝙo mo rulā dñs discessit dicens: qz z alios visitare eū oporteret. Tūc magdalena bñdictione ab eo recepta z dño discedente recessit: z tā credēs ad socias suas venit z hec eis nunciauit. Ille ꝙo de resurrectiōe dñi gaudētes: sed q; eū nō viderant dolentes [recedūt] cū ea [de monumento]. i. de loco añ monumentū. s. de septis orti in q̄ erat monumētū [cū timore z gaudio magno currentes nunciare hec discipulis] dñi de ipo p̄m glo. duplex erat in eis affectus scilz timoris et gaudij: alter de magnitudine miraculi: alter ex desiderio resurgētis: z vter q; gressum concitabat femineum. ¶ Oratio



pijssime dñe: o dulcissime magister q; bonus es tu his q̄ recto sūt corde q; suauis his q̄ diligūt te. O q; felices sūt q̄ q̄rūt te: z q; beati q̄ sperāt in te. Uerū certe eiq; tu diligis oēs diligētes te z nūq; derelinquis sperātes in te. Ecce eīm hec dilectrix tua simpl'r q̄rebat te z veraciter inuenit te. Sperabat i te z nō erit derelicta a te sz plus est cōsecuta p te q; expectaret a te. Obsecro g̃ te dñe da z mihi diligere: q̄rere te ac sperare i te: vt ego a te diligi: z te inuenire merear: z a te nunq; derelinquar. Amen.

Quomodo dominus apparuit tribus marijs. Capitu. lxxiij.

A Mathe. xxviij. z Johā. x.



Hiero.

Cū ergo iste tres marie simul pgerent de monumēto reuertēdo añq; puenirent ad ciuitatē: z ad apostolos [occurrit] z apparuit [eis] dñs iesus. vbi Hiero. Pergebāt eīm ad apostolos vt p illos fidei seminarium spargeret. Que sūt sic q̄rebāt que ita currebant merebant obuiā hñe dñm resurgētē. Et vt ait Raba. Per hoc oīdit se oibus iter virtutū inchoantibus vt ad salutē perpetuā puenire queant adiuuando occurrere. Blāda quoq; salutatione dñs dete

Raba.

Hiero. Auete.

ctas erigēs: z ꝙbo cōsolatorio tristes cōsolās ait. [Auete] ex eua formans aue. vbi Hiero. Primo mulieres merent audire auete vt maledictū eue mulieris in mulieribus solueret [Ille vero] vltra q; dici posset exhilarate [z accesserūt] vt tā credētes z p fidē illuminate. Quia vt ait Aposto. Accedētē oportet credere [z tenuerūt] ac deosculate sunt. Pedes eius [ex deuotione humanitatē in qua surrexit ꝓbantes aperte: et de resurrectione eius certificare deū ac dñm adorauerūt adoratiōe latrie tanq; fidem trinitatis astruētes. vnde Chrisо. Tenuerunt pedes ei⁹ z cū supabundanti ad eū letitia currentes acceperūt: et p tactū cōiectura z certitudinē resurrectionis z adorauerūt eū Fortassis alicꝙs vestrū vellet z p̄m illas effici mulieres z pedes detinere ie su. Potestis z nūc q̄cūq; vultis nō pedes z manus solū: sed z caput detinere sacrū illud terribilibus potientes mysterijs pura cōscientia. Nō hic aūt solū: sed z in illa die videbitis eū cū ineffabili gloria illa: et plebe angelorū venientē si voluerit esse misericordes z audietis ꝙba illa. Uenite bñdicti p̄ris mei hereditate: capite regnū paratū vobis añ cōstitutionē mūdi. hec Chrī. Iste ē mod⁹ veniēdi ad veniā. i. accedendo ad pedes xp̄i. vñ debem⁹ ire ad osculū pedis xp̄i p deuotā oīonē ei⁹. s. cōsiderando hūanitatē. Si vis cape celsitudinē dei cape p̄ns hūanitatē xp̄i. Moral'r accedit ad xp̄m p fidē illuminantē. vñ in p̄s. Accedite ad eū z illuminani tenet p charitatē cōiūgētē. Uñ in cāticis. Tenui eū. s. dilectū: nec dimittā: adorat p debiti cult⁹ exhibitionē: vñ supra in euāge. Dñm deū tuū adorabis z illi soli seruies. Et tūc magdalene est datū. s. vt tāgeret eū qō fuit añ dilatū: qñ q̄rebat viuētē cū mortuis. s. in sepulchro z loco mortuorū Cū magna igit̄ loc̄ditate loquunt adinuicē z facūt sil'r pascha magnū hic. vt ait Ansel. q̄diu potes morare nō delitias tuus somn⁹ interpellet: null⁹ exterior tumult⁹ impediat. [Tunc ait illis iesus. Nolite timere] hoc dicit ad earū p̄fectā cōsolationē: qz timor q̄ eas inuaserat adhuc total'r ab eis nō recesserat. Sicut occurrit currētib⁹ auete dixit gaudētibus: ita timorē excludit a timētib⁹. Et subiūgit. [Ite nūciate fratrib⁹ meis vt eant in galileā ibi me videbūt.] vbi Hiero. Nō i iudea sed in multitudine gentiū: gr̄a eīm trāsmigratura de iudea ad gētes p̄cedet viā in cordib⁹ p̄parādo de galilea: z de hac materia lati⁹ est dictū añ p̄cedēs capitulū. Uides hic supra q; magr̄ humilitatis vocat discipulos suos fratres eos amicabili⁹ solito nominans: vt securi⁹ ad eū accedāt z nō timeāt accedere ꝓpter hoc q; eū in sua captione reliquerāt: z vitā resurrectionē doceāt: vt ad honorē z ad amorē accēdat. vñ Raba. Uera fraternitas est q̄ fratrē venerat deuotū z corripit dissolutū q̄ p̄senti obsequit absenti nō rodit: sano applaudit: infirmū nō deserit: placatū nō prouocat:

Hebr. xj.

Chrisо. B Tenere pedes ie su datur oib⁹ volē tibus.

Moral'r

Ansel.

Hiero.

Fratres domini.

Raba.

ſratū metuit vt maiorē. ℔ Rab. angel⁹ ap'los vocat discip'los rōne hūilitat⁊ tebite: dño dās honorē. Jes⁹ aūt q̄uis dñs vocat eos fratres ⁊charitat⁊ ⁊hūilitat⁊ rōne i q̄ dak p̄lat⁊ forma charitat⁊ ⁊ hūilitat⁊. iurta illō Eccl'i. Rectorē te posuer̄t noli extolli: esto i ill' q̄si vn⁹ ex illis Nūq̄ ies⁹ oiz dñs hūilitatē dimisit: ſzvſq; ad mortē fidē ei seruauit ⁊ ēt post mortē: nec nō ⁊ post ascēsionē. Nōne i fine pedes discip'lis lauit. Nōne hūiliat⁹ ēvltra q̄ dici possit crucis patibulū sustinēdo: nonne post resurrectionē vocauit discip'los ffes: nōne post ascensionē locut⁹ est paulo hūil'r q̄si ad ꝓparē suū: saule saule quid me psequeris? nec noluit se deū: sed iesum nazarenū: nōne etiā in sede mate-statis cōsistens dictur⁹ est in die iudicij: q̄diu fecistis vni de his fratrib⁹ meis minimis mihi fecistis. Nō sine cā ℣tutē hāc tm̄ amauit: ⁊ suo nobis exēplo cōmēdauit. sine hoc em̄ fundamento frustra fit aliarū ℣tutū edificiū vel cōstructio. Un̄ nec de castitate: nec de paupta-te: nec de aliqua ℣tute vel ope confidas sine hūilitate. [Uenit g̃ maria magdalena] cum alijs duab⁹ ad denunciandū bonos rumores xp̄i [discipulis] tristib⁹ de morte dñi. hec em̄ dies boni nuncij fuit [nuncians eis] q⁊ [vidi dñm ⁊ hec] q̄ dicta sunt [dixit mihi]. s. nūcia re vobis. Mulieres opus faciunt euāgeliste facte q̄ apostole apostolorū festināt ad nun-ciādū mane miam dñi. Ois q̄ recte intelligit alijs nūciare dz. iurta illō apoca. Qui audit dicat veni vñ p istā q̄ p oib⁹ fuit solicita vide re xp̄i sepulchrū: ꝓpter qō dñs ei ꝑmo appa-ruit significat q̄libet psona de cognitione ve-ritatis diuine valde solicita: et p hoc mereat assequi cognitionē: ⁊ talis dz ℣itatē agnitam nūciare alijs sicut maria nūciauit discipulis ne de abscōdito talēto debeat merito reprehē-di. vñ Beō. In eo aūt q⁹ hec mulier discip'lis xp̄z resurrexisse nūciauit oēs monemur ma-xime q̄b⁹ est cōmissū p̄dicādi officiū: vt si q̄d eis celit⁹ reuelatū fuerit studiose ꝓmis p-pinēt. hec Beō. Miseri cordissima dei pietas i ℔ loco erga sexū femineū declarat. Mulier resurrectiōis accipit ꝑmū my'steriū: mādata custodit: vt veterē ꝓuaricatiōis errorē abole-ret. Inde ℔z Greg. hūani gñis culpa abscidit vñ ꝓcessit mulier i paradiso viro, ꝓpinauit mortē a sepulchro: mulier viris ānūciauit vitā: ⁊ dic-ta sui viuificatoris narrat q̄ mortiferi serpē-tis ℣ba narrauerat. Mulier q̄ fuerat ianua mortis ꝓia p̄dicat r̄surrectionē: ⁊ oñdit ianuā vite. ac si ℔z Gre. hūano generi nō ℣bo dñs: sz reb⁹ dicat. De q̄ manu vob illat⁹ ē por⁹ mortis de ipa suscipite poculū vite. vñ aug. resurgētē deū ꝑores femine ap'lis nūciauer̄t: nūciauit viro suo mortē femina i paradiso: nūciauerūt⁊ femine salutē viris i eccl'ia resurrectionē xp̄i ap'li erāt gētib⁹ nūciaturi: ap'lis femine nū-ciauer̄t. vñ⁊ Amb, sic i ꝓncipio mulier auctor culpe viro fuit vir executor erroris ita nūc q̄ mortē ꝑmo gustauerat r̄surrectionē ꝑor: vidit culpe ordine remedio prior: ⁊ ne ppetui rea-t⁹ apud viros opprobriū sustineret q̄ culpam viro trāsfuderat trāsfūdit ⁊ gratiā: veteriſq; lapsus cōpensat erūnā resurrectiōis indicio. Per os mulieris mors añ ꝓcesserat: p os mu-lieris vita reparat. Un̄ etiā Beō. O q̄ felices femine q̄ triūphū resurrectiōis mūdo merue-rūt ānūciare: ac mortis quā eua ſpētino affa-tu seducta ℨrit iperiū disruptū ꝑdicare: q̄to feliciores aie virorū pariter ⁊ feminarū q̄d̄t in die iudicij pcussis pauore: ac digna vltiōe reprobis: ipse celesti gra adiute triūphare de morte: ⁊ gaudiū bte resurrectiōis meruerint intrare. ℔ Beda. Et q⁊ pst ātiā ꝑdicādi nō hz ser⁹ iferior: ⁊ ad exequēdū ifirmior: ⁊ mulieri b⁹ docere i eccl'ia nō pmittit: mādat viris offi-ciū euāgelizādi. Hic aūt nūciat mulier iā nō vt mulier: sz vt ecclesiā gestās. Recte q⁊ ℔ mu-lier q̄ leticiā dñice resurrectiōis ꝑma nūcia-uit. s. sctā maria magdalena a septē demoni b⁹. i. vniuersis vitijs ⁊ criminib⁹ curata eē me morat: vt vbi abūdauit pctm̄: superabū dare gra mōstraret: ⁊ neq̄ q̄ digne penitēs venia cōmissorū desperet videns eā q̄ tot erat subdi-ta vitijs intātū culminis subito eē ꝓmota vt ipsis euāgelistis atq; ap'lis ꝑma miraculū re surrectiōis euāgelizaret tm̄ ēt vt null⁹ de sua innocētia ꝑsumat: aut peccātē despiciat: tūvt pateat q⁹ ex dei abundāti gra pctōr aliq̄n re-surgit melior q̄ añ casum fuerat. Scti cū pe-cāt lapis ē mot⁹ nō euulsus. Cadat iustus: la-bak iust⁹: resurgat iust⁹: melior erit. Sctis em̄ oia cooperant in bonū. ¶ Oratio.

Jesu nr̄a redēptio amor ⁊ desiderium q̄ devotis mulierib⁹ te q̄rētib⁹: te de-siderātib⁹: ⁊ a tuo sepulchro redeūti b⁹ resurgēs a mortuis ꝓpti⁹ occurrēs appe-re voluisti: q̄ro ego te quē diligit aia mea te-su dulcissime: q̄ro nō inuenio: occure igit aie mee q̄rēti te: o vnice fili dei p̄ris: ⁊ si differs i p̄nti tuā desiderabilē p̄nti nō auferas in fu-turo vt in vltima resurrectiōe fidelū mihi cū eis teipm placitū ac benignū exhibeas: vt de tua presentia perenniter cum electis tuis me rear iocundari. Amen.

¶ De mendacio custodum. Capitulum. lxxiiij.



Deinde cū mulie-res abissent a monumento ad explēdā missionē dñicam [quidā de] militibus illud custodientibus qui viderūt factū: ⁊ audierūt ℣bū angeli-cū [venerūt] ipa die resur-rectiōis [in ciuitatē]. s. hie-rusalē [⁊ ꝓncipibus sacerdo-

Beda. D Cur magdalena huic opi deligit.

Ecclī. xxxiij. Humilitas ieſu

C Mulieres euāgeliste ⁊ apostole.

Beda.

Mulier cur prenuncia.

Grego.

Augu.

Ambro.

Mathe. xxviij.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

tum]a q̄bus positi erant ad custodiendū sepulchrum xp̄i [nunciauerunt oia que fuerāt facta]. s. xp̄i resurrectionem: z angeli terribilem apparitionem ac terremotū: z ex his que viderant z audierant facti sunt vellent nollēt testes z p̄dicatores veritatis z resurrectionis dn̄i triūphatoris mortis: et hoc quippe est validū testimoniū q̄ ab inimicis z crucifixoribus xp̄i iudei audiant surrexisse ipsum. vñ ꝫ Chrisо. Miria angeli apparitio z terremot⁹ propter milites facta sūt vt stupefierent: z ab eis fieret testimonium veritatis: veritas eīm a cōtrarijs diuulgata magis effulget. Quod z contigit qm̄ predicti custodes nunciauerunt principibus oia que facta fuerāt. ¶ Ubi notādum q̄ volentes impedire diuinam prouidētiā ꝛ suam intentionem promouent illā: sicut fratres ioseph̄ vendiderūt ipsum ne adorarēt eum: z per hoc compulsi sunt eum adorare ꝫ prouidentie diuine ordinez. Sic principes iudeorum volentes impedire celebritatē nominis xp̄i fuerunt valde diligentes de custodia sepulchri: z p hoc celebrata est fama de veritate sue resurrectionis: z p cōsequens sui nominis. Indocta igitur simplicitas fatet veritatē astuta ꝟo duplicitas principum modum querit quo astruat falsitatē. vñ Rabanus. Simplex animi equitas: z indocta hominū rusticitas sepe veritatē rei vt est sine fraude manifestat: ac ꝛ versuta malignitas falsitatem verisimilibus ꝟbis pro ꝟo cōmendare decertat. hec Rabanus. Uñ nequitia iudeorū per hoc nō quiescit: quia congregati cū senioribus ad cōfingendū falsitatem consilio accepto dederunt militib⁹ pecuniā copiosam ad peruertenduz veritatē iniungentes eis vt ad denigrandam resurrectiōis famā dicerent q̄ ipsis dormientib⁹ discipuli eius nocte furati eū essent

Testimoniuz ab aduersarijs.

Prouidētiā diuinā ipedire volētes expediūt eā.

Ueritatē fatentur simplices. Raba.

B Wendacium apertum. Remi. Chrisо.

Ecce apertum mendacium. vñ Remigius. O stulta insania dormientes testes adhibes: si dormierunt quō furtum viderunt: si nō viderunt quō testes sunt. Quod si etiam fures viderunt cur nō eos detinuerunt. Uñ z Chrisо. Uere formaz mendacij habebat q̄ dicebant qualiter eīm furarentur discipuli hoies pauperes z ideote: z neq; apparere audētes. si ei adhuc xp̄m viuuz videntes fugerūt qualiter mortuo eo nō timuissent tot militū multitudinem: nunquid ostiuz sepulchri poterant euertere: lapis eminebat magn⁹ multis indigens manibus: nunquid etiam nō erat sigillum superimpositū quare nō persuasibilia sunt que de furto dicta sunt. vñ p que resurrectionem obumbrare conant̄ per hec eam faciunt clarere: dicentes eīm q̄ discipuli furati sunt cōfitentur corpus nō esse in sepulchro: furtū aūt ostēdit esse mendax custodia militum z discipulorū pauor. hec Chrisо. Per hoc etiā molieban̄t discipulorum perditionē imponēdo eis furti crimen. ¶ Spiritualiter aūt discipuli xp̄i fures erant: q̄ ab ingratis iudeis scripta noui z veteris testamēti ablata in vsum eccl'ie ꝓferebant z saluatorē qui eis ꝓmissus fuerat illis nocte dormiētib⁹: hoc est infidelitate torpentibus abstulerunt gentibus credēdū tradētes z vt dicit. Seuerianus. Amiserunt milites: pdiderūt iudei: ꝫ discipuli magistrū suū nō furto: ꝫ fide et virtute: nō fraude: sanctitate: nō crimine: viuū: nō mortuuz sustulerunt. De tēpli ꝟo erarijs z oblatiōe pauperū nō de bursis proprijs acceperunt pecuniā z copiosam vt ea fama xp̄i extingueret: cui⁹ sanguine z vitā pr⁹ huiusmodi pecunia emerāt de cōmuni ꝓdigium⁹ adeo: vt de ꝓprio nil erogem⁹: sic ꝓprietas diligitur: z cōmunio cōtēnitur. vñ Hiero. Custodes miracula cōfitētur: illi aūt qui post tale testimoniū debuerāt cōuerti ad penitētiā z Jesuz querere resurgentē: perseuerāt in malicia: z pecuniā que ad vsus tēpli data fuerat ꝟtunt in redēptionē mēdacij: sicut z āte trigin ta argenteos iude dederāt ꝓditori: oēs igit̄ q̄ stipe tēpli z his que cōferunt̄ ad vsus ecclesie abutunt̄ in alijs reb⁹ in q̄bus suā explent voluntatē similes sunt scribarū z sacerdotū redimentiū mendaciū z sanguinem saluatoris. vñ z Hylari⁹. Emitur ergo resurrectiōis silentiū z furti mendaciū argēto: q̄ honore seculi qui in pecunia est z cupiditate xp̄i gloria denegatur. Hec Hyla. Jstis etiā iudeis similes sunt qui cū magnis sumptib⁹ et laboribus conant̄ ad subuersionē veritatis: cuiusmodi sunt aduocati dolosi: z doctores vane glorioſi: z illi q̄ eos ad hoc inducunt quibuscunq; modis. vbi Chrī. Nō mireris si pecunie milites supauerūt q̄ apud discipulū tantā ostenderūt virtutē: vt facerēt eū magistri ꝓditorē. nihil est clausū vel occultū q̄ nō pecunia indagāte sit cōtrituꝫ ꝓpt̄ q̄ ōr. Nihil iniq̄us q̄ amare pecuniaz. vñ z Raban⁹. O pestis: magna auaricie sp bonis animis detestāda q̄d illesuz: q̄d icōcussuz dimittis: tu gen⁹ hoim cōfudisti: tu discipulū comitē xp̄i ab apl'atu p̄cipitasti: tu milites custodientes xp̄i sepulchrū captiuasti: nūq̄d bñ dictū ē pecunie obediunt oia: hec Raba. O q̄t socios z heredes iudei z milites in hoc scelere etiā apud magnos z potētes reliq̄rūt qui pecunia corrūpunt̄: z corrūpūt: ac p ipalib⁹ z trāsitorijs agētes iniq̄ credūt nihilomin⁹: ꝫ vane q̄ sic aīe eoꝝ requescāt in pace: z ptē habeāt cū xp̄o in resurrectiōe. Custodes ꝟo [accepta pecunia] corrupti [fecerūt sicut erāt docti] z dixerūt [nobis dormiētib⁹ furati sunt discipuli ihesu corp⁹ ei⁹] ꝫ mētita est iniq̄tas sibi: z auaricia sicut z xp̄i discipul⁹ sunt decepti. Hec aūt irrisio heu multꝫ hodie pgruit pigris illa hora dn̄ice resurrectiōis torpētib⁹. vñ Petr⁹ damian⁹. Cauēdū ē aūt ne somno q̄ vel ad momentū q̄dē in cōpetētibus horis assentiat et maxie iuxta diluculū: vt quo vicz ipe grauius incumbit: accidiā canonicis nos inueniat oc-

Pecunia militib⁹ data.

Hiero.

Judeoꝝ similes prelati.

Hyla.

Ueritatē oppugnantes

C Pecunie malum Eccli. x. Raban⁹

Petrus damia. Accidie detestatio.

cupat⁹ officijs: absit enī nos tuncisopore vel ignaue tedere: q̄ vicz hora ꝓstat redēptorem nostrū destructo mortz iperio surrexisse: ne si tunc dormiam⁹ qñ oriēte sole corporeo etiā interior nr̄ hō lucē debeat in occiduā expectare qō absit: vt irrisio nobis videat illa cōgruere discipuli ei⁹ nocte venerūt: z nobis dormiētib⁹ furati sunt eū. Hec petrus da. Istud aūt mendaciū militū iudei emerūt care qō adhuc eos tenet in errore. vñ [diuulgatū est] z mansit [ħ ꝟbū]. s. q̄ xp̄us furatus fuisset nō surrexisset tanq̄ verū: qō tū erat falsum [apud iudeos vsq̄] mō z [in hodiernū diē] z vsq̄ hodie suū nō videt vel intelligūt errorē. vñ Raba. Error empti mendacij p qō resurrectionis denegat ꝟitatē p seuerat in iudeis ne in xp̄m credāt et reatu eos cōstringit perpetuo: ad tēpus aūt mendaciū prenaluit: sz nō sempr: nā ꝺ fictū mēdaciū iudeoꝝ refulget efficax z irrefragabile testimoniū resurgētiū mortuoꝝ [qz multa corpora sctōꝝ q̄ dormierūt] somno mortis [surrexerunt post resurrectionē ei⁹] tāq̄ testes sue resurrectiōis [z exeūtes de monumētis venerūt in sanctā ciuitatē] hierl'm q̄ ōr sctā ꝓpter tēplū diuino cultui ꝺputatū: z ꝓpterisca sctōꝝ z ob distinctionē aliarū vrbiū in qb⁹ idola colebant vel pro antiquo nole. vt Math. publicanus ꝺr [z apparuerunt mlt̄is] testificātes de resurrectiōe dñi. s. idoneis ad declarationem resurrectiōis dñice his. s. q̄ videre meruerūt z resurgētē suscepērūt: sz nō oibus: qz nō erat resurrectio generalis q̄ apparebit oib⁹: z bonis z malis. Et hoc diuinit⁹ factū est ꝺ iudeos z milites in testimonium q̄ xp̄s dñs primitie dormiētiū vere resurrexit a mortuis. vñ Chri. Aperta sunt monumēta z resurrexerūt mortui z intrauerūt in sanctā ciuitatē vt inexcusabilē relinquerēt eā z dñi resurrectio firmaret. hec Chri. Forte hi fuerūt de qb⁹ supra eplam ad Hebre. legitur q̄ multi affectauerunt sepeliri in terra sctā vt cū dño resurgēte resurgerent. ¶ In euāgel'. etiā nazareoꝝ legit q̄ duo viri scti mortui ante. xl. annos venerūt in tēplū: z scripserūt qūo illi q̄ erant in limbo exultauerūt in descēsu dñi ad inferos z demones tristabāt. vñ Leo papa. Qui mortalitatz grauabant sepulchris discussa obstaculoꝝ mora psiliant: pparent: q̄z nunc i ciuitate sancta. i. in ecclesia dei future resurrectiōis indicia: et qō credēdū est in corporib⁹ fiat in cordib⁹. hec leo. Recte aūt in resurrectiōis dñi tpe alij surrexerūt vt cū se percipere desperaret hō qō in se ostenderat de⁹ hō hoc in se fieri posse presumeret qō in puris hoibus factū cognosceret. vñ Greg. Ad instruendā ergo ignorantiā nostrā ad roborandā infirmitatē nostraz fue resurrectionis exēplū nobis sufficere voluit solus illo in tēpore mortu⁹ est: et th̄ sol⁹ minime surrexit: ne q̄s ei dicat sperare de se nō debet hō qō in carne sua exhibuit hō deus ecce cuz deo holes resurrexisse cognoscim⁹. hec Greg. Considera hic q̄ magna fuit nequitia iudeorum circa dñm iesum que etiā post eius mortem non cessauit: z q̄ magna bonitas circa illos de quorum salute nihilominus curam habuit: quib⁹ exēplis nos prouocamur vt ei⁹ bonitatez circa iniuriātes imitemur. ¶ Oratio.

Mendacīū emptum.

Raba. Resurrectio mortuorum.

Math. xxvij.

Chrisо.

Leo papa.

Cur et alij surrexerūt. Grego.

OMine iesu xp̄e ad cuius resurrectionis famā dentgridā iudei militibus pecuniam copiosam dederūt: et ad puertenduz veritatē eos corrupērūt: da mihi vt pecunia nō corrūpar vel corrūpam: nec pro tpalib⁹ z trāsitorijs inīq̄ agaz: sz semper in veritate permaneā z liberer p eam da etiā mihi vt sicut post resurrectionem tuaz surgentes testes extiterunt tibi: sic z ergo merear de te verbo z opere testificari z i resurrectione gñali tecūz cū tuis electis partem habere: et cuz eis coram te in regno tuo sine fine te miserante gaudere. Amen.

¶ Quomodo dominus apparuit petro z iosephi et iacobo minori: et sanctis patribus. Capituluz. lxxv.



Cū ergo magdalena z socie ei⁹ redeūtes domū narrassent discipulis resurrexisse dñz petrus' merēs q̄ dñm suum nō viderat nec quiescere valēs ꝓpter amoris vehementiā qnā ad euz habebat: discessit subito ab alijs ad q̄renduz dñm z sol⁹ ibat ꝟsus sepulchrū. Nesciebat enī vbi eū alibi q̄reret. Dū ergo pgeret dñs in via ei apparuit: licet euāgelista vbi vl qua hora factū sit nō designauerit. Tūc petrus videns dñm procidit in terrā: z veniam petijt de hoc q̄ eū dereliquit z pluries negaret. Dñs aūt sibi peccata dimittens: z eū consolando confortās dicit ei vt cōfirmet etiaz fratres suos. Stant singula multa cum gaudio colloquuntur adinuicez et fit hic similiter pascha magnū. Singulariter ergo petro apparuit qui singulariter eū negauit. Olim aūt viroꝝ quos euāgeliste z apli cōmemorāt. Primo dñs petro plurib⁹ de causis seu ratiōibus apparere voluit. Prima est vt q̄ primo cōfessus est eū xp̄m esse: prio resurrectionē ei⁹ mereret videre. Scda vt mētē ei⁹ qui in passiōe tribulauerat reformaret z qui timore passionis eius euidentius ceciderat p spē resurrectiōis prius resurgeret. Tertia vt peccatū trine negationis ei indultum ostenderet consolans eū ne desperaret. Quarta vt apostolatus eius ordinē cōsolidaret z ipm in eo roboraret. Quinta vt eū facto doceret qualiter subditis suis penitentibus condescēdere deberet q̄tūcūq̄ peccassent. Sexta vt pcōm

A Petrus dñz q̄rit

Petro singulariter apparuit.

bus oibus spē mie ⁊ venie daret oñendo q̄ peccatores nō despiceret. Septima pōt addi
Chrisо. p̄m Chrisо. q̄ dicit. Nō em̄ simul oibus se manifestabat vt sereret fidei semina. Nā q̄ p̄mo viderat ⁊ certus erat alijs referebat. Deinde sermo ꝓdiens p̄parabat aīm auditoris visioni. Et ideo p̄mo digniori ⁊ fideliori apparuit. Erat em̄ opus aie fidelissime q̄ prius acciperet hunc aspectū: vt minime turbaret inopinata visione. Post petrū ꝙo alijs apparuit qñq̄ pauciorib⁹: qñq̄ plurib⁹. hec Chrisostо. Petrus vero bñdictiōe a dño accepta rediēs ad dñam ⁊ ad discipulos eis oia narrauit: et deinceps in oib⁹ multū fidelis deo pmansit.

Petri interpretatio. Petrus interpretat obediens: ⁊ typū obediētie gerit q̄b⁹ dñs sepius apparere cōsueuit.

Discedens igit̄ dñs iesus a petro apparuit

Joseph apparitio. ioseph q̄ eū sepelierat in monumēto suo. Nā vt legit̄ i euā. nazareorū. Cū audissent iudei q̄ ioseph a pilato corpus iesu petijsset: ⁊ ip̄m ita honorifice i monumēto suo sepelisset. Tūc

Joseph captio ⁊ liberatio. indignati aduersus eū ceperūt ip̄m eadē vespera qua sepeliuit dñm ⁊ i quodā cubiculo diligēter clauso ⁊ sigillato recludentes incarcerauerūt alligātes eū ad colūnā in ipso carcere ⁊ volētes post sabbatū eū occidere: ⁊ecce statim in ipsa die resurrectionis suspensa domo a q̄tuor angulis dñs ad eū intrauit et ei letus apparuit: eūq̄ cōsolās faciē ei⁹ exterſit ⁊ oscula dedit: ac deinde saluis sigillis eū ad ducēs ⁊ liberās in domū suam in arimathia ipsum adduxit. Vide q̄o dñs suos nō obliuiscit̄ nec delinq̄t vsq̄quaq̄: sed tādē eos cōsolat̄ ⁊ adiuuat suo tpe. Qz ipse est adiutor in

Chrisо. oportunitatib⁹ in tribulatiōe. vñ Chrī. Mos quidē dei iste certissim⁹ vt cū mala ad cumulū suū venerit. cūq̄ viderit suos grauiter affligi: ⁊ aduersarios tyrānide quadā ꝓ se impietatis attolli: vel potiꝰ mētis ebrietate bacchari diuinitatis sue potētiā, p signa demōstret. hec Chrī. Nicodemū ꝙo ipsius ioseph sociū in sepeliēdo dñz suū: dicūt q̄dā interi latuisse ꝓpter metū iudeoꝝ. Joseph iterp̄tat augmētū vel appositio p longā etatē: ⁊ typū gerit p seuerantiū in bono ope q̄b⁹ sepe ipse dñs dignat apparere. ¶ Apparuit ēt dñs ipsa die

Jacobo minori apparitio facta iacobo minori. vt in epla ad Corinth. tāgit. Qui in cena deuouerat ⁊ iurauerat se nō cōmesturū panē ab illa hora qua calicē dñi biberat donec eū a mortuis surrexisse videret: cū ē vsq̄ ad diē resurrectiōis iacob⁹ cibū nō gustasset apparens dñs dixit ei: ⁊ his q̄ cū eo dē erāt ponite mēsam ⁊ panē: deinde panē accipiens bñdixit ac fregit: ⁊ post dedit iacobo dicēs ei. Frater mi comede panem tuū: qz filiꝰ hois a mortuis resurrexit. Ista refert ioHiero. sephus ⁊ sil'r Hiero. in libro de viris illustribus. vide q̄o hic q̄ nō solū panē substātialē sz ēt supsubstātialē. s. ieſū esuriebat vtroq̄ cōsolari ⁊ reficī meruit. Nō em̄ p̄mittit dñs illos q̄ eū vel ꝓpter eū esuriunt: vel inedia deficere: sed dat in se sperātib⁹ escā oportuno tpe: ⁊ implet eos bñdictione. Jacobus interp̄tat luctator: ⁊ typū gerit eorū q̄ in tentationibus fortes sunt ⁊ vitia viriliter supplātāt: q̄b⁹ etiā dñs frequēter se manifestat: esto q̄ petrꝰ obediēdo: esto iacobus vitia supplātādo: esto ioseph de ꝑtute in ꝑtutē ꝓficiendo: ⁊ in hoc ꝓseuerando: ⁊ nō obliuiscet̄ dñs te p suā gratiā visitare: ⁊ put tibi expedire nouerit cōsolari.

Jacobꝰ

D Deꝰ qui visitat semp cō solatur

¶ Et sciēdū q̄ aiam cui se dñs i quacūq̄ specie dignat oñdere nūq̄ dimittit sine ꝓsolatione ⁊ aliqua salubri reuelatiōe: q̄ ꝓz in oib⁹ apparitionib⁹ post resurrectionē factis. Nā marie matri sue ꝓe ceteris plꝰ de morte eius dolenti: ⁊ resurrectionē ei⁹ expectāti totꝰ festiuus ⁊ gloriosus apparens totū merorē in letitiā cōuertit itaq̄ ois doloris pristini oblita fuit. Mariā etiā magdalenā cui i specie hortolani apparuit ploratē cōsolabat vocās eā ꝓprio nōie ⁊ dicēs maria: quo ꝙbo statim cōuersa: ac cōsolata ⁊ edocta cognoscēs dñm cū gaudio magno dixit rabboni reuelauitq̄ ei dñs mysteriū sue volūtatis dicēs vade ad fratres meos: ⁊ dic eis. Ascendo ad patrē meū. Itē tres mulieres q̄b⁹ occurrit cōsolat⁹ est dicēs auete: ⁊ deinde subiungēs: nolite timere eisq̄ mysteriū suū reuelauit dicēs. Ite nūcia te fratrib⁹ meis vt eant in galileā ibi me videbūt. Itē duob⁹ discipulis euntib⁹ in via apparuit in specie pegrini: q̄bus aperuit sensū scripture: ⁊ eoꝝ corda fecit ardētia: ⁊ demū in fractione panis eos plene ꝓsolabat sui noticia. Itē cū appareret discip'lis cōgregatis in vnū in ꝓpria spē cōsolabat eos di. Pax vobis: q̄d turbati estis: ⁊ ego sum: nolite timere: videte manꝰ meas ⁊ pedes meos: ⁊ aperuit illis sensum vt intelligerēt scripturas: ⁊ sic sil'r deꝰ in q̄libet alia sua reuelatione cōsolatꝰ est videntes se cū aliqua reuelatione. vñ nō dubiū est q̄n sil'r ⁊ hic istos suos dilectos cōsolatus sit. Et notādū q̄ diuina cōsolatio acq̄rit: p̄mo p timorē: sc̄o p lachrymationē seu lachrymaꝝ deuotionē: tertio p tribulationū sustinentiā: quarto p sui hūiliationē: q̄nto p terrene cōsolationis vitationē: sexto p supnorū cōtēplationē. Dñs igit̄ iesus inde discessit: qz nōdū sanctos ꝓfectos post resurrectionē suā visitauerat q̄s in padiso delitiaꝝ dimiserat. Redijt q̄ ad eos ꝓcedēs i stola cādida cū multitudine angelorū quē ipſi in tāta gloria a longe ꝓspicientes cū indicibili gaudio: exultatiōe et iubilo cāticis ⁊ laudib⁹ eū susceperūt ⁊ ꝓcidentes in terrā adorauerūt: deide surgētes ⁊ stātes cōra eo reuerēter ⁊ iocūde ꝓpleuerūt laudes suas ferēter ⁊ omni qua poterāt deuotiōe: o q̄lis cāt⁹ ⁊ q̄ta gaudia ibi erāt vbi ⁊ tāta cōcio sanctorū simul psallebat: o q̄ bonū ⁊ q̄ iocūdū talib⁹ interesse: vt saltē aliq̄d de his ꝓcipere: ap ꝓpiq̄a ergo et tu si ꝓmitteris ⁊ admiscere

E Cōsolatio diuina qūo acquirit tur.

laudibus istis: vel saltem ausculta a longe ꝛ iocundare in eis. ¶Oratio.

OMine ieſu xp̃e da vt ſim petr⁹ obediendo: ꝛ iacobus vitia ſupplãdo ac ioſeph deꝰtute inꝰtutẽ p augmẽtũ ꝓficiendo: ꝛ in hoc p longanimitatẽ ꝓſeuerando vt tu q̃ illis in anguſtijs digna tus es apparere: digneris ꝛ me ſepe p tuam gratiã ꝓpitius viſitare: da etiã mihi vt ſicut ſancti patres gaudiũ de tua p̃ntia habuerũt cũ te poſt reſurrectionẽ tuã glorificatũ videre meruerunt: ita ꝛ ego in illo ineffabili gaudio quo nunc tecũ gaudent in celis merear de cõſpectu tuo ſemper gaudere cum eis. Amen.

¶Quomodo dñs apparuit duobus diſcipulis in via. Capi. lxxvj.

A Luce xxiij.



IPſa autẽ die reſurrectiõis domini [duo ex] lxxũ. [diſcipulis] ei⁹ de hieruſalẽ egreſſi [ibant] ꝰſus [caſtellum emaus] qõ diſtabat ab hieruſalẽ ſtadijs. lx. i. ſeptẽ milibus quingentis paſſib⁹ ꝫ occidẽtẽ. Octo q̃p pe ſtadia faciũt miliarevnũ et ſic diſtabat ab hieruſalẽ p ſeptẽ miliaria ꝛ dimidiũ: quorũ duovel ꝑm quoſdã triã faciũt vnã leucã: vnius iſtorũ duorũ nomẽ exprimit Lucas: cui inquiens nomẽ cleophas: alteri⁹ vero nomẽ tacet cauſa humilitatis. quia ꝑm Grego. Grego. credit fuiſſe ipſe Lucas. ſz ꝑz Ambro. Ambro. putaꝝ fuiſſe Amaon fili⁹ ruffi: ꝛ cũ ipſi q̃ſi deſperati de ieſu adinuicẽ de his q̃ acciderãt. ſ. de eius cõuerſatione ꝛ morte triſtes cõferrẽt maxime dolentes: q̃ eũ ſine culpa innocẽter occiſum nouerãt: venit dñs ieſus ꝛ iunxit ſe illis. ſ. corpaliꝝ ꝛ ſpũaliꝝ [et ibat cũ eis] tanq̃ ſocius itineris interrogans ꝛ rñdens ac ꝰba ſalubria cũ ipſis cõferens. vt ꝑm Bedã. Fidẽ Beda. Mathe. xviij. ſue reſurrectionis mentib⁹ eorũ incenderet ꝛ qõ ſe facturũ ꝓmiſerat impleret. ſ. vbi ſunt duo vel tres in nole meo congregati: ibi ſum in medio eorũ. In ipſo loco in quo ſe eis iunxit poſtea capella facta fuit. Et q̃ int⁹ in cor de dñm amabant: ſed de eius reſurrectione dubitabant: ideo dñs eis foris in corpe apparebat: ſed q̃s eſſet nõ agnoſcebãt. Hoc apud eos agebaꝝ foris in oculis corpis qõ agebaꝝ intus in oculis cordis. Quia eñ amabant videbant: q̃ vero dubitabant eũ quẽ videbant nõ agnoſcebãt. Et hoc eſt qõ dicit [oculi autẽ eorũ tenebanꝝ ne eũ agnoſcerent] q̃ incredulitas eorũ dubietas demerebaꝝ q̃ xp̃s cogni

B Tentio oculorũ. tionẽ ſui corpis ab eis retardaret. Tenebantur oculi eorũ veritate nõ falſitate: ſed ipſis nõ valentibus veritatẽ recipere vel ꝓcipere. vnde nõ ab ipſo dño ieſu: ſed ꝓpria dubitatio Augu. ne tenebanꝝ. vbi Aug. q̃ aũt ait marc⁹ eis in alia effigie dñm apparuiſſe. hoc Lucas dicit q̃ oculi eorũ tenebanꝝ ne cognoſcerent eum: oculis quippe eorũ acciderat aliquid qõ ita manere permiſſum eſt vſq̃ ad fractionẽ panis. Nõ q̃ dñs nõ poterat trãſformare carnẽ ſuã: vt alia renera eſſet effigies quã ſolebãt intueri: ſed nõ ita eſt factũ. hec Auguſti. [Et ait ad illos. Qui ſunt hi ſermones quos conferitis adinuicẽ ambulantes ꝛ eſtis triſtes.] Nõ querit ex ignorantia: ſed vt ex eorũ rñſione incredulitas eoꝝ cõuenientius arguatur. vt dicit Grego. Conferebant quidem inter ſe Grego. quaſi nõ amplius expectantes xp̃m viuentẽ: ſed doloroſi quaſi perẽpto ſalutore. [Et rñ dẽs cleophas dixit ei. Tu ſolus pegrinus es Solus. in hieruſalem: ꝛ nõ cognouiſti q̃ facta ſunt in illa his diebus] hic ſolus nõ facit excluſionẽ aliorũ pegrinorũ cũ valde multi pegrini ꝛ de diuerſis partib⁹ veniſſent in hieruſalẽ ad diẽ feſtũ paſche: ſed notat excluſionẽ cognitiõis ab iſto ſic apparente. ſ. noticie mortis i eſu quam ſolus videbaꝝ ignorare: vt ſit ſenſus. Cũ multi pegrini his diebus venerint in hieruſalẽ mirũ eſt q̃ tu ſolus inter alios pegrinos ignores ea q̃ ſunt nota aliꝭs oibus. vbi Theo. Theo. q. d. Tu ſol⁹ q̃ſi iã pegrin⁹ es ꝛ extra cõfinia hieruſalẽ habitãs ꝛ expers eorũ que in medio eius cõtigerũt: et hec ignores. vbi ꝛ Beda. Beda. Peregrinũ putabãt eũ cuius vultum nõ agnoſcebant. Sed reuera peregrin⁹ erat Peregri eis a quorũ nature fragilitate ꝓcepta iã reſurrectionis gloria longe diſtabat: ꝛ a quorũ fide: vtpote reſurrectiõis ei⁹ neſcia manebat extraneus. Et cũ nõ ex ignorãtia: ſed vt ex rñſiõe eos argueret de factis in hieruſalẽ que nõ eſſent eos interrogaret [dixerunt de ieſu nazareno qui fuit vir ꝓpheta potẽs in ope] ſ. miraculorũ [ꝛ ſermone]. ſ. predicatiõis et doctrine: qũo eſſet traditus in mortẽ ꝛ crucifixus. vbi Beda. Prophetam fatenꝝ: filium dei Beda. tacent: vel nõdũ perfecte credentes vel ſolicite ne inciderent in manus iudeorũ ꝓſequentiũ: q̃ neſciebant q̃s eſſet qõ verũ credebant celantes. Et ſubiungũt q̃ ſperabant ipſum redẽpturũ iſrael q̃ſi ala euaneſceret ſpes eorũ: cuius cauſam ſubdũt: q̃ iã tertia dies ab illis factis erat qua ſe reſurgere p̃dixerat: ꝛ tñ adhuc diſcipl⁹ non apperet lz tertia dies ꝓpe finẽ eſſet. Et addunt q̃ q̃dã ex eis abeũtes ad monumentũ terruerunt eos nõ de reſurrectione xp̃i quã annũciabãt: ſed de ablatione corporis ei⁹ nõ inuenti quã diſcipuli timebant. Et ipſe dixit ad eos ex reſponſione eorũ arguens ipſos [o ſtulti] ꝓpter cecitatẽ intellect⁹ [ꝛ tardi corde] ꝓpter tarditatẽ affectus [ad credendũ in his que locuti ſunt prophete] de xp̃i morte ꝛ reſurrectione [nõne hec oportuit pati xp̃m] tũ ꝓpter patris ꝓordinationẽ: tũ ꝓpter xp̃i exaltationẽ: tum ꝓpter humani generis redemptionem: tum ꝓpter

scripturarū impletionē [ꝛ ita]. s. p passionē ꝛ
mortē [intrare in gloriā suā] ad quā nemo p-
uenit: nisi p passiōis viā. [Et interpretabat]
ꝛ exponebat [illis in oīb⁹ scripturis q̄ de ipso
erant] inducendo testimonia aliqua ꝛ apien
do mysteria quantū ad ꝓpositū ostēdendum
sufficiebat ostēdēs eis oīa circa ipsum facta
añ fuisse p̄dicta. Firmitas ei fidei in eo est: q̄
oīa q̄ in xp̄o venerūt p̄dicta sunt. ¶ Cōsidera
hic multiplicē dñi benignitatē ꝛ bonitatē: ꝓ-
q̄ nō potuit ei⁹ feruens amor sustinere suos
sic tristari ꝛ errare: vere fidus ē amic⁹ fidelis
comes ꝛ benign⁹ dñs: iungit se ip'is q̄rit tristi
cie cām: ꝛ exponit eis scripturas inflāmans
corda eorū. Sic q̄tidie facit nobiscū spūal'r: si
em̄ aliqua p plexitate vel accidia grauati pie
de ipso loq̄mur stati adest cōfortās corda nr̄a
ꝛ illuminās ꝛ etiā amorē suū inflāmans: opti
mū em̄ remediū est ꝫ tales pplexitates loq̄ de
deo sil'r ꝛ cogitare de ipso ꝓpter q̄ ist⁹ disci
pul⁹ exēplo cū p viā incedim⁹ de salutiferis
loq̄ debem⁹: vt xp̄m nobiscū pgētē habeam⁹: ꝛ
nō solū pgentē: sz etiā nos docētē: sicut' istis di
scipulis cū q̄bus ibat scripturas apiebat. Et
vniuersal'r vbiq̄ bonū est loq̄ de Jesu: bonuz
est eū in mente semp habere: q̄ nec ipse obli
uiscī eor⁹ qui memores sunt ei⁹: sicut ꝛ hic vi
dem⁹. Promisit ei q̄ vbi duo vel tres cōgrega
ti sunt in noīe ei⁹ ibi ē i medio eor⁹. Special'r
aūt de passiōe loquētes comitat' dñs: q̄ ap̄li⁹
placet ei recordatio eorū q̄ ipse ꝓ nobis est
passus. Un̄ ad hoc spāliter monet dicens. Re
cordare pauptat⁊ mee. s. ꝫ diuitias: ꝛ trāsgres
sionis id est vilitatis. s. ꝫ honores absint hȳr
fellis sc⁊ ꝫ delitias. Scdo cōsidera bonitatez
ei⁹ nō solum ex amore vt dictū est supra: sz etiā
ex humilitate profunda. Cōspice quō humili
ter vadit dñs omniū cū istis discipulis qua si
vnus ex eis. Nonne tibi videt' redisse ad pri-
mordia humilitatis sz ꝛ in alio attende humi
litatē ei⁹: q̄ nō est dedignatus hos discipl'os
inferioris gradus: nō em̄ erant isti de apostō
lis: sz de alīs minorib⁹ discipulis: ntn̄ familia
riter tūgit se ipsis: vadit ꝛ loquit' cū eis: nō sic
faciunt elati q̄ nolūt nisi cū ꝑcipuis viris am
bulare ꝛ cōuersari. Itē in alio relucet hic sua
humilitas: nā si cōsideres elatos videbis q̄
nolunt ȳba ap̄llosa spargere inter paucos:
q̄ ea ꝓdita existimarent nec illos dignos ea
suscipere reputarent: sz dñs etiā cuz duobus
loquit' arcana sua nō vilipendit paucos: nec
etiā vnū sicut fecit loquēdo cum samaritana
iuxta puteū. Tertio cōsidera dñi benignitatē
ꝛ vide quō discipulos suos instruit ac sermo-
nibus consolat' ꝛ reficit inducens eos ad cre-
dendū ꝛ di. [O stulti ꝛ tardi corde ad creden-
dū ꝛc.] q. d. nobis. O stulti ꝛ tardi ad creden-
dum. O stulti tardi ad iquirendū precepta et
voluntatez dei. O stulti ꝛ tardi ad implendū
intellecta ꝛ faciendū ea humiliem⁹ ergo nos
vt scarā scripturā inquiram⁹ ꝛ ꝫm eā viuam⁹
humiliem⁹ etiā nos ad tolerantiā passionū vt
participes passiōis xp̄i effecti sim⁹ socij resur
rectionis ꝛ glorie ipsius. Qui em̄ non cōpatit'
nō itrabit in gloriā illā quā etiā p̄cedit mēda
cor̄ iquisitio ꝛ ipletio. vñ Beda. Hoc nobis in
loco nō vllā scripturā interpretādi: sz gemina
nos ipsos humiliandi necessitas incūbit: q̄ ne-
q̄ in scripturis ꝫctū oportet edoctū neq̄ adim
plēda q̄ nomin⁹ ꝫctū decet sum⁹ intenti: nā si
moyses ꝛ oēs ꝓphete xp̄m locuti sunt ꝛ hunc
p angustiā passionis in gloriā suā intraturuz
p̄dixerunt q̄ ratione gloriant' se esse xp̄ianos
qui iuxta virū suarū modulū neq̄ scripturas
qualiter ad xp̄m pertineant inuestigare neq̄
ad gloriā suam cuz xp̄o habere cupiunt per
passiones tribulationū desiderāt attingere.
hec Beda. Xp̄s em̄ per passionē ꝛ mortē tanq̄
per portā angustā intrauit in gloriā suā: ostē-
dens nos per multas tribulatiōes intrare in
regnū dei. Delirāt ergo ꝛ fatui sunt q̄ sine pa
ti ꝛ tribulationib⁹ p̄sumūt' intrare in gloriam
alienā cū xp̄o sine his nō intrauerit in gloriā
suā: sz oportebat multa pati illū cui⁹ natural'r
est regnum: multo magis nos quoz nō est re
gnū nisi de gratia oportet p multas tribula-
tiōes intrare in regnū celoz. Exēplum habe
mus de oībus charis⁊ electis xp̄i qui oēs per
viā passionis volūtarie venerūt ad regnum
dei. Mirū q̄ppe eēt si ꝺs itrare nollet portā p
quaz rex su⁹ intrasset. vñ Bern̄. Caput nr̄m p
passiōes ꝛ āgustias celū introividem⁹ ꝛ nos
membra eius nobis aliamera somniamus.
Mōstruosa res est si p vnū forame caput trā
sire videm⁹: p aliud corpus pudeat sub spina
to capite mēbra fieri delicata. hec Ber. Here-
ditas q̄ppe trāsit ad heredes cū suo onere et
honore: de⁹ aūt hereditati beatitudinis eter
ne adiunxit onus. i. tolerantiā passiōis: ꝛ cuz
isto onere habuit eā xp̄s: q̄ vt hic dr̄ oportuit
xp̄m pati: ꝛ sic intrare in regnū dei habuerūt
eam ap'li: q̄ persecutionē p xp̄o [vt ipse eis p̄
dixerat] sustinuerūt. hñt eā oēs fideles: q̄ vt
dicit ap'ls. Oēs q̄ pie volūt viuere in xp̄o iesu
persecutionē patiēt'ur: qui ergo vult assequi
eternā beatitudinē ꝛ nullā pati tribulationē
videtur q̄ velit esse ꝛ xp̄o dignior: ꝛ ap'lis san
ctior ꝛ cunctis fidelibus melior. [Et cum ap-
propinquaret castello quo ibant] tuncipse do-
minus [finxit se longius ire] vtscilicet eorūz ꝛ
angeret desiderium: vt inuitaretur ab eis et
teneretur. vnde Bernad⁹. Simulabat se lon
gius ire: non quia volebat: sed volebat audi
re. Mane nobiscum dñe quoniā aduespera-
scit. hec Bern̄. In hoc tn̄ nulla falsitas fuit q̄
sicut aliquid potest fingi verbis ita ꝛ factis.
Primum aūt fuit sine falsitate: vt patet in pa
rabolis testamenti noui ꝛ veteris quibus ali
q̄d fingitur ȳbis ab veritatē aliquā conueniē
tius designandam: ꝛ eodem mō hic xp̄s finxit

C Benignitas ꝛ bonitas domini. a oqu ē ūō deo

Mat. xviij.

Tre. iij.

Beda.

Patio
celū itr
re vole
tes.

Passio
nes sā

Bern̄.

Fingē
simu
di rat
Bern̄.

se logius ire ad designandā distantiā a cordi
ugu: bus eoꝝ ꝓpter fidei defectū. vñ Aug. Qō non
ad mēdaciū ptinet nō eñ qō fingim⁹ mēdaciū
est: sed qñ id fingim⁹ qō nihil significat. Cuz
autē nr̄a ferk ad aliquā significationez nō est
mēdaciū sed aliqua figura veritatis sicut aūt
dicta ita etiaz fingunk facta sine mēdacio ad
aliquā rē signā dā. hec Aug. Jp̄i aūt desidē-
rantes adhuc audire ipsum [coegerūt illū]
eregri factis. s. manib⁹ trahendo vt maneret: acver
in ho bis z rationibus alliciēdo obnixe rogauerūt
bitium [dicētes. Mane nobiscū qñ aduespascit et in
rahēdi clinata est dies]. s. ad occasuz: quo exēplū sm
zego. Greg. colligit q̄ pegrini nō solū ad hospituz
inuitādi sunt: sz ettā trahēdi. Quilibet morti
appropinquās: z ad vesperū seu occasum vite
tendēs cōgruēter etiā posset hoc ꝙbūl dicere:
z dñz ad manēdū: secū corde z ore inuitare tan
dē [intrauit cū illis] z recōbens cū eis [acce-
pit panem z bñdixit ac fregit z porrigebat il-
lis.] Cōspice bñ quō ad eoꝝ inuitationē z co
actionē benigne cū eis intrat mēsam ponunt
cibos offerūt: panes accipit: ac bñdicens eos
manib⁹ sacratissimis frangit z porrigit illis.
Facies in hoc sicut añ passionē qñ adhuc iter
eos cōuersabak seu morabak facere cōsueue
rat. Unā p hoc seipsum eis reuelat: qz tūc [apti
sunt oculi eoꝝ]. s. interiores [z cognouerunt
eū] in mō fractiōis panis: assuetā ei⁹ cōsuetu
dinē vidētes: sic eñ frāgebat panē sola manu
ff ac si scinderet cū cultello. Cognouerūt eū ex
frāgen mō frāgendi: z etiā bñdicendi panē. ¶ Legit
i panis ei panē sic fregisse z bñdixisse: pluries. Prio i
nsue q̄nq̄ panū multiplicatiōe. Secūdo in septem
do. panū distributiōe. Tertio in sui corporis con
fractio secratiōe. Quarto hic in discipuloꝝ illumina
uz. iiij. tiōe. Jn his aūt quatuor fractiōib⁹ significak
tidem quadruplex expositio sacre scripture: ꝫz qua
nsus tuor ei⁹ sensus. s. hystoricū tropologicū. allego
ngu. ricū z anagogicū. vbi Aug. Nū incōgruēter
achari accipim⁹ hoc impedimentū in oculis eoꝝ a sa
le su thana fuisse ne agnosceret ihesus ꝫz tñ a xp̄o
eptio. facta ē pmissio vsq̄ ad sacramētū panis vtyni
tate corporis ei⁹ participata remoueri intelli
gatur ipedimentū inimici: vt xp̄s possit agno
heo. sci. vbi z Theo. Sed z aliud innuit q̄. s. sumē
tibus sacrū panez aperiunk oculi vt eū agno
scant: magnā esse z ineffabilē vim ꝫz dñi caro.
hec Theo. Jsta circa discipulos gesta quotidie
facit dñs nobiscū inuisibiliter z i aia. nā tene
ri vult z etiā inuitari per desideria z oratiōes
ac sanctas meditationes z iō optz orare et nō
deficere. Jsta eñ facit ad nostrā eruditionez:
vt: scz intēdam⁹ in opera charitatis: pietatis
z hospitalitatis: z quō non sufficit diuina elo
quia legere vel audire nisi cōpleantur opere
qz dñs nō est cognit⁹ dū loqueretur z dignat⁹
est cognosci duz: pascit: pius z misericors dñs
ides si fidei istorum subueniēdo repit
z opib⁹ eisq̄ mlaz impēdit. Hinc ergo cognoscere pos

sum⁹ q̄ fides sine operib⁹ mortua est: qz dñm
quē discipuli nec ex visiōe nec ex scripturaruz
interp̄tatiōe et expositiōe cognouerāt mox vt
ope qō scripture p̄cipiūt pfecerūt: eū i fractio
ne panis cognouerūt. Audiēdo scripturas z
p̄cepta dei illuminati nō sunt faciēdo. s. ipsuz
trahēdo ad hospitiū z apponēdo cibuz illumi
nati sunt qz nō auditores legis sz factores iu-
stificabunk apō deū. Jn opib⁹ ergo pietatis z
misericordie vt in hospitalitate et hmōi āpli⁹
cognoscit de⁹ q̄ in lectiōe: disputatione z scri-
pturarū expositiōe. Ueritas eñ melius opan
do q̄ audiendo intelligit z melius ipō ope q̄
ꝙbo manifestat. Nos g̃ q̄ pegrini in hoc mū-
do sum⁹ qz nō habem⁹ hic pmanētē ciuitatez
sz futurā inquirim⁹: si spūal'r in nobis habe- Peregri
mus q̄ in se habebant isti pegrini: erit dñs co ni sum⁹
mes itineris nr̄i pegrini isti laborabāt: qz am omnes.
bulabāt: tristabank: z de xp̄o confabulabank:
sz xp̄s se eis iungit cor vnit scripturas aperit
longius se ire fingit. Si tales essem⁹. s. laborā
do ꝫ accidiā: tristando ꝫ vanā letitiaz: de xp̄o
cōfabulādo ꝫ vaniloquiū: tunc xp̄us se nobis
iūgeret: cor accēderet: scripturas aperiret: et
intellectū daret. licet ali qñ longius se ire fin- Peregri
geret: vt nos ꝓbaret. Itē pegrinus ab oibus ni condi
ad eū nō ptinentib⁹ se exonerat z alienat: viā tiones.
querit summo desiderio patriā suā appetit: z
cor atq̄ oculos ab oibus ne retrahatur vl' im
pediatur auertit. Esto talis peregrinus: z ap
parebit tibi xp̄s: z hec tria faciet tibi sicut fe
cit et illis duob⁹ peregrinis. Tēp⁹ abbreuiat
p dulce vite colloquiū: viā instruit dans veruz
intellectuz. Ultimo pane bñdicto per seipsum
fracto reficit affectū: z hoc si cōpellis ipsuz se
lōgius ire fingentē manere tecū. Per istos di
scipulos euntes in emaus signank volentes Emaus
implere cōsilia dñi: qz emaus interpretak desi
deriū consiliū quib⁹ dñs sepe sua visitatione
dignak apparere. Nō autē dedit dñs istis di-
scipulis suis tūc magnā sui copiā: sz statī por
recto pane [euanuit ab oculis eoꝝ] vt ex hoc
ipsoꝝ argueret affectū simul ostēdens se cor-
pus glorioſum habere qō per dotē agilitatis
subito pōt disparere: subtrahebak carnalib⁹
oculis species infirmitatis: vt mētib⁹ eoꝝ inci
peret appere gloria resurrectiōis. Uñ iā certi
eū resurrexisse dixerūt adiuicē. [Nōne cor no
strū ardens erat i nobis?]. s. ardore charita-
tis [dū loqueret invia: z aperiet nobis scriptu
ras] nos instruēdo ex eis quare eū nō cognui-
mus quare ad pedes ei⁹ nō corruim⁹. Quare
nobis ipsis et cordibus nr̄is non credidimus:
vbi eum queremus: vbi inueniemus: per qō
vt dicit Origē. Innuunt q̄ prolati sermones Origē.
a saluatore ascendebāt audiētiū cor ad amo-
rem diuinū. vñ Grego. Ex audito quippe ser- Grego.
mone ingardescit anim⁹: torporis frigus rece-
dit: fit mens in supno desiderio anxia: a cōcu-
piscentijs terrenis aliena. audire ei libet pre-

cepta celestia: ꝛ quot mādatis instruit quasi tot facib⁹ inflāmatur. hec Grego. Idcirco q̄z cito euanuit: quia etiā alios cōsolari festinabat: cū quib⁹ tamen simul ꝛ istos consolatus est: vt statim infra patebit. ¶Oratio.

Cur cito euanuit.

OOmine iesu xp̄e qui discipulis euntibus in emaus apparuisti: ꝛ corda eoꝝ tuo amore inflammasti: illumina q̄so cor meū vt leta volūtate impleā tui cōsilij desiderij: videlz vt purificem me ab oibus operib⁹ malis: ꝛ faciā opa mie ac pietatis: vt in futura resurrectione delicatā tuā inuitationē gaudēter cum electis tuis audiā te ita dicentē: venite benedicti patris mei percipite regnū quod vobis paratū est ab origine mūdi quā vocē dulcissimā fac me audire vnigenite fili dei. Amen.

¶Quō dñs apparuit discipulis thoma absente. Capitulū. lxxvij.

A Lu. xxiij. ꝛ Jo. xx.



Surgentes aūt eadem hora predicti duo discipuli [regressi sunt] ipsa die [in hierusalē] ad alios discipulos propter metū iudeorū inclusos. vnde Theo. ardebat q̄ cor eoꝝ igne ꝛ borū dñi quib⁹ intendebāt: et adeo letati sunt: vt nullam

Discipulorum feruor.

morā passi: mox reuersi sunt in hierusalē: vide hic discipuloꝝ diligētiā ꝛ fidei feruorē ad reuelandū resurrectionē: q̄ tarda. s. vespertina hora aut mēsa seu fatigatione itineris nō detētie remoto iudeoꝝ timore ad ānūciādū apl̄is resurrectionē dñicā: ꝛ q̄ de ea ivia cōparerēt cucurrerunt impigri. Nec mirū si eadē die ꝛ hora surrexerūt. erat enī dies boni nūcij: ꝛ ideo timere poterāt si differrētvsq̄ i mane illud q̄ timebāt illi q̄ dicebāt: ℔ dies boni nūcij est si tacuerim⁹ ꝛ noluerim⁹ nūcia revsq̄ mane sceler̄ arguemur. Predicatio ei nō est differēda ꝛ ea q̄ sunt ad salutē cōez nō sūt tacēda sz reuelāda. Exēplo plati moti ad diligetiā p̄dicatiōis dñi accēdi. [Et inuenerūt] in mōte syon subt⁹ cenaculū [cōgregatos] ꝛ inclusos ꝓpter metū iudeoꝝ ꝛ ꝓpt dñice resurrectiōis gaudiū q̄ pri⁹ dispsi fuerāt ꝓpter metū iudeoꝝ ꝛ ꝓpter passiōis metū [vndecim] ꝛ q̄ cū ipis erāt dc̄. lxxij. discipulis loquētes mutuo ꝛ [dicētes] ipsis duobus [q̄ resurrexit dñs vere ꝛ appuit symoni. Et ipi] duo ad maiorē certitudinē faciēdā dc̄ resurrectione ecōuerso [narrabāt illis q̄ gesta erāt in via] ꝛ apparitionē factā eis [ꝛ quō cognouerūt eū i fractiōe panis.] Sz q̄dā ex eis nec istis duob⁹ nec alijs credebāt ex q̄b⁹ vn⁹ thomas erat. Cōsidera mō quāta ibi leticia fuerit dū isti ꝛ illi vicissim sua gaudia nūciarēt. Et dū ℔ loq̄rent adinicē eximit thomas inde. Quo egresso dū adhuc alij colloq̄rētur de his q̄ audierāt ꝛ viderāt: ꝛ [cū sero iā esset die illa] p̄dicta sc̄z [vna sabbatoꝝ]. i. prima post sabbatū q̄ est dñica hoc ē eadē die resurrectiōis dñice [ꝛ fores]. i. ostia q̄ fores dicuntur: q̄ de domo ducūt foras [essent clause ꝓpter metū iudeoꝝ] q̄d etiā diuina reuelatione est factū: vt. s. iesus itrās ad discipulos ianuis clausis manifestaret eis virtutē sue potestatis ꝛ gl'iosi sui corp̄is: venit dñs iesus ad discipulos a desiderio eoꝝ vocat⁹ indutus albissimis vestimētis gl'iose resurrectiōis sue ꝛ nouitatis. ꝛ intrās ad eos ianuis clausis [stetit in medio eoꝝ] vt videret ab oibus: q̄ congregati erāt in nōie ei⁹. ℞m Bedā. ideo sero appuit: q̄ tūc maxie timidi erāt. ꝛ ℞m Theo. p̄stolabat: vt oēs cōuenirēt: ostijs ꝛo clausis vt se corp⁹ gl'iosum cui aliud nō resistit habere ostēderet. Ipse etiā ad cōgregatos venit ꝛ spirit⁹ ad cōgregatos descēdit: q̄ xp̄s ꝛ spūs sanct⁹ nō nisi in charitate cōgregatis assunt. [Stetit in medio] vt oēs eū certitudinaliter agnoscerēt: et oēs cōsolationē sue p̄ntie reciperēt. ¶Et nota q̄ sicut dicit Salust⁹ medi⁹ loc⁹ est dignitatis ꝛ debet honorabilioribus ꝓpter q̄d xp̄s stetit i medio discip̄lorū sicut soliter sydera vt eos illumiaret sicut flos inter lilia vt eos decoraret sicut princeps iter milites vt eos roboraret sicut magr̄ inter discipulos: vt eos informaret sicut pater iter filios: vt eos cōcordaret: sicut cor iter mēbra vt eos vivificaret: ꝛ sicut cōis amic⁹ vt oib⁹ eis se cōicaret. Unde q̄n sumus plures aliquē diligentes si supuenerit statuim⁹ eū i medio vt singuli possim⁹ ei⁹ frui p̄ntia. Est aūt ibi altare in loco vbi dñs ꝛ tūc stetisse. Cōsiderādum est hic q̄ de se colloquētib⁹ dñs in medio stetisse ꝛ: vt intelligam⁹: q̄ eū nobiscū habitātē habebimus si quotiēs in vnū cōgregamur ea q̄ ad eius laudē ꝛ nostrā salutē pertinēt agim⁹ iuxta q̄d ait vbi fuerint duo vel tres cōgregati in nōie meo: ibi sum in medio eoꝝ. ¶Q̄n aūt iesus saluator ad discip̄los venit ip̄i erāt in timore: sero factū erat in vnū erāt cōgregati ꝛ fores erāt clause. In quib⁹ quatuor insinuant nobis valde necessaria vt saluatorem quē expectam⁹ suscipe mereamur. Primū est timor q̄ domū ꝓscientie mūdat. ℔ illud Eccli. Timor dñi expellit peccā: nā q̄ sine timore est nō poterit iustificari. Scōm est cōtemp⁹ vane gl'ie: q̄d significat in hoc q̄ sero factū erat ad eū cum dñs venit cui lux mūdane gl'ie occubuit: ꝛ q̄ vere eā contēnit. Tertiū est vnitas: q̄ erāt in charitate cōgregati. nō ei visitat saluator hoies discordes. vñ apl's. Pacē habete ꝛ de⁹ pacis erit vobiscū. ¶Quartū est stabilitas qua aliquis in domo cōscientie manet nō curiose exterius euagādo vnde fores sensuū claudēde sunt: ꝛ sic saluator est expectandus: ꝓ istos ꝛo discipulos in vnū forib⁹ claus-

B Janue clausis cōgruenit.

Beda. Theo.

Medi⁹ locus.

Wath. xviij. C

Jesum suscipere volēti q̄tuor necessaria.

ij. Cor. xiij.

Pax cuz sis congregatos significatur religiosi cū fo-
Discipu- rib⁹ quinqz sensuū clausi quib⁹ dñs sepe ap-
lis dñi paret eosqz sua visitatione cōsolat⁊ letificat.
Qualis [Et dixit eis pax vobis] non pax ipis: qz ex
sit. ponēdi erāt multz tribulatiōib⁹: sz pax pecto
ris ⁊ pax eternitatis. pria in presenti. scda in
futuro. De vtraqz dr in ioh̄ane. Pacē scz pe-
ctoris relinquo vobis in pñti: pacez meā: scz
eternitatz que est spāliter pax mea do vobis
Papa i. cito dabo. dicit g̊ [pax vobis] scz recōcilia-
pax vo- tionis quā ad deū factā nūciauit ac charita-
bis i pn tis ⁊ vnitatis quā eis seruādā precepit. itēqz
cipio di- eternitatis ⁊ immortalitatis quā eis futurā
cit. pmittit: pacē offert qui ꝓpter pacē venerat:
Cōican- vnde pōtifex ꝓcip⁹ spōsus eccl'ie in psona
di cōsue xp̄i sicut spālis vicar⁹ eius dicit. Pax vobis
tudo. cū in missa prio se vertit ad pp'm: qz hec fuit
prima vox xp̄i ad discipulos post resurrectio
nē: istar ꝫo alioꝝ sacerdotū dicit postea: dñs
vobiscū vt se vnū ex nobis ostendat. Cū autē
eccl'ia p̄mitiua quotidie ⁊ gñaliter ⁊ post tm̄
diebus dñicis: post ꝫo tm̄ in trib⁹ solēnitatib⁹
cōicaret corpori ⁊ sanguini dñi nunc eccl'ia p
osculū pacis quo designat vnitas eccl'iastica
cōicat in missa spūaliter ⁊ si nō sacramētal'r.
Et pulchre resurgēs a mortuis dñs p̄mo pa-
cē discipulis cōmēdauit: vt illos ad sui visio-
nem peruēturos esse demonstraret qui pacē
⁊ cōcordiā corde ⁊ corpore seruāt. Ex quo pz
q̄ illi sunt pacifici qui vere sunt xp̄i disciꝑi.
Chriso. ām Chriso. Discipulis dixit pax vobis: quia
Pacifici preliū inexpugnabile ad iudeos habebant:
sunt di- mulierib⁹ aūt gaudiū euāgelizat: qz in trist-
scipuli. tijs gen⁹ illud erat alternatiz: igit̄ virtꝰ q̄dā
ꝓpter preliū pacē mulierib⁹ propter tristitiā
euāgelizat gaudiū: ⁊ ne discipuli eū aliū vel
fantasma putarent subiūxit [ego sum]. s. in
psona ꝓpria nō res fantastica seu illusio dia
bolica [nolite timere vel dubitare: quidā ꝫo
ex ipsis [cōturbati] pre stupore ⁊ admiratio
ne [⁊ conterriti] pre timore seu q̄dā naturali
horrore q̄ viui solent mortuos horrere [exist-
mabāt se spm̄ quē i passiōe emiserat] nō car-
nē [videre] nōdū em̄ credebāt: vel tertia die
verā carnez potuisse de sepulchro resurgere
vel resuscitatā clausis ianuis ad eos posse i
trare: diuina aūt ꝓuidētia pmissi sunt dubi-
tare ad maiorem certificationē fidei de dñica
resurrectiōe. [Et dixit eis. Quid]. i. qua de
cā [turbati estis ⁊ cogitatiōes ascēdūt] quasi
ab infimo tāqz false ⁊ fantastice nō desup de
celo descēdētes tāqz ꝫer bone [in corda vr̄a]
infirma ⁊ dubitātia: ⁊ qz ad illud corꝑ⁹ qō vi-
D dere poterat fides intuētiū dubitabat⁊ veri-
Dubita tatē carnis ꝓbaret exhibuit eis manus ⁊ pe-
re cur des ꝓ des ⁊ lat⁹ ad videndū ⁊ palpādū declarās q
missi. ipe q̄ crucifixus mortu⁹ ⁊ lanceat⁹ fuit in illo
eodez corpe surrexit. [Uidete inquit manus
meas ⁊ pedes: qz ego ipse sum]. q. d. p hmōi
cicatrices potestis ꝓcipere: qz ego suz q̄ pas-
sus fui ⁊ resurrexi. Per cicatrices em̄ rema-
nētes oñdit q ꝓ erat idē corꝑ⁹ nūero. Resurre-
ctio ei ꝫa ē eiusdē i nūero iterat resurrectio.
Palpate ⁊ vide qz spūs carnē ⁊ ossa nō hz sicut
me videtz habere. q. d. Per hoc potestis ēt co
gnoscere me habere corꝑ⁹ verū non fantasti
cū. Ad dubitantiū em̄ corda sanāda vulnerū
seruata sunt vestigia: ⁊ ideo vulnerū cicatri-
ces oſtēdit: vt dubietatis ⁊ infidelitatis eorū
vuln⁹ sanaret. Oſtēdit g̊ man⁹ vt incitaret ad
pugnādū. q. d. Uidete man⁹ quib⁹ ꝓ vobis fi-
del'r pugnaui has vobis: ideo oñdo vt ⁊ vos
pugnetz: qz sine pugna victores nō eritis. Ui
riliter g̊ agite: qz vincēti dabo sedere mecū in
throno meo. Oſtēdit etiā lat⁹ vt ꝓuocaret ad
amandū. q. d. Uidete lat⁹ aptū cor vulneratū
vt videatis q̄tū dilexeriz vos vt ⁊ vos me di
ligatis. Oñdit⁊ pedes vt stabiliret ad pseue
rādū vt ab inceptiōe bone vite nō desistam⁹.
Unde pseuerātia vel stabilitas est qñ homo
nec minis: nec amore: nec timore: nec commo
do: nec incōmodo a bona vita vel a p̄ceptis
vel a voto qō vouit retrahit. Sunt aūt q̄nqz
principales diaboli impugnātes nos contra
quos debem⁹ esse fortes. Prim⁹ est amor cul-
pe ⁊ iniustarū rerū: vel amor carnis vel amor
honoris q̄ in quorūdā cordib⁹ est ita fortis q̄
p eo celestē gloriā deserūt. Secūd⁹ est timor
diffidentie q̄ etiā multos ipugnat quasi dñs
nolit eos iuuare q̄ possunt, in bono pseuera-
re. vel q̄ nō possint sustinere durā pniam: cū
tñ deberēt sustinere durioꝛē gehēne penam.
Tert⁹ est dolor delectatiōis carnis vel mūdi
dimittēde vel iā dimisse. O miser quid facis
morbū eligis ꝓ sanitate: mortē ꝓ vita: tristi-
tiā ꝓ leticia: penam sempiternā ꝓ gloria.
Quart⁹ est pudor opationis bone qñ q̄s cogi
tat q̄ homines deridēt eū si hūili veste incedit si
ieiunat orat peregrinat ⁊ sīlia facit. Quint⁹
est spes venie qñ q̄s dicit deus est misericors
nō de facili nos dānat⁊ xp̄iani sum⁹. horum
spes cōfundit: qz spes est certa expectatio fu
ture beatitudinis ex meritis ꝓuenientis: sz isti
q̄ carēt meritis nō ꝓprie sperāt sed p̄sumūt.
Hoc aūt q̄ se palpabilē p̄buit factū est mira-
culose: qz corꝑ⁹ dñi incorruptibile ⁊ imortale
a corruptibilib⁹ ⁊ mortalib⁹ natural'r palpa
ri est ipossibile: miro g̊ ⁊ ineffabili mō. ꝫ Gre
go. Corꝑ⁹ suū palpabile p̄buit vt reformaret
nos ad fidē: ⁊ corruptibilē demōstrauit vt in-
uitaret ad p̄miū siue ⁊ palpabile exhibuit et
incorruptibile vt ostēderet se eiusdē esse natu
re cui⁹ fuerat añ passionē. i. carnē hr̄e ⁊ alte
ri⁹ gl'ie. i. eādē carnē incorruptibilē eē. Et qz i
dñi resurrectiōe nr̄a gñalis resurrectio ē ꝑfi
gurata ostēdit p hoc nr̄a corꝑa post resurre-
ctionē ita eē incorruptibilia ⁊ subtilia p affe
ctū spūalis potētie vt possint esse palpabilia
alꝫsīl'ib⁹ corꝑibus per veritatē nature. Caro
em̄ nr̄a absqz corruptione vel fragilitate mor-

E
Demo-
nes. v. p̄
cipue tē
tantes.
Amor.
Timor.
Dolor.
Pudor.
Spes.
F
Palpa-
tio gl'io-
si corpis
miracu-
losa est.
Grego.
Palpa-
bilia q̄
buserāt
corꝑa
gl'iosa.

tis in veritate substantie est resurrectura. vñ
Beda. Beda. Parū fuit oculis se vidētiū ꝑbere: si nō ꝑberet etiā manib⁹ ꝓtrectandū q̄ dū palpāda discipulis ossa carnēq; ꝓmonstrat apte statū vere resurrectiōis q̄ et in se facta ē ⁊ in nobis
Grego. est futura sīgt. vñ ⁊ Grego. Nō em̄ in illa resurrectionis gloria corpus nostrū erit impalpabile: ⁊ ventis aereq; subtilius vt ent̄ius dixit: sz subtile q̄dē ꝑ effectū spūalis potētie: palpabile aūt ꝑ veritatē nature. Sed vt dicit
Augu. Augu. Claritas qua iusti fulgebunt sicut sol
Claritas fulgida nō defuit sz occulta fuit i corpore xp̄i in regno p̄fis sui in xp̄i corpe cum resurrexit ab oculis discipulorū potius abscōdita fuisse q̄ defuisse credenda est: nō em̄ eā ferret hūanus atq; infirmus aspect⁹ qñ ille a suis ita deberet attēdi vt posset cognosci. Et cū q̄dā eor adhuc dubitarēt perūt ab eis si aliq̄d mādu
candū haberēt vt ꝑ comestionē meli⁹ resurrectionē astrueret. [At illi obtulerunt ei partē
Oblata dño ad comedēdum. piscis assi] cui⁹ forte iā aliā ptē comederant [⁊ fauū mellis] fuerūt aūt ei hec duo cōpetēter oblata: ipse em̄ erat piscis assus ꝑ nature humane passionē: sed fauus mellis ꝑ nature diuine dulcedinē. In fauo q̄ppe mellis vtraq; natura sue ꝓpone exprimit: fauus em̄ est mel in cera: hoc est diuinitas seu diuinitatis dulcedo in hūanitate. Hec āt duo dño oblata significāt duo q̄nos debem⁹ dño offerre. s. piscē assū ꝑ carnis mortificationē: ⁊ fauū mellis ꝑ mētis deuotionē: vt i cibo suo dñs pisci assoꝑiungi voluit fauū mellis: q⁹ ipse vt piscis latere dignat⁹ est in aq̄s hūani gñis ⁊ tūdi mūdi fluctib⁹ ac capi laq̄o nr̄e mort̄ ⁊ assari igne ⁊ tribulatiōe sue passionis: ⁊ decoq̄ in ara crucis. Et q̄ piscis ass⁹ fuit i passiōe: fau⁹ mellis ⁊ melle dulcior nobis extitit in resurrectione. Piscē g̃ assum ⁊ fauū mellis ei offerūt q̄ fidē passionis ⁊ resurrectiōis eius tenent. vel ꝑm
Theo. Theo. Per piscē assum sīgt vitā actiuā cōsumētē nr̄am hūiditatē labor̄ prunis: cōtēplationē v̄o sīgt ꝑ fauū mellis ꝓpter dulcedinē eloquior̄ dei: ⁊ māducauit cor̄ā eis: ꝑ q̄ oñdit se hr̄e corpus viuū ala vegetatiua alatū. Manducauit q̄dē nō q̄ tūc cibo carnali fustētari indigeret: sed vt in veritate carnis se resurrexisse monstraret: q⁹ comedere ꝓprie ad
Beda. corp⁹ nō ad spm̄ ꝑtinet. vñ Beda. Ad insinuā dā resurrectionis sue veritatē: nō solū tangi a discipulis sed etiā conuesci cū illis dignat⁹ nō q̄dē q̄si post resurrectionē cibo indigens: nec q̄si nos in resurrectiōe quā expectam⁹ cibis egere significās: sed vt eo mō naturā corporis resurgētes astrueret ne illud non corp⁹ sed spm̄ arbitrarent⁹ sibi nō solide: sed imaginabl⁹ apparere. ¶ Scōm sensuz g̃ literalē
Certificatio de resurrectione ꝑ tria. certificauit eos de sua resurrectione ꝑ tria. Prio ꝑ visum dicēs. [videte man⁹ ⁊ pedes q⁹ ego ipe sum.] Scōo ꝑ tactū di. [Palpate ⁊ videte: q⁹ spūs carnē ⁊ ossa nō hz.] Tertio per gustū cū dicit. [Habetis hic aliq̄d quod mā-

ducet.] Mystice v̄o christū resurrexisse videt q̄ resurrectiōis ei⁹ gloriā meditant. Iꝑm tāgūt ⁊ palpāt q̄ sibi charitate copulant: piscē assum offerūt q̄ passiōnē ignē tribulatiōis ꝛ coctā hñt ꝑ noīe xp̄i: sz illi offerūt fauū q̄ membris ei⁹ exhibēt opa pietatis [⁊ cū māducasset cor̄ā eis dedit eis cibos reliq̄as]. s. ad maiorē ꝓbationē q⁹ vere resīduū māducasset et ad insinuādū q⁹ suā passionem eis imitādā esse ostēdit q̄ amara est in dolore corpis: sed dulcissima in gl'ia remunerationis: illos g̃ in suo corpore ad eternā requiē suscipit q̄ cū hic tribulatiōes ꝑ deo sentiūt ab amore interne dulcedinis nō recedūt: q̄ hic ꝑ veritate quasi piscis afflictiōib⁹ assant illic quasi fauo vera dulcedine eterne btitudinis satiabunt. Deide certificat eos de resurrectiōe ꝑ auditum di. [hec sunt verba]. i. res ꝑ vocē. Uerbū em̄ Uerbū ꝛ
qñq; dicit vox qua ꝑferim⁹: qñq; res quā per vocē significam⁹ [q̄ locut⁹ sum ad vos]. s. supra di. Ecce ascēdim⁹ hierosolymā ꝛc. [cum adhuc esse z vobiscū] scz i carne mortali ante passionis instātiā [qm̄ necesse est impleri] ꝑ rerū exhibitionē [oīa que scripta sunt in lege moysi ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me.] In his em̄ trib⁹ vetus testamentū cōprehendit ꝑ hoc q⁹ loquebat sensibiliter ⁊ etiā rationabiliter reducēs ad memoriā q̄ eis dixerat ante mortē suā ostēdit se habere corpus animatū anima sensitiua ⁊ intellectiua et eadē q̄ pri⁹: tunc post predicta [aperuit illis] per gratiā internā [sensuz] ⁊ intellectū: qui scz pri⁹ erat clausus [vt intelligerēt scripturas] ⁊ ex illis cognoscerent resurrectionē suam: sicut ꝑ precedentia ꝓbauit veritatē sue resurrectionis quātū ad humanitatē: sic ꝑ istud illā ꝓbat q̄tū ad deitatem: q⁹ illuminare mētes ignorantiū intellectū sacre scripture: et subito est ipsi⁹ deitatis ꝓpriū. Sicut ante passionē declarauit se verū deū ⁊ hoiem: ita etiā post resurrectionē suā ⁊ [dixit eis] instruēdo ꝑ doctrinā [qm̄ sic scriptū est]. q. d. Bene debetis credere: qm̄ sic scriptū est sicut euenit: ⁊ sic cōtingit sicut scriptū est. vñ subdit [⁊ sic oportebat xp̄z pati scz p. lignū crucis [⁊ resurgere a mortuis tertia die] q⁹ vt dicit Beda ꝑdidisset xp̄s fructū passiōis si nō esset veritas resurrectiōis. Oportebat aut̄ nō quidē ꝑ se: sed pro nobis: vt per suā indebitā passionē a debita pena nos liberaret: ⁊ per suā sanctā resurrectionē nos secū regnaturos oñderet: q⁹ sicut ait ap̄l's. Mort⁹ est ꝓpter pcā nr̄a ⁊ resurrexit ꝓpter iustificationē nostram aperuit eis scripturas. tūc em̄ agnus qui occisus est iudicatus est. esse dign⁹ accipere librū: et per spm̄ deitatis solvere. vñ. signacula ei⁹: hoc est q̄ cūq; scripta sunt de sacramentis incarnatio
Beda. Oportebat xp̄z pati vt nos liberemur a pena.
nis: baptismatis: predicatiōis: ⁊ operatiōis ipsius ac passiōis: resurrectiōis: ⁊ ascēsionis eius. Ex hoc ptz q⁹ sacre scripture nō possunt a deo.
Scptu = rarū intellectio depēdet

sufficienter intelligi: nisi ille aperiat q̄ habet clauē dauid: q̄ aperit ⁊ nemo claudit: ⁊ cur p nobis vt dictū est mori ⁊ resurgere voluit: manifestat cū subdit [⁊ predicari i noie eius penitētiā]. s. ex parte hoīs [⁊ remissionē peccatorū]. s. ex parte dei: cuius solius est peccata remittere hoībus [in oēs gentes] nō in vna tm̄ gente iudeorū: vel in vna parte terrarū: qr nō est acceptio psonarū apud deū. Cōmendata igit̄ sui corpis veritate cōmēdat vt iā dictū est vnitatē ecclesie. qr vt dicit Theo. Non tacebat amplius bipartitū esse humanū gen⁹ ⁊ iudeos ⁊ gentiles. A penitentia ergo sicut et xp̄i: sic ⁊ precursoris ⁊ apostolorū incepit predicatio: ⁊ ne aliquis p̄pter magnitudinē peccatorū desperaret de venia subiunctū est incipientibus ab hierosolyma. Hierusalē em̄ est in medio terre habitabilis: et ideo cōuenienter ab illa incepit predicatio euāgelij: ⁊ p xp̄i discipulos circūquaq̄ p orbem dispersos in omnē terrā exire sonus predicationis eorum. vñ dicit Theo. q̄ ideo vt oēs in vnū vnirent mandauit incipere sermonē a hierusalē ⁊ ad gentes terminari nullus ergo pre magnitudine peccatorū suorū remissionē se posse p̄sequi desperet: qñ ipsis hierosolimitis cognoscit indultū q̄ cruentis manibus ⁊ mendacibus vocibus ipsum sanguinē p quē genus humanū redēptū est effuderūt. vñ p̄m Bedā. Incipiūt ab hierosolyma non solū qr credita sunt illis eloquia dei ⁊ eorū adoptio filiorū ⁊ gloria: verūetiā vt gentes varijs erroribus implicate hoc maxime iudicio diuine pietatis ad spem venie p̄uocent q̄ eis q̄ filiū dei crucifixerunt venia cōcedit. vñ Chrī. Insup ne dicerēt aliq̄ q̄ omissis notis iuerunt se ostētaturos ad extraneos: ideo primo apud ipsos occisores pādunt resurrectiōis insignia: in eadē ciuitate in qua rupit temerarius ausus. Ubi enim crucifixores credere vident resurrectio plurimū demōstrat. Et qr añ passionē eis dixerat: iterū videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrū ℔ nūc ope oñdit impletū. vñ sequit. [Gauisi sunt g discipuli viso dño] .i. agnito: et qui añ erant tristes ⁊ sic expauefacti letāt cor̄a eo p̄solari: q̄s em̄ sine magno gaudio videret tm̄ pietatis spectaculū. Ostendit manus clauis pforatas quibus operatus est salutē in medio terre pedes q̄b⁹ p̄dicando discurrit: ⁊ in itinere lassatus fuit latus: ex quo sacramēta redemptionis p̄fluere fecit: in q̄b⁹ oīb⁹ ad dubitantiū cor̄da sananda vulnerū sunt seruata vestigia: ⁊ iō in talib⁹ signis pietatis [gauisi sunt discipuli viso dño] qr iste visus nō potuit esse sine maxima leticia et gaudio. Et sic duplex eorū tristicia est amota. s. de morte xp̄i ⁊ metu iudeorū: erāt ei p̄turbati de ipsius xp̄i morte ⁊ de iudeor⁹ p̄secutiōe eis imminēte: poterat q̄ eos p suā p̄sentiā custodire ⁊ de sua resurrectione certificare. [Dixit g eis iterū pax vobis] geminat pacē p̄pter duo p̄cepta charitatis: scz dei ⁊ primi. geminā em̄ pacē seruāt q̄ hāc geminā dilectionē h̄nt: siue iō repetit: qr ipse est q̄ vtraq̄ vnū fecit. Iterat etiā pacē vt mōstret p suū sanguinē esse pacificata q̄ in celis et q̄ in terra sunt. q. d. Pacē relinq̄. i. reliq̄as pacis. s. pectoris i p̄senti. do vobis pacē mea. s. eternitatis in futuro. do. i. dabo vobis et hāc pacē itero: vt ostēdā vos deo recōciliatos hominē angelis hoīem h̄o: vt hō deū diligat: ⁊ hō hoīem p̄pter deū. ⁊ p̄m Chrīso. Simul q̄z demōstrat crucis efficaciā p quā soluit oia trista: ⁊ cōtulit oia bona ⁊ h̄ est pax. Deide subiungit. [Sicut misit me p̄r] ad veritatē fidei docēdā i iudea [⁊ ego mitto]. i. mittā vos ad hāc veritatē publicādā p totū mūdū. Meos vicarios vos cōstituo: mea vice vobis mādo meū officiū vob̄ cōmēdo ad docēdū: ad p̄dicādū: ad baptizādū: ad meū ⁊ p̄ris nomē glorificādū [vos mitto] mediū ⁊ mediatorē se ostēdit cū ait. ille me ⁊ ego vos. misit de⁹ p̄r filiū suū qñ eū incarnari cōstituit. misit filiꝰ apl̄os qñ eos ad p̄dicādū incarnationē eādē p orbē vniuersū direxit: ⁊ sicut p̄r amās filiū misit eū in mūdū ad p̄suras ⁊ passionē tolerādas p salute fideliū. Ita ⁊ filiꝰ amās apl̄os misit eos ad malā ⁊ passiōes tolerādas p suo noīe nō ad mūdi gaudiū. vñ Grego. Itaq̄ ōr sicut misit me p̄r et ego mitto vos. i. ea charitate vos diligo cum inter scādala p̄secutor̄ mitto qua me pat̄ diligit quē venire ad tolerādas passiōes fecit: ⁊ qr executio huiꝰ officij nō pōt cōuenienter fieri sine gratia spiritus sancti: ideo [cū hec dixisset insufflauit in eos ⁊ dixit. Accipite spm̄ sctm̄] insufflando spm̄ dedit vt scirēt esse ostenderet qui in facie primi hoīs spiraculū spirauerat: vel certe vt ostenderet spm̄ sanctū a se p̄cedere sicut p̄cedit a patre: ⁊ nō patris soli⁹ sed suū esse. Flat⁹ em̄ p̄cedit a flāte: nō tm̄ est intelligēdū q̄ hmōi flat⁹ xp̄i fuerit spūssanctus sz signū ei⁹. vñ Aug. Flat⁹ ille corporeus substātia spūssancti nō fuit: sz demonstratio p cōgruā significationē: nō tm̄ a patre: sz etiā a filio p̄cedere spiritūsctm̄. hec Aug. vñ cōsuetudo ecclesiastica obtinuit: vt in eor̄ facie qui p gratiā spūssancti regenerādi sunt a sacerdotib⁹ insufflet̄ur: ⁊ quia per spm̄sanctū remissio peccator̄ tribuit̄: qui est fructus ⁊ effectus spūssancti recte post eundē spm̄ datū discipulis ōr. [Quorūz remiseritis pctā remittunt eis: ⁊ quor̄ retinueritis retēta sunt.] Ubi dedit eis potestatē ligādi ⁊ solūadi ministerio nō auctoritate eos quor̄ peccata ip̄i remiserint vel retinuerint. i. retinēda iudicauerint: vel nō remiserint. hoc tm̄ intelligēdū est qñ iudiciū eccl'ie diuino iudicio cōformat. vñ Augu. Ut euidētius ostēderet dominꝰ a spiritusancto quē donauit fidelib⁹ suis dimitti peccata non meritis hoīm continuo subiecit si cui dimiseritis peccata dimit-

Ecclesie vnitas. Theo.

Hierusalē situs.

Beda. Cur ab hierosolyma cepta p̄dicatio. Chrīso.

Gaudij cause.

Pacem cur geminat.

Chrīso.

Missio apl̄or.

Grego.

Spūsācti cur i sufflādo dedit.

Augu.

Remitē di ptās.

tūtur ei: hoc est spūs dimittit non vos: spūs aūt deus est: deus aūt dimittit nō vos deꝰ ergo habitās in tēplo sancto suo. i. sanctis fidelibꝰ in eccl'ia sua p eos dimittit pctā: qz vna tēpla sunt. hec Aug. Licet ḡ solus deus principaliter pctā dimittat: tñ ministri eccl'ie per virtutē clauiū ad hoc ministraliter operantur: dimittunt aūt pctā in eccl'esie vnitate et charitate cōstitutis: sz nō alijs. vñ Aug. Eccl'esie charitas q̄ p spūmsanctū diffundit i cordibus nr̄is participū suoꝝ pctā dimittit eoꝝ aūt q̄ nō sunt pticipes tenet. Hec Aug. Ptās ergo cōficiēdi corpꝰ xp̄i data fuit discipulis i cena: qñ dñs dixit. Hoc facite i meā cōmemorationē: sz clauiū potestas sup corpus xp̄i mysticū q̄ promissa fuit petro: z in petro ceteris post iterū expresse alijs hec eis collata fuit. ¶Et no. hic dñm apl'os ordinasse episcopos vñ Aug. Nemo tūc dubitat dñz apl'os episcopos ordinasse cū insufflās eis dixit: accipite spūm sanctū: quoꝝ remiseritis pctā remittūt eis: z q̄ꝝ retinueritis retēta erūt. Uides quō oia ista sunt plena iocunditate z letitia z hic nūc esse magnū pascha. o qualis domuncula in qua fiunt ista et q̄ gloriosum habitare in ea. Ex hoc facto apparitiōis dñi tria spiritualiter z mystice accipiunt q̄ i aia fideli apparitionē z presentiā verbi eterni mētaliter flagitante exigunt. Primuz est aie ab oi ope exteriori vacatio qō notat per diē sabbatoꝝ: per sabbatū em̄ requies significat quo iudei ab oi opere vacabāt. ¶Scōm est virtū ab oi specie extranea custoditio qō notatur per fores clausas: fores em̄ aie sunt sensus corpis z vires aie. ¶Tertiū est virtū oim ad intima re collectio qō notat p discipulorꝝ congregationē: vires em̄ aie sunt quasi q̄dā discipl'i sub magisterio verbi eterni. Sz dñs nō venit ad animā nisi de sero ꝓpter qō vr cum esset sero per sero intelligit pfectio boni opis: nō enim initio boni opis dñs apparet: sz sero post q̄ sol diuine gratie cursum suū in pfectione operis pegit: tūc deꝰ hoi se ostendit. ¶Jesus aūt veniēs in animā operat ibi q̄ꝝ. Primo statim medio discipulorū omniū videlz virtū i. in initio aie quem inhabitat: z ipsam essentiam anime que mediū est omniū potētiarū p gratiā pficit z fecūdat cōferēdo sibi esse diuinū. Scdo annūciat discipl'is pacē: ecce q̄b loquit pacē: q; discipulis. Esto z tu discipl' disciplinę xp̄i capax z audies. Tertio ostēdit eis manus z latus conferendo: scz eis z diuinas operationes que per manus et affectiones: que per latus vbi cor latet designantur. Quarto facit gaudere discipulos excitādo: videlz in eis gaudiū internuz: qz gauisi sunt discipuli viso dño. Quinto insufflat dādo eis spūm vuificatiōis ad nouā vitā: vt viuant tā sibi q̄ alijs ad salutē. Sed dñs cū discipulis tūc parū stetit: qz multū sero fuit: tamē forte etiā ipsi cogerūt eum aliquātulū plus stare rogantes ne sic cito recederet: nec hoc dño displicebat. tenet em̄ vult prout supra dictum est. Tandē benedicens discessit ab eis. Cuiꝝ ab eis euanuisset redijt thomas q̄ ante dñi aduētum exierat [dixerūtq̄] ait leto [alij ad eū] nūciātes ei bonū nūciū [vidimꝰ dñz] sic em̄ ante passionē appellauerūt eū. Qui dixit se nō creditur̄ū nisi videret: z etiā tāgeret cicatrices vulnerū: vt si visus deciperet saltē tactus nūciaret veritatē. Uolebat certificari duplici sensu. s. visu z tactu. Jsti em̄ duo sensus sunt qui minus decipi possunt: tanta q̄ppe viderat mortis supplicia q̄ resurrectiōis z vite nō poterat accipe argumēta: nisi nō solum visu: sed tactu peiperet ea. vnde Chrisꝰ. Alijs em̄ grossior existens eā q̄ z per sensum grossissimū. s. tactu querebat fidē z neq; oculis credebat. Remāserūt aūt discipuli famelici z sitibūdi de dño suo: de quo tātā copiam habere cōsueuerāt: z eū sepe suspirijs z desiderijs reuocabāt. Uidisti quotiēs hodie pascha habuisti: nā oēs p̄dicte apparitiōes in die resurrectionis fuerūt de quibꝰ tñ quinq; in euāgelio scripte sunt: et has q̄nq; repētat sacerdos in missa q̄nq̄es se vertēs ad pp'm: z quasi p apparitiōe repētās eis vultū: sz tertia ꝛsio est cū filētio q̄ significat tertiā ex his apparitionē factā petro: qz nescit vbi vel qñ facta fuerit hec apparitio. Per hoc etiā eas repētat q; q̄nq̄es dñs vobiscū dicit: sed forte audisti: nō tñ sensisti: qz nec forte in passione cōpassionē habuisti. credo em̄ q; si in passiōe cōpati scires: z mentē vnitam z non sparsam ad secularia aut superflua vel curiosa habere in qualibet vice sentires pascha: z hoc tibi cōtingere posset qualibet die dñica si mente itegra feria sexta z sabbato te i passiōe dñi preparares. qz ꝫm Apl'm. Si fuerimus socij passionū: erimus z cōsolationū. Tūc ꝟo dñs iesus redijt ad sanctos patres qui cotā eo nō otiose sed vigilāter laudibus insistebāt iocūdātes. Stabāt em̄ in canticis z laudibus oēs sancti patres et angeli coram dño reuerēter alacriter z deuote: ac tanq̄ gloriosi iubilant cōtinue. cōspice igitur eos z tu cū letitia: eis cōgratulare ac disce deū venerari z laudare z sibi gratias agere z sua beneficia recognoscere ac toto conatu ad illā gloriā tēdere non cesses vbi semp in cōspectu dei tui cū tā nobili multitudine in laudibꝰ det pseueres. Oro.

O Alme fili dei patris q̄ foribus clausis apparuisti discipl'is in vnū cōgregatis: obstrue quesso claustra sensuū meorū interioꝝ z exterioꝝ cōtra pericula tentationū sancto timore reuerētie tue mortifica in eis oia mala cū vinculo tue charitatis delicate: z illumina eos cū lumine religiōis diuine vt merear tua leta vi-

Augu.

Ptās cō secrādi data in cena.

Ptās clauiū i die pasche.

Apl'i facti epi.

Z

Aie deū videre volenti necessaria.

Jesus operat in aia q̄nq̄.

Thom aduēt⁹

Christe

M Appa tiōes q̄ q̄ scrip pte.

q̄. Co.

stone consolari: pacēq; pectoris in presenti et eternitatis in futuro te donāte valeā inueni reybi cum angelis ac oibus sanctis z electis tuis te laudare merear sine fine. Amen.

¶ Quō dñs apparuit discipl'is inclusis thoma psente. Capi. lxxviij.

A Joh. xx.



Adueniēte autez octauo die resurrectiōis ter rū apparuit dñs iesus discipulis suis: nā qz nō malicia ꝛ ignorantia thomas dubitauit: noluit pr magr tā dilectū discipulū in infidelitate relinq're: ꝛ ad fidē er reformādā interū dignat' est appere: igit cū in pdicto mōte syō [iterū eēnt discipl'i int' z thomas cū eis] pastor bon' z de pusillo grege solicit' [venit ianuis clausis z stetit i medio eor] vt posset videri ab oib' [z

Pax col egū dū ilat' in medio it.

dixit ill': pax vobis] stetit i medio z dixit: pax vobis nūq̄ pōt esse pax in collegio: nisi plat' sit in medio: ita q; nō plus ad vnā partē iclinet q̄ ad aliā: colūna nūq̄ sustinet edificiū si sit ad ptē ppe parietē z nō i medio oia elemēta pter terrā mouent: qz nō sunt in medio: terra aūt imobilis est: qz i cētro est z i medio: se-

B Pacis cōmēda cio.

pe dñs pacē discipulis nūciat z cōmēdat ac pr suadet hr̄e: qz sine pace ipossibile est deo placere. i eis em q̄ pacē z cōcordiā diligūt habitat de': qz fact' est i pace loc' ei'. pacē veniēs attulit: z hinc abiens pacē reliq̄t: qz tota pfectio xp̄iane vite z religiōis i pace z dilectione cōsistit: cū magna g̃ diligētia debem' eā inq̄rere z studiose obseruare. vñ Grego. nazāzenus. Phi. iij. ij. Cor. xiij. Eph. ij.

Grego. nazāze-nus.

pudeat g̃ nos pacis mun' deserere quā nobis hinc discedēs xp̄s reliq̄t. Pax z res z nomē dulce quā z dei esse accepim'. Iuxta illō. pax dei: z ei' esse deū. iuxta illud. de' pacis: z ipam eē deū. iuxta illud. ipe est pax nr̄a. Pax bonū cōmēdatū ab oib' z obseruatū a paucis: q̄ aūt cā est fortassis ābitio dñij aut facultatū: aut luxur: aut odiū: aut cōtēpt': aut aliq̄d hmōi ex his q̄ dei ignaros videm' incurrere. [Deinde dicit thome] quasi rīdens petitioni eius suppositē [infer digitū tuū huc z vide

Uidere.

man' meas] nō q; in digito sit visus: ꝛ quasi diceret. Tāge hoc z experire. Unde videre in hoc loco p sentire z intelligere ponit' qō gen' locutiōis adeo vsitatū est vt p oēs sensus currere videat: sicut cū dicim' audi z vide q̄ modulate cantat. Olfac z vide q̄ suaue redolet. Palpa z vide q̄ lene sit. Gusta et vide q̄ dulce sit. Uñ in exō. dr. Cūctus pp'l's videbat voces. i. sentiebat.

Uisus. Augu.

Uisus g̃ pter sui certitudinē p oī sensu accipit'. vñ ꝛ Aug. Noīe visus gñal'r alij quatuor sensus cōsueuerūt notari imo etiā aliq̄n p itellectu accipit'. vt cū alicui dicit' vides tu hoc. i. intelligis: vel simpl'r dicit' pōt q; iesus adꝛba thome rīdet: in quo etiā suā dēitatē declarat inq̄tū absens corpaliter eꝛ ꝛba sciebat. Thomas em duplici sensu. s. visu z tactu certificari volēs dixerat [nisi videro in manib' ei' fixurā clauoꝝ z mittā digitū meū i locū clauoꝝ z manū meā i lat' ei' nō credā.] Iesus ꝛo q̄si rīdens dicit ei. [Infer digitū tuū huc]. s. in locū clauoꝝ [z vide manus] pforatas z clauoꝝ fixuras. Deinde subiūgit [z affer manū tuā z mitte in lat' meū] lācea pforatū et cognosce me illū esse q̄ pepēdit i cruce. Magnū certe fuit vuln' illud sacratissimi lateris in q̄ nō digitū. sed manū C mittere debebat. Mystice p digitū significat Uulnē discretio: p manū op' nr̄m monet: g̃ digitū et ris in la manū in locū clauoꝝ z lancee mitte: vt q̄cq̄d tere xp̄i in nobis est discretiōis z opis in seruitiū xp̄i magnificem'. Deinde subdit [z noli esse incredul'] hoc est ad credendū rard' [sz fidelis] q̄ est fide firm': qz in pctō infidelitatis me iterū crucifigis cām mee iterās passiōis hoc dixit iesus: qz thomas dixerat discipulis resurrectionē xp̄i nūciātib' se aliter nō crediturū. Sicut g̃ thomas pre ceteris dubitauit: ita pre ceteris palpare z videre monet. vbi Chrys. Tu ꝛo cū videris decredētem discipulū excogitas dñatoris clemētiā q̄r ēt p vna aia ostēdit se ip̄z vulnera hñtēz acceditvt saluet vnū. nō ei ei stati appet: sz post dies. viij. vt i medio a discipl'is admonit' accēdat ad mai' desideriū z fideliꝛ fieret i futurū. Tūc thomas cicatrices dñi tetigit: z ñ solū corde credēdo: sz ēt ore pfitēdo: qz virūq̄ ad salutē req̄rit: exclamās dī. [Dñs me' et de' me'].

Dñs et deus.

s. tu es [dñs me'] fm hūanitatē in q̄ me sanguie tuo redemisti z cōparasti [z de' me'] fz diuinitatē: qua me creasti z de limo formasti iā nihil dubito certus sum cōfirmo resurrectionē: pdico imortalitatē: tu es dñs meus et magr me' ego ser' tu' z fil' ā cille tue: tu es deniq̄ de' me' q̄ me creasti z p me carnē suscepisti quāvt me redimeres morti te tradidistiꝛvt me tecū fr̄ suscitares: nūc a morte resurrexisti: h̄ est fides mea ita sentio z ita credo. O felix thoma q̄z felicē habuit leticiā man' tua: magna quippe licētia z magna gratia est mittere manū in lat' illud dulcissimū: in lat' illud saluberrimū: in lat' inq̄ vnde ab ira saluamur: vnde a culpa sanamur: vnde in gr̄a generamur: vñ in gloria sublimamur. Ipse g̃ thomas qui ꝛ didymus

Didymus

ppter dubiū cor in credēdo: qz didym' grece gemin' est latine: bñ etiā ꝛ abyssus: qz altitudinē diuinitat' certa fide penetrauit: q̄tā aūt remunerationē fides habebat manifestat cū subdit [dicit ei iesus] beatificādo D cōfessionē ipsius [qz vidisti me thoma]. i. qz Fidei expert' es etiā p tactū [ideo credidisti: beati meritū. qui nō viderūt z crediderūt] in hoc versiculo non solum fides thome cōmendatur: sed etiā nostra salus futura pdicit: ac si diceret dñs:

tu quidē beatus es: qz em̄ me vidisti credidisti: sed z illi beati erūt q̄ nō vidētes me corpe
Augu. crediturī sunt mēte. vbi fm Augu. Preteritis ipis vsus est ꝓbis ꝓpter certitudinē tāq̄ ille
Preteritū ꝓ futuro. q̄ qđ erat futurū in sua nouerat ꝓdestinatiōe tā factū: qz apud eū pñtia oia futura ꝓterita sunt: sz aliđ thomas vidit z palpauit corpe z aliud credidit corde: qz fides saltē q̄ ad actū nō pōt esse de visis z apparentib⁹. nā fides est argumentū. i. oñsio nō apparentiū. arguere em̄ dicebant antiqui oñdere. hoiem nāq̄ seu humanitatē vidit z tetigit: z deū seu deitatē q̄ in presenti videri nō pōt credidit: dicēdo em̄ dñs meus: humanā naturā cui datū est totū creature dñim: dicendo ꝙ deus meus diuinā q̄ oia cōdidit cōfessus est: z vnū eundē deū et
Theo. dñm. vñ Theo. Qui pri⁹ infidelis fuerat post lateris tactū se optimū theologū oñdit: nam duplicē naturā vnicāq̄ hypostasim xpi ediſſerunt. Nos ergo cōsolando subiunxit: beati
Grego. q̄ nō viderūt z crediderunt]. vñ Greg. Letificat aūt valde qđ sequit: beati q̄ nō viderūt z
Fides vera. crediderūt. in qua sentētia nos spāl̄r signati sumus: q̄ eū quē carne nō vidimus mente tenemus si fidē nostrā operibus sequimur: ille em̄ vere credit: q̄ exercet operando qđ credit. hec Grego. De his aūt q̄ fidē nominetenus retinent paulus dicit: cōfitent̄ se nosse deū: factis aūt negāt. z iacobus. Fides sine opibus
Titū. ſ. Jaco. ij. mortua est. cū ergo (vt dicit Chriſo.) aliqs sic isto tpe dixerit vtinā in tēporib⁹ illis fuissem z vidissem xpm̄ miracula facientē: tunc excogitet: beati q̄ nō viderūt z crediderūt: potuit aūt esse q̄ post ꝓfessionē qua dixit dñs meus et deus meus: dñs iesus insufflans dixerit.
Joh. vl. Accipite spm̄ sanctū quorū remiseritis pcta ꝛc. licet hoc nō dicat euangelista: quia multa fecit iesus que non sunt scripta in libro hoc. vnde ipse qui virtutē suā nō alligauit sacramentis: potuit sine signo sensibili dare spm̄ sanctū: z conferre ei potestatē z ordinē episcopalem. Nam credendū est q̄ eum sicut alios
Unum saluādū curauit dñs. episcopū ordinauit. Attēde hic q̄ xps thome apparuit quando in errore fuit. In quo magna xpi pietas ostendit̄ qui ꝓpter vnū solum venit. vñ Chriſo. Considera dñatoris clementiā qualiter etiā pro vna aia ostendit seipm̄
Chriſo. vulnera habentē: z accedit vt saluet vnū. Hoc
E Thome dubitatio. aūt de thome dubitatione dispensatorie permissum est: vt euidētioribus argumētis resurrectio dñi ꝓbaret̄: ideo em̄ dubitatum est ab
Grego. illo ne dubitet̄ a nobis. vñ fm Grego. Nō casu sed diuine pietatis dispensatione gestū est vt ille electus discipulus tunc deesset: q̄ audita resurrectiōe dubitaret: dubitās palparet: z palpans crederet: vt a nostris cordib⁹ oēm dubitationē expelleret: z dū in magistro suo vulnera palparet carnis: in nobis vulnera sanaret infidelitatis: pl⁹ em̄ i nobis increditas thome q̄ aliorū credulitas ad fidez ꝓfuit: qz dū ille ad fidē palpādo reducit̄: mēs nr̄a oī dubitatiōe postposita in fide solidat̄: z nō solū nr̄am fidē roborauit: sz ēt hereticoz errorē dicētiū iesuz vez corp⁹ nō habuisse exclusit. vñ Leo papa. Suffecit thome ad fidē ꝓpriā vidisse qđ viderat: sz nobis opat⁹ est vt tāgeret qđ videbat. vñ Gre. De ipi⁹ thome z alioz ēt discipl'oz dubitatiōe sic ōt q̄ resurrectionē dñicā discipuli tarde crediderūt: nō tā illorū infirmitas q̄ nr̄a (vt ita dicā) firmitas fuit: ipa nāq̄ resurrectio illis dubitātib⁹ per multa argumēta mōstrata est: quā dū nos legētes, agnoscim⁹: qđ aliud q̄ de eoz dubitatiōe solidamur: min⁹ ei mihi maria magdalena pstitit q̄ citius credidit q̄ thomas q̄ diu dubitauit. ille etei vulnerū cicatrices tetigit: z de nr̄o pectore dubietatis vuln⁹ ꝑputauit. ℔ Greg. Dispēsatiōis aūt gr̄a nō ex curādi ipotētia dñs q̄ mortē regna destruxit: signa mortis delere noluit: sz plurib⁹ de causis vestigia passiōis. ſ. cicatrices vulnerū in corpe: lz incorruptibili reseruauit. Prio ad astruēdā z ꝓbandā resurrectionē ac reformādā z corroborandā discipl'oz fidē de sua resurrectiōe dubiā: vt credāt q̄ ipse q̄ crucifix⁹ fuit in eodē corpe nūero resurrexit. in eo em̄ q̄ vulnera ostēdebat mānifestabat q̄ idē resurrexerat q̄ i cruce pepēdit. vñ Lucas. Videte man⁹ meas z pedes meos qz ipe ego suz. Scōo ad cōmēdādā
Lu. xxiij. ei⁹ circa nos dilectionē: vt q̄ mīi corditer simus aduti ostēsis sue mortē idicijs insinuet nosq̄ ad dilectionē repēdēdā magz ꝓuocet. vñ i apoc. Qui dilexit nos z lauit nos a pctis
Apoc. ſ. nr̄is i sanguie suo. Tertio ad ostēdēdā nr̄az redēptionē: qz illa vulnera fuerūt nr̄e redēptiōis signū. vñ i Esa. Ipe vulnerat⁹ ē ꝓpter iniq̄tates nr̄as: iōq̄ mias dñi cātare nō cessant: sz dicāt q̄ redēpti sūt a dño qm̄ bon⁹: qm̄ in sc̄lm mia ei⁹. Quarto ꝓpter nr̄am edificationē z instructionē. si em̄ in corpe xpi gl'oso ēt manebāt signa sue passiōis: z nos q̄si ꝓpatiēdo eadē vl'nera ꝓtinue i mēte portare: z ꝓ
Phil. ij. eis gr̄as agere debem⁹. vñ apl's. Hoc sentite i vobis qđ z i xpo iesu. Quito ꝓpter nr̄i recordationē z memoriā apud se sp retinēdā. Nequaq̄ em̄ nr̄i oblīuiscit ꝓ q̄b⁹ sic crudel'r plagat⁹ dignoscit. vñ in Esaia, Ego tui nō oblīuiscar ecce i manib⁹ meis descripsi te. Sexto
esa. xlix ꝓpter dei pr̄is recōsiliationē: vt de⁹ pr̄ ignoscat hūano gñi ꝓ q̄ fili⁹ sic voluit plagari. vñ
ſ. Jo. ij. apl's. Aduocatū habem⁹ apud patrē iesum xpm̄ iustū: z ipe est ꝓpciatio ꝓ pctis nr̄is: nā pr̄i ꝓ nobis supplicat obedīētiā repūtās z q̄
Aduocat⁹ noster iesus. le gen⁹ mortē ꝓtulerit sp oñdēs qđē q̄dā modus iterueniēdi ꝓ nobis. vñ Ber. Securū accessuz habes o hō ad deū vbi habes filiū ātepr̄ez: matrē añ filiū: fili⁹ ostēdit pr̄i latꝰ z vul-
Berñ. nera: mr̄ oñdit filio pect⁹ z vbera: nec vlla poterit ibi esse repulsa vbi tot charitatis occurrūt insignia. Septimo ad impioz cōfusionē:

Augu. vt ostensis eis in iudicio vulneribꝰ: denũciet ꝙ iuste dãnari debeãt. vñ ꝑm Augu. Conuincẽs eos de pctõ sue mortis dicet. Ecce hoiem quẽ crucifixistis: videtis vulnera q̃ inflixistis agnoscitis latꝰ qõ pugnastis: qñ pvos ꝛ propter vos apti ẽ: nec itrare voluistis. Octauo ad electorũ exultationẽ dñi i deo suo insignia amoris ꝓcipui quẽ ad eos habuit videbunt.

Beda. Nã ꝑm Bedã. Magnũ gaudiũ erit sanctis videre vulnera in carne xpi fulgida p q̃ victor triumphauit de morte: saluauit electos. veniẽs ꝙ dñs ad iudiciũ in eadẽ forma oibꝰ appare bit. s. iustis ꝛ iniustis: vt iusti videtes ꝙta et q̃lia ꝑ eis sustinuit: in eꝰ amore ãplius exardescãt: ꝛ in laude ac gr̃arũactione ꝑficiãt: iniusti vo deteri⁹ puniant: cõfundant ꝛ pereãt: quãto magis tãtis bñficijs ingrati extiterũt ꝛ largitoꝛ bñficia dei idigniꝰ cõtẽpserũt. Nono vt triũphũ seu titulũ triũphalẽ: signũ victorie sue oi carni oñdat ꝛ in ꝑpetuũ circũferat que eũ victorẽ diaboli p infinita secula demõstrẽt ꝙ gr̃a.

Trophea christi. Miles ꝑ totius gẽtis salute fortiter egit ꝛ multis vulneribꝰ pfossus est: hostẽ tñ interfecit: eiusq̃ spolia diripuit: ꝛ victoriã sue genti reportauit: ait illi medicꝰ: vis sanari sine oi cicatrice: vel cũ cicatricibꝰ sine oi deformitate: puto qõ in signũ sue victorie ꝛ ꝑ exẽplo aliandi alios ad idẽ reseruaret sibi cicatrices: ille eñ cicatrices sunt in xpo nõ in deformitatẽ: sed in magnã pulchritudinẽ. vnde dicit Chri. q̃ cicatrices sunt in xpo sup radio solis lucidiores. vñ ẽt ꝑm Aug. In illo regno

Cicatrices pulchre. Chrisо. Augu. apparebũt in corpib⁹ beatorũ martyrũ cicatrices vulnerũ q̃ ꝑ xpi nomẽ ptulerũt: sicut stella in celo: sicut lapis ꝑciosus in annulo: sicut flos in stipite: ꝛ sicut rubeus color in rosa: nõ eñ deformitas in eis sed dignitas erit: ꝛ q̃dẽ q̃uis i corpe: nõ corpis ꝫ ꝛtutis pulchritudo fulgebit: nec tõ tñ si martyrib⁹ aliqua ãputata: ꝛ ablata sunt mẽbra sine ipsis mẽbris erũt in resurrectione mortuorũ: sed vbi mẽbra vt ꝑciderẽt ꝓcussa sunt vel secta ibi cicatrices: sed tñ eisdẽ mẽbris redditis nõ ꝑditis apparebũt: cõsipice nũc dñm: cõsidera solitã ipsius benignitatẽ: hũilitatẽ ꝛ amorẽ feruentẽ qũo vez mõstrat thome ꝛ alijs discipulis vulnera vt tollat oẽm obscuritatẽ de cordib⁹ eorũ ad ipsorũ ꝛ nr̃am vtilitatẽ. Stat igit cũ eis ꝑ aliquã mozulã loquẽs de regno dei consolatoria stant ꝛ ipsi cum eo in leticia magna audientes illa verba excelsa et aspicientes faciẽ eiꝰ plenã gaudio ac decore ꝛ gratia. Attende bñ eos familiariter circũcirca stantes. Sta ꝛ tu reuerenter ꝛ verecunde: sed gaudenter a longe: tamen si forte mia motus faciat te vocari licet immeritum. Tandem dicit eis ꝙ in galileam vadant et ꝙ ibi eis apparebit sicut promiserit: et benedictione data discessit ab eis. Ipsi vo remãserũt vt prius de ipso famelici ꝛ sitibundi: sed plurimũ cõfortati. ¶ Oratio.

O Omine iesu xpe qui thome dubitãti loca clauoꝝ ꝛ lancee ostẽdisti: ꝛ eũ per digiti et manꝰ immissionẽ ab erroꝛe renocasti: da mihi vt tuoꝝ vulnerũ ꝛ passionis semp habens memoriã digitũ ꝛ manũ: hoc est quicq̃d discretionis ꝛ opis in me fuerit totũ in seruitiũ tuũ mittã ꝛ exp̃ dã: ꝛ cũ thoma confitear: quia tu es dñs meꝰ qui me sanguine tuo cõparasti: et deus meꝰ qui me creasti: vt qõ de credẽtiũ salute futura ei ꝓdixisti in me merear experiri: ꝛ te largiente beatus apud te inueniri. Amen.

¶ Quõ dñs apparuit septẽ discipulis ad mare tyberiadis. c. lxxix.



A Jo. xxi. Postea facto interuallo tẽporis: manifestauit se iteruz iesus ad mare tyberiadis. i. se visibilẽ prebuit: ꝛ hoc etiam modo dicitur apparere qõ idem est ꝙ manifestari. Nã ꝑm Amb. illud apparet in cuiꝰ ptãte est videre ꝛ nõ videri. Piscabãtur simul septẽ discipuli nocte: quadãvt cibũ haberẽt. s. petrꝰ et nathanael: q̃ vt credit frater philippi erat: ꝛ filij zebedei. s. iacobꝰ ꝛ iohãnes ꝛ alij duo quoꝝ nomina nõ exprimunt quia ꝑm quosdã erant minores: vel ꝑm quosdam videtur fuisse philippus ꝛ andreas. Et piscabãtur in naui aliena eis accõmodata: vel locata seu alio modo licite accepta: quia a principio sue cõuersiõis reliquerãt nauẽ ꝛ rhetia. Piscabãtur aũt licite. quia ꝑm Aug. non fuerũt phibiti ex arte sua licitaꝝ cõcessa piscari victũ necessariũ querere: seruata sui apostolatus integritate: si quando vnde viuerent postolis aliud non haberent. Propter quod ꝛ paulus Scenescenefactoriã artez didicit: vt cum necessitas factoria vel ecclesie vtilitas occurreret de laboꝛe suo Pauli viueret. Et ꝑm Grego. negociũ quod ante cõ ars. uersionẽ sine peccato exstitit: hoc etiã post cõ Grego. uersionẽ repetere culpa non fuit: quod autẽ ad peccatũ implicat: ad hoc necesse ẽ vt post conuersionẽ animus nõ recurrat. Unde post conuersionẽ suã ad piscationẽ petrus redijt. Mattheus vero ad theolonenm nõ resedit. Et per totam noctem illam hi septem discipuli inuanum laboꝛauerũt: et nihil de piscibus ceperunt: quia diuinũ auxiliũ deerat cuius carẽtia noꝝ dici potest. Hoc ideo factum est: vt captio sequens manifeste miraculosa appareret. [Mane aũt facto] per quod intelligitur gloria resurrectionis dñs iesus apparuit eis: stans in littoꝛe maris. Nõ apparuit supra aquã: sed in terra solida ad ostendendum ꝙ amplius non erat cum eis in fluctibus vite corruptibilis: sed magis transierat ad statum vite immortalis. [Non tamẽ

Chrisо. cognouerãt discipuli q ihesus esset.] ſm Chri. Non statim ostendit ihesus seipsum vt per miraculũ quod facturus erat agnoscerẽt eum. Attende hic q̃ acta sunt: qz iocũdissima sunt. Querebat ab eis quasi pisces emere volens: si pulmentariũ haberent. i. aliquid quod de-

Pulmẽtarium. coqui et comedi posset. Pulmentariũ põt dici illud qõ pani dulcorandũ adiungitur: et quo panis vt magis comestibilis sit cõdit. Pulmẽtariũ autẽ hic vocat pisces ad edendũ dulces

Chrisо. z delectabiles. vt dicit Chrisosto. Interim humanꝰ loquitur: vt quid debes emere ab eis mystice a nobis pulmentum petit dñs vt reficiatur quod est obedientia mãdatorũ dei ad quam oẽs obligantur. vnde supra dixerat. Meus cibus est: vt faciã voluntatẽ eius qui misit me. z [responderũt ei nõ] credebant eñ eũ esse mercatorẽ pisces emere volentẽ. Cum aũt ad mandatũ eius mississent in dexteram

B nauigij rhete impleuerũt illud [z nõ valebãt trahere pre piscium multitudine] qz enim obedientes fuerũt ex obedientia fructũ cõsecuti

Piscatores septẽ sunt. Per septẽ piscatores qui hic enumerãt vniuersitas predicatorũ ecclesie designatur qui sine xpi virtute nihil prendunt: z nihil proficere possunt: qz sine instructiõe eius interiori frustra laborat lingua predicatoris. Sed mane qñ venit lux illuminãs corda ipoz xpo principaliter operante: capiũt copiosam multitudinẽ piscium: per quã signatur multitudo credentiũ per predicationẽ apostolorum z similiter multitudo penitẽtiũ: per predicatores alios ad bonũ quorũcũq; dicitur q pisces fugiunt rhetia fetida z corrupta: nec libenter intrant ea: z ppter hoc illi qui piscanꝰ cũ talibus rhetib⁹ pancos vel nullos pisces capiũt sequunꝰ rñ rhetia odorifera z munda: z iõ cũ talibus capiunꝰ melius. Rhete xpi est verbũ

Rhete christi. dei: pisces sunt oẽs peccatores: dextra spũalia: sinistra tẽporalia. Iste ergo q̃ predicat propter lucrũ tpale vel vanã gloriã piscat ad sinistrã z rhetia fetida hz z ideo parũ pficit: sz qui in doctrina et predicatione querit salutẽ audiẽtiũ: ille piscat ad dexterã: z rhetia odorifera hz: et ideo multũ pficit nec mirũ: quia vt dicit in prouerbijs vias que a dextris sunt nouit dñs. peruerse aũt sunt q̃ a sinistris sũt. Johãnes itaq; cõsiderato miraculo facto qz vidit impletũ sicut põdi rerat: recognouit eũ z dixit petro: quẽ pre alijs diligebat: et etiã qz inter alios prior erat [dñs est] cui. s. z pisces

C obediunt: dñs eñ est nomẽ ptãtis: z ptãtem in miraculo piscium est hic manifestatus. Jo-

Jo. pspicacitas. hãnes q̃ tanq; virgo ceteris purior erat: z pspicacior in cognoscẽdo citius alijs cognouit xpm qz puritas mentis z corporis maxime disponit hoiem ad cognitionẽ diuinoz hz Bed.

Beda. Cognouit pmꝰ dñm: siue miraculo istius piscationis: siue sono pcognite vocis: siue pme re-

Pe. can. miscens piscationis, vbi Petrus cantor. Per petrũ actiua z laboriosa vita: z johãnẽ contẽplatiua et quieta significat. Contemplatiua actiue deũ quẽ considerat ostendit. Si in die in actione fuisti: saltẽ in nocte dicat tibi contẽplatiua dñs est: ne ita distraharis operibus q ipm aliquãdo nõ consideres. Hec petrus [Tũc petrꝰ auditoqz dñs est: tunica succinxit se] vt cũ maiore reuerentia accederet ad eum [erat enim nudꝰ]. i. paz vestitꝰ: vt aptior esset ad piscationis opus. vñ Beda. dicit petrus nudꝰ fuisse ad cõparationẽ ceteroꝝ vestimentoꝝ quibus vti solebat. Sic nos solemus dicere cũ aliquẽ simplici vestimento videmus indutum: quare nudꝰ incedis? vbi z Theo. Precinxit autem se lintheo amictu quẽ phenices et thirij piscatores circunuoluunt sibi cũ nudi sunt: siue etiã ceteris indumentis apponunt [et] ex deuotione ac feruore dilectiõis [misit se in mare] vt citius ad eũ veniret memor dominj quẽ feruenter diligebat [alij vero discipuli] trahẽtes rhete piscium cũ matura festinatione [nauigio venerunt] qz ita feruidi sicut petrus nõ erant: petrus quidẽ moras nauis expectare non potuit: sed amoris immẽsitate cogente in mare se precipitauit: vt velocius et magis festinus ad dominũ venire potuisset. Ubiq; petrus feruentioris fidei et maioris dilectiõis inuenit. vbi Beda. Eodẽ autem ardore quoz multa alia fecerat: venit ad iesum nõ tamen intelligendum est petrũ super fluctus venisse: sed aut natãdo aut pedibus ppijs: qz erant ppe terrã. z ſm Chri. optime ponit hic cõditio johãnis z petri: quia johãnes perspicatior erat intellectu: petrus feruentior affectu. Propterea johãnes quidẽ primꝰ cognouit iesum. Petrus ño pmus iuit ad eũ. Mystice p mare significat tribulatio põsentis seculi. Uñ illi q̃ desiderãt ad xpm puenire mittunt se in mare: qz nõ refugiũt tribulationes huius mũdi: scientes q p multas tribulationes oportet intrare in regnũ dei: ñ inter tribulationes securꝰ z illesus xpi seruꝰ euadit: sicut petrus illesus puenit: p nauigiũ ño significat ecclesia. vñ alij discipuli veniũt nauigando. i. ptecti societate ecclesie. ſm illõ ps. ptege eos in tabernaculo tuo. [Et cũ descẽdissent in terrã: inuenerũt prunas i litore positas]. i. ordinatas ad calefaciendũ [z piscẽ illis suppositũ z panẽ] iuxta positũ. Ecce aliud miraculũ: nã nõ ex materia subiecta sicut alꝰ multiplicauit panes: sz de nihilo z de nouo fecit ñtute diuina carbones accensos z piscẽ z panẽ ad maiorẽ discipulorũ in fide resurrectiõis xpi cõfirmationẽ. De bethsaida ad vnã leucã cõtra orientẽ est locus vbi stetit ihesus in litore: cuius adhuc vestigia ibidẽ oñdunt in lapide: z inde non ad tactus lapidis medietatẽ locus vbi viderunt prunas z piscẽ suppositũ z panẽ: z iussit iesus afferre de piscibus quos prẽdiderũt nutu ipsius: ascẽdit aũt

Miraculum.

D Bethsaida de locus vbi stetit dñs.

symon petrus ꝛ traxit rhete in terrā plenum magnis piscibus.cliij.dicit Jsido. ꝙ oia genera piscīū ad istū numerū reducunt: ꝛ qz apostoli debebant esse piscatores olim holm: ideo tot ꝛ nō plures pisces piscati sunt: et cū tanti essent nō est scissum rhete numerū ꝛ magnitudinē piscīū exprimit ad declarationē miraculi ex tanta captione eorū: ꝛ iterū ex rhetis integritate: qz nō est scissum: ꝛ vocans dñs discipulos ad prandendū ꝛ simul cū eis comedēs ad declarationē sue resurrectionis ꝛ ad ostendendū nō esse fantasma qđ factū est eis fecit conuiuiū ꝛ festū magnū cū ipsis in litore maris: ꝛ nemo discūbentiū audebat eū interrogare quis esset nō ꝓpter austeritatē ꝛ formidinē: sed ꝓpter reuerētie auctoritatē ꝛ cognitionis certitudinē: scientes discreta cognitione: qz dñs est cui cum metu ꝛ reuerentia oportet intendere: ꝛ ideo frustra fecissent de hoc q̄stionē: qz nō oportebat facere eā: vbi enim est veritas exhibita a parte: ibi nulla est opus interrogatione. vbi Chriso. Et nullus audebat eū interrogare: sed cū silētio ꝛ formidine multa ꝛ reuerētia sedebāt: attendētes in eū. Nā sciuerāt quidē qm̄ dñs est: formā autem alteratiōē videtes ꝛ multa admiratiōe plenā: valde erāt stupefacti. vñ ꝛ Augu. Nemo audebat dubitare ꝙ ipse esset: tanta em̄ erat euidētia veritatis qua illis iesus apparebat vt nullus eorū auderet: nō solū negare: sz nec dubitare: ꝛ iō stultū esset interrogare. Ex cōuiuiū suete hūilitatis sue more ministrans eis: accepit panē ꝛ dedit eis bñdictū tm̄ ꝛ distribuendo fractū ꝛ piscē similiter ꝛ comedit cū eis: nā eo mō diuidebat eis ꝛ distribuebat sicut consueuerat añ passionē ad declarādā suā resurrectionē. Stant igit̄ reuerenter multūq; alacriter isti septem discipuli cū dño suo pariter comedentes cū eo. Aspiciunt desiderabilem ꝛ iocundā facie eius: ꝛ exultāt in cordib⁹ suis. Accipiūt de sacratissimis manibus ei⁹ escas desiderabiles: ꝛ reficiunt nō minus spūal'r q̄z corporaliter. O quale est istud cōuiuiū. Cōsidera bñ per singula: si potes pascaris cū eis in exultatiōe ꝛ leticia. In hoc cōuiuio ecclesie spūali xp̄s p̄parat prunas charitatis quas de celis portauit ad terras: qz ignē venit mittere in terrā ꝛ vult vt accēdat. Itē p̄parat piscē suppositū prunis: qui est ipse xp̄s: q̄ super prunas ponit qm̄ ex incendio charitatis pro nobis in cruce immolat. Itē p̄parat panem quo reficimur: q̄ est ꝛ ipse: nā ipse reficit nos per doctrinā: ꝛ etiā dando corpus suum nobis in cibū. Dedit etiā dñs discipulis piscē: quia suā passionē imitandā ondit: dedit ꝛ cū pisce panē: qz post tolerātiā passionis gaudia eterne societatis repromisit. vñ Augu. Fecit dñs prandiū septē discipulis de pisce assō et alijs quos ceperāt. piscis assus xp̄s est passus: ipe est ꝛ panis q̄ de celo descēdit huic cōparatur

Jsido. Discium genera. cliij.

Chriso.

Augu.

Augu.

ecclesia ad participandā beatitudinē eternā ꝓpter qđ dictū est: afferte de piscibus quos apprehēdistis nunc: vt oēs q̄ hanc spē gerimus p illū septenariū numerū discipulorū p quē pōt nr̄a vniuersitas intelligi figurata tanto sacramēto nos cōmunicare noscemus ꝛ eidē beatitudini nos sociari. hec Aug. Jdeo etiā vltimū cōuiuiū cū septē discipulis piscantib⁹ voluit celebrare: qz illi post vniuersale iudiciū cū dño eternū cōuiuiū sunt celebraturi: q̄ septiformis spūs sācti gr̄a repleti fluct⁹ p̄ntis seculi diuino amore calcāt: ꝛ i lucrādis aiab⁹ inuigilant. vñ Grego. Cur cū septē discipulis vltimū cōuiuiū celebrat: nisi ꝙ eos tm̄ mō q̄ septiformi gr̄a spūs sancti pleni sunt futuros secū in eterna refectione denunciat. Septem q̄z dieb⁹ oē hoc tp̄s euoluit: ꝛ sepe septenario numero p̄fectio designat. Illi ḡ vltimo cōuiuio de p̄ntia ꝛitatis epulāt: q̄ nūc p̄fectiōis studio terrena trāscēdūt quos huius mundi amor nō ligat qb⁹ sivt cūq; p tētamēta obstrepit cepta tm̄ eorū desideria non retundit. hec Grego. Sicut ḡ dñs in alia piscatione significauit ecclesiā q̄l'r nūc ē: sic ꝛ in hoc loco q̄l'r in fine seculi. s. in vltima resurrectiōe mortuorū futura sit. Ware em̄ p̄ns seculi sig̃t: litus qđ est finis maris finē seculi designat. vñ ibi iesus ascendit in nauem: qz adhuc in fluctibus vite corruptibilis cū discipulis erat. Hic aūt in litore stabat: qz iā ad statuz vite immortalis trāsierat. Jbi nō in dexterā nec in sinistrā sed indifferēter inquit. Laxate rhetia vestra capturā vt intelligam⁹ bonos ꝛ malos: hic aūt [mittite inquit i dexterā nauigū rhete] vt significaret eos q̄ stabunt ad dexterā solos bonos. Jbi numerus piscīū non exprimit: quia multiplicati sunt sup numerū. Hic ꝛo certus est numer⁹. s. cliij. q̄ numer⁹ hz quinquagenarīū p quē designat tubileus in quo cunctus populus ab omni ope quiescebat: et insup hz tria ꝓpter mysteriū trinitatis. Jō aūt dictū est ꝙ erāt magni: qz oēs electi magni sunt in regno celorum licet gradus sint diuersi. Jbi rhete ꝓpter significanda scismata rūpebat hic ꝛo nō est scissum rhete: qm̄ in illa summa pace sanctorū nulla erunt scismata. Et ideo ad hoc cōmendandū valet: ꝙ iohānes añ hāc apparitionē tanḡ finem libri sui interposuit dicens. Multa quidē et alia signa fecit iesus in cōspectu discipulorū suorū que nō sunt scripta in libro hoc: qđ esset etiā secuture narrationis quasi premiū. Attende nihilominus q̄ sequunt: qz pulcherrima sunt ꝛ vtilia: iā cōpleto isto solēni cōuiuio ꝛ refectiōis bñficio oib⁹ cōiter exhibito [dicit] dñs spāl'r [symoni petro] volēs ei cōferre bñficiū speciale [symon iohānis]. s. filius [diligis me plus his?]. i. plusq̄z isti me diligāt. q. d. q̄d mihi dabis: q̄d mihi p̄stabis: qz diligis me. vbi Alchui. Mystice aūt symō obedies. Johānes gr̄a ꝛ meri

Connuiuiū vltimū dñi.

Ware.

Alchui.

to ḡ nole vocat. i. obediēs grā dei: vt ostenda tur q̄ ardētior illū charitate amplectit nō me riti humani sz diuini esse muneris interrogat dñs an se diligat: quē semper z vbiq̄ maiorē amoris affectionē erga se ostēdere videbat. [Symon inq̄t iohannis diligis me plꝰ his] q̄ tui amoris affectū plusq̄ hi circa me ostēdis.

Dilectio pferenda. In quo apparet q̄ ille q̄ eligit ad officiū plationis: debet diligere deū pre ceteris: z q̄ ceteris paribꝰ melior z pfectior debet pfici in prelatū: qz dñs requirebat preficiēdū: an plus diligeret eū z plus habet charitatis q̄ est vinculum pfectionis: nā in oi regimine ille q̄ presidet z gubernat debet excellentior eē z ad plura ac maiora z magis ardua tenet prelatꝰ q̄ quicūq̄ subditꝰ: qz sicut se habet alia ad corpꝰ qō regit: z ratio ad vires inferiores: et pastor ad gregē: z hō ad bruta animalia sic se debet habere platꝰ ad subditos. Et iō videt q̄ ille qui aliquē eligit ad tale officiū tenet semper eligere meliorē: nō n̄ intelligit melior: litterator vel astutior: sz ille qui oibꝰ cōditionibꝰ pensatis melior est ad tale officiū: ad honorē dei z advtilitatē ecclie. Aliter aūt eligēs vel ꝓmouens nō videt iudiciū diuinum euadere. Qō autē ꝑm iura sufficit eligere bonū z ydoneū: hoc est ꝑm' iudiciū humanuz per qō talis non est puniendus. cū ꝑm Augu. aliqua ꝓmittunt humano iudicio icorrepta ꝓpter maiora mala vitanda: que n̄ sunt diuino iudicio corrigēda. Nā aliquid sufficit ꝑm iudiciū humanuz qō non sufficit ꝑm iudiciū diuinū. ꝑm iudiciuz hūanū sufficit illud de quo hō nō pōt accusari nec electio eius improbari. Constat autem difficile esse electiones fieri si possent ex hoc reprobari: q̄ inuenitur alius melior q̄ ille q̄ est electus. Uñ sufficit ꝑm iudiciū humanum: vt electio sic recta z eligatur ydoneus. Secundum ꝝo iudiciū diuinū z conscientiam necessariū est eligere meliorē q̄tū ad honorē dei z vtilitatem ecclesie: si vero aliquis minus bonuz ꝓecligat z aliquid priuatū puta affectio carnalis spes bñficij z cōmodi tēporalis euz moueat est fraudulenta electio z ꝑ sonarū acceptio z peccat. Sciēs ergo dñs interrogat sciebat eē q̄ nō solū diligeret eū: verūetiaz plus oibus diligeret: sed innuit: vt z corde credam' z ore cōfiteamur: nesciēs aūt petrus quātū alū xp̄m diligebāt: nō est ausus respondere pluri q̄ alij: qz cor alterius videre non poterat: sed cū modestia locut' ē z absolute respōdit [ēt] hoc est ita [dñe tu scis: qz amo te]. q. d. te ip̄m testē inuoco: q̄ secretoꝝ es cōsciꝰ qz amo te z tu q̄ interiora cōsideras scis si plus alīs amēt te qō ego nescio tu scis q̄tū diligo te: q̄ itegro corde te diligo: q̄tū ꝝo alij te diligunt nescio. Itē qz experꝰ ꝓprie fragilitatis in xp̄i negatione fuit: cautius de se respōdit nec vlira se efferre in xp̄i dilectione ausus fuit: sed q̄tutatem sue dilectionis in iudicio xp̄i qui secretaz cordiū intuet posuit: nec audet inuocare conscientiā ꝓpriam in qua prius deceptꝰ fuit: sed dñi conscientiā inuocat dicens [tu scis qz amo te] ac si dicat: tu nostri plusq̄ ego humilians se corā apostolis nō dicit plus his: sed simpliciter [amo te] instruēs nos q̄ nō debemꝰ nos alīs preponere: sz alios nobis: qō ergo de se nouit. s. q̄ diligeret dixit qō nesciuit. s. vtrum plus alīs diligeret tacuit. docēs nos q̄ in dubijs suspensam debemus sniam tenere: z non temere ꝺ occultz diffinire [dicitiei] dñs officiū pastorale sibi committens [pasce agnos meos]. q. di. hoc mihi dabis. hec prestabis si amas me vt pascas gregē meū. In hoc sciaz z experiar q̄ me amas si. s. gregē meū pascis: exhibitio operis sit probatio dilectiōis: dilectio eīm dei ꝓbat in dilectiōe ꝓximi: q̄ ꝝo opꝰ pietatz ꝓximo nō impēdit minus deū diligit. vñ Aug. Confitenti aūt amorē suū oues suas cōmēdauit tanq̄ nō esset vbi ostenderet petrꝰ amorem suum in xp̄m nisi esset pastor fidelis sub principe olum pastorū. Cunq̄ dñs secūdo ab eo quesisset si ip̄m diligeret: z petrus idem qō supra respōdisset. Itē subdit [pasce agnos meos] Cuz ꝝo dñs tertio q̄reret si eū amaret [cōtristatꝰ est petrus] eo q̄ sepius esset interrogatꝰ ab eo: q̄ sciuerat qō interrogabat z turbatꝰ fuit: eo q̄ iciebat eū scire etiā oia futura propter qō timuit ex tali replicatiōe ne xp̄s sibi vellet predicere aliquē casum suuz futurū sicut supra predixit et suā negationē futurā: z iō merito timuit z turbatꝰ fuit. vñ ꝑm Chriso. Rursus formidat ne forte estimās se diligere si nō diligat corripiat sicut z prius correptꝰ est multū se estimans fortē. vñ ad ip̄m xp̄m refugit [z dicit ei: dñe tu oia] scis z ineffabilia cordis presentia z futura z de vltimo cordis ꝓtulit amantis vocē dicēs [tu scis qz amo te]. q. d. tu scis oia z presentia z futura. Jō tu scis q̄ nūc te diligo: sed quid sit mihi futuꝝ ego nescio tu scis. Deinde posit tertiā petri respōsionē dñs adiecit [pasce oues meas.] Interrogauit aūt eū ter: nō ignorās quo animo cōfiteret xp̄i amorē sed vt trina cōfessio amoris deleret trinā negationem timoris: ter negauit timor. ter cōfessus est amor. vñ Augu. Reddit negationi trine trina cōfessiōe minꝰ a morte lingua seruiat q̄ timori: z plus vocis elicuisse videat mors iminens q̄ vita presens: z ꝑm Ambro. interrogauit nō vt disceret sed vt doceret quē eleuandus in celū amoris sui velut vicariuz relinq̄bat: nō vult dñs suos agnos vel oues cōmittere: nisi illi q̄ eū diligit: quos ipe tm̄ dilexit vt pro eis mori dignaretur: z ideo prꝰ ecclesie pastorem interrogat an se diligat: et sic postea ad pascendū suos agnos z oues ei cōmittit: sicut ei fuit timoris indiciū negare pastorē: sic est amoris officiū pascere dominicuz gregē. vñ Chrisost. Si diligis me inq̄t presidete fratribꝰ: z feruentē amorē quē per omnis de

Eligendus optimus.

Augu.

Electio improbanda.

Petri cauta modestia.

Augu.

Chriso.

Ambro.

Chriso.

mõstrasti nũc ostẽde: z alaz quã dixisti positu
rã te esse ꝑ me hãc pro ouib⁹da meis ostẽdẽs
quãti appreciak pſistentia ꝓpriarũ ouium: et
qm̃ h maxime ei⁹ q̃ in ipm est amoris signũ.
Grego. vñ z Greg. Si ergo sũ gnũ dilectionis est cura
pastoris: quicũq; virtutib⁹ pollens gregẽ dei
negligit pascere summũ pastorẽ cõuincit non
Augu. amare. vñ z Aug. Quid est aliud: diligis me
pasce oues meas: r̃ si diceret. Si me diligis
non te pascere cogita: sed oues meas: et sicut
meas pasce nõ sicut tuas: gloriã meaz in eis
quere nõ tuã: dãnũ meũ non tuum: lucra mea
Berñ. nõ tua. vñ Berñ. Nõ ociose totiẽs repetitũ est
petre amas me in cõmissiõe ouiũ. Et ego q̃dẽ
id significatum proinde puto acsi illi dixisset
iesus: nisi testimoniũ tibi perhibẽte cõsciẽtia
q̃ me ames z valde pfecteq; ames: hoc ẽ plus
q̃ tua: plusq; tuos: plusq; etiam te: vt trine re
petitiões mee nũerus ipleat: neq; q̃ suscipias
curã hãc: nec te itromittas de ouib⁹ meis: pro
q̃b⁹ vtiq; sanguis meus effusus est terribilis
sermo: z possit etiã ipauida quozũuis tyrãno
ruz corda cõcutere. Propterea attẽdite vobis
q̃cũq; opus ministerij hui⁹ sortiti estis: attẽdi
Prelato te inq̃ vobis: z p̃cioso depositũ q̃ vobis credi
um pe- tũ est. hec Berñ. Uide qũo dñs xp̃s cõmitten-
culum do petro pastorale officiũ ip̃z ter examinat de
Petri ex dilectiõe: qz pastores eccl'e debent deũ ac̃et p
amina ximũ pre ceteris hoib⁹ diligere: nõ ergo debet
to. quis eligi i prelatũ nisi habitis certis signis
Berñ. z argumẽtis de dilectiõe ei⁹ erga deũ z proxi-
mũ. vñ Berñ. An nõ incongrue de dilectiõe re
quirit q̃ pascendo gregi preponit. Ille ei pre-
esse debet alijs qui vino charitatis inebriat⁹
exestuat: inemor sui vt nõ querat q̃ sua sunt:
Exami sed magis q̃ iesu xp̃i. Attende etiã q̃ dñs pa-
nari de storale officiũ iniungit trina examinatiõe pre
ber⁹ pla- missa: z iõ qui ad hoc officiũ assumit pri⁹ exa-
turaz su minari debet diligenter. Primo autẽ z secũdo
mẽdus. agnos ipfectos quodã lacte vescẽdos: z tertio
oues perfectiores solido cibo alendos petro
cõmisit: qz nõ solũ pastorẽ: sed z pastorũ pasto
rem eũ constituit: sunt enim in ecclesia tria ge
nera seu tres gradus hoim fideliuz: qui sicut
agni z oues i ecclesia sunt pascendi. s. incipiẽ-
tes et proficiẽtes: z qui quasi adhuc impfecti
nomine agnoꝝ: z perfecti qui nomine ouium
possunt intelligi: z bis dictuz est: pasce agnos
meos: sed semel pasce oues meas: qz infirmi
z adhuc tenelli in fide ãplioꝛi pastorali cura
z solicitudine indigent q̃ fortiores z grandiu
sculi qui se regere valent: nec tanta cura egẽt
pascit igit petrus agnos: pascit z oues: pascit
filios: pascit z matres: qz regit z subditos z p̃-
latos: omniũ igitur pastor ẽ: qz preter agnos
3 z oues i eccl'ia nihil est: nihil inq̃ qõ suis pa-
Jo. plus storib⁹ commiserit. Sed cũ iohãnes aidhio ma
dilectus gis esset dilectus quare nõ est alijs apostolis
tur non prelat⁹ sed petrus: qz erat adolescens z si esset
datus. prelat⁹ illi icandalizarentur forte in eo: iz nõ

ita in petro qz senex. Item ne videret amicos
carnales exaltare z eos alijs preferre. Utinã
eccl'ia imitaret hoc exemplũ z nõ facerent in
multis ꝛium. Considera hic solitã dñi charitatẽ z benignitatẽ: aperte em̃ vides quõ diligenter z affectuose imprimit reiterat: z recõmendat petro alas nr̃as. Ter enim interrogans eum de amore'. Ter' subiunxit pasce.
¶ Nõ dicit ei tũde: munge: macta: z mãduca: sed dicit trib⁹ vicib⁹ pasce scilz pane doctrine z sancte p̃dicatiõis ꝛbo vite z honeste cõuersationis exẽplo tẽporalis sustentationis subsidio. Ter ergo dictũ est pasce ad significandũ q̃ habens curã animaruz debet subditos pascere pastu triplici. s. ꝛbi dei z boni exẽpli: z prout põt temporalis subsidij. Sed istud qõ ter pasce quidaz mali mutant in tunde: mũge: z occide: qz multi hodie subditos exactionibus tẽporaliũ opprimũt malis suasionibus z exemplis corrũpunt z occidunt: sed de triplici pastu predicto paruz cogitant vel curãt. Deinde postq̃ petr⁹ dñz se amare ter respondit et p hoc amoris sui priuilegiũ cõfirmauit mortem suã ei dñs nunciãs suũ martyriũ sibi predixit in qua morte quantũ petrus eũ dilexerit demonstrauit a parte: qz prelati ecclesie tantam debẽt charitatẽ habere: vt parati sint se morti pro grege exponere. Uñ ait xp̃s loquẽs petro parabolice. [Cũ esses iunior] nõ tã etate q̃ sensus z virtutis imbecillitate: qua negasti me [cingebas te] z ad libitũ tuũ properabas [z ambulabas vbi] ꝑm appetituz [volebas: cũ autẽ senueris] nõ tam etate q̃ sensus z virtutis stabilitate: sicut tam tua demõstrasti confessione [extendes manus tuas]. s. ad crucem: hoc est crucifigeris: vbi promptitudo eius ad martyriũ tolerandum designatur: et genus mortis [z alius]. s. tortoꝛ [te cinget] z ligabit vinculis: fuit em̃ ligatus chordis: z sic in cruce positus: nõ clauis affixus: vt viueret diutius: z longius esset ip̃i⁹ cruciatus [et ducet te]. i. viriliter trahet [q̃ nõ vis] ire naturaliter ꝑm appetium sensitiuũ scz ad mortẽ quã refugit. sensualitas z volũtas naturalis: voluntate tñ deliberata z electiua qua cupiebat esse cum xp̃o in vita eterna: z ꝑm appetitum intellectiuũ etiã senex voluit ad mortẽ duci z crucifigi sequens magistruz suum qui ait: nõ mea sed tua volũtas fiat. Sed si fieri posset vitam eternam preter mortis molestiam cõcupisceret. Est em̃ in homine duplex appetitus scilz sensitiuus z intellectiuus: z vterq; aliquando z large loquendo voluntas nominatur: quia solus appetitus intellectiuus proprie voluntas dicitur. Licet ergo appetitus intellectiu⁹ in petro esset prõptus ad martyriũ: tamen appetitus sensitiuus refugiebat: quia mors est vltimum terribiliũ. Et eodẽ mõ in xp̃o fuit vt visum est supra vbi ad patrem orauit. Nã inter animã z corp⁹ est adeo naturalis amor: q̃

Alligat⁹ petrus cruci.

R Appeti⁹ homis duplex.

nunc̄ valet aia a corpore separari: nec econuersor: et ideo dicit [quo tu nō vis]. s. ꝑm naturę instinctū: q̄ sic est naturalis: vt nec ipsa senectus eū petro auferre potuerit: sed deside

Phil'. s. Chriso. riū gr̄e hoc immittit. vñ dicit apl's. Cupio dissolui ꝛc. vñ Chriso. dicit ḡ quo nō vis ꝓpter naturalē cōpassionē aie q̄ in vita separat a corpe: de hoc vtiliter dispensante vt nō multi sibi mortē inferant violentā. hec Chri. sed ꝑm

Augu. Augu. quantacūc̄ sit molestia carnis dz eā vincere vis amoris quo amat xp̄s: qui etiam mori voluit ꝓ nobis: q̄ si nulla esset vel pua mortis molestia non esset tā magna martyrij

Grego. gloria. vñ Greg. Nec̄ enī si plenissime petr⁹ nollet ꝓ xp̄o pati potuisset: sz martyriū qō ꝓ infirmitatē carnis noluit: p ꝟtutē spūs amauit. Qui dū ꝓ carnē ad penas ire trepidat ꝓ spm̄ ad gloriā exultat. Actūc̄ est vt cruciatū martyrij nolendo voluisset. Sic nos quoc̄ cū gaudiū querim⁹ salutis amarū poculū sumimus purgatiōis. Amaritudo q̄dē in poculo displicet: sed restituēda ꝓ amaritudinē salus placet. Cum ḡ cognouit dñs q̄ diligeret a petro ꝑdixit ei fructū dilectionis. s. coronā martyrij quo ones pasceret ecclesiā multiplicare ꝛ se caput sequi deberet. vñ glo. Passurū ꝑdicit q̄ negaturū ꝑdixerat: hoc iā poterit. s. pati ꝓ xp̄o rōne firmat⁹ qō immature pollicebat infirm⁹. Jā nō metuit hui⁹ vite interitū: q̄ resurgente dño vite alteri⁹ ꝓ:essit exēplū. vñ et

Chriso. aiaz suā ponere pro xp̄o datū est petro. Chri. Et nimirū hoc volebat ꝛ cupiebat idcirco ei manifestū ꝟ fecit: q̄ enī dixit aiam meā ponā ꝓ te: si oportuerit me mori tecū nō te negabo dedit ei qō desiderabat. Q̄ enī petrus semp volebat esse in eis q̄ ꝓ eo erant periculis cōfide ait: ita enī tuū implebo desiderū vt q̄ nō passus es iuuenis existēs hoc te oporteat pati senē factū. hec Chri. Hoc aūt qō ait: ali⁹ te cinget ꝛ ducet te dz ꝓcedere hoc qō dicit extendes manus tuas: nā in alterius cinctione exprimit impositio vinculorū a ꝓsecutore. vñ

Augu. Augu. Extendes inquit manus tuas hoc est crucifigeris: ad hoc aūt vt venias: ali⁹ te cinget ꝛ ducet nō quo vis: sed quo nō vis. Petrus

L Triginta septez annis supuixit petrus. dixit q̄ fieret: ꝛ deinde q̄o fieret: non enī crucifixus: sed crucifigēdus quo nollet est ductꝰ. hec Augu. Et bñ dixit cū senueris. Nā post tp̄s quo ꝟba ista dicta sunt vsq̄ ad tp̄s mortis petri fluxerūt vere trigita septē ānī. Unī ptz q̄ satis senex erat. Ju hoc aūt q̄ petr⁹ cū senuisset ꝛ ꝓpe terminū vite iā esset passus est molestiā crucis: mystice significatum est q̄ post peccati remissionē toto tpe vite sue debet hō ꝓ peccato suo dolere: et vsq̄ ad terminū vite

Miseriā patitur etiaz cui pctā remissa sūt miseriam sustinere vñ glo. etiā remissis peccatis tolerat hō miseriā: in quam tamen ex peccato venit productio: est pena cū culpa: ne parua videret culpa si cū illa finiret: pena in petro typus est seculariū ꝛ religiosorum: secularis enī quo vult vadit dūs sue voluntatis: sed religiosus superioris ligamine cinctus granitate religionis senior et ꝓfessione maturior ꝓcepto maioris frequenter ducit quo nō vult: nisi ꝓpter obediētie fructū [hoc aūt dixit] iesus petro [significās] q̄ esset crucifigendus: et hac morte deū clarificaturus: martyrium enī petri fuit ordinatū ad gloriā dei: q̄ sicut ne cingeret vinculis cū dño xp̄m obscurauit in cordibus audientiū negatiōe: clarificata extendendo man⁹ in simili cruce sicut xp̄s glorificauit xp̄m ꝓ exēplū constantie in veritatis confessione: in auribus crucifigentium tortorū. Quāuis enī xp̄s nō clarificetur in se a malis ꝛ infidelibus: tñ clarificatur quotidie per exemplū patientie a sanctis ꝛ bonis fidelibus: mors ergo sanctorū est ad gloriā xp̄i: q̄ ex hoc ostēditur magnitudo dñi q̄ ꝓ eius veritate ꝛ fide sancti exponunt se morti. Cum enī vis amoris graues vincat molestias mortis: ꝓfecto martyres morte sua deū clarificāt ostendentes ea quantū colendus ꝛ amādus sit. Et nota q̄ xp̄s ldirectū: crucifix⁹ qō petr⁹ ob reuerentiā dñi in cōtrariū. s. deorsum: sed andreas in trāsuersum. [Et cū hoc dixisset] iesus petro nuncians ei mortē ꝛ passionē ne dura et intolerabilis petro videretur passio hāc suo exēplo pius magister lenire curauit: ꝛ ad genus mortis exēplo sui eū inuitās [dixit sequere me]. i. imitare me: sequi enī dñm imitari est: ac si diceret tāto tolerabilius crucis passionē sustinebis: quāto in ei⁹ sufferentia mea te sequi vestigia recordaberis: vt sicut ego ꝓ tua salute crucis patibulū sustinere nō distuli: ita q̄z tu ꝓ cōfessione nois mei te pati debere memēto: q̄ eo gloriosiorē palmā martyrij ꝓsequeris: quo ad hanc ꝓmerēdā arcti⁹ magistri iter sequeris: q̄ enī petrus ꝓus singulariter ad hāc se exhibuerat seqlā dicēs q̄re nō possum te sequi aiam meā ꝓ te ponā: nō singulariter ab eo exigit dñs ꝓmissum di. [Seq̄re me]. s. in genere mortis. Si me inq̄t diligis seq̄re me: veni post me: ꝛsicut ego pro te ita ꝛ tu moriaris ꝓ me sicut ego: tu in crucē ascende: tu eandē quā ego mortē patere. Unī nō dixit ei soli: sed signanter pre aliis q̄ ipse pre oib⁹ debebat aiam ꝓ grege ponere ꝛ oib⁹. Hoc aūt dicēdo dñs surrexit ꝛ a loco quinq̄ abire cepit. Et sic p illā sequelā corporalē idē significabat qō prius petro ꝓ ꝟba expresserat: sicut enī i veteri testamēto ꝓphete significabant aliqua ꝟbis ꝛ aliqua factis: similiter xp̄s faciens postc̄ ꝟbo ꝑdixerat petro suū martyriū incepit ire: ꝛ tūc dixit ei seq̄ me. s. in hoc qō ꝑdixi tibi. [Conuersus petrus] retrahendo oculos ab aspectu dñi [vidit iohānē quā diligebat iesus etiā sequētē] q̄ sicut ꝛ petrus ceperat ire post xp̄m ꝛ volēs certificari de morte iohānis ex amore quo eū diligebat de eo dñm q̄siuit di. [Hic aūt q̄d] s. patiet. q. d. ecce ego sequor te in passiōe: hic

W De morte io. interroga tio.

autem quēvt me diligo nunq̄d moriet̄ sicut ꝛ ego? Postq̄ petrus audierat se crucifigēdū voluit etiam agnoscere fratris exitū. Diligebat eñ petrus iohannē speciali dilectione: et ideo volebat eum in martyrio sociū habere.

Chriso. vnde dicit Chriso. q̄ valde diligebat petrus

Petrus iohannē a dño

iohannē ꝛ audiens tā magni amoris indicia a dño q̄ videlicet simili genere mortis secutus esset dñm quo dñs precesserat petrum cupiebat tam magnorū munerū habere sociū.

diligebat.

N De hoc aūt q̄ petrus interrogauit etiā iohānes interrogasset: sed nō audebat. Diligebat aūt vt hic dicit ihesus iohānē nō quidē singulariter solū sed pre ceteris familiarius et specialia signa dilectionis ei ostendendo pre ceteris: ꝛ hoc signū inter cetera: vt per pacē exiret de vita nō p certamē passionis: diligebat primo quippe ꝓpter mundiciā puritatis: q̄ virgo est electus a deo ꝛ virgo pmānsit. Secūdo ꝓpter sublimitatē sue sapiētie: q̄ ceteris altius archana diuinitatis vidit. Tertio propter feruorē sui affectus ad xp̄m qui diligentes se diligit: ꝛ rndēs ihesus petro di. [Sic eū volo manere].i. expectare.s. absq̄ passione martyrij [donec] eccl'ia sua pace firmata [veniā].s. ad deū vocandū: ꝛ per placidā mortē de hoc mundo ad gloriā celestē assumendū: quasi dicat nolo eū mori per martyrium ꝛ me sequi per viā passionis: sed magis volo eum occupari in quiete contemplationis [donec] me vocante de hac vita in aliā trāsferat̄ suauiter ꝛ iocūde.

Nō dilexit dñs io. ob multa.

Mors iohan.

Habet̄ eñ in legenda eius: q̄ xp̄s apparuit sibi circa finem vite sue cū discipulis suis vocans eū ad gloriā: ꝛ ad epulandū cū illis [quid ad te].s. inuestigare de ipo q̄ ad petrū nō ptinebat scire q̄ deus ordinabat in futurū de iohanne: sed tm̄ ptinebat ad ipsum verbo xp̄i prompte ꝛ humiliter obedire. Ideo sequit̄ tu me seq̄re.s. crucis passiōe.

Chriso. vñ Chriso. Sic eū volo manere inquit: quid ad te: per hoc erudiens nos nō anxiari neq̄ multū inuestigare: neq̄ vltra ea q̄ placent ei q̄rere et nihil vltra q̄ oportet circunscrutari. Hoc aūt faciebat ad intēperanea cōpassione que ad seinuicē erat diuidēs eos. Quia enim debebant orbis terrarū ꝓcuratione accipere non oportebat eos ad seinuicem de reliquo esse cōplexos: pfecto eñ magnū huic orbi terrarū factū esset dānū. Propterea ait: opus cō missuz est tibi id attēdere: pfice ꝛ exercez certa. Huncvero si voluero manere hic [q̄d ad te.] Tu ea q̄ tuū pīus sunt attende ꝛ de his solicitus sis. hec Chrisost. [Exiuit ergo sermo iste inter fratres].i. discipulos: qui erant vniti fraterna charitate: ꝛ diuulgatū est in publicū per narrationē vnius ad alterū [q̄ discipulus ille nō morit̄.] Hunc intellectū cōcepe runt ex verbis xp̄i: et in isto intellectu sermo ille recitabat̄ q̄ iohānes nō esset moriturus: sed donec xp̄s ad iudiciū veniret victurus. Sed non erat hoc magnū donū si datū esset discipulo: cū melius sit dissoluizesse cum xp̄o. Ille tamen intellectus fuit erroneus. Quia iohannes ꝑm veritatem est mortuus. Et ideo Johannes statim excludit̄ cū subditur. [Et non dixit ie nes mor sus nō morie t̄] q̄ sententia mortis in omnes tuus. in originali peccato natos prolata est. [Sed dixit sic eū volo manere] a dolore persecutionis alienū [donec veniā] vocādo eū in morte per resolutionē naturalē ad celū [q̄d ad te] hoc remissiue legendū est: q̄ nō querit: sed solum recitat hoc q̄ ante dixit: habebat aūt iohannes nonagintanouē annos cū moreretur ꝛ sexagintaocto annis p̄dicauit. [Hic est discipul⁹ ille. s. iohānes de quo saluator tam locutus est [qui testimoniū phibet de his] que vidit ꝛ audiuit: ꝓpter q̄ ei⁹ testimoniū est efficax ꝛ verum [ꝛ scripsit hec] tanq̄ testis verax testimoniū phibēs de eis. Modus erat antiquorū q̄ illi scriberent hystoriā qui vidissent scribēde ꝓpter q̄ dicitur hystoria ab hystorin quod mos. est videre: quia qui videt quod fit pōt inde hystoriā cōtexere: ꝛ ideo iohānes qui verba xp̄i audiuit et facta eius vidit: conuenientissime scribere potuit. Omissa aūt omni cōparatione inter duos istos discipulos de dilectiōe potest ad mysteriū referri ꝛ mystice accipi. nā p Vita duhos duos duplex significat̄ vita. s. actiua ꝛ cōplex. templatiua: per petrū eñ cui dictū est sequere me: labor exprimitur vite actiue ad quem pertinet necessitatibus proximorum insudare: ac pro veritate et iusticia si necesse fuerit vsq̄ ad mortem certare: per iohannem vero suauitas designatur vite contemplatiue ad quē pertinet omnibus alijs omissis soli deo inherere: de quo bene dictū est [sic eum volo manere donec veniā].i. eos quos gustu mee contemplationis inebriauero semper proficere volo quousq̄ me in die iudicij cum eterna remuneratione apparente de fide transeant ad spem. Et de imperfecta vite huius contēplatione ad perfectam glorie contemplationē. Utriusq̄ autem vite finis ꝛ obiectum est deus pro quo exercetur hec illa: sed vita actiua plus diligit q̄ cōtemplatiua: quia magis sentit angustias presentis vite: ꝛ estuantius desiderat ab eis liberari ꝛ ad deū ire: cōtemplatiua vero vitam deus plus diligit: quia eam magis conseruat: non enim simul finit cum vita corporis sicut vita actiua: et ideo ips. dicitur. Diligit dñs portas syon sup omnia tabernacula iacob. vñ dicit dñs de vita cōtēplatiua: sic eū volo manere.i. expectare: donec veniam: vel in fine mundi: vel in morte cōtēplatiua: sed vite actiue dicit tu me seq̄re q̄ ꝓtēplatiua hic inchoata nō perficit: sed inchoata manet ꝛ expectat donec veniat xp̄s pficiendo cū venerit: sed actiua vita pfecta ꝛ informata ei⁹ passionis exēplo: interim sequit xp̄m patiendo ꝓ eo: potuisti itaq̄ attēdere q̄.

multa ꝛ ꝯ magnifica dicta ꝛ facta sunt in hac apparitiōe:ꝛ hāc apparitionē vocat iohānes tertiā.ſ. a numero dierūiſz nō a numero apparitionū. Prīa apparitio fuit in prīa die q̄ surrexit:q̄ pluries se manifestauit. Secūda post dies octo:qñ Thomas vidit ꝛ credidit. Tertia hac die qñ de piscib⁹ prandiū fecit:sed post quot dies ab octaua resurrectionis id fecerat euāgelista nō determinat:vl̄ pōt referri advices:qz nō legit q̄ multis vel plurib⁹ discip'lis simul apparuerit:niſi prīo Thoma absente ꝛ secūdo eo p̄sente ꝛ tertio hic ad mare. Un̄ signāter in plurali dicit discipulis suis. Et deinceps apparuit vſq̄ ad diē ascēsiōis quotiēs voluit ꝯ suis nō oīa scripta sunt. Tādē dñs bñdictiōe data discip'lis disparuit ab eis. ¶ Oro

Domine iesu xp̄e p̄sta mihi misero:vt pul mētariuz tibi adhibeā mādatis tuis obediēdo:tu em̄ nr̄a obediētia quodāmodo reficeris:qz ea q̄ plurimū delectaris. Fac q̄z me idignū tui gaudij participē vt te piſce assō ꝛ p nobis passo reficiar p te patiēdo ꝛ te pane vero satiar nūc in tua doctrina ꝛ tui corporis sacramēto:ꝛ tandē in eterne societatis gaudio:da etiam mihi domine:vt cum petro merear te diligere pro te mala perferendo:et cum iohanne a te diligi inherendo:ꝛ in hoc semper proficere ꝛ vſq̄ in finem perseuerare. Amen.

P Apparitio tertia id est tertia die.

¶ Quomodo dñs apparuit.xj.discipulis in galilea ꝛ etiam quingentis fratribus. Capitulum.lxxx.

A Mat. xxviij.



Beda.

Post hec vndecim discipuli abierūt in galileā sm mandatū xp̄i ꝛ angeli in mōtē ꝛ locū vbi principaliter cōstitutū erat eis vbi dominꝰ ordinauerat se visibilē prebere illis. vndē Beda. Nam pergens dominus ad passionem ait discipulis:postq̄ resurrexero precedam vos in galileā. Angelus quoq̄ mulieribus ait:qz precedet vos in galileaz. Quapropter iussioni magistri obedientia discipulorū obsequit. Quānis em̄ supradicta apparitio ad mare tyberiadis fuerit in galilea vbi est idē mare:nō tn̄ illa principal'r intēdebat cū ibi pauci.ſ. septē tn̄ essent discipuli: sz potius ista i qua simul oēs erāt ꝯgregati. Et sciendū q̄ ꝓpe montē oliueti ex parte borealī ad vnū miliare est mons q̄ appellat galilea:ꝛ dicūt quidā q̄ ille est mons p̄dict⁹ ad quem discipuli vndeciz abierūt: nō qz mons sit in galilea:cū sit in iudea:sz qz mons iste appellat galilea. Alij [qō magis videt]dicūt ḡ fuisse in monte thabor:in quo dñs trāsfiguratus fuit q̄vere in galilea cōsist it. Ibi em̄ pancis sez trib⁹ discipulis ostenderat gloriam sue future resurrectionis:ꝛ iō ibi resurrectionem suā cōpletā manifestauit oibus suis discipulis. Un̄ ꝓbabiliter credit q̄ ibi etiā fuerūt q̄n gēti fratres p̄ter p̄dictos vndeciz discipulos: ꝛ q̄ illa fuit manifestatio de qua ad Corinth. scribit apostolus dicēs deinde visus est plusq̄ q̄ngentis fratrib⁹ simul. hic tn̄ nō exprimunt nisi vndeciz ap'li:qz erant principales discipuli xp̄i. vn̄ Eusebius. Duo em̄ euāgeliste scilz lucas ꝛ iohānes solis vndeciz hunc scribūt apparuisse hier'lm:ceteri vo in galileā ꝓperare nō solū vndecim:sz vniuersis discipulis ꝛ fratribus dixerūt angelū ꝛ saluatorez vidisse:de quib⁹ ꝛ paulus meminit dicēs:deinde apparuit plus q̄ quingētis fratrib⁹ simul. hec Eusebius. Quō aūt tot fratres erant ibi cū apte dicat in actib⁹ q̄ oēs discipuli erant in hierusalē in cenaculo cōgregati ꝛ nō erāt niſi centum viginti. P̄ōt dici q̄ oēs credentes de hierusalē cū apostolis nō erant niſi centū viginti. Multi tn̄ erant credentes de alijs ciuitatib⁹ ꝛ locis q̄bus simul apparere voluit ad ipsorum consolationē sicut ꝛ alijs. Et ibi scz in monte apparuit eis dñs:quia illi eū q̄q̄ videre meruerunt in altitudine celoꝝ:qui nūc celsitudinem perfectionis ascendētes in yma calcant desideria terrenoꝝ. vn̄ Raba. In mōte quidē apparuit eis dñs: vt significaret: qm̄ corpus q̄ de cōmuni generis humani terra nascēdo suscepit:iā sup oīa terrena resurgēdo subleuauerat:ꝛ vt admoneret fideles:si illuc celsitudinez resurrectionis ei⁹ cupiunt videre hic ab infimis voluptatib⁹ ad suploernas studeant desideria transire. hec Raba. Discipuli autē dñm videntes visum adorauerūt in aduentu suo adoratiōe latrie:ꝛ ante eū hūiliauerūt se credentes dñm deū ꝛ hoiem immortalē surrexisse. Quidā aūt dubitauerūt ꝓpt̄ rei nouitatē lquorū dubitatio nostrā auget fidē:ex q̄ patet q̄ ibi erant alij ꝯ apostoli:qui oēs erant certificati:etiam thomas q̄ inter eos fuit magis incredulus. Dubitatio quidē discipulorū nostre fidei fuit confirmatio:qz quo amplius dubitauerunt:eo solicitius inquisierūt:ꝛ quo verius probauerūt eo firmius crediderunt et nō solū fidem nostrā corroborauerunt:sz etiā hereticorū vesaniam destruxerūt: pius aūt et clemens dñs credētes in fide cōfortat:ꝛ fidez eorum roborat:ac dubios ad fidem reduxit:ꝛ dubietatem eorum excludit intimans eis ad quantam gloriam peruenerit. Un̄ ꝛ omnē dubietatem a cordibus eorum auferret accedēs locutus est eis ad certificandum,eos de sua resurrectione dubios dicēs. [Data est mihi oīs potestas in celo ꝛ in terra]quia licet christus quantum ad diuinitatem ab eterno haberet hanc potestatem ꝛ inquantum homo ab instāti conceptionis haberet potestatez in celo ꝛ in terra. Auctoritatē tn̄ executiue nō habuit ante suam resurrectionē:sed voluit passibilitati

Appari tio principalis in galilea ꝛ que galilea.

Euseb⁹

Cur in mōte, vi sus dñs Raban⁹

B Ptās data xp̄o vt homini.

esse subiectus ꝓpter nostrā redēptionez. Hoc ergo loquitur a parte humanitatꝭ in qua minorat⁹ est paulominus ab angelis: nō a pte diuinitatꝭ: in qua patri est consors ⁊ coequalis. Tāta q̄libet ꝑsona cū ꝑte oēs. Nam ꝑm diuinitatē tantus est pater aut filiꝰ aut spiritussanctus: quantus est pater ⁊ filiꝰ ⁊ spiritussanctus. vnde Augu. Tanta est tota trinitas in solo ꝑtre vel in solo filio: vel in solo spiritusancto: quāta est simul in parte ⁊ filio ⁊ spūsancto. hec Aug. Igitur ꝑm diuinitatē semp simul cū patre ⁊ spūsctō oīpotens sup oia: ꝑm humanitatē oium rerū ⁊ inter oia potestatē accepit: ⁊ oia in manu eius sunt tradita vt homo ille qui nup factꝰ est de celo dominetur ⁊ in terra. Habet eñ ptātez in celo coronandi quos vult: et in terra eligēdi quoscūq; vult: qz ⁊ hic ibi et facit qđ vult: non solū ergo in terra sed etiā in celo potestatē accepit qz in humanitate exaltatus ad dexterā patris est collocatus ⁊ sup oēs angelos eleuatus nomē qđ sibi datū est qđ est sup oē nomē vt in nomine iesu omne genu flectatur celestiū: terrestriū: et infernoꝝ: nō solū est sup oim hominū nomen: sed etiā super oim angelorūz sanctissimū: nulli eñ hoim vel angelorū cōcessum est vt natura filius dei dici possit: nisi illi soli cui a patre dictuz est. Hic est filius meus dilectus in quo mihi cōplacui: nulli quoq; sanctoꝝ vel angelorūz datum est: vt in nomine eius daret salus mūdo nisi soli deo. de quo Petrus ait. Nō est in aliquo alio salus: neq; enim aliud nomē datum est sub celo hoīb⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. ¶ In natura q̄ppe hois a patre accepit: qđ in natura deitatis etiam ipse donauit. Actu. iiij. vnde Seuerianus. Filiꝰ quippe dei virginis filio deus hoi diuinitas carni cōtulit qđ semper ipse cum patre possedit. Hec aūt potestas sibi data peccatores nō spernit: sz omnes sine personarū acceptiōe colligit. vñ consequēter instituens baptismū subiungit [Euntes per mundū vniuersū docete] fidem [oēs gētes.] i. omnia genera gentiū sine distinctiōe personarū. Ex hoc patet ꝙ ꝑdicatores euāgelij debent omnib⁹ ⁊ magnis ⁊ paruis sine acceptione predicare [Ēūtes] ergo qđ est cōtra negligentes qui ire nolunt [docete] quod est cōtra ignorantes qui docere nesciunt ⁊ officium assumunt [omnes gentes] quod est contra personaruz acceptores qui tm̄ ad aliquos vadūt [baptizantes eos] qz nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spūsancto nō ꝓt intrare regnum dei [in noīe] ꝓpter vnitatem substātie [patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti] ꝓpter distinctionē personarū vt quorū est vna diuinitas: vna sit largitio: non ait in nominibus patris ⁊ filij ⁊ spūssancti: sed in nomine vt individuam trinitatem vnum deum esse insinuet. Ista ergo est forma baptismi a xp̄o instituta: sed familiari ⁊ filio spiritussancti: quodāmō mutata fuit in primitiua eccl'ia quādo apostoli baptizabant in nomine xp̄i: vt nomen xp̄i qđ tunc odiosum erat publicaretur ⁊ magnificaret ꝑ ambitū mūdi. Et addit [docentes eos seruare] ope ⁊ p seueratia [oīa quecunq; mandaui] et dixi [vobis] scz sacramenta a xp̄o instituta: ⁊ alia ad fidem catholicā pertinentia ac mores circa dilectionē dei et proximi instituētia. ¶ Preceptū qđ dñs ante passionem suaz discipulis dederat: scz ꝙ iudeis ꝑdicarēt ⁊ in viam gentium nō abirent ad tēpus erat certuz qz ante xp̄i resurrectonē fides xp̄i non erat diuulganda per orbem vniuersum: ⁊ ideo post resurrectionē precepit eis vt in oēs gētes irent ⁊ prio docerent. i. cathezizarent: ⁊ in fide instruerēt. Deinde fidei sacramento: scz baptismo intingerent qz adulti prius debent instrui de his q̄ ad fidē pertinent q̄z baptizari. Et ideo catheciſmus debet baptismū p̄cedere: ⁊ tandē post doctrinā fidei: ⁊ post baptismuz oīa quecunq; essent obseruāda preciperēt: qz vt dicit Jacob⁹. Oportet non t m̄ auditores esse verbi: sed etiā factores: ⁊ q̄ offenderit in vno factus est oium reus cōgruus ordo. Primo enim auditor in fide est docēdus: qz nisi prius fidē aia recipiat nō est dand⁹ baptismus qz sine fide ipossibile est placere deo: nec valet baptismi inūdatio si nō quantū potest bonis operib⁹ in sistat: qz si cat corpus sine spū mortuum est: ita ⁊ fides sine operib⁹ mortua. Igit oportet omnia seruare quecūq; mandauit ipse. Cui hoc videt impossibile soluz teneat ⁊ custodiat charitatē. vñ Augu. Dilectio fortis res est fratres. Multis videre q̄z sit fortis dilectio quisquis ꝓpter aliquam necessitatē non potuerit implere quod iubet deus amet illum qui implet: ⁊ in illo implet. Et iterū diuinarū scripturarum multiplicem abundantiaz latissimamq; doctrinā si ne vllo errore cōprehendit: et sine vllo labore custodit: cuius cor plenū est charitate dicente apostolo. Plenitudo aūt legis charitas totaz magnitudinem diuinorum eloquiorū secura possidet charitas qua deum proximūq; diligimus: docet eñ celestis vnus medicus nos ⁊ dicit. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua: ⁊ diliges proximum tuuz sicut teipsum. In his duobus preceptis tota lex pendet ⁊ prophete: si ergo nō vacat oēs paginas, sacras perscrutari oīa inuoluta sermonum euoluere: oīa scripturarū secreta penetrare: tene charitatem: vbi pendēt oīa. Ibi tenebis qđ ibi didicisti: tenebis etiā quod nō didicisti: si enim nosti charitatē aliquid nosti. vnde ⁊ illud pendet qđ forte nō nosti. Et in eo qđ in scripturis intelligis charitas patet. ⁊ in eo quod non intelligis charitas latet. Ille ita qz tenet et quod patet: ⁊ quod latet in diuinis sermonibus qui charitatem tenet in moꝝ⁹. Et iterum quanta est charitas que si desit frustra habentur cetera: si assit habentur oīa: et iterū homo fide: ⁊ spe: ⁊ charitate subnixus ⁊

Cathecismus. Jaco. j. Augu. Charitas legē implet. Dilectionis fortitudo. rom. xiij

eas incōcusse retinens nō indiget scripturis nisi ad alios istruēdos. Multi p.hec tria insolitudine sine codicibus viuūt. hec Augu. Est Charitas alie etiā tantū bonū charitas: vt nō tm̄ defect⁹ nostros suppleat: sed etiaz bona aliena nostra esse faciat. vñ Greg. Aliorū bona opa nostra sunt q̄ si imitari nō possum⁹ in alijs amemus et amantiū fiūt quecūq; amant in nobis. vnde2 Aug. Pensent inuidi quātū bonū est charitas que sine labore nostro aliena bona nostra facit. Et iterū si amas vnitatez: etiā tibi habet: quisquis in illa aliquid hz: tolle inuidiā2 tuū est qō habeo: tolle inuidiā2 meū est qō habes. Liuor separat: charitas iūgit. hec Aug. Per charitatē quippe est homo in participio oim bonoz ecclesie: 2 ex defectu charitatis amittit hō meritū oim bonorū eccl'ie: et etiā boni opis ꝓpriū. 2 vt dicit Ber. Charitas est virt⁹ in qua nec minimū opus respuit' sine qua nec maximū acceptat'. Et breuiter cōcludēdo charitas inter virtutes tenet principatū: qz sine ipsa ad pfectionis culmē nemo cōscēdere valet. tūc em̄ hō pfectus est qñ charitate plenus est. Deinde qz magna eis inūxit erigēs eoz sensus 2 eos cōfortās ait. [Et ecce ego vobiscū sum] protectione diuine virtutis coopatione laboris 2 operis: ac etiā sacramētali pñtia corpis [oibus diebus vsq; ad consummationē seculi] inclusiue cū finitis laboribus: 2 cōsummato seculo mecū regnabitis cui⁹ rei pignus est pñtia mee deitatis et gre etiā in pñti. Ex quo patet quāta merces pie cōuersationis qualeve pign⁹ future beatitudinis etiā in pñti fideles moneat: 2 q vsq; ad finē mūdi fides nō deficiat quātūcūq; tribulationib⁹ agitet': ac si dicat ꝑm Chrisost. Nō excusetis vos: nec mihi dicatis difficultatē inūctoz negociorū: qz ego vobiscū sum: qui oīa facia leuia. hec Chriso. Magna ꝓmissio: magnus2 insup̄abilis clipe⁹ securitatis: ego inquit vobiscū sum: in vobis pugno: vos defendo: nihil timeatis: ite securi. Si em̄ deus pro nobis quis cōtra nos? dicam⁹ ergo in deo faciem⁹ virtutē 2 ipse ad nihilū deducet tribulātes nos2 inimicos nostros: 2 spāliter predicatorib⁹ euāgelij ꝓmittitur assistētia dñi cuz dicit' [2 ecce ego vobiscū suz] scz dirigēdo sermones ad salutē audientiū 2 meritū vestrū. ꝑm Chrisost. Nō tm̄ loquitur illis qui tūc erāt: nec cū illis solū dixit se futurū eē: sz et ꝓipos loquit': oibus futuris qui post illos credēt cū quibus etiā semp erit. Nō em̄ vsq; ad cōsummationē seculi apostoli permāsuri erāt. Sed sicut vni corpori loquit' fidelib⁹ quib⁹ coniungit' vt caput mēbris. hec Chriso. Quāuis em̄ dñs quo ad presentiaz corporalē abscesurus esset a discipulis: tm̄ p presentiā diuinitatis 2 spiritualē influxum suoz donoz 2 sue gratie presens semp manet: 2 manebit cū fidelibus vsq; ad finem seculi. Sapiens enim 2 fidelis nauta nauē non dimittit donec fuerit ad portū applicata: ecclesia ꝙ est nauis et xp̄s est Eccl'ie nauta regens ipsam: qz eā non dimisit nec dimittet donec ad portū paradisi puenīat. hec xp̄i. ecclesia in Apocal'. de celo descēdere dr: quia ꝑm Aug. Celestis est gratia qua deus eā fa- cit. vbi Raban⁹. Ex hoc aūt intelligit' q̄ vsq; ad finē seculi non sunt defuturi in mūdo qui Rab' diuina māsione et inhabitatione sunt digni. Usq; Quod aūt dicit vsq; ad cōsummationē seculi semp ꝑm Bedā finitū ꝓ infinito ponitur. Nā qui Bed' in presenti seculo manet cū electis eos protegendo: 2 occultos instinctus spūssancti diri gēdo: ipse cū eis post finē seculi manebit eos remunerādo: 2 sine fine sua presentia satiando. vnde2 Leo papa. Qui em̄ ascendit in cē- Leo p los nō deserit adoptatos 2 ipse deorsum ꝓfor pat ad patriā qui sursum inuitat ad gloriā. Manebit etiā cū fidelibus in presenti seculo non solum virtualiter: sed etiā per presentiā corpalē in eucharistie sacramēto: vbi est xp̄s totus: et post finem videbunt eū facie ad faciem luce clarius. Rememorat aūt eis: vt ait Chrisost. 2 consummationē seculi: vt eos magis attrahat: et ne presentia singulariter inspiciāt solū que simul cū presenti vita dissoluūtur: sed 2 futura bona 2 sine fine māsura: quasi dicat. Tristia q̄ sustinebitis simul cum presenti vita dissoluent': cum et totū seculū in consummationē deueniat: bona antē quib⁹ potiemini sunt ineternū mansura. hec Chri. Cōsidera nunc bene discipulos 2 ea que modo sunt eis dicta: quia sunt valde manifica. Stāt in magna iocūditate cum dño: manifestat eis qualiter est dñs omniū: dat eis mandatū de predicando: 2 dat formam baptismi: dat 2 vigorē permaximū dux dicit q̄ semper cūeis erit. Et stans benignus familiariter inter eos predicans 2 loquens de regno dei: magna eos iocunditate replenit 2 letitia inenarrabili. Uides quātam consolationē dat eis: 2 quot ostendit insignia charitatis apparet q̄ isti dñm cuz desiderio 2 solicitudine expectare curauerūt. Et ideo leti euz aspicere meruerūt. Sic et nos cōtingere sentirem⁹: si in expectādo dñm et aduentū eius feruidi et soliciti essem⁹. Per istos quib⁹ dñs in monte thabor predicto apparuit contēplatiui designātur: qz in hoc mōte trāsfigurat⁹ dr 2 talibus ipse frequēter apparere dignat': deinde dñs ab eis discessit 2 more solito ad sctōs patres redūt: discipuli ꝙ cū magno gaudio remāserūt: 2 postea in hierl'z redierūt. ¶ Ofo.

O Omine iesu xp̄e fili dei viui qui corda discipuloz de morte tua dolentiū tue exhibitiōe p̄sentie gaudio incredibili in monte eis apparens pfudisti: da mihi misero vt nunc celsitudinē perfectionis ascendēs in ima studeā desideria terrenorū calcare 2 ab infimis voluptatibus ad

D Charitas alie

Gre. Aug.

Ber. Charitas oia facit acceptabilia.

E Fides nō deficiet.

Chriso.

Ro. viij

Chriso.

Christ⁹ quō sp ꝑsens.

Chri

supna desideria transire: quatenus temerear quādoq; i altitudine celoꝝ videre. Fac etiam dñe me ola que mādasti seruare z mane nobiscū in hoc seculo protegēdo: dirigendo: z post finē seculi remunerando: z sine fine tua presentia satiando. Amen.

ℭ Epilogus apparitionū domini post resurrectionē. Capi.lxxxj.



Habes igit duodeciz apparitiones post dñi resurrectionē vsq; ad ascensionē absq; duab⁹ cū ascensiōe primo dicēdis: z sic apparitiones quatuordeci fuerūt: de quibus tantū decem in euāgelio scripte sunt: potes etiā meditari de pluribus: naz verisimile est q; benignus dñs sepe matrē: discipulos z magdalenā dilectā discipulā visitauit cōfortās et exhilarās eos qui sic vehemēter de sua passione cōterriti z contristati fuerāt. Qō etiā beat⁹ Aug. sentire videt loquēs de tpe post dñi resurrectionē: nō ola inq̄t scripta sunt. crebra em̄ erat ei⁹ cū illis cōuersatio priusq; ascēdisset in celum. Et quid forte ipsi scti pres maxime abrāā z dauid ad quos spālis facta fuit pmissio filij dei venie bāt cū eo ad videndū illā excellētissimā filiā suā matrē dñi q̄ pro eis z oibus gratiā inuenit z redēptorē genuit. O q; libēter eā conspiciebāt: z q; reuerēter se eidē inclinabāt: z oīni qua poterant benedictione cōplebant: q; uis ipsi non viderētur ab illis qui corpaliter ibi erant. Potes etiā hic cōsiderare benignitatē charitatē: et hūilitatē dñi more solito que in omnibus factis eius relucent q; etiā post q; glorioſe vicerat et resurrexerat peregrinari adhuc per dies. xl. voluit: vt suos discipulos cōfirmaret et roborareț. Digne nāq; post tot annorū curricula: post tot labores z afflictiones: post tā crudelē z ignominiosaz z acerbā mortē poterat triūphator ad suam gloriā remeare: z ap'los p suos angelos cōfortare pro suo nutu cōformare: sed hoc nō patiebaț charitas sua psonaliter voluit cōuersari cū eis: z veritatē resurrectionis multis cōprobauit argumentis. i. sensibilibus z euidentissimis signis: multa in corpore ꝓprio ostēdens preter naturam corporis immortalis: vt sic veritatem resurrectiōis astrueret: z ab apostolis eorūq; posteris oē m oino causam hesitationis amm oueret. In corpore em̄ proprio cicatrices ostendit: cuz tamen a natura corporis immortalis penit⁹ aliena sit ois difformitas cicatricis: comedit cū eis et bibit: cum tamen corpus spūale ciborum alimonia minime indigeret. Sed sciēdū est cibos a dño ante mortem sumptos in eius alimontā cessisse: quia illos in se conuertit: post resurrectionē vero ctionē z sumptos nullaz ei alimoniā prebuisse: quia dño sum illos in se nō cōuertit cū haberet corpus glo- pti quorificatū z incorruptibile: sed mox spūali eius deuenevirtute assumptos: sicut assumit aqua missa runt. in ignem aliter absorbet aquam terra sitiēs aliter exiccat radius solis calens illa absorbet z in se trahit indigētia: iste exiccat z cōsumit potētia. Wāducauit ergo dñs post resur Wāducatio do resurrectionē potestate nō necessitate: vt eo modo mini. deret: si non ostēderet veritas resurrectiōis perditus esset fructus passionis. vnde Aug. Augu. Et de saluatore quidē fides xp̄iana nō ambigit quin post resurrectionē in carne spūali: sz tamē vera cibū z potum cum discipulis sumpserit: nō alimento z indigētia: sed ea qua et hoc poterat potestate. nō em̄ edēdi z bibendi talib⁹ corporib⁹ auferț ptās sed egestas: q̄m certo et inuiolabili munere imortalitatis induētur: vt nō nisi velit possibilitate nō necessitate vescanț. hec Aug. Preter hec argumēta Lucas scribēs hystoriā actuū ap'loꝝ ponit z alia. Fuit em̄ argumētatio vere resurrectionis q; p dies. xl. multiformiter apparuit eis loquēs de regno dei nō est intelligēdū q; singulis quadraginta dieb⁹ apparuit eis: sz q; infra numerū tot dierū pluries apparuit exhibēdo se oculis videndū z manib⁹ palpādū cū eis comedēdo z bibēdo sicut ante cōsueuerat: vt resurrectionē suā plurib⁹ modis ostenderet: sed ad demōstrādū gloriā sue resurrectionis nō decebat eū cū illis: vt pri⁹ cōuersari continue ne putaret ad vitā mortalē resurrexisse. Facto ḡiterualo apparebat discipulis z nō cōuersabaț cōtinue cū eis vt ostenderet se resurrexisse ad immortalē vitā ab hominib⁹ huius vite separatā. Itaq; nō statim ℭ Ascēsio cur dilata. post resurrectionem ascēdit: vt multipliciter resurrectionē ꝓbaret: et discipulos cōsolādo refoueret: z vt nostrā informaret patiētiā: q; debemus equanimiter expectare mercedem nostrā: vnde sicut fuerūt. xl. hore mortis ei⁹: scz quatuor parasceues vespertine z triginta sex duarum noctium z vnius diei: ita. xl. diebus cū eis cōuersatus est post resurrectionē: q; diuina cōsolatio excedit humanā tristitiā pro eis fecit ho cr ꝓ nobis: sed nō aduertim⁹: dilexit z diligit sic vehemēter z non diligitur: cum tamē ad talē z tm̄ ignē non solū caleficri: sz etiā ardere debem⁹. vnde Beda. Resur- Beda. rectionē suam certā z veram multis z varijs documētis persuadere dignat⁹ est ꝓpter edificandā fidem z fugandā de corde perfidiam omnēq; dubitationē de sua resurrectione tollendā. vnde etiam Bern̄. Christus dicitur tri Bern̄. plex panis subcinerici⁹ in incarnatiōe: reuerſat⁹ in resurrectiōe: tritice⁹ in nude deitatis ostensione: panis subcinerici⁹ est de⁹ homo: nam quid est deus nisi vita z panis: q̄d est ho

mo: nisi cinis ꝛ puluis: ꝛ ꝙd est in vna psona deus latens ꝛ hō patēs nisi panis sub cineri cius. Panis ꝯ panis subcinericius est panis subcinere de⁹ latens sub hoīe: ꝛ hoc erat xp̄s ante resurrectionē: panis renersatus est ecōuerso hō de⁹. ſ. post resurrectionē. Prius em̄ quasi cinis panē occultauit. post vero ꝙsi panis cinerē celauit: qñ em̄ habuit corpus glorificatum tūc humanitas in eo ꝙsi celata fuit. Uñ ante passionē humanitas in eo manifesta fuit deitas latebat: ꝛ iō tunc p miracula ꝛ p̄dicationē deitatē p̄bare: mundo ostendere oportebat. Post resurrectionē vo magis p̄bationi hūanitatis ꝙ̄ diuinitatis insistebat. vnde tūc visu tactu: esu: ꝛ multis alijs argumēnis seuerum hoīem esse approbabat. Panis tritic⁹ De⁹ de⁹. Panis triticeus sine omni cinere est: sine furfure: sine enigmate: sed de simila purissima hec est nuda deitas. Hic panis est deus deus. Nā deuotioni non sufficit semel dicere deus: vox em̄ deuota est deus deus meus hoc facit mihi deus: et hoc addat vt sic deus deus meus. Quid em̄ p̄derit mihi deus: si nō sit deus deus meus. hec Ber. Et sciendū ꝙ nō iniquis hoīb⁹ ꝛ mūdi amatorib⁹: sed solis apostolis alijsq̄ fidelibus post resurrectionē suā saluatorē apparuisse legim⁹: neq̄ em̄ cōueniens erat vt xp̄s a mortuis resurgēs factusq̄ iā etern⁹ ꝛ īmortalis iniquis hoīb⁹ deo mortuis ꝛ a vita que xp̄s ē sepatis se manifestaret. vñ ꝛ añ dixerat adhuc modicū ꝛ mūdus. ſ. ꝙ̄ mō nō me videt oculis carnis iā me nō videt: vos aūt videbitis me. vñ Theo. Decetero nō cōuersabatur Conuersatio xp̄i post resurrectionem Theo. ter plebē: qz. ſ. post resurrectionē cōuersatio eius nō erat digna hoīb⁹: sed diuina magis qō etiā est forma resurrectiōis future in qua sicut angeli cōuersabimur ꝛ filij dei. ℔ Theo. Manifestauit aūt se discipulis suis ꝛ alijs fidelib⁹ vt vinus videret a viuentibus. vñ dicit Augu. Augu. ꝙ qñ surrexit nō est visus nisi a suis. Actuū. x Uñ ꝛ in actib⁹. Hunc de⁹ suscitauit tertia die ꝛ dedit eū manifestū fieri nō oī populo ſz testib⁹ p̄ordinatis a deo nobis ꝙ̄ māducauim⁹ ꝛ bibimus cū illo postq̄ resurrexit a mortuis Fuit aūt cōueniens ꝙ nō oib⁹: sed testib⁹ tm̄ preordinatis resurrectionē suā manifestaret quis infima p media reducit in suprema: ꝛ iō quosdam mediatores elegit p quos vniuerso orbi resurrectio manifestari posset. Sic ℊ dñs per dies quadraginta multiformiter apparens discipulis: ac edēs loquēsq̄ cū eis et argumentis nos illuminauit ad fidē ꝛ p̄missus Hiero. Immor talitatis ostensio erexit ad spē: vt sic tandē donis celitus datis accēderet ad amorē. ꝛ p̄m Hiero. Oñdit īmortalitatē mortalibus ad gratiatū actionē debitam vt intelligamus quid fuerim⁹: ꝛ sciamus ꝙd futuri erim⁹. De ministerio aūt p̄dictarū Appitio num my sterium. apparitionū ꝛ duarū sequētiū sic dicit Beda. Hac ℊ frequentia corpalis sue manifestationis ostendere voluit dñs in omni loco se bonorum desiderijs p̄sentē esse diuinitus. Apparuit nāq̄ ad monumentū lugentib⁹ feminis adest ꝛ nobis ei⁹ absente recordatione salubriter cōtristatis. Occurrit reuertētibus a monumēto: vt agnita resurrectionis gaudia p̄dicarēt. Adest ꝛ nobis dū bona ꝙ̄ nouimus primis fideliter annūciare gaudem⁹: apparuit in fractione panis his qui se peregrinū eē putātes ad hospitiū vocauerūt. Adest nobis cū peregrinis ꝛ pauperib⁹ quecūq̄ possumus bona libēter impēdim⁹. Adest et nobis in fractiōe panis cū sacramētū corporis ei⁹: videlz panis ꝛ vini: casta et simplici cōsciētia sumim⁹. Apparuit in abdito de sua resurrectione loquētib⁹. Adest ꝛ nobis qui modo ei⁹ dono idē agimus. Adest ꝛ nobis semp cū ab intrinsecis operib⁹ ad tp̄s vacātes de ei⁹ gratia locuturi conuenim⁹. Apparuit cū fortibus clausis intus in deo ꝓ metu resideret: apparuit cū mīorato eodē metu apertis eū gressibus in mōtis verticē quereret. Affuit quōd cōfortatur⁹ suo spū ecclesiam cū ab infidelib⁹ premeret: ꝛ ad publicū venire ac dilatare p̄hiberet. Adest eidē ꝛ nunc cū inclinato ad fidem culmine regali terror quieuit p̄secutionis ꝛ ois mūdi sublimitas aplicis est subtracta vestigijs: apparuit piscatorib⁹ eosq̄ apparēs diuinis adiuuit beneficijs. Adest ꝛ nobis cū necessaria vite tpalis recta intētione curamus: iustisq̄ nostris laborib⁹ subsidiū adiūgit sue pietatis: apparuit recūbētib⁹. Adest ꝛ nobis cū iusta aplī monita siue māducam⁹ siue bibim⁹: siue aliud ꝙd agim⁹ oia in gl̄iaz deifacim⁹. appuit p̄ro in iudea: deide in galilea. post hec in iudea rursuz die ꝙ̄ ascēdit i celū aderat eccl'ie cū p̄ro soli⁹ iudee terminis clauderet. Adest mō cū iudeis ob culpā p̄fidie ꝛelictz trāsmigrauit ad gētes ꝛ aderit i futuro cū añ finē scī reuertet ad iudeā: ꝛ sicut aplūs ait intrāte gētiū plenitudine sic ois israel salu⁹ erit. Nouissime illis appuit ascēdēs i celū: aderit ꝛ nob vt eū post mortē ad celos seq̄ mereamur si añ mortē eū i bethaniā vñ ascēdit. i. in domuz obediētie seq̄ curam⁹. Ipse etem̄ celū ascēsur⁹ bethaniā venit: qz sicut aplūs ait. Fact⁹ est obediēs vsq̄ ad mortē mortē aūt crucis ꝓpter qō ꝛ de⁹ eū exaltauit venim⁹ ibidē ꝛ nos si qō ille monet agim⁹ qō ꝓmisit intēdim⁹. Esto fidelis ait vsq̄ ad mortē: ꝛ dabo tibi coronā vite. Fit ꝙz ipsi⁹ gr̄a largiēte: vt ꝙ̄ nobiscū vsq̄ ad vite hui⁹ terminū manet post hāc nos vitā adūidēda secū celestis vite p̄mia subleuet. hec Beda. Sicut ℊ ꝙ̄ dragesimā sic ꝛ q̄nq̄gesimā xp̄s nobis sacrauit ꝛ nos vtraq̄ solēnitate mystice instituit. de qb⁹ simul Beda. sic ait. Utrāq̄ sane hāc solē nitatē: hoc est quadragesimē ꝛ q̄nquagesimē nō quoūlibet hoim: ſz ipsi⁹ dñi ac saluatoris nr̄i. Prima nobis sanxit auctoritas quadragesime: videlz in eo ꝙ dieb⁹ ac noctib⁹ qua-

F Quinq̄ gesime cōsecr.

draginta ieiunauit in deserto. Victaq; ꝙ sutia tentatoris ministerijs fruebat angelicis: ictuꝫ. ſ vbi suo nos informaret exẽplo: qt p macerationem carnis aduersarij spũalis machinas euitare: z ad angelorũ debeam⁹ cõsortiũ puenire. Postro ḡquagesime nobis gaudia i eo seruanda mõstrauit: q̃ post resurrectionem seipm discipulis viuũ: z multis argumẽtis p dies quadraginta p̃buit: z illos sue frequentia visitatiõis letabundũ hoctẽs hẽ fecit ac festiuũ. Jn quo nõ solũ futuri seculi gaudia q̃ cũ illo sum⁹ habituri p̃signauit verũ z ieffabilẽ circa nos sue pietatis affectũ oñdit q̃ deposita tam infirmitate corporis: z p resurrectionis virtutẽ in celestẽ gloriã cõmutata: dignat̃ tñ adhuc discipulorũ interesse cõuiuio: ☞ socios eos hẽ posuit in celo: z p̃cepta q̃bus ad regnũ dei pueniãt vinacius ipsa familiaritate cõmẽdet atq; memoria illi⁹ ipis roboret de quo eis añ passionẽ suã ꝓmittendo p̃dixerat: z ego dispono vobis sicut disposuit mihi pater me⁹ regnũ: vt edatis z bibatis sup mẽsam meã in regno meo: sed z in celũ ascendẽs nequaq; eis prisce sue presentie dulcedinem abstulit: sed eãdẽ potius ꝓmissio spũssancti carismate cumulauit. Venitq; mox illi regressi sunt in hierusalẽ cũ gaudio magno: et erãt semp in tẽplo laudãtes z bñdicẽtes deũ. hoc quoq; nobis gaudio: ac laude z bñdictiõe celesti qua spũssancti p̃stolabant̃ aduentũ vsq; ad diẽ quinquagesimũ quẽ greci pẽthecostẽ appellãt solennitatis huius leticiã docuerũt esse ꝓtelandã. Merito ḡ sacrosanctis diebus euotio his nos maioribus epulis atq; hymnis celeabẽda stibus vacamus ob reuerentiã dñice resurrecter pa tionis: ob memoriã dñici cõuictus cũ discipuha: pẽ lis simul: z ob spẽ nostre future quietis acvi ecostẽ te immortalis. Sed z genu in oratione minime flectemus: qt flectio genuũ pne z luctus est indiciũ. Quod etiã omnib⁹ diebus dominicis obseruandũ ꝓpter eiusdẽ resurrectionis vel dñice: vel nostre sacramenta patres instituerunt. Recte ḡ quadragenario: dierũ numero ieiunijs ãnue celebram⁹: vt per hoc spiritual⁹ admoneamur: qt q̃diu in mũdo viuim⁹ pro celestiũ premiorũ adeptione semp laborare debeam⁹. Recte etiã quinquagenario dierũ numero statũ future nostre beatitudinis i imagine veneramur ieunia: vez relaxando: alleluya canẽdo: stantes orando: que sunt aptissima perpetue quietis resurrectionis et laudis p̃sagia. hec Beda. ¶ Oratio.



Omine iesu xp̃e per gloriosaz resurrectionẽ tuã qua discipulis z fidelibus tuis viuus z immortalis apparuisti: per gratissimã moꝝ et colloquia dulcissima q̃ cũ eis per. xl. dies habuisti in quibus multis argumentis apparens eis z loquens de regno dei eosq; confortans z cũ eis cõuescens vt resurrectionem verã in te p̃barent z crederẽt totalẽ dubitationẽ de ipsorum cordib⁹ abstulisti: obsecro te iesu bone z pie da mihi inter testes p̃ordinatos a deo testẽ fieri resurrectionis tue non lingua tñz verbo sed et opere z veritate. Amen.

¶ De ascensione domini nostri iesu christi. Capitu.lxxxij.



Circa ascẽsionez dominicã tevigilẽ esse opoꝛ tet: nã hec solennitas valde solẽnis est: vt ifra patebit. Et saltẽ hoc ad attentionez te animet amplius q̃ nunc dñs cõpleto sue pegrinationis cursu est pñtia corpoꝛali recessur⁹ vnde ip⁹ ꝟba z facta sunt attẽt⁹ cõsiderãda. Quelibet eñ aia fidelis dz spõsum suũ dñm deũ suũ in ei⁹ discessu diligẽtissime z vigilãtissime obseruare: z que per eũ dicũtur z fiunt viscerosi⁹ mente amplectι: ac eidem se deuotius z humilius recõmendare: z totaliter animũ suũ ab alijs abstrahere. Quadragesimo aũt die a resurrectione voluit dñs ascẽdere vt demõstraret eos qui decalogũ legis per quatuoꝛ euangelia impleuerint posse celum scandere. Tunc itaq; sciẽs dñs iesus q̃ venit ei⁹ hora vt transeat ex hoc mũdo ad patrẽ cũ dilexisset suos nũc ꝟo vsq; in finẽ dilexit eos. Accipiẽs igit de paradiso terrestri sctos patres oẽs illas sanctas z benedictas alas ac benedicẽs Helye z Enoch ibi remanẽtibus z adhuc viuẽtibus venit ad. xj. discipulos suos qui erant in mõte syõ cũ matre ipsi⁹ z alijs. Oẽs si quidẽ tam apli q̃ alij discipuli: necnõ mulieres habitabãt in mõte syõ: sz i cenaculo in q̃ dñs cenauerat: habitabãt tũc maria z. xj. discipuli: ceteri ꝟo discipli z mulieres circũquaq; p diuersa hospitia erãt diuisi. Dum ḡ recũberẽt seu cõederẽt. xj. apli i illo cenaculo cũ btã virgine z forte alijs: sz digniores sunt tñ expressi apparuit eis dñs z cõedit cũ eis benign⁹ magr ante discessuz suũ i signũ z memoriale spãlis dilectionis z gaudij. Qt eñ apli nõ erãt eum ãpli⁹i carne visuri: tiõ anteq; recederet mãducauit cũ eis quẽadmodũ amici cũ amicis z separi dñt simul mãducãt z bibũt. Oib⁹ igit simul hora tertia cõedẽtib⁹ cũ magna leticia in hoc vltio dñi sui cõuiuio: vt oẽs testes eẽnt z narrarẽt q̃ cõiter viderũt z audierũt sciens dñs iesus tps esset reuerterẽt ad eũ q̃ misit ipz [exprobrauit illis incredulitatẽ eoꝝ] quã pri⁹ habuerẽt vt succederet credulitas [z duriciã cordis] lapidei vt susciderent cor carneũ charitate plenũ [qt his q̃ viderãt eũ resurrexisse] a mortuis [nõ crediderãt] nisi z ipi eũ viderẽt cũctiq; post resurrectionẽ suã euangeliũ predicãtib⁹ gẽtes crediture erãt eũ resur

A Math. xvj. Luce xxiiij.

Jo. xxiij Ascensus nos assũ pſit nos er para diſo. Habitatio maꝛie z discipulorum.

cõuiuiũ dñi vltimum.

rerisse quē nō viderāt. Ergo iexcusabilis es si testimonio vidētis rē de qua testat nō credideris. Exprobratio est obiectio ex probro: qz probrū fuit q tātis visis argumētis resurrectiōis z tātis auditis signis p testes ꝓpositis nō crediderūt. Quāuis em petrus z maria magdalena z duo illi discipuli quibus in via dñs appuerat certissime firmissimeq nūciarēt dñz resurrexisse seq illū vidisse. ceteri th illis nō credebāt. Hanc aūt exprobrationē maxime: tūc dñs fecit cū ad predicādū vniuersuz mūdū discipuli ire debebāt quasi daret eis intelligere z diceret. Multo magis dz debatis vos nunciātib⁹ resurrectionē eā credere anteq me videretis q̄ gētes qui credēt vobis p̄dicātib⁹ euāgeliū z me nō viderunt. Post illā q̄ppe exprobrationē dixit eis vt irēt in mūdū ad predicandū. Idcirco etiā tūc eos increpauit cū corpaliter reliquit vt defectum suū cognoscētes remanerēt hūiliores. Ostendens eis in suo discessu quantū ei humilitas placet quasi eū peculiariter eisdē recōmēdaret vt ꝙba q̄ recedēs dicebat in corde audientium arctiꝰ impssa remanerēt. post increpationē igit admonēdo dixit eis. [Ēūtes] z cōtinuis pfectib⁹ in p̄dicādo pficiētes [in mundū vniuersum] nō in iudeā tm [p̄dicate euāgeliū] qđ oēm aliā doctrinā precellit: sicut caput corpori p̄eminet: qz ꝯm Innoc. Euāgeliū est verbū ꝙbi qđ erat in principio apud deuz sermo sermonis q̄ a regalib⁹ sedib⁹ venit: sapiētia sapiētie q̄ attingit a fine vsq ad finem fortiter et disponit oia suauiter. [Predicate inq euangeliū] nihil aliud [oi creature]. i. humano gñi seu indifferēter z sine acceptiōe oi. hoi p quo facta est ois creatura: vel ideo q hz participiū z cōuenientia seu aliqđ cōe cū oi creatura. Uñ z homo microcosmꝰ. i. minor mūdus dr: quasi oēm creaturā continēs. Per esse em cōuenit cū inalatis. per viuere cū vegetabilib⁹ z plātis. per sentire cū animalibus. Per intelligere cū angelis: iō designat noie ois creature. Item hō dr ois creatura: qz ꝓpter eū ois creatura mūdi videt eē ꝓducta: sumꝰ em quodāmō finis oim. [Uel oi creatura] cui p̄dicādum est. Et multa in scripturis inueniunt quib⁹ hec vna determinatio, sufficere pōt quale est illō: cū exaltatꝰ fuero a terra oia trahā ad meipz. s. trahēdo: z illud charitas oia credit. s. credēda. Ita dr deꝰ erit oia in oib⁹. i. vnicuiq sufficiētia. z illō: oia q̄cūq audiui a patre meo nota fecivobis: oia. s. ad salutē z dctitudinē ptinētia. Et sic in alijs suo mō accipere poteris. Hoc aūt qđ dr euāgelio p̄dicādo dicit fiendū erat post receptionē z cōfirmationē spūssancti: qz ante nō erāt ꝯm mādatū xp̄i ab hierusalē discessuri. In hoc etiā q de euāgelio oibus predicādo mandat iudeorū abiectio z gētiū electio apertissime mōstrat. Qui ergo ꝓius dixerat in viam gentiū ne abieris: nunc dicit [predicate euāgelium omni creature]. i. oi nationi. primo iudeo. secūdo gentili. qz vult oēs hoīes salvos fieri et ad agnitionē veritatis venire. Deinde salutē promittendo credētibus et damnatiōne cōminādo incredulis subiūxit. [Qui crediderit] fide formata z per dilectionē operāte sc̄z per se: vt in adultis vel per alium vt in paruulis [et baptizat⁹ fuerit] baptismo aq̄ si fieri poterit [salu⁹ erit] eterna salute a peccatis z penis liberāte. Non em sufficit fides absq baptismo p quez aliquis incorporatur xp̄o: si assit facultas recipiendi baptismū ab aliquo. Si aūt non assit facultas sufficit baptismus sanguinis: vt in martyribus qui p xp̄o interficiunt anteq sint baptizati: vl fluminis: vt in habētib⁹ fidē xp̄i desiderātibus baptizari: sz p̄ueniunt morte anteq hoc possit impleri. Per alios ergo paruuli credunt in eccl̄ia: sicut ex alijs trahunt pctā que illis in baptismo remittunt cōfessiōe aliena. Piū est em vt id quod p alienum pctm amiserūt: per alienum auxilium vt eccl̄ie patrimonium in quib⁹ credere dicuntur: recuperare z recipere possint. [Qui vero non crediderit] per se vel per aliuz [condemnabitur] eterna dānatiōe per meritū instītie infidelitatis suē non ait qui baptizat⁹ non fuerit: qz per fidez sine baptismo saluat homo: cū eum excludit articulus necessitatis non contēptus religionis. Unde qđ dictū est nichodemo. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua et spū non pōt introire in regnū dei: sic dz intelligi q̄ ꝓtēpserit renasci. Noli aūt p̄sumere dz fide: nisi ostēdas ne operā in operē: qz sine hoc nō poterit te salvare. Fides enim sine operib⁹ mortua est: sicut z opera sine fide. vnde Greg. Fortasse autem vnusquisq apud semetipm dicat. Ego iā credidi saluus ero. Uerum dicit si fidem operibus teneat. Vera etenim fides est que in hoc qđ verbis dicit moribus non contradicit: z illic credit q̄ exercet operādo quod credit. vnde z Jacobus. Quid proderit fratres mei si fidē quis dicat se habere: opera aūt non habeat? nūqd poterit fides saluare eū? Sicut em corpus sine spū mortuuz est: ita fides sine operib⁹ mortua est. Deide etiā signa ꝓ fidei augmētatione z ꝓfirmatiōe ꝓmittēdo adiūgit. [Signa aūt eos q̄ crediderint hec sequent] ꝓpter meritū fidei suo tpe et cū fuerit necesse. [In noie meo] invocato z honorato. i. in ꝙtute nois mei [demonia ejicient] qđ de multis legitimꝰ qđ⁹ immūdi spūs obediebāt [linguis loquent nouis] hoc factū est in die pentecostes in ap̄lis z alijs credētib⁹ [serpētes tollēt]. i. auferēt vel dispergēt quod de ap̄lo paulo ptz. [Et si mortiferū qđ biberint non eis nocebit] qđ de iohāne euāgelista factum fuit. [Sup egros manꝰ imponēt z bñ habebūt] qđ etiā multi fideles fecerūt. Oia enim

B Exprobratio cōgrue facta.

Innoc. Euāgeliū quid sit.

Homo microcosmꝰ. Hō ois creatura.

Oia pro cōgruis Jo.xij.

s.co.xiij. Coz. xv. Jo.xv.

C Gentiū electio.

Baptismus necessarius

Paruulorū purgatio a pctis.

Joh.iij

Fides

non sa

Greg

Jaco.

D
igna
imití-
e eccle
e.

ur mō
ō fiāt.
rego.

igna
ūalia

hec in primitiua eccl'ia nō solū ap'los z alios maiores: sed etiaz frequēter alios simplices credētes fecisse legim⁹ p infidelibus conuertēdis: z vt fides credentiū cresceret ac nutriretur z firmaret miraculis qua nūc radicata et aucta: non sic necessariū est nunc fieri sicut passiz tūc fiebāt: quia sufficit ea q̄ facta sunt solūmodo legere z audire: ac eis fidē adhibere. Si ergo q̄rat quare p̄dicatores et fideles moderni talia signa nō faciūt? Respōdet ꝑm Greg. qz cū fides catholica sit sufficiēter probata p miracula xp̄i z ap'lor⁹ eius nō oportet vltra hāc p̄bationē reiterare ampli⁹. Sicut etiam arbusta cū primo plantant frequēter irrigātur quousq̄ cōualuisse videātur: cum aūt in terra radicē fixerint talia subtrahuntur. Uerūtamen de⁹ in posteris tēporib⁹ etiā multa miracula facit ad cōsolationē fideliū: vt patet de tpe martyrū z cōfessorū. Fiunt ītā ꝑm eundē Greg. spūaliter nūc in eccl'ia q̄ olim corpaliter fiebāt in ea. Naz sacerdotes populū exorcisando: baptizādo: z ad penitentiā vocādo: demonia eiciūt: dumq̄ secularia verba relinquētes fidei et noue legis mysteria insonāt linguis nouis loquūtur. Qui dū bonis suis exhortationib⁹ vitia z malicia de alienis cordib⁹ auferūt serpētes tollunt. Et dum hereticorū libros legūt vel mortifera in cōfessiōib⁹ seu pestiferas suasiones audiūt: sed tamē non cōsentiūt z ad praua nō pertrahūtur: mortiferū est q̄ bibūt: sz eis non nocebit. Qui quotiēs proximos in fide vel bono opere infirmari conspiciūt dū eis tota virtute cōcurrūt z exēplo sue bone opationis illoz vitā roborant: vel animas infirmas suis orationib⁹ sanāt deo recōciliant [sup egros manus imponūt z bene habebūt.] Que nimirū miracula tanto maiora sunt quāto spūaliora: z quāto per hec nō corpora: sed aie iuscitātur. In hoc etiā instruimur vt q̄ verbis predicamus bonis operib⁹ cōfirmemus. Itē demonia eiciūt qui demonū tentationes fide z signo crucis repellunt. ¶ Linguis loquūtur nouis qui dei laudes z verba sacra narrant dimissis friuolis z ociosis. Serpētes tollūt: q̄ detractores efficaciter reprehēdūt. Mortiferū bibūt: sed eis nō nocet q̄ ꝑsuasiones pestiferas seu amara cōuicia audiūt: sz surda aure trāseūt z p nihilo ducūt. Super egros manus iponūt: bñ habebūt q̄ p bona exhortationē alios a vicijs retrahūt: in bonis ꝑfirmāt. Et hec sīt signa spūalia tāto sunt corpalib⁹ meliora quātū q̄ sunt aie corpalib⁹ preferūtur. Et dixit eis. [Uos aūt] spāliter [estis]. i. eritis testes horū. s. q̄ viditis z auditis z q̄ locutus z operat⁹ sum in medio vestri vel horz superius descriptorz quātū ad xp̄i incarnationē: p̄dicationē: passionē: et resurrectionē. Et ne turbati cogitarēt quō nos homines ideote tot signoniū ꝓhibebim⁹ gētib⁹ z iudeis q̄ te occiderūt subiūgit. [Et ego mitto]. i. mittā cito z de ꝓpinquo ponēdo presens p futuro: z rationē certitudinis: z rōne primi tpis [promissum] vobis auxiliuz [patris mei in vos]. i. spiritū sanctū i signo visibili vt sufficiatis ad testandū z ad predicandū cōstāter vbiq̄ veritatē euāgelij. Pater enim promisit cum dixit effundā de spiritu meo super omnē carnē: et quia filius promisit dicens. Cum venerit paraclytus quē ego mittā vobis a patre: ideo z pater ꝓmisit cuz opera trinitatis sint indiuisa. Qui licet procedit ab vtroq̄ est tñ patris auctoritate spirationis. Et ne impfecti predicare presumerēt adiūxit [vos aūt] qui debetis eē testes mei [sedete] z manete hic [in ciuitate] hieru salē [quoadusq̄ induamini]. s. vndiq̄ tanq̄ armatura spirituali [virtute] non humana. s. celesti. i. spiritussancti gratia ex alto. i. de celo. Hoc idē tangitur in actibus cum dicitur. Et conuescēs. i. simul cū discipulis comedēs precepit eis ab hierosolymis ne discederent: sed expectarent promissionē patris. q. d. hic z ibi non estis sufficiētes ad predicandū constāter veritatē euangelij: donec cōfirmati fueritis per donū spiritussancti: vt stetis ante reges et presides intrepidi. vnde Chrisо. Sicut milites inuasuros multos nemo sinit exire donec armati sint: sic z discipulos ante spiritussancti deicēsum ad cōflictuz egredi nō permittit. Cur aūt non xp̄o p̄sente vel eo discedēte statim spiritus venit. Decebat em̄ eos fieri cupidos rei et deinde recipere gratiā. Tunc em̄ magis ad deū erigimur cum incūbit necessitas. Dicit aūt [donec induamini virtute ex alto] nec expressit quādo vt sint iugiter vigiles. Quid igit miraris si die nouissimū nō pandit vbi die hunc proximum pandere noluit. hec Chrisо. Licet ergo christus dedisset discipulis scripturarū intellectū z cōmisisset predicationis officiū: tamē distulit executionē predicādi vsq̄ ad spūssancti receptionē i signo visibili: p hoc insinuās q̄ predicās actu: puus debet habere sufficiētem sacre scripture noticiā z gratiā spiritussancti per coniecturā: scilz q̄ non sit conscius sibi de peccato mortali. Debent quippe predicatores sedere in ciuitate: id est in claustro vbi debet esse ciuium vnitas vacando ibi studio z contēplationi: vt ibi hauriāt quod postmodum in predicatione alij effundant. vnde Hiero. Nihil nobis rectuz videat: nisi quod discimus: vt posit multū silentiū de discipulis magistri efficiamur: docem⁹ aūt homines in ecclesijs quod nescimus oēs alias artes absq̄ doctore nō discim⁹: sola hec tam vilis z tā facilis est: vt preceptore vel doctore non egeat. Unde ꝑm Greg. Notādū est quia sunt quos a predicationis officio vel impfectio: vel etas ꝓhibet: z tñ precipitatio impellit. Qui amonendi sunt nedū sibi tantū onus officij precis-

Presens pro futuro.

E promissio spūs Jo. xv.

Spūs patris.

Actu. ij.

Chrisо z Spiritus cur non statim missus z

Predicāti necessaria.

Hiero. Doctoz ignoran tia.

Greg.

pitatione arrogant viā sibi subsequentis melioris abscindāt. Et vt considerēt q ipsa veritas q repente quos vellet roborare potuisset: vt exēplū sequentibus daret: ne impfecti predicare presumerent. Postq plene discipulos de virtute pdicatiōis instruxit ilico adiūxit.

Sedere in ciuitate. [Vos aūt sedete i ciuitate quoadusq induamini virtute ex alto.] In ciuitate q̄ppe sedem⁹ si intra mentiū nostrarū nos claustra cōstringimus ne loquēdo exterius euagemur: vt cū virtute diuina perfecte induemur: tūc quasi a nobismetipsis foras etiā alios instruentes exeamus. hec Grego. Comedunt igit et gaudent discipuli ꝓpter pñtiā dñi sui: sed nihilominus ꝓpter discessum turbati. Tanta enim amoris teneritudine eū diligebāt q etiāverba discessionis sue equo aio sustinere non poterant. ¶ Cūq comedissent [eduxit oēs] verbo. s. nō manu [foras]. i. extra ciuitatem [in bethaniam]. i. versus bethaniam: q mons olineti ad quē exierunt est in via versus bethaniā: et bethania in latere montis olineti est sita. [Eduxit eos foras] vt viderent eum ascendentē p hoc insinuans q ciuitas tumultuosa nō est locus aptus ad diuinorū cōtēplationē. Prius eduxit eos foras extra ciuitatē: vt significaret nō habere nos hic manentē ciuitatē: deinde in bethaniam q̄ interpretat domus obedientie: vt q ex obedientia descēdit et humiliat⁹ est ad mortē oñdat ex merito obediētie ascēdisse: et exaltat⁹ in celū. ꝑm illud humiliauit semetipm fact⁹ obediēs vsq ad mortē ꝓpter qō et de⁹ exaltauit illū: et vt signet p obediētie opa eos trāsituros ad celestia: et q nō est ascēsus i celū: nisi p obediētie meritū. ¶ Sicut ḡ inobedientia holem de paradiso eiecit: sic obediētia introduxit. Itē ꝑm Bedā. Eduxit eos i bethaniā ꝓpter situ eiusdēville q i latere mōtis oliuarū posita est: q vcz obedientis ecclesie dom⁹ in ipsius summe mōtis i. xpi latere fidei: spei: dilectiōisq sua fundamēta locauit. Postq ḡ eos foras duxisset: tūc dixit eis q in mōtē olineti trāsirent: et inde eū in celū ascendētē viderent. Q inde ascēdere volebat in celū. Et tūc disparuit et euanuit ab oculis eorū. ¶ Per montē intelligit eminētia spūs in contēplatiōe. per oliuas aūt pinguissimi spiritus deuotio. ¶ Ulterius vero post ista nō restat: nisi saltus anime in celū. Igit apostoli vndecim cū matre dñi: ac alijs discipulis et multerib⁹ vnanimiter statim venerūt in montē olineti: et ibidē iterū dñs eis apparuit. Ecce qūo habes hodie duas apparitiones. Consp̄ice nūc bñ eas et cūcta q̄ fiunt. Cōsidera nihilomin⁹ sanctos patres ibidē inuisibiliter existentes: qūo libenter et reuerēter intuentur dominā et affectuose benedicunt p quā tm̄ assecuti sunt bñficiū: qūo etiā intuentē illos excelsos pugiles et duces diuini exercit⁹ quos inter omnes ad expugnandū et vincendum vniuersum mūdū elegit dñs. Tunc quidam ex his qui cōuenerant ceperūt eū interrogare dicentes. Dñe si in tpe hoc restitues regnū israel. ¶ Quidā imperiti et carnaliter sapiētes videntes alienigenam regnare et ideos sub pside esse: desiderabāt q regnuz ip̄m nationi iudaice redderet: et querebāt de restitutione regni israel tēporalis: et si rex iudeis daret hoc tēpore putātes tunc a dño regnum restituendū: et a dño alienigenarū: scz gentiliū qui iudeis dominabātur liberandū sicut et duo discipuli putabāt dicētes: nos aūt sperabamus q ipse esset redēpturus israel. Ac si isti interrogātes eū dicerent. Nunquid hoc tēpore regnabis sicut Dauid et Salomō et dominaberis nationibus? Alij ꝙo magis instructi scientes restitutionē illam non nisi finaliter futuram: scz circa tēpora iudicij q̄rebant de restitutione regni israel spūalis. s. de liberatione et dilatione ecclesie: ac si dicerēt. Nūquid hoc tēpore facies qō ꝓmisisti ecclesie? vnde Aug. Ergo discipuli xp̄i deducturi aspectu ascēsurū xp̄m interrogauerūt eū: dixerūt ei. Dñe si in hoc tēpore presentaberis quando regnū israel? Qō regnū? De quo dicim⁹ aduenīat regnū tuū? quādo regnū tuū: quādo regnū tuorum: quādo regnū humilitatis? diu typus superbox: quādo venturū sit q̄d ad te? Sic viue quasi hodie venturū sit: et non timebis cū venerit. hec Augu. Dñs aūt sup hoc non certificauit eos ex quodā tamē in responsione eius posito: possent intelligere restitutionē illā multis tp̄ibus differēdā. [Nō est inquit vestrum nosse tēpora vel momenta que pater posuit in sua potestate]. i. numerum temporū et momētorū vsq ad finē seculi: que tm̄ patēt sciētie patris mei. Non est q̄ppe aliquorū nosse tēpora vltra qō reuelatur vel tradit ꝑ scripturas: q hoc est ꝑsumptionis: sz ꝑm scripturas nosse est eruditionis: ac si diceret. Ad vos nō ptinet scire futura q̄ in sola dei dispositiōe sunt posita de quox nūero est regni iudaici restitutio. Nā ip̄m restituendū non est carnaliter sed spūaliter quādo circa finē seculi iudei credēt in xp̄m q̄ fuit rex eox et quādo regnabit in domo iacob: vere sine fine seculi ineternuz. Nihil inquā ad vos querere de secretis hmōi nec ad ea ꝑcipiēda estis idonei: sed de his que ad vos spectāt estote soliciti: q reuera [accipietis virtutē sc̄i spūs supueniētis in vos] cui⁹ virtute purificati et roborati vt possitis mea verba loq et doctrinā meā ferre [eritis mihi testes] ꝙuersatiōis et doctrine mortis et resurrectiōis mee ꝓio [in hierl'm] scdo [i iudea] postea [in samaria] tādē [vsq ad vltimū terre] ac si taciturnitatis

Actu. s. Restitutio regni isrl.

Augu. Mat. v

Beda.

Mōs oliueti.

Contemplatio.

H Predicatio

te diceret. Ad regni illi⁹ restitutionē nō solū vsq hierosolymā: sz et oēs fines iudee et samarie ad vltimū terminos p circūitū euāgelij fama pcurret primo si quidē predicatū est eū: re.

geliū in hierusalē: sed ꝓpter lapidationē ste
phani ꝛ mortē iacobi gladio occisi egressi sūt
de hierl'm p̄dicantes in finibus iudee postea
transierūt ad samaritanos et inde ꝓcesserūt
Augu. ꝓ mundū ad alios. vbi Augu. Quo aūt pacto
ab apostolis est ꝓdicatio ista cōpleta qñ ad
huc vsq; sunt gentes in quibus mō ceperit et
in quibus nōdū inceperit impleri. Nō vtiq;
hoc sic a dño mādatū est apostolis tanq; ipsi
soli quibus tūc loquebat tm̄ munus fuerint
impleturi: sed sicut eis solis videt dixisse: ec
ce ego vobiscū sum vsq; ad cōsummationē se
culi ꝙ tm̄ eū vniuerse ecclesie ꝓmisisse q̄ alīs
morientibus alīs nascentibus hic vsq; in se
culi cōsummatione futura est quis nō intelli
Conuer gat. hec Augu. Et qz euangeliū primo p̄dica
sio ad o- tū est in hierusalē inde est ꝙ audita ꝓnūcia
riētē dū tione euāgelij vertimur ad orientē quasi ad
euange- hierusalē gratias agētes ꝛ dicentes. Gloria
liū dicit. tibi dñe: qz inde venit ad nos euangeliū. Uñ
Esa. ij. scriptū est de syon exibit lex ꝛ verbum dñi de
Augu. hierl'm. vñ ꝛ Augu. Cepit em̄ ecclesia ab hie
rusalez ista terrena vt gaudeat in deo in illa
hierl'm celesti: ab hac em̄ incipit: ad illā ter
minat. In illa tota ecclesia erit: ab ista exor
Conuer diū fidei sumpsit. hec Augu. Sed ꝟba euāge
sio ad a- lij leuita p̄nunciaturus vertit facie ꝑ aquilo
quilonē. nē vt oñdat ꝟbū dei dirigi ꝑ eū qui per aqui
lonē designat. s. cōtra diabolū qui dicebat in
cor de suo. sedebo in latere aquilonis ꝛ ero si
milis altissimo. [Et dñs ihesus postq; locutus
est eis] que ad eruditionē sue pertinebāt cō
esa. xliij solationis vnūquēq; osculatus est in intimo
Ambro. amore cordis. Quia ꝑm Ambro. apostolis re
liqt oscula pacis: deide valedicēs eis [e leua
tis manib⁹] vt suos ꝑfi offerret [bñdixit eis]
s. bona optādo: ꝓmittendo: cōferēdo: vt eos
ꝟ ꝑ hostē muniret: vt bonis celestib⁹ augeret.
Theo. Et vt dicit Theo. forte i hac benedictiōe vim
Benedi conseruatiuā eis influxit vsq; ad spūssancti
ctionis aduentū. Ex loco isto duxit ecclesia in cōsue
dāde in- tudinē ꝙ epi in fine misse dent benedictionē.
stitutio. vbi Orige. Quod aūt eleuatis manibus bñ-
Orige. dixit eos: significat ꝙ deceat bñdicentē cuiq;
Benedi ornatū esse varijs operib⁹ ꝛ arduis respectu
cēdi cāe alioꝝ: sic em̄ man⁹ tollunt in altū. hec Orige.
In recessu suo bñdixit xps discipulis: sicut ꝑ
recedens a filijs bñdixit eis: ꝛ hoc fecit ꝓmo
ꝓpter maiorē eorū necessitatē. ꝑm illud. Cū
essem cū eis ego seruabā eos ꝛ cetera: vbi pe
tit eos post recessū suū seruari a malo. Scdo
ad ostendendū finalē et pseuerantē erga eos
suā dilectionē. ꝑm illud. Cū dilexisset suos q̄
erant in mundo in finē dilexit nos. Instruxit
etiam per hoc superiores in ecclesia: vt rece
dentes a subditis benedictionibus eos deo
cōmēdent. His finitis ad orientē versa facie.
Damas. vt dicit Damas. cepit ꝓpria virtute non
Ascēsio aliena eleuari ab eis et ascendere viden-
domini. bus illis: quos. s. tanta visione dignabatur:
et videdo deducētib⁹: vt. s. desiderū venīedi
ad ipm̄ in eis excitaret ꝛ triūphaliter ꝓprio
motu ꝙ dotē agilitatis in celū supremū vnde
venerat ferebat. Tūc matere oēs alij aspiciē
tes eū in celū eleuari ꝓciderūt in terrā ado-
rātes ꝛ ꝓpter discessum lachrymas cōtinere
nō poterāt: multū tñ gaudebāt ꝙ ipm̄ sic glo
riose celū petere cernebāt. O q̄ libenter ma
ter cū filio de hoc mūdo recessisset: sed eā ad
ipōs hic manere dñs voluit: qz ꝓpter cōfirmā
dos credentes vtile et expediēs fuit. Nostre
etiā fidei necessariū erat: qz ipsa post ascēsio
nē dñi inter apl'os cōuersando multa eis re-
uelauit q̄ de mysterijs illi⁹ cognouerat. vnde
Ansel. Ansel. Sed o bone ihesu istius tue dulcissime
mr̄is pijssime filij quō pati potuisti: vt te in
regnū gl'ie tue remeāte illā quasi orbatā in
miserijs mūdi relinq̄res: nō eā statiz regna
turā assumeres. Erat vt mihi videt necessa-
ria nostre fidei cōuersatio sua post ascēsionē
dñi inter apl'os eius: qz licet ipsi ꝑ reuelatio-
nē spūssancti edocti fuerint oēm veritatē in-
cōparabiliter: tñ manifesti⁹ ac eminēti⁹ ipsa
per eundē spm̄ ipsius veritatis intelligebat
ꝓfunditatē: ac ꝓ hoc multa eis ꝑ illā reuela-
bātur q̄ in se nō solū simplici scientia: sz ꝛ ipso
effectu ꝛ ipso experimēto cognouerat de my
sterijs eiusdē dñi nostri ihesu xpi. Nec dilatio
sue assumptiōis quoquō iacturā inferre va-
lebant imēsitati amoris ꝛ gaudij sui: qm̄ ipa
perfectio amoris et gaudij ita illā reficiebat
plenitudine sui: vt hoc ipm̄ et ad augmētum
amoris et gaudij magnope fieret ꝙ illic esse
videbat vbi deū quē p̄ cūctis amabat velle
magis sciebat. Jgit vbicūq; erat ꝛ ipa i deo:
ꝛ de⁹ in ea iocūdabat qua ipse iocūditate fe-
lix hoc p̄ ceteris vbiq; fieri cupiebat: qō sa-
piētie dei potissimū placere intelligebat. hec
Ansel. ¶ Et est notabile ꝙ dñs suos ꝓmo de
cruicate edurit. scdo eos in bethaniaz duxit. J
tertio eis benedixit. quarto ascēdit. i quo da Mysteriū ascē
tur intelligi ꝙ pcōrez primo edurit de pcō. sionis.
secūdo ipm̄ in bethaniā. i. i domū obediētie
ducit statū eius mutando. tertio ei benedicit
gr̄a replēdo. quarto ascēdit. i. ascēdere facit
ad superiora trāsferēdo. Et ascēdēs dñs ie-
sus duxit secū illā multitudinē nobilē: sz ca-
ptiuam captiuitatē. i. captiuos a captiuitate
inferni quos secū victor edurerat: ꝛ celi apta
ią porta pandēs iter ante eos se sequētes: vt
Micheas ꝓpheta dixerat. Erules introdu-
xit in regnū p̄ris sui: cōcives illos faciēs an-
geloꝝ ꝛ domesticos dei: quaten⁹ ꝛ ruinas an
gelicas restauraret: et eterni patris honorē
cumularet ꝛ se triūphatorē ostēderet: et dñm
exercituū cōprobaret. Dñs itaq; gloriosus
cādidus ꝛ rubicūdus: splēdid⁹: et gaudiosus
p̄cedebat eos viā eis ostēdēs: ꝛ ipsi sequebā
tur eū cantātes ꝛ iubilātes. ¶ Interim autē
michael ꝓpositus ꝓdisi ꝓgēs ad patriā ce-

licam nunciauit q̄ dñs ascenderet ad eam.
Spiritus celestiū ordines occurrunt eidem decenter ⁊ certatim p acies suas.
Et ecce oēs beatorū spirituū ordines occurrerunt eidem decenter ⁊ certatim p acies suas.
Unus ex eis nō remansit: qui dño suo obuiā nō veniret. Et inclinantes se cū omni reuerētia qua poterāt eū cū hymnis ⁊ cāticis ineffabilibus deducebant. Quis em̄ posset cantus et iubilos q̄ ab ipsis fiebāt explicare: et quis posset hoc gaudiū enarrare: sz ⁊ illud gaudiū q̄s dicere posset qō tā beatissimi spūs q̄ sanctissimi patres habuerūt cū sibi adinuicē occurrerūt. Oēs iubilabāt: psallebāt. nā iuxta pphetā. Ascendit deus in iubilatiōe: qō maxime refert ad vocē iocūditatis redēptorū cū ipso descendentiū q̄ prius voce lachrymabili clamauerūt in partib⁹ inferni: aduentū desiderabilis quē expectabam⁹ in tenebris: dñs in voce tube: qō refert ad sonū predicationis apostolorū: q̄ tūc fuit eis iniunctus dño dicēte. Euntes in mundū vniuersum p̄dicate euāgeliū omni creature. ⁊ tunc em̄ In oēm terrā exiuit sonus eorū: tñ post spiritussancti receptionē. Cūq̄ psalleret tā angeli q̄ alie beate dñs iunctis manibus deuote: ⁊ sursum añ pectus erectis: ⁊ nubecula sub pedib⁹ ascendit: ⁊ oēs beati stāt mō iunctis manib⁹ cū dño ascenderūt. Dño aūt ascendēte q̄dā chori angelorū ip̄m p̄cedebāt: q̄dā seq̄bant: alij a dextris ⁊ alij a sinistris cū ipso comitabant simul et cū beatis aiabus. Ascēdebat ꝟo dñs plane ⁊ motose ꝓpter cōsolationē matris ⁊ discipulorū quousq̄ poterāt videre eū. Et tūc aūt [nubes] lucida ⁊ cādida suscepit eū ab oculis eorū] carnalib⁹ q: claritate nubis circundatus vlterius nō est visus vt q̄ xp̄m ꝑm carnē nouerant vltra iā sic nō noscerent. Ascēdit vsq̄ ad nubes ea forma quā añ passionē habuit: susceptus aūt a nubib⁹ ea qua in monte apparuit. Quasi i globo batule nubis ascēdit: nō p modū vehiculi ⁊ q̄si ad ascēdēdū egeret ministerio angelorū vel nubis: q: sua ꝓpria ꝟtute ferebat: sed p modū obstaculi vt ab oculis mortaliū non videret. Et vt p hoc oñderet q: ois creatura parata est obsequi suo creatori nubes em̄ q̄ subtraxit eū ab oculis insipentiū: ⁊ angeli assistentes ibi ostendebāt q̄ creatura corpalis ⁊ spūalis subiecta est obsequio xp̄i. Et tunc in momento cū oibus angelis et patribus sanctis erat i patria celestis beatitudinis. Ascendit q̄ xp̄s ⁊ p nubē celos penetrans assumptus est in celū ethereū: seu empyreū nō virtute aliena: sed propria: tū rōne deitatis q̄ oia pōt: tū rōne hūanitatis gloriose: q: corpus gloriosum obedit ad nutum aie quātū ad motū localē p dotē agilitatis q̄ est in tali corpore. Uñ nō curru nō angelis subleuatus legit: q: q̄fecerat oia sup̄oia sua ꝟtute ferebat. Enoch ꝟo ab angelis translatus est: ⁊ Helyas curru subuect⁹ est in celū aereū nō virtute ꝓpria q: hoies puri erant ⁊ ꝟtute indigebant aliena: ⁊ q: eorū corpa nōdū sunt glorificata. Stabāt aūt mr̄ ⁊ discipuli: ⁊ magdalena: ⁊ alij intuētes in celū euntē illū q̄dū apparebat oculis eorū vñ Ambro. Stabant beati apostoli toto suspēsi corpe: ⁊ ascēdentē ad celū dñm: q: incessu nō poterant oculis sequebāt. Et licet ad deducēdū saluatorē visio humana defecerit: fidei tñ deuotio nō deficit. vsq̄ ad nubē em̄ deducūt xp̄m oculis. vsq̄ ad celos aūt cū xp̄o fidei deuotione comitantur. Uñ ait Ap̄l's iciens fidē nostrā in celis esse cū dño. Nostra autē conuersatio in celis est. hec Ambro. O quid erat videre dñm sic gloriose ascēdentē. Et si q̄s potuisset audire ⁊ videre illos beatissimos spūs: et alas sanctas cū eo pariter incedētes forte pre gaudio alas illi⁹ a corpore separata fuisset ⁊ et cum eis pariter ascendisset. [Cūq̄] iam dñs subtractus esset ab oculis ⁊ cōspectu eorū: adhuc tamen suspēsis vultib⁹ [intuebant in celū.] ¶ Propterea [duo] angeli in forma virorū [iterū iuxta illos in vestibus albis.] Ut gratulatio monstraret ex ipsis indumentis [⁊ dixerunt eis. Uiri galilei q̄d statis hic aspicientes i celū.] Galilea apostolorum patria fuit. Unde et viri galilei dicunt. Ac si dicerent. Statis hic ⁊ in celū aspicitis q̄si obliti q̄d facere debeatis. Redite in ciuitatē ⁊ expectate p̄missionē patris sicut dictū est vobis. Recedite nec expectate iesum: vt modo redeat: sed in fine tēpoꝝ [sic veniet quēadmodū vidistis eū euntē in celum]. i. sicut batulis nubibus vidistis eū in celū ascendentē: sic batulis nubibus videbitis eū in aere ad iudicium descendentem: et [quēadmodū vidistis eū ascēdentē in celū] in forma hūana: cui cōpetit videri oculis corporalib⁹: ⁊ mouerī de loco ad locū [ita veniet] in eadē forma ⁊ carnis substantia ad iudiciū q: sicut fuit iudicat⁹ i forma hūana: sic veniet ad iudicādū mūdū: verūtñ iudicat⁹ fuit i forma hūana passibili: ascēdit aūt in celū: ⁊ veniet ab iudiciū in forma hūana gloriosa ⁊ impassibili. vñ Augu. Sic veniet quēadmodū vidistis eū euntē in celū. i. in forma humana in qua iudicatus est iudicabit. vt etiā illud pro pheticū impleat. Uidebūt in quē pupugerūt. Et iterū. Itaq̄ si rediturū eū credimus nos expectare debem⁹ ne sic nos cōprehēdat aduētus illius: non suspicantes: sicut cōprehendit nūc castigatio delinquētes: cohertio nāq̄ pñtiū imaginē hz in se futurorū. Cauendū est g̈ ne si in pñti verbere non corrigimur: futura seueritate dānemur. hec Aug. Cōsidera hic qūo dñs iesus de suis solicit⁹ fuit. Nā statim cum euanuit ab oculis eorum misit angelos suos: tū vt mestos de absentia dñi cōsolarent ⁊ cōfortarēt: tū vt eū vere ascendisse in celū. s. in regionē angelorū demōstrarent. non sicut Enoch ⁊ Helyas q̄ trāslati sūt in paradisum terrestrē: q̄ licet eminēs sit: tū tñ pringit sub

Ascēdēs di forma

Ambro.

Phil. iij

Augu

Uentur est i forma hūana.

zach xij.

lanarē regionē: tum ne diutius ibi morarent et nimiū ibi stantes fatigarentur: sed potius recedentes pmissum patris expectarent. Angelis itaq; disparentibus ipi in loco vbi stete runt nouissime pedes eius: adorātes xpm. s. deū z hoiem: vt deo psonaliter vnitū [reuersi sunt a monte qui vocat olineti] ppter copiā olinarū [sabbati habens iter]. i. itinere sabbati. s. spacio miliarū distās ab hierusalem: qz nō ampliori spacio licebat iudeis pgredi in sabbato de villa vel ciuitate in qua erant: sz circa p mille passus deambulare poterāt. Sabbati iter.

¶ Uetus editio habet a monte triū luminū. Sic aūt dictus est mōs olineti: qz de nocte ex parte occidētis illuminabat igne templi vbi erat ignis iugis in altari: mane a parte orientis primo excipiebat radios solis añq; illustrarent ciuitatē: habebat etiā copiā olei qđ est luminis fomētū. Mons trium luminum.

[Et regressi sunt in hierusalem cū gaudio magno] qz oia mysteria erant impleta in xpo letantes de dei z dñi sui glorificatiōe: quē post triūphū resurrectiōis etiā celos cognouerant penetrasse: de hūani generis cōpleta redēptione: de restauratiōe ruine angelorū: z de electione demonū: de cōfusione iudeorū infidelitū: de spiritussancti pmissione: de humane nature exaltatione: de certa spe generalis resurrectionis z ascensionis future: ex quo eīm caput resurrexerat et ascēderat: idē z de mēbris p certo sperare poterāt. Hanc aūt vltimā pcessionē discipulorū post iesum: q̄ vnanimiter sūt egressi: z postea vnanimiter sunt regressi representat ecclesia dñicis dieb⁹ egrediēdo de ecclesia z redeūdo ad eā q̄si de hierl'm rediēs in hierl'm. Unde in eo q̄ de ecclesia egredimur crucē dñi prefērēdo representam⁹ q̄ illi egressi sunt p̄eunte crucifixo: in eo aūt q̄ cū cruce dñi redimus: licet illi sine crucifixo redierint representam⁹ qđ ait: vobiscū sum vsq; ad cōsummationē seculi: qz sz non redierit crucifixus cū eis pñtia corpali: rediit tñ cū eis pñtia spūali. In pmitiua aūt ecclesia hmōi repsentatio fiebat q̄n ta feria que tunc solēnis erat p veneratione ascensionis sicut prima feria. s. dies dñica p reuerētia resurrectionis. Sed qz supuenerūt festa sanctorū: z celebrare tot festa erat quasi onerosum: ideo solēnitas q̄nte ferie est sublata: z pcessio ad dñicā translata. De loco aūt ascensionis dicit Sulpitius eps hierosolymitanus q̄ cū ibi postea edificata esset ecclesia locus ille in quo steterūt xpi ascendētis vestigia nunq; potuit sterni pauimēto: postmodū: immo resiliebāt marmora in ora collocātiū. Calcati etiā a dño pulueris: hoc dicit esse documentū q̄ vestigia impressa cernunt ibidē: z eandē adhuc speciē velut impressis vestigijs terra custodit. Et vt ait Beda. Cū terra eadē a credētibus quotidie minuat: tñ eadē vestigia pristinū statū cōtinuo recipiūt. Nec sum-

Leticia discipulorum.

Procesio discipulorū.

Procesio ecclie ferta. v.

Sulpi. vestigia xpi ascendentis.

Beda.

mū ecclesie cacumē ppter dñici corpis meatū cōtegi potuit: sed a terra transiit⁹ xpi vsq; ad celū patet. ¶ Adhuc est ibi ecclesia in qua solebāt esse nigri monachi cū abbate: et est ibi sancte egyptiace sepulchrū: z loc⁹ vbi apli cōposuerūt symbolū. Tūc descēderūt apli cum matre dñi z alijs mulierib⁹ ac discipulis in cenaculū mōtis syon: z ibi morabant expectantes pmissionē put a dño erat eis mandatū: ibi est loc⁹ vbi beatus Mathias inter ascensionē z penthecostē fuit loco iude in apostolū elect⁹. [Et erāt oēs vnanimiter in oratione psecuerantes] z assidue debitis horis sine intermissione orantes z oratiōnē ad receptionē spiritussancti se pparātes q̄tidie vt pmissum mererent accipere. Et q̄uis dictū sit q̄ erāt psecuerantes in oratione: z nō sit additū in ieiunio: qđā tñ a festo ascensiōis vsq; ad penthecostē ieiunant exēplo apostolorū quos aiunt ieiunasse in spacio illo: qz dictū est in euangelio. Uenient dies in quib⁹ auferet spōsus ab eis. Et tunc ieiunabūt. Orabāt q̄ et ieiunabāt qz xps sponsus ab eis ablat⁹ carne recessit. [Et erāt semp]. i. cōiter vel frequēter [in tēplo] qđ est loc⁹ orationis [laudantes] deū de bñficijs suis [z bñdicentes]. i. magnificantes de promissis diuinis z orātes deuote p recipiendis spūssancti donis: vel laudantes [deū] de propria sua bonitate in se: ac p dñi sui glorificatione ascensiōe [z bñdicētes]. i. gratias agētes de bonorū suorū cōicatiōe: ac p spūssancti pmissione: z eorū p angelos facta cōsolatiōe. Ieiunij apl'orū.

Non aliquo mundano distrahunt: sed oibus contēptis iugiter diuinis laudib⁹ insistūt: vt nes in loco orationis z inter laudū deuotiōes pmissum sanctispiritus aduētū pmptis z paratis p oia cordib⁹ expectāt. Uicissim q̄dē habitabāt mō in tēplo ad orationē mō in cenaculo ad q̄etē. Uñ q̄ aduerbiū semp dicit ibi frequētiā z opportunitatē nō more suo durationē pnuā Quos nos imitātes i sacravita semp oratione m⁹ laudātes deū z bñdicētes. Sic eīm z nos q̄tidiana illi⁹ merebimur bñdictiōe sublimari si q̄tidie triūphalis illi⁹ in celū ascēsionis memores laudātes z bñdicētes deū in hierl'm. i. supne pacis sperata ac oratione q̄esciam⁹ z orātes vt dona ipsius recipe possim⁹: similes hoib⁹ expectātib⁹ dñm suū qñ reuertat a nuptijs. vñ Beō. Et semp z i loco q̄ maxime fratres charissimi meminisse nos decet fmonis dñi q̄ discipulos glorificās. Beati inquit oculi q̄ vident que vos videtis: quis etenim dicere: q̄s digne valeat cogitare: quā beata cōpunctiōe oculos ad terrā deflexerūt q̄bus ipm quē adorabāt celi regē deuicta mortalitate quā assūpserat ad paterne claritatis solū iā redire cōspexerāt. Quā dulces lachrymas q̄rta spe z leticia fernētes p ingressu celestis prie fuderī q̄ tū ac dñz ihū prē sue nature iā ferre cernebāt. Merito g̃ali spectacu

Luc. xxiij. Beda.

lo refecti: postꝫ adorauerũt vbi steterunt pedes ei⁹: postꝫ vestigia que nouissime fixit lachrimis rigauere profusis cõfestiz redire hierosolymam vbi aduentum sanctiſpiri⁹ expectare sunt iussi. ¶ Et vt digni celestib⁹ promissis existerent: erant semper in tẽplo laudãtes z bñdicentes deũ scientes certissime quia illa solũmodo corda ſpiritussancti inuisere et inhabitare dignatur que locũ orationis frequẽtantia: que laudi z bñdictioni diuine viderit esse dedita. Uñ z in actib⁹ eoꝝ legitur de ipsis [Hi oẽs erant vnanimiter: pseuerantes in oratione.] Qđ nobis est testimoniũ opis apostolici solerter imitandũ videlicet vt qui celestia promissa habem⁹: qui p his accipiẽdis sedulo supplicare ꝑcipimur: z oẽs ad adorãdũ cõueniam⁹: z in oſone psistam⁹: z vnanimi dñm deuotiõe ꝑdicemur. Nec dubitãdũ est q⁹ si nobis orantib⁹ pius cõditor auditũ accõmodare z ſpiritus ſui gratiã nr̃is ꝙz cordib⁹ ifundere dignabit q⁹ nr̃os quoꝙz beatos faciet oculos: z si nõ vna pl'oꝝ q̃ cõmorantẽ in mũdo dñz: q̃ docentẽ: z miracula facientẽ q̃ post triũphũ mortis resurrexisse: z ad celos redeuntẽ videre meruerũt: certe vt eoꝝ de qb⁹ thome apl'o dicit. Qz vidisti me credidisti: beati q̃ nõ viderunt z crediderũt. Cũctis z eñ credentib⁹ siue illis q̃ incarnatiõis ei⁹ tẽpora nascendo precesserũt siue his q̃ in carne eũ viderũt: siue nobis q̃ post ei⁹ ascensionẽ credim⁹ cõmunis est ei⁹ hylarissima ꝓmissio qua dicit. Beati mundo corde qm̃ ipsi deuz videbũt. hec Beda. dñs ḡ Jesus cũ vniuersa ꝑdicta felici multitudine aperiens ianuas paradisi vsqꝙ tũc hũano generi clausas intrauit triũphalr̃z gaudẽter in eas. Ascẽdit aũt in celũ empyreuz super oẽs alios celos: imo sup oẽm ſpiritũ beatũ z oẽm creaturã: z supra id qđ nominaꝝ in hoc seculo vel in futuro. Et nota q⁹ triplex esse celũ insinuat apl'us: vbi fateꝝ se raptũ vsqꝙ ad tertiũ celũ. Inter qs celos ꝑm Aug. primũ ẽ corpora le sole luna z stellis ornatũ. secũdũ ẽ spiritua le spiritib⁹ ãgelicis deputatũ. tertiũ est supintellectuale soli diuinitati appropriatuz. Ad hꝝ tertiũ rapt⁹ fuit Paul⁹: qz nõ ad visionẽ corporũ celestiũ nec ad cognitionẽ celestiũ spirituũ sz ad ꝓtẽplationẽ nudã diuine essent ie rapt⁹ fuit ꝯz Aug. z in hꝝ celũ ascẽdit xp̃s. [Et sedet a dextris dei] nõ q⁹ sessio dei itelligaꝝ corpora liter vt: xp̃s hõ sedeat a dextris z pater a sinistris sz ꝺr̃ sedere propter iudiciariã potestatẽ quã a patre accepit: qz sedere iudicãtis est. ¶ Sedere aũt a dextris si referaꝝ ad xp̃m ratiõe deitatiz sic ista sessio iportat equalitatẽ cũ patre: quia cõregnat patri in equalitate maiestatis ꝑm deitatez ꝑm quam filius est patri equalis. Si aũt referatur ad xp̃m ratione humanitatis hoc põt esse dupliciter. Uno modo in quãtũ est vnita actualiter ipsi deo: z sic ista sessio importat quandã sociationez honoris: qz eadem veneratione veneratur humanitas inquantũ vnita verbo cum ipsa deitate: sicut vestis regia cũ ipso rege quãdo est ea actualiter indut⁹: z sic xp̃m in dextera dei patris sedere est humanitatem in gloria diuinitatis requiescere. Alio mõ ꝺr̃ se: z sic sedere a dextris patris designat esse in potiorib⁹ eius bonis. Sicut dextra est pars nobilior: z potio corporis. Merito xp̃s dicitur ſedere ad dexteram dei: sedere quidẽ quia laborauit: ad dexteraz aũt quia in sinistra aduersitatis din fuit: dei vero ꝺr̃ quia post abiectionem merito gloria sequitur. Dicit ergo sedere quia equalis est patri in potestate iudicandi: ꝺr̃ z stare q̃ suos iuuat in militia presenti: nos credimus xp̃m a dextris patris sedentem quia credimus eũ regnantẽ z quiescentem que notantur p sessionem. Stephanus autem vidit eum a dextris dei stantem: quia in tribulatione positus habuit eũ propugnatorez z susceptorem que notantur per stationez. ¶ Sicut eñ sedere quiescentis est z iudicantis: ita stare pugnantis z adiuuantis. Sedens ergo ad dexterã patris iugiter vultui benignissimi patris apparet: z vulnerũ q̃ pro nobis pertulit cicatrices ostẽdit ad interpellandũ pro nobis. Oẽs ꝙ sancti patres z beatissimi spirit⁹ iubilabãt coraz deo laudes. Si eñ moyses z filij isral post trãsitum maris rubri cecinerunt carmen dño: et maria prophetissa soror eius: z reliquę mulieres eã sequentes canebant dño in tympanis z chorꝰ: quãto magis mõ oẽs hoc faciunt cũctis aduersitatib⁹ superatis. Oẽs igitur ibi constituti psallunt: oẽs cantant: omnes exultant: omnes letantur: omnes gaudẽt: omnes iubilant: omnes manibus plaudunt: omnes tripudiant: omnes iocundant. Uere nũc in superna hierl'm auditur canticum leticie: z p omnes vicos eius ab vniuersis dicitur alleluya. Nunꝙ ab origine mundi tale festũ: nec tã solenne pascha celebratum est in patria: neꝙ vnꝙ erit nisi forte post diem iudicij cum oẽs ibi cũ corporib⁹ gloriosis presentabimur electi. Magnũ itaqꝙ z solenne est hoc festũ. Naz quicquid deus vsqꝙ mõ fecit: fecit vt ad hunc diem perueniat. Celum z terra et omnia que in eis sunt facta: sunt propter hominẽ. homo autem propter gloriam celestem habẽdã: ad quã vsqꝙ nunc ptingere posſ ꝓtm̃ nõ poterat quãtũcũqꝙ iustus esset. Qz ḡ oia cõpleta sunt in ascẽsiõe: magnificus valde est dies iste. Hodiernus q̃ppe dies ꝓprie est festũ solẽnissimũ dñi iesu: qz hodie icepit sedere ad dexterã patris: z requiẽ capere a labore sue peregrinationis. Est etiã proprie festũ oim supernoꝝ spirituũ: qz de dño suo quẽ añ ibi in hũanitaz forma nõ viderãt nouũ iuscipiũt gaudiũ: z qz hodie prio incipiunt restaurari ruine ipsoꝝ tãta multitudine beatoꝝ: z cognoscũt numeruz suũ p ꝓtm̃ diminutũ p dñm iesum reintegrã-

Actũ. i. Orãduz ẽnobis.

Mat. v.

Ascẽdit ad celuz ẽpyreuz

Celum triplex. Augu.

Sessio xp̃i ad dexteris dei

Statio christi. Act. vij

Exo. xv

Ascẽsio nis solẽnitas.

duz Si ergo gaudiū est i celo cora agelis dei sup vno peccatore penitētiā agēte: quale putamus gaudiū eox fuisse qñ tot milia aliaruz sanctarū ad suū viderunt consortiū transire. Etiā ppie est festum patriarcharū: ppheta rū: z aliarū animarū sanctarū: qz ad supernā patriam hodie primitus intrauerūt. Si ergo festū facimus de aliquo sctō ad celos migrante: quāto magis ō tot milib⁹ z quāto magis de sancto sanctorū? Est ēt festū dñe nře que filiū suū vnigenitū in ea carne quā de se assumptā

festum nostruz. nouerat totā oculis suis glorioſe: sic vidit tan ꝙ deū verum sup excelsa conscendere: et oēs celos dominādi iure penetrare: ac in dei pris cōsessuz ascendendo pertingere. Est etiā nihilominus ppie festū nostrū qz humana natura hodie sup celos est exaltata: zhō perditus ad regna celestia z ad societatē angelox per dñm iesum est revocatus. Jpe em dei filiꝰ qui exiuit a patre non per loci mutationē sed per eternā gnationē: z personalez distinctionē hodie reliquit mundū quantū ad presentiā corporalē z iuit ad patrē faciendo naturā mortalem paterne glorie cōsortem. Jgitur valde solennis est dies iste: z alia q̄ dñm iesum bñ diligeret merito hodie exultaret. Si diligeretis me inquit gauderetis vtiq; qz vado ad patrē.

Leo papa. Uñ Leo papa. Dicit quidem dñs iesus discipulis suis. Si diligeretis me gauderetis vtiq; qz vado ad patrē. Uobis el hec prestat ascensio z sup oēs celos ad pris dexteraz collocāda vestra in me humilitas elevatur. Uniui enim vos mihi: z factꝰ suz filius hois: vt vos filij dei esse possitis. Quia igitur xpi ascensio nostra

Io. xiiij. ꝓuectio est z quo ꝓcessit glorie capitz eo spes vocat z corporis: dignis dilectissimi exultemꝰ gaudijs: z pia gratiarū actione letemur. Hodie em nō solū paradisi possessores firmati sumus: sz etiā celox in xpo superna penetrauimus: ampliora adepti per ineffabilē xpi gratiā quā per diaboli amiseramꝰ invidiā. Naz quos virulētus inimicus primi habitaculi felicitati deiecit eos ibi concorporatos dei filiꝰ ad patris dexteram collocauit. vñ z Augusti.

Q Augu. Hodie sicut audistis fratres dñs iesus christꝰ ascendit in celuz: ascendat cū illo z cor nrm scēdat uz xpo. Si cut em ille ascendit nec recessit a nobis: sic z nos cū illo iam simus ꝙuis nondū in corpore nostro iā factuz sit quod ꝓmittitur nobis. Cū ascendit in celum nos ab illo non separamur. Nō nobis invidet celū: sz quodāmō clamat mea membra estote si ascēdere vultis in celum. In hoc ergo oēs interim roboremur: in hoc votis oibꝰ estuemꝰ: in hoc magis meditemur in terris ꝙ computemur in celis. Tūc exuturi carnem mortalitatis: nunc exuamur animo vetustate. Facile corpus leuabit in alta celorū si nō premat spirituz sarcina pctox. Et iterum. Quia ꝙ temporali xpi presentia viduati sumus ad eternam eius visionē tota intentione festinemus: eiq; dicamus. Tibi dixit cor meum quesiui vultum tuum: vultū tuū dñe requiram: tota nāq; dispensatio humanitatis xpi nihil aliud fecit nisi vt intentionem nostrā ad superna dirigeret: z ex tempore nostre mortalitatis ad manifestam visionez sui perduceret ac perductos eternavultꝰ sui gloria satiaret. Et iterum hec quippe solennitatis huius est ratio vt christū ad dexteram patris iam regnare credamus: zinteriz eū quasi gemmis [virtutum] alis charitatis scliz z spei subsequamur: vt cum tradiderit regnum deo patri sine fine cū eo regnemus: ascendamꝰ cū christo interim corde vt cum dies promissus aduenerit: sequamur z corpore. Hec Augusti. ps. xxvj

Grego. vnde: etiam Grego. Unde fratres charissimi oportet vt illuc sequamur corde: vbi eum corpore ascendisse credimus: z desideria terrena fugiamus nihil iam nos delectet in infimis qui patrem habemꝰ in celis: z si adhuc hic tenemur in infirmitate corporis sequamur tamen eum passibus amoris: non autē deserit desiderium nostrum ipse qui dedit iesus xps dominus noster. Hec Gregoriꝰ. Ascendit ergo christus vt corporali presentia subtracta prouocet affectum mundi: z toto corde eū desideremus. Et ideo que sursum sunt ¶queramus quo ad vim intellectuam: que sursuz sunt sapiamus quo ad vim affectuam. Sic ascendit corde miles quidaz qui in partibus vltra marinis omnia loca in quibꝰ saluator noster fuerat solicite cum lachrymis visitauit et dū oia sancta loca deuote perquisiuisset vltimo venit in montem olyueti vnde dominus ascendit vbi post longam orationem cuz lachrymis dicit. Ecce domine vbiq; quesiui te diligēter. vnde dum venerum ad locum vbi celos ascendisti: nescio vbi amplius te requiraz: tube ergo spiritum meum suscipi vt ad dexteram patris videam te residentem in gloria: z his dictis spiritum suum sine dolore reddidit: sic et nos dominum per singula sua opera z virtutum exercitia queramus vt tandem ad eum ascendere valeamus. Ascensio domini olim in scala iacob prefigurata fuit que vna extremitate terram z alia celum tangebat: z angeli per eam descendebāt z ascendebant: sic christus de celo descendit z reascendit quando cē lestia et terrestria reuenire voluit: oportebat enim q̄ mediator dei z hominum deus z homo esset: quia aliter pacem inter deum et hominem reformare nō posset: deus enim altissimus est z homo infimꝰ erat: z ideo christus inter celum z terram scalaz faciebat: descendūt autem angeli per illam nobis gratiā apportando: z reascendunt animas nostras in celū reportando: hanc etiam ascensionez christus prenotauit quādo parabolam de vna oue excentū perdita: z inuenta predicauit. ouis vna perdita est quādo homo mandatuz dei transi-

¶ Militis exēpluz.

Ascēsionis figura. Genes. xxviij.

gressus est: deus aũt nonagintanouẽ. i. nouẽ choros angelorũ in celo dimisit: ꝛ veniens in hunc mũdũ hoiem perditũ per. xxxiij. annos quesiuit: ꝛ intantũ se fatigauit q̃ de toto corpore suo sudor sanguineus emanauit. Inuẽtã aũt ouẽ sup humeros posuit ꝛ portauit qñ crucẽ ꝓ peccatis nostris ꝓpꝛijs humeris bajulauit: amicos ad congratulandũ sibi inuitauit qñ cũ hoie ascendit ꝛ oẽm celi curiã letificauit. Hec etiã ascẽsio dñi olim fuit i trãslatione helye p̃figurata. Helyas legẽ dei in iudea p̃dicauit: ꝛ trãsgressores legis audacter increpauit ꝓpt̃ q̃ magnã sustinuit a iudeis ꝑsecutionẽ: sed apud deum meruit in paradisum translationẽ. Ita xp̃s in iudea viã veritatis docuit: ꝛ ꝓpter hoc a iudeis multas ꝑsecutiões sustinuit: sed deus illũ sup oẽs celos exaltauit: et nomẽ q̃ est sup omne nomẽ illi dedit. Oportebat eñ pati xp̃m et ita intrare in gloriam suã: et multo magis oportet nos tolerare ꝓpter vitam eternam. ¶ Oratio.

iiij. reg. ij.

Phil. ij.

O Jesu corona celsior qui resurgens a mortuis ad patris ascendisti dexterã trahe ad te mentẽ meã vt te solũ ardẽter desiderẽ ꝛ inquirã. Da q̃so toto desiderio meo: ꝛ studio tẽdere quo te credo ascẽdisse: vt in ꝑsenti quidẽ miseria solo tenear corpore: tecũ aũtẽ sim cogitatiõe ꝛ auiditate: vt ibi sit cor meũ vbi tu sis thesaurus meus desiderabilis et amabilis. Trahe me post te: vt per tuã gratiam de virtute in virtutem ascendens te deum deorum videre merear in syon. Amen.

¶ De scripture euangelice ac fidei fine et vtilitate. Capitu. lxxxiij.

A Joh. xxj



Sũt multa alia signa: facta in multitudine incomprehensibili existẽtia ꝓterea q̃ ab euangelistis sũt scripta [que fecit iesus] in terra: in se: ꝛ in aljs tam actibus cordis q̃ oris ꝛ operis ante suã resurrectionẽ: et post eandẽ [que] ꝓe multitudine sua nõ sunt scripta. [Que si scriban tur per singula] quo ad facta particularia ꝛ conditiones virtutũq̃ eorũ [nec ipm arbitror neque sit mundũ]. i. holes huius mũdi [capere posse libros qui essent scribendi.] Nõ eñ spacio loquendi credendũ est mundũ capere nõ posse: q̃ nobis in eo scribi nõ possent: si scripta nõ ferret: sed intelligi. capacitate intellectus legentiũ ꝛ audientiũ: ꝛ quo ad incredulitatẽ ifidelitũ: ꝛ q̃ ad misteria ꝛ sensum cõprehendi fortasse nõ possent. Facta eñ ꝛ ꝟba xp̃i nõ sunt hois tm̃: sed ꝛ dei: q̃ illa humanitas erat organũ diuinitatis: ꝛ nõ nõ pñt ad plenũ ab hoib⁹ explicari vel etiam cõprehendi: q̃ patet ex hoc q̃ a principio ecclesie ceperũt sancti doctores libros scribere ad explicationẽ ꝟborũ ꝛ factorũ xp̃i: ꝛ adhuc ad plenũ nõ sunt elucidata immo si mũd⁹ duraret ꝑ mille millia ãnorũ ꝛ semꝑ libri scriberent nũq̃ ad plenũ elucidarent: q̃ sicut dictũ est: facta sunt ꝛ dicta dei que sunt nobis incõprehensibilia ꝓpter eorũ excellẽtiã respectu intellectus nostri: ꝛ ideo debemus subiugare ꝛ captiuare intellectũ nostrũ in obsequiũ xp̃i vt ei assentiẽtes per fidẽ que est in enigmate tandẽ veniamus ad contẽplandũ facie ad faciem. vñ ꝑm Chrisost. Nec iohannes: nec alij euangeliste oia dixerunt: sed que erant sufficientia attrahere ad fidẽ audientes. Qñ qui nõ credit his que dicta sunt neq̃ pluribus attendet: q̃ ꝟo hec suscipit nulla indigebit alia in fidei rõne. Tãtũ eñ cõscripserũt quantum ad fidẽ credentiũ sufficere posse cognouerũt: et iõ pauca de plurib⁹ elegerũt vt facilius intelligant. diligentius querant: fide credant ꝛ memorie tradant. vñ Augu. Cũ multa fecisset dñs iesus nõ oia scripta sũt: electa sũt aũt que scriberent que saluti credentiũ sufficere videbant. hec Aug. Materia quidẽ euãgelij ꝛ olim euangelistarũ est eadẽ. s. sancte trinitatis mysteriũ: xp̃s ẽm diuinã ꝛ hũanã naturã dicta ꝛ facta ei⁹: aliorũq̃ dicta ꝛ facta ad ip̃m oẽs eñ agũt de istis ꝛ materia istorũ. Intẽtio ꝟo ꝛ finis olim est ꝓ xp̃i gesta: ꝛ doctrinã fidẽ de eo astruere q̃ ex fine libri. iohãnis ꝓpendit vbi ỽt. Hec aũt scripta sunt vt credatis. s. fide: formata charitate: q̃ iesus ẽ xp̃s fili⁹ dei s. naturalis in potentia sibi equalis: ꝛ per cõseqns idẽ in deitate: q̃ natura diuina est indiuisibilis. Credatis inq̃ corde ad iusticiã: ꝛ ore cõfiteamini ad salutẽ: ope ostendẽtes ad fructũ vite: q̃ fides sine opibus mortua est. Ecce scripture vtilitas. s. effect⁹ fidei: ad hoc eñ ordinat tota scriptura noui et veteris testamenti. Quã aũt vtilitatẽ ex hac credulitate cõsequamur: manifestat cũ subiungit. Et vt credentes vitã. s. eternã: in qua clare videbis q̃ nunc credit habeatis nunc in spe ꝛ in futuro in re. Uel vt credentes vitã habeatis hic vitã iusticie q̃ habet ꝓ fidẽ. iustus eñ ex fide viuit: ꝛ in futuro vitã spei q̃ habet ꝓ gloriã: ꝛ hoc in nole eius. i. ꝓ fidẽ nois xp̃i: quia nõ est aliud nomẽ sub celo datũ hoib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri: virtute ergo nois xp̃i ꝛ saluatoris habet vita eterna. vñ Johãnes. Hec est vita eterna: vt cognoscãt te verũ deũ: et quẽ misisti iesum xp̃m. ¶ Finis itaq̃ i. finalis causa euãgelij est sane credere: ꝑfecte diligere: sacramẽtis insigniri: ꝛ horũ triũ finalis causa est vita eterna. Ad hec quippe adipiscenda fuit intentio scribere: et p̃dicare euangelia. Ueteris q̃dẽ testamẽti intẽtio est nouũ figuris ꝛ enigmatibus demõstrare: eũq̃ gelij aũt ad eterne beatitudinis gloriã mentes humanas accẽdere. ¶ Fides ergo catho

Finis et intentio scriptu rarum.

Scripture vtilitas.

B Causa finalis euãgelij Ueteris testamẽti intentio.

lica.i. vniuersalis oibus est necessaria ad vitā z salutē eternā. Fidei succedit spes: et spei succedit beatitudo: charitas autē etiā fide et spe decedentib⁹ permanet z augebit: et ideo maior his esse dr. Quevero credenda sunt ex symbolo haberi possunt. Est em symbolū cōpendiosa collectio oim ad salutē spectantiū. Sunt aūt tria symbola: primū est apostolor secūdū niceni cōsilij: tertiū athanasij. Primū factū est ad fidei istructionē: secūdū ad fidei explanationē: tertiū ad fidei defensionē. De primo g in quo est fidei fundamētū hic videamus solū: quia hoc magis est ad ppositum.

Credenda symbolum ppl'orū. Symbola tria.

Articulorum fidei numerus.

Ubi sciendū q si respectus habeat ad eos q ediderūt hoc symbolū tūc articuli sunt duodecim secūdū numerū duodecim apostolorū. ¶ Si aūt cōsideremus q radicaliter sunt credenda: tūc articuli sunt quatordecim quorū septē spectāt ad diuinitatē: z septē ad humanitatē: z hec signata sunt in septē stellis: et in septē candelabris aureis: in quor medio ambulabat filj⁹ hois. Sunt igit septē articuli fidei q ptinēt ad diuinitatē. ¶ Primus est vnū deū esse: q notat ibi: credo in vnū deū. Credere deū est credere dēs esse. s. qz est: credere dō est credere ꝓbis eius z sacris scripturis: credere in deū est credendo deū fide z affectiōe: seu fide p dilectionē operante in ipm tendere z ire: ac mēbris ei⁹ incorpari. ¶ Secūdus est patrē esse deū q notat ibi patrē: qō hic personaliter tenet: pr vero essentialiter tenet vbi agit de paternitate adoptionis qua paterni tate ipsa trinitas pr est bonorū: vel creatiōis qua paternitate tota trinitas pr est: tā bonorū qz malorū omnipotētē appriate: cuius z filius sit omnipotens z spiritussanctus: qz potētia appropriate attribuit patri sicut sapientia filio: z bonitas spirituisancto. Creatorem celi z terre vbi p celū z terrā intelligit tā spiritualis qz corpalis creatura. Creare quippe seu creatorē esse potj⁹ sonat potētiā qz sapiētiā vel bonitatē: qz operatio egredit a potentia: z iō appropriate attribuit creare hic pri sicut potentia: cū tn creat oia pater per filiū cooperāte spiritusancto: qz indiuisa sunt opa trinitatis: z tote tres psone vnus sunt creator.

Paternitas multiplex.

Creatio potētiā respectat.

Tertius. ¶ Tertius est filium esse deum qui notatur ibi: z in iesum xpm: que duo nomina frequēter coniunguntur in nouo testamento: qz vnum s. iesus qō interpretat saluator exprimit ei⁹ diuinitatē. nā inquantū deus saluator est: reliquū. s. xps qō interpretat vnct⁹ exprimit ei⁹ humanitatē: qz inquantū hō vnct⁹ est pre cōsortibus suis filiū eius vnicū. i. naturalē non adoptiuū. vel vnicū dicit qz nō est filius vnus incōtum deus: z alius inquantū hō: sed vnus xps in duabus naturis. s. deitate et hūanitate: z tribus substantijs. s. deitate aīa z carne vnicus est filius dn̄i nostrū: sicut em pr dns est oim et oēs: ita z filius qō intelligatur hm deitatē: qz cuius hūanitati xpi collata sit oim scientia: nō tn omnipotentia. ¶ Quartus est spm̄ sctm̄ esse deū qui notat ibi. Credo in spiritū sanctū: z circunloquit hec vox spirūssanctus qm tenet dictionaliter tertiā personā in trinitate: qm aūt in vi orationis tenet essentialiter sumitur z cōuenit trinitati. Sic ergo patet q predicti quatuor articuli sunt de diuine essentie vnitate: z psonarū trinitate. ¶ Quintus est credere remissionē pctorū his qsunt in ecclesia q notat ibi. Sāctā ecclesiā catholicā sctorū ꝯmunionē. i. credo sāctā ecclesiā catholicā: siue militantē: siue triūphātē esse cōmunionē. i. ꝯgregationē vel societatē sctorū. Uel sic: credo sanctā ecclesiā adhuc in terris militantem: z credo sanctorū cōmunionē. i. assotiationem in celo. s. esse ecclesiam triumphātem: quasi diceret credo vtrāq ecclesiam. Est autem sancta ecclesia in tres diuisa. vna est in mundo que est adhuc in timore z expectatione. alia est in celo que est sine timore z expectatione. tertia est in purgatorio que medio modo se habet quia est in expectatiōe cū adhuc gloriam presentē non habeāt: et tamē sine timore quia habēt liberum arbitriū in bono confirmatum. Catholicon grece latine sonat vniuersale. Et dicitur vniuersalis duabus de causis. s. quia vniuersaliter predicata per quatuor partes terre: et quia articulos habet veros vniuersaliter quibus nullū falsum pōt subesse. Remissionem peccatorū i. credo remissionē peccatorū fieri. s. per deū in baptismo triplici: s. fluminis: z flaminis: z sanguinis sine post baptismū in penitentia.

Articulorum fidei numerus.

Quartus

Quintus.

Ecclesie sctē diuisio.

Catholicon.

¶ Sextus est credere resurrectionē mortuorū qui notatur ibi: carnis resurrectionem. In qua resurrectione credēdū est idē corpus qō per mortē cecidit ad eundē spm̄. i. ad eandē aīam rediturū. ¶ Septim⁹ est bonorū remuneratio sub quo cōprehendit: z malorū puni tionē qui notat ibi: vitā eternā. q. d. Credo vitā eternā p̄miū bonorū: z mortē eternā supplicij malorū. Et isti tres vltimi articuli ad diuinitatē pertinent: qz per virtutem diuinitatis fit peccatorū remissio: que est anime vinificatio z corporū resurrectio: atq corporū simul z alie glorificatio. ¶ Alij septem sunt articuli qui p tinent ad humanitatem xpi. Primus est credere filium dei cōceptum de spiritusancto: q notatur ibi: qui conceptus est de spiritusancto. i. operatione spiritussancti. Uno enim eodēq momēto segregata fuit illa caro assumpta reliqua carne virginis operatione spiritussācti: z animata anima rationali: z deitas vnita est ei. Unde ly de non denotat substantiam cause materialis: sed potius efficiētis. Quāuis em incarnatio filij sit op⁹ totius trinitatis: quia quod operat vna persona operant omnes eo q sunt indiuisa opera trinitatis: tn ipsa gratia mediante qua natura hu-

Sextus

Septimus.

D Articulorum fidei ad hūanitatem xpi spectantiū. Primus De.

mana vnit diuine est donū appropriatū spi: rituisācto: qr hec gratia appropriate pcedit a charitate: sine a benignitate dei q̄ spirituisancto appropriat: nō em̄ de⁹ inquātū potens vel inquātū sapiens: ſz inquātuz bonus ⁊ benign⁹ nostrā redēptionē operat⁹ est per incarnatio: nē. Et tangit hic natiuitas xp̄i in vtero. ſ. qua
Secūd⁹. natus est de spirituisancto. Secūdus est filiuz dei natū ex Maria virgine qui notat ibi: nat⁹ ex Maria virgine. ſ. natiuitate ex vtero. Ter
Tertius tius est filiū dei p̄ nobis mortuū in cruce: qui notat ibi: passus sub pōtio pilato. ſ. sub pote state pilati pontij genere: crucifixus ad distīguendū passionē ei⁹ a passionib⁹ aliorū qui in patibulis suspēdunt ⁊ citius moriunt: mortu⁹ vera morte per dissolutionē anime a corpore:
Quart⁹ diuinitate tñ semper cōiuncta vtiq; : ⁊ sepult⁹ nō tñ vt alij corruptus ⁊ incinerat⁹. Quartus filium dei descendisse ad inferos ꝑm animaz qui notat ibi: descendit ad inferna: descendit
Quint⁹ tñ in aia deitate vnita: qr corpus i sepulchro quieuit deitate etiam ei vnita. Quintus filiū dei resurrexisse: qui notatur ibi: tertia die re: surrexit a mortuis: vt per synecdochen pars ponatur pro toto vt videlicet pars illius para sceues qua mortuus est cōputetur ꝑ die vna ⁊ nox sequens cū die sabbati sequētis ꝑ alia ⁊ nox sequentis dñice cui⁹ mane surrexit pro tertia. Isti duo articuli dicūt totū qđ xp̄s no: bis meruit per mortē suā. hoc aūt est redēptio in anima que cōpleta est per fracturā inferni in descensu ad inferos ⁊ redemptio in corpore que cōpleta est in resurrectiōe per gloriaz cor: poris sui. Sextus eundē ascendisse ad patris
Sextus equalitatē: qui notatur ibi: ascendit ad celos ſz inquantū homo ⁊ ꝑm humanitatē: qr vbiq; est ſz diuinitatē. Sedet ad dexterā dei patris omnipotētis conregnans patri in equalitate ꝑm deitatē: ⁊ fruens potissimis bonis patris ꝑm humanitatē pacifice gloriatur ⁊ oia quie:
Septi te cū patre iudicat ⁊ disponit. Septim⁹ filium mus. dei iudicaturū bonos ⁊ malos: q̄ notatur ibi: inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos. Inde id est postmodū: vel inde id est de celis
E quos ascendit vēturus in die iudicij iudicare Articu: viuos ⁊ mortuos ad litterā: qr tunc viui ⁊ mor lorū cō: tui reperiunt iudicandi. Illi tñ viui morient̄ citores. sed statim in momēto resurgēt iudicium cum resuscitatis recepturi. Isti quatuordecim ar: ticuli colligunt ō symbolo qō apli cōdiderūt. Articulū primū ⁊ secūdū de diuinitate posuit Petr⁹. Andreas tertium. Bartholome⁹ q̄rtū. Symon q̄ntū. Thade⁹ sextū. Mathias septi: mū. Itē primū ⁊ secūdū articulū de: xp̄i hūanitate posuit Jacobus maior. Johānes tertiū. Thomas quartū. Mattheus quintum. Jaco bus minor sextū. Philippus septimū. Si aūt querat an teneamur aliqua credere q̄ nō sūt articuli: dicēdū est q̄ sic. Oportet em̄ credere deo qō est credere verbis ei⁹ ⁊ sacre scripture.

Sane est circa hoc sciendū q̄ pars diuine scri Credē pture q̄ est testimonialis ⁊ euāgelica in libro da ex tr rū quaternario cōtinet. sunt em̄ quatuor euā symbo geliste quasi quatuor testes q̄ homo ille qui lum. dict⁹ est Jesus fuit xp̄s in lege ꝓmissus rex ⁊ Euāge dñs olim saluator hoim fili⁹ dei. Diuiduntur starum ergo inter se libri quatuor euāgelistarū: quia dñe ⁊ i Mattheus itēdit principaliter declarare illū tētione hoiem fuisse xp̄z: ⁊ ideo in principio dicēs. Li ber generationis iesu xp̄i: nō expressit filij dei ſz filij dauid: filij abrahā. Et insequētib⁹ subdit generatio xp̄i sic erat. Hinc est q̄ figura hois inter quatuor alia euāgelistas rep̄sentātia designat mattheū qr maxime imorat circa ho minē xp̄m ostendendo Jesum fuisse illā q̄ pro missus fuerat in tota serie scripturarū. Unde quasi de hoie exorsus est scribere dicens. Li: ber generatiōis iesu xp̄i ⁊c. Marcus ꝙo prin: Mathe cipal⁹ intendit declarare illū hoiem fuisse re gē ⁊ dñm olim: sicut in daniele habet q̄ in die bus quatuor regnoꝝ suscitaret deus celi re: gnū. quintū qō nō corrūpetur cuius potestas erit potestas eterna. Hinc est q̄ marcus desi: Marci gnat per leonē qui est rex ⁊ dñs aliorꝝ aialiū. Uñ ⁊ in eo auditur vox leonis i deserto rugiē tis ⁊ clamantis. Hinc est etiam q̄ maxime cir ca miracula imorat: ⁊ circa resurrectionem: ⁊ parum ponit de doctrina xp̄i: qr principaliter intendit potestatē eius ⁊ dominiū: ⁊ virtutem explicare que in resurrectiōe ⁊ miraculis ma xime eluceſcunt. Lucas ꝙo intēdit principa: Luce. liter declarare illū hoiem fuisse saluatorē ho: minū: ⁊ iō in principio introducit gabrielē di: centē vocabis nomē ei⁹ Jesuz. ipse em̄ saluū fa ciet populū suū a pctis eoꝝ ⁊ i secūdo capitulo subdit verbū angeli ad pastores: nat⁹ est no: bis hodie saluator in ciuitate dauid. Hinc est q̄ maxime imoratur circa gesta ⁊ facta xp̄i q̄ sonant in clementiā ⁊ salutē: ⁊ in remissionez pctōꝝ. Et ꝓpter hoc in referēdo passionē ma xime explicauit ꝙba dulcia: ⁊ clemētia xp̄i vt est illud: pater dimitte eis qr nesciūt quid fa: ciūt: ⁊ illud: hodie mecū eris i paradiso: ⁊ illō. Pater in manꝰ tuas cōmēdo spiritū meum: et ipse solus refert quō fact⁹ est sudor ei⁹ tanq̄ gutte sanguinis decurrētis in terrā quasi in signū balnei salutaris ⁊ medicinalis. Hinc ēt est q̄ per figurā vituli qui apt⁹ est ad imolan dum designat. Uñ ⁊ a zacharia sacerdote ini: tiū sumpsisse legitur. Johānes ꝙo principal⁹ Johān intendit declarare illuz hoiem fuisse dei filiū ⁊ verū deum. Et q̄ hec sit cōclusio quam ipse intendit ipsemet explicat circa finē sui euan: gelij vbi ait. Hec aūt scripta sunt vt credatis q̄m iesus est xp̄s filius dei: ⁊ vt credentes vi: tam habeatis in nomine eius. Hinc est q̄ in: cipit a christi deitate dicēdo. In pricipio erat verbum: et fere in quolibet euangelij capitu: lo semp infert illū hominem fuisse filiuz dei. Hinc est etiā q̄ ꝑ aquilam figurat: qr assūpt;

pēnis aquile ad altiora volans de ꝙbo dei disputat et philosophat. Sic igit quatuor libri euangeliorꝫ habent ꝑ subiecto idez. s. hoiem iesum: z de illo subiecto ꝗtuor declarare intendunt. Mattheus q̄dē ꝙ fuit xp̄s i lege ꝓmissus. Johānes ꝙ est verꝰ deus z dei filius. Lucas aūt ꝙ est verꝰ saluator hoim. Marcus ꝙ est rex z etiā impator oium. Et hoc probant per factaz dicta que testificant illum hominē fuisse in cōspectu discipulorum suorū et multitudinis iudeorū. Et sic quatuor euangelia distinguunt nō penes quatuor subiecta: iz penes predicata de eodem subiecto. Et ordinantur ꝑm ordinē editionis libroꝝ: nō ꝑm ordinē originis vel dignitatis materie. Incipit ergo Mattheus partem testimonialē scripture diuine: z probat hominē iesum messyam et xp̄m in scripturis promissum fuisse. Et hoc sibi maxime congruebat: qz in iudea hebreo sermone et fratribꝰ iudeis ad xp̄m conuersis scribebat. Intendit ergo minorē vnius rationis probare ac si ita velit arguere. Ille homo in quē concordāt voces omniū prophetarum quantū ad oia que prophetata fuerūt de illo qui dicebatur messyas z xp̄s: ille inquā homo fuit vere xp̄s. Non enī z est possibile ꝙ omnia cōcurrant in: aliquam personam que de xp̄o dicta sunt: qui illa persona sit xp̄s q̄uis ergo due vel tres cōditiones predicte in prophetis possent alicui persone conuenire: non tñ oēs alioquin vana z absq; vlla vtilitate reuelatio prophetica precessisset: in nullo eī nos introduxisset ad xp̄m: sed potius errādi materiaz prebuisset. Propter quod saluator dicebat ꝙ necesse est implere oia que scripta sunt i lege prophetis: z psalmis de me. Ex quibus patet ꝙ ille vere debet dici xp̄s in quem consonant omnium prophetarum voces. Sed modo sic est ꝙ in illum sacrum hominez qui dictus est iesus concordauerunt voces omniū prophetarū quantum ad cōcursum oium conditionum quas de xp̄o predixerant: ergo homo ille fuit xp̄s. Hanc autē minorē intendit probare: euāgelista Mattheus quantum ad .xxij. conditiones in genere: quas de futuro xp̄o p̄dixerunt prophete: z intendit sic arguere in illo hoie q̄ dictus est iesus testis sum ego q̄ omnia cōcurrerunt que prophete predixerant futura esse in vero xp̄o: siue quantū ad propagationem regiā z dauidicā siue q̄tū ad granidationē z gignitionē virgineā siue quātū ad apparitionē sydereā z adorationē regiam siue quantū ad nominationē floridā z nazareā: siue quantū ad acclamationē p̄cursoris p̄uiā: siue quantū ad obsequiū angeloꝝ z ministrationē sedulam: siue quantū ad cōuersationē primariā in galilea z in terra zabulon z neptalim: siue quātū ad expositionē decalogi z legisdationē autenticam z nouam: siue quātū ad multiplicez operationē deificam z miraculorum chorusca tionē mirificā: siue quantū ad cōuersationem pacificā z hūilimā: siue quātū ad eruditionez parabolicā z doctrinā figuratiuā: siue q̄tū ad nutritionē p̄uidā z benignā ex panib⁹ multiplicatis siue quātū ad detestationē veridicā oīs hypocrisis z cerimoniarū: siue quantū ad colligationē geminā duarū naturarū diuine scz z humane in vno hoie: siue quātū ad ecclesiasticā dispositionē z hierarchicā ordinationē vni⁹ noui regni ecclesie siue quātū ad ostētationē pauperrimā z sessionē super pullum asine: siue quātū ad excecationē iudaicā quo ad phariseos z populi seniores siue quantuz ad reserationē prophetie archanoꝝ z futurorū: siue quantū ad institutionē mirabilē z insolitā nouoꝝ sacramētoꝝ siue quantū ad tolerantiā amare z salutifere passionis siue quātū ad suscitationē magnificam z resurrectionē stupidā: siue quātū ad cōuocationē multimodam oium gentiū linguaruz z populoꝝ. Hec eī vtiq; verificata sunt in hoc hoie sacro iesu que prophete predixerāt de xp̄o ergo ipse est verus xp̄s: nec est alius expectandus. Marcꝰ ꝙ apostoli petri discipulus qui in italia euā de xp̄o gelio grece scripsit probat de illo felici hoie q̄ dictus est iesus ꝙ fuit rex z dñs omniū: z exce dens vere in potestate z virtute omnē hoiem omniū z omnem creaturā quod patet quia non tractat nisi de precipuis z excellentioribꝰ miraculis eius: z fere in quolibet capitulo concludit magnitudinē potentie z virtutis in eo: z istaz cōclusionem semper infert in toto euangelio finitq; dei euāgelium in ascensione eius incelum z sessiōe a dextris dei: z ꝙ discipuli profecti predicauerunt vbiq; dño cooperante z sermonem confirmante sequentibus signis. Sic ergo patet ꝙ est conclusio quā marcus in euāgelio suo intendit hominem scz iesum esse et fuisse virtutum dñm z impatorē z regez oium. Nā in hac conclusione finit euangelitū z ipaz interserit in suo processu quasi p totum. Hanc aūt conclusionē suo testimonio probat narrādo facta illius hois: z intendendo vnū talem silogismū. Ille homo cuius virtutē ac potestatē extēdi vidimꝰ ad oēm spiritum creatū z increatū. s. ad spiritū propheticum z diuinum z angelicum et apostaticū: z quā extēdi vidimꝰ ad languores z infirmitates corporū: z quam extendi vidimus ad remissionem peccatoꝝ: z ad infirmitates animarū: z quā extendi vidimus ad totā legē mosaycā z sabbatū immutandū: z quā extendi vidimus ad trasferendū virtutē z potestatem in alterū: vt z ille similiter operetur virtuose: z quā extendi vidimus super mare z ventū: z super aque z aeris elementum: z quam extendi vidimus ad mortis vinculū z quorūcunq; viuentiū siue hominū: siue brutorū: z quam extendi vidimus ad multiplicandum corporalem cibum et alimenta panū. z quam extēdi vidimus ad dispensan-

Mathe⁹ e xp̄o probat ꝙ fuit messyas

-u. xx ij.

Signa venturi xp̄i in p̄visa.

E. Marcꝰ

ꝙ Lucas de xp̄o probat q̄ ē saluator hoim. Hiero.

dum super omnē statū humanū: ꝛ quā extendi vidimus ad restituendū auditum: ꝛ loquele instrumentū et quam extendi vidimus ad illuminandū tam spiritualez ꝙ corporalē visum: ꝛ quā extēdi vidimus ad naturā passibilem ꝛ impassibilē cōmutandā: ꝛ quā extendi vidimus non solum in propinquū: sed etiam ad omnē distantē locū: dum tamen inueniret fidelem hominē ꝛ credulū: ꝛ quam extēdi vidimus ad interpretandū mādata legalia: et supaddendū perfectionis cōsilia: ꝛ quā extēdi vidimus ad regnum ꝛ thronū dauid obtinendū iuxta miraculosū clamorem populi: ꝛ iuxta testimoniuz quod fuerat per ꝓphetas predictum: ꝛ quā extendi vidimus ad cōuincendū potentiā ꝛ oēm aduersariorū astutiaz ꝛ machinationē: ꝛ quam extendi vidimus ad precognoscendū omnē futurorū euentum: et totum seculi decursum vsqꝫ in finem: ꝛ quam extendi vidim⁹ ad tolerādū summe: fortiter: ꝛ magnanimiter omne aduersuz: ꝛ precipue mortē amarissimā que est vltimū terribiliū: ꝛ quam extēdi vidimus ad reuoluendū proprium monumentū ꝛ inde egrediendum cum tamē vere mortuus fuisset: ꝛ quā extēdi vidimus ad aperiendū celū: ꝛ ad sedendū sup regale ꝛ generale glorie solū ꝛ ad dexterā patris. Ille vtiqꝫ homo vere fuit rex virtuosissimus ꝛ dñs oim. Sed homo ille qui dictus est iesus habuit cōdictiones predictas: igit ipse fuit oim dñs ꝛ rex virtuosus. Hāc minorē serioſe marcus deducit: ꝛ quātū ad viginti condictiones eius in euāgelio suo ꝓbat. Lucas autē apli Pauli discipulus qui in achaie bithinieqꝫ partib⁹ euāgeliū grece cōdidit: intēdit istā cōclusionē. ſ. ꝙ homo ille qui dictus est iesus fuit saluator hoim: ꝛ medic⁹ animarū qō cōgruebat: qz erat arte medic⁹. vt dicit Hiero. Hinc est ꝙ in primo capitulo introducit angelū dicentē: vocabis nomē ei⁹ iesum. i. saluatorē. ꝛ zachariā ei dicētē. salutem ex inimicis nostris: et de manu oim q̄ oderūt nos. ꝛ angelū euāgelizantē. Natus est nobis hodie saluator. ꝛ symeonē dicentē. Uiderūt oculi mei salutare tuū. ꝛ vbiqꝫ per totū euāgeliū semp agit de illo hoie sub ratione qua saluator est et medicus animarū. Unde solus ipse narrat de maria magdalena: ꝛ solus ipse ponit multas parabolas ad ꝓpietatē ꝛ miam et remissionē peccatorū ptinentes: per qō ptz ꝙ sua intētio principalis fuit probare cōclusionem predictā. Intēdit igitur ꝓbare eam per talem rationē ꝛ silogismū. Hō ille cui⁹ ingressus ꝛ introductio: cui⁹ cōuict⁹ ꝛ cōuersatio: cuius conat⁹ ꝛ recollectio: cui⁹ affat⁹ ꝛ eruditio: cuius discessus per mortē ꝛ cōsummatio: cui⁹ regressus a mortuis ꝛ resurrectio fuit p modū cuiusdā spūalis antidoti ꝛ medicine saluaris oim hoim: vtiqꝫ homo iste cēsendus est saluator hominū: et medicus animarū: ꝫ ita fuit de illo homine qui dictus est Iesus: ergo ipse fuit spūalis hominum medicus ꝛ saluator. Minorē istius quātum ad sex cōdictiōes positas et maiorē intēdit Lucas deducere in suo euāgelio ꝓbare. Primo eñ ꝓbat ꝙ huius hois introductio et ingressus fuit p modum cuiusdā saluatoris mundi ꝛ medici spiritualis: ꝛ tractat de triplici introductiōe isti⁹ hois. Prima quidē in vterū maternū per cōceptū. ſcōa in mūdo per natiuitatē ꝛ ortū. tertia ad totū ppl̄z circa annū trigesimū. Scōo ꝓbat ꝙ hui⁹ hois cōuersatio ꝛ cōuictus cum hoibus fuit p modū veri saluatoris: ꝛ ostēdit qualiter iste hō p sui cōuersationē ꝛ conuictū exēplarē nisus est hoies medicare ꝛ saluare describēs eū fuisse exēplar ois pnie: exēplar ois deuotiōis ꝛ latrie exēplar mititatis ꝛ patiētie: exēplar liberalitatis ꝛ bñficētie: exemplar humilitatis ꝛ beniuolētie: exēplar veritatis ꝛ existētie ꝓtra oēm hypocrisiz: exēplar ois pfectiōis ꝛ supexcellētis vite: exēplar cōpassiōis ꝛ mie atqꝫ clemētie: ꝛ ex his octo condictionib⁹ patet qualiter sua cōuersatio ꝛ cōuictus fuit ad medicandū ꝛ saluandū mūdū. Tertio probat ꝙ illius hois totalis conat⁹ et recollectio fuit ad saluandū hoies ꝛ tribuendū eis spūalē medicinā: ꝛ ostēdit qualiter hō ille conat⁹ est ad salutē vocare ꝛ reducere homines per seipm ꝛ per alios: scilz per duodecim apostolos: ꝛ lxxij. discipl̄os. Quarto probat ꝙ hois hui⁹ affectus ꝛ eruditio ostendit ipm fuisse omniū hominū saluatorē: qz tota sua eruditio ordinabatur ad pellenduz pctā et morbos animarū. Et ponit plures morales eruditiones summe ac cōmode ad hoim salutē ꝛ curationē seu remotionē a vitijs ptinentes. Quinto probat ꝙ illius hominis discessus ꝛ consummatio per mortem fuit vere medicinalis ꝛ veri saluatoris mūdi. Unde introducit eū dicētem. Hoc est corpus meū qō pro vobis tradetur: ꝛ hic est sanguis me⁹ qui pro vobis fundet: ꝛ plura alia verba clementie superius dicta. Sexto probat ꝙ isti⁹ hois regressus ad nos et resurrectio fuit veri saluatoris mūdi. Unde ostendēdo ꝙ ipe erat vere iste qui omniū gētium erat medicus ꝛ saluator: inducit ꝙ sicut scriptum est oportebat pati et resurgere xp̄m a mortuis tertia die: ꝛ predicare in nomine eius penitētiā et remissionem oim peccatorū in oēs gētes. ¶ Johā: Johes ꝛo qui in asya euangeliū grece scripsit: introducit istaz conclusionē ꝙ homo ille qui dictus est iesus fuit vere filius dei: quod non debet intelligi ꝙ sit filius dei per adoptionē ꝛ gratiam habens humanā naturam: immo habens in seipso illum qui ab eterno fuit filius a patre genitus in substātia diuina: nec ꝺz etiā intelligi ꝙ sit homo ille filius dei p cōuersationē deitatis in carnē: sed debet intelligi ꝙ assumptionē carnis a filio dei. ¶ Manc

ih
Lucas de xp̄o ꝓbat ꝙ ē saluator hoim.
Hiero.
Johes ꝛo probat xp̄m de filium.

conclusionē p:obat multipliciter ꝛ deducit:et intendens rationem vnam ꝛ vnicū silogismū ad eam probandaz sic arguit. Homo ille qui est vere media psona in trinseca in trinitate: ꝛ est deo equalis i auctoritate:ꝛ est deo equalis in efficacia ꝛ salubritate respectu hoim:ꝛ est deo equalis in elapsu ꝛ immēsitate:et est deo equalis in modo operandi actiuitate:et est deo equalis in reficiēdo mentē:ꝛ in cordis societate ꝛ gratia:ꝛ est deo equalis i instruē do:ꝛ in vere doctrine claritate:ꝛ est deo equalis in duratiōe ꝛ eternitate:ꝛ est deo equalis in honore ꝛ gloria ac cultu: seu latrie ꝛ adora tionis dignitate:ꝛ est deo eq̄lis imo idē cū patre in essentia ꝛ maiestate: et est deo eq̄lis in beniuolētia ad hoies ꝛ pietate:ꝛ ē deo equalis in dño ꝛ regni solēnitate:ꝛ est deo equalis in amicitia ꝛ charitate:ꝛ est deo equalis i in sistētia mutua i seinuicē:ꝛ in intimitate:ꝛ est deo equalis in ꝓferēda gratia hoib⁹ ꝛ influē da sctitate:ꝛ est deo equalis in sapiētia ꝛ scie tie luminositate:ꝛ est deo equalis in btitudi ne ꝛ eterna felicitate:ꝛ est deo equalis in pa tiētia ꝛ lōganimitate:ꝛ est patri equalis i ꝓ ducēdo spm̄ ꝛ ispiratiua fecūditate:ille vtiq̄ hō est vere filius dei. Nam iste. xvij. cōdictio nes intermedie ꝓbant ipm̄ eē verū deū. pri ma ꝝo cōdictio ꝛ vltima ostēdūt ipm̄ esse ve rū deuz qui est filiꝰ dei: qz he due ꝓprietates cōpetūt filio. Sed homo iste q̄ dictꝰ est Jesus habuit supradictas. xix. cōdictiones vt mani festa experiētia iohānē ꝛ alios discipl̄os edo cuit: q̄ ipe vere est filiꝰ dei. Probat q̄ iohānes istas. xix. cōdictiones fuisse in homine qui di ctus est iesus ꝑm q̄ ipse vere expertus est et ceteri discipuli qui fuerūt cū eo tandē conclu sionē diffuse probatā infert:recolligit: et con cludit dicēs. Hec aūt scripta sunt vt ꝛ vos cre datis:qz iesus ē xp̄s filiꝰ dei viui:ꝛ ponit vltē riorē finē ad quē ordiat ista ꝛclusio subdēs: ꝛ vt credētes vitā habeatis in noie eius. Ulti mo ꝝo tanq̄ tabellior notariꝰ publicꝰ conclu dit q̄ ipse [est discipulus ille qui testimoniū phibet de his ꝛ scripsit hec: ꝛ scimus qz verus est testimoniū eius.] Ponitq̄ cōdictionē suā de familiaritate:qz recubuerat [in sinu eius in cena] illius hois: et idcirco multa secreta didicerat vnde predicta ꝓbant:ꝛ notariꝰ ille autēticus redditurꝛ solēnis. ad hāc partē sa cre scripture testimonialē ꝛ euangelicā ascē dendū est per ascensum scalarē ꝛ celicū. Sūt em̄ euāgelica scala iacob:qz eis innituꝝ dñs ꝛ ibi reperiꝝ:ibiq̄ videnꝝ angeli ascēdētes ꝛ de scendētes: qz diuina opa q̄bꝰ voluit nobis cō descēdere:ꝛ nos in celū erigere:ibi p̄euāgeli stas quasi p̄ꝛa quatuor cherubin ꝑm Hiero. disserunt. De quo ascēsu scriptū est i Geneſi q̄. vidit Jacob in somnis scalāꝛ cacumē eius tāgens celū ꝛ angelos dei ascendētes ꝛ descē dentes ꝛ dñm ipsū scale innixum. ¶ Oratio.

Joh̄es ungit fficio ꝛ ore no rūꝛ ta elliōis

Hiero. Geneſis xvij.

O Domine iesu xp̄e qui nos per scriptu ram ꝛ doctrinā euāgelicā vocare di gnatus es ad fidē catholicā vt credē tes vitā habeamꝰ eternā:nūc quidē in ipe ꝛ in futuro in re:ꝛ ho: in noie tuo ꝛ per fidē nois tui:quia nō est aliud nomē sub celo datū hoibus in quo oporteat nos saluos fie ri: p̄sta mihi immerito ꝛ oim infimo vt corde credam ad iustitiā: ꝛ ore confitear ad salutē: et ope ostendā ad vite fructū ꝛ vtilitatē quā tenꝰ te miserante ad eterne beatitudinis glo riā nunc mēte accendar:et tandē re ipsa que nire merear iesu mūdi saluator. Amen. Act. iiij

¶ De penthecoste. Capi. lxxxiiij.



Die vero pēthe costes. i. quinquagesima a resurrectiōe:sed decima ab ascēsione dñi narrat dñs ie sus patri de ꝓmisso suo qō discipl̄is fecerat ꝛ spiritu sancto mittēdo. Patre ergo gratū hoc habente mittunt spiritū sanctū vt ad discipu los descēdat:eoiq̄ repleat ꝛ cōsolet: roboret ac instruat:ac cumulū virtutū ꝛ gaudioꝝ eis cōferat. Et statim paratꝰ spūssanctus subito venit:ꝛ super eos descēdit. ¶ Notandū autē ꝑm Bedā q̄ dñs iesus eundem spiritū veritā tis:ꝛ a se mittendum esse predixit: vt eūdem mox a patre procedere subiūgit: nō quia idē spiritus aliter a patre ꝓcedat q̄ a filio mitti tur: aut alio tpe a patre procedat q̄ cū a filio mittit: sed ideo filius euz a se mitti ꝛ a patre dicit ꝓcedere:vt aliam patris:aliā esse suam psonā designet atq̄ in eadē distinctione psonarū vnam esse operationē ac voluntatē suā cū patris volūtate ꝛ operatione denūciet. Cū em̄ eius dē spūs gratia dat hoibꝰ. mittit ꝓfecto spūs a patre mittit et a filio: processio ꝓcedit a patre: ꝓcedit et a filio: qz ꝛ eiꝰ missio est ipsa ꝓcessio qua ex patre ꝓcedit ꝛ filio. Uenit ꝛ sua spōte : qz sicut coequalis ē patri ꝛ filio: sic eādē habet volūtatē cōem cū patre ꝛ filio. hec Beda. Penthecoste interp̄tat q̄nquagin ta ꝛ est grecū vocabulū sicut pasceue ꝛ sceno phegia. Judei em̄ admixti grecis q̄ iter eos sicut cetere natiōes cōuersabātur: grecis cre bro vocabulis vtebant. Est aūt penthecoste eq̄nocū ad quinquagenā ꝛ eius solēnitatē se ptē dieb⁹ ꝓtelatā. Tria em̄ erāt festa diebus septē durātia. s. pascha: penthecoste:ꝛ sceno phegia. [Cū ergo cōplerētur dies penthecos tes]. i. q̄nquagene a resurrectiōe ꝛ inchoa rentur dies penthecostes:id est illius solēni tatis septem diebus p̄otheläde:erant pari ter in cenaculo mōtis syonvbi cena facta fue rat discipulis fere centum viginti vtriusq̄ se xus cōgregati in oratione pseuerātes:ꝛ pro-

Beda. Spiritꝰ idē a pa tre ꝓce dit:ꝛ a fi lio mit titur.

Penthe coste.

Festa tria. vij. dierum.

missionē sanctiſpiritus expectantes. Duode narius ille apoſtolorū numer⁹ iā erat decuplatus. Et hora diei tertia [fact⁹ est repēte de celo]. i. de aere [sonus] q: fragor quidā inso nuit [tanq̄ aduenientis spūs]. i. flatus [ve hementis] vt tanq̄ sit nota ſimilitudinis: ac ſi diceret: venit spūs in ſimilitudine venti ve hementis: vel tanq̄ ſpiritusſancti vehementis vt tanq̄ ſit expreſſiuū ꝟitatis: q: vere ſpi tusſanct⁹ ꝟ: ve hemēs q̄ſi vehēs nos a mēte ⁊ a mētis affectib⁹ alienās: vel q̄ſi ve adimēs i. eternā dānationē auferens. Poteſt ergo ad ſonum et ad ſpiritūſanctū referri quod dictū eſt [tanq̄ aduenientis spūs vehementis] q: equiuocū est ad vtrūq̄. Uenit in ſono ad ter rendū rebelles: in flatu qui ab interiori ꝓce dit ad viuificandū deuotorū affectus. [Et re pleuit] ſonus ille vel ſpūſanctus [totā domū vbi erant ſedentes]. i. oēs in domo ſedentes implentes qō dictū fuerat eis a dño. Sedete in ciuitate quoadusq̄ induamini ꝟtute ex al to. Hec em̄ dona nō niſi in vnū congregatis p conſenſum: ⁊ ad ſuperiora ſublenatis p deſi derū venire potuerūt. Et lingue diuiſe ſunt velut ignis [⁊ apparuerūt illis diſparite lin gue tāq̄ ignis]. i. radij ignei i modū linguarū inſidētes capitib⁹ ſinguloꝝ. vt ait Grego. Bene in igne spūs apparuit: q: ab omni cor de quod replet: torpore frigoris excutit: ⁊ hoc in deſiderio ſue eternitatis accendit. Unde ⁊ Orige. Deus nr̄ ignis cōſumens est: q̄ diu in nobis sunt q̄ cōſumi digna ſunt: cū aūt cōſum pta fuerint iā nō erit ignis cōſumens. Iſz illu minās. vñ etiā Hiero. Ignis duplicē naturā habet quoniā ⁊ lucet ⁊ vrit ſic ⁊ deus lucet iu ſtis: ⁊ peccatores incendit. Inſuper ⁊ ſeptem dona ſpūſſancti cōgrue demōſtrant in igne. Spūs em̄ ſanct⁹ inſtar ignis p̄mo purgat per donū timoris. Secūdo liquefacit p donū pie tatis. Tertio decorat p donū ſcientie. Quarto conſolidat per donū fortitudinis. Quinto ele uat p donū cōſilij. Sexto illuminat p donū in tellectus. Septimo dulcorat per donū ſapien tie. Primus effectus ignis patet in veſte ſala mandre. ſecūdus in cera. tertius in metallis. quartus in laterib⁹. quint⁹ in vaporib⁹. sext⁹ in lucernis. ſeptim⁹ in cibis. [Et] ſic replett ſunt oēs ſpūſancto: ⁊ deinde [ceperunt loqui varijs linguis] ſm impetū eiuſdē ſpūſſancti ⁊ [put ſpūſanct⁹ dabat] eis p̄nūciare: ⁊ [elo qui] q̄ dividens ſingulis put vult: ⁊ ſpirans vbi vult: q̄n vult: quantū vult: q̄o vult: ⁊ qui bus vult: radioſo lumine ſcientie omnem eos veritatē edocuit: ⁊ inextinguibili charitatis ardore ad oēm dilectionē accendit: ⁊ inuinci bili vi fortitudinis in omni virtute firmauit inſpirās illis oīm linguarū notitiā: iuxta q̄ legit in ſapiētia. Spūs dñi repleuit orbē ter rarū: ⁊ hoc quod cōtinet omnia. ſ. ihō cōuenīē tiam habens cum omni creatura: et propter

B Lingue ignite.

Grego.

Orige. deu. iiij.

Hiero. Spūſſāc⁹ igni aſſimila tur.

Ignis effectus

Sap. j.

Spūs vehemens.

quē facta est oīs creatura ſciētiā habet vocis i. linguarū. Ac ſi diceret. Spūſſanct⁹ replens orbē terrarū dedit diſcipulis ſcientiā lingua rū: vt linguis oīm gentiū loq̄rent. Tūc enim eccl'ia in vna gēte erat: cūq̄ loq̄rent linguis oīm ſignificabat q: eccl'ia creſcēdo per oēs gentes linguis oīm locutura eſſet: q: iā eccle ſia linguas oīm habet. Ubi ergo iaz oēs lin gue loquebātur: oēs lingue crediture oſten debātur. Ihā aūt ſpecies creature in q̄ ſpūſ- ſanct⁹ viſibiliter deſcēdit ad quē vſum tūc in apoſtolos deſcēderit [exp̄ſſit: vt ſcz oīs verbū intellectui lucē ⁊ affectui ardorem ⁊ cordi ro bur miniſtraret. ¶ Lingua eniz verba expli cat: ignis ꝟo illuminat calefacit ⁊ teſtā robo rat. Sed ad aliū vſum. ſ. ad relaxandū petā datus fuit quādo poſt reſurrectionē ſuā dñs apoſtolis inſufflauit ⁊ dixit. Accipite ſpiritū ſanctū quorum remiſeritis peccata remittū tur eis: ⁊ quorum retinueritis retenta erunt. ¶ Ubi notādū q: ſpūſſanctus bis miſſus eſt ſuper chriſtū: et bis ſuper diſcipulos. Super xp̄m quidem in ſpecie columbe in baptiſmo et in ſpecie nubis in tranſfiguratione: q: gr̄a xp̄i que datur p ſpūſſctū derivanda erat ad nos per ꝓpagationē gratie in ſacramētis: et ſic deſcēdit in ſpecie colūbe que eſt animal ſe cundum ⁊ per doctrinam: ⁊ ſic deſcendit in nu be lucida. Unde ⁊ ibi oſtendit doctor iēm in quit audite. Super apoſtolos aūt primo de ſcendit in flatu ad ſignificandū ꝓpagationē gratie in ſacramētis: cui⁹ ipſi miniſtri erāt: vnde dicit: quorū remiſeritis peccata remit tūtur eis. ſecūdo in linguis igneis ad ſignifi candū ꝓpagationē gratie p doctrinaz. Unde poſtq̄ [repleti ſunt oēs ſpirituſancto] ſtatiz [ceperūt loquivarijs linguis.] Bis ergo ſm Grego. ſcriptū legimus apoſtolos manifeſta donatione ſpiritūſanctū accepiſſe. Primū do mino conſiſtēte in terra p inſufflationē: poſt modum preſidēte in celo in varijs linguis p ignem: q: charitas que in cordibus per ſpiri tumſanctum diffundit duobus preceptis: ſcz dilectione dei ⁊ proximi impleť. In terra da tur ſpiritus: vt diligatur ꝓximus: e celo dat ſpiritus: vt diligat deus. Et ſicut vna est cha ritas ⁊ duo precepta: ita vnus ſpiritus ⁊ duo data. Et q: per dilectionem proximi perueni tur ad dilectionem dei recte primo datur ſpi ritus in terra: ⁊ poſtmodum e celo. Sicut em̄ ij. Joh. iij. ait Johānes. Qui non diligit fratrem ſuum quem videt: deum quem non videt quomodo diligere poteſt? Inſuper etiā datus est apo ſtolis ſpūſſanctus ante paſſionem ad purgā dum quando fuerunt baptizati: et ad faciē dum miracula: quando ad predicādum ſunt miſſi: ⁊ dictū eſt eis egros ſanate: ⁊ demones mar. vl. ejcite: mortuos ſuſcitate. vnde Hieroñ. Ego Hiero. quidem audacter p̄nūcio apoſtolos ex eo tē pore quo crediderūt dño ſemper ſpiritū ſan-

Spūſſā ctus bis miſſus

Grego.

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ctū habuisse: nec absq; eius gra signa facere potuisse: sed eū p modulo atq; mensura recepisse. Primo aūt die resurrectiōis eī⁹ acceperunt gratiā sanctiſpūs qua peccata dimitterent ꝛ baptizarēt ac ſpm̄ adoptionis credētibus traderēt. Die ꝟo pēthecostes eis ampli⁹ repromissuz est: vcz q ꝟtutē ex alto reciperēt qua ꝛ euāgeliū xpi cūctis gentib⁹ p̄dicarent. vñ Leo papa. Nō igit ambigam⁹ q cū in die penthecostes implenit discipulos dñi ſpūſſācti nō fuit hui⁹ inchoatio muneris: sed adiectio largitatis. Nā patriarche: pphete ꝛ sacerdotes oēsq; p̄ retō tēporū sancti sunt eiusdē ſpūſſācti sanctificatiōe vegetatiꝛ sine hac gra nulla vnq; sunt instituta sacramēta: nullaq; celebrata mysteria: vt eadē semp fuerit ꝟtus charismatū: cuius nō eadē fuerit mēsura donoꝛ. hec Leo pa. Et sciendū q ſpūſſanct⁹ dat seu mittit visibl'r ꝛ inuisibl'r. Uisibil'r cum in aliquo signo visibili demōstratur. Est aūt in quintuplici specie demōstratus. Primo in specie colūbe sup xp̄m baptizatū. Secūdo in specie nubis lucide sup xp̄m trāſſiguratū. Tertio in specie flatus qñ insufflauit ꝛ dedit spm̄ sctm̄ ipso die pasche. Quarto in specie ignis ꝛ linguē: in q̄ duplici ſpecie apparuit hodierna die. Inuisibl'r aūt mittit cū ad sanctificandū creaturā mentib⁹ castis illabit. Un dicit. Spūs vbi vult spirat: ꝛ vocē ei⁹ audis. Sed nescis vnde veniat aut quo vadat. Nec mirū q dicit Ber. De ꝟbo inuisibili p oculos non intrauit q nō est coloratū: ſz neq; p aures q nō insonuit: neq; p nares: q nō aeri miscetur sed mente: neq; per fauces: quia nō est mansum. ꝛ. comestum vel hausum: nec tactu cōperi illud: quia palpabile non est. Queres igit cū sint inuestigabiles vie eius: vnde illud ad esse nouerim. Nēpe ex motu cordis intellexi presentiā ei⁹: ꝛ ex fuga vitiorū carnaliūq; cōpressione affectuū aduerti potentiā virtutis eius: ꝛ ex discussione siue redargutione occultorū meorū admiratus sum pfunditatem sapientie eius: ꝛ ex quātulacūq; emendatione morū meorū expertus sum bonitatē māsuetudinis eius: ꝛ ex omni reformatiōe ꝛ renouatione spūs mentis mee pcepi vtcūq; speciem decoris eius: et ex cōtuitu eōrum simul expaui multitudinem magnitudinis eius. hec Beꝛn. vñ ꝛ Chriſo. Si q̄ boni aliquid cogitamus: sciamus q spiritusſanctus habitat in nobis: si ꝟo aliq̄d mali signum est q spiritus sanct⁹ recessit a nobis. vñ etiā Augu. Primis temporibus cadebat super credentes spiritusſanctus: ꝛ loquebāt linguis quas nō didicerant quo spiritusſanctus dabat eis pnuntiare. Signa erant tēpore oportuno. Oportebat em̄ ita sanctificare in oibus linguis spirituz sanctū: q euāgelium dei per omnes linguas cursurum erat toto orbe terrarū. Significatū est illud: ꝛ transijt. Si ergo p hec miracula nō fiat modo testimoniū presentie ſpūſſancti vnde fit: vnde cognoſcit quisq; accepisse se spiritum sanctū. Interroget coꝛ suuz si diligit fratrem: manet spiritus dei in illo. Uideat pbet seipm̄ coꝛā oculis dei. Uideat si est in illo dilectio pacis ꝛ vnitatis ꝛ dilectio eccl'ie toto terrarū orbe diffuse. Non attendat eū solū diligere fratrē quē attendit ante se. Multos em̄ fratres nostros nō videm⁹: ꝛ in vnitate spiritus illis copulamur. Quid mirū: q nobiscuz non sunt? In vno coꝛpore sumus vnuz caput habemus in celo: ergo si vis nosse q accepisti ſpm̄ sanctū: interroga coꝛ tuū si est tibi dilectio fratris: secur⁹ esto nō pōt esse dilectio sine ſpū dei. quia paulus clamat. Charitas dei diffusa est in coꝛdib⁹ nostris per spm̄ sanctum qui datus est nobis. hec Aug. Missio ꝫ ſpūſſancti inuisibilis fit in habitatione creature rōnalis: sed missio visibilis fit ad inhabitationē demōstrandā alijs. ¶ Et notandū q spiritū sanctū alicui inesse certitudinaliter scire non possumus: q spūs vbi vult spirat ꝛ nescis vnde veniat aut quo vadat. Cōiecturaliter tn̄ possum⁹ colligere aliqua signa per effect⁹ ex quib⁹ vtcūq; conjcere possimus spiritum sanctū alicui adesse vel inesse: ꝛ hoc differēter scōm triplicē statum: scz incipientium proficientiū ꝛ perfectoꝛū. Nam ꝟm cuiuslibet status exigentiā spiritusſanctus diuersimode in hominib⁹ operatur. Et ꝟm hoc diuersimode signa accipiūtur. Nā ſpūſſanctus spirat: inhabitat: et replet. Spirat quo ad incipiētes: inhabitat quo ad proficiētes: ꝛ replet quo ad pfectos. ¶ Signa aūt ſpūſſancti q̄b⁹ spirat quo ad incipiētes ꝟm Beꝛn. tria sunt. Primū est dolor de culpa p̄terita: q spiritus sanct⁹ odit soꝛdes: nec habitare pōt in coꝛpore subdito peccatis. Secūdū est firmū ꝓpositum cauēdi futura cū effectu q̄ nullatenus haberi pōt conatu ꝓpio sine spiritusctō per gratiā assistēte ꝛ infirmitatē nostrā adiuuante. Tertiū est p̄optitudo boni. q ꝟm Gregoꝛ. amoꝛ dei qui est ſpūſſanct⁹ nunq; est otiosus operat em̄ magna si est. ¶ Quo ad pficiētes ꝟo sunt tria alia signa quib⁹ conjcit spiritū sanctū eos inhabitare. Primū est frequēs et iusta consciētie examinatio: nō solū de peccatis mortalib⁹: immo de venialib⁹: q sicut spiritusſanct⁹ opponit peccato mortali: ita feruoꝛ charitatis qui est a spiritusctō opponit peccato veniali: vt ipsum ab ala expellat ne spiritusctō displiceat. Secundū signū est concupiscētie diminutio. cū em̄ in pficiēte charitas semp auget tanto coꝛ a tēporalib⁹ elongatur. vnde dicit Augu. Qō charitatis venenū est cōcupiscētia tpaliū: et nutrimentū charitatis est diminutio cupiditatis. Tertiū signū est studiosa mādatoꝛ obseruatio: q obseruatio mādatoꝛ sine ꝟa dilectiōe esse non pōt. Et ponit de ho exemplū Augustī. Quis

D Leo pa. Spūſſācti nō nūcp̄mū datus.

Spūſſācti missio duplex.

Spes in q̄busdā paruit quinq;. Mat. ij Marci xvij. Joh̄ā. ij Act. ij. Joh. iij.

Ber. Uerbi diuini gressio.

Chriſo.

Augu.

E Spūſſācti p̄sentie signa

Ro. v.

Signa p̄sentie spūſſcti.

In inciēpiētib⁹. Ber.

Gregoꝛ. In pficiētib⁹.

In pfectis.

est inquit qui dicit diligo imperatorē: sz odio legē suā. Si ergo te dicis diligere deū: māda ta ei⁹ obserua. Quo ad pfectos aūt sunt alia tria signa ex quib⁹ cōiecturaī spūsctūs eos repleuisse. Primū est diuine veritatis manifestatio. cū em spūsctūs sit spūs veritatis p: primū est sibi docere oēm veritatē: z ideo i quocūcz fuerit spūsctūs p aliquas reuelationes diuinoꝝ secretoꝝ se pandit: z ei tancz amico secreto cōicat. Scōz signū est nihil timere: ni

ij. Co. iij

si solū deū. pfecta em charitas foras mittit timorē. hec em nihil penale hz: timor aūt penā hz. vñ ap'ls. vbi spūs dñi ibi libertas: libertas aūt nō stat cū timore ſnili. Tertiū signū est desiderū dissolutionis: vt videlz hō ex vehemētia diuini amoris cupiat dissolui et esse cū xp̄o: qz spūsctūs leuat mētē ad desiderū supnoꝝ. Felix ergo alia q̄ cupit dissolui z esse cū xp̄o: qm certissimū hz signuz q⁹ spūsanctus eam repleuerit. ¶ Preter predicta aūt signa sunt alia tria p q̄ quis pōt cōūcere se spm̄sanctuz habere. Ideo em spūsctūs in triplici signo apparuit: scz in specie nubis super xp̄m trāsfiguratū: in specie colūbe sup xp̄m baptizatū: z in specie ignis sup ap'loꝝ collegiū congregatū. Primū g̃ signū est abūdātia lachrymarū: et ideo apparuit in specie nubis. sicut enim aduenīēte austro nubes resoluūtur in pluuias: sic aduenīēte spūsancto mentes resoluunt in lachrymas. Scōz signū est dimissio iniuriariū: ideo apparuit in specie colūbe q̄ felle caret. Tertiū signū est desiderium supnoꝝ: ideo apparuit in specie ignis. sicut em ignis sursuz tēdit: sic spūsctūs corda sursuz eleuare facit. [Erāt em iudei viri religiosi in hierl'm z i iudea habitātes] z p̄ter illos multi alij fere [ex oi natiōe q̄ sub celo est] supueniētes: qz multis captiuitatib⁹ iudei dispersi fuerāt z mō ordinante deo ad diē festū oēs cōuenerāt. Audito g̃ fragore z sonovēti q̄ supra cenaculū in aere sonuerat intm̄ q⁹p totaz ciuitatē audiri poterat cōuenerūt oēs ad discipulos et mirati sunt [qz audiebat vnusq̄sq̄ lingua sua illos loquētes]. Alij aūt irridebāt eos dicētes: qz musto pleni essent. i. vehemēter ebrij: qz vehemētio: est ebrietas de musto cz̄ de vino defecato. Et cz̄uis hoc irridēdo dicerēt: tñ verū erat: qz non vino veteri qō in nuptijs fuit: sed musto gratie spūalis erāt impleti: de quo ōr alibi nemo mittit vinū nouū in vtres veteres. Tūc surrexit petrus cū vndecim ostēdēs eos nō ebrios cū esset hora diei tertia: z nōdū esset tp̄s comedēdi: nec solebāt inebriari ieiuni: sz pot⁹ spūsctō repletos z pphetatū esse ad Johel spūsancti aduentū sup̄ hoies: tūc ergo xp̄s q̄ ascēderat dedit dona. i. spm̄sctm̄ hoibus: qz oia nostra bona de sursum sunt quo ipse ascendit. Tūc implet qō ante passionē pmiserat dicēs. Si ego nō abiero paracletꝰ nō veniet ad vos: si aūt abiero mittā eū ad vos. Si carni carnaliter adheseritis: capaces spūs nō eritis. Sensus est. Non potestis plene capere spiritū cz̄ scōm carnē sum vobiscū. Unde ille qui iā ceperat spiritū ait. Et si noueram⁹ p̄m carnem sum xp̄m: sed nūc iā nō nouimus. ¶ Ubi attēdāt ritussani carnalibus desiderijs z delectationib⁹ dediti ci capaces verbū Ber. dicētis. Si ap'li carni adhuc dñi: ce adherētes que sola sancta: qz sancti sctoꝝ ij. Cor. v erat spūsancto repleri nequiuerāt donec tolleret ab eis. Tu carni tue que sordida est: z dieſarū spurcitiarū fantasijs repleta astrict⁹ z cōglutinat⁹ illū veracissimū spiritū te posse putas suscipere: nisi istis carnalib⁹ cōsolationibus fundit⁹ renūciare tentaueris. Reuera cū iceperis tristitia implebit cor tuū: sz si pseueraueris tristitia tua conuertet in gaudiū. Tunc em purgabit affect⁹ z volūtas renouabit vel noua creabit z erit vt q̄ p⁹ difficilia: imo impossibilia videbant cū multa p̄currāt dulcedine z auiditate. hec Ber. Si g̃ delectationes spūs desideras delectatiōes carnis respuere debes. qz vt ait Greg. Si carni quodlibet abscindim⁹: mox in spū qō delectat inuenimus. Sed heu pauci sunt spūales hodie z delectatiōes spūs delectationib⁹ carnis p̄ferētes lz m'lti deferāt habitū spūalē. Possunt aūt spūales z carnales cognosci ex vbis ap'li dicētis. Qui scōm carnē sunt que carnis sunt sapiūt: qui vo p̄m spiritum: que spiritus sunt sentiūt. Specialiter tñ ex quibusdā p̄bat hō vere spūalis: videlz si tam cito et tantū fugit locū vbi ledi pōt in spū: sicut vbi offendi pōt in corpore: z si taz libēter studet medicari spiritui sicut corpori: qz quāto dignior est spiritꝰ corpore tanto magis cauendū est spiritui cz̄ corpori a lesione. Itē si cibus spiritualis siue sit oratio: siue p̄dicatio: scriptura siue lectio: siue corpus xp̄i: siue diuinū officiū tantū delectat z cōfortat spiritū: sicut corporalis cib⁹ corpus: et si tam inuit⁹ negligit tempus cibi spiritualis sicut tempus cibi corporalis. Itez si tam diligens est circa spiritū: sicut homo carnalis circa carnem. Soliciti enim sunt homines carnales vt in singulis temporibus habeāt necessitates corporis in victu et vestitu hyeme z estate cōpetētib⁹: ita spiritualis hō solicitari debet qua gratia indigeat i aduersitate z qua in p̄speritate qua egeat ad amicos: et qua ad inimicos quō habeat se solus cū deo z quō inter hoies conuersando z sic de ceteris. Sed quis est hic z laudabim⁹ eū: cz̄uis em aliqui huiꝰ ipis viri bona operentur dimidij tamē operis sunt. Quia alij largitatis gratiam sunt adepti: sed carnis incōtinētia sunt lubrici. Alij vo corpore quidē sunt casti: sed auaricie estibus sunt cupidi. Alij aūt gratiā lenitatis habētes: sed rancore animi sunt pusillanimes. Alij vero non recordando iniurias suas cito ignoscunt: sed minus cau-

ff Signa alia.

Wusti ebriatio

Ro. viij E Spūalis hois signa.

te cor custodiēdo citiusq; irascēdo rixas pro-
uocant. Aliq; qō deus singulis largiēdo dona
uit in hoc quasi ꝓprio labore acquirētes glo
riātur. Alq; corp⁹ in abstinētia affligūt: sz su-
pbiā auariciā iuidiā z alia nephāda admit-
tūt vel detrahēdo ꝓmo quasi carnes illi⁹ cū
sanguine comedūt. Et sic i multis hodie qui
optim⁹ in eis est quasi palinur⁹ z rect⁹ quasi
spina de sepe. Sciendū aūt q; plura sunt ne-
cessaria hoi voleti ꝑficere z i vita spūali deo
seruire. Primū est clara z pfecta notitia suo-
rū defectuū et infirmitatū. Scōm est ira ma-
gna z feruens ꝫ suas naturales malas incli
natiões z volūtates. Tertiū est timor magn⁹
quē dz habere de offensis hacten⁹ cōtra deū
factis. Quia nō est cert⁹ an bñ satisfecerit z si
cū deo pacē fecerit. Quartū est magn⁹ timor
z tremor q; dz esse in ipso ne p suā fragilitatē
relabat iterū in similib⁹ vel maiorib⁹ pctis.
Quintū est fortis disciplina: aspa correptio
ad regēdū; q̄q; sensus corporales z totū suū
corp⁹ subiugādū in obsequiū iesu xp̄i. Sextū
est vitare virtuose oēm p̄sonā z oēm aliā crea
turā q̄ impellit eū nō solū ad pctm: sz etiā ad
aliquā imꝑfectionē spūalis vite sicut vnū de-
monē infernalē. Septimū est dulcz z cōtinua
recordatio beneficioꝝ dei q̄ hacten⁹ recepit z
q̄tidie recipit a dño iesu xp̄o cū gr̄arū actiōe.
Octauū est nocte et die stare in oꝛone. Nonū
est q; portet sup se crucē xp̄i q̄ quatuor hz bra
chia. quoꝝ primū est mortificatio mortaliū vi
tioꝝ. scōm derelictio oiz bonoꝝ tpaliū. tertiū
p̄cilio oim affectuū carnaliū amicoꝝ. quartū
suū ꝓpri⁹ contēpt⁹ z abominatioꝛ annihilatio.
Discipuli itaq; spūssancti virtute docti z illu
minati accēsi z adiuti cōfortati z roborati cō-
solati z omni gaudio repleti cū pauci essent z
simplices totū mundū concusserūt z pro ma-
gna parte subiecerūt: partimq; ꝛ̄bis ignitz:
partimq; pfectis exēplis: partimq; miranda
ꝓdigijs per totū mūdū eccl'ias plātauerūt q̄
z eiusdē spūssancti virtute purgata illumina
ta atq; pfecta amabilis facta est spōso eiusq;
paranymphis: vt speciosa nimis miraq; va-
rietate circūdata: sathane ꝛ̄o z angelis eius
terribilis vt castroꝝ acies ordinata. [Pro-
fecti] quidē sunt non tā passib⁹ pedū q̄ passi
bus virtutū ꝑm supradictū xp̄i mandatū non
immediate post ascēsionē: sed post sancti spi
ritus acceptionē: nec statim accepto spūsan-
cto dimisi sunt per mundū: sed perdurauerūt
adhuc circiter duodecim annis in iudea z dei-
de solēnis dimisio eoꝝ facta est per orbē vni-
uersuz cū eatenus tm̄ in iudea predicassent:
sicq; [profecti] z dimisi [predicauerunt] intel
ligenda credēda agēda z appetēda [vbiq;]
per orbē vniuersum [dño] sine quo nihil fa-
cere poterāt [cooperāte] hoc est virtutē ope-
ris ministrāte [z sermonē cōfirmāte sequen-
tibus signis] vt in virtute nominis iesu chri-
sti imperarent omnibus creaturis z morbis.
Nam vt predicationis eoꝝ doctrina credibi
lis fieret: z firma adhibita sunt signa z mira
cula. sermo em̄ qui super naturā z rationem
est nō nisi signis cōfirmari pōt. vnde Grego.
Preceptum obediētie sequitur: obediētiam
signa comitantur. Sicut ꝛ̄o tunc confirmata
est predicatio signis: ita nunc quēlibet predi
catorē sermonē confirmare oportet signis bo
ne operationis. vnde Theophilus. Scien
dum autē est et hoc q; nunc sermo per opera
confirmatur sicut in apostolis: tunc opera cō
firmabant sermonē sequēnbus signis. Fiat
autē o christe vt nostri sermones quos de vir
tute dicimus per opera confirmētur z actus
vt tādem simus perfecti te cooperāte in oi-
bus verbis z operibus: quia te decet z sermo
num z operū gloria cū sis virtus dei z sapiē-
tia in secula seculorum. hec Theophi. Et tūc
impleta est prophetia que ait. In omnē ter-
ram exiuit sonus eoruz z in fines orbis terre
verba eorum. Seminauit quidez igneus ac
sanctificus spiritu⁹ in apostolorū corda sermo
nes z vt sapiens adinuētor duodecim tybias
fidei in organo positas nouo flatu impleuit:
diuersisq; spiritualib⁹ currēs in fistulis apo
stolicis canctis verba diuine virtutis sparsit
omnes gentes delectabilem inuitauit ad so-
cium trinitatis predicauit mysteriū. Igitur
effectus z fructus non modicus ex hoc subse
cutus ostendit q̄ magna veneratione sit di-
gna solēnitas hodierna. vnde Grego. Pensa
te fratres charissimi post incarnationē vni-
geniti filij dei qualis sit hodierna solennitas
de aduentu spūssancti. Sicut em̄ illa ita q̄z z
hec est honorabilis. In illa quippe de⁹ in se
permanēs suscepit hominē: in ista ꝛ̄o hoies
venientē desup susceperūt deū. In illa de⁹ na
turaliter factus est homo: in ista hoies facti
sunt per adoptionē dij. Pēsate quāta sit ista
solēnitas habere in cordis hospitio aduentū
dei. Tergat ergo sordes praui operis q̄ deo
preparat domū mētis. hec Greg. Et notan
dū q; nō statim post ascensionē: sed post decē
dies misit spm̄sanctū. primo vt apli ieiunijs
z oratiōib⁹ se aptos eius aduētui ꝑpararēt.
scōo q; hi spiritū sanctū perciperent qui decē
p̄cepta explerent. Misit aūt quinquagesimo
die a resurrectiōe: vt sicut ppls iudeoꝝ post
liberationē suaz ab egypto quinquagesimo
die accepit legez timoris: ita populus fidelū
post liberationē suam a mundo quinquage
simo die accipet legē amoris. In iubileo etiā
t. in quinquagesimo anno recepit populus iu
deorum libertatē amissam z hereditatez: ita
hac die recepit populus christian⁹ libertatē
amissam z paradisi hereditatē. Dies ĝ pen-
thecostes erat apud iudeos celebris: qr tunc
descendit dñs super montē synai in flamma
ignis z cunctis audiētibus dedit legem eis.

Hy Spūali hoi ne-cessaria

Grego.

Theo.

Psalmo xviij.

R Grego. Penthe-costes. solēni tas.

Spūssā cti: effica cia.

Missio spūssancti cur dila ta.

Math. xiij.

Cur. l. die fctā.

Jubile⁹

Legalia penthecostes mysteria.

Ita quinquagesimo die a pascha spūssanct⁹ in mōte syon sup discipulos i linguis igneis descendit: z leg ē nouā gratie spiritualis eorū mentibus impressit. vñ Beda. Hec nimirū solennitas nō tm charismatibus consecrata est euāgelicis: verūetiā legalibus iam olim est

Beda.

prefignata mysterijs ac domino iubente per oēs annos sacris obseruata cerimonijs. Liberati q̄ppe ab egyptiaca fuitute filij israel p immolationē agni paschalis exierūt in desertū vt venirēt ad terrā repromissionis: perueneruntq; ad montē synai z descendens dñs in igne sup mōtē quinquagesima die pasche peracta: legis decalogū eis disposuit atq; in memoriā date legis statuit eo die p annos singulos sacrificiū sibi de frugib⁹ eiusdē āni ad altare deferri: q̄ aūt sit agni paschalis immolatio: q̄ egyptiace seruitutis absolutio cūctis legentib⁹ liquet: qz videlicet pascha nostrum immolatus est xp̄s et ipse verus est agnus q̄ abstulit peccata mundi: q̄ sui sanguinis p̄cio nos a peccatorum seruitute redemit: sue resurrectionis exēplo nobis spē vite z ppetue libertatis oñdit. Quiquagesimo ḡ die post ociſionē agni data est lex descendente dño sup mōtē in igne: z quinquagesimo eque die post resurrectionē nostri redēptoris data est gr̄a spiritus sancti discipulis in cenaculo constitutis. Et hic aūt altitudo cenaculi z ibi cacumē montis sublimitatē preceptorū z donorū indicat celestiū: z qz nemo infimis adhuc desideriis inherens vel diuinis obtēperare mandatis vel supernis possit dignus existere donis. hec Beda. Sic ḡ spiritus sancti missio fuit in legislatione prefigurata z festū pēthecostes q̄d mō pagitur ab ecclesia olim quasi figuraliter peragebat a synagoga. Quinquagesima ergo die postq̄ iudei de egypto exierunt decē p̄cepta in mōte synai a dño receperunt ita quinquagesima die postq̄ nos fuim⁹ ab inferno liberati receperūt discipuli gratiam spūssancti. Istud etiā p̄figuratū fuit i supabū

Figura iij. Reg. xvij.

dātia olei q̄d datū est paupcule vidue p̄ces heliseī. Qui mia motus sup paupercula impetrauit ei a dño olei abūdantiā. Per viduā istā designat sancta ecclesia q̄ oblato sponso suo xp̄o videbatur tanq̄ vidua: sed dñs mia motus dedit ei olei abundantiā: hoc est spiritus sancti gratiā et linguarum intelligentiā. Istud miraculū de intelligentia linguarum quasi p figurā deus p̄mōstrauit in eo q̄ in edificatione turris babel diuersas linguas creauit. Tunc em̄ vnā linguā in diuersas mutauit: mō vnicuiq; intelligentiā oim illarum dedit. Nec miraculū istud nunc fecisset: si diuisionē linguarū tunc non p̄misisset. Et sicut tūc p linguas cōfudit edificantes: ita nūc per linguas cōfundit indeos q̄ multū cōfusi fuerunt q̄n tam grande miraculum audiuerāt.

Gen. xj.

In hac ergo solēnitate laudem⁹ totis viribus dñm exultem⁹ z letemur in ea: quia inde fructum nō modicū nos qui ad fidem venimus cōsecuti sumus. Nō solū aūt hoibus gaudiū in hac solennitate prouenit: sed z b. virginis gaudiū inde cremētū accepit. de qua Ansel. sic ait. Sed z gaudiorū suor̄ magnitudo non nihil incrementū accepit cū veniēte super discipulos spūsancto mox ad predicationē illor̄ fidem filij sui tanta hominū multitudo suscepit. Ibi nāq; excepto gaudio q̄d de salute generis humani in istor̄ conuersione concipiebat intellexit filiū suū nō fuisse gratis: id est frustra mortuū: cū tā efficaciter videbat operi fidem mortis eius etiam in eis qui actores illius extiterāt. Genus humanū ad salutē vocari videbat: cui⁹ rei gratia filij de se incorporatum z in cruce passum ante intellexerat: quapropter letabat q̄ spes quā ante cōceperat iam in rē verā trāsibat. Gaudebāt gaudent hoies: quia q̄d amiserūt cētuplicati precij fenore recipiūt: coruerūt serui resurgunt fratres z filij. hec Ansel. Et q̄uis precipue z spāliter in solēnitatib⁹: nihilomin⁹ tñ semp z momētis oibus deū laudare debem⁹. Nā vt dicit Grego. Mirū est q̄ hō semp deū nō laudat: qz q̄libet creatura ad deū laudāduz nos inuitat. Ad hoc aūt nobis valde est necessaria spūssancti gratia. vñ Ber. si q̄s torpet de dei laude certissimū hz i se experimētū q̄ nō habeat in se spm̄sanctū: qz vbi spūssanct⁹ inhabitat laudem dei excitat. Inuocātes ergo spm̄sanctū semp laudemus deū: ad hoc enim facti sumus: vt deū sine fine laudemus sicut supni ciues semp deum laudāt z cōtinue vbi semp sunt dies letitie z nunq̄ deest solēnitas z gratiarū actio z vox laudis. Scriptū est em̄ Beati qui habitant in domo tua dñe: in secula seculoz laudabūt te. Hoc maxime veri monachi faciūt q̄ die ac nocte psallūt. vñ Hiero. Monachi debēt habere puritatē martyrū: si quidēr ipsi martyres sunt. Q̄d em̄ faciūt angeli in celis hoc monachi psallētes die ac nocte faciūt i terris. hec Hiero. Et maxime assimilat nos celestib⁹: q̄uis adhuc in terris peregrini sim⁹. vñ Bern. nihil ita ꝓprie quēdā terris repñtat celestis habitationis statū sicut alacritas laudātiū deū dicēte scriptura. Beati q̄ habitāt in domo tua dñe: i scl̄a seculoz laudabūt te. hec Bern. Festinem⁹ igit̄ et nos ingredi in illā requiē vbi tāta supabundat ideficiēter letitia: z ad patriā nostrā totis conatib⁹ suspirem⁹. Westri in seculo: qz pegrinamur a dño. q̄ em̄ non pegrinat a corpe suo pegrinat a dño. Multo aūt melius est dissolui a corpe z adherere deo. Odiam⁹ ḡ hui⁹ miseri z putridi corpis nostri cōpagē et ei curā in desideriis nō faciam⁹ q̄d h nos detinet carceratos z pegrinos a tāto bono: qz ꝑz apl'm q̄uis diu in hoc corpe sum⁹ pegrinamur a dño: dicamusq; cū eodē apl'o. cupio dissoluī esse cū

M Laudā dus de⁹ semp. Grego.

Bern.

Psalmo lxxxij. Hiero. Monachoz est deū laudare.

Bern. Celū de siderare.

Phil. j. Ro. vij.

pō. Et iterū. Infelix ego hō qs me liberabit de corpore mortis huj⁹. Deliderem⁹ eī⁹ dissolutionē ꝛ eā cōtinue a dño postulem⁹: qz p nos eā cōsequi nō valemus. Et interim saltē moriamur mūdo ꝛ pōpis ac cōcupiscentijs eius ꝛ abstrahamus nos corde forti et pseueranti ab his rebus caducis ꝛ a miserijs breuibus ꝛ leuib⁹ harū rerū visibiliū solatijculis que alas nostras vitijs inficiunt ꝛ ꝑtutes a nobis excludūt. qz ꝑm Grego. cōcupiscens visibilia inuisibiles ꝑtutes amittit. ꝛ ꝑm Chri. Nulla res sic ꝓpedit virtutē sicut voluptas corpalis. vñ ꝛ Leo pa. Hoc maxime interiora hois corrūpit qō exteriora delectat: ētāto rōnalis alia purgatior ꝯto fuerit substantia carnis affli ctior. Et breuiter vt ait Augu. cetera creatura vilescat: vt solus creator i corde dulcescat: Nā ꝑm apl̄m vanitati creatura subiecta est ꝛ tō amatores suos facit vanos ꝛ multos decipit incautos. O ꝯ felix quē misera mundi vanitas nō seduxit q nūc ꝑcipue multis illudit. vñ Chriso. Semp quidē sed nūc ꝑcipue cōpetenter dr. Uanitas vanitatum ꝛ oia vanitas. Hūc ꝑsiculū si sapereī q in potētia ꝑsant in parietib⁹ oibus ꝛ vestib⁹ suis scriberēt in domo: in ianuis: in ingressib⁹: ꝛ añ oia in cōsciētijs suis vt semp eum oculis cernerēt ꝛ corde sentirent. Qm̄ quidē multe sunt facies multe imagines false q decipiunt incautos. Istud opz ꝗtidie recitare carmēi prādijs: in cenis ꝛ in oim cōuentu vnūquēq; ꝓmo suo canere a ꝓmo suo libenter audire: qz vanitas vanitatū est ꝛ oia vanitas. hec Chri. Amorē g̃ rep deficientiū ad incorruptibilia trāsferamus ꝛ ad sublimia vocati celestibus delectemur. Ut sancti gaudent inde gaudeam⁹ hoz diuitias cōcupiscentes p bonā emulationē ad ipsos tē dam⁹. Cū q̄b⁹ nobis fuerit cōsortiū deuotiōis erit ꝛ cōio dignitatis. Mentē nostrā semp in celis habeam⁹ ꝛ ad dñm multipharie nos vocantē toto corde ꝛ desiderio tēdam⁹. Qz vt ait Augu. Exultauit vt gygas ad currendā viā nō em̄ tardauit sed cucurrit damās dictis factis morte vita discēsu ascensu vt redeam⁹ ad eū: ꝛ discessit ab oculis vt redeam⁹ ad cor ꝛ inueniam⁹ eū. Ad ipsum q̄z aspiciētes ꝛ eū semper in corde retinentes pugnem⁹ viriliter: qz tota hec presens vita militia est ac cōflictus ꝛ pugna. Nā ꝓspera ꝛ aduersa feruor ꝛ tepiditas refectio ꝛ inedia: sopor ꝛ vigilia: solicitudo ꝛ pigritia: fletus ꝛ letitia: q̄es ꝛ labor: salus ꝛ infirmitas: afflictio et voluptas. Et q̄cūq; in hoc mūdo sūt pugnāt ꝫ nos ꝛ insidiāt nobis. Et qz nunq; deest aduersarius nobis insidiādo sit semp parat⁹ nr̄ anim⁹ resistendo: quia certamē nostrū breue est: ꝑmiū vero eternū. Necvnq; a pugna cessemus qz quantūcūq; vincerimus semp tñ restat q vincamus. vñ Leo papa. Donec licet sanctis suis quotidianam gratia diuina victoriam non aufert tñ dimicandi materiā: qz ꝛ hoc ipm̄ de mia ꝓtegētis est q̄ nature mutabili ne de cōfecto plio supbiret semp voluit supesse q vinceret. vnde et Chri. Scti ꝛ si a carne vinci nō possunt quasi iam spiritales: tñ ipcuti possunt quasi adhuc carnales. hec Chri. Igit quicq̄d delectamēti vel cruciat⁹ trāsitorij occurrit statim hoc tāq; ꝑteritū reputem⁹ ꝛ ad id qō semp manet mētis oculos dirigam⁹. Nā oia q̄ in mūdo sunt velut vmbra velociter trāseūt: ita vt ꝑterita sunt nec fuisse putātur. Et ideo mometaneū est ꝛ cito trāsit qō hic delectat ꝛ cruciat: ꝫ eternū est ꝛ sine fine manet qō ibi cruciat vel delectat. Nec tñ digna facere vel pati hic possumus ad ea q̄ ibi consequi vel euadere speramus. vñ Ber. Nō sunt ꝓdigne passiones huj⁹ tp̄is ad pcta q̄ cōmisim⁹: ad beneficia q̄ accepim⁹: ad penas iferni quas euasim⁹ ad premia eterna q̄ expectam⁹. hec Ber. Tāta q̄pe est ꝑeminētia eterne gl̄ie ad tpales ꝛ trāsitorias passiones vt diligēs pspector deberet poti⁹ eligere ml̄tis annis in fornace ignis ardētis: velle torq̄ri ꝛ multa mala pati q̄ minimo premio in futuro sibi reseruato velle puari: qz laborest cū fine ꝛ merces sine fine. vñ Augu. O aia mea si quotidie oporteret nos pati tormēta ꝛ pferre penas si ipam gehēnā lōgo tpe tolerare vt xp̄m in gl̄ia sua possem⁹ videre ꝛ sctis ei⁹ associari: nonne esset dignū pati oē qō triste est vt tāti boni tanteq; glorie participes haberemur. Insidient ergo ꝛmones: parēt ꝛuas tētatiōes: frangāt corp⁹: ieunia p̄māt: vestimēta labores grauent vigilie exicēt: iclamet me iste: inq̄etet me ille: frig⁹ icuruet: cōsciētia murmuret: calor ꝛ trat: caput doleat: pect⁹ ardeat: infleꝫ stomachus: pallescat vult⁹: infirmer tot⁹: deficiet in dolore vita mea ꝛ anni mei in gemitib⁹: ingrediaꝫ putredo in ossib⁹ meis: ꝛ subter me scateat vt; reqe scā i die tribulatiōis ꝛ ascēdā ad pp̄m accinctū nr̄m. vñ ꝛ Chri. Oia agam⁹ vt nō a gl̄ia excidam⁹. ¶ Nequaq; em̄ difficile si voluerim⁹ nequaq; onerosuz si attēderim⁹. ¶ Si em̄ sustinuerim⁹ ꝛ conregnabim⁹. ¶ Quid est si sustinuerim⁹. Si tribulatiōes ferim⁹: si psecutiones si arctā ambulauerim⁹ viā. arcta em̄ via est ꝛ laboriosa: optiōe ꝛo nr̄a leuior fit spe futuroꝝ. Trāsponam⁹ igit oculos i celū ꝛ semp illa imaginem ꝛ videam⁹. Si em̄ i illis semp ꝓseruabimur nō a voluptuosis q̄ hic sunt patiemur: q̄d neq; tristia vt grauia portabim⁹. ¶ hec ꝛ hīs sil̄ia deridebimus ꝛ nihil: neq; nos subijcere: neq; eleuare poterit solū: si desideriū illud tenderim⁹: si ad amorē illū aspiciemus. ¶ Et q̄d dico qm̄ nō dolebim⁹ in p̄ntib⁹ versutijs. Neq; em̄ videre ea putabim⁹ de reliquo. tale em̄ est amor spūalis. Eos dēniq; q̄ nō p̄ntes sunt nobiscū ꝫ absunt: diligunt aūt ꝑmanāquāq; imaginamur dīē. magna enim amoris tyrānis: ab oibus em̄ desistit ꝛ ei qui

Chriso. Ecclī. j. Grego. Uoluptas vitanda. Chriso. Leo pa. Augu. Amāda celestia. Augu. ꝑs. xvij Aduersarī⁹ nō deesse. Leo pa.

Chriso. Ro. viij. Berñ. Ro. viij O Glorie celestis preemiñtia. Augu. Oia toleranda ob gloriā celestem. Chriso. ꝗ. Ti. ij. Gene. j. Similitudo et imago dei.

dilig[it] alligat ala[m]. ¶Si ita x̄p̄m amauerimus oia que hic sunt vmbra oia imago videbunt[ur] ⁊ somniū. Et dicemus ⁊ nos. Quis nos Ro.viij. separabit ab amore x̄pi. Tribulatio v[el] arctatio. N̄ō dicit pecunie vel dignitie vel pulchritudo: hec ei valde vilia ⁊ desiderabilia: sed que videbant esse grauia posuit: fames: psecutiones: mortes: deinde ille q̄d̄ā hecvt nihil existentia expuit. Hec igit oia excogitantes ⁊ voluptatē voluptati cōparantes eligamus que meliora sunt: vt et futuris fruamur bonis. hec Chrisostomus. ¶Oratio.

IEsu largitor donorū omnium qui ignis specie sup discipulos tuos misisti sp̄m scm̄: precor et obsecro pijssime: vt h̄ dona q̄ discipuli tui de tua sumpserūt largitate licet indignus sumā ad salutē meā te largiente: ⁊ mitte super nos seruos tuos spiritū tue charitatis dilectionis et pacis qui corda nostra visitet: a vitijs purget virtutib⁹ illustret: in vincula dilectiōis astringat: lumine tue cognitionis illustret ⁊ ardore tue dilectionis inflāmet: cōdona nobis peccata ⁊ dona vitam eternam. Amen.

¶De laude diuina. Capi.lxxxv.

A Laudis diuine cōmēdatio.



Et quia dictū est de laude diuina qua semper deū laudare debemus idcirco cōsequenter de ea aliquā tulū latius videam⁹. Immēsa quippe creatoris ⁊ cōditoris tui beneficia q̄ tibi o aia mea ab eo cum te ex nihilo creauit ⁊ cōdidit collata sūt ad debitū cōtinue dilectionis: ac gratiarum actionis ⁊ laudis iugiter reddendū te astringūt. At hoc em̄ cū nō esses sola ⁊ gratuita bonitate illi⁹ creata ⁊ ad similitudinē dei facta es: vt eū diligēdo semp ⁊ sine fine collaudes. vñ Ansel. Euigila aia mea euigila adhere diuinis bonis intende sempiternis tpalib⁹ oere lictis. Cōsidera in ipso creatiōis exordio: q̄d sublimitatis: q̄d dignitatis cōditor tibi cōtulerit et ppende quo amore qua veneratiōe colendus sit. Certe cū vniuersitatē rerū visibiliū ⁊ inuisibiliū creās ⁊ ordinās h̄uanā naturā facere disposuisset: summo p̄silio de tue cōditionis dignitate tractauit: vtpote quā ceteris creaturis que in mūdo sunt alti⁹ honorare disposuit. Vide igit sublimitatē sue creationis ⁊ retracta debitū reddēdi amoris. Faciamus ait deus hoiem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. Attende igit diligenter q̄d sit ad imaginē ⁊ similitudinē dei te esse creatū. Agnosce aliud esse similitudinē: aliud imaginē. ꝟbi gr̄a. P̄ōt habere similitudinē quādā cū hoie equus bos ⁊ cetere similes creature: imaginē v̄o hois nō h̄z nisi alter hō. Mādu-

Gene.j. Simlitudo et imago dei.

cat hō: mādūcat ⁊ equus. Ecce q̄dā similitudo ac cōmunis inter naturas diuersas: imaginē v̄o hois non imitat: nisi alter hō eiusdē nature cuius imago est. Dignior igit est imago q̄ similitudo. Similitudinē itaq; ad deū hoc mō h̄re poterim⁹ si eū esse bonū cōsiderātes nos boni esse studuerim⁹. si eū iustū eē cognoscentes nos iusti esse cōtendam⁹: si miam cōtēplātes nos mie operā dem⁹. Quo aūt ad imaginē suā attende. Deus semp meminit sui intelligit se amat se. ¶Et tu g̃ si p̄ modulo tuo infatigabiliter memor fueris dei: intellexeris deū: amaueris deū: eris ad imaginē eius: q: hoc facere niteris q̄ semp facit de⁹. Ad memorandū ⁊ intelligendū atq; amandū summū bonū totū dz hō referre q̄ nititur. Ad hoc ois cogitatio ois volūtas cordis torqueatur arceat ⁊ confirmet vt infatigabili affectu sis memor dei. Intelligas deū: ames deum ⁊ tue creationis dignitatē qua ad imaginē dei creata es salubriter exprimis. Ut q̄d te deus tā preclaro p̄ditionis priuilegio sublimaret nisi te suis laudibus indesignenter intēdere vellet. Ad laudandū igit conditorē tuū creata es vt ei⁹ laudib⁹ vacās ⁊ hic iusticie merito in illū semp p̄ficias ⁊ in futuro beate viuas: laus em̄ ei⁹ ⁊ hic iusticiā ⁊ ibi beatitudinē tribuit. Sed si laudas ex toto corde: lauda diligendo lauda. Hec est em̄ sanctis laudandi: p posita regula de oi corde suo laudauit dñm ⁊ dilexit deū q̄ fecit illū. Lauda g̃ ex toto corde lauda: ⁊ quē laudas dilige: q: ad hoc facta es vt laudes et diligas. Laudat nāq; se ex toto corde nō laudat quē ad b̄ndicendū deū p̄spera demulcent sed a b̄ndicēdi munere aduersa restringunt. Laudat q̄z sed nō diligit q̄ in dei laudib⁹ aliud q̄ ip̄m laudando requirit. Lauda igit ⁊ digne lauda vt nulla in te cura nulla intentio: nulla cogitatio: nulla solicitudo mētis: inquātū tibi ꝟtus suppetit a laude dei sit vacua. Ab eius laude nulla te hui⁹ vite p̄sperita reuocet: nulla cōpescat aduersitas. Sic em̄ ex toto corde laudabis dñm. Sz cū ex toto corde eū laudaueris ⁊ diligēs landa nil aliud ab eo q̄ ip̄m expetens vt ipse sit finis desiderij tui: ipse p̄miū laboris: ipse solatiū hui⁹ vmbratilis vite: ipse possessio illi⁹ beate vite. At hoc itaq; facta es vt eū sine fine collaudes q̄ tunc vtiq; intelliges plenius cū ei⁹ beata visione sublimata videbis te sola ⁊ gratuita bonitate illi⁹ cū nō esses de nihilo tā beatā ⁊ ad tā ineffabilē beatitudinē creatā: vocatā: iustificatā: glorificatā. Talis nāq; cōtēplatio infatigabilē tibi amorē dabit eū sine fine laudādi: ⁊ ex quo p quē ⁊ in quo tantis ⁊ tā immutabilibus bonis ⁊ beatificatam gaudebis. hec Ansel. N̄ō solū aūt hec premissa: sed maxima q̄z redēptoris ⁊ salutoris tui beneficia: quibus te cū p̄dita esset redemit et saluauit ac multiphar ie multisq; modis visi

B Officij hois.

Laudādo dei creatis mus.

Regū ⁊ sanctoꝝ

Eccli xlvij

tauit ꝛ sublimauit ad laudandū deū te ꝓuocant multipliciter ꝛ obligant. Exerce ergo te

C Mēbra in laude diuina: qr ad hoc tibi mēbra sunt data vt deo laudes canas ꝛ gratias ei referas. vñ Chri. Nā ꝛ oculos nos ad auditū ꝓpterea in nobis posuit deꝰ vt oia ipsi mēbra seruirēt vt q̄ ipsius sunt audiam⁹: q̄ ipsius sunt loquamur: que ipsius sunt operemur: eiq; laudes canamus assiduas ꝛ gratias ꝓ cūcta referamus ꝓ que hec oia conscientie nostre secreta mundem⁹. hec Chri. Ut aūt melius in laude diuina te valeas exercere prius hūilia te deo valde ꝛ dic ex intimis p̄cordijs tuis hūiliter ꝛ deuote. O pater miseri cordiarū scio ꝛ vere cognosco q̄ me peccatorē miserū magis deceret cora te tacere ꝓstratū ꝛ cū fletu ac gemitu peccatorū veniā flagitare q̄ te ore polluto laudare. Sz tñ de tua pūssima bonitate ꝛ ingenita dulcedine oibus q; mortalibus ꝓmulgata virtute cōfisus te laudare cupio ex intimis p̄cordijs obsecrans viscera miserationū tuarū vt me vermē immundū: canē mortuū ꝛ cadauer putridū nō despicias dñe deus meus. Nēpe ✠tutes celorū te condigne laudare nequeunt q̄to minus hō fragilis putredo et vermis. Bonorū quidē meorū nō indiges sed tuā superexcellentē bonitatē tāto nobis manifestā facis quanto infirmitatib⁹ nostris magis miserando cōdescēdis ꝛ gr̄am gratis ex sola liberalitate ligaris. Umbrā q̄dē nitit apprehendere ꝛ sequit̄ ventū q̄ se ex condigno laudare te existimat. Impossibile attēptat q̄ te ad plenū laudare laborat. Nec tñ iō a laude cessandū est sed mihi pariterq; oib⁹ creaturis laudare conuenit suū creatorē: qr nulla creatura est q̄ opificē suū nō laudat vel saltē laudabilē reddat. Nō ignoro dictū ꝓphetic̄ū qr videlicet rectos decet collaudatio: ꝛ qr nō est speciosa laus in ore peccatoris: ꝛ ideo ve mihi quia q̄d dicā nō habeo aut quid rñdebo mihi cum ipse fecerim. Si em̄ iustificare me voluero os meū condēnabit me. Sed nunq̄d ideo te non laudabo qr immundū me esse cognosco. Nōne ꝛ vermes ꝛ rane immūde ex putredine generate coaxitantes ꝛ i paludib⁹ te suū creatorē laudare cupiūt ꝓut sciunt ꝛ possunt? Nā ꝛ si velut a laudula ꝛ philomena dulciter cātare nesciūt: sed nec velut hō rōnalis te cognoscere possunt saltē hoc faciunt q̄ te cognoscētibus materiā tue laudis tribuūt. O vtinam cuncta suauia instrumēta musicalia celestes q̄z armonie: ac terrestres melodie de corde suo sursum ꝓcederent ꝛ cōdignas laudes tā dulciter p̄sonarēt: vt oc̄lis diuine maiestatis tue grate fierēt: ac totā celestem curiā nono quodāz ineffabili gaudio letificarēt. Sed q̄d dicā? Memet ipm dñe tua laude indignū esse cognosco quāobrē p̄cor: vt saltē cetere creature nobilitate p̄clare impfectū meū dignentur supplere. Igit̄ opto ꝛ ex toto corde desidero: vt orbes planetarū: ac celū sydereū limpidissimo lumine radiosum. Florifera q̄z germina vernali decore conspicua pulchrisq; coloribus adornata necnō et oia ignite charitatis desideria de cordib⁹ te vehemētissimo amore diligentiū ꝓcedētia te laudēt ꝛ bñdicāt in secula. Optarē etiā ex intimis p̄cordijs meis: vt si iuuēt⁹ celeri⁹ cōsummata annositatē mathusalē coequasset q; vnusq̄sq; ann⁹ tā lōgeui tpis p̄dicti ꝛ vnusq̄q; mēsis annorū eorūdē: et vnaquecq; ebdomada horē mēsiū ꝛ q̄libet dies ebdomadarū ꝛ q̄libet hora iporū dierū ꝛ q̄libet minutū horarū p̄dicti tēporis te ex psona mea collaudarent tā deuote ꝛ affectuose q̄tū vnq; aliq̄s de numero beatorū spirituū i splē dorib⁹ sanctorū te laudare in tāta duratione potuisset: ac si hec oia in ꝓpria p̄sona cōpleuissem ꝛ q; hui⁹ laudis frequēs innouatio in sua infinitate oēs excederet species numerorū. Quid plura. Fac de me hoc q̄ tibi placuerit: qr quādiu est halu⁹ in narib⁹ meis a tue laudis p̄conijs nō cessabo. Sed ꝛ cū ✠tus loquēdi mortis hora defecerit ꝛ meū tesum amplī⁹ pre debilitate ꝓferre nō valebo peto: vt saltē nut⁹ oculorū vel extēsio digitorū sit innouatior ꝓfirmatio oim desiderabiliū affectuū ꝛ ✠borū atq; operū ꝓteritorū ꝛ futurorū q̄vsq; ad extremū iudicij diē tibi cū deuoto famulatu offerre vellē si tādiu viuere possem. Insuper dilecte ✠ adijcio cōsiderās corde affectuose: vt q̄n corp⁹ meū fuerit i pulueres minutissimos redactū ꝛ lapide clausum q; de q̄libet ꝓticula minutissima vox amena laudis ꝛ glorie tue exurgat q̄ durissimū lapidē penetrās celorū altitudinē trāscēdat et vsq; ad extremā iudicij diē viue laudis p̄coniū extollat: donec i resurrectiōe btā corp⁹ ꝛ aia paritervnita in tue laudis glorificatiōe eternal⁹ copulēt. Sane quā diu adhuc sum in ✠ corpis ergastulo a laude tua nō tacebo. Nimirū videm⁹ q; plerūq; inter dulcissimas nemoris auiculas ꝛ tintinnā laudās. tes philomenas corui q̄z crocitātes assunt in hoc eodē modico q̄ acceperunt creatorē suo subseruiētes. Sic ꝛ ego pctōr cū sim cantū ad man⁹ habeo pctōrū et ꝓut possum deū meū ꝓ ipm laudo ꝛ glorifico in eternū. Si q̄dē aliud de deo dulci⁹ canere nescio nisi hoc vez q̄m suauis est dñs vniuersis ꝛ q̄ mia eius super oia opera eius. O de⁹ me⁹ mia mea. In hoc letat aia mea: exhilarat cōscientia ꝛ gaudio immēso irrigant oia ossa mea. Hoc suaue canticū aia mea vsq; in seculū inter spūale gen⁹ auiū cū leto corde dulci canit carmine. Quotiēscūq; etern̄i mente revoluo qualis aliq̄n fui q̄lis discrimia euasi: a quātis piculis me ꝓtexisti ꝛ a q̄b⁹ malis me eripuisti. Dirupisti vincula mea: sanasti vulnera putrida ꝛ laq̄os piculosos cōtriuisti: ame dulcit̄ ac p̄fne liberasti. Cū ✠ inq̄z sīlia bona a te mihi exhibita ꝓtracto mirū est q; i hoz oim affectuosa recordatiōe

Psal. xxxij.

Omnes creature deuz laudare optant.

Christo.

Hūilian dus qui deū laudet.

Hūilian diforma

Anicula

D Facula laudis.

meiꝫ pre amore portare valeo ardentissimis si
quidē amoris ignib⁹ icādesco. O dē⁹ me⁹ quādiu
pctōrē tibi recalcitrātē patienter expectasti q̄
tiens z ꝑ paterne nūc q̄dē dulciter nūc ꝺo du
re me āmonuisti nescientē i būdictiōib⁹ dulce-
dinis p̄ueniſti filio p̄digo z petis p̄grauato:
ac gratiꝰs nudato: in occursu z venies paterne
occurristi ab iterātē vias prauas misericordē
faciē nō auertisti sed sp zubiq; pius z miseri-
cors fuisti. Et qō his oib⁹ mai⁹ est qō his oib⁹
bonis tā multiplicib⁹ ingrat⁹ semp extiti: nec
tu sūma bonitas ꝓpt̄ hoc destitisti donec tan
dē me dulciter ad te traxisti. Ac sūma z inesti
mabilis pietas nūq̄d in his oib⁹ meip̄m a lau
de ꝯtinere potero? Nequaq; de⁹ me⁹ mia mea
p his oībus z alīꝭ inumeris bñficijs opto z
desidero vt talis tāq; iocūda laudatio sit tibi
ex me qualis fuit brōꝝ spirituū laus: tūc cū i
pīo aspectu tue diuinissime maiestatꝭ gaude
bant se eternal'r in tua laude ꝛfirmatos ma-
los ꝺo a te sine fine detrusos. Itēq; tā magna
tāq; iocūda sit illa laudatio quāta ē alaꝝ san
ctaꝝ cū a carcere purgatorij ereptevultui glo
rie tue p̄io p̄sentant̄ vt tuā iocūdā faciē itueā
tur z q̄ta erit laus i plateis celestis hierl'm
post finalē oim resurrectionez q̄n electi a ma
lis segregati deū iocūdo corde laudabūt ac de
tua saluatiōe eternal'r gloriabunt̄. O amātis
sima sapientia bonitas immensa te precor vt
oi mane diluculo cum ad te surrexero et ocu
los aperuero simulq; q̄z cor meū in tua laude
apiat̄ ac q̄dā lucifero ip̄lēdore z flām̄eo ardo
re laudis tue fcula imēsa ex eo simul exur
gat. et peto vt ꝫ laus tā blādez suauit̄ f̄sonet i
corde tuo paterno sicut sonare ꝫsueuit suo mō
oium cytharedoꝝ ac musicaliū istrumētoruz
suauis modulatio i corde iocūdo statu inuen
tutꝫ florido. Et i hac laudis facula simul ascē
dat tue laudis tā odorifera fumi virgulatam
gr̄osa ac si eēt cōpositā ex oib⁹ aromatib⁹ myr
rhe z thuris z vniuersi pulueris pigmētarij:
iā speciosa sicut cū ꝺna li tēpore flores herba
rū pullulāt i cāpis coloꝝ pulchroz arbores
stant frōdib⁹ ornatꝭ gratis odoꝝ. Sitq; lau
dis huius facula tā amorosa z delitiosa vt in ea
oculi tui delectabil'r ferāt totaq; celestis aula
resultet z ꝫ ingiter sine itermissiōe feruidissi
mo estu z rapidissimo colore tui amoris exur
gat ex corde p̄ ꝺuotā meditationē: ex labijs p
feruidā locutionē z ex oib⁹ opibus meis p san
ctā ac celestē conuersationē. Et hec laudis fa
cula sua virtute oēs inimicos repellat gratiā
augeat: finē beatū obtineat: z gloriā eterne
beatitudinis acquirat vt finis huius tēporalis
laudis sit initiū eterne laudis patrie celestiꝭ.
Ut aūt ad dei laudē magis ꝓuoceris abstra
he queso mētē tuā a terrenis et leua eā ad ce
lestia toto conatu q̄ poteris: ac considera quo
mō illi⁹ celestis curie ciues delectant̄ iubilāt
z exultāt in deo cōtinue: singulo: ūq; gaudia
rememoratās tandē prout poteris z pmitteris
ipsis letantib⁹ z iubilantib⁹ te ingere z imisce.
Exclama ergo corde toto: z dic ex intimis cuz Anſel.
Anſel. De⁹ me⁹ q̄d melius quid amabilius te
estimaui sup terrā vt abstraherē cor meū a te
ad cōcupiscēdū quicq; in mūdo absq; te. Cur
amaui? quare cōcupiui in oi vita mea quicq;
p̄ter te ieſuz deū meū. Quare distuli? cur iter
misi vllo tēpore te Jesu versare in corde: te to
ta mente āplecti z delectari in tua dulcedine.
Cur nō oia desideria mea a te cōuerti: q̄ abie
runt q̄n te solum nō audierunt oia interiora
spirit⁹ mei. Ubi erā q̄n tecū mēte nō erā. Quo
defluxerunt q̄n nō te solū habuerūt desideria
mea. Jā ex hoc nūc oia desideria mea incale
scite z affluite in dūm iesum: currite q̄ satis
hacten⁹ tardastis: pperate quo pergitis: q̄ri-
te quē queritis. Jesum q̄ritis nazarenū cruci
fixum. Ascēdit in celū nō est hic. Amantissim⁹
dñi habitat cōfidēter z flagellū nō appropin-
quabit tabernaculo ei⁹. Sup altitudinē celo-
rū: sup oēm excellētiā āgeloꝝ p̄pria virtute
ascēdit: sup soliū singularis glorie in dextera
patris tui coetern⁹ z cōsubstantialis sedet z di
uino amict⁹ lumine coronat⁹ gloria et honore
vt decet vnigenitū dei serenus in leticia plen⁹
omni potē tatu: dñs in celo z in terra. Jbi ado
rant eū oēs angeli dñi: z vniuersa multitudo
ciuiū celestis syon. In ipso vnanimiter letant̄
oium corda. In eius desiderabili facie: pascū
tur oium oculi beatoruū: in ipsum vndiq; con-
fluunt desideria omniū sanctoꝝ. Ipsi iubilat
ipsi applaudit. Ipsum magnificat tota vrani
ca ciuitas gloriosa p̄ omnē modū in splendori
bus ei⁹. Exulta z lauda habitatio syon: q̄ ma
gnus in medio tui sanct⁹ israel. Per ipsuz cen
tena decies: millies millena assistunt in san-
tuario vranici tēpli intendētes vultū maiesta-
tis claro z inflexibili visu ac p̄sonantes armo
niam incessabilis hymni in gloriā trine z sim
ple diuinitatis. Per ipsum milia miliū ad cō
plenda patris mysteria alacri discursu ingit
meāt inter celū z terrā: quasi apes negocioſe
inter aluearia z flores disponētes oia suauit
popul⁹ accinct⁹ nescientes labē vel inobediētie
morā. Per hos quippe summa nr̄e salutꝭ ad-
ministrant̄ negocia: summaq; supni cōsilij ad
nos deferūt archana: per hos sanitates mor-
talū procreant̄: per hos consistunt regna et
iperia mūdi. Inter quos precipuum nouim⁹
michaelem signiferū nobilē celi ciuē qui stat
p̄ acie dei viuēt̄ extēdēs rūpheā ꝓpugnatio-
nis: ac voce terrifica itonās q̄s vt de⁹ sup eos
q̄ ex aduerso sunt. Exultate i nobili filio vr̄o
vos illustres patriarche q: ipleta ē in eo oīs
expectatio vr̄a: z ip̄e sublimis est valde z bñdi
cētur in ip̄o vr̄o videlicet semine oēs gētes sic
em̄ pollicitus est sermo diuinus. Gaudete in
iesu ꝓpheta magno vos ꝓphete viri veraces
quia mirifice et glorioſe impleta videtis oia

D Facula laudis.

q̄ de ipso annūciastis in spūsanctoꝝ fideles inuenti estis p ipm in cūctis sermonibus vr̄is. Gaudete in dño ieſu meo magiſtro vr̄o vos i cliti pceres celi beati ap'li gaudete i xp̄o ipso ꝛ itez̄ dico gaudete cū xp̄o familiari leticia. Ecce em̄ quē vidiſtis in medio vr̄i esurietē ꝛ ſitientē fatigatū: ꝛ his ſimilia carnis ifirma tolerantē ab'oib⁹ reprobari ꝛ cū ſceleratis reputari quō vicit: quō regnat: quō ei oia sub pedibus sunt: cuꝝ gloriosus in suo diuino lumine fulget ꝛ sui gaudij sueꝝ ineffabilis gloriæ: nūc vos socios habet qui olim pmāſiſtis cū ipso in tentatiōib⁹ suis ꝛ vexatiōnū eius consortes fuiſtis. Adorate nunc dulcia illa genua que ſe curuauerunt ante vos vſq; ad terram sedē tib⁹ vobis ad sacratiſſimā cenā. Adorate nūc sacroſctās illas man⁹ q̄b⁹ puluerē pedū vr̄oꝝ rex regū lauare ꝛ extergere dignat⁹ est. Gaudete in ieſu principe militie vr̄e vos martyres gl'iosi: qz ipm p quo tradidiſtis in mortez alias vr̄as ipm inq̄ ieſum filiū dei possidetis p̄miū certaminis vr̄i. Gaudete i ieſu summo doctore veritatis: o venerādi cōfessores ꝛ doctores: qz quē olim doctrinis sacris ꝛ opib⁹ iuſtis confeſſi estis coꝝā hoib⁹ nūc cōfitet vos coram patre suo ꝛ sanctis āgelis ei⁹. Gaudete i ieſu virgine ꝛ virginū sctificatore vos paradiſico le virgines vos āgelis sl'es: qz ecce quē amaſtis: quē optaſtis: quē ardētib⁹ desiderijs expetiſtis p cui⁹ amore terrenos sponsos ꝛ oēm ornatū seculi p̄tēpſiſtis sūmi regis filiū nūc videtz: nūc tenetz: nūc in ei⁹ castis āplexib⁹ q̄escitis: ꝛ diuelli a vobis nulla inſidiatoris fraudulētis pōt. Uerū aūt iter oēs celicolas vberrimū tibi gaudiū sit o maria virginum virgo singularis: roſa celice amenitatis: plucidū ſydus iter p̄means lucernas diuini luminis ſuſceptiuas in ieſu tuo dulciſſimo filio ſola pre oib⁹ gaude gaudio magno: qz quez vt hoiem pepiſti ꝛ pp̄ijs vberib⁹ enutriſti ipz cū āgelis ꝛ vniuerſis ciuib⁹ celi adoras: vt deū vinum ꝛ verū. Gaude felix mater: qz quē vidiſti in ligno crucis pendētē vides in celo regnātē cuz gl'ia magna: vides oēm altitudinē celeſtiū terreſtriū ꝛ in fernoꝝ maieſtati ei⁹ inclinatāz oē robur inimicoꝝ ei⁹ attritū. Gaudia gaudioꝝ ſint tibi ois pulchritudo sanctoꝝ. Beata hieruſalē mater nr̄a q̄ rursum est feſtiuitatē age letabūdam ꝛ indeficientē in viſione pacifica tui ieſu libertatis tui autoris. Et tu nūc ſurſum eleuare aīa mea quali potes conatu ꝛ sacris te ingere milib⁹ letantiū i dño ieſu. Illuc fidei ꝛ ſpei vehiculo perge: ibi per charitatis ardorē conuerſare vbi xp̄s est in dextera dei sedens. Intende mentis oculū in lumine vultus eius luſtra ac deoſculare gratulanda deuotiōe ſingula loca feliciū plagarū eius de q̄bus egreſſi sunt p̄cioſi illi liquores ſanguinis sacri q̄ te appreciauit vnigenit⁹ dei ꝛ sancti ſpūs ducit in vitā eternam. Hec Anſel. ¶ Oratio.

Adoran a mem ra xp̄i.



GRatias et laudes tibi ago dñe deus me⁹ mia mea q̄ me dignat⁹ es creare ꝛ redimere atq; ad tui cognitionē pducere ꝛ p sacri baptiſmatis ablutionē inter filios adoptionis aggregare. Te laudo: te glorifico qui me sepe per multa defluentem vitia ad emendationem expectaſti ac de tribulationibus ꝛ periculis multis liberaſti: tibi gr̄as ago' pro inceptis in me gr̄e tue donis que de p̄ecor vt miſericorditer p̄ficias: meq; in viam ſalutis eterne dirigas: ad tuā viſionem feliciter perducas. Amen.

¶ De assumptione et laude beate virginis. Capitulum. lxxxvj.



PErmanſit autē beata virgo q̄diu vixit in mōte syon p̄dicto vbi est cella in qua post aſcenſionē filij sui morabat orationi vacando ꝛ ea q̄ cognouerat reuoluendo. Est etiā ibi alia cella beati iohānis euangeliſte q̄ fuit p̄ria eccleſia mūdi: in q̄ celebrauit primā miſſaz in cōſpectu beate virginis ꝛ q̄diu ipſa vixit post aſcenſionez filij. Quo q̄dē tēpore quantis doloris ꝛ amoris ardoribus estuauerit testat Hieronym⁹. q̄ de ea sic ait. Ceteruz rogo cogitate attenti⁹ ꝛ perpendite diligentius q̄b⁹ afficiebat beata ꝛ intemerata virgo doloribus post xp̄i aſcenſuz ad celos expletis oib⁹ que de ipso erāt ab āgelis p̄dicata ꝛ a prophetis multi pharie multiſq; modis p̄ſignata: diuinis declarata oraculis: virtutib⁹ exhibita: ꝛ q̄ humanitatis ſūt oſtenſa p̄ſagijs. Queſo ſiqua sunt in vobis viſcera pietatis cōſiderate quo cruciabat amore: quo ve deſiderio estuauit hec virgo dū reuolueret animo cūcta q̄ audierat: q̄ viderat q̄ cognouerat. Puto q̄ q̄cquid cordis est: q̄cquid mentis: q̄cq̄d virtutiſ hūane ſi totū adhibeas nō ſufficietvt cogitare valeas quāto indeſinēter cruciabat ardore p̄ij amoris: quantis mouebat votis repleta ſpiritusancto: quātis celeſtiū ſecretoꝝ trāſportabat incitamētis. Forte ſ̄ pre nimio amoreū loco q̄ ſepulc⁹ dr̄i interduz eā habitaſſe credimus quatenus p̄ijs pasceret itern⁹ amor obtutibus. Sic nanq; loc⁹ medius est hinc inde cōſtitutus vt audire poſſet eius aſcenſionis veſtigia ꝛ locū ſepulture ac reſurrectiōis seu oia in quibus paſſus est loca inuiſere: nō q̄ tā viuentē quereret cum mortuis ſed vt suis solaret aſpectib⁹. Et ideo q̄ sepe locoꝝ recreabatur viſitationib⁹: ꝛ quē genuerat fideli ſpū mētis ꝛplexabat āplexibus: iterū q̄ sane angelus: gabriel intactam cuſtodiuit ꝛ iohannes virgo virginem ſeruauit ſuiſq; deſeruiuit obſequijs: non q̄ eximi⁹ ille ſanctoꝝ chorus apoſtoloꝝ eam de-

A Marie vocatio.

Hiero:

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

seruerit inter quos post resurrectionẽ intrãs ꝛ exiens familiarius contulit de xp̃i incarnatione: ꝛ ad exemplũ humane vite cõuersatio eius post ascensionẽ xp̃i generaliter cũ apostolis fuit quousq; dispersi sunt. hec Hiero.

Cella marie. Est aũt in monte syon magna ꝛ deuota ecclesia in qua solebãt esse cũ abbate canonici regulares ꝟm regulã beati Augu. dño seruientes infra quã est cella i qua habitauit beata ỽgo diebus vite sue post ascensionẽ filij sui: ꝛ ppe illã cellã est ꝛ alia cella in qua migrauit ad celũ per angelos assumpta. Cuj⁹ dormitionis oẽs apostoli dicunt interfuisse et in vallis iosaphat medio eã sepelisse. Jbi ei sepulchrũ eius multũ venerabile ostẽdit qõ in maxima

Uallis iosaphat. reuerentia etiã apud saracenos habet. Hec aũt vallis licet adhuc sit valde ꝓfunda multum tamen est impleta. Sepulchrũ em̃ virginis gloriose tunc erat in superficie ipsius vallis nũc est longe sub terra intãtũ ꝙ etiã ecclesia eiusdẽ cũ sit valde alta ꝛ testudinata cum ipso sepulchro penitus sit sub terra et vallis desup tota plana. Jn supficie tñ vallis est editiciũ modicũ ꝗsimile capelle qõ postq; quis intrauerit descendit ꝑ gradus quinquaginta in ecclesiam ad sepulchrũ vbi est pulcherrimũ altare marmoreũ ꝛ cripta ac desup edificata ecclesia pulcherrima rotũda ꝛ tabulatu lapideo discreta in honore ipsius beate ỽginis dedicata. cuius in superioribus quatuor habent altaria ꝛ in inferioribꝫ vnũ in orientali plaga: et ad dexterã monumentũ vacuum cernit in quo sancta maria aliqñ pansasse dicitur: sed a quo vel quando sit ablata nescit. Hanc ecclesiam intrantes vident ad dexterã insertã parieti petram in qua dñs nocte qua tradebat orauit vestigijs genuũ ꝗsi cere molli impressis. Et solebãt in ea esse monachi nigri cũ abbate ꝟm regulã beati Benedicti dño seruientes. Sed quo ordine beata ỽgo hinc ad supna trãsierit regna nulla catholica narrat hystoria. Nec inuenit apõ latinos aliqs tractatoꝝ de ei⁹ morte aliqd aperte dixisse cũ nec ipse qui hãc ante crucẽ dñi accepit in suã i. iohannes euãgelista de hoc posteris aliqd retinendũ scriptis legit mandasse. Null⁹ em̃ hoc fidelius narrare potuit si illud deus manifestare voluisset ꝙ ille vtiq; q̃ hãc nutriendã suscepit. Restat ergo vt hõ mendaciter nõ fingat apertũ quod de⁹ voluit manere occultũ. vñ Hiero. Monstrat aũt sepulchrum eius cernentibus nobis vsq; ad presens in vallis iosaphat medio que vallis est inter montem syon ꝛ montẽ olyueti posita vbi in eius honore fabricata ẽ eccl'ia miro tabulatu lapideo

Hiero.

B dubitat an cũ corpore assumpta sit. in quo sepulta fuisse ab oĩb⁹ ibidẽ ꝓdicatur sed nunc vacuũ cernentib⁹ ostendit. Hec idcirco dixerim ꝙ multi nostrorũ dubitant vtrum assumpta fuerit simul cũ corpe an obierit relicto corpore. Quo aũt vel quo tempore aut a quibus personis sanctissimũ corp⁹ eius inde ablatũ fuerit vel vbi transpositũ vtrũ ve surrexerit nescit cuius nõnulli astruere velint eã iam resuscitatã ꝛ beata cũ xp̃o immortalitate in celestib⁹ vestiri. Verũtñ quid horũ verius censeat ambigimus. Melius tñ deo cui nihil impossibile est cõmittim⁹ q̃ aliquid temere diffinire velimus auctoritate nostra quod ꝓbamus. hec Hiero. De hoc Augu. in quodã sermone longo inter cetera sic dicit non tamẽ asserẽdo. De sanctissimo corpore ꝑpetue virginis marie eiusq; sacre aie assumptiõe loq̃ suscipientes hoc ipm̃ dicim⁹ ꝙ in scripturis postq; dñs eã in cruce discipulo cõmẽdauit nihil de ea reperit ꝓter qõ lucas in actib⁹ cõmemorat dicẽs. Hi oẽs erant pseuerãtes vnanimiter in oꝛone cũ maria matre iesu. Quid ergo de morte quid de assumptione eius dicẽdũ est vnde scriptura nihil cõmendat nisi q̃rendũ rõne qõ sentiat veritati. Fiat ergo ipa ỽtas sine qua nec valet auctoritas. Memores igit conditionis humane mortẽ illã beatissime tpalẽ dicere nõ metuim⁹: sed si eã dicimus resolutã in cõmunẽ putredinẽ vermẽ ac cinerẽ: deliberãdũ est si tãte cõueniat sanctitati tãte aule dei ꝓrogatiue. Scim⁹ em̃ dictũ primo parẽti: ꝙ puluis es ꝛ in puluerẽ ibis. Hanc conditionẽ caro xp̃i eua sit q̃ corruptionẽ nõ sustinuit. Excipit g̃ ab illa generali sententia de ỽgine sumpta natura. Mulieri q̃z dixit deus. Multiplicabo erũnas tuas in dolore paries. Erũnã sancta maria sustinuit cuius aiam doloris gladius ptrãsiuit: sed sine dolore genuit. Maria g̃ excipit a q̃busdã generalib⁹ quã tãta attulit dignitatis ꝓrogatiua. Si g̃ eã dicim⁹ mortẽ subisse: nec tñ vinculis retineri nũquid impiũ erit. Si voluit dñs integrã matrẽ ỽginitatis seruare pudore et cur nõ velit incorruptã seruare a putredinis fetore? Nunq̃d nõ ptinet ad benignitatẽ dñi matris seruare honorẽ q̃ legẽ soluere nõ venerat: sed adimplere. Qui em̃ in vita prẽ ceteris illã gr̃a sui cõceptus honorauit piũ est credere eã in morte singulari saluatiõe etspirituali gr̃a honorasse. Putredo ꝛ vermis hũane est opprobriũ cõditiõis. Ab hoc opprobrio cũ iesus sit alienus natura sancte marie ỽginis excipit quẽ iesus de ea sumpsisse probat. Caro em̃ iesu xp̃i caro est sancte ỽginis marie quã supra astra trãsuexit honorans oẽm humanã naturã multo magis maternã. Si natura mr̃is est filius cõueniẽs est vt sit ꝛ filij mr̃: nõ quãtũ ad vnitatẽ psone: sed quãtũ ad vnitatẽ corpalis nature. Quantũ igit intelligo: quãtũ credo: sancte marie alia excellẽtiori q̃dã ꝓrogatiua a filio honorat possidẽs corp⁹ suũ qõ genuit glorificatũ. Et q̃re nõ suũ per qõ genuit si nõ obtinauerit nec dũ tãta perspecta certa auctoritas. Uere credo et ꝓ qõ genuit: q: ditur c sanctificatio dignior est celo q̃z terra. Tã prẽ corpore

C Assum cre

cioſum theſaurſ digni⁹ eſt celſ ſeruare ꝯ̄ ter
rā. Tantā integritatē merito incoꝛruptibili-
tas nō putredinis vlla reſolutio ſequit. Illō
ſacratiſſimū coꝛp⁹ in eſcā vermib⁹ traditū: qꝛ
ſentire nō valeo dicere ptimeſco quā eſtima
tionē ꝓcul ꝓpellit incompabilis gr̄e mun⁹ q̄
me dicere multarū ſcripturarū ꝛ ſideratio in
uitat. Cōfitēdū igit̄ cēſeo mariā ad eternita-
tis gaudia aſſūptā benignitate xp̄i honora-
biliuſq; ſuſceptā ceteris quā gr̄a honoꝛauit
ꝓe ceteris atq; ad cōem hūanitatē nō eē ad
ductā poſt mortē putredinis: vꝛ zvermis ꝛpul
ueris q̄ ſuū ꝛ olim genuit ſaluatoꝛē. Si elegit
Dañ. iij diuina voluptas inter igneū flāmas puero⁹
veſtimēta ſeruare illeſa: cur abnuat in mr̄e
Jone. iij ꝓpria qō elegit in veſte aliena. Jonā ſuare
in vētre ceti incoꝛruptū voluit ſola mia. Ma
riā incoꝛruptā nō ſernabit gr̄a? Seruat⁹ eſt
Daniel. Daniel intēperatiſſima fame leonū: nō ſuā
da⁊ē maria tātis donata meritis ỹtutū? Hec
ḡ cūcta q̄ dicim⁹ qꝛ naturā ſuaſſe cognoſcim⁹?
in integritate q̄z marie pl⁹ gratiā ꝯ̄ naturā
potuiſſe nō dubitam⁹. Xp̄s ḡ letari facit ma-
riā alā ꝛ coꝛpe in ꝓpio filio necvllā ſequi coꝛ
ruptionis erūnā quā nulla ſecuta eſt tm̄ pa-
riendo filiū integritatis coꝛruptio vt ſit ſemp
incoꝛrupta quā tāta pfudit gr̄a: ſit itegriter
viuens q̄ oiz integrā genuit vitā. Si ḡ dixi vt
debui approba xp̄e ꝛ tui. Si vero nō vt debui
ignoſce obſecro tu et tui. hec Augu. Sic ergo
nō eſt credēdū q̄ maria moꝛtua nō fuerit ſed
Aſſum- moꝛtua eſt: ac tm̄ caro eius nō cōputruit. Alia
pta ē ſu cōiuncta eſt iterato coꝛpi moꝛtuo: ꝛ ita aſſum
per oēs pta eſt i celū cū coꝛpore glorificato. Uera aūt
choꝛos ꝛ indubitata de eius aſſumptiōe ſentētia hec
āgeloꝝ. eſſe ꝓbatur. vt ꝛz Apoſtolū. ſiue in coꝛpe: ſiue
extra coꝛp⁹ ignoꝛātes aſſumptā tm̄ ꝛ exaltatā
Hiero. ſuper oēs chooꝛos angeloꝛū credamus. vnde
Hieron⁹. Hec eſt dies p̄clara in qua vſq; ad
thꝛoni celſitudinē intemerata mater ꝛ virgo
ꝓceſſit atq; in regni ſolio ſublimata poſt chri
ſtum glorioſa recedit. ¶ Sic itaq; vbiq; cōfi-
denter de illa ſancta dei canit eccleſia q̄ō de
nullo alio ſanctoꝛū fas ē credere vt vltra āge
loꝛū vel archangeloꝛū merita tranſcenderit.
Qꝛ ꝛ ſi ſimilitudo promittit̄ ſanctis ỹtas de
negab̄. Ad cui⁹ ꝓfecto exequias quantū fas
D Exeq̄as eſt credere famulabāt angeli: ꝛ vniuerſe celi
marie ce cōgratulabant curie: qꝛ credendū eſt militiā
lebraue celoꝛū cū ſuis agminibus feſtiue obuiā ve-
runt an niſſe genitrici dei: eamq; ingenti lumine cir-
geli. cunfulſiſſe ꝛ vſq; ad thꝛonum olim ſibi etiam
ante conſtitutionem mundi paratum cum
laudibus ꝛ canticis ſpiritualibus per duxiſſe
nulli dubium omnem illam celeſtem hieru-
ſalem tunc exultaſſe ineffabili leticia: tunc io
cundatā eſſe ineſtimabili charitate: tūcq; cū
omni gratulatione iubilaſſe. Qm̄ feſtiuitas
hec q̄ nobis reuoluit aia illis omnibus facta
eſt continua. Nec immerito. Credit̄ em̄ q̄ ſal
uator olim ipſe quātū dat̄ intelligi ꝓ ſe totus
feſtiu⁹ occurrit: ꝛ cū gaudio eā ſecū in thꝛono Saluā-
collocauit q̄ ſi gaudiū ſit in celis de quolibet tor mr̄i
pctōre cōuerſo: multo magis putandū eſt ꝓ occurrit
tante virginis exaltatione ꝛ gloria q̄ exalta
tio ſit in ſupnis. Cui⁹ nimirū feſtiuitas olim
ſupnoꝝ eſt gloriatio: celicolarūq; cōgratula
tio ꝓeſertim qꝛ ei⁹ celebritas laus ꝛ fauoꝛ eſt
ſaluatoꝛis. vñ credimus (vt ſupra dictū eſt) q̄
nō hūc tm̄ diē ſolēnē ducūt ꝓ eius amoꝛe an-
nuū verū continuū etiā ꝛ eternum iocundita
tis ꝛ leticie veneꝛationis obſequio cū oi tripu- Matrē
dio amoꝛis et gaudij. Nec immerito oīs illa ieſu cu-
celeſtis ciuitas cōgratulāt et veneꝛāt matrē ria cele-
cuius ſemp adoꝛat filiū regē añ quē tremunt leſtis ho
ptātes ꝛ curuāt oē genu. Quā ſi diligēter aſpi noꝛat.
cias nihil ỹtutis eſt: nihil ſpecioſitatis ꝛ glie
qō non in ea reſplēdeat. Et tō ſi placet talis
ꝛ tanta ỹgo placeat ꝛ opus ỹtutis cuius vita
oim diſcipula eſt: cuius moꝛes inſtituta ſunt
oim eccleſiarū: q̄ ꝓcellit cūctis ſupeminet vni
uerſis: ꝓpterea q̄cūq; ỹgo ſibi ab ipſa optat
premiū: ꝛ implorat auxiliū dz imitari exēplū.
hec Hiero. vnde ꝛ Bernar. Preciosum hodie Bern.
munus terra noſtra direxit in celū vt dādo ꝛ Maria
accipiēdo felici amicitiarū federe copulētur dona di-
humana diuinis. Illo em̄ aſcēdit fruct⁹ terre mittit de
ſublimis vnde data optima deſcēdunt. Aſcē- celo.
dens in altū virgo ſancta maria: dabit ipa q̄z
dona hoibus. Siquidē nec facultas ei deeſſe
pōt nec volūtas. Regina celoꝝ eſt miſericors
eſt mr̄ vnigeniti dei. Nihil em̄ ſic pōt poteſta
tis ei⁹ ſeu pietatis magnitudinē ꝓmendare.
Niſi forte aut nō credit̄ dei filī⁹ honoꝛare ma
trē aut dubitare q̄s pōt oīno in affectū chari
tatis tranſiſſe marie viſcera in q̄b⁹ ipſa q̄ ex
deo charitas nouē menſib⁹ coꝛpaliꝛ reſeuit.
Et hec q̄dē ꝓpter vos dixerim fratres vt in
interim ſilea bñficia q̄ ꝓ ipſius glorificatiōe
cōſequimur: ſi eā diligim⁹ gaudebimus vtiq;
qꝛ vadit ad filiū niſi forte qō abſit inuentrici
gratie omnimodis inueniamur ingrati quē
em̄ in caſtellū hui⁹ mūdi intrātē ꝓnus ipſa ſu
ſceperat ab eo ſuſcipitur hodie ſancta ingre
diēs ciuitatē. Sed cū quāto putas honoꝛe: cū
quāta exultatiōe cū quāta gloria. Nec in ter
ris loc⁹ dignioꝛ ỹginalis vteri tēplo in q̄ dei
filiū maria ſuſcepit: nec in celis regali ſolio q̄
beatā mariā hodie filī⁹ dei ſublimauit. Felix
nimirū vtraq; ſuſceptio ineffabilis vtraq;:
qꝛ vtraq; inexcogitabilis ē. Ut q̄d ei hodie ea
in eccleſijs Xp̄i euāgelica lectio recitat̄ i qua
mulier bñdicta in mulieribus excepiſſe intel
ligit̄ ſaluatoꝛē. Credo vt hec quā celebriam⁹
exceptione aliquatenus eſtimetur: immo vt £ Pieros
iuxta illi⁹ ineſtimabilē cognoſcat̄ riſta. Quis gatiue
ēt ſi linguis hoim ꝛ āgeloꝝ loquat̄ explicare marie.
valeat quēadmodū ſupueniēte ſpū obūbrāte
ỹtute altiſſimi: dñs maieſtatis quē nō capit
vniuerſitas creature i terra ỹginea ſeſe clau-

sit viscera factꝰ hō. Sedz illud quis excogitare sufficiat cꝫ gloriosa regina mūdi hodie processerit: z quāto deuotiōis affectu tota in eiꝰ occursum celestiū legionū ꝓcurrerit multitudo: qs explicare queat qbꝰ ad thronū glorie cāticis sit deducta: cꝫ placido vultu: cꝫ serena facie: cꝫ letis amplexibꝰ suscepta a filio: z sup oēm exaltata sit creaturā: cū eo honore quo tanta mater digna fuit: cuz ea gloria que tm decuit filiū. Felicia prorsus oscula labijs ipressa lactentis cui ꝟgineo mater applaudebat i gremio. Uerū nūquid nō felicioza censebimꝰ que ab ore sedētis in dextera patris hodie in beata salutatiōe susceperit cū ascēderit ad thronū glorie epithalamiū canēs z dicens: osculet me osculo oris sui. Xpi gnationē: Marie assūptionē qs enarrabit? Quātū ei gre in terris est adepta pre ceteris: tantū z in celis obtinet glorie singularis. Qđ si oculus non vidit: nec auris audiuit z in cor hois nō ascendit q̄ preparauit deꝰ diligētibꝰ se: z qđ de rebꝰ certū est diligēti pre oibꝰ quis loquit. Felix plane Maria z multipliciter felix: siue cū eū excipit salutatiōe: siue cū a salutatore suscipit. hec Bern. vñ etiā Ansel. Cū xps matrē in regnū suum assumeret: z ei magnificētiā glorie decreuisset ostendere: cuiꝰ precor dignitatis z honoris apparatibꝰ intendebat tota curia ageloz. Quibus vocibꝰ exultationis atqz salutis resonabant vniuersa tabernacula antiquoz patrum ipsi curie tūc nup associatoz. Certe crediderī oēs illius patrie ciues festiuiori solito: z sublimioris decoris nitore ad aduētū matriz dñi sui ꝓparari: ac noua quadā z ineffabili iocūditatiz grā ꝓrante rei expectatiōe cōturbilare. Et qđ mirū. Ipse iesus deꝰ z dñs oim filiꝰ ipsius castissime virgis z dñe reruz: ipse ei sicut vnice sue matri totus festiuus occurrere volebat: ne z aliquis de familiaribꝰ suis se a tanti gaudij lumen sitate subtraheret. Utqz moris inter hoies esse scitur vnūquēqz bonū ierū cuiuscqz prepotētis dñi eo maiori gaudio in aduentu amici sui exultare quo ipsum dñm suuz cognoscit aduētatē amicū magis amare. Cū ꝟo de aduentu parētū dñi sui agit de quoruz spāli dilectiōe nullꝰ vlla dubitatiōe tenet ille nimirū magis felicē se estimat: qui maiori iubilo z festiuiori occursu letitie frena relaxat. Si ergo hec ita se habent apud hoies qbꝰ si qua bonitas est longe tñ supioz ciuiū bonitati impar est cōtēplet ato quo pōt: quo gaudio: qua festiuitate: qbus cōcētibꝰ inuitāt oēs beatoz spirituū ordines qñ z vnicā matrē dñi sui aduētare: z ipsum dñm deū suū ei videbāt oi gloria sua decoratū velle occurrere. Stipatus itaqz mille milibꝰ: imo innumerabiliū angeloz agminibꝰ deꝰ ipse huic pissime matri sue de hoc mundo migranti occurrit eāqz sup oēs celos exaltatā: cuncte secū creature penitus dñatur am in thronō glorie cōuocauit, O ter beata in eo statu quo cōdita fuerūt esse de dies tanti occursus gloriosa: z felix dies tā preclare exaltationis Beata z celebris dies tam preclare sublimis glorificationis festiua et z omni seculo admirabilis. Dies enim illa non soluz te domina ineffabiliter sublimauit sed celum ipsum quod penetrasti necnon cūcta que in eo sunt noua z ineestimabili gratia decorauit. Noua q̄dē gra celum decorauit: qz priorē gloriā eiꝰ ex ꝑsentia tua vtra qꝫ dici possit aut cogitari magnificauit. Nā tu oña illuc ascēdēs: noua illud ac ꝑcellēti fructū tuarū dignitate irradias: imēsaqz miserationū z grarū luci plustras. Eadēqz q̄z dies tui ascensus eos q̄ ciues celi ab initio creature esse meruerūt solita festiuiori exultatiōis gaudio iduit. Qz nāqz p gloriosuz fructū fecūde ꝟginitatis tue vident semirutā ciuitatē suā reintegrari vere i tuo aduētu p quē tātū bonū meruerūt gaudij sui magnitudo iure debuit augmētari. Terrā ēt dies exaltatiōis tue o beatissima feminarū mira gra irrigauit qz dū te quā dese z in se alioz hoim lege ꝑgentā nouit vsqz ad creatoris oiuz thronū exaltari recognoscit antiq̄ maledictiōis penā quā in ꝑtō primorū filioz suoz se merito excepisse sciebat tā pertāte bñdictiōis tue abūdantiā se euadere indubitāter credebat. Quid ampli⁹ dicere possum dña. Immēsitate q̄ppe gre z glorie tue cōsiderare cupiēti sensus deficit lingua fatiscit. ¶ Quēdamodū em̄ ota q̄ in celo sunt p glorificationē tuā ineffabiliꝰ decorant: ita p eade glorificationē cūcta q̄ in terra subsistūt: ineffabiliter sublimant. Singula nēpe imense dignitatis decꝰ ꝓfecerūt cū p tuā beatā z integerrima ꝟginitatē deū suū quē ñ cognouerāt agnoscere: z agnitū colere: atqz amare meruerunt: qñ oēs celos ascēdere: ac in dextera dei sui dñi electi filij tui exaltare cognouerūt. In eo etiā dicerūt se eidē deo suū totū debere qđ sunt qñ tu que inter illa z de illis vna fuisti tantaz dignitatis eminentiam meruisti. Nihil igitur aut idolis hoies: aut velle alie reꝛ ipēs idolorum cultoribus se debere intellexerunt: vbi z singularem actorem sui ex castissimo vtero tuo ad restitutionez prime creationis sue progenitum susceperunt: z te per quaz amissam dignitatē suam recuperauerunt: oi creature tam sublimiter ꝓponi inspexerūt. Quas igit laudes: quasve gratarum actiones: nō soluz humana: sed etiam omnis creatura huic sacratissime virgini debet. Purissima nāqz sāctitas: ac sctissima puritas pissimi pectoris eiꝰ oēm ois creature puritatē seu sanctitatē incō parabili sublimitate transcendens hoc p meruit vt operatrix perditoꝛ orbis dignissime fieret. Uñ quid laudis ꝓ tā ineffabili bono ipe p eā reparatus mūdus ei iure debeat cor alicuiꝰ sub carne mortali viuētis estimare nulla tenus sufficit vtqz cūcta que deus fecit z vult iure dñatur am in thronō glorie cōuocauit, O ter beata in eo statu quo cōdita fuerūt esse de

Ansel.

Occursus celestium.

Occursus xpi.

Comitiua xpi.

Laus Marie exupat sensum linguā

Laude Marie

stiterunt: ꝙ hāc beatissimā vt virginē in statū pristinū restituta sunt oia. Sicut ergo de sua potētia cūcta patrādo pater est ꝛ dñs omniū ita beata maria suis meritis cūcta reparā do mater est ꝛ dña rerū. Deus est ēm dñs oium singula in sua natura propria tussiōe cōstituē do: maria est dña rerū singula congenite dignitati per illā quā meruit gratiā restituēdo. Et quēadmoduꝫ de⁹ ex sua substantia genuit eū ꝙ quē cunctis originem dedit: ita maria de sua carne peperit illū qui i decorē prime creationis oium cuncta restituit. Itē nulla rerum species nisi p dei fieliuꝫ facta subsitit: ita lex debite dānationis neminē deserit nisi quē ab ea filius marie absoluit. Quis igit̄ ista recto sensu ꝛ corde sincero perpendēs plene percipere queat excellentiā dñe huⁱ⁹: per quā tam ineffabili gratia ꝛ tā inestimabili electiōe erectus est mūdus. Quis inq̄ mirā ꝛ oī rei p̄ter hanc inauditā mulieris istius gratiā oculis mentis aspiciens nō obstupescat ꝛ nō modo elinguis verūetiā tante rei comprehensione prorsus immunis fiat. Quapropter ea q̄ nobis sunt ipenetrabilia intermittentes precib⁹ impetrare nitemur: vt qō itellectu capere nequimus saltem effectu obtinere mereamur. Per has ergo ratiōes impossibile est vt aliqs ad eam conuersus ꝛ ab ea respect⁹ dānet. Nāq; ipsa genuit eū ꝙ quā mortua reuiuūt. per quē hoies ex pctō saluant: qz nō est iustificatio nisi quā ipsa in vtero fouit: nō est salus nisi quā ipsa peperit. Ipsa est ergo mater iustificantis ꝛ iustificatoris. Ipsa est mater saluantis ꝛ saluatoris. Igitur mater dei q̄ solus damnat: qui sol⁹ saluat: quē solū timemus in quo solo speram⁹ est mater nr̄a. Judex ꝛ saluator noster ē frater noster. Quomō ergo desperem⁹ cū salus siue dānatio nr̄a ex boni fratris ꝛ pie matris pēdeat arbitrio. Nūquid sustinebit bonus frater puniri fratres suos q̄s redemit bona mater dānari filios suos quoꝝ ipsa redēptorē genuit: dulcis mater rogabit dulcē filiū suū pium fratrē nostrū filiū pro filijs: vnigenitū pro adoptatis. Pius filⁱ⁹ libēter audiet matrem pro filijs: vnigenit⁹ ꝙ his quos adoptauit: dñs pro his quos liberauit. hec Ansel. Exultemus igit̄ ꝛ nos miseri cum celicolis ꝛ creaturis vniuersis ꝙut possumus ac talē ꝛ tantū ẏginē pro nr̄o modulo laudare studeam⁹. vñ Hiero. Ad hec nos prouocans ꝛ inuitans inter cetera sic ait. Idcirco letamini ꝛ laudate: qz si deū ore prophetico in suis sanctis laudare iubemur multomagis eū in hac celebritate beate ẏginis matris ei⁹ oportet cū hymnis ꝛ cāticis diligēti⁹ extollere: et dignis deo iubilare: preconijs ac mysticis honorare muneribꝰ. Nulli dubiū q̄n totū ad glorią laudis ei⁹ ptineat q̄cq̄d digne genitricis sue ipensum fuerit ac solenniter: pfecto q̄cq̄d hūanis potest dici verbis minus a laude celi: qua dininis est ꝛ angelicis excellētijs p̄dicata ꝛ laudata p̄conijs. A prophetis q̄dē prenūciata: a patriarchis figuris ꝛenigmatib⁹ pre signata: ab euāgelistis exhibita ꝛ mōstrata: ab āgelo venerabilr atq; officiosissime salutata. Tñ et si ad hec nemo ydoneus inuenir votis oibus cessare nō debet: etiā quilibet pctōr a laudib⁹ quamuis explere nō queat qō sentir. Un ꝛ sermo diuinus cū de pctōre ageret in ps. Sacrificium inquit laudis honorificabit me: ꝛ illic iter quo ostendā illi salutare dei. Ac si patenter dicat. Illic iter est laudis ad laudē sine fine mās urā: ꝫ nemo apprehēdit illud nisi ego premōstrauero. Propterea qz iter: salutꝫ nr̄e in laudib⁹ est saluatoris hortor vos et cōmoneo in hac sacra solennitate genitricis dei marie nolite cessare a laudib⁹. Et quāuis speciosa laus nō sit in ore pctōris noli cessare: qz ide promittit tibi venia. vñz oib⁹ vt laudes. Alioqn nisi iuxta modulū ingenij nr̄i deū laudare in sanctis suis studeamus quomō eum iuxta multitudinē magnitudinis ei⁹ laudare poterimus. Oino hoc pretermittendū nō est qō impleturi sum⁹ quādoq; ꝑm q̄ dr. Beati qui habitant in domo tua dñe: in secula seculoꝝ laudabunt te. Interim ẏo qz immensus est quod voce nō possumus: nec facundia valem⁹ exeq̄mur votis ꝛ medullis; cordis. h̄ Hiero. ¶ Assūptio beate virginis fuit olim p̄figurata quādo: archa dñi in domū regis dauid est trāslata. Rex dauid coraz archa cytharizauit: et eā cū magno tubilo in domū suā adduxit. In archa manna celi continebat ꝛ cōuenienter per eā beata virgo designabatur: qz panē angelorū quez hō māducauit ipsa generauit. Archa de ligno cethiz imputribili erat facta figurās q̄ maria in putredinem nō est redacta. Rex dauid qui coz̄ archa subsiliēdo cytharizauit regem celi ꝛ terre xp̄m prefigurauit q̄ vt creditur matri sue personaliter occurrit ꝛ eā cuz magno tubilo in domū suā introduxit. Assumptio etiā marie olim fuit iohānī in pathmos insula p̄figurata. Nā mulierē quādam admirabilē in celo videbat: que sole amicta erat et maria circūdata: diuinitate in celū ascēdebat. Luna sub pedib⁹ eius esse videbar ꝙ qō perpetua stabilitas marie designatur. Luna ēm instabilis est: nō diu manet plena: ꝛ designat mūdū ꝛ oia terrena. Hec instabilia maria cō tenens sub pedib⁹ cōculauit ꝛ ad celū vbi oia stabilis sunt anhelauit. Coronā etiā in capite suo mulier habebat que in se stellas duodeci cōtinebat. Corona consueuit esse honoris signū ꝛ signat honorē glorioſe ẏgini cōdignū. Per duodecim stellas apli intelliguntur qui in discessu marie oēs affuisse dicunt. Mulieri sunt date ale ad volādū ꝙ quas itelligit assūptio tā corporis ꝙ aie. Festiuitas aūt huius sancte assumptiōis figurata fuit olim in matre salomonis. Salomon ei rex in throno glo:

ps. xlix.

psal. lxxxiij.

Figura. ij. reg. vj

Apo. xij

ij. re. ij.

rie residebat: et matri sue thronū ad dexterā
H Felicitas marie. poni faciebat. In quē ipsaz a dextris suis locauit: z q̄dcūq; petierat sibi nō negauit. Sicz xp̄s matrē suā a dextris suis locauit: z oīa quecunq; voluerit ab eo impetrabit. O felix maria z omni laude dignissima. O virgo maria dei genitrix gloriosa. O sublimis puerpera que deū auctorē celi z terre quē oīs creatura non capit: tuo immaculato utero clausum gestasti. Quid nos tātilli: quid actione pusilli: quid in tuis laudib⁹ referemus: cū etiā si oīm nostrū membra verterent in linguas te laudare nullus sufficeret: Quid dicaz paupigenio: cū de te q̄cq̄d dixero minor laus est q̄ dignitas tua mereatur: Quid ergo de te dicam: quid referā cū non sufficiat lingua carnis tuas enarrare virtutes: O maria tui recordatio nominis melle dulcior nectare suauior fessos recreat: mestos letificat: oppressos releuat: errātes ad viā salutis reuocat: z peccatores ne desperēt sue suauitatis odore confortat. Sicut em̄ tempore vernali cuz ad alta celi sol incipit ascendere: z terris fecunda radiorum suorū luminositatē infundere: vegetabilia: cuncta hyemali glacie constricta incipiūt reuiuiscere: animātia quoq; z volatilia in antris z specubus ac diuersis quibusq; latibulis abscōdita ad tante lucis nouitatē respirare incipiūt: ac vires resumere: et cordis letitiā cātibus z plausibus letabūdis ostēdere: hoies quoq; senes cū iuuenib⁹ ei⁹ in aduētu exhilarantur z tota supficies terre decore induitur: et applaudit ac cōgratulat. Sic nobis accidit cū sole amicta: virgo fecūda: regina celi: preelecta vt sol: fines cordis nostri ingredit: z memoria ei⁹ mētib⁹ nostris rutilātibus absq; nube infundit: cōtinuo nāq; dulcie oīs ad tante lucis immēsitatē resoluit: arida cuncta rore celestis gratie irriganť fuNomen marie. ganť tenebre: lumē nouū exoritur: z gaudioz nobis materia immēsa cumulatur. O nomē admirabile. O nomen delectabile. O nomen grauidū sacramētis z dīnis plenū mysteriis. O nomē gloriosum. O nomē celeberrimū. O nomē sublime ante tpa vniuersa in dei p̄destinatione cōpositū et in tpe digne psone ꝑm rē cōueniēter impositū. O nomē q̄ noiať sepi⁹ z frequētať dulci⁹ in cōsilio z cōgregatiōe iustoz z q̄ versať clemēti⁹ in ore pctōz. Quis em̄ vnq; criminū veniam petijt: nisi mediāte maria: Oēs mariā inuocant. Oēs mariā nominat. Mariam pre omnibus amāt. Omnis etas sexus z professio Mariā studiose reclamat. Cū em̄ summū regē peccando perdim⁹: cū angelos z sanctos oēs offendimus: cū etiā nobi sīpis graues sum⁹ z oīno nescim⁹ q̄d agere debeam⁹ hoc solū restat miseris: vt oculos cordis z corpis ad te leuem⁹ cōsiliū q̄rētes et
Ansel. petētes auxiliū. vñ Ansel. Nihil certe vtili⁹ post ꝙ̄ memoria matris dei. Nihil salubri⁹ meditatione pij amoris quo feruebat in memoria z cōtēplatione filij sui: nihil iocūdi⁹ sapore ptracti gaudij eius quo multipl'r pascebať in eodē z p eūdē filiū suū. Sepe q̄dē vidimus z audiuim⁹ plurimos hoim in suis periculis recordari nois ipsi⁹ beate marie virginis: z ilico oīs piculi malū euasisse. Uelocior est em̄ nōnunq; salus memorato noie eius q̄ I
Mari
uocati
interc
citi⁹ a
xiliat
q̄ iesu
inuocato noie dñi iesu vnici filij ei⁹. Et id q̄dē nō ideo fit q ipa maior eo sit aut potētior. nec em̄ ipse magn⁹ aut potēs est per illā: sed illa per ipm. Quare ḡ salus p̄optior in recordatione ei⁹ q̄ filij sui sepe pcipiať dicā qō sentio. Fili⁹ quidē ei⁹ dñs est z iudex oīm diserētiō. Filij igiť ipse a quouis suo noie inuocať non statim exaudit p̄fecto iusto iudicio id facit. Inuocato aūt noie matris sue z si merita inuocātis nō merenť: merita matris interceduntvt exaudiať. Hec deniq; hūan⁹ vsus quotidie ꝓbat cū quis ꝓposito amici noie ab alio iperat efficaciter qō simpliciter sua p̄ce nequaq; impetrare valebat. Itaq; si tā vtilis est i subueniēdo memoria nois matris dei: nō mirū si magis affert fructū frequēs meditatio sci amoris eius si plenā iocūditatē dabit dulci studio cogitata z recogitata imēsitas gaudij ei⁹. Hec Ansel.
Tibi ḡo spes nostra gaudiū z letitia cordis nostri ego pctō: in vocē salutationis z laudis cupiens p̄ūpere: teq; ex intimo cordis cū gemitu et lachrymis et deuota cordis genuflectione affectuosissime matrē gratie salutare. z laudare cū mēte ptractoviros illustres qui te ab initio laudauerūt p̄e stupore deficio z vltra spm̄ nō habeo. Sz cuz ad meipm redeo. hec intra me reuoluo dicēs. Salue o pia mater dei z virgo quā laudat orbis terre z plentudo ei⁹ celi celoz z oīs virt⁹ eoz q̄cq̄d de pre como tuo lingua dicere potuit: calam⁹ scribere valuit: cor potuit cogitare: oīb⁹ illis simul collectis z cōscriptis z in vnū manipulū cōgestis cētuplicata z infinities multiplicata, corde deuoto: aureo cuz decore: mellifluo sapore: et odore aromatico: tibi porrigo ad laudandū z glorificādū te ihesu bīā nūc z ieternū. vñ Aug.
Accipe itaq; quascūq; meritis tuis impares gr̄arūactiones z laudes: z cū susceperis vota culpas nr̄as orādo excusa. Admitte nostras p̄ces intra sacrariū pie exauditionis z reporta nobis antidotū recōciliatiōis. Sitq; te excusabile qō p te ingerim⁹ fiat impetrabile qō fida mēte poscim⁹: accipe qō offerim⁹: impetra qō rogam⁹: excusa qō timem⁹: qz nec potiorē meritis inuenim⁹ ad placādū iraz iudicis q̄ te: q̄ meruisti mater existere eiusdē redēptoris z iudicis. Succurre ḡ miseris: mitiga pusillanimes: refoue flebiles: ora p pplo: interueni p clero: intercede p monachorū choro: exora p deuoto femineo sexu. Sentiāt oēs tuū iuuamē quicūq; deuote celebrant tuā assum
K
De la
de ma
rie di
na elo
quia.

ptionē. Sit tibi cōpassio sup afflictz : sit pius affect⁹ sup celorū pegrinis. Et cū te semp letā esse inspicis : flectus ꝙz nostros ad deū ipa admittas: eūqz vt ꝓpriū filiū ꝓ nobis iterpelles p̄camur. Nos em̄ adhuc in hac terra affligimur: iniurijs lacessimur: opprobrijs afficimur: esurim⁹: sitim⁹: somnū patimur: i carcere retinemur. Tu vo i celestib⁹ regnis p̄lata cūctis es v̄ginū chorus. Tu agnū quocūqz perrexerit seq̄ris: tu v̄gineos choros z ab icē tiue carnis illecebris alienos p albētia lilia z vere nequaqz salui esse nō poterim⁹. Quid rosasqz vernātes ad fontē pennis vite potan ḡ stringes larga viscera mie tue contra nos dos inuitas. Tu in illa beator̄ felicissima re dña: vt nolis saluari nos. Certe deus nr̄ teste gna p̄mi ordinis dignitate idēpta: plātis ro ꝓpheta mia nostra ē : tu eiusdē dei nr̄i absqz scidis oberrans: inter paradisi amenitatē gra dubio vera mater es. Si tu ḡ q̄ deles et reuemineosqz z crocos tenero poplice pg̃: felicitqz ra mie mater denegas nobis effectū mie: cupalma violas imarcessibiles carpis. Tu ꝙcius taz mirabiliter facta es mater: qđ faciēnis sine fine chorus cōūcta angelicis archan mus cū idē filius tu⁹ aduenerit cūctos equo gelicisqz sociata idefessa voce sanct⁹ clamare iudicio iudicaturus ? Siquidē licet ipse filiꝰ nō cessas. Tu in cubiculo regis bitudine gē tuus sit per te fact⁹ frater noster: vtiqz tamē mis ac margaritis ornata exilijs. Tibi thro vbi volūtatē tuā sue videlicet dulcissime manus ab ag̃elis elt collocat⁹ in aula regis eter tris magꝫ porrectā aduerterit: illuc seruata ni: teqz ipse rex regū: vt matrē veram et decoequitatis rōne a qua te nullatenus discreparā spōsam pre oib⁹ diligēs amoris amplexu re velle videbit iudicij sui sententiā: siue ad associata. Nec mirū si dignet tibi adgaudemiam inflectendo siue ad iustitiā intendē dore de⁹ regnās i celis quē tu puulū ex te hoiez promulgabit. Subueni ergo nobis dña z nō natū totiēs osculata es i terris . Vas ḡ tuas cōsiderata peccator̄ nostrorum multitudine felicitates possidēs cōuertere: ad nr̄am miselle tuū ad miserandū nobis inflecte. Cogiriarū salutez. Inter hec frēs charissimi toto ta quesum⁹ et recogita apud te: quia non admētis affectu brissime v̄ginis intercessionib⁹ dānandū sed saluādū pctōres cōditor noster nos cōmittam⁹. Oēs patrocinia oi nisu iplo factus est homo ex te. Cur itaqz nō iuuabis rem⁹: vt dū nos supplici eā obseq̄o frequēta nos pctōres que in tantā celsitudinē es promus in terris ipsa nos sedula prece cōmēda pter nos eleuata: vt te dñam habeat et venere dignet in celis . Neqz em̄ dubiū est eā que retur tota pariter creatura. An ideo vtrū peream⁹ ampli⁹ nō curabis: qr quiq̄d de nobis meruit ꝓ liberādis ꝓferre p̄ciuz posse etiam miseris vltra eueniat gl'ie tue nulla factura plus scris oibus libertatis impēdere suffra- inde ꝓueniat. Et hec quidē fortassis aliquō gijū. Sed q̄d nobis ꝓest hāc interpellare vobona dña posses: si ꝓ tui solius exultatione⁹: nisi etiā humilitatꝫ ei⁹ exēpla teneam⁹. vtilitate mater dei facta fuisses. Sz vtiqz de⁹ Curem⁹ ḡ dilectissimi fratres: vt cū hui⁹ diei qui hominē assumpsit ex tua caritissima carfestiuitati interesse cupim⁹ vestimētis humilitatis atqz charitatis iduti appaream⁹. Nō ne hoc fecit ꝓ tua z nostra cōi salute. Si ergo nos inuidia aliene felicitatis torq̄at. Nō ira tu que plena salute es potita nō intendis: vt vsqz ad diuisionē dilaniet. Non cupiditas a eadē salus ꝓ modulo nostro etiā ad nos vsqz nobis xp̄m excludat. Non seculi nos tristitia ptingat taz tuoꝝ sufficiēs cōmodoꝝ nostroꝝ exurat. Non ꝓsperitas ei⁹ incaute decipiat. negligēs esse videberis que ꝓ toti⁹ mūdi salNō luxuria inq̄net. Nō immūdicia polluat. uatiōe meruisti fieri mater altissimi : cū nos Nō elatio corrūpat. Non superbia inflet: vt cū postposueris quos obuoluit fun⁹ scl'i. Quid nos virtutib⁹ ornatos charitate cōūctos: humergo queso ꝓderit nobis tua felix z gloriosa militate fundatos : beata dei genitrix Maexaltatioz q̄ inde habem⁹ dulcis z effectuosa ria sine nos interesse festiuitati ꝓspexerit ar exultatio. Ut ergo filiū tuū totius mūdi saldēti⁹ subuenire festinet apud filiū z dñm suū uatorē z te ei⁹ recōciliatricē veraciter esse sentesuz xp̄m deū saluatorē nr̄m q̄ coronis perē- tiamus: eo nos propēsiori studio tua precanis regni clarificat sanctos suos: z est eterna mur z foue quo in fecib⁹ mūdi natos z alios laus z expectatio oib⁹ electis suis . hec Aug. potiori leuamine perspicis indigere. Ab ini

vñ Ansel. Rogam⁹ ḡ te dña p ipsaz gr̃az quatio ꝺnicqz renouatiōis hūane oib⁹ sub tuū p̄si te pi⁹ z oipotens deus sic exaltauit z ois tecū diū cōfugientib⁹ hucusqz succurristi: z idcirco possibilia donauit: quaten⁹ id apud ipm no- pre oi creatura: oi laude dignissima dici z eē bis obtineas: vt plenitudo gr̃e quā meruisti meruisti. Eya succurre nobis z oram⁹ vt laus in nobis sic operet qō participiū beati p̄mi quā p tot secula possedisti cōtinua tibi duret ei⁹ nobis misericorditer q̄nqz donet . Ad hoc in gr̃a in qua mūndo subuenisti. Tibi ḡ nos

cōmendamus: tu pcura ne pereamus. Effice potius vt salus nostra de die in diē multiplicetur: z filio tuo dño iesu xpo vita nostra iugi deuotiōe famulēt. hec Anselmus. ¶ Oratio.

Deus dator gaudij: largitor solatij: luctus releuator: meroris effugator qui beatā virginē mariā matrē tuā maiestatis speculū: angelorū solatiū tue bonitatis imaginem: nostre salutis origi nem multiplici gaudio in terris z in celis leti ficasti: concede mihi supplici tuo vt qui ad eā quasi ad fontē gaudij in doloribꝰ meis fiducialiter recurrere ꝑsumo: valeā ipsius meritis z intercessione pñtis z ppetui gaudij effectū sentire: ad illō ineffabile gaudiū q̄ assūpta tecū gaudet i celis felicit̄ puenire. Amē.

De finali iudicio. Capi. lxxxvij.



Post ꝑdicta quetam cōpleta sunt restat vt de finali iudicio et quibusdam alijs nondū impletis aliq̄d videamus. Finale itaq̄ iudiciū quedā sunt anteceden tia. s. pena purgatorij: ecclesie suffragia: zantixpi psecutio: quedā concomitantia. s. cōflagratio mūdi z corporū resurrectio: z q̄dā sequētia. s. pena infernalis z gloria celestis.

A Judiciū finale. Judiciū añcedentia cōcomitātia z sequentia.

De purgatorio sciendū q̄ in eo duplex pena est: vna dāni de carētia diuine visionis: alia sensus de afflictione caloris aut frigoris vel pene alterius generis: z q̄tū ad vtrūq̄ minor pena purgatorij maior est q̄ maxima pena huiꝰ mūdi. Berñ. Sola dies purgatorij supat passiones sanctorū. Ratio aūt acerbitatis pene purgatorij est ista: qr cū deus plus querat emendā q̄ penā plus pōderat in penitentia virtutē bone voluntatis q̄ penā afflictionis. vñ plus pōderat deꝰ modicā penā volūtariā in pñti: q̄ multā nō ita volūtariā in futuro: sicut plus valet modicū auri q̄ multū plūbi. vñ ꝑm Aug. Una gutta aque lachrymarū tm̄ facit hic p emenda quātū decē anni in purgatorio. Et oportet vt qđ ibi deficit in volūtate suppleat in acerbitate. Necesse est aūt vt ait Augu. q̄ tm̄ vrat dolor q̄tū inheserat amor. Tāto em̄ quisq̄s torquet diutius: q̄nto affectꝰ eius venialibꝰ inherebat fortius. Uñ tandiu differt q̄s a gloria quousq̄ fiet sine omni macula sicut erat in baptismo. Noli g̃ contēnere venialia p q̄bus tanta pena est expectanda. Cur aūt alia incorporea corpalibus penis teneat declarat Augu. dicēs. Anime q̄ in corporibus viuentes p dilectionē rerū visibiliū corporalibꝰ imaginibꝰ afficiunt a corporibꝰ exeūtes in eisdē imaginibꝰ tormenta patiūt. Propterea em̄ corpalibꝰ passionibꝰ ibi teneri pñt: quia a corruptione corporaliū affectionū hic mundate non fuerūt quam corpulentiam de corporis delectatione traxerunt. Eniterū. Si enim anima a corruptiōe corporaliū affectionum hic non mūdatur corpore exuta corporalibus tenetur passionibus. Studeat g̃ in hac vita se ab hmōi petulātia mundare quatenꝰ cum hinc exierit nihil corporeū secū trahat: z a corporis passione imunis existat. hec Augu. Suffragiorū aūtē sunt quatuor modi generales ad quos omnes alij reducūtur: scīz oratio: eleimosyna: z sacramentum altaris. Hec suffragia prosunt defunctis ꝑm magis z minꝰ p diuersitate meritorū in mortuis: vel p charitate viuorū qui magis solicitātur p mortuis aliquibꝰ q̄ alijs. Illa enim suffragia que spāliter fiūt pro aliquibꝰ plus valēt illis q̄ alijs: licet etiā alijs aliquo modo cōmunicentur. Suffragia vero que cōmuniter fiunt pro defunctis: q̄uis omnibus pro modulo suo prosint, illis tamē amplius q̄ dū essent in statu vie magis meruerūt vt sibi p-

Berñ. Purgatorij pena.

Augu. Pnie p-sentis et volūtarie valor

venialia abluēda

desset. Unde Grego. Illis sacrevictime mortuis prosunt qui hic viuendo obtinuerunt: vt eas etiam post mortem bona adiuuent q̄ hic ãte pro ipsis ab alijs fiunt. Inter hoc autem pēsandum est q̄ tutior via sit: vt bonū qđ quisq̄ agēdo post mortem suam sperat agi per alios agat dum ipse viuit per se. Beatꝰ quippe est liberum exire q̄ post vincula libertatē querere. Tūc ergo vere pro nobis deo hostia accepta erit cum nosipsos hostiā fecerimus. Et fidenter dico q̄m hostia salutari post mortem non indigebimus: si ante mortem deo hostia ipsi fuerimus. hec Greg. Insuper ne aliquid bonum pereat illa bona que quis peccādo operatur mortificata: alijs saluandis dabūtur. Sicut quādo corporali morte quis moriē fratres z ppinqui in bonis eius succedūt. Antixpꝰ ño quatuor modis subuertēdi hoies armabitur: scz callida persuasione: miraculorū operatione: bonorum largitione: tormentorū exhibitione. Predictis quatuor modis multos ad se trahet. Trahet autē malos per munera: bonos per tormenta: simplices p predicationem z miracula. Habebit secum magos z maleficos: reges quoq̄ z principes. Unde in Apocalipsi. Uidi de mari bestiam ascendentem: id est antichristū habētem capita septē: id est principes vniuersos z cornua decem: id est illos qui impugnant decalogū. Hic ex parentibus semibus cōcipietur z nascetur in babylone de tribu Dan: et sicut in christo omnis plenitudo diuinitatis inhabitauit: ita in antixpō ois plenitudo iniquitatis inhabitabit: qr in ipso erit spūs maligni caput oīm malorum ꝑpter quod et filius perditiōis vocabit. Inter occultū aduētū ãtixpi q̄ est p natiuitatē: z manifestū q̄ erit p ꝑdicationē: et apertā persecutionē: venient Helyas z Enoch vt ipi repugnent z errantes ad viam veritatis re-

Berñ. Sola dies purgatorij supat passiones sanctorū.

Suffragia generalia

Suffragia liter

Grego.

Anti arma iij.

Apo xij.

Anti pare z ma cia.

Hel Eno adu in t

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

ducant qui vtriq; p zachariã due oliue.i.spũ sancto vncti:z p iohãnẽ duo candelabra.i. lumẽ dãtes aliis notant:z pdicabũt dieb⁹ mille ducentiseraginta.i.trib⁹ annis z dimidio: sicut z xps pdicauit amicti saccis.i.penitentiã pdicantes z exẽplo sui ostendentes. Et oẽs q̃ cognoscere z cõfiteri verũ deũ volũt hos duos senes z veraces testes subsequent iniquũ errorẽ deserentes:qm̃ ipsi in magnis z coram deo z coram populo fulgebunt vicos z ciuitates et plateas atq; alia loca vbicũq; filius pditionis contrariã doctrinã suã efflauerit pcurrẽtes ac in eis multa signa in spũsancto facientes:ita vt ois popul⁹ q̃ ea viderit in maximã helye ammirationẽ ducat. Idcirco aũt hec magna noch signa supra firmã petrã solidata illis dabun des. tur:quatenus illa cõtraria z falsa signa abũciant. Tandẽ antixps occidet eos in hierusalẽ: z iacebũt corpa eorũ in plateis trib⁹ dieb⁹ z noctibus z dimidio:qr nullus audebit corpa eorũ sepelire ,ppter metũ antixpi: vt quicũq; viderint timeãt eis cõformari. Post tres aũt dies z dimidiũ resurgẽt z in celũ in nube ascẽ ntixpi dẽt. Antixps .v. dieb⁹ regnabit post mor des. tẽ illorũ. Regnabit aũt trib⁹ annis z dimidio: z post dns potestate sua occidet eũ: siue p se: siue p michaelẽ archangelũ. Occidet autẽ in mõte olineti in papilione: z in solio suo in loco illo vbi dns ascendit.s.in prefati mõtis xti celq̃ ór inclitus: qr ex eo saluator ascendit ad patrẽ:ibi nãq; peribit vsq; dns ascendit. Quo iterfecto nõ stati veniet dns ad iudiciũ:sed cõcedent.xlv.dies ad refrigeriũ sanctorũ et ad penitentiã subuersorũ. Quãtũ aũt sit spaciũ inter illos. xlv. dies z finem mũdi nemo scit. D Iudei tũc ad pdicationẽ enoch et helye con deoz uertent ad fidẽ z sancta ecclesia vsq; in finem uersio mundi pacifica quiescet qr extunc fraudulentia et seuitia diaboli penit⁹ deficiet. ¶ Circa conflagrationẽ mundi sciendum est q̃ ignis nfla permaximus aduentũ iudicis preueniet: et atio faciem eius precedet:quia virtute diuina nõ ndi. solũ ignis qui est in sphera:sua sed etiã oẽs ignes z qui in terra z sup terrã sunt ad mũdi conflagrationẽ concurrent. Per istũ ignẽ q̃si simul fiet purgatio iustorũ z punitio malorũ: incineratio corporũ z cõsumptio terrena scen gnis tiũ. Habebit enim iste ignis officiũ quatuor agra igniũ:videlicet ignis infernalis ad reprobonis. rum punitionẽ:ignis purgatorij ad bonoz a .offi- venialibus purgationẽ: ignis terrestris ad . vegetabilium z sensibiliũ consummationẽ et corporum incinerationẽ:z ignis elementaris ad elementorũ subtiliationẽ et innouationis eorũ dispositionẽ. Per hunc ergo ignẽ ita facies terre eruret q̃ figura huius mũdi pibit sicut et olim p diluuiũ factũ fuit. Et merito diciũ primũ dei iudiciũ fuit in aqua cõtra ardorẽ quã luxurie que tunc viguit: vltimũ vero iudiciũ legẽ, erit in igne contra teporem charitatis: q̃ tũc

senescẽte quasi mũdo refrigescet. Quo facto statim erit resurrectio mortuorũ corpoz cum Resuraduẽtu iudicis ad iudiciũ: et tũc inflãmabit rectio totus mũdus p circũitũ. Quia em̃ homo me vniuerruit z demeruit in alia simul z corpore puniet salis. vel premiabit in vtroq;: z ideo in eisdẽ oportet eũ resurgere. Resurgẽt aũt oẽs tam boni q̃ mali:nulla in eis existẽte differẽtia q̃tum ad ordinẽ tpis: sz q̃tuz ad ordinẽ dignitatis. Nã mali surgent deformes z passibiles:imo tã ignominiosum erit corp⁹ pctoris q̃ alia resumẽs ipm stupebit qñ illud videbit z ipz videre adhorrebit z vellet pot⁹ habere tale corpus quale erat qñ dimidiũ cõestũ fuit a vermib⁹. In bonis aũt natura seruabit et vitia detrahent:et erit corp⁹ septies clari⁹ q̃ sit sol mõ. Quãto fuerit crimina maloz abominabilioza:tãto erũt corpa eoz deformioza. Et q̃to fuerint merita iustoz plura et maioza tanto erũt corpa eoz pulchrioza z clarioza. Corpus E minimi pueri septẽpliciter clari⁹ sole erit. Si Corpus ali⁹ fuerit in decuplo eo sanctior:illi⁹ corpus bonorũ in decuplo erit illo clari⁹ z similiter intelligẽ de centies z millesies. Et sicut xps infinities rita sueest oib⁹ sctis sanctior: ita est infinities corp⁹ met claeius oibus sanctis clarius. Oẽs aũt tam boni q̃ mali resurgẽt incorrupti z integri corpe augmẽvidelz sine aliqua mẽbroz diminutiõe in debita statura ꝓm mensurã etatz plenitudinis tum. xpi:sz boni tm̃ in glorią imortalitatis immutabũtur. vst Augu. Sed si xps in ea mẽsura Augu. corpis i qua mortu⁹ est resurrexit nephas est Mensudicere cũ resurrectionis oim tempus venerit rã suaz accessurã corpori eius eã magnitudinẽ quaz q̃q; habebit nõ non habuit: vt lõgissim⁹ possit fieri equalis. cõmunẽ Si aũt dixerim⁹ ad dñici corpis modũ ẽt minoroz maioriũq; corpora redigẽda peribit de oibus. multoz corporib⁹ p plurimũ cũ ipse nec capillũ periturũ eẽ ꝓmiserit. Restat g̃ vt q̃q; recipiat suã mensurã quãvel habuit in iuuẽtute si senex est mortuus vel fuerat habitur⁹ si est ante defunct⁹. Et ideo nõ est dictum ab ap̃lo Ephe. in mensurã statur:sz in mẽsurã etatis plenitudinis xpi:qr resurgũt corpa mortuoz in iuuenili etate z robore ad quã xp̃m pueniss̃e cognouim⁹. hec Augu. Resurrectio g̃ tria corri Resurget in natura.s.defectũ sicut in pueris et mu rectio tilatis: siue in diminuta natura mẽbroz sup tria corfluũ.s.vnguiũ:criniũ et hm̃oi errorẽ sicut est riget in in mõstruositate mẽbroz. Resurgent q̃z cor naturaz poza eorũ numero eodẽ que prius ex eodem erit inte puluere in quẽ redacta fuerãt: ita q̃ i quas gra. cũq; auras vel sinus puluis ille fuerit dispsus ad eandẽ animã redeat que ipsuz ꝓmitus: vt viueret z cresceret animauit. Nec solũ resurgẽt corpa q̃tũ ad mẽbra ꝓncipalia: sed Resuretiã saluis capillis z ceteris mẽbris ad decorẽ faciẽtib⁹. Resurgẽt em̃ holes quantũ ad rectio esse: z quãtũ ad integrũ esse: z quãtũ ad decofiet i momorum esse. Et hoc in momento.i. breuissimo mento.

et angustissimo spacio tpis in ictu oculi trāsuolat media: ⁊ trāsit ad remota. In nouissima tuba. ī. per vocē magnā ⁊ manifestā post
Math. xxv. cz nō erit alia. Hec tuba clamor ille intelligitur de quo in euāgelio dicitur. Media nocte clamor factus est: ecce spōsus venit/exite obuiā ei. Non em̄ tūc veniet/cū speratur: ꝫ media nocte. ī. occulte valde et insperate. Tube
Tuba quid. noie aliquid euidēs ⁊ preclarū signū accipit quod nutu diuino dabitur qō archāgeli vox ⁊ tuba dei alibi: ⁊ etiā vox filij dei in euāgelio dr. Et bene dr tuba dei: qr quasi ad bellū contra inimicos veniet: ⁊ efficaciā dabit ei q̄ per illā mortui resurgēt. Vox ergo tube ꝑm quosdā est imperiū xp̄i resurgere imperātis: ꝑm alios ꝙo est manifesta xp̄i apparitio: post re
Vallis iosaphat locus iudicij. surrectionē ꝙo statim erit iudiciū. Erit autē invalle iosaphat que sita est ad orientē inter hierusalē et montē oliueti: qr hierusalē ⁊ terra adiacēs est locus medi⁹ cōmunis oīb⁹ nationib⁹ ac famosissim⁹ ⁊ publicus ꝓpter opera nostre redēptionis. Josaphat aūt interp̄tatur iudiciū dñi. Ad iudiciū ergo dñi cōgregabūtur omnes impij vt dānentur: iustivero nō descendēt in vallē iudicij vt dānenť: sed in nubib⁹ obuiā xp̄o eleuabūtur. Christus em̄ nō descendet in terrā ad iudiciuz: sed in aere sedebit cōtra locū mōtis oliueti: ex quo ascēdit stipatus agminibus ⁊ virtutibus celorū.
Judicij horribilitas. Et erit iudiciū illud horribile ex oīni parte. Supra erit iudex irat⁹: subtus patens infernus: intus cōsciētia remordēs: extra mund⁹ ardens: a dextris peccata accusantia: a sinistris infinita dēmonia terrētia: circa boni angeli in infernū pellētes ⁊ mali ad ipsum trahentes. Ibi erunt etiā oēs sancti sentētiā iudicis approbātes ⁊ oēs mali cū bonis peccata dānator cognoscētes. Et tūc xp̄s blandus iustis et terribilis apparebit iniustis. Adeo quidē iratus reprobis videbitur: vt dicā mōtibus ⁊ petris cadite super nos: ⁊ abscondite nos a facie sedētis sup thronū ⁊ ab ira agni.
Stigmatum vulnerum xp̄i apparitio. Stigmata quoq; mōstrabit ⁊ passionis insignia: scz crucē: clauos: lanceā: coronam: ⁊ flagella. Tota quippe trinitas in iudicio futuro iudicabit auctoritatiue ⁊ iurisdictione ordinaria: sed christus inquantū homo iudicabit executiue ⁊ iurisdictiōe delegata: quia iudex debet esse manifestus omnibus iudicandis. Deus autē pater vel filius ꝑm diuinam
Diuina natura nō videbit dampnandis. naturā non videbitur ab omnib⁹ in iudicio: quia tūc oēs essent beati cū invisione cōsistat beatitudo: ⁊ ideo executio iudicij data est a patre xp̄o homini qui poterit ab oībus videri. Unde potestatē dedit ei iudiciū facere. ſ. exe
Forma q̄ iudicat⁹ iudicabit xp̄s. cutiue: quia filius hominis est ab omnibus visibilis bonis ⁊ malis. Non appebit in forma dei: qr solis mūdis corde, pmittit visio forme dei: sed in forma serui: vt possit ab oībus videri iuste iudicatur⁹ in ea forma in qua iuste iudicat⁹ est. vnde Aug. Forma illa erit in Augu
der q̄ stetit sub iudice. Illa iudicabit q̄ iudicata est. Nā si iudiciū non fieret nisi inter solos iustos appareret tanq̄ iustis forma dei. Qr vero iudiciū futurū est iustor⁹ ⁊ iniquor⁹: nec ꝫ vt iniqui videāt deū. Talis apparebit iudex qualis videri possit: ⁊ ab eis quos coronatur⁹ est: ⁊ ab eis quos dānatur⁹ est. hec Augu. Ordines aūt quatuor erūt in iudicio quorū duo erūt electorū et a dextris: duo reprobor⁹ a sinistris. Ex parte electorū q̄dā nō iudicabūtur: ꝫ iudicabūt ⁊ saluabunť: vt quorū merita bona sunt impmixta malis: sicut pfectorū pauperū xp̄i qui hic seipos iudicauerūt qui precepta legis pfectionis virtute trāscendūt: ⁊ oīa relinquētes nudi nudū xp̄m secuti sunt: quib⁹ voce dñica dicť. Vos qui reliquistis omnia ⁊ secuti estis me. Cum sederit filius hominis in sede maiestatis sue: sedebitis et vos sup sedes duodecim iudicātes duodecim trib⁹ israel. Dicť aūt iudicare. ī. iudicāti assistere: qr cū iudice tanq̄ assessores eminēti⁹ sedebūt: nō q̄ ipsi sententiā ferant: quia hoc solius iudicis erit: sed q̄ approbēt ⁊ pfirmēt. Sedebit em̄ xp̄s in eminētiori loco cum sanctis: mali ꝙo stabūt subtus in terra quam dilexerunt. Quidā ꝙo iudicabunť ⁊ saluabunť vt quorū merita bona sunt aliquib⁹ malis vel
Judicij horribilitas. nialib⁹ pmixta: q̄ vite maculas lachrymis tergūt qui mala precedētia sequētibus factis ⁊ misericordie operibus redimētes quicquid illicitum aliquādo fecerūt ab oculis iudicis bonorū operū ī supinductione cooperiūt: q̄b⁹ iudex veniēs dicit. Esurivi ⁊ dedistis mihi māducare. sitivi ⁊ dedistis mihi bibere. hospes erā ⁊ collegistis me. nudus ⁊ operuistis me. infirm⁹ et visitastis me. in carcere ⁊ venistis ad me ex parte reprobor⁹: q̄dā iudicabūtur ⁊ dānabuntur: vt quorū merita dānabilia permixta sunt aliquib⁹ bonis sicut illorū q̄ xp̄iane fidei initiati mysterijs opa fidei exercere cōtēnunt: ⁊ fidem sine operib⁹ habēt: quibus in clamatione dñica dicitur. Esurivi ⁊ nō dedistis mihi māducare: sitivi ⁊ nō dedistis mihi bibere: hospes erā nō collegistis me: nudus ⁊ non operuistis me: infirmus ⁊ in carcere et nō visitastis me. Quidā ꝙo non iudicabūtur: sed dānabūtur: vt quorū mala merita oīno impmixta sunt bonis: vt qui fidem recipere noluerunt ⁊ fundamēto fidei caruerunt vel qui susceptā fidez quasi p apostasiā reiecerūt. de quibus dñs dicit. qui nō credit iā iudicatus est. Et de quib⁹ paulus ait. Qui sine lege peccauerūt sine lege peribūt. De quib⁹ etiā pš ait. Nō resurgēt impij in iudicio. Re
Ro. ij. surgēt quippe etiā oēs infideles: sed ad tormentū nō ad iudiciū. vnde Petr⁹ cantor. Qui pš. j. nō credit nō habēs. ſ. characterē fidei iā iudicat⁹ est. Nō em̄ fiet cū tali discussio⁹ exami Petru
natio cū caruerit charactere ⁊ dñio regis ⁊ cō cā tor.

stet curie talem esse de reprobis nec de familia dei vnde sine sna rapiet in ignē eternū. Habēs aūt characterē regis et signū quo ab alijs separat⁹ erat citabit vt hō regi⁹: sed q̄ discussio et disceptatio cū eo? Furiui et nō dedistis mihi māducare ꝛc. Tādēq̄ p nō seruato characterē et dñio regis fiet sna in eū dānādū. Greg. Nā et princeps terrenā rēpublicā regens aliter punit ciuē interi⁹ delinquētē atq̄ aliter hostē exterius rebellātē. In illo em̄ iura sunt cōsulit: cōtra hostē ꝛo bellū mouet et de pena ei⁹ q̄d lex habeat nō requirit. hec Greg. Perfecti ergo iudicabūt et nō iudicabūtur: alij fideles facta discussiōe euāgelica de operib⁹ mie iudicabūtur q̄dā ad gloriā: q̄dā ad penā: infideles aūt iā iudicati sunt. Ubi nō putat p tractū morā tpis singulo⁹ examinatio: iz simul merita singulo⁹ discutiet: et discussa iudicabit. Tunc em̄ libri cōsciētiarū pādētur: et ipse liber aperiet qui dicit liber vite quo fiet et simul oim omnia secreta oibus tanta certitudinis claritate patescant vt contra testimoniū veritatis loquētis in xpo et cōscientie cuiusq̄ pariter cōtestātis nulla inficiandi defendēdi vel excusandi seu subterfugiendi pateat semita quin recipiat vnusq̄q̄ p̄m merita sua. Aug. Fiet em̄ virtute diuina vt cuiq̄ opa sua vel bona vel mala cūcta i memoriā reuocētur et mētis intuitu mira celeritate cernant vt accuset vel excuset p scientia cōscientiā. hec Aug. Tūc apta erit sepatio sicut morū sic et vite singulo⁹. Dicit aūt Augu. q̄ tot hoies saluabunt quot demōes ceciderūt. Sed Greg. dicit q̄ tot hoies saluabunt q̄t angeli pstiterūt. Dixerūt etiā quidā q̄ duo parietes erunt in celo: scz vn⁹ hoim et alter angelo⁹ et q̄ ruina angelo⁹ restaurabit pvirgines et de alio pariete tot erunt saluādi quot in alio pariete sunt virgines et angeli. Bonū esset et vtile de hoc iudicio frequenter cogitare: vt cogitatio tāte angustie nobis timorem incuteret et timor incussus a nobis peccatuz perpetratum expelleret et nos a perpetrādo arceret exemplo Hiero. dicentis. Siue comedam: siue bibam: siue aliquid aliud faciam semper videtur in auribus meis sonare illa vox terribilis. Surgite mortui et venite ad iudicium. Greg. Si qua est presentis temporis letitia: ita agēda est vt nunq̄ amaritudo sequētis iudicij a memoria recedat. Ansel. In matutino. i. in contēplatione extremi iudicij quod noctis p̄sentis tanq̄ lux matutina succedit interfice oēs peccatores terre. i. delicta atq̄ peccata cōuersationis terrene vt disperdas de ciuitate domini quā in te illi edificare debes omnes operantes iniquitatem: id est diabolicas suggestiones: odibiles deo delectationes mortiferos consensus et opera peuersa. Ab omnib⁹ hīs tāq̄ ciuitas dei debes emundari vt placitā in te mansionē sibi creatori inueniat obtineat et possideat. hec Ansel.

Augu. Mala ꝯ tolerāda sunt.

Hec ergo oia pēsentes euigilem⁹ totis viribus et volūtati dei obtemperātes remedia quaramus beneficiaq̄ dei circa nos cogitātes assidue pctā studeam⁹ p posse vitare vt iudicio illi terribili mereamur securi assistere. Ad qō bene hortat nos Aug. dicēs. Uel⁹ est hic paruam amaritudinē sustinere et postea ad eternā dulcedinē puenire q̄ hic habere falsum gaudiū et illic suscipere sine fine supplicīū. Et iterū. Certū est fratres charissimi q̄ si semp beneficia dei nostri que nobis nullis p̄cedētib⁹ meritis nr̄is collata sunt assidue cogitam⁹ pctā nobis aut nō dominātur: aut si forte surrepserint cito per pniaz corrigūtur. Quis em̄ vel mēte cōcipere nō dicam verbis possit exponere quāta circa nos sunt būficia dei nostri. Fecit em̄ nos cū nō essemus: reparauit nos postea cū perissem⁹. Mortem suscepit p̄cioso nos sanguine liberauit. Ad inferna descēdit de faucib⁹ nos eterne mortis eripuit: celorū nobis etiā premia promisit. Hec omnia fratres dilectissimi pio et benigno animo cogitantes quātum possumus cuz ipsius adiutorio beneficijs suis vicē rependere festinemus. Non reddam⁹ mala p bonis: sed quātum possumus volūtati illius obtēperare fideliter studeamus totis viribus inniten tes: vt p̄cepta ipsius magis nobis pariāt de sequacitate remediū q̄ de trāsgressione iudicīū. Nā q̄d faciem⁹ charissimi in illo metuēdo iudicij die cū tremēte mundo dñs precinētib⁹ angelorū buccinis in illo maiestatis sue throno circūdatus celestis militie luce conseptus: ibiq̄ de terre gremio et antiquo puluere suscitato humano genere astante testimonio cōsciētie singulo⁹ posit̄ i cōspectu peccatorū penis iustorūq̄ premijs rōnez vite ceperit postulare: et plus tā iust⁹ q̄ misericors seueritate iudicis cōtēpte misericordie reos ceperit accusare et dicere. Ego te o homo de limo manib⁹ meis feci: ego terrenis artub⁹ in Expto fudi spiritū: ego tibi imaginē nostrā similitudi natiōis nēq̄ cōferre dignat⁹ sum: ego te inter paradi benefi si delitias collocaui. Tu vitalis mandata cōtemptum tēnens deceptorē sequi q̄ dñm maluisti. Cuz dei. expulsus de paradiso iure pcti mortalis viculis teneris virginalē vterū sine dispendio virginitatis pariendus introij. In presepio exposit⁹ et pannis obuolutus tacui. Infantie cōtumelias humanosq̄ dolores quib⁹ tibi similis fierē ad hoc: scz vt te mihi similē facerē pertuli. Irridentium palmas et iputa suscepi: acetum cū felle bibi: flagellis cesus vepribus coronatus: affixus cruci: perfossus vulnere: vt tu eripereris morti animā in tormentis dimisi. En clauo⁹ vestigia q̄b⁹ affix⁹ pependi: en pfossuz vulnerib⁹ lat⁹. Suscepi dolores tuos: vt tibi gl'iā meā darē. Suscepi mortē tuā: vt tu in eternū viueres. Cōdit⁹ iacui in

sepulchro vt tu resurgeres in celo. Cur quod pro te pertuli perdidisti? Cur ingrati redemptionis tue munera renuisti? Nō tibi ego de morte mea queror. Redde mihi vitā tuā pro qua meā dedi. Redde mihi vitā tuā quā vulneribus peccatorum indesignenter occidis. Cur habitaculū quod in te sacraueram luxurie sordibus polluisti. Cur corpus iā meū illecebratū turpitudine maculasti. Cur me grauiore criminū tuorū cruce q̄ illa in qua quō-

Peccatū grauissimū xpō est.

dam pependerā afflixisti. Grauior em̄ apud me peccatorū tuorum crux est in qua vinctus pendeo: q̄ illa in qua tui misertus mortē tuā occisurus accendi. Cum essem impassibilis: pro te pati dignatus sum. Sed tu despexisti in hoste deū: in inferno salutē: in via reditū: in iudice veniam: in cruce vitā: in supplicijs

I

medicinā. Et quia post ota mala tua ad medicamēta penitētie cōfugere noluisti: ab auditu malo nō mereberis liberari. hec Augu. Terminato iudicio tota caliditas illi⁹ ignis permaximi de quo dictū est exequet̄ iudicis sententiā: inuoluet enim peccatores z trahet

Ignis precedet sequet̄. Grego.

in infernum. Et ita patet q̄ ille ignis aduen tum iudicis z precedet z concomitabitur z secōmi quetur. vñ Grego. Ille etiā ignis qui celum tabit in aereum z terrā concremabit: peccatores prodiciū et cauldubio cōstringet in pena sue dānationis. Ipse enim redēptor noster in suo tunc terrore videbitur eiq̄ ignis iudicij in reprobor um vindictam famulabit̄ z iterum. Extremi iudicij die eterno tunc iudice terribiliter apparente astantibus legionibus angelorum assistente cuncto celestium ministerio potestatū: atq̄ omnibus electis ad hoc spectaculum deductis antiquus hostis diabolus belua videlicet crudelis z fortis: in medium captiuus deducitur z cū suo corpore. i. cum reprobis oībus eterne gehenne incendijs mancipabitur cū a dño dicetur. Discedite a me maledicti in ignē eternum: qui paratus est diabolo z angelis eius. O quale erit illud spectaculum: quando hec immanissima belua electorum oculis ostendetur que hoc belli tēpore nimis eos terrere poterat si videretur. Sed occulto acmiro dei consilio agitur: vt z nūc per eius gratiā a pugnantibus non visa vincatur: et tunc a letis victoribus iam captiua videatur. Tunc autē iusti diuino adiutorio quantum debitores sint plenius recognoscunt quando tam fortem beluam viderint quā nunc infirmi vicerunt z in hostis sui conspiciunt immanitate q̄tū debeant defensoris sui gratie. hec Grego. vnde et Augusti. Post iudiciū perget hinc ducetq̄ secū corpus cui caput est z offeret regnū. i. redēptos sanguine suo deo patri Tunc plane videbit forma illa dei que non potuit videri ab iniquis: quorū visioni forma serui exhibēda erat. vnde etiā Ansel. Subla tis aūt impijs ne videant gloriā dei de iustis singulis p̄m gradum suum z meritum angelicis ordinibus insertis fiet illa gloriosa processio christo precedente capite nostro omnibusq̄ mēbris suis sequētibus: et tradetur regnum deo patri vt ipse regnet in eis z ipsi in eo regnum illud percipiētes quod paratum est illis ab origine mundi. Post predicta statum erit mundi innouatio que non complebi tur q̄diu peccator est in mūdo: id est quousq̄ detrudatur in infernum. Sic enim ignis ille permaximus elementa purgabit cū habeat virtutem forme extrinsece expulsiuā: sic mūdum innouabit cum habeat virtutē subtilia tiuam. Unde differētia est inter purgationē z innouationē: quia purgatio erit penalium qualitatū detractio z elementorū ab impuritate quā ex cōmixtione habēt ad puritatem mutatio: sz innouatio erit pulchrioris forme inductio. Sic autem purgabūtur elemēta q̄ precidet ab igne vis cōbustibilis: ab aere ob scuritas: ab aqua glacialis frigiditas: a terra pōderositas z opacitas: qr de oībus elemētis qō ignobile est tēdet deorsum z ad locum penarū: scz ad cloacā infernalē cuz oībus rerū immūdicijs cōfluet: z ibi horrorē carceris multiplicabit. Rerū ergo mutabilitas. s. frigus: estus: grandines: turbines: fulgura: tonitrua: z alie incōmoditates penitus interibunt. Elemēta ꝙo purgata pmanebūt. Innouabūtur etiā quia terra tota erit sicut paradisus z planabitur: z aer erit clarior: nec habebit impressiōes quas habet modo: perspicū quoq̄ in aqua: z lux in igne manebūt: et sicut ignis z aqua puriores. Orbes quoq̄ celestes ꝓpter impermixtionē nullā impuritatem habētes: nulla indigebūt purgatione sicut elemēta: sed tm̄modo cessatione motus: z ideo innouabunt̄: sz nō purgabunt̄. Innouatio ꝙo eo ꝙ est a statu veteri in statū nouū cōmutatio. Et reqrit in illis duo. s. motus cessationē z claritatis splendorē ampliorē: quādo sol stabit in orizōte z luna in occidēte: vbi creata sunt: z ibi sine fine manebūt. Huius ratio est ista: qr corpora superiora facta sunt ad vsuz hois dupliciter. Uno mō ꝓpter necessitatē corporis: scz statū generationis z corruptiōis: et ideo cessante illo statu cessat et motus. Mot⁹ em̄ celi z transmigratio in elemētis ordinata sunt ad cōplēdum numerū electorū. Et ideo ipso numero cōpleto in iudicio cessabūt sicut ea q̄ sunt ad finē habito fine cessant. Cessante autē motu celi cessabit z tps qō sequit̄ motum celi. qr ꝑm Apoc. tēpus nō erit amplius. Exerꝯ ptz q̄ dies resurrectiōis gñalis erit dies nouissim⁹. vñ Job dicit. Et in nouissimo die de terra resurrectur⁹ sum. Alio mō facta sunt ꝓpter delectationē z pulchritudinē creature: z ꝓpter cognitionē dei i illis: z ideo lux eorum nō cessabit: sed augebitur. Deniq̄ celum: sol: luna z stelle: q̄ nūc festināt curiu ir-

Mathe. xxv.

Diaboli visio.

Augu. Dei visio aperta.

Ansel.

Wundi innoua tio.

K

Purga tio z in nouatio qd diffe rant.

Elemen torū pu gatiōes

celestis motus cessatio innoua tio dicto rum.

Tempo ris cessa tio.

Job. xi

retardabili: q̄si cupiētes in meliorē statū mutari: tunc fixa immobiliter manent ⁊ quietaꝛ mirabili glorificatione imutata. Nā celū gloriā solis induet: sol luna ⁊ stelle vestient inefabili splēdore. vñ Haymo. Tūc etiā ꝓplebit
Esa. xxx. id quondā p Esa. p̄dictū. Erit lux lune sicut lux solis: ⁊ lux solis septēplr sicut lux septem dierū. Hoc ei post illū extremi iudicij diē erit cū. s. celū nouū ac terra noua fuerit. ota nāq; q̄ p spaciū sex dierū opaꝛ est deꝰ ꝓpē holem facta sūt: ⁊ in eꝰ lapsu ota elemēta detrimēta sustinuerunt. Nā antea terra spinas ⁊ tribulos nō ꝓferebat: nec aer iste tante crassitudinis vt nūc sz purior erat. Sic etiā sol ⁊ luna ⁊ sydera sui luminis sustinuerūt detrimēta. In die ꝰo iudicij terminato illo examine cū fuerint oēs reprobi vna cū diabolo cōclusi in infernū sustollet se dñs iesus pariter cū corpe suo q̄ oēs electi sunt in celū. Et tūc sibi luna splēdorē solis mutuabit: sol vero septēplr q̄ mō lucebit: recipietq; splēdorē quē hole peccāte amisit. H̄ Haymo. Patet g̃ q̄ celū ⁊ terra trāsibūt quātū ad formā: sz nō quātū ad substantiā. Augu. Elemēta. s. celū ⁊ terrā nō credam⁹ abolenda sed in meliꝰ cōmutāda: figurā mūdi. i. imaginē ñ substātiā pituā. Greg. Celū ⁊ terra p eā quā nūc habēt imaginē trā seunt: sz tñ p essentiā sine fine subsistūt. Celū igit ⁊ terra trāsit ⁊ erit: qm̄ ab ea quā nūc hz
Ps. cj. speciē p ignē tergit: ⁊ tñ in sua semp natura seruab. vñ p ps. Dr mutabis ea et mutabunt. hec Greg. Mūdū aut̄ innouari. i. pulchriorē induere debere oñdit triplici rōne. Primo q̄ sicut dignū fuit q̄ elemēta purgarēt p eo q̄ infecta erāt ꝓpē pcm̄ hois. ita dignū erit vt mūdꝰ innouet ꝓpē glificationē hois ⁊ honorē beatorū: vt hoie glificato cūcta ēt creatura innouet cū eo. Scō vt creature remunerent p laboꝛe q̄ hoi fuerūt. Tertio vt totꝰ mūdꝰ p hoc speculū deū cognoscat. Vñ opz i futuro speculū purgari ⁊ meliorari: q̄ i pulchritudie creaturarū ap̄liꝰ resultat species creatoꝛis. Hoc aūt nō erit ad necessitatē vt deꝰ p creaturas videat sicut mō: sed ad iocunditatē vt vez iocūditati visiōis intellectualis addat delectatio visionis sensibilis. ¶ Oratio.

GEnignissime iesu q̄ p imēsam bonitatē tue patiētiā ad emēdationē me expectas: da mihi misero: vt in p̄senti me discutiēte dūiudicer: ac ota q̄ tibi displicēt vitare: ⁊ q̄ tibi placēt iplere valeā sicq; tibi plactꝰ ⁊ gratꝰ fiam: q̄tenꝰ in futuro iudicio cū electis tuis a dextris positꝰ te ꝓpitiū ⁊ placatū inueniens paratū eis regnū ꝓpiam tua desiderabili ad quā suspiro perenniter fruiturus presentia. Jesu clemēs: meū desiderium: premium ⁊ vita. Amen.

¶ De pena infernali ⁊ gloria celesti. Capitulum. lxxxviij.



Finale vero iudicij sequunt pena inferni: et glia celi. De pena inferni est sciēdū q̄ cū in dānatis sit diuersitas pcōrum: erit diuersitas penaꝝ. Cū eñ in peccato sit auersio a creatore ⁊ cōuersio ad creaturā. s. a bonū cōmutabile spreto bono incōmutabili s. deo ⁊ deordiatio volūtatis ꝫ instinctuz rōnis: merito pena variabit ꝓpter ista. Vñ ꝓpter auersionē erit carētia visiōis dei: sz ꝓpter cōuersionē erit pena materialis ignis vel incēdij: ꝓpter inordinationē aūt rōnis ⁊ volūtatis erit pena vniuersi q̄ ꝓsistit in afflictiōe varia: acerba: ⁊ ekna. Ibi ei erit calor ignis: rigor frigoris: tenebre: fumꝰ: lachryme iteriores: aspectꝰ dēmonū: clamor ippetuū: mallei ꝑcutiētiū: ſpētes ⁊ draconeꝰ: ariditas sitis: fetor sulphuris: ñmis cōscie: vicula: carcer: timor: dolor: pudor: ⁊ confusio pcōꝝ oibꝰ patētiū: iuidia: rācor: tristitia: carētia diuine visiōis: ablatio spei oīs salutis. Jpm etiā esse q̄ oīs creatura appetit: pena eis est: q̄ q̄rēt mortē naturalē ⁊ nō inuenīet. Nā q̄ hō i suo eterno peccauit. i. q̄diu vixit: nec volūtas eiꝰ finē peccādi habuit: iō iste ei eterno deꝰ ⁊ eternaliter puniet. Greg. Ad districti iudicis sniaz ptinet: vt nūq; careāt supplicio quoꝝ mēs in hac vita nunq; voluit carere pcō.: ⁊ nulli deꝰ iniq̄ terminꝰ vltiōis q̄ q̄diu valuit habere noluit terminū criminis: et iterū. Iniqui cū fine deliq̄rūt: q̄ cū fine vixerūt. Nā voluissent vtiq; si potuissent sine fine viuere vt possent sine fine peccare. Ostēdūt eñ q̄ in pcō spviuere cupiūt q̄ nūq; desinūt peccare dū viuūt: iustū ē igit vt nūq; careāt supplicio q̄ nūq; voluerūt carere pcō. hec Greg. Aug. Factꝰ est aūt hō malo dignꝰ eterno qui hoc in se pemit bonū quod esse possit eternū. Ber. Juste ꝓfecto si peccat patiat q̄ nolit: q̄ nō peccat nisi velit. Uidebūt etiā dānati seinuicē: nō vt inde cōsolent: sz vt magis torq̄ant. Bre. q̄uis illis ignis ad ꝓsolationē nō lucet: tñ ad aliq̄d vt magis torq̄at lucet. Eos q̄ppe q̄s reprobi nūc iordiate diligūt secū: tūc i totmētis videbūt: vt penā ꝓprie punitiōis exageret carnalis cognatio auctoꝝ ꝓpōsita pariante oculos vltiōe dānata. Jsi. Ignis gehē ne lucebit miseris ad miserie augmentū vtvi vñ doleāt vñ doleāt: nō ad cōsolationē vt videant vñ gaudeāt. Et breuiter sm Hiero. tāta erit in inferno vis doloris q̄ mēs ad aliud dirigi nō pōt nisi ad q̄ vis doloris ipellit. Et si singulis diebꝰ quibꝰ erūt dānati in inferno vnā lachrymā materialem emitterēt plus exiret aqua p ꝓcessum tpis abyno dānato q̄ ota aqua sa huiꝰ mūdi caperēt: imo plꝰ q̄ ois maris aq̄

A Pena infernī diuersa erit. auersionis a ꝰo ad creatoꝛem. Conuersio ad creaturas pene. Penarū eternaꝝ causa. Greg. Augu. B Bern. Uidebunt se dānati. Isido. Uis doloris. Hiero.

cõtineãt. O pia corda illud interminabile et crudele eternũ suppliciũ respicite: lugete ⁊ flete. Heu heu cur nõ hec maxima futura nobis preuenim⁹ cũ robur adest ⁊ tẽpus opportunũ? Utinã ⁊ de tpe toto iutiliter expẽso supesset tũc nobis vel vna horula tante pene in remediũ cõcessa: sz heu sentẽtiante diuina iustitia pcludit nobis salutz via negat mia spes ois est ablata. O dolores ⁊ miserie ⁊ ineternũ pmãsure angustie in terra hac obliuionis: vbi null⁹ ordo sz sempiternus horror inhabitat. Quid plura? Nos miseri ⁊ mirabiles tm̃ tũc affligimur ⁊ dolemus de illove eterno, vt ꝯlis cũcz termin⁹ excogitar⁹ dũmõ finit⁹ esset nobis solatiosus: vñ posito p ipossibile q esset aliqs lapis molaris adeo magn⁹ q vbicz circũferẽtiã celi cõtingeret ⁊ q aliqua auicula minime quãtitatis post centũ milia ãnos veniens de lapide pdicto solũmõ p rostrũ suuz euelleret quãtũ est decima pars milij: ⁊ itez post centũ milia annoz curricula sicut pri⁹. f. vnã particulã euelleret ita q i decies cẽtenis milib⁹ ãnis nõ plus diminueret quãtitas lapidis nisi quãtũ habet in magnitudine granũ vni⁹ milij: en pchdolor nos miseri multuz grati essem⁹ q post talẽ longã ⁊ plenã cõsummationẽ totius lapidis finẽ haberet sentẽtia ñre eterne dãnatiõis. Sz heu hec eadẽ cõsolatio miseris a diuina iustitia penit⁹ est negata Supra oẽs aũt penas inferni est: carentia visiõis dei: qz mali nõ tm̃ dolebunt de iõo torẽto qz q repellẽt a tali cõsortio. Chrisz. Non nulli iperitoz putabãt sibi eẽ satis ⁊ optabile videri si gehẽna tm̃mõ careãt. ego aũt multũ grauiores qz gehennã dico esse cruciat⁹ remoueri ⁊ abũci ab illa glia Excludi a bonis q pparata sunt sctis tãtũ gñat cruciatũ ⁊ tãtũ dolorẽ vt etiã si nulla pena extrinsec⁹ torqret: hec sola sufficeret: oms igit gehenne superat cruciat⁹. Et videt qdẽ vna tm̃mõ pena esse cõburi: si vo aliqs diligẽter expẽdat: dupler ꝟ inuenit esse supplicium. Qui in gehenna vivit: celoz regnũ prorsus amittit q certe pena maior est qz cruciat⁹ ille flammarũ. Noui aũt qz plurimi solã ptimescãt gehennã: ego tm̃ illo glie amissionẽ multo amari⁹ qz ipã gehenne dico esse supplicisi. Intolerabilis qdẽ res est gehenna ⁊ supplicium illo horribile. Tm̃ simile aliqs ponat gehẽnas nihil tale dictur⁹ est qle est btẽ illo glie honore p pellit: exosũqz eẽ ꝯpo ⁊ audire ab illo nõ noui vos: atqz vultuz illũ mãsuetudinis pietatisqz plenũ: nos tm̃ aduersantẽ videre ⁊ illos tot⁹ trãquillitatis oculos nequaqz nos aspicere sustinentes. Sed nequaqz istud patiamur o vnigenite fili dei neqz experiamur intollerabile illud horrendũ qz supplicium ꝟ Chri. Aug. A regno dei exulare: a ciuitate dei alienari: a vita cadere: tam grauis est pena vt ei nulla possint tormẽta q nouimus cõparari. vnde ⁊ Greg. nazanzeu⁹ His ergo qui regno celoz indigni reperiẽtur erit etiã cũ ceteris maior pena q a deo proiicient ⁊ pudor ⁊ cõfusio conscientie cui⁹ finis ac remediũ nusqz erit. hec Grego. Si pena dãni est grauissima: ꝯ nuli puniunt pena grauissima qõ est ꝑ Augu. ꝑm quẽ pena eoz est mitissima. Dicẽdũ ẽ q pena dãni põt ꝓlideran: vel vt ẽ subtractio tãti boni cũ sensu⁹ merito subtractiõis: ⁊ sic est grauissima vel sine sensu ⁊ merito: ⁊ sic est mitissima. Ue nobis qz de his malis nõ cogitam⁹: sz quasi securi torpẽtes ⁊ aie curã negligẽtes ad hec sine cessatione pperam⁹. Postremo de glia celi sciẽdũ est q tot ⁊ tãta sunt in celis gaudia q oẽs arithmetici hui⁹ mũdi nõ possent ea nũerare ⁊ oẽs geometrici nõ possent eam mẽsurare: omnes grãmatici: dialetici: rhetorici nõ possent ea sermonib⁹ explicare: qz ocul⁹ nõ vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascenderũt q̃ pparauit de⁹ diligẽtib⁹ se. Gaudebũt qppe scil supra se de dei visiõe: infra se de celi ⁊ aliarũ creaturarũ corpaliũ pfectitudie: intra se de corpis et aie glificatione iuxta se de angloz ⁊ hoim associatione. Intãtũ nãqz gaudebit quisqz de bono alteri⁹ qtũ de bono ppio: qõ iñ intelligẽdũ est nõ de gaudij intẽtiõe: sz de gaudioz nũero. Ibi etiã singli a singlis cognoscent: ⁊ videbit vnusq̃sqz cogitatiões alteri⁹ put vult: qz vt ait Greg. Unusquisqz mẽtẽ ab alteri⁹ oculis corpulẽtia nõ abscõdet. Uidebũt itaqz iustos vt gaudeant: videbũt q̃z penas reproboz vt de periculoz euasione glias agãt. Uidebim⁹ ibi deũ in se: deũqz in nobis: et nos in deo: ⁊ deũ in creaturis: ⁊ creaturas i deo. Ibi erit de⁹ oia in oib⁹. i. ꝑm Aug. erũt qcũqz ab oib⁹ desiderant: ⁊ vita sal⁹: ⁊ copia: honor: et pax: ⁊ oia bona. Qui ꝑm Greg. tã inestimabilis pulchritudinis est vt angeli q̃ solẽ septẽpliciter sua vincũt pulchritudine iugiter i eũ desiderant insatiabil'r pspicere. Ibi etiã ꝑm Augu. sensus hois interior reficit in cõtẽplatiõe diuinitatis: ⁊ sensus exterior in cõtẽplatiõe hũanitatis: qz ꝓpterea de⁹ hõ fact⁹ est vt totũ hoiem in se btificaret. Deus oẽs sensus spũali ⁊ ineffabili delectatiõe reficiet: cũ ipse obiectũ oim sensuũ scit futur⁹. Erit nãqz de⁹ speculum visui: cythara auditui: vel gustui: balsamũ olfactui: flos tactui. Ibi erit candor lucis estiualis: amenitas vernalis: abũdantia autũnalis: requies hyemalis. Illa bitudo ꝑm Aug. in duob⁹ cõsistit. s. in necessaria pñtia ois boni: ⁊ in necessaria absentia ois mali. Et breuiter ꝑm Augu. ⁊ Grego. tãta est ibi pulchritudo iustitie tãta tocũditas luc⁊ eterne. Ut etiã si nõ liceret in ea ãplius viuere seu manere qz vni⁹ diei mora: ꝓpter ꝟ solũ innumerabiles hui⁹ vite dies pleni delitijs ⁊ circũfluẽtia tpaliũ bonoz recte meritoqz contẽnerent. Nõ ei falso aut paruo affectu dictũ est Qz melior est dies vna in atrijs tuis sup mi

C Uisiõis diuine carẽtia. Chriso. Augu. Grego. nazeze.

Pena dãni an sit grauissima

D Gloria celi.

j. Co. ij.

Gaudiũ sanctoz vndiqz pcedẽs.

Gaudiũ de alteri⁹ gaudio. Grego.

j. Co. xv Augu.

Grego.

Augu.

Beatitudinis obiecta Augu. Grego.

Psalmo lxxxiij.

lia. Hec etiã vita eterna cõsistit in stola aie et
Stola anime. corporis. Stola aie cõsistit in trib⁹ dotib⁹ eius
s. in manifesta cognitione summe trinitatis
q̃ succedit fidei: in pfecta eius fruitione q̃ suc
cedit spei: in perfecta eius dilectione: qz non
euacuabit: sed perficiet charitas ipsius dei.
Stola corpis. Stola aũt corpis in quatuor dotib⁹ ei⁹ cõsistit
s. in claritate: ipassibilitate: subtilitate z agi:
litate. Dotes aie sunt de p̃mio substantiali:
dotes corpis de premio accidentali. Prima ꝯ
Cogni: dos aie est cognitio que z visio dr qua diuina
tio z vi: essentia videbit ab oibus tota: fz nõ totaliter
sio dei. prout est infinita. Videbit tñ essentia diuina
limpidius ab vno ꝯ ab alio inquantũ vnus
magis est pfectus lumine gratie ꝯ alter. Et
sic iste defecti⁹ erit exptẽ videtis: qz idem erit
visum ex parte cuius cũ sit simplicissimũ nul
Cogni: la potest esse diuersitas. Tribus aũt modis
tio trib⁹. cognoscit aliq̃d. s. q̃ est: vel sicut est: vel q̃d ẽ.
Primo mõ cognoscit deus in via etiã a malis
1. Jo. iiij Secũdo videbit in patria a bonis. vñ Johã:
nes. Similes ei erim⁹: qm̃ videbimus eum si
cuti est. i. maiestatez: claritatem: bonitatẽ ꝛc.
Tertio mõ neq̃ a bonis videbit: neq̃ a ma:
lis: neq̃ in via: neq̃ in patria: qz finitũ nunq̃
Dilectio capiet infinitũ. Secunda dos aie est dilectio:
virtus. sed inter dilectionẽ virtutẽ: z inter dilectionẽ
Dilectio z dotẽ est differentia: qz virtus ꝓprie est illud
dos. qõ transit de statu gratie in statũ glorie: dos
aũt qõ supra meritũ dat in ductione sponsi.
Fides z spes fm rẽ euacuabũt in patria: cha
ritas ꝛo neq̃ fm rẽ: neq̃ fm actũ ei⁹ euacua
bit: sed solũ mõ fm modũ qz impfectio tollet.
Augu. vñ dicit Augu. q̃ fidei succedet spes quã vide
bimus: spei succedet beatitudo ad quã: quen
turi sum⁹: sed charitati nihil succedet: qz po:
Compre tius augebit. Tertia dos aie est cõprehensio
hensio. q̃ est tentio visi z amati z sumit hic cõprehẽde
re p cõtigere et circũplecti diuinã maiestatẽ
vel immensitatẽ. Hec etiã a quibusdã appel:
Inhesio lat inhesio a quibusdã vero fruitio. Sunt ꝯ
z fruitio tres iste beatorũ pfectiones precipue. s. visio
inoffuscabilis: dilectio infastidibilis: tentio
Dotes inamissibilis. Prima dos corpis est claritas.
anime. Sed dicit aliq̃d clarũ dupliciter: aut qz per:
Dotes uiũ: sicut ỹr virũ clarũ: aut qz lucidũ sicut ỹr
corpis stella clara. Corpus aũt glorificatũ erit puriũ
Clarifi: z lucidũ: ideo vtroq̃ modo erit clarũ. Et erit
catio. corpus clarificatũ septies tã clarum sicut mõ
est sol z alia septies clariora corpore erit q̃ cor:
pus velut vestimentũ suũ reinduẽs p oia mẽ
bra corporis velut sol p cristalũ lucebit. Sed
corpora sanctorũ nõ equaliter erunt clara: qz
melior alia corp⁹ lucidius habebit. Secunda
Impassi dos corpis est impassibilitas q̃ resultat ex
bilitas. virtute aie suũ corpus potẽter cõtinentis ita
vt a nullo exteriori agẽte valeat imutari. Vñ
si etiã corp⁹ glorificatũ poneret in inferno nõ
Subtili sentiret ex hoc lesionẽ in aliquo. Tertia dos
tas. corpis est subtilitas. q̃ est ex pfecta victorie

forme sup materiã z aufert grossiciẽ corpis
que est ex cõpositione elemẽtariũ qualitatũ.
Et sciendũ q̃ sicut duo corpora nõ glorificata
nõ possunt esse simul in eodẽ loco: sic nec duo
corpora glorificata alioquin in vno corpe glo
rificato esset potentia agendi z intrandi ptes
corpis alterius: in alio ꝯo esset impotentia
resistendi. Corpus vero glorioſum põt simul Penetra
esse in eodẽ loco cũ corpore nõ glorificato: qz tio dimẽ
potest illud penetrando subintrare manẽte sionum.
distictiõe dimẽsionũ corpis vtriusq̃. Quarta
dos corpis est agilitas que fm Augu. Tan Agilitas
ta erit q̃ vbi volet spiritus ibi protinus erit z Augu.
corpus. Natura enim totaliter erit subdita
voluntati z ideo mouebitur corpus ad impe
rium spiritus. Uerũtamẽ sicut melior anima
corpus habebit lucidius sic z agilius: ita ta:
men q̃ volũtas sanctorũ erit omnino ꝓiuncta
rationi: z ideo voluntas eorũ nunq̃ appetit
quod nõ debet. qz vt ait Aug. nec volet aliq̃d
spiritus quod nec spiritum posset decere nec
corpus. Quidã insuper specialiter habebunt F
aureolã que est mentis speciale gaudiũ z cor aureola
poris singularis decor veniens ex opere pre
cellenti z priuilegiato. s. martyrio virginitate
z predicatione vt sic aureola nõ tm̃ principa:
liter sit in mẽte: sed ꝑ quandã redũdãtiã ful:
geat etiã in carne. Aureola etiã diminutiue
ỹr in cõparatione ad aureã: z iõ nota q̃ inter
aureã z aureolã z palmã est differẽtia. Aurea Aurea.
eñ est p̃miũ substantiale qõ metaphorice ỹr
coronatũ ex parte meriti: qz nõ respõdet gra
operi: sed radici charitatis: tum ex parte pre
mij: qz p hoc efficit hõ particeps deitatis z p
cõsequens regie potestatis: tum rõne pfectio aureola
nis qõ significat figura circularis. Aureola
ỹo est p̃miũ accidẽtale nõ tñ quolibet accidẽ
tale: sed illud qõ respondet opi excellenti. s. Palma.
martyrio virginitati z p̃dicationi. Palma au
tem est premiũ accidentale qõ nec radici nec
operi debet: sed volũtati. Tale p̃miũ habuit
sanctus Martinus z multi alij qui desidera
uerunt martyrium: licet opus non fuerit subse
cutũ: qz z si gladio pſecutoris occisi non sunt:
palmã tamẽ martyrij nõ amiserũt. Nec autẽ
palma nec aurea dici debet nec aureola: pa:
tet ergo q̃ martyrib⁹ ac virginib⁹ z p̃dicato:
rib⁹ debet aureola. vnde versus sunt isti. Au
reolã si ferre volã. fore virgo studebo. Mar:
tyrium ve subito pium populo sue docebo. Et
iterũ. Aureolã martyr doctor virgoq̃ mereb.
Ansel. ỹo ponit septẽ bona corporis: z septez Ansel;
bona aie que habebũt in celestis patrie bea B
titudine. Et primo ponit corporis q̃ sunt pul: Bona
chritudo: velocitas: fortitudo: libertas: sani: corporis
tas: voluptas: eternitas: dicẽs. In illa igit vi
ta pulchritudo iustorum solis pulchritudini q̃ septem.
septẽpliciter ꝯ mõ sit speciosior erit adequa
bit: quẽadmodũ diuina scptura testat fulge:
bũt iusti in q̃ens sicut sol i ꝓspectu dei. Uelo:

citas nos tāta comitabit vt ipsis angelis dei eq̄ celeres sim⁹ q̄ a celis ad terras: ⁊ aq̄ terris acceluz dicto citi⁹ dilabunt. Hui⁹ q̄z velocitat⁊ exēplū in radio solis licet intueri: q̄ statiz orto sole in plaga orietali ptingit in vltimo plage occidentalis: vt in eo ppendem⁹ nō esse ipossibile qō de nr̄a dicim⁹ futura velocitate: p̄ierti cum reb⁹ aiatis soleat inesse maior velocitas q̄ in aiatis. Prestabūt virib⁹ q̄cūq̄ merueūt supnis ciuib⁹ associari intātū vt nullaten⁹ illis obsistere q̄q̄ valeat vel si monēdo aut euertēdo voluerint quid a suo statu quōcūq̄ diuertere nō ilico cedat. Nec i eo qō dicim⁹ maiori conatu laborabūt: q̄ nos mō in motu oculoz nostroz. Ne queso excidat animo quā adipiscemur angeloz similitudo: quatenꝰ si hic aut his que dicturi sumus aliud exemplum non occurrit ipsa occurrat atq̄ in quibus āgelos valere constiterit: etiam nos eque valere p̄bet ⁊ asserat. Quicunq̄ igitur angelorum fuerint similitudinem assecuti. eorūq̄ quoq̄ libertatem necessario assequenlur. Itaq̄ sicut angelis nihil obsistit: nec aliquid eos impedire vel cōstringere potest quin p̄o velle suo cuncta liberrime penetrēt: nō erit obstaculū vllū qō nos retardet: nec clausura q̄ nos detineat: nec elementū qō nobis advelle parū obsistat.

ps. xxx vi. De sanitate quid melꝰ dici poterit q̄ qō ps. canit. salus inquiēs iustorū a dño. Quib⁹ aūt fuerit a dño vera sanitas que surripere potest infirmitas. Credere ⁊ incūctāter astruere licet sanitatē vite future ita iugē ⁊ incōmutabilē ac inuiolabilē fore vt ineffabili quadam atq̄ sensibili suauitatis dulcedine totū hoiez repleat ⁊ oē qō alicui⁹ in se vicissitudinis mutabilitatis aut lesionis suspitiōes p̄tēdere q̄at procul arceat atq̄ repellat. In illa futura vita inestimabilis delectatio quedā bonos inebriabit ⁊ dulcedine sui totos eos inestimabili exundātia satiabit. Quid dixi totos. Oculos: aures: os: manus: pedes guttur: cor: cor pulmo: ossa: medulle ex ea etiā ipsa ⁊ cuncta sigillati singulaq̄ mēbra eoz in cōmune tam mirabili delectatiōis ⁊ dulcedinis sensu cōplebunt vt fere totus hō torrente voluptatis dei potet: ⁊ ab vbertate dom⁹ ei⁹ inebrietur. Qui ḡ hec bona fuerit adeptus nō intelligo ad q̄d p̄ cōmodo corporis sui vlterius porrigatur affectus: solūmodo assit ei quā cunctos appetere diximꝰ diuturnitas vite: ista illi minime deerit: q̄ iusti imperpetuum viuēt. Sunt etiā alia que quidē his que digessimus nō minus amant: sed ad aīam sicut illa ad corpus referunt que nihilominꝰ in septenario numero cōstituta nō modicū placent mēti que ipsoruz fuerit sapore imbuta. Sunt aūt hec: sapiētia: amicitia: cōcordia: potestas: honor securitas: gaudiū. Sapientia igit in futura vita bonis erit vt eoz que scire voluerint nihil sit qō ignorent. Scient em cūcta que sciēda fecit deus

Ibi a singulis oēs: ibi ab oib⁹ singuli cognoscent: nec quēq̄ oino latebit q̄ patria: q̄ gente qua stripe q̄s editus fuerit: vel q̄d in vita fecerit. Amicitia intātū singuloz intima erga singulos suo fernore cōplebit: vt amor cuiuis q̄ in quēq̄ sufficiat cuiq̄: p̄ertim cū oēs vnū corpus sint xp̄i: ⁊ xp̄s q̄ est pax ipsa sit omniū caput nec minori se affectu cōplectant q̄q̄ mēbra vni⁹ corporis sibi inuicē copulāt. Amabis igitur oēs: vt teipm: ⁊ amaberis ab oibus: vt ipsi a se. Putas abūdās erit: in dilectione: q̄n hoc tibi fuerit in possessione. Ad tñ istā translatā ⁊ cōtēplare ipsum p quē hec bona tibi puenere: ⁊ p̄cipies: q̄ ille plus q̄q̄ tu ipsum ⁊ q̄q̄ oēs alij incōparabiliter amabit te: ⁊ tu supra teipsū ineffabili quadā suauitate illū amabis. Erit itaq̄ tanta in cūctis concordia: vt in nullo sentias aliquē discrepare ab eo qō te constituerit velle. Corpus vnū erim⁹ ecclesia vna erimus: spōsa xp̄i erim⁹. q̄cūq̄ ibi erim⁹. Nō ḡ maior inter nos discordia erit: q̄q̄ nūc est inter vnius corporis mēbra. Uerū sicut vides in motu oculorū q̄ illuc quo vn⁹ vertit mox alius sequit ita quocūq̄ tuū velle cōuerteris velle oim. sine discrepatione ilico p̄sto habebis. Quid dixi, oiz. Ipsa dei volūtas nō erit a tua diuersa sz sicut tu qō ille ita ⁊ ille in cūctis qō tu. Caput nāq̄ a suo corpe quō discreparet? Cū itaq̄ deū ⁊ oēs volūtati tue concordes habueris p̄fecto nihil voles qō nō possis. Omnipotens igit eris tue volūtatis qm̄ ipsum oipotentem habebis in oibus concordantē tue voluntati. Itaq̄ cū hec tibi tāta potestas affuerit honor condecēs potestati minime deerit. Igitur deū possessione horū bonorū que digessimus felix fueris nūquid sufficiens tibi videberis. Maxime iquis. Itaq̄ cū tua vita perpetuo dureti illa vita ⁊ hec oia tibi habenti securitas quoq̄ ea āplius nō perpēdi certo arriserit: obsecro quid existimas tibi erit. Securus igit tantorū bonoz, perpetuo eris nec alicui⁹ tibi aduersari volētis incursum timebis. Potest ne ergo illius gaudij modus a quoq̄ hoie penetrari cūvltra mille milia ꝓdecies centēa milia inumerabiles tibi sint ꝓōes ea dē beatitudine perfruantur. nec vllus eorū sit qui nō tantuz de bono alterius gaudet quantū de suo. Preterea videntes deū ipsum supra quem ipsi se amabūt ipsos amātē ⁊ intelligētes inenarrabiliter plusq̄ semetipos illū amantē in gloria ei⁹ mirabili ⁊ ineffabili exultatiōe exultabūt. Cum igitur iusti fuerint tanta felicitate beati: restat vt iniusti per contrariū sint inestimabili quadā infelicitate miseri. Sicut em̄ illos myra pulchritudo: velocitas: fortitudo: libertas sanitas: voluptas: alacres faciet ⁊ inbilantes: ita illos inanis ⁊ inestimabilis feditas: tarditas: ibecillitas seruit⁹: lāguoz atq̄ dolor, merētes reddet ⁊ eiulātes. Sane diutur-

amicitia

Concordia.

Ptās.

Honor

Securitas.

Gaudiū

Bona aie beate. vij.

Sapiētia

Dānatorū ꝓia fe mala

nitatem vite quã istis pro fruendis bonis summo amore cõplectẽtur: illi p interminabili pena q̃ torq̃bunt qm̃ inerit illis summo odio execrabunt. De sapientia ꝓo q̃d dicã nõ inuento nisi q̃ sicut erit in gaudiũ ⁊ honorẽ ita iniustis quicq̃d sciẽt in merorẽ ⁊ cõfusionẽ. ¶ Amicitias aũt qua inuicem pũ summa iocunditate copulabunt si qua impijs erit in tormẽtũ eis erit. ¶ Quo enim magis quosq̃ amabunt eo grauius in eoꝝ pena dolebunt. Discordiã habebũt cũ oi creatura: ⁊ ois creatura discordabit ab illis. Hinc ergo p potestate bonoꝝ tanta ipotẽtia eos sequet vt oino nihil eoꝝ que voluerint possint: ⁊ quicq̃d habuerint nolint. Igitur p honore sanctoꝝ obtinebũt perenne opprobriũ Et hec quo fine claudent. Ure sicut amici dei securi erunt se nunq̃ amissuros bona sua: ita isti inimici dei oino desperabũt se iam amplius perdituros. hec mala. Pro eterno ergo ⁊ ineffabili gaudio beatoꝝ hereditabunt incogitabilẽ tristiciã oẽs qui pro impenitudine reatus sui transituri sunt in societatẽ demonioꝝ. hec Ansel. Sunt etiam in inferno sicut ⁊ in celo diuerse mansiones meritis singuloꝝ correspondentes. Chrys. Sicut in regno celesti mãsiones multe sunt id est differentie premioꝝ: sic ⁊ in gehẽna diuerse sunt mãsiones id est differentie supplicioꝝ: oẽs tñ penam eternã sustinebunt sicut oẽs electi denarium eundẽ habebunt quẽ paterfamilias dabit oibus qui in vinea operati sunt. Note quippe denariũ aliquid oibus electis cõmune intelligitur. s. vita eterna deus ipe quo oẽs quidẽ cõmuniter: sed impariter fruentur. Nã sicut differens erit clarificatio corporũ ita differens erit gloria animarũ. Stella em̃ a stella id est electꝰ ab electo differt in vtraq̃: videlicet mentis ⁊ corporis claritate. Alij nimiruꝝ alijs vicinius clariusq̃ speciẽ dei contemplabuntur ⁊ ipsa cõtemplandi differentia mansionum diuersitas vocat. Una igit est domꝰ id est denarius: sed diuersitas est ibi mansionũ id est differentia claritatis in beatitudine q̃ vnum est ac summum bonum ⁊ vita omniuꝝ. hec. Chrys. Auguſt. q̃ aũt ibi futuri sunt pro meritis premiorum: etiã gradus honorũ a: q̃ gloriarũ nullatenus est ambigẽdũ. Atq̃ id et beata illa ciuitas magnuꝝ in se bonũ videbit q̃ nulli superiori nullus inferior videbitur: tã nollet vnusquisq̃ esse q̃ nõ accepit: q̃ nec in corpore vult esse oculus qui est digitꝰ. Sic ita q̃ habebit domum alius alio minus: vt hoc quoq̃ domum habeat nec velit amplius. Hec Auguſt. Possumus etiã diuersas mansiones omnium electoꝝ sumere ꝑ chꝰos angeloꝝ ad quoꝝm ruinam restaurandam homo est creatus. Quia enim de singulis chꝰis aliqui angeli ceciderunt: ⁊ in tanto numero q̃ vnum chꝰum p se fecissent: et ideo ꝺr decimꝰ chꝰus cecidisse: ⁊ ideo ruina cuiuslibet chꝰi debet per electos hoies reparari. Oratio.

Mãsiones in inferno diuerse. Chrys.

Co. xv

Angu. mãsiones electoꝝ diuerse.

O Omine ieſu xp̃e mihi fragili cõcede vt inter diuersas huiꝰ vite dulcedies corpore viuẽs mẽte in infernũ descẽdam: ⁊ penas pcõrumb⁹ paratas considerãs ⁊ meditãs magis solicite a peris cautã ne moriẽs illuc descendere: ⁊ penas ipãs experiri cõpellar. Da etiã mihi dñe inter multas huiꝰ vite amaritudines diuine dulcedini inhiare ⁊ ad eternã bẽtitudinẽ suspirare: illicq̃ mẽtẽ tenere ⁊ facvt sp tibi adherẽã nihil ꝓterte diligã: nihil q̃rã nihil ẽt cogitare cõcupiscã ⁊ tandẽ ad te deũ ⁊ dñm meũ peruentã. Amẽ.

¶ Conclusio libri ⁊ signatio eius.

Capitulum. lxxxix.



Habes igitur ex predictis vitam dñi nr̃i ieſu xp̃i qualitẽcũq̃ descriptã et q̃ magna pte meditationi: bus tibi traditã in qua et q̃ quam nos miseros mirifice cõsolãdo refouet: ⁊ spem nostris petitionibus magnaꝝ prebet. Nam pro petitionibus est incarnatus ⁊ cũ peccatoribus libenter conuersatus: pro ipsis etiã in morte preces fundere ⁊ tandem pro talibus moriẽdo est dedignatꝰ. Habes quippe meditationũ spiritualium seminarium ex quibus diuini amoris fructus vberior oriat ⁊ crescat: vt meditatio affectuꝝ excitet: affectus desiderium pariat: desiderio lachrymas extorqueat: vt sint tibi lachrime tue panes die ac nocte donec appareas in conspectu domini ieſu ⁊ suscipiaris ab ãplexibus eius dicasq̃ illud qđ scriptũ est in cãticis. Dilectus meus mihi ⁊ ego illi inter vbera mea. i. inter affectiões meas cõmorabit. vñ Bern. Sit dulcis ⁊ suauis affectui dñs ieſus contra male vitq̃ dulces vite carnalis illecebras et vincat dulcedinẽ dulcedo quẽadmodũ clauũ clauus expellit. hec Bern. Suscipe itaq̃ rene renter ⁊ gaudenter predicta et in eis versari xp̃i ãplenõ pigriteris sollicitudine ⁊ deuotione tota: q̃ hec est via ⁊ vita tua. Hoc est fundamentum super qđ poteris magnũ edificium cõstruere: ⁊ ab hoc te oportet incipere si ad sublimiora vis conscendere. Nam hec vite xp̃i meditatio non solum per se dupliciter pascit: sed etiam ad martoꝝ cibum trãsmittit. Hec enim sunt q̃ dñs ieſus gessit in carne: sed longe sublimius est eũ in spũ intueri: ad qđ per hãc scalã poteris peruenire: sed in hac interim oportet imorari. Nec tñ q̃ ad maiorẽ cõtẽplationẽ ascendũt hãc dimittere debẽt pro loco enim tpe: q̃ hoc esset magne presumptionis ⁊ superbie. vñ Bern. Quicontẽplato: altissimus fuit hanc nũq̃ dimisit put supra i prologo videre quis poterit. Hec quippe dulcius sapit ac fiduciã ⁊ consolatio:

A Conclusio libri Perorat tio. au thoris.

Medita tio ixp: natiõis ce eteros rum ad cõ eam spe tãtur. tẽ

Berñ.

Berñ. Par in solo ieſu

Anſel. dulcedo ꝓuhois

nē magis tribuit. vñ Anſel. Jeſu bone ꝯ dulcis es in corde cogitātis de te z diligētz te. Et certe neſcio qz nec plene cōprehēdere valeo. Uñ eſt q dulcior es in corde diligētis te in eo q caro es ꝯ in eo q verbū: dulcior in eo q humilis ꝯ in eo q ſublimis. Si q̄dē longe dulcius eſt memorie diligētis te videre te ex mre ꝑgine in tpe natū: ꝯ in ſplendoribꝰ añ lucifrū, a pfe genitū. Temetipz exinaniſſe ſeruicz formā accepiſſe ꝯ i forma dei equalē deo eē. Dulcius te videre corā indeis mori in ligno: ꝯ dñari ſup angelos in celo. Intueri te inter oia ſubiectū ꝯ ſup oia ꝓlatū. Hoiem hūana ptuliſſe: ꝯ deū diuina geſſiſſe. Redēptorē eſſe pereūtiū ꝯ ꝓditorē eē nō exiſtentiū. O ꝯ dulce eſt bone ieſu in ſecreto cordis ad memoriā renocare te ꝓ nobis de ꝑgine abſcz pollutiōe cōceptū: abſcz leſione virginitatis eiꝰ natum pannis inuolutū: in ꝓſepio reclinatū: ſuſtinētē cōuitia: tacentē ad opprobria pedes diſcipulorū lauantē: linthēo tergentē: de nocte plixius orantē: ſudorē ſanguinis emittētē: trigita argēteis vēditū: oſculo traditū: cū gladijs z fuſtibꝰ captū: ligatū: indicatū: flagellatuz: coronatū: dānatū: ad occiſionē vt agnꝰ inocēs ductū: os tuū cū male tractareris nō aperiētē: cū accuſareris in multis nō reſpōdētē: colaphiſatū: alapas patientē: deriſu adoratuz arūdine capite pcuſſum: in veſte alba illuſum: ad mortē condemnatū: crucem tuā batulantē z in ea affixum: ꝓ crucifixoribꝰ oīa tem aceto potatū: felle cibatū: a latrone cōuiciatū: ſanguinē tuū ꝓ quincz vulnera corpis tui effundētē: caput inclinantē: ſpīm emittētē dilectā aiam tuā in manꝰ patris cōmendātē: z hec oia ꝓ nobis ſuſtinentē. Hec oia formāt z adaugēt magis ac magis exultationē fiduciam z cōſolationē amorē z deſideriū. Quis eſſ nō letet z exultet: quis nō ſupra modū iocundet z gratulet videns cōditorē ſuū nō ſolum ꝓ ſe hoiem eſſe: ſz tā dura tācz indigna ſuſtinuiſſe. Quid in mēte ſuauius ruminat: q̄d dulciꝰ guſtat: q̄d letius excogitat. Quis mihi auferet locū in regnovbi is oꝑs eſt: qui caro mea z frater eſt. Quis mihi euētus aliquā ingeret deſolationē cui ſpes tāta tantaz cōfert certitudinē. Quō aliqua triſticia aliquē locū habere pōt in eo in quo indeſinenter ꝟſat iſta cogitatio? ꝟ Anſel. Liꝫēter itacz cōuerſeris cū dño ieſu z vitā ipſius tācz euāgeliū in corde studeas iſeparabiliꝫ collocare qz in eo ſoloꝰ pax z reqes eſt. Jeſus eſt ē tocūditas merētiū: eternitas viuētiū: ſuauitas dolētiū: vbertas egētiū: ſanitas lāguētiū qō ſignificāt q̄ncz littere huiꝰ nois ieſus. vñ Ber. Hira z regira: ꝟſa z reuerſa: z nō inenies pacēvl requiē niſi i ſolo ieſu. Qua ꝓpt ſi q̄eſcēvis pone ieſū vt ſignaculū ſup cor tuū qz trāq̄llꝰ ipe trāq̄llat oia. ꝟ Ber. Ama g eū q te tm amauit: redde et vicē q̄ te i bñdictiōibꝰ dulcedinis ſue ꝓuenit: qz ſi hoc feceris ſemp i gāudio z delitijs magnis eris. Anſel. Jeſu q̄ non amat te anathema ſit. Qui te nō amat amaritudinibꝰ repleat. Caſtꝰ eſt amor tuꝰ dñe: z nihil impuritatis admittit. Sobriꝰ ſapor amoris tui: nullā mētē alienat a recto. Suauis ē amor tuꝰ: z nihil ꝟz amari. Nā z q̄ amara ſūt mūdi indulcat: z dulcia ei reddit amara. Inter anguſtias nō arctat: inter ꝓſſuras nō oppримit: nō perit ſub inopia nō meroze cōtrahit. In laboribꝰ manet eq̄nimis: inter minas ſecurus: inter blādimēta incorruptꝰ inter toꝛmēta pſeuerat iuictꝰ: i morte semp ē viuꝰ. Sicut i theſauro cupidꝰ gaudet z ſicut in amore vnici filij delectat mr: ita gaudiū delectatio ē grata in charitate tua dulcis ieſu aīe amātī te. Dulcedo mellis: ſuauitas lactis: vini ſapor iebriās cūctcz delitie nō ſic oblectāt fauces guſtantiū ſe: vt amor tuꝰ mētes diligētiū te. ꝟ Anſel. Et vt magis ad hec oia ꝓuoceris z hic liber in noie ipſius dñi ieſu q̄ eſt liber ſignatꝰ cōcludat z ſignet attēde qō de hoc ſalutari noie ieſu. Ber. ſup hoc ꝟbo. Oleū effuſuz nomē tuū ſcribit di. Eſt ꝓculdubio inter oleū z nomē ſponſi ſimilitudo: nec ociose ſpūſctūs alterutrū cōparauit. Ego aūt dico i triplici q̄ dā q̄litate olei q lucet paſcit vngit: ſi vos meliꝰ nō habetis. Fouet ignē: nutrit carnē: lenit doloꝛē. Luxꝛibꝰ: medicina. Uide idē nūc z deſponſi noie. Lucet ꝓdicatū: paſcit recogitatū inuocatū lenit z vngit. Et ꝓcurramꝰ ſingula vnde putatis in toto orbe tāta z tā ſubita lux fidei niſi de ꝓdicato ieſu. Nonne in huiꝰ nois luce deus nos vocauit in admirabile nomen ſuū quibus illuminatis: z in lumine iſtovidētibꝰ lumē dicat merito paulus: fuiſtis aliqñ tenebre: nūc aūt lux i dño. Nec tm̄ lux eſt lumē ieſu: ſz z cibꝰ. An nō totiēs cōfortaris quotiēs recordaris? Quid eque mentē cogitātis ꝓpugnat? Quid ita exercitatos reparat ſenſus: virtutes roborat: vegetat mores bonos atcz honeſtos: caſtas fouet affectiōes. Aridꝰ eſt oīs aīe cibꝰ ſi nō iſto oleo infundāt: inſipidus eſt ſi nō hoc ſale cōdit. Si ſcribas nō ſapit mihi: niſi legero ibi ieſum: ſi diſputes aut ꝓferas: nō ſapit mihi niſi ſonuerit ibi ieſus. Jeſus mel in ore: in aure melos: in corde iubilꝰ. Sz eſt et medicina. Triſtat aliqs veſtrū veniat in cor ieſus, z inde ſaliat i os: z ecce ad exortū nois lumē nubilū oē diffudit redit ſerenū. Labit q̄s in crimen: currit inſup ad laqueū mortz deſperādo: nōne ſi inuocet nomē vite confeſtim reſpirabit ad vitā? Cui aliqñ ſtetit ante faciē ſalutaris nois duritia vt aſſolet cordis ignauie torꝑor: rācor aie: lāguor accidie? Cui fons forte ſiccatꝰ lachrymarū: inuocato ieſu nō cōtinuo erupit vberior: fluxit ſuauior? Cui in periculis palpitanti z trepidāti: inuocatū virtutis nomē nō ſtatim fiduciā ꝓſtitit: depulit metū. Cui q̄ſo in dubijs

B Wedita tio icarnatiōis z ceterorum ad eam ſpectātiuz.

C Uita xpi memorie cōmendanda.

Berñ. Pax in ſolo ieſu

estuāti ꝛ fluctuanti nō subito ad inuocationē clari nominis emicuit certitudo. Cui in aduersis diffidēti iā iāq; deficiēti si nomē aduocatorij sonuit defuit fortitudo. Nimirū morbi ꝛ languores alei isti sūt illud medicina. Denicq; ꝛ pbare licet. Inuoca me inquit in die tribulatiōis: eruā te ꝛ honorificabis me. Nihil ita ire impetū cohibet supbie tumorem sedat: sanat luxurie vulnus: restringit luxurie fluxū: extinguit libidinis flammā: sitim temperat auaricie ac totꝰ indecoris fugat prurigine. Si quidē cū nole iesum hoiem mihi ꝓpono mitē ꝛ humilē corde benignū: sobrium: castū: misericordē: ꝛ omni denicq; honestate ac sanctitate conspicuū: eundēq; ipm deū oipotentē qui suo me exēplo sanet ꝛ roboret adiutorio. Hec simul mihi sonāt. Sumo itaq; mihi exēpla de hole: ꝛ auxiliū a potente. Illa tanq; pigmentarias species. hoc tanq; vnde acuam eas ꝛ facio confectionē cui similē medicorum nemo possit. Hoc tibi electuariū habes o aīa mea reconditū in vasculo vocabuli huius qō est iesus: salutiferum certe quodq; nullivnq; pesti tue inueniat inefficax. Semp tibi i sinu sit semp in manu quo tui oēs in iesum et sensus dirigant ꝛ actus. Denicq; inuitaris. Pone me inquit vt signaculū in corde tuo: signaculū in brachio tuo. Sed hoc alias. Nunc ho habes vnde ꝛ brachio mediaris ꝛ cordi. Habes inq; in nole iesu vnde actus tuos vel pauos corrigas vel minus pfectos adimpleas.

Itēq; vnde tuos sensus aut serues ne corrūpant: aut si corrūpunt sanes. De hoc etiā dulci nole iesu Bern. alibi q̄si iubilādo sic dicit. Iesu dulcis memoria dans vera cordis gaudia: sed sup mel ꝛ oīa ei⁹ dulcis pñtia. Nil canit suauius: audit nil iocundius: nil cogitat dulcius q; iesus dei filius. Iesu spes penitētib⁹: q; pius es petentib⁹: q; bon⁹ te q̄rentib⁹: sed q̄d inuenietib⁹? Iesu dulcedo cordiū fons viuus lumē mētiū: excedis omne gaudiū ꝛ omne desiderii. Nec lingua valet dicere nec litera exprimere: expertus pōt nocere q̄d iesum sit diligere. Iesum querā in lectulo clauso cordis cubiculo priuatim ꝛ in publico querā amore sedulo. Cū Maria diluculo iesum querā i tumulo: clamore cordis q̄rulo: mēte q̄rā nō oculo. Tamībā perfundā fletib⁹: locū replens gemitib⁹. Iesu ꝓuolue pedib⁹: strictis herēs amplexib⁹. Iesu rex ammirabilis ꝛ triūphator nobilis dulcedo ineffabilis totꝰ desiderabilis. Mane nobiscū dñe: ꝛ nos illustra lumine pulsa mētis caligine: mūdū reple dulcedine. Quando cor nostrū visitas: tūc lucet ei ℣itas mūdi vilescit vanitas: ꝛ intꝰ feruet charitas. Amor iesu dulcissimꝰ: ꝛ vere suauissimꝰ: plus millies gratissimꝰ: q; dicere sufficimꝰ. Hoc ꝓbat eiꝰ passio: hoc sanguinis effusio: p quem nobis redēptio dat: ꝛ dei visio. Iesum oēs cognoscite: amorē eius poscite: iesum ardenter querite: querendo inardescite. Sic amantem diligite: amoris vicē reddite: in hunc odorem currite: ꝛ vota votis reddite. Iesu auctor clementie: totius spes leticie: dulcoris fons ꝛ gre vere cordis delitie. Iesu mi bone sentiam: tui dulcoris copiā: da mihi p presentiā: tuū videre gloriā. Cū digne loqui nequeā: de te tū nō sileā: amor facit vt audeā: cū solū de te gaudeā. Tua iesu dilectio: grata mentis refectio replet sine fastidio: dans famen desiderio. Qui te gustant adhuc esuriūt q̄ bibūt adhuc sitiunt: desiderare nesciunt: nisi iesum quē diligūt. Quē tuus amor ebriat: nouit q̄d iesus sapiat: q; felix est quē satiat: nō ē vltra qō cupiat. Iesu decus angelicū: in aure dulce cāticū: in ore mel mirificū: in corde nectar celicū. Desiderate milies iesu mihi q̄n venies me letū q̄n facies me ℣ te q̄n saties. Amor tuꝰ continuꝰ mihi languor assiduꝰ: mihi iesu mellisfluꝰ fructꝰ vite ꝓpetuꝰ. Iesu summa benignitas: mira cordis iocūditas: incōprehensa bonitas: tua me stringit charitas. Bonuz mihi diligere: iesum nō vltra q̄rere: mihi prorsus deficere: vt illi queā viuere. O iesu mi dulcissime: spes suspirātis aie: te q̄runt pie lachryme: ꝛ clamor mentis intime. Quo cūq; in loco fuero: meū iesuz desidero: q; letꝰ cū inuenero q; felix cū tenuero. Tūc amplexus tūc oscula que vincunt mellis pocula: tunc felix xpi copula sed in his parua morula. Iā qō quesiui video qō cōcupiui teneo: amore iesu langueo ꝛ corde totꝰ ardeo. Iesus cū sic diligitur hic amor nō extinguit: nō tepescit nec mouit plꝰ crescit ꝛ ascēdit. Hic amor ardet dulciter: dulcescit mirabiliter: sapit delectabiliter: delectat ꝛ feliciter. Hic amor missus celitus heret mihi medullitꝰ mētē incendit penitꝰ hoc delectat spūs. O beatū incendiū o ardēs desiderii: o dulce refrigerii amare dei filium. Jesu flos matris ℣ginis amor nre dulcedinis: tibi laus honor numinis regnū beatitudis. Jesu sole serenior ꝛ balsamo suauior: omni dulcore dulcior pre cunctis amabilior. Cuiꝰ gustus sic afficit cuius odor sic reficit in quē mens mea deficit solꝰ amāti sufficit. Tu mētis delectatio amoris cōsummatio: tu mea gloriatio Jesu mūdi saluatio. Sequar q̄cūq; ieris mihi tolli nō poteris: cum meū cor abstuleris iesu laus nostri generis. Dilecte mi reuertere consors paterne dextere: hostē viciisti ꝓspere iā celi regno fruere. Celi ciues accurrite portas ℣as attollite: triūphatori dicite salue iesu rex inclite. Rex ℣tutū rex glorie rex insignis victorie: iesu largitor gre honor celestis curie. Tu ℣e lumē patrie tu fons mie: pelle nubē tristicie nobis dās lucē glorie. Te celi chorus p̄dicat ꝛ tuas laudes replicat Jesus orbē letificat et nos deo pacificat. Jesus in pace iperat q̄ oēz sensum superat: hūc mēs mea desiderat ꝛ illo frui ꝓperat. Jesus ad patrē rediit celeste

regnuz subijt: cor meum a me transijt post te sum simul abijt. Jam prosequamur laudib⁹ Jesum hymnis ꝛ precibus: vt nos donet celestibus cũ ipso frui sedibus. Amen. ¶ Oratio.

O Jesu xpe fili dei viui ꝓ his ꝛ omnib⁹ q̃ de te pie credim⁹ ꝛ credere debem⁹ tibi gratias licet indignas referim⁹ ꝛ per ea te suppliciter exoram⁹ vt te ipsum ex parte omnium celestium terrestriuz ꝛ infernoruz deo patri offeras indignam laudem omnium in quibus summam trinitatez laudabilem recognoscis: ꝛ in plenam gratiarum actionem pro quolibet beneficio a singulis debitam cratur is atq; in veram emendationem omnium malorum ab origine mundi cõmissorum ꝛ insufficientem persolutiõem omnoz vnq; omissoz: in suppletionẽ q̃z meriti omnium beatificatorũ ꝛ gratie omniũ iusti ficatorũ ac emendationis oim pcõz refrigerũq; omniuz purgandoz necnon i reuelationẽ ois idigẽtie corporis ꝛ anime singuloz. Amẽ.

¶ Finitur secunda ꝛ vltima pars huius libri de vita Christi.

¶ Sequitur vita diue Anne ꝛ mariti ei⁹ Joachim parentum diue virginis Marie: in qua etiam sacrosancte virginis hystoria vsq; ad incarnationem que in vita christi explanata est continetur.

¶ Uita gloriosissime matris Anne christi pare virginis Marie genitricis: ab ascensio in compendium redacta: ex hystoria suauissima eiusdez matris Anne: ab religiosissimo viro F. Petro dorlando ordinis Carthusienſ. in zelem theuthonice prius edita.

¶ De diue Anne parentibus ꝛ eorum nuptijs. Capitulum. j.



Appropinquante plenitudine temporis quo ꝑ filium suuz deus humanum genus redempturus erat: septuaginta septem (vt diuus. Cyrillus carmelita ait) ante diuini verbi incarnationem annis floruit in iudea virgo quedam generosissima ex Dauid stripe nata: dives admodum mireq; formosa: optime morata: valideq; cordata ac spei de redẽptione israel refertissima: que cũ parẽtũ venia: filios ꝓphetarũ in carmelo visitare solita: ab eisdẽ moribus et prudentia ac sanctitate plurimũ illustrabaꝫ donec iã matura viro iã plenis nubilis annis: mrimonio ad generis ꝓpagationẽ a parẽtib⁹ optimis ꝓpudẽtissimis ex veteri instituto addiceret. Quibus tñ virgo: castis colloquijs ibuta: virginalicq; vite assueta: aloq; destinata: ꝑmum refragata: rẽ ad carmelitas rettulit. Qui i ieiunio ꝛ oꝛone deũ cõsulueruit: donec eoꝝ tres in spũ rapti radicẽ videre pulcherrimã: geminã ex se arboꝛẽ emittentẽ e quarũ altera natꝰ est ramus speciosissim⁹ tria diffundens ramalia: e quoꝝ primo longe decẽtissimo: natus est flos purissim⁹ atq; fragrantissim⁹: odoꝛe celuz ac terrã ꝓfundẽs optimo. Ex reliqs q̃z prioris arboris ramalibus flores nati sunt: si seorsuz spectenꝫ pulcherrimi: sed ad primi floris comparationẽ nihil. Ex altera vero arboꝛe orta ẽ ꝟga sane: pulchra: pulchrioꝛẽ ꝓducẽs floreꝛ: nec tñ ꝑmo cõparabilẽ. Hac radice sic visa audita est simul vox dicẽs. Hec radix est emerẽtia nostra: magne ꝓpagatiõi destinata. Quare intellecta virgo deo ꝓparẽtibus obediens Stolano viro iusto ꝛ deum timenti nupsit.

¶ De natiuitate duaꝝ emerẽtie filiarũ. C. ij.

Eracto mrimonio ꝛ legitime consummato. Emerentia concepit ꝛ peperit filiã ysmeriaz nole: que suo tpe mrimonio data genuit filiũ Eliud ꝛ filiã elizabeth eliud aũt Emyn genuit pꝛez nemecie ex qua sctus Seruati⁹ genit⁹ est. Elizabeth aũt Johannẽ baptistã precursoꝛẽ dñi in senectute sua enixa est. Concepit preterea ꝛ. pepit emerentia alteram filiam: cui anne. i. gꝛe dei nomẽ indidit: quevere gꝛa dei: qꝛ ex ei⁹ filia ꝓcessit saluatoꝛ mũdi: vti docebunt sequentia.

¶ De diue matris Anne coniugio ꝛ elemosynis. Capitulum. iij.

Rescẽte aũt ꝛ moribus ꝛ etate de qua nobis est sermo anna: habitanteq; in ciuitate dauid bethleem nole: placitum est parentibus mrimonio dedere nupsitq; viꝛ optimo de ciuitate galilee cui nomen nazareth: nole Joachim. Qui cum honestissime in timoꝛe dei ꝛ spe certissima conuersata est: hoc (vt Hiero. attestatur) instituto: vt bona sua tripharian diuiderẽt: partẽq; vnam templo dei et eius ministris: hoc est clero darent. Scdam peregrinis et ceteris pauperibus: tertiam suis suoꝝq; necessitatibus. Quo pacto diu: ꝛ (vt plures volunt) ad vigesimum vixerunt annum sine prole: pro qua tamen sepe preces fuderant.

¶ De sterilitate ꝛ ruboꝛe quẽ ob eam passi sunt. Capitulum. iiij.

Verum ly deo ita ordinante diu steriles essent: non tñ ipsi minus seruierunt: nec elemosynas minores fecerunt: sed potius maioꝛes: in spe firma ipm rogantes: vt opprobrium sterilitatis auferre dignaretur. Cum autem solenitatuz ꝛ cerimoniarum obseruantissimi essent: accidit vt in festo tabernaculoꝝ Joachim more solito cum fecundis oblationem in templũ offerret: quem cum ifachar summus põtifex ꝛ rubẽ scriba cõspicerẽt: cũ summo opprobrio ei⁹ munera retecerũt ipmq; ꝓtumelioꝛe exprobrantes dicẽtes. Quis te taz audacem ac teme

rariū fecit holz inutilissime: vt cū facūdis audeas ad altare dñi offerre munera tua: cū sis ipse sterilis: z maledict⁹ a dño in lege. Exi igit̄ ꝫ primū scies: nec te: nec mun⁹ tuū gratum dño. Nisi em̄ te cōtēneret: sterilē nō pateret. Caue aūt post hac templū oblatur⁹ ingredi. Quo audito cū rubore fūmo: sz sine murmuratione exijt de tēplo ignorante id anna cōiuge ad pastores pecoris sui in agro vbi in loco secreto sese in lachrymas profudit dicēs. Oipotēs ac misericors de⁹ q̄ oia vides z intelligis: scis qz ābulaui cora te in ꝟitate z fide nō ficta: in mādatis tuis q̄ dilexi nimis: quo circa clemētissime deus p̄cor maiestatē tuā: aufer opprobriū dom⁹ mee: z cōcede ꝟiugi mee castissime atq; fidelissime fecūditatē vt me ple letificet quā si dederis tuo ppetuo mācipauero famulatui. Quo cū lachrymis dicto ecce archāgelus gabriel cū lumine inestimabili adest dicens. Joachim amice dei oipotentis ego sum gabriel archāgelus: ad te a deo missus: vt significē tibi q̄ p̄ces tue exaudite sunt a dño: q̄ vidit rubore tuū imeritū. Nō em̄ vltor est de⁹ nature: sz pcti. Permittit aūt iterdū sterilitatē vt donet fecūditatē cū gr̄a: sciatq; q̄ proles nō ex carnis volūtate atq; lubricitate sz dei sit dono p̄cessa. recordare q̄mō Sara: Rebeccha: Rachel: z Anna samuelis mater: steriles fuerūt quātū ad naturā: sz ex gr̄a p̄triarchas peperūt z ꝓphetas. Notis ḡ q̄ ples diuīs̄ idera ta semp fuit cū gr̄a data. Quocirca cōiūx tua ānа cōcipiet z piet tibi filiā noie mariā. Quē vt vouisti deo dicabis in tēplo: nā ex ea mirabile factur⁹ est de⁹ mysteriū. Ne q̄d aūt dubites vade in domū tuā z habebis obuiā cōiugē tuā in porta aurea: q̄ de aduētu tuo plurimū letabit. Quo dicto disp̄uit āgelus: sz ad annā redeat narratio. Ea nesciens quo marit⁹ su⁹ Joachim deuenerat: q̄ quinq; mēsib⁹ absens fuerat nullo accepto cōmeatu: nullo q; discessionis facto iudicio mira confecta est tristitia verita ne ob suā sterilitatē vir discesserit. Cū aūt in lachrymas sese diffunderet accessit vna ancillarū ad eā dicens. Noli flere dña sz magis exulta: qz hodie dies est dñi: exultem⁹ z letemur in ea. Cū aūt cōsolationē nō reciperet: diceret q; vt ad opus suū iret: nec de se solicita esset illa indignata: cur inquit mihi ip̄opas pctā tua: q̄d ego possū si sterilis es: vtra peccauit ego ne an verius tu q̄ sic sterilitate occlusa es. Quā cōtumeliā humil⁹ r modeste in se accepit: nihil obmurmurās: sz p̄profunde in corde gemēs in pomariū ipū secessit vt lachrymis dolorē mitigaret. Et genua ponēs cora altissimo deo ad quē oculos leuauit sic p̄stata est. Dñe deus oipotēs deus israel: fortissime spirituū: qz etiā in aduersitat⁹ tibi gratias agi vis: ego laudo te tibiq; gratias ago. q̄ sterilē me ppessus es: maritūq; a me alienari permisisti: qz certo scio quicq̄d patior pctā mea meruerunt. Qua confessione facta: cecidit in faciē suā z fudit ataṁ suā cora oculis dei in oi afflictione. Et paulopost oculos erigens atq; in celū suspicies vidit passere pullos suos in arbore nutrientē: z suspirās ait. Oipotēs de⁹ qui vniuersas creaturas fecūda prole letificas me tñ ancillā tuā nullo tali dono dignat⁹ es: laudo ac benedico diuinā ꝓuidentiā tuaz qua scis quid vtile sit nobis: p̄ecor q; vt si cuz salute id fieri potest ne excludas me ab hac gratia etiā angelis concessa. Scis em̄ intimū cordis mei votū: qz nō vt voluptati carnis inseruiā: sed vt quam dederis prolē tuo famulatui mancipē eādē requiro. Quib⁹ p̄precib⁹ fusis ecce idē Gabriel cū summa claritate dixit ad eā. Ne timeas anna amica dei altissimi exaudite em̄ sunt preces tue: z fructus ventris tui grat⁹ in oculis dei. Ex te em̄ nascet ꝟgo admirabilis in qua tot⁹ letabitur mundus. Surge igitur z abi in hierusalem vbi in aurea porta obuium habebis maritum tuum Joachim.

¶ De cōceptione ac natiuitate diue virginis marie. Capitulum quintum.

Conuenerunt ergo iuxta verbū angeli ad portaz aureā cū summa exultatiōe promissionē sibi factā renūciantes: vnde gratulabūdi sese in tēpluz contulerunt atq; illinc domū: vbi premissis p̄cibus operā liberis procreandis dātes nō libidine carnali: sz bono matrimoniali: puellā genuerūt oim z speciosissimā z beatissimā: q̄pe ad hoc ab eterno destinatā vnigeniti dei sine virili semine sz mystico spiramine mater esset in terris. Felices pfecto z perbeati parētes qui talē progignere meruerūt. Precipue ꝟo felix mater que tā dulci pondere se grauidā sentiēs deū magnificare non cessauit. tāq; maturo partu regina celi et terre (tamen q̄d forte nōdū agnouerat) enixa est. Quis ꝟbis explicet quāto gaudio nō solū dom⁹ sz z vicinia tota perfusa est. Q̄ñ ex ea: quā sterilē fleuerāt: tā leta frōte: tā sereno vultu: tāq; decēter formato corpusculo lepidissimā iā recens natam cōspexere puellam. Facile creditu est parētes z qui mysteria nouerāt iā tñ egregiā de tali prole cōcepisse spē. Nō em̄ sine magno sacramento aut tātū dilata: aut tam solerter p̄renūciata visa est talis vir gūcule cōceptio. Uerūtñ nō cōtinuo dixero q̄d in ꝟgine latuerit parentes agnouisse: alioqn̄ non turbata fuisset in salutatione Gabrielis si se parētib⁹ ad id natam cognouisset. Magnum tamē aliquid in ea futurum sperauere: nec spes fefellit eos. vt sequentium docebit series.

¶ De vita marie vsq; ad annunciationem dominicam. Capitulum sextum.

Vita igitur ieffabili spe z gaudio maria id nomē mysterio congruens q̄ ab angelo prius q; conciperet p̄renūciatum est legitimo tpe suscepit. Et

a matre sanctissima decenter lactata ⁊ educata: atq; quātum infantilis etas tulit ad diuinas laudes instituta: vtraq; naturaz ad id a sctō spū a quo ne in originali culpa cōciperet misericzditer fuerat preuēta. mirū in modū adiuta creuit in oi decētia ⁊ honestate tū morū tū mēbroz: itavt vix quintū attingerat annū dū iā diuo famulatui visa matura eidem mācipāda a parētib⁹ q̄ eā deuouerāt i tēplū p̄sentatur vbi ad nubiles vsq; annos moris erat honestoz parentū filias opificio mulieb̄riz diuinis cāticis erudiri. Nec sine miraculo stupēdo hec facta memoraī p̄ntatiōnā vt yētū est ad. xv. gradus q̄b⁹ in tēplū ascēdēdū erat dubitātib⁹ parētib⁹ quonā pacto eā portare possent: ipsa soli⁹ spūssancti ope adiuta hilaris ac celeris stupētibus cūctis ascēdit. Quo facto meruit honorificēti⁹ a pōtifice suscipi: ⁊ diligētius eruditēda cōmēdari: sperāte videlz deū aliquid magni in ea opaturuz. Nec fefellit eū spes. Supergressa est em̄ vniuersas: tā in ope textrili q̄ in cāticis ac hymnis: oibusq; q̄ ad talē statū pertineāt: quippe quā gr̄a spūssancti a primo ꝛceptiōis instāti peculiariter semp repleuerat ⁊ in oi ꝛcepto adiuuerat. His itaq; morib⁹ hisq; dotib⁹ ornata ad nubiles excreuit annos. Uerūtn̄ nisi de⁹ aliter disponeret nubēdi reiecerat aim. Naz diuinis cōtēplatiōib⁹ ⁊ angelicis cōuersationib⁹ assueta angelicā in celibatu decreuerat degere vitā. Uerū defuncto iā (vt dic⁹ frater Petrus dorlādus asserit) patre. (Nā Baptista mātuanus etiā filie nuptias vidisse eum canit: qō ꝓpter scōas ⁊ tertias anne nuptias non vere sic̄ est.) Anna senioz precipue pōtificis cōsilio: cepit filiā ad nuptias cozhortari iuxta legis institutū: sed voto eius intellecto rem ad pontificē detulit qui nouo voti genere stupefactus ex prudentū cōsilio deū consulendū decreuit. Ad quem rē totus congregatur clerus: ieunijs ⁊ orationib⁹ vacās. At virgo interiz: vt sponsis suis annueret deū precari non destitit. Tū gabriel eidem apparēs ait. Ne timeas [illegible] spōsi casti subire thalamū: namvirgi[illegible] nō patieris detrimētum. Qua sic cō[illegible]oz diuina ex ꝓpicia torio ad pontificē [illegible] est iubēs oēs viros celibes de sanguine [illegible]ie ⁊ stirpe dauid postridie ad templū cō[illegible]turos: cum virga arida: que in cuius manib⁹ florere inciperet eū virgini spōsum declararet. Interea agabus casto virginis amore captus euentū magica arte scīscitās: nihil scire potuit preter q̄ magnū in virgine latere sacramentū: quocirca repulsaz passus ad carmelitas se cōtulit vbi sanctā vitam vixit vsq; ad apostoloz predicationē qua illis vt eoz attestant actus contiunctus est. Conueniētibus autem postridie omnibus ad nuptias idoneis solius Joseph viri casti qui in celibatu vitam degere decreuerat virga floruit: quocirca virgini sponsus datum ⁊ ab angelo ne eā cōtingeret admonitus eam diuinis vacare permisit: dumq; (vt quidā non futiles auctores volūt) illud Esa. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filium: legisset: atq; in eius virginis exaltatione mirifice inflāmata esset: diēq; illā felicē aduētare precaret. Missus est angelus gabriel a deo. Et reliq̄ q̄ in vita x̄pi ad vnguē sunt ptractata: vbi Annūciatio: Uisitatio: ⁊ reliqua diue ꝟginis solēnia quin etiā ipsius assumptio graphice describūtur. Restat ergo vt reliquā diue Anne hystoriam paucis percurramus.

¶ De reliqua diue Anne vita ⁊ migratione. Capitulū septimū.

Vt vero reliquam diue matris anne hystoriam paucis percurraz memi-nerimus Joachim virum sanctissimum dña filie sue in templū vt vouerat p̄sentatione letus redierat: paulopost vita defunctuz eē migrasseq; ad patres suos spei de redēptione generis humani plenuz. Nam de filia p̄ter eius annūciationē: ⁊ p̄sentationē mirificā: indolēq; non humanaz: sed plane diuinam ex reuelatione spem maximā conceperat: ex alia videlicet oriturā redēptionis auctorē. Ubi igitur in hac spe feliciter requieuerat: et ab anna cōiuge honorifice sepultus erat ipsa sese ad filiam trāstulit ea spe: vt cum anna vidua illa cuius in purificationis euangelio Lucas meminitq; ceteriscz sanctis mulieribus in templo deo reliquam vitam dedicaret: sed mox a deo in spiritu ammonita ad secūdas nuptias trāsiret: domum reuersa cleophe nupsit: ex quo filiā genuit quem amore prime etiam mariā nuncupandā censuit. Qua nondum bimula cleophas diem obijt: ⁊ anna se templo tam dedicatam autumans ad tertias nuptias diuino oraculo reuocatur. Nubit ergo viro optimo Salome. Unde et tertia genita maria: a patre maria salome dicta: ⁊ a marito Maria zebedei. Quocirca post nuptias marie matris iesu x̄pi saluatoris nostri quē de spiritu sancto concepit Mariā cleophe matrimonio iūxit viro tali coniuge digno Alpheo noīe qui ex ea genuit Jacobū minoꝛem Joseph iustū Symonem cananeum: et Judam thadeum: Et deinde Mariā tertiam salome filiā zebedeo qui ex ea genuit Jacobum maioꝛem: et Johannē euangelistā: vt non inanis censeat ad tertias nuptias dine Anne transitio. Ad quas (vt sanctemoniali ac vestali ꝟgini collecte reuelauit) trāsiuit dei iussu non carnis instinctu. Itaq; non est eius obediētia in nuptijs vituperanda: sed fecūditas celitus data nobis veneranda quam celitus datā ambigere non potest qui hystoriam recolit. Si em̄ xxv. annos cuz Joachim vixerat: ⁊ iā sterilis reputata erat dū matrem dñi genuerat non

potuit tertiã filiã sine dei dono cõcipe. Necꝙ ꝯo sola prolis fecũditate refulsit: sed et multomagis virtutũ prestãtia qua dei filiũ ex filia sua incarnatum agnoscere amplecti atꝙ adorare meruit. vñ ⁊ ecclesia olim iã eius recoluit memoriã: qz ad nouũ testamẽtũ: idcirco pertinere visa est qꝙ iam presentẽ agnouit xp̃m saluatorem. Creditur tamẽ Joseph gener eius ante passionẽ xp̃i in sinũ abrahe descendisse. Unde post resurrectionẽ cũ ceteris sanctis educta: ⁊ in die ascensionis dñice cum xp̃o in celos assumpta illinc nos despectat: ⁊ sibi famulãtib⁹ p̃sentia impetrat auxilia: vt nouissima ⁊ plurima ipsius attestãtur miracula a dicto Carthusiano fideliter pscripta. Quia ꝯo rubore immerito ob sterilitatẽ fuerat affecta: cõtra ruborẽ imeritũ fidele et frequẽs p̃stat patrociniũ quo voto et nos quoꝙ dãnauit. Hec sunt que dꝫ diua matrona oiscꝙ honestatis ac sanctitatis specimine diua Anna habuimus annotanda. ¶ Oratio.

OMnipotens sempiterne deus qui Joachim atꝙ Annam gloriosissime matris tue sanctissimos ꝓgenitores ob infecũdita tem diuturnã immerito rubore cõcuti in eoꝝ salutis augmẽtum pmisisti: cõcede ꝓpiti⁹: vt eorũ meritis ⁊ intercessione ab oi rubore ⁊ infamia liberati ad celestẽ gloriã pduci mereamur. Per te iesu xp̃e saluator mũdi qui cum patre ⁊ spiritu sancto viuis ⁊ regnas de⁹. Per omnia secula seculorum. Amen.

¶ Jodoci Badij Gandensis Tetrastichon de sancta Anna.

Anna decus mũdi mater genitricis iesu
Pro nate meritis det tuus astra nepos.
Primitias nostre pariens sẽtã anna salutis
Nos cum prole tua cũcꝙ nepote tuus.

¶ Jodoci beisselij patritij Aquensis Rosarium de sancta Anna ad reuerendũ patrem dñm Johannẽ Tritemiũ abbatẽ spanhemẽsem ordinis diui patris Benedicti.

¶ Quisquis hoc rosariũ ad honorẽ beatissime matris Anne ꝓ deuotiõe legere voluerit p̃mittat orationẽ dñicã cũ salutatione sancte Anne: quã semp post duos versus repetat: q̃ q̃dẽ salutatio eit vt sequit. ¶ Aue dei genitricis mater venerabilis Anna: sancte trinitati gratissima: pre cunctis mulieribꝫ honorata: benedicta tu a dño: et bñdicta ples vteri tui: plisꝙ virgineus natus Jesus xp̃s. Amen.

¶ Pater noster. Aue dei.

Anna tuas liceat mihꝫ mihi ꝓmere laudes
Nã tibi si pateris serta rosasꝙ ferã Aue.
Anna nitẽs regũ iude venerãda ꝓpago.
Atꝙ etiã Joachim cõiuge clara pio Aue.
Anna diu steriles fleuisti in cõiuge amores
Unica nuptarũ gloria: ⁊ vnus honor Aue.
Anna piam sobolẽ nec vanos queris in vsus
Sed colat vt sancta posteritate deũ Aue.
Anna tibi etherea celer astãs nuncius aula
Saude ait en sobolẽ mꝫ hẽbis ouãs Aue.
Anna feres sobolẽ tanta virtute beatam
Ut cũ virgineo mater honore micet Aue.
Anna feres gnatã cuius quẽ nõ capit orbis
Ipse libens subeat viscera casta de⁹ Aue.
Anna tuo tandẽ surget de sanguine sanguis
Qui fusus miseris spez feratꝙ reis Aue
Anna tuũ decuit tanta expectatio partum
Haud facile est matrẽ matris hr̃e dei Aue.
Anna tue sobolis laudes sup astra volabũt
Te quoꝙ felicẽ secula cuncta ferẽt. Aue.

¶ Pater noster. Aue dei.

Anna mali puram tu concepisse mariam
Crederis: ⁊ sanctã mox habuisse deo Aue.
Anna aluo gestas quã signauere figure
Uenturã: sancti quã cecinere patres Aue.
Anna geris clausam padisum ex arbore vite
Felicẽ: ⁊ cuncto ruris honore sacrã. Aue.
Anna grauis gestas ortuꝙ quẽ flãme⁹ ensis
Custodit cherubin nocte dieꝙ cales. Aue.
Anna geris florẽ qui candida lilia vincat
Et violas humiles coccineãꝙ rosaz. Aue.
Anna moysaica p te deprẽditur archa
Etherei panis aurea ⁊ vna lacet. Aue.
Anna geris sponsam veri salomonis: ⁊ omni.
Sẽma exornatã intus et exterius. Aue.
Anna geris templũ cuius penetralia dulces
Impleuere soni: musica ⁊ ois ouans. Aue.
Anna geris velũ pulchra sub imagine patrũ
In se gesta tenẽsꝙ tegat alta dei. Aue.
Anna geris sobolẽ cuius phebi aureavestit
Flãma caput: niueos cãdida luna pedes. A.

¶ Pater noster. Aue dei.

Anna exoptate cõpos iam facta Marie
Pectore vix toto gaudia obortа capis. Aue
Anna recẽs nate plauserũt cuncta Marie
Sidera: ⁊ isolitũ fluxit ab a[illegible] inbar. Aue.
Anna tui fetus natalem cre[illegible]e fas est
Te circũ ãgelicos ꝓcelebr[illegible] choros. Aue.
Anna tuũ partũ manes s[illegible]e profundi
Lux noua tũc stygios [illegible] ipa lacꝰ. Aue
Anna parẽs dubitas [illegible] cõtigere gnatã
Sole magis rutilã [illegible]ouscꝙ poli. Aue.
Anna quid ethereã [illegible]s tractare puellã.
Arridet matri: trist[illegible]ulla facit. Aue.
Anna capesse alos et [illegible]actea ad vbera tẽdit
Gnata: manꝰ teneras ⁊ tua colla petit. Aue.
Anna moras rũpis: mãmas ⁊ pectora nudas
Excipis i tenero mẽbra tenella sinu. Aue.
Anna foues gnatã: dulcesꝙ a pectore succos
Ore trahit roseo murmura ẽta sonãs. Aue
Anna feret quãtos si scires gnata dolores
Quotꝙ ferat mortes: tu mõ nulla fores. A.

¶ Pater noster. Aue dei.

Anna tibi est cordi gnatã exornare ꝓbatis
Moribus: ⁊ sommo cõposuisse deo. Aue.
Anna parꝫs celso gnatã imponare delubro

Spōte ſꝛ ad ſuperū ptigit alma ḡdū . Aue.
Anna citam lento ſeq̄ris greſſu atq; labore
Solatur feſſam promptula⁹go ſenē. Aue.
Anna quid in tenera miraris virgine robur.
Nō humana vides: ſed pia ſigna dei. Aue.
Anna ſoles iopi ⁊ ſacris dare munera tēplis
Nūc das q̄ mulier pl⁹ nihil vlla dedit. Aue.
Anna vbi ſacratam voluiſti degere gnatam
Claustra libēs ſubijt⁹ gineāq; domū. Aue.
Anna piam miſſura: genas ⁊ lumina fletu
Cōficis: immotā ſe tenet altus amor. Aue.
Anna domū repetas: gnatā dimitte tonanti
Nil niſi venturū cogitet illa ieſum. Aue.
Anna per ethereos volitet tua nata receſſus
Occupet hāc ſūmo culmie miſſ⁹ amor. Aue.
Anna duas ſatis eſt tibi deſeruire marias
Hē quoq; nō modica te pietate colēt . Aue,

¶ Pater noſter. Aue dei.

Anna tuo fletu docta es ſuccurrere flenti
Hinc miſerū votis tu q̄z prōpta faues. Aue.
Anna ſoles fixas nature vertere leges
Sicq; voles: ſterilis ſit mō leta parēs. Aue.
Anna etiam flure fortune munera ſiſtis
Ne fugiāt noſtros lapſa repēte ſinus. Aue
Anna fugas dec⁹: das pulchre mūera fame
Tu luctus releuas: ⁊ tibi cedit amor. Aue.
ānа iuuas ſeu quē terret. vis hoſtica: ſeu quē
Carceris obſcuri vincula ſeua tenent. Aue.
Anna leuamen ades fidū mortalibus egris
Te duce languēti pdita vita redit . Aue.
anna parēs tumido te iclamat nauita fluctu
Si iactent lacerā flat⁹ ⁊ vnda ratē. Aue.
Anna parēs nigro es ſemp metuēda tyrāno
Ut glacies ignem te fugit ille nocens. Aue.
Anna abs te neq̄at mortalis pectora frustra
Poſcere: qōq; voles gnata deuſq; volet. Aue
Anna igitur meritis ⁊ tanta prole beata
Anna parēs nr̄as f̄ſpice magna p̄ces. Aue

¶ Oratio poſt roſarium dicenda.

Omnipotēs ac pīſſime deus qui beatā Annā n genitricis filij tui matrē eligere dignatus es: concede propicius vt qui memoriā eius fideli deuotione percolim⁹: ei⁹ meritis ⁊ precib⁹ eterne vite ſuffragia cōſequamur. P er eundē dn̄m.

¶ Finis.

¶ De diuo Joachim patriarcha ⁊ auo Jeſu xp̄i carmen Aſclepiadeū gliconiū conditū a magiſtro Jodoco Clichtoneo Neoportuēſi. ſicut eſt Sanctorum meritis inclita gaudia.

Plectrum phebe tuū ſume ſonorius
Et leni cytharam pollice perſona.
Nec deſint comites carmina cōdere
Docte caſtalides dee
Non mens eſt ſuperum prelia ſcribere
Aut immiſſa feris tela gigantibus
Preclarum Joachim preſtat ad ethera
Dignis tollere laudibus
Ignorata diu nocteq; condita
Tanti clara viri gloria ſeculo
Tandem conſpicuo lumine cognita
Ut par eſt celebrabitur
Ut phebus radium fundere lucidum
Expulſo borea nubibus incipit
Sicut gēma latens eruta puluere
Terre clarius enitet
Ut claris ſoboles orta parentibus
Maiorum celebris stēmate redditur
Sic nati probitas ⁊ generoſitas
Patris gloria creditur
q̄ clara mariam ſtirpe creauerit
Ex qua vera ſalus prodijt omnibus
Quis dignū celebri laude negauerit
Quem laudare parauimus
Magnis digna dei mater honoribus
Ex diuo Joachim duxit originem
Qua natus puer eſt ille ſalutifer
Et ſpes vnica gentium
Matrē ſumma decet gloria cādidam
Nato ſummus honor debet haberi
Ingens huius auū laus decet: ⁊ patrem
Illius veneratio
Si patri fuerit gloria preſtita
Hec natis etiā preſtita noſcitur
Illis laus eadem debita creditur
Nec diſpar reuerentia
Hic iunctā thalami federe duxerat
Annā non meritis cōiugis imparem
Par illis probitas equaq; largitas
Et par cura dei fuit
Horum precipue munificentia
Inſignis: memori laude reponitur
Prodūtur ſiquidem diuitias tribus
Diuiſiſſe ſuas modis
Templo prima fuit debita portio.
Rerum: pauperibus pars fuit altera
Deſignata: domū tertia nutrijt.
Uſu cōmoda proprio.
At longo ſterilis tempore ſepius.
Multas anna preces anxia fuderat.
Ut (que ſacra deo munera deferat).
Eiſſet prole puerpera.
Nam cōtempta ſui munera cōiugis.
In templo fuerant q̄ ſobolis foret.
Exper: in ſterilis numina pontifex
Iraſci thalamos ait
Edes ille ſuas tectaq; deſerens
Ne triſtis fieret fabula ceteris
Agris delituit dulcia preferens
Charis arua penatibus
Sed ſummi pietas numinis optima
Solatrix hominū ſedibus angelum
Demiſit ſuperis optima nuncia
Qui prolis referat noue
Aſſiſtens ioachim nuncius ethere
Miſſus triſtitiā deſine confici
Dixit: nāq; ſalus optima ſeculi
Naſcetur tibi filia
Hec ſperatā diu gaudia proferet

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz

Diui patris Joachim laudes.

Confringetq; suis tartara viribus
Hec eue genitos sanguine lucidas
In celi reuehet domos
Tum sancti monitis credulus angeli
Promisso Joachim munere letior
Uoti compos erat sustulit: vt sua
Natam coniuge filiam
O clarum meritis o memorabilem et
Dignum grandiloqui quē tuba personet
Uatis meonij: nos sibi deditis
Summū ducat in ethera. Amen.

¶ Festū principale sancti Joachim. est. xvj. die septēbris. Cōmemoratio vo eius solēnis est. ix. die decembris.

¶ Hymnus saphicus beato patriarche Joachim Nazareno decātatus a fratre Jacobo Reimolano carmelita Sandēsi.

O pater patrū Joachim beate
Ut tibi ꝯtos modulemur hymnos
Tu foue dulci modo nos clientes
Nectare celi:
Non em quicq̄ sumus irrigati
Rore quē dicūt neq; per saporem.
Sed nec imbuti sumus: autvel vllo
Nectare celi:
Qui viros claros cecinere quondam
Hi relibutos licet estimauerint
Esse se: (falso tamen hoc putarunt)
Nectare celi:
Te sacer tantum chorus angelorum
Si satis digne celebrare possit
Nos tibi laudes resonemus absq;
Nectare celi:
Hinc tuum nobis petimus iuuamen
Sancte sanctorum Joachim parentum
O pater patrum nimium referte
Nectare celi:
Qui q; in partes tua dividendo
Erogas iuste miseris ꝛ are
Nonne cantamus bene te refertum
Nectare celi:
Et q; in templo patiens ferebas
Que tibi probro dederat sacerdos
Nonne cantamus bene te refertum
Nectare celi:
Quodq; te dignum deus esse duxit
Angelo sancto reuelare tristem
Nonne cantamus bene te refertum
Nectare celi:
Tu quod est magnum fueras maritus
Illius sancte venerandus Anne
Quam modo plenā canit omnis orbis
Nectare celi:
Tu quod est maius genitor beate
Dignus inuentus fueras Marie
Quam quidem scimus magis esse plenam
Nectare celi:
Tu quod excedit nonitate christi
Solus e cunctis anus es vocatus
Qui superplenus, supereffluitq;
Nectare celi:
O potens ergo Joachim sacrate
Sic tuam nobis modo ferto dextram
Ne sacro tandem careamus illo
Nectare celi:
Nunc deo laudes pariter canamus
Qui suo nato Joachim colendum
Hunc auum sumpsit mediante sacro
Nectare celi: Amen.

¶ Eiusdem in eiusdem patriarche laudem carmen cuius prime litere habent Jacobi Reimolani Carmelite gandensis Carmen saphicum.

Iam preces summo meritas pareti
Ante sacratas resonemus aras
Corde deuoto simul ꝛ vocemus
O Joachime.
O tuum sanctum Joachime nomen
Blandius cuius sonet hoc hebreis
Id magis deinceps placeat rogamus
O Joachime.
Kinos vt grece loquar ꝛ latine
Et philos quare facias vetusto
Jure sint vt pantaphilonta kina.
O Joachime.
Multa cum celo tibi sit potestas
Ob tuum ne nos patiare fructum
Laude predignum tenebras adire
O Joachime.
Astra si sursum videamus omnes
Non tamen mens est vaga semper illic
Ipse opem prestes opus ꝛ necesse est
O Joachime.
Carne qui quondam fueris grauatus
Arce iam summa positus: fauere
Rebus humanis melius valebis
O Joachime.
Missa que possis facietquidem non
Ille qui ternus deus est: sacrata
Luce nos ergo petim[us] fruamur
O Joachime.
Inter aulares quid [ha]beris almos,
Tu patrum cetus magis elegatus
Est ne id indigne tibi corrog[a]tum
O Joachime.
Grata nam multum tua vita cunctis
A deo primam meruit salutem
Nec tuis tantum ed ꝛ vniuersis
O Joachime.
Debuit digne chorus ille diuum
Esse suppostus tibi: quin ꝛ exin
Ne quidem cessat celebrare dicens.
O Joachime.
Sic magistratus tuus hic beato
In polis non est onerosus vlli
Sed magis tecum iubilant feruntq;
O Joachime.
Cum nouos cuncti meditentur hymnos
Ad tui laudem superi frequenter
Rite terreni tibi quid sonabunt

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ JG|U Universitätsbibliothek Mainz

Diui patris Joachim laudes.

O Joachime.
Magna cum magnum tua dona carmen
Exigant: non valemus: ipsum
Nostrum hoc acceptes modo qualecũq; est
O Joachime.
Sancte tu nobis Joachime seruis
Ab tuo christo veniam nepote
Posce peccatis tibi supplicamus
O Joachime.
Patriarcharum decus es priorum
Hinc herus sancte peramandus Anne
Inde tu dignus pater es Marie
O Joachime.
Cuius (vt tandem sileant miselli)
Uerus & clemens auus es: sit illi
Mira laus: summe quoq; trinitati
O Joachime. Amen.

¶ Sequẽtia octo epigrãmata cõdidit frater guilhelm⁹ bibauci⁹ sacri ordis Carthusiẽtiũ.

¶ Ludite pieridũ redolẽtia carmina fontes
Nunc ioachim iuuenes ludite vosq; senes.
(Magna decẽt magnos) suaui cõdita lepore
Carmina diuino nũc ioachim canite
Si dicis ioachim q̃s hic est? pater ille supne
Regine est: igitur regulus est superum

¶ Multiplici sanctũ ioachim pulsate p̃catu
Christicole: fedi crimine multiplici
Stelliferos auus est regis q̃ condidit orbes
Et patriarchalis gloria prima chori
Ergo p̃t facile veniam, impetrare reatus
Uirtutis nitidã ferre potestq; viam.

¶ Laudib⁹ intactã celebras quicũq; puellaz
Inde iesu christo gratior esse studens
Uirgis haud graue sit ioachi coluisse parẽtẽ
Quẽ proprũ voluit ipse redẽptor auum.
Uirtutes cuius si tollis in ethera laude
Beatus eris marie gratus eriscq; iesu.

¶ Uirginis eximie patrẽ celebrate fideles
Quem laus illustrem multiplicata facit
Qui cũ prole sua cõmune meretur habere
Nomen: dum xp̃i dignus habetur auus
Hoc duce q̃ cupim⁹ facile impetrare licebit
Si puro nitidas fundimus ore preces.

¶ Salue christifere ioachim p̃ alme marie
Que semp niuea virginitate nitet
Inter femineas virgo nitidissima turmas
Egregio nomen ditat honore tuum
Maiori tamẽ ipse iesus patris inclita, ples
Eterni nate stirps benedicta tue
Illius es genitor auus huj⁹ & ipse probaris.
Ergo tua miseros conciliato prece.

¶ Quisq; es? varijs imergerʒ vndiq; penis
Crescit & assiduo plaga doloriq; tuus
Intrepidis ioachim p̃cib⁹ tẽtes patriarchã
Qui potis: est subitam ferre salutis opem.

¶ Diue pater ioachiz Anna cũ cõiuge salue
Et marie salue caste marite ioseph.
Protinus afflicti maculas expellite cordis
Ut tua stirps x̃ps det mihi regna poli.

¶ Alma dei, mris genitrix: ioachim p̃ alme
Joseph: post trinum numina trina deum
Cernite p̃tinuas lachrymasq; p̃cesq; benigni
Et facitote iesus det mihi regna poli.

¶ Carmen saphicum eiusdẽ Guilhelmi ad eundem patriarcham.

Quando te summum specimen decusq;
Et iesu matris ioachim parens es
Omnium famam superãs vetustam
Tertius nemo tibi nec secundus
Dum magis phebe facie chorusca
Aulicos inter superi tonantis
Qui quasi stelle tibi sint minores
Cedit in primis patriarcha quisq;
Te simul vates reuerentur omnes
Ter quater patres reliquiq; ciues
Celici: caste pariter puelle
Nam licet virtus animosa in illis
Splenduit solis radiantis instar
Non tamen sedes superas adissent
Januas celsi nisi prole celi
Peruias cunctis maria dedisses
Que tulit natam sine labe summi
Principis toti dominãtis orbi
Lance qui iusta trutinaq; recta
Premium vite meritis coequat
(O decus vatum superumq; vates
Et pater magnis titulis colende
Atq; preclaris numeris canende)
Hunc precor tandem rogites vt altis
Gaudeam regnis: celebremq; viuus
Et patris nomen: gniti: sacriq;
Numinis compar quibus est potestas
Et vigor idem.

¶ Robertus Gaguinus fratri Arnoldo bostio.

Mille licet studeas ioachim p̃conia linguis
Dicere: nec musis inferiora canas
Contendes frustra titulos exprimere diui
Alter ab extremo feruet adesse gradus
Quis satis accumulet p̃clara laude parẽtẽ
Uirginis: vnde salus perdite grata datur.
Si fructu infelix fuit arbos illa scienti
Qua ruit in miserã nostra propago necem
Q̃ iuste extollas toto conamine germen
Unde parens magni prodũt alma dei.
Principium ioachim sane est & ianua lucis
Quem reducem terris eius alumna tulit.

¶ Idem Robertus Gaguinus minister generalis sacri ordinis sctẽ trinitatis.

Dum petis attoli vocali psalte parentem
Christifere matris: me quid adista vocas
Uis ne lirã pulset contracto pollice mãcus.
Uis simulet cigni cãtica cornus habes.
Hoc agat excelsa gnarus cãtare sophocles
Uel quos instituit dulcis apollo modis
Sed quis tantus erit laudes q̃ ,pmat abũde
Uerbigene christi magni potentis aui.
Hec laudũ summa est: fecũda prole salutem
Reddere proscriptis exulibusq; focis.
Nonne fores nobis celorum pestifer adam

Diui patris Joachim laudes.

Clauserat: hic felix germine fudit opem ꝛ
Nãq; thoro iũctus matrone nobilis Anne
Deniq; mirifica claruit ꝛ sobole
Emira est coniunx melioris nuncia mũdi
Gnatam: que genuit integra virgo deum:
Inde luem mortis ꝛ tartara dira: beato
Despicimus fine: dum scelus omne vacat
Est igitur Joachim fidei primaria planta
Cuius fetura est iesus et ipse nepos
Quẽ si fidus amas: si corde vereris: oportet
Pronus anum sancta religione colas.
Si quis eñ vitij nõnunq; ꝛ criminis expers
Hunc nullo credas desipuisse malo
Non potuit vitio ledi tam viuida radix
Flos vndeꝛ fructus fert super astra comas
Unde poli sedes ꝛ diuum tecta replentur
Unde animi paſtũ femina: virq; ferat

Ad lectorem Ascensij Tetrastichon.

Lectoꝛ habes nitidũ quanis ex pte volumen
Quo saluatoris Uita colenda patet.
Id reliquũ: vt gratus sis impssoꝛibꝫ ijs qui
Aurea in auricomo dogmata sole premũt.

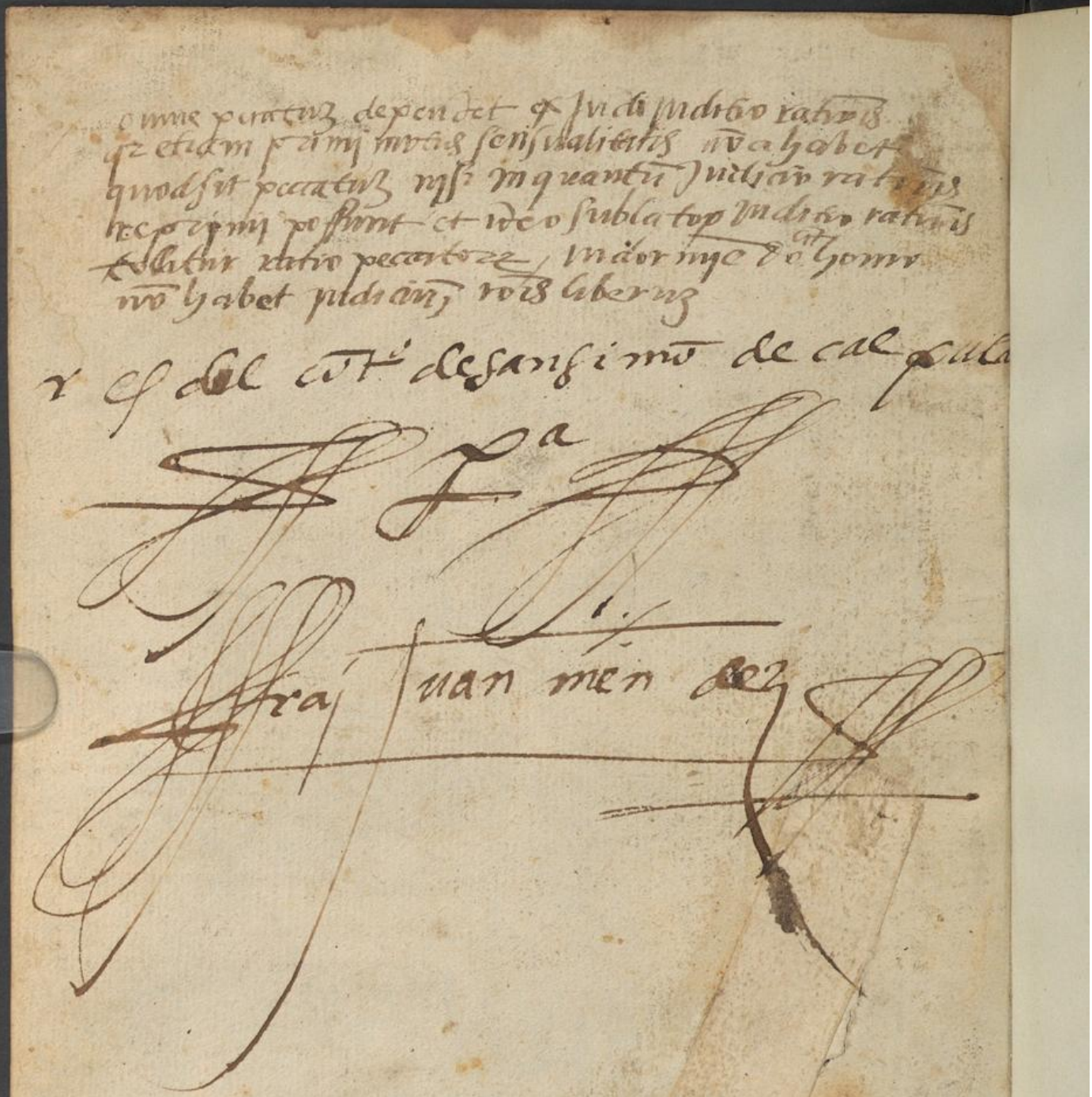
Uita dñi nostri iesu xpi graphice ꝑ religiosum virũ Ludolphũ de saxonia candidi ordinis Carthusien. extra Argentinã: ex euãgelijs collecta: ꝛ illustriũ doctoꝛum elucidationibus illustrata: necnõ ꝛ biblie cõcoꝛdantijs et annotandoꝝ indicibꝰ: cũ eoꝛũ tabellis ab Jodoco Badio Ascẽsio diligẽter adhibitis decorata: vna cũ diue virginis eiusq; parentũ succinctis memorijs: solerter et fideliter rursus Lugõ. compressa Opa magistri Guilhelmi Huyon calchographi sedulj. Sumptibus vero honoratiꝝ viri Jacobi. q. Frãciſci de Giunta: ꝛ sociorum florẽtini. Ad honoꝛem deiꝛ vtilitatem xpi fideliũ optatũ accepit finẽ. Anno eiusdẽ saluatoris nostri. M. cccccxxij. die xvo xij. mensis Aprilis.

Regestum.

AAA. BBB. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. v. x. y. z. ꝛ. ꝝ. A. B. C. D. E. F. G. H. I. K. L. M. N. O. P. Q. R. S. T. U. X. Y. AA BB. CC. DD. omnes sunt quaterni excepto BBB. qui est duernus.



UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz



B 57982

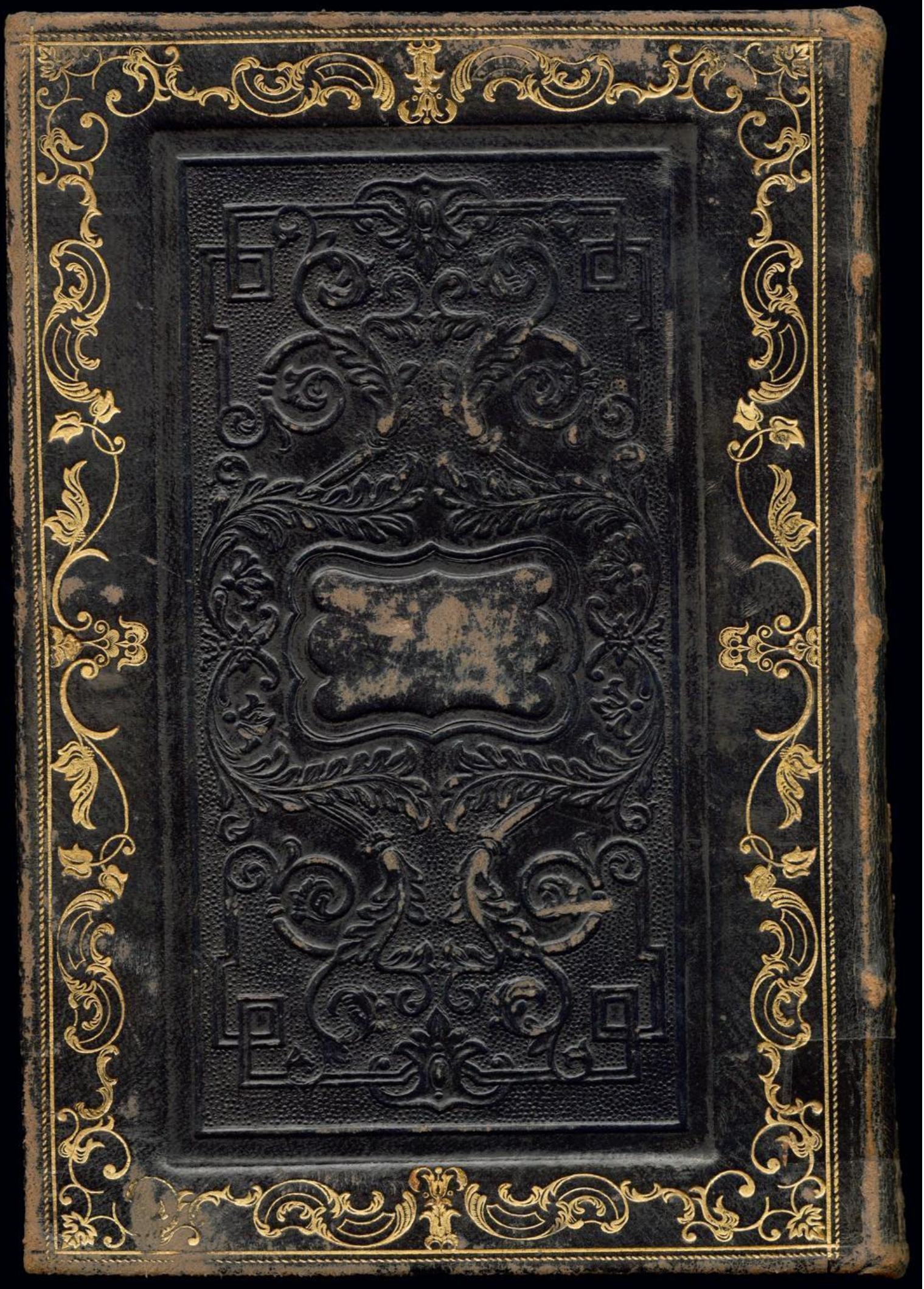
AK

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz

UB Mainz / B 5982
41708681

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
JG|U Universitätsbibliothek Mainz



UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz



UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz



UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz



UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz



UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ
Universitätsbibliothek Mainz

seruerit inter quos post resurrectionẽ intrãs ꝛ exiens familiarius contulit de xp̃i incarnatione: ꝛ ad exemplũ humane vite cõuersatio

quibus personis sanctissimũ corp⁹ eius inde ablatũ fuerit vel vbi transpositũ vtrũ ve surrexerit nescit q̃uis nõnulli astruere velint eã

iam resuscitatã ꝛ beata cũ xp̃o immortalitate celestib⁹ vestiri. Uerũtñ quid horũ verius

nſeat ambigimus. Melius tñ deo cui nihil possibile est cõmittim⁹ q̃ aliquid temere

finire velimus auctoritate nostra quod p

mus. hec Hiero. De hoc Augu. in quodã Augu.

mone longo inter cetera sic dicit non tamẽ

serẽdo. De sanctissimo corpore ppetue vir

nis marie eiusq̃ sacre aie assumptiõe loq̃

scipientes hoc ip̃m dicim⁹ q̃ in scripturis

stq̃ dñs eã in cruce discipulo cõmẽdauit ni

l de ea reperit̃ preter qõ lucas in actib⁹ cõ=

emorat dicẽs. Hi oẽs erant pseuerãtes vna

miter in oꝛone cũ maria matre iesu. Quid

go de morte quid de assumptione eius dicẽ

i est vnde scriptura nihil cõmendat nisi q̃=

ndũ rõne qõ sentiat veritati. Fiat ergo ip̃a

tas sine qua nec valet auctoritas. Memo=

s igit̃ conditionis humane mortẽ illã bea

ssime tpalẽ dicere nõ metuim⁹: sed ii eã dici

us resolutã in cõmunẽ putredinẽ vermẽ

cinerẽ: deliberãdũ est si tãte cõueniat scti=

ti tãte aule dei p̃rogatiue. Scim⁹ em̃ dictũ

imo parẽti: q̃ puluis es ꝛ in puluerẽ ibis. Heñ.iij

anc conditionẽ caro xp̃i eua sit q̃ corꝛuptiõ=

nõ sustinuit. Excipit̃ g̃ ab illa generali sen

ntia de ṽgine sumpta natura. Mulieri q̃z

cit deus. Multiplicabo erũnas tuas in do=

e paries. Erũnã sancta maria sustinuit cu Heñ.iij

s alam doloris gladius ptrãsiit: sed sine

loꝛe genuit. Maria g̃ excipit̃ a q̃busdã ge=

ralib⁹ quã tãta attulit dignitatis p̃rogati=

. Si g̃ eã dicim⁹ mortẽ subisse: nec tñ vincu

retineri nũquid impiũ erit. Si voluit dñs

te grã matrẽ ṽginitatis seruare pudoꝛe et

r nõ velit incoꝛruptã seruare a putredinis

toꝛe? Nunq̃d nõ ptinet ad benignitatẽ dñi

atris seruare honoꝛẽ q̃ legẽ soluere nõ ve=

rat: sed adimplere. Qui em̃ in vita pre ce=

tis illã gr̃a sui cõceptus honoꝛauit piũ est

edere eã in morte singulari saluatiõe et spi

uali gr̃a honoꝛasse. Putredo ꝛ vermis hũa

est opprobriũ cõditiõis. Ab hoc opprobrio

iesus sit alienus natura sancte marie ṽgi

s excipit̃ quẽ iesus de ea sumpsisse probat̃.

aro em̃ iesu xp̃i caro est sancte ṽginis ma=

quã supra astra trãsuexit honoꝛans oẽm

manã naturã multo magis maternã. Si

tura mr̃is est filius cõueniẽs est vt sit ꝛ filij

:nõ quãtũ ad vnitatẽ pson̄e: sed quãtũ ad

ttatẽ coꝛpalis nature. Quantũ igit̃ intelli=

:quãtũ credo: sancte marie alia excellẽtiori

ã p̃rogatiua a filio honoꝛat̃ possidẽs corp⁹ C

i qõ genuit glorificatũ. Et q̃re nõ suũ per Assum

genuit si nõ obtinuerit nec dũ tãta perspe pta cre

auctoritas. Uere credo et p̃ qõ genuit: q̃ ditur cũ

ctificatio dignior est celo q̃z terra. Tã pre coꝛpore

UNIVERSITÄTS BIBLIOTHEK MAINZ Universitätsbibliothek Mainz